

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

روزنامه جنگ ایران و عراق

امروزه ۱۳۵۹ تا ۲۰ شهریور ۱۳۵۹

کتاب پنجم

نصیحه صدام به جنگ علیه ایران

نقش امام علی (ع) در خواجه

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع حماس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روزشمار جنگ ایران و عراق

نویسنده:

هادی نخعی

ناشر چاپی:

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۹	روزشمار جنگ ایران و عراق جلد ۹
۹	مشخصات کتاب
۹	اشاره
۱۸	فهرست روزشمار
۲۱	فهرست راهنمای نقشه ها
۲۲	فهرست راهنمای جدول ها
۲۳	فهرست راهنمای عکس ها
۴۱	پیشگفتار
۴۳	مقدمه
۴۳	کتاب حاضر
۵۰	بحران در مناسبات سیاسی عرصه حکومت
۵۲	بحران در مناسبات عرصه سیاسی کشور
۵۲	مواضع سازمان مجاهدین خلق (منافقین)
۵۳	مواضع چریک های فدایی خلق (اقلیت)
۵۳	مواضع چریک های فدایی خلق (اکثریت)
۵۴	مواضع حزب توده
۵۵	بحران در مناسبات ایران و امریکا
۵۸	تداوم بحران در مناسبات ایران و عراق
۵۸	آخرین آماده سازی ها
۵۸	ادامه حمایت از مخالفان ایران
۵۹	گسترش تحرکات دیپلماتیک در منطقه برای کسب حمایت
۶۰	گسترش تحرکات و اقدامات نظامی
۶۱	لغو یک جانبه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر

۶۳	روزشمار جنگ چهارشنبه ۱ مرداد ۱۳۵۹ ۱۰ رمضان ۱۴۰۰ ۲۳ ژوئیه ۱۹۸۰
۱۰۶	روزشمار جنگ پنجشنبه ۲ مرداد ۱۳۵۹ ۱۱ رمضان ۱۴۰۰ ۲۴ ژوئیه ۱۹۸۰
۱۳۶	روزشمار جنگ جمعه ۳ مرداد ۱۳۵۹ ۱۲ رمضان ۱۴۰۰ ۲۵ ژوئیه ۱۹۸۰
۱۶۰	روزشمار جنگ شنبه ۴ مرداد ۱۳۵۹ ۱۳ رمضان ۱۴۰۰ ۲۶ ژوئیه ۱۹۸۰
۱۸۲	روزشمار جنگ یکشنبه ۵ مرداد ۱۳۵۹ ۱۴ رمضان ۱۴۰۰ ۲۷ ژوئیه ۱۹۸۰
۱۹۸	روزشمار جنگ دوشنبه ۶ مرداد ۱۳۵۹ ۱۵ رمضان ۱۴۰۰ ۲۸ ژوئیه ۱۹۸۰
۲۲۴	روزشمار جنگ سه شنبه ۷ مرداد ۱۳۵۹ ۱۶ رمضان ۱۴۰۰ ۲۹ ژوئیه ۱۹۸۰
۲۴۰	روزشمار جنگ چهارشنبه ۸ مرداد ۱۳۵۹ ۱۷ رمضان ۱۴۰۰ ۳۰ ژوئیه ۱۹۸۰
۲۷۷	روزشمار جنگ پنجشنبه ۹ مرداد ۱۳۵۹ ۱۸ رمضان ۱۴۰۰ ۳۱ ژوئیه ۱۹۸۰
۳۰۱	روزشمار جنگ جمعه ۱۰ مرداد ۱۳۵۹ ۱۹ رمضان ۱۴۰۰ ۱ اوت ۱۹۸۰
۳۱۲	روزشمار جنگ شنبه ۱۱ مرداد ۱۳۵۹ ۲۰ رمضان ۱۴۰۰ ۲ اوت ۱۹۸۰
۳۴۵	روزشمار جنگ یکشنبه ۱۲ مرداد ۱۳۵۹ ۲۱ رمضان ۱۴۰۰ ۳ اوت ۱۹۸۰
۳۶۳	روزشمار جنگ دوشنبه ۱۳ مرداد ۱۳۵۹ ۲۲ رمضان ۱۴۰۰ ۴ اوت ۱۹۸۰
۳۸۰	روزشمار جنگ سه شنبه ۱۴ مرداد ۱۳۵۹ ۲۳ رمضان ۱۴۰۰ ۵ اوت ۱۹۸۰
۴۰۶	روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۵ مرداد ۱۳۵۹ - ۲۴ رمضان ۱۴۰۰ - ۴ اوت ۱۹۸۰
۴۳۲	روزشمار جنگ پنجشنبه ۱۶ مرداد ۱۳۵۹ ۲۵ رمضان ۱۴۰۰ ۷ اوت ۱۹۸۰
۴۵۳	روزشمار جنگ جمعه ۱۷ مرداد ۱۳۵۹ ۲۶ رمضان ۱۴۰۰ ۸ اوت ۱۹۸۰
۴۶۴	روزشمار جنگ شنبه ۱۸ مرداد ۱۳۵۹ ۲۷ رمضان ۱۴۰۰ ۹ اوت ۱۹۸۰
۴۸۸	روزشمار جنگ یکشنبه ۱۹ مرداد ۱۳۵۹ ۲۸ رمضان ۱۴۰۰ ۱۰ اوت ۱۹۸۰
۵۰۸	روزشمار جنگ دوشنبه ۲۰ مرداد ۱۳۵۹ ۲۹ رمضان ۱۴۰۰ ۱۱ اوت ۱۹۸۰
۵۳۳	روزشمار جنگ سه شنبه ۲۱ مرداد ۱۳۵۹ ۱ شوال ۱۴۰۰
۵۵۱	روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۲ مرداد ۱۳۵۹ ۲ شوال ۱۴۰۰ ۱۳ اوت ۱۹۸۰
۵۶۹	روزشمار جنگ پنجشنبه ۲۳ مرداد ۱۳۵۹ ۳ شوال ۱۴۰۰ ۱۴ اوت ۱۹۸۰
۵۸۶	روزشمار جنگ جمعه ۲۴ مرداد ۱۳۵۹ ۴ شوال ۱۴۰۰ ۱۵ اوت ۱۹۸۰
۵۹۷	روزشمار جنگ شنبه ۲۵ مرداد ۱۳۵۹ ۵ شوال ۱۴۰۰ ۱۶ اوت ۱۹۸۰
۶۱۴	روزشمار جنگ یکشنبه ۲۶ مرداد ۱۳۵۹ ۶ شوال ۱۴۰۰ ۱۷ اوت ۱۹۸۰

روزشمار جنگ دوشنبه ۲۷ مرداد ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ ۱۸ اوت ۱۹۸۰ ----- ۶۲۶

روزشمار جنگ سه شنبه ۲۸ مرداد ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ ۱۹ اوت ۱۹۸۰ ----- ۶۴۱

روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۹ مرداد ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ ۲۰ اوت ۱۹۸۰ ----- ۶۵۷

روزشمار جنگ پنجشنبه ۳۰ مرداد ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ ۲۱ اوت ۱۹۸۰ ----- ۶۸۰

روزشمار جنگ جمعه ۳۱ مرداد ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ ۲۲ اوت ۱۹۸۰ ----- ۶۹۶

روزشمار جنگ شنبه ۱ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ ۲۳ اوت ۱۹۸۰ ----- ۷۱۴

روزشمار جنگ یکشنبه ۲ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ ۲۴ اوت ۱۹۸۰ ----- ۷۳۷

روزشمار جنگ دوشنبه ۳ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ ۲۵ اوت ۱۹۸۰ ----- ۷۵۹

روزشمار جنگ سه شنبه ۴ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ ۲۶ اوت ۱۹۸۰ ----- ۷۷۹

روزشمار جنگ چهارشنبه ۵ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ ۲۷ اوت ۱۹۸۰ ----- ۸۰۰

روزشمار جنگ پنجشنبه ۶ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ ۲۸ اوت ۱۹۸۰ ----- ۸۱۹

روزشمار جنگ جمعه ۷ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ ۲۹ اوت ۱۹۸۰ ----- ۸۳۵

روزشمار جنگ شنبه ۸ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ ۳۰ اوت ۱۹۸۰ ----- ۸۵۲

روزشمار جنگ یکشنبه ۹ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ ۳۱ اوت ۱۹۸۰ ----- ۸۷۷

روزشمار جنگ دوشنبه ۱۰ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰ ----- ۸۹۸

روزشمار جنگ سه شنبه ۱۱ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰ ----- ۹۲۰

روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۲ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰ ----- ۹۴۱

روزشمار جنگ پنجشنبه ۱۳ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰ ----- ۹۶۳

روزشمار جنگ جمعه ۱۴ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰ ----- ۹۸۵

روزشمار جنگ شنبه ۱۵ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰ ----- ۱۰۰۶

روزشمار جنگ یکشنبه ۱۶ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰ ----- ۱۰۳۰

روزشمار جنگ دوشنبه ۱۷ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰ ----- ۱۰۶۷

روزشمار جنگ سه شنبه ۱۸ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰ ----- ۱۰۹۶

روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۹ شهریور ۱۳۵۹ شوال ۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰ ----- ۱۱۲۷

روزشمار جنگ پنجشنبه ۲۰ شهریور ۱۳۵۹ ذی القعدة ۱۱ سپتامبر ۱۹۸۰ ----- ۱۱۶۴

روزشمار جنگ جمعه ۲۱ شهریور ۱۳۵۹ ذی القعدة ۱۲ سپتامبر ۱۹۸۰ ----- ۱۲۰۲

روزشمار جنگ شنبه ۲۲ شهریور ۱۳۵۹ ذی القعدة ۱۳۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰	۱۲۳۴
روزشمار جنگ یکشنبه ۲۳ شهریور ۱۳۵۹ ذی القعدة ۱۴۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰	۱۲۶۳
روزشمار جنگ دوشنبه ۲۴ شهریور ۱۳۵۹ ذی القعدة ۱۵۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰	۱۲۹۱
روزشمار جنگ سه شنبه ۲۵ شهریور ۱۳۵۹ ذی القعدة ۱۶۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰	۱۳۳۲
روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۶ شهریور ۱۳۵۹ ذی القعدة ۱۷۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰	۱۳۶۸
روزشمار جنگ پنجشنبه ۲۷ شهریور ۱۳۵۹ ذی القعدة ۱۸۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰	۱۴۲۱
روزشمار جنگ جمعه ۲۸ شهریور ۱۳۵۹ ذی القعدة ۱۹۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰	۱۴۷۳
روزشمار جنگ شنبه ۲۹ شهریور ۱۳۵۹ ذی القعدة ۲۰۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰	۱۴۹۷
روزشمار جنگ یکشنبه ۳۰ شهریور ۱۳۵۹ ذی القعدة ۲۱۱۴۰۰ سپتامبر ۱۹۸۰	۱۵۳۸
گزارش روزشمار	۱۵۹۶
نمایه فهرست راهنمای موضوعی (اعلام)	۱۷۳۶
اشاره	۱۷۳۶
اشخاص	۱۷۳۷
مکان ها	۱۷۷۳
سایر اسامی و اصطلاحات	۱۸۵۸
درباره مرکز	۱۸۹۶

روزشمار جنگ ایران و عراق جلد ۹

مشخصات کتاب

سرشناسه : سلیمانی خواه، نعمت الله، ۱۳۳۹ -

عنوان و نام پدیدآور : تصمیم صدام به جنگ علیه ایران

مشخصات نشر : تهران: مرکز اسناد دفاع مقدس، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری : ۱۳۴۴ ص.

فروست : روزشمار جنگ ایران و عراق؛ کتاب نهم

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۴۳-۵۶-۱

وضعیت فهرست نویسی : فیپای مختصر

یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است

شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۷۸۹۶۱

ص: ۱

اشاره

روزشمار جنگ ایران و عراق

۱ مرداد ۱۳۵۹ تا ۳۰ شهریور ۱۳۵۹

کتاب نهم

تصمیم صدام به جنگ علیه ایران

نعمت الله سلیمانی خواه

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

ص: ۳

روزشمار جنگ

ایران و عراق - کتاب نهم

تصمیم صدام به جنگ علیه ایران

نویسنده:

نعمت الله سلیمانی خواه - ویرایش محتوایی و نظارت علمی: هادی نخعی - ویرایش ادبی: هانیه مرشدی

مجری:

مدیریت بررسی های تاریخی مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

همکاران آماده سازی: مریم سادات نجفی (صفحه آرایی)، سجاد نخعی (نمایه)، محمد محمدپور (گزینش عکس)

لیتوگرافی: فرآیند گویا

چاپ: قلم آذین

صحافی: فرد

ناظر چاپ: محمد بهروزی

چاپ اول: ۱۳۹۳

تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۴۳-۵۶-۱

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۴۳-۵۶-۱

کلیه حقوق متعلق به مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس است.

نقل از کتاب با ذکر مأخذ مجاز و هرگونه بهره برداری دیگر منوط به اجازه کتبی این مرکز می باشد.

مراکز پخش:

۱ - تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، ساختمان ناشران، طبقه اول، شماره ۴، تلفن: ۶۶۴۸۱۵۳۱

۲ - تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، مجتمع ناشران فخر رازی، انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ

۳- خرمشهر، جنب مسجد جامع، بازار شهید محمد جهان آرا، شماره ۲۷

ص: ۴

تهیه و نشر: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ:

حسین اردستانی، مهدی انصاری، حمیدرضا فراهانی،

علی رضا لطف الله زادگان، هادی نخعی

روزشمار جنگ ایران و عراق

تهیه و نشر: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ:

حسین اردستانی، مهدی انصاری، حمیدرضا فراهانی،

علی رضا لطف الله زادگان، هادی نخعی

ردیف	دوره	عنوان یا مهم ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۱	۱۳۵۷/۱۱/۳۱ - ۱۳۵۸/۳/۱۶	پیدایش نظام جدید	منتشر شد
۲	۱۳۵۸/۳/۱۷ - ۱۳۵۸/۴/۲۴	بحران در خوزستان	منتشر شد
۳	۱۳۵۸/۴/۳۵ - ۱۳۵۸/۶/۱۵	آشوب در پاوه، حذف حسن البکر، قدرت باامناع صدام و دوری مجدد عراق از سوریه	تدوین اولیه
۴	۱۳۵۸/۶/۱۶ - ۱۳۵۸/۸/۱۲	پذیرش شاه در امریکا (زمینه‌سازی کشمکش بزرگ)	تدوین اولیه
۵	۱۳۵۸/۸/۱۳ - ۱۳۵۸/۱۰/۱۴	انقلاب دوم علیه امریکا، بی‌آزمای داخلی و جهانی اشغال سفارت امریکا در تهران	تدوین اولیه
۶	۱۳۵۸/۱۲/۲۹ - ۱۳۵۸/۱۰/۱۵	انتخاب بدفرجام اولین رئیس‌جمهور ایران و بی‌آزمای داخلی و خارجی آن؛ تعلق روابط ایران و عراق از سفیر به کاردر	تدوین اولیه
۷-۱	۱۳۵۹/۱/۱ - ۱۳۵۹/۱/۳۱	قطع رابطه امریکا با ایران	منتشر شد
۷-۲	۱۳۵۹/۲/۱ - ۱۳۵۹/۲/۳۱	نشدید جنگ سرد عراق علیه ایران با دعوای ملی و منطقه‌ای	مرحله آماده‌سازی
۸	۱۳۵۹/۴/۳۱ - ۱۳۵۹/۴/۳۱	محاصره اقتصادی و کودتای توزله: آخرین گام‌های امریکا و عراق پیش از جنگ	مرحله تحقیق
۹	۱۳۵۹/۶/۳۰ - ۱۳۵۹/۵/۱	تصمیم صدام به جنگ علیه ایران؛ لغز یک‌جانبه معاهده ۱۹۷۵ الجزایر	کتاب حاضر
۱۰	۱۳۵۹/۸/۳۱ - ۱۳۵۹/۸/۵	مجوم سراسری	منتشر شد
۱۱	۱۳۵۹/۸/۶ - ۱۳۵۹/۱۰/۱۵	مویزه، آخرین گام‌های اشغالگر	منتشر شد
۱۲	۱۳۵۹/۱۲/۲۹ - ۱۳۵۹/۱۰/۱۶	پایه‌گذاری اتحادیه جدید (شورای همکاری) در منطقه علیه ایران و تشکیل جبهه متحد در داخلی کشور علیه خط امام	مرحله تدوین اولیه
۱۳	۱۳۶۰/۱/۱ - ۱۳۶۰/۳/۲۰	بحران در فرماندهی عالی جنگ	مرحله تدوین و نظارت

ردیف	دوره	عنوان یا مهم ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۱۴	۱۳۶۰/۳/۳۱ - ۱۳۶۰/۵/۲	عزل بنی صدر از فرماندهی کلی تره؛ ورود منافقین به دوره؛ مقابله مسلحانه	تدوین اولیه
۱۵	۱۳۶۰/۵/۳ - ۱۳۶۰/۷/۱۴	شکست منافقین در ایجاد جنگ داخلی؛ شکست عراق در آبادان (عملیات ثامن الائمه)	مرحله بازنگری
۱۶	۱۳۶۰/۷/۱۵ - ۱۳۶۰/۹/۳۰	آزادی بستان در عملیات طریق القدس؛ طرح دشت‌آبادی نهاد برای صلح خاورمیانه	مرحله آماده‌سازی
۱۷	۱۳۶۰/۱۰/۱ - ۱۳۶۰/۱۱/۳۰	عملیات محمد رسول‌الله (ص) در جبهه شمالی؛ درگیری مسلحانه اتحادیه کمونیست‌ها در آمل	طرح کلی
۱۸	۱۳۶۰/۱۲/۱ - ۱۳۶۰/۱۱/۳۱	عملیات فتح‌المبین؛ زمینه‌ها و پی‌آمدهای آن	طرح کلی
۱۹	۱۳۶۱/۳/۳۱ - ۱۳۶۱/۲/۱	آزادی خرمشهر در عملیات بیت‌المقدس؛ حمله اسرائیل به لبنان و حضور سپاه در آن منطقه	مرحله تدوین و نظارت
۲۰	۱۳۶۱/۴/۱ - ۱۳۶۱/۵/۳۱	عبور از مرز؛ تعقیب متجاوز با عملیات رمضان	منتشر شد
۲۱	۱۳۶۱/۶/۱ - ۱۳۶۱/۷/۳۰	آزادسازی ارتفاعات سومار و تهدید متدلی در عملیات مسلم‌بن‌عقیل؛ تصویب قطعنامه ۵۲۲ شورای امنیت	منتشر شد
۲۲	۱۳۶۱/۸/۱ - ۱۳۶۱/۹/۳۰	عملیات محرم؛ بهبود شرایط امنیتی و اقتصادی کشور	منتشر شد
۲۳	۱۳۶۱/۱۰/۱ - ۱۳۶۱/۱۱/۳۰	واکعبه منعماتی؛ دستگیری سران حزب توده و تیرگی روابط ایران و شوروی	منتشر شد
۲۴	۱۳۶۱/۱۲/۱ - ۱۳۶۲/۱/۳۱	عملیات والفجر ۱؛ انفجار سفارت امریکا در بیروت	مرحله بازنگری
۲۵	۱۳۶۲/۳/۱ - ۱۳۶۲/۳/۳۱	اتحالی حزب توده و دستگیری سران آن؛ اخراج دیپلمات‌های شوروی	مرحله تدوین و نظارت
۲۶	۱۳۶۲/۴/۱ - ۱۳۶۲/۵/۳۱	عملیات مای والفجر ۲ و ۳	طرح کلی
۲۷	۱۳۶۲/۷/۱ - ۱۳۶۲/۷/۲۷	خطر گسترش جنگ؛ ایران تهدید کرد که تنگه هرمز را می‌بندد؛ مانور نظامی شورای همکاری	مرحله نظارت
۲۸	۱۳۶۲/۷/۲۸ - ۱۳۶۲/۹/۳۰	عملیات والفجر ۴؛ انفجار مقر تفنگداران دریایی امریکایی در بیروت؛ سفر فرستاده ویژه ریگان به بغداد	مرحله تدوین و نظارت
۲۹	۱۳۶۲/۱۰/۱ - ۱۳۶۲/۱۱/۳۰	تدارک جنگ در مور؛ انفجار سفارت ایران در دمشق	طرح کلی
۳۰	۱۳۶۲/۱۲/۱ - ۱۳۶۲/۱/۳۱	عملیات خنجر؛ انتخابات مجلس دوم	طرح کلی
۳۱	۱۳۶۲/۴/۱۹ - ۱۳۶۲/۴/۱	آغاز جنگ کشتی‌ها؛ توافق غیرمستقیم ایران و عراق؛ قطع حملات به مناطق مسکونی	مرحله تدوین و نظارت
۳۲	۱۳۶۲/۴/۲۰ - ۱۳۶۲/۶/۳۰	فعال‌شدن دیپلماسی ایران؛ سفر وزیرخارجه آلمان به ایران؛ سفر رئیس‌جمهور ایران به سوریه، لیبی و الجزایر	طرح کلی
۳۳	۱۳۶۲/۶/۳۱ - ۱۳۶۲/۹/۶	تجدید رابطه رسمی امریکا و عراق	منتشر شد
۳۴	۱۳۶۲/۹/۷ - ۱۳۶۲/۱۱/۱۴	تدارک جنگ مجدد در مور؛ طرح صلح مشترک شورای همکاری و اروپا	مرحله تحقیق
۳۵	۱۳۶۲/۱۱/۱۵ - ۱۳۶۲/۱۱/۱۸	عملیات بدر؛ آغاز جنگ شهرها	مرحله تحقیق
۳۶	۱۳۶۲/۳/۲۳ - ۱۳۶۲/۱/۱۹	ترور امیر کویت؛ سفر وزیرخارجه عربستان سعودی به ایران؛ تلاش میانجیگرانه دبیرکل سازمان ملل	طرح کلی
۳۷	۱۳۶۲/۳/۲۴ - ۱۳۶۲/۵/۳۱	توسعه روابط با قدرت‌های آسیایی (سفر آقای ماشمی به چین و ژاپن)	منتشر شد
۳۸	۱۳۶۲/۶/۱ - ۱۳۶۲/۸/۱۵	فرمان امام؛ تشکیل سه نیروی زمینی، هوایی، دریایی در سپاه	تدوین اولیه

ردیف	دوره	عنوان یا مهم ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۳۹/۱	۱۳۶۴/۸/۱۶ - ۱۳۶۴/۹/۲۳	نخستین گام به سوی فتح ناو؛ غلبه بر تردیدها و کاهش نگرانی های عملیات در منطقه ناو؛ انتظاف در مواضع شورای همکاری خلیج فارس	منتشر شد
۳۹/۲	۱۳۶۴/۹/۲۴ - ۱۳۶۴/۱۰/۳۰	تدارک عبور از اروند؛ تشدید تلاش های آماده سازی برای انجام عملیات در منطقه ناو	مرحله نظارت
۴۰	۱۳۶۴/۱۱/۱ - ۱۳۶۵/۱/۲۶	فتح ناو و آمادگی ایران برای پایان عادلانه جنگ و واکنش منفی نظام بین المللی	مرحله تحقیق
۴۱	۱۳۶۵/۲/۹ - ۱۳۶۴/۱۲/۷	عملیات والفجر ۹؛ شروع عملیات "دفاع متحرک" عراق؛ انتقاد از عراق برای استفاده از سلاح شیمیایی	مرحله تحقیق
۴۲	۱۳۶۵/۳/۱۰ - ۱۳۶۵/۴/۱۷	عملیات کربلای ۱؛ شکست استراتژی "دفاع متحرک" عراق	مرحله تدوین و نظارت
۴۳	۱۳۶۵/۴/۱۸ - ۱۳۶۵/۶/۲۰	در تدارک عملیات سرتوشتساز	منتشر شد
۴۴	۱۳۶۵/۶/۲۱ - ۱۳۶۵/۸/۲۲	ماجرای مک فارلین؛ عملیات فتح ۱.	منتشر شد
۴۵	۱۳۶۵/۸/۲۳ - ۱۳۶۵/۱۰/۴	پی آمدهای اشنای ماجرای مک فارلین؛ عملیات کربلای ۴	تدوین اولیه
۴۶	۱۳۶۵/۱۱/۳۰ - ۱۳۶۵/۱۱/۳۰	عملیات کربلای ۵؛ شدیدترین درگیری های طول جنگ در پشت دروازه های بصره	تدوین اولیه
۴۷	۱۳۶۵/۱۲/۱ - ۱۳۶۶/۱/۲۲	آخرین تلاش ما در جنوب؛ پی آمدهای کربلای ۵ در منطقه و نظام بین المللی	منتشر شد
۴۸	۱۳۶۶/۱/۲۳ - ۱۳۶۶/۳/۱۰	عملیات کربلای ۱۰؛ آغاز دوره جدید جنگ در جبهه های شمال غرب؛ تداوم تحرکات جهانی علیه استعمار جنگ	تدوین اولیه
۴۹	۱۳۶۶/۳/۱۱ - ۱۳۶۶/۴/۲۹	تصویب قطعنامه ۵۹۸ (زمینه های سیاسی و نظامی)	منتشر شد
۵۰	۱۳۶۶/۴/۳۰ - ۱۳۶۶/۶/۳۱	اسکورت نفتکش ها؛ تقابل مستقیم ایران و آمریکا در جنگ کشتی ها	منتشر شد
۵۱	۱۳۶۶/۸/۲۷ - ۱۳۶۶/۹/۱	جنگ محدود ایران و آمریکا در خلیج فارس	منتشر شد
۵۲	۱۳۶۶/۱۰/۲۴ - ۱۳۶۶/۸/۲۸	نکابری جهانی برای توقف جنگ	منتشر شد
۵۳	۱۳۶۶/۱۲/۲۲ - ۱۳۶۶/۱۰/۳۵	موشکباران تهران؛ عملیات بیت المقدس ۲	تدوین نهایی
۵۴	۱۳۶۷/۱/۲۷ - ۱۳۶۶/۱۲/۲۳	عملیات والفجر ۱۰؛ بمباران شیمیایی حلبچه؛ فشار جهانی به ایران برای پذیرش قطعنامه ۵۹۸	منتشر شد
۵۵	۱۳۶۷/۳/۵ - ۱۳۶۷/۱/۲۸	تک موفق عراق در ناو با استفاده از مواد شیمیایی؛ حملات آمریکا به شلوروما و سکودای نفتی ایران؛ تک موفق عراق در شلمچه	مرحله تحقیق
۵۶	۱۳۶۷/۴/۲۷ - ۱۳۶۷/۳/۶	پذیرش قطعنامه ۵۹۸	طرح کلی
۵۷	۱۳۶۷/۵/۲۹ - ۱۳۶۷/۴/۲۸	شکست عراق در اشغال مجدد خوزستان؛ آتش بس؛ مسرور پیشرفت اجرایی مفاد قطعنامه ۵۹۸	طرح کلی

عنوان..... صفحه

پیشگفتار..... ۱۷

مقدمه..... ۱۹

عنوان..... صفحه

۱ مرداد ۱۳۵۹..... ۳۹

۲ مرداد ۱۳۵۹..... ۷۱

۳ مرداد ۱۳۵۹..... ۹۳

۴ مرداد ۱۳۵۹..... ۱۱۱

۵ مرداد ۱۳۵۹..... ۱۳۱

۶ مرداد ۱۳۵۹..... ۱۴۵

۷ مرداد ۱۳۵۹..... ۱۶۷

۸ مرداد ۱۳۵۹..... ۱۸۳

۹ مرداد ۱۳۵۹..... ۲۱۵

۱۰ مرداد ۱۳۵۹..... ۲۳۵

۱۱ مرداد ۱۳۵۹..... ۲۴۵

۱۲ مرداد ۱۳۵۹..... ۲۷۱

۱۳ مرداد ۱۳۵۹..... ۲۸۵

۱۴ مرداد ۱۳۵۹..... ۲۹۹

۱۵ مرداد ۱۳۵۹..... ۳۱۹

۱۶ مرداد ۱۳۵۹..... ۳۴۳

۱۷ مرداد ۱۳۵۹..... ۳۵۹

۱۸ مرداد ۱۳۵۹ ۳۶۹

۱۹ مرداد ۱۳۵۹ ۳۸۹

۲۰ مرداد ۱۳۵۹ ۴۰۷

۲۱ مرداد ۱۳۵۹ ۴۲۷

۲۲ مرداد ۱۳۵۹ ۴۴۱

۲۳ مرداد ۱۳۵۹ ۴۵۷

۲۴ مرداد ۱۳۵۹ ۴۷۱

۲۵ مرداد ۱۳۵۹ ۴۸۱

عنوان صفحه

۲۶ مرداد ۱۳۵۹ ۴۹۵

۲۷ مرداد ۱۳۵۹ ۵۰۳

۲۸ مرداد ۱۳۵۹ ۵۱۵

۲۹ مرداد ۱۳۵۹ ۵۲۹

۳۰ مرداد ۱۳۵۹ ۵۴۷

۳۱ مرداد ۱۳۵۹ ۵۵۹

۱ شهریور ۱۳۵۹ ۵۷۱

۲ شهریور ۱۳۵۹ ۵۸۵

۳ شهریور ۱۳۵۹ ۶۰۱

۴ شهریور ۱۳۵۹ ۶۱۷

۵ شهریور ۱۳۵۹ ۶۳۳

۶ شهریور ۱۳۵۹ ۶۴۷

۷ شهریور ۱۳۵۹ ۶۵۹

۶۷۱	۸ شهريور ۱۳۵۹
۶۹۱	۹ شهريور ۱۳۵۹
۷۰۷	۱۰ شهريور ۱۳۵۹
۷۲۵	۱۱ شهريور ۱۳۵۹
۷۴۱	۱۲ شهريور ۱۳۵۹
۷۵۷	۱۳ شهريور ۱۳۵۹
۷۷۱	۱۴ شهريور ۱۳۵۹
۷۸۷	۱۵ شهريور ۱۳۵۹
۸۰۵	۱۶ شهريور ۱۳۵۹
۸۳۲	۱۷ شهريور ۱۳۵۹
۸۵۵	۱۸ شهريور ۱۳۵۹
۸۷۹	۱۹ شهريور ۱۳۵۹

عنوان..... صفحه

۲۰ شهریور ۱۳۵۹ ۹۰۵

۲۱ شهریور ۱۳۵۹ ۹۳۵

۲۲ شهریور ۱۳۵۹ ۹۵۷

۲۳ شهریور ۱۳۵۹ ۹۷۷

۲۴ شهریور ۱۳۵۹ ۹۹۹

۲۵ شهریور ۱۳۵۹ ۱۰۲۷

عنوان..... صفحه

۲۶ شهریور ۱۳۵۹ ۱۰۵۱

۲۷ شهریور ۱۳۵۹ ۱۰۸۷

۲۸ شهریور ۱۳۵۹ ۱۱۲۱

۲۹ شهریور ۱۳۵۹ ۱۱۳۹

۳۰ شهریور ۱۳۵۹ ۱۱۶۷

عنوان..... صفحه

گزارش روزشمار (فشرده اهم مطالب) ۱۲۰۴

فهرست راهنما (نمایه) ۱۳۰۱

فهرست راهنمای نقشه ها

عنوان..... صفحه

فلش حمله دشمن به پاسگاه های مرزی کرمانشاه ۷۸۹

فلش حمله دشمن به منطقه خان لیلی ۸۰۷

مرز ایران و عراق، قبل از قرارداد ۱۹۷۵ ۸۳۳

منطقه اشغالی خان لیلی ۸۳۵

محدوده تجاوزات و تحرکات عراق.....	۸۳۷
فلش حمله دشمن به میمک در روز اول.....	۸۸۵
حملات عراق در روز دوم - اشغال نی خزر.....	۹۰۹
فلش حمله دشمن به مناطق میمک در روز سوم.....	۹۳۷
منطقه عمومی قصر شیرین.....	۱۰۵۷
پاسگاه های منهدم شده ایران در شهریور ۱۳۵۹.....	۱۰۶۵
پاسگاه های مرزی در محدوده شلمچه تا خرمشهر.....	۱۰۹۵
مرز اروندرود.....	۱۱۴۷
مناطق اشغالی - چقاحمام تا گیسکه.....	۱۱۸۵
مناطق اشغالی - تنگاب کهنه تا گیسکه.....	۱۱۸۷

فهرست راهنمای جدول ها

تجاوزات و تحرکات عراق در استان کرمانشاه قبل از هجوم سراسری.....	۱۰۵۹
تجاوزات دشمن در نوار مرزی خوزستان.....	۱۱۲۷

فهرست راهنمای عکس ها

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران. ۴۰

آیت الله بهشتی رئیس دیوان عالی کشور. ۵۵

صدام حسین رئیس جمهور عراق در مصاحبه با السیاسه: ما شرط بستیم که [امام خمینی را] شکستش دهیم ۶۳

آیت الله سیدمحمدباقر صدر. ۷۱

محمدتقی شهرام. ۷۷

شاپور بختیار. ۷۸

جلال الدین فارسی.. ۸۰

حسن آیت در جلسه مجلس شورای اسلامی در مقابل اتهامات وارده از خود دفاع کرد ۸۱

امام خمینی در دیدار با تیمسار فلاحی جانشین ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران ۱۰۰

آیت الله علی مشکینی امام جمعه قم. ۱۰۳

مصطفی میرسلیم ازسوی رئیس جمهور به عنوان گزینه پیشنهادی برای نخست وزیری به مجلس معرفی شد. ۱۱۸

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری در مصاحبه ای تلویزیونی ۱۱۹

یدالله سحابی نماینده مجلس شورای اسلامی.. ۱۲۲

ابراهیم یزدی نماینده مجلس شورای اسلامی.. ۱۲۳

آیت الله موسوی اردبیلی دادستان کل کشور. ۱۳۳

جنازه محمدرضا شاه پهلوی.. ۱۳۶

علی اکبر معین فر وزیر نفت... ۱۳۹

حجت الاسلام محی الدین انواری نماینده مجلس شورای اسلامی ۱۴۰

شاپور بختیار در مصاحبه با رادیو فرانسه. ۱۴۹

محمدرضا سعادت‌تی از سران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ۱۵۵

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور پس از ارسال نامه به مجلس برای مسکوت گذاشتن موضوع نامزد نخست وزیری، در مسجد

انصارالحسین با بیان مسائلی از جلسه غیرعلنی مجلس بار دیگر بر هماهنگی مجلس با رئیس جمهور تأکید کرد. ۱۵۹

آیت الله حسن لاهوتی نماینده رشت در مصاحبه با روزنامه انقلاب اسلامی ۱۶۰

مهدی بازرگان، نخست وزیر دولت موقت در نامه ای سرگشاده به امام، درباره سخنان ایشان در ۲۹ تیرماه توضیحاتی داد ۲۰۲

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور. ۲۰۳

آیت الله بهشتی دبیرکل حزب جمهوری اسلامی. ۲۰۵

هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، قبل از قرائت نامه ۱۸۵ تن از نمایندگان کنگره امریکا خطاب به پارلمان ایران درباره مسئله گروگان ها

۲۰۶

محمدجواد حجتی کرمانی. ۲۳۰

حجت الاسلام فضل الله محلاتی نماینده محلات در مجلس شورای اسلامی ۲۳۱

دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، در اصفهان به تبیین روند انتخاب نخست وزیر و اختلاف

نظریات موجود با بنی صدر در این زمینه پرداخت. ۲۷۷

اسقف کاپوچی در دیدار با امام خمینی نامه پاپ ژان پل دوم را به ایشان تقدیم کرد. ۲۸۰

خسرو قشقایی از خوانین فارس.. ۲۹۱

ملک خالد پادشاه عربستان و صدام حسین رئیس جمهور عراق ۳۰۰

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور. ۳۱۱

آیت الله صدوقی، امام جمعه یزد ۳۱۲

هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی.. ۳۱۳

سیداحمد مدنی نماینده کرمان در مجلس شورای اسلامی ۳۱۴

حجت الاسلام محمد محمدی ری شهری رئیس دادگاه های انقلاب ارتش در مصاحبه ای مطبوعاتی ۳۲۸

امام خمینی در سخنانی به مناسبت فرارسیدن روز جهانی قدس ضمن تأکید بر اهمیت مکتب، رئیس جمهور و مجلس را از تضعیف

یکدیگر برحذر داشتند. ۳۳۹

محمدعلی رجایی کاندیدای نخست وزیری.. ۳۵۱

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور: رجایی حرف را می شنود اما آنچه که خودش می خواهد می کند. او اطلاع از امور کشور ندارد. ۳۵۳

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه در پاسخ به سؤالات نمایندگان مجلس ۳۵۴

ناخدا بهرام افضلی فرمانده نیروی دریایی در مصاحبه با کیهان ۳۷۸

محمدعلی رجایی به عنوان کاندیدای نخست وزیری به مجلس معرفی شد. ۳۸۰

امام خمینی در دیدار شرکت کنندگان همایش قدس... ۳۸۳

نمایندگان مجلس شورای اسلامی به بحث درباره قبول یا رد نامه رئیس جمهور درباره معرفی نخست وزیر به دلیل نوع نگارش آن پرداختند. ۳۹۸

محمدعلی رجایی.. ۴۱۷

رجایی: ضوابط انتخاب وزرا همان هایی است که امام عنوان کردند. ۴۱۷

شیخ محمد یزدی، عضو هیئت بررسی صلاحیت نامزدان نخست وزیری ۴۱۹

امام در دیدار نمایندگان کشورهای اسلامی با ایشان: ما می خواهیم یک میلیارد جمعیت دنیا از مسلمین با هم متحد بشوند ۴۲۴

امام خمینی در دیدار با نمایندگان مجلس.. ۴۳۶

دیدار هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی به همراه تعدادی از اعضای دولت با امام به مناسبت عید فطر ۴۳۷

بنی صدر در واکنش به اظهارات ریگان: اگر برای فتح کشور ما بیاید، این سرزمین را یک رشته گورهای آماده برای متجاوزانی که به این سرزمین می فرستید خواهید یافت. ۴۶۴

صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه ایران. ۴۶۷

دادستان کل کشور. ۴۷۷

امام خمینی پس از حادثه سقوط بالگرد حامل رئیس جمهوری پیامی خطاب وی صادر کرد. ۴۸۵

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور. ۴۸۶

حجت الاسلام اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس.. ۵۱۱

امام خمینی در دیدار با مردم کرمانشاه ۵۲۴

علی اکبر معین فر وزیر نفت. ۵۲۵

ادموند ماسکی وزیر خارجه امریکا ۵۳۹

دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور. ۵۴۰

احمد مفتی زاده ۵۹۰

رئیس مجلس در مصاحبه ای علل تأخیر در معرفی کابینه را توضیح داد. ۵۹۴

بنی صدر در مصاحبه با خبرگزاری پارس درباره تشکیل کابینه بار دیگر به نارضایتی اش از انتخاب رجایی به عنوان نخست وزیر تأکید کرد. ۵۹۵

بنی صدر در نامه ای به مجلس درباره تعیین کابینه: به آقای رجایی گفته بودم جز وزرای کشور و دفاع درباره دیگر وزیران نظر نمی دهم... کار را به نظر آن مجلس محترم می گذارم. ۶۱۲

هاشمی رفسنجانی در مصاحبه با خبرنگاران. ۶۱۳

صدام حسین رئیس جمهور عراق: ما برای رسیدن به اتحاد اعراب بعضی اوقات ناچار می شویم با رژیم هایی که با امریکا مرتبط اند گفت و گو کنیم. ۶۱۸

امام خمینی در دیدار علما و روحانیون کردستان با ایشان. ۶۲۷

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه. ۶۳۰

آندره گرومیکو وزیر خارجه شوروی در پاسخ به قطب زاده: در نامه شما که شامل حملات به اتحاد شوروی است، هیچ فکر تازه ای بیان نشده تا چه رسد به افکار انقلابی ۶۵۶

آیت الله خامنه ای امام جمعه تهران. ۶۶۴

محمدعلی رجایی نخست وزیر امروز در نامه ای وزرای کابینه را به مجلس معرفی کرد ۶۹۸

رجایی: رئیس جمهور نوشته بود که به غیر از وزرای کشور و دفاع با سایر وزیران کاری ندارد. ۶۹۸

ابوالحسن بنی صدر در دو نامه به مجلس و امام تلاش کرد ماجرای معرفی کابینه و زیرپا گذاشتن قرارهای خود با نخست وزیر را به نفع خود برگرداند. ۷۱۷

دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور در مصاحبه ای مطبوعاتی ۷۵۰

کارتر رئیس جمهور امریکا در مصاحبه ای تلویزیونی گفت که امید چندانی به آزادی سریع گروگان ها ندارد. ۷۵۲

حجت الاسلام اکبر هاشمی رئیس مجلس امروز به ارائه گزارشی به نمایندگان درباره اقدامات چند روز گذشته برای انتخاب افراد کابینه پرداخت. ۷۶۷

آیت الله خامنه ای خطیب جمعه تهران: موضوع قابل اهمیت برای کابینه جدید، مکتب است و غربی ها از همین امر وحشت دارند. ۷۸۲

آیت الله سیدعبدالحسین دستغیب... ۸۲۱

تیمسار ولی الله فلاحی جانشین ستاد مشترک ارتش . ۸۲۲

رجایی نامه معرفی کابینه را پس از موافقت بنی صدر به مجلس ارسال کرد. ۸۲۵

نخست وزیر هنگام توضیح درباره اعضای کابینه و برنامه های دولت ۸۲۶

مراسم هفده شهریور در میدان شهدا ۸۴۳

نخست وزیر در مراسم هفده شهریور به تشریح برنامه های دولتش پرداخت. ۸۴۸

آیت الله بهشتی به سخنان روز قبل بنی صدر واکنش نشان داد. ۸۶۶

هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس به اظهارات بنی صدر واکنش نشان داد. ۸۶۷

رجایی، نخست وزیر. ۸۷۱

احمد سلامتیان نماینده اصفهان در مجلس شورای اسلامی ۸۷۲

صدام رئیس جمهور عراق: ما هر قطعه ای از سرزمین عراقی که فارس ها آن را غصب کرده اند باز پس می گیریم. ۸۷۹

رجایی در هنگام دفاع از کابینه. ۸۹۴

صادق قطب زاده در آخرین روزهای وزارت خود در مصاحبه با خبرگزاری فرانسه ۸۹۷

آیت الله العظمی شیرازی و آیت الله العظمی گلپایگانی و آیت الله العظمی مرعشی نجفی ۹۰۰

تیمسار قاسمعلی ظهیرنژاد فرمانده نیروی زمینی ارتش.. ۹۱۲

بنی صدر در سخنرانی خود در بهشت زهرا به منتقدان سخنرانی اش در ۱۷ شهریور پاسخ داد. ۹۲۵

دیدار نخست وزیر با امام ۹۲۸

امام خمینی: ما هرچه داریم از این ملت است، مردمی که شما را بر سر مسند نشانند شما فکر آنها را بکنید. ۹۲۸

نخست وزیر در سخنانی مسئله رابطه دولت و گروه های سیاسی را تشریح کرد. ۹۴۷

امام جمعه تهران در مراسم نماز جمعه ۹۴۹

امام خمینی خطاب به زائران بیت الله الحرام پیامی صادر کرد. ۹۵۱

کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل.. ۹۵۳

ژنرال کنعان اورن فرمانده کودتا در ترکیه. ۹۵۴

سلیمان دمیرل نخست وزیر بازداشت شده ترکیه. ۹۵۴

نمایندگان در مجلس شورای اسلامی به بحث درباره چگونگی پاسخ به نمایندگان کنگره آمریکا و نحوه رسیدگی به مسئله گروگان ها پرداختند. ۹۹۲

رونالد ریگان نامزد ریاست جمهوری آمریکا ۹۹۴

عزت ابراهیم الدوری معاون ریاست شورای انقلاب عراق ۹۹۹

رئیس مجلس در مصاحبه ای مطبوعاتی.. ۱۰۱۸

ملاقات شاه ایران و صدام معاون رئیس جمهور عراق در الجزایر و امضای قرارداد ۱۹۷۵ ۱۰۵۲

صدام حسین رئیس جمهور عراق.. ۱۰۵۲

بنی صدر در مصاحبه اختصاصی با خبرگزاری فرانسه. ۱۰۵۴

ابراهیم یزدی در پاسخ به سخنان ولایتی به دفاع از عملکردش در دوران وزارت خارجه پرداخت. ۱۱۰۸

آیت الله خامنه ای نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی در پاسخ به ابراهیم یزدی: شورای انقلاب کی و طی چه حکمی گفته بود که با آمریکا کج دار و مریز رفتار کنید؟ ۱۱۰۹

مهندس بازرگان نماینده تهران در جلسه امروز به دفاع از سیاست خارجی دولت موقت پرداخت و آن را هماهنگ شده با شورای انقلاب و امام دانست. ۱۱۱۰

جیمی کارتر رئیس جمهور آمریکا ۱۱۱۱

آیت الله خامنه ای امام جمعه تهران. ۱۱۳۳

سعدون حمادی وزیر خارجه عراق. ۱۱۶۹

سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده عملیاتی غرب کشور ۱۱۸۳

ص: ۱۱

هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی.. ۳۱۳

سیداحمد مدنی نماینده کرمان در مجلس شورای اسلامی ۳۱۴

حجت الاسلام محمد محمدی ری شهری رئیس دادگاه های انقلاب ارتش در مصاحبه ای مطبوعاتی ۳۲۸

امام خمینی در سخنانی به مناسبت فرارسیدن روز جهانی قدس ضمن تأکید بر اهمیت مکتب، رئیس جمهور و مجلس را از تضعیف یکدیگر برحذر داشتند. ۳۳۹

محمدعلی رجایی کاندیدای نخست وزیری.. ۳۵۱

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور: رجایی حرف را می شنود اما آنچه که خودش می خواهد می کند. او اطلاع از امور کشور ندارد. ۳۵۳

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه در پاسخ به سؤالات نمایندگان مجلس ۳۵۴

ناخدا بهرام افضلی فرمانده نیروی دریایی در مصاحبه با کیهان ۳۷۸

محمدعلی رجایی به عنوان کاندیدای نخست وزیری به مجلس معرفی شد. ۳۸۰

امام خمینی در دیدار شرکت کنندگان همایش قدس... ۳۸۳

نمایندگان مجلس شورای اسلامی به بحث درباره قبول یا رد نامه رئیس جمهور درباره معرفی نخست وزیر به دلیل نوع نگارش آن پرداختند. ۳۹۸

محمدعلی رجایی.. ۴۱۷

رجایی: ضوابط انتخاب وزرا همان هایی است که امام عنوان کردند. ۴۱۷

شیخ محمد یزدی، عضو هیئت بررسی صلاحیت نامزدان نخست وزیری ۴۱۹

امام در دیدار نمایندگان کشورهای اسلامی با ایشان: ما می خواهیم یک میلیارد جمعیت دنیا از مسلمین با هم متحد بشوند ۴۲۴

امام خمینی در دیدار با نمایندگان مجلس.. ۴۳۶

دیدار هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی به همراه تعدادی از اعضای دولت با امام به مناسبت عید فطر ۴۳۷

بنی صدر در واکنش به اظهارات ریگان: اگر برای فتح کشور ما بیاید، این سرزمین را یک رشته گورهای آماده برای متجاوزانی که به این سرزمین می فرستید خواهید یافت. ۴۶۴

صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه ایران. ۴۶۷

دادستان کل کشور. ۴۷۷

امام خمینی پس از حادثه سقوط بالگرد حامل رئیس جمهوری پیامی خطاب وی صادر کرد. ۴۸۵

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور. ۴۸۶

حجت الاسلام اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس.. ۵۱۱

امام خمینی در دیدار با مردم کرمانشاه ۵۲۴

علی اکبر معین فر وزیر نفت. ۵۲۵

ادموند ماسکی وزیر خارجه امریکا ۵۳۹

دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور. ۵۴۰

احمد مفتی زاده ۵۹۰

رئیس مجلس در مصاحبه ای علل تأخیر در معرفی کابینه را توضیح داد. ۵۹۴

بنی صدر در مصاحبه با خبرگزاری پارس درباره تشکیل کابینه بار دیگر به نارضایتی اش از انتخاب رجایی به عنوان نخست وزیر تأکید کرد. ۵۹۵

بنی صدر در نامه ای به مجلس درباره تعیین کابینه: به آقای رجایی گفته بودم جز وزرای کشور و دفاع درباره دیگر وزیران نظر نمی دهم... کار را به نظر آن مجلس محترم می گذارم. ۶۱۲

هاشمی رفسنجانی در مصاحبه با خبرنگاران. ۶۱۳

صدام حسین رئیس جمهور عراق: ما برای رسیدن به اتحاد اعراب بعضی اوقات ناچار می شویم با رژیم هایی که با امریکا مرتبط اند گفت و گو کنیم. ۶۱۸

ص: ۱۲

امام خمینی در دیدار علما و روحانیون کردستان با ایشان. ۶۲۷

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه. ۶۳۰

آندره گرومیکو وزیر خارجه شوروی در پاسخ به قطب زاده: در نامه شما که شامل حملات به اتحاد شوروی است، هیچ فکر تازه ای بیان نشده تا چه رسد به افکار انقلابی ۶۵۶

آیت الله خامنه ای امام جمعه تهران. ۶۶۴

محمدعلی رجایی نخست وزیر امروز در نامه ای وزرای کابینه را به مجلس معرفی کرد ۶۹۸

رجایی: رئیس جمهور نوشته بود که به غیر از وزرای کشور و دفاع با سایر وزیران کاری ندارد. ۶۹۸

ابوالحسن بنی صدر در دو نامه به مجلس و امام تلاش کرد ماجرای معرفی کابینه و زیرپا گذاشتن قرارهای خود با نخست وزیر را به نفع خود برگرداند. ۷۱۷

دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور در مصاحبه ای مطبوعاتی ۷۵۰

کارتر رئیس جمهور امریکا در مصاحبه ای تلویزیونی گفت که امید چندانی به آزادی سریع گروگان ها ندارد. ۷۵۲

حجت الاسلام اکبر هاشمی رئیس مجلس امروز به ارائه گزارشی به نمایندگان درباره اقدامات چند روز گذشته برای انتخاب افراد کابینه پرداخت. ۷۶۷

آیت الله خامنه ای خطیب جمعه تهران: موضوع قابل اهمیت برای کابینه جدید، مکتب است و غربی ها از همین امر وحشت دارند. ۷۸۲

آیت الله سیدعبدالحسین دستغیب ... ۸۲۱

تیمسار ولی الله فلاحتی جانشین ستاد مشترک ارتش . ۸۲۲

رجایی نامه معرفی کابینه را پس از موافقت بنی صدر به مجلس ارسال کرد. ۸۲۵

نخست وزیر هنگام توضیح درباره اعضای کابینه و برنامه های دولت ۸۲۶

مراسم هفده شهریور در میدان شهدا ۸۴۳

نخست وزیر در مراسم هفده شهریور به تشریح برنامه های دولتش پرداخت. ۸۴۸

آیت الله بهشتی به سخنان روز قبل بنی صدر واکنش نشان داد. ۸۶۶

هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس به اظهارات بنی صدر واکنش نشان داد. ۸۶۷

رجایی، نخست وزیر. ۸۷۱

صدام رئیس جمهور عراق: ما هر قطعه ای از سرزمین عراقی که فارس ها آن را غصب کرده اند باز پس می گیریم. ۸۷۹

رجایی در هنگام دفاع از کابینه. ۸۹۴

صادق قطب زاده در آخرین روزهای وزارت خود در مصاحبه با خبرگزاری فرانسه ۸۹۷

آیت الله العظمی شیرازی و آیت الله العظمی گلپایگانی و آیت الله العظمی مرعشی نجفی ۹۰۰

تیمسار قاسمعلی ظهیرنژاد فرمانده نیروی زمینی ارتش.. ۹۱۲

بنی صدر در سخنرانی خود در بهشت زهرا به منتقدان سخنرانی اش در ۱۷ شهریور پاسخ داد. ۹۲۵

دیدار نخست وزیر با امام ۹۲۸

امام خمینی: ما هر چه داریم از این ملت است، مردمی که شما را بر سر مسند نشانند شما فکر آنها را بکنید. ۹۲۸

نخست وزیر در سخنانی مسئله رابطه دولت و گروه های سیاسی را تشریح کرد. ۹۴۷

امام جمعه تهران در مراسم نماز جمعه ۹۴۹

امام خمینی خطاب به زائران بیت الله الحرام پیامی صادر کرد. ۹۵۱

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران. ۴۰

آیت الله بهشتی رئیس دیوان عالی کشور. ۵۵

صدام حسین رئیس جمهور عراق در مصاحبه با السیاسه: ما شرط بستیم که [امام خمینی را] شکستش دهیم ۶۳

آیت الله سیدمحمدباقر صدر. ۷۱

محمدتقی شهرام. ۷۷

شاپور بختیار. ۷۸

جلال الدین فارسی.. ۸۰

حسن آیت در جلسه مجلس شورای اسلامی در مقابل اتهامات وارده از خود دفاع کرد ۸۱

امام خمینی در دیدار با تیمسار فلاحی جانشین ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران ۱۰۰

آیت الله علی مشکینی امام جمعه قم. ۱۰۳

مصطفی میرسلیم ازسوی رئیس جمهور به عنوان گزینه پیشنهادی برای نخست وزیری به مجلس معرفی شد. ۱۱۸

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری در مصاحبه ای تلویزیونی ۱۱۹

یدالله سحابی نماینده مجلس شورای اسلامی.. ۱۲۲

ابراهیم یزدی نماینده مجلس شورای اسلامی.. ۱۲۳

آیت الله موسوی اردبیلی دادستان کل کشور. ۱۳۳

جنازه محمدرضا شاه پهلوی.. ۱۳۶

علی اکبر معین فر وزیر نفت... ۱۳۹

حجت الاسلام محی الدین انواری نماینده مجلس شورای اسلامی ۱۴۰

شاپور بختیار در مصاحبه با رادیو فرانسه. ۱۴۹

محمدرضا سعادتتبی از سران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ۱۵۵

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور پس از ارسال نامه به مجلس برای مسکوت گذاشتن موضوع نامزد نخست وزیری، در مسجد

انصارالحسین با بیان مسائلی از جلسه غیرعلنی مجلس بار دیگر بر هماهنگی مجلس با رئیس جمهور تأکید کرد. ۱۵۹

آیت الله حسن لاهوتی نماینده رشت در مصاحبه با روزنامه انقلاب اسلامی ۱۶۰

مهدی بازرگان، نخست وزیر دولت موقت در نامه ای سرگشاده به امام، درباره سخنان ایشان در ۲۹ تیرماه توضیحاتی داد ۲۰۲

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور. ۲۰۳

آیت الله بهشتی دبیرکل حزب جمهوری اسلامی. ۲۰۵

هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، قبل از قرائت نامه ۱۸۵ تن از نمایندگان کنگره امریکا خطاب به پارلمان ایران درباره مسئله گروگان ها
۲۰۶

محمدجواد حجتی کرمانی. ۲۳۰

حجت الاسلام فضل الله محلاتی نماینده محلات در مجلس شورای اسلامی ۲۳۱

دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، در اصفهان به تبیین روند انتخاب نخست وزیر و اختلاف
نظریه های موجود با بنی صدر در این زمینه پرداخت. ۲۷۷

اسقف کاپوچی در دیدار با امام خمینی نامه پاپ ژان پل دوم را به ایشان تقدیم کرد. ۲۸۰

خسرو قشقایی از خوانین فارس.. ۲۹۱

ملک خالد پادشاه عربستان و صدام حسین رئیس جمهور عراق ۳۰۰

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور. ۳۱۱

آیت الله صدوقی، امام جمعه یزد ۳۱۲

هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی.. ۳۱۳

سیداحمد مدنی نماینده کرمان در مجلس شورای اسلامی ۳۱۴

حجت الاسلام محمد محمدی ری شهری رئیس دادگاه های انقلاب ارتش در مصاحبه ای مطبوعاتی ۳۲۸

امام خمینی در سخنانی به مناسبت فرارسیدن روز جهانی قدس ضمن تأکید بر اهمیت مکتب، رئیس جمهور و مجلس را از تضعیف
یکدیگر برحذر داشتند. ۳۳۹

محمدعلی رجایی کاندیدای نخست وزیری.. ۳۵۱

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور: رجایی حرف را می شنود اما آنچه که خودش می خواهد می کند. او اطلاع از امور کشور ندارد. ۳۵۳

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه در پاسخ به سؤالات نمایندگان مجلس ۳۵۴

ناخدا بهرام افضلی فرمانده نیروی دریایی در مصاحبه با کیهان ۳۷۸

محمدعلی رجایی به عنوان کاندیدای نخست وزیری به مجلس معرفی شد. ۳۸۰

امام خمینی در دیدار شرکت کنندگان همایش قدس... ۳۸۳

نمایندگان مجلس شورای اسلامی به بحث درباره قبول یا رد نامه رئیس جمهور درباره معرفی نخست وزیر به دلیل نوع نگارش آن پرداختند. ۳۹۸

محمدعلی رجایی.. ۴۱۷

رجایی: ضوابط انتخاب وزرا همان هایی است که امام عنوان کردند. ۴۱۷

شیخ محمد یزدی، عضو هیئت بررسی صلاحیت نامزدان نخست وزیری ۴۱۹

امام در دیدار نمایندگان کشورهای اسلامی با ایشان: ما می خواهیم یک میلیارد جمعیت دنیا از مسلمین با هم متحد بشوند ۴۲۴

امام خمینی در دیدار با نمایندگان مجلس.. ۴۳۶

دیدار هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی به همراه تعدادی از اعضای دولت با امام به مناسبت عید فطر ۴۳۷

بنی صدر در واکنش به اظهارات ریگان: اگر برای فتح کشور ما بیاید، این سرزمین را یک رشته گورهای آماده برای متجاوزانی که به این سرزمین می فرستید خواهید یافت. ۴۶۴

صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه ایران. ۴۶۷

دادستان کل کشور. ۴۷۷

امام خمینی پس از حادثه سقوط بالگرد حامل رئیس جمهوری پیامی خطاب وی صادر کرد. ۴۸۵

ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور. ۴۸۶

حجت الاسلام اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس.. ۵۱۱

امام خمینی در دیدار با مردم کرمانشاه ۵۲۴

علی اکبر معین فر وزیر نفت. ۵۲۵

ادموند ماسکی وزیر خارجه امریکا ۵۳۹

دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور. ۵۴۰

رئیس مجلس در مصاحبه ای علل تأخیر در معرفی کابینه را توضیح داد. ۵۹۴

بنی صدر در مصاحبه با خبرگزاری پارس درباره تشکیل کابینه بار دیگر به نارضایتی اش از انتخاب رجایی به عنوان نخست وزیر تأکید کرد. ۵۹۵

بنی صدر در نامه ای به مجلس درباره تعیین کابینه: به آقای رجایی گفته بودم جز وزرای کشور و دفاع درباره دیگر وزیران نظر نمی دهم... کار را به نظر آن مجلس محترم می گذارم. ۶۱۲

هاشمی رفسنجانی در مصاحبه با خبرنگاران. ۶۱۳

صدام حسین رئیس جمهور عراق: ما برای رسیدن به اتحاد اعراب بعضی اوقات ناچار می شویم با رژیم هایی که با امریکا مرتبط اند گفت و گو کنیم. ۶۱۸

امام خمینی در دیدار علما و روحانیون کردستان با ایشان. ۶۲۷

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه. ۶۳۰

آندره گرومیکو وزیر خارجه شوروی در پاسخ به قطب زاده: در نامه شما که شامل حملات به اتحاد شوروی است، هیچ فکر تازه ای بیان نشده تا چه رسد به افکار انقلابی ۶۵۶

آیت الله خامنه ای امام جمعه تهران. ۶۶۴

محمدعلی رجایی نخست وزیر امروز در نامه ای وزرای کابینه را به مجلس معرفی کرد ۶۹۸

رجایی: رئیس جمهور نوشته بود که به غیر از وزرای کشور و دفاع با سایر وزیران کاری ندارد. ۶۹۸

ابوالحسن بنی صدر در دو نامه به مجلس و امام تلاش کرد ماجرای معرفی کابینه و زیرپا گذاشتن قرارهای خود با نخست وزیر را به نفع خود برگرداند. ۷۱۷

دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور در مصاحبه ای مطبوعاتی ۷۵۰

کارتر رئیس جمهور امریکا در مصاحبه ای تلویزیونی گفت که امید چندانی به آزادی سریع گروگان ها ندارد. ۷۵۲

حجت الاسلام اکبر هاشمی رئیس مجلس امروز به ارائه گزارشی به نمایندگان درباره اقدامات چند روز گذشته برای انتخاب افراد کابینه پرداخت. ۷۶۷

آیت الله خامنه ای خطیب جمعه تهران: موضوع قابل اهمیت برای کابینه جدید، مکتب است و غربی ها از همین امر وحشت دارند. ۷۸۲

آیت الله سیدعبدالحسین دستغیب... ۸۲۱

تیمسار ولی الله فلاحي جانشین ستاد مشترک ارتش . ۸۲۲

رجایی نامه معرفی کابینه را پس از موافقت بنی صدر به مجلس ارسال کرد. ۸۲۵

نخست وزیر هنگام توضیح درباره اعضای کابینه و برنامه های دولت ۸۲۶

مراسم هفده شهریور در میدان شهدا ۸۴۳

نخست وزیر در مراسم هفده شهریور به تشریح برنامه های دولتش پرداخت. ۸۴۸

آیت الله بهشتی به سخنان روز قبل بنی صدر واکنش نشان داد. ۸۶۶

هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس به اظهارات بنی صدر واکنش نشان داد. ۸۶۷

رجایی، نخست وزیر. ۸۷۱

احمد سلامتیان نماینده اصفهان در مجلس شورای اسلامی ۸۷۲

صدام رئیس جمهور عراق: ما هر قطعه ای از سرزمین عراقی که فارس ها آن را غصب کرده اند باز پس می گیریم. ۸۷۹

رجایی در هنگام دفاع از کابینه. ۸۹۴

صادق قطب زاده در آخرین روزهای وزارت خود در مصاحبه با خبرگزاری فرانسه ۸۹۷

آیت الله العظمی شیرازی و آیت الله العظمی گلپایگانی و آیت الله العظمی مرعشی نجفی ۹۰۰

تیمسار قاسمعلی ظهیرنژاد فرمانده نیروی زمینی ارتش.. ۹۱۲

بنی صدر در سخنرانی خود در بهشت زهرا به منتقدان سخنرانی اش در ۱۷ شهریور پاسخ داد. ۹۲۵

دیدار نخست وزیر با امام ۹۲۸

امام خمینی: ما هرچه داریم از این ملت است، مردمی که شما را بر سر مسند نشانند شما فکر آنها را بکنید. ۹۲۸

نخست وزیر در سخنانی مسئله رابطه دولت و گروه های سیاسی را تشریح کرد. ۹۴۷

امام جمعه تهران در مراسم نماز جمعه ۹۴۹

امام خمینی خطاب به زائران بیت الله الحرام پیامی صادر کرد. ۹۵۱

کورت والدهایم دبیر کل سازمان ملل.. ۹۵۳

ژنرال کنعان اورن فرمانده کودتا در ترکیه. ۹۵۴

سلیمان دمیرل نخست وزیر بازداشت شده ترکیه. ۹۵۴

نمایندگان در مجلس شورای اسلامی به بحث درباره چگونگی پاسخ به نمایندگان کنگره آمریکا و نحوه رسیدگی به مسئله گروگان ها پرداختند. ۹۹۲

رونالد ریگان نامزد ریاست جمهوری آمریکا ۹۹۴

عزت ابراهیم الدوری معاون ریاست شورای انقلاب عراق ۹۹۹

رئیس مجلس در مصاحبه ای مطبوعاتی.. ۱۰۱۸

ملاقات شاه ایران و صدام معاون رئیس جمهور عراق در الجزایر و امضای قرارداد ۱۹۷۵ ۱۰۵۲

صدام حسین رئیس جمهور عراق.. ۱۰۵۲

بنی صدر در مصاحبه اختصاصی با خبرگزاری فرانسه. ۱۰۵۴

ابراهیم یزدی در پاسخ به سخنان ولایتی به دفاع از عملکردش در دوران وزارت خارجه پرداخت. ۱۱۰۸

آیت الله خامنه ای نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی در پاسخ به ابراهیم یزدی: شورای انقلاب کی و طی چه حکمی گفته بود که با آمریکا کج دار و مریز رفتار کنید؟ ۱۱۰۹

مهندس بازرگان نماینده تهران در جلسه امروز به دفاع از سیاست خارجی دولت موقت پرداخت و آن را هماهنگ شده با شورای انقلاب و امام دانست. ۱۱۱۰

جیمی کارتر رئیس جمهور آمریکا ۱۱۱۱

آیت الله خامنه ای امام جمعه تهران. ۱۱۳۳

سعدون حمادی وزیر خارجه عراق. ۱۱۶۹

سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده عملیاتی غرب کشور ۱۱۸۳

پیشگفتار

مقدمه

ص: ۱۵

پس از چند سال تلاش، مراحل مختلف طراحی، تحقیق، تدوین، ارزیابی، ویرایش، آماده سازی و تهیه عکس ها و نقشه های کتاب نهم از مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق به پایان رسید و با عنوان تصمیم صدام به جنگ علیه ایران آماده انتشار شد.

کتاب حاضر ۶۱ روز از دوران زمینه سازی جنگ ایران و عراق را در بر می گیرد و در مجموع شامل ۷۳۳ گزارش درباره جنگ و موضوعات مربوط به آن در دوره زمانی ۱/۵/۱۳۵۹ تا ۳۰/۶/۱۳۵۹ است.

برای بهره گیری شایسته از کتاب توجه به چند نکته ضروری است:

۱. مقدمه کتاب شامل جمع بندی مهم ترین موضوعاتی است که در گزارش های مختلف در سراسر کتاب بدان ها پرداخته شده است.
۲. هر روز از روزشمار به منزله یک فصل و شامل چندین گزارش و تفسیر و تحلیل وقایع همان روز است که در پایان آن، فهرست منابع و مآخذ مطالب همان روز درج شده است. همچنین برخی از توضیحات ضروری درباره بعضی گزارش ها که در قالب متن روزشمار نمی گنجید، در پاورقی یا در ضمیمه پایان همان روزشمار آمده است.
۳. پس از متن اصلی کتاب، چکیده ای از مطالب کتاب با عنوان "گزارش روزشمار" درج شده است که شماره هایی نظیر شماره گزارش های متن کتاب دارد و دستیابی به مطالب مورد نظر را آسان می کند. در پایان کتاب نیز فهرست راهنمای موضوعی (اعلام) آمده است. همچنین عکس هایی

از صحنه های وقایع و اشخاص ذکر شده در گزارش ها، در کتاب چاپ شده است.

۴. برای آگاهی بیشتر از سیر و شیوه تحقیق و تدوین مجموعه روزشمار، مطالعه مقدمه کتاب اول (پیدایش نظام جدید) و ضمیمه کتاب دهم (هجوم سراسری) ضروری است.

* * *

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس ضمن درخواست علو درجات برای راوین شهید از خداوند متعال، از همه کسانی که در مراحل مختلف تحقیق و تدوین و آماده سازی کتاب با نویسنده و مرکز همکاری کرده اند، از جمله هانیه مرشدی، زهرا گل محمدی، زهرا سادات صبح گل، زینب سادات موسوی، معصومه رحیمی و حسن باقی پور سپاس گزاری می کند.

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

۱۳۹۳

ص: ۱۸

جلد نهم از مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق است که در آن نویسنده با بهره‌گیری مستقیم از منابع غنی مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، روزشمار اول مرداد ۱۳۵۹ تا سی‌ام شهریور ۱۳۵۹ را که مشتمل بر ۷۳۳ گزارش و ۶۲ ضمیمه است، تألیف و ارائه کرده است. در اینجا نگارنده اذعان و تأکید می‌کند که حجم رویدادها و وقایع پرشتاب در این ۶۱ روز چنان زیاد بوده است که برای ارائه مطالبی از همین نوع، و نه همه آنها، تعداد صفحات یک جلد کتاب کافی نیست. از این رو، به خوانندگان پیگیر و محققان و پژوهشگران ارجمند توصیه می‌شود که از سرخ‌های ارائه شده در کتاب استفاده کرده، ذهن‌تشنه و حقیقت‌یاب خود را از منابع دیگر مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سیراب سازند.

کتاب پیش‌رو، به مرور حوادث سرنوشت‌ساز و مهم مرداد و شهریور ۱۳۵۹ اختصاص دارد؛ رویدادهایی که پس از گذشت ۲۰ ماه از پیروزی انقلاب اسلامی در یکی از حساس‌ترین نقاط جهان، منجر به جنگ هشت‌ساله علیه ایران شد. در بررسی این دو ماه، روند مهم‌ترین موضوعات مبتلابه کشور، که درگیر مشکلات و بحران‌های عدیده داخلی و خارجی است، مورد توجه قرار گرفته است. این حوادث و وقایع بعضی به‌طور مستقیم به زمینه‌سازی‌های جنگ تحمیلی مربوط‌اند و بعضی غیرمستقیم. نویسنده کوشیده است علاوه بر تحلیل و توصیف موضوعاتی که به‌طور مستقیم به جنگ ربط داشته‌اند، از موضوعاتی که در مؤلفه‌های قدرت حکومتی، امنیت ملی و ثبات سیاسی نظام تازه تأسیس جمهوری اسلامی تأثیر مهمی داشته‌اند، یا به نوعی در زمینه‌سازی جنگ دخیل بوده‌اند، در قالب رخدادهای داخلی، منطقه‌ای و جهانی نیز غفلت نکند.

در موضوعات خارجی از مهم‌ترین مباحث، سیر روابط و مناسبات ایران با دو کشور امریکا و عراق است که سهم اصلی را در تحمیل جنگ هشت‌ساله داشته‌اند و ماه‌های مرداد و شهریور منتهی به جنگ، شاهد وقایع تعیین‌کننده‌ای در روابط ایران با این دو کشور بوده است. در موضوعات داخلی نیز صف‌بندی‌های عرصه سیاسی کشور - شامل گروه‌ها و جریان‌های داخل

و خارج جناح بندی حکومتی - و نیز درگیری های غرب کشور، به خصوص تمهیدات حمایتی عراق از گروه های معارض در مناطق کردنشین برای ایجاد امنیت خاطر این کشور از این محور مهم بعد از آغاز تهاجم علیه ایران، از مهم ترین مباحثی است که به آن پرداخته شده است.

به طور کلی، در دوره زمانی کتاب حاضر، نظام جمهوری اسلامی همچون ماه های قبل همچنان در وضعیتی دوگانه قرار داشت. جمهوری اسلامی از سویی با اتکا به مشروعیت سیاسی بالای حاصل از پتانسیل مردمی انقلاب، در آخرین مراحل بنای نهادهای قانونی مثل تعیین صلاحیت نمایندگان مجلس شورای اسلامی، انتخاب نخست وزیر و تعیین کابینه جدید هیئت دولت بود. از این رو در بحث صف بندی جناح های داخل نظام یکی از سخت ترین و پرمناقشه ترین دوران های خود را می گذراند. تا این زمان؛ یعنی در طول ۲۰ ماه گذشته، براساس همین پتانسیل انقلابی و مردمی، نهادهای قانونی نظام تأسیس یا پایه ریزی شده بود؛ همه پرسی قانون اساسی و انتخابات ریاست جمهوری برگزار شده و اولین رئیس جمهوری اسلامی ایران مشخص گردیده بود؛ انتخابات مجلس شورای ملی که در تابستان همین سال نامش به مجلس شورای اسلامی تغییر یافت، انجام گرفته و در روزهای مرداد و شهریور مراحل تعیین صلاحیت نمایندگان منتخب مردم در پیش بود. با این همه، نظام جدید همچنان در حال طی مرحله گذار بود و هنوز به مرحله استقرار قطعی و ثبات طبیعی و قانونی خویش نرسیده و تا آن مرحله، چند گام بیشتر نمانده بود.

در بحث مطالبات گروه های سیاسی داخل و بیرون از نظام، گرچه نظام نوپا به طور رسمی و حقوقی تأسیس شده بود، هنوز پتانسیل ناشی از وضعیت انقلابی نیرومند بود و جریان های سیاسی و اجتماعی اعم از مخالفان و موافقان نظام جدید، با نوع رفتار انقلابی فعالیت می کردند و در یک چرخه منظم قانونی و عقلانی قرار نگرفته بودند؛ هرچند این روند در حال به ثمرنشتن بود. گرچه تشکل ها و گروه های داخلی صرفاً سیاسی، به قانون و نظام جدید تمکین کرده و تقریباً خلع سلاح شده بودند، هنوز برخی ساختمان ها و امکانات دولتی در دست این گروه ها قرار داشت. در این اوضاع و احوال، مطالبات سیاسی نیرومندی وجود داشت که نظام، قادر یا مجاز به جذب و پاسخ مساعد به آنها نبود، بنابراین، مطالبات مزبور بلا تکلیف می ماند و عرصه سیاسی را دستخوش بحران می کرد.

با اینکه نهادهای قانونی یکی پس از دیگری شکل گرفته یا در حال شکل گیری نهایی بودند، بحران مشارکت، همچنان هم در جناح بندی حکومتی و صف بندی نخبگان جدید و هم در صف بندی جریان های عرصه سیاسی کشور، سیری روزافزون و رو به تهدید بیشتر و شدیدتر داشت. مطالبات قومی به خصوص در مناطق کردنشین که توسط گروه های غیرمذهبی و چپ گرای مسلح قالب براندازی و تجزیه طلبانه یافته بود، همچنان و در ادامه ماه های قبل، نظام را با بحران جدی مواجه کرده بود و پایان این دوره؛ یعنی آغاز جنگ از سوی عراق، نقطه اوج

این تحرکات تجزیه طلبانه بود که به سود عراق در جنگ هشت ساله رقم می خورد و با مشغول کردن بخش عظیمی از نیروهای مسلح ارتش و سپاه به خود خیال عراق را در حمله به مناطق میانی و جنوب غربی کشور تاحدودی آسوده می کرد. در روند تهدیدافزای مرداد و شهریور ۱۳۵۹، حمایت حکومت عراق از نیروهای معارض در کوهستان ها و روستاهای مناطق کردنشین در چهار استان غربی کشور هرروز آشکارتر می شد، طوری که هر ناظر بیرونی آگاهی می تواند حرکت های رو به جلوی عراق در منطقه غرب کشور و ارتباط آن با محورهای میانی و جنوبی را به خوبی حدس بزند.

البته ادامه وضعیت دو گانه در این مقطع؛ یعنی امتزاج وضعیت انقلابی و استقرار حاکمیت قانونی نظام جدید، طبیعی هر دولت منبعث از انقلاب است و بحران های مختلف از پیامدهای طبیعی این دوره گذار است که نظام جدید رفته رفته در تلاش برای حل و فصل آنها است. اما پیگیری سیر حوادث در شهرهای مختلف نشان می دهد که با تشدید مناقشات مرزی میان ایران و عراق از یک سو و میان نیروهای مسلح انقلاب و گروه های معارض مسلح مخالف نظام از سوی دیگر، مناقشات و درگیری های خیابانی و شهری نیز به طرز معنی دار رو به افزایش بوده است.

بنابراین، ایران انقلابی با دو بحران جدی و تهدیدافزای مناسبات با امریکا و مناسبات با عراق روبه رو بود:

در بحث مناسبات و مناقشات با دولت امریکا، ایران به خصوص با مشکلات مربوط به حل و فصل بحران گروگان گیری در سفارت امریکا به دست دانشجویان پیرو خط امام، مبارزه نظام با کودتای امریکایی ۱۸ تیرماه گذشته و دستگیری و محاکمه کودتاگران مواجه بود.

در بحث بحران مناسبات با عراق، تصمیم گیران بعثی حاکم بر این کشور با سوءاستفاده از وضعیت ناآرام برخی مناطق داخلی و مرزی ایران پس از پیروزی انقلاب و نیز نابودی رژیم شاهنشاهی و از بین رفتن ژاندارم منطقه، درصدد دستیابی به این جایگاه راهبردی و تفوق یافتن بر جهان عرب و منطقه بودند و با طرح موضوع جزایر سه گانه در خلیج فارس، درصدد حل ضعف ژئوپلیتیک خود برای دسترسی به دریا برآمدند، به این غرب کشور یا پیگیری موضوع جزایر سه گانه در خلیج فارس، درصدد حل ضعف ژئوپلیتیک خود برای دسترسی به دریا برآمدند، به این ترتیب که خواستار تحقق آرزوی تاریخی احراز مالکیت و حاکمیت بر تمامی اروندرود و عقب بردن مرز دو کشور به ساحل شرقی آن بودند. آنان همچنین در پی ادامه عربستان سازی در خوزستان ایران بودند که اگر به تجزیه ایران منجر نشد، لاقلاً یک پایگاه نفوذ دائمی در ایران ایجاد و یک بحران قومی عرب گرایانه دائمی را به ایران تحمیل کند. این تحریک آشکار که از ماه های قبل در گفتار و رفتار رهبران و تصمیم گیران بعث عراق مشهود بوده، در این دو ماه آخر منتهی به جنگ نیز روندی رو به افزایش داشته است.

بنابراین، مروری بر حوادث و رخدادهای دو ماه مرداد و شهریور ۱۳۵۹، آشکارا نشان

می دهد که نظام جمهوری اسلامی ایران در معرض بحران های متعددی که بیان شد، قرار گرفته است. مجموعه این بحران ها را همچون دوره های قبل می توان در چهار عنوان دسته بندی کرد. در کتاب حاضر با توجه به اهمیت موضوعات و بحران های مورد توجه، به ترتیب، مطالب زیر مرور و گزارش های تحلیلی ارائه شده است.

۱. بحران در روابط و مناسبات ایران و عراق.

۲. بحران در کردستان.

۳. بحران امنیت داخلی به ویژه در تعامل و مناسبات نیروهای سیاسی داخلی (اعم از جریان های داخل جناح حکومتی و خارج از آن).

۴. بحران در روابط و مناسبات ایران و امریکا و بلوک غرب.

شایان ذکر است که در متن روزشمار، گزارش های هرروز، عموماً به ترتیب همین ردیف های چهار گانه مزبور تنظیم شده است که نشانه نگرش خاص کتاب به زمینه سازی نهایی جنگ عراق علیه ایران می باشد؛ ابتدا، موضوعات مربوط به روابط ایران و عراق و محیط ملی عراق بیان شده است. این شروع ممکن است سیاسی یا نظامی باشد. سپس مباحث خوزستان و بحران های ایجاد شده توسط عوامل وابسته به حکومت بعث عراق در این منطقه حساس ذکر شده است. موضوع بعدی تحركات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین است. گزارش های روزهای مرداد و بخشی از روزهای شهریور، حوادث مناطق کردنشین را به طور عمومی تشریح و تبیین کرده، اما به تدریج دو محور اصلی آذربایجان غربی و کردستان در کنار استان های کرمانشاه و ایلام مورد توجه خاص قرار گرفته است. گزارش های بعدی به مسائل امنیتی و فعالیت های انبوه گروه های خارج نظام مثل سازمان های مخالف اختصاص یافته که وضعیت دو گانه را نیز در درون خود جای داده است. در این میان، مسائل امنیتی دیگری مثل دستگیری جاسوسان امریکایی یا غربی در برخی استان های غیرمرزی کشور مثل اصفهان یا برخورد با سران ایل قشقایی در استان فارس مورد دقت و توجه قرار گرفته است. گزارش های بعدی مربوط به رفتار و مناقشات داخل حکومت و دو جناح داخلی و رقیب در نظام است که بیشترین حجم را در این ردیف به خود اختصاص داده است. برخوردهای متعدد این دو جناح بر سر انتخاب نخست وزیر و نیز رأی اعتماد به نمایندگان منتخب مردم و همچنین افشاگری های کمیسیون های تحقیق و افراد حاضر در مجلس درباره تعیین صلاحیت یا عدم صلاحیت نمایندگان مجلس، این مکان مقدس را به محلی برای جنجالی ترین مناقشات فیما بین تبدیل کرده بود. وخامت اوضاع مناسبات میان ایران و امریکا و هم پیمانان غربی اش از دیگر موضوعات مورد بحث است که در این میان مناسبات میان ایران و ابرقدرت دیگر، یعنی شوروی سوسیالیستی نیز مدنظر می باشد.

در اینجا ذکر این نکته اهمیت دارد که عراق با بهره گیری از درگیری های ایران و امریکا،

در پی تحقق مطامع خویش برآمد، بدین ترتیب که در درگیری های غرب کشور، چه با حمایت از گروه های مسلح معارض و چه به طور مستقیم با حملات مداوم یا پراکنده آتشباری و هوایی به مناطق و پاسگاه های مرزی، جبهه دیگری درمقابل نیروهای مسلح ایران گشود. این راهکنش درحقیقت برای عراق نوعی ایجاد سهولت در حرکت به سوی تحمیل یک جنگ تمام عیار محسوب می شد و عاملی برای زمینه سازی تجاوز بود. در همین حال مرکزیت سیاسی و فرماندهی نظامی ایران همچنان تحت تأثیر جناح بندی موسوم به لیبرال - خط امام و مناقشات آنان قرار داشت.^(۱) این مناقشات سیاسی به خصوص در دو ماه مرداد و شهریور، بر سر تعیین صلاحیت نمایندگان هر دو جناح و نیز تعیین نخست وزیر و اعضای هیئت دولت و سرانجام با سخنرانی رئیس جمهور در روز ۱۷ شهریور به اوج خود رسید.

موضوعات دیگری نیز این وضع را پیچیده تر و مشکل تر می کرد و آن وقتی بود که در صف بندی عرصه سیاسی کشور، گروه های متعددی با دعاوی انقلابی یا شبه انقلابی بر جای مانده از مبارزه با رژیم گذشته یا حتی با سوءاستفاده از وضعیت بحرانی بعد از انقلاب، به شدت فعال شده و حاضر به قرار گرفتن در ذیل حاکمیت و قانون جدید نبودند. آنها هر جا ضرورت سازمانی و تشکیلاتی شان ایجاب می کرد مدعی ایفای نقش جریان های سیاسی دارای مطالبات دمکراتیک و... بودند و هر جا که لازم می شد، با اتکا به سلاح، نقش چریکی و شبه نظامی خود را آشکارا و پنهان نشان می دادند. علاوه بر این، گروه های دیگری نیز فعال بودند که باتوجه به وضعیت کشور نه در صف محاربان بودند و نه در صف وفاداران قطعی نظام جدید قرار داشتند و بنا بر سنخ، ماهیت و نوع حضور، بعضاً در حال نزدیکی هر چه بیشتر به رئیس جمهور، جذب طرف داران و یارگیری بیشتر و آماده سازی افراد خود برای روزها و ماه های آینده بودند. این گروه ها مثل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به تدریج نقش منافقانه خود را بیشتر آشکار کردند و با سوءاستفاده از تفکرات و رفتارهای رئیس جمهور در صدد خط دادن به وی در مبارزه و مناقشه با جناح رقیب برآمدند.

بدین ترتیب، نوع صف بندی جریان های سیاسی داخلی، اعم از داخل حاکمیت و غیر آن، در مجموع فضایی را ایجاد کرده بود که آن نیز نظیر بحران قومی، از دیدگاه رژیم عراق تسهیل کننده تحرکات و عامل مساعدی برای زمینه سازی تجاوز ارتش این کشور در روزهای پایانی شهریور ۱۳۵۹، به شمار می رفت.

با مروری کلی بر جریان ها و حوادث ۲۰ ماه گذشته پیش از تجاوز نظامی عراق به ایران، کم کم به این نکته تلخ و درعین حال عبرت آموز پی می بریم که حاکمان عراق در یک سناریوی ازپیش تعیین شده، در صدد براندازی نظام تازه تأسیس جمهوری اسلامی بوده اند. توضیح مطلب این است که با وقوع انقلاب اسلامی ایران، یک اراده ملی و قدرتی نوین برای تأسیس

ص: ۲۳

۱- در نگارش صفحات اولیه این مقدمه، از مقدمه کتاب هفتم روز شمار جنگ ایران و عراق، نقل و اقتباس صورت گرفته است.

بنیان‌های جدید بر مبنای تفکرات انقلابی و ناب‌اسلام شیعی و انقطاع از گذشته حاصل شد و همین امر آن را به رخدادی تاریخی و بسیار تأثیرگذار در سطح منطقه و حتی جهان تبدیل کرد که همه مناسبات و رفتارها با تأثیر از آن دستخوش تغییر و تحول اساسی شدند. ادراک و کشف منطق وقوع رخداد‌های منجر به جنگ می‌تواند ما را در پاسخ به چرایی و چگونگی وقوع جنگ تحمیلی یاری رساند و در عین حال، منشأ پرسش‌های جدید باشد.

در وهله نخست، این حقیقت که با گذشت کمتر از ۲۰ ماه از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، جنگ بزرگی میان ایران و عراق با تهاجم سراسری و سهمگین ارتش عراق به خاک ایران در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ آغاز شد و نیز توجه به فاصله زمانی کوتاه میان این دو رویداد بسیار مهم (وقوع انقلاب اسلامی و آغاز جنگ)، این پرسش اساسی را به وجود می‌آورد که: آیا میان انقلاب اسلامی و جنگ نسبتی وجود دارد؟ اگر پاسخ به این سؤال مثبت است، سازوکارها و عوامل مؤثر در شکل‌گیری روند آغاز جنگ با تأثیر از انقلاب چیست؟

این دوره ۲۰ ماهه؛ یعنی از زمان پیروزی انقلاب تا بروز جنگ، خود به سه دوره تقسیم می‌شود که در روزشمار جلد نهم، دو ماه مرداد و شهریور سال ۱۳۵۹ (یعنی ماه‌های پایانی دوره سوم) بررسی شده است. اما برای درک بیشتر و بهتر این مقطع که شامل بخش عمده تابستان سال ۱۳۵۹ بوده و اغلب تأثیرات ماه‌های قبل در دو ماه آخر منتهی به جنگ را در بر می‌گیرد، دو دوره قبل به اختصار مرور می‌شود.

دوره اول به مدت ۱۰ ماه، فاصله زمانی پیروزی انقلاب تا تصرف سفارت آمریکا در آبان ۱۳۵۸ را شامل می‌شود. در این دوره، با پیروزی انقلاب و جابه‌جایی در ساختار قدرت در ایران، مهم‌ترین دغدغه مردم و رهبران انقلاب، استقرار نظام جدید و تثبیت آن با غلبه بر چالش‌ها و بحران‌های سیاسی، امنیتی پیش‌رو بود. در مقابل، رژیم عراق خود را برای اولین بار در برابر تهدیدها و فرصت‌های جدیدی می‌دید؛ بدین معنا که از بین رفتن توازن قدرت در منطقه و تضعیف توان نظامی - امنیتی ایران، فرصتی را برای عراقی‌ها پدید آورد که بر پایه آن، تلاش‌هایی را به منظور فشار به ایران و در اولین گام، رسیدن به آرزوی دیرینه خود؛ یعنی تجزیه خوزستان، طراحی و اجرا کردند. امریکایی‌ها نیز با درپیش گرفتن سیاست صبر و انتظار و تقویت جریان‌های میانه‌رو، برای بازگرداندن دوباره قدرت خود در ایران و نیز برای مهار تأثیر و پیامدهای انقلاب اسلامی نوپا، ساختارهای جدیدی را در سطح منطقه طراحی کردند و در این ضمن به قدرت عراق و مهار آن و در عین حال، بهره‌برداری از انگیزه و توان آن کشور برای مهار ایران توجه خاصی مبذول داشتند.

دوره دوم، از تصرف سفارت تا قطع رابطه آمریکا با ایران در فروردین ۱۳۵۹ است. تصور موجود از رخداد‌های داخلی کشور و نقش آمریکا در سازماندهی و هدایت آنها، همچنین موافقت آمریکا با سفر شاه به این کشور، زمینه‌های افزایش نگرانی ایران از تکرار حادثه

کودتای ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲ را فراهم ساخت و همین امر به تصرف سفارت امریکا در تاریخ ۱۳ آبان ۱۳۵۸ انجامید. این حادثه بسیار تأثیرگذار در روند جریان‌های شتابنده انقلاب - که امام خمینی آن را "انقلاب دوم" نامید - در سطح جهان نیز به تدریج نگرشی تازه به ایران را پدید آورد و افکار جهان اسلام و کشورهای منطقه، به دلیل مبارزه ایران با امریکا، به سود انقلاب اسلامی بسیج شد. سیاست امریکا نیز از صبر و انتظار به تهدید و طراحی اقدامات سیاسی - امنیتی و مداخله نظامی علیه ایران تغییر یافت. عراقی‌ها نیز که در عربستان سازی و تجزیه خوزستان با ناکامی مواجه شدند، در اندیشه طراحی جنگ علیه ایران، تمهیداتی را پیش بینی کردند که با تصرف سفارت امریکا به تأخیر افتاد.

دوره سوم، از قطع رابطه امریکا با ایران (۱۹ فروردین) تا پایان شهریور ۱۳۵۹ و آغاز تجاوز سراسری عراق به ایران را شامل می‌شود. ناامیدی امریکا از آزادی‌گروگان‌ها، هم‌زمان با فرارسیدن زمان انتخابات ریاست جمهوری در امریکا، سیاست‌های خصومت‌آمیز امریکا علیه ایران را تشدید کرد و اعلام قطع رابطه با ایران و تحریم اقتصادی این کشور، نقطه عطف جدیدی برای اعمال تهدیدها علیه ایران بود و عراق در میان کشورهای همسایه و همسو با امریکا، بهترین مهره‌ای بود که می‌توانست انقلاب اسلامی نوپای ایران را یا در نطفه خفه کند یا حداقل مانع از صدور آن شود. به این ترتیب، روند جدیدی از فشارهای بین‌المللی، منطقه‌ای و داخلی علیه جمهوری اسلامی ایران آغاز شد. در این دوره، نگرانی از اقدامات امریکا و عراق و درگیری خونین گروه‌های مسلح معاند با نظام در قالب مطالبات قومی در مرزهای غربی کشور، به بسیج اجتماعی برای مقابله با این تهدیدها منجر شد؛ در عین حال، مناقشات سیاسی کشور، به ویژه در رأس بنیان‌های رسمی تازه تأسیس نظام و نیز فتنه‌انگیزی‌های فرصت‌طلبانه و منافقانه گروه‌ها و سازمان‌های تازه از بند رسته یا نوپا در نقاط مختلف کشور، با ایجاد جبهه‌ای جدید در داخل برای مقابله با انقلاب تشدید شد. باین همه، هیچ‌یک از تمهیداتی که برای بازدارندگی اندیشیده شد، نتیجه‌ای راهبردی در بر نداشت و سرانجام، تجاوز سراسری عراق به ایران در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ آغاز شد.

مقطع زمینه‌سازی شروع جنگ، در تابستان ۱۳۵۹، آخرین حلقه از رویدادهای شتابنده دوره سوم است. در کتاب حاضر، توصیف رویدادهای ماه‌های دوم و سوم این فصل در قالب چهار کانون بحران صورت گرفته است که نقطه آغاز اوج‌گیری آن با شروع تابستان ۱۳۵۹ بوده است و در پایان شهریور با اوج‌گیری بیشتر هر چهار کانون بحران، منجر به تحمیل جنگی خانمان‌سوز از سوی عراق به جمهوری اسلامی ایران شده است.

پس از گذشت ۵ ماه از انتخاب اولین رئیس جمهور ایران، از آنجا که مجلس شورای اسلامی در تیرماه ۱۳۵۹، آغاز به کار کرد، زمینه برای تشکیل هیئت دولت فراهم گردید. مجلس دوره اول در تابستان ۱۳۵۹ با دو موضوع اساسی روبه رو بود که همین دو موضوع در کنار برخی مسائل و تنش های حاشیه ای، جریان مناسبات داخلی حکومت را با بحران فزاینده ای مواجه ساخت. اولین موضوع چگونگی حل مسئله گروگان های امریکایی و دیگری رأی اعتماد به نخست وزیر و کابینه بود. علاوه بر این، موضوع مقدم تر، رسیدگی به وضعیت تعیین صلاحیت نمایندگان منتخب مردم بود که باتوجه به داشتن گرایش های فکری وابسته به یکی از دو جناح عمده داخل حاکمیت، خودبه خود بحث ها و مناقشات جنجال برانگیزی را در داخل و بیرون از مجلس و در لایه های جامعه انقلابی برمی انگیزت.

در مورد گروگان ها، اگرچه امام حل این مسئله را برعهده مجلس گذاشته بود، امام اختلافات بین دو جناح موسوم به لیبرال و خط امام و نیز اختلافات درون جناحی باعث بروز موضع گیری های متفاوت در داخل حکومت ایران شده بود که این امر طولانی شدن ماجرای گروگان ها را در پی داشت. این موضع گیری ها آغاز تحول در سیاست داخلی و خارجی جمهوری اسلامی ایران بود، طوری که برخی معتقدند یکی از علل اساسی و زمینه ساز اقدام امریکا در تحمیل جنگ به ایران به شمار می رود.

در اوایل مرداد ۱۳۵۹، در جریان تصویب صلاحیت نمایندگان مجلس، درگیری دو جناح طرف داران خط امام (در قالب حزب جمهوری اسلامی و نمایندگان طرف دار آن)، که اغلب اعضای مجلس را تشکیل می دادند، با طرف داران رئیس جمهور که اقلیت قابل توجهی را در مجلس شامل می شدند، بر سر تصویب صلاحیت دکتر حسن آیت، نماینده مردم تهران و از اعضای کادر مرکزی حزب جمهوری اسلامی و نیز دکتر احمد سلامتیان، نماینده مردم اصفهان و از طرف داران عمده رئیس جمهور، مناقشه سختی در مجلس در گرفت که به طرز پرتنشی به مطبوعات وابسته به دو جناح و نیز مطبوعات گروه های مختلف کشیده شد و در رسانه های ضدانقلاب و نیز کشورهای غربی و عراق هم بازتاب وسیعی داشت.

انتخاب نخست وزیر نیز از جمله موضوعاتی بود که کشمکش نیروهای موسوم به خط امام و جناح موسوم به لیبرال ها را تشدید کرد. این اختلافات که طبیعتاً دامنه آن به طور وسیعی به مطبوعات نیز کشیده می شد، باعث شد که امام خمینی بارها به نرمی و با رفتاری پدران و گاه نیز با عتاب به طرفین دعوا، آنها را به احتراز از اختلافات و اتحاد با یکدیگر در اوضاع پرتنش کشور، دعوت کند. نگاهی به برخی حوادث یک ماه پیش از آن؛ یعنی آغاز تیرماه ۱۳۵۹، به خوبی از میزان دلواپسی رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی پرده برمی دارد. امام خمینی در اول تیر ۱۳۵۹، خطاب به مسئولان نظام فرمودند: «باید

از اختلافاتی که اخیراً می بینید به جان هم افتاده اند و روزنامه ها چه می کنند، بری باشیم.» دو روز بعد (۳/۴/۱۳۵۹) ملاقات چهارساعته مهمی میان رئیس جمهور و اعضای شورای مرکزی حزب جمهوری اسلامی در منزل دکتر محمدجواد باهنر صورت گرفت که در آن مذاکرات مهم و تعیین کننده ای در زمینه مسائل جاری انجام شد و تصمیماتی به منظور ابهام زدایی و ایجاد جو تفاهم اتخاذ گردید. این جلسه که به "میثاق وحدت" شهرت یافت، به خصوص در شهریورماه ۱۳۵۹، درحقیقت مناقشات بی پایان دیگری را در درون خود پرورانده بود و روز به روز فاصله میان این دو جناح داخل نظام را بیشتر می کرد.

در ۲۹/۴/۱۳۵۹، حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی با رأی ۱۴۶ تن از نمایندگان مجلس به ریاست مجلس شورای اسلامی انتخاب شد. در همان روز، فرمان تاریخی امام خمینی برای تشکیل دولت مکتبی، قاطع و جوان صادر گردید که در آن چنین آمده است: «اگر دولت مثل سابق باشد، با آن دید و آن وضع، باید عزای انقلاب را بگیریم... سفارتخانه ها حالا در هر جا که دست روی آن می گذارند، فاسد است، ... این مطالب را آقایان می خواهند با مغزهایی که در اروپا تربیت شده، درست بکنند، ما می خواهیم اسلام را اجرا بکنیم، ... ما چقدر سیلی از این ملیت خوردیم!... اینها باید منحل باشند، ما از اینها ضربه دیدیم... یک دولت متدین تمام، صددرصد اسلامی و قاطع، یک نفر وزیر اگر مثل بعضی از این وزرا که الآن هستند باشد، اینها نپذیرند... باید همین مجلس یک مجلسی باشد که با قاطعیت عمل کند و دولت اگر بخواهد یک قدم کنار بگذارد، با قاطعیت بخواهدش و ردش کنند.»

با یک چنین مقدماتی که در قالب رویدادهای مهم سیاسی میان گروه های داخل نظام رخ نمود، وارد فضای سیاسی مرداد ۱۳۵۹ می شویم. در این ماه باوجود میثاق وحدت و قول و قرارهایی که میان دو جناح رقیب گذاشته شده بود رئیس جمهوری، ابوالحسن بنی صدر و مجلس شورای اسلامی مدت ها برای انتخاب نخست وزیر اختلاف داشتند. مجلس به نخست وزیر پیشنهادی وی رأی اعتماد نمی داد زیرا او را فاقد کارآمدی و اوصاف موردنظر برای اعمال خط امام می دانست. درنهایت، محمدعلی رجایی ازطرف رئیس جمهور به مجلس معرفی شد. مجلس شورای اسلامی نیز در ۲۰ مرداد ۱۳۵۹، به آقای رجایی رأی اعتماد داد. اما مخالفت رئیس جمهور - که با مواضع وی مشخص بود که با اکراه تن به معرفی رجایی داده است - و نیز کارشکنی وی در معرفی وزیران، به خصوص مخالفت با سه وزیر امور خارجه، دفاع ملی و کشور، پیشرفت کار دولت را با وقفه و مشکل مواجه ساخت. این مشکلات در کنار دامن زدن به اختلافات داخلی - که اوج آن در سخنرانی بنی صدر در ۱۷ شهریور ۱۳۵۹ بود و در آن رئیس جمهور به شدت به حزب جمهوری اسلامی حمله کرد و آن را به کارشکنی و توطئه علیه رئیس جمهور متهم ساخت - باعث تشدید اختلافات در لایه های بالایی حکومت و کندی کار دولت می شد که این موضوع نیز به عنوان یکی از عوامل اصلی تصور غلط صدام از اوضاع داخلی ایران و ترغیب وی به تسریع در شروع جنگ علیه ایران، قلمداد شده است.

در این باره به اختصار به مواضع مؤثرترین گروه های سیاسی بیرون نظام اشاره می شود:

مواضع سازمان مجاهدین خلق (منافقین)

ادامه اعتراض و مظلوم نمایی در شهرهای مختلف به بهانه حمله گروه ها به اماکن و دفاتر سازمان و نیز اعتراض به پاک سازی در ادارات؛ "شهیدنمایی" و "مظلوم نمایی" به جای هرگونه پاسخ گویی در قبال مواضع انحرافی ایدئولوژیک و سیاسی - اجتماعی سازمان و تلاش برای تشدید و بزرگ نمایی اختلافات دو جناح حکومتی؛ تشدید فعالیت هواداران سازمان در برهم زدن اجتماعات مذهبی و ایجاد درگیری و تشنج به خصوص در ماه مبارک رمضان، از جمله برهم زدن سخنرانی جواد منصوری در شب احیای دانشگاه امام صادق (ع) در شب ۲۱ رمضان سال ۱۳۵۹؛ جمع آوری و اخفای سلاح و مهمات در شهرهای مختلف (یک انبار بزرگ سلاح و مهمات از عزتالله کفایتی در شهرستان محلات در ۱۷ مرداد ۱۳۵۹ کشف شد)؛ ایجاد درگیری و جدال های بعضاً خونین در تهران و شهرهای کوچک و بزرگ دیگر بر سر دستگیری و محاکمه سعادت از اعضای کادر مرکزی سازمان که به جرم جاسوسی برای شوروی دستگیر و زندانی شده بود و جنجال هواداران این سازمان در شهرهای مختلف برای آزادسازی وی؛ همچنین گشودن یک جبهه وسیع جنگ داخلی در ایران با بحران آفرینی و اجرای عملیات روانی و تلاش برای منحرف کردن اذهان مسئولان نظام و امکانات جمهوری اسلامی و مشغول کردن بخشی از نیروها و امکانات کشور جهت پاسخ گویی به این گونه بحران ها.

مواضع سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از بدو انقلاب اسلامی و به ویژه در دوره سوم باعث شد تا امام خمینی به شدت از این گونه گروه ها انتقاد کند. امام خمینی در ۴/۴/۱۳۵۹، درباره توطئه گروه های خلقی علیه انقلاب فرمودند:

«اینهایی که در کنار جمهوری اسلامی هستند و می خواهند به اسم جمهوری اسلامی، به اسم اسلام، به اسم خلق، به اسم ملت کار بکنند، اینها را ببینید چه می کنند. ممکن است من می بگویم اسلام، می بگویم فدایی خلق و می بگویم مجاهد اسلام و مجاهد خلق، این حرف ها را بزنم، لیکن وقتی که اعمال من را شما ملاحظه می کنید، ببینید که از اول من مخالفت کردم، در هر جا تفنگ کشیدم و مخالفت کردم و هر جا بنا بود یک اصلاحی بشود، شما دیدید که من آدمم و مقابلش ایستادم و شتم را گره کردم و تفنگم را کشیدم... یک وقت می ببینید که از همه اطراف، این گروه هایی که این مفسده ها و این میکروب ها را درست می کنند جمع می شوند و در کردستان و آنجا فساد می کنند.»

سازمان پس از سخنرانی شدید امام خمینی و حمله به آنها در یک حرکت تاکتیکی، موقتاً همه مراکز و دفاتر سازمانی خود را تعطیل اعلام کرد (۸/۴/۱۳۵۹). درحقیقت، کادر رهبری سازمان با توسل به مانور فوق، بدون اعلام مواضع رسمی در قبال موضع گیری امام، اهدافی را تعقیب می کرد؛ هدف هایی که در تمام مدت ماه های مرداد و شهریور نیز مدنظر سازمان بود. این اهداف عبارت بودند از:

- مظلوم نمایی، تبلیغ وجود فشار و خفقان و ایجاد زمینه برای اقدامات بعدی.

- عقب نشینی تاکتیکی موقت به منظور کسب امتیاز از مقامات مسئول کشور.

- سکوت موقت به منظور فروکش کردن بحران علیه سازمان.

مواضع چریک های فدایی خلق (اقلیت)

به دنبال انشعاب در سازمان چریک های فدایی خلق در ۲۱/۳/۱۳۵۹، دو گروه اقلیت و اکثریت در تمام طول مدت تابستان ۱۳۵۹، درگیری های لفظی و رسانه ای داشتند و یکدیگر را به سازش کاری با لیبرالیسم یا امپریالیسم و ضدانقلاب متهم می کردند. در این میان، مواضع اقلیت را می توان چنین خلاصه کرد:

- افشاگری مداوم درباره درگیری های کردستان، تحریک ارتشیان و ایجاد اختلاف میان ارتش و سپاه پاسداران انقلاب.

- تحلیل از انشعاب در نیروهای مذهبی و گرایش سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به سمت نیروهای چپ و مترقی (روزنامه کار، ۲۶/۶/۱۳۵۹).

- تحریک دانش آموزان با نزدیک شدن زمان بازگشایی مدارس.

- تحلیل درمورد انحراف حزب توده و اکثریت و سازش کاری آنها با لیبرالیسم (روزنامه کار، ۲۶/۶/۱۳۵۹)

- حمله به خط امام و متهم کردن این جریان به دادن فرصت بیشتر تبلیغاتی به لیبرال ها.

- اتهام به رجایی درمورد طرف داری از سرمایه داری.

- شرکت اقلیت در درگیری های مسلحانه کردستان در کنار حزب دمکرات و کومه له.

مواضع چریک های فدایی خلق (اکثریت)

- تلاش و تحلیل های هرروزه و اغلب تکراری به منظور ایجاد شکاف بیشتر میان دو جناح رقیب در حکومت.

- طرف داری مکرر از سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به عنوان نیروهای انقلابی و مترقی.

- تشویق مسئولان نظام و پیشنهاد ایجاد رابطه اقتصادی و سیاسی با کشورهای سوسیالیستی برای برون رفت از بحران.

- حمایت از شوروی و حمله به دخالت های امریکا، پاکستان و قطب زاده درمورد افغانستان (روزنامه کار (اکثریت)، ۲۹/۵/۱۳۵۹).

- پیشنهاد صلح عادلانه در کردستان.

- صدور بیانیه مشترک با حزب دمکرات کردستان و پیشنهاد صلح با نظام به منظور ایجاد فرصت برای ضدانقلاب برای تدارک حملات آتی. (۲۹/۵/۱۳۵۹).

- تحلیل ریشه های جنگ در کردستان و مقصدانستن گروه های چپ تندرو و سران ارتش.

مواضع حزب توده

حزب توده باتوجه به سوابق منفی و خائنانه ای که از دیرباز در اذهان عمومی ملت ایران از خود بر جای گذاشته بود، این بار با درس گرفتن از گذشته، موضعی بسیار احتیاط آمیز اتخاذ کرده بود و باتوجه به رابطه اطلاعاتی دوجانبه قوی که با اتحاد جماهیری سوسیالیستی شوروی (سابق) داشت، از این رابطه در موارد مختلف به سود خود و حامی اصلی اش بهره برداری می کرد. به طور کلی مواضع حزب توده را می توان در این مقطع چنین خلاصه کرد:

- طرف داری شدید از مواضع ضدامپریالیستی امام و انقلاب، بدون اشاره به اسلامی بودن نظام و انقلاب.

- پیش بینی و افشاگری درمورد توطئه های امپریالیزم امریکا در همسویی با رژیم های ارتجاعی منطقه؛ از جمله روزنامه نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، در ۳۰/۴/۱۳۵۹ به نقل از روزنامه پراودا، ارگان رسمی خبرگزاری تاس، می نویسد: «کاخ سفید و پنتاگون، یک هفته پس از شکست دخالت نظامی امریکا در تهران، برنامه ریزی برای یک یورش وحشیانه جدید را آغاز کرده است.» پراودا در این مورد ضمن اشاره به یک واحد دیگر متشکل از ۱۸۰۰ تفنگ دار دریایی امریکایی و چندین کشتی هلیکوپتربر گوادال کانال می نویسد: «این گروه به واحدهای نیروی دریایی آرمادا در منطقه خلیج فارس که به ناوهای هواپیمابر کانستلیشن مجهز هستند، خواهند پیوست. این واحد به دو ناو هواپیمابر و ۲۵ کشتی جنگی دریایی که تفنگ داران دریایی، ۱۲۵ هواپیمای فانتوم و ۱۰۰ تانک و هلیکوپتر را حمل می کند، مجهز است.»

- هشدار و اطلاع رسانی درباره توطئه مشترک ضدانقلاب داخلی و عراق و امپریالیزم امریکا برای ایجاد توطئه ای بزرگ تر از کودتای نافرجام نقاب (۴/۵/۱۳۵۹).

- طرف داری از رژیم کمونیستی افغانستان و حضور شوروی در آنجا.

- پیشنهادهایی به دولت جدید برای حذف ارتش و سپردن همه امور نظامی به سپاه و کمیته ها، یا انحلال ارتش و بازسازی مجدد آن (۵/۵/۱۳۵۹).

- تشویق مداوم خط رابطه با شوروی و بلوک شرق برای رفع بحران اقتصادی و به دست آوردن حامیان قوی در مقابل امپریالیسم غرب، همراه با ذکر گزارش های مفصل از پیشرفت های اقتصادی شوروی و بلوک شرق.

- حملات شدید و پی درپی به قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و افشای روابط پنهانی وی با غرب؛ از جمله افشای ملاقات قطب زاده و شاپور بختیار در سوئیس (۶/۵/۱۳۵۹).

- حمله شدید به عوامل ضدانقلاب و قاسملو در کردستان و حمایت از جناح منشعب از قاسملو یعنی حزب دمکرات پیرو کنگره چهارم (۷/۵/۱۳۵۹).

- افشای توطئه تجمع ۲۰ هزار نفر ضدانقلاب مسلح در اطراف کرمانشاه و تمرکز دو لشکر عراقی به منظور پشتیبانی از افراد مسلح مزبور (۷/۵/۱۳۵۹).

- تبرئه شوروی از تسلیح عوامل ضدانقلاب و گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین. (۲۴/۶/۱۳۵۹).

بحران در مناسبات ایران و امریکا

متعاقب شکست امریکا در دو مقطع مماشات و ارتباط با لیبرال ها و ناکامی در عملیات نظامی و حمله به طبرس برای آزادی گروگان ها، تشدید تنش میان امریکا و ایران امری قطعی بود و بدین طریق شمارش معکوس برای شروع جنگ آغاز شد. اما امریکا هنوز یک برگ برنده دیگر در آستین داشت که در صورت موفقیت در اجرای آن، نه تنها گروگان ها آزاد می شدند، بلکه امیدوار بود تا جمهوری اسلامی نوپای ایران برچیده شده و دولتی موافق میل او بر سر کار آید. هنوز بیش از دو ماه از حمله به طبرس نگذشته بود که تلاقی سه کانون بحران؛ یعنی مثلث شوم امریکا، عراق و ضدانقلاب داخلی دست به اقدامی سهمگین و مخاطره آمیز زد. گرچه وقوع عملیات نقاب کمتر از ۱۵ روز قبل از مرداد ۱۳۵۹ بوده است، اما از آنجا که بازتاب آن به شکل های گوناگون در مرداد و شهریور نمودار است، در اینجا به آن اشاره می شود.

کودتای نقاب هم زمان با شدت یافتن درگیری های مرزی عراق، چهار روز پیش از اجرای آن، در ۱۸ تیرماه ۱۳۵۹، در نطفه خفه شد. در ساعت ۲۳:۲۰ همان شب، بنی صدر و فرمانده نیروی هوایی و فرمانده سپاه پاسداران در یک مصاحبه تلویزیونی شرکت کرده و توضیحاتی را در مورد کودتا ابراز داشتند. مرتضی رضایی، فرمانده سپاه پاسداران، در این باره چنین گفت: «کارتر و سازمان جاسوسی سی. آی. آی. و صهیونیسم بین الملل بعد از شکست مفتضحانه در کویر طبرس، بلافاصله در صدد ایجاد یک توطئه جدید برآمد که از داخل، ستون پنجم و

مزدوران داخلی و از بیرون، کشور عراق حمله دوجانبه خواهند کرد و پایگاه های نیروی هوایی و محل های حساس کشور را تصرف کرده و بمباران کنند. اسرائیل که در این طرح مقدار زیادی پول و مهمات مصرف کرده بود، نقش اساسی را بازی می کرد و صدام حسین و بختیار نقش های جانبی و فرعی را به عهده داشتند. قرار بود در تهران بیت امام و در قم مدرسه فیضیه و محل ریاست جمهوری و محل های سپاه پاسداران؛ هم پادگان ولی عصر و هم ستاد مرکزی سپاه، انبارهای مهمات ارتش و چند جای دیگر بمباران شوند. هم زمان با این بمباران، عراق هم از زمین و هم از هوا حمله می کرد و در غرب کشور مستقر می شدند و سرتاسر غرب را که بعد از چندین ماه فداکاری و شهادت های بسیار زیادی برادران ارتشی و سپاه تصرف کرده بودند، دوباره پس بگیرند. بعد از اینکه پایگاه حر [نوزه] تصرف می شد، اینها سوار فانتوم ها می شدند و کلیه پایگاه های دیگر را که اعلام پشتیبانی نمی کردند، آنها را بمباران می نمودند و در سطح وسیعی اعلامیه پخش می شد و آقای بختیار وارد ایران می شد.»

در تمام طول مرداد و حتی شهریور ۱۳۵۹، متهمان دستگیر شده در بازجویی ها و محاکمات که متن آن در مطبوعات منتشر می شد اقرار کردند که در این طرح، قبلاً با نیروی هوایی عراق تماس برقرار کرده بودند و طبق طرح، حمله جنگنده های عراقی با بمباران مزدوران داخلی هم زمان و هماهنگ بوده است. بدین وسیله در ایران دو جبهه وسیع درگیری ایجاد می کردند و نیروهای مؤمن به انقلاب را وادار می کردند تا هم با عوامل خارجی یعنی نیروهای عراقی و هم با مزدوران داخلی درگیر شوند. درارتباط با این توطئه که بخشی از فرماندهان و پرسنل لشکر ۹۲ زرهی خوزستان نیز در آن شرکت داشتند، عده ای از افراد این لشکر با مساعدت کارکنان انجمن اسلامی لشکر ۹۲ زرهی و حمایت و پیگیری مجدانه استاندار خوزستان، محمد غرضی و امام جمعه اهواز، حجت الاسلام موسوی جزایری، دستگیر و تعدادی نیز متواری شدند.

با نزدیک شدن انتخابات ریاست جمهوری در امریکا، تلاش امریکا و کارتر برای یافتن راهی برای مهار انقلاب همچنان ادامه یافت. افزایش ناوگان دریایی و نیروهای واکنش سریع امریکا و انگلیس در اقیانوس هند، دریای احمر و خلیج فارس و استفاده از پایگاه های نظامی کشورهای مصر، سومالی، کنیا و عمان و حتی ترکیه برای حمله احتمالی بعدی، امریکا را هنوز مترصد حمله و اجرای توطئه براندازی تازه تری در ایران نشان می داد. این توطئه به طور اجمال توسط آیت الله بهشتی در تیر و مرداد افشا گردید؛ همچنان که افشای این توطئه و تفصیل سناریوی آن به وسیله تحلیل گر و روزنامه نگار معروف امریکایی، جک اندرسون، در همان زمان و نیز تکذیب آن از سوی مسئولان امریکایی، بازتاب وسیعی در رسانه های داخلی و خارجی داشت.

درحالی که در داخل کشور هرروز بخش دیگری از توطئه کودتاگران افشا می شد و افراد

مختلفی حتی از میان غیرنظامیان در این خصوص دستگیر می شدند و در زمانی که محاکمه کودتاگران آغاز شده بود، تظاهرات موافقان و مخالفان انقلاب اسلامی در مقابل کاخ سفید، جنجال و تنش دیگری در مناسبات ایران و آمریکا به وجود آورد؛ به خصوص اینکه رفتار خشونت بار پلیس آمریکا با دانشجویان ایرانی تظاهرکننده بازتاب وسیعی در ایران داشت، طوری که علاوه بر واکنش نسبتاً شدید وزارت امور خارجه ایران و برخی مسئولان، اکثر نمایندگان مجلس شورای اسلامی خواستار محاکمه فوری و علنی گروگان های آمریکایی شدند. امام خمینی نیز در دیدار با نماینده پاپ به شدت از آمریکا و رفتار پلیس فدرال انتقاد کرد. با این همه، وزیر امور خارجه آمریکا، ادموند ماسکی، در پی نامه بیش از ۱۸۰ نفر از اعضای کنگره این کشور به رئیس مجلس شورای اسلامی ایران، در مصاحبه خود در ۱۹/۵/۱۳۵۹ اظهار امیدواری کرد که با پایان یافتن ماه رمضان و انتخاب نخست وزیر و شکل گیری کامل مجلس، گروگان ها آزاد شوند، اما مسئولان نظام در خصوص موضوع گروگان گیری مواضع متفاوتی داشتند. وزیر امور خارجه ایران، صادق قطب زاده، در مصاحبه با خبرگزاری فرانسه اظهار کرد: «محاکمه گروگان ها به ضرر منافع ایران خواهد بود.» و بنی صدر نیز در تاریخ ۸/۶/۱۳۵۹ در مصاحبه با تهران تایمز گفت: «پس از گروگان گیری آمریکایی ها درحقیقت ایران به گروگان آمریکا درآمد.» از سوی دیگر، نمایندگان مجلس شورای اسلامی در پاسخ به اعضای کنگره آمریکا، نامه مفصلی تهیه کردند که در آن، جنایات آمریکا در حکومت پهلوی و پس از انقلاب اسلامی در ایران به تفصیل بیان شده بود.

پس از انتخاب محمدعلی رجایی به سمت نخست وزیری ایران، ادموند ماسکی در نامه ای خطاب به رجایی خواستار آزادی گروگان ها شد. این درحالی بود که آیت الله بهشتی در مصاحبه خود درباره گروگان ها اظهار کرد که «هدف ما محاکمه سیاست تجاوزکارانه امریکاست.»

برخی تنش ها میان ایران و آمریکا با توجه به نیت و رفتار مسئولان آمریکا در تیرماه، تأثیرات خود را در رفتار سیاستمداران آمریکا و در نتیجه عراق برای اجرای طرح های توطئه علیه ایران، در ماه های مرداد و شهریور ۱۳۵۹ به دنبال داشته است. از جمله: در تیرماه ۱۳۵۹، برژینسکی مشاور امنیت ملی، مغز متفکر و تصمیم گیرنده آمریکا برای مقابله با ایران، برنامه مذاکره محرمانه مقامات عالی رتبه آمریکا و عراق را طراحی کرد. به گزارش نشریه نیویورک تایمز، هدف از این دیدار بحث و مذاکره درباره راه های هماهنگ کردن فعالیت های آمریکا و عراق در مخالفت با سیاست های ایران بود. برژینسکی صدام را "نیروی متعادل کننده" امام خمینی تلقی کرد. ملاقات محرمانه صدام و برژینسکی در مرز اردن به منزله چراغ سبز آمریکا به عراق برای آغاز جنگ بود و این تلقی را در صدام به وجود آورد که در صورت حمله به ایران مورد حمایت آمریکا قرار خواهد گرفت.

بدین ترتیب، آخرین برگ برنده آمریکا رو شد و نیروهای ارتش بعث که جنگ غیررسمی خود را از روزهای آغازین پیروزی انقلاب شروع کرده بودند، در آخرین روز تابستان ۱۳۵۹ به طور رسمی و با امید به حمایت آمریکا و متحدان غربی اش جنگ علیه ایران را آغاز کردند.

تداوم بحران در مناسبات ایران و عراق

در این دوره بحران و تنش میان دو کشور به طور روزافزونی شدت یافت؛ در این میان برخی اقدامات عراق در عرصه دیپلماتیک و نظامی به وضعیت متشنج مناسبات دو کشور دامن می زد که از آن جمله می توان به موارد زیر اشاره کرد.

آخرین آماده سازی ها

با آغاز تابستان ۱۳۵۹، عراق با دقت امور داخلی ایران را زیر نظر گرفته بود و در توطئه کودتای نقاب نقش فعالی به عهده داشت، ولی نسبت به فصل گذشته کم تحرک تر می نمود، به این امید که آمریکا بتواند با کودتای نقاب، دولت ایران را سرنگون کند. پس از ناکامی کودتای نقاب، عراق درحالی که از پشتیبانی آمریکایی نیز بهره مند بود، بار دیگر، به خصوص در حجم وسیع تری در مرداد و شهریور ۱۳۵۹، بازیگر اصلی صحنه شد. این بار عراق اقدامات خود را علیه ایران، با اجرای عملیات خرابکارانه در داخل و نواحی مرزی ایران، به خصوص مناطق مرزی غرب کشور و با کمک اطلاعاتی و تسلیحاتی به گروه های معارض مسلح حزب دمکرات کردستان و کومه له شدت بخشید.

دولت عراق همچنین پس از انجام تبلیغات بین المللی و مانورهای دیپلماتیک مبنی بر مشروعیت نداشتن قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر، به اقدامات عملی برای زیرپا گذاشتن این قرارداد دست زد. ماه های مرداد و شهریور ۱۳۵۹ را باید "دوران آماده سازی نهایی عراق برای تجاوز" به خاک ایران نامید. در این دو ماه، عراق با سرعتی باورنکردنی از هیچ اقدامی برای آماده ساختن ارتش و افکار عمومی مردم عراق و همچنین منطقه و جهان برای حمله به ایران فروگذار نکرد.

ادامه حمایت از مخالفان ایران

دولت عراق با آگاهی کامل از مقاصد آتی خود، به پشتیبانی همه جانبه و آشکار از گروه ها و شخصیت های مخالف انقلاب اسلامی پرداخت. برخلاف گذشته، این حمایت ها به صورت مخفی یا مختص گروه و جریان خاصی نبود. صدام حسین در مصاحبه ای در آستانه مرداد ۱۳۵۹، در این باره گفت: «ما با رژیم ایران روابط بدی داریم و بنابراین نباید انتظار داشته باشید که اگر یکی از معارضین و یا مخالفین این رژیم اعلام کرد که در مخالفت با آن است به او جواب منفی بدهیم.»

بخشی از بحران کردستان و تحرکات و فعالیت های تجزیه طلبانه گروه های مسلح معارض نظام نیز مسلماً در همین راستا قابل بررسی و تبیین است. بخشی از این اقدامات مربوط به یکی دو ماه قبل از مرداد ۱۳۵۹ است که در دو ماه آخر منتهی به جنگ علاوه بر اینکه شدت بیشتری پیدا کرده، تأثیرات زیادی در عملکرد گروه های معارض قومی و نیز مخالفان ضدانقلاب در ماه های مرداد و شهریور در غرب کشور داشته است؛ از جمله: اقرار دستگیرشدگان درگیری های پیرانشهر به تماس با پالیزبان و صدام و قول مساعد برای اعطای هرگونه کمک مادی و نظامی به توطئه گران (۳۰/۳/۱۳۵۹)؛ مین گذاری عناصر ضدانقلاب و عوامل بعثی در جاده های مختلف مرزی که این اعمال در تمام مدت مرداد و شهریور نیز ادامه داشت، از جمله برخورد یک تریلر ارتشی با مین در ۱/۴/۱۳۵۹ در مسیر سرپل ذهاب به گروه نویسندگان، انفجار یک بمب قوی در خیابان امام خمینی اهواز توسط مزدوران طرف دار دولت بعث عراق در ۳/۴/۱۳۵۹ و کشته یا زخمی شدن بیش از ۳۶ نفر؛ ورود شاهپور بختیار از طریق عراق به مناطق مرزی غرب کشور و سازماندهی دقیق و منظم گروه های مسلح به کمک سردار جاف و پالیزبان در هفته اول تیرماه ۱۳۵۹؛ دایر کردن دو ایستگاه رادیویی در عراق علیه انقلاب اسلامی ایران توسط سازمان سیا و تشکیل یک شورای برنامه ریزی جهت عملیات تخریبی علیه انقلاب اسلامی در عراق در اوایل تیرماه ۱۳۵۹؛ ملاقات "ملا عبدالله"، نماینده قاسملو، با مقامات عراقی در کرکوک برای دریافت کمک های مادی و نظامی و نیز ملاقات "امیرغاحی"، نماینده دیگر قاسملو، در قلع دره عراق با انصاری، وزیر اقتصاد شاه مخلوع، در مورد چگونگی آزاد کردن خلق کرد در اوایل تیرماه ۱۳۵۹؛ کشف مخفیگاه یک باند جاسوسی عراق در اهواز در ۸/۵/۱۳۵۹ و ده ها مورد دیگر که تا پایان شهریورماه ادامه داشت، همگی، سخنان صدام را در حمایت از گروه های معارض و ضدانقلاب تأیید می کنند.

گسترش تحرکات دیپلماتیک در منطقه برای کسب حمایت

سران دولت بعث عراق برای کسب پشتیبانی کشورهای منطقه و همچنین توجیه آنها در مورد حرکات آتی عراق، رفت و آمدهای متعددی به این کشورها کردند. در این فصل، عراق تحرک دیپلماتیک بی سابقه ای را آغاز کرد: ارسال یادداشت ها و اعتراضیه های پی در پی به مجامع بین المللی و طرح ادعای اشغال جزایر سه گانه به دست ایران؛ ادعای خدشه دار بودن مشروعیت قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر و ادعای تجاوزات مرزی ایران به عراق از جمله این تحرکات است. از همه جالب تر و تأمل برانگیزتر دیدار غیرمنتظره صدام حسین از عربستان سعودی و تحکیم روابط این دو کشور بعد از ۲۲ سال بود.

در ۳۱ تیر ۱۳۵۹، صدام حسین صریحاً به حکومت جدید ایران حمله کرد و مواضع خصمانه عراق را چنین آشکار ساخت: «اکنون ما نیروی نظامی کافی برای بازپس گرفتن سه جزیره عربی اشغال شده توسط ایران را فراهم کرده ایم و برخلاف تصور عده ای، ما از هنگام اشغال این جزایر در ماه مارس ۱۹۷۵ (اسفند ۱۳۵۳) نه سکوت کرده ایم و نه دچار رخوت و سستی شده ایم، بلکه از آن زمان و پس از درگیری به جنگ فرسایشی با شاه، توان و قدرت نظامی و اقتصادی خود را در مدت هفت سال افزایش داده ایم.»

اما در آن روزها کشمکش های سیاسی و تشنج آفرینی گروه های مختلف سیاسی و به اصطلاح خلقی، چنان فضای متشنجی را ایجاد کرده بود که تصمیم گیران سیاسی - نظامی و در رأس آن، بنی صدر، رئیس جمهور که در آن مقطع فرمانده کل نیروهای مسلح نیز بود، این سخنان را جدی نگرفتند و حتی با وجود برخی افشاگری ها و هشدارها، سخنان صدام را گوشه ای از تبلیغات جاری و عادی عراق تلقی کردند. اما تحولات بعدی، منظره جدیدی را از روابط دو کشور فرا روی ناظران سیاسی قرار داد. برخی از مهم ترین اقدامات عراق در این فصل به خصوص در مرداد و شهریور ۱۳۵۹ به این شرح است:

- افزایش سنگرسازی و ساختن استحکامات مرزی.

- نقل و انتقال گسترده نیروها در تمام خطوط مرزی.

- مانور یگان های اصلی عمل کننده در مناطق مشابه.

تحرکات جدید عراق از اول شهریورماه به گونه ای متفاوت نسبت به گذشته و با برنامه ریزی منسجم و همه جانبه دنبال شد و با بمباران گسترده شهر قصرشیرین در ۱۳ شهریور ادامه یافت. شهرهای سومار، مهران و پاسگاه های مرزی خرمشهر نیز زیر آتش سلاح های سبک و سنگین عراق قرار گرفتند. از آغاز نیمه دوم شهریور، ارتش عراق تجاوزات نظامی محدود خود به خاک ایران را آغاز کرد. بهانه چنین اقداماتی، آزادسازی سرزمین هایی از جمله ارتفاعات میمک (سیف سعد) و منطقه خان لیلی (زین القوس) بود که عراق ادعا می کرد به موجب قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر، باید طی مراحل به عراق واگذار می شده، ولی هنوز این کار انجام نشده است. به هر حال، ذکر اخبار روزانه نیمه دوم شهریور ۱۳۵۹ خود گویای تجاوزات نظامی عراق به خاک ایران است که در این کتاب در قالب گزارش هایی مبسوط تشریح و تحلیل شده است. خلاصه اهم این اقدامات به این شرح است:

- ۱۶/۶/۱۳۵۹، ارتش عراق ارتفاعات میمک (سیف سعد) را اشغال کرد.

- ۱۹/۶/۱۳۵۹، نیروهای عراق منطقه خان لیلی (زین القوس) را تصرف کردند.

- ۲۰/۶/۱۳۵۹، صدام حسین در جلسه هیئت دولت اعلام کرد که تصمیم به بازپس گیری سرزمین های غصب شده از سوی ایران را دارد.
- ۲۱/۶/۱۳۵۹، وزارت دفاع عراق اعلام کرد نیروهای عراقی، سرزمین های عراقی را که به موجب قرارداد سال ۱۹۷۵ میلادی قرار بود ایران از آن عقب نشینی کند و این کار را نکرد، بازپس گرفته اند.
- ۲۳/۶/۱۳۵۹، روزنامه الثوره، ارگان حزب بعث، عراق نوشت: «در پی سه روز نبرد، نیروهای عراقی موفق شدند ۲۱۰ کیلومتر از مناطق واقع در مرز ایران و عراق را تصرف کنند.»
- ۲۴/۶/۱۳۵۹، عزت ابراهیم الدوری، معاون ریاست شورای انقلاب عراق، در نشست مطبوعاتی در رم اعلام کرد: «عملیات جنگی این کشور در مرزهای ایران برای بازپس گیری ۱۳۰۰ کیلومتر مربع خاک متعلق به عراق تا پایان هفته جاری خاتمه خواهد یافت.» وی افزود: «عراق پس از انجام عملیات نظامی، طی یادداشتی، به ایران یک هفته مهلت داد تا سرزمین های این کشور را باز پس دهد.»

لغو یک جانبه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر

دولت عراق در ۲۶ شهریور ۱۳۵۹، کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در بغداد را به وزارت خارجه احضار کرد و با ابلاغ یادداشت به شماره ۱۴۰۲۴/۷/۱/۵ و به تاریخ ۲۶ شهریور ۱۳۵۹ (۱۷ دسامبر ۱۹۸۰ میلادی) به طور یک جانبه موافقت نامه الجزایر را لغو کرد. در بخش پایانی این یادداشت رسمی چنین آمده است:

«دولت جمهوری عراق، دولت جمهوری اسلامی ایران را به پذیرش وضع جدید و اتخاذ روشی مبتنی بر عقل و منطق در قبال اعمال حاکمیت و حقوق مشروع مردم عراق در سراسر قلمرو خاکی و رودخانه ای خود در شط العرب، عیناً مانند وضعی که پیش از موافقتنامه الجزیره سابق الذکر وجود داشت، دعوت می نماید.»

هرچند دولت ایران این اقدام را هرگز نپذیرفت، اما دولت عراق برای تحقق خواسته های خود، دست به اقدامات بعدی زد؛ یک روز پس از لغو یک جانبه قرارداد الجزایر، سخنگوی وزارت امور خارجه این کشور اعلام کرد که از تمام کشتی ها و نفتکش هایی که قصد عبور از شط العرب را دارند، خواسته می شود تا پرچم عراق را بر عرشه خود نصب کنند و مالیات عبور را نیز که مبلغ آن در بغداد تعیین خواهد شد، بپردازند. در پی این تصمیم، نیروی دریایی عراق در ۲۹/۶/۱۳۵۹، ۳ فروند کشتی بازرگانی ایران را در دهانه فاو متوقف کرد و از آنها خواست تا پرچم عراق را بر روی عرشه خود بالا ببرند.

با انجام چنین تمهیداتی، ارتش عراق در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹، به طور رسمی و با چند لشکر پیاده و زرهی و از سه محور اصلی غرب، میانه و جنوب مرزهای دو کشور، وارد خاک ایران شد و هم زمان با این اقدام، هواپیماهای عراق به فرودگاه های شهرهای مهم ایران از جمله تهران، اهواز و تبریز حمله کردند.

شرح تهاجم سراسری عراق و اقدامات دو طرف درگیر که مملو از صحنه های حماسی دفاع از میهن اسلامی ایران است و نیز موضع گیری های کشورها و سازمان های بین المللی درباره تهاجم عراق به ایران در روزشمارهای بعدی آمده است.

خداوند منان را شاکر و سپاسگزارم که توفیق عنایت فرمود تا بخشی از تاریخ شتابنده این مرز و بوم؛ یعنی ۶۱ روز پیش از آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران را به رشته تحریر در آورم و نیز قدردان و مدیون استاد ارجمندم جناب آقای دکتر هادی نخعی هستم که با راهنمایی های دقیق و موشکافانه خود مرا در این امر خطیر یاری کردند. همچنین از جناب آقای دکتر حسین اردستانی، رئیس محترم مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، بسیار سپاسگزارم که با ایجاد فضایی مناسب جهت تحقیق و نگارش، امکان نشر این اثر را فراهم کردند.

مسلماً هرگز لطف و سعهدر دوستان و همکاران خود را در آرشیو مرکز اسناد، مدیریت بررسی های تاریخی و عزیزانی که در امر آماده سازی و نشر این اثر زحمات طاقت فرسایی متحمل شدند، فراموش نمی کنم و از همه عزیزان و سرورانم سپاسگزارم.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

نعمت الله سلیمانی خواه

تهران - بهمن ۱۳۹۳

ص: ۳۸

بحران در روابط ایران و عراق روز به روز شدت بیشتری می یابد. در این مورد مصاحبه صدام حسین رئیس جمهور عراق با روزنامه السیاسه کویت که شب پیش از تلویزیون بغداد پخش شد، از یک سو و نامه اعتراضیه صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران به دبیرکل سازمان ملل از سوی دیگر، گویای تشریح روزافزون در روابط دوجانبه است.

صدام حسین در این مصاحبه، آشکارا و با لحنی جنگ طلبانه، مستقیماً امام خمینی را مورد حمله قرار داد و به کمک به مخالفان جمهوری اسلامی اذعان کرد. وی در ادامه اظهار کرد: «عراق در فوریه گذشته (بهمن ۵۸) اصول منشور ملی را اعلام کرد. به عقیده ما تعهد کشورهای خلیج [فارس] به این منشور، به عنوان تعیین کننده چارچوب ملی و روابط فیما بین، امنیت خلیج [فارس] را تأمین می کند، نگهبان امنیت خلیج [فارس]، فرزندان خلیج [فارس] و کشورهای آن هستند. ضمن اصول اعلام شده منشور ملی، اصلی روشن وجود دارد که دلالت بر عدم توسل به زور در مورد کشورهای هم جوار جهان عرب می کند. براساس همین اصل است که مسئله ایران مورد بحث قرار می گیرد؛ البته بعد از اینکه ایران با واقع بینی و شهادت مسئله حقوق اعراب را مورد نظر قرار دهد و از جزایر سه گانه عربی عقب نشینی کند و روابط فیما بین خود، عراق و کشورهای خلیج [فارس] را براساس محترم شمردن حق حاکمیت مطلق آنان و خطازدایی موضع گیری های شاه در این زمینه، استوار نماید.» (۱) - (۲)

از سوی دیگر، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران نیز در تلگرامی به دبیرکل سازمان ملل، به سیاست خصومت آمیز دولت عراق علیه ایران، به شدت اعتراض کرد. در این نامه به مواردی از تخلفات عدیده، کینه ورزی ها و دشمنی های رژیم عراق علیه ایران اشاره شده و این رژیم به دلیل نقض حاکمیت ملی ایران مورد سرزنش قرار گرفته است. از جمله در این نامه آمده است:

«از زمان برقراری جمهوری اسلامی ایران، دولت عراق سیاست خصومت آمیز شرورانه را علیه ایران در پیش گرفته است. ستیزه جویی عراق جهت تضعیف ثبات جمهوری نوپای ایران، شکل دیگری به

ص: ۳۹

۱- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از مصاحبه صدام رئیس جمهور عراق، با روزنامه السیاسه چاپ کویت.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۵، ۳۱/۴/۱۳۵۹، صص ۲۵ و ۲۶، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ساعت ۲۲،

خود گرفته است. تاخت و تاز به پایگاه ها و روستاهای مرزی ایران توسط بخشی از نیروهای نظامی عراق که در امتداد مرز آرایش گرفته اند، آغاز شده است. رژیم بعثی به طور سیستماتیک از عناصر خرابکار در استان های خوزستان و کردستان - که تاکنون خسارت جانی و مالی زیادی را وارد ساخته اند - حمایت کرده و به آنها کمک می نماید. یک ایستگاه رادیویی که در عراق است، در برنامه های روزانه خود با ادعاهای کینه توزانه و نادرست علیه رهبریت ایران سم پاشی می کند. این اقدامات بدون شک نقض آشکار حاکمیت ایران و مغایر با اصول منشور سازمان ملل است. در هر حال، به منظور ارزیابی جناب عالی از علل ستیزه جویی دولت عراق در طرح ریشه کن کردن هزاران شیعه ایرانی الاصل عراقی تصمیم گرفتم این نامه را برای شما بنویسم.» (۱) - (۲)

در نامه قطب زاده مسئله عمده، موضوع رانده شدگان عراقی می باشد و تا آخر نامه به توضیح این امر پرداخته شده است.

گفتنی است وسایل ارتباط جمعی جهان به گفته های صدام حسین در نشست مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی - که شب پیش از تلویزیون عراق پخش شد - و نیز نامه امروز وزیر امور خارجه ایران به دبیرکل سازمان ملل، توجه خاصی نشان دادند. (۳)

ص: ۴۰

۱- ضمیمه دارد؛ ادامه نامه صادق قطب زاده به دبیرکل سازمان ملل متحد.

۲- جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل، ترجمه محمدعلی خرمی، ج ۱، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۸۷، صص ۳۹ تا ۴۱.

۳- روزنامه فرانسوی لوموند سخنان صدام حسین درباره روابط ایران و عراق را این گونه درج کرده است: «وی برای مسئولین ایرانی بارها تأکید کرده است که علاقه مند است روابط حسن هم جواری براساس احترام متقابل و عدم دخالت در امور داخلی میان دو کشور برقرار شود، ولی علاقه مندی و آمادگی ما با مخالفت رهبران نژادپرست و مستکبر ایرانی روبه رو شد.» لوموند اضافه می کند که آقای رئیس جمهور گفته است: «ما جنگ نمی خواهیم، ولی چنانچه ما را وادار به جنگ کنید، می دانیم چگونه به آن پاسخ دهیم و به هیچ وجه دست بسته نخواهیم ماند.» (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۷، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۲۴، به نقل از رادیو صوت الجماهير بغداد، ۱/۵/۱۳۵۹). رادیو امریکا در بخش فارسی و عربی اخبار صبحگاهی و رادیو کلن آلمان غربی نیز در بخش فارسی خود ضمن بیان قسمت هایی از نامه قطب زاده به دبیرکل سازمان ملل، گزارش خبری تقریباً مشابهی با این مضمون پخش کردند: وزیر خارجه ایران، قطب زاده، دولت عراق را متهم کرد به اینکه قصد دارد ثبات موجود در ایران را از طریق اقدامات خصمانه نابود سازد. در نامه ای که قطب زاده برای دبیرکل سازمان ملل کورت والدهایم ارسال داشته، آمده است که دولت عراق در استان های خوزستان و کردستان ایران به طور سیستماتیک از نیروهایی حمایت و پشتیبانی می کند که برای سرنگون ساختن رژیم و براندازی حکومت فعلی در ایران تلاش می کنند. وزیر خارجه ایران همچنین حزب بعث را متهم کرده است به اینکه تا به حال، در حدود ۴۰ هزار نفر از شیعیان ایرانی مقیم عراق توسط مقامات عراقی از آن کشور رانده شده اند. ... (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۸، ۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲۹، به نقل از رادیو صدای امریکا و رادیو کلن، ۲/۵/۱۳۵۹).

در ادامه روند نزدیکی عراق به غرب، دو گزارش درباره نوع روابط عراق با آمریکا و فرانسه ذکر می شود.

گزارش آسوشیتدپرس از بغداد حاکی است: «منابع دیپلماتیک اظهار داشتند علی رغم تحریم شرکت های آمریکایی طرف قرارداد با اسرائیل توسط کشورهای عربی، عراق در سال جاری به حجم مبادلاتی بیشتر از حجم سال گذشته خود با آمریکا خواهد رسید. در اولین ربع سال جاری، صادرات آمریکا به عراق برابر با نصف کل صادرات ۵۴۰ میلیون دلاری سال گذشته بود. صادرات آمریکا به عراق از سال های ۱۹۷۷ و ۱۹۷۸ (سال پیروزی انقلاب اسلامی ایران) به ترتیب، بالغ بر ۲۱۱ و ۳۱۷ میلیون دلار بود. طی سال گذشته، واردات نفتی آمریکا از عراق - که دومین تولیدکننده [تأمین کننده] نفت غرب با تولیدی برابر ۴/۳ تا ۵/۳ میلیون بشکه در روز می باشد - به ۵۵۰ میلیون دلار رسید. در حال حاضر، عراقی ها به شدت طالب دست یافتن به تکنولوژی و تسهیلات دیگری که برای برنامه های پنج ساله شان لازم است، می باشند. دیپلمات های آگاه اظهار داشتند حدود ۴۰۰ کارگر ساختمانی آمریکایی در مجتمع پتروشیمی عراق در بصره به همراه کارگران آلمانی مشغول کارند. بعد از آمریکا، ژاپن، آلمان و فرانسه بزرگ ترین متحدین تجاری عراق می باشند. در حال حاضر، حدود ۱۲ شرکت تجاری آمریکایی در بغداد دفتر دارند.» (۱)(۳)

همچنین، به دنبال توافق های تسلیحاتی اخیر فرانسه با عراق، خبرگزاری پارس در تفسیری با اشاره به این نکته که فرانسه اخیراً در تجهیز تسلیحاتی بعضی کشورهای خاورمیانه حتی از خود آمریکا پیشی گرفته است، افزود: «طبق اخبار واصله در هفته گذشته، فرانسه قرارداد فروش اورانیوم غنی شده به عراق را امضا کرده است. به نظر می رسد در صورت پیاده شدن طرح های عراق، این کشور قادر به ساختن بمب اتمی در دهه ۸۰ خواهد بود. ... به نظر می رسد که ضمن یک توافق اعلام نشده، آمریکا برخی از مسئولیت های امپریالیسم جهانی را به دوش فرانسه به اصطلاح آزادی خواه گذارده است.» (۲)

از سوی دیگر، به گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه: «براساس گزارش های دریافت شده از منابع آگاه مرزی، گروهی از کارشناسان نظامی و غیرنظامی فرانسوی ظرف هفته گذشته برای بررسی و تقویت ارتش عراق وارد بغداد شدند... فرانسوی ها همچنین آموزشگاه هایی برای تربیت خلبان و تکنیسین در امور پرواز در عراق تشکیل داده اند و در این آموزشگاه ها افراد شاخه نظامی حزب بعث عراق و افسران و جوانان وابسته به این حزب تعلیمات نظامی می بینند.» (۳)

تحركات مرزی عراق، چه به صورت تقویت مواضع نیروهای نظامی و پاسگاهی و چه به صورت درگیری های مرزی روزافزون است. در غرب کشور، این تحركات و حملات، امروز متوجه مناطق قصرشیرین، خان لیلی، نفت شهر و سومار بود. از جمله: ساعت ۹:۳۰ شب گذشته، پاسگاه پرویز، کوره های قصرشیرین و هنگ ژاندارمری قصرشیرین مورد حمله قرار گرفت (۴)

در ساعت ۲:۳۰ بامداد امروز، نیروهای عراق تنگ هوان را به مدت نیم ساعت با کالیبر ۵۰ زیر آتش گرفتند. (۵)

ص: ۴۱

۱- روزنامه اطلاعات، ۱/۵/۱۳۵۹، ص ۴ و - روزنامه کیهان، ۱/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از بغداد.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۵/۱۳۵۹، ص ۱؛ روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲، گزارش خبرنگار کیهان اعزامی به قصرشیرین، به نقل از فرمانده سپاه قصرشیرین و گزارش سپاه این شهر.

۵- سند شماره ۴۲۵۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام مرکز فرماندهی سپاه به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱/۵/۱۳۵۹.

در ساعت ۹:۳۰ تا ساعت ۱۱ صبح، پاسگاه های نفت شهر، ژاله پناه، تنگاب نو، یکه شان و برج احمدی زیر آتش توپخانه و خمپاره انداز مستقیم عراق قرار گرفت. از گروهان خان لیلی - که با نیروهای مهاجم عراقی درگیر است - یک "جوانمرد" (۱) بر اثر اصابت ترکش گلوله توپ، شهید شد. (۲)

حدود ساعت ۱۱:۳۰ صبح نیز بین نیروهای عراق از یک سو و پاسداران و نظامیان ایرانی مستقر در پاسگاه دربندجوق واقع در نوار مرزی قصرشیرین با سلاح های سنگین به مدت یک ساعت درگیری رخ داد که در جریان آن، به نیروهای خودی تلفاتی وارد آمد. (۳)

به گفته آذربن فرمانده سپاه قصرشیرین: «عراق ضمن تقویت مواضع قبلی، حملات خود را متوجه سومار، نفت شهر، و پاسگاه های خان لیلی کرده است و شدت یافتن حملات عراق، به دنبال عملیات شناسایی بود که سه روز پیش ۳ فروند هواپیمای عراقی در این منطقه انجام دادند.» (۴)

از ساعت ۱:۳۰ تا ساعت ۳:۳۰ بعدازظهر، بازهم پاسگاه دربندجوق زیر آتش توپخانه ارتش عراق قرار گرفت که با آتش متقابل سپاه پاسداران مستقر در این پاسگاه، آتش دشمن قطع شد.

در ساعت ۲:۳۰ بعدازظهر، عراق حملات خود را به حدی در منطقه نفت شهر شدت داد که به نظر می رسید قصد دارد به تأسیسات نفتی نفت شهر دسترسی پیدا کند. چند ساعت بعد، نیروهای عراق تاحدودی به سوی خاک ایران و نفت شهر پیشروی کردند و این درحالی بود که هواپیماهای عراق از این حملات حمایت هوایی می کردند.

ساعت ۳:۳۰ بعدازظهر، پاسگاه زینل کش و سه تپان نفت شهر زیر آتش دشمن قرار گرفت و مأموران مستقر در این پاسگاه ها تقاضای پشتیبانی هوایی کردند.

در ساعت ۴:۲۰ بعدازظهر، نفت شهر همچنان زیر آتش توپخانه ارتش بعث قرار داشت که بر اثر آن یک زن از اهالی این شهر مجروح شد.

در ساعت ۶ بعدازظهر، در پاسگاه سه تپان نفت شهر، درگیری شدت یافت و نیروهای دشمن در این منطقه به ویژه در بالای سنگرهای "درویش کشته" و "سه تپان" قصد پیشروی داشتند و نیز در همین ساعت یک جوانمرد دیگر در پاسگاه نفت شهر به شدت زخمی شد. تا ساعت ۷ غروب امروز، عراق نیروهای خود را در مناطق "می پیچ"، "ال سمور"، "نفت خانه"، "قشقه"، "ابوعبید"، "شیرکش" و "مانگاهول" مستقر و در این مناطق حملات خود را متوجه تأسیسات نفتی و پاسگاه های خان لیلی، سومار و نفت شهر کرده بود. نیروهای ایران نیز در این مناطق همچنان با نیروهای بعث درگیر بودند و از ساعت ۷ غروب به بعد اوضاع در این مناطق آرام گرفت.

در ساعت ۹ شب، هواپیماهای ایرانی، برای مقابله با جنگنده های عراقی - که در این درگیری نیروهای ارتش عراق را پشتیبانی هوایی می کردند - بر فراز نفت شهر، سومار و نوار مرزی به پرواز درآمدند.

ص: ۴۲

۱- "جوانمرد" عنوان نیروهای غیررسمی ژاندارمری بود که به طور موقت به خدمت گرفته می شدند.

۲- سند شماره ۲۷۷۰۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران، فرماندهی ژاندارمری، رکن ۳، دایره عملیات،

۳- سند شماره ۴۲۵۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پشین.

۴- روزنامه کیهان ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۲، گزارش خبرنگار کیهان اعزامی به قصر شیرین.

از ساعت ۱۰ شب تا ۱ بامداد، پاسگاه پرویز و از ساعت ۱۱ شب تا ساعت ۲ بعد از نیمه شب، هنگ ژاندارمری قصرشیرین و پاسگاه یکه شان و برج احمدی نیز زیر آتش توپخانه ارتش بعث عراق بود.^(۱)

ناحیه ژاندارمری کرمانشاه در گزارش ساعت یک بعد از نیمه شب خود، آخرین وضعیت منطقه را به نقل از مرزبان سومار چنین گزارش می کند: «با آتش شدید پاسگاه ایران و افراد کمکی که به موضع دشمن با سلاح های سنگین انجام گرفته، در نتیجه، دشمن در نزدیکی پایگاه درویش کشته به عقب رانده شده و فعلاً تیراندازی در نفت شهر، سلمان کشته، سه تپان، سانوپا و گمرک نو قطع شده و آتش عراق از ساعت ۲۳:۳۰ روز ۱/۵/۵۹ فعالیت خود را متوجه شهرستان قصرشیرین و پاسگاه های یکه شان و هدایت نموده است.»^(۲)-^(۳)

در این حال، گزارش لشکر ۲۸ ارومیه حاکی از افزایش توان و تقویت قدرت حفاظتی و مراقبتی نیروهای عراقی در منطقه هم جوار با مرزهای غربی ایران است. در این گزارش آمده است: «گردان های ۷۸ و ۷۹ تیپ ۱۶۶ گارد مرزی عراق که به ترتیب در بویان و نالیان از توابع استان سلیمانیه مستقر می باشند، از مورخه ۱/۵/۵۹ فعالیت های حفاظتی و حراستی خود را افزایش داده و به طور مرتب و مستمر در نوار مرزی به گشت مشغول اند و از طرف شعبه توجیه سیاسی از لشکر ۷، دوربین های عکاسی قوی از نوع اوئیدا در اختیار پرسنل یگان های مزبور قرار گرفته است. به طوری که فعالیت این یگان ها پیگیری می شود، کلیه اعمال و نقل و انتقالات و فعالیت های یگان های ایرانی را به طور دقیق زیر نظر دارند و همچنین اقدام به تحکیم سنگرها و مواضع نموده و از طرف مسئولان تیپ، دستورات حفاظتی و امنیتی مستمر به آنان ابلاغ می گردد.»^(۴)

امروز همچنین تقویت مواضع پاسگاهی عراق نیز ادامه یافت؛ از جمله: در ساعت ۸ روز جاری، پاسگاه گمرک نو عراق با نصب یک دستگاه مسلسل ۱۲۰۰ روی برج دیدبانی، ارتفاع شمال پاسگاه ایرانی مقابل را پوشش و در معرض تهدید قرار داد. در ساعت ۱۶:۲۰، پاسگاه بندباریکه عراق نیز با حدود ۸ دستگاه خودرو گاز ۶۶ و یک جیب فرماندهی تقویت شد.^(۵)

حملات مشترک نیروهای عراقی و عوامل مسلح داخلی (مهاجمان ضدانقلاب) نیز ادامه دارد؛ از جمله یک مرکز خبری سپاه، ضمن گزارش تحرکات امروز، چنین نوشت: «سیصد نفر از افراد مسلح ارتش بعث عراق با چندین نفر از ضدانقلابیون در اطراف ایناخی مستقر و قصد حمله به پایگاه سحانی دوزان را دارند و ضمناً ضدهوایی هم داشته اند.»^(۶)

۱

در دو گزارش از سوی مسئول واحد هماهنگی نیروهای انتظامی شهرستان آبادان و یک گزارش از هنگ ژاندارمری سوسنگرد، وضعیت دو طرف مرز و پاسگاه های ایران و عراق در روزهای اخیر، تشریح شده است که در ادامه ذکر می شود.

ص: ۴۳

۱- همان.

۲- ضمیمه دارد؛ وضعیت نامطلوب پاسگاه های مرزی منطقه عمومی قصرشیرین.

۳- سند شماره ۳۴۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از راجا، رکن ۳، مرکز فرماندهی به دفتر ریاست جمهوری، ۲/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۱۱۴۹۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، جلد ۱، ص ۱۴۶، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۷۰۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین ناحیه رکن ۲، ۱/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۴۹، گزارش مرکز اطلاعات و بررسی های

یک مقام مسئول در واحد هماهنگی نیروهای انتظامی آبادان، که از مرز آبی ایران از آبادان تا دهانه دریا (خلیج فارس) و قسمت هایی نظیر کوشک و شلمچه، بازدید کرده است، مشاهدات خویش را چنین گزارش می دهد: «۱. عراق جاده مرزی دارد و در هر دو کیلومتری، از پاسگاه مرزی با استحکامات خوب برخوردار است. ۲. پاسگاه های ایران اکثراً فاقد برج دیدبانی هستند و باید علاوه بر برج دیدبانی، بعد از قرارداد عناصر مؤمن در آنها امکاناتی نظیر دوربین جهت دید در شب قرار داد تا به رفت و آمدهای شب، پاسگاه مسلط باشد. ۳. پرسنل پاسگاه ها، از آموزش نظامی سلاح های سنگین برخوردار نیستند (نظیر تفنگ ۱۰۶ و خمپاره انداز) و یا اصلاً از سلاح های سنگین برخوردار نیستند و یا مهمات دارند، ولی سلاح را ندارند و یا بالعکس» (۱)

همین مقام، در گزارش دیگری آورده است: «۱. در مورخ ۲۵/۵/۵۹ روزه روی کوی افسران گارد ساحلی، بلندگویی در خاک عراق به طرف ایران گذاشته می شود. ۲. در نوار مرزی عراق، در خانه های عراقی ها، عوامل بعث هستند، به طوری که فراریان را دیگر به پاسگاه نمی برند، بلکه در همین خانه ها از آنها پذیرایی می نمایند. ۳. رانندگان تاکسی ها [در آبادان] باعث تبلیغ عقاید سیاسی و دامن زدن به نارضایتی ها می شوند و یکی از رانندگان تاکسی ها می گوید که تا جو داغ است باید پول آب و برق نداد. ۴. در شرکت نفت، نفوذ عوامل بختیار زیاد شده است. ۵. رادیو، در برنامه عربی خود آگاهی سیاسی به اعراب نمی دهد، بلکه فقط سرود پخش می کند و به صدام فحش می دهد درحالی که لازم است آگاهی سیاسی لازم داده شود» (۲)

در گزارش مرزبانی از هنگ ژاندارمری سوسنگرد نیز آمده است:

«در ساعت ۹ روز جاری، اکیپ گشت زنی پاسگاه طلائیہ قدیم گروهان هوزگان در بین میله مرزی ۱/۱۴ و ۲/۱۴ که تاکنون در جریان سیل زیر آب بوده و اخیراً خشک شده، به چند خانه که از گِل ساخته شده برخوردار [نمودند] که جهت شناسایی به سوی خانه ها عزیمت [می کنند]، لیکن در حدود ۱۰۰ متری خانه ها به طور ناگهانی از سوی چند نفر که ملبس به لباس نظامی و اینفورم عراقی بوده اند به طرف آنان تیراندازی [می شود] و مأمورین نیز متقابلاً به سوی آنان تیراندازی [می کنند] که در نتیجه عوامل عراقی مجبور به عقب نشینی می گردند...» (۳)

۱

هم زمان با درگیری ها و تحرکات مرزی عراق، در این سوی مرز در خاک ایران نیز عناصر وابسته به عراق در خوزستان، فعالیت هایی دارند. این عناصر که در گذشته با عنوان "خلق عرب" فعالیت های سیاسی - نظامی آشکاری داشته اند، همچنان دست به انفجار در مراکز اقتصادی و مجامع عمومی می زنند.

به گزارش ستاد خبری سپاه اهواز، دیروز در جاده اهواز - اندیمشک، یک بمب قوی با تلاش نیروهای سپاه کشف و خنثی شد. این بمب که حاوی ۱۲ عدد بلوک تی. ان. تی، ۴ عدد نارنجک، ۲ عدد چاشنی ساده و یک عدد چاشنی الکتریکی و مقداری فتیله انفجاری بوده است، در نزدیکی چاه نفت شماره ۶۶ شرکت ملی نفت ایران در مسیر کارخانه تصفیه شکر کار گذاشته شده بود. (۴)

ص: ۴۴

۱- سند شماره ۳۴۷۷۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی آبادان به ستاد واحد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۷۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی شهرستان آبادان به ستاد واحد هماهنگی

نیروهای انتظامی، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۲۳۶۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ رکن ۳ به ت - ف ژاجا (اداره مرزبانی، رونوشت: رکن سوم امنیت)،
۱/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۴؛ روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۵/۱۳۵۹، ص ۱؛ و روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳.

در همین خصوص، واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران اهواز امروز در نامه ای به دفتر سیاسی استانداری خوزستان درباره خرابکاری های احتمالی دیگر، چنین هشدار می دهد: «از آنجا که ضدانقلابیون مستقر در کردستان پس از شکست متواری شده و احتمالاً برای یافتن کار در این استان [خوزستان] وارد منطقه شده اند و از طرفی به علت مهارت در امر انفجار و تیراندازی و تهیه وسایل انفجار و آتش سوزی، متمنی [است] سازمان ها و شرکت ها را در جریان امر قرار دهند تا از هرگونه پیشامد احتمالی جلوگیری شود.»^(۱)

از سوی دیگر، در ادامه برخورد با این گونه خرابکاری ها در خوزستان، به حکم دادگاه انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر، ۴ تن از عاملان بمب گذاری در آبادان اعدام شدند. این افراد عبارت اند از:

۱. علی دیوان بچاری به جرم شرکت در قتل پاسدار شهید رضا بنده بهمن؛^(۲) رفت و آمد مکرر به کشور عراق، همکاری با ایادی حزب بعث، آوردن اسلحه و مهمات از عراق و توزیع جهت خرابکاری؛ قیام مسلحانه علیه جمهوری اسلامی ایران؛ جاسوسی و همکاری با عوامل ضدانقلاب؛ حمل و نگهداری ۱۴۳۶ تیر فشنگ کلاشینکف و موشک آر.پی.جی.۷.

۲. فلک کنعانی به جرم قیام مسلحانه علیه جمهوری اسلامی ایران در چهارشنبه سیاه^(۳) سال ۱۳۵۸ در ایستگاه ۸ کوی بهار؛ شرکت در بمب گذاری پل ایستگاه ۷ آبادان که بمب مزبور توسط پاسداران کشف و خنثی شد^(۴) و حمل یک عدد بمب قوی که در نزدیکی مسجد بازرگان^(۵) منفجر و موجب قطع دست وی شد.^(۶)

۳. محمد خالدی به جرم بمب گذاری در منطقه تانکی ابوالحسن که یکی از بمب ها در دست متهم منفجر و سبب قطع دست وی گردید؛ اقدام به بمب گذاری در منزل پسرعمویش؛ حمل و نگهداری یک عدد بمب که با تلاش پاسداران کشف شد.

۴. عبدالله شنیشل بچاری به جرم حمل ۴ عدد مین ضدتانک روسی محتوی ۵۶ کیلوگرم مواد منفجره تی. ان. تی؛ نگهداری یک قبضه اسلحه کلاشینکف عراقی و همکاری با جاسوسان عراقی.^(۷)

ص: ۴۵

۱- سند شماره ۳۴۷۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین، کردستان، ج ۱، ص ۱۸۰.

۲- شهید رضا بنده بهمن از نیروهای سابق و مستعفی تکاوران نیروی دریایی ارتش بود که در ماه های اولیه پس از پیروزی انقلاب اسلامی، گروه چریکی ثوره را به همراهی تعدادی از جوانان پرجنب و جوش و شجاع آبادان بنیاد نهاد. این گروه که سلاح های خود را از ارتش و کمیته انقلاب اسلامی دریافت می کرد، در راه مبارزه با جریان های موسوم به خلق عرب و مقابله با فعالیت های خرابکارانه جبهه تحریر نقش ارزشمندی داشت. شهید بنده بهمن، فرمانده گروه ثوره، در یکی از درگیری ها در کمین عوامل مسلح موسوم به خلق عرب قرار گرفت و به شهادت رسید. (نگارنده)

۳- ضمیمه دارد؛ شکل گیری گروه چهارشنبه سیاه و بخشی از فعالیت های آن.

۴- با اطلاعی که مردم عرب منطقه ایستگاه ۷ دادند، بمب مزبور توسط اکیپی از سپاه آبادان به سرپرستی نگارنده [نعمت الله سلیمانی خواه]، کشف و خنثی شد.

۵- این مسجد که در ایستگاه ۶ منطقه بهار قرار دارد، پس از سقوط دولت موقت مرحوم مهندس مهدی بازرگان، به مسجد قدس تغییر نام داد.

۶- فرد مزبور پس از دستگیری، مدتی در بیمارستان شرکت نفت تحت نظر و درمان قرار گرفت و محاکمه وی پس از بهبود کامل انجام شد.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴؛ روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۵۹، ص ۱۰؛ و - روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳.

از جمله اقدامات عوامل عراق در داخل کشور، بمب گذاری در اماکن عمومی همچون بازار است. حدود ساعت ۱۰ صبح امروز، ۳ بمب قوی در پاساژ کمپانی واقع در کوچه برلن منفجر شد. این پاساژ در نزدیکی کنسولگری آلمان غربی و سفارت ترکیه، در خیابان لاله زار قرار دارد و یکی از مکان های پر رفت و آمد تهران است. نحوه عمل بمب ها به طور هم زمان بوده و در نقاط مختلف پاساژ قرار داشته است. ابتدا ۳ بمب منفجر شد و بمب چهارم با تلاش مأموران خنثی گردید. با انفجار این بمب ها خسارات زیادی به پاساژ وارد آمد. پارکینگ پاساژ، محل انفجار بمب ها بوده است و بر اثر انفجار، قسمت تحتانی بعضی مغازه ها فروریخت که باعث زخمی شدن کسبه محل گردید. همچنین به حدود ۵ مغازه خسارت سنگینی وارد آمد، ۵۰ مغازه خسارات نسبتاً فراوانی دیدند و شیشه های طبقه اول پاساژ به طور کامل خرد شد. تعداد دقیق مجروحان این حادثه معلوم نیست و حدود ۱۰۰ نفر تخمین زده شده است. بنا بر همین گزارش، ۲ فرد مظنون به بمب گذاری دستگیر شده اند. یک روزنامه عصر نوشت که این بمب گذاری کار گروه فرقان بوده است، (۱) اما به احتمال قوی تر، عناصر وابسته به عراق در آن دخالت داشته اند. (۲)

درگیری ها و تحرکات ایدائی پراکنده گروه های مسلح معارض با نظام جمهوری اسلامی، در سه استان کرمانشاه، کردستان و آذربایجان غربی امروز هم، هرچند در حدی نه چندان واجد اهمیت، ادامه یافت. (۳)*

در کرمانشاه، ساعت ۵:۱۰ دقیقه بامداد، در یک مغازه وسایل یدکی ماشین آلات کشاورزی واقع در خیابان سیروس، بمبی منفجر شد که تلفات جانی نداشت، اما کلیه وسایل این مغازه و یک اتومبیل شخصی منهدم شد. (۴)

در پاوه، گزارشی از نیروی زمینی ارتش حاکی از این گونه تحرکات در این منطقه است و در آن آمده است: «حدود ۶۰۰ نفر از ضدانقلاب در هیرتا (بین پاوه و نوسود) مستقر شده اند.» (۵)

در ارومیه، در ساعت ۲۱:۴۰ دقیقه، در مقابل درمانگاه شماره یک این شهر واقع در خیابان دلگشا، بمبی منفجر شد که تلفات جانی نداشت و فقط بر اثر انفجار آن شیشه های ساختمان های اطراف شکست. (۶)

ص: ۴۶

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- مجدداً اعلام شد: در ارتباط با این انفجار - که موجب کشته شدن ۶ نفر و مجروح شدن حدود یک صد نفر شد و خسارات مالی فراوان در پی داشت - بعد از ظهر روز بعد از انفجار (پنجشنبه)، یک جوان عراقی در خیابان ناصر خسرو دستگیر شد و به زندان اوین انتقال یافت. (روزنامه اطلاعات، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵).

۳- * مواردی که به نوعی به سازمان پیشمرگان مسلمان کرد مربوط می شود، جداگانه در گزارش بعدی، آمده است.

۴- روزنامه کیهان، ۲/۵/۵۹، ص ۲.

۵- سند شماره ۵۶۳۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۱۹۰، ۱/۵/۱۳۵۹، از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی به ژاجا.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

از سوی دیگر، هم زمان با اقدامات ایذائی و درگیری های پراکنده در منطقه عمومی اطراف ارومیه، نیروهای انتظامی نیز اقدامات تأمینی انجام می دهند. در این مورد گزارش خبرنگار کیهان از ارومیه حاکی است: «سرهنگ تاج الدینی فرمانده ستون عملیاتی منطقه قطور، اعلام کرد: در منطقه الند و قطور، جمع آوری اسلحه از گروه های سیاسی غیرقانونی همچنان ادامه دارد. ستون های ژاندارمری تا به حال ۹۰۰ قبضه اسلحه های مختلف با ۴ هزار فشنگ از مهاجمین گرفته اند. وی افزود: با اقدامات قاطع ستون های ژاندارمری، صنار [سنار] مامدی و همراهانش ناچار شده اند منطقه را ترک و به بخش صومای و روستاهای اطراف متواری شوند. طی عملیات در منطقه قطور، تعدادی از مهاجمین دستگیر شدند که طبق قانون با آنها رفتار خواهد شد. سرهنگ تاج الدینی افزود: هم اکنون کمک به اهالی و روستاهای منطقه الند و قطور از طریق استانداری آذربایجان غربی و فرماندهی خوی و گروه های امداد همچنان ادامه دارد.» خبرنگار کیهان می افزاید: «آخرین خبر در این زمینه حاکی است، در دو روز اخیر، ۶ قبضه اسلحه در اشنویه و ۶۰ قبضه اسلحه در بازرگان به دست مأموران ژاندارمری افتاده است.»^(۱)

۱

سازمان پیشمرگان مسلمان کرد متشکل از نیروهای مردمی کرد، از همراهان اصلی و تأثیرگذار سپاه پاسداران در مناطق کردنشین به شمار می روند. نیروهای این سازمان گاه ضعیف ها یا ناهماهنگی هایی در اجرای برخی عملیات ها داشته اند، باین حال، نقش آنها در این مناطق انکارناشدنی است. بخشی از فعالیت ها و درگیری های نیروهای این سازمان در کنار نیروهای سپاه و ارتش، در گزارش های مختلف مشاهده می شود. از جمله امروز در یک گزارش نیروی زمینی ارتش آمده است:

۱. شهر سنندج در اختیار نیروهای خودی است و پاک سازی حومه آن ادامه دارد. به منظور پاک سازی حومه هزارکانیان^(۲) و استقرار پاسگاه مراقبت در هزارکانیان به وسیله پیشمرگان کرد مسلمان، ستونی مرکب از یگان نظامی و پاسداران در تاریخ ۳۱/۴/۵۹ به محل اعزام و در ساعت ۱۳:۴۵ همان روز ستون به هزارکانیان رسیده و مشغول پاک سازی و استقرار پاسگاه می باشد. ۲. (از) پاسگاه تیره، تعدادی پاسدار پیشمرگ مسلمان جهت پاک سازی آبادی زنوری^(۳) به محل اعزام (شدند)، چون ارتباط عناصر اعزامی به پاسگاه قطع می گردد،

ص: ۴۷

۱- روزنامه کیهان، ۱/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۲- Hezar-Kaniyan، هزارکانیان: ده از دهستان سارال بخش دیواندره شهرستان سنندج، واقع در ۲۸ کیلومتری جنوب غربی دیواندره و ۶ کیلومتری جنوب نعل شکن. (لازم به یادآوری است که در این باره و همه موارد مشابه در پانوشت ها، برای درج مشخصات نواحی مختلف مناطق کردنشین و دیگر مناطق استان های غرب کشور، از کتاب فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها) جلد های ۴ و ۵، انتشارات سازمان جغرافیایی کشور، استفاده شده است.)

۳- Zanuri زَنوری: ده از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۳۳ کیلومتری شرق رزاب و ۹ کیلومتری جنوب غربی راه شوسه مریوان به سنندج.

تعداد ۶ نفر پیشمرگ مسلمان با یک دستگاه توپوتا به منظور بررسی چگونگی ارتباط به طرف آبادی مذکور اعزام (می شوند که) در بین راه با کمین دشمن مواجه (شده) در نتیجه تعداد ۳ نفر از آنها شهید می گردد. سایر مناطق نسبتاً آرام است. ...» (۱)

گزارش دیگر نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی حاکی است: در ساعت ۱۳ امروز، درگیری میان پیشمرگان مسلمان کرد دیواندره با مهاجمان مسلح ضدانقلاب در آبادی ضامن آباد درحوالی تخت به وجود آمد که با واردشدن سپاه پاسداران و تیپ، مهاجمان متواری شدند. در این درگیری، یک نفر پیشمرگ شهید و ۲ نفر زخمی شدند. مناطق کردنشین (دیواندره)، (۲) در هاشم این گزارش از قول سپاه زنجان آمده است که: «پیشمرگان تخت رفته بودند تا یکی از ماشین های کشاورزی مربوط به یکی از پیشمرگان را بیاورند و درگیر شدند. ... ضمناً این مأموریت بدون هماهنگی و اطلاع سپاه و ارتش بوده است. از مهاجمین [مسلح ضدانقلاب] کسی کشته نشده و پس از یک ساعت به سپاه اطلاع می دهند و سپاه زنجان وارد عملیات می شوند و یکی از پاسداران از ناحیه پا تیر می خورد.» (۳)

همچنین، از ساعت ۲۳ دیشب تا ساعت ۴ بامداد امروز، مهاجمان حزب دمکرات کردستان ایران و کومه له در نزدیکی های دوآب از توابع نوسود، مواضع پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد را با سلاح های سنگین و سبک زیر آتش گرفتند و نیروهای سپاه و پیشمرگان کرد با پشتیبانی سلاح های سنگین ارتش، مهاجمان ضدانقلاب را به عقب راندند و در این درگیری ها یکی از پاسداران از ناحیه دست و پا مجروح شد. (۴)

از سوی دیگر، مهاجمان مسلح ضدانقلاب از ساعت ۹ شب تا ۲ بامداد، به روستای محمودآباد از توابع میاندوآب با سلاح های سنگین و خمپاره ۸۱ و ۱۲۰ میلی متری حمله کردند. فرماندار میاندوآب با اعلام این خبر گفت: هدف حمله، بیشتر پیشمرگان مسلمان کرد بود و طی آن، ۱۵ عدد خمپاره به طرف محمودآباد شلیک شد. بر اثر برخورد خمپاره به خانه مسکونی یکی از اهالی، این خانه با خاک یکسان شد و خمپاره دیگری به تیر چراغ برق اصابت کرد و خساراتی به بار آورد. وی افزود: پیشمرگان مسلمان کرد متقابلاً به این تیراندازی ها پاسخ دادند و خوشبختانه این درگیری در محمودآباد تلفات جانی نداشته است. فرماندار میاندوآب اضافه کرد: «هنوز هم راه شاهین دژ به تکاب در این منطقه بسته است.» (۵)

۱

بااینکه هنوز در برخی نقاط استان کردستان، امنیت کامل برقرار نشده و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی مشغول پاک سازی هستند، رسیدگی به وضعیت اداری شهر و طرح های عمرانی نیز در دستور کار دولت می باشد. دو نمونه از انعکاس رسانه ای این موضوع، ذکر می شود.

نمونه اول درج سخنان استاندار کردستان درمورد وضعیت ادارات شهر سنندج است؛ وی گفت: «ادارات ما هنوز از وجود ساواکی ها و شاه پرست ها پاک نشده و به زودی لیست

ص: ۴۸

۱- سند شماره ۵۶۳۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج ۲، ص ۵۶، از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به ژاجا - مرکز فرماندهی، ۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۳۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد ص ۲۵۱، از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، ۲/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۶۳۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص ۲۵۱، از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی،

۲/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ۵/۱۳۵۹/۱ ص ۲۴۷.

۵- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵.

ساواکی‌ها افشا خواهد شد. هیئت‌های پاک‌سازی دقیقاً و به سرعت مشغول بررسی پرونده افراد هستند و تا دو هفته دیگر همه ادارات ما پاک‌سازی خواهند شد.» دکتر مهرآسا درخصوص امنیت کردستان گفت: «شهرها از امنیت نسبتاً خوبی برخوردار هستند.» وی یادآور شد که «من حسن همکاری را در بین همشهریان نمی‌بینم و متأسفانه هرکسی تنها به ذکر دردهای شخصی خود اکتفا می‌کند؛ البته، شاید اطمینان لازم را به ما ندارند، شاید فکر می‌کنند ما باز پایدار نخواهیم بود. من در اینجا یک بار دیگر اعلام می‌کنم که مسائل پیشین در این شهر تکرار نخواهد شد.» استاندار در این مصاحبه متذکر شد که «در حال حاضر نیز طرح‌های عقب‌افتاده را شروع کرده ایم و به راه اندازی کارخانه قند و مجتمع مرغداری و کارخانه نخ‌ریسی مشغول هستیم و برای بیکاران کارهای تولیدی ایجاد خواهیم کرد.»^(۱)

نمونه دوم یک گزارش مندرج در روزنامه جمهوری اسلامی است که نشان می‌دهد اسارت چند تن از اعضای جهاد سازندگی بانه به دست نیروهای کومه له، خشم مردم این شهر را برانگیخته است. گزارش خبرنگار این روزنامه در این زمینه حاکی است:

«به دنبال دستگیری ۵ تن از اعضای جهاد سازندگی بانه توسط حزب کومه له، گروه کثیری از اهالی بانه که برای آزادی این عده به شهر بوکان رفته و به مدت ۳ روز در نقاط مختلف شهر متحصن شده بودند، امروز نیز پس از اجتماع و تحصن در مسجد جامع و خیابان‌های اطراف این شهر و صدور قطعنامه، بوکان را به مقصد بانه ترک کردند. در بخشی از این قطعنامه آمده است: ما اهالی شهرستان بانه متشکل از روحانیون و اعضای ادارات، فرهنگیان، کارمندان، کشاورزان و کارگران که به منظور نجات ۵ نفر بی‌گناه از اعضای جهاد سازندگی که در دست گروه‌های مسلح اسیرند، تا حال ۳ مرتبه دسته جمعی به سوی نقاط مختلف اجتماع و راه پیمایی نموده ایم و اکنون که نوبت سوم است، در شهر بوکان و در مسجد جامع و خیابان‌های اطراف متحصن و بارها با مسئولان کومه له چه در مسجد و چه در دفتر سیاسی آنها به مذاکره نشسته ایم و جداً خواستار رهایی ۵ نفر مذکور شده ایم؛ مع الوصف، تاحال به مطلوب خود نرسیده ایم. ... ما اهالی بانه پشتیبانی قاطع خود را از انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی اعلام می‌داریم. با قاطعیت هرچه تمام‌تر خواهان آزادی افراد جهاد سازندگی می‌باشیم و تا آزادی آنها از پای نخواهیم نشست. از تمام گروه‌های سیاسی و سایر مردم کرد خواهانیم که هرچه زودتر برای آزادی افراد جهاد و خواسته برحق و مشروع مردم بانه با ما همکاری نمایند. توطئه اخیر را بر علیه جمهوری اسلامی که به وسیله امریکا و بعث عراق و صهیونیسم به وجود آمده بود و خوشبختانه خنثی گردید، محکوم می‌کنیم. به پیروی از پیام ۲۶ آبان ۵۸ امام خمینی، خواهان احقاق حقوق مشروع ملت ستمدیده کرد در چارچوب جمهوری اسلامی ایران می‌باشیم.»^(۲)

ص: ۴۹

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۵؛ روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۲ و ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۴؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

درباره قتل علی اکبر طباطبایی، همکار پرویز ثابتی و وابسته مطبوعاتی اردشیر زاهدی در امریکا و یکی از مخالفان جمهوری اسلامی ایران - که روز گذشته در حومه شهر واشنگتن، به دست فردی ناشناس انجام شد - امروز صدای امریکا چنین گزارش داد:

«مقتول، علی اکبر طباطبایی، وابسته مطبوعاتی سابق سفارت ایران در واشنگتن بود که دیروز در روز روشن در مقابل در ورودی خانه مسکونی خود به دست مهاجم ناشناسی به ضرب گلوله به قتل رسید. ... طباطبایی مدت ها بود که ریاست بنیاد آزادی ایران را به عهده داشت. بنیاد مزبور سازمانی است متشکل از گروه های سیاسی ضد رژیم ایران. علی اکبر طباطبایی نماینده غیررسمی شاپور بختیار در امریکا بود که چند روز پیش خود از سوءقصدی در پاریس جان سالم به در برد. طباطبایی یکی از افراد فعال علیه رژیم ایران بود که تظاهرات ضد رژیم را که قرار است یکشنبه آینده در واشنگتن برپا شود، ترتیب داده بود. ... سازمان اف.بی.آی. برای رسیدگی به این حادثه وارد عمل شده است. وزارت خارجه امریکا گفته است که از انگیزه این اقدام اطلاعی در دست ندارد. شاپور بختیار در مصاحبه تلفنی با خبرنگاری در واشنگتن تأکید کرده که وی هیچ شک و تردیدی ندارد که علی اکبر طباطبایی به وسیله مزدوری که با پول توسط مأموران آیت الله خمینی خریداری شده است، به قتل رسیده است.» (۱)

رادیو لندن ضمن درج خبر فوق، اضافه کرد: «دکتر بختیار فقط چند ساعتی پیش از قتل آقای طباطبایی با وی به وسیله تلفن صحبت کرده بود.» (۲)

خبرنگار واشنگتن پست نیز در شماره امروز خود مقاله نسبتاً مفصلاً را به بنیاد آزادی ایران و اهداف آن اختصاص داده است. در بخشی از این مقاله آمده است: «در آوریل ۱۹۷۹، سه ماه پس از ورود آیت الله خمینی به ایران، ۱۰ تن که برخی از آنها هوادار شاه و برخی ضد [امام] خمینی بودند، در خانه ای در حومه شهر واشنگتن ایالت مریلند، گرد آمدند و درباره آنچه که می توانستند انجام دهند به بحث پرداختند.» نویسنده مقاله سپس با لحن کینه توزانه ای ادامه می دهد: «حاصل این بحث های غیررسمی آفرینش بنیاد آزادی ایران بود که هدفش سرنگونی دولت [امام] خمینی و پرده برداشتن از جنایت ها و اعمال ویرانگرانه ای بود که توسط آخوندهای حاکم بر ایران صورت می گرفت. ریاست این گروه را علی اکبر طباطبایی بر عهده داشت که دیروز در خانه اش که مرکز فعالیت های بنیاد در آن قرار داشت، به قتل رسید. ... در تمام مراحل این طباطبایی بود که صحنه گردان فعالیت ها بود.» (۳)

ص: ۵۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۷، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰، رادیو صدای امریکا، ساعت ۷، ۱/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۶، رادیو لندن، ساعت ۱۵:۱۶، ۱/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، صص ۱۲ و ۱۳، رادیو صدای امریکا، ۱/۵/۱۳۵۹، به نقل از واشنگتن پست.

با اینکه مدتی است تلاش‌هایی آشکار و پنهان، برای نزدیکی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و جریان بنی صدر شروع شده است، در روزنامه منتسب به بنی صدر، از مواضع گذشته این جریان راجع به سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، هنوز نشانه‌هایی به چشم می‌خورد. آنچه امروز در روزنامه انقلاب اسلامی درج شد، می‌تواند بقایای مواضع گذشته باشد و می‌تواند پیغامی برای رهبران سازمان باشد که برای تحقق هدف نزدیکی، به ناچار باید حداقل‌هایی رعایت شود.

در حال، در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی به عنوان سخنگوی یک جریان اصلی حکومتی، مقاله مفصلی تحت عنوان "سخنی درباره مجاهدین و با مجاهدین" درج شده که به انتقاد از این جریان فکری و برخی مواضع آنها پرداخته است. در بخشی از این مقاله به قلم مهدی علم‌الهدی با طرح این ادعا که سازمان مجاهدین خلق (منافقین) نقش شایسته‌ای در پیروزی انقلاب اسلامی ایفا کرده، چرا جایگاهی شایسته در مرحله پس از پیروزی نصیب آنها نشده، آمده است:

«قسمتی از این چرا در غفلت یا تغافل مجاهدین (منافقین) نهفته است که ضرورت بازنگری در مواضع و تجدیدنظر در خطوط کلی استراتژی و تاکتیک‌ها و به ویژه در اصل ایدئولوژی‌شان و پیراستن آن از غبار التقاط را دریافتند و سرعت سیر انقلاب چنان بود که ناچار شدند همان برنامه‌های قدیم را با تاریخ جدید ادامه دهند. ندانم کاری و جهت‌گم‌کردگی ایشان در آغاز انقلاب از یک سو و عادت به مواضع و موازین قدیمی، پرشوری ناشی از جوانی - هم جوانی سنی و هم سیاسی - و از همه مهم‌تر، بودن مرکز ثقل رهبری انقلاب در جای دیگر، یعنی در میان روحانیت، همه دست به دست دادند و مجاهدین را از تصدی مسئولیت سازنده بازداشتند. محتمل‌تر از همه این بود که مجاهدین با میلیشیایی که داشتند پاسداری نظامی از انقلاب را بر عهده بگیرند یا جهاد سازندگی یا چیزی نظیر آن به راه اندازند؛ ... بعد از رأی به اولین فرماندم، احساس جدامانگی و از یاد رفتگی به مجاهدین دست داد. ناچار تردید و کنار کشیدن خود را با کنار گذاشته شدن یکسان گرفتند و آهنگ مخالفت با رقیبان که تصور می‌کردند همانا "دولت" است، ساز کردند؛ حال آنکه دولت این بار همان ملت بود و بد و خوبش مستقیماً تابع و بازتاب بد و خوب مردم بود. ... در آغاز، یعنی بعد از پیروزی انقلاب، انتظار طبیعی مردم از مجاهدین این بود که برای رعایت ادب مبارزه و آیین فتوت هم که شده، وقتی که انقلاب پیروز شد، به خدمت رهبر انقلاب برسند و سلاح خود را بیوسند و بر زمین بگذارند و در باب انحلال یا ابقای خود و گرفتن گوشه‌ای از کار، از پیشگاه امام کسب تکلیف کنند. اخلاق و ادب اسلامی یعنی همین. باری، جوانی و جویایی نام و یک و سوسه نامطلوب یعنی بیم از دست دادن تشخیص خود و همرنگ جماعت شدن و رفته رفته از سر زبان‌ها افتادن، اجازه نداد. چقدر جای تعجب و تأسف است که نه این کار را کردند و نه راه میانه‌ای در پیش گرفتند، بلکه از همان اول به سیم آخر زدند. آیا این یکی از

تلخ ترین طنزهای تاریخ معاصر ایران نیست که یکی از مبرزترین و مبارزترین گروه های سیاسی، به جای حفظ راه و رسم انقلابی پیشین خود، ماجراجویی و پرخاشگری پیشه کند و در برابر انقلاب، موضع غیردوستانه و دشمن پسندانه و غیرسازنده بگیرد و نیروی عظیمی را با شعر و شعار عاطل نگه دارد و بذری اعتقادی و لغزخوانی و کفران نعمت در دل مردمان و به ویژه نوجوانان پاشد!

نویسنده مقاله سپس با اشاره به مواضع چپ روانه سازمان ادامه می دهد: «این سازمان که پس از وداع با گذشته درخشانش، بیشتر به یک سازمان پیشاهنگی شباهت دارد، همواره از چپ روی - که بیش از هر چیز، حس ماجراجویی و تخریب نوجوانانه را ارضا می کند - پرده ای بر سر اشتباهات و بی برنامهگی و ندانم کاری خود کشیده است. ... آیا سازمان مجاهدین [منافقین] نمی داند چه بسیار از مخالفان (یعنی مخالفان انقلاب) را به خود جذب می کند و هواخواه خود می سازد که بر طبق اصول ایدئولوژیک خود سازمان نخستین دشمن آشتی ناپذیر این گونه مخالفان است، یا باید باشد؟... چرا باج گیری که برای مطامع شخصی خود، از اعتصاب، که در جای خود از ابزارهای مقدس مبارزه و احقاق حق بوده است، سوءاستفاده می کنند، باید بتوانند خود را به این سازمان بچسبانند و سازمان باری به هر جهت، به روی خود نیاورد و این سیاهی لشکرها را غنیمت شمارد و برای پرشماره جلوه دادن میتینگ های خود، به کارشان ببرد؟ تظاهرات و میتینگ های مکرر و دردسر آفرین مجاهدین و ملیشیانمایی آنان طبعاً دولت و ملت را نگران می کرد و اگر مجاهدین تصور می کنند فقط دولت یا صرفاً بعضی انحصارطلبان را نگران می کرد، اشتباه می کنند. ...» (۱)

۱

برخورد دو روزنامه جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی که هر یک نماینده یکی از دو جناح مطرح حاکمیت هستند، با مطالب مندرج در روزنامه کیهان که با توجه به حضور و مسئولیت ابراهیم یزدی، طبعاً تمایلاتی به نهضت آزادی در مطالب آن وجود دارد، به نوبه خود قابل تأمل است. در واقع این نمونه ای است از نوع برخورد دو جناح اصلی حکومتی با جناح سومی که روز به روز در حاکمیت وقت، ضعیف تر می شود.

روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود تحت عنوان "جریان سازی در ارگان نهضت آزادی!"، مطلب کیهان را درباره «اعتراض نهادهای انقلابی و مدیران کل به برکناری استاندار زنجان» عیناً آورده، می نویسد: «مطالب زیر که عیناً از یکی از روزنامه های عصر کلیشه شده است، موضع کینه توزانه گردانندگان این روزنامه را که درحقیقت نقش ارگان نهضت آزادی را ایفا می کند، تا حدود زیادی نشان می دهد. ما از گردانندگان این روزنامه سؤال می کنیم آیا از نظر شرعی شما این حق را دارید که با استفاده از امکاناتی که مستضعفین در اختیار شما قرار داده اند به چنین سم پاشی هایی بر علیه

ص: ۵۲

حزب جمهوری اسلامی و رئیس دیوان عالی کشور مشغول شوید؟ آیا شما با درج یک پیام تلفنی از یک سازمان مجهول الهویه به صورت همدست این سازمان عمل نکرده اید؟ آیا این نهادهای انقلابی و مدیران کلی که به برکناری استاندار زنجان اعتراض کرده اند، اسم ندارند؟! نام و نشان ندارند؟!...»

در بخشی از خبر مندرج در روزنامه کیهان آمده است: «نهادهای انقلابی و مدیران کل استان زنجان طی نامه سرگشاده ای به امام که رونوشت آن برای ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی ارسال شده، خواستار بازگشت استاندار برکنار شده زنجان شدند و برکناری وی را نتیجه اعمال نفوذ حزبی خاص خواندند.» در این نامه سرگشاده همچنین آمده است: «با کمال تأسف، حزب حاکم انحصاراً چنان جوی در مملکت به وجود آورده که خود را فعال مایشاء ملت محروم و ستم دیده می داند و برای احدی حق اظهار عقیده نیست. ...» روزنامه جمهوری اسلامی در پایان می نویسد: «آیا واقعاً این گونه عمل کردن، به خاطر ایجاد جو خاصی در جامعه و در نتیجه جریان سازی در بطن حرکت انقلابی توده های میلیونی نیست؟» (۱)

در همین حال، روزنامه انقلاب اسلامی نیز اظهارات علیرضا نوبری را تحت عنوان "پاسخ رئیس کل بانک مرکزی ایران به جعلیات کیهان و تفسیر رادیو بر این جعلیات" همراه با عین مطالب مندرج در کیهان آورده است. در بخشی از مطلب مندرج در کیهان ۲۴ تیرماه تحت عنوان "آقای نوبری، خسرو قشقایی و کیهان" آمده است: «علیرضا نوبری مدیر کل بانک مرکزی، در گفت و گویی با خبرنگار اقتصادی کیهان، برخی روزنامه ها و به خصوص کیهان را مورد انتقاد قرار داد. نوبری در پاسخ همکار ما که علت حمله را پرسید، پاسخ داد که به طورمثال، خبر روزنامه کیهان در مورد خسرو قشقایی (۲) کذب محض است، چراکه مدارک موجود از نوع مدارک دانشجویان مسلمان پیرو خط امام است و بی پایه و اساس! طی این اظهار نظر، آقای مدیر کل بانک مرکزی احساس می شد که قصد دفاع از قشقایی را به خاطر اینکه بنی صدر وی را مبری از اتهامات دانسته بود، دارد. آقای نوبری همچنین به چاپ خبر طرح حکومت

ص: ۵۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- خسرو قشقایی که در زمان نخست وزیری دکتر مصدق عضو کمیسیون خارجی مجلس بود، بعد از شکست جنبش ملی، از فعالان جنبش دانشجویی خارج کشور، محسوب می شد. وی مدتی سردبیر باختر امروز، ارگان جبهه ملی خارج کشور بود؛ گرایش که به تدریج رنگ چپ گرفت و در آن حل شد و از عرصه خارج گردید. خسرو قشقایی بعد از پیروزی انقلاب، به ایران آمد و در منطقه نفوذ خانواده اش، به فعالیت سیاسی پرداخت و در دور اول انتخابات مجلس اول به نمایندگی مردم اقلید برگزیده شد. در این حال، منطقه سمیرم در استان اصفهان، با حضور مجدد ناصرخان و خسروخان قشقایی، به سمت وضعیت بحرانی پیش می رفت. انتخاب خسرو قشقایی برای نمایندگی مجلس نه تنها از اختلافات فیما بین وی با مسئولان نظام نکاست؛ بلکه روزبه روز، به خصوص در برخورد با سپاه و نیروهای مذهبی انقلابی منطقه - که نوعی گرایش چپ ضدخانی و ضدفئودالی داشتند - این وضعیت حادث تر شد. (ناظر علمی) برای بررسی بیشتر درباره سابقه مسئله "خسرو قشقایی" به کتاب های قبلی روز شمار جنگ و نیز گزارش های مرتبط بعدی، در همین کتاب، مراجعه شود.

سوسیال دمکرات امریکایی کیهان ایراد گرفت و گفت [که] چنین مطالبی صحت نداشته است.»

در بخشی از پاسخ نوبری که به طور مفصل در روزنامه انقلاب اسلامی درج شده، ضمن انتقاد به عملکرد و جوسازی های رسانه ها به طور کلی، آمده است:

«... پس از ختم مصاحبه [تلویزیونی]، ایشان [خبرنگار کیهان] از من خواستند که دلیل بیاورم و اینجانب از کیهان همان روز برای ایشان چند دلیل درزمینه اثبات این امر که چگونه روزنامه ها با تیترو عنوان بازی می کنند، آوردم. ... درمورد اولین تیترو بزرگ (کیهان) گفتم که مطالب روزنامه، برنامه کودتاگران برای تشکیل حکومت سوسیال دمکرات امریکایی را شرح نمی دهد و فقط نامی از آن می برد و بنابراین، تیترو به مطلب نمی خورد. این حرف غیر از این است که دوست ما بنویسد: "آقای نوبری همچنین به چاپ خبر طرح حکومت سوسیال دمکرات امریکایی کیهان ایراد گرفت و گفت چنین مطالبی صحت نداشته است." این جمله کیهان را بنده قویاً تکذیب می کنم. ... درمورد آقای خسرو قشقایی، بنده این جمله کیهان را که از قول من نوشته است "خبر روزنامه کیهان درمورد خسرو قشقایی کذب محض است" را شدیداً تکذیب می کنم. جمله کیهان کذب محض است. خداوندا! چرا این قدر تخریب؟ اصلاً مسئله دانشجویان پیرو خط امام هم نبوده است که ظاهراً نام آنها را در مقاله گذاشته اند که آنها را نیز نسبت به اینجانب بخروشانند. و بنده برخلاف ادعای شما ابداً قصد دفاع از قشقایی را به خاطر اینکه بنی صدر وی را مبری از اتهامات دانسته بود، نداشته و ندارم. ... جناب آقای بنی صدر نیز فرموده بودند: اگر اسناد همین باشد که به من دادند، کافی نیست. در آن تاریخ فقط ترجمه چند نوشته انگلیسی بود که به بانک مرکزی برای ترجمه صحیح دادند، نه نامه به شاه در پرونده بود و نه گفت و گو با جاسوس امریکایی و نه اسناد دریافت پول از طریق ساواک. ... آنچه که اینجانب گفتم این بود که اسناد چاپ شده، همکاری وی را با مثلاً سیا ثابت نمی کند، شاید سند دیگری باشد که این امر را ثابت کند؟ همین.»^(۱)

۱

سخنان مهم امام خمینی در روز یکشنبه ۲۹ تیرماه در آستانه رسمیت یافتن مجلس شورای اسلامی^(۲) درحالی ایراد شد که این روزها بحث و رایزنی درمورد یکی از پرمناقشه ترین مسائل کشور؛ یعنی معرفی و انتخاب نخست وزیر درمیان جناح های داخلی، بسیار داغ است. درپی این سخنان که در موازنه قدرت جناح بندی کنونی تأثیری تعیین کننده داشت، شخصیت ها و جریان های مختلف به اعلام موضع پرداختند که ازجمله به سخنان امروز آیت الله بهشتی و

ص: ۵۴

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از سخنان مهم امام خمینی در روز یکشنبه ۲۹ تیرماه ۱۳۵۹.

اطلاعیه های دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و جامعه روحانیت مبارز تهران اشاره می شود.

بامداد امروز، آیت الله دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب، در یک مصاحبه با رسانه های گروهی داخلی و خارجی شرکت و درباره چرایی و چگونگی تغییرات آتی در سطح مسئولان نظام تلویحاً جهت گیری خاصی را اعلام کرد. وی درباره پیام اخیر امام گفت: «جامعه از اینکه مدیریت انقلاب همه سونگری کافی را برای حفظ و شتاب انقلاب [و] پیشرفت های انقلاب رعایت نمی کند، ناراضی است؛ لافل باید بگویم که یک جناح نیرومند از جامعه ناراضی است؛ همان جناحی که نیروی اصلی این انقلاب بود، از سال ۴۱ تا حالا؛ آنهایی که دشوارترین و سنگین ترین بار مسئولیت را در این مدت به عهده داشتند از روشی که به کار برده می شده ناراضی بودند و مکرر اظهارنگرانی کرده اند. بنابراین، این جناح احساس می کند که در این مقطع که کشور دارد وارد مرحله جدیدی می شود، می تواند امیدوار باشد که یک برخورد انقلابی از طرف مجلس و مسئولان با هدایت و پیشبرد انقلاب در آینده نزدیک وجود خواهد داشت.» (۱)

آیت الله بهشتی در پاسخ به سؤالی درباره عملکرد وزیر ارشاد و وزیر امور خارجه گفت: «همان طوری که امام در پیامشان فرمودند، ما در مقطع زمانی گذشته کوشش کردیم تا افرادی جدید را شناسایی کنیم تا بتوانند عهده دار این گونه مسئولیت ها بشوند و در آن موقع که با این برادرها کار شروع شد، خوب تنها برادرانی بودند که از قدیم می شناختیم و در جریان جنبش عظیم ما سهیم بودند و فعالیت های کم و زیادی داشتند. ... و امید می رفت با استعدادها و توانایی هایی که دارند منشأ خدماتی باشند و تاحدودی هم منشأ خدماتی بوده اند، ولی کیفیت کارشان در حد مطلوب و در حدی که انقلاب احتیاج داشته، نبوده است. همان طور که امام فرموده اند اگر ما دوباره انقلاب کرده بودیم، آن وقت بهتر و دقیق تر کار می کردیم، چون نتیجه انقلاب اول افراد زبده ای را به ما می شناساند.» (۲)

وی در پاسخ به این سؤال که آیا خودتان شخص بخصوصی را به عنوان کاندیدای نخست وزیری به رئیس جمهور پیشنهاد کردید، گفت: «من شخصاً آقای رجایی، مهندس میرسلیم و آقای مهندس کلانتری را مناسب یافتم. آقای فارسی هم خیلی جدی مطرح بود، ولی ایشان قبلاً اعلام کرده بود که فعلاً آماده نیست مسئولیت اجرایی به عهده بگیرد. حزب جمهوری اسلامی

ص: ۵۵

۱- همان، ص ۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲.

در جلسه عمومی که داشت با اکثریت قاطع آقای فارسی را پیشنهاد کرد. در این میان آقای بنی صدر می خواهد ببیند در میان افرادی که نام برده می شود کی از نظر همکاری با ایشان قابل قبول تر است. به هر حال، تصمیم درباره نخست وزیر با رئیس جمهور و مجلس شورای اسلامی است و همه اینها صرفاً در حد یک پیشنهاد و در حد یک اظهار نظر است.»^(۱)

دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی نیز، اطلاعیه شماره ۱۳۸ خود را انتشار دادند. در اطلاعیه دانشجویان ضمن درج قسمت هایی از سخنان امام خمینی، آمده است:

«شاید قابل طرح نباشد و دیگر واضح شده باشد که سکوت ما در این مدت، زبانی بود که اگرچه نمی توانست با روشنی و رسایی اعتقادات ما را بیان کند، ولی بهتر از بیان محافظه کارانه و گفتن بی محتوای مسائل بود. ... شاید نتوان گفت: دولت موقتی که برای عرضه خدمات اسلامی و انقلابی تشکیل شد، چه ضربه های مهلکی را بر پیکر انقلاب و بر جسم و جان این ملت رنج دیده وارد ساخت و همین بس که نظری بر خیل شهیدان و وسعت مصائب وارد بر ملتیمان بیفکنیم. و در پی اینها بود که ما را برای یک مدت طولانی که اثرات آن هنوز از بین نرفته، دچار ضدانقلابیون رسوا و ریشه های گندیده ای کرد که به دستور اجانب و با سرکردگی شیطان بزرگ، سرتاسر مملکت را پر کردند و مشغول توطئه گری شدند. ما نمی خواهیم و مجال آن نیست که بررسی کنیم و عملکرد بسیاری از وزرا و مسئولینی را که در آن زمان بر سر مهم ترین کارها و ارگان های این کشور منصوب می شدند و نمی خواهیم پرونده دولتمردان فاسد آن روز و نمونه هایی چون حسن نزیه این حقوق دان خود فروخته و [مقدم] مراغه ای جاسوس امریکایی و امیرانتظام مأمور سیا و علی ایزدی زمینخوار چاپلوس امریکا که هر کدام در لیست وزارت و یا استاندار و یا مسئولیت دیگر منصوب بودند، پرده برداریم. ما نمی خواهیم بگوییم که آقای مدنی که هم اکنون در مقابل مجلس شورای اسلامی موضع گرفته و این عالی ترین ارگان تصمیم گیری را فاقد صلاحیت می داند، به کمک دستیار خود علوی چه بر سر این مملکت آوردند و نمی خواهیم بگوییم چه کسی و چرا و با چه برنامه ای خود را ملزم به ملاقات با برژینسکی این عامل شیطان بزرگ، می بیند و هم اکنون نیز با این همه صحبت هایی که برای تعیین نام مجلس شده است، معتقد است اسم مجلس باید مجلس شورای ملی بماند و در کردستان بدون توجه به رهنمودهای امام در کنار نهرهای خون پاک برادرانمان با افرادی چون شیخ عزالدین و قاسملوی تهکار پشت یک میز به مذاکره بنشینند.»

در این اطلاعیه مفصل همچنین با توجه به بحث انتخاب نخست وزیر و کابینه آینده، در پیشنهادی خطاب به نمایندگان مجلس آمده است: «در دولت آینده هیچ یک از این افرادی که تاکنون نشان داده اند فاقد روحیه کامل انقلابی هستند و نیز از قاطعیت و تفکر مکتبی و اراده نیرومند بهره چندانی

ص: ۵۶

ندارند، نباید وزیر و نخست وزیر شوند، زیرا در این صورت برآورنده نظرات امام نخواهید بود. ...» (۱) - (۲)

جامعه روحانیت مبارز تهران نیز به اعلام موضع پرداخت و درخصوص پیام اخیر امام و در آستانه انتخاب نخست وزیر و تشکیل دولت جدید، اطلاعیه ای صادر کرد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «... امام بر روی بنیادی ترین مسائل انقلاب دست گذارده و از بینش غیرانقلابی فرماندهان ارتش و مسئولان امور، از خطراتی که استقلال نهادهای خودجوش انقلاب مانند سپاه پاسداران و کمیته ها را تهدید می کند، از ماهیت چهره ها و گروهک های به اصطلاح ملی و از وضع اسفبار سفارتخانه ها که بعضاً به لانه فساد تبدیل گردیده و از مسائل مهم دیگر سخن گفتند و برای چندمین بار تأکید کردند که تمام عملکردها باید مکتبی و انقلابی باشند. این بیانات در این مقطع زمانی که ما را به فکر واداشته و باید آن را با شما امت دلیر در میان بگذاریم، آن است که اجازه ندهیم خدای نکرده این بینش بر جامعه حاکم گردد که پس از آنکه امام امت به مسئولان امور هشدار و اخطار می کنند، آنان با انجام مصاحبه و انتشار اعلامیه، رسالت سنگین خود را تمام شده تلقی کنند و از عملکرد انقلابی و قاطع سر باز زده و باز همان مشکلات و همان موانع برجای خود باقی بمانند. ... امت یکپارچه و به پاخاسته ما و نمایندگان آنان در مجلس شورای اسلامی، از نخست وزیر و دولتی پشتیبانی می کنند که قاطع، مکتبی، انقلابی در خط امام و آشنا با محرومیت های توده زحمت کش و برخاسته از متن انقلاب خون بار اسلامی باشد. اگر چنین دولتی بر سر کار بیاید، تضاد میان دولت و ملت در درک حرکت پرتپش انقلاب و عملکردهای قاطع و انقلابی از میان خواهد رفت و قوای سه گانه مانند یدی واحده انقلاب اسلامی را به سوی استقرار کامل و ایفای رسالت جهان شمول آن هدایت خواهند نمود.» (۳)

۱

درخواست بنی صدر، رئیس جمهوری، از امام خمینی مبنی بر نخست وزیری حجت الاسلام حاج سیداحمد خمینی و رد این درخواست از سوی امام، (۴)* امروز در رسانه ها انتشار علنی یافت. (۵) امروز همچنین شایعاتی درمورد تعیین و معرفی نخست وزیر از سوی رئیس جمهور بر سر زبان ها بود؛ به خصوص با انجام مراسم سوگند ریاست جمهوری که روز گذشته در مجلس شورای اسلامی و با حضور رئیس دیوان عالی کشور و نمایندگان مجلس برگزار شد، انتظار می رفت که امروز رئیس جمهور، نخست وزیر را معرفی کند، اما هم دفتر ریاست جمهوری و هم شخص رئیس جمهور از اظهار نظر در این خصوص خودداری کردند. (۶)

ص: ۵۷

۱- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از اطلاعیه شماره ۱۳۸ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام.

۲- همان، ص ۱۴.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۴- * ضمیمه دارد؛ نامه بنی صدر به امام و پاسخ ایشان به نقل از صحیفه امام.

۵- روزنامه کیهان، ۱/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

به نوشته روزنامه کیهان، آخرین شایعات حاکی از آن است که محمدعلی رجایی، مصطفی میرسلیم، موسی کلانتری، جلال الدین فارسی و مهندس غرضی برای احراز پست نخست وزیری مطرح هستند. خبرنگار کیهان در تلاش برای یافتن نام نخست وزیر قطعی ایران، پیش از ظهر امروز، در تماس با یکی از نزدیکان بنی صدر اطلاع یافت که دیروز دکتر بنی صدر از انتخاب و معرفی نخست وزیر سلب مسئولیت کرده است. وی گفت با اعلام سلب مسئولیت از سوی دکتر بنی صدر، احتمالاً مجلس شورای اسلامی خود برای انتخاب و معرفی نخست وزیر اقدام خواهد کرد. یک وزیر مطلع فعلی نیز امروز به خبرنگار کیهان گفت: دیشب جلسه مشترک اعضای شورای انقلاب با دکتر بنی صدر برای آخرین بررسی ها و رسیدن به تفاهم با دکتر بنی صدر بر سر انتخاب نخست وزیر تشکیل شد. این وزیر گفت که نتایج جلسه معلوم نیست چه بوده، اما استراحت امروز دکتر بنی صدر در منزل، بعضی چیزها را روشن و خبرهای رسیده را نیز تأیید می کند. (۱)

در این حال، به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، ملاقات دوساعته مهندس مصطفی میرسلیم، معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی ایران با امام خمینی و سپس ملاقات دوساعته دیگر وی با بنی صدر (۲) بسیار بااهمیت تلقی شده و احتمال معرفی ایشان را به عنوان نخست وزیر، افزایش داده است (۳).

به نوشته روزنامه کیهان، شایعه افزایش احتمال نخست وزیری میرسلیم در حالی است که ارگان حزب جمهوری اسلامی که نمایندگان کرسی های زیادی را در مجلس شورای اسلامی به خود اختصاص داده اند، صبح امروز رسماً اعلام کرده است: «جلال الدین فارسی نامزد نخست وزیری این حزب است.» شخص فارسی نیز این مطلب را تأیید و حتی فاش کرده که

ص: ۵۸

۱- روزنامه کیهان، ۱/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- بنی صدر بعداً در کارنامه خود در مورد این ملاقات، با اشاره به وضعیت نابسامان سیاسی و تبلیغاتی کشور، چنین می گوید: «بعد، آقای میرسلیم نزد من آمد و به تفصیل با او درباره دولت صحبت کردم و گفتنی ها را به او گفتم. گفتم... ما امروز متأسفانه با این جو تحریک و تخریب که دستگاه های تبلیغاتی ما به وجود آورده اند، ما نمی توانیم استعدادهای معتقد را به سوی خود جلب کنیم، استعدادها را به اعتقاد بیاوریم و چرخ های کشور را به حرکت در آوریم. گفتم من بارها درباره اینکه بن بست اقتصادی را با فشار و خفقان سیاسی نمی توان حل کرد، گفته، نوشته و اصرار ورزیده ام. صحبت این شد که رفته اند و گفته اند که نوبت دیکتاتوری ملاحظه است و ما این دیکتاتوری را برقرار می کنیم و چنین می کنیم و چنان می کنیم و تکلیف رئیس جمهور در این وسط معلوم نیست. اگر بنا بر اجرای قانون اساسی است که قانون اساسی برای جلوگیری از هرگونه دیکتاتوری است و قطعاً در اسلام دیکتاتوری به نام "دیکتاتوری ملاحظه" نداریم تا کسانی بخواهند آن را برقرار کنند و نمی تواند هم برقرار شود. این وضعیتی که الآن هست؛ دیکتاتوری در هرج و مرج همان وضعیتی است که دنباله اش، حربه آخر آن مراحل است که در نوار آمده است [منظور همان نوار معروف به "نوار آیت" است] که پرده سقوط است. ... بعد راجع به رادیو تلویزیون صحبت کردم و گفتم که کمتر خواسته اند توجه کنند که حرف من چیست؟... مطلب سومی که صحبت کردیم این بود که... دولت چنان که رویه من در گذشته هم بوده، در کار هیچ وزیری دخالت نمی کند و اعتقاد به اینکه او باید مسئول حوزه مسئولیت خود باشد. از او باید مسئولیت خواست. اما وقتی تصمیمی گرفته شد، دولت باید آن تصمیم را اجرا کند و تابع مؤثرهای خارجی نباشد که از اینجا به آنجا فشار بیاورند و تصمیم را لغو بکنند و تصمیم دیگری را تحمیل بکنند.» (روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲).

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲.

در یک رأی گیری، وی ۷۰ رأی و دیگران کمتر از ۱۰ رأی آورده اند که میرسلیم نیز جزء کسانی است که کمتر از ۱۰ رأی آورده اند. جلال الدین فارسی در همین گفت و گو اعلام کرده که شانس وی به دلیل اینکه بنی صدر او را معرفی نکرده، چندان زیاد نیست و این نیز به دلیل تفاوت بینش این دو است. کیهان می افزاید: «در این میان، نام رجائی که تا چندی پیش، بیش از دیگران شنیده می شد، اکنون کمتر مطرح می شود و نام غرضی از لیست دیروز (امروز) خط خورد. ...» کیهان سپس نتیجه می گیرد: «به هر حال، باتوجه به ملاقات میرسلیم با رهبر انقلاب و رئیس جمهور از یک سو و تأیید نسبی فارسی، می توان میرسلیم را نخست وزیر دانست.»^(۱)

از سوی دیگر، مناقشه موجود میان جناح های مطرح داخلی حکومت بر سر معرفی و انتخاب نخست وزیر، در رسانه های خارجی نیز انعکاس داشته است که در اغلب موارد، این بازتاب ها با نوعی عملیات روانی علیه خط امام و مسئولان بلندپایه و با انگیزه تشدید اختلافات داخلی صورت می گیرد. در این باره، رادیو لندن با اشاره به سخنان یکشنبه (۲۹ تیرماه) امام خمینی اعلام کرد: «به دنبال نطق شدید و انعطاف ناپذیر آیت الله خمینی که در آن دولت قبلی را محکوم کرده و خواستار دولت جدید صددرصد انقلابی و اسلامی شد، آقای بنی صدر در وضع دشواری قرار گرفته است. کاندیدای آقای بنی صدر برای نخست وزیری، یعنی آقای حسن حبیبی وزیر علوم و آموزش عالی، احتمالاً به این مقام نخواهد رسید و احتمالاً آقای بنی صدر باید کسی را انتخاب کند که کاملاً مقبول رقبای سیاسی خود در حزب جمهوری اسلامی باشد.»^(۲) رادیو لندن در همین بخش خبری به بررسی مطالب مطبوعات بریتانیا درباره ایران پرداخته و گزارش خبرنگار روزنامه تایمز مالی را آورده است: «در این گزارش آمده است که آقای بنی صدر مجبور بود برای آن عده که خواهان حکومتی دمکراتیک و پیشرفت طلب بودند، نقشی ایفا کند که از همان آغاز، آینده روشنی نداشت و متأسفانه آقای بنی صدر در ایفای این نقش نیز سرعت عمل کافی نشان نداده است، لکن عدم توانایی^(۳) رئیس جمهور ایران در شناسایی موقعیت خود ممکن است بار دیگر باعث شود که آقای بنی صدر تعادل خود را حفظ کند، به خصوص که احتمالاً حزب جمهوری اسلامی مقداری از محبوبیت خود را از دست داده است.»^(۴)

رادیو کلن آلمان غربی نیز به بررسی مناقشه حاضر پرداخته و گفت: «بنی صدر با پیشنهاد پست نخست وزیری به سیداحمد خمینی، درحقیقت قصد داشته است ضمن اینکه یک فرد مورد اعتماد آیت الله خمینی را به نخست وزیری بگمارد، از فشار حزب جمهوری اسلامی و شرکت وسیع تر این حزب در قوه اجرائیه جلوگیری به عمل آورد. از تهران گزارش می رسد حزب جمهوری اسلامی، جلال الدین فارسی را کاندیدای نخست وزیری کرده است. گفته می شود در چند روز اخیر، بنی صدر تحت فشار شدید نمایندگان حزب جمهوری اسلامی در مجلس قرار گرفته است.» رادیو کلن با اشاره به اینکه جلال الدین فارسی از مخالفین جدی ابوالحسن بنی صدر در شورای

ص: ۵۹

۱- روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۷، ۲/۵/۱۳۵۹، صص ۵ و ۶، رادیو لندن (بخش فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱/۵/۱۳۵۹.

۳- در سند اصلی "عدم توانایی" آمده که به نظر می رسد اشتباه در تایپ یا ترجمه باشد. کلمه "توانایی" به نظر درست می آید.

۴- همان، ۲/۵/۵۹، ص ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۱/۵/۱۳۵۹.

رهبری حزب جمهوری اسلامی است تأکید می کند در صورت تصدی پست نخست وزیری، بنی صدر آخرین امید خود را برای مقاومت در برابر حزب جمهوری اسلامی از دست خواهد داد. این رادیو در پایان این سؤال را مطرح می کند که «در صورت انتخاب یک نخست وزیر طرف دار حزب جمهوری اسلامی، بنی صدر قادر به چه اقدامی خواهد بود؟»^(۱)

رادیو مونت کارلو نیز در تفسیر مشابهی اعلام کرد: «ناظران که سیاست ایران و کشمکش قدرت ها در داخل کشور را دنبال می کنند، اظهار می دارند: روحانیون پایبند به این امر هستند که چه پرزیدنت بنی صدر موافقت کند و چه نکند، شخصی را به نخست وزیری برسانند و این موضوع از تسلط مطلق روحانیون بر اکثریت کرسی های پارلمان سرچشمه می گیرد.»^(۲)

۱

جناح بندی در مجلس شورای اسلامی، علاوه بر موضوع انتخاب نخست وزیر، در موضوع تعیین صلاحیت نمایندگان نیز بروز دارد. در مباحثات امروز مجلس بر سر تعیین صلاحیت نماینده لنجان، احمد غضنفرپور و نماینده تهران، حسن آیت، جلوه ای از این قضیه به چشم می خورد.

در جلسه امروز صبح مجلس، علی اکبر پرورش، نماینده اصفهان و نایب اول مجلس، در سخنانی ضمن تشریح نحوه برخورد اسلام با قدرت و اعلام احترام خویش به امام امت و حجت الاسلام سیداحمد خمینی و رئیس جمهوری، درخواست کرد که کوشش نشود مجلس در مقابل امام قرار بگیرد. وی افزود: مسئله انتخاب نخست وزیر باید از طریق مجلس انجام شود و در این خصوص، امام و مجلس را نباید رودرروی هم قرار داد. وی با اشاره به نامه رئیس جمهوری به امام در مورد انتخاب سیداحمد خمینی به نخست وزیری گفت: ممکن است این نامه ای که برادر عزیزمان نوشته اند عنوان مشورت داشته باشد که در این صورت نبایستی منتشر بشود.^(۳) سپس آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، به سخنان آقای پرورش اشاره کرد و گفت: «من دیشب همان لحظه ای که نامه آقای بنی صدر پخش می شد با آقای بنی صدر بودم و چون آقای بنی صدر تشریف ندارند، من وظیفه خود می دانم که بگویم ایشان گفتند این نامه مال مدتی پیش است، پیش از اینکه مجلس تشکیل شده باشد نوشته شده است. و البته ایشان هم تعجب کرد که چرا نامه الان پخش شده است. به نظر می رسد که ایشان مسئول پخش نامه نبوده و زمان هم چون گذشته بوده، بنابراین اعتراضی به طور اصولی - به نظر من که در جریان بودم - وارد نیست. با توضیحی هم که خودشان دادند، ایشان هم اعتراض داشتند [همه نمایندگان] خواهش می کنم، دیگر من توضیح دادم ایشان اعتراض داشت به پخش آن.»^(۴)

سپس گزارش کمیسیون تحقیق درباره اعتبارنامه احمد غضنفرپور، نماینده لنجان، توسط مخبر کمیسیون قرائت شد که در آن آمده است: پرونده احمد غضنفرپور به علت اعتراض فؤاد کریمی (نماینده اهواز) به این کمیسیون ارجاع شد. آقای فؤاد کریمی موارد اعتراض خود را

ص: ۶۰

۱- همان، ص ۱۴، رادیو کلن ساعت ۱۴:۳۰، ۱/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۲۲، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ساعت ۲۰:۳۰، ۱/۵/۱۳۵۹.

۳- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۲۵۸.

۴- همان، ص ۲۵۹.

بدین شرح به کمیسیون ارائه داده اند: ۱. سابقه تزلزل در مبانی عقیدتی به دلیل سابقه فعالیت های مارکسیستی و مائوئیستی. ۲. اشاعه فساد در رادیو و تلویزیون به وسیله انتشار و پخش نوارهای موسیقی مبتذل. ۳. سانسور اخبار روحانیت مبارز و اتحادیه های دانشجویان انجمن های اسلامی اروپا. ۴. مخالفت با پاک سازی عناصر ضدانقلاب در رادیو و تلویزیون در زمان تصدی ایشان در شورای سرپرستی.

به دنبال قرائت گزارش کمیسیون تحقیق، فؤاد کریمی به تفصیل درباره مندرجات گزارش، توضیحاتی داد و بعد از آن، آقای غضنفرپور به طور مشروح به دفاع از خود پرداخت و در پایان گفت: کسانی که می گویند مکتبی می اندیشند، باید به سابقه شان توجه کرد و دید که در این راه چه قدمی برداشته اند. سه چهار ماه است که علیه من و برادران دیگر تهمت مائوئیستی زده اند، روزنامه صبح آزادگان تمام روز علیه بنی صدر و تمام اطرافیان سم پاشی می کند، اینها می خواهند بگویند که در اطراف بنی صدر یک عده آدم بی دین وجود دارند. سرانجام درباره پرونده انتخاباتی احمد غضنفرپور با ورقه رأی گیری شد که در نتیجه، اعتبارنامه ایشان با ۹۲ رأی موافق در مقابل ۶۲ رأی مخالف و ۵۳ رأی ممتنع از مجموع ۲۰۹ رأی به تصویب رسید. (۱)

پس از آن، گزارش کمیسیون تحقیق درباره حسن آیت، نماینده تهران، قرائت شد که جنجال هایی را برانگیخت. از آنجا که پرونده حسن آیت به علت اعتراض احمد سلامتیان، نماینده اصفهان، به کمیسیون تحقیق ارجاع شده و در آنجا به تصویب اعضای کمیسیون رسیده بود، احمد سلامتیان پس از قرائت رأی کمیسیون توسط مخبر آن، به عنوان مخالف مطالبی را به شرح زیر بیان کرد. وی گفت: «بنده در یک نامه از دکتر سحابی (رئیس سنی وقت مجلس) درخواست کرده بودم که چند پرونده در اختیار کمیسیون قرار بگیرد؛ اسنادی که در وزارت آموزش و پرورش است و همچنین مدارک جاسوسخانه درمورد حزب زحمت کشان ملت ایران؛ زیرا این حزب در مظان این بود که عمده ترین نقش را در کودتای ۲۸ مرداد بازی کرده و بعد از ۲۸ مرداد بزرگ ترین نقش را درمورد پشتیبانی از رژیم کودتا داشته و ما حسن آیت را در آن موقع به عنوان یکی از جوانان این حزب می شناختیم. ... در سال ۱۳۴۰، بعد از اینکه روزنامه اطلاعات به عنوان ارگان ساواک نقش لودادن دانشجویان را داشت، دانشجویان تصمیم به تحریم روزنامه اطلاعات گرفتند، ولی روزنامه اطلاعات به عنوان مقابله، یک کرسی بحث آزاد درست کرد که در آن افرادی مانند ارسنجان و فریدون نفیسی شرکت می کردند و اداره کننده جلسات، جوانی بود به نام حسن آیت. کار به جایی رسید که وقتی این افراد وارد دانشگاه می شدند، با گارد داخل می شدند. اما اشتها به فساد اخلاقی؛ من پرونده ای داده ام به کمیسیون راجع به مدرسه پروین اعتصامی دامغان... شکایت شده [که] معلمی که معلم دختران نوجوان بوده در سر کلاس رفتار سوء داشته و بنده نمی توانم قبول کنم ساواک برای چنین فردی می خواسته پرونده سازی کند.»

ص: ۶۱

سلامتیان همچنین گفت: «آقای دکتر آیت در شرایط و اوضاع کنونی جوی را به وجود آورده که به نظر من پایش را درست جای پای دکتر مظفر بقایی می گذارد.» وی همچنین افزود: «حسن آیت بنا بر بندهای چهار و شش ماده نهم قانون انتخابات که عدم اشتهار به فساد و نادرستی است، با اعمال خودش سلب صلاحیت کرده و ماندن این افراد در مجلس متضمن خطراتی است. به شما نمایندگان مجلس تذکر می دهم که در مرحله تصمیم گیری یک اصل تاریخی هستید.»

پس از پایان سخنان سلامتیان نظر به اینکه وقت مجلس تمام شده بود، دفاعیات حسن آیت به جلسه روز بعد (پنجشنبه) موکول شد. (۱)

۱

مسائل ایران و عراق همچنان در سطح وسیعی در رسانه های جهان بازتاب دارد. در اینجا به دو نمونه متفاوت برداشت رسانه ای راجع به ایران و نیز نمونه ای از بازتاب تکاپوهای عراق اشاره می شود.

روزنامه هرالد تریبیون چاپ پاریس، با اشاره به سخنان اخیر امام خمینی می نویسد: «مردانی که آیت الله خمینی آنان را برای اداره حکومت انتخاب کرده است، نتوانسته اند رضایت خاطر وی را جلب نمایند. دلیل امر طبق اظهارات خود آیت الله آن است که "آقایانی که در اروپا تعلیم دیده اند" لیاقت آن را ندارند که یک انقلاب اسلامی را اداره کنند. وزارت خارجه به سرپرستی صادق قطب زاده شدیداً هدف حمله آیت الله قرار گرفت، مع ذلک آیت الله به ارتش و دستگاه قضایی نیز حمله کرد و در پایان، قاطعانه هشدار داد که "کلیه سازمان های ما در وضع نابسامانی به سر می برند." رئیس جمهور ابوالحسن بنی صدر نیز ظاهراً در نابسامان ترین وضع به سر می برد، زیرا او لااقل اسماً تصدی اکثر سازمان های کشور را به عهده دارد.»

این روزنامه در پایان، نتیجه گیری می کند: «به سبب وجود انواع متفاوت مخالفت ها، اوضاع ایران به معجونی بسیار قابل احتراق مبدل شده است. ...» (۲)

روزنامه پراودا چاپ مسکو نیز در مقاله ای به قلم خبرنگار ویژه خود با اشاره به محاکمه کودتاگران، می نویسد:

«رسیدگی به شرایط کودتای اخیر نافرجام در تهران همچنان ادامه دارد و در جریان این رسیدگی معلوم شد که سررشته توطئه به آن سوی اقیانوس بسته است. واشنگتن تلاش می کند شرکت خود را در رویدادهای اخیر ایران انکار کند، ولی کوشش آن برای ازبین بردن آثار شرکت خود در این ماجرا بی نتیجه می ماند. کافی است یادآوری شود که اشخاص معروفی به داشتن روابط نزدیک با پنتاگون، جزء توطئه چینان بودند؛ از آن جمله اند مهدیون فرمانده سابق نیروی هوایی ایران و محقق فرمانده سابق ژاندارمری شاه. ...» (۳)

ص: ۶۲

۱- همان، ص ۲۷۳.

۲- بولتن روزانه مطبوعات جهان، وزارت ارشاد ملی، اداره کل مطبوعات خارجی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۵.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۷، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۸، بخش فارسی رادیو مسکو، ساعت ۱۵:۳۰، ۱/۵/۱۳۵۹.

در همین حال، دیپلماسی رژیم عراق - که در جهت بهبود روابط با کشورهای عرب همسو با امریکا و غرب - فعال است، بازتاب رسانه ای قابل توجهی دارد. از جمله در یک تفسیر از خبرگزاری آسوشیتدپرس در مورد بهبود روابط عراق با اردن، با یادآوری این نکته که: دولت های عراق و اردن «ایدئولوژی های مغایر با یکدیگر دارند» چنین آمده است: «عراق و اردن با گسترش روابط اقتصادی و سیاسی خود به سال ها سوءظن و دشمنی دوجانبه خاتمه می دهند. ... این نزدیکی، جنبه های عملی نیز دارد. مقامات اردنی، عراق را به خاطر پرداخت فوری کمک هایی که در کنفرانس سران عرب تقبل کرده است و سایر سرمایه گذاری های آن، مورد ستایش قرار داده اند. ... عراق از ۲۵/۱ میلیارد دلاری که در کنفرانس سران عرب قول پرداخت آن را به اردن داده، ۱۸۶ میلیون دلار به این کشور می پردازد. ... گمان می رود اردن با ۳۰۰ میلیون دلار دیگر که از عراق می گیرد بهای بیش از ۲۵۰ تانک چیفتن را که از انگلستان خریداری کرده است و همچنین جت های جنگنده میزاج ساخت فرانسه را پردازد. عراق همچنین هزینه یک پروژه ۱۳۰ میلیون دلاری را برای بهبود شرایط بندر عقبه و ساختن یک شاهراه بزرگ از عقبه به بغداد را تأمین خواهد کرد.» (۱)

ضمیمه اول گزارش ۱: بخش های دیگری از مصاحبه صدام حسین با روزنامه کویتی السیاسه

رئیس جمهور عراق در پاسخ به انتقادات برخی کشورهای عربی مبنی بر اینکه چرا پیش از این در مورد جزایر سه گانه سکوت اختیار کرده بود، چنین می گوید: «بعضی از کشورهای عرب و نمایندگان آنان می گویند چرا شما در فاصله میان مارس سال ۷۵ (اسفند ۵۳ ه. ش.) تا کنون درباره سه جزیره عربی سکوت کردید تا اینکه شاه سرنگون شد؟ و چرا اکنون این مسئله را مطرح کرده اید؟ آنان این سؤال را بدون اینکه بپرسند چرا خود سکوت اختیار کردند، مطرح می سازند، در حالی که می دانند عراق هفت سال تمام با رژیم شاه دست و پنجه نرم کرده و از سال ۷۱ (۵۰ ه. ش.) تا سال ۷۵ (۵۴ ه. ش.) در مورد مسئله جزایر کلنجرار رفته است، چرا آنان خود سکوت کردند! از آن گذشته، آیا رواست، ما در مورد اشغال سرزمین معینی در برابر کسی سکوت کنیم و در برابر دیگری سکوت را بشکنیم! ما هیچ گاه سکوت نکرده ایم، ولی شیوه های حق طلبی خود را در مورد جزایر تغییر دادیم و یکی از شیوه ها همان است که گفتم. من بلافاصله پس از امضای پیمان از ایران دیدار کردم و مسئله را با شاه در میان گذاشتم و صریح و روشن به او خاطر نشان ساختم که اگر مسئله حاکمیت ما در خلیج [فارس] که تو آنها را زیر پا گذاشته ای حل نگردد، پیمان موجود میان عراق و ایران هر لحظه در معرض خطر قرار می گیرد.» (۲)

ص: ۶۳

۱- روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از آسوشیتدپرس از امان.

۲- ستاد تبلیغات جنگ - شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی - ستیز با صلح، چاپ اول، ۱۳۶۶ ه. ش تهران، صص ۶۸ و ۶۹.

صدام حسین در بخش دیگری از مصاحبه خود با حمله به امام خمینی گفت: «ما از کسانی نیستیم که برای خمینی تعظیم کنیم و با او مقابله کردیم؛ خواست با ما زور آزمایی کند، با او زور آزمایی کردیم و شرط بست که ما را شکست بدهد و شرط بستیم که شکستش دهیم و خواهیم دید کدام از ما شکست خواهد داد.» صدام آن گاه با مطرح کردن این سؤال که «آیا کشمکش میان ما و او به جنگ مبدل خواهد شد؟» گفت: «این چیزی است که او تصمیم می گیرد. ما جنگ نمی خواهیم... (اما) ما از آنهایی نیستیم که طبل جنگ را تو خالی به صدا در آوریم، ولی اگر کسی بخواهد حصار خارجی ما را بکوبد، یعنی از دور تیری رها کند، ما درهای درونی را به هزاران گلوله می بندیم. ما جنگ نمی خواهیم، ولی هر کس که با ما جنگ داشته باشد بر طبق مفاهیم موجود با آن رفتار می کنیم.» رئیس جمهور عراق در پاسخ به این سؤال که «آیا از شاپور بختیار نخست وزیر اسبق ایران و سایر گروه های مخالف ایران پشتیبانی می کنید؟» گفت: «ما با رژیم ایران روابط بدی داریم و از ما انتظار نداشته باشید که یکی از مخالفان بیاید و بگوید من از برادران مخالف شما هستم و می خواهم به این عمامه مشت بزنم، به او بگوییم ما شما را نمی شناسیم و به او سلام نکنیم؛ (بلکه) هر یک از مخالفان به ما سلام گوید، سلام او را با قدرت پاسخ می دهیم.»^(۱)

ضمیمه دوم گزارش ۱: ادامه نامه قطب زاده، وزیر امور خارجه ایران، به دبیر کل سازمان ملل

در ادامه نامه قطب زاده، وزیر امور خارجه ایران، به دبیر کل سازمان ملل - که به صورت سند شماره S/۱۴۰۷۰ تلگرام مورخ ۲۳ جولای ۱۹۸۰ انتشار یافت - چنین آمده است:

«تا حال حاضر، در حدود ۴۰,۰۰۰ نفر از مردان، زنان و کودکان بی گناه توسط دولت بغداد در یک وضعیت غیرانسانی رانده شده اند. مردم از دسترسی به اموال و پس اندازهای منقول و غیرمنقول خود که در طی دوران زندگی خود به دست آورده اند، محروم شده و در موارد بسیاری نیز کودکان از والدینشان و زنان از همسرانشان جدا شده اند. تعداد زیادی از کسانی که مجبور به ترک خانه خود شده اند، فرزندان ایرانی بودند که قبلاً به عراق مهاجرت کرده و از آن زمان هویت و تابعیت عراقی به دست آورده اند. بنابراین، اخراج بسیاری از آنها موجب ازدست دادن هویت و تابعیت خود می باشد. تا به حال، هیچ گاه دولت عراق علت اخراج شیعیان را توضیح نداده است و آنها از حداقل حقوق قانونی خود نیز بی بهره مانده اند. جای تعجب نیست که با عدم وجود اهرم بین المللی بازدارنده، اخراج دسته جمعی از عراق ادامه دارد.»

آقای دبیر کل، در حالی که نمونه های مشخص از موارد نقض حقوق بشر جهت تبلیغات و توجه جهانیان منتشر شده، مواردی از نقض آشکار حقوق بشر نیز وجود دارد که مورد بی اعتنایی زیادی واقع شده است. مشکل پناهندگان به عنوان پدیده ای جدید در روابط بین المللی مطرح شده است. اخراج دسته جمعی پناهندگان از عراق، بخشی از این حوادث جدید ناعادلانه و ناخوشایند است. رفتار وقیحانه این چینی که یکی از اعضای جامعه بین المللی به مقیاس وسیعی مرتکب شده است، به تدریج عامل بی ثباتی در منطقه خواهد شد که توجه سازمان ملل باید به آن معطوف شود. تاکنون دولت ایران تلاش نموده از این پناهندگان حمایت کند و محل سکونت برای آنان فراهم سازد، با اینکه این قبیل تلاش ها، از مسئولیت های اصلی سازمان ملل است که نباید از تلاش هایی که جهت جلوگیری از این مسئولیت مهم صورت می گیرد، غافل شد.

صادق قطب زاده - وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران^(۲)

۲- جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل، پیشین، صص ۳۹ - ۴۱.

دفاع پاسگاه های مرزی منطقه عمومی قصرشیرین در مقابل حملات روزافزون نیروهای عراقی در حالی است که این پاسگاه ها در وضعیت مطلوبی به سر نمی برند و از نظر امکانات و استحکامات و حتی نیروهای نظامی در وضعیت نامطلوبی قرار دارند. یک گزارش از هنگ ژاندارمری قصرشیرین به فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، رکن ۳، دایره عملیات، گویای وضعیت نامناسب پاسگاه های مرزی این منطقه است. در این گزارش آمده است: «به طوری که خاطر فرماندهی مستحضر است، پرسنل این هنگ از بعد از انقلاب تاکنون، بلاانقطاع در سراسر مرز درگیر زدوخوردهای مرزی با نیروهای ارتش و مهاجمین مزدور بعث عراق می باشند که شهدای زیادی را در راه حفظ حدود و ثغور و دفاع از رژیم جمهوری اسلامی تقدیم ملت قهرمان ایران کرده است و به علت مداومت این درگیری ها، پرسنل، خسته و روحیه آنان تقلیل یافته و لذا برای جلوگیری از متلاشی شدن بقایای نیروی موجود مستقر در پاسگاه ها، ایجاب می کند که چند واحد از پرسنل تازه نفس از واحدهای داخلی به منظور جایگزین [ی] با پرسنل قدیمی واحدها به این هنگ مأمور و ترتیبی داده شود که این افراد فرسوده تجدید قوایی بکنند که بتوانند اغلب اقل در آتیه با روحیه خوب، مقابل حملات و تهاجمات پی در پی دشمن ایستادگی نمایند. ضمناً اغلب پاسگاه های مرزی در اثر اصابت گلوله توپخانه منهدم و پرسنل در این فصل گرمای طاقت فرسا، محلی برای استراحت موقتی ندارند که این مسئله مزید بر علت شده و افراد سخت در مضیقه قرار گرفته اند. علی هذا، استدعا دارد به هرنحوی که فرماندهی نسبت به انجام پیشنهاد این هنگ در مورد اعزام واحدهای مأمور جایگزین واحد، [و] تعمیر پاسگاه ها اوامر مقتضی صادر و نتیجه را ابلاغ نمایند.

سرگرد حاج علیخانی، (۱)

ضمیمه گزارش ۵: شکل گیری گروه چهارشنبه سیاه و بخشی از فعالیت های آن

"چهارشنبه سیاه" عنوان گروهی است که در تاریخ ۱۸/۴/۱۳۵۸ با تلفن به دفتر خبرگزاری پارس، اعلام موجودیت کرد و مسئولیت بخشی از انفجارها و حملات مسلحانه را در خوزستان به عهده گرفت. (۲) نام "چهارشنبه سیاه" اشاره به وقایع خونین روز چهارشنبه ۹/۳/۱۳۵۸ دارد. بخشی از حوادث و درگیری های آن روز، در مطبوعات چنین منعکس شده است: در ساعت ۷:۴۵ صبح، فرمانداری خرمشهر مورد تهاجم مسلحانه قرار گرفت که محافظان ساختمان به مقابله پرداختند. در ساعت ۸ صبح، اعراب در ناحیه... با پاسداران درگیر شدند و ساختمان های پست و تلگراف و چندین مغازه را به آتش کشیدند. همچنین ساختمان دخانیات طعمه حریق شد. به علت آتش سوزی سیم ها، قسمت هایی از برق و تلفن شهر قطع شد و پاسداران آبادان به حال آماده باش درآمدند. سازمان سیاسی خلق عرب اقدام به سنگربندی در خیابان ها کرده است و صدای رگبار لحظه ای در شهر قطع نمی شود. از عشایر خوزستان و سایر نیروهای خلق عرب جهت کمک به اعراب دعوت شده و آنها وارد شهر شده اند. در ساعت ۹ صبح، حمله به کلانتری ۱ خرمشهر، با تلاش افراد آن دفع گردید. در سه راه شلمچه، در جاده مرزی نیز اعراب قسمتی از تأسیسات غیرقابل استفاده را به آتش کشیدند. (۳) همچنین در ساعت ۱۰:۳۰، افراد خلق عرب، از طریق کارون و شط العرب (اروندرو) به پایگاه دریایی خرمشهر حمله کردند. جایگاه پمپ بنزین و نمایندگی جنرال موتور و یک سوپرمارکت به آتش کشیده شد. به هنگام ظهر، ۳ کشتی هزار تنی تجارتنی به آتش کشیده شد. (۴) از سوی دیگر، ساختمان های سازمان سیاسی و کانون فرهنگی خلق عرب از همان ساعات اول درگیری به محاصره نیروهای انقلاب درآمد و پس از چند ساعت درگیری تصرف شد. به این ترتیب، مرکز هدایت آشوب و درگیری ها سقوط کرد. در این اوضاع، عراق مقابل

ص: ۶۵

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، ۱۹/۴/۱۳۵۸.

۳- . روزنامه اطلاعات، ۹/۳/۱۳۵۹.

۴- همان، ۱۰/۳/۱۳۵۹.

پاسگاه های مرزی به تجمع نیرو دست زد و بالگردهایش در خسروآباد به پرواز درآمدند. همچنین دو ایستگاه رادیویی برای "مردم عربستان" (عرب های ایرانی خوزستان) مرتب پیام عربی می فرستاد. عده ای از نیروهای مسلح خلق عرب در خارج از خرمشهر به طرف این شهر حرکت کردند یا در شهرهایی همچون اهواز و آبادان به تحرکاتی دست زدند. در اهواز مسئله بدون حادثه خاتمه یافت، اما در آبادان تعدادی از اتومبیل های پارک شده مورد آسیب قرار گرفتند و ساختمان شرکت نفت در ایستگاه ۱۰، کنار بهمن شیر، مورد تهاجم مسلحانه واقع شد و خساراتی به آن وارد آمد.^(۱)

در درگیری آن روز، ضربه تعیین کننده ای به موجودیت سازمان سیاسی و کانون فرهنگی خلق عرب وارد آمد و آن سازمان به حالتی شبیه انحلال کشیده شد. چنین وضعی مقدمه ای شد برای تشکیل گروه های کوچک تر، ولی مخفی و با آزادی عمل بیشتر در جنایت و نیز وابستگی تام و تمام در همه ابعاد به عراق. گروه چهارشنبه سیاه از آن جمله بود. در اسناد کنسولگری عراق در خرمشهر که بعدها به دست آمد، این مسئله چنین گزارش شده است: «بعد از دستگیری تعداد زیادی از افرادی که در این مرکز [سازمان فرهنگی خلق عرب] بودند، افراد باقیمانده شروع به تشکیل گروه های کوچک تری کردند، مانند گروه سیدهاشم موسوی [چهارشنبه سیاه]. برای سازمان فرهنگی خلق عرب چیز قابل ذکری که بتواند در خلق عرب مؤثر باشد، باقی نماند.» و نیز درباره نحوه عملکرد و روابط این گروه چنین آمده است: «عناصر گروه [چهارشنبه سیاه] درخواست اسلحه کردند تا بتوانند وارد عمل شوند. بیشتر تأکید داشتند که سلاح کمری با صداخفه کن به آنها داده شود تا بتوانند افراد و شخصیت های مخالف عرب را ترور کنند. این گروه اقدام به عملیات ایذایی زیادی کرده و از حماسه آفرین ترین گروه ها بوده است. برای کارهای نظامی - تبلیغاتی و در مرحله فعلی برای شکستن رکودی که در منطقه حاکم شده، از ما خواسته اند که نقشه های بررسی شده و عملی در اختیار آنها بگذاریم که از لحاظ نظامی اقدام کنند. همچنین مخفیگاه هایی تعیین شود که کار آنها کشف نگردد.»^(۲)

ضمیمه اول گزارش ۱۳؛ بخش هایی از سخنان مهم امام خمینی در روز یکشنبه ۲۹ تیرماه ۱۳۵۹:

«من هرروز که از این انقلاب می گذرد توجه به این معنا بیشتر پیدا می کنم که ملت ما انقلابی عمل کردند و ما نکردیم و ما یا مقصر هستیم و یا قاصر؛ و در هر دو جهت در پیشگاه ملت جواب باید بدهیم. ...

از اول هم که به حسب الزامی که من تصور می کردم دولت موقت را قرار دادیم، خطا کردیم. از اول باید یک دولتی که قاطع باشد، جوان باشد، قاطع باشد بتواند مملکت را اداره کند، نه یک دولتی که نتواند. منتها آن وقت ما نداشتیم فردی را که بتوانیم، آشنا نبودیم بتوانیم انتخاب کنیم. این انتخاب شد و خطا شد و حالا هم که دولت می خواهد در مجلس شورا دولت ایجاد بشود حالا ما باید این مطلب را به مجلس شورا اعلام کنیم که باید یک دولت متدین تمام صددرصد اسلامی و قاطع، یک نفر وزیر اگر مثل بعضی از این وزرا که الآن هستند باشد اینها نپذیرند. تمام وزرا یکی یکی باید بررسی بشود. وزیر متدین صددرصد انقلابی مکتبی و قاطع. اگر چنانچه ما دولتمان باز مثل سابق باشد؛ آن طور وضع، آن طور دید را داشته باشد، ما باید عزای این نهضت را بگیریم و پیروزی ما امکان ندارد. ...

باید دولت قاطع باشد، باید مجلس قاطع باشد. اگر در مجلس اشخاصی هستند که اینها باز همان طبل را می زنند و همان حرف ها را می زنند به اینها نباید گوش بدهند. باید همین مجلس یک مجلسی باشد که با قاطعیت عمل کند و دولت اگر بخواهد یک قدم کنار بگذارد با قاطعیت بخواهدش و ردش کنند و از اول هم که می خواهند یک دولتی را قرار بدهند، تصویب کنند یک دولتی را، یک دولتی باید باشد تمام افرادش،

۱- ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه تاریخ جنگ، شماره ۳، بهار ۱۳۷۱، ص ۳.

۲- مهدی انصاری، محمد درودیان، هادی نخعی، خرمشهر در جنگ طولانی، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، چاپ چهارم، ۱۳۹۰،

ص ۸۸.

وزرایش، تمامشان اشخاصی باشند که بفهمند چی شده است، بفهمند که ما در چه حالی واقع هستیم، بفهمند که اسلام به چه جور باید در ایران پیاده بشود. ...

سفارتخانه ها در هر جا که دست روی آن می گذارند، فاسد است. ...

ما نمی توانیم تحمل کنیم این مطلب را که آقایان می خواهند با مغزهایی که در اروپا تربیت شده، درست بکنند. ما می خواهیم اسلام را اجرا بکنیم. ...

اگر ارتش ما کارش را درست انجام داده بود که ما حالا باز گرفتار بلوچستان نبودیم، گرفتار کردستان نبودیم...

ما رؤسای ارتشمان نه یک اشخاصی هستند انقلابی و نه وزارتخانه هایمان این طورند و نه دولت انقلابی ما داریم. ...

تا کی این جوان های بیچاره ما تلف بشوند و بازهم قدردانی از آنها نشود و توی سرشان زده شود، هی کشته بدهند و هی توسری بخورند، هی کشته بدهند و هی تکذیب شوند؟...

با رسمیت مجلس دیگر باید تمام امور را مجلس اصلاح بکند؛ یعنی با تمام قدرت دولتی را که تعیین می کند دولت صددرصد اسلامی دارای قدرت باشد و کارهایی را که دولت می کند و همین طور کارهایی را که در وزارتخانه ها می شود و کارهایی که در استان ها می شود تحت نظر باشد و مجلس بازخواست کند از اینها، بخواهد اینها را و اگر خطا کردند استیضاح بکند تا کار را درست انجام بدهند. ...

این اشخاصی که انقلابی نیستند باید در رأس وزارتخانه ها نباشند و آقای بنی صدر امثال اینها را معرفی به مجلس نکند و اگر کرد، مجلس رد بکند و هیچ اعتنا نکند؛ الا آنکه وزیری باشد که کار آمد باشد، اسلامی باشد، مسامحه کار نباشد، انقلابی باشد. ...

ما چقدر سیلی از این ملیت خوردیم. من نمی خواهم بگویم در زمان ملیت، در زمانی که این همه از او تعریف می کنند چه سیلی به ما زد آن آدم. ... بروند کنار اینها، بروند گم بشوند اینها. اینها منحل باید باشد، ما از اینها ضربه دیده ایم. ... ما اسلام را می خواهیم، غیراسلام را نمی خواهیم... اگر در وزارتخانه ها، اگر در جایی احکام اسلام بخواهد جاری نشود، ما در وزارتخانه را می بندیم. ...»^(۱)

ضمیمه دوم گزارش ۱۳: بخش دیگری از اطلاعیه شماره ۱۳۸ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام

در بخش دیگری از اطلاعیه شماره ۱۳۸ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام آمده است: «با اشغال لانه جاسوسی و گروگان گیری که بعداً مشخص گردید که این مرکز حکومت امریکا در ایران پس از پیروزی انقلاب هم به دلیل مسامحه کاری ها و اتخاذ شیوه های مخالف خط امام هنوز به قوت خود باقی بوده، سرنخ همه توطئه ها و طرح های خائنه به دست آمد و حتی غائله کردستان برای مدتی فروکش کرد و انقلاب شور زایدالوصف اولیه خود را بازیافت و دولت غیرانقلابی که فاقد هرگونه خصلت انقلابی بود، در مقابل شتاب انقلاب تاب توان نیاورد و سقوط کرد و به فرموده امام، انقلاب بزرگ تر از انقلاب اول که مواجهه مستقیم با شیطان بزرگ بود، آغاز گردید. ولی با کمال تأسف باید بگوییم که باز با دولت و وزرا و مسئولینی سروکار داشتیم که اکثر فاقد روحیه انقلابی و در مواردی با خصلت های ضدانقلابی اجازه دادند کسانی که به نفع امریکا و در خدمت امریکا بودند، همچون میناچی بر سر حساس ترین پست های این مملکت، یعنی وزارت ارشاد باقی بمانند. مگر این آقای میناچی از درون دولت موقت تا این لحظه که امام از عملکرد آنها این چنین ناراحت اند بر سر کار باقی هستند، برای ما چه کرد؟... آیا چنین فردی لیاقت این را داشت و دارد که چنین پست حساس را در دست داشته باشد؟ و پس از افشای شخصیتش توسط اسناد لانه جاسوسی، کوچک ترین ترتیب اثری داده نشود و حتی به دفاع بی مورد از او

١- روزنامه جمهوری اسلامی، ٣٠/٤/١٣٥٩، ص ١٢.

برخیزند؟ همچنان که اخیراً از خسرو قشقایی این فتوئال وابسته به سیا که مجلس شورای اسلامی او را به جرم وابستگی اش برای همیشه از سمت محترم نمایندگی خلع کرده، دفاع کردند. کدام وزارتخانه ما پس از گذشت نزدیک به دو سال، اسلامی است و در طول این مدت همه کار می شد انجام داد. ...

آیا این سفارتخانه های ایران در خارج که به فرموده امام هر کدام محلی است برای فساد، هر جا سر بزنی کارشان چیزی جز خوردوخوراک و فساد و فحشا نیست، به نفع اسلام و زیننده انقلاب اسلامی است؟... و آیا با چه اطلاعاتی، وزیر امور خارجه، دانشجویان جوان و مسلمان ایرانی که سفارتخانه ایران در پاریس را به اشغال انقلابی خود در آوردند تا آنجا را از لوٹ وجود طرف داران بختیار خیانتکار پاک کنند، حمله می کنند، آن دلسوختگان را ضدانقلاب می دانند و از پلیس فرانسه تقاضای حمله و دستگیری شان را می نمایند، چگونه تحمل کند افرادی را که به عشق دلسوزی از اسلام و انقلاب ایران، جان خود را بر کف نهاده و کمر همت برای قتل بختیار(۱) توطئه گر بسته اند، افرادی توطئه گر و ضدانقلاب بدانند؟ اصولاً در انقلاب اسلامی ما همان طوری که امام امت بارها فرمودند که: شهیدانمان در میدان شهادت شعار نه شرقی نه غربی، جمهوری اسلامی را فریاد زدند، مع الوصف، در زمانی که امام، امریکا را شیطان بزرگ و دشمن اصلی می دانند، در زمانی که در جنگ رویاروی با این آدم خوار به سر می بریم، می بینیم وزیر امور خارجه آن چنان موضعی در برابر شرق، آن هم نه به خاطر شناخت مکتبی، می گیرد که پنداری ما امروز با امریکا هیچ خصومتی نداریم و این همه توطئه جنایت از جانب این جهان خوار پلید صورت نمی گیرد و گویی می توان برای مقابله با شرق، با شیطان بزرگ کنار آمد. ... این ننگ را ما چگونه تحمل کنیم که وزیر امور خارجه ایران در خارج ایران بگوید اصولاً ما را دلیلی بر مبارزه با عقاید سیاسی قاتلان هزاران شهید ایران، یعنی شاه جنایتکار و بختیار مزدور بیگانه نیست. پس رسالت مبارزه با این جرثومه های فساد با کیست؟...

تا کی باید صبر کنیم به این امید که روزی سیطره این افکار غربی و این دلباختگان غرب جنایتکار بر این مملکت از بین برود؟ شما ای مسئولینی که دست اندرکار تشکیل دولت آینده هستید، از مسامحه کاری و محافظه کاری و به شیوه های غیرانقلابی عمل کردن دست بردارید که این شیوه دولتمردان موقت بود که محکوم و ثمری جز رشد ضدانقلاب در مناطق مختلف کشور و در دستگاه های حکومتی نداشت. ... امروز روز احیای مجدد و هرچه بیشتر سپاه پاسداران، دادگاه های انقلاب، جهاد سازندگی و کمیته ها می باشد و همه این ارگان های انقلابی باید به قوت خود مانند روز نخستین باقی بمانند و نیروهای ملت مستضعف در خط امام و فعال و جوان، حکومت را در دست گیرند که حکومت از آن آنان است...»(۲)

ضمیمه گزارش ۱۴: نامه بنی صدر به امام و پاسخ ایشان به نقل از صحیفه امام

«نامه [به آقای بنی صدر (رد پیشنهاد نخست وزیری آقای سیداحمد خمینی)]»

زمان: ۱ مرداد ۱۳۵۹ / ۱۰ رمضان ۱۴۰۰

مکان: تهران، جماران

موضوع: پیشنهاد پست نخست وزیری به آقای سیداحمد خمینی

مخاطب: بنی صدر، ابوالحسن (رئیس جمهور)

[بسمه تعالی. حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی به عرض می رساند، در اوضاع و احوال فعلی و باتوجه به اینکه جامعه ما جامعه جوانی است و هیجان مثبت کار برای قرارداد کشور در خط تولید

۱- دربارهٔ تهاجم به بختیار و بازتاب آن به روزشمار ۲/۵/۱۳۵۹ رجوع کنید.

۲- روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۴.

و فعالیت، جنبه معنوی و هیجان آفرین را جنبه اصلی می گرداند، حاج احمد آقا یکی از مناسب ترین اشخاص برای تصدی نخست وزیری است. در صورتی که موافقت فرمایید عین صواب است.

ابوالحسن بنی صدر[.

بسمه تعالی

بنا ندارم اشخاص منسوب به من متصدی این امور شود. احمد، خدمتگزار ملت است و در این مرحله با آزادی بهتر می تواند خدمت کند. والسلام علیکم.

روح الله الموسوی الخمینی«(۱)

ص: ۶۹

۱- صحیفه نور، جلد ۱۳، ص ۵۶.

در ادامهٔ ایجاد و تشدید روزافزون مناقشات سیاسی میان ایران و عراق از سوی مقامات عراقی، امروز «برای اولین مرتبه یک مقام بلندمرتبهٔ دولت عراق اعدام آیت الله (سید) محمدباقر صدر را که پنج ماه پیش صورت گرفت، تأیید کرد.»^(۱) بخش فارسی رادیو لندن ضمن اعلام این خبر، افزود: «آیت الله محمدباقر صدر از نزدیکان آیت الله خمینی بود.» فرماندار نجف به رابرت فیتز خبرنگار تایمز، گفت: «آیت الله محمدباقر صدر به اتهام خیانت و توطئه بر علیه رژیم عراق و حفظ رابطه اش با آیت الله خمینی محکوم و اعدام شد.» وی افزود: «مقامات عراق جسد آیت الله محمدباقر صدر را تحویل بستگانش داده اند تا در گورستان وادی السلام به خاک سپرده شود.»^(۲)

از سوی دیگر، حواشی این مناقشات در میان طرف داران دو کشور ایران و عراق در بیروت، همچنان ادامه دارد. از جمله «ریاض طه رئیس سندیکای مطبوعات لبنان، به هنگام عبور از غرب بیروت در اتومبیل خود هدف گلوله قرار گرفت و به قتل رسید.» خبرگزاری فرانسه در این باره می افزاید: «ریاض طه از لبنانی های شیعه و طرف دار انقلاب اسلامی ایران بود. ناظران سیاسی اظهار عقیده می کنند که وی توسط عوامل بعث عراق به قتل رسیده است.»^(۳)

آیت الله سیدمحمدباقر صدر

محور دیگر مناقشات در روابط سیاسی، ادامهٔ بحران اخراج دسته جمعی افراد ایرانی الاصل از کشور عراق به سوی مرزهای ایران می باشد. در این خصوص، روابط عمومی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران در اطلاعیه ای

ص: ۷۱

۱- ضمیمه دارد؛ یادآوری نحوهٔ اعلام شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر.

۲- خبرگزاری پارس نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۸، ۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲:۴۵، ۲/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۹، به نقل از خبرگزاری فرانسه از بیروت.

اعلام کرد که تاکنون ۶۴۲,۳۸ نفر از عراق رانده و از مرزهای مختلف وارد کشور شده اند. بنا بر این اطلاعیه و برابر اعلام اداره مرزبانی ژاندارمری، آمار رانده شدگان از عراق از بدو درگیری ها تاکنون از مرزهای غربی کشور، بدین شرح است: ۱. از مرز قصرشیرین ۵۳۴,۱۲ نفر؛ ۲. از مرز سومار ۲۷۴,۱۶ نفر؛ ۳. از مرز مهران ۶۱۶۰ نفر؛ ۴. از مرز دهلران ۳۶۷۴ نفر. (۱)

در همین حال افزایش روزافزون تبلیغات رسانه های عراق علیه مقامات بلندپایه ایران و تیره جلوه دادن اوضاع داخلی نظام نوپای جمهوری اسلامی ایران، همچنان ادامه دارد. از جمله روزنامه الثوره، ارگان حزب بعث عراق در مقاله ای با عنوان "رژیم [امام] خمینی تا چه وقت می تواند در برابر وخامت اوضاع ایران پایداری نماید؟" می نویسد:

«از بررسی اوضاع در ایران چنین برمی آید که رژیم [امام] خمینی علی رغم گذشت بیش از ۱۷ ماه از راندن شاه، دیگر قدرت این را ندارد که زمام امور را به دست بگیرد و امور مملکتی را در جهتی که امنیت و ثبات را برای خلق های ایران تضمین نماید، سوق دهد. ... یک نگرش پویا به کلیه جنبه های زندگی طی چند ماه گذشته به اثبات می رسد که آینده ایران تارتر و وخیم تر از گذشته خواهد بود.» (۲)

۱

حملات ایدایی و آتشباری عراق در نوار مرزی غرب کشور، امروز چشمگیر بود.

گزارش های رسیده از منطقه نشان می دهد که در پی درگیری ها و حملات چند روز گذشته توپخانه عراق به نفت شهر، این شهر از سکنه خالی شده است و اینک فقط نیروهای ارتش، سپاه و ژاندارمری در این منطقه برای دفاع در مقابل حملات عراق مستقر هستند. بخشدار و رئیس شهربانی نفت شهر گفتند: حتی قصابی ها و نانوایی ها تعطیل شده و اهالی نفت شهر به شهرهای دیگر مهاجرت کرده اند.

علاوه بر این، از ساعت ۱۲ امروز، مجدداً نوار مرزی قصرشیرین، سومار و نفت شهر هدف آتش توپخانه و خمپاره اندازهای ارتش عراق قرار گرفت. عراق حملات خود را از ساعت ۶ بعدازظهر به مرز باویسی، تيله کوه، ازگله و گرده نو کشاند و از این ساعت تمام این مناطق زیر آتش توپخانه عراق قرار داشت. (۳)

در منطقه قصرشیرین همچنین در ساعت ۲۰، منطقه مرزی خانه شور هدف حمله عوامل داخلی عراق (مهاجمان) قرار گرفت که به درگیری با پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد انجامید. یک مین نیز در جاده شورتپه کشف و خنثی شد. (۴)

شب هنگام نیز پاسگاه های قلعه سفید و پرویز با توپ های دورزن عراق هدف قرار گرفتند که در قلعه سفید بر اثر اصابت ترکش توپ به یکی از سنگرها یک سرباز ایرانی زخمی شد. این درگیری ها تا صبح ادامه یافت. (۵)

ص: ۷۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۸، تاریخ ۳/۵/۱۳۵۹، صص ۱۶ و ۱۷، رادیو بغداد (فارسی)، ساعت ۱۳، ۲/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۵.

۵- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

در استان خوزستان، در پی تحرکات اخیر مرزی نیروهای عراق و عوامل وابسته به آن، شورای فرماندهان سپاه استان خوزستان در جلسه امروز خود ضمن بررسی این تحرکات و ناهماهنگی هایی که در امر مرزداری میان نیروهای مرزی سپاه وجود دارد، تصمیم گرفت که "واحد مرزبانی" را زیر نظر (دفتر) هماهنگی استان خوزستان تشکیل دهد. در این جلسه همچنین مقرر شد سپاه با همکاری و مساعدت استانداری خوزستان پاسگاه های مرزی مستقلی را بسازد. آن گاه موضوع اعزام نیرو به مرز و تقاضای دفتر هماهنگی مناطق مرکز در مورد اعزام نیرو به کردستان مطرح شد که پس از صحبت هایی در این مورد قرار شد نیروهای بسیج به مرز سوسنگرد و نیروهای کادر به کردستان اعزام شوند. مسئله کمبود سلاح نیز یکی از موضوعات مطرح شده در این جلسه بود که علت آن، ضعف مرکز عنوان و قرار شد که از طرف فرماندهان سپاه استان در این باره قطعنامه ای تهیه و برای سپاه مرکز ارسال گردد.^(۱)

امروز هم نظیر روزهای گذشته، تحرکات ایذایی مسلحانه در برخی مناطق غرب و شمال غرب کشور ادامه یافت. از جمله:

به گزارش لشکر ۱۶ زرهی: «در منطقه دیواندره و حومه، عناصر ضدانقلاب اقدام به نقل و انتقال های جدیدی نموده و سلاح های مختلف به خصوص کلاشینکف در منطقه توزیع گردیده است.» در هاشم این پیام، از نیروهای مستقر در زنجان و سنندج درخواست پاک سازی مجدد منطقه شده است.^(۲)

گزارش شهربانی کرمانشاه نیز حاکی است افراد حزب دمکرات در جاده باینگان مستقر شده و به روستاییان ابلاغ کرده اند هرچه زودتر محصولات را جمع آوری کنند، چون آنها قصد دارند با دولت وارد جنگ شوند. طبق همین گزارش، کومه له نیز به افراد خود اخطار کرده است که خود را تصفیه کنند و افراد مسلمان در کومه له به حزب دمکرات ملحق شوند؛ در غیر این صورت با اینها مبارزه مسلحانه خواهند کرد.^(۳)

در پناه شب هنگام، فرماندار این شهر اعلام کرد: «شب جمعه (امشب) از ساعت ۲۰ تا ۲ بامداد، در گردنه مزیدی بین نیروهای خودی و مهاجمین مسلح، درگیری روی داد.» به گفته فرماندار پناه، در این درگیری به نیروهای ارتش و پاسدار آسیبی وارد نیامده است.^(۴)

در این حال، نیروهای مسلح خودی، در مقابله با تحرکات و عملیات عناصر مسلح ضدانقلاب با کمبودها و ناهماهنگی هایی مواجه هستند؛ از جمله در گزارش واحد عملیات سپاه سنندج آمده است: «به علت نداشتن تأمین، جاده مریوان که به طول ۱۳۰ کیلومتر است و فعلاً تأمین ۴۵ کیلومتر آن برقرار شده است، ولی به علت نداشتن نیرو و تدارکات نتوانسته ایم تأمین بقیه جاده را برقرار سازیم.»^(۵)

ص: ۷۳

- ۱- سند شماره ۱۱۵۶۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: صورت جلسه فرماندهان سپاه استان خوزستان، ۲/۵/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۵۶۳۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص ۲۴۹، ۲/۵/۱۳۵۹، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا؛ و - سند شماره ۱۱۴۹۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص ۲۵۰، ۲/۵/۱۳۵۹، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب.
- ۳- سند شماره ۵۶۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پناه)، ص ۱۹۱، ۲/۵/۱۳۵۹، از وزارت کشور به نخست وزیر (دفتر امور انقلاب).

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس.

۵- سند شماره ۵۶۳۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۸۷، ۲/۵/۱۳۵۹، گزارش سپاه سنندج به عملیات سپاه مرکز.

ناهماهنگی در میان نیروهای خودی به اشکال دیگر نیز ظاهر می شود؛ مثلاً: «برابر گزارش لشکر ۱۶ مستند به گزارش تیپ ۲ مستقر در دیواندره، در ساعت ۸ روز ۲/۵/۵۹ در اثر برخوردی که بین پیشمرگان مسلمان کرد شاخه دیواندره با مهاجمین صورت گرفت، منجر به کشته شدن یک کودک و زخمی شدن کودک دیگری شده است.» در هاشم این پیام ضمن پیگیری جریان واقعه از سپاه زنجان، مراتب از سوی فرمانده عملیات سپاه، تأیید شده و از قول وی آمده است که پیشمرگان مسلمان کرد اصلاً به حرف سپاه و ارتش توجه ندارند و حتی برای یک گرگ، چند تیر حرام می کنند. (۱)

۱

وضعیت امنیتی استان آذربایجان غربی همچنان بی ثبات است و امور عمرانی در آن یا معطل مانده است یا به کندی پیش می رود. در این باره نماینده ارومیه در مجلس شورای اسلامی، غلامرضا حسنی که اولین ناطق پیش از دستور امروز در مجلس بود، با اشاره به مشکلات منطقه خود، گفت: «غرب کشور از هر چیزی بیشتر نیاز مبرمی به تأمین امنیت منطقه داشته و دارد.» وی آن گاه پیشنهادهای خود را به شرح زیر به مجلس ارائه کرد:

۱. هرچه زودتر شهرهای مهاباد، بوکان، سردشت و پیرانشهر و حومه های آن به وسیله ارتش و سپاه و کمیته های رزمنده و مقاوم آذربایجان غربی به تصرف کامل درآید. ۲. پس از تأمین امنیت منطقه، تأسیس سدهای مختلف (به اجرا درآید). ۳. تعیین نرخ های معین برای خرید محصولات کشاورزان توسط دولت و مجلس شورای اسلامی، تا سطح تولید بالا رود. ۴. دایر و معمور کردن اراضی بایر و موات استان آذربایجان غربی مطابق اصل ۴۵ و بند ۹ اصل ۴۳ قانون اساسی. (۲)

ناطق بعدی کامل عابدین زاده نماینده خوی بود که در اظهارات خود با توجه به مسائل امنیتی منطقه خود گفت: «پاسداران و کمیته ها امید دل ما هستند، اما ارتش وسایل کافی نظامی در اختیار اینها نمی گذارند و برادران سپاهی ما آن چنان که شایسته است اصول نظامی را یاد بگیرند، به آنها یاد نمی دهند و بیخود شهید می شوند.» وی افزود: «طوماری از جانب اهالی خوی به دست من رسیده است که در آن خواستار انحلال سازمان ها و احزاب غیراسلامی که بر علیه جمهوری اسلامی توطئه می کنند، شده بودند. از جمله سازمان به اصطلاح مجاهدین خلق [منافقین] و به اصطلاح چریک های فدایی و جبهه ملی (این عشرتکده سیاسی سرمایه داران و خوانین و تمام شاخه های منشعب از آن) و همین طور حزب توده. (۳)

نبود امنیت کامل در مناطق آزادشده نیز گاه مشکلاتی را در سطح برخی شهرها به وجود می آورد. از جمله با توجه به وضعیت فوق العاده میاندوآب، به دستور فرماندار، اداره آموزش و پرورش این شهر از امروز به مدت نامعلومی تعطیل شد. بهرنگ فرماندار میاندوآب، با اشاره به لغو امتحان آخر سال هنرستان فنی این شهر و پاسخ گونبودن اداره آموزش و پرورش در این باره، گفت: «با توجه به اینکه در آموزش و پرورش میاندوآب هیچ فردی قدرت جواب گویی

ص: ۷۴

۱- سند شماره ۵۶۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص ۲۵۳، ۵/۵/۱۳۵۹، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا.

۲- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۲۷۷.

۳- همان، ص ۲۷۸.

به خواسته های هنرجویان را ندارد، علی هذا دستور داده شد این اداره تا اعلام نتیجه قطعی از سوی مسئولان آموزش و پرورش به حالت تعطیل درآید.» وی افزود: «یکی از مسئولان آموزش و پرورش استان، هنرجویان را از امتحانات محروم کرده، ولی من به عنوان مسئول امنیتی منطقه اعلام می کنم که این منطقه حالت فوق العاده دارد و احتمال می رود درگیری هایی به وجود آید و به همین خاطر به مسئولان استان هشدار می دهم که در ناآرامی های احتمالی مسئول خواهند بود.»^(۱)

۱

وضعیت خاص کنونی یعنی آزادی های بی حد و حصر و لجام گسیخته حاکم بر جامعه انقلابی و گروه های سیاسی مختلف، رفتارهای خارج از قانون جریان های مختلف (موافق و مخالف نظام) را در پی دارد، در این میان، دادگاه های انقلاب نقشی تعیین کننده یافته اند. موارد زیر، مربوط به کرمان، قم و تبریز، امروز در مطبوعات بروز داشت.

شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری پارس از کرمان، چنین نوشته است:

«در پی انتشار مقاله ای توسط خانم اعظم طالقانی، نماینده مجلس شورای اسلامی، در روزنامه های عصر تهران مورخ ۲۹/۴/۵۹ که طی آن نویسنده به حکم دادگاه انقلاب اسلامی کرمان مبنی بر سنگسار چند متهم، اعتراض کرده بود، دادسرای انقلاب اسلامی کرمان دیروز نسبت به نامبرده اعلام جرم کرد. در این اعلام جرم که متن آن برای حجت الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی و حجت الاسلام محمدعلی موحدی نماینده مردم کرمان در مجلس شورای اسلامی ارسال گردیده، بازپرس دادسرای انقلاب اسلامی کرمان به آیت الله قدوسی دادستان کل انقلاب نیابت داده است که خانم اعظم طالقانی را برای تحقیق احضار و نتیجه را به دادسرای انقلاب اسلامی کرمان اطلاع دهند.»^(۲) در نامه بازپرس دادسرای انقلاب اسلامی کرمان آمده است:

«چون خانم اعظم طالقانی به اتهام اهانت به دادگاه انقلاب اسلامی کرمان و ریاست دادگاه و اعضای آن و توهین به احکام اسلام و ایراد و اجرای حدود از طریق مقاله ای که در روزنامه های یکشنبه ۲۹ تیرماه ۵۹ کیهان و اطلاعات به چاپ رسیده و نتیجتاً تحریک عوامل ضدانقلابی و تهدید مسئولان امر، تحت تعقیب این دادسرا قرار گرفت، به جناب عالی نیابت داده می شود نامبرده را احضار و در صورت عدم حضور، با رعایت مقررات شرعی، جلب و پس از انجام تحقیقات لازم، نتیجه را به این دادسرا اعلام نمایید.»^(۳)

روزنامه کیهان نیز در شماره امروز خبر داد: «دادگاه انقلاب اسلامی قم در نامه ای به حجت الاسلام قدوسی دادستان کل انقلاب، کارشکنی عده ای غیرمسئول درباره احضار فرماندار قم به دادگاه را محکوم کرد و اعلام داشت که در صورت عدم حضور فرماندار قم در دادگاه انقلاب، کادر این دادگاه از حضور در سر کار خودداری خواهد کرد.» در این نامه آمده است: «پیرو شکایاتی که از آقای فرماندار قم به دادسرای انقلاب شهر قم واصل شده و به دنبال ملاحظه آشفته گی و اعمال

ص: ۷۵

۱- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰؛ و - روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵.

ضدانقلاب که در محیط ادارات و سطح شهر مقدس قم پایگاه خون و انقلاب، مشاهده و گزارش شده است، دادسرا و دادگاه انقلاب اسلامی قم بر خود لازم دانست تا به عنوان وظیفه انقلابی خویش خصوصاً با توجه به فرمایشات اخیر رهبر کبیر انقلاب حضرت امام خمینی مدظله العالی، فرماندار را که مسئول سامان دادن به اوضاع شهر و ادارات است به دادسرا دعوت کند تا توضیحات لازم را بدهد. متأسفانه بعضی مقامات غیرمسئول مانع از حضور نامبرده گردیده اند. انتظار آنکه شورای عالی قضایی و دادستانی کل انقلاب اسلامی مسئله را رسیدگی و پیگیری کنند تا استقلال قوه قضایی در حکومت اسلامی محفوظ بماند و روابط به جای ضوابط شرعی حکم فرما نباشد.»(۱)

دادگاه انقلاب اسلامی تبریز نیز اطلاعیه ای صادر کرد که در آن آمده است:

«اخیراً مشاهده می شود که بعضی از گروه های فرصت طلب در لفافه حمایت از خلق با عنوان کردن بحث آزاد اقدام به تجمع در معابر عمومی و چهارراه ها کرده و ایجاد تشنج و هرج و مرج می نمایند؛ لذا دادگاه انقلاب اسلامی تبریز در این شرایط حساس که ابرقدرت های شرق و غرب در صدد ضربه زدن به انقلاب خونبار اسلامی می باشند شدیداً اخطار می نماید که از تجمع و سد معبر خودداری کرده و در صورت تکرار، مسئولیت هرگونه تشنج و زدوخوردها متوجه عاملین بوده و قاطعانه مجازات خواهند شد.»(۲)

۱

در ادامه محاکمه و مجازات عاملان کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته،(۳) دادگاه انقلاب اسلامی مرکز، ۲۰ نفر دیگر را به جرم شرکت در کودتای اخیر، به اعدام محکوم کرد و این حکم سحرگاه امروز به اجرا درآمد. در اطلاعیه دادگاه انقلاب اسلامی مرکز ضمن ذکر اسامی اعدام شدگان آمده است که این عده: «به جرم توطئه و کودتا علیه جمهوری اسلامی و نقشه بمباران منزل امام و مناطق حساس تهران، باغی بر حکومت اسلامی تشخیص داده شده و به اعدام محکوم گردیدند.»(۴)

بخش فارسی رادیو لندن در گفتاری درباره اعدام ۲۰ کودتاچی گفت:

«با اعدام این عده، تعداد کودتاگرانی که اعدام شده اند به ۲۵ تن می رسد. ... این ۲۰ تن و همچنین ۵ نفری که قبلاً اعدام شده اند یا در نیروی زمینی و نیروی هوایی به خدمت اشتغال داشتند و یا از نظامیان بازنشسته این دو نیرو بودند. هنوز روشن نیست که چند نفر توطئه گر دیگر محاکمه خواهند شد، ولی سرلشکر مهدیون که یکی از بانیان اصلی طرح کودتا معرفی شده است هنوز در برابر دادگاه حاضر نشده است. بعد از کشف طرح کودتا، طبق گفته، بیش از ۳۰۰ نفر بازداشت شده اند.»(۵)

ص: ۷۶

۱- روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- شرح این کودتا مربوط به کتاب هشتم روز شمار جنگ ایران و عراق، می باشد.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

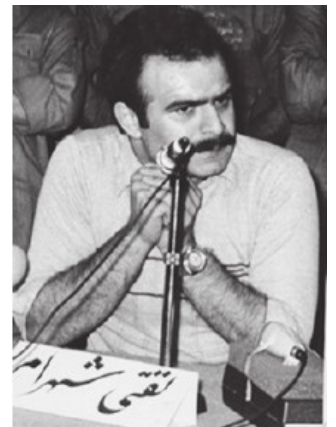
۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۸، تاریخ ۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۸، رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۲/۵/۱۳۵۹.

نکته قابل ملاحظه اینکه، محمدتقی شهرام نیز همراه این عده به اعدام محکوم و تیرباران شد. (۱) در اطلاعیه دادگاه انقلاب درباره وی آمده است:

«محمدتقی شهرام به جرم به شهادت رساندن فرزندان دلیر اسلام مجید شریف واقفی و علی میرزا جعفر علاف و جواد سعیدی و مضروب کردن شهید صمدیه لباف که منجر به شهادت نامبرده گردید، چون این مجاهدین شهید حاضر نشدند دست از عقیده اسلامی خود بردارند، هدف ترور ناجوانمردانه آقای تقی شهرام قرار گرفتند که حتی هیچ یک از سازمان های همفکر و همیاران حاضر نشدند صحنه روی این اعمال جنایتکارانه و هولناک بگذارند؛ لذا دادگاه انقلاب اسلامی مرکز این وارث خون شهیدان، نامبرده را مفسد فی الارض و مهلک نسل تشخیص داده و به اعدام محکوم نمود.» (۲)

درباره محاکمه تقی شهرام، هفته نامه کار، ارگان سراسری سازمان چریک های فدایی خلق ایران (اکثریت)، پیامی منتشر کرد که در بخشی از آن آمده است: «... شهرام یکی از رهبران جریانی بود که به دنبال انشعاب در سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در سال ۵۴، موجب شهادت چند تن از اعضای این سازمان شد. سازمان ما همان گونه که در آن زمان و بارها پس از آن اعلام داشت، اتخاذ چنین شیوه و روش هایی را در صف نیروهای انقلابی به زیان جنبش کمونیستی و وحدت نیروهای انقلاب دانسته و قویاً محکوم ساخته است. ... این سازمان سپس در ادامه این پیام به شدت به دادگاه محاکمه تقی شهرام حمله کرد و آن را "موجب اعتبار کودتاچیان و سایر عوامل امپریالیسم" دانست.» (۳)

۱

محمدتقی شهرام

در پی اظهارات صادق قطب زاده وزیر امور خارجه، درباره ماجرای ترور ناموفق شاپور بختیار (۴)* و واکنش خشمگینانه برخی محافل انقلابی علیه این گونه سخنان، امروز آیت الله بهشتی رئیس دیوان عالی کشور، عضو شورای انقلاب و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی که از مهم ترین عناصر شاخص حاکمیت است، به ارائه نوعی توضیح پرداخت که از سویی احساسات و رفتار انقلابی را تخطئه نکند و از طرفی شئون رسمی کنونی نظام را نیز حفظ کند.

ص: ۷۷

۱- ضمیمه دارد؛ معرفی تقی شهرام؛ عضو مؤثر مرکزیت سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در امر تغییر مواضع ایدئولوژیک سازمان به مارکسیسم و تصفیه های خونین درون سازمانی مربوط به این کار.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص آخر

۳- هفته نامه کار، ارگان سراسری سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت)، سال دوم، ۸/۵/۱۳۵۹، صص ۱۲ و ۱۹.

۴- * ضمیمه دارد؛ درباره ترور ناموفق بختیار و برخی تبعات و بازتاب های آن.

وی در مصاحبه مطبوعاتی امروز خود، درمورد اظهار نظر قطب زاده درباره حمله به مقر بختیار در فرانسه چنین گفت: «سخنان اخیر وزیر امور خارجه درمورد اعدام انقلابی بختیار یک اظهار نظر شخصی بود و قبلاً در شورای انقلاب مطرح نشده، بنابراین قاعدتاً نمی تواند نظر شورای انقلاب باشد.» ایشان در پاسخ به این سؤال که اگر یک گروه اسلامی تشکیل بشود برای از بین بردن ائمه کفر، از نظر اسلامی چه صورتی پیدا می کند، گفت: «از نظر اسلامی این به خودی خود هیچ اشکالی ندارد، ولی چون الآن حکومت اسلامی داریم این گروه ها کارشان باید در رابطه با شاخه ای از رهبری قرار بگیرد و آن شاخه از رهبری به جوانب کار توجه کند و اصولاً مسئله این است که این باید با رهبری کل انقلاب باشد.»

دکتر بهشتی در پاسخ به این سؤال که «باتوجه به دخالت بختیار در کودتای شوم اخیر آیا احتمال قطع رابطه با فرانسه می رود؟» اظهار کرد: «به هرحال دادگاه بختیار را غیباً مورد محاکمه قرار می دهد و رأی خود را صادر می کند و پس از صدور رأی، به تقاضای دادگاه، موضوع استرداد بختیار مطرح می شود و اصولاً پس از محاکمات اخیر که تمام دلایل وقوع جرم او مشخص تر شد، بعداً دادگاه در این زمینه نظر خواهد داد.» (۱)

شاپور بختیار: منافع مشترکی مابین افکار من و دولت عراق وجود دارد.

از سوی دیگر، شاپور بختیار که تحت حفاظت شدید پلیس فرانسه، از مهلکه چند روز پیش جان سالم به در برده است، در تلویزیون بی بی سی درخصوص قتل علی اکبر طباطبایی در روز گذشته و نیز درباره سوء قصد به جان خود در پاریس، سخن گفت. وی همچنین در مصاحبه دیگری با برنامه فارسی رادیو بی بی سی در پاسخ به این سؤال که آیا فکر می کند به دنبال سوء قصد به جان وی، دولت فرانسه ممکن است از وی بخواهد فعالیت های سیاسی خود را متوقف سازد یا فرانسه را ترک کند، گفت: «دولت فرانسه یک چنین چیزی را از وی نخواسته است و به نظر محتمل نمی رسد که چنین کند، گو اینکه وی برای اینکه جان کسان دیگر را به خطر نیندازد درصدد است به خانه امن تری نقل مکان کند.» (۲) وی نقش خود را در طرح کودتای اخیر قبول نکرد، اما درباره اقدام کودتاگران گفت: «این طغیان همیشه در جست و جوی یک رهبر یا یک نقطه اتکاست. چون من این افتخار را دارم که همان طوری که با رژیم سابق مخالفت کرده ام، همان روز اول به آقای خمینی هم "نه" گفتم... همه جا این طغیان ها و این عصیان ها پولاریزه می شد دور اسم من. اما من از نظر سازمانی با هیچ کدام از اینها ارتباط نداشتم.» (۳)

ص: ۷۸

۱- روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۸، تاریخ ۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۹، رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۲/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۲۰، رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۲/۵/۱۳۵۹.

بختیار در مورد رابطه خود با عراق و در پاسخ این سؤال که آیا عراقی‌ها به شما قولی داده‌اند، گفت: «من قولی از هیچ کس نمی‌خواهم، ولی منافع مشترکی هست مابین افکاری که من دارم و دولت عراق (دارد)؛ ما هر دو مخالف رژیم [امام] خمینی هستیم به همان دلایلی که مدت‌های قبل تاکنون من بیان کرده‌ام.» (۱)

مقامات فرانسه نیز در مورد ترورهای اخیر در این کشور عکس‌العمل نسبتاً شدیدی نشان دادند. از جمله والری ژیسکاردستن، رئیس‌جمهور فرانسه، اظهار کرده است که با وجود افزایش اخیر عملیات تروریستی در فرانسه، این کشور همچنان به صورت مأمونی جهت پناهندگان سیاسی خواهد ماند. وی همچنین در بیانیه‌ای که به دنبال جلسات هفتگی کابینه فرانسه انتشار یافته، اظهار کرده است که با چریک‌هایی که قصد داشته باشند فرانسه را به صورت یک پایگاه خود درآورند، با شدت هرچه تمام‌تر برخورد خواهد شد. رئیس‌جمهور فرانسه سوءقصد هفته گذشته به جان دکتر بختیار در پاریس و همچنین ترور دکتر بیطار نخست‌وزیر پیشین سوریه را اعمال غیرقابل‌قبولی خواند. در بیانیه دیگری آقای کریستیان بونه، وزیر کشور فرانسه گفته است که فرانسه، قصد ندارد به صورت پناهگاه تروریست‌ها درآید. (۲)

در همین حال، نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده نیز در صفحه اول خود با اشاره به اظهارات امروز مقامات قضایی فرانسوی که رسماً اعلام کردند تاکنون به دولت فرانسه هیچ‌گونه درخواستی مبنی بر استرداد شاپور بختیار نرسیده است، می‌نویسد: «بنابراین دولت فرانسه از خود سلب مسئولیت می‌کند و ادامه حضور بختیار را با این اعلام به گردن دولت ایران می‌اندازد که تاکنون درخواست استرداد نکرده است. باید هرچه زودتر استرداد او را طلب کرد.» (۳)

۱

انتخاب و معرفی نخست‌وزیر که این روزها به صورت یکی از نقاط حساس تقابل و اصطکاک دو جناح حکومتی نظام نوپای اسلامی درآمده است، رایزنی‌های زیادی را در سطوح بالای نظام در پی دارد. در این مورد جلال‌الدین فارسی یکی از افرادی که از سوی حزب جمهوری اسلامی برای مسئولیت نخست‌وزیری مطرح شده است، در مصاحبه تلفنی با روزنامه جمهوری اسلامی، درباره دو خط فکری حاکم بر نظام و نیز پذیرفتن نخست‌وزیری دولت آقای بنی‌صدر چنین گفت:

«مسئله از مدت‌ها پیش از نظر من منتفی بوده است، به این علت که خط من با خط ایشان تفاوت‌هایی دارد. ممکن است در این تفاوت‌ها خط ایشان با خط انقلاب اسلامی و خط امام منطبق‌تر باشد، ولی به نظر من ممکن است منطبق نباشد. بنابراین، تفاوت‌هایی در این دو خط وجود دارد و این برای عده‌ای از مردم محسوس است. ... حتی اگر این خط ما چنین اختلاف فاحشی نداشته باشد، ولی تصویری که برای من و ایشان هست، که دو خط متفاوت داریم، همین باعث می‌شود نتوانیم همکاری کنیم. مع ذلک در جلسه پریشب حزب که با شرکت اعضای شورای

ص: ۷۹

۱- همان، ص ۲۱، رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۲/۵/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۲۷، تاریخ ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۵، رادیو لندن، ۱/۵/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۲۸، تاریخ ۳/۵/۱۳۵۹، رادیو صدای آمریکا، ساعت ۷، ۲/۵/۱۳۵۹.

۳- نامه مردم، شماره ۳۰۰، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

مرکزی و نمایندگان شهرستان ها تشکیل شد در آن جلسه مسائل دولت آینده و کاندیدای حزب و فراکسیون حزب برای نخست وزیری و دولت مطرح شد و باینکه سؤال کردند، من نفی کردم و گفتم خود من به آقای میرسلیم رأی می دهم؛ ولی وقتی آرا را خواندند ۷۷ نفر به من رأی دادند و آرای دیگران در حدود ۱۰ رأی بود و از من توضیح خواستند و گفتم مخصوصاً در شرایط فعلی سعی کنیم هرچه می توانیم از طرف خودمان گذشت کنیم تا مسئولان بالای سطح انقلاب و دولت بتوانند باهم تفاهم داشته باشند و همکاری کنند و چرخ انقلاب و دولت را با سرعت پیش ببرند؛ به خصوص بعد از امضای میثاق وحدت. از طرفی بایستی این میثاق را اجرا بکنیم با توجه به اینکه مجلس هم به یک طرف قضیه اضافه شده است. بنابراین ما از درون مجلس و با هیئت دولت بایستی سعی کنیم حداکثر همکاری را با رئیس جمهور داشته باشیم و حتی تا مرز زیرپا گذاشتن اصول پیش برویم و فقط زیرپا گذاشتن اصول را نپذیریم.»

فارسی در بخش دیگری از مصاحبه خود گفت: «باید رضایت آقای رئیس جمهور را در مورد وزرا و نخست وزیر جلب بکنیم و هر چیزی را که ایشان مایل هستند بپذیریم، اما روش عملی نخست وزیر و هیئت دولت مورد قبول ایشان، نباید طوری باشد که نتواند هدف های انقلاب را تحقق بدهد یا به مردم لطمه بزند یعنی اصول مکتب در عمل زیر پا گذاشته شود، ولی در انتخاب افراد که (با) ایشان می توانند همکاری کنند آن قدر گذشت کنیم که قابل قبول باشد. بنابراین مصلحت ما نیست کسی مثل من را مطرح بکنند، ولی مسئولین تشکیلات حزب در سطح کشور این موضوع را قبول نکردند و تأکیدشان بر این بود که امام گفته اند (دولت و نخست وزیر) باید انقلابی و قاطع و مکتبی باشد. ...» (۱)

۱

جلال‌الدین فارسی درباره پذیرفتن نخست‌وزیری:
مسئله از نظر من متغی شده است به این علت که
خط من با خط ایشان (بنی‌صدر) تفاوت دارد،
همین باعث می‌شود نتوانیم همکاری کنیم

امروز مجلس شورای اسلامی، به گونه ای بی سابقه، یکی از شلوغ ترین و متشنج ترین جلسات خود را پشت سر گذاشت. جو مجلس آن چنان غیرعادی بود که هم از طرف وکلای مجلس و هم از طرف تماشاچی ها بارها به تشنج کشیده شد. جلسه امروز مجلس شورای اسلامی به ریاست حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی تشکیل شد و ۳ ساعت و ۱۰ دقیقه به طول انجامید و در آن اعتبارنامه حسن آیت با ۱۱۴ رأی موافق و ۳۰ رأی مخالف و ۲۶ رأی ممتنع به تصویب رسید. (۲)

ص: ۸۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۷.

۲- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

حسن آیت در پی سخنان احمد سلامتیان در روز قبل،^(۱) به دفاع از خود پرداخت و به ادعاهای سلامتیان، چنین پاسخ گفت:

«روزی که جناب سلامتیان به اعتبارنامه من اعتراض کرد بسیاری در داخل مجلس خندیدند و تعجب کردند و همچنین بسیاری در خارج مجلس. من از جهت خوشحالی که داشتم خندیدم ولی تعجب نکردم؛ خوشحال شدم برای اینکه به مصداق تعرف الأشیاء بأضدادها، من به ضدم شناخته می شدم؛ کسی که خواهیم دید در جبهه ملی دوم با شاهپور بختیار و خسرو قشقایی چه در داخل و چه در خارج همکاری داشت؛ در جبهه ملی چهارم سال ۱۳۵۷ آن جبهه ملی که، امام اخیراً به حدی ناراحت بودند که فرمودند "بروند گم شوند"، هم سخنگو بود و هم معاون؛ و کسی که الآن دفتر به اصطلاح هماهنگی رئیس جمهور و مردم را تشکیل داده و سنجش افکار این دفتر اعلام کرده است که امام خمینی ۴۸٪ طرف دار دارد و دیگری ۶۸٪؛ سنجش افکاری که اعلام کرده بود مسعود رجوی نماینده اول تا سوم تهران خواهد بود. این چنین فردی با من مخالفت کرد و این باعث افتخار من است. معلوم است ضربتی که من به اینها وارد کردم این ضربت این قدر کاری و مؤثر بوده که آنها را گیج کرده و دیوانه وار دست به هر کاری می زنند، من کراحتی نداشتم این به نفع انقلاب و اسلام است.»

آیت در مورد دو نواری که متن آنها در روزنامه ها منتشر شد، گفت: «آن روزی که اینها آن نوار را با تحریف و با حذف بسیاری که در حال حاضر استخراج شده آن اینجاست پخش کردند، موضوع را تشبیه کردم به سینما رکس آبادان که شاه مذهبی ها را می خواست بکوبد، ولی مثنی شد بر مغز خود شاه، اینها هم این را به وجود آوردند که حزب (جمهوری اسلامی) را بکوبند و خواهیم دید چه خواهد شد.»

حسن آیت در جلسه امروز مجلس: روزی که جناب سلامتیان به اعتبارنامه من اعتراض کرد خوشحال شدم کسی که در جبهه ملی دوم با بختیار و خسرو قشقایی همکاری داشت با من مخالفت کرده است... معلوم است ضربتی که من به اینها وارد کردم کاری و مؤثر بوده است... من از سال ۴۲ تا ۵۰ با بقایی رابطه سیاسی نداشتم. رابطه من با بقایی در سال ۴۰ است که آیت الله کاشانی زنده بود.

آیت آن گاه درباره مسئله کرسی آزاد، به وضع سیاسی سال ۱۳۳۹ اشاره کرد و گفت: «دکتر امینی می خواست وانمود کند که آزادی هست، همان طور که شاه در آن موقع و مبارزات اخیر می خواست وانمود کند که آزادی هست. برای اینکه ما آنها را رسوا کنیم بایستی تلاش می کردیم که نشان بدهیم آزادی نیست. براین اساس، (روزنامه) اطلاعات کرسی آزادی تشکیل داد. البته یک عده دانشجو هم خودش

داشت. ...» دکتر آیت درحالی که یک برگ روزنامه اطلاعات ۲۹ سال پیش را به نمایندگان نشان می داد مطالبی را که از قول وی نوشته شده بود، قرائت کرد. متن قرائت شده به این شرح بود:

«آقای آیت دانشجوی رشته فوق لیسانس علوم اجتماعی اظهار داشت، "و لا- تحسبنّ الذین قتلوا فی سبیل الله..." چند روز دیگر روز شانزدهم آذر است. هشت سال پیش در ایامی به دستور دولت زاهدی برای خیرمقدم نیکسون، ۳ تن از رزمندگان راه آزادی را در صحن مقدس دانشگاه به ضرب گلوله از پای درآوردند، دولت زاهدی مانند سایرین تصور می کرد با شکنجه می شود رستاخیز ملت را توقف [متوقف] کرد ولی بعد از هشت سال می بینیم که نه تنها آن کشتار وحشیانه پیروز نشد، بلکه نیروی جدیدی ایجاد کرد که به نهضت ملی قدرت بخشید. این درسی است که تاریخ به قدرتمندان داده است. جا دارد که به شهدای راه آزادی درود بفرستیم و از کشتندگان آنها اظهارتنفر کنیم.»

دکتر آیت سپس تدریس انقلاب سفید را رد کرد و آن را نادرست دانست. وی در ادامه صحبت، درباره مسئله پرونده دامغان گفت: «موضوعی که ایشان دلشان می خواست نگویند که عفت عمومی لکه دار شود [نشود]، گفتند که در دامغان آیت، دانش آموز دختری را بوسیده.» دکتر آیت سپس به ذکر فعالیت های خود در دامغان پرداخت و با اشاره به نفوذ متنفذین برای کوتاه کردن دست وی، گفت: «از قبل از عید ساواک تهدید کرد که برایم پرونده می سازند و آبرویم را می برند. بعد از عید که من آمدم دامغان، به گوش می خورد که دانش آموزی که وابسته به ساواک بود گفته بود که من برای اینکه آبروی فلانی را ببرم سر کلاس بین جمع او را خواهم بوسید. این به گوش من رسید و من مراقب بودم. به هرحال او هم نتوانست چنین کاری بکند و چنین اتفاقی هم نیفتاد. اما در شهر شایع کردند و همان موقع نه مردم قبول کردند و نه دبیرها.»

آیت سپس درمورد ماجرای نوار گفت:

«مردم یک روز صبح از خواب بیدار شدند و دیدند روزنامه ای که اسم خودش را گذاشته انقلاب اسلامی بزرگ ترین تیر تاریخ خودش را زده: "طرح توطئه توسط دکتر حسن آیت" روزنامه ای که همیشه عصر منتشر می شد، ساعت ۱۰ همه جا هم پخش شد. ... آقای سلامتیان صریحاً نگفتند که ما چه توطئه ای می خواستیم بکنیم. من دلم می خواست که صراحتاً می گفتند، اما روزنامه انقلاب اسلامی چند تا توطئه به ما نسبت داده است؛ توطئه برای از بین بردن جمهوری اسلامی، برای ساقط کردن بنی صدر.» وی سپس به بخش هایی از دو نوار که متن آن پخش شده اشاره کرد و یادآور شد که مسائل مطروحه چیزی جز دفاع از جمهوری اسلامی و تأیید دوره چهارساله ریاست جمهور نیست. دکتر آیت سپس درباره نقش مجاهدین خلق (منافقین) در همسویی با دفتر هماهنگی رئیس جمهوری برای اجرای این توطئه اشاره کرد و گفت:

«توطئه را دفتر هماهنگی ریاست جمهوری و جنبش مجاهدین خلق [منافقین] علیه (حزب) جمهوری اسلامی و یکی از افرادی که در آن خط بوده یعنی من، کرده اند. شخصی که پیش من

آمده و با دسیسه قبلی آمد و ضبط صوت در جیبش بود، شخصی است اهل محلات به نام عزت الله کفایتی. این فرد قبل از انقلاب هم پیش من آمده بود. بعد از انقلاب هم آمد و گفت دانشجویان تبریز را ما متشکل کرده ایم و اینها دارند مایوس می شوند از انقلاب فرهنگی، ما هم به این سؤالات جواب دادیم. اما مسئله از این مهم تر بود. ایشان سؤالات دیگری هم کردند و من جمله اینکه ما می توانیم رجوی را بکشیم، نظر تو چیست؟ گفتم که خیر، قابلیت کشته شدن را ندارد، ما باید تبلیغ کنیم مردم را. گفت حالا او را که نکشیم، موسی خیابانی را که ممکن است از تبریز بیرون بیاید می توانیم بکشیم. گفت موسی خیابانی در تبریز رأی می آورد، اجازه می دهید ما برویم تقلب کنیم؟ گفتم خیر، ما تقلب هم نمی خواهیم بکنیم. شاهدش این آقای موسوی دادستان تبریز (است) این آقای کفایتی پیش ایشان هم رفته و همان سؤالات را کرده است، حالا توطئه چی بود؟ توطئه این بود که فردا من بگویم رجوی را بکش. آقا هم سراغ یکی در تبریز و یکی در تهران به سراغ چند نفر دیگر هم در خارج از مجلس رفته اند.» دکتر آیت در ادامه صحبت گفت:

«چند توطئه کثیف دیگر هم اینجا انجام شد. یکی تفتیش عقاید، واترگیت نیکسون به مراتب از این کوچک تر بود. در آنجا در یک سالن ضبط صوت کار گذاشته بودند، ولی این آمده در خانه من و فقط من بودم و او. شما می دانید آدم در خانه چطور صحبت می کند، در یک جلسه خصوصی چطور حرف می زند و در یک جلسه عمومی چطور حرف می زند. من حرف ناحقی نزد، ولی این کار زشت است. قانون اساسی تفتیش عقاید، استراق سمع و تمام اینها را ممنوع کرده. بردن حیثیت یک فرد را کجای دنیا اجازه می دهند که در یک روزنامه، صبح بلند بشوی و ببینی یک نوار تحریف شده و مونتاژ شده ای را منتشر کنند؟! من از ملت ایران تشکر می کنم، ملت ما بیدار بود. بازی که مصدق السلطنه سر آیت الله کاشانی در آورد، نتوانست اینجا بازی شود، ولی آن جنایتکارانی که این طرح را ریختند آنها باید محاکمه شوند و این را همه می دانند که کفایتی عضو سازمان مجاهدین خلق [منافقین] است.»

وی در پایان دفاعیات خود، راجع به حزب زحمت کشان گفت:

«بنده از سال ۵۰ مطابق آن چیزی که در این پرونده هم هست با دکتر بقایی اصلاً ارتباط نداشتم. در همان نوار که اینها به طور کامل آن را منتشر نکرده اند و در اینجا به طور کامل پیاده شده است و موجود است، من گفته ام در ایران یک خطی است که با خط امریکاست یا قابل تحمل برای امریکا. جزو این خط گفته ام علی اصغر خان حاج سیدجوادی، شاپورخان بختیار، داریوش فروهر و دکتر بقایی است. من از سال ۴۲ تا ۵۰ با بقایی رابطه سیاسی نداشتم. رابطه من با بقایی در سال ۴۰ است؛ موقعی که آیت الله کاشانی زنده بود و من در جناح آیت الله کاشانی بودم.» دکتر حسن آیت در پایان سخنان خود گفت: «در پایان فقط یک چیز تقاضا دارم، چون این جلسه تاریخی است و من می خواهم خط ها روشن بشود، من تقاضا می کنم که رأی نسبت به اعتبارنامه من علنی باشد.»^(۱)

ص: ۸۳

استعفای دو تن از نمایندگان، که هر دو هم روحانی بودند، در اعتراض به جو حاکم بر جلسه امروز مجلس و نوع رأی گیری در مورد پرونده حسن آیت از نکات مهمی بود که در امور و مباحث مربوط به جناح بندی کنونی نیز بازتاب گسترده ای داشت. ابتدا محی الدین انواری نماینده رزن همدان در ادامه اعتراض به رأی گیری علنی و در پی وی محمد شجاعی یکی از نمایندگان زنجان، از نمایندگی مجلس استعفا کرد.^(۱)

روزنامه انقلاب اسلامی درباره دلایل استعفای محی الدین انواری می نویسد:

«آیت الله محی الدین انواری نماینده مردم رزن در مجلس شورای اسلامی در یک تماس تلفنی با روزنامه انقلاب اسلامی، علل استعفای خود را از مجلس در روز رأی گیری نسبت به اعتبارنامه دکتر آیت چنین بیان داشت: دلیلی که من می توانم بگویم این است که برخوردهای درون مجلس به هیچ وجه اسلامی نیست. نماینده مردم نمی تواند در رأی دادن آزاد باشد. من جوی را در مجلس می بینم که دسته ای می خواهند نمایندگان را به دنبال خودشان بکشند. من احساس آزادی در مجلس نمی کنم، اصلاً فراموش شده که ما مسلمان هستیم و باید در همه جا روش اسلامی داشته باشیم. مثلاً وقتی نماینده ای خواست رأی مخالف بدهد به او بگویند ما تقاضای رأی علنی کرده بودیم تا منافق ها را بشناسیم، انگار در این جامعه هر کس با آن گروه خاص مخالف بود، می شود منافق. این منطق بر کدام اصول اسلامی است؟ و حتی کار به آنجا کشید که نماینده مردم را تهدید کردند. ... هتک به یک نماینده، توهین به ملت است و توهین به موکلین من است. ... امیدوارم که این برخوردها ناآگاهانه باشد چون اگر آگاهانه باشد خدا به ما رحم کند. در این شرایط نمی توان با این مجلس کار کرد مگر آنکه رهبر کبیر انقلاب، نمایندگان را بخواهند و دستور دهند که اخلاق اسلامی را رعایت کنند. ...»^(۲)

در همین حال به نوشته روزنامه کیهان: «عده ای از نمایندگان مجلس، بازاریان و اهالی رزن ضمن تماس های مکرر با کیهان خواستار بازگشت ایشان (انواری) به مجلس شدند.» کیهان در ادامه همین خبر، می نویسد: «یکی از مراجعه کنندگان نیز از وسایل ارتباط جمعی خواست که با انتشار کامل مباحثات مجلس به مردم امکان دهند که جریان های انحرافی حاکم بر مجلس را بشناسند، تا با حمایت از نمایندگان صالح، اجازه ندهند مجلس از عناصر انقلابی تهی و میدان تاخت و تاز بلامنازع کسانی که خواست های شخصی و یا گروهی خود را مقدم بر مصالح انقلاب و امت قرار داده اند، شود.»^(۳)

روزنامه کیهان همچنین در یک مصاحبه با حجت الاسلام شجاعی، نماینده زنجان، علت استعفای وی را چنین نقل می کند: «علت استعفای من اعتراض به جبهه گیری های نامطلوبی است که از طرف مدعیان خط امام، برخلاف توصیه های خود ایشان از موضع ولایت فقیه که دارند، صورت می گیرد.» وی افزود: «این گونه جبهه گیری ها علیه رئیس جمهوری و دولت درحقیقت جبهه گیری علیه امام است، زیرا امام بارها به نمایندگان توصیه فرمودند که از دولت

ص: ۸۴

۱- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

و رئیس جمهوری حمایت کنند.» شجاعی در ادامه افزود: «اعلام رأی گیری علنی از سوی حسن آیت، کاری برخلاف آیین نامه نیست، ولی با جوی که قبل از رأی گیری ایجاد کرده بود، این رأی گیری تبدیل به یک رأی گیری سیاسی شده بود.» (۱)

بنی صدر نیز در کارنامه روزانه، موضع خود را دربارهٔ حوادث امروز مجلس چنین اظهار می کند:

«بین ساعت یک تا دو بعدازظهر، دکتر چمران و آقای انواری نزد من آمدند و وضع مجلس را تشریح کردند. آقای انواری گفت که به لحاظ محیط و جو ترور در مجلس که عده ای به وجود آورده و با رأی گیری علنی در واقع می خواستند صف بندی را در برابر صف بندی به وجود آورند، استعفا کرده است. من به او گفتم تا زود است و هنوز دیر نشده و این طرح شیطنی نیز به اجرا در نیامده، باید عمل کرد. دشمن اگر بخواهد رژیم جمهوری را از پا در آورد، جز از راه این گونه صف بندی ها، چگونه می تواند به این کار موفق بشود؟ و اینکه در مجلس محیطی به وجود بیاید که نتوانند اشخاصی مثل شما (انواری) اظهار نظر بکنند، این چیزی نیست که قابل تحمل و قبول باشد و یقیناً خود مجلس مراقب اهمیت خطر هست و زیر بار توطئه گرها نخواهد رفت.» (۲)

۱

جلسهٔ جنجالی امروز مجلس شورای اسلامی که یکی از پرمناقشه ترین درگیری های جناحی را در کشور نشان می دهد، حواشی مختلفی داشت که در میان مطبوعات و رسانه های خبری انعکاس یافت. از جمله:

خبرگزاری پارس با پرداختن به حواشی این جلسه در نشریه ویژه خود نوشت: «به هنگام رأی گیری پروندهٔ آقای حسن آیت، جلسهٔ امروز مجلس یکی از متشنج ترین جلسات آن بود. پس از اینکه آقای حسن آیت اعلام کرد که رأی گیری به صورت علنی باشد، موافقین و مخالفین با این امر، مجلس را متشنج کردند.» (۳)

روزنامهٔ کیهان نیز دربارهٔ حواشی این جلسه چنین نوشت:

«در این جلسه که اعتبارنامهٔ حسن آیت مورد رسیدگی قرار می گرفت، اتفاقات و عکس العمل های بسیاری را به همراه داشت، از جمله: در شروع صحبت های آیت، در یک مورد که آیت استناد به یک مطلب کرد یک مرتبه خلخال از جا بلند شد و با حالتی عصبانی گفت: "با سند صحبت کنید، با سند صحبت کنید" آیت با خونسردی تمام حرف خود را دنبال کرد و در یک موقعیت به خلخال گفت: "چرا زمانی که سلامتیان مرا متهم کرد که انقلاب سفید درس می دادم شما سند نخواستید؟"»

به نوشتهٔ کیهان: «این جلسه، شخصیت بسیاری از افراد را نشان داد؛ چه بسیاری تحت تأثیر جو قرار گرفته بودند و عمل هایی از خود بروز می دادند که در مورد آنان این چنین فکر نمی شد. برای اولین بار آیت درخواست کرد که رأی گیری به صورت علنی باشد تا خطوط فکری با این رأی ها مشخص

ص: ۸۵

۱- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۸، تاریخ ۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱، از تهران، ۲/۵/۱۳۵۹.

شود... این مسئله مخالفت های بسیاری را برانگیخت و رئیس جلسه اشاره کرد این همان آیین نامه ای است که شما خود آن را تصویب کرده اید. یکی از نمایندگان، حجت الاسلام انواری از رزن گفت: "بدین ترتیب که عمل می شود اگر ما رأی مخالف بدهیم ما را تهدید می کنند" که توکلی نماینده بهشهر، با فریاد پاسخ داد: "کسانی که جرئت ندارند رأی علنی بدهند و از تهدیدها می ترسند بهتر است که در اینجا نباشند." حجت الاسلام انواری موقع رأی دادن، ورقه استعفای نمایندگی خود را تقدیم رئیس مجلس کرد و با صدای بلند گفت: "بدین وسیله استعفا می دهم" و نشان داد که جرئت دادن رأی علنی را دارد! و از مجلس خارج شد و خلخال فریاد زد استعفا قبول نمی شود.»

کیهان در ادامه می افزاید:

«موقعی که اسم سلامتیان خوانده شد، سلامتیان رأی کبود خود را به عنوان مخالف بالا گرفته و با عجله آمد و رأی خود را داخل گلدان انداخت. در اینجا تعدادی از خانم های تماشاجی شروع به دست زدن کردند که با مخالفت بسیار مواجه شد و پاسداران مسئول پارلمان طبق آیین نامه، چهار تا از تماشاجی ها را بیرون انداختند. حجت الاسلام خوئینی ها که یکی از نواب رئیس مجلس می باشد و در طول جلسه به رفسنجانی اعتراض می کرد که چرا خلخال بدون اجازه صحبت می کند، موقع رأی گیری با آرامش درحالی که کارت سفید یعنی موافق در دستش بود، آمد کنار تریبون و در یک لحظه بعد از اینکه مجلس را متوجه خود کرد، گفت: "من برای اینکه ثابت کنم تهدید درست نیست با دادن این رأی، رأی منفی به بنی صدر می دهم." در اینجا عده ای از تماشاجی ها این کار را تأیید کردند و عده ای مخالفت. در یک لحظه جو مجلس متشنج شد و در قسمت بالکن که تماشاجی ها بودند یک حالت پرخاش بین تماشاجیان به وجود آمد که ظاهراً در خارج از پارلمان و در راهرو مجلس به نزاع کشید. رضا اصفهانی در هنگام رأی دادن درحالی که با یک عجله خاصی! از میان صندلی ها با رأی کبود خود به عنوان مخالف عبور می کرد در جلوی تریبون رو کرد به نمایندگان و گفت: "بنده نه به خاطر مخالفت با بنی صدر و نه به خاطر مخالفت با آیت، بلکه برای حق، این رأی را می دهم." خلخال نیز بعد از اینکه عمامه اش را به سر گذاشت و عبایش را بر روی دوش انداخت آمد جلو و گفت: "من نه به خاطر مخالفت با آیت، بلکه به خاطر مخالفت با مظفر بقایی، حزب زحمت کشان و قاتلان کاشانی این رأی را می دهم." و رأی کبود خود را به گلدان انداخت. ... محمدجواد حجتی کرمانی، نماینده کرمان، درحالی که رأی کبود خود را بالا گرفته بود، گفت: "من به خاطر احترام به شخص دوم مملکت یعنی رئیس جمهور این رأی را می دهم."»

کیهان در پایان می افزاید: «جلسه پنجشنبه گذشته (امروز) نشان داد که عده ای از نمایندگان به دور از هرگونه ضابطه اسلامی عمل می کنند آن چنان که مخالفت های شخصی و خرده حساب ها در اینجا بسیار نقش داشت و عده ای نشان دادند که رأیشان نه به خاطر حب علی است، که به خاطر بغض معاویه است! یکی از نکات بسیار جالب این است که مردم در

بالای سر نمایندگان حضور دارند و همه مسائل را می بینند... و شاهد هستند که چگونه دسته بندی ها و گروه گرایی ها و باندبازی ها بر بعضی از نمایندگان حاکم است.»^(۱)

روزنامه انقلاب اسلامی نیز درباره حواشی این جلسه چنین نوشت:

«آیت الله خلخالی در مقابل ادعای دکتر حسن آیت مبنی بر اینکه دفتر هماهنگی محبوبیت امام و شخصیت ها را با آمار و ارقام تعیین می کند، به شدت خروشید و به آیت گفت که اگر مدرکی در این مورد داری ارائه بده، و الا- حرف زن. هنگامی که دکتر آیت در مقام پاسخ گویی به جریان دبیرستان پروین اعتصامی دامغان بود، (آیت) گفت که ساواک برای کوبیدن من این پرونده را ساخته است. آیت الله خلخالی در جواب گفت که در رسیدگی به اعتبارنامه های دیگران ما به گزارشات ساواک استناد کرده و اصل را بر صحت گذاشته ایم. اگر گزارشات ساواک در مورد شما اثری ندارد پس در مورد دیگران هم نباید اثری داشته باشد. ضمناً آیت الله خلخالی در جلسه روز چهارشنبه اعلام کرد که من صحت پرونده دامغان را تأیید می کنم.» روزنامه انقلاب اسلامی سپس افزوده است:

«یکی از دلایل رد اعتبارنامه حسینی، نماینده بندر انزلی، انتقاد وی از شورای انقلاب بوده است. اگر این قاعده عمومیت داشته باشد که هر کس در مقام انتقاد از ارگان های انقلابی برآید، تضعیف آن ارگان است و نبایستی به مجلس راه پیدا کند، پس چرا در مورد کسی که علیه رئیس جمهور، دومین مقام کشور اعمالی خیلی بالاتر از انتقاد و تضعیف انجام داده است چنین نشد؟! هنگامی که دکتر آیت تقاضای رأی علنی کرد و پذیرفته شد، حجت الاسلام انواری بلند شد و گفت رأی علنی نگیرید، زیرا عده ای ما را تهدید می کنند که اگر رأی مخالف بدهید، چنین و چنان خواهیم کرد و سرانجام ایشان در همان جلسه طی یادداشتی به رئیس مجلس، استعفای خود را تقدیم رئیس مجلس نمود و از نمایندگان خداحافظی کرد. محمدجواد حجتی کرمانی یکی از کسانی بود که در جلسه روز پنجشنبه مجلس می خواست علیه آیت شهادت بدهد، ادای شهادت ایشان مواجه شد با مخالفت رئیس مجلس. هرچه وی اصرار کرد که شهادتش مهم است، نه تنها سودی نبخشید بلکه مواجه با اخطار رئیس مجلس گردید، و اصرار بیشتر وی، اخطار دوم رئیس را به همراه داشت و بالاخره آقای حجتی کرمانی موفق به ادای شهادت نگردید.»^(۲)

۱

امروز از سوی بانک مرکزی، آخرین مهلت معاوضه اسکناس های ۵۰۰۰ ریالی اعلام گردیده بود. در این باره خبرنگار روزنامه کیهان چنین گزارش می دهد:

«یکی از مأموران بازرسی فرودگاه مهرآباد در جواب این سؤال که چه مقدار و مبلغی از اسکناس های ۵۰۰۰ ریالی در روزهای اخیر کشف و توقیف شده است، گفت: تاکنون حدود ۵ الی ۶ میلیون تومان از این اسکناس ها را از مسافرین هنگام ورود به ایران در فرودگاه مهرآباد کشف و ضبط کرده ایم. اغلب این مسافرین از راه های کشورهای حوزه خلیج فارس و کشورهای

ص: ۸۷

۱- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

عربی منطقه بوده اند و حتی از اتباع غیرایرانی این کشورها نیز مقادیری ارز کشف و ضبط شده است. خبرنگار کیهان در تماسی با آقای کاشانی رئیس اداره نشر اسکناس از قول ایشان، می گوید: متأسفانه باوجود اینکه حدود دو ماه از انقضای مهلت گردش اسکناس های ۱۰،۱۰۰ ریالی قدیم گذشته، هنوز این اسکناس ها در خارج از مرزهای ایران خصوصاً در کشورهای حوزه خلیج فارس بین صرافان سودجو به ازای دستمزد به کارگرانی که در آن کشورها مشغول کارند، ردو بدل می شوند؛ به این ترتیب که اسکناس های ۱۰،۱۰۰ ریالی و ۵۰۰۰ ریالی متعلق به افراد فراری مقیم خارج از کشور هر کدام به مبلغ ۳۰ الی ۵۰ تومان خرید و فروش می شوند.»(۱)

در همین ارتباط، گزارش دیگری حاکی است که یک باند بزرگ جعل و چاپ اسکناس، در ورامین و کرج به وسیله مأموران اداره آگاهی کشف شد و همراه با دستگیری اعضای باند، یک دستگاه ماشین چاپ اسکناس و مقادیر زیادی اسکناس جعلی چاپ شده به دست آمد. به گزارش خبرنگار شهری روزنامه کیهان، یکی از مسئولان اداره آگاهی شهربانی جمهوری اسلامی ایران درباره این خبر گفت: «پس از اعلام بانک مرکزی مبنی بر جمع آوری اسکناس های ۱۰۰۰ تومانی و چاپ اسکناس های جدید با آرم جمهوری اسلامی، بیم آن می رفت که برخی فرصت طلبان و جاعلین شناخته شده و سابقه دار برای بی اعتبار نشان دادن اسکناس های جدید، اقدام به چاپ اسکناس جعلی بنمایند؛ (لذا) اکیپی متشکل از افراد متخصص در این زمینه را بسیج کردیم و به طور مخفی به شناسایی کسانی که سوابقی داشته یا در کار چاپ بودند، پرداختیم.» در پایان این گزارش آمده است: «مأموران در یک حمله غافلگیرانه موفق شدند همه اعضای یک باند را پس از روزهای متوالی تعقیب و شناسایی، پیش از آنکه موفق شوند اسکناس های چاپ شده را وارد بازار کنند، دستگیر نمایند.»(۲)

۱

در بازتاب رسانه ای مسائل ایران، امروز این تهدید که نقشه های تسلیحاتی امریکا و انگلیس با حضور روزافزون آنها در خلیج فارس، به تحقق می پیوندد در بخش فارسی رادیو مسکو، که خوراک تبلیغاتی نیروهای چپ به خصوص حزب توده را در ایران تأمین می کند، مورد تأکید قرار گرفت. در این مورد رادیو مسکو به نقل از خبرگزاری تاس از واشنگتن، چنین می گوید:

«ایالات متحده امریکا ضمن تنظیم نقشه های مداخله مسلحانه در منطقه خلیج فارس همچنان بر جمهوری اسلامی ایران فشار نظامی وارد می کند. طبق اطلاع منابع موثق در پنتاگون، ۵ ناو هواپیمابر حامل ۱۸۰۰ تفنگ دار دریایی که ناو هلیکوپتربر گوآدال کانال در رأس آنها قرار دارد برای پیوستن به ناوگروه بزرگ امریکا از دریای مدیترانه رهسپار دریای عمان شدند تا مستقیماً در نزدیکی سواحل ایران دست به مانور بزنند. روزنامه نیویورک تایمز درارتباط با این نکته خاطر نشان می سازد که ناو هلیکوپتربر گوآدال کانال حامل هلیکوپترها از نوع هلیکوپترهایی است که در آوریل سال جاری در اقدام خرابکارانه نافرمام امریکایی بر ضد ایران به کار برده شده اند.»

ص: ۸۸

۱- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۲- روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

راديو مسكو مي افزايد: «اين ناوها حامل تمام تجهيزات لازم براي نفوذ كماندوهاي پياده شده در داخل خاك كوشور است. درعين حال، در نواحي صحرايي ايالت يوناي امريكا تعليمات نظامي با شركت بيش از ۵۰۰ تفنگ دار لشكر ضربتي هوابرد شماره ۱۰۱ در محيط محرمانه اي انجام مي گيرد.» (۱)

در همين خصوص خبرگزارى تاس از لندن درباره حضور نظامي انگلستان در منطقه خليج فارس چنين گزارش مي دهد: «در چارچوب برنامه اي كه دولت محافظه كار انگلستان براي تقويت حضور نظامي خود در منطقه خليج فارس و اقيانوس هند تهيه كرده است، هم اكنون يك اسكادران عظيم دريائي در اين منطقه مشغول فعاليت است. آن گونه كه وزارت دفاع اعلام كرده است اين اسكادران شامل ۲ ناوشكن، ۳ ناوچه و چند كشتي پشتيباني است.» خبرگزارى تاس مي افزايد: «اين كشتي ها در ماه مه جاري در راه بازگشت به اين منطقه رسيدند و توقفشان در اين ناحيه كاملاً مشهود است كه دو هدف دارد: نخست دراختيار گرفتن يك نقش فعال در تداركات نظامي دولت كارتر در منطقه عمليات ناتو و ديگر نشان دادن تمايل محافظه كاران به بازآوردن عظمت و شكوه سابق انگلستان، كه اين مطلبي است كه محافظه كاران در شعارهاي انتخاباتي شان اعلام كرده بودند.» (۲)

ضميمه گزارش ۱۷: يادآوري نحوه اعلام شهادت آيت الله سيدمحمدباقر صدر

يادآوري مي شود چگونگي اعلام خبر شهادت آيت الله صدر و خواهرش بنت الهدى خود قابل توجه است؛ به اين ترتيب كه ابتدا خبر به صورت شايعات قوي و خبرهاي احتمالي پخش و سپس با تناقضاتي همراه شد. ثانياً پس از حدود ۸ روز، آن هم به طور غيررسمي و با تلاش ها و پيگيري هاي فراوان علاقه مندان به وي، خبر شهادت قطعي گرديد. حكومت عراق با به كارگيري اين روش مي خواست افكار عمومي به تدريج آماده پذيرش مطلب شود و تبعات احتمالي آن عليه حكومت صدام کاهش يابد.

سير اجمالي ماجرا به اين ترتيب بود كه آيت الله سيدمحمدباقر صدر، روز يكشنبه ۱۷/۱/۱۳۵۹ به دست مأموران امنيتي بعثي، در خانه اش بازداشت شد و سپس او و خانواده اش را به بغداد منتقل كردند. (۳) دستگيري ايشان، اعتراضات وسيعي را در سطح منطقه و محافل اسلامي و عربي و نيز در داخل به همراه داشت. اما تا روز دوشنبه ۲۵/۱/۱۳۵۹، خبرهاي متفاوت درباره سرنوشت آيت الله سيدمحمدباقر صدر، باعث بروز ترديدهايي در اين مورد مي شد كه در برخي روزنامه هاي داخل و خارج انعكاس داشت. روزنامه جمهوري اسلامي مورخ ۲۵/۱/۱۳۵۹ گزارش داد:

«در پي انتشار شايعه به خطرافتادن جان آيت الله صدر، جامعه روحانيت مبارز عراق خارج از كوشور، افراد متعددي از برخي از كوشورهاي عربي به عراق اعزام داشتند تا در مورد صحت اين مسئله تحقيق كنند. در اين رابطه دو تن از افراد مطمئن و صالح از امارات عربي متحده عازم عراق شدند. اين دو تن در تماس هايي كه با بستگان علامه مجاهد شهيد آيت الله العظمي صدر در نجف و كاظمين داشتند، به نقل از يكي از برجسته ترين افراد حوزه علميه نجف اشرف كه از نزديكان شهيد آيت الله صدر مي باشد، گزارش دادند كه ساعت ۱۲ نيمه شب چهارشنبه گذشته [۲۰/۱/۱۳۵۹] افراد سازمان امنيت با سه اتومبيل، جلوي درب منزل ايشان رفتند؛ ايشان را با خود مي برند و در ميان راه ضمن تهديد شديد اللحن به ايشان مي گويند كه جنازه آيت الله صدر و همشيره اش بنت الهدى صدر، در اتومبيل است. اين دو تن افزودند پس از مدتي، اتومبيل متوقف و هنگام خروج، متوجه شديم كه در وادي السلام نجف هستيم. همان جا يك گوركن احضار كرده، مراسم دفن را انجام داديم.» روزنامه جمهوري اسلامي در ادامه اين مطلب، با عنوان "تأييد خبر" آورده است: «در تماس تلفني كه خبرنگار ما با حجت الاسلام والمسلمين سيدمهدي حكيم فرزند مرحوم آيت الله العظمي حكيم، برقرار كرد، ايشان تمام گزارش فوق را تأييد كردند. همچنين در تماسي كه با

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۸، تاریخ ۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰، رادیو مسکو، ساعت ۱۵:۳۰، ۲/۵/۱۳۵۹.
- ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری تاس از لندن.
- ۳- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس.

حجت الاسلام دکتر سیدحسین صدر از بستگان نزدیک عالم مجاهد و فقیه شهید، آیت الله العظمی سیدمحمدباقر صدر، در سوریه برقرار شد، ایشان نیز خبر فوق را تأیید کردند.»(۱)

روزنامه انقلاب اسلامی نیز در ۲۶/۱/۱۳۵۹ گزارش داد:

«حجت الاسلام محمد مهدی آصفی سخنگوی "حزب الدعوة الاسلامیه" عراق در گفت و گویی با خبرگزاری پارس گفته است: طبق اطلاعات و اخبار صحیح و دقیقی که از منابع موثق به وسیله افراد حزب به دست آورده ایم، آیت الله محمدباقر صدر و همشیره ایشان توسط عمال رژیم فاشیست عراق شهید شده و جنازه ایشان چهارشنبه گذشته [۲۰/۱/۱۳۵۹] به بستگانش تحویل داده شده است که آثار شکنجه در بدن ایشان مشهود بوده است.» به این ترتیب، پس از ۸ روز تردید، خبر شهادت آیت الله صدر قطعی دانسته شد.(۲)

ضمیمه گزارش ۲۳: معرفی تقی شهرام؛ عضو مؤثر مرکزیت سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در امر تغییر مواضع ایدئولوژیک سازمان به مارکسیسم و تصفیه های خونین درون سازمانی مربوط به این کار

در کتاب تبار ترور نوشته صادق کوشکی در این باره چنین آمده است:

«محمد تقی شهرام دانشجوی رشته فیزیک، پس از دستگیری های سال ۵۰ به دام ساواک افتاد و به ۱۰ سال زندان محکوم شد. اعضای سازمان (مجاهدین خلق [منافقین]) در یکی از آثار منتشر شده خود او را اهل سفسطه، حراف، چپ نما و حيله گر معرفی کرده اند. شهرام پس از انتقال به زندان تازه تأسیس ساری با حسین عزتی که یک مارکسیست بود آشنا می شود. این آشنایی به تأثیرپذیری و گرایش شهرام به مارکسیسم می انجامد که بعدها اثرات قابل توجهی بر روند ظهور تغییر ایدئولوژی در تشکیلات سازمان می گذارد. در زندان ساری عزتی و شهرام با افسر نگهبان زندان ارتباط برقرار کرده، او را با اندیشه های خودشان آشنا می کنند. پس از مدتی، عزتی و شهرام موفق می شوند در اردیبهشت ۵۲ با طرح نقشه ای که با همکاری افسر نگهبان (ستوان امیرحسین احمدیان) اجرا می شود، از زندان فرار کرده و بیست اسلحه کمتری را نیز با خود به سرقت ببرند. ... مدتی نگذشت که سازمان، ستوان احمدیان به همراه چهار نفر دیگر از اعضا را به خارج از کشور فرستاد و شهرام نیز به قم منتقل شد و حدوداً تا شهریور ۵۲ در آنجا ماند. او در مدت اقامتش در قم، با مصطفی شجاعیان، از کادرهای اصلی چریک های فدایی خلق، و بهرام آرام ارتباط برقرار نمود و در اثر ارتباط با شجاعیان - که تسلط تئوریک نسبتاً بالایی بر مارکسیسم داشت - پیوند کاملی با این ایدئولوژی برقرار کرد. البته این رویه از سال ۵۱ در زندان آغاز شده بود، اما به پیشنهاد رجوی، از اعلام صریح این قضیه خودداری می نماید. ... فراهم آمدن فضای مناسب برای قدرت گرفتن به عللی چون نبود نیروهای کیفی ناشی از جریان دستگیری ها و حادثه کشته شدن رضا رضایی باز می گردد. همین امر بود که منجر به تبدیل او به عنصر مسلط مرکزیت شد. ... او به لحاظ سازمانی، در شرایطی وارد تشکیلات شد که برای فراهم آوردن زمینه تسلط بیشتر بر اعضا آنها را در چند شاخه تقسیم بندی کرده و مسئولیت هر شاخه را به یکی از اعضای مرکزیت واگذار کرده بودند. در این میان، تقی شهرام مسئولیت شاخه سیاسی را به عهده گرفت که خط دهنده اصلی نیز محسوب می شد. بهرام آرام در کنار ابراهیم جوهری شاخه نظامی و بازوی اجرایی عملیات را بر عهده داشت و مجید شریف واقفی و علیرضا سپاسی آشتیانی نیز شاخه کارگری را هدایت می کردند. البته تا خرداد ۵۲ آرام و شهرام در رأس امور بودند تا اینکه در اواخر شهریور همان سال، به پیشنهاد شهرام، مجید شریف واقفی نامزد عضویت در مرکزیت شد. این ترکیب تازمانی که شریف واقفی با شهرام دچار اختلاف نظر شده و در نتیجه کنار گذاشته شد، باقی ماند. شهرام بنا به خصیصه انحصارگرایی و دیکتاتورمآبی اش و همین طور گرایش و تسلط چندساله بر تئوری های مارکسیستی، به قصد زیرسلطه گرفتن تشکیلات، به محض ورود عنوان کرد که باید درباره فعالیت های دوساله سازمان جمع بندی انجام پذیرد تا نقاط ضعف و قوت مشخص شود و رهنمودهای لازم، به منظور تصحیح خط مشی سازمان فراهم آید. به نظر می رسد که شهرام می خواسته با این حربه ها خود را فوق

مرکزیت قرار دهد. ... مصادف با سال ۵۴، ترور افرادی چون شریف واقفی که از سال ۵۲ در کادر مرکزیت سازمان قرار داشت و همین طور مرتضی صمدیه لباف فصل جدیدی را در کارنامه اقدامات سازمان گشود که سرآغاز تحولات و دگرگونی های فراوانی شد. علت ترور واقفی در همان زمان، خیانت او به سازمان عنوان شد، اما بنا به اعترافات اعضای دستگیرشده در سال های بعد، علت واقعی این ترور اختلافات عقیدتی و فکری واقفی با مرکزیت و

ص: ۹۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

به خصوص شخص تقی شهرام بوده است. در مورد این واقعه، به این توضیح بسنده می کنیم که شریف واقفی و صمدیه لباف هر دو در یک روز (۱۶ اردیبهشت ۵۴)، اما در دو قرار جداگانه ساختگی مورد هجوم اعضای سازمان قرار می گیرند که در این درگیری ها واقفی کشته شده، اما لباف مجروح شده و موفق به فرار می شود که بعد از مدت کوتاهی توسط ساواک دستگیر می شود. ...

شهرام مدتی پس از ورودش به سازمان، مباحثی را درباره نارسایی های موجود در مذهب برای ادامه مبارزه، در حضور اعضای مرکزیت طرح کرد و مرتب این بحث ها را ادامه داد. در طول مباحثه ایدئولوژیک با هدایت تقی شهرام، جزوه ای با عنوان "جزوه سبز" تهیه شد. اگرچه او در این جزوه با طرح ضعف ها و نارسایی های مذهب، زمینه را از هر جهت برای رد و نفی آن فراهم ساخت، لیکن هنوز از اظهار کلام آخر که همان رد مذهب بود خودداری می کرد. ... به دنبال اصرار شهرام مبنی بر اینکه مذهب نمی تواند نیازهای مبارزه را برآورده ساخته و توجیه علمی ندارد، سازمان شاهد واکنش مجید شریف واقفی - که به همراه علیرضا سپاسی اجرایی را بر عهده داشت - شد. ... او که نتایج حاصل از بحث های شهرام را در تضاد با تفکرات مذهبی و اسلامی می دانست، اقدام به واکنش منتقدانه نسبت به جریان تغییرات ایدئولوژیک کرد. در مورد اختلاف شهرام و واقفی، غیر از ابعاد ایدئولوژیک، مسائلی چون برخورد غیردمکراتیک و یک جانبه دو عنصر دیگر مرکزیت (شهرام و آرام) با مجید شریف واقفی، از جمله عدم انعکاس نظرهای مخالف وی به درون سازمان و همین طور خلع او از مسئولیت های سازمان و فرستادنش به کارگری برای دورشدن از تشکیلات به اضافه تهدیدش به تصفیه، نقش بسزایی داشته است. اما آنچه رنگ و روی این درگیری را بیشتر به جنبه های ایدئولوژیک متمایل کرده، همراهی مرتضی صمدیه لباف، به عنوان فردی مذهبی و متکی به مبانی اعتقادی با شریف واقفی بود. ... کادر رهبری مارکسیست پس از کشتن واقفی و دستگیری لباف، نمایش خود را برای تخریب این دو و توجیه عمل خود تا دستگیری های سال ۵۴ دنبال کردند. آنها پس از دستگیری لباف، او را متهم به خیانت کردند و حکم اعدام را مستحق او دانستند و این مطلب را شایع کردند که او که در هنگام عملیات ترور از سوی سازمان، موفق به فرار از چنگ هم قطاران سابق خود شده بود، از سوی مأموران دستگیر شده و اطلاعات قابل توجهی را در اختیار مأموران ساواک قرار داده است. جالب اینکه پس از دستگیری عده زیادی از اعضای سازمان در مرداد ۵۴ و با اعترافات محسن خاموشی و وحید افراخته در یک مصاحبه تلویزیونی در مورد قتل واقفی و ترور لباف، این قضیه آشکار شد که صمدیه لباف نه تنها هیچ گونه اطلاعات سازمانی را بروز نداده، بلکه مقاومت خوبی هم از خود نشان داده است. ...

و اما واکنش اعضای دستگیر شده (اعتراف به ماجرای اختلاف واقفی و لباف با مرکزیت و ترور آنها) باعث فاش شدن مسئله تغییر ایدئولوژی شده، سازمان را وامی دارد تا به صورت رسمی و طی بیانیه ای مواضع جدید ایدئولوژیک خود را اعلان کند. جزوه بیانیه اعلام مواضع ایدئولوژیک، در مهرماه ۵۴ بلافاصله پس از پخش مصاحبه خاموشی و افراخته، در سطح بیرون از سازمان انتشار یافت و مسئله تغییر مواضع ایدئولوژیک در آن به صورت روشن و مشخص مطرح شد. (۱)

ضمیمه گزارش ۲۴: درباره ترور ناموفق بختیار و برخی تبعات و بازتاب های آن

حمله مسلحانه به منزل شاپور بختیار در فرانسه، حدود ساعت ۸:۳۰ تا ۸:۴۰ صبح جمعه ۲۷/۴/۱۳۵۹، در محل اقامت وی در پاریس، (۲) در داخل و خارج از ایران بازتاب وسیعی داشت. سفارت جمهوری اسلامی در پاریس یک روز بعد از حادثه پاریس، اطلاعیه ای را از سوی صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه که در پاریس به سر می برد، منتشر کرد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است:

«دولت جمهوری اسلامی ایران نه تنها کوچک ترین اطلاعی از این عمل ندارد، بلکه آن را توطئه دیگری می داند که به وسیله بختیار و عواملش در فرانسه ترتیب داده شده است. دولت جمهوری اسلامی ایران نیازی به مبارزه با عقاید سیاسی گروهی که مسئول قتل عام ده ها هزار شهید هستند نداشته و متوسل به روش های ارباب که خود بارها آن را محکوم کرده است، نمی شود. گروهی که تحت نام

"پاسداران اسلام" مسئولیت این سوءقصد را به عهده گرفته است برای ما کاملاً ناشناخته می باشد و هیچ رابطه ای با پاسداران انقلاب اسلامی ایران که مطبوعات بین المللی کوشش دارند آنها را مسئول این عمل وانمود کنند، ندارند.» (۳)

ص: ۹۱

۱- محمدصادق، کوشکی، تبار ترور (مروری بر تاریخچه و کارنامه تروریستی سازمان مجاهدین خلق)، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۷۸، صص ۷۱ - ۵۱ با تلخیص.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۴/۱۳۵۹، ص ۳، گزارش تلفنی خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از پاریس.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۴/۱۳۵۹، ص ۲.

چراغ سبز آشکار آمریکا به فرانسه در تجهیز عراق به اورانیوم غنی شده، آن هم در حالی که نقض وسیع حقوق بشر در عراق قطعی است، از نزدیکی بیشتر عراق به آمریکا و متحدان آن حکایت می کند.

در این زمینه خبرگزاری فرانسه از واشنگتن چنین گزارش می دهد: «یک مقام رسمی در واشنگتن اظهار داشت: کاخ سفید با تحویل سوخت اتمی به عراق از سوی فرانسه مخالفت نخواهد کرد.» بنا به همین گزارش: «سخنگوی دولت آمریکا اضافه کرد: فروش اورانیوم به عراق؛ کشوری که قرارداد جلوگیری از گسترش سلاح های اتمی را امضا کرده است، هیچ گونه مانعی ندارد.»^(۱) بخش عربی رادیو ریاض نیز به نقل از منابع دولتی در واشنگتن، خبر داد: «ایالات متحده آمریکا با مجهز ساختن عراق به انرژی اتمی به وسیله فرانسه مخالفت نخواهد کرد، ولی مایل است اطمینان یابد که این امر گسترش سلاح های هسته ای را افزایش نمی دهد. منابع مذکور اضافه نمودند که فروش اورانیوم به عراق، هیچ گونه امر خلافی نیست.»^(۲)

یادآوری می شود که تجهیز عراق به انرژی اتمی در حالی انجام می گیرد که خبرهای موثقی از داخل این کشور مبنی بر نقض حقوق بشر در رسانه های جهانی منتشر می شود و این علامت نگرش خاص آمریکا به وضع کنونی عراق؛ بالاخص در قبال ایران است. چراکه آمریکا و متحدان غربی اش همیشه نقض حقوق بشر را حربه ای برای تحریم کشوری با سیاست های ضدحقوق بشر در جزئی ترین کالاهای و تجهیزات، دانسته اند.

در همین زمینه، خبرگزاری ترکیه از آنکارا به نقل از روزنامه هرگون چاپ ترکیه، نوشته است: «۸ نفر دیگر از ترک های عراق در این کشور اعدام شدند. در سال جاری ۲۳ نفر ترک در عراق اعدام شده اند که برخی از آنان نوجوانان کمتر از ۱۸ سال بوده اند.» روزنامه هرگون می افزاید: «هدف دولت عراق، پراکندگی و نابودی مردم کرکوک است. حقوق بشر در آنجا نقض می شود و به متهمین که در دادگاه های سری محاکمه می شوند اجازه وکیل گرفتن داده نمی شود.» به نوشته این روزنامه: «یک مسجد در میدان کرکوک که ده سال پیش ساخته شده بود، به دست نیروهای

ص: ۹۳

۱- روزنامه اطلاعات، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری فرانسه از واشنگتن.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۹، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲۳، بخش عربی رادیو ریاض، ساعت ۱۶، ۳/۵/۱۳۵۹.

عراقی به طور کامل نابود شد و باعث تأسف فراوان مسلمانان ترک کرکوک شد.» این خبرگزاری سپس به نقل از آسوشیتدپرس از لندن، آورده است: «سازمان عفو بین المللی دیروز یک مبارزه بین المللی برای متقاعد ساختن عراق برای پایان دادن جزای مرگ به فعالیت های غیرخشونت آمیز سیاسی را اعلام کرد. سازمان حقوق انسانی برنده جایزه نوبل در بیانیه ای اظهار داشت شمار اعدام های عراق بالا گرفته است. عفو بین المللی گفت: فهرست اسامی کسانی را که بنا به گزارش ها در عراق اعدام شده اند به طور مرتب دریافت می نماید. در سال ۱۹۷۴، سازمان عفو بین المللی به طور متوسط نام چند نفر را دریافت کرد که به علل سیاسی در عراق اعدام شده بودند، اما در شش هفته اول امسال، اسامی ۱۰۰ نفر که در عراق اعدام شده اند به اداره مرکزی رسیده است. عفو بین المللی افزود: پاک سازی و اعدام مقام های دولتی در عراق از جولای ۱۹۷۹ که صدام حسین جانشین احمد حسن البکر گردید، بالا گرفته است.» (۱)

۱

درگیری های مرزی قوای مهاجم عراق امروز چشمگیر بود.

از ساعت ۲۲ شب گذشته، اجرای آتش روی پاسگاه های پرویز، دربندجوق و تنگ هوان شروع شد و در مناطق و پاسگاه های مختلف درگیری ها از یک تا چند ساعت به طول انجامید. (۲) از شب گذشته همچنین توپخانه ارتش عراق پاسگاه های قلعه سفید و هدایت و هنگ را مورد حمله قرار داد که یکی از سربازان پاسگاه قلعه سفید مجروح شد. (۳)

در ساعت ۹ صبح، ارتش بعث عراق با آتش توپخانه، هنگ قصر شیرین و پاسگاه های اطراف و شهر قصر شیرین را هدف حمله قرار داد که در نتیجه، چندین توپ به منازل سازمانی درجه داران اصابت کرد. (۴) گزارش دیگری از هنگ قصر شیرین حاکی است: «ارتش بعث عراق با توپخانه بدون وقفه هنگ و گروهان های قصر شیرین، خان لیلی، سومار و پاسگاه های تابعه را مورد حمله قرار داده است. هنگ مزبور تقاضای پشتیبانی هوایی و هرچه بیشتر کمک فوری از طریق لشکر ۸۱ و تیپ اباذر دارد.» (۵)

از ساعت ۲ بعد از ظهر، عراق پاسگاه های نفت شهر، گروهان خان لیلی، گروهان سومار و تنگاب را آماج حملات خود قرار داد. در پاسگاه سه تپان بر اثر برخورد گلوله توپ عراق به یکی از سنگرها، یک درجه دار به شدت زخمی شد. (۶)

هنگ قصر شیرین آخرین وضعیت درگیری در منطقه استحقاقی گروهان سومار را چنین گزارش می کند: «درگیری های امروز کشور عراق با پاسگاه های سلمان کشته، چقاشیرگه و سه تپان و نفت شهر تا ساعت ۱۶ امروز ادامه داشت و با پشتیبانی ارتش مستقر در نفت شهر تمام مواضع آنان درهم کوبیده شد.» (۷)

در این میان، درگیری در نفت شهر شدت بیشتری داشت، به طوری که از ساعت ۸ صبح امروز، که مجدداً نیروهای بعثی حمله به این شهر را شروع کردند، همچنان تا ساعت ۱۹، به طور پراکنده

ص: ۹۴

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰، به نقل از خبرگزاری ترکیه از آنکارا؛ و - روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از آسوشیتدپرس از لندن.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از مالکیان، یکی از مسئولان سپاه پاسداران قصر شیرین.

۳- سند شماره ۲۷۷۰۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه (رکن ۳) به تهران، ت - ف - ژاجا (رکن ۳)، - رونوشت فرماندهی

- لشکر ۸۱ زرهی، ۳/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۰۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به کرمانشاه رکن ۳،
۳/۵/۱۳۵۹.
- ۴- همان.
- ۵- سند شماره ۲۸۳۰۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه (رکن ۳) به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳)، رونوشت فرماندهی
لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه، ۳/۵/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرنگار کیهان از قصرشیرین.
- ۷- سند شماره ۲۷۷۰۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به کرمانشاه (رکن ۳)، رونوشت تیپ ۳ زرهی ابادر،
۳/۵/۱۳۵۹.

درگیری ادامه داشت. یادآوری می شود در دو روز گذشته که نیروهای عراق (احتمالاً برای دسترسی به چاه های نفتی و تأسیسات نفت رسانی نفت شهر) حملات خود را متوجه این شهر کرده اند، بیش از ۱۸ نقطه شهر هدف قرار گرفته است؛ بعضی از این نقاط عبارت اند از: میدان مصدق، مرکز شهر، مقر سپاه پاسداران، ساختمان شهربانی، ساختمان پاسگاه نفت شهر، منازل و خانه های سازمانی فرهنگیان و محله منصورآباد.^(۱) در این میان، خانواده هایی که استطاعت ترک شهر را داشتند، نفت شهر را ترک کرده و حدود ۱۰۰ خانواده دیگر در شهر باقی مانده اند.^(۲)

در همین حال، ارتباط تلفنی سرپل ذهاب و نفت شهر نیز بر اثر اصابت گلوله توپ به سیم ها و دیرک های خطوط ارتباطی قطع شد.^{(۳)-(۴)}

۱

در ادامه درگیری های غرب کشور، اطلاعیه های ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران نشان می دهد که از حدود ساعت ۹ شب، پادگان سقز و نیز هنگ ژاندارمری این شهر مورد حمله واقع شده است.

بنا بر این اطلاعیه ها: «در ساعت ۲۰:۴۵ روز ۳/۵/۵۹، پادگان سقز از دو قسمت مورد حمله خمپاره انداز ۱۲۰ میلی متری و سلاح های سبک یک تیپ متجاسرین قرار گرفته که تا ساعت ۲۳ ادامه داشته که با قاطعیت به آتش آنان پاسخ داده شده است. در این درگیری یک نفر سرباز شهید و ۲ نفر سرباز دیگر مجروح و یک افسر که به وسیله احزاب اسیر شده بود، موفق به فرار گردیده است.»^(۵)

در گزارش دیگری آمده است: «از ساعت ۲۱ روز ۳/۵/۵۹، ضدانقلابیون از ارتفاعات جنوب غربی، پادگان تیپ و مواضع ژاندارمری واقع در پادگان را با سلاح های خمپاره انداز ۸۱ و ۱۲۰ میلی متری [مورد] تیراندازی [قرار دادند] که به وسیله نیروهای خودی مواضع ضدانقلابیون به شدت کوبیده شد.»^(۶)

۲

بعد از ظهر امروز، ۴ تن از کسانی که در حوادث و درگیری های اسفندماه ۱۳۵۸ در اندیمشک^(۷) شرکت فعال داشتند به حکم دادسرای انقلاب اسلامی شهرستان دزفول، تیرباران شدند. به گزارش خبرگزاری پارس از اهواز به نقل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دزفول، اسامی این افراد و جرائمشان به این شرح است: ۱. محمدرضا نامداری معروف به محمدرضا چرخچی به جرم استفاده از اسلحه برای ارباب مردم و فعالیت چشمگیر در زدو خورد اندیمشک و مقابله

ص: ۹۵

۱- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۵.

۳- البته روز بعد (۴/۵/۱۳۵۹) مجدداً ارتباط تلفنی این دوشهر با یکدیگر برقرار گردید.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین.

۵- سند شماره ۱۱۴۹۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص ۹۳، از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد غرب، ۴/۵/۱۳۵۹، پیرو تلفنگرام سماجا، ۴/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۱۱۴۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص ۹۴، از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد غرب،

۶/۵/۱۳۵۹، پیرو تلفنگرام سماجا، ۳/۵/۱۳۵۹.

۷- ضمیمه دارد؛ مروری بر حوادث خونین اسفند ۱۳۵۸ در اندیمشک.

با سپاه پاسداران. ۲. هوشنگ رستمی به جرم رهبری گروه های منحرف در حمله به سپاه پاسداران اندیشک و تبلیغات و تحریکات سوء و تصرف ادارات دولتی از جمله راه آهن و شهربانی و آموزش و پرورش. ۳. محمدرضا رستمی به جرم سوءاستفاده کلان از بیت المال و خارج کردن اموال از ایران، لودادن دانشجویان ایرانی، داشتن روابط حسنه با سیا در امریکا و تحریک و طرح ریزی درگیری های اندیشک به موجب اظهارات خود. ۴. حسین شاکری به جرم تحریک و تشویق به تحصن و تصرف ادارات دولتی به موجب شهادت عدّه کثیری و اظهارات متهم به شرکت مؤثر و فعال در درگیری های خونین اندیشک. (۱)

۱

درحالی که در فضای کنونی کشور، نهادهای نظام جدید هنوز کاملاً استقرار نیافته اند؛ گاهی نیروهای مختلف سیاسی - اجتماعی، تحت تأثیر ادامه "وضعیت انقلابی" دست به "اقدام مستقیم" می زنند و درگیری هایی ایجاد می شود که چندان در کنترل دولت و نهادهای نظام نیست. (۲) نمونه هایی از آن امروز در همدان، شیراز، تبریز، رشت و اصفهان اتفاق افتاد.

در همدان، بازهم معضل غانله آفرینی هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به چشم می خورد که تحریک مردم را به دنبال داشته است. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی:

«جمعیتی حدود ۱۰۰۰ نفر دفتر سازمان توحیدی جدید (۳) همدان را به تصرف خود درآوردند. این عده سپس در خیابان طالقانی مقابل دفتر انجمن دانش آموزان مسلمان که هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] می باشند اجتماع کرده و خواستار تخلیه آن شدند. براساس همین گزارش، با تمام تلاش و کوشش مأموران شهربانی برای استقرار نظم و متفرق شدن جمعیت و جلوگیری از هرگونه درگیری بین گروه های مخالف و موافق، پلیس مجبور به شلیک تیراندازی هوایی شد که در نتیجه بر اثر پرتاب سنگ و آجر، دو مأمور پلیس و چند نفر مختصر جراحی پیدا کرده که به طور سرپایی در بیمارستان مداوا شدند و یک نفر دیگر درحال حاضر در بیمارستان بستری است. طبق اظهارات روابط عمومی شهربانی، ساختمان

ص: ۹۶

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- یادآوری می شود برخی اقدامات که باعث تشدید تشنج و بی ثباتی در فضای کنونی می شود، به وضعیت یادشده دامن می زند. از جمله این اقدامات، بمب گذاری در معابر و مکان های پرجمع است که در شهرهای مختلف از جمله پایتخت انجام می شود. البته بسیاری از آنها با تلاش مردم یا مأموران کشف و خنثی می شود؛ مثلاً به گزارش روزنامه اطلاعات، شامگاه همین امروز بمب پر قدرتی که در زیر پل هوایی خیابان حافظ جنب پارک هتل گذارده شده بود با هوشیاری مردم کشف و با اطلاع دادن به کلانتری مرکزی به همت مأموران مربوطه خنثی شد. (روزنامه اطلاعات، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵).

۳- گروه توحیدی جدید، گروهی کوچک اما فعال و تندرو بود؛ با شباهت هایی به گروه فرقان و گروه موسوم به آرمان مستضعفین. نظیر آن گروه ها از نوعی "ایدئولوژی اسلامی" برخوردار بود که با نگاهی سطحی و به شدت چپ گرایانه و البته با تفسیر به رأی های عدیده، آن را تنظیم کرده بودند.

مذکور با حضور نمایندگان دادسرای انقلاب، سپاه پاسداران، سازمان مجاهدین خلق [منافقین] و شهربانی و در حضور مردم ضمن تنظیم صورت مجلس، لاک و مهر شد.»(۱)

در شیراز، روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی این شهر اطلاع داد که گروه‌هایی از مردم دفتر حزب رنجبران(۲) شیراز را اشغال کرده‌اند. پس از اشغال این دفتر، وسایل موجود در آن به سپاه داده شد، لیکن سپاه از تحویل گرفتن وسایل این دفتر خودداری کرد.(۳) روزنامه جمهوری اسلامی ضمن اعلام این خبر نوشت: «در این ساختمان ده‌ها چماق، چند بمب آتش‌زا، تعداد زیادی کتاب و روزنامه‌های ممنوعه و مضره و مقدار زیادی اسناد و مدارک به دست آمد و ۵ نفر دستگیر شدند که جهت تحقیق تحویل زندان داده شدند.»(۴)

در تبریز، بعد از ظهر امروز، به گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی: «گروهی از مردم مسلمان تبریز با شعار "نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی" و شعارهای دیگر، به طرف دفتر حزب توده حرکت کرده و آنجا را اشغال و تخلیه نمودند. ... مدارک و تمام کتب و جزوه‌های به دست آمده از محل حزب توده در دادگاه انقلاب اسلامی ضبط شده است.»(۵)

در رشت، امروز عصر، حادثه‌ای روی داد که روزنامه انقلاب اسلامی آن را چنین منعکس کرد: «گروهی درحالی که شعار می‌دادند در خیابان‌های رشت به راه پیمایی پرداختند. گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس حاکی است این عده در مسیر راه خود، کلیه دکه‌های متعلق به گروه‌های سیاسی و همچنین دفتر حزب رنجبران و سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در رشت را تخریب و اشغال کردند. به هنگام اشغال این دفاتر به کسی آسیب نرسید.»(۶)

در این باره، حزب رنجبران که مرامی مائوئیستی دارد و از چین تغذیه می‌شود در اطلاعیه‌ای ضمن اعتراض به تصرف مقر این حزب، خواستار پایان دادن به اعمال خودسرانه غیرقانونی و اخراج افراد غیرمسئول و بازگرداندن مقر حزب رنجبران شده است.(۷)

در اصفهان، اتفاق از نوع دیگری بود. به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، اداره کل ارشاد ملی استان اصفهان بامداد امروز، به اشغال گروهی از جوانان که خود را پیرو خط امام می‌نامند، در آمد و از ورود کارکنان این اداره به محوطه مذکور جلوگیری شد. این روزنامه می‌افزاید: «در گفت و گوی تلفنی با یکی از جوانان اشغال‌کننده، انگیزه این اشغال‌کنندگان این است که در این اداره انجام شده و عدم پاک‌سازی کامل عنوان شد و جوان مذکور افزود: اشغال این اداره تا حضور نماینده دادستان، مسئول اداره و هیئت پاک‌سازی ادامه خواهد داشت.»(۸)

ص: ۹۷

- ۱- همان، به نقل از خبرگزاری پارس از همدان.
- ۲- حزب رنجبران ائتلافی از گروه‌های کوچک مائوئیست طرف‌دار ترس جهان بودند و در جناح بندی وقت حکومت، برعکس حزب توده، از جریان بنی‌صدر حمایت می‌کردند.
- ۳- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۶- همان، به نقل از خبرگزاری پارس از رشت.
- ۷- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۶.
- ۸- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

اقرار تعدادی از عاملان کودتای اخیر در خوزستان درباره ابعاد تازه ای از این کودتای نافرجام، در برنامه تلویزیونی شامگاه امروز این استان و نیز مطبوعات کشور بازتاب داشت.

مناظره تلویزیونی ۵ تن از عاملان کودتای نافرجام اخیر از لشکر ۹۲ زرهی خوزستان که قرار است در دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان محاکمه شوند، از سیمای جمهوری اسلامی ایران مرکز آبادان پخش شد. در این برنامه ۵ کودتاگر، سرهنگ کامران عزیزمرادی را عامل و محرک اصلی این کودتا در اهواز معرفی کردند. هدف کودتا نیز در صورت موفقیت، آوردن بختیار بر سر کار برای اعلام حکومت جمهوری سوسیال دمکرات ذکر شد. قبل از آغاز این مناظره، مهندس شمخانی فرمانده سپاه پاسداران انقلاب خوزستان و مسئول لشکر ۹۲ زرهی اهواز اعلام کرد که در ارتباط با کودتای نافرجام، ۳۰ تن از افراد لشکر ۹۲ زرهی در این شهر دستگیر و بازداشت شده اند؛ این افراد در هماهنگی عملیات با امریکا و عراق دست داشته اند. ضمناً در پایان مناظره، وسایلی از قبیل عکس های متعدد از شاه مخلوع و خاندان وی، تعداد زیادی مجلات مستهجن و مشروبات الکلی، مقادیری مواد منفجره و اسلحه از جمله نارنجک، اسلحه کمری، فشنگ و نیز نشریاتی از قبیل کار و کارگر که هنگام بازرسی از منازل و محل کار این افراد به دست آمده بود، از تلویزیون نشان داده شد. (۱)

در همین خصوص، حجت الاسلام موسوی جزایری نماینده امام در استان خوزستان، درباره کودتای امریکایی، نقش عراق در این توطئه و اقدامات آقای غرضی استاندار خوزستان در خنثی سازی آن، توضیحاتی داد. وی گفت:

«اینها مسلماً کودتای خیلی خطرناکی داشتند و در همان بازجویی های اولیه که پس از دستگیری شد اعتراف کردند و حتی گفته بودند که یکی شان که اسمش سرگرد ستوده است، بنا بوده فرماندار نظامی بعد از کودتا بشود و دیگری که اسمش سرگرد (سرهنگ) عزیز مرادی است و افسر مرز بوده و متأسفانه الآن هم فراری است و هنوز دستگیر نشده، بنا بوده فرمانده لشکر بشود. بعد از کشف کودتا، برادران پاسدار که مراجعه کردند به منزل سرگرد عزیز مرادی، اعلامیه های کودتا را در منزلشان یافتند.» وی در مورد نقش توطئه گران لشکر خوزستان و اینکه چه قسمتی از نقشه را بر عهده داشتند، گفت: «اینها جنبه خبری و پیروی داشتند، که به محض اینکه کودتا در مرکز صورت گرفت، بلافاصله مواضع حساس ایران را گرفته و رادیو تلویزیون را اشغال کنند و کار خودشان را انجام بدهند.»

موسوی جزایری درباره تجاوز هواپیماهای عراقی به ایران در آن شب و اینکه قرار بوده است لشکر خوزستان به جای دفاع، به آنها بپیوندد و بعد به هواپیماها اجازه پرواز داده شود و آنها به جای مواضع دشمن، مواضع دیگری را بکوبند، گفت: «درحقیقت جریان مرز عراق به این صورت بود که قبل از زمان کودتا، اینها مرز را خالی می کنند و برمی گردند به طرف پادگان؛ یعنی همان افسر

ص: ۹۸

مرز به نام سرگرد عزیز مرادی که عرض کردم دستور می دهد که تمام ابزار و تجهیزات جنگی را، تانک ها و توپ ها را، اینها را با تمام مرزبان ها، همه حرکت کنند و اینها می آیند جلو پادگان. اعضای انجمن اسلامی وقتی که متوجه می شوند، مشکوک شده و بلافاصله به استاندار اطلاع می دهند.»

وی سپس درباره نقش استاندار خوزستان در خنثی سازی این کودتا یا قسمتی از آن، افزود:

«نقش آقای غرضی به این صورت بوده که قبل از این جریان و مدت ها پیش، اعضای انجمن اسلامی و افراد متدین دیگری که در لشکر بودند کمابیش گزارشاتی به ایشان می دادند، حتی با خود بنده در تماس بودند و مرتب می گفتند انتصابات می شود و نقل و انتقال ها و حرکت های دیگری انجام می شود که کاملاً مشکوک [است] و بوی توطئه می دهد. اخیراً این گزارشات خیلی زیاد شده بود. ... پرسنل مسلمان با حالت وحشت زده و خیلی ناراحت به آقای غرضی مراجعه می کردند که ما یک اوضاع خیلی ناجوری می بینیم و یک حرکت های خیلی مشکوکی می بینیم که هیچ توجیه و تفسیری ندارد جز توطئه. آقای غرضی می فرستادند به دنبال افسران، آنها را احضار می کردند، شب تا صبح اینها را موعظه می کنند. تا اینکه روز بعد همین جریان انتقال تمام افراد و تانک ها از سر مرز به پادگان و نرفتن اینها توأم با آمدن بی موقع آنها را به اطلاع آقای غرضی می رسانند. ... بالاخره اینها دستگیر و بعد از دستگیری کاملاً مشخص می شود که یک جریان کودتای خشن و بی رحمانه ای در کار بود.»^(۱)

۱

صحبت هایی که پس از کودتای نوژه، به ویژه این روزها در برخی مجالس و محافل و رسانه ها درباره انحلال ارتش می شود، باعث شد که امام خمینی بعد از ظهر امروز در دیدار با تیمسار فلاحی جانشین ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و فرماندهان نیروهای سه گانه ارتش، درباره این موضوع نکاتی را به قرار زیر گوشزد کند:

«من بسیار متأسفم از اینکه گاهی به واسطه خیانت یا ندانم کاری های بعضی از ارتشی ها این بهانه به دست اشخاص فاسد می دهد که ارتش را تضعیف کند. ما امروز در همه ارگان های دولتی و ملی احتیاج به تقویت داریم. این مسائلی که گاهی گفته می شود و لازمه اش تضعیف ارتش یا ژاندارمری یا قوای مسلحه است، این از جانب ملت نیست؛ این از جانب آن گروه هایی است که می خواهند تضعیف کنند روحیه همه ارتش را و همه ملت را، که دنبال او چنانچه خدای نخواسته، یک مطلبی واقع بشود، اینها ضعیف باشند و این موجب تأسف است. امروز مملکت ما با این وضعی که دارد احتیاج به همفکری دارد، احتیاج به همکاری دارد، احتیاج به نظم دارد. اگر در یک کشوری نظامش تحت قواعد و تحت مسائلی که در نظام مطرح است، از اینکه فرمانده وقتی که فرمان داد باید اطاعت بشود؛ فرمانده کل قوا وقتی امری کرد باید اطاعت بشود، فرمانده های هنگ ها یا سایر جاها وقتی امر کرد باید اطاعت بشود. اگر این معنا نباشد در نظام، این دیگر نظام نیست. اگر یک نظامی

ص: ۹۹

خودش بین خودش یک بی‌نظمی‌هایی باشد، اگر قوای مسلحه در بین خودشان هماهنگی نباشد، ما توقع نداشته باشیم که کشور ما به پیش برود.»

امام سپس درباره رفتارهایی نظیر کودتای اخیر و اهداف آن چنین گفت:

«تمام این مسائل را برای ما پیش می‌آورند. یک صد نفر، دویست نفر فرض کنید وقتی که در یک گروهی فاسد شدند و خیالی داشتند، در عین حالی که خود ارتش با قدرت جلو اینها را گرفت و این طور توطئه‌ها را کشف کرد، و همین طور پاسدارها هم کمک کردند و همه با هم این توطئه را خنثی کردند، نباید در نظر اشخاص بیاید که ارتش چطور است. این ارتش همان است که خودش این کار را کرده و همان است که کردستان را و جاهای دیگر را به قوه خودش با سپاه پاسداران هماهنگ شدند و کارها را انجام دادند.»

امام خمینی در دیدار با تیمسار فلاحی جانشین ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران: من بسیار متأسفم از اینکه گاهی به واسطه خیانت یا ندانم‌کاری بعضی از ارتشی‌ها این بهانه به دست اشخاص فاسد می‌دهد که ارتش را تضعیف کند.

من متأسفم از اینکه هر جا انسان نگاه می‌کند و دست می‌گذارد یک اشخاصی هست در آن، یک اقلیت‌هایی هست در آن، که می‌خواهند ضایع کنند مطلب را؛ حتی در مجلس و دولت که می‌خواهند تعیین کنند یک جور برخوردهایی، من می‌بینم که این برخوردها برخوردهایی نیست که موافق با صلاح یک کشور باشد و موافق با اسلام باشد. امروز چنانچه، همه این ارگان‌ها به هم جوش نخورند و همه با هم همدست نباشند باید در انتظار مصیبت باشیم.»

امام خمینی با بیان اینکه «امروز اطاعت از بالادست‌ها یک امر شرعی است»، افزود: «امروز یک کسی است که بالای سر همه است و او خدای تبارک و تعالی است، که همه چیز را در ظاهر و باطن می‌بیند. اگر بخواهیم در این مملکت از این آشفتگی‌هایی که حالا مثلاً هست جلوگیری بکنیم جز اینکه هم قوای مسلح با هم و مجلس با - عرض می‌کنم - دولت، با رئیس‌جمهور، با امثال ذلک با هم، تشریک مساعی نکنند، نباید توقع داشته باشیم که مملکت ما به پیروزی‌نهایی برسد.»

امام خمینی درباره ضرورت پرهیز از بی‌نظمی و دخالت برخی ارگان‌ها در امور یکدیگر گفت:

«این را کراً من گفتم که چنانچه مثلاً در ارتش اشخاصی هستند که برخلاف موازین هستند، یا توطئه‌ای در کار دارند، یا از طاغوت هستند، یا اعتقاداتشان مضر است، یا عملشان عمل فاسد است، خود

ارتش باید این کار را بکند و اگر دادگاه‌ها آنها را از ارتش بخواهند، باید ارتش اطاعت کند؛ خود دادگاه‌ها هم مستقیماً نروند، پاسدارها هم مستقیماً نروند. نباید یک هرج و مرجی به پیش بیاید که ما به خاطر این هرج و مرج از بین برویم. باید همه قوا با هم باشند و مراتب محفوظ باشد، سلسله مراتب محفوظ باشد.

قدرت‌ها همه با هم باشند، از بالاها حرف شنوی کنند؛ ... باید الآن با هوشیاری، تمام ملت دنبال سر دولت و رئیس جمهور و ارتش و - عرض می‌کنم - ژاندارمری و پاسبان‌ها و پاسدارها باشند و هست ملت. و یک مملکتی که ملتش دنبال سر قوای انتظامی اش و قوای مسلحش باشد هیچ آسیبی نمی‌بیند.»^(۱)

۱

تنش روزافزون میان دو جناح حاکم نظام از یک سو و مناقشه بر سر انتخاب نخست وزیر در روزهای اخیر باعث نگرانی‌هایی در سطح رهبری نظام شده است. در این مورد، امام خمینی در دیدار امروز بعد از ظهر خود با فرماندهان ارتش باز هم جناح‌های موجود در مجلس و دولت را به حفظ وحدت و رعایت قوانین توجه داد.

امام خمینی در این دیدار گفت: «مملکت الآن مال خود شما هست، این طور نیست که مثل سابق باشد که شما زحمتش را بکشید منافعش را امریکا ببرد یا منافع را شوروی ببرد. الآن شما هر زحمتی را بکشید منافعش را ملت خودتان و خودتان می‌برید.

بنابراین، باید همه این قوا با هم مجتمع بشوند و همه تقویت بکنند هم را؛ مجلس باید تقویت بکند همه قوای مسلحه و همه ارگان‌های دیگر را، دولت را و رئیس جمهور را تقویت بکنند، رئیس جمهور هم باید تقویت بکند اینها را. ارتش باید از رئیس جمهور اطاعت بکند چون رئیس کل قواست، و رئیس جمهور هم باید با آنها پدرانانه رفتار بکند.

اسلام است؛ اسلام وضعش غیر آن چیزهای دیگری است که می‌خواهند قدرت‌نمایی کنند و خودنمایی کنند و هر کس خودش را نمایش بدهد. ما همه باید خودمان را فانی کنیم و همه ما دنبال این باشیم که آن مکتبمان پیش ببرد، نه دنبال این باشیم که خودمان پیش ببریم. ما خودی نداریم؛ هر چه هستیم مکتبمان است. وقتی مکتب مطرح است هم من و شما و آقا و دیگران و همه ارگان‌های دولتی و همه اینها باید خود را کنار بگذارند، دنبال مکتب باشند؛ خودشان را فانی کنند در مکتبشان.»

امام در ادامه افزودند: «این یک واجب شرعی است برای همه؛ یک واجب شرعی است برای وکلای مجلس که با دولت و با رئیس جمهور همراهی کنند، یک تکلیف شرعی است برای رئیس جمهور و دولت، که باید با مجلس هم زبان باشند و هماهنگ باشند. اگر هماهنگ باشید ما بُردیم و اگر بنا باشد هر کس از یک طرف بکشد، او بخواهد خودش را نمایش بدهد، هر کس یک طرف دیگر بکشد، پاسدارها بخواهند دخالت در - فرض کنید - ژاندارمری بکنند، ژاندارمری بخواهد دخالت در پاسدارها بکند، آنها بخواهند در ارتش دخالت بکنند، آنها را دیگر بخواهند آنجا، کمیته

ص: ۱۰۱

بخواهند در یک جای دیگر دخالت بکنند، ارگان های دیگر در جای دیگر، فاسد می شود این کار... این یک وظیفه شرعی - الهی است که من دارم به همه می گویم، نه مخصوص شما، برای همه است این؛ برای پاسدارها هست، برای پاسبان ها هست، برای ارتش هست، برای ژاندارمری هست، برای مجلس هست، برای دولت هست، برای رئیس جمهور هست. این یک مسئله شرعی است، همه مکلف اند شرعاً به اینکه کار را انجام بدهند. و آن چیزی که من می گویم این است که لازم است این و باید بشود، هر کدام به وظایف قانونی شان باید عمل بکنند. قانون برای همه وظیفه معین کرده؛ اگر یکی دست از قانون بردارد و بخواهد دخالت دیگری بکند، برخلاف شرع عمل کرده. باید هر کس همان کاری، آقای رئیس جمهور همان کاری که برایش معین کرده است قانون، همان کار مهمی که برای او قرار داده، آن کار را خوب انجام بدهد. مجلس آن وظایفی را که قانون برایش معین کرده همان را درست بکند، دیگر مجلس دخالت نکند در اجرا و قوه مجریه در قوه مقننه و هر دو در قوه قضاییه.» (۱)

از سوی دیگر، در همین خصوص روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، در گزارش نماز جمعه امروز تهران نوشت: آیت الله سیدعلی خامنه ای «در پایان خطبه اول نماز جمعه امروز تهران درباره نحوه تفکر دو جناح حاکم به اجمال مطالبی را بیان کرد. وی گفت: امروز دو جریان فکری در این جامعه وجود دارد و همه شما آن را می شناسید. افرادی که این دو جریان را هدایت می کنند هر دو نماز می خوانند، روزه می گیرند. یک جریان، جریان اسلامی و عقیده دارد که ظاهر و باطن یکی باشد. جریان دوم، جریانی است آن هم اسلامی، اما بدون این خصوصیت و معتقد است فقهی که در توضیح المسائل است فقه واقعی اسلام نیست.» وی اضافه کرد: «امروزه راه انقلاب اسلامی را امام باید تعیین کند؛ اینجاست که خط امام جان می گیرد و زنده می شود. اگر از سال ۴۲ به پیام های امام توجه کنید می بینید که موضع امام در برابر مسائل چگونه بوده است. خط امام کاملاً روشن است؛ خط امام، احترام به شعائر مذهبی [است]، خط احترام به احکام دین [است].» (۲)

اما خطبه های امروز نماز جمعه قم، در نوع برخورد جناحی متفاوت بود. آیت الله مشکینی امام جمعه این شهر، با اشاره به مسئله پرمناقشه انتخاب نخست وزیر میان دو جریان فکری در جامعه، به شدت به دولت موقت حمله کرد. وی در بخشی از خطبه های دوم نماز جمعه قم خطاب به ملت ایران گفت:

«اکنون تمام توجه ملت باید به نمایندگان محترمشان باشد و نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیز در موقعیت بسیار حساس و خطرناک هستند. آقایان و کلا- باید برای اقتصاد، فرهنگ، نظام و انتظام و کشاورزی و دامداری و صنعت و خدمات، طرحی درست بریزند و به دست قوه مجریه صحیح یعنی نخست وزیر و وزرای مؤمن و انقلابی در خط امام بسپارند.»

امام جمعه قم افزود: «ای آقای رئیس جمهور و ای و کلا، اگر نخست وزیر را آن طور که امام فرموده انتخاب کنید، قدمتان روی چشم. اگر در انتخاب دقت نکردید، ملت با شما انقلابی رفتار می کند. ... آقای رئیس جمهور می بخشید برای اینکه ماها مارگزیده هستیم، بعد از دولت موقت دیدیم آنچه را

ص: ۱۰۲

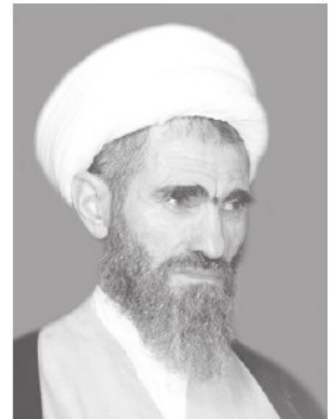
۱- همان، صص ۶۲ - ۶۰.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶.

که دیدید و هرچه شنیدیم کمتر شنیدید. جنایت ها و خیانت ها که بر این مملکت از دولت موقت شد به خدا قسم شاید زمان طاغوت این جنایت را انجام نداده بودند. بالاخره این ملت ملتی است مانند آن انسانی که مارگزیده، از طناب الوان می ترسد. می ترسم فردا وزرایی مثل وزرای آن کابینه سر کار بیایند که اولین فردش حسن نزیه بود؛ وقتی که وزیر نفت شد رفت آبادان اولین کاری که کرد برای خودش ماهی ۶۰ هزار تومان حقوق دریافت کرد. آن وقت امام وقتی که به این آقا دستور فرمودند یک یا دو روز پول نفت را برای مردم ستمدیده و مظلوم کردستان خرج کنید از انجام این کار طفره می رود و امروز این وضع در کردستان پیش می آید که هرروز بیش از ۱۰ نفر در این منطقه کشته می شوند. باید دولت موقت و هیئت حسن نیت به محاکمه کشیده شوند تا معلوم شود چرا این قدر خون در این منطقه ریخته شده. (۱)

ای وکلای مجلس شورای اسلامی، ای آقای رئیس جمهور، ملت را بشناسید، این همان ملتی است که امام فرموده: ملت انقلابی بودند ولی ما انقلابی نبودیم، و این همان ملتی است که طاغوت را به زانو در آورد. بنابراین، اگر مجلس در چارچوب اسلام عمل نکند و در خط امام نباشد، در مجلس را می بندیم و انقلابی رفتار می کنیم.» (۲)

۱

آیت الله مشکینی امام جمعه قم:
ای آقای رئیس جمهور و ای وکلا... اگر در
انتخاب [نخست وزیر] دقت نکردید ملت با شما
انقلابی رفتار می کند.

موضوع روابط متقابل ایران و شوروی در دیدار امروز کاردار سفارت شوروی در تهران با آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس و عضو شورای انقلاب، مورد بحث قرار گرفت.

آقای هاشمی رفسنجانی در پاسخ به تبریک کاردار سفارت شوروی، ضمن ابراز تشکر اظهار کرد: «ما هم متقابلاً خواستار روابط توأم با حسن هم جویی هستیم، ولی لازم است تذکر بدهم که متأسفانه بعضی نقاط تاریک در این روابط هست که ما خواستار رفع و زدودن آن هستیم. نکته اول باتوجه به سوابقی که از کشور اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی هست، توقع داریم که این کشور در رابطه اش با کشورهای دیگر پا بر جای پای امریکا نگذارد. به عنوان نمونه مسئله دخالت

ص: ۱۰۳

۱- آقایان ابراهیم یزدی (وزیر امور خارجه دولت موقت) و مهدی بازرگان (نخست وزیر دولت موقت) در واکنش به اظهارات آیت الله مشکینی جوابیه های جداگانه ای منتشر کرده اند. ر.ک: روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص آخر و روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

شوروی در کشور برادر مسلمان ما افغانستان است. نکته دوم مسئله صدور گاز ایران به شوروی است که با توجه به مبارزه رو در روی که با امپریالیسم امریکا داریم توقع داریم شوروی موقعیت ما را درک کند. زمانی که ما قیمت ها و نحوه فروش گاز ایران به شوروی را بررسی کردیم دیدیم که قیمتی که شما می پردازید یک ششم قیمت بین المللی است و این تقریباً معادل مخارجی است که دولت جمهوری اسلامی برای استخراج و انتقال گاز می نماید.»

کاردار سفارت شوروی در تهران، در پاسخ درباره مسئله قیمت گاز گفت: «ما نمی توانیم بیشتر از دوسوم قیمت قبلی افزایش دهیم چون عیناً به همین قیمت ما به کشورهای اروپای غربی می فروشیم.» وی درباره موضوع دخالت شوروی در افغانستان اظهار کرد: «در مورد افغانستان ما درحقیقت به کمک دولت آنجا رفتیم و کسانی که در آنجا بر علیه حکومت می جنگند، گروه های ضد دولتی هستند.»

در پایان این دیدار، آقای رفسنجانی پاسخ داد: «بحث گروه ها نیست، این مردم افغانستان هستند که بر علیه حکومتی که با کودتا روی کار آمد قیام کرده اند.» وی در مورد قیمت گاز نیز گفت: «در مورد قیمت گاز هم اگر ثابت شود که قیمت گازی که شما به کشورهای نظیر آلمان غربی عرضه می کنید در همین حدود است، پیشنهاد شما قابل بررسی است.»^(۱)

۱

امروز مناقشه دیگری در حوزه سیاست خارجی میان ایران و امریکا به وقوع پیوست.

به گزارش خبرگزاری یونایتد پرس از سازمان ملل، هیئت نمایندگی امریکا در مجمع عمومی سازمان ملل از سخنان شمس اردکانی رئیس هیئت نمایندگی ایران مبنی بر اینکه "ایالات متحده دشمن شماره یک صلح در کره زمین است" چنان خشمگین شد که برای اولین بار در ۱۵ سال گذشته، به اعضای هیئت تحت سرپرستی خود دستور داد فوراً و به حال اعتراض تالار سخنرانی را ترک کنند.^(۲)

لازم به یادآوری است که امروز صبح پارلمان رژیم صهیونیستی لایحه ای را تصویب کرد که براساس آن بیت المقدس پایتخت همیشگی این رژیم شود. مناخیم بگین نخست وزیر رژیم اشغالگر قدس، در این باره گفت: تمام اعضای اتحادیه ملل در نیویورک باید بدانند که بیت المقدس پایتخت همیشگی و تقسیم نشدنی اسرائیل و ملت یهود می باشد. به نوشته روزنامه اسرائیلی یدیوت اهارونت، بنا به تصمیم مناخیم بگین نخست وزیر اسرائیل، از ماه اوت آینده دفاتر نخست وزیری به بخش شرقی بیت المقدس انتقال خواهد یافت.^(۳) به همین دلیل امروز اجلاس فوق العاده سازمان ملل برای رسیدگی به پیش نویس قطعنامه ای درباره مسئله فلسطین و تعیین سرنوشت بیت المقدس، که سرانجام پس از تغییرات بسیار امروز به این اجلاس تسلیم شد، تشکیل گردید.^(۴)

ص: ۱۰۴

۱- همان، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- روزنامه اطلاعات، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶، به نقل از یونایتد پرس از سازمان ملل.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۶.

۴- ضمیمه دارد؛ روند تهیه و تصویب پیش نویس و قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل درباره مسئله فلسطین و تعیین سرنوشت بیت المقدس.

دکتر علی شمس اردکانی در نشست ویژه سازمان ملل درباره فلسطین، در برابر مجمع عمومی این اجلاسیه در سخنان بسیار تندی، رژیم اشغالگر قدس را به انگلی تشبیه کرد که از دیگران تغذیه می کند و ایالات متحده را دشمن صلح خواند. وی همچنین از کشورهای عضو سازمان ملل خواست تا اقدامات شدیدتری مانند تحریم اقتصادی علیه کشورهای حامی این رژیم انجام دهند. اردکانی افزود: «فشار سیاسی بر علیه اسرائیل به تنهایی کافی نیست و بایستی از فروش و صدور مواد خام اولیه استراتژیک به این کشورها [ی حامی اسرائیل] به خصوص امریکا، جلوگیری به عمل آید تا حمایت آنان از اسرائیل پایان یابد، زیرا اسرائیل بدون حمایت آنان نمی تواند به تجاوزات خود ادامه دهد.»^(۱)

در همین زمینه، بخش فارسی رادیو صدای امریکا گفت:

«علی شمس اردکانی که از پیش، خود را برای ایراد انتقادات شدید علیه امریکا آماده کرده بود در آغاز گفتار خود نیز اعلام کرد که به تنها مسئله موجود در دستور اجلاسیه اکتفا نخواهد کرد. اعضای هیئت نمایندگی ایالات متحده نیز با پیش بینی این امر و به دنبال مشاوره قبلی با واشنگتن هم زمان با آغاز بیانات نماینده ایران، اجلاسیه مجمع را ترک گفتند. ویلیام وندن [واندل] هویل رئیس هیئت نمایندگی ایالات متحده، متعاقباً اعلام کرد که این اقدام به منظور ادای دین اخلاقی امریکائیان به ۵۲ دیپلمات گروگان در ایران و احترام به آنان صورت گرفته است.»

این رادیو در بخش دیگری از گزارش خود افزود: «گو اینکه شمس اردکانی از گروگان های امریکایی که از آبان ماه گذشته تاکنون در اسارت به سر می برند نامی نبرد؛ با این همه، کلمه گروگان در گفتار او به گوش رسید با این تفاوت که این بار مفهوم کاملاً متفاوتی داشت. اردکانی از روابط ایران و امریکا در دوره پیش از برکناری شاه، به تلخی یاد کرد و مدعی شد که ایران به مدت ۲۶ سال گروگان آزمندی و زیاده خواهی ایالات متحده بوده است. وی همچنین گفت که طی آن دوره منابع و پایگاه های نظامی ایران برای حمایت و حفاظت از اسرائیل به کار گرفته شده است.»

به گفته رادیو امریکا: «ویلیام وندن [واندل] هویل هنگامی که از گفته های شمس اردکانی باخبر شد اظهار شگفتی کرد و گفت ایران چگونه می تواند درحالی که خود به نقض قوانین بین المللی اقدام کرده است به سایر کشورهای جهان پند و اندرز دهد.»^(۲)

ضمیمه گزارش ۳۴: مروری بر حوادث خونین اسفند ۱۳۵۸ در اندیمشک

در اسفندماه ۱۳۵۸، حوادث خونینی در اندیمشک روی داد که می توان در آن دست گروه های مخالف نظام از جمله سازمان های مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق را آشکارا مشاهده کرد که در تحریک بیکاران و تحصن در اداره آموزش و پرورش، نقش اساسی داشتند. درباره این حوادث که در روزهای شنبه ۲۵ و یکشنبه ۲۶ اسفندماه رخ داد و در جریان آن ۲ نفر کشته و حدود ۷۰ نفر مجروح شدند،

ص: ۱۰۵

۱- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری ها از سازمان ملل.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۰، تاریخ ۵/۵/۱۳۵۹، صص ۲۸ و ۲۹، رادیو صدای امریکا، ساعت ۹، ۴/۵/۱۳۵۹.

«به دنبال برنامه ریزی برای به کارگیری دیپلمه های بیکار در شهر اندیمشک، تصمیم گرفته شد که به بیکاران مجرد نیازمند ماهانه هزار تومان و متأهلین بیکار نیازمند یک هزار و پانصد تومان پرداخت گردد و برای اجرای این کار در مرکز گسترش خدماتی تولیدی و عمرانی، گروه تحقیقی به کار افتاد که این حقوق را از تاریخ ۱۲ اسفندماه پرداخت کند، ولی روز شنبه ۲۵ اسفندماه، بلافاصله بعد از انتشار آگهی نتایج انتخابات شورای ملی، عده ای جلوی ایستگاه راه آهن اندیمشک تجمع کرده و قصد اشغال خط آهن جنوب را داشته و به پلیس راه آهن دستور داده شد که به علت اهمیت خط آهن، به شدت از ورود آنان به محوطه ایستگاه جلوگیری کنند و بعد از اینکه موفق نشدند با مسالمت وارد ایستگاه شوند، به صورت پراکنده به طرف بازار اندیمشک حرکت کرده و چند مغازه را غارت کردند. بعد از این جریان بود که به علت شکایت بازاریان مبنی بر غارت مغازه هایشان، سپاه پاسداران اقدام به دستگیری ۱۰ نفر از حمله کنندگان به مغازه ها کرد. ... بعد از دستگیری آن ۱۰ نفر، عده ای حدود ۱۵۰ نفر اطراف سپاه اندیمشک جمع شده و شروع به پرتاب سنگ و دادن شعار به طرف سپاه کردند که عده زیادی از مردم به طرف داری سپاه وارد معرکه شده و در این درگیری با پرتاب سنگ از طرفین حدود ۶۰ نفر به صورت سطحی مجروح شدند و به علت استفاده بعضی ها از اسلحه غیرمجاز نیز حدود ۶ نفر مجروح شدند. در تمامی این مراحل سپاه پاسداران آرامش خود را حفظ کرده و از هرگونه تیراندازی بیجا خودداری کردند. به دنبال این حوادث در روز ۲۶/۱۲/۵۸، عده ای دوباره در اطراف سپاه تجمع کرده و به شعاردادن بر علیه سپاه پرداختند که باز مردم با آنها درگیر و حدود ۲۰ نفر را دستگیر و تحویل قاضی شرع دادند. بعد از آن، در تماسی که از سوی اکثریت مردم صورت گرفت خواستار تأمین شهر به وسیله شهرداری شدند. به دنبال این تصمیم کلیه پاسداران به مقر خود برگشته و از مردم خواسته شد که خیابان ها را ترک کنند تا شهرداری بتواند در شهر امنیت برقرار کند. در طول ۲۴ ساعتی که امنیت با شهرداری بود غارت مغازه ها، آتش زدن، حمله به خانه های افراد مذهبی و دستگیری آنان و ایراد ضرب و جرح به افراد مذهبی و به کاربردن سلاح غیرمجاز توسط عده ای از گروه های چپ گرا وجود داشت. در ساعت ۵ بعدازظهر روز ۲۶/۱۲/۵۸، در تماسی که با معتمدین شهر و نمایندگان متظاهرین گرفته شد، خواسته های زیر را ارائه دادند: ۱. اخراج پاسداران غیربومی؛ ۲. اخراج کلیه مسئولین غیربومی؛ ۳. آزادی بی قید و شرط کلیه دستگیرشدگان؛ ۴. محاکمه مسببین این حوادث؛ ۵. رسیدگی به کلیه خواسته های بیکاران؛ ۶. شهرستان شدن اندیمشک.» (۱)

ص: ۱۰۶

۱- گفتنی است که شهر اندیمشک و همه ارگان ها و ادارات دولتی آن تا سال ۱۳۶۰، توسط افراد غیربومی که اغلب از شهر دزفول اعزام شده بودند، اداره می شد که این افراد در اغلب مواقع رفتار مناسبی با ساکنان بومی اندیمشک که از طوایف مختلف بختیاری بودند، نداشتند. همان طور که از گزارش سرپرست فرمانداری دزفول نیز برمی آید، این شهر عملاً تابعی از شهرستان دزفول به حساب می آمد. حتی سپاه اندیمشک نیز زیر نظر سپاه دزفول اداره می شد و مهر و امضای مستقلی نداشت و فرمانده و شورای فرماندهی آن نیز تا شهریورماه سال ۱۳۶۰، اغلب دزفولی بودند. در این میان، گروه های مخالف نظام از جمله سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق به خصوص از اختلافات قومی که از دیرباز میان این دو شهرستان وجود داشت و نیز کمبودهای ناشی از فضای حاکم بر شهر سوءاستفاده کرده و به برخوردهای قومی و گروهی بیشتر دامن می زدند. در شهریور سال ۱۳۶۰، با اعزام نگارنده به عنوان فرمانده سپاه اندیمشک از سوی فرماندهی سپاه منطقه خوزستان، سپاه این شهر استقلال یافت و نگارنده با اعمال سیاست بومی سازی مسئولان سپاه اندیمشک، اقدام به استحکام سپاه کرد که این امر رفته رفته به دیگر ارگان های شهری و انقلابی سرایت کرد و شهر اندیمشک تا حدود زیادی استقلال خود را بازیافت و در نتیجه، فعالیت های سوء گروه های مخالف نیز تا حد زیادی فروکش کرد.

سرپرست فرمانداری دزفول در ادامه گزارش خود افزود: «به دنبال بحث های طولانی تصمیم بر این شد که محاکمه تمامی افراد و دستگیرشدگان توسط قاضی شهر بلافاصله روشن شود و هیچ گونه تجمع صورت نگیرد. ... در این حوادث گروه های چپ نقش اساسی و رهبری دارند. تعداد زخمی های با چوب و چماق از طرفین درگیر حدود ۷۰ نفر و تعداد کشته شدگان ۲ نفر [...] در تمامی مراحل، پاسداران آرامش خود را حفظ و از هرگونه دامن زدن به تشنجات خودداری کرده اند.» (۱)

رئیس شهربانی این شهر نیز در گفت و گویی تلفنی با خبرنگار خبرگزاری پارس در اهواز با اشاره به اجتماع ۳ هزار تن از افراد بیکار این شهر در آموزش و پرورش اندیمشک در بیست روز قبل، گفت:

«چون طبق توافق حاصله ظرف ده روز به خواست های آنان رسیدگی نشد، صبح روز شنبه ۲۵/۱۲/۵۸، چهار هزار تن با نام افراد بیکار با اجتماع در مقابل راه آهن اندیمشک مانع خروج مقامات ناحیه لرستان شدند. وی افزود: به دنبال این اجتماع قرار شد، بعدازظهر همان روز نمایندگان این عده جلسه ای با مقامات استان داشته باشند که متأسفانه به علت حمله اجتماع کنندگان به بازار اندیمشک و غارت اجناس که منجر به دخالت پلیس و سپاه پاسداران و دستگیری ۱۰ تن از آنان شد، این جلسه تشکیل نگردید.» رئیس شهربانی اندیمشک اضافه کرد: «در پی این دستگیری، بقیه در اطراف سپاه پاسداران اجتماع کرده و خواستار آزادی دستگیرشدگان شدند و مذاکراتی نیز برای آزادی آنان صورت گرفت، ولی در این موقع با دخالت عده ای دیگر، درگیری شدیدی در گرفت و دو گروه با پرتاب سنگ به سوی یکدیگر که باعث زخمی شدن حدود ۶۰ نفر شد، به مسئله دامن زدند.» وی افزود: «در جریان درگیری های شامگاه شنبه که تا ساعت سه و نیم بامداد روز بعد ادامه داشت و مأمورین با شلیک تیر هوایی سعی در خاتمه دادن به آن داشتند، حدود ۲۰ مغازه غارت شد که مقداری از اجناس پس گرفته و تحویل سپاه پاسداران شد.» (۲)

ضمیمه گزارش ۴۰: روند تهیه و تصویب پیش نویس و قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل درباره مسئله فلسطین و تعیین سرنوشت بیت المقدس

خبرگزاری پارس از نیویورک درباره مفاد طرح قطعنامه پیشنهادی ۳۴ کشور عضو سازمان ملل از جمله جمهوری اسلامی ایران به اجلاس فوق العاده مجمع عمومی چنین گزارش داد:

«نکات اساسی این طرح که در مقدمه شامل ۵ بند و در قسمت اجرایی حاوی ۱۲۳ بند است و پس از مذاکرات و تبادل نظرهای وسیعی در گروه غیرمتعهد و نظر نمایندگی ناظر سازمان آزادی بخش فلسطین تدوین شده است به شرح زیر می باشد: مجمع عمومی ضمن بررسی مسئله فلسطین در اجلاس فوق العاده خود با اعتقاد بر اینکه عدم موفقیت حل این مسئله، صلح و امنیت بین المللی را به شدت به مخاطره می افکند و با اظهار تأسف از اینکه شورای امنیت در جلسه مورخ ۲۰ آوریل ۱۹۸۰ خود در نتیجه رأی منفی ایالات متحده نتوانست براساس توصیه کمیته اعمال حقوق غیرقابل انتظار مردم فلسطین تصمیمی بگیرد و پس از شنیدن سخنان نماینده ناظر سازمان آزادی بخش فلسطین به عنوان نماینده مردم فلسطین ...

۱. بار دیگر قطعنامه های ۳۲۳۶ و ۳۲۳۷ مورخه ۲۲ نوامبر ۱۹۷۴ و تمام قطعنامه های دیگر مصوب خود را در زمینه مسئله فلسطین یادآوری و تأیید نماید.

۲. به خصوص تأکید می نماید که بدون خروج اسرائیل از تمام سرزمین های اشغالی فلسطین و عرب از جمله بیت المقدس و بدون حل عادلانه مسئله فلسطین بر مبنای تحقق حقوق غیرقابل انتظار مردم فلسطین، صلح همه جانبه و عادلانه و پایدار در خاورمیانه امکان پذیر نخواهد بود.

۳. بار دیگر حق مردم فلسطین را برای بازگشت به خانه و اموال خود در فلسطین که از آن رانده و ریشه کن شده اند تأکید می کند.

ص: ۱۰۷

۱- سند شماره ۴۳۲۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرپرست فرمانداری دزفول به تهران - وزارت کشور، ۲۸/۱۲/۱۳۵۸.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۶۱، ۲۷/۱۲/۱۳۵۸، صص ۴۳، اهواز - خبرگزاری پارس، ۲۶/۱۲/۱۳۵۸.

۴. حقوق غیرقابل انتظار مردم فلسطین از جمله حق خودمختاری، بدون دخالت از خارج و حق استقلال و حاکمیت ملی و حق تأسیس یک دولت مستقل حاکم را تأکید می نماید.

۵. حق سازمان آزادی بخش فلسطین را به عنوان نماینده مردم فلسطین برای شرکت در تمام کوشش ها و مباحثات و کنفرانس های مربوط به مسئله فلسطین و وضع خاورمیانه در چارچوب ملل متحد و براساس برابری یادآوری می نماید، اصل اساسی غیرقابل قبول بودن گرفتن سرزمین از راه توسل به زور را مجدداً تأکید می نماید.

۶. از اسرائیل می خواهد تا به طور کامل و بدون قید و شرط از تمام سرزمین های اشغالی فلسطین و عرب که از ژوئن ۱۹۶۷ تسخیر نموده از جمله بیت المقدس با اموال و خدمات آن به صورت دست نخورده خارج شود و مصرانه خواستار است که تخلیه تمام این سرزمین ها پیش از پانزدهم نوامبر ۱۹۸۰، آغاز شود.

۷. مخالفت خود را با تمام سیاست ها و نقشه های اسرائیل به منظور اسکان فلسطینی ها در خارج از میهن خودشان ابراز نماید.

۸. از شورای امنیت درخواست می کند تا چنانچه اسرائیل از اجرای مفاد این قطعنامه سر باز زند برای بررسی وضع و اتخاذ تدابیر مؤثر برطبق فصل هفتم منشور ملل متحد اجرای مجازات سیاسی و اقتصادی تشکیل جلسه دهد. (۱)

بخش فارسی رادیو صدای امریکا نیز درباره آخرین تغییرات پیش نویس این قطعنامه چنین گفت:

«پیش نویس قطعنامه ای که سرانجام به اجلاسیه مجمع عمومی تسلیم شده است به میزان قابل ملاحظه ای طی چند روز گذشته تغییر و تعدیل یافته و بسیاری از شرایط حاد پیش نویس اولیه حذف شده است. از جمله در متن نهایی از ضرورت نظارت سازمان ملل بر خروج اسرائیلی ها از سرزمین های اشغالی و همچنین بازپس دادن این اراضی به سازمان آزادی بخش فلسطین یاد نشده است. به علاوه، از قید پرداخت خسارت به فلسطینی هایی که از بازگشت به مرزوبوم خود چشم پوشی کرده اند خودداری شده و درمورد قطع کمک های نظامی و اقتصادی به اسرائیل تازمانی که به اشغال سرزمین های اعراب ادامه می دهد نیز مطلبی گفته نشده است. باین همه، قطعنامه کنونی نیز حاوی مطالبی است که کماکان از نظر اسرائیل و ایالات متحده غیرقابل قبول می باشد. در این قطعنامه توصیه شده است که اسرائیل برنامه خروج از کلیه اراضی اشغالی از جمله بیت المقدس را بدون قید و شرط از پانزدهم ماه نوامبر آغاز کند، آوارگان فلسطین به خاک خود بازگشته و به تشکیل یک کشور مستقل فلسطینی اقدام نماید. سازمان آزادی بخش فلسطین در شرایط برابر در هرگونه مذاکرات مربوط به صلح در خاورمیانه مشارکت داشته باشد. در متن نهایی قطعنامه به منظور جلب نظر موافق کشورهای اروپای غربی تغییرات کلی حاصل شده و لحن آن به میزان قابل ملاحظه ای ملایم تر شده است؛ باین همه، کشورهای اروپای غربی اعلام کرده اند که از دادن رأی به این قطعنامه امتناع خواهند کرد چراکه در آن از شناسایی موجودیت اسرائیل در محدوده مرزهای مطمئن و قابل قبول یاد نشده است. ولی تردیدی نیست که قطعنامه حاضر آراء لازم برای تصویب در مجمع عمومی ویژه را حائز خواهد شد و گو اینکه لیست سخنرانان باقیمانده همچنان بلند است، ولی نظر مقامات سازمان ملل بر آن است که اقدام به رأی گیری آتی روز دوشنبه آینده امکان پذیر می باشد. اسرائیل از پیش اعلام کرده است که قطعنامه مصوبه مجمع عمومی ویژه را به هر صورت که باشد محترم نخواهد شمرد چراکه اجلاسیه حاضر غیرقانونی می باشد. و گفتنی است که به موجب مفاد قطعنامه چنانچه اسرائیل به مصوبات مجمع عمومی ویژه عمل نکند با اقدام تحریمی مواجه خواهد شد.» (۲)

بالاخره در روز دوشنبه ۶/۵/۱۳۵۹، قطعنامه سازمان ملل در پایان یک اجلاس اضطراری شش روزه، با ۱۱۲ رأی مثبت در مقابل ۷ رأی منفی و ۲۴ رأی ممتنع به تصویب رسید. ایالات متحده به همراه کانادا، استرالیا، نروژ، جمهوری دومینیکن و گواتمالا در کنار اسرائیل علیه

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۶، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۰، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۲۸، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۹، ۴/۵/۱۳۵۹.

اروپای غربی نیز به این قطعنامه رأی ممتنع دادند. ویلیام واندل هوپل، که در روز جمعه ۳/۵/۱۳۵۹ برای نخستین بار ظرف ۱۵ سال گذشته، در اعتراض به سخنان نماینده ایران سالن را ترک کرد، قبل از رأی گیری در رد قطعنامه مذکور آن را محکوم ساخت. اما از نظر اعراب تندرو این قطعنامه حداقل قابل قبول برای مصالحه است. متون قبلی قطعنامه شامل دستور به کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل، برای اعزام یک نیروی حافظ صلح این سازمان به کرانه غربی رود اردن بود. اما بعداً این قسمت جای خود را به تقاضای ایجاد یک مکانیسم پیچیده سازمان ملل برای حصول اطمینان از اجرای این قطعنامه ها داد. این تقاضا نیز نهایتاً حذف شد و در متن نهایی فقط از والدهایم خواسته شده است که در جهت اجرای این قطعنامه اقدامات ضروری را به عمل آورد که این خود تقاضای بغرنج تری است که به گفته دیپلمات ها فقط والدهایم را ملزم می دارد که در اجلاس بعدی مجمع عمومی گزارش دهد که اوضاع تغییری نکرده است. یهودا بلوم نماینده اسرائیل در سازمان ملل، در اجلاس ۳/۵/۱۳۵۹ گفت: «کشور متبوع وی این قطعنامه و نیز اجلاس ویژه را که موجد آن است غیرقانونی و غیرمنطقی می داند.» وی همچنین تأکید کرد که اسرائیل این موضع خود را که بیت المقدس پایتخت جدایی ناپذیر این کشور است و ملاحظات امنیتی عقب نشینی کامل اسرائیل را از اراضی اشغال شده در سال ۱۹۶۷ دربرنمی گیرد، تغییر نخواهد داد. (۱)

ص: ۱۰۹

باینکه امروز نسبت به روز گذشته، آرامش نسبی بر مرزهای ایران و عراق حاکم بود، تشنج و ناامنی همچنان محسوس است و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، عملاً در وضعیت فوق العاده به سر می برند.

این آرامش نسبی شب هنگام به هم خورد و در منطقه عمومی قصرشیرین «از ساعت ۱۰ شب تا یک بامداد، پاسگاه برار عزیز زیر آتش توپ های ارتش عراق قرار گرفت که با آتش متقابل پاسداران و ارتش مستقر در منطقه، این آتش متوقف شد.»^(۱) در منطقه نفت شهر و پاسگاه های خان لیلی نیز درگیری های پراکنده که از شب پیش آغاز شده بود تا بامداد امروز، ادامه داشت که ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مأموران ژاندارمری و جوانمردان حملات نیروهای بعث عراق را دفع کردند.^(۲) در این درگیری ها یک درجه دار ژاندارمری و ۲ سرباز وظیفه مجروح شدند.^(۳) گزارش دیگری از کرمانشاه حاکی است که از ساعت ۲۲ تا ساعت ۶ بامداد روز بعد، درگیری های پراکنده ای در تنگ هوان و تنگ ترشابه بین نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از یک سو و مهاجمان مسلح که از حمایت ارتش بعث عراق برخوردار بودند، از سوی دیگر رخ داد. در این درگیری ۲ تانک ارتش بعث عراق از بین رفت و یکی از پاسداران انقلاب اسلامی ایران مجروح شد.^(۴)

همچنین، امروز ستاد خبری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز اعلام کرد:

«در پی انتقال نیرو از سوی سپاه پاسداران به نوار مرزی در منطقه دشت آزادگان برای کارهای فرهنگی و حفاظت و پاسداری از مرزها طی هفته گذشته، از سوی مزدوران بعث عراق با موشک آر.بی.جی ۷ به روستاهای مشمشیه و برگه در نوار مرزی دشت آزادگان که محل استقرار پاسداران اعزامی به این منطقه است، حمله شد که با آتش متقابل برادران پاسدار و عشایر مسلمان و غیور منطقه، این حملات دفع

و

ص: ۱۱۱

۱- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲، گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۷، به نقل از مسئول سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس.

۴- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶.

خشتی شد. این گزارش حاکی است که این حملات هیچ گونه خسارتی را به همراه نداشته است.»(۱)

از سوی دیگر، در ادامه تحرکات مرزی عراق، امروز هم در منطقه قصرشیرین و نیز مرز آبی آبادان، فعالیت هایی مشاهده شد. گزارش مرزبانی قصرشیرین در مورد تحرکات نیروهای عراق در این منطقه حاکی است: «در ساعت ۱۰:۳۰ مورخ ۴/۵/۵۹، سربازان عراقی مستقر در بند باریک منطقه خود، روبه روی پاسگاه هدایت (ایران) در نزدیک خط مرز مشغول کندن سنگر بودند.»(۲) رکن ۲ ستاد لشکر ۹۲ زرهی خوزستان نیز گزارش داد: «در مورخ ۴/۵/۵۹، کلیه پاسگاه های مرزی تابع گروهان شرطه فاو تقویت گردیده اند. در این تقویت به هر پاسگاه ۱۵ نفر سرباز، ۲۵ قبضه کلاشینکف، ۱۵ صندوق مهمات، ۳ خودرو ایفا و ۲ جیب روسی واگذار گردیده (است. ضمناً) ارتباط پاسگاه ها به وسیله بی سیم های ساخت شوروی با برد ۱۰۰ کیلومتر صورت می گیرد.»(۳)

همچنین، منابع ایران از درگیری های جزئی در داخل نیروهای مسلح عراق گزارش می دهند که معمولاً به سرعت تحت کنترل قرار می گیرد. در این مورد براساس گزارشی که عصر امروز به خبرگزاری پارس مرکز کرمانشاه رسید: «در پادگان خانقین کشور عراق اغتشاش روی داده است.» بنا به همین گزارش، به نقل از منابع مطلع و فراری از ارتش عراق: «عده ای از افسران و سربازان پادگان خانقین مرکز اسلحه و مهمات پادگان خانقین را اشغال و تحت تصرف خود درآوردند.»(۴)

۱

هم زمان با تیرگی روزافزون مناسبات ایران و عراق و شدت یافتن درگیری های مرزی و تحرکات نظامی، تبلیغات رسانه های عراق همچنان با شدت بیشتری جهت تحریک مردم عرب خوزستان و تحریکات "عربستان سازی" ادامه دارد. امروز نیز از بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد در برنامه موسوم به "صدای جزیره و خلیج عربی" تفسیر زیر پخش شد:

«شنوندگان عزیز، رژیم فاشیستی ایران می پنداشت که به آسانی می شود نهضت رهایی بخش ملی را در عربستان [خوزستان] نابود کرد و ملت این منطقه را به زانو درآورد و او را وادار نمود که دست از خواسته های به حق خود که پیشاپیش آنها "خودمختاری" است، بردارد؛ لیکن حوادث اخیر و جریاناتی که در طول این ۱۵ ماه اخیر در عربستان می گذرد ثابت کرد که پنداشتن (پندارهای) مورد بحث رژیم فاشیستی ایران در مورد عربستان خواب و خیالی بیش نبوده که در افکار... [آیت الله] خمینی رخنه کرده است؛ همچنان که در افکار شاه رسوخ کرده بود. ... از زمانی که امپراتوری پهلوی سرنگون شد و دارودسته [آیت الله] خمینی زمام امور را در دست گرفته اند، عربستان تدریجاً به صورت رزمگاه عملی و میدان نبرد حقیقی درآمده است و نیروهای ارتش [آیت الله] خمینی که همانا نیروهای سرکوب ملت عرب عربستان شاه هستند

ص: ۱۱۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرنگار جمهوری اسلامی از اهواز؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۲- سند شماره ۱۱۴۹۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقر)، ص ۹۳، از سپاه (فرماندهی) به ستاد غرب، ۶/۵/۱۳۵۹، پیرو تلفنگرام سماجا، ۵/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۹۳، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات)، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، اخبار برون مرزی، شماره سریال ۲، ص ۱، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

با روش های مختلف مناطق عربی را به صورت خرابه ها درمی آورند و نیروهای هوایی این رژیم که هواپیماهای آن اکثراً ساخت امریکاست، به نیروهای دیگر ارتش در سرکوب مردم عربستان کمک کرده تا خانه های ملت عرب را در این منطقه همراه با مدارس، مساجد، دانشگاه ها و بیمارستان ها درهم بکوبند. علاوه بر نیروهای ارتشی و هوایی، پاسداران انقلاب نیز در امر اهانت به سالخوردگان، زنان و کودکان نقش خود را داشته و دارند و نیازی به بیان نیست. تمام این جنایات را [آیت الله] خمینی و جلالدان و دارودسته و نیروهایش علیه عربستان به این خاطر به کار بستند تا شاید آتش انقلاب ملی و آزادی بخش را نزد توده های عربستان خاموش سازند و بدین وسیله عربستان را جزء لاینفک خاک رژیم نژادی فارسی قرار دهند و ملت عرب آن را در برابر خود وادار به تسلیم نمایند؛ لیکن علی رغم انواع مرگ ها، خرابی ها و نابودی هایی که به وسیله جلالدان خلق های ایران علیه ملت عرب عربستان صورت گرفته است، آیا این جلالدان توانسته اند مبارزات خلق های قهرمان را در عربستان [خوزستان] نابود سازند؟ پاسخ این پرسش بدون تردید منفی است و بهترین گواه، افزایش روزافزون و اوج گیری شدید عملیات قهرمانانه و مسلحانه جوانان عربستان علیه افراد و تأسیسات [آیت الله] خمینی است؛ عملیاتی که نه تنها در دل فاشیست ها دلهره ایجاد کرده بلکه آنان را ناچار ساخته تا به شکست های خود اعتراف کنند. (۱)

۱

درگیری ایران و عراق، در عرصه های خارج از دو کشور، از جمله در لبنان نیز بروز دارد.

امروز هنگام تشییع جنازه ریاض طه، رئیس سندیکای مطبوعات لبنان که چند روز قبل کشته شد، تیراندازی شدیدی میان اعضای سازمان شیعیان و طرف داران انقلاب ایران (امل) و افراد مسلح حزب بعث که تحت حمایت عراق هستند، در گرفت. خبرگزاری آسوشیتدپرس از بیروت، ضمن نقل این خبر افزود: «به گفته شاهدان عینی شدت تیراندازی به حدی بود که سلیم الحوص، نخست وزیر لبنان، که در مراسم شرکت داشت ناچار شد به یک هتل پناهنده شود. شاهدان عینی گفتند: در محل دیگری نزدیک به محل این حادثه تیراندازی دیگری میان سازمان امل و یک گروه از چریک های فلسطینی در گرفت.» (۲) گزارش خبرگزاری فرانسه از بیروت در مورد این درگیری ها به نقل از رادیو صدای لبنان وابسته به محافظه کاران، حاکی است: «در جریان زدوخوردهای شدیدی که بعدازظهر دیروز (شنبه) بین سازمان امل جنبش شیعیان و جبهه آزادی بخش عرب (طرف داران عراق) در شهر بعلبک روی داد ۱۶ نفر کشته و عده زیادی زخمی شده اند. به گفته رادیو محافظه کاران لبنان، پس از مداخله نیروهای بازدارنده عرب، زدو خورد بین واحدهای سازمان امل و جبهه آزادی بخش عرب پایان یافت.» (۳)

ص: ۱۱۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۰، تاریخ ۵/۵/۱۳۵۹، صص ۳۳ و ۳۴، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۹:۴۵، ۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از بیروت.

۳- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری فرانسه از بیروت.

در غرب کشور تحرکات ایذایی همچنان تداوم دارد و در این میان، عراق علاوه بر فعالیت تبلیغاتی و سیاسی بر ضد ایران، در حمایت، تجهیز و سازماندهی ضدانقلابیون ایرانی معاند با نظام نیز فعال است.

امروز نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی اعلام کرد: «اخیراً تعداد ۷۰ نفر از افراد کومه له در حوالی پاسگاه بناسورت عراق روبه روی آبادی "بایو" مشاهده گردیده است.»^(۱) گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مریوان نیز حاکی است که «تعدادی تانک و افراد نامشخص در حدود ساعت ۱۶ روز ۴/۵/۵۹، در مسیر اورامانات به سروآباد در حال حرکت مشاهده شده اند.» در ادامه این گزارش آمده است: «دکتر [مداح] نقشبندی رهبری عملیات را جهت تصرف پاسگاه "شویه" واقع در سه راهی سنندج - مریوان به عهده دارد.»^(۲) همچنین برابر اعلام نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی: «روزانه تیراندازی های پراکنده در سطح شهر سنندج از طرف ضدانقلابیون به عمل می آید که به وسیله نیروهای خودی پاسخ داده می شود.»^(۳)

خبرگزاری پارس از کرمانشاه نیز گزارش داد: «گروه ضربت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در بانیوند روز شنبه گذشته (۴/۵/۵۹) در ادامه عملیات پاک سازی ارتفاعات "ماکوان"، در دامنه این کوه که مقر مهاجمان مسلح و عناصر ضدانقلاب است، به مدت ۲ ساعت با مهاجمان مسلح درگیر شد.»^(۴)

همچنین، در ادامه پاک سازی مناطق آزادشده، سازمان پیشمرگان مسلمان کرد اعلام کرد که امروز یک قبضه اسلحه یوزی و مقدار زیادی مواد منفجره و تعدادی فشنگ ژ ۳ از مغازه ای در سنندج کشف و ضبط شده است.^(۵) در منطقه خوی نیز دومین اطلاعیه ستون عملیاتی ژاندارمری مستقر در این شهر، درخصوص پاک سازی منطقه قطور و الندی، منتشر شد. در بخشی از این اطلاعیه خطاب به اهالی منطقه مذکور آمده است: «با عنایت خداوند متعال، با همکاری اکثریت اهالی و ساکنین بخش قطور و الندی تا روز ۴/۵/۵۹، ۹۱۴ قطعه جنگ افزار غیرمجاز و ۴۲۵۵ تیر فشنگ جمع آوری و ضبط شد.»^(۶)

بهرنگ، فرماندار میاندوآب، درباره آتش سوزی خرمن ها در روستای خان کندی از توابع این شهر در چند روز گذشته، گفت: «در روزهای اخیر گروه های مسلح غیرقانونی که همواره از پیشرفت های انقلاب اسلامی ایران و وحدت خلل ناپذیر امت مسلمان در وحشت و هراس به سر می برند با پرتاب خمپاره های منور موجبات ناراحتی مردم مسلمان را فراهم کرده و حتی خرمن های آنها را به آتش می کشند و وقیحانه تر اینکه این گروه ها با نشر اکاذیب، برادران ارتشی را عامل این اعمال ننگین معرفی می نمایند که این قبیل شایعات را به شدت تکذیب می کنیم.»^(۷)

امروز همچنین یک حرکت مشکوک در مرز استان آذربایجان غربی با شوروی رخ داد. به گزارش سپاه پاسداران بيله سوار در نوار مرزی ایران و شوروی، «در ساعت ۱۸، یک فروند هلیکوپتر حدود ۸ کیلومتر در خاک ایران می آید، ولی از آنجا که برادران پاسدار، قوانین و روابط مرزی بین دو کشور را نمی دانند، هیچ گونه اقدامی نمی کنند.»^(۸)

ص: ۱۱۴

۱- سند شماره ۵۶۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج ۲، ص ۵۸، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۴/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۱۱۴۹۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۹۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد

غرب، ۵/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۶۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۵- روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۶- روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرنگار کیهان از خوی.

۷- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵، به نقل از خبرنگار کیهان از ارومیه.

۸- سند شماره ۴۰۹۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، شماره ۵، ص ۱، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

علاوه بر درگیری های مناطق کردنشین، در برخی مناطق دیگر کشور نیز برخوردهای خونینی بین گروه ها و جریان های مخالف نظام و مردم مشاهده می شود که گاه با تلفات انسانی فراوان همراه است. از جمله:

در لنگرود، به گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی:

«عصر روز شنبه ۴/۵/۵۹، در پی اشغال فرمانداری لنگرود که به وسیله فدائیان و مجاهدین خلق [منافقین] صورت گرفته بود، جوانان انجمن اسلامی به سوی فرمانداری حرکت نمودند و پس از آزادساختن فرمانداری از اشغال توطئه گران هنگامی که افراد به منازل خود مراجعت می کردند با یک توطئه حساب شده و حمله غافلگیرانه، یکی از جوانان وارسته و رزمنده انقلابی به نام سیدجلال نورمحمدی به وسیله ضربات چوب و چماق گروه های ضد مردمی به درجه شهادت نائل آمد و تنی چند از جمله برادر نجفی به وسیله چاقو مجروح و در بیمارستان لنگرود بستری شدند. تعدادی از توطئه گران دستگیر [شدند] ولی شاهپور نوربخش قاتل فراری است. ضمناً به گفته آگاهان، شاهپور نوربخش از هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] می باشد. گزارش دیگر حاکی است به دنبال دستگیری تعدادی از توطئه گران، این گروهک ها همچون عمال محمدرضاخان به مسجد امین لنگرود حمله کرده و شیشه های مسجد را با پرتاب سنگ شکستند.» (۱)

در آبیگ قزوین، به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی: «شنبه شب در روستای نظرآباد مقدم بین روستاییان و عده ای از تظاهرکنندگان درگیری هایی به وجود آمد. این گروه به عنوان اعتراض به دادگاه های انقلاب در رابطه با اعدام تقی شهرام تجمع کرده بودند. خبرنگار ما در محل از روحانی معروف نظرآباد حجت الاسلام غلامحسین غلامی، که مستقیماً در جریان واقعه بود، چگونگی ماجرا را جویا شد. وی اظهار داشت: عناصر ضد خلقی به تخریب خانه های مستضعفین مبادرت ورزیدند و تعدادی از جوانان مسلمان این روستا را مجروح کردند. این درگیری ها با دخالت مأمورین پاسگاه ژاندارمری نظرآباد و سپاه پاسداران کرج به پایان رسید. حجت الاسلام غلامی اظهار داشت: در این رابطه ۳ تن به اسامی... دستگیر شدند.» (۲)

در شیراز، به گزارش خبرنگار روزنامه اطلاعات: «۳۵ تن از اعضا و هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] که در درگیری های این شهر دستگیر شده بودند، به اتهام پرتاب سه راهی، بمب آتش زار، آتش زدن اماکن عمومی و توطئه علیه جمهوری اسلامی ایران، هریک با قرار ۳۰۰ هزار تومان زندانی شدند.» بنا به همین گزارش، بازداشت شدگان در نامه ای که برای مقامات مملکتی فرستادند، به بازداشت خود اعتراض و اعلام کردند که اعتصاب ملاقات می کنیم و اگر به خواسته هایمان رسیدگی نشود، دست به اعتصاب غذا خواهیم زد. در پایان این گزارش آمده است: ۲۰ نفر که در این درگیری مجروح شده بودند، اعلام جرم خود را به دادستانی انقلاب شیراز ارائه دادند.» (۳)

ص: ۱۱۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرنگار جمهوری اسلامی از لنگرود.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، به نقل از خبرنگار انقلاب اسلامی از آبیگ.

۳- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرنگار اطلاعات از شیراز.

در تنکابن، به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی: «ساعت ۱۱:۳۰ شب، عده ای از عناصر ضدانقلاب و از عوامل رژیم سابق و سردمداران حزب خلق مسلمان ساقی کلایه به مسجد جامع شهر و حجت الاسلام راشد یزدی که در حال سخنرانی بود حمله کرده و شیشه های مسجد را شکسته و عده ای از مؤمنین داخل مسجد را مورد ضرب و شتم قرار دادند و بیش از دو ساعت مسجد را در محاصره و اشغال خود داشتند که به وسیله برادران سپاه پاسداران و ژاندارمری، حلقه محاصره شکسته و برادران و خواهران داخل مسجد را که وحشت زده بودند خارج کردند و عوامل اصلی این حادثه را دستگیر کردند.»^(۱)

در این حال در اندیمشک، امروز اطلاعیه ای از طرف دادگاه انقلاب اسلامی دزفول صادر شد. در بخشی از این اطلاعیه که در اختیار خبرگزاری پارس در اهواز قرار گرفته، آمده است:

«بدین وسیله به تفاله های رژیم شاهنشاهی که در قالب مسخره گروه های ورشکسته در راه تداوم انقلاب اسلامی سنگ اندازی می کنند و در پی ایجاد آشوب و برادرکشی در اندیمشک هستند اکیداً هشدار داده می شود که هرگونه توطئه در نطفه خفه خواهد شد، هشدار می دهیم که هرگونه اخلال در نظم عمومی و بیان شعارهای ضداسلامی، محاربه با حکومت اسلامی تلقی شده و با توکل به خداوند درهم کوبنده ستمگران و تکیه بر نیروی عظیم مردم، به شدت سرکوب خواهد شد.»^(۲)

۱

در حالی که امروز صبح، محاکمه ۶ نفر دیگر از عوامل کودتای نافرجام تیرماه گذشته، در دادگاه ویژه انقلاب مستقر در زندان اوین آغاز شده است،^(۳) خبرهایی از تحرکات و اقدامات منسوب به عوامل دیگر این شبکه،^(۴) در رسانه ها به چشم می خورد. حجت الاسلام حسینی، سرپرست پاک سازی ادارات استان گیلان، خبر داد که تعدادی از کارکنان دولت و بازاریان رشت مبالغی برای تشکیلات توطئه مزبور جمع آوری کرده اند که به زودی جزئیات آن فاش خواهد شد.^(۵)

خبرگزاری پارس نیز از تهران گزارش داد: «ساعت ۲۲ دو شب پیش [امروز]، شخصی که خود را سخنگوی سازمان پاک سازان مجلس^(۶) می نامید و از معرفی خود امتناع می کرد در یک تماس تلفنی با خبرگزاری پارس و در رابطه با انفجار بمب در پاساژ کمپانی، این اطلاعیه را منتشر کرد.» بخشی از این اطلاعیه به نقل از خبرگزاری پارس، چنین است: «پس از نادیده گرفتن خواسته های به حق ما که از طریق بمب گذاری در پاساژ کمپانی خواستار استعفا

ص: ۱۱۶

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تنکابن.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۳- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- نظر به پیوستگی تشکیلاتی شبکه مزبور با عراق، تحرکات یادشده در این گزارش را همچنین می توان در زمره اقدامات عوامل داخلی عراق قرار داد.

۵- همان، ص آخر.

۶- شواهد و قرائن نشان می دهد که افراد ساواک منحل که برخی شان با کودتاگران ارتباط داشته اند، تحت این نام به بمب گذاری و خرابکاری مشغول بودند.

رفسنجانی... شده بودیم و به خواسته ما جامعه عمل نپوشانیدند، برای دومین بار اعلام می کنیم اگر به خواسته ما که به نفع این ملت زودباور است گوش فراندهند ما عملیات بمب گذاری و خرابکاری که منجر به کشته شدن افراد می شود، را ادامه خواهیم داد. ...» (۱)

در این حال، به گزارش روزنامه اطلاعات، شب هنگام دو بمب که در نزدیکی منزل حجت الاسلام معادیخواه کار گذاشته شده بود به همت پاسداران کمیته منطقه و مرکز پلیس، کشف و خنثی شد. سخنگوی پاسداران کمیته منطقه با اعلام این خبر گفت: «ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه به ستاد مرکزی این کمیته اطلاع داده شد که یک بسته مشکوک در نزدیکی منزل حجت الاسلام معادیخواه در ظرف زباله وجود دارد. پاسداران این کمیته بلافاصله به محل اعزام و موفق می شوند دو بمب قوی را که قرار بود در ساعت ۱۲ شب منفجر شود، کشف نمایند.» وی افزود: «ما بلافاصله با مرکز پلیس تماس گرفتیم و مأمورین پلیس در محل حاضر و موفق شدند دو بمب مذکور را خنثی کنند. این سخنگو اضافه کرد که قدرت این دو بمب بسیار زیاد بود و اگر منفجر می شد تا حدود چندین خانه اطراف محل بمب گذاری را ویران می کرد.» (۲)

همچنین، «ساعت ۱۵ دیروز [۴/۵/۱۳۵۹]، یکی از دو موتورسواری که قصد داشتند بمبی به داخل اتوبوس پر از مسافر شرکت واحد خط میدان بهارستان - میدان شهدا پرتاب کنند، توسط مأموران انتظامی و با همکاری مردم دستگیر شد. نفر دیگر با استفاده از شلوغی خیابان ها موفق به فرار گردید.» (۳)

در این باره، نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده نیز در تفسیری بر نقش ساواکی های فراری در چنین حوادثی تأکید کرد و نوشت: «دست ساواکی ها را می توان از پشت تمام حوادثی که در چند ماه اخیر در ایران روی داده است به آسانی مشاهده نمود. فعالیت ساواکی ها چند رشته مهم را در بر می گیرد. ... ضدانقلاب پس از هر شکست برای آنکه اظهار وجود کند، بر جنگ روانی و تبلیغی خود شدت می بخشد. انفجار اخیر در تهران که ۶ کشته و ۱۰۰ زخمی به جای گذاشت، هدفی جز بالابردن روحیه ضدانقلاب پس از کشف توطئه اخیر نداشت.» (۴)

۱

در پی رایزنی ها و اظهارنظرها درباره انتخاب و معرفی نخست وزیر، که همچنان از سوی افراد و محافل گوناگون ادامه دارد، سرانجام امروز بنی صدر در نامه ای به هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، مهندس مصطفی میرسلیم را به عنوان نخست وزیر پیشنهادی معرفی کرد. روزنامه کیهان ضمن درج این مطلب، می افزاید: «چنین برمی آید که مجلس شورای اسلامی نیز با توجه به مذاکرات مفصلی که قبلاً صورت گرفته است، به نخست وزیری میرسلیم رأی تمایل بدهد.» (۵) آقای موسوی گرمارودی، مشاور فرهنگی و مطبوعاتی رئیس جمهوری، متن نامه مزبور درخصوص نخست وزیری آقای مصطفی میرسلیم را بدین شرح انتشار داد: «بسم الله الرحمن الرحیم. نمایندگان محترم، به مقتضای جو موجود و برای آنکه استعدادهای کارآمد و مسلمان و مؤمن

ص: ۱۱۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۲، تاریخ ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱، از تهران، ۶/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- همان، ص ۱۶.

۴- نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده ایران، دوره هفتم، سال دوم، شماره ۲۹۲، شنبه ۴ مرداد ۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۵- روزنامه کیهان، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

به انقلاب اسلامی در راه بیرون کشیدن کشور از بحران ناشی از سلطه قدرت های بیگانه در دوران رژیم پیشین متحد و بسیج شوند، آقای مصطفی میرسلیم را به عنوان نخست وزیر پیشنهاد می نماید. امیدوارم بتواند تمایل نمایندگان محترم را جلب و بیانگر هماهنگی های ضرور بگردد. رئیس جمهور - ابوالحسن بنی صدر»^(۱)

امروز، قبل از این معرفی، میرسلیم با دکتر بنی صدر به مدت دو ساعت (از ساعت ۱۱ تا ۱ بعدازظهر) ملاقات و مذاکره کرده بود.^(۲)

در این باره، عزت الله سبحانی، وزیر مشاور و سرپرست سازمان برنامه و بودجه در گفت و گوی کوتاهی با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی گفت: «آقای میرسلیم در مجموع خصوصیاتش از سایرین که خود را نامزد کرده بودند بهتر است.» سؤال شد آیا وی خواهد توانست با انتخاب وزرا یک دولت تفاهم ملی به وجود آورد و کابینه وی موفق خواهد بود؟ عزت الله سبحانی پاسخ داد: «بینیم ایشان چه کسانی را انتخاب می کنند و من فکر می کنم که دولت تفاهم ملی نمی تواند کار بکند، دولت یک حزبی باید کار بکند؛ همان حزبی که مجلس را نیز در دست دارد، کار بکند. نباید مسئولیت ها لوٹ شود و هدف ها لوٹ گردد. باید خود حزب کار بکند.»^(۳)

۱

شامگاه امروز ابوالحسن بنی صدر با شرکت در یک مصاحبه مفصل رادیو تلویزیونی دیدگاه ها و دلایل خود را درباره انتخاب و معرفی میرسلیم به عنوان نخست وزیر، وضعیت دولت گذشته و آینده و جوی که این انتخاب و معرفی در آن انجام شده است، بیان کرد. در بخشی از این مصاحبه که متن کامل آن در مطبوعات انتشار یافت، آمده است: «رئیس جمهوری در آغاز در پاسخ سؤال خبرنگار تلویزیون در مورد دلایل معرفی میرسلیم به مجلس شورای اسلامی اظهار داشت: از انقلاب به این طرف که امام آقای مهندس بازرگان را به شرحی که می دانید و متن فرمانی که صادر شد به نخست وزیری تعیین کردند بعد او استعفا داد و وزرای روی کار آمد که اکثریت آنها را شورای انقلاب به آنها رأی داده بود. شاید نادر باشند وزیری که من در آن وقت با آنها موافق بودم، تا حالا که یک جوی درست شده است، از نظر من جو سالمی نیست. دکتر بنی صدر افزود: "مکتبی" برای هر گروه یک معنی پیدا کرده است و حالا دعوا با دیگران تمام شده، دعوا بین خودمان شروع شده است که در این جو، اولاً بعضی اشخاص

ص: ۱۱۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- روزنامه کیهان، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

حاضر نمی شوند به کار مشغول شوند به لحاظ اینکه یک دستگاه قوی وجود ندارد که اگر آنها مورد حمله ناروا قرار گرفتند بتوانند بگویند آقا چرا حمله می کنی؟ خوب، وقتی جو این چنین ناسالم بشود، ناچار وقت کشور را باید صرف این کرد که چه کسی مکتبی است، چه کسی مکتبی نیست... پس باتوجه به این جو باید حدود مسئولیت ها هم روشن و مشخص بشود. پس از این دو عامل، سومین عامل این است که بلکه ما بتوانیم از بحران بیرون برویم و یک محیط تفاهمی به وجود آوریم و معلوم کنیم که مسئله ما بیشتر مسئله انقلاب و روش هاست تا مسئله اشخاص و گروه ها. یک عده ای معین و معرفی شده بودند و من میان آن عده پس از دو بار صحبت کردن با آقای میرسلیم امیدوار شدم که بلکه ایشان بتواند معرف یک تفاهمی بشود و او را معرفی کردم؛ البته عامل ملاحظه جو موجود عامل مؤثری در این انتخاب بوده است.»

در بخش دیگری از این مصاحبه، خبرنگار تلویزیون پرسید: «اگر دولت آینده از یک گروه یا حزب خاصی باشد از نظر شما مسئله ای نخواهد بود؟ رئیس جمهوری جواب داد: از نظر من مسئله ای نخواهد بود، اما من مسئولیتی هم در قبال آن نخواهم پذیرفت. ...، از باب اینکه کشور در یک وضعیتی نیست که چنین دولتی بتواند آن را اداره کند و ممکن است آن دولت در مجلس هم رأی داشته باشد، من مانع از اینکه آن دولت معرفی بشود و رأی بیاورد نخواهم شد. خبرنگار در مورد دلایل پیش بینی رئیس جمهوری در مورد قادرنبودن چنین دولتی در اداره مملکت پرسید. رئیس جمهوری پاسخ داد: علت آن، مشکلاتی است که ایران دارد و روحیه مردم ایران است، من این را چندین بار در مصاحبه ها هم گفته ام، وقتی که یک گروه همه قوا را قبضه کرد بقیه تمام هم و غم خود را صرف خراب کردن آن گروه و عدم همکاری با آن می گذارند و تا خرابش نکنند آرام نمی نشینند. خبرنگار تلویزیون اظهار داشت: عکس این حالت هم ممکن است و وجود افراد مختلف در یک دولت موجب

درگیری های داخلی و عدم هماهنگی داخلی خواهد شد. رئیس جمهوری گفت: بله مختلف هم اشکال دارد. اگر دولت در داخل خود هماهنگی نداشته باشد مانند دولت ماه های گذشته می شود و کار پیش نمی رود، هماهنگی داخلی خیلی امر واجبی است. بنابراین، باید رفت روی ترکیبی که هماهنگی درونی دولت را تأمین بکند و مهم تر اینکه بتواند به جامعه اطمینان بدهد. این اهمیت دارد، نه اینکه دو تا از این دسته باشند، سه تا از آن دسته باشند. خیر، ترکیبی باشد که جامعه خود را در آن ببیند و اطمینان پیدا کند، آرامش بیابد و این نیرویی را که در حال حاضر در تخریب صرف می شود برود در سازندگی صرف کند؛ چون اگر ما در این مرحله تخریب بمانیم قطعاً کشور را از دست ما خواهند گرفت، هیچ در این مورد تردید نکنید، ما باید این نیروی محرکه ای را که در حال حاضر در تخریب عمل می کند، در خط سازندگی بیندازیم... و من به عنوان رئیس جمهوری برای خود این نقش را قائل هستم این است که آن طوری که بگویم دنبال اختیارات هستم و این جور چیزها، نیست؛ اصلاً اینها اختیارات لازم ندارد، با زبان صدق حرف زدن لازم دارد، با اعتقاد عمل کردن لازم دارد، جلب اعتماد و اطمینان مردم لازم دارد. همین قدر که این دستگاه های تبلیغاتی، (به) خصوص این رادیو تلویزیون، که کارش به نظر من خلاصه می شود در مداحی و فحاشی، اگر این رویه را ترک کند و برود روی خط تبلیغ سازندگی و حرکت برای استقلال واقعی ایران، ما را بس (است) و دستگاه های دولتی هم هر کدام کار خودشان را بکنند، کفایت می کند...»^(۱)

۱

باینکه از جمله اختیارات و وظایف مجلس شورای اسلامی نظارت بر رئیس قوه مجریه و تأیید نخست وزیر منتخب رئیس جمهوری است، بنی صدر از پیش از انتخابات تاکنون، که بحث ها و رایزنی های فعالی در مورد انتخاب و معرفی نخست وزیر در جریان است، به طور مستقیم یا غیرمستقیم بر هماهنگی مجلس با رئیس جمهوری (نه هماهنگی رئیس جمهوری و مجلس) تأکید می کند و راه حل خروج از بن بست اقتصادی را در حل مسائل سیاسی می داند. در این مورد روزنامه اطلاعات می نویسد: «دیروز [امروز] ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور، نامه ای در مورد اوضاع جاری کشور به حضور امام فرستاد. در این نامه وضع اقتصاد کشور تشریح و ضرورت حل سیاسی آن بیان گردیده است. در این نامه آمده است: دو راه حل بیشتر نیست در تشکیل دولت جدید و هر دو راه حل می تواند عملی باشد. یک راه حل این است که با توجه به جوسازی ها و با توجه به اینکه مطالب آن نوارها یک به یک انجام گرفته و می گیرد - حمله به گروه های سیاسی و تصفیه حساب با آنها انجام گرفته و می گیرد، وزارتخانه ها عملاً از کار افتاده اند و کوبیدن اطرافیان بنی صدر توسط ارگان های حزب [جمهوری اسلامی] به شدت ادامه دارد - اگر کودتای ناکام انجام گرفته بود همه چیز زیر و رو می شد و اگر وضع کنونی ادامه پیدا کند، باز در آینده [کودتا] خواهد شد. از همه بدتر چرخ اقتصادی کشور که با کار

ص: ۱۲۰

شبانہ روزی به حرکت افتاده بود، روی به رکود می نهد. بعد کار مقابل کردن مجلس با رئیس جمهوری و جلوگیری از اینکه کاری انجام گیرد. در این اوضاع با توجه به اینکه دشمن در دو زمینه اساسی با ما جنگ خواهد کرد؛ یکی زمینه اقتصادی و اتفاقاً در همین وقت ترجمه مطبوعات خارجی را آورده بودند؛ و از جمله آنها تایمز مالی لندن که تحت عنوان "کشتی انقلاب ایران به گل می نشیند" مقاله ای نوشته و پیش بینی کرده بود که تا زمستان اقتصاد ما فلج می شود، که نشان می دهد دشمن برنامه ای را برای فلج کردن اقتصادی دارد و تعقیب می کند.» بنی صدر سپس می افزاید: «در این اوضاع و احوال دو راه حل بیشتر نیست: یکی اینکه (من این را از چند ماه پیش) به این طرف متوالیاً گفته ام) اختیار انتخاب نخست وزیر و دولت را به هر گروهی که نخواهد در این موقعیت مشکل، مسئولیت را به عهده بگیرد، بسپارد؛ در این صورت ناگزیر باید مردم بدانند که رئیس جمهوری مسئول عملکرد دولت نیست. و راه دوم راه حل تفاهم است؛ که یک دولت متجانس به وجود بیاید و این دولت متجانس و هماهنگ با مجلس و رئیس جمهوری بتواند کار خود را در این وضعیت مشکل پیش ببرد.» (۱)

در همین حال روزنامه انقلاب اسلامی، ارگان وابسته به جناح بنی صدر نیز در سرمقاله امروز خود با اشاره به اینکه برای خروج از بن بست اقتصادی باید از راه حل سیاسی سود جست، می نویسد: «برای ممکن کردن راه حل سیاسی لازم است که یک دولت منسجم و [در] تفاهم با رئیس جمهور به وجود آید. و اگر ممکن نشد که یک دولت منسجم و تفاهم بر سر کار آید، بهتر است که رئیس جمهور موضع خود را مشخص کند.» در سرمقاله این روزنامه سپس آمده است: «عده ای نمی گذارند جو مجلس در جهت تفاهم با رئیس جمهور حرکت کند و این مسئله در روز پنجشنبه کاملاً آشکار گردید؛ تاجایی که یکی از نمایندگان مجلس در موقع رأی مثبت دادن به اعتبارنامه دکتر آیت گفت: "من برای اینکه ثابت کنم که شایعه تهدید وجود ندارد، به عنوان مخالف با شخص بنی صدر رأی موافق (به آیت) می دهم." و حتی مسئله ای را که بنا بود در شورای انقلاب به آن رسیدگی کنند و برادران حزب جمهوری اسلامی که در آن روزها می گفتند که مسئله آیت مربوط به خودش است و حتی وضعش را با حزب روشن خواهند کرد، در روز پنجشنبه نشان دادند پشتیبان آیت هستند و تمام کوشش خود را در پشتیبانی از دکتر آیت به کار بردند و همگی بدون توجه به آن همه مدارک و استدلال و... رأی مثبت دادند.» روزنامه انقلاب اسلامی آن گاه به نمایندگان جناح رقیب خود هشدار داده و می نویسد: «ما به این دسته از نمایندگان مجلس شورای اسلامی و حزب جمهوری اسلامی هشدار می دهیم که وضعیت کشور سخت خطیر است و با اندکی غفلت خدای ناکرده همه چیز از دست خواهد رفت و در آن وضعیت کسی باقی نخواهد ماند و همگی جمله قربانی خواهند شد.»

این روزنامه سپس با استفاده از بخش هایی از سخنان امام در روز گذشته خطاب به فرماندهان ارتش، راه حل های خود را برای برون رفت از بحران فعلی، براساس رعایت نظم و انضباط در همه

ص: ۱۲۱

امور، چنین ارائه می دهد: «هرکس و هر ارگانی باید به وظایفی که قانون اساسی برایش تعیین کرده است عمل کند و از مراکز متعدد تصمیم گیری که چیزی جز به هرج و مرج کشیدن کشور را به دنبال نخواهد داشت سخت پرهیز کند.» در ادامه این سرمقاله آمده است:

«بیش از چند ماهی است که رئیس جمهور موفق نشده است که یک دولت تفاهم به وجود آورد تا امور مجریه را به دست او سپارند و معلوم باشد که مسئول اعمال درست و نادرست وزرا و سایر مسئولین به دست چه کسی است؛ گرچه تا به حال تمام مسئولیت به عهده شورای انقلاب بوده و دولت؛ دولت منتخب شورای انقلاب، با وجود این به علت مشخص نبودن حدود و ثغور مسئولیت ها هرکسی دیگری را مسئول می داند. اگر جو مجلس در جهت ضدیت با رئیس جمهور پیش برود و کسانی در این جهت کوشش کنند، خطرات مهمی همه را تهدید می کند و از همه مهم تر همان طوری که امام فرمودند: مکتب و اسلام را تهدید می کند. واقعیت نیز این است که اگر این انقلاب اسلامی به پیروزی قطعی نرسد، اسلام در خطر است. بنابراین ای نمایندگان محترم مجلس، سخت در وضعیت کشور بنگرید و به واقعیت گردن گذارید و از مقابله کردن اجتناب کنید.» (۱)

۱

در کنار مسائل مربوط به جناح بندی کنونی حاکمیت، بحث طرف داری یا ضدیت با ملی گرایی نیز از موضوعاتی است که از زوایای مختلف، نظرهای مختلفی راجع به آن ابراز می شود. به عنوان مثال، دیدگاه های متفاوت یدالله سبحانی و ابراهیم یزدی در این باره قابل ذکر است.

به نوشته شماره امروز روزنامه کیهان: «دکتر یدالله سبحانی نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی، در ضمن تشریح مشکلات خود در دوران تصدی ریاست سنی مجلس گفت به ملی بودنش افتخار می کند.» وی در توضیحی در مورد ملی و ملیت گفت: «ملیت و اسلامیت جدا از هم نیستند و ملی خلاف اسلام و دین نیست. من افتخار به ملی بودن می کنم. بعد از کودتای ۲۸ مرداد ما مبارزات بسیاری علیه امپریالیسم داشتیم. مبارزات همه ملی بود، ما نمی توانیم پیوندهای خود را با گذشته ببریم. در مبارزات سیاسی ما محافل دینی (اسلامی) در صدر همه چیز و عامل وحدت بود.» دکتر سبحانی در مورد مهندس بازرگان گفت: «به نظر من آقای بازرگان سمبل دین و اخلاق است.» (۲)

ص: ۱۲۲

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

۲- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

اما دکتر ابراهیم یزدی نماینده دیگر مجلس شورای اسلامی، در سخنانی در حوزه علمیه قائم چیدر، ناسیونالیسم و ملی گرایی را در دنیای اسلام عامل تفرقه و اسارت و متناقض با اسلام خواند. وی در قسمتی از سخنان خود گفت: «ناسیونالیسم و ملی گرایی با اسلام تناقض دارد و علت به وجود آمدن ناسیونالیسم فرانسوی و ایتالیایی، راهی برای خروج از مسیحیت و شکست سلطه کلیسا بود و جدایی مذهب و سیاست. این باعث موفقیت اروپایی ها شد و به کلیسایی ها گفتند: "هر کاری دلتان می خواهد خودتان بکنید به غیر از سیاست." و بدین وسیله راه علم و دانش باز شد. ولی وقتی ناسیونالیسم به دنیای اسلام آمد باعث تفرقه و اسارت ما شد.»

یزدی در بخش دیگری از سخنانش گفت: «به برکت انقلاب، همه ما یک امت شدیم و اگر حرف از "خلق ها" بزنیم یک عمل ارتجاعی است و این نوع ملی گرایی ضداسلام است و محکوم است. ملی گرایی، جدایی مذهب از سیاست را می خواهد و در اسلام جدایی مذهب از سیاست نداریم و حرف دشمنان ماست.»

وی افزود: «در ایران کوشش کردند دو تا پرونده برای انقلاب باز کنند، به خصوص در ماه های اخیر پیروزی انقلاب. اگر مطبوعات بین المللی را نگاه کنیم تماماً یک محور دارند: امام را می گویند یک رهبر مذهبی و به فکر و اندیشه خودشان، دنبال یک رهبر سیاسی می گشتند، تا اینکه همیشه عکس سنجایی را کنار امام چاپ می کردند و می گفتند این دو با هم چگونه خواهند جنگید. اروپایی ها و امریکایی ها جبهه ملی را یکی از مقتدرترین سازمان های سیاسی ایران می دانستند و سنجایی را رهبر سیاسی تلقی کرده بودند.»

وی اضافه کرد: «من مخالف گرفتن دفاتر جبهه ملی و حزب توده هستم، کاندیداهای جبهه ملی و حزب توده هر یک ۱۷ و ۲۵ هزار رأی آوردند؛ حداقل بین ۲ میلیون نفر. چرا بیخودی اینها را گنده می کنند؟ این کار غلط است. آنها چیزی ندارند، بساط به راه می اندازند، ولی پایگاهی در اجتماع ما ندارند، ... در این مراحل حساس اگر کلید کار را بدهیم به ملی گرا و او را جای حساسی قرار بدهیم، او ضربه می زند، لطمه می زند.»^(۱)

ص: ۱۲۳

رخدادهای جاری ایران، امروز نیز، طبق معمول در محافل و رسانه های خبری بازتاب چشمگیری داشت. در این میان، مسائل مربوط به انتخاب و معرفی نخست وزیر مهم ترین آن بود. در این باره در گزارش خبرنگار بی بی سی از تهران، چنین آمده است:

«نامزدی آقای میرسلیم پس از یک هفته تأخیر و مذاکرات پشت پرده، امروز اعلام شد. از آنجا که آقای میرسلیم عضو حزب جمهوری اسلامی بوده و اسم او در فهرست اشخاص مورد قبول حزب مزبور آمده است به نظر می رسد که چندان اشکالی در راه نخست وزیری وی وجود نداشته باشد. در مجلس ایران که حزب جمهوری اسلامی و طرف داران آن نفوذ فراوان دارند قرار است فردا به عنوان صحنه گذاردن به این انتخاب، رأی اطمینان گرفته شود. پس از آن، انتخاب وزرای کابینه دولت آغاز خواهد شد. ... گفته می شود که آقای میرسلیم در مقایسه با بعضی از همکاران خود در حزب جمهوری اسلامی میانه روتر بوده و از میان نامزدهای دیگر پیشنهادی حزب جمهوری اسلامی، تنها کسی بود که می توانست مورد تأیید دکتر بنی صدر قرار گیرد، لکن در رأی گیری تازه که در میان اعضای حزب جمهوری اسلامی صورت گرفت بجز آقای فارسی کس دیگری رأی فراوان به دست نیاورد.» خبرنگار بی بی سی سپس می افزاید: «بدون شک، آقای فارسی نامزد اول حزب جمهوری اسلامی برای نخست وزیری بود، لیکن او به دلیل آنکه از نقطه نظر آرمانی خود را نقطه مقابل بنی صدر می داند و در نتیجه همکاری با رئیس جمهور را غیرممکن می شمارد، اسم خود را از فهرست نامزدهای نخست وزیری حذف کرد.» (۱)

رادیو کلن آلمان غربی نیز در برنامه فارسی خود تحت عنوان "نظری بر رخدادهای سیاسی هفته گذشته"، طبق روال معمول خود، به سیاه نمایی اوضاع ایران پرداخته است. در بررسی این رادیو از اوضاع ایران آمده است:

«گزارش هایی که از تهران به دست می رسد نیز ناخوشایند است. ... آیت الله خمینی سعی دارد با تکیه به مجلسی که در روز دوشنبه هفته گذشته برای اولین بار تشکیل جلسه داد به تحکیم و تثبیت مبانی اسلام پردازد. او از مجلس ایران خواست که به عنوان نماینده مردم از تمامی امکانات خود جهت استقرار و تقویت یک حکومت کاملاً اسلامی در کشور استفاده کند.» این گزارش در ادامه با اشاره به تأخیر در معرفی نامزد پست نخست وزیری، به مسئله ترور علی اکبر طباطبایی و سوءقصدها نافرجام به شاپور بختیار آخرین نخست وزیر شاه مخلوع ایران، پرداخته و تلویحاً دست یازیدن به چنین اقداماتی را به رهبری ایران نسبت می دهد. (۲)

در این میان، رادیو بغداد، با ادبیات خاص خود، گوی سبقت را در سیاه نمایی اوضاع ایران از همه ربوده و چنین گزارش می دهد: «نزاع میان مراکز قدرت در ایران شدت می یابد. اخبار رسیده حاکی است که کشمکش و اختلاف میان ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور و بهشتی رئیس به اصطلاح حزب جمهوری اسلامی، در مورد انتخاب نخست وزیر جدید رو به شدت گرایید. اخبار

ص: ۱۲۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۰، ۵/۵/۱۳۵۹، صص ۲۲ و ۲۳، رادیو لندن (بخش فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۴/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۱۹، رادیو کلن (بخش فارسی)، ساعت ۱۴:۳۰، ۴/۵/۱۳۵۹.

رسیده افزودند که اوج گیری شدت نزاع میان تمام مراکز قدرت حاکم در ایران ممکن است [آیت الله] خمینی را به دخالت برای پایان دادن به حالت نزاع در مورد انتخاب نخست وزیر جدید وادار سازد. منابع آگاه در تهران گفتند که مصطفی میرسلیم معاون نخست وزیر در امور کشور و فرمانده پلیس که یکی از نزدیکان [آیت الله] خمینی به شمار می رود ممکن است کاندیدای [آیت الله] خمینی باشد برای این پست، [تا] به نزاع میان مراکز قدرت پایان دهد.» (۱)

۱

یک گزارش از نشریه انگلیسی زبان اکونومیست حاکی از نوسانات موجود در روابط عراق و شوروی، نزدیکی عراق به غرب و کشورهای ساحلی خلیج فارس و تلاش این کشور برای جایگزینی ژاندارمی منطقه به جای ایران زمان شاه است. بنا به این گزارش: «در سال ۱۹۷۲، عراق با روسیه معاهده دوستی امضا کرد، اما ارتباط این دو کشور از زمانی که حزب حاکم بعث عراق دشمنی خود را با کمونیست های طرف دار شوروی از سر گرفته، مخدوش شده است. در سال ۱۹۷۸، یک گروه بیست نفره از رهبران کمونیست عراق اعدام و صدها تن دیگر دستگیر شدند. صدام روسیه را به خاطر حمایت از اتیوپی در مشاجراتش با سومالی و تهاجمش به افغانستان، به شدت محکوم کرد. هنوز حدود دو هزار مستشار روس در عراق هستند، ولی صدام سلاح های کمتری از روسیه می خرد و سلاح های خود را بیشتر از فرانسه، ایتالیا، یوگسلاوی، پرتغال و برزیل خریداری می کند. روسیه هم این اعمال توهین آمیز را با حمایت از ایران در مشاجرات مرزی اش با عراق، تلاشی می کند.» اکونومیست در ادامه گزارش خود به وضعیت عراق در سازمان اوپک و درگیری این کشور با ایران و لیبی بر سر قیمت نفت پرداخته و روابطش بعد از انقلاب ایران با کشورهای عربی ساحلی خلیج فارس را بررسی کرده و می نویسد: «در اوپک، صدام در برابر تلاش ایران و لیبی برای حفظ منحنی صعودی قیمت های نفت ایستاد و با تندی در برابر آن موضع گرفت و در سال ۱۹۷۸، تولید خود را شدیداً افزایش داد؛ در حالی که تولید ایران کاهش پیدا کرد و پس از آن به میزان روزی ۵/۳ میلیون بشکه نفت از چاه های عراق استخراج می شد. شیخ نشین های حوزه خلیج فارس که از شاه ایران برای محافظت آنها در برابر عراق کمک می خواستند، اکنون به نظر می رسد که عکس این قضیه، یعنی کمک عراق برای محافظت در برابر تهدید ایران، را پذیرفته اند.»

این نشریه می افزاید: «اروپایی ها برای فروش ملزومات خود به این کشور دست و پا می شکنند. فرانسه مشتاقانه سفارشات برای فروش تسلیحات و فناوری هسته ای به عراق را پذیرفته است. در امریکا، زیگنیو برژینسکی با بلندنظری آماده فراموش کردن گذشته نامطلوب عراق و استقبال از یک متحد بالقوه جدید بوده است، ولی مقامات وزارت خارجه باتوجه به اینکه صدام کاملاً موجودیت اسرائیل را رد کرده است و همچنین سرکوب سیاسی در عراق،

ص: ۱۲۵

در این باره اظهار نظر نکرده اند. هنگامی که درآمد عراق از فروش نفت افزایش پیدا کرد، بازارهای غرب بیشتر از بازارهای قدیمی روسیه، جاذبه پیدا کرد. روسیه در مقام صادرکننده کالاهای غیرنفتی به عراق، تنها در رده چهاردهم است. ... عراق امیدوار است که کرسی ریاست اعراب را که مصر به خاطر امضای معاهده کمپ دیوید، از آن کنار گذاشته شده بود، به دست آورد. غرب در مقابل عراق چه نتیجه ای می تواند بگیرد؟ صدام به درستی به این نتیجه رسیده است که برای منافع عراق باید موضعی بین روسیه و امریکا اتخاذ کند. عراق تحت حاکمیت صدام هنوز جانشینی برای ایران تحت حاکمیت شاه نشده است. رژیم وی آن قدرها باثبات نیست و امکان دارد توسط جناح طرف دار روسیه یا جمعیت شیعه طرف دار آیت الله خمینی سرنگون شود.» اکونومیست در پایان گزارش خود چنین نتیجه می گیرد: «خط مشی غرب در قبال عراق به ویژه در نحوه نزدیک شدن به این کشور باید امیدوارانه، ولی محتاطانه باشد.» (۱)

۱

سیاست تبلیغاتی حزب توده همسو با رسانه های بلوک شرق، مبتنی بر مخالفت شدید با امریکا و حمایت موضعی از ایران، انتقاد ملایم از حاکمیت، طرف داری از گروه های "مترقی" و درعین حال سرزنش شدید گروه های چپ غیرروسی (مائوئیست ها، تروتسکیست ها و...) و نیز مذهبی های "تندرو"، با جهت گیری خاص این رسانه هاست. این حزب امروز در نشریه خود نامه مردم، تحلیلی بر تهدیدات داخلی و پیرامونی انقلاب اسلامی ایران عرضه داشته است. در بخشی از این تحلیل آمده است:

«خبرهای مکرری از ادامه و تشدید توطئه گری امپریالیسم امریکا و متحدانش می رسد. پوشش نظامی توطئه تقریباً تکمیل شده است: امپریالیسم امریکا دورتادور ایران پایگاه های نظامی خود را تقویت کرده و در اسرائیل، مصر، عمان، پاکستان، ترکیه، سومالی، کنیا و عربستان سعودی مستقیم و غیرمستقیم نیروی نظامی مستقر کرده است. بزرگ ترین واحد دریایی امریکا در دریای عمان و خلیج فارس کمین می کند و نیروی نظامی و امکانات ناتو را در خدمت خود دارد. رژیم بعثی عراق در نبرد امریکا علیه ایران متحد طبیعی امریکاست و برخی از شیخ نشین های خلیج فارس زمینه مساعدی برای تحریک و توطئه به دست می دهند. این پوشش نظامی که سایه آن بر کشور ما سنگینی می کند، با ستون پنجم متشکل و قوی امپریالیسم و در درجه اول امپریالیسم امریکا در داخل کشور ما تکمیل می شود. از کردستان گرفته تا خوزستان و فارس نیروهای مسلحی در خدمت ضدانقلاب اند و در سایر استان ها و پایتخت کشور، عمال دشمن با استفاده از همراهی دولت موقت و ندانم کاری و تنگ نظری محافل قشری، مواضع مهمی را در دستگاه حکومتی اشغال کرده اند.»

این نشریه در تحلیل خود می افزاید: «توطئه کودتا که کشف شد نشان داد که چه امکانات

ص: ۱۲۶

۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، تهران: انتشارات شکیب، ۱۳۷۸، صص ۲۰۵ و ۲۰۶، نشریه اکونومیست، ۴/۵/۱۳۵۹، مترجم جعفر بختیاری.

وسیعی در اختیار توطئه گران بوده و چه امکانات وسیع تری در دست توطئه گرانی است که هنوز کشف و دستگیر نشده اند. دستگاه سیاسی کودتا تقریباً دست نخورده باقی مانده است و آنها هنوز بمب منفجر می کنند و جاهایی دارند که پس از چنین جنایت عظیمی و کشتار عده ای بی گناه خود را مخفی کنند.»

نامه مردم سپس به نقل از روزنامه پراودا می نویسد: «اسناد محرمانه ای که اینک فاش شده است نظیر تلگراف ژنرال هویرز و یادداشت های برژینسکی نشان می دهد که هدف امریکا توطئه هرچه بیشتر علیه رژیم انقلابی ایران است.» نامه مردم آن گاه می افزاید:

«خبرهایی هم که از همه اطراف کشور می رسد در تأیید این هشدارهاست. تجاوزگری فاشیست های عراقی تشدید شده، از منطقه فارس خبرهای هشداردهنده ای می رسد، در کردستان عده ای خرابکار هر نوع راه حل مسالمت آمیز را با اعمال جنایتکارانه خود، غیرممکن می سازند. از محافل اقتصادی هم خبرهایی می رسد که در صورت صحت، نگران کننده است. سخن از تدارک اقداماتی برای تشدید عدم رضایت، بهانه گیری برای تعطیل، اعتصاب و خرابکاری است. هنوز همه ابعاد توطئه آشکار نیست، ولی سواد آن آشکارا دیده می شود. کاملاً محتمل است که توطئه آینده ترکیبی از انواع خرابکاری ها در نقاط مختلف کشور، متشنج کردن اوضاع، مشغول کردن مردم و درعین حال تجاوز نظامی باشد. کشف توطئه اخیر، دستگیری تعداد قابل ملاحظه ای از عوامل کودتا و مجازات سریع و قاطع عده ای از آنها نشان می دهد که این خطر عظیم است که به تکرار مکرر امام خمینی توجه بیشتری مبذول دارند و برای نبرد قطعی تر با امپریالیسم تدابیری بیندیشند؛ ولی متأسفانه این هشیاری کافی نیست و خوش خیالی بر بیداری می چربد. کسانی پیدا می شوند که می کوشند وسط این دعوای بزرگ نرخ تعیین کنند و هزار و یک مسئله شخصی خود را که در حالت عادی و با وسایل عادی قادر به حل آن نبوده اند، با ایجاد جو متشنج و با استفاده از این جو حل کنند، غافل از اینکه در برابر خطری که انقلاب ایران و منافع مردم ایران را تهدید می کند، این مسائل حقیر، مفلوک و چیزی کمتر از حقیر است.»^(۱)

۱

مسائل مربوط به ترور علی اکبر طباطبایی همکار پرویز ثابتی و وابسته مطبوعاتی سفارت ایران در واشنگتن در زمان شاه مخلوع و اردشیر زاهدی، همچنان به عنوان یکی از حربه های تبلیغات روانی علیه جمهوری اسلامی، در رسانه های مختلف بازتاب دارد.

به گزارش رادیو صدای امریکا: «مأموران اداره آگاهی امریکا فعالیت های خود را برای یافتن قاتل علی اکبر طباطبایی مبارز فعال ضد رژیم [آیت الله] خمینی گسترش داده اند. به گفته این مقامات، تعقیب "دیوید بلفیلد" مسلمان سیاه پوستی که به داود صلاح الدین معروف است

ص: ۱۲۷

۱- نامه مردم، پیشین، ص ۱.

اکنون به چند قسمت محدود شده است. یکی از احتمالات، پنهان شدن وی در سفارت الجزایر در واشنگتن و دیگر فرار او از امریکا می باشد. بلفیلد در بخش امور ایران در سفارت الجزایر کار می کرده است.^(۱) همچنین، «پلیس امریکا مصرأً کوشید تا به درون کنسولگری [الجزایر] راه یافته و به جست و جوی ضارب، که گفته می شود یکی از سیاه پوستان مسلمان طرف دار رژیم انقلابی ایران است، بپردازد؛ اما مقامات کنسولگری اظهار داشتند ما در اینجا باید از مصونیت سیاسی برخوردار باشیم و به همین خاطر به پلیس امریکا اجازه ورود نخواهیم داد. در نتیجه، پلیس امریکا از تصمیم خود منصرف شد، ولی از مقامات خواست تا از ایرانیان مقیم کنسولگری سؤالاتی پیرامون این قضیه پرسیده شود. ... گفته می شود وی همچنین عضو "سازمان چریک های اسلامی امریکا" بوده است.^(۲) از سوی دیگر، بنا به گفته رادیو صدای امریکا «دیروز طی مراسمی، جنازه مرحوم علی اکبر طباطبایی در گورستان مسلمانان، نزدیک ویرجینیا به خاک سپرده شد.»^(۳) «برادر وی که در محل حضور داشت اظهار داشت به تظاهرات خود علیه رژیم ایران ادامه خواهند داد. گفته می شود این عده قصد دارند طی روزهای آینده به نشانه اعتراض به زندانی کردن گروگان های امریکایی و زیر پا گذاشتن حقوق بشر در ایران، تظاهراتی را در واشنگتن به راه اندازند. همچنین، ایرانیان موافق دولت انقلابی کشور خود اعلام کردند متقابلاً در برابر این عده تظاهراتی را بر پا خواهند داشت.»^(۴)

۱

درباره حضور نظامی امریکا در خلیج فارس، خبرگزاری پارس به نقل از بخش عربی رادیو کویت، گزارش داد: «جون اندرسون کاندیدای مستعفی ریاست جمهوری امریکا، از هم پیمانان امریکا در اروپا دعوت کرد تا به امریکا در جهت بازگرداندن قدرت خود در خلیج [فارس] کمک نمایند. نامبرده به یک شورای بررسی امور جهانی در سانفرانسیسکو ابلاغ کرد که بحران گروگان های امریکا در تهران و دخالت شوروی در افغانستان از بارزترین نمونه های اضمحلال نفوذ امریکا در منطقه به شمار می آیند.»^(۵)

درباره سوریه، خبرگزاری رویتر از دمشق گزارش داد: «کمیته مرکزی حزب سوسیالیست بعث عربی سوریه به ریاست رئیس جمهوری حافظ اسد، اولین جلسه خود را برپا کرد. هیئت عالی ۷۵ نفره که اوایل سال به وسیله هشتمین کنگره منطقه ای به وجود آمده بود، به مقررات داخلی و گزارشات که در مورد این هیئت از طرف کادر رهبری تسلیم می شود، رسیدگی خواهد کرد.» به گفته همین خبرگزاری: «حافظ اسد رئیس جمهوری سوریه به رهبران حزب حاکم

ص: ۱۲۸

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۰، تاریخ ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳۰، رادیو صدای امریکا، ساعت ۷، ۴/۵/۱۳۵۹.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری ها از واشنگتن.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۰، تاریخ ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳۰، رادیو صدای امریکا، ساعت ۷، ۴/۵/۱۳۵۹.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری ها از واشنگتن.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۰، تاریخ ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳۴، به نقل از بخش عربی رادیو کویت، ساعت ۱۴:۳۰، ۴/۵/۱۳۵۹.

بعث گفت که مخالفین وی در هر کجا که باشند، سرکوب خواهند شد.» رویترا افزود: «از اول ماه جاری، سوریه سرکوبی مخالفان به خصوص گروه افراطی زیرزمینی اخوان المسلمین را شروع کرده است. حافظ اسد که ۱۰ سال قبل طی یک کودتا قدرت را به دست گرفت، گفت: گروه های ارتجاعی که سعی دارند ثبات سوریه را برهم بزنند متلاشی شده اند و اکنون آخرین نفس های خود را می کشند.»^(۱)

ص: ۱۲۹

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از رویترا از دمشق.

گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از کرمانشاه حاکی است که در نواحی مرزی این منطقه امروز آرامش برقرار شده است. گفته می شود این آرامش بی ارتباط با سفر یاسر عرفات به بغداد و مذاکراتش با مقام های عراقی نیست. (۱) اما این وضعیت آرام دیری نپایید، چرا که «در ساعت ۱۶ دو فروند میگ عراقی به مدت نیم ساعت پاسگاه های مرزی منطقه گرده نو - باویسی از جمله تنگ هوان، بیشگان، تپه کوه، تپه رش و شیخ سله را زیر رگبار مسلسل قرار دادند.» (۲) علاوه بر آن، به گزارش سپاه غرب کشور: «امروز دو جت عراقی جهت شناسایی و نقشه برداری در مناطق دالهو [دالاهو] به فضای هوایی ایران تجاوز نمودند.» (۳)

خبرگزاری پارس همچنین به نقل از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه و هنگ ژاندارمری قصر شیرین، گزارش داد که اوضاع مناطق مرزی نفت شهر، سومار و قصر شیرین، شب هنگام، نسبتاً آرام بوده است و تنها در بعضی موارد تیراندازی های پراکنده ای انجام گرفت. (۴)

در برخی نواحی مرزی استان خوزستان نیز برخوردهای جزئی روی داد. از جمله، ساعت ۱۶ بین مأموران مرزی ایران و عراق در نوار مرزی بستان واقع در شهرستان دشت آزادگان، درگیری چند ساعته ای رخ داد که خسارت چندانی در پی نداشت. (۵)

در ساعت ۲۳:۲۰ دقیقه، عده ای از عوامل عراق قصد ورود به خاک ایران را داشتند که در کمین پاسداران افتادند و به مدت ۱۲ دقیقه با آنها درگیر شدند. (۶)

در ادامه مبارزه با عوامل داخلی و ستون پنجم رژیم عراق که در پوشش های مختلف برای جاسوسی و خرابکاری وارد خوزستان شده اند، امروز یک جاسوس عراقی در آبادان تیرباران شد. در بخشی از اطلاعیه داسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر که در این باره منتشر شد، آمده است: «بار دیگر یکی از جاسوسان خودفروخته حزب مزدور عراق به نام سمیر بری

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۱، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار خبرگزاری پارس از کرمانشاه، ۵/۵/۱۳۵۹.
 - ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصر شیرین.
 - ۳- سند شماره ۲۳۸ اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۴۹، ۸/۵/۱۳۵۹، از مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور به اداره مرکزی اطلاعات.
 - ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس.
 - ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.
 - ۶- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

فرزند علی به دست عدالت اسلامی افتاد تا به سزای اعمال ننگین خویش برسد، تا نتیجه گزارشاتی که از پالایشگاه آبادان، دادگاه انقلاب اسلامی، زندان انقلاب و بازار کویتی ها به حزب مزدور رد کرده [را] ببیند.» در ادامه این اطلاعیه آمده است: «نامبرده یکی از ممتازین اتحادیه دانش آموزان حزب بعث عراق بود که دوره های اسلحه را با عالی ترین درجه به پایان رسانیده و زیر نظر مستقیم فاروق اعلامی رئیس آن اتحادیه و زیر پوشش رانده شدگان کار می کرده که داوطلبانه جهت جاسوسی روانه آبادان گردیده [است]. نامبرده در تاریخ ۵/۵/۵۹ در دادگاه انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر بنا به اعترافات صریح و نوارهای کشف شده از وی، مفسد فی الارض و محارب با خدا شناخته و محکوم به اعدام گردید. حکم صادره در ساعت ۵:۴۲ دقیقه بعد از ظهر ۵/۵/۵۹ به مرحله اجرا درآمد.» (۱)

۱

امروز نیز تحرکات ایذایی عوامل و گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین، در گزارش ها مورد توجه است. از جمله: «برابر گزارش واصله از مناطق سپاه پاسداران مستقر در پادگان مریوان، گروه های مسلح ضدانقلاب به علت درگیری در نوسود، از داخل به طرف آن شهرستان جهت کمک به عناصر ضدانقلاب درگیر در نوسود حرکت کرده و مهمات آنها در کوهی به نام جمیه و پشت خانه عزت بیک نگهداری می شود. ضمناً احتمال زیاد می رود که امشب یا فردا به سوی دزلی و نوسود و مریوان هجوم برده و خیال دارند به پادگان مریوان حمله نمایند.» (۲)

گزارش دیگری نیز حاکی است: «یکشنبه ۵/۵/۵۹ حدود ۲۰۰ نفر از افراد مسلح کومه له از مریوان به آبادی آویهنگ آمده اند که از این تعداد ۳۰ نفر به آبادی آمدند و بقیه به کوه سرخ آویهنگ رفته اند و خواروبار و مهمات زیادی را در بعضی از خانه ها پنهان کرده اند.» (۳) بنا به یک خبر تأیید شده دیگر نیز، تعداد ۶۰۰ نفر از افراد گروه کومه له و حدود ۱۰۰ نفر از افراد گروه پیکار مسلح به کلاشینکف و ژ ۳ و سلاح های دیگر در دهات هنیمه (۴) به سر می برند. (۵)

همچنین، باتوجه به اخبار رسیده مبنی بر گسیل افراد کمکی گروه ضدانقلابی پیکار از استان های هم جوار کردستان به این منطقه، اداره مرکزی اطلاعات سپاه پاسداران مرکز به واحدهای اطلاعات سپاه شهرستان های کرمانشاه، همدان و زنجان اعلام کرد: «ظرف امشب قرار است تعدادی از افراد پیکار که همگی جوان می باشند در دسته های ۵ نفری یا کمتر یا بیشتر به کردستان بروند.» در ادامه این خبر آمده است: «خواهشمند است راه هایی که به کردستان منتهی می شود کنترل و افراد [مزبور] را دستگیر نمایید.» (۶)

ص: ۱۳۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۵؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۵۹، ص ۱۱؛ و - روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳؛ و - روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۲- سند شماره ۱۱۴۹۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۴۸، ۵/۵/۱۳۵۹، از مرکز فرماندهی سپاه پاسداران (واحد اطلاعات) به ستاد مشترک ارتش.

۳- سند شماره ۲۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص ۱۰۰، ۸/۵/۱۳۵۹، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران.

۴- نام دقیق آن هنیمن است؛ دهی از دهستان زاوه رود بخش کامیاران از شهرستان سنندج. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۵- سند شماره ۱۱۴۹۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۶۱، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران.

۶- سند شماره ۵۶۳۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۱۸۲، ۵/۵/۱۳۵۹.

علاوه بر تحرکات و نقل و انتقالات فوق، درگیری مسلحانه نیز وجود داشته است. از جمله: «گزارش هنگ ژاندارمری سقز گویاست در ساعت ۲۴ روز ۴/۵/۵۹، ضدانقلاب از داخل شهر بانه و منازل مسکونی، با سلاح سبک به مواضع سپاه پاسداران انقلاب و گروهان ژاندارمری و مواضع پادگان تیراندازی [کردند] که با آتش شدید، مواضع مهاجمین خنثی گردید.» بنا به همین گزارش، درگیری تا ساعت دریافت خبر، یعنی ساعت ۱۴:۳۵ دقیقه ۵/۵/۱۳۵۹، همچنان ادامه داشته و یک پاسدار مجروح شده است. (۱)

۱

درحالی که بعدازظهر امروز، دادگاه ویژه انقلاب اسلامی ارتش مستقر در زندان اوین، رسیدگی به پرونده ۷ کودتاجی دیگر را که در رابطه با کودتای اخیر دستگیر شده اند، آغاز کرد، (۲) ادامه ناآرامی ها و ناامنی ناشی از برخوردهای بعضاً خشونت بار سیاسی، بر نگرانی های مسئولان قوه قضائیه افزوده است. به عنوان مثال، همین امروز شیخ قاسم اسلامی، یکی از مبلغان هیئت قائمیه تهران، در ساعت ۸:۳۰ بعدازظهر، جلو منزلش در شمیران، ترور شد که در مطبوعات، گروه فرقان عامل این ترور معرفی گردید. (۳) فضای موجود باعث انتقاد و هشدار دادستان کل کشور به عاملان این حملات شده است. در بخشی از اطلاعیه ای که به همین منظور امروز از طرف دادستان کل کشور، آیت الله موسوی اردبیلی، صادر شد، آمده است:

«در چند روز گذشته، اشخاص متفرقه بدون داشتن دستوری از طرف مقامات مسئول، به اماکن و دفاتر گروه ها و بعضی روزنامه ها، حتی بعضی از ادارات دولتی ریخته و آنجا را اشغال نموده اند و به تصور اینکه عمل آنها یک اقدام انقلابی است، موجبات مزاحمت افراد و دستگاه های مربوطه را فراهم کرده اند. باتوجه به اینکه در نظام اسلامی و حکومت قانون، هر عملی که انجام می شود باید از طریق مقامات مسئول و طبق قوانین حاکم بر اجتماع صورت گیرد، اقدام به این قبیل اعمال علاوه بر اینکه خلاف مقررات جاری و مصلحت امنیت قضایی و تضعیف ارگان های مملکتی است، مخالف نص صریح قانون اساسی و مصالح عالی کشور و دستور قرآن کریم است که می فرماید: "و لایجرمنکم شأن قوم علی أن لاتعدلوا إعدلوا هو أقرب

ص: ۱۳۳

۱- سند شماره ۵۶۳۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۴۲، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا،

۵/۵/۱۳۵۹

۲- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- همان؛ و - روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

للتقوی(۱)" و این قبیل اعمال مطمئناً بهانه خوب و زمینه مساعدی است که ضدانقلاب زیر پوشش آن نیات و افکار و نقشه های شوم خود را عملی سازد.» در پایان این بیانیه آمده است: «بدیهی است در کشوری که قوه قضائیه و قوه اجرائیه و مجلس شورای اسلامی آن مورد قبول و حمایت امام و امت قرار دارد، این گونه اعمال جز هرج و مرج ثمره دیگری نخواهد داشت. علی هذا لازم است کلیه افراد مسلمان و متعهد که به خیال و وظیفه انقلابی و اسلامی دست به چنین اعمالی می زنند به شدت از آن احتراز نمایند و اگر افرادی به این کارها ادامه دهند تحت تعقیب قانونی قرار خواهند گرفت. در خاتمه متذکر می گردد: اماکنی که تاکنون به طریق فوق تصرف شده است، باید در اسرع وقت تخلیه شده و در اختیار دادستانی کل کشور و یا دادستانی انقلاب اسلامی و یا کمیته مرکزی قرار گیرد تا نسبت به آنها برابر مقررات تصمیم مقتضی اتخاذ شود.»(۲)

۱

امروز نامه رئیس جمهور خطاب به نمایندگان مجلس شورای اسلامی درباره معرفی مهندس مصطفی میرسلیم به عنوان نخست وزیر، در جلسه علنی مجلس قرائت شد(۳) و با اینکه انتظار می رفت نمایندگان مجلس درباره تعیین نخست وزیر به بحث و تبادل نظر پرداخته و تکلیف این موضوع را مشخص سازند، تا پایان جلسه امروز، از تعیین نخست وزیر خبری نشد.(۴) در عوض، نحوه انشای نامه مورد مناقشه و بحث برخی نمایندگان قرار گرفت.(۵)*

به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی: «به دنبال قرائت نامه رئیس جمهور، عده ای از نمایندگان به انشای نامه مذکور اعتراض نمودند مبنی بر اینکه، چرا کلمه نمایندگان به کار برده شده است و چرا خطاب به مجلس نیست. حجت الاسلام سیدمحمد خامنه ای در این رابطه اظهار داشت چون مجلس یک شخصیت حقوقی است باید این متن اصلاح شود. آقای شبستری ضمن قرائت ماده ۱۲۴ قانون اساسی یادآور شد که قانون بیش از این برای رئیس جمهور تکلیف معین نکرده است و آیین نامه برای رئیس جمهور الزام آور نیست. آقای آیت هم ضمن تأیید حرف های حجت الاسلام سیدمحمد خامنه ای به این مسئله اعتراض نمود. حجت الاسلام محلاتی در این رابطه اظهار داشت که کسانی که این مسائل را مطرح می کنند کسانی هستند که مسائل آفرین اند. سرانجام رئیس مجلس این موضوع را به رأی گذاشت مبنی بر اینکه آیا نامه اگر هم قید مجلس شورای اسلامی نداشته باشد گرفتن آن تخلف آیین نامه هست یا خیر؟ که با اکثریتی قاطع، عدم تخلف بودن آن تصویب گردید و پذیرش نامه مورد قبول قرار گرفت.»(۶)

همچنین، در پایان جلسه امروز رئیس مجلس اعلام کرد که در بعدازظهر همین روز، مجلس

ص: ۱۳۴

۱- ۸ سوره مائده است: وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا إِيْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ. ...

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰؛ و - روزنامه کیهان، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۵- * متن نامه در روز گذشته آمده است.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

جلسه خصوصی خواهد داشت تا درباره انتخاب نخست وزیر بحث و مذاکره شود. (۱) لازم به ذکر است که تا پایان جلسه غیرعلنی امروز بعدازظهر نیز، تکلیف نخست وزیر مشخص نشد و ادامه بحث به جلسه غیرعلنی فردا موکول شد (۲).

بنی صدر درباره نحوه دعوت از وی برای شرکت در جلسه غیرعلنی روز بعد مجلس، در کارنامه روزانه خود می نویسد: «دیروقت به منزل آمدم و معلوم شد که کسانی همان روز بعدازظهر هم آمده بودند و گفتند که قرار شده است من در جلسه خصوصی مجلس شرکت کنم. شب هم تا دو ساعتی بعد از نیمه شب در همین باره با عده ای صحبت شد، که این طور با تلفن، دعوت رئیس جمهور به مجلس، آن هم بدون آنکه جهات قانون اساسی رعایت بشود، صحیح نیست.» (۳)

از سوی دیگر، «آقای میرسلیم صبح امروز، اعلام کرد که تاکنون هیچ یک از وزرای کابینه مشخص نشده اند و هرگونه پیش بینی و اعلام احتمالی اسامی، نظر خبرنگارانی است که گزارش تهیه می کنند و من تاکنون اسمی از کسی نبرده ام.» (۴)

در همین حال، آیت الله پسندیده برادر امام، در نامه ای به رئیس مجلس شورای اسلامی، از وی و نمایندگان مجلس خواست که دست رئیس جمهور را برای انتخاب نخست وزیر باز بگذارند.

در این نامه آمده است: «داعی که یک فرد موکل ضعیف هستم تقاضا دارم دست حضرت آقای رئیس جمهور را برای امور مربوطه بالاخص انتخاب دولت و دست آقای کاندید نخست وزیری را برای انتخاب کابینه و دست وزرا را برای انتخاب معاونین و مشاورین باز بگذارید و آنان را تأیید فرمایید تا نگویند چون دست ما بسته بود قادر به اداره امور و اوامر رهبر عظیم الشان نبودیم و از خود مسئولیت را سلب نمایند. آقایان وکلای محترم همیشه قادر به سؤال و استیضاح هستند؛ خوب است سال اول به قوای مجریه فرصت و قدرت بدهند تا از این کوه رفیع لیز و لغزنده و در مقابل احزاب و افراد معاند و توطئه چی و اخلاکگر بتوانند به خواست خداوند به قله برسند و برنامه جمهوری اسلامی را ضربتی ولی تدریجی با مراعات احکام مقدس اسلام اجرا نمایند و اوقات آنان معطوف به دفاع از خود نباشد. ...» (۵)

۱

امروز ساعت ۱۵:۱۰ دقیقه به وقت تهران، اولین خبر رسمی مرگ شاه مخلوع از طریق خبرگزاری آسوشیتدپرس و سپس خبرگزاری رسمی مصر که از قول دفتر رئیس جمهوری مصر گزارش می داد، به ایران رسید. این خبر در میان مردم شور و صف ناپذیری ایجاد کرد و رانندگان در سطح شهر با روشن کردن چراغ ها و به صدا درآوردن بوق اتومبیل های خود در این شادی شرکت کردند. (۶) خبرگزاری های جهانی و برخی مسئولان امریکایی با مرگ شاه مخلوع، به حل و فصل بحران گروگان های امریکایی تاحدودی امیدوار شدند، اما این خبر در میان مسئولان جمهوری اسلامی واکنش چندان مؤثری در حل مشکل گروگان گیری به دنبال نداشت.

ص: ۱۳۵

۱- همان.

۲- روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- روزنامه کیهان، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

به نوشته روزنامه کیهان: «این خبر عکس العمل های متفاوتی را در محافل سیاسی گوناگون جهان به وجود آورد. امریکا، اسرائیل، انگلستان، فرانسه و مصر پس از مرگ شاه مخلوع برای خانواده او پیام تسلیت فرستادند. به گزارش آسوشیتدپرس، چند ساعت بعد از مرگ شاه مخلوع در قاهره، دولت کارتر اعلامیه کوتاهی منتشر ساخت که در آن نسبت به خانواده وی همدردی کردید. ... به گزارش رویتر، به دنبال درگذشت شاه مخلوع، مقامات رسمی تیم بحران که با وضع گروگان های امریکایی در ایران در ارتباط اند بلافاصله در وزارت خارجه ایالات متحده گرد آمدند تا اثرات احتمالی مرگ شاه مخلوع را بر سرنوشت ۵۲ گروگان امریکایی که در تهران به سر می برند مورد بحث و بررسی قرار دهند. رویتر می افزاید: آگاهان سیاسی در ایالات متحده نتوانستند نگرانی شدید امریکا در قبال موضع گیری تازه ایران را کتمان کنند. آنها معتقدند که ایران فشار تازه و پیش بینی نشده ای به امریکا وارد سازد.» (۱)

رادیو صدای امریکا خبر داد: «جودی پاول، سخنگوی کاخ سفید، گفته است که پیش بینی اثرات درگذشت شاه در فعالیت هایی که به منظور رهایی گروگان ها صورت می گیرد، امکان پذیر نیست، زیرا دانشجویان گروگان گیر در موارد مختلف خاطرنشان کرده اند که تغییر سرنوشت شاه هرچه باشد در وضع گروگان ها تأثیری نخواهد داشت.» (۲)

رادیو مسکو نیز از قول مفسر خود گفت: «گرچه شاه دیگر زنده نیست، نیروهای امپریالیستی که زمانی او را به قدرت رسانده بودند و وی در فعالیت های جنایتکارانه و ضد مردمی خود همیشه به آنها متکی بود، زنده اند و فعالانه عمل می کنند.» (۳)

همچنین شاپور بختیار، در مورد مرگ شاه و تأثیر آن در آزادی گروگان ها گفت: «احتمالاً آزادی گروگان های امریکایی را تحکیم خواهد کرد.» رادیو امریکا با اعلام این خبر افزود: «با این همه، بختیار گفت: آیت الله خمینی این بار با توسل به بهانه دیگری به اسارت گروگان ها ادامه خواهد داد و احتمالاً در تعیین سرنوشت دیپلمات های امریکایی توسط مجلس شورای اسلامی پافشاری خواهد کرد.» (۴)

در ایران، مقامات مختلف ایرانی در گفت و گو هایی که از سوی خبرگزاری های جهان مخابره شده است، اعلام کردند که این حادثه تأثیری بر روابط ایران و امریکا نخواهد گذاشت؛ اما «حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، در یک سخنرانی برای گروهی از ساکنان چیدر شمیران در حوزه علمیه قائم، گفت: مرگ شاه مخلوع تحولی در مسئله گروگان ها به وجود خواهد آورد و از هفته آینده کمیسیون هایی که در مجلس شروع به کار کرده، مسئله گروگان ها را بررسی خواهد کرد.» (۵) بنا به همین گزارش: «حجت الاسلام

ص: ۱۳۶

۱- همان.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۲، ۷/۵/۱۳۵۹، صص ۲۲ و ۲۳، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۶/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۲، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۲۴، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۶/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی نیز در پاسخ به این سؤال که اموال شاه بعد از مرگش چه خواهد شد؟ گفت: باید اموالش را پس بگیریم. امریکا قبلاً حاضر بود اموال شاه را پس بدهد، حالا هم باید به قولش عمل کند.»^(۱)

همچنین: «مهدوی کنی، عضو شورای نگهبان، درباره چگونگی بازپس گرفتن اموال ملت که شاه مخلوع از کشور خارج کرده است، گفت: با مرگ شاه ان شاء الله زودتر می توانیم اموال ملت را پس بگیریم. امریکا از شر خودش خلاص شد و بالاخره باید سپرده ها و اموالش را هم کاری بکند.» وی در مورد سرنوشت گروگان ها گفت: مجلس باید تصمیم بگیرد. همچنین درباره تأثیر مرگ شاه در روابط ایران و امریکا گفت: چندان مؤثر نخواهد بود.

خبرنگار کیهان در ادامه گزارش فوق به نقل از آیت الله خامنه ای می افزاید: «امام جمعه تهران در مورد مرگ شاه گفت: چند لحظه پیش خیرش را شنیدم و هیچ صحبتی ندارم و فعلاً در این مورد چیزی نمی گویم.» از ایشان در مورد گروگان ها سؤال شد و وی در پاسخ گفت: «آن هم همین طور. در حال حاضر مجلس مسائل مهم تری دارد و هیچ این بحث ها را نمی شود کرد. مجلس حالا در یک مراحل خیلی حساس است و مسائل مهم تری دارد مانند تشکیل کابینه، انتخاب نخست وزیر و حل مسائل مملکتی که خیلی هم مهم تر است از مسئله گروگان ها و هر قضیه دیگری.»

«موسوی گرمارودی مشاور رئیس جمهوری در گفت و گویی اظهار داشت که از نظر ما شاه مخلوع سال هاست که مرده و مرگ او هیجانی در ما ایجاد نمی کند. گرمارودی تأکید کرد که مرگ شاه مخلوع تأثیری در روابط ایران و امریکا نخواهد گذاشت. وی افزود: در مورد گروگان های امریکایی نیز این مجلس است که تصمیم خواهد گرفت.»

به گزارش خبرگزاری فرانسه، موسوی خوئینی ها نماینده دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و نماینده مجلس نیز اعلام کرد که مرگ شاه هیچ گونه تغییری در مسئله گروگان های امریکایی به وجود نخواهد آورد و این عده فقط در مقابل استرداد اموال غارت شده به وسیله شاه، آزاد خواهند شد. خوئینی ها افزود: موضع ما در مورد مسئله گروگان ها با مرگ شاه تغییر نمی کند. ما جسد او را نمی خواهیم، اکنون ما استرداد اموال او را تقاضا می کنیم.

بنا به گزارش این خبرگزاری، علی اکبر معین فر وزیر نفت نیز نظر مشابهی را ابراز کرد و گفت: شاه شاید مرده باشد و اگر این چنین باشد او به وسیله امریکا کشته شده است.

علیرضا نوبری رئیس کل بانک مرکزی ایران و یکی از نزدیکان بنی صدر نیز پس از آگاهی از خبر مرگ شاه مخلوع به خبرگزاری فرانسه در تهران گفت: ما خیلی خوشوقت هستیم از دریافت این خبر، اما بهتر بود که می توانستیم او را در یک دادگاه بین المللی محاکمه کنیم. نوبری که همچنین مسئول تشکیل پرونده مربوط به بازپس گرفتن اموال غارت شده به وسیله شاه و خانواده پهلوی است، افزود که یک چنین محاکمه ای به ما امکان می داد که ما تمام جنایاتی را که شاه مخلوع در مورد مردم ایران مرتکب شده است به جهانیان نشان دهیم. در مورد اموال شاه، نوبری اعلام کرد که مقامات مسئول ایرانی برای بازپس گرفتن اموال شاه و خانواده اش کلیه اقدامات لازم را در سطح بین المللی دنبال خواهند کرد.»^(۲)

ص: ۱۳۷

۱- همان، ص ۳.

۲- همان.

در امریکا، شهر واشنگتن امروز عرصه تظاهرات موافقان و مخالفان جمهوری اسلامی بود. در این تظاهرات موضوع ترور چند روز قبل طباطبایی رئیس بنیاد آزادی ایران و نیز انتشار خبر جدید مرگ شاه در مصر، در هم آمیخته و باعث گسترش آن شده بود. به گزارش خبرگزاری ها از واشنگتن، تعداد زیادی از دانشجویان انجمن اسلامی دانشجویان امریکا و کانادا و نیز مسلمانان و طرف داران رژیم انقلابی ایران در واشنگتن به تظاهرات پرداختند. با مداخله پلیس امریکا عده ای از تظاهرکنندگان مضروب و حدود ۱۵۰ نفر از آنان بازداشت شدند. بنا به گزارش ها، تظاهرات این عده از مسلمانان ایرانی درست بعد از انتشار خبر مرگ شاه مخلوع انجام شد، اگرچه به طور مستقیم با آن در ارتباط نبود. این عده از ایرانیان توانستند با موافقت مقامات امریکایی در پارک "لافايت" روبه روی کاخ سفید، تظاهرات خود را برگزار کنند. گفته می شود زمانی که تظاهرات رو به پایان بود پلیس از ترس اینکه مبادا تظاهرکنندگان با مخالفان خود به زدوخورد پردازند به آنها حمله و ده ها تن را با ضرب باتون مجروح کرد. تعداد زیادی از تظاهرکنندگان وقتی صحنه را ترک می کردند سر و صورتشان زخمی و خون آلود بود. به موجب خبرهای رسیده، هم زمان با این تظاهرات قرار بود عده ای از فراریان طرف دار شاه نیز علیه رژیم انقلابی ایران دست به تظاهرات بزنند و محل این دو تظاهرات نزدیک به هم بود. مجموعاً در طول مدت برپایی تظاهرات، ۴ گروه ایرانی حضور داشتند که ۳ گروه در حمایت از انقلاب ایران و یک گروه (وابسته به طباطبایی معدوم و همکار زاهدی) علیه انقلاب ایران به تظاهرات پرداختند. (۱)

گزارش دیگری حاکی است که امروز حدود «۵۰۰ الی ۶۰۰ نفر از عزاداران طاغوت در واشنگتن از کاخ کنگره به طرف کاخ سفید راه پیمایی کردند. این راه پیمایی را ۸۰۰ پلیس امریکا حفاظت می کردند و برای مرگ طاغوت یک دقیقه سکوت اعلام کردند. در جلو کاخ سفید، ۲۰۰۰ نفر از دانشجویان ایرانی - که بیشتر از اعضای انجمن اسلامی بودند - به تظاهرات فراریان طاغوت حمله کردند و پلیس حدود ۱۰۰ نفر از دانشجویان را دستگیر کرد و تعدادی از دانشجویان نیز زخمی شدند که به بیمارستان منتقل شدند. شعار دانشجویان ایرانی "درود بر خمینی و مرگ بر امریکا" بود.» (۲)

رادیو امریکا نیز با توجیه حرکت خشونت آمیز پلیس امریکا، در مورد این واقعه چنین گفت: «در خلال تظاهرات چندساعته ایرانیان مخالف و موافق رژیم [آیت الله] خمینی که در واشنگتن برگزار شد، نیروهای انتظامی موفق به جدا نگه داشتن طرفین شده است. با این وجود، عده زیادی بازداشت شده و بنا به گزارش ها، چند تن نیز زخمی گردیدند که حالشان چندان وخیم نیست. در حین تظاهرات پیش گفته، گروه های مخالف و موافق با در دست داشتن پلاکارت های [پلاکاردهای] متعدد و شعارهای گوناگون به راه پیمایی پرداخته و سخنرانی های آتشینی ایراد شد، اما در یک نقطه از مسیر تظاهرات، دسته ای از طرف داران [آیت الله] خمینی به طرف تنی چند از مخالفین رژیم ایران سنگ و بطری پرتاب کردند. پلیس نیز با مشاهده این صحنه

ص: ۱۳۸

۱- همان، ص ۴.

۲- روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

به سرعت وارد عمل شده تا طرفین را از همدیگر جدا سازد.» این رادیو افزود: «تظاهرات ضد [آیت الله] خمینی با وجود ترور پنجشنبه گذشته رئیس بنیاد آزادی ایران که از برپاکنندگان اصلی تظاهرات بود، برگزار می گردید. برادر مرحوم علی اکبر طباطبایی که در صف اول راه پیمایان ضد [آیت الله] خمینی قرار داشت، گفت که مرگ شاه کلیه گروه های مخالف [آیت الله] خمینی را چه در امریکا و چه در اروپا متحد خواهد ساخت.» (۱)

۱

سخنگوی وزارت نفت امروز اعلام کرد که درآمد ایران در تیرماه ۱۳۵۹ از فروش نفت خام به خارج، معادل ۹۰۴,۲۱۳,۸۶۴ دلار امریکا بوده است که به طور متوسط روزانه حدود ۲۸ میلیون دلار می باشد. این عایدات بر مبنای صادرات حدود ۸۰۰ هزار بشکه نفت خام در روز است. به این ترتیب، جمع درآمد نفتی ایران در چهار ماهه اول امسال معادل ۲۰۵,۲۰۵,۳۳۰,۰۰۰ دلار یعنی معادل ۳۶۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال است که به طور متوسط روزانه معادل ۴۲ میلیون دلار می باشد. (۲)

از سوی دیگر، علی اکبر معین فر، وزیر نفت، امروز در گفت و گویی با خبرنگار روزنامه اطلاعات، ضمن بیان سیاست های عمومی اداره صنعت نفت، وضعیت گاز کشور و نیز اوضاع مجتمع عظیم پتروشیمی بندر امام خمینی را شرح داد. بنا به این گزارش: «وزیر نفت نسبت به پیگیری سیاست های عمومی در صنعت نفت اظهار خوش بینی کرد. وی که مدتی پیش اعلام کرده بود به احترام آرای مردم، پست وزارت را ترک خواهد کرد، گفت: امیدوارم هرکسی که مسئولیت این صنعت را برعهده می گیرد سیاست های عمومی اداره صنعت [نفت] را که از سوی شورای انقلاب تصویب و انجام می شد تعقیب کند. این سیاست ها عبارت بود از حفظ بیشتر مخازن کشور، کنترل سطح تولید، بالابردن قیمت نفت در اوپک، سعی در استفاده از حداکثر ظرفیت پالایشگاه های کشور و ایستادگی در مورد هرگونه تحریک و توطئه.»

معین فر افزود: در مورد گاز باتوجه به قطع صدور گاز به شوروی این امیدواری برای من هست که سیاست ضربتی گازرسانی به نقاط مختلف کشور به ویژه روستاها و شهرهای کوچک قاطعانه تعقیب شود، به طوری که پس از ۶ ماه، ما دیگر اساساً گاز اضافی موجود نداشته باشیم. وی در مورد ادامه ساخت پتروشیمی ایران و ژاپن نیز گفت: «اقدامات

ص: ۱۳۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۲، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱۹، رادیو امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۶/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

در مورد این پتروشیمی نیز منجر به راه اندازی مجدد کارهای ساختمانی آن شد، به طوری که هم اکنون بیش از ۵۰۰ کارشناس ژاپنی در بندر امام خمینی آماده کار شده اند.» وی افزود: «امیدوارم این مجتمع عظیم را که تا به حال بیش از ۲ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار خرج آن شده است به سامان برسانیم و تا حدود یک سال دیگر به مرحله بهره برداری برسد.» (۱)

۱

اختلافات و مناقشات دو جناح حاکم، در جلسه علنی جنجال برانگیز پنجشنبه گذشته، بروز یافت که در آن دکتر حسن آیت با دفاع از خود در برابر نمایندگان مجلس، عاقبت رأی آورد. اما تداوم بازتاب مسائل این جلسه در مطبوعات کشور، حاکی از ادامه برخوردهای جناحی است. در این مورد امروز روزنامه کیهان دو مطلب داشت؛ یکی مصاحبه با حجت الاسلام انواری، نماینده رزن همدان، درباره علت استعفای ایشان در آن جلسه و دیگری یادداشت طولانی دکتر ابراهیم یزدی نماینده امام در مؤسسه کیهان و سردبیر این روزنامه در مورد علت رأی کبود وی به آیت.

حجت الاسلام محی الدین انواری در این مصاحبه درباره جو آمیخته با تهدید موجود در مجلس و علت استعفای خود گفت: «مسئله ای که در رابطه با استعفای من در روز پنجشنبه گذشته مهم بود، مسئله اخلاقی و اسلامی است و بعد سیاسی اش برای من مطرح نبود؛ چه اعتبارنامه آقای آیت تصویب می شد یا نمی شد آن وظیفه نمایندگی است که با توجه به گزارش مخبر کمیسیون تحقیق و اظهارات مخالف و موافق و دفاع نماینده با درکی که دارند، آرای خودشان را آزادانه بدهند. علت استعفای من در رابطه با مجلس شورای اسلامی است با عنوان اسلامی بودنش.» انواری سپس با ذکر مقدمه ای درباره قیام اسلامی مردم ایران و انتخابات گذشته و نظر امام درباره اخلاق برگزیدگان ملت، افزود: «در ظرف این دو ماه مدتی که از عمر مجلس می گذرد ناظر جریاناتی بودم که متأسفانه مشاهده می شود که مجلس دارد به شکلی درمی آید که خدای ناکرده کم کم از آن نام مجلس شورای اسلامی فاصله بگیرد، چرا؟ اولاً در برخوردها گاه گاهی دیده می شود بعضی از نمایندگان که وابسته به بعضی از گروه ها هستند به یک تعصب عجیب رسیده اند که تصور می کنند قیومیت مجلس باید در دست آنها باشد، تنها آنها مسائل را می فهمند و تنها آنها در خط اسلام هستند و هر کس بخواهد سخنی برخلاف و روش آنها بگوید ولو اسلامی باشند او را

ص: ۱۴۰

می‌کوبند، جوی به وجود آمده که آن آزادی که یک نماینده باید در ابراز رأی و نظر داشته باشد وجود ندارد و می‌خواهند این را بگیرند. ... به هر حال، خطی به وجود می‌آورد که این تنها ما هستیم که مکتبی هستیم و تنها ما هستیم که اسلام را تشخیص می‌دهیم و راه ما درست است و هر کس برخلاف این کند و [برخلاف] روش ما، سخنی و حرفی داشته باشد محکوم است. ... متأسفانه می‌بینیم آنهایی که سخن از مکتب و خط امام می‌گویند با کمال تأسف و روششان و برخوردشان با سایر دوستانشان که در آنجا هستند و آنها هم خدمتگزار اسلام هستند، برخوردشان غیراسلامی است. تأکید می‌کنم که بُعد سیاسی این قضیه برای من مطرح نیست.»

انواری همچنین با اشاره به این مطلب که در اسلام، هدف وسیله را توجیه نمی‌کند، چنین گفت: «من می‌گویم اگر ما حتی هدف اسلامی داریم بایستی از راه‌های مشروع باشد نه اینکه با اهانت به دیگران به اهداف مقدس اسلام برسیم. ... اگر بنا باشد با فحش و ناسزا و از میدان به در کردن مخالف حتی کسی به هدف اسلامی اش برسد این در اسلام محکوم است. برای نمونه، شخصی به عنوان مخالف می‌خواهد صحبت کند اجازه سخن به او نمی‌دهند. مگر این مجلس، مجلس مشورت نیست که وکلا نظراتشان را بدهند. برخی افراد که وابسته به بعضی گروه‌ها هستند شروع می‌کنند به آن نماینده اهانت کردن. فرض کنید جناب خلخالی که مردی انقلابی است و نمی‌شود انکار کرد و مورد تأیید امام می‌باشد و با تمام وجودش الآن دارد به انقلاب خدمت می‌کند، اگر بلند شد مطلبی اظهار کرد یک عده از نمایندگان بلند شوند و به او بگویند خفه شو، آیا این درست است؟ اسلامی است؟ آیا پیغمبر نفرمود: "من اهان مؤمناً فقد اهاننی" اهانت به مؤمن اهانت به پیغمبر است و اهانت به پیغمبر اهانت به خداست. و یا فرض بفرمایید جناب حجتی کرمانی که من پنج سال در زندان زیر یک سقف با این فرد زندگی کردم و جز صفا و صمیمیت و خلوص نیت و پاکی از این مرد، من چیزی ندیدم وقتی بلند شود اعتراض کند، نماینده‌ای که وابسته به یک گروهی است بگوید خجالت بکش. چرا خجالت بکشد؟ مگر کار خلافی کرده؟ یا قبلاً جناب محلاتی که نماینده امام در سپاه پاسداران می‌باشد به عنوان مخالف بخواهد حرفی بزند جلو صحبتش را بگیرند و بعد بگویند خفه شو بنشین. این برای من از نظر اخلاقی و اسلامی قابل تحمل نیست و درخور شئون یک مجلس اسلامی نیست و اگر بخواهد اهانت شود و کلماتی از قبیل تو منافقی، آن هم به جناب خلخالی زده شود برای من اسباب تأسف است.»

انواری در بخش دیگری از مصاحبه اش گفت: «مسئله‌ای که خیلی به نظرم مهم بود بعد از اینکه اعلام شد رأی علنی گرفته می‌شود، گروهی از نمایندگان و وکلای منتسب به بعضی از گروه‌های سیاسی که در کنارشان بودیم خوشحال بودند و اظهار می‌کردند که ما امروز مشخص خواهیم کرد چه کسانی با ما مخالف هستند تا بعداً به حساب آنها برسیم. این است مجلس اسلامی؟...» (۱)

مطلب دوم کیهان، "یادداشت روز" این روزنامه به قلم دکتر ابراهیم یزدی با عنوان "گزارش به موکلین، رأی کبود به آیت" است. در بخشی از این سرمقاله آمده است:

ص: ۱۴۱

«ملت ایران با کمال تأسف ناظر بر جریانات مجلس در روز پنجشنبه گذشته بود، که هرگز درخور شأن مجلس شورای اسلامی نبود. و این همه درحالی بود که آن روز قسمت هایی از بیانات امام را درمورد مجلس با خط زیبایی بر دیوارهای مجلس نصب کرده بودند که امام فرموده بود: "در مجلس تبادل نظر کنید و مباحثه کنید، اما تصفیه حساب های شخصی و گروهی نکنید."!...»

به موجب آیین نامه داخلی مجلس، فقط نماینده ای که اعتراض کرده است حق صحبت دارد. لذا آقای سلامتیان [روز چهارشنبه] دلایل خود را درمورد صلاحیت آقای آیت بیان داشتند. روز پنجشنبه، آقای آیت به دفاع از خود پرداختند و در پایان سخنان خود از مجلس درخواست رأی علنی نمودند و گفتند که برای مشخص کردن خط سیاسی افراد، این درخواست را می کنند. البته برطبق آیین نامه داخلی مجلس نماینده ای که به اعتبارنامه اش اعتراض شده است حق دارد چنین درخواستی را بنماید؛ اما اینکه محور و معیار برای تعیین خط سیاسی نمایندگان براساس رأی به اعتبارنامه فرد خاص باشد، این نهایت خودمحوری را نشان می دهد. ... از آنجا که من بعد از مطالعه پرونده آیت و بررسی تمامی جوانب به اعتبارنامه آقای آیت رأی مخالف داده ام و از آنجا که این رأی به درخواست نامبرده علنی بوده است و اسامی مخالفین منتشر شده است، من حق مردم می دانم که بدانند که نماینده آنها چرا به این اعتبارنامه رأی مخالف داده است. (۱) یزدی سپس ایرادات خود به صلاحیت آقای آیت را به تفصیل بیان کرده است.

۱

جناح بندی کنونی حاکمیت، در عرصه تبلیغات رسانه های خارجی، همچون مطبوعات وابسته به گروه های ضدنظام در داخل، به جنگ قدرت میان حزب جمهوری - و در رأس آن آیت الله دکتر بهشتی - و دکتر بنی صدر تعبیر و القا می شود. در ایجاد، تشدید و سوءاستفاده از چنین وضعی، سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بیشترین تلاش تبلیغاتی را از راه های مختلف انجام داده است. در عرصه رسانه های خارجی نیز چنین وضعی حاکم است و برخی از این رسانه ها به تبعیت از ادبیات گروه های اپوزیسیون داخل، به تبلیغات پرحجم خود علیه گروه های موسوم به خط امام می پردازند. از جمله، در بازتاب مناقشه جناح های حاکم نظام بر سر انتخاب نخست وزیر و دولت جدید، رادیو صدای امریکا به نقل مطالب دو روزنامه مشهور امریکایی پرداخت؛ این رادیو ابتدا، به نقل از روزنامه واشنگتن استار اعلام کرد: رئیس جمهور بنی صدر چند ساعت پس از پیشنهاد کردن مصطفی میرسلیم برای انتصاب به مقام نخست وزیر جدید رژیم اسلامی ایران اعتراف کرد که از این کار خود قویاً آکراه داشته است. میرسلیم که فقط سی و سه سال دارد عضو حزب جمهوری اسلامی یعنی تشکیلات سیاسی رقبای مذهبی بنی صدر است. بنی صدر که با اکثریت حزب جمهوری اسلامی در مجلس روبه روست، کوشش خود را برای تعیین نخست وزیر دلخواهش رها کرد و مجبور شد میرسلیم را پیشنهاد کند، زیرا بقیه نامزدهای مقام نخست وزیر یا به حد نومیدکننده ای

ص: ۱۴۲

نامناسب بودند و یا به شدت با بنی صدر مخالفت می ورزیدند. ... بنی صدر گفت ما دشمنان خود را رها کرده ایم و در داخل به جان هم افتاده ایم. وی با لحنی که آشکارا به رقبای مذهبی او اشاره داشت، گفت: تاریخ ایران ثابت کرده است که هیچ دسته ای نمی تواند به تنهایی در ایران حکومت کند. بنی صدر هشدار داد که ایرانیانی که توسط حزب خودکامه ای از حق بیان عقاید سیاسی خود محروم شده اند دیر یا زود متحد خواهند شد و آن را نابود خواهند کرد.

این رادیو افزود: «روزنامه واشنگتن استار در پایان مطلب خود به درخواست آیت الله خمینی برای وحدت میان همه صفوف مسلمانان اشاره می کند و به نقل از یکی از سیاستمداران باتجربه می گوید: دیگر از این حرف ها گذشته است. قدرت طلبی بازی همه شده است و هر کس که زورش برسد با آسودگی خیال، امور را در دست می گیرد.»

رادیو امریکا سپس به مطالب روزنامه نیویورک تایمز پرداخت: «حزب جمهوری اسلامی که اکثریت کرسی های مجلس اسلامی را به دست آورده احتمالاً بیشتر پست های کابینه را هم اشغال خواهد کرد. این امر با توجه به کناره گیری احتمالی قطب زاده از دولت که طرف دار مذاکره برای حل مسئله گروگان ها بوده احتمالاً سبب خواهد شد که شرایط آزادی گروگان های امریکایی دشوارتر شود. ...»^(۱)

رادیو کلن آلمان غربی نیز ضمن اشاره به تأثیر مرگ شاه بر سرنوشت گروگان های امریکایی و روابط ایران و امریکا، به تحلیل جنگ قدرت میان جناح های رقیب پرداخت. به گفته این رادیو: «ظاهراً مبارزات قدرت در صحنه سیاسی ایران که از ماه ها پیش آغاز شده است همچنان ادامه دارد. شاه مخلوع، یعنی سمبل تنفر و انزجار انقلاب ایران، امروز در گذشت و از صحنه سیاست جهانی محو گردید. این خبری بود که دستگاه های ارتباط جمعی ایران را بیش از هر چیز دیگری به خود مشغول کرده بود. از نام نخست وزیر بازم خبری نیست و ظاهراً تأیید او از طرف مجلس بازم به مدت نامعلوم دیگری موکول شده است.» رادیو کلن اشاره کرد که آیت الله خمینی اخیراً برای چندمین بار درخواست کرده است که دولت جدید ایران باید بیش از پیش در مسیر اسلام قدم بردارد و لیبرال بودن بیش از حد دولت را مسئول نارسایی ها و نابسامانی های موجود کشور دانسته است. این رادیو سپس افزود:

«واقعیت مبارزات سیاسی کسب قدرت در ایران نیز در همین مسئله نهفته است. دکتر بنی صدر رئیس جمهور ایران و دکتر بهشتی رئیس حزب جمهوری اسلامی، هریک می کوشند تا خلق و جامعه را در مسیر خود به حرکت در آورند؛ حال با به تعویق افتادن تعیین نخست وزیر ایران از طرف مجلس شورای اسلامی، این سؤال مطرح می گردد که آیا روحانیون بازم عهد و سازش خود را با بنی صدر پایدار خواهند داشت و یا به متلاشی ساختن اساس سیاسی ایران به نفع خود و قبل از آنکه این اساس اصولاً ریشه و پایه ای به خود بگیرد، ادامه خواهند داد.»^(۲)

ص: ۱۴۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۱، ۶/۵/۵۹، صص ۱۷ و ۱۸، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۵/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، صص ۱۹ و ۲۰، رادیو کلن (فارسی) ساعت ۲۱، ۵/۵/۱۳۵۹.

در ادامهٔ تحرکات ارتش عراق در مرزهای غربی و جنوب غربی ایران، طبق خبرهای رسیده از منابع داخلی، «یگان های مانوری لشکر ۶ زرهی ارتش عراق [که] در منطقهٔ استحقاظی خود در مقابل منطقهٔ سومار قرار دارد، گسترش پیدا کرده اند و این لشکر را لشکر ۱۰ زرهی پشتیبانی نموده و لشکر ۷ پیادهٔ ارتش عراق، جناح شمالی و تیپ های ۱۴ و ۲۴ و ۲۷ مکانیزه، جناح لشکر ۶ را پوشش می نماید.»^(۱) گزارش سپاه نفت شهر نیز حاکی است: «به دستور قائم مقام شهر مندلی، شهرهای نفت خانهٔ مندلیه و زرباطیه عراق از سکنه تخلیه شده اند و پاسگاه های عراقی "قشقه"، "الصمود" و "انقطاع مکتوب" در مرز سومار و پاسگاه های "الشهداء"، "امیزی" و "کاسه کاس" در مرز ایلام توسط چریک های محلی شدیداً تقویت شده اند.»^(۲) همچنین، «برابر گزارش هنگ ژاندارمری ایلام مستند به اعلام پاسگاه انجیره و هلالی و گروهان صالح آباد، در ساعت ۲۱ روز ۶/۵/۵۹، ۴ دستگاه خودرو با چراغ جنگی به پاسگاه الشهدای عراق وارد و در همان ساعت، ۳ دستگاه دیگر نیز با چراغ جنگی و نورافکن به طرف پاسگاه "تک تک مشکی" و "پلکان" در حرکت بودند.»^(۳)

اما سه گزارش جداگانهٔ دیگر از هنگ قصرشیرین، دربارهٔ تحرکات ارتش عراق، حاکی از احتمال حملهٔ برخی از این یگان ها در ساعات آتی است. بنا به خبر پاسگاه حیدرآباد، پاسگاه نی کند عراق شدیداً تقویت شده است؛ در این گزارش آمده است: «در ساعت ۱۱ یوم جاری، ۶۰ دستگاه تانک جنگی با پرسنل کافی وارد [پاسگاه نی کند شده] و قصد حمله به پاسگاه های مرزی را دارند.» در پایان این گزارش از رکن ۳ ناحیهٔ ژاندارمری کرمانشاه درخواست تقویت پاسگاه مرزی خودی شده است.^(۴) هنگ قصرشیرین در گزارش دوم خود آورده است: «گزارش پاسگاه زینل کش حاکی است در بین پاسگاه باغچه و فلکاهول عراق یک پاسگاه دیگر مستقر گردیده و تعداد ۱۴ دستگاه تانک و ۱۲ دستگاه [خودرو] گاز به [فاصله] تقریبی یک کیلومتری مرز نزدیک شده اند.»^(۵) آخرین گزارش این هنگ حاکی است: «برابر [اعلام] گروهان قصرشیرین به استناد گزارش پاسگاه ژاندارمری هدایت، در ساعت ۱۲:۴۵ و ساعت ۱۶ یوم جاری، تعداد ۴ دستگاه

ص: ۱۴۵

۱- سند شمار ۴۰۹۲۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۹۳، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات)، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- همان.

۳- سند شماره ۰۲/۴۰۹۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۸۰، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات)، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- سند شماره ۲۷۷۱۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیهٔ کرمانشاه (رکن ۳)، ۶/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۷۱۰۸، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیهٔ کرمانشاه، ۶/۵/۱۳۵۹.

تویوتا با یک جیب در حدود ۱۰۰ الی ۱۵۰ نفر مهاجم که در داخل آنها بودند به پاسگاه مجیدسالار عراق مراجعت کردند و همگی در اطراف پاسگاه و بالای پاسگاه مجیدسالار دیده می شوند و این طور به نظر می رسد که قصد حمله به این پاسگاه را داشته باشند.»^(۱)

۱

هم زمان با تحرکات مرزی ارتش عراق، اقدامات این کشور در تجاوز به حریم هوایی و نیز درگیری های پراکنده مرزی، حاکی از ادامه و تشدید روند ناآرامی در مرزهای غربی و جنوب غربی ایران است.

«به گزارش سپاه پاسداران قصرشیرین، یک میگ عراق در ساعت ۱۶:۱۰ دقیقه، مناطق باویسی و ازگله را زیر آتش قرار داده و سپس به منطقه دالاهو رفته و بعداً خاک ایران را ترک نموده [است].»^(۲)

از طرف دیگر، هواپیماهای عراقی به طور متوالی در این مناطق به شناسایی مواضع نیروهای ایران می پردازند. به گزارش خبرنگار روزنامه کیهان از کرمانشاه، «هواپیماهای عراقی هر چند روز یک بار به حریم هوایی ایران تجاوز می کنند تا مواضع نظامی جمهوری اسلامی ایران را شناسایی کنند و هدف آنها این است که در زمان مناسب این مناطق را مورد حمله قرار دهند، زیرا اکثر اوقات این هواپیماها در فاصله ۲۰۰۰ پایی از زمین پرواز می کنند.» بنا به همین گزارش، «یکی از مسئولین سپاه پاسداران ایلام ضمن تأیید مطالب بالا، به خبرنگار کیهان گفت: حدود ساعت ۱۲ نیمه شب، ۲ هواپیمای عراق به خاک ایران تجاوز کردند و چند لحظه بر فراز نخجیرک به پرواز درآمدند، که در اثر تیراندازی نیروهای خودی، خاک ایران را ترک کردند. به دنبال این جریان، حدود ساعت ۳ بامداد نیز ۲ هواپیمای دیگر عراق نیز حریم هوایی ایران را مورد تجاوز قرار دادند.»^(۳)

از سوی دیگر، به دنبال درگیری شب گذشته مأموران عراقی با نیروهای ایرانی در منطقه مذکور، امروز صبح نیز عراق با سلاح های سنگین از قبیل خمپاره و توپ، پاسگاه سوبله در خاک ایران واقع در نوار مرزی بستان را زیر آتش گرفت. به گزارش خبرگزاری پارس، سرهنگ رضوی، فرمانده ژاندارمری خوزستان، ضمن اعلام این خبر، گفت: با شروع حمله از طرف مأموران عراقی، مأموران ایرانی به آتش آنان پاسخ دادند و پس از دو ساعت، مهاجمان عراقی مجبور به عقب نشینی شدند. وی اضافه کرد: این درگیری از ساعت ۹:۳۰ دقیقه تا ساعت ۱۱، ادامه داشت و در جریان درگیری به نیروهای ایرانی و پاسگاه آنان هیچ گونه خسارتی وارد نیامد.^(۴) در گزارش ژاندارمری خوزستان نیز درباره این درگیری آمده است: «در این درگیری قسمتی از پاسگاه سوبله عراق منهدم شد.» این گزارش می افزاید: «با توجه به اینکه مأمورین عراقی پاسگاه های خود را تقویت نموده اند، ناحیه [ژاندارمری] تقاضای اعزام واحد کمکی به پاسگاه سوبله نموده است.»^(۵)

مین گذاری نوع دیگری از تحرکات ایدایی عراق است. امروز یک عدد مین نزدیک محل شیروخورشید سرخ دهلران کار گذاشته شده بود که بر اثر انفجار آن ۱۱ نفر زخمی شدند.^(۶)

ص: ۱۴۶

۱- سند شماره ۲۸۳۱۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۲)، ۶/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۹۲۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۵- سند شماره ۳۴۲۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳)، بنا به گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان.

۶- روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹ ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

دامنه مبارزات گروه های معارض عراقی علیه حکومت صدام، به برخی کشورها گسترش یافته است و در این میان، به کمک دستگاه های تبلیغاتی حکومت صدام، از ایران به عنوان مسئول اقدامات معارضین مزبور، بعضاً در رسانه ها و اکثراً در اقوال مسئولان عراقی، یاد می شود. (۱) امروز در ابوظبی و لبنان دو حادثه اتفاق افتاد.

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی: «سفارت بعث عراق در ابوظبی پایتخت امارات عربی [متحده] دیروز [امروز ۶/۵/۱۳۵۹] منفجر شد. در این انفجار عظیم، ۲ تن از مسئولین بلندپایه سفارت عراق کشته و چند تن دیگر زخمی شدند. خبرگزاری پارس به نقل از آسوشیتدپرس از بیروت گزارش داد: به دنبال انفجاری که دیروز (امروز) در ابوظبی روی داد و منجر به قتل دو دیپلمات عراقی گردید، روزنامه دست چپی السفیر چاپ بیروت نوشت: یک گروه ناشناس که خود را "اتحاد عارف البصری" می نامد مسئولیت این انفجار را برعهده گرفت. السفیر توضیح داد که عارف البصری یک تبعه عراقی است که اخیراً اعدام شده است.» (۲) خبرگزاری پارس به نقل از حزب دعوت اسلامی که با این خبرگزاری تلفنی تماس گرفته است، گفت: حجت الاسلام شیخ عارف البصری یکی از برجسته ترین شاگردان عالم مجاهد و مرجع شهید آیت الله العظمی سیدمحمدباقر صدر بود که در سال ۱۹۷۴ به اتهام عضویت در حزب الدعوه الاسلامیه به همراه چهار تن دیگر از بهترین شاگردان آیت الله صدر یعنی: سیدعمادالدین طباطبایی، سیدعزالدین قبانچی، سیدحسین جلوخان و سیدنوری آل طعمه در زندان های فاشیستی رژیم بعث به شهادت رسیدند. (۳) همچنین، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری امارات عربی متحده از بغداد، گزارش داد: صدام حسین، رئیس جمهوری عراق، امروز پیام مکتوبی از شیخ زاید بن سلطان آل نهیان، رئیس امارات عربی متحده، درباره مناسبات دوجانبه و آخرین تحولات منطقه دریافت کرد. این پیام را رئیس دربار امارات عربی متحده که صبح امروز وارد بغداد شد، تسلیم صدام حسین کرد. خبرگزاری پارس افزود: ناظران سیاسی، این روابط را، به ویژه باتوجه به اوج گرفتن جهاد امت مسلمان عراق علیه حکومت فاشیستی بعثی، که انفجار سفارت عراق در ابوظبی نمونه ای از آن است، بیشتر مربوط به مسائل امنیتی می دانند. (۴)

روزنامه واشنگتن پست نیز ضمن نقل اسامی کشته و زخمی شدگان، نوشت: «خبرگزاری عراق، دولت انقلابی ایران را مسئول این حمله دانست.» این روزنامه افزود: «قبلاً طی ماه جاری دبیر سوم سفارت عراق در بیروت، ابراهیم خزعل حصون به ضرب گلوله به قتل رسید. عراق در این حمله نیز ایران را مقصر دانست.» (۵)

ص: ۱۴۷

۱- برخی اظهارات که در رسانه های عمومی نیز انعکاس می یابد، از جمله عوامل تقویت کردن این ادعاهاست. نمونه ای از این گونه موارد در ضمیمه این گزارش آمده است.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس.

۳- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس.

۵- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، گروه مترجمین، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ص ۲۰۸، مترجم جعفر بختیاری.

حادثه دوم در بیروت رخ داد. به گزارش آسوشیتدپرس: «پیش از ظهر امروز، یک سیاستمدار هوادار رژیم بعث عراق در بیروت مورد تهاجم یک مرد مسلح ناشناس قرار گرفت و کشته شد. این شخص که موسی شعیب نام دارد یک مسلمان شیعه لبنانی و عضو حزب سوسیالیست بعث لبنان بود که با رژیم صدام حسین همکاری نزدیک دارد.»^(۱) رادیو اسرائیل نیز ضمن نقل این خبر، گفت: «این ترور نگرانی عمیقی را در بیروت به وجود آورده است، زیرا بیم آن می رود که موجب برخوردهای خونین تازه ای بین طرف داران ایران و عراق در بیروت شود.»^(۲)

از سوی دیگر، حزب دعوت اسلامی عراق در اطلاعیه ای ضمن هشدار به برخی دولت های عربی منطقه، اعلام کرد:

«باکمال تأسف تعدادی از رژیم های وابسته، دستگاه های اطلاعاتی و امنیتی خود را در اختیار رژیم سفاک عراق گذارده و آلت دست سازمان امنیت عراق شده اند، به طوری که آزادانه دست به ترور و تعقیب و دستگیری مخالفان خود می زنند. بارزترین این کشورها کویت و امارات متحده و اردن می باشند. ما مسئولیت ریختن خون هر شهید و یا دستگیری هر مخالفی با رژیم وابسته صدام، مخصوصاً مجاهدان عراقی که در این کشورهای ذکر شده صورت می گیرد، به عهده همان رژیم می گذاریم.»^(۳)

۱

گرچه بمب گذاری و عملیات ایذایی عوامل وابسته به عراق اغلب باعث ایجاد تلفات انسانی و خسارات مالی نسبتاً عمده ای در داخل شهرهای مرزی یا نزدیک به مرز می شود، اما در بسیاری مواقع این تحركات با هوشیاری مردم و تلاش مأموران انتظامی خنثی می گردد و در موارد متعددی، عاملان شناسایی و به مجازات می رسند. دو خبر زیر نمونه هایی از این موارد است.

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی: «بمبی که از سوی مزدوران بعث عراق در یکی از خیابان های اهواز گذاشته شده بود خنثی گردید. بنا بر همین گزارش، ساعت ۱۵:۱۰ دقیقه دوشنبه شب، در خیابان مجاهدین بین حافظ و فردوسی بمبی در کنار خیابان گذاشته شده بود که [ساکنان] منازل اطراف متوجه می شوند و به اطلاع کمیته می رسانند و افراد کارشناس بلافاصله در محل حاضر و این بمب را خنثی می نمایند.»^(۴)

از سوی دیگر، در ادامه مبارزه با عوامل بمب گذار، «دادگاه انقلاب اسلامی اهواز اعلام کرد که سیدعباس موسوی فرزند فاضل اهل شادگان به اتهام رفتن به عراق، آوردن اسلحه و داشتن چاشنی انفجاری و فتیله و همکاری با خرابکاران تأسیسات صنعتی، محکوم به اعدام شد که حکم صادره در ساعت ۶ بعدازظهر دوشنبه، به اجرا درآمد.»^(۵)

در این حال، رادیو صدای امریکا در گزارش خود، درباره تأثیر خرابکاری های مداوم در تأسیسات صنعت نفت بر روند تولید نفت، گفت: «خرابکاری های مداوم در مولد نیرو در پالایشگاه آبادان، میزان تولید نفت این پالایشگاه را به متجاوز از یک سوم یعنی جمعاً چهارصد

ص: ۱۴۸

۱- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از بیروت.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۲، تاریخ ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۴۳، رادیو اسرائیل، ۶/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۳، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۵- روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

هزار بشکه در روز کاهش داده است. مقامات مسئول در ایران می گویند توربین های پالایشگاه آبادان در دست تعمیر قرار گرفته است. درعین حال، گفته می شود که دستگاه انتقال نیرو در پالایشگاه آغاچاری نیز به کلی از کار افتاده است و فعالیت در پالایشگاه کرمانشاهان نیز پس از تهاجم گروهی از مهاجمان عراقی به این پالایشگاه، به صورت نیمه تعطیل درآمده است.»^(۱)

۱

تشدید حمایت علنی عراق از شاپور بختیار و افسران فراری هوادار وی، علامتی دیگر از اراده دولت بعث بر تداوم و تسریع روند رو به وخامت مناسبات ایران و عراق است.

شاپور بختیار، آخرین نخست وزیر شاه مخلوع، امروز در مصاحبه با رادیو فرانسه، درباره ارتباط خود با عراق گفت: «منافع مشترک من و عراق در برابر رژیم جمهوری اسلامی ایران موجب گردیده است که از دولت عراق کمک دریافت دارم.» خبرگزاری فرانسه ضمن نقل این مطلب افزود: «شاپور بختیار که در یک آپارتمان لوکس در پاریس اقامت دارد از موضع عراق در قبال رژیم جمهوری اسلامی ایران ستایش به عمل آورد و گفت که رژیم بعث عراق همه نوع کمک به او می دهد. هنگامی که از آخرین نخست وزیر شاه مخلوع در مورد پخش برنامه های فارسی وی از ایستگاه رادیویی بسیار قوی عراق سؤال شد، وی از جواب دادن به این سؤال خودداری کرده و فقط گفت که "تمام ایستگاه های رادیویی جهان اسلام مخالف رژیم آیت الله خمینی هستند."»^(۲)

۲

تحركات ایدایی، نقل وانتقالات و درگیری های مسلحانه عوامل گروه های مسلح غیرقانونی، اعم از مهاجمان محلی (غیرسیاسی) وابسته به عراق و عوامل تشکیلاتی و هواداران تشکل های سیاسی، در مناطق کردنشین همچنان ادامه دارد. دراین میان، برخی از این تحركات از چشمان عناصر اطلاعاتی خودی دور نمی ماند.

ص: ۱۴۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۲، تاریخ ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۲۰، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۶/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری فرانسه از پاریس.

بنا به یک گزارش: «برابر خبر رسیده از ناحیه گورانی (۱) و قلخانی در تاریخ ۶/۵/۵۹، محمود مرادی که سرپرست یک گروه هشتاد نفری از مهاجمین می باشد از طرف سردار جاف جهت خرابکاری و دستبرد به منطقه گهواره و اسلام آباد تا کرمانشاه مأموریت گرفته است.» (۲)

در گزارش دیگری آمده است که «کومه له در تاریخ ۶/۵/۵۹، شش بار قاطر فشنگ از آبادی دزلی (۳) و کیابیه (۴) با ماشین تا آبادی رشاش (۵) آوردند و از آنجا کومه له که در آویهنک بود، اولاً [بار مزبور] را فرستادند به آبادی هویه (۶) و از آنجا به توربور (۷) برده اند و هر بار قاطر دو گونی می باشد.» (۸)

همچنین، گزارش دیگری حاکی است: «سیدجواد حصامی با تعداد ۳۰ نفر در کوه های اطراف آبادی تخت (در جنوب ایرانشهر از توابع سقز) مستقر بوده و دارای ۲ قبضه ژ ۳ و کلاشینکف و یک قبضه توپ ۱۰۶ و آر.پی.جی ۷ می باشند.» (۹)

در استان آذربایجان غربی، سپاه پاسداران ارومیه نیز درباره حمله افراد ضدانقلاب مسلح وابسته به عراق، چنین هشدار می دهد: «به احتمال زیاد، ظرف امشب ۶/۵/۵۹، عناصر مزدور عراقی به واحدهای مستقر در منطقه ضربه بزنند. ضمن هوشیاری کامل، پیش بینی های لازم را معمول دارید.» (۱۰)

از ارومیه همچنین گزارش می رسد که «از ساعت ۱۲ دیشب، مهاجمین مسلح با اسلحه های مختلف به پیشمرگان مسلمان کرد در روستای چره اطراف ارومیه حمله کردند. یک مقام آگاه در هنگ ژاندارمری ارومیه ضمن تأیید این خبر گفت: بلافاصله فرمانده گروهان تأمین منطقه به اتفاق جوانمردان و پیشمرگان مسلمان کرد به این تیراندازی ها که از روستای اشکه سو صورت گرفت پاسخ دادند و مهاجمین را عقب راندند. براساس این گزارش در این حادثه هیچ گونه تلفات یا آسیبی به پیشمرگان مسلمان کرد وارد نیامد و از میزان تلفات مهاجمین گزارشی نرسیده است.» (۱۱)

گزارش دیگری حاکی است که: «در کرمانشاه ساعت ۳ بامداد امروز، گروهی از مهاجمین مسلح با انواع سلاح برنو، ژ ۳ و کلت کمری در ناحیه سیدفاطمه و خیابان گلستان این شهر شروع به تیراندازی کردند که مأموران شهربانی به تیراندازی های آنها پاسخ دادند و پس از یک ساعت و نیم درگیری، آنها را متواری ساختند. در این درگیری به کسی آسیب وارد نیامد.» (۱۲)

گفتنی است که برخی از این تحرکات، ارزش نظامی نداشته و صرفاً برای ایجاد رعب و وحشت در میان مردم منطقه و در چارچوب یک عملیات روانی خاص صورت می گیرد. در این مورد، گزارش خبرنگار کیهان مستند به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، حاکی است:

ص: ۱۵۰

۱- گوران، یکی از بخش های مهم شهرستان اسلام آباد. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۲- سند شماره ۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۴۹، ۸/۵/۱۳۵۹، مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور.

۳- دزلی، دهی از دهستان اورامان بخش رزاب شهرستان سنندج. ر.ک: همان.

۴- نام آبادی را اشتباه ذکر کرده است. احتمالاً کمینه باشد؛ ده از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج. ر.ک: همان.

۵- رشنش درست است. ده از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج. ر.ک: همان.

۶- huye - دهی از دهستان ژاوه رود بخش رزاب شهرستان سنندج. ر.ک: همان.

۷- توریور: دهی از دهستان ژاوه رود بخش حومه سنندج. ر.ک: همان.

۸- سند شماره ۲۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقر)، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰۰، واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان.

۹- سند شماره ۰۲/۴۰۹۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۴۵، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات)، ص ۱.

۱۰- سند شماره ۴۲۵۵۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۵۲.

۱۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳.

۱۲- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

«در اثر انفجار یک بمب در دهلران، گروهی از مردم این شهر مجروح شدند. بنا به همین گزارش، این بمب توسط مزدوران بعث عراق در جهت ایجاد رعب و وحشت در میان مردم کار گذاشته شده بود. در ارتباط با انفجار این بمب طبق گزارشات رسیده، تعدادی از عوامل مزدور بعث عراق توسط مأموران ژاندارمری شناسایی و بازداشت شده اند.»^(۱)

برخی گزارش ها نیز حاکی از "بریدن" بعضی از عوامل گروه های مسلح غیرقانونی هستند؛ از جمله بنا به گزارش سپاه پاسداران باینگان، «یکی از اعضای حزب منحلۀ دمکرات بامداد امروز، با یک قبضه اسلحه کلاشینکف خود را تسلیم سپاه پاسداران باینگان کرد و پس از انتقال به پناه، امان نامه دریافت کرد.»^(۲)

از سوی دیگر، به گزارش خبرگزاری پارس از سنندج، «در ادامه عملیات پاک سازی شهر سنندج، پاسداران مستقر در این شهر از خانه ای واقع در خیابان بیمارستان موفق به کشف دو قبضه اسلحه و تعداد زیادی فشنگ و نثریات مارکسیستی شدند.»^(۳)

گزارش دیگری از کرمانشاه مربوط به دستگیری شب هنگام اصغرخان سنجابی برادر دکتر کریم سنجابی از سران جبهه ملی است. در گزارش خبرگزاری پارس آمده است که وی در ارتباط با مسئله زمین و داشتن ایادی مسلح غیرمجاز در منطقه سنجابی بازداشت شده و هم اکنون در زندان دیزل آباد کرمانشاه به سر می برد. بنا به همین گزارش: «عده ای از پاسداران با مراجعه به منزل اصغرخان سنجابی می خواستند وی را جهت ادای توضیحات به کمیته مرکزی احضار کنند که در این موقع رفت و آمدهای مشکوکی را از سوی ساکنین خانه مشاهده کردند که پس از دریافت حکم از طرف دادستانی، وی را بازداشت کردند. در بررسی های منزل نامبرده تعدادی اسلحه و مهمات، جواهرات و سایر آلات لهو و لعب و همچنین مدارکی دال بر وابستگی اش به خاندان منحوس پهلوی به دست آمد.»^(۴)

۱

باینکه برخی شهرها و روستاهای استان کردستان و دیگر مناطق کردنشین پاک سازی شده و این پاک سازی ها همچنان ادامه دارد، یکی از مشکلات عمده این مناطق، نبود امنیت کامل برای اجرا یا ادامه بازسازی و عمران شهری و روستایی است. در این مورد مسئول جهاد سازندگی سنندج در گفت و گویی با خبرنگار رادیو سنندج گفت:

«در روستاهای کردستان فعلاً برای ایجاد کار و عمران امنیت نسبی وجود ندارد، به محض به وجود آمدن امنیت، فعالیت های سازندگی شروع می شود. وی افزود: برای رفع کمبود آب در منطقه تصمیماتی گرفته شده، از جمله این کمک ها حفر دو حلقه چاه و بازسازی چاه های قدیمی و تعمیرات آن است که مقدمات انجام این کار فراهم شده است. وی در مورد راه اندازی کارخانه ها گفت: در این مورد دو برنامه موجود است؛ اول، راه اندازی و ترمیم و رفع نیازها و دوم ایجاد پروژه های جدید صنعتی. در مرحله اول کارخانه های تولید نخ، نان ماشینی، کارگاه راه سازی و چند کوره آجرپزی شروع به کار کردند.»^(۵)

ص: ۱۵۱

۱- همان، ص آخر، گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۲- همان.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۳، تاریخ ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱، از کرمانشاه، ۷/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از سنندج.

در همین زمینه، یک گزارش مبسوط از وضعیت شهر و سپاه مریوان و روستاهای اطراف آن، نشان از عمق فاجعه در این مناطق دارد. در بخشی از این گزارش که "واحد پیگیری و هماهنگی و نظارت و ارزشیابی" سپاه مرکز اعزامی به مریوان آن را تهیه کرده، آمده است:

«این شهر در بین تپه های جنگلی واقع شده و تپه های اطراف شهر در دست برادران پاسدار و ارتشی قرار دارد. دهات های اطراف این شهر هنوز پاک سازی نشده و از این لحاظ در موقعیت خطرناکی قرار دارد. به دلیل نزدیک بودن این شهر به مرز عراق و باز بودن مرز، رفت و آمد مردم [به عراق] به راحتی صورت می گیرد و به دلیل ناامن بودن جاده های اطراف و نرسیدن مواد سوختی و آذوقه، تقریباً ۸۰٪ کمبودها از عراق وارد می شود. در اثر نرسیدن گازوئیل و بنزین به شهر مدتی است که شهر از داشتن آب و برق محروم است و امروز با ورود یک ماشین گازوئیل فعلاً این کمبود برطرف شده است.» در بخش دیگری از این گزارش آمده است: «به دلیل مشخص بودن مقرهای سپاه و پراکنده بودن ضدانقلاب در شهر و دهات های اطراف، امکان حمله به سپاه می باشد.» در بخش پیشنهادهای این گزارش نیز اضافه شده است: «با تعمیر سینما و نشان دادن فیلم های آموزنده می توان تا حدی از بیکاری مردم شهر که عده ای از آنها به تپه بازی مشغول اند، کاست و هم فرهنگ مردم را بدین وسیله بالا برد. با اعزام خبرنگار و فیلم بردار به شهر در مورد غارتگری های ضدانقلاب و تعمیر دکل رادیویی که به وسیله گروه های مسلح غارت شده و وسایل آن را به قیمت ارزان به عراق فروخته اند، می توان با دادن روحیه به مردم آنان را در مورد کار این گروه ها روشن کرد و افشاگری نیز می توان در مورد گروه ها انجام داد. ... برای رفع کمبود و مشکلات کشاورزی می توان سد نیمه تمام باشماق را با ارسال نیروی متخصص، تکمیل و مورد بهره برداری قرار داد. برای جبران خسارت ها و نابسامانی های اقتصادی، طرح های عمرانی از قبیل احداث کارخانه های تولیدی، صنعتی و دامداری و... پیاده شود. ... برای جلوگیری از وابستگی اقتصادی به عراق و تأمین مایحتاج زندگی افراد شهر، ارزاق عمومی از قبیل وسایل سوختی و تغذیه و پوشاک و خواربار به توسط استفاده از امکانات هوایی ارتش ارسال گردد. اعزام پزشک و دارو برای رفع احتیاجات بهداشتی مردم [انجام گیرد.]» (۱)

مشکل نبود امنیت در کردستان و برخی مناطق کردنشین دیگر، همچنین باعث شده که مسئله تقسیم زمین و احیای کشاورزی و طبیعتاً موضوع اشتغال زایی نیز همچنان لاینحل باقی بماند. با این همه، سازمان پیشمرگان مسلمان کرد در اطلاعیه ای خواستار اعزام هیئت تقسیم زمین به کردستان شده است. در این اطلاعیه خطاب به مسئولان امر آمده است:

«هیئت ۷ نفری تقسیم زمین را به کردستان اعزام دارید. ... زمینی که خدا برای همه مردم آفریده، عملاً عده ای آن را در دست گرفته و همواره بی آنکه رنجی برده باشند، گنج می اندوزند. فئودال ها و زمین خواران امکان زندگی و تلاش شرافتمندانه را از کشاورزان سلب و

ص: ۱۵۲

۱- سند شماره ۴۳۶۲۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، صص ۹۹ - ۹۴، ۶/۵/۱۳۵۹، گزارش واحد پیگیری و هماهنگی و نظارت و ارزشیابی به واحد فرماندهی.

در شیوه دیرین آنها را استثمار نموده اند. ... این تبهکاران در زیر برق سرنیزه رژیم دست نشانده پهلوی همچنان کشاورزان را مورد غارت و چپاول قرار می دادند و اینک با انقلاب اسلامی که نویدبخش آزادی راستین مستضعفین است، کشاورزان توقع دارند که چون گذشته، زمین در چنگ زمین خواران نباشد. بساط چپاول و استثمار برچیده گردد.» در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: «اگرچه نیروهای انقلابی و مسلمان در منطقه هرجا را از وجود پلید مزدوران پاک ساخته اند و قدم های انقلابی در حل مشکل زمین به نفع کشاورزان برداشته اند، اینک از مسئولان امر خواستاریم هرچه زودتر هیئت ۷ نفری را به کردستان اعزام دارند و زمینۀ هرگونه یاوه سرایی ضدانقلابیون و مزدوران بیگانه را از میان بردارند.»^(۱)

۱

تحركات و ناآرامی های سیاسی و بعضاً خشونت آمیز در شهرها و روستاهای مختلف، گرچه در مقایسه با مناطق کردنشین و مرزی، بسیار جزئی می نماید، اما به هر حال وضع عادی را برهم می زند. در ایجاد این گونه ناآرامی های پراکنده حضور برخی گروه های سیاسی مخالف و اغلب معاند با نظام، که در خارج از کردستان به جای تحركات نظامی، به سازماندهی اعتراض ها و خواسته های مردم و جهت دهی به آنها، تحت عناوین و نام های مختلف، می پردازند، مشاهده می شود. البته بعضاً گروه های مدافع نظام نیز چه به صورت رسمی و چه در قالب تحركات مردمی، به اقدام متقابل می پردازند.

در آمل، خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی وقایع امروز این شهر را چنین گزارش داد:

«مجاهدین خلق [منافقین] مرکز آمل به اتفاق نیروهای چپ از جمله فدایی، پیکار، طوفان و دیگر گروه های مخالف، بدون مجوز قانونی از ساعت ۵/۹ شب در سطح شهر دست به راه پیمایی زدند. بلافاصله مردم نیز در سطح شهر به حالت آماده باش برای خنثی نمودن هر نوع توطئه ای درآمده و در ساعت ۱۱ شب از حسینیۀ ارشاد دست به راه پیمایی زدند و اعلام نمودند که هر لحظه و هر دقیقه آمادۀ درهم شکستن توطئه های هرنیروی مخالف انقلاب می باشند. براساس همین گزارش، بعضی از ناظران بر جریان راه پیمایی شبانه خلقی ها، اظهار داشتند که چرا نیروهای به اصطلاح خلقی هنگام شب اقدام به راه پیمایی نموده اند.»^(۲)

در قزوین، به نوشته روزنامه اطلاعات: «عامل توزیع نشریات "کار" در قزوین با رأی دادگاه انقلاب اسلامی این شهر، محاکمه و به زندان محکوم شد. در اطلاعیه این دادگاه آمده است: جلال ملاحسنی فرزند صفر به اتهام توزیع و فروش نشریه کار و [به عنوان] عامل توزیع آن در قزوین، [و نیز به جرم] کشف مقدار زیادی نشریات کار و پیکار و اعلامیه های توهین آمیز چریک های فدایی خلق از منزل وی، محاکمه و به ۳ سال زندان در کاشان محکوم شد.»^(۳)

در لنگرود، درگیری بین متحصنین در فرمانداری این شهر و گروهی از مردم، به خشونت گرایید. به گزارش خبرنگار کیهان: «به دنبال درگیری های عصر پنجشنبه قریۀ "لیلاکوه" و

ص: ۱۵۳

۱- روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

"ملات" از توابع لنگرود و زخمی شدن چند نفر و نیز دستگیری یک نفر، گروهی از اهالی لیلاکوه به منظور آزادی شخص دستگیر شده در فرمانداری شهرستان لنگرود متحصن شدند. از سوی دیگر فخر روحانی نماینده مردم، جهت مذاکره با متحصنین به سوی فرمانداری حرکت کرد و در بین راه، گروهی از مردم مسلمان نیز با او همراه شدند. ولی مذاکره به خشونت گرایید و در جریان درگیری که روی داد، دو نفر از مردم به نام های جعفر نجفی و سیدجلال نورمحمدی زخمی شدند که حال نورمحمدی وخیم است.^(۱) همچنین، در پی درگیری های هفته اخیر در این شهر، عصر امروز «گروهی به دفاتر حزب توده، جنبش مسلمانان مبارز و سازمان چریک های فدایی خلق در شهرستان لنگرود حمله کردند».^(۲)

در درگیری امروز فرمانداری لنگرود، جراحات وارد شده به یکی از مردم شهر باعث فوت وی شد؛ در پی این واقعه، واحد دانشجویی حزب جمهوری اسلامی بیانیه ای در این مورد صادر کرد که در بخشی از آن به ریشه یابی این درگیری ها پرداخته شده و آمده است:

«... جای تأسف است که به مانند اغلب موارد، این بار هم ضعف و سستی نهادهای انقلابی باعث رشد و تقویت این عناصر مزدور و این سینه چاکان غرب و شرق و رهروان راه شیطان شد و در پیامد آن، این مزدوران کثیف به قدری جسور شدند که یکی از گل های انقلاب را پرپر کردند. برای پیگیری دقیق این ماجرا باید مسائل مربوط به مدتی قبل از این حادثه را ذی تأثیر دانست و بررسی کرد. مدتی بود که سپاه و جهاد شهر لنگرود تحت تأثیر و نفوذ گروه های ضدانقلابی و منافق قرار گرفته بودند و عملاً نه فقط انقلاب را تقویت نمی کردند، بلکه در جهت تضعیف انقلاب و گسترش اعمال ضددین قرار گرفته بودند. به طور مثال، در ساحل نزدیک لنگرود که چمخاله نام دارد انواع فحشا و فساد جریان داشت و این تنها در اثر ضعف و اشکال نهادهای انقلابی شهر و عدم توجه مسئولان در برابر گزارشات و شکایات مردم مسلمان شهر بود و باعث ناراحتی مردم مسلمان شهر من جمله برادر شهید نورمحمدی شده و آنان را که پیروان راه الله بودند سخت می آزرده و او بود که همواره در پیشاپیش صفوف محکم مردم مسلمان لنگرود الله اکبرگویان در حرکت بود و با آثار کفر و طاغوت و ریشه های پس مانده آنان مبارزه و جهاد می کرد و سعی در محو آن داشت. ... از این رو، این خائنان به خلق درصدد قتل وی درآمدند و این عمل شوم را در آخرین حادثه زمان حیات این شهید جاوید انجام دادند. حادثه بدین ترتیب بود که منافقان دوچهره یعنی اعضای مجاهدین خلق [منافقین] و گروه های چپ یعنی فدائیان و پیکار و غیره به فرمانداری لنگرود هجوم برده و فرماندار را به گروگان گرفته بودند و درصدد ایجاد اغتشاش و آشوب در شهر بودند که برادر شهید "جلال" به همراه عده ای از مردم مسلمان لنگرود الله اکبرگویان به کمک فرماندار می آید و با اعضای سازمان مجاهدین [منافقین] و فدائیان خائن به خلق رودررو می شود. به کمک مردم آنان را به عقب می راند و در پایان این ماجرا بود که این خائنان و نوکران مزدور برادر مؤمن و فداکار را با چماق و تیر آهن به شهادت می رسانند.^(۳)»

ص: ۱۵۴

۱- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۶.

درحالی که بنی صدر به تدریج در جناحی متقابل با نیروهای موسوم به خط امام قرار می گیرد و این تقابل در جریان انتخاب نخست وزیر بروز بیشتری می یابد، سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، آشکارا و به بهانه های مختلف، موضع حمایت و نزدیکی روزافزون به بنی صدر و دور کردن وی از جناح خط امام را پیگیری می کند. از جمله این موضوع در جریان اعلام خبر برگزاری دادگاه و محاکمه محمدرضا سعادت از اعضای اصلی سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، که به جرم جاسوسی برای شوروی دستگیر شده است، به چشم می خورد. این سازمان درخصوص دادگاه سعادت، نامه ای به رئیس جمهوری نوشته و به طرزی مظلوم نمایانه تقاضاهایی را مطرح کرده است.

در این نامه ضمن طرح درخواست غیرمنطقی از بنی صدر مبنی بر فراهم کردن امکان حضور موسی خیابانی، احمد حنیف نژاد و محسن (ابوالقاسم) رضایی در دادگاه برای "دفاع سیاسی - ایدئولوژیک" از سعادت، از رئیس جمهور، دادستان کل کشور و دادستان انقلاب درخواست شده است که همه افراد مرتبط با پرونده سعادت، یک نفر مترجم رسمی برای تأیید ترجمه های برخی اسناد لائیه جاسوسی در رابطه با دستگیری نامبرده، کارشناس عکس و نوار و نیز امضاکنندگان گزارش پزشکی قانونی در دادگاه حضور یابند.

در ادامه این نامه، برای تحریک افکار عمومی و ایجاد شبهه در اذهان مبنی بر احتمال رعایت نشدن حقوق متهم در جریان دادگاه آمده است: «همچنین امیدواریم هیچ گونه تضییقی برای شرکت نمایندگان وسایل ارتباط جمعی، خبرنگاران داخلی و بین المللی در سراسر جریان محاکمه سعادت به وجود نیاید. همچنان که در سال گذشته اعلام و پذیرفته شده دفاع حقوقی را آقای عبدالکریم لاهیجی به عهده خواهند داشت و آخرین تقاضای قانونی ما این است که ملاقات های ضروری قبل از محاکمه و کلا با متهم، محل محاکمه علنی، جای مکفی برای حضور ناظرین و خبرنگاران مطبوعات و رادیو تلویزیون وجود داشته باشد.»^(۱)

ص: ۱۵۵

عصر امروز، دادگاه ویژه انقلاب اسلامی مرکز به منظور رسیدگی به پرونده احمدرضا کریمی عضو سابق سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، متهم به همکاری با ساواک و کمیته مشترک، تشکیل جلسه داد. در این جلسه، نماینده دادستان متن کیفرخواست احمدرضا کریمی را قرائت کرد. در بخشی از این کیفرخواست آمده است:

«۱. به شرحی که در اوراق پرونده و مدارک واصله از مرکز بررسی اسناد ملی منعکس است، احمدرضا کریمی متهم پرونده از سال ۱۳۵۰، تحت مسئولیت آقای محمدحسن ابراری جهرمی در ارتباط با سازمان مجاهدین خلق [منافقین] قرار گرفته و تا پاییز ۱۳۵۱ در آن سازمان فعالیت داشته است. ۲. نظر به دارا بودن خصلت عمل زدگی و نیز به دلیل غرور بیجا و روحیه خودپرستی از پاییز ۱۳۵۱ خود را از مسئولیت مستقیم آقای ابراری خارج می کند و رأساً دست به تشکیل یک گروه با مشی مبارزه مسلحانه می زند و در این رابطه افرادی را در تهران و شهرستان ها عضوگیری می کند. علی رغم این خودسری به دلایل امنیتی و نیز به جهت داشتن امکانات تدارکاتی و انسانی، سازمان مزبور همچنان تا زمان دستگیری متهم در تماس با آقای ابراری باقی می ماند. ... ۳. در تاریخ ۳۱ فروردین ۱۳۵۲ پس از دستگیری محمد زاگرس خسروی، احمدرضا کریمی لو می رود و دستگیر می شود. ۴. پس از دستگیری به وسیله بازجویان ساواک از قبیل حسین زاده، اکبری، عضدی و حسینی مورد بازجویی قرار می گیرد و پس از دوران اولیه بازجویی، همکاری فعال و مؤثری را با ساواک منحل در جهت معرفی افرادی که با وی فعالیت داشته اند آغاز می کند. سازش و همکاری وی با رژیم منحوس پهلوی دو بعد دارد؛ الف) انجام مصاحبه رادیو تلویزیونی و مطبوعاتی در جهت تأیید رژیم. این مصاحبه فرمایشی که از رادیو تلویزیون پخش گردید و مطبوعات و روزنامه های آن زمان نیز به درج آن دست زدند، نشانه اوج تسلیم طلبی و سازش نامبرده است. وی در این مصاحبه مبارزه علیه رژیم را نفی کرده و به ارتباط با دولت بعثی عراق اعتراف نموده است. این گونه اعمال که در دوران طاغوت به وسیله عناصر ضعیف و سازش کار بدان دست زده می شد ثمری جز تضعیف نیروهای مبارز و اسیل نداشت و رژیم منحوس پهلوی حداکثر بهره برداری را از آن به عمل می آورد. ... ب) بعد دوم، سازش و همکاری متهم نامبرده با رژیم سرنگون شده پهلوی، معرفی عده زیادی از افراد مبارز در طی بازجویی ها است. ... ۵. در رابطه با افرادی که توسط متهم به ساواک معرفی و دستگیر شده اند در نتیجه شکنجه بازجویان ساواک تعداد زیادی زنجیروار دستگیر و به زندان های مختلف محکوم گردیدند. با توجه به نقش مؤثر متهم در [ایجاد] تفرقه [در میان] این افراد و همکاری پیگیر با کمیته مشترک، وی نمی تواند در این خصوص از مسئولیت و سهمی که در این قضیه داشته است شانه خالی کند. ۶. نامبرده پس از انجام مصاحبه رادیو تلویزیونی و مطبوعاتی از

زندان اوین به زندان کمیته مشترک منتقل می شود و در موارد بسیاری به اطاق های بازجویی احضار می شود و با زندانیان سیاسی آن روز مواجهه داده می شود و به توصیه بازجویان کمیته سعی می کند که در اراده مبارزین، خلل وارد نماید. در همان برخوردها آقای احمدرضا کریمی تلاش می کرده تا سازش خود را در شکلی منطقی و ظاهراً قابل قبول برای مبارزین توجیه کند و هرگونه مبارزه با رژیم را نفی نماید. ...»^(۱)

در بخش دیگری از کیفرخواست احمدرضا کریمی،^(۲) آمده است: «... ۹. پرونده حکایت دارد که بین متهم و ساواک حدود یک سال فاصله می افتد و او از اوایل اردیبهشت ۵۳ تا تابستان ۵۴، از کمیته به زندان های قزل قلعه و اوین منتقل می شود؛ البته اگر هدف از آن شکار افراد مبارز نبوده و این قهر واقعیت داشته باشد. در تیرماه ۵۴ سید عبدالرضا حجازی روحانی نما، واسطه ارتباط مستقیم با عناصر ساواک می گردد و در اثر این وساطت او رابطه نزدیک تری با سازمان مخوف مذکور پیدا می کند و در جریان مصاحبه رادیو تلویزیونی، خلیل دزفولی در تنظیم متن آن نقش مؤثری را به عهده می گیرد که از آن جمله است گنجاندن فرازهایی از نهج البلاغه در متن مصاحبه که با زیرکی و تزویر خاصی صورت گرفته است. رژیم گذشته از ترتیب دادن این گونه برنامه های نمایشی درصدد تضعیف نیروهای اصیل مبارز و ایجاد یأس و ناامیدی در جامعه و موجه جلوه دادن اعمال خود بوده است... ۱۰. متهم در جریان دستگیری اخیر مجدداً ماهیت اصلی خود را برملا ساخته و با عناصری که هویت آنها بر مردم پوشیده نیست رابطه برقرار نموده و درصدد جلب نظر و کسب وجهه نزد این سیاستمداران و لیبرالیست های به اصطلاح ملی گرا بوده است. وی در این رابطه قصد داشته نامه ای خصوصی از راه غیرقانونی به بیرون بفرستد که به دست پاسداران افتاده است که در پرونده ضبط است. ۱۱. بدون اینکه متهم از گذشته تلخ خود متنبه شود و اقبالاً به نوشته های اخیر خود اصالت بخشد با تردستی و شیرین کاری ها و قراردادن نامه ها در جلد کتاب ها، مبادله اسنادی از امیرانتظام به خارج را به عهده می گیرد و اسناد کشف شده و اقراریه متهم شاهد گویایی بر صحت این مدعاست. ۱۲. متهم در نامه ای که در بند ۱۰ از آن یاد شده به همپالگی های به اصطلاح مجاهدین خلق خود در بیرون اطمینان می دهد که مطلبی در جهت خلاف منافع آنها در دادگاه اظهار ندارد و مستقیماً به نفع آنان موضع گیری نماید. ۱۳. آنچه که [از] تحقیقات معموله از سراقیپ های کمیته مشترک برمی آید عمده اتهامات متهم همکاری مستمر او چه در زمانی که زندانی بود و چه زمانی که به دلیل همکاری و پاس داشتن آن آزاد شد، شناسایی افراد، معرفی آنان در گشت زنی ها، دستگیری، محاکمه و مجازات و در مواردی نظیر دستگیری بهمن روحی آهنگران، مرگ حین شکنجه دژخیمان ساواک است. ۱۴. به دلالت این بازجویی ها متهم پس از آزاد شدن از زندان با کمیته و ساواک در ارتباط مستمر بوده و همکاری مؤثر داشته و...»

ص: ۱۵۷

۱- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- این بخش از کیفرخواست را روزنامه کیهان سه روز بعد در تاریخ ۹/۵/۱۳۵۹، منتشر کرد.

در پایان کیفرخواست آمده است: «از پیشگاه معظم دادگاه انقلاب اسلامی مرکز برای متهم درخواست کیفر شرعی می‌نمایم تا با مجازات مفسدانی چون احمد رضا کریمی جامعه ما هرچه بیشتر به سوی تعالی و اهداف اسلامی گام بردارد. نماینده دادرسی انقلاب اسلامی مرکز...» (۱)

۱

با همه تلاش‌ها، امروز، انتخاب اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی بازم در هاله‌ای از ابهام فرورفت. رئیس جمهور در نامه‌ای از مجلس خواست که اخذ رأی تمایل در مورد نخست وزیری میرسلیم به تعویق بیفتد. متن این نامه به شرح زیر است:

«بسمه تعالی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی، بعد از حضور در آن مجلس محترم و پیشنهادی که در جلسه خصوصی به تصویب رسید، ناگزیر فعلاً اخذ رأی تمایل نسبت به نامزد نخست وزیری بی‌وجه به نظر می‌رسد. بنابراین تا اطلاع ثانوی موضوع را مسکوت بگذارید.

رئیس جمهوری - ابوالحسن بنی صدر» (۲)

این اقدام بنی صدر، در پی جلسه غیرعلنی امروز مجلس (۳) بود که در آن بنی صدر به عنوان رئیس جمهوری شرکت کرده بود. در این جلسه پس از مباحثی وی به طور ضمنی خاطرنشان کرد که مهندس میرسلیم دیگر یک شانس بزرگ برای پست نخست وزیری نیست. (۴)

بنی صدر، شب هنگام در مسجد انصارالحسین سخنرانی کرد و ضمن گزارشی از جلسه غیرعلنی امروز مجلس، طبق روال معمول خود، ضمن حمله به حزب جمهوری و گروه موسوم به خط امام و متهم کردن آنها به مخالفت با او، درباره مسئله انتخاب نخست وزیر و هیئت دولت و رابطه مجلس و رئیس جمهوری و دولت آینده مطالبی را بیان کرد. وی در بخشی از سخنان خود گفت:

«من امروز صبح در مجلس خصوصی نمایندگان شرکت کردم و ظاهراً بیش از دو ساعت صحبت کردم. دلم می‌خواست که این صحبت‌ها را برای شما تکرار بکنم، اما شاید حالا زود باشد و در آینده نزدیکی اگر ان شاء الله فرصت مناسبی برسد و من آنچه را که امروز به نمایندگان گفتم با همه مردم بگویم. اما یک نکته‌ای هست که آن را امروز صبح گفتم و گفتم که نشانه هوش سرشار ملت ما همین است که حقیقت بر آنها پوشیده نیست. پرسیدم از آنها اگر

ص: ۱۵۸

۱- ضمیمه دارد؛ بخش‌هایی از دفاعیات احمد رضا کریمی.

۲- همان، ص آخر.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی در شماره روز بعد (۷/۵/۱۳۵۹) خود، پس از نقل نتیجه جلسه غیرعلنی امروز مجلس، نوشت: «در این جلسه تصمیم گرفته شد که نخست وزیر توسط هیئتی متشکل از پنج نماینده مجلس شورای اسلامی، یک نفر نماینده امام و یک نفر نماینده رئیس جمهوری انتخاب شود.»

۴- همان.

رئیس جمهوری که با رأی نزدیک به ۱۱ میلیون انتخاب شده است و بعد از انتخاب نیز اقبال مردم به او بیشتر شده و از یک محبوبیت کافی برخوردار است... به قدری تضعیف بشود که نتواند بر کار بماند به من بگویید آن رئیس جمهوری بعدی که همین مردم انتخاب خواهند کرد با این میزان رأی انتخاب خواهد شد و این مقدار محبوبیت به دست خواهد آورد و اگر نمی تواند و به دست نمی آورد، آن جمهوری که به این ترتیب ادامه پیدا کند، برپا می ماند؟ و گفتم این دستگاه های تبلیغاتی که یا به کنایه یا به اشاره یا به صراحت با دروغ می خواهند ریاست جمهوری را تضعیف بکنند اینها هیچ فکر کرده اند پس از اینکه این رئیس جمهور ضعیف با مشکلات و مسائل کشور روبه رو شد چگونه از پس آنها بر خواهد آمد؟

بنی صدر در بخش دیگری از سخنانش گفت: «من اطمینان دارم که تا دولتی که روی کار می آید مردم مطمئن نشوند که این دولت با رئیس جمهوری هماهنگی خواهد کرد آن را نخواهند پذیرفت و برای این اطمینان و کسی که می تواند این اطمینان را به مردم بدهد رئیس جمهور آنهاست. [امروز صبح] یکی از نمایندگان پرسیده بود که "چرا شما می گوئید مجلس باید با رئیس جمهوری هماهنگ باشد و چرا نمی گوئید رئیس جمهور باید با مجلس هماهنگ باشد؟ خود این دلالت می کند که شما می خواهید مجلس دنباله روی رئیس جمهور باشد." در آنجا فرصت اینکه من به این سؤال جواب بدهم دست نداد؛ به لحاظ اینکه سؤال های بسیاری نمایندگان کرده بودند فرصت به جواب این سؤال نرسید. در قانون اساسی ما این مسئله تکلیفش معین شده. در این قانون اساسی رئیس جمهوری یکی از وظایف و مسئولیت هایش هماهنگ کردن قوای سه گانه مقننه، مجریه و قضائیه است؛ یعنی این سه تا دستگاه را رئیس جمهور باید مثل قطعات یک ساعت با هم هماهنگ بکند. بنابراین ناچار این سه قوه هستند که باید با رئیس جمهوری هماهنگی بجویند تا او بتواند آنها را با هم و همه آنها را با جهت عمومی انقلاب هماهنگ بکند. ...

پس وقتی می گوئیم مجلس باید با رئیس جمهوری هماهنگی بجوید معنایش این نیست که

ما اصل را رئیس جمهور می دانیم و فرع را مجلس می دانیم؛ معنایش همان قانون اساسی است. یکی هم برنامه ای است که مردم به آن برنامه رأی داده اند...»^(۱)

بنی صدر پس از صحبت مفصلی در توضیح مقولاتی چون "مکتب"، "اسلام"، "جمهوری اسلامی"، "شرع"، "انقلاب" و... از دیدگاه خود و با نقد تلویحی و بعضاً صریح رقیبان، به مسئله آزادی پرداخت و گفت:

«آزادی یعنی چه؟... آزادی یعنی تحمل داشته باشی حرف دیگران را گوش بدهی. اگر بخواهی تحمل نکنی، پس دیگر چرا شعارش را می دهی؟... شما باید چهار دست و پا به این آزادی بچسبید. در قسم نامه رئیس جمهور چه بود؟ آزادی های مردم را محترم بشمارد. درست است، ... مگر شما قانون اساسی را تصویب نکردید؟ تصویب کردید که اجرا شود یا تصویب کردید که اجرا نشود؟ این باید بهایش را بپردازد. بخواهی هم قانون اساسی اجرا شود هم کسی که شما دوست ندارید نفسش در نیاید، این جور در نمی آید و وقتی قانون اساسی اجرا نشد جمهوری شما سست می شود.»^(۲)

۱

□

این روزها، بیشتر از اینکه درباره شخص مصطفی میرسلیم که نخست وزیر پیشنهادی بنی صدر به مجلس شورای اسلامی است، بحث شود، مباحث و اظهارنظرها حول نوع برخورد با این مسئله و دلایل آن، دور می زند که حکایتی روشن از اختلافات دو جناح رقیب است. دو نمونه متفاوت در اینجا ذکر می شود.

به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، آیت الله لاهوتی نماینده رشت، در مصاحبه با این روزنامه به علت انتخاب میرسلیم اشاره و اظهار کرد: «اولین مسئله ای که متأسفانه به چشم می خورد، دخالت بعضی از ارگان های غیرمسئول و تحمیل به مقام ریاست جمهوری است؛ درحالی که در قانون اساسی تصریح شده است که نخست وزیر به معرفی ریاست جمهوری و رأی اعتماد مجلس تعیین می شود. درحالی که ملت ایران آگاه است که افراد به خصوصی از طرف افراد خاص صورتاً به عنوان معرفی و در

ص: ۱۶۰

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، صص ۱۱ و ۱۲.

باطن به عنوان تحمیل به ریاست جمهوری معرفی می شوند و ملت ایران آگاه شد که ریاست جمهوری در مصاحبه یکی دو روز پیش، از این مسئله پرده برداشت. ... بنابراین امیدواریم که تحمیل ها برطرف شود که این تحمیل ها به زیان قانون اساسی است که نمایندگان مجلس شورای اسلامی سوگند وفاداری و حمایت نسبت به آن یاد کرده است و من بیش از عدم موفقیت آقای میرسلیم، از تعدی و تجاوز به قانون اساسی نگرانم.» آیت الله لاهوتی سپس درباره موفقیت کابینه میرسلیم گفت: «درمورد موفقیت یا عدم موفقیت آقای میرسلیم به شرط کسب رأی اعتماد مجلس شورای اسلامی باید به عرض برسانم که این مسئله نه چنان است که آقای میرسلیم به تنهایی از عهده آن برآید. بستگی دارد به همکاری و همیاری همه مسئولان و دست اندرکاران و انتخاب اعضای کابینه، به شرط عدم دخالتِ دخالت کنندگان، که آقای میرسلیم هرگز مصون از عدم دخالت آنان نیست.» (۱)

ازسوی دیگر حزب جمهوری اسلامی امروز با انتشار بیانیه ای خاطرنشان کرد که از کابینه ای که مکتبی و دارای ویژگی هایی که امام اعلام کرده است باشد، حمایت خواهد کرد. در بخشی از این بیانیه، خطاب به ملت شریف و نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی آمده است:

«۱. باتوجه به اینکه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مقرر می دارد رئیس جمهور فردی را به عنوان نخست وزیر به مجلس معرفی کند و مجلس به او رأی تمایل بدهد، طبعاً این حق قانونی برای رئیس جمهور محفوظ است و مطالبی که از طرف حزب جمهوری اسلامی در این مورد گفته شده یا خواهد شد صرفاً جنبه معرفی افراد صالح دارد و طبیعی است این کار به هیچ وجه دخالتی در وظایف قانونی رئیس جمهور و مجلس به حساب نمی آید. ۲. همان طور که قبلاً با صراحت تمام دیرکل حزب در جلسه شورای انقلاب به آقای رئیس جمهور گفته اند حزب جمهوری اسلامی خود را موظف می داند اگر کابینه ای مکتبی تشکیل شود که دارای ویژگی های اعلام شده ازسوی امام باشد از آن با تمام نیرو حمایت کند هرچند هیچ یک از اعضای کابینه هیچ گونه انتسابی به این حزب نداشته باشند. همان گونه که اگر قرار باشد کابینه ای فاقد شرایط و معیارهای مکتبی روی کار بیاید در حدود وظایف خود در برابر آن خواهد ایستاد. ۳. باتوجه به مطالب یادشده، هر کابینه ای که روی کار بیاید مسئولیت با کسانی است که قانون اساسی آنها را مسئول می داند. ۴. حزب جمهوری اسلامی از نمایندگان محترم مجلس می خواهد و درعین اینکه بر معیارهای مکتبی تکیه می کند و دراین زمینه هیچ گذشتی را روا نمی داند تمام سعی خود را برای جلوگیری از ایجاد جو تشنج و برقراری جو تفاهم به عمل آورند و کاری نکنند که همان گونه که امام امت فرموده اند مجلس مظهر اخلاق اسلامی باشد. ...» (۲)

باین حال، روزنامه جمهوری اسلامی هنوز هم آشکارا تمایل خود را به نخست وزیری جلال الدین فارسی اعلام می دارد. این روزنامه ذیل خبر جلسه غیرعلنی مجلس و اینکه قرار شد

ص: ۱۶۱

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

هیئت مسؤل رسیدگی به صلاحیت داوطلبان نخست وزیری شود، می افزاید: «در رابطه با تعیین نخست وزیر، از سوی گروه های مختلف مردم نیز تظاهرات گسترده ای پس از خاتمه مراسم سخنرانی در مساجد، در چند روز اخیر صورت گرفته است، که در آن مردم قاطعانه خواستار نخست وزیری جلال الدین فارسی بودند.» در ادامه این مطلب آمده است: «در جلسه ای که دوشنبه ۳۰/۴/۵۹ در سالن اجتماعات دفتر مرکزی حزب جمهوری اسلامی با شرکت عده کثیری از نمایندگان دفاتر حزب از سراسر ایران برگزار گردید، مسئله نخست وزیری و نیز پیشنهاد حزب در این باره مورد بحث و گفت و گو قرار گرفت. در این جلسه نمایندگان دفاتر شهرستان ها و نیز گروهی از شورای مرکزی حزب نظر خود را به صورت رأی مخفی ابراز نمودند، نتیجه اکثریت آرای پیشنهادی، برادر جلال الدین فارسی بود. در این جلسه اسامی برادران غرضی استاندار خوزستان و رجایی و مهندس میرسلیم نیز مورد بحث قرار گرفت. اکثریت حاضر در جلسه با پیشنهاد یکی از برادران حزبی مبنی بر پیشنهاد چند نامزد دیگر علاوه بر برادر فارسی، مخالفت نمود و اعلام شد که با توجه به پیام امام امت نامزدی آقای جلال الدین فارسی می تواند به عنوان یک اقدام مکتبی، بیانگر خطی باشد که حزب بارها آن را در بیانیه ها، روش سیاسی خود دنبال کرده است.» (۱)

ضمیمه گزارش ۶۸: پیشنهاد علامه یحیی نوری برای بسیج معاودین عراقی علیه رژیم بعث عراق

علامه یحیی نوری در اطلاعیه مفصلی که در روزنامه انقلاب اسلامی امروز به چاپ رسیده ضمن استناد به آیاتی از قرآن کریم از امام خمینی و مسئولان امر درخواست کرده است رانده شده های عراقی را علیه رژیم بعثی عراق بسیج کند. در این اطلاعیه آمده است:

«بسمه تعالی - (و اخراج اهله منه اکبر...) (و اخراجکم من دیارکم...) قرآن کریم.

در مورد حدود ۴۰ هزار عراقی از وطن رانده شده، متأسفانه ما تاکنون وظیفه صریح و قرآنی و مسئولیت انقلابی اسلامی مان را انجام نداده ایم. وظیفه ای که طبق آیات سوره بقره و ممتحنه و دیگر آیات که ذیلاً شرح داده می شود، به ما می گوید اگر حکومتی جبار یا گروه ظالمی، مردمی را از وطن و خانه و کاشانه اخراج و آواره کنند، نفس این عمل از دلایل قطعی مقابله و مبارزه با متجاوزان است. مردم مورد ستم و تجاوز و نیز دیگران نمی توانند سکوت و سازش پیشه کنند، بلکه باید نبرد کنند و یا آنها را مسلح ساخت تا حق خود را از زورگویان بازستانند...

رژیم جبار عراق کاملاً جهت گیری اش روشن است. طبق دستور در رسانه های گروهی اش به ما فحش می دهد، آشوب ها پدید می آورد، تجاوزات مرزی می نماید. از زمین و هوا حمله می کند، توطئه می چیند، به کودتاچیان کمک می دهد و اسلحه می فروشد و... نه از آن جهت که کمترین تجاوزی از ناحیه ایران به عراق شده است، بلکه از آن جهت که اربابان و امپریالیست ها و امریکا چنین می خواهند. می خواهند انقلاب اسلامی ایران پا نگردد. رژیم صدام بدبخت یک دست نشانده است. ...

بلی، ما باید مکتبی عمل بکنیم، بی درنگ این آوارگان عزیز را برای گرفتن حق خودشان و سرکوب کردن رژیم جنایتکار عراق مسلح و بسیج نماییم. تمام بلاد اسلامی و همه مردم عدالت خواه دنیا از اینکه ایران آوارگان عراق را امداد نماید ستایش خواهند داشت، چنان که یاری دادن عراق به کودتاچیان را سرزنش می نمایند. من از محضر رهبر عزیز انقلاب می خواهم به مسئولان، امر نمایند که تحت نظام و مراقبت ارتش جمهوری اسلامی عراقی های

اخراج شده مسلح شوند و فرعون عراق را سر جایش بنشانند. گروه زیادی از عراقیان اخراجی و نیز علمای محترم آنها بارها به اینجانب مراجعه نمودند و مصرانه درخواست کردند مسلح شوند و امداد گردند که حق خود بازستانند؛ که رژیم عراق جز منطق سرنیزه منطقی نمی شناسد و باید با همین منطق با او مواجه شوند. من از آقای رئیس جمهور می طلبم در کنار رزمندگان ارتش و پاسداران مجاهد ما که تجاوزات صدام حسین را خنثی می کنند به ده ها هزار اخراج شده عراقی از زن و مرد و پیر و جوان فرصت و بلکه حق تقدم داده شود تا دماغ صدام را به خاک بمالند و آب و خاک و حقوق خود را بازستانند، که: الجنه تحت ظلال السیوف.

رمضان ۱۴۰۰ - یحیی نوری»(۱)

ضمیمه گزارش ۷۵: بخشی از دفاعیات احمدرضا کریمی

کریمی پس از استماع کیفرخواست به دفاع پرداخت و بعد از ذکر نحوه دستگیری خود در استان خوزستان، گفت: «شایعات درمورد من بسیار است، ولی من می خواهم که بر مبنای واقعیت هایی که وجود داشته محاکمه بشوم. صرف احمدرضا کریمی بودن برای بعضی ها این مجوز را ایجاد می کند که هر نوع تهمت و افتزایی را بزنند. ... من خیلی خیانت کرده ام و با رژیم قبل هم سازش نموده ام. من نمی خواهم این مسائل واضح را انکار کنم، من می خواهم دادگاه در حد اتهامات اثبات شده من، مرا مجازات کند.»

وی در دنباله اظهارات خود گفت: «در اظهارات من ممکن است خیلی از ارزش ها جا به جا شود، مانند ارزش هایی چون زندان رفتن و شکنجه شدن که برخی از افراد این موارد را برای خود افتخار می دانستند، این ارزش ها ممکن است در صحبت های من دگرگون شود همان طور که درمورد خود من شد. من شکنجه کم نشدم و کم هم زندان نرفتم، اما برای خود هیچ نوع فضیلتی احساس نمی کنم.»(۲)

احمدرضا کریمی در دومین جلسه محاکمه خود به شرح آشنایی اش با برخی اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) پرداخت و گفت: من قبل از دستگیری برخی اعضای سازمان مجاهدین خلق در شهریور ۱۳۵۰، با تعدادی از آنها آشنا بودم؛ از جمله با تراب حق شناس که در جهرم شاگرد پدر من بود و محمدحسن ابراری که وی را از جهرم می شناختم و سعید محسن که در جهرم افسر وظیفه بود. مرحوم ابراری هم مانند من چنین برخوردی را با روحانیت داشت. مثلاً او در مثبت ترین موضع عقیدتی خود درمورد امام می گفت: آقای خمینی آدم خوب و انقلابی است، اما حیف که آخوند است. من هم جذب چنین جریاناتی شدم. البته برخورد این افراد با افراد مختلف، متفاوت بود؛ اگر طرف گفت و گو افکاری داشت که طرف دار روحانیت بود آنها از موضع طرف داری از روحانیت وارد بحث می شدند، اما اگر طرف اعتقادات مذهبی محکمی نداشت آنها می گفتند که ما ضد آخوند هستیم. ... از نظر ما در آن زمان علم مبارزه مارکسیسم بود و ما این مسئله را به عنوان متد مبارزه پذیرفته بودیم و معتقد بودیم که باید کلیه تجربیات سازمان های مارکسیستی در سراسر جهان را مطالعه کنیم.»(۳)

وی افزود: «رشد این نوع تفکر مارکسیستی در سازمان بود که تصفیة افرادی چون شریف واقفی و صمدیه لباف در آن زمان حداقل از سوی ۹۰ درصد از اعضای سازمان مورد قبول واقع شد. برای اعضای سازمان برای وحی و روح و هر جلوه متافیزیکی توجیحات مادی عنوان می شد. ...»

احمدرضا کریمی در ادامه گفت: «وحید افراخته روی مرا سفید کرد. او تمام مسائل داخلی سازمان از سال ۴۸ تا ۵۴ را برای ساواک شرح داد، او سرشاخه و از اعضای مرکزی سازمان بود.»

وی در ادامه دفاعیات خود گفت: «در یک تحلیل که از طرف چریک های فدایی شده بود و به دست من افتاد، این سازمان، تغییر ایدئولوژی سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در سال ۵۴ را از بزرگ ترین پیروزی های خلقی نام برده بود و از تقی شهرام و بهرام آرام به

عنوان رفقای کبیر نام برده بود. مسئله دیگر در سازمان مسئله

ص: ۱۶۳

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۷.

اصالت دادن به سازمان و تشکیلات بود. "استالینسم" حاکم بر سازمان نیز می‌خواست به اعمال سازمان اصالت بخشد و افراد و اعضا در مقابل سازمان مسئول و بدهکار باشند و عقاید سازمان به صورت وحی منزل باشد. مرکزیت در مورد شریف واقفی و صمدیه لباف به اعضا می‌گوید این دو نفر از سازمان بریده‌اند و دیگر نمی‌خواهند مبارزه کنند، افکار بورژوازی در آنها رخنه کرده است، آنها را به کاریدی نیز فرستادیم، اما تغییری در افکار آنها نداده‌اند، این دو نفر ممکن است دستگیر شوند و برای سازمان خطر آفرین باشند. مسئله ترور این دو نفر که از سوی برخی از اعضای مرکزیت سازمان صادر شد مورد قبول اعضای مرکزیت قرار گرفت. (۱)

کریمی در سومین جلسه محاکمه خود، پیش از پرداختن به ادامه دفاعیات، کتابی را که دانشجویان ایرانی مقیم خارج از کشور مدت‌ها قبل چاپ کرده بودند و حاوی آخرین مدافعات برخی اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در بیدادگاه‌های نظامی شاه بود، به اعضای دادگاه ارائه داد و گفت: «این کتاب نشان می‌دهد که دفاعیات اعضای سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در دادگاه‌های نظامی ماهیت مارکسیستی دارد.» وی در مورد جو حاکم بر این سازمان در سال‌های ۵۰ به بعد، گفت: «اصولاً کتب توصیه شده به اعضای سازمان غیراسلامی بود. تنها چند کتاب از نوشته‌های دکتر شریعتی مورد مطالعه قرار می‌گرفت؛ در حالی که در همان سال‌ها به شریعتی حمله می‌شد که وی دارد مارکسیست را می‌کوبد. خلیل دزفولی می‌گفت: ناصر جوهری که شش ماه بود تغییر ایدئولوژی داده بود هنوز به تفسیر قرآن می‌پرداخت، یا کتاب اقتصاد به زبان ساده تألیف محمود عسگریزاده همان خلاصه تئوری اقتصادی مارکس است. اصولاً تحلیل‌های اقتصادی سازمان از اوضاع و احوال مملکتی در آن موقع نیز با یک دید مارکسیستی مطرح می‌شد. برای مثال دفاعیه رجوی با دید اقتصادی مارکسیستی بیان شده بود. احمدرضا کریمی در دنباله دفاع از خود به روابط تشکیلاتی درون سازمانی اشاره کرد و گفت: اکثر ازدواج‌های درون سازمانی براساس روابط تشکیلاتی بود؛ همین‌طور جداشدن زن‌ها و شوهرها نیز به تصمیم تشکیلات بود. احمد احمد و خانمش فاطمه فرتوک زاده به خاطر تصمیم تشکیلات سازمان بود که از هم جدا شدند.» (۲) - (۳)

در چهارمین جلسه دادگاه، چندین زندانی سیاسی که از همکاری وی با ساواک آسیب دیده بودند، به طرح شکایت پرداختند و بعضی به نوع دفاعیات کریمی معترض بودند. از جمله:

منصور زاهدی گفت: «... ایشان در دادگاه تمام انحرافات شخص خود را متوجه سازمان مجاهدین خلق [منافقین] می‌کند، در حالی که مسائلی که ایشان عنوان می‌کنند عقاید شخصی خودشان است.»

عزیزالله چرخ انداز گفت: «حسن ابراری در کل مبارزه، یک موجود باارزشی است. وی مجاهدی است که در جهرم به صورت اسطوره درآمده است و اهالی جهرم عقیده دارند که وی "زاپاتای" جهرم است و نمی‌میرد. ساواک از تمام بچه‌های جهرم در ابتدای بازجویی آدرس حسن را می‌پرسید. ... نقل کریمی از شهید ابراری در مورد عقیده وی در مورد روحانیت که گفته است وی ضدآخوند بود فقط یک تهمت است و دروغ محض است. "عفت ابراری" خواهر حسن می‌گفت: وقتی حسن می‌خواست از منزل برود دو چیز برداشت؛ یکی رساله امام و دیگری نهج البلاغه. چطور می‌شود وی ضدروحانیت باشد؟»

آخرین شاکی، مهدی برائی دانشجوی دانشکده فنی بود که پشت تریبون قرار گرفت. وی قبل از طرح شکایت خود، معرفی نامه‌ای از مجاهدین خلق را تسلیم رئیس دادگاه کرد. در این نامه که با آرم و مهر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود، برادران مجاهد مهدی برائی و احمد شادبختی به عنوان نمایندگان این سازمان برای پاسخ‌گویی به اظهارات احمدرضا کریمی معرفی شده بودند. حاکم شرع گفت: این‌طور که مشخص است

۱- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- در کتاب خاطرات احمد احمد، آقای احمد احمد این موضوع را به عنوان یک مسئله دردناک شخصی و نیز بروز فاجعه آمیزی از سقوط اخلاقی وقت سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، مفصلاً توضیح داده است.

۳- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳.

شما در این باره مشاوره کرده اید و کار خوبی نموده اید، من هم با دادستان انقلاب در این باره صحبت خواهم کرد و در جلسه بعدی پاسخ خواهم داد چون جلسات دادگاه ادامه دارد. مهدی برائی سپس به شرح آشنایی خود با متهم پرداخت و گفت: بر سر یک قرار که با متهم در جلوی سید نصرالله داشتم توسط ساواک دستگیر شدم، در ساواک معلوم شد که کریمی یکی از مأموران است. عمل ایشان در آن سال ضربه و خیانت بزرگی به جنبش بود. ایشان به احمد هفت قرنی معروف شده بود. کار او را نمی توان یک انحراف دانست. وی فردی ضدانقلاب و خائن است. راه بازگشت برای وی به هیچ وجه وجود ندارد. اعمال وی ماهیت خیانت کار او را روشن و مشخص می کند. در مورد عضو بودن ایشان در سازمان مجاهدین خلق (منافقین) باید بگویم اگرچه من قبل از دستگیری فکر می کردم که وی عضو سازمان باشد، اما بعد از دستگیری در داخل زندان تمام افراد عضو سازمان، عضویت کریمی در سازمان مجاهدین خلق را تکذیب کردند و اکنون هیچ عضوی از سازمان وجود ندارد که این مسئله عضویت وی در سازمان را تأیید کند. حسن ابراری هم که در آن زمان در زندان بود به من گفت که کریمی عضو سازمان مجاهدین نیست. در سال ۵۲، مجاهدین خلق اعلامیه ای دادند که کریمی عضو سازمان مجاهدین نیست. حاکم شرع سؤال کرد: آیا این اعلامیه اکنون موجود است؟ شاکی پاسخ داد: فکر می کنم باشد، ولی من هرچه به دنبال آن گشتم آن را پیدا نکردم، اما اکنون نیز سخنگوی سازمان عضویت ایشان را تکذیب کرده است. حاکم شرع گفت: اطلاعیه کنونی سازمان نمی تواند مسئله ماسبق عضویت ایشان را تکذیب کند. اگر شما اعلامیه سابق سازمان را پیدا کنید می تواند آن اعلامیه برای تبرئه سازمان مؤثر باشد. مهدی برائی گفت: مثل روز روشن است که ایشان نمی توانسته عضو سازمان باشد. حاکم شرع گفت: دادگاه به طور قاطع نمی تواند بگوید که ایشان عضو سازمان مجاهدین بوده است یا نه. عضویت در سازمان از سوی خود ایشان عنوان شده و ایشان خودشان سازمان را به الحاد متهم کرده است. مهدی برائی گفت: خودخواهی، فرصت طلبی، کلاشی، استفاده از هر چیزی برای رسیدن به هدف از خصایص کریمی است. ایشان فکر می کند این توجیحات و سخنان می تواند مفری باشد برای رهایی از مجازات. (۱)

ص: ۱۶۵

در پی آرامش نسبی در مرزهای منطقه عمومی قصر شیرین در ۴۸ ساعت گذشته، امروز درگیری های مرزی از سوی نیروهای عراقی در سراسر این منطقه بار دیگر شدت گرفت. در این مورد، «گزارش هنگ قصر شیرین حاکی است ساعت ۱۰:۰۰ مورخه ۷/۵/۵۹، پاسگاه تنگاب به مدت ۵/۴ ساعت زیر آتش سلاح های سبک و سنگین پاسگاه قلعه یهودی عراق قرار گرفته و خسارات فراوانی به ساختمان پاسگاه وارد و تعدادی از تخت خواب ها و لوازم پاسگاه از بین رفته و در اثر اصابت گلوله خمپاره یک جوانمرد مجروح گردیده است.» (۱)

همچنین، «برابر گزارش تلفنی هنگ قصر شیرین، از ساعت ۱۰:۳۰ روز جاری [به] وسیله ارتش عراق، قرارگاه هنگ و منطقه گروهان خان لیلی قصر شیرین زیر آتش دوبرد توپخانه قرار گرفته و تقاضای پشتیبانی زمینی و هوایی نموده است.» (۲) بنا به همین گزارش، «خبر از معاون وزیر نفت ضمن اطلاع واصله از رئیس منطقه کرمانشاه [حاکی است] از ساعت ۱۱:۳۰ امروز، از طرف نیروهای عراقی به تأسیسات نفتی ایران حمله [شده] و در ساعت ۱۴:۰۵ با خمپاره، مخازن نفت خام نفت شهر مورد اصابت گلوله قرار گرفتند.» (۳) گزارش دیگری از هنگ قصر شیرین حاکی از آن است که: «هم زمان با پاسگاه های چقاشیرگه، سه تپان، نفت شهر از سومار، پاسگاه های برج احمدی، یکه شان، دربندجوق، تنگاب نو از گروهان قصر شیرین و پاسگاه های زینل کش، امنیه و واحد توپخانه مستقر در خان لیلی زیر آتش توپخانه [عراق] قرار گرفته و چاه نفت بانمیل عراق نیز در اثر گلوله های توپخانه [خودی] آتش گرفته و تاکنون گزارشی از تلفات جانی و مالی به دست نیامده است.» (۴) همچنین، به گزارش سپاه قصر شیرین، «دیشب ۶/۵/۵۹ درگیری های پراکنده در مرز وجود داشت، ولی اکنون فقط در پاسگاه ولدکشته، پرسنل شهربانی و ژاندارمری درگیر می باشند.» در ضمن، در این گزارش به نحوه پخش خبرهای نظامی از رادیو و تلویزیون انتقاد شده و آمده است: «در اخبار رادیو [و] تلویزیون مستقیماً نام واحدهای ما را اعلام می کنند، در صورتی که عراق از این موضوع استفاده کرده و در مقابل واحدهای ما نیروهای خود را تقویت کرده و نیروهای ما را می کوبد.» (۵)

ص: ۱۶۷

۱- سند شماره ۳۴۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا رکن ۳ (مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری (دفتر امور انقلاب)، وزارت کشور (سماجا)، ۹/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۰۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرهنگ ستاد شهرداری به تهران - ت - ف - ژاجا - رکن سوم مرکز فرماندهی - رونوشت به فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه جهت هرگونه اقدام لازم، ۷/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۰۲/۴۰۹۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۸۰، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- سند شماره ۰۲/۴۰۹۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۸۰، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- سند شماره ۲۷۷۱۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه (رکن ۳) رونوشت به تیپ ۳ زرهی ابودر، ۷/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۲/۴۰۹۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

خبرنگار کیهان نیز درگیری های منطقه عمومی قصرشیرین را چنین گزارش می کند: «قصرشیرین و سرتاسر نوار مرز از شهرنفت [نفت شهر] تا باویسی بار دیگر از ساعت ۱۱ صبح، زیر آتش توپخانه و خمپاره انداز عراق قرار گرفت. از این ساعت پاسگاه های گروهان خان لیلی، سومار، خسروی، دربندجوق نیز زیر آتش توپخانه ارتش بعث بود. در این میان، عراق از پاسگاه های تله چفت و پاسگاه روبه روی برارعزیز، هنگ ژاندارمری و اطراف قصرشیرین را زیر آتش مستقیم خود قرار داد که در نتیجه در ساعت ۱۱:۱۵، بر اثر شلیک یک گلوله توپ عراق به خط انتقال نیروی برق روبه روی جنگل داری قصرشیرین، برق روستاهای این شهر و نیمی از شهر سرپل ذهاب قطع شد و نیز در همین ساعت بر اثر اصابت گلوله های توپخانه ارتش بعث به کوره های قصرشیرین ۲ نفر کارگر در اثر ترکش توپ مجروح شدند.» این گزارش می افزاید: «همچنین، در ساعت ۵/۱۲، بر اثر اصابت یک تیر توپ عراق در روبه روی هنگ ژاندارمری قصرشیرین و اصابت آن به خط انتقال نیروی برق سرپل ذهاب و قصرشیرین باعث قطع شدن برق قصرشیرین شد که این خط در ساعت ۲ بعدازظهر به وسیله مأموران برق منطقه قصرشیرین ترمیم و برق سرپل ذهاب نیز دایر شد.» بنا به همین گزارش: «ارتش، سپاه پاسداران و نیروهای ژاندارمری از ساعت ۱۱ به مقابله شدید برخاستند و تاکنون (ساعت ۲ بعدازظهر) هنوز صدای شلیک توپ های طرفین به گوش می رسد. در همین ساعت (۵/۱۲)، درگیری ها در نوار مرز شهرنفت [نفت شهر] و سومار شدت پیدا کرد که در نتیجه پاسگاه های سه تپان، چقاشیرگه و سلمان کشته نیز به مقابله با ارتش بعث برخاستند و در نتیجه این حملات و مقاومت نیروهای ایران، عراق حملات خود را متوجه شهرنفت کرد و تأسیسات نفتی و شهری آن را زیر آتش توپخانه خود قرار داد و خساراتی به این نقاط وارد آورد. بر اثر شلیک توپخانه سنگین عراق، ۳ منبع نفت شهرنفت و اکثر نقاط این شهر منفجر و دچار حریق شد و کارخانه برق شهرنفت نیز از کار افتاد. آتش یکی از این منابع نفت در ساعت یک بعدازظهر مهار شد، ولی منبع دیگر تا ساعت ۶ بعدازظهر در آتش می سوخت و حتی شعله های آن از سومار که ۴۰ کیلومتر با شهرنفت فاصله دارد نیز پیدا بود. در اثر درگیری و مقاومت شدید نیروهای ایران، ۶ نفر از نظامیان و افراد عادی مجروح شدند. ضمناً بر اثر پاسخ گویی نیروهای ایران، [چاه] نفت بانمیل خانقین و یک لوله نفت عراق در نفت خانه این کشور منفجر و دچار حریق شد. ضمناً عراق تمرکز نیروهای خود را هر ساعت در مناطق العمود، قشقه و واترویل افزایش می دهد و شهرنفت و پاسگاه های ایران را در منطقه سومار و خان لیلی از مناطق فوق زیر آتش می گیرد.»

خبرنگار کیهان در پایان گزارش خود می افزاید: «ساعت ۷ بعدازظهر، مقاومت شدید نیروهای ایران در مناطق شهرنفت و سومار باعث شد که نیروهای ارتش بعث عقب نشینی کنند. ساعت ۵/۷ با آرام شدن اوضاع این منطقه، توپخانه ارتش بعث حملات خود را متوجه تنگ هوان، تپه رش و تنگ توشابه [ترشابه] کرد که با آتش متقابل نیروهای ایرانی، این درگیری بعد از ۵/۲ ساعت آرام شد و نیروهای ایرانی در این منطقه تلفاتی نداشتند.» (۱)

ص: ۱۶۸

از سوی دیگر، پس از درگیری های یکشنبه و دوشنبه بین نیروهای مرزی ایران و عراق در نوار مرزی بستان، اوضاع این منطقه آرام گزارش شده است. به گزارش خبرنگار کیهان از اهواز: «فرمانده ناحیه ژاندارمری خوزستان ساعت ۹ صبح امروز اعلام کرد: از ساعت ۱۱ صبح دیروز تا این ساعت، مرز آرام است و هیچ گونه درگیری جدیدی بین نیروهای ایران و عراق روی نداده است. وی همچنین اضافه کرد: در پی برخوردهای اخیر، به مرزبان دشت آزادگان مأموریت داده شد که شدیداً به مرزبان عراق در مورد حملات انجام شده از طرف مأموران رژیم بعث عراق اعتراض نماید و گوشزد کند که عواقب وخیم این گونه حوادث به عهده آن کشور خواهد بود.» (۱)

۱

هم زمان با درگیری ها و تحرکات مرزی عراق، حوادث مربوط به تحرکات داخلی عراق نیز هرروزه مشهود است؛ از جمله: در جنوب، عناصر مسلح وابسته به این کشور امروز به مقر سپاه پاسداران شادگان حمله کردند. گزارش خبرگزاری پارس به نقل از سپاه پاسداران خرمشهر، همچنین می افزاید: «حمله عوامل ضدانقلاب با مقاومت دلیرانه اعضای سپاه پاسداران مواجه شد و مهاجمین مجبور به عقب نشینی شدند. به موجب همین گزارش، بر اثر تیراندازی های متقابل، یکی از مهاجمین به نام محسن دورقی کشته شد. در این درگیری به پاسداران انقلاب آسیبی وارد نیامد.» (۲)

از سوی دیگر، در مقابله با جاسوسان و عوامل نفوذی عراق، امروز یک تکاور عراقی، به جرم جاسوسی برای این کشور در آبادان تیرباران شد. در این زمینه «دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر در اطلاعیه خود آورده است: دادگاه انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر به پرونده عادل عدنان خلف تبعه عراق، شغل کماندوی ارتش نیروی دریایی عراق که در تاریخ ۱۳/۳/۵۹ دستگیر شده بود، رسیدگی کرد و نامبرده را به جرم: ۱. عبور غیرمجاز از مرز، ۲. رئیس اتحادیه حزب بعث در مدرسه الساترالعربی بعثیه در بصره، ۳. عضو فعال حزب بعث در پادگان و منطقه عراق ۴. گزارش دادن بر علیه مجاهدین و مبارزین مسلمان عراقی به سازمان امنیت عراق ۵. قصد فرار از زندان انقلاب آبادان، مفسد فی الارض و محارب با خدا شناخته و به اعدام محکوم گردید. حکم صادره در سحرگاه روز سه شنبه ۷/۵/۵۹ به مرحله اجرا درآمد.» (۳)

در همین حال، در ادامه فرار برخی عراقیان به تنگ آمده و پناهنده شدن به جمهوری اسلامی، در ساعت ۲ بامداد امروز در شلمچه (شلمحه) حاج حسین، یک جوان عراقی با یک بلم پارویی به ساحل ایران آمد. فرد مزبور خود را ساکن بغداد و دانش آموز معرفی کرد. مأموران ژاندارمری اعزامی به محل، وی را به گروهان منتقل کردند تا پس از تحقیقات لازم، به اردوگاه شاهرود اعزام شود. (۴)

در غرب کشور نیز تحرکات یادشده ادامه دارد. امروز در اسلام آباد غرب، ۲ بمب خنثی شد و در سرپل ذهاب نیز ۲ جاسوس به اعدام محکوم شدند. به گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور، در ساعت ۶:۴۵ بامداد امروز، افراد

ص: ۱۶۹

۱- همان، خبرنگار کیهان از اهواز.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۴، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار خبرگزاری پارس از خرمشهر، ۸/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۵.

۴- سند شماره ۴۲۳۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نراجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد اطلاعات)، ۱۱/۵/۱۳۵۹، مستند به گزارش ژاندارمری آبادان، گروهان خسروآباد.

شهربانی اسلام آباد غرب به سپاه پاسداران این شهر گزارش دادند که در منطقه "شرف آباد" در محل رفت و آمد مردم، یک بمب ساعتی کار گذاشته شده است. بلافاصله چند تن از برادران پاسدار به محل عزیمت و بمب را خنثی کردند. بنا به همین گزارش، یک بمب دیگر نیز در ساعت ۹:۱۵ صبح امروز در همان محل کشف و خنثی شد. (۱) از سوی دیگر، به گزارش خبرگزاری پارس، دادگاه انقلاب اسلامی قصرشیرین و سرپل ذهاب، "اسد پست دار" معروف به "اسد خراط" را به جرم داشتن رابطه با عوامل ضدانقلاب، همکاری و شرکت در ایجاد انفجار در محل استقرار معاودین عراقی، فعالیت برای تحکیم حکومت گذشته و حمله چماق داری علیه مبارزات مردم مسلمان ایران و دایر کردن مرکز فحشا و... و "محمد غیائی" را به جرم دایر کردن شیره کش خانه و وادار کردن همسرش به خودفروشی و جاسوسی برای عراق، مفسد فی الارض شناخته و هر دو نفر به اعدام محکوم شدند و حکم صادره در ساعت ۲۲:۳۰ دقیقه امشب در سرپل ذهاب اجرا شد. (۲)

۱

مناطق بحرانی غرب کشور گرچه امروز نسبت به روزهای گذشته از آرامش برخوردار بود، اما مراقبت از تحرکات گروه های مسلح مخالف نظام در این مناطق، در دستور کار نیروهای خودی قرار داشت. این مسئله در گزارش های امروز به چشم می خورد. مرکز فرماندهی سپاه به نیروهای مستقر در بانه و سنندج هشدار داد: «شیخ جلال حسینی که به تازگی با دولت عراق پیمان همکاری بسته و با افراد مسلح خود که تعداد ۵۰۰ الی ۶۰۰ نفر می باشند، در روستای "سراب بند" در ۵ کیلومتری نوار مرزی عراق مستقر بوده و قصد دارد در شب های پنجشنبه و جمعه به پادگان بانه و ژاندارمری و سپاه پاسدار [ان] حمله نمایند.» (۳)

همچنین، در منطقه سنندج، که منطقه اصلی نفوذ کومه له محسوب می شود، برطبق یک گزارش تأیید شده دیگر: «در حدود ۵۰ نفر مسلح کومه له به قریه "زنوری" (۴) آمده و مستقر شده اند و آماده شدند برای روزی که ارتش و پاسداران و پیشمرگان برای هفتمین روز شهادت شهید فایق به قریه زنوری بیایند، آنها را محاصره کنند.» این گزارش می افزاید: «آنها یک خمپاره انداز در روی کوه نصب کرده اند. [ضمناً] در همان مسیری که ۳ نفر شهید شدند، بیشتر افراد در داخل درخت ها و بیشه ها جلو آبادی مستقر شدند.» بنا به همین گزارش، «نیروهای ضدانقلاب بیشتر در منطقه "آویهنک" و "بیساران" و "هوسه" و "توریور" و "حلوان" فعالیت دارند و چند قبضه توپ و خمپاره مستقر کرده اند و به مردم گفته اند که محصولات را جمع آوری کنید که می خواهیم آماده جنگ شویم. و می گویند در "کره جو" پر شده از پیشمرگان دشمن [که این محل] در حدود ۲۰ کیلومتری سنندج می باشد.» (۵)

ص: ۱۷۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از کرمانشاه.

۲- همان، ص ۵، به نقل از خبرنگار خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۳- سند شماره ۵۶۳۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۴۶، از مرکز فرماندهی به بانه و سنندج، ۷/۵/۱۳۵۹.

۴- zanuri، دهی از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۵- سند شماره ۱۱۴۹۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج ۲، ص ۶۱، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران، ۷/۵/۱۳۵۹.

درباره تحرکات گروه های مسلح معارض با نظام در محور سنندج - مریوان، مرکز اطلاعات سپاه غرب کشور گزارش داد:

«در تاریخ ۷/۵/۵۹ تعداد ۳۰ نفر افراد سپاه رزگاری به دهکده "رزآب" در حوالی مریوان آمدند و به ملای ده گفته اند برای ما تبلیغات انجام بده و سرکردگی گروه مزبور با شیخ مسعود نقشبندی فرزند شیخ جمال الدین کمالی می باشد. ملای ده در جواب به آنها گفته است من به هیچ کدام شما اطمینان ندارم، زیرا امروز شما می آید، فردا کومه له و پس فردا دمکرات می آید. سپس افراد این گروه پس از به نتیجه نرسیدن مذاکرات با ملای ده، به قهوه خانه نزدیک رزآب که در آن قهوه خانه ناصر حاج امین لک با ۲۰ نفر از افرادش اقامت دارند [رفته و] متفقاً تصمیم می گیرند که به قریه "مگل" رفته و جلو ستون اعزامی به مریوان را بگیرند.» (۱) خبر دیگری نیز حاکی است: «تعدادی از گروه های مسلح در تاریخ ۷/۵/۵۹ در گردنه "گاران" (سنندج - مریوان) در حال کندن سنگر دیده شده اند.» (۲)

از طرف دیگر، رکن ۲ ستاد مشترک ارتش نیز در گزارشی تأیید شده و نسبتاً مفصل، وضعیت تحرکات گروه ها و احزاب مسلح مخالف نظام را در مناطق سقز، تکاب و دیواندره شرح داده و از برخی ناهماهنگی هایی که از سوی پیشمرگان مسلمان کرد در منطقه دیواندره صورت گرفته، گله کرده است. در این گزارش آمده است:

«برابر اطلاع واصله،

۱. سیدجواد حصاری با تعداد ۳۰ نفر در کوه های اطراف آبادی "تخت" (تخت، در جنوب ایران شاه از توابع سقز قرار دارد) مستقر بوده و دارای دو قبضه ژ ۳ و کلاشینکف و یک دستگاه توپ ۱۰۶ و آر.پی.جی ۷ می باشند. ضمناً محل یادشده از نظر موقعیت خطرناک می باشد.

۲. حاجی ملاعبده الله شرافتی سرپرست حزب دمکرات در "افشار" تکاب و در آبادی "گلاره سفلا" مستقر هستند و تعداد ۸۰ نفر به محل مزبور رفت و آمد دارند.

۳. یگان های ارتش در دوراهی تکاب عمل می نمایند و گفته می شود قادر به تعقیب ضدانقلابیون نمی باشند.

۴. سازمان پیشمرگان مسلمان کرد خودسرانه شروع به عملیات در دیواندره و حومه نموده اند؛ از جمله اخیراً جهت آوردن تراکتور و یک نفر پاسدار به آبادی اطراف رفته که به علت بی احتیاطی، پاسدار شهید و ۲ نفر مجروح گردیده اند. ضمن پاک سازی نیز به آبادی "وزمان" رفته اند و دو پسر بچه را که به الاغی سوار بوده اند، کشته اند. جو موجود در منطقه نامساعد و امکان بروز اختلافات شیعه و سنی پیش بینی می شود. [همچنین] پرسنل سپاه پاسداران و ارتش از پیشمرگان کرد مسلمان دیواندره ناراضی هستند.

۵. در آبادی های ابراهیم آباد، تله کان، وباپال، شرافت آباد و شاه قلعه، احزاب رفت و آمد دارند و در آبادی شاه قلعه افراد کومه له و دمکرات مستقر هستند.

ص: ۱۷۱

۱- سند شماره ۵۶۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۱۵، مرکز اطلاعات سپاه غرب کشور به اداره مرکزی، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۴۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۰۵، مرکز فرماندهی به سپاه سنندج، ۹/۵/۱۳۵۹.

۶. افراد مظفر محمدی در نرگله و نعل شکن و با تعداد ۱۲۰ تفنگ و دو قبضه ۱۰۶ و یک قبضه آر.پی.جی ۷ رفت و آمد دارند. [همچنین] برادر سوربان سندنجدی با تعداد ۲۰ نفر در "سالار" می باشند و ۳۰ نفر چریک فدایی به همراه فریده قریشی در محل یادشده فعالیت دارند و گفته شده است که ضمن برپانمودن چادر، سیم کشی نموده و از روشنایی برق استفاده می نمایند و به احتمال زیاد در محل یادشده ایستگاه رادیویی و فرستنده مستقر نموده اند. ضمناً ۵ دستگاه خودرو در پشت "تازه آباد محمدامین" وجود دارد که ۳ دستگاه آن لندروور و یک دستگاه استیشن و یک دستگاه خودرو جیب می باشد. خودرو مسروقه سپاه پاسداران دیواندره در "نعل شکن" توسط ضدانقلابیون مورد استفاده قرار می گیرد.

۷. فرماندار تعیین شده سقز توسط آقای استاندار، به نام ح. د(۱) وابسته به ساواک بوده و دارای انحراف اخلاقی می باشد.

۸. در آبادی "گورباباعلی" بین تکاب و ایرانشهر در فاصله ۲۰ کیلومتری دوراهی تکاب، دمکرات ها به سرپرستی ملاکریم حسین اهل "پارسانیا" با تعداد ۶۲ نفر در آبادی "قپلانتو" مستقر هستند. (۲)

اما روزنامه نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده، در یک افشاگری آورده است که: «قاسملو در یک سخنرانی در تاریخ ۷/۵/۵۹ که در دهکده "عیسی کند" انجام گرفت، تلویحاً تأیید کرد که از رژیم بعث عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، کمک می گیرد. او گفت: "دولت به ما خودمختاری نمی دهد و سعی می نماید که ما اسلحه بر زمین بگذاریم. ما کمک دولت های دیگر را برای احقاق حقوق خودمختاری قبول می کنیم و تا سرحد نابودی خواهیم جنگید. دوستان، اگر ما اسلحه بر زمین بگذاریم، این شما هستید که نباید اسلحه بر زمین بگذارید." نامه مردم سپس می افزاید: «آری، قاسملو، ریاکارانه می کوشد تا مردم کرد را به بهانه خودمختاری، آلت انجام توطئه های دولت های دیگر، یعنی امپریالیسم امریکا و بعث عراق، علیه انقلاب ایران کند.» (۳)

۱

هنوز بسیاری از مناطق استان کردستان در دست عوامل مسلح مخالف نظام و محل تحرکات و عملیات نظامی آنها است، اما این موضوع در آن حد تحریک کننده نیست که اوضاع به روال عادی خود بازنگردد. با این نگاه، امروز وزارت آموزش و پرورش، در اطلاعیه ای، از فرهنگیان استان کردستان برای حضور مجدد در ادارات و مدارس این استان برای انجام خدمت دعوت کرد. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است:

«اینک که در اجرای فرمان امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی، با جانبازی سپاه پاسداران و فداکاری

ص: ۱۷۲

۱- در سند نام کامل آمده است.

۲- سند شماره ۵۶۳۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، صص ۸۳ - ۸۱، ۷/۵/۱۳۵۹، از سماجا ۲ (۴۵) به سپاه پاسداران - مرکز بررسی های سیاسی و اطلاعات.

۳- نامه مردم، شماره ۳۰۰، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

ارتش جمهوری اسلامی ایران و همکاری پیشمرگان مسلمان کرد زمینه خدمت برای کارکنان دولت در استان کردستان از هر حیث فراهم گردیده است، آن عده از برادران و خواهران مسلمان و متعهد که قبلاً در ادارات آموزش و پرورش و مدارس کردستان مشغول انجام وظیفه بوده اند و طی چند ماه گذشته، به علت جو نامساعد حاکم بر منطقه و تهدیدهای گروه های مسلح غیرقانونی بالاجبار ناچار به مهاجرت از آن استان شده اند، اعلام می شود تا در اسرع وقت به استان کردستان مراجعت و خود را به استانداری معرفی کنند تا ترتیب اشتغال به کار مجدد آنها داده شود.»^(۱)

۱

دستگیری و محاکمه عوامل کودتای نافرجام تیرماه گذشته همچنان ادامه دارد. در همین زمینه، خبرنگار کیهان از مشهد، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی این شهر از کشف و دستگیری یک شبکه از کودتاچیان در نیشابور خبر داد.

بنا به این گزارش: «یکی از اعضای این گروه که در مرحله اول دستگیر شد، "غ - ج" کارمند شرکت تعاونی مصرف روستاها است. وی امسال سفری به امریکا کرده و همچنین با یکی از ساواکی های تهران رابطه داشته است. "غ - ج" به وسیله پولی که از رابط ساواکی خود دریافت می کرد در نیشابور دست به خرید اسلحه می زد. در همین رابطه با کوشش سپاه پاسداران از منزل شخصی به نام "ی - خ" ساکن یکی از روستاهای نیشابور مقداری اسلحه و مهمات کشف شد. براساس گزارش سپاه پاسداران، سومین نفر از این گروه شخصی به نام "ح - ه" است که همدست "غ - ج" می باشد. ...»^(۲)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز ضمن درج این خبر، تعداد دستگیرشدگان در رابطه با کودتای اخیر را ۷ تن ذکر کرده و از قول خبرنگار خود آورده است:

«طبق اطلاعات به دست آمده، عوامل کودتا و توطئه گر در این شهر [نیشابور] شبکه بسیار مهمی را تشکیل داده بودند که بسیاری از افراد و گروه های مخالف جمهوری اسلامی در آن دست داشتند، ولی چون مقامات مسئول در حال پیگیری این شبکه و توطئه گران هستند فعلاً اطلاعات بیشتری در دست نیست.» خبرنگار این روزنامه در پایان می افزاید: «در جریان دستگیری عوامل این شبکه کودتاچی چندین روز افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق [منافقین] دست به درگیری و تحصن در مقابل فرمانداری و دادگاه انقلاب زده بودند و احساسات مردم را با شعار تحریک می کردند که در این رابطه چند نفر از آنان بازداشت گردیده اند.»^(۳)

ص: ۱۷۳

۱- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- اسامی اشخاص به طور کامل در خبر آمده است.

۳- همان، ص ۲، خبرنگار کیهان از مشهد.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از نیشابور.

در مطبوعات کشور خبرها و گزارش های متعددی منتشر می شود که از ادامه ناآرامی ها و ناامنی در کشور حکایت می کند. در برخی حوادث رخ داده، دست داشتن گروه هایی چون مجاهدین خلق [منافقین] و چریک های فدایی خلق در تشدید ناآرامی و ناامنی کاملاً آشکار است. حوادث دیگری نتیجه ادامه وضعیت انقلابی پس از انقلاب و بالارفتن توقعات گروه های هوادار نظام از سازمان های دولتی است. بعضی جریان ها ناشی از مداخله نهادهای انقلابی در امور یکدیگر است. برخی حوادث هم خرابکاری پس مانده های ساواک بوده و بعضی هم به طرز بی سابقه ای مشکوک به نظر می رسد.

مورد اول مربوط به کشف یک خانه تیمی در مسجد سلیمان است. در گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی در این باره آمده است: «به گزارش رسیده از سپاه مسجد سلیمان، یک خانه تیمی ضدانقلاب در این شهر کشف و یک دختر و ۶ پسر جوان در این رابطه دستگیر شدند. این خانه مرکز تعلیمات مختلف کمونیستی و ضدجمهوری اسلامی بوده است و همچنین مقادیر زیادی از مجلات سکسی و قرص ضدحاملگی و بسیاری نشریات دیگر که نشان دهنده ارتباط با درگیری های کردستان است کشف گردیده و این ۷ نفر اینک در بازداشت به سر می برند.»^(۱)

از قائم شهر نیز خبر می رسد که «پیرو بخشنامه استانداری مازندران مبنی بر برچیدن دکه های غیرمجاز در سطح شهرهای استان مازندران، شهرداری قائم شهر نیز طی اطلاعیه ای از کلیه دکه داران این شهر خواست که محل خود را تخلیه و افراد غیرمجاز که از وزارت ارشاد ملی و شهرداری مجوز ندارند، کیوسک های خود را برچینند. پس از انقضای مهلت مقرر، مأمورین شهرداری با حمایت پلیس جهت انجام مأموریت خود همراه با یک دستگاه لودر وارد عمل شدند که توسط هواداران گروه های سیاسی خصوصاً پیکار از انجام مأموریت آنان ممانعت به عمل آمد و لذا شب هنگام مجدداً درحالی که مردم از مساجد شهر به کمک مأمورین شهرداری شتافته بودند، لودر شهرداری در ظرف کمتر از ۲ ساعت اقدام به تخریب کلیه کیوسک های غیرمجاز نمود.»^(۲)

در شهرستان نور، به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی: «سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان نور در رابطه با حمله گروهی از طرف داران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] به مسجد بازار نور اطلاعیه ای صادر کرد. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: در پی تظاهراتی که سه شبه شب از سوی هواداران مجاهدین خلق [منافقین] در شهرستان نور برگزار شد و مورد اعتراض گروهی از مردم واقع گردید، هواداران این سازمان مسجد بازار نور را مورد تهاجم قرار دادند و ضمن شکستن شیشه های مسجد، چند تن از مردم و یکی از پاسداران را مجروح نمودند. سپس گروه کثیری از اهالی نور به عنوان اعتراض به عمل این عده، در شهر به راه پیمایی پرداختند که این راه پیمایی بدون درگیری خاتمه یافت.» بنا به همین گزارش، «۲ تن از هواداران مجاهدین خلق [منافقین] در رابطه با درگیری های این شهرستان دستگیر و در بازداشت سپاه پاسداران به سر می برند.»^(۳)

در همین حال، امروز نیز تهران شاهد یک انفجار مهیب دیگر بود. ساعت ۴ بامداد امروز در

ص: ۱۷۴

۱- همان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از اهواز.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از قائم شهر.

۳- همان، خبرنگار انقلاب اسلامی از نور.

خیابان پیروزی، چهارراه کواکولا، ساختمان یک سالن غذاخوری بر اثر یک انفجار مهیب به کلی ویران شد و به خانه ها و مغازه های اطراف خساراتی وارد آمد. خبرنگار شهری کیهان با اعلام این خبر می افزاید: «چند تن از پاسداران که در محل حادثه حضور داشتند گفتند احتمالاً در ساختمان بمب منفجر شده است و بمب منفجر شده از نوع تی.ان.تی. و در داخل بنگاه خدمات ساختمانی قرار داشته که بر اثر جست و جوی پاسداران مقداری مواد منفجره به دست آمده است که به همین سبب گفته می شود که در این محل اقدام به تهیه مواد منفجره و انتقال آن به نقاط دیگر شهر می شده است. این انفجار تلفات جانی نداشته است.» (۱)

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی جهرم درباره تکوین یک توطئه وسیع در سطح استان فارس هشدار داد. در اطلاعیه روابط عمومی سپاه جهرم آمده است: «طبق اخبار واصله، توطئه وسیعی در سطح فارس در شرف تکوین است. این توطئه که بی شک از جانب گروه های منحرف شکست خورده همچون فدائیان و مجاهدین خلق [منافقین]، توده ای ها و ساواکی ها و مزدوران سیا، موساد، سازمان کا.گ.ب. رهبری خواهد شد، از قلب روستاها تا دل شهرها را در بر می گیرد، ولی کور خوانده اند، که مردم بیدارند و پاسداران انقلاب اسلامی بیدار هستند.» در بخش دیگری از این اطلاعیه ضمن تذکراتی آمده است: «ائمه جماعت مردم را نسبت به این توطئه هشدار دهند و قاطعانه ما خواستار آنیم که خسرو امریکایی و ناصر و عبدالله خان ساواکی دستگیر شوند، چون تا زمانی که این ائمه آزاد هستند، خطر هرگونه آشوبی می رود. همچنین از برادران انجمن های اسلامی ارتش و پرسنل مؤمن به ویژه عشایر غیور فارس می خواهیم که آماده باش کامل خود را حفظ کنند.» (۲)

از اصفهان خبر می رسد که «در رابطه با پنجمین روز اشغال اداره کل ارشاد ملی اصفهان از سوی گروهی از جوانان مسلمان مستقر در این اداره کل، امروز اطلاعیه ای انتشار یافت. در این اطلاعیه ضمن یادآوری این مسئله که هدف از اشغال ادارات، آشوب و اغتشاش نیست، انحلال وزارت ارشاد ملی و رسیدگی به عملکردهای این وزارتخانه و وزیر آن را از مجلس شورای اسلامی خواسته اند...» (۳)

در تبریز، یک خبر حاکی از حادثه ای بی سابقه و کاملاً مشکوک است. در این مورد، «مسئول سپاه پاسداران شهرستان گرمی» به خبرگزاری پارس گزارش داد: پاسداران گشتی "گرمی" در ساعت ۳ بامداد روز سه شنبه ۷/۵/۵۹ یک شیء نورانی را در آسمان "گرمی" دیدند که با سرعت زیاد از سوی شمال به طرف جنوب در حرکت بود. به موجب همین گزارش، روز بعد نیز اهالی روستای "دریامان" از توابع گرمی در اطراف دکل تلویزیون محل، یک شیء نورانی را دیدند که بلافاصله به پاسداران اطلاع دادند و پاسداران به محل اعزام و شیئی نورانی را که به نظر می رسد یک بالن مخابراتی و اطلاعاتی است، به دست آورده با خود به گرمی بردند. به گزارش خبرگزاری پارس، در روی این بالن علامت مخصوص شوروی وجود دارد و چنین به نظر می رسد که بالن مذکور از طرف همسایه شمالی به آسمان فرستاده شده است.» (۴)

ص: ۱۷۵

۱- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۴. خبرنگار جمهوری اسلامی از جهرم.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۴- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تبریز.

ابوالحسن بنی صدر، امروز در گفت و گویی کوتاه با خبرگزاری پارس درباره جلسه خصوصی روز گذشته با نمایندگان مجلس صحبت کرد و گفت در این جلسه «تصمیم گرفته شد که یک هیئتی انتخاب شود و به کار داوطلبان نخست وزیری و وزارت رسیدگی کنند و صلاحیت آنها را تشخیص بدهند.» وی در مورد چگونگی تعیین این هیئت گفت: «اعضای این هیئت از طرف امام، رئیس جمهور و مجلس تعیین می شوند.» (۱)

روزنامه کیهان نیز از قول "یک مقام دفتر ریاست جمهوری" در مورد تعداد اعضای این هیئت، نوشت: «این هیئت مرکب از یک نماینده رئیس جمهوری، یک نماینده امام و ۵ نفر از نمایندگان مجلس خواهد بود.» این گزارش همچنین از قول "یک مقام آگاه در روابط عمومی مجلس"، اسامی احتمالی اعضای این هیئت (از طرف مجلس) را چنین آورده است: «محمدجواد باهنر، سیدعلی خامنه ای، شیخ محمد یزدی، سیداحمد مصطفوی کاشانی و اکبر پرورش.» همچنین، «این مقام تأکید کرد که اعضای این هیئت پس از تشخیص صلاحیت وزرا و نخست وزیر، آنان را به مجلس معرفی می کنند و مجلس در این مورد رأی نهایی را صادر خواهد کرد.» (۲)

اما دفتر امام خمینی در اطلاعیه ای که امروز صادر کرد، معرفی یک نماینده از سوی امام برای شرکت در این هیئت را منتفی دانست. در این اطلاعیه آمده است: «از آنجا که جناب آقای رئیس جمهوری در مصاحبه خود گفته اند که با نمایندگان مجلس شورای اسلامی تصمیم گرفته شده است تا نماینده ای از جانب حضرت امام خمینی برای شرکت در هیئت رسیدگی به صلاحیت نخست وزیر و وزرا تعیین گردد تا با نماینده آقای رئیس جمهور و نمایندگان منتخب مجلس شورای اسلامی افراد صالح و متدین و قاطع را به مجلس معرفی نمایند، حضرت امام فرمودند تا به اطلاع برسانیم ایشان نماینده ای برای این موضوع انتخاب نخواهند فرمود و این موضوع مربوط به جناب آقای رئیس جمهور محترم و مجلس شورای اسلامی می شود که امیدواریم در این مهم موفق و مؤید باشند.» (۳)

درباره پیامد استعفای دو نماینده روحانی مجلس، به خصوص آقای انواری که عضو شاخص "جامعه روحانیت مبارز تهران" و زندانی سیاسی سابقه داری است، اطلاعیه تشکل مزبور و مباحث امروز مجلس قابل ذکر است. جامعه روحانیت مبارز تهران، امروز اطلاعیه ای خطاب به نمایندگان مجلس شورای اسلامی صادر کرد که لحن نسبتاً تندی داشت.

در بخشی از این اطلاعیه چنین آمده است:

«برخوردهای غیراسلامی و موضع گیری های خصمانه تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی موجی از تأسف در میان امت مسلمان و دلیر ایران برانگیخته است که نمی توان و نباید آن را از آقایان و خانم های نماینده پنهان داشت... امروز ملت سلحشور ما با امریکا و شوروی و نوکران حلقه به گوش استعمار و صهیونیسم و منافقان حيله گر می جنگند. پس نمایندگان ملت نیز باید با دشمنان واقعی اسلام و جمهوری اسلامی مبارزه کنند، نه اینکه در مجلس که به نام

ص: ۱۷۶

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۷/۵/۵۹، ص ۲.

۳- همان، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

اسلام و با اراده امت و امام تشکیل گردیده به جان یکدیگر بیفتند و به هتک یکدیگر پردازند.»

در بخش دیگری از این اطلاعیه با اشاره به استعفای آقای انواری، نماینده رزن، آمده است: «اگر به عنوان مثال، آیت الله انواری مبارز نستوهی که در دوره سیاه حکومت پهلوی مدت ۱۳ سال در زندان رژیم شاه جلاد به سر برده و عمری را برای تحقق حکومت اسلامی مبارزه کرده است، در مواردی رأی و نظر متفاوت دارد، هیچ نماینده ای به حسب قانون حق ندارد او را مورد بازخواست قرار دهد؛ همان طور که ایشان نیز در مورد دیگران از چنین حقی برخوردار نیست. اساس را باید بر انتخاب آزاد گذاشت، نه اینکه با ایجاد محیط تفتیش و سوءظن مجلس را که ثمره خون صد هزار شهید به خون خفته است از محتوای اسلامی خارج کرد. آقایان نمایندگان به ویژه روحانیون آگاه و متعهد بیایند از گروه گرایی دست بردارند و خود را از حوزه جاذبه های حزبی و گروهی خلاص کنند که رسالت آنان بدون استقلال آنان تحقق پذیر نیست. ما از روحانیونی که اکنون در سنگر مجلس آغازگر حرکت نوینی در جمهوری اسلامی هستند انتظار داریم که سخت مراقب گفتارها و رفتارها و موضع گیری های خود باشند، روابط خود را با دیگران بر اساس تقوا و اخلاق اسلامی تنظیم کنند و اصل آزادی بیان و رأی را هیچ گاه از یاد نبرند. از آیت الله انواری نیز می خواهیم که به رسالت خود در سنگر مجلس ادامه دهند و باتوجه به تلگرامی که از سوی اهالی محترم رزن همدان به جامعه روحانیت مبارز تهران رسیده و در آن تأکید کرده اند که استعفای اعتراضی ایشان به هیچ عنوان از نظر ما موکلین مقبول نیست، هرچه زودتر به مجلس شورای اسلامی بازگردند...»^(۱)

همچنین در جلسه امروز مجلس، آقای هاشمی که خود عضو شاخص جامعه روحانیت مبارز تهران محسوب می شود، در مقام رئیس مجلس درباره استعفانامه محی الدین انواری، نماینده رزن، چنین توضیح داد: «روحانیت مبارز در جلسه شورای مرکزی با ایشان صحبت کردند و از ایشان خواهش کردند تا دوباره در مجلس حاضر شوند. عده ای دیگر از جمله خود من هم از ایشان خواستم که اصراری در این مورد نداشته باشند، بالاخره ایشان موافقت کردند و گفتند که فردا به مجلس خواهد آمد.»

هاشمی رفسنجانی سپس با قرائت استعفانامه محمد شجاعی نماینده زنجان، به گونه ای انتقاد آمیز به مطالب طرح شده در آن پاسخ داد، اما در برخورد با مطالب کیهان نوع دیگری واکنش نشان داد.

وی ضمن حمله شدید به روزنامه کیهان، اظهار داشت: «ما انتظار نداشتیم که به این زودی روزنامه کیهان همان نقش آیندگان را که در برابر مجلس خبرگان داشت در برابر مجلس شورای اسلامی داشته باشد. در صفحه اول کیهان مسئله استعفای آقای انواری با آن عکس مظلومانه خاص چاپ می شود. ما اگر خودمان روزنامه نگار نیستیم لاف را به این فنون آشنا شده ایم. آیا واقعاً آن سرمقاله ضرورتی داشت که با این شرایط چاپ شود؟ در آنجا مسئله اصلاً از حد آقای آیت تجاوز کرده بود. و همین طور انتشارات تابع کیهان که من اسم نمی برم. در آنجا هم مشخص است که چه می کنند. و روزنامه انقلاب اسلامی هم بیکار ننشسته است. من به عنوان مسئول مجلس که نمی تواند از حق مجلس بگذرد این مسئله را به طور جدی و برای آخرین بار مطرح می کنم که از این به بعد

ص: ۱۷۷

۱- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

این گونه برخوردها نسبت به مجلس را تنها با تذکر نمی شود اکتفا کرد. این را ما مواجهه با انقلاب اسلامی تلقی می کنیم. متأسفانه در اظهاراتی که می شود، به طور رندانه ای قضیه را به امام هم مربوط می کنند انگار که امام از این اظهارات نباید ناراضی باشد چون لاقول سکوت کرده اند.»

سپس ابراهیم یزدی خطاب به هاشمی گفت: «این استعفانامه [استعفانامه آقای انواری] هیچ ربطی به روزنامه کیهان ندارد و کسی که استعفا داده حق دارد که متن استعفانامه خود را به هر روزنامه ای که دلش می خواهد برای چاپ بدهد. از طرفی، خبر این استعفا آن قدر اهمیت دارد که در صفحه اول چاپ شود. البته ممکن است شما مخالف باشید، اما این یک اختلاف سلیقه است. من هیچ انتظار نداشتم که آقای هاشمی از متد تکفیر استفاده کنند و بگویند کیهان مثل آیندگان شده است. آیا باید در ازای زحمتی که من قبول کرده ام این طور با من برخورد بشود؟ چون من در یک خط مشخص که بعضی ها علاقه دارند نیستیم؟ من قضاوت در مورد این امر را به امام که این مأموریت را به من داده اند و به ملت واگذار می کنم و در اینجا هم قصد دفاع ندارم. آیا روزنامه کیهان در جهت تضعیف مجلس می کوشد؟ باید بگویم که اولین و مفصل ترین تحلیل را در مورد مجلس من به عنوان گزارش به موکلین نوشته ام و از مجلس و از حیثیت و حرمت مجلس در تمام موارد دفاع کرده ام. من در آن سرمقاله به موکلین خودم گزارش داده ام که چرا رأی مخالف داده ام. شما هم بنویسید چه رأی داده اید و چرا رأی داده اید تا من چاپ کنم.» (۱)

۱

در حالی که مجلس شورای اسلامی در آغاز کار خود با موضوع بسیار مهم و تنش زایی چون انتخاب نخست وزیر و هیئت دولت جدید دست به گریبان است، بحران حل نشده گروگان های امریکایی نیز همچنان پیش روی آن خودنمایی می کند.

امروز کاردار سفارت سوئیس که حافظ منافع امریکا در ایران است، در ملاقات با رئیس مجلس شورای اسلامی، نامه ۱۸۵ نفر از نمایندگان کنگره امریکا را تقدیم وی کرد. در این ملاقات، مسائلی چون قطع روابط امریکا و ایران و نیز مسئله گروگان ها مطرح شد و آقای هاشمی تأکید کرد که «رابطه ما با امریکا خصمانه است و در شرایط حاضر، دولت امریکا جوی را به وجود آورده که مانع تفاهم و رسیدن به یک راه حل مسالمت آمیز است و تا زمانی که امریکا به اشتباهاتش اعتراف نکند و خطاهایش را جبران ننماید، تفاهم به وجود نخواهد آمد.» وی در مورد مفاد این نامه گفت: «نامه کنگره امریکا به امضای ۱۸۰ [۱۸۵] نماینده کنگره رسیده است و مفاد آن پس از در میان گذاشتن با مجلس شورای اسلامی منتشر می شود.» (۲) - (۳)

رئیس مجلس همچنین در مصاحبه امروز خود با خبرنگاران تلویزیون آلمان غربی با تفصیل بیشتری درباره مناقشه موجود میان امریکا و ایران سخن گفت. وی درباره اثر مرگ شاه مخلوع در روابط ایران و

ص: ۱۷۸

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، صص ۳۳۰ و ۳۳۱.

۲- متن نامه روز بعد در مجلس قرائت شد که در روزشمار ۸/۵/۱۳۵۹ آمده است.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

کشورهای غربی به ویژه امریکا گفت: «نمی توانم بگویم مرگ شاه بی اثر است و به هر حال مؤثر خواهد بود.» ایشان سپس با اشاره به ملاقات امروز خود با کاردار سفارت سوئیس و دریافت نامه ۱۸۵ تن از اعضای کنگره امریکا، افزود: «با کاردار سفارت سوئیس نیز صحبت کردم و یادآور شدم امریکا در این چند ماه به جای اینکه کاری کند و جو را مساعد کند، مشکلات فراوانی ایجاد کرده و به عنوان مثال ده مورد از توطئه های امریکا را برای کاردار سوئیس تشریح کردم و به کنگره امریکا نیز پیغام فرستادم و تأکید کردم امریکا علاوه بر کارهایی که در گذشته کرده و جنایاتی که علیه ایران مرتکب شده، در این مدت نیز دست به تبلیغات دامنه دار دروغ علیه ایران زده، حساب های ایران را بلوکه کرده، به تعهدات خود در مورد تحویل قطعات یدکی که قبلاً پول آن را نیز گرفته عمل نکرده، بخش فارسی رادیو صدای امریکا به تبلیغات سوء خود علیه ایران دامن زده و علاوه بر آنکه کشورهای غربی طرف دار معامله با ایران را تحت فشار قرار داده، در توطئه ای که اخیراً کشف شد، با نیروهای چپ همکاری داشته است. به این ترتیب، به جای اینکه در جهت رفع مشکلات گام مثبتی بردارد همیشه کارها را بدتر کرده است و به نظر من خیلی مشکل است ملت ایران قانع شود که می تواند با امریکا در صلح و صفا زندگی کند.» (۱)

۱

در حالی که امروز جسد شاه مخلوع در مراسمی با حضور انور سادات رئیس جمهور مصر و ریچارد نیکسون رئیس جمهور سابق امریکا، در یکی از مساجد شهر قاهره به خاک سپرده شد، (۲) رسانه های امریکا با دستاویز قراردادن موضوعاتی چون مرگ شاه و تأثیر احتمالی آن در سرنوشت گروگان های امریکایی و روابط ایران و امریکا و نیز ترور علی اکبر طباطبایی و ترور ناموفق شاپور بختیار، در چند روز اخیر تبلیغات وسیعی را علیه جمهوری اسلامی ایران به راه انداخته اند. در این خصوص، گزارش امروز نماینده وزارت امور خارجه ایران مقیم سفارت الجزایر در واشنگتن حاکی است: «شبکه سراسری سی. بی. اس. در برنامه های مخصوص روز یکشنبه خود ضمن نمایش فیلمی از زندگی و مرگ شاه مخلوع از برنامه مدرنیزه کردن شاه و اعطای حقوق ساختگی به زنان و این ادعای شاه که ایران را در ردیف یکی از بزرگ ترین قدرت های صنعتی جهان قرار خواهد داد، سخن به میان آورد.» در بخش دیگری از این گزارش آمده است: «اخراج نماینده دولت ایران از دفتر حفاظت منافع ایران در سفارت الجزایر، کوشش برای دگرگون جلوه دادن مرگ یکی از مأموران ساواک دست نشانده اشرف پهلوی و زاهدی و تبلیغات سوء چند روز گذشته برای خدشه دار کردن حیثیت دولت ایران و شرکت دادن خائنین و دزدان بیت المال مردم ایران که - مقیم امریکا هستند - در تظاهرات ساختگی گروه طباطبایی، نشان دهنده این است که رژیم امپریالیستی امریکا هیچ گاه قادر به درک مفاهیم انقلاب اسلامی نبوده و دست از دشمنی و توطئه علیه استقلال و تمامیت ارضی کشور برنمی دارد.» (۳)

خبرگزاری پارس نیز با اشاره به بخش های دیگری از این گزارش و منابع دیگر، آورده است: «وسایل ارتباط جمعی امریکا و وزارت خارجه این کشور کوشش کرده که دفتر منافع ایران را رسماً

ص: ۱۷۹

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- پیر سالیانجر، گروگان گیری در ایران، ترجمه دکتر جعفر ثقه الاسلامی، نشر نوین، ۱۳۶۲، ص ۲۶.

۳- روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

متهم سازد که از کیفیت قتل طباطبایی اطلاع داشته است؛ به همین دلیل، تاکنون قادر شده اند که از کلیه کارمندان امریکایی آن دفتر بازجویی به عمل آورند. دفتر منافع ایران با کسب تکلیف از وزارت امور خارجه ایران از بازجویی کارمندان ایرانی توسط اف. بی. آی. جلوگیری کرده [است، اما] با توجه به شرایط موجود معلوم نیست که این داستان چه سرانجامی یابد؛ اما تاکنون وزارت خارجه امریکا علاوه بر بازجویی از کارمندان امریکایی این دفتر موفق شده که ۴ تن از کارمندان آن دفتر از جمله رئیس دفتر ایران را نیز اخراج کند. مطبوعات و رادیو تلویزیون ها برای ایجاد جنجال و تبلیغات بیشتر قادر شده که اعمال دیگری را با تحولات جاری مرتبط سازد؛ با این ترتیب که یکی از مسلمانان ایرانی طرف دار انقلاب اسلامی و آیت الله خمینی را به نام بهرام ناهیدیان عامل دولت ایران جهت خرابکاری در امریکا معرفی سازند و وی را متهم نموده که با موضوع قتل طباطبایی ارتباط داشته است. ناهیدیان شخصی است که "خانه اسلامی" را از پول خود برپا ساخته است. خانه اسلامی محل تجمع مذهبی و سیاسی مسلمانان ایرانی است که علیه شاه در امریکا قبلاً فعالیت می کردند و اکنون نیز مسلمانان سیاه پوست امریکایی از آن محل برای ملاقات های مذهبی خود استفاده می کنند. داود صلاح الدین مدتی در خانه اسلامی زندگی می کرده است.»

این گزارش سپس افزوده است: «با ترسیم چنین تصویری، وسایل ارتباط جمعی امریکا قادر شده تا تبلیغات وسیعی را جهت بی حیثیت کردن حکومت فعلی ایران صورت دهند و از آیت الله خمینی و اسلام، هویتی تروریستی و ضدانسانی بسازند؛ چنان که در برنامه های مختلف تلویزیونی تاریخچه تروریسم را در دهه گذشته مرور و به گونه ای مختلف، ترور ناموفق بختیار و ترور طباطبایی را در چارچوب رشد تروریسم بین المللی مربوط نموده اند.»^(۱)

۱

حزب توده ایران همواره نقش یک گروه طرف دار انقلاب و ایران را بازی می کند که صرفاً به فعالیت سیاسی (و نه عقیدتی) می پردازد و برای تداوم نظام و انقلاب - که این حزب همواره عنوان "اسلامی" اش را فراموش می کند - به ارائه راه حل های مختلف می پردازد. البته این راه حل ها همیشه خط سیر مشخصی را دنبال می کند و آن اینکه امپریالیسم امریکا و حامیانش همواره دشمن واقعی مردم ایران هستند و اتحاد جماهیری شوروی حامی و دوستدار انقلاب و مردم ایران است و برای برون رفت از مشکلات فعلی که علت و بانی اصلی آن امپریالیسم امریکاست، باید و ناگزیر از شوروی کمک خواست و دست دوستی آن را رد نکرد. در ادامه این خط سیر، امروز نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، در مقاله ای تحت عنوان "نقش فعال دولت بعثی عراق در ادامه توطئه های خطرناک امپریالیستی علیه ایران"، نتیجه می گیرد که باید به گروه های چپ حامی نظام میدان داد و هر توطئه ای علیه ادامه فعالیت های آنها، به سود امپریالیسم و در همان راستا قرار دارد. در این مقاله آمده است:

«پس از کشف توطئه کودتا و دستگیری عمال اصلی آن که شبکه نظامی این توطئه را تشکیل می دادند و در جریان کشف و بازجویی از شرکت کنندگان در آن، وجود یک شبکه

ص: ۱۸۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲ به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

سیاسی در این توطئه افشا گردید و از جمله معلوم شد که توطئه جدیدی با اشکال دیگر در شرف تکوین و اجراست و اینکه که از نواحی جنوب و غرب کشور اخباری در مورد زدوخوردهای شدید و تمرکز ۲۰ هزار نفر در اطراف کرمانشاه و تمرکز دو لشکر از نیروهای مسلح دولت بعثی عراق به منظور پشتیبانی از توطئه گران می رسد، واقعیت وجود چنین توطئه ای که بخش دیگری از طرح های توطئه بزرگ کودتاست، روشن تر می گردد. دولت بعثی عراق در تمام توطئه ها و عملیات خرابکارانه ای که علیه جمهوری اسلامی ایران طبق نقشه امپریالیستی کارتر صورت گرفته همیشه نقش فعال داشته و با تجاوزات مسلحانه خود در نواحی مرزی ایران و عراق، زمینه های لازم را برای اجرای این توطئه ها فراهم کرده است. در توطئه بزرگ کودتا، دولت بعثی عراق وظیفه تجاوز مسلحانه به مناطق مرزی ایران و بمباران این مناطق را به عهده گرفته بود، تا با این عمل توجه اصلی را از عملیات کودتاگران در مرکز کشور و در سایر نقاط حساس منحرف سازد و در ضمن، نیروهای ارتش و سپاه پاسداران انقلاب را برای رویارویی با کودتاچیان و نیروهای ضدانقلاب پشتیبان آنان، پراکنده و تضعیف نماید...»(۱)

۱

امروز گروه ناشناخته ای با نام "نهضت انقلاب اسلامی پاکستان" اعلامیه ای منتشر کرد و در آن سفارت پاکستان در تهران را جایگزین لانه جاسوسی امریکا برشمرد. در بخشی از این اعلامیه که اعلامیه شماره پنج این گروه، عنوان شده، آمده است: «نهضت انقلاب اسلامی پاکستان ضمن تأکید بر اینکه سفارت پاکستان وظایف لانه جاسوسی را در رابطه با عوامل ضدانقلاب از طریق جاسوسان سیا انجام می دهد، مجدداً توجه دولت ایران را به این موضع جلب نموده و خواستار پیگیری و اقدام فوری در این زمینه می باشد. گروه های وابسته به سفارت با چهره ای ظاهراً اسلامی عملاً به دستور عوامل سیا تیشه به ریشه اسلام زده و اطلاعات لازم را از طریق سفارت در اختیار اربابان خود قرار می دهند. ... سفارت پاکستان به وسیله یکی از عوامل خود اخبار و اطلاعات لازم را در اختیار سازمان خبرگزاری یونایتدپرس - که یکی از بزرگ ترین خبرگزاری های امریکا در ایران بوده و به وسیله یک پاکستانی اداره می شد - قرار می داد و پس از اخراج رئیس خبرگزاری یونایتدپرس و بسته شدن خبرگزاری مذکور توسط دولت جمهوری اسلامی ایران، سفارت پاکستان این امر را کماکان از طریق دیگری انجام می دهد. یکی از فعال ترین جاسوس های امپریالیسم امریکا در ایران تحت عنوان "دبیرکل سازمان عمران منطقه ای" به نام آقای "مختار مسعود" با ایجاد یک شبکه جاسوسی، با عوامل ضدانقلابی در ایران در ارتباط نزدیک بوده و به نفع امریکا فعالیت می نماید. ضمناً گروه دیگری وابسته به سفارت و طبق نظر مستقیم آغاشاهی(۲) خائن در فعالیت می باشد و وظیفه اصلی شان ایجاد و پخش شایعات داخلی ضدانقلاب می باشد. ...»(۳)

ص: ۱۸۱

۱- نامه مردم، شماره ۲۹۵، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- وزیر امور خارجه وقت پاکستان.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۷، ۱۲/۵/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳، خبرگزاری پارس از تهران، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

عراق همچنان در حال گام برداشتن به سوی بهبود روابط با غرب است. در این میان، دو کشور انگلستان و فرانسه، در فضای مورد تأیید امریکا، از اولویت خاصی برخوردارند. به دنبال سفر روز گذشته یک هیئت عراقی به لندن به منظور گفت و گو با مقامات انگلیسی جهت احداث یک پالایشگاه نفت در ناصریه واقع در جنوب عراق،^(۱) امروز نیز در یک حرکت دیپلماسی متقابل، هیئتی از نمایندگان مجلس عوام انگلستان به ریاست روبرت هیگ، نمایندهٔ محافظه کار، برای دیداری چندروزه از عراق، وارد بغداد شدند. روبرت هیگ به هنگام ورود به بغداد اظهار امیدواری کرد مذاکرات هیئت تحت سرپرستی او - که متشکل از نمایندگان حزب محافظه کار و حزب کارگر است - با رهبران عراق به توسعهٔ هرچه بیشتر روابط دو کشور کمک کند.^(۲)

در همین حال، دولت فرانسه نیز امروز با صدور بیانیه ای اعلام کرد که با قرارداد مربوط به تحویل یک مرکز تحقیقات اتمی به عراق موافقت کرده است. این قرارداد همچنین متضمن این است که فرانسه سوخت مصرفی این مرکز را که اورانیوم است، برای عراق تهیه کند.^(۳)

روزنامهٔ واشنگتن پست نیز امروز ضمن نقل این خبر، به تفسیر روابط هسته ای فرانسه و عراق پرداخته، نوشت: «دولت فرانسه امروز با صدور بیانیه ای اعلام کرد که اورانیوم غنی شده ای که این کشور به عراق تحویل می دهد منحصر به نیازهای رآکتور هسته ای تحقیقاتی است که فرانسه به عراق فروخته است. منابع فرانسوی اعلام کرده اند که اگر عراق سعی کند که اورانیوم را برای سلاح های اتمی به کار ببرد، فرانسه سریعاً روابط خود را با بغداد قطع می کند.» این روزنامه در ادامهٔ تفسیر خود می افزاید: «بیانیهٔ دولت فرانسه یک روز پس از اظهارات اسحاق شامیر، وزیر امور خارجه اسرائیل، صادر شد که در اعتراض به کاردار فرانسه در اسرائیل گفته بود که کمک هسته ای فرانسه به عراق طرح های تجاوزکارانهٔ این کشور علیه اسرائیل و همسایگانش را تقویت

ص: ۱۸۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۶؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد.

۳- همان، به نقل از خبرگزاری فرانسه از پاریس.

خواهد کرد. ژاک شیراک که برای اولین بار در سال ۱۹۷۴ طرح معامله با عراق را مطرح کرده بود، گفته بود که با وجودی که فرانسه سلاح های اتمی به عراق نمی دهد، اما آموزش و تجربیات ساخت پیشرفته ترین سلاح های اتمی را در اختیار دنیای عرب قرار می دهد. تعدادی از دانشمندان عراق در مرکز تحقیقات اتمی فرانسه آموزش های سطح بالا دیده بودند.»(۱)

۱

تشنج و بحران در روابط ایران و عراق، امروز در حوادث خونینی که در پایتخت های دو کشور اتریش و لبنان روی داد، بروز یافت.

در اتریش بر اثر انفجار بمبی در نزدیکی سفارت ایران در وین، ۶ نفر مجروح شدند. طبق گزارش پلیس وین، یک ساک محتوی مواد منفجره به یک کرد عراقی داده شده بود تا آن را در سفارتخانه ایران قرار دهد، لیکن طبق گفته این شخص، او می خواسته است در نزدیکی سفارت ایران از یک کیوسک تلفن به پلیس جریان را اطلاع دهد که در این هنگام بمب منفجر می شود.(۲) در همین خصوص، امروز آلدیس دیت بور، وزیر امور خارجه اتریش، اعلام کرد که سامی حنا عطاءالله، دبیر اول سفارت عراق، به علت دست داشتن در حمله تروریستی علیه سفارت ایران، اخراج شده است. وزیر امور خارجه اتریش پس از احضار کاردار سفارت عراق به وی اخطار کرد: «دولت متبوع وی اجازه نخواهد داد دولت عراق در خاک اتریش بر علیه کشورهای دیگر فعالیت تروریستی نماید.»

گزارشگر رادیو لندن نیز در گزارش ارسالی خود از وین، تعداد زخمی های اتریشی را ۸ نفر ذکر کرده و آورده است: «زخمی شدن ۸ نفر اتریشی که اختلافات ایران و عراق هیچ گونه ارتباطی به آنان نداشته است، خشم محافل رسمی اتریش را برانگیخته است. ... توطئه انفجار بمب - که بسیار ناشیانه طرح ریزی شده بود - موجب وارد آمدن خسارات زیادی به آپارتمان های مجاور و سفارت ایران گردید.»(۳)

از سوی دیگر، در بیروت نیز بار دیگر زدوخوردهای نسبتاً شدیدی بین جنبش امل و احزاب و سازمان های لبنانی و فلسطینی وابسته به حکومت عراق در منطقه "مزرعه" در غرب بیروت، روی داد که در آن دو طرف از سلاح های سبک و متوسط استفاده کردند. به گزارش نماینده صداوسیما جمهوری اسلامی در بیروت، نبرد وقتی شروع شد که یک اتومبیل حامل نیروهای ضربتی پلیس لبنان در نزدیکی منطقه درگیری، هدف حمله افراد بعث عراق قرار گرفت و ۳ نفر از افراد پلیس زخمی شدند. از تلفات نبردهای امروز بین جنبش امل و بعث عراق هنوز اطلاعی در دست نیست، ولی برخی گزارش ها حاکی است که در این درگیری ها ۲ نفر از بعثی ها کشته شده اند و یک نفر از اعضای جنبش امل زخمی شده است.(۴)

ص: ۱۸۴

۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، ۱۳۸۷، ص ۲۰۹، روزنامه واشنگتن پست، ۸/۵/۱۳۵۹، رونالد کیون، ترجمه جعفر بختیاری.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از وین.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۵، تاریخ ۱۰/۵/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۹/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

اما ماجرای بیروت به همین جا ختم نمی شود، طبق گزارش وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، از ساعت ۱۰ شب به وقت بیروت، سفارتخانه های ایران و عراق در بیروت به مدت ۵ ساعت یکدیگر را زیر آتش شدید انواع سلاح ها قرار می دهند. در اطلاعیه ای که وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در همین خصوص منتشر کرده، ضمن اعلام این موضوع، آمده است: «در این حمله مسلحانه - که با انواع سلاح ها صورت گرفت - طبقات سفارت تقریباً ویران گردیده و محافظین دولتی سفارت که ناظر به حمله مسلحانه بودند اظهار داشتند که از تمام اطراف سفارت که مزدوران عراقی سنگر گرفته بودند، خصوصاً از ساختمان وابسته نظامی عراق، به طرف سفارت ایران با انواع گلوله، خمپاره، و آر.پی.جی ۷ شلیک می شد.»^(۱) بخش عربی رادیو صدای آمریکا نیز ضمن گزارش خود از چگونگی وقوع این حادثه، از قول مقامات رسمی لبنان اعلام کرد که نخست از ساختمان سفارت عراق که نزدیک سفارت ایران است به سوی سفارتخانه ایران شلیک شده است.^(۲) همچنین بخش عربی رادیو لندن با نقل ادعاهای منابع ایرانی و عراقی در مورد میزان خسارات مالی وارد شده به سفارتخانه های طرفین، به نقل از خبرنگار خود از تهران به جنگ تبلیغاتی میان عراق و ایران اشاره کرد و گفت: «این جنگ تبلیغاتی آن چنان اوج گرفته است که رژیم های موجود در دو کشور صراحتاً از اقدام برای سرنگون ساختن رژیم دیگری بحث می کنند.»^(۳)

۱

به دنبال تقویت مجدد نیروهای عراقی در منطقه عمومی قصر شیرین - که از شب پیش آغاز شده است - ^(۴) نیروهای مرزی عراق از اولین ساعات امروز، آتشباری خود را به روی پاسگاه های مرزی ایران از سر گرفتند.

در ساعت ۱ بامداد، دو تانک ارتش عراق به نوار مرزی ایران در منطقه پاسگاه پرویز تجاوز کرده و آن را زیر آتش گرفتند که بر اثر مقابله نیروهای ارتش و سپاه پاسداران مجبور به عقب نشینی شدند. در جریان این درگیری یکی از پاسداران انقلاب اسلامی مجروح شد.^(۵) در ساعت ۴:۳۰ بامداد نیز، پاسگاه ژاله پناه در منطقه سومار هدف حمله توپخانه عراق قرار گرفت که با آتش متقابل نیروهای جمعی این پاسگاه، درگیری طرفین ادامه یافت و پس از مدتی، حمله مهاجمان عراقی خنثی شد.^(۶) همچنین در همین ساعت، ارتش عراق مستقر در چهار کلات، منطقه کلانتر را زیر آتش گرفت که این حمله نیز با مقاومت نیروهای مستقر در این منطقه خنثی شد.^(۷) گزارش هنگ قصر شیرین نیز حاکی است: «ارتش عراق با سلاح های سنگین و سبک در ارتفاعات پاسگاه قلعه یهودی مستقر شده و مواضع خود را در ۱۰۰ متری این پاسگاه که در

ص: ۱۸۵

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۶، تاریخ ۱۱/۵/۱۳۵۹، ص ۲۴، رادیو صدای آمریکا (بخش عربی)، ساعت ۸:۳۰، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۱۶، رادیو لندن (بخش عربی)، ساعت ۸:۳۰، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۴۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۴۹، از عملیات غرب به عملیات تهران، ۸/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه، مستند به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه غرب کشور مستقر در کرمانشاه.

۶- سند شماره ۲۸۳۲۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه (رکن ۳)، مستند به گزارش گروهان سومار، بنا به

گزارش پاسگاه ژاله پناه، ۸/۵/۱۳۵۹

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین، به نقل از فرمانده عملیات سپاه پاسداران قصر شیرین.

فاصله ۲ کیلومتری پاسگاه قدیمی ایران قرار دارد، مستحکم کرده و در ساعت ۱۱:۳۰ پس از انجام جابه جایی در سنگرهای عراق، پاسگاه زینل کش را زیر آتش شدید خود قرار دادند. هنگ مزبور با هماهنگی تیپ ۳ اباذر با آتش توپخانه مبادرت به پاسخ گویی نمود. (۱)

اما درگیری های نوار مرزی قصرشیرین از ساعت ۲:۳۰ بعدازظهر به بعد، شدت بیشتری یافت. از این ساعت به بعد، منطقه باویسی، گرده نو و پاسگاه های زینل کش، تنگاب نو و دیگر پاسگاه های خان لیلی و هنگ ژاندارمری قصرشیرین زیر آتش توپخانه و خمپاره انداز عراق قرار گرفت که در نتیجه در منطقه باویسی بر اثر مقابله ارتش جمهوری اسلامی ایران، یک گروهان دوم شهید و یک استوار مجروح شد. (۲)

در ساعت ۳:۳۰ بعدازظهر، درگیری ها در نوار مرزی همچنان ادامه داشت و هر ساعت عراق این درگیری ها را به یک قسمت مرز می کشاند. در همین ساعت، بر اثر اصابت گلوله های توپ نیروهای ارتش بعث که در آق داغ و پایگاه روبه روی برار عزیز مستقر و هنگ ژاندارمری و شهر قصرشیرین را هدف گرفته بودند، باغ جنگل داری طعمه حریق شد (این باغ در ۲ کیلومتری قصرشیرین و روبه روی هنگ ژاندارمری این شهر قرار دارد). آتش نیم ساعت بعد با تلاش مأموران آتش نشانی خاموش شد. (۳)

در ساعت ۲۱ نیز به مدت دو ساعت بین مهاجمان بعث عراق و نیروهای ایرانی مستقر در پاسگاه های زینل کش و سه تپان درگیری مجددی روی داد که در آن یک جوانمرد مجروح شد. (۴) سرانجام، از ساعت ۲۲:۳۰، درگیری ها فروکش کرد و آخرین گزارش ها حاکی است که وضع نفت شهر آرام است و تیراندازی های پراکنده ادامه دارد. وضع قصرشیرین و نوار مرزی نیز در این ساعت آرام گزارش شده است. (۵)

از سوی دیگر، سپاه قصرشیرین درباره درگیری های روز گذشته در نفت شهر بین مهاجمان بعث عراق و نیروهای جمهوری اسلامی ایران، اعلام کرد: علاوه بر انفجار ۳ منبع نفت در نفت شهر، لوله نفت چاه شماره ۹ سومار به نفت شهر نیز منفجر شده و به تأسیسات اداری و مسکونی شهر نیز خساراتی وارد آمده است. (۶) گزارش مرکز اطلاعات غرب کشور نیز حاکی است که «هنگام شب، میگ های عراقی در سه نوبت دست به شناسایی زدند و چند منبع نفت شهر آتش گرفت و یک منبع نیز هنوز در آتش می سوزد.» (۷)

در مناطق مرزی خوزستان نیز تقویت نیروهای ارتش عراق امروز هم ادامه داشت؛ از جمله «بنا به گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد، در ساعت ۹:۳۰ امروز در مقابل پاسگاه طاوسیه عراق، یک دستگاه مینی بوس وارد و مشغول پیاده کردن نیروهای نظامی گردیده اند که از طریق ژاندارمری، دستورات مراقبتی صادر گردیده است.» (۸) همچنین، «بنا به گزارش مرزبانی درجه ۱

ص: ۱۸۶

۱- سند شماره ۲۸۳۱۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به ت - ف - ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی)،

برابر گزارش تلفنی هنگ قصرشیرین، به استناد پاسگاه زینل کش، ۸/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- همان.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۵.

۵- سند شماره ۵۶۴۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۷- سند شماره ۵۶۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات سپاه غرب به اداره مرکزی، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین.

سوسنگرد به استناد گزارش ژاندارمری بستان، بر اثر پرتاب گلوله های خمپاره انداز توسط مأمورین ارتش عراق به اطراف پاسگاه، مأمورین پاسگاه، ۲ گلوله عمل نکرده [را یافتند] و متعاقب آن ضمن کاوش و گشت زنی ۳ گلوله خمپاره انداز دیگر که یک گلوله آن عمل نکرده در تپه های ماسه ای حوالی پیدا می نمایند. بنا به این گزارش، «به مرزبانی سوسنگرد ابلاغ گردید در خصوص پیدا شدن گلوله های جدید مذکور، مجدداً پیرو سابقه [تجاوزات مرزی عراق]، شدیداً به مرزبان مقابل اعتراض نمایند.» (۱)

در این حال، امروز یک عراقی دیگر - که راننده یک گریدر و مأمور تسطیح جاده در نوار مرزی بود - با رها کردن گریدر و ورود به خاک جمهوری اسلامی ایران، خود را به مأموران پاسگاه رشیدیه واقع در نوار مرزی بستان، معرفی و تقاضای پناهندگی کرد. (۲)

۱

تحركات ایدایی عوامل عراق امروز در جنوب و غرب کشور ادامه یافت.

در جنوب، ساعت ۹:۳۰ دقیقه صبح امروز، انفجار یک بمب قوی در مقابل محل هتل نوفل لوشاتو واقع در چهارراه امام خمینی اهواز، ۸ کشته و ۴۰ زخمی برجای گذاشت و به مغازه ها و ساختمان های اطراف خسارات زیادی وارد کرد. این بمب در یکی از شلوغ ترین معابر عمومی اهواز و در یک موتورسیکلت کار گذاشته شده بود. (۳) در این باره، بخش عربی رادیو صوت الجماهير بغداد در ساعت ۱۶:۳۰ اعلام کرد: «جوانان عربستان (خوزستان) به عملیات قهرمانانه خود علیه رژیم نژادپرست [امام] خمینی در ایران که مخالف دادن حقوق حقه اقلیت های غیرفارسی است، ادامه می دهند. طی انفجاری در مقابل یکی از هتل های اهواز، به قتل ۷ تن و زخمی شدن بیش از ۳۰ تن منجر گردید.» (۴)

در شهرستان گچساران نیز سحرگاه امروز بر اثر انفجار بمبی که مقابل منزل یکی از کارگران صنعت نفت این شهر کار گذاشته شده بود، به یک اتومبیل خساراتی وارد آمد و بر اثر شدت انفجار، کلیه شیشه های منازل مسکونی اطراف محل انفجار شکست. این دومین انفجار در طول هفته گذشته در این شهر است که فقط خسارات مالی به بار آورده و تلفات جانی نداشته است. (۵)

از سوی دیگر، امروز اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به منظور رعایت جوانب احتیاطی و مقابله با عوامل عراقی، دو مورد را به سپاه اهواز اعلام کرد: «۱. از تاریخ ۲۷/۳/۵۹، مسئولین امنیتی بصره آموزش تعدادی از افراد ترکمن و اعراب متواری خوزستان را در منطقه الزبیر (توابع بصره) آغاز نموده اند. ۲. از تاریخ ۱/۴/۵۹، دولت عراق ۵۰ نفر از اعراب متواری ایرانی را که دوره چریکی و طرز کار با مواد منفجره [را] در پادگان محمدالقاسم (توابع بصره) طی نموده اند، جهت خرابکاری در مناطق حساس و تأسیسات مستقر در اهواز، خرمشهر و آبادان به ایران اعزام نموده است.» (۶)

ص: ۱۸۷

۱- سند شماره ۳۴۷۷۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری سوسنگرد (رکن ۳) به ریاست مرزبانی جمهوری اسلامی ایران، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳، ص ۴.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۴، تاریخ ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۷، رادیو صوت الجماهير (عربی)، ساعت ۱۶:۳۰،

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از گچساران.

۶- سند شماره ۵۶۴۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بی سیم اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه مرکز به واحد اطلاعات سپاه اهواز، ۸/۵/۱۳۵۹.

در غرب کشور، یک خبر حاکی است: یک گروه ۴۰۰ نفری از قلخانی ها قصد حمله به پاسگاه های ازگله (۱) و خانه شور (۲)* را دارند و چندین نفر مأمور خرابکاری و مین گذاری در جاده قلقله و خانه شور و ازگله و نیز گروگان گیری در این منطقه شده اند. در این اقدامات ایذایی، یک گروه دیگر در حدود ۲۰۰ نفر به سرپرستی سیدهادی عراقی جهت خرابکاری و دستگیر کردن شخصی به نام علی، سرپرست پاسگاه خانه شور، گروه مذکور را همراهی می کند. (۳) تعداد ۵۰ نفر مسلح نیز در درختزارهای اطراف آبادی دوسینه (۴) به حالت آماده به سر می برند. (۵) همچنین، تردد تعدادی از افراد ضدانقلاب در جاده توریور و روستای بیساران (۶) و تیراندازی افراد حزب رستگاری (رزگاری) به یک بالگرد خودی در "کوه حسن تر" گزارش شده است. (۷)

۱

در مناطق کردنشین، تحرکات و اقدامات گروه های مسلح غیرقانونی و از سوی دیگر عملیات پاک سازی، ادامه دارد. موضوع سوم قابل ذکر، فقدان امنیت لازم برای انجام دادن وظایف و خدمات عمومی دولتی است.

گزارش های رسیده از منابع خودی با ارزیابی "صحت دارد"، خبر از تجمع حدود ۲ هزار نفر مسلح در روستاهای اطراف مریوان، از جمله، تنگ باغ و تازه آباد را می دهد و خاطر نشان می سازد که بیشترشان از نیروهای جلال طالبانی هستند و قصد حمله دارند. حدود ۵۰ نفر از پیشمرگان کومه له نیز در بایندهال (؟) و کوه های اطراف بوده و با کندن تونل، با شهر در ارتباط می باشند. (۸)

اخبار رسیده از مهاباد نیز حاکی از آدم ربایی در این منطقه است. بنا به گزارش ژاندارمری آذربایجان غربی، امروز در راه سرو (۹) افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی دو نفر از اعضای گروه ۱۴ وابسته به وزارت دفاع ملی به نام های آقایان اسداللهی و هیزی را دستگیر کردند. (۱۰)

در همین حال، موضوع ارتباط با کردهای ترکیه برای جلب کمک آنها، نیز در دستور کار گروه های مسلح غیرقانونی قرار گرفته است. یک گزارش از سپاه مرکز با استناد به منابع موثق خود حاکی است که امروز شخصی به نام عبدالله ساچری، از افراد بانفوذ کردستان، قرار است با اتومبیل به طرف ترکیه حرکت کند. نامبرده در روز جمعه هفته جاری در جلسه ای، کردهای منطقه سیواس ترکیه را ملاقات خواهد کرد تا نظر آنها را برای کمک به کردهای ایران جلب کند. (۱۱) در

ص: ۱۸۸

۱- Azgala، نام یکی از دهستان های گرمسیری بخش ثلاث شهرستان کرمانشاه. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۲- * خانه شور، دهستانی از توابع شهرستان کرمانشاه. ر.ک: همان.

۳- سند شماره ۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۴۹، از مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور به اداره مرکزی اطلاعات، ۸/۵/۱۳۵۹.

۴- Do-sine، دهی از دهستان پهلویدر بخش بانه شهرستان سقز. ر.ک: همان.

۵- سند شماره ۲۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص ۱۰۰، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران، ۸/۵/۱۳۵۹.

۶- همان.

۷- سند شماره ۱۱۴۹۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سندج)، ج ۲، ص ۶۷ از واحد اطلاعات و بررسی های

سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران، ۹/۵/۱۳۵۹

۸- سند شماره ۱۱۴۹۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه) ص ۱۴۷، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران، ۸/۷/۱۳۵۹.

۹- Serow، دهی از دهستان ایل تیمور بخش حومه شهرستان مهاباد، واقع در ۲۷ کیلومتری جنوب غربی مهاباد. ر.ک: همان، جلد ۴.

۱۰- سند شماره ۴۲۵۵۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۷۵، از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه ارومیه، ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۷۳، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات، ص ۵، ۵/۶/۱۳۵۹.

۱۱- سند شماره ۴۲۵۶۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۱۸۵، از عملیات سپاه تهران به سپاه ارومیه، ۸/۵/۱۳۵۹.

کنار این تحرکات، امروز عصر هم یک درگیری بین مهاجمان مسلح و نیروهای مستقر در "قلقله" (۱) جوانرود رخ داد که تا ساعت ۲۲:۳۰ (ساعت مخابره خبر) همچنان ادامه داشت. در این درگیری فرمانده ارتش مستقر در قلقله شهید و فرمانده سپاه قلقله زخمی شده است. (۲)

از سوی دیگر، در مطبوعات، اخبار پاک سازی در کردستان جایگاه همیشگی خود را دارد. امروز نیز بخشی از عملیات پاک سازی در کردستان در ۴۸ ساعت گذشته، در روزنامه جمهوری اسلامی منعکس شده است. این روزنامه خبر داد: «طبق خبر رسیده به خبرگزاری پارس، در عملیات پاک سازی روستاهای "سنگ سفید" و "پائین چوب" در محور سنندج - سقز که - دو روز پیش درگیری شدید بین نیروهای انقلاب و عناصر ضدانقلاب رخ داد - طی این درگیری ۲۰ تن از مهاجمان کشته و ۲۰ تن دستگیر و تعدادی مجروح شدند. در این عملیات یک برادر پاسدار شهید و سه تن دیگر مجروح شدند و عملیات پاک سازی با قاطعیت ادامه دارد.» این گزارش در ادامه افزوده است:

«ستون نظامی که مشغول پاک سازی دهات محور سقز - سنندج بود، پس از انجام یک رشته عملیات موفقیت آمیز خود که منجر به کشته شدن عده زیادی از ضدانقلابیون و دستگیری تعدادی از آنان شد، مجدداً به مرکز اصلی خود مراجعت کرد. براساس گزارش رسیده از ستاد عملیات ارتش و سپاه پاسداران: در یک سلسله عملیات پاک سازی در اطراف شهر میوان، نیروهای انقلاب موفق شدند در حین پاک سازی، ۷ تن از افراد مسلح کومه له را دستگیر کنند. همچنین، بنا به گزارش سازمان پیشمرگان مسلمان کرد: «سپاه پاسداران و ارتش جمهوری اسلامی ایران و پیشمرگان مسلمان کرد در جریان عملیات پاک سازی روستای "طاهنه" شرکت کردند، ولی ضدانقلابیون به طرف یک ریوی ارتشی آتش گشودند. در این درگیری نیروهای انتظامی به کمک شتافتند و ضدانقلابیون متواری شدند. هم زمان، بالاتر از روستای مذکور، یک درگیری شش ساعته بین ضدانقلابیون از یک سو و برادران ارتشی و پیشمرگان مسلمان کرد از سوی دیگر روی داد که به نیروهای ارتشی و پاسدار و پیشمرگان مسلمان کرد آسیبی نرسید. از تلفات ضدانقلابیون نیز اطلاعی در دست نیست. گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از قول سازمان پیشمرگان مسلمان کرد، حاکی است که طی عملیات پاک سازی روستای "قصریان" از توابع سنندج، ۱۰ قبضه اسلحه شکاری به دست آمد. در این کار، سپاه پاسداران، ارتش و پیشمرگان مسلمان شرکت داشتند.» (۳)

از سوی دیگر، ناآرامی و نبود امنیت در بخش های وسیعی از مناطق کردنشین، به ویژه کردستان، مشکلات فزاینده ای را برای مردم و دولت پدید آورده است و در این میان، رسیدگی به مایحتاج ضروری مردم و نیز امور عمرانی با مشکلات عدیده ای روبه روست. در این باره امروز دکتر مهرآسا، استاندار کردستان، در تماسی با خبرنگار کیهان اظهار کرد: به علت ناآرام بودن

ص: ۱۸۹

۱- Qolqole، دهی از توابع مرکز دهستان جوانرود بخش پاوه شهرستان سنندج. ر.ک: همان، جلد ۵.

۲- سند شماره ۵۶۴۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

جاده های مشرف به مریوان، سوخت رسانی به این شهر به سختی انجام می گیرد. وی همچنین گفت: جاده های سنندج به مریوان ناآرام است و مهاجمان مسلح در ارتفاعات منطقه سنگر گرفته اند؛ لذا مواد سوختی به سهولت وارد این شهر نمی شود، زیرا امکان دارد مهاجمان مواد سوختی را به سرقت ببرند. وی افزود: غیر از مشکل مریوان در امر سوخت رسانی، شهرهای دیگر کردستان هیچ گونه کمبودی در این خصوص ندارند، اما دولت باید به فکر منطقه کردستان باشد. استاندار همچنین اضافه کرد: اگر قرار است مواد خوراکی برای تمام شهرهای ایران جیره بندی شود باید دولت سهمیه کردستان را بیشتر و هرچه زودتر ارسال کند. دکتر مهرآسا در مورد وضعیت کلی شهرهای کردستان گفت: در سقز و بانه و سنندج وضع آرام است و فقط بعضی شب ها تک تیراندازی هایی می شود. مهاجمان هم اکنون شهرها را ترک کرده اند و به دهات و کوهستان ها پناه برده اند و در آینده نزدیک تمام مناطق کردستان پاک سازی خواهد شد. (۱)

۱

انشعاب در کادر رهبری حزب دمکرات کردستان، و ایجاد یک کمیته مرکزی جدید با عنوان "کمیته مرکزی حزب کردستان ایران (پیرو کنگره چهارم)"، باعث اختلافات اساسی در این حزب و تبلیغات شدید آنها علیه یکدیگر شده است. (۲) امروز، کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران (پیرو کنگره چهارم) در مقابله با تلاش های تبلیغاتی که جهت لوث کردن موضع گیری های این جناح در قبال انحرافات "گروه قاسملو" به عمل می آید، اعلامیه ای انتشار داده است. در این اعلامیه که در نشریه نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده منتشر شده، خطاب به "مردم مبارز ایران و خلق رزمنده کرد"، آمده است:

«در تاریخ ۶/۵/۵۹ هیئت سه نفری از طرف مابقی اعضای کمیته مرکزی [گروه قاسملو] پیشنهادی بدون مهر و امضا مبنی بر همکاری مجدد را مطرح کردند. پیشنهادشان بدین قرار بود که ما طی اعلامیه ای چند سطر زیر را بنویسیم: "ما گروه هفت نفری بدین وسیله اعلام می داریم که اقدام خود را مبنی بر انشعاب و جدایی از حزب دمکرات کردستان ایران عملی اشتباه آمیز

ص: ۱۹۰

۱- روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۲- «سه انشعاب در حزب دمکرات از سال ۱۳۵۷ به بعد روی داده است. انشعاب اول به رهبری غنی بلوریان یا گروه پیروان کنگره چهارم در سال ۱۳۵۸ اتفاق افتاد. پیروان کنگره چهارم (غنی بلوریان) که طبق برداشت آن موقعشان جمهوری اسلامی یک نظام ضدامپریالیستی بوده و بدین سبب حزب دمکرات کردستان می بایست قبل از مطرح کردن خواست ملی از نظام تازه تأسیس شده جمهوری اسلامی حمایت می کرد. اولین انشعاب در کنگره چهارم حزب دمکرات با جداشدن تعدادی از رهبران و کادرهای این حزب به رهبری غنی بلوریان عملی شد. (اینجا این را اضافه کنم که غنی بلوریان یک زندانی با سابقه در دوره نظام پهلوی بود که با شروع نارضایتی ها در ایران قبل از قیام بهمن ماه سال ۱۳۵۷ از زندان آزاد شد)» (منبع: سایت: www.azadi-b.com مصاحبه آوات فرخی با نسان نودینیان در مورد اتحاد دو جناح حزب دمکرات، تاریخ نشر در سایت: ۲۴ خرداد ۱۳۹۱).

می دانیم و حاضریم به صفوف حزب بازگردیم و مسائل مطروحه را در چارچوب مفاد اساسنامه حزب بحث و حل نماییم."

ما جهت روشن شدن اذهان مردم بارها تأکید کرده ایم که این اعلام مواضع انشعاب نیست، بلکه طرد سرطان انحراف است که به سرنوشت انقلاب ایران و مبارزه خلقمان جهت کسب خواست های حق طلبانه اش پیوند مستقیم دارد. خلق کرد نیک می داند که بعد از اعلام مواضع، پاسخ اصولی و منطقی ما را با سیلی از اتهامات و ناسزا پاسخ گفتند و در جریان روند مبارزه، اعلامیه ها و نوشته های افشاگرانه ما را پاره کردند و افراد صادق حزبی را مورد حمله و ضرب و شتم قرار می دادند؛ غافل از اینکه این اعمال غیراصولی و ناجوانمردانه نه تنها ما را از راه اصولی حزبمان باز نمی دارد، بلکه ما را مصمم تر خواهد کرد. طرح چنین پیشنهادهایی نه به منظور خدمت به وحدت حزب و پیشبرد مبارزات خلق کرد است، بلکه تاکتیکی است عوام فریبانه جهت پرده پوشی اعمال انحرافی خود؛ تاکتیکی است به منظور ادامه چماق داری و ایجاد جو خفقان، زیرا مشهور است که: دزد، بازار آشفته می خواهد. ما ضمن ادامه راه اصولی حزب محبوبمان، از تمامی اعضا و هواداران و پیشمرگان صادق حزب و خلق کرد می خواهیم که تحت تأثیر این چنین اعمال عوام فریبانه منحرفین قرار نگیرند و با طرد منحرفین، به انقلاب ایران و مبارزه حق طلبانه خلق کرد کمک نمایند. پاسخ اصولی و منطقی ما به پیشنهاد تاکتیک مآبانه شان بدین شرح است: "ما پیروان کنگره چهارم بعد از اینکه مشخص گردید که اکثریت رهبری:

اولاً: از برنامه مصوب کنگره چهارم حزب مبتنی بر پشتیبانی از انقلاب ایران و راه اصولی مبارزه خلق کرد منحرف گشته است. ثانیاً: زمانی که ارتباط با رژیم فاشیستی بعث عراق بدون اطلاع ما داشت بالا می گرفت و حزب را به آلت دستی علیه انقلاب و نیروهای اپوزیسیون عراقی تبدیل می کرد. ثالثاً: زمانی که در صفوف حزب، عناصر وابسته و مشکوک و افسران ضدانقلابی مشهود می گردید و جهت طرد آنها هیچ اقدامی صورت نمی گرفت. رابعاً: زمانی که با انحراف از مشی سنتی حزب، "کردستان" کم کم به پایگاهی علیه انقلاب ایران تبدیل می گردید و منحرفین نه تنها هیچ اقدامی علیه ضدانقلابیون نمی نمودند، بلکه در بعضی موارد با آنها همکاری می کردند؛ بعد از مبارزات پیگیرانه درون حزبی جهت افشا و طرد منحرفین و بازگرداندن حزب از انحرافات، اقدام به اعلام مواضع مبتنی بر مشی مصوب کنگره چهارم حزب نمودیم و اکنون که دوشادوش اعضا و کادرهای صادق حزبی "پیروان کنگره چهارم" راهمان را ادامه خواهیم داد، هیچ گونه دلایلی برای بازگشت از راه اصولی خود و همکاری با منحرفین نمی بینیم و زمانی حاضر به همکاری با مابقی اعضای منحرف نشده کمیته مرکزی هستیم که: ۱. به انحرافات اکثریت رهبری حزب به ویژه دفتر به اصطلاح سیاسی و دبیر کل [قاسملو] اعتراف نمایند. ۲. اقدام فوری جهت طرد منحرفین، که حزب را به انحراف و

وابستگی کشانده اند. ۳. اقدام جهت پاک سازی حزب از عناصر وابسته و افسران ضدانقلابی و مرتجعین، که به داخل صفوف حزب رخنه کرده اند. ۴. مبارزه عملی و پیگیر علیه نیروهای ضدانقلابی و ایادی سرسپرده به امپریالیسم امریکا و بعث عراق. در صورت قبول شرایط فوق حاضریم با اعضای صادق منحرف نشده حزبی جهت طرد هرگونه انحرافات و وابستگی، مبارزه خود را ادامه دهیم. در غیر این صورت پیشنهاد می نمایم که در نشستی مشترک با شرکت نمایندگان اقشار مختلف مردم، به افشاگری و طرد سرطان انحراف پردازیم."

کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران پیرو کنگره چهارم. ۸/۵/۵۹»(۱)

۱

سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، در اوضاع کنونی با تناقض ها و مشکلات زیادی روبه روست. از یک سو این سازمان در برابر خیل انتقادات و حملاتی که مبتنی بر التقاط عقیدتی اعضای مرکزی و متون ایدئولوژیک سازمان است، همواره شیوه سکوت را برمیگزیند و از دعوت رقیبان به این گونه مناظره ها همواره شانه خالی می کند؛ و از سوی دیگر با مواضع پرنوسان و متناقضی که پس از پیروزی انقلاب در مقاطع گوناگون اتخاذ کرده، همواره در معرض پرخاش کادرها و توده های وسیع مذهبی هوادار نظام قرار دارد(۲) و لقب منافقین، که اوایل انقلاب، فقط مارکسیست های داخل این سازمان را در بر می گرفت، اکنون بر مجموع سازمان اطلاق می شود. از این رو، در مطبوعات کشور همواره مطالب گوناگونی از اشخاص و گروه های مذهبی در تحلیل مشکلات ایدئولوژیک و عملکردهای سیاسی سازمان، ارائه می شود. امروز نیز در روزنامه های انقلاب اسلامی و کیهان دو مطلب درباره مواضع عقیدتی و سیاسی اعضای اصلی این سازمان منتشر شده است.

روزنامه انقلاب اسلامی که به دلیل تمایل سازمان در نزدیکی به بنی صدر، بعضاً جهت گیری هایی در موافقت نشان می دهد، در شماره امروز خود، بیانیه دفتر تحکیم وحدت (انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان کشور) را علیه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) درج کرد. دفتر تحکیم وحدت که در کنار سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و هم سو با آنان، از جمله نیروهای فعال و پیشتاز در عرصه

ص: ۱۹۲

۱- نامه مردم، شماره ۳۰۱، ۱۵/۵/۱۳۵۹، صص ۲۰۱.

۲- همین امروز عصر، به گزارش خبرگزاری پارس، دفتر هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در خیابان فاطمی ارومیه، به دست گروهی با عنوان "جوانان مسلمان پیرو خط امام" تصرف شد. به هنگام تصرف دفتر مذکور، درگیری هایی بین گروه ها روی داد و چند تیر هوایی شلیک شد. یکی از مسئولان کمیته مرکزی ارومیه نیز درباره این حادثه گفت: از سوی کمیته مرکزی در این رابطه کسی را دستگیر نکرده و در همین حال گفته می شود که چند تن از هواداران مجاهدین خلق (منافقین) به وسیله متصرفین دفتر آنان، دستگیر شده اند. در نهایت، گزارش ۱۷:۱۵ دقیقه خبرگزاری پارس نشان می دهد که اوضاع آرام است و بر سر دفتر هواداران مجاهدین خلق (منافقین) تابلویی با عنوان ستاد جوانان مسلمان پیرو خط امام نصب شده است. (روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.)

سیاسی کشور، به ویژه در فضای دانشگاهی و فرهنگی محسوب می شود، در این بیانیه مفصل، ایدئولوژی سازمان مجاهدین خلق و سمت گیری سیاسی آن را در فضای بعد از انقلاب به نقد کشیده است. در بخشی از این بیانیه، چنین آمده است:

«... ۱. کادر رهبری سازمان باید پاسخ دهد: چگونه است که شما مدعیان انقلابی (!) علی رغم ادعاهایتان زیربنای تفکراتتان را اصول مارکسیسم تشکیل می دهد؟ و در جای جای نوشته هاتان آیه ای از قرآن و یا فرازی از نهج البلاغه در جهت توجیه این اصول به کار رفته است، تا آنجا که برخی از متون سازمان شما از سوی مارکسیست های رسمی مورد استقبال قرار گرفته و در مسیر مطالعاتی هواداران شما جای گرفته است. ... مسلماً پذیرش همین اصول، عمده ترین عامل کودتای ۵۴ در سازمان شما و همچنین مارکسیست شدن گروهی از اعضا بوده است. ...»

۲. گستردن چتر حمایت خود بر طیف نیروهای کفر و ضدانقلاب را که حول مخالفت با خط امام به وجود آمده است را چگونه پاسخ می گوید؟... آن هم نه بر علیه امپریالیسم (که خود جای حرف بسیار دارد) که در رویارویی با انقلاب و با امام بیدار و آگاه و روشن بین و نیز رویاروی ارگان های انقلابی و خدمتگزاران صادق و جان برکف این امت. ...»

۳. ... سازمان به جای محور گرفتن الله و وحدت حول آن با اعتصام به حبل الله، ضدیت با امپریالیسم را نشانده است؛ آن هم نه ضدیت مؤثر و عملی که ضدیت صوری و شعاری و روشن فکر مآبانه...

۴. ضدیت با روحانیت اصیل از جمله عملکردهای سازمان است. ... تا جایی که تضاد اصلی خود در جامعه را روحانیت یافته و با برچسب ارتجاع در جهت حذف موجودیت و پایمال کردن شخصیت و حیثیت آن گام برمی دارند. ...»

۵. ... این نکته از ابتدای پس از انقلاب قابل ذکر است که هواداران سازمان در دانشگاه ها (انجمن های دانشجویان مسلمان) به پیروی از مشی کلی سازمان، تضاد اصلی خود را با نیروی معتقد به خط امام متشکل در انجمن های اسلامی نهاده و با ایجاد جو شانتاژ و القاب و برچسب های گوناگون از قبیل مرتجع و واپس گرا و عوامل احزاب حاکم و غیره سعی در حذف انجمن های اسلامی و جلوگیری از فعالیت های سیاسی - اجتماعی ما را داشتند. در راه اعمال این روش ها حتی با گروه های چپ امریکایی که نام بسیارشان به خارج از محدوده راهی نداشت، متحد شدند. ... در ابتدای پیروزی انقلاب که هنوز هیچ گونه طرح و برنامه ریزی برای دگرگونی نظام دانشگاهی و جذب نیروهای آزادشده در دست نبود، اینان خواستار به تعطیل کشاندن دانشگاه ها به بهانه های مختلف بودند. اما پس از سخنان راهگشای امام که مسیر انقلاب فرهنگی در جامعه و به خصوص دانشگاه مورد تأیید قرار گرفت و حرکت عظیم خدایی در جهت تحول بنیادین نظام حاکم بر دانشگاه ها آغاز گشت،

سرسختانه در رأس نیروهای مخالف به مقاومت پرداختند... اگرچه بر اثر یک تاکتیک سیاسی عقب نشستند و متحدان رنگارنگ را در برابر انبوه امت جان برکف تنها گذاردند. ...

۶. شیوه های غیراسلامی سازمان در برخورد با مخالفین عقیدتی بیانگر عدم وجود اخلاق اسلامی و حاکمیت اخلاق ضداسلامی در کادر رهبری سازمان است. شیوه های متداول مارک زد و لجن مال ساختن شخصیت ها و جریان های مختلف... همچنان که پس از فتوای علما و روحانیون در بند در زندان از جمله آیت الله منتظری و آیت الله طالقانی درباره مارکسیست ها، آقایان مجاهدین خلق [منافقین]، صادرکنندگان فتوا را مرتجع و همکار ساواک نامیدند و فریاد برآوردند که سخن ساواک از حلقوم ارتجاع بیرون آمده است. ...

بارزترین برخورد منافقانه ایشان در ارتباط با اصل ولایت فقیه و امامت خمینی کبیر امام پیامبرگونه امتمان است. در موارد بسیار امام را امام خوانده اند و ایشان را رهبر انقلاب اسلامی دانسته و با واژه هایی چون زعیم عالی قدر و پدر بزرگوار یاد کرده اند، اما در عمل هیچ گونه پایبندی بدان نداشته اند و نه تنها از رهبری امام پیروی نکرده اند که در اکثر موارد درست در جهت ضدیت با آن گام برداشته اند. ... تضاد و دوگانگی آشکار در بسیاری از عملکردها و تاکتیک های سازمان به چشم می خورد؛ به عنوان مثال، موضع آن در قبال سپاه پاسداران انقلاب اسلامی حاکی از این برخورد ریاکارانه است. سازمان از اوایل تشکیل سپاه، این نهاد انقلابی برخاسته از متن توده های زحمت کش و شهادت جو، همواره کمر به تضعیف آن بسته است و به طور مستقیم و غیرمستقیم سعی در بی اعتبار ساختن آن نموده است؛ تا جایی که به هواداری از سازمان علیه سپاه آن چنان شعارهای شرم آور را می دهند و این فرزندان جان برکف انقلاب و امام را امریکایی می نامند و کادر سازمان هیچ نمی گوید و سکوت می کند و تلویحاً تأیید نیز می نماید. با این چنین عملکردی است که بناگاه اعلام می نماید همه نیروهای خویش را برای مبارزه با امپریالیسم امریکا در اختیار سپاه قرار می دهند. آیا سپاه در یک لحظه تغییر ماهیت داده است؟ یا نه، آقایان به خطای فاحش خود در شناخت سپاه اقرار کرده اند؟ اما به فاصله کوتاهی می بینیم که سازمان به موضع اولیه بازمی گردد و سپاه را می کوبد. ... برخورد احساسی از موضع مظلوم نمایی - اصولاً سازمان رشد خویش را در جو خفقان ظاهری و در محیط ضدیت و نفرت شدید با مسئولین انقلاب و مخالفین خود می یابد. بر این اساس، همواره در پی آن است که جو کینه و انتقام و هیجان کاذب را در اوج خود حفظ کند و بر موج احساسات سوار گردد. سازمان در پی حادثه آفرینی های گوناگون در جهت سوءاستفاده تبلیغاتی برای جلب هواداران است. ... ۷. سیستم تشکیلاتی غیراسلامی سازمان در جهت اعمال تصمیمات کادر رهبری به هواداران از یک سو و اجرای مکانیکی و بدون چون و چرای اینان از سوی دیگر است. عملکرد سازمان در چارچوب هدف های مقطعی آن با این سیستم تشکیلاتی سبب اسارت و هرزرفتن

نیروهای فکری و جسمی بسیاری گشته است. جوانان پرشور و پرانرژی که اکنون باید توان خویش را در جهت ساختن و آباد کردن این خراب آباد مانده در پس طاغوت گذارند، همه سعی و استعداد و خلاقیتشان در کادر محدود چسباندن چند پوستر و اعلامیه و ایستادن بر سر گذرگاه ها و چهارراه خلاصه گشته است. ... ۸. موضع سازمان پس از سخنان امام؛ اکنون پس از گذشت یک ماه از سخنان تاریخی امام می توانیم به بررسی عملکرد سازمان در قبال این سخنان بنشینیم. امام صادقانه از انحرافات می گوید تا اگر صداقتی باشد به خود باز آیند و از انحراف دست شویند. اما سازمان بلافاصله از یک سو با اعلام تعطیل دفاتر سیاسی خود و عدم انتشار روزنامه، با یک برخورد منافقانه در موضع مظلومیت جای گرفته، جو خفقان کاذب سیاسی را بر هواداران القا می کند و از سوی دیگر در پی قشون کشی سیاسی برمی آید. ...» (۱)

اما کیهان از منظر دیگری به ایدئولوژی سازمان می پردازد. این روزنامه در مصاحبه با مهندس مهدی بازرگان و خطاب به ایشان با اشاره به این نکته مشهور که «بنیان گذاران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] و در نتیجه خود این سازمان به مقدار زیادی تحت تأثیر نوشته های شما بوده اند و از آنها در نوشته های ایدئولوژیک خود استفاده کرده اند. به عنوان نمونه و شاهد، کتاب راه انبیا راه بشر دقیقاً با توجه به کتاب راه طی شده تدوین شده است.» می پرسد: «نظر شما در این خصوص چیست؟ آیا در همان موقع که این نظرات ابراز می شد شما انحرافی در آن می دیدید؟ با توجه به اینکه بسیاری از نظرات شما در نوشته های آنها به چشم می خورد.» بازرگان در پاسخ می گوید: «همان طور که می دانید و گفته اند سازمان مجاهدین خلق [منافقین] از جوجه ها و فرزندان نهضت آزادی ایران بودند. در زندان هم مرحوم حنیف نژاد با ما بود. بعضی هایشان مانند مهندس ناصر صادق در دانشکده فنی شاگرد من بود و بعد هم در شرکت "یاد" همکار من بود. به همین علت، یکی از سینات ما و از جرم های بزرگ ما در نزد ساواک، چه من و چه دکتر سحابی و همکاران دیگرمان، این بود که این چنین اولاد و فرزندان تحویل جامعه دادیم! و آن مقام امنیتی (ثابتی) در یک مجلس علنی که با یک واسطه به گوش من رسیده بود، گفته بود که ما از مارکسیست ها، از کمونیست ها و از این توده ای ها نمی ترسیم، اما از این مسلمان ها بیشتر می ترسیم. و عین همین حرف را روزی که من و دکتر سحابی را احضار کرده بودند، ثابتی و آن دیگری عطارپور، به ما گفتند. گفتند که همه اینها زیر سر شماس و شما مسئول همه این کشتارها هستید! (کشتارهایی که فرض کنید مجاهدین خلق [منافقین] می کشتند و یا کشته می شدند، در آن سنوات، سال ۵۲). برای اینکه شما یک نسیمی برانگیختید که حالا این نسیم طوفان شده است. این عقیده ساواک بود و دشمنی ساواک با ما از همه بیشتر بود. ...»

بازرگان سپس به بحث اصلی سؤال می پردازد و می گوید: «همان طور که گفتید عده ای از کتاب های من از جمله راه طی شده و همچنین تفسیر پرتوی از قرآن مرحوم طالقانی جزء کتاب های اصلی و تعلیماتی مجاهدین [منافقین] بود. در ملاقات هایی که آن زمان به طور مخفی

ص: ۱۹۵

مرحوم حنیف نژاد یا سعید محسن با ما می کردند، می گفتند: "ما از شما نمی خواهیم که با ما همکاری بکنید، زیرا همکاری شما با ما سبب لورفتن ما می شود (چون ما شناخته شده بودیم و ممکن بود از این طریق ساواک به آنها پی ببرد) اما آنچه از شما می خواهیم این است که مطالعات اجتماعی و مطالعات دینی و اسلامی بکنید و به ما خوراک بدهید. ما احتیاج به ایدئولوژی داریم." بعد ما که در زندان بودیم و نهضت آزادی عملاً منحل شد و ما در شرایطی بودیم که نمی توانستیم علناً و عمومی فعالیت تشکیلاتی داشته باشیم، مجاهدین به مبارزه مسلحانه معتقد شدند و مبارزه مسلحانه جزء برنامه و رئوس نهضت آزادی نبود. از طرف دیگر، اینها مقداری از نظریات و کتاب های ما را می گرفتند، ولی صرفاً این نبود. خودشان هم اولاً واقعاً اهل تحقیق و تتبع و فعالیت و مطالعه بودند و ثانیاً کتاب های دیگر را می گرفتند و می خواندند. باوجودی که ما با هم به علت مسائل امنیتی تماس کمی داشتیم، ولی بعضی از کتاب هایشان را چه آن موقع و چه بعد، خوانده بودم. البته باید بگویم که با همه کتاب هایشان موافق نبودم. از همان اول باید گفت که یک خرده انحرافی (نه انحرافی که آنها را از دین خارج کند و نه انحرافی که آنها را از عقیده خارج سازد) به طرف مبانی مارکسیسم وجود داشت؛ کماینکه من در سخنرانی هایم در مسجد قبا که تحت عنوان "آفات توحید" منتشر شده، به انحرافات آنها و نه تنها آنها بلکه خیلی ها... اشاره کردم و هنوز هم معتقدم وجود دارد. مارکسیسم چیزی است که امروزه در دنیا تأثیر فوق العاده ای بر جوانان و غیر جوانان و نتیجتاً در ایران، گذاشته است و خیلی ها از نظر مبانی فلسفی و اقتصادی جذب آن شده اند. این آقایان هم مثل خیلی های دیگر به این چیزها توجه داشتند.

تا این حدود عقیده ای بود که آن وقت هم داشتیم، ولی به هیچ وجه نمی گویم که اینها ضددین بودند، منافق بودند؛ نه، من هر شب برای اینها دعا می کنم، چون مسلمانان می دانم، همان طور که مرحوم طالقانی مسلمانان می دانست. و اینها واقعاً خالصاً مخلصاً لوجه الله این مبارزه را کردند و به معنی واقعی شهید شدند. اما حالا، خوب، می دانید که بعد از فدائیان خلق این دسته بودند که بیشتر با دولت موقت درافتادند. و افکار و نظریاتشان را نمی توانم تأیید بکنم، اختلافاتی هم هست. بهشان گفتیم بیاید اینها را روشن بکنید. البته گو اینکه بعضی از کتاب هایشان را به من دادند، ولی متأسفانه فرصت نکردم که درست بخوانم و عمیقاً بتوانم انتقاد کنم؛ ولی شنیدم که راجع به قیامت یک توجیه خاصی دارند، که با اسلام جور در نمی آید. قسم نمی خورم! شنیدم. راجع به مالکیت شنیدم که اینها عقیده شان این است که اینها که در ایران هست خلاف اسلام است و باید از بین برود؛ که همان طور که گفتیم منطبق با اسلام نیست. و بعضی دیگر از نظریات که اینها را البته باید خواند و دید و با آنها بحث کرد. و متأسفانه نظر خاصی ندارم. به طور کلی با هر گونه انحراف اسلام از آن حالت اصیل، مخالف بوده و هستم و در آن خطر می دیدم.» (۱)

ص: ۱۹۶

در ادامه محاکمه و افشاگری عاملان کودتای ۱۸ تیرماه گذشته، در دادگاه انقلاب اسلامی ارتش، امروز روزنامه کیهان بخش هایی از سخنان هرمز زمانپور سیاهکلی را درخصوص افشای طرح کودتا و بمباران نقاط حساس و ارتباط با سعید مهدیون، عامل اصلی طرح توطئه کودتا، منتشر ساخت.

در همین شماره، روزنامه کیهان به قلم فردی به نام (احتمالاً مستعار) "سعیدرضا حامد"، ضمن یک افشاگری مفصل درباره تیمسار مهدیون، به ماجرای وی و اینکه آخرین سمتش در جمهوری اسلامی سرپرست نیروی هوایی ارتش بوده می پردازد که در آن چنین آمده است:

«سعید مهدیون بعد از برکناری از فرماندهی نیروی هوایی، مدتی از صحنه خارج می شود. لازم به یادآوری است که نامبرده چندین بار به وسیله افراد کمیته ها و خصوصاً یک بار به وسیله اکیپی از طرف کمیته امام (مستقر در مدرسه علوی) دستگیر و متأسفانه به وسیله دادگاه انقلاب آزاد می گردد. نامبرده برای آخرین بار در ۱۰/۷/۵۸، دستگیر می شود و بالاخره خوشبختانه این بار کارش به دادگاه انقلاب می کشد و در تاریخ سه شنبه ۱۴ اسفندماه ۵۸ شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی مرکز محاکمه وی همراه با دو تن از بلندپایگان رژیم سابق به اسامی سپهبد بازنشسته منوچهر یزدان بخش و سرلشکر غلامحسین دیلمی رزمخواه را آغاز می نماید. ... سپهبد مهدیون در دادگاه چنین معرفی می گردد: سعید (سیدسجاد) مهدیون فرزند سیدیحیی دارای شناسنامه ۱۷۹۸ صادره از زنجان متولد ۱۳۰۷، سپهبد بازنشسته، فرمانده پایگاه های بوشهر و دزفول و بندرعباس و آخرین سمت وی فرمانده پدافند نیروی هوایی قبل از انقلاب بوده است. وی همچنین بعد از انقلاب برای مدتی کوتاه فرمانده موقت نیروی هوایی بوده است. در دادگاه سعید مهدیون، نماینده دادستان متن کیفرخواست دادسرای انقلاب اسلامی مرکز را به شرح زیر قرائت می کند:

سعید مهدیون متهم است به: ۱. به قتل رساندن یک سرباز در پایگاه هوایی بوشهر در سال ۱۳۵۱. ۲. غارت و حیف و میل بیت المال به مقدار زیاد. ۳. روابط مکرر و نامشروع با زنان هرزه و شوهردار. ۴. شرکت در مجالس شراب خواری و قمار. ۵. استفاده نامشروع از امکانات دولتی خود در جهت منافع نامشروع و شخصی. ۶. معاونت و همکاری با سوءاستفاده کنندگان مالی و اختلاس از بیت المال. ۷. ترویج فساد در بین پرسنل نیروی هوایی. ۸. سرکوبی عشایر کرمانشاه و فارس و خلع سلاح آنها جهت تحکیم مبانی رژیم منفور گذشته در سال های ۱۳۳۴ و ۱۳۳۵. ۹. شرکت در کنفرانس پیمان استعماری سنتو.»

سپس نماینده دادستان دلایل اتهام را قرائت می کند و در ادامه می آید که: «سعید مهدیون همان کسی است که در زمان شاه جلاذ برای به اصطلاح بالابردن روحیه پرسنل اعزامی به ظفار اقدام به فرستادن هنرمندانی از قبیل هنرمند مشهور خانم گوگوش به جبهه ظفار می نماید که در این رابطه مورد تشویق قرار می گیرد و خبر این اقدام وی در مطبوعات آن زمان منعکس می گردد.»

در ادامه مطلب آمده است: «بالاخره دادگاه انقلاب اسلامی مرکز (شعبه اول) بعد از چند

جلسه بررسی، گویا وی را به پنج سال حبس محکوم می نماید، ولی متأسفانه در تاریخ شنبه ۲۳ فروردین ۱۳۵۹، از طریق روزنامه کیهان خبردار می شویم که ایشان به همراه ۲۴۸ نفر دیگر با عنوان عفو امام و به دستور دادستان کل انقلاب از زندان اوین آزاد می شود. و بعد از حدود سه ماه سر از توطئه ای خائنه درمی آورند. آنچه که قابل توجه است این است که دادگاه انقلاب ارتش چرا در محاکمه چنین فردی تعلل به خرج داده و وقت کشی می کند؟ نکند خدای ناکرده آقایانی که در دادگاه انقلاب ارتش مشغول خدمت هستند قصد آزادی ایشان را دارند؟ نکند خدای نکرده با ایشان این دفعه نیز همان رفتاری شود که دفعات قبل به وسیله دادگاه های انقلاب صورت گرفت؟ نکند همان دست های بسیار قوی و نامرئی که صدها جنایتکار اعم از سواک، نمایندگان مجلس شاه خائن، وزرای کابینه ها، سرمایه داران زالوصفت و صدها جنایتکار دیگر از جمله خود مهدیون را از زندان آزاد نمود و از اعدام رهایشان ساخت این دفعه نیز در کار است تا او را همچون شیخ الاسلام زاده ها، خوش کیش ها و امثالهم از مجازات برهانند؟ دادگاه انقلاب پاسخ بدهد: چرا دادگاه انقلاب اسلامی در محاکمه و مجازات وی تعلل کرده و با دستاویز عفو امام وی را که مرتکب این همه جنایت و خیانت شده است، آزاد می نماید؟ چرا دادگاه انقلاب ارتش (باوجودی که امام دستور محاکمه و مجازات فوری کلیه کودتاگران را صادر فرموده اند، در محاکمه و مجازات سعید مهدیون جنایتکار تعلل می کنند؟...

نویسنده این مقاله به عنوان یک مسلمان و به عنوان فردی از این امت انقلابی برای خود این حق را قائل است که خواستار تشکیل یک دادگاه علنی و بررسی علل آزادی سعید مهدیون به وسیله دادگاه انقلاب و علل تعلل در محاکمه وی گردد تا به ملت مستضعف و شهیدپرور ایران و امام امت، خمینی کبیر، روشن گردد که چه کسانی در این کشور زمینه ساز کودتا هستند؟ چه کسانی هستند که جنایتکاران و مفسدین درجه یک را با عنوان عفو امام آزاد می کنند؟ و بالاخره روشن شود چه کسانی خائن هستند و چه کسانی خادم؟ چه کسانی انقلابی اند و چه کسانی ضدانقلابی؟ چه کسانی واقعاً در خط اسلام و امام هستند و چه کسانی غیر آن؟»^(۱)

۱

امروز مهندس بازرگان، نخست وزیر دولت موقت، در پاسخ به سخنرانی ۲۹ تیرماه امام خمینی، نامه سرگشاده مفصلی خطاب به امام ارسال کرد که متن کامل آن در روزنامه کیهان به چاپ رسیده است. در این نامه آمده است:

«به حضور محترم رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دامت برکاته. در سخنرانی ۲۹ تیرماه با بزرگواری متواضعانه ای فرمودید: "من هر روزی که از این انقلاب می گذرد بیشتر توجه به این معنی پیدا می کنم که ملت ما انقلابی عمل کردند و ما نکردیم. ما یا مقصریم یا قاصر و در هر دو جهت در پیشگاه ملت جواب باید

ص: ۱۹۸

بدهیم. مردم همان طور که می دانید ریختند در خیابان ها و این جرثومه فساد را بیرون کردند و به پیروزی نسبی رسیدند. وقتی که امر به دست ماها افتاد هیچ کدام انقلابی عمل نکردیم و اگر چنانچه ما تجربه داشتیم؛ یعنی یک انقلابی کرده بودیم و از بین رفته بودیم، یک انقلاب کرده بودیم، این طور عمل نمی کردیم. ما با بی تجربگی این انقلاب را ایجاد کردیم. یعنی ملت کرد و ما با بی تجربگی آن کارهای انقلابی که باید در اول انقلاب بشود با مسامحه گذرانیدیم و آن مسامحه موجب شد که این گرفتاری ها را تا حالا پیدا کردیم و از این به بعد هم داریم، مگر اینکه انقلابی جبران کنیم... لهذا از اول که ما به حسب الزامی که من تصور می کردم دولت موقت را قرار دادیم، اخطار کردیم از اول باید یک دولتی که قاطع باشد و جوان باشد، قاطع باشد، بتواند مملکت را اداره کند نه یک دولتی که نتواند اداره کند، منتها ما آن وقت فردی را نداشتیم که بتوانیم، آشنا نبودیم بتوانیم انتخاب کنیم. انتخاب شد و خطا شد...»

مهندس بازرگان پس از نقل این بخش از سخنرانی امام خمینی در روز ۲۹ تیرماه گذشته، چنین ادامه می دهد: «به نظر اینجانب نه تنها در آن زمان مسامحه ای و خطایی از ناحیه آن جناب رخ نداده است بلکه وقتی سرگذشت جست و جو و گزینش مسئول دولت موقت را از خاطر می گذرانیم هم عمل رهبر عالی قدر از روی بصیرت و تجربت و مشورت صورت گرفته، اختیار و إشعار کامل از هر جهت داشته اند و هم از ناحیه بنده اعلام موضع و اتمام حجت همراه با پیش بینی های لازم انجام گردیده، جای هیچ گونه ابهام و اغوا یا ایراد بعدی وجود نداشته است و آنچه حملات و اعتراضات بی اساس که از چپ و راست باریدن گرفته ناحق و ناجوانمردانه است. شاهد قضیه فرمان تاریخی ۱۵ بهمن ۵۷ است که در شرایط روز نه کسی را مناسب آن مأموریت خطیر می یافتید و نه کسی جرئت قبول آن را داشت و در مقدمه آن چنین آمده است: "بنا به پیشنهاد شورای انقلاب... به موجب اعتمادی که به ایمان راسخ شما به مکتب مقدس اسلام و اطلاعی که از سوابقتان در مبارزات اسلامی و ملی دارم، جنابعالی را... مأمور تشکیل دولت موقت می نمایم..." از طرف دیگر، یقیناً به خاطر دارید که قبل از اعلام قبولی خود با اشاره به نوشته ها و گفته ها و مشاغلی که عهده دار بودم و برای شخص امام و آقایان اعضای شورای انقلاب شناخته شده و روشن بود، بر این نکته تأکید کردم که معتقد به نظم و اصول و شیوه های منطقی و تدریجی می باشم و آقایان با علم و قبول رویه ای که در گذشته داشته ام و در آینده تغییر نخواهم داد مرا به این سمت معرفی و منصوب می فرمایید. در متن فرمان که به وسیله اعضای شورا تنظیم و به دست مبارک توشیح شد، برنامه دولت موقت را مرحله به مرحله ترسیم فرموده بودید: ترتیب اداره امور مملکت، انجام رفراندم، تهیه قانون اساسی، تشکیل مجلس مؤسسان و بالاخره انتخاب وزراء، شرایطی تعیین فرمودید و در پایان فرمان از کارمندان دولت و ارتش و افراد ملت خواهان "همکاری کامل و رعایت انضباط برای

وصول به اهداف مقدس انقلاب و سازمان یافتن امور کشور^{۱۱} شده بودید. وزرایی هم که معرفی شدند مورد تصویب شورای انقلاب و تأیید آن جناب قرار گرفتند. منظور آنکه مسامحه یا غفلت و خدای نکرده تقصیر از طرف امام رخ نداده است.»

بازرگان پس از توضیح مفصلی درباره روش کار دولت موقت که مبتنی بر تدریجی بودن مراحل کارها، وجود مشکلات در پیدا کردن افراد کارآمد با حسن نیت و فعال و نیز احترام به آزادی‌ها در حدود قانون بوده است، چنین می‌نویسد: «همچنین درباره کشورهای خارجی تصریح فرموده بودند که به شرط عدم دخالت آنها در امور و رعایت حقوق متقابل، خواهان برقراری روابط اقتصادی و سیاسی هستیم. رهنمود فوق که در ملاقات‌های حضوری نیز تکرار می‌گردید ملا-ک عمل دولت موقت در روابط خارجی بود. این اعتماد و تأیید امام نسبت به دولت موقت در نه ماه خدمت ادامه داشت و هیچ‌گاه نخواستید، با آنکه دولت استعفایش را در اختیاران گذارده بود شخص یا دولت دیگری را تعیین فرمایید. حتی پس از استعفای ۱۴ آبان ماه ۵۸ در فرمانی که به عنوان شورای انقلاب صادر فرمودید زحمات طاقت فرسای اینجانب مورد تأیید قرار گرفته بود.»

وی در ادامه می‌نویسد:

«اولین آوازه‌های انتقاد و مخالفت علیه دولت و انحراف ملت، از ناحیه گروه‌هایی آغاز شد که مرامشان همواره با آزادی و استقلال و اسلام منافات داشت و به ثمر رسیدن انقلاب^{۱۲} نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی^{۱۳} قابل قبولشان نبود؛ آنهایی که کارشان کارشکنی و اخلال است و ایدئولوژی‌شان تکیه بر تضاد و تعرض و تخریب دارد... حملات و بدگویی‌های آنان از متصدیان، بیشتر اتهام مزدوری و وابستگی به امریکا بود و توطئه‌های فرضی امپریالیسم امریکا را که برای آنها اصالت دارد و دشمن شماره یک مکتبی‌شان می‌باشد، پیش می‌کشیدند. مجاهدین خلق [منافقین] نیز در این رهگذر هماهنگی نشان می‌دادند. چیزی که باعث تعجب و تأسف شد اینکه بعضی از گروه‌های انقلابی و مسلمان نیز دانسته و ندانسته تحت تأثیر گروه‌های چپ قرار گرفتند. این آقایان برای آنکه در رهبری قشرها عقب نیفتند و بعضی از نیروهای جوان را که همیشه و در همه جا در شعاع جذبه‌های مارکسیسم قرار داشته، عاشق داغی و تیزی یا شدت و قاطعیت و به اصطلاح انقلابی هستند، از چنگ چپی‌ها گرفته به طرف انقلاب (یا حزب) بکشانند، تندتر از آنها خواستند و بلندتر از آنها فریاد زدند. ایجاد اشتباهی کاذب در طبقات محروم کردند و انتقام‌جویی و تجاوزگری را در ادارات و کارخانجات و دهات دامن می‌زدند. ...

دولت موقت که گناهی جز اجابت امر رهبر انقلاب و اجرای دستوری که دستش داده بودند نداشت، پس از نه ماه تلاش شبانه روزی بی‌دریغ و بی‌منت، وقتی خود را محسود و محصور دید و در اثر تعدد مراکز تصمیم‌گیری و رقابت‌های قدرت، راه‌های خدمت و فعالیت از هر سو

به روی او بسته می شد، در اول آبان ماه ۵۸، به شورای انقلاب هشدار و به محضر امام پیام داد که مشکلات و خطرات تهدیدکننده چنان است که تنها اگر تمام عوامل و مقامات دست به دست داده، یکدل و یکجهت کار کنیم می توان امیدوار به نجات و توفیق بود. و چون هشدار و دعوت فوق مفید چندان واقع نشد، در ۱۴ آبان ماه ۵۸، استعفای خود را تقدیم و تقاضا نمود کسانی یا مجموعه ای را که هماهنگی داشته، علیه خود مزاحمت و اختلاف نمایند مسئول اداره مملکت و پیشبرد انقلاب فرمایند که خوشبختانه مورد موافقت قرار گرفت. پس از استعفا و مأموریت یافتن شورای انقلاب برای اداره مملکت، ملاحظه فرمودید اکثراً وزرا همان منتخبین دولت موقت بود، جز معدودی آقایان تازه نفس کسان دیگری را نیافتند و اقدامات انقلابی چشمگیری هم بیش از ادامه آنچه ما نموده بودیم نکردند.

وقتی آقای بنی صدر رئیس جمهور شدند، در سخنرانی های خود همان تأکید و توصیه های دولت موقت دایر به رعایت انضباط در کشور، تمرکز قدرت، حمایت از خدمتگزاران، توجه به کارهای تولیدی و فعالیت و سازندگی را به مردم و مقامات می نمودند، به طوری که به زودی از طرف مخالفین متهم به دنباله روی از بنده شدند.^(۱)

بازرگان در ادامه به مسئله مبارزه با امریکا می پردازد و می نویسد:

«وقتی با جسارت و حدت بی سابقه پنجه در پنجه ابرقدرتی چون امریکا اندازیم چرا نباید لااقل قسمت عمده مسائل و مصائب را ناشی از این جهات و اقدامات دانست و به جای کوبیدن دوستان، درجهت وحدت و همدلی عمل بکنیم؟

چو کردی با کلوخ انداز پیکار حذر کن کاندر آماجش نشستی

وای به حال وقتی که حریفان به جای کلوخ و کمان، بمب اتم و قدرت بی پایان یا حيله و وسیله های کلان در چنته داشته باشند. شوخی نیست! این انقلاب از همه انقلاب های دنیا و حتی قیام انبیا وسیع تر و شدیدتر است، چه توقعی است که بی دردسر و بی تلفات و بی مشکلات رد شود؟ درست است که عنایت خداوندی و اعجازهایی شامل رهبر انقلاب و ملت بوده است و ان شاءالله خواهد بود، ولی مفهوم و وعده قرآن "ولنبلوکم بشیء من الخوف و الجوع و نقص من الاموال و الانفس و الثمرات و بشر الصابرين" هم سر جای خود هست. چرا صحبت از مسامحه خودتان و متصدیان می فرمایید یا مسائل فرعی و ظواهر جزئی جلوی چشم آمده، کوه مشکلات و مسائلی را که با آنها روبه رو هستیم در نظر نمی آید؟ آیا برای وزرا و مسئولین، باقی مانده و می ماند که مسامحه کنند؟ این خود ناشکری و دلسرد کردن خدمتگزاران نیست؟ معنای "من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق" چیست؟»

ص: ۲۰۱

۱- اشاره به این که در میتینگ سازمان پیکار و دیگر گروه های چپ تندرو شعار "راه بنی صدر- راه بازرگان" داده می شد.

بازرگان پس از انتقاد به «کسانی که بی اطلاع و خارج از گودند، تجاهل می کنند، به آسانی ایراد می گیرند یا اتهام می زنند و ذهن امام را مشوب می سازند»، می افزاید: «در این سفر دراز دشوار انقلاب بود که مرحوم طالقانی و دکتر سحابی و بنده و بسیار کسان دلسوز سفارش عفو و تاسی به عمل رسول خدا و علی و بسیاری از بزرگان و فاتحین را خدمتتان می کردیم. ... البته نه درباره عاملین و آمرین و مباشرین قتل یا غارتگران دست اول بیت المال و نه آنکه بعداً غفلت از اعمال و احوالشان شود و مراقبت و کیفر شدید به عمل نیاید؛ که "لو كنت فظاً غليظ القلب لانفضوا من حولك فاعف عنهم واستغفر لهم وشاورهم في الامر" و همان کاری که خدا را به آن سپاس گذاشته، می فرمایید "الحمد لله على عفوہ بعد قدرته." رهبر انقلاب نیز با عفوی که ماه ها پس از استعفای دولت موقت نمودند صحت و حق بودن خواسته ما را تأیید فرمودند.»

نامه مفصل بازرگان با این عبارت تمام می شود: «اینک به جوانانی که قرار است روی کار آیند و زمام امور را به دست بگیرند خوشامد و خدایوت می گویم. در برابر مشکلات برای آنان از خداوند متعال آرزوی موفقیت دارم در آنچه رضای حق و خیر خلق است توفیق کامل بیابند. والسلام علی اهل التقوی.»

مهدی بازرگان ۸/۵/۵۹» (۱)

۱

کشمکش و تقابل میان دو جریان رقیب حاکم بر نظام جمهوری اسلامی، در موضوعات مختلفی از جمله مسائل جاری کشور، سرانجام تعیین نخست وزیر، بحث رابطه متقابل رئیس جمهور و مجلس و این روزها مسئله تضعیف مجلس، منعکس می شود. امروز نمایندگان این دو جریان در سخنانی درخصوص مسائل مزبور نظریات خود را بازگو کردند. در این زمینه، بخشی از اظهارات دکتر بنی صدر، آیت الله بهشتی و دکتر آیت ذکر می شود.

بعدازظهر امروز، در اجتماع جامعه زنان انقلاب اسلامی شعبه شمیران، دکتر بنی صدر ضمن سخنرانی، به سؤالات آنان پاسخ داد. وی بازم از توطئه ای که علیه او در جریان است سخن گفت.

ص: ۲۰۲

۱- همان، ص ۹.

بنی صدر با تأکید بر اینکه نمی توان در جمهوری که هماهنگی میان امام و رئیس جمهوری و مجلس وجود دارد، تزلزلی به وجود آورد و اگر بخواهند این جمهوری را متزلزل کنند باید امکان این هماهنگی را از بین ببرند، گفت: «اگر در مجلس به نخست وزیر و وزیرانی رأی بدهند که بتوانند مانند ساعت با رئیس جمهوری کار کنند امکان دارد جمهوری از پای در نیاید. بنابراین می خواهند نگذارند و اگر بخواهند نگذارند باید اسبابی فراهم بیاورند تا یک دولت دیگری زمینه پیدا کند؛ یعنی دولتی که از اول بخواهد میان مجلس و رئیس جمهوری تضاد به وجود آورد و براساس آن بماند. اگر بخواهند چنین دولتی به وجود بیاورند اول کسانی را که می بینند با رئیس جمهوری هماهنگی دارند و می توانند کار کنند، خراب می کنند؛ چنان که می بینید از چندی پیش چنین جوی به وجود آورده اند.» بنی صدر در توضیح جو خاصی که باعث معرفی میرسلیم از طرف وی شد، اظهار کرد: «من تردید داشتم که بگذارند آقای میرسلیم پذیرفته شود. در مجلس روز پنجشنبه جوری وانمود کردند که در واقع، رأی گیری [به اعتبارنامه حسن آیت] یک رأی گیری در مقابل رئیس جمهوری تلقی شود، ولی ما باید نگذاریم آن نقشه اجرا شود و بایستی جلو مقابل کردن مجلس با رئیس جمهور را از بین می بردیم و راه از بین بردن آن هم همین بود؛ برای ما وابستگی حزبی مسئله نیست، توانایی و تفاهم مسئله است و به این جهت نظر حزب جمهوری را پذیرفتیم و نامزد او را برای نخست وزیری به مجلس معرفی کردیم. در مجلس گفتند که "بهرتر از او بوده، اما او چون نمی توانسته با من تفاهم داشته باشد، آقای میرسلیم را معرفی کردم." من می خواهم بگویم که این [حرف] درست نیست، چون غیر از او دو نفر دیگر را هم معرفی کردند، یکی آقای جلال الدین فارسی که خود معرفی کنندگان گفتند توانایی نخست وزیری ندارد و یکی آقای رجایی که من گفتم ایشان خشک سر هستند یعنی آنچه را که صحیح می دانند راجع به آن حتی بحث را هم جایز نمی دانند و در نتیجه همکاری او با وزرایش مشکل است و همکاری او با رئیس جمهوری از آن هم مشکل تر است و آن عده که در آن مجلس بودند این ضعف او را تصدیق کردند.»

بنی صدر در ادامه سخنان خود با اشاره به این نکته که «این روزها که تاریخ ایران نوشته می شود اگر این مطالب گفته نشود بعد وضعی پیش می آید که ما نمی دانیم چه کسی مسئول آن است»، افزود: «لابد شما قضاوت هایی که درباره دولت مهندس بازرگان انجام گرفته و این

روزها انجام می شود را شنیده اید؛ من از لحظه اول با تشکیل آن دولت مخالف بودم و حرف من این بود که ایشان آدم بسیار خوب و اصولی هستند و از این نقطه نظرها یک انسان نمونه هستند، اما اصول و دیدی که قبول دارد با انقلاب و شرایط آن سازگار نیست. بنابراین، مرد این میدان نیست. بعد آن دولت استعفا داد و امام در نامه ای که استعفای او را پذیرفت از زحمات گذشته او هم تقدیر کرد. حالا به او چه می گویند؟ چه کسی مسئول آن دولت است؟ فردا هم مسلم است که این حرف ها پیش می آید. حالا می گویند آن وزرا غیرانقلابی بودند و بد کار کردند؛ اگر فردا هم یک دولتی تشکیل شود چه کسی مسئول است؟ هر کسی که دولت تشکیل می دهد باید در مقابل مردم باصراحت مسئولیت آن دولت را هم بپذیرد و این طور نباشد که بعد از مدتی بگویند وزرا خودشان مسئول هستند. البته وزرا در حد خود مسئول هستند، اما آنهایی که این مسئولیت را به عهده آنها گذاشته اند مسئول تر هستند.» (۱)

از سوی دیگر در همین زمان، دکتر بهشتی در یک مصاحبه اختصاصی با روزنامه جمهوری اسلامی به سؤالات خبرنگار این روزنامه درباره انتخاب نخست وزیر آینده، کاندیدای حزب جمهوری اسلامی و جریان تضعیف مجلس پاسخ داد. وی درباره این مسئله که «چرا امام برای تعیین نخست وزیر و وزرا نماینده یا نمایندگانی تعیین ننمودند؟»، اظهار کرد: «امام خواسته اند برطبق موازین قانون اساسی عمل شود و این تأکید از ایشان بر رعایت قانون اساسی است.» وی در مورد پیشنهاد حزب جمهوری اسلامی برای کاندیدای نخست وزیری گفت: «در جلسه مشترک اعضای شورای مرکزی و نمایندگان شهرستان ها، آقای جلال الدین فارسی برای نخست وزیری پیشنهاد شد.» ایشان درباره شرایط نخست وزیر و وزرا و رابطه آنها با حزب گفت: «نخست وزیر و وزرا باید دارای ویژگی های ذکر شده در بیانات صریح امام باشند. این همان خصوصیتی است که حزب جمهوری اسلامی نیز در بیانیه خود روی آن تأکید کرده بود و در میثاق وحدت در شورای انقلاب مورد توافق قرار گرفته و رئیس جمهور و اعضای شورا همه بر آن متفق بوده اند و مسئله عضویت در حزب جمهوری اسلامی در این معیارها نیامده است. حزب در بیانیه اخیر خود صریحاً تأکید کرده است که آنچه اصالت دارد همان معیارهای اسلامی و انقلابی است و اگر نخست وزیر و وزرا دارای این معیارها باشند و هیچ یک عضو حزب نباشند، باز حزب با تمام وجود از آنها حمایت می کند و اگر واجد این شرایط نباشند هرگز نمی تواند آنها را تأیید کند.»

آیت الله بهشتی درباره حرکاتی که اخیراً برای تضعیف مجلس شورای اسلامی انجام می شود، گفت: «این حرکات پیش از انتخابات و حتی در فاصله میان مرحله اول و مرحله دوم آن به وضوح دیده می شد. درحالی که قانون اساسی تأکید دارد که در اداره جمهوری اسلامی ایران مجلس نمایندگان منتخب مردم، مجلس شورای اسلامی، نقش بنیادی دارد. امام نیز بارها بر این اصل تأکید کرده اند و

ص: ۲۰۴

رئیس جمهور و قوه مجریه اجراکنندگان مصوبات این مجلس خواهند بود. وقتی که مجلس و قوه مقننه چنین نقش اساسی در پیشبرد انقلاب و جامعه انقلابی ما دارد، بدیهی است که هر نوع تضعیف آن تضعیف کل نظام جمهوری اسلامی است و از نظر ما صددرصد مردود است.»^(۱)

همچنین شامگاه امروز، حسن آیت، نماینده مردم تهران - که به هنگام دفاعیه وی در جلسه علنی پنجشنبه گذشته مجلس شورای اسلامی برای کسب رأی اعتماد، فضای مجلس متشنج شد - در یکی از مساجد جنوب تهران سخنرانی داشت، اما با اعتراض عده ای از حاضران، سخنرانی وی ناتمام ماند. آیت این اقدام را توطئه مخالفانش و یک کار تشکیلاتی می دانست. اتفاقاً ایجاد این گونه تشنجات و درگیری ها با شگردهای سازمان مجاهدین (منافقین) هم سازگار است. در حال، روزنامه انقلاب اسلامی ماجرا را بدین نحو گزارش کرده است:

«حسن آیت در پاسخ یکی از حاضرین در مورد دلیل تقاضای رأی علنی گفت: "می خواستیم منافقین شناخته شوند." که به دنبال همین جواب، اعتراض شدید عده زیادی از حاضرین باعث شد سخنرانی وی ناتمام بماند. وی که در مسجد ولی عصر در خیابان جیحون سخن می گفت، به اعتراض شدید مردم در مسجد حجت که دوشنبه شب در آنجا سخنرانی داشت اشاره کرد و گفت: "آن کار، کار چند نفر توطئه گر بود." و وقتی در مقابل سخنانش در همین مسجد نیز با اعتراض شدید روبه رو شد، گفت: "در جمع شما هم توطئه گران نفوذ کرده اند." آیت در آغاز صحبت خود به طور خلاصه علت شکست نهضت ملی و روابط مصدق - کاشانی را توضیح داد و سپس به طور مفصل به بررسی فعالیت های حزب زحمتکشان به رهبری دکتر بقایی پرداخت و ضمن خواندن چند برگ از اعلامیه های این حزب در سال های پیش، از آن به عنوان حزب فعال و مؤثر یاد کرد و گفت: "دکتر بقایی یکی از یاران دکتر مصدق و آیت الله کاشانی بوده است." اعتراض شدید مردم به وی از زمانی شروع شد که او در پاسخ سؤال یکی از حاضرین، دلیل درخواست رأی علنی را شناختن منافقین اعلام کرد؛ چون بلافاصله عده زیادی با اعتراض شدید از او پرسیدند: "آیا خلخال هم منافق است؟ آیا محلاتی هم منافق است؟ آیا... که در این حالت وی دیگر نتوانست به سخنرانی ادامه دهد و ناچار به ترک مسجد شد.

ص: ۲۰۵

پس از خروج آیت، جمعیت در مسجد باقی ماند و به بحث خود ادامه دادند و به هیچ وجه به درخواست ها و تذکرات مسئولان مسجد و افراد کمیته توجهی نکردند و بالاخره یکی از افراد کمیته پس از تذکرات فراوان برای متفرق کردن افراد اقدام به شلیک چند تیر هوایی در داخل صحن مسجد کرد که در نتیجه مردم از مسجد خارج شدند. بنا به گفته مأمورین کمیته در این جریان یک زن به اتهام اخلاص در قسمت بانوان و دو جوان دستگیر شدند که جوانان پس از بازجویی آزاد شدند و زن متهم، جهت تعقیب قانونی به کمیته اعزام شد. این گزارش می افزاید: «اجتماع مردم در مقابل مسجد تا ساعت یک بعد از نیمه شب، ادامه داشت.»^(۱)

۱

در دقایق پایانی جلسه علنی امروز مجلس شورای اسلامی، نامه ای که از سوی ۱۸۵ تن از اعضای کنگره آمریکا خطاب به پارلمان ایران فرستاده شده بود، قرائت شد. ابتدا هاشمی رفسنجانی درباره این نامه توضیحاتی داد و موارد اختلاف ایران و آمریکا را به طور خلاصه برشمرد و گفت:

«روز گذشته، کاردار سفارت سوئیس با چند نفر دیگر پیش من آمدند و این نامه را دادند. من به آنها گفتم که البته تصمیم نهایی با مجلس و نمایندگان است، اما آنچه را که من می توانم به شما بگویم این است که اعضای کنگره موظف هستند به مردم آمریکا بگویند که دولت آمریکا دروغ می گوید که ما در تلاش هستیم تا بحران بین المللی را برطرف کنیم. آمریکا از آن روزی که در ایران مسئله گروگان ها پیش آمد نه تنها تلاشی برای رفع بحران نکرده است، بلکه دائماً اقدام در تشدید بحران می کند و ملت ایران به اضافه طلب کاری هایی که از گذشته از آمریکا دارند و جنایاتی که آمریکا در ایران کرده و خون هایی که ریخته، غارتگری هایی که کرده و عقب افتادگی هایی که ایجاد کرده است و خیلی مسائل دیگر که اثرش مدت ها برای ما باقی خواهد ماند، هنوز هم شاهد تجاوزهای دیگر آمریکا هستند. من در این رابطه برای نمونه چند مورد را برای آنها شمردم: ۱. بلوکه کردن پول های

ص: ۲۰۶

ایران در بانک های امریکا. ۲. عدم انجام وظیفه درمورد تعهداتی که امریکا داشته است درمورد تهیه قطعات یدکی کارخانه و لوازم فنی گران قیمتی که پول آنها هم قبلاً پرداخت شده است. ۳. فشاری که امریکا به سایر کشورها آورده تا آنها هم ما را بایکوت کنند. ۴. تبلیغات غلط و گمراه کننده ای که امریکا در سراسر دنیا به منظور بد نشان دادن چهره انقلاب ما کرد. ۵. حمله نظامی امریکا در جریان طبس که هنوز هم عمق آن برای مردم دنیا روشن نشده است. ۶. کودتای نافرجام اخیر که به حمایت امریکا و اقمار او، اسرائیل، مصر، عراق و عاملش بختیار و به کمک عمال داخلی در شرف انجام بود. ۷. این رادیو صدای امریکا که همه می دانید چه چیزهایی پخش می کند. ۸. مسئله تحریم صدور مواد غذایی و مواد اولیه که امریکا از آن طرف می گوید که نفت را نباید وسیله ای برای اعمال سیاست قرار داد و ازطرفی دیگر از این طریق کوشش کرده که بیشتر ما را فلج کند. ۹. قضیه حمله به تظاهرات دانشجویان مسلمان ایرانی و اجازه تظاهرات به کسانی که ماهیتشان برای ما مشخص است، دادن. و یکی دو مورد دیگر را هم برایشان گفتم. البته من در تمام این موارد توضیح دادم که همه اینها به نفع ماست؛ زیرا توانستیم که روی پای خود بایستیم و از اینکه شما این طور عمل کردید پشیمان نیستیم، ولی می خواهم بگویم که دولت امریکا دروغ می گوید که دنبال رفع بحران بین المللی است و گفتم که پارلمان ایران اگر صلاح دید به این نامه پاسخ خواهد داد و من در جزئیات قضیه اصلاً وارد نشدم.»

پس از صحبت های رئیس مجلس، متن کامل نامه به شرح زیر قرائت شد:

«کنگره ایالت متحده امریکا - مجلس نمایندگان - واشنگتن - دوم جولای ۱۹۸۰ - به حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی - رئیس و اعضای مجلس شورای اسلامی - تهران - ایران.

اینک که شما به عنوان اعضای یک مجلس جدید ایران انجام وظایف خود را شروع کرده اید، ما امضاکنندگان زیر اعضای کنگره ایالات متحده امریکا، در عظمت مسئولیت هایی که شما به عنوان نماینده برگزیده ملت خودتان برعهده گرفته اید احساس مشارکت می نمایم، همین احساس مسئولیت است که محرک ما در بیان امید خالصانه این دو ملت است که می توانند یک تفاهم بهتری در اهداف و آرمان های یکدیگر برای آینده درک نمایند. به همین دلیل است که ما نگرانی عمیق خود را درمورد انحطاط روابط فیما بین که نتیجه ادامه نگهداری اتباع امریکایی به عنوان گروگان می باشد بیان نمایم. این بحران نه تنها باعث گسستن روابط ایران و امریکا شده است، بلکه ادامه آن یک موضوع بحرانی در سطح جهانی را خلق کرده است. در زمانی که ملل آزاد در زیر حملات نیروهای سلطه طلب و توسعه طلبی که روبه رشد هستند، قرار دارند حل این موضوع جدی و همه جانبه مورد نیاز دو ملت می باشد تا بتوان به خطرات خیلی مهم تری که صلح جهانی را تهدید می کند پردازیم. متناسباً درحالی که ما از تمامی موضوعات مهم داخلی که دربرابر دولت شما قرار دارد آگاه هستیم، از شما مصرانه می خواهیم که به عنوان اولین قدم در راه حل

خطرات خیلی مهم تر و حساس تر که ملل جهان و دنیای کنونی با آن روبه رو است برای موضوع گروگان ها، بهترین و بالاترین اولویت را قائل شوید. امضا: ۱۸۵ عضو کنگره آمریکا.»

بنا به همین گزارش، پس از قرائت این نامه، صادق خلخالی گفت: «نامه نمایندگان کنگره آمریکا نباید ما را تحت تأثیر قرار بدهد که ما عکس العمل نشان بدهیم و مثلاً به شدیدترین وجهی با آنها معامله کنیم. این مربوط به دولت آمریکا است. ما راه صحیح و واقعی خودمان را باید برویم. حالا- اگر مجلس صلاح بداند (کما اینکه امام این مسئله را به مجلس محول کرده است) که این گروگان ها را در اختیار رئیس جمهور قرار دهد، خلاصه شدت عمل نباید نشان داد.» سپس هاشمی رفسنجانی گفت: «این مطلبی نیست که با بحث های کوتاه بتوان درباره آن تصمیم گرفت. من فقط نامه را به اطلاع شما رساندم، اما بحث کردن و اظهار نظر کردن درباره آن را در صورت لزوم به جلسه بعد واگذار می کنیم و فعلاً هیچ گونه اظهار نظری مطرح نخواهد شد.» (۱) - (۲)

۱

بحران گروگان گیری همچنان سایه سنگین خود را بر روابط ایران و آمریکا گسترده است، اما تلاش برای حل و فصل آن، به ویژه از سوی مقامات آمریکایی ادامه دارد و به ادعای وزیر امور خارجه آمریکا این تلاش ها در قالب "تماس غیرمستقیم با مراجع سیاسی و بیشتر شخصیت های عمده در ایران" در حال انجام است.

امروز ادموند ماسکی در سخنانی احتیاط آمیز در حضور اعضای کنگره گفت: «ایالات متحده در تلاش خود برای تأمین آزادی گروگان ها تقریباً با کلیه مراجع سیاسی و بیشتر شخصیت های عمده در ایران به طور غیرمستقیم در تماس می باشد.» ماسکی افزود: «اگرچه به نظر او این تماس ها در حال حاضر چندان سازنده و مؤثر نمی باشد با این همه، آمریکا امیدوار است که در صورت فیصله کشمکش های داخلی در ایران که برای کسب قدرت صورت می گیرد، چشم انداز آزادی گروگان ها نیز به بهبودی گراید.» وی همچنین گفت: «گو اینکه تشخیص و تعیین میزان تأثیر مرگ شاه پیشین ایران در مسئله گروگان ها در حال حاضر امکان پذیر نمی باشد، مع هذا آزاد شدن ریچارد کوئین گروگان بیمار آمریکایی را باید نشانه ای مثبت و مایه امیدواری دانست.» وزیر خارجه آمریکا با بیان اینکه دلسوزی مقامات ایرانی در مورد نابسامانی یکی از گروگان ها دلگرم کننده است، اظهار امیدواری کرد که آنها ملاحظات انسانی ادامه اسارت ۵۲ گروگان دیگر را نیز مورد نظر قرار دهند. ادموند ماسکی گفت:

«ما اینک و طی هفته های آینده از کلیه منابع دیپلماتیک برای ترغیب رهبران ایران به خاتمه دادن به بحران گروگان ها استفاده خواهیم کرد. رهبران ایران گوشزد کرده اند که با مردم آمریکا نزاعی ندارند، ولی این رهبران باید بدانند تا زمانی که اسارت گروگان ها ادامه دارد این

ص: ۲۰۸

۱- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از مقاله تحلیلی روزنامه جمهوری اسلامی درباره نامه اعضای کنگره آمریکا.

۲- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، صص ۳۴۹ و ۳۵۰.

مردم امریکا هستند که آزادی آنان را طلب خواهند کرد؛ مردمانی مانند ریچارد کوئین گروگان رهاسده و خانواده او هستند که از اسارت گروگان ها رنج می برند و به هنگام پایان بحران در شادی غرقه خواهند شد.» ماسکی خاطر نشان کرد: «اگرچه ایالات متحده به خاطر ادامه اسارت گروگان ها به اعمال تحریم اقتصادی علیه ایران اقدام کرده است؛ با این همه، امریکا آماده است که به مجرد آزاد شدن گروگان ها رفتار خود را با ایران براساس احترام متقابل استوار سازد و در صورتی که رهبران ایران بخواهند، به تجدید روابط دیپلماتیک اقدام نماید.»

وزیر خارجه امریکا همچنین هشدار داد که «بحران گروگان ها و ادامه هرج و مرج ناشی از انقلاب در ایران به عدم ثبات در منطقه خلیج فارس کمک می کند.» وی گوشزد کرد: «رهبران ایران در اثر بحران تصنعی گروگان گیری از هدف های اصولی منحرف شده و از پرداختن به مسائلی که استقلال و امنیت ایران را تهدید می کند باز مانده اند.»^(۱)

۱

یکی از درخواست های رسمی ایران برای حل بحران گروگان های امریکایی استرداد اموالی است که شاه مخلوع به امریکا و بانک های آن انتقال داده است. باتوجه به مرگ شاه و خاک سپاری جسد وی در روز گذشته در قاهره مصر، موضوع استرداد اموال منقول و غیرمنقول وی و برآورد میزان آن، در برخی محافل خبری جهانی بازتاب داشته است. از جمله، رادیو لندن در تفسیری به قلم مفسر خود، مشکلاتی را که در راه وصول این دارایی ها وجود دارد، چنین بازگو می کند: «ارزیابی هایی که از ثروت شاه به عمل آمده با یکدیگر اختلاف زیادی دارند. در ادعای نامی که از طرف دولت ایران در نوامبر گذشته به دادگاه عالی نیویورک ارجاع گردید شاه متهم به سوءاستفاده، اختلاس و انتقال دارایی و اموال به ارزش ۲۰ میلیارد دلار به حساب شخصی خود گردیده است. افزایش درخواست دیگری مبنی بر پرداخت مبلغی معادل ۶/۳۶ میلیارد دلار به عنوان جبران خسارات، ادعای مزبور را به بزرگ ترین دعوی حقوقی تاریخ مبدل ساخته است. از ماه ها پیش گروهی از کارشناسان مالی در تهران مشغول گردآوری مدارکی در اثبات ادعای مزبور بودند و علیرضا نوبری ادعا کرده است که شاه مبلغ ۳۲ میلیارد دلار دزدیده است. از سوی دیگر، یک سخنگوی امریکایی شاه اظهار داشته: ثروتی که شاه مخلوع برجای گذارده از ۵۰ میلیون دلار تجاوز نمی کند. تخمین درآمدهای شاه در مدت ۳۷ سال سلطنتش مسلماً با دارایی که وی به هنگام مرگ در اختیار داشت برابر نیست و ضمناً هنگامی که شاه ایران را ترک می گفت بسیاری از اموال خود را در آن کشور برجای گذارد. مضافاً بر این، مشکل دیگر، متمایز ساختن ثروت شخصی شاه از دارایی سایر افراد خانواده سلطنتی است که تعداد آنها بیش از ۶۰ نفر است و اکنون همگی در گوشه و کنار جهان پراکنده اند.»

ص: ۲۰۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۵، تاریخ ۱۰/۵/۱۳۵۹، صص ۹ و ۱۰، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۹/۵/۱۳۵۹.

«در بودجه کشور، مبلغی برای رهبر عالی کشور منظور شده بود؛ ولی علاوه بر این، مبالغ بیشتری به شاه پرداخت می شد که در بودجه ذکری از آن به میان نمی آمد. به عنوان مثال، بر اثر بررسی تحلیل گران وزارت خارجه آمریکا در صورت درآمدهای شرکت ملی نفت ایران در مورد درآمد فروش و همچنین درآمدهای ارزی، اختلاف حساب و اشتباه محاسبات دائمی مشاهده شده بود و این اختلاف محاسبه تا سال ۱۹۷۷ به رقمی معادل یک میلیارد دلار در سال یا ۵ درصد درآمد نفت ایران بالغ می گردید. به علاوه، معمولاً اعضای خانواده سلطنتی سهام های کوچکی در حدود یک درصد شرکت های جدیدالتأسیس بازرگانی و صنعتی را به خود اختصاص می دادند و بسیاری از آنان حق العمل های معتابھی از قراردادهای خارجی من جمله قراردادهای دفاعی با شرکت های امریکایی و اروپایی دریافت می داشتند.» در ادامه این گزارش آمده است:

«وسیله شاه در این مورد، بنیاد پهلوی بود که به عنوان یک سازمان خیریه در سال ۱۹۵۸ تأسیس گردید. فعالیت اصلی این بنیاد خرید سهام در صنایع و انجام معاملات و سرمایه گذاری های مشترک در ایران و خارج بود. طبق آخرین ارزیابی کارشناسان مالی مستقل، مجموعه دارایی خانواده سلطنتی به ۲۰ میلیارد دلار بالغ می گردد که شاید یک میلیارد دلار آن به صورت املاک، پول نقد و اوراق بهادار در خارج از ایران نگاهداری می شود، ولی ارزش اموال منقول طبق ارزیابی مزبور کمتر از میزانی است که مورد تقاضای دولت ایران بوده است.»^(۱)

اما تفسیر مفسر رادیو مسکو درباره میزان دارایی های شاه، متفاوت است: «دولت ایران با اقامه دعوی به دادگاه نیویورک درخواست کرده است مبلغ معادل ۵۶ میلیارد و ۶۰۰ میلیون دلار که شاه مخلوع ربوده و به امریکا منتقل کرده بود به کشور ایران مسترد شود. طبق اسناد و مدارکی که به دست دانشجویان مسلمان پیرو خط امام افتاده، ثروت شاه سابق حداقل بالغ بر ۱۰۰ میلیارد دلار است. منبع وصول این ثروت های افسانه ای که گنج غار علاءالدین هم به ارزش آن نمی رسد برای همه روشن است. شاه تمام این ثروت ها را از مردم ایران ربوده و تصاحب کرده بود. به قول مفسر تلویزیون فرانسه، شاه همواره خزانه دولت را با خزانه شخصی خودش اشتباه می کرد. وی وجوه گزافی به بانک های امریکا و کشورهای اروپای غربی سپرده بود. ناگفته نماند که شاه مخلوع نه به تنهایی، بلکه با همکاری و شرکت انحصارها و بانک های امریکا ثروت ایران را غارت می کرد. انحصارهای امریکایی من جمله کمپانی راکفلر از نفت ایران مانند نفت خود بهره برداری می کردند. ضمناً قسمتی از سرمایه شاه به بانک "چیس مان هاتن" راکفلر سپرده شده است.»^(۲)

ص: ۲۱۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۴، تاریخ ۹/۵/۱۳۵۹، صص ۱۷ - ۱۵ رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۸/۵/۱۳۵۹

۲- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از رادیو مسکو.

پارلمان اسرائیل امروز بیت المقدس را به عنوان پایتخت "یکپارچه و ابدی" اسرائیل اعلام کرد.^(۱) خبرگزاری فرانسه ضمن نقل این خبر اعلام کرد: «لایحه مربوط به پایتخت نمودن بیت المقدس با ۶۹ رأی موافق در برابر ۱۵ رأی مخالف به تصویب رسید. به موجب این لایحه تمامی بیت المقدس (شرق و غرب) به پایتخت اسرائیل تبدیل خواهد شد و دفتر رئیس جمهور، کنیسه، دفتر نخست وزیری و دادگاه عالی به این شهر انتقال خواهد یافت. ... بخش شرقی بیت المقدس که قبلاً جزو قلمرو اردن بود، پس از جنگ ۶ روزه اکتبر ۱۹۶۷ به اسرائیل ملحق گردید.» در ادامه این گزارش درباره عکس العمل برخی کشورها به تصویب این طرح، آمده است:

«در این میان ونزوئلا که قبلاً سفارتخانه خود را از تل آویو به بیت المقدس انتقال داده بود، قصد بازگشت به تل آویو را دارد. ترکیه نیز تهدید به قطع روابط دیپلماتیک کرده است و ادموند ماسکی، وزیر خارجه آمریکا، این رأی گیری را "تحریک کننده" قلمداد نموده است. انور سادات رئیس جمهور مصر نیز انتقال پایتخت اسرائیل به بیت المقدس را مغایر با روح و هدف قرارداد کمپ دیوید خواند و کمال حسن علی، معاون سادات، گفت مصر بیت المقدس را به عنوان پایتخت اسرائیل به رسمیت نمی شناسد. دولت هلند نیز نسبت به تصمیم پارلمان اسرائیل ابراز تأسف کرد و هرگونه اقدام یک جانبه دولت اسرائیل را در جهت تغییر موقعیت اسرائیل رد کرد.»^(۲)

در همین حال، امروز در نیویورک، ۳۴ کشور عضو سازمان ملل متحد از جمله جمهوری اسلامی ایران طرح قطعنامه ای را درباره حل مسئله فلسطین به اجلاس فوق العاده مجمع عمومی تسلیم کردند. در این طرح ضمن تأکید بر حق سازمان آزادی بخش فلسطین به عنوان نماینده مردم فلسطین برای شرکت در تمام کوشش ها و مباحثات و نشست های مربوط به مسئله فلسطین و اوضاع خاورمیانه در چهارچوب ملل متحد، به طور مؤکد خروج اسرائیل به طور کامل و بدون قیدوشرط از تمام سرزمین های اشغالی پس از ژوئن ۱۹۶۷ و از جمله بیت المقدس خواسته شده است. این طرح در مقدمه شامل ۵ بند و در قسمت اجرایی شامل ۱۳ بند است. خبرگزاری پارس ضمن نقل این خبر، مفاد این طرح را به تفصیل بیان داشته و می افزاید: «بحث عمومی اجلاس فوق العاده مجمع همچنان ادامه دارد و قرار است در پایان جلسه امروز، قطعنامه مورد بحث به رأی گذاشته شود. به احتمال زیاد، امریکا و اسرائیل به این طرح رأی مخالف و کشورهای عضو بازار مشترک [اروپا] رأی ممتنع خواهند داد.»^(۳)

ص: ۲۱۱

۱- پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، بلافاصله ایران با اسرائیل قطع رابطه و اعلام کرد که اسرائیل را به رسمیت نمی شناسد و به همین منظور سفارت این کشور در تهران را به سفارت فلسطین تغییر داد و مخالفت با دولت غاصب فلسطین اشغالی و دفاع و حمایت از گروه های مبارز فلسطینی جزو اصول مسلم جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت. از این رو، اخبار و مسائل مربوط به اسرائیل و رابطه آن با جهان عرب به عنوان مسائل راهبردی و تعیین کننده، در این روزشمار مورد توجه خواهد بود.

۲- همان، ص ۴. به نقل از خبرگزاری فرانسه از بیت المقدس.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

ضمیمه گزارش ۱۰۰: بخش هایی از مقاله تحلیلی روزنامه جمهوری اسلامی درباره نامه اعضای کنگره آمریکا

روزنامه جمهوری اسلامی (ارگان حزب جمهوری اسلامی) در مقاله ای به قلم "م. ر. شاهد" (که ظاهراً نامی مستعار است)، نامه اعضای کنگره آمریکا خطاب به پارلمان ایران را تحلیل کرده است. در این تحلیل، به تناسب فضای شدیداً ضدآمریکایی کنونی که ضدیت با آمریکا و نفی هرگونه سازش با آن خودبه خود به صورت نوعی ملاک مشروعیت درآمده است، از هرگونه مسالمت پرهیز شده و محتوای نامه مزبور به کلی مردود و بی اعتبار و و توطئه آمیز تحلیل شده است. در بخشی از این مقاله آمده است:

«... نامه مذکور که به تأیید و امضای بیش از ۱۸۰ تن از اعضای کنگره رسیده بود، واقعیت هایی را برای ملت ما بیش از پیش روشن می کند. نگرشی کوتاه به شرایط و وضعیت زمان نگارش نامه و افراد مورد خطاب آن ما را به این حقیقت نزدیک می سازد که علی رغم ناموفق بودن شیوه های دیگر، آمریکا این بار باب مراد را می خواهد از طریق دیپلماسی بازنماید. ... نامه کنگره آمریکا در شرایطی نوشته شده که آمریکا پس از سرنگونی رژیم شاه از هیچ گونه جنایتی درمورد ایران از بلوکه کردن ذخایر ارزی تا تحت فشار قرارداد دادن کشورهای هم پیمانش مبنی بر تحریم اقتصادی فروگذار نکرده است و هرروز به وسیله ایادی مزدورش گوشه ای از مملکت را به آشوب می کشاند. هنوز خاطره تجاوزگری هواپیماهای نظامی و چتربازانش را در طمس فراموش نکرده بودیم که طرح کودتای بمباران خانه امام و مراکز حساس را برایمان تدارک دید. نامه کنگره آمریکا در زمانی نگاشته شده که هم اکنون بهترین فرزندان این مملکت به جرم حق طلبی در زیر چکمه های پلیس وحشی و شکنجه شده و شکنجه می شوند و طبق اطلاعات رسیده، ۱۹۱ دانشجوی مسلمان دستگیر و حال ۴ تن از آنان به شدت وخیم است. ...»

بررسی اجمالی نامه نشانگر این واقعیت است که بسیار محتاطانه نگاشته شده و درعین حال به شیوه همیشگی امپریالیست ها تهدید و ارعاب را نیز به همراه دارد. در سطور اول نامه، اعضای کنگره آمریکا انگیزه تیرگی روابط آمریکا و ایران را مسئله گروگان ها می دانند و بلافاصله به این مطلب اشاره می شود که ادامه گروگان گیری بحران جهانی را به همراه دارد و صلح جهانی را تهدید می کند. راستی چقدر باید خوش باور باشیم که بگوییم آمریکا تضاد اصلی ما را با خودش تنها در مسئله گروگان ها می داند. آمریکا لااقل در طول این چند ماه اخیر، به خوبی این حقیقت را دریافته است که گروگان ها عامل تضاد ما نیستند و گروگان گیری یک معلول است.

آمریکا به این مسئله وقوف کامل دارد که اگر گروگان گیری را به عنوان انگیزه تیرگی روابط ذکر کند بر روی حقیقت بزرگی سرپوش نهاده است؛ چه، گروگانگیری نتیجه طبیعی سال ها فشار و دیکتاتوری و سلطه جویی و نیز عکس العمل منطقی در برابر جاسوسی چند خائن خودفروخته می باشد.

اگر کنگره آمریکا هنوز تضاد ما را با رژیم سلطه جو و خودکامه خود درک نکرده چگونه می تواند باب تفاهم را مفتوح نماید. بسیار جالب است که آقایان اعضای کنگره حاصل تداوم گروگان گیری را به وجود آمدن بحران جهانی و یا درخطر افتادن صلح جهانی ذکر کرده اند. به راستی کنگره آمریکا خود به خوبی نمی داند صلح جهانی را چه کسی به خطر انداخته است!...

کنگره آمریکا که ادعای نمایندگی ملت آمریکا را دارد چگونه تحمل می کند که رژیم آن کشور مزدورانی چون شاه جنایتکار را بر ملل محروم جهان تحمیل نماید. ...»

در بخش دیگری از این نامه، اعضای کنگره برای ملل آزاد جهان دایه دلسوزتر از مادر شده و این نغمه شوم را سر داده اند که "در زمانی که ملل آزاد در برابر حملات نیروهای سلطه طلب و توسعه طلبی که رو به رشد هستند، قرار دارند حل این موضوع (گروگان گیری) موردنیاز دو ملت می باشد تا بتوان به خطرات خیلی مهم تری که صلح جهانی را تهدید می کند پردازد." و نیز در ادامه همین نامه آمده

است: "ما از تمامی موضوعات مهم داخلی که در برابر دولت شما قرار دارد آگاه هستیم. از شما (نمایندگان مجلس شورای اسلامی) مصرا نه می خواهیم که به عنوان اولین قدم در راه حل خطرات خیلی مهم تر و حساس تر که ملل

ص: ۲۱۲

جهان و دنیای کنونی با آن روبه رو است بهترین و بالاترین اولویت را قائل شوید. "ما از کنگره سؤال می کنیم این "ملل آزادی" که شما از آن سخن می گوید در کدام نقطه از جغرافیای این کره خاکی قرار گرفته اند که اشک شما برای آنها ریخته می شود؟ پر واضح است در فرهنگ کنگره، ملل آزاد به ملت هایی گفته می شود که رژیم های دیکتاتوری همچون شاه ملعون را به خوبی تحمل کرده و تن به ذلت چکمه پوشانی چون سادات و ملک حسن و... بدهند. باید از ارسال کنندگان نامه پرسید گروگان گیری ایران چه ارتباطی به ملل آزاد دارد؟ شما باید خوب بدانید گروگان گیری نتیجه خشم و عکس العمل طبیعی همان ملت های آزاد واقعی می باشد. ... نمایندگان کنگره مشخص نکرده اند که موضوعات مهم داخلی ایران در شرایط حاضر چیست، ولی اگر مقصودشان مشکلات و نابسامانی ها باشد باید با قاطعیت تمام بگوییم امریکا و مزدوران داخلی اش در تمام حوادث و مشکلات نقش اول را ایفا می کند. ...»^(۱)

ص: ۲۱۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۶.

در اتریش و لبنان، اقدامات مسلحانه عراق علیه ایران، امروز تبعات متفاوتی داشت. در اتریش، انفجار بمب در نزدیکی سفارت ایران در وین که عصر دیروز توسط یک شخص کرد عراقی و به دستور دو تن از اعضای سفارت عراق در وین رخ داده بود، واکنش تند دولت اتریش را در پی داشت، در همین حال حمله به سفارت و مراکز ایران در لبنان، امروز همچنان ادامه یافت.

امروز دکتر هانس پوش وابسته فرهنگی سفارت اتریش در تهران که پس از مکالمه تلفنی با صدراعظم اتریش، در مصاحبه با خبرگزاری پارس شرکت کرد، گفت: آقای برونو کرایسکی صدراعظم اتریش، پس از اطلاع از حادثه انفجار بمب در نزدیکی سفارت جمهوری اسلامی ایران در وین، گذراندن تعطیلات خود را در اسپانیا نیمه تمام گذاشت و به اتریش بازگشت. مشاور فرهنگی سفارت اتریش در تهران که قبلاً مشاور سیاسی کرایسکی بوده است، افزود: صدراعظم اتریش بلافاصله پس از مراجعت به وین جلسه هیئت وزیران این کشور را تشکیل داد که در این جلسه تصمیم گرفته شد دو نفر از اعضای سفارت عراق در اتریش را که در بمب گذاری در سفارت ایران دست داشته اند، از اتریش اخراج کند. به همین مناسبت، کرایسکی نیز برنامه سفر خود را به عراق که قرار بود در سال جاری انجام شود، لغو کرد. کرایسکی همچنین گفته است چنانچه این اعمال ناشایست از طرف سفارت عراق ادامه یابد تصمیم شدیدتری علیه آن سفارت اتخاذ خواهد شد.

از سوی دیگر، خبرگزاری پارس گزارش داد: "سامی حانا عطاءالله" دبیر سفارت عراق و "حمید تازد" وابسته سفارت عراق به عنوان عنصر نامطلوب از خاک کشور اتریش اخراج شدند. در این انفجار که عصر دیروز در وین رخ داد ۶ اتریشی زخمی شدند و به چند سفارتخانه خارجی خسارت هایی وارد شد. (۱)

ص: ۲۱۵

اما ماجرای حمله به سفارت جمهوری اسلامی ایران در بیروت که شب گذشته با تیراندازی از طرف سفارت عراق آغاز شده بود، امروز نیز با شدت بیشتری تکرار شد. روزنامه اطلاعات در این باره از قول یک منبع موثق آورده است: «بار دیگر عوامل مزدور عراق به سفارت جمهوری اسلامی ایران و بیمارستان زهرا، تنها بیمارستان متعلق به شیعیان حمله کردند. در این حمله که از ساعت ۱۰:۳۰ بعد از ظهر، شروع شد، مزدوران بعث ده ها خمپاره و موشک آر.پی.جی. و اینرگا به ساختمان های بی دفاع سفارت و بیمارستان شلیک کردند. این عملیات که با نقشه قبلی انجام شد، خوشبختانه تلفات جانی نداشت و از طرف جوانان امل به آن پاسخ داده شد.» اطلاعات به نقل از این منبع افزود: «تشدید این حملات از طرف عراقی ها و نیروهای چپ فلسطینی به منظور درهم ریختن اوضاع لبنان و ایجاد جنگ به منظور جلوگیری از تشکیل کابینه است. این منبع ذکر می کند که اعضای سفارت در بیروت هیچ نیرویی برای دفاع ندارد و تنها دوستانی که دارند جوانان شیعه مؤمن به انقلاب اسلامی که از جنبش امل متشکل شده اند، می باشند.» (۱)

۱

درگیری هایی که در نوار مرزی منطقه عمومی قصرشیرین میان نیروهای ارتش عراق و ایران در تمام مدت روز گذشته جریان داشت و در ساعت ۲۲:۳۰ دقیقه دیشب فروکش کرده بود، امروز بازم ادامه یافت.

از ساعت ۱ بامداد امروز، این درگیری ها با آتشباری توپخانه و خمپاره انداز عراق از طرف پاسگاه قلعه یهودی به سوی پاسگاه تنگاب نو آغاز شد و تا ساعت ۲ بامداد ادامه یافت. در این درگیری یک دلاور ژاندارمری زخمی شد (۲) و منبع آب تنگاب نو، که پاسگاه و روستاهای تنگاب را مشروب می کند، بر اثر اصابت گلوله توپ های عراق منفجر شد. (۳)

همچنین از ساعت ۶ صبح، پاسگاه های برار عزیز و تنگ هوان زیر آتش توپخانه عراق قرار گرفتند که در هر دو منطقه، سپاه پاسداران به مقابله پرداخت. (۴)

از ساعت ۷ صبح به مدت ۵/۴ ساعت پاسگاه های نفت شهر، گروهان خان لیلی و گروهان سومار زیر آتشباری توپ های عراق قرار گرفت. (۵)

از ساعت ۲ بعد از ظهر به بعد، سرتاسر نوار مرز از پاسگاه های نفت شهر، شهر نفت شهر، تأسیسات نفتی، پاسگاه های گروهان خان لیلی، گروهان سومار، تنگاب، زینل کش، سلمان کشته، برار عزیز، پرویز، دارخور، منطقه بویسی، تیله کوه، تنگ هوان و گرده نو زیر آتش توپخانه و خمپاره انداز عراق قرار گرفت و نیروهای ارتش، سپاه و ژاندارمری به مقابله با این حملات پرداختند. در منطقه برار عزیز یک پاسدار و در پاسگاه پرویز نیز دو پاسدار و یک درجه دار و در دارخور نیز دو پاسدار زخمی شدند. (۶)

ص: ۲۱۶

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۲۸۳۰۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین (بنا به گزارش گروهان قصرشیرین مستند به گزارش پاسگاه تنگاب نو)، ۹/۵/۱۳۵۹، به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳)؛ و - سند ۲۸۳۰۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بنا به گزارش هنگ قصرشیرین، ۹/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- همان.

۵- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲، گزارش خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

۶- همان.

در ساعت ۴ بعد از ظهر در نفت شهر، درگیری بالا گرفت و با اصابت یکی از گلوله های عراق به یک سنگر، ۳ نفر از سربازان ارتش مجروح شدند که یکی از آنها در بیمارستان قصر شیرین بر اثر شدت جراحات درگذشت. (۱)

ساعت ۱۷:۴۵ دقیقه نیز ارتش عراق یک بار دیگر به نقاط مختلف نفت شهر از جمله محل استقرار نیروهای انتظامی منطقه با توپخانه و سلاح های سنگین حمله کرد (۲) که بر اثر این آتشباری ها به لوله های نفتی خروجی از چاه های شماره ۱۱ و ۱۲ و نیز یک لوله گاز آسیب وارد آمد و دچار آتش سوزی شد. (۳) با آتش متقابل نیروهای ایران نیز ۲ مخزن نفتخانه عراق آتش گرفت. (۴)

از ساعت ۱۹، پاسگاه امینه گروهان خان لیلی زیر آتش سلاح های سبک و سنگین ارتش عراق قرار گرفت که خساراتی به ساختمان پاسگاه و چند خودرو نظامی و یک موتور شارژ بی سیم وارد شد و ارتباط پاسگاه قطع گردید. با آتش متقابل نیروهای پاسگاه امینه، به پاسگاه "محمدخدر" عراق خساراتی وارد آمد. این درگیری در ساعت ۲۱:۱۱ خاتمه یافت. (۵) در ساعت ۱۹، پاسگاه تپه کل از گروهان خان لیلی نیز هدف آتشباری سلاح های سنگین ارتش عراق قرار گرفت. (۶) با آتش متقابل پرسنل پاسگاه مزبور در ساعت ۲۱:۳۰، یکی از تأسیسات کشور عراق در محلی به نام "بوکه" واقع در بانمیل، خساراتی دید. (۷)

در ساعت ۸ بعد از ظهر بازهم درگیری ها در مناطق مختلف نفت شهر شدت گرفت و بر اثر اصابت گلوله های توپ عراق، چاه نفت شماره ۴ نفت شهر نیز طعمه حریق شد. (۸)

در ساعت ۸:۳۰ بعد از ظهر، بر اثر اصابت یک گلوله به خط انتقال نیروی برق قصر شیرین - خسروی، برق قصر شیرین قطع شد. (۹) - (۱۰)

امروز هنگام ژاندارمری قصر شیرین گزارشی هشدار آمیز به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه ارسال کرد که در آن، براساس گزارش گروهان سومار با اشاره به گلوله باران نفت شهر در تاریخ ۷/۵/۱۳۵۹، درباره اوضاع این شهر آورده است: «شهر و منابع آن مورد اصابت گلوله توپخانه عراق قرار گرفته و خسارات زیادی به بار آورده و در اثر همین تیراندازی، اهالی نفت شهر وحشت زده شده و به طور کلی شهر را تخلیه کرده اند و در حال حاضر بجز مأمورین ژاندارمری و شهربانی کسی در این شهر سکونت ندارد.» این گزارش می افزاید: «توپخانه ارتش مستقر در نفت شهر و سوار زرهی و سپاه پاسداران [محل] خود را تغییر داده و در حدود ۱۵ کیلومتر از شهر فاصله گرفته اند و احتمال تهاجم نیروهای کشور عراق به داخل شهر وجود دارد و چون که اطراف شهر خالی از نیروهای نظامی است و پاسگاه حوزه بسیار وسیع و حساس دارد، خطر تمام پرسنل را تهدید می کند.» پاسگاه

ص: ۲۱۷

۱- همان.

۲- سند شماره ۳۴۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کل به وزارت کشور، ۱۰/۵/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی نفت شهر.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۵؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- سند شماره ۲۸۳۲۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه ژاندارمری (رکن ۳)، ۱۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره

۳۴۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۳۰۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳)، ۹/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۷۷۰۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۰/۵/۱۳۵۹؛ و -

سند شماره ۲۸۳۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ - ۳ به ت - ف - ژاجا - ۳ دایره عملیات، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۸- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۹- این شهر تا ساعت ۳:۵۰ دقیقه بامداد روز بعد، در خاموشی قرار داشت.

۱۰- همان، ص ۲.

تهیه کننده گزارش در پایان باتوجه به کمبود نیرو و قدرت آتش در منطقه سومار، خواستار استقرار مجدد گروهان و سوار زرهی جهت حفاظت از شهر شده است. (۱)

موضوع جالب توجه اینکه عراق هم زمان با تحرکات ایدایی در مرزهای غربی، تقویت پاسگاه های مرزی و تقویت و سازماندهی عناصر مسلح معاند با نظام جمهوری اسلامی ایران، با عوامل اطلاعاتی خود مترصد و آماده دفع حملات عناصر مسلح کرد معارض عراقی از داخل ایران به نیروهای مرزی خود می باشد و در این زمینه حتی ایران را مسئول حملات معارضین مزبور می شناسد. در این باره، گزارش رکن دوم ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران حاکی است: «طبق اطلاع عوامل اطلاعاتی لشکر ۷ ارتش عراق در شهر مریوان ایران، تعداد ۱۰۰ نفر مسلح به سرپرستی "بکر حاج صفر" قصد حمله به واحدهای تیپ ۱۱۶ گارد مرزی عراق را دارند. افراد فوق مسلح به تفنگ برنو، کلاشینکف، خمپاره انداز ۸۱ و ۱۲۰ میلی متری می باشند. مقامات فوق با تأکید و هشدار به واحدهای تیپ مذکور خواستار پاسخ گویی هرگونه حملات از طرف ایران شده است.» (۲)

۱

نیروهای هوایی عراق، کم و بیش در مناطق مرزی جنوب و غرب کشور فعال اند.

امروز یک فروند هواپیمای نظامی ارتش عراق در حوالی خسروآباد آبادان به آسمان ایران تجاوز کرد که با شلیک نیروهای ژاندارمری، به آسمان عراق متواری شد. در این خصوص از طرف مرزبان خرمشهر به مرزبان عراق اعتراض شده است. سرهنگ رضوی (۳) فرمانده ژاندارمری خوزستان، با اعلام این خبر به خبرگزاری پارس، افزود: همچنین در پی درگیری های چند روز اخیر در مرز ایران و عراق، به مرزبان سوسنگرد دستور داده شد در پی اعتراضات قبلی، مراتب را به مرزبان عراق اعلام کند تا وی از طریق پاسگاه فکه به ایران آمده و آثار تجاوزات ارتش عراق را در داخل خاک ایران مشاهده کند. (۴) در این حال، گزارش مرزبان سوسنگرد حاکی است که در ساعت ۰۵:۰۰ امروز، صدای چند انفجار از غرب پاسگاه مرزی سعیدیه ایران شنیده می شود که پس از بررسی معلوم گردیده که صدای انفجار مربوط به شلیک آر.پی.جی ۷ از سوی عوامل عراقی به خاک ایران بوده است. در این خصوص به مرزبان ابلاغ شد که به مرزبان عراقی اعتراض کند. (۵)

ستاد مشترک ارتش نیز در بیانیه خود از حملات هوایی جنگنده های عراقی در این منطقه خبر می دهد. در این بیانیه آمده است: «از بامداد روز ۹/۵/۵۹، ارتش مزدور عراق قریه چمشیر، رودبار غرب و ارتفاعات پاسگاه بدر از توابع ایلام را به وسیله راکت و بمب های آتش زا مورد

ص: ۲۱۸

- ۱- سند شماره ۲۸۳۰۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳)، ۹/۵/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۰۸، از سماجا ۲ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۹/۵/۱۳۵۹.
- ۳- در اصل متن سرهنگ صفری ذکر شده است، اما نام صحیح فرمانده ژاندارمری خوزستان، سرهنگ رضوی می باشد.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۵؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.
- ۵- سند شماره ۳۴۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (اداره مرزبانی) به نخست وزیری (دفتر امور انقلاب)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

حمله هوایی قرار داده که یگان های ارتش جمهوری اسلامی ایران با آتش شدید آتشبارهای ضد هوایی، این حملات را دفع و نیروهای مهاجم را به عقب راند. در این درگیری ها تلفات مالی و جانی به وجود نیامده است.» (۱) گزارش بعدی ژاندارمری ایلام حاکی است که در ساعت ۲۰ دقیقه بامداد منطقه شیروان و بدره، در نزدیکی سایت رادار آبدانان هدف بمباران هوایی قرار گرفته در حالی که این سایت هیچ گونه اختطاری در این مورد نداده است. (۲)

۱

هم زمان با افزایش تحرکات ایذایی ارتش عراق در مرزهای غربی، عوامل داخلی وابسته به این کشور نیز فعالیت های خود را در شهرهای مرزی استان خوزستان تشدید کرده اند.

امروز سرهنگ رضوی در مصاحبه با خبرگزاری پارس در اهواز گفت: «مأموران پاسگاه کیان دشت و گروهان ژاندارمری در زیر یکی از پل هایی که سوسنگرد را به هویزه (هویزگان) متصل می کند، ۳ بمب کشف کردند که توسط پاسداران خنثی شد.» (۳) گزارش سپاه اهواز نیز حاکی است امروز ۳ عدد بمب (مین) ضدتانک که در زیر پلی واقع در دشت آزادگان کار گذاشته شده بود به همت برادران گشتی سپاه پاسداران کشف و خنثی شده است. (۴)

همچنین، یک مخفیگاه اسلحه و شبکه جاسوسی عراق بین اهواز - بندر امام خمینی کشف و ۴ تن در این رابطه دستگیر شدند. یک مقام آگاه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز امروز ضمن اعلام این خبر گفت: اعضای سپاه توانستند با محاصره این مخفیگاه و ورود به آنجا، ۲ قبضه آرپی. جی ۷ به همراه خرج آن و نیز ۱۲ عدد نارنجک روسی را کشف و ضبط و ۴ نفر را که جزء اعضای یک باند مرتبط با عراق و مشغول جاسوسی برای این کشور بودند دستگیر کنند. وی افزود: در یک روستای مرزی منطقه دشت آزادگان، ۸۵۶ بطری سموم نباتی و چند کارتن سیگار بغداد و بیش از ۲۵۰۰ فشنگ شکاری به دست آمد، که با تحقیقات به عمل آمده، معلوم شد که چند نفر از اهالی این روستای مرزی در برابر دادن سموم نباتی مبادرت به گرفتن مهمات از عراق می کردند که در حال حاضر در بازداشت به سر می برند. (۵)

همچنین، بنا به اطلاع دادستان انقلاب خرمشهر، نیمه شب امروز، دو نفر ناشناس که می خواستند به طور غیرمجاز از مرز شلمچه خرمشهر به عراق بروند تحت تعقیب برادران سپاه پاسداران قرار گرفته و چون قصد فرار داشتند برادران پاسدار اقدام به تیراندازی کردند که یکی از آنان مجروح و دیگری موفق به فرار گردید. (۶)

در ادامه اقدامات علیه این گونه تحرکات ایذایی و جاسوسی، «در ساعت یک بامداد امروز، دادگاه انقلاب اسلامی آبادان - خرمشهر تشکیل جلسه داد و پس از رسیدگی به اتهامات ۲ تن از

ص: ۲۱۹

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۲۸۳۱۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ایلام به کرمانشاه، فرماندهی ناحیه (رکن ۳)، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۵، گزارش خبرنگار جمهوری اسلامی از اهواز.

خرابکاران و جاسوسان حزب بعث عراق، هر دو را به اعدام محکوم کرد.» در رأی صادره در مورد این دو محکوم آمده است: «باقر قباشیان به جرم رفت و آمدهای مکرر به عراق و ارتباط وی با سازمان امنیت عراق و دادن اطلاعات و گزارش در مورد اوضاع منطقه و ارگان های انقلابی و جاسوسی برای دولت بعث عراق و آوردن اسلحه و مهمات و مواد مخدر و توزیع آن میان افراد ضدانقلاب و عمال بعث و جعفر فرهانی به جرم رفت و آمدهای مکرر به کشور عراق، جاسوسی در سپاه پاسداران به نفع اجانب و دادن اطلاعات و گزارش نظامی به آنان، رابطه مستقیم با عبدالحسین [عراقی] (۱) یکی از اعضای سازمان امنیت عراق، به اعدام محکوم شدند.» (۲)

۱

در ادامه بحران در مناطق کردنشین امروز درگیری های شدید و خونینی میان نیروهای مسلح خودی و گروه های مسلح ضدانقلاب، به ویژه در مثلث بحرانی بانه - سقز - میوان روی داد. در دیگر مناطق نظیر ارومیه و جوانرود نیز، نیروهای خودی با انفجار بمب و مین مواجه شدند. عمده ترین این درگیری ها و ایذانات به قرار زیر است:

گزارش سپاه غرب کشور حاکی است: ستونی مرکب از ارتش و سپاه پاسداران انقلاب و پیشمرگان مسلمان کرد که از روز گذشته به قصد رساندن آذوقه، از سنندج به طرف میوان در حرکت بوده است، امروز در بین راه با کمین ضدانقلاب مواجه و درگیر شده است. این درگیری تا ساعت ۱۹:۳۰، ۴۰ زخمی و ۳ شهید داشته است. (۳) گزارش دیگری از ستاد عملیات غرب کشور، تعداد زخمی های ارتش و سپاه را ۲۰ نفر و شمار شهدا را ۴ پاسدار و ۶ ارتشی اعلام می کند. (۴) ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی نیز در اطلاعیه مشروحي جریان این درگیری را اعلام کرد. در این اطلاعیه آمده است:

ص: ۲۲۰

۱- عبدالحسین مطوری معروف به عبدالحسین عراقی یکی از جاسوسان زبیده و کارکشته دولت عراق بود که در زمینه جاسوسی و بمب گذاری، جذب افراد مخالف نظام و بردن آنان به پادگان زیر در نزدیکی بصره جهت فراگیری آموزش های نظامی و روش های بمب گذاری فعالیت های عمده و مهمی داشت. وی چندین بار از سوی پاسداران انقلاب آبادان و خرمشهر تحت تعقیب قرار گرفت و هر بار با مهارت خاصی و به کمک یک جاسوس دوجانبه که معمولاً در آخرین دقایق وی را مطلع می ساخت، اقدام به فرار می کرد. حتی یک بار چند هفته پیش از جنگ، در یک درگیری در اروندرود به هنگام فرار با یک قایق پارویی، یک واحد گشتی سپاه آبادان، که نگارنده نیز در آن بود، به تعقیب وی پرداخت و توسط پاسدار شهید سیدمسعود ساجد از ناحیه ران زخمی شد و باینکه قایقش در رودخانه غرق و یک پایش به شدت زخمی شده بود، با شناکردن خود را به آن سوی اروندرود رساند و به عراق گریخت. وی پیش از انقلاب یک افسر جزء در سازمان استخبارات عراق بود که در مخالفت با دولت عراق، به ایران پناهنده شد و برای ارتش شاه جاسوسی می کرد. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، به عراق گریخت و مورد عفو صدام قرار گرفت و مجدداً در خدمت سازمان استخبارات درآمد و به ایران مراجعت کرد و فعالیت های قابل توجهی به نفع عراق انجام داد. وی در سال ۱۳۶۴ در غرب کشور با درجه سرگردی توسط نیروهای خودی کشته شد. (براساس سند شماره ۱۵۵۹/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه، بی تا)

۲- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از خرمشهر.

۳- سند شماره ۵۶۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میوان)، ج ۱، ص ۱۰۶، از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به سماجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) ۹/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۰۷، از ستاد عملیات غرب کشور به ستاد عملیات تهران (مرکز فرماندهی)، ۹/۵/۱۳۵۹.

«یک ستون نظامی متشکل از پرسنل ارتش جمهوری اسلامی ایران، ژاندارمری، سپاه پاسداران و پیشمرگان کرد مسلمان در روز ۸/۵/۵۹، مأموریت داشت ۱۴ دستگاه تانکر بنزین و گازوئیل و ۱۰ کامیون حامل خواربار را که بنا به درخواست استاندار کردستان بوده، از سنندج برای مردم مریوان اعزام نماید. ستون اعزامی در ساعت ۱۰:۲۰ روز ۹/۵/۵۹، در گردنه گاران مریوان با ضدانقلابیون و مزدوران بی وطن درگیر می شود که چگونگی درگیری را مشروحاً به اطلاع و آگاهی ملت شریف و مسلمان ایران می رسانیم: چون مسیر اعزام ستون از پیش مشکوک تشخیص داده شده بود لذا روز قبل با اعزام گشتی، مواضع دشمن از وجود مهاجمین پاک شده بود، ولی مهاجمان با استقرار در دهات اطراف گاران و اطلاع از حرکت ستون در ساعت ۱۰:۲۰ صبح روز ۹/۵/۵۹، خود را به مواضع گاران رسانیده بودند. ستون اعزامی شب را در گردنه گاران می ماند و ساعت ۱۰:۲۰ صبح روز ۹/۵/۵۹ به طرف مریوان حرکت می نماید که در ۵ کیلومتری گردنه گاران با مهاجمین و ضدانقلابیون درگیر می شود. مهاجمین ابتدا قصد محاصره ستون را داشتند که با هوشیاری و سرعت عمل فرمانده ستون و هماهنگی برادران پاسدار و نظامیان ستون، از محاصره نجات و خود مهاجمان به وسیله ارتشیان و پاسداران محاصره می گردند و در نتیجه تعداد ۳۵ جسد از مهاجمان به جای می ماند و بقیه که تعداد معدودی از آنها زنده مانده بودند، متواری می گردند. مهاجمین در ابتدای درگیری به وسیله آر.پی.جی ۷ به اولین خودرو ستون تیراندازی می نمایند که منجر به شهادت تعدادی از برادران پاسدار و سرباز می گردد. ستون اعزامی پس از هفت ساعت درگیری، با دادن ۱۱ شهید از بهترین برادران نظامی و پاسدار و ۲۶ مجروح موفق می شود در ساعت ۵:۳۰ بعد از ظهر همان روز وارد مریوان گردد و محموله خود را سالم به مقصد برساند.» (۱)

از سوی دیگر، هنگام پاک سازی روستاهای آرمرده، بلکه، بانوان و کوچه از توابع بانه، درگیری شدیدی میان نیروهای مسلح جمهوری اسلامی از یک سو و عده ای از عوامل شیخ جلال حسینی، کومه له و چریک های فدایی خلق از سوی دیگر روی داد که بر اثر آن حدود ۲۰۰ مهاجم کشته یا زخمی شده و عده ای از آنها نیز به عراق گریختند. (۲) گزارش ژاندارمری حاکی است که در این عملیات عناصر خودی مرکب از یک ستون از تیپ بانه، عناصری از هوانیروز و سپاه پاسداران انقلاب بوده و از سلاح سنگین، سبک و تانک و یک فروند بالگرد کبرا و یک فروند بالگرد ۲۱۴ استفاده کرده اند. در این درگیری پایگاه مهاجمان کاملاً منهدم شده و ۴۰ نفر از آنان کشته و تعدادی نیز دستگیر شده اند. همچنین، از نیروهای خودی یک تن شهید و ۳ نفر زخمی شده اند. (۳) در گزارش ستاد عملیات غرب کشور نیز علاوه بر تأیید دو گزارش فوق، آمده است:

ص: ۲۲۱

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۵؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج، مستند به اطلاعیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۳- سند شماره ۵۶۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۵۰، از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مرکز فرماندهی)، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

علاوه بر درگیری های شدید در دو منطقه بانه و مریوان، عناصر مسلح مخالف نظام در دیگر مناطق غرب و شمال غرب کشور نیز تحرکات ایدایی داشته اند. از جمله: بنا به گفته مهندس طاهری، استاندار آذربایجان غربی (۳) در گفت و گو با خبرگزاری پارس، شامگاه امروز تشنجاتی در مناطق نرده و سلماس روی داد و یک بمب نیز در قسمت کمربندی ارومیه منفجر شد. وی گفت: در حمله مهاجمان به پاسگاه ژاندارمری نرده، ۲ نفر شهید و ۳ نفر مجروح شدند. در سلماس نیز به پاسگاه تازه شهر حمله شد و طی آن ۳ ژاندارم زخمی شدند و از تعداد تلفات و مجروحان مهاجمان اطلاعی در دست نیست. یکی از اهالی شهر نیز در این درگیری به شهادت رسید. (۴) گزارش سپاه جوانرود نیز حاکی است: در ساعت ۸ بامداد امروز، یک دستگاه اتومبیل سیمرخ که از سوی پایگاه وانی سر (۵) مأموریت عملیات تجسسی در اطراف این پایگاه را داشت، با مین برخورد کرد و منهدم شد. در این حادثه یکی از اعضای گروه فدائیان امام خمینی شهید و ۳ نفر دیگر مجروح شدند که حال یکی از آنها وخیم است. بنا به همین گزارش، گروهی از مأموران این پایگاه ۶ عدد مین در همین مسیر کشف و خنثی کردند. (۶)

باین حال، دکتر مهرآسا استاندار کردستان، درخصوص درگیری های بانه و مریوان و اوضاع این منطقه به خبرگزاری پارس در سنندج گفت: «اوضاع استان کردستان از نظر امنیتی آرام و خیلی خوب است. این درگیری ها نمایشی از اعمال دست های کوچکی است که گاه بی گاه می خواهند بگویند ما هم هستیم، درحالی که اینان کاملاً از هر سو در محاصره بوده و تحت فشار هستند. مثلاً در وقایع اخیر بانه بیش از ۱۰۰ تن از آنان کشته شدند و یا برابر آخرین گزارش رسیده، اخیراً تنها در دو روستای سقز ۱۹ نفر از ضدانقلابیون دستگیر و حدود ۴۰ تن کشته دادند. ما هم اینک در "سنه" (۷) واقع در راه سقز - سنندج اقدام به تأمین یک پاسگاه کرده ایم که [در] امنیت این راه

ص: ۲۲۲

۱- ضمیمه دارد؛ گزارش سپاه پاسداران مستقر در بانه از طرح کلی عملیات پاک سازی.

۲- سند شماره ۵۶۴۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۵۳، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۳- یادآوری می شود باتوجه به استعفای دکتر جمشید حقگو، از امروز مهندس طاهری به عنوان استاندار آذربایجان غربی مشغول به کار شده است. استعفای جمشید حقگو گرچه در میان مطبوعات داخلی بازتاب چندانی نداشت، اما رادیو صدای امریکا در این مورد یک گزارش خبری کوتاه داشت. در این گزارش آمده است: «استاندار آذربایجان غربی استعفا کرده است. وی علت استعفای خود را مداخله پاسداران انقلاب و حزب جمهوری اسلامی اعلام داشته است. دکتر جمشید حقگو گفته است وی قادر نیست درحالی که پاسداران انقلاب و اعضای حزب جمهوری اسلامی به ناآرامی های آذربایجان غربی می افزایند، به عنوان استاندار انجام وظیفه کند.» (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۶، ۱۱/۵/۱۳۵۹، ص ۲۱، رادیو صدای امریکا، ساعت ۷، ۱۰/۵/۱۳۵۹).

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۵- Vani-sar، دهی از دهستان باباجانی بخش ثلاث شهرستان کرمانشاهان. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۶- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۷- Sonate، دهی از دهستان کل تپه فیض الله بیگی شهرستان سقز. ر.ک: همان.

فوق العاده مؤثر است.» استاندار کردستان درباره برگزاری انتخابات در کردستان با توجه به شروع کار مجلس شورای اسلامی و راهیابی نمایندگان شهرهای سنندج، سقز، بانه و مریوان گفت: «به عقیده من انتخابات به این زودی در این منطقه نباید انجام شود، زیرا آن ترس بی جهت غالب بر افراد هنوز برطرف نشده است و چند ماه دیگر وقت لازم است تا مردم به پشتیبانی کامل دولت مستظهر شوند و بتوانند در یک انتخابات آزاد شرکت کرده و آرای خود را آزادانه به صندوق بریزند.»(۱)

۱

مراقبت های اطلاعاتی از تحركات گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق كردنشین اهمیت خاص خود را دارد. امروز، واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی كردستان، در گزارشی با استناد به منابع خود، درباره تحركات گروه های مسلح غیرقانونی آورده است: «۱۴۰ نفر از افراد حزب رستگاری [رزگاری] از قریه "برودر" (۲) وارد "گنده بورد" (۳) شدند و قرار است طی امشب و فردا با كمك چريك های فدایی خلق به پاسگاه "تیژتیز" (۴) حمله کنند و دو پاسگاه را به تصرف خود در آورند.» بنا به همین گزارش: «در زمانی که ستون [حزب رزگاری] به آبادی "قلاشیخان" (۵) رفته است، ۳۰ نفر از افراد چريك های فدایی در آبادی بوده اند که حالا به طرف تختاخ، که بین آبادی برودر و "تودارصمدی" (۶) می باشد، رفته اند و قرار است هر دو [گروه رزگاری و چريك های فدایی] به كمك هم به دو پاسگاه مزبور حمله کنند. آنها مسلح به سلاح های سنگین شامل توپ و خمپاره هستند که آنها را به وسیله قاطر حمل می کنند.»(۷)

گزارش دیگری از منابع خودی حاکی از به کارگیری نیروهای کرد عراقی در حمایت و تقویت گروه های مسلح معاند با نظام است. بنا به این گزارش، سردار جاف همراه دکتر حسن و کدخدا کریم چفته ای به مناطق سلیمانیه رفته و تعداد ۴۷۰ نفر از پیشمرگان کرد را با حقوق ماهیانه ۹۰ دینار عراقی استخدام کرده اند. در تاریخ ۸/۵/۱۳۵۹، تعداد ۲۱۱ تن از این افراد پیشمرگه کرد به "میدان" (محلی در عراق) آمده و سردار جاف گفته است هر ۳۰ نفر از اینها باید به یکی از سران پیشمرگه در ایران سپرده شوند تا بتوان بهترین استفاده را از آنها علیه نظام جمهوری اسلامی کرد. این گزارش می افزاید: در

ص: ۲۲۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۲- Burider، بوریدر صحیح می باشد: دهی از دهستان ژاوه رود بخش رزاب شهرستان سنندج، ۱۶ کیلومتری شرق رزاب و ۶ کیلومتری غرب هرسین. ر.ک: همان.

۳- Genebu، گنه بو صحیح می باشد: دهی از دهستان کلاترزان بخش حومه شهرستان سنندج، ۴۵ کیلومتری شمال غربی سنندج. ر.ک: همان.

۴- تیژتیز: دهی از دهستان کلاترزان بخش حومه شهرستان سنندج، واقع در ۴۵ کیلومتری شرق سنندج. ر.ک: همان.

۵- همان قلعه شیخان است: دهی از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج، ۴۷ کیلومتری شمال شرق رزاب. ر.ک: همان.

۶- تودارصمدی: دهی از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج. ر.ک: همان.

۷- سند شماره ۱۱۴۹۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق كردنشین (سنندج)، ج ۲، ص ۶۷، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی كردستان به فرمانده سپاه پاسداران، ۹/۵/۱۳۵۹.

تاریخ ۹/۵/۱۳۵۹ کریم چفته ای ۲۲ نفر از این افراد را تحویل گرفته و قرار شده است که ۸۰ نفر دیگر را هم به وی بدهند تا کوهستان "بمو" را کنترل کنند. رحمان کوچ از طایفه الیاسی(۱) نیز ۳۰ نفر از اینها را از عراق تحویل گرفته است و با انواع سلاح ها از قبیل آر.پی.جی ۱۳ (موشک دورزن) و خمپاره وارد خاک ایران شده اند. تعداد افراد این گروه ۸۷ نفر بوده و مأموریت دارند تا در جاده "بالاطاق" به طرف "کرد" خرابکاری کرده و همچنین پاسگاه بالاطاق را اشغال کنند.(۲)

۱

فقدان امنیت در کردستان، معضلات زیادی را پیش روی دولت گذاشته است. علاوه بر مشکل بزرگ اعاده امنیت به این منطقه بحرانی، اصلاح زیرساخت های شهری، پیگیری مسائل عمرانی ناتمام و حل و فصل وضعیت بغرنج نظام آموزش و پرورش در این استان، از جمله درگیری های توان فرسای دولت می باشد.

اداره های آموزش و پرورش کردستان بجز شهرستان های قروه، بیجار و سنندج بعد از پایان درگیری های بهار امسال به کلی منحل شد. فرهنگیان نیز از آغاز سال جاری تاکنون تنها حقوق فروردین ماه را حدود دو هفته قبل، دریافت کرده اند. اقداماتی در جریان است که پاک سازی کاملی در آموزش و پرورش کردستان انجام شود و کادر آموزشی و اداری مجدداً در صورت پذیرفته شدن با احتساب سابقه قبلی به خدمت آموزش و پرورش استان کردستان درآیند. بدین منظور هیئت اعزامی وزارت آموزش و پرورش به استان کردستان، درباره استخدام مجدد کادر اداری و آموزشی این استان اطلاعیه ای صادر کرده که در آن آمده است: به دنبال انحلال آموزش و پرورش استان کردستان و برکناری کلیه کادر اداری و آموزشی آن استان، جهت استخدام مجدد، به اطلاع کادر منحل سابق می رساند باتوجه به اینکه هیئت های بررسی از طرف نماینده تام الاختیار وزارت آموزش و پرورش به کلیه شهرستان های تابعه عزیمت کرده اند، کارکنان می توانند در صورت تمایل به استخدام مجدد با ضوابط تعیین شده از روز سه شنبه ۱۱/۵/۱۳۵۹، به اداره آموزش و پرورش محل خدمت خود یا مرکز استان مراجعه کرده و فرم استخدامی را دریافت و حداکثر تا تاریخ ۱۶/۵/۱۳۵۹ تکمیل نموده با پست سفارشی به آدرس محل های مزبور ارسال نمایند. در این اطلاعیه ضمن مشخص کردن روز چهارشنبه برای شرکت در امتحان مصاحبه کتبی، آمده است: عدم موفقیت یا عدم شرکت در امتحان به منزله پذیرفته نشدن در استخدام جدید است.(۳)

ص: ۲۲۴

۱- Elyasi، الیاسی: دهی از بخش سنجابی شهرستان کرمانشاهان، ۱۱ کیلومتری شمال کوزران، ۴ کیلومتری شرق راه کوزران به ثلاث. ر.ک: همان.

۲- سند شماره ۲۵۰۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۲۵، از مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب به اداره مرکزی اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

از سوی دیگر، مردم سردشت و روستاهای اطراف آن در طوماری که برای جهاد سازندگی استان کردستان فرستادند، خواستار شروع مجدد فعالیت جهاد سازندگی در این منطقه شدند و خاطرنشان ساختند که پیوسته پشتیبان این نهاد بوده و به هیچ کس اجازه نمی دهند مزاحمتی برای برادران عضو جهاد ایجاد کند. در این اطلاعیه همچنین آمده است: باتوجه به اینکه فعالیت های جهاد سازندگی در ۴۸ روستا به طور ناقص انجام شده، انتظار داریم جهاد سازندگی بار دیگر فعالیت خود را در این منطقه آغاز کند. جهاد سازندگی کردستان نیز در پاسخ ضمن سپاسگزاری از مردم مسلمان سردشت، اعلام کرده است که در اولین فرصت که گروه های مسلح و ضدانقلابیون شهر و روستا را ترک کنند یا اسلحه خود را زمین بگذارند و امنیت منطقه به وسیله مسلمانان تأمین گردد، کار خود را از سر خواهند گرفت. (۱)

۱

در ادامه محاکمه و محکومیت دست اندرکاران کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته و نیز محاکمه عوامل رژیم گذشته، امروز ۱۵ تن در دادگاه انقلاب اسلامی ارتش و دادگاه های انقلاب مرکز تیرباران شدند. جرم ۱۱ تن از محکومان مرتبط با کودتا ذکر شده است. یک تن به عنوان رئیس ساواک بوشهر، خارک و بازار تهران و یک تن دیگر به نام ابراهیم بروخیم به جرم ارتباط با اسرائیل، جزو محکومان بوده اند. (۲) روزنامه جمهوری اسلامی که در صفحه اول خود اسامی اعدام شدگان و جرایمشان را درج کرده، راجع به اتهام دو تن دیگر چیزی نوشته است. رادیو پاریس در گزارش خود درباره اعدام ابراهیم بروخیم چنین می گوید: «ابراهام بروخیم یهودی که امروز در تهران اعدام شد در یکی از دادگاه های انقلاب اسلامی به اتهام برقراری ارتباط با اسرائیل محکوم شده است.» این رادیو می افزاید: «به ابراهام بروخیم که یکی از ثروتمندان طایفه یهود ایران بوده همچنین اتهام پناه دادن به اسرائیلی ها در یکی از هتل هایی که در پایتخت ایران متعلق به وی بوده، وارد شده است.» (۳)

۲

فعالیت فراریان رژیم گذشته و بعضی کسانی که بعد از انقلاب سمتی داشتند و سپس در جایگاه مخالف به خارج کشور نقل مکان کردند، از جمله مسائل مورد توجه رسانه های خارجی است. اطلاعات و اخباری که از مطبوعات خارجی به دست می آید حاکی از فعالیت شدید بعضی از این گونه مخالفان است. در این زمینه، مجله فرانسوی زبان نوول ابسرواتور در مقاله ای با عنوان "ایران و برنامه های خارج نشینان"، به بررسی برخی فعالیت های مخالفان ایران در خارج از کشور پرداخته که در روزنامه انقلاب اسلامی امروز درج شده است. این مقاله از این نظر که

ص: ۲۲۵

۱- همان.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹ ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۵، ۱۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۹، رادیو اسرائیل (بخش عربی)، ساعت ۲۰، ۹/۵/۱۳۵۹، به نقل از رادیو پاریس.

به فعالیت خارج کشور اشخاصی چون شاپور بختیار، آزاده شفیق، (۱) هوشنگ نهاوندی، (۲) احمد بنی احمد، (۳) رحمت الله مقدم مراغه ای، (۴) حسن نزیه، (۵) تیمسار بهرام آریانا و بالاخره تیمسار اویسی (۶) اشاره دارد، قابل توجه است. در این مقاله آمده است:

«شاپور بختیار که دور از ویلای زیبا و خرم خود در شمیران در شمال تهران، امروز در یک آپارتمان محقر در خیابان یونیویسسته پاریس به سر می برد و جانب دار رژیم سلطنتی است، امید دارد به زودی به کشور خویش بازگردد. به زعم خودش: "در سه یا چهار ماه آینده، بسیج عظیمی شکل خواهد یافت. ما به روی این شورش کار می کنیم و در این رهگذر ملاها با برداشت مضحکی که از حکومت دارند، بهترین متحدین ما به شمار می آیند." برای وی بازگشت دوباره شاه به هیچ وجه عملی نیست. [بختیار می گوید:] "چندی پیش او را دیدم، سرطان به جگر او زده، بیش از چند هفته ای زنده نخواهد ماند، ولی می توان در مورد پسرش به عنوان رهبر مشروطه اندیشید. ولیعهد هم اکنون در حال فراگیری علوم سیاسی در ویلیام کالج در ایالات متحده می باشد. بله، چندان با استعداد نیست. شاید این امر بهتر باشد و به یک نقش ظاهری اکتفا کند.»

نوول ابسرواتور سپس می افزاید: «این گفتار ظاهراً نه یاوه است و نه رویایی شبیه رویاهای تبعیدشدگان روسی است. مخالفین رژیم کنونی ایران که مقرر فعالیت خود را پاریس قرار داده اند به این زودی ها خیال عقب نشینی ندارند و از طریق نوارکاست، مطبوعات زیرزمینی و به خصوص فرستنده های قوی رادیو در بغداد که دولت عراق در اختیارشان گذاشته مرتباً با مخالفین داخلی در تماس هستند. و اما (وحدت مقدس) داستانی دیگر دارد. حتی جانب داران رژیم سلطنتی وحدت نظر ندارند. یکی خط پرنسس آزاده دختر اشرف است که می پندارد پس از سقوط رژیم [آیت الله] خمینی باید چون گذشته خانواده پهلوی قدرت اداره مملکت را در دست بگیرد و حتی نیازی به نظرخواهی از جانب مردم نیست. [و خط دیگر،] "تماس های همه جانبه" [است] این تز "افسران آزاد" است. افسران جوان و فعالی که جانب دار شاه هستند و نشریه هفتگی ایران آزاد را منتشر می کنند (۱۱۰۰۰ تیراژ) که به طور مخفی در ایران پخش

ص: ۲۲۶

- ۱- آزاده شفیق، دختر اشرف پهلوی
- ۲- هوشنگ نهاوندی دارای سمت های متعددی در حکومت شاه از جمله رئیس دانشگاه تهران، رئیس دفتر شهبانو فرح و...
- ۳- احمد بنی احمد نماینده تبریز در آخرین مجلس شاه، که به دعاوی اصلاح طلبانه پرداخت.
- ۴- مقدم مراغه ای فعال سیاسی در حکومت گذشته و اولین استاندار آذربایجان شرقی پس از انقلاب.
- ۵- حسن نزیه، فعال سیاسی در حکومت گذشته، عضو کانون وکلا و اولین رئیس و مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران پس از انقلاب.
- ۶- تیمسار اویسی از مؤثرترین فرماندهان ارتش در امر سرکوب؛ از جمله فرماندار نظامی تهران در دوره حکومت نظامی، وی ریاست بخش های متعددی از بالاترین رده های ارتش شاه را برعهده داشت.

می شود. افراطی تر از این گروه، "جبهه آزادی بخش ایران" هوشنگ نهاوندی که ۱۰ روز بعد از جمعۀ سیاه استعفا داد، می باشد. وی جانب دار سلطنت مشروطه بوده ولی از همکاری با جمهوری خواهان چه در یک جبهه مقاومت و چه بعد در یک "دولت وحدت ملی" امتناع نمی ورزد. آیا با شاپور بختیار همکاری و تماس دارید؟ لبخند مرموزی زده و می گوید: "ما یکدیگر را ندیده ایم، ولی گروه ها همه با هم در تماس هستند." محل دفتر بختیار در آپارتمان زیبایی در خیابان راسپای به وسیله دو زن جوان (یکی دختر پاکروان) اداره می شود. این دختر هر نوع تماس و رابطه ای را با اعضای رژیم سابق، کمونیست ها، سلطنت طلب ها و مذهبیون قشری تکذیب می کند [و می گوید]: بالعکس، آماده همکاری با همه گروه های دیگر از سوسیالیست ها و لیبرال ها خواهیم بود. مثلاً در همکاری با حسن نزیه امید زیادی داریم. وی هم اکنون در فرانسه به سر می برد. وی می تواند به سابقه مبارزاتی و صداقت خود مفتخر باشد. او می تواند کاندیدای ایدئالی برای مخالفین ضدسلطنتی رژیم کنونی باشد. او ماه ها است که در تلاش تکوین جبهه ای از گروه های مختلف و شخصیت های متفاوت می باشد. "ظاهراً تلاش ساده ای نخواهد بود، زیرا گروه های "جنبش خلق برای آزادی ایران" دست چپی های غیر کمونیست، جمهوری خواهان دمکراتیک آقای بنی احمد و مقدم مراغه ای، تحت عنوان "اتحاد برای آزادی" حاضر به همکاری با نزیه بوده ولی تمایلی به همکاری با بختیار ندارند، زیرا وی را بسیار نزدیک به رژیم شاه می دانند.»

این نشریه فرانسوی زبان سپس چنین ادامه می دهد:

«در پس همه این گفت و گوهایی که دنیای کوچک خارج نشینان را مهیج می کند، روابط و پیوندهای محکم تری به چشم می خورد: نظامیان فراری، تماس های محکمی با عوامل ارتش در ایران دارند. این ارتشیان خواه سلطنت طلب، خواه بختیارست یا جمهوری خواه باشند در درجه اول نظامی هستند و گفت و شنوهای سیاسی از حوصله ایشان خارج است و بیش از پیش خود تشکیل جلسه می دهند تا طرح "پیروزی" قطعی را بریزند. برای نظامیان بروز جنگ داخلی اجتناب ناپذیر است، زیرا مردم بیش از همیشه در موافقت و مخالفت نسبت به رژیم جمهوری اسلامی متفرق هستند و باید این تفرق شدیدتر شود تا امکان مداخله فراهم آید. ماه هاست ژنرال اویسی بین نیویورک، پاریس، عراق در سفر است. نیروهای وی در خط مرزی عراق درگیر مبارزه با نیروهای [آیت الله] خمینی هستند و با همدستی عوامل داخلی خود لوله های نفتی زیادی را منفجر می سازند. نیروهای نظامی دیگری که جانب دار بختیار هستند در عراق مستقر هستند. بختیار تا به حال، ۵ بار با اویسی ملاقات کرده [است]. خود بختیار مدعی است که "این ملاقات ها را برای بی اعتبار کردن وی ترتیب داده و ساخته اند. نیروهای نظامی، ایرانیانی هستند که جانب دار

من هستند، ولی از من دستور نمی گیرند، زیرا مخالف کودتای نظامی هستم، به خصوص اگر اویسی سردمدار کودتا باشد؛ گرچه شخص مفیدی است، ولی شهرت بدی نزد مردم دارد." شاید به همین دلیل است که وی [بختیار] اخیراً با تیمسار آریانا نظامی که در سال ۱۹۶۹ کنار گذاشته شد تماس هایی را ترتیب داده. وی روابط حسنه ای با جانب داران شاه دارد و جمهوری خواهان نیز می توانند بدون ازدست دادن اعتبار خود با او همکاری کنند. آریانا اخیراً قوای پنج گانه نظامی درست کرده (نیروی زمینی، هوایی، دریایی، ژاندارمری و شهربانی). برنامه [بختیار] "ترکیب دولت وحدت ملی تحت مدیریت ارتش و پس از برقراری نظم، نظرخواهی از مردم برای قانون اساسی جدید" [می باشد]. ولی چگونه می توان به این هدف رسید؟ [بختیار می گوید:] "مخالفین بسیار خوش بین هستند. ما در حال تحکیم وحدت در داخل و خارج هستیم. هرروز رژیم [آیت الله] خمینی دشمنان بیشتری برای خود می سازد. مخالفت عمومی شکل خواهد گرفت. این مخالفت را نیروهای ما در داخل به تکوین خواهند رساند و پس از آماده شدن زمینه، نیروهای مستقر در مرزها وارد عمل خواهند شد. این اقدام در چهار ماه آینده یا هشت ماه آینده و یا... به وقوع خواهد پیوست. در حال، این زمان بسیار دور نیست." (۱)

۱

موضوع انتخاب نخست وزیر همچنان در هاله ای از ابهام فرومانده است و در فضای پرتنش سیاسی کشور، هیئت بررسی صلاحیت نخست وزیر، به ناچار کار خود را با تأنی و کندی به پیش می برد. بنی صدر که یک فهرست ۱۴ نفری را برای بررسی صلاحیت آنها به این هیئت پیشنهاد کرده است، امروز در نامه ای خطاب به هیئت بررسی صلاحیت نخست وزیر، نکاتی را که ظاهراً هنوز باعث نگرانی و اصرار اوست، گوشزد می کند. در این نامه آمده است:

«به نظرم رسید یک احتمال را به اطلاع شما برسانم و آن اینکه به نظر من آنها که طرح سقوط جمهوری را تهیه و با سماجت به اجرا گذاشته اند بنای کارشان بر ایجاد اختلاف است و طرحشان این است که نگذارند هیچ شخصیتی که بتواند همکاری و هماهنگی به وجود بیاورد نخست وزیر شود. تا که میان مجلس و رئیس جمهوری و احتمالاً امام مخالفت و ناسازگاری قطعی بشود و به ترتیب زیر عمل کرده اند: ۱. کسانی را که فکر می کرده اند با رئیس جمهوری هماهنگی کامل دارند از دو ماه [پیش] به این طرف از روی قرار و قاعده کوبیده اند و می کوبند. [نمونه اش] سلامتیان و نوبری. ۲. کسان دیگری در کار آمدند که باز بنای هماهنگی داشتند؛ آنها را هم کوبیدند: حبیبی و سبحانی. ۳. بعد نوبت به اعضای حزب جمهوری یا نزدیکان آنها رسید که باز امکان همکاری با آنها بود؛ آنها را هم کوبیدند: کلانتری و میرسلیم. بنابراین کار را ادامه خواهند داد تا جایی که تنها

ص: ۲۲۸

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از مجله نوول ابسرواتور، ۱۸ اکتبر ۱۹۸۰، به قلم کنیز مراد.

نامزدهایی باقی بمانند که تن به همکاری نمی دهند و همکاری با رئیس جمهوری را "سازش کاری" می شمارند. می دانند که رئیس جمهوری مسئولیت این طور اشخاص را نخواهد پذیرفت. فکر کرده اند نزد امام بروند که حالا که رئیس جمهوری مسئولیت نمی پذیرد خود شما تأیید کنید؛ و امام این کار را بکنند؛ در نتیجه اختلاف کامل میان رئیس جمهوری با امام و مجلس بشود و مقدمات سقوط فراهم گردد. باتوجه به این طرح (ولو فرضی) باید اشخاص با حسن نیت عمل کنند که نقشه (ولو فرضی) به عمل نیاید. بنابراین به اطلاع شما می رسانم: ۱. در فهرست ۱۴ نفری، آقای سلامتیان را از آن جهت آورده ام که آقایان به وضع او برسند، وگرنه به خلاف تصور آنها که زحمت کوبیدن او را به خود دادند، در اوضاع فعلی معرفی او بی وجه است. می خواستم و می خواهم عده ای باخدا تحقیق کنند و کشور بیچاره ما را از این بیماری مهلک که لجن مال کردن استعدادها است رها کنند. ۲. آقایان ممکن است هر ۱۴ تن و یا بیشتر از آن را صاحب صلاحیت تشخیص بدهید؛ در این صورت کار ساده می شود و من می توانم به ترتیبی که هماهنگی کامل به وجود بیاید عمل کنم. ۳. ممکن است عده ای را صاحب صلاحیت تشخیص بدهید (و البته با ذکر دلیل) اگر این عده همان دو سه نفری باشند که همکاری با آنها ممکن نیست، من تا بتوانم افراد دیگری را به شما معرفی خواهم کرد که حتی المقدور بن بست پیش نیاید. ۴. برای تشخیص صلاحیت از اعضای شورای انقلاب مدد بگیرید، به خصوص آقایان مهدوی کنی و دادستان کل که حاضر نشدند نمایندگی مرا بپذیرند، اما قبول کردند که طرف شور قرار بگیرند. ۵. خود من نیز آماده ام هرگونه توضیحی بخواهید از جمله درباره علت همکاری و یا علت عدم امکان همکاری را بدهم. توفیق شما را از خداوند مسئلت می کنم.

ابوالحسن بنی صدر، ۹ مرداد ۱۳۵۹، (۱)

۱

با اینکه یک هفته از جلسه جنجالی پنجشنبه گذشته مجلس شورای اسلامی می گذرد، حواشی پس از آن علاوه بر اینکه بر این فضای متشنج می افزاید، به نوبه خود، انعکاسی از وضعیت سیاسی کشور است. در این ارتباط، نامه سرگشاده حجت الاسلام محمدجواد حجتی کرمانی به رئیس مجلس و مصاحبه حجت الاسلام محلاتی دو تن از نمایندگان مردم در مجلس شورای اسلامی، که در کیهان امروز به تفصیل آمده است فضای سیاسی حاکم بر دو جناح مطرح کشور را تبیین می کند.

حجتی کرمانی در بخشی از نامه خود ضمن دفاع از خویش در مقابل برچسب هایی که در مجلس و خارج از آن به ایشان زده می شود، خود و اکثر نمایندگان فعلی مجلس را جزو افراد منفردی که در خط امام هستند دانسته و خطاب به رئیس مجلس چنین می نویسد:

ص: ۲۲۹

«... چنان که بارها و بارها ملاحظه کرده ایم آراء [مجلس] برحسب تشخیص "افراد" و تابع جوی است که فرد یا گروهی بتواند این "جو" را بسازد (تصویب اعتبارنامه های بسیار متعارض و ناهماهنگ معزی، غضنفرپور و آیت...). کسانی که در مجلس و بیرون مجلس، حزب جمهوری اسلامی را حاکم بر مجلس می پندارند، این تصور درستی نیست، ولی آنچه درست است این است که در بسیاری از موارد "جو" به وسیله دوستداران شما و حزب شما ساخته می شود...»

و این را نمی توان برای شما و حزب جمهوری اسلامی گناهی به شمار آورد زیرا که هر گروهی سعی می کند نظر خود را که مطابق صلاح مملکت و اسلام می داند به دیگران بقبولاند. سخن در نحوه عمل است نه نفس عمل. ... هاشمی، برادرم! سخن در این نیست که ما اسلام اصیل نه شرقی، نه غربی و پیراسته از هر گونه التقاط را می خواهیم و باید این اسلام در کشور ما و من جمله در مجلس ما حاکم باشد. سخن در این نیست که... سخن در این است که شما با این طرز عملتان دارید نزدیک ترین افراد به خود را نیز از خود طرد می کنید. این شد سیاست که کسانی مثل آیت الله انواری پس از متجاوز از ۱۲ سال زندان بدان گونه که در روزنامه ها خواندید از وضع مجلس به ستوه آید و استعفا دهد و شما به جای آنکه به درددل او برسید، بیایید در مجلس دکتر یزدی را دراز کنید که چرا عکس "متبسم" آقای انواری را در صفحه اول چاپ کرده اید؟ یا آقای شجاعی، نماینده زنجان، را غیابی محاکمه کنید که چرا در استعفانامه خود، مجلس را "تضعیف" کرده است؟ من به حق می گویم و این را اداء حق نسبت به بالغ بر یک میلیون و چهارصد هزار رأی دهنده به خود می دانم که بگویم شما خودتان بیش از هر کس (با محاسبه مقامی که دارید) مجلس را تضعیف می کنید. وی سپس با بیان نحوه برخورد و شیوه اداره مجلس توسط آقای هاشمی در اوایل کار مجلس و تعریف از آن، به نحوه برخورد وی در روز پنجشنبه پیش انتقاد کرده و می نویسد: «ولی در جلسه پنجشنبه که پرونده آقای "آ" مطرح بود و طبعاً مسئله نوار پیش آمد و بقیه قضایا... شما در چنگ رعایت آیین نامه گرفتار آمدید و توجه نکردید که اگر رأی گیری آن روز همان گونه که خودتان گفتید حساس است پس چه بهتر از همان آیین نامه استفاده می کردید و با نامه ۱۵ نفر از نمایندگان رأی گیری مخفی می شد و مجلس طبق نظر آقای "آ" به آن مقابله شدید نمی افتاد.» (۱)

ص: ۲۳۰

نماینده امام در سپاه پاسداران و نماینده محلات در مجلس شورای اسلامی، در مصاحبه خود با خبرگزاری پارس (۱) درباره علت رأی مخالف خود به اعتبارنامه دکتر حسن آیت، گفت: «مخالفت من با آیت از این جهت است که ایشان با فرمان امام مخالفت کردند و به ملت هم توهین کرده اند و باید عرض کنم باینکه امام مقرر فرمودند که همه نیروها در کنار هم قرار بگیرند و از هر نوع اختلافی پرهیز کنند، ایشان برنامه هایشان برنامه اختلاف انگیز بوده و همیشه دست به یک کارهایی می زنند که اساس جمهوری اسلامی را متزلزل می سازد. به یاد دارید که در انتخابات ریاست جمهوری، جامعه روحانیت مبارز تهران جناب آقای بنی صدر را کاندید نمود و در آن مورد با حزب جمهوری اسلامی اختلاف نظر پیدا کرد. این اختلاف قهری است و گاهی پیش می آید. در خلال مبارزه انتخاباتی مواجه شدیم با افرادی از حزب جمهوری اسلامی که از مبارزات اصولی و انسانی خارج شده و دست به یک سلسله خرابکاری، تهمت های نابجا به آقای بنی صدر زدند. حتی چند نفر از آنان به جلسه روحانیت مبارز آمده و آنجا اتهامات زیادی به آقای بنی صدر وارد آوردند. بالاخره انتخابات تمام شد و آقای بنی صدر پیروز شدند. ... متأسفانه در حزب جمهوری اسلامی عناصر معدودی وجود داشتند که به هیچ وجه حاضر نبودند امر امام را اطاعت نمایند و همچنان به خط مشی انحرافی خود ادامه دادند و از جمله آقای آیت بود که در مقام این بود که اختلافات زمان آیت الله کاشانی و مصدق را تجدید نموده و مکرر اعلام کرد که این راه را ادامه خواهد داد. تا آنجا که آقای آیت و دکتر محمود کاشانی همفکر ایشان به کاشان می روند و در آنجا آقای آیت ضمن سخنرانی برخلاف امر امام بزرگ ترین اهانت را به رئیس جمهور و ملت ایران نمودند. ...» (۲)

ص: ۲۳۱

۱- خبرگزاری پارس، تنها به انتشار بخش هایی از این مصاحبه اکتفا کرده است. ر.ک: خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، ۱۳۵۹/۵/۱۲، صص ۱ و ۲، از تهران، ۱۳۵۹/۵/۱۱.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۵/۹، ص آخر.

در روند روبه گسترش روابط عراق با غرب، روابط هسته ای و نظامی با کشورهای غربی، به ویژه فرانسه، جایگاه ویژه ای دارد و در پی آن، عراق به دنبال جایگاه تازه خود در منطقه می باشد. در این زمینه، نشریه انگلیسی زبان کریستین ساینس مانیتور امروز در مقاله ای، به بررسی و تحلیل مسائل مذکور پرداخت. در بخشی از این مقاله آمده است:

«فرانسه بر آن است تا دو رآکتور اتمی و آزمایشی و مقدار قابل توجهی اورانیوم غنی شده با درجه ای که برای ساخت سلاح های هسته ای به کار می رود، به عراق بفروشد. فرانسه این فروش را علی رغم ادعاهای اسرائیل مبنی بر اینکه این اقدام منجر به بروز جنگ هسته ای در خاورمیانه می شود انجام می دهد، زیرا عراق دومین تأمین کننده نفت فرانسه بعد از عربستان و سومین شریک تجاری فرانسه بعد از ژاپن و آلمان غربی است. فروش های نظامی فرانسه به عراق مجموعاً بیش از ۵/۱ میلیارد دلار است که شامل فروش یک حصار الکترونیکی پیشرفته برای مرز عراق، موشک های زمین به زمین پلوتن [pluton] و قراردادی برای تکمیل بمب افکن میراژ ۴۰۰۰ به طور مشترک با نیروی هوایی فرانسه می باشد. امریکا که مایل است عراق به عنوان یک نیروی تثبیت کننده در خاورمیانه جانشین ایران شود، از اعتراض به فروش های هسته ای فرانسه به عراق خودداری کرده است. اورانیوم فروخته شده به عراق دارای غنای ۹۳ درصد می باشد. اورانیوم سلاح های اتمی دارای غنای ۹۷ درصد می باشد؛ البته ۹۳ درصد هم برای یک بمب کافی است. فرانسه سعی می کند که یک سیستم جایگزین به نام کارامل که از اورانیوم غنی شده ۷ درصدی استفاده می کند، به عراق بفروشد. عراق نمی تواند از کارامل برای یک بمب استفاده کند. فرانسه اعلام کرده است که کنترل های بین المللی مانع از آن می شود که عراق از اورانیوم برای مقاصد نظامی استفاده کند. اقدامات عراق تحت نظارت آژانس بین المللی اتمی و حدود ۱۰۰ تکنسین فرانسوی خواهد بود. عراق نیز معاهده منع گسترش سلاح اتمی [NPT] را امضا کرده است.»

کریستین ساینس مانیتور سپس به روابط اتمی عراق با سایر کشورهای غربی می پردازد و می افزاید:

«عراقی ها مانند پاکستانی ها منابع خرید اورانیوم را متنوع کرده اند. در ژانویه آنها قراردادی با برزیل برای تهیه اورانیوم، کمک به آموزش تکنسین ها و کمک به کشف اورانیوم در عراق امضا کردند. برزیل که ۴۰ درصد نفت خود را از عراق وارد می کند از این قضیه بسیار خوشحال بود. ایتالیا که ۲۰ درصد نفت خود را از عراق وارد می کند نیز قراردادی برای تحویل چهار مرکز تحقیقات هسته ای به قیمت ۵۰ میلیون دلار امضا کرده است. پرتغال نیز در قراردادی که مارس گذشته امضا شد، با تحویل مقادیری اورانیوم غنی شده توافق کرده است. تنها کسی که از این موضوع احساس خطر می کند، اسرائیل است که پیش بینی می کند عراق تا سال ۱۹۸۵ توان بالقوه ساخت بمب اتمی را دارا باشد. در آوریل ۱۹۷۹، یک گروه کماندوی هفت نفره، مدار خنک کننده دو رآکتوری را که فرانسه برای عراق ساخته بود، منفجر کردند و وزارت اطلاعات عراق مسئولیت این حادثه را متوجه موساد، سازمان اطلاعات اسرائیل، دانست. در ۱۶ ژوئن امسال، یحیی مشاد، رئیس برنامه های اتمی عراق در پاریس کشته شد. فرانسوی ها در حال حاضر

سرگرم آموزش ۱۵ تکنسین عراقی در تأسیسات هسته ای خود در ساکلی [Saclay] هستند. برای اسرائیل که تصور می رود بیش از ۱۰ بمب اتمی داشته باشد همه آنها چندان مایه آرامش نیست، چراکه این فرانسوی ها بوده اند که به اسرائیل کمک کرده اند تا تأسیسات هسته ای تحقیقاتی خود [را] در دیمونا، حدود ۲۰ سال پیش، ایجاد کنند.»(۱)

ضمیمه گزارش ۱۰۸: گزارش سپاه پاسداران مستقر در بانه از طرح کلی عملیات پاک سازی

سپاه پاسداران مستقر در بانه، گزارش کلی عملیات روز ۹ مرداد ۱۳۵۹ را ارائه داده است. در بخشی از این گزارش آمده است:

«عملیات توسط سپاه و ارتش و یک تیم از واحد نیروی مخصوص انجام شد. نیروهای شرکت کننده در عملیات عبارت اند از: ۱. ۴۵ نفر سرباز و درجه دار و یک افسر به انضمام ۵ خودرو با راننده از لشکر ۲ مرکز مستقر در بانه؛ ۲. ۵۰ نفر از برادران سپاه به انضمام یک دستگاه سیمرغ و یک قبضه کالیبر ۵۰؛ ۳. یک دستگاه نفربر به اتفاق یک سرباز از ستون قزوین مستقر در بانه؛ ۴. یک فروند هلیکوپتر کبرا و یک فروند هلیکوپتر ۲۱۴ از هوانیروز.

نحوه عملیات: ابتدا به آبادی آرموده رفته و آنجا را محاصره کردیم. بعد از یک درگیری کوتاه مدت، یک نفر مسلح ضدانقلاب دستگیر و ۲ نفر نیز کشته شدند. ضدانقلابیون سپس به طرف گرماب و بلکه متواری شدند. یک دستگاه اسکورپین نیز در آنجا استتار شده بود. سپس به طرف آبادی بلکه واقع در ۳۵ کیلومتری بانه و نزدیک مرز حرکت کردیم. در فاصله ۱۵۰۰ بالای آبادی خمپاره انداز را برپا و تعداد ۵۰ گلوله خمپاره به پایگاه های آنها که توسط هلیکوپتر راهنمایی می شدیم شلیک کردیم. بعد یک گروه از برادران پاسدار با یک دستگاه نفربر به ابتدای آبادی رفته و پس از یک ساعت درگیری و دادن یک نفر زخمی برگشتند. عملیات با موفقیت انجام شد. در بازگشت بعد از طی ۳ کیلومتر از راه، به کمین آنها برخوردیم که بعد از ۲۵ دقیقه نبرد، کمین شکسته شد. در این درگیری یک سرباز و یک برادر پاسدار زخمی و یک درجه دار از لشکر ۲ به نام گروهان یکم عرب شهید شد. ضمناً یک تفنگ برنو و یک سرپر و حدود ۷۰ فشنگ برنو از آنها بر جا ماند. از تعداد تلفات ضدانقلاب اطلاع دقیقی در دست نیست، ولی بیش از ۱۰۰ کشته و زخمی داده اند. این عملیات ضربه محکم و کوبنده ای بود چون ما درست مرکز تجمع آنها و سنگر اصلی شان را درهم کوبیده ایم. در نتیجه این عملیات باعث شد که جو کلی منطقه تغییر کند و نیروهای ضدانقلاب به شدت روحیه خود را از دست داده اند.»(۲)

ص: ۲۳۳

۱- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، "زمینه سازی و آغاز تهاجم"، ج ۱، پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس - مرکز ملی اسناد، گروه مترجمان، ۱۳۸۷، ص ۲۱۱، مترجم جعفر بختیاری.

۲- سند شماره ۳۶۶۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۵۲، از سپاه پاسداران مستقر در بانه، به فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، ۱۳۵۹/۵/۱۱.

گام های نه چندان بلند، اما متوالی امریکا و عراق در جهت نزدیکی دولت های دو کشور که عمدتاً مربوط به دشمنی مشترک آنان با ایران است، بازهم برداشته شد.

به نوشته وال استریت ژورنال: «وزارت خارجه امریکا اعلام کرد: "شرکت جنرال الکتریک مجاز خواهد بود که ۸ موتور جت را برای نصب در کشتی های جنگی سفارشی عراق که ایتالیا در حال ساخت آن است، بفروشد." این قرارداد فروش ۲/۱۱ میلیون دلاری، از نوع غیرنظامی می باشد و مورد مخالفت بعضی از اعضای کنگره قرار گرفت. زمانی که دولت کارتر آن را در ژانویه گذشته تصویب کرد، وزارت امور خارجه بازنگری این قرارداد را پذیرفت. وزارت امور خارجه روز گذشته اعلام کرد به این نتیجه رسیده است که لغو این اجاره نامه به نفع سیاست کلی خارجی کشور نمی باشد.» مطابق همین گزارش، «یک منبع دولتی در پنتاگون گفت: "عراق بهتر است به جای شوروی تجهیزات نظامی خود را از غرب تهیه کند. با این وجود، دولت همچنان عراق را در لیست کشورهای حامی تروریست بین المللی قرار می دهد." این موتورها در ۴ فروند فریگیت نصب می شود که در خلیج فارس مستقر خواهند شد و اصولاً در راستای مقابله با قدرت نیروی دریایی ایران به کار می روند.»^(۱)

مطالب فوق صرفاً یک سری مطالب روزنامه ای نیست، در تأیید آن می توان به گفتار امروز بخش عربی رادیو امریکا اشاره کرد: «... دولت ایتالیا توضیح داده است که مسئله فروش این وسایل رزمی به دولت عراق از دو جنبه برایش اهمیت دارد: نخست اینکه ایتالیا مقادیر زیادی از نفت موردنیازش را از عراق تأمین می کند و دوم، ایتالیا برای بازاریابی در کشورهای مختلف کمال اهمیت را قائل است. مقامات ایتالیایی اضافه کرده اند که عراق می تواند در صورت خودداری امریکا و ایتالیا از فروش این موتورها، آنها را از کشورهای دیگر خریداری نماید؛ پس بهتر است

ص: ۲۳۵

۱- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات؛ "زمینه سازی و آغاز تجاوز"، ج ۱، ص ۲۱۴، وال استریت ژورنال، ۱/۸/۱۹۸۰، مترجم مهدی رنجبران.

به این نکته توجه شود که عراق تاکنون از نظر نیازمندی های نظامی و غیرنظامی خود تنها بر شوروی تکیه داشت و اکنون این فرصت را نباید از دست داد و روی عراق را از بازارهای اروپای غربی برگرداند.» رادیو امریکا در پایان می افزاید: «مقامات امریکایی درعین حال تأکید کرده اند که فروش این موتورها و ناوچه ها به دولت عراق، این واقعیت را تغییر نمی دهد که عراق از نظر دولت امریکا هنوز در لیست کشورهای قرار دارد که از عملیات ایجاد آشوب و ترور در سطح بین المللی حمایت می کند و این مسئله هرگز بدان معنی نیست که امریکا فعالیت های عراق را برای ایجاد بلوا و آشوب و ایجاد محیط ترور، فراموش کرده است.»^(۱)

۱

در پی انفجار دو روز پیش در نزدیکی سفارت ایران در پایتخت اتریش، که با مشارکت دو دیپلمات عراقی سفارت این کشور در وین روی داد و موجب اخراج آن دو از سوی دولت اتریش شد، امروز نیز در پایتخت آلمان غربی، دو دیپلمات عراقی توسط پلیس برلن غربی بازداشت شدند.^(۲) رادیو لندن به نقل از پلیس برلن غربی گزارش داد:

«این دو دیپلمات عراقی در اقدام برای انفجار یک مرکز جوانان که محل تشکیل کنگره دانشجویان کرد بود شرکت داشتند. پلیس می گوید که مأمورانش مراقب بودند و دیدند که یکی از آنها به نام خالد (خلیل) جابر دبیراؤل سفارت عراق در برلن شرقی یک چمدان پر از مواد منفجره به دیگری داد؛ آن گاه دبیراؤل با یک اتومبیل دیپلماتی به سرعت از آن محل دور شد و پلیس در میان خیابان های برلن به تعقیبش پرداخت. اتومبیل پس از تصادم با چندین اتومبیل دیگر در محلی که پلیس جاده را سد کرده بود توقف کرد. هم دبیراؤل و هم دیپلمات دیگر از قرار

ص: ۲۳۶

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۶، تاریخ ۱۱/۵/۱۳۵۹، صص ۲۳ و ۲۴، رادیو صدای امریکا (بخش عربی)، ساعت ۸:۴۵، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۲- دو هفته پس از بازداشت این دو دیپلمات، در تاریخ ۲۴/۵/۱۳۵۹ خبرگزاری رویتر گزارش داد: مقامات قضایی آلمان غربی امروز گفتند که دولت این کشور از شورای شهر برلن غربی خواسته است دو دیپلمات عراقی را که هفته گذشته در ارتباط با تلاش برای بمب گذاری دستگیر شده اند، بدون محاکمه از آلمان اخراج کنند. خبرگزاری رویتر ضمن نقل این خبر افزود: «این دیپلمات ها که هر دو عضو سفارت عراق در برلن می باشند در روز اول اوت [۱۰/۵/۱۳۵۹] هنگامی که در خارج یک مرکز دانشجویی برلن یک چمدان حاوی مواد منفجره قوی را به شخص ثالثی تحویل می دادند دستگیر شدند. این مرکز دانشجویی محل برگزاری یک کنفرانس دانشجویان کرد بود و مأمورین امنیتی در داخل گروهی که با این دو عراقی مرتبط بوده و قصد داشتند این مرکز را منفجر نمایند نفوذ کرده بودند. مقامات امنیتی گفتند که این دو دیپلمات که یکی از آنان به نام خلیل جابر دبیر اول و دیگری به نام حی علی محمود، از مقامات سفارت عراق بودند، به هنگام دستگیری با پلیس به زدوخورد پرداختند. شورای شهر برلین درخواست دولت برای اخراج این دو عراقی را در هفته آینده مورد بررسی قرار خواهد داد.» (روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از خبرگزاری رویتر از برلن غربی، ۲۴/۵/۱۳۵۹).

اطلاع در حین بازداشت شدن با پلیس گلاویز شدند. پلیس می گوید دیپلمات عراقی از برلن شرقی وارد برلن غربی شده بود. (۱) رادیو لندن می افزاید: «حادثه برلن پس از آن روی داده که بمبی برای آسیب رساندن به سفارت ایران در وین کار گذاشته شده بود پیش از موعد مقرر منفجر شد و ۸ نفر را مجروح کرد. دولت اتریش می گوید که مقامات عراقی یک دیپلمات اتریشی را از سفارت آن کشور در بغداد متعاقب اخراج دو دیپلمات عراقی اخراج کرده است.» (۲)

در همین حال، روزنامه تایمز در گزارش امروز خود درباره حادثه انفجار بمب در نزدیکی سفارت ایران در پایتخت اتریش، ضمن نقل چگونگی ماجرا که به اخراج دو دیپلمات عراقی از وین انجامید، نوشته است: «سفارت ایران در وین به عنوان مرکزی برای انجام معاملات ایران با کشورهای خارجی به ویژه کشورهای اروپای شرقی در مورد خرید سلاح، قطعات یدکی، غذا و وسایل صنعتی فعالیت می کند. اتریش در بایکوت نمودن ایران نقشی ایفا نمی کند و خواهان کاهش تنش های فزاینده خاورمیانه در پایتخت خود است.» (۳)

۱

امروز گرچه خطوط مرزی ایران و عراق از آرامش نسبی برخوردار بود، حالت فوق العاده و غیرعادی در آن سوی مرزهای غرب و جنوب غربی همچنان مشاهده می شد و مرزبانان جمهوری اسلامی ایران تحرکات و نقل و انتقالات نیروهای عراقی را زیر نظر داشتند.

«خبرنگار خبرگزاری پارس به نقل از دید بانان پاسگاه های مرزی ایران، گزارش داد که ارتش بعث عراق در ۴۸ ساعت گذشته، دست به نقل و انتقالات وسیعی زده و نیروهای جدیدی در طول نوار مرزی ایران از سومار تا باویسی و از گله متمرکز کرده است. از سوی دیگر، جنب و جوشی در منطقه "چهارکلاب" عراق که پایگاه عوامل مزدور بعث عراق، سردار جاف و سایر مزدوران است به چشم می خورد.» (۴)

یک گزارش نظامی دیگر با ارزیابی "صحت دارد"، حاکی است: «عراق نیروهای گارد مرزی خود را، که برخی به تازگی تشکیل شده اند، به استعداد ۳۳ گردان در مناطق مجاور مرزی از جمله خانقین و نفت خانه [مقابل قصر شیرین]، زرباطیه، حارثه و زیبر [در بصره]، قلعه دیزه [مقابل سردشت]، پنجوین [مقابل باشماق]، (۵) رواندوز، موسی کاظم، اربیل، عماره، باطونه، منطقه میرگه، کرکوک، دهوک و سلیمانیه [مقابل سردشت] مستقر ساخته است.» (۶)

ص: ۲۳۷

- ۱- همان، ص ۱۲، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۰/۵/۱۳۵۹؛ و - همان، ص ۱۳، رادیو اسرائیل (عربی)، ساعت ۲۰، ۱۰/۵/۱۳۵۹.
- ۲- همان، ص ۱۲، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۰/۵/۱۳۵۹.
- ۳- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات؛ "زمینه سازی و آغاز تهاجم"، ج ۱، ص ۲۱۵، مقاله تایمز به قلم سومترمن، ۱/۸/۱۹۸۰، مترجم مهدی رنجبران.
- ۴- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار خبرگزاری پارس، ۱۰/۵/۱۳۵۹.
- ۵- دهی از دهستان تیلکوه بخش دیواندره شهرستان سنندج، واقع در ۵۴ کیلومتری شمال غربی دیواندره. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.
- ۶- سند شماره ۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به فرمانده تیپ ۲، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

در این حال، ارتش عراق در مناطق مجاور مرزی همچنان دست به تحرک، مانور و تمرینات نظامی و جنگی می زند؛ به طوری که «مانور تعدادی از یگان های وابسته و تحت امر لشکر ۷ پیاده ارتش عراق که از حدود یک ماه قبل آغاز شده است، همچنان در منطقه سیدصادق و حلبچه عراق [مقابل نوسود] ادامه دارد.»^(۱) همچنین، بنا به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در ساعت ۸ امروز، تعدادی خودرو جیب و گاز ارتشی که حامل افراد نظامی بودند از پاسگاه شلمچه کشور عراق به طرف نخلستان قسمت جنوب غربی پایگاه دریایی خرمشهر رفت و آمد داشته و یک گروه نیز در مقابل پاسگاه شلمچه ایران گمارده اند.^(۲)

علاوه بر نقل و انتقالات و تحرکات نظامی ارتش عراق در مناطق مجاور مرزی، مقامات امنیتی و اطلاعاتی برخی یگان های ارتش عراق نیز به دلیل حملات مکرر نیروهای معارض کرد عراقی، به طور مکرر اعلام آماده باش کرده و خبر از حملات گروه های معارض می دهند. از جمله در همین خصوص، «مقامات امنیتی و اطلاعاتی تیپ ۹۹ احتیاط عراق مدعی اند که اخیراً یک گروه مسلح از طرف داران [جلال] طالبانی مجهز به سلاح های برنو، کلاشینکف و آر.پی.جی. ۷ به قریه تپه از توابع قره داغ در استان سلیمانیه حمله نموده که پس از یک درگیری و ایجاد خسارات و تلفات، متواری شده اند.» همچنین، مقامات امنیتی عراق مدعی شده اند که اخیراً گروه هایی از افراد شورشی (عراق) وارد قراء مرزی منطقه سلیمانیه شده و قصد دارند در فرصت های مناسب به یگان های عراقی حمله کنند.^(۳)

از سوی دیگر، امروز سپاه یکم ارتش عراق با ابلاغ یک نامه سری و فوری به نیروهای تحت امر از جمله تیپ ۳۹ پیاده، مدعی شده است که «دشمن [نیروهای ایران] قصد دارد از دو محور حمله کند: محور اول، به منطقه ماووت - قلعه دزه در منطقه اولاغلر به طرف دوکان و محور دوم، از کوه قندیل به طرف قلعه دزه با شرکت گروه های خرابکار [گروه های معارض کرد عراقی]»^(۴)

در همین حال، منابع ایران از بعضی درگیری های جزئی و سرپیچی از دستورها در ارتش عراق گزارش می دهند که به سرعت تحت کنترل درآمده و به شدت با آنها برخورد می شود. از جمله «تعداد ۸ نفر از افسران جزء و درجه داران عراقی قرار است در آینده نزدیک به علت سرپیچی از دستورات فرماندهان در دادگاه انقلابی بغداد محاکمه شوند.»^(۵)

۱

در کنار تحرکات مرزی و آمادگی روزافزون ارتش عراق در مرزهای غربی و جنوب غربی، عوامل وابسته به عراق با حمایت قاطع این کشور، در داخل مرزهای جمهوری اسلامی همچنان به تحرکات و فعالیت های خود ادامه می دهند. گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان

ص: ۲۳۸

۱- سند شماره ۲۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲)، به فرماندهی تیپ ۲، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۴۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۲۶۲۹۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نامه سری و فوری سپاه یکم ارتش عراق، ۲۲/۴/۱۳۵۹، که در تاریخ ۱۰/۵/۱۳۵۹ به این یگان ابلاغ شده است.

۵- سند شماره ۲۱۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به فرماندهی تیپ ۲، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

حاکی است که امروز «از طریق مرکز قرارگاه شرطه الزیادیه روبه روی نهر عبود، حوزه گروهان ژاندارمری آبادان ۴ نفر از اعضای جبهه آزادی بخش عرب به نام های صدام حامد، عبدالرضا یوسف، علی الزویدات و حسین نام به ایران وارد و پس از یک شب، ۲ نفر از آنان به نام های صدام حامد و عبدالرضا یوسف از همان راه مجدداً به کشور هدف [عراق] مراجعت و ۲ نفر دیگر... در خاک ایران مانده اند.» (۱)

همچنین، گزارش هنگ سوسنگرد نیز از تحرکات عوامل وابسته به عراق در این ناحیه خبر می دهد. در این مورد گزارش پاسگاه ساسان حاکی است:

«در ساعت ۰۴:۵۰ مورخه جاری، مأمورین گشت پاسگاه در حاشیه هورالعظیم صدای یک فروند قایق موتوری را در پانصد متری جنوب پاسگاه، شنیده که بلافاصله کمین می نمایند و به محض رسیدن قایق مزبور به کنار هور، مأمورین به سرنشینان قایق ایست داده که به طرف مأمورین تیراندازی [می کنند] در تیراندازی متقابل مأمورین، یکی از سرنشینان [قایق] به نام جواد قربانی... با یک قبضه اسلحه کلاشینکف... با پنج خشاب فشنگ... و یک قبضه اسلحه کمری... دستگیر و بقیه با استفاده از تاریکی شب فرار می نمایند...» (۲)

۱

امروز، علاوه بر یک درگیری شدید، چند تحرک ایدایی نیز در مناطق مختلف کردستان رخ داد. طبق گزارش ستاد عملیات غرب کشور، امروز در عملیات پاک سازی جاده مریوان، ۱۲ نفر از نیروهای خودی به شهادت رسیدند. (۳) گزارش دیگری حاکی است که در روز جاری به سوی پادگان بانه تیراندازی شده است. مرکز فرماندهی سپاه خواهان تفصیل گزارش این حمله از سپاه سنندج شده است. (۴) همچنین گزارش ژاندارمری حاکی است که شب هنگام ضدانقلابیون در سقز به سمت مقر سپاه پاسداران تیراندازی کرده اند که متقابلاً نیروهای انتظامی مستقر در منطقه به این اقدام آنان پاسخ داده اند. (۵)

۲

بجز مناطق کردنشین که وضعیت خاص خود را دارد و بخش عظیمی از نیروها و امکانات کشور صرف مقابله با ناآرامی های آن مناطق می شود، در دیگر نقاط کشور نیز تقریباً به طور روزانه، تحرکات و ناآرامی هایی بر اثر برخوردهای مربوط به گروه های مختلف بروز می کند که گرچه در مقایسه با مناطق کردنشین، جزئی می نماید، به هر حال وضع عادی را برهم می زند.

مهندس جعفری فرماندار جدید آمل، در پایان نماز جمعه این هفته در سخنانی به پاک سازی

ص: ۲۳۹

۱- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اخبار برون مرزی استانداری خوزستان، شماره سریال ۲، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲)، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۷۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به تهران، ت - ف - ژا (رکن ۳)، دایره امنیت، برابر گزارش گروهان ژاندارمری هوزگان (هویزه)، مستند به گزارش پاسگاه ساسان، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۶۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۱۰، از ستاد عملیات غرب کشور به ستاد عملیات (مرکز فرماندهی)، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۱۱۴۸۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج ۲، از مرکز فرماندهی به سپاه سنندج،

۵- سند شماره ۴۰۹۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، شماره ۶، ۱۱/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

کامل عوامل ضدانقلاب در ادارات اشاره کرد و گفت این کار به زودی شروع خواهد شد و کارگروهی تحت عنوان پاک سازی در اسرع وقت این عوامل ناباب را از کلیه ادارات پاک سازی خواهد کرد، وی افزود: یک هفته به گروه هایی از جمله مجاهدین خلق (منافقین) و چپی ها مهلت می دهیم تا دکه ها و وسایل خود را جمع آوری کنند، در غیر این صورت پیشاپیش مردم حرکت و تمام وسایل آنها را جمع آوری خواهیم کرد.^(۱)

در این حال، به گزارش خبرگزاری پارس، «سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ساری اعلام کرد که ۴ تن از جوانان هوادار مجاهدین خلق [منافقین] را به اتهام برهم زدن نظم یک مجلس سخنرانی، توهین به روحانی سخنران و ایجاد آشوب و درگیری بازداشت کرده است. ... هم اکنون (ساعت ۱۸:۴۵ دقیقه) چند تن از مادران و خویشان بازداشت شدگان در مقابل سپاه پاسداران ساری اجتماع کرده و خواستار آزادی آنها هستند.»^(۲)

در شهرستان اهر نیز درگیری مشابهی میان هواداران برخی گروه ها از جمله سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و نیروهای سپاه رخ داد. برابر گزارش شهربانی تبریز: «ساعت ۹:۳۰ امروز، عده ای در حدود ۴۰ نفر از اعضای خانواده دستگیرشدگان به منظور اعتراض به دستگیری ۱۸ نفر از [هواداران] مجاهدین خلق [منافقین] و چریک های فدایی خلق و حزب توده در محوطه فرمانداری شهرستان اهر متحصن [شدند] که منجر به درگیری جزئی بین اعضای سازمان های فوق و سپاه پاسداران آن شهرستان می گردد. در این درگیری نیز تعداد ۱۲ نفر دستگیر شدند. وضعیت شهر فعلاً آرام [است] و احتمال درگیری می رود.» به گزارش سپاه اهر، امروز یک درگیری دیگر نیز در این شهرستان رخ داد که بدون هیچ گونه خسارت و خطری تمام شد. در درگیری های امروز اهر حدود ۴۰ نفر دستگیر شده اند که توسط دادستان انقلاب این شهر بازجویی می شوند.^(۳)

۱

در شرایط فعلی، از نظر غالب نیروها و عناصر هوادار نظام و مطابق آنچه در بیشتر محافل مذهبی سیاسی مطرح است، "آیت الله دکتر بهشتی" عضو شورای انقلاب، رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، شخصیتی است با قوت های چشمگیر و بعضاً منحصر به فرد. وی نه تنها در امور سازماندهی تشکیلات، مدیریت و اجرا، بلکه از جنبه های معنوی، روحانی و علمی نیز درخور توجه ویژه است. با توجه به همین نکات است که صرف نظر از دعوا و نزاع میان دو جریان رقیب حاکم بر کشور، شخصیت بهشتی همواره آماج پیکان تبلیغات زهرآگین گروه های مخالف از جمله مجاهدین خلق (منافقین) قرار می گیرد.

ص: ۲۴۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از آمل.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۶، تاریخ ۱۱/۵/۱۳۵۹، ص ۱، ساری - خبرگزاری پارس، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

در این میان رسانه های غربی نیز، البته با ادبیاتی متفاوت، به این تحرکات دامن می زنند. خبرگزاری یونایتدپرس، اختلاف دو جریان مزبور در ایران بر سر انتخاب نخست وزیر را بهانه ای برای حمله به بهشتی قرار داده است. در بخشی از این گزارش آمده است:

«در گزارش هایی که از تهران به پاریس رسیده، آمده است که آیت الله بهشتی، رهبر حزب جمهوری اسلامی ایران، به ابوالحسن بنی صدر اولتیماتوم داده است که نامزد او برای احراز مقام نخست وزیری را بپذیرد و گرنه با احتمال به برکناری روبه رو خواهد شد. بهشتی بعد از آیت الله خمینی نیرومندترین مرد ایران است. در این گزارش همچنین گفته شده که آیت الله بهشتی به بنی صدر گفته است اگر درباره نخست وزیر توافق (۱) ادامه یابد موضوع به امام خمینی ارائه خواهد شد. اگر مسئله مداوم انتصاب نخست وزیر به آیت الله خمینی ارجاع گردد ایشان می توانند یا دستور انحلال پارلمان را صادر کنند و یا بنی صدر را از ریاست جمهوری برکنار کنند. تاکنون یازده نفر برای احراز مقام نخست وزیری نامزد شده اند که جلال الدین فارسی از موقعیت بهتری برخوردار است زیرا بهشتی از وی حمایت می کند.»

گزارشگر این خبرگزاری سپس به نقل شایعات روز متوسل شده و ادامه می دهد: «گفته می شود بین طرفین مسامحه ای در جریان است و بهشتی که از قدرت زیاد برخوردار است اگر اولتیماتوم او پذیرفته شود اجازه خواهد داد مشاغل مانند وزارت خارجه و دفاع در کابینه به طرف داران بنی صدر داده شود. ... روز شنبه رسیدگی به گزینش کابینه نخست وزیر و اعضای کابینه به وسیله هیئت ویژه آغاز خواهد شد. در هیئت ویژه پنج عضو پارلمان و فقط یک نفر به نمایندگی از طرف بنی صدر عضویت دارند، بنابراین سلطه حزب جمهوری اسلامی در کمیسیون حتمی خواهد بود.» (۲)

تظاهرات روز یکشنبه گذشته دانشجویان مسلمان ایرانی در مقابل کاخ سفید و حمله پلیس امریکا به آنان و ضرب و شتم و بازداشت تعداد زیادی از دانشجویان دختر و پسر ایرانی، که موجب افزایش تنش در روابط ایران و امریکا شده است، امروز نیز در رسانه های خبری جهان و نیز در محافل ایران، از جمله در نماز جمعه تهران، بازتاب وسیعی داشت.

رادیو صدای امریکا در این باره گفت: «ایرانیان و دانشجویانی که از آیت الله خمینی رهبر مذهبی شان پیروی می کنند و از روز دوشنبه گذشته بر اثر دست زدن به تظاهرات و ایجاد آشوب

ص: ۲۴۱

۱- احتمالاً به اشتباه ترجمه شده و باید «تنازع و اختلاف» باشد.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۶، تاریخ ۱۱/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرگزاری یونایتدپرس از پاریس، اول اوت (۱۰/۵/۱۳۵۹).

در واشنگتن بازداشت شده اند، دست به اعتصاب غذا زده اند. از سوی دادگاه امریکا ۱۹۳ نفر از تظاهرکنندگان که ۲۰ تن از آنان زن هستند متهم به حمله به پلیس و ایرانیانی شده اند که مخالف با رژیم تهران می باشند. یک سخنگوی دولت امریکا در این زمینه اظهار داشت اعتصاب کنندگان غذا جز مواد شکر و آب چیز دیگری را از دوشنبه پیش نخورده اند. ...» (۱)

رادیو لندن نیز در این زمینه گفت: «در واشنگتن مقامات امریکایی در حدود ۲۰۰ نفر از تظاهرکنندگان ایرانی را که از روز یکشنبه تاکنون، در پایتخت ایالات متحده در بازداشت بوده اند به مقامات مهاجرت تحویل می دهند. ... یک مأمور اداره مهاجرت امریکا گفت که بعضی از ۲۰ نفر زنی که بازداشت شده اند حاضر به همکاری نبودند و مأموران پلیس و اداره مهاجرت ناچار شدند به زور آنها را از سلول هایشان بیرون بکشند. وی افزود تظاهرکنندگانی که از معرفی خود امتناع ورزند برای اخراج از امریکا به دادگاه جلب خواهند شد.» این رادیو می افزاید: «گروهی در حدود ۳۵ نفر ایرانی در جلو کاخ سفید اعتصاب غذا کرده اند و این اعتصاب به نشانه اعتراض به خشونت پلیس به هنگام بازداشت ایرانی ها در روز یکشنبه گذشته بوده است.» (۲)

همچنین، به گفته رادیو اسرائیل: «۲۰۰ نفر ایرانی که بر اثر تظاهرات طرف داری از آیت الله خمینی در واشنگتن بازداشت شده اند به اتاق های زندان منتقل نشده، در حیاط به سر می برند. این اقدام به خاطر آن است که مقامات امریکایی از عکس العمل آن نسبت به گروگان های خود در ایران مشکوک اند.» به ادعای این رادیو: «بازداشت شدگان صریحاً اشاره کرده بودند که چنانچه به سلول های زندان منتقل شوند گروگان ها مورد آزار قرار خواهند گرفت.» (۳)

در همین حال، رادیو مسکو از انتقال ۱۷۰ نفر از بازداشت شدگان ایرانی از پایتخت امریکا به نیویورک در شامگاه امروز خبر داد. این رادیو افزود: «این افراد که روز یکشنبه هنگام سرکوب شرکت کنندگان در تظاهرات پشتیبانی از انقلاب ایران توسط پلیس در واشنگتن بازداشت شدند، اکنون پرونده آنها از سوی مقامات امریکایی مأمور مسائل مهاجران، بررسی خواهد شد. در همین حال، اعتصاب غذای ۴۰ ایرانی در برابر کاخ سفید که به نشانه همبستگی با این بازداشت شدگان اعلام شده، پنج روز است ادامه دارد.» (۴)

امروز همچنین آیت الله خامنه ای، امام جمعه تهران، در مراسم نماز جمعه، علاوه بر طرح مسائل مختلفی از قبیل توجه به روز قدس، هشدار در مورد بی نظمی ها و اختلافات میان گروه ها و نیز تأکید بر جایگاه مکتبی و قاطع نخست وزیر در حال انتخاب، به مبارزات اخیر دانشجویان مسلمان ایرانی در امریکا اشاره کرد و دولت امریکا را، شدیداً مورد حمله قرار داد. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی: «امام جمعه تهران در خطبه دوم با اشاره به هفته آمادگی مسلمانان

ص: ۲۴۲

۱- همان، ص ۲۴، رادیو صدای امریکا (بخش عربی)، ساعت ۸:۳۰، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، صص ۱۳ و ۱۴، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۱۲، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۲۰، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۷، تاریخ ۱۲/۵/۱۳۵۹، ص ۶، رادیو مسکو (فارسی)، ساعت ۱۵:۳۰، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

جهان برای مراسم روز قدس و آمادگی دشمنان اسلام برای سرکوب حرکات روز قدس گفت: یکی از نمونه های این سرکوب، عمل جنایتکارانه دستگاه پلیس امریکاست نسبت به جوانان مسلمان دانشجوی ایرانی روزه دار. ماجرای جوان ها، در چند جمله این است: یک عده جوان مسلمان دانشجوی، در امریکا در مقابل تظاهرات ساواکی های فراری ایران که می خواستند علیه جمهوری اسلامی تظاهرات کنند، اینها تظاهرات راه انداختند. دولت امریکا به آنها اجازه داد، ولی به دانشجویان اجازه نداد. پس از آن، پلیس امریکا، این دولت مدعی طرف داری از حقوق بشر و دفاع از قانون، این مدعی طرف داری از آزادی، پلیس مثل سگ وحشی، به جان دختران و پسران مسلمان افتاد، آنها را کتک زد. پنجاه شصت نفر از آنها را زیر مشت و لگد و کتک مجروح کرد. دویست نفر از آنها را گرفتند و به زندان بردند. بچه های ما آنجا روزه دار هستند. سلول های کوچک، هفت نفری، هشت نفری در گرمای تابستان با دهان روزه زندانی هستند. آیا این است معنای طرف داری از حقوق انسان. ای اف بر شما طرف داران و مدعیان... و ای اف بر شما کسانی که وقتی در داخل ایران چند نفر مفسدی که می خواهند بمب بر سر مسلمان ها بریزند به جوخه اعدام سپرده می شوند اعتراض می کنید و از یک چنین جانوران وحشی جنایتکاری حمایت می کنید. ... پلیس امریکا گفت ما از دست این جوان های مسلمان خسته شدیم. بله، دولت امریکا هم از دست ملت مسلمان خسته شده، این خستگی ادامه پیدا خواهد کرد تا کمر امپریالیزم امریکا بشکند.»^(۱)

ص: ۲۴۳

نزدیکی عراق به غرب، به تدریج جدی تر می شود. البته این امر، به دلیل ویژگی های خاص دولت بعثی، از جمله اقدامات تروریستی علیه مخالفان صدام در خارج کشور، با مشکلاتی همراه است. یکی از نمودهای این نزدیکی سفر فرانسوا دونیو، وزیر بازرگانی فرانسه است که شب گذشته برای یک دیدار سه روزه وارد بغداد شد. وی صبح امروز با طایفه عبدالکریم، وزیر نفت عراق، در مورد همکاری های اقتصادی دو کشور به ویژه موضوع انرژی اتمی دیدار و گفت و گو کرد. وزیر بازرگانی فرانسه با صدام حسین نیز یک دیدار رسمی داشت. خبرگزاری پارس که این خبر را به نقل از خبرگزاری فرانسه منعکس کرده، در پایان می افزاید: «در چندماهه اخیر روابط اقتصادی دو کشور شدیداً افزایش یافته و در هفته گذشته نیز فرانسه تعهد کرد در آینده نزدیک یک مرکز اتمی در اختیار عراق بگذارد.» (۱)

در جنبه تعارض های این نزدیکی می توان به ماجرای دستگیری دو دیپلمات عراقی در پایتخت آلمان غربی اشاره کرد که یکی از اتهامات آنها دست داشتن در توطئه نافرجام بمب گذاری در محل برگزاری نشست سالانه دانشجویان کرد در برلن غربی بود؛ این موضوع دیروز و امروز در رسانه های جهان بازتاب وسیعی داشت. پلیس جمهوری فدرال آلمان شامگاه امروز اتهام دو دیپلمات عراقی را که در سفارت این کشور در برلن شرقی انجام وظیفه می کردند رسماً اعلام کرد. اتهامات آنان حمل اسلحه آتشین بدون مجوز، اقدام به قتل، توطئه و طرح کشتار عده ای نامعین و نامحدود و بالاخره اقدام عملی برای اجرای این توطئه و طرح کشتار مردم، ذکر شد.

بنا به گفته مقامات پلیس آلمان غربی: «دو دیپلمات عراقی در حال تحویل دادن این چمدان به شخص ثالثی بودند تا نامبرده طبق نقشه کروکی ساختمان مزبور، بمب های داخل چمدان را در محل هایی که در این نقشه علامت گذاری شده بود، کار بگذارد. مقامات پلیس آلمان فدرال خاطر نشان شدند که هرگاه موفق به دستگیری این دو دیپلمات عراقی نمی شدند، بدون تردید بر اثر توطئه آنان معلوم نبود چند صد نفر قربانی این توطئه می شدند و تازه قربانیان معلوم نبودند، زیرا در

ص: ۲۴۵

ساختمان محل برگزاری کنفرانس سالانه دانشجویان کرد مقیم آلمان فدرال، تنها دانشجویان نبودند، بلکه صدها تن دیگر از اتباع آلمان فدرال و غیر آنها در طبقات دیگر آن زندگی می کنند»^(۱).

در امریکا باینکه عراق همچنان در لیست کشورهای تروریست قرار دارد، تلاش های جدی برای نزدیکی به بغداد در دستور کار مقامات آن کشور قرار دارد. رادیو صدای امریکا این خبر را بدون تفسیر خاصی، به طور خلاصه ذکر کرد،^(۲) اما روزنامه واشنگتن پست ضمن نقل این خبر افزود: «خالد جابر که به عنوان دبیر اول سفارت عراق در برلن شرقی معرفی گردیده است، به همراه حی علی محمود از کادر سفارت و نیز یک عراقی دیگر بازداشت شدند. مقامات رسمی گفتند که این طرح با هدف حمله به تجمعی در یک مرکز دانشجویی در برلن غربی تدارک دیده و مقامات امنیتی در میان توطئه گران نفوذ کرده بودند.» واشنگتن پست ادامه داد: «این نقشه دو روز پس از آنکه بمبی به منظور انفجار سفارت ایران در وین تهیه شده بود و عمل نکرد، خنثی گردید.»^(۳)

در این حال، خبرگزاری فرانسه از نوع برخورد حمایت آمیز آلمان شرقی خبر داد: «مصونیت سیاسی پذیرفته شده از طرف آلمان شرقی برای آلمان غربی قابل قبول نمی باشد. سفیر عراق در برلن شرقی درباره این موضوع اعلام داشته است که این دو عراقی قربانیان مبارزات ضدعراقی شده اند که به وسیله صهیونیسم ترتیب داده شده است.» به گزارش این خبرگزاری: «مقامات آلمان شرقی در این مورد هم عکس العملی نشان نداده اند و خبرگزاری رسمی این کشور در اخبار خود اشاره ای به این ماجرا نکرده است.»^(۴)

۱

تحركات ارتش عراق در عرصه های زمینی و هوایی و نیز در زمینه آمادگی های داخل ارتش عراق ادامه دارد. از جمله:

در مناطق مرزی غرب و جنوب غربی در نوار مرزی مهران، پاسگاه های زالوآب، پایگاه زالوآب، پاسگاه های دوراجی، گمرک و سایر پاسگاه های روبه روی نوار مرزی مهران در کشور عراق از نیمه شب گذشته به طور چشمگیری تقویت شده اند و امروز بلدوزرهای عراقی در حال کندن سنگر در این منطقه مشاهده شده و پاسگاه زالوآب را با بتون آرمه و سیم خاردار در اطراف آن، مسلح ساخته اند. گزارش اداره مرکزی اطلاعات سپاه ضمن نقل این خبر، افزود: «برابر اخبار واصله، عراق در نظر دارد عملیاتی را در همین یکی دو هفته دیگر در نوار مرزی مهران شروع کند که احتیاج ضروری به تقویت پاسگاه های مرزی در این ناحیه می باشد.»^(۵) به همین منظور، فرماندهی هنگ ایلام به کلیه پاسگاه های تابعه خود دستور مراقبت و هوشیاری کامل داده است.^(۶)

در جنوب، به ترتیب در ساعت ۱۹ و ۱۹:۲۵، عراق اقدام به تقویت نیرو در پاسگاه های مقابل پاسگاه های دویرج و طاووسیه، واقع در منطقه مرزی بستان کرد.^(۷)

ص: ۲۴۶

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۸، ۱۳/۵/۱۳۵۹، صص ۴ و ۵، رادیو لندن (عربی)، ساعت ۹:۳۰، ۱۲/۵/۱۳۵۹.
- ۲- همان، ص ۲۹، رادیو صدای امریکا، ۱۲/۵/۱۳۵۹.
- ۳- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات (زمینه سازی و آغاز تجاوز)، ج ۱، ص ۲۱۶، ترجمه مهدی رنجبران.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از برلن.
- ۵- سند شماره ۲۵۰۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات سپاه به مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب

کشور، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۹۸۳۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ایلام (فرماندهی هنگ، رکن ۳)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۶۷۶۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به رکن سوم زاجا برابر گزارش گروهان ژاندارمری بستان،

۱۱/۵/۱۳۵۹.

در زمینه فعالیت های نیروی هوایی عراق نیز، در ساعت ۳۰ دقیقه بامداد امروز، به ترتیب ۳ فروند هواپیمای عراقی در سطح بالا، تقریباً ۱۵ هزار پایی، که از تیررس ضد هوایی های نیروهای خودی بالاتر است، بر فراز شهر مریان در حال پرواز مشاهده شدند.^(۱)

در ساعات ۰۲:۳۰ و ۰۴:۴۵ نیز توپخانه هوایی مرزبانان ایران در منطقه آبادان به طرف هواپیمای ناشناسی که بر فراز آسمان مشاهده شده بود تیراندازی کرد که هواپیمای مزبور محل را ترک کرد.^(۲) در پیامد این تجاوز هوایی، مرزبان جمهوری اسلامی رسماً به مرزبانان عراق اعتراض کرد.^{(۳) - (۴)}

عراق علاوه بر تحرکات مزبور، به تشدید اقدامات تأمینی، حفاظتی و ضد اطلاعاتی در داخل مرزهای خود مبادرت کرده است. گزارش لشکر ۹۲ زرهی اهواز حاکی است: «فرمانده نیروهای گارد مرزی بصره به کلیه پاسگاه های مرزی و یگان های مستقر در نوار مرزی ابلاغ نموده دولت ایران اخیراً اقدام به مین گذاری در راه های شوسه و راه های بین پاسگاه های مرزی عراق را نموده است. لذا کلیه راه های فوق و مناطق مشکوک را به وسیله مین یاب بررسی و در جاده های مرزی به طور شبانه روزی گشتی های مسلح گمارده شود.»^(۵) در همین حال، عراق دست به اقدامات شدید ضد اطلاعاتی در میان شهروندان خود زده است؛ منابع اطلاعاتی خودی گزارش می دهند که «اخیراً از طرف مسئولین عراقی به سندیکاهای رانندگان وسایل نقلیه عمومی ابلاغ شده که ضمن ثبت نام در حزب بعث، می بایستی فرم استخدام و سوگندنامه را به عنوان مأموران اطلاعاتی امضا و با سازمان های اطلاعاتی محل کار خود نسبت به کسب خبر و معرفی افرادی که فعالیتی علیه رژیم دارند، همکاری نمایند.»^(۶)

در زمینه تحرکات مرزی عراق، یک گزارش از هنگ ژاندارمری اهواز گویای آماری از این گونه تحرکات، از ابتدای سال جاری تا امروز است. در بخشی از این گزارش آمده است:

«از ابتدای سال جاری تا ۱۱/۵/۵۹، ۳۵ فقره تجاوز هوایی [به] وسیله هواپیما، ۱۳ فقره استقرار و مانور کشتی های جنگی و ۲۰ فقره پرواز هلیکوپتر در مرز [به] وسیله کشور عراق انجام گرفته است. ضمناً ۵ مورد اشیای نورانی نیز مشاهده شده که یکی از آنها به شکل بالن در گرگر سربندر سقوط می کند که [به] وسیله برادران پاسدار جمع آوری و به آبادان برده می شود. همچنین بر حسب تفکیک تجاوزات کشور مقابل، مشاهده می شود که بیشترین تجاوز هوایی و دریایی کشور عراق در اردیبهشت ماه به وقوع پیوسته است.» این گزارش در خاتمه، درصد عملیات تجاوز کارانه کشور عراق را به شرح زیر تفکیک کرده است: «تجاوز هواپیما: ۴۷٪؛ تجاوز ناو جنگی: ۱۸٪؛ پرواز هلیکوپتر: ۳/۲۸٪ و اشیای نورانی تقریباً ۷/۶٪. از ارقام چنین برمی آید که بزرگ ترین تجاوزات هوایی و دریایی از طریق هواپیما انجام گرفته است. همچنین، کشور عراق در تاریخ ۲۲/۲/۱۳۵۹ در مرز ایران مبادرت به یک مانور هوایی نیز نموده است.»^(۷)

ص: ۲۴۷

۱- سند شماره ۲۵۰۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۴۲۳۵۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار محترم استان خوزستان برابر گزارش شهربانی آبادان، ۱۱/۵/۱۳۵۹

۳- ضمیمه دارد؛ اعتراض رسمی مرزبان جمهوری اسلامی ایران به مرزبان عراق در بصره.

۴- سند شماره ۲۹۷۷۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نامه مرزبانی درجه ۱ جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر به مرزبان دولت جمهوری عراق در بصره، به شماره ۴۰۱/۱۲/۴۰۵/۵۰/۴، مورخ ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۳۴۸۸۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به مقام محترم استانداری استان خوزستان (معاونت سیاسی، انتظامی)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۷۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷- رکن ۲ به ف ۱۹- ف ۲۱- ۰۷- رکن ۲، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۴۷۷۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش دفتر استانداری استان خوزستان به معاونت استانداری استان خوزستان
به نقل از گزارش هنگ ژاندارمری اهواز، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

در نوار مرزی غرب کشور که از دیروز تا ظهر امروز از آرامش نسبی برخوردار بود، از ساعت ۱۲ ظهر امروز، مجدداً حملات آتشباری و پیشروی تانک های ارتش عراق به طرف ۶ نقطه مرزی قصرشیرین از سر گرفته شد و یکی از شدیدترین درگیری های مرزی در ۴۸ ساعت گذشته، به وقوع پیوست. از همین ساعت، پاسگاه های دارخور و برارعزیز که نیروهای سپاه پاسداران در آنها مستقر هستند؛ همچنین پاسگاه های دربندجوق، پرویز و تنگ ترشابه زیر آتش سلاح های سبک و سنگین عراق قرار گرفت و چند گلوله توپ نیز به طرف هنگ ژاندارمری قصرشیرین شلیک شد. این آتشباری با پاسخ متقابل سپاه و توپخانه ارتش مواجه گردید. (۱)

گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین حاکی است که دشمن تاکنون چندین بار به پایگاه سابق خاله کشته که مشرف به زینل کش می باشد، حمله کرده و چند لحظه ای در آن مستقر شده، اما با آتش توپخانه خودی متواری گردیده است و هم اکنون نیروهای خودی در آن مستقر هستند. باین حال، در گزارش مزبور آمده است که این محل در تهدید می باشد و هنگ قصرشیرین، تقاضای یک واحد سنگین زرهی برای مقابله و تصرف نواحی اطراف این قسمت را دارد. (۲)

طبق گزارش سپاه قصرشیرین: «تمام پاسگاه های قصرشیرین زیر آتش سلاح های سنگین توپ و تانک ارتش عراق قرار گرفته است و ارتش جمهوری اسلامی، بدون دیدبان به طرف آنها شلیک می کند و [این کار] غیر از مصرف [مهمات] توپ و تانک و نیروی انسانی، بازدهی ندارد. ضمناً سپاه قصرشیرین برای تأمین دیدبان تمام امکانات خود را در اختیار برادران ارتشی قرار خواهد داد.» (۳)

آخرین گزارش های امروز حاکی است که درگیری های مرزی در منطقه عمومی قصرشیرین در ساعت ۲۰، شدت گرفته است. در این ساعت، آتش دشمن روی ستاد هنگ قصرشیرین و اطراف ساختمان آن شدت گرفت و بدون تلفات جانی، فقط مقداری از زمین های اطراف خانه های سازمانی طعمه حریق گردید و خساراتی نیز به سیم های برق ستاد هنگ و تپه های ساختمان وارد آمد. (۴) در درگیری های مرزی امروز در مجموع، ۱۹ تن از افراد سپاه پاسداران مجروح شدند و ۳ تن به شهادت رسیدند (۵) که یکی از آنها از اهالی برارعزیز می باشد. (۶)

گزارش خبرنگار کیهان از درگیری های امروز در این مناطق حاکی است: «در شروع حمله، تانک های عراقی تا صد متری پاسگاه برارعزیز پیشروی کردند، ولی باوجود پشتیبانی آتش توپخانه عراقی ها از این تانک ها، نیروهای ایرانی توانستند جلو این پیشروی را بگیرند و درعین حال موفق شدند ۶ تانک عراق را از کار بیندازند. به دنبال آن، حمله ایرانی ها به پاسگاه عملیاتی این واحد عراقی در شهرک نظامی مستقر در خاک عراق منجر به کشته شدن تعداد زیادی از سربازان مهاجم عراقی گردید.» این گزارش به نقل از میرزابیگی، یکی از مسئولان عملیاتی سپاه پاسداران قصرشیرین،

ص: ۲۴۸

۱- سند شماره ۲۸۳۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به فرماندهی ناحیه، رکن سوم، ۱۱/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۶۴۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات سپاه کرمانشاهان به اداره مرکزی، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۳۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاهان به تهران (ت - ف - ژاجا - رکن ۳ - مرکز فرماندهی)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۶۴۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی)، به سماجا، ۱۱/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات، شماره ۶، ص ۲، ۱/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۳۲۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه ۰۵ - رکن ۳، ۱۱/۵/۱۳۵۹

۵- سند شماره ۵۶۴۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات سپاه کرمانشاهان به اداره مرکزی، ۱۱/۵/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

۶- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

می افزاید: «یکی دیگر از پاسگاه های عراقی هدف‌های بین پاسگاه برار عزیز و دارخور ایران که در چند روز گذشته به طور مداوم به سوی خاک ایران آتش می گشود، با شلیک توپخانه ایران از بین رفت و صدای آژیر آمبولانس ها و هلیکوپترهای عراقی که برای کمک به [حمل] مجروحان و کشته شدگان زیر آوارمانده این پاسگاه در حال فعالیت بودند از این سوی مرز عملاً مشخص می شد.»^(۱)

از سوی دیگر، به دنبال درگیری های امروز نوار مرزی و بر اثر اصابت گلوله های توپخانه و خمپاره اندازهای عراق، خساراتی به تأسیسات نفتی نفت شهر از جمله تأسیسات بهره برداری و تلمبه خانه خطوط لوله نفت وارد آمد^(۲) و صدور نفت خام به پالایشگاه کرمانشاه قطع شد.^(۳) به تلافی حملات عراق به نفت شهر، توپخانه سنگین ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز یکی از مخازن نفتی کشور عراق را مورد حمله قرار داد و به آتش کشید.^(۴) گزارش شهربانی نفت شهر حاکی است که این شهر از دو جهت هدف توپخانه دشمن واقع شده و شهربانی در خطر نابودی است. همچنین، ارتش کشور عراق در نقاط مرزی در حال پیشروی به سوی نفت شهر می باشد و در ضمن، ارتش ایران حدود ۱۵ کیلومتر از نفت شهر، عقب نشینی کرده و تغییر موضع داده است.^(۵) البته گزارش بعدی شهربانی جمهوری اسلامی ایران به نقل از گزارش لشکر ۸۱ زرهی، گزارش فوق را رد و این تغییر موضع را حدود ۱۲۰۰ متر عنوان می کند.^(۶)

در همین حال، حراست کل صنعت نفت از ستاد نیروی زمینی ارتش درخواست کرده «ترتیبی داده شود که به منظور پوشش چاه های نفتی نفت شهر با گونی های شن و ماسه و بهره برداری مجدد از چاه ها و انجام تعمیرات لوله ها و مخازن و آماده نمودن کارکنان جهت ادامه کار و برگشت اهالی بومی به منزل مسکونی خود، منطقه نفت شهر مورد پوشش حفاظتی قرار گرفته و با اعزام نیرو و تجهیز آنها با سلاح های سنگین و لوازم مورد نیاز و هماهنگی با ژاندارمری و سپاه پاسداران به منظور پوشش بیشتر مرز، وزارت نفت را در انجام وظیفه خود به منظور راه اندازی مجدد و بهره برداری از مخازن نفتی یاری نمایند.»^(۷)

۱

هم زمان با تشدید تحرکات مرزی عراق در مناطق مرزی غرب و جنوب غربی، عوامل داخلی وابسته به این کشور نیز اقدامات خود را افزایش داده اند. این اقدامات طبق روال گذشته شامل بمب گذاری در مناطق پرجمعیت و سازمان های دولتی، عبور قاچاق از مرز برای آوردن سلاح و بمب های آماده، بردن افراد فراری به آن سوی مرز به منظور آموزش و سازماندهی آنها، جاسوسی برای دولت عراق و ارتباط با عوامل فراری کودتای نافرجام تیرماه گذشته است. از جمله رخدادهای امروز مرتبط با موارد مزبور چنین است:

ص: ۲۴۹

۱- همان.

۲- سند شماره ۳۴۳۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

۴- سند شماره ۳۴۳۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- همان؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه پاسداران، شماره ۶، ص ۱، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۴۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۱۱۴۹۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از حراست کل صنعت نفت به فرماندهی سماجا (اداره دوم)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

در ساعت ۱۰:۲۰ امروز، دو بمب صوتی در محوطه شهرداری اهواز کشف و با تلاش پاسداران مستقر در واحد اجرائیات شهرداری خنثی شد. (۱) سپاه پاسداران خرمشهر نیز اعلام کرد که شامگاه امروز به دنبال شلیک ۳ تیر ۳ از سمت نخلستان های منطقه فیه، عوامل ضدانقلاب ۵ تیر آر.پی.جی ۷ نیز از همین سو به طرف گمرک این بندر شلیک کردند. این تیرها به پشت دیوار گمرک خرمشهر اصابت کرد و خساراتی به بار نیاورد. (۲)

واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر نیز از شناسایی و دستگیری یک جاسوس عراقی به نام گروهبان دوم کادر علی رویس (۳) خبر داد که جمعی گردان ۱۵۱ دژ خرمشهر بوده است. فرد مزبور اطلاعات نظامی واحد خود از جمله تعداد نفربرها، خودروها، دژها، تفنگ های کالیبر ۱۰۶ و تعداد نیروهای پادگان را به عوامل بعث عراق می داده است. (۴)

در همین حال، منابع اطلاعاتی خودی گزارش می دهند که جبهه آزادی بخش خلق عرب دفتری در شهرک الفاو عراق دایر کرده که رئیس آن شخصی به نام عادل فیصلی از اعضای این جبهه می باشد. این دفتر زیر نظر معاون اداره امنیت الفاو به نام رحیم عبدالله الحانی فعالیت می کند. برنامه کاری این دفتر، آموزش به ایرانیانی است که به طور قاچاق از طریق مرز الفاو به عراق وارد می شوند تا مانند گذشته جهت آموزش به بصره اعزام شوند. در این رابطه، اختیارات کامل به رئیس دفتر مذکور داده شده است. (۵)

از سوی دیگر، گزارش واحد هماهنگی نیروهای انتظامی آبادان نیز براساس اطلاعات تازه تری که از عوامل دستگیر شده کودتا در خوزستان دریافت شده، حاکی از فعالیت های جاری و آتی شبکه های کشف نشده کودتاگران و نیز ارتباط عوامل داخلی وابسته به عراق با کودتاگران می باشد. در این گزارش آمده است:

«... ۱. باتوجه به اظهارات رهبران کودتا - که در همه ارگان ها نفوذ داشته اند - گفته می شود افسران شهربانی اهواز با لشکر ۹۲ زرهی اهواز و افسران شهربانی شهرستان ها نیز در تماس بوده اند و با عوامل شهربانی تهران نیز بی ارتباط نبوده اند. ۲. عوامل کودتا با آنهایی که در نوار مرزی یا ژاندارمری هستند احتمالاً در ارتباط بوده اند تا برای فرار از طریق آنها اقدام شود. ۳. در آینده نزدیک، عوامل باقیمانده کودتا می کوشند تا اعدام ها را در ارتش باعث تحریک و توطئه کنند تا بدین وسیله روحیه را در ارتش ضعیف کنند. ۴. ستاد خنثی سازی توطئه در بیانیه هایش از کمیته ها نام می برد، در صورتی که از پرسنل انقلابی ارتش نام

ص: ۲۵۰

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از روابط عمومی شهرداری اهواز.
 - ۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص آخر.
 - ۳- گروهبان دوم کادر، علی رویس از دیرباز با کنسولگری عراق در خرمشهر رابطه داشته و اطلاعات نظامی را به آنها می داده است. دایی وی، حاج قاسم بزاز از جاسوسان عراقی بود که در حال آمدن به ایران از طریق مرز سوسنگرد کشته شد. کلیه دوستان علی رویس از ضدانقلابیون بوده که اکثراً به بصره رفته و با خود سلاح آورده اند. (سند شماره ۴۳۲۷۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر، ۱۱/۵/۱۳۵۹).
 - ۴- سند شماره ۴۳۲۷۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر به استانداری خوزستان (مسئول امور انتظامی)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.
 - ۵- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اخبار برون مرزی استانداری خوزستان، شماره سریال ۲، ص ۲، ۲۶/۶/۱۳۵۹، از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

نمی برد. ۵. جبهه التحریر خوزستان گفته می شود با عوامل کودتا در اهواز بدون ارتباط نبوده اند؛ مخصوصاً شیوخ عشایر شادگان. ۶. عوامل متواری کودتا، از منطقه شادگان گویا قصد خروج به عراق را دارند؛ باتوجه [به اینکه] ارتباط با شیوخ عرب داشته اند.» (۱)

۱

باتوجه به مرزی بودن شهر آبادان، یکی از معضلات این شهر قاچاق اجناس مختلف توسط لنج داران از کشورهای حاشیه خلیج فارس است. از آنجا که این مسئله علاوه بر جنبه های اقتصادی، احتمال دارد ابعاد سیاسی و امنیتی نیز پیدا کند، مسئول واحد هماهنگی نیروهای انتظامی آبادان ضمن بررسی هایی که از دهانه مرز آبی ایران به عمل آورده، با لنج دارانی که به علت جلوگیری دولت از ورود اسکناس های ابطال شده رژیم سابق، اجازه ورود به بندر آبادان را نداشتند، گفت و گو کرده و سپس در گزارش خود خواسته های لنج داران را برای اینکه به قاچاق اجناس امریکایی روی نیاورند، به شرح زیر بیان کرده است:

«۱. اجازه صادرات اجناسی نظیر خارک، رطب، یونجه و محصولات که مثلاً تخمشان در اینجا کاشته می شود، ولی در کویت یا دیگر کشورهای خلیج فارس فروش می رود، به آنها داده شود تا از این طریق هم به صادرات کشور کمک شود و هم اینها بتوانند عایداتی نصیب خود کنند. ۲. وزارت بازرگانی درصدی از اجناس مورد ضرور کشور نظیر لوازم یدکی ماشین، قطعات مورد نیاز و باتری و غیره را اجازه دهد که از طریق مرز آبی کشور و از کانال همین لنج داران وارد کشور شود تا اینها (به گفته خودشان) مجبور نباشند برای سود و کسب معاش، پپسی امریکایی و شکلات بیاورند.» (۲)

۲

مراقبت اطلاعاتی از تحركات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین که بعضاً با حمایت های دولت عراق همراه است، نشان می دهد که این گونه تحركات امروز قابل توجه بوده است.

در این زمینه گزارش تیپ ۱ پیرانشهر حاکی از آن است که «اخیراً پایگاهی توسط گروه های مخالف در نزدیکی مرز "کلاشین" در خاک عراق تشکیل شده است و احتمالاً موشک تیراندازی شده به طرف [یک] هواپیما [ی جنگنده ایرانی]، از پایگاه مزبور بوده است.» (۳) همچنین، تجمع نیروهای مسلح این گروه ها در برخی مناطق به ویژه در اطراف اسلام آباد و نیز در محدوده سنندج - مریوان، بسیار قابل توجه و تأمل بوده است. در همین زمینه، به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، افراد زیادی، حدود ۲۰۰۰ نفر در ارتفاعات دالاهو در منطقه ریجاب (۴) مستقر می باشند و قصد دارند بعد از عید رمضان حمله کنند. (۵)

ص: ۲۵۱

۱- سند شماره ۳۴۷۷۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی آبادان به ستاد واحد هماهنگی نیروهای انتظامی استان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۷۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی آبادان به ستاد واحد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، ص ۳۵، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نهجا، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۴- Rigab ده مرکز دهستان ریجاب بخش کرند شهرستان اسلام آباد، واقع در ۴۰ کیلومتری شمال غربی کرند و ۹ کیلومتری شمال

بالاطاق. ر.ك: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.
۵- سند شماره ۱۱۴۸۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد غرب، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

گزارش مرکز اطلاعات غرب کشور نیز حاکی از تجمع حدود ۷۰۰ نفر از افراد حزب کومه له در آبادی گلپه (۱) از توابع مریوان است. بنا به این گزارش، افراد کومه له در پشت کوه گلپه مستقر هستند و روی کوه و خط الرأس آن را سنگربندی کرده اند. (۲)

گزارش دیگر حاکی است که امروز «به قرار اطلاع کامل، تعداد ۲۷۰ نفر پیشمرگه کومه له و دمکرات و فدایی از دزلی وارد قریه آویهنک و در آنجا مستقر شده اند. [همچنین] پیشمرگه هایی که قبلاً در آویهنک بوده اند به بیساران و توریور انتقال یافته اند.» در ادامه این گزارش آمده است: «اطراف آبادی آویهنک را که حدود ۷۰ کیلومتر با سنندج فاصله دارد، روزانه سنگربندی کرده اند. در ضمن، اهالی آویهنک نهایت همکاری را با ضدانقلابیون دارند و آنها را می پذیرند و اکثر پیشمرگه ها درجه داران و ساواکی های فراری و معلمان می باشند. ضدانقلابیون در حال حاضر در روستای آویهنک و بیساران و هویه بوده و آنجا را سنگربندی نموده اند.» (۳)

گزارشی دیگر، خبر از الحاق گروه های مسلح در منطقه مریوان می دهد. در این گزارش آمده است: «یک گروه از افراد مسلح جلال طالبانی به سرگروهی بیک حاجی صفر که نفرات آنها ۵۰ نفر می باشد، با گروهی از دمکرات ها به سرگروهی سیدرسول محیاتی وارد دزلی شده و به گروه ملاسعدی، سرگروه افرادی که در دزلی مستقر بوده اند، ملحق شدند و دارای یک خمپاره ۱۲۰ و تفنگ ۱۰۶ می باشند.» (۴) تعداد دیگری از این افراد نیز در آبادی های اسنیوه (۵) و برواسی مستقر شده اند. (۶) قابل توجه اینکه «طبق گزارشات مکرر لشکر ۲۸، عده زیادی از ضدانقلابیون در آبادی آویهنک و توریور مستقر می باشند.» (۷)

یک گزارش از مرکز اطلاعات غرب کشور نیز استعداد نیروهای تجمع یافته سپاه رزگاری را در منطقه مریوان ۳۰۶ نفر برآورد کرده و به طور دقیق به تعداد و نوع سلاح های آنها اشاره کرده است. (۸) تعداد و نوع سلاح های ذکر شده در این گزارش بسیار درخور توجه است. (۹)**

۱

امروز همراه با اقدامات ایدایی پراکنده در مناطق کردستان، این گونه تحرکات در مناطق کردنشین آذربایجان غربی نیز به شکل حمله های متعدد به مراکز نظامی و نیروهای خودی انجام شد.

در کردستان، به گزارش سپاه همدان، شامگاه امروز ۳ نفر از پیشمرگان مسلمان کرد به

ص: ۲۵۲

۱- Gelye دهی از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۱۶ کیلومتری شمال رزاب و ۱۵ کیلومتری جنوب جاده مریوان به سنندج. ر.ک: همان.

۲- سند شماره ۵۶۴۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات غرب کشور به اداره مرکزی، ۱۱/۵/۱۳۵۹

۳- سند شماره ۱۱۴۹۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۶۰، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به لشکر ۲۸ (رکن ۲)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۴۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۱۶، از مرکز اطلاعات غرب کشور به اداره مرکزی، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۵- Asnave آسنوه: دهی از دهستان ویسه بخش مریوان شهرستان سنندج، واقع در ۲۴ کیلومتری دژ شاهپور و ۲ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: همان.

- ۶- سند شماره ۵۶۴۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۲۰، از مرکز اطلاعات غرب کشور به اداره مرکزی، ۱۳/۵/۱۳۵۹
- ۷- سند شماره ۴۳۴۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۲۱۶، از سماجا ۲ (ح - ۴) به ت - ف - زاجا (رکن ۲)، ۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا، ۱۱/۵/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۵۶۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات غرب کشور به اداره مرکزی، ۱۱/۵/۱۳۵۹.
- ۹- ** تنفک ۷۵ م. م، ۵ قبضه؛ کلاشینکف، ۹۷ قبضه؛ برنو، ۵۳ قبضه؛ ژ ۳، ۷۲ قبضه؛ یوزی ۳ قبضه؛ خمپاره، ۵ قبضه؛ بازو کا ۶۰، ۴ قبضه؛ تفنگ ۵ تیر، ۴۳ قبضه؛ کلت، ۷ قبضه؛ نارنجک، ۲۰۰ عدد؛ مین، ۵۰۰ عدد؛ مین یاب، ۳ عدد؛ کالیبر ۵۰، ۱۲ قبضه؛ مسلسل قناسه، ۳ قبضه؛ گلوله توپ، ۳ عدد؛ بمب ساعتی، ۷۰ عدد؛ انواع فشنگ، ۲۸۰ صندوق. (سند شماره ۵۶۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات غرب کشور به اداره مرکزی، ۱۱/۵/۱۳۵۹).

نام های محمدعلی جعفری، عبدالحسین پناهی و مظفر صادق به هنگام گشت در روستای دهگلان(۱) مورد حمله مهاجمان [ضدانقلاب] قرار گرفته و به شهادت رسیدند.(۲)

در زمینه تحرکات ایدایی در آذربایجان غربی، «برابر گزارش ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی در ساعت ۰۳:۲۰، ۱۱/۵/۵۹ ضدانقلابیون اطراف پاسگاه تازه شهر سلماس را محاصره و به پاسگاه شهر تیراندازی [کردند]. در این درگیری ۳ نفر درجه دار و یک سرباز زخمی شدند.»(۳) گزارش تلفنی فرمانده سپاه سلماس حاکی است که تعداد مهاجمان ضدانقلاب در این حمله ۸۰ نفر به همراه تعدادی از اهالی بوده و درگیری تا ساعت ۲:۳۰ نیمه شب ادامه داشته است. این درگیری مجدداً از ساعت ۳ تا ۶ صبح از سر گرفته شد و جمعاً ۵ نفر از پرسنل ژاندارمری زخمی شدند.(۴) همچنین، بر اثر تیراندازی ضدانقلابیون که تیرهای آتش زا پرتاب می کردند، مقداری از علوفه دام های مردم آتش گرفت.(۵)

گزارش دیگری از ژاندارمری آذربایجان غربی حاکی است: «در ساعت ۰۳:۰۰ امروز، ضدانقلابیون از ساختمان مقابل پاسگاه مرکزی نقره - که کردنشین می باشد - با سلاح های سنگین به پاسگاه تیراندازی و در اثر اصابت گلوله آر.پی.جی ۷ به ساختمان پاسگاه، یک نفر درجه دار و یک سرباز زخمی گردیدند.»(۶) این حمله با مقاومت شدید نیروهای ژاندارمری مواجه شد و مهاجمان ضدانقلاب به هنگام عقب نشینی، ۲ نفر از اهالی روستای بالقچی(۷) نقره را به گروگان گرفته و با خود بردند.(۸) در ساعت ۱۲ شب نیز یک بمب در غرب کمربندی خیابان آپادانای ارومیه منفجر شده که خوشبختانه هیچ گونه تلفاتی نداشته است.(۹)

۱

سازمان چریک های فدایی خلق پس از انشعاب، در شاخه اکثریت به طوری واضح به سمت مواضع و تحلیل های حزب توده رفته است. این امر در نگرش سازمان به مسائل کردستان نیز تأثیرگذار بوده است. در گذشته، در میان جریان های کمونیستی، حزب توده به سرزنش کومه له و گروه هایی چون رزگاری که با عراق رابطه مستقیم داشتند می پرداخت. اکنون اکثریت نیز در پی این موضع، به نقد وابستگی گروه های مسلح کرد به عراق و امپریالیزم امریکا می پردازد. در همین چارچوب، امروز شاخه کردستان سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) در اطلاعیه ای درباره بروز این اختلافات و وابستگی برخی گروه های مسلح غیرقانونی به رژیم عراق، دست به افشاگری زده است. در این اطلاعیه آمده است:

«در تاریخ ۷ مرداد ۵۹، حامد محمدطاهریبیک کلاشی معروف به حامدبیک از فتودال های منطقه باباجانی و مزدور رژیم فاشیستی بعث عراق در مهاباد توسط پیشمرگان فدایی دستگیر شد. او

ص: ۲۵۳

۱- Deh-golan دهی از دهستان ییلاق بخش حومه شهرستان سنندج، واقع در ۴۷ کیلومتری شرق سنندج، سر راه سنندج - همدان. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۵/۵۹، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از همدان.

۳- سند شماره ۵۶۴۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سلماس)، ص ۱۵۸، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نراجا (مد اطلاعات)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۲۵۶۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سلماس)، ص ۱۵۹، گزارش تلفنی فرمانده سپاه سلماس به سپاه ارومیه، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۶- سند شماره ۵۶۴۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۵۳، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد اطلاعات)، ۱۱/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، شماره ۶، ص ۲، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۷- Baleqchi دهی از دهستان حومه بخش سلدوز شهرستان ارومیه، واقع در ۵/۳ کیلومتری جنوب غربی نقده و ۵/۲ کیلومتری جنوب جاده نقده به مهاباد. ر.ک: همان، جلد ۴.

۸- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه، به نقل از مهندس طاهری استاندار آذربایجان غربی.

جهت تماس با برخی از افراد به مهاباد آمده بود. حامدبیگ سال گذشته همراه با شیخ جلال حسینی هنگامی که با مقادیر زیادی سلاح از عراق بازمی گشت، در منطقهٔ میوان توسط پیشمرگان حزب دمکرات دستگیر شد و حزب دمکرات پس از ضبط سلاح های حامدبیگ و شیخ جلال حسینی آنها را آزاد کرد. سلاح های مذکور پس از چندی با اصرار کومه له، تحویل شیخ جلال گردید. رفقای ما در میوان در جریان این واقعه طی اطلاعیهٔ افشاگرانه ای علیه نیروهای وابسته به بعث، از شیخ جلال حسینی و حامدبیگ به عنوان عناصر وابسته به بعث عراق یاد کردند که زیر پوشش دفاع از حقوق خلق کرد با سلاح های دریافت شده از عراق به توطئه گری و جنگ افروزی مشغول اند. در این هنگام ما روابط مشکوک و ناسالم برخی نیروهای سیاسی با جریانات وابسته به بعث را زیر علامت سؤال قرار دادیم و از آنها خواستیم موضع خود را در قبال نیروهای توطئه گر و وابسته به بعث و امپریالیسم روشن نمایند، اما علی رغم هشدارهای مکرر ما با این مسئله از جانب آنها برخورد نشد، بلکه کومه له در اطلاعیه ها و بیانیه های خود به دفاع از افرادی نظیر شیخ جلال حسینی به عنوان نیروی ملی و مترقی! پرداخت و سیاست سازمان [چریک های فدایی خلق] را برای استقرار صلح عادلانه در کردستان و مبارزه با نیروهای وابسته مورد حمله قرار داد. به دنبال این واقعه، کومه له شتاب زده به خاطر اینکه رابطهٔ خود با نیروهای وابسته را از نظر توده ها پنهان نماید، جاروجنجال خلع سلاح سپاه رزگاری را به راه انداخت و همان گونه که می دانیم کومه له رهبران دستگیرشدهٔ رزگاری را در سنندج آزاد ساخت و آن تعداد از مزدوران رزگاری را که کومه له آنها را به اصطلاح خلع سلاح کرده بود، بار دیگر، از ارباب خود صدام حسین جنایتکار سلاح های بهتری دریافت داشتند. طی این مدت عناصر مزدور و وابسته به بعث و سایر عمال و ایادی امپریالیسم از برکت وجود رژیم جنایتکار بعث هرروز پول و سلاح های بیشتری دریافت کرده اند. حامدبیگ پس از آن بارها برای دریافت اسلحه به عراق مراجعت کرده و به اعتراف خود تاکنون ۳۰۰ قبضه کلاشینکف و برنو و تعدادی آر.پی.جی. ۷ و مهمات از بعث عراق دریافت داشته است و مردم آن منطقه به خوبی می دانند که حامدبیگ در منطقهٔ تحت نفوذ خود تحت چه عنوانی فعالیت نموده و با کدام یک از نیروها همکاری و دوستی داشته است. ما به زودی اعترافات صریح حامد محمدطاهریبگ را به صورت نوار و نوشته در اختیار مردم قرار خواهیم داد. همچنین از آنجا که این مزدور کثیف در اختیار سازمان ما قرار دارد، می تواند در حضور مردم توضیح دهد که چگونه و تحت چه عنوانی از بعث سلاح دریافت داشته و رابطه اش با کسانی که ظاهراً خود را مدافع خلق می دانند و "دادگاه های خلقی" تشکیل می دهند، چگونه بوده است. ...» (۱)

یادآوری می شود علاوه بر مسائلی که در افشاگری سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) آمده است، گونه ای دیگر از اختلاف بین "کومه له" و "دمکرات" وجود دارد. اختلافات موجود میان این دو گروه علاوه بر مسائل مسلکی و مهم تر از آن عموماً به دلیل حفظ یا بسط قدرت

ص: ۲۵۴

۱- هفته نامهٔ کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق ایران (اکثریت)، شماره ۷۰، ۱۳۵۹/۵/۱۵، ص ۱۸، به نقل از خبرنامهٔ شماره ۳۲، ۱۱ مرداد ۱۳۵۹.

نفوذ در مناطق محلی است. روابط این دو گروه گرچه هر از گاهی دچار نوسان بوده است، با عامل دوری و نزدیکی با حکومت بعث عراق که طبعاً منتج به جذب امکانات می شود، درهم می آمیزد و باعث تشدید درگیری می گردد. از جمله، یک گزارش مربوط به امروز حاکی است: «۸۰ نفر از پیشمرگان کومه له، دفتر حزب دمکرات در بوکان را به علت اینکه امکان دارد یک [نفر از] کومه له را دستگیر کرده باشند، محاصره نمودند، ولی حزب دمکرات به خاطر جلوگیری از برادرکشی به صورت توافق موضوع را فیصله دادند.»(۱)

۱

در حالی که شهر مرزی و بندری آبادان از بدو پیروزی انقلاب همواره شاهد درگیری ها، تظاهرات مسلحانه و بمب گذاری های گروه های موسوم به خلق عرب بوده است، و از سوی دیگر به دلیل درگیری های مرزی ارتش عراق ماه های متوالی است که به طور جدی تهدید می شود، نقش گروه های سیاسی چون سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، سازمان چریک های فدایی خلق، اتحادیه کمونیست های ایران، گروه پیکار و رنجبران و دیگر گروه های چپ در تشدید بحران های قومی، صنفی و سیاسی در این گونه مناطق، طبعاً با تأثیر بیشتری همراه است. در این میان، یکی از موضوعات عمده ای که مستمسک گروه های سیاسی مزبور در تبلیغات پرحجم خود علیه مسئولان نظام نوپای اسلامی بوده، ماجرای خانواده شهدای سینما رکس آبادان است.

از تحصن خانواده های قربانیان فاجعه سینما رکس در محل اداره دارایی آبادان برای فشار به مسئولان قضایی و سیاسی کشور جهت تسریع در تشکیل دادگاه عاملان این فاجعه، ۱۰۵ روز می گذرد. در تمام این مدت، محل دارایی و خیابان های مختلف شهر کانونی برای فعالیت سیاسی گروه های مزبور بوده است. از آنجا که رسیدگی به پرونده پیچیده متهمان فاجعه سینما رکس در هفته های اخیر با اعزام دادستان ویژه رسیدگی به این امر، به زودی آغاز می شود، فشار گروه های سیاسی نیز در تحریک خانواده ها و پخش شایعاتی مبنی بر اهمال کاری و سهل انگاری مسئولان سیاسی و قضایی کشور روز به روز بیشتر می شود. این امر باعث واکنش چاره ناپذیر مسئولان قضایی و سیاسی شهر شده و بحران تازه ای را از سوی گروه های سیاسی به دنبال داشت.

به گزارش شهربانی آبادان، در ساعت ۱:۳۵ دقیقه بامداد امروز، مأموران سپاه پاسداران به اتفاق حجت الاسلام طباطبایی، حاکم شرع استان خوزستان و معاون سیاسی استانداری، به اداره دارایی مراجعه و متحصنین فاجعه سینما رکس را بدون درگیری شدید از محل خارج کردند. حفاظت اداره مزبور فعلاً به وسیله مأموران سپاه پاسداران و شهربانی آبادان تأمین می شود.(۲)

در این باره، حسن تیزمغز، دادیار دادرسی انقلاب اسلامی آبادان، در مورد علت اخراج متحصنین از محل تحصنشان گفت: «روز جمعه حجت الاسلام جمی در نماز جمعه ضمن اعتراض به هر گونه تحصن و راه پیمایی باتوجه به این مسئله که تحصن بازماندگان شهدای

ص: ۲۵۵

۱- سند شماره ۳۱۷۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۵۹۴۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار استان خوزستان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

سینما رکس در اداره دارایی کار این اداره را مختل کرده است، خواستار خروج این گروه از محل تحصنشان شد. در همان شب نیز از طریق صداوسیما جمهوری اسلامی مرکز آبادان اطلاعیه ای که از سوی فرماندار آبادان (۱) صادر شده بود، پخش شد که پیرو آن از متحصنین در محل دارایی خواسته شده بود اداره مزبور را ترک کنند. حدود ساعت ۱۲ شب شنبه بود که من و طباطبایی حاکم شرع دادگاه های انقلاب خوزستان به محل اداره دارایی رفتیم و به متحصنین گفتیم که قصد مذاکره با آنها را داریم؛ اما آنها به ما پرخاش کردند و یکی از پاسداران را که برای گشودن در اداره وارد محل شده بود مورد ضرب و شتم قرار دادند و ما به ناچار متحصنین را از محل تحصن خود بیرون برده و با اتوبوس به قسمت دیگر شهر انتقال داده و آنجا رها کردیم. دادیار دادرسی انقلاب آبادان همچنین افزود: «متأسفانه عده ای افراد ضدانقلاب و افراد گروه های سیاسی در بین متحصنین نفوذ کرده بودند که مانع از مذاکره آنها با ما می شدند.» (۲)

اما اخراج متحصنان، پایان ماجرا نبود، در ساعت ۹ صبح، عده ای حدود ۳۰۰ نفر در اعتراض به اقدام سپاه پاسداران، در جلو اداره دارایی اجتماع کرده و به طور نشسته دست به تحصن زدند و با دادن شعارهایی، عمل سپاه را محکوم کردند. (۳) ساعتی بعد، گروهی به طرف داری و گروهی دیگر در مخالفت با متحصنین به دادن شعار و پرتاب سنگ به سوی یکدیگر پرداختند. این درگیری نیم ساعت طول کشید و چند تن نیز زخمی شدند. درگیری با مداخله سپاه پاسداران و شلیک گاز اشک آور پایان گرفت. (۴) گزارش شهربانی آبادان حاکی است: «در این جریان مغازه های اطراف شهربانی تعطیل و کماکان همان عده در خیابان پراکنده و گه گاه شعارهایی می دهند.» (۵)

این درگیری ها تا غروب امروز همچنان ادامه داشت. شهربانی به استاندار گزارش داد که «از ساعت ۱۹ روز جاری، عده ای در حدود ۳ هزار نفر به حمایت از بازماندگان فاجعه سینما رکس در خیابان امیری اجتماع و اقدام به دادن شعار علیه سپاه پاسداران نمودند که با شلیک چند تیر هوایی به وسیله برادران سپاه به خیابان و کوچه های اطراف متفرق شدند، ولی اجتماع آنان کماکان ادامه دارد. سپاه پاسداران در منطقه مراقبت می نماید و پرسنل شهربانی مراقبت از شهربانی و دارایی را ادامه می دهند. در اثر همین درگیری مغازه های مرکز شهر به صورت تعطیل درآمده که تا ساعت ۲۰:۳۰ [تظاهرات پراکنده] ادامه دارد.» (۶)

آخرین گزارش امروز شهربانی حاکی است از ساعت ۲۱، جمعیت مزبور به حمایت از بازماندگان فاجعه سینما رکس از خیابان طالقانی و خیابان یک احمدآباد راه پیمایی کرده، سرانجام پس از گذشتن از چند خیابان در ساعت ۲۲ درحالی که به حدود ۳۰۰۰ نفر بالغ می شدند، در میدان سده بدون درگیری و حادثه سوئی پراکنده گردیدند و درحال حاضر وضعیت عادی است. (۷)

ص: ۲۵۶

۱- دو ضمیمه دارد؛ مصاحبه فرماندار آبادان درباره علت پایان دادن به تحصن خانواده های بازماندگان شهدای سینما رکس آبادان و ضمیمه دوم؛ مصاحبه فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان درباره پایان دادن به تحصن مزبور.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱، مصاحبه با خبرنگار کیهان در آبادان.

۳- سند شماره ۳۵۹۴۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- سند شماره ۳۵۹۴۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- سند شماره ۳۵۹۴۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۵۹۴۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

درحالی که در مرزهای ایران و عراق تشنج و ناامنی روز به روز افزایش می یابد و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در غرب و جنوب غربی کشور، عملاً درحالت فوق العاده به سر می برند، در داخل نیز گرفتاری های عدیده ای بر اثر برخورد هواداران و مخالفان گروه های سیاسی وجود دارد که بر بی ثباتی کشور می افزاید.

شامگاه امروز مصادف با شب ۲۱ رمضان، در مراسم احیائی که در محل دانشگاه امام صادق (ع) برگزار شد، هنگام سخنرانی جواد منصوری درباره موضع گیری گروه های سیاسی از جمله سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، توسط هواداران این سازمان، مجلس به اخلاص کشیده شد. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، بیش از ۱۰۰ نفر که در جلو جمعیت نشسته بودند به اعتراض برخاسته و با ایجاد همهمه و شعار، مجلس سخنرانی را به هم زدند. این وضع موجب اعتراض سایر شرکت کنندگان در اجتماع شده و دامنه درگیری به خیابان نیز کشیده شد. بلافاصله پاسداران برای برقراری نظم به آن منطقه اعزام شده و از گسترش درگیری و اخلاص جلوگیری کردند. در همین رابطه چند نفر بازداشت شده اند که تحقیقات اولیه نشان می دهد از اعضای مجاهدین خلق (منافقین) هستند. (۱)

در این باره سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز اطلاعیه ای منتشر کرد که در قسمتی از آن آمده است:

«درحالی که بهترین عزیزان ما در زیر چکمه "سیا" امریکا با زبان روزه به سر می برند و درحالی که عزیزان ما در مرزهای عراق با عوامل حلقه به گوش امریکا برای حفاظت از اسلام و ایران جان می دهند و... درحالی که هزاران نفر از مردم دلباخته در سوگ ابرمرد تاریخ امیرمؤمنان به دعا و نیایش نشسته اند... عده ای که در لباس اسلام به نام خلق، با خلق مبارزه می کنند و علی رغم تذکرات مکرر و روشن کردن نقش ضدانقلابی و ابستگان به سازمان به اصطلاح مجاهدین خلق [منافقین] که منافقانه خود را حتی به امام امت مسلمان جلوه داده اند، تلاش در برهم زدن مجلس نیایش و احیای شب شهادت امیرمؤمنان می کنند...»

در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است:

«دیشب هنگامی که مجلس نیایش و سخنرانی در بررسی و پیگیری بیانات امام منعقد گردیده بود، چون مسئولان انتظامات عناصر مشکوکی را مشاهده کردند، از قبل از شروع برنامه متذکر شدند تا در صورت بروز حرکت غیرعادی برادران و خواهران شرکت کننده به هوش باشند... ولی عناصر معلوم الحال بعد از گذشتن مدت کمی از سخنرانی به بهانه اعتراض به سخنران بنای شلوغ کاری را گذاشتند که به وسیله نیروهای انتظامی شناسایی شده و پس از درگیری بسیار مختصری بازداشت شدند. از بازداشت شدگان ۲ عدد چاقو و یک عدد پنجه بکس گرفته شد.» (۲)

در این حال، اطلاعیه روابط عمومی دادستانی کل انقلاب اسلامی مرکز نشان می دهد که اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، علاوه بر ایجاد درگیری و تشنج، دست به اعمال دیگری نیز

ص: ۲۵۷

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۷.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۶، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

می زنند که بازهم درجهت تشدید وضعیت بی ثباتی در کشور است. در این اطلاعیه آمده است:

«صبح شنبه، محاکمه آقای سعید متحدین عضو سازمان مجاهدین خلق [منافقین] به اتهام سرقت مسلحانه، در دادگاه انقلاب اسلامی مرکز آغاز گردید. متهم به قصد سرقت از جواهرفروشی واقع در خیابان نادری، وارد شده و پس از تهدید با سلاح کمری درصدد ربودن جواهرات مغازه برمی آید که صاحب مغازه پس از مشاهده این وضع دادو فریاد کشیده و کارگران وی که در زیرزمین مغازه مشغول کار بودند به کمک وی شتافته و با شلیک ۲ تیر وی را مجروح و خلع سلاح و تحویل افراد انتظامی داده اند. نامبرده در دادگاه مدعی شده است که وی قصد داشته با جواهرات و پول های مسروقه به خانواده های فقیر جنوب تهران کمک کند.»^(۱)

۱

وقوع برخی رویدادها که بعضاً درارتباط با کودتای نافرجام گذشته یا حوادثی از این دست، مشکوک به نظر می آیند، مسئولان سیاسی - انتظامی کشور را بر آن داشته است تا دست به اجرای برخی اقدامات تأمینی و حفاظتی بزنند؛ ازجمله برای مقابله با تحرکات عوامل مخالف نظام جمهوری اسلامی در سراسر کشور، به ویژه به منظور کشف شبکه های باقیمانده از عوامل فراری کودتای اخیر، تصمیم به تشکیل کمیته های اطلاعاتی در استان های مختلف گرفته اند. در قسمتی از بخشنامه خیلی محرمانه ای که شهربانی کل کشور به رؤسای شهربانی های مراکز استان ها ارسال داشته، آمده است: «... بر مبنای تصمیمات متخذه در وزارت کشور قرار است در استانداری های هر استان کمیته های اطلاعاتی ویژه ای تشکیل گردد که این کمیته ها ضمن تلاش در جهت جمع آوری اخبار مهم استان، وظایفش تبادل اطلاعات منطقه ای و تجزیه و تحلیل منطقه استحضاطی از دیدگاه های مختلف سیاسی، نظامی، اطلاعاتی و بررسی بحران ها و تهدیدات منطقه و علل گسترش بحران و مآلاً مبارزه و خنثی کردن تهدیدات و ترسیم تصویری از رویدادهای منطقه با ذکر راهکارهای اصولی جهت استانداران و همچنین ارسال گزارشات به مراکز اطلاعاتی کشور خواهد بود...»^(۲)

در همین حال، واحد عملیات سپاه تهران در تلفنگرامی به مرکز فرماندهی، درباره وضعیت پوشش هوایی مرکز صداوسیما کشور ابراز نگرانی و درخواست پدافند ضد هوایی کرده است: «نظر به اینکه مرکز رادیو تلویزیون (جام جم) فاقد توپ ضد هوایی می باشد، لذا لازم است هرچه سریع تر نسبت به نصب توپ ضد هوایی در محوطه آن سازمان اقدام مقتضی به عمل آید...»^(۳)

از سوی دیگر، یک مورد مشکوک از شهرستان بیرجند این طور گزارش شده است: «خبر واصله از سپاه مشهد، در ساعت ۰۳:۱۰ امروز یک فروند هواپیمای نظیر اف ۵ از شمال به طرف جنوب شهر بیرجند با سرعت زیاد در پرواز بوده، به طوری که مشخص نشده مسیر هواپیما کجاست و بلافاصله از دید محو شد. در ضمن تماسی که با نیروی هوایی مشهد گرفته شد افسر نگهبان اظهار داشتند با بررسی پیرامون مسئله، هیچ گونه پروازی در منطقه نداشته ایم.»^(۴)

ص: ۲۵۸

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- سند شماره ۲۹۴۰۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران (اداره امور اجتماعی) به رؤسای شهربانی های مراکز استان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۸۹۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه تهران (عملیات) به مرکز فرماندهی، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۸۸۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مشهد به اطلاعات، ۱۱/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه مرکز، شماره ۶، ص ۱، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

بنی صدر امروز بازم به مخالفان خود حمله کرد و آن دسته از نمایندگان مجلس شورای اسلامی را که در مجلس دم از مخالفت با وی می‌زنند مستکبر نامید؛ اعلام مخالفتی که به تظاهرات عده‌ای به طرف داری از وی انجامید. وی که در مدرسه عالی شهید مطهری در اجتماع مردم تهران سخنرانی می‌کرد، ضمن انتقاد شدید از اقدام اخیر رژیم اشغالگر قدس مبنی بر تعیین بیت المقدس به عنوان پایتخت این کشور، در بخش دیگری از سخنان خود با یادآوری این مطلب که «امروز کسانی که خود را قیم افراد مستضعف می‌دانند مستکبر هستند و این دسته از مستکبران یکی از موانع و مشکلات پیروزی کامل مستضعفان ایران هستند»، گفت: «اگر کسانی باشند به عنوان نماینده مخالف رئیس جمهور، حق آنهاست. من هیچ گونه مخالفتی ندارم، حق هر کس است که موافق باشد یا مخالف، اما تا آنجایی که من بتوانم برای موافق کردن مستکبران، باج نمی‌دهم. اما حرف من این است که اگر کسی آمد و خود را داوطلب نمایندگی مردم کرد باید به مردم بگوید که وقتی به مجلس رفت چه خواهد کرد تا مردم از روی آگاهی رأی بدهند. آنها هم که از مردم رأی گرفته‌اند می‌بایست همان موقع به مردم می‌گفتند که به مجلس می‌روند برای مخالفت با رئیس جمهوری. بنابراین وقتی نگفته‌اند و در آنجا دم از مخالفت می‌زنند در واقع مستکبرانی هستند که خود را بیشتر از دیگران قیم مستضعفان می‌دانند.» (۱)

این سخنرانی که به دعوت انجمن اسلامی صنف بافنده ترتیب یافته بود، حاشیه‌هایی نیز داشت؛ صحنه‌هایی که نمایانگر کشانده شدن اختلافات دو جناح رقیب به میان خیابان‌ها و مجامع است. بنا به گزارش خبرگزاری پارس: «مردمی که در محوطه باغ و خیابان‌های اطراف اجتماع کرده بودند با دادن شعارهایی چون؛ "بنی صدر بنی صدر حمایت می‌کنیم؛ نخست وزیر ایران منتخب بنی صدر"، ابراز احساسات می‌کردند.» بنا به همین گزارش، «مردم در پایان سخنرانی رئیس جمهوری، در حالی که شعارهای بالا را می‌دادند در طول خیابان جمهوری به راه پیمایی پرداختند.» (۲)

باوجود نوساناتی که در روند درگیری سیاسی کنونی بین ایران و آمریکا روی می‌دهد، چشم انداز روشنی، حتی در میان مدت، برای آن متصور نیست. در این میان، موضوع دستگیری، ضرب و شتم و بازداشت دانشجویان ایرانی در تظاهرات روز یکشنبه گذشته و اعتصاب غذای گروهی دیگر از آنان در مقابل کاخ سفید در اعتراض به رفتار پلیس آمریکا، همچنان بازتاب وسیعی دارد.

در اطلاعیه "ستاد خبری مبارزات انجمن های اسلامی دانشجویان خارج از کشور"، چنین آمده است: «هفتمین روز اعتصاب غذای خواهران و برادران انجمن های اسلامی دانشجویان در آمریکا و کانادا با استقبال بی سابقه ای نسبت به روزهای قبل پشت سر گذاشته شد و توریست هایی که از نقاط مختلف آمریکا در این روز تعطیل برای بازدید از کاخ سفید به این محل آمده بودند آن چنان

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۸، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱، از تهران، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

اجتماعی را موجب شده بودند که حتی پیاده روهای مقابل کاخ سفید نیز راه بندان شده بود.»^(۱)

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران امروز اطلاعیه ای بدین شرح صادر کرد: «روز گذشته، نماینده ایران در سازمان ملل متحد راجع به رفتار خشونت آمیز پلیس امریکا با دانشجویان ایرانی که در حال حاضر در اعتصاب غذا هستند با معاون اجرایی کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد، [مطالبی را] مطرح کرد و اظهار داشت امریکا علناً مرتکب عمل غیرقانونی و رفتار وحشیانه خلاف اصول ابتدایی حقوق بشر با دانشجویان ایرانی می شود و مقامات مسئول امریکا نیز چشم خود را در برابر این اعمال می بندد. نماینده ایران رسماً از معاون اجرایی دبیرکل خواست که برای جلوگیری از ادامه این وضع اقدام فوری به عمل آورد. در نتیجه این مذاکرات، معاون اجرایی دبیرکل قول داد که مطالب را تلگرافی به اطلاع دبیرکل سازمان ملل متحد که در حال حاضر برای دیدار از کشورهای آسیای جنوب شرقی، نیویورک را ترک کرده است برساند و خود وی نیز از طریق نمایندگان دائم ایالات متحده در سازمان ملل اقدامات لازم را به عمل آورد.»^(۲)

همچنین، سخنگوی وزارت امور خارجه امروز گفت: «به منظور رسیدگی و هماهنگی درباره مسائل دانشجویان زندانی ایرانی در امریکا طبق درخواست نماینده دفتر حفاظت منافع ایران در واشنگتن مقیم سفارت الجزایر، جلسه ای با حضور چند تن از وکلای حقوقی و نفر دوم سفارت الجزایر در محل دفتر حفاظت منافع ایران در امریکا تشکیل شد و پس از مذاکرات لازم تصمیم گرفته شد از عده ای از پزشکان ایرانی مسلمان و متعهد دعوت شود که در زندان از دانشجویان دیدن کنند. این دیدار توسط چند پزشک ایرانی انجام شد و بیش از چهار ساعت به طول انجامید. گزارشی که پزشکان ایرانی به دفتر نمایندگی ایران داده اند نشان می دهد که حال جسمی اکثریت دانشجویان بد و دچار حالت تهوع، سرگیجه و لرزش اندام و خشک شدن پوست می باشند، لیکن روحیه دانشجویان قوی توصیف شده است. طبق گزارش پزشکان، رفتار مسئولان زندان با دانشجویان به شکل وحشتناکی تفرآمیز می باشد...» سخنگوی وزارت خارجه افزود: «پس از این گزارش، نماینده ایران از وکلا- می خواهد که از دادگاه فدرال واشنگتن اجازه مرخص شدن کسانی که به حالت مریضی سخت افتاده اند و انتقال آنان به بیمارستان گرفته شود. نماینده الجزایر به همراهی وکیل نمایندگی دفتر ایران با برادران و خواهران دانشجو ملاقات کردند و یک بار دیگر پشتیبانی دفتر حفاظت منافع ایران را به آنان اعلام داشتند.»

سخنگوی وزارت خارجه اضافه کرد: «بنا به درخواست نماینده ایران، گزارش بدرفتاری و شکنجه دانشجویان توسط مسئولین زندان از طریق نفر دوم سفارت الجزایر و وکیل دفتر حفاظت منافع ایران به وزارت خارجه امریکا تسلیم شده و مذاکراتی در جریان است که به نحوی آزادی بی قید و شرط برادران و خواهران هرچه زودتر عملی گردد.»^(۳)

ص: ۲۶۰

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- همان، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

از سوی دیگر، کار به اخراج گروهی برخی دانشجویان دستگیر شده نیز کشیده شده است. بنابر گزارش امروز رادیو صدای آمریکا: «اداره مهاجرت آمریکا اقداماتی را در جهت اخراج گروهی از ایرانیان طرف دار [آیت الله] خمینی آغاز کرده است. ... به گزارش خبرنگار ما از واشنگتن، ۱۹۰ نفر ایرانی که هفته پیش بازداشت شده اند در صورتی که مدرکی دال بر معتبر بودن روایت اقامت خود در آمریکا به مقامات اداره مهاجرت ارائه نکنند با خطر اخراج از آمریکا روبه رو خواهند شد. ... و اما پنجشنبه شب، یک گروه ۲۰ نفری از زنانی که در بازداشت به سر می برند توسط مقامات انتظامی به اداره مهاجرت آمریکا تحویل شده اند. ... دیروز نیز سایر بازداشت شدگان که عده آنها به ۱۷۰ تن بالغ می گردد، به مقامات اداره مهاجرت آمریکا تحویل شدند. یکی از مقامات اداره مهاجرت در این باره گفت: این برای آمریکا جای بسی خوشبختی است که به ایرانیان بازداشت شده ای که قصد بازگشت به ایران را دارند اجازه چنین کاری را بدهد، در حالی که افراتیون اشغالگر سفارت آمریکا در تهران همچنان دیپلمات های آمریکایی را در بند اسارت خود دارند و به آنان اجازه بازگشت به وطنشان را نمی دهند.»^(۱)

این رادیو در گزارش دیگری در اخبار شامگاهی خود گفت: «... طبق تقاضای وزارت امور خارجه آمریکا، پلیس واشنگتن اتهام خود را از دانشجویان ایرانی پس گرفته و آنان را در اختیار اداره مهاجرت آمریکا گذاشته است. وزارت امور خارجه آمریکا نگران آن است که این حادثه ممکن است احتمالاً در وضع گروگان های آمریکایی در ایران تأثیر داشته باشد.»^(۲)

رادیو لندن نیز درباره موضع گیری تبلیغاتی ایران گفت: «دستگیری در حدود ۱۷۰ نفر دانشجوی ایرانی در آمریکا به دنبال تظاهرات آنان در واشنگتن سروصدای زیادی در تهران برپا کرده است. رادیو تهران پلیس آمریکا را فاشیست نامیده و دائماً آن را به خشونت و وحشیگری متهم می سازد. رادیو ایران اکنون می گوید که یکی از مأموران بازجویی آمریکا سابقاً عضو ساواک بوده است. دانشجویان تندرویی که گروگان های آمریکایی را تحت بازداشت دارند درخواست کردند تا تظاهراتی به نشانه همبستگی با دانشجویان ایرانی در برابر سفارت آمریکا برگزار گردد. و از نمایندگان مجلس نیز تقاضا شده است تا از سازش با شیطان بزرگ اجتناب نمایند.»^(۳)

۱

موضوع روابط ایران و شوروی که این روزها به سردی گراییده، یکی از محورهای گفت و گوی سفیر ایران در مسکو در ملاقات امروزش با ابوالحسن بنی صدر در تهران بوده است.

محمد مکرری در پایان این ملاقات در گفت و گویی با خبرگزاری پارس گفت: «در این ملاقات در مورد روابط دو کشور ایران و شوروی و همچنین مسئله افغانستان مذاکره شد.» وی

ص: ۲۶۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۷، ۱۲/۵/۱۳۵۹، ص ۹، رادیو صدای آمریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۸، رادیو صدای آمریکا (فارسی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲۰، به نقل از رادیو لندن.

افزود: «ما در مواضع انقلابی خودمان مستحکم هستیم و یک سانتی متر هم عقب نمی‌رویم، ولی روابط دوستانه را هم حفظ می‌کنیم. ... روابط ما با شوروی خوب است، ولی روابط خوب ما دلیل بر این نیست که ما در مواضع خودمان مستحکم نباشیم.» آقای مکرری افزود: «در این ملاقات همچنین در مورد اسلحه‌ای که شوروی به عراقی‌ها می‌دهند - که مرزهای ما بمباران شود - بحث کردیم و من نمی‌توانم در یک کشوری که ادعای دوستی با ایران می‌کند سفیر باشم و شاهد بمباران مرزهای کشورم باشم.» وی در پاسخ این سؤال که شما برای جلوگیری از این کار چه اقدام‌هایی انجام داده‌اید، گفت: «اقداماتی انجام داده و می‌دهم و تا آنجا که می‌توانم سعی می‌کنیم تا صدور اسلحه از شوروی به عراق متوقف شود.» آقای مکرری در پاسخ به این پرسش که آیا شما در این مدت برای جلوگیری از تجاوز شوروی به افغانستان اقداماتی انجام داده‌اید، گفت: «من مرتب در حال مذاکره و اقداماتی هستم و حالا هم که به ایران آمده‌ام به این علت است که قرار شد سفرای کشورهایی که در المپیک شرکت نمی‌کنند از مسکو خارج شوند. و این عمل نه به عنوان اعتراض، بلکه یک ژست سیاسی است.» وی افزود:

«ما روابط حسنه را با شوروی حفظ می‌کنیم و سعی می‌کنیم روابط اقتصادی و مبادلات اقتصادی و بازرگانی به موجب پروتکلی که اخیراً امضا شد، گسترش یابد؛ ولیکن باید دنیا و شوروی بفهمند که موضع ما واقعاً یک موضع نه شرقی و نه غربی است و ما اگر با آمریکا مبارزه می‌کنیم، آنها این مطلب را هیچ وقت به مغز خودشان راه ندهند که ما یک روزی ممکن است به دامان شوروی بیفتیم. و اگر هم ما در بعضی مطالب با شوروی توافقی نداریم برای خوشایند آمریکا نیست. اگر در صدور گاز به موافقت نرسیدیم این دلیل سوء روابط ما نیست و ما چون استقلال داریم در بعضی مواردی که به نفع ما است و منافع ما حفظ شود موافقت می‌کنیم و مخالف قراردادهایی که به نفع ما نیست، می‌باشیم.» (۱)

۱

نبردهای ۴۸ ساعت گذشته در مناطق کردنشین و نیز اعدام‌های اخیر کودتاجیان در ایران، در میان برخی محافل خبری؛ به ویژه رادیو صدای آمریکا بازتاب وسیعی داشته است. لحن این رادیو و نیز خبرهایی که از کردهای مسلح مخالف بیان می‌کند، حائز اهمیت ویژه است. این رادیو در گزارشی از خبرنگار خود چنین می‌گوید:

«در تازه‌ترین برخوردهای قوای دولتی و مبارزان کرد، حداقل ۲۰ نفر کشته و ۴۰ نفر زخمی شده‌اند و براساس گزارش‌هایی که از طرف منابع کردها منتشر شده است، مبارزان کرد یک کاروان مهمات را در مریوان در نزدیکی مرز عراق مورد حمله قرار داده‌اند. کاروان مهمات

ص: ۲۶۲

متشکل از ۳۰ کامیون عازم سنندج، مرز [مرکز] استان کردستان بوده است. در صفحات شمالی، نبردهایی در حدود اشنویه - که ظرف دو روز گذشته تحت حکومت نظامی درآمده است - گزارش شده است. منع عبور و مرور شبانه پس از کشته شدن ۱۳ پاسدار به دست مبارزان حزب دمکرات کردستان اعلام گردیده است.

منابع کردها می گویند حزب دمکرات کردستان مشغول بسیج نیرویی عظیم در مقر قاسملو در نزدیکی اشنویه است که صحنه زدوخوردهای شدید چند ماه گذشته بوده است. همین منابع معتقدند که هدف برقراری حکومت نظامی ممانعت از اعزام مبارزان حزب دمکرات کردستان در منطقه بوده است. درحالی که ناآرامی در منطقه شمالی کردستان رو به افزایش است، گزارش می رسد در جنوب کردستان زدوخوردهای شدید میان نیروهای عراق و قوای رژیم ایران نیز رو به فزونی است.

رادیو دولتی ایران ادعا دارد که شواهد موجود حاکی از بسیج بزرگ نیروهای زرهی عراق در امتداد مرزها است. در عرض ۴۸ ساعت گذشته، مناطق مرزی مرکز تحت آتش توپخانه عراقی ها قرار گرفته است. رادیو ایران می گوید که ۴ سرباز ایرانی کشته شده اند و پالایشگاه نفت شاه [نفت شهر] در کرمانشاه در شعله های آتش در حال سوختن است. (۱)

۱

رادیو لندن امروز به مناسبت مرگ شاه در هفته گذشته، و اشاره به دعاوی ایران درباره ثروت وی، ضمن مروری کوتاه بر روند تیرگی روابط ایران و امریکا، به تفسیر وضعیت کنونی این مناسبات پرداخته است.

این رادیو می گوید: «تیرگی مناسبات ایران و امریکا بعد از انقلاب ایران، موقعی به اوج خود رسید که ایرانی ها به عنوان تحت فشار گذاشتن امریکا برای استرداد شاه مخلوع دیپلمات های امریکایی را به گروگان گرفتند. با اینکه تقریباً مسلم بود که شاه به ایران تحویل داده نخواهد شد، این اقدام باعث شد که شاه از کشوری به کشور دیگر پناهنده شود و بالاخره هفته گذشته در بیمارستانی در مصر مرد. بعضی از ناظران به خصوص خود امریکایی ها تصور می کردند که مرگ شاه ممکن است تغییراتی را در روابط این کشور با ایران باعث شود. گو اینکه ایرانی ها بلافاصله پس از مرگ شاه اعلام کردند که این پیشامد تغییری در سیاست های جاری ایران نسبت به امریکا و به خصوص وضع گروگان ها نخواهد داد. در عرض هفته گذشته، مقامات امریکایی مشغول جمع بندی روابط بین دو کشور و تغییرات احتمالی در آن بودند. جیم آندرسون این اشتغال فکری امریکایی ها را چنین بررسی می کند: "در مرحله اول، وزارت خارجه امریکا گفت مرگ شاه در جریان بحران گروگان ها تأثیری نخواهد داشت، چون هیچ گاه

ص: ۲۶۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۷، ۱۲/۵/۱۳۵۹، صص ۱۱ و ۱۲، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۱/۵/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۸، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۲/۵/۱۳۵۹، بخشی از همین گزارش را تکرار کرده است.

امکان آن وجود نداشت که امریکا او را به مقامات ایران تحویل دهد. حال که تجزیه و تحلیل این مسئله تا اندازه ای تغییر کرده است و عقیده عمومی بر آن است که مرگ او حداقل عامل احساسات را از بین برده است و برای تندروهای اشغال کننده سفارت امریکا در تهران آسان تر خواهد بود که پیروزی خود را اعلام کنند و حداقل آزادی گروگان ها را مورد مطالعه قرار دهند. به هر جهت، تندروهای ایرانی علناً خود را به دو درخواست دیگر وابسته کرده اند: استرداد ثروت های شاه و عذرخواهی از طرف ایالات متحده امریکا. باید گفته شود که امکان عملی شدن هیچ یک از این دو درخواست وجود ندارد. احتمالاً در دنیا احدی نمی داند و این شامل بیوه او نیز می شود که شاه چه مقدار از ایران خارج کرد و چه مقدار به جا گذاشت. در اظهاریه نهایی او رقم ۵۰ میلیون دلار ذکر شده است، ولی انقلابیون ایران رقمی را ادعا می کنند که می تواند ۶۰ برابر این مبلغ باشد؛ یعنی حدود ۳۰ میلیارد دلار. تاکنون یک ادعای نامتوسط یک گروه حقوق دان که وکالت ایران را به عهده گرفته اند به دادگاه ایالتی نیویورک تسلیم شده است. وزارت خارجه امریکا می گوید از هر اقدام قانونی برای استرداد ثروت شاه جلوگیری نخواهد کرد، ولی این اقدامات احتمالاً سال ها به طول خواهد انجامید.^۱

رادیو لندن سپس درباره واکنش امریکا به درخواست دوم ایران می گوید: «وزارت خارجه امریکا موضوع عذرخواهی علنی را رد کرده است، ولی تشکیل یک کمیسیون تحقیق بین المللی برای بررسی تاریخچه دخالت امریکا در ایران مورد موافقت آنها قرار گرفت. این ترتیبات هنگامی که دانشجویان تندرو تعهد خود را در اجازه دادن به کمیسیون تحقیق برای دیدار گروگان ها و یا قراردادن گروگان ها در حیطه اختیار دولت ایران برآورده نکرد، منتفی شد و اکنون عامل دیگری وارد معرکه شده است. در حدود دوستان دانشجویی طرف دار آیت الله خمینی در پی تظاهرات تعطیلات آخر هفته و درگیری هایی با ایرانیان ضد [آیت الله] خمینی دستگیر شدند. آنها مدعی هستند که افراد پلیس واشنگتن با آنها بدرفتاری کرده اند و بعضی از آنها از افشای هویت خود خودداری می کنند. این عده را پلیس به اداره مهاجرت تحویل داده است و یقیناً این، اولین قدم برای اخراج آنها از امریکاست...»^(۱)

۱

موضوع افزایش و تشدید حضور ناوگان های جنگی امریکا در اقیانوس هند و خلیج فارس، این روزها از دیدگاه های مختلف بررسی می شود. سه دیدگاهی که در پی می آید، هر یک به طور خاصی به بررسی این موضوع پرداخته اند که حاوی اطلاعاتی درخور توجه است. رادیو آلبانی که بازتاب دهنده مواضع حکومت کمونیستی ضدروسی آلبانی است و در داخل ایران نیز

ص: ۲۶۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۸، ۱۳۵۹/۵/۱۳، صص ۴ و ۵، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۳۵۹/۵/۱۱.

طرف دارانی کوچک اما پرسروصدا دارد، در بخش فارسی خود در تفسیری درباره این موضوع، شوروی را در کنار امریکا قرار داد. در بخشی از گزارش این رادیو آمده است:

«حضور نظامی امپریالیسم امریکا در خلیج فارس بار دیگر تقویت شده است و ناوگان دائمی آنها در این منطقه که شامل ۲۴ کشتی جنگی، ۳۰ ناو هواپیمابر، صدها هواپیما و هزاران تن از دستجات [است]، اخیراً ۵ کشتی جنگی جدید همراه با کشتی هلیکوپتربرگارد ساحل و ۱۸۰۰ تفنگ دار دریایی [به آن] افزوده شده است. یک واحد دیگر از ناوگان امریکا که می تواند نیاز یک لشکر ۱۲۰۰۰ نفری را برآورده سازد، به پایگاه امریکا در "دیه گو گارسیا"ی اقیانوس هند وارد خواهد شد. این تمرکزدهی ابزار نظامی بلافاصله پس از ضرباتی است که از انقلاب ایران متحمل شده اند.»

در این گفتار همچنین آمده است: «آب های اقیانوس هند در رقابت با امپریالیسم امریکا... همچنین به اشغال یک واحد ناوگان نظامی دریایی ابرقدرت دیگر اتحاد شوروی سوسیال امپریالیستی درآمده است که شامل ۲۵ کشتی جنگی و هزاران سرباز آماده دخالت در جهت منافع توسعه طلبانه مسکو می باشد. در آب های اقیانوس هند به موازات ناوگان های دو ابرقدرت، واحدهای ناوگان های انگلیسی، فرانسوی و اخیراً آلمان غربی به گشت و گذار مشغول شده اند.»^(۱)

رادیو مسکو نیز در بخش عربی خود بدون اشاره به حضور ناوگان های شوروی، در ضدیت با امریکا و به نحوی با جانب داری از کشورهای منطقه خلیج فارس، به این موضوع پرداخت: «دولت کویت قاطعانه ادعاهای واهی و بی اساس واشنگتن تحت عنوان "مسئله دفاع از منافع [منابع] نفتی در منطقه خلیج [فارس]" را رد می کند و این عنوان و سایر عناوین دیگری را که قبلاً نیز از سوی محافل امپریالیستی و دست نشاندهگان آنان نظیر "پرکردن خلأ ناشی از عقب نشینی بریتانیا" به گوش می رسیدند، یک نوع دسیسه برای دخالت در امور داخلی کشورهای منطقه می داند.»^(۲)

بخش عربی رادیو لندن در پاسخ به این سؤال یکی از شنوندگان که: "نیروی دریایی امریکا در اقیانوس هند در چه سطحی است و هدف از استقرار این نیروها در اقیانوس چیست؟" می گوید: «حوادثی که در سال های اخیر به وقوع پیوسته عاملی بوده است تا ایالات متحده در مورد میزان و قدرت نظامی خود در منطقه اقیانوس هند تجدیدنظر کند. در جریان بروز جنگ در منطقه شاخ افریقا و درگیری میان دو یمن و نیز وقوع بحران ایران، امریکا بر حجم نیروی کوچک خود در منطقه خاورمیانه افزود و ابتدا تعداد ناوگان خود را از ۳ ناو به ۵ ناو رزمی افزایش داد. این نیرو در منطقه خلیج (فارس) و دریای عرب فعالیت دارد. اضافه بر این، چند ناو هواپیمابر امریکایی نیز هم اکنون در منطقه اقیانوس هند تقسیم شده اند. هواپیماهای جنگنده امریکایی نیز از پایگاه "دیه گو گارسیا" - که متعلق به انگلستان است - جهت انجام

ص: ۲۶۵

۱- همان، صص ۲۱ و ۲۲، رادیو صدای آلبانی، ساعت ۸:۳۰، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۷، ۱۲/۵/۱۳۵۹، صص ۶ و ۷، رادیو مسکو (عربی)، ساعت ۲۰، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

پروازهای اکتشافی، پروازهای دوره ای بر فراز اقیانوس هند انجام می دهند. ... بریتانیا سال ها خلأ قدرت در این منطقه را پر می کرد و زمانی که در اواخر دهه ششم از این منطقه خارج می شد ناوگان دو ابرقدرت یعنی امریکا و شوروی وارد آن شدند.»^(۱)

ضمیمه گزارش ۱۲۵: اعتراض رسمی مرزبان جمهوری اسلامی به مرزبان عراق در بصره

متن نامه اعتراض آمیز مرزبان درجه ۱ جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر به مرزبان دولت جمهوری عراق در بصره به شرح زیر است:

«پس از درود فراوان، برابر اعلام مقام مربوطه جمهوری اسلامی ایران، در ساعت ۰۴:۴۰ روز ۱۱/۵/۱۳۵۹، یک فروند هواپیمای عراقی که از شرق به طرف شمال غربی درحالی که چراغ هایش روشن بوده به فضای جمهوری اسلامی ایران واقع در اروندکنار تجاوز که با عکس العمل مأمورین ایرانی مواجه و به سمت فضای عراق متواری گردیده است. ضمن اعتراض شدید به این گونه عملیات تحریک آمیز که مغایر با حسن هم جواری است، از همکاری گرامی مان خواهشمندیم مراتب را به مقامات مربوطه عراقی منعکس فرموده و تنبیه خلبان خاطی را خواستار که از ادامه این گونه تجاوزات جداً خودداری نمایند و نتیجه را اعلام فرمایند. همراه با شایسته ترین دروهای قلبی، مرزبان درجه ۱ جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر - سرهنگ ستاد پناهی.»^(۲)

ضمیمه اول گزارش ۱۳۲: مصاحبه فرماندار آبادان درباره علت پایان دادن به تحصن خانواده های بازماندگان حادثه سینما رکس آبادان

مهندس فریور باتمانقلیچ، فرماندار آبادان، در مصاحبه با خبرنگار روزنامه کیهان گفت: «اولاً در اداره دارایی از نظر مسائل مالی مشکلات زیادی پدید آمده بود و کار اداره دارایی خوابیده بود. ما تلاش کردیم که هرچه زودتر تشکیل دادگاه را که یکی از خواسته های متحصنین بود تسریع کنیم تا بازماندگان به خواستشان برسند و این مشکل حل شود. وقتی که دادستان ویژه اعلام نمود که برای شرکت در دادگاه علنی کارت صادر می شود و از مردم دعوت کرد که برای شرکت در دادگاه به دادگاه به گرفتن کارت اقدام نمایند، دیگر ضرورتی در ادامه تحصن نبود؛ چون دادگاه درحال تشکیل شدن بود و اینها می توانستند هر صحبت و خواسته ای که دارند در دادگاه علنی مطرح نمایند. به همین دلیل ما از متحصنین خواستیم به تحصنشان پایان دهند.» فریور باتمانقلیچ در ادامه صحبت هایش در پاسخ به این سؤال که فکر نمی کنید که "اگر دادگاه تشکیل می شد متحصنین خودبه خود به تحصنشان پایان می دادند؟" گفت: «این مشکل همیشه وجود دارد، چون یک عده از گروه های سیاسی می خواستند از این مسئله سوءاستفاده کنند. بنابراین، می توانستند حتی بعد از تشکیل دادگاه و صدور حکم دادگاه بازم به تحصن خود ادامه دهند و بگویند این دادگاه و رأیش را قبول نداریم. و این کاری بود که به دادگاه صدمه می زد و آن را بی اعتبار می نمود. ... وقتی که قرار است دادگاه علنی تشکیل شود دیگر دلیلی برای ادامه تحصن وجود ندارد.»^(۳)

ضمیمه دوم گزارش ۱۳۲: مصاحبه فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان درباره پرونده فاجعه سینما رکس و پایان تحصن

مهدی کیانی در این باره گفت: «بعد از انقلاب به واسطه مشکلات و ناهماهنگی ها و شاید سهل انگاری ها، مسئله سینما رکس با آن جدیتی که انتظار می رفت تعقیب نشد، ولی باین همه، افرادی بودند که دنبال پرونده بودند. در اینجا یک مسئله را باید در نظر گرفت و آن مسئله گروه هاست. این گروه ها چه قبل از انقلاب و چه بعد از انقلاب خواستند استفاده سیاسی از مسئله سینما رکس بکنند و تبلیغات سیاسی را هم به راه می انداختند. بعد از

۲- سند شماره ۲۹۷۷۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پشین.

۳- روزنامه کیهان ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۶.

انقلاب باتوجه به ضعف های مسئولان و مبهم بودن پرونده سینما رکس، گروه ها شروع به استفاده سیاسی از این مسئله کردند. یک سال از [تشکیل] پرونده سینما رکس گذشت و با آن جدیتی که باید، پرونده تعقیب نشد. بعد از یک سال، برخی از خانواده ها و نمایندگان آنها قضیه را تعقیب و نزد مقامات رفته بودند تا اینکه دادستان انقلاب چند نفر را چند نوبت، برای جمع آوری پرونده به منطقه اعزام کرد؛ ولی هر بار که خواستند دست به کار شوند، با جو تبلیغاتی این گروه [ها] و اتهاماتی که می زدند نهایتاً مجبور می شدند کارشان را رها کنند و بروند. الآن دادستان ویژه آقای نقیبی رسیدگی به پرونده را به عهده گرفته اند. باتوجه به اینکه این نیروها و طیفشان اساساً مخالف با انقلاب است، حالا می خواهند از این مسئله استفاده کنند و اسلام و انقلاب و مسئولین و همه را به بازی گرفته و لوٹ کنند و خود استفاده نمایند. به این صورت که گروه ها در ابتدای تحصن، به وسیله اطلاعیه و اعلامیه ها کم کم زمینه را فراهم کردند و امروز کم کاری و مشکلاتی را که سر راه رسیدگی پرونده بود با اعلامیه خود به این صورت مطرح کردند که "چه کسانی از رسیدگی به پرونده سینما رکس می ترسند؟" یعنی خواستند خودبه خود این سؤال را مطرح کنند که "افرادی که از رسیدگی به پرونده می ترسند خود در این کار دست دارند." با این صحنه سازی ها زمینه را آماده کردند؛ تظاهرات می کردند، با تشنجی که ایجاد می کردند این [تحصن] را به صورت یک جریان در آوردند؛ درحالی که در حدود سه ماه پیش که اینها دست به تحصن زدند و خواستار رسیدگی به پرونده سینما رکس بودند و باتوجه به جو تبلیغاتی که به راه انداخته بود [ند] و با در نظر گرفتن این حق که بازماندگان باید عاملان فاجعه را بشناسند، ما سعی کردیم با مسئولین برخورد کنیم که مسئله و تشکیل دادگاه را پیگیری کنند. حدود سه ماه از این قضیه گذشت و این تحصن به عنوان یک خواست برای تشکیل دادگاه نبود، بلکه محل تبدیل به یک مقر تبلیغاتی شده بود. تمام امور حقوقی از پرداخت حقوق به کارمندان گرفته تا مالیات شهر همه مربوط به اداره دارایی می شد. از طرف دیگر، [اداره دارایی] در مرکز شهر هم واقع شده بود که محلی مناسب برای پخش هرگونه شایعه می باشد. ما در این مدت صبر کردیم تا کوچک ترین برخوردی پیش نیاید، تا اینکه دادستان ویژه از تهران آمد و مسئله را به طور مستقیم دنبال کرد و خواست اینها برآورده شد. و حالا هم دادگاه در شرف تشکیل است. فرماندار از طریق رادیو صحبت کرد، امام جمعه در نماز جمعه خواست که به تحصن خود پایان دهند؛ چراکه اینها بازماندگان سینما رکس هستند، به خواست آنها رسیدگی شده و حاکم شرع پیش اینها رفت تا از آنها بخواهد به تحصن خود خاتمه دهند. و چون [هنگام] روز مرکز شهر شلوغ بود و افراد اینها هم دوروبر جمع بودند، خودبه خود ایجاد درگیری می کرد. این بود که شب را انتخاب کردیم؛ همراه حاکم شرع به دارایی رفتیم، در را به روی ما باز نکردند و گفتند ما صحبتی نداریم. یکی از برادرها از بالای در به داخل رفت و در را باز کرد. آنها شروع به هیاهو و جنجال به راه انداختن کردند. ما هم به داخل رفتیم و دیدیم که فقط چند تا پیرزن بودند که واقعاً بازمانده هستند و بسیاری از افراد بازمانده نبودند و در یک رابطه سیاسی در آنجا حضور داشتند و بسیاری از افراد آنها شروع به فحاشی و هتاکی به انقلاب و به رهبری [کردند] و ما آنها را سوار ماشین کرده و در خیابان های محلشان پیاده کردیم و خود در اداره دارایی مستقر شدیم. و فردای آن روز اینها با جمع کردن نفرات خود که از گروه های پیکار و فدایی ها و هواداران مجاهدین خلق [منافقین] بودند حوالی اداره دارایی جمع شدند. این گروه های سیاسی با منتسب نمودن این کار [جنایت] به روحانیت و با شعار "دادگاه فرمایشی محکوم است"، قصد دارند که رژیم شاه را تبرئه کنند و انقلابیون را از بین ببرند و با ایجاد جو تفرقه در بین مردم، زمینه کودتا را فراهم نمایند. البته در بین متحصنین در دارایی عده ای از خانواده شهدا نیز بودند که ما منکر آنها نمی شویم، ولی پشت سر اینها گروه های سیاسی را می دیدیم که برای تضعیف انقلاب، هر زمان تاکتیک های مختلفی را به کار می برند و می خواستند افراد مورد اعتماد ملت را خراب کنند. (۱)

درگیری ها و تحرکات مرزی عراق در غرب و جنوب کشور، البته نه چندان وسیع، امروز ادامه یافت.

در غرب کشور، در ادامه درگیری های مرزی روز گذشته که امروز تاحدی فروکش کرده است، نیروهای عراقی شب گذشته به پاسگاه ژاله پناه در سومار و یک پاسگاه مرزی دیگر حمله کردند. این تهاجم که تا ساعتی از بامداد امروز به طول انجامید با تلاش مأموران ژاندارمری قصرشیرین دفع شد.^(۱)

شهر قصرشیرین نیز روز آرامی را داشت، فقط در ساعت ۲ بامداد، صدای رگبار مسلسل در اطراف پمپ بنزین این شهر شنیده شد، ولی پس از آنکه پاسداران انقلاب به محل رفتند تیراندازی قطع شد. خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی ضمن نقل این خبر، درباره اوضاع این شهر چنین گزارش می دهد:

«در شهر قصرشیرین عوامل و عناصر ضدانقلاب و گروه های چپ گرا شایع کرده اند که به زودی شهر قصرشیرین بمباران می شود و این امر موجب نگرانی اهالی شده است. همچنین شایع شده بود که به علت آسیب رسیدن به تأسیسات نفتی در نفت شهر، به زودی پالایشگاه کرمانشاه از کار خواهد افتاد. این شایعات به نحوی بود که حتی نانوائی ها دست از تهیه نان کشیده بودند، ولی به آنها و مردم اطمینان داده شد که جای هیچ گونه نگرانی نیست و مواد نفتی و مایحتاج عمومی به اندازه کافی در شهر موجود است.»^(۲)

از سوی دیگر، یکی از جاسوسان عراقی که گروهبان فراری ارتش بوده است، امروز با تلاش سپاه پاسداران قصرشیرین در منطقه خسروی دستگیر شد. به دنبال دستگیری این فرد، ۸ نفر دیگر نیز که احتمال دارد با مخبرین عراقی در ارتباط باشند، دستگیر شدند.^(۳)

هنگ ژاندارمری قصرشیرین نیز خبر از جابه جایی ادوات زرهی ارتش عراق در شامگاه امروز می دهد. بنا به این گزارش، «در ساعت ۲۲، تعدادی تانک و خودرو ارتش عراق که صدای آنها به گوش می رسیده روبه روی پاسگاه قلعه سفید در حال حرکت بوده که دستورات مراقبتی صادر گردیده است.»^(۴)

ص: ۲۷۱

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- همان؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۵.

۴- سند شماره ۲۸۳۴۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳ عملیات) رونوشت: ف - لشکر ۸۱ زرهی (رکن ۳)، ۱۴/۵/۱۳۵۹، مستند به گزارش ۱۳/۵/۱۳۵۹ هنگ قصرشیرین.

در جنوب، ورود حدود ۲۰ نیروی جدید به پاسگاه مقابل پاسگاه چزابه (۱) و نیز اقدام مشابهی در پاسگاه مقابل پاسگاه کوشک مشاهده شده است. همچنین استقرار تعدادی نیرو و تجهیزات از قبیل تانک در ۶ کیلومتری پاسگاه طلائییه قدیم در خاک عراق و نیز در حوالی ۴ کیلومتری پاسگاه طلائییه جدید، گزارش شده است. (۲)

از سوی دیگر، سرهنگ رضوی فرمانده ناحیه ژاندارمری خوزستان، اظهار کرد: «در پی درگیری های چند روز اخیر در مرز ایران و عراق، به مرزبان سوسنگرد دستور داده شد در پی اعتراضات قبلی، مراتب را به مرزبان عراق اعلام نماید تا از طریق پاسگاه فکه به ایران آمده و آثار تجاوزات ارتش عراق را در داخل خاک ایران مشاهده کنند.» وی افزود: «در صورتی که مرزبان عراق حاضر به این ملاقات نشود صورت جلسه یک طرفه تنظیم و از وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران درخواست پیگیری موضوع فراهم خواهد شد.» وی همچنین از کشف ۲ گلوله خمپاره ارتش عراق در نوار مرزی بستان خبر داد. (۳)

در همین حال، در پی حملات مکرر مرزی عراق و دفاع متقابل نیروهای مرزی ایران در روزهای اخیر، امروز ستاد عملیاتی اروند نیز به کلیه یگان های تابعه خود در مناطق مرزی خوزستان اعلام کرد: «باتوجه به ضرباتی که در چند روز گذشته به نیروهای مرزی عراق وارد شده، احتمال دارد درصدد تلافی برآیند و در چند روز آینده حملاتی به پاسگاه های مرزی و نیروهای ارتشی مستقر در مرز ایران صورت بگیرد. بنابراین آمادگی هرگونه پاسخ گویی را داشته باشند و از هم اکنون پیش بینی های لازم را معمول دارند.» (۴)

۱

شهر مرزی آبادان از یک سو در نزدیکی درگیری های مرزی واقع شده و از سوی دیگر در مبارزه ای مستمر با نفوذ و فعالیت های تخریبی عوامل وابسته به عراق به سر می برد و همین امروز نیز به «حکم دادگاه انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر ۲ تن دیگر از عوامل بعث عراق به اعدام محکوم شدند و حکم صادره به اجرا درآمد.» (۵) در همین حال با ورود بازپرس ویژه دادگاه انقلاب برای رسیدگی به پرونده فاجعه سینما رکس و نزدیک شدن به پایان مرحله تحقیقات در این مورد - که نیازی مبرم به جو آرام و به دور از هیاهو و جنجال وجود دارد - گروه های سیاسی چپ شهر با سوءاستفاده از احساسات خانواده ها و بازماندگان داغدار این فاجعه، به جوسازی، شایعه پراکنی و برپایی تظاهرات برای فشار بیشتر به مسئولان پرداخته، جو عمومی شهر را به التهاب کشانده اند.

به دنبال درگیری ها و تظاهرات دیروز این گروه ها که پس از اخراج متحصنین از اداره دارایی شهر، شدت گرفت؛ امروز نیز بنا به گزارش شهرداری آبادان: «بازماندگان فاجعه سینما رکس آبادان و هواداران آنان قصد دارند ترتیبی دهند که مغازه های آبادان باز نشود و از اهالی

ص: ۲۷۲

۱- سند شماره ۳۴۷۷۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ۳ به ت - ف - ژاجا (دایره امنیت)، به گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۴۷۷۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری سوسنگرد به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳)، دایره امنیت، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- سند شماره ۲۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیاتی اروند به کلیه یگان های تابعه، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰، خبرنگار انقلاب اسلامی از اهواز.

خواسته اند که به کمک آنها بشتابند.»^(۱) گزارش بعدی این منبع حاکی از آن است که «صبح امروز، عده ای حدود ۳ هزار نفر از اهالی آبادان^(۲) در محل گورستان مزبور [آنان] اجتماع کرده و عده ای شعارهایی علیه سپاه پاسداران می دادند. یک نفر از آنان برای بقیه سخنرانی و ضمن اعتراض به تشکیل دادگاه ویژه که آن را تشریفاتی قلمداد نموده، اظهار داشت: افراد دستگیر شده متهمین اصلی نبوده و احتمالاً چند نفر از آنان در مظان اتهام سهل انگاری بوده اند و بقیه بی گناه هستند. نامبرده اضافه نمود که به جای سرهنگ امینی معاون تیمسار رزمی، سرهنگ سیاوش امینی را دستگیر کرده اند که وی بی گناه است. نامبرده در خاتمه سخنرانی خود خواستار دستگیری متهمین اصلی پرونده شد و افراد مزبور سپس متفرق گردیدند.»^(۳) در آخرین گزارش شهربانی آبادان، اوضاع شهر در ساعت ۱۹ امروز عادی توصیف شده است.^(۴)

۱

در ادامه حملات پراکنده "مهاجمان" وابسته به عراق در منطقه عمومی سرپل ذهاب و قصر شیرین گزارش خبرگزاری پارس در این زمینه حاکی است: «ساعت ۲۰:۴۵ دقیقه امروز، مهاجمین مزدور و عناصر ضدانقلاب از سه طرف به تلمبه خانه پاتاق^(۵) و بالاطاق پاسگاه ژاندارمری تیراندازی کردند. مأموران مستقر در پاسگاه مذکور به آتش مهاجمین مسلح پاسخ دادند و از تیپ زرهی ابادر عده ای به یاری مأموران ژاندارمری رفتند و مهاجمین را سرکوب و متواری ساختند. در این درگیری به تأسیسات تلمبه خانه پاتاق و بالاطاق آسیبی وارد نیامد.»^(۶)

هنگ ژاندارمری ایلام نیز به استناد اعلام پاسگاه شیروان گزارش داد: «در ساعت ۲۲:۳۰ امروز، تعدادی مهاجم به نزدیک پاسگاه حمله نمودند که نگهبان وقت به محض مشاهده به آنان ایست داده که توجهی به ایست نگهبان نمی نمایند و اقدام به تیراندازی می کنند. پس از نیم ساعت درگیری با همکاری اهالی، مهاجمین متواری می گردند. این درگیری بدون خسارات خاتمه می یابد.»^(۷)

در این حال تحرکات و حملات مکرر نیروهای عراقی و دیگر عوامل مسلح در چند روز گذشته در مناطق مرزی و کردنشین استان های غرب کشور، از یک سو تأمین نیرو و از سوی دیگر هماهنگی جدی نیروهای رزمنده را برای مقابله با این گونه تحرکات و حملات، به همراه اطلاع رسانی هماهنگ و به موقع، بیش از پیش ضروری ساخته است. به همین منظور، امروز

ص: ۲۷۳

۱- سند شماره ۳۵۹۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (امور اجتماعی) به استاندار خوزستان، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۲- بنا به مشاهدات نگارنده که در محل حضور داشته است، این افراد که در سند از آنها به لفظ "اهالی آبادان" یاد شده، تعدادی معدود از خانواده های قربانیان حادثه "سینما رکس" و بقیه از هواداران گروه های چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بودند که از نقاط مختلف شهر خود را به گورستان آبادان رسانده بودند.

۳- سند شماره ۳۵۹۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۴۸۹۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۵- Pataq نام یکی از دهستان های چهارگانه بخش سرپل ذهاب شهرستان قصر شیرین. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۷- سند شماره ۲۸۲۸۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به استناد گروهان ایلام، ۱۴/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۸۹۵

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳ عملیات)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

ستادی در کرمانشاه برای هماهنگی بین نیروهای سپاه پاسداران و ارتش به وجود آمد. پرتویی مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران کرمانشاه، با اعلام این مطلب به خبرنگار کیهان گفت: «به منظور هماهنگی بیشتر سپاه پاسداران و ارتش در مناطق ایلام، کردستان، آذربایجان غربی و کرمانشاه ستادی تشکیل شده است که مرکز آن در کرمانشاه قرار دارد و عملکرد سپاه پاسداران در این چهار منطقه و همچنین ارتش را در بر می گیرد.» وی افزود: «به همین دلیل روابط عمومی سپاه پاسداران به قرارگاه ارتش انتقال یافت تا با هماهنگی بیشتر با ارتش، اخبار و اطلاعات مربوط به این چهار استان را در اختیار رسانه های گروهی و مردم قرار دهد.»^(۱)

۱

در پی درگیری های شب گذشته در مناطق کردنشین آذربایجان غربی، امروز نیز عوامل وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در این منطقه به پاسگاه های نظامی حمله کردند.

در این مورد، گزارش ژاندارمری آذربایجان غربی حاکی است: «از ساعت ۲۴ روز ۱۱/۵/۵۹، مهاجمین از چهار سو به پایگاه نلی وان (اشنویه) تیراندازی [کردند] که با شدت تمام به آتش [آنان] پاسخ [داده شد] و در این درگیری یک نفر شهید و یک جوانمرد دیگر زخمی [شد] و درگیری تا ساعت ۳ بامداد روز ۱۲/۵/۵۹ ادامه داشته است.»^(۲)

همچنین، بنا به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران: «در ساعت ۲۰ امروز، افراد حزب دمکرات و کومه له از چهار طرف به پاسگاه آغ بلاغ^(۳) حمله [کردند] و این درگیری تا ساعت ۰۱:۰۰، ۱۳/۵/۵۹ ادامه داشت که به وسیله جوانمردان و با کمک افراد قیاده موقت، ضدانقلابیون عقب نشینی می نمایند. در این درگیری تعداد ۲ نفر از جوانمردان به درجه رفیع شهادت نایل و ۲ نفر از افراد قیاده موقت نیز زخمی می شوند و تعداد ۱۵ نفر از افراد [محلّی روستای] آغ بلاغ به وسیله مهاجمین دستگیر و به گروگان برده می شوند. ضمناً تعداد ۱۱ نفر از مهاجمین کشته و زخمی و دستگیر می شوند و ۲ زخمی که یکی به نام سیدانور علوی که در درگیری های دره قاسملو فرمانده حزب دمکرات بوده، هم اکنون در اسارت جوانمردان می باشد.»^(۴) در حاشیه این گزارش، ضمن کسب صحت خبر از سپاه ارومیه، درباره دستگیری سیدانور علوی آمده است: «فرد مزبور خیلی مهم می باشد و حزب دمکرات گفته است که اگر او را آزاد کنید ما نیز گروگان ها را آزاد می کنیم.»^(۵)

از سوی دیگر، باتوجه به دو درگیری یادشده و حملات مکرر در منطقه عمومی اشنویه - نرده، لشکر ۶۴ ارومیه اطلاعیه شماره ۱۶ خود را خطاب به ساکنان منطقه اشنویه، به این شرح صادر کرد:

«بسمه تعالی. اهالی شرافتمند و مسلمان منطقه اشنویه، اکنون که یگان های نظامی و انتظامی

ص: ۲۷۴

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۲- سند شماره ۵۶۴۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص ۲۴۹، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا (عملیات و اطلاعات)، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۳- Aqbolaq دهی از دهستان دشت بیل بخش اشنویه شهرستان ارومیه، واقع در ۱۸ کیلومتری شمال اشنویه. ر.ک: همان.

۴- سند شماره ۵۶۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۳۵، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۱۳/۵/۱۳۵۹.

جمهوری اسلامی ایران بنا به درخواست شما اهالی غیور و مرزنشینان ازجان گذشته در این منطقه مستقر گردیده و مسئولیت دارد امنیت کامل شما را به منظور تأمین رفاه و آسایش ساکنین محترم منطقه برقرار نماید، لذا توجه خواهران و برادران عزیز شهر اشنویه و حومه را به رعایت نکات زیر معطوف می دارد:

۱. هرگونه رفت و آمد از ساعت ۹ و نیم بعد از ظهر الی ۵ صبح روز بعد، از محورهای اشنویه - نرده و اشنویه - جلدیان - دره قاسملو و سایر محورهای منتهی به اشنویه به منظور برقراری تأمین عابرین، باید با اجازه مقامات انتظامی و نظامی باشد.

۲. هرگونه رفت و آمد افراد مسلح غیرقانونی به طور کلی ممنوع می باشد.

۳. چنان که در ساعات ذکر شده با فرمان ایست مأموران مواجه شوند، بلافاصله توقف و خود را تسلیم نمایند در غیر این صورت با آتش مأموران روبه رو خواهند شد.

فرمانده عملیات منطقه اشنویه. (۱)

۱

در میان بازتاب های رسانه های جمعی درباره درگیری نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران با عناصر وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در سه روز گذشته، بعضی به لحاظ وجود اطلاعات و اعترافات در آن قابل توجه است. از جمله رادیو صدای امریکا در این باره می گوید:

«اوضاع در غرب ایران چنان آشفته است که رژیم ایران ناگزیر از اعلام حکومت نظامی در ارومیه شده است. رژیم دلیل برقراری حکومت نظامی را کشته شدن ۱۳ پاسدار به دست مبارزان کرد ذکر کرده است. رژیم ایران علاوه بر مسائل اقتصادی و سیاسی داخلی، در مرزهای خود با عراق نیز درگیر است. در برخوردهای مرزی ایران و عراق که هفته گذشته روی داد، نیروهای دو کشور پاسگاه های یکدیگر را به زیر آتش گرفتند. کشته شدن ۴ سرباز ایرانی و آتش گرفتن قسمتی از پالایشگاه نفت شاه [نفت شهر] از نتایج این برخورد بوده است.» (۲)

همین رادیو در بخش خبری دیگر خود به آمادگی نیروهای مسلح ضدانقلاب برای مبارزه با نیروهای مسلح جمهوری اسلامی اشاره کرده و می گوید: «اعضای حزب دمکرات کردستان هم اینک در نقاط سوق الجیشی اطراف مهباد موضع گرفته اند. ... گفته می شود عبدالرحمن قاسملو رهبر حزب دمکرات کردستان و شیخ عزالدین حسینی رهبر مذهبی کردان از مخفیگاه های کوهستانی، عملیات اعضای حزب دمکرات کردستان را رهبری می کنند.» (۳)

رادیو لندن نیز به نقل از خبرنگار خود از تهران در مورد برخوردهای سه روز گذشته چنین گفت:

«اظهارات منابع چریک های کرد و منابع ارتش در مورد جزئیات اساسی برخوردهای سه روز گذشته با یکدیگر مطابقت دارد، ولی همان طور که انتظار می رود در مورد تعداد تلفات، هریک رقم متفاوتی را ذکر می کنند. براساس ارقام رسمی، ۳۵ نفر از چریک های کرد و ۱۱ نفر از

- ۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۵؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۸، تاریخ ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۲/۵/۱۳۵۹.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۹، تاریخ ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۳/۵/۱۳۵۹.

نیروهای دولتی کشته شده اند. ولی منابع کرد اظهار می دارند که حدود ۱۰۰ نفر از سربازان و پاسداران در جریان درگیری جان خود را از دست داده اند و در برابر، تعداد تلفات چریک های کرد ناچیز است. برخورد مزبور در تنگه "قاران" بین سنندج و مریوان روی داد و طی آن بر اثر حمله چریک ها به یک ستون ارتشی، نبرد شدیدی آغاز شد که بین ۴ تا ۷ ساعت ادامه داشت. کومه له که مبارزترین گروه در میان گروه های کرد است، اعلام داشت که ۵ نفر بر زرهی را منهدم و ۳ نفر دیگر را به قعر دره سرنگون کرده است. هر دو طرف تأیید می کنند که ستون ارتشی سرانجام موفق شدند خود را به مریوان برسانند.

نبرد مزبور نمایانگر آن است که چریک های کرد هنوز قادرند که به حملات جنگ و گریز دست بزنند. برخورد مزبور احتمالاً شدیدترین برخورد از هنگام تسلط یافتن ارتش بر بانه و دیگر شهرهای عمده کردستان در ماه مه است که در جریان آن پادگان بانه که مدت چندین هفته در اشغال چریک های کرد قرار داشت مجدداً تحت کنترل ارتش درآمد. از آن هنگام چریک ها به طور عمده به کوهستان ها پراکنده شده و از تاکتیک های چریکی استفاده می کنند. در حالی که ارتش کنترل شهرها و کنترل جاده ها را در دست دارد، چریک ها هنوز کوهستان ها را تحت کنترل دارند و شب ها با استفاده از تاریکی هوا، نسبتاً آزادانه در سراسر منطقه رفت و آمد می کنند.»^(۱)

۱

امروز آیت الله دکتر بهشتی، رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، که به دعوت آیت الله طاهری به اصفهان سفر کرده است، در جمع صدها هزار نفر از نمازگزاران ظهر روز بیست و یکم ماه مبارک رمضان در مسجد میدان امام، حضور یافت و درخصوص مسائل مختلف از جمله دستاوردهای انقلاب و برخی خطرهایی که آن را تهدید می کند و نیز درباره روند انتخاب نخست وزیر سخنرانی کرد.

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، وی که پس از شرکت در جلسه عمومی حزب جمهوری اسلامی در اصفهان، در این مراسم حضور یافته بود در بخشی از سخنانش با اشاره به سیر انقلاب اسلامی تاکنون، گفت:

«مسئله اساسی این است که آیا پس از این همه فداکاری، اعتصاب و جان فشانی و دادن هزاران شهید و معلول آیا ما به راستی درجهت دستیابی به یک جامعه توحیدی اسلامی قرار گرفته ایم یا نه؟ علت این تردید، تجربه تاریخ است. تاریخ به ما مکرر نشان داده که انقلاب ها با آرمان و خطی شروع می شود و پیش می رود، اما با پیروزی نه تنها خط انقلاب در همان مسیر راستینش نگهداری نشده، بلکه گاهی درست درجهت مخالف آن منحرف شده است. بنابراین ما حق داریم دلهره داشته باشیم که آیا اصالت و هویت اسلامی و مکتبی انقلاب تا چه اندازه تضمین می شود و تداوم انقلاب در خط مکتب چه پشتوانه ها و تضمین هایی در بر دارد...»

ص: ۲۷۶

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۸، تاریخ ۱۳/۵/۱۳۵۹، صص ۵ و ۶، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

آیت الله بهشتی در ادامه سخنان خود با اشاره به نقش قوای مقننه، قضائیه و مجریه در انتخاب نخست وزیر، به بیان علل تأخیر در این انتخاب پرداخت و گفت:

«باتوجه به اینکه در قانون اساسی تصریح شده که نخست وزیر به پیشنهاد رئیس جمهور و تأیید مجلس باید انتخاب شود، متأسفانه در این مدت باتوجه به اختلاف عقیده بین رئیس جمهور و اعضای مجلس و عدم تطبیق، این مهم به تعویق افتاده است. از روزی که مسئله نخست وزیری مطرح شد ما با مشکلات بسیاری مواجه شدیم؛ از جمله اینکه در شورای انقلاب در ابتدا آقای بنی صدر عنوان کردند که نخست وزیر ما یک شخصی مکتبی و انقلابی خواهد بود و دیدید که ما هم همین را می گوئیم. پس گفتیم اول معیارها را تعیین کنیم تا مشخص شود چه کسانی انقلابی هستند و معیارها کاملاً مشخص باشد. آن گاه نشستیم و معیارها را نوشتیم و همه اعضای شورای انقلاب امضا کردند، ولی با مشکل تطبیق این معیارها بر اشخاص مواجه شدیم که مثلاً ما می گوئیم فلان شخص انقلابی است آقای بنی صدر می گویند نه و بالعکس. در نتیجه هیئت سه نفری برای بررسی روی معیارها و اشخاص مشخص شد و از همه گروه ها خواستیم که معیارها و افراد خود را معرفی کنند و حزب جمهوری اسلامی بنا به وظیفه تشکیلات سیاسی و متعهدانه خود طی اطلاعیه ای معیارها و اشخاص مورد نظر خود را اعلام نمود. ولی این مسئله نیز با مشکلات و رد پیشنهادات مختلف مواجه شد. در نتیجه، این کار مهم به مجلس محول شد و کار مجلس نیز مشخص بود: پیشنهاد از طرف رئیس جمهور و تأیید از طرف مجلس و شما خود شاهد و ناظر جریانات مجلس بوده اید.

ولی مسئله مهمی که شما باید در تمام جریانات واقع شوید و خود قضاوت کنید نکته مهمی است که در جلسه ای که آقای بنی صدر حضور داشتند و قرار بر این شده که ۵ نفر به نمایندگی از طرف مجلس و یک نفر از طرف رئیس جمهور و یک نفر از طرف امام انتخاب شوند و مسئله نخست وزیر را پیگیری کنند. باتوجه به این طرح، انتخاب صورت می گیرد و ۵ نفر انتخاب می شوند، ولی آقای رئیس جمهور وقتی لیست اسامی این ۵ نفر را می بیند می گوید "خیر اینها

که دو نفرشان از بنیان گذاران حزب جمهوری اسلامی هستند و آقای باهنر و [آیت الله] خامنه ای در این هیئت نباشند" و پس از یک سری اعتراضات، برادرانمان آقای [آیت الله] خامنه ای و باهنر شخصاً خودشان گفتند همان ۳ نفر دیگر باشند، که البته با اعتراض شدید نمایندگان روبه رو شدند، ولی باین حال کمیسیون با ۳ نفر از طرف مجلس انتخاب شد و کار خود را شروع کرد و همان طور هم که می دانید امام اعلام نمودند در این امر دخالت نمی کنند و قرار بر این شد که آقای رئیس جمهور افرادی را که در نظر دارند به کمیسیون معرفی کنند تا پس از بررسی هیئت مذکور به آقای رئیس جمهور معرفی و آقای بنی صدر به مجلس پیشنهاد کنند و نمایندگان در مورد آنان تصمیم بگیرند.»

روزنامه جمهوری اسلامی در آخر گزارش خود می نویسد: «در پایان سخنان دکتر بهشتی، مردم با فریادهای "بهشتی، بهشتی خدا نگهدار تو بمیرد، بمیرد دشمن خونخوار تو" از ایشان استقبال بی نظیری نمودند و شدت ازدحام به حدی بود که تا مدت زیادی مردم نمی توانستند از مسجد و میدان امام خارج شوند.» (۱)

اما امروز در اصفهان مراسم دیگری نیز برپا بود که نقطه مقابل مراسم قبل محسوب می شود. به گزارش خبرگزاری پارس: «به مناسبت شهادت نخستین پیشوای شیعیان جهان، علی علیه السلام، امروز هزاران نفر از طبقات مختلف مردم اصفهان در مسجد جامع اجتماع کردند. در این اجتماع از سوی گروهی از شرکت کنندگان طوماری به عنوان رهبر انقلاب اسلامی ایران تهیه و به امضا رسید. در این طومار، ضمن پشتیبانی از رئیس جمهوری لزوم لغو اعتبارنامه دکتر حسن آیت مورد تأکید قرار گرفته است.» (۲)

۱

مصاحبه مفصلی که در روز پنجشنبه گذشته بنی صدر با روزنامه آلمانی فرانکفورتر روندشاو چاپ فرانکفورت انجام داده و در شماره امروز این روزنامه منتشر شده است، در مطبوعات داخلی ایران انعکاسی نداشت، اما رسانه های جمعی جهان ضمن درج قسمت هایی از این مصاحبه، به تفسیر و تحلیل آن پرداخته اند. از جمله بخش فارسی رادیو کلن به انعکاس بخش هایی از این مصاحبه پرداخت و گفت:

«در این مصاحبه بنی صدر درباره مسائل مهم ایران از جمله عوارض محاصره اقتصادی این کشور از سوی ایالات متحده امریکا و بعضی از کشورهای غرب به اظهار نظر پرداخته است. بنی صدر گفته است که تحریم اقتصادی ایران از سوی ایالات متحده باعث افزایش هزینه های وارداتی کالا در ایران گردیده و دولت ناچار شده است در این رابطه حدود ۴ میلیارد و ۵۰۰ میلیون مارک بیش از گذشته پول بپردازد. و این به معنای یک افزایش هزینه به میزان ۲۰ تا ۲۵ درصد است. رئیس جمهور ایران افزوده است که برای تأمین کالاهای مورد نیاز ایران بایستی در سراسر جهان به جست و جو و انعقاد

ص: ۲۷۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۸، تاریخ ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱، خبرگزاری پارس از اصفهان، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

قراردادهای جدید پردازد. لکن بنی صدر درعین حال به ایالات متحده امریکا هشدار داده است که آن کشور قادر نخواهد بود با بایکوت اقتصادی، ایران را به زانو در آورد. ...»^(۱)

روزنامه هرالد تریبون چاپ پاریس نیز ضمن درج مطالب مشابهی از قول بنی صدر نوشت: «در انقلاب ما، عامل معنوی قوی تر از عوامل مادی است.» این روزنامه همچنین افزود: «بنی صدر اظهار داشت امریکا برای آزاد کردن گروگان ها مجازات هایی را اعمال کرده، روی به زانو در آوردن ایران در این زمستان حساب می کند، اما من معتقدم که این برداشتی است که در مورد ویتنام نیز کرده بود.»^(۲)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز ضمن درج مطالب فوق، به بخش هایی از این مصاحبه درباره انتخاب نخست وزیر در ایران اشاره کرد و افزود: «این روزنامه از قول بنی صدر، می نویسد: تعیین و استقرار یک دولت جدید در ایران خیلی طول نخواهد کشید. یک دولت مثل کشورهای دیگر به اکثریتی در پارلمان احتیاج دارد و این، گفت و گو و مباحثه را ضروری می سازد. بنی صدر در این مصاحبه گفته است که تأخیر در تشکیل یک دولت در ایران هنگامی به وقوع پیوست که مصطفی میرسلیم کاندیدای حزب جمهوری اسلامی با مشکلاتی در مجلس روبه رو شد. او توضیح بیشتری در این باره نداد. ... بنی صدر در قسمت دیگری از مصاحبه اش گفته است که محکومیت های اعدام در ایران خیلی اندک بوده است. بیشتر آنها بر اثر مسامحه بوده است؛ اگر چه بسیاری از محکومیت های اعدام با دقت کامل صادر شده است.»^(۳)

۱

ساعت ۱۹ امروز، اسقف کاپوچی برای تقدیم نامه ای از پاپ ژان پل دوم، رهبر کاتولیک های جهان، با امام خمینی ملاقات کرد. متن کامل نامه پاپ به شرح زیر است:

«حضور محترم آیت الله العظمی روح الله خمینی. آن حضرت [بر] احساسات عمیق احترام و عواطف دوستانه که به وسیله آن کلیسای کاتولیک تحولات امور ملت شریف ایران را همواره دنبال می نماید، کاملاً واقف اند و در سخنرانی که با سفرای ممالک دنیا در واتیکان داشتیم، این فرصت را غنیمت شمرده، علناً تاریخ باشکوه و سنت های بشردوستی ملت ایران را متذکر شدیم و بهترین آرزوهای خود را برای طول و بقای عمر آن حضرت و صلح و پیشرفت ایران صریحاً اعلام کردیم. سرچشمه این احساسات، آن ایمان و اغناء عمیقی است که باید به ویژه در دنیای امروزی، مسیحیان و مسلمانان را بر آن دارد تا با شناسایی یکدیگر و دوستی و با الهام گرفتن از مبادی دینت مربوطه خود در دفاع از اصول عدالت مشترک بوده، همان طور که در ستایش خدای یکتا و داور عادل همه مردم سهیم هستند. بنابراین، یقین داریم که آن حضرت به فضل آن نفوذ روحانی که نزد ملت و متصدیان امور جمهوری اسلامی ایران دارند، طوری بذل رحمت ترتیب فرمایند تا اینکه کاتولیک هایی که ساکن آن کشور

ص: ۲۷۹

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۹، تاریخ ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵، رادیو کلن آلمان غربی، ساعت ۲۱، ۱۳/۵/۱۳۵۹.
- ۲- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، بولتن روزانه مطبوعات جهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۴، از هرالد تریبون - چاپ فرانسه (پاریس)، ۴ اوت ۱۹۸۰.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۰، تاریخ ۱۵/۵/۱۳۵۹، صص ۴ و ۳، خبرگزاری آسوشیتدپرس از فرانکفورت، ۳ اوت ۱۹۸۰، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

هستند، بتوانند با صلح و صفا زندگی نموده و اشخاص دینی مسیحی از یک برخورد شایسته به مأموریتی که به آنها محول گردیده است، برخوردار گردند و امور دینی و تربیتی که با احترام به عقاید اسلامی قسمت اعظم ملت ایران که آنها را پذیرفته است و با توجه به ارزش های فرهنگی و آرمان سیاسی آن انجام داده اند، ادامه دهند. اوامری که آن حضرت در این مورد صادر خواهند فرمود، برای پیشرفت روابط حسنه بین مسیحیان و مسلمانان جهان بی اندازه پرارزش خواهد بود. با تقدیم درود فراوان به آن حضرت، برای ملت شریف ایران موفقیت و صلح از خداوند قادر توانا خواستارم. ژان پل دوم پاپ.»^(۱)

امام خمینی در پاسخ به این نامه بیانات نسبتاً مفصلاً ایراد کرد که بخش هایی از آن چنین است:

«این دفعه دومی است که آقای پاپ برای من کاغذ می دهند و اشخاص را می فرستند؛ دفعه اول برای آن لانه جاسوسی بود که جوان های عزیز ما اطلاع پیدا کردند که این مرکزی که در ایران به اسم سفارت امریکا هست سفارتخانه نیست و اشخاصی که در آنجا هستند اشخاص دیپلمات نیستند، بلکه جاسوسانی هستند که در یک مرکز جاسوسی متمرکز هستند و برای ضرر ملت ما و کشور ما در آنجا مجتمع هستند و آقای پاپ شاید ندانسته توصیه کردند برای آنها و من در آن وقت مفصل تنبیهاتی به ایشان دادم. و این دفعه برای مدارس خودشان به اسم "مدرسه اندیشه" کاغذ نوشته اند و رسول فرستاده اند و از ما سفارش خواسته اند برای اینکه مدارسشان در اینجا باشد. ما با نصارا و با یهود و با سایر اقشار ملت ها هیچ دشمنی نداریم و از مدارس به هیچ وجه جلوگیری نمی کنیم، مادامی که مدرسه باشد و برای تعلیم و تعلم باشد؛ حالا چه تعلیم و تعلم دستورات مسیح - علیه السلام - یا دستورات دیگران؛ لکن اگر ما فهمیدیم که در ایران مدارس طور دیگری هست، آنجا هم نظیر همان لانه جاسوسی است، نمی توانیم تحمل کنیم که در مملکت ما به اسم تعلیم و تربیت و به اسم

ص: ۲۸۰

مدارس، یک امور دیگری انجام بگیرد. و البته این با دولت است که در این موضوع تأمل کند و این موضوع را درست بررسی کند؛ چنانچه مدارس، مدارس هستند، برای تعلیم و تربیت هستند، هیچ ممنوعیتی ایجاد نخواهد شد و چنانچه خدای نخواستہ این مدارس هم یک وضع دیگری دارند و به اسم مدارس هستند، آن هم ملت ما تحمل نمی کند و ما نمی توانیم تحمل کنیم. و من باید این مطلب را برای آقای پاپ به وسیله شما پیام بدهم که شما آیا از اوضاع این امریکا و این اشخاصی که خودشان را منتسب کرده اند به مسیحیت بی اطلاع هستید، یا اینکه مطلع هستید و بدون اینکه توجهی به آن بکنید از آن می گذرید؟ آیا شما مطلع هستید که ما پنجاه سال در تحت سلطه انگلیس و امریکا تمام هستی مان به باد رفت؟ شما توجه دارید به اینکه کشور ما در تحت سلطه ای که توسط رضاخان، انگلیس ها به ما تحمیل کردند و توسط محمدرضا که انگلیس ها و امریکایی ها و شوروی ها به ما تحمیل کردند، اینها چه کردند با مملکت ما، با کشور ما؟ شما آیا داد مظلوم ها را هیچ وقت بنایتان هست که گوش کنید؟ یا همان فریاد ظالم ها را به آن ترتیب اثر می دهید؟ شما می دانید که با این جوان های ما، با این دخترها و پسرهای دانشجوی ما الآن امریکا چه می کند، و پلیس امریکا با آنها چه کرده است؟...

ایشان این مسائل را اصلاً توجه به آن دارند؟ توجه به این دارند که حضرت مسیح - علیه السلام - با بشر چه جور بود، و شما که مدعی نیابت از او هستید توجه به این مسائل هیچ نمی کنید؟ کاش یک پیکی هم برای کارتر ایشان می فرستادند. ...

این تبعیض را چرا ایشان قائل هستند؟ مگر حضرت مسیح تعلیماتش تعلیمات تبعیضی است؟ مگر حضرت مسیح با یک طایفه خوب اند و آن ثروتمندان و با طایفه دیگر بد هستند و آن مظلومان و اشخاصی که بیچاره و فقیر هستند که شما دارید این کار را می کنید؟...» (۱)

و در بخش آخر: «امریکا باید این را بداند که دیگر گذشته است از اینکه او خیال بکند که می تواند باز در ایران با این شیطنت ها برگردد و آقای پاپ هم سفارش کند به این امریکا که نکنند این طور با بشر، این طور دژخیمی نکنند با بشر، این طور ظلم نکنند به بشر. بشر اشخاصی هستند که عبادالله هستند، بندگان خدا هستند، با بندگان خدا این طور نکنند، این قدر ظلم نکنند، این قدر ستم نکنند. من امیدوارم که آقای پاپ به وظیفه دینی خودشان به وظیفه مسیحیت خودشان عمل کنند و این کارهایی که دژخیمان امریکا می کنند و پلیس امریکا می کنند جلوگیری کنند. و ما در مقابل امریکا ایستاده ایم تا آخر و نخواهیم گذاشت امریکا باز برگردد، یا آن اشخاصی که تبع او هستند برگردند. و ملت ما تا آخر نفس برای دفاع از حق حاضر است و تحت بار ظلم نخواهد رفت. و السلام علی من اتبع الهدی.» (۲)

ص: ۲۸۱

۱- صحیفه نور، جلد ۱۳، صص ۶۹ - ۶۷.

۲- همان، جلد ۱۳، ص ۷۱.

در امریکا دو مسئله جداگانه مطرح است که گفته می شود شاید در چگونگی حل مسئله گروگان ها تأثیر گذار باشد.

اولین مسئله پیامدهای رفتار خشونت بار پلیس واشنگتن با دانشجویان ایرانی تظاهرکننده در یکشنبه گذشته است که به ضرب و شتم و بازداشت تعداد زیادی از آنان انجامید.

رادیو صدای امریکا امروز آخرین وضعیت دانشجویان ایرانی در بند را چنین گزارش داد:

«قریب ۲۰۰ نفر ایرانی طرف دار [آیت الله] خمینی که در تظاهرات پر آشوب هفته پیش در واشنگتن شرکت کرده بودند هم اکنون در زندان های فدرال ایالت نیویورک به سر می برند و در انتظارند که اداره مهاجرت امریکا به وضعیت آنان رسیدگی کند. ... بازداشت شدگان تا به حال از معرفی خویش خودداری کرده و به عنوان اعتراض به بازداشت خود دست به اعتصاب غذا زده اند. در رابطه با تظاهرات هفته پیش، یک گروه ۲۰ نفری از زنان طرف دار [آیت الله] خمینی نیز بازداشت شده اند و هم اکنون این عده در دارالتأدیبی در ایالت نیویورک نگهداری می شوند. ... اما به گفته سخنگوی وزارت خارجه امریکا، مقامات امریکایی در مورد وضعیت بازداشت شدگان طرف دار [امام] خمینی با مقامات سفارت الجزایر، که حافظ منافع ایران در ایالات متحده می باشد، مذاکراتی انجام داده اند.»^(۱)

رادیو صدای امریکا در بخش بعدی اخبار خود نیز ضمن تکرار مطالب فوق، افزود: «مقامات رسمی در تهران گفته اند امکان دارد بازداشت ایرانیان و نحوه رفتار پلیس امریکا با آنان در سرنوشت گروگان های امریکایی اثر بگذارد.»^(۲)

از سوی دیگر، در کنار ماجرای برخورد پلیس و مقامات قضایی امریکا با دانشجویان در بند ایرانی و احتمال تأثیر آن در سرنوشت گروگان های امریکایی در ایران، که از هر دو طرف با تبلیغات پرحجمی روبه رو بوده است، موضوع رسیدگی به برخی پرونده های اختلافات مالی شرکت های امریکایی با ایران نیز این روزها به عنوان عاملی که می تواند در نحوه رفتار با گروگان های امریکایی تأثیر گذار باشد، مطرح است. به گزارش آسوشیتدپرس:

«دو قاضی فدرال امریکا به تقاضای دولت این کشور در مورد عدم رسیدگی به دو پرونده مربوط به اختلافات مالی شرکت های امریکایی با ایران ترتیب اثر ندادند. دو قاضی مذکور از پذیرش یک نامه محرمانه دولت که طی آن هشدار داده شده بود اگر رسیدگی به این پرونده ها ادامه یابد، تلاش های وزارت امور خارجه امریکا برای آزادی گروگان ها لطمه خواهد دید، خودداری کردند. دولت، نامه مشابهی نیز به دادگاه فدرال نیویورک که در آنجا ۹۲ پرونده مشابه درباره شرکت های امریکایی و پول ایرانی در انتظار رسیدگی است ارسال داشته است.» آسوشیتدپرس می افزاید: «به طور کلی در سراسر امریکا ۱۷۵ پرونده مربوط به ایران و امریکا در دادگاه ها مطرح است که انتظار می رود نامه دولت به تمام دادگاه ها فرستاده شود. ویلیام میلر وزیر خزانه داری امریکا که نسخه هایی از این نامه را به قضات ارائه داد گفت: هر اقدام دادگاه در این زمان بسیار حساس ممکن است نتایج نامطلوب بر تلاش های رئیس جمهور در جهت حل مشکلات امریکا و ایران داشته باشد. ...»^(۳)

ص: ۲۸۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۸، تاریخ ۱۳/۵/۱۳۵۹، صص ۱۵ و ۱۶، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۱۷، رادیو صدای امریکا (عربی)، ساعت ۸:۳۰، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵، به نقل از آسوشیتدپرس از ماساچوست - بوستون.

در کنار اخباری که این روزها درباره تلاش های اشرف پهلوی و امیران فراری ارتش شاه مخلوع در کشور مصر، برای اجرای یک کودتا در ایران، پخش شده است، منابع خبری جهان از برخی موضع گیری ها و تلاش های شاپور بختیار در مبارزه برای سرنگونی نظام جمهوری اسلامی ایران خبر می دهند. اقدامی که اعتراض وزیر خارجه ایران را موجب شده است.

بختیار همچنین ضمن مصاحبه ای با روزنامه تایمز لندن از طرح تشکیل یک دولت موقت در ایران براساس قانون اساسی ۱۹۰۶ سخن گفت. خبرگزاری فرانسه ضمن نقل این خبر افزود:

«وی در این مصاحبه همچنین به شرکت در برنامه های رادیویی سری که از عراق علیه حکومت اسلامی ایران پخش می شود اعتراف کرده و گفته است دو بار برای ملاقات با اعضای دولت عراق به آن کشور سفر کرده است. بختیار به تایمز گفته است: من مخالف بنی صدر هستم و امیدوارم [آیت الله] خمینی نیز به زودی کنار برود. ... به نوشته تایمز، آخرین نخست وزیر دوران پادشاهی ایران در مورد روابطش با عراق گفته است: دو بار به عراق سفر کرده است. ضمناً دو بار نیز به انگلستان و همچنین به سوئیس و بلژیک مسافرت کرده است. به گفته بختیار از او دعوت شده است با مقام های عراقی دیدار و گفت و گو کند و او با عراق و دیگر کشورهای مسلمان نظرات مشترکی دارد.»^(۱)

در این حال صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در مصاحبه ای با روزنامه فرانسوی لوماتن، ضمن اعتراض به دولت فرانسه برای اعطای پناهندگی به بختیار و دیگر افراد هوادار او، از اطلاع داشتن برخی مقامات فرانسوی از ماجرای ترور وی در دو هفته پیش پرده برداشت. به نوشته این روزنامه، وی گفت: «مقامات دولت فرانسه از نقشه حمله به خانه شاپور بختیار اطلاع داشته اند و می توانسته اند آن را خنثی کنند.» قطب زاده افزود: «بختیار در روز حمله یک جلیقه ضد گلوله پوشیده بود و دو محافظ او کاملاً مسلح بودند و پسر بختیار که افسر پلیس فرانسه است در خانه او حاضر بود. بختیار می دانست که حمله ای علیه او تدارک دیده شده است و من معتقدم حداقل برخی از مقامات دولت فرانسه نیز از این برنامه اطلاع داشتند.» وی موضع دولت فرانسه را غیردوستانه خواند و گفت: «اگر موضع دولت فرانسه تنها غیردوستانه بود چندان اهمیتی نداشت، ولی وقتی پای عمل به میان می آید مسئله فرق می کند. فرانسه به افرادی نظیر بختیار پناهندگی کامل می دهد؛ افرادی که درصدد اجرای یک کودتای نظامی هستند. زمانی که من و آیت الله خمینی و سایر مقامات فعلی جمهوری اسلامی ایران در فرانسه به حالت تبعید به سر می بردیم، پلیس فرانسه به ما اطلاع داد که نباید تدارک هیچ قیام مسلحانه ای را از داخل خاک فرانسه ببینیم. وقتی ما در فرانسه بودیم مخالفت ما تنها جنبه سیاسی داشت و ما کاری نمی کردیم جز به زبان آوردن عقیده مان. ... برای ما مشکل است که بپذیریم، کشوری که ادعا می کند دوست ما است به ایرانیانی پناه می دهد که آشکارا اعتراف می کنند در حال تدارک یک کودتای نظامی و مبارزه مسلحانه در ایران هستند.»^(۲)

ص: ۲۸۳

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲۰، به نقل از خبرگزاری فرانسه از لندن.

۲- همان، ص ۱۷، به نقل از خبرگزاری یونایتد پرس از پاریس.

با وقوع انقلاب اسلامی در ایران و سقوط نظام شاهی، تأثیر این تحول در سیاست داخلی و خارجی رژیم عراق، همواره در محافل جهانی مورد بحث و بررسی بوده است. آرزوی برتری در میان کشورهای منطقه، به ویژه رهبری جهان عرب، با سقوط شاه، بازهم در میان سران عراق جان تازه ای گرفت. شروع روند نزدیکی به غرب نیز از جمله تغییرات سیاست خارجی عراق است. بخشی از این فرایند شامل ارتباط عراق با آن دسته از همسایگان خود می شود که در بلوک بندی جهانی از وابستگان امریکا محسوب می شوند.

در این زمینه، خبرگزاری آسوشیتدپرس از بغداد ضمن پرداختن به روابط عراق با کشورهای عرب و همسایه و با اشاره به اینکه پس از سقوط شاه ایران، بغداد دومین منبع مهم نفتی با استخراج ۵/۳ میلیون بشکه در روز شد و خط اول جبهه در برابر توسعه انقلاب اسلامی آیت الله خمینی گردید، چنین می نویسد: «عراق روابط خاصی را با کشور همسایه سلطنتی، اردن که کلید درگیری خاورمیانه محسوب می شود برقرار می نماید. کمک ۱۸۶ میلیارد دلاری عراق به طور سالانه به "امان" می رود و طرح پروژه ۱۳۰ میلیون دلاری برای توسعه تأسیسات بندر عقبه و ساختن راه جدیدی از عقبه به بغداد با کمک مالی عراق انجام می شود.» (۱) - (۲)

همچنین به نوشته میدل ایست چاپ لندن: «عراق در عرض دو سال گذشته، تلاش زیادی برای دست یافتن به آرزوی قدیمی خود در زمینه رهبری منطقه و پرکردن خلأ ناشی از قدرت ایران بعد از سقوط شاه مخلوع نموده است. اثرات این امر کاملاً در سیاست خارجی عراق مشهود است. عراق از لحاظ بین المللی گرایش بیشتری به غرب پیدا کرده و از شرق فاصله گرفته است. از لحاظ منطقه ای نیز سیاست خارجی آن کشور بیشتر به سوی "میانه روی" متمایل گردیده.»

ص: ۲۸۵

۱- بعدها در اوایل جنگ تحمیلی، زمانی که نیروی دریایی عراق به دست نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران تقریباً نابود شد و آبراه تنگه هرمز و خلیج فارس در سیطره نیروی دریایی ایران قرار گرفت، بندر عقبه در اردن و آزادراه عقبه - بغداد مهم ترین راه ترانزیتی عراق برای دریافت کمک های نظامی و تدارکاتی شد.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۹، تاریخ ۱۴/۵/۱۳۵۹، صص ۳ و ۴، بغداد - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳/۵/۱۳۵۹.

میدل ایست می افزاید: «خبرهایی در دست می باشد که واشنگتن مشغول برقراری تماس هایی با دولت بعثی عراق جهت ایجاد نوعی همکاری در مسائل مورد علاقه دو کشور است. طبق گزارش های موثق، وزیر خارجه عراق، سعدون حمادی، ضمن سفر خود به نیویورک جهت شرکت در اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد با وزیر خارجه امریکا ملاقات نموده است. آخرین نمونه این روابط جدید را می توان سخنرانی اخیر پرزیدنت سادات رئیس جمهوری مصر دانست. سادات ضمن سخنرانی خود تقریباً به همه رهبران کشورهای عربی غیر از ملک خالد و صدام حسین حمله نموده و از آنها به شدت انتقاد نمود. این امر بدون شک به دستور مقامات واشنگتن بوده است. واشنگتن آشکارا به کمک عراق در مناقشات خود با ایران امیدوار است و نیز عراق در اختلافات خود با ایران از مسائل موجود بین ایران و امریکا بهره برداری می نماید. خبرهایی در دست است که واشنگتن بدون جاروجنجال از تلاش عراق برای طرح مجدد مسئله جزایر خلیج فارس در سازمان ملل متحد حمایت می نماید. درعین حال، عراق به خوبی آگاه است که اگر خواستار رهبری منطقه است دوستی با غرب خیلی بیشتر برایش صرف دارد.»^(۱)

یادآوری می شود درحالی که سه روز بیشتر از تصویب فروش ۸ فروند موتور جت امریکایی برای نصب در چهار کشتی جنگی عراقی درحال ساخت در ایتالیا نمی گذرد، «مقامات رسمی بویینگ امروز اعلام کردند که این شرکت یک قرارداد ۱۵۰ میلیون دلاری برای فروش ۴ فروند هواپیمای جت مسافربری دیگر به دولت عراق را منعقد کرده است.» نیویورک تایمز به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس ضمن اعلام این خبر، افزوده است: «وزارت خارجه [امریکا] در هفته جاری درحال بررسی اجازه نامه مربوط به فروش یک فروند جمبوجت ۷۴۷ و سه فروند هواپیمای ۷۲۷ به عراق می باشد. سخنگوی شرکت بویینگ گفت: این قرارداد ۱۵۰ میلیون دلاری شامل لوازم یدکی و کمک فنی برای چهار فروند هواپیمای جت می شود.»^(۲)

بخش دیگری از تحلیل های مربوط به سیاست خارجی عراق، درباره مقایسه رابطه این کشور با عربستان سعودی و ایران است. میدل ایست در این باره نوشته است:

«عراق برای پذیرفته شدن به عنوان رهبر خاورمیانه، مجبور بوده است که یکی از این دو راه را انتخاب نماید: یا به تفاهمی با رقبای بالقوه خود برسد و یا اینکه درصورت توانایی، آنها را تضعیف نموده و تحت کنترل خود درآورده، به طوری که دیگر نتوانند نقش یک کشور جانشین را به عنوان رهبر منطقه بازی کنند. ظاهراً تا همین اواخر عراق آمیدی به کنترل ایران یا عربستان سعودی نداشت و به همین جهت از در مسالمت و تفاهم وارد شد؛ تفاهمی که در سال ۱۹۷۵ بین شاه و رهبران عراق به وجود آمد، به شورش کردهای مورد حمایت ایران در شمال عراق پایان بخشیده و منجر به توافقی راجع به راه آبی شط العرب گردید. این توافق درواقع دامنه گسترده ای داشت و مسائل امنیتی را نیز در بر می گرفت. توافق مذکور حکم یک ازدواج مصلحتی را داشت و پس از سقوط شاه، بغداد به این فکر افتاد که ایران ضعیف شده است و احتمالاً می توان رفتار نوع دوم را با آن کشور کرد. ... [اما] عربستان سعودی هنوز در طبقه بندی سیاست خارجی عراق جزء دسته اول محسوب می شود و

ص: ۲۸۶

- ۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶، به نقل از نشریه میدل ایست چاپ لندن.
- ۲- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، جلد ۱ (زمینه سازی و آغاز تهاجم)، انتشارات شکیب، ۱۳۸۷، صص ۲۱۸ و ۲۱۹، نشریه نیویورک تایمز به نقل از یونایتدپرس، ۴/۸/۱۹۸۰ (۱۳/۵/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

همکاری رسمی با آن کشور از سال ۱۹۷۳ به دنبال انعقاد یک پیمان همکاری امنیتی داخلی شروع شده است. همکاری های سیاسی و اقتصادی عراق با عربستان سعودی قابل ملاحظه است. آقای عبدالکریم، وزیر نفت عراق، اخیراً روابط دو کشور را "عالی" توصیف کرده و نیز عراق از سیاست میانه روی عربستان در قیمت گذاری نفت ضمن کنفرانس های اوپک جانب داری می نماید.»

۱

امروز علاوه بر اینکه در اولین ساعات بامداد، منطقه مرزی شلمچه هدف تجاوز هوایی سه فروند هواپیمای جنگنده عراق قرار گرفت، (۱) درگیری های مرزی ایران و عراق در منطقه عمومی قصرشیرین، با آتشباری ارتش عراق به پاسگاه های گروهان خان لیلی از سر گرفته شد.

در ساعت ۰۹:۳۰، پاسگاه خسروآباد و در ساعت ۱۰:۳۰ نیز پاسگاه "تپه گل" زیر آتش سلاح های مختلف دشمن واقع شد. از ساعت ۱۰:۳۰ امروز، از طریق پایگاه "محمدخسرو" و "مانگاهول" عراق مقابل گروهان خان لیلی، پاسگاه های تپه گل، زینل کش، امینه، رضاآباد و خسروآباد آماج حملات توپخانه دشمن قرار گرفتند و خساراتی به آنها وارد آمد. (۲) به گزارش خبرنگار کیهان، این درگیری ها تا ساعت ۱ بعدازظهر، ادامه داشت. نیروهای ایرانی نیز به دفاع از خود پرداختند. خبرنگار کیهان در این زمینه از قول "یک منبع آگاه مرزی"، افزوده است: «در درگیری های امروز و دیروز در نوار مرز قصرشیرین یک تانک در مقابل پاسگاه پرویز و یک تانک در مقابل پاسگاه برار عزیز که متعلق به نیروهای عراق است، توسط نیروهای ایرانی منهدم شد. ...» همچنین به گفته یک منبع دیگر مرزی «در درگیری های امروز و دیروز، تأسیسات بزرگ نفتی "بانمیل" عراق منهدم و لوله های نفت "باغچه بان" عراق نیز طعمه گلوله های توپ ایران شد.» (۳)

از ساعت ۱۸، یک بار دیگر نیروهای ارتش عراق، به تنگ هوان و تنگ ترشابه واقع در منطقه ازگله حمله کردند. نیروهای ایران نیز به حملات آنها پاسخ دادند. این درگیری ها تا صبح روز بعد، به طور پراکنده در مناطق تنگ هوان، پیشه گان، زینل کش، دربندجوق، باویسی و مناطق قصرشیرین ادامه داشت. (۴)

خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی نیز از درگیری سپاه پاسداران با ارتش عراق در منطقه "باباهادی" خبر داد. بنا به این گزارش، امروز درگیری سختی بین افراد سپاه پاسداران در قریه "باباهادی" و ارتش بعث عراق رخ داد. در این درگیری، سپاه پاسداران مستقر در قریه "باباهادی" زیر آتش توپخانه ارتش عراق قرار گرفت و تعداد ۲۱ منزل مسکونی بر اثر اصابت آتشبارهای عراقی ویران شد. (۵)

همچنین، برابر اعلام شهربانی قصرشیرین: «مهاجمین ارتش بعث عراق در ساعت ۲۲:۳۰ امروز به سوی شهرک امام خمینی [این شهر] تیراندازی [کردند] و نیروهای نظامی مستقر در محل، متقابلاً پاسخ دادند.» (۶)

از طرف دیگر، منابع اطلاعاتی ژاندارمری از آمادگی تعداد زیادی از عوامل وابسته به پالیزبان برای ایجاد ناامنی و تحرکات ایذایی در منطقه عمومی قصرشیرین خبر می دهند. بنا به گزارش این منابع: «در تاریخ ۱۳/۵/۵۹، حدود ۱۱۷۵ نفر از افراد ضدانقلاب وابسته به گروه

ص: ۲۸۷

۱- سند شماره ۲۹۷۷۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به مقام محترم استانداری استان خوزستان (معاونت سیاسی و انتظامی)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۴۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ناحیه کرمانشاه (رکن ۳) به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳)،

عملیات، ۱۴/۵/۱۳۵۹

- ۳- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرنگار کیهان از قصر شیرین.
- ۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه، ۱۴/۵/۱۳۵۹..
- ۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از خبرنگار جمهوری اسلامی از منطقه باباهادی.
- ۶- سند شماره ۳۴۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور برابر اعلام شهربانی قصر شیرین، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

پالیزبان به سرپرستی رحمان گچ الیاس از عراق به ایران وارد و در اطراف قریه سیاکانی (۱) (تابع قصرشیرین) مستقر و ضمن تقسیم مهمات، به هر نفر ۲۴۰۰ تومان پرداخت نموده اند. در خبر اضافه شده هدف آنان به شرح زیر است:

الف) کوچ دادن ساکنین قریه قوچپاش به عراق. ب) حمله به پاسگاه ژاندارمری بالاطاق. پ) اقدام به سرقت احشام اهالی قریه بانزرده. (۲)
ت) اقدام به خرابکاری در پاسگاه های مرزی قصرشیرین و کوزران. (۳) (۴) همچنین، در ساعت ۲ بعدازظهر امروز، یک بمب تخریبی قوی که حاوی ۷ پوند تی.ان.تی. بود، با هوشیاری یکی از پرسنل ارتش در بازار علاف خانه، بخش ۳ کرمانشاه، کشف و تحویل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی این شهر شد. بمب مذکور خنثی گردید. (۵)

علاوه براین، از داخل عراق و در مناطق مشرف به مرز ایران نیز خبر از نقل وانتقالات دیگری از نیروهای عراقی می رسد. در این مورد، «برابر اعلام نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۳/۵/۵۹، نیروهایی به استعداد ۴۰۰ نفر با ۴۰ دستگاه خودرو زیل، ۷ دستگاه تانک و ۲ قبضه ضدهوایی سام ۶ وارد پنجوین شده اند.» (۶)

در همین حال، تیمسار سرتیپ ظهیرنژاد، فرمانده نیروی زمینی و سرپرست ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، پیش از ظهر امروز، پس از حضور در یادگان صالح آباد و سخنرانی در اجتماع پرسنل لشکر ۸۱ زرهی پشتیبانی منطقه و ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: «در این سفر برای مبارزه و سرکوبی ضدانقلاب و عناصر سلطه جو چه خارجی و چه داخلی دستوراتی داده شد و تأکید گردید که در صورت ادامه تجاوزات، هر جا گلوله ای به سوی ملت و ارتش جمهوری اسلامی ایران شلیک شد با ۱۰ گلوله پاسخ داده شود و اگر به یک نقطه از شهرهای ما گلوله ای بزنند، ۱۰ منطقه را ویران خواهیم کرد. اگر یکی از تأسیسات ما را ویران کنند، ۱۰ مؤسسه آنها را ویران خواهیم کرد. ... دستور جدید این است که اگر بار دیگر علیه تأسیسات ما تجاوزی صورت گیرد تمام تأسیسات و مواضع دشمن را مورد حمله قرار دهند.» (۷)

۱

مناطق کردنشین امروز هم شاهد تحرکات و حملات گروه های مسلح غیرقانونی بود.

در مریوان برابر اعلام ژاجا: «از ساعت ۲۴ روز گذشته تا [ساعت] ۵ [بامداد] امروز، ضدانقلابیون با سلاح های سبک و سنگین از دو طرف، پاسگاه مریوان را مورد حمله قرار داده که پرسنل پاسگاه حملات مهاجمین را دفع کردند.» (۸) در این حمله یک درجه دار زخمی شد

ص: ۲۸۸

۱- سیاه خانی صحیح است.

۲- Banzarke بان زرکه: دهی از بخش دره شهر شهرستان ایلام. واقع در ۳۹ کیلومتری جنوب شرقی دره شهر. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۳- Kuzaran کوزران: ده مرکز بخش سنجابی شهرستان کرمانشاهان. واقع در ۴۸ کیلومتری شمال غربی کرمانشاه و ۲۷ کیلومتری جنوب روانسر. ر.ک: همان.

۴- سند شماره ۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (رکن ۲) به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۹، تاریخ ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۳/۵/۱۳۵۹؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۹، خبرنگار اطلاعات از کرمانشاه.
- ۶- سند شماره ۲۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۱۴، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه مرکز، ص ۲، ۱۳/۵/۱۳۵۹.
- ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.
- ۸- سند شماره ۵۶۴۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد اطلاعات)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

و از میزان تلفات دشمن، اطلاعاتی در دست نیست. (۱) بنا به گزارش خبرگزاری پارس، بعد از ظهر امروز نیز «یک گروه ۱۰ نفری از ضدانقلابیون مسلح در گردنه "گاران" در راه سنندج - مریوان کمین کرده و قصد حمله به نیروهای ارتش و سپاه پاسدار مستقر در یک پاسگاه نظامی را داشتند، ولی با همکاری مردم مسلمان و به ستوه آمده روستاهای اطراف، نیروهای انقلاب از نقشه مهاجمان مطلع شده و طی یک درگیری که پیش آمد، هر ۱۰ مهاجم کشته شدند. در این جریان، تلفاتی به نیروهای انقلاب وارد نیامد. کشته شدگان از بقایای مهاجمینی بوده اند که پنجشنبه گذشته به کاروان حامل سوخت حمله کرده بودند. این خبر مورد تأیید ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت.» (۲)

یادآوری می شود برای تقویت نیروهای خودی در مریوان، عصر روز گذشته یک گروه از نیروهای سپاه شیراز وارد مریوان شده بودند. (۳)

در کامیاران، به گزارش ستاد مشترک ارتش: در حوالی نیمه شب، مهاجمین با سلاح سنگین و سبک به طرف واحدهای مستقر در کامیاران تیراندازی [کردند] که آتش متقابل و درگیری دو ساعت ادامه داشت. (۴)

در نقده شب هنگام، پاسگاه ژاندارمری مورد حمله واقع شد. به گزارش سپاه ارومیه: «از بالای تپه ای که مشرف به پاسگاه ژاندارمری نقده می باشد، با خمپاره، آر.پی.جی. و کالیبر ۵۰ در ساعت ۵/۲ بعد از نیمه شب از طرف مهاجمین شروع به تیراندازی شد که تا ساعت ۵/۳ ادامه داشت. برادران پاسدار به یاری برادران ژاندارمری شتافته و مهاجمین را به عقب می رانند.» (۵)

در سنندج و در ادامه پاک سازی روستاهای اطراف این شهر، سخنگوی سازمان پیشمرگان مسلمان کرد اعلام کرده است که «یکی از عوامل جلال طالبانی توسط پیشمرگان مسلمان مقرر شهید عدنان مردوخی دستگیر شده است. این سخنگو اعلام داشت در پاک سازی آبادی یمینان، (۶) دو قبضه اسلحه ۳ و برنو کشف و ضبط شده است.» (۷)

در کامیاران، به گزارش ستاد مشترک ارتش: «در ساعت ۱۱:۳۰، ۱۳/۵/۵۹ بمبی در ساختمان آموزش و پرورش کامیاران منفجر [شد] که خساراتی نسبتاً زیاد به وجود آورد.» (۸)

در این حال، در استان آذربایجان غربی، ستون عملیاتی هنگ ژاندارمری ماکو، مستقر در خوی، با انتشار اطلاعیه ای به افراد مسلح غیرقانونی تا پایان مرداد فرصت داد تا سلاح های خود را تحویل دهند. در این اطلاعیه آمده است: «بدین وسیله به اهالی و عشایر و چادر نشین های شهرها و بخش های ماکو، سلماس، پلدشت، شوط، سیه چشمه، قره ضیاءالدین و ساکنین حوزه استحفاظی گروهان های ژاندارمری سد ارس، اسلام کنده، پلدشت ماکو، سیه چشمه، قطور، خوی و سلماس ابلاغ می گردد که تا عصر روز جمعه مورخ ۳۱/۵/۵۹ فرصت دارند کلیه

ص: ۲۸۹

۱- سند شماره ۵۶۴۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۲۲، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا مد. اطلاعات، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۴، همگی به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۳- سند شماره ۵۶۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۱۹، از عملیات سنندج به عملیات

مرکز، ۱۳۵۹/۵/۱۲.

۴- سند شماره ۵۶۴۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۶۲، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (عملیات و اطلاعات)، ۱۳۵۹/۵/۱۶.

۵- سند شماره ۵۶۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۵۴، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۵۹/۵/۱۴.

۶- Yamnan یمنان: دهی از دهستان گاورود بخش کامیاران شهرستان سنندج. واقع در ۳۶ کیلومتری شمال کامیاران و ۴ کیلومتری غرب راه کرمانشاه به سنندج. ر.ک: همان.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۵/۱۵، ص ۴، به نقل از سازمان پیشمرگان مسلمان کرد از سنندج.

۸- سند شماره ۵۶۴۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

اسلحه ها و مهمات مجاز و سایر تجهیزات نظامی و وسایل مخابراتی ژاندارمری و ارتش و شهربانی را که در اختیار دارند بدون هیچ گونه واهمه و ترس و در قبال اخذ رسید به نزدیک ترین پاسگاه عملیاتی یا گروهان ژاندارمری تحویل نمایند.»^(۱)

۱

درحالی که از یک سو در مناطق مرزی ایران و عراق تشنج و ناامنی روزافزونی در جریان است و از سوی دیگر در مناطق کردنشین، بخشی از نیروهای مسلح جمهوری اسلامی مشغول مبارزه با گروه های مسلح ضدانقلاب هستند، در برخی شهرهای دیگر اتفاقاتی رخ می دهد که به ناآرامی و ناامنی بیشتر دامن می زند. در این میان، رد پای عوامل رژیم گذشته، به ویژه عناصر فراری و شبکه های کشف نشده کودتای نافرجام تیرماه گذشته نیز، محسوس است. در همین خصوص، در حدود ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، دو بمب نسبتاً قوی در مقابل مسجد جامع همدان منفجر شد. به گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی «این بمب که در حوض خانه مسجد جامع نصب شده بود، توانست ۲۴ تن از خواهران و برادران نماز گزار را مجروح کند، به طوری که حال یکی از آنها وخیم بوده و ۴ نفر دیگر به اتاق عمل برده شده اند.»^(۲)

خبرنگار کیهان ضمن ارسال گزارشی می نویسد: «یک مقام آگاه در شهربانی اعلام کرد که بمب مذکور از نوع خمیره ای و با ساعت تنظیم شده بود و طوری میزان شده بود که وقتی نماز گزاران از مسجد خارج می شوند بمب منفجر شود. در این رابطه به گفته سخنگوی سپاه پاسداران همدان، سه نفر دستگیر شده اند و تحقیقات از آنها ادامه دارد.»^(۳) به گزارش خبرگزاری پارس «در پی انفجار بمب در مقابل مسجد جامع همدان، یک ناشناس ساعت ۳:۳۰ بعدازظهر، در تماس تلفنی به خبرگزاری پارس اظهار داشت که مسئولیت انفجار این بمب را "سازمان پاک سازان مجلس" که خود را نیز عضو آن می خوانند، به عهده می گیرد. وی افزود: این سازمان تا زمانی که حزب جمهوری اسلامی ایران منحل نشود به فعالیت های خود ادامه می دهد.»^(۴)

امروز همچنین در پی درگیری ها و تظاهرات مربوط به بازماندگان فاجعه سینما رکس در چند روز گذشته، از ساعت ۲۱ شب، گروه کثیری از مردم آبادان از محل جهاد سازندگی به پشتیبانی از سپاه پاسداران و حاکم شرع به راه پیمایی پرداختند و با دادن شعارهایی از قبیل "حمله به پاسداران، حمله به انقلاب است"؛ "پاسدار، پاسدار، حمایت می کنیم"؛ "حکم طباطبایی مورد تأیید ماست"، خیابان های شهر را طی کرده و پس از عبور از مقابل اداره دارایی در محل استادیوم تختی، اجتماع کردند و سپس قطعنامه ای خوانده شد. همچنین انجمن اسلامی کارکنان صنایع نفت و جهاد سازندگی در اطلاعیه جداگانه ای پشتیبانی خود را از پاسداران و حاکم شرع اعلام کردند.^(۵)

ص: ۲۹۰

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.
 - ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از همدان.
 - ۳- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار کیهان از همدان.
 - ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۹، تاریخ ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳/۵/۱۳۵۹.
 - ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰، خبرنگار انقلاب اسلامی از آبادان.

در منطقه فارس، درگیری‌ها و دغدغه‌های سپاه، از نوعی متفاوت با قضایای غرب کشور است. در این منطقه مسائل مربوط به تحرکات خوانین و عوامل وابسته به آنها از موضوعات مورد ابتلای سپاه است؛ به طور مثال، دو گزارش از فیروزآباد و آباد فارس مربوط به تحرکات خسرو و ناصر قشقایی در روزنامه‌های امروز آمده است.

در گزارش روزنامه اطلاعات آمده است: «تعداد زیادی اوراق تعرفه انتخابات مجلس و مهر انتخابات شهرستان اقلید فارس از منزل خسرو قشقایی به دست آمد. سپاه پاسداران فیروزآباد جهت سرکشی به یکی از باغ‌های منطقه رفته بود که در آن باغ منزل خسرو قشقایی مورد شناسایی قرار گرفت. مأمورین سپاه به بازرسی از منزل پرداختند و تعداد زیادی مدارک و مهمات جنگی به دست آوردند. به دنبال این جریان، شایع شد که مجدداً به وسیله افراد مسلح راه شیراز به فیروزآباد بسته شده است.» در بخش دیگری از این گزارش آمده است:

«همچنین از منزل خسرو و ناصر قشقایی تعداد ۳ هزار و ۵۰۰ تیر فشنگ، ۵۰ عدد خشاب ۳ و کلت، تعداد ۵۲۱ عدد پوکه انواع فشنگ‌ها، ۵ عدد اسلحه کمری، ۴ عدد تفنگ‌های جنگی، تعدادی شیشه مشروبات الکلی، همچنین تعدادی عکس سکسی که به گفته دکتر آیین فرمانده سپاه پاسداران فیروزآباد، مربوط به دختر ناصر قشقایی می‌باشد، همچنین عکسی از ناصر قشقایی در فرودگاه شیراز در کنار شاه مخلوع، یک رادیو با دستگاه گیرنده و فرستنده، ۲ عدد پروژکتورهای قوی، دوربین‌های دریایی و تعدادی دوربین‌های تفنگ‌دار(۱) مختلف، [به دست آمد]. سرپرست پاسداران فیروزآباد گفت: طبق مدارک به دست آمده، هنگامی که دریادار مدنی وزیر دفاع بوده دستور مسلح کردن خوانین سراسر ایران را داده و طبق این دستور تعداد ۲۶ قبضه اسلحه برنو توسط ژاندارمری فیروزآباد در اختیار خوانین قشقایی قرار گرفته است. وی همچنین گفت: هم‌اکنون ناصر و خسرو قشقایی در سرحد چهاردانگه می‌باشند و عبدالله قشقایی نیز در کوه‌های مهرپویه فیروزآباد مشغول جمع‌آوری و تجدیدقوا هستند و طبق گزارش‌های رسیده، از طریق بنادر جنوب از امریکا وسایل جنگی زیادی به آنها رسیده و قرار است در پاییز آینده، توسط عشایر [وابسته به خسرو قشقایی] درگیری بزرگی به وجود بیاورند. وی همچنین گفت: عشایر [مزبور] تعداد زیادی از مهمات جنگی ژاندارمری فیروزآباد و قیر و کارزین را به غنیمت برده‌اند.»(۲)

در گزارش کیهان آمده است: «فرمانده سپاه پاسداران آباد اعلام کرد که خسرو و ناصر

ص: ۲۹۱

۱- منظور گزارشگر، دوربین‌هایی است که روی تفنگ نصب می‌شود.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار اطلاعات از شیراز اعزامی به فیروزآباد.

قشقای بی به علت احساس خطر در منطقه، دو ماه زودتر از هر سال از منطقه به طرف گرمسیر حرکت کردند. وی همچنین افزود: گزارش هایی به ما رسیده که اتومبیل هایی مرتب به منطقه می آیند و بین عشایر [وابسته به خسرو قشقای] اسلحه توزیع می کنند.» حجت الاسلام عبدالکریم رضوانی، فرمانده سپاه پاسداران آباده، در ادامه مصاحبه با خبرنگار کیهان در آباده افزود: «پس از افشاگری در مورد خسرو و ناصر قشقای و ارتباطشان با ساواک، این دو، پایگاه و محبوباتشان را بین عشایر از دست دادند و چون احساس خطر می کردند، ۵۲ روز زودتر از هر سال از منطقه به سوی گرمسیر کوچ کردند. آنها قبل از حرکتشان اعلام کردند که هر کس با ماست باید با ما به طرف گرمسیر حرکت کند تا ما حساب بقیه را تسویه کنیم.» (۱)

۱

مناقشات میان دو جناح حاکم بر کشور، از یک سو با ادعای تضعیف رئیس جمهوری و از سوی دیگر با ادعای تضعیف مجلس شورای اسلامی، همچنان ادامه دارد و این مسئله در تنش بر سر انتخاب نخست وزیر نیز آشکار می گردد. در این میان، نقش برخی گروه ها از جمله گروه های چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تشدید آتش این مناقشات، هر روز آشکارتر می شود. انتشار بیانیه حزب جمهوری اسلامی و همراه با آن سرمقاله روزنامه جمهوری اسلامی به عنوان ارگان این حزب ضمن اینکه در بردارنده گوشه ای از مفاد و مضمون این جناح بندی است، به موضع اخیر و نقش منافقانه گروه های مزبور اشاره کرده است.

در بخشی از بیانیه حزب آمده است:

«دشمنان قسم خورده انقلاب که خصمانه ترین ضربه ها را به نهادهای اصیل و خودجوش انقلاب یعنی سپاه، کمیته، دادگاه های انقلاب، جهاد سازندگی و مایه اصلی این نهضت یعنی روحانیت وارد کرده و در عین حال به نتیجه مطلوب نرسیده اند، اکنون با تمام نیرو برای درهم کوبیدن مهم ترین پایه این رژیم مقدس که مجلس شورای اسلامی است، بسیج شده اند. آنها می خواهند این سنگر را که به فرموده امام، اصل است، درهم بکوبند تا مانع تمامیت رژیم جمهوری اسلامی شوند و نگذارند مجلس رسالت خود را در انتخاب نخست وزیر که باید متعهد و مکتبی و انقلابی باشد به انجام برساند. برای ما جای هیچ گونه تردیدی نیست که در تشدید این منازعات، گروه های مطرودی که این روزها مردم با نفرت به آنها می نگرند، نقش اساسی دارند و هدفشان این است که در این آشفته بازار پرونده سیاه خود را به فراموشی سپارند و مردم را متوجه مسائل دیگر کنند. مایه تأسف فراوان است که این روزها... گروهی از کسانی که خود را به آقای رئیس جمهور نزدیک نموده و از نام ایشان سوءاستفاده آشکار می کنند به آتشی که از سوی دشمنان انقلاب اسلامی برافروخته شده دامن می زنند و با تمام امکاناتشان درصدد تشدید اختلافاتی هستند که خود به وجود آورندگان آن می باشند و در نتیجه به تضعیف مجلس و تأخیر تمامیت رژیم جمهوری اسلامی و استقرار نظم و امنیت و قانون در کشور کمک می کنند. ... آیا این افراد در تلاش آن نیستند که نمایندگان را وادار کنند در انتخاب نخست وزیر و وزرا از

ص: ۲۹۲

معیارهای مکتبی دست بردارند و تسلیم جوی شوند که آنها ساخته اند؟ ما وظیفه خود می دانیم به برادرمان آقای بنی صدر هشدار دهیم که این افراد که هرگز کاری به نفع ایشان و انقلاب انجام نداده اند و همواره نقش تخریبی شان جامعه را آزار داده است از خود طرد نمایند و مطمئن باشند که ملت انتظار ندارد این افراد را در اطراف رئیس جمهور خود و در پست های مهم مملکتی ببیند. ... حزب جمهوری اسلامی همچنین وظیفه خود می داند به ملت عزیز اعلام خطر کند که کسانی که اختلاف ها را تشدید و مجلس را تضعیف می کنند هدفی جز نابودی انقلاب اسلامی ندارند. ...»^(۱)

روزنامه جمهوری اسلامی همچنین در سرمقاله امروز خود به نقد و بررسی سخنرانی های اخیر بنی صدر، به ویژه سخنرانی شب گذشته وی در مدرسه عالی شهید مطهری پرداخته است. در بخشی از این سرمقاله آمده است:

«اولین رئیس جمهور جمهوری اسلامی پرشکوهان در سخنرانی های مختلف اخیرشان، سخن از دشمنانی به میان آورده اند که در مقابل حکومت علی وار او ایستاده اند و سنگ اندازی می کنند. البته یک بار نیز در سرمقاله ای ایشان از حکومت علی وار خود و حزب معاویه سخن گفته بودند. ... در روزهای اخیر همراه مقایسه ای که رئیس جمهورمان از زمان خود و حضرت علی (ع) به عمل آورده اند، به کرات به نمایندگانی در مجلس شورای اسلامی اشاره کرده اند که اگر مخالفت خود را با ایشان به هنگام انتخابات، برملا می ساختند، مردم حاضر نمی گردیدند آنها را برای مجلس انتخاب نمایند. به نظر ما راست تر از این نمی توان سخن گفت، ولی باید بلافاصله تذکر داد که سخن بالا- درست است، ولی ناتمام است؛ چراکه اگر خود آقای بنی صدر به هنگام انتخابات ریاست جمهوری به فرض محال اظهار می داشتند که در آینده به خواست نمایندگان ملت اعتنا نخواهند کرد، مسلماً مجموع آرای ایشان بیش از آرای آقای مدنی نمی توانست باشد.»^(۲)

۱

امروز از سه مقام عالی رتبه جمهوری اسلامی ایران؛ رئیس مجلس، رئیس جمهور و وزیر امور خارجه، سخنانی منتشر شد که نشان می دهد حل بحران گروگان های امریکایی به طرز خاصی با بحران تازه دستگیری دانشجویان ایرانی توسط پلیس امریکا، گره خورده است. همچنین ملاقات نماینده ایران در سازمان ملل متحد با دانشجویان زندانی درخور توجه است. سخنان امروز آقای هاشمی رفسنجانی در مجلس شورای اسلامی، پیام وزیر امور خارجه ایران به دبیرکل سازمان ملل متحد و پیام رئیس جمهور ایران خطاب به دانشجویان در بند ایرانی، حاکی است که مسئولان جمهوری اسلامی ایران، امریکا را در این امر مقصر دانسته و اذعان دارند که رهبران امریکا علاقه چندانی به آزادی گروگان ها از خود نشان نمی دهند.

رئیس مجلس شورای اسلامی در سخنان امروز خود در مجلس با اشاره به ماجرای دستگیری دانشجویان ایرانی در امریکا گفت:

«خوشبختانه عمل انقلابی دانشجویان دختر و پسر مسلمان ایرانی در امریکا که از نظر اهمیت باید

ص: ۲۹۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲.

بعد از اشغال انقلابی جاسوسخانه آمریکا در ایران به حساب بیاید، کاری بود که دوباره تضاد درونی آمریکا را رو کرد و آمریکا درست برعکس همه تبلیغاتی که در دنیا کرده بود، عمل کرد. ... و اما در دنبال این جنایت آمریکا، نخستین عکس العملی که ما نشان می دهیم این است که بحثی را که قرار بود امروز پیرامون نامه کنگره آمریکا بکنیم به تأخیر می اندازیم و با این مسئله با بی اعتنایی برخورد می کنیم.» وی سپس گفت: «پیشنهادی با قید دو فوریت به هیئت رئیسه رسیده است راجع به اینکه بعضی از نمایندگان از شورای عالی قضایی خواسته اند تا مقدمات تشکیل هیئت محاکمه کننده جاسوسان آمریکایی را فراهم کند. گفت و گو راجع به این پیشنهاد را نیز به جلسه بعد موکول می کنیم.»^(۱)

بنی صدر رئیس جمهور نیز امروز پیامی خطاب به دانشجویان مسلمان ایرانی در آمریکا صادر کرد. در بخشی از این پیام آمده است:

«من بارها گفته ام که خود آمریکا مانع حل شدن مسئله گروگان ها است و هر بار مسئله ای پیش می آورد، تا این مسئله به صورت لاینحل باقی بماند و هر بار که سخن طرح مسئله پیش می آید ما شاهد یکی از این بازی ها می شویم. اینکه ملت آمریکا نمی داند که دولت آمریکا در خدمت سرمایه داری آمریکا چه نقشه هایی را مجبور به اجرا است یک سخن است و اینکه دستگاه های تبلیغاتی آمریکا در همه جای جهان مسئله اش انزوای سیاسی ما گردیده سخن دیگر و اینکه خود ما سیاست دوراندیشانه ای باید داشته باشیم تا اسیر بازی های آمریکا نشویم، مسئله سوم است. فرزندان عزیز من، دانشجویان مسلمان مبارز، محکم و استوار در مواضعی که دارید بایستید، سختی را همچون خواهران و برادران خودمان که در روزهای نخست با شکیبایی آنها را تحمل کردند تحمل کنید. تا می توانید تسلیم ماجراطلبی آمریکا نشوید. اگر می خواهند شما را اخراج کنند تا می توانید مقاومت کنید؛ تا شما را کشان کشان به داخل هواپیما نبرند، خود نروید.»^(۲)

امروز همچنین صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه ایران، در پیامی به کورت والدهایم، دبیر کل سازمان ملل متحد، نوشت: «متجاوز از یک هفته است که در حدود ۲۰۰ نفر از دانشجویان زن و مرد ایرانی در آمریکا مورد وحشیانه ترین حملات پلیس آمریکا قرار گرفته و با وجود آنکه عده ای از آنها هنوز جراحات ناشی از ضرب و شتم پلیس را در بدن های خود دارند در زندان های نیویورک زندانی هستند و حال بعضی از آنها وخیم است. خواهران و برادران دانشجوی ما هیچ گناهی نداشته مگر آنکه در مقابل تظاهرات خائنین به وطنشان که توسط دولت آمریکا تقویت و پشتیبانی می شدند، می خواستند صدای حق طلبانه خود را نیز بلند کنند و با تظاهرات آرام خود نشان دهند که ملت مسلمان ایران از خائنان وابسته به رژیم پهلوی منزجر و متنفر است.»

وی در بخش دیگری از پیامش آورده است: «جناب آقای والدهایم، از شما می پرسم این چگونه حقوق بشری است که آمریکا مدعی رعایت آن و سازمان ملل مدعی ننگهبانی و نظارت بر انجام آن هستند؟ پلیس آمریکا حتی رعایت قوانین داخلی آمریکا را هم نمی کند و اعضای سازمان ملل متحد نیز در همان کشور حاضرند و ناظر؛ حال چگونه است که همه صحبت از رعایت قوانین بین الملل می کنند و می کنید؟... آیا ابرقدرت ها حق دارند هر آنچه می خواهند بکنند و هیچ

ص: ۲۹۴

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۳۵۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

اعتراض و صدایی از کسی نباید برآید؟ که هرکدام زورش بیش، ظلمش بیش؟ و اگر چنین است چگونه است که صحبت و یا اعتراض به عدم انجام قوانین بین المللی توسط ایران می شود؟ اینجانب به نام جمهوری اسلامی ایران از شما مصرّاً و قطعاً می خواهیم که: ۱. بلافاصله هیئتی از طرف سازمان ملل تعیین نمایند که از زندانیان ایرانی در امریکا بازدید کرده و موارد نقض حقوق بشر را به سازمان ملل متحد گزارش نمایند. ۲. از مقامات امریکا خواسته شود که زندانیان بلافاصله و بدون قیدوشرط آزاد گردند و در صورت تأخیر در این امر، ۳. به زندانیان امکان داده شود که اطبای موردنظر خود را انتخاب نمایند تا از آنها بازدید نموده و مجروحین را معالجه کنند. ۴. ... اگر حضور ایرانیان مسلمان متعهد برای دولت امریکا غیرقابل تحمل است به برادران و خواهران امکان دهند که آن دیار را ترک و به وطن خود بازگردند که ما آماده استقبال از آنها هستیم. از آنجا که ما با دولت امریکا هیچ رابطه ای نداریم، لهدا مصرّاً از شما می خواهیم که در موارد فوق فوراً اقدام نموده و نتیجه را به دولت جمهوری اسلامی ایران گزارش کنید.»(۱)

در همین حال، جمال شمیرانی نماینده ایران در سازمان ملل، پس از ارسال پیام برای والد‌هایم، امروز از ایرانیان زندانی در زندان منهاتان نیویورک بازدید کرد. در این زندان ۲۰ دختر ایرانی زندانی هستند و بازدید نماینده ایران در سازمان ملل مدت ۴۵ دقیقه به طول انجامید. زندان ۱۷۱ تن از دانشجویان پسر در یک صد کیلومتری شهر نیویورک واقع شده و ورود به این محوطه برای دیپلمات‌های ایرانی ممنوع است. مقامات آگاه اظهار کرده اند این مقررات را به تلافی همان سیستمی که دانشجویان خط امام درمورد گروگان‌های امریکایی به کار بسته اند، برقرار کرده اند.(۲)

۱

امروز ساعت ۸:۱۵ دقیقه صبح به وقت لندن، دانشجویان عضو اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا به منظور اعتراض به رفتار خشونت بار پلیس امریکا با دانشجویان ایرانی، تظاهرات ایستاده ای در مقابل سفارت امریکا در لندن برگزار کردند.(۳) گزارش روزنامه کیهان به نقل از خبرگزاری‌ها از لندن حاکی است:

«پلیس لندن در حمله ای به دانشجویان ایرانی تظاهرکننده در جلو سفارت امریکا در انگلستان، بیش از ۱۵۰ تن از آنان را بازداشت کرد. این دانشجویان به دعوت انجمن اسلامی دانشجویان اروپا و به نشانه همبستگی با برادران و خواهران ایرانی توقیف شده در جلو کاخ سفید امریکا، دست به تظاهرات زده بودند و هدف آنان تسلیم یک اعتراض نامه کتبی به مقامات سفارت امریکا بوده است. ۲۰ تن از بازداشت شدگان دختر هستند. خبرگزاری فرانسه، آسوشیتدپرس و رویتر در آغاز، گزارش‌های پر از [اخبار] ضدونقیض به نقل از پلیس لندن درمورد تعداد تظاهرکنندگان و دستگیرشدگان و همچنین درمورد چگونگی شروع درگیری و مقصر جلوه دادن دانشجویان ایرانی مخابره نمودند. سرانجام خبرگزاری آسوشیتدپرس در قسمت پایانی خبر خود گزارش داد که تظاهرات به صورت آرام در اوایل صبح روز دوشنبه در

ص: ۲۹۵

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱؛ و - روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

۲- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

جلو سفارت امریکا آغاز شد، ولی ظاهراً پلیس تظاهرکنندگان را به دو قسمت تقسیم کرده و از الحاق آنها به یکدیگر جلوگیری به عمل می آورد. سپس دانشجویان اقدام به شکستن سد پلیس و پیوستن به یکدیگر می نمایند، ولی پلیس با حمله به آنان از این اقدام جلوگیری به عمل آورده و زدوخورد آغاز می شود. لازم به یادآوری است که تنها وسیله دانشجویان برای دفاع از خود، پلاکاردهایشان بوده است. حدود ۹۰ دقیقه بعد، بیش از ۱۵۰ افسر پلیس سعی در متفرق ساختن دانشجویان نموده و زدوخورد دیگری را به وجود می آورند. بنا به گزارش خبرگزاری ها به نقل از پلیس انگلیس، هیچ یک از طرفین به طور جدی آسیبی ندیده است.»^(۱)

رادیو لندن نیز در گزارشی به آخرین وضعیت دانشجویان زندانی در امریکا و برخی حواشی آن پرداخت. این رادیو در تفسیری، ضمن اشاره به حوادثی که موجب بازداشت دانشجویان ایرانی در تظاهرات یکشنبه هفته پیش در امریکا شد، خبر داد:

«بازداشت شدگان ایرانی اینک به زندان ایالتی منتقل شده اند و در این محل تحقیقاتی درباره موقعیت قانونی آنها در امریکا آغاز شده است. این تحقیقات طبق مقررات و دستورالعمل های اکید و جدیدی که به دنبال اسارت گروگان های امریکایی در تهران اتخاذ شده است، انجام می گیرد و به نظر می رسد که مقامات اداره مهاجرت امریکا مترصدند این دستورالعمل ها را مورد اجرا قرار دهند؛ دستورالعمل هایی که طبق آن خارجی ها باید به درستی و به طور کامل هرگونه اطلاعاتی را که مقامات از آنها می خواهند در اختیارشان بگذارند و در غیر این صورت از امریکا اخراج خواهند شد. آقای دیوید کراسلند، کمیسر موقت اداره مهاجرت و تبعیت، طبق گزارشی گفته است کلیه کسانی که از اعلام هویت و اطلاعات مربوط دیگر خودداری کنند تا فردا، سه شنبه، رسماً خبر آغاز مراحل قانونی اخراج خود را دریافت خواهند کرد. آنچه که جالب توجه است آن است که او اضافه کرد تصمیم برای آغاز مراحل قانونی اخراج این عده با سایر دستگاه های دولتی من جمله کاخ سفید همگام می باشد. تاکنون به نظر می رسد که تنها یکی از بازداشت شدگان که یک زن می باشد، هویت خود را اعلام کرده و اطلاعات دیگر مورد تقاضا را در اختیار مقامات گذاشته است.»^(۲)

گوینده رادیو لندن در این تفسیر همچنین گفت: «بازداشت دانشجویان ایرانی بلافاصله پس از وصول نامه قریب به ۱۸۰ تن از اعضای کنگره امریکا صورت گرفت. اگر لحن نسبتاً دوستانه این نامه اثری داشت، اکنون آن اثر به کلی از میان رفته است. درحقیقت تقارن این دو مسئله نتیجه ای خلاف آنچه که اعضای کنگره امریکا انتظار داشتند پدید آورد.»^(۳)

۱

در کنار تبلیغات انبوه بخش فارسی و عربی رادیو صوت الجماهير عراق، رادیوهای مختلفی از داخل خاک این کشور و نیز کشور مصر - که به فراریان رژیم شاه مخلوع تعلق دارند - با شیوه های مختلف عملیات روانی، علیه انقلاب اسلامی ایران دست به تبلیغات وسیع می زنند. در این خصوص، امروز روزنامه کیهان ترجمه مقاله ای را از نشریه ایت دیز منتشر ساخته که در آن آمده است:

ص: ۲۹۶

۱- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۵۹، ص ۴.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۹، تاریخ ۱۴/۵/۱۳۵۹، صص ۹ و ۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۳/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۳/۵/۱۳۵۹.

«یکی از روزنامه های نیویورک اخیراً گزارش داده بود که مقامات امریکایی به یاری مقامات مصری شتافته تا بتوانند برنامه های فارسی زبان ضد [آیت الله] خمینی انور سادات را از طریق دو فرستنده رادیویی هرچه بیشتر تقویت نمایند. در گزارش مزبور که از مقامات امریکایی نقل قول گردیده، گفته شده است که درحقیقت سازمان سیا در ماه می گذشته (اردیبهشت)، برنامه های فارسی زبان این دو فرستنده را به راه انداخته است. این برنامه ها پر از تبلیغات ضد [امام] خمینی و آهنگ های فارسی سبک غربی است. به دنبال گزارش روزنامه مزبور، سازمان سیا و همچنین عالی ترین مشاور امنیتی کاخ سفید؛ یعنی زیگنیو برژینسکی، از تأیید و یارد این گفته خودداری ورزیدند. یکی از سخنگویان برژینسکی در شورای ملی امنیت در اظهارنظر نسبت به گزارش فوق گفت که ممکن است این خبر جان ۵۲ امریکایی گروگان در ایران را به خطر اندازد.»

در این مقاله همچنین آمده است: «بخش فارسی رادیو مصر که رادیو "صدای وطن" نام دارد غالباً درباره شاهپور بختیار، آخرین نخست وزیر شاه مخلوع ایران، سخن رانده و به جانب داری از او می پردازد، ولی از آنجایی که اکثر قریب به اتفاق مردم ایران سرسختانه مخالف "شیطان بزرگ" امریکا می باشند و بختیار را هم عامل امریکا و سیا می دانند، از این رو، پخش این گونه برنامه ها موجب رسوایی بیشتر او می گردد. ... روی هم رفته، چهار ایستگاه مخفی رادیویی به فرستادن پیام هایی بر ضد انقلاب ایران به داخل خاک این کشور اختصاص یافته اند.

حامیان بختیار، رادیو دیگری را نیز به نام "رادیو ایران" اداره می کنند و ایستگاه صد کیلواتی آن در محلی در نزدیکی بصره عراق در آن سوی اروندرود واقع در مرز ایران و عراق واقع شده است. این رادیو هم به پخش نقطه نظرهای شاهپور بختیار و آهنگ های فارسی و همه گونه شایعه و دروغ علیه انقلاب ایران و رهبران این کشور مبادرت می ورزد. ... اویسی نیز که رقیب تبعیدی شاهپور بختیار و فرمانده اسبق ارتش شاه مخلوع بود، سه ساعت از برنامه های رادیو دولتی بغداد را در اختیار گرفته است.»

در مقاله فوق اضافه شده است: «البته اویسی فعالیت خود را به پخش برنامه های رادیویی منحصر نساخته و به جمع آوری افراد برای ترتیب دادن جنگ های کوهستانی در کوه های استان کرمانشاه پرداخته است. ... اویسی که به خاطر دادن فرمان آتش به سوی انبوه تظاهرکنندگان ضدشاه در جمعه خونین به "قصاب تهران" معروف شده، مایه امید مخالفین انقلاب و سردمداران غرب است. وی به خصوص پس از افشای ارتباط سیا و بختیار از اعتبار بیشتری برخوردار گردیده است.»

در این مقاله همچنین از برنامه های "صدای آزاد ایران" یاد شده که از رادیو بغداد پخش می شود و به برنامه های شاهپور بختیار شباهت دارد و می کوشد تا زمینه را برای کودتای نظامی و سقوط حکومت کنونی ایران فراهم سازد.

این نشریه در پایان تحلیل خود می افزاید: «در پایان باید اضافه کرد که نه بختیار، نه اویسی و نه هیچ کس دیگری از افراد شاه و سیا نمی توانند حتی قدمی در براندازی رژیم جمهوری اسلامی [آیت الله] خمینی بردارند و تنها شاید کشمکش قدرت بین گروه های مختلف این کشور بتواند سهمی در تضعیف این رژیم داشته باشد.»^(۱)

در ادامه تلاش رهبری عراق برای برقراری روابط نزدیک تر با کشورهای بلوک غرب و امریکا، در سفری که برای محافل سیاسی و خبری غیرمنتظره بود، امروز صدام حسین وارد عربستان سعودی شد.^(۱) آسوشیتدپرس، به نقل از رادیو رسمی ریاض، گزارش داد که شامگاه امروز صدام حسین، رئیس جمهور عراق، به نخستین دور مذاکرات شبانه خود با ملک خالد که در مورد مسائل دوجانبه و موضوعات بین المللی بود، خاتمه داد. آسوشیتدپرس افزود:

«رهبر رادیکال و چپی عراق که تمایلات چپ گرایانه دارد، در تلاش با هدف استقرار روابط نزدیک تر با کشور ثروتمند و سلطنتی عربستان سعودی به طور غیرمنتظره وارد ریاض شد. این نخستین دیدار یک رهبر عراقی از عربستان سعودی پس از انقلاب سال ۱۹۵۸ است که حکومت سلطنتی عراق را واژگون ساخت. رادیو ریاض گفت: این مذاکرات رسمی سه شنبه شب آغاز شد و در آن مسائل اعراب و موضوعات اسلامی و بین المللی به ویژه اوضاع خاورمیانه و منطقه خلیج فارس و نیز مسائل دوجانبه مطرح شد. طبق همین گزارش، در این مذاکرات علاوه بر ملک خالد، شاهزاده فهد ولیعهد عربستان، شاهزاده سعود الفیصل وزیر خارجه، شاهزاده سلطان بن عبدالعزیز وزیر دفاع و شاهزاده عبدالله بن عبدالعزیز فرمانده گارد ملی این کشور حضور داشتند. حضور وزیر دفاع و فرمانده گارد ملی عربستان در این جلسه به عنوان نشانه ای حاکی از اینکه مذاکرات صدام در عربستان به مسائل نظامی و وضع پیش آمده در منطقه خلیج فارس به دنبال سقوط رژیم شاهنشاهی ایران و مداخله نظامی شوروی در افغانستان نیز ارتباط داشته است، تلقی می شود...»^(۲)

یک مفسر رویترا از بحرین ضمن نقل خبر دیدار غیرمنتظره صدام حسین از عربستان سعودی گفت: «ناظران سیاسی این سفر را با اهمیت خاصی تلقی کرده اند و آن را به عنوان بهترین نشانه نیاز دو کشور به وحدت استراتژیک در برابر انقلاب اسلامی ارزیابی می کنند... به گزارش منابع موثق، در این سفر مقامات بلندپایه نظامی و امنیتی عراقی، صدام را همراهی می کنند.»^(۳)

ص: ۲۹۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۰، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳۲، رادیو اسرائیل (عربی)، ساعت ۱۹، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از آسوشیتدپرس از ریاض.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری رویترا از بحرین.

خبرگزاری فرانسه نیز در این باره گزارش داد: «گرچه هدف از این دیدار به طور رسمی اعلام نشده است، ولی بنا به گفته ناظران، احتمالاً طرفین درباره مسئله فلسطین، درگیری های بغداد با همسایه خود، یعنی ایران، امنیت خلیج [فارس] و سیاست نفتی، مذاکراتی خواهند داشت.»^(۱)

شایان ذکر است از جمله شواهد مربوط به نزدیکی هرچه بیشتر عراق به عربستان سعودی، گزارش روزنامه الشرق الاوسط چاپ لندن، درباره دفاع از برنامه هسته ای عراق است. این روزنامه که متعلق به عربستان است، در گزارش امروز خود در پاسخ به حملات تبلیغاتی در مورد برنامه هسته ای عراق، از قول سخنگوی سفارت عراق در لندن، نوشته است: «این موضوع، حمله ای برای مسخ حقایق است. برنامه هسته ای عراق برنامه ای صلح جویانه و کوچک و روشن می باشد که اهداف آن اعلام شده و عراق در عصری که به کارگیری انرژی هسته ای برای مقاصد صلح جویانه امری طبیعی در زندگی مردم شده است، آن را به مورد اجرا درمی آورد.» الشرق الاوسط سپس افزوده است: «لازم به یادآوری است که نیروگاه هایی که عراق قرارداد آن را به امضا رسانده، ۳۴ کشور دیگر بدون اینکه چنین جنجالی به وجود آید به آن دست یافته اند.»^(۲)

۱

در ادامه جنگ تبلیغاتی رسانه های عراق علیه جمهوری اسلامی ایران و رهبری انقلاب، امروز روزنامه الجمهوریه چاپ بغداد، ضمن اشاره به مصاحبه ای با آیت الله العظمی خویی، با بهانه قرارداد یک گزارش دروغین از روزنامه الانباء کویت که در آن از قول منابع این روزنامه در تهران، عنوان شده بود که امام خمینی خواستار انتقال مرکزیت علمی حوزه ها از نجف به قم است، کوشید یک جنگ روانی علیه امام خمینی به پا کند. در این باره خبرگزاری فرانسه به نقل از آژانس خبری عراق از بغداد، گزارش داد:

«آیت الله ابوالقاسم خویی طی اعلامیه ای در روزنامه دولتی الجمهوریه، بیان داشته است که شهر مقدس نجف در جنوب عراق همیشه مرکز پرجمعیت مذهب تشیع بوده و خواهد بود و

ص: ۳۰۰

۱- روزنامه کیهان، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری فرانسه از ریاض.

۲- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران - عراق از نگاه مطبوعات؛ (زمینه سازی و آغاز تهاجم)، ج ۱، صص ۲۲۱ و ۲۲۲، انتشارات شکیب، تهران، ۱۳۸۷، روزنامه عربی الشرق الاوسط، ۵/۸/۱۹۸۰ (۱۴/۵/۱۳۵۹)، ترجمه نعمت الله سلیمانی خواه.

حوزه علمیه برای آموزش اسلام به مذهبیهون در نجف واقع است. آیت الله خویی ابراز داشته است که او در رأس هیئت علمی تمام قدرت خود را برای اداره کردن مادی و معنوی آن به کار می برد. در اینجا خبرگزاری عراق می افزاید که بیانات آیت الله خویی قصد امام خمینی مبنی بر انتقال پایتخت شیعیان از نجف به قم را رد می کند. (۱)

رادیو صوت الجماهیر بغداد نیز ضمن نقل بخش هایی از مصاحبه آیت الله خویی با روزنامه الجمهوریه، گفت: «این اظهارات طی مصاحبه ای که روزنامه الجمهوریه با امام خویی به عمل آورد و امروز منتشر شد، بیان گردید و پاسخی بود به [آیت الله] خمینی که خواستار انتقال مرجعیت مذهبی و حوزه علمیه از شهر نجف اشرف به شهر قم در ایران شده بود و نقش این شهر عربی اسلام در تاریخ و اهمیت تاریخی و مذهبی آن در میان امت عرب را از یاد برده بود. ... [آیت الله] امام خویی در پایان اظهاراتش تأکید کرد که مرجعیت در نجف اشرف باقی است و تا ابد در این شهر باقی خواهد ماند.» رادیو بغداد سپس افزود: «روزنامه کویته الانباء اخیراً به نقل از اخبار واصله از تهران، نوشت که [آیت الله] خمینی از اینکه علمای دین در عراق با دعوت پوچش درمورد انتقال مرجعیت مذهبی و حوزه علمیه از شهر نجف اشرف به شهر قم در ایران مخالفت کرده اند، خشمگین شده است.» (۲)

۱

عملیات تعرضی و تهاجمی نیروهای عراقی امروز با شدتی کمتر و تحرکات و نقل و انتقالات ارتش عراق در حدی چشمگیر ادامه یافت.

از ساعت ۱۶ تا ۱۸ امروز، ارتش عراق پاسگاه تپله کوه را زیر آتش گرفت. (۳) همچنین در طول روز درگیری های پراکنده در منطقه گرده نو، باویسی، تنگاب و خان لیلی ادامه داشت، اما وضع منطقه مرزی نفت شهر و سومار آرام بود. (۴)

بنا به یک گزارش: «یک نفربر که از تیپ ۳ زرهی ابوذر سرریل ذهاب عازم منطقه باویسی بود، در ساعت ۲ بعدازظهر، در جاده باویسی با یک مین ضدتانک برخورد کرد که در نتیجه ۸ نفر از برادران ارتش جمهوری اسلامی ایران مجروح شدند. این مجروحین که با یک اورال ارتشی عازم بیمارستان قصر شیرین بودند، مجدداً روی یک مین ضدتانک دیگر رفتند که باعث وخیم شدن حال ۲ نفر از آنان شد.» (۵)

از سوی دیگر، یک منبع موثق مرزی امروز به خبرنگار کیهان در قصر شیرین گفت: انبار مهمات شهرک چارکلا عراق که در درگیری های دیروز (دوشنبه) منفجر شده بود، هنوز هم در آتش می سوزد و دود آن در تمام منطقه دیده می شود. وی افزود: این انبار بزرگ ترین انبار مهمات عراق در این منطقه بود که هم پاسگاه های این منطقه و هم مهاجمان بعث را تغذیه می کرد. (۶)

اما آتشباری های روزهای اخیر در مناطق نفتی نفت شهر و مشرف به چاه های نفت که خساراتی

ص: ۳۰۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۱، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۸، خبرگزاری فرانسه از بغداد، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۰، ۱۵/۵/۱۳۵۹، صص ۳۲ و ۳۳، رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۶:۳۰، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۶۴۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات کرمانشاهان (مرکز بررسی مناطق ایران، منطقه ۷) به اداره مرکزی اطلاعات سپاه، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۵- روزنامه کیهان، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۶- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

را به این نقاط وارد آورده است، نیروهای نظامی ایران را بر آن داشته تا برای حفاظت از چاه نفت موسیان اقدامات حفاظتی بیشتری را اعمال کنند. یک گزارش در این باره حاکی است: «در حال حاضر، یک دسته تقویت شده از گروهان مأمور در تپه ۳۴۳ در موسیان یونیت چاه نفت بیات مستقر است.» در گزارش، ذکر شده که این کافی نیست و «در صورت امکان تقاضا می شود یک گروهان پیاده ارتش با تجهیزات کافی و تقویت شده برای حفاظت [از] تأسیسات مزبور در محل مستقر شود.»^(۱)

امروز همچنین نیروهای ارتش عراق در مناطق مرزی غرب و جنوب غربی کشور دست به تحرکات نسبتاً وسیعی زدند. امروز «۳۰۰ نفر پرسنل عراقی با ۳۵ دستگاه تانک و ۵ قبضه توپ دورزن که توپ ها به خودرو بسته شده بود، وارد پایگاه بویان گردیده اند.»^(۲) همچنین، «عراقی ها در نوار مرزی خود با ایران دست به ایجاد استحکامات نظامی تازه و احداث ۵ فرودگاه [باند فرودگاه هلیکوپتر] و اعزام نیروهای تازه نفس زده اند. باند فرودگاه جدید عراقی ها که محل فرود هواپیماها و هلیکوپترهای نظامی است توسط عوامل اطلاعاتی ایران گزارش شده است.»^(۳) گزارش دیگری حاکی است: «عراقی ها برای وسعت عمل بیشتر در نوار مرزی علیه ایران، دست به تخلیه روستاهای خود زده اند. عراقی ها همچنین برای پاک سازی منطقه مرزی خود به ویژه در مناطق کردنشین از بمب های ناپالم و تخریب و آتش سوزی در منازل مردم روستانشین استفاده می کنند و هدف آنها این است که فضا و وسعت عمل لازم را برای ایجاد درگیری دامنه دار در نوار مرزی ایران، آماده کنند.»^(۴) در همین خصوص «به دستور قائم مقام شهر مندلی عراق، شهرهای نفت خانه مندلی [و] زرباطیه عراق از سکنه تخلیه و پاسگاه های "قشقه"، "السعود"، "القطاع" و "مکترو" در مرز سومار و پاسگاه های "الشهداء"، "انیزی" و "کاسه کاف" در مرز ایلام به وسیله چریک های محلی شدیداً تقویت شده است.»^(۵) در گزارش دیگری نیز آمده است: «اخیراً پاسگاه های چیلان، جناح و خزینه عراق به وسیله چریک هایی از طایفه بدو تقویت شده اند.» در ذیل همین گزارش اضافه شده است: «طایفه "بدو" اکثراً در مواقعی که دولت عراق با ایران اختلاف دارند به خدمت احضار و مورد اطمینان حزب حاکم عراق می باشند.»^(۶)

در کناره رودخانه اروند نیز منطقه سوم دریایی خرمشهر درباره امکان خرابکاری افراد یک گروهان مردان قورباغه ای آموزش دیده مستقر در بندر ام القصر، وابسته به نیروی دریایی عراق، هشدار می دهد.^(۷)

۱

در کنار عملیات تعرضی و تحرکات نظامی ارتش عراق در مناطق مرزی هم جوار، دولت عراق اقدامات خصمانه دیگری را نیز علیه جمهوری اسلامی ایران در دست اجرا دارد. این اقدامات از حفر غیرمجاز چاه های نفت در مرز مشترک گرفته تا شرکت در توطئه های بازمندگان رژیم سابق در اموری نظیر کودتا را در بر می گیرد. آموزش و پشتیبانی نظامی و تبلیغاتی از ایرانیان فراری به آن کشور و اعزام آنان برای اجرای عملیات بمب گذاری و ترور مسئولان ایرانی نیز از دیگر اقدامات خصمانه عراق است.

ص: ۳۰۲

-
- ۱- سند شماره ۲۷۶۶۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۲۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۱۴، بولتن خبری مرکز فرماندهی عملیات، ص ۲، بنا به اعلام نزاجا، ۱۴/۵/۱۳۵۹.
 - ۳- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.
 - ۴- روزنامه کیهان، ۱۵/۵/۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.
 - ۵- سند شماره ۳۴۷۶۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، برابر اعلام نزاجا مستند به گزارش سماجا، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۲۳۴۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، به ت - ف - نزا (مد اطلاعات)،
۱۴/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاندارمری جمهوری اسلامی (رکن ۳) به فرماندهی گردان گارد
ساحلی خسروآباد.

گزارش های متعددی درخصوص مسائل مزبور وجود دارد؛ از جمله یک گزارش حاکی است: «دولت عراق اقدام به حفر یک حلقه چاه نفت واقع در جنوب پاسگاه صدام حسین در مختصات ۴۷ درجه و ۳۷ دقیقه و ۵ ثانیه طول شرقی و ۳۲ درجه و ۶ دقیقه عرض شمالی نموده و هم اکنون نیز ریگ شماره ۲۱ مشغول حفاری می باشد.» در حاشیه این گزارش آمده است: «دولت عراق با فعالیت چشمگیری مشغول احداث و استخراج نفت از معادن مشترک بین ایران و عراق می باشد و این، شصت و هفتمین چاهی است که در منطقه نوار مرزی از پاسگاه شیب تا طیب توسط دولت عراق حفر شده است.»^(۱) در گزارش تکمیلی همین منبع آمده است: «عمق چاه های حفر شده توسط دولت عراق در منطقه نوار مرزی از پاسگاه شیب تا طیب حداقل ۳ هزار متر و حداکثر ۴ هزار و ۵۰۰ متر می باشد. ضمناً کلیه لوله های انتقال به یونیت ها در زیر خاک به عمق یک متر و نیم پوشانیده شده است.»^(۲) در گزارشی که مربوط به ۹/۵/۱۳۵۹ است و امروز به سپاه اهواز رسیده، چنین آمده است: «کشور عراق در نوار مرزی از موسیان و سعیده تا فکه مشغول حفر چاه های نفتی است»^(۳)

در این حال، گزارش منابع اطلاعاتی ارتش جمهوری اسلامی ایران حاکی است: «تعدادی از پرسنل فراری ایران که در عراق آموزش دیده اند از طرف دولت بعث عراق به ایران جهت ترور شخصیت ها نفوذ داده می شوند. در خبر اضافه شده [که] ۳ [نفر] جهت ترور حجت الاسلام خلخالی با مقداری پول از طرف خانقین نفوذ داده شده اند که با تهیه وسایل مانند موتورسیکلت، سلاح و مواد منفجره به انجام عمل خود مبادرت نمایند.»^(۴) حزب توده نیز در شماره امروز نامه مردم در یک خبر از همین نوع، به نقل از منابع موثق خود در کردستان آورده است: «عمال بعث عراق تعدادی اتومبیل با نمرة ایرانی را از مرز ایران عبور داده اند و به کرکوک و موصل می برند. در این دو منطقه، جنایتکاران بعثی ماشین ها را دقیقاً جاسازی می کنند و در هر یک مقدار زیادی (از ۷۰۰ تا ۱۰۰۰ پوند) تی.ان.تی. قرار می دهند. سپس اشخاصی را برای انتقال این ماشین ها به شهرهای مختلف ایران و مکان های از پیش تعیین شده، مأمور می کنند. اشخاصی که این ماشین ها را به ایران می آورند، یا کرد و یا پناهنده هایی هستند که دولت بعثی عراق تا به حال از بازگشت آنان به ایران جلوگیری کرده است. این اشخاص به شرط آنکه اتومبیل ها را به مکان های مشخصی که عراقی ها تعیین می کنند حمل کنند، امکان بازگشت مجدد به ایران را کسب می نمایند. ... تاکنون، ۲۰ دستگاه اتومبیل به موصل و کرکوک انتقال یافته است و ظاهراً ۲ دستگاه از آنها به ایران بازگشته است که رد آنها معلوم نیست. ...»^(۵)

همچنین، گزارش منابع اطلاعاتی ایران درباره رابطه دولت عراق با کودتای اخیر و شخص شاپور بختیار حاکی است: «شاپور بختیار در نظر داشته در صورتی که کودتا با موفقیت انجام شود از طریق برنامه دوم تلویزیون عراق سخنانی ایراد نماید.»^(۶)

اما مهم ترین حادثه امروز در همین زمینه فرود یک هواپیمای فرانسوی نیروی هوایی ارتش

ص: ۳۰۳

۱- سند شماره ۴۲۳۵۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری خوزستان (معاونت سیاسی انتظامی)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۳۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری خوزستان (معاونت سیاسی انتظامی)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۴۷۷۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان به سپاه پاسداران اهواز، ۱۴/۵/۱۳۵۹، مستند به خبر لشکر ۹۲ زرهی، ۹/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۴۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۵- نامه مردم، شماره ۳۰۰، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۶- سند شماره ۳۴۸۷۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (دفتر سیاسی و انتظامی) به وزارت کشور (اداره کل انتظامی)، به نقل از شهربانی استان خوزستان، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

جمهوری اسلامی ایران در خاک عراق است. گزارش اولیه ستاد مشترک ارتش در این باره حاکی است: «در تاریخ ۱۴/۵/۵۹، یک فروند هواپیمای فراندشیب نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران که در مأموریت آموزشی منطقه ارومیه پرواز می نموده، در ساعت ۱۰:۵۸ همان روز ارتباط هوایی آن با پایگاه تبریز قطع می گردد و تلاش پایگاه جهت ارتباط مجدد تاکنون بی نتیجه مانده است.»^(۱) اما گزارش سپاه تبریز در این مورد حاکی است: «در تاریخ ۱۴/۵/۵۹، یک فروند هواپیمای فراندشیب با چهار سرنشین که به قصد مأموریت از تبریز به مراغه رفته در خاک عراق نشسته [است]. نیروی هوایی هواپیما را گمشده اعلام کرده است.»^(۲)

۱

همکاری اطلاعاتی با استخبارات عراق، همکاری با سران فراری ایرانی جهت براندازی نظام جمهوری اسلامی و بمب گذاری در شهرهای هم جوار مرزی، از جمله تحرکات امروز عوامل داخلی عراق است.

یک گزارش از رکن دوم لشکر ۹۲ زرهی خوزستان خبر از همکاری افراد جبههالتحریر با عوامل اطلاعاتی عراق می دهد: «افراد مشروحه زیر که عنصر جبهه به اصطلاح آزادی بخش خوزستان می باشند با استخبارات عماره در ارتباط بوده و ماهیانه ۷۰ دینار از دولت عراق حقوق دریافت می دارند.» در ادامه گزارش از رئیس یک دبیرستان نام برده شده که به استخبارات عراق معرفی و به این کشور سفر کرده است و نیز، با ذکر نام تعدادی از افراد معرفی شده اند که در کسب اخبار نظامی فعال هستند. در ارزیابی این خبر آمده است: «به نظر می رسد نامبردگان در پوشش همکاری با یک نهاد انقلابی مستقر در دشت آزادگان به این عمل دست زده و آزادانه به عراق تردد می کنند.»^(۳)

گزارش دیگری از همین منبع که امروز صادر شده، از همکاری سران جبههالتحریر با سازمان اطلاعاتی عراق و سران فراریان ایرانی حکایت دارد: «برابر اعلام نزاجا در تاریخ ۲۳/۳/۵۹، شیخ عبدالله فرزند شیخ خزعل و مکی فیصلی و سیدهادی نزاری و صدام [زویادات] پسر شیخ حامد زویادات [که قبلاً تیرباران شده است] با سرگرد حافظ رئیس سازمان استخبارات و سرهنگ حمید تکریتی رئیس سازمان امن العام بصره ملاقات و درباره همکاری با سران متواری و فعالیت علیه ایران یا سازمان های امنیتی، مذاکره و تصمیماتی اتخاذ شده است.»^(۴)

همچنین به گزارش شهربانی خرمشهر، ساعت ۱۰:۳۰ امروز، یک بمب صوتی روبه روی سینما میهن منفجر شد.^(۵) یادآوری می شود که در ساعت ۳:۵۰ دقیقه بعدازظهر دیروز هم یک بمب صوتی قوی در پشت دیوار بیرونی انجمن اسلامی لشکر ۹۲ زرهی اهواز منفجر شده بود که بر اثر آن تمام شیشه های پنجره های اطراف محل ساختمان انجمن اسلامی شکست.^(۶)

ص: ۳۰۴

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از اطلاعیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۲- سند شماره ۴۲۵۵۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۰۵، از سپاه تبریز به سپاه مرکز، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۱۶۸۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری استان خوزستان (معاونت سیاسی انتظامی)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۱۶۸۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری استان خوزستان (معاونت سیاسی انتظامی)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۹۴۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار استان خوزستان، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۹.

وابستگی سران حزب دمکرات کردستان به دولت عراق و دریافت تدارکات مالی و نظامی مستمر از این رژیم، بارها مورد تأکید مسئولان نظامی و سیاسی جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته است. شماره امروز نشریه نامه مردم، ارگان حزب توده، نامه افشاگرانه شورای فرماندهی سران منشعب از حزب دمکرات موسوم به "سمکو" را در مورد اعمال ضدانقلابی و ارتباط قاسملو و دیگر سران این حزب با دولت عراق و سران ایرانیان فراری، منتشر ساخت.

نامه مردم در ابتدا چنین می نویسد: «شورای فرماندهی سپاه "سمکو"، نیروی مسلح حزب دمکرات ایران در منطقه اشنویه، طی نامه ای خطاب به "دفتر سیاسی" شورای نظامی حزب دمکرات کردستان ایران و اعضای کمیته مرکزی، به روش ضدانقلابی گروه قاسملو در شرکت در توطئه های بعث عراق و دیگر عمال امپریالیسم امریکا علیه انقلاب ایران، به شدت اعتراض کرده است.» نامه مردم آن گاه متن کامل این نامه مفصل را آورده که در بخشی از آن آمده است:

«... ۱. دفتر سیاسی باید به طور جامع گزارشات مستدل و جامعی از تمام فعالیت های چندماهه اخیر به تمام سازمان های سیاسی و نظامی حزب ارائه دهد. ۲. اکنون که مبارزات ضدامپریالیستی خلق های ایران وارد مرحله نوینی شده است و هرروز بیشتر از طرف امپریالیست ها به سرکردگی امریکا مورد تهاجم قرار می گیرد و در همان حال از پشتیبانی نیروهای مترقی و ضدامپریالیست سراسر جهان برخوردار است، به چه منظور دفتر سیاسی آن چنان سیاستی را در پیش گرفته که عملاً با عوامل امپریالیسم مانند اویسی، پالیزبان، کوری ره ش، بختیار و به طور کلی تمام نیروهای اهریمنی علیه انقلاب ایران در یک جبهه قرار گرفته است؟ ۳. عوامل نامبرده فوق مخصوصاً سپاه رزگاری به طور علنی در کردستان فعالیت می کنند. درحالی که ضدانقلابی بودن این نیروها برای تمام سازمان ها و احزاب مترقی در سراسر ایران به خوبی نمایان است، چرا دفتر سیاسی تاکنون چندین بار جهت مذاکره با این نیروی ضدانقلابی، آقای ملامحمد عثمانی را به عنوان نماینده برای مذاکره با شیخ عثمان و دیگر زمامداران سپاه رزگاری تعیین کرده و خواستار ادغام این سازمان در حزب شده است؟ آیا تنها توجه به کمیت، ارزش کیفیت را به حداقل نخواهد رساند؟ ۴. اکنون وابستگی بخشی از رهبری حزب ما به رژیم فاشیستی بعث عراق برای بسیاری از اعضا و هواداران حزب روشن شده است. درحالی که در گزارش کمیته مرکزی حزب به کنگره چهارم آمده است: حزب دمکرات از هرگونه وابستگی بیزار است، چرا با مهر و امضای دفتر سیاسی و آقای دکتر قاسملو سیل اسلحه و مهمات به کردستان جاری است؟ بی مناسبت نیست برای روشن شدن بیشتر قضیه از آقایان سروان حاتم، سلیم سلیمی، مراد کرده سور، رسول پیشنماز، علی شاورسین و... یاد کنیم که همگی با اطلاع و اجازه دفتر سیاسی، اسلحه و پول وارد کرده اند. تازه این اطلاعات مربوط به گوشه کوچکی از کردستان است. نظیر این

اتفاقات در سایر مرزهای کردستان مشاهده شده است. ملاقات آقای دکتر قاسملو با طه یاسین رمضان (طه جزراوی) معاون ریاست جمهوری و رئیس الوزرای رژیم بعث عراق که به عنوان جلاد خلق های عراق شهره خاص و عام است و ملاقات آقای سرهنگ قادری عضو کمیسیون نظامی حزب با افسران عراقی در مرز "نمرچین" از چه چیز حکایت می کند؟! ۵. انشعاب اخیر در کمیته مرکزی اگرچه از طرف کمیسیون انتشارات کم اهمیت تلقی شده، لیکن از نظر سیاسی بازتاب بسیار گسترده ای در حزب و در سراسر ایران و جهان داشته است و روز به روز شعاع این بازتاب گسترده تر می شود. در جزوه ای که بیانگر نظریات و مواضع منشعبین است به واقعیتی غیر قابل انکار اشاره شده است و آن عبارت است از رخنه عوامل ساواک، افسران فراری ارتش و عوامل رژیم بعث عراق. ۶. هرگاه کسی صحبت از پاک سازی در حزب را مطرح کند عده ای از اعضای مسئول و صاحب نظر حزب با ساده لوحی وجود ظهیرنژادها، فلاحی ها و... را در هیئت حاکمه به میان می کشند و شرط سالم سازی و پاک سازی در حزب را مشروط به پاک سازی در دولت می دانند. اما طرح مسئله به این شکل اشتباه محض است. هیچ گاه نباید سالم سازی صفوف حزب را مشروط به خوشایند یا عدم خوشایند رقیب سیاسی و احیاناً خصم خود کرد. (۱)

«... ۷. در حزب از دمکراسی زیاد سخن به میان می آید. آیا جای این نیست پرسیم که زندانی کردن رفیق فاروق کیخسروی و همراهانش را باید به حساب دمکراسی گذاشت؟ این شیوه برخورد غیراصولی راه را برای دیکتاتوری در حزب هموار می سازد و خلاف کلیه اصول فکری، اخلاقی و حزبی ما است و نقض آشکار اصل سانترا لیزم دمکراتیک است. ... آیا باید غنی بلوریان و رفقاییش صرفاً به اتهام اعلام نظریات خود به عنوان خائن و جاش معرفی شوند، یا کسانی چون سیدرسول دهقان که بیشتر اسلحه های سنگین و خودروها را تحویل عراق داد و خائینی چون علی امیر عشایری و تیمسار صیادیان جلاد را از چنگ عدالت مردم ستم دیده ایران رها ساخت و به رژیم عراق فراری داد؟! آیا باید از واردکنندگان اسلحه و پول عراقی و حامیان آنان در دفتر سیاسی به عنوان انقلابی یاد کرد و از غنی بلوریان و رفقاییش به عنوان خائن؟! چرا در مورد خیانت ها و ارتباطات سرهنگ قادری که طبق مدارک و اطلاعات دقیقی که داریم، سکوت اختیار کرده اید، ولی علیه رفیق مبارز و صادق و صمیمی غنی بلوریان قهرمان زندان های شاه خائن در همه جا داد و فریاد راه انداخته اید؟ واقعاً دردناک است. (۲)

ص: ۳۰۶

۱- ضمیمه دارد؛ مواردی از نامه افشاگرانه "سمکو" که ارتباط این انشعاب با انشعاب سازمان چریک های فدایی خلق و ارتباط هر دوی آنان را با حزب توده نشان می دهد.

۲- نامه مردم، شماره ۳۰۰، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

در ادامه اقدامات گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین، یک گزارش حاکی از نوعی تدارک و آمادگی این گروه ها است: «۱. عده ای از سران احزاب به نام دکتر جعفر شفیعی، نورسلطانی و ابوبکر هدایتی در میان مردم بوکان شروع به تبلیغات و عضوگیری کرده اند و به مردم می گویند تا ماهی سه هزار تومان به افراد می دهیم به شرط اینکه به مرز عراق بیایند.» این گزارش می افزاید: «تعدادی مهمات مربوط به این افراد در [روستای] قهرآباد(۱) وجود دارد و چند روز پیش یک نفر را به گروگان گرفته اند. ۲. افراد مسلح دمکرات، فدایی و کومه له در نزدیکی شهر سقز در دهکده خورده لوکی(۲) حدود ۵۰ نفر مسلح هستند و دارای ۲ ماشین لندرور که در حوالی آبادی و تا نزدیکی ساختمان پنج طبقه مشغول گشت زنی هستند و عده ای دیدبان در قهوه خانه خرابه پنهان کرده اند و در همان حوالی به سر می برند و به وسیله وانت های تویوتا به رنگ های زرد، قرمز، سفید و کمپرسی و جیب روباز برای آنها بنزین و آذوقه تهیه می نمایند.»(۳) در منطقه بانه نیز خبر می رسد که «طبق اخبار رسیده، افراد حزب کومه له با استفاده از گروگان ها می خواهند به وسیله کندن تونل در زمین، برادران پاسدار را در منطقه محاصره نمایند.»(۴)

به دنبال ناآرامی های چند روز اخیر منطقه عمومی نقده - اشنویه، امروز نیز این محور ناآرام بود. به گزارش ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی: «از ساعت ۲:۳۰ تا ۳:۳۰ بامداد امروز، مهاجمین با سلاح های سنگین پایگاه مهرآباد واقع در شش کیلومتری جنوب غربی نقده را مورد حمله قرار دادند.»(۵) همچنین، براساس همین گزارش: «از ساعت ۲ الی ۴:۲۰ [بامداد] امروز، مهاجمین با سلاح های سنگین از ارتفاعات قراء "جلوآن" (۶) و "قارنا" (۷) به شهر نقده و از محل کردنشین به ساختمان فرودگاه مرکزی ژاندارمری تیراندازی [کردند] که به وسیله مأمورین به آتش مهاجمین پاسخ داده شده است.»(۸) در این درگیری ها ۵ خمپاره به سوی نقده پرتاب شد(۹) که خسارات مالی وارد کرد، اما تلفات جانی نداشت.(۱۰)

ص: ۳۰۷

۱- Qahrabad قهرآباد: دهی از دهستان گل تپه فیض الله بیگی بخش مرکزی شهرستان سقز واقع در ۱۲ کیلومتری شمال سقز و یک کیلومتری شرق جاده سقز به میاندوآب. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۲- Khordeluki خورده لوکی: دهی از دهستان سرشیو بخش مرکزی شهرستان سقز واقع در ۱۳ کیلومتری جنوب شرقی سقز و ۶ کیلومتری جنوب جاده سقز به سنندج. ر.ک: همان.

۳- سند شماره ۴۳۶۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص ۱۰۲، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به واحد اطلاعات و بررسی های غرب کشور، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۵۷، از مرکز فرماندهی به سپاه بانه، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۴۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۶- Galvan گلوان: دهی از دهستان حومه بخش سلدوز شهرستان ارومیه، واقع در ۸ کیلومتری جنوب غربی نقده. ر.ک: همان، جلد ۴.

۷- ** Qarne قارنه یا قارنا: دهی از دهستان حومه بخش سلدوز شهرستان ارومیه، واقع در ۸ کیلومتری جنوب غربی نقده. ر.ک: همان، جلد ۴.

۸- سند شماره ۵۶۴۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۵۵، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا،

- ۹- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۹، خبرنگار اطلاعات از نقده به نقل از فرمانده ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی.
- ۱۰- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار اطلاعات از نقده به نقل از کمیته انقلاب اسلامی شهرستان نقده.

گزارش سپاه ارومیه نیز حاکی است: «از بالای تپه ای که مشرف به پاسگاه ژاندارمری نقده می باشد، در ساعت ۵/۲ بعد از نیمه شب، از طرف مهاجمین با آر.پی.جی. و کالیبر ۵۰ شروع به تیراندازی شد که تا ساعت ۵/۳ ادامه داشت. برادران پاسدار به یاری برادران ژاندارمری شتافتند و مهاجمین را به عقب می رانند. در این درگیری به کسی آسیبی نرسیده است.»^(۱) همچنین، بنا به گزارش سخنگوی روابط عمومی سپاه ارومیه: «از ساعت ۱۰ شب، مهاجمین مسلح غیرقانونی با سلاح های آر.پی.جی. ۷ و کلاشینکف به روستای گران آباد از توابع شهرستان نقده حمله کردند که در نتیجه ساکنین روستا به مقابله با ضدانقلابیون پرداخته و مهاجمین مجبور به فرار شدند.» وی افزود: «این حمله خسارات جانی در بر نداشته و از خسارات مالی نیز گزارش دقیقی نرسیده است.»^(۲) از سوی دیگر، «در ساعت ۲۲:۴۵ پاسگاه نلی وان در حوالی اشنویه، از چهار طرف با سلاح های سنگین و خمپاره انداز ۸۱ میلی متری و توپ ۵۷ میلی متری مورد حمله شدید ضدانقلاب واقع شد که با آتش شدید نیروهای خودی مواجه شدند. این درگیری بدون تلفات نیروهای ژاندارمری در ساعت ۴:۲۰ بامداد روز بعد، خاتمه یافت.»^(۳) در گزارش تکمیلی همین منبع آمده است: «در این درگیری ۱۱ نفر از دشمن کشته و ۳ نفر زخمی و یک نفر به نام سیدانور علوی فرمانده عملیات گروگان گرفته شده که برای حزب [دمکرات] اهمیت فوق العاده ای دارند. ضمناً ۲ جوانمرد شهید و یک نفر زخمی شده است.»^(۴)

در همین حال، لشکر ۶۴ ارومیه درباره درگیری های اخیر در شهر اشنویه و پاک سازی این شهر با تلاش ارتش اطلاعیه ای صادر کرد. در بخشی از این اطلاعیه از مردم مسلمان اشنویه درخواست شده تا به شایعات دشمنان توجه نکنند و سلاح های خود را با دریافت رسید به نزدیک ترین قرارگاه نظامی تحویل نمایند.^(۵)

در کنار این حمله ها، یک بمب صوتی قوی نیز در شهر ارومیه منفجر شد. این انفجار در ساعت ۲۳، در راسته غلام خان و اول کوچه معتمدی ارومیه رخ داد و هیچ گونه تلفات جانی نداشت. بمب مذکور در جنب منزل رئیس کمیته مرکزی کار گذاشته شده و بر اثر انفجار آن، شیشه های منزل وی و ۴ خانه دیگر آسیب دید.^(۶)

۱

در روند توسعه و شکل گیری تدریجی سازمان سپاه و به تناسب موقعیت و الزاماتی که وجود دارد، موضوعات متنوعی در حوزه مأموریت سپاه قرار گرفته است. در این میان، علاوه بر آنچه در مناطق کردنشین یا در شهرهای دور از مرز دیده می شود، در سپاه شهرهای مرزی وظایف محوله از تنوع و نیز اهمیت ویژه برخوردار است. در اینجا به چند مورد مربوط به نقاط مختلف اشاره می شود.

در خوزستان، یک گزارش از عملکرد چهارده روز گذشته واحد عملیات سپاه دزفول، نمونه ای از تنوع عملکرد و نیز حساسیت بالای مأموریت های این سپاه می باشد. در بخش هایی از این گزارش آمده است:

ص: ۳۰۸

۱- سند شماره ۵۶۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از ارومیه.

۳- سند شماره ۴۲۵۵۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص ۲۵۱، از فرماندهی سپاه مرکز به مخابرات سپاه ارومیه، ۱۶/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاندارمری آذربایجان غربی.

۴- سند شماره ۴۲۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص ۲۵۲، از فرماندهی سپاه مرکز به واحد اطلاعات ارومیه، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

- ۵- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۶- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

«واحد عملیات علاوه بر حفاظت از پادگان کرخه و زندانیان ضدانقلابی در زندان "یونسکو"، کار روزانه و مسئولیت عادی اش گشت نوار مرز از بخش موسیان تا فکه (حدود ۷۰ کیلومتر) و کنترل و بازرسی نفر و اتومبیل در جاده دهلران (از پل کرخه تا شهرستان دهلران) [می باشد.]»

در ادامه این گزارش، مأموریت دیگر سپاه تعقیب و دستگیری عوامل ساواک منحل در منطقه است؛ از جمله «در تاریخ ۱۰/۵/۵۹، یک نفر به نام دریکوند در روستای بنوار از منطقه سنجر واقع در ۲۰ کیلومتری جنوب غربی دزفول، به جرم همکاری و عضویت در ساواک منحل توسط واحد عملیات سپاه پاسداران دزفول دستگیر می شود.» همچنین، «در تاریخ ۷/۵/۵۹ یک نفر به نام "شمعلی سگوند" در شهرک بهرام واقع در ۶ کیلومتری جنوب اندیمشک، به جرم همکاری و عضویت در ساواک منحل توسط واحد عملیات دستگیر می شود.»

در بخش های دیگری از این گزارش به دستگیری عوامل بمب گذار و جاسوسان وابسته به عراق و انتقال آنان به زندان اوین تهران اشاره شده است: «انتقال دو نفر زندانی ضدانقلاب به اسامی شیخ جاسم بوحمیدی و کریم بوحمیدی از زندان ایلام به زندان یونسکو دزفول توسط واحد عملیات. نامبردگان از افرادی هستند که با سازمان امنیت عراق ارتباط برقرار کرده و عامل انفجار لوله های نفت موسیان و عامل وارد کردن اسلحه به منطقه استان ایلام هستند. ...»

اجرای احکام صادره در دادگاه انقلاب اسلامی دزفول، از دیگر مأموریت های این سپاه محسوب می شود:

«احکام محکومین شامل افراد ضدانقلابی از عوامل انفجار و جاسوس عراق گرفته تا رهبری متحصنین ادارات اندیمشک و لواط کار و هروئین فروش که در دادگاه انقلاب دزفول به ریاست حجت الاسلام طباطبایی محکوم به اعدام شده بودند، توسط واحد عملیات به اجرا درآمد. اسامی افراد معدومی که به جرم جاسوسی برای کشور عراق و خرابکاری به اعدام محکوم شدند عبارت اند از: ۱. حنوش دبات به جرم رهبری گروه خرابکاری در لوله های نفت و قطار و... ۲. عباس دبات به جرم مشارکت فعالانه در گروه و انفجارها ۳. جاسم چنانه به جرم انفجار در لوله نفت ۴. رازی رویشاوی معروف به هلیل به جرم عضویت در گروه خرابکار و عامل برقراری ارتباط این گروه با بیگانه ۵. شیخ یعقوب سعدی به جرم وارد کردن اسلحه و مقاومت مسلحانه در برابر پاسداران به هنگام دستگیری ۶. شیخ عبدالساده سلیمانی به جرم وارد کردن اسلحه و مهمات زیاد از عراق و تقسیم بین افراد ضدانقلابی و...»^(۱)

در کرمان، فعالیت بخشی از نیروهای سپاه معطوف به مبارزه با عوامل ناامنی و بی ثباتی خاص این منطقه است. در این مورد بنا به گزارش سپاه شهرستان بم:

«به دنبال درگیری هایی که شب دوشنبه بین سپاه و قاچاقچیان چندین ساعت ادامه داشت و از قاچاقچیان ۳ دستگاه خودرو سیمرغ حامل سیگار به جای ماند و قاچاقچیان متواری شدند، شب

ص: ۳۰۹

۱- سند شماره ۲۶۶۰۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش کار واحد عملیات سپاه دزفول در ۱۴ روز اخیر از ۱/۵/۱۳۵۹ تا ۱۴/۵/۱۳۵۹.

گذشته نیز نیروهای سپاه بم، فهرج و ماهان در تعقیب و درگیری با قاچاقچیان بودند که یک وانت سیمرخ و یک موتورسیکلت ایژ از آنان به جای ماند. همچنین مقدار زیادی سیگار و مقادیری وسایل، مدارک، اوراق، اسناد و عکس از آنان به دست آمد. در این درگیری ۲ نفر از قاچاقچیان مجروح و اسیر شدند. یک جسد نیز در حین گشت کشف شد که هویت آن هنوز مشخص نشده است.»^(۱)

از سوی دیگر، بخش دیگری از درگیری سپاه در ارتباط با ناامنی حاصل از بمب گذاری ها در مناطق مختلف کشور است. در این مورد امروز خبرنگار کیهان گزارش داد: «یک بمب بسیار قوی که در زیر پل "شاه طره" واقع در کیلومتر ۱۰ جاده تهران - ساوه، کار گذاشته شده بود، توسط پاسداران ستاد عملیاتی ۸ یاسر کشف و خنثی شد.» بنا به این گزارش: «پل شاه طره از موقعیت مهمی در مسیرهای ارتباطی کشور برخوردار است و روزانه رفت و آمد زیادی از روی آن صورت می گیرد.»^(۲)

۱

گرچه مسئله معرفی نخست وزیر از سوی رئیس جمهوری امروز رسماً اعلام نشد، در جلسات خصوصی پشت درهای بسته مشخص شد که آخرین گزینه، محمدعلی رجایی است. در این مورد، هیئت تشخیص صلاحیت نخست وزیر امروز با بنی صدر یک جلسه سه ساعته داشت. در این جلسه که وزرای دولت نیز شرکت داشتند، درباره تعیین نخست وزیر بحث و تبادل نظر شد. در پایان جلسه، رئیس جمهوری در گفت و گویی با خبرنگار خبرگزاری پارس اعلام کرد که احتمالاً تا دو روز دیگر نتیجه بررسی تعیین نخست وزیر اعلام می شود.^(۳) بنی صدر در کارنامه امروز خود در مورد این جلسه می گوید:

«بعد هیئت تشخیص صلاحیت نخست وزیر برای مجلس آمده بودند و با آنها مفصل صحبت کردیم و در حدود ۵/۲ ساعت، بلکه بیشتر آنجا بودیم که درباره صلاحیت افرادی که به من پیشنهاد کرده بودند تک تک صحبت کردیم. قبلاً هم گفته بودم و به آنها نوشته بودم که بنای کار طراحان بر این است که وضع را به صورتی در بیاورند که در فهرست کسی نماند جز آنها که نمی توانند با رئیس جمهوری همکاری داشته باشند و این مقدمه توطئه ها و فتنه های بعدی شان است. بعد آنها با این بیان که باید کوشش کرد و کسی را یافت که مبین همکاری و تفاهم باشد، رفتند.» وی سپس می افزاید:

«بعد من به منزل آقای موسوی اردبیلی رفتم و با اعضای سابق شورای انقلاب در آنجا دیدار و گفت و گو کردیم [که تا] نیمه شب طول کشید. من از آنها انتقاد کردم که شما بنا بر این نداشتید که نخست وزیر مبین تفاهم باشد، پس بهتر این است برویم روی خط اینکه حالا که کشور ما آزمایشگاه شده خوب است هر کس بیاید آزمایش بکند و برود. آقای معین فر با هیجان زیاد و به طور مفصل گفت که بهتر است که اینها خودشان بیایند و کار را در دست بگیرند و کسی را که بهتر از همه می دانند سر کار بیاورند تا فردا نگویند بهتر از این هم داشتیم، ولی

ص: ۳۱۰

۱- سند شماره ۴۰۹۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، شماره ۸، ص ۳، گزارش سپاه بم، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۹، خبرنگار کیهان از اسلام شهر.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس.

خوب چون با رئیس جمهور تفاهم نداشت ما کس دیگری را معرفی کردیم. ... موضوع دیگری که مورد بحث واقع شد این بود که عده ای می خواهند قبل از اینکه دیر بشود،

رئیس جمهوری را از سر راه بردارند و برای این، هر سخن و حرفی را شاخ و برگ می دهند و تغییر می دهند و عوض می کنند و می بُرند، [و] هر جا بتوانند مورد بهره برداری قرار می دهند و این جامعه را به سوی بحران می برند. بعد از این گفت و گوها من گفتم که شما که نامزدهایتان را برای نخست وزیری می خواهید به رئیس جمهور تحمیل کنید، یک متنی را بنویسید و امضا کنید نزد من بگذارید که اگر این دولت خوب از آب در نیامد، بعد نگویید که ما مسئول نبودیم. و مثل گذشته نشود که باید رفت دنبال جن و پری و تشخیص مسئول. وضعیت مشخص باشد که چه کسانی مسئول بودند و اینها بیایند در برابر مردم جواب گو باشند. آقای هاشمی قبول کرد که این نامه نوشته شود، اما در عمل و واقع این نامه نوشته نشد. بعد من پرسیدم در این صورت چگونه می خواهید من مسئولیت هیئت دولتی را بپذیرم که او را به مصلحت کشور نمی دانم؟ در اینجا من باید به خوانندگان این ستون بگویم که در مقام ریاست جمهوری منتهای کوشش من باید صرف این بشود نهادهای جدیدی که در قانون اساسی آمده و مستقر می شوند خوب و منظم پیش بروند و این گونه مباحثات نه به معنای سازش کاری است و نه به معنای زدوخورد و برخورد و این حرف هاست، بلکه کوششی است برای اینکه جمهوری را از شر خناس های زمان و توطئه گران گوناگون در امان بداریم و در یک محیط سالمی دولت جدید تشکیل بشود تا بتواند کار خود را انجام دهد. در این مجلس هم به اصطلاح داوطلب های آقایان عضو حزب جمهوری، آقای رجایی بود. و آقای معین فر (خطاب به آنها) گفت که اگر هم شما [جلال الدین] فارسی را بهتر می دانید او را نخست وزیر بکنید؛ فردا نیایید و بگویید رجایی را از راه ناچاری پذیرفته بودیم. گفتند نه، ما در شرایط فعلی او را بر همه مرجح می دانیم.»^(۱)

در این حال، آیت الله محمد صدوقی، امام جمعه یزد نیز در اطلاعیه ای خطاب به رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی درباره انتخاب نخست وزیری مکتبی و در خط امام، هشدار داد. در این اطلاعیه آمده است:

ص: ۳۱۱

«اکنون که بحمدالله پایه های اساسی جمهوری اسلامی ایران یکی پس از دیگری استحکام می یابد و مجلس شورای اسلامی شروع به کار نموده و مملکت باید بر ثبات سیاسی بیشتری نایل آید، نیازمند به یک دولت صددرصد اسلامی و انقلابی هستیم و این کار می رود مسئولین خصوصاً مجلس به این مهم توجه بیشتری مبذول دارند و در رأی تمایل چنانچه احساس نمودند خدای ناکرده یک نفر از وزرا غرب زده یا شرق زده هستند به هیچ عنوان نپذیرند؛ که ملت مسلمان ما دیگر تاب تحمل مسامحه کاری ها و مهمل بافی ها را نخواهد داشت. افرادی باید انتخاب شوند که صددرصد در خط امام و پیرو خط ایشان باشند. چنانچه مشاهده گردد عناصری ناباب با بی توجهی مسئولین، منتخب و مجلس هم رأی تمایل داد، ملت و ما ساکت نخواهیم نشست، زیرا نمی توانیم پیام خون شصت هزار شهید و صد هزار معلول را فراموش کنیم و نظاره گر باشیم که فلان شخص دلش برای وجهه بین المللی می سوزد و می خواهد اسلام دمکراتیک عرضه کند یا فلان وزیر و معاون وزیر می خواهد برای خوشامد سوسیالیست [ها] احکام مقدس اسلام را توجیه و تأویل و گاهی نسخ نماید. ما و ملت مسلمان ما خواهان اجرای موبه موی احکام حیات بخش اسلام هستیم و برای اجرای این مهم تا آخرین قدرت که در اختیار داریم ایستادگی خواهیم نمود.»(۱)

۱

رئیس مجلس شورای اسلامی امروز در یک مصاحبه اختصاصی با خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی، درباره اولویت های مجلس و نیز انتخاب نخست وزیر سخن گفت. بنا به گزارش این روزنامه: «حجت الاسلام هاشمی درباره اولویت های مجلس گفت: در ابتدا باید بینیم مقامات اجرایی چه مسائل فوری دارند و به طور کلی در مشورت های عمومی باید بینیم کدام یک [از] گرفتاری های کشور سریع تر باید مورد بررسی قرار گیرد. به نظر من، مسئله مسکن از مسائل حاد کشور است، مسئله مسکن را باید روشن بکنیم و طرح هایی هم در این اواخر در شورای انقلاب بود که به مجلس خواهد آمد. مسئله گرانی را باید فکر جدی برایش بکنیم. مسئله بیکاری را بایستی جداً تحت بررسی قرار بدهیم تا راه حل ریشه ای برایش پیدا کنیم. اینها جزو مسائل فوری است. البته مسئله گروگان ها با سیاست خارجی و در نتیجه با مسائل اقتصادی ما ارتباط پیدا کرده است؛ باید زود مورد بررسی قرار بگیرد و روشن بشود، البته نمی گویم جزو

ص: ۳۱۲

رئیس مجلس شورای اسلامی آن گاه درباره معرفی نخست وزیر به مجلس گفت: «تا آنجا که من اطلاع دارم امروز بنا بود که نمایندگان مجلس نظرشان را به آقای رئیس جمهور بدهند و قاعدتاً داده اند و ما باید منتظر باشیم که آقای رئیس جمهور به مجلس معرفی بکند.»

ایشان در پاسخ این سؤال که گویا آقای رئیس جمهور دو تن از هیئت پنج نفری مجلس را به علت اینکه مؤسس حزب جمهوری اسلامی هستند قبول نکرده اند، گفت: «چون ایشان به مجلس پیشنهاد کرده بودند مجلس گروهی را برای این منظور انتخاب بکنند و مجلس نیز این کار را کرد و قبول نمی توانستند بکنند و دلیل آن را چنین آورده بودند که چون این دو قضاوتشان را کرده بودند؛ بنابراین آنهایی باشند که قضاوت نکرده باشند، ما هم برای آنکه از سرعت کار نگاهیم مسئله را تمام کردیم و مجلس هم به تلخی پذیرفت که این دو نفر ([آیت الله] خامنه ای و دکتر باهنر) نباشند و سه نفر دیگر به کار خود ادامه دادند. ۳ تن از اعضای دیگر این هیئت عبارت اند از آقای پرورش، حجت الاسلام امامی کاشانی، حجت الاسلام محمد یزدی.» وی در آخر افزود: «تا آخر همین هفته، نخست وزیر به مجلس معرفی می شود و دلیلی برای تأخیر آن نمی بینم.» (۱)

۱

به دنبال بحث دیروز مجلس شورای اسلامی درباره اعتبارنامه سیداحمد مدنی، نماینده شهرستان کرمان، از آنجا که تعداد مخالفان وی زیاد بود، دنباله بحث و بررسی به جلسه امروز مجلس کشیده شد و در پایان، اعتبارنامه وی با ۱۷۶ رأی رد شد و آیت الله خلخالی پیشنهاد بازداشت و محاکمه وی را داد. دلایل رد اعتبارنامه مدنی بنا به اسناد موجود در کمیسیون تحقیق مجلس، به طور خلاصه عبارت است از:

«۱. ارتباط با ساواک و شاه مخلوع: ایشان به عنوان فرمانده پایگاه دریایی بندرعباس از سال ۳۵ تا ۴۹ با ساواک در ارتباط بوده اند، جمعاً ۳۲ سند در این رابطه وجود دارد. ... ۲. فعالیت سیاسی با ضدانقلاب: فعالیت سیاسی با عناصر ضدانقلاب از بهمن ماه ۵۷؛ از مدت ها قبل از سقوط رژیم یک حرکت سیاسی برای جلوگیری از وقوع انقلاب اسلامی به وجود آمده بود که محور آنها امینی، بختیار و دوستانشان بودند. آقای مدنی هم یکی از فعالین این جریان

ص: ۳۱۳

بوده اند. این اسناد شامل مکالمه تلفنی [مدنی] با نهایوندی، سناتور موسوی، مجیدی، امینی و... که شامل ۷۸ صفحه است. ... ۳. اتهامات در سمت فرمانده نیروی دریایی: آقای مدنی در سمت رئیس ستاد نیروی دریایی وسایل فرار بعضی از امرای فاسد را فراهم ساخته است. ... ۴. ارتباط با امریکا: در اسناد به دست آمده از جاسوسخانه سندی است به تاریخ ژوئن ۱۹۷۹. در این سند آمده است که: "آقای مدنی به شدت ملی گراست و طرف دار امریکا." مهندس اسدالله ثابت پور از همکاران نزدیک مدنی که مجری طرح های نیروی دریایی و شهردار آبادان بوده است در تماس با سفارت امریکا می گوید: "مدنی شخصی است ضدروحانیت و ضدسازمان فلسطینی". در ضمن، ثابت پور تمایل خود را به ادامه تماس اعلام می دارد.^(۱)

از سوی دیگر، در پی افشای عملکردهای تیمسار مدنی، در جلسات دیروز و امروز مجلس، ۲۱ تن از نمایندگان در نامه ای به دادستان کل انقلاب خواستار دستگیری وی شدند.^(۲) رادیو لندن نیز درباره این تصمیم مجلس گفت: «از ایران خبر می رسد که دریادار سیداحمد مدنی فرمانده سابق نیروی دریایی ایران که در جریان انتخابات ریاست جمهوری این کشور پس از ابوالحسن بنی صدر بیش از سایرین رأی به دست آورده بود، رسماً از مجلس شورای اسلامی طرد شده است و اکنون عده ای خواستار بازداشت و محاکمه وی شده اند. ... وی که یکی از اعضای برجسته جبهه ملی ایران است اکنون به مجلس پشت کرده و رسیدگی به اعتبارنامه ها را عملی نادرست دانسته است. وی اظهار داشته قبول یا رد کسی که با رأی هزاران نفر انتخاب شده است در صلاحیت چند نماینده مجلس نیست. وی از حزب جمهوری اسلامی نیز آشکارا انتقاد کرده و اظهار داشته که این حزب قصد دارد کشور یک حزبی ایجاد کند.» رادیو لندن در پایان می افزاید: «روشن نیست دریادار مدنی هم اکنون در چه محلی به سر می برد.»^(۳)

۱

به دنبال تظاهرات روز گذشته دانشجویان مسلمان انجمن اسلامی مقابل سفارت امریکا در لندن به حمایت و تأیید دانشجویان در بند ایرانی در امریکا و رفتار خشونت آمیز پلیس اسکاتلندیارد با تظاهرکنندگان که به دستگیری حدود ۱۲۰ نفر از آنان انجامید،^(۴) امروز آقای آرتور رایت، کاردار سفارت انگلستان در تهران، ضمن تماس با خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: «وزارت امور خارجه

ص: ۳۱۴

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۳۸۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۰، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

و پلیس انگلستان تعداد دانشجویان مسلمان دستگیر شده در لندن را ۷۱ نفر اعلام کرده اند. دانشجویان که از آغاز دستگیری دست به اعتصاب غذا زده اند، در دو دادگاه جداگانه که صبح امروز [به وقت لندن] تشکیل شد، شرکت کردند و همچنان از گفتن نام خود خودداری نمودند. ...»

براساس همین گزارش: «اتهام دانشجویان از سوی مقامات انگلیسی ممانعت از برقراری نظم و درباره چند نفر از آنان اتهام حمله به پلیس عنوان شده است.» کاردار سفارت انگلیس اضافه کرد: «آقای اهدائی، نماینده و مسئول وزارت امور خارجه ایران، در رابطه با مسائل دانشجویان ایرانی قرار است ملاقاتی با دانشجویان دستگیر شده داشته باشد.» آقای رایت از زخمی شدن و آزار دانشجویان مسلمان توسط پلیس انگلستان اظهار بی اطلاعی کرد و افزود: «چند تن از افراد پلیس جراحات جزئی برداشته اند.» وی ادعا کرد که تظاهرات دیروز دانشجویان تا ساعت ۶:۴۵ عصر، آرام بوده تا اینکه دانشجویان ایرانی به پلیس حمله کردند. طبق این گزارش: «یکی از اعضای فعال انجمن اسلامی دانشجویان در تماسی تلفنی با خبرگزاری پارس اعلام کرد: دانشجویان در حالی که تظاهرات ایستاده و منظمی را در جلو سفارت امریکا در اعتراض به حملات وحشیانه و رفتار سبعانه پلیس فاشیست امریکا برگزار می کردند، مورد حمله پلیس انگلستان قرار گرفتند. پلیس وحشی انگلستان از آغاز درگیری، دانشجویان مسلمان را به بدترین وجه مورد ضرب و شتم قرار داد.» (۱)

در این حال، گزارش رادیو لندن در این مورد حاکی است: «در لندن ۷۰ دانشجوی ایرانی در جریان تظاهراتی در خارج سفارت امریکا بازداشت شدند و امروز بازپرسی از آنها در دادگاه های مربوطه آغاز شد. ... امروز ایرانیان بازداشت شده در دو دادگاه حاضر شدند و طبق اعلام جرم پلیس، آنها متهم به حمله به افراد پلیس و همچنین به همراه داشتن حربه شدند. خبرنگار ما از جریان دادگاه گزارش می دهد که جریانات دادگاه تا حدودی مغشوش بوده است. ... اکثر بازداشت شدگان اظهار داشتند که تا قبل از ملاقات با مقامات سفارت ایران از هرگونه همکاری خودداری خواهند کرد و تعدادی نیز گفتند که تا هنگام ملاقات با مقامات مزبور دست به اعتصاب غذا خواهند زد. ضمناً تظاهرات آرامی با شرکت ۵۰ نفر به طرف داری از بازداشت شدگان در برابر دادگاه انجام گرفت.» (۲)

رادیو کلن نیز گزارش داد: «حدود ۴۰ نفر از ایرانیان که برای برگزاری تظاهرات اعتراض آمیز در برابر ساختمان میسیون دیپلماتیک واتیکان در تهران اجتماع کرده بودند خواستار شدند که پاپ ژان پل دوم می بایستی برای آزادی تظاهرکنندگان ایرانی که در حال حاضر در ایالات متحده و بریتانیا به سر می برند، تلاش کند. به گفته یکی از سخنگویان این گروه، اعضای گروه آن قدر در مقابل میسیون دیپلماتیک واتیکان در تهران خواهند ماند تا پاپ ژان [پل] دوم خواسته های آنان را برآورده سازد.» (۳)

ص: ۳۱۵

۱- همان.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۰، ۱۵/۵/۱۳۵۹، صص ۹ و ۱۰، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، صص ۲۹ و ۳۰، رادیو کلن آلمان غربی (فارسی)، ساعت ۲۱، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

با گذشت حدود ۱۰ ماه از ماجرای گروگان گیری در سفارت امریکا در تهران، که موجب تنش شدید در روابط سیاسی میان ایران و امریکا شده است، هنوز هم این ماجرا اصلی ترین محور منازعه کنونی میان دو کشور به شمار می رود. حل این مسئله مهم ترین دغدغه دولتمردان امریکایی است و همین امر، در طول ده ماه گذشته، به اقتضای رویدادهای پیش رو، بیم ها و امیدهای گوناگونی را در میان مقامات امریکایی برانگیخته است. باتوجه به حوادث روزهای اخیر از جمله مرگ شاه، بحث بر سر طرح مسئله گروگان ها در مجلس شورای اسلامی و طرح موضوع بازپس گیری دارایی های شاه متوفی و نیز دارایی های مسدود شده ایران از نظام اقتصادی امریکا از سوی مقامات ایرانی، امید به حل بحران گروگان گیری در میان مقامات امریکایی بالا گرفته است. در این باره، «جوزف سیسکو، قائم مقام معاون پیشین وزیر خارجه امریکا، درخصوص گروگان های امریکایی در ایران اظهار داشت که روند وقایع، منجر به آزادی گروگان ها خواهد شد، اما این تصمیم در درجه اول در دست رژیم کنونی ایران است. وی افزود: اعتقاد دارم که تهدید اصلی برای ایران از سوی امریکا نیست، بلکه در ادامه ناآرامی های داخلی و افزایش فشارها از سوی جنبش های تجزیه طلبانه و نیز جنبش های سیاسی می باشد. وی در پایان اظهار داشت که ما دوست ملت ایران هستیم نه دشمن آن و تهدید ایران از سوی کشورهای همسایه آن است و افرادی در ایران هستند که این حقیقت را درک می کنند.»^(۱)

همچنین، بنا به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس: «مجله نیوزویک در شماره اخیر خود می نویسد که ایالات متحده میل دارد برای آزاد شدن گروگان های امریکایی در تهران، دارایی های ایران در ایالات متحده را که پس از تصرف سفارت امریکا مسدود شده بود، آزاد نماید. یکی از مقامات دولت جیمی کارتر به نیوزویک گفته که امریکا تنها در صورتی دست به این اقدام خواهد زد که مطمئن شود گروگان ها به زودی آزاد خواهند شد. نیوزویک به نقل از یک مقام دولت امریکا گفته موضوع آزادی گروگان ها می بایستی کاملاً روشن شود و ترتیباتی که برای این کار داده می شود باید معتبر باشد.»^(۲)

ضمیمه گزارش ۱۶۵: مواردی از نامه افشاگرانه سمکو که ارتباط این انشعاب با انشعاب سازمان چریک های فدایی خلق و ارتباط هر دوی آنها را با حزب توده نشان می دهد.

«در مقابل دادنامه منشعین به جای اینکه با بیانی روشن و مستدل به آنان پاسخ داده شود، مورد فحاشی قرار گرفته و کلمه ننگین "جاش" را در مورد صادق ترین فرزندان این خلق به کار برده اید. آیا با اصل انتقاد از خود و انتقاد از دیگران در حزب ما به این صورت برخورد می شود؟... مسلماً مبارزه ایدئولوژی در هر حزبی شرط ضروری وحدت فکری است. چنانچه در سازمان چریک های فدایی خلق دیدیم در مقابل انشعاب اقلیت، سازمان در کنار نظریات اکثریت در روزنامه کار نظریات و مواضع اقلیت را نیز جهت قضاوت اعضا و هواداران خود و توده های مردم منعکس نمود. این است شیوه اصولی برخورد با نظریات مخالفان. ... ۸. موضع خصمانه حزب ما علیه حزب توده ایران از نظر سیاسی به زیان ما است، زیرا تحلیل و

ص: ۳۱۶

۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات (زمینه سازی و آغاز تهاجم)، ج ۱، ص ۲۲۲، به نقل از روزنامه الشرق الاوسط (چاپ انگلستان)، ۵/۸/۱۹۸۰ (۱۴/۵/۱۳۵۹)، ترجمه نعمت الله سلیمانی خواه.

۲- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۵۹، ص ۹؛ و روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از تهران.

دیدگاه‌های حزب توده ایران در مورد مسائل ما و مسائل ایران پایه تحلیل اردوگاه سوسیالیستی و احزاب کمونیست و مترقی جهان است. مسلماً به منظور مبارزه اصولی و عملی با امپریالیسم امریکا وحدت و همفکری حزب ما با حزب توده ایران، سازمان چریک‌های فدایی خلق و سازمان مجاهدین خلق و دیگر نیروهای ضدامپریالیست ضرورت حیاتی دارد، اما برای برقرار کردن روابط اصولی با این نیروها بایست تجدیدنظری در اتخاذ سیاست‌های فعلی و موضع‌گیری‌هایمان در مقابل انقلاب ضدامپریالیستی و مردمی کشورمان و جمهوری اسلامی ایران صورت پذیرد. ... چگونه با انقلابی که در محاصره همه جانبه امپریالیسم به سرکردگی امریکا و عمال سرسپرده‌ای چون رژیم فاسد مصر، رژیم فاشیستی بعث عراق و ضدانقلاب داخلی است و هرروز با توطئه تازه‌ای علیه خود مواجه می‌شود باید این چنین موضع‌گیری خصمانه‌ای اتخاذ کرد؟! آیا نباید عمده را بر غیرعمده و اصل را بر فرع مقدم شمرد؟! ... فراموش نکنیم که از این انقلاب نباید انتظار یک انقلاب سوسیالیستی داشت و به خاطر بسپاریم که انقلاب ایران توازن قوا را به نفع صلح و سوسیالیسم، به سود نیروهای مترقی و جنبش‌های آزادی بخش ملی در خاورمیانه برهم زده است. تاریخ بی رحم است و هیچ اشتباه و خطایی را نمی‌بخشد.

با آرزوی توفیق. حزب دمکرات کردستان ایران، شورای فرماندهی هیز "سمکو" شنو. «۲۷/۴/۵۹» (۱)

ص: ۳۱۷

اقدامات عوامل عراق در بیروت که برخوردهای خونین بین طرف داران ایران و عراق ایجاد کرده است، امروز اقدامی درخور توجه در پی داشت. به گزارش آسوشیتدپرس از بیروت:

«چریک های فلسطینی امروز گفتند برای متوقف کردن جنگ میان دو گروه طرف دار ایران و عراق، مداخله خواهند کرد. این اعلامیه امروز به دنبال کشته شدن یک روحانی مسلمان شیعه در جنوب لبنان و بمب گذاری در دفتر یک روزنامه در بیروت، در مطبوعات لبنان انتشار یافت. یک کمیته مشترک متشکل از سازمان آزادی بخش فلسطین و متحدان لبنانی چپ گرای آن دیشب در بیروت تشکیل شد و تصمیم گرفت از وخیم تر شدن اوضاع امنیتی در مناطق مسلمان نشین لبنان جلوگیری کند. در بیانیه این کمیته همچنین آمده است کمیته تصمیم گرفته یک نیروی مشترک برای جلوگیری از برخورد مجدد گروه های طرف دار ایران و عراق تشکیل دهد.» (۱)

در مورد نوع دخالت های عراق در کشورهای عربی منطقه، روزنامه الاهرام چاپ مصر امروز دولت عراق را به اجرای عملیات خرابکارانه و ترور در کشورهای عربی خلیج فارس متهم کرد. به گزارش یونایتدپرس: «این روزنامه نوشت هدف دولت عراق از این اقدامات تصرف [تسلط] یافتن بر این منطقه می باشد. روزنامه الاهرام همچنین یک گزارش سری از عملیات مأمورین امنیتی عراق در کشورهای عربی خلیج فارس انتشار داده است.» (۲)

عملیات و تحرکات مرزی ارتش عراق، امروز نیز به صورت اجرای آتش توپخانه در قصر شیرین، نقل و انتقال نیرو و اقدام برای تخریب لوله های نفت غرب کشور ادامه یافت.

امروز شهر قصر شیرین هدف آتشباری توپخانه عراقی ها قرار گرفت. در این آتشباری که از ساعت ۶ بعد از ظهر شروع و بیشتر از سوی کوه های آق داغ اجرا شد، اکثر گلوله های توپ به

ص: ۳۱۹

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۱، تاریخ ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳۲، آسوشیتدپرس از بیروت، ۱۵/۵/۱۳۵۹.
 - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۰، تاریخ ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳۵، رادیو اسرائیل، به نقل از یونایتدپرس، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

اطراف مقر سپاه پاسداران و هنگ ژاندارمری و خانه های روبه روی باغ فلاحت اصابت کرد. بر اثر اصابت چند گلوله توپ و ترکش آنها در محله های اطراف سپاه پاسداران و مقابل باغ فلاحت، یک زن کشته و ۲ کودک یازده ساله و شش ماهه مجروح شدند.^(۱) همچنین، خط انتقال برق قصر شیرین قطع شد و این شهر از ساعت ۷ تا ۸ شب در یک خاموشی کلی به سر برد.^(۲)

در این حال، بهروز ماکویی، استاندار کرمانشاهان، که قبل از ظهر امروز از مناطق مرزی بازدید کرده بود، در یک مصاحبه مطبوعاتی درباره وضعیت نفت شهر گفت: «در بازدیدم از نفت شهر، با کمال تأسف این شهر را به کلی خالی از سکنه دیدم و فقط نیروهای انتظامی، پاسداران انقلاب و تعدادی از کارکنان شرکت نفت و کارگران برق ساکن آنجا بودند و با بسته بودن مغازه های شهر، وضع تغذیه برای نیروهای انتظامی به صورت مشکل درآمده است و در قسمتی از نفت شهر، مرگ و میر حیوانات و لاشه های آنها بهداشت منطقه را به شدت تهدید می کند.» ماکویی اضافه کرد: «جریان نفت در نفت شهر به کلی قطع شده و خطری از نظر انفجار لوله های نفت وجود ندارد؛ تنها خطر این است که مبادا چاه های نفت مورد حمله قرار گیرد.»^(۳)

تحركات ارتش عراق نیز امروز در حد جابه جایی و تقویت نیرو و تجهیزات نظامی در پاسگاه های هم جوار، همچنان ادامه داشت. در این مورد طبق گزارش پاسگاه انجیره، «در ساعت ۱۸ امروز، تعداد ۴ خودرو سنگین به پاسگاه الشهدا وارد و تعداد ۵ دستگاه تریلی که حامل توپ سنگین می باشد در دو کیلومتری پاسگاه الشهدا توپ ها را پیاده نمودند [و] با خودروهای دیگری مکرراً در حال رفت و آمد می باشند.»^(۴)

همچنین، رژیم عراق در یک اقدام که به نظر می رسد بیشتر جنبه تبلیغاتی و روانی داشته باشد، مردم شهرهای مرزی خود را برای رویارویی با نبرد با ایران آماده می کند. در این مورد، بنا به گزارش منابع خودی، «قرار است فردا از ساعت ۹ صبح تا ۱۲ شب، اهالی شهر بصره با صدای آژیر خطر، اقدامات امنیتی از جمله خاموش نمودن برق و استقرار در محل های امن را آزمایش نمایند و علت آن هم احتمال برخورد میان عراق و ایران و جلوگیری از خطر هوایی از طرف ایران ذکر شده است.»^(۵)

عوامل داخلی وابسته به عراق نیز همچنان عملیات ایذایی خود را در شهرهای مرزی دنبال می کنند. از جمله این تحركات بمب گذاری در زیر خطوط نفتی است، که به منظور مقابله با آن عوامل انتظامی خودی اقدامات تأمینی را شدت بخشیده اند. در این زمینه، «طبق گزارش گروهان

ص: ۳۲۰

۱- این کودک شش ماهه که از ناحیه شکم و پاها زخمی شده بود، بابک امیری نام داشت که روز بعد در بیمارستان مهدی رضایی درگذشت. (روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، گزارش خبرنگار کیهان از قصر شیرین.)

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲۰، خبرنگار اطلاعات از کرمانشاه.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار اطلاعات از کرمانشاه.

۴- سند شماره ۲۸۲۸۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - تیمسار فرماندهی (رکن ۳)، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۲۳۵۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲) به واحد هماهنگی انتظامی،

۱۵/۵/۱۳۵۹.

موسیان در ساعت ۰۹:۳۰ روز جاری، وسیله نگهبان نفت لوله اطلاع حاصل شده تعدادی مواد منفجره در مسیر خطوط لوله نفت اعراب پيله [توسط] خرابکاران نصب شده [است]. معاون یگان و ۴ نفر از مأمورین به محل اعزام و پس از باز کردن بسته فوق، معلوم شد ۸ قالب تی.ان.تی مجهز به دو آتش زنه در یک کیسه پلاستیکی قرار داده شده که پس از خنثی نمودن مواد منفجره، در یگان نگهداری گردیده [است].» (۱) همچنین، در یک اقدام تأمینی برای حفاظت از تأسیسات نفتی در همین منطقه، «طبق گزارش فرمانده گروهان موسیان، یک دسته به تعداد ۵۰ نفر در چاه نفت بیات مستقر شده اند. ولی بازهم کم است و لازم است یک گروهان در آن منطقه با تمام تجهیزات و وسایل رفاهی نیز مستقر شود.» در پایان این گزارش همچنین درخواست شده که «در صورت امکان حداقل یک دسته تقویت شده دیگر به این هنگ اعزام تا نسبت به تقویت منطقه نفت موسیان و دهلران اقدام شود.» (۲)

۱

روند عملکرد عناصر داخلی وابسته به رژیم عراق، میزان و نحوه درگیری ها و تحرکات مرزی عراق و نیز اقدامات نیروهای انقلابی و انتظامی جمهوری اسلامی ایران در مقابله با آنها، از آغاز سال جاری تا نیمه مردادماه به طور خلاصه و آماری در بولتن امروز استانداری خوزستان آمده، این گزارش گویای میزان شدت و ضعف درگیری ها در خوزستان تا این تاریخ است. در شماره امروز این بولتن درباره انفجارها آمده است:

ضدانقلاب در سال جاری مبادرت به ۷۲ فقره بمب گذاری در سطح استان خوزستان کرده که با همکاری مردم ۳۱ مورد آن کشف و خنثی شده است، ولی ۴۱ فقره از این بمب گذاری ها که عمل نموده اند جمعاً ۲۷ شهید (و ۲ کشته که خود عامل انفجار بوده اند) و ۱۷۸ مجروح (بدون احتساب زخمی شدگان سرپایی) و بستری به جای گذاشته است. جالب توجه است که فعالیت ضدانقلاب در سه ماهه اول سال جاری از لحاظ آماری وضع حداکثر دارد، ولی به علت مقابله جدی نهادهای انقلابی، در دو ماهه تیر و مرداد سیر نزولی داشته است. همچنین نهادهای انقلابی و نیروهای انتظامی، علاوه بر دستگیری تعدادی ضدانقلابی، مشخصاً موفق به شناخت و بازداشت ۱۴ نفر عوامل بمب گذار و تحویل آنان به مقامات مسئول شده اند.

در ادامه این گزارش آمده است: «بیشترین انفجارات در شهرستان های خرمشهر و دشت آزادگان انجام گرفته، ولی حداکثر تلفات در اهواز و آبادان به وقوع پیوسته است. تجزیه و تحلیل آماری نشان می دهد که ضدانقلاب می کوشد در مراکز شهری چون اهواز و آبادان که شهروندان را آحاد یکسانی از لحاظ قومی تشکیل نمی دهد بیشتر به داخل جمعیت ها نفوذ نماید و از اینکه چه اندازه

ص: ۳۲۱

۱- سند شماره ۲۷۶۶۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به کرمانشاه، فرماندهی ناحیه (رکن ۳)، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۷۶۶۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به کرمانشاه، فرماندهی ناحیه (رکن ۳)، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

افراد بی گناه فدای مطامع غیرانسانی او می شوند اندیشه ای ندارد. (۱) بالعکس، در دشت آزادگان که اهالی آن از جمعیت های قومی یکسانی تشکیل می شود، اقدامات ضدانقلاب عموماً حاشیه ای بوده، چنانچه با بیشترین واقعه انفجارات، کمترین تلفات به بار آمده است. «...»

در گزارش درباره انفجارات در لوله های نفت چنین آمده است: «انفجارات لوله های نفت و گاز در سال جاری عبارت اند از: دو مورد در فروردین ماه که کارشناسان مربوط علت آن را پوسیدگی و ترک خوردن لوله ها گزارش نموده اند و یک مورد نیز در خردادماه به وقوع پیوسته است. ... با نظری کوتاه به انفجارات، تهاجمات و خرابکاری در لوله های نفت سال گذشته و مقایسه تطبیقی با سال جاری نشان می دهد که به علت فعالیت های انقلابی خصوصاً سپاه پاسداران، و اجرای طرح حفاظت نفت، (۲) این گونه اقدامات خرابکاری ضدانقلاب به ۱۷ درصد تقلیل و از همان آغاز سال متوقف می شود. چنانچه دو مورد انفجار را که به علت پوسیدگی لوله ها واقع شده حذف نماییم، عملکرد ضدانقلاب ۱۴ درصد کاهش نشان می دهد.»

این گزارش همچنین وضعیت آماری درگیری های مرزی با عراق و عوامل وابسته به آن را چنین بیان می کند:

۱. از اول سال جاری تا ۱۵/۵/۱۳۵۹ جمعاً ۴۹ فقره درگیری مرزی با کشور عراق و عوامل مزدور او گزارش شده که از این فقرات ۳۷ مورد آن در مرزهای خشکی و ۱۲ مورد در نقاط آبی به وقوع پیوسته اند. تلفات این درگیری ها از نیروهای خودی ۷ شهید و ۳ نفر مجروح و از عوامل دشمن ۲ کشته و ۴ مجروح بوده است.

۲. بیشترین درگیری ها در خردادماه و به ترتیب در شهرستان های خرمشهر، دشت آزادگان و آبادان انجام گرفته اند.

۳. سلاح هایی که به وسیله دشمن و عناصر مزدور او به کار برده شده اند به ترتیب عبارت اند از: سلاح سبک، آر.پی. جی. ۷ و سلاح سنگین.

۴. میزان آمادگی نیروهای خودی در مقابله با دشمن و عناصر مزدور او در ۶۳ درصد موارد درگیری، خوب بوده است که بهترین وضعیت آمادگی مطلوب جزو افتخارات سپاه پاسداران می باشد. نکته قابل توجه در تجزیه و تحلیل آماری نشان می دهد وقتی که برادران سپاه و پرسنل ژاندارمری

ص: ۳۲۲

۱- لازم به یادآوری است در شهرهای اهواز، آبادان و خرمشهر اکثر بمب گذاری ها در مکان های شلوغ و پررفت و آمد چون بازار و خیابان های مشرف به بازار بوده است و تعداد زیادی از شهدا و مجروحان را اهالی روستاهای عرب نشین که برای خرید و دادوستد به شهر می آمدند، تشکیل می داد. (مشاهدات نگارنده).

۲- اجرای این طرح، کار مشترک جوانمردان ژاندارمری و نیروهای سپاه بود. جوانمردان افرادی مردمی بودند که با استخدام موقت در ژاندارمری، به این امر کمک شایان توجهی کردند.

[به طور مشترک] در کارزار بوده اند کارایی آنان مطلوب تر و تلفات خودی صفر بوده است.»

گزارش استانداری خوزستان آن گاه به تجاوزات هوایی عراق می پردازد:

۱. براساس گزارش های موجود از اول سال جاری تا ۱۵/۵/۱۳۵۹ جمعاً ۳۸ فقره تجاوز هواپیماها و ۲۰ فقره عملیات مرزی هلیکوپترهای کشور مقابل گزارش شده است، ولی بنا به اظهار نماینده نیروی هوایی در یک جلسه حضوری، تجاوزات هوایی به مراتب بیش از این دفعات بوده اند که نماینده نیروی هوایی علت عدم گزارش مستمر جمیع تجاوزات را: انحرافات هواپیما بر اثر اشتباه خلبان و کثرت تکرار واقعه ذکر نموده است؛ که بدیهی است توجیه کننده نمی باشد.

۲. بنا به اسناد موجود، حداکثر تجاوزات هوایی اولاً در اردیبهشت ماه و ثانیاً نسبت به شهرستان آبادان و مرزهای آن انجام گرفته و این نشان می دهد که قصد عمده کشور مقابل، شناسایی و بررسی امکان نفوذ در تأسیسات نفتی آن شهرستان بوده است.

۳. در این تجاوزات هوایی، یکی از هواپیماهای کشور عراق به مرزهای ایران در شهرستان دشت آزادگان وسیله برادران مستقر در مرز [مورد] شلیک واقع [می شود] و سقوط می نماید که جریان امر به موقع گزارش شده است.»

همچنین، دو مورد دیگر درباره تحركات نیروی دریایی عراق آمده است: «۱. در اطلاعات رسیده، از ۱۳ واقعه استقرار و حرکت ناوهای جنگی و کشتی های عراقی در مرزهای آبی ایران و عراق نام برده شده که به موقع مورد مراقبت نیروهای خودی قرار گرفته اند و نیز ۵ بار مشاهده اشیاء نورانی در استان خوزستان گزارش شده است. ۲. همچنین در اردیبهشت ماه امسال نیروهای هوایی و دریایی کشور عراق برای آمادگی پرسنل خود مبادرت به مانورهای هوایی و دریایی در مرزهای خود نموده اند.»^(۱)

۱

در مناطق کردنشین حملات گروه های مسلح ضدانقلاب، تحركات آنان و نیز مراقبت های خودی ادامه دارد.

به دنبال حمله مهاجمان مسلح به پایگاه میرآباد واقع در شش کیلومتری جنوب غربی نقده در نیمه شب گذشته، امروز نیز این پایگاه از ساعت ۱۰ صبح هدف حمله واقع شد. این درگیری تا ساعت ۱۲:۵۵ امروز ادامه یافت.^(۲) به گزارش استاندار آذربایجان غربی: «روستای میرآباد همچنین ساعت ۲ بامداد از طرف مهاجمین با خمپاره ۸۱ میلی متری مورد حمله قرار گرفت که با آتش متقابل ژاندارمری این حمله دفع شد.»^(۳)

ص: ۳۲۳

۱- سند شماره ۲۹۲۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن وقایع استانداری خوزستان، به نقل از گزارش های مقامات انتظامی ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۴۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳، گزارش خبرنگار کیهان از ارومیه.

مهاجمان مسلح ضدانقلاب با سلاح های سنگین و سبک روستای "گوران آباد" از توابع نقده را نیز شب هنگام هدف حمله قرار دادند.^(۱)

به گزارش خبرنگار کیهان: «نیمه شب چهارشنبه، پاسداران گشتی مرز بازرگان در جاده ترانزیتی بازرگان - ماکو به یک عده افراد مسلح برخورد کرده و تیراندازی بین طرفین به مدت یک ساعت در می گیرد که با رسیدن نیروهای کمکی پاسداران، مهاجمین فرار می کنند.»^(۲)

در این حال، در دیگر مناطق، گزارش های متعددی از تحرکات، تجمعات و آمادگی گروه های مسلح غیرقانونی به ویژه افراد مسلح وابسته به حزب دمکرات و کومه له و سردار جاف وجود دارد. طبق گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران: «در روستای "بید" در منطقه کوهستان اورامانات تعداد ۱۲ هزار نفر از افراد کومه له بسیج [شده اند] و قصد ضربه زدن به نیروهای ارتش و سپاه پاسداران را دارند.»^(۳) گزارش دیگری از همین منبع حاکی است: «برابر اعلام نیروی زمینی، شرکت افراد مسلح وابسته به سردار جاف در عملیات منطقه نوسود، پاوه، باینگان تأیید گردیده است و احتمالاً فرماندهی کلیه ضدانقلابیون در مناطق ذکر شده به عهده دکتر حسن بیگ جاف عمومی سردار جاف می باشد.»^(۴)

همچنین، تحلیل محتوای گزارش های رسیده از منطقه غرب، نیروهای مسلح خودی را به این نتیجه می رساند که احتمال حمله مشترک نیروهای وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی با حمایت مستقیم ارتش عراق در روز عید فطر در حوالی مریوان - بانه وجود دارد: «به اهالی آبادی های اطراف بانه از طرف عناصر مسلح غیرقانونی ابلاغ شده است که قبل از عید فطر منزل خود را ترک نمایند.»^(۵) چراکه «در روز عید فطر قرار است به یکی از شهرهای غرب به احتمال مریوان [یا] بانه حمله شود و روز بعدش ارتش عراق قرار است از طریق هوا و زمین حمله کند.»^(۶) و نیز «طبق خبر رسیده روستای نزدیک مرز، امروز ارتش عراق به نزدیک آبادی سیران بند^(۷) آمد.»^(۸)

از سوی دیگر، یک گزارش نسبتاً مفصل از منابع اطلاعاتی ستاد خبری سپاه پاسداران حاکی از تجمع عوامل کومه له و دمکرات در غارها و کوه های اطراف شهر تکاب می باشد. در این گزارش که محل روستاها، کوه ها، رودخانه و غارهای مورد اشاره به شکل کروکی ذکر شده، آمده است که در روستای احمدآباد علیا عده ای به نام پیشکار ساکن می باشند که وابسته به حزب کومه له هستند. این ده که در منطقه افشار و در نزدیکی رودخانه سارق قرار دارد همراه چندین ده دیگر به کلی نابود و مختل شده اند و کلیه اموال ساکنان آن را افراد کومه له ضبط کرده و به اطراف

ص: ۳۲۴

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳، گزارش خبرنگار کیهان از ارومیه.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳، گزارش خبرنگار کیهان از ارومیه.

۳- سند شماره ۵۶۴۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۵۱، از سماجا ۲ (۴۱ ح) به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۴۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۱۹۵، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۴۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۵۹، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۱۱۴۸۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از روابط عمومی سپاه پاسداران به مرکز فرماندهی، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

- ۷- Seyran - band سیران بند: دهی از دهستان پهلوی دژ بخش بانه شهرستان سقز، واقع در ۲۳ کیلومتری جنوب شرقی بانه و یک کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.
- ۸- سند شماره ۱۱۴۸۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۴۹، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به لشکر ۲۷ (رکن ۲)، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

رودخانه سارق در محل هایی معروف به تنکر قلعه و گچی قلعه برده اند. در غارهای اطراف این رودخانه، حدود ۵۰۰ تا ۶۰۰ سرباز و پاسدار و افراد شخصی که اسیر شده اند، توسط افراد کومه له، دمکرات و فتودال ها نگهداری می شوند. همچنین این گزارش حاکی است که در جاهای به خصوصی در بلندی های مشرف به رودخانه افراد دشمن در جایگاه های خاصی به دید بانی مشغول اند و همه رفت و آمدها به این منطقه را به طور دقیق زیر نظر دارند.^(۱)

امروز همچنین گروه تجسس جاده ها مرکب از افراد سازمان پیشمرگان مسلمان کرد و پاسداران انقلاب اسلامی جوانرود در راه باباجانی نزدیک روستای قلقله، ۱۴ مین ضدتانک روسی را کشف و خنثی کردند.^(۲) همچنین، روابط عمومی سپاه پاسداران غرب کشور امروز اطلاعیه ای صادر کرد که در بخشی از آن آمده است: «برادران پیشمرگان مسلمان کرد و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مریوان به دنبال یک سری عملیات خلع سلاح موفق شدند تعدادی سلاح به انواع مختلف کشف و ضبط کنند. نیروهای انقلاب اسلامی همچنان مصمم به خلع سلاح و پاک سازی منطقه از عناصر وابسته به بیگانه هستند. بدیهی است کسانی که اسلحه خود را تحویل نیروهای انقلاب اسلامی بدهند در پناه جمهوری اسلامی با آرامش کامل می توانند زندگی کنند و در صورت مقاومت و توطئه به شدت سرکوب خواهند شد.»^(۳)

در این حال، بهرنگ، فرماندار میاندوآب، در پایان بازدید خود از منطقه محمودآباد شاهین دژ، وضع این منطقه را نسبتاً آرام توصیف کرد و گفت: فعالیت های آموزشی و عمرانی در محمودآباد همچنان ادامه دارد. وی افزود: «در این منطقه که چندی قبل صحنه برخورد های ضدانقلابیون با نیروهای پاسدار، پیشمرگان مسلمان کرد و ژاندارمری بوده، هم اکنون کلاس های آموزشی قرآن، دین و اسلحه شناسی توسط برادران و خواهرانی که از مدرسه شهید مطهری تهران آمده اند، تشکیل شده است و ۱۲۰ نفر دختر و پسر به طور جداگانه آموزش می بینند...»^(۴)

۱

آنچه امروز استاندار آذربایجان غربی در گفت و گو با خبرگزاری پارس اعلام کرد، گوشه ای از مشکلات و مصائب عمومی این روزهای برخی مناطق کردنشین است. وی در اظهارات خود درخصوص تحصن امروز گروهی از روحانیون روستاهای اطراف اشنویه در فرمانداری مهاباد در اعتراض به رفتار جوانمردان و پیشمرگان مسلمان کرد، توضیحاتی داد.

به گزارش خبرگزاری پارس: «مهندس طاهری، استاندار آذربایجان غربی، عصر امروز در تماسی با این خبرگزاری در ارومیه اعلام کرد: "حدود ۲۰ نفر از روحانیون روستاهای اطراف اشنویه به مهاباد رفته و در فرمانداری این شهر تحصن کرده اند." طاهری گفت: "این عده

ص: ۳۲۵

۱- سند شماره ۷۰۸۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ستاد خبری سپاه پاسداران، مستند به خبر یکی از مخابرات این ستاد، ۱۵/۵/۱۳۵۹.
۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از کرمانشاه؛ و - روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

به دنبال آغاز کار شعارهای پاک سازی در منطقه اشنویه و به بهانه آزار و اذیت جوانمردان تحصن کرده اند. (۱) امروز همچنین از پیرانشهر خبر رسید که گروهی از اهالی اشنویه به پیرانشهر کوچ کرده و خواستار محل سکونت و آذوقه از فرمانداری شده اند. " طاهری گفت: " اینها گفته اند که جوانمردان معدودی که به پاک سازی و خلع سلاح منطقه مشغول اند به خانه های مردم مراجعه کرده و هر خانواده را مجبور به تحویل تفنگ می کنند و در این رابطه برخی از خانواده ها ناچار با فروش وسایل زندگی خود تفنگ تهیه کرده و به جوانمردان تحویل می دهند و در این ماجرا یک نفر از اهالی منطقه نیز فوت کرده است. " وی افزود: " به دنبال این ماجرا، مسئله با سرهنگ زکیانی فرمانده لشکر ۶۴ [ارومیه]، در میان گذاشته شد و ایشان تلگرافی به این شرح ارسال کرده [است]: " استاندار آذربایجان غربی! محترماً، با تحریک عوامل سرسپرده و تبلیغات افراد مسلح غیرقانونی ضدانقلاب، خلع سلاح منطقه متوقف گردید. لذا از مقام استانداری تقاضا و استدعا دارم افرادی که مورد اعتماد و احترام آن استانداری و ریاست جمهوری و امام امت است به منطقه اعزام تا در داخل ستون های پاک سازی نسبت به خلع سلاح اقدام و تأمین منطقه فراهم شود؛ در غیر این صورت اگر از هر مقامی یا مرجعی نسبت به پرسنل ارتش، ژاندارمری و جوانمردان و پاسداران تهمت یا بهتان ناروا بشود، فرمانده ستون مسئول نخواهد بود. لذا محرکین و مبلغین ضدانقلاب در آبادی ها و شهرستان ها به زنان و دوشیزگان تفهیم کرده اند اگر افرادی از یگان ژاندارمری، جوانمردان و پاسدار و غیره به آبادی یا منزلی جهت بازرسی مراجعه کردند سعی کنید با چنگول زدن به صورت و بدن [خود] و عمل تصنعی و کاذب ایجاد و برخلاف حیثیت و شرف انسانی از ورود پرسنل مأمور به محل های مظنون و مورد نظر جهت کاوش و جست و جوی خلع سلاح، موانعی ایجاد تا ضدانقلابیون با این روش بتوانند در اجرای مأموریت محوله یگان ها وقفه ای ایجاد و جلوگیری نمایند. فرمانده لشکر ۶۴ - سرهنگ زکیانی. "

طاهری آن گاه گفت: " ضمناً فرمانده لشکر ۶۴ تلفنی به من گفت جوانمردان همراه یگان ها هستند و همراهی آنان مفید و تعدادشان زیاد است، ولیکن ممکن است یک یا چند نفر افراد ناباب نیز در میان آنان باشد. " استاندار آذربایجان غربی افزود: " به فرمانده لشکر سفارش کردم چنانچه به کار خود اعتقاد و اطمینان دارید یگان ها مأموریت خود را با قاطعیت انجام بدهند. " (۲)

ص: ۳۲۶

۱- ضمیمه دارد؛ علت تحصن گروهی از اهالی اشنویه در فرمانداری مهاباد در بیانیه بخشداری اشنویه.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۱، تاریخ ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱، خبرگزاری پارس از ارومیه، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) که هرروز مواضع شبیه تری به عامل اصلی انشعاب سازمان یعنی حزب توده، اعلام می کند، در شماره امروز نشریه کار ارگان سازمان، مقاله ای با عنوان "برای مبارزه با دارودسته ضدانقلابی پالیزبان - بختیار، زحمت کشان روستا در منطقه (ایلام و کرمانشاهان) باید مسلح شوند" نظیر حزب توده، بدون اشاره به تحرکات ایدایی و ضدانقلابی گروه های مسلح چپ در مناطق کردنشین، چنین آورده است:

«غرب کشور ما، به خصوص روستاهای ایلام در کرمانشاهان (روستای سنجابی، گوران، بیونیح و دشت کردند) اکنون مدت هاست که به عرصه تاخت و تاز ضدانقلابیون دست نشانده امپریالیسم امریکا - باند ضدخلقی پالیزبان و بختیار - تبدیل شده است. این عناصر مزدور در دسته های صد نفری متشکل شده اند و امنیت و آرامش و امکان زندگی و فعالیت تولیدی را از روستاییان منطقه سلب نموده اند. تاکنون ده ها هزار رأس از احشام روستاییان توسط این باندها به غارت برده شده است و عده زیادی از زحمت کشان منطقه به شهادت رسیده و یا به گروگان گرفته شده اند. ... روستاییان زحمت کش و رزمنده منطقه، زیر فشار این تهاجمات و به منظور نابودی بقایای رژیم ضدخلقی پهلوی تاکنون بارها از دولت جمهوری اسلامی خواسته اند که آنها را مسلح نمایند تا بتوانند از جان و مال خود دفاع نمایند لیکن در این زمینه اقدام جدی از طرف سازمان های مسئول صورت نگرفته است. آن بخش از زحمت کشان منطقه نیز که خود مسلح هستند، به علت سوابق ذهنی درمورد خلع سلاح روستاییان و نیز مسلح نمودن مالکان بزرگ و رؤسای عشایر توسط دولت حاضر نیستند سلاح خود را علنی نمایند. روستاییان زحمت کش منطقه ایلام و کرمانشاهان هرروز بیش از روز پیش به ضرورت شوراها و واقعی خود در جهت سرکوب مسلحانه باندهای پالیزبان پی می برند. ... روستاییان "گوش کری بان زرده" در قسمتی از نامه خود خطاب به دادگاه انقلاب اسلامی سرپل ذهاب قصرشیرین می گویند: "... ما اهالی روستای مزبور از دست این مزدوران خودفروخته و وطن فروش که تاکنون ۷۵۰ رأس گوسفند ما را به سرقت برده اند جرئت کوچ به محل را نداریم لذا از آن مقامات محترم و عدالت خواه استدعا داریم ما را مسلح نمایند تا بتوانیم ضمن مبارزه با این عوامل خائن، محصول زمین های خود را برداشت نماییم و..." سازمان ما تاکنون بارها و بارها تأکید کرده است که بسیج مسلح توده ها ضامن پیروزی خلق های میهن ما بر امپریالیسم امریکاست. ... بدون شک هرگونه کوتاهی در این امر، از طرف هر مقام و سازمانی که باشد، مستقیماً خدمت به امپریالیسم امریکا و ضربه ای بر دستاوردهای انقلاب کارگران، دهقانان و سایر زحمت کشان میهنمان می باشد. ...»^(۱)

ص: ۳۲۷

درحالی که در دو روز گذشته، محاکمه ۱۵ نفر دیگر از دست اندرکاران کودتای نافرجام تیرماه گذشته به پایان خود نزدیک می شد، (۱) به گزارش روزنامه کیهان: «حجت الاسلام محمدی ری شهری، رئیس دادگاه های انقلاب اسلامی ویژه ارتش، امروز در یک مصاحبه مطبوعاتی مطالب تازه ای درخصوص اعترافات عاملان کودتا و نقش و رابطه گروه های مختلف سیاسی با طراحان این توطئه و همچنین ارتباط برخی از روحانیون طراز اول با این عده ایراد نمود و سپس به پرسش های خبرنگاران پاسخ گفت. ری شهری در این مصاحبه که در محل دادگاه های انقلاب ارتش برگزار شد در زمینه ارتباط گروه های سیاسی با عاملان کودتا گفت: "رکنی" که رابط هماهنگ کننده شاخه نظامی طرح کودتا بوده و یکی از اعضای حساس گروه محسوب می شده، اعتراف و اظهار نمود که سازمان ها و گروه هایی مانند "پان ایرانیست ها"، "جبهه ملی"، "سازمان چریک های فدایی خلق" و "سازمان مجاهدین خلق ایران" [منافقین] در جریان این طرح قرار داشته اند و مطالعات و بررسی هایی نیز در زمینه همکاری با موافقت هریک از این گروه ها صورت گرفته بوده است. این متهم در جریانات بعدی تحقیق اضافه کرد که در جلسه ای که با حضور احسان، محقق و مهدیون تشکیل شده بوده است در زمینه قدرت رزمی هریک از گروه ها از جمله سازمان مجاهدین خلق [منافقین] و سازمان چریک های فدایی بحث و گفت و گو شده بوده است، به طوری که ضمن بررسی های انجام شده توسط چند تن از افراد شرکت کننده در این طرح، قدرت رزمی سازمان مجاهدین در تهران ۸۰۰ نفر و سازمان چریک های فدایی خلق ۳۰۰ نفر اعلام گردیده. پس از این بررسی ها تصمیم گرفته شده است که با این دو سازمان صحبت شود و از آنها قول گرفته شود که علیه یا له عاملان این طرح وارد عمل نشوند و در عوض پس از پیروزی و اجرای کامل طرح، امتیازات خوبی به آنان داده شود.»

□

حجت الاسلام ری شهری در پاسخ این سؤال که این اظهارات تا چه حد صحت دارد و چه تضمینی برای صحت این مطالب وجود دارد؟ گفت: «این عده در شرایطی

ص: ۳۲۸

قرار دارند که اغلب حرف ها و صحبت هایشان صحیح است و اعترافاتی که می کنند در جهت مثبت است، چراکه نظرشان بر این است تا با دادن اطلاعات صحیح، تخفیفی در مجازات به دست آورند. البته مطالبی که در خصوص رابطه سازمان ها و گروه ها بیان گردیده تماماً نقل قول و اعترافی است که توسط رکنی صورت گرفته و بجز این شخص، دیگران نیز هریک به نوعی در مراحل تحقیق و بازجویی به این مسائل اشاره کرده اند. هیچ گونه تضمینی بر اینکه مطالب عنوان شده توسط این افراد صحت داشته باشد وجود ندارد، ما صرفاً به این دلیل که ملت مسلمان را در جریان وقایع و آنچه که در دادگاه های ویژه ارتش می گذرد قرار داده باشیم، این مطالب را بازگو می کنیم.»

وی به مسئله ارتباط تعدادی از روحانیون با عوامل کودتا اشاره کرد و گفت: «متأسفانه باید اعلام کنم که چند تن از روحانیون رده بالا نیز با افراد و اعضای این گروه رابطه داشته اند و همین طور بوده است چند تن از آقازاده های این آقایان، به طور جزئی براساس مطالبی در این زمینه که از سوی چند تن از عاملان بازگو شده، قرائنی بر صحت امر در دست است که ان شاءالله پس از تحقیقات و بررسی های دقیقی که در جریان است، به زودی نتیجه نهایی و اسامی این چند تن اعلام خواهد شد.»

ری شهری در پایان این مصاحبه به تعداد اعدام شدگان اشاره کرد و گفت: «تاکنون حدود ۳۳ نفر از دستگیرشدگان و عاملان توطئه نافرجام کودتا اعدام شده اند و ۶ نفر نیز به حبس های مختلف محکوم گردیده اند.» (۱) - (۲)

۱

فعالیت های نابسامان گروه های سیاسی - که بر اثر خلأ قانونی ناشی از وضعیت انقلابی پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، روز به روز بر شدت و حدت آن افزوده شده است - از یک سو و نیز اختلافات روزافزون گروه های سیاسی حاکم بر نظام، از سوی دیگر، وضعیت بی ثباتی که طبیعت دوران گذار است را تشدید کرده است. در این زمینه سخنان امروز دادستان کل کشور، آیت الله موسوی اردبیلی قابل توجه است.

وی در مصاحبه ای در پاسخ به این سؤال که «حمله به گروه ها و ادارات معمولاً با نام مقدس اسلام صورت می گیرد، عمل این عده چه تأثیری در روند انقلاب خواهد داشت؟» گفت: «هرگونه هرج و مرج، بی نظمی، خدشه دار ساختن امنیت قضایی و مخالفت با مواد مصرح قانون اساسی و قوانین روشن اسلام، صدمه و خسارت جبران ناپذیر به انقلاب می زند.» وی در مورد «تصرف ادارات و دفاتر گروه ها و اینکه چه مسائلی باعث شده که این مسئله در مقطع کنونی پیش آید و چگونه می توان از تکرار این گونه حوادث جلوگیری کرد؟» افزود: «پاره ای

ص: ۳۲۹

۱- ضمیمه دارد؛ تحلیل حزب توده از مصاحبه ری شهری.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

سخنرانی‌ها و تحریکات و مساعدبودن زمینه و اشتیاق مردم به اصلاح امور و شاید عوامل زیاد دیگر، این گونه مسائل را پیش می‌آورد. دادستان کل کشور در پاسخ به این پرسش که «در بین حمله‌کنندگان به سازمان‌های دولتی و گروه‌ها معمولاً چهره‌های سرشناس انقلابی هم مشاهده می‌شوند و آیا این مسئله پیگیری می‌شود یا خیر؟» گفت: «مسئله پیگیری می‌شود. برای ما مهم نیست چه کسی حمله می‌کند، مهم این است چه کاری می‌شود و آیا بر صلاح انقلاب و اسلام و کشور است یا نه.» وی در پاسخ به اینکه «گروه‌ها و احزاب تحت چه شرایطی از نظر قانون اساسی می‌توانند فعالیت کنند؟» اظهار کرد: «فعالیت سیاسی سالم و دور از هر گونه توطئه و تحریک؛ البته باید این گروه‌ها با به کار بستن دستورات دولت و گردن گزاردن به قوانین جاری کشور، مشروعیت خود را ثابت کنند.» دادستان کل کشور در پایان افزود: «آنچه خط امام است افشای گروه‌هاست و حمله به آنها در خط امام نیست.» (۱)

وی در بخش دیگری از سخنان خود افزود: «کشور احتیاج به نظم و آرامش دارد. گاهی افراد در پای سخنرانی تند می‌نشینند و عده‌ای شعارهای تندی می‌دهند و می‌روند گوشه‌ای را تسخیر می‌کنند و احساس وظیفه می‌کنند و می‌بینیم که تبدیل به حرکت شد در جامعه و قابل کنترل نیست و در این حال ضدانقلاب سوءاستفاده می‌کند و حالا کدام نیرو می‌تواند وضع را به اول برگرداند؟...» (۲)

۱

امروز حدود ۱۹۰ دانشجوی ایرانی که در تظاهرات ده روز پیش در واشنگتن توسط پلیس این شهر دستگیر شده بودند، آزاد شدند. در طول این مدت محافل رسمی و نیمه رسمی ایران و آمریکا به شدیدترین تبلیغات علیه یکدیگر پرداختند. آزادسازی افراد شرکت‌کننده در تظاهرات واشنگتن، بازهم در محافل سیاسی دو کشور بازتاب داشت. در ایران، رسانه‌ها آن را عقب نشینی دولت آمریکا تلقی کرده و یک پیروزی برای جمهوری اسلامی به حساب آوردند و در آمریکا، آزادی آنها را در مقایسه با عدم آزادی گروگان‌ها در ایران، ترسیم کردند و از قانون مداری خود سخن گفتند. آیت الله دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور، امروز در یک مصاحبه مطبوعاتی با خبرنگاران داخلی و خارجی در این مورد اظهار کرد:

«اصولاً این نوع اقدامات برای آمریکا دو خطر خواهد داشت: یکی اینکه ادامه این برخورد قهرمانانه در آمریکا بازتابی در جامعه آمریکایی به خصوص جامعه مسلمان آمریکایی خواهد داشت که به سود آمریکا نمی‌تواند باشد. لذا می‌توان گفت که این برنامه حماسه‌ای بود که این جوان‌های انقلابی در رابطه با اسلام سرودند. دوم اینکه آنها [آمریکایی‌ها] قصد داشتند هرچه زودتر غائله را خاتمه بدهند.» (۳)

از سوی دیگر، محافل خبری غرب از قول سخنگوی پلیس آمریکا اعلام داشتند که این عده پس از معرفی خود به پلیس، از زندان‌ها آزاد شدند. (۴) اما رادیو صدای آمریکا در یک گزارش نسبتاً مفصل در این خصوص گفت: «۱۷۱ مرد و ۲۰ زن تظاهرکننده ایرانی زمانی از بازداشتگاه‌های

ص: ۳۳۰

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲۰.

۲- روزنامه کیهان، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳، خبرنگار کیهان از شمیران.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۶؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۸.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲۰، به نقل از رادیو کلن آلمان غربی.

مجزای خود در نیویورک آزاد شدند که مقامات اداره مهاجرت اعلام کردند حضور اکثر آنان در امریکا قانونی است. ... ایرانیان آزاد شده پس از رهایی با اتوبوس به یک مرکز اسلامی در نیویورک که در ناحیه کوئینز قرار دارد رفتند. به هنگام رسیدن ایرانیان به مرکز اسلامی، حدود ۵۰ آمریکایی که از ساکنان محل بودند فریاد می زدند گروگان های ما را رها کنید و به این ترتیب از ۵۲ گروگان آمریکایی که در تهران به اسارت گرفته شده اند یاد کردند.» گزارشگر رادیو صدای امریکا ضمن شرح نحوه تظاهرات و بازداشت دانشجویان مسلمان ایرانی و اعتصاب غذای آنان در زندان، افزود: «ایرانیان پس از رهایی از بازداشتگاه و رفتن به مرکز اسلامی در کوئینز، آیین نیایش کوتاهی بر پا کردند و سپس به گفت و گو با خبرنگاران پرداختند. سخنگوی این گروه گفت: آنان در دوره بازداشتشان کتک خورده و شکنجه شده اند. وکیل آمریکایی آنان نیز ضمن تکرار این اتهامات گفت حقوق فردی و مدنی بازداشت شدگان وحشیانه مورد تجاوز قرار گرفته است. البته هیچ شاهدهی بر این مدعا در دست نیست. ...» (۱)

بخش فارسی رادیو لندن نیز به طور تلویحی به توجیه رفتار مقامات پلیس و زندان امریکا با دانشجویان ایرانی پرداخت: «جودی پاول سخنگوی کاخ سفید که سخنگوی اول پرزیدنت کارتر می باشد، در مورد بازداشت ۱۹۲ دانشجوی ایرانی گفت: برعکس رفتاری که با گروگان های آمریکایی در ایران می شود، با این دانشجویان کاملاً طبق مقررات قانونی رفتار شد.»

این رادیو در ادامه گزارش خود ضمن برتر دانستن تفکر بنی صدر و طیف او در مقایسه با اندیشه امام خمینی و پیروان او درباره چگونگی آزادی و رفتار با گروگان های آمریکایی، با ظرافت خاصی تفکر امام خمینی را زیر سؤال برد و افزود:

«شدت تنفر ایرانیان نسبت به امریکا به حدی است که بیشتر آنان چه در اثر واکنش آنی و چه در اثر تبلیغات سیاسی معتقدند که از امریکا فقط بدی و گناه سر می زند. ... تلاش های پیشین آقای بنی صدر رئیس جمهوری و صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران برای یافتن راهی برای رهایی گروگان ها موضع آنها را به شدت تضعیف کرده است. آیت الله خمینی مسئولیت تصمیم گیری درباره سرنوشت گروگان ها را به عهده مجلس ایران محول کرده است... در مورد مسئله گروگان ها چنین به نظر می رسد که رهبران ایران قربانی تبلیغات خود باشند. گرچه اکثر رهبران سیاسی ایران بدون شک تشخیص داده اند که ادامه اسارت گروگان های آمریکایی علاوه بر آنکه نتیجه مثبتی دربر ندارد توأم با ضررهای زیادی نیز می باشد، ولی احدی جرئت ابراز عقیده را ندارد.» (۲)

در همین حال ماجرای دانشجویان دستگیر شده در لندن نیز محل تأمل است. دکتر سیف الله اهدائی، کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در انگلستان، در گفت و گویی در مورد وضع دانشجویانی که در جریان تظاهرات علیه امریکا در لندن دستگیر و در سه زندان این شهر زندانی شده اند، گفت: «این خواهران و برادران از زمان بازداشتشان در عصر روز دوشنبه، تاکنون در

ص: ۳۳۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۲، تاریخ ۱۷/۵/۱۳۵۹، صص ۱۱ و ۱۰، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۱، تاریخ ۱۶/۵/۱۳۵۹، صص ۱۳ و ۱۴، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

اعتصاب غذای کامل به سر می برند و چنانچه این اعتصاب ادامه یابد سلامت آنان به خطر خواهد افتاد.» اهدائی سپس از ملاقات خود با مقامات وزارت خارجه انگلستان سخن گفت و افزود: «به این مقامات تأکید کردم... وزارت خارجه انگلستان به خوبی می داند تأثیر بخش خبر حمله و زندانی کردن غیرقانونی دانشجویان مسلمان و مدافع انقلاب اسلامی ایران در انگلستان، در سراسر ایران چه جوی ایجاد خواهد کرد که کنترل آن از عهده هیچ مقام دولتی ساخته نیست.» دکتر اهدایی گفت: «مقامات انگلستان در دیدار با وی بیشتر مایل بودند به جای پاسخ دادن به سؤالات و درخواست های من در مورد آزادی بدون قیدوشرط دانشجویان زندانی، به مقامات انگلیسی اطمینان داده شود که سفارتشان در تهران مورد حمله متقابل دانشجویان و مردم ایران قرار نخواهد گرفت.»^(۱) از سوی دیگر، به گزارش خبرگزاری فرانسه: «سخنگوی وزارت امور خارجه انگلیس حاضر نشد درباره جزئیات مذاکرات کنسول ایران و مقام های انگلیس توضیح بدهد و همین قدر گفت که این دیدار با توافق دو طرف انجام گرفت.»^(۲)

۱

امروز آشکار شد که روند پرتنش بررسی صلاحیت، معرفی و انتخاب نخست وزیر به پایان کار خود نزدیک شده است. در این زمینه، گزارش روزنامه اطلاعات از جلسه خصوصی مجلس شورای اسلامی حاکی است:

«مجلس شورای اسلامی ساعت ۹ صبح امروز، جلسه خصوصی داشت و در این جلسه گزارش کار هیئت بررسی صلاحیت کاندیداهای نخست وزیری مطرح و بررسی شد. از ۱۳ نفر کاندیداهایی که صلاحیت آنها برای احراز نخست وزیری به وسیله این هیئت بررسی شد، اسامی افراد واجد شرایط به دکتر ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهوری، اعلام شده، تا هریک را که مناسب نخست وزیری بداند به مجلس معرفی کند.»

اطلاعات همچنین می افزاید: «دیروز طی جلسه ای با حضور دکتر ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری و با شرکت اعضای هیئت تشخیص صلاحیت نخست وزیری و وزرا، مسئله مربوط به تعیین نخست وزیر مورد بررسی قرار گرفت که در پایان که حدود سه ساعت به طول انجامید رئیس جمهوری در گفت و گویی اعلام کرد که احتمالاً تا دو روز دیگر نتیجه بررسی تعیین نخست وزیر اعلام می شود.»^(۳)

همچنین، مصاحبه امروز آیت الله دکتر بهشتی، رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی نیز نشان از هماهنگی و توافق نهایی مسئولان دو جناح رقیب بر سر معرفی و انتخاب نخست وزیر دارد. دکتر بهشتی درباره نشست هفتگی اعضای شورای انقلاب و تاریخ معرفی نخست وزیر گفت: «با آقای بنی صدر، رئیس جمهوری، صحبت شد. با ایشان مشورت ها و تبادل نظرها شد. فکر می کنم که نتایج مثبتی در پیش هست و می شود امیدوار بود که در طی

ص: ۳۳۲

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- همان، ص ۲۰، به نقل از خبرگزاری فرانسه از لندن.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

همین یکی دو روز آینده مسئله معرفی نخست وزیر از طرف رئیس جمهوری به مجلس حل بشود و به یاری خداوند با نظر نهایی مجلس، این مطلب تمام بشود.»^(۱)

باین حال، بنی صدر در سخنرانی امروز خود در اجتماع مردم بندر انزلی، «با اشاره به این نکته که من نمی توانم مسئولیت دولتی را که تشخیص بدهم نمی تواند با من کار کند، بپذیرم و یادآوری این نکته که تا بتوانم مقاومت می کنم تا دولتی که بر سر کار می آید توانایی همکاری همه جانبه و وسیع با رئیس جمهوری و قوه مقننه را داشته باشد، گفت: در قانون اساسی پیشنهاد نخست وزیر با رئیس جمهوری است و وزرا باید با تصویب او انتخاب بشوند و تنظیم قانون اساسی به این صورت به این خاطر است که دستگاه اجرایی کشور از هماهنگی کامل برخوردار باشد. بنابراین نمی توان پذیرفت که عده ای، همکاری برای رئیس جمهور برگزینند بدون اینکه نظر او را در این زمینه پرسند. نخست وزیر و وزیران اگر برای همکاری با رئیس جمهوری است، همچنان که امروز در پیام امام بود و در قانون اساسی ما هم به صراحت آمده است، باید به صلاحدید و انتخاب رئیس جمهور باشد تا او بتواند آنچه را که در جریان انتخابات ریاست جمهوری به مردم وعده کرده است به انجام برساند.»^(۲)

۱

اظهارات بنی صدر، در مصاحبه با تلویزیون فرانسه، که شب گذشته از یک برنامه تلویزیونی در پاریس پخش شد، مبنی بر اینکه «خاک فرانسه به صورت پایگاه اصلی برای تعلیم افرادی درآمده که بعداً برای اعمال خرابکارانه به ایران اعزام می شوند»، عکس العمل هایی را در محافل رسمی فرانسه و نیز در میان مخالفان جمهوری اسلامی ایران در آن کشور برانگیخت. گزارشگر رادیو لندن با نقل این خبر به تفسیر روابط سیاسی میان ایران و فرانسه که در طول دو سال گذشته به سردی گراییده، پرداخته و می گوید:

«این اتهامات که صریحاً و قاطعانه از سوی فرانسوا پونسه، وزیر خارجه فرانسه، مورد تکذیب قرار گرفت، به خوبی نمایان می سازد که روابط میان ایران و فرانسه تا چه حد به سردی گراییده و دولت ایران تا چه حد نگران فعالیت های ایرانیان مخالف رژیم خمینی در خارج از کشور است. ... ماه گذشته مدت کوتاهی پس از سوءقصد نافرجام علیه شاپور بختیار در پاریس، روزنامه منتقد حزب جمهوری اسلامی کشور فرانسه را پناهگاه توطئه گران و دشمن جدید ایران خواند. یک هفته بعد، صادق قطب زاده وزیر خارجه ایران که در بدو امر هرگونه دخالت ایران را در توطئه ترور بختیار تکذیب نموده بود، طی مصاحبه ای با روزنامه لوماتن چاپ فرانسه اظهار داشت ما به سختی می توانیم بپذیریم که کشوری که ادعای دوستی با ایران را دارد به ایرانیانی که آشکارا به فراهم ساختن مقدمات کودتای نظامی و مبارزه مسلحانه در ایران اعتراف دارند در خاک خود پناه بدهد.»^(۳)

ص: ۳۳۳

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس اعزامی به بندر انزلی.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۱، تاریخ ۱۶/۵/۱۳۵۹، صص ۱۷ - ۱۴، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

راديو مونت كارلو نيز درباره اظهارات اخير بنی صدر گفت: «دولت فرانسه اظهارات بنی صدر را قاطعانه رد کرده و آقای فرانسوا پونسه وزير خارجه فرانسه، امروز به هنگام خروج از اجلاس هفتگی شورای وزیران فرانسه اظهار داشت که اظهارات رئیس جمهور ایران بی اساس و عاری از حقیقت است. وی اضافه نمود که در فرانسه هیچ اردوگاهی از این نوع وجود ندارد و فرانسه در حال اجازه برپایی هر نوع اردوگاه آموزشی از هر طرف که باشد را نخواهد داد.» به گفته این رادیو: «مخالفان ایران اظهارات بنی صدر به تلویزیون فرانسه را بی اساس توصیف کرده و گفته اند که غیرممکن است فرانسه اجازه برپایی اردوگاه های آموزشی بیگانه در خاک خود را بدهد.»(۱)

خبرگزاری فرانسه نیز در مورد عکس العمل برخی گروه های مخالف ایرانی در مورد مصاحبه بنی صدر گزارش می دهد: «نهضت ایران آزاد که به وسیله آزاده شفیق، دختر خواهر شاه مخلوع، رهبری می شود اعلام کرد که "مبارزی که توانایی هایی غیر از توانایی تبلیغات را داشته باشد به طرف یکی از کشورهای خاورمیانه؛ به طور مثال عراق یا مصر یا مستقیماً ایران، گسیل می شود و به هیچ وجه در فرانسه به وی تعلیمات نمی دهند."» خبرگزاری فرانسه می افزاید: «یک دستگاه رادیویی طرف دار بختیار (رادیو ایران) از طریق عراق برای ایران برنامه می فرستد و همچنین رادیو غلامرضا اویسی (صدای آزاد ایران)(۲) که طرف داران آن را افسران سلطنت طلب تشکیل می دهند.»(۳)

۱

امروز خبرگزاری پارس متن نامه محرمانه ای را با امضای "روحانیون بیدار"(۴)* منتشر ساخت. این نامه با وجود محرمانه بودن، علاوه بر مقصد اصلی یعنی شخص رئیس جمهور و "دفتر هماهنگی مردم با رئیس جمهور"، برای خبرگزاری پارس و مطبوعات نیز ارسال شده است. البته بعد از پایان نامه، بخش دیگری به آن اضافه شده است: «لازم به تذکر است که متن نامه محرمانه بوده و سعی بسیار شده مستقیم و غیرمستقیم مطالب به عرض مسئولین امور به ویژه مقام ریاست جمهوری برسد ولیکن برادران ما بعد از تلاش های زیاد به این نتیجه رسیدند که دولتمردان را آن قدر غرور گرفته که حتی حاضر به شنیدن ایراداتشان نیستند؛ لذا تصمیم گرفته شد عین نامه را البته با اندک تغییرات مصلحتی در اختیار ملت مسلمان ایران قرار دهیم.»(۵)

در بخش هایی از این نامه آمده است:

بی هیچ ادعایی باید بگوییم در انتخابات ریاست جمهوری شاید جزء اولین کسانی بودیم

ص: ۳۳۴

۱- همان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳۰، رادیو مونت کارلو (عربی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۲- در هر دو مورد پراوتها مربوط به متن خبرگزاری پارس است.

۳- همان، ص ۱۱، خبرگزاری فرانسه از پاریس، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۴- * با امضای "روحانیون بیدار" بعدها بازهم نامه های سرگشاده ای، از جمله خطاب به جامعه مدرسین قم و در نقد آنها انتشار یافت. باتوجه به نوع جهت گیری و وجود برخی تندی ها در مضمون آن، برخی فعالان حدس می زدند که تهیه و ارسال نامه ها کار افراد مرتبط با سیدمهدی هاشمی باشد.

۵- همان، صص ۷-۲، خبرگزاری پارس از تهران، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

- که شما را در بین کاندیداها لایق تر از همه اعلام کردیم و به شما رأی دادیم. لیکن متأسفانه بعد از شروع کار شما، تدریجاً تمام آمال و آرزوهایمان رو به نابودی گرایید.

- خط مشی عمل شما به هیچ وجه مذهبی نیست و حتی اجرای قانون اساسی را بر خود الزام نمی دانید!! بعد از انتخابات ریاست جمهوری اقدام به تأسیس سازمان یا دفتری بدون اساسنامه و مرامنامه مشخصی نمودید که اصولاً پایبند به هیچ ایده ای هم نیست و در آنجاست که در دفتر هماهنگی و گاه در دفتر کار شما، هم کمونیست های امریکایی و هم مائوئیست های چینی و توده ای ها و جنبشی ها و چپی ها صاحب منصب می شوند.

- شما به محض احراز پست ریاست جمهوری اعلام کردید برای من در انتصاب و انتخاب افراد، سابقه و عقیده مطرح نیست و عملاً هم نشان دادید افرادی را که هزاران جنایت کرده اند تصفیه که نشدند بلکه ارتقاء مقام هم پیدا کردند. به عنوان نمونه... و یونسی توده ای (استاندار سابق کردستان) کسی که بزرگ ترین خدمات اقتصادی و نظامی را به حزب دمکرات کرد از گوشه گیری به در آمده و به عنوان نماینده مخصوص ریاست جمهوری جهت حل مشکلات کردستان می رود.

- مهم تر از همه اگر یادتان باشد در جلسه و کمیسیون خصوصی مجلس خبرگان طی سخنانی فرمودید "اصلاً لازم نیست رئیس جمهور اسلامی هم باشد، بلکه باید ملی باشد"، که به یکباره جلسه متشنج شد و این شما بودید که مورد حملات و انتقاد شدید دیگر برادران قرار گرفتید. ...

- باور کنید آقای بنی صدر! والله می لرزیم از اینکه این جمله را بر زبان می آوریم که نماینده شما آقای سلامتیان از میهمانان خارجی در کنفرانس به اصطلاح "بررسی جنایات امریکا" در هتل هیلتون با مشروب و حتی مجالس رقص و بدتر از اینها پذیرایی کرد!! و چه جنایت های دیگری که به اسم اسلام مرتکب نشدند! و تشریفات را آن قدر زیاد کردند که در عرض سه روز، حدود ۸ میلیون تومان از دسترنج این ملت مظلوم و این توده زحمت کش کارگر و کشاورز محروم که علی رغم همه فشارها تنها به عشق امام در کشتزارها و کارخانه ها جان می کند را خرج عیاشی چند نفر بیگانه کردند و حتی از ترجمه پیام امام به زبان های مختلف خودداری کردند.

- آقای بنی صدر! رئیس جمهوری مردمی که مدعی هستید طرف دارانتان حتی بیشتر از طرف داران خمینی شده، شما را به خدا سوگند اگر این ملت مظلوم شهید داده مسائل را دقیقاً بداند، به شما چه خواهد گفت؟

- شما اصولاً مسائل جزئی و عادات روزمره اسلام را هم رعایت نمی کنید و گذشته از مسائل عبادی حتی برخلاف دستور اسلام از دست دادن با زن های جاسوس امریکایی ابا ندارید و افتخار هم می کنید که متمدن و پیشرفته هستید.

شما آگاهانه یا ناآگاهانه به گونه ای دیگر و شدیدتر از دولت قبلی در خط امریکا عمل

- می کنید: الف) دفاع سرسخت شما و روزنامه تان از جاسوس های امریکا، مانند مدنی ها، امیرانتظام ها، خسرو قشقایی ها و سرتیپ باقری ها و صدیقی ها و حتی کوشش در بخشش سخاوتمندانه پست های حساس مملکتی به این گونه افراد.

- حملات پی در پی شما به نهادهای انقلابی و مردمی - که شیوه دولت سابق نیز بود - مانند سپاه پاسداران و کمیته ها و جهاد سازندگی و این دشمنان سرسخت امریکا بیانگر چیست؟

- در جریان حمله قبلی امریکا به ایران، چرا عاملان این توطئه سرتیپ باقری ها و غیره افشا نشدند و دستگیر نگردیدند بلکه از جانب شما تأیید مجدد شدند؟ و چرا جریان بمباران مشکوک هلیکوپترهای امریکایی را که دو ساعت بعد از اعلام رمزگونه خبر توطئه از طریق رادیو انجام شد و یکی از هلیکوپترها مملو از اسناد و پرونده های عوامل امریکا در ایران و در منطقه بود (؟) برای مردم روشن نمی کنید؟

- چرا برخلاف قانون اساسی، در قوه قضائیه دخالت کرده و دستور آزادی ضدانقلابیونی چون قشقایی و دیگران را دادید که هم اکنون با سایر جاسوسان مشغول توطئه علیه انقلاب اسلامی می باشند. نمونه دیگر دخالت های بیجای ریاست جمهوری در قوه قضائیه دستور آزادی خانم فرخ رو پارسای می باشد، که البته توجه و اعتنایی به این دستور نشد.

- چرا باید بعد از انتخاب شما، در کردستان وضع به گونه ای بگذرد که سپاه و ارتش نتوانند در سرکوبی مفسدین قاطعانه عمل کنند و در نتیجه بار دیگر عزالدین حسینی ها به صحنه برگردند. جناب بنی صدر! آیا می دانید عزالدین حسینی این توطئه گر مرموز که از سوی امام خمینی مفسد فی الارض و جزء ائمه کفر شناخته شده، از لطف شما هم اکنون در مهاباد امام جماعت می باشد و بسا مردم فریبی می کند.

- چرا به خواست برادران سپاه توجه نکرده و نمی خواهید آنها تحت رهبری ولایت فقیه و زیر نظر یک فرد انقلابی عمل کنند؟ چرا افرادی را که مورد تأییدشان نیست به عنوان فرمانده بر آنان تحمیل می کنید که در نتیجه نارضایتی و ناهماهنگی در سپاه به وجود آید و شما مجبور شوید دائماً در گوشه و کنار بفرمایید که سپاه نظم ندارد و ارتش نظم دارد.

آنچه از کردار شما برمی آید اینکه شما انقلابی نبوده و عمل نکرده اید و دردناک تر از همه اینکه با انقلابیون همکاری نمی کنید. شاهد الف) مخالفت با جهاد سازندگی و قطع بودجه مستقیم آن به طوری که در حساس ترین نقطه ایران، کردستان فعالیت های جهاد رو به تعطیلی رفته است. ب) مخالفت رودررو یا پشت پرده با انقلابیونی چون حجت الاسلام [آیت الله] خامنه ای و رفسنجانی و کلاً با روحانیت انقلابی. ج) مخالفت با دادگاه های انقلاب و دادگاه های ویژه و حتی مخالفت با احکام آیت الله خلخالی نسبت به عاملین قاچاق و تکرار این جمله (که قبلاً هم از زبان آقای بازرگان شنیدیم) که اگر ما اینها را اعدام کنیم غربی ها

- کشور ما را آدمکش و تروریست و مرتجع می خوانند. د) مخالفت شدید و پی در پی با برادران دانشجوی خط امام و منزوی کردن آنها به حدی که دیگر حتی توان افشای جاسوسان را هم ندارند؛ که این گونه امریکا به خواستش رسید و البته با دست شما.

- راستی آقای بنی صدر! شما بعد از نوشتن کتاب کیش شخصیت چگونه به خود اجازه می دهید در اوج غرور ادعا کنید که من بزرگ ترین اندیشمند قرن هستم و کسی را تاب مقاومت با من نیست و این امام است که به من احتیاج دارد، نه من به او و حتی به آیت الله منتظری بگویند که من از همه شما فقیه ترم و...

- تضعیف دولت، غرور بیش از حد است نه گفتن عیب ها. تضعیف دولت، میدان دادن به جاسوس های امریکاست و پیوند با سعید سنجابی ها و رجوی ها و فدائیان خلق و... می باشد، نه پشتیبانی از سازمان های اسلامی چون مجاهدین انقلاب و حزب جمهوری و سازمان فجر اسلام و روحانیت مبارز و... آقای بنی صدر! به خون شهیدان سوگند این افراد و سازمان هایی که اکنون شما را احاطه کرده اند پاینده به هیچ ایده ای نیستند و حمایت و موضع گیری شان مقطعی و جنبه سازمانی دارد نه ریشه معنوی و اعتقادی. و برای شما زبینه تر است که هرچه زودتر اینها را رها کرده و به دامن انقلاب و انقلابیون راستین برگردید. (۱)

۱

امروز امام خمینی در آستانه روز جهانی قدس (جمعه آتی) سخنانی ایراد و از جمله موارد زیر را خاطرنشان کرد:

- روز قدس را باید مسلمان ها زنده نگه دارند. من کراراً راجع به طمع های اسرائیل تنبه داده ام که اسرائیل این طور نیست که اکتفا کند به این زمین هایی که غصب کرده است، حالا دیدید که پایتخت خودش را قدس قرار داده است.

- شما دیدید که امریکا با این جوان های عزیز ما با این دخترها با این پسرها با این دانشجویان عزیز چه رفتار وحشیانه کرد و آنها چه شجاعتی در مقابل پلیس امریکا از خود نشان دادند و در مقابل همه قدرت هایی که آنجا بود و همه پلیس ها و همه دستگاه های انتظامی، اینها با مشت گره کرده ایستادند، تحمل کتک ها را کردند، تحمل جنایت های امریکا را کردند لیکن از آن مسئله ای که پیش آنها مسئله بود، اصلاً نگذشتند.

- مسلمین باید از این جوان ها، از این جوان هایی که از ایران در خارج هست؛ چه در انگلستان و چه در اروپا و چه در امریکا هست، تنبه پیدا کنند که باید چه کرد.

- اسلام همه مسلمان ها [را] وادار می کند به اینکه باهم متفق باشید، اختلاف نداشته باشید، اگر اختلاف داشته باشید فشل می شوید و رنگ و بویتان از بین می رود.

چطور من به دولت عراق بگویم دولت اسلامی؟ چطور من به دولت مصر بگویم دولت

ص: ۳۳۷

- اسلامی؟ این دولت هایی که در ممالک اسلامی هستند اینها را می بینیم که بر ضد مسلمین، بر ضد این مسلمین که الآن در ایران مقابل امریکا و مقابل شوروی ایستاده اند آنها پایگاه درست می کنند برای امریکا که بیا حمله کن به مسلمین.

- من گمانم این است که امریکا شوروی را هم بازی داده. شوروی الآن به عراق کمک می کند، در صورتی که عراق امریکایی است نه شوروی [ای].

- من مطمئن هستم و در اینجا اطمینان می دهم به ملت خودمان که [آنها] نمی توانند کاری انجام بدهند. ملت باید توجه داشته باشد که تا توجه به خدا دارد، تا توجه به اسلام دارد، تا خدمتگزار اسلام است کسی نمی تواند به او آسیبی برساند، مگر اینکه این حیثیت از بین برود. باید این جهت اسلامیت، راه خالص اسلامیت را حفظ کند.

- این ملی گراها و آنهایی که فریاد ملی، ملی می زنند، همین هایی هستند که بعضی شان در این کودتا هم دخالت داشتند بر ضد مملکت خودشان برای دیگران. و همین هایی هستند که بعضی از آنها به طوری که شواهد هست، دخالت در این امر داشتند. این گروه های مختلفی است که در ایران هست و هی داد خلق را می زنند و داد اینکه چگونه هستیم، اینها هم همین هایی هستند که در این مسائل [کودتا] دخالت داشتند.

- مجلس باید به تمام قوه ای که دارد و قوه او از تمام قوه ها بالاتر است و بر تمام مسلمین واجب است که پشتیبانی کنند از دولت و از ملت و از مجلس به خصوص باید با تمام معنی کوشش کنند که افرادی که سر کار می آیند: نخست وزیر، سایر وزرا و سایر کسانی که کارهای مهم را دارند از اشخاصی مسلمان، متعهد، متوجه به کارهایی که در دنیا می شود و مدبر، لیکن متعهد به اسلام، متعهد به مکتب.

- مکتب بزرگ ترین چیزی است که از برای ما مطرح است. نباید راجع به مکتب یک کلمه ای کسی بگوید. اشتباه می کند اگر می گویند که مکتب چطور است. تمام مقصد ما مکتب ماست و مسلمان های ما برای مکتب ما است که این طور قدرت دارند و این طور در مقابل دیگران می ایستند.

- هر یک از این گروه ها یا هر یک از این افراد که بر ضد آن رفیق خودش یک کلمه ای بگوید، از مکتب خارج شده است و اصلاً به درد ایران دیگر نمی خورد. هر کدام از اینها که دیگری را بخواهند تضعیف کنند، مجلس بخواهد یکی دیگر را تضعیف کند، دولت بخواهد مجلس را تضعیف بکند، مجلس بخواهد دولتش را تضعیف بکند، رئیس جمهور بخواهد مجلس را تضعیف بکند، مجلس بخواهد رئیس جمهور را تضعیف کند، تمام اینها برخلاف اسلام است.

این چه مسلمانی است که هر روزنامه ای که مال یک طایفه است به طایفه دیگر فحاشی می کند؟... این آقای رئیس جمهور با مجلس و مجلس با رئیس جمهور چرا این طور رفتار می کنند؟

- چرا باید این طور باشد که صدای مردم دربیاید؟ من نصیحت بشون می کنم. من از لسان اسلام بشون نصیحت می کنم که باهم اختلاف نکنید. ... سر چی اختلاف می کنید؟ چه میراثی هست که شما می خواهید قسمت کنید و سرش باهم اختلاف می کنید؟ این همه مردم جوان هایشان را دادند، میراث برای شما گذاشتند که اختلاف باهم بکنید؟ و این طور توی سر هم بزنید؟ و این طور فساد ایجاد کنید؟

- آنهایی که می گویند ما ملیت را می خواهیم احیا بکنیم، آنها مقابل اسلام ایستاده اند. اسلام آمده است که این حرف های نامربوط را از بین ببرد. افراد ملی به درد ما نمی خورند. افراد مسلم به درد ما می خورند. اسلام با ملیت مخالف است.

- یک همچین ملتی که ما داریم به این صفا و به این خوبی که در همه قضایا پشتیبان دولتشان هستند، پشتیبان رئیس جمهورشان هستند، پشتیبان مجلسشان هستند، حیف است که این ملت را ما عواطفشان را جریحه دار کنیم و ما بنشینیم باهم مخالفت کنیم. نه خدا را خوش می آید از این و نه ملت را. ملت ناراحت است از این کار. جلو روزنامه هایتان را بگیرید.

- روزنامه ها مشغول فتنه انگیزی هستند و مشغول این هستند که دولت را با رئیس جمهوری و مجلس را با رئیس جمهوری و رئیس جمهور را با مجلس مخالف کنند و این یک توطئه ای است که در روزنامه ها ایجاد شده است و باید خود آقایان جلوییش را بگیرند قبل از اینکه ملت جلوییش را بگیرد، قبل از اینکه خود ملت بیاید و بی ملاحظه از کسی تمام این روزنامه ها را خفه کند خودشان جلوییش را بگیرند.

این قدر در مجلس باهم اختلاف نداشته باشند، جهات شرعی را حفظ بکنند، جهات اخلاقی را حفظ بکنند. هی این به او بدگویی بکند او به او بدگویی بکند که این اسباب ناراحتی مسلمان هاست. آقایان می گویند و مسلمان ها می گویند خوب ما خون بچه هایمان را داده ایم، قبرستان پر است از جوان های ما و قبرستان های شهرستان ها پر است از

- جوان های ما که در راه این مملکت و در راه این اسلام کشته شده اند. حالا که اینها کشته شده اند گویا آقایان آمده اند از خارج و داخل حالا باهم نشستند و دعوا می کنند. سر چه میراثی دعوا می کنید؟ میراث پدر کدامتان است؟ یک قدری آرام باشید، یک قدری توجه کنید به مسائل، هر وقت هر کدام صحبت کنید به ضد دیگری نباشد و این خلاف آداب اسلام است، خلاف آداب مسلمین است، خلاف انسانیت است، خلاف مشی انبیا و مشی اولیا است. نکنید این کار را، یک قدری آرام باشید، یک قدری هوای نفس را کنار بگذارید. تمام گرفتاری های ما سر این هوای نفسی است که داریم.

- این قدر خودنمایی نکنید. این اشتباه است. انسان باید توجه به خدا داشته باشد و خودش را در مکتبش فانی کند. هی نگویید من؛ بگویید مکتب من. هر وقت می گوید بگویید مکتب من. از پیغمبرها بشنوید، از اولیای خدا تعلیم بگیرید که همیشه دنبال مکتب بوده اند، نه دنبال خودشان. (۱)

ضمیمه گزارش ۱۷۸: علت تحصن گروهی از اهالی اشنویه در فرمانداری مهاباد در بیانیه بخشداری اشنویه

«برابر اعلام ژاندارمری کل کشور مستند به اعلام بخشداری اشنویه، بنا به تحریکات محمدابراهیم راوندی و حزب دمکرات کردستان شاخه اشنویه، مردم اشنویه را تهدید کرده اند چنانچه مغازه خود را باز کنند مغازه آنان را به آتش خواهند کشید. چون بخشداری تحصن را مردود شناخته است برای بزرگ جلوه دادن موضوع، ۱۳۰ نفر از اهالی اشنویه به دستور حزب دمکرات روز ۱۵/۵/۵۹ به مهاباد عزیمت و در فرمانداری مهاباد تحصن نموده و نسبت به اعمال جوانمردان اعزامی نقده مخصوصاً حاجی عظیم عبودی اعتراض [کرده] و پاک سازی منطقه را به صورت غارت دهات جلوه داده [اند]. و آقای باباطاهری فرماندار مهاباد که همکاری زیادی با حزب دمکرات دارد جریان را به رسانه های گروهی داخل و خارج و خبرگزاری های جهان مخابره نموده [است]. لذا تظاهرات و تحصن این افراد بنا به دستور حزب دمکرات و کومه له و عوامل وابسته به آنان صورت گرفته است.» (۲)

ضمیمه گزارش ۱۸۰: تحلیل حزب توده از مصاحبه ری شهری

مصاحبه رئیس دادگاه های انقلاب اسلامی ویژه ارتش، واکنش برخی گروه های سیاسی را برانگیخت و علیه یا له این سخنان مقالات و تحلیل های متعددی در نشریات وابسته به آنها نوشته شد.

از جمله؛ نشریه نامه مردم با توجه به خط مشی حزب توده، ضمن پیگیری مطالبات خود به نوعی جانب داری جهت دار از سخنان رئیس دادگاه های انقلاب ویژه ارتش می پردازد و در مقاله ای با عنوان "شاخه سیاسی توطئه را باید به هر قیمت کشف و سرکوب کرد"، می نویسد:

«اقرار و اعترافات کودتاگران در مرحله بازجویی، در دادگاه و در مصاحبه های رادیو تلویزیونی هر روز بیشتر از عمق این توطئه امپریالیستی و ابعاد گسترده آن پرده برمی گیرد. به یقین اگر توطئه وارد عمل می شد کشتار و تخریب در پهنه ای به وسعت سراسر خاک کشور ما دامن می کشید و توطئه گرانی که اکنون در چنگال عدالت، خود را "نادم"، "جاهل" و "فریب خورده" نشان می دهند، هر کدام به مثابه سلاح امپریالیسم امریکا چه جان های پاکی را که به مسلخ نمی بردند و... به برکت هشیاری مردم انقلابی، توطئه عقیم ماند و بخش مهمی از شاخه نظامی کودتا دستگیر شد. اما همچنان که حجت الاسلام رضوانی، حاکم شرع پادگان

۲- سند شماره ۵۶۵۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

نوزه، در مصاحبه با روزنامه جمهوری اسلامی گفته است، بخش مهمی از شبکه کودتا هنوز نامکشوف است. ... امید امپریالیسم دسیسه گر در اجرای نقشه های بعدی اش علیه انقلاب، علاوه بر ضدانقلاب خارج از کشور و همکاری دولت های جنایتکاری چون مصر و عراق، به همین شبکه سیاسی است که تقریباً دست نخورده باقی مانده و... اهمیت شبکه سیاسی، چنان که به تکرار نوشته ایم، به هیچ رو کمتر از شاخه نظامی نیست. حجت الاسلام ری شهری در توضیح وظایف شاخه سیاسی کودتا می گوید: "این شاخه در تجزیه و تحلیل سیاسی کودتا نقش داشت و فعالیت تبلیغاتی نیز می کرده و طرح کودتا از آنها بود." چنان که مشهود است، آنکه زمینه تدارک می دیده، تبلیغ می کرده و طرح می ریخته، شاخه سیاسی بوده است. نباید چنان خام بود که تصور کرد این طراحان کودتا اکنون بیکار، در گوشه لانه های خود خزیده و دست از طراحی توطئه ای دیگر برای زمانی دیگر شسته اند. ...»^(۱)

ص: ۳۴۱

۱- نامه مردم، شماره ۳۰۷، ۲۳/۵/۱۳۵۹، صص ۲۰۱.

بحران و تنش روزافزون در روابط و مناسبات ایران و عراق و نیز ایران و آمریکا، از دلایل عمده نزدیکی دوسویه غرب، به ویژه آمریکا و رژیم عراق می باشد. مناسبات اخیر تجاری و نظامی عراق با آمریکا، فرانسه، ایتالیا و برخی کشورهای غربی دیگر در همین چارچوب صورت می گیرد. همچنین است نزدیکی عراق به کشورهای غرب وابسته به بلوک غرب.

در این حال به گزارش واشنگتن پست، این نزدیکی موجب بروز نگرانی هایی در میان اعضای کنگره آمریکا شده؛ چراکه عراق از جمله کشورهایی است که همیشه از تروریسم بین المللی حمایت کرده است. پرزیدنت کارتر در ماه دسامبر گذشته، شخصاً از عراق، لیبی، یمن جنوبی و سوریه به عنوان کشورهای نام برد که بارها از تروریست های بین المللی حمایت کرده اند. ایالات متحده و عراق دارای مناسبات سیاسی نیستند، اما بخش های حفظ منافع دو کشور که در سفارتخانه های تعطیل شده یکدیگر است، در واشنگتن و بغداد فعالیت می کنند. عراق علاوه بر اینکه یکی از صادرکنندگان عمده نفت است،^(۱) یکی از بزرگ ترین نیروهای نظامی منطقه خلیج فارس را نیز در اختیار دارد. به همین دلیل دولت آمریکا کوشیده است عراقی ها را به از سرگیری مناسبات که در طول جنگ اعراب و رژیم صهیونیستی قطع شده بود، تشویق کند. هرچند تاکنون نتیجه ای از این کوشش ها به دست نیامده است، مقام های امریکایی معتقدند که با کاهش وابستگی های اقتصادی و نظامی عراق به شوروی و ادامه درگیری های آن کشور با ایران، مناسبات واشنگتن و بغداد در موقعیت بهتری قرار گرفته است.

روزنامه نیویورک تایمز در گزارشی نوشته است که «علی رغم نبودن پیوندهای رسمی بین عراق و ایالات متحده، میزان دادوستد بین دو کشور افزایش درخور توجهی یافته است. این میزان در سال گذشته از مرز یک میلیارد دلار گذشت. آمریکا بیش از ششصد میلیون دلار کالا

ص: ۳۴۳

۱- ضمیمه دارد؛ نگاهی به درآمدهای نفتی عراق در گزارش نشریه اخبار مالی بین المللی.

که بیشتر آن نفت بود از عراق خریداری کرد و در مقابل پانصد میلیون دلار کالا که بیشتر فرآورده های کشاورزی و ماشین آلات صنعتی بود به عراق فروخت.»^(۱)

در مورد نزدیکی عراق به کشورهای عرب و وابسته به بلوک غرب، می توان به سفر غیرمنتظره اخیر صدام به عربستان سعودی که پس از انجام مذاکراتی با رهبران عربستان، دیروز خاتمه یافت، اشاره کرد. به نوشته روزنامه عربی زبان الشرق الاوسط چاپ لندن، صدام حسین پس از ترک طائف، در تلگرافی به ملک خالد بر ضرورت اقدام مشترک کشورهای عربی در مقابله با خطرها و تهدیداتی که امت عرب و مقدسات و حاکمیت آن را تهدید می کند، تأکید کرد. صدام حسین گفته است: «در این مذاکرات، ضرورت مقابله آگاهانه و قاطع با هر فردی که خواستار آسیب رساندن به امت ما و مقدسات ما می باشد، مورد تأکید قرار گرفت.»^(۲)

همچنین، رادیو کلن ضمن تحلیل کوتاهی درباره این سفر غیرمنتظره، با اشاره به نماز گزاردن صدام حسین در مسجد الحرام، در تفسیر تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر منطقه و نیز بررسی مناسبات و روابط ایران و عراق گفت: «صدام حسین یک عرب مسلم است و از نظر ایدئولوژی متمایل به کار سوسیالیستی است. عشق ورزی نمایشی صدام حسین به اسلام از این رو بایستی به عنوان یک ژست سیاسی ادای احترام در برابر میزبانش ملک خالد که شخصی سخت مؤمن است، به ویژه در برابر رهبری ایران به حساب آورد؛ چون مسئولان امور ایران از این کار خسته نمی شوند که دستگاه رهبری عراق و در رأس آن صدام حسین را به عنوان جنایتکار معرفی کنند.»

این رادیو در پایان می افزاید: «هنوز نمی توان درباره اثرات نزدیکی بین عراق و عربستان سعودی به طور درازمدت پیش بینی هایی کرد، ولی باید متذکر گردید که این اولین دیدار یک رئیس جمهور عراق از عربستان سعودی از زمان سقوط رژیم سلطنتی در عراق است. عراق و عربستان سعودی در حال حاضر بزرگ ترین کشورهای تولیدکننده نفت در خاور نزدیک هستند و نفوذ این کشورها بدین ترتیب به طور چشمگیری به فراسوی شبه جزیره عرب می رسد.»^(۳)

۱

تحركات نظامی عراق در غرب کشور امروز نیز ادامه یافت.

شهر قصر شیرین امروز زیر آتش سنگین توپخانه عراق قرار داشت. در ساعت ۱۸، شش گلوله توپ به این شهر اصابت کرد که بر اثر آن یک پیرمرد، یک پیرزن و یک کودک کشته و ۲ نفر زخمی شدند.^(۴) همچنین، در همین منطقه، پاسگاه های هوان و تيله کوه از ساعت ۱۹ تا ۲۱، با ارتش بعث عراق درگیر بودند.^(۵) از ساعت ۴ بعد از ظهر تا ساعت ۹:۳۰ شب و از ساعت ۱۱ تا نیمه شب نیز در همین منطقه مهاجمان مسلح ضدانقلاب در یک عملیات مشترک و با پشتیبانی آتشباری ارتش عراق به نیروهای سپاه پاسداران مستقر در باویسی، هوان و تپه رش هجوم بردند. مهاجمان بعثی که بیش از ۵۰۰ نفر بودند، از سلاح هایی از قبیل آر.پی.جی. ۷، تیربار

ص: ۳۴۴

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۲، ۱۷/۵/۱۳۵۹، صص ۱۱ و ۱۲، رادیو صدای امریکا، ساعت ۷، ۱۶/۵/۱۳۵۹.
- ۲- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، "زمینه سازی و آغاز تهاجم"، به قلم یونس محمد اسحاق، ۷/۸/۱۹۸۰، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ترجمه نعمت الله سلیمانی خواه. تهران: انتشارات شکیب، ۱۳۸۷، صص ۲۳۰ و ۲۳۱.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۲، ۱۷/۵/۱۳۵۹، صص ۳ و ۴، رادیو کلن آلمان غربی (فارسی)، ساعت ۲۱، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۴۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات غرب به مرکز فرماندهی، ۱۷/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، گزارش خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

کلاشینکف و برنو استفاده می کردند و از طرف توپخانه عراق پشتیبانی می شدند. این درگیری تا ساعت ۲ بعد از نیمه شب، ادامه داشت. (۱)

در ساعت ۲۳ نیز یگان های ارتش جمهوری اسلامی ایران مستقر در منطقه باوئسی با نیروهای بعث عراق درگیر شدند و ارتش جمهوری اسلامی ایران به آتش توپخانه دشمن پاسخ داد. (۲)

مین گذاری و بمب گذاری در مسیر ستون ها و محل رفت و آمد نیروهای خودی نیز از دیگر تحرکات ایذایی این گروه ها است. گزارش خبرگزاری پارس به نقل از بخشدار جوانرود، حاکی است: «پاسداران انقلاب اسلامی در مسیر خانه شور، ۱۳ مین ضدتانک را که توسط عمال مزدور عراق کار گذاشته شده بود کشف و خنثی کردند». (۳)

در این حال، تحرکات مرزی نیروهای عراق در مناطق مرزی استان خوزستان نیز ادامه داشت. بنا بر گزارش ژاندارمری کل کشور: «در ساعت ۱۶ امروز، یک دستگاه خودرو حامل ۲۰ نفر با تجهیزات کامل در پاسگاه سوبله عراق پیاده نمود که در داخل سنگرهای مربوطه مستقر گردیدند». (۴) همچنین، گزارش واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر به نقل از مخبرین خود حاکی است: «در چند روز اخیر مهندسین نیروی دریایی کشور عراق اقدام به نقشه کشی در جزیره ام الرصاص نموده اند. این اقدام جهت تأسیس پایگاه نظامی در جزیره ام الرصاص می باشد». البته در ذیل این گزارش اضافه شده: «باتوجه به احداث سریع پل نظامی بین کوت زین و جزیره ام الرصاص، احتمالاً خبر صحت دارد». (۵)

هم زمان با درگیری های مرزی، عوامل داخلی وابسته به عراق در استان خوزستان نیز با اقدام به تحرکات ایذایی و بمب گذاری کردند. به گزارش سپاه خرمشهر: «نیمه شب پنجشنبه، ۶ موشک آر.پی.جی. ۷ به وسیله ضدانقلابیون به طرف انبارهای عمومی واقع در پنج کیلومتری خرمشهر، پرتاب شد که خساراتی به بار نیاورد». (۶) در اهواز نیز در ساعت ۲۲:۴۰ امروز، بمبی که بر روی خط آهن ایستگاه بام دژ - آهودشت کار گذاشته شده بود منفجر شد. انفجار این بمب تلفات جانی نداشت و فقط شیشه های لکوموتیو یک قطار مسافری عادی شکست و زیر آن آسیب دید. (۷)

۱

موضع اصلی حزب توده به طور کلی، هم سویی ظاهری با نظام جمهوری اسلامی، البته بدون ذکر اسلامی آن و مخالفت شدید با امریکا و کشاندن و تلاش برای ترغیب مسئولان نظام به طرف اتحاد جماهیری سوسیالیستی شوروی به عنوان جایگزینی برای بلوک غرب و امریکا است. در بحث درگیری های خونین مناطق غرب کشور نیز موضع حزب توده، باتوجه به عوامل اطلاعاتی و نفوذی قوی خود در میان گروه های سیاسی و نظامی معاند با نظام، کوبیدن جریان قاسملو، حمایت از انشعابیان از حزب دمکرات کردستان ایران همچون غنی بلوریان و افشاگری در مورد جریان قاسملو است، البته بدون اینکه از گروه های چپ دیگر که علیه نظام

ص: ۳۴۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۵/۱۳۵۹، خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از قصر شیرین.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، به نقل از گزارش دایره سیاسی - ایدئولوژیک لشکر ۸۱ زرهی.

۳- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۴- سند شماره ۴۰۹۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۶۴، به نقل از بولتن خبری مرکز

فرماندهی - عملیات سپاه، ص ۱.

۵- سند شماره ۲۸۷۲۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر به واحد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، به نقل از خبرگزاری پارس از خرمشهر.

۷- همان، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز، به نقل از گزارش ستاد خبری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز.

جمهوری اسلامی در این منطقه می‌جنگند سخنی به میان آورد. این مواضع، همه در راستای تلاش برای نزدیک کردن هرچه بیشتر ایران به بلوک شرق است. درارتباط با این موضع کلی و باتوجه به عوامل اطلاعاتی این حزب در گروه قاسملو، دو مقاله از نشریه نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده، قابل توجه است. این نشریه امروز در دو مقاله جداگانه درباره توطئه های دولت بعثی عراق علیه انقلاب اسلامی ایران و نیز وابستگی عبدالرحمن قاسملو، دبیرکل حزب دمکرات کردستان به عراق، دست به افشاگری دیگری زده است. در بخشی از مقاله اول تحت عنوان "توطئه های دولت بعثی عراق علیه انقلاب ایران تشدید می شود" آمده است:

«دولت بعثی جنایتکار عراق همه امکانات خود را برای مقابله با انقلاب ایران و براندازی نظام جمهوری اسلامی در کشور ما به کار گرفته است و طرح های توطئه و خرابکاری، تجاوز نظامی، اعزام گروه های خرابکار و جاسوس به ایران را با توطئه جدید امپریالیسم امریکا علیه ایران، که پس از کشف کودتای ۱۸ تیر و دستگیری عاملین آن از جانب دولت کارتر در حال تدارک است، هماهنگ می سازد. تشدید و گسترش درگیری های مسلحانه در نواحی مرزی ایران و زیرآتش گرفتن مستمر این نواحی از جانب نیروهای مسلح عراق و حمله به پاسگاه های مرزی، تمرکز واحدهای بزرگ مکانیزه ارتش عراق در مرزهای ایران، با اقدامات جنایتکارانه عمال بعثی درمورد ربودن اتومبیل های ایرانی و بازگرداندن آنها با مواد منفجره به قصد خرابکاری و آدمکشی، مؤید خبر مربوط به تشدید اقدامات خرابکاری و تحریکات نظامی دولت بعثی عراق علیه انقلاب ایران است. ... در طرح توطئه جدید امریکا علیه جمهوری اسلامی ایران، عمده ترین نقش اجرای طرح را دولت بعثی عراق به عهده گرفته است که علت آن، علاوه بر ماهیت ضدخلقی و ضدانقلابی رژیم بعثی حاکم بر این کشور، بیم از گسترش نفوذ و تأثیر انقلاب ضدامپریالیستی و خلقی ایران است که می تواند پیامدهای نامطلوبی برای رژیم دیکتاتوری حاکم بر عراق داشته باشد. ...» (۱)

در نوشتار دیگری با عنوان "سند وابستگی قاسملو به بعث عراق" آمده است:

«سندی که کلیشه آن را به همراه ترجمه اش ملاحظه می کنید، نامه ای است از عبدالرحمن قاسملو، در تاریخ ۱۰ خردادماه ۱۳۵۹ برای یکی از مسئولین حزب دمکرات کردستان که رابط [ی که] میان قاسملو و جنایتکاران بعث عراق است، [آن را] نوشته است. چنان که واضح است، قاسملو با خاکساری یک مزدور سرسپرده در قبال اربابش، تمامی تقاضاهای حکام بعث عراق را به جان می پذیرد و تمامی شرایط آنها را تقبل می کند و فقط در مقابل، خواستار آن می شود که فاشیست های بعثی، تنها و تنها او و همفکران او را به عنوان عامل خود در ایران به رسمیت بشناسند و تنها و تنها وی را برای توطئه و تحریک علیه جمهوری اسلامی ایران و خلق دلاور کرد مسلح کنند.»
نامه مردم سپس کلیشه کردی نامه را به همراه ترجمه آن آورده است. ترجمه نامه چنین است:

ص: ۳۴۶

«برادر گرامی...، پس از سلام های گرم. پیشمرگ های کاک محمود آمدند. خیلی ممنون. این هم "قه ناسه" (۱) که به وسیله کاک... برایت می فرستم. روز دوشنبه کاک ملارحمان نزد شما می آید تا باهم به آن سوی مرز بروید. جواب ما هم درباره تقاضاهای آنان [عوامل رسمی رژیم عراق] بدین قرار است: ۱. در مورد محدود کردن گروه های عراقی تا از طریق کردستان به عراق حمله نکنند، ما فعالیت می کنیم و درستش می کنیم. ۲. در مورد تقاضایشان که ما دو نفر را به آنجا بفرستیم و آنان نیز دو نفر نزد ما بفرستند، نظر ما این است: شما تاکنون اسلحه و مهمات زیادی به آن دسته و گروه داده اید، اما چنین شرطی که نماینده خودتان را نزد آنان بفرستید، برایشان نگذاشته اید. حال چطور شده که این تقاضا را از ما دارید؟ باشد، ما قبول می کنیم، اما تقاضایمان از شما این است که به گروه های دیگر کمک تسلیحاتی و غیره نکنید، مگر با اطلاع ما. برای برادران سلام زیاد دارم.

برادرت قاسملو. ۱۰/۳/۱۳۵۹. (۲)

۱

درباره تحرکات مسلحانه گروه های درگیر در مناطق کردنشین، امروز نیز گزارش هایی از کامیاران، بانه، سقز، مریوان، سنندج و ارومیه به مراکز ذی ربط واصل شد.

در بانه، در ساعت ۲۱:۳۰، پاسگاه سنته زیر آتش قرار گرفت که مأموران به آتش آنان پاسخ دادند. گزارش گروهان بانه حاکی است تیراندازی پراکنده در تمام طول شب بین مهاجمان مسلح غیرقانونی و سپاه پاسداران در سطح شهر وجود داشته است. (۳)

در کامیاران، در ساعت ۲۲:۳۰، مهاجمان ضدانقلاب به یگان های مستقر در این شهر، از ضلع جنوب غربی به وسیله خمپاره انداز و سلاح های دیگر حمله کردند که نیروهای خودی به آتش آنها پاسخ گفتند و درگیری در طول شب ادامه یافت. (۴)

از سقز نیز خبر می رسد: «در نزدیکی ربط نیروهای دشمن دیده شده اند و حتی مجهز به ضدهوایی شده اند و اطمینان دارند از این مسیر ستون [نیروهای خودی] عبور خواهد کرد [و] می توانند ضربه بزنند.» همین گزارش به نیروهای خودی هشدار می دهد که قبل از عزیمت، شناسایی و مراقبت کامل را انجام دهند تا نیروها در راه قتل عام نشوند. (۵)

گزارش دیگری از تجمع نیروهای پیشمرگ کومه له با سلاح ها و تجهیزات سبک و سنگین در جاده مریوان - نوسود و دوراهی مریوان - دزلی و ارتفاعات دزلی و گردنه زارنه حکایت دارد. (۶) در این حال، گزارش های متعدد دیگری همچون روزهای گذشته مبنی بر قصد و تصمیم گروه های مسلح غیرقانونی کرد برای تجمع و حمله همه جانبه در روز عید فطر وجود دارد که جهت پیشگیری های لازم هشدار داده است. (۷)

ص: ۳۴۷

۱- تفنگ دوربین دار گرینوف مخصوص تک تیراندازان، ساخت روسیه.

۲- همان، صص ۱ و ۷.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۵۶۴۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۷/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۰ مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۶۴، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص ۱.

۵- سند شماره ۱۱۴۸۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۴۹، از واحد اطلاعات و بررسی های

سیاسی کردستان به لشکر ۲۸ (رکن ۲)، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۱۱۴۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به ستاد عملیات مشترک ارتش و سپاه پاسداران، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۵۶۴۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۱۹۷، از مرکز فرماندهی به کلیه واحدهای غرب (ارومیه، سنندج، کرمانشاه)، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

در سنندج، ستون اعزامی این شهر به میوان پس از اجرای مأموریت، به سنندج بازگشت و نیروهای پادگان لشکر ۲۸ سنندج ضمن تجلیل از شهدای این ستون، آن را تا محل استقرار همراهی کردند. این ستون که حامل آذوقه و مواد سوختی برای اهالی میوان بود، روز پنجشنبه گذشته در گردنه گاران مورد حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب قرار گرفت و ۱۱ تن از افراد آن شهید و ۳۸ تن هم زخمی شدند. در این درگیری همچنین ۳۸ مهاجم کشته و عده زیادی از آنها مجروح شدند.^(۱)

در شهر ارومیه نیز ۴ بمب کار گذاشته شد. گزارش سپاه ارومیه حاکی است یکی از بمب ها صوتی بود که شب هنگام در کنار منزل مولودی، رئیس کمیته مرکزی ارومیه، منفجر شد و بر اثر آن شیشه های خانه وی و همسایگان خرد گردید. بمب دیگر در ساعت ۱۲:۳۰ ظهر، جلو دادگاه انقلاب و پیش از رسیدن نیروهای خنثی کننده بمب، منفجر شد که تا شعاع ۱۰۰ متری شیشه های خانه ها و مغازه های اطراف شکست. یک بمب هم در ساعت ۳۰ دقیقه بامداد روز بعد، در پاساژ شهر منفجر شد، اما یک بمب ساعتی که در ورزشگاه تختی کار گذاشته شده بود کشف و خنثی گردید.^(۲)

همچنین خبرهایی از درگیری های میان گروه های مسلح غیرقانونی منتشر شده که حاکی از اختلافات اساسی این گروه ها پس از انشعاب در حزب دمکرات کردستان می باشد. گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی در این زمینه چنین است:

«در درگیری بین افراد حزب دمکرات و کومه له که در روز پنجشنبه ۱۶ مردادماه در اطراف مهباد رخ داد، ۴ تن از طرفین کشته شدند. براساس گزارشات تأیید نشده ای افراد دمکرات در اطراف سردشت ۴۵ نفر از افراد کومه له را خلع سلاح و دستگیر کرده اند. در همین رابطه مهندس طاهری، استاندار آذربایجان غربی، گفت: ۱۵۰ نفر از افراد دمکرات در حومه سردشت ۱۷ نفر از افراد کومه له را دستگیر کرده اند و در همین رابطه کومه له اعتراض نامه ای منتشر ساخته است. وی همچنین گفت: برخورد این دو گروه سیاسی در مهباد مهم ترین واقعه بعد از انشعاب در حزب دمکرات کردستان است.»^(۳)

این درحالی است که مهندس هاشمی، معاون سیاسی و امور اداری استانداری آذربایجان غربی، درباره درگیری های چند شب گذشته در مناطق کردنشین این استان، اعلام کرد: «عوامل و دست هایی در کار است تا به وسیله شایعه و تبلیغات سوء، درگیری های چند روز اخیر در مناطق استان را بزرگ جلوه دهند تا زمینه را برای به وجود آوردن درگیری های بزرگ تر فراهم نمایند و به تشنج در مناطق مختلف از جمله مناطق حساس نقره، اشویه و پیرانشهر دامن بزنند.»^(۴)

۱

در ادامه محاکمه و مجازات عوامل دخیل در کودتای ۱۸ تیرماه گذشته، سحرگاه امروز، ۱۳ کودتاگر و یک سرتیپ ساواک تیرباران شدند. در این باره روابط عمومی دادستانی انقلاب اسلامی مرکز اطلاعیه ای منتشر کرد. در این اطلاعیه ضمن ذکر اسامی افراد تیرباران شده، آمده است:

«شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی مرکز برای رسیدگی به اتهامات ۱۳ تن که در کودتای نافرجام

ص: ۳۴۸

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۲- سند شماره ۴۰۹۲۸۰ مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۳۶، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص ۱؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۹، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹،

ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار اطلاعات از ارومیه در گفت و گوی اختصاصی با معاون سیاسی و امور اداری استانداری.

علیه جمهوری اسلامی ایران در چهارشنبه ۱۸/۴/۵۹ شرکت داشتند، از تاریخ ۱۳/۵/۵۹ الی ۱۵/۵/۵۹ متناوباً تشکیل جلسه داد و پس از قرائت کیفرخواست و تفهیم مواضع اتهام و استماع مدافعات و آخرین دفاعیات متهمان، دادگاه ختم دادرسی را اعلام کرده و وارد شور شد و متهمین [را] به جرم یاغیان بر امام عادل و جمهوری اسلامی ایران و همچنین داشتن پشتیبان و تجهیزکننده نیرومندی چون امریکا و اسرائیل، مفسد فی الارض و محارب با خدا و رسول او تشخیص داده و به اعدام محکوم کرد. ...» در این اطلاعیه همچنین دربارهٔ محکومیت یک سرتیپ ساواک آمده است:

«درضمن، شعبهٔ دوم دادگاه انقلاب اسلامی مرکز جهت تجدیدنظر و رسیدگی مجدد به پروندهٔ سرتیپ سابق حسین ترابی فرزند اسماعیل، در تاریخ شانزدهم مردادماه ۱۳۵۹ تشکیل جلسه داد و پس از استماع آخرین دفاعیات متهم، دادگاه وارد شور شد و حکم قبلی دادگاه را که متهم را محکوم به ۱۵ سال حبس و استرداد کلیهٔ اموال کرده بود، لغو کرده و باتوجه به مدارک موجود در پرونده و اقرار صریح متهم در دادگاه و در اوراق بازجویی... محکوم به اعدام کرد.»^(۱)

همچنین، بعدازظهر امروز، پس از محاکمه ۱۲ نفر از نظامیان متهم به شرکت در کودتای نافرجام، در شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی مرکز، حکم برائت آنها صادر گردید و بعدازظهر امروز همگی از زندان اوین آزاد شدند.^(۲)

۱

امروز در شهرستان محلات خانهٔ عزت الله کفایتی وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) توسط سپاه بازرسی و اعلام شد که مقادیری مواد منفجره، مهمات و سلاح از این خانه کشف شده است. گزارش خبرنگار روزنامهٔ جمهوری اسلامی از محلات در این زمینه حاکی است:

«یکی از مسئولان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی محلات ضمن تماس با خبرنگار ما اظهار داشت: ما از مدت ها قبل خانهٔ کفایتی را زیر نظر داشتیم و به علت رفت و آمدهای مشکوک بدان کاملاً مظنون شده بودیم و با بررسی و کنترل جریاناتی که در آن می گذشت بالاخره تصمیم به بازرسی آن گرفتیم که ضمن بازرسی از خانه، مقدار قابل توجهی سلاح و مهمات از قبیل خشاب کلاشینکف، نارنجک، مواد منفجره، تیربار و کلت به دست آمد.»

این روزنامه سپس به نقل سخنان مسئول سپاه پاسداران محلات پرداخته و می نویسد:

«عزت الله کفایتی درحال حاضر فراری است و فعلاً در رابطه با همین پرونده ها افرادی را تحت نظر داریم و تعداد ۷ نفر را دستگیر کرده ایم که با قید ضمانت آزاد شدند و کارهای داخلی مان تمام نشده تا در خارج نامبرده را تعقیب نماییم و پدر ایشان مدت دو روز است که در بازداشت می باشد که به علت ارتباط با پسرش دستگیر نمودیم و الآن هم اظهار می نماید که "ما انتقاممان را می گیریم، ما تنها نیستیم، صد هزار نفر پشتیبان ما هستند." و مواد منفجره آماده انفجار خیلی زیادی [در منزل کفایتی] بوده و ما رفتار مشکوکی که در اینجا به وجود آمده بود و گروه هایی که مرتب [به این خانه] رفت و آمد داشتند و شبانه تمرینات داشتند و افرادی که با

ص: ۳۴۹

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

اینها در رابطه بودند را زیر نظر داشتیم و بعد، خلاصه، برادران پاسدار با حکم دادستانی روز پنجشنبه ساعت ۱۲ به منزل وی رفتند و پس از بازرسی این مواد کشف شد.»^(۱)

روزنامه جمهوری اسلامی در گزارش دیگری از این واقعه، همچنین به ذکر برخی سوابق و فعالیت های عزت الله کفایتی پرداخته و می نویسد:

«کفایتی یکی از اعضای باسابقه و فعال مجاهدین خلق [منافقین] است که تاکنون از سوی کادر رهبری مجاهدین خلق به مأموریت های مهمی فرستاده شده است. پس از اشغال انقلابی سفارت امریکا و اوج گیری مبارزات دانشجویان انجمن های اسلامی در داخل و خارج کشور و پس از اینکه طرح پاک سازی و سالم سازی دانشگاه ها از سوی انجمن های اسلامی مورد بررسی قرار گرفت، کفایتی از سوی کادر رهبری سازمان مجاهدین خلق مأموریت یافت تا تحت عنوان مخالفت با سازمان مجاهدین خلق، با چهره های سرشناس وارد مذاکره و گفت و گو شود و طرح ترور رهبران مجاهدین خلق را مطرح کند. هم زمان با این مأموریت، روزنامه مجاهد اعلام کرد که انقلاب فرهنگی توطئه ای برای قتل عام نیروهای مترقی است تا بدین وسیله همراه با یک برنامه تبلیغاتی زمان بندی شده از خروج گروه های سیاسی مخالف انقلاب اسلامی از دانشگاه ها جلوگیری به عمل آید. کفایتی در تعقیب مأموریت خود با حجت الاسلام موسوی تبریزی، رئیس دادگاه انقلاب تبریز، تماس گرفت و سؤال هایی در زمینه مسائل جاری کشور و بیشتر در جهت ایجاد اختلافات داخلی و نیز ترور رجوی و خیابانی مطرح ساخت که نتوانست جواب های دلخواه سازمان مجاهدین خلق را به دست بیاورد. کفایتی عین همین سؤالات را در یک گفت و گوی خصوصی از دکتر آیت کرد و طوری بحث را ادامه داد که حتی المقدور نظر سازمان را تأمین کند، که در این مرتبه جواب های دلخواه خود را در زمینه ترور به دست نیاورد، ولی در جهت اخذ نتایجی به منظور ایجاد شکاف در بین گروه های اسلامی تا حدودی موفق شد. سازمان مجاهدین خلق پس از حذف سؤال هایی که در مورد ترور رجوی و خیابانی بود بقیه نوار را در اختیار رئیس جمهور گذاشت و روزنامه انقلاب اسلامی قسمت هایی از آن نوار را انتخاب و منتشر نمود. ...»^(۲)

۱

موضوع مناقشه برانگیز انتخاب نخست وزیر و وزرا یکی از مهم ترین مسائلی است که در حال حاضر رئیس جمهور بنی صدر و مجلس شورای اسلامی با آن مواجه اند. پیش از این، بارها از سوی رئیس جمهور بنی صدر اعلام شده بود که پس از اعلام آمادگی مجلس، نخست وزیر به مجلس معرفی خواهد شد و بر این اساس مردم منتظر بودند که اولین دولت منتخب مردم در جمهوری اسلامی ایران لاقلاً از ده روز پیش کار خود را آغاز کند، اما در پی اختلاف دو جناح مطرح حاکم بر نظام، انجام این مهم به تعویق افتاد. گزارش روزنامه کیهان در این باره حاکی است: «سرانجام به دنبال مذاکرات مفصل مجلس و رئیس جمهوری قرار شد هیئتی صلاحیت کاندیداهای نخست وزیری را [بررسی و آنان را] معرفی کند و در پی اعلام این خبر ۱۳ نفر از چهره های معروف سیاسی کشور

ص: ۳۵۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۵/۱۹، ص ۲، خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از محلات، ۱۳۵۹/۵/۱۸.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۵/۱۸، ص ۲، خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از محلات.

برای این پست اعلام کاندیداتوری کردند و یا ازسوی دیگران برای این پست معرفی شدند. این هیئت کار رسیدگی به صلاحیت کاندیداها را امروز و فردا به پایان خواهد برد و برابر خبرها، اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران ظرف امروز و فردا معرفی خواهد شد.»

این روزنامه سپس به نقل اظهارات یکی از کاندیداهاى مطرح پرداخته و نوشته است: «محمدعلی رجایی، وزیر آموزش و پرورش و نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی، در یک مصاحبه اختصاصی با خبرگزاری پارس نقطه نظرهای خود را درباره نحوه عمل مجلس شورای اسلامی و اظهار نظر آقای رئیس جمهور در مورد ایشان و برنامه هایی که نخست وزیر آینده باید داشته باشد تشریح کرد. آقای رجایی در جواب این سؤال که مجلس چه خطی را در شرایط کنونی دنبال می کند؟ گفت: مجلس امتحان خودش را در بعضی از برخوردها داده است و تصویب اعتبارنامه آقایان غضنفرپور و آیت نشان داد که مجلس نه در خط حزب است و نه بر علیه آقای رئیس جمهور؛ برای اینکه اگر می خواست در خط حزب جمهوری اسلامی باشد به نظر می رسید که مثلاً اعتبارنامه آقای غضنفرپور را تصویب نکند.»

آقای رجایی در مورد گزینش نخست وزیر گفت: «تجربه دیگر مجلس برخورد آن با کاندیدای نخست وزیر منتخب آقای رئیس جمهور و حزب بود و به طوری که اعلام شده است، درباره آقای میرسلیم، آقای رئیس جمهور و حزب به تفاهم رسیده بودند، ولی مجلس با خطی که مشخصاً خودش دارد و به اعتقاد من خط انقلاب و خط امام است، در مقابل این انتخاب مقاومت کرد و این نشان می دهد که مجلس به دنبال خط خاص خودش است...»

آقای رجایی در مورد این گفته رئیس جمهوری که نخست وزیر باید با رئیس جمهوری کار کند گفت: «مجلس می گوید نخست وزیر باید در خط امام باشد و براساس قانون اساسی کار کند و من این منطق را می پسندم که نخست وزیر می تواند با معیار قانون اساسی با مقام ریاست جمهوری و نه شخص معین و با مجلس و نه نماینده معین کار کند و اگر ما معیار شخص را به معیار قانون اساسی تبدیل کنیم از این بن بست خارج می شویم. با قانون اساسی می توان جلو هرگونه حرکت غلط یا خودسری را گرفت... این تنها آقای رئیس جمهوری نیستند که احساس مسئولیت می کنند، بلکه ۲۷۰ نماینده مجلس با احساس مسئولیت کامل اعمال دولت را کنترل خواهند کرد.» رجایی همچنین اظهار کرد: «من از کابینه مختلط صددرصد به دور هستم و معتقدم کابینه باید به طور یکدست از انقلابیون در خط امام باشد.»^(۱)

ص: ۳۵۱

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۶، به نقل از خبرگزاری پارس.

در این حال، بنی صدر در یادداشت های روزانه خود، درباره مذاکرات امروزش با برخی نمایندگان مجلس، به سوابق این مناقشه پرداخته و چنین می نویسد: «صبح هیئتی از مجلس برای احراز صلاحیت داوطلبان نخست وزیری نزد من آمدند، گفت و گوی مفصلی انجام گرفت. من به آنها گفتم آنکه در بیان امام بود "سر چه اختلاف دارند"، اختلاف را چه کسی با چه کسی دارد؟ چون تا آنجا که به رئیس جمهور مربوط می شود، کاری را که من کرده ام، هیچ رئیس جمهوری در هیچ تاریخی نکرده است. نخست براساس پیشنهادی به حزب جمهوری که خود آنها هم قانع شدند یا شاید قانع بودند من با آنها شوخی کردم، گفتم قصد شما از مطرح کردن آن دو نفر [جلال الدین فارسی و محمدعلی رجایی] برای سومی [میرسلیم] بود که براساس تفاهم من او را به مجلس معرفی کردم. بعد در جلسه خصوصی بحث و گفت و گو کردید، از من خواستید به مجلس آمدم صحبت کردم. پیشنهاد کردیم هیئتی تشکیل شود و احراز صلاحیت بکند، همه کسانی که به من پیشنهاد شده بود [۱۴ نفر] ضمن یک نامه ای برای شما صورت دادم که شما ببینید اینها مکتبی هستند، مسلمان هستند، صلاحیتشان به چه میزان است. شما رفتید به دنبال احراز صلاحیت، بعد هم آمدید. پس، از ناحیه من ترک اولی ای نبوده، تفاهم طلبی هم بوده. من هم می دانستم و می دانم و اگر بنا بر این بود که اختلاف و مقابله باشد روش دیگری در پیش می گرفتم. ولی اینکه گمان برود روش صحیح حکومتی این است که ما برای هر مسئولی یک مقابلی درست کنیم که نتواند تکان بخورد، این کار کشور را به بن بست می کشاند و در این بن بست انقلاب و کشور زیان می بینند. ... بالاخره آنها گفتند با مطالعاتی که کرده اند یک نفر [رجایی] را هم صالح تر یافته اند و هم گفته اند که در مجلس زمینه بیشتری دارد. من گفتم که شما در مجلس خصوصی آن ۱۴ نفر را به رأی بگذارید، اگر تمایل مجلس به کسی شد که من دلم از او قرص نبود، سکوت می کنم. یکی از اعضای هیئت پرسید: آیا شما در سخنرانی هایتان هم حرفی نمی زنید؟ گفتم: چرا، وقتی که معلوم شد حق با من است و آن روز که معلوم شد روش پیشنهادی من درست است آن روز حرف می زنم ولی تا آن روز، نه.» (۱)

بنی صدر همچنین شامگاه امروز در سخنرانی خود در مسجد سیدالشهدای نازی آباد ضمن بحث درباره سیر انتخاب نخست وزیر و مناقشاتی که در این زمینه با حزب جمهوری اسلامی داشته اند، درباره یکی از کاندیداهای مطرح؛ یعنی محمدعلی رجایی چنین گفت: «اما می ماند آقای رجایی. آقای رجایی حرف را می شنود اما آنچه که خودش می خواهد می کند و تفاهم در این صورت مشکل است با او. اولاً کم گوش می دهد به حرف و بحث با او مشکل است و در مواردی هم که بحث را می شنود، کمتر عمل می کند. و دوم اینکه اطلاع از امور کشور ندارد، یک نخست وزیر باید اطلاعات وسیعی داشته باشد از مسائل کشور.» (۲) - (۳)

ص: ۳۵۲

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، صص ۱۴ و ۱۵.

۲- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از سخنان امروز بنی صدر در اجتماع مردم نازی آباد در مسجد سیدالشهدا.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

بنی صدر در مورد آخرین گفت و گوهای خود با هیئت تعیین شده و آخرین تصمیمات خویش درباره انتخاب نخست وزیر گفت: «امروز صبح آمدند آنجا پیش من همان هیئت. گفتند بین اینهایی که معرفی شدند، بعضی شان که خودشان نمی خواهند و بعضی شان زمینه ندارند و ما مناسب ترین را آقای رجایی یافتیم؛ چون شما گفتید که ایشان صادق اند، اما خب، این عیب را دارند که اطلاعاتشان کم است یا ندارند و اینکه خشک سرند؛ این اصطلاح را به کار بردید. و حالا خودشان آمدند اینجا و می گویند آن مواردی که شما اشاره کردید، نه، راویش درست روایت نکرده. خودشان هم یک توضیحاتی داد. گفتم خُب پس شما بروید مجلس، مجلس خصوصی بکنید نسبت به این عده رأی بگیرید. من اگر اطمینان قلبی داشتم نسبت به آن کسی که شما رأی دادید، خب، می گویم بله، همکاری وجود دارد و عمل می کنم. اگر نداشتم، غیر از سه نفر که اسم بردم اینها را به مردم خواهم گفت که من مسئول اینها نیستم و رئیس جمهوری را مردم انتخاب کرده اند که استواری حکومتشان به او باشد. پس باید این حق را برای خودش حفظ بکند...» (۱)

۱

وضعیت دیپلماسی و سیاست های وزارت امور خارجه در طول هشت ماه تصدی صادق قطب زاده در این سمت، در جلسه امروز مجلس شورای اسلامی، با حضور وی مطرح شد و وزیر امور خارجه به پرسش های صریح برخی نمایندگان پاسخ گفت.

وی در بخشی از سخنانش اظهار کرد: «آنچه در زمینه سیاست خارجی انجام شد در یک چارچوب معین و مشخص نبود و ناظر بر این بود که شخص وزیر خارجه آن طوری که مصلحت می بیند با توجه به مقتضیات عمل کند و ثانیاً تمام تصمیماتی که گرفته شد و جنجال به پا کرد یا نکرد به طور مشخص با تصویب شورای انقلاب اسلامی انجام گرفته است.» وی افزود: «... اما اصول سیاست خارجی ما براساس قول و فعل امام بود (که زمینه اصلی هم همین بود) اصل و اساس این سیاست، سیاست نه شرقی و نه غربی بود و ما اگر با امریکای جهان خوار در جنگ هستیم این دلیل بر این نیست که ما به ابرقدرت دیگر که او هم متجاوز و جنایتکار است رو بیاوریم. ... ولی طبیعتاً نوکران سیاست شرق بسیار گفتند و تهمت زدند. و حالا کسانی که سال ها به نوکری روسیه مشغول بوده اند، اینها شده اند خط امام و به ما تهمت امریکایی می زنند. (هاشمی رفسنجانی: چه کسانی؟ قطب زاده: حزب خائن توده).»

ص: ۳۵۳

وی سپس دربارهٔ رویارویی با دو بحران پیش روی خود چنین گفت: «در ۸ ماه گذشته که در وزارت خارجه بودیم من با دو بحران بزرگ بین المللی در ابعاد بسیار وسیعی روبه رو شدم. یکی مسئلهٔ گروگان ها که به تفسیر سیاستمداران بزرگ دنیا یکی از بزرگ ترین بحران های بین المللی بعد از جنگ جهانی دوم بود. ۸ ماه است که این بار را به دوش می کشم و فحش می شنوم و نفس نکشیدم و این بار را تا به اینجا کشیدم. به این مسئله جنایت روسیه در افغانستان اضافه شد که یکی دیگر از بزرگ ترین بحران های بین المللی بوده و هست، که بار اصلی آن باز به دوش وزارت خارجه و به یک معنا بر دوش وزیر بود. ولی متأسفانه در زمینهٔ اعمال سیاست خارجی رسانه های گروهی این مملکت خصوصاً رادیو تلویزیون نقشی بسیار مخرب و منفی داشتند؛ از این لحاظ که کشورهای دیگر تصور می کنند که رادیو تلویزیون ایران نظر قطعی دولت ایران را می گوید.»

قطب زاده در پاسخ به این سؤال فخرالدین حجازی که: چرا کارمندان وزارت امور خارجه در اوایل ماه مبارک رمضان در سفارتخانهٔ دولت صدام خائن به عنوان تبریک به سالگرد تأسیس ننگین حزب بعث حاضر شده و با خوردن ویسکی و شامپانی شادی کرده اند؟ ضمن استناد به نامهٔ سفارت عراق که هرگز در سفارت عراق مشروب خورده نشده است، گفت: «اتهامی زده شده که مأمورین ما در آن جشن شرکت کرده اند. این جداً دروغ و کذب محض است و حتی یک نفر هم از مأمورین وزارت امور خارجه که ۴ نفر از آنها را به این جلسه دعوت کرده بودند، در آن شرکت نکردند.»

وزیر خارجه افزود: «سؤال بعدی این است که پس از فرمان امام، دانشجویان ایرانی برای از بین بردن آرم های طاغوتی به سفارتخانهٔ ایران در فرانسه می روند و در حالی که به عکس شاه مخلوع و فرح و روزنامهٔ کثیف آزاد بختیار در روی میز اعتراض می کنند، دستور بازداشت آنها توسط سفیر ایران به وسیلهٔ پلیس فرانسه صادر می کنند و آنها را ضدانقلاب خطاب کرده و به دانشجویان دختر و پسر توهین می کنند. در جواب باید بگویم اولاً موقعی که به ما خبر رسید که عده ای وارد سفارتخانه شده اند کوچک ترین اطلاعی از هویت آنها نداشتیم. از اتحادیهٔ دانشجویان مسلمان سؤال کردیم آنها هم گفتند ما این افراد را نمی شناسیم. اجازهٔ تماس با مأمورین سفارتخانه و سفیر نیز به ما داده نشد. طبیعتاً با تجربه ای که از سفارت ایران در انگلیس داشتیم دچار ترس و وحشت شدیم که مبادا اینها خرابکار باشند و لذا دستور تخلیه شان را دادیم.»

در اطلاعیه همین افراد آمده بود که با نهایت صلح و صفا وارد سفارتخانه شدیم. اما واقعیت قضیه این بود که سه نفر را با زنجیر آن چنان زده بودند که دو نفر آنها مدتی در بیمارستان بودند... ثانیاً یک دانه عکس در مجموع سفارتخانه وجود نداشت و تعدادی از این تابلوها را از همان بدو قضیه به زیرزمین آنجا برده بودند و قبل از آنکه امام به ایران تشریف بیاورند عکس های این ظلمه از سفارتخانه ایران در پاریس برداشته شد.»

قطب زاده در رابطه با ترور بختیار در پاریس اظهار کرد: «سؤال شده که اخیراً [گروهی موسوم به "سازمان] جوانان انقلابی مستضعفان جهان" که دست ملت شهیدپرور ایران می باشند، جان برکف تا در اتاق بختیار برای اجرای حکم پیش می روند، شما آنها را طرف دار شاه مخلوع خطاب کرده و به مقدمات پاک نسل جوان توهین کرده و به اصطلاح دمکراتیک حرف می زنید. باید بگویم... آقای بنی صدر و آقای سیداحمد آقا هم از این موضوع بی خبر بودند. در نتیجه تحقیقات معلوم شد که ۱. دو ماشین پلیس که در تمام ۲۴ ساعت دم خانه بختیار وجود دارند ساعت ۸:۲۰ دقیقه از دم در رفته اند و ۵۰۰ متر آن طرف تر نگه داشتند. ۲. یکی از پلیس هایی که همیشه در آنجا حضور دارد و مسلح به مسلسل و جلیقه ضد گلوله است، او هم در آن ساعت در آنجا نبود. ۳. بختیار هیچ وقت جلیقه ضد گلوله نمی پوشید، اما آن روز پوشیده بود و این را از دارودسته داخل خانه بختیار فهمیدیم. ۴. دو نفر از گاردهای بختیار که تا آن روز مسلح نبودند آن روز مسلح بودند. ۵. پسر بختیار خائن که عضو رسمی پلیس فرانسه است آن روز نه تنها در منزل بختیار خائن بوده بلکه در راه او باز کرده است. با توجه به این اطلاعات ما اعلام کردیم که دولت ایران کوچک ترین اطلاعی از این ماجرا ندارد و با اطلاعاتی که داریم دولت فرانسه و عوامل خودشان قبلاً از این حادثه مطلع بودند. و اگر مصلحت بود در یک جلسه خصوصی خواهم گفت که طبق اعترافات دستگیرشدگان، آنها از چه دولتی پول می گرفته اند...» (۱)

۱

در حالی که اعتصاب غذای ۷۰ دانشجوی ایرانی دستگیر شده در لندن در زندان های این کشور ادامه دارد، امروز وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران اطلاعیه ای در خصوص دستگیری این دانشجویان و اقدامات وزارت امور خارجه در این باره صادر کرد. در این اطلاعیه آمده است:

«در پی دستگیری ۷۰ نفر از دانشجویان مقیم انگلیس که روز دوشنبه در حین تظاهرات در مقابل سفارت امریکا در لندن دستگیر و توقیف شده بودند، کاردار ایران در سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن در همان روز طی یک نامه فوری به مقامات پلیس، رفتار نامناسب مأموران پلیس را نسبت به دانشجویان به آنها گوشزد می کند و روز بعد، کاردار سفارت ایران در لندن طی ملاقات با مدیرکل سیاسی وزارت امور خارجه انگلیس اعتراض شدید خود را نسبت به اعمال بی رحمانه پلیس ابراز داشته و خواستار آزادی بدون قید و شرط

ص: ۳۵۵

دانشجویان می گردد. پس از این ملاقات، کاردار سفارت ایران در لندن به همراه مأمور وزارت امور خارجه انگلیس به زندان مقر دانشجویان رفته و با ایشان که دست به اعتصاب غذای خشک زده بودند ملاقات می نماید. این اطلاعیه می افزاید:

«دولت انگلستان اعلام نموده تا زمانی که این دانشجویان هويت خود را ابراز نکنند نمی تواند آنها را محاکمه و یا آزاد کند و از طرف دیگر دانشجویان نیز گفته اند مادام که آزادی بی قید و شرط آنها تضمین نشود از اعلام اسم خویش خودداری خواهند کرد و به اعتصاب غذا نیز ادامه خواهند داد. امروز (روز پنجشنبه) نیز کاردار ایران از عده دیگری از دانشجویان که به علت کمی سن در دارالتأدیب به سر می برند بازدید کرده و طبق اطلاع، حال سه تن از آنها تاکنون بسیار وخیم می باشد. در حال حاضر کاردار سفارت ایران در لندن اقدام به گرفتن وکیل برای دانشجویان کرده تا نسبت به رفتار بی رحمانه پلیس انگلیس که به ناحق دانشجویان را توقیف کرده اند اقدام نماید.»^(۱)

یادآوری می شود با آنکه پس از گذشت بیش از دو هفته از بازداشت و ضرب و شتم دانشجویان تظاهرکننده ایرانی، این افراد دیروز از زندان های امریکا آزاد شدند، امروز نیز چند صد تن از دانشجویان مسلمان ایرانی در خیابان های واشنگتن دست به تظاهرات زدند. مخبر صدای امریکا گزارش کرده است که تعداد زیادی از امریکاییان با دادن شعارهایی مبنی بر درخواست اخراج ایرانیان از امریکا، بر سر راه این تظاهرکنندگان قرار گرفته اند. تظاهرکنندگان نیز با فریادهای زنده باد خمینی به امریکاییان پاسخ می گویند. ضمناً قریب ۲۰۰ دانشجوی ایرانی که دیروز آزاد شدند نیز در تظاهرات امروز شرکت کرده اند.^(۲) رادیو صدای امریکا در بخش خبری دیگر خود درباره پاسخ رسمی مقامات امریکا به شکوائیه ایران به دبیرکل سازمان ملل درباره بدرفتاری و شکنجه دانشجویان ایرانی در بند، چنین می گوید: «کورت والدهایم طی نامه ای [که] به عنوان دانالد مک هنری ارسال کرده بود، اتهامات ایرانیان مبنی بر نقض حقوق بشر در رابطه با ایرانیانی که در جریان تظاهرات بیست و هفتم ژوئیه [۵ مردادماه] در واشنگتن دستگیر شده بودند [را] بازگو کرده بود. نماینده امریکا در سازمان ملل در جوابیه خود ضمن اعلام خیر آزادی ایرانیان گوشزد کرده بود که اگر تظاهرکنندگان در ابتدای کار با مقامات انتظامی همکاری می کردند و هويت خود را افشا می کردند از ادامه بازداشت آنها جلوگیری می شد. ...»^(۳)

ضمیمه گزارش ۱۸۷: نگاهی به درآمدهای نفتی عراق در گزارش نشریه اخبار مالی بین المللی

در گزارش نشریه فوق آمده است: «کشور عراق در حال حاضر دومین تولیدکننده و صادرکننده عمده نفت در اوپک می باشد. تولید نفت که در اواسط دهه ۱۹۷۰ حدود ۲ میلیون بشکه در روز بود در دوره ژانویه - مه ۱۹۸۰ به ۵/۳ میلیون بشکه در روز رسید و صادرات نفت حدود ۳/۳ میلیون بشکه در روز بود. عراق طرف دار تشدید افزایش قیمت نفت نیست و بیشتر پیرو ترقی قیمت این کالا- در چارچوب اوپک می باشد و در اول ژوئیه قیمت نفت سبک بصره به ۹۶/۳۱ دلار در هر بشکه افزایش یافت که ۴ دلار بیشتر از قیمت نفت مشابه عربستان سعودی می باشد. درآمد نفت از محل صادرات در سال ۱۹۸۰ به ۵/۳۴ میلیارد دلار خواهد رسید. علی رغم افزایش واردات، مازاد حساب جاری حدود ۲۰ میلیارد دلار در سال جاری پیش بینی گردیده است. (اخبار مالی بین المللی، ۴ اوت ۱۹۸۰).»^(۴)

ص: ۳۵۶

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۲، ۱۷/۵/۱۳۵۹، ص ۸، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۱۶/۵/۱۳۵۹.
- ۳- همان، ص ۹، ساعت ۷:۰۰.
- ۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

ضمیمه گزارش ۱۹۳: بخش هایی از سخنرانی امروز بنی صدر در مسجد سیدالشهدای نازی آباد و حوادث پس از سخنرانی

بنی صدر با اشاره به این نکته که کار رادیو تلویزیون کوبیدن نیست بلکه سازندگی است، گفت: «حرف من این است که صبح که رادیو را باز می کنی مشغول تصفیه حساب اند تا وقتی که شما بخواید. از خارجه به من گفته اند که در سرویس های خارجی رادیو و تلویزیون ما یک کلمه خیر، که دولت چه می کند، رئیس جمهور چه می کند، پخش نمی کند. پس معلوم به اینکه مدیرعامل رادیو و تلویزیون آدم مکتبی از نظر من هم است، هم قاطع است، اما دست هایی دخالت کرده اند و مانع از این شده اند که او بتواند در آنجا نظم و انضباط اسلامی برقرار بکند. و این است دلیل انتقاد من به رادیو و تلویزیون. ... و چون چنین نمی کند من انتقاد می کنم و این انتقاد را آن قدر ادامه می دهم تا اصلاح بشوند. اگر هم نشد، من تردیدی در دعوت مردم برای اینکه آنجا را با هجوم مردم اصلاح بکنیم به خود راه نخواهم داد.»

بنی صدر در ادامه سخنان خود به تشریح اقداماتی که برای تشکیل دولت جدید از زمان انتخابش به عنوان رئیس جمهوری انجام شد و مذاکراتی که در این زمینه با اعضای شورای انقلاب داشته است پرداخت و با اشاره به این نکته که وی در دوازدهم فروردین، حجت الاسلام سیداحمد خمینی را به عنوان نخست وزیر پیشنهاد کرده است، گفت:

«روزی فرزند امام پیش من آمد و گفت که می آیند و می گویند (همین چیزهایی که نوارش در آمد) که یک وقت قضیه مصدق و کاشانی پیش نیاید. و من گفتم بسیار خوب، ما اگر خیال می کنیم که اهل علم و تحقیق و زحمتیم، ما نمی خواهیم داستان شکست ها تکرار شود و دلیلی ندارد که ما انقلاب را به پیروزی نرسانیم و بخواهیم دعوای محبوبیت کنیم، اگر قضیه مصدق و کاشانی پیش بیاید و حالا برای اینکه نتوانند تبلیغات سوء بکنند و حرف ها را عوض و بدل کنند و بگویند، شما را پیشنهاد می کنم که بشوید نخست وزیر، که اطمینان کامل باشد که قضیه مصدق و کاشانی پیش نخواهد آمد. پس قضیه استفاده از نفوذ امام و معنویت در کار نبود، مسئله این بود. ... او را هم امام قبول نکرد.»

بنی صدر همچنین گفت: «راجع به دولت؛ من گفتم... چون یکی از شئون رئیس جمهوری این است که رئیس قوه مجریه است؛ یعنی نخست وزیر و وزرا همکاران او هستند، خب، همکاران من را می شود که من آنها را نپسندم، معنایش این است که من را صغیر فرض می کنند و برایم قیم نصب می کنند. قانون هم می گوید پیشنهاد نخست وزیر با رئیس جمهوری است و نخست وزیر هم باید وزرایش را با تصویب رئیس جمهور معین کند. خب، حرف ها و نقل ها ادامه پیدا کرد و... خلاصه... قرار شد که من آقای میرسلیم را به مجلس معرفی نمایم. آنها هم ایشان را حمایت بکنند بلکه میرسلیم در مجلس مقبول بشود. ... و بعد من را دعوت کردند به مجلس. من رفتم و [در مجلس] گفتم برای اینکه مسئله ای پیش نیاید و در داخل و خارج از کشور عنوان نشود که طرفیت هست و ما باهم مقابلیم، بهتر است که شما یک هیئتی را معین کنید و یک نماینده هم من معین کنم تا اینها بنشینند بین کسانی که داوطلب اند احراز صلاحیت بکنند و بین آنها ما یک کسی را که تفاهم راجع بهش هست ایشان را به مردم معرفی کنیم. من یک نامه نوشتم به آن هیئت و ۱۴ نفر که به من پیشنهاد شده بود معرفی کردم.» بنی صدر با ذکر افرادی که از لیست ۱۴ نفری حذف کردند گفت: «باید از کسانی که فکر می کنند کاملاً همکاری می توانند با من داشته باشند، آنها را بزنند تا نوبت برسد به آنهایی که نمی توانند و گفتم این اشخاصی هم که زدند اسم بردم: آقای سلامتیان، نوبری، حبیبی، مهندس سبحانی، میرسلیم و بعد کلانتری. اینها به تدریج زدند تا برسند به آنجایی که کسانی انتخاب بشوند که همکاری نمی توانند بکنند. ... این نامه را هم نوشتم و گفتم اگر شما بین این چهار نفر می خواهید، من نمی توانم با آنها همکاری کنم. ده تای بقیه اش را می پذیرم که همکاری کنم، گرچه من صالح تر از آنها می شناسم برای نخست وزیری. ... اگر من بنایم بر دعوا و این حرف ها بود خیلی راه خوبی داشتم. هم با حزب می توانستم دعوا راه بیندازم و هم با مجلس. آن هم این طور بود: شروع می کردم یک به یک نخست وزیر معین کردن و آنها هم رد می کردند. درست است؟ دیگر بیشتر از این که نمی شد؟ چند نفر را رد می

کردند؟... من بنایم تضعیف مجلس نبوده و نیست. برای اینکه مجلس ضعیف به زیان جمهوری است و به زیان شخص رئیس جمهوری است. مجلس قوی مجلسی است که از خود استقلال داشته باشد و خط مستقیم برود و در امور، جانب انصاف را از دست ندهد و اجازه ندهد که این گروه و آن گروه از عنوان مجلس به نفع خودشان استفاده کنند.»^(۱)

در پایان سخنرانی تحریک آمیز بنی صدر، بنا به گزارش خبرگزاری پارس، حاضرین درحالی که با سخنان بنی صدر تحریک شده بودند با سردادن شعارهای تندی علیه حسن آیت دست به راه پیمایی زدند.^(۲)

ص: ۳۵۷

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۵، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱، تهران، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

در موضوع روند نزدیکی عراق به غرب، مجهز شدن عراق به فناوری هسته ای و در پی آن سلاح هسته ای، مهم ترین مسئله است. دو کشور فرانسه و ایتالیا در این تجهیز، عراق را پشتیبانی و تدارک می کنند. گزارش امروز روزنامه واشنگتن پست نیز گویای بخشی از این قضیه است که چنین می نویسد:

«دو کشور اروپایی فروشنده تسلیحات هسته ای تصمیم گرفته اند که توانایی هسته ای عراق را بالا ببرند. رآکتور تحقیقاتی ساخت فرانسه یکی از این طرح هاست. در اینجا مسئله این است که چرا فرانسه سوخت اورانیوم عراق را تأمین می کند. مانند دیگر رآکتورهای تحقیقاتی، این رآکتور به گونه ای طراحی شده است که سوخت مصرفی آن به اندازه ماده مورد نیاز برای ساخت یک بمب اتمی است. چنین سوختی به راحتی می تواند دوباره در چرخه تولید قرار گیرد. امکانات چرخه تولید مجدد در مقیاس کوچک را نیز ایتالیا در اختیار عراق می گذارد که به عراق همان قابلیت ساخت بمب اتمی را می دهد.»

این نشریه می افزاید: «گزارش های اخیر در مطبوعات فرانسه نشان می دهد پیش تر در بارگیری نخستین محموله ۷۰ کیلوگرمی، مقدار کل سوخت اتمی به مقصد عراق فرستاده شده است. اگرچه این رآکتور تا یک سال دیگر آماده بهره برداری نخواهد بود، آن مقدار سوخت برای بمبی به اندازه تقریبی چهار برابر بمب هیروشیما کافی است.»^(۱)

امروز نیروهای نظامی جمهوری اسلامی ایران در شهر قصر شیرین و دو منطقه قلعه سفید و دربندجوق با حمله آتشباری شدید عراقی ها مواجه شدند. نصر، فرمانده عملیات سپاه قصر شیرین، در این مورد گفت: ساعت یک بامداد، ارتش عراق بار دیگر با خمپاره، تیربار و توپخانه شهر قصر شیرین را زیر آتش سنگین خود قرار داد که بلافاصله برادران سپاه و ارتش به

ص: ۳۵۹

۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، صص ۲۳۱ و ۲۳۲، واشنگتن پست، ۸/۸/۱۹۸۰ (۱۷/۵/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

آن پاسخ دادند. این حمله تا ساعت ۳ بامداد ادامه داشت و به قسمت هایی از چند نقطه شهر از جمله مقر سپاه پاسداران، هنگ ژاندارمری نصرآباد و شهرک امام خمینی آسیب هایی وارد آمد.

وی درباره حمله عراق به دربندجوق اظهار کرد: در ساعت ۲۴ همین شب، ارتش بعث عراق منطقه دربندجوق را هدف حمله توپخانه ای قرار داد، اما با مقاومت نیروهای ایرانی، ساعت ۳ بامداد با دادن تلفات سنگین مجبور به قطع حملات خود شد. ساعت یک و نیم بامداد هم یعنی ها منطقه و پاسگاه قلعه سفید را زیر آتش توپخانه قرار دادند که این درگیری نیز تا ساعت ۳ بامداد ادامه داشت.^(۱)

همچنین براساس گزارش های رسیده از سپاه پاسداران قصرشیرین، «عوامل مزدور بعث عراق با مسموم کردن یک چشمه آب آشامیدنی در روستاهای "مله دزکه" و "تپه کبود" موجب مسموم شدن ۲۰ نفر از اهالی که اکثر آنها کودک بودند، شدند.»^(۲) در ادامه گزارش مزبور آمده است که این عده حدود ساعت ۱۱ صبح امروز، به بیمارستان قصرشیرین منتقل شدند و تحت مداوا قرار گرفتند.^(۳)

از سوی دیگر، در ادامه مقابله با عوامل داخلی وابسته به عراق، امروز در جاده سومار - نفت شهر، ۲ سرنشین یک اتومبیل جیب شهباز که جاسوس عراقی بودند، بازداشت شدند.^(۴)

به حکم دادگاه انقلاب اسلامی سرپل ذهاب، نیز ۲ تن از جاسوسان بعث عراق به نام های علیرضا خیرخواه و یدالله پیکان اعدام شدند. این دو تن به همراه ۶ نفر دیگر در ۱۲ مرداد ۱۳۵۹ دستگیر شده بودند که پس از محاکمه، مفسد فی الارض شناخته و در ساعت ۱:۳۰ امشب اعدام شدند.^(۵) در احکام صادره از سوی دادگاه انقلاب اسلامی قصرشیرین - سرپل ذهاب درباره این دو تن آمده است: «علیرضا خیرخواه فرزند بابا، گروهبان فراری ارتش، اهل خسروی به جرم جاسوسی و دادن اطلاعات به کشور عراق و عوامل بختیار و پالیزبان، مفسد فی الارض شناخته و محکوم به اعدام شد. یدالله پیکانی فرزند علی، شغل کشاورز از اهالی خسروی به جرم جاسوسی علیه کشور جمهوری اسلامی ایران به نفع رژیم بعث عراق، قاچاق کشتی و همکاری با ساواک، مفسد فی الارض [شناخته] و به اعدام محکوم شد.»^(۶)

۱

در ساعت ۱۲:۳۰ امروز، حدود صد نفر از جوانان در میدان قاضی محمدشهر مهاباد، ضمن حمله به دفتر حزب توده، وسایل موجود در آن را به خیابان ریخته و به آتش کشیدند و شعارهایی در حمایت از قاسملو و علیه حزب توده از قبیل "رهبری قاسملو مورد تأیید ماست" و "مرگ بر حزب توده" سر دادند. این تجمع بدون هیچ گونه درگیری در ساعت ۱۳:۳۰ خاتمه یافت.^(۷) در این خصوص، نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده چنین نوشت:

«در پی افشاگری نامه مردم در مورد وابستگی قاسملو به جنایتکاران بعثی عراق، اوباشان گروه قاسملو که از خشم دیوانه شده بودند، در تاریخ ۱۷ مردادماه ساعت ۱۱:۳۰ صبح، به دفتر حزب

ص: ۳۶۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار اطلاعات از کرمانشاه.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۳- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین.

۶- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار کیهان از قصر شیرین؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۷- سند شماره ۵۶۴۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، برابر اعلام نیروی زمینی مستند به گزارش لشکر ۶۴، ۱۷/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۳۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱، برابر اعلام نیروی زمینی مستند به گزارش لشکر ۶۴.

توده ایران در مهاباد حمله کردند و پس از مضروب ساختن عده ای از اعضای حزب توده ایران، وارد دفتر شدند، کتاب ها و اعلامیه های موجود را به آتش کشیدند، میزها و صندلی ها و دیگر وسایل را غارت کردند و به خانه های خود بردند. در جریان هجوم اوباشان، ۳ تن از رفقای ما به نام های "قاسم خوئی"، "مصطفی ثانی" و "قاسم ربانی" به شدت مجروح شدند که خوشبختانه حالشان رو به بهبودی است. بعد از ظهر همان روز، ۸ نفر از رفقای ما به خاطر فروش نامه مردم، توسط همان افراد دستگیر و به، به اصطلاح شورای نظامی گروه قاسملو برده شدند. در آنجا، آنها را مورد تهدید قرار دادند و از آنها خواستند که از فروش نامه مردم خودداری کنند. از جمله کسانی که رفقای ما را مورد توهین و دشنام قرار دادند، "کریم حسامی" مسئول حزب دمکرات قاسملو در مهاباد بود. «نامه مردم سپس افزوده است: «وحشت گروه قاسملو از حزب توده ایران و افشاگری های مهلک (مهلک برای آنها) نامه مردم طبیعی است. هریک از این افشاگری ها چون تیغی برنده، نقاب عوام فریبانه ای را که در "دفاع از حقوق خلق کرد" بر چهره کشیده اند، می دزد و ماهیت زشت و خائنانه آنان را بر خلق کرد می نمایاند...» (۱)

۱

در پی ملاقات پیش از ظهر دیروز علی اکبر هاشمی رفسنجانی (رئیس مجلس شورای اسلامی)، شیخ محمد یزدی، فضل الله محلاتی و محمدعلی رجایی با بنی صدر در منزل وی که دو ساعت و نیم به طول انجامید (۲) - و نیز ملاقات امروز شیخ محمد یزدی و فضل الله محلاتی (۲ تن از اعضای هیئت بررسی صلاحیت نخست وزیر) و محمدعلی رجایی (نماینده تهران) با امام خمینی و همچنین با توجه به مصاحبه تلویزیونی امشب رئیس مجلس شورای اسلامی، (۳) احتمال نخست وزیری محمدعلی رجایی و معرفی قریب الوقوع وی از سوی رئیس جمهور افزایش یافت.

گزارش روزنامه کیهان در این زمینه حاکی است: با توجه به اینکه مجلس در مورد میرسلیم، اگرچه در جلسات خصوصی، به توافق نرسید و از سوی دیگر بنی صدر ضمن اینکه با شدت در مقابل کاندیدای اول حزب جمهوری اسلامی، جلال الدین فارسی ایستادگی کرد، پیشنهاد نخست وزیری میرسلیم را هم بازپس گرفت، شانس رجایی افزایش یافت و سرانجام با توجه به ملاقات نمایندگان هیئت بررسی صلاحیت نخست وزیر با ریاست جمهوری و سپس ملاقات امشب آنها با امام، آن هم در حالی که رجایی آنها را همراهی می کرد، نخست وزیری وی قطعی به نظر می رسد. ضمن اینکه حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی در مصاحبه تلویزیونی امشب خود اعلام کرد که از ۱۵۰ نفری که در مجلس حضور داشتند، نزدیک به ۱۰۷ نفر به نخست وزیری رجایی تمایل داشتند. (۴)

ص: ۳۶۱

۱- نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، شماره ۳۰۵، صص ۸ و ۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱۴، به نقل از خبرگزاری پارس.

۳- همان؛ و - روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

امروز، پس از گذشت یک سال از نام گذاری آخرین جمعه ماه رمضان به نام "روز جهانی قدس"، راه پیمایی هایی در شهرهای مختلف ایران برگزار شد. این مراسم در تهران و شهرستان ها به صورت اجتماعات وسیعی بود که در بعضی شهرستان ها، با تنش ها و بعضاً تلفاتی همراه بود. در خارج از ایران نیز تجمعات و اعتراض هایی به همین مناسبت در برخی مناطق برپا شد.

در تهران، به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی:

«در آخرین روز جمعه ماه مبارک رمضان طبق اعلام قبلی، اقشار مختلف مردم قهرمان تهران درحالی که روزه دار بودند از مسیرهای هشت گانه به سوی دانشگاه تهران راه پیمایی کردند. تعداد جمعیت برادران و خواهران شرکت کننده به حدی زیاد بود که از اولین ساعات شروع تظاهرات، سطح خیابان انقلاب از میدان امام حسین تا دانشگاه تهران، پوشیده از جمعیت بود و از ساعت ۱۰:۳۰ دقیقه، راه پیمایی به کندی صورت می گرفت. تراکم جمعیت در جهت خیابان های کارگر و آزادی نیز در همین حد بود. ... تظاهرکنندگان پوسترهایی بسیاری از نقشه فلسطین اشغالی و تصویر مسجدالاقصی و همچنین تصاویر امام خمینی، رهبر انقلاب، را حمل می کردند. ... علاوه بر شرکت اقشار مختلف مردم تهران، برادران و خواهران ارتشی نیز پیرو اطلاعیه قبلی ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران در دسته های منظم و طویل در تظاهرات شرکت داشتند. ... شعارها... به شرح زیر بود:

"ما مسلمین ایران فرمانبر امامیم - بهر رهایی قدس آماده قیامیم"؛ "مسلمان، مسلمان حکم امام باشد - بهر رهایی قدس، وقت قیام باشد"؛ "فلسطین پیروز است - اسرائیل نابود است"؛ "مرگ بر امریکا"؛ "مرگ بر اسرائیل"؛ "مرگ بر شوروی"؛ "مسلمان به پا خیز قدس در انتظار است - مسلمان به پا خیز موقع کارزار است"؛ "برخیزید برخیزید، امت ها امت ها - تمام است، تمام است عمر ابرقدرت ها"؛ "جهاد کن مسلمان - بیت المقدس را آزاد کن مسلمان"؛ "در فلسطین پرچم اسلام و قرآن می زنیم - مشت محکم بر دهان یاوه گویان می زنیم"؛ "مرگ بر پلیس فاشیست امریکا"؛ "مرگ بر پلیس فاشیست انگلیس"؛ همچنین شعار "مرگ بر پلیس فاشیست امریکا" در مقابل لانه جاسوسی با شور بیشتری داده شد. ...»

در ادامه این گزارش آمده است: در مراسم روز قدس در دانشگاه تهران، اعضای جنبش های آزادی بخش جهان و مقامات دولتی و سفرای کشورهای اسلامی دارند نیز حضور داشتند. در شروع مراسم، شهردار الخلیل که به مناسبت همین روز به تهران آمده است، سخنرانی کرد و در پایان آن، قطعنامه ای ۱۳ ماده ای قرائت شد که در آن از جمله آمده است:

- «ما ضمن محکوم کردن توطئه های خطرناکی که در چهره شوم ملیت گرایی و نژادپرستی از ناحیه دشمن اسلام در جهت شکستن صف متحدین مسلمین جهان صورت می گیرد، خواستار وحدت هرچه بیشتر مسلمانان جهان در چارچوب قوانین اسلامی می باشیم.»

- «ما به حکم تعهد اسلامی خود و باتوجه به رهنمودهای امام امت خمینی بزرگ در جهت صدور انقلاب اسلامی به جهان تا آخرین قدم خواهیم کوشید و حمایت بی دریغ خود را از تمامی نهضت های جهان مستضعفین اعلام می نمایم.»

- «فلسطين و بيت المقدس را متعلق به همه مسلمین جهان دانسته و به حکم " و اعتصموا بحبل الله جميعاً ولا تفرقوا " خواستار اتحاد مسلمین جهان در جهت آزادسازی فلسطین می باشیم.»

- «ما انتقال پایتخت اسرائیل به بیت المقدس را گامی دیگر در راه دستیابی به هدف پلید صهیونیسم، گسترش دادن تصرف غاصبانۀ اراضی مسلمانان دانسته و از تمامی مسلمانان و آزادگان جهان می خواهیم که در جلوگیری آن هدف شوم، از این گام جنایتکارانه با همه قوا تلاش کنند و از هیچ کوششی فروگذار نمایند.»

- «ما براساس پیشنهاد فقیه عالی قدر حضرت آیت الله منتظری از همه مسلمانان جهان خواستاریم که برای یک راه پیمایی بزرگ و باشکوه به طرف بیت المقدس جهت آزادسازی قدس، خود را آماده کنند تا صف واحد امت جهان اسلام مانند بنیان مرصوص، هستی اسرائیل اشغالگر را درهم شکنند.»

- «ما تجاوزات جنایت بار امپریالیسم شرق را در افغانستان و رفتار مزورانه اش را در فلسطین به شدت محکوم نموده و با مبارزات برحق این ملت ها اعلام همبستگی نموده و خواستار حمایت بی دریغ جمهوری اسلامی از این مبارزات می باشیم.»^(۱)

در شهرستان ها نیز مراسم روز قدس با برپایی راه پیمایی هایی برگزار شد که در برخی شهرها در حاشیه این مراسم درگیری هایی خودجوش از سوی مردم شرکت کننده در راه پیمایی با گروه های معارض با نظام رخ داد. از جمله به گزارش مطبوعات:

در رشت، باتوجه به اینکه از قبل اعلام شده بود گروه ها و احزاب باید بدون ذکر نام در راه پیمایی روز قدس شرکت کنند و اطلاعیه ای نیز در همین خصوص صادر شده بود، از طرف سازمان مجاهدین خلق (منافقین) اعلامیه هایی در سطح شهر پخش شد که با مخالفت مردم مواجه گردید و در چند نقطه درگیری هایی بین مردم و هواداران این سازمان رخ داد.^(۲)

در خوی، راه پیمایان روز قدس بعدازظهر به دفاتر و کتاب فروشی های گروه های سیاسی از جمله دفتر حزب توده، مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق حمله و پس از تخریب این اماکن، از فعالیت گروه های مزبور جلوگیری کردند.^(۳)

در گزنک آمل، نقش خصومت آمیز و جنایتکارانه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به طرزی آشکار رخ می نماید. «گزارش ناحیه ژاندارمری مازندران حاکی است در ساعت ۱۲ امروز، هنگام انجام تظاهرات روز قدس در بخش گزنک آمل بین افراد حزب اللهی و مجاهدین [خلق] درگیری رخ داد که در نتیجه آن یک نفر که تا این ساعت [ساعت ۲۱:۲۷ دقیقه] هویتش معلوم نگردیده فوت نموده است.»^(۴)

ص: ۳۶۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از خبرگزاری پارس از رشت.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار اطلاعات از خوی.

۴- سند شماره ۵۶۴۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۷/۵/۱۳۵۹.

گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از این واقعه چنین است: «در درگیری که هواداران مجاهدین خلق [منافقین] با راه پیمایان آملی به وجود آوردند دو نفر شهید شدند.

ظهر دیروز هنگامی که مردم مسلمان و متعهد چند روستای آمل برای بزرگداشت روز جهانی قدس به راه پیمایی پراخته بودند ناگهان در مقابل پل گزنک این شهر مورد هجوم افراد و هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] قرار گرفتند.

هواداران این سازمان که با سنگ و پاره آجر به صفوف راه پیمایان حمله کرده بودند با مقابله شدید مردم مسلمان روبه رو شدند که در نتیجه ۳ تن زخمی شدند.

بر پایه گزارش خبرنگار ما در جریان این درگیری شخصی ۶۵ ساله به نام زاهدی که در اثر اصابت سنگ و پاره آجر به شدت مجروح شده بود ناگهان از پشت و از طرف نامعلومی مورد اصابت گلوله قرار گرفت و شهید شد. در همین اثنا یکی از راه پیمایان دیگر که یک جوان ۱۸ ساله و عضو انجمن اسلامی مسجد امام حسین آمل بود و حمید معلمی نام داشت هنگامی که قصد دستگیری چند تن از مهاجمین به مردم را داشت از کوه پرت شد و بر اثر اصابت سنگ های فراوان وی نیز به شهادت رسید.

در پی این درگیری مردم مسلمان آمل بلافاصله به کمک راه پیمایان مسلمان شتافته و با دخالت مردم ۲۰ نفر دستگیر شدند، ولی تاکنون مشخص نشده است که چه کسی با شلیک گلوله موجب شهادت برادر زاهدی شد. (۱)

برگزاری راه پیمایی و تظاهرات گسترده در ایران و برخی کشورها از جمله خود آمریکا، در رسانه های جمعی غرب به ویژه رادیو صدای آمریکا بازتاب داشت. در حالی که طبق معمول پوشش خبری راه پیمایی در تهران کم رنگ بود، رادیو صدای آمریکا با تفصیل بیشتری به گزارش تظاهرات دانشجویان مسلمان به مناسبت روز قدس در واشنگتن پرداخت و اعلام کرد:

«در تهران در مراسم قدس، گروه زیادی از ایرانیان دست به تظاهرات زدند و تصمیم اسرائیل مبنی بر تعیین بیت المقدس به عنوان پایتخت دائمی آن کشور را محکوم کردند. هم زمان با تظاهرات تهران، ... عده ای از ایرانیان مقیم واشنگتن برای دومین روز دست به تظاهرات زدند. آنان پلیس واشنگتن را متهم می سازند که در تظاهرات دو هفته پیش نسبت به آنان اعمال خشونت کرده است. در تظاهرات دیروز، پلیس با کوشش فراوان مانع از برخورد امریکاییان خشمگین و ایرانیان تظاهرکننده شد.» (۲)

این رادیو در بخش خبری دیگر خود گفت: «برای دومین روز متوالی تظاهرکنندگان طرف دار [آیت الله] خمینی دست به یک راه پیمایی در واشنگتن زدند و این در حالی بود که پلیس واشنگتن آنان را زیر پوشش شدید از محافظت قرار داده بود. تظاهرکنندگان طرف دار [آیت الله] خمینی که تعدادشان به ۶۰۰ نفر بالغ می گردید، با واکنش گروه کثیری از

ص: ۳۶۴

-
- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از آمل.
 - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۳، تاریخ ۱۸/۵/۱۳۵۹، صص ۱۸ و ۱۹، رادیو صدای آمریکا (فارسی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۱۷/۵/۱۳۵۹.

امریکایی‌های خشمگین روبه‌رو شدند. نیمی از طرف داران [آیت‌الله] خمینی را در این تظاهرات، اعراب فلسطین تشکیل می‌دادند و بر روی پلاکاردهایی که حمل می‌کردند نوشته شده بود مرگ بر صهیونیزم و آزادی برای فلسطینیان. فلسطینی‌ها هم در شعارهای خود همچنین پرزیدنت انورسادات را به خاطر عقد پیمان صلح با اسرائیل محکوم کردند. ... این تظاهرات نسبت به تظاهرات روز پنجشنبه که در آن امریکایی‌های خشمگین به طرف طرف داران [آیت‌الله] خمینی بطری، تخم مرغ و گوجه‌فرنگی پرتاب کردند، نسبتاً به آرامی صورت گرفت و تنها در چند مورد حوادث جزئی گزارش شده است. ...» (۱)

در ایتالیا، به گزارش رادیو صدای امریکا، «بین ۲۵ تا ۵۰ ایرانی که به مدت دو ساعت در میدان سن پیترو رم، تظاهرات می‌کردند، بازداشت شدند. پلیس رم ناچار شد برای متفرق ساختن تظاهرکنندگان که از همکاری با پلیس خودداری می‌کردند آنان را بازداشت کند. ... همچنین ایرانیان تظاهرکننده در رم شعارهایی حمل می‌کردند که در آن امپریالیسم، فاشیسم و صهیونیزم محکوم شده و از اسرائیل خواسته شده بود که بیت المقدس را ترک گویند. افراد مزبور از شوروی خواسته‌اند که خاک افغانستان را ترک کند.» (۲)

در بیروت نیز تعدادی از ایرانیان امروز در مقابل سفارت امریکا در این شهر دست به تظاهرات زدند. (۳)

۱

مصاحبه مطبوعاتی محمد مکرری سفیر ایران در مسکو، که چشم اندازی از افزایش تیرگی در مناسبات ایران و شوروی را ترسیم کرده بود، بهانه ای شد تا رسانه‌های غربی امیدوارانه تیرگی روابط ایران و شوروی را مورد بررسی قرار دهند. خبرگزاری فرانسه از مسکو گزارش داد:

«محمد مکرری در یک مصاحبه مطبوعاتی هشدار داد که ایران در صورت ادامه کمک‌های نظامی اتحاد شوروی به عراق، سفیر خود را از شوروی فراخواهد خواند و در این صورت نمایندگی ایران به سطح کاردار تنزل خواهد یافت. وی گفت: شک دارم که چنانچه این موضوع سریعاً حل نشود، در شوروی مدت زمان بیشتری به عنوان سفیر باقی بمانم. مکرری اتحاد شوروی را متهم کرد که عراق را با تسلیحاتی که در حقیقت بر علیه ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد مجهز می‌سازد و شوروی‌ها بدون شک مطلع هستند که در توطئه اخیر علیه ایران، عراقی‌ها نیز دست داشته‌اند.» این خبرگزاری افزود: «به دنبال این هشدار محمد مکرری، روابط ایران و شوروی به سرعت رو به تیرگی گذاشت. محمد مکرری که به خاطر حمایتش از روابط نزدیک تر بین دو کشور بسیار مشهور می‌باشد؛ در ۲۲ فروردین ماه خواستار تعلیق کمک‌های شوروی به عراق شد، ولی این اقدامش بی نتیجه بود. ظرف پنج سال گذشته، شوروی بیش از ۵/۱ میلیارد دلار تسلیحات به عراق داده است. دکتر مکرری همچنین به دیگر عوامل اختلاف

ص: ۳۶۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۴، تاریخ ۱۳۵۹/۵/۱۹، صص ۳۱ و ۳۲، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۳۵۹/۵/۱۸.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۳، تاریخ ۱۳۵۹/۵/۱۸، صص ۱۸ و ۱۹، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۱۳۵۹/۵/۱۷.

۳- همان.

بین دو کشور من جمله عدم پاسخ گویی شوروی به درخواست ایران برای گشودن یک کنسولگری در شهر دوشنبه واقع در جمهوری فارسی زبان آسیای مرکزی؛ تاجیکستان، اشاره کرد. دکتر مگری در این کنفرانس مطبوعاتی افزود که ایران در صورت دریافت جواب منفی در این مورد، کنسولگری خود را در شهر لنینگراد خواهد بست. «خبرگزاری فرانسه در پایان گزارش خود افزود: «ناظران آگاه سیاسی معتقدند که رهبران شوروی از وجود یک دفتر ایرانی در یک منطقه مسلمان نشین فارسی زبان به شدت در هراس می باشند. شوروی اخیراً اجازه عبور و مرور آزاد محصولات باری را به مقصد ایران از خاک خود لغو کرده است.» (۱)

روزنامه واشنگتن پست نیز ضمن درج بخش هایی از مصاحبه سفیر ایران در مسکو، درباره درخواست ایران از شوروی مبنی بر قطع صدور سلاح به عراق، نوشت: «درخواست ایران، شوروی را در یک موقعیت نامناسب قرار می دهد چراکه آنها در چارچوب یک پیمان دوستی که در سال ۱۹۷۲ منعقد گردید، متعهد به تأمین تسلیحات برای نیروهای مسلح عراق می باشند. این مطلب مشخص کرد که شوروی هواپیماهای میگ ۲۳ و موشک های زمین به هوا و زمین به زمین در اختیار عراق قرار داده است. عراق متحد اصلی شوروی در جهان عرب محسوب می شود، اما اخیراً نشانه هایی دال بر کاهش وابستگی را نشان می دهد.»

این روزنامه افزود: «مگری به وجود ده ها بالگرد و هواپیما اشاره کرد که توسط نیروهای عراقی در آنچه که او "بمباران روزانه مرزهایمان" نامید، مورد استفاده واقع می شوند. او به جزئیات بیشتری نپرداخت، اما گفت که از این تسلیحات جهت پشتیبانی از نیروهای ضدانقلابی درون ایران استفاده می شود.» واشنگتن پست سپس ضمن اشاره به برخی دیگر از اختلافات ایران و شوروی افزود:

«در ماه ژوئن، ایرانی ها یک دیپلمات شوروی را به خاطر اتهامات جاسوسی اخراج کردند و از شوروی خواستند تعداد کارمندان سفارتش را در تهران کاهش دهد. ایران همچنین به خاطر عدم پذیرش تقاضای خود مبنی بر افزایش امکانات ترانزیت رودخانه ای درون شوروی ناراحت است. ایران خواهان ایمنی استفاده از شبکه کانالی شوروی است که ارتباط میان دریای خزر و دریای سیاه را برقرار می کند تا بتواند مانع از محاصره اقتصادی امریکا شود.» (۲)

۱

بخشی از گزارش ها و اخبار رسانه های جمعی غرب به فعالیت های تازه مخالفان نظام جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور اختصاص یافته است. گزارش خبرگزاری فرانسه از پاریس در این زمینه حاکی است: «شاپور بختیار، نخست وزیر پیشین ایران، امروز ایجاد یک "جنبش مقاومت ملی ایرانی" را در یک بیانیه مطبوعاتی که توسط دفتر او در پاریس انتشار یافت اعلام نمود. بختیار که در پاریس در تبعید به سر می برد از کلیه وطن پرستان ایرانی خواست به این جنبش که هدفش نجات

ص: ۳۶۶

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری فرانسه از مسکو.

۲- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، صص ۲۳۶ و ۲۳۷، مقاله واشنگتن پست، به قلم بخش خارجی نشریه، ترجمه مهدی رنجبران.

کشور از چنگ رهبران بی سواد به اصطلاح مذهبی و اجنبی برای ایران است، ملحق شوند. بختیار ضمن ادعای اینکه بنیادهای اقتصادی ایران فروریخته، قانون و نظم بی اعتبار شده و زنان به وضع بردگی افتاده اند، رژیم فعلی ایران را به ساقط نمودن فرهنگ و تمدن ایران متهم ساخت. بختیار افزود: چنان که کسی با این جنبش مقاومت ملی همکاری نکند در ردیف جنایتکاران تاریخ خواهد بود.»

خبرگزاری فرانسه در ادامه گزارش خود آورده است: «ایجاد یک جنبش دیگر به نام "جنبش ملی برای نجات ایران" در بیستم ماه جون توسط حسن نزیه، مدیرعامل سابق شرکت ملی نفت ایران و مخالف رژیم فعلی ایران که اینک در فرانسه به حالت تبعید به سر می برد، اعلام شد. آقای نزیه امروز به خبرگزاری فرانسه گفت امیدوار است که هر دو جنبش با هم، همکاری کنند. وی افزود: ما راجع به بسیاری از مسائل مربوط به ایران در نقطه نظرهای مشترک سهیم هستیم.»^(۱)

راديو لندن نیز خبر از تشکیل گروهی مخالف جمهوری اسلامی موسوم به "جبهه دکتر مصدق" می دهد: «در لندن دکتر خسرو شاکری یک سیاستمدار ایرانی از دمکرات های میانه رو و متمایل به چپ در ایران خواسته است که برای برانداختن حکومت اسلامی اتحاد کنند. دکتر شاکری که اکنون در پاریس اقامت دارد در یک کنفرانس مطبوعاتی اظهار داشت که کمیته ای در خارج از ایران تشکیل شده که خود را جبهه دکتر مصدق می خواند. وی حکومت اسلامی ایران را حکومتی بی رحم خواند و گفت که هدف کمیته مزبور برانداختن این حکومت و تشکیل یک جمهوری دمکراتیک متشکل از تمام گروه هاست.»^(۲)

در همین حال، بنا به گزارش راديو لندن، «بیش از پنجاه نفر از نمایندگان پارلمانی حزب کارگر بریتانیا طی نامه ای به رهبران ایران نسبت به رفتار این کشور با نویسندگان، وکلا، دانشجویان، آموزگاران، دست اندرکاران اتحادیه های کارگری و نمایندگان مجلس اعتراض کرده اند. این نامه خطاب به آیت الله خمینی، آیت الله بهشتی و رئیس جمهوری بنی صدر نوشته شده و در آن آمده است که گروه های یادشده در ایران اغلب مورد اعمال خشونت آمیز قرار می گیرند و به طور غیرعادلانه بازداشت و زندانی می شوند. در این نامه خاصه به ابوالفضل قاسمی، دبیرکل حزب ایران، اشاره شده که به اتهام همکاری با ساواک، واجد صلاحیت برای شرکت در مجلس شناخته نشده است.»^(۳)

ص: ۳۶۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۳، تاریخ ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۸ اوت ۱۹۸۰ (۱۷/۵/۱۳۵۹)؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۴، تاریخ ۱۹/۵/۱۳۵۹، صص ۳۲ و ۳۳، راديو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۸/۵/۱۳۵۹، قریب به همین مضمون را ذکر کرده است.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۱۴۳، تاریخ ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۸، راديو لندن (فارسی)، ساعت ۱۹:۴۵، ۱۷/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، صص ۸ و ۹، راديو لندن (فارسی)، ساعت ۱۹:۴۵، ۱۷/۵/۱۳۵۹.

امروز مجدداً نیروهای عراقی مناطق باویسی تا نفت شهر و اطراف قصر شیرین را زیر آتش سنگین توپخانه گرفتند.

بنا به گزارش ها، در ساعت ۱۰:۳۰، ارتش بعث عراق پاسگاه های نفت شهر، سه تپان، چقاشیرگه، سلمان کشته و سانوپا را زیر آتش سلاح های سنگین خود قرار داد که با مقابله شدید مأموران این پاسگاه ها روبه رو شد. فرمانده گروهان سومار نیز با تعدادی از نیروها و سلاح های سنگین به کمک پاسگاه های درگیر شتافتند. (۱)

گزارش بعدی گروهان سومار حاکی است که درگیری در نفت شهر در ساعت ۱۱:۳۰ خاتمه یافت و بر اثر اصابت ترکش گلوله توپ، یک دستگاه وسیله نقلیه شرکت نفت آتش گرفت و یکی از کارگران این شرکت مجروح شد.

درگیری در پاسگاه چقاشیرگه نیز در ساعت ۱۱:۳۰، خاتمه یافت که بر اثر اصابت گلوله دشمن به ساختمان پاسگاه جدید چقاشیرگه خساراتی وارد آمد. نیروهای خودی نیز مواضع دشمن را منهدم و چند منبع نفتی عراق را به آتش کشیدند. (۲)

امروز همچنین نیروهای عراقی یک بار دیگر شهر قصر شیرین و پاسگاه های دربندجوق و یکه شان را زیر آتش توپخانه گرفتند که با مقابله نیروهای ارتش و سپاه پاسداران مواجه شدند. در این تبادل آتش که تا ساعت ۱۱ صبح، ادامه داشت، به کابل برق قصر شیرین خساراتی وارد آمد. (۳)

از سوی دیگر، در ادامه تحرکات مرزی عراق، گزارش پاسگاه کانی شیخ، تابع گروهان سومار، حاکی است: «در ساعت ۲۲:۳۰ مورخه ۱۸/۵/۵۹، تعداد ۱۰ الی ۱۳ تانک و خودرو ارتش عراق به طور ستون و به فاصله ۲۰۰ الی ۳۰۰ متری به سمت جنوب سنگرهای شماره ۲ و ۳ حرکت نموده اند و احتمال حمله به پاسگاه [کانی شیخ] وجود دارد.» (۴) همچنین «به گزارش پاسگاه انجیره و شوروشیرین در ساعت ۱۲ امروز، تعداد چند دستگاه خودرو از نوع تریلر حامل توپ وارد پاسگاه علی الشهداء عراق شده و مستقر گردیده اند.» (۵)

ص: ۳۶۹

- ۱- سند شماره ۲۸۳۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۸/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۸/۵/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۲۸۳۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۸/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۳۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ت - ف - ژاجا - ۳ (مرکز عملیات فرماندهی)، ۱۸/۵/۱۳۵۹.
- ۳- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصر شیرین.
- ۴- سند شماره ۲۸۳۲۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۹/۵/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اخبار برون مرزی استانداری خوزستان، شماره سریال ۲، ص ۴، ۲۶/۶/۱۳۵۹، به نقل از لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۲)، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

در جنوب نیز تحرکات عراق مدنظر است. از جمله اخبار برون مرزی استانداری خوزستان نشان می دهد «امروز یک شرکت ژاپنی مبادرت به ایجاد یک پل جدید بر روی رودخانه الدویب که مناطق محلیه و الزیادیه را به هم متصل می کند، نمود. به همین منظور، بولدوزرها برای گشودن خیابانی که از شاهراه بصره - فاو به شط العرب منتهی می گردد، اقدام به کندن نخل ها کرده اند. خیابان یادشده آسفالته می باشد.»^(۱)

در همین حال، از سومار خبر می رسد که حکومت بعث عراق در ۲۴ ساعت گذشته، ۷ نفر دیگر از عراقی های ایرانی الاصل مقیم این کشور را از طریق مرز سومار از آن کشور اخراج کرده است. با ورود این عده، تعداد اخراج شدگان از عراق تاکنون به ۳۸۰۲۲ تن رسیده است.^(۲) از طرف دیگر، منابع اطلاعاتی ارتش عراق ادعا کرده اند که «در میوان تعداد ۱۰۰ نفر مسلح به سرپرستی بگ حاج صفر، قصد حمله به واحدهای تیپ ۱۱۶ گارد مرزی را دارند.» این منابع گفته اند: «افراد مسلح مزبور مسلح به برنو، کلاشینکف و خمپاره انداز ۸۱ و ۱۲۰ [میلی متری] می باشند.» مقامات فوق با تأکید و هشدار به واحدهای تیپ مذکور خواستار پاسخ گویی به هر گونه عملیات از طرف ایران شده اند.^(۳)

۱

گزارش های متعدد از نقده حاکی است که این شهر در طول شب گذشته تا روشنایی صبحگاهی امروز وضعیت کاملاً ناآرامی داشته است. در این حال اشنویه نیز روز ناآرامی را پشت سر گذاشت و در ارومیه هم دو مورد بمب گذاری ناموفق انجام شد.

حدود ساعت ۲ بامداد امروز، سپاه نقده گزارش داد: «از ساعت ۲۱:۳۰، با سلاح سنگین از قبیل خمپاره ۱۲۰ و ۸۱ و سلاح های کوچکی که از داخل شهر از محله کردنشین شلیک می شد سطح شهر تماماً زیر آتش دمکرات ها و ضدانقلاب بود. سپاه پاسداران بلافاصله اقدام به مقابله نموده و تا حال موفق شده مهاجمین را وادار به عقب نشینی نماید، از اهالی ترک شهر حدود ۳۰ نفر زخمی و ۲ نفر کشته و از سپاه پاسداران ۴ نفر مجروح به نام های ابراهیم حمزه زاده، علی نامدار، قلی محمدیان، محرم پویا به جای می ماند، درگیری ادامه دارد.»

گزارش تلفنی دیگر سپاه نقده حاکی است: «[مهاجمان] به شهر حمله کرده و با خمپاره شهر را می کوبند و چند خمپاره به خانه های شهر برخورد کرده و تا ساعت ۰۰:۳۰ حدود ۱۰ تا ۱۲ نفر زخمی و ۲ نفر کشته و فعلاً تیراندازی ادامه دارد و برادران پاسدار با همکاری ژاندارمری شدیداً دفاع می کنند، ۳ نفر از زخمی ها پاسدار که حال یکی وخیم می باشد، به ارتش و ژاندارمری و استانداری اطلاع داده شده است.»^(۴)

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی آخرین تلفات نیروهای خودی را در ساعت ۱۹:۳۰، ۴ کشته و ۳۱ مجروح اعلام کرد،^(۵) اما مهندس طاهری، استاندار آذربایجان غربی، در مورد درگیری

ص: ۳۷۰

۱- همان، به نقل از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲)، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

۳- سند شماره ۱۱۴۸۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سندج)، ج ۲، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرماندهی سپاه پاسداران، ۱۷/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۰۹۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۶۴، بولتن خبری مرکز فرماندهی -

عملیات سپاه، ص ۲.

۵- سند شماره ۵۶۴۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۶۲، سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، مستند به خبر

لشکر ۶۴ ارومیه، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

نقده و تلفات آن گفت: ۴۷ نفر بر اثر شیبخون هفت ساعتۀ گروه های مهاجم ضدانقلاب به نقده زخمی و ۴ تن شهید شدند. وی افزود: ساعت ۲۲ جمعه شب، مهاجمان ضدانقلاب با توپ، خمپاره، آر.پی.جی. ۷ و دیگر سلاح های سنگین و سبک به شهر نقده حمله کردند. این درگیری تا ساعت ۵ بامداد روز بعد، ادامه داشت. گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران ارومیه نیز حاکی است در این درگیری ۲ تن از مهاجمان مسلح غیرقانونی کشته و تعداد زیادی زخمی شدند. (۱) همچنین مسجد صاحب الزمان نقده آسیب دید. (۲) در این درگیری افراد ضدانقلاب از منازل مسکونی شهر استفاده کرده و آنها را سنگر خود قرار داده بودند. (۳) گفته می شود که ضدانقلابیون مسلحی که به شهر نقده حمله کرده بودند از روستاهای "کلدان" و "فارنه" آمده بودند. (۴)

اما گزارش سرگرد نجفی، سرپرست گروهان پاک سازی نقده، حاکی است: «ضدانقلابیون از آبادی "گلبنان" با اسلحه های سنگین به طرف شهر نقده تیراندازی کرده اند که در نتیجه تعدادی زخمی و خساراتی به بار آمده است.» افسر مزبور برای خاموش کردن آتش ضدانقلابیون آبادی گلبنان، توسط توپخانه زمینی یا از طریق هوا، از لشکر ۶۴ تقاضای پشتیبانی کرده است. (۵)

همچنین، مهجور فرماندار ارومیه، اظهار کرد: «به دنبال درگیری در شهرستان نقده، یک دستگاه آمبولانس ژاندارمری حامل یک افسر وظیفه پزشکی که از اشنویه عازم نقده جهت کمک به مجروحین بود، بر اثر انفجار مین منهدم شد که در نتیجه پای افسر پزشک بر اثر انفجار مین قطع شد و دو نظامی دیگر نیز به شدت مجروح شدند.» (۶)

گزارش های تکمیلی حاکی از آن است که در همین شب، ۲ تانک لشکر ۶۴ ارومیه که برای کمک از اشنویه عازم نقده بودند در اطراف اشنویه، مورد حمله مهاجمان واقع شدند که یکی از تانک ها منهدم گردید و ۳ تن از خدمۀ آن کشته شدند و تانک دیگر با ۳ تن از خدمه اش به گروگان گرفته شد. (۷)

از سوی دیگر، هم زمان با درگیری در نقده، دو پایگاه ژاندارمری در روستاهای شیطان آباد از توابع ارومیه و دو آب از توابع شهرستان نقده، هدف حمله گروه های مهاجم قرار گرفت. استاندار آذربایجان غربی در این باره گفت: «ساعت ۲۳:۴۰ جمعه شب، به پایگاه شیطان آباد از سوی گروه های مهاجم حمله شد که بلافاصله پرسنل پایگاه پاسخ دادند و مهاجمین پس از ساعتی مجبور به فرار شدند. در این درگیری هیچ گونه آسیبی به پایگاه وارد نیامد.» استاندار افزود: «در ساعت یک بامداد نیز به پاسگاه "دو آب کوه" نقده بین راه نقده - جلدیان حمله شد که این حمله نیز با مقاومت پرسنل پاسگاه روبه رو شد و مهاجمین یک ساعت بعد مجبور به فرار شدند. در این درگیری ۳ تن از افراد پاسگاه مجروح شدند.» (۸)

در پی درگیری خونین نقده، که از ساعت ۹:۳۰ دیشب شروع و تا ۵:۳۰ بامداد امروز به طول انجامید، سپاه پاسداران این شهر باتوجه به نامه شکوائیه امام جمعه کردهای نقده به فرمانده سپاه

ص: ۳۷۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار کیهان از ارومیه، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران ارومیه.

۳- سند شماره ۴۲۵۵۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۵۸، از سپاه ارومیه به سپاه نقده، ۱۷/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۵- سند شماره ۵۶۴۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۶۱، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۸/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ۵ ژاندارمری ارومیه.

- ۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۵، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱، از ارومیه، ۱۹/۵/۱۳۵۹؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار اطلاعات از ارومیه؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۷- سند شماره ۱۱۴۹۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص ۲۵۹، از قسمت خبری اطلاعات ستاد به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۱/۵/۱۳۵۹.
- ۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

مرکز - مبنی بر حمله نیروهای سپاه به محله های کردنشین شهر نرده و گلوله باران این مناطق - ضمن ارسال نامه جویبه به سپاه مرکز، گزارشی از درگیری ها را با جزئیات بیشتر و تکمیلی بیان کرده و سخنان امام جمعه کردهای نرده را خلاف واقع دانسته است. در این نامه آمده است:

«به تاریخ هجدهم ماه جاری [امروز]، مهاجمین مسلح غیرقانونی با استفاده از اسلحه های سنگین از جمله خمپاره ۱۲۰ میلی متری، از گردنه های مشرف، شهر نرده را زیر آتش گرفته و در این میان تعداد ۷ نفر از برادران ترک شهید و ۳۳ نفر مجروح شدند و تعداد ۲ نفر از برادران بارزانی کشته و ۲ نفر دیگر زخمی شدند و چندین خانه مسکونی برادران کرد و ترک و حتی مسجد جامع ترک ها آسیب فراوان دیده است و در این رابطه ادعاهای ملاصالح رحیمی [امام جمعه کردهای نرده] که گفته است پاسداران نرده منطقه کردنشین را به خمپاره بسته بود، کذب محض است؛ به دلیل اینکه افراد سپاه جهت محافظت از برادران کرد و دلگرمی آنان فوراً در منطقه کردنشین مستقر [شدند] و فقط به تیراندازی مهاجمین پاسخ می دادند و افراد ژاندارمری و کمیته نیز در اطراف بودند. حتی بعد از اتمام تیراندازی و عقب نشینی مهاجمین، یک گروه از افراد سپاه در منطقه کردنشین به گشت زنی پرداخته و سه نفر دیگر نیز به عنوان محافظت از خانواده و شخص آقای ملاصالح رحیمی در پشت بام و جلو درب [منزل ایشان] کشیک می دادند.»^(۱)

همچنین جلالی پور، فرماندار نرده، اعلام کرد: «در عملیات پاک سازی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نرده، دهات کردنشین دیزج، خلیفان و مهماندار خلع سلاح شدند. ده خلیفان یکی از پایگاه های مهم ضدانقلاب در شانزده ماه اخیر در منطقه بود که پس از خلع سلاح مهاجمین، نیروهای سپاه پاسداران در این ده مستقر شدند تا امنیت اهالی کردنشین را تأمین نمایند.» وی افزود: «در این عملیات یکی از اعضای سپاه پاسداران زخمی شد.» این گزارش حاکی است که ملاصالح رحیمی یکی از روحانیون منطقه کردنشین نرده کلیه سلاح و مهمات خود را به ستاد عملیات سپاه پاسداران تحویل داد.^(۲)

یک گزارش سپاه مرکز نیز در مورد رعایت نکات ایمنی به منظور خلع سلاح کامل عوامل مسلح غیرقانونی در این منطقه، از دستور کنترل شدید کلیه جاده های ورودی و خروجی به شهرهای ارومیه و نرده حکایت دارد.^(۳) در همین حال، استاندار آذربایجان غربی درباره خلع سلاح نرده اطلاعیه ای منتشر کرد که در آن آمده است:

«پیرو اطلاعیه لشکر ۶۴ ارومیه مبنی بر خلع سلاح نرده، روز شنبه خلع سلاح منطقه کردنشین توسط سپاه پاسداران با رعایت کامل اخلاق اسلامی انجام گرفت. فرماندار نرده ضمن تشکر از سپاه پاسداران به کلیه برادران کرد نرده اعلام کرد که امنیت کامل منطقه کردنشین توسط سپاه پاسداران تضمین و به کلیه نیروهای مسلح غیر از سپاه و شهربانی اعلام می کند که به منطقه کردنشین وارد نشوند، در غیر این صورت توسط سپاه جلب و به دادگاه تحویل داده خواهند شد.»^(۴)

ص: ۳۷۲

۱- سند شماره ۱۳۶۶۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نرده)، ص ۱۲۴، نامه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نرده به فرمانده سپاه مرکز، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرنگار خبرگزاری پارس از ارومیه.

۳- سند شماره ۵۶۴۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نرده)، ص ۶۳، از مرکز فرماندهی سپاه، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرنگار خبرگزاری پارس از ارومیه.

در این حال، گاه در حین عملیات نیروهای مشترک خودی اتفاقاتی رخ می دهد که نشان از ناهماهنگی نیروها دارد. گزارش سپاه ارومیه در مورد یک حادثه تقریباً مشکوک نمونه ای از این موارد است. در این گزارش آمده است:

«طبق اطلاع رسیده از نقده، هنگامی که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نقده از خلع سلاح سه روستای کردنشین اطراف نقده [روستاهای دیزج، خلیفان و مهماندار] در ساعت ۹ [صبح] برمی گشته، با آتش هلیکوپتری که از لشکر ۶۴ عازم آنجا بوده روبه رو می شوند. در این تیراندازی ۴ نفر از برادران زخمی شده اند و علت این تیراندازی فعلاً معلوم نیست.» (۱) - (۲)

همچنین، از ارومیه خبر می رسد که امروز یک بمب ساعتی قوی قبل از انفجار در نزدیکی دانشگاه ارومیه کشف و خنثی شد. به گفته استاندار آذربایجان غربی، این بمب قرار بود در ساعت ۱۱ امروز منفجر شود که به موقع با تلاش مأموران شهربانی خنثی شد. (۳)

ساعت ۱۰:۵۵ امروز یک بمب ساعتی که عوامل ناشناس آن را در زیر ماشین سرگرد تفقدی، فرمانده گردان متخصص خنثی سازی لشکر ۶۴ ارومیه، کار گذاشته بودند، کشف و خنثی گردید. (۴)

امروز نیز منطقه اشنویه همچنان ناآرام بود. از بعدازظهر امروز، درگیری در اطراف اشنویه روی داد. مهندس طاهری، استاندار آذربایجان غربی، ضمن تأیید این خبر گفت که امروز شهرستان نقده ظاهراً آرام بود، ولی در اطراف اشنویه درگیری هایی بین نیروهای انقلاب و مهاجمان مسلح غیرقانونی به وجود آمده است. وی افزود: در این درگیری ها تاکنون یک نفر از افراد جوانمرد به شهادت رسیده است. (۵)

در همین حال، در کیهان امروز گزارشی درج شد که در آن آمده است: «بر اثر بالاگرفتن اختلاف و زدوخورد بین کردها و ترک های اشنویه، ۱۵۰ نفر از کردهای اشنویه در فرمانداری مهاباد متحصن شدند. این عده برای جلوگیری از گسترش جنگ خانگی در اشنویه از رئیس جمهوری استمداد کردند.» بنا به گفته باباطاهری، فرماندار مهاباد، این عده خواستار رسیدگی فوری مقامات مسئول به مشکلات منطقه خود شدند. فرماندار مهاباد همچنین گفت: «متحصنینی که به نمایندگی از سوی روستایان اشنویه به مهاباد آمده اند اعلام کرده اند که به بهانه خلع سلاح، شدیداً مورد آزار و اذیت قرار گرفته اند.» حاج ملاابراهیم راوندی یکی از متحصنین اهل اشنویه نیز درباره حوادث اخیر و انگیزه تحصن مردم مناطق کردنشین اشنویه گفت: «اختلاف کردها و ترک ها از زمان جنگ خانگی نقده شروع شد و زمینه آن تا امروز ادامه داشته است.» وی افزود: «در ادامه این اختلاف و آغاز درگیری های دو طرف، یک نفر کشته و تعدادی مجروح و اموال گروهی از مردم به یغما رفته است.» وی ضمن تذکر و هشدار به دولت گفت: «چنانچه دولت و رئیس جمهوری برای رفع غائله اقدام قاطع و مؤثر انجام ندهد، امکان گسترش جنگ خانگی و توسعه درگیری ها بسیار وجود دارد.» (۶)

ص: ۳۷۳

۱- ضمیمه دارد؛ نامه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران به فرماندهی سپاه پاسداران در مورد این حادثه.

۲- سند شماره ۴۲۵۵۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۸۱، از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه (اطلاعات و بررسی های سیاسی) به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تهران (اطلاعات و بررسی های سیاسی)، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۴- سند شماره ۴۰۹۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۳۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص ۱، ۱۷/۵/۱۳۵۹، برابر اعلام نیروی زمینی مستند به گزارش لشکر ۶۴ ارومیه.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

امروز نیز تحرکات و درگیری های مسلحانه در چندین نقطه از مناطق کردنشین ادامه داشت.

بنا به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، «در ساعت ۱۹ امروز، مهاجمین [مسلح ضدانقلاب] از ارتفاعات اطراف پناه اقدام به تیراندازی با خمپاره انداز به طرف گردان ارتش مستقر در پناه نمودند که با آتش متقابل نیروهای خودی مواجه و تلفات و ضایعاتی در بین نبوده است و درحال حاضر (ساعت ۰۴:۴۰ بامداد) تیراندازی به طور خفیف ادامه دارد.»^(۱)

شهربانی پناه نیز اعلام کرد: «در ساعت ۱۹:۲۵ روز جاری به وسیله افراد مهاجم از ارتفاعات اطراف کوه های "دشه" ۷ گلوله خمپاره به طرف شهر شلیک شد که در چهار کیلومتری شهر به زمین اصابت نمود و تاکنون (ساعت ۰:۴۰ نیمه شب) خساراتی نداشته است.»^(۲)

در این حال، کاظمی، فرماندار پناه، درباره مهاجرت گروهی از مردم نوسود به شهر پناه گفت: «درحال حاضر، حدود ۱۷۰ نفر از مردم و کارمندان شهر نوسود از این شهر مهاجرت کرده و دسته دسته خود را به پناه می رسانند. مهاجمین [ضدانقلاب] از محل فرار مردم اطلاع پیدا کرده و مانع عبور آنها از این محل شدند، ولی کماکان مردم تحت فشاری شدید، از کوه های اطراف خود را به شهر پناه می رسانند.» وی سپس گفت: «به زودی تکلیف شهر نوسود را روشن خواهیم کرد و دست ضدانقلابیون را از منطقه کوتاه می کنیم و مردم به خانه و کاشانه خود بازخواهند گشت.» وی افزود: «درحال حاضر، مناطق باینگان و نوریاب و سایر مناطق از آرامش کامل برخوردارند و تنها منطقه نوسود در اختیار عناصر ضدانقلاب قرار دارد.»^(۳) همچنین، از ساعت ۲۲:۳۰ دقیقه شب پیش، مهاجمان مسلح [ضدانقلاب] با شلیک خمپاره به سوی یگان های مستقر در کامیاران در ضلع جنوب غربی این بخش، حمله کردند. در این درگیری که تا ساعت ۲:۳۰ بامداد امروز ادامه یافت، نیروهای مسلح خودی به آتش مهاجمان [ضدانقلاب] پاسخ دادند و به نیروهای جمهوری اسلامی آسیبی وارد نیامد.^(۴) از طرف دیگر، بنا به گزارش سخنگوی مرکز فرماندهی سپاه پاسداران، در عملیات پاک سازی که امروز توسط سپاه پاسداران و ارتش جمهوری اسلامی ایران در روستای کانی سانان میوان اجرا شد، ضمن درگیری با مهاجمان [مسلح غیرقانونی]، ۵ نفر از آنها کشته و ۲۱ نفر دستگیر شدند و تعداد ۳۰ قبضه اسلحه شکاری پران به دست آمد. در این عملیات یک نفر از افراد سپاه پاسداران زخمی و تعدادی از مهاجمان معاند با نظام کشته یا زخمی شدند. براساس همین گزارش، حزب کومه له ضمن اعلامیه ای اخطار کرده است که اگر سپاه پاسداران تا روز عید فطر شهر را تخلیه نکند، شهر را حمام خون می کنیم.^(۵) در ضمن امروز در میوان ۲ نفر از افراد مسلح غیرقانونی با دو قبضه اسلحه کلاشینکف و برنو خود را تسلیم سپاه پاسداران کردند.^(۶)

از سنندج نیز خبر می رسد تعدادی اسلحه و مهمات توسط سازمان پیشمرگان مسلمان کرد کشف شده است. بنا به گزارش خبرگزاری پارس از سنندج، این سازمان گزارش داد که امروز «یک قبضه برنو و یک قبضه پنج تیر روسی به وسیله افراد این سازمان در سنندج کشف شد. از

ص: ۳۷۴

۱- سند شماره ۵۶۵۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پناه)، ص ۱۹۸، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۹/۵/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه.

۲- سند شماره ۵۶۴۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پناه)، ص ۱۹۶، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

- ۴- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۹، به نقل از خبرنگار خبرگزاری پارس از کرمانشاه، مستند به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه.
- ۵- سند شماره ۵۶۵۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۳۹، از سپاه مرکز فرماندهی به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۶۵۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۳۴، از سماجا (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۹/۵/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از سخنگوی مرکز فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

یک گروه وابسته به سازمان به اصطلاح رزمندگان آزادی طبقه کارگر مستقر در خیابان فردوسی سابق سنندج نیز تعدادی کتاب های ضداسلامی، اعلامیه های علیه جمهوری اسلامی ایران و وسایل آتش زا و مهمات برای انفجار و خرابکاری کشف گردید.^(۱) همچنین، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سنندج شامگاه امروز در خیابان ادب سنندج، یک دستگاه ماشین استنسیل، تعداد زیادی فشنگ، ۲ شناسنامه جعلی، چند بطری مشروب، تعدادی نشریات کمونیستی و یک قبضه کلت کشف کرد. در همین خصوص ۳ نفر دستگیر شدند.^(۲)

از سوی دیگر، باتوجه به نقل وانتقالات شدید دشمن در منطقه بانه، واحد عملیات سپاه سنندج خواستار تجهیز بیشتر نیروهای پیشمرگان مسلمان کرد شد. در این گزارش آمده است: «طبق اطلاع موثق، به علت اینکه دشمن دست به نقل وانتقالات زده و پیشمرگان خود را هرچه بیشتر به بانه نزدیک کرده و قصد انجام عملیات دارند، جهت مقابله با آنها و نیز اعزام نیرو به دهات اطراف جهت غافلگیر کردن آنها نیاز مبرم و شدید به تجهیز پیشمرگان مسلمان می باشد. لطفاً سریع تر حداقل جهت صد نفر اسلحه و به تناسب، تدارکات لازم را ارسال دارید.»^(۳)

۱

باوجود گذشت ۱۹ ماه از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، هنوز هم به گونه ای، وضعیت دوران انقلاب در برخی مناطق و شهرها حاکم است و برقراری کامل نظم عمومی توسط نهادهای مسئول به زمان بیشتری نیاز دارد. جو انقلابی حاکم بر جامعه باعث شده است که هر شخص و هر جریان و گرایشی، برای دستیابی به خواسته اش، از همان روش های مورد استفاده در زمان انقلاب، بهره گیرد. به طور طبیعی، در این میان، بعضاً فضای بسیار مناسبی نیز برای تبلیغات و بزرگ نمایی برخی گروه ها و احزاب پدید می آید. از جمله این گروه ها سازمان مجاهدین خلق (منافقین) است که طبق روش معمول، در برخی مناطق به وسیله هواداران خود ابتدا به بهانه های مختلف، ایجاد درگیری کرده و سپس با استفاده از جو متشنج پیش آمده، شروع به تبلیغات مظلوم نمایانه و جذب بیشتر هوادار می کند. درگیری به وجود آمده در مراسم راه پیمایی روز قدس در گزنک آمل در این مجموعه قرار می گیرد. گزارش خبرگزاری پارس در این مورد، گویای مطلب است. در این گزارش آمده است:

«پس از درگیری اخیر راه پیمایان روز قدس و هواداران مجاهدین [منافقین] در گزنک، هم اکنون [در] یکی از مناطق درگیری به نام "قادی محله" از سوی طرف داران مجاهدین، حکومت نظامی اعلام شده است. به موجب همین گزارش، از سوی دادستانی انقلاب اسلامی آمل، به آنها اخطار شده است که چنانچه تا فردا دست از این اعمال خود برنداشته، به شدت با آنها رفتار خواهد شد. همچنین به هنگام تشییع جنازه شهید حمید معلمی - که در ساعت ۱۰ صبح از مسجد امام حسین آغاز گردید - امام جمعه آمل، حجت الاسلام حسن زاده [آملی]، پس از تجلیل از مقام شهید، اعلام کرد که فردا تمام ادارات و مغازه ها را تعطیل کرده و در مسجد متحصن گردیم تا تکلیف ما با آنها روشن شود.»

ص: ۳۷۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرنگار خبرگزاری پارس از سنندج.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- سند شماره ۵۶۴۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۶۳، از عملیات سنندج به عملیات سپاه مرکز،

این گزارش می افزاید: «صبح امروز، گروهی از طرف داران مجاهدین [منافقین] با نشر و پخش اعلامیه هایی مبنی بر محکوم کردن سپاه پاسداران این شهر و مقصدانستن این ارگان انقلابی در قتل قدرت الله زاهدی، [سبب شدند تا] درگیری هایی در شهر آغاز گردید. در پی این درگیری ها، عده ای زخمی و تعداد ۱۲ نفر دستگیر شدند. همچنین به همین مناسبت، امروز بازار آمل به حالت تعطیل درآمد.» (۱)

در این حال، گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از آمل درباره حادثه دیروز و وقایع امروز آمل حاکی است: «... در پی دعوتی که از سوی امام جمعه آمل، آیت الله حسن زاده آملی، در مراسم تشییع جنازه حمید معلمی مبنی بر تعطیل یکپارچه بازار و تحصن مردم در تکیه "اسک" به منظور روشن شدن وضعیت چگونگی پاک سازی افراد ضدانقلاب در ادارات، به خصوص آموزش و پرورش و پاک سازی شهر از وجود گروه های ضدانقلاب و توطئه گر و مجازات عاملین درگیری های گزنک - که اکنون در تهران در بازداشت به سر می برند - به عمل آمد، بازار آمل امروز یکپارچه تعطیل و گروه های مردم ضمن تجمع در تکیه اسک، خواستار اقدام فوری جهت برآوردن خواسته هایشان از سوی مسئولین امر شدند.» خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی سپس به نقل مصاحبه خود با برخی متحصنین پرداخته و می نویسد: «همچنین جامعه روحانیت آمل با انتشار اطلاعیه ای از تحصن مردم آمل پشتیبانی نموده و تا حصول قطعی نتیجه، با مردم به تحصن خواهند نشست.» (۲) - (۳)

از سوی دیگر، گزارش خبرگزاری پارس از خرم آباد حاکی از آن است که هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در این شهر نیز مسئله ساز بوده اند. این گزارش حاکی است: «فرمانده عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرم آباد اعلام کرد: تعدادی از افراد وابسته به جنبش مجاهدین خلق [منافقین] این شهرستان در رابطه با کشف وسایلی در محل تردد آنها که از سوی سپاه پاسداران خرم آباد غیرمجاز تلقی می شد، دستگیر شدند.» بنا به همین گزارش: «در پی این دستگیری، عده ای به هواداری دستگیرشدگان در مقابل سپاه پاسداران خرم آباد اجتماع کردند که پس از مدتی، به دنبال افشاگری های مسئولین سپاه و توده مردم منطقه، متفرق شدند.» (۴)

۱

در حالی که بعد از ظهر امروز، محاکمه ۵ تن دیگر از کودتاگران در دادگاه ویژه انقلاب آغاز شده است، (۵) روزنامه کیهان در شماره امروز خود، مقاله ای از نشریه میدل ایست چاپ لندن را با عنوان "ایران: هیچ کودتایی ناگهانی و در کوتاه مدت ممکن نیست" ترجمه و منتشر کرده است. در بخش هایی از این مقاله تحلیلی که به بررسی وضعیت داخلی و زمینه های کودتا در ایران پرداخته، آمده است:

ص: ۳۷۶

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۵، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۲، از آمل، ۱۸/۵/۱۳۵۹.
- ۲- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از اطلاعیه حزب جمهوری اسلامی آمل درباره حوادث روز گذشته در راه پیمایی روز قدس در گزنک آمل.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از آمل.
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵، به نقل از خبرگزاری پارس از خرم آباد.
- ۵- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

«بعد از اینکه رئیس جمهوری ایران چندی پیش اظهار داشت طی چهار ماه گذشته، "هفت توطئه کودتا" کشف و خنثی شده است، این سؤال به ذهن انسان می رسد که آیا اصولاً احتمال کودتا در آینده ای نزدیک در ایران وجود دارد یا نه؟... در این چارچوب است که ما این اعمال برخی از افسران نیروهای مسلح را در نظر داشته باشیم. طرف داران بختیار (به اصطلاح دنبال یک ایران دمکراتیک هستند) در این بین، طرفی نخواهند بست؛ چراکه به محض بروز یک جنگ داخلی، نه تنها سال ها از یک رأی گیری آزاد خبری نخواهد بود، بلکه این "زغال ها" هستند که بی تردید برنده خواهند شد و در این صورت قدرت به زیرکشیدن آنها هم کار آسانی نخواهد بود. اما اگر قرار باشد غیر از این دو گروه (ارتشیان یا طرف داران بختیار) گروه سومی علیه انقلاب دست به تحریک بزند آن وقت این سؤال مطرح می شود که در دو طرف گود چه نیروهایی سنگر خواهند گرفت؟ آیت الله خمینی به سادگی قادر است پاسداران، اقشار پایین ارتش، پلیس و توده های میلیونی مردم شهر و روستا، کارگران و همچنین گروه های رادیکال و چپ را بسیج کند، بجز یقه سفیدان (اصطلاحی برای مدیران و کارمندان مرفه). اتحاد اقشار مذکور بسیار اساسی و لازم است و درست اتحاد همین اقشار هم بود که پیروزی انقلاب را ممکن ساخت. در طرف مقابل، عده ای بازماندگان فراری نیروهای سه گانه یا افسران "نخبه" رژیم گذشته، ثروتمندان و همچنین تعدادی از یقه سفیدان ناراضی چه در بخش های دولتی و چه در بخش های خصوصی قرار دارند. یعنی در میان طبقه کارمند اگرچه خیلی ها دست به اعتصاب زدند، ولی این عده کسانی بودند که فقط نشستند و انقلاب را از طریق تلویزیون دنبال کردند. در این ارزیابی نیروها باید افزود که اگرچه مخالفان رژیم انقلابی ایران "حرفه ای" اند ولی به شدت از پشتوانه توده ای دور هستند. افسران فراری ارتش قادرند خسارات زیادی وارد کنند و حتی مردم بی شماری را هم خواهند کشت، ولی هرگز جنگ داخلی را برنده نخواهند شد.»

در ادامه این مقاله همچنین آمده است: «درست است که عده ای ناراضی وجود دارد و برخی ها هم می بینند که انتظاراتشان برآورده نشده و یا شاید هرگز برآورده نشود، اما خیلی ها هم هنوز امیدوارند و بروز کوچک ترین حرکتی علیه دولت باعث خواهد شد اینها دست از ناراضی خود بکشند. اگر مجبور به انتخاب بشوند، بدون شک "امام" را انتخاب خواهند کرد. کشاورزی که تا زانو توی آب بود می گفت: "امام مرد خوبی است، او درست مثل من روی یک پتوی ساده می خوابد، ولی بعضی از اطرافیانش آدم های خوبی نیستند." برای مردی مثل این کشاورز، نظامیان کودتاگر هیچ کاری نخواهند توانست کرد. حتی یک پتو هم به او نخواهند توانست داد. درست نقطه مقابل این کشاورز، شخصی قرار داشت که به تازگی از یک وزارتخانه تصفیه شده بود و البته مقام مهمی هم داشت. او می گفت: "توده ها" دارند از آقای خمینی فاصله می گیرند. پرسیدیم: منظورت از توده ها کشاورزان است؟ (۵۲ درصد جمعیت ایران) گفت: نه. گفتیم: منظورت

طبقات کم درآمد و پایین جامعه است؟ (یک سوم جمعیت) گفت: نه. گفتیم: منظورت جنوب شهری های تهران است؟ (دوسوم جمعیت ۶ میلیونی پایتخت) گفت: نه. و خوب، معلوم بود که منظورش از "توده ها" متمولین شمال شهر است. اما زمانی که امام زنده است هیچ سؤالی پیش نمی آید که اگر یک کودتای طرف دار رژیم سیاسی صورت گرفت چه خواهد شد، اما بعد از امام؛ خیلی چیزها به سرعت فرق خواهد کرد و شاید به سرعت هم به بدی گراید.»(۱)

۱

ناخدا یکم بهرام افضلی، فرمانده نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، در مصاحبه ای اختصاصی با روزنامه کیهان که امروز منتشر شد، مطالبی را درباره وضعیت جغرافیای سیاسی منطقه و تهدیدات پیرامونی انقلاب نوپای اسلامی ایران بیان کرد. وی با اشاره به اینکه اقیانوس هند را "اقیانوس آینده" نامیده اند و سرنوشت سیاسی آینده در زیر و روی این اقیانوس حل و فصل خواهد شد، گفت:

«مدخل های اصلی این اقیانوس تنگه هرمز، باب المندب، دماغه امید نیک، سنگاپور و تنگه بین جزایر سوماترا و میرجاوه است که کلاً توسط ابرقدرت ها به خصوص دولت های غربی محافظت می شود. امریکاییان پس از ترک حضور نظامی انگلیس با توجه به نارضایتی ملل منطقه از حضور سیاسی، دکترین جدیدی را پیاده کردند. این کشور به فکر ایجاد پایگاه های هوایی و دریایی در نقاط دورافتاده افتاد که در حال حاضر بزرگ ترین آنها پایگاه هوایی - دریایی "دیه گو گارسیا" است که در ۲۵۰۰ مایلی جنوب شرقی بندرعباس واقع است. برای توازن نیروها، شوروی نیز به اقیانوس هند آمد و یک قدرت نمایی دریایی شکل گرفت.»

ناخدا یکم افضلی سپس به علل این هجوم یا قصد کنترل پرداخت و گفت: «امریکایی ها سعی کردند با وجود حضور و ایجاد پایگاه های جدید تحت عنوان حفاظت از خط کشتی رانی یا کنترل عبور و مرور این اقیانوس، ناوگان عظیمی را در نزدیکی مرزهای ما مستقر کنند. این در حالی است که کشورهای وابسته و دول دست نشانده امریکا چون عمان، کنیا و جدیداً سومالی و به خصوص بحرین تسهیلات بندری و دریایی در اختیار این کشور جهان خوار بگذارند، به خصوص بحرین که از چند دهه قبل به طور مرتب امریکا از آن به عنوان بندر و پایگاه استفاده می کند.»

وی سپس به بیان دلایل این تجمع و پیاده کردن رهنامه

ص: ۳۷۸

امریکا می پردازد و هدف ها را چنین تشریح می کند: «هدف اصلی امریکا از حضور نظامی این چنین گسترده در منطقه دو اصل کلی است: یکی جلوگیری از گسترش انقلاب اسلامی ایران به کشورهای هم جوار و دوم، به خاک و خون کشیدن انقلاب ایران؛ چراکه به قول ژیسکار دستن که از کارتر نقل قول کرده است، امریکا حاضر نیست حاکمیت خود را بر دو کشور آلمان و ایران از دست بدهد. جهان خوار بزرگ برای رسیدن به این دو هدف از محاصره اقتصادی شروع کرد. بعد عملیات ایدایی و فرسایشی را آغاز کرد که در این راه از عوامل بعث عراق، خودفروختگان ایرانی و یا ناآگاهان داخلی حداکثر بهره برداری را کرد. امریکا دوستانش را وادار ساخت که قطعات یدکی موردنیاز صنایع ایران را تأمین نکنند، از ایران نفت نخرند و... که هدف همه این عملیات کاملاً واضح است.»

فرمانده نیروی دریایی در بخش دیگری از این مصاحبه درباره امکان محاصره دریایی ایران گفت: «خلیج فارس با منابع بی کران نفتی که برای تغذیه صنایع عظیم دول غرب و ژاپن سرازیر می گردد، از چنان موقعیت استراتژیکی و اقتصادی برخوردار است که حتی تصور چنین عملی که منافع دول بزرگ غرب را در مخاطره شدید قرار خواهد گرفت غیرمتصور است. بنابراین، به نظر من امکان چنین امری خودبه خود منتفی است.»

افضلی در مورد اینکه چرا ناوچه های جنگی ایران که در فرانسه و انگلستان ساخته شده است از طرف این کشورها به ایران تحویل داده نمی شود، گفت: «سه فروند از ناوچه های موشک انداز باقیمانده در فرانسه در ظاهر تحت عنوان اختلاف قراردادی و در باطن به علل سیاسی، باوجودی که بیش از یک سال و اندی از اتمام ساختمان آن می گذرد، در بندر "شربورگ" فرانسه به حال بلا تکلیف نگاهداری می شود. مقامات فرانسوی ما را به کارخانه سازنده و کارخانه به دولت و وزارت دفاع این کشور حواله می دهد. مذاکراتی در این مورد صورت گرفته است و امیدواریم مسئله به نحوی حل و فصل گردد.»

وی همچنین درباره اینکه ناو خارک تحویل ایران شده، ولی باین حال، نتوانسته است از دولت انگلستان اجازه حرکت دریافت کند، گفت:

«دولت انگلستان به استناد روابط حسنه ای که با ممالک متحده امریکا دارد، باوجودی که ادعای استقلال و غیروابستگی می کند، برخلاف مصالح اقتصادی و سیاسی خودش، با استناد به دستاویز مسخره شرایط موجود سیاسی، اجازه نامه خروج این ناو را علی رغم اینکه همه هزینه ها پرداخت شده است، به استناد حق حاکمیت خود، صادر نمی کند. به این ترتیب، چندین ماه است نیروی دریایی و پرسنل ما را سرگردان ساخته است. البته اقداماتی از طریق وزارت امور خارجه و وزارت دفاع در این زمینه با فشارهایی به دولت انگلیس صورت گرفته است، اما منجر به نتیجه مطلوب نشده است. حتی دولت انگلیس از واگذاری سوخت موردنیاز برای چرخش امور داخلی ناو به حد کافی نیز خودداری ورزیده است...»^(۱)

با اینکه پس از حدود دو هفته مناقشه بر سر معرفی و انتخاب نخست وزیر، سرانجام امروز بنی صدر، محمدعلی رجایی را به عنوان نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی معرفی کرد، سیر انتخاب نخست وزیر، متن نامه بنی صدر در این خصوص به رئیس مجلس و نیز سخنرانی وی در پنجشنبه گذشته (۱) در اجتماع مردم جنوب تهران، نشان می دهد که تمایل چندانی به این انتخاب نداشته است.

در متن نامه بنی صدر به رئیس مجلس آمده است: «با استناد به شور هیئت منتخب و تمایلی که از سوی آن مجلس محترم اظهار شده است، آقای محمدعلی رجایی را به عنوان نخست وزیر معرفی می کنم. ...» (۲) این موضوع، در داخل و خارج از ایران، بازتاب داشته است؛ از جمله: روزنامه کیهان که تمایل به افکار نهضت آزادی است، در این زمینه چنین گزارش داد: «بنی صدر پیش از این پس از مذاکرات مختلفی که با رهبران حزب جمهوری اسلامی کرده بود، مهندس مصطفی میرسلیم را به عنوان نخست وزیر معرفی کرد، اما در مجلس حمایت کافی از وی به عمل نیامد، به گونه ای که بنی صدر در یکی از سخنان خود عنوان کرد که چنین چیزی گویا از قبل نیز پیش بینی شده است و ادعا کرد که حمایت لازم از میرسلیم به عمل نیامد.» این گزارش می افزاید: «پس از اینکه مشخص شد میرسلیم نمی تواند رأی کافی را در مجلس بیاورد، بنی صدر بلافاصله و قبل از بحث علنی، پیشنهاد نخست وزیری میرسلیم را پس گرفت. مجلس نیز طی این مدت گفت و گوهایی داشت که طی یکی از جلسات آن قرار شد هیئت تشخیص صلاحیت نخست وزیر تشکیل شود. این هیئت سرانجام پنجشنبه گذشته، محمدعلی رجایی را به عنوان نخست وزیر پیشنهاد کرد. روزنامه انقلاب اسلامی که بیشتر افکار رئیس جمهوری را مطمح نظر قرار می دهد، دیروز [شنبه ۱۸/۵/۱۳۵۹] رجایی را نخست وزیر منتخب مجلس و نه بنی صدر معرفی کرد. این معرفی و آن هم بدین گونه، خود می تواند احتمالاً نشانگر کمی تمایل بنی صدر به انتخاب رجایی باشد.» (۳)

در این حال، جامعه روحانیت مبارز تهران نیز که سابقه نوعی حمایت از بنی صدر در مقابل حزب جمهوری اسلامی را دارد، با توجه به سخنان امام خمینی به مناسبت

ص: ۳۸۰

۱- این موضوع به تفصیل در روزشمار ۱۶/۵/۱۳۵۹، درج شده است.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۶؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۹.

روز جهانی قدس، امروز در اطلاعیه ای، ضمن تأکید بر اسلامیت نظام، درباره شرایط انتخاب نخست وزیر و لزوم اتحاد و عدم اختلاف میان جناح های حاکم بر نظام، به اعلام مواضع پرداخت. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «امام خمینی، رهبر بزرگ انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی، بار دیگر با دم مسیحایی خود مسئولان امور و دولتمردان را به وحدت کلمه دعوت کردند و ضمن تأکید بر اسلامیت انقلاب برای چندمین بار ماهیت ملی گرایان و گروهک های به اصطلاح خلقی را افشا ساختند و خیانت آنها را نسبت به انقلاب اسلامی و وابستگی شان را به ابرقدرت ها گوشزد فرمودند.»

این اطلاعیه سپس به شرایط انتخاب نخست وزیر و دولت پرداخته است: «ملت ما خواهان نخست وزیر و دولتی مکتبی، قاطع، انقلابی، جوان، باتقوا، و مؤمن به انقلاب اسلامی و ولایت فقیه و خط اصیل امام خمینی است. بنابراین، تنها از کابینه ای پشتیبانی خواهد کرد که دارای شرایط فوق براساس رهنمودهای امام باشد. مجلس شورای اسلامی که خانه امید این امت است باید در انتخاب نخست وزیر و دولت آینده معیارهای مکتبی را نصب العین خود قرار دهد و در برابر چهره های غرب زده و ملی گرا و لیبرال و سازش کار شدیداً مقاومت کند تا دیگر اشتباهات گذشته تکرار نشود. بیانات امام نمایشگر خاطر آزرده ایشان و ملت از اختلافات موجود است. مسئولان امور با رعایت موازین اسلامی دست به دست هم بدهند، همانند ملت متحد و یکپارچه خود در راه تداوم انقلاب و استقرار کامل جمهوری اسلامی و ایفای رسالت جهان شمول آن ایثارگرانه تلاش کنند...»^(۱)

از سوی دیگر، رسانه های غربی ضمن اشاره به نامه امروز بنی صدر و معرفی محمدعلی رجایی، به بررسی این موضوع پرداخته اند. از جمله رادیو کلن آلمان غربی گزارش داده است: «به نظر می رسد که موضوع انتخابات نخست وزیر ایران به مرحله نهایی خود نزدیک می شود و بین رئیس جمهوری ایران دکتر سیدابوالحسن بنی صدر و مجلس شورای اسلامی ایران در این زمینه توافق حاصل شده است. ...» رادیو کلن سپس انتخاب رجایی را یک پیروزی مهم برای بنی صدر به شمار آورده و می گوید: «عدم عضویت و وابستگی محمدعلی رجایی به حزب جمهوری اسلامی مبین این واقعیت است که رئیس جمهور ایران در اختلاف نظر خود با مجلس شورای اسلامی ایران که حزب جمهوری اسلامی در آن از اکثریت کامل برخوردار است، به پیروزی مهمی دست یافته است، زیرا حزب جمهوری اسلامی ایران سعی داشت که نخست وزیر آینده ایران از میان اعضای آن حزب انتخاب شود. ... توصیه آیت الله خمینی به مجلس و رئیس جمهور مبنی بر حل اختلاف نظرها و یافتن راهی برای توافق، شاید در تسریع سازش بین رئیس جمهور و مجلس بی تأثیر نبوده است. به هر حال، امید می رود که با قطعیت یافتن انتخاب محمدعلی رجایی، نابسامانی که در دستگاه حکومتی ایران وجود دارد و

قبل از همه مسئله گروگان های امریکایی در ایران که باعث انزوای ایران در صحنه جهانی شده است، خاتمه یابد.»^(۱) اما مفسر رادیو لندن برخلاف تفسیر رادیو کلن، معرفی محمدعلی رجایی را نوعی شکست بزرگ و عقب نشینی برای بنی صدر می داند و می گوید: «اکنون معلوم شده است که بیشتر نمایندگان مجلس شورای اسلامی به نخست وزیر شدن محمدعلی رجایی رأی تمایل دادند و دکتر بنی صدر، رئیس جمهوری ایران که با ۷۵ درصد آرای ملت انتخاب شده، ناگزیر این را پذیرفته است و اینک محمدعلی رجایی وزیر آموزش و پرورش دولت موقت، در آستانه نخست وزیری است.»

این رادیو سپس از قول مفسر خود درباره محمدعلی رجایی توضیح بیشتری داده است: «... وی در اوایل سال های ۱۹۶۰، به عضویت نهضت آزادی ایران به رهبری مهندس بازرگان درآمده و در رژیم شاه سابق به خاطر فعالیت های سیاسی خود چندین سال در زندان به سر برده است. محمدعلی رجایی همواره ارتباط نزدیکی با جامعه روحانیت ایران داشته است و صلاحیت وی از نظر اسلامی بی شک مورد تأیید حزب جمهوری اسلامی قرار دارد. هنوز روشن نیست که آقای رجایی شخصاً تا چه حد پیرو روش افراطی و قشری می باشد، ولی هم اکنون از وی چنین نقل شده است که دولت وی سازش ناپذیر خواهد بود. وی همچنین اظهار داشته است که دولت باید از انقلابیون پیرو خط امام تشکیل گردد. تقریباً شکی نیست که پیشنهاد تعیین آقای رجایی به سمت نخست وزیر نمایانگر شکست بزرگی برای دکتر بنی صدر است. ... بنی صدر با این اقدام خود سرانجام سدی را که مانع انجام اقدامات جدی و ضروری مجلس از قبیل بحث و تصمیم درباره سرنوشت گروگان های امریکایی بود از میان برداشته است.»

مفسر رادیو لندن با این بیان به موضوع بحران گروگان گیری در دولت موقت می پردازد و می گوید: «مسئله گروگان های امریکایی یکی از مسائل عمده ای بود که به استعفای مهندس بازرگان در ماه نوامبر گذشته منجر گردید. با آنکه یکی از علل اصلی استعفای وی وجود مراکز متعدد قدرت در ایران بود که در واقع اختیار اداره مملکت را از وی سلب کرده بودند، درحقیقت از زمان استعفای مهندس بازرگان تاکنون در هر دو مورد یادشده چندان تغییری حاصل نگردیده است، ولی حزب جمهوری اسلامی موفق شده است که در برابر کاهش قدرت پرزیدنت بنی صدر و هواخواهان وی موقعیت خود را چه در داخل و چه در خارج از مجلس تحکیم نماید.»

مفسر بی بی سی در پایان می افزاید: «دکتر بنی صدر اشاره کرده است اگر کابینه و نخست وزیر مورد تأیید وی نباشد مسئولیت اقدامات آنان را نخواهد پذیرفت. دکتر بنی صدر گفته است که در صورت لزوم از مردم کسب نظر خواهد کرد.»^(۲)

ص: ۳۸۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۴، ۱۹/۵/۱۳۵۹، صص ۱۵ و ۱۶؛ رادیو کلن (فارسی)، ساعت: ۱۴:۳۰، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، صص ۱۰ و ۱۱، رادیو لندن (فارسی)، ساعت: ۲۰:۴۵، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

امروز عصر، امام خمینی در دیدار با شرکت کنندگان در همایش قدس که برای حضور در این گردهمایی به ایران آمده اند، سخنان مبسوطی ایراد کرد (۱) که بخش هایی از آن چنین است:

«مشکل مسلمین فقط قدس نیست، این یکی از مشکلاتی است که مسلمین دارند. افغانستان مگر از مشکلات مسلمین نیست؟ پاکستان مگر از مشکلات مسلمین نیست؟ ترکیه مگر از مشکلات مسلمین نیست؟ مصر مگر از مشکلات مسلمین نیست؟ عراق مگر از مشکلات مسلمین نیست؟ باید ما تحلیل کنیم که مشکل که در همه اقطار مسلمین هست، از کجا پیدا شده است و راه حلش چیست؟ چرا مسلمین در همه جای دنیا تحت فشار حکومت ها و ابرقدرت ها هستند و راه حل این مسئله چیست تا اینکه هم رمز پیروزی بر همه مشکلات به دست بیاید و هم قدس و افغان و سایر بلاد مسلمین آزاد بشوند.

مشکل مسلمین، حکومت های مسلمین است. این حکومت ها هستند که مسلمین را به این روز رسانده اند. ملت ها مشکل مسلمین نیستند. ملت ها با آن فطرت ذاتی که دارند، می توانند مسائل را حل کنند، لکن مشکل، دولت ها هستند. شما سرتاسر ممالک اسلامی را وقتی که ملاحظه کنید کم جایی را می توانید پیدا بکنید که مشکلاتشان به واسطه حکومت هایشان ایجاد نشده؛ این حکومت ها هستند که به واسطه روابطشان با ابرقدرت ها و سرسپردگی شان با ابرقدرت های چپ و راست، مشکلات را برای ما و همه مسلمین ایجاد کرده اند. اگر این مشکل از پیش پای مسلمین برداشته بشود، مسلمین به آمال خودشان خواهند رسید و راه حلش با دست ملت هاست.» (۲)

امام خمینی سپس با اشاره به چگونگی شکل گیری انقلاب اسلامی در ایران و معنویت حاکم بر مردم، در بخش دیگری از سخنانش ملی گرایی را اساس بدبختی دانست و گفت: «آن چیزی که از همه چیز [بیشتر] برای آنها مطرح است، اسلام است و آن

ص: ۳۸۳

۱- ضمیمه دارد؛ بازتاب سخنان امام در رادیو امریکا درباره پاکستان.

۲- صحیفه نور، ج ۱۳، صص ۸۴ - ۸۳.

چیزی که سر راه اسلام قرار دادند، این حکومت های فاسدند. با دست حکومت های فاسد و با تبلیغ حکومت های فاسد، این نژادپرستی ها و گروه پرستی ها در بین مسلمین رشد کرده. عرب ها را در مقابل عجم ها و ترک ها قرار دادند و عجم ها را در مقابل عرب ها و ترک ها را در مقابل دیگران و همه نژادها را در مقابل هم.

اینکه من مکرر عرض می کنم که این ملی گرایی اساس بدبختی مسلمین است، برای این است که این ملی گرایی، ملت ایران را در مقابل سایر ملت های مسلمین قرار می دهد، و ملت عراق را در مقابل دیگران... حکومت هایی که در بلاد مسلمین هست، اینها به اسلام هیچ کاری ندارند. اگر یک دفعه اسلام بگویند، برای این است که شما را بازی بدهند. اسلام صدام هم مثل اسلام محمدرضاخان است. اسلام آن مصری هم؛ سادات هم، مثل اسلام صدام است. این یک اسلامی است که در لفظ گفته می شود، لکن پایگاه درست می کند و می گوید ما همراه هم می شویم، برویم ایران را از بین ببریم. ایران یعنی چه؟ یعنی، یک مملکت اسلامی. با کافر هم عهد می شود برای کوبیدن مسلمین. این فرم اسلام آقای سادات! اسلامش این فرم است. آقای صدام هم اسلامش این فرم است که می گوید: اسلام. می گوید: مسلم... در بعضی از نطق هایش گفته که با ملت ایران ما کاری نداریم، ما همراه هستیم، با حکومت ایران هم همراهیم. اما روزی نمی شود، الا- اینکه سرحدات این ملت را، سرحدات این مملکت را با آتش و توپ های کذا مورد تجاوز قرار می دهد. این یک فرم اسلامی است؛ اسلام وارداتی از امریکا و وارداتی از شوروی!

ما تا به اسلام برنگردیم؛ اسلام رسول الله، تا به اسلام رسول الله برنگردیم، مشکلاتمان سر جای خودش هست، نه می توانیم قضیه فلسطین را حلش کنیم و نه افغانستان را و نه سایر جاها را. ملت ها باید برگردند به صدر اسلام. اگر حکومت ها هم با ملت ها برگشتند که اشکالی نیست و اگر برگشتند، ملت ها باید حساب خودشان را از حکومت ها جدا کنند و با حکومت ها آن کنند که ملت ایران با حکومت خودش کرد تا مشکلات حل بشود، و الا هی ما روز قدس بگیریم، فریاد بزنیم، هی آقایان اجتماع کنند و حرف بزنند، فریاد و حرف جلو آنها را نمی گیرد. بلی، گاهی می گیرد... اگر در روز قدس تمام کشورهای اسلامی، ملت ها همه برخیزند و فریاد بزنند، نه برای قدس تنها، برای همه ممالک اسلامی، پیروز خواهند شد. ما با فریاد، محمدرضاخان را بیرونش کردیم. ... گمان نکنند که فریاد و شعار فایده ندارند. نخیر، شعار فایده دارد.»(۱)

امام خمینی در بخش دیگری از سخنان خود درباره مسئله صدور انقلاب گفت: «ما که می گوییم "انقلابمان را می خواهیم صادر کنیم"، می خواهیم این را صادر کنیم، می خواهیم این مطلب را، همین معنایی که پیدا شده، همین معنویتی که پیدا شده است در ایران، همین مسائلی که در ایران پیدا شده، ما می خواهیم این را صادر کنیم. ما نمی خواهیم شمشیر بکشیم و تفنگ بکشیم و حمله کنیم. عراق با ما الآن مدت هاست دارد حمله می کند و ما هیچ حمله ای به آنها نمی کنیم. آنها حمله

ص: ۳۸۴

می کنند ما دفاع می کنیم. دفاع لازم است. ما می خواهیم که این انقلابمان را، انقلاب فرهنگی مان را، انقلاب اسلامی مان را به همه ممالک اسلامی صادر کنیم. و اگر این انقلاب صادر شد، هر جا صادر بشود این انقلاب، مشکل حل می شود. شما کوشش کنید که این طوری که ایران انقلاب کرد و این طوری که ایران الآن هم حاضر برای همه چیز است، ملت های خودتان را بیدار کنید...»^(۱)

۱

دولت سوریه مهلت تسلیم شدن اعضای سازمان اخوان المسلمین را تمدید کرد. گزارش آسوشیتدپرس از دمشق در این باره حاکی است:

«حافظ اسد رئیس جمهوری سوریه، امروز به اعضای سازمان زیرزمینی اخوان المسلمین که با رژیم سوسیالیستی وی مخالف اند، ۲۰ روز دیگر فرصت داده است که خود را به مقامات کشور تسلیم نمایند و از مجازات مرگ رهایی یابند. در یک بیانیه دولتی آمده است که این اقدام ریاست جمهوری در پاسخ به درخواست روحانیون و حاکمان محلی صورت گرفته است، زیرا تعداد زیادی از اعضای این سازمان سرگرم تسلیم شدن به مقامات دولتی می باشند. براساس گزارشات رسمی، طی یک ماه مهلت تعیین شده که امشب به پایان می رسد، حدود ۶۰۰ تن از چریک های مسلمان عضو اخوان المسلمین با تحویل سلاح های خود تسلیم مقامات دولتی شده اند. اعضای اخوان المسلمین به خاطر مبادرت ورزیدن به سوءقصد های سیاسی و بمب گذاری ها که به ادعای دولت در این حملات بیش از ۱۵۰ نفر از طرف داران حافظ اسد در شانزده ماه گذشته از جمله ۳ مشاور روسی، در سوریه جان خود را از دست داده اند، از طرف دولت سوریه مورد نکوهش قرار گرفته اند.»^(۲)

۲

موضوع ورود روز گذشته ناوهای جنگی و تفنگ داران دریایی امریکا به اقیانوس هند و پیوستن قریب الوقوع آنها به ناوگروه امریکا در خلیج فارس، امروز در رسانه های خارجی بازتاب داشت. از جمله خبرگزاری آسوشیتدپرس از واشنگتن گزارش می دهد که وزارت دفاع ایالات متحده اعلام کرد که ۱۸۰۰ جنگجوی دریایی ایالات متحده وارد اقیانوس هند شدند تا جنگجویان دیگری را که در این آب ها مشغول انجام وظیفه هستند یاری دهند. این جنگجویان در یک گروه متشکل از ۴ کشتی نیروی دریایی ایالات متحده از دریای جنوبی چین به منطقه اقیانوس هند سفر کرده اند. جنگجویان تازه نفس واحد مشابه اجازه خواهند داشت که پس از یک گشت دریایی در منطقه اقیانوس هند، به ناوگان ششم ایالات متحده در مدیترانه بازگردند. این گزارش می افزاید: «ایالات متحده در پاسخ به انقلاب ایران و مداخله شوروی در افغانستان گروهی از جنگجویان نیروی دریایی خود را به عنوان یک آرایش نظامی از اوایل امسال در آب های منطقه به حال آماده باش نگهداشته است.»^(۳)

ص: ۳۸۵

۱- همان، صص ۹۱ - ۹۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، ۱۴۴، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۲، آسوشیتدپرس از دمشق، ۹ اوت (۱۸/۵/۱۳۵۹).

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از واشنگتن.

راديو مسكو نيز ضمن اعلام اين خبر از قول وزارت جنگ امريكا، افزود: «اين واحد تفنگ داران دريایی به ناو گروه امريكا كه در خليج فارس در نزديكي سواحل ايران مستقر است خواهد پيوست و به مانور خواهد پرداخت. به عقیده ناظران، اين عمليات بر وخامت اوضاع منطقه كه پس از شكست ماجرای نظامی واشنگتن عليه ايران در ماه آوريل كه به بهانه آزاد کردن گروگان ها صورت گرفت، بازهم خواهد افزود.» (۱)

ضمیمه گزارش ۲۰۴: نامه ستاد مشترك ارتش جمهوری اسلامی ايران به فرماندهی سپاه پاسداران درباره حادثه زخمی شدن چند پاسدار حين درگیری در روستاهای اطراف نقده

«... برابر گزارش لشکر ۶۴ ارومیه، پاسخ واصله حاکی است به هنگام درگیری پاسداران با مهاجمین مسلح حزب دمکرات، موقعیت به صورتی می گردد كه پاسداران و مهاجمین در محاصره یکدیگر افتاده و از طرف پاسداران درخواست هلیکوپتر می گردد كه بلافاصله هلیکوپتر به منطقه درگیری حوالی آبادی خلیفان اعزام كه ضمن تیراندازی، مهاجمین با به جا گذاشتن ۳ نفر كشته و انواع سلاح سبك و سنگین، متواری می شوند و در این جریان، گویا ۴ نفر از برادران پاسدار در اثر تیراندازی های طرفین و یا احیاناً به انگیزه نزديکی عناصر خودی با مهاجمین، مورد اصابت گلوله واقع و زخمی می گردند؛ لیکن فرمانده سپاه پاسداران نقده به تصور اینکه هلیکوپترها دارای دوربین های مجهز می باشند و می توانند عناصر خودی و مهاجمین را از یکدیگر تشخیص دهند (درحالی كه هلیکوپترها فاقد دوربین می باشند) شکایت نموده [است].» (۲)

ضمیمه گزارش ۲۰۶: بخش هایی از اطلاعیه حزب جمهوری اسلامی آمل درباره حوادث روز گذشته در راه پیمایی روز قدس در گزنك آمل

«... در روز قدس، منافقین بیانیه ای منتشر می کنند و در آنجا قبل از حادثه آفرینی به "خلق مسلمان" هشدار می دهند (دقت فرمایید!!) و بالاخره در روز قدس در گزنك به مردمی كه از منطقه لاریجان آمده بودند و علیه كفر حاكم بر مسجدالاقصی و كفر شرق و غرب راه پیمایی داشتند، حمله می نمایند و با شلیك گلوله و پرتاب سنگ نیروهای خلقی و مترقی از مجاهدین راه طاغوت، به سرکردگی چماق دار مترقی! (پزشك منطقه) كه از مدت ها قبل آگاهانه گزنك را انتخاب نموده بود (برادران و خواهرانی كه با زمینه سازی آقایان غائله آفرین در گزنك آشنا باشند، خطوط را ریشه ای درك خواهند كرد، به ویژه در ماه مبارك رمضان) دو شهید به نام برادر حمید معلمی و برادر قدرت الله زاهدی در این منطقه به جای می گذارند. جالب اینجاست كه برادر زاهدی قبلاً نیز در پی اندرزه های پدرانه خود نسبت به فرزندان مبنی بر اینکه از منافقین جدا شوند، از جانب یکی از فرزندانش تهدید به قتل می شود. ما از مقامات مسئول خواهانیم كه مسئله را پیگیری کرده تا انتقام را از حادثه آفرینان زمینه ساز کودتا و دخالت های نظامی شرق و غرب بستانند. ضمناً از مردم مسلمان خواهانیم همگام با تمامی نهادهای انقلابی و روحانیت اصیل اسلام، حضور خود را در صحنه ها اعلان دارند. اتهامات وارده بر برادر مجاهد عبدالله فردوسی را شدیداً تكذیب نموده و توضیحات لازم به وسیله ایشان در تکیه "اسك" به مردم داده خواهد شد. در خاتمه، پشتیبانی این دفتر را از برادران و خواهران روزه دار متحصن در تکیه اسك اعلام می داریم. حزب جمهوری اسلامی - آمل.» (۳)

ضمیمه گزارش ۲۱۰: بازتاب سخنان امام درباره پاکستان در راديو امريكا

سخنان امام خمینی در جمع اعضای شركت كننده در همایش جهانی روز قدس، در رسانه های جمعی غرب بازتاب داشت. از جمله راديو صدای امريكا در بخش های خبری خود به این موضوع و بازتاب آن در پاکستان پرداخت. در بخشی از گزارش این راديو آمده است:

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، ۱۴۴، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۲۰، رادیو مسکو (فارسی)، ساعت: ۱۵:۳۰، ۱۸/۵/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۴۲۹۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۱۱۳، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۱۹/۶/۱۳۵۹، بازگشت به شماره ۲۴۸/۰۱۰/۳/۱۱۰، مورخه ۲۵/۵/۱۳۵۹.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از آمل.

«رهبر مذهبی ایران خطاب به نمایندگان شرکت کننده در روز قدس که از طرف عده زیادی از کشورهای مسلمان در آن شرکت جسته بودند گفت: امروزه در دو کشور مصر و عراق دین اسلام با شأن و مقام واقعی خود فاصله زیادی دارد. وی اضافه کرد که در سایر کشورهای اسلامی نیز نظیر افغانستان، پاکستان و ترکیه کشورهایی که بنا به گفته وی زیر نفوذ یکی از دو ابرقدرت امریکا و روسیه شوروی هستند موقعیت اسلام بهتر از این نمی باشد. بیانات آیت الله خمینی مؤید حملات اخیر مطبوعات ایران علیه روش و سیاست محمد ضیاءالحق، رئیس جمهور پاکستان، است. مطبوعات ایران در هفته های اخیر، ضیاءالحق را نظیر شاه ایران، عامل ایالات متحده امریکا خواندند. گرچه پاکستان به طور آشکار نسبت به سیاست ضدپرزیدنت ضیاءالحق در ایران، عکس العملی از خود نشان نداده، ولی به طوری که گزارش شده است، پاکستان از راه های دیپلماتیک شدیداً به این سیاست ایران اعتراض کرده است. ضمناً دولت پاکستان از آغاز روی کار آمدن رژیم جدید ایران سعی کرده است با حمایت از رژیم ایران در محافل بین المللی و ارسال گوشت و سبزیجات و دیگر مواد غذایی موردنیاز به آن کشور، در ردیف دوستان ایران قرار گیرد. همچنین سازمان هواپیمایی بین المللی پاکستان وسایل و قطعات یدکی موردنیاز ایران را به آن کشور ارسال داشته است تا سازمان هواپیمایی ایران بتواند به کار خود ادامه دهد. علاوه بر آن، علی رغم حملات مطبوعات ایران علیه پاکستان، آن کشور از انتقاد دولت ایران و یا شخص آیت الله خمینی خودداری کرده است. در پاکستان این احساس وجود دارد که انتقادات و حملات ضدپرزیدنت ضیاءالحق از طرف عوامل و عناصر تندرو و چپ ایران سرچشمه می گیرد. حملات ضدپاکستانی اخیراً مورد انتقاد شدید قطب زاده، سرپرست وزارت امور خارجه ایران، قرار گرفت. وی حمایت پاکستان را از ایران ستود و هشدار داد که ادامه انتقادات ایران از پاکستان، ایران را به سوی انزوا می کشاند. ...»^(۱)

ص: ۳۸۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۵، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۴، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت: ۲۲، ۱۹/۵/۱۳۵۹؛ و خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۶، ۲۱/۵/۱۳۵۹، ص ۲۴، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۲۰/۵/۱۳۵۹ عیناً همین مطالب را تکرار کرده است.

گرچه محافل مختلف غربی و عربی مسئله وجود شکنجه و سرکوب در رژیم کنونی عراق را امری قطعی می دانند، گاهی، گزارشی در این باب در خارج عراق انتشار می یابد که سطح فوق تصویری از خشونت را بازگو می کند. از جمله می توان به اعلامیه اخیر حزب کمونیست عراق اشاره کرد؛ این حزب به رغم پیمان دوستی عراق و شوروی، از سوی دولت عراق در معرض سرکوب تا حد ناپودی قرار گرفته است.

امروز نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، بخش هایی از اطلاعیه "حزب کمونیست عراق" را به صورت زیر منتشر کرد:

«چند روز قبل، حزب کمونیست عراق، طی اطلاعیه ای پرده از حمله وحشیانه و جنون آمیزی برداشت که رژیم بعثی عراق در بغداد، بصره و دیگر شهرهای عراق علیه نیروهای مبارز صورت داده است. در نتیجه این هجوم، تاکنون صدها زن و مرد رزمنده دستگیر شده اند. اعلامیه منتشره از طرف حزب کمونیست عراق طی افشای وحشی گری ها و درندگی رژیم بعث عراق، از افکار عمومی در کشورهای عربی و در سراسر جهان خواسته است تا همبستگی خود را با میهن پرستان عراقی، که در معرض ددمنشانه ترین تضيیقات قرار گرفته اند، اعلام دارند. در هجوم عمال بعثی، مبارزان زیادی، به ویژه مبارزان زن، همراه کلیه اعضای خانواده شان (حتی اطفال) دستگیر شده اند. بازداشت شدگان مورد شکنجه های وحشیانه جسمی و روحی از جمله بستن شبانه روزی چشم، ضرب و جرح مداوم، خاموش کردن سیگار روی بدن های لخت آنها، تهدید به مرگ و تجاوز، وارد کردن شوک الکتریکی و استعمال باطوم و شیشه و... قرار گرفته اند. بر اثر این اعمال وحشیانه، تا به حال عده ای از مبارزان به شهادت رسیده اند... که اجساد شکنجه شده آنها را به خانواده شان تحویل داده اند. جنایتکاران بعثی تا به حال تعداد زیادی از مبارزین حزب کمونیست عراق و عده کثیری از رزمندگان ضد دیکتاتوری را که به احزاب و سازمان های سیاسی و ملی وابسته اند، به شهادت رسانده اند. ... ده ها نفر نیز بلافاصله پس از آزادی از زندان، به علت مسمومیت از غذا، جان باخته اند.»

در اطلاعیه حزب کمونیست عراق همچنین آمده است:

«حملات مزدوران بعثی در این اواخر بیشتر روی زنان تمرکز یافته است. از میان بازداشت شدگان می توان از خانم رجاء عبدالمجید مهندس کشاورزی، بانو خانه دار لیلی یوسف (ام حارث) و خواهرش کلارا یوسف، سامیه شیخلی همسر مربی سرشناس و شخصیت ملی عبدالستار زبیر و برادرزاده اش نائر عبدالرزاق زبیر، صبیحه نوری، شوهرش عبدالرزاق احمد محمد و فرزندانش ثوره عبدالرزاق، شروق عبدالرزاق و تموز عبدالرزاق و ودیعه هادی داود همسر عبدالجبار احمد و دخترانش منار، مواهب و صوفیا که بزرگ ترین آنها ۸ سال دارند، نام برد.»

این اطلاعیه می افزاید: «شکل بازداشت ها کاملاً وحشیانه است. گروه های سازمان امنیت بعثی، شبانه به خانه ها یورش برده و تمام افراد خانواده را بازداشت می کنند و در مخفیگاه سازمان امنیت نگاه می دارند. آنها سپس در خانه دستگیرشدگان به کمین می نشینند و هر که را که به آنجا بیاید دستگیر می کنند و با خود می برند. جنایتکاران بعثی از این بازداشت های وحشیانه دسته جمعی، اظهار بی اطلاعی می کنند. آنها تا به حال نسبت به بازداشت "دکتر صفا حافظ" و "دکتر صباح دره" و صدها بازداشتی دیگر، اظهار بی اطلاعی کرده اند.»

نامه مردم سپس می نویسد: «حزب کمونیست عراق از کلیه میهن پرستان عرب، از کلیه سازمان ها، احزاب، اتحادیه های ملی و بین المللی و از همه آنها بی که به آزادی انسان، شرافت و حق طبیعی او در داشتن یک زندگی شرافتمندانه، ارج می نهند خواسته است تا بانگ اعتراض شدید خود را علیه پایداری شدن بی شرمانه قوانین و عرف انسانی وسیله رژیم عراق بلند کنند و خواستار قطع هرگونه حمله وحشیانه به میهن پرستان، پایان دادن به کشتار و شکنجه و آزادی مادران، اطفال و شوهران آنها و همه زندانیان سیاسی زن و مرد در عراق گردند.»^(۱)

۱

گرچه امروز نوار مرزی غرب و جنوب غربی کشور نسبتاً آرام است، جزئیات آخرین رویدادهای چند روز گذشته و اخبار امروز نشانه ادامه درگیری های فرسایشی در سراسر نوار مرزی است.

در این زمینه، مالکیان فرمانده سپاه مستقر در قصر شیرین، امروز گفت: «عراق برای گسترش جنگ در سراسر نوار مرزی قصر شیرین از باویسی تا سومار، حدود ۳۰۰ تانک و تعداد زیادی آتشبار و توپخانه با پوشش عملیات هوایی مستقر کرد.» وی همچنین افزود: «اوضاع نوار مرزی در ۳۶ ساعت گذشته، تقریباً آرام بود، اما نقل وانتقال نیروهای عراقی در مرز و اقدامات آنها در جهت تجدید قوا مورد کنترل ماست.» فرمانده سپاه پاسداران مستقر در قصر شیرین اولتیماتوم ایران به عراق را کم اثر دانست و گفت: «اولتیماتوم از طریق دیپلماسی اگر همراه با سرکوب مواضع دشمن نشود، اثر چندانی نخواهد داشت.» وی در ادامه این مطلب، با توجه به تغییر جبهه مداوم نیروهای عراقی در مرز، گفت: «یک تیم گشت عراقی ها که شامل ۵ تانک و ۳ الی ۴

ص: ۳۹۰

کامیون مهمات و توپخانه و خمپاره انداز است به طور مرتب در نوار مرزی جابه جا می شود و هرروز در یک نقطه روی مواضع نیروهای ایران آتش می گشاید»^(۱)

در این حال، گزارش های نیروهای نظامی منطقه حاکی است: «ساعت ۲۳ امروز، ارتش عراق بار دیگر با توپخانه به پاسگاه دربندجوق و بکه شان قصرشیرین حمله کرد. این حمله که یک ساعت طول کشید خسارات جانی و مالی در بر نداشت»^(۲) همچنین، بنا به گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین: «یک واحد ارتش جمهوری اسلامی ایران با پیشروی قدم به قدم خود در منطقه "پله رشید" قصرشیرین آتش توپخانه عراق را در این نقطه خاموش کرد.» براساس این گزارش، «مقامات مسئول مرزی ایران با هرگونه تخلیه احتمالی مردم شهرها و روستاهای مرزی که در تیررس توپخانه عراق قرار دارند شدیداً مخالفت نموده و مردم را به ماندن و استتار در پناهگاه های خود تشویق کرده اند»^(۳)

گزارش دیگر خبرنگار کیهان از قصرشیرین حاکی است: «به دنبال مسموم کردن آب های نوار مرزی توسط مزدوران عراق، از ورود مواد غذایی قاچاق مخصوصاً روغن نباتی از مرز عراق جلوگیری می شود.» بنا به همین گزارش: «یک مقام آگاه مرزی بامداد امروز در این مورد گفت: چون احتمال می رود که عراقی ها در ادامه حملات ناجوانمردانه خود، مواد غذایی مسموم نیز به داخل خاک ایران بفرستند، از این جهت دستوراتی در جهت نمونه برداری و آزمایش از مواد غذایی به ویژه روغن نباتی عراقی در سراسر نوار مرزی قصرشیرین و حومه صادر شده است»^(۴)

از سوی دیگر، در ادامه تحرکات مرزی عراق و جابه جایی نیرو و ادوات نظامی، گزارش مرزبانی مهران حاکی است: «در ساعت ۱۵:۱۰ امروز، تعداد ۳ دستگاه تانک و تعدادی نفربر در قسمت جنوب پاسگاه هلاله حوزه گروهان صالح آباد در داخل خاک عراق دیده شده اند»^(۵) همچنین، سپاه مرکز درباره آمادگی و قصد نیروهای عراق برای حمله قریب الوقوع در مناطق مرزی خوزستان، به سپاه اهواز هشدار داده است. در این گزارش آمده است: «برابر خبر رسیده از سماجا، [به] دو توپخانه لشکر یک مکانیزه عراق و یک گروهان لشکر مأموریت داده شده به طرف هدف های تعیین شده در داخل خاک ایران پیشروی نمایند و نیروهای هوایی عراق پیشروی هایی در جبهه ها بکنند. [و] نیروی پدافند هوایی لشکر یک کاملاً مراقب اوضاع باشد. زمان اجرای مأموریت معلوم نیست؛ فقط به واحدهای عراقی ابلاغ شده بی سیم های خود را روشن بگذارند و آماده ابلاغ پیام حمله یا عدم اجرای فرمان باشند»^(۶)

از مرز آبی آبادان نیز خبر می رسد که «امروز یک موتورلنج ایرانی که حامل ۸۶ نفر مسافر بوده در منطقه "خور عبدالله" توسط مأمورین عراقی دستگیر و بنا بوده آنها را تحویل مقامات عراقی دهند. از قرار اطلاع، این افراد قصد رفتن به کویت را داشته اند»^(۷)

از سوی دیگر، در پی تجاوزات مرزی مکرر عراق به مرزهای خوزستان، گزارش امروز اداره مرزبانی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران حاکی است: «چون در روزهای ۱۳ و ۱۶/۴/۵۹ از سوی مزدوران

ص: ۳۹۱

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین، در مصاحبه اختصاصی با فرمانده سپاه پاسداران مستقر در قصرشیرین، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، خبرنگار کیهان از قصرشیرین؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، هنگ ژاندارمری و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین.

۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- همان.

۵- سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۵۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه مرکز)، ص ۱، برابر گزارش ژاجا مستند به گزارش مرزبانی مهران، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۱۸۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه تهران به سپاه اهواز، مستند به گزارش سماجا (رکن ۲)، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۶۰۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی درجه یک خرمشهر به ریاست رکن دوم ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۳۱/۵/۱۳۵۹، مستند به نامه شماره ۲۹۷ - ۴ - ۷ مورخ ۳۰/۵/۱۳۵۹ واحد تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان.

عراقی به قلمرو ایران و به سوی پاسداران انقلاب اسلامی تیراندازی شده بود، از مرزبان خرمشهر خواسته شده بود که در این مورد به مرزبان مقابل اعتراض و در جلسه مذاکرات مشترک مطرح و اضافه گردد در صورتی که عراقی ها به عملیات تجاوز کارانه خود ادامه دهند پاسخ شدید داده خواهد شد. ...» (۱)

۱

تحركات، تجمع و تقویت مواضع گروه های مسلح معاند با نظام با حمایت رژیم عراق، در مناطق کردنشین همچنان ادامه دارد و با نزدیک شدن به روز عید فطر، این تحركات بیشتر می شود. به دنبال گزارش های متعدد منابع خودی مبنی بر حمله همه جانبه عوامل مسلح ضدانقلاب در روز عید فطر، یک گزارش حاکی است که در روستاهای اطراف سنندج گروه های زیادی به صورت یک نیم دایره نسبت به شهر سنندج تجمع کرده اند. در این گزارش آمده است: «در ۵/۲ کیلومتری حسن آباد (۲) افراد ضدانقلاب در حدود ۱۰۰۰ نفر مستقر شده اند. در آبادی های "کرجو (۳)"، "پیرخضران (۴)"، و "زنوزی" نیز حدود ۵۰۰ نفر نیروی مسلح استقرار یافته اند. در آبادی "تودرمللا (۵)" نیز حدود ۱۰۰ نفر از این افراد مستقر شده اند. همچنین در ابتدای جاده سنندج - سقز حدود ۳۰۰ نفر مسلح به اسلحه های کلاشینکف، ژ۳، برنو و توپ ۱۰۶ و خمپاره و آر.پی.جی ۷ مستقر شده و همگی قصد دارند در روز عید فطر به شهر [سنندج] حمله نمایند.» این گزارش درباره موقعیت کلی افراد این گروه ها، می افزاید: «محل تجمع کل نیروهای ضدانقلاب نسبت به شهر [سنندج] به صورت یک نیم دایره از شمال و شرق و جنوب می باشد.» (۶)

همچنین خبرگزاری پارس در این باره گزارش داد: «ناظران و مسافرینی که از مناطقی کردنشین از جمله پاوه، جوانرود و باینگان وارد کرمانشاه شدند اظهار داشتند که افراد مسلح زیادی از گروه های سیاسی را دیده اند که وارد روستاهای این مناطق شده اند. این مسافران اظهار داشتند که مهاجمین مسلح قصد حملات جدیدی را به این مناطق دارند.» این گزارش افزوده است: «دیروز در پاوه نشانه هایی از این قصد ظاهر شد و مهاجمین به مقر یگان های ارتش مستقر در این منطقه تیراندازی کردند.» (۷)

ص: ۳۹۲

۱- سند شماره ۵۶۵۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (اداره مرزبانی) به وزارت امور خارجه، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۲- حسن آباد: ده مرکز دهستان حسن آباد بخش حومه شهرستان سنندج واقع در ۸ کیلومتری جنوب سنندج و ۵ کیلومتری غرب جاده سنندج به کرمانشاه. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۳- کرجو: دهی است از دهستان حسن آباد بخش حومه شهرستان سنندج واقع در ۱۵ کیلومتری جنوب غربی سنندج و ۵ کیلومتری جنوب گرماش. ر.ک: همان

۴- پیرخضران: دهی از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج واقع در ۲۴ کیلومتری شمال شرقی رزاب و ۸ کیلومتری جنوب جاده اتومبیل رو سنندج به مریوان. ر.ک: همان.

۵- Tudar-molla تودرمللا: دهی از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج واقع در ۲۶ کیلومتری شمال غربی سنندج و ۳ کیلومتری شمال جاده سنندج به مریوان. ر.ک: همان.

۶- سند شماره ۱۱۵۰۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرماندهی سپاه مرکز، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۵، تاریخ ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱، از کرمانشاه، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

در این حال، به گزارش خبرگزاری پارس: «در ساعت ۱۷ امروز، طی یک درگیری بین نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و پاسداران انقلاب اسلامی که در حال پاک سازی اطراف بانه بودند، با مهاجمین مسلح، نیروهای ارتش و سپاه پاسداران مهاجمین مسلح را که قصد حمله به پادگان بانه را داشتند، به عقب راندند و حدود ۱۵۵ تن از آنها را به هلاکت رسانده و سالم به پایگاه های خود بازگشتند.»^(۱) همچنین، امروز نیروهای خودی پاک سازی روستای "وله ژیر"^(۲) از توابع مریوان را بدون دادن تلفات به اتمام رسانده و اجناس قاچاق زیادی را کشف کردند.^(۳)

از سوی دیگر، کردهای معارض عراقی نیز گاه به گاه از خاک ایران به پاسگاه ها و نیروهای عراقی ضرباتی وارد می آورند. در این زمینه، یک گزارش از نیروهای خودی حاکی است که امروز در حدود ۲۵۰ تن از پیشمرگان بارزانی که در مناطق مرزی ایران به سر می برند به عراق رفته و به پاسگاه "نوماچک" حمله کردند.^(۴) در این درگیری که بین پیشمرگان حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق و نیروهای بعثی در "سرخیار" از توابع استان سلیمانیه روی داد، ۵۰ تن از سربازان عراقی کشته و بیش از ۵۰ نفر مجروح شدند. همچنین ۳ خودرو ارتش بعث عراق منفجر شد. در این درگیری، از پیشمرگان حزب سوسیالیست کردستان عراق ۲ تن کشته و ۵ تن نیز زخمی شدند.^(۵)

۱

به دنبال درگیری هایی که از دو روز پیش در نقده و اشنویه رخ داد، امروز این ناآرامی به مهاباد و برخی روستاهای تابع شاهین دژ نیز کشیده شد. فرماندهی سپاه مرکز دستور داد تا کلیه جاده های ورودی و خروجی شهرهای ارومیه و نقده به شدت کنترل شود.^(۶) در این حال، ضمن هشدار درباره احتمال توطئه، کمک رسانی به نیروهای مستقر در شهر نقده ادامه دارد.^(۷)

لشکر ۶۴ ارومیه اعلام کرد که امروز خلع سلاح نقده با رعایت کامل اخلاق اسلامی انجام گرفت و فعلاً اوضاع این شهر آرام است.^(۸)

از سوی دیگر از ساعت ۲ بامداد امروز، مهاجمان وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی از بالای چهارراه ژاندارمری مهاباد، مقر سپاه پاسداران این شهر را با سلاح های سنگین و سبک مورد حمله قرار دادند. این حمله به مدت یک ساعت ادامه داشت که با مقاومت پاسداران، ضدانقلابیون مسلح با برجای گذاشتن ۳ کشته و ۵ مجروح، مجبور به عقب نشینی شدند. در این درگیری به نیروهای خودی آسیبی نرسید.^(۹)

در پی تشنج در شهر مهاباد، گروهی از مردم از ترس گسترش جنگ در شهر، خانه های خود را ترک کرده و به کوهستان ها پناه بردند.^(۱۰) همچنین شامگاه امروز، فردی ناشناس با تپانچه به سوی

ص: ۳۹۳

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴ هر دو به نقل از خبرگزاری پارس، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۲- Vole-jir وله ژیر: دهی از دهستان ویسه بخش مریوان شهرستان سنندج واقع در ۸ کیلومتری دژ شاهپور و ۳ کیلومتری غرب جاده اتومبیل رو مریوان - رزاب. ر.ک: همان.

۳- سند شماره ۵۶۵۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۴۰، از عملیات غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

- ۴- سند شماره ۲۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۱۳، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی، تهران، ۲۵/۵/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵، به نقل از خبرگزاری پارس از مهاباد، به نقل از سخنگوی حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق.
- ۶- سند شماره ۵۶۴۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۱۹/۵/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۵۶۵۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۱۹/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۳۸، از فرماندهی سپاه مرکز به سپاه ارومیه، ۱۹/۵/۱۳۵۹.
- ۸- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار اطلاعات از نقده.
- ۹- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار اطلاعات از ارومیه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه، هر دو به نقل از سخنگوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه.
- ۱۰- روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

مقر سپاه پاسداران شهر مهاباد تیراندازی کرد؛ این حادثه باعث شد که اوضاع شهر تا حدودی متشنج گردد. برای جلوگیری از افزایش تشنج در شهر، یک افسر به نمایندگی از پادگان مهاباد به فرمانداری آمد و ضمن ایراد سخنانی به مردم اطمینان داد که از جانب ارتش هیچ گونه خطری آنها را تهدید نمی کند. بعد از این سخنرانی اوضاع شهر آرام شد.^(۱)

از سوی دیگر، صبح امروز در نشست که با حضور فرماندار مهاباد، فرمانده پادگان مهاباد، مسئولان سازمان های اداری، گروه ها و احزاب سیاسی و معتمدان محل در ساختمان شهرداری این شهر تشکیل شد، پس از دو ساعت بحث و تبادل نظر، مقرر گردید: ۱. گروه ها و احزاب در امور انتظامی دخالت ننمایند. ۲. افراد از هر گروه وابسته، به طور مسلح در شهر تردد نکنند. ۳. انتظامات به عهده شهربانی مهاباد خواهد بود و کلیه قوای انتظامی مستقر در مهاباد در کنترل و اختیار تیپ مهاباد قرار دارد که فرمانده پادگان مهاباد مسئول اعمال آنان می باشد.

از طرفی، ساعت ۲۱ شامگاه امروز، روستاهای هولاسو، محمودآباد و ینجی آباد از توابع شاهین دژ، با خمپاره و تفنگ ۱۰۶ میلی متری مورد حمله افراد مسلح قرار گرفت و خساراتی وارد آمد^(۲). بهرنگ فرماندار میاندوآب، ضمن اعلام این خبر، گفت: «... در این حمله به خانه های مسکونی خسارات زیادی وارد آمد و ۲ نفر از اهالی مجروح شدند. مهاجمین همچنین ۲ نفر از اهالی روستای هولاسو را به گروگان گرفتند. در روستای ینجی آباد نیز ۵ رأس دام بر اثر اصابت گلوله تلف شدند. در روستای محمودآباد نیز چند خمپاره به اطراف روستا و نزدیکی در مانگاه اصابت کرد و خسارات مالی به بار آورد.»^(۳)

باتوجه به اوضاع متشنج اشنویه در چند روز گذشته، لشکر ۶۴ ارومیه امروز نیروهای ژاندارمری تحت امر خود را با کلیه وسایل و تجهیزات، در یک حرکت فوری، از این شهر خارج کرد. این لشکر دلیل این عقب نشینی فوری را «بنا به مصالح و مقتضیات و موقعیت موجود عملیاتی» عنوان کرده است. تعداد نیروهای ژاندارمری مستقر در اشنویه ۱۲۰ نفر بود که در ساعت ۲۰ امروز ضمن تخلیه شهر، به پایگاه نلی وان که مشرف بر اشنویه است، نقل مکان کرده اند.^(۴)

۱

زیاده طلبی و سهم خواهی گروه های سیاسی مخالف و بعضاً معاند با نظام، که هیچ گونه وجاهت قانونی و حقوقی ندارد، اوضاع شهرهای مختلف کشور را همچنان ناآرام کرده است، که هر روز می توان نمونه های متعدد و مختلف آن را مشاهده کرد. در این زمینه، امروز نیز رویدادهای گوناگونی در برخی شهرها روی داده که در مطبوعات منعکس شد.

به دنبال درگیری هایی که در حین اجرای مراسم روز قدس بین طرف داران مجاهدین خلق

ص: ۳۹۴

۱- همان.

۲- به گفته فرماندار میاندوآب، این حمله تا ساعت ۴:۳۰ بامداد روز بعد ادامه یافت.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از میاندوآب.

۴- سند شماره ۵۶۵۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

(منافقین) و طرف داران انجمن های اسلامی در گزنک آمل روی داد و به کشته شدن ۲ نفر انجامید، بعد از ظهر دیروز و امروز، بازار آمل به درخواست آیت الله حسن زاده آملی امام جمعه این شهر، تعطیل بود. (۱) علاوه بر تعطیل شدن بازار آمل، تحصن گروهی از مردم این شهر که از روز گذشته در تکیه "اسک" شروع شده بود، امروز نیز ادامه داشت. در پی این تحصن که به منظور روشن شدن وضعیت گروه های سیاسی و برجیدن بساط و دکه های آنها در سطح شهر آمل برقرار شده است، امروز عصر نماینده استاندار مازندران، دادستان انقلاب و فرماندار آمل ضمن حضور در جمع متحصنین تکیه اسک، به آنان قول دادند که دفاتر گروه های سیاسی، در مهلت تعیین شده تعطیل و جلوی فعالیت آنان گرفته خواهد شد. همچنین نماینده استاندار مازندران ضمن سخنانی در این جمع، به متحصنین اطمینان داد که خاطیان و حادثه آفرینان روستای گزنک شدیداً تعقیب و مجازات خواهند شد. به دنبال این موضوع، متحصنین به تحصن خود پایان دادند و محل را ترک کردند. (۲)

در تهران نیز «ساعت یک بامداد امروز، در حدود ۴۰ الی ۵۰ نفر از هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در مقابل مسجد امیر واقع در خیابان کارگر (امیرآباد سابق)، دست به تظاهرات نامنظمی زده و آزادی ۳ نفر از یاران خود را که در ارتباط با سخنرانی آقای خزعلی در این مسجد دستگیر شده بودند، خواستار شدند. این ۳ نفر در چند شب پیش نظم مجلس را به هم زده بودند و دستگیری آنها به همین دلیل بوده است. تظاهرکنندگان با دادن شعارهایی از قبیل "الله اکبر"، "خواهران زندانی آزاد باید گردند"، آزادی دستگیرشدگان را تقاضا داشتند.» (۳)

خبرگزاری پارس از رشت نیز خبر از یک درگیری دیگر می دهد. بنا به این گزارش: «عصر امروز، زنی با چوب دستی به چند زن بدون حجاب در یکی از خیابان های رشت حمله کرد که عمل وی با مخالفت گروهی از مردم روبه رو شد و به دنبال آن بین گروهی از مخالفان و موافقان برخوردهایی روی داد که بر اثر آن چند تن به طور سطحی مجروح شدند.» این گزارش افزود: «در پی این درگیری که باعث اختلال در عبور و مرور وسائط نقلیه در شهر شده بود و هر لحظه گسترش می یافت، افراد کمیته مرکزی ناگزیر به دخالت شدند و با تیراندازی هوایی به این درگیری پایان دادند.»

روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی رشت نیز در اطلاعیه ای که در همین خصوص انتشار داد، آورده است: «در درگیری که در سبزه میدان رشت روی داد و منجر به دخالت پاسداران کمیته مرکزی رشت شد، عده ای مجروح و ۱۰ نفر دستگیر شدند. جریان از آنجا آغاز شد که یک خواهر مذهبی به دو خانم بی حجاب که وضع پوشش شان بسیار زنده بود حمله کرد. فدائیان و مجاهدین [منافقین] که همیشه در مکان سبزه میدان مشغول فوتبال دستی، بلیارد بازی و روزه خواری هستند و آن روز حدود ۳۰ الی ۴۰ نفر بودند، عمل این خواهر را تکفیر می کنند. متعاقب آن ۸ الی ۱۰ نفر از برادران مذهبی حاضر در آن محل بر سر این مسئله با فدائیان و مجاهدین درگیر می شوند که منجر به زد و خورد می شود.» (۴)

ص: ۳۹۵

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از آمل.

۲- روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از آمل.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۹، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از رشت، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

در زمان کنونی که هنوز سازمان های امنیتی و ضداطلاعاتی کشور شکل نگرفته است، یکی دیگر از مأموریت های مهم سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شناسایی و مبارزه با فعالیت های جاسوسان کشورهای بیگانه است. امروز مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران اصفهان در یک مصاحبه مطبوعاتی درباره دستگیری یک جاسوس زن انگلیسی در اصفهان با تلاش نیروهای سپاه این شهر، اطلاعاتی را بیان کرد. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، وی گفت:

«خانم "مارگارت جین وادل"، مسئول روابط بین المللی کلیسای اسقفی در قدس و خاورمیانه و یکی از افراد فعال و حرفه ای این سازمان ها می باشد. به دنبال تحقیقاتی که برادران سپاه در مورد اعمال و رفتار جاسوسان انگلیس و موساد انجام دادند این فرد را دستگیر کردند. البته وی تازه به ایران آمده که آمدن وی بدون رابطه با کودتای بختیار نبوده است و در تحقیقاتی که برادران سپاه در مورد شبکه های مختلف کودتاگران انجام داده اند، سرخ هایی به دست آوردند و به خصوص [ضمن تحقیق درباره] کسانی که در کلیسای اسقفی اصفهان با کلیسای اسقفی خاورمیانه رابطه داشتند، ردپای ایشان را به دست آوردند و نامبرده را در روز ۱۱/۵/۵۹ دستگیر کردیم. این شخص که یکی از جاسوسان کارکشته موساد و شبکه جاسوسی انگلیس می باشد از طریق شبکه و کلیسا فعالیت داشته است. ... وی تا به حال چندین سفر به ایران کرده و آشنایی کاملی با مناطق مختلف ایران و آداب و رسوم مردم منطقه دارد و قبل از انقلاب نیز در این زمینه در ایران فعالیت داشته است. ...

وی دارای شوهر و بچه می باشد و در تحقیقاتی که برادران در زندگی خصوصی وی انجام دادند مشخص شده که شخص مذکور برای رسیدن به مقصد پلید خود که همان جاسوسی می باشد به هر عمل خلاف انسانی و اخلاقی دست می زده و از طریق نامشروع، کارمندان سست عنصر و بوالهوس ادارات به خصوص وزارت خارجه را برای همکاری جلب می کرده است و کار جاسوسی به این ترتیب بوده که کلیه اخبار و اطلاعاتی را که شبکه های جاسوسی اسرائیل و انگلیس و احتمالاً آمریکا احتیاج داشته اند، توسط شبکه های خاصی ارسال می شده و یا اینکه خودش اطلاعات را جابه جا می کرده و به کشورهای مختلف سفر می نموده و طبق اطلاعات ما، وی با شبکه رادیو بی بی سی نیز رابطه داشته است.

همچنین اطلاع داریم که کلیسای اسقفی در شهرها، محل تجمع جاسوسان انگلیسی بوده که به عناوین مختلف همانند کمک به ناینیان و یا ساختمان بیمارستان، شبکه جاسوسی را تقویت می کردند و دادگاه انقلاب در یک اطلاعیه به آگاهی ملت رساند که بیمارستان مسیحی اصفهان قبل و بعد از انقلاب یکی از مراکز این جاسوس خانه ها بوده و آقای ماکیاول جاسوس معروف انگلیسی در همین مرکز فعالیت می کرده و یکی دیگر از جاسوسان بسیار فعال انگلیسی آقای اسقف "حسن دهقان" می باشد که الآن در شبکه جاسوسی قبرس فعالیت می کند و این خانم

مارگارت جین وادل چندین سال منشی حسن دهقان بوده است. البته برای اثبات اتهامات وی و سندیت جاسوسی ایشان، در هنگامی که دستگیر شد قصد داشت یک سری اسناد و مدارک خود را جابه جا کند که [این اسناد] به دست برادران پاسدار می افتد که پس از بررسی های دقیق در آتیه نزدیک، اگر لازم شد اسناد را منتشر خواهیم کرد. طبق اسناد به دست آمده، وی در بین شهرهای مهم ایران یک سمپات بوده، به خصوص مناطقی که از نظر سوق الحیثی مهم بوده و آسیب پذیری داشته است همانند کردستان، سیستان و بلوچستان و گنبد» (۱)

۱

در جلسه علنی امروز مجلس شورای اسلامی، نامه بنی صدر در معرفی محمدعلی رجایی به عنوان نخست وزیر قرائت شد و اکثر نمایندگان مجلس که طیف مقابل رئیس جمهور را تشکیل می دهند، ایراداتی به متن نامه وارد آوردند و برخی نیز خواستار تغییر متن آن از سوی رئیس جمهور شدند. متن نامه چنین است:

«بسمه تعالی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی، با استناد به شور هیئت منتخب و تمایلی که از سوی آن مجلس محترم اظهار شده است، آقای محمدعلی رجایی را به عنوان نخست وزیر معرفی می کنم. از خداوند متعال برای نمایندگان محترم و ایشان طلب توفیق می نمایم.

رئیس جمهور - ابوالحسن بنی صدر» (۲)

بخش هایی از سخنان امروز نمایندگان مجلس درباره اعتراض به متن نامه و نحوه اعلام آن در رسانه ها چنین است:

محمدجواد شرافت نماینده شوستر: «دیروز قبل از آنکه این نامه در مجلس مطرح شود از رادیو تلویزیون ظهر و شب پخش شد. چطور ما هم باید مثل سایرین از رسانه های گروهی از این مسئله اطلاع پیدا کنیم و عاجز باشیم از توضیح به مردم که چرا در جریان مسائل حساس مملکت نیستیم!» هاشمی رفسنجانی در پاسخ گفت: «نامه نزدیک ساعت ۲ بعد از ظهر بعد از اتمام جلسه به دست من رسید و نمایندگان تشریف نداشتند تا من به اطلاع آنها برسانم. البته این روشی است که آقای رئیس جمهور هم تابه حال به آن عمل کرده اند و نامه هایی را که به مجلس نوشته اند پیش از آنکه در مجلس مطرح شوند به رادیو تلویزیون و روزنامه ها داده اند...»

سیدمحمد خامنه ای نماینده مشهد: «طبق قانون اساسی، رئیس جمهور فردی را برای نخست وزیر نامزد می کند و پس از کسب رأی تمایل از مجلس شورای اسلامی، حکم نخست وزیری برای او صادر می کند. اما در نامه ای که قرائت شد رأی تمایل مقدم بر معرفی نخست وزیر است و این بدعتی برخلاف قانون اساسی خواهد شد.» رئیس مجلس در پاسخ گفت: «در نامه رأی تمایل رسماً مطرح نیست. همان واقعیتی است که خودمان هم می دانیم. برای

ص: ۳۹۷

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از اصفهان.

۲- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۶۷۵

اینکه هرچه زودتر دولت تشکیل شود آقای بنی صدر نظر مجلس را خواستند و منظورشان از تمایلی که در اینجا نوشته اند تمایلی است که در استمزاج از مجلس به دست آورده اند.»

علی ملکوتی نماینده سراب: «این استمزاج یک استمزاج غیررسمی بود و این را در نامه رسمی درج کردن درست نیست. مطلب دیگر اینکه جناب رئیس جمهور مکرراً درباره کسانی که احتمالاً می خواستند نخست وزیر بشوند اظهار فرمودند که "اینها را من معرفی می کنم ولی مسئولیتشان را برعهده نمی گیرم." آیا این بار هم که آقای رجایی را معرفی کرده اند مسئولیتی به عهده نگرفته اند؟»

محمد رشیدیان نماینده آبادان: «دیشب آقای بنی صدر در مسجدالجواد سخنرانی کردند و گفته اند که "آقای رجایی را بر ما تحمیل کرده اند" و عده ای از مردم هم علیه مجلس و آقای رجایی شعار دادند. من تقاضا می کنم مسائلی که در مجلس و جلسات خصوصی گذشته است برای مردم شرح داده شود تا مجلس بیش از این تضعیف نشود.» به دنبال این سخن، هاشمی از هیئت منتخب تقاضا کرد جریاناتی را که در این فاصله گذشته است در جلسه بعدی برای نمایندگان توضیح دهند.

عبدالمجید دیالمه نماینده مشهد: «کاری که هیئت منتخب کرد غیررسمی و براساس حسن تفاهم بود، اما ذکر آن در این نامه در متون رسمی مملکت باقی خواهد ماند، صحیح نیست. و به اضافه، زمینه هایی از قبل ایجاد شده و سخنرانی هایی که آقای رئیس جمهور می فرمایند عملاً مسئولیت قبول و پذیرش آقای رجایی را به عنوان نخست وزیر، به صورت ضمنی بر گردن مجلس گذاشته اند.»

مجید انصاری نماینده زرنند: «باتوجه به اینکه این مسائل در جلسه خصوصی مطرح شد و قرار بر این بود که در بیرون منعکس نشود، اما می بینیم که چکیده آن مذاکرات در نامه رئیس جمهور منعکس شده، به اضافه اینکه ایشان در مصاحبه ای چند دفعه تأکید کرده بودند که "من این همه ارفاق به مجلس برای تفاهم کرده ام." ارفاق را مجلس به ایشان کرده که کمکشان کرده است. اما برعکس، متی هم بر سر مجلس گذاشته شده است. ما اجازه نمی دهیم که بیش از این سر مجلس کلاه برود و به انزوا کشیده شود.»

علم الهدی نماینده اردبیل: «... از هم اکنون ما محکوم هستیم و در آینده ایشان همه»

مسئولیت ها و کمبودها را به گردن مجلس خواهند گذاشت.»

محمد میلانی نماینده تبریز: «به نظر من اگر مجلس مطابق این نامه رأی دهد، خودش موجودیت خودش را نقض می کند. ... روزنامه انقلاب اسلامی هم نوشته است که این نخست وزیر، نخست وزیر مجلس است، نه نخست وزیر رئیس جمهور.»

محمد جواد حجتی کرمانی نماینده کرمان: «... ما نباید در این چنبر الفاظ گیر کنیم و خیال کنیم واقعاً اشکال بر سر این مسئله است. واقع مسئله این است که مجلس با رئیس جمهور اختلاف نظر دارد و این اختلاف نظر ممکن است این مملکت را در خط سقوط قرار دهد. ما از آقای رئیس جمهور گلایه داریم که چرا نسبت به مجلس این گونه نامه می نویسد و چرا ایشان آن حالت های نفسانی شان را در نامه های رسمی منعکس می کنند؛ اما بدتر از این، عکس العملی است که مجلس نشان می دهد. (ادفع بالتی هی احسن) بالاخره باید یکی کوتاه بیاید تا مسئله حل شود. بیایید ما در این مورد فرمان امام را عمل کنیم. اگر نامه آقای رئیس جمهور خلاف قانون بوده، جلسات خصوصی ما هم خلاف قانون بوده. آقای هاشمی هم در مصاحبه خود اعلام کردند که در مجلس ۱۰۷ رأی تمایل به آقای رجایی داده شده است.» وی در پایان گفت: «اگر واقعاً می خواهید مملکت آرام بگیرد شما را به خدا و به خون شهدا بیایید به آقای رجایی رأی تمایل بدهید و کار را تمام کنید.»

احمد توکلی نماینده بهشهر: «تشکیل هیئت منتخب به پیشنهاد خود آقای رئیس جمهور بود و مجلس حاضر شد با ایشان همکاری کند. یکی از مسائلی که این هیئت چند روز پیش در گزارش خود به آن اشاره کرد این بود که آقای رئیس جمهور فرموده اند "اگر مجلس رأی تمایل به آقای فارسی یا آقای غرضی یا آقای خلخالی نشان بدهد من اصلاً قبول نمی کنم و به مردم خواهم گفت که من مسئول نیستم. در مورد آقای رجایی هم مطمئن نیستم که بتواند با من همکاری کند."»

در اینجا امامی کاشانی که عضو هیئت منتخب برای تعیین نخست وزیر بود توضیح داد: «من با بقیه برادرانی که بودیم به آقای رئیس جمهور عرض کردم که بنابراین آیا شما آقای رجایی را معرفی می کنید؟ [ایشان گفتند:] "بله، معرفی می کنم." بعد با تبسم به ایشان گفتم که در سخنرانی ها چطور؟ بعد ایشان گفتند که "نه، من در سخنرانی هم چیزی نمی گویم." دوباره من گفتم که حتماً همین طور است؟ ایشان گفتند: "مگر اینکه دولت (آقای رجایی) کارهایی بکند و من تشخیص بدهم که این کارها درست نیست."»

سپس توکلی در ادامه سخنان خود گفت: «اما آقای رئیس جمهور شب جمعه یعنی چند ساعت پس از این توافق، در حالی که هنوز آقای رجایی به نخست وزیری انتخاب نشده اند در مسجد الشهداء سخنرانی می کنند و روزنامه انقلاب اسلامی که تمام حرکتش بر ضد مجلس است تیر درشتی می زند که آقای رئیس جمهور فرمودند "آقای رجایی حرف را می شنود، اما آنچه که خودش می خواهد می کند و اطلاعی از امور کشور ندارد." و بعد هم در همان

سخنرانی می فرمایند که "من به مجلس ارفاق کردم که چنین کاری کردم." تمام این فرمایشات ایشان خلاف قراری بوده که خودشان گذاشته اند و برخلاف قدمی بوده که طرفین برای ایجاد تفاهم برداشته اند. ... این نامه به این صورت نباید پذیرفته شود.»

موسوی خوئینی ها نماینده تهران: «من توجه نمایندگان محترم را به سخنرانی اخیر امام جلب می کنم که مجلس و رئیس جمهور یکدیگر را تقویت کنند نه تضعیف و به نظر من مجلس این مقدار جرم و خلاف را بپذیرد و ملت را بیش از این نگران نکند.»

سرانجام پس از یک تنفس ۱۵ دقیقه ای، در این باره که آیا نامه آقای بنی صدر برخلاف آیین نامه مجلس هست یا نه؟ رأی گیری به عمل آمد و بر این اساس و طبق نظر اکثر نمایندگان، این نامه بحث برانگیز به همین صورت از رئیس جمهور پذیرفته شد. (۱)

۱

باینکه مجلس شورای اسلامی در جلسه غیرعلنی خود در روز پنجشنبه گذشته به محمدعلی رجایی برای احراز مسئولیت نخست وزیری تمایل نشان داد و بر این اساس، بنی صدر نیز در نامه ای در روز گذشته ایشان را به مجلس معرفی کرد، دو مطلب مندرج در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی که تفکرات و نظرهای بنی صدر را منعکس می سازد، حاکی از نارضایتی جناح مزبور از این انتخاب است.

این روزنامه در سرمقاله امروز خود به قلم سیدجمال الدین موسوی مسائلی را درباره آقای رجایی مطرح کرد و تلویحاً صلاحیت عملی او را برای انجام وظایف به عنوان نخست وزیر، مورد تردید قرار داد. در بخشی از این سرمقاله آمده است:

«... چون آقای رجایی بیش از یک سال است که در رأس وزارت آموزش و پرورش قرار گرفته اند لذا عده زیادی از خوانندگان خصوصاً معلمین و کسانی که در آموزش و پرورش به نحوی کاری دارند خواسته اند که آقای رجایی گزارشی از عملکرد خود در سمت وزارت آموزش و پرورش به مردم و نمایندگان مردم در مجلس شورای اسلامی ارائه دهند تا میزان کارایی و توانایی ایشان و یا عدم آن در حل مشکلات و پیشبرد برنامه هایی که بتواند در خدمت اهداف انقلاب باشد برای همگان روشن شود. ...» نویسنده مقاله سپس با اشاره به سوابق مبارزاتی آقای رجایی و سرسختی وی بر سر عقیده در زندان، می نویسد: «اما باین همه، یک مسئله مهم برای قبول چنین مسئولیت سنگینی با توجه به مشکلات و بحران های موجود، احاطه داشتن بر این مشکلات و دانستن راه ها و برنامه ای که به این مشکلات پایان بخشد می باشد.» در ادامه سرمقاله روزنامه انقلاب اسلامی با اشاره به برخی از این مشکلات و لزوم هماهنگی با رئیس جمهوری برای حل آنها، آمده است:

«اما آقای رئیس جمهوری دو ضعف در ایشان سراغ کرده اند که در صورت صحت، برای موفقیت باید این دو ضعف رفع شوند: ۱. سخت سری: به این معنی که ایشان وقتی به نظری می رسند حتی اگر در یک جلسه مشورتی خلاف نظر ایشان ثابت شود باز هم به هنگام اجرا همان

ص: ۴۰۰

نظر خود را اعمال می کنند. ... ۲. عدم اطلاع از وضعیت کشور: در این مورد بهتر است که آقای رجایی در یک کنفرانس مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی شرکت کنند و به طور مشروح و در هر زمینه به طور مشخص، استنباط خود را از وضع کشور و برنامه های خود را برای برطرف کردن مشکلات اعلام کنند. ...» نویسنده در پایان می افزاید: «آقای رئیس جمهوری در جریان انتخاب نخست وزیر کمال تفاهم و از خود گذشتگی را نشان داد؛ با کمال حسن نیت از شخص مورد نظر خود برای نخست وزیری گذشت و از ابتدا رویه تفاهم و نه کشمکش را پیش گرفت. ...» (۱)

روزنامه انقلاب اسلامی همچنین مصاحبه خبرنگار خود با آیت الله لاهوتی نماینده مردم رشت، را درباره صلاحیت آقای رجایی برای احراز مسئولیت نخست وزیری، منتشر ساخت. در بخشی از این مصاحبه از قول نماینده رشت که سابقه تمایل به جناح بنی صدر را دارد، آمده است: «از جهات مختلف آقای رجایی قابل اعتماد است، لکن مشکل ایران و نخست وزیری در شرایط فعلی بیش از توانایی آقای رجایی است. امیدوارم که ایشان با هماهنگی تام با مجلس و با اتحاد کامل با ریاست جمهور و همه ارگان های مسئول دست به دست هم داده و مشکلات انقلاب اسلامی که می رود به صورت لاینحلی جلوه کند، حل نمایند.» نماینده مردم رشت در بخش دیگری از این مصاحبه ضمن اشاره به سوابق مبارزاتی آقای رجایی در زندان و اتکای شدید وی به دریافت ها و تحلیل های خود، درباره عملکرد آقای رجایی در وزارت آموزش و پرورش اظهار کرد: «در رابطه با کارنامه ایشان در وزارت آموزش و پرورش به نظر می رسد چندان ندرخشیده است. شاید کوه مشکلات براساس نیم قرن حکومت پهلوی منفور مانع درخشیدن نامبرده شده. امیدوارم که دوره نخست وزیری، ایشان براساس همکاری و تفاهم خیلی بهتر از گذشته باشد.» (۲)

۱

امروز وزیر خارجه و رئیس جمهور امریکا به بررسی احتمالات آزادی گروگان ها پرداختند و همچنین اعمال جنبه ای دیگر از تحریم های امریکا علیه ایران آغاز شد.

سخنان ادوموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا در مصاحبه با مجله یو. اس نیوز اند ورلد ریپورت که امروز انتشار یافت، حاکی از امیدهای تازه مقامات امریکا، پس از تحولات اخیر و در حال وقوع ایران، درباره امکان آزادی گروگان های امریکایی است؛ هرچند که سخنان امروز کارتر، رئیس جمهور امریکا، نشان می دهد که این آزادی تا بعد از انتخابات آتی ریاست جمهوری در امریکا بعید به نظر می رسد.

وزیر خارجه امریکا در این مصاحبه که خطوط اصلی سیاست خارجی امریکا درباره مسائل مهم جهان از جمله بحران ایران را مشخص ساخته است، اظهار کرد: «برای حصول آزادی گروگان های امریکایی در ایران، دولت کارتر ابتکار تازه ای را مطالعه می کند.» ماسکی بدون اینکه وارد جزئیات این اقدام شود، گفت: «تماس های دیپلماتیک و غیر دیپلماتیک و برقراری

ص: ۴۰۱

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و آخر.

۲- همان، ص ۳.

تماس های غیرمستقیم با مقام های معتبر ایرانی از جمله ابتکارهای تازه ای است که امریکا در پیش می گیرد.» وی حوادثی مانند مرگ شاه مخلوع و آزادی ریچارد کوئین گروگان بیمار امریکایی را وسیله ای برای تجدید تلاش جهت رهایی گروگان ها خواند و گفت: «آزاد کردن کوئین نشان داد که در ایران افراد یا فردی وجود دارد که می تواند تصمیم مهم و خاصی اتخاذ کند.» وزیر خارجه امریکا شروع کار مجلس شورای اسلامی را نیز یک عامل مهم برای رهایی گروگان های امریکایی خواند و گفت: «پایان ماه رمضان که همراه با شکل گرفتن مقامات سیاسی و به خصوص تشکیل پارلمان و شروع کار آن است می تواند به صورت یک حوزه قدرت مسئول شکل گیرد.» ماسکی در پایان این مصاحبه بی آنکه بخواهد ابراز امیدواری کرده باشد، گفت: «در ایران این فرضیه که ادامه نگهداری گروگان ها برای منافع ایران مفید نیست تقویت می شود و این نظریه می تواند به آزادی گروگان ها منجر شود.» (۱)

باین حال، جیمی کارتر، رئیس جمهور امریکا، امروز اعلام کرد وی اطلاعات محرمانه ای دارد که نشان می دهد ایران قصد دارد برای تأثیرگذاری بر روی رأی دهندگان امریکایی گروگان ها را تا بعد از انتخابات ریاست جمهوری ایالات متحده نزد خود نگه دارد. کارتر که این مطلب را در برنامه هفتگی "۶۰ دقیقه" شبکه سی. بی. اس. مطرح ساخت، افزود: «وی نمی داند که این اطلاعات محرمانه صحیح می باشد یا خیر. کارتر در پاسخ به این سؤال که آیا احتمال انتخاب شدن رونالد ریگان در انتخابات ریاست جمهوری می تواند موجب آزادی سریع تر گروگان ها شود یا خیر؟ گفت: فکر نمی کند انتخاب یک فرد به خصوص در انتخابات عامل مهمی در آزادی گروگان ها باشد.» (۲)

در همین حال در زمینه تحریم های امریکا علیه ایران، امروز اعلام شد که امریکا به اتحادیه کارگری بنادر خود دستور داده است تا کشتی های به مقصد ایران را بارگیری نکنند. دکتر مرتضی موحدی زاده، مدیرعامل و رئیس هیئت مدیره بازرگانی دولتی ایران، امروز ضمن بیان این مطلب افزود: «در نتیجه، کالاهایی که از شرکت ها و مؤسسات مختلف می خریم باید از امریکا به بندر دیگری ببرند و از آنجا به ایران حمل شود. و این نقل و انتقال موجب گرانی و تأخیر در ارسال کالاهای ضروری می شود.» وی درباره تحریم اقتصادی و اثر آن بر معاملات خارجی نیز گفت: «اثر تحریم بیشتر موجب کار و زمان بیشتر برای معاملات شده است و آن نیز به خاطر بیمه ای است که شرکت ها دریافت می دارند. این گرانی نیز بین کالاهای مختلف فرق دارد، ولی میزان آن ثابت است؛ مثلاً ۱۵ تا ۲۰ دلار در هر تن کالا اضافه شده است.» (۳)

۱

در ادامه بازتاب سفر غیرمنتظره صدام حسین به عربستان سعودی در هفته گذشته و دیدار با مقامات این کشور، خبرگزاری های غربی، به انعکاس خبر روزنامه کویتی الانباء - که سابقه تمایل به حزب بعث عراق را دارد - پرداختند. در این خبر از قول مقامات امریکایی برای

ص: ۴۰۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۵، تاریخ ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۸، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، ۱۹/۵/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه شماره ۱۴۶، ۲۱/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، رادیو لندن (بخش عربی)، ساعت ۹:۳۰، ۲۰/۵/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۷، تاریخ ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری رویترز از نیویورک.

۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار اقتصادی کیهان در مصاحبه با مدیرعامل و رئیس هیئت مدیره بازرگانی دولتی ایران.

میانجیگری میان امریکا و عراق به منظور تجدید روابط رسمی دیپلماتیک ابراز تمایل شده است. این روزنامه کوییتی در این باره نوشته است: «دولت کارتر از عربستان سعودی تقاضا کرده است تا عربستان سعودی بین عراق و ایالات متحده به منظور از سرگیری روابط دیپلماتیک وساطت به عمل آورد.» خبرگزاری یونایتدپرس از کویت با نقل این خبر از الانباء، افزود:

«عراق همانند دیگر کشورهای عربی بعد از جنگ اعراب و اسرائیل در سال ۱۹۶۷ ظاهراً روابط دیپلماتیک خود را با واشنگتن قطع کرد؛ لیکن از آن زمان تاکنون، سایر کشورهای عربی روابط خود را مجدداً برقرار نموده اند. روزنامه مزبور به نقل از یک مقام رسمی امریکا در واشنگتن نوشته است: "دولت کارتر دست به کار کاملاً امکان پذیری زده است. وی همچنین گفته است: امریکا از هیچ اقدامی در این مورد فروگذاری نخواهد کرد." به گزارش خبرگزاری مزبور: «عراق ماه گذشته اعلام کرد که تقاضای ایالات متحده را مبنی بر از سرگیری روابط دیپلماتیک رد کرده است.» (۱)

لازم به یادآوری است که روابط غیررسمی عراق با ایالات متحده و نیز روابط این کشور با کشورهای اروپایی چون فرانسه و ایتالیا در زمینه های نظامی، تجاری و ایجاد تأسیسات هسته ای روز به روز نزدیک تر شده است.

همچنین، روزنامه جمهوری اسلامی ضمن نقل خبر مزبور به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از کویت، نوشته است: «هفته قبل صدام حسین به عربستان سعودی رفت و با شاهزادگان و مقام های بلندپایه کشوری و لشکری آن کشور در پشت درهای بسته مذاکره کرد. آگاهان برای این سفر اهمیت زیادی قائل اند، به خصوص که امریکا اظهار علاقه کرده است روابط سیاسی خود با عراق را به طور علنی از سر گیرد. ناظران اظهار عقیده می کنند که پس از انقلاب اسلامی ایران، فعالیت های پشت پرده عراق با همکاری امریکا در جهت ضربه زدن به انقلاب ایران آغاز شده است.» (۲)(۳)

ص: ۴۰۳

۱- همان، ص ۴، به نقل از یونایتدپرس از کویت.

۲- روز بعد نیز، رادیو اسرائیل، در تفسیری راجع به دلایل سفر غیرمنتظره صدام حسین به عربستان سعودی، چنین گفت: «یکی از دلایل سفر صدام حسین به عربستان سعودی و مذاکره با پادشاه آن کشور، وحشت از صدور انقلاب اسلامی ایران به این دو کشور است، زیرا رژیم فعلی ایران هر دو کشور را تهدید می کند و این دو کشور به علت وجود خطر مشترک، به یکدیگر نزدیک شده اند. در عراق امروزه یک جمعیت بزرگ شیعه زندگی می کنند که طبعاً آنها به حکومت شیعی ایران علاقه مندترند تا به حکومت بعثی عراق و با تبلیغاتی که به وسیله رسانه های گروهی ایران و به خصوص رادیوها انجام می گیرد، عراق در این ترس به سر می برد که افکار انقلابی ایران در شیعیان مؤثر واقع شود؛ خصوصاً اینکه آیت الله خمینی بارها صریحاً و شخصاً درخواست سرنگونی صدام حسین و رژیم بعث عراق را کرده است. عربستان سعودی نیز از سرنگونی رژیم سلطنتی خود می ترسد و از نفوذ افکار تازه در این محدوده جغرافیایی بیم دارد و این عوامل است که باعث شده است که این نزدیکی و مسافرت صدام حسین به عربستان صورت بگیرد.» (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۶، ۲۱/۵/۱۳۵۹، ص ۱۴، رادیو اسرائیل (بخش فارسی)، ساعت: ۱۹، ۲۰/۵/۱۳۵۹).

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از آسوشیتدپرس از کویت.

به دنبال تظاهرات انجمن های اسلامی دانشجویان در لندن و دستگیری آنان توسط پلیس انگلستان در هفته گذشته، صبح امروز به دعوت دانشجویان عضو اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان در اروپا، صدها نفر در مقابل سفارت انگلیس در تهران گرد آمده و دست به تظاهرات آرامی زدند. در حین تظاهرات، محل سفارت توسط کارکنان شهربانی، سپاه و بسیج ملی محافظت می شد. تظاهرکنندگان خواهان آزادی هرچه سریع تر دانشجویان دستگیر شده بودند. همچنین خواستار محاکمه پلیس انگلیس در یک دادگاه انگلیسی که قاضی آن صهیونیست نباشد، شدند. دفتر اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان اروپا در تهران در قطعنامه ای که در پایان این تظاهرات خوانده شد ضمن افشای ماهیت امپریالیستی استعمارگران شرق و غرب خاطر نشان کرده است:

«ساواکی ها و درباری های فراری در امریکا و انگلیس با کمک پلیس فاشیست این کشورها علیه انقلاب اسلامی ایران و رهبر نستوهش سرگرم توطئه چینی هستند. ... ما توجه امام امت خویش را همچنین به سخنان نخست وزیر انگلیس در امریکا معطوف می داریم که به شیطان بزرگ گفت بگذارید هیچ شکی باقی نماند که انگلستان از شما کاملاً حمایت کرده و می کند و پیامد این اطمینان دادن ها تحریم اقتصادی، حمله به طیس، گروگان گیری در سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن و اینک حمله به دانشجویان در جلو سفارت امریکا در انگلستان می باشد.» بنا به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، در پایان، قطعنامه این تظاهرات را دو تن از برادران تسلیم معاون کاردار سفارت انگلستان کردند. همچنین پس از سخنرانی حجت الاسلام شاه آبادی نماینده امام، نماز جماعت در برابر سفارت اقامه شد و سپس جمعیت متفرق شدند.

این گزارش می افزاید: «ساعت یک بامداد روز یکشنبه نیز، حدود ۲۰۰ نفر از بستگان دانشجویان ایرانی در بند در برابر سفارت اجتماع کرده بودند. در این اجتماع هادی غفاری حضور یافته و در سخنرانی خود به شدت انگلستان را نسبت به بدرفتاری با دانشجویان مورد حمله قرار داد و خواستار آزادی هرچه زودتر دانشجویان شد. بعد از سخنرانی هادی غفاری، در حالی که جمعیت به حدود ۳ هزار نفر رسیده بود شعارهای کوبنده ای علیه اعمال وحشیانه دولت انگلستان داده شد و تظاهرکنندگان متفرق شدند.»

روزنامه جمهوری اسلامی در ادامه آورده است: «همچنین در ساعت ۲۲:۳۰ روز یکشنبه، جمعیت کثیر دیگری از همشهریان مسلمان به دعوت متحصنین جلو سفارت انگلیس رفتند. ... سپس فخرالدین حجازی نماینده اول تهران که به تظاهرکنندگان پیوسته بود، ضمن سخنانی از انگلیس به عنوان پیر متعهد یاد کرد و تاریخچه نفوذ آنها را در دوره صفویه برشمرد و هشدار داد که بایستی هرچه زودتر دولت انگلیس برادران و خواهران ما را آزاد کند. وی اولتیماتوم داد که اگر یک موی سر فرزندان این آب و خاک کم شود، منافع آنها را در خاورمیانه به باد خواهیم داد. این تظاهرات عظیم در حالی که ساعاتی از نیمه شب می گذشت، با شعارهای کوبنده پایان یافت.» (۱)

ص: ۴۰۴

در این حال، دانشجویان ایرانی که در زندان‌های انگلستان به سر می‌برند، امروز پلیس این کشور را متهم ساختند که در تظاهرات ضد امریکایی که منجر به بازداشتشان شد، آنها را مورد حمله و ضرب و شتم قرار داده است. در یک اعلامیه که امروز از طریق سیف‌الله اهدایی کاردار سفارت ایران در لندن، انتشار یافت آمده است: این دانشجویان قصد دارند پلیس انگلستان را تحت تعقیب قانونی قرار دهند. آنها شامگاه امروز پس از دیدار با کاردار سفارت ایران در لندن، به اعتصاب غذای خود که در اعتراض به بدرفتاری پلیس ترتیب داده بودند پایان دادند. یکی از شرایط آنها برای از سر گرفتن خوردن و آشامیدن، صدور اعلامیه‌ای از طرف کاردار سفارت ایران مبنی بر محکوم کردن رفتار پلیس با دانشجویان بود. (۱)

از سوی دیگر، انجمن اسلامی دانشجویان در ایتالیا با انتشار اطلاعیه‌ای اعلام کرد که ۲۲ دانشجوی مسلمان ایرانی که بنا به درخواست مستقیم مقامات واتیکان در مراسم روز قدس دستگیر شده‌اند، امروز در دادگاه محاکمه می‌شوند. بنا به این اطلاعیه: «دانشجویان دستگیر شده حاضر به افشای نام خود نشده‌اند و در بازجویی‌های انجام شده، همگی نام خود را قدس اعلام کرده‌اند.» براساس همین گزارش، این اقدام انقلابی دانشجویان مسلمان به طور وسیعی در مطبوعات و رادیو تلویزیون ایتالیا منعکس گردید و حتی صحنه‌هایی از حمله پلیس ایتالیا به دانشجویان، در روزنامه‌ها چاپ شد. (۲)

ص: ۴۰۵

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۵، تاریخ ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۹/۵/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۷، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از رویتر از لندن.
 - ۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

در روند نزدیکی عراق به غرب اخلاص ها و چالش های جدی مشاهده می شود که بخشی از آن مربوط به ویژگی های خاص این کشور و عدم اعتمادی است که به رژیم عراق وجود دارد، به خصوص بخش عمده ای از این چالش ها ناشی از نفوذ رژیم اشغالگر قدس در صف کشورهای غربی است. البته در نزد بعضی از این کشورها از جمله فرانسه، دشمنی با انقلاب ایران آن قدر انگیزه بخش است که بر نگرانی و "دلخوری" اسرائیل غلبه کند.

در این زمینه روزنامه تایم مقاله ای به قلم ویلیام. ای. اسمیت و هنری مولی، درباره جاروجنجال سیاسی به وجود آمده در پی کمک هسته ای پاریس به بغداد منتشر کرد که در آن آمده است: «فرانسه معتقد است که اسرائیلی ها سخت در تلاش اند تا مانع از تحویل مواد هسته ای به عراق شوند. در آوریل ۱۹۷۹، گروهی از خرابکاران با نفوذ به یک مجتمع فوق امنیتی در نزدیکی "تولون" شهر بندری فرانسه، مواد منفجره ای را در نزدیک دو مغز رآکتور که قرار بوده سه روز بعد به عراق فرستاده شود، منفجر کردند. انفجار باعث ایجاد خسارت سنگین به رآکتورها و به تأخیر افتادن برنامه ارسال تا چندین ماه شد. فرانسه سرویس اطلاعاتی اسرائیل "موساد" را مسئول این خرابکاری می داند. ...» این مقاله سپس می افزاید: «آنچه بیشتر مسئله عراق را حاد کرده است این است که عراق کشوری است که در بی ثباتی سیاسی و ستیزه جویی در سیاست خارجی اش شهرت دارد. بغداد همچنان خود را در حال جنگ با اسرائیل و نیز رقابت شدید با ایران می داند. عراق به عنوان دومین صادرکننده بزرگ نفت جهان پس از عربستان سعودی، تحت حکومت صدام، جاه طلبی هایی را در سر داشته تا جایگزین ایران به عنوان قدرت برتر نظامی در منطقه خلیج فارس گردد. ...» (۱)

مورد دیگر انگلستان است که با هسته ای شدن عراق مخالفت می ورزد. روزنامه جمهوریة بغداد امروز در پاسخ به انتقاد دولت انگلیس از برنامه هسته ای عراق، نوشت: «انتقاد بریتانیا از برنامه صلح آمیز هسته ای عراق، نشان دهنده تعصب شدید انگلستان در طرف داری از

ص: ۴۰۷

۱- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، صص ۲۴۰ و ۲۴۱، نشریه تایم، به قلم ویلیام. ای. اسمیت و هنری مولی، ۱۱/۸/۱۹۸۰ (۲۰/۵/۱۳۵۹)، مترجم مهدی رنجبران.

صهیونیست های اسرائیل است. ... انگلستان هنوز خیال می کند که یک امپراتوری را در اختیار دارد و به خود اجازه می دهد در امور داخلی عراق دخالت کند، ولی خورشید امپراتوری آنان مدت هاست که غروب کرده است.»^(۱)

در این حال، به گزارش رادیو اسرائیل و نیز خبرگزاری یونایتدپرس از پاریس، «یک سازمان ایرانی به نام "جمعیت طرف داران انقلاب اسلامی" تهدید کرد که رؤسای شرکت های فرانسوی را که در ساختمان کوره اتمی برای عراق دست دارند به قتل خواهد رساند. در نامه تهدیدآمیزی که جمعیت مزبور ارسال داشته، نوشته شده است به شما آخرین فرصت داده می شود که جان خود و خانواده خود را نجات دهید و این در صورتی است که به فعالیت خود در مورد تولید سلاح اتمی برای عراق خاتمه دهید. همچنین، ضمن نامه ای که [از طرف] جمعیت طرف داران انقلاب اسلامی ایران برای خبرگزاری ها در پاریس فرستاده شده، گفته شده است که فرانسه دشمن آنان است، زیرا به دشمن آنان یعنی عراق کمک می کند.»^(۲)

در امریکا نیز حتی فروش ۵ فروند هواپیمای بوئینگ به عراق مباحث سیاسی تازه ای را به وجود آورده است. به نوشته نشریه انگلیسی اویشن ویک: «در کنگره امریکا مخالفت با درخواست شرکت بوئینگ برای مجوز صادراتی مورد تأیید وزارت بازرگانی که این شرکت برای تکمیل مذاکرات با خطوط هوایی عراق به آن نیاز دارد، در حال افزایش است. ... این معامله همچنین شامل لوازم یدکی و تجهیزات پشتیبانی زمینی به ارزش ۲۰۸ میلیون دلار می گردد.» بنا به همین گزارش، «میلیست فنویک، نماینده و عضو کمیته روابط خارجی کنگره گفت: ... تصمیم آنها [شرکت بوئینگ برای فروش هواپیماها به عراق] به تصور این مسئله است که ما در مبارزه خود علیه تروریسم عزم راسخ نداریم.» این هفته نامه افزود: «خطوط هوایی عراق، ناوگان ترابری خود را که ساخت اروپا یا شوروی می باشند تماماً به ناوگان ساخت شرکت بوئینگ تغییر داده که متشکل از ۳ فروند هواپیمایی ۷۴۷ است. تکمیل این قرارداد فروش، تعداد هواپیماهای این شرکت را به ۱۶ فروند می رساند.»^(۳)

۱

در ادامه ناآرامی های مرزی و تحرکات عراق، امروز پاسگاه پرویز^(۴) و پاسگاه های مرزی خان لیلی^(۵) و زینل کش در منطقه عمومی قصرشیرین، هدف آتشباری نامنظم عراق قرار گرفت که تلفات جانی در بر نداشت.^(۶) گزارش پاسگاه زینل کش حاکی است که در این درگیری که با آتش متقابل ارتش ایران روبه رو شد، سنگر پایگاه قلعه یهودی ارتش عراق با آتشباری توپخانه ارتش ایران به کلی منهدم گردید.^(۷)

همچنین، در گزارش دیگری از کرمانشاه آمده است: «اخیراً مأمورین عراقی بر میزان حفاظت و کنترل خویش بر جاده های خانقین و بغداد افزوده اند. هدف از این عمل، جلوگیری از تردد عناصر مخالف رژیم بعثی در مناطق عراق است.»^(۸)

ص: ۴۰۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۶، تاریخ ۲۱/۵/۱۳۵۹، صص ۶ و ۷، خبرگزاری فرانسه از بغداد، ۱۱ اوت، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۱۳، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، ۲۰/۵/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از یونایتدپرس از پاریس.

۳- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، صص ۲۳۹ و ۲۴۰، هفته نامه اویشن ویک، ۱۱/۸/۱۹۸۰ (۲۰/۵/۱۳۵۹)، مترجم مهدی رنجبران.

۴- سند شماره ۵۶۵۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز بررسی مناطق ایران، منطقه ۷ به نقل از سپاه کرمانشاه، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرنگار خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۶- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۷- سند شماره ۲۸۳۲۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری قصرشیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳)، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۵۶۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه کرمانشاه به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

از منطقه دریایی جنوب نیز خبر می رسد که عراق امروز بر تدابیر امنیت دریایی خود افزوده و در این منطقه ۴ فروند قایق گشتی مستقر کرده است که مواظبت از اسکله های دریایی را به عهده دارند.^(۱)

در همین حال سخنگوی وزارت نفت جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد که از امروز حراست و مراقبت از چاه های نفت منطقه دهلران افزایش یافته است. وی افزود این مراقبت با مشارکت واحدهای حراست وزارت نفت در مناطق نفت خیز جنوب با لشکر ۹۲ زرهی اهواز انجام می شود. بنا به این گزارش، با پوشش حفاظتی منطقه دهلران، عملیات بهره برداری از چاه های شماره ۲ و ۵ چشمه جوش و چاه های شماره ۲ و ۵ دهلران که در روی مخزن نفتی مشترک با عراق هستند، از امروز آغاز شده است. همچنین عملیات حفاری در روی چاه های شماره ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵ که مدت ها به علت نبود امنیت متوقف شده بود، در همین تاریخ آغاز شد.^(۲)

ازسوی دیگر، خبرگزاری عراق امروز گزارش داد دولت این کشور به ۴ تن از افسران نیروی هوایی ایران که در ماه جاری از ایران گریختند، پناهندگی سیاسی اعطا کرده است. بنا به این گزارش، این ۴ تن پنجم ماه اوت (چهاردهم مردادماه) با یک هواپیمای نظامی "اف ۲۷" به عراق گریختند. نام و درجه این افراد هنوز فاش نشده است.^(۳)

۱

در آستانه عید فطر خبرها و گزارش های مربوط به تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین حاکی است که این گروه ها در هفته های گذشته، با حمایت رژیم عراق، خود را برای حمله همه جانبه در روز عید فطر آماده کرده اند. این تحرکات امروز به ویژه در مناطق اطراف پاوه و بانه به اوج خود رسیده است.

گزارش های امروز نیروهای مسلح خودی نشان می دهد: پالیزبان و سردار جاف یک نیروی ۴۰۰۰ نفری در منطقه "میدان" عراق تجهیز کرده اند و برای حمله به نوار مرزی ایران آماده می شوند. دولت عراق نیز این نیروها را با هواپیما، بالگرد، تانک و توپ و سایر تجهیزات تقویت می کند. این نیروها به احتمال قوی عملیات خود را در آینده نزدیک، از منطقه پاوه آغاز خواهند کرد.

این گزارش می افزاید: «دمکرات ها و افراد سپاه رزگاری، هانی گرمله^(۴) را مشترکاً گرفته اند و مقر سپاه رزگاری در آبادی بیدرواز^(۵) می باشد و در آنجا کالیبر ۵۰ و جنگ افزار سنگین مستقر نموده اند. [همچنین] شیخ ملک، پسر شیخ عثمان نقشبندی، به اتفاق ۵۰ نفر از افراد مسلح در

ص: ۴۰۹

۱- سند شماره ۲۶۰۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبان درجه یک خرمشهر به ریاست رکن دوم ستاد ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۳۱/۵/۱۳۵۹، مستند به گزارش واحد تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۶، تاریخ ۲۱/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرگزاری یونایتدپرس از بغداد، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۴- هانی گرمله: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج واقع در ۶۶ کیلومتری شمال غرب پاوه و ۱۸ کیلومتری غرب نوسود و ۳ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۵- بیدرواز: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۸۶ کیلومتری غرب پاوه و ۲۱ کیلومتری شمال غرب نوسود کنار کمینه و ۲ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: همان.

پنجوین عراق به سر می برند و انبار مهمات و اسلحه خانه دمکرات ها در آبادی نروی (۱) و هرگان بوده که اخیراً به دزلی منتقل شده است. بنا به همین گزارش: «حدود هزار نفر از افراد مسلح رزگاری در منطقه دورود (۲) مستقر هستند که فرماندهی آنها به عهده پسر شیخ عثمان می باشد.» (۳)

همچنین، برابر اعلام شهربانی کرمانشاه، «یک ژنرال عراقی به نام شیخ صیاح احمد محمد و یک اکیپ ارتش عراق با همکاری سردار جاف در نزدیکی گردنه دروله (۴) واقع در نزدیکی های پاره مستقر شده اند.» (۵)

یک گزارش از رکن ۲ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران حاکی است:

«حزب دمکرات کردستان به نیروهای مستقر خود در کوهستان ها و پاسگاه های مختلف دستور داده است که برای امشب و فردا اسلحه و مهمات به اندازه کافی برداشته و از لحاظ غذا و آب کمبود نداشته و از کوه ها و پایگاه های خود به طرف شهرهای منطقه کردستان سرازیر شوند. این دستور به دنبال تصمیم گروه های مختلف موجود در کردستان مبنی بر حمله به نیروهای مسلح و سپاه پاسداران در شب و روز عید فطر صادر شده است. ضمناً حزب کومه له ۱۵۵ نفر کشته در درگیری های شب گذشته داشته است.» (۶)*** (۷) لازم به یادآوری است کومه له نیز ضمن اعلامیه ای، از پیش اخطار کرده بود: «اگر سپاه پاسداران تا روز عید فطر شهر مریوان را تخلیه نکند، شهر را حمام خون می کنیم.» (۸)

فرمانده پادگان بانه نیز گزارش داد: «در ساعت ۱۸ امروز، گردهمایی نمایندگان تمام

ص: ۴۱۰

۱- نروی: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۴۵ کیلومتری شمال غرب پاوه و ۳ کیلومتری شرق راه اتومبیل رو پاوه به نوسود. ر.ک: همان.

۲- دورود: دهی از دهستان اورامان بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۹ کیلومتری شمال غرب رزاب و ۱ کیلومتری غرب جاده اتومبیل رو مریوان به رزاب. ر.ک: همان.

۳- سند شماره ۵۶۵۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا (پست فرماندهی)، برابر گزارش نزاجا، ۲۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۵۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ص ۱، برابر گزارش نزاجا، ۲۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۱۴۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مرکز (فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۴- Darule دروله: دهی از دهستان جوانرود بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۳۱ کیلومتری جنوب غربی پاوه و ۲۷ کیلومتری غرب جاده اتومبیل رو کرمانشاه به پاوه. ر.ک: همان.

۵- سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ص ۱، به نقل از شهربانی کرمانشاه، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۶- * هرچند این دومین روز است که منابع خبری داخلی و غیر تبلیغاتی جمهوری اسلامی ایران، از درگیری و کشته شدن ۱۵۵ نفر از اعضای کومه له در ۱۹/۵/۱۳۵۹ خبر می دهند، اما این خبر چند روز بعد (در تاریخ ۲۲/۵/۱۳۵۹) توسط "یک سخنگوی چپ گرای کومه له" تکذیب شد. به گزارش خبرگزاری رویتر از تهران، وی «گزارش رسانه های گروهی ایران را در مورد اینکه ۱۵۵ شورشی کرد در نبرد با نیروهای ارتش کشته شده اند، تکذیب کرد.» این سخنگو در تماس با رویتر از مهاباد گفت: «نبرد عمده ای میان شورشیان کرد و ارتش روی نداده است، ولی جت های ارتش یک دهکده کردنشین را بمباران کردند که در نتیجه آن ۳ غیرنظامی کشته شدند.» (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۸، ۲۳/۵/۱۳۵۹، صص ۶ و ۷، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری رویتر از تهران، ۱۳ اوت

(۲۲/۵/۱۳۵۹). در ادامه گزارش رویترا، خواه ناخواه به نقش و نوع رفتار کومه له اشاره شده است: «در یک بیانیه حزب کومه له که دیروز منتشر شد آمده است چریک های کومه له شنبه گذشته به دنبال حمله به یک ستون ارتشی در نزدیکی شهر اشنویه، یک تانک و مقداری مهمات به غنیمت گرفتند. به موجب این اعلامیه، در درگیری که به دنبال حمله ایجاد شد چندین نفر از افراد ارتش و پاسداران کشته شدند.» (همان)

۷- سند شماره ۵۶۵۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا مد (عملیات)، ۲۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۱۴۹۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۰۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد عملیات غرب، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۵۶۵۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

گروه های مسلح غیرقانونی در "کندولان" (۱۰ کیلومتری جنوب غربی بانه) تشکیل شده و تصمیم گرفته اند که در روزهای آتی تمام پیشمرگان ضدانقلاب سنندج، مریوان، سقز، بوکان، مهاباد و بانه دست به یک حمله همه جانبه زده و به هر قیمتی که شده مجدداً بانه را زیر کنترل خود درآورند. در ضمن یک عده را هم در شهر [بانه] تحریک نموده اند که دست به تظاهرات بزنند و زمینه را برای اقدام آنان مساعد نمایند. (۱) همچنین، طبق یک گزارش موثق دیگر، «قرار است ضدانقلابیون با تانک های غنیمت گرفته شده [در درگیری سه روز پیش نقه - اشنویه]، به زودی به بانه حمله کنند. در این گزارش همچنین آمده است اگرادی که رانندگی تانک ها را به عهده خواهند گرفت زیر نظر ارتشیان فراری و گروگان گرفته شده، آموزش دیده اند.» (۲)

در این حال، برابر گزارش شهربانی کرمانشاه، «بعد از درگیری های بانه، ضدانقلابیون کردستان زخمی های خود را به مقر چریک های فدایی واقع در آبادی "قامیشه" در مسیر سقز - مریوان برده اند و در حدود ۴۰ نفر از افراد حزب دمکرات از آنها مراقبت می کنند. دکتر معالج آنها شخصی به نام رسولی اهل بانه می باشد.» (۳)

از دیگر اقدامات این گروه ها می توان به موارد زیر اشاره کرد:

دستگیری مهندس شریف واقفی که از همکاران سپاه میاندوآب بود، توسط حزب کومه له دست نار؛ (۴) اعدام ۷ نفر از گروگان ها توسط حزب دمکرات، این افراد بنا به اطلاعیه ای که امروز از رادیو وابسته به این حزب پخش شد، در "یک دادگاه انقلابی" در مورخ ۱۴/۵/۱۳۵۹ محکوم شده بودند؛ (۵) - (۶) انفجار بمب در ساعت ۲۲:۴۵ امروز در زیر یک کامیون در گاراژ ضرغام کرمانشاه که موجب مجروح شدن یک نفر و وارد آمدن خسارت به هتل ضرغام و ۷ وسیله نقلیه دیگر و هتل ضرغام شد. (۷)

یک گزارش دیگر نیز حاکی است که در ساعت ۱۲ امروز، یک دستگاه نفربر حامل ۹ درجه دار در منطقه دشت ذهاب در حال گشت بود که با بمبی که مهاجمان کار گذاشته بودند برخورد کرد، بر اثر انفجار بمب یکی از درجه داران مجروح شد و خساراتی نیز به نفربر وارد آمد. (۸)

همچنین در گزارش امروز سپاه زنجان آمده است: «جاده های اطراف دیواندره ناامن و دو روز تمام جاده ها را مهاجمین بسته اند و ماشین های ادارات را از دست مردم گرفته و به آتش می کشند. هیچ گونه اقدامی نمی شود و بدون پوشش هوایی نیز کاری نمی شود کرد.» این گزارش به این نکته نیز اشاره دارد که در پادگان سقز بالگرد به اندازه کافی وجود دارد. (۹)

از سوی دیگر، باتوجه به تهدیدات و تحرکات جدی گروه های مسلح ضدانقلاب در روزهای اخیر، فرماندهان سپاه در سنندج و مهاباد، برای مناطق تکاب (۱۰) و کنترل جاده سردشت (۱۱) درخواست نیرو کرده اند.

ص: ۴۱۱

۱- سند شماره ۵۶۰۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۷۷، از سماجا ۲ (اداره دوم) به مرکز فرماندهی سپاه، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۵۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۶۴، از واحد اطلاعات سپاه کرمانشاه به واحد اطلاعات سپاه ارومیه، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

- ۴- سند شماره ۴۲۵۵۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میان‌دوآب)، ص ۵۴، از اطلاعات سپاه میان‌دوآب به اطلاعات سپاه ارومیه، ۲۰/۵/۱۳۵۹.
- ۵- اسامی ۶ نفر از افراد اعدام شده توسط حزب دمکرات بدین قرار است: همافر نیروی هوایی محمد خاکی زاده، سرگرد سامی مقام از تهران، پاسدار حمید تفرشی، پاسدار اسدالله میرزایی، پاسدار علیرضا پرافتخار، پاسدار پاشاپور (و نفر هفتم که نامش در سند ذکر نشده) از ارومیه.
- ۶- سند شماره ۴۲۵۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۷۴، از رئیس بازرسی وزارت دفاع ملی به سپاه ارومیه، ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۴۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹.
- ۷- روزنامه اطلاعات ۲۲/۵/۵۹، ص ۳.
- ۸- سند شماره ۱۴۱۶۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۹۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی سپاه غرب کشور، ۱۰/۶/۱۳۵۹.
- ۹- سند شماره ۵۵۹۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص ۲۶۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص ۲۶۰، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص ۲، ۲۰/۵/۱۳۵۹.
- ۱۰- سند شماره ۵۶۵۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه سنندج به اعزام نیروی سپاه مرکز، ۲۰/۵/۱۳۵۹.
- ۱۱- سند شماره ۴۲۵۵۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۶۰، از فرماندهی سپاه مهاباد به فرماندهی سپاه سنندج، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

در پی درگیری های اخیر در نوسود و فشار نیروهای وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی به مردم این شهر، امروز نیز ۴۷ نفر دیگر از معلمان و کارمندان دولت مستقر در منطقه نوسود به مهاجران این منطقه در پناه پیوستند.

بنا به گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور، «این عده به عنوان اعتراض به اعمال ضدانقلابی کومه له، دمکرات، چریک های فدایی و رزگاری در منطقه نوسود، روز بیستم مردادماه، مخفیانه به پناه هجرت کردند. این عده گفتند که دیگر مردم نوسود جانشان به لب رسیده و خواهان مستقر شدن نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در این منطقه هستند.»^(۱)

در این حال، گزارش دیگری حاکی از نوعی فشار مشابه از طرف دولت عراق به این منطقه است. بنا به گزارش امروز تیپ مهاباد، «تعدادی در حدود ۳۰ هزار نفر از اتباع پاکستانی و افغانی در خاک عراق هستند که دولت عراق قصد دارد آنها را در نوار مرزی ایران رها ساخته و به زور اسلحه به داخل خاک ایران سوق دهد.»^(۲)

همچنین دو گزارش دیگر از منابع اطلاعاتی خودی از حمایت عراق از گروه های مهاجم مسلح معاند با نظام خبر می دهند. اولین گزارش حاکی است که مقامات عراقی دستور داده اند به منظور رفاه حال مهاجمان مستقر در اردوگاه "عربت"، در آن محل لوله کشی آب آشامیدنی ایجاد شود.^(۳) در گزارش دوم درباره شخصی به نام سیدزاهد حسینی که مورد اطمینان پیشمرگان مسلمان کرد نیز می باشد، آمده است: «این شخص فردی بوده که در مبادله گروگان های کومه له و رزگاری نقش بزرگی داشته و حتی توسط مباح نقشبندی به سلیمانیه عراق فرستاده شده و با رئیس سازمان امنیت عراق بر سر یک میز نشسته و باهم صحبت داشته اند... و نامبرده مورد اطمینان شیخ عزالدین حسینی است.»^(۴)

شب گذشته و امروز مهاباد، نرده و خوی وضعیت نسبتاً آرامی داشتند،^(۵) از ارومیه خبر می رسد که در ادامه پاک سازی روستاهای اطراف نرده «امروز روستاهای دیزج، خلیفان و مهماندار خلع سلاح شدند.»

این گزارش حاکی است که «روستای خلیفان یکی از پاسگاه های مهم ضدانقلاب در منطقه بود و پس از خلع سلاح، نیروهای سپاه پاسداران انقلاب قصد استقرار در این روستا را داشتند. [اما] چند ساعت بعد، ضدانقلاب که بزرگ ترین پایگاهش را از دست داده بود با سلاح سنگین به روستا حمله می کنند که با آتش مدافعان روبه رو می شوند. در این درگیری ۳ تن از مهاجمین کشته و غیر از اسلحه های [افراد] خلع سلاح شده، یک قبضه آر.پی.جی. ۷ و یک سلاح سنگین از آنان به دست سپاه پاسداران افتاد.» این گزارش می افزاید: «هم اکنون تمام مواضع ده با حمایت

ص: ۴۱۲

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- سند شماره ۱۱۴۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۵۴، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۶۵۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه کرمانشاه به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کردستان به برادر بروجردی،

۱۹/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس در تماس با فرماندار نقده.

ارتش در دست سپاه پاسداران است و منطقه فعلاً آرام می باشد.»^(۱) اما در گزارش گروهان نقده در مورد این برخورد آمده است که افراد سپاه پاسداران نقده، پس از خلع سلاح روستای خلیفان، منطقه را ترک و به نقده بازگشته بودند. در این هنگام عوامل مسلح که در قریه "شاه ولد" و "دشت کوره" مستقر بودند، از خروج پاسداران نقده مطلع و به روستای خلیفان حمله می کنند. این گزارش می افزاید: «به محض اطلاع، فرمانده گروهان نقده به اتفاق سرپرست جوانمردان به محل عزیمت و مشاهده می نمایند که ترک های قریه که اسلحه دستی [سبک] دارند ضمن مقابله با اکراد مهاجم، ۳ نفر از آنان را کشته و یک قبضه آر.پی.جی. ۷ و یک قبضه ژ ۳ و یک قبضه برنو مربوط به کشته شدگان به جای مانده است که تحویل سپاه پاسداران نقده گردیده است.»^(۲)

۱

علاوه بر مسائل و مشکلاتی که در غرب و جنوب غربی کشور حاکی از اوضاع بی ثبات و ناامنی در این مناطق است، سپاه پاسداران و ژاندارمری جمهوری اسلامی در برخی مناطق دیگر نیز در تقابل و مبارزه با ناامنی ها، با معضلات و مسائل گوناگون دست به گریبان اند.

در پی شایعاتی مبنی بر بمباران قریب الوقوع مناطق عشایری استان فارس که موجب کوچ زود هنگام آنان شده است، امروز روابط عمومی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران در پیامی ضمن تأکید به دوستی و همکاری قدیم الایام این مردم شریف با ژاندارمری، همه شایعات را تکذیب کرده، این اعمال را فقط به نفع ابرقدرت ها و امپریالیسم جهان خوار دانست و اعلام کرد: «دولت جمهوری اسلامی با تمامی قدرت جلو هرگونه ظلم و تجاوزی را نسبت به خواهران و برادران عشایر خواهد گرفت.» در این اطلاعیه «همچنین از مردم غیور خواسته شده است که طبق عرف و عادت همیشگی به زندگی خود ادامه دهند و هر خطا یا اجحافی را که از جانب مأمورین مشاهده کردند فوراً مراتب را اعلام کنند تا فرد خاطی به شدیدترین وجه مجازات گردد.»^(۳)

گزارش سپاه "چاه مبارک" از توابع بوشهر، نیز حاکی است: «عده ای از خوانین منطقه جم و لامرد و عشایر قشقایی از جمله منوچهر بهادری قشقایی، شیخ جبار بیدخونی، جعفر بیگلو، حبیب بیگلوی قشقایی، محمد باقری، غلامحسین رامشی، حسین باقری، حسین رستگار و علی رستگاری در کوه های اطراف "جم" موضع گرفته اند و قصد دارند به سپاه "لنگان طادری" و "چاه مبارک" حمله نمایند.»^(۴)

از کرمان نیز خبر می رسد که «در درگیری ای که در منطقه وارزین آباد بین مهاجمین [ضدانقلاب] و سپاه بم اتفاق افتاد ۳ نفر از برادران سپاه بم به شهادت رسیدند و تعدادی نیز زخمی شدند و مهاجمین در کوه ها سنگر گرفته اند.»^(۵)

همچنین امروز سخنگوی سپاه رشت اعلام کرد که یکی دیگر از عوامل کودتای نافرجام، در این شهر دستگیر شد. وی گفت: «به دنبال گزارشات رسیده به سپاه، شخصی به نام یعقوب ایمن رئیس سابق صنف آرایشگران رشت، با جریان توطئه کودتای نافرجام و عوامل بختیار در

ص: ۴۱۳

۱- سند شماره ۴۲۵۵۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۶۶، از سپاه نقده به سپاه ارومیه، ۲۰/۵/۱۳۵۹
۲- سند شماره ۵۶۵۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۶۸، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۵.

۴- سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ص ۲، برابر اطلاع سپاه

بوشهر، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۵- همان، ص ۲، برابر اعلام سپاه کرمان، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

ارتباط بوده است. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی رشت پس از تحقیقات و بازرسی از مغازه و منزل نامبرده، موفق به کشف مقادیر زیادی خبرنگارهای مربوط به جریان کودتای نافرجام امریکایی و نامه‌های مبادله شده با شاه معدوم و نخست وزیر رژیم سابق و همچنین مجلات طاغوتی و عکس‌های شاه معدوم و پدرش گردید که بلافاصله به دستور دادستان کل انقلاب اسلامی، نامبرده دستگیر و در حال حاضر در بازداشت سپاه به سر می‌برد. (۱)

یادآوری می‌شود محاکمه و دستگیری عوامل شرکت کننده در کودتای تیرماه گذشته، همچنان ادامه دارد. به دنبال شروع به کار دادگاه، ۱۳ تن دیگر از متهمان شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه، در روز گذشته، (۲) محاکمه شده‌اند و بنا به اعلام روابط عمومی دادستانی کل انقلاب صبح دیروز، محاکمه تیمسار سعید مهدیون در دادگاه انقلاب اسلامی مرکز انجام شده و نتیجه دادرسی به دلیل «کشف برخی مسائل» در آینده نزدیک به اطلاع عموم ملت خواهد رسید. (۳)

۱

امروز گزارش‌ها و اخبار متعددی درباره سازمان مجاهدین خلق (منافقین) منتشر شد که حاکی از وضعیت، اندیشه و عملکرد دوگانه رهبران این سازمان است که از یک سو و در خفا در راه آمادگی جهت مبارزه مسلحانه می‌کوشند و از سوی دیگر و در سطح آشکار نیز برای کسب وجهه سیاسی در نزد هواداران تلاش می‌کنند.

مسئله مهم این روزها مسئله عزت الله کفایتی عضو مؤثر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) است که به دلیل انتشار نوار دکتر حسن آیت و نیز کشف تعدادی سلاح و مقداری مهمات از خانه وی، متهم شده و تحت تعقیب قرار گرفته است. در پی ارسال نامه شکوائیه خانواده کفایتی به بنی صدر مبنی بر تهدید و ارباب‌هایی که در مورد آنها می‌شود، امروز فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی محلات اطلاعات تازه‌ای را در اختیار مطبوعات گذاشت. مهدی زاده، فرمانده سپاه محلات، کفایتی را عضو فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دانست و افزود: «همسایگان کفایتی گفته‌اند که شب‌ها عده‌ای مشکوک به این خانه رفت و آمد داشته‌اند.» وی همچنین گفت: «روز پنجشنبه گذشته با کسب اجازه از دادستانی انقلاب، وارد خانه کفایتی شدیم و پس از بررسی دقیق از خانه مورد نظر، چیزی پیدا نکردیم تا اینکه در انتهای باغچه حیاط به چند موزاییکی که در روی زمین قرار داشتند مظنون شدیم و پس از برداشتن موزاییک‌ها به جعبه چوبی که در داخل پلاستیکی طناب پیچ شده بود برخوردیم و از داخل آن سلاح کشف کردیم.» وی سلاح‌های مکشوفه را به این شرح برشمرد: «یک قبضه تفنگ دست ساز گلوله زنی؛ ۱۳ فشنگ مجهول قرمز رنگ؛ ۱۸ عدد چاشنی فیتیله‌ای؛ ۵۲ تیر کلاشینکف؛ ۳۲ تیر ژ؛ یک عدد نارنجک جنگی؛ ۲ دینامیت؛ ۲۱ پوک ژ؛ ۹ چاشنی تفنگ شکاری؛ یک قوطی باروت؛ یک عدد زانو پراز مهمات؛ خشاب خالی یوزی و یک قبضه کلت خراب.» فرمانده سپاه محلات همچنین

ص: ۴۱۴

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۵۹، ص ۱

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹؛ و - ص ۱، روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

اعلام کرد که «دو نفر دیگر که به این خانه رفت و آمد داشته اند را دستگیر کرده ایم»^(۱).

گزارش خبرنگار کیهان نیز درباره نامه شکوائیه خانواده کفایتی به رئیس جمهور حاکی است: «خانواده کفایتی در نامه ای به رئیس جمهور به تهدید و ارباب‌هایی که در مورد آنان و فرزندانشان می‌شود اعتراض کرده و اعلام داشتند: به دنبال سخنان آقای آیت در مجلس و درج آن در روزنامه‌ها که از عزت الله [کفایتی] نام برده بود، ما شاهد حملات و تهاجمات گسترده و سازمان یافته از جانب عده ای از اوباش هستیم.» بنا به این گزارش: «مواردی که در نامه عنوان شده از جمله فرستادن فردی مسلح برای ترور عزت الله، بسیج اوباش برای دستگیری و حتی قتل عزت الله کفایتی، اعزام اوباش و اجتماع هرروزه آنان در اطراف منزل، هتک حرمت و محاصره مسلحانه این محل، تهدید و کتک زدن برادر کفایتی و پرتاب کواکب مولوتف و تعیین جایزه برای دستگیری عزت الله است»^(۲). اما روزنامه جمهوری اسلامی در گزارش خود، از قول فرمانده سپاه محلات نوشت: «خانواده کفایتی تحت تعقیب قانونی قرار دارند و اظهارات آنها در یکی از نشریات عصر دوشنبه (بخشی از نامه خانواده کفایتی به رئیس جمهور) کذب محض است»^(۳).

روی دیگر سکه رفتار منافقانه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) امروز در اطلاعیه این سازمان نمود یافت که در آن در خصوص تصفیه هواداران خود از ادارات و نهادهای رسمی هشدار داد. در بخشی از این اطلاعیه که با عنوان همیشگی سازمان شروع شده، آمده است:

«با کمال تأسف، اخیراً موارد متعددی از تصفیه غیرعادلانه در ادارات و نهادهای مختلف صرفاً به جرم کمترین حمایت و طرف‌داری از مجاهدین خلق ایران دیده شده است. این تصفیه‌ها به ویژه تا آنجا که به هواداران مجاهدین خلق مربوط می‌شود با هیچ معیار انقلابی قابل توجیه نیستند، زیرا بدون شک در یک پاک‌سازی انقلابی تنها ایادی رژیم ضدخلقی پیشین و یا عناصر ضدانقلابی مشمول تصفیه واقع می‌شوند نه کسانی که خود در طیف انقلابیون پاک‌باز و یا طرف‌دارانشان به حساب می‌آیند. از سوی دیگر این گونه تصفیه‌های انحصارطلبانه که ضمناً با تفتیش عقاید صورت می‌گیرد، مبتنی بر هیچ ضابطه قانونی نیز نبوده و تصفیه شدگان فوق‌الذکر صرفاً "به جرم عقیده" یا تمایلات سیاسی شان مورد تعرض شغلی و... قرار می‌گیرند که خود نقض آشکار قانون اساسی است.»

در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: «ما ضمن محکوم کردن این طرز عمل - تحت هر عنوان و بهانه ای که صورت گیرد - نظر عموم هم‌میهنان خود را به این حقیقت جلب می‌کنیم که تصفیه هواداران نیروهای انقلابی و مردمی، نهایتاً راه را بر سلطه مجدد دست‌نشاندها ضدانقلابی و ضدخلقی هموار می‌سازد. از این جهت، مجاهدین خلق ایران از مقامات مسئول و عموم کارکنان و کارمندان صدیق تصفیه شده در هریک از نهادها تقاضا می‌کنند تا در هر مورد دلایل تصفیه‌ها را در پیشگاه تمام خلق افشا سازند»^(۴).

ص: ۴۱۵

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از محلات، در گفت و گو با فرمانده سپاه محلات.

۲- همان.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از محلات.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۸، تاریخ ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

از سوی دیگر، پس از آنکه مطالبی که بعضی متهمان شرکت در کودتای نافرجام در مراحل بازجویی و دادگاه خود درخصوص ارتباط برخی گروه های سیاسی با شبکه کودتاگران ابراز کرده بودند، در مصاحبه خبری رئیس دادگاه های ویژه ارتش افشا شد، امروز سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تلگرافی به امام خمینی، این گونه اتهامات را افترا دانستند. (۱)

از طرف دیگر، شامگاه امروز یعنی شب عید فطر، مجلس سخنرانی آیت الله خزعلی در حوزه علمی قائم چیدر به تشنج کشیده شد. در این زمینه نامه حجت الاسلام معادیخواه که در روزنامه جمهوری اسلامی منتشر شد، حاکی است:

«شب عید فطر بود، به منظور شرکت در مجلس سخنرانی دانشمند محترم آقای خزعلی به مدرسه علمی چیدر (قائم) رفتم. به محض اینکه وارد مدرسه شدم برادرها و اهالی چیدر با نگرانی و درعین حال، آمادگی برای هرگونه پیشامد، با مشاهده چهره های جدیدی از سازمان مجاهدین [منافقین]، گفتند توطئه ای را در دست تکوین می بینیم. عده ای در اطراف و جوانب به پاسدارای پرداخته، عده دیگری به مجلس داری اشتغال داشته و در انتظار آمدن آقای خزعلی دقیقه شماری می کردند. ... حدود ساعت ۱۲، از راه رسیدند و با اندکی مکث و تأمل در مدرسه، پشت تریبون قرار گرفتند. سخن را با حدیثی از امام صادق شروع کردند، در این زمینه که امامان معصوم و فقها می بایست مسائل اسلامی را تفسیر کرده و در اختیار مردم بگذارند. هرکسی حدیث شناس و اسلام شناس نیست و در نهایت سر از تعرض و گوشه به کج روی ها و انحرافات و تفسیر به رأی های مجاهدین درآورد و هنوز در مقدمه سخن بود که از بالا و پایین (خانم ها از بالای بام و آقایان از پایین) سؤال بارانش کردند تا آنجا که سخن از گوشه و کنایه خارج شد و به صراحت نام تقی شهرام (معدوم) برده شد و برای نشان دادن خط مشی او یکی از اعترافاتش را در دادگاه بیان فرمود که ایشان با توجه به مدارک و شواهدی که هم اکنون در دادگاه موجود است گفته است که سران ما مارکسیسم هستند، باین تفاوت که من شهادت تصریح آن را داشتم و دارم و دیگران از این صراحت لهجه برخوردار نیستند و تا یکی دو سال دیگر بقیه هم اعتراف و تصریح خواهند کرد. سخن به این حدود که رسید هیجان و تشنجی از ناحیه خواهران مسلح میلشیا آغاز شد و با انداختن نامه ای از بالا به سوی یکی از هواداران که گویی با این رمز، ساعت شروع حمله را آغاز می کرد، برادر میلشیا فریاد کشید؛ درحالی که با دست به آقای خزعلی اشاره می کرد: "این قدر دروغ نگو" که مجلس به هم ریخت و ظاهراً به یکی از مقاصد خود رسیدند.» در بخش دیگری از این نامه آمده است: «حدود یک ساعت برادران و خواهران پاسدار نتوانستند مجلس را آرام کنند و چون در میان خواهران و حمله و هجوم به آقای خزعلی شروع شده بود و احتمال درگیری بین خواهران می رفت، اقدام به شلیک هوایی شد. ...» (۲)

ص: ۴۱۶

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۶، تاریخ ۱/۵/۱۳۵۹، ص ۱، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

به دنبال مناقشات و گفت و گوهای طولانی میان بنی صدر و نمایندگان مجلس بر سر معرفی و انتخاب نخست وزیر در طول هفته گذشته و در پی کشمکش های مفصل و جنجالی دو هفته گذشته در مجلس و مطبوعات وابسته به دو جناح حاکم بر نظام، سرانجام امروز مجلس شورای اسلامی با اکثریت آرا، به محمدعلی رجایی به عنوان اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران، رأی تمایل داد. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی در این مورد حاکی است:

«جلسه علنی مجلس شورای اسلامی روز دوشنبه پس از نیم ساعت جلسه خصوصی، ساعت ۱۱ صبح رسمیت یافت. در جلسه خصوصی، نوار صحبت های آقای محمدعلی رجایی که در جلسه غیررسمی روز پیش ایراد شده بود برای آن دسته از نمایندگان که موفق به شنیدن این سخنان نشده بودند، پخش گردید. ... سپس در مورد صلاحیت آقای محمدعلی رجایی که از سوی رئیس جمهوری به عنوان نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی پیشنهاد شده بود به صورت مخفی رأی گیری به عمل آمد. براساس نتیجه این رأی گیری آقای رجایی با ۱۵۳ رأی موافق و با اکثریت قاطع نمایندگان به نخست وزیری برگزیده شد. تعداد آرای مخالف ۲۴ رأی و تعداد آرای ممتنع ۱۹ رأی اعلام شد. ...»

در ادامه این گزارش آمده است: «در پی رأی تمایل مجلس، محمدعلی رجایی در یک گفت و گوی رادیو تلویزیونی، در حضور خبرنگاران داخل و خارج، شرکت کرد و خود را مقلد امام، فرزند مجلس و برادر رئیس جمهور خواند. رجایی پس از اشاره به معنا و تفسیر این سه مفهوم، درباره اولویت برنامه ها و نیز برنامه های درازمدت اظهار داشت: "من برنامه خاصی به آن شکل که معمولاً دولت ها خود را با ارائه آن معرفی می کنند الآن ندارم جز آنکه باید بگویم به اعتقاد من مردمی در ایران انقلاب کردند، خون دادند و مملکت و ثروت این کشور را از چنگال آن رژیم درآوردند و من برای خود این رسالت را قائلم که این مملکت و آن ثروت را به دست همین مردم انقلابی که در میدان هفده شهریور، در چهارراه سرچشمه و در نقاط مختلف ایران خون دادند، بسپارم و معتقدم که آنها شایسته ترین افراد برای اداره مملکت هستند."»

این گزارش می افزاید: «وی سپس افزود: "برنامه ها را مردم تعیین می کنند و من به کمک نهادهای انقلابی و به یاری خداوند، برنامه ای متناسب با انقلاب اسلامی ایران تهیه خواهم کرد و به نمایندگان محترم مجلس پیشنهاد می کنم." رجایی درباره انتخاب وزرای کابینه و ضوابط تعیین آنها گفت: "از امکانات و اطلاعات همه نهادهای انقلابی استفاده خواهد شد و ملاک هایی که امام فرموده اند و مجلس در همان رابطه در نظر گرفته و اکثریت مردم هم آن ملاک ها را برای وزیر قبول کرده اند و به راه آن ملاک ها حرکت کرده اند، در نظر می گیرم و ان شاءالله کابینه ای که دقیقاً در خط مردم، با فکر مردم و در خدمت مردم باشد، معرفی می کنم."»^(۱)

بخشی از گزارش روزنامه اطلاعات در این زمینه حاکی است:

«محمدعلی رجایی نخست وزیر در پاسخ این سؤال که نظرات ریاست جمهوری تا چه اندازه ای در انتخاب وزرا مؤثر خواهد بود، گفت: "همان طوری که در حضور هیئت بررسی شرایط انتخاب نخست وزیر، آقای رئیس جمهور فرمودند، ایشان هیچ نظری درباره انتخاب وزرا ندارند و من را کاملاً آزاد گذاشته اند و فقط درباره وزیر دفاع و کشور فرمودند من هم نظر خواهم داد."»

نخست وزیر درباره معیارها و ضوابط انتخاب وزرا و ترکیب احتمالی کابینه نیز اظهار داشت: "من هنوز از اعضای کابینه کسی را انتخاب نکرده ام، ولی ضوابط همان هایی است که خود امام عنوان کرده است. ولی آنچه که من اضافه می کنم قبول رابطه مرجعیت برای امام است و لذا کسی که عضو کابینه خواهد بود باید از امام تقلید کند." آقای رجایی در مورد زمان معرفی کابینه و شروع به کار دولت جدید گفت: "طبق قانون، مدت ده روز برای تشکیل کابینه مهلت دارم و مشورت هایی دارم با نهادهای انقلابی؛ لذا مهلت جدیدی نمی خواهم و در این مدت ده روز کابینه خود را معرفی خواهم کرد."»

وی درباره چگونگی از بین بردن مراکز متعدد قدرت و تصمیم گیری اظهار داشت: "من در تشکیل کابینه از همه نهادهای انقلابی تقاضای کمک و همکاری خواهم کرد و به همین نهادهای انقلابی متکی هستم زیرا به عقیده من همه نهادهای انقلابی در آن ویژگی هایی که عنوان کردم مشترک اند. لذا آنچه که من به عنوان راه حل برای از بین بردن مراکز قدرت دارم این است که مسیری را انتخاب کنم که مراکز قدرت احساس نشود. اگر دولت با سپاه پاسداران خودش را دو مرکز قدرت احساس می کند از ناهمگونی دولت با سپاه پاسداران است، و الا دولتی که از مردم باشد و سپاهی که از مردم باشد دو مرکز قدرت نمی توانند باشند؛ همه یک قدرت اند، زیرا از یک نیرو و از یک جمعیت می باشند."»^(۲)

ص: ۴۱۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۴.

در جلسه علنی امروز مجلس، گزارش هیئت منتخب بررسی صلاحیت نامزدی نخست وزیر توسط محمد یزدی نماینده قم و عضو این هیئت برای استحضار ملت ایران ارائه شد.

محمد یزدی در گزارش خود از جمله چنین گفت: «باتوجه به اصل ۶۹ قانون اساسی که باید کلیه مذاکرات مجلس را به اطلاع مردم رساند و باتوجه به روش عملی جناب آقای بنی صدر ریاست جمهور که معتقد هستند همیشه باید مردم را در جریان امور گذاشت و با تصمیم نهایی ریاست مجلس، خلاصه ای از گزارش کار هیئت را به عرض ملت ایران می رسانم. بعد از آنکه جناب آقای میرسلیم توسط جناب آقای بنی صدر برای نخست وزیری به مجلس معرفی شدند و در مجلس مشخص شد که رأی تمایل کافی به ایشان تعلق نخواهد گرفت، برای تسریع انتخاب نخست وزیر تصمیم گرفته شد آقای رئیس جمهور به مجلس تشریف بیاورند تا راه حل نزدیک تری پیدا شود. ایشان هم تشریف آوردند. سرانجام بعد از مذاکرات بسیار به پیشنهاد خود آقای رئیس جمهور قرار بر این شد که مجلس نمایندگان را انتخاب کنند، ایشان هم نماینده ای را معرفی بکنند تا به این کار رسیدگی کنند. البته ایشان معتقد بودند نماینده ای هم از سوی امام معرفی شود، ولی مجلس ضرورت این را احساس نمی کرد و تقریباً هم معتقد بود که امام این کار را نخواهند کرد که بعد هم عملاً همین طور شد. بعد از تشریف بردن ایشان، بلافاصله مجلس نمایندگان خود را انتخاب کرد که به ترتیب آقایان سیدعلی خامنه ای، باهنر، پرورش، امامی کاشانی و بنده انتخاب شدیم. بلافاصله در جلسه ای با حضور ریاست مجلس نتیجه به اطلاع آقای بنی صدر رسانده شد. از ایشان نیز خواسته شد که نماینده خودشان را معرفی کنند تا هیئت هرچه زودتر کار خودش را شروع کند. ایشان در گفت و گویی با رئیس مجلس نسبت به دو نفر ردیف اول نظر داشتند که بهتر است به جای این آقایان افراد دیگری باشند و معتقد بودند که ممکن است مردم فکر کنند حزب جمهوری اسلامی در این جریان دخالت دارد. در اولین فرصت مجلس در جریان این امر گذاشته شد. مذاکرات زیادی انجام گرفت و سرانجام بنا شد باقیمانده اعضای منتخب

یعنی سه نفر ردیف آخر کار را شروع کنند. و این تصمیم به اطلاع آقای بنی صدر رسید. ایشان هم نماینده خودشان آقای جلالی (نماینده نیشابور) را معرفی کردند.»

یزدی سپس به قرائت نامه اول بنی صدر پرداخت که در انتهای آن آمده است: «اسامی که تاکنون به من پیشنهاد شده اند به قرار زیر است. البته همه این آقایان دارای شرایط توانایی همکاری با رئیس جمهور نیستند. ممکن است آقایان همه را شایسته تشخیص بدهند. در آن صورت، من از میان آنها یک یا چند تن را که بیشتر دارای شرط توانایی همکاری باشند به مجلس محترم پیشنهاد خواهد کرد: سیدمحمد کاظم بجنوردی، حسن حبیبی، صادق خلخالی، مصطفی چمران، محمدعلی رجایی، عزت الله سبحانی، احمد سلامتیان، رضا صدر (وزیر بازرگانی)، محمد غرضی، محمد غروی (استاندار آذربایجان)، جلال الدین فارسی، موسی کلانتری (وزیر راه)، مصطفی میرسلیم، یحییوی (وزیر مسکن)، فهرست وزیران در نوبت دیگر فرستاده می شود.» محمد یزدی به دنبال قرائت نامه ریاست جمهوری افزود:

«لازم به تذکر است که آقای حبیبی پس از آنکه در مجلس این فهرست خوانده شد فرمودند که من آمادگی ندارم و استعفا کردند. پس از تحقیقاتی که کردیم در یک جلسه قرار شد با مبادله اطلاعات به یک نتیجه نهایی برسیم. در همین زمان نامه دیگری از سوی آقای بنی صدر به ما رسیده بود که متن آن به این شرح است: "بسمه تعالی، هیئت محترم رسیدگی به صلاحیت نامزدی نخست وزیری، به نظر رسید یک احتمال را به اطلاع شما برسانم و آن اینکه به نظر من آنها که طرح سقوط جمهوری را تهیه و با سماجت به اجرا گذاشته اند بنای کارشان بر ایجاد اختلاف است و طرحشان این است که نگذارند هیچ شخصی که بتواند همکاری و هماهنگی به وجود بیاورد نخست وزیر بشود تا که میان مجلس و رئیس جمهوری و احتمالاً امام مخالفت و ناسازگاری قطعی بشود و به ترتیب زیر عمل کرده اند:

۱. کسانی را که فکر می کردند با رئیس جمهوری هماهنگی کامل دارند از ۲ ماه به این طرف از روی قرار و قاعده کوبیده اند: سلامتیان و نوبری.
۲. کسان دیگری در کار آمدند که باز بنای هماهنگی داشتند؛ آنها را هم کوبیدند: حبیبی و سبحانی.
۳. بعد نوبت به اعضای حزب جمهوری یا نزدیکان آنها رسید که باز امکان همکاری با آنها بود؛ آنها را هم کوبیدند: کلانتری و میرسلیم. بنابراین، کار را ادامه خواهند داد تاجایی که تنها نامزدهایی باقی بمانند که تن به همکاری نمی دهند و همکاری با رئیس جمهوری را سازش کاری می شمارند. می دانند که رئیس جمهوری مسئولیت این طور اشخاص را نخواهد پذیرفت. فکر کرده اند که به نزد امام بروند که حالا که رئیس جمهوری مسئولیت نمی پذیرد خود شما تأیید کنید، امام این کار را بکند. در نتیجه، اختلاف کامل میان رئیس جمهوری و امام و مجلس بشود و مقدمات سقوط فراهم بگردد. با توجه به این طرح (ولو

فرضی) باید اشخاص با حسن نیت چنان عمل کنند که نقشه (ولو فرضی) به عمل در نیاید. بنابراین، به اطلاع شما می‌رسانم: ۱. در فهرست ۱۴ نفری، آقای سلامتیان را از آن جهت آورده‌ام که آقایان به وضع او برسند و گرنه به خلاف تصور آنها که زحمت کوبیدن او را به خود داده‌اند، در اوضاع فعلی معرفی او بی‌ربط است؛ می‌خواستم و می‌خواهم عده‌ای با خدا تحقیق کنند و کشور بیچاره ما را از این بیماری که لجن مال کردن استعدادهاست رها کنند. ۲. آقایان ممکن است ۱۴ تن یا بیشتر از آن را صاحب صلاحیت تشخیص بدهند. در این صورت کار ساده می‌شود و من می‌توانم به ترتیبی که هماهنگی کامل به وجود بیاید عمل کنم. ۳. ممکن است عده‌ای را صاحب صلاحیت تشخیص بدهید البته با ذکر دلیل. اگر این عده همان دو سه نفری باشند که همکاری با آنان ممکن نیست، من افراد دیگری را به شما معرفی خواهم کرد که حتی المقدور بن بست پیش نیاید. ۴. برای تشخیص صلاحیت از اعضای شورای انقلاب مدد بگیرید؛ به خصوص آقایان مهدوی کنی و دادستان کل که حاضر نشدند نمایندگی مرا بپذیرند، اما قبول کردند که طرف شورا قرار بگیرند. ۵. خود من نیز آماده هرگونه توضیحی که بخواهید از جمله درباره علت همکاری و یا علت عدم امکان همکاری بدهم. "...»

محمد یزدی پس از قرائت نامه فوق، در ادامه سخنان خود گفت: «ما در هیئت، پس از مبادله افکار، چند نفر را در نظر گرفتیم و از نظر صلاحیت، آنها را درجه بندی کردیم و در همان جلسه به این نتیجه رسیدیم که آقای رجایی در بین این دو سه نفر در رده بالا قرار می‌گیرند. بعد ما برای اینکه حق کسی پایمال نشده باشد آقای بنی صدر را هم در جریان گذاشتیم تا نظر خود را درباره این افراد بیان کنند.»

یزدی افزود: «بعد ما اطلاعات آقای بنی صدر و اطلاعات خودمان را روی هم ریختیم و مبادله کردیم؛ به این نتیجه رسیدیم که یک جلسه با حضور خود آقای رجایی و آقای بنی صدر ترتیب داده شود. پس از صحبت‌های فراوان بالاخره برای ما مشخص شد که در بعضی موارد سوء تفاهم بوده و یا گزارش غیر صحیح. در همان جلسه آقای بنی صدر گزارشی را که درباره آقای رجایی به دستشان رسیده بود برای ما خواندند. و من چون قبلاً گزارش را دیده بودم و تهیه کننده گزارش را کاملاً می‌شناختم و محدودیت طرق تهیه گزارش او را می‌دانستم مایل بودم تا آخر گزارش خوانده شود. ایشان هم گزارش را خواندند تا رسید به اینجا که آقای رجایی در موقع مسئولیتشان در وزارت آموزش و پرورش هرچه چریک فدایی خلق و هرچه مجاهد خلق بوده اینها را جذب آموزش و پرورش کرده‌اند و استخدامشان کرده‌اند. درحالی که ما مطمئن بودیم که درست به عکس است و اصلاً از ایرادهایی که بر ایشان گرفته می‌شود این است که چرا با اینها مقابله کرده‌اند. بعد من به آقای رئیس جمهور گفتم بنابراین بپذیرید که گاهی مسائل ناقص به اطلاع شما می‌رسد و

طبعاً روی اطلاعات ناقص قضاوت هم ناقص خواهد بود. پس از اینکه به یک مقدار تفاهم رسیدیم من به ایشان گفتم اگر موافق باشید از این به بعد، هیئت کار خودش را خاتمه یافته اعلام کند و هرطور که خودتان صلاح می دانید طبق قانون اساسی فردی را برای نخست وزیری معرفی کنید. ایشان پیشنهاد کردند حالا که تحقیقات شما به اینجا رسیده است افرادی را که نه من و نه مجلس نمی توانیم با آنها کار کنیم، از فهرست کنار بگذاریم. بقیه این افراد را به مجلس عرضه کنیم؛ هرکدام از این آقایان که رأی قابل توجهی آوردند من حاضر هستم که او را معرفی کنم، ولی تصریح می کنم که اگر آقایان غرضی، فارسی و خلخالی رأی قابل توجهی هم بیاورند من به قید عدم پذیرش مسئولیت کار آنها، حاضرم آنها را معرفی کنم. البته بعد در جلسه خصوصی، آقای رجایی رأی قابل توجهی آوردند و نتیجه رأی گیری به اطلاع آقای بنی صدر رسید. و کم کم زمینه برای معرفی ایشان به مجلس از سوی ریاست جمهوری آماده شد.» (۱)

۱

امام خمینی به مناسبت فرارسیدن روز عید فطر، در حضور سی تن از نمایندگان کشورهای اسلامی به اتفاق وزیر امور خارجه، موارد زیر را خاطر نشان کرد:

- «من حالا می خواهم یک قدری از ویژگی های این انقلاب اسلامی [را]، که در ایران واقع شده است، به شما عرض کنم. ما می خواهیم که همه ممالک اسلامی این ویژگی ها را داشته باشد و این معنایی که در ایران تحقق پیدا کرده است در همه ممالک اسلامی باشد و این انقلاب صادر بشود به همه ممالک اسلامی و همه مستضعفان جهان در مقابل مستکبران بایستند و مسائل خودشان را اخذ کنند و حق خودشان را بگیرند و باید بدانند که حق، گرفتنی است، و الا اعطا نخواهند کرد.»

- «در کجای ممالک اسلامی و غیراسلامی، این طور است که رئیس جمهور از همین مردم و در دامن همین مردم باشد و هرروز و در ماه مبارک، هرشب برود توی جمعیت های متفرق و مردم را ارشاد کند، بدون اینکه خوفی در دلش باشد. ما می دیدیم که در زمان حکومت غاصب شاه مخلوع، اگر این آدم می خواست در یکی از خیابان های تهران ظاهر بشود، قبل از اینکه او بخواند بیرون برود، مأمورهای ساواک تمام خیابان ها را و تمام خانه های اطراف خیابان ها را خالی می کردند و مأمور می گذاشتند و محافظت می کردند؛ برای اینکه او از ملت نبود، او در مقابل ملت بود.»

«در کدام مملکت، شما سراغ دارید که رئیس مجلس منبر برود و مردم را هدایت کند و در ماه مبارک، شاید بیشتر از سی تا منبر رفته باشد و مردم را هدایت کرده باشد؟ و در کجا

ص: ۴۲۲

- شما سراغ دارید که رئیس دیوان عالی کشور یک عالمی باشد که برود مردم را هدایت کند و مردم هم از او هدایت بشوند؟ و همین طور دادستان کل کشور و همین طور وزیر کشور و همین طور سایر ارگانی که هستند، با کمال اطمینان، بدون اینکه از کسی خوف داشته باشند؛ برای اینکه مبادی خوف در کار نیست، همه پشتیبان هستند، همه برادر هستند.»

- «در کجا سراغ دارید که مجلس شورای آنجا مثل مجلس شورای اسلامی ما باشد؟ در سابق، زمان شاه مخلوع و رضاخان مطرود، مجلس پر بود از "دوله" ها، "ممالک" ها، "سلطنه" ها، "سلطان" ها، متمکین، اشراف، طرف دارهای شرق و غرب، نوکرهای ممالک اجنبی، ولی الآن در مجلس شورای ما یک چهره پیدا نمی کنید که از این طبقه اشراف باشد، از این طبقه بالا باشد، همه از همین مردم اند که در بین بازار راه می روند، و از همین جمعیت هستند؛ عده ای شان از علما و فقها هستند، عده ای شان از چهره های متدین هستند. مجلس شورای اسلامی ما الآن در هیچ جا نظیر ندارد.»

- «در کجا شما سراغ دارید که ارتشش این طور ملی و در بین مردم باشد که وقتی ارتش در بین مردم برود یا ژاندارمری برود یا سپاه پاسداران برود، گل بر او نثار کنند و تظاهرات کنند برای او؟ آنها هم از باب این است که از همین مردم اند؛ از همین جمعیت هستند.»

- «در کجای دنیا شما سراغ دارید که از باطن ملت، بدون اینکه هیچ کس دعوت کند، این قدر کمیده، این قدر دادگاه، این قدر پاسدار، که خون خودشان را در راه این کشور و در راه اسلام فدا می کنند، بدون اینکه کسی آنها را دعوت کرده باشد؟ در سرتاسر کشور، این سپاه پاسداران، این کمیته ها، این دادگاه ها، همه برای همین اسلام و برای همین کشور خدمت می کنند.»

- «در کجای دنیا سراغ دارید که ملت آن چنان در خدمت اسلام باشد، آن چنان در خدمت دولت اسلامی باشد که هر وقت غائله ای پیش بیاید خود ملت پیشقدم باشد و پشتیبانی کند؟»

- «ما علاوه بر اینکه گرفتار امریکا هستیم و گرفتار شوروی هستیم، گرفتار بعض اشخاصی [هستیم] که دعوی اسلام می کنند؛ بعضی ها که در رأس روحانیت بعضی ممالک واقع هستند، گرفتار آنها هم هستیم. آنها هم ما را تکفیر می کنند، آنها هم کلمات ما را تعبیر می کنند و دنبالش تکفیر می کنند. اینها اگر چنانچه واقعاً خطا کار هستند، خوب است که مطالعه کنند، بفهمند دارند چه می گویند و به نفع کی کار می کنند...»

اینهایی که این طور سمپاشی می کنند و مع الأسف در لباس مفتی هستند و یا مفتی اعظم هستند، اینها نمی دانند که این کارها بر ضد اسلام و بر وفاق میل ابرقدرت هاست؟ اینها نمی دانند که دانسته یا ندانسته، برای ابرقدرت ها دارند خدمت می کنند؟ چطور اینها در مقابل "سادات" و آن همه جنایاتی که کرده است نمی ایستند و تکفیری ما نشنیدیم از آنها؟

اما ما که از امام مهدی که قوه اجرایی اسلام است صحبت می کنیم و می گوئیم که عدل در زمان او فراگیر خواهد شد و از طرق خود آنها هم همین معنا هست که "يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا بَعْدَ مَا مُلِئَتْ ظُلْمًا وَجَوْرًا"، ما که راجع به آن می گوئیم و می گوئیم که انبیا موفق نشده اند اجرا کنند مقاصد خودشان را و خداوند در آخر زمان کسی را می آورد که اجرا کند مسائل انبیا را، این بیچاره ها برای خدمت به اجانب یا نفهمیده، تأویل می کنند که فلان گفته است که حضرت مهدی تتمیم می کند شریعت را. این بسیار ناگوار است برای ما. ما حضرت مهدی را یکی از افرادی می دانیم که تابع اسلام است، تابع پیغمبر اسلام است، لکن تابعی است که نور چشم پیغمبر اسلام است و اجرا می کند آن مطالبی را که حضرت رسول اکرم - صلی الله علیه و آله و سلم - فرموده است.

چرا باید اینها در حجاز، در کویت، در بعضی جاهای دیگر تأویل کنند حرف ها را بر ضد یک مملکت اسلامی که کوشش دارد همه برادرها را با هم مجتمع کند و کوشش دارد دست ابرقدرت ها را از سر این ممالک اسلامی کوتاه کند، آنها در خدمت ابرقدرت ها دانسته یا ندانسته هستند و می خواهند که تفرقه بین مسلمین بیندازند. اینها نمی دانند که نباید تفرقه بین مسلمین انداخت و برخلاف نص قرآن است؟ اینها مطلع نیستند یا اینکه در خدمت - خدای نخواست - ابرقدرت ها هستند؟»

- «ما می خواهیم که یک میلیارد جمعیت دنیا از مسلمین، این طور باهم متحد بشوند. اگر متحد بشوند، نه قضیه قدس دیگر باقی می ماند و نه قضیه افغانستان و نه قضایای دیگر و اگر وعظ السلاطین بگذارند و اتحاد ما را به هم نزنند، ان شاء الله، پیروز خواهیم شد و دول اسلامی و ممالک اسلامی پیروز خواهند شد.»^(۱)

۱

موضع گیری های اخیر مسئولان نظام جمهوری اسلامی از جمله مصاحبه محمد مکرری سفیر ایران در مسکو، در روز جمعه گذشته و انتقاد و حمله به سیاست های حمایتی شوروی از عراق از یک سو و سخنان امروز صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران در جمع حاضران در حوزه علمیه قائم

ص: ۴۲۴

چیدر، همگی حاکی از تیرگی روزافزون روابط میان ایران و روسیه شوروی است. امروز وزیر خارجه ایران در پایان سخنان خود با بیان اینکه همه سرزمین اسلام؛ چه فلسطین و چه افغانستان برای ما مقدس است، اظهار کرد: «در ایران حزبی است به نام حزب توده ایران که آنها دروغ می گویند؛ اینها حزب توده شوروی هستند، نوکر شوروی هستند و در اینجا عمل می کنند و جیره می خورند. حالا روزنامه شان را نیز می برند سفارت شوروی چاپ می کنند، می آورند بیرون. و اینها می گویند مخالف امریکا باشید، موافق شوروی باشید، ولی ما می گوئیم امام فرموده "نه شرقی، نه غربی" و جلو تجاوزات دو ابرقدرت امریکا و شوروی خواهیم ایستاد.»^(۱)

در پی این سخنرانی و اعلام موضع علیه سفارت شوروی و حزب توده، این سفارت تنها به صدور اطلاعیه ای کوتاه اکتفا کرد که در آن آمده است: «اداره مطبوعات سفارت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در جمهوری اسلامی ایران اعلام می دارد که اظهارات آقای قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در مورد اتحاد شوروی و سفارت شوروی در تهران که در روزنامه ۲۰ مرداد ۱۳۵۹ منتشر شد، کاملاً بی اساس و کذب محض می باشد.»^(۲)

باین حال، رئیس مجلس شورای اسلامی امروز در اولین مصاحبه مطبوعاتی خود در حضور خبرنگاران داخلی و خارجی در پاسخ به این پرسش که آیا تیرگی روابط ایران و شوروی به دلیل کمک های شوروی به عراق است، احتیاط بیشتری به خرج داد و اظهار کرد: «حسن روابط طبیعی است که مشروط به این باشد که از طرفین اقدامی بر علیه منافع و مصالح یکدیگر صورت نگیرد. رو به تیرگی گذاشتن روابط را من نمی بینم؛ چون شوروی کار جدیدی انجام نداده، وضعی است که از پیش هم بوده و به هر حال اگر روابط "کامله الودادی" بخواهد داشته باشد، مسائلی از این قبیل نباید وجود داشته باشد. و ما دشمنان را تحت حمایت شوروی می بینیم.» رئیس مجلس در پاسخ این سؤال که «آقای مکرری گفته اند رابطه ایران و شوروی به حد کاردار خواهد رسید، آیا این نشانه تیرگی روابط نیست؟» گفت: «این تیرگی جدیدی نیست. به هر حال این خواستی است که ما از شوروی داریم که دشمنان ما را حمایت نکنند.»^(۳)

ص: ۴۲۵

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۸، تاریخ ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۲/۵/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

امروز مناطق مرزی قصرشیرین، سومار و نفت شهر روز نسبتاً آرامی را پشت سر گذاشتند، (۱) تنها یک گزارش حاکی است نیروهای سپاه پاسداران مستقر در پاسگاه پرویز ایران، به تلافی حملات مکرر عراق به پاسگاه های مرزی ایران در عملیاتی پاسگاه پرویزخان عراق را مورد حمله قرار دادند. این عملیات که در ساعت ۲۳:۳۰ شب قبل و با آتش پشتیبانی توپخانه خودی آغاز شده بود، تا ساعت ۲:۳۰ بامداد امروز به طول انجامید. بنا به همین گزارش، پس از به آتش کشیدن پاسگاه پرویزخان عراق و کشته شدن حداقل ۱۰ نیروی عراقی و زخمی شدن عده ای از آنان، بقیه نیروهای عراقی مجبور به فرار شدند و همه نیروهای سپاه پاسداران سالم به پایگاه خود بازگشتند. (۲)

از سوی دیگر، در ادامه تحرکات مرزی و نقل و انتقال های نیرو و تجهیزات و تقویت استحکامات عراق، گزارش پاسگاه "سانوپا"ی گروهان سومار حاکی است که در ساعت ۹:۲۰ روز جاری، خودروهای فراوانی از طرف مندلی به طرف پاسگاه های مکتو، الصمور، ابو عبید و مکتن عراق در حال حرکت بوده اند. این گزارش می افزاید که احتمال حمله و درگیری وجود دارد. (۳) همچنین، گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان گویاست که امروز واحد مهندسی دفاع ساحلی عراق مبادرت به ایجاد سنگرهای توپخانه ساحلی کرده است. بنا به این گزارش، این سنگرها در مرز ایران و عراق و در نزدیکی خور (مرداب) العلیه و ورودی مردابی که روبه روی الفوا است، قرار دارند. خور یاد شده از طرف مغرب به دهانه فاو و دهانه اروندرود و از طرف مشرق با کشور کویت هم مرز است. در پایان این گزارش آمده است که این سنگرها جهت استفاده در آینده تهیه شده است. (۴)

در این حال، با اینکه عراق هر روز در منطقه مرز آبی اروندرود در حال سنگرسازی و تقویت استحکامات نظامی است و این امر احتمال حمله قریب الوقوع عراق از این منطقه را تشدید می کند، امروز یک فروند از ناوچه های جنگی پایگاه دریایی خرمشهر به منطقه دریایی خارک ارسال شد. بنا به گزارش پایگاه دریایی خرمشهر، «یک فروند ناوچه از خرمشهر به کمک درجه داران نیروی دریایی [خارک] فرستاده می شود و یک فروند ناوچه از بوشهر به خارک فرستاده می شود. در اوایل هفته آینده این دو فروند ناوچه در خارک مستقر [می گردند] که جمعاً سه فروند خواهند شد.» (۵)

ص: ۴۲۷

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین، تا ساعت مخابره خبر (۱۹).

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین به نقل از برادر نصر فرمانده عملیات سپاه قصرشیرین.

۳- سند شماره ۲۷۷۱۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری قصرشیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳)، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اخبار برون مرزی استانداری خوزستان، شماره سریال ۲، ص ۴، ۲۶/۶/۱۳۵۹، به نقل از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۹/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۹۷۷۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پایگاه دریایی خرمشهر (فرمانده منطقه دریایی خرمشهر)، ناخدا دوم جوادی به استاندار خوزستان جهت اطلاع، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

با وجود گزارش‌های متعدد نیروهای خودی مبنی بر آمادگی گروه‌های ضدانقلابی مسلح مستقر در مناطق کردنشین برای حمله گسترده به شهرها و یگان‌های مسلح جمهوری اسلامی در روز عید فطر، برخی شواهد حاکی از آن می‌باشد که ظاهراً این حملات به تأخیر افتاده است، اما گزارش‌هایی که نیروهای خودی در ساعات پایانی امروز منتشر کرده‌اند، نشان می‌دهد که حملات اصلی ضدانقلابیون مسلح، بسیار نزدیک است. با این حال، عوامل گروه‌های مذکور، امروز نیز طبق معمول روزهای گذشته، تنها به حملات ایذایی و تحرکات معمول خود مبادرت ورزیده‌اند.

در این زمینه، به گفته ناصر کاظمی، فرماندار اورامانات،^(۱) از اولین ساعات بامداد امروز (ساعت ۲۴:۳۰) مهاجمان مسلح مواضع نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و پاسداران انقلاب اسلامی را با آر.پی.جی. ۷ و خمپاره انداز زیر آتش گرفتند که با پاسخ نیروهای مسلح خودی مواجه شدند. این درگیری تا ساعت ۳ بامداد، ادامه داشت و به نیروهای خودی تلفاتی وارد نیامد.^(۲)

در عباس‌آباد سنندج نیز از ساعت ۱:۳۰ دقیقه بامداد امروز، بین پیشمرگان مسلمان کرد و افراد وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی درگیری به وقوع پیوست که تا اذان صبح ادامه داشت. طبق گزارش خبرگزاری پارس، در این درگیری به نیروهای خودی تلفاتی وارد نیامد و بر اثر بعد مسافت و تاریکی هوا، از میزان تلفات نیروهای مهاجم ضدانقلاب نیز اطلاعی در دست نیست.^(۳)

همچنین، گزارش نیروی زمینی ارتش حاکی است در ساعت ۱۹:۳۰ دقیقه امروز، خودرو حامل غذای پادگان مریوان که برای پاسگاه سه راهی سقز اعزام شده بود هدف حملات مهاجمان ضدانقلاب قرار گرفت و بلافاصله از پادگان مریوان نیروی کمکی به منطقه درگیری اعزام گردید.^(۴)

گزارش روابط عمومی ژاندارمری کرمانشاه نیز حاکی است: «در ساعت ۱۸:۵۰ امروز، مهاجمین مسلح معاند با نظام در پشت ارتفاعات زردویی به سوی گردان ارتش جمهوری اسلامی ایران مستقر در قلعه راهیان واقع در چهار کیلومتری غرب پاوه، آتش گشودند که با آتش متقابل توپخانه ارتش مواجه شدند. این درگیری تا ساعت ۲۰ ادامه داشت.»^(۵) همچنین، بنا به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه غرب کشور، «نیمه شب امروز حدود ۵۰ نفر از اعضای حزب دمکرات [ایران] به درمانگاه ورله^(۶) حمله کردند و با بستن دست و پای نگهبان، وسایل پزشکی و کلیه داروهای موجود در مانگاه را به سرقت بردند.»^(۷) یک گزارش نظامی دیگر نیز از حمله مهاجمان مسلح به پایگاه سیلوی سقز خبر می‌دهد. این حمله از ساعت ۲۳ شروع و تا ساعت

ص: ۴۲۸

- ۱- Owraman مشهور به شهر اورامان. ده مرکزی قدیمی بخش اورامان جزء بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۲۱ کیلومتری غرب رزاب و ۱۵ کیلومتری شمال نوسود. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی‌ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص، به نقل از خبرنگار خبرگزاری پارس.
- ۳- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۴- سند شماره ۵۵۹۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۲/۵/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس، از کرمانشاه.
- ۶- ورله: دهی از دهستان میاندر بند بخش مرکزی شهرستان کرمانشاهان، واقع در ۵۲ کیلومتری شمال غرب کرمانشاه و کنار جاده شوسه سنندج. ر.ک: همان.

۷- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۸، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران غرب کشور، کرمانشاه.

۳ بامداد روز بعد ادامه داشت که با مقابله نیروهای مستقر در پایگاه، حمله مذکور دفع شد. (۱)

خبر دیگر حاکی از آن است که امروز «بین یک ستون نظامی که از سنندج به طرف دیواندره در حرکت بود با ضدانقلابیون درگیری روی داد. در جریان این درگیری یکی از ضدانقلابیون زخمی شد و یکی از اعضای بنیاد شهید سنندج که توسط ضدانقلابیون دستگیر و به همراه یک کامیون متعلق به اداره راه و ترابری سنندج به دیواندره برده شده بود، با استفاده از فرصت، فرار کرد.» (۲)

از ایستگاه راه آهن سلماس نیز خبر می رسد که بنا به گزارش جوانمردان مستقر در تیم ایستگاه شیرکی، در بامداد روز جاری به پل سه چشمه واقع در کیلومتر ۸۸۹/۸۹۰ تیراندازی شده و فعلاً (۱۳:۵۵) خط راه آهن در این منطقه مسدود شده است. (۳)

سپاه ارومیه نیز گزارش داد که امروز در گردنه قوشچی واقع در ۴ کیلومتری پادگان قوشچی، میان نیروهای خودی و بیش از ۲۰ نفر از نیروهای مسلح غیرقانونی درگیری رخ داده است که بعد از تمام شدن مهمات، مهاجمان مجبور به فرار شده اند. این گزارش می افزاید: جنازه ستوان یکم پاشایی افسر مؤمن پادگان که روز قبل به دست کومه له اعدام شده بود، امروز تحویل پادگان قوشچی شده است. (۴)

از سوی دیگر، در گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران که در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز صادر شد، ضمن درخواست یک پرواز شناسایی از نیروی هوایی ارتش در مناطق مذکور، آمده است: «برابر اعلام سپاه پاسداران طبق اطلاع واصله، احتمال دارد امروز در غرب کشور (ارومیه) درگیری بین مهاجمین و نیروهای خودی رخ دهد و نیروهای بعث عراق و عوامل بختیار و دمکرات در مرز مستقر [شوند] و احتمال درگیری و امکان حمله زمینی و هوایی از منطقه سردشت تا بلندی های... (۵) (ارتفاعات پیرانشهر) می رود.» (۶)

۱

امروز نیز همچون روز گذشته، تحرکات و نقل و انتقالات گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین چشمگیر بود. نیروهای مسلح ایران و دیگر مراکز خبری در گزارش های خود به این موضوع توجه ویژه داشتند که این امر نشان می دهد نیروهای خودی با توجه به اخبار متعدد مبنی بر حملات قریب الوقوع گروه های سیاسی مسلح مخالف نظام، در آمادگی و هوشیاری کامل به سر می برند. از جمله:

گزارش واحد عملیات سپاه کرمانشاه حاکی است: «مهاجمین قصد حمله به پادگان مهاباد را دارند.» این گزارش می افزاید: «مهاجمین به سه گروه تقسیم شده اند و مأموریت آنها حمله به شهرهای کرمانشاه، سنندج و اشنویه می باشد.» (۷)

ص: ۴۲۹

۱- سند شماره ۵۵۹۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۴۸، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از سخنگوی ستاد مشترک ارتش و سپاه پاسداران مستقر در سنندج.

۳- سند شماره ۵۶۵۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۵۹۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه ارومیه به فرماندهی سپاه مرکز، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۵- سه نقطه از خود سند است.

۶- سند شماره ۵۶۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۳۹، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نهاجا (پت فرماندهی)، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۵۶۵۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه کرمانشاه به عملیات سپاه مرکز، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

از منطقه جوازورد نیز خبر می رسد که «عده ای از مهاجمین مسلح به سرکردگی حامد محمد طاهریگ از طرف "شیخ صله" "خانه شور" به "دروله" آمده و قسمتی از کوه های "کلاش" را تصرف کرده و قصد دارند از طرف کلاش به پاسگاه های پاسداران و پیشمرگان کرد حمله کنند.»(۱)

پرواز شناسایی امروز ۲ فروند بالگرد جت رنجر و کبری نیروی زمینی ارتش از منطقه کوهستانی میروان نشان می دهد که «تعداد ۳ یا ۴ توپ متعلق به گروه های مسلح غیرقانونی، در ارتفاعات این منطقه استتار شده.»(۲) و «نفرت مشاهده گردیده است.»(۳) گزارش دیگر از همین منطقه حاکی است که امروز «۳۰ نفر از افراد مسلح [ضدانقلاب] در آبادی های "قلعه جی" و "قلعه گاه" در روی محور پادگان میروان به سنج دیده شده اند و نیز تعداد ۶۰ نفر پیشمرگ [از افراد] جلال طالبانی [نیز] در آبادی های "بایره" و "باشماق" مشاهده شده اند.»(۴)

در گزارش شهربانی پاوه نیز آمده است: «به استناد اطلاع واصله، حدود ۳۰۰ نفر از مهاجمین و عوامل ضدانقلاب قرار است از طریق کوه های "شاهپور" و "دوآب" حمله نمایند.»(۵)

همچنین، بنا به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، به مناسبت فرارسیدن عید فطر، از سوی شیخ عزالدین حسینی پیامی در هفت صفحه منتشر شده که خلاصه آن چنین است: «۱. تشویق افراد کرد به [شرکت در] مراسم تجلیل از کشته شدگان جنگ های سنج، بانه، میروان، سقز، پاوه، نوسود، روانسر، کامیاران، دیواندره، اشنویه، دره قاسملو، سلماس، قطور، تنگاب، شاهین دژ و تبدیل آن به حرکت اعتراضی علیه رژیم جمهوری اسلامی. ۲. نكوهش اعمال دولت و ارتش در كردستان. ۳. دعوت از گروه های سیاسی مبارز كردستان جهت اتحاد و جلوگیری از تفرقه ملی و مذهبی و اینکه یک راه بیشتر جهت موفقیت نداریم و آن مقاومت است. ۴. تکیه بر این مطلب که مبادا در اینکه مطالبی در مورد تجاوز رژیم عراق و توطئه های پالیزبان و اویسی که در بین مردم پخش شده است در آنان تأثیر گذارده و ترک میدان مقاومت نمایند.»(۶)

در این حال، چند گزارش دیگر، از همکاری مؤثر حکومت عراق با گروه های مسلح مناطق کردنشین و حمایت همه جانبه از آنها حکایت دارد. در این باره، سپاه مرکز گزارش داد: «عراق به ۱۲۰۰ نفر از ورزیده ترین افراد نظامی خود و تعداد ۶ فروند [هواپیمای] میگ مأموریت داده است که پس از عید فطر، به فرماندهی افسری به نام "حمید"، به منطقه جوازورد، قلقلی، بز میرآباد و سلماس با پشتیبانی مهاجمین حمله نمایند.» همین خبر حاکی است: «افراد نامبرده، چندی قبل به وسیله میگ، منطقه را شناسایی نموده است.»(۷) گزارش های بعدی نشان می دهد که یک هواپیمای توپولف روسی در آسمان شهرهای سنج و سقز دیده شده و احتمالاً در روستاهای سقز نیرو پیاده کرده است. (۸) اما گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران اذعان دارد که این هواپیما در ساعت ۱۵ امروز، در منطقه قشلاق درحوالی پاوه - سقز به زمین نشسته و در ساعت ۱۵:۲۵ مجدداً به پرواز درآمده است. (۹) گزارش اطلاعات سپاه کرمانشاه نیز در این مورد حاکی است

ص: ۴۳۰

۱- سند شماره ۱۱۴۹۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (تهران)، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۱۱۴۹۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میروان)، ج ۱، ص ۱۴۹، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۲۴/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاچا به استناد اعلام لشکر ۲۸ سنج، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۳- همان.

- ۴- سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (از گله)، ص ۲۰۹، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی عملیات سپاه، ص ۱، ۱/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۵۶۵۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۱/۵/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۵۵۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین، کردستان، ج ۱، ص ۲۰۸، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۲۳/۵/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۱۱۴۹۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۲۰۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۲۲/۵/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۵۵۹۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد عملیات سپاه سنندج به فرماندهی سپاه مرکز، ۲۲/۵/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۸، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳، از سنندج، ۲۲/۵/۱۳۵۹، به نقل از یکی از مسئولان ستاد مشترک ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در سنندج.
- ۹- سند شماره ۵۶۵۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص ۱۰۸، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران (مرکز فرماندهی) ۲۱/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۵۹۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، از عملیات سپاه سنندج به فرماندهی سپاه مرکز، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

که این هواپیمای بیگانه پس از نشستن در منطقه قشلاق، در روستاهای سقز نیرو پیاده کرده است. (۱)- (۲)

در گزارشی دیگر که مربوط به منطقه کرمانشاه است، منابع اطلاعاتی خودی از شناسایی اشخاصی که مسلح به سلاح کلاشینکف بوده و در ارتباط با مأموران حکومت عراق هستند یاد کرده اند. بنا به همین گزارش: «این افراد تاکنون چندین بار دست به سرقت زده و در درگیری قورچی باشی با پاسداران، شرکت داشته اند.» در این گزارش از افراد ذیل نام برده شده است: «رضا فرزند شاه محمد، محمد فرزند نامدار و مجید از ساکنین چالابه و دوشمیان (دارای دو دستگاه تراکتور مسروقه)، عبدالمحمد صیادی فرزند نوره، گل محمد صیادی و عبدالعزیز و دو پسرش از ساکنین بانیل و خلیل ساکن چالابه.» (۳)

از سوی دیگر، اقدامات گروه های سیاسی مسلح مخالف نظام در زمینه مین گذاری در جاده ها و بمب گذاری در شهرها و روستاهای مناطق کردنشین، یکی دیگر از راه های ایجاد ناامنی و وارد آوردن خسارات جانی و مالی به نیروهای خودی می باشد که تقریباً به طور روزانه در مناطق مختلف انجام می شود. گزارش منابع اطلاعاتی خودی در این باره حاکی است: «شخصی به نام انور فرزند محمد صالح ساکن روستای بیون بالا تعداد ۲۰ عدد مین را از منوچهر بیوله ای تحویل گرفته تا در جاده های منطقه جوانرود کار بگذارد.» (۴) همچنین، به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، در ساعت ۱۴ امروز، مأموران پلیس راه کرمانشاه - خسروی مقدار ۲ پوند تی.ان.تی. کشف کردند که با تلاش مأموران لشکر ۸۱ زرهی خنثی شد. (۵)

۱

هم زمان با درگیری ها و تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین، وضعیت برخی شهرهای مناطق دیگر از جمله شیراز، تبریز، بهشهر و پره سو نیز به دلیل برخوردهای سیاسی خشونت بار، تاحدی متشنج شد. محور اصلی این برخوردها نیز طبق معمول و به طرز فزاینده، هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) هستند.

در شیراز و تبریز، امروز هواداران و مخالفان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) پس از پایان مراسم عید فطر، درگیر شدند که این درگیری ها به خشونت کشیده شد و تعداد زیادی مجروح برجای گذاشت. گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شیراز درباره حادثه درگیری در این شهر چنین است:

«صبح [امروز] در قبرستان شیراز، سازمان مجاهدین خلق [منافقین] مجلس [ختم] گرفته بودند. پس از نماز عید فطر عده ای از مردم به طرف آنجا حرکت کردند. ساعت ۱۲ به سپاه اطلاع داده شد که درگیری شدید است و ژاندارمری از ما استمداد می طلبید. عملیات سپاه با فرماندهی

ص: ۴۳۱

۱- ضمیمه دارد؛ گزارش و توضیحات سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد مشترک ارتش درباره هواپیمای مزبور.

۲- سند شماره ۵۶۵۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه کرمانشاه به فرمانده سپاه مرکز، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۳- . سند شماره ۱۱۴۹۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (تهران)، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۱۱۴۹۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی - تهران، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

صحبت کرد و دستور داده شد که ژاندارمری نیروهای خود را تقویت کرده و سپاه هیچ گونه اقدامی نمی کند. تا ساعت ۱ تا ۲ بعد از ظهر، درگیری ادامه داشت و سپاه به هیچ وجه دخالت نکرد. ساعت ۱۱ شب، مجدداً به سپاه گفته شد در یکی از خیابان های شیراز درگیری شده [است] که تا یک ساعت مشخص نبود که درگیری بین چه کسانی است. چون درگیری نزدیک پادگان بود و گزارش رسیده بود که امکان اغتشاش در شب وجود دارد، لذا به فرمانده منطقه ارتش اطلاع دادیم که نگهبان های پادگان را تقویت کنند. دستور داده شد که برادران پاسدار آماده باشند، ولی در هیچ درگیری ای دخالت نکنند. درگیری باوجود ژاندارمری و کمیته مرکزی فارس ساعت نزدیک یک بامداد تمام شد. در این رابطه، کمیته مرکزی ۱۳ نفر را دستگیر نمود. ...» (۱)

خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی نیز در گزارش خود درباره این حادثه آورده است: «صبح روز عید فطر پس از برگزاری نماز عید فطر، گروهی از شرکت کنندگان در نماز برای ادای احترام به شهدای انقلاب اسلامی به "دارالرحمه" قبرستان این شهر رفتند. از طرف دیگر، هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] نیز در قطعه پایین مزار شهدا، مراسم چهلمین روز درگذشت نسرین رستمی یکی از هواداران سازمان را برگزار می کردند که بین دو گروه ابتدا مشاجره لفظی روی می دهد و سپس طرفین با پرتاب سنگ و چوب به همدیگر حمله ور می شوند که منجر به زخمی شدن ۲۰۰ تن از طرفین می شود. جراحات مجروحین بیشتر سطحی گزارش شده است و تنها حدود ۲۵ نفر به بیمارستان منتقل شدند که به طور سرپایی معالجه و از بیمارستان مرخص شده اند. درگیری توسط نیروهای ژاندارمری خاتمه داده شد.» براساس همین گزارش، «حدود ۱۲ نفر دستگیر شدند که پس از تحقیقات لازم، آزاد گردیدند.» (۲)

در شهر تبریز نیز درگیری مشابهی رخ داد. بخشی از اطلاعیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تبریز درباره چگونگی بروز این حادثه حاکی است:

«به دنبال اعلام سخنرانی از طرف سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در مسجد عنده ای به عنوان مخالفت، به طرف مسجد حرکت می کنند و با دادن شعارهایی، از مردم داخل مسجد می خواهند که خارج شوند. در این هنگام افرادی از داخل مسجد به مخالفین یورش می برند که این عمل پیامدهای ناگوار بعدی را به دنبال داشت. در رابطه با این درگیری ها، عده ای که انتظامات جلسه سخنرانی را به عهده داشتند از طرف نیروهای انقلابی دستگیر و به دادگاه انقلاب اعزام می شوند. به دنبال این رویداد، مردم به ساختمان هایی که سازمان مجاهدین خلق این شهر متصرف شده بودند حمله ور شده و آنها را به تصرف خود درمی آورند.» (۳)

در این خصوص، سازمان مجاهدین خلق [منافقین] طبق روال همیشه خود، باینکه عامل و محرک اصلی این درگیری بوده است، اطلاعیه ای منتشر کرد که در آن، همه تقصیرها را به گردن مخالفان خود انداخته است. (۴)

ص: ۴۳۲

۱- سند شماره ۵۵۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه شیراز به تهران (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از شیراز.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تبریز.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۹، ۲۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱، خبرگزاری پارس از تهران، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

اما در بهشهر و پره سو نیز حوادث مشابهی روی داد که مربوط به درگیری مردم با هواداران حزب توده است. در مورد حادثه بهشهر، اطلاعیه حزب توده - سازمان شهرستان بهشهر حاکی است: «روز سه شنبه ۲۱/۵/۱۳۵۹، ساعت ۱۰ صبح، گروه قلیلی که شناسایی شده اند، با آرم "پیشمرگان حزب الله"، به محل کتاب فروشی نشریات حزب توده ایران، که بسته بود، حمله کردند و پس از کندن درب کرکره و شکستن شیشه ها و قفسه ها و میز و صندلی و فیوز و کنتور برق، کلیه کتاب ها و نشریات را از بین بردند.» (۱)

۱

باینکه تنها دو روز از معرفی محمدعلی رجایی از سوی بنی صدر به عنوان نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی گذشته است، هفته نامه کار ارگان چریک های فدایی خلق (اقلیت)، در شماره امروز خود حمله به رجایی را با شدت تمام آغاز کرد. نوع برخورد این سازمان در قبال مشی رجایی نشان می دهد این سازمان به کلی ذهنی و در قالب های از پیش تعیین شده، جریان های مذهبی را تحلیل می کند و طبق مشی معمول گروه های مارکسیستی، "دروغ بزرگ" چاشنی اصلی تحلیل آنهاست. نشریه مزبور چنین نوشته است:

«در جلسه خصوصی مجلس که به منظور نظرخواهی "نمایندگان" برای نخست وزیری محمدعلی رجایی تشکیل شده بود، ۱۰۵ تن از آنها به نفع وی رأی دادند. رئیس جمهور بنی صدر نیز پس از نطق های اخیر آیت الله خمینی که به وضوح در جهت تقویت موقعیت سران حزب جمهوری اسلامی و تضعیف جناح لیبرالی هیئت حاکمه ایراد شده بود، به ناگزیر رجایی را به عنوان نخست وزیر جدید جمهوری اسلامی ایران به مجلس معرفی نمود. نکته قابل توجه در این میان آن بود که وی (بنی صدر) چه در نامه معرفی رجایی به مجلس و چه در روزنامه انقلاب اسلامی مخالفت خود را نسبت به وی پنهان نکرده و از او به عنوان فردی "خشک سر" و بی اطلاع از امور مربوط به اداره دولت نام برد. ناگفته روشن است که انتخاب رجایی به عنوان نخست وزیر با توجه به عملکردها و سوابق قبلی او، در وهله اول بدین معناست که حزب جمهوری اسلامی در تهاجم اخیر خود علیه لیبرال ها برای کسب مواضع برتر در ارگان های دولتی، به موفقیت های قابل توجهی دست یافته است و در وهله دوم، نشانه آن است که تضادها و تعارضات این دو جناح نه تنها تخفیف نیافته، بلکه در آینده بیش از پیش شدت یافته و در فاز جدید و بالاتری جریان پیدا می کند. لیکن برای توده های مردم مهم تر از هر مسئله، سیاست و برنامه کابینه جدید مطرح است. توده ها از خود می پرسند که کابینه جدید چه فرق اساسی با کابینه قبلی می تواند داشته باشد؟ محمدعلی رجایی با حمایت سرمایه داران، از همان ابتدای کار پاسخ صریح و روشنی به این مسئله داده است! او در مصاحبه اختصاصی با خبرگزاری پارس چنین می گوید: "به نظر من یکی از برنامه هایی که فراموش شده، مسئله ایجاد یک نوع تعادل ثروت است در جامعه. در هجده ماه گذشته، نه دولت به سرمایه داران کاری داشته و نه خود آنان در سطح وسیعی حرکت کرده اند، بلکه بیشتر توجه به

ص: ۴۳۳

بالا آمدن در سطح طبقه پایین بوده که به نظر من نه کافی است و نه اسلامی، لذا دولت آینده باید از سرمایه داران بزرگ بخواهد که در اعمال خود تجدیدنظر کنند." (روزنامه جمهوری اسلامی، پنجشنبه ۱۶ مرداد ۵۹). آری، از دیدگاه رجایی، باید دولت آینده از سرمایه داران بزرگ بخواهد تا در استثمار و حشیانه کارگران تجدیدنظر کنند؛ این است سنگ بنای سیاست و برنامه دولتی که باید هم "مکتبی" و هم "جوان" و "قاطع" باشد! بیهوده نبود که حزب جمهوری اسلامی در میان کاندیداهای نخست وزیری خود، برای آقای رجایی مقام دوم را قائل بود و آیت الله بهشتی، دبیر کل حزب، در مصاحبه ها و نطق های اخیر خود، رجایی را با وجود آنکه عضو حزب نیست، بیش از همه "مکتبی" و "قاطع" توصیف نمود! در واقع، اختلاف بین این آقایان و جناح بنی صدر - لیبرال ها - به هیچ وجه بر سر وجود و یا عدم وجود اجتماعی مشی سرمایه دار که به غارت و استثمار ددمشانه کارگران پرداخته و زندگی آنان را در حالت فقر و فلاکت متلاشی می کنند، نیست. هر دو جناح بر سر این مطلب که دولت باید در چنین شرایط بحرانی ای از سرمایه داران بزرگ بخواهد که در "اعمال خود تجدیدنظر کنند" و متقابلاً به عنوان چماق همین سرمایه داران، مبارزات کارگران را سرکوب کند، "میثاق وحدت" دارند.

«...»

این هفته نامه در بخش دیگری از مقاله خود، دولت دوروزه محمدعلی رجایی را متهم به حمایت از سرمایه داری کرده، می نویسد: «وی [رجایی] در جای دیگری از مصاحبه خود بلافاصله وظیفه دولت در حمایت از سرمایه داران را متذکر شده و چنین می گوید: "دولت آینده باید در جهت اشتغال بیکاران در مؤسساتی که به کارگر یا کارمند احتیاج دارند سرمایه گذاری کند؛ یعنی دولت باید به مؤسسه ای کمک نماید که بتواند افراد را برای تولید بیشتر جذب کند. در شرایط حاضر، وضع قانون کار و وضع بیمه طوری است که مردم را از اینکه کارگر بگیرند، منع می کند و باید به طور جدی تری با این مسئله برخورد شود." (همان جا). معنای این گفته های آقای نخست وزیر جدید چیست؟ مسلماً این است که دولت جمهوری اسلامی باید به سرمایه داران در مؤسسات خصوصی کمک کند تا با استثمار هرچه بیشتر کارگران، سود بیشتری را نصیب خود کنند.»

در بخش دیگری از این نوشته، رجایی و دولت نوپای وی متهم به دشمنی با طبقه کارگر شده است: «نخست وزیر خط اساسی سیاست دولت آینده را دشمنی با طبقه کارگر ایران و دفاع از منافع سرمایه داران وابسته ترسیم نمود و سپس عوام فریبانه همان وعده های گذشته بازرگان را تحت عنوان "تعدیل ثروت در برنامه دولت" نشخوار نمود. اما رجایی به این سخنان بسنده نمی کند؛ او در این مصاحبه حرف هایی می زند که بیشتر به شوخی و تفریح شباهت دارد: "حکومت را باید به دست انقلابیون ۱۷ شهریور و سرچشمه سپرد!" چه مرد شریف و باوجدانی! او با این گفته ها خاک به چشم کارگران می پاشد. اما بسیاری از کارگران و زحمت کشان میهنمان به خوبی بر این امر آگاه اند که انقلابی نمایی سران حزب جمهوری اسلامی و هم پالگی های آنان نظیر رجایی، در واقع حيله و نیرنگ سرمایه داران در مقابل رشد جنبش کارگری است. ...»^(۱)

ص: ۴۳۴

بعد از ظهر امروز، امام خمینی در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی با ایشان به مناسبت عید سعید فطر، در حسینیه جماران سخنان مبسوطی ایراد کرد. در این دیدار که آقای محمدعلی رجایی نخست وزیر نیز حضور داشت، امام خمینی به موارد زیر اشاره کرد:

- «این چهره مجلس اسلامی ماست و اگر از صدر مشروطه - الا شاید دوره اول - تا قبل از این مجلس ملاحظه کنید، اینجا جای آن و کلا نبود؛ و کلاهی که از طبقه اشراف و از طبقه ثروتمند و مرفه و حاضر نبودند در یک مجلس چندتایشان با هم جمع بشوند و حاضر نبودند در یک مجلس این طور مسجدی بنشینند و هر کدام در کاخ های بلند - الا بعضی ها که آنها هم از سنخ شما بودند - زندگی می کردند.»

- «ما امروز مواجهیم با یک چهره های اسلامی که به غیر از اسلام و به غیر از منافع مملکت خودشان فکر نمی کنند. و من امیدوارم که این مجلس، که مرکب از این طبقه انسانی ملت است، چه آنهایی که مسلم هستند و چه آنهایی که باز برادرهای ما هستند و از اقلیت ها هستند، این چهره ها، چهره هایی است که مال ملت است و امروز ملت راه پیدا کرده است به مجلس و دیروز، در گذشته، ملت هیچ خبری از مجلس نداشت و هیچ عملی نمی توانست انجام بدهد. این موجب شکر است در درگاه خدا. همه تشکر کنیم از یک همچو نعمتی که نصیب ما شده است.»

و این تنها مجلس نیست که تحول پیدا کرده است از طاغوت به اسلامیت و انسانیت، سایر نهادهای دولتی هم، چه قوای مسلحه و چه سایرین از قبیل وزرا و امثال اینها، آنها هم همین طور هستند. الآن ملت ما می تواند ادعا کند که ما در همه امور ناظریم.»

- «آن چیزی که می خواهم عرض کنم این است که حیف است که چهره نورانی مجلس در آن، یک چیزهایی واقع بشود که مخالف زئی شما آقایان است.»

من معذرت می خواهم که چند کلمه موعظه کنم شما را. شما محتاج به موعظه نیستید، لکن تذکر، برادرها، خودش یک امری است. یکی از عذاب هایی که در جهنم اهل جهنم به آن مبتلا هستند، خصام اهل النار است. و یکی از نعمت هایی که اهل بهشت متنعم اند؛ آن اخوانی که اخواناً علی سُرُرٍ مُتَقَابِلِینَ، آن برادری و محبت که بین اهل بهشت است، یکی از نعمت های بزرگ خداست و آن خصامی که در جهنم است، یکی از عذاب هایی است که بر اهل جهنم است که دائم توی سر هم می زنند.

اهل معرفت می گویند که هر چیزی که در بهشت و در جهنم ظهور پیدا می کند سابقه ندارد، از خود آدم است.»

«ما می توانیم خودمان را در این عالم راجع به این محکی که از دو تا آیه شریفه استفاده می شود، بشناسیم که آیا اهل نار هستیم یا اهل بهشت. اگر کارهایمان روی خصام باشد - دشمنی - [اهل نار هستیم]. یک وقت این است که انسان در یک مسئله ای صحبت می کند،

مباحثه

- می‌کند، خوب بین اهل علم و طلبه‌ها متعارف است که گاهی وقت‌ها به فریاد می‌کشد مطلب، به داد و قال می‌کشد مطلب، لکن وقتی که مباحثه تمام شد، برادرند. بعد از مباحثه این طور نیست که این مباحثه اسباب دشمنی باشد. دو تا دوست اند، دو تا رفیق اند، سر یک مطلبی، مطالبی، او آن طرف مطلب را می‌گیرد و او آن طرف مطلب [را].»

- «ما اگر در مسائلی که پیش می‌آید، در هر وضعی که باشد، البته مسائل زیاد الآن در مجلس طرح می‌شود و شما بعدها هم مواجه هستید با مسائل زیادی که برای ملت است و هرکسی نظر دارد و هرکسی اجتهاد دارد، هرکسی باید مسائل را طرح بکند و بگوید، اما همان طوری که طلبه‌ها مسائل را می‌گویند، که منتهی به این نشود که حالا که من مخالف با شما هستم در نظر و شما مخالف من هستید در نظر این منتهی به این بشود که نه، ما دو تا خصم و دو تا دشمن باهم هستیم. اگر این طور باشد که واقعاً - خدای نخواستہ - روی خصام باشد، باید ما خودمان را بشناسیم به اینکه ما اهل ناریم. برای اینکه خصام اینجا آن خصام را می‌آورد. چنانچه ایمان در کار باشد، برادری در کار باشد و با برادری و حسن نیت [و] رفاقت مسائل طرح بشود، همه باید نظر خودشان را بدهند و هیچ کدام هم برایشان حتی جایز نیست که یک چیزی را بفهمند و نگویند. باید وقتی می‌فهمند، اظهار کنند. این موافق هر که باشد، باشد؛ مخالف هر که هم باشد، باشد؛ برای اینکه شما وکیل مردم هستید، امین مردم هستید. امین و وکیل باید مسائلی که طرح می‌شود آن مقداری که می‌تواند و می‌فهمد اظهار کند، لکن به طور خصومت، به طور تنازع و خصومت نباشد، هرچه بتوانند آرام تر، لکن حالا صدا هم بلند شد، باشد.»

«آنهايي که مسائل را طرح می‌کنند، مسائلشان باید باهم اختلاف داشته باشد، نه خودشان. خودشان دوست، رفیق و برادر، ولی مسائل را باید طرح بکنند و اشکال دارند، بکنند و طرح بکنند مسائلی که روی مصالح اسلام است، روی مصالح کشور

- است و آن مقداری که می توانند بررسی بکنند و آن مقداری که قدرت دارند نظر بدهند، لکن بعد از اینکه مجلس تمام شد، همان طوری که بعد [از] اینکه مباحثه طلبه ها تمام شد، می نشینند با هم چای می خورند و رفیق و دوست هستند، آنها هم همین طور باشند».

- «من امیدوارم که این مجلس، خدمت بزرگ بکند و ان شاءالله، کارها را با آسانی به پیش ببرد و هماهنگی کنند با دولت، با رئیس جمهور، با سایر ارگان هایی که هستند. همه تان می خواهید یک مطلبی پیش برود. نه آقای رئیس جمهور می خواهند که این مملکت - خدای نخواست - آشفته باشد - رئیس یک مملکتی نمی خواهد آن مملکت آشفته باشد - و نه وکلای مجلس می خواهند که این مجلس آشفته باشد؛ برای اینکه شما همه مملکت هستید. مملکت از خود شماست. نمی شود که یک کسی برای خودش طرح خلاف بزند و نه وزیاری که هستند و بودند و بعدها هم ان شاءالله خواهند بود. اینها هم همه شان نظرشان به این است که اسلام را تقویت کنند، احکام اسلام را پیاده بکنند، برای این مملکت خدمت بکنند.»

- «ملت، اسلامی است... اینها برای خدا آمدند به میدان و همین مطلب در ذهنشان بود که ما برای خدا داریم کار می کنیم و اجرمان را هم از خدا می خواهیم. هیچ طلبی هم هیچ کدامان از هم نداریم.»^(۱)

۱

امروز پیش از ملاقات نمایندگان مجلس شورای اسلامی با امام خمینی به مناسبت روز عید سعید فطر، سه ملاقات دیگر نیز با امام صورت گرفت که در این میان، دیدگاه های ملاقات کنندگان قابل تأمل است. در ساعت ۸:۳۰ دقیقه صبح، بنی صدر با امام ملاقات داشت.^(۲) وی پس از پایان این دیدار در مصاحبه با خبرگزاری پارس اظهار کرد: «در این دیدار مسائل زیادی مطرح شد و امام برای ایجاد محیط تفاهم و اینکه به یکدیگر نپرند و روزنامه ها به یکدیگر حمله نکنند و رادیو تلویزیون تحریک نکنند رهنمودهایی فرمودند.» بنی صدر در پاسخ به این پرسش که در ملاقات با امام بیشتر روی چه مسائلی

ص: ۴۳۷

۱- صحیفه نور، جلد ۱۳، صص ۱۰۷ - ۹۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

تأکید داشتید؟ گفت: «پایین آوردن جو تحریک و به وجود آوردن محیط تفاهم»^(۱)

ملاقات دوم در ساعت ۹:۲۵ صورت گرفت و در آن، رئیس مجلس شورای اسلامی همراه اعضای هیئت دولت و در حضور سیداحمد خمینی با امام دیدار کردند. آقای هاشمی رفسنجانی درباره این دیدار گفت: «امام تأکید کردند که در حال حاضر که ارگان های کشور دارند تثبیت می شوند، دیگر حالت انتظار نباید داشت؛ باید جدی تر از گذشته وارد عمل شد و پوسته های خشکی که از بقایای گرفتاری های اداری موجود است، باید شکست و کارهای مفید را سریع تر انجام داد»^(۲)

در ملاقات سوم که در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه انجام گرفت، آقای محمدعلی رجایی اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی، به حضور امام خمینی رسید. وی در پایان این دیدار اظهار کرد: «رهنمودهای امام همگون بودن کادر دولت با مردم؛ یعنی هم خودشان همگن باشند و هم جنس و همفکر و هم از مردم باشند. این بزرگ ترین رهنمودهایی بود که امام در انتخاب اعضای کابینه دولت جمهوری اسلامی ایران نمودند»^(۳)

۱

در زمینه اجرای تحریم اقتصادی ایران، خبرگزاری رویتر در مونترال به نقل از پلیس کانادا، از مصادره یک محموله لوازم یدکی اتومبیل که به ایران فرستاده می شده است، خبر داد. محموله مصادره شده را یک بازرگان ایرانی فرستاده بود. این خبرگزاری افزوده است: «حمل این اجناس، نقض محدودیت های اقتصادی علیه ایران می باشد که توسط دولت کانادا به عنوان قسمتی از کوشش های بین المللی برای به دست آوردن آزادی ۵۳ گروگان امریکایی در ایران، اعمال می شود. همچنین حمل دریایی مواد دارویی نیز تحت این محدودیت ها قرار دارند»^(۴)

از سوی دیگر، خبرگزاری یونایتدپرس اینترنشنال از توکیو گزارش داد: «۱۲ شرکت ژاپنی برای مذاکره درباره ازسرگرفتن فروش نفت ازسوی وزارت نفت ایران به تهران دعوت شدند». بنا به این گزارش: «ژاپن در ماه های گذشته ظاهراً به حمایت از مجازات های اقتصادی امریکا علیه ایران اقدام کرد و افزایش قیمت نفت را که هر بشکه ۵۰/۲ دلار ازسوی ایران عنوان شده بود، پذیرفت و در نتیجه عرضه نفت به این کشور قطع شد. منابع بازرگانی توکیو روز سه شنبه [امروز] اظهار داشتند که نمایندگان شرکت های ژاپنی در آخرین هفته ماه اوت وارد تهران خواهند شد و در صورت توافق با مقامات ایرانی، عرضه نفت ایران به ژاپن در اول اکتبر مجدداً از سرگرفته خواهد شد. این منابع خاطر نشان ساختند که ایران در ماه گذشته پیشنهاد کرده بود که روابط تجاری با ژاپن عادی شود و حدود یک هفته قبل در مورد ازسرگرفته شدن ساختمان مجتمع پتروشیمی در جنوب ایران با ژاپن به توافق رسید»^(۵)

ص: ۴۳۸

۱- همان.

۲- همان.

۳- همان.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۶؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری رویتر از مونترال.

۵- روزنامه کیهان، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۳، هر سه به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از یونایتدپرس اینترنشنال از توکیو.

ضمیمه گزارش ۲۳۷: گزارش و توضیحات سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد مشترک ارتش درباره هواپیمای توپولف روسی

«هواپیمای دشمن که در روز ۲۱/۵/۵۹ در منطقه درحال پرواز بوده، برابر گزارش از سپاه غرب، بی سیم هایی که سپاه جوانرود زده است، در اطراف قشلاق یک فروند هواپیمای C۱۳۰ در ساعت ۱۱:۴۰ بامداد نشست است. ما به سپاه جوانرود گفتیم صبر کند تا به لشکر ۸۱ بگوییم. بعداً فوری با لشکر تماس گرفته شد. آنها می خواستند جواب بدهند که [سپاه] جوانرود گفت هواپیما پرواز کرده، رفته و از لشکر جواب درستی نگرفته. بلافاصله با سرهنگ شیرازی تماس گرفتیم و به ایشان اطلاع داده شد. بعد در ساعت ۱۲:۳۷ ظهر [سپاه] جوانرود مجدداً تماس گرفت و گفت هواپیمایی که پرواز کرده بود روی منطقه قشلاق پرواز می کند. ما فوراً با سرهنگ شیرازی تماس گرفتیم و ایشان گفت اگر می توانید بنزید. مجدداً [سپاه] جوانرود در ساعت ۱۳:۴۵ بعدازظهر گفت هواپیما دائماً روی منطقه قشلاق پرواز می کند. و به سپاه جوانرود گفته شد هواپیما را بنزند، که درضمن این مرحله، فانتوم خودی بلند شده بود برای زدن. همین که موفق نشد. همچنین، پاسداران هر کاری کردند بنزد مورد اصابت قرار نگرفت. در این موقع، هواپیما مسیر خود را عوض می کند و در ساعت ۳:۲۰ بعدازظهر، از ژاندارمری ناحیه کرمانشاه گزارش داده شد که یک هواپیمای روسی در یکی از روستاهای سقز نشسته و نیرو پیاده کرده است. ...» (۱)

ص: ۴۳۹

۱- سند شماره ۵۵۹۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

در زمینه سیاست خارجی عراق و مانور این کشور در هر دو بلوک شرق و غرب می توان به رابطه حسنه این کشور با چین کمونیست و از سوی دیگر با پاکستان اشاره کرد. هر چند چین به دلیل تعارض با شوروی از نظر بعضی، جزء بلوک شرق شمرده نمی شود، غربی هم به حساب نمی آید.

امروز دولت چین کمونیست، از تجهیز عراق به فناوری هسته ای حمایت کرد. در این زمینه، گزارش خبرگزاری فرانسه از پکن حاکی است: «چین امروز حمایت قاطع خود را از "حق قانونی" دولت و مردم عراق در استفاده از تکنولوژی هسته ای برای مقاصد صلح آمیز اعلام کرد.» بنا به همین گزارش: «روزنامه مردم ارگان حزب کمونیست چین از تهدید "گستاخانه" فلسطین اشغال شده مبنی بر اینکه به هر اقدامی دست خواهد زد تا مطمئن شود عراق صاحب سلاح های هسته ای نخواهد شد، انتقاد کرد. مردم طی تفسیری نوشت عراق برای سرعت بخشیدن به روند سازندگی ملی خود قراردادهایی با فرانسه و ایتالیا برای تهیه تأسیسات و تجهیزات هسته ای منعقد ساخته است تا با استفاده از انرژی هسته ای، صلح را گسترش دهد. مردم نوشت: "این حق قانونی و مشروع یک دولت مستقل است که هیچ مداخله ای را نمی پذیرد."» (۱)

از سوی دیگر، به خصوص با تیره شدن روابط ایران و پاکستان، به ویژه در پی حملات تبلیغاتی برخی مطبوعات جمهوری اسلامی ایران علیه پاکستان، تلاش رژیم عراق برای ایجاد روابط نزدیک تر با پاکستان مهم تلقی می شود. خبرنگار رادیو صدای امریکا در اسلام آباد، ضمن تفسیری درباره این مسئله گفت: «... این هفته در اسلام آباد یکی از بزرگ ترین و پرشکوه ترین سفره های افطار از سوی سفارت عراق گسترده شده بود و ۱۵۰ روزنامه نگار پاکستانی در هتل مجلی که آیین افطار در آن برپا شده بود شرکت کردند.» مفسر رادیو امریکا افزود: «این یکی از سلسله اقداماتی بود که اخیراً عراق در جهت بهبود روابطش با پاکستان انجام داده است. ماه پیش برای نخستین بار، ۲۸ روزنامه نگار پاکستانی به عنوان میهمان دولت عراق به بغداد رفتند و در جشن سالروز (... نامفهوم) عراق شرکت جستند. در سال های اخیر حجم مبادلات فرهنگی

ص: ۴۴۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۸، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۶، به نقل از خبرگزاری فرانسه از پکن، ۱۳ اوت ۱۹۸۰، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

و بازرگانی دو کشور به طرز چشمگیر و قابل ملاحظه ای بالا رفته است. شرکت های پاکستانی قراردادهای عمده ساختمانی در عراق به امضا رسانده اند. عراق اینک از نظر استخدام بیشترین کارگر پاکستانی، در رده سوم قرار دارد.»

این گزارش سپس به روابط ایران و پاکستان پرداخته و می افزاید: «روابط اقتصادی پاکستان و ایران به ویژه پس از انقلاب ایران متزلزل شده است. به علاوه، ایران [که] زمانی بزرگ ترین اهداکننده کمک به پاکستان بود، اینک کمک های خود را متوقف کرده است. علت این امر علاوه بر نابسامانی های اقتصادی ایران، به خاطر سوءظن این کشور نسبت به تلاش پاکستان برای در قدرت نگه داشتن شاه فقید ایران بوده است. هرچند پاکستان به سختی کوشیده است تا چنین سوءظنی را از میان بردارد و روابط دوستانه ای با ایران برقرار سازد، اما وسایل ارتباط جمعی متمایل به چپ ایران هر کاری بجز اقدامات دوستانه انجام داده اند. رادیو ایران، محمد ضیاءالحق رئیس جمهوری پاکستان را یک دیکتاتور می خواند و پوسترهایی در تهران دیده می شود که در آنها از ضیاءالحق، انور سادات رئیس جمهوری مصر و مناخیم بگین نخست وزیر اسرائیل به عنوان آلت دست های امریکا یاد شده است.»

در آخر این تفسیر آمده است: «عراق که زمانی به شدت تحت نفوذ مسکو بود، اخیراً از سیاستی مستقلانه تر نسبت به کرملین پیروی می کند. در میان مسائل دیگر، گفته می شود اینک عراق تلاش بسیاری در جهت تغییر منابع تأمین سلاح خود که تاکنون تقریباً فقط از شوروی دریافت می شد، به عمل می آورد.»^(۱)

۱

گرچه امروز مرز ایران و عراق آرام بود، خبرهای منابع نیروهای خودی حاکی از تحرکات وسیع عراق و نقل و انتقالات نیروها و تجهیزات این کشور به ویژه در مناطق مرزی ایلام و مناطق هم جوار مریوان است. در این زمینه، امروز از ایلام خبر رسید: «عراق با توپخانه و سلاح های سنگین و خمپاره های مختلف، در مرز، سنگرهای جدیدی [احداث و] برای حمله [حالت] گرفته است.» این گزارش می افزاید که «ایلام از جهت نیرو و مهمات سخت محتاج است.»^(۲) گزارش دیگری از همین منطقه درباره پرواز چند هواپیمای عراقی در فضای آسمان مهران و تپه های ۳۴۳ و سد کنجان چم است. در این گزارش همچنین آمده است که «به کلیه نیروهای سپاه پاسداران آماده باش داده شده است، ولی از طرف ارتش هیچ عکس العملی نشان داده نشده و هواپیماها تا یک ساعت در آسمان ایران مشغول گشت زنی بوده اند.» در پایان این گزارش اضافه شده است: «باتوجه به اینکه بارها ضرورت استقرار توپ های ضدهوایی در این منطقه تذکر داده شده است، تاکنون هیچ اقدامی صورت نگرفته و لازم است هرچه سریع تر توپ های ضدهوایی در این منطقه مستقر شوند.»^(۳) گزارش پاسگاه سالاری ایلام نیز حاکی است: «در ساعت ۲۳:۳۰ دقیقه امروز،

ص: ۴۴۲

۱- همان، ص ۱۹، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷:۰۰، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۵۹۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه کرمانشاه به عملیات سپاه مرکز، ۲۲/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره

۵۵۹۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور به اداره مرکزی اطلاعات و

بررسی های سیاسی تهران، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

تعداد ۸ دستگاه تانک با چراغ جنگی در حدود ۴ کیلومتری غرب پاسگاه دراجی کشور عراق مستقر و با تپه های ۳۰۷ و ۳۳۰ پاسگاه دراجی با دادن علامت با چراغ دستی هماهنگی به عمل آورده و چنین به نظر می رسد که قصد حمله را دارند.»^(۱)

از سوی دیگر، از منطقه مرزی میوان یک گزارش با ارزیابی "صحت دارد" خبر از اضافه شدن دو گردان به نیروهای گارد مرزی عراق می دهد. بنا به این گزارش: «اخیراً گردان های ۵۵ و ۵۶ مستقل گارد مرزی در سلیمانیه تشکیل و تحت امر مرزبانی استان سلیمانیه عراق قرار گرفته است.» در هاشم این گزارش همچنین آمده است: «در استان سلیمانیه تپه ۶ زرهی احتیاط و تپه ۱۱۶ مستقل گارد مرزی در عملیات پاک سازی اکراد مخالف دولت، با لشکر سلیمانیه همکاری داشته اند.» این گزارش می افزاید: «به نظر می رسد که دولت عراق تصمیم گرفته است در آینده نزدیک تغییرات کلی و اساسی در مورد سازماندهی مدیریت ها و یگان های گارد مرزی آن کشور به وجود آورد و احتمالاً در این تغییرات، گسترش و تقویت نیروهای مرزی مورد توجه خاص قرار خواهد گرفت.»

در بخش دیگری از این گزارش با ارزیابی "صحت دارد" درباره فعالیت های هفته های اخیر نیروهای مرزی عراق در این منطقه آمده است: «گردان های ۷۸ و ۷۹ تپه ۱۶۶ گارد مرزی عراق که به ترتیب در بوبان و نالیان از توابع استان سلیمانیه مستقر می باشند، از مورخه ۱/۵/۵۹ فعالیت های حفاظتی و حراستی خود را افزایش داده و به طور مرتب و مستمر در نوار مرزی به گشت مشغول اند و از طرف شعبه توجیه سیاسی لشکر ۷، دوربین های عکاسی قوی از نوع اوئیدا در اختیار پرسنل یگان های مزبور قرار گرفته است، [و] به طوری که فعالیت این یگان ها پیگیری می شود، کلیه اعمال و نقل و انتقالات و فعالیت های یگان های ایرانی را به طور دقیق زیر نظر دارند و همچنین اقدام به تحکیم سنگرها و مواضع نموده و از طرف مسئولین تپه، دستورات حفاظتی و امنیتی مستمر به آنان ابلاغ می گردد.»^(۲)

همچنین، گزارش دیگری از همین نوع، با ارزیابی "صحت دارد" خبر از نقل و انتقالات مشابهی در این منطقه می دهد. در این گزارش آمده است: «به درخواست پاسگاه مرزی "بکلاس" واقع در نوار مرزی استان سلیمانیه، یک دسته مهندسی از لشکر ۷ ارتش عراق جهت احداث استحکامات جدید و مین گذاری اطراف پاسگاه، به آن منطقه اعزام شده اند.» این گزارش می افزاید: «اخیراً گروهان القعقاع تابع نیروی کماندو لشکر ۲ پیاده کوهستانی ارتش عراق که در پادگان "ناشان" واقع در منطقه "ماوت" از توابع سلیمانیه استقرار دارد، جهت همکاری با یگان های تپه ۱۱۶ گارد مرزی، از پادگان مذکور عازم منطقه "نالیاریز" شده است.» در ادامه گزارش آمده است: «اخیراً گردان ۲ تانک تپه ۸ مکانیزه لشکر ۳ از بغداد به "بدره" انتقال یافته است.» در هاشم این گزارش آمده است: «احتمالاً تپه ۸ مکانیزه لشکر ۳ ارتش عراق جهت پشتیبانی از یگان های مستقر در مناطق خانقین، مندلی و بدره، به خصوص لشکر ۶ زرهی، به مناطق مذکور انتقال خواهد یافت.»^(۳)

ص: ۴۴۳

۱- سند شماره ۲۸۲۹۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تهران، فرماندهی ژاجا (رکن ۳)، به لشکر ۸۱ زرهی (رکن ۳)، برابر گزارش هنگ ایلام مستند به اعلام پاسگاه سالاری، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۱۱۴۹۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میوان)، ج ۱، ص ۱۴۶، از لشکر ۲۸ - ۲ به ف - تی - ر، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۱۱۴۹۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میوان)، ج ۱، ص ۱۴، از لشکر ۲۸ - ۲ به ف - تی - ر، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

موضوع راننده شدگان ایرانی از سوی رژیم عراق، علاوه بر ایجاد مشکلات عدیده اقتصادی و اجتماعی برای دولت جمهوری اسلامی ایران، مشکل حاد دیگری را نیز به همراه دارد. در میان این افراد راننده شده، دولت عراق گاه مبادرت به اعزام افرادی خبره برای جاسوسی در شهرهای مختلف ایران می کند. خبری که از قول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان منتشر شده حاکی از یکی از این موارد است. بنا به این گزارش:

«یک جاسوس عراقی به نام "قاسم محمدعلی آل مهدی" که در میان راننده شدگان ایرانی از عراق بود، توسط پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان شناسایی و دستگیر شد. وی در بازجویی های مقدماتی اقرار کرد که برای مطالعه و کسب اطلاعات پیرامون وضع ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، به کشور ما آمده و قصد داشت که در ارتش و سپاه نفوذ کند. روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان در این مورد اعلام کرد: قاسم محمدعلی آل مهدی، یکی از سرسپردگان بعثی ها که با پیگیری برادران سپاه دستگیر شد، اعتراف کرد که از طرف سازمان "امن العام" (سازمان امنیت عراق) برای کسب خبر در مورد ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران و نفوذ در آنها به ایران اعزام شده و قرار بود که اطلاعات کسب شده، به وسیله صندوق پستی مخصوص و یک افسر عراقی به نام "ظاهر نعمان"، در اختیار بعثی های عراق قرار گیرد.»^(۱)

در حالی که در مناطق مختلف کردنشین ایران، درگیری های پراکنده میان قوای دولتی و گروه های معاند با نظام، تقریباً به طور روزانه در جریان است، گزارش های متعدد مبنی بر همسویی و کمک های همه جانبه عراق به گروه های مسلح ضدانقلاب وجود دارد؛ از جمله: «برابر گزارش یگان جوانرود پاوه به استناد یگان قلقله و پاسداران مستقر در منطقه، یک فروند هلیکوپتر عراق در شب ۲۲/۵/۵۹ در منطقه دالاهو پرواز نموده و به ضدانقلاب مهمات رسانیده [است].»^(۲) همچنین: «در اطراف بخش باینگان،^(۳) افراد مسلح حزب دمکرات، کومه له و دیگر مزدوران رژیم بعث عراق مستقرند و ترکیب کلی آنها که در حدود ۴۰۰ تن می باشند بدین قرار است: گروهی در کوه گزن واقع در پانزده کیلومتری باینگان و گروهی نیز در لشکرگاه واقع در دوازده کیلومتری باینگان مستقرند. مهاجمین مذکور دارای سلاح هایی از قبیل خمپاره ۱۲۰ و ۸۱ [میلی متری] و آر.پی.جی ۷ هستند.»^(۴) گزارش دیگری از نیروهای اطلاعاتی لشکر ۲۸ کردستان

ص: ۴۴۴

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵، به نقل از خبرنگار اطلاعات از اصفهان؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرنگار جمهوری اسلامی از اصفهان.

۲- سند شماره ۲۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۲۱۴، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص ۲، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۳- Bayengan باینگان: دهی از دهستان جوانرود بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۱۴ کیلومتری جنوب غرب پاوه - کنار رودخانه مره خلیل. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۴- سند شماره ۱۱۴۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۲۰۱، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (تهران)، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

حاکمی است: «اخیراً دولت عراق مقادیر زیادی مهمات و تجهیزات برای گروه های ضدانقلاب از منطقه پنجوین به بانه ارسال داشته که برای تقسیم آن، بین گروه های غیرمسئول نزاع در گرفته و اکنون مهمات در منطقه بانه می باشد.»^(۱) و آخرین گزارش امروز نیز حاکی از تحرکات عراق جهت کمک به گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق هم جوار مرزی در نزدیک مریوان است. در این زمینه گزارش امروز ستاد مشترک ارتش، گویاست: «اخیراً حدود ۲۰۰ نفر از چریک های عراقی مجهز به سلاح های سبک و سنگین وارد کوخلان (خاک عراق، نزدیک مرز مریوان) شده اند.» در ادامه این گزارش، با اشاره به مختصات دقیق جغرافیایی منطقه مزبور، آمده است: «در آبادی کوه میانه در شمال شرقی سکوآباد (نزدیک کوخلان عراق) ۴ قبضه توپ [به] وسیله سپاه رزگاری مستقر گردیده که ۳۲ خدمه دارند و توپ های مزبور می توانند گردنه آریز را زیر آتش بگیرند.» در پایان این گزارش آمده است: «لشکر ۲۸ به وسیله هلیکوپتر جت رنجر و هلیکوپتر کبری شناسایی انجام داده و خبر مزبور تأیید شده است.»^(۲)

۱

شهر ارومیه در تمام طول شب، وضعیت کاملاً ناآرامی را پشت سر گذاشت.

گزارش های متعدد در مورد این شب ناآرام حاکی است: «ساعت یک و نیم بامداد امروز، ناگهان صدای تیراندازی در چند نقطه در شهر ارومیه به گوش رسید که پس از دقایقی تیراندازی با خمپاره و توپ نیز انجام گرفت و صدای سلاح های سنگین نیز به گوش رسید و به دنبال آن برق شهر قطع شد.»^(۳) گزارش ژاندارمری آذربایجان غربی گویاست که «ضدانقلابیون با سلاح های سبک و سنگین به لشکر و مرکز سپاه ارومیه تیراندازی می کردند.»^(۴) همچنین: «این درگیری تا ساعت ۳ بامداد ادامه داشت و بنا به درخواست سپاه پاسداران، تعدادی مأمور به سرپرستی سرگرد حیرت رزم با نفربر زرهی از هنگ ژاندارمری ارومیه به منظور پشتیبانی به مرکز سپاه پاسداران اعزام و تا خاتمه درگیری در آن مستقر بوده اند.»^(۵)

در طول درگیری، صدای جمهوری اسلامی ارومیه نیز که به کار خود در ساعت ۲۴ پایان می دهد، مجدداً شروع به فعالیت کرد و تا ساعت ۴ بامداد، چهار اعلامیه از سوی فرمانده لشکر ۶۴ ارومیه و یک پیام از امام جمعه ارومیه، حجت الاسلام حسینی، از رادیو ارومیه پخش شد.^(۶) «در اولین اطلاعیه فرمانده لشکر ۶۴ ارومیه، مردم به آرامش و حفظ خونسردی دعوت و قسمتی از درگیری نیز برای اهالی شرح داده شد. در اعلامیه دیگر فرمانده لشکر نیز خواسته شد که در داخل شهر تیراندازی صورت نگیرد، زیرا ارتش جوابگوی ضدانقلاب است.»^(۷) همچنین: «امام جمعه ارومیه نیز با صدور اطلاعیه ای در ساعت ۲:۵۰ دقیقه بامداد، اعلام کرد که تیراندازی مهاجمین با سلاح آرپی.جی ۷ از مناطق شملکان، دیزج و تزیلو صورت گرفته است.»

ص: ۴۴۵

۱- سند شماره ۱۱۴۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۶۷، از لشکر ۲۸ (رکن ۲) به مرکز اطلاعات غرب کشور، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۵۹۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۴۲، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، برابر گزارش نیروی زمینی مستند به گزارش لشکر ۲۸ سنندج، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۸، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرگزاری پارس از ارومیه، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۴۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا، رئیس عملیات به دفتر ریاست جمهوری، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۵- همان، اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۴۵، از ژاجا (رئیس عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۸، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرگزاری پارس از ارومیه، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

و نیز: «در چهارمین اعلامیه فرمانده لشکر نیز که در ساعت ۳:۲۵ دقیقه پخش شد، آمده بود که چند خمپاره به داخل پادگان و چند نقطه دیگر اصابت کرده است و همچنین اعلام شد که لشکر ۶۴ ارومیه با به پرواز در آوردن هواپیماهای ارتش جمهوری اسلامی ایران سنگرهای مهاجمین را پاک سازی خواهد کرد.»

هاشمی، معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، اظهار کرد که «مهاجمین از قسمت غرب پادگان و ساختمان های اطراف، آن را با سلاح های سنگینی از دور و نزدیک مورد حمله قرار دادند که در اثر آن به بعضی از قسمت های پادگان خساراتی وارد آمد.» وی افزود: «هدف کلی مهاجمین از این حملات، نامعلوم بود، ولی با توجه به درگیری هایی که هم زمان در اشنویه، مهاباد و نقده به وجود آمده، می توان گفت این عملیات ناشی از یک توطئه همه جانبه به منظور ایجاد ناامنی و تشنج و رعب در سراسر استان است.»

گزارش سپاه ارومیه حاکی است که «درگیری حدود دو ساعت طول کشید و خسارات چندانی به مقر سپاه وارد نشد، ولی یک آر.پی.جی به یک خانه مسکونی اصابت کرد که در نتیجه آن ۲ نفر از اهالی زخمی شدند. در همین رابطه، ۵ نفر از مهاجمین نیز دستگیر شده اند.» (۱)

در این حال، بخشی از این درگیری از ساعت ۲۳:۳۰ شب گذشته تا ساعت ۳ بامداد امروز، معطوف به حمله مهاجمان مسلح به پاسگاه شیطان آباد (۲) و دو آب از توابع ارومیه و نقده بوده است. (۳) بنا به گزارش هنگ ارومیه، مهاجمین در این ساعات از همه طرف با سلاح های سبک و آر.پی.جی به این پاسگاه حمله ور شدند که با آتش متقابل مأموران ژاندارمری به اجبار عقب نشینی کردند. در این درگیری، نیروهای خودی تلفاتی نداشتند. (۴)

در خصوص این درگیری ها، اطلاعیه ای از طرف لشکر ۶۴ ارومیه صادر شد که در آن چنین آمده است: «چون از سوی لشکر ۶۴ ارومیه در مورد احتمال حمله ضدانقلابیون پیش بینی های قبلی شده بود، با وجود حمله ضدانقلابیون با سلاح های سنگین مانند خمپاره و آر.پی.جی ۷ و ۱۱ کلیه نقاط مشکوک به وسیله ارتش درهم کوبیده شد.» لشکر ۶۴ ارومیه در اطلاعیه دیگری خطاب به اهالی شهرهای مهاباد، پیرانشهر، اشنویه و روستاهای تابعه آنها آورده است که «چنانچه مشاهده شود از طرف هر گروه، فرد یا سازمان های مسلح غیرقانونی به هر نحوی از قبیل اعمال بمب گذاری و گروگان گیری، [مبادرت به] راهزنی وسایل و تجهیزات پرسنل نظامی و انتظامی نمایند و یا افراد غیرانتظامی را مورد تهاجم قرار دهند، ضمن دستگیری مرتکبین، آنان را بلافاصله به دادگاه صحرایی تحویل [خواهند داد] تا به سزای اعمال ننگین خود برسند. ... ضمناً چنانچه اهالی منطقه به هر طریق با ضدانقلابیون همکاری نمایند آنان نیز جزو ضدانقلابیون منظور و به دادگاه اسلامی تحویل و به سزای اعمال خود خواهند رسید. اهالی شرافتمند منطقه از تهدید و گروگان گیری و

ص: ۴۴۶

۱- سند شماره ۵۵۹۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۴۴، از سپاه پاسداران ارومیه به ستاد مرکزی سپاه، ۲۲/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۴۲، از مسئول هماهنگی اطلاعات منطقه ۵ به اطلاعات و بررسی های سیاسی مرکز، ۲۲/۵/۱۳۵۹. (در این سند تعداد زخمی ها ۳ نفر از اهالی ذکر شده است.)

۲- سند شماره ۵۵۹۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۷، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از یک مقام آگاه در هنگ ارومیه.

۴- سند شماره ۵۵۹۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

پادگان مهاباد نیز اطلاعیه شماره ۲ خود را خطاب به مردم مهاباد منتشر کرد که در بخشی از آن چنین آمده است: «... در این لحظه که گروه های سیاسی غیرمسئول شهر مهاباد را ترک کرده اند، احتمال دارد تعدادی از افراد فرصت طلب و ضدانقلاب مبادرت به مین گذاری در اماکن عمومی و جاده ها نموده و ایجاد رعب و وحشت نمایند و خسارات جانی و مالی به بار آورند و مسئولیت آن را به عهده ارتش و یا سپاه پاسداران و یا دیگر ارگان ها و نهادهای انقلابی واگذار و چنین وانمود نمایند آنها بوده اند که امنیت شهر را تأمین می کردند. لذا پادگان مهاباد از یکایک اهالی محترم مهاباد انتظار دارد نهایت همکاری را با برادران سرباز و پاسداران انقلاب خود به عمل آورده و به تبلیغات شوم گروه های غیرمسئول وقعی نگذارند...» (۲)

۱

درحالی که شب گذشته تا پاسی از ساعات بامداد امروز، وضعیت ارومیه و اطراف آن ناآرام گزارش شده است، گزارش های متعددی نیز از حملات ایزدایی گروه های مسلح معاند با نظام در دیگر مناطق کردنشین وجود دارد؛ از جمله بنا به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه: «در ساعت ۲۲:۴۵ امروز تا ساعت ۳ بامداد روز بعد، مهاجمین با سلاح های سنگین و سبک به واحدهای مستقر در بخش کامیاران حمله کردند که با آتش متقابل نیروهای خودی مواجه شدند. در این درگیری به نیروهای خودی تلفاتی وارد نیامده است.» (۳) خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی در کرمانشاه در مورد این درگیری به تفصیل بیشتری پرداخته و نوشته است:

«نیمه شب چهارشنبه ۲۲/۵/۵۹، گروهی از مهاجمین از طرف جاده الک با سلاح های سنگین از جمله آر.پی.جی. ۷ و خمپاره به سوی مقر سپاه پاسداران مستقر در بخشداري کامیاران و مدرسه ادب این شهر حمله کردند و هم زمان از داخل شهر نیز از بعضی نقاط به وسیله کلاشینکف، حمله مهاجمین مورد حمایت قرار گرفت که بلافاصله برادران پاسداران کامیاران و سازمان پیشمرگان مسلمان کرد و ارتش جمهوری اسلامی پاسخ متقابل دادند که پس از دو ساعت درگیری، مهاجمین مجبور به فرار گشتند...» (۴)

گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور و سپاه پاوه نیز حاکی است: «در ساعت ۲۳:۳۰ شب گذشته تا ساعت ۴ بامداد امروز، در منطقه دهه که به تازگی به تصرف نیروهای انتظامی درآمده است بین نیروهای ارتش جمهوری اسلامی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و مأموران ژاندارمری از یک سو و افراد مزدور بعث عراق و دمکرات ها درگیری روی داد. مهاجمین در این درگیری سلاح های آر.پی.جی. ۷، خمپاره ۶۰ میلی متری و نارنجک

ص: ۴۴۷

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه؛ و - روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۸.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار اطلاعات از ارومیه.
- ۳- سند شماره ۵۵۹۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۳/۵/۱۳۵۹.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرنگار جمهوری اسلامی از کرمانشاه.

تفنگی و سلاح سبک به کار بردند و با تحمل تلفات سنگین و چندین مجروح، مجبور به فرار شدند. در این درگیری به نیروهای خودی هیچ گونه آسیبی وارد نیامد. (۱)

از منطقه نودشه از توابع اورامانات نیز خبر می رسد که از ساعت ۰۰:۳۰، مهاجمان مسلح غیرقانونی، مواضع نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و پاسداران انقلاب اسلامی را با آر.پی.جی ۷ زیر آتش گرفتند که نیروهای ارتش و سپاه به آتش آنها پاسخ دادند. در این درگیری که تا ساعت ۳ بامداد ادامه داشت، به نیروهای خودی آسیبی وارد نیامد. (۲)

اخبار رسیده از سقز بیانگر این است که «از ساعت ۲۳ شب گذشته تا ساعت ۳ بامداد امروز، به پایگاه سیلوی سقز حمله شد که حمله مهاجمین توسط نیروهای خودی مستقر در این پایگاه، دفع گردید. (۳)

همچنین، گزارش خبرنگار کیهان از سنندج حاکی است: «در روز چهارشنبه یک درگیری میان نیروهای ارتش و مهاجمین روی داد و تلفات زیادی به مهاجمین وارد آمد. در پی این درگیری، یک کامیون اداره راه که در اختیار مهاجمین بود از دست آنها خارج شد. یکی از پیشمرگان مسلمان کرد نیز که به گروگان گرفته شده بود نیز آزاد گردید. (۴)

در این حال، یک گزارش از سنندج حاکی از آن است که «۳۰۰ نفر از گروه های دمکرات و کومه له و فدایی در آبادی "توریور" و تمام نقاط آن ده مستقر می باشند. گروه های فوق دارای ۲ توپ ۱۰۶ [میلی متری] و ۳ بار الاغ مهمات می باشند که از "گلین" (۵) به "توریور" کهنه " که در غرب آبادی واقع می باشند حمل نموده اند.» همین گزارش می افزاید: «۴۰۰ نفر با سلاح های مختلف در آبادی "حلوان" (۶) مستقر هستند و از آویهنک و بیساران، به عده و مهمات آنها افزوده می شود.» در بخش دیگری از این گزارش آمده است: «گروه های مسلح تا "گردنه کرسی" پیشروی داشته و حتی به آبادی "حسن آباد" (۷) در جنوب سنندج رفت و آمد دارند. افراد مزبور یکی از ماموس های پیش نماز حسن آباد را دستگیر و شبانه به "توریور" آورده اند.» (۸) از میوان نیز خبر می رسد که «روز ۲۲/۵/۵۹، ۲۰۰ نفر از افراد گروه های مسلح غیرقانونی در آبادی های جنوب شرقی پادگان میوان به حال آماده باش مشاهده گردیدند.» (۹)

ص: ۴۴۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه، در گفت و گو با ناصر کاظمی فرماندار اورامانات.

۳- سند شماره ۵۵۹۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میوان)، ج ۱، ص ۱۴۸، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۸، خبرنگار کیهان از سنندج.

۵- Golin گلین: دهی از دهستان زاوه رود بخش حومه شهرستان سنندج، واقع در ۳۲ کیلومتری شمال غربی سنندج و ۳ کیلومتری خانقاه. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۶- Halvan حلوان: دهی از دهستان زاوه رود بخش حومه شهرستان سنندج، واقع در ۲۴ کیلومتری جنوب غربی سنندج، و ۵ کیلومتری غرب تخته. ر.ک: همان.

۷- حسن آباد: دهی مرکز دهستان حسن آباد بخش حومه شهرستان سنندج، واقع در ۸ کیلومتری جنوب سنندج و ۵ کیلومتری راه سنندج به کرمانشاه. ر.ک: همان.

۸- سند شماره ۱۱۴۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج ۲، ص ۸۱، از واحد اطلاعات و بررسی های

سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۵۵۹۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی نیز حاکی از تجمع و آمادگی افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در منطقه پاوه - نوسود است: «در حدود ۲۰۰ تن از مهاجمین وابسته به حزب رستگاری در ارتفاعات هانی گرمه، (۱) کیمنه (۲) و بیدرواز، (۳) و بیش از ۱۰۰ نفر دیگر از مهاجمین مسلح حزب دمکرات و کومه له در منطقه نیسانه، گردنه شمینی، داریان (۴) و نودشه (۵) مستقرند و تصمیم دارند که به پایگاه های پاسداران، پیشمرگان مسلمان کرد و برادران ارتش حمله کنند.» (۶)

۱

تحرکات ایذایی، حملات مکرر گروه های مسلح معارض با نظام، بمب گذاری ها، کمین ها، مین گذاری ها در مناطق مختلف و وجود سلاح های غیرمجاز در دست افراد غیرمسئول و نیز پخش شایعات گوناگون، وضعیت امنیتی مناطق کردنشین را بغرنج و پیچیده کرده و گزارش های متعدد از نگرانی مسئولان و مردم این مناطق حکایت می کند.

گزارش خبرگزاری پارس حاکی است که بهرنگی، فرماندار میاندوآب، امروز درباره مسائل امنیتی منطقه میاندوآب گفت: «این شهرستان دارای ۲ بخش و ۴۰۰ روستا و حدود ۲۶۵ هزار نفر جمعیت است که در حال حاضر ۱۰۰ روستا در اختیار گروه های مسلح غیرقانونی است.» وی گفت: «مدت چهار ماه است که ما اطلاعی از سرنوشت اهالی چندین روستا در منطقه نداریم و نمی دانیم که اینها چگونه امرارمعاش می کنند. چندین ماه است ارتباط تلفنی بخش تکاب با میاندوآب قطع شده و هیچ گونه امکان مرمتی در دست نیست. هرشب مرتباً منطقه تکاب و اغلب روستاهای تابع و شاهین دژ مورد حمله گروه های مسلح غیرقانونی قرار می گیرند و اهالی درحالت دفاعی به سر می برند.» وی افزود: «در بازدید اخیر من از منطقه تکاب و شاهین دژ، اهالی... خواستار پاک سازی منطقه از وجود ضدانقلابیون شدند.» بهرنگی گفت: «اگر در این کار

ص: ۴۴۹

- ۱- Hani-garmale هانی گرمه: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۶۶ کیلومتری شمال غرب پاوه و ۱۸ کیلومتری شمال غرب نوسود و ۳ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: همان.
- ۲- Keymane کیمنه: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۶۷ کیلومتری شمال غرب پاوه و ۲۰ کیلومتری شمال غرب نوسود و ۲ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: همان.
- ۳- Beydarvaz بیدرواز: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۸۶ کیلومتری شمال غرب پاوه و ۲۱ کیلومتری شمال غرب نوسود و ۲ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: همان.
- ۴- Daryan داریان: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۲۶ کیلومتری شمال پاوه و ۳ کیلومتری جنوب رودخانه سیروان. ر.ک: همان.
- ۵- Nowdeshe نودشه: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۴۸ کیلومتری شمال غرب پاوه و ۷ کیلومتری شرق پاوه به نوسود - شال شرکان. ر.ک: همان.
- ۶- سند شماره ۱۱۴۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۵۵، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (تهران)، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

سستی شود، ضدانقلابیون روز به روز تقویت می شوند. البته برای پاک سازی، برادران ارتشی، پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد از روحیه فوق العاده ای برخوردارند. ...»^(۱)

استاندار آذربایجان غربی نیز امروز در مورد آتش سوزی روستای خانلر اشنویه گفت:

«چند روز پیش که درگیری بین نیروهای نظامی و گروه های مسلح غیرقانونی در اطراف اشنویه روی داد، گروه های مسلح غیرقانونی یک تانک نظامی را به غنیمت گرفته و با خود بردند و بعداً اطلاع دادند که تانک را تحویل خواهند داد و برای تحویل تانک نمایندگان از ارتش و استانداری خواستند، ولی تانک را تحویل ندادند. در این درگیری وقتی ارتش با شدت عمل می کند، گروه های مسلح غیرقانونی به هنگام عقب نشینی، خرمن های دو روستا را به آتش می کشند. چون عبور و مرور و کمک رسانی به منطقه امکان پذیر نبود، در نتیجه خرمن های هر دو روستا و قسمت اعظمی از ده خانلر طعمه حریق شده است.»

طاهری افزود: «به دنبال این ماجرا چند تن از روحانیون و نیز حزب دمکرات و کومه له تبلیغات وسیعی را شروع کرده و حتی مردم را به تحصن و تخلیه شهر و روستاها وادار می کنند. البته لازم است توضیح داده شود در این میان، سرهنگ زکیانی فرمانده لشکر ۶۴ نیز دو بار تهدید کرده است اگر تانک را بدون قید و شرط تحویل ندهند شهر اشنویه را مورد حمله نظامی قرار خواهد داد.» طاهری در ادامه گفت: «من به سرهنگ زکیانی توصیه کرده ام که فعلاً از این کار خودداری کنند تا بلکه بتوان با تهدید و فشار تانک را پس گرفت.» طاهری آن گاه در مورد خبرهایی که از طریق رادیو تلویزیون مهاباد منتشر شده گفت: «خبرهایی که از مهاباد مخابره می شود به هیچ عنوان مورد تأیید نیست؛ ما حتی دستور قطع حقوق سرپرست رادیو و تلویزیون مهاباد را داده ایم و هم اکنون آنها دنبال بهانه های مختلفی هستند تا جو را در منطقه نامساعد کنند.»^(۲)

مهندس طاهری، استاندار آذربایجان غربی، همچنین در گفت و گویی با خبرنگار روزنامه اطلاعات، در مورد اوضاع شهر نقده گفت: «شهر نقده در حال حاضر آرام است و مسئله ای نیست.» وی در مورد اوضاع شهر مهاباد گفت: «این شهر در دست مهاجمان است و به طور کلی هیچ اختیاری دولت در آنجا ندارد.» طاهری افزود: «من صبح امروز، در مورد مهاباد با وزارت کشور تماس گرفتم که بایستی در این زمینه تصمیم گرفته و اقدام بشود و اگر در مورد وضع مهاباد اقدام نشود، مسئله بسیار حاد خواهد بود و مسائلی از قبیل حمله مهاجمان به ارومیه در تمام نقاط استان تکرار خواهد شد.» استاندار آذربایجان غربی در مورد خلع سلاح گروه ها گفت: «خلع سلاح گروه ها در جاهایی که ارتش پیشروی دارد، انجام می شود و در نقده و سلماس انجام می شود، اما در جاهایی که هنوز نمی توانیم پیشروی بکنیم، اقدامی نشده است.»^(۳) طاهری همچنین در مصاحبه دیگری اظهار کرد: «در حال حاضر مناطق مهاباد و نقده آرام است،

ص: ۴۵۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۸، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرگزاری پارس از ارومیه، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۲- همان.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار اطلاعات از ارومیه، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

ولی در اثنویه درگیری های پراکنده ای میان نیروهای مسلح انقلاب و مهاجمین وجود دارد.»^(۱)

در همین حال، از کرمانشاه خبر می رسد که امروز جمع انبوهی از عشایر سنجابی در میدان جمهوری اسلامی کرمانشاه گرد آمده و اقدام به راه پیمایی کردند. گزارش روزنامه اطلاعات در مورد این راه پیمایی حاکی است: راه پیمایان ضمن دادن شعارهایی در طرف داری از انقلاب اسلامی و رهبری امام خمینی و شعارهایی در تأیید دادگاه انقلاب اسلامی در دستگیری فتودال ها، خواستار مجازات آنها شدند. این گزارش می افزاید: «راه پیمایان سپس در مقابل جاده سنجابی، قطعنامه ای در هشت ماده به این شرح صادر کردند: محاکمه فتودال های دستگیر شده از جمله اصغر خان، محمدخان، شاه مارخان سنجابی و کریمخان صفایی و نیز دستگیری سایر فتودال های منطقه که ظلمشان محرز می باشد و ریشه کن کردن وابستگان و قطع جریان سیاست آنها در منطقه و اجرای طرح انقلابی و اسلامی اصلاحات ارضی مصوبه شورای انقلاب، سرکوبی شدید ضدانقلابیون و عمال وابسته به بعث عراق در نواحی مرزی و سایر نقاط مختلف کشور، تقسیم اراضی مالکین بین خوش نشینان و کشاورزان و مصادره اموال آنها به نفع مستضعفان، احیای کشاورزی جهت رهایی کشور از وابستگی، ایجاد راه ها و مدارس برای جلوگیری از کوچ مردم روستاهای منطقه به شهر و...»^(۲)

۱

باتوجه به حوادث و درگیری های مکرری که معمولاً به طور روزمره میان طرف داران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با مردم مؤمن به انقلاب اسلامی در مناطق و شهرهای مختلف صورت می گیرد، به نظر می رسد که کادر رهبری این سازمان، از تحریک این گونه مخالفان و ایجاد درگیری، به ویژه درگیری هایی که به خشونت و ضرب و جرح کشیده شود، برخلاف آنچه در مواضع خود اعلام می کند، چندان ناراضی نیز نباشد، زیرا نتیجه نهایی، جذب بیشتر هواداران است. نمونه های گزارش شده، به طور روزانه، از شهرهای گوناگون، گویای این شیوه می باشد. در این خصوص، به دنبال درگیری روز گذشته طرف داران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شیراز با گروهی از مخالفان خود، امروز نیز این درگیری ها ادامه یافت و چندین مجروح نیز برجای گذاشت. در این مورد گزارش شهربانی شیراز حاکی است: «در ساعت ۲۱:۳۰ مورخه ۲۱/۵/۵۹ به دنبال نمایش نوار ویدئویی مجاهدین خلق [منافقین] از تلویزیون مداربسته در کوچه رشیدی، بین طرف داران آنها و مردمی که به آنجا حمله کردند با سنگ و چوب درگیری شد که تا ساعت ۱۳ روز ۲۲/۵/۵۹ ادامه داشت. تعدادی به طور سطحی مجروح [شدند] و سپاه پاسداران وارد [ساختمان] مجاهدین خلق شده و اوراق آنها را با خود بردند و ۱۰ نفر از مجاهدین خلق نیز توسط سپاه پاسداران دستگیر و به دادگاه انقلاب اعزام گردیدند.»^(۳)

ص: ۴۵۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار اطلاعات از کرمانشاه.

۳- سند شماره ۵۵۹۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، برابر اعلام شاجا مستند به گزارش شهربانی شیراز، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

گزارش امروز روزنامه اطلاعات نیز درباره برخوردی از این نوع در شهر آباد شیراز است. بنا به این گزارش: «گروهی از هواداران مجاهدین خلق [منافقین] در آباد در مقابل شهرداری این شهر اقدام به نصب تابلو و شعار و پخش کتب و نوار کردند. این اقدام با اعتراض گروهی از مخالفین مواجه شد و میان آنها درگیری به وجود آمد. این درگیری با دخالت مأموران شهربانی و سپاه پاسداران خاتمه یافت.» (۱)

۱

امروز هیئتی برای رسیدگی به مسائل امنیتی منطقه به خوزستان اعزام شد. اما جلسه ای که شامگاه امروز در حسینیه اعظم اهواز با حضور این هیئت و گروهی از مردم اهواز تشکیل شده بود، به تشنج و درگیری لفظی میان مشاور رئیس جمهور و استاندار خوزستان و طرف داران دو جریان اصلی حکومتی، کشیده شد. گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس در این مورد حاکی است:

«محمدحسن پیرحسینی مشاور رئیس جمهور و حجت الاسلام مجد سرپرست سازمان بسیج ملی، به همراه هیئتی مرکب از نمایندگان نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و وزارت کشور برای سازماندهی بسیج ملی و بررسی مسائل امنیتی منطقه و ایجاد هماهنگی نیروهای مسلح و نهادهای انقلابی، به خوزستان سفر کردند. این هیئت سپس در اجتماع گروهی از مردم اهواز در حسینیه اعظم این شهر حضور یافت و طی سخنرانی هایی، نیازمندی ها و مشکلات مردم را مورد بررسی قرار داد. ...» (۲)

در گزارش خبرگزاری پارس درباره جو موجود در حسینیه اعظم آمده است: «پس از سخنرانی حجت الاسلام مجد، آقای پیرحسینی، مشاور رئیس جمهور، آغاز سخن کرد و در قسمتی از اظهاراتش گفت: "به مسائل استان توجه نمی شود، در مورد اشخاص ناصالح و این گونه کسان تصمیمی گرفته نمی شود." در این میان مواردی به ویژه در مورد انتصاب نابه جای چند تن از وزرا مطرح شد و نیز گفته شد استاندار خوزستان برای مردم این استان دلش نمی سوزد و اقدامی نمی کند.» در ادامه این گزارش آمده است: «در این هنگام اعتراض هایی از طرف مردم عنوان شد و مشاور رئیس جمهور برای حفظ نظم و آرامش، شخص اعتراض کننده و سایرین را که در موافقت و مخالفت مطالبی بیان می کردند به آرامش دعوت کرد و از آنان خواست در پایان مراسم مطالب خود را بیان کنند. پس از سخنان مشاور رئیس جمهوری، استاندار خوزستان به اعتراضات مردم پاسخ گفت و در چند مورد بر اثر هیاهو و جاروجنجال مردم، مجبور به قطع سخنانش شد.»

این گزارش می افزاید: «حجت الاسلام مجد، وی [غرضی] را دعوت به نشستن کرد، لیکن وی قبول نکرد و در ادامه سخنان خود به تشریح کارهایی که انجام داده است پرداخت و از بی لطفی مردم گله کرد. وی در پایان اظهار داشت: "گفته شده است که من برای استقبال از نماینده رئیس جمهور به فرودگاه نرفته ام در حالی که این امر لزومی ندارد و نماینده رئیس جمهور یا هر کس دیگری بیاید، برای من فرق نمی کند؛ من جلو هیچ کس سر تعظیم فرود نمی آورم و در دوران زندگی خود نیز به کسی التماس نکرده ام." وی در اینجا جلسه را با خداحافظی و به صورت قهر ترک کرد.»

ص: ۴۵۲

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار اطلاعات از آباد.

۲- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

خبرنگار خبرگزاری پارس در ادامه گزارش خود آورده است:

«در این هنگام گروهی به دادن شعار "درود بر غرضی" و گروهی به دادن شعار "مرگ بر غرضی" پرداختند. در اینجا مشاور رئیس جمهور گفت: "این صحبت اخیر آقای غرضی که گفته شده برای استقبال از ما می بایست به فرودگاه می رفته، کذب محض است و ایشان به من توهین کرده است." «خبرنگار خبرگزاری پارس افزود: «در تماسی که با آقای غرضی داشتیم ایشان اظهار داشتند: "همه صحبت هایی که شده مورد تأیید نیست. ... اما اینکه گفته شده حرف بنده را کسی قطع کرده باشد، موضوع به این صورت نیست. ضمن اینکه صحبت می کردیم سؤال می شد و جواب هم داده می شد و آقای مجد هم هرگز به بنده نگفته که بنشین، بلکه جمعیت خواستار این بود که صحبت ها ادامه پیدا کند و صحبت ها ادامه پیدا کرد و مردم آرام شدند و جواب خودشان را هم گرفتند. این هم که گفته شده تاکنون به حال خوزستان دلسوزی نشده، سخن کسانی است که تازه وارد استان شده اند و نمی دانند که گذشته خوزستان به چه صورت بود. در آخر مطلب هم بنده با کمال میل گفتم که بله، خطوطی که توسط نماینده رئیس جمهور رسم شده خطوطی نبوده که بر وفق انقلاب باشد و من از سپاه پاسدار [ان] و جهاد سازندگی و دادرهای انقلاب به شدت حمایت خواهم کرد و تمام بار انقلاب را بر دوش آنها می بینم و تنها آنها هستند که می توانند بار انقلاب را حمل کنند. و مردم در اینجا خیلی تکبیر گفتند." «استاندار خوزستان افزود: "بنده با همان روشی که داشتم که نسبت به موجودیت ادارات خیلی خوش بین نبودم و اعتقاد ندارم که اینها ابزارهای انقلابی باشند، این را هم بیان کردم و خواستار این شدم که بسیاری از این ادارات باید منحل شوند و کارکنان آنها در خط تولید ادامه فعالیت دهند. و در آخر هم، این مطلب که "درود بر غرضی" گفته شده باشد، محرز است؛ ولی مرگ بر مدنی گفتند و به هیچ وجه من چنین چیزی [مرگ بر غرضی] نشنیدم و با حالت خداحافظی از مردم جدا شدم، زیرا کسانی که آنجا جمع شده بودند نمایندگان کسانی نبودند که من از آنها خداحافظی کنم." (۱)

۱

بعدازظهر امروز، سفرای نه کشور خارجی مقیم تهران در دیداری با رئیس مجلس شورای اسلامی، نامه ای را به وی تسلیم کرده و خواستار آزادی گروگان های امریکایی شدند. متن کامل نامه به قرار زیر است:

«جناب حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی،

عالی جناب، امضاکنندگان زیر نمایندگان کشورهای نامبرده در زیر می باشیم: استرالیا، اتریش، ایرلند، فنلاند، یونان، سوئد، نروژ، سوئیس و اسپانیا در اجرای دستورات دولت های متبوع خود جساراً حضور عالی اعلام می داریم که به عنوان نمایندگان کشورهایایی که احترام به قوانین بین المللی و حل مسالمت آمیز مناقشات از نظر آنان حائز کمال اهمیت می باشد با آن جناب خطاب می نمایم. دولت های متبوع ما نگرانی عمیق خود را از ادامه بازداشت گروگان های سفارت، [اعلام داشته] و [به] استقلال ایران و حق ملت ایران در تعیین آینده خود عمیقاً احترام می گذارند، ولی از همان

ص: ۴۵۳

لحظات اولیه بحران بر این عقیده بوده اند که بازداشت گروگان ها نمایانگر نقض شدید قوانین بین المللی و موجب به خطر افتادن صلح و امنیت بین المللی می گردد. امضاکنندگان زیر، رؤسای هیئت های سیاسی از مجلس شورای اسلامی مصرأ درخواست دارند که با در نظر گرفتن دلایل انسانی و حقوقی نسبت به خاتمه دادن به ادامه بازداشت گروگان ها بدون تأخیر بیشتر، اقدام عاجل مبذول دارند. ما همچنین مصرأ درخواست داریم که گروگان ها بدون محاکمه آزاد گردند. محاکمه گروگان ها خود به طور آشکار دلیل جدیدی بر نقض قوانین بین المللی خواهد بود. از فرصت استفاده نموده، مراتب احترامات فائقه را نسبت به آن جناب تجدید می نمایم»^(۱)

آقای هاشمی رفسنجانی در پاسخ سفیر اسپانیا که به نمایندگی از سفرای مزبور، این نامه را تسلیم وی کرده بود، اظهار کرد: «لزوم حفظ حقوق بین المللی یک واقعیتی است که ما نیز به آن واقفیم و مراعات آن را به نفع همه کشورهای ضعیف و متوسط می دانیم. اگر چه باور داریم که ابر قدرت ها با حق و تویی که برای خود در این باره قائل شده اند قوانین تا حدودی یک طرفه است، اما حتی اگر این قوانین یک طرفه هم حفظ شود ما تا حدودی مصونیت پیدا خواهیم کرد.»

وی سپس ضمن انتقاد از خودداری ایتالیا از تحویل ۵ فروند بالگرد ایران که طی قراردادی مبلغ آن نیز پرداخت شده است، افزود: «هنگامی که از کشور ایتالیا علت عدم تحویل هلیکوپترها را می پرسیم می گویند امریکا از تحویل آن جلوگیری می کند.» آن گاه آقای رفسنجانی گفت: «این ابر قدرت ها هستند که خودشان پایبند قوانین نیستند؛ باینکه قوانین یک طرفه و به نفع آنها می باشد حاضر به مراعات عادلانه آن نمی باشند.»

وی سپس با اشاره به برخی از موارد نقض قوانین بین المللی توسط امریکا و حمایت آن کشور از رژیم پهلوی و نیز تحریم اقتصادی ایران از سوی امریکا، خطاب به سفرای خارجی مقیم تهران گفت: «من باید بگویم که بحران گروگان ها کار دولتی نبوده، بلکه این مردم بودند که آنها را گروگان گرفته اند. ما هم تابع مردم هستیم و به خواست مردم عمل می کنیم. ما این انتظار را از ابر قدرت ها داریم که روابطشان را با ما رابطه دو دولت مستقل بدانند؛ لذا این است که ما تجاوز شوروی به افغانستان و ارزان خریدن گازمان را که ظالمانه بود مورد خشم خود قرار می دهیم.»

رفسنجانی در ادامه صحبت های خود متذکر شد: «سفارت امریکا یک جاسوسخانه بود و گروگان ها به عنوان جاسوس، آن هم نه جاسوس ساده، در ایران توطئه می کردند. همین هایی که اسمشان دیپلمات است ما رد پای آنها را در ترورهای گروه فرقان پیدا کردیم. آیا عرف و قوانین بین المللی به دیپلمات ها اجازه شرکت در ترور شخصیت های برجسته یک کشور انقلابی را می دهد؟»

رئیس مجلس در پایان گفت: «من این نامه را در خدمت نمایندگان مجلس شورای اسلامی مطرح خواهم کرد، ولی من از نمایندگان کشورهای دوست می خواهم که بیش از آنچه به عنوان نقض قوانین با ما در میان می گذارند، ده ها و بلکه صدها مورد تجاوزات امریکا به حقوق، اقتصاد، سیاست و فرهنگ مردم ما را به سران دولت امریکا متذکر شده و فشار بیاورند تا دست از زورگویی هایش بردارد.»^(۲)

ص: ۴۵۴

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۴. (متن انگلیسی با اسامی و امضای نمایندگان هفت کشور مزبور در روزنامه درج شده است. نگارنده)

۲- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۸؛ همچنین ر.ک: روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

موضوع دستگیری یک زن میسیونر مذهبی به جرم جاسوسی در اصفهان و نیز دستگیری دو تن از دیگر اتباع انگلیس در یزد در هفته گذشته به همین جرم، در میان رسانه های غربی بازتاب وسیعی یافته است؛ از جمله، خبرگزاری فرانسه از لندن به نامه اسقف کانتربوری به امام خمینی در این مورد اشاره کرده و چنین گزارش می دهد: «اسقف "رابرت رونسی"، رهبر مسیحیان انگلیک انگلستان، امروز اعلام کرد در پیامی که برای آیت الله خمینی ارسال داشته، خواستار آزادی میس "جین وادل"، میسیونری که در اصفهان به جرم جاسوسی دستگیر شده بود، شده است. وی همچنین در این پیام خواستار آزادی یک میسیونر دیگر به نام "جان کلن" که به اتفاق همسرش دستگیر شده بود، شده است. رابرت رونسی در این پیام اضافه کرده که اوضاع کلیسای ما در ایران مدت هاست که وی را به خود مشغول کرده است. اسقف رونسی همچنین متذکر شده است که میس وادل به هیچ وجه در فعالیت های جاسوسی شرکت نداشته و اتهاماتی را که به وی وارد شده است بر مبنای حقیقت نمی داند. رابرت رونسی در ادامه اظهارات خویش گفته است که کلیسای انگلیک ایران یک مرکز مستقل بوده و تابع دولت انگلیس نمی باشد. ...»^(۱)

رادیو اسرائیل نیز در بخش خبری امروز خود در این باره گفت: «سفارت بریتانیا در تهران از مقامات دولت ایران درخواست کرد که دو نفر از اتباع انگلیسی را که در شهر یزد ناپدید شده اند، بیابد. این دو تن عبارت اند از جان کلن پزشک و کشیش انگلیکان و همسرش "آدری". نامبردگان برای ادای توضیحات به دادگاه انقلاب فراخوانده شدند و پس از آن اثری از آنان در دست نیست. سفارت بریتانیا همچنین درخواست کرد به نماینده این سفارت اجازه داده شود از خانم جین وادل سکرتر اسقف انگلیکان که هفته گذشته بازداشت شده است، بازدید نماید.»^(۲) در همین حال، «سه میسیونر مذهبی نیز که هفته گذشته در اصفهان بازداشت شده بودند به انگلیس بازگشتند. به آنها ۷۲ ساعت مهلت داده شده بود که ایران را ترک کنند.»^(۳)

ص: ۴۵۵

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۹، ۲۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از لندن، ۱۳ اوت ۱۹۸۰، ۲۲/۵/۱۳۵۹.
 - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۸، ۲۳/۵/۱۳۵۹، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹:۰۰، ۲۲/۵/۱۳۵۹.
 - ۳- همان، ص ۱۵، رادیو لندن (فارسی)، ساعت: ۲۰:۴۵، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

امروز در یکی از سینماهای بغداد آتش سوزی عظیمی رخ داد که یاد فاجعه سینما رکس آبادان را در اذهان عمومی و رسانه ها زنده کرد. رسانه های داخلی ایران و برخی گروه های معارض عراقی این حادثه دلخراش را که در آن ۵۹ الی ۶۵ نفر کشته و بیش از ۵۰ نفر زخمی شدند،^(۱) به رژیم عراق نسبت دادند، اما مقامات رسمی عراق واکنش های متفاوتی داشتند.

سازمان پیکار اسلامی عراق با انتشار اطلاعیه ای به مقایسه فاجعه سینما رکس آبادان و این حادثه پرداخت و اعلام کرد: «در فاجعه ای که روز پنجشنبه توسط مزدوران صدام حسین در یکی از سینماهای بغداد به وجود آمد ۶۵ کشته و ۵۱ زخمی در برداشت و از شواهد چنین برمی آید که از ورود ماشین های آتش نشانی به صحنه حادثه ممانعت به عمل آمده و راه را برای هرچه بیشتر کشته شدن بی گناهان هموار ساخت.» سازمان پیکار اسلامی عراق در این اطلاعیه همچنین خاطر نشان ساخته که «ملت ما در عراق پس از این حادثه بر روی دیوارهای خیابان ها نوشتند که صدام سینما را با همه تماشاگران به آتش کشاند و این به معنی آن است که ملت ما جنایتکار واقعی را پیدا کرده و برای آن کیفر عادلانه ای مقرر می سازد. ...»^(۲) در این حال، رادیو تلویزیون عراق ضمن افزایش تبلیغات خود علیه ایران، این آتش سوزی را به مبارزان مسلمان عراقی نسبت داده اند. روزنامه جمهوری اسلامی ضمن اعلام این خبر به نقل از خبرنگار خود در کویت، افزود: «یک مسافر که از عراق به کویت آمده بود به خبرنگار ما اظهار کرد: "شعله های آتش از فاصله ده کیلومتری قابل رؤیت بود." ناظران سیاسی معتقدند این آتش سوزی کار خود دولت عراق بوده و برای زمینه سازی در جهت یک مانور عظیم سیاسی (و شاید هم نظامی) صورت گرفته است.»^(۳)

اما روزنامه واشنگتن پست به نقل از خبرگزاری رسمی عراق، این آتش سوزی را ناشی از اتصال برق دانسته و آورده است که «اولین آتش سوزی ناشی از جرقه در مدار کوتاه برق گسترده نبود، اما بسیاری از قربانیان زیر پا له شدند.» واشنگتن پست افزود: «افراطیون اسلامی مسئولیت چندین بمب گذاری را ظرف ۶ ماه گذشته در عراق برعهده گرفته بودند، اما وزارت کشور عراق در بیانیه خود اشاره می کند که آتش سوزی این حادثه ارتباطی با مسائل سیاسی نداشته است.»^(۴)

ص: ۴۵۷

۱- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، "زمینه سازی و آغاز تهاجم"، ص ۲۴۲، خبرگزاری آسوشیتدپرس، به نقل از روزنامه واشنگتن پست، ۱۶/۸/۱۹۸۰، ۲۵/۵/۱۳۵۹، مترجم مهدی رنجبران.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۶، خبرنگار جمهوری اسلامی از کویت.

۴- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، "زمینه سازی و آغاز تهاجم"، صص ۲۴۲ و ۲۴۳، پیشین.

در ادامه تبلیغات روزمره رسانه های عراق علیه جمهوری اسلامی ایران و مقامات آن، امروز نیز رادیو بغداد در بخش های مختلف خبری خود ضمن حمله به مقامات ایران، بازهم به سیاه نمایی اوضاع داخلی ایران پرداخت. در بخشی از گفتار این رادیو ضمن حمله شدید به انتخاب محمدعلی رجایی آمده است:

«بیچاره محمدعلی رجایی که از پیش محکوم به شکست است، زیرا اگر هم بخواهد کامیاب شود بازهم شانس او ناچیز است. رجایی نیز از این لحاظ بیچاره است که وی چکیده تضادهایی است که هنوز به پایان نرسیده است. ... آیا رجایی خوش شانس تر از همکار وی ابوالحسن بنی صدر خواهد بود، زیرا که بنی صدر هنوز مانند هیکلی است که از انجام هر کار و یا حرکتی عاجز و ناتوان است، زیرا [امام] خمینی او را برای این خواسته است که چون کالبدی بدون محتوا و چون مهره حاکمی بدون قدرت و اختیارات به حیات خود ادامه دهد. ...» (۱)

این رادیو در گفتار دیگری در همین بخش خبری، با تقلیدی ناشیانه از ادبیات گروه های چپ، به تحلیل اوضاع داخلی ایران پرداخته و می گوید: «پدیده عدم ثبات سیاسی همچنان به عنوان خصلت اساسی و مظهر عمده و برجسته ای در مسیر رویدادهای ایران باقی خواهد ماند و این پدیده اساساً ناشی از بروز تضادها و برخورد اندیشه های سیاسی است که بر پهنه ایران حکم فرما است و می توان ابعاد این پدیده را از خلال علایم و نشانه های متعددی معین ساخت که در برابر خلق های مبارز ایران روشن و آشکار است. پس از آنکه حزب جمهوری اسلامی که از حمایت و پشتیبانی [امام] خمینی برخوردار است امکان یافت سیطره و نفوذ خود را بر مراکز حساس و حیاتی مدیریت امور دولتی بسط دهد، سایر نیروهای سیاسی که به نحوی فعال، در سرنگونی رژیم شاه مشارکت نمودند، در انزوا قرار گرفتند و عملاً از مسیر رژیم دور نگه داشته شدند. همچنان که به آنها حتی اجازه شرکت در پارلمان که اصولاً می بایستی بیانگر آرا و اراده آزاد تمام خلق های ایران و به حق منبع زنده ای برای برقراری حالت ثبات و پیشرفت در ایران باشد، داده نشد. ... چراکه این مجلس جز مرکزی برای صدور آرا و افکار حزب جمهوری اسلامی چیز دیگری نیست. ...» (۲)

رادیو بغداد در بخش دیگری از برنامه سخن پراکنی خود علیه جمهوری اسلامی ایران، با توجه به فرار اخیر یک هواپیمای نظامی ایران به عراق و پناهنده شدن خلبان و سرنشینان دیگر آن، با همان ادبیات، چنین می گوید:

«میهن پرستان و انقلابیون راستین، دانشجویان مبارز انقلابی، کارگران ستمدیده، سربازان و افسران انقلابی ایران! رفقای شما در سرتاسر ایران در ارباب و ترور به سر می برند. ... در پرتو این واقعیت بود که هواپیمای ایرانی با سرنشینان خود به عراق پناه برد؛ همچنان که دیگران نیز به دیگر کشورهای هم جوار پناه برده اند و عراق درهای خود را در روی آنان باز کرد و هر

ص: ۴۵۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۹، تاریخ ۲۴/۵/۱۳۵۹، صص ۲۵ و ۲۶، رادیو بغداد (بخش فارسی)، ساعت: ۱۴، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۲۹، رادیو بغداد (فارسی)، ساعت: ۱۴، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

مبارز ایرانی را در آغوش گرفته و می گیرد، چراکه عراق... از مبارزات خلق های او پشتیبانی و همبستگی هرچه بیشتر را نشان می دهد. و در همین رابطه است که به فرمانده و سرنشینان هوایمای مزبور حق پناهندگی داده شد و این امر در بیانیه رسمی وزارت امور خارجه یادآوری گردیده است؛ مضافاً به اینکه عراق پیوسته گفته است ما همیشه در جانب خلق های پیکارجوی ایران قرار می گیریم و از خواست های مشروع آن خلق ها حمایت می نمایم...» (۱)

۱

در ادامه تحرکات مرزی عراق، امروز گزارش های منابع خودی حاکی از نقل و انتقال ها و تقویت استحکامات و نیروهای عراق در سراسر مرز است و این تحرکات، به خصوص در نواحی جنوب و مرز آبی نیز قابل توجه است.

در این زمینه، یک هشدار از نیروی زمینی ارتش به ژاندارمری حاکی است که «عراق در سراسر مرز نیرو پیاده کرده و قصد دارد در تاریخ ۲۵/۵/۵۹ حمله نماید.» (۲) در گزارش پاسگاه ژاندارمری تپه گل نیز آمده است: «در ساعت ۲۰:۲۰ مورخ ۲۳/۵/۵۹ تعداد ۳ دستگاه خودرو و نظامی وارد پاسگاه ممدخدر عراق گردیده و افراد پیاده نظام در آن پاسگاه مستقر و احتمال دارد که هر آن حملات خود را متوجه پاسگاه [تپه گل] نمایند.» در پایان این گزارش، پاسگاه مزبور تقاضای نیروهای کمکی کرده است. (۳)

همچنین، «برابر گزارش پاسگاه ۹۵۳ نفت شهر، پاسگاه کومه له سنگ عراق که روبه روی پاسگاه میان تنگ ایران قرار دارد اخیراً به پاسگاه وادی هران تغییر نام یافته و در سه کیلومتری آن نیز پایگاه عظیم وادی هران قرار دارد که استعداد آن بالغ بر یک گردان و جنگ افزار آن نیز شامل توپ و تانک و سلاح های مدرن است، که این گردان از تیپ مندلی اعزام گردیده است.» (۴)

از سوی دیگر، عراق در منطقه مرزی خرمشهر و آبادان نیز تحرکات فراوانی از قبیل تقویت استحکامات، نیرو و تجهیزات داشت. در این زمینه، به گزارش ستاد مشترک ارتش، ارتش عراق در دو کیلومتری جاده بصره به فاو (روبه روی خرمشهر)، یک آتشبار ۱۲۲ میلی متری و ۶ آتشبار متوسط مستقر کرده است. (۵) همچنین، سنگرهای عراقی مقابل نهر فعلیه افزایش یافته و نیروهای آن تقویت شده اند. (۶) در ساعت ۲۱ نیز تعداد ۲ دستگاه خودرو گاز و یک دستگاه آمبولانس وارد پاسگاه شلمچه عراق شده و نیروهای نظامی پیاده کرده است. (۷)

در ادامه، درباره تحرکات عوامل داخلی عراق نیز یک گزارش حاکی است: «علی اکبر فرزند کدخدا عباس خسروی با مأمورین اطلاعاتی عراق همکاری دارد.» در بخش دیگری از همین گزارش آمده است: «اخیراً استخبارات "میدان" عراق، بیش از ۱۲۰ تن از مهاجمین مسلح را با تجهیزات کامل جهت تقویت نیروهای مستقر در بعوبه [بعقوبه] به آن منطقه فرستاده تا به پاسگاه های نوار مرزی ایران حمله کنند.» (۸)

عملیات مین گذاری در جاده ها و مقابله نیروهای خودی با آن نیز ادامه دارد. در ساعت ۱۱ امروز، یک نفربر خودی در تنگه رستم مابین گرده نو و باویسی، با مین برخورد کرد و به دلیل

ص: ۴۵۹

۱- همان، صص ۲۱ و ۲۲، رادیو بغداد، ساعت: ۱۲، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۵۹۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۴۸، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

- ۳- سند شماره ۲۸۳۳۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه، رکن ۳ و رکن ۲، ۲۴/۵/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان خان لیلی به استناد گزارش پاسگاه تپه گل؛ و - سند شماره ۵۵۹۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۴/۵/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاندارمری مستند به گزارش ژاندارمری کرمانشاه.
- ۴- سند شماره ۵۵۹۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۳/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۱۴۹۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲۴/۵/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۵۵۹۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش سماجا (رکن ۳) مرکز فرماندهی، ۲۳/۵/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۵۵۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش سماجا (رکن ۳) مرکز فرماندهی، ۲۳/۵/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۵۵۹۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - فیش سیاسی شماره ۵۰۶۳۹، مورخ ۲۳/۵/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۲۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی تهران، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

پاره شدن شنی آن، از کار افتاد در این حادثه یک درجه دار مهندس از ناحیه کمر آسیب دید.^(۱)

همچنین، گزارش امروز روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی حاکی است: «در چند روز گذشته، توسط فدائیان امام در نوار مرزی غرب کشور، منطقه خانه شور و قالیچه، تعداد ۱۷ عدد مین ضدتانک و ضدنفر کشف و خنثی گردید.»^(۲) به گزارش رئیس شهربانی کرمانشاه، گروه گشتی پلیس در ساعت ۲۲ امروز از یک شخص مظنون که از اهالی آذربایجان بود، مقادیری مواد منفجره کشف کردند.^(۳)

۱

امروز میان گروه های مسلح معارض با نظام و نیروهای مسلح خودی در مناطق مختلف کردنشین از جمله سردشت، بانه و مریوان، درگیری های خونینی رخ داد.

در یک حادثه هوایی در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه امروز، که متعاقب آن درگیری شدیدی میان مهاجمان مسلح ضدانقلاب و نیروهای ارتش جمهوری اسلامی در اطراف سردشت رخ داد، ۶۷ نفر از مهاجمان ضدانقلاب کشته و ۴۲ نفر دیگر مجروح شدند. در این حادثه، یک بالگرد ۲۱۴ ارتش به محاصره مهاجمان درآمد و منهدم شد، اما سرنشینان آن در یک عملیات نجات، با تلاش نیروهای کمکی که از سردشت به منطقه اعزام شده بودند، نجات یافتند.^{(۴)-(۵)} نیروی زمینی ارتش نیز ضمن تأیید این خبر با استناد به منابع اطلاعاتی خود، اسامی برخی از مهاجمانی را که در این حادثه به طرف بالگرد ۲۱۴ ارتش تیراندازی کرده بودند آورده و اعلام کرده که این افراد از اهالی آبادی های کوله و لیلانه بوده اند.^(۶)

در یک درگیری دیگر، مهاجمان مسلح غیرقانونی پایگاه آربابا در حومه بانه را زیر آتش قرار دادند که با آتش توپخانه و خمپاره انداز شدیداً به حملات آنها پاسخ داده شد.^(۷)

بعدازظهر امروز نیز در یک عملیات پاک سازی که به همت نیروهای ارتش و سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد در شمال شرقی شهر مریوان اجرا شد، ۱۰ نفر از مهاجمان مسلح غیرقانونی دستگیر و تلفات سنگینی به آنها وارد آمد و تعدادی مدارک و وسایل تبلیغاتی و لوازم ارتش، به دست نیروهای مسلح خودی افتاد.^(۸)

در همین حال تحرکات مسلحانه و نقل و انتقالات عناصر مسلح ضدانقلاب، مرتباً گزارش می شود. یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «در گردنه کرسی یک گروه مسلح ضدانقلاب مستقر می باشند و شب ها به نزدیکی های فرودگاه و قلعه حسن آباد^(۹) حمله

ص: ۴۶۰

۱- سند شماره ۵۶۰۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ه - ع) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از کرمانشاه، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۴- ضمیمه دارد؛ اطلاعیه بعدی روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور در مورد این حادثه و چگونگی نجات سرنشینان بالگرد محاصره شده ۲۱۴.

- ۵- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۷، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه، مستند به اطلاعیه روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور، ساعت ۲۲:۴۵ دقیقه، ۲۳/۵/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از همان و نیز به نقل از مهندس طاهری استاندار آذربایجان غربی.
- ۶- سند شماره ۵۶۰۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۶۹، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا (پست فرماندهی)، برابر اعلام نزاجا، ۲۸/۵/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۵۶۰۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ه - ع) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.
- ۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج، براساس اطلاع ستاد مشترک ارتش و سپاه پاسداران سنندج.
- ۹- حسن آباد: نام یکی از دهستان های بخش حومه شهرستان سنندج، این دهستان در جنوب شهر سنندج واقع شده، از طرف شمال محدود است به دهستان حسین آباد و از طرف شرق به دهستان بیلاق، و از طرف غرب به دهستان کلانترزان و از جنوب به دهستان زاوه رود. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

می آورند. در روستای کرجو(۱) و نوره(۲) نیز همچنان دشمن در فعالیت است. در روستای زلکه،(۳) ضدانقلاب به طور مسلح فعالیت دارند و ایوب نبوی که جزو کومه له بوده، سرپرست آنان می باشد و از منطقه هران به روستای زلکه برگشته است. در گردنه سنگ سرخ آویهنگ(۴) نیز یک روستا به نام دادانه(۵) و بزآن(۶) واقع شده است و افراد مسلح در پشت این آبادی ها مستقر می باشند. این گزارش می افزاید: «مظفر رستمی که اهل هویه(۷) می باشد و از کمونیست هایی است که در آن محل مبادرت به مین گذاری نموده است. [همچنین] در روستای پایگان(۸) و آویهنگ به نیروهای دشمن افزوده می شود.»(۹) همچنین، به گزارش سپاه نقده: «در اطراف روستای پلیسلو(۱۰) افراد حزب دمکرات در گردنه مستقر شده اند و طبق اطلاع، امشب به نقده [۱۱]... حمله خواهند کرد.»(۱۲) گزارش لشکر ۲۸ کردستان نیز گویاست که «در پاسگاه قره موسی در بین بوکان و میاندوآب، پیشمرگان زیادی هستند که مشغول آموزش می باشند.»(۱۳) گزارش دیگری از مرکز اطلاعات غرب کشور حاکی است: «افراد مسلح کومه له همیشه در دهات نصرت در نزدیکی تونل کنگاور در کمین می باشند.»(۱۴)

ص: ۴۶۱

- ۱- Karju کرجو: دهی از دهستان حسن آباد بخش حومه شهرستان سنندج، واقع در ۱۵ کیلومتری جنوب غربی سنندج و ۵ کیلومتری جنوب گرماس. ر.ک: همان.
- ۲- Navare نوره: دهی از دهستان حسن آباد بخش حومه شهرستان سنندج، واقع در ۱۰ کیلومتری غرب سنندج و ۸ کیلومتری جنوب راه شوسه سنندج به مریوان. ر.ک: همان.
- ۳- Zalke زلکه: دهی از دهستان حسین آباد بخش میرانشاه شهرستان سنندج، واقع در ۳ کیلومتری شمال غربی حسین آباد و ۶ کیلومتری افراسیاب. ر.ک: همان.
- ۴- Avihang آویهنگ: دهی از دهستان زاوه رود بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۳۰ کیلومتری شرق رزاب و ۳۰ کیلومتری جنوب غرب سنندج. ر.ک: همان.
- ۵- دادانه: دهی از دهستان حسن آباد بخش حومه شهرستان سنندج، واقع در ۱۴ کیلومتری جنوب غرب سنندج و ۳ کیلومتری غرب میره بزآن. ر.ک: همان.
- ۶- Bezan بزآن: دهی از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۳۸ کیلومتری غرب سنندج و ۱۰ کیلومتری جنوب جاده شوسه سنندج به مریوان. ر.ک: همان.
- ۷- Huye هویه: دهی از دهستان زاوه رود بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۳۰ کیلومتری جنوب شرق رزاب و ۵ کیلومتری جنوب آویهنگ. ر.ک: همان.
- ۸- پایگان: Pay-gelan درست است: دهی از دهستان زاوه رود بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۳۱ کیلومتری جنوب شرق رزاب و ۲۰ کیلومتری جنوب غرب آویهنگ. ر.ک: همان.
- ۹- سند شماره ۱۱۴۹۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج ۲، ص ۸۲، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به ستاد مشترک ارتش و سپاه، ۲۳/۵/۱۳۵۹.
- ۱۰- یونسلی: Yunesli درست است: دهی از دهستان حومه بخش سلدوز شهرستان ارومیه، واقع در ۱۸ کیلومتری شمال غربی نقده و ۵/۸ کیلومتری شمال راه شوسه نقده به اشویه. ر.ک: همان، جلد ۴.
- ۱۱- نقطه چین، علامت ناخوانا بودن یک کلمه از سند است.
- ۱۲- سند شماره ۴۲۵۵۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۷۰، از سپاه نقده به سپاه ارومیه، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

- ۱۳- سند شماره ۱۱۴۹۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص ۵۷، گزارش مرکز بررسی مناطق ایران (منطقه ۷)، از لشکر ۲۸ (رکن ۲)، به دفتر عملیات، ۲۳/۵/۱۳۵۹.
- ۱۴- سند شماره ۱۱۴۹۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۰۹، از مرکز اطلاعات غرب کشور به دفتر عملیات، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

امروز عصر محاکمه ۷ نفر دیگر از متهمان به شرکت در کودتای تیرماه گذشته در دادگاه شعبه دوم ویژه ارتش در اصفهان آغاز شد و پس از پنج ساعت رسیدگی به پرونده متهمان، ۳ تن از آنان به اعدام محکوم شدند.^(۱)

در این حال، روزنامه انقلاب اسلامی امروز نامه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به امام خمینی را منتشر کرد که در صدر این نامه برخلاف روال همیشگی، از «بسم الله الرحمن الرحيم» استفاده شده و در آن، ضمن اشاره به انتشار اخباری مبنی بر دخالت این سازمان در کودتای مزبور، این موضوع یک بار دیگر به طرز زیرکانه ای تکذیب شده است. متن نامه به این شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحيم، تهران - محضر امام خمینی - پس از عرض سلام، اخیراً برخی مسئولان رسمی به دخالت مجاهدین خلق در توطئه کودتای نافرجام برحسب اقرار یکی از متهمان معدوم اشاره نموده و برخی رسانه ها نیز این امر را عامداً دامن می زنند. وفاداری مجاهدین خلق به جمهوری اسلامی و ضرورت برطرف نمودن القاء شبهاتی از این قبیل ایجاب می کند تا با یادآور شدن این نکته که مجاهدین از مدت ها پیش تمام گفتنی ها را در این رابطه طی نامه های متعددی به دفتر امام و دفتر رئیس جمهوری (که یک بار علناً نیز مورد تأیید ایشان قرار گرفت) در میان گذاشته اند. از شخص آن حضرت تقاضا می کنیم که چنانچه صلاح باشد، انتشار مفاد نامه های مذکور را که در تاریخ های هفدهم و هیجدهم تیرماه و سیزدهم مردادماه تقدیم شده است در وسائل خبری مقرر فرمایند. همچنین به عرض می رسد که مجاهدین که از قبل در جریان پخش شایعات کذایی قرار داشتند، پیشاپیش نسبت به افتراء مزبور هشدار داده و مصرأً تقاضا نموده بودیم تا حاج احمدآقا (و یا هریک از آقایان مورد اعتماد دیگری را که اکنون صلاح بدانید) مشخصاً مسئول رسیدگی به این مطالب فرمایند تا حقایق چنان که باید به استحضار آن حضرت و عموم مردم برسد. والسلام علیکم - مجاهدین خلق ایران.»^{(۲)-(۳)}

امروز نیز همچون روزهای گذشته در برخی نقاط کشور حوادثی رخ داد که هم در فضای دو گانه انقلابی - نهادی و هم در فضای تحریکات گروه های سیاسی برای ایجاد درگیری با مردم هوادار انقلاب اسلامی و سپس بهره برداری تبلیغاتی، قابل تفسیر و ارزیابی است. از آن جمله، می توان به حوادث شهرهای بابل و ورامین اشاره کرد.

ص: ۴۶۲

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴.
 - ۲- یادآوری می شود که در اینجا می توان به بی سلیقگی روزنامه انقلاب اسلامی و دیگر مطبوعاتی که چنین مطالبی را منتشر کرده یا به آن دامن می زنند، انتقاد کرد؛ چراکه ضرورت ندارد هرجا پای سازمان (منافقین) در کار باشد. این گونه مطالب، همان خواست رهبران سازمان مبنی بر شیوه مظلوم نمایی بیشتر و در نتیجه ضدتبلیغ را در پی خواهد داشت.
 - ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

به گزارش خبرگزاری پارس: «در درگیری ای که چند روز پیش در بابلسر بین چند تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] و یک مغازه دار روی داد یک جوان مذهبی که به طرف داری از مغازه دار وارد درگیری شده بود، مجروح شد. به دنبال این جریان، عده ای از اعضای انجمن های اسلامی بابلسر همراه با گروهی از اهالی در تعقیب موضوع، به منزل یکی از رهبران مجاهدین خلق حمله کردند و در آنجا چون متوجه شدند ۲۲ تن از دوشیزگان هوادار این سازمان مشغول آموزش رزمی هستند، آنها را دستگیر و به سپاه پاسداران بابلسر تحویل دادند.»^(۱)

همچنین، در ساعت ۱۹ امروز، گروهی با حمله به کتاب فروشی و محل فروش نشریات حزب توده در ورامین، واقع در نزدیکی کارخانه قند ورامین، نشریات موجود در آن را به آتش کشیدند. روزنامه نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده ضمن بیان این خبر، این حرکت مردمی را به اوباش بی مسئولیت نسبت داده است.^(۲)

تحریکات و تبلیغات روانی گروه های سیاسی معاند با نظام، در خارج از کشور نیز انعکاس داشته، گهگاه با همسویی برخی مجامع مواجه می شود. از جمله، در خصوص حملات مکرر به دفاتر گروه های سیاسی، اتحادیه فلورانس عضو کنفدراسیون دانش آموزان و دانشجویان ایران در ایتالیا، امروز نامه ای به عنوان دادستان کل انقلاب، آیت الله قدوسی ارسال کرد. در بخشی از این نامه اعتراض آمیز آمده است: «حضور آقای قدوسی دادستان کل انقلاب! اتحادیه فلورانس عضو کنفدراسیون دانش آموزان و دانشجویان ایران به حرکت های قانون شکنانه عده ای که با حمله به دفاتر احزاب و جمعیت های استقلال خواه از جمله حزب رنجبران ایران و جبهه ملی ایران، آزادی های فردی و اجتماعی را نقض می نمایند، شدیداً اعتراض نموده و این گونه اعمال غیردمکراتیک و ضد مردمی را محکوم می نماید. ما خواستار باز شدن هرچه سریع تر دفاتر جبهه ملی و حزب رنجبران ایران بوده و مصرانه از شما می خواهیم که عاملین این اعمال غیردمکراتیک مورد پیگرد و مجازات قانونی قرار گیرند.»^(۳)

۱

اظهارات اخیر رونالد ریگان کاندیدای ریاست جمهوری امریکا از حزب جمهوری خواه - که در مبارزه انتخاباتی با کارتر، از ضعف کارتر درباره مسائل ایران بهره می برد - واکنش تند بنی صدر در موضع ریاست جمهوری ایران را در پی داشت.

ساعت ۱۱ امروز، بنی صدر از پایگاه هوایی نوژه همدان بازدید و وضعیت نیروها و آمادگی رزمی آنها را بررسی کرد. وی سپس در اجتماع مردم همدان در استادیوم آزادی این شهر حضور یافت و در یک سخنرانی مفصل درباره مسائل مختلف از جمله آمادگی مردم برای

ص: ۴۶۳

۱- همان، ص ۱۰.

۲- نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، شماره ۳۰۸، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۸.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۹، تاریخ ۲۴/۵/۱۳۵۹، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

مقابله با توطئه گران، نظم و انضباط و پیروی از قانون و لزوم برقراری معنویت در کشور سخن گفت. بنی صدر سپس با اشاره به سخنان یکی از نامزدهای ریاست جمهوری امریکا و با تأکید بر اینکه هر متجاوزی جز گور در کشور ما پناهگاهی نخواهد یافت، گفت: «مطابق گزارش هایی که ما دریافت کرده ایم و اطلاعات نسبتاً قوی و روشنی که به دست آورده ایم، دشمنان این ملت تاریخی بر آن شده اند که از راه توطئه و تحریک، بالاخره ما را به زانو درآورند. نیروهایی در خارج مرزهای ما آمادگی دیده اند تا از طریق آنها برای حمله به کشور ما استفاده کنند. داوطلب ریاست جمهوری امریکا، شخصی که شاید بتوان گفت مظهر فاشیسم دوران حاضر است، در هر سخنرانی می گوید به محض اینکه به عنوان ریاست جمهوری امریکا انتخاب بشود، ایران را فتح خواهد کرد.»^(۱)

بنی صدر تأکید کرد: «من به عنوان رئیس جمهوری ایران به او می گویم که اگر شما رئیس جمهور امریکا بشوید و برای فتح کشور ما بیایید، این سرزمین را یک رشته گورهای آماده برای متجاوزانی که به این سرزمین می فرستید خواهید یافت.» وی سپس با اشاره به این نکته که «من در اینکه هیچ توطئه ای به خواست خدا و به همت مردم ما به نتیجه

ص: ۴۶۴

۱- در بازتاب این سخنان بنی صدر، روز بعد، رادیو صدای امریکا در بخش خبری شامگاهی خود، به واکنش مقامات امریکایی درباره سخنان بنی صدر پرداخت: «ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهوری ایران، اظهار داشته است در صورتی که رونالد ریگان به مقام ریاست جمهوری امریکا انتخاب شود ایران را اشغال خواهد کرد. ولی در واشنگتن سخنگوی رونالد ریگان این اتهام را تکذیب کرده و گفت نامزد حزب جمهوری خواه چنین قصدی ندارد. سخنگوی مزبور به خبرنگار صدای امریکا گفت ریگان هیچ گاه چنین اظهاراتی ایراد نکرده، ولی گفته است چنانچه در ماه آوریل گذشته وی رئیس جمهور بود اجازه عملیات نجات گروگان ها را صادر نمی کرد...» (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۰، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۸، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت: ۲۱:۳۰، ۲۴/۵/۱۳۵۹)

نخواهد رسید معتقدم»، افزود: «به همه آنها که گمان می کنند از راه توطئه و تحریک می توانند این ملت را به زانو در آورند و خود را دشمن ایران می دانند و به آغوش دشمنان ایران رفته اند اخطار می کنم و هشدار می دهم این توطئه ها به جایی نخواهد رسید. ایران به خواست خدا زنده و برپا خواهد ماند و هیچ رژیمی جز رژیم جمهوری اسلامی را نخواهد پذیرفت. ایران از جمهوری اسلامی ولادتی دوباره یافته است. ایران در جمهوری اسلامی، استقلال خویش را یافته است. ایران در جمهوری اسلامی شخصیت و حیثیت به دست آورده است.» وی گفت:

«برای اینکه بتوانیم این رسالت تاریخی را به انجام برسانیم لازم است صفوف وحدت و یکپارچگی خویش را مستحکم تر کنیم و برای اینکه این صفوف مستحکم تر شود لازم است که قانون اساسی به حکومت بنشیند. اگر به قانون اساسی تجاوز شود و آنچه در قانون اساسی مقرر است در عمل رعایت نشود، اسباب وحدت و یکپارچگی مردم از بین می رود و مقدمات سستی و ضعف و نفاق فراهم می گردد و دشمنان ما قادر می شوند جمهوری را مورد تجاوز قرار دهند.» وی در ادامه گفت: «تا این زمان من به حکم وظیفه ای که بنا بر قانون و اخلاق اسلامی برعهده دارم و باید پاسدار وحدت مردم باشم، نسبت به نقل سخنان من با کم و زیادی که به عمل آورده اند سکوت کرده ام، ولی پس از این، این رویه را طرد خواهم گفت؛ چراکه اگر مطلبی از قول رئیس جمهور نقل شود و آن مطلب حقیقت نباشد، مردم در اشتباه می افتند و این اشتباه ممکن است بعدها سبب سلب اعتماد مردم بشود، که این سلب اعتماد در این لحظات تعیین کننده تاریخی، امری نیست که من به عنوان رئیس جمهوری بتوانم آن را نادیده بگیرم.» بنی صدر در پایان سخنان خود با اشاره به این نکته که «در مجلس گفته ام و در اینجا هم می گویم که نمایندگان مجلس حق مداخله در امور اجرایی را ندارند.» افزود: «هیچ کس نباید به اسم نماینده شما برای ادارات نماینده بگذارند، همچنان که دستگاه های اجرایی حق دخالت در امور قوه مقننه را ندارند...»^(۱)

۱

تنش و سردی مناسبات و روابط سیاسی میان ایران و شوروی که از حدود یک ماه پیش شتاب بیشتری یافته است، امروز با جویبه مفصل و شدیدالحن وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، صادق قطب زاده به همتای روسی خود آندره آندروویچ گرومیکو، به اوج خود رسید.

قطب زاده در ابتدای نامه آورده است: «جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۸/۴/۵۹ تذکاریه ای از طرف وزارت امور خارجه اتحاد جماهیر شوروی دریافت نمود که شامل گله ها و اعتراضاتی بود که ذیلاً به آنها می پردازیم، ولی قبل از آنکه نکات مورد نظر دولت شما و متقابلاً نظرات

ص: ۴۶۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از همدان.

دولت ما عنوان شود به ذکر علت اساسی تحریر این نامه به عنوان جناب عالی اشاره می کنیم.» وی سپس با اشاره به تاریخچه روابط ایران و شوروی در سده های اخیر به ویژه در دوران رژیم سابق، به طور مفصل به موارد متعدد دخالت های شوروی در امور داخلی جمهوری اسلامی ایران، به ویژه در امر کمک به گروه های مسلح و چپ مخالف نظام اشاره می کند که بخش هایی از آن به شرح زیر است:

- «مقدار بسیار زیادی اسلحه های بسته بندی شده ساخت شوروی در بسته های دست نخورده در مهاباد کردستان پیدا شده بود. به این گونه اسلحه ها نه ارتش ایران، نه عراق و نه ارتش ترکیه به آن مجهز هستند و سؤال این بود که چگونه این اسلحه های مدرن غیر موجود در منطقه، به دست ضدانقلابیون فعال در کردستان افتاده بود؟

- پول رایج روسیه برخلاف کشورهای آزاد دنیا در خارج از آن کشور ارزشی ندارد؛ تبدیل روبل به تومان را در خارج از مرزهای شوروی و بازگشت وجوهات آن را به کردستان چگونه توجیه می کنید؟

- اقمار شوروی که بر فراز ایران پرواز می کردند از مواضع نظامی ما در کردستان عکس برداری می کردند و این عکس ها را در اختیار ضدانقلاب قرار داده اند. ... شما عوامل خود را روانه ایران کردید و ستون پنجم خود یعنی حزب شناخته شده [توده] را تجدید سازمان کردید و از هر گونه کمک مادی و معنوی دریغ نکردید. اعضای سفارتخانه و کنسولگری های شما از تماس با ضدانقلاب کوتاهی نکردند.

- شورای انقلاب اسلامی ایران هم زمان با لغو قرارداد ۱۹۵۹ ایران و ایالات متحده امریکا، فصول تحمیلی ۵ و ۶ عهدنامه مودت ۱۹۲۱ ایران و روسیه شوروی را نیز ملغی الاثر اعلام نمود، ولی با کمال تأسف دولت شوروی هنوز به خواست مشروع ایران در این مورد توجهی ننموده [است] و می ترسیم در این نبرد ما با امپریالیسم امریکا و احتمال تجاوزهایش به ایران، عهدنامه مزبور دستاویزی برای تجاوز به خاک میهن ما قرار گیرد.

- در حین کشاکش ما با امریکا، ناگهان دولت شما به بهانه پوچ به کشور همسایه و هم کیش ما افغانستان لشکر می کشد و مقاومت دلیرانه مردم این سرزمین را با آتش و خون درهم می کوبد و ما می بینیم که امریکا و دستیارانش دست از پا خطا نمی کنند و فقط به حملات لفظی اکتفا می نمایند؛ پس ما حق داریم بدگمان شویم که در تقسیم غنایم هر دو ابرقدرت، زیر پرده، توافق کرده اند و نگران آن باشیم که نسبت به انقلاب ما در پشت پرده چه می گذرد.

- در تذکاریه [۱۸/۴/۱۳۵۹] آمده است که مقامات ایرانی به خود اجازه داده اند که همه گونه جعلیات را در مورد سیاست شوروی نسبت به ایران با وارد آوردن اتهامات دروغین به سفارت شوروی در تهران اظهار نمایند... فراموش نکنید که رسانه های گروهی شما نیز از وارد کردن تهمت و افترا به مقامات ایرانی فروگذار نکرده اند؛ برای مثال، جعل خبر ملاقات وزیر امور خارجه ایران با شاپور بختیار در ژنو، که حقیقت آن، ملاقات بختیار با نمایندگان شما یعنی حزب کمونیست سوئیس بوده است.

- در تذکاریه آمده است که مبارزه ای همه جانبه علیه اتحاد جماهیر شوروی در ایران آغاز شده - اگر مقصودتان از مبارزه همه جانبه علیه شوروی اخراج دبیر اول سفارت شوروی در تهران است، باید مجدداً و صریحاً گفته شود متأسفانه نه تنها وی بلکه بسیاری از مأموران شما به جای انجام کارهای جاری و عادی یک سفارتخانه واقعی، به جاسوسی اشتغال دارند و بهتر است هرچه زودتر این گونه اعمال خاتمه یابد.»

قطب زاده سپس با اشاره به اینکه جمهوری اسلامی ایران خواهان استقرار روابط حسنه و مناسبات مبنی بر حسن هم جواری واقعی، عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر و احترام به استقلال و حاکمیت و تمامیت ارضی و احترام کامل متقابل با اتحاد شوروی است، پیشنهادهایی را در چند بند به همتای روسی خود ارائه کرد. از جمله: خروج فوری ارتش شوروی از افغانستان؛ خودداری از انجام فعالیت های غیرمتعارف از سوی سفارتخانه شوروی در تهران و سرکنسولگری ها و دیگر مؤسسات شوروی در ایران؛ اقدام فوری شوروی در مورد تقاضای دولت جمهوری اسلامی ایران مبنی بر کاهش متقابل کارمندان سفارتخانه های طرفین و نیز تأسیس کنسولگری ایران در شهر "دوشنبه" و در صورت مخالفت، تعطیل یکی از سرکنسولگری های شوروی در ایران و حمایت نکردن شوروی از عوامل شناخته شده ای که خود را هوادار شوروی معرفی می کنند (سران تربیت شده حزب توده و گردانندگان روزنامه نامه

مردم) ولی کاری جز اخلال در مناسبات دو کشور ندارند. (۱)

مفاد نامه امروز وزیر امور خارجه ایران و نیز سیاست نه شرقی، نه غربی ایران در برنامه شامگاهی امروز رادیو مسکو مورد انتقاد قرار گرفت. مفسر رادیو مسکو، طبق روال معمول خود، ضمن تمجید از انقلاب ضدامپریالیستی ایران و بدون اشاره به اسلامی بودن آن، در تفسیر خود آورده است:

«... دشمنان داخلی و خارجی ایران که از دامنه وسیع و مقیاس بزرگ روحیات ضدامپریالیستی توده های مردم ناراضی بوده و یا صاف و ساده ترسیده بودند، تلاش کردند این روحیات را با دامن زدن به روحیات عدم اعتماد و خصومت آمیز و پیش داوری نسبت به اتحاد شوروی، به اصطلاح، قوی کنند؛ ولیکن نه در گذشته تاریخ مناسبات ایران و شوروی و نه در همکاری های کنونی اتحاد شوروی و ایران، نمی توان نه اساسی و نه بهانه ای یافت تا به آن وسیله اتحاد شوروی را به فلان مداخله در امور داخلی ایران متهم ساخت. اصل اساسی سیاست ایران به طوری که قطب زاده وزیر امور خارجه ایران گفته، عبارت از این است که نه از غرب و نه از شرق متابعت نکند و بر ضد تمام ابرقدرت ها مقاومت نماید. ظاهراً این تر به صورت همکاری و دلسوزی، به منظور حراست از استقلال ایران از هرگونه تخطی خارجی وانمود می شود، ولیکن در عمل از آنجا که سیاست های غرب و شرق در مورد ایران از اصل متفاوت اند، این تئوری در خدمت هدفی مزورانه و دورویانه درآمده است و آن اینکه می خواهند سیاست ایالات متحده امریکا و اتحاد شوروی را در یک کفه ترازو قرار بدهند. ... هر اقدام جدید تجاوزگرانه و خصمانه ای که ایالات متحده امریکا در مورد ایران با لفاظی های مصنوعی درباره به اصطلاح خطر واهی شوروی و مقاصد قلدرانه اتحاد شوروی و نیت موهومش برای مداخله در امور ایران تبلیغ کند، این اتهامات برای منظورها و مقاصدی است علناً بی وجدانانه که مضمون ضدشوروی آن را بد رونویسی کرده اند، انجام می گیرد.

اتحاد شوروی از نیت و کوشش برای اینکه دیگر کشورها من جمله همسایگان خود را به وضع وابستگی درآورد، به دور است. اتحاد شوروی به حفظ و تحکیم ایران مستقل و واحد در هر شرایط ذی علاقه است، زیرا ایران کشوری است که اتحاد شوروی عادت کرده است در کنارش و پهلو به پهلویش زندگی کند و اتحاد شوروی آماده است براساس اصول برادرانه با آن همکاری کند.» (۲)

ضمیمه گزارش ۲۵۷: اطلاعیه بعدی روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور در مورد حمله مهاجمان ضدانقلاب به بالگرد ۲۱۴ و چگونگی نجات سرنشینان آن

«در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه پنجشنبه یک فروند هلیکوپتر ۲۱۴ که از بانه به مقصد سردشت جهت انتقال مسئولین جهاد سازندگی مأموریت یافته بود، درحوالی بین دهکده کله واقع در ۹ کیلومتری سردشت، مورد حمله مهاجمان مزدور قرار گرفت و بر اثر اصابت گلوله و نقص فنی در ۵۰۰ متری مهاجمین مجبور

ص: ۴۶۸

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۹، تاریخ ۲۴/۵/۱۳۵۹، صص ۱۵ و ۱۶، رادیو مسکو (فارسی)، ساعت: ۲۱:۰۰، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

به فرود اجباری شد. در این حادثه، سرنشینان هلیکوپتر با هدایت ستوان یکم چترباز علی اصغر نوروزی از هلیکوپتر بیرون آمدند و فوراً موضع دفاعی گرفتند و در پاسخ به حملات مهاجمین ۴ نفر آنها را به هلاکت رساندند. در این هنگام حدود ۴۰ نفر از مهاجمین با وانت بارهای توپوتا هلیکوپتر و سرنشینان آن را محاصره کردند. سرنشینان هلیکوپتر با حمایت یک هلیکوپتر کبرا که آنها را اسکورت می کرد به دفاع پرداختند. پس از مدتی هلیکوپتر کبرا برای مهمات گیری مجدد به پادگان سقز مراجعت کرد و جریان ماقوع را به بانه گزارش نمود. بعد از سی دقیقه، یک فروند هلیکوپتر شنوک به خلبانی سروان طاهری با اسکورت یک فروند هلیکوپتر کبرا به محل حادثه اعزام شد و با دادن علامت از طرف محاصره شدگان، با رشادت فراوان، زیر آتش مهاجمین فرود آمدند و افراد محاصره شده را از مهلکه نجات دادند. در این عملیات ستوان نوری یکی از سرنشینان هلیکوپتر شنوک، که تصور کرده بود یک نفر از سرنشینان سوار نشده، از هلیکوپتر شنوک پیاده شد و به جای ماند و زیر آتش شدید مهاجمین به طور پیاده راهی پادگان سردشت شد. پس از طی چهار کیلومتر، متوجه هلیکوپتر کبرایی شد که در حال پرواز بود. با روشن کردن آتش، هلیکوپتر کبرا را متوجه خود کرد و با نزدیک شدن هلیکوپتر مزبور به زمین، خود را به پایه های آن آویزان کرد و در همین حال، سالم به پادگان سردشت رسید. از طرف پادگان سردشت، پس از اطلاع از حمله مهاجمین، محل استقرار آنها زیر آتش شدید توپخانه قرار گرفت که طبق آخرین گزارش های رسیده، حدود ۶۷ نفر از مهاجمین کشته و ۴۳ نفر از آنها مجروح شدند. ضمناً هلیکوپتر ۲۱۴ نیز توسط مهاجمین منهدم شد و حال یکی از سرنشینان آن، که مجروح شده بود، فعلاً رضایت بخش است.» (۱)

ص: ۴۶۹

در ادامه تعرضات و تحرکات مرزی عراق، امروز ارتش عراق در یک عملیات مشترک با افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی به پاسگاه های تنگ هوان، تپه رش و دارخور حمله کرد. این حمله با مقاومت نیروهای ارتش و سپاه مواجه شد. (۱) - (۲) در منطقه عمومی مهران نیز پاسگاه مغان عراق که روبه روی پاسگاه بهرام آباد ایران قرار دارد، با روشن کردن نورافکن به هنگام شب، بر مراقبت های خود افزوده است. (۳)

در همین حال، در ادامه تحرکات ایزدایی عوامل عراق گزارش فرمانده سپاه سرپل ذهاب حاکی است که ساعت ۶ بعدازظهر امروز، سه نفر از اهالی سرپل ذهاب درحال رفتن به سرزمین زراعتی خود واقع در ۳۰ کیلومتری سرپل ذهاب، پشت کو و دالاهو، به دست عده ای ناشناس به گروگان گرفته شدند؛ مهاجمان اتومبیل جیب حامل آنها را نیز در محل حادثه به آتش کشیدند. (۴)

در ساعت ۷ امروز نیز به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمانشاه اطلاع داده شد که یک بمب در پشت هتل آفتاب این شهر کار گذاشته شده است. چند تن از پاسداران به محل رفتند و بمب را که محتوی چهار پوند مواد منفجره بود خنثی کردند. (۵)

از سوی دیگر، مرکز فرماندهی سپاه در یک هشدار جدی به سپاه اهواز، از احتمال کاربرد سلاح های شیمیایی در درگیری های مرزی آتی خبر می دهد. بنا به این گزارش: «دشمن در مناطق درگیر مبادرت به استفاده از گلوله های شیمیایی نموده است. خواهشمند است به واحدهای خود اعلام نمایید که با ایجاد سیستم اعلام خبر، پرسنل به موقع از ماسک ضدگاز استفاده نمایند.» مرکز فرماندهی سپاه در پایان این گزارش از سپاه اهواز خواسته است که آموزش های لازم را به افراد و

ص: ۴۷۱

۱- سند شماره ۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی تهران، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۲- این حمله تا ساعت ۵ بامداد روز بعد، ادامه داشت و هیچ گونه خسارتی به نیروهای خودی وارد نیامد.

۳- سند شماره ۲۷۶۶۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به کرمانشاه (رکن ۲ و رکن ۳)، ۲۴/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرهنگ ستاد (کریمی) به تهران - ت - ف - زاجا (رکن ۳ عملیات)، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از سرپل ذهاب.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

نیروهای تحت امر داده و مراقبت های ویژه را اعمال کند. (۱) مرکز فرماندهی سپاه همچنین در گزارش دیگری به درخواست اداره مرزبانی، از نیروهای تحت امر خود در استان خوزستان می خواهد که به هنگام رویارویی با درگیری ها و تعرضات مرزی عراق، فوراً چگونگی واقعه را به اطلاع مرزبان منطقه برسانند تا مرزبان بتواند اقدامات سیاسی لازم را معمول دارد. (۲)

۱

ناآرامی ناشی از تحرکات ایذایی گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق کردنشین، همچنان ادامه دارد از آن جمله موارد زیر قابل ذکر است:

گزارش های متعدد حاکی است که باوجود عقب نشینی نسبی گروه های مسلح ضدانقلاب از داخل شهر مهاباد، این شهر هنوز وضعیت بغرنجی دارد؛ زیرا به رغم استقرار افراد سپاه و ژاندارمری در این شهر، عقب نشینی ارتش در هفته گذشته به بلندی های مشرف به شهر، نیروهای خودی را تضعیف کرده است. به گزارش سرگروه پاسداران اعزامی از شهرستان محلات به مهاباد، امروز به مدت ۶ ساعت، مهاجمان با خمپاره ۱۲۰ میلی متری به پاسگاه ژاندارمری و مقر سپاه مهاباد حمله کردند. در این گزارش اطلاعی از تلفات و خسارات طرفین داده نشده است. (۳) گزارش اطلاعات سپاه مهاباد نیز حاکی است: «داخل پادگان مهاباد کلاً مین گذاری شده است و بیشتر مین ها الکتریکی می باشند. عمل مین گذاری زمانی انجام گرفت که آنجا به تصرف نیروهای ارتش و سپاه درآمد و خیلی از عوامل حزب منحلہ دمکرات که در ارتش می باشند در داخل پادگان عمل مین گذاری را انجام داده اند. لازم به ذکر است راه های فاضلاب اکثراً مین گذاری شده و باید شدیداً کنترل شود.» (۴)

در این حال، وضعیت اشنویه نیز بحرانی گزارش شده است. گزارش ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی حاکی است که در ساعت ۱ بامداد، مهاجمان به رادار دوآب از توابع اشنویه حمله کردند که از طرف پادگان جلدیان با آتش قوی به محافظان رادار کمک شد و در نتیجه در ساعت ۲:۳۰ دقیقه مهاجمان مجبور به عقب نشینی شدند. (۵)

براساس گزارشی که نیروی زمینی ارتش در ساعات پایانی امروز ارسال کرد، «اهالی شهرستان اشنویه در روز جاری شهر را خالی کرده، به محل های اطراف نقل مکان نموده اند. در نتیجه، تمام قسمت های اطراف شهر توسط ضدانقلابیون سنگربندی شده و خود را آماده حمله به نیروهای نظامی و پاسداران در شهر می نمایند.» (۶)

از طرف دیگر، طبق گزارش مرکز اطلاعات غرب کشور، «سیدجلال حسینی قصد دارد دو دستگاه تانک چيفتن را [که چند روز پیش در درگیری اطراف اشنویه به دست گروه های مسلح

ص: ۴۷۲

۱- سند شماره ۳۸۸۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۵۹۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۱۳۶۶۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میان دوآب)، ص ۸۶، ۱۳۷/۱۳۵۹.

۴- جواد استکی، تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی در غرب کشور (مین گذاری در مناطق غرب و شمال غرب کشور)، دانشکده فرماندهی و ستاد و علوم دفاعی، مرکز مطالعات و تحقیقات توسعه امنیت پایدار، ۱۳۸۶، ص ۱۲۷، مستند به گزارش اطلاعات سپاه مهاباد، برادر صولت.

۵- سند شماره ۵۵۹۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا (معاونت عملیات و اطلاعات)،
۲۴/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۵۵۹۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۴/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش نیروی زمینی
ارتش.

غیرقانونی افتاده بود] از طریق بانه به عراق تحویل دهد.» همین گزارش در ادامه می افزاید: «افراد مسلح زیادی در بوکان مستقر شده و قصد حمله به ارتش را دارند و در قهوه خانه بین کامیاران - سنندج در پشت قهوه خانه که به کوله خر، نجف آباد ساسان، سرچین طلا منتهی می شود [مستقر شده اند] و از این جاده شورشیان استفاده می کنند که درگیری گردنه مروارید و پاسگاه کامیاران از آن جمله است.» (۱)

همچنین، از ساعت ۲۳ امروز تا ساعت ۱ بامداد روز بعد، مهاجمان مسلح غیرقانونی به روستاهای نیکی آباد، احمدآباد و نوروزآباد از توابع شاهین دژ با سلاح های سنگین و سبک از قبیل خمپاره ۸۱، مسلسل کالیبر ۵۰ و توپ ۱۰۵ میلی متری حمله کردند. بهرنگی، فرماندار میاندوآب، ضمن تأیید این خبر گفت: «حمله مهاجمین از طرف روستاهای بی بی کندی و حاجی آباد صورت گرفته و پیشمرگان مسلمان کرد مستقر در روستاهای محمودآباد حملات آنها را شدیداً دفع کردند. این حمله هیچ گونه تلفات جانی برای پیشمرگان مسلمان و اهالی روستاهای مورد حمله نداشته، ولی خسارات مالی وارد آمده است. از میزان تلفات مهاجمین نیز اطلاعی در دست نیست.» (۲)

از سقز نیز خبر می رسد که امروز مهاجمان مسلح ضدانقلاب به سوی سپاه مستقر در شهربانی و نیز گروهان ژاندارمری این شهر تیراندازی های پراکنده ای کرده اند. (۳) گزارش دیگری از همین منطقه حاکی است در ساعت ۱۵ امروز یکی از پیشمرگان مسلمان کرد جمعی هنگ ژاندارمری سقز هنگام مراجعت از مرخصی، در بین راه سقز - دیواندره در داخل تاکسی مورد سوء قصد مهاجمان مسلح ضدانقلاب قرار گرفت و از ناحیه سر به شدت مجروح شد که حال وی وخیم است. (۴) همچنین، یک نفر غیرنظامی که قصد پرتاب نارنجک به مکتب قرآن سقز را داشته، بر اثر انفجار نارنجک کشته شد. (۵)

۱

انشعاب در کادر رهبری حزب دمکرات کردستان و ایجاد یک کمیته مرکزی جدید با عنوان "کمیته مرکزی حزب کردستان ایران (پیرو کنگره چهارم)"، باعث اختلافات اساسی در این حزب و تبلیغات شدید آنها علیه یکدیگر شده است. حزب دمکرات به رهبری قاسملو به تبلیغات صرف علیه رقیب جدید خود نیز اکتفا نکرده و دست به خشونت و درگیری های مسلحانه علیه اعضای فعال موسوم به "کنگره چهارم" زده است.

به دنبال طرف داری حزب توده از این انشعاب و اعضای حزب دمکرات کردستان (پیرو کنگره چهارم)، شامگاه امروز نیز افراد وابسته به قاسملو دست به تحرکاتی علیه اعضای کنگره چهارم

ص: ۴۷۳

۱- سند شماره ۱۱۴۹۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج ۲، ص ۸۳، از مرکز بررسی مناطق ایران، منطقه ۷، ف - ش - ۱۵ به دفتر عملیات، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۳- سند شماره ۵۵۹۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۰۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ژاندارمری سقز، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۰۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص ۱۱۶، از سماجا ۲ (ه - ع) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

زدند. در این زمینه، گزارش نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده حاکی است: «اوباشان گروه قاسملو به سرکردگی سرسپردگان فراری شاه سابق، به روش های ساواک منشانه خود علیه نیروهای مترقی و انقلابی، که چهره واقعی آنها را می نمایانند، ادامه می دهند. آنها به دنبال یورش به دفتر حزب توده ایران در مهاباد، که طی آن در و پنجره ها را شکستند و کتاب ها و نشریات را سوزاندند، اکنون به آدم ربایی دست می زنند و شبانه، مسلحانه به خانه اعضا و مسئولین حزب دمکرات کردستان ایران (پیرو کنگره چهارم) هجوم می برند و آنها را می ربایند. جمعه شب، اینان به سرکردگی سرهنگ علیار (افسر فراری رژیم طاغوت)، از قارنی های مورد اعتماد قاسملو، در بوکان به منازل پاره ای افراد حمله کردند و تعدادی را دستگیر و به نقاط نامعلوم بردند. نام تعدادی از ربوده شدگان چنین است: رحمن [رحمان] اصلانی، حامد جنتی، محمد بوکانی، ناصر وحیدی، ناصر فیض الله بیگی، ناصر کیخسروی و منصور کیخسروی.» نامه مردم سپس می افزاید: «گرمه های قاسملو قبلاً دو نفر دیگر را نیز به نام های فاروق کیخسروی و محمد ماجدی به همین ترتیب ربوده بودند، فاروق کیخسروی از رهبران حزب دمکرات (پیرو کنگره چهارم) است. ...» (۱)

۱

امروز سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) در خصوص مسائل کردستان، اطلاعیه ای منتشر کرد که همسویی آشکار در موضع گیری و ادبیات خاص حزب توده را نشان می دهد؛ بدین نحو که بدون اشاره به فعالیت های انبوه نظامی و تبلیغاتی خود و دیگر گروه های چپ در کردستان و سایر مناطق علیه نظام جمهوری اسلامی، همچون حزب توده به تحلیل توطئه های گروه های وابسته به بختیار و مهاجمان همسو با وی پرداخته است؛ با این تفاوت که برخلاف حزب توده، نامی از قاسملو و نقش حزب دمکرات در این توطئه ها به میان نیاورده است.

در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «امپریالیسم امریکا در هفته های اخیر به تقویت نیروی نظامی خود در اقیانوس هند و خلیج فارس پرداخته و براساس اطلاعاتی که در دست است، درصدد است به کمک رژیم های ارتجاعی و دست نشانده منطقه، مناطقی از جنوب و جنوب غربی میهن را توسط ایادی و متحدان داخلی خود در اختیار گیرد. برنامه ضدانقلاب آن است که مناطق یادشده را به پایگاه و مراکز رهبری عملیات علیه انقلاب مردم مبدل سازد. ... گروهی از سرمایه داران، زمین داران و تجار بزرگ، فئودال ها و خوانین و سران عشایر و نیز سلطنت طلبان، طرف داران بختیار، افسران و ساواکی ها و تعدادی از سران احزاب و دسته جات لیبرالی که قدرت لایزال مردم ایران آنها را متواری کرده است، در نوار مرزی و روستاها و کوه های جنوب و جنوب غربی گرد آمده و متشکل و مسلح شده اند. رهبری این باندها در

ص: ۴۷۴

دست نوکران امپریالیسم امریکا، بختیار و اویسی می باشد. کانون اصلی تمرکز و رهبری در کشور عراق قرار دارد. امپریالیسم جهانی به سرکردگی امپریالیسم امریکا و رژیم های دست نشانده منطقه همه گونه امکانات تدارکاتی و تسلیحاتی در اختیار آنان قرار می دهند. سرمایه داران و زمین داران بزرگ و به ویژه خوانین و فئودال های فارس، کرمانشاهان، سیستان و بلوچستان و نیز سران "حزب ایران" و "حزب پان ایرانیست"، سران "جبهه ملی" از جمله تیمسار مدنی، وزیر دفاع، فرمانده نیروی دریایی و استاندار سابق خوزستان، در ارتباط مستقیم با بختیار، اویسی به متشکل ساختن و مسلح کردن مزدوران خود پرداخته اند و شبکه گسترده ای که در تمام زمینه ها فعال است، در شهرهای کوچک و بزرگ ایران سازمان داده اند.»

در بخش دیگری از این اطلاعیه، سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) با هدف رادیکال گرایی و تشدید کینه و احساسات تند علیه نظام جمهوری اسلامی و هر آنچه به آن وابسته است و نیز به منظور تیرئه خود از جنایاتی که در کردستان مرتکب می شود، به دستگاه تبلیغاتی نظام حمله ور شده، افزوده است: «مهره های تبلیغاتی ضدانقلاب در مطبوعات رسمی و نیمه رسمی جمهوری اسلامی علیه انقلابیون کمونیست و به ویژه فدائیان خلق تبلیغ می کنند. هدف آنان بی اعتبار کردن انقلابیون، ایجاد روحیه بدبینی و نفاق در میان مردم، ایجاد پراکندگی و تغییر سمت و سوی مبارزه مردم از امپریالیسم امریکا به انقلابیون کمونیست است. در این راه آنها از ضدیت و تبلیغات کینه توزانه جمهوری اسلامی ایران علیه فدائیان خلق و مجاهدین خلق حداکثر استفاده را می برند. اخیراً خوانین فارس و فئودال های سیستان و بلوچستان و تعدادی از سران احزاب و محافل لیبرال در جلسه ای با شرکت بختیار، اویسی در پاریس، نقشه های جدیدی علیه انقلاب مردم ما طراحی کرده اند. طبق اخباری که در دست ماست، "محمی الدین هره کی" نماینده و فرستاده حزب بعث عراق با آنان در تماس بوده و مسئول ارسال سلاح های گوناگون به ایران شده است. ... براساس یک پیام رمز که از جانب بختیار، اویسی به یکی از مزدوران ساکن غرب کشور مخابره شده، گفته شده است در آخرین روزهای مردادماه جاری، حملاتی سازمان می یابد که هدف آن دراختیار گرفتن مناطقی در نوار مرزی جنوب و جنوب غربی میهن است.»^(۱)

۱

در ادامه محاکمه و مجازات عوامل شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته، امروز در تهران و اصفهان ۱۸ نفر از جمله تیمسار سعید مهدیون، رهبر اصلی کودتا پس از جلسات متعدد بازپرسی و محاکمه، تیرباران شدند. گزارش روابط عمومی دادستانی کل انقلاب درباره محاکمه و مجازات ۱۵ نفر از این افراد در تهران حاکی است:

ص: ۴۷۵

«شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی مرکز برای رسیدگی به پرونده اشخاصی که ذیلاً ذکر می گردد به اتهام شرکت در کودتای نافرجام چهارشنبه ۱۸/۴/۵۹ از تاریخ ۱۸/۵/۵۹ الی ۲۰/۵/۵۹ متناوباً تشکیل جلسه محاکمه داد و دادگاه با قرائت کیفرخواست آغاز شد و پس از تفهیم مواضع اتهامات و استماع آخرین دفاعیات متهمین، وارد شور شد و متهمین را به جرم یاغیان بر امام عادل و قیام علیه جمهوری اسلامی ایران و داشتن پشتیبان تجهیزکننده نیرومندی چون امریکا و رژیم اشغالگر قدس صهیونیست، مفسد فی الارض تشخیص داده و محکوم به اعدام نمود.» در این اطلاعیه همچنین به اسامی اعدام شدگان و اتهام آنها اشاره شده است.^(۱) به حکم دادگاه انقلاب اسلامی اصفهان ویژه ارتش نیز ۳ نفر از متهمان به جرم شرکت در کودتای مزبور پس از چند جلسه محاکمه، مفسد فی الارض و محارب با خدا و رسول خدا شناخته و به اعدام محکوم شدند. حکم اعدام درباره ۱۸ نفر مزبور شامگاه امروز اجرا شد.^(۲)

در این حال، از ساری خبر می رسد که یک گروه تشکیلاتی سلطنت طلب که خبرگزاری پارس شبکه آنها را با کودتای نافرجام تیرماه گذشته مرتبط دانسته است، دستگیر شدند. بنا به این گزارش، «رهبر این شبکه سرهنگ "زال نادری" است که گاهی اوقات خود را به نام "سرگرد مقیمی" و یا اسامی مستعار دیگر معرفی می کرده است. وی دوره های رنجری را در اسرائیل و امریکا گذرانیده است. افراد این شبکه که از وابستگان رژیم سابق هستند، در کمیته های پنج نفری تحت نظر سرهنگ نادری فعالیت می کردند.» این گزارش می افزاید: «رهبر این شبکه به دلیل آشنایی که به منطقه ساری و اطراف آن داشته است، در اواخر بهمن ماه سال ۵۸، فعالیت خود را شروع کرده است. ... در پی تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ساری، کمیته های این شبکه وظایفی به شرح زیر برعهده داشته اند:

۱. شناسایی افراد مورد اعتماد در ادارات و مؤسسات دولتی. ۲. شناسایی افراد وابسته و تیرانداز. ۳. شناسایی مهره های فعال انقلاب اسلامی و معرفی آنها به طرف داران گروه. ۴. شناسایی انبار مهمات نیروها در استان مازندران. ۵. آموزش فنون جنگی و نظامی به افراد.» در این گزارش همچنین آمده است: «سرهنگ نادری که هم اکنون در زندان اوین در بازداشت به سر می برد، اعتراف کرده که با بختیار و اویسی ملاقات های مکرری داشته است و تاکنون توانسته است که چند تن از جاسوسان و سرسپردگان رژیم منفور سابق را از طریق نوار مرزی فراری دهد.»^(۳)

ص: ۴۷۶

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.
 - ۲- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اصفهان.
 - ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از ساری؛ و - روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۹، خبرنگار کیهان از ساری.

درگیری‌ها و مناقشات گروه‌های سیاسی در شهرهای مختلف با گروه‌هایی از مردم و نوع رفتار و اعلام نظر مسئولان ذی ربط در این باره، نمایانگر وضعیت دوگانه انقلابی - نهادی در موقعیت کنونی نظام است. این موضوع خودبه‌خود باعث نگرانی‌هایی در مسئولان دستگاه قضایی و دیگر نهادها شده به گونه‌ای که بارها آنها را به واکنش و اظهارنظر و دعوت به قانون‌گرایی در موقعیت حساس کشور واداشته است.

در این زمینه، آیت‌الله موسوی اردبیلی، دادستان کل کشور، در پی اظهارات و بیانیه هفته پیش در محکوم بودن حمله به دفاتر و کتابت فروشی‌های گروه‌های سیاسی که باعث برهم زدن نظم عمومی و ناامنی و بی‌ثباتی می‌گردد، امروز در مصاحبه‌ای درباره برگزاری هم‌اندیشی رؤسا و دادستان‌های دادرها و دادگاه‌های انقلاب، از وضع خاص این گروه‌های سیاسی انتقاد و تأکید کرد که این گروه‌ها اگر می‌خواهند مورد حمایت نظام قرار گیرند، باید رسمیت پیدا کنند تا نظام بتواند از آنها دفاع کند. دادستان کل به آنها درباره دفع الوقت و باقی ماندن در وضعیت کنونی هشدار داد.

موسوی اردبیلی در خصوص فعالیت‌های منجر به اخلاف برخی گروه‌های سیاسی گفت: «اگر یک وقت مسئله از حدود قانون تجاوز کند، مقرراتی را که در این باره داریم اجرا خواهیم کرد و این مقررات خیلی روشن است و باید به طور قاطع اجرا شود.» دادستان کل کشور اضافه کرد: «ما به این گروه‌ها بارها تذکر دادیم و از آنها خواستیم کارهایشان را با قانون اساسی تطبیق دهند. چنانچه این کار را نکنند، ناچار خواهیم بود اقدامات قانونی درباره اینها را به اجرا گذاریم. اینها نه تنها کارهایشان را با قانون اساسی تطبیق نمی‌دهند بلکه یک مقدار هم طلبکار هستند. مجدداً دعوت می‌کنیم اینها را که در این مرحله از تاریخ انقلاب از کارهایی که جز کار ضدانقلابی به روی آنها نامی دیگر نمی‌شود گذاشت، دست بردارند. اگر می‌خواهند کار سالم سیاسی انجام دهند این دیگر تحریک و توطئه لازم ندارد. به عنوان مثال، سازمانی به من

مراجعه کرده است و به عنوان سازمان، شکایتی دارد. می‌گوییم آخر ما که این سازمان را نمی‌شناسیم؛ نه هیئت مرکزی و نه مجمع عمومی و نه مؤسس را می‌شناسیم و نه اطلاعی از اینها داریم، ما چطور بیایم به مسائل یک سازمان، این طوری که همه چیزش برای ما مجهول است رسیدگی کنیم. به آنها گفته‌ام اگر می‌خواهید اعلام جرم و شکایت شما را بپذیریم ما باید شما را بشناسیم. می‌گویند ما به دلیل امنیت هیچ کدام از آنها را به شما نمی‌گوییم و شما همان طور چشم پوشیده از ما قبول کنید. این در کجای دنیا مرسوم است؟!»

دادستان کل کشور سپس تأکید کرد: «بالاخره مردم به اینها یک مهلت هایی خواهند داد و اگر نشد، اقدام قانونی خواهیم کرد.» وی افزود: «البته چون ما نمی‌خواهیم یک مسئله جدیدی را در مملکت ایجاد کنیم لذا فعلاً با مسائل آن طوری که فکر می‌کنیم صلاح است برخورد می‌کنیم...» (۱)

۱

در ادامه تظاهرات و تجمع گروه‌هایی از مردم مقابل سفارت انگلیس در تهران در اعتراض به دستگیری، ضرب و شتم و محاکمه تعدادی از دانشجویان ایرانی در لندن که هفته گذشته در برابر سفارت امریکا در لندن دست به تظاهرات زده بودند، امروز نیز در تهران نمازگزاران پس از مراسم نماز جمعه اقدام به راه پیمایی به طرف سفارت انگلیس کردند.

گزارش روزنامه جمهوری اسلامی در این مورد حاکی است: «نمازگزاران جمعه تهران پس از اقامه نماز، در گروه‌های چند هزار نفری به سمت سفارت انگلستان در تهران حرکت کردند تا به زندانی شدن دانشجویان مسلمان که در جریان اعتراض به امریکا در لندن دستگیر شده‌اند، اعتراض کنند.» این گزارش می‌افزاید: «در تظاهرات امروز فاصله بین چهارراه فردوسی تا میدان فردوسی مملو از تظاهرکنندگان بود. اعتراض به رویه پلیس انگلیس با سخنرانی چند برادر آغاز شد. این تظاهرات تا ساعت‌ها ادامه داشت. در ضمن حجت الاسلام ناطق نوری امشب در برابر سفارت انگلستان در تهران سخنرانی خواهند کرد.» در پایان این گزارش همچنین آمده است: «پس از پایان نماز جمعه، یکی از برادران از تمامی مردم مسلمان خواست تا پس از اقامه نماز مغرب، هر شب از مساجد به سوی سفارت انگلیس رفته و پشتیبانی خود را از برادران و خواهران متحصن [در مقابل سفارت انگلیس] اعلام دارند.» (۲)

لازم به ذکر است امام جمعه تهران به هنگام ایراد خطبه‌های امروز نماز از مردم خواسته بود که مراقب باشند کسی به سفارت انگلیس تعرضی نکند. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی در این زمینه حاکی است: «[آیت الله] خامنه‌ای در قسمتی دیگر از سخنان خود گفت: " ... برادران مسلمان به عنوان اعتراض در مقابل سفارت انگلیس جمع شده‌اند. من اعلام می‌کنم این برادران

ص: ۴۷۸

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳، در مصاحبه اختصاصی با کیهان، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

به هیچ وجه قصد حمله به سفارت را ندارند و هرکسی بخواهد به نام این برادران دانشجو که در مقابل سفارت انگلیس به عنوان اعتراض توقف کرده اند، از دو سه روز پیش تا امروز، اگر کسی بخواهد به نام اینها تعرضی به سفارت بکند او از این جوانان مسلمان نیست و خائن است. و من از این برادران عزیزی که در کنار سفارت انگلیس هستند نیز به نوبه خود تشکر می کنم. ...»^(۱)

۱

با گذشت بیش از سه هفته از قتل علی اکبر طباطبایی (همکار پرویز ثابتی و وابسته مطبوعاتی اردشیر زاهدی در امریکا، و یکی از مخالفان جمهوری اسلامی ایران) در حومه واشنگتن، به دست فردی ناشناس، امروز رسانه های گروهی غرب و برخی مقامات امریکایی در یک عملیات روانی، دست به قصه پردازی تازه ای زده و پای ارتشبد سابق حسین فردوست را به این ماجرا کشاندند.

به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس از نیویورک، روزنامه نیویورک تایمز در شماره امروز خود در این باره چنین نوشته است: «مقام های قوه مجریه معتقدند که ژنرال حسین فردوست رئیس امنیت داخلی ایران، ماه گذشته هنگامی که یک رهبر تبعیدی ایران با گلوله کشته شد در منطقه واشنگتن. دی. سی. بوده است.» این روزنامه افزوده است: «قصد ظاهری از سفر فردوست افزودن فعالیت در این کشور به پشتیبانی از آیت الله روح الله خمینی و علیه مخالفین او بوده است. داوید یاسیج، سخنگوی وزارت خارجه گفت: "این وزارت از گزارش هایی که فردوست در ایالات متحده بوده و این گزارش ها در بین عوامل قوه مجریه و اطلاعات فدرال توزیع شده است، اطلاع دارد." آسوشیتدپرس در ادامه گزارش خود آورده است: «تایمز به نقل از منابع نزدیک به تحقیقات می نویسد: "ممکن است فردوست ماه گذشته با یک پاسپورت جعلی به ایالات متحده آمده باشد." تایمز در پایان می نویسد: "ایرانیان تبعیدی گفته اند دو هفته قبل از کشته شدن علی اکبر طباطبایی در جلو خانه اش، فردوست را در اطراف واشنگتن دیده اند.»^(۲)

رادیو صدای امریکا نیز ضمن بازگویی همین قصه، افزود: «... اف. بی. آی. یا اداره آگاهی امریکا درباره این گزارش نیویورک تایمز هیچ گونه توضیحی نداد، ولی از قول یکی از سخنگویان وزارت خارجه نقل شده است که آن وزارت خانه از محتوای این گزارشات مطلع بوده است.»^(۳)

ص: ۴۷۹

۱- همان، ص ۶.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۰، تاریخ ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱، نیویورک - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۵ اوت، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، صص ۱ و ۲، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

امروز وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران اطلاعیه ای صادر کرد و که در آن ضمن حمله شدید به دولت عراق، این رژیم را نزدیک ترین دوست برای دشمنان خلق فلسطین، انقلابی نما و در عمل همکار امپریالیسم خواند. در این اطلاعیه ضمن اشاره به فعالیت های ایران در عرصه دیپلماسی بین المللی برای محکومیت تجاوزات جدید رژیم اشغالگر قدس در بیت المقدس، آمده است:

«متأسفانه بعضی از کشورهای اسلامی سعی داشته و دارند در قبال این توطئه کسانی را که از تصمیم اسرائیل حمایت کنند فقط به قطع رابطه سیاسی تهدید کنند که در رأس این توطئه، حکومت فاشیست عراق قرار دارد که همیشه در حرف، باهیا هو، انقلابی نما و در عمل همکار و یار ارتجاع و امپریالیسم امریکا می باشد. تجربه سال های اخیر نشان داده است که عراق با وجود نداشتن روابط سیاسی ظاهری با امریکا از هیچ گونه همکاری با مرتجعین و دستیاران امریکا کوتاهی نکرده و همیشه علیه آنها که با امریکا در ستیزه هستند توطئه کرده و می کند. نمونه آن کشتاری که به وسیله عوامل خود از رهبران فلسطین در سال های اخیر نموده و دشمنی هایی که با جمهوری اسلامی ایران و دول ضداستعماری عرب کرده و سعی بلیغی که در حمایت از حکومت شاه مخلوع به هنگام سقوطش نموده و از جمله خیمه شب بازی آوردن فرح پهلوی به عراق و محدودیت هایی که برای رهبر انقلاب ایران فراهم آورد که مآلاً به خروج ایشان از عراق منجر شد و حتی به دولت کویت هم فشار آوردند که ایشان را نپذیرد. ...»

در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: «وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران مواضع خود را در مقابل این توطئه نشان داده و یادآور می شود که قطع روابط سیاسی با دوستان اسرائیل کافی نیست و باید کانال های اقتصادی بر روی آنها که اسرائیل را یاری می دهند بسته شود. ...» (۱)

ص: ۴۸۱

در پی چند روز آرامش نسبی در نوار مرزی، امروز عراق مجدداً حملات خود را به خاک ایران از سر گرفت. در این زمینه گزارش گروهان خان لیلی حاکی است که از ساعت ۱۰ بامداد امروز تا ساعت ۱۵:۱۷ دقیقه، توپخانه ارتش عراق به پاسگاه زینل کش تیراندازی کرد که بر اثر آن خساراتی به پاسگاه و دکل بی سیم آن وارد آمد. (۱) همچنین شب هنگام، مهاجمان مسلح و نیروهای ارتش عراق در دو عملیات مشترک و جداگانه به پاسگاه قلعه سفید و پاسگاه روبه روی آن و نیز پاسگاه منطقه بیشگان حمله کردند. مهاجمان در این حمله که به مدت سه ساعت و با حمایت آتش توپخانه عراق انجام شد، با آتش متقابل نیروهای خودی مستقر در این دو پاسگاه، مواجه شده و با تحمل ۱۲ کشته، مجبور به عقب نشینی شدند. (۲)

از سوی دیگر، امروز نیز عراق به تحرکات مرزی خود ادامه داد و این تحرکات به طرز چشمگیری به سمت جنوب غرب تمایل داشت. در منطقه ایلام، وضعیت تحرکات عراق به شکلی بود که گزارش اطلاعات سپاه کرمانشاه خبر از «احتمال قوی حمله سراسری عراق ظرف امشب یا فردا شب» داد. (۳) و سپاه مرکز نیز «به کلیه یگان های تابعه در منطقه ایلام دستور آماده باش برای مقابله با حملات سراسری عراق به ویژه در امشب و فردا» صادر کرد. (۴)

یک گزارش از گروهان موسیان نیز حاکی است که ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه امروز، عراق یک دستگاه دکل چاه نفت در منطقه هم جوار مرزی نصب کرده است. (۵) یک گزارش تأیید شده دیگری از مریوان از استقرار ۸۰ دستگاه تانک و ۲۵ قبضه توپ بزرگ در منطقه کانی مانگا و... (۶) در خاک عراق حکایت دارد. (۷) همچنین، اطلاعات سپاه ارومیه، از ورود ۱۳ فروند هواپیمای سی ۱۳۰ در شامگاه امروز از کشور ترکیه به خاک عراق خبر می دهد. (۸)

اما تحرکات مرزی امروز عراق در منطقه مرزی خرمشهر و آبادان نسبت به روزهای گذشته قابل توجه بود. «در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه، یک فروند هواپیمای عراقی به حریم ایران تجاوز کرد که با آتش پدافند مستقر در دژهای ارتش و فرودگاه آبادان، متواری شد. هم زمان با این تجاوز هوایی، نیروهای عراقی برای ردگم کردن اقدام به تیراندازی با سلاح های سنگین نمودند. لازم به یادآوری است که این چندمین بار در ماه های اخیر است که هواپیماهای عراقی به حریم فضایی ایران تجاوز می کنند.» (۹) همچنین، «نیروهای مهندسی عراق در مقابل اسکله های ۳ و ۴ و ۲۶ و ۲۷، روبه روی حفر بریم آبادان در حال قطع نخل ها و احداث سنگر در منطقه فاو مشاهده شدند.» (۱۰)

لازم به ذکر است که بنی صدر در سخنرانی دیروز خود در اجتماع مردم کرمانشاه در واکنش به حملات مکرر مرزی عراق گفته بود: «ارتش ایران موضع دفاعی خود را در قبال حملات عراق رها کرده و از این به بعد در موضع تهاجمی قرار خواهد گرفت.» وی در این اجتماع درباره هماهنگی

ص: ۴۸۲

۱- سند شماره ۲۸۳۳۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به ت - ف - ژاجا - ر (دایره عملیات)، ۲۵/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصر شیرین مستند به گزارش گروهان خان لیلی.

۲- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار کیهان از قصر شیرین؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین، هر دو به نقل از فرمانده عملیات سپاه قصر شیرین.

۳- سند شماره ۵۵۹۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه کرمانشاه به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۵۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۶۹، از واحد اطلاعات سپاه مرکز (تهران) به

واحد اطلاعات سپاه ایلام، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۲۹۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۲۷/۵/۱۳۵۹، بنا به گزارش مورخ ۲۶/۵/۱۳۵۹ گروهان موسیان.

۶- یک کلمه از سند ناخوانا است.

۷- سند شماره ۹۴۶۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۶۲، از مرکز بررسی مناطق ایران (منطقه ۷) به دفتر عملیات، ۱/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش لشکر ۲۸ ارومیه (رکن ۲)، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۳۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۲۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به ستاد مرکزیت سپاه پاسداران (اطلاعات و تحقیقات)، ۲۹/۵/۱۳۵۹؛ و - سند ۰۶۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۴۰۷۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۵/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاچا.

نیروهای نظامی جمهوری اسلامی گفته بود: «در داخل مرزها نیروهای مسلح ما با آرایش هجوم و توسعه دارند حاکمیت دولت را پیاده می کنند؛ یعنی برای اینکه ما در مرزها امنیت پیدا کنیم و در داخل مرزها نیز نیروهای وابسته و مزاحم نظم را سرکوب کنیم و کشور اسلامی مان را به امنیت رهبری کنیم، نیروهای مسلح ما باید هماهنگی می کردند و ما بر آنیم این هماهنگی را به وجود آوریم.»^(۱)

۱

در ادامه تحرکات و حملات ایذایی گروه های مسلح معاند با نظام امروز نیز در مناطق کردنشین اقدامات و درگیری هایی وجود داشت. از جمله:

در محور بانه در ساعت ۱:۲۰ دقیقه در ارتفاعات آربابا، گردنه خان، بین مهاجمان ضدانقلاب و نیروهای خودی درگیری کوتاهی رخ داد که به شدت سرکوب شد و ضدانقلابیون مهاجم مجبور به عقب نشینی شدند.^(۲) در ساعت ۱۰ امروز نیز در محور بانه - سردشت، گروه اعزامی از بانه مرکز تجمع افراد کومه له در منطقه کوهان را زیر آتش گرفت که در نتیجه یک خودرو منهدم و تعدادی از افراد دشمن کشته شدند و هیچ گونه آسیبی به افراد خودی وارد نیامد.^(۳)

در منطقه سقز نیز برابر اعلام پاسگاه سکنته، «در ساعت ۲۱:۱۵ دقیقه، پاسگاه توسط ضدانقلابیون با سلاح های مختلف مورد حمله قرار گرفت که پرسنل پاسگاه به آتش ضدانقلابیون پاسخ می دهند» و این درگیری تا ساعت ۲:۱۵ دقیقه بامداد روز بعد (ساعت مخابره گزارش) همچنان ادامه داشته است.^(۴)

گزارش خبرگزاری پارس نیز حاکی است: «مهاجمین مسلح غیرقانونی شنبه شب در حمله به روستای هولاسو از توابع شاهین دژ با تحمل تلفات سنگین مجبور به عقب نشینی شدند.» این گزارش به نقل از فرماندار میاندوآب، افزوده است: «مهاجمین [ضدانقلاب] به هنگام عقب نشینی، خرمن های روستای هولاسو را به آتش کشیدند.»^(۵) همچنین، گروه ضربت مبارزه با مواد مخدر آذربایجان غربی امروز اعلام کرد که افراد این گروه در دره آشناآباد ارومیه ۱۰۰ قبضه اسلحه کمری ساخت چک اسلواکی با ۱۰ هزار تیر فشنگ کشف و فروشندگان و خریداران آن را دستگیر کردند.^(۶)

در همین حال گزارش شهربانی ارومیه و فرمانداری میاندوآب نیز حاکی است که امروز «عبدالرحمن قاسملو به منطقه بوکان عزیمت و در روستاها توقف و سخنرانی و جوانان را بر علیه جمهوری اسلامی تحریک نموده و تأکید کرده که پیران و کودکان را در روستاهای دور اسکان دهند.» این گزارش می افزاید: «ضمناً حدود ۵۰ نفر مسلح با یک قبضه توپ ۱۰۶ [میلی متری] از وی محافظت می کردند و نیز در منطقه ایجاد رعب و وحشت شده است.»^(۷)

در منطقه پاپوه نیز منابع خودی گزارش دادند: «گروهی از افراد مسلح حزب دمکرات و کومه له از پشت شاه کوه به طرف پاپوه حرکت کرده اند و در برزنلنگ مستقر شده اند.» این گزارش می افزاید: «آنها دارای سلاح های سنگین هستند و قصد دارند به پاپوه حمله کنند.»^(۸) یک خبر دیگر نیز

ص: ۴۸۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- سند شماره ۵۵۹۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی به نزا)، ۲۶/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۰۶۷۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه بانه، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۶۰۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ه - ع) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۴- از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا، ۲۶/۵/۱۳۵۹، مستند به گزارش ژاجا، برابر اعلام پاسگاه سکنته، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ساعت: ۲:۱۵ دقیقه بامداد.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۷- سند شماره ۵۶۰۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بوکان - شاهین دژ)، ص ۳۳، از وزارت کشور به ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ۲۹/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۲۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، برابر اعلام نزا، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۱۱۴۹۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۲۰۳، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (تهران)، ۲۵/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۱۴۹۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، همان، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

حاکمی است: «۵۰ نفر از اعضای حزب دمکرات در سه راهی پی تهن شهر به وسیله ۲ قبضه کالیبر ۵ و یک خمپاره هشتاد [و یک] و ۴ تیربار ژ ۳ و یک آر.پی.جی. ۷ راه را بسته اند.» (۱)

همچنین در گزارش خبرگزاری پارس از سنندج آمده است: «ساعت ۱۷:۲۰ دقیقه امروز، در نزدیکی روستای کوله واقع در مسیر سنندج - دیواندره، ضدانقلابیون راه را بر حدود ۵۰ اتومبیل بستند و ۱۵ نفر از سرنشینان یک آمبولانس، یک مینی بوس و سه دستگاه اتومبیل دولتی را به گروگان گرفتند و اتومبیل های آنان را نیز با خود بردند.» این گزارش می افزاید: «این ماجرا حدود دو ساعت و نیم طول کشید، ولی تیپ مستقر در این مسیر از ماجرا آگاه نشد و در نتیجه دخالتی نکرد. ضمناً از سنندج تا بانه ۴ تیپ نظامی مستقر است.» (۲)

از سوی دیگر، بنا به گزارش منابع اطلاعاتی خودی، «سردار جاف با ارسال نامه هایی به سران ایل قلخانی به آنان توصیه نموده افراد خود را به استخدام سپاه پاسداران درآوردند و اضافه نموده در صورت استخدام آنان در سپاه پاسداران، ماهیانه به هر نفر ۲۰۰۰ تومان حقوق پرداخت خواهد نمود.» (۳)

۱

شب گذشته، به هنگام بازگشت از نوار مرزی غرب کشور، بنی صدر و همراهانش از یک سانحه هوایی جان سالم به در بردند. گزارش خبرگزاری پارس در این باره حاکمی است:

«ساعت ۱۱ شب، هلیکوپتر حامل دکتر بنی صدر، رئیس جمهوری، هنگام بازگشت ایشان از نوار مرزی ایران و عراق در نزدیکی اسلام آباد بر اثر نقص فنی سقوط کرد، ولی خوشبختانه به ایشان و هیچ یک از همراهان صدمه ای نرسید. دکتر بنی صدر در ساعت ۱:۳۰ بامداد در گفت و گویی جریان وقوع این حادثه را بیان کرد و گفت: "پس از حرکت از قصر شیرین و طی مقداری راه، استاندار به من اطلاع داد که هلیکوپتر دچار نقص فنی شده و مجبور به فرود اجباری می باشد. در این هنگام هلیکوپتر شروع کرد به دورزدن... خلبان، بعد متوجه شد چراغ ها از کار افتاده است. به هر حال، ناچار آماده فرود اجباری گردید که کنترل از دست او خارج شده و هلیکوپتر سقوط کرد. پس از سقوط هلیکوپتر، تیمسار ظهیرنژاد درب هلیکوپتر را باز کرد و کلیه سرنشینان به بیرون پریدند. در این لحظه بود که متوجه شدیم قطعات هلیکوپتر در نقاط مختلف افتاده است." رئیس جمهوری سپس افزود: "این الحمدلله از شگفتی ها و نشانه کمال رحمت خداوندی است که هلیکوپتر سقوط کرده و متلاشی بشود و به هیچ یک از سرنشینان کوچک ترین صدمه ای نرسد و نشانه دوم رحمت الهی این که در ۱۵ کیلومتری محل سقوط هلیکوپتر، ۱۵ روز پیش، ۱۵ نفر از سپاه پاسداران انقلاب به وسیله ضدانقلاب شهید شده بودند." خبرگزاری پارس در ادامه گزارش خود از قول بنی صدر افزوده است: «محل سقوط در نزدیکی دهی بود و روستاییان آن ده که کرد بودند، آمدند و خیلی شادی کردند و

ص: ۴۸۴

۱- سند شماره ۱۱۴۹۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کردستان به ستاد مشترک، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۲، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرگزاری پارس از سنندج، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (رکن دوم) به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

شگفت زده شده بودند.» در پایان این گزارش آمده است که بنی صدر همراه دیگر سرنشینان هلیکوپتر، با یک جیب و یک تراکتور که متعلق به روستاییان منطقه بود، به پاسگاه ژاندارمری آن منطقه انتقال داده شدند.^(۱)

در پی سانحه شب گذشته سقوط بالگرد حامل رئیس جمهور و همراهان، امروز امام خمینی و آیت الله منتظری در پیام هایی جداگانه، سلامت و نجات وی و همراهان را از عنایات معجزه آسای خداوند دانستند. در پیام امام خمینی خطاب به بنی صدر آمده است:

«جناب آقای بنی صدر، رئیس جمهور، حفظه الله تعالی. نجات جناب عالی و همراهان محترم از سانحه ای که به حسب عادت مصیبت وار باید باشد، نشانه ای از الطاف الهی است برای پیشرفت انقلاب اسلامی ما؛ از این اموری که قدرت حق آشکارا در آن پیدا است که همه در جهت حفظ این کشور و ملت است، کراراً دیده ایم. ان شاء الله تعالی از این پس نیز عنایت پروردگار با ماست و با همه وجود در پیشگاه مقدس شکر گزاریم. ما همه از خداییم و باید در راه خدمت به او باشیم. این عنایت معجزه آسا دلیل آن است که شما و همراهانتان در خدمت به کشور اسلامی صدیق بوده و صدیق خواهید بود. شما به شکرانه این نعمت بزرگ، زندگی ثانوی خود را بیش از پیش وقف خدمت به اسلام و کشور اسلامی نمایید و ملت بزرگ با رؤیت این عنایات پی در پی اطمینان کامل داشته باشند که مادام که در خدمت اسلام هستند آسیب پذیر نیستند و دشمنان کوردل این کشور بدانند که با توطئه ها و شیطنت ها نخواهند توانست کشور اسلامی را آسیب رسانند. ملت تا پای جان در خدمت به اسلام حاضر و در پشتیبانی از نهادهای اسلامی مصمم هستند و از خداوند تعالی عظمت اسلام و مسلمین و کشور اسلامی ایران را خواستارم. والسلام علیکم ورحمته الله. روح الله الموسوی الخمینی. ۲۵/۵/۵۹.»^(۲)

بنی صدر نیز در پاسخ به پیام امام، پیامی بدین شرح خطاب به ایشان ارسال کرد:

«حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، پدر و رهبر عزیزم،

پیام تشویق و آموزنده عز و وصول بخشید. اینجانب عنایت و حمایت امام امت را همواره نشانه

ص: ۴۸۵

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۸، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۶؛ هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

عنايت الهی می دانستم و می دانم. از خداوند بزرگ که قدرت و فضل خویش را در این مناسبت به بهترین وجه بر این بنده عیان فرمود توفیق خدمت به دین و خلق او را طلب می کنم و یقین دارم از راهنمایی و حمایت های شما برخوردار خواهم بود. امام عمر و عزت مستدام باد. ان شاء الله.» (۱)

امروز همچنین پیامی از آیت الله منتظری خطاب به بنی صدر بدین شرح منتشر شد: «جناب آقای بنی صدر، رئیس جمهور محترم ایران، دامه توفیقه. شکر خدا را که برای چندمین بار ملت مسلمان ایران مشمول عنایات حق شدند و جان رئیس جمهورمان و همراهان در یک حادثه هوایی محفوظ ماند. از خدای بزرگ حفظ و سلامت و توفیق شما را در خدمت به اسلام و مسلمین مسئلت دارم.» (۲)

آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی نیز در جلسه امروز مجلس درمورد این موضوع گفت:

«... مجلس ضمن سپاس از خدای بزرگ و رؤف و مهربان که در جریان انقلاب و بعد انقلاب لطفش همیشه شامل حال مردم مسلمان بود، این نجات یافتن را باز فال نیکی می دانیم که بار دیگر لطف خدا را شاهد هستیم و خداوند نمی خواهد که روحیه ملت ما ضربه بخورد درشرایطی که ملت ما می رود همه ارگان های کشورش را با انتخاب خودش داشته باشد. پیداست که چنین حادثه ای اگر ثمرات تلخی بار می آورد برای ملت ما خیلی گران تمام می شد و تلخی آن برای مدت طولانی در ذائقه ما می ماند. این حادثه و حوادث مشابه، ما را یادآور می شود که خودمان را در کنف خدا ببینیم و این همه محبت و لطف را در نظر داشته باشیم و سپاسمندانانه وظایف انسانی و اسلامی خودمان را انجام دهیم.» (۳)

۱

رئیس دادگاه های انقلاب ارتش، حجت الاسلام ری شهری، امروز در اطلاعیه ای، به دریادار دکتر سیداحمد مدنی، نماینده ردصلاحیت شده کرمان در مجلس شورای اسلامی، وزیر سابق دفاع، فرمانده پیشین نیروی دریایی و استاندار خوزستان در دولت موقت، ابلاغ کرد که خود را جهت رسیدگی به اتهامات منتسبه تا ۵ روز دیگر یعنی تا تاریخ ۳۰/۵/۱۳۵۹ به دادگاه انقلاب ارتش معرفی کند. (۴) این فراخوان در رسانه های غربی بازتاب نسبتاً وسیعی داشت. از جمله:

رادیو صدای امریکا درباره حکم تعقیب مدنی گفت: «دریادار پیشین نیروی دریایی ایران اینک تحت تعقیب است. پاسداران انقلاب اسلامی خانه و دفتر کارش را به تصرف درآورده اند،

ص: ۴۸۶

۱- همان، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۶.

۳- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۴- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۷؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

اموالش را مصادره کرده اند و یکی از دوستانش را به بازداشتگاه برده اند. پاسداران همچنین برخی از دوستان و همکاران مدنی را مورد بازجویی قرار داده اند؛ هرچند که فرمانده پیشین نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران هنوز رسماً متهم به گناهی نشده است. ... پیروان آیت الله خمینی ادعا می کنند که مدنی با سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا همکاری داشته و میلیون ها ریال پول از ایران خارج کرده است.» (۱)

نشریه انگلیسی زبان داون چاپ لندن نیز درباره حکم احضار مدنی به دادگاه انقلاب ارتش نوشت: «دریادار سیداحمد مدنی کاندید سابق ریاست جمهوری، جهت پاسخ به اتهاماتی درباره حادثه ۲۱ اوت (۲) به دادگاه انقلاب احضار شد. دریادار مدنی در تاریخ ۵ اوت، با ۷۷ رأی شورای انقلاب رد صلاحیت گردید. براساس مدارکی مستدل، وی طرف دار آمریکا بوده و بختیار آخرین نخست وزیر شاه را تمجید کرده است.» (۳)

۱

مروری بر مطالب امروز نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، نشان می دهد که در چارچوب دیدگاه این حزب چه نوع توطئه ها یا حمایت هایی در مورد جمهوری اسلامی ایران وجود دارد. این نشریه در مطلبی با عنوان "همکاری های نظامی و فعالیت های توطئه گرانه رژیم های وابسته در منطقه" ضمن حمله به رژیم های پاکستان و عراق، دخالت شوروی در افغانستان را تلویحاً تأیید و به دولتمردان ایران توصیه اکید کرده تا "انقلاب دمکراتیک افغانستان" را به رسمیت بشناسند و با این رژیم روابط مستحکمی برقرار کنند. در بخشی از این مقاله آمده است:

«دیدار ضیاءالحق دیکتاتور پاکستان و صدام حسین دیکتاتور رژیم عراق از عربستان سعودی، نمایانگر نزدیکی و گسترش همکاری های نظامی رژیم های وابسته ضدخلفی در منطقه است. ... امپریالیسم آمریکا پس از پیروزی انقلاب شکوهمند مردم ایران و استقرار جمهوری اسلامی در میهن ما و پیروزی انقلاب دمکراتیک در افغانستان، که موجب تحولی شگرف در اوضاع سیاسی - نظامی منطقه گردید، بر آن شد که در دو جهت به ترمیم و تقویت مواضع سیاسی

ص: ۴۸۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۱، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲۵، رادیو صدای آمریکا (فارسی)، ساعت ۷:۰۰، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۲- منظور نویسنده، ۲۱ اوت سال میلادی گذشته است و به حوادث خونین خوزستان، به ویژه خرمشهر و آبادان و اهواز اشاره دارد. در تیرماه سال ۱۳۵۸، تکاوران نیروی دریایی تحت امر مدنی با همکاری سپاه پاسداران و نیروهای مردمی توانستند جریانات و اغتشاشات جبهه تحریر موسوم به خلق عرب را به شدت سرکوب کنند، اما عملکرد ناشیانه مدنی و تکاوران تحت امر وی در این حوادث خونین، باعث برخی زیاده روی ها گردید و شماری افراد بی گناه نیز در این میان کشته یا زخمی شدند. در این مورد و موارد سوءاستفاده های مالی و نیز زدوبست با برخی شیوخ مرتجع و ساواکی آبادان و خرمشهر، گزارش های مفصلی از سپاه آبادان و انجمن اسلامی کارکنان پالایشگاه نفت آبادان و دیگر نیروهای انقلابی و نیز برخی نمایندگان خوزستان از جمله نمایندگان آبادان محمد رشیدیان و محمد نصراللهی به مجلس شورای اسلامی ارائه شد. (براساس حضور میدانی و اطلاع نگارنده از شاهدان عینی)

۳- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، صص ۲۴۳ و ۲۴۴، نشریه داون ۱۶/۸/۱۹۸۰ (۲۶/۵/۱۳۵۹)، مترجم مهدی رنجبران.

و نظامی خود در این منطقه بپردازد، تا موقعیت مسلط خود را در منطقه، که در نتیجه پیروزی این دو انقلاب متزلزل گشته، جبران کند.»

در ادامه این مقاله با اشاره به تقویت پایگاه های نظامی امریکا در دیه گو گارسیا در اقیانوس هند، پایگاه مصیره در عمان و تأسیسات و پایگاه های نظامی در عربستان سعودی و پاکستان، تأکید شده است که: «طرح های توطئه گرانه علیه جمهوری اسلامی ایران و جمهوری دمکراتیک افغانستان، به منظور براندازی رژیم های حاکم در این دو کشور و تضعیف مواضع کشورهای عضو جبهه پایداری در برابر تجاوز اسرائیل انجام می گیرد.» این مقاله سپس ضمن اشاره به نقش عربستان در این معادله سیاسی - نظامی افزوده است: «در خاک پاکستان اردوگاه هایی برای دسته جات و گروه های ضدانقلابی افغانی تشکیل شد.» (۱) - (۲)

نامه مردم در نوشتار دیگر خود از «استیضاح پارلمانی کمونیست های یونان درباره شرکت دولت یونان در تجاوزات امریکا علیه ایران» خبر داده و آورده است: «پس از توطئه نافرجام طبس، گروه پارلمانی حزب کمونیست یونان، دولت آن کشور را در این باره استیضاح کرد.» نامه مردم سپس متن کامل پرسش حزب کمونیست یونان از دولت این کشور را آورده است. در بخشی از این نامه ضمن اشاره به محکومیت حمله به طبس از سوی مردم یونان و احتمال قوی همسویی دولت یونان با امریکا در توطئه های دیگری علیه ایران، آمده است: «موقعیت یونان در این زمینه بس خطیر است. چون محتمل است که پایگاه هایی که در سراسر کشورمان پراکنده است، چنان که گفته های محافل میلیتاریستی و نمایندگان "ناتو" ثابت می کند، به تخت جهشی برای ایالات متحده تبدیل شود. چند تن از رهبران سیاسی و نظامی ایالات متحده با دولت یونان نیز دیدار کرده اند و ضمن توضیح نظرات دولت امریکا، درخواست تفاهم و پشتیبانی آن را مطرح ساخته اند. ... دولت یونان باید اعلام کند که اجازه نخواهد داد تا از سرزمین یونان برای هیچ گونه اقدامی علیه ایران استفاده شود و از شرکت در نقشه های احتمالی "جامعه اقتصادی اروپا" و "ناتو" علیه آن کشور خودداری خواهد ورزید. ...» (۳)

ص: ۴۸۸

۱- یادآوری می شود نشریاتی نظیر ارگان حزب توده تنها رسانه هایی نیستند که بنیه سازی مقاومت علیه رژیم کنونی پاکستان را به امریکا و امثال عربستان نسبت می دهند؛ گزارش امروز رادیو لندن انعکاس تفسیر روزنامه فایننشال تایمز (چاپ لندن) حاکی از نقش امریکا در حمایت از مقاومت مزبور و البته بیانگر تضاد در رفتار امریکا در قبال ایران و مبارزان مسلح افغانی است. بنا به این گزارش، مفسر این روزنامه که به تازگی از واشنگتن بازگشته است، می نویسد: «تعداد بسیار مراسم و برنامه هایی که به منظور گردآوری کمک مالی برای کسانی که به عنوان "مبارزان دلیر افغانی" توصیف می شوند، در واشنگتن برپا می گردید، مایه تعجب بود؛ به خصوص آنکه گروه های چریکی اسلامی مذکور درست به خاطر دستیابی به همان نوع حکومت جمهوری اسلامی مبارزه می کنند که در کشور همسایه آنان برقرار است و آیت الله خمینی به خاطر دفاع از آن دائماً در امریکا مورد نکوهش قرار می گیرد. البته، به نظر می رسد که اکثر امریکاییان متوجه این سیاست متناقض نیستند. ...» (خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۱، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲۱، رادیو لندن (فارسی)، ساعت: ۲۰:۴۵، ۲۵/۵/۱۳۵۹).

۲- نامه مردم، شماره ۳۰۸، ۲۵/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۳- همان، ص ۸.

در گزارشی دیگر، نامه مردم همچنین از ملاقات امروز اشرف پهلوی با شاپور بختیار در پاریس خبر داد و نوشت: «این ملاقات در محل اقامت بختیار و زیر حمایت پلیس فرانسه انجام گرفته است. و این هم تازگی ندارد. دولت و پلیس فرانسه مدت هاست که فعالیت ضدانقلابیون فراری ایران را آشکار و پنهان زیر حمایت خود گرفته اند...» (۱)

۱

گزارش های متعددی از تحرکات و تجمع افراد وابسته به خسروخان و ناصرخان قشقایی وجود دارد. از جمله، گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران حاکی است امروز ۵۵ دستگاه تویوتا و لندرور و خودروهای مختلف دیگر در محل استقرار خسرو قشقایی در محل آب پخش، واقع در ۳ کیلومتری غرب دارنگان، مستقر گردیده است. در ادامه این گزارش، با استناد به گزارش گروهان ژاندارمری فراش بند آمده است: «خسرو قشقایی و ناصر با عده ای مسلح حدود ۲۰ کیلومتری نوریجین مستقر شده و قصد غارت اهالی را دارند. اهالی برای دفاع از خود تقاضای تحویل ۲۰ قبضه اسلحه دارند و در صورت عدم تحویل سلاح [سلاح]، در برابر پیشامدها مسئولین را مقصر می دانند و حتی قصد ترک محل را دارند.» (۲)

در این حال، فرمانده سپاه فیروزآباد درباره توطئه های احتمالی از طرف خسروخان قشقایی و برخی خوانین دیگر و نیز احتمال حملات آنها گفت: «شایعاتی درباره خسروخان و ایادی وی به شدت در منطقه جنوب، به خصوص فیروزآباد به گوش می خورد از جمله: ۱. توطئه نوشتن نامه خسروخان به امام و درخواست اخراج سپاه پاسداران از فیروزآباد و همچنین مسلح نمودن عشایر و درخواست نماینده خصوصی عشایر در مجلس شورای اسلامی. ۲. جمع آوری افراد مسلح و سازماندهی آنها از ساواکی ها و سرسپرده ها و چپ نماها و ضدانقلابیون و طبق شواهد موجود، برنامه ریزی کردن جهت حمله به سپاه و ژاندارمری و خلع سلاح آنها. ۳. ارتباط مستقیم با تیمسار مدنی، خوانین خوزستان و سردارهای بلوچستان و کرمان، ارتباط با مزدوران داخلی امریکا و ارسال اسلحه سنگین، پول نفت [نقد] طبق شواهد موجود از امریکا به وی و شایعه بمباران عشایر و تخلیه مردم از فیروزآباد و نقل وانتقالات نیروهای مسلح سرسپرده خود در شهر.»

وی افزود: «با شواهدی که ما در دست داریم احتمال می دهیم که یک حملات تنظیم شده ای در سطح منطقه در شرف تکوین است. ... اما متأسفانه شواهد امر نشان می دهد که مقامات اجرایی در انجام [اقدامات مؤثر] تعلل به وجود می آورند؛ لذا مسئولیت هر نوع وقایع ناگوار و ضایعات جبران ناپذیر دقیقاً به عهده مقامات اجرایی و افرادی مانند تیمسار فلاحی ها می باشد که با اتخاذ روش های محافظه کارانه در مقابل جاسوس های امریکایی آگاهانه یا ناآگاهانه به اسلام ضرباتی وارد می کنند.»

فرمانده سپاه فیروزآباد درباره تجمع نیروهای عشایر فارس منطقه اظهار کرد: «خسروخان و ملک منصور عده ای از سرسپردگان خود را حدود یک ماه و نیم از گرمسیر آورده اند و در میان آنها

ص: ۴۸۹

۱- نامه مردم، شماره ۳۱۷، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- سند شماره ۵۶۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۶/۵/۱۳۵۹، با امضای سرتیپ فلاحی.

تعدادی از بچه های خوانین که عموماً گرایش کمونیستی دارند آنها را همراهی می کنند و شایعه پراکنی کرده اند که کارهای ما مورد تأیید ارتش و رئیس جمهور است، بجز آخوندها و پاسداران و مرتباً افراد ساده لوح را فریب می دهند و افراد جمع آوری می کنند و طبق اسناد و مدارک، مقدار زیادی پول نقد در اختیارشان گذاشته شده و اخیراً از سواحل جنوب مقدار متوسطی اسلحه های سنگین در اختیارشان گذاشته شده است. آنها در نظر دارند که پس از مدتی به گرمسیر حرکت کرده و کردستان دیگری در فارس بیافرینند.» وی در پایان گفت: «اگر این مصاحبه پخش نشود و یا اینکه سانسور گردد، از طریقی دیگر بسیاری از حقایق را افشا خواهد کرد.» (۱)

۱

در پی ملاقات سفرای نُه کشور اروپایی در تهران، با رئیس مجلس شورای اسلامی در چهارشنبه گذشته، متن نامه ای که در این ملاقات تقدیم رئیس مجلس شده بود، امروز در جلسه علنی مجلس قرائت شد. (۲) پیش از قرائت متن نامه مزبور، رئیس مجلس درباره ملاقات خویش با سفرای کشورهای خارجی و نیز نامه دو نماینده از کنگره امریکا گفت: «دو سه روز پیش، مجدداً کاردار سفارت سوئیس پیش ما آمد و نامه ای از دو نفر از نمایندگان کنگره امریکا آورد. ضمن مقداری شیطنت که در نامه هست، همیشه به فکر آن هستند کلاه سر آدم بگذارند. مسئولین امریکا بفهمند که اگر این رویه را بخواهند ادامه دهند کار خودشان را مشکل تر می کنند و مواظب باشند که در نامه هایشان شیطنت نکنند.» هاشمی رفسنجانی در ادامه سخنانش اضافه کرد: «در ابتدای نامه از من به خاطر آنکه در نطقی گفته ام نامه کنگره امریکا به مجلس شورای اسلامی ممکن است منشأ آزادی گروگان ها بشود، تشکر کرده اند. اولاً من در هیچ نطقی این را نگفته ام و اعلام کرده ام که نامه را به مجلس ارائه خواهم کرد. که البته به خاطر اعمال خلاف آنها در مورد دانشجویان، جواب به این نامه به تعویق افتاد.»

هاشمی افزود: «باز ما آنجا مذاکرات مفصلی داشتیم و یک گزارش دیگری خود دولت امریکا با تلکس فرستاده بود که یک نوع عذرخواهی از مسئله دانشجویها بود که در آن خدمات امریکایی ها به دانشجویها ذکر شده بود. ... بعد تقاضا کرده بودند که خوب است ملت ایران هم مثل ملت امریکا، یا دولت ایران هم مثل دولت امریکا با گروگان های ما رفتار کند و سرسختی نکند. در آخر هم گفته بودند که اگر این وضع در ایران ادامه داشته باشد، از این صحنه هایی که برای دانشجویها پیش آمد ممکن است بازهم تکرار بشود چون ملت امریکا هم عصبانی است. من به ایشان گفتم اصلاً این مقایسه ای که شما بین دانشجویهای بازداشتی ما و جاسوسان شما در اینجا می کنید، از چند جهت غلط است.»

ص: ۴۹۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از شیراز، در مصاحبه اختصاصی با دکتر ماشاءالله آئینی، فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی فیروز آباد.

۲- متن کامل نامه در روزشمار چهارشنبه، ۲۲/۵/۱۳۵۹، آمده است.

رئیس مجلس پس از مقایسه گروگان های امریکایی و دانشجویان ایرانی بازداشت شده در امریکا، گفت: «ما گزارشی داریم که سازمان سیا دست اندرکار توطئه دیگری است که البته موفق نخواهد شد.» پس از پایان سخنان رئیس مجلس و قرائت نامه سفرای کشورهای اروپایی خطاب به ایشان، چند تن از نمایندگان درباره نامه مزبور و پاسخی که مجلس به آن خواهد داد تذکراتی دادند و رئیس مجلس شورای اسلامی اعلام کرد که نامه به کمیسیون خارجه مجلس فرستاده خواهد شد تا در این کمیسیون بررسی و مطالعه شود و پس از طرح گزارش آن در مجلس، مجلس نیز درباره آن تصمیم خواهد گرفت.^(۱)

۱

امروز یک روزنامه نگار معروف امریکایی به نام جک اندرسون از توطئه جدید امریکا علیه ایران پرده برداشت. این ادعای جنجال برانگیز باتوجه به سخنان رئیس مجلس شورای اسلامی در جلسه امروز مجلس که گفته است «ما گزارشی داریم که سازمان سیا دست اندرکار توطئه دیگری است که البته موفق نخواهد شد.»^(۲) و باتوجه به سخنان هفته گذشته رئیس دیوان عالی کشور، آیت الله دکتر بهشتی، درباره کشف یک توطئه تازه از سوی امریکا، معنای تأمل برانگیزی دارد. از این رو این خبر در محافل مطبوعاتی داخل و خارج از ایران، به ویژه مطبوعات وابسته به گروه های چپ بازتاب وسیعی داشت.

اندرسون در مقاله ای که برای روز دوشنبه روزنامه واشنگتن پست آماده کرد، مطالبی را درباره طرح نظامی جدید کارتر، موسوم به "جهش مثبت ۸۰" فاش ساخته است که خلاصه آن در شماره امروز نشریه مادستوبی (چاپ کالیفرنیا) انتشار یافته است. وی ادعا کرده است: «نظامیان طرحی برای یک حمله گسترده و قوی نظامی علیه ایران برای کارتر تهیه دیده اند. این عملیات ظاهراً برای نجات گروگان ها تنظیم شده است، اما درواقع برای تلافی شکست نظامی امریکا در طبرس و کسب حیثیت کارتر است. این عملیات قرار است چند هفته قبل از انتخابات ریاست جمهوری امریکا انجام شود.» پخش این خبر، تقریباً جنجالی در امریکا برپا کرده است. بلافاصله پس از انتشار این خبر، "کلودیانا ونسند"، سخنگوی کاخ سفید، به تکذیب این خبر پرداخت و آن را «ادعایی مسخره و کاملاً غیرمسئولانه» خواند. وی گفت: «این نظریه که دولت فعلی یا هر دولت دیگری بخواهد به خاطر منافع سیاسی، جنگی را آغاز کند، یک ادعای مسخره و کاملاً غلط است زیرا رئیس جمهور، خلیج فارس را به عنوان یک منطقه با "منافع حیاتی" برای امریکا و غرب می داند.»

در این میان، جک اندرسون اعلام کرده است که با تکذیب کاخ سفید درمورد صحت خبر خود دچار تردید نشده است. وی ضمن رد "تکذیب" کاخ سفید گفت: «تمام جزئیات این برنامه نظامی را در هفته آینده طی یک سری مقالات توضیح خواهد داد.» مقاله اندرسون را

ص: ۴۹۱

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۴۴۷.

۲- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

بسیاری از مطبوعات مشهور امریکایی از جمله واشنگتن پست - که وی هرروز در آن مطالبی می نویسد و یک ستون ویژه دارد - تحریم کرده اند. واشنگتن پست در شماره یکشنبه خود نوشت: «تصمیم گرفته است ستون مخصوص جک اندرسون را چاپ نکنند، زیرا دلیلی برای صحت مطالب او پیدا نمی کند.» اندرسون در خلاصه مقاله اش گفته است: «شکست های انتخاباتی کارتر سبب شده است تا کارتر دستور آماده باش برای عملیات را صادر کند، زیرا به گفته پت کادل، مسئول تبلیغات انتخاباتی کارتر، امریکایی ها اکنون از لحاظ روانی در شرایطی قرار گرفته اند که خواستار عملیاتی در ایران هستند.» (۱)

۱

در پی انتشار نامه قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، خطاب به همتای روسی خود آندره گرومیکو، تیرگی در روابط و مناسبات میان دو کشور با «اقدام امروز سفیر ایران در مسکو و بستن کنسولگری ایران در لنینگراد»، (۲) رو به افزایش گذاشت. در این حال، رسانه های شوروی امروز مقاله روزنامه اومانیتیه ارگان حزب کمونیست فرانسه را که در آن به صادق قطب زاده شدیداً حمله شده بود، چاپ کردند. در این مقاله آمده است: «همدردی قطب زاده با واشنگتن بر همه آشکار است و بیانات اخیر وی خطری برای مردم ایران محسوب می شود.» (۳) اومانیتیه همچنین نوشت: «سخنان قطب زاده در مورد حزب توده ایران اکاذیب و اراجیفی بیش نیست.» (۴)

۲

امروز وزارت نفت گزارش عملکرد یک سال گذشته شرکت های تابع این وزارت را اعلام کرد. در بخشی از این گزارش با اشاره به مسائل و مشکلات ایجاد شده برای گردانندگان این شرکت ها به دلیل خروج مستشاران و مدیران خارجی آنها، آمده است: «... در طول سال ۱۳۵۸، جمع متوسط روزانه تولید به ۳،۴۵۰،۰۰۰ بشکه نفت خام در روز رسید که از این مقدار حدود ۲،۶۵۰،۰۰۰ بشکه در روز صادرات نفت خام را تشکیل داد. مابه التفاوت این دو رقم که برابر ۸۰۰،۰۰۰ بشکه نفت خام در روز می باشد در پالایشگاه های داخلی تصفیه و از فراورده های آن ۲۵۰،۰۰۰ بشکه در روز صادر و بقیه ۵۵۰،۰۰۰ بشکه به مصرف داخلی رسیده است. به این ترتیب، جمع متوسط صادرات نفت خام و فراورده در طول سال ۱۳۵۸ بالغ بر ۲،۹۰۰،۰۰۰ بشکه در روز بوده است.»

در بخش دیگری از این گزارش ضمن ابراز رضایت از وضعیت فعلی تولید نفت، آمده است: «عملیات مربوط به پالایشگاه های کشور نیز خوشبختانه در طی سال ۱۳۵۸ موفقیت آمیز بوده است و علی رغم محدودیت ها و مشکلاتی از قبیل پایین بودن مصرف نفت کوره در داخل کشور که در مواردی باعث پرشدن مخازن و در نتیجه پایین آمدن خوراک پالایشگاه ها شد و همچنین خرابکاری ها در لوله های نفت خام و گاز طبیعی پالایشگاه ها، خسارات و مسائل مربوط به سیل

ص: ۴۹۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از خبرگزاری ها از واشنگتن؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از واشنگتن؛ و نیز خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۱، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری تاس از واشنگتن، ۱۶ اوت (۲۵/۵/۱۳۵۹).

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۲، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱، تهران، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۰، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از رویتر از مسکو، ۱۶ اوت (۲۵/۵/۱۳۵۹)؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۱، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۹، رادیو مسکو (فارسی)، ساعت: ۱۵:۳۰، ۲۵/۵/۱۳۵۹؛ و - همان، ص ۳، به نقل از خبرگزاری تاس از پاریس، ۱۶ اوت.

۴- نامه مردم، شماره ۳۰۹، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

خوزستان و نظایر آنها، متوسط خوراک روزانه پالایشگاه های کشور حدود ۰۰۰,۹۷ بشکه در روز بیش از رقم مربوط به سال ۱۳۵۶ و حدود ۰۰۰,۸۰ بشکه در روز بیش از رقم سال ۱۳۵۷ بود. تولید فراورده های میان تقطیر (نفت سفید و گازوئیل) که پرمصرف ترین فراورده های نفتی در داخل کشور هستند، در سال گذشته به ترتیب حدود ۰۰۰,۲۰ و ۰۰۰,۲۵ بشکه در روز بیش از تولید آنها در سال های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ بود. ... اکنون نیز با بهره برداری از پالایشگاه اصفهان، خوراک روزانه پالایشگاه های کشور از مرز یک میلیون بشکه در روز گذشته است.» در ادامه این گزارش درباره وضعیت تولید فراورده های نفتی در سال جاری آمده است: «در سال جاری نیز تاکنون بیش از ۱۶۰۰ میلیون لیتر بنزین و نفت سفید و گازوئیل ذخیره سازی شده است که این رقم حدود ۵/۱۸ درصد بیش از رقم مربوط به همین دوره در سال گذشته می باشد. ...» (۱)

ص: ۴۹۳

در زمینه نتیجه تحرکات دیپلماتیک عراق می توان به اظهارات امروز سخنگوی وزارت بازرگانی و تجارت اندونزی اشاره کرد؛ که گفت: «کشور وی در صدد است مسلسل های ضدتانک را از فرانسه خریداری و روی هلیکوپترهای مونتاژ در آن کشور سوار کرده و سپس آن را به عراق بفروشد. وی همچنین گفت عراق پیشنهاد خرید این هلیکوپترها را برای استفاده در ارتش خود به اندونزی داده است منتهی آن را مشروط به این شرط کرده که هلیکوپترهای فرانسوی مونتاژ شده توسط صنایع هواپیماسازی "باندونگ" به مسلسل های فرانسوی "رودال" ضدتانک مجهز گردند. ...»^(۱)

از سوی دیگر، خبرگزاری عراق اعلام کرد که طارق الحمد آل عبدالله، دبیر کل شورای فرماندهی عراق، امروز از متخصصان اتمی عرب درخواست کرد برای کمک به توسعه نیروی هسته ای در این کشور، گرد هم آیند.^(۲)

در این حال در ادامه روند چرخش عراق به سوی امریکا و غرب، امروز رادیو اسرائیل اعلام کرد: «مطبوعات مصر به نقل از منابع موثق دیپلماسی در واشنگتن، گزارش دادند که ایالات متحده امریکا در پشت پرده و از راه های گوناگون با عراق در تماس است تا روابط میان بغداد و واشنگتن را عادی سازد. این منابع خاطرنشان شده اند که اکثر اعضای کنگره امریکا با این عمل دولت متبوع خود مخالف اند، ولی در پی بحران سیاسی میان ایران و ایالات متحده امریکا، به ویژه پس از مسئله گروگان گیری، واشنگتن سعی در به دست آوردن عراق داشته و دارد تا جای خالی ایران را در منطقه از طریق بغداد پر کند.»^(۳)

در این باره، خبرگزاری فرانسه نیز به نقل از ناظران سیاسی در واشنگتن، خبر داد: «... از آغاز بحران میان ایران و ایالات متحده، امریکا مناسبات خود را با بغداد افزایش داده و این افزایش بیشتر در دو طرح؛ یکی دیپلماتیک و دیگری بازرگانی، محسوس می باشد.»

این خبرگزاری افزود: «از سوی دیگر تشدید اختلاف میان عراق و ایران که از زمان به قدرت رسیدن آیت الله خمینی به اوج رسیده و همچنین کاهش امتیازات نظامی و بازرگانی با اتحاد شوروی باعث شده اند که ایالات متحده بیش از پیش خود را با رژیم صدام حسین

ص: ۴۹۵

۱- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۷، هر دو به نقل از خبرگزاری فرانسه از جا کارتا.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۲، تاریخ ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۳۴، رادیو اسرائیل (عربی)، ساعت ۱۹، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

نزدیک سازد. ... از سوی دیگر، با وجود قطع روابط سیاسی میان دو کشور، مناسبات بازرگانی همچنان برقرار است و در سال ۱۹۷۹ مبادلات بازرگانی میان عراق و ایالات متحده به یک میلیارد دلار رسیده است. ... ناظران در واشنگتن معتقدند ایالات متحده در حالی که با گسترش مواد اتمی علناً مخالفت می کند، از انتقاد به فرانسه که آماده شده اورانیوم غنی شده به عراق تحویل دهد، خودداری می ورزد. ...»^(۱)

۱

تحركات مرزی عراق و همچنین اقدامات ایذایی عوامل داخلی آن امروز در نوار مرزی غرب و جنوب کشور ادامه داشت.

گزارش مرزبانی سومار حاکی است: «شهر مندلی عراق از سکنه خالی شده و این موضوع می رساند که احتمال دارد ارتش بعث عراق قصد دارد به پاسگاه های مرزی هم جوار مانند پاسگاه [های] گیسکه، کانی شیخ، بازرگان [و] تلخاب حمله کند.» این گزارش در ادامه می افزاید پاسگاه های مزبور از موقعیت شناسایی رزمی ارتش برخوردار نیستند. مرزبان مزبور تقاضا کرده درخصوص تقویت و اعزام ارتش به آن محل اقدام عاجل معمول گردد.^(۲)

همچنین در ساعت ۱۹:۳۰ دقیقه امروز، پاسگاه منگاهول عراق با ۲ دستگاه تانک و ۲ خودرو نظامی تقویت شد.^(۳) گزارش گروهان صالح آباد نیز حاکی از تقویت شمال غربی پاسگاه هلاله در هفت کیلومتری خاک عراق با استقرار یک ستون از ارتش عراق است.^(۴)

در این حال، امروز در مناطق غرب و جنوب کشور بازم حریم هوایی ایران مورد تجاوز هواپیماهای عراقی قرار گرفت. در ساعت ۱۷:۱۹ دقیقه، ۳ فروند میگ عراقی در روی نوار مرزی اورامانات و بانه و سردشت و از روی پایگاه ابوذر در حالت "فورمی" مشاهده شدند.^(۵) ستاد اروند نیز که در پایگاه دریایی خرمشهر مستقر است، اعلام کرد در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز، یک هواپیمای عراقی به حریم هوایی ایران در مرز خرمشهر تجاوز کرد و در امتداد اروندرود در حال پرواز مشاهده شد.^(۶)

در همین حال، درخصوص تحركات مرزی عراق در منطقه مرزی روبه روی آبادان، گزارش واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان حاکی است: «در تاریخ ۱۷/۸/۱۹۸۰ [۲۶/۵/۱۳۵۹] به جای نظامیان متمرکز در جنوب فاو، تعداد ۲۸۵ نفر از نیروی مقاومت ملی^(۷) عراق که در میان آنها حسن صابر^(۸) است، متمرکز شده اند.»^(۹)

ص: ۴۹۶

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۷، همگی به نقل از خبرگزاری فرانسه از واشنگتن.

۲- سند شماره ۲۹۸۳۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳) به فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه (رکن ۳)، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

۳- به کرمانشاه (رکن ۳) ۲۶/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۷۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۹۸۳۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳ عملیات)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۰۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ه - ع) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۳۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بوکان و شاهین دژ)، ص ۳۹، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی

سپاه پاسداران، ۵/۶/۱۳۵۹، مستند به رؤیت یکی از خلبانان پاسگاه هوانیروز کرمانشاه، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از خرمشهر به نقل از ستاد اروند.

۷- نیروی مقاومت ملی، جیش المقاومة الشعبیه یا همان جیش الشعبی است.

۸- حسن صابر یکی از اعضای مؤثر جبهه تحریر خوزستان است که در منطقه مرزی آبادان و خرمشهر با عراق همکاری تنگاتنگی داشت.

(سند شماره ۲۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه آبادان به مرزبانی درجه یک خرمشهر،

۳۱/۵/۱۳۵۹، برابر اطلاعاتی که در ۳۰/۵/۱۳۵۹ به دست این واحد رسیده است.)

۹- سند شماره ۴۳۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاندارمری (رکن ۳) به فرماندهی گردان گارد ساحلی

خسروآباد، ۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلامیه مرزبان درجه یک خرمشهر، ۳۱/۵/۱۳۵۹، مستند به نامه مورخ ۳۰/۵/۱۳۵۹ واحد تحقیقات و اطلاعات

سپاه آبادان؛ و - سند شماره ۲۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه آبادان به مرزبانی درجه یک

خرمشهر، ۳۱/۵/۱۳۵۹، برابر اطلاعاتی که در ۳۰/۵/۱۳۵۹ به دست این واحد رسیده است؛ و - سند شماره ۲۶۰۹۴۷ مرکز مطالعات و

تحقیقات جنگ: گزارش مرزبان درجه یک خرمشهر به ریاست رکن دوم ستاد ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

مشکلات امنیتی مرزی خوزستان، علاوه بر تحرکات و تجاوزات مرزی عراق، در دو بعد مقابله با جاسوسان عراقی و عناصر وابسته به این رژیم که از مرزها وارد خوزستان می شوند و نیز فعالیت ها و برخوردهای گروه های سیاسی در شهرهای مختلف نوار مرزی، قابل بررسی و تأمل است.

در بعد اول، گزارش سپاه خرمشهر حاکی از دستگیری شخصی از اهالی قصرشیرین است که در ساعت ۲۲ امروز، به هنگام ورود از عراق به منطقه مرزی خرمشهر، با هوشیاری افراد سپاه در منطقه پاسگاه مؤمنی دستگیر شد.^(۱) این شخص حامل پیام مهمی از عوامل موسوم به خلق عرب برای یکی از شیوخ خرمشهر بود. در این گزارش همچنین آمده است که در همین منطقه، ۲ نفر دیگر شامگاه امروز از عراق وارد خاک ایران شده و موفق به فرار می شوند.^(۲)

از سوی دیگر، به دنبال تشدید فعالیت های گروه های چپ و ایجاد درگیری هایی در روزهای اخیر در شهر آبادان، سپاه این شهر گزارش داد امروز «در پی شناسایی تعداد ۴۰ دکه در آبادان که در امر پخش شایعات و نشریات ممنوعه و توطئه بر علیه جمهوری اسلامی ایران و حرکت های ضد مردمی فعالیت داشتند، به حکم دادگاه انقلاب اسلامی آبادان، توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی این شهر برچیده شدند.»^(۳)

در این حال، حجت الاسلام سیدمحمدتقی طباطبایی، حاکم شرع دادگاه های انقلاب خوزستان، در حاشیه هم اندیشی پنج روزه داسراها و دادگاه های انقلاب در تهران در مصاحبه ای با خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی درباره تحرکات و فعالیت های گروه های سیاسی در خوزستان و در پاسخ به این پرسش که «با گروه های منحرف سیاسی چون مجاهدین خلق [منافقین]، چریک های فدایی، توده ای ها، مائوئیست ها و غیره چگونه برخورد می کنید؟» ضمن اشاره به اینکه «در مقابل رفتار خصمانه گروه های سیاسی در منطقه شدیداً عمل می کنیم»، اضافه کرد: «ضدانقلاب و دشمن از دادگاه های انقلاب وحشت فراوان دارد و می کوشد تا مردم را به این دادگاه ها بدبین سازد. مدارکی به دست آمده که گروه های چپی و التقاطی دست در دست ضدانقلاب نهاده اند و علیه جمهوری اسلامی دست به خرابکاری زده اند و می زنند. همچنین، اعلامیه هایی علیه دادگاه های انقلاب از سوی همین گروه ها انتشار می یابد. این گروه ها علاوه بر انجام کارهای سازمان یافته و با آگاهی کامل برای سرنگونی جمهوری اسلامی و اغفال عده زیادی که فریب آنان را می خورند، مسئله سینما رکس را هم پیراهن عثمان کردند، که با تشکیل دادگاه عمومی سینما رکس، این بهانه هم از دست آنها خارج شده است...»^(۴)

همچنین، حجت الاسلام محسن اراکی، حاکم شرع دادگاه انقلاب آبادان و خرمشهر، امروز در جلسه اختتامیه هم اندیشی پنج روزه داسراها و دادگاه های انقلاب در تهران، در خصوص فعالیت های گروه های سیاسی در این دو شهر مرزی گفت: «باید اعتراف کرد که رژیم انقلابی ما در رابطه با گروه های سیاسی رفتار انقلابی نداشته و حتی موازین شرعی اسلامی در رابطه با گروه های سیاسی رعایت نشده و هم اکنون نیز رعایت نمی شود.» وی افزود: «یکی از بزرگ ترین مشکلاتی که دولت ما هم اکنون با آن دست به گریبان است وجود همین گروه های سیاسی است

ص: ۴۹۷

۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

۲- سند شماره ۵۶۰۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به ستاد مرکزی سپاه، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از اهواز.

که در همه جا از کارخانه تا مسجد و بازار و مدرسه حضور دارند و بنا به خواست اجتماع باید کار رسیدگی به امور آنها به عهده دادگاه های انقلاب واگذار شود. ... چراکه این گروه های سیاسی بنا به وابستگی های گروهی شان قادر به تصمیم گیری مستقل و بی طرفانه نیستند و به علاوه این، روشن شده که گروه های مزبور توطئه گر و مخرب هستند. ...»^(۱)

۱

امروز هنگام پاک سازی محور کامیاران - روانسر، درگیری سختی میان نیروهای خودی و گروه های مسلح غیرقانونی رخ داد. این درگیری که از ساعت ۸ شب تا ۳ بامداد روز بعد، ادامه یافت، به هنگام بازگشت نیروهای خودی و با تیراندازی به خودرو سپاه پاسداران در ده کیلومتری کامیاران و در ارتفاعات حوالی "الک" و "الک کوان" در دو نقطه آغاز شد. در این درگیری یک تکاور ارتشی شهید و ۳ نفر دیگر از نیروهای خودی مجروح شدند. از مهاجمان نیز حدود ۲۰ تا ۳۰ نفر کشته شدند.^(۲) در این عملیات، جاده کامیاران - روانسر از وجود عناصر مسلح غیرقانونی پاک سازی شد و هم اکنون تردد در این محور برقرار است.^(۳)

همچنین به گزارش ستاد مرکزی سپاه پاسداران، امروز در منطقه سنندج - دیواندره، «در درگیری با صدیق کمانگر، رهبر دمکرات های سنندج، حدود ۴۰ نفر از مهاجمین به هلاکت [رسیدند] و از نیروهای خودی یک نفر شهید و ۳ نفر زخمی شدند.»^(۴)

از سوی دیگر، در ادامه تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام، گزارش منابع اطلاعاتی خودی حاکی است امروز یک کامیون حامل سلاح و مهمات و نیز یک دستگاه وانت تویوتا از مرز هانی گرمله پاوه وارد خاک ایران شدند. این گزارش می افزاید: کامیون مزبور ارتشی (متعلق به ارتش ایران که توسط ضدانقلاب به گروگان گرفته شده) بوده و ۲ نفر از اعضای مؤثر حزب دمکرات آن منطقه در اتومبیل تویوتا دیده شده اند که جلوی آن کامیون در حرکت بوده اند.^(۵)

گزارش فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه حاکی از کشف مین و مواد منفجره در زیر پل بین راه سراب نیلوفر و کوزران و ختنی شدن آن با تلاش مأموران ژاندارمری می باشد.^(۶) در این حال، در ادامه جریان خلع سلاح در اطراف آبادی های اطراف دالاهو در منطقه قصر شیرین، امروز گروه ضربت سپاه این شهر موفق به کشف و ضبط ۲۰ قبضه انواع سلاح برنو، ژ ۳ و کلت شدند.^(۷)

۲

امروز اطلاعیه ای از سوی استاندار آذربایجان غربی خطاب به مدیرکل امور اقتصاد و دارایی این استان منتشر شد. در این اطلاعیه که عصر امروز به وسیله بالگرد در شهرهای مهاباد و بوکان پخش شد، آمده است:

«چون متأسفانه در حال حاضر هیچ گونه کنترل روی جریان امور اداری و دولتی شهرستان مهاباد و بخش بوکان وجود ندارد و عوامل ضدانقلاب در تمام سازمان ها و ادارات دولتی مهاباد نفوذ پیدا

ص: ۴۹۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۶.

۲- سند شماره ۵۶۰۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد غرب کشور به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۶۰۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۴، (خبرنگار جمهوری اسلامی از کرمانشاه در گفت گو با پرتویی مسئول روابط عمومی

سپاه پاسداران غرب کشور).

۴- سند شماره ۵۶۰۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص ۲۶۶، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه سندج، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۲۴۷، از ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (رکن ۲، حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

کرده و با استفاده از بودجه دولتی جمهوری اسلامی بر علیه آن اقدام می کنند و به لحاظ عدم امنیت، برای مقامات استان نیز امکان عزیمت به آنجا و کنترل امور موجود نیست؛ لذا از این تاریخ (۲۶/۵/۵۹) تا اطلاع ثانوی از پرداخت هیچ [هر] گونه وجه به کلیه ادارات و سازمان های دولتی و نهادهای وابسته در مهاباد و بوکان، خودداری و حقوق کلیه افراد دولتی آنان قطع می گردد. ...» (۱)

هاشمی، معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، نیز امروز ضمن انتقاد از صداوسیما و اشاره به این نکته که «در برخی از نقاط کردنشین، رسانه های گروهی بیگانه جای صداوسیما جمهوری اسلامی را گرفته اند و صداوسیما جمهوری اسلامی ایران در این نقاط شنیده و دیده نمی شود»، وجود آرامش نسبی در شهرهای مهاباد، سردشت، پیرانشهر و بوکان را (نتیجه عدم مقابله با) نفوذ نیروهای مسلح غیرقانونی در این شهرها خواند و گفت: «وقتی در مقابله با این افراد و گروه های غیرقانونی اقدامی صورت نمی گیرد، آرامش نسبی نیز در این مناطق وجود دارد؛ باید سؤال شود چرا نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در این زمینه اقدامی نمی کنند؟...» (۲)

از سوی دیگر، امروز در مهاباد ۵ نفر که در درگیری های آذربایجان غربی توسط مهاجمان مسلح ضدانقلاب به گروگان گرفته شده بودند، با ۳ نفر از گروگان های ضدانقلابی در اختیار نیروهای مسلح جمهوری اسلامی تعویض و آزاد شدند. هاشمی معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی با اعلام این خبر افزود: «متأسفانه برخلاف اصول و ضوابط انسانی این ۵ گروگان مورد شکنجه قرار گرفته و یکی از آنها را از بالای پل پرت کرده اند که باعث نقص عضو وی شده است.» (۳)

در این حال، در ادامه پاک سازی مناطق قطور و ماکو در این استان، امروز اعلام شد که ظرف دیروز و امروز، ستون های انتظامی در این مناطق ۱۱۵ قبضه اسلحه جنگی جمع آوری کرده اند. (۴)

۱

امروز عصر، سفرای کشورهای هلند و ژاپن و کاردارهای ایتالیا و انگلیس در دیدار با هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی در محل مجلس، تقاضانامه جامعه اقتصادی اروپا (جمهوری فدرال آلمان، بلژیک، دانمارک، فرانسه، ایرلند، ایتالیا، لوکزامبورگ، هلند، بریتانیای کبیر) و ژاپن، مبنی بر درخواست آزادی گروگان های امریکایی را تقدیم وی کردند. در بخشی از این تقاضانامه آمده است:

«... ۱. اشغال سفارت ایالات متحد آمریکا در تهران و بازداشت اعضای آن به عنوان گروگان، به تمام معنی یک تجاوز به قوانین بین المللی است. بنابراین، این حرکات غیرقابل قبول هستند و بدون شک عواقب ناخوشایندی بر روی ادامه روابط حسنه بین این دولت ها و جمهوری اسلامی ایران خواهند داشت. ۲. همین که اشغال سفارت ایالات متحد آمریکا و بازداشت گروگان ها از چهارم نوامبر ۱۹۷۹ تا به حال بیش از نه ماه به طول انجامیده، کاری بجز وخیم کردن وضعی که به هر حال نگران کننده بود، نمی کند. ۳. اکنون که مجلس شورای اسلامی قرار است بحث را در مورد گروگان ها آغاز کند، دولت های عضو جامعه اقتصادی اروپا و ژاپن شدیداً از آن جناب و همچنین از اعضای مجلس شورای اسلامی درخواست می کنند که ایشان یک تصمیم کلی که منجر به آزادی فوری تمام

ص: ۴۹۹

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار اطلاعات در مهاباد و بوکان؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۷.

۳- روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۳، (خبرنگار اطلاعات از ارومیه در گفت گو با فرمانده ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی).

گروگان ها بشود اتخاذ نمایند. این آزادی به دولت های عضو جامعه اقتصادی اروپا و ژاپن اجازه آن را خواهد داد تا همان طور که مایل هستند دوباره روابط حسنه خود را با جمهوری اسلامی ایران که به نفع تمام این ممالک است، تحکیم کنند. ۴. تا آزادی کلیه گروگان ها، دولت های عضو جامعه اقتصادی اروپا و ژاپن مایل هستند مجدداً مراتب نگرانی خود را در مورد رفتار انسانی با گروگان ها طبق اصول قبول شده بین المللی اظهار دارند. ...»

در این ملاقات همچنین سفیر ژاپن خطاب به رئیس مجلس گفت: «ژاپن خواهان تحکیم روابط دوستانه و همکاری با کشور ایران است، اما به نظر می رسد که مسئله گروگان ها مانع خواست های ما گردیده است.»

سفیر هلند نیز در بخشی از سخنانش اشغال سفارت امریکا و گروگان گیری را کاملاً برخلاف قوانین بین المللی و غیرقابل قبول دانست و خواستار ملاقات یک هیئت بین المللی با گروگان ها شد. (۱)

سپس هاشمی رفسنجانی در پاسخ به اظهارات ملاقات کنندگان مطالب مفصلی ایراد کرد. وی با اشاره به این نکته که «مطالب آقایان همان مطالب قبلی است که سفرای قبلی گفته اند»، اظهار کرد: «بعد از انقلاب سیاست خارجی کشور ما بر این اساس قرار گرفته است که نگذاریم کشورمان توسط ابرقدرت ها اسیر شود و بر همین رابطه فکر می کردیم که یک شاخه عمل ما این خواهد بود که ما بخشی از مناسبات اقتصادی خودمان را با امریکا، در بین کشورهای پیشرفته اروپا و بازار مشترک اروپا توزیع کنیم؛ ولی بعد از درگیری با امریکا بر سر مسئله جاسوس های بازداشتی، ملت ما چنان احساسی پیدا کرده است که کشورهای اروپایی و بازار مشترک و متأسفانه ژاپن نمی خواهند مستقل از امریکا باشند و ابرقدرت امریکا این کشورها را نیز تحت نفوذ و اثر خود قرار می دهند.»

هاشمی رفسنجانی سپس با اشاره به حوادث چند دهه اخیر از جمله دخالت کشورهای روسیه و رقبای غربی آن در جریان جنگ جهانی اول و دوم، روی کار آمدن خانواده پهلوی با حمایت امریکا، سرکوب نهضت مردم برای ملی کردن نفت در سال ۱۳۳۰ و قیام ۱۵ خرداد، گفت: «بعد از انقلاب، امریکا به جای اینکه از کارهای گذشته خود عذرخواهی کند به سرعت در جاسوسخانه خود با تمام امکانات مخابراتی و با همکاری تمام نیروهای ساواکی و سران ارتش در رده های بالا مشغول توطئه شدند.»

وی افزود: «در چنین شرایطی اگر ملت ایران بفهمند که این سفارت لانه توطئه است و جاسوس های سیا در اطراف کشور؛ در قشقای، بویراحمد، کردستان، ترکمن، بلوچستان و خوزستان و غیره با عوامل خرابکار و ضدانقلاب تماس برقرار کرده است و در مرکز با گروه های چپ و چپ نما بر علیه ما توطئه کرده و وارد کودتا می شود - که اسناد اینها منتشر شده و سفارتخانه های شما هم آنها را دیده اند - ملت ایران با این جاسوسان جاسوسخانه چه خواهند کرد؟»

هاشمی خطاب به سفرای ملاقات کننده گفت: «شما از ما می خواهید با گروگان ها رفتاری انسانی داشته باشیم؛ البته، این حق است و ما هم خودمان طبق تعالیم اسلامی ملزم هستیم که با اسیر خوش رفتاری کنیم و شما اگر موردی برخلاف این دیدید تذکر دهید.» وی در ادامه با اشاره

ص: ۵۰۰

به رفتار خشنونت آمیز پلیس ایتالیا با دانشجویان تظاهرکننده ایرانی، به ویژه دختران دانشجو، درباره ملاقات یک هیئت بین المللی با گروگان ها، اظهار کرد: «ما تجربه داریم که در گذشته این کار را کردیم و معلوم شد بعضی از ملاقات کنندگان مأمور بودند و می خواستند از وضع و جای آنها گزارش بدهند تا حمله هواپیماهای امریکایی با طرح و نقشه اجرا شود...»^(۱)

۱

بحران در روابط و مناسبات ایران و انگلستان ابعاد مختلفی به خود گرفته است. ادامه راه پیمایی یک هفته ای مردم و دانشجویان در مقابل سفارت انگلیس در تهران در اعتراض به دستگیری و محاکمه بیش از ۶۰ دانشجوی تظاهرکننده ایرانی در دو هفته پیش مقابل سفارت امریکا در لندن و تعطیلی سفارت انگلستان و احضار برخی دیپلمات های انگلیسی از تهران از سوی دولت انگلیس نمودهایی از این بحران هستند. در ادامه چنین وضعی، «سفارت انگلیس در تهران امروز در اثر ادامه تظاهرات یک هفته اخیر در خیابان های اطرافش درهای خود را به روی مراجعین بست. اکثر کارمندان انگلیسی این سفارتخانه آن را ترک کردند و بخش صدور ویزای سفارتخانه فعلاً تعطیل شده است. ... سخنگوی سفارت انگلیس گفت "سفارتخانه هنوز از دولت ایران می خواهد که بگذارد نمایندگانش با ۳ نفر انگلیسی که در ایران دستگیر شده اند ملاقات کنند." ... تظاهرکنندگان مقابل سفارتخانه در تهران خواستار آزادی ۶۰ دانشجوی ایرانی در لندن هستند که در طی تظاهراتی در مقابل سفارتخانه امریکا در لندن دستگیر شدند.»^(۲)

«یک سخنگوی وزارت خارجه انگلستان اعلام داشت که "تعطیل سفارت انگلستان و احضار ۸ دیپلمات بریتانیایی در ایران، یک اقدام موقت و پیشگیرانه است." این اقدام در زمانی صورت می گیرد که روابط دو کشور بحرانی است. ... وزارت خارجه انگلستان همچنین دستور داده است که رواید ورود به انگلستان به نام اتباع ایرانی صادر نشود.»^(۳)

همچنین، خبرگزاری پارس از لندن گزارش داد: «دانشجویان زندانی در انگلستان امروز در گروه های پنج نفری در دادگاه لندن حاضر خواهند شد تا به اتهام درگیری با پلیس اسکاتلندیارد محاکمه شوند. دکتر اهدایی کاردار سفارت ایران در لندن، ضمن نقل این خبر افزود: حضور مدافعان انقلاب اسلامی در دادگاه در گروه های پنج نفری به این دلیل از سوی مقامات انگلیس به آنها تحمیل شده است که اتهام های جداگانه ای برای هر کدام مطرح شود، درحالی که گناه دانشجویان زندانی اعتراض علیه امریکا و نیز برگزاری تظاهرات در برابر سفارت امریکا در انگلستان است.»^(۴)

از سوی دیگر، «کمیته رسیدگی به بحران سیاسی ایران و انگلیس، که ناشی از بازداشت ده ها دانشجوی ایرانی در انگلستان، پدید آمده است، امروز اعلام کرد علی رغم فعالیت های گسترده ای که در جهت حل این بحران سیاسی مبذول داشته است، هنوز روزنه امیدی برای پایان بخشیدن به این بحران دیده نمی شود. این کمیسیون اضافه کرد چنین به نظر می رسد که بحران سیاسی میان ایران و انگلستان وارد ابعاد جدیدی بشود، زیرا انگلیس امروز فعالیت خود را در تهران متوقف ساخته است.»^(۵)

ص: ۵۰۱

۱- روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۶.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۲، تاریخ ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۲۳، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۳، تاریخ ۲۸/۵/۱۳۵۹، بخش عربی رادیو قاهره، ساعت ۹:۳۰، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از لندن، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۲، تاریخ ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۳۳، رادیو مونت کارلو (بخش عربی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

تنش در روابط عراق و سوریه امروز به اوج خود رسید و عراق عده ای از دیپلمات های سوریه را دستگیر و اخراج کرد.

خبرگزاری یونایتدپرس از بغداد در این باره گزارش داد: «عراق پس از کشف مقدار زیادی مواد منفجره و اسلحه در داخل ساختمان سفارت سوریه در عراق، به تمامی دیپلمات های سوریه و کارمندان سفارت این کشور مهلت داد که ظرف ۴۸ ساعت آینده، خاک عراق را ترک کنند. سخنگوی وزارت خارجه عراق اظهار کرد: هدف از این تجهیز جنایتکارانه مبادرت به خرابکاری و کشتار در عراق می باشد.» این گزارش افزود: «احمد علوان وزیر خارجه عراق، تمامی دیپلمات های کشورهای عربی از جمله کاردار سفارت سوریه را فراخواند و آنها را در جریان (تجهیز جنایتکارانه ای) که در سفارت سوریه در عراق کشف شده است گذاشت...» (۱)

از سوی دیگر، دولت سوریه در بیانیه ای نسبتاً ملایم که در همین خصوص صادر کرد، ضمن متهم ساختن رژیم عراق به جاسازی اسلحه و مواد منفجره در سفارت سوریه در بغداد و دعوت از دیپلمات های کشورهای عربی مقیم بغداد برای بازدید، آورده است: «اقدام مقامات عراقی در قبال دیپلمات های سوریه، مخالف با عرف دیپلماتیک و مصونیت سفارت می باشد.»

بیانیه سوریه با ذکر روند اظهارات خصمانه مقامات عراق علیه سوریه در چند ماه اخیر، این اقدام را تلاشی جدید به منظور برانگیختن درگیری جانبی با سوریه توصیف کرد. سخنگوی سوریه بار دیگر خاطر نشان ساخت که «سیاست اصلی این کشور اجتناب از درگیری های فرعی در زمانی است که این کشور در مواجهه با رژیم صهیونیستی و امپریالیسم امریکا و توطئه کمپ دیوید می باشد.» (۲)

ص: ۵۰۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۷، به نقل از یونایتدپرس از بغداد.

۲- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران - عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، ص ۲۵۴، نشریه الشرق الاوسط (چاپ لندن)، به نقل از خبرگزاری سوریه از دمشق، ۲۰/۸/۱۹۸۰ (۲۹/۵/۱۳۵۹)، مترجم نعمت الله سلیمانی خواه.

آخرین تحولات مناطق مرزی غرب، میانی و جنوب غرب کشور مورد توجه مسئولان و نیز رسانه های ایران است.

در غرب، براساس گزارش امروز خبرنگار کیهان از کرمانشاه، وضعیت چنین است: «بیشترین فعالیت نیروهای ارتش بعث عراق در چند روز گذشته، صرف تدارکات زمینی و هوایی و تخلیه افراد مزدور در پاسگاه های مرزی و نقل و انتقال تسلیحات سنگین خود بوده است. عراقی ها واحدهای گشت زنی خود را در اطراف منابع نفتی و تأسیسات نظامی افزایش داده و در اطراف "تپه رش" و چند پست دیدبانی خود نیز توپ های ضدهوایی نصب کرده اند. عراق همچنین نیروهای تازه نفسی به این مناطق گسیل داشته است.»

در این گزارش که از جمع بندی اطلاعات منابع آگاه مرزی ایران به دست آمده، اضافه شده است: «تقریباً بیشتر فرماندهان و مسئولان مرزی ایران متفق القول اند که عراقی ها در پی ضربات سنگینی که بعد از اعلام دستور تهاجمی به نیروهای ایران، به آنها وارد شده است، تشنج مرزی را تا حدودی کاهش داده اند و در حال تجدیدقوا و بررسی راه های جدیدی برای تجاوز مرزی هستند.» در این گزارش همچنین با اشاره به درگیری شب گذشته واحدهای ستاد هماهنگی نیروهای جمهوری اسلامی ایران با مهاجمان مسلح در اطراف کامیاران که به شهادت یک تکاور و مجروح شدن ۳ نظامی دیگر انجامید، آمده است: «گسترش درگیری در این مسیر خود گواه آن است که مزدوران عراقی و سربازان و افسران عراقی در لباس کردی قصد دارند آتش درگیری را در منطقه کردستان شعله ور کنند.» (۱)

از بعضی گزارش ها آشکار می گردد که رژیم عراق تعداد زیادی مین در اختیار نیروهای وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی می گذارد. از جمله یک گزارش حاکی است: «دولت عراق مقادیری مین اسرائیلی به عده ای از مهاجمین [ضدانقلاب] به سرپرستی علی اکبر پالانی و احمد پالانی تحویل داده که در جاده های "باجگیران" و "ذهاب" و "سرقله" در مسیر حرکت خودروهای نظامی کار بگذارند.» همین گزارش می افزاید: «نامبردگان تاکنون چند عدد مین در جاده های مزبور کاشته اند. ضمناً به آنان ابلاغ شده نسبت به تخریب پل های منطقه "ذهاب" و "بردعلی" سریعاً اقدام نمایند. همچنین، به رحمان سرزلی (رحمان کج) مأموریت داده شده که پل های مذکور را منفجر نماید.» (۲)

امروز همچنین منابع اطلاعاتی خودی اعلام کردند که «در چند روز گذشته حدود ۲۰۰ نفر از افراد نادر سرزلی و کدخدا بهرام سرزلی در ارتفاعات "بمو" مستقر و خود را برای یک حمله وسیع به باووسی و از گله آماده نموده اند.» (۳) یک خبر دیگر از همین منبع حاکی است: «تعدادی نیروی خارجی در حوالی نقده و اشنویه پیاده شده اند.» در این خبر به ماهیت این افراد اشاره ای نشده است و تحقیقات در این مورد ادامه دارد. (۴)

ص: ۵۰۴

۱- روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص آخر، گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۱۰۶۸۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (تهران)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۱۰۶۸۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (تهران)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۰۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص ۲۷۰، از مرکز فرماندهی به سپاه ارومیه، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

در منطقه میانی تحرکات مرزی امروز عراق، چشمگیر بود. در این زمینه گزارش پاسگاه سانوپا تابع یگان سومار، حاکی است در ساعت ۱۱ امروز، تعداد ۸ دستگاه خودرو کشور عراق وارد ابوعبیده شده و احتمالاً قصد درگیری با پاسگاه های خودی را دارند. (۱) گزارش نیروی زمینی ارتش نیز بیانگر آن است که عراق در حال انتقال حدود ۲ گردان زرهی از لشکر ۱۰ زرهی خود به منطقه مقابل مهران تا دهلران است. طبق این گزارش، امروز یک ستون نظامی متشکل از ۷۰ دستگاه تانک تی ۵۴ و تی ۵۵ و خودروهای پشتیبانی کننده از قبیل تانک های با جرثقیل و تانک های بنزین از بغداد به کوت اعزام گردیده و قرار است در نقاط مرزی "زرباطیه" تا "بجلیه"، مقابل مهران تا دهلران ایران مستقر شوند. (۲) خبرگزاری پارس نیز به نقل از فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه گزارش داد: «ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز، کماندوهای عراقی زیر پشتیبانی نیروهای ارتش بعث عراق، پاسگاه مرزی رضاآباد گروهان مهران عرب را مورد حمله قرار دادند که مأموران ژاندارمری با برخورداری از آتش نیروهای ارتش جمهوری اسلامی این حملات را دفع کردند.» (۳)

در این حال در جنوب، از منطقه مرزی خرمشهر و آبادان گزارش ها حاکی از تجاوزات هوایی و تحرکات زمینی عراق در این منطقه بسیار حساس است. از جمله، در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز نیز دو هواپیمای جنگی عراق در منطقه مرزی شلمچه تا امتداد اروندرود به گشت زنی و شناسایی پرداختند. (۴) همچنین، نیروهای پاسدار مستقر در مرز شلمچه امروز تحرکات دشمن را غیرعادی و به شرح زیر توصیف کرده اند: «استقرار دو ناوچه مسلح به سلاح های نیمه سنگین مقابل پاسگاه خین به مدت ۲۰ الی ۳۰ دقیقه؛ حضور دو ناوچه عراقی در آب ایران و عبور از نزدیک ترین نقطه ممکن نسبت به پاسگاه خین؛ پیاده کردن نیروهای نظامی در پاسگاه مقابل خین؛ حالت غیرعادی در سربازان عراقی و داشتن کلاهخود برای اولین بار و ورود یک ماشین به پاسگاه مقابل خین.» (۵)

۱

با وجود گذشت قریب به بیست ماه از وقوع انقلاب اسلامی، همچنان برخی عناصر وابسته به رژیم پیشین در ساختار ارتش مناصبی را بر عهده دارند که ضمن ادامه سلوک غیرمذهبی، در صدد توطئه علیه نظام نوپای جمهوری اسلامی هستند.

نامه امروز "ستاد هماهنگی اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه منطقه ۵" به "شورای فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه" ضمن شرح وضعیت ناهنجار یکی از فرماندهان نظامی ناحیه ای حساس از مناطق کردنشین، از توطئه مشترک این فرمانده نظامی و احزاب مستقر در منطقه با همکاری رژیم عراق پرده برمی دارد. در این نامه آمده است:

«لشکر پیاده ۶۴ ارومیه اخیراً طی نامه ۱۷/۲۱/۲۸/۲۰۱ - ۹/۵/۵۹ (فتوکپی نامه ضمیمه می باشد)

ص: ۵۰۵

۱- سند شماره ۲۸۳۳۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به کرمانشاه (رکن ۲ و رکن ۳)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.
۲- سند شماره ۲۹۷۷۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری خوزستان (معاونت سیاسی و انتظامی)، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۴- سند شماره ۴۳۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش واحد اطلاعات سپاه اهواز، ۱/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۰۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه خرمشهر به ستاد مرکزی، ۲۷/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به ستاد فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

به فرمانده سپاه ارومیه اطلاع داده که فرمانده عملیات منطقه اشنویه (سرهنگ بهمنی) به ۶۰ نفر از برادران پاسدار سپاه نقده جهت پاک سازی منطقه، تحت نظر سرهنگ بهمنی می باشد. (۱) باتوجه به اینکه سرهنگ بهمنی (فرمانده پادگان جلدیان و فرمانده عملیات منطقه) (۲) به غیر از اینکه شخصی کاملاً ضدانقلاب... می باشد مستقیماً با سرهنگ قادری (فرمانده نظامی حزب دمکرات در منطقه) در ارتباط بوده و اخیراً سرهنگ قادری طی نامه ای از سرهنگ بهمنی خواستار تحویل مهمات و سلاح های پادگان جلدیان به حزب دمکرات گردیده بود و سرهنگ بهمنی نیز طی نامه ای درخواست سرهنگ قادری را قبول کرده و قصد داشته خود را با کودتای نافرجام [۱۸ تیرماه گذشته] هماهنگ نماید (خبر کاملاً موثق می باشد) و باتوجه به [این] مطلب که دولت عراق اخیراً تعداد ۲۰۰۰ نفر از عواملش را به منطقه اشنویه و نقده و ارومیه گسیل داشته است (خبر کاملاً موثق می باشد)، قرائن و شواهد موجود نشان دهنده توطئه بزرگی با همکاری دولت عراق - حزب دمکرات - سازمان کومه له - سرهنگ بهمنی در منطقه اشنویه - نقده - ارومیه می باشد.»

در این گزارش همچنین به این نکته اشاره شده که: «گزارش مفصلی از اعمال ضدانقلابی سرهنگ بهمنی طی نامه شماره ۷۲۳/م - مورخ ۲۶/۵/۵۹ به اطلاعات و بررسی های سیاسی مرکز ارسال شده است.» (۳)

۱

درحالی که از نظر ارتباط و اخذ تدارکات و کمک از عراق بین گروه های مسلح ضدانقلاب چندان تفاوتی وجود ندارد، در این میان سپاه رزگاری (رستگاری) بیش از همه مشهور به این وابستگی است و موجبات کاهش مشروعیت مبارزان کردگرا را بیشتر فراهم کرده، مورد هجوم دیگر گروه ها قرار می گیرد. در همین خصوص می توان به یک درگیری که امروز در منطقه اووان در نزدیکی سنندج بین افراد کومه له و رزگاری رخ داد، اشاره کرد که در آن ۳ نفر از افراد رزگاری و ۱۵ نفر از کومه له زخمی یا کشته شدند. (۴)

یکی دیگر از ضربات وارد شده به گروه غیرقانونی رزگاری تسلیم شدن محمد ضیایی نقشبندی، برادر شیخ عثمان نقشبندی رهبر حزب غیرقانونی رزگاری به سپاه سنندج است. وی در مصاحبه ای نه تنها وابستگی این گروه مسلح معاند با نظام را به حکومت عراق محرز شمرد، بلکه به درگیری های میان احزاب و گروه های مستقر در مناطق کردنشین و نیز اختلافات درون گروهی اشاره کرد. محمد ضیایی نقشبندی در مصاحبه ای با روزنامه انقلاب اسلامی که امروز منتشر شد، ضمن عذرخواهی از ملت ایران، گفت:

ص: ۵۰۶

- ۱- ویرایش سند، دست نخورده است.
- ۲- تمام پراکنده ها و علائم - از متن سند است.
- ۳- سند شماره ۴۳۶۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۵۱، از ستاد هماهنگی اطلاعات و بررسی های سیاسی منطقه ۵ به شورای فرماندهی سپاه ارومیه، ۲۷/۵/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۵۶۰۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۹/۵/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاچا.

«من ابتدا در قریه ای زندگی می کردم که در آن کومه له به فعالیت مشغول بود. وقتی از نیات و مرام آنها که مائوئیست هستند مطلع شدم با آنها از در مبارزه برآمدم تا جایی که کومه له در سراسر کردستان علیه من اعلامیه پخش کرد (یکی از این اعلامیه ها را به دکتر چمران داده ام). طی یک درگیری دستگیر و ۳ ماه در زندان کومه له به سر بردم و پس از تبادل گروگان ها بین کومه له و رزگاری آزاد شدم.» وی سپس با اشاره به چگونگی تسلیم شدن خود به نیروهای سپاه سنندج، درباره نحوه رفتار افراد کومه له با وی به هنگام اسارت در دست آنها، گفت: «آنها ما و چند نفر دیگر را در زندان انداخته بودند که نه نور داشت و نه محلی که حتی ساعتی استراحت کنیم، از غذا هم خبری نبود، فقط مقداری نان خشک در اختیار ما قرار می دادند و مرتب به دولت فحاشی می کردند.» وی آن گاه به تاریخچه حزب رزگاری پرداخت و اظهار کرد: «سال پیش زمانی که من در زندان بودم این حزب تأسیس شد. اکثر اینها در کوه فعالیت می کردند. اکنون این حزب توسط عراق تقویت می شود و با هیچ یک از گروه های مسلح [غیرقانونی] کردستان همکاری ندارد، بلکه خودش عمل می کند. اطلاعات دقیق تری در مورد این حزب ندارم زیرا به من اطمینان کامل نداشتند و حتی مرتب از من سؤال می کردند چرا خانواده ات را به اینجا نیاورده ای تا با تو زندگی کنند!» محمد ضیایی نقشبندی سپس درباره رابطه اش با شیخ عثمان نقشبندی گفت: «من در کادر رهبری حزب هیچ گونه دخالتی نداشته ام که با برادرم رابطه برقرار کنم. حزب دمکرات و کومه له هر دو علیه من به فعالیت مشغول اند. راستش را بخواهید من به عملکرد هیچ یک از این گروه ها اعتقادی ندارم و... به نظر من کارها و اعمال برادرم شیخ عثمان به هیچ وجه درست نیست.»

وی آن گاه به تشریح چگونگی فعالیت گروه های فعال در کردستان پرداخت و گفت: «بیشترین فعالیت از آن حزب دمکرات، کومه له و فدائیان خلق است. رزگاری و حزب توده هم فعالیت های جنبی دارند. اینها از نظر مرام همان طور که می دانید وابسته به شرق و مارکسیست هستند. متأسفانه مردم کردستان از چنین موضوعی اطلاع ندارند؛ چه، اگر آگاه شوند مثل مردم سنندج خود همه آنها را طرد خواهند کرد. (مردم سنندج وقتی آگاه شدند که گروه های چپ از دختران در سنگرها سوءاستفاده می کنند آنها را طرد کردند) به هرحال، محل فعالیت گروه های مسلح کردستان بیشتر در اطراف مریوان، مهاباد، بوکان، اورامانات و اطراف سنندج نظیر حسن آباد و کامیاران می باشد و نوع سلاح های آنها آر.پی.جی. ۷، کلاشینکف، خمپاره و نارنجک هایی است که از عراق برایشان ارسال می شود. (...)(۱)

۱

در ادامه حملات ایذایی و تحرکات و نقل و انتقالات روزمره گروه های مسلح معارض با نظام، امروز نیز در برخی مناطق کردنشین از جمله غرب سردشت، منطقه بانه، مریوان (به خصوص محور مریوان - سنندج) و اطراف ارومیه، درگیری هایی رخ داد و در برخی مناطق نیروهای خودی موفق به کشف تحرکات یا پاک سازی و جمع آوری سلاح های غیرمجاز شدند.

ص: ۵۰۷

گزارش امروز ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی حاکی است: «تعداد ۴۰۰ نفر از مهاجمین قصد حمله به پادگان بانه را داشتند که با آتش های زمان بندی شده به وسیله توپ [خانه] و خمپاره انداز در محل عبور آنها، پیش بینی های لازم [به عمل آمد] و [از هجوم آنها] جلوگیری شد.» (۱)

همچنین، از ساعت ۲۳ امروز تا ساعت ۲ بامداد روز بعد، در غرب سردشت از فاصله دور به سمت پاسگاه های این ناحیه تیراندازی شد که با آتش متقابل نیروهای خودی مواجه گردید. (۲)

در همین حال، در ادامه پاک سازی منطقه مریوان، امروز در روستاهای سیف بالا و سیف پایین، ۶ نفر از مهاجمان مسلح ضدانقلاب در برخورد با نیروهای مشترک خودی کشته و ۲۰ تن مجروح شدند و مقادیری مهمات نیز از آنها به دست آمد. (۳)

همچنین گزارش شد که: «در جاده فرعی بین محور سنندج - مریوان، افراد رستگاری با سلاح های سنگین مانند خمپاره های ۸۱ و ۱۲۰ میلی متری و آر.پی.جی ۷ و اسلحه های ضد هوایی، درحالی که جاده سنندج - مریوان را با مین های الکتریکی مسلح نموده اند، موضع گرفته اند.» در ادامه این خبر آمده است که «در ایستگاه "سربناب" عده ای حدود ۲۰۰ نفر از مهاجمین [مسلح ضدانقلاب]، چندین مسافر را به گروگان گرفته اند.» (۴) گزارش دیگری وضعیت مناطق مزبور را کامل تر شرح داده است. بنا به این گزارش، آخرین اطلاعات رسیده از محور سنندج - مریوان حاکی است که درحوالی "سروآباد"، "قلعه جی"، "محمودآباد"، سه راهی "بیکره" (سه راهی دزلی) و آبادی های "جورنده" و "آلماده" که در دو طرف جاده پایین سنندج به مریوان واقع اند و نیز در آبادی های "تازه آباد" و "آسیاب" حوالی "کانی کیزله" که در دو طرف جاده بالای سنندج به مریوان قرار دارند، گروه های مسلح [ضدانقلاب] مشغول فعالیت هستند. در آبادی های "سیف پایین"، "سیف بالا"، "ترکه"، "کاکل" و "انجیران" که تقریباً قسمت شمالی مریوان را تشکیل می دهند، حدود ۲۰۰ نفر از افراد کومه له و فدایی و در آبادی های قسمت جنوبی و جنوب غربی و نیز در آبادی های شمال غربی مریوان نیز تعدادی در حدود ۲۰۰ نفر از افراد مسلح [ضدانقلاب] فعالیت دارند. در آبادی های دزلی و اطراف آن نیز حدود ۲۵۰ نفر از افراد دمکرات و ۴۰۰ نفر از افراد رزگاری فعالیت دارند. (۵)

خبر امروز روزنامه جمهوری اسلامی نیز حاکی است: «نیروهای مشترک افراد لشکر ۲۸ کردستان و سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد در پاک سازی شمال شرقی مریوان، طی یک برخورد با مهاجمین [مسلح ضدانقلاب]، ۱۰ نفر از آنها را دستگیر کردند و تلفات زیادی به مهاجمین وارد و اسلحه و مهمات زیادی به دست آوردند.» این گزارش می افزاید: «پاک سازی روستاهای "سفله کوچک" و "سفله بزرگ" نیز با موفقیت انجام شد و بعد از وارد آمدن تلفات زیاد به مهاجمین [ضدانقلاب]، منطقه پاک سازی و نیروهای خودی در آن محل استقرار یافتند.» (۶)

ص: ۵۰۸

۱- سند شماره ۵۶۰۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ه - ع) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.
۲- سند شماره ۴۳۲۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۶۴، از سماجا ۳ به ژاجا، ۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نیروی زمینی؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۶۹، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران غرب، ۲/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نیروی زمینی به گزارش لشکر ۲۸؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۴۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر اعلام نیروی زمینی.

۳- روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص آخر، گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه به نقل از پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران

غرب کشور.

۴- سند شماره ۵۶۰۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه سنندج، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۰۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، صص ۱۵۰ و ۱۵۱، از سماجا ۲ (۱ ع ح) به

تیمسار فرماندهی نزاچا (مد حفاظت اطلاعات)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار جمهوری اسلامی از سنندج.

این روزنامه همچنین در گزارش دیگر امروز خود به نقل از خبرگزاری پارس نوشت: «عده ای از پاسداران انقلاب اسلامی و افراد جهاد سازندگی که در کشتزارهای گندم "حسن پالیزی" در "خوره" مشغول برداشت محصول بودند، با بطری های حاوی مواد منفجره مورد حمله مهاجمین [ضدانقلاب] قرار گرفتند که به کسی آسیبی نرسید و پاسداران توانستند حمله مهاجمین را دفع کنند.»^(۱)

از ارومیه نیز خبر می رسد در پاک سازی روستاهای چهارستون و رشگیران از توابع سلماس که از ساعت ۱۱ صبح شب گذشته آغاز شده و امروز به پایان رسید، افراد سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد سلاح های مختلفی کشف و ضبط کردند.^(۲)

از سوی دیگر، از آغاز عملیات پاک سازی و جمع آوری اسلحه در منطقه "قطور" از توابع شهرستان خوی، تا آخر وقت امروز، ۱۷۴۶ قبضه سلاح های مختلف و مقادیر فراوانی مهمات این سلاح ها کشف و ضبط شده است.^(۳)

۱

نامه فرمانده سپاه پاسداران غرب کشور به مدیرعامل مخابرات استان کرمانشاهان در توضیح وضع کنونی این شهر حاوی نکات قابل تأملی است.

در نامه مزبور آمده است: «بدین وسیله به اطلاع می رساند که چون تعداد زیادی از مجروحین حوادث غرب کشور باید جهت معالجه به کرمانشاه بیایند و این مجروحین به علت نارسایی های مختلف به شهادت رسیده اند؛ لذا تصمیم به احداث یک گروه امداد گرفتیم که با مطالعه زیاد، اقدام به اجرای طرح نمودیم و با همکاری بنیاد مستضعفان، ساختمانی در شهرک الهیه جهت اورژانس تحویل سپاه شد و جهت تلفن شهرک، دو رشته تلفن در اختیار ما قرار گرفت که چون قطع است در درجه اول خواهشمند است که فوراً اقدام به وصل آن نمایید. و درضمن، چون امر فوق العاده خطیری در چند روز آینده در پیش است [!] احتیاج به ۳ رشته تلفن دیگر است که تقاضا می شود باتوجه به این امر مهم دستور آن را جهت نسب [نصب] بفرمایید. در صورت عدم اقدام سریع، مسئولیت عواقب بعدی به عهده شما نیز می باشد.»^(۴)

۲

با کشف یک خانه تیمی مربوط به گروه های "کومه له" و "پیکار در راه آزادی طبقه کارگر" در تهران به همت پاسداران کمیته، چند نفر دستگیر و تحت بازجویی قرار گرفتند. روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود ضمن نقل این خبر چنین می نویسد:

«در تحقیقات اولیه، گوشه ای از فعالیت های ضدانقلابی گروه مذکور فاش شد: ۱. تشکیل خانه تیمی برای فعالیت های ضدانقلابی و غیرقانونی در ارتباط با کومه له و پیکار. ۲. تهیه اسلحه

ص: ۵۰۹

۱- همان، ص ۵، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه، در تماس با روابط عمومی سپاه غرب کشور.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه؛ و - روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۳، هر دو به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه.

۳- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از فرمانده ستون عملیاتی هنگ ژاندارمری شهرستان ماکو مستقر در قطور شهرستان خوی.

۴- سند شماره ۲۶/۲۷۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور به مدیرعامل مخابرات استان کرمانشاهان، ۲۷/۵/۱۳۵۹، امضا: فرمانده سپاه پاسداران غرب کشور: س. ب. [نام کامل وی در سند موجود است.]

و آموزش و آماده کردن افراد مسلح. ۳. دخالت در جریانات گنبد و مسافرت به کردستان و گرگان در بحبوحه جنگ [با افراد مسلح غیرقانونی در این مناطق]. ۴. تهیه مهر جعلی اسناد رسمی و جعل برگه پایان خدمت. ۵. سرقت کارت عبور مجاز کمیته. ۶. اعزام افراد به کارخانجات و رخنه در شوراهای کارگری به منظور اخلال و جلوگیری از فعالیت های تولیدی. ۷. تهیه دستگاه [دوربین] فیلم برداری، چاپ و زیراکس جهت فعالیت های ضدانقلابی. ۸. ایجاد اعتصاب و پخش اعلامیه های غیرقانونی در کارخانجات. ۹. تهیه نام و آدرس کارگران و جوانان به منظور اغفال. در پایان این گزارش همچنین آمده است: «پس از کشف خانه مذکور و در شب اول مراقبت از خانه، پاسداران مورد حمله و تیراندازی قرار گرفتند.» (۱)

این درحالی است که وقوع حوادثی نظیر آنچه دو روز قبل (۲۵/۵/۱۳۵۹) در شهری رخ داد، فضای شدیدتری علیه سازمان هایی که از تحویل سلاح خودداری می کنند، ایجاد می کند. در حادثه مزبور، ساعت ۳۰:۲۰ دقیقه در محل مسجد جامع صحن حضرت عبدالعظیم (ع)، هنگامی که نمازگزاران مشغول اقامه نماز مغرب و عشا بودند، ناگهان چاشنی بمبی منفجر شد، اما مواد تی.ان.تی. آن عمل نکرد. پاسداران انقلاب اسلامی شهری بلافاصله در محل حاضر شدند و بمب را خنثی کردند. مسئول انتظامات کمیته منطقه ۱۴ در این باره گفت چنانچه این بمب منفجر می شد، مسجد را به کلی از بین می برد و گروه کثیری از نمازگزاران را به شهادت می رساند. (۲)

۱

به دنبال دستگیری ۸ تن از سران بانفوذ بختیاری توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان بروجن در استان چهارمحال و بختیاری به اتهام ارتباط با شبکه کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته، (۳) امروز همچنین پاسداران کمیته مرکز برای دستگیری سرلشکر حسن یزدی - که تحت تعقیب بود - به خانه وی در خیابان پاکستان تهران رفتند. به گزارش کیهان، حسن یزدی که یکی از عاملان اصلی کودتای نافرجام و در رژیم منحط سابق رئیس اداره ششم ارتش بود، پس از ورود پاسداران به خانه اش، به بهانه لباس پوشیدن در اتاق دیگری با شلیک دو گلوله به سرش، خودکشی کرد. (۴)

۲

در مصاحبه هفتگی امروز هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، موضوعات متعددی از جمله، رابطه با امریکا و رسیدگی به بحران گروگان ها در مجلس مطرح شد.

رئیس مجلس در پاسخ این پرسش که «از سوی امام مقرر شده بود که مجلس به کار گروگان ها رسیدگی کند؛ این بلا تکلیفی ناشی از چیست و مجلس تا چه زمانی درباره آزادی گروگان ها تصمیم خواهد گرفت؟» اظهار کرد: «امام که فرموده بودند که اولین مسئله مجلس باشد. جزو کارهای مجلس است و مجلس هم ممکن است کارهای فوری تری داشته باشد. ما مسائلی مثل

ص: ۵۱۰

-
- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از نشریه نگهبان انقلاب اسلامی، وابسته به کمیته انقلاب اسلامی مرکز.
 - ۲- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار اطلاعات از شهری؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۹.
 - ۳- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از

شهر کرد.

۴- روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - همان، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

مسئله زمین و مسکن و بیکاری و گرانی و چیزهای روزمره ای که پیش می آید و خود کابینه و اینها مسائلی است که باید خیلی زود به آنها برسیم. البته آن هم جزو مسائلی است که خواهیم رسید؛ اینکه حالا اولین یا دومین باشد، سر فرصت می رسیم، عجله ای نداریم.»

هاشمی رفسنجانی در بخش دیگری از این مصاحبه در پاسخ به اینکه «آیا این گفته سفیر هلند که عملکرد گروگان گیری سابقه بسیار خطرناکی را در ادامه روابط بین الملل به وجود آورده و این مدت باعث وضع خطرناکی شده، از دیدگاه شما یک تهدید نیست؟ و آیا چه وضع خطرناکی را شما پیش بینی می کنید؟» گفت: «من به آنها در مقابل این حرف هایشان جواب دادم و گفتم ملت ایران به دلیل مظلومیت شدیدی که در مقابل تجاوزات امریکا در ده ها سال گذشته و بعد از انقلاب می بیند و با مدارکی که از دخالت افراد بازداشت شده در توطئه علیه ایران و جاسوسی به نفع دشمن ما دیده، خودش را محق تشخیص داده که این کار را بکند و عمل کوچکی در مقابل این همه ظلم بوده، اما اینکه کسی خیال کند که همین تنها چند گروگان باعث تشدید روابط بین الملل می شود، به طور مجرد، این یک مقدار ساده اندیش است. من به آقایان گفتم خصومت امریکا با انقلاب ما منشأش این چند گروگان نیست؛ امریکا قبل از این کار توطئه را علیه ما شروع کرده است. این توطئه ای را که ما حالا سرکوب کردیم ریشه اش برمی گردد به قبل از گروگان گیری. و دولت های دیگری هم البته تحت فشار امریکا دارند عکس العمل نشان می دهند، اما من فکر نمی کنم آن طور باشد که بحران عظیمی از این ناحیه، دنیا را تهدید بکند. (۱)»

۱

درحالی که امروز در لندن دادگاه رسیدگی به وضعیت حدود ۶۵ دانشجوی ایرانی که در تظاهرات دو هفته پیش در مقابل سفارت امریکا در لندن، توسط پلیس اسکاتلندیارد دستگیر و زندانی شدند، آغاز می شود، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران ضمن فراخواندن کاردار انگلیس در تهران، یادداشت اعتراض آمیز این وزارتخانه را تسلیم وی کرد. این اطلاعیه - که پیرو

ص: ۵۱۱

مذاکرات شفاهی ۱۸ مردادماه جاری مدیرکل سیاسی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با کاردار سفارت انگلیس تهیه شده است - رفتار پلیس انگلیس با دانشجویان ایرانی را محکوم کرده و این گونه برخوردها را تحمیلی و هماهنگ با اعمال پلیس امریکا دانسته است. همچنین در این اطلاعیه واکنش دانشجویان ایرانی ناشی از روحیه انقلابی و اعتقاد راسخ آنها به حقانیت خواسته هایشان و نیز اعتراض به روش های سیاست بازانه پلیس انگلیس در لوث کردن واقعیت اعمالشان دانسته شده است. در بخشی از اطلاعیه آمده است: «وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران ضمن تأکید مکرر بر لزوم آزادی فوری کلیه دانشجویان ایرانی زندانی در لندن، به سفارت انگلیس یادآور می شود چون حقانیت عمل دانشجویان ایرانی در انگلیس بر ملت ایران ثابت شده است و آزادی آنها خواست همه ملت است، بنابراین، امیدوار است که دولت شما هرچه زودتر بدون وقفه دانشجویان ما را از زندان های خود آزاد نماید.» (۱)

در این حال، در پی تعطیل شدن بخش هایی از اداره های سفارت انگلیس در تهران، امروز وابسته مطبوعاتی این سفارت ضمن تأیید این مطلب اظهار کرد که این تعطیلی موقتی بوده و امیدوار است هرچه زودتر قسمت های تعطیل شده دوباره شروع به کار کنند. وی افزود که دایره ویزا و بخش های بازرگانی سفارت در حال حاضر به علت کمبود کارمند - که چندی پیش بنا به تصمیم دولت انگلیس به لندن رفته اند - تعطیل است و هیچ گونه ویزایی به کسی داده نمی شود. وی گفت که موضوع دانشجویان، مربوط به دادگاه های انگلیس است و ربطی به دولت انگلیس ندارد. (۲) از سوی دیگر، سخنگوی رسمی وزارت امور خارجه انگلستان امروز در لندن اظهار کرد: «به اطلاع مقام های ایرانی رسانده شده است که تصمیم درمورد سرنوشت ایرانیان بازداشت شده با دادگاه های انگلستان است.» (۳) وی همچنین اعلام کرد: «تصمیم کاردار سفارت انگلیس در ایران در تعطیل این سفارت در تهران هیچ تأثیری در زمینه امور سیاسی و یا بر سطح روابط میان دو کشور نخواهد داشت؛ چراکه این تصمیم به خاطر اتخاذ تدابیر احتیاطی امنیتی و اجتناب از شرایط مشخصی بوده است و نیز اینکه روابط دیپلماتیک میان دو کشور همچنان به قوت خود باقی است.» (۴)

۱

در ادامه روند تیرگی در مناسبات و روابط ایران و شوروی و در پی تسلیم نامه وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به وزیر امور خارجه شوروی، آندره گرومیکو، توسط سفیر ایران در مسکو در دو روز پیش، امروز وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با انتشار اطلاعیه ای ضمن اعلام خبر بسته شدن کنسولگری ایران در لنینگراد از سیر فعالیت های دیپلماتیک خود در این وزارتخانه گزارش داد. در این اطلاعیه آمده است:

«به دستور صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در تاریخ ۲۶ مردادماه جاری کاردار سفارت شوروی در تهران به وزارت امور خارجه احضار شد و به وی اخطار شد که

ص: ۵۱۲

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۶، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- روزنامه کیهان، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۳، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت: ۲۳:۳۰، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۴، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۲۵، بخش عربی رادیو قاهره، ساعت: ۹:۳۰، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

در ظرف ۲۴ ساعت تصمیم خود را دایر به تعطیل کنسولگری شوروی در اصفهان به وزارت امور خارجه اطلاع داده و مقدمات بستن آن را فراهم نماید. ضمناً به وی تذکر داده شد: در سایر موارد از جمله تقلیل پرسنل سیاسی سفارت شوروی در تهران هرچه زودتر اقدام و نتیجه را اطلاع دهند. از طرف دیگر، سفیر جمهوری اسلامی ایران در مسکو در تاریخ ۲۵ مردادماه برای انحلال و بستن کنسولگری ایران وارد لنینگراد شد. سفیر ایران به دنبال تقدیم یادداشت صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری [اسلامی ایران] به آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی و نیز به دنبال مذاکرات مفصلی که در تاریخ ۱۷ مردادماه جاری با "گورینکو" قائم مقام وزارت امور خارجه و سایر مقام های سیاسی شوروی برای تقاضای انتقال کنسولگری جمهوری اسلامی ایران از لنینگراد به شهر "دوشنبه" پایتخت جمهوری مسلمان نشین تاجیکستان و یا به "تاشکند" پایتخت جمهوری مسلمان نشین ازبکستان و همچنین به دنبال مذاکراتی در مورد تقلیل دیپلمات های شوروی در تهران و نیز توقف ارسال اسلحه به عراق و عقب کشیدن نیروهای شوروی از افغانستان به عمل آورده بود، امروز طبق دستور وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران برای بستن کنسولگری و نقل و انتقالات کارمندان و سایر امور کنسولگری و مذاکره با مقامات محلی برای تصفیه امور جاری اقدام لازم را معمول داشت. دکتر مکرری سفیر جمهوری اسلامی ایران در شوروی بلافاصله با ارسال یادداشت هایی، رسماً بسته شدن کنسولگری ایران در لنینگراد را با مقام های سیاسی محلی و مؤسسات فرهنگی شوروی و کلیه نمایندگی های سیاسی خارجی مقیم لنینگراد ابلاغ داشت.» (۱)

۱

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران امروز با صدور اطلاعیه ای قطع رابطه ایران و شیلی را اعلام کرد. در این اطلاعیه آمده است: «وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران بدین وسیله اعلام می دارد از آنجایی که استقرار عدالت در سرتاسر جهان و رعایت ارزش های والای انسانی در تمام کشورها مورد توجه خاص جمهوری اسلامی ایران می باشد و اعتقادات و اعمال حکومت شیلی مغایر با این اصول است و دولت این کشور سال هاست که سیاست اختناق و سرکوبی مردم شیلی را ادامه می دهد و این امر با مبانی و اصولی که دولت جمهوری اسلامی ایران به آن معتقد است منافات بین دارد و از آنجایی که پشتیبانی از تمام مستضعفان جهان از اصول سیاست دولت جمهوری اسلامی ایران است، لذا دولت جمهوری اسلامی ایران موجبی برای ادامه مناسبات سیاسی با حکومت شیلی ندید و به همین دلیل تصمیم گرفت که از تاریخ ۲۵/۵/۱۳۵۹ روابط سیاسی و کنسولی خود را با جمهوری شیلی قطع نماید. وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران از سفارت جمهوری شیلی در تهران خواست که در مدت ۱۵ روز سفارت خود را در تهران تعطیل و کلیه اعضای خود را از ایران خارج نماید.» (۲)

ص: ۵۱۳

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶؛ و - روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

درحالی که در مرزهای مشترک ایران و عراق تحرکات رژیم بعث عراق و در پی آن درگیری های مرزی روز به روز شدیدتر می شود، بحران در مناسبات و روابط سیاسی این دو کشور نیز همچنان رو به افزایش است. در این زمینه، سخنانی امروز صدام حسین در یک اردوگاه نظامی موسوم به "دلیران قادسیه"، کینه وی را از انقلاب اسلامی ایران و شخص امام خمینی آشکار می سازد و همسو با آن، تبلیغات رسانه های گروهی عراق نیز به این امر دامن می زند.

صدام حسین در سخنانی تهدیدآمیز امروز خود در میان جمعی از نظامیان این کشور شدیداً به امام خمینی حمله کرد و گفت: «این عمامه شرقی که سرگرم سایر عمامه های کوچک تر شده، دیگر ارزشی ندارد. در ابتدا هنگامی که [آیت الله] خمینی آمد، سربه سرگذااردن با امت عرب، خلیج و عراق را آغاز نمود. هر بیگانه اگر حتی به هر عرب بد تجاوز کند ما شمشیر خود را کشیده و حتی قبل از آن عرب در کنار او قرار خواهیم گرفت و با بیگانه نبرد می کنیم.» وی سپس با انتقاد از برخی کشورهای عربی - بدون آنکه نامی از این کشورها ببرد - افزود: «انقلاب ایران صورت گرفت و ما برای آن آرزوی خیر کردیم و گفتیم شاه رفت و شاید شخصی که شاه نباشد روی کار بیاید، ولی دیدیم که این مرد که چهارده سال در عراق سپری کرده و از خیرات عراق خورد و در حمایت عراق بود از ابتدا با اعراب سرستیز آغاز نمود. البته در آغاز که [آیت الله] خمینی سخن می گفت همین که رو به شوروی می کرد از راهش کنار می رفتند و همین که به طرف امریکایی ها حمله می برد از راهش کنار می رفتند، ولی با کمال تأسف و تأثر برخی از رژیم های عرب مانند برگ می لرزیدند. ما به آنها گفتیم که چرا از او می ترسید، بعثی ها و عراقی ها در پرتو اصول حزب بعث سوسیالیست عرب به هیچ وجه از او ترسی ندارند. او و آنهایی که در پشت او قرار دارند؛ یعنی آنهایی که طرح چنین ایرانی را ریخته اند فکر می کردند که اولین طرفی را که ضربه خواهند زد حزب بعث در عراق خواهد بود، ولی در اشتباه بودند و ملت عراق را به خوبی درک نمی کردند و همچنین حزب بعث را درک نمی کردند.» (۱)

ص: ۵۱۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۵، تاریخ ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۳۸، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۶:۳۰، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

در همین حال، روزنامه الثورة، ارگان رسمی حزب بعث عراق نیز امروز در سرمقاله خود، با اشاره به درگیری های مرزی میان ایران و عراق و ضمن حمله به امام خمینی نوشت: «خصلت سرنوشت نبرد میان بعث و دشمنانش روشن و آشکار به نظر تجلی می نماید؛ علی الخصوص با رژیم [آیت الله] خمینی؛ چه این رژیم از نخستین لحظه به دست گرفتن زمام سلطه در ایران، تشخیص داد که حزب سوسیالیست بعث از تفوق خود جهیده و قد راست نموده است و رسالت عربی اش روز به روز بیشتر تحقق می یابد و دایره تأثیر و شعاعش هرلحظه بیشتر گسترش می یابد و تا سرحد آزادساختن تمام خاک میهن عربی و برپاساختن دولت وحدت عربی گام پیش برداشته است. به همین جهت رژیم [آیت الله] خمینی دریافت که بهتر آن است نخستین درگیری هایش را علیه عراق آغاز کند و این رژیم ضدخلقی درگیری های خود را تا مرز تشدید نمود. ... و در جهت مقابل [مقابل] و رویارویی با بعث و رژیم انقلابی عراق حرکت کرد. زیرا رژیم خمینی یقین حاصل کرده که این آخرین فرصتی است که می تواند از خلال آن با حزب سوسیالیست بعث مقابل کند تا پیش از اینکه قدرت هایش رشد و تکامل یابد و بیش از پیش پایگاه توده ای اش در سراسر خاک میهن عربی گسترده تر گردد، آن را تضعیف کند. ...» (۱)

۱

اوضاع مرزی نسبتاً آرام است، اما نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران همچنان در این مناطق در آماده باش به سر می برند. در این حال نقل و انتقالات نیروهای عراق در مناطق مرزی غرب و جنوب، امروز نیز ادامه یافت.

گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین حاکی است: «در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز، تعداد ۳ دستگاه خودرو گاز ۶۶ و ۲ دستگاه تانک وارد پاسگاه المصور عراق روبه روی پاسگاه سلمان کشته ایران شده و مستقر گردیده اند.» (۲) در گزارش دیگری آمده است که امروز «نیروهای ارتش عراق در مرز نوسود و شهر طویله عراق به طرف نوسود در حرکت و قصد مستقر شدن در کوه های روبه روی نوسود را دارند.» در این گزارش، منطقه موردنظر و ارتفاعات مقابل نوسود از نظر سوق الجیشی بسیار بااهمیت توصیف شده است. (۳)

در منطقه عمومی خرمشهر نیز اخبار از تقویت شدید نیروهای زرهی عراق حکایت دارد: «[امروز] ارتش عراق به یگان زرهی خود در استان بصره اعلام آماده باش نمود و نیروهایش را در مناطق مرزی بصره شدیداً تقویت کرد.» (۴) همچنین، در ساعت ۲۱:۱۵ دقیقه امروز یک فروند هواپیمای ناشناس در آسمان پایگاه نیروی دریایی خرمشهر مشاهده شد که با آتش پدافند خودی متواری گردید. (۵)

ص: ۵۱۶

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۴، تاریخ ۲۹/۵/۱۳۵۹، صص ۴ و ۵، بخش فارسی رادیو بغداد، ساعت ۱۳:۰۰، ۲۸/۵/۱۳۵۹، به نقل از روزنامه الثورة، ارگان رسمی حزب بعث عراق، چاپ بغداد.

۲- سند شماره ۲۷۶۷۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه رک ۳ - رک ۲، ۲۸/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار؛ و - سند شماره ۵۶۰۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نزا، ۳۰/۵/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا قصرشیرین.

۳- سند شماره ۵۶۰۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش واحد اطلاعات سپاه اهواز، ۱/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۶۰۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش واحد اطلاعات سپاه اهواز، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات سپاه اهواز به اطلاعات سپاه مرکز، ۱/۶/۱۳۵۹.

امروز نیز پیگیری و بررسی تحرکات مختلف گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین در گزارش های مربوطه مورد توجه بود.

گزارش پادگان مریوان حاکی است که «۷۲ نفر مسلح از دزلی به طرف سه راهی گاران و آبادی کوریزه در حرکت اند.»^(۱)

گزارش مبسوط دیگری از نیروهای اطلاعاتی ارتش در منطقه حاکی از تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق مختلف کردنشین، به ویژه اطراف بانه، مریوان و اورامانات است. در این گزارش آمده است: «۲ نفر از جاسوسان وابسته به عراق اخیراً جهت جاسوسی به وسیله دولت بعث عراق به بانه اعزام گردیده اند. همچنین، اخیراً محمدمصدق خان جاف با ۵۰۰ نفر تفنگ دار وارد شیلر گردیده است. نیز، فعالیت افراد مسلح در آبادی سیف بالا در شمال شرقی دریاچه مریوان بیشتر شده است. این افراد قصد دارند از راه سیف به پاسگاه دریاچه حمله نمایند.» بنا به همین گزارش، «قاسملو و عزالدین حسینی با مقامات عراقی صحبت کرده اند که پیشمرگان کرد به ارتفاعات شمال تهران - شمیرانات اعزام و [از آن طریق] مبادرت به خرابکاری نمایند.» همچنین، در ادامه گزارش مزبور آمده است: «اخیراً اسلحه های سنگین از اورامانات و مریوان وارد می شود و نوعی سلاح به نام قناسه نیز وارد می شود. نیز، ضدانقلابیون مقادیر زیادی اسلحه و مهمات در باغی به نام باغ خان نزدیک دزلی مخفی نموده اند.» در پایان، این گزارش می افزاید: «اغلب عناصر ضدانقلاب در دزلی و اورامان تخت و اطراف هانی گرمه تجمع نموده اند.»^(۲)

همچنین ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران گزارش داد: «اخیراً تعدادی از کردهای شهرستان نقده خانواده های خود را از این شهرستان خارج کرده و به محل دیگری کوچ نموده اند. شایعات موجود در شهر حاکی است که افراد زیادی از مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] با سلاح های سبک و سنگین قصد حمله به این شهر را دارند.»^(۳)

فرماندار مریوان نیز در مصاحبه با خبرگزاری پارس ضمن اشاره به وضعیت مواد سوختی در این شهر گفت: «مردم مریوان از نظر آذوقه کمبودی ندارند، تنها مشکل ما مواد سوختی است، زیرا پخش شایعات سوء، سبب شده که رانندگان اتومبیل ها از حمل مواد سوختی به مریوان خودداری کنند، خصوصاً اینکه راه پایین سنندج - مریوان هنوز در دست پاک سازی است. ولی به هر حال، راه گاران پاک سازی شده و در نقاط مختلف این جاده برادران ارتشی، پاسدار و پیشمرگ مسلمان کرد مستقر هستند و امیدواریم به زودی امنیت کامل در راه پایین نیز به وجود آید. ...»^(۴)

گزارش امروز فرماندهی و عملیات سپاه ارومیه نیز از ورود ۱۳ هواپیمای حامل نیرو، مهمات و اسلحه برای مهاجمان مسلح ضدانقلاب، از ترکیه به عراق خبر می دهد.^(۵) در این حال، با توجه به تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در حوالی ارتفاعات سردشت، اطلاعات سپاه ارومیه امروز اعلام کرد: «احتمال دارد فردا در غرب کشور درگیری بین مهاجمین [ضدانقلاب] و نیروهای

ص: ۵۱۷

۱- سند شماره ۵۶۰۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۵۴، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به زاجا، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۱۰۶۷۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۵۶، گزارش سماجا ۲ (ه - ع)، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۶۰۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۷۹، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به زاجا،

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از سندج.

۵- سند شماره ۵۶۰۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی و عملیات ارومیه به فرماندهی و عملیات مرکز، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

خودی رخ دهد و نیروهای بختیار و [حزب] دمکرات [کردستان ایران] و بعثی در مرز مستقر و امکان حمله زمینی و هوایی از منطقه سردشت تا بلندی کالیشن را دارند.» در این گزارش با توجه به تحرکات و امکان حمله قریب الوقوع و مشترک مهاجمان مسلح ضدانقلاب و نیروهای عراقی، درخواست شده که فانتوم های پایگاه شکاری تبریز و همدان در حال آماده باش قرار گیرند.»(۱)

۱

درباره درگیری های امروز گروه های مسلح معاند با نظام جمهوری اسلامی و نیروهای خودی در مناطق کردنشین، گزارش مرکز فرماندهی ستاد غرب کشور حاکی است: «در عملیات گروه ضربت ارتش و سپاه که [با پشتیبانی آتش] توپخانه ارتش و خمپاره انداز سپاه همراه بود تعداد ۴۱ نفر از ضدانقلابیون در سه راهی سنندج - مریوان کشته و تعداد زیادی زخمی شدند.» این گزارش می افزاید که در درگیری آبادی نی آباد (از سنندج به طرف مریوان) نیز ۴ نفر از مهاجمان مسلح ضدانقلاب کشته و یک نفر زخمی شده است. در ادامه همین گزارش آمده است که «ساعت ۴ بعدازظهر امروز، در جریان شناسایی جاده توبره ریز، سپاه روانسر و کامیاران به ده توبره ریز و آهنگران رفته بودند و فرمانده سپاه روانسر برای مردم صحبت کرد، ولی در آهنگران به طرف آنها تیراندازی کردند که احتمالاً در این درگیری ۳ نفر از ضدانقلابیون کشته و ۱ نفر زخمی شدند.» این گزارش در پایان می افزاید: «در ساعت ۱۹ همین روز، افراد کومه له و فدائیان خلق با خمپاره به مقر سپاه و محل استقرار ارتش در جاده توبره ریز حمله کرد که در نتیجه ۶ نفر از مردم کشته شدند و ضدانقلاب در این حمله بیش از ۵ خمپاره به داخل شهر شلیک کرد.»(۲)

گزارش روابط عمومی ستاد عملیات مشترک غرب کشور نیز حاکی است که ساعت ۱۷ امروز، یک درگیری بین گروه رزمی تیپ یک اسلام آباد مستقر در ارتفاعات شمال قلخانی و مهاجمان مسلح ضدانقلاب در منطقه بیو نیج روی داد، یک نفر از افراد ضدانقلاب دستگیر شد و ۶ تن از آنها کشته شدند، تعدادی سلاح نیز به دست نیروهای خودی افتاد.»(۳)

همچنین به گزارش روابط عمومی ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، از ساعت ۲۰ تا ساعت ۲۱:۴۵ امروز، ضدانقلابیون با خمپاره انداز به پایگاه ارتش مستقر در ارتفاعات غربی پاسگاه ژاندارمری کامیاران حمله کردند که نیروهای خودی با آتش متقابل به آنها پاسخ داده، مهاجمان مجبور به عقب نشینی شدند. بنا به این گزارش، «هم زمان با این درگیری، ارتفاعات قریه نوریاب و اطراف آن توسط مهاجمین [ضدانقلاب] مورد حمله قرار گرفت. ۴ خمپاره به سوی این روستا شلیک شد. این درگیری تا ساعت ۲۲ ادامه داشت.»(۴)

یک گزارش دیگر نیز از وقوع درگیری در پاسگاه مرزی خانه شور بین افراد فدائیان امام خمینی و پاسداران با مهاجمان مسلح معارض با نظام حکایت دارد. در این درگیری یک نفر از نیروهای فدائیان امام خمینی مجروح شد.»(۵)

ص: ۵۱۸

۱- سند شماره ۵۶۰۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۷۰، از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات و عملیات سپاه مرکز، ۲۸/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۷۰، از واحد اطلاعات ارومیه به واحد اطلاعات سپاه مرکز، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۰۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۵۸، از مرکز فرماندهی ستاد غرب به مرکز فرماندهی - تهران، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

از سوی دیگر، در ادامه بمب گذاری و مین گذاری افراد گروه های مسلح غیرقانونی، در ساعت ۲ بامداد امروز، بمبی در درمانگاه آغداشت ارومیه منفجر شد که بر اثر انفجار آن، بخشی از درمانگاه ویران گشت، اما به کسی آسیبی نرسید. (۱) همچنین، یک بمب ساعتی که افراد مسلح در زیر پل مرگ سنجابی در منطقه خوره کار گذاشته بودند، با هوشیاری پاسداران کشف و خنثی شد. (۲)

امروز همچنین افراد حزب کومه له، شخص مسلمانانی را که هفته قبل به گروگان گرفته بودند، از روی منطقه مین گذاری شده عبور دادند که بر اثر انفجار مین، یک پای این شخص که ابوبکر صفاریان نام داشت، قطع و نامبرده دچار اختلال حواس گردیده است. (۳)

از طرفی، بنا به گزارش دفتر ویژه کردستان مستقر در نخست وزیری، به دنبال اقدامات این دفتر، ۵ تن از پاسداران و سربازان که در درگیری های مهلباد در اواسط سال پیش و در اوایل امسال دستگیر شده بودند، امروز آزاد شدند. (۴)

۱

درباره اوضاع کردستان و خوزستان، که تحرکات مرزی عراق و گروه های سیاسی مسلح معاند با نظام با حمایت بی وقفه دولت عراق در این مناطق روز به روز شدت بیشتری می یابد، دیدگاه ها و مواضع حزب توده قابل توجه است. نشریه نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده در دو مطلبی که امروز منتشر کرده است، ضمن اشاره به برخی مسائل خوزستان و کردستان، در مورد عواقب آن هشدار می دهد.

در اولین مطلب، با عنوان "از ایجاد تشنج در خوزستان جلوگیری کنید!" آمده است: «دست هایی در کارند تا در شرایطی که توطئه های عظیمی علیه انقلاب در شرف تکوین است، بذر تشنج پباشند و در واقع زمینه عمل ضدانقلاب را فراهم سازند. این دست ها به ویژه می کوشند تا در صنعت نفت، شاهرگ حیاتی اقتصادی کشور، نارضایتی، تشنج و تفرقه ایجاد کنند. ما نسبت به عواقب خطرناک این تلاش ها، به مسئولان امر هشدار می دهیم و خواستار رسیدگی فوری و جدی آنها به نارضایتی تراشی در صنعت نفت هستیم.» (۵) - (۶)

تضاد میان حزب توده که به طور مستقیم وابسته به شوروی سوسیالیستی است و حزب دمکرات کردستان ایران و شخص قاسملو که با حمایت های بی دریغ و انبوه عراق در مناطق

ص: ۵۱۹

۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از سنندج.

۴- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۵- حزب توده، در موضوع "نارضایتی تراشی در صنعت نفت" اشاره به پاک سازی هایی دارد که در مناطق نفت خیز جنوب در حال اجراست. هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های چپ به ویژه هواداران حزب توده که با سابقه ترین حزب سیاسی بوده و بیشترین نفوذ را در صنعت نفت جنوب داشته است، بیشتر آماج این پاک سازی ها قرار گرفته اند. ضمن اینکه بیشترین تحریکات در میان کارکنان صنعت حیاتی نفت، از سوی همین گروه ها دامن زده می شد. (براساس مشاهدات و اطلاعات نگارنده)

۶- نامه مردم، شماره ۳۱۱، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

کردنشین مدام به حملات خود به نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ادامه می دهد، از مطلب دوم نامه مردم به خوبی آشکار می شود. این نشریه در مطلب دوم با حمله به تبلیغات ضدتوده ای و ضدچپی رادیو سنندج، این نوع تبلیغات را تلویحاً نتیجه نفوذ عوامل وابسته به قاسملو و حزب دمکرات دانسته و نوشته است:

«رادیو سنندج مدتی است که به طور مرتب و پیگیر به پخش تهمت و افترا علیه سازمان های انقلابی و به خصوص حزب توده ایران پرداخته است. این رادیو، در شرایطی که عمال امپریالیسم امریکا و رژیم بعث عراق منطقه را به صحنه جنگ برادرکشی مبدل کرده اند، به جای افشای عوامل جنگ افروز و مزدوران امپریالیسم امریکا، به جای تبلیغ حل مسالمت آمیز مسئله کردستان بر پایه احقاق حقوق خلق کرد و به جای متمرکز کردن آماج حمله های خود روی دشمن اصلی انقلاب، شیطان بزرگ - امریکا، نیروهای انقلابی (۱) را مورد حمله قرار می دهد و بدین گونه مرز بین دوستان و دشمنان انقلاب را مخدوش می کند. ظاهراً گرایش های نو و مثبت در میان نیروهای انقلابی کردستان و از آن جمله کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران (پیرو کنگره چهارم) و مواضع مثبت اخیر چریک های فدایی باعث خشم و ناراحتی گردانندگان رادیو سنندج شده و از این رو، این رادیو بخش عمده ای از برنامه های خود را صرف حمله به این مواضع صحیح و انقلابی کرده است. ...» (۲)

۱

تحریکات و تبلیغات شدید گروه های سیاسی در شهرها و روستاهای مختلف، اغلب باعث ایجاد درگیری هایی میان هواداران آنها و مخالفانشان می شود. این تحریکات معمولاً در قالب دامن زدن به اعتصابات و تحصن ها شکل می گیرد و بازهم محور اصلی آنها، سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های چپ می باشند. وقایع امروز، از جمله بیانگر این وضعیت است.

در شهرستان ملایر، امروز سپاه پاسداران این شهر ضمن انتشار اطلاعیه ای درخصوص دستگیری ۱۲ تن از دیپلمه های بیکار که قصد اشغال فرمانداری این شهر را داشتند، اعلام کرد: «عده ای از آقایان دیپلمه های بیکار معتقدند باید تحصن کرد، اعتصاب کرد، فشار آورد و دولت را در منگنه قرار داد تا کار به دست آورد. همان گونه که بارها اعلام کرده ایم ضایعه بیکاری باید

ص: ۵۲۰

۱- منظور مقاله مزبور از نیروهای انقلابی، حزب توده، سازمان چریک های فدایی خلق (به ویژه اکثریت)، حزب منشعب شده دمکرات (پیروان کنگره چهارم) و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) می باشد که در مناطق کردنشین دارای مواضع تبلیغاتی وسیعی هستند و منظور از نیروهای ضدانقلابی، حزب دمکرات (پیروان قاسملو)، حزب رزگاری، حزب کومه له، پالیزبان، سردار جاف، طرف داران بختیار و اویسی و... هستند؛ چنان که در مقاله ها و گزارش های روزمره نامه مردم به چشم می خورد.

۲- همان، ص ۲.

جبران گردد تا از تورم بیکاران کاسته شود چون راه صحیح اشتغال، تحصن و تصرف اماکن نیست؛ که ما این میان نه تنها به هیچ گرفته شدیم، بلکه متحصنین از اهانت و تمسخر به ما نیز ابایی نداشتند، به طوری که ناچار شدیم ۱۲ تن از کسانی را که متفقاً از مسیر عدل خارج شده بودند بازداشت کنیم...» (۱)

در صومعه سرا، هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بازهم دست به تحریک مردم وفادار به انقلاب اسلامی زدند. گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی از این شهر حاکی است: «با درگیری لفظی که دامنه آن گسترش یافت، اجتماع و سخنرانی سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در صومعه سرا برهم خورد و متعاقب آن چند صد نفری با شعار "حزب فقط حزب الله"، نمایشگاه عکس و پوستر سازمان مجاهدین خلق را که در محل سخنرانی برپا شده بود، برهم زدند.» براساس این گزارش: «به دنبال پخش اطلاعیه سازمان مجاهدین خلق [منافقین] مبنی بر سخنرانی یکی از هواداران این سازمان در میدان شهر، حدود ساعت ۹ شب ۲۸ مردادماه، گروهی از هواداران سازمان برای استماع سخنرانی در میدان شهر جمع شده بودند، که بین یکی از هواداران سازمان و راننده کامیون به هنگام عبور از میدان برخوردی لفظی روی می دهد و به تدریج دامنه آن گسترش یافته که عده ای از مسلمانان که در فاصله کمی از کامیون ایستاده بودند با شعار "الله اکبر" به همراه عده ای دیگر با شعار "مرگ بر منافقین با آرم مجاهدین" و "حزب فقط حزب الله" درگیری های پراکنده و ناسزاگویی های متقابل آغاز می شود و هرلحظه بر تعداد آنان اضافه می شود تا اینکه چند صد نفری با شعار "حزب فقط حزب الله" ابتدا به عکس ها و پوسترهای سازمان حمله می کنند و پس از آن با "شعار مرگ بر منافقین با آرم مجاهدین" به حرکت درآمده و به پاک سازی خیابان های شهر می پردازند...» در پایان این گزارش آمده است: «اطلاع حاصل شد که پرچم لاله الا الله که بر سردر دفتر حزب جمهوری اسلامی صومعه سرا نصب شده بود، شب گذشته [۲۸/۵/۱۳۵۹] به آتش کشیده شده است...» (۲)

در این حال، فعالیت شدید گروه های چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرستان مسجدسلیمان نیز که یکی از شاهرگ های حیاتی صنعت نفت در کشور است، نگرانی هایی را در مسئولان امور انتظامی برانگیخته است، به طوری که در گزارش شهربانی استان خوزستان آمده است: «... بنا به گزارش افسر اعزامی از شهربانی استان، طی مذاکراتی که با فرماندار شهرستان مسجدسلیمان و سایر ارگان های ذی صلاح به عمل آمده، قرار شد به علت افزایش فعالیت های گروه های چپ گرا و ضدانقلاب در روستاها و کوه های اطراف و احتمال موضع گیری آنان برای حمله احتمالی، شهربانی استان به منظور تقویت کادر انتظامی شهربانی مسجدسلیمان ۱۵ نفر مأمور از کارآموزان فارغ التحصیل دوره جاری به محل منتقل و از طریق مرکز نیز نسبت به تدارک و اعزام یک گروهان حداقل ۶۰ نفری به شهرستان مذکور اقدام گردد.» (۳)

ص: ۵۲۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۵.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از صومعه سرا.

۳- سند شماره ۲۸۶۸۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به ستاد عملیاتی شهربانی جمهوری اسلامی ایران، ۳۰/۵/۱۳۵۹، به موجب تلفنگرام ۲۸/۵/۱۳۵۹، شهربانی مسجدسلیمان.

در آستانه تشکیل دادگاه ویژه رسیدگی به پرونده فاجعه سینما رکس و به اسم حمایت از بازماندگان و خانواده های شهدای این فاجعه، چندین روز متوالی است که گروه های سیاسی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آبادان دست به تحرکات و تبلیغات وسیعی زده اند. این درحالی است که رسیدگی به این پرونده پیچیده و پر از رمز و راز و تشکیل دادگاه آن، چند روزی است که با آمدن نقیبه دادستان ویژه رسیدگی به پرونده متهمان این فاجعه، در دست اقدام است. امروز از جمله، حزب مائوئیست "رنجبران" - شاخه آبادان، "سازمان رزمندگان آزادی طبقه کارگر" - حوزه خوزستان و "سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت)" - شاخه خوزستان، به مناسبت دومین سالگرد این فاجعه (۲۸ مرداد ۱۳۵۷)، اعلامیه های تحریک آمیز آبی در سطح شهر آبادان پخش کردند (۱).

از سوی دیگر و در چارچوب طرف داری از نظام جمهوری اسلامی، امروز به مناسبت فرارسیدن دومین سالگرد فاجعه سینما رکس آبادان، مردم این شهر دست به راه پیمایی بزرگی زدند. این راه پیمایی که به گزارش مطبوعات، ده ها هزار نفر در آن شرکت داشتند، از خیابان کارگر آغاز شد و در مرکز شهر، جایی که بقایای سوخته سینما رکس به چشم می خورد، با نثار شاخه های گل به پای دیوارهای سوخته سینما به پایان رسید. در این راه پیمایی که روحانیون پیشاپیش مردم در حرکت بودند، حجت الاسلام معادپخواه نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی، به سخنرانی پرداخت و آن گاه قطعنامه راه پیمایی توسط "بازماندگان شهدای سینما رکس" قرائت شد. در بخشی از این قطعنامه شش ماده ای به گروه های سیاسی هشدار داده شده و آمده است: «هرگونه فرصت طلبی و سوءاستفاده از خون عزیزانمان را به شدت محکوم کرده و هشدار می دهیم که بیش از این، خشم مردم را برنیزگیزند. ما بازماندگان مسلمان و متعهد این فاجعه از برادر نقیبه دادستان ویژه فاجعه سینما رکس، می خواهیم عاملین و مسامحه کاران در فاجعه سینما رکس را در هر مقام و لباسی که هستند به ملت ایران معرفی و به مجازات شرعی برسانند. از دادستان محترم مصرانه می خواهیم در مورد این مسئله که متهمین این فاجعه ممنوع الخروج بوده اند، به چه عنوان و مجوزی از کشور خارج شده اند، تحقیق نموده و نتیجه را اعلام نماید. ما بازماندگان این فاجعه، توجه آن دادستان محترم را به این مسئله مهم جلب نموده که ما بازماندگان احتیاج به قربانی نداشته، تنها و تنها خواستار مجازات عاملین این فاجعه هستیم. ...» (۲).

یادآوری می شود امروز در سخنان امام خمینی، در ملاقات با عده ای از بانوان کرمانشاه و اعضای بنیاد فرهنگی امام در شیراز، به این مسئله نیز چنین اشاره شد:

«ما پیروز شدیم ان شاءالله، ولی خسارت هم زیاد دیدیم. امروز روزی است که منطبق است با روز آتش زدن سینمای رکس در زمان آن شاه معدوم غدار. آن طوری که شواهد شهادت می دهد و در آن وقت شواهد زیاد بر این مطلب بود، سینما رکس را عمداً عمال آن شاه معدوم مخلوع آتش

ص: ۵۲۲

۱- سند شماره ۲۹۲۳۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۶/۶/۱۳۵۹، به ضمیمه متن کامل اعلامیه سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) شاخه خوزستان، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از آبادان؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از آبادان.

زدند و شاید نظرشان به این بود که اذهان ملت را منصرف کنند از نهضت و متوجه کنند به این مصیبت و ما زمینه جنایتکاری این رژیم را می فهمیم که یک عده بی گناه را محصور کنند در جایی و آتش بزنند که ذهن مردم از خود آنها منصرف بشود و متوجه به آن مصیبت بشود. او به جزای اعمال خودش رسید و الآن در محضر خدای تبارک و تعالی بر او چه خواهد گذشت خدا می داند. من این مصیبت را به ملت ایران تعزیت عرض می کنم و امیدوارم که آن شهدا در محضر خدای تبارک و تعالی روسفید باشند. ما خسارات زیاد بردیم و من جمله، در کردستان که امروز باز روز شهادت عده ای از مسلمین در آن محل بوده است و باز هم منتظر خرابکاری ها هستیم.

و باید خرابکاران بدانند که ملت ایران مهیاست برای همه مصیبت ها در راه خدا. ما که برای خدا قیام کردیم و می خواهیم مملکت اسلامی ما احکام اسلام در آن جاری بشود باک از این مصیبت ها نداریم.»^(۱)

۱

امروز در دیدار عده ای از مردم کرمانشاه با امام خمینی، ایشان سخنان مبسوطی بیان کردند که از آن میان تأکید بر ضرورت شکل گیری نظام جدید و استقرار ارکان آن و نیز تکیه بر مردمی بودن مسئولان کشور و اسلامی بودن مضمون و مقصد حرکت نظام، قابل ملاحظه است. بخش هایی از سخنان امام خمینی چنین است:

«در عالم، نهضت های زیاد واقع شده است و انقلاب های بسیار، لکن اکثراً نهضتی بوده است از یک ظالمی بر ضد ظالم دیگر، از یک ستمکاری برای ستمکار دیگر. نهضت ها همچو نبوده است که همه آنها نهضت های صحیح باشد، بلکه غالباً نهضت هایی بوده است که یک رژیم ظالمی می آمده است و رژیم ظالم دیگر را از بین می برده است و خودش جایگزین آن می شده است و به ظلم ادامه می داده است.

آن دستوری که قرآن مجید در چند کلمه فرموده اند برای نهضت، که کیفیت نهضت باید چه باشد، آن این آیه شریفه است که می فرماید: **أَمَّا اعْظُكُمْ بِوَاجِدَةٍ**. خطاب می فرماید به رسول خدا که بگو به امت که من یک موعظه فقط دارم و آن این است که قیام بکنید برای خدا. اگر یک نفری برای خدا قیام کنید، اگر جمع هستید برای خدا قیام کنید.»^(۲)

«بعد هم دیدید که در ظرف یک سال و چند ماه، تمام چیزهایی که یک حکومت لازم دارد، ملت ما بر آن رأی دادند و متحقق کردند. شما بدانید که در بعضی از ممالک، که انقلاب کرده اند، انقلاب شیطانی، بعد از بیست سال، بعد از سی سال، باز قانون اساسی ندارند. این عراق - نزدیک ما که حکومت جابر دارد، و یک حکومت جابر یک حکومت جابر دیگر را از بین برده است - باینکه با تمام قدرت دارد سرکوبی می کند ملت خودش را، نتوانسته تا حالا یک قانون اساسی برای خودش درست کند. حالا هم باز یک عده ای از

ص: ۵۲۳

۱- صحیفه نور، جلد ۱۳، صص ۱۴۵-۱۴۴.

۲- همان، ص ۱۳۷.

- خدا بی خبر می نشیند و حکومت می کنند؛ حکومت استبدادی بدتر از هر استبداد.»

- «هیچ سابقه ندارد، هیچ، که یک کشوری ملتش که قیام کردند و آن رژیم فاسد را از بین بردند، بعد از یک سال و نیم - مثلاً - همه چیزهایی که باید حکومت داشته باشد اینها متحقق کردند. قانون اساسی شان را نوشتند، جمهوری اسلامی شان را رأی دادند، رئیس جمهورشان را رأی دادند، مجلس خبرگانشان را رأی دادند، مجلس شورای اسلامی شان را رأی دادند و همین چند روز هم نخست وزیر، وزرای خودش را معرفی می کند و تمام و کمال آنچه که حکومت لازم دارد متحقق می شود و این سابقه ندارد در دنیا که همچو چیزی بشود.»

- «ممالک دیگری که نهضت هم نکردند، لکن در بین خودشان، از باب اینکه ملت با دولت موافق نیست، حکومت نظامی دارند. همین ترکیه نزدیک به ما، شهرهای بسیاری از ترکیه حکومت نظامی است و چندین ماه است بازهم تجدید کردند حکومت نظامی را؛ برای اینکه ملت با دولت نیست. چرا نیست؟ برای اینکه ملت مسلمان است و دولت روی ترتیب اسلامی عمل نمی کند. همین عراق، ملت با این دولت غاصبش موافق نیست.»

لهدا، نمی تواند که مملکت خودش را آرام کند، باید دائماً سرکوب کند مردم را و نمی توانند یک دولتی که همه ارکانش یک ارکان صحیحی باشد، متحقق کنند.»

- «اما مملکتی که حکومتش با خودش باشد و حکومتش از خودش باشد، یک مملکتی است که وقتی رئیس جمهورش یک سانحه ای برایش حاصل می شود [مردم نگران می شوند.] آن سانحه هم حقیقتاً جزء اعجازها بود؛ برای اینکه اگر دیده باشید در تلویزیون، آن تکه هایی که از آن هلیکوپتر پخش شده بود در زمین، اینها این عده ای که بودند که همه شان جزء رجال بزرگ ما بودند؛ رئیس جمهور بود، رئیس نیروی زمینی بود، رئیس های دیگری بودند، یکی از آنها آسیب ندید و بعد هم از سرتاسر ایران، یا مجلس دعا درست کردند یا تلگراف کردند یا تظاهر کردند یا راه پیمایی کردند. کجا همچو چیزی هست؟ برای این است که آقای بنی صدر از خارج نیامده تحمیل به شما بشود، یک قدرتی نداشته است که آن قدرت را به شما تحمیل بکند، یک نفر آدم مثل همه شما بوده، بدون اینکه قدرتی داشته باشد، لکن بیان کرده، صحبت کرده، مردم را متوجه کرده، مردم به او رأی داده اند. این از ملت است. وقتی یک چیزی از ملت شد، همه ملت همراهش هستند.

حالا چنانچه، در عراق یک سانحه ای برای صدام حسین پیدا بشود، یا در مصر یک سانحه ای برای سادات پیدا بشود و این سانحه - مثلاً - به آنها ضرر وارد نکند، مردم عزا می گیرند! و اگر آنها را از بین ببرد مردم شادی می کنند!»

- «شما این حکومت اسلامی و این نهضت اسلامی را قدر بدانید و همه چیز را از خدا بدانید. خیال نکنید که من و شما و نمی دانم کی غلبه کرده ایم. ما چیزی نداشتیم که، یک وقت در ذهنتان وارد نشود که خیر، ما ایرانی ها خودمان چه کردیم. خیر، آنکه پشتیبان شما بود - چون قیام لله بود، نهضت لله بود - آن قدرت مطلق الهی بود که طرف دار شما و مؤید شما بود.»^(۱)

۱

با رأی امروز دادگاه رسیدگی به اتهامات ۶۵ دانشجوی ایرانی که دو هفته پیش مقابل سفارت امریکا در لندن تظاهرات کرده و توسط پلیس انگلیس دستگیر و زندانی شدند، تعداد دانشجویان اخراج شده به ۷ تن رسید.^(۲) از رم نیز خبر می رسد که طبق اعلام کاخ دادگستری رم، امروز ۱۲ دانشجوی ایرانی که در جریان تظاهرات روز ۱۷ مردادماه در رم دستگیر شدند، به پای میز محاکمه می روند. از ۲۲ دانشجویی که در آن روز در میدان سن پیترز رم دستگیر شدند، ۱۰ تن به طور موقت آزاد شدند.^(۳)

۲

وضعیت بازار نفت و تخلف کشورهای عراق و عربستان از میزان سهمیه فروش نفت در آخرین اجلاس سازمان اوپک، مشکلاتی را برای دیگر کشورها از جمله ایران، در پی داشته است. علی اکبر معین فر، وزیر نفت ایران، امروز در این باره گفت: «... متأسفانه دو تولیدکننده عمده اوپک یعنی عربستان سعودی و عراق که مجموعاً ۴۰ درصد کل صادرات کشورهای

ص: ۵۲۵

۱- همان، صص ۱۴۲-۱۴۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۴، تاریخ ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۲۴، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۱۹:۴۵، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

۳- همان.

عضو اوپک را در اختیار دارند، نه در زمینه تقلیل تولید و نه در زمینه تعدیل قیمت هیچ اقدام اساسی انجام نداده اند. مثلاً نفت خام سبک عربستان که مشابه نفت خام سبک ایران است هم اکنون بشکه ای ۷ دلار ارزان تر از نفت خام ماست و به نفت خواران امریکایی تقدیم می شود.»

وزیر نفت ایران افزود: «صدام حسین نیز که کمر همت بسته است تا در کلیه جبهه های ممکن در جهت اضرار امت اسلام به امپریالیزم خونخوار جهانی و صهیونیزم بین المللی خوش خدمتی کند و از این طریق با تولید حداکثر ممکن صنایع نفتی، این ثروت ملت مسلمان عراق را به باد فنا می دهد و جالب آن است که در انجام مأموریت های محوله از جانب اربابان خود، هر جا ایران فروش و صدور نفت را قطع کرده و یا میزان آن را کاهش می دهد، بلافاصله حضور یافته و جای خالی ایران را پر می کند.»^(۱)

امروز همچنین علیرضا نوبری، رئیس کل بانک مرکزی ایران، درباره برخی مشکلات اقتصادی ایران از جمله کاهش صادرات نفت و کسری بودجه گفت: «صادرات نفت ایران در تیرماه، متأسفانه به سطح ۵۷۰ هزار بشکه رسید و این سطح بسیار پایین است. موقعی که صادرات و بودجه کشور در سال ۱۳۵۹ تصویب شد، صادرات نفت را براساس ۲ میلیون بشکه گذاشته بود؛ یعنی ۳ میلیون بشکه تولید و ۲ میلیون بشکه صادرات. با این حساب کسری بودجه از صددرصد بیشتر بود. یعنی کسری از خود بودجه بیشتر بود؛ که این در تاریخ بی نظیر است. حالا این درآمد ما به جای آن، یک سوم و یا یک چهارم شده و با این مسئله، کسری بودجه خیلی زیاد است و کشور در یک مضیقه مالی شدید خواهد بود. ولی این بن بست دقیقاً یک بن بست اقتصادی نیست؛ بن بست سیاسی است که بایستی از طرف سیاسی راه حل برایش پیدا بشود...»

وی در بخش دیگری از این مصاحبه گفت: «۷۰۰ هزار الی یک میلیون نفر نیروی کار جوان ۱۸ ساله به بازار می آیند؛ کسی به این فکر نیست که برای اینها کار ایجاد کند و یک برنامه ای، طرحی برای بیکاران بریزد... و دقیقاً در همان زمینه هایی که می شود در مقابل غرب ایستاد و نیروی جوان را تربیت کرد، این زمینه ها را ما بسته ایم. نفت را هم که به شما عرض کردم؛ درآمد ارزی نمی تواند این جوری دوام بیاورد. تورم کنونی ایران هم که بعد از جنگ

ص: ۵۲۶

در این حال وضعیت اقتصادی و میزان درآمدهای دو کشور ایران و عراق از جمله مطالب قابل توجه است. گزارش های متعددی از محافل رسمی و مطبوعاتی، اوضاع اقتصادی هر دو کشور را که اتکای شدیدی به تولید و فروش نفت دارند، مشخص می سازد. روزنامه عربی زبان الشرق الاوسط چاپ لندن، در شماره دیروز خود به نقل از خبرگزاری فرانسه از تهران، درباره اوضاع اقتصادی ایران چنین نوشته است: «افزایش هزینه های زندگی در ایران، که همچنان ادامه دارد، تاکنون به میزان افزایش دستمزدها که در بحبوحه انقلاب اعطا شده نرسیده است. در همین حال نشانه های بازار سیاه و قحطی، منجر به توقف قدرت خرید شده است. علی رغم آنکه تعداد بیکاران به ۲ میلیون تن از مجموع ۱۰ میلیون نیروی کار در ایران می رسد، دستمزدها افزایش زیادی یافته و به اعتقاد ناظران، دستمزد کارگران از آغاز انقلاب حداقل ۲ برابر شده و این علاوه بر افزایش هایی است که پیش از سرنگونی رژیم شاه اعطا شده بود. افزایش مخارج زندگی به میزان ۵۰٪ در سال تخمین زده می شود، اما این رقم کلی، در اقتصادی که نشانه های بازار سیاه بر آن تسلط داشته معنی و مفهومی ندارد. مسئولین ایرانی تأثیر محاصره اقتصادی بر نرخ تورم و کالاهای مصرفی وارداتی را ۳۵٪ ارزیابی می کنند.» (۲)

ص: ۵۲۷

-
- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.
 - ۲- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، صص ۲۴۵ و ۲۴۶، روزنامه الشرق الاوسط، چاپ انگلستان، به نقل از خبرگزاری فرانسه از تهران، مترجم نعمت الله سلیمانی خواه.

رژیم عراق علاوه بر اخراج عراقی های ایرانی الاصل - که تقریباً هر هفته به تعداد آنها اضافه می شود - از چند روز پیش، دست به اخراج اتباع پاکستانی و افغان مقیم این کشور زده و آنها را از طریق مرز مهران به استان ایلام گسیل داشته است. در این باره، امروز استانداری ایلام اطلاعیه ای منتشر کرد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «بار دیگر صدام حسین خونخوار این نوکر سرسپرده امریکا در جهت تحکیم پایه های رژیم پوسیده خود دست به جنایت هایی همانند همکار معدوم خود محمدرضای مخلوع زده است و تعدادی از برادران مسلمان پاکستان و افغانی را از مرزهای مهران در استان ایلام با وضع فجیعی به خاک ایران روانه کرده است. ...» در پایان این اطلاعیه آمده است: «ما بدین وسیله به تمام مردم مسلمان دنیا از جنایات این رژیم منفور و دیکتاتور و فاشیست اعلام جرم می نمایم و امیدواریم کشورها، مسئولین مسلمان و متعهد در قبال این رفتار ددمنشانه بیش از این سکوت نکنند.» (۱)

ضیائی، معاون سیاسی استانداری ایلام، ضمن تأیید این مطلب گفت: «کشور عراق با انجام یک طرح وسیع در مرز، سعی در عربی کردن نوار مرزی خود با ایران دارد.» وی افزود: «به همین منظور اکثر شهرهای مرزی ایران و عراق از وجود شیعیان تقریباً خالی شده و کشور عراق برای عربی کردن نواحی مرزی و استقرار مسلمانان اهل تسنن، گروهی از افراد و خانواده و وابستگان رژیم خود را از کشورهای اردن و عربستان و دیگر کشورهای عربی فراخوانده و با دراختیار گذاشتن امکانات فراوان در مرز متمرکز کرده است.» (۲)

تحركات مرزی عراق در قالب حملات پراکنده، تقویت پاسگاه های مرزی، استحکامات و تجهیزات نظامی و شناسایی های هوایی ادامه یافت.

حدود نیمه شب پاسداران مستقر در پاسگاه قلعه سفید و پرویز هدف حمله نیروهای عراقی

ص: ۵۲۹

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از ایلام.

۲- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

مستقر در کوه های آق داغ قرار گرفتند. در ادامه، یک فروند میگ عراقی و نیز یک هواپیمای فانتوم از پایگاه حر وارد عملیات شدند در این درگیری که حدود سه ساعت طول کشید، تلفاتی به عراق وارد شد.^(۱)

در همین شب پاسگاه رضاآباد ایلام نیز مورد حمله عراق قرار گرفت. این حمله با تجاوز دو هواپیمای عراقی به حریم هوایی این نقطه همراه بود.^(۲)

درزمینه دیگر تحرکات عراق، تقویت منطقه یرخان با یک ستون زرهی، تقویت پاسگاه منظره عراق توسط دو دستگاه اورال پر از نیرو، تقویت منطقه چارکلا و سرغزل عراق با یک ستون زرهی^(۳) و تقویت پاسگاه محمدخدر عراق - که در مقابل پاسگاه تپه گل ایران قرار دارد - به وسیله دو خودرو نظامی و سه خاور پر از نیرو گزارش شده است.^(۴)

در همین حال، مرزبان مهران درمورد مشاهده اشیاء نورانی در شب چنین گزارش داده است: «اغلب شب ها اشیایی با مشخصات زیر در آسمان مشاهده می شود که برای مرزبانی معلوم نشده این گونه اشیاء هواپیمای جنگنده یا مسافری و یا بالن های هواشناسی هستند؛ زیرا ارتفاع آنها بسیار بلند است، صدا ندارند، مانند یک ستاره نورانی در حرکت هستند و سرعتی معادل سرعت یک هواپیما دارند و جهت حرکت آنها مختلف است؛ بعضی اوقات از شمال به جنوب یا مشرق و مغرب در حرکت اند.»^(۵)

در جنوب نیز گزارش هایی از تحرکات عراق درزمینه تقویت مواضع و شناسایی، در دست است یک گزارش از منابع مرزی خودی حاکی است که عراق نیروهای خود را در تمام مرز خوزستان تا شلمچه به شدت تقویت کرده و در تمام این نقاط مبادرت به احداث کمین کرده است.^(۶)

از منطقه مرزی شلمچه نیز خبر می رسد که همچون روزهای اخیر، امروز نیز در ساعت ۲۳، یک فروند هواپیمای شکاری ناشناس در آسمان مرز شلمچه مشاهده شد که پس از تیراندازی گردان مستقر در محل به سوی آن، هواپیمای مزبور متواری گردید.^(۷)

۱

به دنبال افزایش شدید تبلیغات رادیو تلویزیونی کشورهای حوزه خلیج فارس با هدف بزرگ نمایی و سیاه نمایی مشکلات موجود در خوزستان و نیز با هدف جذب مردم عرب این منطقه، امروز روزنامه جمهوری اسلامی نامه "جمعی از دانشجویان مسلمان خوزستانی" را که روز گذشته به دفتر این روزنامه رسیده است، منتشر کرد. در بخشی از این نامه ضمن هشدار به مسئولان جمهوری اسلامی درمورد بذل توجه بیشتر به منطقه حساس خوزستان، آمده است: «... منطقه ای که صدام حسین همت خود را بر آن گماشته تا از آن برای اربابانش ابرقدرت های شرق و غرب پل پیروزی بسازد، باید از طرف دولت جمهوری اسلامی ایران به نحو شایسته ای مورد توجه قرار گیرد. از جمله مسائلی که برای مردم مستضعف خوزستان مطرح است هجوم

ص: ۵۳۰

۱- همان، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین.

۲- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۳- سند شماره ۵۶۰۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳۰/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصر شیرین.

۴- سند شماره ۲۷۶۷۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳)، ۳۰/۵/۱۳۵۹، مستند به

گزارش هنگ قصر شیرین، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

- ۵- سند شماره ۲۹۸۳۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳) به فرمانده عملیات غرب، ۲۹/۵/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۵۶۰۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه اهواز به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۹/۵/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۴۳۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه اهواز به اطلاعات سپاه مرکز، ۱/۶/۱۳۵۹.

تبلیغاتی امپریالیسم از مجرای بوق های سخن پراکنی بعث عراق و طاغوت های سعودی و شیوخ کویت و بحرین و امارات است. این بلندگوهای تبلیغاتی که تمام هم خود را مصروف درشت نمایی عقب ماندگی های باقیمانده از دوران طاغوت می کنند با تأکید بر ناسیونالیسم افراطی و ضداسلامی و گرایش های پان عربیستی و تفسیرهای منفی از انقلاب اسلامی ایران می خواهند اذهان ملت مستضعف خوزستان را آشفته و نسبت به انقلاب بدبین کنند. ...»

در بخش دیگری از این نامه آمده است: «... با توجه به کشش و جذب برنامه های ضدانقلابی رادیو تلویزیون های عراق، کویت، عربستان، بحرین و امارات؛ چه به زبان فارسی و چه عربی، صداوسیما جمهوری اسلامی ایران اولاً برنامه هایی به زبان عربی پخش کند و ثانیاً فرستنده های خود را در منطقه خوزستان تقویت نماید. چراکه اکنون عدم پخش صداوسیما جمهوری اسلامی ایران در منطقه خوزستان وضع منطقه را با انفجار روبه رو کرده است. ...»^(۱)

۱

تهاجم پراکنده مهاجمان مسلح معارض با نظام در مناطق غرب کشور در طول ۲۴ ساعت گذشته، به مناطق بیونیچ، کرد، کامیاران، پاوه و کرمانشاه گزارش شده است. خبرگزاری پارس ضمن بیان این مطلب، افزوده است: «در تمام این تهاجمات ضدانقلابیون از خمپاره انداز، آر.پی.جی. ۷ و مسلسل استفاده شده است.»^(۲)

در ادامه تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب، طبق یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی، امروز «جلسه ای با شرکت نمایندگان گروه های سیاسی مخالف دولت جمهوری اسلامی ایران در مناطق کردنشین غرب کشور و با حضور احمد ملاقادر و بهاءالدین نوری از سران حزب شیوعی عراق و جلال طالبانی درحوالی مرز پیرانشهر تشکیل و به مذاکره پرداخته اند.» در ادامه این گزارش آمده است: «در این نشست از اقدامات حزب کومه له در قبال دولت ایران دفاع و آن را تأیید نموده اند. حضور جلال طالبانی و مسئولین حزب شیوعی در این گردهمایی به منظور برطرف نمودن اختلافات کومه له و گروه های سیاسی مخالف یکدیگر بوده است.»^(۳)

یک گزارش دیگر منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «بختیار درعرض همین هفته با سپاه زیادی به پیش عزالدین حسینی خواهد رفت.»^(۴) در گزارش امروز ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز آمده است: «احتمال دارد در غرب کشور (ارومیه) درگیری بین مهاجمین و نیروهای خودی رخ دهد و نیروهای بعث عراق و عوامل بختیار و دمکرات در مرز مستقر و احتمال درگیری و امکان حمله زمینی و هوایی از منطقه سردشت تا بلندی ها و ارتفاعات پیرانشهر می رود.» در پایان این خبر از نیروی هوایی درخواست شده که یک پرواز شناسایی از این مناطق به عمل آید.^(۵) در این زمینه همچنین مرکز فرماندهی سپاه در گزارش خود به ستاد مشترک ارتش، امکان درگیری را از منطقه سردشت تا بلندی های کالیشن دانسته و درخواست

ص: ۵۳۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۵.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۵، تاریخ ۳۰/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، خبرگزاری پارس از کرمانشاه، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۰۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، ص ۶۷، از ستاد مشترک (اداره دوم، حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۰۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه ارومیه به فرماندهی سپاه مرکز، ۲۹/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۲۶، گزارش مسئول تحقیقات و اطلاعات سپاه

ارومیه به سپاه غرب کشور، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، ص ۳۶، از سماجا (مرکز فرماندهی) به نهاجا (پست فرماندهی)، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

کرده تا فانتوم های پایگاه های شکاری تبریز و همدان درحالت آماده باش قرار گیرند.^(۱)

در این حال، امروز با دیده شدن صدیق کمانگر و ایوب یونسی از سران مؤثر حزب دمکرات، هریک به همراه ۵۰ نفر از افراد خود در منطقه روستای کلاته و اطراف پاسگاه تیزتیز، احتمال حمله به این پاسگاه و پاسگاه های دیگر از سوی آنها تقویت شده است.^(۲) همچنین، از میوان نیز خبر می رسد که جاده پایین سر راه در اختیار افراد چریک های فدایی و کومه له است و احتمال حمله به نیروهای خودی می رود.^(۳) گزارش اطلاعات سپاه سردشت نیز حاکی از حرکت ملاحسن از سران حزب دمکرات به طرف منطقه قطور و احتمال حمله مجدد به این منطقه است.^(۴)

از سوی دیگر، از کرمانشاه خبر می رسد که ساعت ۱ بعدازظهر امروز، ۵ فرد مسلح و ملبس به اونیفورم های نظامی به بانک ملی بخش "صحنه" کرمانشاه دستبرد زدند. در این حمله، مهاجمان جمعاً مبلغ یک میلیون و دویست و پنجاه هزار تومان به سرقت بردند.^(۵)

۱

دو گزارش تکان دهنده درباره شهر تکاب و روستاها و راه های اطراف آن، وضعیت امنیتی ناپایدار این منطقه و مردم این دیار را منعکس می سازد. یکی از این دو گزارش انعکاس عام یافته است و دیگری گزارش داخلی سپاه است.

در گزارش امروز اداره طرح و برنامه عملیات به فرماندهی سپاه درباره این منطقه آمده است: «شهر تکاب از یک طرف به بیجار و از طرف دیگر به شاهین دژ منتهی می شود که فاصله تکاب تا شاهین دژ در حدود ۹۵ کیلومتر می باشد که ۷۵ کیلومتر آن در دست ضدانقلاب می باشد و از سمت شمال به منطقه کوهستان وسیعی منتهی می شود که حدود ۸ تا ۹ ده در دست پاسداران می باشد. ... این منطقه، کوهستانی و زمستان آن بسیار سرد است؛ یعنی شش ماه در سال راه های منطقه بر اثر سرما بسته خواهد شد و اگر منطقه کاملاً پاک سازی نشود سپاه پاسداران در زمستان مجبور به تخلیه آنجا خواهد شد و این کار برای مردمی که در این دهات هستند و به ویژه افرادی که با سپاه پاسداران همکاری کردند بسیار گران تمام خواهد شد و دوباره ضدانقلاب در آنجا رشد خواهد کرد. و الآن مردم منطقه دارند اسباب کشی می کنند و به شهر می آیند و احتیاج به نیروی فوری است. ...»^{(۶)-(۷)}

اما گزارش امام جمعه تکاب، حجت الاسلام محمدعلی خسروی که دادستان انقلاب اسلامی و مسئول دفتر حزب جمهوری اسلامی این شهر نیز هست، با تفصیل بیشتری به وضعیت این منطقه پرداخته و در آن آمده است:

ص: ۵۳۲

۱- سند شماره ۱۰۶۷۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۷۶، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۱۴۱۶۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۶۹، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران غرب کشور، ۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۶۴، از سماجا ۳ به ژاجا.

۳- سند شماره ۱۱۴۹۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۶۰، گزارش مرکز بررسی مناطق ایران - منطقه ۷ به دفتر عملیات، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۲۵۵۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (خوی)، ص ۱۲۳، از اطلاعات سپاه سردشت به اطلاعات

سپاه ارومیه، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۶- ضمیمه دارد؛ گزارش مفصل گروه تحقیقات دفتر هماهنگی مناطق سپاه، درباره وضعیت امنیتی بیجار، دیواندره، تکاب و اطراف آن و موقعیت سپاه و نیروهای این شهرها.

۷- سند شماره ۱۳۶۶۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۸۸، از اداره طرح و برنامه عملیات به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

«... صدای ضعیف ۱۵۰۰ آواره روستایی را که به تکاب پناهنده شده اند و از ظلم و ستم حزب دمکرات به ستوه آمده اند، منعکس کنید؛ مردان و زنان و کودکانی که منزل ها و ائاثیه خانه و تمام هستی شان را ضدانقلاب به آتش کشیده و خود با دست خالی از طریق بیراهه ها جان سالم به در برده اند و اکنون در مدارس تکاب در کمال سختی و مضیقه به سر می برند و متأسفانه در طول این مدت کسی از طرف مقامات مسئول به این امر رسیدگی نکرده است. ... همین افرادی که به جای همکاری با دمکرات به آنها روی خوش نشان ندادند و از اسلام و توده ملت جدا نشدند و روی همین اصل آواره شدند.»

وی در ادامه این گزارش درباره وضعیت شهر تکاب آورده است: «این شهر ۲۵ هزار نفری از آب آشامیدنی محروم است و اکنون که یک سال و نیم از پیروزی انقلاب می گذرد، در این باره اقدامی جدی صورت نگرفته است. ... بخشدار و شهردار جدید تکاب از استاندار آذربایجان غربی قول اعطای بودجه کافی را گرفته اند، ولی چون مسئولین آب مشروب استان قبلاً باید منطقه را از نزدیک ببینند، ناامنی منطقه تکاب را بهانه قرار داده و از آمدن به تکاب خودداری می کنند. ...»

در این گزارش همچنین درباره وضعیت راه های ارتباطی تکاب با شهرهای اطراف آمده است: «شهر تکاب از سه طریق به سایر شهرستان ها ارتباط دارد: راه تکاب به جاده سقز که بیش از یک سال است توسط ضدانقلاب مسدود است؛ راه تکاب به شاهین دژ و میاندوآب که ۶ ماه است توسط ضدانقلاب و افراد حزب دمکرات و کومه له مسدود است؛ راه تکاب - بیجار که تنها راه ورود و خروج تکاب می باشد در اثر نرسیدن مسئولین در حال ویرانی و نشست پل ها و ازین رفتن آسفالت می باشد.»

امام جمعه تکاب همچنین درباره ارتباط تلفنی این شهر با سایر مناطق افزود: «ارتباط تلفنی تکاب با خارج از شهر به علت عبور سیم های ارتباطی از مسیر سقز حدود ۷ ماه است که به طور کامل قطع است و اگر کسی بخواهد با شهرهای دیگری تماس بگیرد باید با طی چهار ساعت راه، به شهر زنجان مسافرت کند، چون شهر بیجار نیز حدود ۳ ماه است که ارتباط تلفنی ندارد.» در این گزارش در مورد وضعیت سیمای جمهوری اسلامی نیز آمده است: «حدود ۸ ماه است که مردم تکاب صداوسیما جمهوری اسلامی را ندیده اند و در این مدت طولانی حتی یک بار مسئولین رادیو تلویزیون برای حل این مشکل به تکاب نیامده اند. و علت قطع سیمای و صدای تلویزیون های تکاب این است که دکل گیرنده تصویر بر بالای تپه ای در دسترس ضدانقلاب نصب شده است که از ۸ ماه قبل وسایل و تجهیزات آن را باز کرده و برده اند... و این مردم تنها می توانند از صدای شوم رادیو عراق استفاده کنند.»^(۱)

ص: ۵۳۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۵، نامه امام جمعه تکاب به ستون «مشکلات مردم» روزنامه جمهوری اسلامی.

علاوه بر مناطق غرب و جنوب کشور برخی اخبار و گزارش ها از فعالیت های جاسوسی در دیگر مناطق ایران حکایت می کند و از برخی شهرها نیز خبر از کشف شبکه ها و وسایل جاسوسی می رسد.

در استان گیلان، سپاه پاسداران درباره ظهور اشیاء نورانی در آسمان این استان امروز گزارش داد: «در پی مشاهده شیئی نورانی در نزدیکی مقر سپاه پاسداران بندر انزلی و شلیک پاسداران به سوی آن، شیء مزبور به سوی مرزهای شوروی گریخت. این شیء سپس دو شب متوالی در ارتفاعات بلندتری مشاهده شد.» ربیعی فرمانده سپاه پاسداران گیلان (مرکز رشت) در این مورد گفت: «این شیء نورانی به احتمال قوی ماهواره های اطلاعاتی شوروی است که روی پایگاه های نظامی حرکت می کند.»^(۱) ربیعی همچنین اعلام کرد که «یک شخص روسی به نام کلاچکو را در رابطه با نیروهای چپ دستگیر کردیم که از ایران اخراج شد.» وی افزود: «ما تحقیقات وسیعی را در مورد اتباع خارجی آغاز کرده ایم...»^(۲)

در تهران نیز دو خانه تیمی مجهز به وسایل مخابراتی و ارتباطی با تلاش پاسداران کمیته کشف شد. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، «مأمورین کمیته منطقه یک شمیران که از مدت ها قبل پی به رفت و آمدهای مشکوکی در این خانه برده بودند پس از ورود به این خانه در بازرسی از آن، مقدار زیادی اسناد و مقادیر زیادی وسایل و ابزار ارتشی و تصاویر شاه مخلوع و آرم های چریک های فدایی خلق را همراه با لباس های کردی به دست آوردند. گفته شد که صاحب این خانه که گروهبان اکبرزاده نام دارد و عضو سازمان چریک های فدایی خلق نیز می باشد، متعاقب این امر موفق به فرار شد. وی از سوی کمیته منطقه یک شمیران تحت تعقیب است.»^(۳)

یک گزارش مشابه دیگر حاکی از کشف یک انبار بزرگ وسایل جاسوسی و الکترونیکی توسط پاسداران کمیته منطقه ۱۴ شهری است. به نوشته روزنامه اطلاعات، «امروز پاسداران و گروه ضربت کمیته منطقه ۱۴ شهری موفق شدند یک انبار از وسایل الکترونیکی و جاسوسی را که از مدت ها قبل در منطقه شهری تهران مخفی شده و میلیون ها تومان ارزش دارد، کشف و ضبط کنند.» اطلاعات به نقل از یک سخنگوی کمیته افزوده است: «دو نفر از عاملین در رابطه با این مرکز جاسوسی دستگیر شدند. این ۲ تن قصد داشتند شبانه بعضی از این وسایل جاسوسی را به جای دیگر انتقال دهند. ... وسایل جاسوسی که کشف و ضبط گردید بدین شرح است: تلویزیون های مدار بسته، رادارهای بزرگ و کوچک، انواع بی سیم، لوازم یدکی فرستنده ها، لامپ های بزرگ تصویر تلویزیون، میکروفن، دستگاه های گیرنده و کمیاب و گران بها برای جاسوسی، کابل های فشار قوی، لوازم الکترونیکی جاسوسی که در برابر گرما حساسیت دارند، فرستنده های تلویزیونی، دستگاه های الکترونیکی ضبط تلفنی، انواع وسایل ضبط صدا و میکروفیلیم و دستگاه الکترونیکی جاسوسی جیبی و کیفی.»^(۴)

ص: ۵۳۴

۱- روزنامه کیهان، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۵؛ و - روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۲، همگی به نقل از خبرگزاری پارس از رشت.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۵، تاریخ ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱، خبرگزاری پارس از رشت، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

از جمله مأموریت های سپاه، حفاظت از بنادر و راه های ورود و حمل محموله های قاچاق به خصوص سلاح و مهمات است که در گستره ای بسیار وسیع مطرح است. در این زمینه، یک گزارش از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه اهواز (خوزستان) حاکی است: «یک لنج اسلحه و مهمات از طریق مسقط و عمان در حرکت و بناست از طریق بندر گواتر (۱) تخلیه و از راه های نفوذی (سند)، تاکستان پیشین با اتومبیل سیمرغ وارد بلوچستان و بین سران عشایر تقسیم نمایند.» در این گزارش از سپاه خوزستان خواسته شده که بر مراقبت شدید خود از بنادر و راه های احتمالی مورد استفاده قاچاقچیان بیفزایند. (۲)

از سوی دیگر، هیئت بررسی مسائل و مشکلات امنیتی استان های سیستان و بلوچستان، هرمزگان و کرمان به ریاست میرسلیم، معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی ایران، که به زاهدان رفته بود، امروز به کار خود پایان داد. میرسلیم در مورد مسائل امنیتی سیستان و بلوچستان گفت: «ما به این نکته پی بردیم که ضدانقلاب به سیستان و بلوچستان آمده تا حيله های کهنه خود را به اجرا درآورد و از تعصبات مذهبی و قومی در جهت ایجاد تفرقه استفاده کند. ... وی افزود: «همچنین برای استقرار امنیت، نتیجه بر این شد که قوای نظامی اعم از پاسداران، شهربانی و ژاندارمری تقویت شوند و با قاطعیت در مقابل ضدانقلاب بایستند و پاسگاه های مرزی کنترل بیشتری را در مرزها انجام دهند. در مورد قاچاق نیز قرار شد توسط مرزنشینان و کسانی که دارای کارت مبادلات مرزی هستند، شرکت تعاونی ایجاد گردد تا کالاهای مورد نیاز را بتوانند وارد کنند. همچنین، سرمایه گذاری در این منطقه به علت عدم امنیت و عدم همکاری بین مردم و مسئولین ناموفق بوده و تاکنون فقط ۴۰ درصد آن جذب شده است. ...» (۳)

دوره انتقال از وضعیت انقلاب به نظام سیاسی باثبات (انقلاب - نظام) هنوز ادامه دارد و هر روز با مشکلات خاص خود دست به گریبان است. نمونه هایی از برخوردهای مربوط به دوران گذار میان جریان ها و گروه های موافق و مخالف، در شهرهای کوچک و بزرگ به طور روزمره مشاهده می شود.

در محله نازی آباد تهران، به دنبال آزادی ۶ تن از طرف داران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که پس از یک درگیری در روز ۲۶ مرداد ۱۳۵۹ دستگیر شده بودند، شامگاه امروز اهالی بازار دوم نازی آباد دست به یک راه پیمایی اعتراض آمیز زدند. گزارش روزنامه کیهان در این زمینه حاکی است: «در پی این راه پیمایی که مردم شدیداً خواستار جمع شدن کتاب فروشی های سازمان مجاهدین

ص: ۵۳۵

۱- بندر گواتر در شرقی ترین نقطه منتهی به دریای عمان و خلیج گواتر قرار دارد.

۲- سند شماره ۳۸۸۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از زاهدان.

[منافقین]، پیکار و راه کارگر بودند، سرانجام کمیته منطقه ۱۳ موضوع را به خود مردم واگذار کرد و در این مورد از خود سلب مسئولیت نمود. این گزارش به نقل از یکی از مسئولان کمیته منطقه ۱۳ افزوده است: «در تاریخ ۲۶/۵/۵۹ بین مردم و طرف داران مجاهدین خلق [منافقین] درگیری رخ داد و کسبه و اهالی محل کلیه کتاب فروشی های طرف داران مجاهدین خلق، پیکار و راه کارگر را جمع کردند که منجر به یک درگیری بین این گروه ها و مردم شد و یک نفر در این حادثه مجروح گردید. مأموران کمیته منطقه ۱۳ با دخالت در ماجرا ۶ تن از افراد این گروه ها را دستگیر کردند، ولی عصر دیروز [۲۹/۵/۱۳۵۹] پس از چند ساعت بازداشت، دستگیرشدگان را آزاد نمودند. این امر موجب اعتراض و راه پیمایی مردم محل شد که آنها ضمن ارائه طوماری مبنی بر برچیدن کتاب فروشی های غیراسلامی، تأکید کردند که اگر کمیته نخواهد جلو این افراد را بگیرد، ما خودمان اقدام خواهیم کرد. این مسئول افزود: «وقتی اهالی محل درباره خواسته خود پافشاری کردند، ما هم از خود سلب مسئولیت کردیم و جریان را به خود مردم واگذاشتیم.» (۱)

همچنین، به گزارش خبرگزاری پارس، امروز «در هجوم به کتاب فروشی هواداران مجاهدین خلق [منافقین] در بندر گناوه، کتاب ها و لوازم داخلی این مغازه از بین رفت.» طبق همین گزارش «در رابطه با این حادثه، کانون دانش آموزان مسلمان گناوه ضمن تسلیم شکایتی به دادسرای انقلاب اسلامی بوشهر خواستار مجازات عاملین حمله به این کتاب فروشی شده است.» (۲)

از سوی دیگر، هواداران سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) شاخه بهشهر در اطلاعیه ای که منتشر و پخش شد ضمن اعتراض شدید به حکم دادگاه انقلاب اسلامی این شهر درباره یکی از هواداران این سازمان، که از سوی دادگاه انقلاب اسلامی بهشهر به ۵۰ ضربه شلاق محکوم شده بود، آن را محکوم کردند. (۳)

در همین حال، امروز روزنامه انقلاب اسلامی وابسته به جریان بنی صدر، نامه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را به آیت الله موسوی اردبیلی دادستان کل کشور، منتشر کرد. این نامه درباره اشغال ساختمان ها و برخورد برخی نهادهای رسمی در گوشه و کنار کشور با این سازمان بود. روزنامه انقلاب اسلامی پیش از متن نامه، در مقدمه خود آورده است: «چاپ مطلب زیر صرفاً به خاطر اطلاع مردم و مقامات و مسئولین از وضعی است که در گوشه و کنار کشور به خاطر تصمیم های فردی و مخالف با قانون اساسی به وجود می آید. هشدار دادستان کل کشور مبنی بر عدم حمله افراد غیرمسئول به دفاتر گروه ها و روزنامه ها که باید به وسیله همه رعایت شود، متأسفانه از طرف یک مقام قضایی چنین برخوردی با آن می شود...»

سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که خود همواره در ایجاد درگیری فیزیکی و تحریک مردم وفادار به انقلاب اسلامی و بهره برداری تبلیغاتی از چنین حوادثی، در کنار و هماهنگ با دیگر گروه های چپ، نقش محوری داشته است در بخشی از نامه خود خطاب به دادستان کل کشور،

ص: ۵۳۶

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۲، گزارش خبرنگار کیهان از نازی آباد؛ همچنین ر. ک: روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۵، تاریخ ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱، خبرگزاری پارس از بوشهر، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۳- هفته نامه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت)، شماره ۷۲، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۸.

با لحنی مظلوم نمایانه چنین آورده است: «از موقعی که جناب عالی ضمن محکوم نمودن اشغال و تصرف اماکن و دفاتر گروه‌ها دستور تخلیه این قبیل مراکز را توسط مهاجمین اشغالگر هرج و مرج طلب و قانون شکن صادر نمودید، بیش از سه هفته می‌گذرد. متأسفانه در این مدت هیچ‌گونه ترتیب اثری به حکم دادستانی کل کشور داده نشده.»

در بخش دیگری از نامه آمده است: «تأسف آور اینکه تمام این تجاوزات و قانون شکنی‌ها توسط کسانی صورت می‌گیرد که در ادعا بیش از همه سنگ قانون اساسی جمهوری اسلامی را به سینه می‌زنند، ولیکن در عمل روشن و روشن‌تر می‌شود که این مدعیان ریائی قانون اساسی، کمتر از هر کسی ملتزم بدان بوده و بیش از همه (و قبل از همه) آن را نقض و پایمال می‌کنند. ...» (۱)

۱

پس از چند هفته مناقشه بر سر تعیین و انتخاب نخست‌وزیر، بالاخره شامگاه امروز حکم انتصاب محمدعلی رجایی از سوی بنی‌صدر صادر شد. متن حکم مزبور نشان می‌دهد که بنی‌صدر رضایت چندانی به این انتخاب نداشته است. در بخشی از این حکم خطاب به آقای رجایی چنین آمده است:

«باتوجه به جریان‌گزینش شما و رأی تمایل نمایندگان محترم، به سمت نخست‌وزیری جمهوری اسلامی ایران منصوب می‌شوید. لازم به یادآوری است که در شرایط حساس کنونی، شما به عنوان نخست‌وزیر جمهوری اسلامی ایران باید قبل از هر چیز نص و مفاد قانون اساسی را نصب‌العین خود قرار دهید و با کوشش در طریق استقرار امنیت و وحدت و بازسازی اقتصادی و متعین ساختن معنویت اسلامی در روابط بین مردم و حکومت، دفاع از استقلال سیاسی، اقتصادی و فرهنگی کشور و تأمین حقوق و آزادی‌های افراد ملت را سرلوحه برنامه دولت خویش قرار دهید و این کار میسر نیست جز با دستیابی به وحدت و تفاهم بین نیروهای متعهد نسبت به انقلاب اسلامی ایران.» (۲)

۲

در پی افزایش و حضور چشمگیر ناوگان‌های جنگی امریکا و تفنگ‌داران دریایی این کشور در اقیانوس هند و خلیج فارس که طبعاً باعث ایجاد نگرانی‌هایی در جمهوری اسلامی ایران می‌شود، حرکت تفنگ‌داران دریایی این کشور به سوی سواحل نزدیک ایران در خلیج فارس، واکنش‌هایی نه‌چندان واجد اهمیت را در میان مسئولان سیاسی و نظامی ایران در پی داشت.

در مورد این نقل و انتقالات نظامی، وزارت دفاع امریکا اعلام کرد که ۱۸۰۰ تفنگ‌دار دریایی امریکا که از سه هفته گذشته در اقیانوس هند مستقر بودند، به پایگاه امریکا در عمان در نزدیکی سواحل ایران منتقل شدند. طبق گزارش خبرگزاری فرانسه، این واحد نظامی دریایی مجهز به

ص: ۵۳۷

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روابط عمومی نخست‌وزیری، مکاتبات رجایی با بنی‌صدر، تهران: دفتر تحقیقات و انتشارات، ۱۳۶۰، صص ۱۲۳ و ۱۲۴، شماره ۱۱۰۷۳، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

تجهیزات سنگین از قبیل زره پوش های ام ۶۰ و بالگرد است. ورود این واحد ۱۸۰۰ نفره به منطقه می تواند نشانه افزایش حضور نظامی مستقیم امریکا در ناحیه خلیج فارس؛ جایی که ۲ ناو هواپیمابر و حدود ۲۰ ناوچه امریکایی دائماً در این منطقه در حال حرکت هستند، باشد. بنا به همین گزارش، هارولد براون وزیر دفاع ایالات متحده، در یک مصاحبه تلویزیونی علت حضور نیروهای هوایی و دریایی امریکا را در طول دریای عمان، یادآوری این مسئله به شوروی دانست که امریکا نیز مراقب خط نفت در این منطقه می باشد. ژنرال پل کلی نیز اظهار کرد که امریکا امکان بهره گیری از یک واحد ۹۰۰ نفره دیگر را در کمتر از ۴۸ ساعت در منطقه دارد. (۱)

از سوی دیگر، پیش از ظهر امروز در ایران، جلسه شورای امنیت ملی در همین خصوص و نیز در مورد مسائل امنیتی کشور تشکیل شد. بنی صدر در پایان این جلسه درباره خبر انتقال ۱۸۰۰ تفنگ دار امریکایی به خلیج فارس گفت: «این خبر از طریق منابع داخلی به دست ما نرسیده و فقط رادیوهای خارجی آن را گفته اند، ولی در حال قرار شد مسئله تحقیق شود و نتیجه آن گزارش گردد.» وی همچنین اظهار کرد: «این جزیی از یک برنامه است که اگر اجرا شود، معلوم می شود آن برنامه درست است.» در پایان این جلسه همچنین ناخدا افضلی فرمانده نیروی دریایی، درباره نقل و انتقالات اخیر امریکا در خلیج فارس گفت: «چیزی که مؤید این خبر باشد هنوز در دست نیست.» وی افزود: «به هر صورت، وضع نیروی دریایی خوب است.» سرهنگ فکوری فرمانده نیروی هوایی نیز در پایان این جلسه گفت: «ما برای مقابله با هر گونه تهاجمی آماده هستیم.» این خبر به نقل از فرمانده نیروی دریایی و ستاد مشترک ارتش می افزاید: «گشتی های نیروی دریایی و هوایی جمهوری اسلامی مراقبت های لازم را دارند و در آماده باش به سر می برند.» (۲)

۱

اظهارات و مواضع امروز مقامات امریکایی و ایرانی درباره گروگان ها، هر چند راه عاجلی برای حل قضیه نگشود، اما اهمیت آن را مجدداً یادآوری کرد. طرف امریکایی که طبعاً خواستار سرعت بخشیدن به حل مسئله با روش های مرسوم نظیر مذاکره مستقیم و... بود، اقدام به ارسال نامه ای از طریق ادموند ماسکی وزیر امور خارجه خود، کرد. این در حالی است که در آستانه ارسال این نامه، طرف ایرانی عجله برای این کار را ضروری نمی دانست و آن را به نوعی به بعد احاله می داد.

در این میان، با انتصاب رسمی محمدعلی رجایی به عنوان اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران، امید های تازه ای در مسئولان رسمی دولت امریکا برای آزادی گروگان های امریکایی و حل مشکلات میان دو کشور ابراز می شود. امروز ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، با ارسال نامه ای خطاب به محمدعلی رجایی، خواستار مذاکره مستقیم برای حل مسائل بین دو کشور شد. متن این نامه چنین است:

ص: ۵۳۸

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و آخر؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۲، هر سه به نقل از خبرگزاری فرانسه از واشنگتن.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

«آقای نخست وزیر! این نامه را به عنوان وزیر خارجه امریکا که به تازگی با مسائل جاری در روابط دو کشور روبه رو شده ام می نویسم. می دانم که این مسائل جزء مسئولیت های سنگینی است که شما به عنوان اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران پذیرفته اید. امیدوارم من و وزیر خارجه منتخب شما بتوانیم برای رسیدن به راه حل های سازنده درباره مشکلات بین دو کشور با یکدیگر کار کنیم. یقیناً با مرگ شاه سابق، اینک فصلی از تاریخ ایران بسته شده و با استقرار دولت شما فصل جدیدی باز شده است. به عقیده من زمان آن رسیده که نگاهی تازه به مسائل بین ایران و امریکا بیفکنیم. ایالات متحده واقعت انقلاب ایران و قانونی بودن جمهوری اسلامی را درک می کند. مردم ایران با اقدامات جدی پیگیر خود فرصت یافتند در مراحل ایجاد نهادهای جدید شرکت کنند. من به شما اطمینان می دهم ایالات متحده مایل به مداخله در آن مراحل نبوده است. ما معتقدیم که هیچ نیروی خارجی نباید در حق تصمیم گیری های سیاسی مداخله کند.»

۵۲ نفر از امریکایی های هم وطن من مدت ۹ ماه است در ایران در اسارت به سر می برند. من با خانواده های آنان ملاقات کرده ام، من قادر نیستم برای شما توصیف کنم که این اشخاص بی گناه چه رنج عمیق و یأس آوری را تجربه کرده اند. همه امریکایی ها با هر عقیده خواستار آزادی سریع گروگان ها هستند. من امیدوارم شما بپذیرید وقت آن رسیده است که به رنج آنان شرافتمندانه پایان داده شود و گروگان ها به خانه هایشان نزد خانواده هایشان فرستاده شوند. من می پذیرم که ایرانی ها هم رنج برده اند، ادامه بن بست تنها می تواند تلخی و رنج دو طرف را افزایش دهد. کاسه صبر و تحمل رنج پر شده است، بگذارید این رنج را به پایان برسانیم.

من به شما اطمینان می دهم که ما حداکثر احترام را برای استقلال تمامیت ارضی شما و رعایت اصل عدم مداخله نشان خواهیم داد. ما می دانیم که تصمیم گیری درباره بحران گروگان ها به پارلمان ایران به عنوان نمایندگان مردم ایران واگذار شده است. ما همچنین می دانیم که در ایران مانند امریکا احساسات تندی درباره تظلمات گذشته وجود دارد. مسائل مورد اختلاف بین دو کشور فراوان است. ما به سهم خود مایلیم که این مسائل به طور منصفانه بررسی شود و درباره آنها به راه حل هایی براساس احترام متقابل و برابر برسیم. فکر می کنم در

آغاز مرحله تفاهم بیشتر، ایجاد کانال ارتباطی منظم مفید باشد. من شخصاً ترجیح می‌دهم اگر شما هم موافق باشید، این ارتباط به طور مستقیم با حسن ظن بین نمایندگان دو دولت ما برقرار شود. مذاکره مستقیم و صریح بهترین راه حل برای برطرف ساختن دشمنی و سوء تفاهم است. اگر موافق باشید ما می‌توانیم از طریق یک گروه ثالث که پیام‌های بین ما را به طور منظم ردوبدل کنند عمل کنیم. سفارتخانه‌های سوئیس و الجزایر که حافظ منافع دو کشورند می‌توانند این نقش را بازی کنند. اشخاص دیگر هم به عنوان میانجی رسمی یا خصوصی می‌توانند همین وظیفه را انجام دهند. امیدوارم آمادگی داشته باشید که نقطه نظرهای خود را برای بحث درباره چنان مبادله افکاری که مفید باشد به ما ارائه دهید. من منتظرم که به خاطر منافع مردم دو کشورمان پاسخ را دریافت دارم. ارادتمند - ادموند ماسکی، ۲۰ اوت ۱۹۸۰» (۱)

نامه فوق و درخواست تعجیل در حل مسئله گروگان‌ها، درحالی مطرح شده است که تصمیم‌گیران جمهوری اسلامی ایران باتوجه به شرایط داخلی کشور تانی در این مسئله را برای دستیابی به یک راه حل مناسب لازم می‌دانند. برای مثال امروز آیت الله دکتر بهشتی، رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، در مصاحبه هفتگی خود با خبرنگاران داخلی و خارجی، به مسائل گوناگونی از جمله وضعیت آزادی گروگان‌های امریکایی پرداخت. وی درمورد حل بحران گروگان‌ها گفت: «این مسئله باید به هر حال حل شود و تصمیم روشنی درمورد آن گرفته شود؛ منتها باتوجه به مسائل مختلف کشور، این مسئله نمی‌تواند مسئله درجه اولی باشد؛ هنوز نخستین دولت جمهوری اسلامی سر کار نیامده و استقرار نیافته است و طبیعی است پرداختن به مسئله گروگان‌ها باتوجه به این اولویت، نمی‌تواند منطقی و توجیه‌کننده باشد. من فکر می‌کنم طرح این مسائل به هر حال پس از روی کار آمدن دولت جدید و استقرار نسبی آن است.»

وی در پاسخ به سؤال خبرنگاری که پرسید: «باتوجه به اینکه امام تأکید فرمودند سرنوشت گروگان‌ها درعهد مجلس می‌باشد و با در نظر گرفتن اینکه گفته می‌شود مجلس آماده محاکمه گروگان‌هاست، تصمیم قطعی چه خواهد

ص: ۵۴۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴؛ و - روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری رویترز واشنگتن.

بود؟» گفت: «اینکه مجلس باید تصمیم بگیرد طبیعی است که در عهده مجلس است و این تصمیم را خواهد گرفت، البته پس از اینکه وضع دولت جدید و برنامه‌ها مشخص شود. و اما اینکه مجلس تصمیم به محاکمه گرفته است، باید بگویم که مجلس تا به حال تصمیم به محاکمه نگرفته و این مسئله را مجلس باید بعداً اعلام بنماید.»^(۱)

همچنین در جلسه علنی امروز مجلس شورای اسلامی، طرح کمیسیون خارجه مجلس مبنی بر جواب دادن به نامه ۱۸۵ نماینده کنگره آمریکا تصویب و قرار شد که این جواب در قالب ادعانامه ای از طرف جمهوری اسلامی ایران علیه دولت آمریکا باشد. در این مورد، سیدمحمد خاتمی نماینده اردکان و مخبر کمیسیون خارجه گفت: «پس از طرح نامه ۱۸۵ نفر از نمایندگان کنگره آمریکا، در این موقعیت به دلایل چندی به این نتیجه رسیدیم که لازم است به این نامه پاسخ داده شود.» وی در بخش دیگری از سخنانش اظهار کرد: «... ما الآن موقعیتی برایمان پیش آمده تا بتوانیم بخشی از آرمان‌ها و خواست‌های خودمان را در معرض افکار عمومی جهان قرار دهیم، می‌توانیم جواب خودمان را به صورت ادعانامه ای علیه جهان غرب در بیاوریم؛ هرچند که رسانه‌ها این کار را نمی‌کنند. این جواب به ۱۸۵ نماینده امریکاست. این جواب که به صورت ادعانامه ای در خواهد آمد به صورت یک سند رسمی در اسناد دشمن ما ثبت خواهد شد. ...» وی سپس متن نامه کمیسیون خارجه را قرائت کرد. بعد از پایان یافتن سخنان مخبر کمیسیون خارجه، عده ای از نمایندگان به عنوان مخالف و موافق صحبت کردند. بعد از سخنان مخالف و موافق، رأی‌گیری به صورت قیام انجام شد و در نتیجه طرح کمیسیون خارجه مبنی بر جواب دادن به نامه نمایندگان کنگره آمریکا به تصویب رسید.^{(۲) - (۳)}

۱

در ادامه تنش و سردی روابط و مناسبات میان ایران و شوروی، امروز وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد که در یک اختار ۲۴ ساعته از دولت شوروی خواسته شده است که یکی از دو کنسولگری خود را در رشت تعطیل کند. متن اطلاعیه وزارت امور خارجه بدین شرح است: «به دنبال تعطیل کنسولگری ایران در لنینگراد و ابراز تمایل وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران برای تأسیس کنسولگری در شهر "دوشنبه" و مخالفت شوروی با این امر، وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی به دولت شوروی اطلاع داد که می‌بایست در مدت ۲۴ ساعت، یکی از دو کنسولگری خود را در رشت تعطیل نماید. پس از پایان مهلت مقرر، کاردار سفارت روسیه شوروی در وزارت امور خارجه

ص: ۵۴۱

- ۱- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۲- نامه نمایندگان نخستین دوره مجلس شورای اسلامی در پاسخ به نامه ۱۸۵ تن از نمایندگان کنگره آمریکا و خطاب به رئیس این کنگره، در تاریخ ۱۰/۶/۱۳۵۹ در جلسه علنی مجلس قرائت گردید. در این باره رجوع کنید به روزشمار ۱۰/۶/۱۳۵۹.
- ۳- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۵۰۰.

جمهوری اسلامی ایران حاضر شد و اعلام داشت که دولت مطبوع وی سرکنسولگری خود را در اصفهان تعطیل نموده و کنسولگری خود را در رشت به سرکنسولگری تبدیل می نماید.»^(۱)

همچنین، در تماس خبرنگار سیاسی روزنامه کیهان با یک مقام وزارت خارجه، وی در پاسخ به این سؤال که چرا ایران اصرار دارد در شهر دوشنبه تاجیکستان کنسولگری داشته باشد، گفت: «شهر دوشنبه مسلمان نشین است و ما می توانیم در آنجا تبلیغات اسلامی داشته باشیم و به مردم آنجا اجازه دهیم تا از نشریات سفارت در صورت تمایل بهره مند شوند. در ضمن، افراد ایرانی در تاجیکستان زیاد هستند، اما در لنینگراد ایرانی وجود ندارد و کنسولگری در آنجا هیچ کاری برای انجام دادن ندارد.» این مقام وزارت خارجه افزود: «دولت شوروی با انتقال کنسولگری جمهوری اسلامی ایران از لنینگراد به شهر دوشنبه مخالفت کرده است و دلیل مخالفت خود را چنین ذکر کرده است که در شهر دوشنبه هیچ کنسولگری خارجی وجود ندارد.» وی همچنین گفت: «ما انتظار داشتیم که این دولت یکی از کنسولگری های خود را در رشت تعطیل کند، اما با کمال تعجب این دولت کنسولگری خود در اصفهان را تعطیل کرد. در اصفهان حدود ۵۰۰ خانواده روسی که تقریباً ۲۰۰۰ نفر می شوند به سر می برند؛ به علاوه، چون ذوب آهن در آنجا وجود دارد تعداد افراد دولت روسیه شوروی رو به افزون است، اما در رشت فقط ۷۸ خانوار حدود ۲۵۰ نفر وجود دارند. دولت شوروی باید کنسولگری خود را در اصفهان باز نگه دارد و یکی از کنسولگری های خود را در رشت تعطیل کند.» وی در خاتمه درباره دلیل اصرار شوروی به داشتن کنسولگری در رشت، گفت: «این منطقه از لحاظ سوق الجیشی برای شوروی خیلی مهم است؛ به علاوه، کنسولگری شوروی در رشت در نزدیکی سپاه پاسداران و ستاد نیروی دریایی قرار دارد.»^(۲)

ضمیمه گزارش ۳۱۴: وضعیت امنیتی بیجار، دیواندره، تکاب و اطراف آن و موقعیت سپاه و نیروهای این شهرها

گروه تحقیقات دفتر هماهنگی مناطق سپاه مرکز اعزامی به بیجار، دیواندره و تکاب در گزارش مفصل خود درباره این مناطق و وضعیت سپاه و نیروهای آن به مطالب قابل توجهی اشاره کرده است. در این گزارش درباره تکاب آمده است:

«وضعیت شهرستان تکاب: تکاب در جنوبی ترین قسمت آذربایجان غربی قرار دارد. در اینجا چون مردم طرف دار جمهوری اسلامی می باشند، توطئه شرق و غرب با دیکتاتوری حزبی به خصوصی در منطقه پیاده شده است. در روستاها به این صورت عمل شده است که چند نفر از افراد ترسویی که برای حزب دمکرات جاسوسی می نمودند انتخاب و مسلح نموده اند سپس یک نفر از حزب را مسئول این افراد کرده اند و چون سطح آگاهی فرهنگی پایین می باشد خودبه خود زورگو می شوند. بعد اسلحه به ده آورده و مردم را مجبور می کنند که اسلحه بخرند. روستایی چون پول ندارد لذا گاو و گوسفندشان را می گیرند و اسلحه می دهند و گاو و گوسفندها را از مرز خارج می نمایند. و حتی گندمشان را به [حزب دمکرات] مهاباد [باید بدهند] و از آنجا به کجا می رود معلوم نیست. برای نمونه در روز ۲۹/۵/۵۹ پیرمردی به نام باقر بهادری از روستای امین آباد که زنش به نام زینب خزری بر اثر ۱۱ تیری که یکی از پیشمرگه های دمکرات به پایش زده، یک پایش فلج شده است، به نمایندگی از طرف ۵۰ خانوار روستای امین آباد به سپاه مراجعه نموده بود و اعلام

ص: ۵۴۲

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۴.

۲- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

همبستگی می کرد و می گفت: "ما را نجات بدهید. من ۱۲ بچه دارم؛ مگر بچه های ما می توانند گندم نخورند که اینها ما را مجبور کرده اند که گندم ها را تمیز کنیم و به مهاباد منتقل نماییم؟"

همان طور که آیت الله العظمی منتظری هم اشاره به این جریان نموده اند (که گندم را از مرز خارج می نمایند). عملاً زندگی را از روستایی می گیرند و جنگ و کینه را می کارند و سپس شروع به آبیاری می کنند؛ حال با تبلیغات، با زور و با هرچه باشد. و روستایی مسلح هم خودبه خود در اختیار حزب می باشد. هر که هم مخالفت نماید خانه اش را آتش می زنند یا منفجر می کنند؛ بقیه دیگر مطیع می مانند.

شرق و غرب و صهیونیسم به وسیله عمالشان، حزب بعث، پول های کلان در کردستان ریخته اند و عملاً اقتصاد را خود فلج نموده اند و وقتی مردم به احزاب منحلّه مراجعه می نمایند که "ما پول داریم ولی ارزاق عمومی نداریم" به مردم می گویند "دولت ارتجاع محاصره اقتصادی نموده است و چیزی نمی گذارد به کردستان وارد شود." و وقتی [مردم را] متوجه دولت نمودند بعضی مردم اصرار می نمایند که "خوب، ما چه کنیم؟" می گویند "حالا- این پول را بگیر بینیم با دولت چه کار می توانیم بکنیم". با این شگردهای سیا، موساد و کا.گ.ب در کردستان عمل می نمایند.

گروه های امریکایی می خواهند حاکمیت خود را اعمال نمایند و گروه های روسی هم حاکمیت خود را؛ نمونه، ترور رهبر اتحادیه کمونیست های ایران در کردستان [است] که به وسیله گروه های امریکایی انجام گرفته است. در این رابطه یک نفر مذهبی را گرفته، به جرم ترور شخص مذکور در مهاباد اعدام می نمایند. بعد از ملاقات وزیر امور خارجه امریکا و روسیه باهم، تمام احزاب منحلّه و کفار منطقه در روستایی به نام خانقاه در نزدیکی مهاباد اجتماع نموده و عملیات خود را هماهنگ می نمایند. در آن جلسه، شیخ گمراه (۱) و برادرش شیخ جلال و قاسملو، طالبانی، پالیزبان، نماینده بختیار و گروه های به اصطلاح سیاسی باهم ملاقات و هماهنگی می نمایند.

در ادامه این گزارش آمده است: «در کردستان مخصوصاً تکاب، مردم بیشتر صنفی هستند تا سیاسی؛ این است که باید با قاطعیت عمل نمود تا این غده سرطانی را ریشه کن نمود و این کار امکان ندارد مگر بعد از عملیات نظامی. باید برای ایجاد امنیت سریع، در روستاها شوراهای اسلامی تشکیل داده و زمین ها را تقسیم و سریع ایجاد کار نمود و الا داستان سال گذشته به نوعی دیگر تکرار خواهد شد. ...

وضعیت تدارکات تکاب: تدارکات تکاب هم شرایط بیچار و خیلی بدتر از آنجا را دارد چون زمستان در راه است و بیشتر مواقع جاده بیچار - تکاب به طور کلی مسدود می باشد و زمستان های بسیار سردی دارد و باید هرچه سریع تر از لحاظ تدارکاتی برای شش ماه تدارک شوند؛ مخصوصاً بی سیم که شدیداً در کل غرب و مناطقی مانند تکاب، کمبودش محسوس می باشد.

وضعیت پاسداران در منطقه تکاب: پاسداران در حدود ۶۰ - ۵۰ کیلومتری تکاب در کوه ها مستقر می باشند و از لحاظ ماشین و سلاح سنگین مثل خمپاره ۱۲۰ در مضیقه می باشند و مخصوصاً ماشین؛ چون به طور کلی این مسئله محسوس می باشد. برادران پاسدار در ۴ نقطه مستقر می باشند. در یک محل فقط با ارتش می باشند و در بقیه مناطق فقط پاسدار می باشد. ... و اگر تا هوا سرد نشده اقدام نشود، به طور کلی دیگر نمی شود در آن مناطق رفت و آمد نمود.

وضعیت ارتش در منطقه تکاب: ارتش که دو گروهان رزمی در منطقه دارد بعد از بیش از یک ماه و نیم، ۵ الی ۷ کیلومتر جلو رفته است، در صورتی که ۸ نفر پاسدار روستای پهلوان که در ۵ کیلومتری می باشد از اول [این روستا] را نگه داشته است. در اینجا هم توپخانه را برده اند. اگر یک توپ ۱۵۵ کششی بود، بالای پل ساروخ را که صخره ای و دارای غارهای متعدد می باشد، کوبیده و راه برای پاسداران و پیشروی ارتش باز می شد. الآن فقط دارند وقت می کشند و جلو [پیشروی] ارتش گرفته شده است. اگر قبل از سرد شدن هوا تا ماینبلاق

که پاسگاهی در آنجا هست پیشروی شود، خیلی از مسائل حل خواهد شد و می شود

ص: ۵۴۳

۱- منظور شیخ عزالدین حسینی است.

عملیات خلع سلاح را سریع تر اجرا کرد. فرمانده واحد ارتشی در منطقه عملیات، سرگردی است که به مرخصی رفته و یا به بهانه دیدن فرمانده تیپ، منطقه عملیات را رها کرده است. فقط ستوان دومی آنجا بود که فکر می‌کنم فرمانده گروهان یک می‌باشد که کاملاً همکاری می‌نماید و سروان عبدالمجید جمشیدی که از طرف برادر سرهنگ [صیاد] شیرازی در منطقه می‌باشند. ...» (۱)

در گزارش، علاوه بر تکاب به بیجار و دیواندره نیز پرداخته شده و درباره موقعیت سپاه بیجار نوشته است: «سپاه پاسداران بیجار در سه نقطه قرار دارد: نجف آباد در ۳۰ کیلومتری جاده بیجار - دیواندره؛ جعفرآباد در ۵۰ کیلومتری جاده بیجار - تکاب و بقیه افراد در ستاد سپاه در بیجار مستقر می‌باشند. در نتیجه، منطقه وسیعی در حدود ۷۰ کیلومتر را پاسداران بومی کنترل می‌کنند، که بر اثر کار زیاد رو به کسالت و فرسایش گذاشته اند. بیجار تنها شهر شیعه کردستان می‌باشد و از اول انقلاب هم دوش شهرهای دیگر همگام انقلاب اسلامی حرکت نموده اند. این شهر می‌تواند بهترین پشتوانه از هر لحاظ برای منطقه دیواندره، تکاب و سنندج باشد و لذا باید از همه لحاظ تقویت گردد؛ مخصوصاً از لحاظ تدارکات؛ چون زمستان‌های بسیار سختی بر این منطقه حکم فرماست و همیشه یا بیشتر اوقات جاده زنجان - بیجار یا بیجار - دیواندره و تکاب بسته و یا رفت و آمد به سختی صورت می‌گیرد، به طوری که از زنجان تا بیجار که دو ساعت بیشتر راه نیست، شش ساعت طول می‌کشد و بعضی مواقع هفته‌ها بسته می‌شود و لذا تا هوا سرد نشده، حتی المقدور تدارک کافی باید نمود. جاده سنندج - بیجار امنیت کافی ندارد و نمی‌شود مهمات حمل نمود؛ پس، از سنندج نمی‌شود تدارکات اینجا صورت بگیرد. باید یا از کرمانشاه ترتیب تدارکات و مهمات و وسایل موردنیاز سپاه تأمین شود و یا از زنجان و یا از تهران. از تبریز نمی‌شود چون مشکلاتی در آنجا وجود دارد و نمی‌شود منتظر ماند.»

در مورد دیواندره آمده است: «ارتش بیشتر نیروهای خود را عقب کشیده است و فقط یک گردان رزمی از دیواندره تا سقز مستقر می‌باشد و این مسئله باعث تلاقی این فکر در توده مردم مخصوصاً دیواندره و سقز گشته است که "داستان سال گذشته دارد تکرار می‌شود و ما چه تضمینی داریم که شما فردا همه از منطقه خارج نشوید؟ اگر مطمئن شویم که برای همیشه امنیت ما را تأمین می‌کنید ما با شما هستیم." و در این مورد بایستی هرچه سریع‌تر پیگیری شود. در این مورد پیشنهاد این است که اولاً، در مورد سازمان پیشمرگه مسلمان که قبلاً در دیواندره مستقر بوده، تجدیدنظر اساسی شود و رأی برحق را در نظر داشت؛ با این حساب که منطقه دیواندره عشایری می‌باشد؛ مثلاً ایل تیله کوه تا آن طرف مرز هم از افراد ایل پراکنده بودند و قبلاً دمکرات و کومه له از ترس اینکه "اگر یک نفر از افراد سازمان پیشمرگه قبلی را بکشیم یک ایل برعلیه ما برخواهند خاست" خیلی به دست و پا افتاده بودند و حتی برای نمونه حزب دمکرات به غلام خان و عبدالله خان نامه داده بود با مهر و امضا و دعوت به همکاری با خلق کرد کرده بود و اینها اشخاصی بودند که روی آنها از طرف مسلمانان فشار می‌آمد که نباید در سازمان پیشمرگه مسلمان باشند. [به هر حال] مسئله سازمان پیشمرگه دیواندره اگر تجزیه و تحلیل شود و دقیق کار شود می‌تواند حتی بدون ارتش از سنندج تا سقز امنیت را حاکم کند. ولیکن درحالت فعلی، در شهر دیواندره به سازمان پیشمرگه مسلمان با آر.پی.جی حمله می‌کنند و نباید به این مسائل کم بها داد. ثانیاً، گروه‌های گشت کوهستان از افراد داوطلب ارتش، سپاه، سازمان پیشمرگه مسلمان (که به منطقه خوب وارد هستند) به مدت دو ماه عملیات در کوهستان به طور مستمر و با قدرت به وجود آمده و اگر سازماندهی شوند، مطمئناً مسائل حل خواهد شد. ...

روحانیت (تشیع و تسنن): بایستی مسئله روحانیت را در منطقه جدی گرفت و بودجه و نیروی مؤمن و مطمئن از حوزه‌ها جهت تشکیل اتحادیه یا حوزه روحانیت مبارز تشیع و تسنن اقدامات لازم صورت گیرد... البته در فکر ترتیب ملاقات روحانیون اهل سنت دیواندره با امام نیز می‌باشیم که اگر صورت پذیرد امکان تأثیر سخنان امام و خود زیارت امام شاید این برادران را متوجه مسئولیت سنگین و ره‌اشدن از دست شیخ گمراه شود.

سپاه دیواندره: آیا در دیواندره سپاه تشکیل می‌شود یا نه؟ تا به دنبال کادر بود و آیا دولت برنامه‌هایش را با سپاه و ارتش که به منطقه

آمده اند هماهنگ نموده است یا نه؟ و اکنون جهاد سازندگی دیواندره بر اثر نداشتن بودجه رو به تعطیلی می رود و این خطرناک می باشد و اگر در بودجه جهاد کارشکنی شود، در

ص: ۵۴۴

۱- سند شماره ۳۸۸۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بیجار)، صص ۱۹۰ تا ۱۸۳، گزارش گروه تحقیقات دفتر هماهنگی مناطق مرکز، ۲/۶/۱۳۵۹.

منطقه زحمات برادران بیشتر خواهد شد و چه بسا این مسئله قوت بگیرد که دوباره بر اثر فشار اقتصادی، مردم به دولت جمهوری اسلامی شک نمایند. درست است که در کل مملکت مشکلات زیادی به چشم می خورد و لیکن کردستان غده چرکین است و بایستی ریشه ای و با برنامه در درازمدت حل شود و بودجه هرکجا قطع شد، [بودجه] کردستان قطع نگردد؛ چون دقیقاً امریکا - انگلیس و صهیونیسم و روس ها فعالانه مشغول توطئه می باشند و ما نباید بگذاریم توده مردم در دامن اینها افتاده و جنگ به درازمدت کشیده شود. ... یک تیم هوابرد به منطقه آمده و برادران پاسدار را آموزش نظامی می دهند.

مسئله زمین: هرچه سریع تر مسئله تقسیم زمین با جدیت و پشتکار دنبال شود تا زمینه تبلیغاتی از گروه های امریکایی و روسی گرفته شود.» (۱)

ص: ۵۴۵

۱- همان.

در ادامه بحران روزافزون در روابط و مناسبات سیاسی ایران و عراق، نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل، در نامه ای به دبیرکل این سازمان، در پاسخ به نامه وزیر امور خارجه ایران،^(۱) بار دیگر ادعای عربی بودن جزایر سه گانه ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک را تکرار کرد و اظهارات وزیر امور خارجه ایران را مبنی بر صحت اسناد تاریخی مالکیت ایران بر این سه جزیره، مردود و نادرست شمرد. در بخشی از این نامه که امروز به عنوان یک سند تاریخی در سازمان ملل به ثبت رسید، آمده است: «اگر نظری اجمالی به دلایل قانونی بیفکنیم می توان خاطر نشان ساخت که در هیچ مقطعی از تاریخ هیچ یک از این جزایر تحت حکومت ایران نبوده است. واقعیت این است که بریتانیا جزایر مذکور را به طور جداگانه اشغال نکرده است. آنها در سال ۱۸۱۹ وقتی که از جزایر کواسیم (Kwassims) دفاع می کردند، رأس الخیمه را نیز اشغال کردند. این سه جزیره از سال ۱۷۵۰ بخشی از سرزمین رأس الخیمه بوده و تا سال ۱۸۶۶ بدون هیچ انقطاعی به همین صورت باقی ماند تا وقتی که میان امارات شارجه و رأس الخیمه تقسیم گردید و حکومت بر آن ادامه یافت تا اینکه به دست نیروهای نظامی ایران در ۳۰ نوامبر ۱۹۷۱ [۱۳۵۰] اشغال غیرقانونی شد.» در بخش دیگری از این سند آمده است: «بدیهی است روشی که رژیم فعلی ایران اتخاذ کرده است، خودداری از تخلیه جزایر اشغال شده است و آن چیزی جز رؤیای امپراتوری شاه نیست. این تعصب نژادپرستی با تفوق فارس های آریایی همراه شده است.»^(۲)

از سوی دیگر، امروز "رشید عبدالله" وزیر امور خارجه امارات متحده عربی نیز در اقدامی مشابه عراق، ضمن طرح ادعای اشغال سه جزیره مزبور در خلیج فارس به وسیله ایران، به دبیرکل سازمان ملل اعتراض کرد. وی در پاسخ به نامه ای که صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در

ص: ۵۴۷

۱- این نامه قبلاً (در خرداد ۱۳۵۹ (ژوئن ۱۹۸۰)) خطاب به دبیرکل سازمان ملل ارسال و به عنوان یک سند رسمی ثبت و منتشر شده است.

۲- جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل متحد، مترجم محمدعلی خرم، تهران: مرکز اسناد دفاع مقدس، ۱۳۸۷، صص ۴۳ - ۴۱، شماره سند شورای امنیت: S/۱۴۱۱۷، شماره سند مجمع عمومی: ۲۱، A/۳۵/۴۰۴، اگوست ۱۹۸۰ (۳۰ مرداد ۱۳۵۹).

خردادماه گذشته، برای دبیرکل سازمان ملل ارسال کرده بود، گفته است که امارات متحده عربی امیدوار است مسئله این سه جزیره از راه های معمولی سیاسی حل و فصل شود و از اعمال تحریک آمیز اجتناب شود. وی از حکومت جدید ایران دعوت کرده است تا مشکلات ناشی از جاه طلبی های توسعه طلبانه رژیم شاه سابق را حل کند و این سه جزیره را به امارات متحده عربی مسترد دارد. (۱)

رشید عبدالله در پایان این نامه - که به عنوان سند رسمی در سازمان ملل به ثبت رسیده است - با تأکید مجدد بر علاقه مندی امارات متحده عربی به این سه جزیره، از ایران دعوت کرده است به منظور نشان دادن صداقت خود برای داشتن روابط حسنه با همسایگان، در یک گفت و گوی جدی دوجانبه شرکت کند تا بدین طریق با تحویل جزایر به صاحبان اصلی شان به این مشکل خاتمه دهد. (۲)* (۳)

۱

درحالی که تیرگی روابط عراق و سوریه تشدید می شود، همکاری های جدی و نزدیکی فوق العاده عراق و فرانسه ادامه دارد. در این زمینه منابعی که نشریه معتبر وال استریت ژورنال به قول آنها استناد کرده است، یادآوری کردند که فرانسه، بی اعتنا به موضع تند غرب و انتقاد رژیم اشغالگر قدس، اخیراً اعلام کرده است در کمک خود به عراق برای رسیدن به فناوری هسته ای فرانسوی مصمم است (۴) البته رابطه فرانسه و عراق منحصر به این مورد نیست. نشریه مزبور همچنین خبر داد که: شرکت های فرانسوی "تامسون سی. اس. اف" و "سی. تی. آی. کاتل" در انتظار دستیابی به قراردادی معادل ۹۶۰ میلیون دلار در آینده ای نزدیک می باشند که براساس آن این شرکت ها یک کارخانه صنایع الکترونیکی برای عراق ایجاد خواهند کرد. منابع می گویند این پروژه مستلزم ایجاد امکانات تولید محصولات مصرفی برقی و همچنین تولید رادار برای دفاع ساحلی، کشتی ها و هواپیماهای جنگی می باشد. این منابع افزودند که انعقاد این قرارداد بر روابط فزاینده نزدیک سیاسی و تجاری میان فرانسه و عراق تأکید می ورزد. (۵)

ص: ۵۴۸

۱- تقریباً همه مورخان و جغرافی دانان عرب و مسلمان صدر اسلام مثل طبری، مسعودی و یعقوبی تصدیق کرده اند که تمامی نواحی خلیج فارس، در دوران قبل و بعد از اسلام به ایران تعلق داشته است. (امنیت و مسائل سرزمینی در خلیج فارس: جغرافیای سیاسی دریایی، پیروز مجتهدزاده، ترجمه امیر مسعود اجتهادی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۶/۷/۱۳۸۰، ص ۲۱۰).

۲- * لازم به یادآوری است که قبل از امارات متحده عربی، مسئله سه جزیره تنب بزرگ، و کوچک و ابوموسی را، دولت بعثی عراق مطرح و درخواست کرده بود که جمهوری اسلامی ایران این سه جزیره را بازگرداند. در خردادماه گذشته، وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران پاسخ لازم را به این درخواست داد و اینک بار دیگر مسئله بازگرداندن این جزایر از جانب امارات متحده عربی مطرح می شود. صرف نظر از خواست غیرمنطقی عراق و امارات متحده عربی، به نظر می رسد که طرح این مسئله در اوضاع و احوال کنونی در منطقه و موقعیت جمهوری اسلامی ایران، نمی تواند تصادفی باشد.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، همه به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از خبرگزاری فرانسه از نیویورک - سازمان ملل؛ همچنین ر. ک: جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، ص ۲۶۱، روزنامه الشرق الاوسط، انگلستان - سازمان ملل، ۲۲/۸/۱۹۸۰، ۳۱/۵/۱۳۵۹، مترجم نعمت الله سلیمانی خواه.

۴- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، صص ۲۵۶ و ۲۵۷، وال استریت ژورنال، از پاریس، ۲۱/۸/۱۹۸۰، ۳۰/۵/۱۳۵۹، مترجم مهدی رنجبران.

۵- همان.

روند چرخش عراق و نزدیکی این رژیم به غرب منحصر به نزدیکی به فرانسه نیست. «صدام حسین رئیس جمهور عراق امروز، "گاستون تورن" معاون نخست وزیر لوگزامبورک و رئیس شورای وزیران جامعه اروپا را به حضور پذیرفت. طی این دیدار مهم ترین مسائل عربی و بین المللی، به ویژه درگیری اعراب و اسرائیل و روابط اروپا و اعراب مورد بحث و بررسی قرار گرفت. معاون نخست وزیر لوگزامبورک در پی این دیدار اظهار کرد که عراق با رضایت خاطر هرگونه ابتکار عمل صلح آمیز از سوی جامعه اروپا در قبال خاورمیانه را می پذیرد. وی افزود که عراقی ها خواستار پیش شرط های سرسختانه برای شرکت در هرگونه مذاکرات احتمالی نیستند. ...»^(۱)

این درحالی است که تقریباً به طور هم زمان، رژیم بعثی عراق، سفارت سوریه در این کشور را متهم به عملیات پنهانی علیه خود کرد و در پی آن، نوعی لشکرکشی در مرزهای خود با سوریه را آغاز کرد. بنا به برخی گزارش های رسیده از دمشق، بیش از ۵۳ هزار سرباز مصری برای حمله به سوریه و مقابله با انقلاب اسلامی، در خاک عراق مستقر شدند.^(۲)

در این حال، امروز رادیو بغداد گزارش داد که «آقای "اسماعیل حمود حسین" سفیر عراق در دمشق، عصر امروز با ۹ نفر از کارکنان سفارت عراق در سوریه، از این کشور اخراج و وارد بغداد شدند.» رادیو بغداد افزود: «این اقدام سوریه، زشت ترین نوع رفتار یک کشور نسبت به کشور دیگر است که تاکنون نظیر آن از لحاظ نحوه اخراج سفیر و اعضای سفارت عراق در عرف و اصول بین المللی به چشم نخورده است. ...»^(۳)

۱

در زمینه حملات، تحرکات و نقل و انتقالات نیرو و ادوات نظامی عراق، امروز در منطقه عمومی مرزی قصر شیرین، حمله آتشباری سنگین ارتش عراق به پاسداران مستقر در تپه های زید یحیایی، تنگ هوان و تنگ توچاله گزارش شده است، این درگیری در ساعت ۲۳ شروع و با آتش متقابل پاسداران، حدود ۴ ساعت ادامه یافت.^(۴)

مشاهدات دید بان های پاسگاه هدایت تابع گروهان قصر شیرین نیز حاکی است: «در ساعت ۲۱:۴۵ دقیقه امروز، یک ستون زرهی ارتش عراق که از طرف پرویزخان به طرف ناحیه خانقین [حرکت می کرده] در روی جاده آسفالته مشاهده شده است.»^(۵) این پاسگاه همچنین خبر از حرکت یک ستون تانک زرهی ارتش عراق می دهد که «در ساعت ۲۳ امروز، از طرف چهارکلا به طرف خانقین، در حال حرکت بر روی جاده آسفالته مشاهده شده اند.»^(۶) یک گزارش مشابه دیگر از پاسگاه قلعه سفید تابع هنگ قصر شیرین حاکی است: «یک ستون زرهی ارتش عراق که تعداد آنها زیاد می باشد در جاده عراق به طرف یدخان در حرکت بوده و امکان دارد قصد حمله و تجاوز به خاک ایران را داشته باشند.»^(۷)

از سوی دیگر، در ادامه اخراج عراقی های ایرانی الاصل از عراق، امروز دولت این کشور ۵

ص: ۵۴۹

۱- همان، ج ۱، ص ۲۶۲، روزنامه الشرق الاوسط - انگلستان، به نقل از خبرگزاری عراق از بغداد، ۲۲/۸/۱۹۸۰، ۳۱/۵/۱۳۵۹، مترجم نعمت الله سلیمانی خواه؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۶، تاریخ ۳۱/۵/۱۳۵۹، ص ۴۵، رادیو ریاض، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۶؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرنگار جمهوری اسلامی از دمشق.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۶، تاریخ ۳۱/۵/۱۳۵۹، ص ۴۰، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین.

۵- سند شماره ۲۷۶۷۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۳۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره

۵۶۰۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به زاجا (مرکز عملیات)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۷۶۹۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۳۱/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره

۲۷۶۷۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳) به ت - ف - زاجا (رکن ۳ عملیات)، ۱/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۷۶۷۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن ۳) به تهران - ت - ف - زاجا (رکن ۳)، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

نفر دیگر را اخراج کرد. با ورود این عده به مرز خسروی در کرمانشاه، جمع رانده شدگان تا امروز به ۳۹۲۰۱ نفر رسیده است. (۱)

در منطقه ایلام به گزارش ژاندارمری: «باتوجه به مشاهدات روزانه و دیدبان های مرزی، نیروهای عراقی در خط مرز مهران و صالح آباد مشغول تجدید سازمان و تجدید استحکامات و مواضع خود هستند و به احتمال قوی خود را برای یک یورش دیگر به پاسگاه های مرزی مهیا می نمایند.» (۲) همچنین، از همین منطقه خبر می رسد که در ساعت ۲ بامداد امروز، یک فروند هواپیمای جنگنده عراقی به حریم هوایی مهران تجاوز کرد که با آتش پدافندهای خودی متواری گردید. (۳) گزارش پاسگاه شوروشیرین تابع یگان صالح آباد نیز حاکی است: «در ساعت ۲۰ امروز، ۴ دستگاه تانک همراه با ۶ دستگاه کامیون گاز همراه با پرسنل نظامی وارد پاسگاه پلکانه عراق شده و موضع گرفته اند.» (۴)

همچنین، در منطقه مرزی خرمشهر، در گزارش دید بان های سپاه پاسداران آمده است: «ارتش عراق طی دو روز گذشته، اقدام به احداث ۱۲ سنگر جدید به شکل هلالی و به طول دو متر و عرض یک کیسه شنی و ارتفاع نیم متر در منطقه مرزی خین تا شلمچه نموده است.» (۵)

۱

به دنبال جمع آوری دکه های هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، گروه پیکار، رزمندگان راه آزادی طبقه کارگر و دیگر گروه های چپ در شب گذشته توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان و در پی تشنج ها و تحریکاتی که این گروه ها از هفته های پیش در سطح شهر علیه سپاه پاسداران و دادگاه ویژه رسیدگی به فاجعه سینما رکس آبادان به راه انداخته بودند، امروز نیز بخش هایی از آبادان، به صحنه زدوخورد میان طرف داران این گروه ها و مردم انقلابی تبدیل شده بود. علاوه بر آبادان در خرمشهر نیز در روزهای اخیر تحركات و درگیری میان این گروه ها و مردم مؤمن به انقلاب رو به افزایش گذاشته است. این درحالی است که تحركات و تحریکات مرزی عراق در منطقه جزیره آبادان و خرمشهر نیز به اوج خود رسیده و نیروهای نظامی و انتظامی منطقه را با بحران مضاعف در داخل هر دو شهر و مناطق مرزی مواجه ساخته است.

در آبادان، این درگیری ها ابتدا با راه پیمایی طرف داران گروه های مزبور در اعتراض به جمع آوری دکه های فروش نشریات آنان در حدود ساعت ۵ بعدازظهر آغاز و سپس به میدان طیب و روبه روی کلانتری ۳ در ایستگاه یک بهار کشیده شد و تا ساعت ۱۲ شب ادامه یافت. با حمله طرف داران مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های چپ به ستاد فدائیان امام خمینی واقع در روبه روی کلانتری ۳، گروهی از مردم نیز به حمایت از فدائیان امام خمینی با گروه های سیاسی مزبور درگیر شدند. (۶)

گزارش خبرگزاری پارس در این زمینه حاکی است که گروهی از طرف داران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) شاخه آبادان شامگاه امروز، در اعتراض به جمع آوری دکه های کتاب فروشی آنان،

ص: ۵۵۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- سند شماره ۲۸۲۹۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳) و ۲، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از کرمانشاه، به نقل از روابط عمومی ناحیه ژاندارمری کرمانشاه.

- ۴- سند شماره ۲۸۲۹۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن ۲) و (رکن ۳)، ۳۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۶۰۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۵- سند شماره ۷۰۸۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش دید بان های مرزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر، ۳۰/۵/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، خبرنگار انقلاب اسلامی از آبادان؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از آبادان.

در میدان طیب اجتماع و به ایراد سخنانی پرداختند. این اقدام موجب عکس العمل و اعتراض شدید گروهی از مردم شد که در آن محل اجتماع کرده بودند. به دنبال این اقدام، درگیری روی داد که در آن عده ای زخمی شدند. همین گزارش حاکی است درگیری سرانجام پس از چند ساعت با دخالت سپاه پاسداران و تیراندازی هوایی پایان یافت. در این درگیری شخصی به نام "جاسم بنی رشید" بر اثر شدت جراحات در بیمارستان شرکت نفت به شهادت رسیده است. همچنین در این واقعه، ۲۹ نفر مجروح شدند که در بیمارستان های هلال احمر و شرکت نفت بستری هستند. این گزارش می افزاید: ۲ تن از مجروحان از افراد سپاه پاسداران هستند. (۱)

گزارش ستاد مشترک ارتش نیز در این مورد حاکی است: «در درگیری که [میان] حدود ۵۰۰۰ نفر از گروه های موافق و مخالف سازمان مجاهدین خلق [منافقین] از ساعت ۱۲ الی ۲۳ تاریخ ۳۰/۵/۵۹ در آبادان رخ داد، یک نفر کشته و ۳۰ نفر زخمی گشته است، که با تیراندازی هوایی پرسنل سپاه پاسداران و دخالت مأمورین انتظامی، آرامش نسبی فعلاً برقرار گردیده است.» (۲)

از سوی دیگر، در پی درگیری هایی که در سطح شهرهای مرزی آبادان و خرمشهر، رخ داده است، دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر با صدور اطلاعیه ای فعالیت چند گروه و سازمان از جمله مجاهدین خلق (منافقین)، فدائیان خلق، پیکار و حزب توده را در این دو شهر تا تعیین تکلیف آنان از جانب مجلس شورای اسلامی، ممنوع اعلام کرد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است:

«این چه دستی است که دقیقاً هم زمان با لشکرکشی مزدوران بعثی در نوار مرزی کشورمان و بسیج شدن ۵۳ هزار مسلح مصری، اسرائیلی و اردنی در مرزهای کشور تازه از بند رسته مان آشوب به پا می کنند. لذا از این تاریخ به بعد هرگونه فعالیت گروه های فوق الذکر تا تعیین تکلیف آنان از سوی مجلس شورای اسلامی ممنوع اعلام می شود و مردم و قوای انتظامی مکلف اند از فعالیت این گروه ها به هر نحو و به هر شکل، به طور جدی و سریع ممانعت به عمل آورند.» (۳)

لازم به یادآوری است که درگیری امروز آبادان و نیز حکم دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر در رسانه های غربی از جمله رادیو لندن بازتاب داشت. در این زمینه، رادیو لندن ضمن بازگویی وقایع، از قول رسانه های داخلی ایران افزود: «گفته می شود که در این درگیری یکی از طرف داران آیت الله خمینی کشته شده است.» (۴)

۱

تحركات گروه های مسلح معاند با نظام به صورت نقل و انتقال نیرو و تجهیزات با حمایت و پشتیبانی تدارکاتی عراق امروز نیز ادامه داشت.

در ادامه تحركات و وسیع این عوامل در اطراف اشنویه و پیرانشهر، گزارش تأیید شده ستاد عملیات غرب کشور حاکی است: «افراد مهاجم [ضدانقلاب] در حدود ۲۰۰۰ نفر از طریق پیرانشهر وارد ایران شده و دارای خمپاره و تفنگ ۱۰۶ و ضد هوایی بوده و وسیله انتقال آنها

ص: ۵۵۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۷، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۳، خبرگزاری پارس از آبادان.

۲- سند شماره ۵۶۰۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت اطلاعات عملیات)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۸، تاریخ ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲۹، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱/۶/۱۳۵۹.

لندروور، جیب آهو بیابانی بی شماره و خودروهایی است که از عراق و یا پادگان های ایران گرفته اند.» (۱) فرماندهی سپاه نیز ضمن تأیید این خبر در گزارش خود آورده است: «حدود ۲۰۰۰ نفر نیروی خارجی در اطراف شهر پیرانشهر پیاده شده و با هماهنگی های نیروهای مهاجم [ضدانقلاب] مستقر در بین پیرانشهر، مهاباد و بوکان، به طرف نرده در حرکت می باشند و به زودی قصد حمله به نرده و اشنویه و ارومیه را دارند.» (۲) در بخش دیگری از این گزارش، با اشاره به گزارش منابع اطلاعاتی ستاد عملیات غرب کشور آمده است: «جلسه هماهنگی با حضور پالیزبان، بختیار، صدام حسین و دیگران امروز در عراق تشکیل شده و طرح کودتای قبلی در شرف انجام می باشد؛ با این فرق که در کودتای قبلی از پایگاه های داخلی برای حملات هوایی استفاده شده، ولی در این کودتا از پایگاه های عراق حمله می شود.» (۳)

منابع اطلاعاتی ارتش نیز گزارش دادند که امروز «نمایندگان "شیخ جلال حسینی" و "عبدالرحمن ذیبی" مشهور به "علما" تعداد ۴۰۰ قبضه خمپاره انداز، آرپی.جی ۱۱ و چندین توپ که بر روی قاطر حمل می شوند از طریق مرز پنجوین عراق به ایران وارد و به منطقه مهاباد برده اند.» در ادامه این گزارش آمده است: «اسلحه های مذکور همگی ساخت شوروی بوده و هم اکنون مشغول توزیع آن بین گروه های مسلح مستقر در مناطق مهاباد، سردشت و مریوان می باشند. مقدار زیادی از اسلحه های مورد بحث برای صدیق کمانگر ارسال شده است. ضمناً با هر گروه و جماعتی که این اسلحه ها را دریافت نموده اند، ۴ نفر از کسانی را که قبلاً در عراق توسط افسران ارتش عراق کار با آنها را یاد گرفته اند، همراه نموده اند.» (۴)

یک گزارش دیگر از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است که در منطقه سردشت، «هر شب حدود ۱۵ بار الاغ کلاشینکف و برنو به ایران وارد می شود و بدون [دریافت] پول، بین مردم تقسیم می گردد و هیچ کس جلو این کار را نمی گیرد.» این گزارش می افزاید: «سردشت احتیاج به [نیروهای] پاسدار دارد.» (۵)

گزارش مشابهی از مریوان حاکی است که امروز «تعداد ۶ دستگاه تراکتور حامل مهمات خمپاره و کلاشینکف از مرز "بایوه ستوه" عراق تحویل پیشمرگ های کرد مستقر در "سپاه فاهه" جهت حمله به پادگان مریوان گردیده است.» (۶)

۱

افزایش تحرکات گروه های مسلح معارض با نظام از یک سو و نقل و انتقال نیرو و تجهیزات و مهمات به مناطق مهاباد، سردشت و اطراف آن از سوی دیگر، (۷) حاکی از تحولات و درگیری های تازه ای در این مناطق است. در مقابل عملیات پاک سازی نیروهای خودی نیز ادامه

ص: ۵۵۲

۱- سند شماره ۵۶۰۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، ص ۳۹، از ستاد عملیات غرب کشور به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۰۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۳۰، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۲۳۲.

۴- سند شماره ۵۰۷۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۳۱، از ستاد مشترک ارتش (اداره دوم، حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

- ۵- سند شماره ۱۱۴۹۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۷۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۳۰/۵/۱۳۵۹، مستند به گزارش سماجا.
- ۶- سند شماره ۴۳۱۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه سنندج، ۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۶۶، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاچا به استناد گزارش لشکر ۲۸؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۷۰، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۷- بخشی از این تحرکات و نقل و انتقالات در گزارش قبلی آمده است.

دارد. آنچه از این تحرکات آشکار می شود این است که هم گروه های مسلح معاند با نظام و هم ارتش و سپاه پاسداران خود را برای یک عملیات متقابل و عمده آماده می کنند. این مناطق حساس در استان آذربایجان غربی، همچنان جولانگاه گروه های مسلح ضدانقلاب است و افراد این گروه ها تقریباً به طور روزمره عملیات های ایزدایی علیه پادگان ها و محل های استقرار نیروهای مسلح ارتش و سپاه، اجرا کرده، یا به تأسیسات دولتی حمله می کنند. به نظر بعضی ناظران، یکی از اهداف آنها از چنین اقداماتی محک زدن استعداد و توان نیروهای خودی است.

در این زمینه، گزارش سپاه ارومیه حاکی است: «در ساعت ۲ نیمه شب امروز، مهاجمین [ضدانقلاب]، پادگان لشکر ۶۴ ارومیه و خانه های مسکونی اطراف پادگان را با خمپاره ۶۰ م.م مورد حمله قرار دادند که یک سرباز زخمی گردید و یک خانه هم ویران شد و به پادگان هیچ خسارتی وارد نیامد.» (۱) این درگیری در ساعت ۲:۳۰ بامداد خاتمه یافت. (۲) همچنین یک مقام آگاه در شهربانی ارومیه نیز اعلام کرد در این حمله چند خمپاره به ایستگاه برق اصابت کرد و موجب آتش سوزی شد که با تلاش آتش نشانی به سرعت حریق خاموش گردید. (۳)

همچنین، امروز مهاجمان (ضدانقلاب) با خمپاره به شاهین دژ حمله کرده، به خانه های مسکونی اهالی خساراتی وارد کردند. این حمله توسط افراد سپاه دفع شد. (۴) یک گزارش دیگر از مرکز فرماندهی سپاه نیز حاکی است: «ضدانقلاب می کوشد مخزن نفت آن شهرستان [میاندوآب] را به آتش بکشد، لذا در صورت امکان در امر تأسیسات وزارت نفت، حراست بیشتری به عمل آید.» (۵)

از سوی دیگر، با پایان یافتن مهلتی که لشکر ۶۴ ارومیه برای تحویل سلاح به عناصر مسلح غیرقانونی در منطقه مهاباد داده بود، نیروهای مسلح سپاه و ارتش در فکر هماهنگی های بیشتر، تجهیز نیرو و امکانات به منظور پاک سازی این مناطق، به ویژه منطقه مهاباد از دست گروه های مسلح ضدانقلاب هستند. در این زمینه درخواست فرمانده سپاه مهاباد از شورای فرماندهی سپاه مرکز چنین است: «به منظور پاک سازی، لازم است مسئول طرح و عملیات به منطقه اعزام و بررسی و هماهنگی های لازم را با ارتش به وجود آوریم. با توجه به پایان مهلت داده شده از طرف لشکر ۶۴ ارومیه برای تحویل سلاح ها، جهت پاک سازی شهر و کنترل جاده ها به ۶۰۰ نفر نیاز است، در حالی که نیروی موجود در مهاباد ۱۱۵ نفر می باشد.» (۶)

در همین حال، پاک سازی ها نیز در مناطق غرب کشور ادامه دارد:

از میوان خبر می رسد که در پی پاک سازی روستاهای اطراف میوان، ۴ نفر از مهاجمان مسلح (ضدانقلاب) کشته، ۹ تن زخمی و ۶ تن دیگر دستگیر شدند. در این درگیری شبانه، صادق نوبخت سرابی، مسئول اطلاعات سپاه کردستان نیز به شهادت رسید. (۷) این گزارش همچنین حاکی است: «بعد از ظهر امروز، به یگان های لشکر در اطراف اشنویه حمله شد و یک

ص: ۵۵۳

۱- سند شماره ۴۲۵۵۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۵۴، از سپاه ارومیه به سپاه مرکز، ۳۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۶۰۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۴- سند شماره ۵۶۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه مرکز، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۰۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص ۶۰، از مرکز فرماندهی به سپاه

میاندوآب، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۵۶۰۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۵۲، از فرمانده سپاه مهاباد (سنندج) به شورای فرماندهی سپاه مرکز، ۳۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۶۰۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه مرکز، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۵۶۰۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

درجه دار و یک جوانمرد مجروح و جوانمرد دیگر توسط ضدانقلاب زیر ماشین گرفته و شهید شد. در این پیام وضع درجه دار ارتش نیز وخیم گزارش شده است.^(۱)

همچنین در گزارش امروز روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج، آمده است: «در ادامه عملیات پاک سازی در حومه کامیاران، ۵۰ تن از عناصر ضدانقلاب توسط نیروهای مشترک ارتش و سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد در قریه الک دستگیر شدند.»^(۲)

در ادامه مقابله با تحرکات نیروهای مهاجم ضدانقلاب، از بانه خبر می رسد که شامگاه امروز، دهکده های نجمه، بوئین پایین، کانی سود، صدبار و دوراهی بکره با توپ ۱۵۵ میلی متری توسط ارتش کوبیده شده است. این گزارش همچنین می افزاید: «اکثر شب ها به شعاع ۱۵ کیلومتری، اطراف بانه به وسیله خمپاره و توپ ۱۵۵ میلی متری توسط ارتش کوبیده می شود.»^(۳)

۱

یکی از مسائل عمده در مقابله با گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین، وضعیت آموزش های نظامی و پارتیزانی نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد، با توجه به موقعیت سوق الجیشی مناطق مزبور و مقابله صحیح با نحوه جنگ ها و حملات چریکی گروه های مسلح معاند با نظام است.

در این باره خبرنگار کیهان از کرمانشاه گزارش داد: «برای پاک سازی مناطق متشنج و درگیر در کردستان، سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد آموزش چریکی و پارتیزانی می بینند.» براساس این گزارش، ناصر کاظمی، فرماندار و مسئول پاسداران اورامانات، ضمن بیان این مطلب، دلایل انجام چنین آموزشی را تسریع در پاک سازی منطقه از عوامل عراقی و مزدور دانست و در این باره گفت: با چنین شیوه هایی ما خواهیم توانست به سرعت به مواضع مهاجمان و مزدوران نزدیک شویم و با همان سلاح آنها؛ یعنی جنگ و گریز و وارد کردن ضربات شبانه و قاطع، پاک سازی مناطق نوسود و بخشی از اطراف آن را انجام دهیم.» وی افزود: «برای آموزش های جنگ های چریکی و پارتیزانی، تعدادی از [افراد] سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان توسط گروهی از کارشناسان جنگ های چریکی وابسته به تیپ نوهده، تعلیم و تخصص می یابند.» وی همچنین گفت: «پاک سازی منطقه نوسود به زودی آغاز می شود.» کاظمی در پایان به نقل از منابع اطلاعاتی مستقر در نواحی مرزی ایران و عراق، افزود: «عراقی ها که به تدریج مواضع و پایگاه های خود را در داخل خاک ها از دست می دهند، اخیراً شروع به تقسیم پول برای تطمیع روستانشینان مرزی کرده اند و به مزدوران و کارگزاران خود در نواحی مرزی پاره پول و اسلحه زیاد داده اند.»^(۴)

ص: ۵۵۴

۱- سند شماره ۵۶۰۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۳- سند شماره ۵۶۰۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه غرب کشور به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵، خبرنگار کیهان از کرمانشاه در مصاحبه با فرماندار و مسئول پاسداران اورامانات.

با کشف یک خانه تیمی و مخفیگاه عوامل کودتای نافرجام اخیر در منطقه شمیران تهران، یکی از رابطان شبکه های کودتاچیان و تکثیرکننده پیام های سری و نوارهای سخنرانی های بختیار، شناسایی شد. گزارش امروز روزنامه اطلاعات در این مورد حاکی است:

«امیر هوشنگ نور، سرهنگ بازنشسته شهربانی از اعضای کادر مرکزی شبکه کودتای نافرجام اخیر و طراح و مغز متفکر توطئه کودتا در حال حاضر متواری است و کلیه قوای انتظامی و پاسداران در تعقیب نامبرده می باشند. ...»

بنا به اظهار سخنگوی کمیته منطقه یک شمیران، خانه مذکور ابتدا به سبب رفت و آمدهای مشکوکی که به اینجا می شد مورد سوءظن قرار گرفت و تصور می شد که این خانه تبدیل به عشرتکده شده باشد، اما هنگامی که گروه ضربت پاسداران کمیته منطقه یک این خانه را که در زعفرانیه شمیران است، زیر نظر گرفتند متوجه شدند که رفت و آمدکنندگان آن نمی توانند افرادی فقط خوش گذران باشند. پاسداران پس از دریافت حکم دادستانی وارد خانه شدند و هنگام بازرسی های اولیه، ناگهان سگی که در آن خانه بود به یکی از پاسداران حمله کرد. پاسدار مزبور برای آنکه از حمله سگ مصون بماند خود را به طرف زیرزمین خانه کشانید و متوجه شد که در آنجا مقادیر زیادی اسلحه و مهمات و وسایل نظامی انبار شده است. بلافاصله پاسداران خانه را محاصره کردند و در بازرسی های اولیه یک عده بیست نفری را که در یکی از اتاق های خلوت و دورافتاده آن خانه جلسه محرمانه داشتند، دستگیر کردند. ... وی اضافه کرد: «... این خانه مرکز تصمیم گیری و تشکیل جلسات محرمانه بوده که امیر هوشنگ نور تصمیمات جلسات را به سایر شبکه ها و عوامل توطئه گر و کودتاچی ابلاغ می کرده است.» این گزارش در پایان می افزاید در این خانه علاوه بر کشف تعداد زیادی اسلحه و مهمات، اعلامیه هایی با امضای شورای نظامی کشور ایران و چندین دستگاه تکثیر نوار و ضبط صوت و دیگر وسایل تبلیغاتی به دست آمد.

اطلاعات همچنین یک نمونه از اعلامیه های این شبکه را - که چندین هزار نسخه از آن از این مخفیگاه به دست آمده است - منتشر ساخت. در این اعلامیه کوتاه آمده است: «هم قطاران عزیز ساعت موعود فرارسید؛ ارتش وطن پرست ایران حکومت پوسیده آخوندها را برچید. کلیه واحدهای ارتش، ژاندارمری و شهربانی اعلام همبستگی نمودند. هرگونه مقاومت به شدت سرکوب خواهد شد. آماده اخذ دستورات باشید. شورای نظامی کشور.» (۱)

یادآوری می شود که دو روز پیش نیز، «روابط عمومی سپاه پاسداران ساری اطلاع داد که رضا حبیبی یکی دیگر از همکاران شبکه کودتا که از عوامل دربار و رژیم منفور پیشین بوده است، دستگیر شده است.» براساس این گزارش، «حبیبی در سیاه کلا از توابع بابل، به توطئه گری و استخدام مزدور برای اعزام به مناطق غرب کشور مشغول بوده است.» (۲)

ص: ۵۵۵

۱- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از سخنگوی کمیته منطقه یک شمیران.

۲- روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۹، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ساری.

با گذشت تنها یک شب از صدور حکم نخست وزیری محمدعلی رجایی توسط رئیس جمهور، روزنامه انقلاب اسلامی در سرمقاله امروز خود به مطالبی اشاره کرده است که به نظر می رسد هم حاکی از بالابردن توقعات از دولت جدید و هم تصویری کوتاه از چشم انداز مقابل؛ یعنی مشکلات و بحران های پیش روی دولت رجایی است. در بخشی از این سرمقاله که به قلم اسماعیل رضائی نوشته شده، آمده است:

«... با رسمیت یافتن مقام نخست وزیری، تمام نهادهایی که در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به منظور اجرای این قانون پیش بینی شده است کامل و هیچ بهانه ای دیگر به علت عدم ارگان های رسمی وجود ندارد. لذا از این پس، هر سه قوه قضائیه، مجریه و مقننه مسئولیت کامل و تمام عیار رعایت و اجرای قانون اساسی را به عهده دارند و این درحالی است که بی قانونی و عدم امنیت و احترام به طور روزافزونی جامعه را در خطر قرار داده است و آن چیزی که رئیس جمهور نیز به آن اولویت داده، خاتمه دادن به همین بی نظمی ها و قانون شکنی هاست. تا به حال، یک روز ادعا می شد مجلس استقرار نیافته، یک روز می گفتند رئیس جمهور وجود ندارد و یا اینکه دولتی در کار نیست، اما از امروز دیگر هیچ یک از این بهانه ها برای ملتی که با اکثریت مطلق به این نهادها رأی داده و مشروعیت اسلامی آنها هم از طریق رأی ملت و هم از طریق حکم امام تثبیت شده است، نمی تواند وجود داشته باشد. لذا مخالفت با قانون اساسی و اشکال تراشی و عدم اجرای آن از طرف هر سازمان و گروه فردی، ضدانقلابی بودن آنها را محرز می نماید.»

نویسنده سرمقاله، آن گاه می افزاید: «علاوه بر این، در زمینه های اقتصادی، احتکار و گران فروشی و تقسیم زمین و مسکن و غیره و غیره... به همین نسبت که در رعایت آزادی های اجتماعی قانون شکنی شده است، بی توجهی و خودسری وجود دارد. و اگر از همین ابتدا که دولت کار خود را شروع می کند، قاطع و استوار بدون توجه به رعایت مصلحت این دسته و آن دسته و یا این صنف و آن صنف، رعایت دقیق و کامل قانون اساسی را مورد توجه قرار ندهد، به یقین عواقب خطرناکی در پیش خواهد بود و مطمئناً در مرحله اول، اجرای دقیق قانون اساسی به زعم خیلی از خودی ها و بیگانه ها که بیش از یک سال و نیم است فعال مایشاء بوده اند و هیچ حدومرزی برای اعمال خود قائل نبوده اند، گران تمام خواهد شد. علاوه بر این، امروز نخست وزیر وارث هزاران مشکل پیچ در پیچ و آیین نامه ها و بخشنامه های جورواجوری است که مقداری از آنها از رژیم قبل باقی مانده و تعدادی از آنها را دولت موقت و شورای انقلاب تصویب نموده اند. و همان طور که خود اشاره کردند سیستم اداری کشور را به حالت فلج درآورده اند...»

در بخش دیگری از این سرمقاله آمده است: «موضوعی که ظرف یک سال و نیم گذشته به آن توجهی نشده و یا اگر هم شده بسیار محدود، نداشتن برنامه های مشخص در سیستم

صنعتی و کشاورزی کشور است. کوششی که تا به حال شده فقط تا آنجا بوده که توانسته است از تعطیل و ایستایی آنها از طریق بالا و پایین بردن بودجه های فوری، جلوگیری کند. و حال آنکه حفظ این گونه روش های کج دار و مریز نه آنکه قابل دوام نیست، بلکه به سرعت کشور را به ورطه نابودی خواهد کشاند. [\(۱\)](#)

ص: ۵۵۷

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، صص ۱ و آخر.

در ادامه تجاوزات و حملات عراق به پاسگاه های مرزی ایران، امروز در منطقه عمومی قصرشیرین، ارتش عراق و مهاجمان ضدانقلاب داخلی در یک عملیات مشترک، با نیروهای ایرانی درگیر شدند. گزارش خبرنگار کیهان در قصرشیرین از جزئیات این درگیری ها چنین است:

«مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] با پشتیبانی ارتش بعث امروز از ساعت ۵/۶ تا ۵/۷ عصر، تنگ هوان را زیر آتش خود قرار دادند و پس از یک ساعت درگیری شدید با سپاه پاسداران مستقر در این منطقه، با دادن تعدادی زخمی عقب نشینی کردند و ۲ نفر از دیدبانان ایرانی را مجروح ساختند که یکی از آنها یک افسر ارتش و دیگری از پاسداران مستقر در منطقه بود.» بنا به همین گزارش: «مهاجمین این درگیری را در ساعت ۹ شب به تیله کوه کشانیدند و با خمپاره ۱۲۰ میلی متری و پشتیبانی توپخانه ارتش بعث مستقر در چارکلاو [عراق] این منطقه را زیر آتش قرار دادند که تا ساعت ۱۲ شب ادامه داشت. مهاجمین در این منطقه با به جای گذاشتن مقدار زیادی گلوله های خمپاره، آر.پی.جی. ۷ و خشاب اسلحه های مختلف، سنگرهای خود را ترک کردند.» (۱)

همچنین، یک خبر از استانداری سنندج حاکی است که «تعدادی هواپیما و هلیکوپتر در ارتفاع بالا در غرب کشور (سنندج - کرمانشاه) مشاهده شده.» در این گزارش دستور داده شده اقدامات لازم در این مورد انجام شود. (۲) از سوی دیگر، با توجه به تحرکات اخیر عراق و عوامل داخلی وابسته به آن، فرماندهی سپاه از کلیه واحدهای تابعه خود در مناطق غرب و نیز استان خوزستان خواسته است که نیروهای خود را در حالت آماده باش درجه یک قرار دهند. (۳)

هم زمان با تحرکات و حملات مرزی عراق، عوامل داخلی وابسته به این رژیم، هنوز به فعالیت های خود در قالب جاسوسی، تخریب و انفجار خطوط لوله های نفت و گاز و حمل سلاح از عراق به شهرهای مرزی خوزستان ادامه می دهند.

ص: ۵۵۹

۱- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- سند شماره ۵۶۰۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه کرمانشاه و سنندج، ۳۱/۵/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از استاندار سنندج.

۳- سند شماره ۵۶۰۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه کرمانشاه، ۳۱/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۸۸۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

بنا به گزارش پاسگاه ژاندارمری بهمن شیر آبادان ساعت ۲۴ امروز، صدای انفجاری در فاصله ده کیلومتری پاسگاه مزبور شنیده شده است؛ پس از ورود مأموران به محل، معلوم شد که ۲ الی ۳ رشته از خطوط لوله گاز در مسیر جاده آبادان - ماهشهر بر اثر انفجار بمب دچار آتش سوزی شدیدی شده است. (۱)

همچنین، ساعت ۴ بعد از ظهر امروز، دو نفر از اعضای گروه تحقیق ستاد عشایر - که از مأموریت خرمشهر برمی گشتند - در طول بازار سپه به موتورسیکلتی با دو سرنشین مشکوک می شوند. این افراد پس از درگیری با اعضای گروه تحقیق، ۳ قبضه اسلحه کلاشینکف با ۷ خشاب پر و ۱۰۸ فشنگ کلاشینکف بدون خشاب را به زمین پرتاب کرده، متواری می شوند. این گزارش حاکی است که روی یکی از اسلحه ها شماره ارتش عراق موجود است. (۲)

از سوی دیگر، در ادامه مبارزه با عوامل داخلی مسلح وابسته به عراق، دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر امروز اطلاعیه ای درباره خلع سلاح عمومی مناطق هم جوار مرزی صادر کرد. در این اطلاعیه آمده است: «به کلیه دارندگان اسلحه در آبادان و حومه خرمشهر، ماهشهر، شادگان، جزیره مینو، اروندکنار، دارخوین و کلیه روستاهای تابعه اعلام می شود که از تاریخ شنبه اول شهریور تا دوشنبه ۱۰ شهریورماه، می توانند اسلحه خود را به دادگاه انقلاب اسلامی آبادان تحویل دهند و در این صورت مورد عفو قرار خواهند گرفت. ضمناً در صورتی که پس از انقضای مهلت تعیین شده از کسی اسلحه غیرمجاز کشف شود به شدیدترین وجه مجازات خواهد شد.» (۳)

۱

در پی درگیری های هفته های گذشته، به ویژه درگیری شدید دیشب هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های چپ با گروهی از مردم در آبادان و نیز حوادث امروز خرمشهر، این دو شهر در وضعیتی ملتهب به سر می برند.

امروز در خطبه اول نماز جمعه آبادان - که در محل دانشکده نفت این شهر برگزار شد - حجت الاسلام غلامحسین جمی با اشاره به درگیری شب گذشته که به شهادت یک تن و زخمی شدن عده ای انجامید، گفت: «باید دید این درگیری ها علتش در کجاست. آنهایی که اعلامیه به نام خدا و به نام خلق صادر می کنند، دروغ است؛ اینها نه به خدا کاری دارند نه به خلق. اگر اعتقاد داشتند، این درگیری ها به وجود نمی آمد. این درگیری ها مجرد نیست و استقلال ندارد؛ در رابطه با مسائلی است که باید دقت شود؛ اینها در رابطه با شیطان بزرگ امریکاست.»

جمی در همین خطبه افزود: «هم زمان با توسعه های دشمن خارجی که باید پاسداران ما برای حفاظت از مرزها آماده باشند عوامل آنها این مسائل را در آبادان و خرمشهر به وجود می آورند تا پاسداران ما را مشغول درگیری داخلی کنند، تا دشمن خارجی نفوذ کند.»

ص: ۵۶۰

۱- سند شماره ۴۳۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاندارمری آبادان مستند به گزارش پاسگاه بهمن شیر، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار انقلاب اسلامی از آبادان.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از آبادان، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

امام جمعه آبادان سپس خطاب به مردم گفت: «شما نباید اجازه بدهید اینها به نام خلق دکه بگذارند؛ موظف هستید دفترهای آنها را برچینید و آنها را به سوراخ هایشان بفرستید تا دیگر سر در نیاورند...»^(۱)

امام جمعه آبادان همچنین در دومین خطبه نماز درباره موضع گیری های غلط دولت عراق در برابر انقلاب صحبت کرد.^(۲)

همچنین، خبرگزاری پارس در گزارشی از درگیری امروز هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با اعضای انجمن اسلامی در خرمشهر خیر داد. بنا به این گزارش: «سازمان مجاهدین خلق ایران [منافقین] بار دیگر دست به تحریکات تازه ای زدند و ۱۰ تن از هواداران این سازمان بر اثر مشاجره با گروهی از اعضای انجمن اسلامی خرمشهر به وسیله سپاه پاسداران دستگیر شدند. سخنگوی سپاه پاسداران خرمشهر امروز گزارش داد که مشاجره لفظی میان دستگیرشدگان و اعضای انجمن اسلامی خرمشهر هنگامی روی داد که دو طرف هم زمان نمایشگاهی از عکس و پوستر در جوار هم برپا کردند. اعضای انجمن اسلامی عکسی از امام خمینی رهبر انقلاب و بنیانگذار [بنیان گذار] جمهوری اسلامی ایران را بر روی یکی از پایه های برق بین دو نمایشگاه نصب کردند که این عمل با اعتراض طرف داران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] روبه رو شد و آنها با اعضای انجمن اسلامی به طور لفظی درگیر شدند.» سخنگوی سپاه پاسداران خرمشهر افزود: «به رغم ممنوعیت فعالیت های گروه های سیاسی، طرف داران سازمان مجاهدین [منافقین] علاوه بر این تحریکات، به عده ای از دختران عضو این سازمان مأموریت دادند که به عنوان اعتراض نسبت به دستگیری دو تن از اعضای سازمان، در برابر مقر سپاه پاسداران در خرمشهر متحصن بشوند.» وی همچنین گفت: «چون سپاه پاسداران مستقیماً مایل نبود با اعضای سازمان مجاهدین [منافقین] درگیر شود، از مردم خرمشهر استمداد کرد و قبل از رسیدن مردم، متحصنین محل تجمع خود را ترک گفتند.»^(۳)

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی نیز در مورد ماجراهای امروز خرمشهر، در گزارش خود چنین آورده است: «در روز جمعه ۳۱/۵/۱۳۵۹، تعدادی زن و مرد و دختر و پسر از چریک های فدایی خلق و گروه های دیگر ساختمان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر را محاصره و قصد تسخیر محل را داشتند که رادیو مرتباً با پخش اعلامیه از مردم جهت متفرق کردن این گروه ها کمک می خواست. که جریان بدون درگیری خاتمه یافت.» در پایان

ص: ۵۶۱

۱- این گونه موضع گیری ریشه در شناخت قبلی و اساسی امام جمعه آبادان از وضعیت و فضای سیاسی شهر و نیز چگونگی و میزان مشروعیت رفتارهای جاری دارد. برای درک بهتر فضای آن دوران مطالعه ضمیمه این گزارش با پاورقی ها و توضیحات می تواند مفید باشد. این ضمیمه گزارشی از خبرگزاری پارس است درباره مرور وضعیت گروه های سیاسی در آبادان بعد از انقلاب تا چند ماه پس از آغاز جنگ.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۷، تاریخ ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، اهواز - خبرگزاری پارس، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۱، اهواز - خبرگزاری پارس، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

این گزارش آمده است: «در حال حاضر کلیه شهرهای خوزستان و خصوصاً آبادان و خرمشهر به یک حالت خطرناکی رسیده و هر آن احتمال درگیری سختی پیش بینی می شود.»^(۱)

از سوی دیگر، به دنبال اعلامیه دیروز دادستان انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر مبنی بر ممنوع بودن فعالیت چند گروه و سازمان سیاسی از جمله حزب توده، شاخه این حزب در آبادان در نامه ای خطاب به ریاست دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر، ضمن تأسف بار خواندن حوادث شب گذشته و امروز در آبادان و خرمشهر، هواداران حزب توده را از دست داشتن در این حوادث مبرا دانست و به این حکم در مورد سازمان خود شدیداً اعتراض کرد.^(۲)

حزب توده - سازمان شهرستان خرمشهر نیز، در نامه ای به ریاست دادگاه انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر، به تصرف و تخریب اموال موجود در دفتر این حزب در خرمشهر، شدیداً اعتراض کرده و خواستار رسیدگی به این مسئله و دستگیری عوامل آن شده است.^(۳)

۱

علاوه بر تیرباران ۳ تن از پاسداران به دست افراد گروه ضدانقلابی کومه له، درگیری و زدو خورد در مناطق کردنشین، به خصوص در نقده، مهاباد، اشنویه، اطراف میاندوآب و نیز جوانرود، چشمگیر و با خسارت هایی همراه بود.

بنا به گزارش ستاد مشترک ارتش، همچون شب های گذشته: «در ساعت ۲ بامداد امروز نیز پاسگاه شیطان آباد نقده مورد حمله ضدانقلابیون قرار گرفت که بلافاصله به وسیله مأموران به آتش آنان پاسخ داده شد و مهاجمین متواری گردیدند.» این گزارش در پایان می افزاید: «مهاجمین با استقرار پایگاه در "دره قاسملو" و کنترل ارتفاعات و راه عبوری "ناناس" همه شب به پاسگاه یادشده تیراندازی می نمایند.»^(۴)

در بخش تکاب نیز بعد از ظهر امروز در درگیری بین پاسداران و افراد مسلح غیرقانونی در حوالی گردنه (پل) "ساروق"، واقع در ده کیلومتری غرب تکاب، ۲ نفر از پاسداران به نام "بهزاد اسدی" و "تبریزی" به شهادت رسیدند.^(۵)

در این حال، با توجه به وضعیت عمومی مناطق اطراف ارومیه، به ویژه مهاباد، به دستور فرمانده سپاه مرکز، کلیه نیروهای تابع سپاه در غرب کشور به حالت آماده باش درآمده اند. ضمناً در این حکم، از سپاه مهاباد خواسته شده که سریعاً به پادگان مهاباد انتقال یابد.^(۶) در همین خصوص، فرمانده سپاه ارومیه نیز در تلفنگرامی از سپاه مرکز برای شروع عملیات در مهاباد درخواست ۴۰۰ نفر نیروی پاسدار کرده است.^(۷)

ص: ۵۶۲

۱- سند شماره ۴۳۲۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نزاجا (مد اطلاعات)، ۱/۶/۱۳۵۹.

۲- نامه مردم، شماره ۳۲۴، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۵.

۳- نامه مردم، شماره ۳۲۵، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- سند شماره ۵۶۰۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۸۴، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۲۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۹۲، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا،

- ۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۹۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۶- سند شماره ۵۶۰۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه (کرمانشاه)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۵۶۰۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه مرکز، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

از منطقه مریوان نیز خبر می رسد که امروز در ده "درزیان"^(۱) درگیری دیگری با مهاجمان ضدانقلاب روی داد که در آن ۲ نفر از مهاجمان کشته، ۵ نفر زخمی و ۸ نفر اسیر شدند. یک پاسدار نیز به شهادت رسید.^(۲)

اما خونین ترین حادثه، که نبود امکانات در آن مؤثر شمرده شد، ساعت ۹ صبح امروز در عملیات کمین افراد کومه له، در منطقه جوانرود رخ داد. گزارش ستاد عملیات غرب کشور در این مورد حاکی است: «در بین راه خانشور به وانی سر بین برادران [پاسدار] و ضدانقلابیون درگیری به وجود آمد. در اثر حمله مهاجمین به آمبولانس حامل افراد سپاه، ۸ تن از برادران پاسدار به شهادت رسیدند. یکی از پاسداران نیز که به اسارت مهاجمین درآمده بود، موفق به فرار شد. ضمناً یک پاسدار دیگر نیز به اسارت مهاجمین درآمد.»^(۳) ناصر کاظمی، فرماندار اورامانات و مسئول سپاه پاسداران پاوه، مسئولیت شهادت این افراد را به عهده مسئولان دانست و گفت: «اگر مسئولین امکانات لازم را در اختیار پاسداران بگذارند چنین اتفاقی هرگز نمی افتاد.» وی همچنین افزود: «افرادی که شهید شدند در یک آمبولانس از مأموریت بازمی گشتند که در بین راه مورد هجوم مهاجمین قرار گرفتند و ناجوانمردانه شهید شدند.» کاظمی ادامه داد: «اگر یک اتومبیل جیب روباز در اختیار برادران پاسدار بود آنها می توانستند بلافاصله از ماشین پایین آمده و از خود دفاع کنند، ولی داخل آمبولانس این امکان وجود نداشت و به محض برخورد آر.پی.جی ۷ آمبولانس آتش گرفت.»^(۴)

همچنین، امروز افراد کومه له ۳ تن از پاسداران به نام های فرهاد هژبری، خلیل باکو و بهادران شهرستانی را که در اسارت این گروه بودند، تیرباران کردند.^(۵)

۱

در کنار عملیات و درگیری های پراکنده و جنگ و گریز گروه های مسلح معارض با نظام، تحرکات این گروه ها در مناطق مختلف کردنشین، با حمایت بیشتر و آشکارتر دولت عراق همچنان ادامه دارد.

در این زمینه گزارش امروز مرکز فرماندهی سپاه حاکی است: «لشکر عراق آماده باش داده. در ضمن خبر ۳۰ هواپیمایی که می خواهند به ایران حمله کنند، مجدداً تأیید می شود.» این گزارش می افزاید: «عده زیادی در اطراف نوسود و دوآب، ضمن سنگرگیری در کوه ها خمپاره نیز کار گذاشته اند و هواپیماهای عراقی مهمات و آذوقه به آنها می رسانند و نیروهای عراقی قصد پیاده شدن در پنگانه را دارند.»^(۶) حتی وضعیت عمومی مناطق غرب کشور نگرانی

ص: ۵۶۳

۱- Darziyan، درزیان: دهی از دهستان بالک بخش مریوان شهرستان سنندج، واقع در ۱۱ کیلومتری دژ شاهپور و ۳ کیلومتری شرق راه اتومبیل رو مریوان به رزاب. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۲- سند شماره ۴۳۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، جلد ۱، ص ۱۶۶، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاچا به استناد گزارش لشکر ۲۸؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، جلد ۱، ص ۱۷۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- سند شماره ۵۶۰۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (جوانرود)، ص ۶۳، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان در مصاحبه با فرماندار اورامانات.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از کرمانشاه.

۶- سند شماره ۵۶۰۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

فرماندهی سپاه مرکز را بیش از این برانگیخته، به طوری که امروز در پیام دیگری آورده است: «گروه های سیاسی به پشتیبانی نیروهای خارجی قصد یک حمله وسیع علیه ایران را دارند و از طریق مناطق ماکو، سلماس، شاهین دژ، تکاب، سراب، زنجان تا قصرشیرین و ایلام این کار را می خواهند عملی کنند. موقع این طرح در اواخر مرداد و اوایل شهریورماه می باشد.»^(۱)

در این میان، سپاه غرب کشور در پیام امروز خود به فرماندهی مرکز سپاه، وضعیت تحرکات و اقدامات کلی گروه های مسلح ضدانقلاب با حمایت عراق را چنین بیان کرده است: «عراق نقاط ضعف ما را بیشتر در نقاط سردشت و پیرانشهر یافته است. اخبار رسیده حاکی است حرکت نیروهای مهاجم از پیرانشهر به سمت نرده و ارومیه و اشنویه، و نیز از سردشت به طرف بانه می باشد.» در ادامه همین گزارش با اشاره به حملات و درگیری های شب گذشته و امروز در مناطق میوان، پادگان سردشت و نیز منطقه جوانرود آمده است: «این اخبار حاکی از حمله وسیع عراق با همراهی نیروهای مهاجم می باشد و اگر با بسیج مردم و نیروهای ذخیره ارتش به کمک نشتاید وضع از این هم بدتر خواهد شد.»^(۲) ستاد مشترک ارتش نیز در پاسخ به این درخواست مقرر داشت: «یک دوره احضار و دوره های بعدی آماده احضار باشند و مراتب به وزارت دفاع ملی اعلام گردد.»^(۳)

ستاد مشترک ارتش نیز خطاب به کلیه نیروهای تابعه خود، با اشاره به تحرکات ارتش عراق، وضعیت مناطق غرب و جنوب غرب را چنین توصیف کرده است: «ارتش عراق اقدام به تعرض محلی یا محدود یا گسترده در مرزهای کشور می نماید. باتوجه به تجمع ۲۰۰۰ نفر مسلح از متواریان و ضدانقلابیون در منطقه پیرانشهر، ممکن است به طورهم زمان از طریق اشنویه به نرده حمله و پس از قطع راه ارتباطی ارومیه به جلدیان، نوسود و پیرانشهر، به نیروهای مزبور حمله نمایند.» در ادامه این گزارش آمده است: «عملیاتی نظیر بندهای فوق در استان های کرمانشاه، ایلام، خوزستان و کردستان محتمل است. [لذا] دستور فرمایید: الف) یگان های تابعه آماده اجرای طرح های پدافند بوده تا ضمن در دست داشتن ابتکار عملیات، از غافلگیری جلوگیری و امکان واکنش سریع در مقابل هر نوع عملیات احتمالی فراهم گردد. ب) درمورد حفاظت انبار مهمات، اماکن و تأسیسات مهم و حساس پیش بینی لازم معمول گردد.»^(۴) همچنین، گزارش لشکر ۲۸ به نقل از یکی از منابع قابل اعتماد خود، حاکی است: «ضدانقلابیون از آبادی های سقز سلاح های سنگین جهت حمله در یکی از روزهای آینده به پاسگاه های این پادگان، کار گذاشته اند و قرار است تعدادی از افراد خود را وارد شهر نموده که به پادگان سقز حمله نمایند.»^(۵)

از سوی دیگر، امروز اخبار متعددی از تجمعات این گروه ها و نیز ملاقات هایی میان مسئولان گروه های ضدانقلاب گزارش شده که حاکی از طرح ریزی توطئه های تازه و مشترک سران فراری ارتش، رژیم عراق و مسئولان این گروه ها در مناطق حساس مهاباد و شهرها و بخش های اطراف آن است. از جمله، گزارش ستاد مشترک ارتش حاکی است که امروز «در

ص: ۵۶۴

۱- سند شماره ۴۳۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۰۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۶۲۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۲۴۱، از سماجا ۳ (عملیات) به سماجا ۵ (بسیج و آمادگی ملی)، ۱/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۶۲۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۵۶، از سماجا ۳ (عملیات) به گیرندگان...، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ازگله)، ص ۲۰۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ص ۱، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

ساعت ۱۸ الی ۱۹، سپهبد فراری صیادیان با نماینده دکتر بقایی و آرشام، رئیس سابق [ساواک] کرمان، در منطقه حاجی عمران (عراق) ملاقات داشته است.» همین گزارش می افزاید: امروز دکتر افشار با سنار مامدی ملاقات داشته است. (۱) یک گزارش دیگر از منابع اطلاعاتی ارتش نیز حاکی است امروز «تعداد ۷۰۰ نفر مسلح به سلاح های مختلف سبک و سنگین از جمله خمپاره انداز و چند توپ که به وسیله قاطر حمل می شده از برده رشه پشت کردستان به سمت منطقه قروه حرکت نموده اند. این عده قصد دارند در نقاط حساس و مرتفع قروه مستقر گردند. گروه مسلح مزبور قصد دارند پس از خاتمه جمع آوری محصول گندم وسیله کشاورزان محل، نیروهای نظامی و پاسدار را مورد تهاجم قرار دهند.» (۲) همچنین، مشاهده حدود ۶۰ نفر از پیشمرگان جلال طالبانی در آبادی های بایوه و باشماق و حدود ۳۰ نفر دیگر از افراد مسلح در آبادی های قلعه جی و قلعه گاه در روی محور پادگان میوان به سندیج گزارش شده است. (۳)

۱

درحالی که خبرها و گزارش های چند روز اخیر حاکی از آماده شدن سپاه و ارتش برای حمله به شهر مهاباد و پاک سازی آن از گروه های مسلح ضدانقلاب است و از سوی دیگر گروه های مسلح غیرقانونی نیز در روزهای اخیر مبادرت به انتقال افراد و تجهیزات به این شهر کرده اند تا در مقابل حمله نیروهای خودی مقاومت کنند، امروز مسئولان شهر مهاباد و سران گروه های نظامی معارض با نظام هریک به نوبه خود سعی در حفظ و کنترل شهر و به تعویق انداختن بحران پیش رو دارند.

در این مورد گزارش نیروی زمینی ارتش حاکی است امروز «اطلاعیه مشترکی توسط حزب دمکرات و چریک های فدایی خلق در شهرستان مهاباد منتشر شد و در آن آمده است که هیچ یک از گروه های سیاسی با اسلحه حق ورود به شهر را ندارند و در صورت مشاهده، بلافاصله توسط مقامات مسئول (شهربانی و اهالی) بازداشت و برابر مقررات با آنان رفتار خواهد شد. ضمناً اضافه گردیده که گروه های سیاسی موقع ورود به شهر اسلحه خود را به نزدیک ترین قرارگاهی که در خارج شهر می باشد، تحویل دهند.»

در این گزارش همچنین آمده است امروز «اطلاعیه ای توسط شورای شهر [مهاباد] منتشر شد و در آن چنین آمده است: الف) ارتش و پاسداران در شهر دخالت نخواهند کرد. ب) هیچ یک از افراد، گروه ها و اهالی حق تردد در شهر را با اسلحه ندارند. ج) امنیت شهر به عهده شهربانی می باشد. د) وضع شهر آرام است و مردم به زندگی عادی خود ادامه می دهند.» (۴)

امروز همچنین ۱۴ نفر از نمایندگان مردم مهاباد درباره مسائل مختلف این شهر با حسین طاهری استاندار آذربایجان غربی، ملاقات و گفت و گو کردند. طاهری درخصوص این ملاقات گفت: «قرار بود در ۳۱ مردادماه، یگان های ارتش در داخل شهر مهاباد شروع به گشت کرده و کنترل شهر را برعهده بگیرند و نیز باتوجه به محدودیت هایی که اخیراً ایجاد شده، و اطلاعیه هایی

ص: ۵۶۵

۱- سند شماره ۴۳۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۲۴۷، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۰۷۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (قروه)، ص ۳۷۲، از ستاد مشترک (اداره دوم - حفاظت عملیات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میوان)، جلد ۱، ص ۱۷۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - سند شماره ۴۳۱۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میوان)، جلد ۱، ص ۱۷۱، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه سندیج، ۳/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نراجا؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۲۴۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

که استانداری صادر کرده بود، گفت و گوهایی با نمایندگان اعزامی مهاباد به عمل آمد و آنها خواستار تمدید این مهلت شدند.» وی افزود: «در این ملاقات با درخواست نمایندگان مردم مهاباد موافقت شد و قرار شد این مهلت تا روز دوشنبه سوم شهریورماه جاری، تمدید شود.»^(۱)

در همین حال، حجت الاسلام حسنی، امام جمعه ارومیه، در خطبه های امروز نمازجمعه این شهر درباره وضعیت امنیتی منطقه و گروه های مسلح ضدانقلاب چنین گفت: «از زمانی که در حزب دمکرات کردستان انشعاب به وجود آمده، قاسملو عامل سیای امریکا و [غنی] بلوریان عامل شوروی در منطقه شده اند.» وی افزود: «عوامل مسلح طالبانی، قاضیه [قاضی شیخ] عزالدین و قاسملو و بلوریان در داخل و خارج مرز علیه انقلاب اسلامی توطئه می کنند.» وی آن گاه با اشاره به کمک های مالی عربستان سعودی، روسیه و عراق برای ایجاد بلوا در ایران، از مردم خواست که با قاطعیت در مقابل ضدانقلاب بایستند.^(۲)

۱

تقریباً همه روزه گزارش هایی از برخوردهای خیابانی و درگیری های هواداران گروه های سیاسی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با مردم، که اغلب ناشی از تحریک، تندروی، زیاده خواهی و سهم طلبی گروه های مزبور بوده و با هدف زمینه چینی برای ایجاد هرج و مرج و نهایتاً براندازی یا تغییر نظام صورت می گیرد و بالتبع خشم مردم از این مواضع را در پی دارد، در مطبوعات رسمی و نشریات گروه های مزبور به چشم می خورد. از جمله این موارد - که تاحدودی منبعث از شرایط گذار از انقلاب به نظام پایداری سیاسی است - حادثه مربوط به صومعه سرا است؛ به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی:

«به دنبال پاک سازی کامل شهر صومعه سرا از پرده ها و پوسته های سازمان ها و گروه ها و نصب دوباره این پرده ها توسط هواداران مجاهدین خلق [منافقین]، امروز عده ای از مردم صومعه سرا پس از اقامه نمازجماعت در مسجد جعفری این شهر با راه پیمایی و دادن شعارهایی نظیر "حزب فقط حزب الله، رهبر فقط روح الله" و "مرگ بر منافقین" به سوی میدان شهر به حرکت درآمدند. راه پیمایان پس از گذشتن از چند خیابان و با شعار "سکوت هر مسلمان خیانت است به قرآن"، به طرف تنها پرده نصب شده در شهر که متعلق به سازمان مجاهدین خلق [منافقین] بود، رفته و علی رغم مقاومت هواداران این سازمان که با شعار "مرگ بر ارتجاع" نیز همراه بود، این پرده را پاره و آن را پایین کشیدند.»^(۳)

لازم به یادآوری است که روز گذشته نیز یکی از اعضای این سازمان با کیفی حاوی پول و مدارک در ایست بازرسی اراک - قم دستگیر شد. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی در این زمینه چنین است: «روز پنجشنبه در جاده اراک - قم، تشکیل دهنده سازمان مجاهدین خلق شاخه اراک و عامل درگیری شدید اراک که ۲۰۰ زخمی به جای گذاشت، توسط برادران سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قم دستگیر شد. ...»^(۴) گزارش خبرنگار کیهان نیز در همین مورد حاکی است: «ابوالقاسم توکلی عضو سازمان

ص: ۵۶۶

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه، مصاحبه خبرگزاری پارس با استاندار آذربایجان غربی.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۵.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، خبرنگار انقلاب اسلامی از صومعه سرا.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار جمهوری اسلامی از قم.

مجاهدین خلق [منافقین] در بازرسی اتومبیل های جاده قم - اراک توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قم دستگیر شد. از وی مبلغ ۸ میلیون ریال وجه نقد و برگ اعانه کمک به مجاهدین خلق به دست آمد. پس از انتقال به مقر سپاه در بازرسی از کیف دستی او در جاسازی کیف، اسناد و مدارک زیادی در مورد سپاه پاسداران، انجمن اسلامی دانشگاه علوم اراک و انجمن اسلامی بازار کشف شد. ...» (۱)

ضمیمه گزارش ۳۳۳. گزارش خبرگزاری پارس از تاریخچه وضعیت گروه های سیاسی در آبادان بعد از انقلاب تا حدود چهار ماه و نیم پس از شروع جنگ تحمیلی

«کشف توطئه های ضدانقلاب - با کشف شبکه ای از هواداران سازمان پیکار در آبادان که به فعالیت های غیرقانونی و احتمالاً دادن اطلاعات نظامی به مزدوران بعثی مشغول بودند، به گفته مقامات مسئول ابعاد توطئه ضدخلقی این گروه ها آشکار شد. گروهی از هواداران پیکار که متأسفانه در میان آنان پزشک و کارمند ارشد شرکت نفت نیز وجود دارد با بهره گیری از مدرن ترین تجهیزات مخابراتی، اطلاعات نظامی جبهه های جنگ را دریافت و در اختیار دشمن قرار می دادند. کشف چنین شبکه ای آن هم در شرایط خاص فعلی که اگر کوچک ترین گزارش نظامی از این کانال به دشمن برسد می تواند در سرنوشت یک ملتی تأثیر بگذارد و برای نظام نوپای جمهوری اسلامی فاجعه ای دردناک تر از تهاجم همه جانبه دشمنان باشد، بسیار قابل توجه است. عظمت فاجعه از این جهت است که دشمن بیرونی به مرزهای خاکیمان تجاوز می کند و چون دشمن است بنابراین حرجی متوجه او نیست؛ لیکن حضور چنین گروه هایی در میان جامعه که از تنعمات و آزادی های فردی و اجتماعی آن برخوردارند و در یک برهه ای از زمان صرف نظر از تضاد عقیدتی باید به حال آن جامعه مفید باشند، علیه آن به توطئه گری مشغول می شوند، قهراً از دشمن اصلی خطرناک ترند. با بررسی شرایط اجتماعی و سیاسی آبادان بعد از پیروزی انقلاب متوجه می شویم که این گروه ها در هر زمان برای این شهر و مردم آن مسئله ساز بوده اند. نخستین برخورد این گروه با مردم در شهر آبادان درست در شرایطی بود که تنها کمتر از دو ماه از پیروزی انقلاب می گذشت. در آن زمان نه مجلسی بود، نه دولت ثابت، نه قانون اساسی و نه رئیس جمهوری. کشور در شرایط انتزاع از یک نظام فاسد و ریشه دار به سوی یک نظام عدل بود. در چنین شرایطی که تنها پیام های رهبر انقلاب مشعر بر ضرورت حفظ وحدت و اجتناب از تفرقه افکنی بود که جامعه از بند استبداد رسته ما را رهنمود می ساخت، گروه های سیاسی توطئه های خود را در آبادان آغاز کردند. در اوایل فروردین ۵۷ بود که گروهی از هواداران سازمان چریک های فدایی خلق ایران با در دست داشتن پلاکاردهایی و دادن شعارهایی تحت عنوان بیکاری [حمایت از دیپلمه های بیکار]، نخست سازمان آموزش و پرورش و سپس ساختمان شهرداری را به اشغال خود درآوردند. حدود ۱۲ روز از تحصن این گروه گذشت. (۲) در خلال این مدت چه بسیار مقامات مسئول، معتمدین محل و مردم مسلمان با آنان برای برآوردن خواسته هایشان به گفت و گو نشستند، لیکن مؤثر واقع نشد و به تحصن و اشغال ساختمان شهرداری ادامه دادند. سرانجام مردم از تحریکات و اطلاعیه های آن چنانی آنان به تنگ آمدند و با توسل به قوه قهریه آنان را از شهرداری بیرون راندند که در جریان آن، چند نفری از هر دو طرف مجروح شدند. در این میان ۴۴ تن دیگر از هواداران این سازمان کتابخانه عمومی شهر را به تصرف درآورده و مبادرت به فعالیت سیاسی - نظامی کردند. اخطارهای مکرر دادگاه انقلاب و مقامات ذی صلاح مؤثر واقع نشد و مردم رأساً اقدام کردند و ساختمان را از اشغال آنان درآوردند که در جریان منازعه دو گروه عده ای از مردم بر اثر پرتاب سنگ اینان مجروح شدند. از این ۴۴ نفر، تعدادی اسلحه و نارنجک دستی به دست آمد و پس از مدتی بازداشت، آزاد شدند. این وضع ادامه داشت. هر روز به بهانه ای، تحصن، راه پیمایی و اعتصاب می کردند و جایی را به اشغال خود

ص: ۵۶۷

۲- تحصن این گروه حدود چندصد نفری، در ساختمان شهرداری آبادان همراه با اعتصاب غذا بود. اما در بررسی امر توسط نگارنده، اغذیه فروشی روبه روی شهرداری در آن زمان، به اینجانب گفت که آنها روزی ۲۰۰۰ ساندویچ از مغازه من خریداری می کنند. (براساس حضور میدانی و اطلاعات نگارنده)

در می آوردند. جالب اینجا بود که این گروه ها از عدم قاطعیت مسئولین سوءاستفاده کرده و به نصب شعارهای پارچه ای در معابر و نام گذاری شهر آبادان به نام "مسکو" و "جمهوری دمکراتیک خلق آبادان"^(۱) پرداختند. فعالیت این گروه ها و تبلیغات مسموم کننده آنان رفته رفته گسترش یافت به گونه ای که هر شخصی که وارد آبادان می شد با خواندن شعارهایی که بر دیوارهای شهر نوشته شده بود، تصور می کرد به شهری در کشورهای آهین وارد شده

ص: ۵۶۸

۱- در آبادان گروه های چپ بسیاری از جمله سازمان چریک های فدایی خلق، پیکار در راه آزادی طبقه کارگر موسوم به "پیکار"، اتحادیه کمونیست ها، حزب توده و رنجبران (مائوئیست ها) و چند گروه کوچک دیگر فعالیت می کردند، اما برخلاف گزارش خبرگزاری پارس، هیچ گاه این گروه ها به خود جرئت ندادند که شهر آبادان را "مسکو" یا "جمهوری دمکراتیک خلق آبادان" بنامند. ماجرا از این قرار بود که فعالیت این گروه ها فوق تصور بود؛ یعنی تقریباً اکثر در و دیوارهای شهر و حتی کوچه ها و خیابان ها و حتی کف خیابان ها پر بود از شعارهای جورواجور کمونیستی و پلاکاردها و آرم های گوناگون؛ به طوری که اگر یک ناظر بیرونی، که خبر از وضعیت آبادان نداشت، وارد این شهر می شد تصور می کرد که به یکی از شهرهای بلوک شرق مثل لنینگراد یا مسکو قدم گذاشته است. نکته جالب و درخور تأمل این است که وقتی گروه تحقیقات و اطلاعات سپاه به کمک برخی عوامل نفوذی خود به داخل این گروه ها راه یافت، به نکات جالب و تعجب برانگیزی رسید؛ از جمله اینکه تعداد افراد فعال و اصلی برخی از این گروه ها از تعداد انگشتان یک یا دو دست تجاوز نمی کرد، اما با فعالیت شبانه روزی (و بیشتر شبانه) و بسیار زیاد موفق شدند جو شهر را دگرگون جلوه دهند. مثلاً تعداد افراد اصلی اتحادیه کمونیست ها حدود ۱۱ نفر بود، افراد اصلی چریک های فدایی خلق نیز بیشتر از ۱۰ نفر نبودند، حزب رنجبران ۵ نفر بیشتر نبودند، پیکاری ها هم همین تعداد بودند، اما امکانات وسیعی در دست داشتند و از بهترین و گران قیمت ترین رنگ ها و پارچه ها برای شعارنویسی استفاده می کردند. بهترین و گران ترین کاغذ را برای اعلامیه ها و نشریات خود استفاده می کردند. البته گروه های مذهبی شهر هم بیکار نبودند، و بخش زیادی از توان خود را صرف پاک کردن و یا خراب نمودن شعارهای این گروه ها می کردند. گروه های مزبور، شبانه می نوشتند و پلاکارد نصب می کردند، و افراد حزب اللهی صبح همه را خراب می کردند. مثلاً اگر روی دیوار نوشته شده بود: «هفته نامه کار را بخوانید» توصیه ما به بچه های مذهبی شهر این بود که شعار آنها را با رنگ پاک نکنید، چراکه به مظلوم نمایی آنها کمک می کند، بلکه در کنار «هفته نامه کار را بخوانید» بنویسید: «و بخندید» و یا اگر می نوشتند: «برقرار باد جمهوری دمکراتیک خلق ایران» به جای پاک کردن، تنها یک آرم بزرگ "صلیب شکسته" که علامت "فاشیسم" است، رویش می کشیدند. این نوع از مقابله تبلیغاتی بسیار هم تأثیرگذار بود و رفته رفته تعداد شعارنویسی ها کاهش محسوسی یافت. حزب توده هم به دلیل خیانت های خود در دوران دکتر مصدق، جایگاه چندان مقبولی در میان مردم نداشت و تنها برخی توده نفتی های قدیمی شرکت نفت، هنوز سنگ آن را به سینه می زدند، معمولاً یکی از شعارهای رایج حزب توده این بود: «حزب توده در خط امام» که به نیروهای مذهبی توصیه می شد به جای کندن پلاکاردهای آنها، پلاکارد دیگری در کنارش بگذارند و رویش بنویسند: «حزب توده، ۵۰ متر جلوتر از خط امام». به هر حال، این گونه برخوردهای مقابله ای و تبلیغاتی طنزآمیز و هجوگونه کم کم در میان جوانان و نیروهای مذهبی، که بعضاً راه و چاه مقابله را نمی دانستند و به برخوردهای قهرآمیز و درگیری فیزیکی و لفظی متوسل می شدند، جا افتاد و بسیار تأثیرگذار بود. همچنین، در مقابله با تبلیغات شفاهی این گروه ها و به ویژه جنبش مجاهدین خلق (منافقین)، بچه های مذهبی شهر شروع کردند به آموزش عقیدتی و حتی خواندن کتاب های آنها؛ از جمله خواندن خط به خط "مانیفست جورج پولیتر" و "کاپیتال" "مارکس" و کتاب های انگلس و لنین و دیگر ایدئولوگ های مارکسیست، گوش دادن نوارهای "شناخت مارکسیسم" استاد مطهری و نوارهای "شناخت" دکتر بهشتی و بهزاد نبوی و خواندن کتاب سه جلدی درس هایی درباره مارکسیسم جلال الدین فارسی، تا بتوانند با عوامل باسواد این گروه ها که اغلب از دانشجویان کنفدراسیون اروپا و امریکا بودند که به آبادان آمده بودند، مقابله کنند. مشکل اصلی بچه های مذهبی

در خط انقلاب، رویارویی با هواداران مجاهدین خلق (منافقین) بود؛ چراکه آنها خیلی اهل مباحثه نبودند و به جای آن به تحریک و ایجاد درگیری و بعد هم مظلوم نمایی و جذب هواداران بیشتر مبادرت می ورزیدند. جلوگیری از این درگیری ها نیز اغلب اجتناب ناپذیر بود. (براساس حضور میدانی و اطلاعات نگارنده)

است. برخوردهای این گروه‌ها با مردم ابعاد وسیع‌تری می‌یافت و اختطارهای مکرر امام جمعه این شهر، روحانیون و ارگان‌های انقلابی بی‌اثر بود. شهر آبادان حداقل هر هفته شاهد یک درگیری خیابانی بین مردم و این گروه‌ها بود. به عنوان مثال، تحصن ۱۰۵ روزه بازماندگان سینما رکس در محل اداره دارایی، بهانه خوبی به دست این گروه‌ها برای به اصطلاح پشتیبانی از بازماندگان متحصنین در اداره دارایی داد. هر روز به عنوان پشتیبانی از بازماندگان سینما رکس راه پیمایی می‌کردند و در جریان برخوردهایی که پیش می‌آمد تعدادی مجروح می‌شدند و در یک مورد جوان ۱۸ ساله‌ای به نام جاسم بنی رشید [در روز ۳۰/۵/۱۳۵۹] شهید شد. این وضع ادامه داشت. این گروه‌ها کار را به آنجا رساندند که دو نوجوان آبادانی را که یک شب شعارهای کمونیستی را از دیوارها پاک می‌کردند، گرفته و مدت ۲۴ ساعت در توالی یکی از خانه‌های تیمی خود حبس کردند. از این نوع و نمونه‌ها زیاد می‌توان ذکر کرد. (۱)

به هر تقدیر، فعالیت گروه‌ها به علت نبودن ضابطه خاصی برای تعیین میزان آزادی احزاب و گروه‌ها ادامه یافت تا آغاز جنگ تحمیلی عراق به ایران. در این شرایط خاص که شهر آبادان یکباره از سوی دشمن از زمین و هوا مورد حمله قرار گرفت، دست از فعالیت ضد مردمی خود برداشتند. نخستین گروهی که در اوایل جنگ در جبهه خرمشهر به اتهام دادن اطلاعات نظامی به مزدوران عراقی دستگیر شدند، ۹ تن از گروه‌های مارکسیستی بودند که هریک دو تا ده سال به زندان محکوم شدند. دومین گروه ۶۸ تن از هواداران مجاهدین خلق [منافقین] بودند که گویا در همین زمینه فعالیت‌هایی در آبادان داشته، دستگیر و تحویل دادگاه شدند. سومین دسته در جبهه آبادان مرکب از ۱۵ نفر از هواداران سازمان‌های مارکسیستی بودند که تعدادی سلاح را که توسط رزمندگان دلاور از ارتش عراق به غنیمت گرفته شده بود، سرقت کردند که دستگیر و تحویل دادگاه انقلاب شدند و سرانجام گروه ۷ نفره "پیشگام" که با تعدادی سلاح قصد خروج از آبادان را داشتند که دستگیر [شدند] و آخرین مورد هفته گذشته [اوایل دی ماه ۱۳۵۹] بود که گروهی مرکب از ۱۷ تن از هواداران "پیکار" بودند که با مقداری وسایل مخابراتی و اسلحه و اعلامیه دستگیر شدند. (۲) هرچند که کشف و دستگیری این گروه‌ها حکایت از هوشیاری و حضور بالقوه مردم در صحنه سیاسی دارد، لیکن رسیدگی عاجل به وضعیت این عده و ادامه یا عدم فعالیت این گروه‌ها، خاصه در آبادان ضرورت تام دارد. سخن آخر اینکه در نماز جمعه دیروز آبادان، فرمانده سپاه و امام جمعه آبادان از دولت مصرانه خواستند که نسبت به روشن کردن وضعیت این گروه‌ها هرچه زودتر اقدام کنند. (۳)

ص: ۵۶۹

۱- از جمله در موارد مشابه دیگری، با برس رنگ روی صورت افرادی را که مبادرت به پاک کردن شعارها می‌کردند، رنگ آمیزی کرده و پس از زدن کتک مفصل، آنها را رها می‌ساختند.

۲- در همان ایام (اوایل دی ماه ۱۳۵۹) زمانی که نگارنده با دو تن دیگر از نیروها، از خط مقدم برای آوردن غذا به داخل شهر آمده بودیم، در راه بازگشت با دخترخانمی مواجه شدیم که کنار لوله‌های نفت ظاهراً به دنبال چیزی می‌گشت. پس از پرس و جو از وی، اظهار کرد که همراه مادرش برای بردن اسباب و اثاثیه خانه‌شان از ماهشهر به آبادان آمده است. حکم ورود به آبادان با مهر ستاد فرمانداری آبادان مستقر در ماهشهر را نیز نشانمان داد. وقتی که از وی خواستیم که کیف دستی‌اش را به ما نشان دهد، ترسید و ناگهان شروع کرد به دویدن. من هم بدون اسلحه به دنبالش دویدم و درحالی که نمی‌دانستم چگونه او را بگیرم، به او پشت پا زدم و او بر زمین افتاد. در بازدید از کیف دستی این دختر خانم - که حجاب درستی هم نداشت - یک نقشه کالک از آبادان با نقاطی که روی آنها علامت ضربدر خورده بود و یک بی‌سیم دستی و یک کلت کمری پیدا کردم. وقتی که به بررسی دقیق نقشه پرداختم، با نگاهی به اطراف، چشمم به پدافند روی استادیوم افتاد. به نقشه که نگاه کردم دیدم همان جا و جاهای دیگری که مقر پدافندهای ارتش بوده، همگی علامت گذاری شده است. دخترک را به مقر سپاه بردیم و تحویل نیروهای تحقیقات سپاه آبادان دادیم. بعداً فهمیدم آن بی‌سیمی که در کیف دستی وی یافت شد، برد بسیار زیادی داشته و وی بدین طریق با نیروهای عراقی در ارتباط بوده است. وی عضو یکی از

گروه های مارکسیستی بود.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۹۰، تاریخ ۱۴/۱۰/۱۳۵۹، صص ۵ - ۲، آبادان - خبرگزاری پارس، ۱۳/۱۰/۱۳۵۹.

در بررسی امروز روابط خارجی عراق، مهم تر از همه، ادامه بحران در روابط و مناسبات با ایران، جلب توجه می کند. (۱) امروز یک عضو رهبری حزب بعث عراق، به نمایندگی از صدام حسین، سخنان شدیدالحنی علیه جمهوری اسلامی ایران ایراد کرد. گزارش بخش عربی رادیو صوت الجماهير بغداد در این مورد حاکی است:

"توفیق" عضو رهبریت حزب بعث و مسئول امور کارگران حزب، صبح امروز کنفرانس ششم اتحادیه سندیکاهای کارگری را با [ابراز] سخنان [ی به نیابت از] پرزیدنت صدام حسین افتتاح کرد. "توفیق" طی این سخنان که به نیابت پرزیدنت صدام حسین ایراد کرد، گفت: "رژیم نژادپرست فارسی که بر ملت های ایران مسلط و با زور اسلحه حکومت می کند و هرروز جنایت های قتل را در حق فرزندان غیرفارسی ایران مرتکب می شود تا بتواند بدین طریق انقلاب عراق را از مأموریت های قومی خود مشغول [منحرف] سازد و به تجاوزهای مکرر بر مرزهای کشور دست می زند و مزدوران خود را برای انجام عملیات خرابکارانه و ارتکاب جنایت ها می فرستد. تمام اینها با برنامه مشکوکی که برخی آن را رهبری می کنند و در سلسله ترورهای مبارزین عرب چون "صلاح الدین بیطار"، "موسی شعیب" و "ریاض طه" [ریاض طه] و غیره از مبارزین نمایان می شود، هم زمان می آید." وی در پایان سخنانش کارگران را به فعالیت در جهت تحقق هدف امت عرب در راه آزادی فلسطین و سه جزیره عربی دعوت کرد. (۲) - (۳)

در کنار شعار رسمی آزادی فلسطین، برخورد ویژه گزینشی عراق با مقاومت فلسطین نیز مطرح است. در یک گزارش از نیروی زمینی ارتش ایران با ارزیابی "صحت دارد"، درباره وضعیت تبلیغات سیاسی فرماندهان گارد مرزی عراق چنین آمده است: «اخیراً مقامات

ص: ۵۷۱

-
- ۱- ضمیمه دارد؛ مروری در سابقه روابط ایران و عراق در بیان وزیر خارجه دولت موقت.
 - ۲- متأسفانه خبرگزاری پارس ترجمه روان و سلیسی از گفتار رادیو عربی بغداد ارائه نداده است.
 - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۸، تاریخ ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴۷، بخش عربی رادیو صوت الجماهير، ساعت ۱۶:۳۰، ۱/۶/۱۳۵۹.

فرماندهی نیروهای گارد مرزی کشور عراق به کلیه یگان های تابعه ابلاغ نموده است که نسبت به جمع آوری کتاب های مقاومت فلسطین و رژیم اردن در یگان ها سریعاً اقدام و پس از جمع آوری به دایره توجیه سیاسی تحویل گردد. (۱)

در همین حال، به دنبال نزدیکی روزافزون دیپلماسی دو کشور عراق و امارات متحده عربی؛ از جمله در مورد تکرار ادعاهای مالکیت بر سه جزیره ایرانی در خلیج فارس در اواخر هفته گذشته، امروز «شیخ سرور بن محمد، رئیس دربار امارات متحده عربی عازم بغداد شد. وی به هنگام عزیمت گفت که پیامی شفاهی از سوی شیخ زاید بن سلطان آل نھیان [نھیان] رئیس امارات متحده عربی برای صدام حسین دارد که درباره روابط دوجانبه کشورها و اوضاع جاری کشورهای عربی می باشد.» (۲)

۱

به دنبال تشدید تحرکات و نقل و انتقالات نیرو و تجهیزات ارتش عراق در روزهای اخیر و نیز حملات مشترک دیروز عراق و عناصر ضدانقلاب داخلی وابسته، در منطقه عمومی قصرشیرین، امروز نیز ارتش عراق در این منطقه، در اقدام مشترک دیگری با مهاجمان مسلح غیرقانونی، به نیروهای مرزی ایران حمله کرد. گزارش مرکز فرماندهی سپاه غرب کشور در این مورد حاکی است: «از ساعت ۶ بامداد، درگیری شدیدی بین مهاجمین [ضدانقلاب] و نیروهای عراقی از یک طرف و ارتش و سپاه پاسداران در تنگه تورشابه [ترشابه] در شمال قصرشیرین در مرز عراق زیر تنگ هوان رخ داد که یکی از فدائیان امام شهید و یک نفر زخمی شدند.» (۳)

همچنین بنا به گزارش شهربانی قصرشیرین، در ساعت ۸ صبح امروز، عده ای با سلاح های سنگین به پاسگاه های تنگ تارس، منطقه تپه رش و پل ذهاب حمله کردند که نیروهای مستقر در محل به مقابله با آنان پرداختند. در این درگیری یک پاسدار شهید و یک پاسدار زخمی شد. (۴) در ساعت ۷ بعدازظهر، درگیری به تنگ هوان و تپه رش کشیده شد. (۵) - (۶)

فرماندار قصرشیرین در یک گفت و گوی خبری اظهار کرده است: «حکومت بعث عراق در ادامه فعالیت تبلیغاتی خود علیه جمهوری اسلامی ایران، گروگان های ایرانی را به شدیدترین وجه شکنجه می دهد تا در برنامه رادیو تلویزیونی بغداد شرکت کنند و علیه ایران سخنرانی کنند. ...» (۷)

امروز همچنین در ساعت ۲ بعدازظهر، دو فروند هواپیمای میگ عراقی به روی قصرشیرین پرواز (۸) و اقدام به عملیات شناسایی از قصرشیرین تا سومار کردند. (۹) شامگاه امروز نیز در همین منطقه دو بار هواپیماهای میگ عراقی در آسمان ایران دیده شدند. (۱۰)

ص: ۵۷۲

۱- سند شماره ۲۸۷۳۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرھی (رکن ۲) به استانداری خوزستان (معاونت سیاسی انتظامی)، ۱/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس از ابوظبی.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانہ)، ص ۱۸۲، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ص ۲، ۱/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۱۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۶۳، بولتن خبری فرماندهی (عملیات سپاه)، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو سند به نقل از شهربانی قصرشیرین.

- ۵- در ادامه این درگیری که تا ساعت ۴ صبح روز بعد ادامه یافت، یکی از افراد سپاه پاسداران به اسارت ارتش عراق درآمد، ۲ نفر مجروح شدند و یک نفر هم به شهادت رسید.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین.
- ۷- روزنامه کیهان، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین در مصاحبه با فرماندار قصر شیرین.
- ۸- سند شماره ۴۳۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه غرب کشور به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲/۶/۱۳۵۹.
- ۹- سند شماره ۴۳۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران قصر شیرین به فرمانده سپاه مرکز، ۲/۶/۱۳۵۹.
- ۱۰- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین به نقل از فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصر شیرین.

از سوی دیگر، گزارش ژاندارمری حاکی است که «در ساعت ۱۱ امروز، حدود ۲۰۰ نفر از نیروهای عراقی مشغول کندن سنگر در فاصله پاسگاه نی کنه و مانگاهول عراق بوده و احتمال حمله به پاسگاه های خسروآباد و حیدرآباد از گروهان خان لیلی وجود دارد.»^(۱) در این حال، گزارش صبح امروز خبرگزاری پارس از کرمانشاه نیز حاکی از وارد کردن نیروهای رزمی و تانک ها و نفربرهای جدید به مناطق مرزی کشور است.^(۲) -^(۳) همچنین، برابر اعلام بی سیمی امروز تیپ ۳ ابوذر، «نیروی هوایی عراق قصد حمله هوایی به منطقه قصرشیرین را دارد.» در پایان این گزارش درخواست پشتیبانی هوایی شده است.^(۴) به دنبال این اعلام و نیز در پی انتشار اطلاعیه های ستاد عملیات مشترک غرب کشور مبنی بر احتمال حمله هوایی عراق، در سه استان کرمانشاهان، کردستان و ایلام حالت فوق العاده اعلام شد و برق این مناطق را قطع کردند.^(۵)

۱

هم زمان با تحرکات و درگیری های مرزی در غرب کشور، تحرکات امروز عراق در منطقه مرزی خوزستان نیز محسوس بود. در برخی گزارش های ارسالی از این تحرکات، نگرانی هایی به چشم می خورد که حاکی از آمادگی نداشتن نیروهای مسلح خودی برای مقابله با حوادث احتمالی آتی است.

گزارش اداره مرزبانی کشور به نقل از مرزبان خرمشهر، گویاست: «در ساعت ۲۰ امروز، در نوار مرز حوزه پاسگاه خرمان از روبه روی قریه سعیدان، از خاک عراق به سوی مأمورین و برادران پاسدار که در حال گشت زنی بوده اند تیراندازی و به آتش آنان توسط مأمورین پاسگاه خرمان پاسخ داده می شود. این درگیری خسارات جانی و مالی نداشته است. دستور داده شد به عمل عناصر عراقی شدیداً اعتراض گردد.»^(۶)

در ساعت ۲۳:۰۵ دقیقه امروز نیز در مقابل پاسگاه شلمچه، ارتش عراق مبادرت به شلیک گلوله های منور کرد که این تیراندازی ها تا ساعت ۸ صبح روز بعد (ساعت مخابره گزارش)، همچنان ادامه داشته و نیروهای خودی نیز به تیراندازی ها جواب داده اند.^(۷)

از سوی دیگر، گزارش های خودی بیانگر وخامت وضعیت در منطقه مرزی خرمشهر است. از جمله، امروز نیروی زمینی ارتش به لشکر ۹۲ زرهی اهواز دستور داد با مراقبت کامل، هرگونه نقل و انتقال نیروهای عراقی را در منطقه خرمشهر تحت نظر قرار دهد و وضعیت این منطقه را هر یک ساعت یک بار، مثبت یا منفی به نیروی زمینی گزارش کند.^(۸)

گزارش دیگری از ناحیه ژاندارمری خوزستان به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی، وخامت کلی اوضاع دفاعی خودی را مطرح می سازد: «باتوجه به عملیاتی که دولت بعث عراق در نوار مرز غرب انجام داده و طبق اطلاعات موثق، دولت عراق در نظر دارد تمام نقاطی را که از سال ها

ص: ۵۷۳

۱- سند شماره ۲۷۶۹۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه رکن ۳ - رکن ۲، ۱/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲/۶/۱۳۵۹.

۲- ضمیمه دارد؛ گزارش خبرگزاری پارس از کرمانشاه درباره اوضاع غرب کشور.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۴- سند شماره ۲۷۶۷۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین به نقل از مسئول روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور.

۶- سند شماره ۳۴۶۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی (اداره مرزبانی) به وزارت کشور، ۲/۶/۱۳۵۹؛ و
- سند شماره ۴۳۲۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳) مرکز فرماندهی به دفتر ریاست جمهوری (دفتر امور انقلاب)،
۱/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۸۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی به سپاه اهواز)، ۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام لشکر ۹۲ زرهی.
۸- سید یعقوب حسینی و محمد جوادی پور، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد سوم، تهران: سازمان عقیدتی
سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، معاونت تبلیغات و روابط عمومی (دفتر سیاسی)، ۱۳۷۳، فصل اول، ص ۴۶.

پیش ادعای مالکیت روی آنها دارد و در توافق رژیم گذشته در الجزیره، جزء خاک عراق تلقی شده، با یک حمله هماهنگ و استفاده از نیروهای زرهی و پشتیبانی جنگنده های میگ به تصرف در آورد؛ لذا نظر آن فرماندهی را به موارد زیر جلب می نمایم: ۱. پاسگاه های ژاندارمری در شرایط فعلی دارای آن چنان نیرویی نیست که بتواند در برابر حملات زرهی حتی یک ساعت مقاومت کند. ۲. برابر دستورالعمل های رسیده، منطقه خوزستان جنگی و ناحیه [ژاندارمری خوزستان] زیر امر لشکر قرار دارد. ۳. تاجایی که اطلاع رسیده، نقاط مورد خطر: الف) پاسگاه طلائیه قدیم و زمین های اطراف آن؛ ب) چاه نفت بیات و زمین های اطراف آن؛ پ) چاه نفت شماره ۶۰ و زمین های اطراف آن؛ ت) پاسگاه کوشک و زمین های اطراف آن، در معرض خطر جدی قرار دارد. بنابراین تا حمله آغاز نشده، استدعا دارد هر اقدامی که لازم است معمول فرمایند و به هر شکلی که صلاح می دانید نیروهای ژاندارمری جابه جا و مورد استفاده قرار گیرند.» (۱)

گزارش اطلاعات سپاه اهواز نیز حاکی از آماده باش کامل یگان های زرهی عراق در استان بصره است، به طوری که مرخصی نیروهای عراقی لغو شده و یگان ها در تمرینات آمادگی شرکت می کنند. (۲) همچنین، با توجه به تحرکات و نقل و انتقال نیرو و تجهیزات از سوی عراق در مناطق البدیره و زرباطیه، گردان گارد ساحلی ژاندارمری خسروآباد آبادان، اقدامات حفاظتی و مراقبتی خود را شدت بخشید. (۳) از سوی دیگر، در ساعت ۲۰:۴۵ دقیقه امروز، ۱۰ فروند هواپیمای جنگنده عراقی از طرف تپه ۳۴۳ به طرف دزفول با شعاع پرواز بالا خاک ایران را مورد تجاوز قرار دادند. (۴)

۱

هم زمان با شدت یافتن تحرکات ایذایی و نقل و انتقال نیرو و تجهیزات ارتش عراق در مرزهای خوزستان، عوامل داخلی وابسته به این رژیم نیز بر شدت فعالیت های خود در قالب عملیات بمب گذاری، خرابکاری، جاسوسی و عبور غیرقانونی از مرزهای این منطقه افزوده اند.

در این خصوص، گزارش خبرگزاری پارس حاکی است: انفجاری که در ساعت ۲۴ روز گذشته در لوله های گاز ایستگاه ۷ آبادان - ماهشهر بر اثر بمب گذاری روی داد و موجب آتش سوزی مهیبی به طول صد متر در خطوط لوله های گازرسانی شد، ساعت ۱:۵۵ دقیقه بامداد امروز، کاملاً مهار گردید. (۵)

همچنین، دو بمب که در نزدیکی فلکه شهدای اهواز در کنار دفتر روزنامه جمهوری اسلامی کار گذاشته شده بود، با هشیاری مأموران شهربانی کشف و خنثی شد. (۶) سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دشت آزادگان نیز بمب نیرومندی به وزن چهار کیلوگرم را در نزدیکی روستای فینخی از توابع بستان، کشف و خنثی کرد. (۷) در شهرستان دزفول نیز بامداد امروز، بر اثر انفجار بمب در یک خانه مسکونی که در اتومبیل صاحب خانه کار گذاشته شده بود، شخص مذکور کشته و یک پسر بچه مجروح شد. (۸)

ص: ۵۷۴

۱- سند شماره ۳۴۳۵۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن سوم) به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی، ۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه اهواز به اطلاعات سپاه مرکز، ۱/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گردان گارد ساحلی ژاندارمری خسروآباد به فرمانده گارد ساحلی (رکن سوم)، ۱/۶/۱۳۵۹.

- ۴- سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بوکان)، ص ۴۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از اهواز.
- ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۸- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۳، خبرنگار کیهان از اهواز؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

در این حال، گزارش واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه خرمشهر درباره عبور افراد وابسته به عراق از نوار مرزی طویحات حاکی است: «اخیراً گزارش های متعددی رسیده که عده ای در اوایل شب (ساعت ۵/۹ تا ۱۱) و در سپیده دم (ساعت ۴ تا ۵/۵) در روزهای متناوب به وسیله تیوپ های اتومبیل و یا قایق های کوچک [از مرز آبی اروند] عبور کرده و مواد منفجره وارد می نمایند.» (۱)

از سوی دیگر، در ادامه مبارزه با عوامل داخلی و نیز پیشگیری از نفوذهای مکرر جاسوسان عراقی، گزارش دایره تحقیقات سپاه دشت آزادگان حاکی از نفوذ افراد بومی همکار با سپاه این شهر در ۱ شهریور ۱۳۵۹ به آن سوی مرز و کسب اطلاعات از اقوام و وابستگان جاسوسان عراقی درباره تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق می باشد. (۲) همچنین، در مبارزه با جاسوسان وابسته به عراق، یک عراقی به نام شیخ حسن شیخ عبدالله که در لباس روحانیت به منظور جاسوسی و ترور به ایران فرستاده شده بود، توسط پاسداران دستگیر و به دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان (مرکز اهواز) تحویل شد. (۳)

۱

تحرکات و درگیری های خونین گروه های مسلح معارض با نظام در غرب کشور و نیز مقابله نیروهای خودی با این گروه ها همچنان ادامه دارد.

در ادامه عملیات پاک سازی منطقه شمال غربی کامیاران - که از روز پنجشنبه گذشته آغاز شده است - امروز یک ستون ارتشی که به همراه سپاه پاسداران برای پاک سازی به این منطقه رفته بودند، در ساعت ۷ صبح، با مهاجمان ضدانقلاب درگیر شدند. این درگیری تا ساعت ۱۶:۵۰ دقیقه (ساعت مخابره خبر)، همچنان ادامه داشته است و تا این ساعت، ۳ پاسدار شهید و ۱۰ تن مجروح شده اند. (۴) گزارش های تکمیلی درباره این حادثه حاکی است ۴ نفر از نیروهای ارتشی شهید و چند نفر مجروح شده اند و یک عراده توپ و یک دستگاه نفربر خودی نیز منهدم شده است. از مهاجمان ضدانقلاب نیز ۳ نفر دستگیر شدند، اما از میزان دقیق تلفات آنها اطلاعی در دست نیست. (۵)

اما در آخرین گزارش که روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور در مورد این عملیات در منطقه کامیاران صادر کرده، آمده است: «به دنبال پاک سازی روزهای قبل در شمال غربی کامیاران، امروز در حوالی دهکده های ماویان، قره گل، تیانه، کوبگار، تخته سنگی و چشمه سفید، درگیری شدیدی بین مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] که جهت منهدم ساختن واحد اعزامی کمین کرده بودند، رخ داد که طی آن ۱۳۳ تن از مهاجمین [ضدانقلاب] به هلاکت رسیدند و ۴۰ نفر از آنها با سلاح های سبک و سنگین خود تسلیم شدند. ...» (۶) در این باره اطلاعیه ای نیز در ساعت ۱۱:۵۵ دقیقه امروز، از سوی ستاد عملیات غرب کشور خطاب به اهالی شمال غرب کامیاران و دهات و روستاهای اطراف این منطقه منتشر و چندین بار از رادیو صدای کرمانشاه قرائت شد؛ در این

ص: ۵۷۵

۱- سند شماره ۴۳۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول امور انتظامی استانداری خوزستان به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش دایره تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دشت آزادگان به واحد تحقیقات سپاه اهواز، ۲/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار کیهان از اهواز؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

- ۴- سند شماره ۴۳۲۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه غرب به مرکز فرماندهی سپاه مرکز، ۱/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۴۳۲۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱، ۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاندارمری مستند به گزارش پاسگاه کامیاران.
- ۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور.

اطلاعیه از مردم خواسته شده است «باتوجه به اینکه منطقه به شدت تحت محاصره نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران درآمده و برای از میان بردن ضدانقلاب در صورت لزوم از زمین و هوا به مناطق یادشده حمله خواهد شد، مناطق مورد بحث را تخلیه کنند.»^(۱) که در نتیجه، بسیاری از اهالی روستاهای مذکور با نشان دادن پرچم سفید، همبستگی خود را اعلام داشتند و تعدادی از مهاجمان را تحویل نیروهای انقلاب دادند.^(۲)

در این حال، همراه با این گونه درگیری های شدید در مناطق کردنشین، تحرکات گروه های سیاسی مسلح غیرقانونی با همکاری و هدایت مستقیم رژیم عراق امروز نیز ادامه داشت. در این زمینه، یک گزارش از منابع اطلاعاتی ارتش جمهوری اسلامی حاکی است که امروز «رئیس استخبارات شمال عراق و فرمانده اطلاعاتی خانقین به نام سرهنگ صالح به اتفاق نماینده حزب دمکرات کردستان ایران از پایگاه های عراقی چهارکلا، قوره تو، پرویزخان، چیارفا و بردعلی بازدید نموده اند. قصد این عده از سرکشی به پایگاه های مذکور، مذاکره با مسئولین گروه های مسلح ایرانی وابسته به عراق به منظور اعزام آنان به مناطق کردنشین آذربایجان غربی مانند سردشت و کردستان بوده است و دستور داده اند هرچه زودتر با افراد تحت فرمان خود به این نقاط بروند.» این گزارش می افزاید: «سرپرستان و نیز افراد مسلح تحت فرمانشان عنوان داشته اند به علت ناآشنایی با این مناطق، قادر به مقابله مفید با نیروهای ایرانی نخواهند بود و درخواست نموده اند کماکان در مناطق مربوط به خود مانند پاوه و نوسود اقدامات خود را علیه نیروهای نظامی ایران دنبال نمایند، لکن مقامات مسئول عراقی زیر بار نرفته و تأکید نموده اند حتماً بایستی به محل های یادشده بروند.»^{(۳) - (۴)}

یک گزارش دیگر درباره همدستی و حمایت عراق از این گروه ها حاکی است: «اخیراً دولت عراق مقادیر زیادی مهمات و تجهیزات برای گروه های ضدانقلاب از منطقه پنجوبین به بانه ارسال داشته که برای تقسیم آن بین گروه های غیرمسئول نزاع در گرفته و اکنون مهمات در منطقه بانه می باشد.»^(۵) خبر دیگر اینکه: «تعداد زیادی در حدود ۴۰۰ نفر از ضدانقلابیون در جاده مابین مریوان به بانه (در محلی به نام قیچیان یا قیجان از دو آب به طرف بانه)، سنگر گرفته و قصد حمله به سپاه را دارند.»^(۶) گزارش دیگری از همین نوع حاکی است: «تعداد ۲۰۰ نفر از عناصر مهاجم از مهاباد به سنندج وارد و در اطراف سیلو مستقر گردیده اند.»^(۷)

ص: ۵۷۶

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور.
- ۳- در ذیل همین گزارش در بخش ملاحظات، آمده است: «اکثریت قریب به اتفاق افراد مسلح وابسته به سردار جاف و پالیزبان و نیز گروه های مسلح دیگر را ایرانیان متواری به مناطق مرزی کرمانشاه تشکیل می دهند. این افراد به لحاظ مسائلی از قبیل خویشاوندی نزدیک با پیشمرگان کرد وابسته به دولت ایران و ساکنین روستاهای مرزی، در درگیری ها جدیت نداشته و از شدت عمل های لازم احتراز می نمایند. این چنین روشی از دید مقامات عراقی مخفی نامانده و بدین ترتیب که متواریان قلخانی و مناطق مرزی کرمانشاه را به مناطق مرزی آذربایجان غربی و کردستان اعزام و جای آنان [را] با افراد مسلح آن مناطق پر می نمایند.»
- ۴- سند شماره ۴۰۹۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۳۳۶، از ستاد مشترک ارتش (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۰۷۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۷۷ و همان (سردشت)، ص ۱۳۰.
- ۵- سند شماره ۴۰۹۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۲۴۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر اعلام لشکر ۲۸.

۶- سند شماره ۴۳۲۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، جلد ۱، ص ۱۶۵، از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه سنندج - بانه - مریوان، ۱/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۳۲۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکز فرماندهی سپاه به سپاه سنندج، ۱/۶/۱۳۵۹.

درحالی که دو روز بیشتر به آخرین مهلت ارتش (۱) برای ورود به شهر مهاباد باقی نمانده است، امروز یک عملیات ویژه علیه برخی رهبران نظامی حزب دمکرات کردستان به وقوع پیوست. در اطلاعیه ای که سپاه پاسداران ارومیه در توضیح این عملیات انتشار داده، آمده است: ساعت ۲۰ بعدازظهر امروز، در عملیات ویژه ای توسط گروه شهید "چغند" از واحد ضربت سپاه ارومیه، در شهرستان مهاباد، سرگرد عباسی مسئول عملیات نظامی حزب دمکرات کردستان و عامل خلع سلاح پادگان مهاباد در اسفندماه ۱۳۵۷ و طراح عملیاتی که چهل روز پیش موجب شهادت ۱۵ نفر از نیروهای سپاه پاسداران در روستای "بند" ارومیه گردید، به همراه ۲ سروان فراری، چلبی و محمود صالحی کشته و تعدادی از پیشمرگان حزب دمکرات زخمی شدند. احتمالاً سرهنگ فراری قادری از سران حزب دمکرات کردستان نیز جزء زخمی ها باشد. در این عملیات یکی از رزمندگان پاسدار شهید و دیگری سالم به پایگاه خود بازگشت. جنازه پاسدار شهید در دست حزب دمکرات می باشد. (۲)

از سوی دیگر، باتوجه به اینکه نیروهای سپاه و ارتش خود را برای یک حمله گسترده به مهاباد و شهرها و روستاهای اطراف آن آماده می سازند، سپاه ارومیه در فکر تمهیدات خاصی برای حضور نیروهای خود در شهر مهاباد است. در گزارش سپاه ارومیه آمده است: «درپی شروع عملیات در مهاباد، قرار شده افراد سپاه با لباس ارتشی وارد و بعد از مدتی به لباس سپاه درآیند؛ چون هیئتی از مهاباد در ملاقات [دیروز خود] با استاندار [آذربایجان غربی در] ارومیه اصرار داشتند که سپاه وارد شهر نشود و تنها ارتش، شهربانی و ژاندارمری عمل نمایند. با استاندار و فرمانده لشکر [توافق] و قرار شد [نیروهای] سپاه [پاسداران] لباس ارتشی بپوشد.» (۳)

همچنین، ژاندارمری ارومیه خبر از یک درگیری میان اکیپ گشتی پاسگاه "آغ بلاغ" در قریه "سنگر" از توابع اشنویه، با مهاجمان مسلح معارض با نظام می دهد. در این درگیری که از ساعت ۱۵:۴۰ دقیقه امروز به مدت دو ساعت ادامه داشت، به نیروهای خودی تلفاتی وارد نشد و ۵ نفر از مهاجمان ضدانقلاب مجروح شدند. (۴)

همچنین به گزارش خبرگزاری پارس، ساعت ۲۲:۱۵ دقیقه امروز، تعدادی سارق مسلح در گردنه "قوشچی" در مسیر راه سلماس - ارومیه، راه را بر چند اتومبیل بسته و قصد غارت اموال مسافران را داشتند، اما با اقدام و دخالت به موقع نیروهای ژاندارمری موفق به این کار نشده و گریختند. (۵)

ص: ۵۷۷

۱- مهلت خلع سلاح عمومی از سوی لشکر ۶۴ ارومیه که تا ۳۱ مرداد ۱۳۵۹ بود، بنا به درخواست ۱۴ تن از نمایندگان اعزامی مهاباد به ارومیه و موافقت استاندار آذربایجان غربی، حسین طاهری، تا روز ۳ شهریور ۱۳۵۹ تمدید شد. ر.ک: روزشمارهای ۳۰/۵/۱۳۵۹ و ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۵۵۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۶۹، از سپاه ارومیه به سپاه (مرکز فرماندهی - عملیات)، ۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب کشور به مرکز فرماندهی سپاه، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۶۲، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - سند شماره ۴۳۲۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه و اطلاعات مرکز، ۲/۶/۱۳۵۹؛ همچنین ر. ک: روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از ارومیه به نقل از اطلاعیه سپاه پاسداران ارومیه؛ و - روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار کیهان از ارومیه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- سند شماره ۱۰۱۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه مرکز، ۱/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۲۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ناحیه ژاندارمری ارومیه مستند به گزارش پاسگاه ژاندارمری آغ بلاغ.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

در عملیات پاک سازی هفت روستای تابع شهرستان سلماس نیز که از ۲۴ مرداد گذشته با تلاش سپاه پاسداران آغاز و امروز پایان یافت، ۱۴۵ قبضه سلاح از انواع مختلف کشف و ضبط شد.^(۱) همچنین با توجه به اینکه در ماکو آخرین مهلت خلع سلاح ۳۱ مرداد ۱۳۵۹ بوده است، اهالی در حدود ۷۰ قبضه اسلحه به سپاه این شهر تحویل دادند.^(۲)

در این حال، تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین آذربایجان غربی همچنان ادامه دارد. بخشی از این تحرکات را می توان در ارتباط با وضعیت خاص و بحرانی مهاباد و شهرهای اطراف آن تحلیل کرد. در این زمینه، گزارش ستاد مشترک ارتش حاکی است: امروز «دمکرات ها و کومه له پرسنل خود را از شهرهای پیرانشهر، مهاباد و بوکان جمع آوری [کردند] و فقط عناصر انتظامات در داخل شهر گذاشته اند و احتمال می رود به منطقه دولتو و کوشه یا به نقطه نامعلومی رفته باشند».^(۳) گزارش دیگری نیز از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «حزب دمکرات کردستان اخیراً عده زیادی از افراد خود را در دره قاسملو جمع نموده و قصد دارند این منطقه را مرکز عملیات خود قرار داده و به واحدهای مستقر در اشنویه و نقده و احیاناً پاسگاه های ژاندارمری ضربه وارد سازند».^(۴)

بخش دیگری از تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب نیز در قالب بمب گذاری و کاشت مین در نقاط حساس یا آتش زدن خرمن ها به وقوع می پیوندد. سپاه ارومیه در گزارشی به نقل از منابع اطلاعاتی خود، ضمن توجه دادن به لزوم هوشیاری و مراقبت بیشتر، اعلام کرد: «ضدانقلاب قصد دارد ماشین های محتوی مواد منفجره را در نقاط حساس کشور منفجر کند».^(۵) امروز همچنین در حوالی اشنویه بر اثر انفجار مین، یک خودرو ارتشی آسیب دید و سرنشینان آن زخمی شدند.^(۶) از زنجان نیز خبر می رسد که گروهی ناشناس دو خرمن متعلق به روستای قفس آباد از توابع شهرستان ابهر را به آتش کشیدند. در این خصوص دو نفر نیز دستگیر شدند.^(۷)

۱

امروز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان اطلاعیه ای درباره کشف یک شبکه جاسوسی در دایره اسقفی ایران در اصفهان و دستگیری اکثر عوامل و عناصر این شبکه انتشار داد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است:

«یکی از این سازمان ها تحت عنوان اسقفی اعظم معروف است که مجموعه ای از جاسوسان بین المللی و ورزیده در آن شکل یافته اند و مرکزیت آن به نام کلیسای اسقفی در اورشلیم و خاورمیانه مشهور است و دواير مختلف آن در کشورهای منطقه گسترش دارد. ... دایره اسقفی ایران واقع در اصفهان به سرپرستی اسقف "حسن دهقانی" که سمت اسقفی اعظم اورشلیم و خاورمیانه را نیز عهده دار است، با بهره گیری از جاسوسان بسیار کارگشته و پرسابقه همچون کشیش "ایرج متحده" (یهودی که سر از کشیشی کلیسای اسقفی در آورده) و اکنون در بازداشت به سر می برد و به مدت ۳۰ سال است که پس از طی دوره های ویژه در انگلستان و اسرائیل به خدمت دایره اسقفی

ص: ۵۷۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه.

۲- سند شماره ۴۲۵۵۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، ص ۳۲، از فرمانده سپاه مرکز به فرمانده سپاه ارومیه، ۱/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۲۴۷، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۶۰، از سماجا (رکن ۲) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۱/۶/۱۳۵۹.

- ۵- سند شماره ۴۳۲۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۱/۶/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار کیهان از ارومیه، به نقل از حسین طاهری، استاندار آذربایجان غربی؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه، در تماس با استاندار آذربایجان غربی.
- ۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از زنجان.

درآمده و در شهرهای تهران، اصفهان، شیراز فعالیت داشته و یکی از مهم ترین پایگاه های جاسوسی وابسته به اینتلجنت سرویس محسوب می شود. ...» در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است:

«دایره اسقفی دارای شعباتی در مراکز استان های شیراز، کرمان، یزد، تهران و خوزستان بوده که هر کدام از این شعب خود مؤسسات مختلفی در اختیار و زیر نفوذ داشته اند. در یکی از صدها سندی که از دایره اسقفی به دست آمده و در رابطه با کودتای اخیر در ایران می باشد ذکر شده است که مبلغ ۵۰۰ میلیون دلار امریکایی از یک منبع "سیا" برای دایره اسقفی رسیده که بایستی این مبلغ بین بعضی از پرسنل ارتش ایران، رهبران بهائی و ضدانقلابیون توزیع شود و همچنین از تحویل ۳۰۰ کیلوگرم تی. ان. تی و مقداری فیوز انفجاری به عناصر و گروه های مخالف در ایران صحبت شده است. و این سند بیانگر این امر است که طراحی بمباران بیت امام و سایر نقاط استراتژیکی در تهران و قم به صورت هماهنگ بین دو سرویس جاسوسی فوق الذکر مورد مطالعه قرار گرفته است. و در همان سند از قول طراحان "سیا" اظهار شده که ما نقشه های مختلفی داریم: اولین نقشه، تشکیل دادن یک گروه کوچک است و تأسیس گروه های مقاومت در ایران به عنوان یک ضرورت؛ و گفته اند که ما نمی توانیم ساکت بنشینیم و مجاز نیستیم، رژیم فعلی و رهبران مذهبی ما را از ایران بیرون می رانند و اگر ما ساکت بنشینیم همه دوستانمان را در ایران از دست خواهیم داد. و اضافه شده که رهبران مذهبی چیزی نیستند، ولی یک گروه قاتل و تروریست هستند که باید بی درنگ آنها را بکشیم.» در پایان گزارش سپاه آمده است که در حال حاضر اکثر اعضای خارجی و داخلی این شبکه مرموز دستگیر شده اند و در بازداشت به سر می برند.^(۱)

۱

درحالی که کمتر از دو ماه و نیم به انتخابات ریاست جمهوری در امریکا باقی مانده است و مطبوعات داخلی و خارجی، به ویژه رسانه های وابسته به شرق همچنان درباره توطئه های امریکا در ایران، به تفسیر و تحلیل می پردازند، امروز روزنامه انقلاب اسلامی در سرمقاله خود به قلم اسماعیل رضایی از یک سو با اشاره به تأثیر تعیین کننده ماجرای گروگان ها بر سرنوشت انتخابات در امریکا و از سوی دیگر، با احتمال دانستن توطئه ای که جک اندرسون آن را در هفته پیش مطرح کرد، چنین نوشت:

«... قرائن و شواهدی که نشانه احتمال طراحی چنین توطئه هایی می تواند باشد عبارت است از: ۱. اعزام ۱۸۰۰ تفنگ دار دریایی امریکا به پایگاهی در دریای عمان که انتقال آنها به آب های خلیج فارس به سرعت امکان پذیر است. ۲. تا انتخابات ریاست جمهوری امریکا کمتر از دو ماه و نیم باقی مانده است و از آنجا که مسئله گروگان ها اثری تعیین کننده در انتخابات رئیس جمهور دارد، کارتر باید قبل از اتمام این مدت دست به عمل شود. برای کارتر این مسئله که طرح کاملاً اجرا شود و یا آنکه شکست بخورد اثر چندانی ندارد؛ مهم آن است که وی طرحی را اجرا کند که از طریق تبلیغات بتواند فعال بودن خود و اینکه مسئله گروگان ها برایش اهمیت دارد را به رأی دهندگان امریکایی تفهیم کند. ۳. با کنار رفتن "کندی" به نفع کارتر، شانس وی در انتخابات افزایش بیشتری یافته است و با توجه به اینکه احتمال بردن انتخابات را دارد، برای

ص: ۵۷۹

افزایش این شانس احتمال انجام هر توطئه ای نمی تواند بعید باشد. ۴. اگرچه سخنگوی کاخ سفید اظهارات جک اندرسون را تکذیب کرده، اما [با] سابقه ای که از وی در مورد [افشای] واترگیت [و سقوط نیکسون] وجود دارد، باید به اظهارات وی دقت بیشتری شود. ...»

در بخش دیگری از سرمقاله روزنامه انقلاب اسلامی آمده است: «نامزد دیگر ریاست جمهوری رونالد ریگان از حزب جمهوری خواه به مراتب از کارتر افراطی تر و فاشیست تر می باشد. وی اعلام کرده است که برای حل مسئله گروگان ها باید دست از راه های مسالمت آمیز برداشت و با یک اقدام نظامی ۲۴ ساعته جان گروگان ها را نجات داد!!... جالب توجه است که معاون ریگان، جورج بوش، یکی از رؤسای سابق "سیا" می باشد. بوش یکی از خطرناک ترین مهره های "سیا" است که در آغاز ریاست جمهوری کارتر قرار بر محاکمه وی بود و حال آنکه اوضاع آن چنان به نفع نیروهای افراطی مساعد شده که فردی مثل بوش از طرف نامزد حزب جمهوری خواه به عنوان معاون انتخاب شده است. ...»^(۱)

۱

تحركات و نقل وانتقال های ناوگان های امریکایی در خلیج فارس و دریای عمان از یک سو و وضعیت بی ثبات کشور از سوی دیگر، به ویژه در مناطق مرزی غرب و شرق کشور و تشدید تحركات و فعالیت های ضدنظام در این مناطق، نگرانی هایی در مسئولان نظامی و انتظامی کشور برانگیخته است که در قالب گزارش های مختلف بروز می کند. از جمله در این مورد امروز ستاد مشترک ارتش در گزارشی وضعیت تحركات مناطق مرزی، به ویژه شرق کشور را چنین بیان می کند:

«۱. چندین لشکر ارتش سرخ در هرات متمرکز شده اند تا در صورت تجاوز امریکا، به ایران وارد شوند. ۲. یک لشکر ۱۰۰۰ نفری صهیونیست ها [نیروهای متجاوز بعث عراق] در نوار مرزی ایران و عراق متمرکز و قصد حمله به ایران را دارند. ۳. افراد نواحی هشاران افغانستان از طریق رود هیرمند به مرز ایران وارد و احتمال نفوذ افراد خرابکار حزب پرچم و خلق افغانستان از این راه وجود دارد. ۴. در بین مردم این نگرانی به وجود آمده که تقریباً امریکا قصد حمله به ایران را دارد.»^(۲) همچنین گزارش دیگری از منابع اطلاعاتی خودی از منطقه شرق کشور حاکی است: «عده کثیری از چریک های آموزش دیده بلوچ ایرانی، افغانی و پاکستانی در منطقه وارد پایگاه چریکی اتحادیه بلوچستان واقع در نظرآباد گردیده اند. گفته می شود هدف آنها حمله به پاسگاه ها و سپاه پاسداران و ترور روحانیون و طرف داران آنان و انجام خرابکاری می باشد.»^(۳)

۲

شامگاه امروز، کمیسیون بررسی علت شکست نظامی امریکا در حمله به طبس و نجات جان گروگان های امریکایی، نتیجه بررسی های خود را اعلام کرد. در گزارش کمیسیون تحقیقاتی ایالات متحده امریکا آمده است: «به احتمال قوی علت شکست عملیات نظامی امریکا برای

ص: ۵۸۰

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و آخر.

۲- سند شماره ۴۳۲۲۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (رکن ۳) مرکز فرماندهی به نزاجا (اطلاعات)، ۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شاجا مستند به گزارش شهربانی مشهد.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۲۴۴، بولتن خبری مرکز

فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

نجات گروگان ها در ایران، تلاش اغراق آمیز و سری نگه داشتن برنامه عملیات بود.» رئیس این کمیسیون تحقیقاتی در نشستی مطبوعاتی گفت: «علل دیگر شکست این عملیات، شتاب زیاد در تهیه کردن برنامه آن بود، و به علت تلاش فوق العاده و سری نگه داشتن این برنامه، با کارشناسان مربوط پیرامون جزئیات آن مشورت لازم به عمل نیامده بود و تمرینات کافی برای تعلیم دادن سربازان شرکت کننده در عملیات صورت نگرفته بود.» وی افزود: «در صورتی که این اشکالات وجود نداشت، عملیات طرح ریزی شده می توانست با موفقیت انجام گیرد.» (۱)

۱

وضعیت درآمد ارزی ایران از محل صادرات نفت، با توجه به مشکلات تحریم اقتصادی غرب علیه ایران، در مصاحبه امروز علی اکبر معین فر، وزیر نفت کشور، اعلام شد.

وی در گفت و گو با خبرگزاری پارس گفت: «درآمد جمهوری اسلامی ایران در مردادماه سال جاری بابت فروش نفت به خارج از کشور معادل ۸۰۸ میلیون و یک صد هزار دلار یعنی برابر ۵ میلیارد و ۶۸۵ میلیون ریال بوده است و به طور متوسط در مردادماه سال جاری، ما روزانه معادل ۲۶ میلیون دلار درآمد نفتی بابت فروش نفت به خارج از کشور داشته ایم که این فروش کلاً با ارز آزاد بوده است و صورت معامله تهاتری ندارد. به این ترتیب و با جمع مبالغی که در چهارماهه اول سال عاید ایران گردیده است مجموع درآمد نفتی ایران در پنج ماهه اول سال ۱۳۵۹ معادل ۶ میلیارد و ۱۳ میلیون و ۵۳۰ هزار دلار می گردد.»

وزیر نفت سپس افزود: «میزان تولید ما در حال حاضر ۱,۷۰۰,۰۰۰ بشکه در روز است که از این میزان رقمی بیش از یک میلیون بشکه در پالایشگاه های داخلی تصفیه می شود و بقیه به صورت نفت خام به خارج صادر می گردد. به علاوه، قسمتی از فرآورده های پالایشگاه ها در حدود ۳۰۰ هزار بشکه در روز به صورت نفت کوره و سایر فرآورده ها به خارج صادر می شود و با این ترتیب، صادرات ما در حال حاضر اعم از نفت خام و فرآورده ها حدود یک میلیون بشکه در روز است.»

وی افزود: «با جو سیاسی و محاصره اقتصادی موجود، پیش بینی می شود که در ماه های دیگر سال نیز درآمد ما از جهت فروش نفت به خارج از کشور حدود ۳۰ میلیون دلار در روز باشد و به این ترتیب، در هفت ماه دیگر سال حدود ۷ میلیارد [دلار] درآمد نفتی خواهیم داشت و جمع درآمد نفتی سال ۱۳۵۹ ایران حدود ۱۳ میلیارد دلار خواهد شد که از مبلغ پیش بینی شده در بودجه کشور ۱۰ میلیارد کمتر است؛ لکن با توجه به اینکه در اثر فشارهای اقتصادی و مشکلاتی که برای ورود کالا به ایران موجود است، واردات کالا نیز به ایران محدود شده است، مبلغ ۱۳ میلیارد ارز حاصله از صدور نفت، بیش از میزان ارزی است که اینک کشور برای ورود کالا به آن نیازمند است و سازمان برنامه و بودجه در تهیه بودجه اضطراری سال جاری همین مبلغ ۱۳ میلیارد دلار را ملاک قرار داده است.» (۲)

ص: ۵۸۱

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۹، تاریخ ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶، رادیو اسرائیل، ساعت ۱۹، ۲/۶/۱۳۵۹.
- ۲- روزنامه کیهان، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۹، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران در مصاحبه با وزیر نفت.

ضمیمه گزارش ۳۳۸: مروری بر سابقه روابط ایران و عراق در بیان وزیر خارجه دولت موقت

روزنامه کیهان در شماره امروز خود متن سخنرانی ابراهیم یزدی وزیر امور خارجه دولت موقت را - که در شرایط کنونی سرپرست و نماینده امام در مؤسسه فرهنگی کیهان می باشد - درج کرد. یزدی این سخنان را در دانشگاه دفاع ملی ارتش تحت عنوان "دکترین امنیت ملی؛ دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران در منطقه" ایراد کرده بود. وی در این سخنرانی ضمن مروری بر سیاست عراق به توضیح برخی برخوردها و اقدامات دیپلماتیک مؤثر در مقابله با سیاست خارجی عراق پرداخته و گفته است:

«عراق در جهت دشمنی با ما درصدد آن بوده که تمامی منطقه را علیه ما بسیج کند و به همین دلیل دیپلماسی ما در این جهت باید حرکت کند که عراق را در منطقه منزوی کنیم. خوب، چگونه منزوی کنیم؟ آمدیم و وضع عراق را در منطقه در رابطه با دولت های دیگر عربی بررسی کردیم. عراق با کشورهای عربی منطقه روابط عمیق دوستانه ای ندارد. به عنوان نمونه، کویت یک کشور است که ما می توانیم نقطه حرکتمان از آنجا باشد. چرا؟ برای اینکه درست است که کویت رابطه دوستانه ای با عربستان سعودی و با عراق و با بقیه دولت های عربی دارد، اما کویت کشوری است که هم با عراق و هم با عربستان سعودی درگیری داشته و دارد؛ هر دوی این کشورها بر قسمتی از خاک کویت نظر دارند. در چند مورد حتی درگیری نظامی به وجود آمده است. کویت همیشه از عراق نگران بوده است. باتوجه به این ملاحظات و ملاحظات دیگری، ما به این نتیجه رسیدیم که کویت از آن کشورهایی است در منطقه که ما سریع تر از همه می توانیم با او کنار بیاییم. در ابتدای انقلاب و بعد از انقلاب، عراق شروع کرد بر علیه ما فحش دادن و تحریک کردن و خرابکاری در خوزستان و خوزستان را "عربستان" گفتن و اعراب خوزستان را "مواطنین" یا "هموطنان عرب" خود خواندن. آن اوایل اگر خاطرتان باشد، مطبوعات کویت هم، هم صدا با عراق همین حرف ها را می زدند. براساس تحلیلی که ما داشتیم به کویت نزدیک شدیم و برای کویت یک حساب جدیدی باز کردیم. سفیر جدیدی که مکتبی و وارد به کارش بود به کویت فرستادیم. وزیر امور خارجه کویت هم آمد به ایران. آنها به صراحت نگرانی های خود را بیان کردند. ما هم به صراحت مواضع خود را توضیح دادیم و روشن کردیم. آنها گفتند که اگر شما بخواهید شیعیان عراق را تحریک بکنید ما نگرانیم؛ برای اینکه ما هم شیعه داریم و می دانیم اگر امروز نوبت شیعیان عراق است فردا نوبت شیعیان ما هم می رسد. اگر شما بخواهید شیعیان عراق و کویت را تحریک بکنید در بحرین هم شیعیان هستند، در شیخ نشین ها هم هستند، پاکستانی ها هم می آیند می گویند ما هم شیعه ایم. قشر بزرگی از جامعه آنها شیعه است. در هند هم هست. در جاهای دیگر هم هست. دیدیم اگر بخواهیم روی این مطلب فشار بیاوریم که چون انقلاب ما اسلامی است و منبعث از تشیع، پس علناً می گوئیم که از شیعیان عراق پشتیبانی می کنیم [و] این بسط پیدا می کند به تمام منطقه؛ لذا گفتیم که چنین چیزی فعلاً مطرح نیست؛ اگر عراق دست از این تحریکاتش بردارد. الآن ما کاری به عراق نداریم. ما نمی خواهیم آرامش تمام منطقه را برهم بزنیم. فقط باید عراق دست بردارد. [و] به جای متمرکز کردن نیروها و توجهات و امکاناتش در مرزهای ایران و علیه انقلاب اسلامی ایران، برود خود را علیه اسرائیل مچیز کند؛ مرز جنگ آنجاست نه در مرزهای عراق با ایران، مگر آنکه عراق عامل اسرائیل باشد و در خط امریکا و اسرائیل بخواهد عمل کند. به هر حال، ما مواضع خود را برای کویتی ها روشن کردیم و به آنها اطمینان دادیم. آنها قول همه گونه همکاری را دادند. بلافاصله بعد از برگشت وزیر خارجه کویت، تمام مطالب تحریک کننده علیه ایران در مطبوعات و رادیوی کویت قطع شد. حتی دولت کویت برای جلوگیری از قاچاق از کویت به مرزهای ایران اقداماتی را آغاز کرد. دیپلماسی ما کویت را از عراق جدا کرد.» (۱)

ضمیمه گزارش ۳۳۹: گزارش خبرگزاری پارس از کرمانشاه درباره اوضاع غرب کشور

«[افراد] ضدانقلاب [وابسته به] حکومت بعث عراق، عوامل مزدور داخلی به دنبال درگیری های دو هفته پیش در مناطق مرزی، دست به نقل و انتقالات وسیعی زده اند. براساس اظهارات گروهی از پیشمرگان "قیاده موقت" که به سرپرستی "ادریس بارزانی" در مناطقی بین مرز باویسی و عراق از مرزهای ایران پاسداری می کنند، این نقل و انتقالات وسیع است و اخیراً تعدادی سرباز با هویت مصری در این

مناطق با پیشمرگان مذکور درگیر شده اند. و همین خود نشانه ای است از دخالت ارتش مصر در مناطق مرزی. از سوی دیگر در مقابل پاسگاه های هدایت، پرویز، دارخور، برادر عزیز [برار عزیز]، سه تپان و سلمان کشته، نیروهای زرهی شامل تانک ها و نفربرهای جدید مشاهده شده اند که ظرف یک هفته اخیر، در رفت و آمد بودند. آخرین بار هنگام نقل و انتقالات نیروهای زرهی در مسیر راه آسفالته مرزی عراق از سوی نیروهای ارتش جمهوری اسلامی [به تلافی حملات توپخانه ای مکرر عراق به خصوص در چند روز

ص: ۵۸۲

۱- روزنامه کیهان، ۱/۶/۱۳۵۹، ص ۶.

اخیراً ۴ گلوله توپ به سوی نیروهای بعث عراق که در حرکت بودند شلیک شد، لیکن درگیری شدیدی اتفاق نیفتاد. همین گزارش حاکی است در بعضی پاسگاه ها در ۴۸ ساعت گذشته، تیراندازی های پراکنده ای صورت گرفته است. از طرف دیگر، بین ارتش بعث عراق در کردستان این کشور با پیشمرگان کرد که سال هاست برای خودمختاری کردستان عراق با دولت مرکزی می جنگند، درگیری های پراکنده روی داده است. در این گزارش گفته شده است عوامل مزدور از مناطق عشایرنشین غرب کشور برای استخدام مزدور دست به فعالیت های تازه ای زده اند. همچنین، باتوجه به کمبود برخی مواد غذایی و مصرفی، از طرف رژیم بعث عراق در مورد قاچاق برنج، انواع روغن نباتی، سیگار و پودر رختشویی به داخل خاک ایران اقدامات گسترده ای جریان دارد. ... یک اقدام دیگر عوامل مزدور خرید مازاد بر مصرف گندم از کشاورزان منطقه و خارج کردن آن از دسترس مردم انقلابی است. ...»

در این گزارش همچنین آمده است: «هفته ای که گذشت، مهاجمین مزدور که از گذرگاه های مرزی بین ایران و عراق در رفت و آمد هستند، چند بار دست به تجاوزاتی زدند. از جمله می توان به حملات آنها از ارتفاعات کرد به سوی پاسگاه ژاندارمری و قرارگاه سپاه پاسداران، از دهکده نوریاب به سوی شهر پاوه، درگیری خانه شور قلقله و درگیری کامیاران و اخیراً درگیری "ده شیخ" اشاره کرد. ... شایعاتی نیز در منطقه پراکنده شده که عوامل ضدانقلاب در داخل و مزدوران بعث عراق و عوامل سردار جاف و پالیزبان برای پاییز امسال حملاتی انجام خواهند داد.»^(۱)

ص: ۵۸۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۸، تاریخ ۲/۶/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱/۶/۱۳۵۹.

در ادامه درگیری های مرزی ایران و عراق در غرب کشور، گزارش ها و خبرهای امروز حاکی از تداوم وضعیت بحرانی و فوق العاده در این مناطق است.

گزارش لشکر ۸۱ حاکی است: «در ساعت های اولیه امروز در منطقه "هوان" و "گرده نو" بین نیروهای خودی و دشمن درگیری حاصل و با فعالیت نیروهای خودی، دشمن به عقب رانده شد. در این درگیری یک جوانمرد شهید و ۲ جوانمرد دیگر مجروح شدند.» بنا به همین گزارش، «در ساعت ۱۱ امروز نیز در تپه کوه، مجدداً درگیری حاصل و فعلاً (ساعت مخابره پیام: ۲۱:۱۰ دقیقه ۲/۶/۵۹) ادامه دارد و تا این لحظه یک درجه دار شهید و ۲ نفر مجروح گردیدند.» (۱)

همچنین آتشباری متقابل در گرده نو، که از ساعت ۱۰ شب گذشته شروع شده بود، حدود ۲۰ ساعت طول کشید. (۲)

در پی نقل و انتقال های نظامی وسیع عراق در هفته گذشته در مقابل مرزهای غرب ایران؛ از جمله نقل و انتقال یک لشکر عراقی در مرز قصرشیرین (۳) و اعلام آن کشور مبنی بر حمله هوایی به ایران، (۴) رادارهای مرزی ایران نیز اوایل بامداد امروز، خطر حمله هوایی را اعلام کردند، که در نتیجه ستاد عملیات غرب کشور ضمن آماده باش به کلیه واحدهای خود در این مناطق، دستور داد در غرب کشور خاموشی برقرار گردد. (۵) ستاد عملیات غرب کشور همچنین در دو اطلاعیه جداگانه از مردم استان های کرمانشاهان، کردستان و ایلام و نیز سازمان ها و اداره های این استان ها خواست تا ضمن رعایت کامل دستور خاموشی، آمادگی مقابله با حوادث احتمالی را داشته باشند. (۶)

در این حال، یک گزارش از سپاه غرب کشور، ضمن اشاره به بحرانی بودن اوضاع این مناطق، وضعیت پدافندی آن را ضعیف توصیف کرده است: «عراق با میگ های خود سراسر منطقه را شناسایی می کند، ولی متأسفانه بالینکه هم [هواپیماهای عراقی] دیده می شوند و هم رادار [آنها را] نشان می دهد، به علل ضعیف بودن توپ های ضد هوایی ۲۳ میلی متری و ضعف پایگاه هوایی، به طوری که از فرمانده پایگاه درخواست پشتیبانی هوایی می شود و ایشان اظهار می دارد

ص: ۵۸۵

۱- سند شماره ۴۳۲۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مرکز فرماندهی به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (از گله)، ص ۲۰۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۳- روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه به نقل از ستاد عملیات غرب کشور.

۴- همان، خبرنگار کیهان از کرمانشاه به نقل از نظری زاده فرماندار قصرشیرین.

۵- سند شماره ۴۳۲۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات غرب کشور به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵.

باید به اطلاع ستاد مشترک برسانند، و تا آنها بتوانند با تهران تماس بگیرند و از آنجا تصمیم گیری شود، میگ ها وقت دارند تمام منطقه را بکوبند، چه برسد به شناسایی.»

این گزارش می افزاید: «عراق به کلیه نیروهای خود آماده باش درجه یک داده و شدیداً تقویت کرده اند. در روز ۲/۶/۵۹ صدام حسین به پاسگاه روبه روی باوئسی آمده و شخصاً دستور حمله را صادر کرد. باتوجه به موارد بالا، اخطار می شود به احتمال قوی یک جنگ تمام عیار خواهیم داشت. ارتش ما شدیداً در منطقه ضعیف می باشد و توپ های ضدهوایی ضعیف دارند. از آن همه تجهیزات قوی ضدهوایی استفاده نمی شود. کلیه بچه ها اخطار کرده اند که اگر تا آخر این هفته اقدام لازم نشود، همگی به خانه امام خواهیم رفت.» (۱)

همچنین فرمانده سپاه پاسداران قصرشیرین اعلام کرد باآنکه در سفر هفته پیش ریاست جمهور به منطقه مرزی قصرشیرین و در جلسه وی با فرماندهان ارتش مقرر شد مشکلات موجود در این منطقه هرچه زودتر برطرف شود، اما تا این تاریخ هیچ اقدامی برای رفع آنها به عمل نیامده است. وی در ادامه گزارش خود به برخی از این نواقص و ایرادات که ۲۴ مورد بوده اند، اشاره کرده است، از جمله: تقویت نشدن ضدهوایی در منطقه؛ عدم تقویت واحدهای زرهی و پیاده در منطقه، به طوری که واحدهای فعلی جواب گوی حمله احتمالی دشمن نیست؛ بازسازی نکردن سنگرها و پاسگاه های مرزی؛ انجام نشدن مرمت و بازسازی جاده های مرزی؛ تأمین نشدن مهمات منطقه قصرشیرین توسط ارتش. در پایان این گزارش نیز به احتمال حمله سراسری عراق تا یک هفته آینده اشاره شده است. (۲)

از دیگر تحرکات امروز عراق در مناطق مرزی غرب کشور، همچنین می توان به تجاوز هوایی یک فروند هواپیمای شکاری عراق در ساعت ۴ صبح امروز برای شناسایی منطقه سومار و نفت شهر (۳) اشاره کرد. یک گزارش از مرزبان مهران نیز حاکی است: در ساعت ۱۵:۱۰ دقیقه امروز، در هفت کیلومتری شمال غربی پاسگاه هلاله ایران ۱۴ دستگاه زیل (حامل) نفربر و تانک که یک ستون نظامی به همراه داشته اند در این ناحیه مستقر شده اند. (۴) گزارش امروز اداره دوم ستاد مشترک ارتش نیز حاکی است: «عراق نیروهای خود را در محورهای گرده پهن، حاجی ابراهیم و کلاشین به عقب کشیده. ظاهراً این نیروها در مرز سوریه و [مرز] ایران (خانقین) به کار خواهد رفت.» (۵)

۱

تحرکات امروز عراق در جنوب، شامل نقل وانتقال و تقویت نیرو و تجهیزات نظامی، ادامه شناسایی در مناطق مرزی خرمشهر و آبادان و مرز آبی این منطقه و نیز اعزام جاسوس به داخل شهرهای هم جوار مرزی بود.

«در ساعت ۱۱ امروز، یک کشتی عراقی به نام "الخلیج" در ساحل ایران مقابل پاسگاه فرختی، لنگر انداخته [و] یک فروند قایق موتوری به سرنشینی دو نفر نظامی و چند غیر نظامی - که مسلح بوده اند - به طرف کشتی [مزبور] حرکت که غیرنظامیان به کشتی وارد و قایق به

ص: ۵۸۶

۱- سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۵۵، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، برابر گزارش رسیده از سپاه غرب کشور.

۲- سند شماره ۴۳۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه پاسداران قصرشیرین به فرمانده سپاه مرکز، ۲/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۴- سند شماره ۲۸۲۹۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به ناحیه کرمانشاه (رکن ۲ و رکن ۳)، ۳/۶/۱۳۵۹، برابر

گزارش گروهان صالح آباد مستند به اعلام پاسگاه هلاله، ۲/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۹۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات

سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

اسکله مقابل مراجعت کرده است. سرنشینان کشتی مزبور با دوربین، ساحل ایران را دیدبانی می نمودند.» این گزارش در ادامه می افزاید: «همچنین یک کامیون نظامی حامل مأمورین از مقابل ساختمان واقع در فاو که روی پشت بام آن اسلحه سنگین کار گذاشته شده، به طرف جنوب بندر فاو حرکت نموده است.»

در این گزارش سپس به تحرکات عراق در منطقه شلمچه پرداخته شده و برابر اعلام اداره دوم ارتش، آمده است: «در ساعت ۱۶ امروز، تعداد ۸ دستگاه خودرو حامل سربازان عراقی در پاسگاه شلمچه عراق مستقر گردیدند. ضمناً در ساعت ۲۱:۵۰ دقیقه امروز، تعدادی خودرو در ۴ کیلومتری پاسگاه مذکور مشاهده شده اند. افراد عراقی در نوار مرزی دو برابر شده و جلو پاسگاه های آنها سنگرهای جدید احداث شده است.» (۱)

در این حال، یک منبع موثق که با واحد اطلاعات سپاه خوزستان همکاری می کند و از بستگان عوامل داخلی وابسته به عراق می باشد، خبر از اعزام نظامیان عراقی به داخل برخی شهرهای هم جوار مرزی می دهد. گزارش امروز واحد اطلاعات سپاه اهواز به نقل از این منبع موثق، حاکی است: «۱۵۰ نظامی عراقی در خوزستان وارد شده اند و به ترتیب در آبادان ۴۰ نفر و در خرمشهر ۵۰ نفر و در اهواز ۶۰ نفر می باشند. این افراد با منطقه زرگان [از توابع اهواز] رابطه دارند.» (۲)

۱

هم زمان و همگام با تجاوزات و حملات مرزی عراق و درحالی که تنها یک روز به پایان مهلت مجدد ارتش برای ورود به شهر مهاباد باقی مانده است، حملات و تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام جمهوری اسلامی نیز در مناطق مختلف کردنشین ادامه دارد و اوضاع این مناطق همچنان بحرانی به نظر می رسد؛ در ادامه به برخی گزارش ها از زدوخوردها و تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب در این مناطق اشاره می شود.

گزارش سپاه جوانرود حاکی است: «در ساعت ۱۳ روز ۲/۶/۵۹، خودرو حامل مهمات سپاه جوانرود که به "ده شیخ" می رفت، با کمین مهاجمین مواجه و درگیری شروع می شود. در این درگیری یک نفر از نیروهای سپاه زخمی شده که بلافاصله درخواست هلیکوپتر می شود. در ساعت ۱۹ جواب داده می شود به علت تاریکی هوا امکان پرواز نیست.» (۳) - (۴)

در منطقه کوند نیز امروز بین نیروهای ارتشی مستقر در بیو نیج و افراد مسلح ضدانقلاب درگیری روی داد که در جریان آن یک نفر از مهاجمان ضدانقلاب کشته و یک نفر دیگر دستگیر شد. (۵) فرمانده

ص: ۵۸۷

۱- سند شماره ۳۸۸۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۴/۶/۱۳۵۹، پیرو گزارش های ۲/۶ و ۳/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۱۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه اهواز به اطلاعات سپاه مرکز، ۲/۶/۱۳۵۹.

۳- این درگیری به روز بعد نیز کشیده شده، چراکه در ادامه همین گزارش آمده است: «روز بعد، از جوانرود درخواست هلیکوپتر جهت کوبیدن جوانرود و حمل زخمی نمودیم. در اثر نرسیدن هلیکوپتر، مجروح شهید می شود، خودرو حامل جسد شهید نیز در ساعت ۱۲:۱۰ دقیقه روی مین رفته و راننده آن نیز شهید شد.»

۴- سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۶۲، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات

سپاه، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱.

پاسداران انقلاب اسلامی کردند به خبرنگاران اعزامی به این منطقه گفت که «۴ نفر از اهالی کردند که با ضدانقلابیون در تماس بودند، بازداشت و تحویل دادگاه انقلاب اسلامی اسلام آباد شدند.»^(۱)

از منطقه پاوه نیز خبر می رسد که در ساعت ۲۱ امروز، چند نفر از افراد ضدانقلاب در ارتفاعات نوریاب مشاهده شدند که مأموران مستقر در پاوه به سوی آنان تیراندازی کردند.^(۲)

اطلاعیه ستاد عملیات مشترک غرب کشور نیز که در ساعت ۱۱:۴۵ دقیقه امروز، خطاب به اهالی چهار روستای منطقه شمال غرب کامیاران منتشر شد، نشان می دهد که پاک سازی این منطقه همچنان ادامه دارد. در این اطلاعیه از اهالی روستاهای این منطقه خواسته شده «هرچه زودتر محل سکونت خود را ترک کنند تا سرکوبی افراد ضدانقلاب آسیبی به آنها وارد نیارد.» در این اطلاعیه همچنین آمده است: «قسمتی از دهات و قصبات این منطقه از ضدانقلابیون پاک سازی شد و اکنون مناطق چشمه سفید، گاوانه، تخته زنگی، گرکل تا گازارخانی و دهات حدفاصل آنها در محاصره شدید نیروهای ارتش و پاسداران جمهوری اسلامی است.»^(۳)

گزارش منابع اطلاعاتی لشکر ۲۸ کردستان حاکی است: «ضدانقلابیون از آبادی های سقز سلاح های سنگین جهت حمله در یکی از روزهای آینده به پاسگاه های این پادگان کار گذاشته اند و قرار است تعدادی از افراد خود را وارد شهر نموده که با سلاح های آر.پی.جی. ۷ و نارنجک تفنگی شبانه به پادگان [سقز] حمله نمایند.»^(۴)

از سوی دیگر، گزارش ها همچنان حاکی از پشتیبانی عراق از گروه های مسلح غیرقانونی در این مناطق است. یک گزارش نیروی زمینی ارتش حاکی است: «سلاح هایی که از کشور عراق وارد ایران می شود در ده واوان [از توابع سنندج] بین گروه ها تقسیم می شود.»^(۵)

همچنین، بنا به گزارش امروز ستاد مشترک ارتش، «عوامل دشمن ۱۴ کیلو سیانور از عراق آورده و تا حدود برده پهن آمده اند. گفته شده قصد دارند سیانور مزبور را در آب های جاری در منطقه ریخته و به این ترتیب موجبات کشتار پرسنل ارتش و سپاه پاسداران انقلاب را فراهم آورند.» در این گزارش همچنین از قول منابع اطلاعاتی خودی آمده است: «گروگان هایی که در دولتو بوده اند [را] به عراق برده اند و چند نفر نظامی و پاسدار را از میان آنان در مقابل [به تلافی] ۴ نفر اعدامی در تبریز اعدام کرده اند.» در ادامه همین گزارش بازم به استناد خبر یکی از افراد جمعی ضداطلاعات سابق ستاد مشترک که به عراق رفت و آمد دارد، آمده است: «احتمال هست که آقای اسداللهی نماینده ریاست جمهوری را در منطقه سرو به گروگان گرفته اند.» در این گزارش به کلیه یگان های تابع نیز هشدار داده شده که بر مراقبت خود از منابع آب و انبارهای مهمات بیفزایند.^(۶)

در این حال حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب به شاهین دژ و محل استقرار سپاه این شهر که در ساعت ۲۲:۱۳ دقیقه دیشب با شلیک خمپاره آغاز شده بود، به درگیری سختی میان ضدانقلابیون مسلح و مدافعان شهر تبدیل گردید. در این درگیری که تا ساعت ۱۳:۲۲ دقیقه

ص: ۵۸۸

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۳، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین، ج ۱، ص ۲۴۵، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

- ۴- سند شماره ۴۳۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۶۶، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به زاجا، ۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۷۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۵- سند شماره ۴۳۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۹۳، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۲/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۳۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۴۷، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به زاجا، ۲/۶/۱۳۵۹.

امروز همچنان ادامه داشت، خانه های زیادی ویران و چند نفر از اهالی زخمی شدند.^(۱)

به گفته بهرنگی، فرماندار میاندوآب، مهاجمان مسلح ضدانقلاب ۹ خمپاره به داخل شهر شلیک کرده اند و در این حمله خسارات مالی بسیاری به بار آمده است.^(۲) وی همچنین مشکلات و مسائل میاندوآب را نتیجه نفوذ عناصر وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در روستاهای منطقه دانست و اضافه کرد: «طرح های مهم را در استان به پیمانکاران غیربومی واگذار می کنند و این عده هم به بهانه های مختلف طرح ها را نیمه تمام گذارده اند.» وی در پایان گفت: «۲۴۰ خانوار آواره از روستاها کوچ کرده اند و باید فکر سریعی برای بازگرداندن این گروه به روستاهایشان بشود.»^(۳)

از سوی دیگر، اطلاعات سپاه ارومیه امروز اعلام کرد: «به اطلاع حزب توده ارومیه، توطئه بزرگی امروز و یا فردا در شرف تکوین است و به اقرار ایشان ستاد مرکزی آنها اطلاعات بیشتری در اختیار سپاه و بسیج مرکز گذاشته است.»^(۴)

همچنین، بنا به گزارش سپاه میاندوآب، «در سه راهی نقده به طرف ارومیه، اطراف یکی از کافه های مخروبه، توسط عناصر حزب دمکرات سنگربندی شده و در جاده، افراد حزب دمکرات دورتادور پل ها را سنگر کننده اند و در ساختمان های پیکار با بی سواد، افراد مسلح مستقر هستند و اطرافش را مین گذاری کرده اند و در ساختمان های شرکت زراعی نیز مستقر هستند.»^(۵)

یک گزارش دیگر از لشکر ۲۸ کردستان حاکی است: «توسط گروه های غیرقانونی در مسیر بانه و سردشت سنگربندی شده و ضمناً ارتفاعات کوه خان و گردنه خان توسط این گروه ها سنگربندی شده است.» در این گزارش همچنین آمده است: «یک تریلر سیمان که توسط آنان قبلاً مصادره شده بود اکنون در منطقه نوسود جهت ایجاد سنگر به کار می رود.»^(۶)

در همین حال، امروز یکی از مسئولان سپاه پاسداران تکاب اعلام کرد که ۸ روستای اطراف تکاب از وجود عناصر مسلح غیرقانونی پاک سازی شد. در این گزارش آمده است: «پس از چند روز مبارزه و درگیری با ضدانقلاب، بالاخره روستاهای چراغ تپه، ذره شوران، یارازی، جندی کندی، آق دره علیا، آق دره سفلی، انگوت و شیرمرد که حدود پنج ماه در اختیار ضدانقلاب بود با رشادت کامل پاسداران، تصرف شد و عناصر ضدانقلاب روستاهای فوق را تخلیه و پا به فرار نهادند.»^(۷)

همچنین یک فرمانده عملیاتی سازمان پیشمرگان مسلمان کرد در مصاحبه ای که در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی منتشر شد، هشدار داد^(۸): «اکنون با نزدیک شدن فصل زمستان، برای خاتمه دادن به درگیری ها باید هرچه زودتر تمام مناطق کوهستانی کناره های شهر که اکثراً پناهگاه گروه های ضدانقلاب است، پاک سازی شود؛ زیرا اینها اکنون نمی توانند داخل شهر بشوند و مردم اینها را می شناسند و اطلاع می دهند. اما مسئله مهم این است که چون اینها در زمستان نمی توانند در کوه بمانند، در نتیجه قصد دارند اسلحه هایشان را پنهان کنند و زمستان به

ص: ۵۸۹

۱- سند شماره ۴۳۱۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه شاهین دژ به عملیات سپاه مرکز، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱۶۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۳- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۳، خبرنگار کیهان از ارومیه در مصاحبه با فرماندار میاندوآب.

- ۴- سند شماره ۴۳۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۲/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱۶۲، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر اعلام سپاه ارومیه.
- ۶- سند شماره ۱۴۱۶۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۶۹، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران غرب، ۲/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نیروی زمینی ارتش مستند به گزارش لشکر ۲۸ کردستان.
- ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تکاب.
- ۸- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از مصاحبه یکی از فرماندهان سازمان پیشمرگان مسلمان کرد.

شهر بیابند، در شهر شروع به تبلیغ و شایعه سازی بکنند و باز برای تابستان نیرو جمع کنند. بنابراین، دولت باید هرچه سریع تر کار را یکسره کند و دیگر اینکه مرزها را ببندند و ارتش در آنجا مستقر شود، زیرا وقتی مرز باز است آنها از کشورهای بیگانه کمک می گیرند.»^(۱)

۱

امروز احمد مفتی زاده در نامه ای در پاسخ به درخواست مردم کردستان مسئولیت "مفتی کردستان" بودن را پذیرفت. وی در این نامه نوشت:

«... در گذشته - همان طور که می دانید - حتی المقدور احکام الهی را، در انواع آداب و رسوم و مسائل فردی و خانوادگی و اجتماعی، بیان کرده ام. منتها، نپذیرفتن مسئولیت رسمی، به خاطر محظوراتی بوده که پیروزی انقلاب باعظمت ملت مسلمان ایران بر نظام ضداسلامی شاهنشاهی، آن محظورات را از میان برداشته است و اکنون، با امید پیروزی هرچه بیشتر انقلاب، بر دشمنان آشکار بزرگ و کوچک و بر انواع گرایش های مخفی منحرف از اصول کلی خط رهبر انقلاب، از جمله: اصل "نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی" و اصل "نه تشیع، نه تسنن، بلکه اسلام"، و اصل "حکومت امت و مستضعفان، نه گروه گرایی و حزب بازی"، در جواب محبت و اعتمادی که نسبت به این برادر خدمتگزار خود ابراز داشته اید و خواسته اید تا وظیفه ای را که مرحوم عمو و پدر و جدم با عنوان "مفتی کردستان" ایفا کرده اند به عهده بگیرم، بدین وسیله اعلام می دارم: به همان ترتیب که در گذشته این وظیفه را عملاً و معنأً تعهد کرده ام، از این به بعد، رسماً نیز آن را می پذیرم.»^(۲)

گفتنی است که درخواست مردم کردستان از مفتی زاده برای پذیرش این مسئولیت در رسانه ها نیز، هرچند با تأخیر، انعکاس یافت. از جمله خبرنگار خبرگزاری پارس، چهار روز بعد، خبر داد که طرف داران مفتی زاده در طوماری از وی خواسته اند که سمت مفتی کردستان را قبول کند. بنا به این گزارش، «مردم در طوماری ضمن تأیید کامل جمهوری اسلامی خواستار شده اند که چون عمومی علامه [احمد] مفتی زاده به رحمت ایزدی پیوسته و کردستان فاقد مفتی است، ایشان به سندج مراجعت و این سمت را بپذیرد.»^(۳)

ص: ۵۹۰

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، تاریخ ۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴، سندج - خبرگزاری پارس، ۶/۶/۱۳۵۹.

درگیری ها و مناقشات پراکنده میان طرف داران گروه های سیاسی و مخالفان آنها در شهرهای مختلف کشور ادامه دارد. این برخوردها و مناقشات بعضاً غیرسیاسی و مربوط به مسائل صنفی محلی است، از جمله:

عصر روز گذشته در آمل، به هنگام جمع آوری روزنامه های ممنوع انتشار وابسته به گروه های چپ در این شهر - که با حکم فرماندار و دادستان انقلاب و سپاه پاسداران آمل صورت می گرفت - بین سپاه پاسداران و گروهی از مردم از یک طرف و هواداران گروه های چپ از سوی دیگر، درگیری شدیدی رخ داد که دو ساعت به طول انجامید. (۱)

همچنین امروز به دستور حاکم شرع بابل، کلیه دفاتر گروه های سیاسی از جمله دفاتر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سازمان چریک های فدایی خلق و سایر گروه های سیاسی در این شهر تعطیل و فعالیت های آنان تا اعلام نظر قطعی مجلس شورای اسلامی درباره فعالیت گروه های سیاسی ممنوع اعلام شد. این حکم به دنبال اعتصاب بازاریان و کسبه بابل و تعطیل یکپارچه این شهر در صبح امروز، صادر شد. (۲)

در شهرستان نور نیز امروز «در درگیری که بین مردم این شهر و هواداران مجاهدین خلق [منافقین] رخ داد، چند نفر زخمی شدند». خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی از شهرستان نور ضمن اعلام این خبر افزود: «... پس از خاتمه درگیری، مردم با برپایی یک راه پیمایی، پس از طی خیابان های شهر و اجتماع در یک خیابان قطعنامه ای در چند ماده صادر کردند که در بخشی از آن خواستار تصفیه افراد غیرمسئول در شهربانی و جلوگیری از هرج و مرج که هرروز به صورت های مختلف روی می دهد، شدند. همچنین بازاریان این شهرستان که روز گذشته مغازه های خود را تعطیل کرده بودند امروز برای رسیدگی به این امر در جلو فرمانداری اجتماع کردند.» (۳)

در محله عباس آباد تهران هم، عصر امروز یک خانه تیمی متعلق به چریک های فدایی خلق با تلاش افراد کمیته منطقه ۳ شهید مفتاح کشف شد. کشف چنین مخفیگاه هایی حاکی از آمادگی گروه های تندروی چپ برای ورود به فاز نظامی است. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی: «در این خانه تیمی مقادیر زیادی دارو، اسلحه، مهر لشکر ۲۸ کردستان و مهرهای ارگان های نظامی و انتظامی دیگر و اعلامیه های سازمان چریک های فدایی خلق کشف شد.» این گزارش همچنین افزود: «این خانه متعلق به یکی از افسران فعال در کودتای ننگین ۲۸ مرداد به نام سرهنگ "نابت" که فعلاً فراری است، می باشد.» (۴)

در این حال، امروز نیز سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در حالی که خود محور اصلی تحریک با هدف مظلوم نمایی و جذب هواداران بیشتر است، در اقدامی هماهنگ با دیگر گروه های چپ در اعتراض به اشغال مراکز و دفاتر گروه های سیاسی چپ از جمله دفاتر و مراکزی که از بدو انقلاب به طور غیرقانونی در تصرف این سازمان قرار داشتند، «طی نامه ای خطاب به آیت الله

ص: ۵۹۱

۱- روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از بابل؛ و - روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، خبرنگار کیهان از بابل.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، خبرنگار انقلاب اسلامی از نور، ۲/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، خبرنگار سیار جمهوری اسلامی.

موسوی اردبیلی، دادستان کل کشور، ضمن محکوم کردن اشغال مراکز و دفاتر سازمان مذکور در سطح کشور، از ایشان خواست با توجه به اینکه دفاتر و مراکز رسمی سازمان از روز پنجم تیرماه سال جاری رسماً و عملاً تعطیل بوده است، دستور تخلیه دفاتر مذکور را صادر و ترتیبی دهند که از تهمت زدن های بی اساس به این سازمان جلوگیری شود.»(۱)

در همین خصوص، حزب توده نیز امروز اعلام کرد: «نزدیک سه هفته است که دادستان کل کشور اطلاعیه ای در رابطه با اشغال دفاتر سازمان ها و گروه ها صادر کرده و با آنکه مسئولیت جلوگیری از تخطی و قانون شکنی همه افراد و سازمان ها طبق قانون اساسی به عهده دادستان کل می باشد، هیچ یک از آنهایی که مشمول این اطلاعیه می شدند کمتر توجهی به آن نکرده و حتی در روزهای اخیر در بعضی از مراکز نظیر کتاب فروشی های مقابل دانشگاه تهران، این اعمال شدت و حدت بیشتری داشته است.»(۲)

از سوی دیگر، در هم اندیشی سالم سازی اداره کل آموزش و پرورش خوزستان که امروز با حضور مدیرکل اداره آموزش و پرورش استان و امام جمعه اهواز و استاندار خوزستان در اهواز برگزار شد، اعلام گردید که «معلمین وابسته به رژیم گذشته، چپی، انحرافی و التقاطی از آموزش و پرورش خوزستان اخراج می شوند.»(۳)

اما امروز در همدان اتفاقی از نوع دیگر رخ داد که مربوط به درگیری های گروه های سیاسی و مخالفان آنها نیست، اما مثل دیگر حوادث مزبور، فضای سیاسی و اجتماعی کشور را ملتهب کرده، بر ناامنی می افزاید. به گزارش خبرنگار کیهان: «در پی اشغال دو روزه استانداری همدان و گروگان گیری استاندار و کارکنان استانداری توسط گروهی از روستایاران، طرح روستایاری همدان منحل و متحصنین دستگیر و به زندان انتقال یافتند.» این گزارش می افزاید: «گروهی از روستایاران همدان به دنبال خودداری استاندار از پرداخت حقوق به آنان، در استانداری همدان تحصن کردند و مانع از خروج استاندار و کارکنان استانداری شدند. از ساعت ۶ بعدازظهر امروز، هزاران نفر از مردم همدان ضمن اجتماع مقابل استانداری، از متحصنین خواستند که محل استانداری را ترک کنند و شعارهایی به طرف داری از استاندار دادند. ...» طبق این گزارش، متحصنین از استاندار جدید همدان انتظار داشتند که همچون استاندار سابق به آنان حقوق روستایاری بدهد، اما استاندار جدید اذعان داشته است که زیر بار این زور نخواهد رفت، چراکه اغلب روستایاران با داشتن شغل دوم، بازهم انتظار دریافت حقوق از استانداری را دارند. در پایان این گزارش آمده است: «حدود ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه شب، نماینده دادگاه انقلاب اسلامی همدان اعلام کرد که کلیه متحصنین که حاضر به ترک استانداری نشده اند در اختیار دادگاه قرار گرفته اند و برای بازجویی و محاکمه به زندان انتقال خواهند یافت. سرانجام عده زیادی از متحصنین پس از متفرق شدن مردم، با تعدادی مینی بوس به زندان انتقال یافتند و بازجویی از این گروه آغاز شد.»(۴)

ص: ۵۹۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۹، تاریخ ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۲/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه نامه مردم، شماره ۳۱۵، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۴- روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

گزارش های منابع اطلاعاتی خودی از مناطق شرقی و جنوبی ایران، از نگرانی های موجود در این مناطق حکایت دارد.

از سیستان و بلوچستان خبر می رسد که «در شهری کوچک نزدیک چاه بهار به نام سیرگان یا سیرجاه، پایگاه مخفی ساخته شده که به کلیه وسایل و تجهیزات برای پیاده نمودن نیروهای ضدانقلاب ایرانی که در مصر دوره دیده اند، [مجهز] می باشد.»^(۱) همچنین، «برابر اعلام سپاه زاهدان، تعداد ۸ شیء نورانی در آسمان [منطقه] چاه بهار با فاصله های معین دیده شده، [که] سپاه چاه بهار امکان فرستادن نیرو برای آنجا [به این منطقه] را ندارد.»^(۲)

فرمانده سپاه پاسداران مشهد نیز امروز اعلام کرد: «هر شب هواپیماها و هلیکوپترهای مشکوک غیرایرانی در منطقه کویری طبس گلشن مشاهده می گردد. عدم امکانات سپاه و بی توجهی مسئولین منجر به فاجعه بزرگی خواهد شد. بارها به ارتش گفته شده است که جواب داده اند رادارهای نیروی هوایی ندیده اند.»^(۳)

در این حال، از جنوب کشور و پایگاه دریایی بوشهر و یگان هوادریای این منطقه نیز خبر می رسد که امروز «۲ ناو امریکایی در منطقه راسل حدود ۵۰ مایلی ساحل کنگان، دیده شده و دستورات مراقبتی به یگان های ساحلی داده شده است.»^(۴) از همین منطقه یک گزارش دیگر از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «سران عشایر قشقایی با عده ای از سران عشایر جنوب تماس حاصل نموده و حتی جلسه با یکدیگر داشته اند و قرار است از [منطقه تحت مأموریت] حوزه گروهان علویه و بوشهر ۲ کشتی مهمات برای آنان [عوامل ضدانقلاب] ارسال گردد.»^(۵)

در حالی که امروز محاکمه چهار تن دیگر از متهمان به شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته، (یک سرهنگ تمام، یک ستونیار سوم تیپ نوه و دو درجه دار) در دادگاه ویژه ارتش در تهران آغاز شد،^(۶) گروهی از اعضای یک شبکه مربوط به کودتای اخیر نیز در سازمان رادیو تلویزیون جمهوری اسلامی ایران دستگیر شدند.

در این زمینه، گزارش امروز روزنامه کیهان حاکی است: «... فعالیت گروهی از عوامل سرسپرده رژیم سابق در رادیو تلویزیون از چندی پیش تحت نظر بوده است و گفته می شود که همکاران عاملان کودتا و سرسپردگان رژیم سابق تاکنون چند نوار تلویزیونی مهم را از این سازمان خارج کرده اند. همچنین گفته می شود همکاران کودتاگران در تلویزیون در ارتباط با کودتا نزدیک به ۳۰ ساعت برنامه تلویزیونی تهیه کرده اند.» در ادامه این گزارش آمده است: «انجمن اسلامی صداوسیما جمهوری اسلامی ایران دیروز ضمن تأیید خبر دستگیری چند تن از اعضای این شبکه گفت که شناسایی عوامل کودتا در رادیو تلویزیون با پیگیری منظم ادامه دارد و در این زمینه

ص: ۵۹۳

۱- سند شماره ۴۳۲۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ص ۳۵، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- همان.

۵- سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴، برابر گزارش ژاندارمری کل کشور.

"کمیته خنثی سازی کودتا" با همکاری دیگر نهادهای انقلابی، فعالیت گسترده ای را در شناسایی و دستگیری خودفروختگان کودتاجی آغاز کرده است. خبرنگار کیهان در ادامه گزارش خود می افزاید: «به احتمال زیاد، بین ۳ تا ۶ نفر در ارتباط با کودتای نافرجام ۱۸ تیر در سازمان رادیو تلویزیون دستگیر شده اند. براساس اطلاعات تأیید نشده ای، تاکنون حدود ۳۰ نفر شناسایی شده اند و انتظار می رود که این رقم تا ۱۰۰ نفر افزایش یابد. ...» (۱)

یادآوری می شود با آنکه بی ثمر بودن تحرکاتی نظیر کودتای ۱۸ تیر گذشته قطعی شده است، اخبار مربوط به طرح ریزی اقدامات مشابه، کم و بیش وجود دارد. از جمله: هفته نامه ساندی تایمز چاپ لندن، در شماره امروز خود به موضوع ملاقات اخیر بختیار و اویسی پرداخت و نوشت: «اخیراً ملاقاتی میان شاپور بختیار آخرین نخست وزیر دوران شاهنشاهی و سرلشکر اویسی، آخرین فرمانده نیروهای مسلح ارتش رژیم گذشته، در ورسای صورت گرفته و این دو نفر با هم گفت و گوهایی به عمل آورده اند.» براساس گزارش این هفته نامه، مذاکرات این دو نفر پیرامون یک استراتژی نظامی برای سرنگونی آیت الله خمینی و تشکیل یک دولت جدید، برقراری سلطنت و به تخت نشاندن رضا پسر شاه مخلوع صورت گرفته است. (۲) ساندی تایمز همچنین افزوده است که «ماه اکتبر آینده، تاریخ انجام کودتا تعیین شده است.» (۳)

۱

بحث و رایزنی از یک سو و رواج گمانه زنی ها در مورد ترکیب اعضای کابینه محمدعلی رجایی از سوی دیگر در میان محافل رسمی و نیز رسانه ای همچنان ادامه دارد.

در پایان جلسه امروز مجلس شورای اسلامی، رئیس مجلس با اشاره به اینکه «ان شاء الله کابینه اگر به یک نقطه ای برسیم، تا سه شنبه معرفی خواهد شد»، درباره علل تأخیر در معرفی کابینه آقای رجایی چنین گفت: «طبق آیین نامه مجلس، باید ظرف ۱۰ روز نخست وزیر کابینه اش را معرفی کند. آقای رجایی در تاریخ ۲۹/۵/۵۹؛ یعنی یک روز پیش از انقضای مدت فوق، حکم نخست وزیری شان را از دست جناب آقای بنی صدر رئیس جمهور گرفتند.»

هاشمی رفسنجانی سپس به قرائت نامه نخست وزیر پرداخت که صبح روز بعد (از گرفتن حکم نخست وزیری) به مجلس رسیده بود. در این نامه، آقای رجایی آمادگی خود را برای معرفی کابینه اعلام کرده بود. آقای هاشمی سپس افزود: «برطبق قانون اساسی قبل از اینکه کابینه به مجلس

ص: ۵۹۴

۱- همان، ص آخر.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، تاریخ ۷/۶/۱۳۵۹، صص ۳ و ۴، لندن - خبرگزاری فرانسه، ۲۴ اوت، ۲/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری فرانسه از لندن.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۹، تاریخ ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲۸، رادیو مسکو (بخش عربی)، ساعت ۲۰، ۲/۶/۱۳۵۹، به نقل از ساندی تایمز.

بیاید باید به تصویب ریاست جمهوری برسد. روز پنجشنبه آقای رجایی تلفنی با آقای بنی صدر صحبت کردند. آقای بنی صدر گفتند شما اسامی اعضای کابینه تان را بدهید، من از مسافرت که برگشتم نظرم را می‌دهم. آقای بنی صدر دیشب تشریف آوردند و امروز آقای بنی صدر و آقای رجایی ملاقات داشتند و مقداری هم روی مسائل کابینه صحبت کردند. بنابراین ایشان نمی‌توانستند امروز کابینه خود را معرفی کنند و ان شاء الله روز سه شنبه کابینه معرفی خواهد شد.»^(۱)

همچنین پیش از ظهر امروز، محمدعلی رجایی با بنی صدر دیدار و گفت و گو کرد. در این جلسه در مورد تعیین وزرای کابینه رجایی و اسامی وزرایی که نخست وزیر قرار است به مجلس معرفی کند بحث و تبادل نظر شد.^(۲) نکته درخور تأمل در پایان این دیدار، سکوت رجایی و مصاحبه بنی صدر است. «رجایی در یک کلام در پاسخ نتیجه این ملاقات اعلام کرد که حاضر به اظهار نظر نیست و در مورد اینکه کابینه چه وقت معرفی خواهد شد، گفته است "معلوم نیست و حالا هیچ صحبتی ندارم."»^(۳)

بنی صدر نیز در پایان این دیدار در مصاحبه با خبرگزاری پارس و روزنامه انقلاب اسلامی در پاسخ به این سؤال که آیا شما کابینه را تأیید کرده اید یا نه؟ گفت: «این برمی‌گردد به اصل قضیه» وی در توضیح اصل قضیه گفت: «بناست من راجع به این قضیه سکوت کنم تا ببینیم که بعد چه می‌شود.» وی آن‌گاه افزود: «اگر من سکوت کردم، سکوت هم معنایی دارد. یعنی انسان یک مصالح عمومی را می‌بیند و فکر می‌کند که مصلحت جامعه در این است که در یک زمینه ای سکوت کند.» بنی صدر در مورد تعیین وزیر دفاع و وزیر کشور^(۴) گفت: «من وزیر کشور را نپذیرفتم.» وی تأکید کرد: «می‌خواستم وزیری باشد که بی طرف باشد و عامل اجرایی یک گروه معین و یک حزب معین نباشد.» بنی صدر راجع به گفت و گوی تلفنی آقای رجایی با وی هنگام سفر به کناره های کویر، گفت: «ایشان در آن تلفن گفتند که من این وزرا را بیاورم پیش شما یا نه؟ و من گفتم که اول اسامی آنها را بیاورید.»

وی سپس درباره ماده آیین نامه مجلس شورای اسلامی که گفته است "نخست وزیر باید پس از ۱۰ روز از تاریخ رأی تمایل مجلس، وزرا را تعیین کند"، گفت: «آن ماده آیین نامه با قانون اساسی سازگار نیست، برای

ص: ۵۹۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۶.

۲- روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- یکی از روزنامه های صبح (انقلاب اسلامی) از حجت الاسلام ناطق نوری به عنوان وزیر کشور نام برده است. (ر.ک: روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳).

اینکه تنها مجلس نیست که باید تصویب کند و یک طرفش هم رئیس جمهور است که باید وزرا را تصویب کند؛ رئیس جمهور هم مقید نمی شود که موافقت یک روزه بدهد؛ همان حقی که من دارم، مجلس هم دارد.» بنی صدر در بخش دیگری از این مصاحبه اظهار کرد: «البته اگر بخواهیم قانون اساسی اجرا بشود، این طور است اما اگر بنا بر این باشد که شکل قانون اساسی باشد و محتوا چیز دیگری، خوب، که آن امر غلطی است.»

وی همچنین تأکید کرد که «در حال حاضر کشور باید از حاکمیت گروه‌ها بیرون باشد و باید قانون بر کشور حکومت کند...» بنی صدر در بخشی از سخنان خود گفت: «اگر دیدم که این دولت، خط مرا ندارد و مردم هم از من خواستند خوب، من باید به مردم بگویم که این دولت، دولت من نیست... اگر بینم که تمام توقع مردم از من است و امکانات در اختیار من نیست، تردیدی در اینکه مسئله را به مردم بگویم نخواهم کرد...»^(۱)

۱

در ادامه تشدید جناح بندی‌های حکومتی، امروز تصویب اعتبارنامه علی اکبر معین فر، نماینده مردم تهران و وزیر سابق نفت، در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی، با اعتراض شدید نمایندگان برخی شهرها از جمله آبادان مواجه شد؛ اما نهایتاً با اکثریت آرا؛ یعنی با ۱۵۳ رأی موافق، ۲۵ رأی مخالف و ۱۷ رأی ممتنع به تصویب نمایندگان مجلس رسید.

به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، محمد نصراللهی نماینده آبادان به عنوان مخالف، با بیان اینکه مجلس شورای اسلامی جای فتودال‌ها، سرمایه‌دارها و وابستگان به سیاست گام به گام به سوی غرب نیست و نمایندگان باید مکتبی بوده و در راه پیروزی انقلاب رنج برده باشند، اظهار کرد: «آقای معین فر از سال ۴۲ به بعد کجا رنج برده اند و کجا محرومیت کشیده اند؟ نه تنها رنج نبرده اند بلکه با رژیم همکاری نیز داشته اند.» آن گاه وی سندی را به امضای عبدالمجید مجیدی قرائت کرد که در آن معین فر به عنوان نماینده سازمان برنامه و بودجه برای ساختن یک ساختمان در نظر گرفته شده بود، و گفت: «این سند نشان می‌دهد که معین فر مورد عنایت خاص رژیم بوده است.» سپس نصراللهی گفته معین فر مبنی بر اینکه این اسناد ساخته کمونیست‌ها می‌باشد را با ذکر چهار دلیل رد کرد. از جمله اتهاماتی که نصراللهی بر معین فر وارد ساخت، روی کارگماردن افراد توده‌ای در صنعت نفت بوده است. وی سپس اسامی این اشخاص را با ذکر سمت‌های آنان در شرکت نفت، ذکر کرد.

پس از آن فومنی نماینده فومنات نیز به عنوان مخالف، در مورد عملکرد و مدیریت معین فر در صنعت نفت مطالبی را بیان کرد. مخالف بعدی هادی غفاری، نماینده مردم تهران، بود که در سه مورد به معین فر اعتراض کرد: «۱. اشرافیت به تمام معنا در شرکت نفت تبلور داشته و بعد از دولت موقت و کنار رفتن نزیه این مسئله کاملاً حفظ شده است. ۲. برخوردهای نادرست با انجمن‌های اسلامی، در حالی که از چپ و راست آنها را می‌کوبند. ۳. عدم تصفیه در پرسنل شرکت نفت و دخالت دادن چپی‌ها در امور مهم این شرکت.»^(۲)

ص: ۵۹۶

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲- همان، صص ۱ و ۳.

در این حال، در خصوص تصویب اعتبارنامه علی اکبر معین فر، امروز از سوی انجمن اسلامی صنایع نفت آبادان، سپاه پاسداران، جهاد سازندگی، انجمن اسلامی بهداری و بهداشت شرکت ملی نفت آبادان، ستاد یک کمیته انقلاب اسلامی، انجمن اسلامی دانشکده نفت، ستاد عشایر عرب آبادان و حومه، جامعه اسلامی معلمان، ستاد هماهنگی انجمن های اسلامی دبیرستان های آبادان، مرکز الثقافی الاسلامی و دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر تلگرامی به مجلس شورای اسلامی مخابره و رونوشت آن به دفتر امام خمینی و ریاست جمهوری ارسال شد. در قسمتی از این پیام آمده است: «از جمله جریان های انحرافی که بیم نشستن گرد به دامن پاک مجلس است، موضوع اعتبارنامه علی اکبر معین فر می باشد. انتظار می رفت که کمیسیون تحقیق باتوجه به اسناد و مدارک ارائه شده به کمیسیون تحقیق و اعتراض برخی نمایندگان به اعتبارنامه ایشان و همچنین عملکردهای نامبرده از هنگام تصدی وزارت نفت تاکنون، به استناد شواهد و مدارک، برخورد مکتبی نموده و از نفوذ عوامل وابسته به مجلس جلوگیری نماید.» در پایان این تلگرام، نهادهای انقلابی شهر آبادان خواستار رسیدگی به پرونده علی اکبر معین فر شدند. همچنین در همین خصوص، بعدازظهر دیروز در آبادان، عده ای در اعتراض به معین فر، از مسجد نو آبادان با شعار "در پیشگاه ملت، پرونده معین فر افشا باید گردد" در خیابان های این شهر به راه پیمایی پرداختند. (۱)

۱

صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، امروز در یک مصاحبه تلویزیونی که از کانال ۲ پخش شد، به تشریح دیدگاه های خود درباره مسائل مختلف از جمله سیاست خارجی و مسئله گروگان های امریکایی پرداخت.

وی در ابتدای سخنانش گفت: «من ۸ ماه است که مسئول وزارت امور خارجه هستم و کارهایی که در مدت بعد از انقلاب در وزارت امور خارجه صورت گرفته است، باید مورد مطالعه قرار داد. رابطه ما با کشورها در درجه اهم اهمیت قرار دارد. علمای سیاسی دنیا به این نتیجه رسیدند که حتی در حالت جنگ هم حداقل روابط سیاسی بهتر است که وجود داشته باشد که اگر حرفی بود اینها بتوانند مستقیماً با همدیگر بزنند؛ این اصلی است که از آن پیروی می شود. قطع رابطه سیاسی کردن، یک مقدار شعار است.»

قطب زاده آن گاه با اشاره به حملاتی که از سوی رسانه ها و برخی گروه های سیاسی به وی می شود، به ماجرای گروگان های امریکایی پرداخت و گفت: «همه کشورها به ما می گویند در مورد گروگان گیری شما دارید چه کار می کنید؟ الآن یک کشور بر روی کره زمین نیست که بگوید ادامه این گروگان گیری به نفع شماست. اینها یک واقعیتی است که ما ایجاد کردیم و توجه به این است که ما در سطح بین المللی می توانیم جلو برویم و باید جلو برویم و اگر وضع داخلی مان مرتب نشود نمی تواند وضع خارجی مان مرتب بشود. سیاست خارجی ما می تواند ضعف های داخلی مان را تا حدودی بپوشاند و به صورت مسکن عمل بکند، ولی نمی تواند حلال مشکلات و علاج مشکلات داخلی باشد.» (۲)

ص: ۵۹۷

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

وزیر امور خارجه ایران همچنين امروز در مصاحبه با مجله امريكايي تايم، مخالفت شديد خود را با محاكمه گروگان هاي امريكايي اعلام كرد و گفت: «از پارلمان ايران خواسته است از طرح خود مبني بر محاكمه گروگان هاي امريكايي صرف نظر كند.» وي در اين مصاحبه همچنين اظهار كرد: «يك چنين محاكمه اي به نفع ايران تمام نخواهد شد.» وي در عين حال تأكيد كرد: «تا وقتي سپرده ها و اموال ايران از امريكا بازگردانده نشود، گروگان هاي امريكايي آزاد نخواهند شد.» (۱)

قطب زاده مؤكداً گفت: «امريكا بايد ۵/۸ ميليارد دلار از دارايي هاي ايران را برگرداند و اين كار را بايستي بدون مذاكره انجام دهد و نيز كمپاني هاي امريكايي كه به ايران كارخانه هاي صنعتي فروخته اند بايد طبق قرارداد، وظايف خود را براي تهيه وساييل موردنياز و مواد خام به انجام برسانند.» در مورد اين مصاحبه، خبرگزارى پارس اعلام كرد كه «در تماس با وزارت امور خارجه، سخنگوي اين وزارت خانه ضمن تأييد اين گزارش اعلام كرد كه هفته پيش، پيشنهاد مفصلي مبني بر عدم محاكمه گروگان هاي جاسوس به مجلس شوراي اسلامي داده شده است.» (۲)

ضميمه گزارش ۳۵۱: بخش هايي از مصاحبه يكي از فرماندهان سازمان پيشمرگان مسلمان كرد

فردى كه روزنامه انقلاب اسلامي وي را يكي از فرماندهان عملياتي سازمان پيشمرگان مسلمان كرد معرفي كرد، در مصاحبه اي كه در روزنامه انقلاب اسلامي امروز منتشر شد، درباره تاريخچه اين سازمان، آخرين تحولات منطقه غرب كشور، نقش گروه ها و مردم و نيز عملکرد هيئت اعزامي دولت موقت موسوم به "هيئت حسن نيت" مطالبى را بيان كرد كه مى تواند در توضيح وضعيت گذشته و امروز مسلمانان كرد، مفيد باشد. در بخشي از اين مصاحبه آمده است:

«پيش از اينكه اين سازمان به وجود آيد، ما در سنندج مشغول فعاليت بوديم تا اينكه با آمدن هيئت حسن نيت مجبور شديم از سنندج مهاجرت كنيم و به كرمانشاه برويم. زيرا وقتي اين هيئت به كردستان آمد، شروع به مذاكره با گروه هاي مخالف و غيرمسئول كرد؛ همين موضوع باعث شد كه آنها پايشان به اين شهر باز شود و شروع به فعاليت و ايجاد دفتر و سازمان نمايند و ما چون اين وضع راديديم احساس كرديم بايد به كرمانشاه برويم كه اگر مسئله اي پيش آمد، نگويند گروه ها و افراد خودى نگذاشتند ما موفق شويم. از اين رو به كرمانشاه آمديم و بعد چون ديديم وضع سياسى در سنندج به مرز انفجار رسيده، اگر ما حركتى نكنيم به ضرر مردم كرد است، سازمان پيشمرگان مسلمان كرد را تشكيل داديم؛ البته با نظر سپاه پاسداران كرمانشاه و از لحاظ اسلحه هم مقدارى از قبل داشتيم و افرادى هم كه اسلحه نداشتند سپاه پاسداران كرمانشاه برايشان تهيه كرد. ...»

وي آن گاه به عملكردهاي دولت موقت در كردستان اشاره كرد و گفت: «دولت موقت نظر خوبى نسبت به ما نداشت، امكاناتي كه ما از آنها مى خواستيم هيچ وقت در اختيارمان قرار ندادند. قبل از آنكه سپاه پاسداران به سنندج بيايد ما خودمان در آنجا كميته اي داشتيم و فعاليت مى كرديم، ولي كمبودهائي داشتيم و بارها و بارها از دولت موقت تقاضاي كمك كرديم، پيش استاندار كردستان رفتيم و مسائل حساس را در ميان گذاشتيم، ولي كوچك ترين توجهي به ما نشد. به آقاي طالقاني و چمران گفتيم و بارها براي آقاي بازرگان نامه نوشتيم كه ضدانقلاب و ساواكي ها در شهر ريخته اند و سنندج را پايگاه خود كرده اند و اگر مسلماني در شهر پيدا شود او را قتل عام مى كنند. و گفتيم آقاي بازرگان ما فقط مقدارى مهمات مى خواهيم نه چيز ديگري و اين درحالي بود كه پول هايي كه دولت براي عمران و آبادي كردستان مى فرستاد و آقاي يونسى [استاندار وقت كردستان] به گروه هاي مخالف مانند دمكرات و كومه له و سايرين مى داد و آنها هم در آبادي ها مى رفتند و تبليغ مى كردند. كومه له با پول دولت جاده و بيمارستان مى ساخت و شروع به انتقاد از دولت مى كرد. آنها مدعى بودند اين پول مال خلق كرد و مردم كرد است كه در اختيار شما قرار داده؛ درنتيجه مردم ساده لوح ما هم گول اين حرف ها را خوردند، زيرا كه اين گروه ها نمى گفتند كه مرام و ايدئولوژي ما چيست؛ فقط از دولت بد مى گفتند. اينها آذوقه هايي را

که دولت به سنندج و شهرهای دیگر می فرستاد مصادره می کردند و با قیمت خیلی کم در بین مردم توزیع می نمودند. مثلاً یک بار ۲۲ تن برنج به دست آوردند و با قیمت هر کیلو ۶ تومان به مردم فروختند، درحالی که در سنندج قیمت آن هرکیلو ۲۵ تومان بود؛ درحقیقت، هم پولی به جیب

ص: ۵۹۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۰، تاریخ ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲۳، رادیو لندن (بخش عربی)، ساعت ۸:۳۰، ۳/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۶؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس از نیویورک.

می زدند و هم اینکه تبلیغ وسیعی برای خود می کردند. ما تمام این مسائل را بازگو کردیم و گفتیم گروه های غیرمسئول چه می کنند، حتی پیش آقای بنی صدر رفتیم و برنامه ای را طرح ریزی کردند. ما به دولت موقت گفتیم که این مردم سندج همان هایی هستند که در سندج تحصن کردند و گفتند ارتش برادر ماست و پاسدار باید از شهر خارج شود، که دولت هم به حرف اینها گوش کرد و پاسداران را از شهر بیرون آورد. ولی بعد اینها گفتند ارتش باید خلقی باشد؛ این ارتش خلقی نیست. ... اینها دستگاه های رادار و تانک و حتی برادران پاسدار و پیشمرگان را به عراق تحویل می دادند و به جایش اسلحه های سبک می گرفتند. اما مسئله مهمی که باید بگوییم این است که وقتی دولت اعلام کرد: "اگر کسی قتل نکرده باشد و تقاضای عفو از دولت بکند بخشیده می شود"، خیلی ها از افراد این گروه ها بازگشتند. زیرا اکثر این جوانان فریب خورده بودند، زیرا زمانی که شهر در دست این گروه ها بود اینها به در خانه ها می رفتند و می گفتند یا جوانانتان را برای فعالیت به دفاتر ما بفرستید یا آنها را می کشیم. درضمن، باید اضافه کنم با بازگشت برادر شیخ عثمان نقشبندی ضربه محکمی به حزب رزگاری که یکی از گروه های مخالف است خورده و باعث شده که خیلی از افراد این حزب بیدار شده و به جمهوری اسلامی بپیوندند.»

فرمانده عملیاتی پیشمرگان مسلمان کرد در ادامه سخنانش درباره رفتار گروه ها با گروگان ها چنین گفت: «اینها رفتاری با گروگان ها دارند که ساواک نداشت؛ آن چنان اینها را شکنجه می دهند که بسیاری جان می سپارند. من سؤال می کنم: قاسملو، آقای عزالدین حسینی، آقایان فدایی خلق کرد که مرتب از خلق کرد صحبت می کنید و شعار می دهید، آیا صدیقه جماران، آیا شهید عبدالله جماران از مردم کرد نبودند؟ آیا اسماعیل زاده و برادران دیگر؛ همین هایی که در زمان شاه مدت ها در زندان زیر بدترین شکنجه ها بودند، خلق کرد نبودند؟ که شما مدت ۹ تا ۱۱ ماه زیر بدترین شکنجه ها قرار دادید. شما حامی که هستید؟ حامی خلق کرد؟ شما کرد هستید؟ درحالی که ما می دانیم تنها ۲۰ درصد از افراد این گروه ها کرد هستند؛ بقیه یا لر هستند یا عراقی یا فارس یا ترک. ... وی آن گاه به عملکردهای هیئت حسن نیت اشاره کرد و گفت: «این هیئت هیچ گونه قدمی برای مشکل کردستان برنداشت، بلکه کار را خراب تر کرد. آقای فروهر آمدند و با گروه های غیرمسئول و احزاب چپی و آقای قاسملو و عزالدین حسینی به صحبت نشستند و باعث تقویت آنها شدند و رفتند. این بود که آنها جری شدند و مسلح شدند و هرکدام دفتری باز کردند. من آقای فروهر را در مسلح شدن و نیروگرفتن این افراد خیلی مقصر می دانم و حاضرم با ایشان هرکجا که بخواهند به بحث و گفت و گو پردازم.»

فرمانده عملیاتی پیشمرگان مسلمان کرد در پایان اظهار کرد: «من از دولت می خواهم که نسبت به "فیاده موقت" توجه نمایند، زیرا تا آنجا که من می دانم اینها اسلامی هستند و افراد مسلح مرحوم مصطفی بارزانی که مدت ۱۹ سال با رژیم عراق مبارزه کرد و الآن در اثر ظلمی که رژیم شاه به آنها کرد پراکنده هستند. اینها نیروهای خوبی برای ما هستند زیرا که می خواهند به مرز بروند و با آشنایی که به مناطق مرزی طی ۱۹ سال مبارزه به دست آورده اند می توانند با رژیم مزدور عراق بجنگند. پس هیچ اشکالی ندارد که دولت امکانات کافی در اختیار اینها بگذارد.»^(۱)

ص: ۵۹۹

در دیپلماسی جاری عراق، علاوه بر تشدید دشمنی با ایران، تلاش برای بهبود روابط و مناسبات عراق با کشورهای عربی، از جمله عربستان سعودی و مصر، قابل توجه است. در همین حال عراق می کوشد همچنان نقش "چپ" و انقلابی خود را در تداوم نشان بدهد. اظهارات وزیر کشور عراق نمود بارزی از این دیپلماسی است.

سعدون شاکر، وزیر کشور عراق، برای شرکت در اجلاس وزیران کشور دولت های عربی که در طائف تشکیل می شود، امروز وارد عربستان شد. به گزارش خبرگزاری فرانسه از بغداد، وی پیش از عزیمت به عربستان سعودی اظهار کرد: «در جوامع عرب دو نیروی مخالف روبه روی یکدیگر قرار گرفته اند؛ یکی سلطه جویی امپریالیست ها و صهیونیست ها و دیگری نهضت آزادی بخش خلق.» سعدون شاکر افزود: «کشورهای عرب فقط در صورت همکاری می توانند در مقابل، امنیت و صلح خود را حفظ کنند.» وی همچنین گفت: «هیئت عراقی پیشنهادهای خود را در مورد رفع مشکلات ملت عرب در کنفرانس وزیران کشورهای عرب که از فردا در طائف عربستان سعودی آغاز خواهد شد، مطرح خواهد کرد.»^(۱)

در این حال، خبرگزاری پارس اعلام کرد: «... به دنبال حضور ده ها هزار سرباز مصری در عراق و افزایش درگیری ها و نارضایتی ها و همچنین اخراج پی در پی مسلمانان از کشور عراق، خبرگزاری پارس با سفارت عراق در ایران تماس گرفته و نظر آنها را جویا شد. دیپلمات عراقی علت حضور ده ها سرباز مصری در خاک عراق را چنین بیان داشت: مصری هایی که در کشور عراق هستند ده ها هزار نفر نیستند، بلکه یک میلیون مصری ای هستند که عراق را در رسیدن به تمدن بزرگ یاری می دهند؛ زیرا ما می خواهیم تا سال ۱۹۸۵ به هر صورت به تمدن بزرگ دست یافته و به کشوری پیشرفته و درجه یک تبدیل شویم. خبرنگار ما پرسید: آیا اخراج بیش از ۴۰ هزار نفر از عراق را که عده ای از آنها حتی در عراق متولد شده اند و در این کشور خدمت نظام انجام داده اند توطئه ای بر علیه انقلاب اسلامی ایران نمی دانید؟ وی پاسخ داد اخراج عده ای بی سلاح هیچ گونه توطئه ای نمی تواند باشد؛ اینها را به خاطر کفران نعمت از عراق اخراج می کنند.»^(۲)

ص: ۶۰۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

از سوی دیگر، عراق که ماه‌های متوالی همچنان موضوع جزایر سه گانه ایرانی خلیج فارس را دستاویزی برای دشمنی با ایران و نشان دادن تفوق و آقایی خود بر کشورهای عربی منطقه قرار داده است، «امروز یادداشت اعتراض آمیزی نسبت به ادامه اشغال جزایر سه گانه ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک توسط ایران، تسلیم این کشور [ایران] کرد که در پایان آن چنین آمده است: "موضع گیری رژیم نژادپرست ایران در ادامه اشغال جزایر سه گانه عربی، مخالفت آشکاری با قوانین بین المللی است که گرفتن زمین های دیگران را با توسل به زور نفی می کند."»^(۱)

۱

امروز در رم اعلامیه ای از طرف گروهی به نام "کمیته حراست از انقلاب اسلامی" منتشر شد که ضمن آن، شرکت های ایتالیایی و فرانسوی که وسایل علمی و اطلاعات اتمی در اختیار دولت عراق می گذارند، مورد تهدید قرار گرفتند. گزارش خبرگزاری رویترز از رم در این باره حاکی است:

«این کمیته در بیانیه تایپ شده ای که برای خبرگزاری رویترز در رم ارسال داشتند، متذکر شد که دولت های فرانسه و ایتالیا با تجهیز کردن رژیم غیرمسئول و دیکتاتور عراق به سلاح های هسته ای راه خطرناکی را در پیش گرفته اند. یک لیست شامل اسامی ۶ شرکت فرانسوی و ۵ شرکت ایتالیایی نیز ضمیمه این بیانیه بود و گروه در نامه خود نوشته است شرکت های مذکور با دولت عراق همکاری می کند.» رویترز افزود: «چندی پیش در دفتر کار و خانه یکی از مدیران مؤسسه تحقیقات هسته ای ایتالیا بمب هایی منفجر شد و کمیته حراست از انقلاب اسلامی مسئولیت این بمب گذاری و حمله مشابهی را که در پاریس انجام شده، به عهده گرفت. ... در این بیانیه همچنین اعلام شده که انقلاب اسلامی مصمم است به مداخلات امپریالیسم در امور داخلی ایران پایان دهد. ...»^(۲)

در حالی که در تبلیغات ایران، برای پرهیز از تشابه و تداعی عنوان "سپاه پاسداران انقلاب اسلامی" از عبارت "کمیته حراست از انقلاب اسلامی" استفاده می شود، رادیو اسرائیل در بخش فارسی امروز خود اعلام کرد که برخی آگاهان سیاسی در اروپا عقیده دارند که این کمیته توسط هواخواهان آیت الله خمینی اداره می شود.^(۳)

۲

تجاوز مرزی، درگیری و نقل و انتقالات ارتش عراق، امروز در هر سه جبهه غرب، میانی و جنوب ادامه یافت.

از ساعت ۲۰:۲۲ دقیقه امروز در غرب قصر شیرین، اجرای آتش توپخانه و تانک نیروهای عراقی روی منطقه باووسی موجب وقوع درگیری در این منطقه شد. گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس که در صحنه نبرد حضور داشته، حاکی است: «از ساعت ۲۱:۵۰ دقیقه، دو فروند جنگنده نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران وارد صحنه عملیات شده اند.» این گزارش

ص: ۶۰۲

۱- ستاد تبلیغات جنگ (شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی)، ستیز با صلح، چاپ اول، ۱۳۶۶ تهران: صص ۸۶ و ۸۷.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری رویترز از رم.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۰، تاریخ ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، رادیو اسرائیل (بخش فارسی)، ساعت ۱۹،

۳/۶/۱۳۵۹

به نقل از عوامل اطلاعاتی خودی، افزوده است: «حمله گسترده متجاوزان عراقی بعد از ظهر امروز، ۲۴ ساعت پس از بازدید صدام حسین از پایگاه هوایی زمینی دربندیخان عراق انجام گرفته است. حاکم بعثی بغداد پس از بازدید از این پایگاه عراقی که در نزدیک مرز ایران است دستور حمله به منطقه باووسی در خاک ایران را صادر کرد.» گزارش پایانی خبرگزاری پارس در آخرین ساعات امروز حاکی است: «نیروهای بعث عراق مناطق مربوط به تنگ توشاوه [ترشابه]، تنگ هوان و تپه رش را به محاصره درآورده اند و نیروهای خودی با حملات متقابل خود، ارتش بعث عراق را در چند موضع به عقب رانده اند.» (۱)

از ساعت ۱۱ نیز ارتش عراق با توپخانه سنگین خود پاسداران مستقر در دربندجوق را هدف حمله قرار داد. با آتش متقابل نیروهای سپاه و ارتش مستقر در منطقه، این درگیری تا ساعت ۲ نیمه شب ادامه یافت. (۲)

نیروهای عراقی همچنین در ادامه حملات خود به مناطق مرزی قصرشیرین، امروز در یک عملیات مشترک و هماهنگ با مهاجمان مسلح ضدانقلاب داخلی، مناطق مرزی تنگ ترشابه، تپه کوه، برار عزیز و بیشگان را مورد حمله قرار دادند. در این درگیری که تا بامداد روز بعد ادامه داشت، مهاجمان حدود ۵۰۰ نفر بوده و با آتش توپخانه عراق حمایت می شدند. لازم به ذکر است که این سومین روزی است که مهاجمان مسلح ضدانقلاب با حمایت آتشباری ارتش عراق به این مناطق حمله می کنند. (۳)

همچنین، تحرکات مرزی ارتش عراق در قالب نقل و انتقالات سلاح های سنگین و ادوات مهندسی و راه سازی و ایجاد خطوط ارتباطی نزدیک به مرز ایران، امروز افزایش چشمگیری داشته است. گزارش منابع آگاه مرزی حاکی است: «عراق نیروهای خود را در مرز نوسود، متمرکز کرده است و تسلیحات سنگینی در این منطقه دارد.» این گزارش به نقل از کاظمی فرماندار اورامانات و مسئول سپاه پاسداران پاوه، افزوده است: «نقل و انتقال ارتش بعث عراق در نواحی مرزی نوسود عجیب است، ولی ما نیز متقابلاً در این منطقه امکانات پوششی خود را افزایش داده ایم.» وی افزود: «این عمل ارتش بعث در ارتباط با پاک سازی شهر نوسود توسط نیروهای انتظامی ایران است.» (۴)

هم زمان با حملات عراق به مناطق مرزی قصرشیرین، تحرکات ارتش این کشور نیز در قالب تقویت یگان های پیاده و زرهی و ساخت استحکامات و راه های مواصلاتی در این منطقه و نیز مناطق مرزی ایلام ادامه دارد.

گزارش هنگ ایلام حاکی است: «باتوجه به مشاهدات روزانه [به] وسیله دیدبان های مرزی، نیروهای عراقی در خط مرز گروهان های مهران و صالح آباد مشغول تجدید سازمان و استحکامات و مواضع خود هستند و به احتمال قوی خود را برای یک یورش به پاسگاه های مرزی ایران آماده می نمایند.» (۵)

ص: ۶۰۳

۱- همان، ص ۱، خبرگزاری پارس از قصرشیرین، ۳/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۳- روزنامه کیهان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- همان، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۵- سند شماره ۲۲۹۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن ۳) به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳، عملیات)،

گزارش دیگری از همین منطقه به نقل از مرزبانی مهران، حاکی است: «به استناد اعلام گروهان صالح آباد، در ساعت ۱۵:۱۰ دقیقه امروز، در هفت کیلومتری شمال غربی پاسگاه مزبور، به تعداد ۱۴ دستگاه زیل، نفربر و تانک که یک ستون نظامی [را تشکیل داده بودند] همراه داشته اند [مستقر شدند].»^(۱)

هنگام قصرشیرین نیز در گزارش خود از تقویت مجدد پاسگاه منگاهول عراق خبر می دهد: «ساعت ۲ امروز، تعداد ۵ دستگاه [خودرو] گاز و تعدادی پرسنل نظامی در حدود ۲۰۰ الی ۳۰۰ نفر مسلح و یک نفربر به پاسگاه مزبور وارد و در اطراف پاسگاه مشغول تهیه سنگر می باشند. به طور کلی مشاهده می گردد که سلاح های سنگین خود را در سنگرها مستقر نموده اند و گویا قصد حمله به پاسگاه خسروآباد را دارند.»^(۲)

همچنین گزارش بی سیمی تیپ ۳ ابوذر مستقر در سرپل ذهاب، امروز مجدداً از قصد حمله هوایی عراق به قصرشیرین خبر داد و خواستار پشتیبانی هوایی و اقدام به موقع شد.^(۳)

در این حال، باتوجه به تشدید تحرکات عراق در مناطق قصرشیرین و ایلام، به ویژه در امر ایجاد و استحکام خطوط ارتباطی و جاده سازی در مناطق مرزی هم جوار، گزارش هشداردهنده امروز رکن دوم ستاد مشترک ارتش حاکی است: «مدت هاست دولت عراق دست به یک سری اقدامات وسیع در زمینه ایجاد جاده در نوار مرزی زده است که با استفاده از این جاده ها احتمالاً قادر خواهد بود در هر زمان در نقاط ضعیف مرز کشور ایران مانند دو محور مندلی - تنگه بیجار - صالح آباد - ایلام، و بدره - مهران - ایلام کاملاً نفوذ نموده و با بهره گیری از اصل غافلگیری، بدون هیچ گونه مانعی تا ایلام پیشرفت نموده و در صورت لزوم راه ارتباطی خوزستان را نیز تهدید و یا قطع نماید.» در ادامه این گزارش آمده است که باتوجه به اهمیت موضوع، اداره دوم در نامه ای در تاریخ ۲۹/۳/۱۳۵۸، لزوم ایجاد راه های ارتباطی و عملیاتی و پاسگاه های مرزی را به مبادی ذی ربط و مقامات مسئول اعلام کرده، اما تاکنون اقدام عاجلی انجام نشده است.^(۴)

تحرکات مرزی امروز عراق در مناطق مرزی هم جوار خوزستان، به ویژه در مرز آبی خرمشهر و آبادان نسبت به روزهای قبل افزایش چشمگیری داشت. در این زمینه، گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران حاکی است: «امروز کادر نگهبانی و گشتی های عراقی در نوار مرزی ایران، مقابل آبادان و خرمشهر به دو برابر افزایش یافته است.»^(۵)

گزارش دیگری خبر از تقویت بیشتر استحکامات و نیروها مقابل پاسگاه شلمچه ایران می دهد. بنا به این گزارش، «از صبح امروز در ۲ کیلومتری شمال پاسگاه شلمچه، به فاصله ۲۰۰ متری سیم خاردار نوار مرزی، در خاک عراق، خاکریزی به طول تقریباً ۵۰۰ متر و ارتفاع ۵/۱ متر توسط

ص: ۶۰۴

۱- سند شماره ۲۸۲۹۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن ۳) به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳، عملیات)، ۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۸۳۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگام قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳ و رکن ۲)، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن ۳) به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳ عملیات)، ۴/۶/۱۳۵۹، هر دو به نقل از پاسگاه خسروآباد خان لیلی.

۳- سند شماره ۴۳۱۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا، برابر گزارش ژاجا مستند به هنگام ژاجا قصرشیرین، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه غرب، ۵/۶/۱۳۵۹، برابر

همان گزارش.

۴- سند شماره ۲۶۰۹۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره دوم (مدیریت اطلاعات - ۱۵۳ م) به دفتر ریاست جمهوری،
۳/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۱۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا - معاونت عملیات و اطلاعات، ۳/۶/۱۳۵۹؛
و - سند شماره ۴۳۱۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانان درجه یک خرمشهر به فرماندهی گارد ساحلی خسروآباد،
۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام مرکز مستند به گزارش گروهان ژاندارمری خرمشهر، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات
جنگ: از گارد ساحلی ژاندارمری (رکن ۳) به فرماندهی گردان گارد ساحلی خسروآباد، ۱۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام مرزبانان درجه یک
خرمشهر مستند به اعلامیه گروهان ژاندارمری خرمشهر.

۶ دستگاه لودر آغاز نموده اند و همچنین ۲ دستگاه لودر خاکبرداری و تعدادی افراد مسلح در منطقه موردنظر دیده شده است.» (۱) منابع اطلاعاتی خودی در گزارش دیگری اعلام کردند در ساعت ۱۶ امروز، تعداد ۸ دستگاه خودرو نظامی حامل سربازان مسلح در پشت گمرک شلمچه عراق مستقر گردیده اند. بنا به این گزارش، امروز ۸ دستگاه خودرو نظامی حامل سربازان مسلح به سرپرستی افسری به نام شادعبدالرحیم کریم از صویره به ابوغریب نقل مکان نموده است. (۲)

گزارش دیگری از نقل وانتقالات در منطقه عمومی بصره خبر می دهد براساس این گزارش، امروز مقدار زیادی مهمات جنگنده های عراقی به وسیله ۹ کامیون سنگین ارتش از اتی جی (بغداد) به پایگاه هوایی شعیبیه در بصره ارسال شده است که فردا به آنجا خواهد رسید. (۳) یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی از همین منطقه حاکی است که «به علت عدم کارایی سازمان امنیت و افراد ارتش ملی عراق در مقابله با عملیات مجاهدین اسلامی، در تاریخ ۳/۶/۵۹، تعداد ۷۵ نفر از پرسنل نیروهای ویژه به منظور خنثی نمودن عملیات آنان از بغداد به بصره وارد و در قرارگاه لشکر ۵ مستقر گردیده اند.» (۴)

از سوی دیگر، قایق های گشتی عراق مزاحمت هایی را برای لنج های ایرانی ایجاد کرده اند. گزارش واحد اطلاعات سپاه پاسداران خرمشهر حاکی است: «برابر اطلاعات عده ای از لنج داران ایرانی، اخیراً مأموران قایق های گشتی عراقی در رودخانه اروند مزاحم لنج های ایرانی شده و به زور از آنان اجناس مختلف را اخذ می نمایند.» در پایان این گزارش از مرزبان درجه یک خرمشهر خواسته شده که ضمن اعتراض به مرزبان عراق و نیز با اقدامات گارد ساحلی، از این گونه اعمال جلوگیری به عمل آورد. (۵)

۱

با گذشت دو سال از فاجعه آتش سوزش سینما رکس آبادان که تأثیر عمیقی بر مردم و شتاب گیری نهضت انقلاب اسلامی داشت و پس از ماجراهای جنجال برانگیزی که با تحریک و حمایت گروه های سیاسی چپ در آبادان صورت می گیرد و همچنان ادامه دارد، در ساعت ۱۰ صبح امروز اولین جلسه دادگاه ویژه رسیدگی به فاجعه سینما رکس آبادان در محل سینما نفت به ریاست حجت الاسلام موسوی تبریزی آغاز به کار کرد. دادستانی این دادگاه را نیز سیدحسین نقیبه به عهده داشت، که از چند هفته پیش برای رسیدگی به این پرونده، در آبادان مستقر شده بود. در این دادگاه، ۲۱ نفر به طور حضوری و ۸ نفر از متهمان فراری از جمله عامل اصلی آتش سوزی، تیمسار رزمی رئیس سابق شهربانی آبادان و عامل کشتار در قم، به طور غیابی محاکمه خواهند شد. (۶)

ص: ۶۰۵

۱- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۲۷۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن استانداری خوزستان، ص ۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، به نقل از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۳/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۹۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- سند شماره ۲۸۷۲۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به مرزبانی درجه یک خرمشهر، ۳/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از آبادان.

درگیری ها در مناطق کردنشین به ویژه محور کامیاران، به منظور پاک سازی این مناطق از نیروهای مسلح ضدانقلاب با شدت هرچه تمام تر ادامه دارد.

گزارش مرکز فرماندهی غرب کشور در این باره حاکی است در جریان پاک سازی محور کامیاران - گازرخانی، شامگاه امروز، نیروهای خودی در جاده توبره ریز از بالای کوره دره پیشروی کرده اند و تا بالای قله بلندده توروبانه به تصرف سپاه و ارتش درآمده است. در این درگیری یک نفر از ارتش شهید و یک نفر از سپاه زخمی شد و تلفات سنگینی به کومه له و چریک های فدایی وارد آمد و یک نفر دمکرات نیز اعدام شد.^(۱) در ادامه این درگیری، «نیروهای پیاده خودی به پشتیبانی هوانیروز وارد روستای زیوه و کشتی و گازرخانی شدند و مهاجمین که تعداد آنها ۲۰۰ نفر بود و مجهز به سلاح های سنگین بودند، متحمل تلفات سنگین شده و با برجای گذاشتن بیش از ۱۰۰ جسد، مجبور به فرار شدند. همچنین، ۱۰ نفر از افراد کومه له، فدایی، دمکرات و رزگاری دستگیر شدند.» بنا به همین گزارش، «بر اثر حمله مهاجمین با آر.پی.جی. ۷، یک تانک منهدم شد که ۳ تن از نیروهای ارتشی شهید شدند. بر اثر برخورد یک خودرو با مین نیز ۳ نفر زخمی شدند. گفته می شود که صدیق کمانگر، مزدور شماره یک بعث عراق، در درگیری امروز رهبری مهاجمین را بر عهده داشته است.»^(۲)

صبح امروز همچنین «در جریان پاک سازی در مسیر گرده نو - ازگله، بین فداییان امام خمینی و گروهی از مهاجمان مسلح ضدانقلاب درگیری روی داد که ۲ تن از نیروهای فداییان امام خمینی مجروح [شدند] و یک گروهبان [راننده] نفربر ارتش نیز که برای کمک به آنان به منطقه رفته بود به شهادت می رسد.»^(۳)

ساعت ۱۶:۳۰ بعدازظهر امروز، همچنین در آبادی گورمیله از توابع قصرشیرین، یک دستگاه نیسان در نزدیکی قبرستان شهر با یک یا دو مین ضدتانک برخورد کرد که در نتیجه، یک نفر از اهالی شهید و ۲ نفر دیگر زخمی شدند.^(۴)

در این حال، تحرکات و نقل و انتقال های گروه های مزبور با حمایت دولت عراق همچنان ادامه دارد. منابع خودی از سندج گزارش دادند: «۶۰۰ نفر به اتفاق قاسملو به مناسبت سالگرد جوادمصطفی سلطانی، که سال پیش در درگیری های قوچان کشته شد، فردا در آلمان جمع می شوند.» این گزارش می افزاید: «تعدادی از گروگان ها در آنجا هستند و قرار است عملیاتی در آنجا انجام دهیم.»^(۵) گزارش مشابه دیگری گویاست که امروز «۶۴ نفر ایرانی که در عراق دوره [کار با] سلاح های سنگین و چریکی می بینند و فعلاً برای گذراندن یک هفته مرخصی به ایران آمده اند هم اکنون در منطقه چم سیاودانه قلخانی به سر می برند.» بنا به این گزارش: «این افراد قرار است جهت مسلح شدن به عراق رفته و سپس با سلاح های سنگینی که دوره آن را می بینند به قصد خرابکاری و حمله و دستبرد به ایران بازگردند.»^(۶)

ص: ۶۰۶

۱- سند شماره ۴۳۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به ستاد مرکز فرماندهی سپاه، ۴/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از سندج.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۵- سند شماره ۴۳۲۲۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، جلد ۱، ص ۱۷۳، از مرکز فرماندهی غرب به

مرکز فرماندهی، ۳/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۳۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۲۶۸، از مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور به مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی مرکز، ۹/۶/۱۳۵۹.

گزارش منابع اطلاعاتی لشکر ۲۸ کردستان نیز از تجمع ۱۰۰ نفر چریک عراقی در آبادی گاتینا و در نزدیکی بانه حکایت دارد که هرروز به کوه بامت می روند و بعضی مواقع در شهر بانه نیز رفت و آمد دارند.^(۱)

همچنین به گزارش نیروی زمینی ارتش، امروز ۵ نفر از اهالی سرشناس سردشت به وسیله گروه های غیرقانونی به گروگان گرفته شده اند.^(۲)

از سوی دیگر، در یک حرکت تبلیغاتی، «رادیو صدای کردستان ایران که از ساعت ۱۳ الی ۱۸ هرروز روی موج کوتاه ردیف ۴۱ متر [مگا هرتز] به زبان فارسی برنامه پخش می کند، امروز سخنرانی مسعود رجوی را پخش [کرد] و [سپس] از [هواداران] سازمان مجاهدین خلق [منافقین] و فدایی خلق خواست که در تشکیل جبهه متحد ضد امپریالیستی خلق، حزب دمکرات کردستان ایران را یاری کنند.»^(۳)

۱

درحالی که حوادث و گزارش های چند روز گذشته گویای تدارک حمله ای گسترده از سوی سپاه و ارتش علیه گروه های مسلح معارض با نظام در مهاباد و اطراف آن است، امروز اعلام شد که در جلسه مشترک فرماندهان سپاه و ارتش مشخص شده که هنوز آمادگی برای اجرای این عملیات مهم وجود ندارد. در گزارش مربوط به نتایج این جلسه مهم آمده است:

«برابر گزارش مرکز فرماندهی غرب، در جلسه ای [که] در ستاد مشترک ارتش و سپاه و [با حضور] سعید بختیاری و سرهنگ شیرازی و مسئول سازمان پیشمرگان مسلمان و برادر بروجردی و مسئول اطلاعات غرب و تعدادی از برادران برگزار شد، اعلام گردید که تظاهرات مسلحانه [افراد و هواداران حزب دمکرات کردستان] در مهاباد فقط برای روحیه دادن به افراد بعد از ترور سرگرد عباسی^(۴) بوده و عملیات فوری در مهاباد با توجه به ضعف لشکر ۶۴ ارومیه و عدم هماهنگی آن با سپاه، بی نتیجه است. بعد از بررسی نتیجه گرفته شد که: ۱. دیدن مهاباد و تشکیل جلسه هماهنگی عملیات با حضور لشکر ۶۴، سپاه ارومیه، تبریز، مهاباد [و] مسئول عملیات غرب [و] مسئول عملیات ارتش در تاریخ ۵/۶/۵۹. ۲. اولویت دادن به عملیات نوسود - سردشت، مهاباد. ۳. تشکیل هیئت ۵ نفره برای تدارکات تسلیحاتی غرب متشکل از ۳ نماینده از سپاه غرب و ۲ نماینده منطقه عملیاتی ارتش. ۴. تشکیل هیئت ۵ نفره خلع سلاح منطقه دالاهو و قلخانی با توجه به مصوبات قبلی. ۵. قرار پرداخت ۱۵ میلیون تومان بودجه سازمان [پیشمرگان مسلمان کرد] از طرف ارتش.»^(۵)

دراین حال، از مهاباد و بوکان خبر می رسد که وضعیت این دو شهر همچنان بحرانی و ناآرام است. گزارش مرکز فرماندهی غرب دراین مورد حاکی است: «به علت متشنج بودن اوضاع در مهاباد

ص: ۶۰۷

۱- سند شماره ۴۳۱۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (رکن ۲) به سپاه پاسداران انقلاب، ۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش لشکر ۲۸ کردستان؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۴۲۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۰۸، از سماجا (ح - ع) به ف - ژاجا (ح - ع)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۲۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۶۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- چگونگی ترور سرگرد عباسی در گزارش روزشمار ۱/۶/۱۳۵۹ آمده است.

۵- سند شماره ۴۳۲۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۲۵۱، از سپاه مرکز فرماندهی غرب به سپاه مرکز فرماندهی، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۸۷ از فرمانده سپاه مرکز به فرمانده سپاه ارومیه، ۳/۶/۱۳۵۹.

مردم به سوی بوکان رفته و در شهر بوکان نیز کنترل شهر از دست پیشمرگان خارج شده و مردم با عصبانیت با آنها روبه رو می شوند. این گزارش می افزاید: امروز «به مناسبت کشته شدن سرگرد عباسی و سروان دیلمی، از سوی حزب دمکرات عزای عمومی اعلام شده که در پی آن درگیری بین گروه های مخالف نیز بالا گرفته و حدود ۲۰ نفر زخمی شده اند. این تشنج هنوز ادامه دارد.» (۱) یک گزارش دیگر از همین منطقه حاکی است که «در مهاباد، کومه له شهر را ترک کرده است و اعتصاب عمومی در بوکان وجود دارد.» (۲) در گزارش تأیید شده ای از سپاه زنجان نیز به استناد گروهان ژاندارمری بیجار، آمده است «در شب گذشته، تیراندازی های شدیدی به وسیله مهاجمین در سطح شهر با سلاح های مختلف از ساعت ۰۰:۵۰ شروع و تا ساعت ۰۲:۳۰ امروز ادامه داشت که از سوی سپاه پاسداران و مأمورین انتظامی ژاندارمری مستقر در محل به آتش آنها پاسخ داده شد.» (۳)

۱

وضعیت امنیتی مناطق کردنشین استان های غربی به گونه ای است که با وجود آزادسازی بخش های عمده ای از شهرها و روستاها توسط نیروهای مسلح خودی، بازهم رسیدگی به مسائل عمران و آبادی و شروع یا ادامه طرح های عمرانی این مناطق، به ویژه با وجود و رواج شایعات عناصر وابسته به گروه های مسلح معاند با نظام، با مشکلات عدیده ای روبه روست. در این زمینه، گزارش خیرگزاری پارس از سنندج حاکی است:

«امروز خاکپور، یکی از مسئولان مخابرات سنندج، در مورد دکل مخابراتی هل توژان که در یکی از ارتفاعات بخش کامیاران واقع است، گفت این دکل پس از خاتمه درگیری های اردیبهشت ماه سنندج، با تی.ان.تی. و سایر مواد منفجره توسط ضدانقلابیون منهدم شد؛ البته خود دکل آسیبی ندیده، ولی سایر تأسیسات آن منهدم شد و ۲ دیزل مربوط به این دکل از بین رفته [است]. خاکپور یادآور شد که ما سه بار برادران خود را برای مرمت این دکل اعزام داشتیم که هر سه بار با ضدانقلابیون درگیری پیدا کردند و حتی یک بار، ۲ تن از همکاران ما زخمی شدند.» وی افزود: «در چند روز آینده از طریق شبکه مخابراتی راه دور کشور گروهی اعزام می شوند و با همکاری برادران در جهاد مخابرات این دکل را تعمیر خواهند کرد. هم اکنون ۶۰ تن از خواهران و برادران عضو انجمن های اسلامی مخابرات از شهرهای مختلف کشور از جمله کرمان، تهران و اهواز در جهاد سازندگی مخابرات در سنندج فعالیت دارند.» (۴)

در این حال، با توجه به شایعات اخیر عناصر ضدانقلاب مبنی بر کمبود مواد غذایی و عدم استحکام ساختمان های سنندج، امروز اطلاعیه ای از طرف ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران صادر شد: «برابر اعلام شهردار سنندج، اخیراً ضدانقلاب چنین شایعه پراکنده است که در سنندج تأمین جانی نیست و ساختمان ها خراب و شهر با کمبود مواد غذایی روبه رو است. شهردار سنندج ضمن رد این گونه شایعات مغرضانه که هدفی جز تخریب روحیه مردم ندارد،

ص: ۶۰۸

۱- سند شماره ۴۳۳۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بوکان و شاهین دژ)، ص ۳۹، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۵/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۱:۱۵ دقیقه.

۲- سند شماره ۴۳۱۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه تبریز به اطلاعات سپاه مرکز، ۳/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۱۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بیجار)، ص ۱۹۲، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاجا مستند به گروهان ژاجا بیجار؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۶۴، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خیرگزاری پارس از سنندج.

به آگاهی ملت مسلمان انقلابی ایران می‌رساند که در شهر سنندج ارزاق عمومی فراوان و حتی ارزان تر از سایر شهرستان‌ها است. ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران با بررسی از طریق ستاد لشکر سنندج و اظهار نظر این لشکر، شایعات ضدانقلاب را تکذیب می‌نماید»^(۱)

۱

در حالی که در غرب و جنوب غربی کشور، درگیری با ارتش بعث عراق و نیز گروه‌های مسلح ضدانقلاب هر روز با افزایش و شدت بیشتری همراه است، تحرکات گروه‌های مسلح معاند با نظام در شرق و جنوب کشور نیز قابل تأمل و نگران‌کننده به نظر می‌رسد. گزارش وزارت کشور از تحرکات برون مرزی شرق کشور حاکی است:

«تعداد حدود ۴۳ نفر از اهالی ازبکستان شوروی به همراه حدود ۳۰ نفر از کمونیست‌های افغانی که همگی به زبان فارسی تسلط کامل دارند، برای انجام مقاصد جاسوسی از طرف دولت شوروی و افغانستان در پوشش مجاهدین فراری از مرزهای استان سیستان و بلوچستان و خراسان [به] ایران اعزام و اکثر این عده در استان‌های شمالی کشور مشغول فعالیت و جاسوسی هستند. همچنین حزب دمکرات بلوچستان، فدائیان و گروه‌های چریکی ائتلاف نموده و در اطراف بلوچستان و مرزهای ایران و پاکستان مشغول فعالیت علیه جمهوری اسلامی ایران بوده و مشغول اجرای طرح وسیعی به منظور مقابله با حکومت و ترور شخصیت‌های سیاسی ایران هستند...»^(۲)

از منطقه بوشهر و شهرهای هم‌جوار استان خوزستان نیز خبر می‌رسد که سران و خوانین قشقایی تحرکات خود را به این نواحی بسط داده و دست به ارتباطات و تحرکات تازه‌ای در این مناطق زده‌اند. در این زمینه گزارش منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «روستاهای شول، بهمن یاری و گناوه طرف دار خسروخان هستند. خسروخان فعلاً در منطقه دوگنبدان در ییلاق باباکلان نزد جعفرخان کشکولی است.» این گزارش به نقل از منبع اطلاعاتی خود که با رابطان خسرو قشقایی در منطقه بوشهر در تماس است، می‌افزاید: «سه شنبه یا چهارشنبه هفته گذشته؛ یعنی حدود ۲۸ و ۲۹ [مردادماه]، رابط ما با رابط خسروخان تماس گرفته و فردای آن روز با خسروخان ملاقاتی داشته‌اند که در این ملاقات مدنی هم حضور داشته است.» بنا به همین گزارش: «حدود ۲۸ و ۲۹ خردادماه، یک هلیکوپتر سلاح در طین گچساران در شیراز در یک دشت معروف [به] یاردنگ پیاده و توسط بلیزر جهت خسروخان حمل شده است. چند تن از سران عشایر گچساران نیز نزد خسروخان رفته‌اند و مقداری هدیه برده‌اند.» در پایان این گزارش از انتشار شایعه قوی یک درگیری قریب الوقوع در منطقه، میان مردم گناوه سخن به میان آمده است.^(۳)

ص: ۶۰۹

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس؛ و - روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵.
- ۲- سند شماره ۹۴۶۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۳۲۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه اهواز به اطلاعات سپاه مرکز، ۳/۶/۱۳۵۹.

امروز مسئول سپاه اصفهان درخصوص افشای شبکه جاسوسی کلیسای اسقفی اصفهان مطالب تازه ای را بیان و به بخشی از اسناد آن، که توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان افشا شده است، اشاره کرد.

وی درمورد تاریخ آگاهی سپاه از این توطئه گفت: «پس از به ثمر رسیدن انقلاب اسلامی ایران، سازمان های سیا و اینتلیجنت سرویس و موساد همیشه در پی ایجاد هرج و مرج در ایران بوده اند و طی تحقیقات وسیعی که در یک سال و نیم پیش، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان در این زمینه به عمل آورد، به این نتیجه رسید که این سازمان های جاسوسی به ویژه اینتلیجنت سرویس انگلستان تحت عنوان دایره اسقفی فعالیت گسترده ای در شهرهای مختلف کشور از قبیل اصفهان، یزد، کرمان، شیراز و اهواز به عمل می آورد و از همان زمان کار تحقیق پیرامون دایره اسقفی را شروع نمود و اولین نتیجه این تحقیقات، کشف شبکه های گسترده جاسوسی و مخبراتی در بیمارستان مسیحی اصفهان بود.»

وی افزود: «تاکنون اعضای خارجی شبکه که ۴ نفر بوده اند و همچنین همکاران ایرانی آنها دستگیر شده اند. البته هنوز تعدادی خارجی چون کشیش پول هندی و باربارا میچل و چند نفر ایرانی مانند اسقف دهقانی و خلیل رزم آرا فراری هستند.»

وی درمورد نقش واتیکان در این شبکه جاسوسی گفت: «بدون تردید واتیکان از آنچه در ایران می گذشته است، مطلع بوده است و نیز پس از تعطیل پایگاه های جاسوسی دایره اسقفی در ایران، مرکز میسیونری لندن سی.ام.سی. و نیز مرکز اسقفی نیکوزیا اسقف الیاخوری که اسقف اعظم اورشلیم بوده است را جهت بازپس گرفتن این مراکز به ایران اعزام داشته است.»

مسئول سپاه اصفهان درباره فردی به نام ایرج متحده - که نام او در اطلاعیه دیروز سپاه اصفهان نیز آمده است - گفت: «ایرج متحده یهودی الاصل، دوره های جاسوسی را تحت عنوان "الهیات" در اسرائیل، انگلستان و پاکستان دیده است. وی سال قبل همراه کشیش اکسل و پول هندی به اسرائیل رفت و طی ملاقات هایی با پسر موشه دایان اطلاعاتی را ردوبدل کرده است. قابل ذکر است که این ملاقات ها در یک ساختمان امنیتی در تل آویو صورت گرفته است.»

وی همچنین درمورد شایعاتی مبنی بر نقش سفارت انگلستان در این شبکه جاسوسی، گفت: «اسناد جدیدی که به دست آمده نشان می دهد که این شبکه مستقیماً با سفیر انگلستان در ایران، جان گراهام در تماس بوده است.» وی افزود: «یکی از دستگیرشدگان به نام خانم مارگریت جین وادل گفته است در آبان ۵۸ در کنفرانسی که در قدس تشکیل شده بود، شرکت کرد و سپس محرمانه به اسرائیل سفر می کند. همچنین وی اعتراف می کند ۱۱ ماه و نیم در اسرائیل مشغول کار بوده است. در سندی که به دست آمده است دایره اسقفی تحت پوشش های مختلف با سه گروه بانفوذ و رهبران قبایل و گروه های قومی، با افراد بی بضاعت و یا مقامات ناراضی و رده بالای ارتش تماس های مستمر می گرفته است.»

همچنین در سند دیگری سولیوان، رئیس سیا در خاورمیانه، رسماً از این دایره تشکر کرده است و در سندهای دیگر یکی از افسران پنتاگون از کشیش رزم آرا تشکر کرده و به وی گفته است که اسلحه ها و طرح های ما کاملاً آماده اند و اضافه کرده: پیش بینی می شود که کردستان در آینده نزدیک تبدیل به میدان جنگ خواهد شد. در سند دیگری گفته شده است دکتر یون - که قبلاً پزشک بیمارستان مسیحی بوده است - از پاکستان و رزم آرا از استرالیا رهبری این توطئه را بر عهده داشته و نیز خانم باربارا میچل به دستور سفیر انگلستان به عمان می رود و یک شاخه جاسوسی دیگری در این کشور ایجاد می کند. همچنین اسقف دهقانی ضمن رفت و آمد بین لندن و قبرس به توطئه های جدیدی مشغول است و لازم به یادآوری است که اکثر اسناد به دست آمده به زبان رمز نوشته شده است. ...» (۱)

۱

دادگاه ویژه انقلاب اسلامی اصفهان پس از سه جلسه رسیدگی به اتهام ۱۴ نفر از متهمان غیرنظامی این دادگاه که درارتباط با کودتای نافرجام اخیر محاکمه می شدند، ۱۰ تن از آنان را به اعدام محکوم کرد؛ این حکم شامگاه امروز اجرا شد. اسامی معدومان عبارت است از: دکتر مجید وصالی؛ سیاوش همتی؛ سفرالله وردی؛ سیاوش موم زایی؛ محمد هارونی؛ محمد رونی؛ منوچهر کریمی؛ ابراهیم کریمی؛ جلیل سلطانی و علی رحم صالحی. (۲)

از سوی دیگر، در ادامه دستگیری افراد دیگری از شبکه کودتای نافرجام تیرماه گذشته، امروز سرهنگ کوچک زاده، معاون لشکر ۷۷ خراسان و دبیر بسیج ملی خراسان، اعلام کرد که یک سرتیپ و ۵ افسر کودتاگر از افراد لشکر خراسان مأمور خدمت در سندج در رابطه با کودتای امریکایی دستگیر و به تهران اعزام شده اند. (۳)

۲

بحث و مناقشه بر سر تعیین وزرای کابینه، میان بنی صدر و محمدعلی رجایی که هرکدام نماینده یکی از دو جناح رقیب حاکم بر نظام هستند، هنوز به نتیجه قطعی نرسیده است و وزرای کابینه به مجلس شورای اسلامی معرفی نشده اند. دیدار دو ساعت و نیمه امروز بنی صدر و رجایی و نیز دیدار سیداحمد خمینی با بنی صدر از یک سو و نامه نگاری های بنی صدر به رجایی به عنوان نخست وزیر و نیز به مجلس شورای اسلامی نشان می دهد که بر سر تعیین وزرا هنوز توافق نهایی میان این دو حاصل نشده است. مطالب عنوان شده در مصاحبه رئیس مجلس نیز مؤید همین مطلب است. بنی صدر در این مورد در یادداشت های روزانه خود نوشته است:

«امروز صبح نامه ای را نوشتم خطاب به آقای رجایی؛ نامه مفصلی است و در موقع خود به اطلاع مردم خواهد رسید. بله، حین نوشتن نامه، حاج احمد آقا آمد، درباره ترکیب دولت

ص: ۶۱۱

۱- روزنامه کیهان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، همه به نقل از خبرگزاری پارس از اصفهان؛ همچنین ر.ک: مصاحبه دکتر بهزادنی، معاون وزارت ارشاد ملی که در آن به بخش هایی از این اسناد اشاره شده است. ر.ک: روزنامه انقلاب اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۰، همه به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- روزنامه کیهان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از اصفهان.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۰، تاریخ ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرگزاری پارس از مشهد، ۳/۶/۱۳۵۹.

صحبت شد و بعد از رفتن او آقای رجایی آمد. من نامه را به او دادم. دو ساعت و نیم اینجا بود. صحبت های بسیاری شد و کوشیدم برای او روشن کنم، انسان وقتی بخواهد براساس عقیده کار کند نمی تواند روحیه اغماض و مسامحه داشته باشد. ...»^(۱)

در این حال بنی صدر امروز در نامه ای کوتاه و رسمی خطاب به محمدعلی رجایی نخست وزیر، نوشت: «با وزرایی که فهرست آنها را برای اینجانب آورده اید همان طور که روز اول گفتم، کاری ندارم؛ خود می دانید. درباره وزراء دفاع و کشور به لحاظ حساسیت وضع کشور تصویب خود را لازم دیده ام.»^(۲)

بنی صدر همچنین امروز در نامه ای خطاب به مجلس شورای اسلامی نوشت: «به آقای محمدعلی رجایی نخست وزیر، گفته بودم جز وزرای کشور و دفاع درباره دیگر وزیران نظر نمی دهم؛ از بابت رویه سکوت که بنا گذاشته بودم در پیش بگیرم. در فهرستی که ایشان در اختیار من گذاشته اند کسانی هستند که درباره بعضی [از] آنها نظر موافق دارم، درباره چند تن نمی توانم حتی بی نظر باشم. با این همه، کار را به نظر آن مجلس محترم می گذارم. نظر خودم این است که اجرای تام و تمام قانون اساسی در این موقعیت حساس از هر کار دیگر به صواب نزدیک تر بلکه عین صواب است.»^(۳)

از سوی دیگر، رئیس مجلس شورای اسلامی، هاشمی رفسنجانی، در مصاحبه هفتگی امروز عصر خود در حضور خبرنگاران داخلی و خارجی در پاسخ به سؤالی درباره اینکه «آقای بنی صدر گفته است وزیر کشور^(۴) نباید حزبی باشد»، گفت: «من چنین شرطی در هیچ سمتی از سمت های کشور نمی بینم؛ افراد صالح می توانند هر یک از سمت ها را از ریاست جمهوری گرفته یا سمت های پایین داشته باشند، حالا- می خواهند حزبی باشند یا نباشند.» وی در خصوص زمان معرفی کابینه گفت: «ما انتظار داشتیم که دیروز کابینه به مجلس معرفی شود که مذاکرات آقای

ص: ۶۱۲

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱، کارنامه دوشنبه ۳ شهریور ۱۳۵۹.

۲- روابط عمومی نخست وزیری، مکاتبات رجایی با بنی صدر، تهران: دفتر تحقیقات و انتشارات، ۱۳۶۰، ص ۹۹.

۳- همان، ص ۱۱۸.

۴- فردی که نخست وزیر به عنوان وزیر کشور معرفی کرده بود حجت الاسلام ناطق نوری یکی از اعضای برجسته حزب جمهوری اسلامی و نماینده امام در جهاد سازندگی بود. جهاد سازندگی از جمله نهادهای انقلابی بود که میانه چندان خوبی با بنی صدر نداشت.

رجایی با آقای بنی صدر هنوز به طور کامل پایان نیافته. آقای رجایی از روز پنجشنبه گذشته نامه ای به مجلس نوشته و اعلام کرده اند که آماده اند تا کابینه را به مجلس معرفی کنند. قانون اساسی تصویب ریاست جمهوری را قبل از معرفی کابینه به مجلس پیش بینی کرده است. بنابراین ایشان باید اول کابینه خود را به تصویب ریاست جمهوری برسانند و تا امروز بعدازظهر، که آقای رجایی با ریاست جمهوری ملاقات داشتند، توافق کامل حاصل نشده است و آقای رئیس جمهور در مورد بعضی از افراد کابینه نظر دارند. در مورد وزیر کشور نظر ایشان دیشب پخش شد و ایشان با وزیر کشور پیشنهادی آقای رجایی موافق نبودند و در مورد بعضی وزیران دیگر هم بعضی مسائل برای ایشان مطرح است که هنوز دارند صحبت می کنند.» رئیس مجلس سپس در مورد موعد معرفی کابینه گفت: «تاوقتی که نخست وزیر موافقت آقای بنی صدر را نگیرد، نمی تواند کابینه را به مجلس معرفی کند و تا حالا موافقت کامل ایشان جلب نشده و شاید تا آخر وقت امشب موافقت ایشان را بگیرند. ...» (۱)

۱

تنش و سردی در روابط دیپلماتیک ایران و شوروی همچنان ادامه دارد. در این خصوص سفارت جمهوری اسلامی ایران در شوروی با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرد که شوروی باید نسبت به انحلال کنسولگری خود در رشت اقدام کند. در این اطلاعیه آمده است:

«سفارت جمهوری اسلامی ایران در شوروی قویاً معتقد است نظر به اینکه دولت ایران اکنون کنسولگری خود را در لنینگراد منحل ساخته است، دولت شوروی نیز نسبت به انحلال کنسولگری خود در رشت اقدام نماید؛ زیرا: ۱. از نقطه نظر نمایندگی های دو کشور، شوروی فقط یک کنسولگری در شهر رشت دارد که باید متقابلاً تعطیل شود و سر کنسولگری شوروی در اصفهان که با سر کنسولگری ایران در باکو از لحاظ درجه بندی سیاسی مورد توافق طرفین می باشد، می تواند به کار خود کماکان ادامه دهد. ۲. تعداد نسبتاً زیادی از اتباع و کارشناسان شوروی در نیروگاه و ذوب آهن اصفهان و سایر نقاط مرکزی ایران به خدمت مشغول اند و خدمات کنسولی شوروی در این منطقه به مراتب بیشتر از خدمات کنسولی شوروی در شهر رشت است که تعداد خیلی از اتباع شوروی در این شهر سکونت دارند. ۳. باتوجه به موقعیت

ص: ۶۱۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه کیهان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

حساس رشت در مجاورت مرزهای آبی و زمینی دو کشور، انحلال کنسولگری شوروی در رشت هرگونه سوءظنی را که احیاناً مردم ایران نسبت به نقشه های احتمالی شوروی در منطقه دارند کاهش خواهد داد و از تعبیرات مختلف جلوگیری خواهد نمود.»^(۱)

در این حال، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران صادق قطب زاده، در مصاحبه با روزنامه واشنگتن استار گفته است: «مسکو سعی می کند ایران را در صحنه بین المللی منزوی کند.» وی خاطر نشان کرده است: «سیاست شوروی نسبت به ایران این است که ایران را به زانو درآورد و سپس شرایط خود را به آن تحمیل کند.» وی همچنین افزوده است: «ایران در شرق و غرب خود کشورهایی چون عراق و افغانستان دارد که سیاستشان نسبت به ایران خصومت آمیز است و روسیه شوروی نهایت سعی خود را به عمل آورده است تا روابط ایران با ترکیه، پاکستان و کشورهای حوزه خلیج فارس را شکرآب سازد تا پس از آنکه در مانده شد به دامن روسیه شوروی پناه برد.» قطب زاده گفته است: «انزوای ایران در صحنه بین المللی ناشی از افراط گرایی جوانان ایرانی است.»^(۲)

۱

در حالی که نظام نوپای جمهوری اسلامی در داخل کشور با انواع منازعات حکومتی و مناقشات و درگیری های متعدد در مرزهای غرب، جنوب غرب و حتی تحركات گروه های مسلح ضدانقلاب در شرق و سواحل جنوبی کشور روبه روست، در خارج از مرزهای خود نیز هرروز با مخالفت گروه های مختلف و تشکل های تازه تری مواجه است. در این زمینه، گزارش دلیلی اکسپرس چاپ لندن حاکی است: «سلطنت طلبان ایرانی سخت سرگرم طرح ریزی برای بازگرداندن قدرت شاه در ایران اند. در این رابطه، رضا پهلوی در نظر دارد خود را به عنوان پادشاه تازه ایران معرفی کند و یک به اصطلاح "دولت ایران" در تبعید تشکیل دهد. این اتفاقی نیست که کشور مصر به عنوان محل گردهمایی حامیان شاه انتخاب شده است. قرار است در این گردهمایی، رضا رسماً خود را به عنوان رهبر مخالفین انقلاب ایران معرفی کند.»^(۳)

در همین حال، از آلمان غربی نیز خبر می رسد که «نمایندگان دسته جات مخالف رژیم ایران تصمیم گرفته اند یک جبهه ایرانی آزاد تشکیل دهند. یک سازمان که خود را "آژانس مطبوعاتی بین المللی ایران" می نامد و با دولت ایران مخالف است به نقل از نمایندگان مزبور گفت که آنها برای ایجاد یک دولت ملی در ایران که متکی بر اصول دمکراتیک باشد فعالیت خواهند کرد.»^(۴) این جبهه همچنین «در بیانیه خود اعلام داشته است که با شاپور بختیار نخست وزیر سابق ایران و با "جنبش ارتش نجات بخش ایران" در جهت تشکیل یک دولت دمکرات ملی در کشور در تماس است.»^(۵)

ص: ۶۱۴

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۶، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس.
 - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۰، تاریخ ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲۲، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت: ۲۱:۳۰ دقیقه، ۳/۶/۱۳۵۹.
 - ۳- همان، صص ۲ و ۳، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری تاس از لندن، ۲۵ اوت ۱۹۸۰، ۳/۶/۱۳۵۹.
 - ۴- همان، ص ۷، رادیو بی بی سی (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵ دقیقه، ۳/۶/۱۳۵۹.
 - ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۱، تاریخ ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۳۹، بخش عربی رادیو قاهره، ساعت ۹:۳۰ دقیقه، ۴/۶/۱۳۵۹.

در ادامه بحران در روابط سیاسی ایران و عراق، امروز وزارت کشور جمهوری اسلامی ایران علیه تعدیات و تجاوزات دولت عراق در زمینه اخراج اتباع عراقی ایرانی الاصل از آن کشور و گسیل آنان به سوی مرزهای ایران، در اطلاعیه ای خطاب به مراجع بین المللی، اعلام جرم کرد.

وزارت کشور در این اطلاعیه «دولت دست نشانده صدام حسین را که پس از اخراج حدود ۴۰ هزار تن [از] خواهران و برادران مسلمان ایرانی، هم اکنون شروع به راندن مسلمانان افغانی به داخل مرزهای ایران کرده» به شدت مورد نکوهش و انتقاد قرار داده است. در بخشی از این اطلاعیه شدیدالحن آمده است:

«دولت متجاوز عراق اخیراً ۲۰ تن از برادران افغانی را نیز ناجوانمردانه به مرزهای کشور جمهوری اسلامی ایران گسیل داشته و خود را مهبای راندن گروه های بیشتری از این خواهران و برادران نموده است. با توجه به اینکه این گونه اعمال و روش های ضدانسانی حکومت بعث و گزینش احمقانه ترین نوع تبعیض و سیستم نژادپرستی در تابعیت که موجب سرگردانی و آوارگی مسلمانان بی گناه شده مغایر و معارض قوانین جاری مربوط به تابعیت و اقامتگاه افراد انسانی و نفی آشکار کلیه موازین و مقررات بین المللی است، لذا بدین وسیله علیه اعمال این رژیم فاشیست شدیداً اعلام جرم و از جمیع مراجع بین المللی و مردم متعهد و مسلمان کلیه کشورهای جهان تقاضا می شود بیش از این در قبال رفتار ناهنجار و سبانه رژیم بعث عراق سکوت نکنند...»^(۱)

امروز صدام حسین در یک حرکت تبلیغاتی در جهت القای ذهنی رهبری جهان عرب، ضمن یک مانور نمایش قدرت، طبل های ناسیونالیسم عربی را مجدداً به صدا درآورد. صدام در جلسه پایانی ششمین اجلاس ملی اتحادیه سندیکاهای کارگری در عراق گفت: «از آغاز انقلاب عظیم ژوئیه در سال ۱۹۶۸، پیشرفت های زیادی در همه سطوح در عراق حاصل شده است. ... اکنون

ص: ۶۱۷

۱- روزنامه کیهان، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲.

نام عراق مقرون با پیشرفت و شکوفایی و ترقی می باشد. همه در مورد اتحاد میهن پرستان و ملی گرایان سخن می گویند. وقتی نام عراق ذکر می شود، نام امت عرب را در آن می بینیم و زمانی که نام امت عرب یاد می شود، یاد عراق به میان می آید. این چیزی نیست که ما خواهیم عراق را بزرگ جلوه دهیم، زیرا مردم کشورهای عربی همه معتقدند که جزو امت عرب هستند، لذا می بینیم اتحادی میان میهن پرستان و ملی گرایان وجود دارد. ما امنیت سوریه را امنیت عراق می دانیم، ما امنیت الجزایر را امنیت عراق به حساب می آوریم. ...»

وی در بخش دیگری از سخنرانی خود گفت: «ما برای رسیدن به اتحاد اعراب بعضی اوقات ناچار می شویم با رژیم های دست راستی کنار بیاییم. ما می دانیم بعضی از این رژیم ها با امریکا مرتبط هستند مع ذلک با آنها به گفت و گو می نشینیم، ... ما با رژیم های ارتجاعی علیه خارجیان متحد می شویم زیرا که سرزمین های اعراب متعلق به حکام عرب نیست، بلکه ملک اعراب است. به طور مثال، چنانچه به سرزمین های عمان حمله شود، ما با سلطان نشین عمان متحد می شویم و از این سرزمین دفاع می کنیم. ...» صدام حسین در پایان اظهار کرد:

«اکنون ملت عراق آماده است تا نظیر یک بعثی سازمان یافته برای دفاع از انقلاب بمیرد و این را ما امتحان کرده ایم و این نیروی حقیقی ما هست و نیروی حقیقی ما در ایمان تمام ملت است. لذا خودپسند نخواهیم بود اگر بگویم بزرگ ترین قدرت نظامی روی زمین نمی تواند عراق را اشغال کند مگر درحالی که عراق از سکنه خالی باشد. امریکا می تواند با یک بمب اتمی عراقی ها را نابود سازد، لیکن بدون از بین بردن عراقی ها توسط بمب اتمی، قادر نخواهد بود؛ یعنی با ارتش معمولی امریکا نخواهد توانست عراق را اشغال کند. وقتی که ملت تا این سطح باشد، حتماً به روش سوسیالیسم خود ایمان دارد. ...»^(۱)

مسئلاً یکی از پشتوانه های صدام برای ایراد چنین سخنانی، حمایت کشورهای ثروتمند عربی منطقه است. برای نمونه، سخنگوی وزارت امور خارجه کویت امروز حمایت کامل خود را از تلاش جمهوری عراق برای دستیابی به رآکتور اتمی جهت استفاده از آن در اهداف مسالمت آمیز اعلام کرد. به گزارش رادیو کویت: «پیرو حمله تبلیغاتی ساختگی اسرائیل و نیروهای صهیونیسم

ص: ۶۱۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۱، تاریخ ۵/۶/۱۳۵۹، صص ۴۰ و ۴۱، رادیو صوت الجماهیر بغداد (بخش عربی)، ساعت ۱۶:۳۰، ۴/۶/۱۳۵۹.

علیه جمهوری عراق، سخنگوی رسمی وزارت خارجه کویت اظهار کرد: هدف از این حمله تبلیغاتی ساختگی، منحرف کردن افکار عمومی نسبت به حملات مداوم صهیونیسم علیه امت عرب و اقدامات خشونت آمیز اسرائیل در سرزمین های اشغال شده و جنوب لبنان است.»^(۱)

۱

آثار وقوع انقلاب اسلامی ایران و تأثیراتی که این انقلاب بر مردم کشورهای حوزه خلیج فارس گذاشته است، از جمله مواردی است که امروز در شهر طائف عربستان در اجلاس امنیتی گروهی از وزیران کشور دولت های عربی بروز داشت. گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس در این زمینه حاکی است:

«وزرای کشورهای عرب درحالی که نسبت به افزایش بی ثباتی در منطقه نفت خیز خلیج فارس احساس نگرانی می کنند، در عربستان سعودی گرد آمده اند تا راه های تحکیم کنترل مردم کشورهای خود را با همکاری یکدیگر مورد بحث و بررسی قرار دهند. این کنفرانس سه روزه که از امروز در طائف گشایش یافت، سومین کنفرانس ظرف چهار سال گذشته است. لکن کنفرانس حاضر از ضرورت زیادی برخوردار است. دلایل این اهمیت را باید در: اشغال مسجدالحرام مکه در آذرماه گذشته؛ تظاهرات مسلمانان شیعه طرف دار ایران و دیگر مسائل امنیتی و نیز عدم اعتماد و حساسیت زیادی که در میان این کشورهای پرجمعیت به وجود آمده، جست و جو کرد.» این گزارش می افزاید:

«درخواست آیت الله خمینی برای صادرشدن انقلاب ایران، تجاوز روسیه به خاک افغانستان و حضور نامعقول نظامی امریکا در اقیانوس هند، درمجموع کشورهای را که قسمت زیادی از نفت جهان غرب را تأمین می کنند، تحت فشار قرار داده است. کویت و بسیاری از کشورهای حوزه خلیج فارس برای ایجاد همکاری میان سازمان های پلیس عرب فشار می آورند و وزیر کشور عربستان اعلام می کند کشورش سرگرم ساختن یک مؤسسه عربی برای تربیت پلیس است که هزینه اش بالغ بر ۱۳۰ میلیون دلار است. به گفته یک دیپلمات کویتی، شایعات زیاد درباره وجود بی ثباتی، مشکلات فراوانی را برای کشور متبوعش در حوزه خلیج فارس به وجود آورده است. وی می گوید نمی توانیم بگوییم که [چه] کسی این شایعات را به راه انداخته، این عامل می تواند ایران باشد، می تواند دیگر کشورهای عربی باشد، می تواند امریکا باشد، لکن این کار دعوت به حضور و مداخله یک نیروی خارجی در منطقه به بهانه وجود مشکلات است. در سال گذشته، کشورهای حوزه خلیج فارس مقررات سخت روادید را برای ده ها هزار کارگر خارجی ساکن در این کشور به اجرا گذاردند.»

آسوشیتدپرس می افزاید: «عراق دومین کشور تأمین کننده نفت غرب بعد از عربستان سعودی، حدود ۳۰۰۰۰ عراقی ایرانی الاصل را به دنبال بمباران متعدد نقاط حساس [مرزی ایران]، از عراق اخراج کرد. سال گذشته تظاهرات شیعیان در چندین کشور حوزه خلیج فارس ترتیب یافت. کویت با بزرگ ترین مشکلات دست به گریبان بود؛ دو فلسطینی یک جت کویتی را ربودند. سپس انفجار در دفتر روزنامه الرأی العام منجر به کشته شدن دو نفر شد. در خردادماه به سفارت ایران

ص: ۶۱۹

در لندن حمله شد و در دفاتر هواپیمایی ملی ایران بمب منفجر شد. مردان ناشناس مسلح سعی کردند صادق قطب زاده را که از کویت دیدن می کرد ترور کنند. در نتیجه این بی نظمی ها وزیر کشور کویت اوایل ماه جاری بیش از ۳۰ تن از مقامات برجسته پلیس را برکنار کرد. ...»

در پایان این گزارش آمده است: «به عقیده ناظران سیاسی، کارگردانان اصلی این کنفرانس، عراق و عربستان سعودی و مصر می باشند. و این سه کشور از هم اکنون در پی ایجاد یک پیمان امنیتی گسترده در بین دولت های خویش می باشند.»^(۱)

۱

درباره تحرکات مرزی عراق یکی از مسئولان سپاه قصر شیرین گفت: «در نوار مرزی تجمع و آرایش جنگی نیروهای عراقی کاملاً مشهود است و به نظر می رسد که ارتش بعث عراق در حال فراهم کردن مقدمات یک درگیری گسترده است.» اما یک گزارش به نقل از منابع آگاه مرزی، حاکی است: «احتمال دارد که پخش شایعات مربوط به حمله هوایی و زمینی عراق و فعل و انفعالات آشکار عراقی ها در آن سوی مرز که از سوی عوامل اطلاعاتی و دیدبانی ایران گزارش شده است، بخشی از یک توطئه برای سرگرم کردن و تجمع نیروهای ایران در نوار مرزی، برای انجام عملیات دیگری باشد.»^(۲)

در همین حال، به گزارش هنگ ژاندارمری ایلام: «به اعلام پاسگاه صالح آباد در ساعت ۱۲:۴۵ دقیقه امروز، تعداد ۲ دستگاه نفربر به پاسگاه صالح آباد وارد و از سوی دیگر خودروهای سنگین در تردد و در داخل سیم خاردار پاسگاه الشهداء عراق [به] وسیله تانک ها محاصره و افراد در داخل سنگرها جا گرفته اند.» هنگ ایلام در گزارش خود افزوده است که به احتمال قوی قصد حمله دارند.^(۳)

مشاهدات عینی نیروهای اطلاعاتی خودی از تحرکات امروز عراق در نواحی مرزی بستان نیز حاکی از «فعالیت چشمگیر ارتش عراق در نوار مرزی» است. بنا به همین گزارش، «در ارتفاعات مشرف به پاسگاه سمیده، در ۶ محل کشور عراق سنگر کنده و نفراتی در آنها دیده می شود. واحد توپخانه [نیز] در شمال پایگاه ام الظهیر برابر پیچ انگیزه مستقر [شده] و خودروهای آنها با دوربین قابل رؤیت است. روبه روی پاسگاه طاوسی و صفریه نیز سنگرهایی مشاهده شد.»^(۴)

در منطقه مرزی آبادان و خرمشهر نیز تحرکات عراق همچون روزهای گذشته ادامه داشت. امروز ۳ هواپیمای عراقی در حال اجرای مأموریت شناسایی هوایی در منطقه پاسگاه ختین خرمشهر و به موازات اروندرود بودند که با تیراندازی نیروهای خودی متواری شدند.^(۵) مرزبان جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر بلافاصله و به طور رسمی به همتای عراقی خود در خصوص این تجاوز هوایی اعتراض کرد.^(۶) همچنین، تعداد ۸ دستگاه خودرو نظامی حامل نیرو در ساعت ۱۶ امروز در پاسگاه شلمچه عراق مستقر شدند.^(۷) یک گزارش دیگر از منابع اطلاعاتی خودی نیز حاکی از انتقال تیپ ۱۹ پیاده عراق از شمال این کشور به منطقه بصره می باشد.^(۸)

ص: ۶۲۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس.

۲- روزنامه کیهان، ۵/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۷۱، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۶.

۴- سند شماره ۳۷۸۴۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)،

۹/۶/۱۳۵۹

۵- فیش سیاسی شماره ۵۱۴۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۴/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۷۸۴۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی درجه ۱ جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر به مرزبان دولت جمهوری عراق در بصره، ۸/۶/۱۳۵۹ بازگشت به شماره ۱/۱۲/۸۰/۲۴۶ مورخ ۲۶/۸/۱۹۸۰ (۴/۶/۱۳۵۹).

۷- فیش سیاسی شماره ۵۰۸۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مورخ ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۱۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۳/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۷۰۸۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۳/۶/۱۳۵۹.

وضعیت مهاباد و شهرها و روستاهای اطراف آن به خصوص با معدوم شدن سرگرد عباسی از فرماندهان نظامی حزب دمکرات کردستان ایران و برخی دیگر از رهبران نظامی ضدانقلاب، به دست نیروهای عملیات سپاه ارومیه بحرانی تر به نظر می رسد.

حزب دمکرات امروز با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد که به خاطر ترور سرگرد عباسی و یارانش، تا شب چهلیم آنها با خرابکاری و ترور شخصیت ها و انفجار نقاط حساس، انتقام سختی از پاسداران و نیروهای ارتش مستقر در سقز و دیگر نقاط کردستان خواهد گرفت. (۱)

در این باره، گزارش ستاد مشترک ارتش حاکی است که امروز «تظاهراتی بر علیه دولت در بوکان، پیرانشهر و سردشت به خاطر کشته شدن سرگرد عباسی برپا شد». همین گزارش می افزاید: شامگاه امروز نزدیک به ۶۰ فرد مسلح از دهکده بلاغ گذشته و به سوی بوکان در حرکت بوده اند. (۲)

در این حال، بنا به گزارش ژاندارمری، در ساعت ۲۳ دقیقه بامداد امروز، مهاجمان با سلاح سبک و تیربار، ساختمان گروهان ژاندارمری مهاباد را زیر آتش گرفتند که مأموران متقابلاً به آتش آنها پاسخ دادند. (۳) - (۴)

در گزارش اطلاعات سپاه ارومیه نیز درباره وضعیت میان دو آب و مهاباد آمده است امروز «تعدادی از پاسداران مهاباد به میان دو آب اعزام شدند تا همراه ستون وارد شهر شوند». همین گزارش درباره وضعیت مهاباد می افزاید: «ضمناً در مهاباد ۱۰۰۰ نفر پارتیزان به عنوان چریک مخفی آموزش دیده اند تا پس از ورود ارتش و سپاه به داخل شهر، با لباس شخصی به آنها ضربه وارد سازند.» (۵)

خبرگزاری پارس از مهاباد نیز گزارش داد که امروز «۵۰۰ نفر که اکثراً زن و کودک و مسافر هستند توسط مهاجمین مسلح در مهاباد و بوکان به گروگان گرفته شدند. گزارش های رسیده حاکی است مهاجمین افراد گروگان را تحت آزار و اذیت قرار داده اند و فرماندار میان دو آب نیز ۲۴ ساعت به عاملان گروگان گیر مهلت داده است که مسافران را بدون قید و شرط آزاد کنند.» (۶)

درگیری و زدوخورد میان نیروهای مسلح انقلاب و گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق مختلف کردنشین از جمله اطراف میوان، کامیاران و پاوه و نیز مناطقی در آذربایجان غربی ادامه دارد.

به گزارش مرکز فرماندهی غرب: «۳ اتومبیل حامل دمکرات ها که از میوان جهت آموزش مواد منفجره عازم روستای بنی کنه لی [بنی کندی] بودند به وسیله ارتش و سپاه پاسداران مورد حمله قرار گرفتند و بر اثر انفجار مین ها [یبی که حمل می کردند] و مواد منفجره خودشان ۱۷ نفر [از دمکرات ها] کشته و ۲۹ نفر زخمی شدند.» (۷)

ص: ۶۲۱

۱- سند شماره ۴۳۳۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۹۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- سند شماره ۴۳۳۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۷۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۵.

۳- این تیراندازی تا ساعت ۱۴:۱۰ روز بعد همچنان ادامه داشته است.

۴- سند شماره ۴۳۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاندارمری؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۵۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۵- سند شماره ۴۲۵۴۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص ۶۸، از اطلاعات و عملیات سپاه ارومیه به عملیات سپاه کرمانشاه، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۷- سند شماره ۴۳۱۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۷۴، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۹۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

در ادامه پاک سازی منطقه کامیاران نیز امروز مرکز فرماندهی سپاه به سپاه کرمانشاه دستور داد که ضمن هماهنگی با ارتش به پیشروی خود ادامه داده و در مسیر کامیاران - روانسر، دو پایگاه برپا کنند که یکی از آن دو از طرف کامیاران و دیگری از طرف روانسر (در روستای الک) باشد و یک پایگاه نیز در ارتفاعات درویان ایجاد کنند.^(۱)

همچنین ۸۵ نفر از نیروهای سپاه که دیروز دستور ترابری آنها با هواپیما به سنندج صادر شده بود، قرار است امروز عازم سنندج شوند.^(۲) گزارش ژاندارمری نیز حاکی است که امروز «در خود شهر پاوه بین افراد سپاه پاسداران و مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] درگیری ایجاد شد که در آن یک نفر پاسدار اهل باینگان شهید گردید.»^(۳)

در همین حال و در پی انتشار اطلاعیه ستاد عملیات غرب کشور مبنی بر دستگیری برخی از سران فراری و وابستگان به حکومت بعث عراق، گروهی مهاجم مسلح ضدانقلاب به بخش باینگان حمله و این منطقه را محاصره کردند. گزارش رسیده از فرمانداری پاوه در این مورد حاکی است: «این حمله در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه شامگاه امروز، شروع شد و طی آن مزدوران بعث عراق - که تعداد آنان زیاد بود - تا ساعت ۲ بامداد روز بعد، به شلیک خمپاره و مسلسل پرداختند. ولی در این ساعت نیروهای مسلح ایران محاصره باینگان را شکستند و مهاجمین را با تلفات سنگین مجبور به عقب نشینی ساختند. در این درگیری، یک پاسدار شهید و یک پاسدار دیگر مجروح شدند.» بنا به همین گزارش، شاهین، معاون فرمانداری پاوه، در مورد اخبار منطقه گفت: «زنان و کودکان مهاجمین^(۴) نوسود امروز به مقر حزب دمکرات نوسود حمله کردند و با دست خالی قصد تخریب آن را داشتند.» وی افزود: «در دو روز گذشته [دیروز و امروز]، تظاهرات وسیعی در نوسود صورت گرفت و مردم این بخش حمایت خود را از مهاجرین اعلام کردند و خواستار خروج افراد مسلح غیرقانونی [معاند با نظام] شدند.»^(۵)

در این حال، خبرگزاری پارس از سنندج از رواج یک شایعه قوی در این شهر خبر می دهد: «در این شهر به شدت شایع شده است ۳۰ تن از اعضای کومه له که قصد داشته اند خود را به نیروهای جمهوری اسلامی معرفی کنند در یک کیلومتری روستای افریان واقع در منطقه کامیاران، به وسیله عوامل و ایادی صدیق کمانگر، یکی از گردانندگان کومه له، از پشت به رگبار مسلسل بسته شده اند.» این گزارش همچنین حاکی است که «تعدادی از اعضای مسلح حزب منحل دمکرات، کومه له و دیگر ضدانقلابیون در سه روز اخیر، خود را به نیروهای انقلابی تسلیم کرده اند.»^(۶)

خبرنگار جمهوری اسلامی نیز از منطقه تکاب چنین گزارش داد: «به همت پاسداران انقلاب اسلامی تکاب و پاسداران اعزامی از تبریز و کرمان، بعد از ۴۵ روز تلاش، روز سه شنبه ۴/۶/۵۹ ساعت ۱۱ صبح، بعد از درگیری کوتاهی، پاسداران توانستند مواضع عظیم حزب دمکرات و دیگر گروه های مهاجم را در قریه حسن آباد واقع در بین جاده تکاب - شاهین دژ، درهم کوبند و جاده تکاب

ص: ۶۲۲

۱- سند شماره ۴۳۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۷۹، از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه کرمانشاه، ۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۱۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نهجا (پ - ف)، ۳/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۳۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۵/۶/۱۳۵۹ برابر گزارش ژاجا؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۷۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۵.

۴- در متن خبر، کلمه مهاجمین آمده است که مهاجرین درست است.

۵- روزنامه کیهان، ۵/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۶- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سندج.

به طرف تخت سلیمان افشار را بعد از ۶ ماه که مسدود بود، باز نمایند و همچنین در این مدت برادران پاسدار با دادن ۱۲ شهید توانستند بیش از ۱۰۰ نفر از ضدانقلابیون منطقه را به هلاکت برسانند و تعدادی را دستگیر کرده و جمعاً حدود ۱۵ روستا را آزاد و مهاجمین آنها را خلع سلاح نمایند.»^(۱)

همچنین، در ادامه تحرکات ایذایی و مین گذاری توسط گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق نقده و اشنویه، «ساعت ۸ صبح امروز، بر اثر انفجار مین در جاده نقده - اشنویه نزدیک روستای سلکان، یک دستگاه کمباین از دو چرخ عقب خسارت دید. به دنبال این جریان، بعد از یک ساعت [در نزدیکی] پاسگاه بکی لو بین نقده و اشنویه، یک جیب حامل رئیس پاسگاه و ۲ تن از جوانمردان و یک نفر سرباز، که برای بازدید به محل حادثه رفته بودند، در ده متری [محل] حادثه، مین دیگری در سمت چپ جاده منفجر و منجر به زخمی شدن ۲ تن از جوانمردان و یک تن سرباز شدند.»^(۲)

در گزارش سپاه ارومیه نیز علاوه بر موارد فوق، اضافه شده است: «در همین روز ساعت ۹ الی ۵/۹ صبح در جاده نقده - پیرانشهر، گردنه دو آب یک ماشین مسافربری اطمینان بر اثر انفجار مین خسارت دید و ۴ تن زخمی شدند. در ساعت ۱ بامداد امروز، همچنین مهاجمین با سلاح های تفنگ ۵۷ و خمپاره ۶ میلی متری به پاسگاه خان لر حمله کردند که خسارات جانی و مالی برای افراد پاسگاه در بر نداشت.»^(۳)

هم زمان با درگیری های خونین میان نیروهای خودی و گروه های مسلح مزبور، تحرکات و نقل و انتقالات این گروه ها در مناطق مختلف کردنشین نیز پیگیری و گزارش می شود. از جمله، به گزارش نیروی زمینی ارتش: «نیروهای ضدانقلاب بیشتر در آویهنگ و بیساران و هوسه و توریور و حلوان فعالیت دارند.» بنا به همین گزارش، «چند قبضه توپ و خمپاره در محل های فوق مستقر نموده و به مردم گفته اند که محصولات را جمع آوری کنید که می خواهیم آماده جنگ شویم. و در کره جو در ۲۰ کیلومتری سنندج، تعداد زیادی از ضدانقلابیون تجمع نموده اند.»^(۴)

یک گزارش دیگر از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است که امروز «تعداد ۶۰۰ نفر از افراد مسلح عراقی منطقه دربندبازیان (نقطه ای بین سلیمانیه و کرکوک) که چریک دولتی عراق می باشند با همراه داشتن انواع و اقسام سلاح سبک و سنگین به مرز نوسود اعزام و در این نقطه مستقر گردیده اند.» در بخش ملاحظات این گزارش همچنین آمده است: «دولت عراق با اعزام افراد مسلح به نوار مرز مشترک خود در نوسود قصد دارد در صورت درگیری نیروهای نظامی ایران با گروه های مخالف در این منطقه، به نفع گروه های مخالف وارد عمل شود.»^(۵)

گزارش نیروی زمینی ارتش از منطقه بانه نیز حاکی است تحرکات و تجمع عناصر و گروه های مسلح غیرقانونی از جمله کومه له با همراهی و حمایت تسلیحاتی دکتر شاکری در آبادی های سفیدکوه، ساوان و کوه کلوره (واقع در پشت آبادی نیزه رود) در حال انجام است و افراد و سلاح های نیمه سنگینی در این مناطق مستقر کرده اند.»^(۶)

ص: ۶۲۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تکاب.

۲- سند شماره ۴۳۴۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۴۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۷۱، از سپاه ارومیه به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف ژاجا (رکن ۲)، ۴/۶/۱۳۵۹.

- ۵- سند شماره ۴۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۷۴، از ستاد مشترک (اداره دوم، حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۳۳۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانہ)، ص ۱۹۱، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - زاجا (رکن ۲)، ۴/۶/۱۳۵۹.

از سوی دیگر، به گزارش خبرگزاری پارس از سنندج عصر امروز، «پیشمرگان مسلمان کرد در جریان بازدید از اتومبیل های راه سنندج - کامیاران به دختری به نام سوسن اردلان مظنون شده و پس از جست و جوی وسایل وی، مقداری اعلامیه علیه حکومت جمهوری اسلامی ایران و تعدادی کتاب متعلق به سازمان چریک های فدایی خلق از نامبرده کشف شد. ...»^(۱)

۱

مشکل راه های ارتباطی و ساخت و ترمیم آنها در نوار مرزی غرب و جنوب غربی کشور، همواره از دغدغه های اساسی نیروهای درگیر در این مناطق بوده است و در گزارش های متعدد به مرکز بارها بر لزوم ترمیم و ساخت راه ها و نیز پاسگاه های مرزی تأکید شده است. بر همین اساس، امروز در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی، دو فوریت طرح ترمیم نواقص پاسگاه ها و جاده های مرزی به تصویب رسید.

در این طرح آمده است: «به منظور ایجاد امنیت بیشتر در مرزهای غربی و جلوگیری از خطراتی که برای پاسداران و افراد ارتش در مرز پیش می آید، دولت مکلف است ظرف ۱۵ روز موضوع مرمت جاده ها و پاسگاه های منهدم شده جاده قصرشیرین را مورد توجه قرار داده و اعتبار لازم جهت انجام این امر اختصاص و به مجلس اعلام دارد.» پس از آن، چند تن از نمایندگان در موافقت و مخالفت با فوریت طرح صحبت کردند و در پایان، فوریت آن به تصویب رسید تا در جلسه آینده مورد بررسی قرار گیرد.^(۲)

از سوی دیگر، معاون عملیاتی غرب کشور صبح امروز، بعد از دیدار و گفت و گو با بنی صدر در یک مصاحبه اظهار کرد: «حملات مجدد ضدانقلاب در بعضی از نقاط پیش بینی شده است؛ چون این نقاط هنوز آلوده وجود آنهاست و آنها کمین می کنند و ما باید با آسفالت جاده ها اولاً مسیر عبور و مرور نیروهای مسلح اسلامی را آسان تر کنیم تا بتوانند زودتر به رفع حملات آنها بشتابند و امکانات به راحتی برسد و در ثانی، امکانات دیگری نظیر ماشین و نظایر آن در اختیار برادران پاسدار بگذاریم. ...»^(۳)

۲

علاوه بر تحرکات و فعالیت های گروه های مسلح معاند با نظام در غرب کشور، در شرق و جنوب کشور نیز برخی گزارش ها از وجود درگیری و ایجاد ناامنی در این مناطق حکایت دارد. از جمله «بنا به گزارش لشکر ۸۸ زاهدان، ساعت ۱۰ امروز در ۷۰ کیلومتری جاده خاش - ایرانشهر، تعدادی از افراد سپاه پاسداران ایرانشهر با اشرار درگیر می شوند و بنا به خبر تأییدشده، یک پاسدار در این درگیری به شهادت می رسد. در این درگیری با کمک گروهان ژاندارمری خاش، اشرار متواری و درگیری خاتمه می یابد.»^(۴)

ص: ۶۲۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۲، تاریخ ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳، خبرگزاری پارس از سنندج، ۵/۶/۱۳۵۹.

۲- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۵۴۹.

۳- روزنامه کیهان، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- سند شماره ۴۳۱۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نزاجا به سماجا (مد اطلاعات)، ۴/۶/۱۳۵۹.

در اطراف طبس نیز، گزارشی از پرواز مشکوک یک بالگرد مخبره شده است: «برابر اطلاع سپاه مشهد، یک فروند هلیکوپتر با چراغ ثابت در کوه های مشرق طبس فرود آمده و تا به حال از محل پرواز نکرده است. برابر اعلام ستاد مشترک، یک فروند هواپیمای اف ۱۴ جهت شناسایی هلیکوپتر مذکور به منطقه طبس اعزام شده است.»^(۱)

اما در استان فارس، بازهم طرف داران خسرو قشقایی به ایجاد راه بندان و کمین برای پاسداران دست زدند و به سوی ماشین های عبوری تیراندازی کردند. گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی در این مورد حاکی است: «ساعت حدود ۱۱:۳۰ شامگاه امروز، گروهی از عمال خسرو قشقایی با بستن جاده شیراز - کازرون در نزدیکی روستای خان زینان به یکی از روستاها حمله کرده و دست به ایجاد رعب و وحشت بین مردم زدند و عده ای دیگر جاده را بسته و حدود ۲۸ اتومبیل را به غارت می برند. روابط عمومی سپاه پاسداران شیراز اعلام کرده بعد از وقوع این حادثه طی تماس های تلفنی مکرر عده ای، از ما خواسته شد به محل حادثه برویم. چون هویت این عده برای ما مشخص نبود و چون در این رابطه کسی مستقیماً به سپاه مراجعه ننموده بود؛ لذا برای کسب تکلیف با ستاد مشترک تماس گرفتیم که به علت مشکوک بودن خبر، موافقت نشد و با هوشیاری متوجه شدیم که دامی از طرف خوانین امریکایی برای قتل عام برادران پاسدار گسترده شده بود و بدین وسیله خنثی شد.»^(۲)

همچنین به گزارش خبرگزاری پارس، روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شیراز ضمن تأیید این خبر اعلام کرد: «مهاجمین از طرف داران خسرو قشقایی بودند و گفته می شود با نقشه قبلی قصد کشاندن پاسداران به منطقه و گروگان گیری آنها را داشتند که طرح آنها عقیم ماند.»^(۳)

۱

امروز نیز تشنج و درگیری هایی میان هواداران سازمان ها و گروه های چپ به ویژه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و مردم در شهرهای مختلف رخ داد.

در شهرستان کازرون، در بازرسی از محل ستاد مجاهدین خلق (منافقین) در این شهر، مقدار زیادی مواد منفجره آماده و در حال ساخت و نیز اعلامیه های سازمان مذکور به دست آمد، اما اعضای این ستاد موفق به فرار شدند.^(۴)

در آمل، نیز میان طرف داران مجاهدین خلق (منافقین) و اعضای انجمن اسلامی استه کلا درگیری شدیدی رخ داد. بنا بر اطلاعیه اتحادیه انجمن های اسلامی شهرستان آمل، این درگیری با حمله بی مقدمه طرف داران مجاهدین خلق (منافقین) به دفتر انجمن اسلامی جوانان استه کلا به وقوع پیوست و موجب زخمی شدن تعدادی از افراد این انجمن شد.^(۵) در پی این حادثه، دادستان انقلاب اسلامی آمل امروز با صدور اطلاعیه ای بار دیگر از هواداران گروه های سیاسی خواست که دست از توطئه و تحریک بردارند. در این اطلاعیه همچنین اخطار شده است که در صورت ادامه این تحریکات، فعالیت این گروه ها تا تعیین تکلیف قطعی آنها از سوی مجلس شورای اسلامی ممنوع خواهد شد.^(۶)

ص: ۶۲۵

۱- سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از شیراز.

۳- همان، به نقل از خبرگزاری پارس از شیراز.

- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از کازرون.
- ۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از آمل.
- ۶- روزنامه کیهان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از ساری.

همچنین در تهران، به دنبال راه پیمایی اعتراض آمیز گروهی از مردم از محل مسجد الزهراء شهرآرا به طرف پارک شهرآرا، همه کتاب فروشی ها و روزنامه فروشی های اطراف این پارک که متعلق به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های سیاسی بودند، مجبور به تعطیل شدند. خبرنگار کیهان ضمن نقل این خبر، از قول امام جماعت مسجد الزهراء افزوده است: «این راه پیمایی به منظور اخطار به گروه های سیاسی برای جمع آوری بساطشان انجام شد، اما به محض اینکه ما از مسجد حرکت کردیم، آنها خود بساطشان را جمع کردند و رفتند.»(۱)

۱

ساعت ۱۲ امروز، شمار زیادی از علما و روحانیون کردستان (سنندج) در حسینیه جماران با امام خمینی دیدار کردند. در این دیدار ابتدا امام جمعه سنندج در سخنانی، ضمن گزارش وضعیت مردم آن سامان، نیازهای منطقه را برشمرد.(۲) سپس امام خمینی، با آنکه پزشکان او را از صحبت کردن منع کرده اند، امروز برای دومین بار به سخنانی پرداخت و گفت:

«من با اینکه از طرف اطبا محدود هستم به اینکه صحبت زیاد نکنم و امروز هم یک دفعه برای گروه های مختلفی صحبت کردم، لکن نتوانستم که حرف اطبا را قبول کنم در صورتی که برادرهای ما از کردستان، از محلی که همه در زحمت بودند و خصوصاً روحانیون بزرگ کردستان اینجا تشریف آورده اند، با آنها بعضی صحبت ها را نکنم. شما می دانید که همان طور که کردستان بر آن ظلم شده بود - منتها شما که در کردستان بودید لمس می کردید ظلم های زمان طاغوت را - در همه جا این ظلم بود، اختصاص به کردستان نداشت، در بلوچستان هم ظلم بود، در کرمان هم ظلم بود، در فارس هم ظلم بود، در خراسان هم ظلم بود. در همه جای این کشور ظلم بود و اساس سلطنت طاغوتی سابق بر ظلم به ملت و چاپیدن منافع کشور و ریختن در جیب مخالفین اسلام و مخالفین کشور بود. بحمدالله با همت والای همه ملت، از کردستان گرفته تا همه جای مملکت، با همت آنها دست آن ظلم و ظالم قطع شد و امروز اگر ظالمی باشد، از ریشه های همان ظلم است و در بعضی مناطق هم هست و خصوصاً در مناطق شما برادران کردستانی. ما از بعضی دسیسه هایی که الآن هم در شرف تکوین است بی اطلاع نیستیم و من به آن اشخاصی که ادعای اسلام می کنند و مشغول توطئه هستند برضد اسلام، به آنها می گویم که شمایی که به مردم، پیش کردها، پیش کردستانی ها ادعای اسلام می کنید و مع ذلک، مشغول توطئه هستید بر ضد همین ملت محروم کردستان و غیر کردستان، چطور ادعای اسلام می کنید؟ این اسلامی که شما ادعا می کنید که نتیجه این باشد که توطئه بکنید با دشمنان اسلام و بر ضد اسلام و ضد مسلمان ها و ضد ملت اسلام اقدام بخواهید بکنید، این اسلام، اسلام پیغمبر اکرم نیست، ... چطور یک کسی که ادعای اسلام می کند و می گوید که من مسلم هستم و ادعای این می کند که من با ملت خوب هستم، آن وقت در یک مرکزی بنشیند و اشخاصی را دور خودش جمع بکند از این اشخاص منحرف؛ از اینهایی که هیچ اعتقاد به اسلام ندارند، با آنها رفت و آمد کند، با آنها

ص: ۶۲۶

۱- همان، ص ۳، خبرنگار کیهان از شهرآرا تهران.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

بست و بند کند که اجنبی را وارد کند در ایران و مسلط کند بر همین مسلمان هایی که هستند، چه کردستانی و چه غیرکردستانی.

اینهایی که درصدد این معانی هستند، بدانند که اگر همه قدرت های خودشان را هم جمع بکنند نمی توانند به یک ملتی که همه با هم فریاد الله اکبر می زنند، نمی توانند اینها با آنها مقاومت کنند؛ بیخود درصدد تفرقه اندازی هستند. مسلمان ها برادرند و تفرقه پیدا نمی کنند با تبلیغات سوء بعض عناصر فاسد. اصل این مسئله که شیعه و سنی، شیعه یک طرف و سنی یک طرف، این از روی جهالت و از روی تبلیغاتی که اجانب کردند پیش آمده است. چنانچه بین خود شیعه هم اشخاص مختلفی را با هم به مبارزه وامی دارند، و بین خود برادرهای سنی هم یک طایفه ای را به طایفه دیگر، در مقابل هم قرار می دهند. ...

برادرها، متوجه باشید که با اسم های مختلف، با چیزهایی که پخش می کنند و تبلیغ می کنند، می خواهند بین برادرها را جدایی بیندازند که اثر این جدایی افکندن بین برادرها، سلطه اجانب است بر همه و برگشتن همان اوضاع سابق است که به همه شما، به همه ما از مرکز گرفته تا هر جا بروید ظلم شده است و همه را آزار داده اند.

باید بیدار باشید شما برادرها. روحانیون محترم کردستان باید متوجه باشند؛ در مساجد خودشان، در جمعه خودشان، در جماعات خودشان، مردم محل خودشان را بیدار کنند که گول نخورند از این اجانب پرست ها، از اینهایی که می خواهند تفرقه بیندازند و بعد از اینکه تفرقه انداختند باز ما را برگردانند به آن حال اول و سلطه اجانب مستقر بشود. ...

تمام این مطالبی را که این آقای محترم گفتند، تمام این مطالب پذیرفته است و ما هم می دانیم که آن طوری که باید، تا حالا نشده است که رفع این مشکلات بشود، لکن مجال ندادند که رفع مشکلات بشود. رفع مشکلات محتاج به این است که یک محلی درست، امن بشود. بعد از اینکه امن شد مشغول بشوند. اینها مجال ندادند که باز یک [محلی] درست امن

شود. الآن هم می بینید که باینکه بحمدالله کردستان باز آرام است فی الجمله، لکن اشخاص و گروه ها و مفسده جوها بازهم مشغول به فعالیت و آدمکشی هستند. شما بدانید که اولاً نظر به این است که امنیت در همه کشور تحقق پیدا بکند، خصوصاً در سرحدات که باید امنیت بیشتر پیدا بشود و خصوصاً در مناطقی که مفسده جوها بیشتر هستند، بیشتر مورد توجه واقع باید بشود. امنیت ان شاءالله حاصل می شود و پس از امنیت تمام این مطالبی که آقا فرمودند، تمام مطالب در نظر است و ان شاءالله تحقق پیدا می کند. و از کشور اسلامی و از قانون اسلام همین متوقع است که ما بین طایفه ای با طایفه دیگر اصلاً فرق نداشته باشد.

همه با هم برادرند و همه با هم شریک اند؛ هم در غم با هم شریک اند هم در شادی با هم شریک اند.»(۱)

۱

معرفی اولین کابینه نظام جمهوری اسلامی پس از افتتاح مجلس شورای اسلامی، که می بایست هفته گذشته انجام می شد، بار دیگر به تأخیر افتاد. پیش از این، قرار بود که کابینه محمدعلی رجایی در چند روز گذشته به مجلس معرفی شود، اما پس از ملاقات نخست وزیر با ریاست جمهوری و مخالفت صریح بنی صدر با یک یا چند تن از وزراء، این امر به تعویق افتاد و انتظار نمی رود که امروز نیز کابینه به مجلس معرفی شود. این موضوع در میان رسانه های گروهی داخل و خارج بازتاب وسیعی داشته است. از جمله کیهان با اشاره به اعلام آمادگی رجایی در روز پنجشنبه گذشته برای معرفی کابینه خود و نیز ملاقات روز یکشنبه وی با بنی صدر و عدم تفاهم بر سر وزیر کشور و برخی وزرای دیگر، نوشت:

«اکنون با توجه به مصاحبه ریاست جمهوری و همچنین خبری که ارگان حزب جمهوری اسلامی صبح امروز انتشار داد، مشخص شده است که یکی از وزیرانی که بنی صدر با انتخاب وی مخالفت کرده، وزیر کشور بوده است. رجایی برای این پست به نوشته ارگان حزب جمهوری اسلامی، حجت الاسلام ناطق نوری را کاندیدا کرده بود که با مخالفت روبه رو شد. بنی صدر در گفت و گوی خود علت مخالفت با وزیر کشور را - بدون اینکه از وی نامی به میان آورد - وابستگی حزبی وی اعلام داشته و گفته بود که وزیر کشور می بایست تعلقات حزبی و گروهی نداشته باشد. به این ترتیب انتظار می رود که شانس دیگر این پست؛ یعنی مهندس مصطفی میرسلیم، به وزارت کشور منصوب شود.» کیهان از قول یک مقام مطلع افزوده است:

«مخالفت دیگر رئیس جمهوری با انتصاب وزیر خارجه بوده است. گفته می شود رجایی برای این پست [میر] حسین موسوی سردبیر روزنامه ارگان حزب جمهوری اسلامی را پیشنهاد کرده بود که با مخالفت بنی صدر روبه رو شد. ... به هر حال، ملاقات حجت الاسلام سیداحمد خمینی، فرزند امام، با ریاست جمهوری که به گفته آگاهان در اطراف مسائل مربوط به

ص: ۶۲۸

نخست وزیری و هیئت وزیران دور می زده است، حکایت از تلاشی وسیع برای معرفی هرچه زودتر کابینه به مجلس شورای اسلامی دارد. (...)(۱)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز در مورد حذف نام وزیر کشور از لیست هیئت دولت نوشته است:

«طبق اطلاعات واصله، نام حجت الاسلام ناطق نوری، نماینده امام در جهاد سازندگی، از لیست اعضای دولت حذف شده است. ... حجت الاسلام ناطق نوری از سوی نخست وزیر برای پست وزارت کشور در نظر گرفته شده بود. از قرار معلوم، نام حجت الاسلام ناطق نوری طبق دستور آقای دکتر بنی صدر از لیست اعضای دولت حذف شده است، و هنوز سرنوشت وزارت کشور نامعلوم است. حجت الاسلام ناطق نوری تنها روحانی عضو کابینه آقای رجایی بوده اند. (...)(۲)

در این حال، امروز ۷ تن از وزرا استعفا کردند. به نوشته کیهان: «وزرایی که به طور مشترک استعفانامه خود را به رئیس جمهوری داده اند، وزرای ارشاد ملی، صنایع و معادن، کار، راه، مسکن و شهرسازی، پست و تلگراف، و دارایی می باشند. دکتر میناچی وزیر ارشاد ملی در زمینه علت این استعفای دسته جمعی گفت: روز چهارشنبه ۲۹ مردادماه با صدور حکم نخست وزیری رجایی از طرف رئیس جمهور، قانوناً کار ما تمام شد و می بایستی که استعفا می دادیم. زیرا تا قبل از تشکیل مجلس و انتخاب نخست وزیر، دکتر بنی صدر بنا به تصویب شورای انقلاب، هم ریاست این شورا را داشت و هم سرپرستی نخست وزیر و وزرا را. پس وقتی که مجلس رسماً شروع به کار کرد، شورای انقلاب منحل شد و رئیس جمهوری فقط سرپرستی وزرا را داشت و حالا با صدور حکم نخست وزیر، سمت سرپرستی وزرا نیز قانوناً به نخست وزیر می رسد و از آنجا که ما وزرای رئیس جمهور بودیم، قانوناً دیگر سمتی نداریم و باید استعفا می دادیم.»(۳) اما پیش از ظهر امروز؛ یعنی بلافاصله پس از این استعفای دسته جمعی، بنی صدر در اطلاعیه ای از وزرای مستعفی و نیز دیگر وزرای کنونی خواست تا شروع کار هیئت دولت جدید، همچنان به مسئولیت های قبلی خویش ادامه دهند. در این اطلاعیه همچنین از کارمندان دولت در هر سطحی خواسته شده است تا آغاز کار دولت جدید در انجام وظایف قانونی خود کوتاهی ننمایند.(۴)

۱

صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در مصاحبه ای که در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی منتشر شد، درباره مشکلات و بحران های اقتصادی، امنیتی و سیاسی که نظام نوپای اسلامی با آنها روبه روست، مطالبی را به تفصیل بیان کرده است، که این مطالب به مسئولیت وی به عنوان سرپرست دستگاه دیپلماسی کشور، چندان مرتبط نیست و بیشتر به خاستگاه جناحی وی بازمی گردد. قطب زاده از موضع یک منتقد به طرح مسائلی پرداخته که به خصوص در شرایط جناح بندی کنونی، قابل توجه و تأمل است و علامتی است از اینکه جهت گیری سیاسی وی، علی رغم اختلافات سیاسی او با بنی صدر بیشتر به نفع جریان بنی صدر می باشد.

ص: ۶۲۹

۱- روزنامه کیهان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- روزنامه کیهان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

وی با اشاره به بحران اقتصادی در کشور گفت:

«واقعیت قضیه این است که اقتصاد ما خوابیده یا در حداقل وضعیت خودش دارد تولید می کند. تولید ما پایین آمده. الآن که داشتم با نماینده کارخانه سیمان صحبت می کردم [گفت] که داریم کاغذ سیمان از خارج وارد می کنیم. ... تقریباً سازماندهی اقتصاد مملکت و سازمان های دیگر به هم ریخته و در حال اضمحلال است. خیلی صریح بخواهیم صحبت کنیم ما ناظر به هم ریختگی سازمانی هستیم. این از لحاظ اقتصادی که وضع خیلی خراب و درهم و برهم و ناراحت کننده است.»

از لحاظ امنیتی وضع از این هم بدتر است. تقریباً هیچ یک از مرزهای ما ساکت نیست؛ کردستان، خوزستان، حتی آذربایجان غربی سلول هایی که در آنجا درست کردند و نیروهای کمونیستی شدیداً در آنجا مشغول فعالیت هستند و ناظر انفجارهایی در آنجا خواهیم بود. ترکمنستان ساکت نیست، بلوچستان هم سر بلند کرده. وضع ما با کشورهای هم مرزمان مشخص است. وضع افغانستان معلوم است، که یکی وابسته به ابرقدرت روس است و دیگری وابسته به ابرقدرت امریکاست و آنچه که مربوط به پاکستان و ترکیه داشتیم، پاکستان هم که کمونیست ها به شدت تهدید کردند و بالاخره روابط سرد می گذرد و با ترکیه هم به همچنین. با کشورهای خلیج فارس هم متأسفانه مثل اینکه اصرار داریم که تبلیغاتمان را چنان بکنیم که با ما اختلاف پیدا نکنند؛... متأسفانه دست امپریالیسم امریکا و روس در تبلیغات ما خیلی صریح است و آنها هستند که دارند هدایت می کنند.»

قطب زاده سپس به وضعیت امنیت داخلی پرداخته و ادامه داد:

«... مقدار زیادی ما ثروت از ثروتمندان جنایتکار گذشته مصادره کرده به حق، ولی برای مستضعفان و برای محرومین اصلاً نتیجه ای نداشته، بلکه آنها را هم که گرفتیم و کار می کرده، خرابش کردیم، آنها را هم که آنها را بیکار کردیم. از لحاظ حزب بازی و دسته بازی ما بدترین و مبتذل ترین نوع فرنگی اش را وارد کردیم؛ تعداد زیادی حزب و دسته و روزنامه به وجود آمده و راه افتادند و با خودشان غنائم را تقسیم می کنند. مطالب امام برای همه لازم الاجراست؛ آن قسمتی را که بخواهیم بزرگ می کنیم و آن قسمتی که نخواهیم از بین می بریم و هر قسمتی که مربوط به دسته خودمان باشد تقویت می کنیم...»

ص: ۶۳۰

وزیر امور خارجه آن گاه درباره علل و ریشه این مشکلات و بحران ها چنین گفت: «تشتت، قدرت طلبی، انحصارطلبی، عدم آگاهی از وظیفه است. ما در سیاست خارجی هر تلاشی کردیم که جلو برویم از داخل آن قدر ضربه زدند که ما را فلج کردند. این واقعیتی که شما نگاه می کنید، ما الآن در حدود یک میلیون ایرانی در خارج از کشور داریم و این، رقم کمی نیست. دولت کانادا اعلام کرده است که بعد از انقلاب ۱۷ هزار دکتر و مهندس ایرانی به آنجا مهاجرت کرده اند. ...»

وی در بخش دیگری از سخنانش گفت: «نیروهای خارجی؛ امریکا و روس به احتمال زیاد دارند روی ایران توافق می کنند. الآن نگاه بکنید، سه ماه است که وزارت نیرو اجازه می خواهد که نیروگاه هایی که از اروپا خریداری کرده ایم از رودخانه ولگا حمل بشود و به ایران بیاید، روسیه اجازه نمی دهد، یک ماه دیگر هم رودخانه ولگا بسته می شود. اجناس ما را نمی گذارند به ایران بیاید، آنهایی را که می خریم به دفع الوقت می گذرانند. چرا این کارها را می کنند؟ خیلی روشن است چون می خواهند که وقت بگذرانند. روشن است که مشغول تقسیم دنیا هستند. امریکایی ها هم به همچنین و کشورهای خلیج فارس هم دارند منافعشان را می برند. ما از هفت هشت ماه قبل، از موقع محاصره اقتصادی، در مجموع جنس را ۵/۲ میلیارد دلار گران تر خریدیم که مملکتمان را پیش ببریم، نه با برنامه ریزی. اینها را چگونه می توانیم جواب بدهیم؟...»(۱)

ص: ۶۳۱

در ادامه تحرکات مرزی عراق در غرب و جنوب کشور، امروز از ساعت ۶:۲۰ دقیقه بامداد در پاسگاه های برار عزیز، دارخور، بندباریکه، پله چفت، باباهادی و تنگ ترشابه بین نیروهای مسلح ایران و نیروهای ارتش عراق درگیری آغاز شد در این زدوخورد که تا عصر ادامه یافت، به نیروهای خودی تلفاتی وارد نیامد. (۱) در ساعت ۱۱، درگیری به پاسگاه یکه شان نیز کشیده شد و عراق با توپخانه سنگین خود این پاسگاه را هدف قرار داد که با آتش متقابل نیروهای مستقر در پاسگاه مواجه گردید. این درگیری نیز تا عصر امروز همچنان ادامه داشته است. (۲)

نیروهای مسلح خودی نیز در یک اقدام متقابل، در ساعت ۱۵ امروز، با توپخانه به مواضع و سنگرهای یگان های لشکر ۶ عراق در منطقه بنی دان تیراندازی کردند که در نتیجه چند نفر از افراد آن لشکر کشته و یک ستوان و یک سرباز عراقی نیز زخمی شدند. (۳)

در این حال، خبرگزاری پارس در ساعت ۲۲ امروز از مرز قصرشیرین گزارش داد: «درگیری بین نیروهای مهاجم ارتش بعث عراق و نیروهای جمهوری اسلامی ابعاد گسترده تری یافت و تمام پاسگاه های مرزی را فراگرفت.» بنا به همین گزارش: «اینک نبرد با ابعاد گسترده اش در پاسگاه های پرویز، هدایت، تنگاب نو، یکه شان، برج احمدی، خان لیلی، برار عزیز، دارخور، دربندجوق، بیشگان، باباهادی، تنگ توشابه [ترشابه]، تنگ کوان و تپه رش جریان دارد.» (۴)

در ادامه اقدامات خرابکارانه عوامل داخلی عراق، برابر اعلام ژاندارمری، ساعت ۲۳ امروز، مهاجمان ضدانقلاب در هفت کیلومتری پاسگاه بالاتاق - کردند، جلو اتومبیل های عبوری را گرفته و مبادرت به تیراندازی کرده اند که در نتیجه ۲ نفر از اهالی کشته شده اند و یک نفر زخمی شده است. (۵) در این درگیری، همچنین مهاجمان ضدانقلاب راننده یک کمپرسی را به گروگان برده اند. (۶)

در نقاط مرزی خوزستان نیز ساعت ۲۳ امروز، مأموران عراقی که در منطقه مرزی پاسگاه طلائییه قدیم (تابع گروهان هوزگان) قصد آسیب رساندن به تأسیسات نفتی منطقه را داشتند، با افراد پاسگاه مواجه و درگیر شدند. این درگیری تا ساعت ۲:۲۰ دقیقه بامداد روز بعد، با

ص: ۶۳۳

۱- سند شماره ۴۳۳۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص ۱۲۷، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- سند شماره ۳۴۳۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری (دفتر امور انقلاب)، ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به ت - ف - ژاجا (مرکز فرماندهی) برابر اعلام هنگ قصرشیرین مستند به گزارش گروهان قصرشیرین، ۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۵۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

- ۵- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص ۲۷۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص ۲۷۱، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۳.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین.

تیراندازی و شلیک گلوله منور توسط نیروهای عراقی و پاسخ متقابل نیروهای ایرانی ادامه داشت و سپس عراقی ها متواری شدند.^(۱)

گزارش منابع اطلاعاتی ارتش نیز حاکی است که امروز «یک واحد توپخانه متشکل از ۶ توپ گروهان یکم از گردان ۲۵ تابع لشکر ۵ بصره به فاصله ۵ کیلومتری پاسگاه النطعه (مقابل پاسگاه دیریفارم، جمعی گروهان آبادان) اعزام و مستقر گردیده است.»^(۲) در گزارش مشابه دیگری آمده است: «دولت عراق در ۳ کیلومتری جنوب ابوالخصیب، یک پست کنترل هوایی به شماره ۸۹۹ که مجهز به رادارهای متحرک می باشد تشکیل داده است. استعداد پرسنل این پست ۳۸ نفر که شامل ۳ نفر افسریار، ۷ نفر درجه دار، ۲۸ سرباز و ۵ دستگاه خودرو روسی می باشد.»^(۳)

۱

منابع اطلاعاتی ارتش از تشکیل یک شبکه جاسوسی در آبادان توسط سازمان استخبارات عراق خبر می دهند. بنا به این گزارش: «سازمان استخبارات کشور هدف مبادرت به تشکیل یک شبکه جاسوسی در شهر آبادان نموده که این شبکه زیر نظر شاپور بختیار، نخست وزیر پیشین ایران، فعالیت می کند.» این گزارش در ادامه می افزاید: «سازمان امنیت عراق تعدادی از افسران ورزیده خود را جهت همکاری با شبکه مزبور و نخست وزیر سابق ایران، مأمور نموده است.» براساس این گزارش، شبکه مزبور در تاریخ ۱۳ تیر ۱۳۵۹ در آبادان تشکیل شده است.^(۴)

یک گزارش دیگر از همین منبع حاکی است که دولت امارات متحده عربی مبادرت به صدور گذرنامه برای ایرانیان متواری به عراق می کند.^(۵)

در این حال، «مأمورین سفارت عراق در کشور امارات عربی متحده سرگرم فعالیت های زیادی در جهت پشتیبانی از ایرانیان اهل تسنن و ایجاد اختلاف بین شیعیان و سنی های ایران در منطقه می باشند و همچنین سعی دارند اخبار مربوط به وقایع کردستان را برعکس جلوه داده و از این طریق به عناوین مختلف بهره برداری سیاسی نمایند. ضمناً دولت امارات نیز از سنیان ایران حمایت و پشتیبانی می کند.»^(۶)

علاوه بر این تحرکات اخیر و تجاوزات مرزی عراق در مناطق مرزی خوزستان از یک سو و تشدید فعالیت عوامل داخلی وابسته به عراق از سوی دیگر وضعیت این مناطق را بحرانی نشان می دهد و باعث نگرانی هایی در مسئولان نظامی کشور شده است. از این رو امروز ناحیه ژاندارمری خوزستان، "دستورالعمل برقراری امنیت و مراقبت از مرزهای خوزستان" را که در تاریخ ۲۸/۵/۱۳۵۹ از سوی فرمانده کل ژاندارمری جمهوری اسلامی تهیه و صادر شده، به استانداردهای خوزستان و واحدهای نظامی و انتظامی این استان ابلاغ کرد. در این دستورالعمل از نیروهای مسلح مستقر در خوزستان و مرزهای خشکی و آبی این استان خواسته شده است تا بر مراقبت های خود افزوده و هرگونه تحرکات و تجاوزات دشمن و عوامل وابسته به آن را سرکوب کنند. در این دستورالعمل کلی که در سه بند به

ص: ۶۳۴

۱- سند شماره ۳۴۶۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (امور انتظامی) به وزارت کشور (اداره کل امور انتظامی)، ۱۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مورخ ۵/۶/۱۳۵۹ هنگ ژاندارمری سوسنگرد مستند به اعلام گروهان هوزگان و پاسگاه طلائیه قدیم.

۲- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اخبار برون مرزی استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۲، ص ۲، به نقل از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲)، ۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۲۳۴۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان به سپاه پاسداران انقلاب

اسلامی اهواز، ۱۰/۶/۱۳۵۹، برابر خبر ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۳۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲) به استانداری خوزستان، ۵/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۷۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲) به استانداری خوزستان، ۵/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۷۲۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲) به تیمسار فرماندهی ژاندارمری کل

کشور (رکن ۲)، ۵/۶/۱۳۵۹.

"وضعیت دشمن و خودی و نیز "مأموریت" و "اجرا" پرداخته شده، از همه نیروهای مسلح جمهوری اسلامی درخواست هماهنگی بیشتر با یکدیگر شده است. (۱)

۱

مهم ترین درگیری های امروز مناطق کردنشین مربوط به کامیاران است. گزارش های رسیده از عملیات پاک سازی منطقه کامیاران حاکی است که «ازسوی ارتش جمهوری اسلامی ایران با کمک هلیکوپترهای کبرا و نیروهای پیاده به حملات مهاجمین [ضدانقلاب] پاسخ داده می شود و در این درگیری ها صدها تن از مهاجمین [ضدانقلاب] کشته و ۱۰ تن از آنها از جمله ۲ دختر زخمی شدند. در این درگیری ها همچنین ۳ افسر و درجه دار ارتش به شهادت رسیدند و ۴ ارتشی دیگر به علت انفجار مین مجروح شدند.» (۲) یادآوری می شود ستاد عملیات غرب کشور، قبلاً- اخطار کرده بود که افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی بایستی سلاح های خود را زمین بگذارند و گرنه سرکوب خواهند شد. (۳)

مرکز فرماندهی غرب کشور در گزارش دیگری آخرین وضعیت نیروهای خودی و درگیری های امروز در پاک سازی منطقه کامیاران را بدین شرح بیان کرده است: «بعد از گرفتن مرتفع ترین تپه اطراف گازرخانه واقع در ۳۵ کیلومتری غرب کامیاران (مقر سوم)، حدود ۵۰ نفر پاسدار از کرمانشاه و ۳۰ نفر از کمیته تهران [روی تپه] مستقر شدند و ارتش ۵ تانک هر کدام با ۴ خدمه در پایین تپه و در شرق آن قرار داد و کلیه افراد ارتش به مقر دوم و اول که به ترتیب در ۷ و ۱۵ کیلومتری کامیاران می باشد، نقل مکان کرده اند که در بازدید امروز مشاهده شد که محل استقرار تانک ها بسیار نامناسب و امکان عمل برایشان نمی باشد و افرادی از ارتش برای حفاظت از تانک ها نیز نبود.»

در بخش دیگری از این گزارش آمده است: «در ساعت ۱۸ امروز، حمله به تپه از غرب با خمپاره شروع شد که تانک ها به علت اینکه در پشت تپه قرار داشتند نه تنها امکان تیراندازی برایشان نبود، بلکه در محاصره نیز افتادند و پاسداران مستقر در تپه به علل زیر روحیه خود را از دست دادند: ۱. خالی کردن ارتش و در همین رابطه تضعیف روحیه افراد سپاه. ۲. عدم هماهنگی بین افراد سپاه و کمیته. ۳. تضعیف روحیه شدید افراد به وسیله افراد کمیته. ۴. عدم فرماندهی خوب و عدم تاکتیک. ۵. استقرار بسیار بد خمپاره اندازها و تیربارها. ۶. ضعف روحیه ناشی از درگیری که قبل از آن بین افراد ارتش و سپاه پیش آمده بود. ۷. عدم اجرای برنامه هایی که از قبل در ستاد مشترک طرح ریزی و توافق شده بود.» در ادامه این گزارش درباره درگیری امروز آمده است: «درگیری با خمپاره تا ساعت ۲۰، ادامه داشت و بعد قطع شد و بعد بنا به اظهار یکی از پاسداران، ۲ خدمه کالیبر ۵۰ به وسیله افراد مهاجم [ضدانقلاب] شهید و کالیبر ۵۰ به تصرف [مهاجمین] درمی آید. بعد از آن، سروان قادری به ۶ نفر ارتشی مستقر در بالای تپه و بچه ها می گوید عقب نشینی کنید. عده ای از

ص: ۶۳۵

۱- سند شماره ۳۴۶۰۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به استاندار خوزستان، ۵/۶/۱۳۵۹، تهیه شده از طرف فرمانده ژاندارمری کل کشور (رکن ۳ عملیات)، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۳- همان.

افراد عقب نشینی کرده و به پایین تپه می آیند و بقیه نیز تا ساعت ۳ بعد از نیمه شب [روز بعد] به مبارزه ادامه می دهند که بعد از آن، به دستور فرمانده توپ ارتش، [منطقه] به توپ بسته می شود که علت آن را کشته شدن افراد روی تپه ذکر می کنند. در این موقع بقیه افراد با هر زحمتی که شده تپه را ترک می کنند. در این بین، ۹ نفر شهید و ۳ نفر مجروح می شوند. ...» (۱) - (۲)

در این حال، منابع عراقی مشاهدات و اطلاعات خود را از درگیری امروز منطقه کامیاران بدین شرح گزارش کرده اند: «در تاریخ ۵/۶/۵۹ بین ارتش ایران و حزب رزگاری و دمکرات کردستان درگیری شدیدی روی داده که در این درگیری هلیکوپترهای مسلح ایران نیز شرکت داشتند که در نتیجه ۱۶ سرباز ایرانی اسیر که ۹ نفر آنها نزد حزب رزگاری و ۷ نفر نزد دمکرات می باشند و ۳ هلیکوپتر سقوط و یک تانک و تعدادی خودرو نظامی به آتش کشیده شده است.» (۳)

در ادامه درگیری ها و نبردهای خونین امروز غرب کشور علاوه بر کامیاران، اوضاع مناطق نوسود، نودشه، محورهای مواصلاتی سنندج و سقز و نیز نقاطی در مریوان، بانه و شاهین دژ ناآرام گزارش شده است.

گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه حاکی است: «ستاد عملیات غرب کشور در سه اطلاعیه پی در پی به افراد [وابسته به گروه های] مسلح غیرقانونی در منطقه کامیاران، نوسود و نودشه شدیداً اخطار کرد که هرچه زودتر اسلحه های خود را زمین بگذارند، در غیر این صورت از راه هوا و زمین مناطق آلوده به ضدانقلاب سرکوب خواهد شد.» کیهان می افزاید: «عملیات شدید هوایی و زمینی واحدهای ستاد غرب کشور، گروه های مسلح و وابستگان و مزدوران منطقه کردستان و نوار مرزی را به سوی مرز عراق کشانیده است.» در این گزارش همچنین آمده است: «با تجمع گروه های مسلح در نوار مرزی نوسود، این نقطه به صورت پایگاه بزرگ این گروه ها درآمده است.»

کیهان در ادامه، به نقل از فرماندار مریوان، افزوده است: «مخابرات مریوان که در جریان حملات اخیر ضدانقلابیون از کار افتاده بود و به علت عدم ارتباط با شهرهای دیگر مشکلاتی برای اهالی شهر ایجاد کرده بود بر اثر فعالیت کارکنان مخابرات مریوان امروز به کار افتاد و ارتباط تلفنی این شهر با سنندج و دیگر نقاط ایران برقرار شد. وی افزود: همچنین به علت نبودن مواد سوختنی، مردم در مضیقه به سر می بردند، در این مورد نیز با فروش نفت، گازوئیل و بنزین توسط شرکت نفت، این مشکل نیز رفع شد.» (۴)

در امر پاک سازی محور دیواندره - سنندج نیز گزارش نیروی زمینی ارتش حاکی است که «در ساعت ۲۰:۳۰ دقیقه امروز در موقع گشت، گروه رزمی و سپاه در جاده دیواندره - سنندج، (در ۱۰ کیلومتری دیواندره) با حمله مهاجمین [ضدانقلاب] که حدود ۳۰ نفر بودند روبه رو و سریعاً به آتش آنان با کمک های نفربرهای زرهی پاسخ داده شد و مهاجمین با برجای گذاشتن

ص: ۶۳۶

۱- ضمیمه دارد؛ گزارش مبسوط ستاد سپاه پاسداران غرب کشور از عملیات کامیاران - گازرخانه.

۲- سند شماره ۴۳۴۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، صص ۸۱ و ۸۲، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۶/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۰:۵۰؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، صص ۲۷۱ - ۲۶۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۶/۶/۱۳۵۹، صص ۳ - ۱.

۳- سند شماره ۵۷۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۶/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

یک نفر اسیر و ۴ زخمی، از تاریکی هوا استفاده و از محل درگیری عقب نشینی کردند و ضمناً یک نفر پاسدار و یک گروهان ارتش مفقود شدند.»(۱)

همچنین، «در درگیری که عصر امروز بین پیشمرگان مسلمان کرد و پاسداران انقلاب اسلامی از یک سو و مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] از سوی دیگر در جاده موجش واقع در دهگلان سنندج در گرفت، ۴ تن از پیشمرگان مسلمان کرد و برادران پاسدار از جمله فرمانده پیشمرگان مسلمان کرد شاخه پیرچغای سرش آباد به شهادت رسیدند.»(۲)

یک گزارش دیگر حاکی است که امروز عناصر ضدانقلاب چهار خمپاره به سوی مقر پیشمرگان مسلمان کرد در محمودآباد سقز پرتاب کردند. علاوه بر این، در یک حمله پنج ساعته نیز بر اثر شلیک خمپاره به منزلی مسکونی، یک نفر زخمی شده است.(۳) از همین منطقه خبر می رسد که در ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، تیراندازی شدیدی در اطراف سپاه سقز و هنگ ژاندارمری برینال گام صورت گرفته است.(۴) شامگاه امروز نیز تعدادی از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در دسته های ۳ و ۴ نفری وارد شهر سقز شده و قرار گذاشته اند که به سپاه پاسداران و ارتش حمله کنند.(۵) همچنین امروز یک نفر از اعضای مهم حزب دمکرات در سقز، در جاده حاکی صالح آباد، دستگیر و تحویل سپاه سقز گردید.(۶)

علامه بر موارد مذکور، گزارش هایی از تحرکات و اقدامات گروه های مسلح غیرقانونی در زمینه تقویت، جابه جایی و تجمع نیرو و تجهیزات در مناطق مختلفی از جمله قریه شیخ بوکان، بانه، کوه های برستم در مریوان (ساخت باند بالگرد در ارتفاعات این منطقه)، اورامانات - مریوان، دزلی و اورامانات تخت و اطراف هانی گرمله مخابره شده است.(۷)

۱

اوضاع در مناطق کردنشین آذربایجان غربی، به ویژه در پی کشته شدن سرگرد عباسی فرمانده نظامی و عملیاتی حزب دمکرات کردستان در مهاباد و نیز اقدام گروه های مسلح معاند با نظام در به گروگان گرفتن حدود ۵۰۰ نفر از مسافران در جاده میاندوآب - مهاباد و مهاباد به سه راهی محمدیار، به شدت بحرانی به نظر می رسد؛ به خصوص که گفته می شود مهاجمان وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی قصد دارند از گروگان ها به عنوان سنگر برای جلوگیری از ورود ارتش به مهاباد بهره گیرند.

در پی این گروگان گیری، سرهنگ زکیانی، فرمانده لشکر ۶۴ پیاده ارومیه، با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد: «در اجرای اوامر نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، مقرر است کلیه گروگان ها که در مسیر میاندوآب - مهاباد و مهاباد به سه راهی محمدیار و بالعکس به وسیله گروه های مسلح غیرقانونی دستگیر شده اند، بدون هیچ گونه قیدوشرطی در اسرع وقت آزاد و در غیر این صورت تصمیمات شدیدیتری به مرحله اجرا گذاشته خواهد شد.» گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی حاکی است که این اطلاعیه به وسیله بالگرد بر فراز مناطق مذکور

ص: ۶۳۷

۱- سند شماره ۴۳۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص ۲۷۲، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرنگار اعزامی خبرگزاری پارس از قصر شیرین.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۴۳۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از ستاد عملیات غرب کشور.

۵- سند شماره ۴۳۴۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقر)، ص ۱۳۱، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷- سند شماره ۴۳۳۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۷۶، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن ۲)، ۵/۶/۱۳۵۹.

پخش شده است. این گزارش با اشاره به حملات روزهای گذشته گروه های مسلح معاند با نظام به مقر سپاه پاسداران و ژاندارمری در مهاباد، می افزاید: «در ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه امروز نیز یک خودرو ارتشی حامل خواربار که به طرف نقده در حال حرکت بود در مسیر جاده در محل جبرئیل آباد در اثر برخورد با مین منفجر شد و ۳ تن از برادران سرباز زخمی شدند که حال یکی از آنها که از ناحیه سر به شدت آسیب دیده، وخیم است.»

در ادامه این گزارش مصاحبه با فرمانده لشکر ۶۴ ارومیه انتشار یافته؛ وی درباره وضعیت راه های منطقه گفته است: «در جاده های اشنویه به نقده و پیرانشهر به نقده و ارومیه رفت و آمد آزاد است و این جاده ها تحت کنترل شدید ارتش قرار دارد.» زکیانی افزود: «نیروهای مستقر در شهرستان مهاباد در ارتفاعات مشرف به شهر استقرار یافته و از مهاباد تا سه راهی نقده رفت و آمد با احتیاط صورت می گیرد. همچنین در میان دو آب نیروهای ارتش استقرار دارند و رفت و آمد در این شهر و مهاباد با احتیاط انجام می پذیرد و بعضی از اوقات با اشکال صورت می گیرد.»

سرهنگ زکیانی در پاسخ به این سؤال که در چه شهرهایی از منطقه، نیروهای ارتش مستقر هستند، اظهار کرد: «در پادگان های نظامی شهرهای ارومیه، قوشچی، سلماس و خوی، یگان های ارتش در حال حاضر مستقرند و از نزدیک مراقب اوضاع هستند.» وی همچنین گفت: «در منطقه نزدیک اشنویه مقر ضدانقلابیون رو به اضمحلال است و نیروهای ضدانقلاب در حال حاضر نیروهای خود را در پیرانشهر، مهاباد و قسمتی از اشنویه متمرکز کرده اند.» بنا به همین گزارش، «نیروهای ارتش در شهرهای مهاباد، بوکان، پیرانشهر و اشنویه در پادگان ها مستقر است و به طور کلی شهرهای فوق در تسلط نیروهای مسلح غیرقانونی قرار دارد.»^(۱) یک گزارش از منابع خودی نیز حاکی است: «در حال حاضر مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] در قرای مرزی ارومیه مستقر هستند و هر چند وقت یک بار، حملاتی به پاره ای نقاط استان انجام می دهند، ولی آنچه که حائز اهمیت می باشد این است که پس از درگیری روستای "بند" که بین پاسداران انقلاب و گروه های مهاجم [ضدانقلاب] انجام گرفت، مهاجمین [ضدانقلاب] مترصد هستند که دامنه درگیری را به داخل شهر بکشانند و خود را برای جنگ شهری آماده می کنند.»^(۲)

از میان دو آب نیز خبر می رسد که «از طرف میان دو آب به مهاباد ۳۰ کیلومتر مانده، افراد دمکرات در کافه امیرآباد تقویت شده اند و با کوچک ترین شک، گروگان می گیرند. شهر به طور کامل تعطیل، مغازه ها بسته و افراد دمکرات در کوچه و خیابان ها کمین کرده اند.» این گزارش به نقل از برخی افراد منطقه سومای ارومیه افزوده است: «چهار نفر از افراد دولت را گروگان و به قریه شمیران از توابع سومای برادوست، محل سکونت "سنار مامدی" برده اند. حزب دمکرات به طور مستقیم دخالت دارد و افراد را جریمه و دادگاهی می کند، اسلحه نیز به طور مداوم [بین مردم پخش] و اجناس ایرانی و ماشین از منطقه خارج می شود.»^(۳)

ص: ۶۳۸

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از ارومیه.
- ۲- سند شماره ۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۷۶، از سماجا (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به نزا (مع. اطلاعات)، ۵/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۳۳۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه میان دو آب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۵/۶/۱۳۵۹، و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میان دو آب)، ص ۶۱، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

از سوی دیگر، در پی اعلام ژاندارمری مبنی بر خروج نیروهایش از شهر اشنویه در تاریخ ۲۱/۵/۱۳۵۹ و درخواست سپاه برای توضیح ماجرا با توجه به مسائل غرب، امروز ستاد مشترک ارتش پاسخی بدین شرح صادر کرد: «در نظر گرفته شد که به منظور پس گرفتن تانک مسروقه به اهالی شهر اشنویه و حومه با پخش اعلامیه و مذاکره تلفنی از طریق آقای استاندار با انجمن شهر [هشدار داده شود]، چنانکه تا ساعت مقرر گروه های مسلح غیرقانونی از دادن تانک خودداری نمایند، ارتش با تمام قدرت به سرکوبی و انهدام شهر و نقاط مظنون اقدام خواهد کرد. به همین منظور برای اینکه به یگان های ژاندارمری مستقر در شهر از طرف خودی و گروه های مسلح غیرقانونی آسیبی وارد نیاید، دستور داده شد فوراً به پایگاه نلی وان در ۲ کیلومتری شمال اشنویه، تغییر مکان یابد [تا] بدان وسیله لشکر فوق [لشکر ۶۴ ارومیه] به دستگیری اعضای انجمن شهر و تانک مسروقه [اقدام] کند.» (۱)

در این حال، به دنبال گزارش نیروهای اطلاعاتی خودی از وجود ۲۰۰۰ نفر از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق و ارتفاعات سردشت و پیرانشهر، نیروی هوایی ارتش اعلام کرد که امروز «از منطقه سردشت و پیرانشهر [گشت هوایی] انجام و هیچ گونه مورد مشکوکی مشاهده نگردید.» در هاشم این گزارش آمده است: «این تلفنگرام پیرو تلفنگرامی است که سپاه جهت بررسی اخبار مربوط به وجود ۲۰۰۰ نفر از ضدانقلابیون در اطراف سردشت و پیرانشهر به سماجا داده شده بود و این چندمین بار است که هواپیماهای گشتی سماجا چیزی نمی بینند.» (۲)

۱

خبرها و گزارش های متعدد و بعضاً ناهمگون از مناطق مختلف، به طور کلی ناآرامی ها را در نقاط دیگری علاوه بر مناطق غرب و جنوب غربی نشان می دهد.

در ساعت ۶:۳۸ دقیقه امروز، یک شیئی پرنده در صفحه رادار فرودگاه زاهدان ظاهر شد که بلافاصله مراتب به پایگاه هوایی بندرعباس گزارش و از طریق این پایگاه، یک جت شکاری برای انهدام آن اعزام شد، ولی در نیمه راه، شیء مذکور از صفحه رادار محو گردید. طبق این گزارش، «از این خبرها بارها به ستاد مشترک ارتش داده شده که برادران نیروی هوایی آن را ندیده اند.» (۳)

از یزد نیز خبر رسیده است که ساعت ۲۰ امروز، بمبی در حجره دو تن از طلاب مدرسه مصلاهی یزد منفجر شده است. طبق این گزارش، «این دومین بار است که ضدانقلاب در این مدرسه دست به فعالیت زده و چند ماه قبل نیز در این مدرسه حضرت آیت الله صدوقی مورد سوء قصد قرار گرفتند.» (۴)

ص: ۶۳۹

۱- سند شماره ۴۳۴۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص ۲۸۳، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۷۲، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- سند شماره ۴۳۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، ص ۴۷، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۸.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از یزد.

امروز خبرگزاری پارس از وضعیت فعالیت و تحركات گروه های سیاسی در شهرهای مختلف مازندران گزارشی ارائه داد که در تحلیل وضع کنونی، از نظر موازنه قدرت جریان های مختلف مذهبی - سیاسی منطقه قابل توجه است. در این گزارش آمده است:

«به طور کلی مازندران را از نظر جو سیاسی به سه منطقه می توان تقسیم کرد: قسمت اول، شامل آمل، بابل، قائم شهر و بابلسر که فعالیت هواداران گروه های سیاسی به خصوص جنبشی ها [طرف داران سازمان مجاهدین خلق (منافقین)] در این مناطق گسترده تر است و شهرهای بهشهر، بندرگز، نور، ساری و گلوگاه از این نظر در مرحله دوم قرار دارد. اما در شهرهای قائم شهر در وهله اول و سپس گنبد کاووس، هواداران چریک های فدایی فعالیت بیشتری دارند و می توان گفت که مرکزیت آنها در قائم شهر است و دلیل آن هم این است که قائم شهر مرکز فعالیت کارخانه های تولیدی از جمله نساجی مازندران است و کمونیست ها بیشتر در محیط های کارگری نفوذ می کنند تا سایر مناطق. در گنبد نیز فعالیت تبلیغاتی و توطئه گری این گروه تقریباً زیاد است و آنجا را به سبب وجود فقر و تنگدستی در بین زابلی هایی که از مدت ها قبل به کارگری در مزارع مشغول بوده اند انتخاب کرده اند و بارها مشاهده شده که تحریکاتی در بین این قشر از ساکنین گنبد صورت گرفته است. این به اصطلاح فدائیان خلق، گنبد را همچنین به خاطر سکونت شیعه و سنی انتخاب کرده اند که بتوانند با ایجاد اختلاف بین تسنن و تشیع موجبات برهم زدن نظم عمومی و ناراحتی مردم را فراهم کنند.

در گرگان نیز فعالیت چپی ها تقریباً زیاد است. درگیری های گروهی در مازندران بیشتر در شهرهای بابلسر، قائم شهر، آمل و تنکابن صورت می گیرد و افراد مذهبی بیشتر در این زمینه ها فعالیت دارند، به طوری که در بعضی موارد مشاهده شده که برای برچیدن بساط هواداران گروهک ها به شهرهای دیگر سفر کرده اند. در ساری، آمل، بابل و تنکابن نیز فعالیت جوانان مذهبی چشمگیر است و توطئه گران کمتر فرصت عرض اندام پیدا می کنند. صرف نظر از برخوردهای گاه و بی گاه بین جنبشی ها و افراد مذهبی در سطح مازندران، در حال حاضر مسئله ای وجود ندارد و شکایت مردم بیشتر به خاطر کمبودها، اجحاف ها، گران فروشی ها و نارسایی های موجود در ارگان های اداری و انقلابی است. از سوی دیگر، تفرقه گروه های مذهبی، نبودن روحانیون متعهد و طراز اول در منطقه و اختلاف بین نهادهای انقلابی و دادستانی انقلاب موجبات نگرانی مردم منطقه را فراهم کرده است.

به طور کلی برخوردهای سیاسی یکی از عمده ترین ویژگی های استان مازندران است. می توان گفت لااقل روزی چندین درگیری بین هواداران جنبش [مجاهدین خلق] و افراد مخالف آنان (که اغلب توده مردم و جوانان عضو انجمن اسلامی و فدائیان اسلام و دیگر جوانان مسلمان هستند) روی می دهد. تبلیغات هواداران جنبش [مجاهدین خلق] مازندران بسیار وسیع است، به طوری که

همه جا را از عکس های شهدای گذشته سازمان و رهبران کنونی پر کرده اند و در پای هر پوستر و پلاکارد نصب شده چند عدد کتاب (۵ تا ۶ عدد) چیده شده است و یک یا دو نفر بر آن نظارت دارند. در اغلب پلاکاردها به پاسداران حمله شده و به آنان چماق داران ارتجاع لقب داده اند. اغلب درگیری ها در قائم شهر و ساری است که غالباً با زخمی شدن عده ای که اکثراً باهم آشنا هستند ختم می شود. به طور کلی می توان از گروه های چپ پیکار، فدایی و توده ای به عنوان مدافعان جنبش [مجاهدین خلق] و بالعکس نام برد. در اغلب شب نامه هایی که در شهرهای این استان به خصوص در قائم شهر که یک منطقه کارگری است منتشر می شود، به رهبران انقلاب از جمله امام و آیت الله منتظری و نخست وزیر، همچنین رئیس جمهوری و دیگر دست اندرکاران انقلاب توهین و تهمت وارد می شود. اکثر هواداران این سازمان در ساری در قسمت های اعیان نشین شهر زندگی می کنند و غالباً جوانان کم سن و سال در بین هواداران جنبش دیده می شود.

... نبودن روحانی انقلابی در این منطقه و وجود شرایط خاص (فقر فرهنگی و اقتصادی، و وجود شیعه و سنی) باعث شده است که افراد مذهبی به چند دسته از جمله جوانان شورای انجمن اسلامی و جوانان انجمن های اسلامی و طرف داران فدائیان اسلام تقسیم شوند. اگر در بین این نیروها وحدت ایجاد شود و خط مکتبی به آنها داده شود نیروهای قابل توجهی را تشکیل می دهند.» (۱)

۱

در بازتاب رسانه ای مسائل عراق، دوری از سوریه و نیز نزدیکی به کشورهای غربی، همچنان به چشم می خورد.

به گزارش امروز روزنامه ایتالیایی ایل تمپو (لیبرال): «کارخانه های کشتی سازی اتوملار ایتالیا مشغول مذاکره با دولت عراق برای مسلح کردن ۱۲ ناو جنگی این کشور است. قراردادی که قرار است ظرف چند روز آینده در بغداد به امضا برسد چند شرکت غربی را شامل می شود.» این روزنامه افزود: «مبلغ قرارداد به حدود ۴۰۰ میلیون فرانک (۷۰۰ میلیون تومان) بالغ می شود که از این مقدار، نصف آن به اتوملار می رسد.» به نوشته ایل تمپو، «شرکت های امریکایی این ناوها را از لحاظ وسایل استراتژیکی مجهز می کنند، درحالی که اتوملار بر روی آنها توپ های ۷۶ میلی متری که ۴۵ تیر در دقیقه شلیک می کنند نصب خواهد کرد. کارخانه های اتوملار همچنین موشک های خودکار دریابه دریا که با پرواز در نزدیکی امواج دریا، رادارها را خنثی می کنند، تحویل خواهد داد.» (۲)

از سوی دیگر، امروز رادیو دمشق اعلام کرد: «عزیز رشید عقراوی وزیر مشاور عراق که دیروز به دمشق پناهنده شده و استعفای خود را از دولت عراق اعلام کرد، امروز با عبدالله الاحمر، دبیرکل حزب بعث سوریه، ملاقات کرد. عقراوی - که کرد است - در جریان یک مصاحبه مطبوعاتی، که در دمشق انجام شد، همبستگی خود را با "نهضت ملی کرد" اعلام کرد و گفت قصد دارد برای ایجاد یک نظام دمکراتیک در عراق و یک خودمختاری واقعی برای

ص: ۶۴۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۲، تاریخ ۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، ساری - خبرگزاری پارس، ۵/۶/۱۳۵۹.
۲- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، به نقل از خبرگزاری فرانسه از رم؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از خبرگزاری فرانسه از رم.

کردستان مبارزه کند. وی همچنین "اعمال سرکوبگرانه رژیم دیکتاتوری صدام حسین مستبد" را محکوم کرد.^(۱) رادیو دمشق افزود: «عقروای اظهار کرد که وی از عراق فرار کرده، چون دیگر نمی تواند بیش از این در دولت عراق باقی بماند.»^(۲)

یادآوری می شود در پی پناهنده شدن عزیز رشید عقروای، وزیر مشاور دولت بعث عراق، به سوریه وی در یک نشست مطبوعاتی در دمشق اعلام کرد که «رژیم خون آشام صدام حسین، خلق عراق را مورد ارباب و تهدید قرار داده و مبارزان را سرکوب می کند.» عقروای - که یک کرد است - در این نشست با ارائه اسناد و شواهد فاش کرد که «ارتش رژیم صدام حسین ۱۲۰۰ روستای کردنشین را با خاک یکسان کرده و منابع آب را خشکانیده و محصولات کشاورزان کرد را آتش زده است. در نتیجه ۶۰ هزار کرد از خانه و کاشانه خود فرار کرده اند.» وی گفت که به جنبش مقاومت کردها در عراق علیه رژیم صدام می پیوندد. عقروای تأکید کرد: «رژیم صدام حسین هزاران تن از مخالفان را اعدام کرده و در چند شهر تظاهرات را به خاک و خون کشیده است.» وی از تباری دولت صدام با حکومت سادات و امریکا پرده برداشت و گفت: «عراق روزانه صد هزار بشکه نفت به امریکا تحویل می دهد و تاکنون میلیون ها دینار (عراقی) در اختیار سادات قرار داده است.» عقروای ضمن اشاره به توطئه های رژیم بعث عراق علیه ایران گفت: «صدام به ساواکی ها و افسران فراری ایران پناه داده و به این فراریان در توطئه علیه ایران کمک می کند.»^(۳) در این حال، مسئولان حزب بعث عراق در واکنش به فرار و سخنان عقروای اعلام کردند که مایل به پاسخ دادن به دروغ ها و بددعنی های عزیز عقروای وزیر مشاور عراقی که سه شب گذشته به دمشق پناهنده شد، نیستند. در این زمینه، الثوره روزنامه رسمی حزب بعث عراق از عزیز عقروای (معروف به رشید عزیز در عراق) به عنوان بی لیاقت و خائن یاد کرد و نوشت: «عزیز عقروای پس از درک این مطلب که نمی تواند یک رهبر سیاسی شود، خیانت را ترجیح داد. ...»^(۴)

۱

به دنبال بالا-گرفتن اختلاف بنی صدر و رجایی درباره تفاهم بر سر اعضای کابینه جدید و نیز رواج شایعاتی در مورد استعفای نخست وزیر، امروز رجایی به مدت نیم ساعت با امام خمینی ملاقات کرد. گزارش کیهان در این باره حاکی است: امروز «هنگامی که شایعه سازان حرفه ای با استفاده از تمام امکانات و با شدت تمام در سطح شهر شایعه استعفای نخست وزیر را پخش می کردند، محمدعلی رجایی با رهبر انقلاب اسلامی ایران ملاقات بسیار مهمی انجام داد که به خودی خود به تمام این شایعات پایان داد.» کیهان می افزاید:

«ملاقات رهبر انقلاب اسلامی ایران و نخست وزیر از اهمیت زیادی برخوردار است، چراکه نشان می دهد که تلاش های حاج سیداحمد خمینی، فرزند رهبر انقلاب اسلامی ایران، نتایج بسیار مثبت به بار آورده است و نظرات طرف های مختلف جلب شده است. این ملاقات که ظهر امروز

ص: ۶۴۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۲، تاریخ ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳، دمشق - خبرگزاری فرانسه به نقل از رادیو دمشق، ۲۷ اوت ۱۹۸۰ (۵/۶/۱۳۵۹).

۲- همان، ص ۱۹، رادیو کلن آلمان غربی (بخش عربی)، ساعت ۹:۳۰، ۵/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه نامه مردم، شماره ۳۲۰، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۸؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۳۲، و - روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۸؛ به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از روزنامه ایتالیایی کوریره دل اسرا، ۲۸ اوت ۱۹۸۰ (۶/۶/۱۳۵۹).

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس به

نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد.

پس از جلسه شب گذشته در منزل رئیس جمهوری صورت گرفت، همچنین نشانگر رفع اختلاف نظرها - حداقل - در سطح معرفی کابینه است. جلسه دیشب که در منزل دکتر بنی صدر، رئیس جمهوری، با حضور نخست وزیر، محمدعلی رجایی، حجت الاسلام حاج سیداحمد خمینی و حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی و آیت الله موسوی اردبیلی، دادستان کل کشور (که ضمناً از سران حزب جمهوری اسلامی هستند)، همراه با آیت الله مهدوی کنی وزیر کشور و عضو شورای نگهبان و مهندس بازرگان و مهندس معین فر و مهندس عزت الله سحابی تشکیل شد و خبر آن ساعتی پیش از ظهر امروز، انتشار یافت، بیشتر جلسه ای برای نزدیک کردن آرا و عقاید رئیس جمهوری، سران حزب جمهوری اسلامی و نخست وزیر بوده است. ملاقات امروز رجایی با رهبر انقلاب نشان داد که این جلسه نتایج بسیار مثبتی به بار آورده است و باید این موفقیت - تا همین جا - را مدیون فعالیت های وسیع و مثبت حاج سیداحمد دانست. ...»(۱)

از سوی دیگر، نخست وزیر در پایان دیدار امروز خود با امام خمینی درباره موضوعات مطرح شده در این ملاقات گفت: «صحبت از مشکلاتی بود که بر سر راه است و امام به طور جدی فرمودند من روی هیچ شخص خاصی نظر ندارم و تأکید داشتند به اینکه مکتب و اعتقادات را در درجه اول اهمیت قرار بدهید و براین اساس توصیه کردند که هرچه بیشتر ممکن است تفاهم کنید تا ان شاءالله بتوانید کابینه را تشکیل و معرفی کنید.»

رجایی همچنین تأکید کرد که «کابینه امروز معرفی نخواهد شد.» وی درباره نتایج جلسه شب گذشته با بنی صدر اظهار کرد: «ملاقات با آقای بنی صدر بسیار مفصل بود، بحث هم تمامش روی افراد نبود بلکه روی معیارها بحث می کردیم و قسمت عمده وقت را توضیح معیارها که برای انتخاب لازم است، گرفته بود و این دیدار ۸ ساعت به طول انجامید.» رجایی همچنین گفت: «تشکیل کابینه در این شرایط که به دنبال افراد صددرصد مکتبی وارد به امور می گردیم، خوب کار مشکلی است. من فکر می کنم که برای داشتن یک کابینه صددرصد مکتبی فرصت خیلی بیشتری لازم بوده که در آیین نامه مجلس برای وضع عادی ۱۰ روز پیش بینی شده است.» وی در مورد حزبی بودن تعدادی از وزرا گفت: «لیستی که نزد من است فقط دو نفر از آنها رسماً عضو حزب جمهوری اسلامی هستند.»(۲)

۱

باتوجه به انتخاب رسمی نخست وزیر، فشار دیپلماسی برای حل بحران گروگان های امریکایی از سوی برخی کشورهای غربی همسو با امریکا، افزایش یافته است.

هلموت اشمیت، صدراعظم جمهوری فدرال آلمان، در تلگرامی به محمدعلی رجایی، نخست وزیر ایران، ضمن تبریک انتصاب وی به نخست وزیری، ابراز امیدواری کرد که به ماجرای گروگان گیری کارمندان سفارت امریکا در تهران که از طرف کلیه کشورهای جهان

ص: ۶۴۳

۱- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

محکوم می شود، پایان داده شود تا از این طریق سدی که بر سر راه همکاری میان ایران و دیگر کشورهای جهان وجود دارد از میان برداشته شود.»^(۱)

همچنین «وزیر خارجه انگلستان اظهار امیدواری کرده است که در مذاکراتش با مقامات عربستان سعودی بتواند در مورد مشکلات گروگان های امریکایی در ایران و حمله نظامی شوروی به افغانستان تبادل نظر کند.»^(۲)

در این حال، «وزارت خارجه امریکا رسماً اعلام کرد در حالی که حدود ۳۰۰ روز از دستگیری ۵۲ گروگان امریکایی می گذرد، امید کمی به آزادی آنان می رود. جان ترانتر، سخنگوی وزارت خارجه، گفت واشنگتن همچنان کانال های مساعد برای آزادی هرچه زودتر گروگان ها را دنبال می کند. وی افزود: ما تلاش های دولت های دوست را تمجید می کنیم و امیدواریم که مقامات ایران به ناظران بی طرف اجازه ملاقات با گروگان ها را بدهند. ترانتر گفت ما همچنان دولت ایران را مسئول سلامت جان گروگان ها می دانیم.»^(۳)

ضمیمه گزارش ۳۸۶: گزارش مبسوط ستاد سپاه پاسداران غرب کشور از عملیات کامیاران - گازرخانی

«بعد از گرفتن تپه مشرف به گازرخانی به وسیله ارتش و سپاه، حدود ۵۰ نفر پاسداران کرمانشاه و ۳۰ نفر از کمیته تهران و ۶ نفر از ارتش روی تپه مستقر و ۵ تانک نیز هرکدام با چهار خدمه در جلو تپه در جنب چشمه مستقر شدند و بقیه افراد ارتش به مقر دوم و اول، نوهده نیز به کرمانشاه برگشتند. در بازدید روز ۵/۶/۵۹ به نظر آمد که محل استقرار تانک ها نامناسب انتخاب شده است که گزارش آن در بعدازظهر همان روز به ستاد مشترک اطلاع داده شد.

درگیری از ساعت ۶ بعدازظهر با شلیک خمپاره از طرف مهاجمین [ضدانقلاب] شروع شد و دقیقاً محل استقرار افراد، مورد حمله قرار گرفت و بعد از بررسی معلوم شد، افراد بومی که برای بردن دوغ و آب به تپه آمده و محل را شناسایی کرده بودند که در همان موقع به وسیله سپاه به مسئله افراد بومی اعتراض شد که فرمانده ارتش جواب داد که مسئله ای نیست. شلیک خمپاره ها تا ساعت ۵/۸ [بعدازظهر] ادامه داشت که تلفاتی نداشت. در ساعت ۵/۹ شب، مهاجمین [ضدانقلاب] تپه را به محاصره در آورده و از تپه بالا آمدند و به گفته پاسداران، ۲ نفر خدمه کالیبر ۵۰ را شهید کردند و کسی متوجه نشد و وقتی که یکی از پاسداران می خواست به آنها سرکشی کند مشاهده می کند که چند نفر در حال رقص هستند و می گویند "جاش ها را کشتیم" و در همین موقع تیراندازی شدید شروع شد که به گفته پاسداران، سروان قادری دستور عقب نشینی می دهد که عده ای عقب نشینی می کنند. و عده ای می مانند و به جنگ ادامه می دهند. افراد باقیمانده که از پاسداران و کمیته تهران بودند جنگ را ادامه می دهند تا در ساعت ۳ بعد از نیمه شب، فرمانده توپخانه به خیال اینکه تپه به دست مهاجمین [ضدانقلاب] افتاده است، تپه را به توپ می بندد که بقیه افراد مجبور به عقب نشینی می شوند. در این درگیری ۱۰ نفر شهید (۶ نفر از کرمانشاه و ۳ نفر از کمیته تهران و یک نفر از ارتش) و ۳ نفر مفقود می شود، که بعد پیدا می شوند. علل بروز این حادثه به طور خلاصه به قرار زیر است:

۱. محل استقرار مقر، به طوری که قبلاً برنامه ریزی شده بود، قرار بود که مقر در گازرخانی و تپه های اطراف آن زده شود و مقر اصلی مهاجمین ضدانقلاب برای حمله به تپه، همین چهار دهات گازرخانی بوده است.

۲. دستور عقب نشینی به وسیله سروان قادری که موجب دودستگی شده و عده ای عقب نشینی و عده ای ماندند.

۳. خالی کردن ارتش، که خیلی زود انجام گرفت و موجب تضعیف روحیه افراد گردید.

۴. استقرار نامناسب تانک ها.

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۲، تاریخ ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۹، رادیو کلن (بخش فارسی)، ساعت ۲۱، ۵/۶/۱۳۵۹؛
و - پیترو سالینجر، گروگان گیری در ایران، ترجمه دکتر جعفر ثقه الاسلام، تهران: نشر نوین، ۱۳۶۲، ص ۲۶.
 - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۲، تاریخ ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲۸، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۸، ۵/۶/۱۳۵۹.
 - ۳- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس از واشنگتن.

۵. عدم فرماندهی، به طوری که محل استقرار افراد و تیربار کالیبر ۵۰ نامناسب انتخاب شده بود. همان طوری که در گزارش آمده است، اولین سنگری که گرفته شد محل استقرار کالیبر ۵۰ بوده است.
۶. ضعف روحیه افراد از درگیری های لفظی که قبلاً بین افراد سپاه و ارتش پیش آمده بود.
۷. عدم آموزش کامل افراد سپاه و کمیته. (۱)

ص: ۶۴۵

۱- سند شماره ۴۳۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه پاسداران غرب کشور به ستاد مشترک منطقه غرب، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

به دنبال پناهنده شدن چهار خلبان نظامی ایرانی با یک هواپیمای فراندشیب(۱) به عراق در ۱۴ مردادماه گذشته، امروز اعلام شد که قرار است هواپیمای مذکور به دولت ایران بازپس داده شود.

امروز ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی در اطلاعیه ای اعلام کرد که برای بازپس گرفتن هواپیمای فراندشیب که با چهار خلبان به عراق فرار کرده بود اقداماتی انجام شده است و به زودی برای استرداد آن یک خلبان ایرانی به بغداد اعزام می شود تا هواپیما را به ایران بیاورد.(۲) در این اطلاعیه آمده است: «با اقداماتی که از طریق وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به عمل آمد، یک فروند هواپیمای فراندشیبی که در تاریخ ۱۴ مردادماه گذشته از مرز ایران خارج شده و در خاک عراق به زمین نشسته بود، حکومت بعث عراق به سرنشینان آن پناهندگی سیاسی داده، ولی هواپیما بازپس گرفته می شود.»(۳) همچنین «دولت عراق به ایران اطلاع داده که برای بازگرداندن این هواپیما به خاک خود می تواند خلبانی را به عراق بفرستد.»(۴)

در پی یک آرامش چندساعته در نوار مرزی قصرشیرین، مجدداً از ساعت ۴ بامداد امروز، مواضع و پاسگاه های مرزی این منطقه مورد هجوم ارتش عراق و آتشبارهای عراقی قرار گرفت. سپاه پاسداران قصرشیرین ضمن تأیید این خبر اعلام کرد: «در این حمله درحالی که ارتش عراق از آتش توپخانه و سلاح های سبک استفاده می کرده، حمله خود را متوجه شهر قصرشیرین ساخته و در اثر گلوله توپ عراقی ها که به یک خانه در منطقه نصرت آباد اصابت کرد، یک دختر چهارده ساله، یک کارگر و یک زن مجروح شدند.»(۵) این حملات درحالی رخ می دهد که شهر به تدریج حالت جنگ زده به خود می گیرد. در گزارش امروز خبرنگار خبرگزاری پارس نیز آمده است:

«تا قبل از درگیری های اخیر، مردم قصرشیرین و نفت شهر که شهر و محل خود را ترک کرده بودند،

ص: ۶۴۷

۱- Friendship

۲- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، ۷/۶/۱۳۵۹، ص ۲۱، رادیو اسرائیل (بخش فارسی)، ساعت ۱۹، ۶/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تهران.

به تدریج به قصرشیرین و نفت شهر بازمی گشتند، ولی پس از درگیری های اخیر و به ویژه روز گذشته، اتومبیل های شخصی و مینی بوس ها مملو از اهالی راهی شهرهای دیگر استان کرمانشاهان شدند. شهر قصرشیرین از لحاظ تبلیغات اسلامی با کمبود بسیار مواجه است و زمینه نامساعدی را فراهم آورده که گروه های مختلف در این منطقه فعالیت می کنند. این موضوع را مسئولان سپاه پاسداران و فرماندهان ارتشی به خبرگزاری پارس گفتند و اظهار شد در ۵ مسجد موجود در قصرشیرین حتی نماز جماعت اقامه نمی شود. اکثر مردم در گفت و گوهایی که به عمل می آمد، خواهان قاطعیت برای حل مسئله مرزی و جلوگیری از درگیری ها بودند و می گفتند زندگی ما ازهم پاشیده شده و نمی توانیم تصمیم بگیریم که آیا در قصرشیرین بمانیم و یا کوچ کنیم؛ زیرا ارتش بعث عراق برخلاف تمام رویه ها و قراردادهای اجتماعی و بین المللی داخل شهرها را مورد هدف قرار می دهد، درحالی که نیروهای جمهوری اسلامی فقط حملات خود را متوجه پاسگاه ها و نیروهای نظامی عراق کرده است.»^(۱)

این درگیری ها تا شامگاه امروز و بامداد روز بعد ادامه یافت. خبرنگار اعزامی خبرگزاری پارس در این باره گزارش داد: «در درگیری های امروز که از ساعت ۱۹ [مجدداً] آغاز شد، نیروهای ایران مواضع و پایگاه های ارتش مزدور بعث عراق را درهم کوبیدند.» بنا به همین گزارش: «پایگاه [پاسگاه] پرویز عراق که از سوی آن به مواضع نیروهای ایران آتش گشوده می شد، در یک حمله شجاعانه متقابل به وسیله نیروهای ایران درهم کوبیده شد و دستگاه ترانس مخابراتی پایگاه از کار افتاد. همچنین پایگاه مجیدقادر عراق با یک دستگاه تانک و با یک قبضه خمپاره انداز و یک واحد توپخانه عراقی در منطقه بردعلی عراق توسط نیروهای انتظامی و سپاه پاسداران از کار افتاد.»^(۲)

درمورد درگیری های امروز این منطقه، گزارش خبرنگار کیهان حاکی است: «پنجشنبه شب، تنگ ترشابه با مزدوران و نیروهای بعثی درگیری شدیدی داشت که یکی از سنگرهای نوار مرزی نزدیک هوان به دست افراد سپاه پاسداران تصرف شد.» این گزارش به نقل از فرمانده سپاه قصرشیرین، افزوده است: «مزدوران بعثی با تلفات زیادی در این سنگر به عقب رانده شدند. طبق اطلاعات رسیده و دقیق از منابع بعث عراق، در درگیری های یک هفته اخیر، ۴۳ نفر از نیروهای نظامی بعثی کشته [اند] که اجساد کشته شدگان به سردخانه بیمارستان ارتش در پادگان رمادیه خانقین منتقل شده است.» در ادامه گزارش کیهان آمده است: «در درگیری پنجشنبه شب که بین مزدوران بعث و پاسگاه ژاندارمری پاتاق صورت گرفت، مزدوران بعث یک کامیون به شماره کرمانشاه و یک نیشان بار را که در جاده عبور می کردند با آر.پی.جی. ۷ به آتش کشیده و ۲ نفر از سرنشینان نیشان بار در دم کشته و راننده کامیون توسط مهاجمین به گروگان برده شد.» بنا به همین گزارش: «هوان و تنگ ترشابه از ساعت ۹ تا ۱۲ شب جمعه، درگیری شدیدی داشت که نیروهای خودی در این درگیری تلفاتی نداشتند.»^(۳)

یک گزارش که امروز از خبرگزاری پارس ارسال شد، جنبه هایی از وضعیت مناطق درگیر غرب کشور را نشان می دهد. در گزارش امروز خبرنگار خبرگزاری پارس از منطقه مرزی قصرشیرین، سوما، نفت شهر و سرپل ذهاب درمورد وضعیت راه ها و سنگرهای مرزی ایران و عراق چنین آمده است:

ص: ۶۴۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، ۷/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، خبرگزاری پارس از تهران، ۶/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۳- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

«اکثر راه های منتهی به پاسگاه های مرزی از نوع خاکی هستند و [لذا] از نظر مین گذاری آسیب پذیرترند. به همین دلیل، از لحاظ سرعت عمل در رساندن تدارکات مشکلاتی وجود دارد. چند نفر از جوانمردانی که در صف مقدم در پاسگاه های ایران با دشمنان انقلاب اسلامی در ستیز هستند طی نامه ای که به خبرنگار خبرگزاری دادند، گفتند ما از شما که به مرز میان ما آمده اید تقاضا داریم خواست های ما را به مقامات مسئول برسانید. آنها مدعی شدند که حدود سه تا پنج ماه است حقوق دریافت نکرده اند. به گفته جوانمردان، وضع پاسگاه های مرزی ما با پاسگاه های عراق قابل مقایسه نیست. پاسگاه های آنها محکم و ساخته شده از بتون آرمه مسلح و اکثراً در مقابل حملات مقاوم است و علاوه بر آن پاسگاه های عراق کاملاً پنهان از دید دیدبان ها است. راه های منتهی به پاسگاه های عراقی آسفالت است و طبق اظهارات فرماندهان پاسگاه های ایرانی، زمینه این تدارکات عراقی ها از ده سال پیش فراهم شده است. خبرنگار خبرگزاری پارس کسب خبر کرد یکی از موارد اختلاف قراردادهای مرزی رژیم گذشته با عراق روی چهار پاسگاه در منطقه قصر شیرین - نفت شهر است و آنها ادعا دارند که باید نیروهای ایران این پاسگاه ها را تخلیه کنند و حدود ۳ کیلومتر به داخل خاک ایران عقب نشینی کنند.»

در این گزارش همچنین در مورد وضع راه ها تأکید شده است: «وضع راه ها حائز اهمیت فراوان است و چنانچه این درگیری ها به فصل سرما کشیده شود این راه ها غیرقابل عبور خواهد شد. ...» (۱)

۱

علاوه بر آنچه در منطقه قصر شیرین می گذرد تحرکات عراق در جنبه های دیگر نیز ادامه دارد. از جمله گزارش امروز ستاد نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران حاکی است: «حدود ۲۵ نفر از چریک های عراقی مجهز به اسلحه و بمب های آتش زا جهت خرابکاری در خوزستان و سایر نقاط ایران، وارد و اکثراً دارای شناسنامه ایرانی بوده، به طوری که شایع است خرابکاری های اخیر در لوله های نفتی کرمانشاه به وسیله این گروه ها انجام گرفته است.» (۲)

در این حال، «گزارش واصله از شهربانی آبادان حاکی است دولت عراق اخیراً افراد نظامی شیعه مذهب را به بهانه اینکه اجدادشان ایرانی بوده از ارتش عراق اخراج نموده است.» (۳)

از سوی دیگر، باتوجه به افزایش شدید تحرکات و درگیری های مرزی عراق در غرب و جنوب کشور و نیز تحرکات گروه های مسلح داخلی معارض با نظام و وضعیت خاص و بحرانی کشور از لحاظ امنیتی، امروز مرکز فرماندهی سپاه مرکز به کلیه واحدهای تابعه خود بر لزوم جدی گرفتن آماده باش تأکید و شهرهای مختلف ایران را از این لحاظ به دو بخش تقسیم کرد: الف) شامل شهرهای مرزی و توابع آنها چون مشهد، زاهدان، بندرعباس، بوشهر، اهواز، ایلام، کرمانشاه، همدان، رضائیه، رشت و ساری دارای آماده باش درجه یک و ب) شامل شهرهای داخلی و استان های مرکزی نظیر زنجان، قم، اراک، اصفهان، یزد، کرمان، شیراز، سمنان، تبریز، شهرکرد، یاسوج و شهرهای تابعه آنها دارای آماده باش درجه دو اعلام گردید. (۴)

ص: ۶۴۹

- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، ۷/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، خبرگزاری پارس از تهران، ۶/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر اطلاع رسیده از ستاد نزاجا، ۶/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۸۷۲۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار استان خوزستان، ۶/۶/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۴۳۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به کلیه واحدها، ۶/۶/۱۳۵۹.

در همین حال، براساس گزارش واصله به استانداری خوزستان، «پایگاه هوایی الخلیج که در ام القصر واقع است، امروز به وسیله هلیکوپتر و هواپیماهای میگ اکتشافی و هواپیماهای سوخو تقویت گردید. این هواپیماها تمرینات خود را فقط شب ها انجام می دهند.» (۱)

۱

درگیری نیروهای مسلح انقلاب با گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین به ویژه منطقه کامیاران همچنان ادامه دارد. بنا به گزارش فرماندهی سپاه مرکز، «درگیری شدیدی که از ساعت ۲۲ روز گذشته در ۳۵ کیلومتری جاده کامیاران در دهی به نام گازرخانی شروع شد، تا ساعت ۸:۵۵ صبح امروز، همچنان ادامه دارد.» براساس این گزارش: «عده تلفات خیلی زیاد است، ولی امکان تخلیه نمی باشد و تاکنون ۳ شهید تخلیه شده است. از قرار معلوم یک تانک ارتش به تصرف نیروهای ضدانقلاب درآمده است.» در پایان این گزارش درخواست تقویت و پشتیبانی نیروهای خودی درگیر در این منطقه شده است. (۲)

همچنین، ستاد مشترک ارتش - که از نیروی زمینی درخواست اخبار تکمیلی درباره درگیری های امروز کامیاران و آمار دقیق تر تلفات خودی را داشته است - (۳) به نقل از ژاندارمری اعلام کرد: «واحدهای مستقر در گازرخانی از ساعت ۱۱ امروز، زیر آتش شدید افراد مهاجم قرار گرفته و نیروهای خودی در اثر فشار مهاجمین حدود ۲۰ کیلومتر عقب نشینی کرده اند که در جریان عقب نشینی، پاسداران در محاصره قرار گرفته و تعدادی در حدود ۳۰ الی ۳۵ نفر از برادران پاسدار شهید شده اند. همچنین برابر اعلام تلفنی ستاد عملیات مشترک غرب، سروان نصراللهی، کلیه ارتباطات منطقه کامیاران در دست نیروهای خودی (ارتش و سپاه) می باشد و گزارش ژاندارمری مبنی بر شهادت ۳۰ الی ۳۵ نفر پاسدار تأیید نمی شود. تلفات وجود دارد، ولی نه به صورتی که زاجا گزارش داده است.» در پایان این گزارش نیز آخرین وضعیت منطقه درگیری و میزان دقیق تلفات درخواست شده است. (۴)

در این حال، گزارش شهربانی جمهوری اسلامی حاکی است: «به دنبال درگیری های اخیر در کامیاران، شاهپور فیروزی، فرمانده دسته دمکرات، امروز با حضور دکتر مادح نقشبندی فرزند شیخ عثمان نقشبندی و حدود ۵ نفر از افراد دمکرات جلسه ای در پایگاه خود در فاصله بین روستای گازرخانی و کاشتر در سی کیلومتری شمال شرق کامیاران، تشکیل و تصمیم گرفتند که در این هفته به عوامل ارتشی و سپاه پاسداران در کاووشان حدود ده کیلومتری پاسگاه خود، حمله نموده و پلی را که در ده کیلومتری جاده کامیاران - کرمانشاه می باشد، منهدم سازند.» (۵) همچنین یک گزارش دیگر خبر از تجمع ۲۰۰ فرد مسلح در آبادی های شمزیران و دوپل ورهر و نیز تجمع همین تعداد در شمال شرقی میروان می دهد. طبق این گزارش: «احتمالاً این افراد از مهاباد به مناطق یادشده آمده و به سمت کامیاران در حرکت اند.» (۶)

ص: ۶۵۰

۱- سند شماره ۴۰۹۳۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش لشکر ۹۲ زرهی اهواز، ۹/۶/۱۳۵۹، مستند به گزارش رکن ۲ ناحیه ژاندارمری.

۲- سند شماره ۴۳۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۶/۶/۱۳۵۹، صص ۳ - ۱، اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۸۳.

۵- سند شماره ۹۴۵۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، برابر تلفنگرام

۹/۶/۱۳۵۹ شهربانی جمهوری اسلامی ایران، اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۹۳؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۰/۶/۱۳۵۹، اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۹۷.

۶- سند شماره ۴۳۴۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹، اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۸۷.

علاوه بر کامیاران، برخی از دیگر مناطق کردنشین نیز امروز دچار درگیری و ناامنی بود.

براساس گزارش روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور: «ساعت ۱۰ صبح امروز، هنگامی که اتومبیل حامل آذوقه جهت رساندن محموله خود به نیروهای مستقر در منطقه گاران مریوان [عازم این منطقه] بود با ضدانقلابیون - که در محل کمین کرده بودند - روبه رو شد.» براساس همین گزارش، «ضدانقلابیون که قصد تصرف اتومبیل را داشتند به این خودرو حمله ور شدند که با دفاع متقابل افراد ارتشی، سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلح روبه رو شدند و حمله آنها خنثی شد.» در ادامه این گزارش آمده است: «مهاجمین که از این حمله ناگهانی غافلگیر شده بودند، از محل درگیری گریختند و نیروهای جمهوری اسلامی ایران به تعقیب آنها پرداختند که در نتیجه ۳۵ تن از ضدانقلابیون دستگیر و ۱۰ قبضه سلاح مختلف به غنیمت گرفته شد.» روابط عمومی این ستاد همچنین گزارش داد که «از اهالی روستاهای "سیه سیه" توسط مأموران انتظامی تعداد زیادی اسلحه جمع آوری شد و ۸ تن از اشرار منطقه نیز دستگیر شدند.» همچنین طبق گزارش های رسیده، در درگیری های دیواندره نیز ۱۰ تن از مهاجمان مسلح کشته، مجروح یا دستگیر شدند. (۱)

گزارش پاسگاه مستقر در سیلوی سندیج نیز حاکی است درگیری شدیدی که از ساعت ۲۳:۴۵ دقیقه شب پیش در پی حمله مهاجمان با سلاح های سبک و سنگین به این پاسگاه آغاز شده بود، تا ساعت ۱۳ امروز ادامه داشت و نیروهای پاسگاه به آتش مهاجمان پاسخ دادند. این درگیری تلفات و خساراتی برای نیروهای خودی در پی نداشت. (۲)

واحد اطلاعات سپاه کرمانشاهان نیز گزارش داد که یکی از افراد حزب دمکرات امروز با یک قبضه کلاشینکف خود را به پاسداران انقلاب اسلامی باینگان معرفی و امان نامه دریافت کرد. (۳)

نیروی زمینی نیز در گزارشی خبر از یک درگیری دیگر در منطقه سقز می دهد. بنا به این گزارش، امروز «خودرو حامل غذای پایگاه سه راهی سقز در بین راه مورد کمین واقع شد که با اعزام کمک به محل، درگیری خاتمه پیدا کرد و نیروهای خودی پس از پاک سازی آبادی کماره و دستگیر نمودن ۴۲ نفر بدون هیچ تلفاتی مراجعت نمودند.» (۴)

در این حال، «حزب کومه له در بانه مدعی است که در مورخه ۶/۶/۵۹، دو دسته از پیشمرگان کومه له با استقبال گرم مردم بانه وارد این شهر شدند و در ساعت ۹:۳۰ دقیقه به کمیته انقلاب اسلامی محل استقرار جاش ها با آر.پی.جی. ۷ و نارنجک انداز و سلاح های سبک دیگر حمله و مدت یک ساعت آن محل را زیر آتش گرفتند. در نتیجه قسمتی از ساختمان منهدم ولی از میزان دقیق تلفات خبری در دست نیست. ضمناً در موقع بازگشت به منازل، ۲ تن از جاش ها را محاصره و آنان را دستگیر و خلع سلاح نموده و یک یوزی به غنیمت گرفته شد و وقتی یکی از جاش ها از محل محاصره فرار می کرد با رگبار پیشمرگان کومه له به شدت زخمی و احتمالاً کشته شده است. حزب کومه له همچنین مدعی است که: این عمل پیشمرگان به خاطر ایجاد وحشت و هراس عمیق در میان پاسداران و اکراد طرف دولت بوده و در عوض روحیه توده های مردم شهر و روستا را جهت مقابله با آنها بالا برده است.» (۵)

اما در کنار عملیات ها و درگیری های خونین در مناطق کردنشین، تحرکات و اقدامات تأمینی

ص: ۶۵۱

۱- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از روابط عمومی ستاد مشترک غرب کشور.

۲- سند شماره ۳۴۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳) مرکز فرماندهی به دفتر ریاست جمهوری (دفتر امور انقلاب)،

- ۳- سند شماره ۵۶۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات کرمانشاهان (مرکز بررسی مناطق ایران) منطقه ۷ به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۵/۱۳۵۹، اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۱۹۲.
- ۴- سند شماره ۹۴۵۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ح ع) به ت - ف - زاجا (رکن ۲)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص ۱۴۱.
- ۵- سند شماره ۴۲۹۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ح ع) به ت - ف - زاجا (معاونت عملیات و اطلاعات - مد اطلاعات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۰۷.

و تقویتی گروه های ضدانقلاب نیز در سایه کمک ها و حمایت های تدارکاتی دولت عراق، افزایش چشمگیری داشته است. در این زمینه، گزارش منابع اطلاعاتی مرکز فرماندهی غرب کشور حاکی است: «حدود ۹۱۰ نفر در مزارع حوالی منطقه پنجوین واقع در خاک عراق، چادر زده اند و تجهیزات نظامی از قبیل تانک، توپ، ماشین آلات، و وسایل جنگی زیادی در اختیار دارند.» این گزارش به نقل از منبع اطلاعاتی خود افزوده است: «اشرف پهلوی به کمیته حزب دمکرات رفته و قرار گذاشته اند که با همکاری یکدیگر دست به عملیات بزنند و همچنین نیرویی حدود ۶۰۰ نفر در اردوگاه بغداد پیاده شده اند تا به گروه فوق بیوندند و قرار است تعداد زیادی نفرات از کشور مصر جهت امداد به گروه های ذکر شده، اعزام گردند.» (۱)

همچنین، خبرگزاری پارس به نقل از منابع آگاه مرزی از منطقه اورامانات، گزارش داد: «نیروهای مهاجم بعث عراق و مزدوران ضدانقلاب با نیروهای زیادی در نزدیکی های منطقه مقابل نوسود متمرکز شده اند. این نیروها برای مردم پناه پیام فرستاده اند که شهر را تخلیه کنید که ما به زودی قصد حمله به پناه را داریم.» (۲)

در یک گزارش منابع اطلاعاتی خودی نیز آمده است: «۱۴ تن از افراد شیخ جلال حسینی در درگیری با افراد بارزانی [قیاده موقت] کشته و خود شیخ جلال سه گلوله خورده که با تمام نفرات به پنجوین عراق رفته اند.» بنا به همین گزارش: «۶ نفر از معتمدان بوکان نیز جهت کسب اطلاع و اخبار به حضور شیخ عزالدین حسینی رسیده اند.» در پایان این گزارش آمده است: «اسلحه های زیادی به وسیله دکتر شاکری در دهات بوکان و یا زراب سلمان کندی بین کشاورزان تقسیم شده است.» (۳)

۱

درباره مناطق کردنشین آذربایجان غربی یک گزارش که امروز در روزنامه جمهوری اسلامی درج شد، حاکی از شدت تشنج در این مناطق است. این گزارش نشان می دهد که از سه روز پیش با گروگان گرفته شدن حدود ۵۰۰ نفر - که اغلب از مسافران بین راه مهاباد - بوکان بوده اند، به دست افراد مسلح، منطقه مهاباد و اطراف آن با بحران تازه ای روبه رو شده است. شورای تأمین شهرستان میاندوآب پس از کسب اطلاع از واقعیت امر، ۲۴ ساعت به گروگان گیران مهلت داده که گروگان ها را بدون قید و شرط آزاد کنند، در غیر این صورت ارگان های نظامی منطقه به وظایف خود عمل خواهند کرد و مسئولیت هر نوع پیشامد ناگواری به عهده افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی و گروگان گیران خواهد بود. (۴)

علاوه بر این، گزارش های متعدد دیگر از درگیری ها و تحرکات گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق کردنشین آذربایجان غربی، خبر از ادامه ناآرامی ها و ناامنی در این مناطق می دهد. از جمله، در ساعت ۸:۳۰ دقیقه امروز، یک گلوله توپ ۱۰۵ و بعد از ظهر نیز ۲ گلوله توپ از سمت مهاباد به سوی سه راهی محمدیار شلیک شد که با آتش متقابل نیروهای خودی به آن پاسخ داده شد. (۵)

همچنین، گزارش پاسگاه ژاندارمری ارومیه حاکی است: «اکیپ گشتی پاسگاه در قریه سکله در

ص: ۶۵۲

۱- سند شماره ۴۰۹۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، ۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۳- سند شماره ۴۳۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از ستاد عملیات غرب.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۵- سند شماره ۴۳۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا (مد اطلاعات)، ۷/۶/۱۳۵۹.

ساعت ۱۵:۴۰ دقیقه امروز، با ضدانقلابیون برخورد نمود که این درگیری تا ساعت ۱۷:۴۰ ادامه داشت و در این درگیری به نیروهای خودی تلفاتی وارد نشد و ۵ نفر از ضدانقلابیون مجروح شدند.»(۱)

از زنجان نیز خبر می رسد که «در منطقه تکاب به علت درگیری، برق شهر در محور تکاب - شاهین دژ قطع و مردم این نواحی از لحاظ آب و برق در مضیقه هستند.»(۲)

از سوی دیگر، بنا به گزارش منابع اطلاعاتی سپاه میاندوآب: «گرچه افراد حزب دمکرات تا ده کیلومتر مانده به مهاباد، عقب نشینی کرده اند، ولی راه های خروجی و ورودی مهاباد توسط حزب دمکرات به شدت کنترل می شود.» براساس همین گزارش: «بین جلدیان و نقده در جاده آسفالت، یک مین منفجر و مین دیگری خنثی شده و به تازگی در جاده آسفالت نیز مین گذاری می کنند.»(۳) گزارش شهربانی ارومیه نیز حاکی است: «صبح امروز در جاده قریه بیگم قلعه به نقده، در اثر انفجار مین، ۲ نفر کشته و ۴ نفر زخمی شدند. ...»(۴)

۱

در ادامه محاکمه و محکومیت عوامل دخیل در کودتای نافرجام تیرماه گذشته، به حکم دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان، ۷ تن از جمله ۵ افسر و درجه دار لشکر ۹۲ زرهی اهواز امروز در این شهر تیرباران شدند. در این باره در بخشی از اطلاعیه دادگاه انقلاب خوزستان آمده است:

«دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان پس از برگزاری جلسات مکرر جهت محاکمه کودتاچیان، نهایتاً حکم خود را در مورد ۷ تن از متهمین کودتا در تاریخ ۵/۶/۵۹ به شرح زیر صادر کرد: ۱. سرگرد زرهی سیروس ستوده، فرمانده گردان ۲۲۱ تانک، به جرم شرکت در طرح برنامه های کودتا و ارتباط با شاخه اصلی در تهران و داشتن مسئولیت در انهدام نهادهای انقلابی من جمله سپاه پاسداران. ۲. سروان زرهی محمد براتی، رئیس رکن سوم گردان ۲۶۴ تانک، به جرم شرکت در طراحی برنامه های کودتا و داشتن مسئولیت مستقیم سرکوبی مردم در روز کودتای نافرجام و ارتباط با شاخه شیراز. ۳. استوار یکم محمدعلی محرابی کپورچال، مکانیک عمومی و مسئول آب آشامیدنی پادگان، به جرم شرکت مستقیم در طراحی و اجرای کودتا از طریق عضوگیری و تحریک عده ای از عناصر فریب خورده. ۴. استوار یکم ایرج مرودشتی، تعمیرکار، به جرم شرکت مستقیم در طرح و اجرای کودتا از طریق عضوگیری از عناصر فریب خورده. ۵. ستونیار رسول یحیی پسند کبوجانی، درجه دار بهداری بیمارستان لشکر، به جرم شرکت در طرح و اجرای کودتا از طریق عضوگیری و تحریک عده ای از عناصر فریب خورده. ۶. امیدوار آتش برو، از شرکت نفت، به جرم شرکت در برنامه کودتا و تحریک برای ایجاد زمینه ای مساعد جهت کودتا. ۷. داریوش آتش برو، غیرنظامی، به جرم شرکت در طرح و برنامه کودتا و رازداری عوامل کودتا.» در ادامه این حکم آمده است: «اشخاص فوق الذکر مفسد فی الارض و محارب با خدا تشخیص داده شدند و محکوم به اعدام گردیدند.»(۵)

همچنین برای جلوگیری از ورود اسلحه یا فرار کودتاچیان، امروز به دستور استاندار بوشهر تا اطلاع ثانوی، خروج موتورلنج های باری

ص: ۶۵۳

۱- سند شماره ۴۲۵۵۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۶/۶/۱۳۵۹، اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۸۱.

۲- سند شماره ۴۳۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به وزارت نیرو، ۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهربانی ارومیه.

۵- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از خبرنگار کیهان از اهواز.

یادآوری می شود، در ادامه دستگیری و محاکمه عوامل شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته، از بعدازظهر دیروز نیز محاکمه ۳ تن دیگر از متهمان شرکت در کودتا در دادگاه ویژه انقلاب اسلامی مرکز آغاز شده است. (۳) از اصفهان نیز خبر می رسد که روز گذشته ۶ تن از بازاریان سرشناس اصفهان به اتهام رابطه با کودتای مزبور دستگیر شدند. مسئول واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان ضمن تأیید دستگیری این عده اظهار کرد: چون هنوز از آنها بازجویی نشده و اتهام آنها ثابت نشده، از نظر اصول اسلامی افشای نام آنها صحیح نیست. به گزارش خبرنگار کیهان از اصفهان، «یک گزارش تأیید نشده حاکی است که مجرمینی که تاکنون در دادگاه انقلاب اسلامی ایران در رابطه با کودتای نافرجام امریکایی دستگیر و محاکمه شده اند، در بازجویی های دادگاه، نامی از افراد دستگیر شده در بازار اصفهان آورده اند.» (۴)

۱

پس از اظهار نظر روز یکشنبه گذشته صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه، در مورد مسئله گروگان های امریکایی و لزوم آزادسازی آنها - که در مصاحبه با مجله تایم بیان شده بود، و در داخل مخالفت هایی را به ویژه در میان گروه های چپ و مخصوصاً حزب توده برانگیخته بود - (۵) امروز نیز بنی صدر در مصاحبه با روزنامه انگلیسی زبان تهران تایمز ضمن بحث در خصوص مسائل مختلف، درباره گروگان های امریکایی گفت: «پس از گروگان گیری امریکایی ها، در حقیقت ایران خود به صورت گروگان امریکا درآمد.»

روزنامه جمهوری اسلامی ضمن درج بخش هایی از این مصاحبه، از قول تهران تایمز افزوده است: «او در صحبت هایش قبول نکرد تا درباره آینده ۵۳ گروگان امریکایی صحبت بکند، ولی تأکید کرد که نسل کنونی باید واقعیات عریان را ببیند، نه سراب ها را. او گفت اشتغالات غلط ذهن، مانع از رسیدن به استقلال واقعی و متقابل با امریکا خواهد شد. بنی صدر افزود: برای احقاق این امر باید در مورد امکانات بین المللی رسیدگی و تفکر کرده و از آنها به نفع خودمان استفاده کنیم. کارهای زیادی هست که ما می توانیم برای رسیدن به استقلال واقعی انجام دهیم، ولی تصورات غلط ذهنی به جای پرداختن به واقعیات، مانع می شود تا به آنها عمل کنیم. آقای بنی صدر از اظهارات آقای صادق قطب زاده در مورد آزادی ۵۳ گروگان امریکایی که از اواخر نوامبر (آبان) در ایران نگهداری می شوند، پشتیبانی کرد و گفت که ای کاش قطب زاده از اول این حرف ها را می زد و نه در حال حاضر که لطمات زیادی را متحمل شده ایم...» (۶)

ص: ۶۵۴

- ۱- بنا بر گزارش های استانداری خوزستان، ممانعت از خروج لنج ها از بنادر بوشهر همچنین به دلیل تحرکات اخیر عشایر فارس و وابسته به خسرو و ناصر قشقایی مبنی بر حمل و نقل قاچاق اسلحه از طریق بنادر خلیج فارس، به ویژه بندر دیلم بوده است. بنا به گزارش سپاه اهواز، سپاه دیلم تقویت شده و حرکت لنج دارها به شدت تحت کنترل است. (سند شماره ۴۳۲۷۲۵ مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس: گزارش استانداری خوزستان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزا، ۶/۶/۱۳۵۹).
- ۲- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از شیراز.
- ۳- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص آخر.
- ۴- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از اصفهان.
- ۵- روزنامه نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، مقاله "قطب زاده علیه خط امام"، شماره ۳۱۹، صص ۱ و ۸.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از تهران تایمز، ۶/۶/۱۳۵۹.

امروز همچنین، عبدالحسین جلالی، نماینده مردم نیشابور در مجلس شورای اسلامی، طی سخنانی در مجلس اظهار کرد: «مسئله اول در رابطه با گروگان هاست. اصل قضیه جاسوس های گروگان در زمان و شرایطی، مسلماً ثمرات بسیار مثبت داشت، کماینکه مورد استقبال امام و امت نیز واقع گردید، ولی ادامه وضع گروگان ها به صورت فعلی به نظر من به نفع ما نیست و فقط امریکا از آن بهره برداری می کند و با استفاده از آن در دنیا حالتی مظلوم مآبانه به خود گرفته است... من درخواست می کنم همان طور که امام حل این قضیه را به عهده مجلس گذاشته اند، ریاست محترم مجلس این مسئله را هرچه زودتر در دستور کار مجلس قرار بدهند.»^(۱)

از سوی دیگر، امروز دکتر بهشتی، رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، در یک مصاحبه مطبوعاتی در مورد اظهارات قطب زاده درخصوص گروگان های امریکایی، گفت: «اظهارات وزیر خارجه درباره گروگان ها، تنها نظر شخصی اوست.»^(۲)

رئیس مجلس شورای اسلامی نیز در یک مصاحبه اختصاصی با خبرگزاری پارس درباره مسائل گوناگون از جمله گروگان های امریکایی سخن گفت. بنا به این گزارش: «حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در مورد رسیدگی به کار تعیین سرنوشت گروگان های امریکایی گفت: این کار را در اولین فرصت باید شروع کرد؛ البته پس از انجام کارهای فوری و بسیار ضروری مجلس مثل تصویب اعتبارنامه ها و مسئله کابینه که قاعدتاً در این هفته از اهم مسائل مجلس است...»^(۳)

در همین حال، امروز دانشجویان پیرو خط امام مستقر در شیراز، درباره انتقال گروگان های امریکایی در شیراز پیامی منتشر کردند که در بخشی از آن آمده است: «... در شرایطی که شیطان بزرگ هرروز و هرلحظه بر علیه انقلاب اسلامی ما دست به توطئه جدیدی می زند و بر آن است تا با ازبین بردن جاسوسان گروگان مانع از افشای جاسوسان پلید و عملکرد شوم و ضدانسانی شان در پیشگاه مستضعفین جهان بشود، تصمیم گرفتیم جاسوسان گروگان مستقر در شیراز را به نقطه ای نامعلوم منتقل کنیم...»^(۴)

۱

در پی افزایش تنش و سردی در روابط ایران و اتحاد شوروی و در پاسخ به نامه شدیدالحن بیستم مردادماه گذشته صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، امروز سفارت شوروی در تهران، متن نامه جوابیه آندره گرومیکو وزیر امور خارجه اتحاد جماهیر شوروی را تسلیم وزارت امور خارجه ایران کرد. در این نامه خطاب به صادق قطب زاده آمده است:

«جناب آقای وزیر امور خارجه، نامه مورخه یازدهم اوت شما به عنوان اینجانب دریافت شد. اگر با سخن بسیار نرم حرف بزنیم، باید تذکر بدهیم که این نامه ما را دچار حیرت ساخت. رفتار بی مسئولیت در مورد تعبیر حقایق و دعاوی کاملاً بی پایه و بی اساس، و سرانجام لحن نامه شما که برای مناسبات دو کشور دارای حق حاکمیت ملی به هیچ وجه مناسب نیست، همه این عوامل را نمی توان با استناد به شیوه های تازه مکاتبه دیپلماتیک و صداقت انقلابی استتار کرد. در نامه شما که شامل حملات به اتحاد شوروی است، هیچ فکر تازه ای بیان نشده، تا چه رسد

ص: ۶۵۵

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۵۵۶.
۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶.
۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.
۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از شیراز.

به افکار انقلابی. بدیهی است که ممکن بود ادعای غیردوستانه شما را در مورد اتحاد شوروی، که سیاست کشور ما را وارونه نشان می دهد، نادیده گرفت، ولی چون شما مضمون نامه خود را علنی کردید، صلاح می دانم به این نامه پاسخ مختصری بدهیم، تا اشخاص بی اطلاع را در ایران، که ما نسبت به مردم آن احساسات دوستانه داریم، گمراه نکند.

شما در نامه خود تلاش کردید خط مشی اصولی کشور ما را در امور بین المللی بدنام کنید و اتحاد شوروی را در یک ردیف با ایالات متحده امریکا قرار بدهید، ولی از تاریخ نمی توان این حقیقت را حذف کرد که اتحاد شوروی در تمام سال های موجودیت، علیه امپریالیسم مبارزه کرده و می کند و از مبارزه عادلانه ملت ها در راه آزادی و استقلال پیگیرانه پشتیبانی می کند. ده ها کشوری که به راه پیشرفت مستقل گام گذاشته اند، به تجربه خود می دانند که اتحاد شوروی آنها را در این مبارزه یاری کرده و می کند. در میان این کشورها تعداد زیادی کشورهای اسلامی هم دیده می شوند.

آیا می توان این حقیقت را، که لغو قراردادهای نابرابر منعقد شده میان روسیه و ایران یکی از نخستین اقدام های جمهوری نو بنیاد شوروی در رشته سیاست خارجی بوده، نادیده گرفت و از حقیقت سر نزد؟ اما راجع به قرارداد ۱۹۲۱ شوروی و ایران، باید گفت که این قرارداد اصولاً جنبه کاملاً دیگری دارد و چند ده سالی که از روز امضای آن گذشته، نشان داد که این پیمان به سود طرفین است. شما در رابطه با قرارداد سال ۱۹۲۱ و حوادث جنگ جهانی دوم اشاره کردید، ولی نحوه تعبیر این حوادث نمایشگر آن است که از حقایق تاریخ یا بی خبر هستید و یا عمداً آن را نادیده می گیرید. حقیقت این است که اگر اتحاد شوروی اقداماتی را که به عمل آورده بود، به عمل نمی آورد، ایران ناگزیر به دام آلمان هیتلری می افتاد و در نتیجه دچار همان سرنوشتی می شد که نصیب آلمان هیتلری گردید. آیا می توان جدی گمان کرد که اگر اتحاد شوروی نبود و جمهوری اسلامی ایران از پشتیبانی مجدانه آن برخوردار نبود،

امپریالیسم امریکا تلاش نمی کرد انقلاب ایران را به زور مختل سازد؟

درعین حال، اصل عدم دخالت در امور داخلی، جزء لاینفک سیاست شوروی، هم نسبت به ایران و هم نسبت به دیگر کشورها بوده و هست. ادعای اینکه گویا اتحاد شوروی در رویدادهای داخلی ایران دست دارد، گرچه با ساخته های ذهنی فانتاستیکی، از قبیل دعاوی درباره تحویل موهوم عکس هایی از ماهواره های شوروی و عناصر ضدانقلابی درآمیخته می شود، در این صورت هم قانع کننده تر به نظر نمی آید. حتی مشکل بتوان گفت که آیا این امر بیشتر از عدم شناخت واقعیت و ناتوانی در تشخیص آنچه که عمداً از سوی دشمنان اتحاد شوروی و ایران، به منظور انداختن جدایی میان دو کشور در اختیار رهبری ایران گذاشته می شود، ناشی می گردد و یا نتیجه سرهم بندی عمدی بی بندوبار ادعاهای پوچ و باطل برای ایجاد سوءظن درمورد اتحاد شوروی است.

در نامه شما همچنین به مسئله افغانستان اشاره شده است. روش ما در این مورد به کلی معلوم است و جزئیات آن را به تفصیل تکرار نخواهیم کرد. فقط می خواهم یک بار دیگر خاطرنشان سازم که خود مردم افغانستان و دولت آنها مسائل مربوط به امور داخلی افغانستان را می توانند حل کنند و حل خواهند کرد، و بجز آنها، هیچ کس دیگری این کار را نمی تواند بکند و نخواهد کرد. و اما ایران، با اعلام رضایت خود برای انجام مذاکرات با دولت قانونی این کشور پیرامون مسئله عادی کردن مناسبات جمهوری اسلامی ایران و جمهوری دمکراتیک افغانستان، خواهد توانست سهمی از خود در امر رفع تشنج ناشی از مسائل افغانستان ادا کند. ما جداً معتقدیم که این امر با مصالح اصلی ملل دو کشور و با هدف حفظ صلح و ثبات این حوزه جهان وفق خواهد داد [داشت]. تکرار می کنیم، اتحاد شوروی می خواهد با جمهوری اسلامی ایران مناسبات خوب و حسن هم جواری، مبتنی بر اصل احترام به استقلال، حق حاکمیت، تمامیت ارضی و عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر داشته باشد. شما نیز در پایان نامه خود به شکل کلی بر له این امر اظهار نظر کردید. اگر سخنان به صورت کارهای مشخصی متجلی شود، این جریان البته فقط مورد حسن استقبال ما قرار خواهد گرفت. و اما درباره مسائل عملی مناسبات شوروی و ایران، من جمله مسئله تعداد پرسنل مؤسسات مربوطه دو کشور و کنسولگری های آنها، باید گفت این مسائل هم اکنون مورد بررسی وزارتخانه های دو کشور قرار گرفته است و در صورت ابراز حسن نیت و تمایل طرفین به یافتن راه حل قابل قبول می تواند کاملاً حل شود.»(۱)

ص: ۶۵۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، ۷/۶/۱۳۵۹، صص ۱۸ و ۱۹، رادیو مسکو (بخش فارسی)، ساعت ۱۵:۳۰، ۶/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، شماره ۳۲۳، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۷؛ و - روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از رادیو مسکو؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱.

از ساعت ۶ صبح امروز، شهر قصرشیرین و پاسگاه های تابع آن: هدایت، برج احمدی، یکه شان، برار عزیز و پرویز شدیداً زیر آتش حملات ارتش بعث عراق مستقر در کوه های آق داغ و روبه روی پاسگاه برار عزیز قرار گرفت. (۱)

بنا به گزارش هنگ قصرشیرین، در ساعت ۹ صبح، بر اثر اصابت گلوله توپخانه ارتش عراق به روستای محمودآباد و غفورآباد، ۲ نفر از اهالی مجروح و به بیمارستان قرنطینه قصرشیرین منتقل شدند. (۲) ضمناً شیشه های چند ساختمان در داخل شهر قصرشیرین بر اثر ترکش گلوله های توپ شکست و در محمودآباد و غفورآباد نیز ساختمان چند خانه آسیب دید. (۳)

همچنین از ساعت ۹:۳۰ تا ۱۰:۳۰، توپخانه ارتش عراق پاسگاه برج احمدی (۴) و در ساعت ۱۰ صبح، پاسگاه یکه شان را گلوله باران کرد که این حملات با آتش متقابل نیروهای خودی پاسخ داده شد. (۵)

شهربانی قصرشیرین نیز گزارش داد: «در تیراندازی نیروهای بعث عراق، پاسگاه ژاندارمری پرویز زیر آتش توپخانه قرار داده شد که با حمله متقابل مأمورین مستقر در پاسگاه روبه رو، طرفین به نبرد پرداختند.» براساس همین گزارش، در این درگیری ۲ نفر از نیروهای خودی مجروح شدند. (۶)

یک گزارش دیگر از هنگ قصرشیرین حاکی است که یک غیرنظامی ساکن آغ بلاغ که در ۵ کیلومتری پاسگاه هدایت در سرکوره، مشغول کار بوده، ساعت ۳ امروز، بر اثر ترکش گلوله خمپاره ارتش عراق مجروح و به کرمانشاه اعزام می شود. (۷)

این درگیری ها که در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه فروکش کرده بود، (۸) از ساعت ۴ بعدازظهر، مجدداً با آتشباری عراق روی پاسگاه های مزبور و نیز حمله به تنگ ترشابه آغاز شد و تا ساعت ۱:۳۰ نیمه شب ادامه یافت. در این درگیری ها بر اثر آتش متقابل نیروهای خودی، ۳ تانک عراقی منهدم شد. (۹) در این باره، در اطلاعیه روابط عمومی ستاد مشترک غرب کشور آمده است: «طی یک درگیری که ساعت ۶:۴۵ دقیقه بعدازظهر امروز، در مرز قصرشیرین روی داد، در پاسخ به حمله دشمنان انقلاب

ص: ۶۵۹

۱- سند شماره ۲۷۷۱۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ناحیه کرمانشاه به ت - ف - ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی)، ۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصرشیرین؛ و - سند شماره ۴۳۳۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا (معاون عملیات و اطلاعات)، ۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری (دفتر امور انقلاب)، ۷/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۷۷۱۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران ت - ف - ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی)، ۷/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- سند شماره ۳۴۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۸/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۶۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه یکه شان؛ و - سند شماره ۳۴۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

- ۶- سند شماره ۴۳۴۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۷/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۴۳۳۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از قصر شیرین.
- ۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی به نقل از یکی از مسئولان سپاه قصر شیرین.

اسلامی، به پاسگاه پرویزخان عراق حمله شد که در نتیجه چندین نفر از متجاوزین به هلاکت رسیده و چند تانک عراقی نیز منهدم شدند و خسارت هایی نیز به این پاسگاه وارد آمد.^(۱)

در همین حال، گزارشی حاکی است که امروز در یک درگیری که در دلیرصیان، بالای آردا تنگ هوان رخ داد، ۲ نفر از نیروهای گروه ضربت سپاه قصر شیرین شهید و ۲ نفر زخمی شدند که جنازه شهدا به علت حمله تانک در محل باقی ماند.^(۲)

از سوی دیگر، براساس گزارش پاسگاه رضاآباد مهران، ساعت ۲۱ امروز، ۳ فروند هواپیمای جنگنده عراقی از طرف تپه ارتفاع ۳۴۳ به فضای ایران تجاوز کردند و یک الی دو دقیقه بعد، تعداد آنها به ۶ فروند رسید.^(۳) در گزارش تکمیلی هنگ ایلام در این باره آمده است که ۲ فروند از ۶ هواپیمای متجاوز عراقی به سوی تپه ۳۴۳ و ۳ فروند آنها به طرف عراق و تعداد دیگری به گشت در آسمان مهران و سد و رضاآباد و فرخ آباد پرداختند که با آتش پدافند هوایی خودی یکی از هواپیماها آسیب دید و همگی به طرف عراق متواری شدند.^(۴) گزارش ژاندارمری ناحیه کرمانشاه نیز حاکی است که امروز عراق همچنین ۴۶ دستگاه تانک خود را در نوار مرزی نوسود روبه روی شهر "شمن" مستقر ساخته است.^(۵)

۱

در مناطق مختلف کردنشین از جمله: محورهای کامیاران - سنندج، قروه و جوانرود، درگیری ها و حوادث مربوط به گروه های مسلح معارض با نظام همچنان ادامه دارد.

در این زمینه، خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران سنندج، گزارش داد: «یک ستون نظامی که ساعت ۱۱ امروز جمعه، برای تقویت نیروهای مستقر در نزدیکی کامیاران عازم این منطقه بود در مسیر راه (گردنه مروارید) با مهاجمین [ضدانقلاب] که از قبل در کمین نشسته بودند، درگیر شد. نیروهای انقلاب اسلامی که از قبل از این نقشه آگاه بودند، با هوشیاری خاص مهاجمین را محاصره کردند و طی یک برخورد شدید ۱۵ تن از آنان را کشته و عده زیادی را مجروح کردند.» بنا به همین گزارش، بقیه مهاجمان متواری شدند و در این درگیری تعدادی از پاسداران نیز جراحات جزئی برداشتند. این گزارش همچنین حاکی است که «ضدانقلابیون با زور اسلحه و تهدید و ارباب، تعدادی از گوسفندان روستاییان برخی از دهات دورافتاده اطراف سنندج را به غارت بردند.»^(۶)

به گزارش منابع اطلاعاتی خودی، نماینده حزب کومه له شاخه سنندج، در مورد درگیری های امروز در محور کامیاران - سنندج مدعی شده است که: «در مورخه ۷/۶/۵۹، یک خودرو سیمرغ و ۳ مینی بوس و یک اتوبوس پر از ارتشی و پاسدار و جاش در بین جاده کامیاران - سنندج

ص: ۶۶۰

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.
- ۲- سند شماره ۴۳۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۹/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۹۸۳۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران (اداره مرزبانی)، ۸/۶/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۲۹۸۳۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به کرمانشاه (ناحیه رکن ۳)، ۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۹۸۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ت - ف - راجا (رکن ۳ - عملیات)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۲۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا (مد عملیات)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام
ژاچا به استناد ناحیه ژاندارمری کرمانشاه؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکز فرماندهی سپاه به ستاد
عملیات غرب، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از سندج؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار
جمهوری اسلامی از سندج؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران سندج.

نزدیک آبادی "کچله"^(۱) مورد حمله پیشمرگان کومه له از دسته شهید شاه بخش قرار گرفتند که در نتیجه یک خودرو همراه ۱۴ نفر سرنشین آن منهدم و کلیه سرنشینان کشته و ۱۰ نفر دیگر موقع سنگر گرفتن در منطقه کشته و زخمی شدند. ...»^(۲)

همچنین به گزارش سپاه مرکز غرب، امروز مهاجمان مسلح ضدانقلاب خودرو حامل پاسداران قروه را در بین راه لاموزه و قلقون آباد محاصره کرده و به رگبار بستند که در این زدوخورده ۴ تن از نیروهای خودی شهید شدند و یک نفر نیز زخمی شد.^(۳)

امروز همچنین سازمان پیشمرگان مسلمان کرد با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد: «بار دیگر ۱۳ نفر از افراد فریب خورده در منطقه جوانرود به آغوش جمهوری اسلامی ایران بازگشتند. این افراد خود را به سازمان پیشمرگان مسلمان کرد شاخه جوانرود معرفی و امان نامه دریافت داشتند.» در این اطلاعیه همچنین آمده است که افراد مزبور تعدادی سلاح و مقداری مهمات با خود داشتند که آنها را تسلیم این سازمان کردند.^(۴)

۱

به دنبال کشته شدن سرگرد عباسی، رهبر نظامی حزب دمکرات کردستان، اوضاع در منطقه مهاباد و اطراف آن همچنان متشنج است و درگیری های پراکنده ای که با حملات پی در پی مهاجمان ضدانقلاب به پادگان ژاندارمری و مقر سپاه مهاباد از روز سه شنبه گذشته آغاز شده بود، امروز نیز با شدت بیشتری ادامه داشت.^(۵) از سردشت و نقده نیز گزارش ناآرامی می رسد.

در اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران غرب کشور در این باره آمده است: «این درگیری های پراکنده امروز در اطراف ارومیه و در مناطق جاده خلیفه و شهر مهاباد جریان داشت. در فاصله جاده خلیفه - نقده همچنین یک بمب ساعتی که در داخل یک سطل کار گذاشته شده بود توسط سپاه پاسداران ارومیه کشف و خنثی شد. در اطراف همین جاده درگیری های شدیدی نیز بین سپاه و ضدانقلابیون روی داد که تا ساعت ۵/۱۲ شب ادامه داشت.»^(۶)

گزارش ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی نیز در این خصوص حاکی است: «تیراندازی در مهاباد در ساعت ۱۲:۳۰ امروز، بدون تلفات جانی قطع و مجدداً از ساعت ۱۵:۱۰ دقیقه، تیراندازی شدید با سلاح های سبک و سنگین از طرف مهاجمین به سمت گروهان ژاندارمری مهاباد شروع و هم اکنون [ساعت ۲:۱۰ دقیقه بامداد روز بعد] ادامه دارد.»^(۷)

در همین حال، بنا به گزارش لشکر ۶۴ ارومیه و پادگان مهاباد: «در بین گروه های مسلح غیرقانونی موجود در منطقه، افراد ناشناسی که گفته می شود از اهالی مناطق کردنشین و سایر

ص: ۶۶۱

۱- Kachale، کچله: ده از دهستان سورسور بخش کامیاران شهرستان سنندج، واقع در ۲۴ کیلومتری شمال کامیاران و یک کیلومتری شرق جاده کرمانشاه - سنندج. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۲- سند شماره ۴۲۹۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۱۰۸، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - نزا (معاونت عملیات و اطلاعات - مد اطلاعات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، گزارش واصله به نقل از نماینده حزب کومه له شاخه سنندج در تاریخ ۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۳۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (قروه)، ص ۳۶۶، از سپاه (مرکز فرماندهی) غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۷/۶/۱۳۵۹.

- ۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه، ۸/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۴۳۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۸/۶/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان، از کرمانشاه به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور.
- ۷- سند شماره ۴۳۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۷، برابر گزارش و اعلام ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی.

شهرستان ها هستند و نیز بعضی های عراقی مشاهده گردیده است.» (۱)

در گزارش دیگر این لشکر آمده است که «امروز از ساعت ۱۰:۳۰ دقیقه در حین تعویض تانک های گروه رزمی مستقر در تپه تلویزیون مهاباد، درگیری بین تانک ها و افراد مهاجم به وقوع پیوست که تا ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه ادامه داشت. این درگیری تلفاتی نداشت و تانک ها در تپه تلویزیون مستقر گردیدند.» (۲)

بنا به گزارش واحد اطلاعات سپاه ارومیه: «پیش از ظهر امروز همچنین افراد مسلح غیرقانونی به خودرو ارتشی که حامل غذا بود تیراندازی کردند که یک سرباز از ناحیه دست زخمی شد.» (۳) در این حال، وضعیت درگیری و شدت آن در مهاباد و اطراف آن باعث شده که امروز سپاه مهاباد درخواست فوری ۶۰ نفر نیرو داشته باشد. (۴)

در ساعت ۱۹:۴۵ دقیقه امروز، ۲ دستگاه خودرو ارتشی سردشت که از پایگاه عازم پادگان سردشت بودند، مورد حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب قرار گرفتند که در این درگیری ۵ نفر از افراد ارتش زخمی شدند. (۵)

از سوی دیگر، یک گزارش از شهربانی نقده نیز درباره تلفات نیروهای خودی در پنج روز گذشته در این شهر، حاکی است که تعداد تلفات ۲ کشته و ۲۰ مجروح بوده است. (۶)

۱

در سیصدمین روز گروگان گیری در ایران، مسئله گروگان های امریکایی همچنان در داخل و خارج از ایران و میان مسئولان و رسانه های دو کشور ایران و امریکا به عنوان یک بحران پیش رو که باید هرچه زودتر درباره آن اقدام کرد، مطرح و مورد بحث است.

در این زمینه، «امروز یک سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا گفت که ایران در خودداری از رهاساختن گروگان ها، به معیارهای رفتاری دنیای متمدن تجاوز کرده است. وی اظهار داشت که امریکا از هر وسیله ای برای فراهم آوردن موجبات آزادی گروگان ها استفاده خواهد کرد؛ از جمله این وسایل قانع کردن اعضای مجلس اسلامی ایران به این واقعیت است که ادامه اسارت گروگان ها به منافع ایران و امریکا زیان وارد خواهد ساخت. ...» (۷)

همچنین، روز گذشته، نماینده ایران در سازمان ملل از ایالات متحده خواست که به عنوان یک ژست سمبلیک ۸ میلیارد دلار دارایی بلوکه شده ایران را آزاد کند، زیرا به اعتقاد وی در نتیجه این اقدام امریکا احتمال دارد پارلمان ایران بر آن شود تا بحث درباره سرنوشت ۵۲ گروگان امریکایی را سریع تر انجام دهد. جمال شمیرانی، نماینده ایران در سازمان ملل، دیروز به آسوشیتدپرس گفت: «آنچه که امریکا تاکنون انجام داده در جهت تشدید بحران بین امریکا و ایران بوده است.» وی افزود: «به اعتقاد من این به عهده امریکاست که اولین گام را بردارد و نشان دهد خواستار پیدایش یک راه حل مسالمت آمیز برای حل بحران بین ایران و امریکاست.» (۸)

در این حال، بنی صدر در مصاحبه با روزنامه فرانسوی لوماتن - که امروز انتشار یافت - گفت:

ص: ۶۶۲

۱- سند شماره ۴۳۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۷/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۷/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۳۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۷/۶/۱۳۵۹.

- ۴- سند شماره ۴۳۳۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه ارومیه به عملیات سپاه مرکز، ۷/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۴۳۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۹۲، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاون عملیات و اطلاعات)، ۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو برابر گزارش ژاندارمری مستند به اعلام ژاندارمری آذربایجان غربی.
- ۶- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر خبر واصله از شهربانی نقده.
- ۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۴، تاریخ ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲۰، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۷/۶/۱۳۵۹.
- ۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از آسوشیتدپرس از سازمان ملل.

«وی با محاکمه گروگان های امریکایی مخالف است، زیرا این اقدام بهانه ای به دست ایالات متحده خواهد داد تا در ایران دخالت کند.» وی همچنین گفت: «ایالات متحده علاقه ای به پس گرفتن گروگان های خود ندارد و پرزیدنت کارتر اکنون حاضر است برای پیروزی در انتخابات جمهوری، گروگان ها را قربانی سازد. رئیس جمهور ایران در ضمن ادعا کرد دو رزم ناو امریکایی که به سلاح های اتمی مجهز هستند، هم اکنون به آهستگی به سوی سواحل ایران نزدیک می شوند. آقای بنی صدر در همین مصاحبه به دولت فرانسه نیز حمله کرد و حکومت پرزیدنت ژیسکار دستن را متهم ساخت که می کوشد رژیم آیت الله خمینی را در ایران سرنگون سازد. آقای بنی صدر ادعا کرد که فرانسه در خاک خود پایگاه هایی برای تعلیم دادن تروریست هایی برضد رژیم آیت الله خمینی برپا ساخته و در ضمن به سیاستمداران تبعیدی که علیه حکومت انقلابی در ایران مبارزه می کنند، آزادی عمل کامل اعطا کرده است.» این گزارش می افزاید: «سخنگوی وزارت خارجه فرانسه امروز این اتهامات رئیس جمهوری ایران را به شدت تکذیب کرد.» (۱)

۱

به دنبال تحرکات نظامی اخیر امریکا در خلیج فارس و دریای عمان، امروز خطیبان جمعه سراسر کشور از جمله قم و تهران شدیداً به امریکا حمله کردند.

گزارش روزنامه جمهوری اسلامی درباره مراسم نماز جمعه قم حاکی است: «در مراسم نماز جمعه قم که با شرکت مردم مسلمان قم برگزار شد، حجت الاسلام سعیدی، فرمانده سپاه قم، سخنرانی کرد. وی در قسمتی از سخنان خود چنین گفت: "اگر ما پاسدار هستیم فقط پاسدار داخل مرزها نیستیم. ما باید محاصره را بشکنیم و بختیارها و پالیزبان ها و ضدانقلاب ها را از بین ببریم. سیاستمدار می گوید ما نباید قوانین بین المللی را بشکنیم، ما می گوییم این قوانینی را که سرمایه داران به نفع خود تصویب کرده اند، نباید رعایت کنیم. شکستن مرزها یکی از اصولی ترین مراحل یک انقلاب است. از نظر خارجی تعقیب ضدانقلاب را در همه جهان، ما سپاهیان وظیفه خود می دانیم. ...»

فرمانده سپاه قم در بخش دیگری از سخنانش گفت: «سپاه یک ارگان عقیدتی است، ما چماق نیستیم که در دست هر کسی قرار گیریم، ما "المأمور معذور" نمی شناسیم و از ولایت فقیه اطاعت آگاهانه می کنیم و اطاعت ناآگاهانه را به هیچ وجه قبول نداریم.» جمهوری اسلامی در ادامه گزارش خود به خطبه های نماز پرداخته و نوشته است: «آیت الله منتظری در خطبه اول نماز جمعه گفت: "... اخیراً دولت امریکا بعد از آنکه چند مرتبه خواسته است به ایران یورش بیاورد، شکست خورده، باز شروع به نشان دادن چنگ و دندان کرده است، نیرو به اطراف ایران می آورد، عراق و مصر و کشورهای دست نشانده را تحریک می کند که به ایران حمله کنند، یورش بیاورند. من از طرف همه ملت ایران به دولت امریکا اخطار می کنم که این قدر چنگ و دندان نشان ندهد. چه کسی را می خواهی بترسانی؟ ملتی که آماده شهادت است از چه باک دارد؟ دولت امریکا، خیال نکن که اگر به ایران حمله کردی طرف تو فقط ارتش ایران و پاسداران ایران اند؛ طرف تو همه ایران است.»

ص: ۶۶۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۴، تاریخ ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، ۷/۶/۱۳۵۹، به نقل از روزنامه لوماتن چاپ پاریس، ۲۹ اوت ۱۹۸۰ (۷/۶/۱۳۵۹)؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۴، تاریخ ۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۱۶:۱۵، ۷/۶/۱۳۵۹.

امام جمعه قم آن گاه به مسئله گروگان های امریکایی پرداخت و گفت: «امریکا [یی ها] هیچ وقت به فکر گروگان ها نیستند، ولی اگر راست می گویند و دلشان سوخته که ۵۰ نفر در اینجا در گرو هستند، ملت ایران اول خواسته هایش را گفته، خواسته های ملت ایران را برآورده کن، گروگان ها آزاد خواهند شد. پس معلوم می شود که امریکا که به این خواسته های مشروع ملت ایران ترتیب اثر نمی دهد، معلوم می شود که هدفش گروگان ها نیست، بلکه گروگان ها بهانه است. هدف این است که جمهوری اسلامی نباشد؛ برای اینکه اگر جمهوری اسلامی مستقل باشد کم کم این نهضت، این انقلاب به کشورهای اسلامی دیگر هم سرایت خواهد کرد، آن وقت کلاه ابرقدرت ها پس معرکه است. آنها به فکر گروگان ها نیستند. و این را هم بگوییم که ای دولت امریکا، اگر یک وقتی به ایران حمله شد ما می دانیم که آنها در پنهان با ابرقدرت شوروی توافق کرده اند. تا در سطح بین الملل ساخت و پاخت نشود و توافق نشود، به کشور [ایران] حمله نخواهند کرد...» (۱)

در گزارش روزنامه کیهان نیز درباره مراسم نماز جمعه امروز تهران آمده است: «در مراسم نماز جمعه این هفته که امامت آن را [آیت الله] سیدعلی خامنه ای به عهده داشت، امام جمعه تهران با اشاره به تهدیدات اخیر امریکا در منطقه گفت: اگر امریکا حمله بکند، اگر مزدورانش حمله بکنند، منطقه منفجر خواهد شد، خلیج فارس به آتش کشیده خواهد شد. انبارها و لوله های نفت منفجر خواهد شد، غرب و تکنولوژی عظیم غرب بر زمین خواهد خوابید. این ملت اینجا را گورستان استکبار جهان خواهد ساخت. بنابراین، کار آسانی نیست چه بکنند؟ سعی می کنند یک جنگ روانی و تبلیغاتی راه بیندازند، ایجاد پایگاه می کنند و ناوگان و نیرو زیاد می کنند. ناوگان امریکا در اقیانوس هند زیاد می شود، در دریای سرخ آن کشورهای مظلوم و محروم و بدبختی را که از زمامداران فاسد رنج می برند، مورد استثمار قرار می دهند. عراق را مثل سگ زنجیری (البته حکام آن را) به جان مرزهای ایران می اندازند، مصر، سادات و مراکش و سلطان حسن و... را باهم همدست می کنند. از آن طرف، روزنامه های جهان، رادیوها فریاد بلند می کنند

ص: ۶۶۴

که قصد حمله به ایران وجود دارد، چرا؟ برای اینکه روحیه مردم ایران ضعیف بشود. اما خوشبختانه آنچه در داخل ایران ما می بینیم علی رغم آن همه تبلیغات، روزبه روز قدرتمندی و همت و سلاح آماده تر است که به میدان می آید. امروز مردم همتشان و همچنین سلاحشان را آماده کرده اند و خودم به عنوان یک فرد، همت و سلاحم آماده است. ...» (۱)

۱

لئونید برژنف، دبیرکل کمیته مرکزی حزب کمونیست و صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی، در جلسه ای رسمی که دیروز به مناسبت شصتمین سالگرد تأسیس جمهوری قزاقستان شوروی در آلماتا برگزار شد درباره مسائل جهانی از جمله توطئه های ابرقدرت امریکا در مورد ایران سخن گفت. بخش هایی از سخنان وی درباره موضوعات مختلف جهانی از جمله ایران، امروز از رادیو مسکو پخش شد.

در بخشی از سخنان برژنف آمده است: «امریکا از اوضاع ایران نیز به عنوان بهانه ای برای متشنج ساختن اوضاع جهان و تشدید مسابقه تسلیحاتی استفاده می کند.» برژنف گفت: «محاصره اقتصادی ایران قطع نمی شود. ناوهای دریایی امریکا حامل هواپیما و تفنگ داران دریایی همچنان در نزدیکی این کشور رفت و آمد می کنند.» برژنف افزود: «ما این گونه عملیات را غیرمجاز می شماریم و جداً بر آنیم که فقط خود مردم ایران می توانند راه پیشرفت خود را تعیین کنند. فکر می کنم دیگر کشورها و مقدم بر همه، همسایگان ایران نیز حق دارند انتخاب چنین برخوردی را از سوی رهبران ایران انتظار داشته باشند. ...» (۲)

این درحالی است که به دلایلی از جمله مسئله افغانستان، رابطه خوبی بین ایران و شوروی نیز وجود ندارد. بنا بر گزارش مرزبانی زابل: «در ساعت ۱۸ امروز، دو فروند جت جنگی که به علت ارتفاع زیاد رنگ و مشخصات آن مشخص نبوده، در حوزه گروهان دوست محمد حدود ۱۲ کیلومتر به خاک ایران تجاوز و پس از ده دقیقه مجدداً به خاک افغانستان عزیمت نمودند.» (۳)

۲

امروز دکتر سیف الله اهدایی، کاردار سفارت ایران در لندن، آخرین وضعیت نتایج دادگاه های انگلستان را که در حال رسیدگی به محاکمات دانشجویان ایرانی هستند، اعلام کرد. این دانشجویان سه هفته پیش در مقابل سفارت امریکا در لندن، به تظاهرات پرداخته بودند.

کاردار ایران در لندن ضمن اعلام این مطلب که «صبح امروز جمعه، حکم اخراج خواهر و برادر دیگری صادر شد»، افزود: «محاکمه در شرایطی تشکیل شد که خواهر متعهد و مبارز ما با شرایط جسمانی نامناسب در دادگاه حضور می یافت. این خواهر آزاده قبل از اخراج، محکوم به شش ماه زندان نیز شده است.» اهدایی آن گاه گفت: «از جمع ۷۱ نفر دانشجویان مسلمان که سه هفته پیش به جرم تظاهرات ضد امریکایی در برابر سفارت امریکا در لندن دستگیر شدند،

ص: ۶۶۵

۱- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۴، تاریخ ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۷، رادیو مسکو (فارسی)، ساعت ۰:۲۱ دقیقه بامداد،

۸/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، شماره ۳۲۱، ۹/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۳، برابر اعلام

تاکنون به وضعیت ۵۴ نفر رسیدگی شده که از این میان، حکم اخراج و زندان از یک هفته تا شش ماه ۴۱ نفر صادر شده است. ۱۲ نفر از دانشجویان نیز آزاد شده اند. براساس ادعای مقامات قضایی انگلستان، دادگاه ۱۷ نفر دیگر از خواهران و برادران مسلمان از ۱۰ شهریور (دوشنبه آینده) تا ۱۹ آبان متناوباً تشکیل خواهد شد.»

کاردار ایران در لندن در ادامه سخنانش گفت: «خواهران و برادران در بند که حکم اخراج آنها از طرف دادگاه های فرمایشی انگلستان صادر شده است، خواهان بازگشت دسته جمعی به ایران هستند.» وی با اشاره به اینکه دانشجویان محکوم شده، هرگونه تقاضای فرجام خواهی را نیز محکوم کرده اند، افزود: «طبق قوانین انگلستان در این گونه موارد، چنانچه محکوم به اخراج تقاضای فرجام خواهی نکند و خود داوطلب به برگشت به وطنش شود، اخراج او فوراً صورت خواهد گرفت و در غیر این صورت سه هفته طول خواهد کشید تا مقامات وزارت امور خارجه ترتیب اخراج او را فراهم سازند. علی رغم این خواست برحق خواهران و برادران، مقامات انگلیس یک بار دیگر به تعارض با قوانین خود برخاسته اند و اعلام کرده اند خواهران و برادران بایستی در هر حال، سه هفته در بازداشت باشند و پس از طی این دوره اخراج شوند.»^(۱)

۱

درحالی که در مرزهای شرقی، غربی و جنوبی ایران، کشور هرروز با توطئه ها و بحران های متعدد نظامی - امنیتی روبه روست و از طرفی، با تحریم شدید اقتصادی و تحریک کشورهای عربی منطقه از جمله حکومت بعثی عراق رودر روست، فشارهای مجامع حقوقی، سیاسی و تبلیغاتی بین المللی نیز به این وضعیت دامن می زند. در این زمینه سازمان عفو بین الملل پس از انتشار آماری درباره تعداد محکومان به اعدام در ایران، در روز گذشته، امروز نیز اعلام کرد که از نخست وزیر تازه ایران درخواست کرده است که به اعدام و زندانی کردن افراد به خاطر باورها یا اصالتشان پایان دهد.

خبرگزاری فرانسه از لندن ضمن بیان این مطلب افزود: «سازمان حقوق بشر وابسته به عفو بین المللی در نامه ای خطاب به محمدعلی رجایی یادآور می شود که ما قبل از انقلاب ایران بارها و بارها از شاه سابق خواستیم تا به اعدام ها، شکنجه ها و زندانی کردن زندانی ها، درارتباط با باورهایشان پایان دهد. این سازمان همچنین درباره سوءرفتارها اطلاعاتی در اختیار افکار عمومی قرار داد. در این نامه آمده است: مرحوم آیت الله طالقانی و آیت الله منتظری در میان زندانی هایی بودند که به هنگام بازداشت در زمان رژیم شاه مخلوع مورد ملاقات سازمان عفو بین المللی قرار گرفتند.» این گزارش می افزاید:

«سازمان عفو بین الملل از اینکه از هنگام انقلاب همچنان شاهد نقض مکرر حقوق بشر و به ویژه اعدام های متعدد بوده، متأثر است. به موجب این نامه، افرادی که در مقابل دادگاه های انقلاب قرار می گیرند به نحو صحیحی محاکمه نمی شوند. همراه این نامه نسخه ای از گزارش مفصل سازمان عفو بین المللی در مورد قانون و حقوق بشر در ایران نیز ارسال شده است. این گزارش که براساس شواهد هیئت حقیقت یاب در سال ۱۹۷۹ و نیز بررسی صدها محاکمه تهیه شده است، می گوید که بسیاری از

ص: ۶۶۶

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران در تماس با کاردار ایران در لندن.

مردم بدون انجام محاکمه های صحیح اعدام شده اند. اصل این گزارش در ماه ژانویه گذشته برای مقامات صلاحیت دار ایران ارسال شد، لیکن به ادعای سخنگوی سازمان عفو بین المللی آنها هنوز پاسخی به موارد منعکس شده در این گزارش دریافت نداشته اند. در این نامه که در تاریخ ۱۹ اوت (۲۸ مردادماه) برای محمدعلی رجایی فرستاده شد، همچنین ابراز نگرانی شده است که مقامات صلاحیت دار ایرانی به نحو فراینده ای افرادی را که از دید آنها با آنها (مقامات صلاحیت دار) از جمله اعضای پارلمان مخالف اند، زندانی می کنند. در این نامه آمده است: در بسیاری از موارد برای ما معلوم شده است که افراد زندانی از مخالفین سرسخت شاه و دولت او بوده و حتی در آن موقع نیز به خاطر باورهای سیاسی شان مزه زندان را چشیده اند.»

در ادامه این گزارش، بدون اشاره به اتهاماتی از قبیل جاسوسی یا شرکت در کودتا، که مسئولان نظام به چنین افرادی وارد کرده اند، بنا بر محتویات این نامه آمده است: «زندانی کردن بهائی ها، یهودیان و اخیراً مسیحیان، روح بردباری مذهبی را که به زعم ما بعد از انقلاب وجود داشته و در قانون اساسی تازه ایران نیز منعکس است، مورد سؤال قرار می دهد. برابر محتوی این نامه، برخی از این مردم مدت ها بدون آنکه اتهامی به آنها وارد شده و یا محاکمه شوند در زندان به سر می برند و برخی نیز اعدام می شوند. ...» (۱)

رادیو دولتی انگلیس نیز با اشاره به بخش هایی از نامه مذکور، به قلم مفسر امور بین الملل خود کریستوفر سارتر، به تحلیل اوضاع حقوق بشر از بدو انقلاب اسلامی در ایران پرداخت و اعلام کرد:

«انقلاب ایران که سال گذشته به سرنگونی رژیم ظالمانه شاه منجر گردید، در بدو امر با استقبال جهانیان روبه رو شد و آیت الله خمینی، رهبر کهن سال انقلاب، احترام و تحسین همگان را به خود جلب نمود، ولی از فوریه ۱۹۷۹ به بعد، همدردی جهانیان نسبت به انقلاب ایران تدریجاً رو به کاهش نهاد. از بدو انقلاب تاکنون، مجازات اعدام در مورد بیش از هزار نفر در ایران به مرحله اجرا درآمده و از این عده، گروهی به خاطر همکاری با رژیم خودکامه شاه سابق اعدام شده اند، ولی بسیاری دیگر به خاطر ارتکاب جرائم عادی از قبیل قاچاق مواد مخدر و یا فحشا به مجازات سنگین اعدام محکوم گردیده اند. اتهام شرکت در کودتای نظامی نیروی هوایی ایران در ماه گذشته نیز بسیاری دیگر را در مقابل جوخه اعدام قرار داد. از چندی قبل، نمایندگان مستقل سازمان عفو بین المللی به بررسی مراحل قضایی منتهی به اعدام های مزبور پرداختند و از تحقیقات خود چنین نتیجه گرفتند که حداقل چند صد نفر از محکومان تحت شرایط عادلانه محاکمه نشده اند. نتایج تحقیقات مزبور طی گزارشی در ماه ژانویه گذشته، جهت مقامات ایران ارسال گردید، ولی از آنجایی که پاسخی در برابر آن دریافت نشد، سازمان عفو بین المللی اکنون ضمن ارسال نامه ای به نخست وزیر جدید ایران خواهان پایان بخشیدن به مجازات های اعدام و انجام محاکمات عادلانه گردیده است، ولی در این نامه همچنین علیه اقدامات رژیم انقلابی ایران مبنی بر بازداشت خودسرانه مخالفان سیاسی و اعضای اقلیت های مذهبی، که مشابه روش های معمول در دوران حکومت شاه است، اعتراض به عمل آمده است. ...» (۲)

در این حال، هم زمان با انتشار نامه حقوق بشر سازمان عفو بین المللی در رسانه های گروهی غرب، بنا به گزارش خبرگزاری فرانسه: «امروز نیز براساس انتشار بیانیه نمایندگان جامعه بهائیت فرانسه در

ص: ۶۶۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، تاریخ صص ۴ و ۵، به نقل از خبرگزاری فرانسه از لندن، ۲۹ اوت ۱۹۸۰ (۷/۶/۱۳۵۹).

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۴، تاریخ ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، رادیو بی بی سی (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۷/۶/۱۳۵۹.

پاریس، انجمن روحانیت ملی بهائیان این کشور ضمن ارسال تلگرام هایی به ابوالحسن بنی صدر و محمدعلی رجایی، رئیس جمهوری و نخست وزیر ایران، آزادی ۹ تن از اعضای این جامعه را که در تاریخ ۲۱ اوت (۳۰ مرداد) گذشته در ایران دستگیر شده اند، خواستار شده اند. جامعه بهائیان فرانسه در این تلگرام ها اتهام شرکت در توطئه علیه کشور را که منجر به دستگیری ۹ تن از رهبران بهائی ایرانی شده است را بدون اساس خوانده و یادآور شده که "مطابق اصول مذهبی خود، بهائیان در هیچ گونه فعالیت سیاسی و یا تخریبی دخالت نمی کنند". در این نامه همچنین از رئیس جمهور و نخست وزیر ایران خواسته شده است تا به انواع گوناگون آزار و مزاحمت هایی که به همکیشان اعضای این جامعه در ایران اعمال می شود، پایان داده شود.^(۱)

۱

در میان مسائل مورد توجه ایران، تحرکات نظامی امریکا و شوروی در اقیانوس هند و خلیج فارس، موافقت امریکا با فروش تجهیزات جدید نظامی به عربستان سعودی، گسترش روابط عراق و مراکش و میانجیگری رهبر لیبی میان دو کشور عراق و سوریه در رسانه های جهان بیش از همه بازتاب داشته است. از جمله:

خبرگزاری فرانسه به نقل از منابع پنتاگون، وزارت دفاع امریکا، گزارش می دهد: «ناو هواپیما بر شوروی به نام مینسک - که دیروز در آب های ژاپن دیده شده - راهی اقیانوس هند شده است. این ناو هواپیما بر ۴۰۹۰۰۰ تنی یکی از مجهزترین ناوهای جهان است که دارای موشک های دورپرواز می باشد. این ناو ۴۰ هواپیما حمل می کند و هلیکوپترهای ک ۱ - ۲۵ این ناو مخصوص جنگ با زیردریایی ها تأسیس شده است.» بنا به این گزارش: «سال گذشته این ناو مدت دو ماه در اقیانوس هند به سر برد. از سوی دیگر، دو ناو امریکایی به نام های "میدوی" و "آیزنهاور" و ۲۰ کشتی دیگر متعلق به نیروی دریایی امریکا نیز در حال حاضر در دریای عمان هستند و اتحاد شوروی نیز ۲۶ کشتی در آب های استراتژیک اقیانوس هند مستقر کرده است.»^(۲)

در همین حال، به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس از ریاض، «سلطان بن عبدالعزیز وزیر دفاع عربستان، امروز تلویحاً گفت که ایالات متحده تقاضای این کشور را برای تجهیزات اضافی به منظور افزایش برد و قدرت آتش ۶۰ فروند جنگنده اف ۱۵ که قبلاً به عربستان فروخته شده بود، تصویب کرده است...»^(۳)

از سوی دیگر، گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از بیروت در مورد روابط تازه عراق و مراکش حاکی است: «روابط عراق و مراکش در روزهای اخیر ابعاد تازه تری یافته است. به نظر می رسد عراق و مراکش - که هر دو با مشکلات جدی در امور داخلی روبه رو هستند - برنامه مشترکی علیه انقلاب اسلامی ایران را تعقیب می کنند.» در ادامه این گزارش با اشاره به اینکه امروز صدام حسین نامه ای از سلطان حسن دوم، شاه مراکش، دریافت کرده، آمده است: «خبرگزاری عراق درباره مطالب این نامه گفته است در این نامه روابط برادرانه دو کشور و راه های تحکیم مصالح این دو کشور مطرح شده است. خبرگزاری عراق اضافه می کند این نامه توسط عبدالواحد بلقریز، وزیر

ص: ۶۶۸

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۵، تاریخ ۹/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، خبرگزاری فرانسه از پاریس، ۸/۶/۱۳۵۹.
 - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۵، تاریخ ۹/۶/۱۳۵۹، صص ۳۳، بخش عربی رادیو کویت، ساعت ۸:۳۰، ۸/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، به نقل از خبرگزاری فرانسه از پنتاگون.
 - ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از ریاض.

تبلیغات و ارشاد ملی مراکش که دیروز وارد بغداد شده است، تسلیم میشل عفلق و صدام حسین گردیده است.» خبرنگار جمهوری اسلامی از بیروت می افزاید: «خبرگزاری عراق درباره محتویات این نامه توضیح بیشتری نداده، ولی یک دیپلمات عرب در بیروت به خبرنگار ما اذعان داشت که محتویات نامه فوق به احتمال قوی درباره گسترش روابط امنیتی عراق و مراکش بوده است.»^(۱)

همچنین، گزارش خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری لیبی از تریپولی حاکی است: «معمراقذافی، رئیس جمهوری لیبی، از سوریه و عراق درخواست کرد که به اختلافات خود پایان داده، روابط عادی را از سر بگیرند. قذافی در تلگرامی به صدام حسین رئیس جمهور عراق و حافظ اسد، رئیس جمهور سوریه، اظهار کرد که بحران روابط بین عراق و سوریه منجر به تضعیف موضع اعراب در برابر اسرائیل خواهد شد.» خبرگزاری پارس در گزارش خود افزود: «از سوی دیگر، روزنامه کویتی الوطن در شماره امروز خود از قول یک مقام ناشناس کویتی نوشت که این کشور احساس می کند اینک زمان آن فرارسیده است که کشورهای عربی برای حل و فصل اختلافات دو کشور همسایه عراق و لیبی میانجیگری کنند.»^(۲)

۱

به دنبال حملات نیروهای امنیتی کشور سوریه به مخفیگاه های گروه اسلامی اخوان المسلمین در این کشور در دو روز گذشته، که با پایان یافتن مهلت دولت سوریه به اعضای این گروه برای تسلیم شدن و دریافت عفو تا روز چهارشنبه گذشته انجام شد، امروز نیز در سومین روز متوالی ۳ تن از اعضای جمعیت اخوان المسلمین در شهر حلب واقع در شمال کشور سوریه کشته و ۳ تن دیگر دستگیر شدند.

این حادثه در حمله ای که توسط نیروهای امنیتی سوری به مخفیگاه های اعضای این جمعیت صورت گرفت، روی داده است. خبرگزاری فرانسه از دمشق با بیان این مطالب از قول مطبوعات سوریه افزوده است: «از این مخفیگاه ها مقادیری سلاح های خودکار، طپانچه و مهمات و همچنین اعلامیه هایی که ثابت می کند این جمعیت با دشمنان داخلی و خارجی سوریه و جهان عرب در رابطه بوده اند، به دست نیروهای امنیتی افتاده است.»^(۳)

ص: ۶۶۹

۱- همان، خبرنگار جمهوری اسلامی از بیروت.

۲- همان، به نقل از خبرگزاری پارس.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۵، تاریخ ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرگزاری فرانسه از دمشق.

در ادامه روند نزدیکی و تقویت مناسبات عراق با رژیم های عرب همسو با غرب، این کشور روابط خود را با اردن روز به روز مستحکم تر کرده است. برخی اخبار منتشر شده در این زمینه نشان می دهد دو رژیم در آستانه انعقاد قراردادی جهت تأسیس یک شرکت حمل و نقل با سرمایه ۵/۷ میلیون دلار هستند.

خبرگزاری آسوشیتدپرس از امان پایتخت اردن، ضمن بیان این مطلب، از قول منابع رسمی در اردن افزود: «قرار بود که موافقت نامه مزبور پس از دیدار سعدون قیدان وزیر ترابری عراق و علی شعیقات، همتای اردنی وی، در ظرف ۴۸ ساعت به امضا برسد. قیدان روز دوشنبه گذشته برای یک دیدار رسمی سه روزه وارد امان شد و هدف از این سفر برطرف ساختن آخرین موانع در قرارداد مزبور بود.» این گزارش به نقل از منابع مزبور می افزاید: «قیدان و شعیقات در مورد انعقاد قرارداد دیگری که بر طبق آن عراق بتواند از بندر عقبه برای ورود کالا به این کشور استفاده نماید، مذاکره کردند. این قرارداد همچنین شامل ۴۳۰ کیلومتر بزرگ راه می باشد. بزرگ راه مزبور که ۵/۱۰۰ میلیون دلار هزینه در بر خواهد داشت، بندر عقبه را به مرز عراق مرتبط می سازد. (۱) عراق قبلاً برای ورود کالاهای خود به بندر دریایی سوریه در مدیترانه متکی بود، ولی از زمان تیرگی روابط سوریه و عراق که بر اثر اختلافات ایدئولوژیکی این دو جناح مخالف از حزب حاکم بعث در دو کشور صورت گرفته و همچنین به خاطر اخراج

ص: ۶۷۱

۱- بندر عقبه و بزرگ راه مذکور، بعدها در زمان جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، زمانی که نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی نیروی دریایی عراق را نابود ساخت و آبراه خلیج فارس و تنگه هرمز را بر روی کشتی های وابسته به عراق بست، در حمل و نقل ملزومات و تدارکات جنگی عراق نقش بسیار بااهمیت و حیاتی را برای حکومت و ارتش عراق ایفا کرد، به طوری که نیروی هوایی ایران بارها مجبور شد که به این بزرگ راه و محموله های آن یورش ببرد و حمل و نقل از این شاهراه مهم و راهبردی را مختل سازد.

دیپلمات‌های سوری از عراق، این کشور به اردن نزدیک تر شده و روابط خود را با آن توسعه داده است. روابط سوریه و اردن نیز تیره است. منابع مزبور اضافه کردند که قیدان و شعیما همچنین درباره امکان ایجاد راه آهن جهت مرتبط ساختن بندر عقبه به عراق و افزایش پرواز هواپیماهای دو کشور بین بغداد و امان نیز بحث و گفت و گو کرده اند.»(۱)

در این حال، سفیر عراق در اردن امروز اعلام کرد این کشور ۱۰۰ میلیون دلار وام به اردن داده است. مقامات رسمی اردن می گویند این مبلغ در طرح‌های توسعه اقتصادی مورد استفاده قرار می گیرد.»(۲)

۱

برای هشتمین روز متوالی، درگیری‌های مرزی در مناطق تنگ ترشابه و تنگ هوان امروز نیز ادامه داشت. در این باره، گزارش خبرگزاری پارس از قصر شیرین حاکی است: «از ساعت ۱۶ امروز یک بار دیگر ارتش بعث عراق و عناصر ضدانقلاب با سلاح‌های سنگین و سبک و آتش توپخانه تنگ توشابه [ترشابه] را مورد حمله قرار دادند که این درگیری تا ساعت ۱۹ امروز همچنان ادامه داشت.»(۳)

در ساعت ۱۰ صبح امروز نیز، یکی از مواضع فرعی نیروهای بعث عراق در تنگ هوان، طعمه گلوله‌های خمپاره پاسداران مستقر در این منطقه شد. خبرنگار کیهان در منطقه از قول یکی از مسئولان سپاه پاسداران قصر شیرین ضمن بیان این خبر افزود: «طبق اطلاعات واصله، این موضع که به شدت در حال سوختن است، دارای زاغه‌های مهمات بوده است.» همچنین در ساعت ۶ صبح امروز، یکی از پاسداران مستقر در تنگ هوان که مأمور پاک‌سازی جاده‌های فرعی این منطقه بود بر اثر برخورد با مین ضد نفر به سختی مجروح شد و یک پای خود را از دست داد.»(۴)

گزارش دیگری از خبرگزاری پارس نیز حاکی است که امروز بر اثر واژگون شدن یک دستگاه اتومبیل استیشن نیروهای بعث عراق، ۴ افسر عراقی کشته شدند. بنا به این گزارش، در جریان درگیری‌های ۴۸ ساعت گذشته، ۹ نفر از نیروهای ارتش بعث عراق کشته و تعداد زیادی نیز مجروح گردیده‌اند. همچنین، تعدادی از مواضع و سنگرهای نیروهای بعث عراق به کلی منهدم شده و به تأسیسات برق و سیستم ارتباطی مرزی عراق خساراتی وارد آمده است.»(۵) یک تانک عراقی نیز امروز صبح در برخورد با مینی که توسط خود نیروهای عراقی در مسیر یکی از پاسگاه‌های مرزی این منطقه کار گذاشته شده بود، منفجر شد و همه خدمه آن کشته شدند.»(۶)

از سوی دیگر، نظری زاده فرماندار قصر شیرین، امروز در مورد آخرین اقدامات مأموران نفتی در ترمیم و بازسازی لوله‌های آسیب دیده نفت در منطقه نفت شهر، گفت: «ترمیم و بهبود لوله‌های نفتی برای انجام عملیات مجدد و نفت رسانی چاه‌های نفت این منطقه به سوی پالایشگاه کرمانشاه پایان یافته و به زودی پالایشگاه کرمانشاه به کار خواهد افتاد.»(۷)

در این حال، تجاوزات مکرر هواپیماهای عراق به مناطق غرب کشور در روزهای اخیر باعث

ص: ۶۷۲

۱- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از امان.

۲- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از امان.

۳- سند شماره ۴۳۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۸/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس از قصر شیرین.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی در تماس با یکی از مسئولان سپاه قصر شیرین.

۷- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

نگرانی ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی شده است به طوری که دستورالعمل این ستاد به یگان های مستقر در غرب گویای وخامت وضعیت سازمان رزم پدافند هوایی در این مناطق است. در این دستورالعمل آمده است: «برابر اطلاع واصله از ستاد عملیات غرب کشور و با بررسی گزارشات مکرر یگان های تابعه، روزانه میگ های عراقی بدون هیچ گونه رادع و مانعی سراسر منطقه غرب کشور را شناسایی نموده و علی رغم مشاهده عینی پرسنل نیروهای مسلح و تأیید رادارهای منطقه، بدون هیچ گونه عکس العملی به پایگاه های خود مراجعت می نمایند. و فرماندهان رده های مختلف به دلایل و به عناوین کسب دستور از رده های بالا یا ستاد مشترک، فرصت را از دست داده، در نتیجه هواپیماهای متجاوز فرصت کافی برای درهم کوبیدن یگان های مرزی یا شناسایی از مناطق را به دست می آورند.» در ادامه این گزارش آمده است: «بدین وسیله به کلیه یگان های نیروهای مسلح ابلاغ می گردد که به محض تجاوز هواپیماهای عراقی به خاک ایران، هر عنصر مسلحی با هر نوع اسلحه ای در داخل خاک جمهوری اسلامی ایران اعم از ارتشی، ژاندارمری، پاسدار مکلف به تیراندازی می باشند و مستلزم دریافت اجازه از رده های بالاتر نخواهد بود. در صورتی که متعذر به عذر عدم دریافت دستور از بالا به هواپیماهای متجاوز تیراندازی نکنند، متخلفین ارتشی تسلیم دادگاه ویژه انقلاب ارتش خواهند شد.» (۱)

اما در منطقه مرزی آبادان و خرمشهر نیز تحرکات عراق همچون روزهای گذشته ادامه داشت. یک گزارش از منابع خودی حاکی است: «دولت عراق بعد از پیروزی انقلاب مبادرت به احداث جاده و تأسیسات نظامی در کنار شط اروندرود نموده است.» (۲) گارد ساحلی ژاندارمری آبادان نیز گزارش داد: در ساعت ۱۶ امروز، ارتش عراق چند راکت به نخلستان های بهمن شیر شلیک کرد. (۳) همچنین با توجه به تهدیدی که در منطقه پاسگاه ۲۵ خرمشهر به دلیل افزایش چشمگیر تحرکات عراق احساس می شد، امروز لشکر ۹۲ زرهی، یک دسته پیاده مکانیزه برای تقویت این پاسگاه اعزام کرد. (۴)

در این حال، به گزارش گروهان خسروآباد آبادان، بنا به اعلام پاسگاه بهمن یار، ساعت ۰۵:۰۰ امروز، یک هواپیمای عراقی که به آسمان ایران تجاوز کرده بود با تیراندازی مأموران مستقر در این پاسگاه به سمت عراق متواری شد. (۵)

۱

درگیری ها و اقدام های گروه های مهاجم مسلح ضدانقلاب با حمایت و پشتیبانی رژیم عراق علیه نیروهای مسلح انقلاب در مناطق کردنشین، به ویژه در محورهای باینگان، جوانرود، نوسود، پاره، دیواندره و مریوان با شدت و حدت بیشتری نسبت به روزهای گذشته ادامه دارد.

یک گزارش از منطقه باینگان حاکی است: «تعداد ۶۰۰ نفر از مهاجمین [ضدانقلاب] با انواع سلاح های سبک و سنگین از قبیل انواع خمپاره انداز، کالیبر ۵ و آر.پی.جی. ۷ از طریق "رزمرمیل"

ص: ۶۷۳

۱- سند شماره ۴۳۳۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به گیرندگان: نزاجا، نهاجا، نداجا، ژاجا، شهربانی، سپاه پاسداران، ۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۹۳۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ص ۲، ۸/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش ژاندارمری خوزستان (رکن ۲).

۳- سند شماره ۴۳۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گارد ساحلی ژاندارمری آبادان.

- ۴- سید یعقوب حسینی و محمد جوادی پور، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۳، تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران معاونت تبلیغات و روابط عمومی (دفتر سیاسی)، ۱۳۷۳، ص ۴۷.
- ۵- سند شماره ۳۷۸۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری آبادان به ت - ف - ژاجا و سماجا (رکن ۲) و مرزبانی جمهوری اسلامی ایران، ۹/۶/۱۳۵۹.

وارد خاک ایران شده و در محلی به نام "مله رمرو" مستقر می باشند و قصد حمله به باینگان و پست پاسداران جوانرود مستقر در "کانی دوزان" را دارند و طبق همین گزارش، قسم خورده اند که تا تصرف باینگان به عراق مراجعت نمایند.» در پایان این گزارش قید شده که «این گروه تعداد ۴۶ بار مهمات همراه دارند و ضمناً سپاه باینگان به سلاح های سنگین احتیاج دارد.»(۱)

در یک خبر تکمیلی از همین منطقه نیز آمده است: «افراد مهاجم [ضدانقلاب] و مزدوران عراقی در اطراف گردنه "رنه رو" و "ذره" مستقر و از طرف کوه "ایراش" و "وزه توج"، افراد مهاجم با گروه ضربت باینگان درگیر شده [اند] و [نیروهای سپاه باینگان] احتیاج شدید به اسلحه سنگین دارند.»(۲) باز در همین منطقه، امروز «درگیری شدیدی در خان شور [خانه شور] بین گروهی از فدائیان امام خمینی که برای پاک سازی منطقه ده شیخ در حوالی خان شور از توابع جوانرود، عازم این محل بودند با سه گروه از افراد مسلح مزدور که در حدود ۴۰۰ نفر بودند به وجود آمد که این درگیری یک ساعت به طول انجامید و مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] با حمله متقابل فدائیان امام که به وسیله خمپاره و مسلسل صورت گرفت، با به جای گذاشتن ۳ کشته از محل درگیری گریختند. در این درگیری یکی از فدائیان امام مورد اصابت گلوله قرار گرفت و شهید شد.»(۳)

همچنین به گزارش منابع خودی از غرب کشور، «روز به روز نیروهای دشمن در منطقه [غرب، به ویژه اطراف سنندج] اضافه می شود.» در ادامه این گزارش در مورد پاک سازی هرچه سریع تر منطقه اطراف سنندج، هشدار داده شده و در پایان آن آمده است: «ستون نظامی در ساعت ۱۲ ظهر امروز در جاده سنندج - کرمانشاه، درگیر شده و از نیروهای پاسدار ۳ نفر مجروح شده اند.» این درگیری ساعتی بعد با دخالت نیروهای کمکی خودی به پایان رسیده است.(۴)

امروز همچنین ۸ ژاندارم که هنگام بازگشت از مرخصی، از دیواندره عازم سنندج بودند، به دست مهاجمان مسلح ضدانقلاب به گروگان گرفته شدند.(۵) در این حال، گزارش امروز مرکز فرماندهی غرب حاکی است که «در جلسه تأمین استان درباره لزوم پاک سازی اطراف سنندج گفت و گو شد که مسئول رکن ۲ و دیگر مسئولان، [دلیل] عدم پاک سازی [منطقه اطراف سنندج] را کمبود پرسنل لشکر اعلام نمودند.» در پایان این گزارش برای چندمین بار درباره پاک سازی اطراف سنندج هشدار داده شده و آمده است که روز به روز بر تعداد نیروهای دشمن در این منطقه افزوده می شود.(۶)

گزارش ژاندارمری کرمانشاه نیز خبر از حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب به نیروهای مستقر در ملان دره تابع حوزه پناه می دهد. بنا به این گزارش: «در این درگیری که از ساعت ۱:۳۰ دقیقه بامداد امروز، در گردنه رشکا و ملان دره از توابع نوسود، که چندی پیش به تصرف نیروهای انتظامی درآمده بود بین پاسداران انقلاب اسلامی و پیشمرگان مسلمان کرد با پشتیبانی ارتش جمهوری اسلامی مستقر در پناه از یک طرف و عوامل مزدور بعث عراق، دمکرات و کومه له که از پنج قسمت حمله کرده بودند از سوی دیگر روی داد و تا ساعت ۵:۳۰ دقیقه

ص: ۶۷۴

۱- سند شماره ۴۳۳۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- سند شماره ۴۳۳۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۶- سند شماره ۴۳۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

بامداد به طول انجامید، ۲ نفر پاسدار به شهادت می‌رسند. از مهاجمین [ضدانقلاب] نیز تنها از یک گروه ۵ نفر کشته و تعدادی زخمی می‌شوند.» (۱)

از منطقه مریوان نیز خبر می‌رسد که پاک‌سازی در این منطقه همچنان ادامه دارد. به گفته فرمانده سپاه پاسداران مریوان، «صبح امروز در جریان یک درگیری بین سپاه پاسداران و ضدانقلابیون در محل [ده] جانوران (۲) واقع در گردنه گاران، یک پاسدار زخمی شد.» (۳) امروز همچنین یک دستگاه خودرو سپاه پاسداران در سه راهی مریوان - سقز - سنندج، مورد حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب قرار گرفت و به دنبال آن روستای "عمرآباد" (۴) از توابع مریوان به وسیله سپاه پاسداران پاک‌سازی شد و تلفاتی به مهاجمان وارد آمد. در این گزارش، به نقل از فرمانده سپاه مریوان، اوضاع منطقه نسبتاً آرام توصیف شده و آمده است: «ما به یاری خدا به عملیات خود ادامه خواهیم داد و تا فصل سرما کار پاک‌سازی را یکسره خواهیم کرد.» وی همچنین گفت: «در چند روز گذشته، ۶ تن از اعضای کومه له و رزگاری اسلحه‌های خود را تحویل داده و ۳ عضو کومه له نیز دستگیر شده‌اند.» (۵)

سپاه پاسداران غرب کشور نیز گزارش داد: «سپاه پاسداران شاخه گیلان غرب با مجوز دادگاه انقلاب اسلامی قصرشیرین، جهت خلع سلاح چندین روستای ایوان غرب به این منطقه اعزام شد و روستاهای منطقه را در محاصره خود قرار داد.» بنا به این گزارش، «یکی از افرادی که در اغتشاشات سال گذشته نقش مؤثری داشت درحالی که قصد فرار داشت مورد اصابت گلوله قرار گرفت و مجروح شد.» (۶)

۱

در کنار درگیری‌های خونین میان قوای مسلح انقلاب و گروه‌های مسلح معارض با نظام، تحرکات و نقل و انتقال نیرو و تجهیزات توسط گروه‌های مسلح غیرقانونی با حمایت رژیم عراق در مناطق مختلف کردنشین همچنان با شدت ادامه دارد.

در این زمینه گزارش منابع اطلاعاتی ارتش حاکی است: «گروه‌های سیاسی مسلح مخالف دولت جمهوری اسلامی ایران و نیز گروه‌های مزدور وابسته به عراق در چند روز اخیر به منطقه پاوه، به ویژه نوسود روی آورده و دولت عراق هم نیروهای خود را در نوار مرز مقابل این منطقه تقویت

ص: ۶۷۵

۱- سند شماره ۴۳۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۲۲۱، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۹/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه مستند به اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور.

۲- Janavare جانوره: ده کوچکی است از دهستان سرشیوه بخش مریوان شهرستان سنندج، واقع در ۵۷ کیلومتری شرق دژ شاهپور و ۱۲ کیلومتری قطوند. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی‌ها)، جلد ۵، انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۴- در سند عمرآباد آمده، ولی عصرآباد صحیح است. دهی از دهستان سرشیوه بخش مریوان شهرستان سنندج، واقع در ۱۲ کیلومتری شمال شرقی دژ شاهپور و ۳ کیلومتری شمال شوسه مریوان - سنندج. ر.ک: همان.

۵- همان.

۶- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

نموده است. دامنه این فعل وانفعالات تا حوالی منطقه مریوان در دو سوی مرز ادامه دارد.»(۱)

یک گزارش مشابه دیگر حاکی است که «عراق عده ای از نیروهای خود را به صورت مخفی وارد مرز ایران کرده که در حال حاضر در شمال دزلی به سر می برند.» بنا به همین گزارش، «در اطراف غرب باشماق، حدود ۵۰ الی ۶۰ ماشین دولتی موجود است و هرروز یکی از آنها وارد کشور عراق شده و دیگر بر نمی گردد. در اطراف باشماق و دزلی و سیف بالا و پایین، گروه های مسلح مستقر می باشند.» در پایان این گزارش آمده است که «محمدامین مشهور به محمدامین عبدالله و محمد سیف افراد گروه های مسلح [مزبور] را رهبری می کنند.»(۲)

گزارش دیگری از همکاری و مساعدت پیشمرگ های اتحادیه میهنی کردستان با گروه های مسلح معارض با نظام خبر می دهد. براساس این گزارش «به علت درگیری بین قوای نظامی و انتظامی دولت جمهوری اسلامی ایران با گروه های مخالف مسلح [ضدانقلاب] در منطقه دوآب، فرمانده دمکرات ها در این منطقه به نام هدایتی از گروه مسلح جلال طالبانی مستقر در مرز دروله عراق، روبه روی دروله پاوه درخواست نموده به آنان کمک نماید و جلالی ها به درخواست هدایتی جواب مثبت داده اند.» بنا به همین گزارش: «یک گردان زرهی از تیپ ۲۸ سلیمانیه مورخه ۳۰/۴/۵۹ با تجهیزات کامل به مرز دروله پاوه آمده و مستقر گردیده اند.»(۳)

در گزارش لشکر ۸۱ کرمانشاه نیز درباره خسارات وارد شده بر اهالی دشت بیونج(۴) و مین گذاری در این منطقه توسط عوامل مسلح ضدانقلاب آمده است: «ضدانقلاب گندم درو کرده و درونکرده محله بیونیک را آتش زده است و به احتمال قوی مهاجمین در جاده تنوره و قوشچی باشی را مین گذاری کرده اند.»(۵) همچنین، منابع اطلاعاتی خودی امروز اطلاع دادند که «اخیراً حدود ۵۰ نفر از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق به نفت شهر رفته و با عوامل پالیزبان و دولت بعث عراق همکاری می نمایند.»(۶)

۱

در ادامه مبارزه تبلیغاتی و اخطار به عوامل وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی و به دنبال پاک سازی مناطقی از غرب کشور، امروز ستاد عملیات غرب کشور اطلاعیه ای خطاب به مردم مناطق مزبور صادر کرد که در بخشی از آن ضمن اشاره به توطئه های مشترک امریکا، شوروی و رژیم های مرتجع منطقه از جمله عراق و عربستان سعودی و اخیراً اردن و مراکش، آمده است:

ص: ۶۷۶

۱- سند شماره ۳۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۲۱۸، از سماجا اداره دوم (حفاظت اطلاعات) به نزاجا (مد اطلاعات)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا اداره دوم (حفاظت اطلاعات) به نزاجا (مد اطلاعات)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۲۱۷، از سماجا اداره دوم (حفاظت اطلاعات) به نزاجا (مد اطلاعات)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۴- Bivanij، بیونج: یکی از دهستان های بخش کرند شهرستان اسلام آباد غرب. این دهستان در شمال بخش واقع شده و محصور به ارتفاعات صعب العبور است. دشت بیونج تقریباً به عرض ۴ الی ۶ کیلومتر و طول ۱۰ الی ۱۵ کیلومتر بوده و ۱۱ آبادی بزرگ و کوچک آن در این دشت به فاصله ۱ الی ۳ کیلومتر از هم قرار گرفته اند. روستاهای مهم آن کنهر، ده جامی، و قوشچی باشی هستند. ر.ک: همان.

۵- سند شماره ۴۳۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۸/۶/۱۳۵۹؛ - سند شماره ۴۳۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۹۳، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۹/۶/۱۳۵۹،

برابر اعلام لشکر ۸۱ کرمانشاه.

۶- سند شماره ۶۳۷۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ح - ع) به تیمسار فرماندهی نزاچا (مد اطلاعات و عملیات)،

۲۴/۶/۱۳۵۹.

«چه کسی باید امنیت را به منطقه بازگرداند؟ آیا وظیفه تک تک شما در این خصوص چیست که ساکت نشسته اید؟ آیا هنوز مصممید از امثال شیخ عزالدین حسینی ها و قاسملوها که مستقیماً با جلسات معامله اشرف با او ایسی ها و پالیزبان ها شرکت می کنند، پیروی کنید و آیا هنوز [از] فلسفه های غیرمنطقی تفرقه آمیز بعضی دیگر از افراد که خود را رهبر اسلامی می دانند پیروی می نمایید؟ آیا تکلیف جمهوری اسلامی با کسانی که با خمپاره اسرائیلی، پول عراقی، آر.پی.جی. ۷ روسی، ضد هوایی چینی و برنامه ریزی امپریالیست ها بر علیه انقلاب شهیدپرور ایران قیام می کنند چیست؟ آیا اگر مسلمانید و در خفقان این عوامل مزدورید نباید مهاجرت کنید و به یاری مستضعفین بشتابید. شما یا پاسخ گوی مطالب ذکر شده هستید و یا با اسلام مخالفید؛ پس خود قیام کنید و این پس مانده های رژیم شاهنشاهی و متحدان امپریالیسم را خود سربسته نیست کنید و با توجه به اطلاعیه قبلی و مهلت تعیین شده، اسلحه های خود را تحویل دهید که بنای ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران در منطقه تأمین امنیت است به هر قیمتی که باشد.»^(۱)

۱

دکتر مهرآسا، استاندار کردستان، پس از شرکت در هم اندیشی سه روزه مسئولان سازمان های مملکتی، ارگان های نظامی، انتظامی و نهادهای انقلابی که در تهران تشکیل شده بود، امروز به سنندج بازگشت. وی پس از بازگشت به سنندج، در گفت و گویی اظهار کرد: «در این سمینار مسائل جاری و نیز گذشته کردستان را برای شرکت کنندگان تشریح کردم.» وی افزود: «در پایان جلسات این سمینار که سه روز ادامه داشت، شرکت کنندگان اعلام داشتند برای اعتلای جمهوری اسلامی کوشش خواهند کرد و موجباتی فراهم خواهند نمود تا ناهماهنگی ها به صفر برسد.»

دکتر مهرآسا افزود: «اعضای سازمان پیشمرگان مسلمان کرد در تهران آموزش های لازم را فراخواهند گرفت و این سازمان به طور کامل توسعه پیدا خواهد کرد.» وی اظهار کرد: «در سفرش به تهران در مورد مسائل امنیتی و عمرانی و نارسایی های استان کردستان با آقای بنی صدر رئیس جمهوری، گفت و گو کرده و نتایج مثبتی از این گفت و گوها حاصل گردیده است.» وی همچنین گفت: «در جلسه مشترکی نیز با حضور رئیس جمهوری و هیئت دولت شرکت کرده است. در این جلسه قول های مساعدی در مورد پیشرفت امور کردستان و بازسازی آن داده شده است.» استاندار کردستان در مورد رادیو سنندج و تبدیل فرستنده فعلی آن به یک فرستنده یک صد کیلوواتی گفت: «در این زمینه رئیس جمهور دستورات لازم را داده است.» وی در پایان افزود: «وزرا قول داده اند برای انجام امور عمرانی، اقتصادی و درمانی استان کردستان به هر تخصصی که نیاز داشته باشیم به این استان اعزام دارند.»^(۲)

ص: ۶۷۷

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۳، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

درگیری های پراکنده ای که از روز سه شنبه هفته گذشته در داخل و اطراف مهاباد آغاز شده بود، در تمام طول دیشب و امروز با شدت بیشتری ادامه یافت.

این درگیری ها که از ساعت ۲۳ شب گذشته تا ساعت ۴:۳۰ بامداد امروز، با حمله مهاجمان ضدانقلاب به مقر ژاندارمری و سپاه مهاباد به وقوع پیوست، هیچ گونه خسارات جانی و مالی نداشت. (۱) زدوخوردها در ساعت ۲ بعدازظهر شدت بیشتری یافت (۲) و مهاجمان ضدانقلاب با سلاح های سبک و نیمه سنگین به مقر ژاندارمری و سپاه در مهاباد حمله کردند که با دفاع متقابل نیروهای خودی مواجه شدند و در نتیجه یک نفر از افراد ژاندارمری شهید و ۲ سرباز زخمی شدند. (۳) در درگیری های دیروز ۲ نفر و امروز ۵ نفر از مهاجمان مسلح غیرقانونی کشته و ۵ نفر نیز زخمی شدند. (۴) به گفته طاهری، استاندار آذربایجان غربی، درگیری های امروز و حمله و تیراندازی افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی و شلیک خمپاره به پادگان، باعث تشنج در شهرستان مهاباد شده و بر اثر این تیراندازی ۲ نفر از سربازان که در حال حمل مواد غذایی بودند، زخمی شدند و یک نفر به شهادت رسید. طاهری افزود: این حملات باعث شده که ارتش نیز دست به تیراندازی های متقابل بزند و در نتیجه از افراد مسلح ضدانقلاب ۶ نفر کشته و ۲۷ نفر زخمی شدند. (۵)

یک ستون از نیروهای سپاه نیز از سمت میاندوآب به طرف مهاباد پیشروی کرده و با الحاق به پاسداران مستقر در مهاباد، به پاک سازی این شهر ادامه دادند. (۶) درباره نتایج درگیری های امروز در مهاباد و اطراف آن، گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی حاکی است: «شهر مهاباد که از ماه ها قبل در اشغال کامل گروه های مسلح غیرقانونی بود و تا روز گذشته ارتش فقط در پادگان ها و برخی ارتفاعات مشرف به شهر مستقر بود، آزاد گردید. امروز در پی اخطار لشکر ۶۴ ارومیه مبنی بر آزاد کردن ۵۰۰ نفر مسافری که توسط ضدانقلاب به گروگان گرفته شده بودند و عدم توجه به این اخطار، نیروهای نظامی همراه با ژاندارمری و سپاه پاسداران طی یک درگیری به شهر مهاباد وارد و در خیابان های شهر مستقر شدند.» این گزارش حاکی است: «در هنگام شب، تمام جاده های زمینی غرب کشور در دست مهاجمین است و به واحدهای نظامی یورش برده می شود.» بنا به این گزارش، «در حال حاضر تنها شهرهای بوکان و مهاباد محل تمرکز ضدانقلاب است که با اقدامات اخیر لشکر ۶۴ ارومیه و تیپ مهاباد، مهاباد آزاد شده است.» (۷)

آخرین نتایج از تلفات تیراندازی ها و درگیری های مهاباد در ساعت ۲۴ امروز بوده است که طبق گزارش ستاد مشترک ارتش، ۴۰ تا ۵۰ نفر از اهالی در داخل شهر مجروح و ۵ نفر کشته شده اند. همین گزارش حاکی است که از گروگان های میاندوآب تاکنون فقط ۱۵۰ نفر آزاد گردیده اند. (۸) گفتنی است که تعداد گروگان های مهاباد و بوکان نیز حدود ۲۵۰ نفر بوده که از این عده، ۱۵۰ نفر آزاد شده اند و تلاش مسئولان محلی برای آزادی بقیه آنها ادامه دارد. (۹) استاندار آذربایجان غربی نیز در این باره گفت: «جلسه ای با حضور فرماندهی ژاندارمری و سپاه پاسداران و سایر مسئولان در استانداری تشکیل شد و در رابطه با اوضاع منطقه و گروگان گیری ۵۰۰ نفر به وسیله مهاجمین مسلح تصمیماتی اتخاذ شد که به زودی اقداماتی انجام خواهد شد.» (۱۰)

ص: ۶۷۸

۱- سند شماره ۴۲۵۵۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۵۵۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه غرب و مرکز، ۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند

شماره ۴۳۲۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه مرکز، ۸/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا (مرکز فرماندهی)، ۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۳۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۹/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۶- سند شماره ۴۳۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه میاندوآب، ۸/۶/۱۳۵۹.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۸- سند شماره ۴۳۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۹- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۱۰- همان، ص ۱۳.

درحالی که تا آخرین ساعات شامگاه امروز در مهاباد و اطراف آن درگیری های شدید میان ارتش و سپاه پاسداران با گروه های مهاجم ضدانقلاب همچنان ادامه داشته و نیروهای خودی رفته رفته بر شهر مهاباد مسلط شده اند، تحرکات و فعالیت های ایذایی گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق مختلف کردنشین آذربایجان غربی نیز در قالب جابه جایی و نقل و انتقال نیرو و تجهیزات با حمایت و پشتیبانی عراق و نیز بمب گذاری و مین گذاری توسط این عناصر همچون روزهای گذشته ادامه دارد. دراین زمینه، به گزارش منابع اطلاعاتی ارتش، «گروه های مسلح موجود در منطقه از جمله کومه له از طریق راه های کوهستانی و خصوصاً از ناحیه کلوشین از توابع ارومیه، از عراق پول و اسلحه وارد خاک ایران می کنند و کسانی که با این گروه ها در رابطه هستند دو نفر به اسامی مراد علیپور و سلیم سلیمی می باشند که با افراد جلال طالبانی در رابطه هستند.» در حاشیه این گزارش آمده است که «برابر گزارشات واصله قبلی، مراد علیپور، مشهور به مراد شکره از عوامل مسلح وابسته به سردار جاف و پالیزبان بوده و در مناطق کرمانشاهان نیز فعالیت خرابکارانه دارد.»^(۱)

یک گزارش نیز حاکی است «بیک زادگان جوانرود به اسامی حسن بیک، داود بیک، توفیق بیک و عزت بیک به همراه ۸۰۰ نفر مسلح و چند تن افسر عراقی و عده ای درجه دار عراقی که خدمه توپ ها و خمپاره اندازها می باشند با تجهیزات کامل به کمک افراد مهاجم مستقر در منطقه نوسود آمده اند.»^(۲)

مهاجمان مسلح ضدانقلاب همچنین شامگاه امروز در جبرئیل آباد نقده پایگاه ارتش را زیر آتش گرفتند که با پاسخ شدید افراد پایگاه، عقب نشستند.^(۳)

از سوی دیگر، در ادامه عملیات مین گذاری گروه های مسلح ضدانقلاب در مسیرهای مختلف، «یک دستگاه خودرو ارتشی که از نقده به اشنویه می رفت بین روستای جبرئیل آباد و "تپه نام" به یک مین ضدتانک برخورد کرد که بر اثر انفجار مین، ۳ سرباز مجروح شدند که یکی از آنها که ضربه مغزی شده بود جهت معالجه به تبریز اعزام شد.»^(۴) همچنین، «بامداد امروز بین روستای بگون قلعه به خلیفان نقده، بر اثر انفجار یک اتوبوس مسافربری در برخورد با مین، صدماتی به آن وارد شد و ۲ تن از مسافری کشته و ۲ نفر دیگر زخمی شدند.»^(۵) در همین منطقه؛ یعنی در جاده نقده - خلیفان، نیز یک بمب دستی توسط افراد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نقده کشف و خنثی گردید.^(۶)

همچنین امروز روزنامه جمهوری اسلامی گزارش داد: «درپی پاک سازی روستای محمودآباد واقع در دره قاسملو که مرکز تجمع حزب دمکرات و کومه له بود، چند قبضه اسلحه کشف و یک روحانی به نام صالح باوند که سرپرست حزب دمکرات در این منطقه بود نیز دستگیر شد. وی بعد از تکمیل پرونده به زندان اوین تحویل و پس از بررسی پرونده اش محکوم به اعدام شد. حکم اعدام نامبرده توسط دادگاه انقلاب اسلامی صادر و به مورد اجرا درآمد.»^(۷)

ص: ۶۷۹

۱- سند شماره ۳۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۸۳، از سماجا اداره دوم (حفاظت اطلاعات) به نزاچا (مد اطلاعات)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۵۵۷۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا اداره دوم (حفاظت اطلاعات) به نزاچا (مد اطلاعات)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۴- همان، ص ۱۴.

۵- همان، ص ۱۳.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۶.

درگیری میان هواداران گروه های چپ و مجاهدین خلق (منافقین) با مردم انقلابی مخالف این گروه ها امروز نیز در شهرهای مختلف، از جمله در بوشهر، بندر ریگ، مسجدسلیمان، صومعه سرا، کردکوی، کسما، قائم شهر و تهران روی داد.

گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی از بوشهر درباره تشنجات و درگیری های دیروز و امروز این شهر حاکی است: «عصر روز جمعه، در درگیری ای که بین هواداران مجاهدین خلق [منافقین] و گروهی از مردم بوشهر روی داد، یکی از برادران پاسدار به نام فریدون پورمحمدی به شدت مضروب و بیهوش شد. در این رابطه مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بوشهر در گفت و گویی اظهار داشت: روز جمعه یکی از طرف داران مجاهدین به هنگام پخش اعلامیه دستگیر شد و بعدازظهر عده ای از هواداران این سازمان با اجتماع مقابل کلانتری به دادن شعارهای تحریک آمیز پرداختند. هنگامی که پاسداران برای متفرق کردن این عده وارد عمل شدند، یکی از پاسداران به نام فریدون پورمحمدی به شدت مجروح شد. به دنبال این اقدام، [امروز نیز] مردم بوشهر دو کتاب فروشی متعلق به مجاهدین خلق [منافقین] و چریک های فدایی خلق را مورد حمله قرار داده و به آتش کشیدند. این عده همچنین ساختمان محل فعالیت مجاهدین خلق را به آتش کشیدند و حسین بارانی شهردار سابق شهرستان گناوه یکی از افراد مؤثر سازمان و کاندیدای مجاهدین خلق در انتخابات مجلس شورای اسلامی را در این محل دستگیر کردند.» وی افزود: «در رابطه با این درگیری ها ۹ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق بوشهر بازداشت شده اند.» (۱)

روزنامه انقلاب اسلامی در گزارش دیگری به نقل از خبرگزاری پارس درباره حوادث امروز در بندر ریگ نیز آورده است: بعدازظهر امروز در این بندر، میان هواداران مجاهدین خلق (منافقین)، حزب توده و چریک های فدایی خلق از یک سو و جوانان مسلمان از سوی دیگر زدو خورد شدیدی روی داد. این درگیری که طی آن چند تن سنگ و چماق و چاقو مجروح شدند، عصر امروز با کوشش پاسداران انقلاب و مأموران ژاندارمری پایان یافت. (۲) - (۳)

گزارش امروز ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی خوزستان نیز حاکی از نوعی حرکات مشکوک در برخی از این درگیری ها در شهرستان مسجدسلیمان است. بنا به این گزارش، «اخیراً در مسجدسلیمان عده ای که با لهجه کردی تکلم می نمایند با شعار "حزب الله" عصرها در خیابان ظاهر و به دکه های گروه های چپی حمله می نمایند، به طوری که روز ۸/۶/۵۹ طرفین با یکدیگر درگیر که با دخالت مأمورین شهربانی متفرق و چند نفر از آنان دستگیر و به سپاه برده می شوند.» (۴)

اما در دو روز گذشته و امروز شهرهای شمالی کشور نیز صحنه درگیری ها و زدوخوردهای مشابهی میان هواداران سازمان ها و گروه های سیاسی با مردم مخالف آنان بود. درباره حوادث روز

ص: ۶۸۰

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از بوشهر.

۲- صبح روز بعد مجدداً در بازار بندر ریگ زدو خورد پراکنده آغاز شد.

۳- همان، به نقل از خبرگزاری پارس از بندر ریگ.

۴- سند شماره ۴۳۲۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی (استاندارد خوزستان)،

پنجشنبه و دیروز در صومعه سرا، امروز سپاه پاسداران این شهر اطلاعیه ای صادر کرد که در بخشی از آن آمده است: «در جریان درگیری مجاهدین خلق [منافقین] با مردم مسلمان صومعه سرا ۱۵ تن از مجاهدین به وسیله سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز رشت دستگیر شده اند. یک نفر از دستگیرشدگان قبلاً در جریان خونین دانشگاه گیلان دست داشت و به دو سال حبس تعلیقی محکوم شده بود و یکی دیگر از آنان یک سرباز فراری است.» براساس بیانیه سپاه پاسداران رشت، «دو هفته پیش، مردم صومعه سرا در جریان پاک سازی [شهر]، مقر جنبش مجاهدین را در این شهر به تصرف خود درآوردند و این مرکز را جهت تبلیغات در اختیار جوانان انجمن های اسلامی صومعه سرا قرار دادند. روز پنجشنبه حدود ۳۰ تن از هواداران مجاهدین خلق [منافقین] در صومعه سرا به این ساختمان حمله کردند و وارد آن شدند. در پی این عمل، مردم صومعه سرا در جلو این ساختمان تجمع کردند و خواستار خروج هواداران مجاهدین خلق شدند. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی گیلان مرکز رشت به محض اطلاع از این درگیری با اعزام نیرو به صومعه سرا و همکاری با برادران سپاه این شهر وارد عمل شد و برای جلوگیری از درگیری بین مردم و هواداران مجاهدین خلق مبادرت به تیراندازی هوایی کرد. در پی این عملیات، محلی که به انجمن اسلامی صومعه سرا اختصاص یافته بود از اشغال خارج شد و موقتاً در اختیار سپاه پاسداران قرار گرفت. در این جریان ۱۵ تن از افراد مجاهدین خلق [منافقین] دستگیر و از سوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی گیلان مرکز رشت بازداشت شدند.» (۱)

از ساری نیز خبر می رسد که روز سه شنبه هفته گذشته، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کردکوی در اطلاعیه ای به هواداران گروه های سیاسی مهلت داده بود که تا روز پنجشنبه کلیه نشریات، پوسترها و اعلامیه های خود را از خیابان ها و معابر عمومی جمع آوری کنند. (۲) اما به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی «روز پنجشنبه عده ای مشغول فروش نشریه و توطئه چینی جهت درگیری بودند که سپاه پاسداران دخالت نموده و نشریات آنها را جمع آوری کرد و اعلام داشت هرگونه فعالیت گروه ها تا اعلام نتیجه نهایی مجلس ممنوع می باشد.» (۳)

روز گذشته در کسما (۴) نیز گروهی به مقر دفتر حزب توده این شهرستان حمله کرده و ضمن شکستن تابلو اعلانات جلو دفتر، پوسترهای موجود را پاره کرده و مقداری از روزنامه ها و نشریات موجود در دفتر را با خود بردند. نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده، ضمن اعلام این خبر افزود: «ما ضمن اعتراض شدید به این اشغال غیرقانونی دفتر حزب توده ایران در کسما، از مسئولان امر می خواهیم که با قاطعیت جلو این گونه اعمال را بگیرند.» (۵)

ص: ۶۸۱

- ۱- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۵، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از رشت؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، خبرنگار انقلاب اسلامی از صومعه سرا.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، به نقل از خبرگزاری پارس از ساری.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از کردکوی.
- ۴- دهستان کسما در مرکز شهرستان صومعه سرا و در میان دهستان های مرکبه، طاهر گوراب، ضیابر، هندخاله، تولمات و شهرستان های بندر انزلی و فومن و در منطقه ای جلگه ای قرار گرفته است. در دوران مبارزات میرزا کوچک خان جنگلی، مهم ترین مرکز جنگلیان و درحقیقت پایگاه سیاست گذاران این نهضت بوده است.
- ۵- روزنامه نامه مردم، شماره ۳۲۷، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۸.

اما صبح امروز در قائم شهر، در درگیری میان هواداران مجاهدین خلق (منافقین) با گروهی از جوانان معترض به فعالیت آنان، یکی از طرف داران این سازمان با ضربات سلاح سرد کشته شد. این درگیری، به دنبال ممنوعیت فعالیت گروه های سیاسی در این شهر و اعتراض گروهی از جوانان به فعالیت هواداران مجاهدین خلق (منافقین) روی داد. (۱) گزارش کیهان در این زمینه حاکی است: «درگیری زمانی آغاز شد که عده ای جوان به بساط کتاب فروشی در کنار خیابان بابل که نشریات مختلف از جمله کتاب های مجاهدین خلق را می فروخت حمله کردند و به دنبال آن با هواداران مجاهدین خلق [منافقین] درگیر شدند. در این درگیری عده ای مجروح شدند و به بیمارستان هلال احمر قائم شهر انتقال یافتند، ولی یکی از مجروحان در بیمارستان درگذشت. علت مرگ این جوان وارد شدن ضربات اسلحه سرد ذکر شده است. در پی مرگ این جوان، گروه های وابسته به او در برابر بیمارستان اجتماع کردند و خواستار جنازه وی شدند. ولی مسئولان بیمارستان از تحویل جنازه خودداری کردند.» (۲)

از سوی دیگر، در تهران نیز یک خانه تیمی که به ستاد عملیاتی و تبلیغاتی شیخ عزالدین حسینی تبدیل شده بود، امروز با تلاش پاسداران ستاد عملیاتی یک وابسته به منطقه ۸ تهران، در محله دریا نو واقع در غرب تهران کشف شد. کیهان ضمن اعلام این خبر از قول مسئول ستاد یک منطقه ۸ افزوده است: «در این خانه دستگاه های فرستنده، گیرنده و وسایل چاپ و تکثیر از جمله اشیای کشف شده بودند. همچنین، ۲ نفر از اعضای حزب دمکرات در این خانه دستگیر شدند. همچنین اسناد و مدارک مهمی در رابطه با شرکت نفت، اعتصابات و به تعطیل کشاندن کارخانه ها و صدها هزار اعلامیه های مختلف که آماده توزیع بود، در این خانه به دست آمد.» (۳)

۱

در چارچوب دوران گذار و وضعیت "انقلابی - نهادی" حاکم بر کشور، علاوه بر درگیری های گروه های سیاسی با گروه هایی از مردم مسلمان و انقلابی، دیگر گرفتاری های نظام نیز قابل توجه است که از جمله به تبعات کودتای اخیر، مسائل مربوط به کلیسای اسقفی اصفهان و نیز بعضاً کشمکش و اختلاف میان نهادهای انقلابی می توان اشاره کرد.

سحرگاه امروز، حکم ۱۱ نفر از عوامل کودتای نقاب که با رأی دادگاه انقلاب به اعدام محکوم شده بودند، در محوطه زندان اوین اجرا شد. (۴) در ارتباط با کودتای اخیر همچنین ۱۰ کودتاچی در نجف آباد اصفهان دستگیر شدند. در این مورد، روابط عمومی سپاه پاسداران نجف آباد اعلام کرد: «به منظور تعقیب و دستگیری شرکت کنندگان در کودتای نافرجام اخیر ستادی مرکب از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان، نجف آباد و داران در نجف آباد تشکیل شده است. این ستاد تاکنون با تلاش پیگیر خود توانسته است، ۱۰ نفر را دستگیر کند. این عده پس از تکمیل پرونده تحویل دادگاه ویژه انقلاب ارتش اصفهان شده اند.» (۵)

ص: ۶۸۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قائم شهر.

۲- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قائم شهر.

۳- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۳، خبرنگار کیهان از تهران.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۵.

از سوی دیگر، در پی دستگیری کشیش های دایره اسقفی اصفهان به اتهام جاسوسی، روزنامه کیهان امروز به نقل از خبرگزاری پارس اعلام کرد: «به حکم دادستان انقلاب، نصرالله شریفیان، فرزند مسیح، کشیش کلیسای آندریاس کرمان به جرم همکاری با این شبکه توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمان دستگیر و بلافاصله با مدارک مکشوفه به تهران اعزام گردید. وی سومین مقام کلیسای اسقفی است که در رابطه با کشف شبکه جاسوسی کلیسای اسقفی اصفهان در ایران دستگیر می شود.»^(۱)

در این حال، گزارش امروز خبرگزاری پارس از ساری حاکی است: «دفتر دادستانی کل انقلاب اسلامی استان مازندران در ساری موقتاً تعطیل شد. حجت الاسلام سیدمهدی طباطبایی، دادستان کل انقلاب اسلامی مازندران، امروز طی نامه ای که به خبرگزاری پارس ارسال داشت خاطر نشان ساخت که به سبب اشتغالات متعددی که در تهران دارد و به خاطر مسائل و مشکلاتی که بعضی از افراد ارگان های انقلابی در راه اجرای صحیح قوانین شرع و ضوابط دادستانی در استان به وجود آورده است، از مدت ها قبل استعفا کرده ولی از سوی مقامات مسئول پاسخی به وی داده نشده است. آقای طباطبایی در این نامه توجه مقامات مرکز را به ضرورت حل مسائل موجود در منطقه جلب کرده است.»^(۲)

۱

تیمسار ولی الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در مصاحبه ای با خبرگزاری پارس در مورد نقل و انتقالات جدید امریکا در خلیج فارس و دریای عمان و نیز تحرکات و تجاوزات مرزی عراق علیه ایران مطالبی را بیان کرد. وی در این مصاحبه که در شماره امروز روزنامه کیهان منتشر شد، تصریح کرد استقرار ارتش عراق در مرزهای کشورمان هیچ خطری برای جمهوری اسلامی ایران ندارد.

تیمسار فلاحی ابتدا درباره نقل و انتقال های نظامی امریکا در اقیانوس هند و دریای عمان و خلیج فارس گفت: «این کار دلایل متعددی می تواند داشته باشد؛ زیرا می دانیم امریکا سعی دارد از گسترش انقلاب اسلامی ایران جلوگیری کند و اکنون هم اقدامات متعددی از قبیل محاصره اقتصادی، اعمال فشار سیاسی، حمایت از عملیات روانی و ایجاد جوهای نامناسب روانی انجام داده است.» وی افزود: «آنچه برای امریکا مهم است توازن قدرت دریایی در آب های خلیج فارس است زیرا امریکا با شوروی رقیب دریایی یکدیگر هستند و این دو رقیب همیشه سعی دارند تأمین راه های دریایی را به نفع خود در اختیار داشته باشند.»

فلاحی همچنین درباره امکان حمله نظامی امریکا به ایران گفت: «من فکر می کنم ملت امریکا با تجربه تلخی که از ویتنام دارد به امریکا اجازه یک چنین کاری را نخواهد داد، ولی ما باید فرض کنیم که این تهدید به هر ترتیب و کیفیتی که باشد متصور است. لذا ارتش و ملت مسلمان ایران باید آمادگی لازم در زمینه عکس العمل را داشته باشند.»

ص: ۶۸۳

۱- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۵، تاریخ ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، ساری، خبرگزاری پارس، ۸/۶/۱۳۵۹.

در ادامه این مصاحبه، تیمسار فلاحی درباره نقل و انتقال های اخیر دولت بعثی عراق در سراسر نوار مرزی ایران و همچنین اعزام تعداد زیادی از سربازان مصری به عراق، اظهار کرد: «آنچه برای ما مهم است حضور نیروهای مصری و یا استقرار نیروهای عراقی در نوار مرزی کشور ما نیست، بلکه مهم این است که این ارتش عراق که در مرز مستقر شده است چه می تواند بکند. وقتی که می دانیم کاری نمی تواند بکند، خطری نخواهد داشت.» وی افزود: «ما خطر عراق را نادیده نگرفته و تأمین لازم را ایجاد کرده ایم، ولی در زمینه میل رزمی ارتش عراق در برابر استعداد او، می بینیم که میل زیادی دارد بدون اینکه استعداد لازم را داشته باشد و این میل است که برای او ایجاد خطر می کند.» رئیس ستاد مشترک ارتش در ادامه سخنان خود گفت: «ما در محاسبات ریاضی از لحاظ استعداد گسترش ترکیبات و ابعاد ظاهری، ارتش عراق را مورد بررسی قرار می دهیم و اقدامات تأمین متناسب با تهدیدات نظامی آن در مرز انجام می دهیم، ولی نگرانی از ارتش عراق نداریم.»

وی در ادامه سخنان خود به ادعای امارات عربی متحده مبنی بر تملک سه جزیره ایران اشاره کرد و گفت: «پس از پیروزی انقلاب یک جنگ وسیع روانی علیه انقلاب اسلامی ایران ترتیب داده شده بود که یکی از بعدهای آن ادعای امارات عربی متحده است. دشمن با این کار خود قصد دارد با ایجاد فضاهای قابل نفوذ، از آمادگی روحی ملت مبارز ایران بکاهد؛ لذا این ادعاها گوشه ای از جنگ های وسیع دشمن است و الا با ادعای مالکیت، کسی مالک نمی شود.»^(۱)

۱

رایزنی ها و رفت و آمدها در سطوح بالایی مسئولان نظام جمهوری اسلامی، در روزهای جاری، از جمله دیدار امروز بنی صدر با امام خمینی نشان می دهد که بر سر موضوع انتخاب اعضای هیئت دولت جدید، میان رئیس جمهور و نخست وزیر هنوز توافق نهایی صورت نگرفته است.

در این زمینه، در گزارش کیهان ضمن اشاره به ملاقات پیش از ظهر امروز بنی صدر با امام خمینی، آمده است: «تا ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه امروز آخرین تماس حاکی بود که ملاقات رئیس جمهور با امام ادامه دارد.» کیهان افزود: «آگاهان سیاسی با توجه به ملاقات های چند روز اخیر سید احمد خمینی و محمدعلی رجایی با رئیس جمهور و دیدار اخیر نخست وزیر با امام و مسائلی که در زمینه انتخاب و معرفی دولت جدید وجود دارد این ملاقات را بسیار با اهمیت تلقی کرده اند و معتقدند که این مسائل در ملاقات بنی صدر با امام مطرح و درباره آنها تصمیم گیری شده است.»^(۲)

بنی صدر درباره ملاقات امروز خود با امام اظهار کرد: «در این ملاقات درباره امنیت قضائی، ترکیب دولت و امنیت کشور بحث و تبادل نظر شد.» بنی صدر همچنین گفت: «امام تأکید داشتند که اعضای دولت باید اعتقاد، تخصص و لیاقت داشته باشند.» وی در پایان درباره زمان معرفی اعضای دولت، متذکر شد «این کار زیاد طول نخواهد کشید، ولی باید انتخاب اعضای آن با سنجیدگی باشد.»^(۳)

ص: ۶۸۴

۱- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- همان، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

از سوی دیگر، پیش از ظهر امروز، روابط عمومی نخست وزیری با صدور اطلاعیه ای رسماً اعلام کرد که فردا هیئت جدید دولت توسط رئیس جمهور به مجلس شورای اسلامی معرفی می شود.

کیهان ضمن اعلام این خبر، افزود: «در پی انتشار این خبر، یک مقام بلندپایه و نزدیک به نخست وزیر اعلام کرد که اسامی کابینه [به] وسیله رئیس جمهور قرائت می شود. اما پیداست که نخست وزیر علاوه بر "انتخاب یکم" که [به] وسیله بنی صدر اعلام خواهد شد، "انتخابی دوم" نیز برای بعضی از پست ها در نظر گرفته است.» بنا به این گزارش، این مقام در توجیه این اقدام رجایی گفت: «نخست وزیر لیستی به رئیس جمهوری ارائه داده است که این لیست فردا از سوی رئیس جمهوری به مجلس ارائه خواهد شد. لیست دومی به عنوان احتمال در نزد نخست وزیر محفوظ است.» در پایان این گزارش آمده است: «امروز دکتر بنی صدر با رهبر انقلاب اسلامی ایران ملاقات داشت و در پی این دیدار مشخص شد که کابینه و ترکیب آن - به هر حال - مورد تأیید بنی صدر قرار گرفته است. ملاقات امروز عصر بنی صدر و نخست وزیر نیز بر این امر تأکید داشت. ...» (۱)

۱

در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی بیانیه ای درج شد که در آستانه انتخاب و معرفی وزرای کابینه و کشمکش بر سر اسامی، میان رئیس جمهور و نخست وزیر که هر یک در حقیقت، نماینده یکی از جناح های حاکم رقیب محسوب می شوند، معنی دار است. این بیانیه ای است که دو روز پیش، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی با شماره ۷۵ با عنوان "ضرورت افشای موانع استقرار کابینه خط امام" منتشر کرده و در آن شدیداً به جریان بنی صدر و گروه های طرف دار آن حمله کرده است. در بخشی از این بیانیه که خطاب به نمایندگان مجلس منتشر شده، آمده است: (۲) «در این مدت کوتاه تشکیل و حرکت خوش آهنگ و پربرکت مجلس شورای اسلامی، ضرورت ها ما را بر آن داشته است که سه بار مستقیم و بی پرده مطالبی حساس را با شما در میان بگذاریم. ... به هر حال اکنون بیش از بیست روز از رأی تمایل مجلس به نخست وزیری که از سوی رئیس جمهور معرفی شد می گذرد و با اینکه برادر محمدعلی رجایی، نخست وزیر، در موعد مقرر؛ یعنی ده روز پس از رأی تمایل، طی نامه ای به مجلس اعلام آمادگی برای معرفی کابینه نموده است، هنوز این مهم تحقق نیافته و مردم مسلمان پیرو خط امام را که مشتاقانه در انتظار واقعی "استقرار حاکمیت بی تزلزل خط امام"، لحظه شماری می کنند، بی پاسخ گذارده است! ... شما به عنوان برگزیدگان منتخب این ملت و کسانی که پاسدار خط امام و مسئول تداوم انقلاب اسلامی هستید، بی تردید به اهمیت فوق العاده و حیاتی نفی هر گونه ائتلاف، نفی هر گونه غرب گرایی، طرد هر شکل ضعف، حذف هر عنصر غیرمکتبی و مقابله قاطعانه با انواع

ص: ۶۸۵

۱- همان.

۲- این بیانیه البته در رسانه های دیگری نیز انعکاس یافت.

کارشکنی های خارجی و داخلی پیدا و نهان در مورد دولت جدید، ایمان دارید. ... اکنون براساس مشاهدات عینی و اطلاعات واصله می بینیم و می شنویم که از یک سو اژدهای پلید تبلیغاتی غرب از همه سرهای آدم خوار مشخصش، زهر توطئه و تخریب و تضعیف و تحریک و تهمت علیه دولت آقای رجایی را به همه نقاط می پراکند و چه اصرار و حساسیت و سرعتی که در این امر از خود نشان می دهد و از سوی دیگر همه عناصر ضد خط امام در داخل از فدایی و منافق و ته مانده های جبهه ملی گرفته تا عناصر مسلمان غیرخط امام که به گونه ای تجلی ائتلاف آنها را در مجلس شورای اسلامی طی بیانیه شماره ۶۹ تحلیل نمودیم، همه با هم مؤتلف شده اند. ... در یک نگاه سریع و کوتاه می بینیم که از آغاز تاکنون، چگونه برای جلوگیری از استقرار کابینه ای که بتواند تداوم بخش انقلاب اسلامی بوده و به راستی پیرو خط امام باشد، کارشکنی و توطئه های پی در پی صورت گرفته است: ۱. همه مخالفت هایی که با مجلس و قدرت و اعتبار آن شده و می شود (پیش از تشکیل آن، در جریان انتخابات و هم اکنون) بی تردید یکی از اهدافش نیز ناتوان کردن مجلس در امر مهم تأیید کاندیدای صددرصد اسلامی و انقلابی بوده است و همان طور که دیدیم مجلس در این مورد نقش تاریخی خویش را علی رغم خواست آنها و همان طور که پیش بینی می شد تاکنون با دقت و قدرت انجام داده است. ... اصرار در معرفی اشخاص غیرخط امامی، چون سلامتیان، نوبری، طباطبائی و حتی زمزمه معرفی اشخاصی چون مدنی و فروهر و ... به عنوان نخست وزیر. مخالفت ها و تضعیف ها و حتی توهین به نخست وزیر خط امام از قبل و در جریان انتخاب و معرفی به مجلس. تلاش سازمان یافته و هماهنگک دفتر هماهنگی و به کمک عناصر سازمان مجاهدین خلق [منافقین] و دیگر عناصر ضد خط امام و نوشتن شعارهایی چون "رجایی، نخست وزیر ارتجاعی" بر در و دیوار و یا برپا کردن سخنرانی های تحریک کننده ای که در پایانش به شکل حساب شده شعارهایی علیه نخست وزیر و به حمایت از رئیس جمهور داده می شود. مطرح کردن جنجالی مسئله تحریم اقتصادی و توطئه نظامی امریکا، به عنوان حربه ای برای فشار علیه کابینه خط امام، بدین طریق که با تکیه زیاد و بزرگ کردن مشکلات و کوچک نشان دادن توان و ایمان مردم، درصدد می آیند که افراد ساده را تحت تأثیر قرار دهند و مطرح کنند که "در چنین شرایطی مگر می شود مملکت را به دست یک عده افراد مؤمن، ولی ساده و نامتخصص سپرد؟ اوضاع به کلی ویران می شود!" و با استفاده از این اضطراب، دولت را مجبور به پذیرفتن ائتلاف با همان عناصر از غرب آمده غرب گرا نمایند. ... تکرار کردن دوباره حدیث مفتضح شده تقدم "تخصص" بر "تقوی" که هر چند نتایج درخشانی!! چون جریانات ارتش (از باقری و مدنی و علوی گرفته تا جریان پادگان نوژه و فرار اخیر دو متخصص ارتشی با یک هواپیما) و همچنین عملکرد متخصص امور خارجه و وزارت ارشاد! و نخست وزیری! و متخصص اقتصادی حذف

بهره بانکی! و متخصص کشاورزی (ایزدی) را به بار آورده است. ... البته تردید نیست این گونه تکرارها و اصرارهای مشخص، صرفاً برای خسته کردن خط امامی ها و به اصطلاح ترساندن آنها از کار و مشکلات آن است تا بلکه بتواند توافق آنها را برای به دست گرفتن گوشه ای "قدرت" و "میراث" به دست آورند. طرح ریزی برنامه های توطئه گسترده ای که از سخترانی های تضعیف کننده و ایجاد مراکز کارشکنی تا پخش به اصطلاح نتایج سنجش آمار آن چنانی! و اشکال تراشی های بنی اسرائیلی و هماهنگی با همه عناصر "ضد ارتجاع"! برای اینکه حداکثر تا سه ماه کابینه رجایی را به سقوط بکشانند. ... مطرح کردن "خط من" و سعی در تخطئه و لوث کردن "خط امام" که از مدت ها قبل آغاز شده و اکنون به روشنی اعلام شده است. ... تبلیغات گسترده ای که اینک از هرسوی در جهت "رفاه" مردم آغاز شده است و به طور مشخص اعمال وزرایی که در تمام طول وزارت خود یا خواب بوده اند یا شریک ضدانقلاب و اکنون در آستانه تشکیل کابینه جدید، انقلابی شده و طرح های انقلابی می دهند (؟) بلافاصله انسان را به یاد کابینه "شریف امامی" می اندازد و آن همه تکیه روی مسائل رفاهی و اعمال انقلابی یک شبه... به هر حال این نوع انقلابی شدن ها، تردیدی نیست جز سنگ اندازی و مشکل تراشی برای کابینه خط امامی آینده، هیچ هدف دیگری را دنبال نمی کند. ... در همین رابطه توطئه استعفادادن برنامه ریزی شده ۸ وزیر که قصدی جز تحت فشار قراردادن آقای رجایی برای پذیرفتن عناصر لیبرال و شکستن مقاومت او نبود، قابل تأمل است. ... استعفای هماهنگ آنها و آن تیر درشت غلط اندازی که همکار و همفکرشان وزیر محروم سابق، در روزنامه کیهان (ارگان نهضت آزادی) درج نمود، همه از یک توطئه مشخص برای ایجاد جو فشار بر نخست وزیر حکایت می کرد؛ زیرا می دانیم درست در همین زمان صحبت های متعددی با آقای رجایی می شود که با تکیه و جنجال فراوان بر "اوضاع خراب مملکت"، "نارضایتی مردم"، "خواست های رفاهی آنان"، "انزوای ایران در جهان"، "حمله نظامی"، "محاصره اقتصادی" و... به شدت مانور و اصرار می شود و اینها همه ناشی از همان هجوم هماهنگ و گسترده برای تحمیل وزرای سابق (یا از همان نوع) بر خواسته های خط امامی آقای رجایی است. با توجه به موارد فوق و موارد دیگری که وجود دارد، به سادگی ضرورت افشای کارشکنی ها و موانعی که در راه استقرار کابینه خط امام وجود دارد، روشن می شود. به ویژه آنکه می دانیم این همه هجوم همه جانبه نه فقط برای کارشکنی در کار یک کابینه، بلکه مقابله مستقیم و نبرد نهایی با خط امام و استمرار اصیل انقلاب اسلامی است. کابینه آقای رجایی را اگر بتوانند با شکست روبه رو کنند، بنا بر تحلیل های خودشان که آقای قطب زاده از تلویزیون نیز اعلام کرده اند، "دیگر باید مردم امیدشان را به کلی از این جناح" یعنی از این طرز تفکر قطع کنند و یکسره خود را در اختیار حضرات آن چنانی قرار دهند. ... (۱)

ص: ۶۸۷

امروز دفتر ریاست جمهوری اعلام کرد که بنی صدر در روز هفده شهریور در میدان شهدا، سخنرانی خواهد کرد. موسوی گرمارودی مشاور مطبوعاتی بنی صدر، اطلاعیه دفتر ریاست جمهوری را در اختیار خبرگزاری پارس قرار داد.

در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «نظر به اینکه بیش از ۲۸ انجمن و مجمع و محل و گروه از ریاست جمهوری برای شرکت یادروز ۱۷ شهریور جهت سخنرانی دعوت به عمل آوردند و پاسخ گویی به هریک در همان روز ممکن نبود، بدین وسیله از همه تشکیل دهندگان اجتماعات و نیز خواهران و برادران در تهران دعوت به عمل می آید به مناسبت بزرگداشت شهدا و یادروز خون و حماسه جمعه سرخ، ساعت پنج و نیم بعدازظهر دوشنبه ۱۷ شهریور، در محل کربلای انقلاب (میدان شهدا) حضور به هم رسانند تا آقای ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهوری، با ایراد یک سخنرانی در اطراف مسائل امروز انقلاب، خواسته های همگان را یک جا برآورده باشند و دستاورد دیگران، وحدت انقلابی است که این روزها نیاز به آن چشمگیر است. گروه های سیاسی به نشان علاقه مندی به وحدت و یگانگی که در آن روز جلوه کرد، از حمل پلاکاردهایی که بیانگر تفاوت های گروهی است خودداری فرمایند.» (۱)

علی اکبر معین فر، وزیر نفت، شایعات مربوط به کمبود نفت و انرژی در زمستان آینده را به شدت تکذیب و اعلام کرد ایران به هیچ عنوان با کمبود سوخت روبه رو نخواهد شد.

معین فر گفت: «در حال حاضر یک میلیارد و ۱۴۵ میلیون لیتر نفت سفید، ۶۰۰ میلیون لیتر گازوئیل و ۲۱۰ میلیون لیتر بنزین و بنزین سوپر در انبارهای کشور وجود دارد و این مقدار به مراتب بیشتر از ذخیره این مواد در سال گذشته است.» وی همچنین گفت: «قسمت دوم پالایشگاه اصفهان تا پایان همین هفته با ظرفیت روزانه ۸۰ هزار بشکه که پس از ده روز به ۱۲۵ هزار بشکه افزایش خواهد یافت، فعالیت خود را آغاز خواهد کرد.»

وزیر نفت ضمن اشاره به اجلاس آینده وزیران اوپک در وین گفت: «در این کنفرانس جمهوری اسلامی تلاش خواهد کرد تا عراق و عربستان به منظور کاهش تولید نفت تحت فشار قرار گیرند.» وی در مورد اجلاس عالی سران اوپک در بغداد گفت: «باتوجه به خصومت های دولت عراق علیه کشور ما، جمهوری اسلامی ایران در نظر ندارد در سطح عالی در این کنفرانس شرکت کند و اگر نماینده ای به کنفرانس بغداد اعزام شود، این نماینده در سطح پایین تری خواهد بود.» وی در پایان گفت: «در تماسی که با آقای بنی صدر، رئیس جمهوری، گرفته است، اطلاع یافتیم ایشان در نظر ندارند در کنفرانس بغداد شرکت کنند.» (۲)

ص: ۶۸۸

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶؛ و - روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

پس از چندین روز درگیری مرزی در منطقه عمومی قصرشیرین، امروز این نواحی روز نسبتاً آرامی را پشت سر گذاشتند. در این منطقه مهم ترین خبر این بود: صبح امروز یک خودرو عراقی که همراه یک کاروان حامل کمک، برای پاسگاه مرزی اسماعیل کشور عراق مهمات حمل می کرد، منفجر شد و همه سرنشینان آن از بین رفتند. (۱)

اما تحرکات عراق در قالب تقویت و جابه جایی نیرو و حفر سنگرها و استحکامات تازه در بخشی از مرزهای هم جوار غرب و جنوب، به ویژه آبادان و خرمشهر، قابل توجه و چشمگیر بود.

در آذربایجان غربی یک هواپیمای جنگنده عراقی در ساعت ۲۳ امروز، به حریم فضایی پیرانشهر تجاوز کرد که با آتش شدید پدافند خودی مجبور به ترک فضای ایران شد. (۲)

گزارش پایگاه دهلران نیز حاکی است: «دولت عراق تعداد ۴ قبضه ضدهوایی ۲۳ م.م از گردان ضدهوایی عطره را در دو طرف پل میمه قرار داده و حفاظت آن را به عهده گرفته است.» در حاشیه این گزارش آمده است که «دولت عراق برای اکثر تأسیسات و پل های مهم که در شعاع ۵۰ تا ۶۰ کیلومتری مرز قرار دارند یگان ضدهوایی برای محافظت آنها گمارده است.» (۳)

در این حال، هرچه به مرزهای خوزستان نزدیک تر می شویم تحرکات عراق را با افزایش بیشتری مشاهده می کنیم. گزارش امروز منابع خودی حاکی، از تقویت و توزیع جنگ افزارهای تازه از جمله آر.پی.جی ۷ بین پاسگاه های نوار مرزی منطقه سوسنگرد، به ترتیب شیب، صفریه، رشیده، طاوسی، عماش، فکه، صدام حسین، العیله و شرهانی است و نیروهای این پاسگاه ها نحوه استفاده از این جنگ افزارها را فرا گرفته اند. بنا به همین گزارش، ارتش عراق بدین وسیله قصد دارد با گماردن کمین در فاصله نزدیک جاده مرزی، به خودروها و افراد نظامی ژاندارمری و سپاه پاسداران ضربه بزند. (۴)

اما در منطقه مرزی آبادان و خرمشهر، تحرکات امروز عراق نسبت به روزهای پیش شدیدتر بود. بنا به گزارش سخنگوی سپاه خرمشهر، در ساعت ۲:۳۰ سحرگاه امروز و نیز در ساعت ۷ بامداد، ۳ هواپیمای عراقی که مأمور فیلم برداری و عکس برداری از تأسیسات مرزی و یگان های

ص: ۶۹۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۳- سند شماره ۳۷۸۴۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نازجا (مد اطلاعات)، ۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۷۸۵۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲) به استانداری خوزستان، ۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اخبار برون مرزی، استانداری خوزستان، شماره سریال ۲، ص ۴، ۲۶/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲)، ۹/۶/۱۳۵۹.

مستقر در مرز ایران و عراق بودند، در آسمان خرمشهر به طور متناوب دیده شدند. در پی مشاهده هواپیماها، آتشبارهای سنگین پایگاه دریایی و دیگر یگان های مستقر در خرمشهر وارد عمل شدند و هواپیماها را مجبور به ترک آسمان کردند.^(۱) از ساعت ۲۱ تا ۲۲ امروز نیز، عوامل خودی مستقر در خرمشهر با مشاهده پرواز هواپیمای غیرخودی در مرز هوایی ایران، به طرف آن شلیک می کنند و مانع از ورود آن به آسمان ایران می گردند.^(۲)

واحدهای مهندسی ارتش عراق نیز در این روز تحرک بیشتری داشتند، به طوری که عراق هرروز نسبت به روزهای قبل بر تعداد سنگرها و استحکامات نظامی خود می افزاید که این امر کاملاً محسوس و قابل تأمل است. در این زمینه، گزارش امروز لشکر ۹۲ زرهی حاکی است: «از چندی قبل، دولت بعث عراق از حفاصل پاسگاه شلمچه تا حدود ۵۰ یا ۶۰ متری نوار مرزی، مبادرت به کندن نهر و خندق جهت ایجاد موانع برای عبور خودروهای سنگین کرده است.»^(۳) بنا به یک گزارش دیگر «از تاریخ ۹/۶/۵۹، تعداد ۱۵ لودر مشغول حفاری خندق هایی در ضلع شمال غربی پاسگاه شلمچه واقع در کشور عراق هستند.»^(۴)

در منطقه مرزی آبادان نیز گزارش ها حاکی است که نقل و انتقالات ارتش عراق در این منطقه در مقایسه با روزهای قبل شدت بیشتری دارد، به طوری که احتمال هرگونه خطر و حمله از سوی دشمن افزایش یافته است.^(۵) دادستان انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر که دارای گشت های دریایی منظمی در رودخانه اروند است، ضمن نقل این خبر، در ادامه آورده است که «باتوجه به وضع حساس منطقه (مراکز صنعتی، به خصوص پالایشگاه) مراتب را به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و فرمانده کل قوا (بنی صدر) اعلام تا سریعاً اقدامات و کمک ها و اختیارات لازم به ژاندارمری و ارتش و سپاه موجود در منطقه اعطا شود. ضمناً به علت نبودن اسلحه های سنگین در اختیار سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر دستور داده شود که از طریق ستاد فرماندهی و یا ستاد مشترک، اسلحه های موردنیاز ارگان های مذکور در اختیار آنها قرار گیرد.»^{(۶) - (۷)}

در این حال، در مرز آبی اروندرود تجاوزات مرزی و مزاحمت های عراق امروز نیز ادامه داشت. در این مورد گزارش فرمانداری خرمشهر حاکی است که در ساعت ۱۶ امروز، یک فروند کشتی عراقی متعلق به اداره بندر بصره، به آب های ایران تجاوز کرده و شروع به عکس برداری

ص: ۶۹۲

- ۱- دفتر حقوقی وزارت امور خارجه، تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، جلد ۱، وزارت امور خارجه، بهمن ۱۳۶۱، ص ۱۷۰؛ و - روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از سخنگوی سپاه خرمشهر.
- ۲- سند شماره ۳۷۸۵۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار استان خوزستان، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ستاد هماهنگی نیروی انتظامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۳- سند شماره ۴۲۳۴۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری خوزستان، ۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام لشکر ۹۲ زرهی.
- ۴- سند شماره ۱۴۱۶۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.
- ۵- سند شماره ۴۳۳۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۹/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع دادستانی خرمشهر و آبادان.
- ۶- در آن ایام، وضعیت سلاح و مهمات در دو سپاه آبادان و خرمشهر بسیار اسف انگیز بود و این درحالی بود که در انبارهای پادگان دژ

متعلق به نیروی دریایی خرمشهر انواع سلاح های سبک و نیمه سنگین نو و دست نخورده از جمله مسلسل های ۳ ژ و خمپاره اندازهای ۱۲۰ و ۸۱ میلی متری و ده ها قبضه تفنگ ۱۰۶ میلی متری به میزان زیاد انبار شده بود و فرمانده وقت پایگاه سوم دریایی خرمشهر، با وجود مراجعات و نامه نگاری های مکرر [از جمله مراجعه نگارنده] از تحویل بخشی از آنها به سپاه آبادان و خرمشهر، به دلایل واهی خودداری می کرد؛ به طوری که با شروع حمله سراسری عراق به خرمشهر، بخش عظیمی از این سلاح ها در بمباران دشمن بعثی از بین رفت. (سند شماره ۱۵۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه)

۷- سند شماره ۹۴۵۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دادستان کل انقلاب اسلامی ایران به فرماندهی سپاه، ۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش دادستانی انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر به دادستان کل انقلاب جناب آقای حجت الاسلام قدوسی.

می‌کند که با اعتراض قایق پاسگاه هرطه روبه رو می‌شود. در این گزارش از اداره مرزبانی خرمشهر خواسته شده که در اولین تماس با مرزبانی دولت عراق، مراتب اعتراض خود را در این مورد اعلام کرده و توضیح بخواهد. (۱) امروز همچنین «دو فروند قایق گشتی ایرانی برای واحد عمق یاب عراقی که مشغول تهیه آمار عمق یاب [رودخانه] کارون بوده، مزاحمت‌هایی ایجاد کرده و در نتیجه عملیات واحد عراقی متوقف گردیده است.» (۲)

از سوی دیگر، ارتش عراق امروز دست به یک اقدام بی‌سابقه زد. بنا به گزارش منابع خودی: «فرماندهی گارد مرزی بصره به یگان‌های تابعه دستور داده است کلیه مین‌هایی که در جاده‌های خاکی و نوار مرزی بین ایران و عراق به منظور جلوگیری از نفوذ نیروهای ایرانی و عناصر خرابکار کار گذاشته شده و تاکنون منفجر و یا خنثی نگردیده، به وسیله مین‌یاب کشف و خنثی نمایند، زیرا ممکن است هنگام عبور و مرور نیروهای خودی [عراقی] منفجر و تلفاتی به بار آورد.» در سابقه و حاشیه این گزارش آمده است: «اخیراً تیپ ۳۴ زرهی لشکر ۱ مکانیزه ارتش عراق از "سویره" به مناطق مرزی عماره منتقل گردیده است. با توجه به اقدام فوق، چنین به نظر می‌رسد که دولت عراق در نظر دارد نیروهای جدیدی را به مناطق مرزی منتقل و مستقر نماید. احتمالاً دولت عراق تصمیم دارد ضمن جایگزین نمودن یگان‌های جدید در مناطق مرزی بصره و آزاد نمودن احتمالی یگان‌های لشکر ۵ و جایگزین ساختن یگان‌های دیگر در مناطق مرزی مانند استقرار تیپ ۳۴ عماره، این لشکر را برای عملیات بعدی از درگیری فعلی رها سازد.» (۳)

یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی نیز حاکی از اقدام دیگر عراق برای جاسوسی در شهرهای مناطق جنوبی ایران است. بنا به این گزارش: «۶ نفر عراقی که تعدادی از آنها دوره‌های خرابکاری و تخریب را طی نموده اند قرار است از طرف سازمان اطلاعات عراق و از طریق مناطق جنوبی کشور به ایران نفوذ داده شوند.» در پایان این گزارش اسامی این شش نفر قید شده است. (۴)

۱

امروز نیز در مناطق مختلف کردنشین از جمله سنندج، سقز، میوان و پاوه درگیری‌های پراکنده‌ای میان نیروهای خودی و گروه‌های مسلح معارض با نظام در جریان بود.

بنا به گزارش سپاه مرکز، در ساعت ۲۰ امروز، مهاجمان ضدانقلاب با خمپاره‌انداز ۱۲۰ میلی‌متری به سوی تیپ و ژاندارمری سقز تیراندازی کردند که در نتیجه ۳ سرباز وظیفه از تیپ سقز و یک نفر غیرنظامی که راننده تاکسی بوده، مجروح می‌شوند. نیروهای خودی نیز در مقابله با حمله مهاجمان، با سلاح‌های سنگین و بالگرد مواضع آنها را منهدم و سرکوب کردند. (۵)

همچنین در درگیری شامگاه امروز در پاوه که بین افراد ضدانقلاب و سپاه پاسداران رخ داد، یک پاسدار شهید و ۳ نفر نیز زخمی شدند. (۶)

گزارش روابط عمومی سپاه سنندج نیز حاکی است امروز «طی عملیات پاک‌سازی حوالی

ص: ۶۹۳

۱- سند شماره ۳۴۷۶۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری خرمشهر به اداره مرزبانی خرمشهر، ۱۱/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۷۷۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری خرمشهر به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری)، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۲۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاندارمری (رکن ۳) به فرماندهی گردان گارد ساحلی خسروآباد، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۷۸۴۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری خوزستان (معاونت سیاسی و انتظامی)، ۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۷۸۵۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲) به استانداری خوزستان، ۹/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۲۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا، ۱۰/۶/۱۳۵۹، اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص ۱۳۵، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش هنگ ژاندارمری سقز؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۲۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

"کافی سانان" و قراء اطراف از توابع مریوان توسط ستون اعزامی ارتش، این مناطق به کلی از وجود اشرا و عناصر ضدانقلاب پاک سازی شد. این عملیات با درگیری های پراکنده ای همراه بود.^(۱) در اطراف سنندج نیز یک کمین مهاجمان ضدانقلاب با هوشیاری نیروهای سپاه خنثی و به ضدکمین تبدیل گردید. در این باره، بنا به گزارش دفتر روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران: «صبح امروز درحالی که ماشین حامل غذا جهت نیروهای مستقر در گاران عازم این منطقه بود، مورد هجوم ضدانقلابیون قرار گرفت که با هوشیاری و فداکاری برادران پاسدار حمله آنها خنثی و ۳۵ نفر از ضدانقلابیون دستگیر و ۱۰ قبضه اسلحه نیز به دست آمد.»^(۲)

همچنین اعلام شد که «در چند روز اخیر از چند ضدانقلاب در سنندج، ۶ قبضه سلاح کمری از نوع شورش و لاما، یک قبضه سلاح شکاری، ۳ بمب دستی و مقداری وسایل تخریبی دیگر توسط پیشمرگان مسلمان کرد کشف و ضبط شده است. همچنین صبح دیروز از یک خانه تیمی در سنندج تعداد ۳ دستگاه پلی کپی و وسایل چاپ، چند کیسه نشریات مربوط به سازمان های کومه له و چریک های فدایی خلق و مجاهدین خلق [منافقین] و چند نوار کشف و ضبط گردید.»^(۳)

همچنین، بنا به گزارش هنگ ژاندارمری کرمانشاه، ساعت ۲۲:۵۵ دقیقه امروز یک بمب ساعتی که در نزدیکی سیم خاردار پادگان سراب نیلوفر^(۴) این شهر کار گذاشته شده بود، منفجر شد که بر اثر این انفجار یک غیرنظامی در نزدیکی پادگان کشته شد.^(۵) یک گزارش از منابع اطلاعاتی سپاه نیز حاکی از همکاری یک مهندس ساکن آبادان با گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین است که در پتروشیمی این شهر در قسمت کارگزینی کار می کند و اخیراً مقدار فراوانی سلاح به کردستان حمل کرده است.^(۶)

۱

در آذربایجان غربی، مهم ترین مسئله هنوز مهباد است، باین حال، در دیگر مناطق نیز بعضاً ناآرامی هایی وجود دارد.

از دیروز عصر تا امروز، وضع مهباد آرام گزارش شده است^(۷) اما درگیری های پراکنده ای در اطراف مهباد و شهرهای هم جوار ادامه داشته و ارتش و سپاه مشغول پاک سازی مسیرها و روستاهای اطراف مهباد هستند. در این خصوص، یک ستون ارتشی از لشکر ۶۴ ارومیه، درحال رسیدن به میاندوآب است و قرار است در آنجا با نیروهای سپاه الحاق کرده و سپس مسیر میاندوآب - مهباد را پاک سازی کنند.^(۸)

امروز همچنین بر اثر تیراندازی مهاجمان ضدانقلاب با سلاح های سبک و نیمه سنگین و

ص: ۶۹۴

۱- روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از سنندج به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سنندج.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از دفتر روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- سراب نیلوفر: دهی از دهستان خالصه بخش مرکزی شهرستان کرمانشاه، واقع در ۲۱ کیلومتری شمال غربی کرمانشاه، کنار راه فرعی کرمانشاه به سنجایی. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۶- سند شماره ۴۳۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به واحد اطلاعات سپاه آبادان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲۶۶.

- ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه در گفت و گو با هاشمی، معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی، ۹/۶/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۴۳۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه میاندوآب، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۶۵.

اصابت گلوله به ژاندارمری مهاباد یک سرباز شهید و برق ساختمان قطع شد. ارتباط ژاندارمری مهاباد با ناحیه قطع گردید که تا آخرین ساعات امشب نیز برقرار نشد. (۱)

در این حال، یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است که امروز «تعدادی نامعلوم از افراد مسلح گروه های غیرقانونی از طریق راه پیرانشهر - سردشت به طرف آبادی میرآباد در حرکت بوده و قصد داشته اند به مهاباد بروند.» (۲) امروز همچنین ۳ برادر مجروح که ۸ ماه پیش در اطراف مهاباد توسط افراد گروه کومه له به گروگان گرفته شده بودند، پس از آزادی به بیمارستان سنندج منتقل شدند که ۲ نفر از آنان بر اثر شدت جراحات وارده، به شهادت رسیدند. (۳)

همچنین، مهاجمان ضدانقلاب نیمه شب به پایگاه ارتش در اطراف اشنویه، حمله کردند که در نتیجه یکی از افراد ارتش به شهادت رسید. (۴)

از نخستین ساعات شامگاه امروز نیز، برخورد شدیدی بین مأموران ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی و افراد مسلح ضدانقلاب در اطراف سلماس روی داد. معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی ضمن تأیید این خبر گفت در این درگیری یک جوانمرد ژاندارم شهید و یک استوار ژاندارمری زخمی شد. وی افزود مهاجمان ضدانقلاب اکنون تحت تعقیب مأموران انتظامی هستند. (۵)

از نقده نیز خبر می رسد که شامگاه امروز، «پایگاه عملیاتی ژاندارمری مستقر در روستای شیانه از توابع نقده از سوی نیروهای مهاجمان مسلح غیرقانونی با سلاح های سنگین و سبک مورد حمله قرار گرفت. در این حمله به افراد روستای مذکور و پایگاه شیانه آسیبی نرسید و مأمورین مستقر در پایگاه به آتش گروه های ضدانقلاب پاسخ دادند و آنان را مجبور به عقب نشینی کردند.» (۶)

همچنین، در ادامه خلع سلاح مناطقی از آذربایجان غربی، سرهنگ تاج الدینی، سرپرست ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی، اعلام کرد که «تا آخرین ساعات امروز ۴ هزار و ۸۸ قبضه جنگ افزار مختلف و ۱۳ هزار و ۷۴۷ تیر فشنگ در جریان عملیات پاک سازی در مناطق قطور، سلماس، سیه چشمه، ماکو، کلیسا کندی جمع آوری شده است. وی با اشاره به این نکته که پاک سازی از دهم خردادماه سال جاری در مناطق مذکور آغاز شده است گفت در این مدت با عنایت خداوند پاک سازی منطقه از عناصر وابسته به اجنبی، بازگشایی راه آهن قطور و جمع آوری اسلحه و مهمات غیرمجاز با موفقیت انجام شده و هم اکنون واگن های حامل کالاهای ایرانی شامل مواد غذایی، دارویی و ماشین آلات از طریق راه آهن قطور وارد ایران می شود.» (۷)

از سوی دیگر، به گزارش امروز خبرگزاری پارس از ارومیه، «اخیراً یک فرستنده رادیویی غیرقانونی به وسیله حزب دمکرات در نزدیکی شهرستان مهاباد آغاز به کار کرده است. این رادیو چند ساعت برنامه به زبان فارسی و کردی پخش می کند. این خبر مورد تأیید ضمنی سرپرست ناحیه ژاندارمری و معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی قرار گرفت و گفته می شود این رادیو در حدود ۴۰ کیلومتری جنوب مهاباد، فعالیت دارد.» (۸)

ص: ۶۹۵

۱- سند شماره ۴۳۳۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مرکز فرماندهی)، ۹/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۷۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، از ستاد مشترک (اداره دوم - ح - ع) به وزارت کشور و نخست وزیری، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۶۶.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از سنندج.

- ۴- سند شماره ۴۳۳۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه تهران (مرکز فرماندهی)، ۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۹/۶/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.
- ۷- همان.
- ۸- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۶، ۱۰/۶/۱۳۵۹، صص ۳ و ۴، خبرگزاری پارس از ارومیه.

با اینکه درگیری مسلحانه و تحرکات ایذایی گروه های مخالف نظام در اطراف شهرها و مناطق عمده کردستان همچنان ادامه دارد، امور عمرانی نیز در این استان البته با سختی در حال انجام است. معاون استاندار کردستان گزارش فعالیت های عمرانی انجام شده در این استان را در هفته های اخیر به این شرح اعلام کرد:

ایجاد یک کارخانه نان ماشینی؛ ایجاد کارخانه کالباس سازی؛ به کاراندازی یک کوره آجرپزی که مدت ها راکد بود؛ آسفالت و بازسازی محورهای سنندج، سقز و میوان؛ همچنین دو طرح مرغداری و تولید کلید و پریز برق که از سوی بیکاران به استانداری ارائه شده بود، مورد قبول واقع شد و طرح تریکوبافی نیز بعد از تصویب، حداقل ۲۰۰ الی ۳۰۰ بیکار را به کار می گیرد. از سوی استانداری یک صد میلیون تومان از بودجه جاری استان به کارهای عمرانی تعلق گرفت.»

فرماندار سنندج نیز اعلام کرد از سوی فرمانداری مقدار ۱۳۴،۰۰۰ لیتر گازوئیل و ۱۴۰۰ لیتر نفت سفید و ۱۴۰۰ لیتر بنزین به میوان ارسال شده و نیز ۱۰ تن قند، ۱۰ تن شکر و حدود ۶ فقره حواله آرد به میزان ۱۴۶ تن از کرمانشاه و همدان جهت استفاده مردم سنندج خریداری شده است. همچنین هیئت ویژه هفت نفری که از سوی دولت به منطقه اعزام شده اند، با انتشار اطلاعیه ای اعلام کردند که کار تقسیم اراضی را در مناطق بیجار، قروه، دهگلان، دیواندره آغاز کردند و در دیگر مناطق نیز به زودی کار خود را آغاز خواهند کرد. همچنین به مالکان اخطار کردند که تحت تأثیر گروه ها قرار نگیرند و کشاورزان را تحت فشار قرار ندهند. (۱)

به دنبال درگیری های سیاسی دیروز در شهرهای جنوبی و شمالی کشور، امروز نیز بندر ریگ در جنوب و کردکوی در شمال کشور بازم صحنه این گونه برخوردها بود، اما مهم ترین درگیری در قائم شهر روی داد.

درگیری دیروز بعدازظهر بندر ریگ، مجدداً صبح امروز از بازار این شهر آغاز شد و تلاش مأموران تا ساعت ۱۳ امروز برای آرام کردن اوضاع متشنج شهر ادامه داشت. (۲)

از طرف دیگر، به دنبال حوادث روز گذشته کردکوی، دادستان انقلاب اسلامی گرگان امروز در حکمی که برای سپاه پاسداران کردکوی ارسال داشته، فعالیت گروه های سیاسی در این شهر را ممنوع اعلام کرد. در این حکم آمده است: «طی گزارشات متعدد کتبی و شفاهی و طومارهای مفصل که تا به حال به دادستانی انقلاب گرگان مبنی بر تحریکات و حرکات ضدانقلابی گروه های سیاسی از مجاهدین خلق [منافقین] گرفته تا فدایی خلق و حزب توده، توفان و غیره رسیده است؛ لذا تحت [چنین] شرایطی تا زمانی که مجلس شورای اسلامی چهارچوب فعالیت آنان را در کشور مشخص نکرده است، به خاطر جلوگیری از خون ریزی و

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، خبرنگار انقلاب اسلامی از سنندج.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از خبرگزاری پارس از بندر ریگ.

درگیری ها و مفسده ها که تا به حال بارها اتفاق افتاده، ممنوع اعلام می گردد. ...» (۱)

اما در قائم شهر نیز وضعیت کاملاً متشنج است. درگیری قائم شهر که از ساعت ۹ صبح روز گذشته، با اعتراض برخی از مردم به پخش و فروش نشریات مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های کمونیستی آغاز شده بود، تا پاسی از شب به طور پراکنده و با شدت و ضعف ادامه داشت، چراکه هواداران گروه های سیاسی از شهرهای دیگر استان نیز به جمع آنان در قائم شهر می پیوستند. خبرنگار جمهوری اسلامی از قائم شهر ضمن ارائه این گزارش، آورده است: «به دنبال این درگیری ها و این مطلب که مردم در نقاط مختلف شهر مورد ضرب و شتم قرار می گرفتند، شورای تأمین شهر با صدور اطلاعیه ای به گروه ها هشدار داد از هرگونه ایجاد تشنج و درگیری جلوگیری نمایند و در غیر این صورت طبق قانون شورای تأمین شهر دستگیر و محاکمه خواهند شد. انتشار این اطلاعیه موجب پایان یافتن درگیری نشد تا اینکه کارگران کارخانجات از جمله کارخانجات نساجی قائم شهر با تعطیل کارخانه ها در مقابل ساختمان فرمانداری اجتماع کرده و خواستار رسیدگی به وضع آشفته شهر و پایان یافتن درگیری و دستگیری عاملین ایجاد آن شدند. در این مکان برادر شادنوش، فرماندار قائم شهر، ضمن سخنرانی برای مردم از آنها دعوت کرد که به ایجاد تحریک از طرف گروه ها اهمیت نداده و با این عمل، وحدت و یکپارچگی خود را نیز حفظ کنند.» (۲)

به گزارش کیهان: «صبح امروز، به دستور جامعه روحانیت مبارز قائم شهر، بازار این شهر تعطیل شد تا تکلیف گروه های سیاسی روشن شود. از سوی دیگر، امروز مجدداً هواداران مجاهدین خلق [منافقین] در برابر بیمارستان هلال احمر اجتماع کردند و خواستار جنازه مقتول و قایع دیروز شدند. فرماندار قائم شهر نیز اعلام کرد که جنازه مقتول شب گذشته [ساعت ۱ بامداد امروز] به بستگان او تحویل شده و گروه های سیاسی به خاطر برهم زدن نظم در برابر بیمارستان اجتماع کرده اند.» (۳) کیهان در گزارش دیگری از حوادث امروز قائم شهر آورده است: امروز «به دنبال درگیری که از دیروز بین هواداران و مخالفان سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در قائم شهر رخ داد و منجر به کشته شدن یکی از هواداران سازمان مجاهدین خلق و زخمی شدن چند تن دیگر شد، بازار و مغازه های این شهر به دستور روحانیت مبارز تعطیل شد. در پی تعطیل بازار قائم شهر روحانیون، بازاری ها و گروهی از مردم این شهر دست به راه پیمایی زدند و سپس مقابل انجمن تبلیغات اسلامی اجتماع کردند. در این اجتماع یکی از روحانیون و فرماندار قائم شهر سخنانی پیرامون لزوم اتحاد و همبستگی ایراد کردند و در پایان، قطعنامه ای خوانده شد که طی آن از مسئولان شهر خواسته شده بود که جلوی فعالیت سیاسی گروه ها گرفته شود.» (۴)

روزنامه انقلاب اسلامی نیز ضمن گزارش از وضعیت دیروز و امروز این شهر می نویسد: «در ساعت یک بامداد پس از تحویل جنازه به خانواده مقتول، تعهد گرفته می شود که جنازه

ص: ۶۹۷

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۳، خبرنگار انقلاب اسلامی از کرد کوی.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، خبرنگار جمهوری اسلامی از قائم شهر.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قائم شهر.

۴- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار کیهان از قائم شهر.

بلافاصله دفن شود تا تشنج ایجاد نگردد، ولی تاکنون، ساعت مخابره خبر، هنوز جنازه دفن نگردیده و مردم شهر و کارگران کارخانجات قائم شهر در مقابل فرمانداری اجتماع کرده و ضمن اعلام پشتیبانی از مقامات شهری خواستار پیدانمودن سریع عامل این قتل می باشند. دادستان انقلاب اسلامی قائم شهر در پی یک سخنرانی اعلام کرده است در صورت حمله از طرف گروه ها، مردم مجازند با سلاح گرم و سرد از خود دفاع کنند.» این گزارش می افزاید: «در این مدت به هیچ عنوان تاکنون سپاه پاسداران دخالت ننموده است.»^(۱)

۱

به دنبال ملاقاتی که ساعت ۳ بعد از ظهر دیروز، بین بنی صدر و رجایی انجام گرفت، قرار شد اعضای کابینه امروز یکشنبه، توسط ریاست جمهوری به مجلس معرفی شوند.^(۲) اما برخلاف انتظار، امروز اعضای کابینه نه توسط بنی صدر بلکه در نامه ای توسط نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی اعلام گردید و همین امر باعث تنش مجدد میان دو جناح و روزنامه های وابسته به آنها شد.

به گزارش مطبوعات داخلی، مجلس شورای اسلامی امروز جلسه علنی داشت. در این جلسه نامه محمدعلی رجایی، نخست وزیر، دایر بر معرفی اعضای کابینه و ارائه برنامه دولت به مجلس، توسط هاشمی رفسنجانی قرائت گردید. در لیست معرفی اعضای کابینه، وزیر دفاع (به علت اینکه رئیس جمهور نسبت به آن نظر خاص دارند) معرفی نشده است. در نامه محمدعلی رجایی خطاب به ریاست مجلس آمده است: «به دنبال مذاکراتی که با ریاست جمهوری به عمل آمد، قرار شد هیئت دولت را به مجلس معرفی کند، براین اساس، صورت اسامی همکاران خود را به پیوست به آگاهی می رساند.»^(۳)

در این میان، از وزرای قبلی آقایان عباسپور، مهدوی کنی، موسی کلانتری، رضا صدر، نعمت زاده و رجایی، در کابینه جدید نیز عضویت دارند. وزرای جدید نیز عبارت اند از: محمد نوربخش وزیر اقتصاد و دارایی و سرپرست سازمان امور اداری و استخدامی؛ سیداسماعیل داودی وزیر مشاور و سرپرست سازمان برنامه و بودجه؛ دکتر منافی وزیر بهداری؛ محمدعلی فیض بخش وزیر مشاور و سرپرست بهزیستی؛ محمد قندی وزیر پست و تلگراف؛ [میر] حسین موسوی وزیر امور خارجه؛ دکتر حسن عارفی وزیر علوم و فرهنگ و هنر؛ محمد

ص: ۶۹۸

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و آخر، خبرنگار انقلاب اسلامی از قائم شهر.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

سلامتی وزیر کشاورزی؛ احمد توکلی وزیر کار؛ بهزاد نبوی وزیر مشاور در امور اجرایی؛ محمدشهاب گنابادی وزیر مشاور و سرپرست مسکن و شهرسازی؛ حسن عباسپور وزیر نیرو؛ عباس دوزدوزانی وزیر ارشاد ملی؛ اصغر ابراهیمی وزیر نفت.

گزارش کیهان ضمن نقل این اسامی حاکی است که در جلسه امروز مجلس شورای اسلامی، خلخال و سلامتیان به معرفی کابینه به دلیل عدم تصویب رئیس جمهوری اعتراض کردند. در پی این اعتراض حجت الاسلام رفسنجانی توضیح داد که در این مورد نخست وزیر در جلسه بعدی توضیحات لازم را به نمایندگان خواهد داد.^(۱)

در این حال، روزنامه انقلاب اسلامی وابسته به جناح بنی صدر در صفحه اول خود با تیتیر درشت از قول بنی صدر نوشت: «اسامی وزرای اعلام شده در مجلس به تصویب من نرسیده است.» در تیتیر دیگر این روزنامه به نقل از بنی صدر آمده است: «قرار نبود من به مجلس بروم. با چند تن از اعضای کابینه موافق هستم، ولی بقیه را تصویب نمی کنم.» این روزنامه سپس با تیتیر "آخرین خبر" نوشته است: «طبق آخرین خبر رسیده از دفتر ریاست جمهوری، رئیس جمهور اعلام نمود که اعضای کابینه معرفی شده از طرف نخست وزیر، به تصویب ایشان نرسیده است.» «رئیس جمهور ضمن تکذیب خبر دیشب رادیو تلویزیون و امروز صبح در ارگان حزب جمهوری اسلامی، رفتن خودش به مجلس را تکذیب کرد و گفت چنین چیزی نبوده و نامه ای به مجلس نوشته است.»^(۲)

محمدعلی رجایی نخست وزیر، شامگاه امروز در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی مفصل ضمن توضیح کامل روند انتخاب خود به عنوان نخست وزیر، به گلایه و انتقاد از برخی مطبوعات پرداخت که توافقات بین وی و بنی صدر را به منزله کاری خلاف قانون جلوه داده و به صورت تیتیر در روزنامه هایشان در آورده اند. وی درباره این توافقات بر سر انتخاب اعضای کابینه گفت: «... رئیس جمهوری نامه برای من نوشته، نوشته که "آقای محمدعلی رجایی، نخست وزیر، با وزرایی که فهرست آنها را برای انتخاب آورده اید همان طور که روز اول گفتم کاری ندارم، خود می دانی؛ درباره وزرای کشور و دفاع به لحاظ حساسیت وضع کشور، تصویب خود را لازم دیده ام." خوب، رئیس جمهوری تصویب سایر وزرا را لازم ندیده است؛ چه دلیلی داشته، خودشان می دانند. حالا فلان روزنامه چطور شده آنچه که بین من و رئیس جمهور که خود قسم یاد کرده که قانون اساسی را رعایت بکنند، [به شکل وارونه ای جلوه بدهد] قطعاً حرکتی که [رئیس جمهوری] تاحال کرده براساس قانون اساسی بوده. به نظر من، این [خلاف قانونی جلوه دادن مطالب] یک حرکتی است که قابل دفاع برای آن روزنامه ها و هر کسی که می خواهد مطرح بکند نیست. ... رئیس جمهوری تا حالا هر کاری کرده، براساس قانون اساسی بوده، اگر جایی براساس قانون اساسی خواسته از حق خودش بگذرد، خوب، همان طوری که نوشته "من تصویب خود را لازم دیدم در دو جا، در بقیه

ص: ۶۹۹

۱- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۳.

جاها لازم ندیده ام" و اگر تصویب خودش را خود رئیس جمهوری لازم نمی بیند حالا دیگه فلان روزنامه به نظر من کم لطفی است که این مسئله را از بین من و برادرم رئیس جمهور بکشد بیاورد جامعه این چینی را در چنین وضعی قرار بدهد. ...» (۱)

از سوی دیگر، بنی صدر در یادداشت های روزانه خود درباره سخنرانی امروز نخست وزیر نوشته است: «ساعت ۱۰ شب، صحبت های آقای رجایی را در تلویزیون گوش کردم؛ در ۱۲ مورد از بیانات ایشان یا نتیجه بدفهمیدن بیان بوده است و یا تمام حقیقت نبود. من یک مورد را می گویم تا ببینیم و آن یک مورد این است که من به او نوشته بودم که نباید اخلاق و رویه ملوک را در پیش گرفت؛ اعزه را فرود آورد و اذله را برکشید. ایشان این طور فهمیدند که هر که گمنام است، هر که نام و نشان ندارد، سابقه وزارت ندارد، درجات بالا ندارد، این اذله است و هر که اینها را دارد اعزه و بزرگ است. من این طور نمی فهمم. ...» (۲)

۱

انتشار بیانیه شماره ۷۵ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در روزنامه های جمهوری اسلامی، صبح آزادگان و اطلاعات و پخش متن آن از صدای جمهوری اسلامی، واکنش و خشم جناح مقابل و شخص بنی صدر را برانگیخت. بنی صدر در مصاحبه ای که امروز با روزنامه انقلاب اسلامی انجام داد، ضمن حمله شدید به جناح مقابل، نسبت به مفاد بیانیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی واکنش شدیدی نشان داد. وی در شروع این مصاحبه گفت: «قاعده این نیست که رئیس جمهور به نامه هایی که گروه هایی می نویسند پاسخ بدهد، اما روش علمی شناخت به آدم می گوید که بسیاری علائم از یک هدف هایی پرده برمی دارند که دقت در آن علائم انسان را از عمق خطر مطلع می کند. مسئله اول این است که رادیو کشور متنی را از یک گروه بسیار کوچک برضد رئیس جمهور با طول و تفصیل و تفسیر می خواند. دروغ اول اینکه وقتی که ما می گوئیم اینها خطشان، خط خاص خودشان است و حاکمیت زور را می خواهند برقرار کنند، همین بهترین دلیل است، به لحاظ اینکه جمهوری یک مجموعه است و کسانی که در مقام حمله به رئیس جمهوری با ده دروغ شروع می کنند، چگونه می توانند مؤثر [مدعی] باشند که قصدشان از تضعیف رئیس جمهوری که رئیس قوه مجریه است، تقویت دولت خط امام است؟ اینها قصدشان تقویت خودشان است و همه ارکان جمهوری را وسیله کار خودشان می دانند. هر مقامی تمکین کرد این گروه زورپرست حاکم باشد، او خوب است و هر کس این کار را نکرد، او باید کوبیده شود.»

بنی صدر با حمله به رادیو گفت: «وقتی که می گفتم این رادیو، رادیو تحریک است و در دست همین هاست، اشتباه نمی کردم، حالا تا چه روزی باشد که من با مردم راجع به رادیو صحبت کنم و تکلیف رادیو را معین کنم.»

وی سپس درباره این مسئله که مجلس را تضعیف کرده است، پاسخ داد: «تضعیف مجلس به این

ص: ۷۰۰

۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

است که انتخابات آن آزاد نباشد و وکلایش کاملاً آزاد انتخاب نشده باشند و بعد از تشکیل مجلس هم دائم او را تحت فشار جوهای مصنوعی قرار دهند.» وی در مورد اتهام اصرار در معرفی اشخاص غیرخط امام چون سلامتیان، نوبری، طباطبایی و حتی زمزمه معرفی اشخاصی چون مدنی و فروهر به عنوان نخست وزیر، گفت: «اولاً این آقایان که این همه دروغ گفتند در خط امام اند؟ امام هر وقت حرفی بزنند که باب طبع آقایان باشد یا اینها بتوانند از آن حرف آن طور که دلشان می خواهد بهره برداری بکنند "خط"، "خط امام" است، ولی اگر هر وقت بنویسند "موافقت شد" آن وقت موافقت با ضد خط امام کرده اند. پس تشخیص در خط بودن اعمال امام هم با "آقایان" است. اما اینکه اصرار در نوبری و سلامتیان و طباطبایی و اینها در خط امام هستند یا نیستند، باز تشخیص با "آقایان" است. و تازه این هم دروغ است چون من اصرار در معرفی آنها هیچ نداشتم. ...»

بنی صدر در بخش دیگری از سخنانش درباره "مخالفت ها و تضعیف ها و حتی توهین به نخست وزیر خط امام از قبل و در جریان انتخابات و معرفی به مجلس" گفت: «خوب، یکی از اینها بپرسد که "شما که این قدر متوجه هستید که تضعیف و توهین به نخست وزیر خوب نیست چطور همین رویه را که درباره ایشان می پسندید درباره رئیس جمهور نمی پسندید؟! چه کسی باور می کند که شما بر حقیقت هستید و راست می گوید؟" وی افزود: «من که رئیس جمهور هستم تا آنجا پیش رفتم که انتخاب نخست وزیر را به تمایل مجلس و تشخیص آنها را به هیئتی واگذار کردم که از خود مجلس است.» وی همچنین گفت: «هر وقت شعارهای انبوه مردم به نفع "آقایان" نبود، "مجاهد خلق" و "ضد خط امام" اند و وقتی شعار اقلیتی باب طبع "آقایان" بود، اینها می شوند خط امام! این درست همان فساد است که ما باید از آن پرهیز کنیم و این بدترین فسادهاست.»

وی همچنین خطاب به نویسندگان بیانیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی گفت: «چطور شما به دولتی که ۱۸ ماه بر کار بوده و اینها را امام به این کار گذاشته، می گوید که ارشادات "سولیوان" را اجرا کرده اند؟! ... من این خط (خط مدنی) را خط خطرناکی برای ایران می دانستم و با قاطعیت با نخست وزیری او مخالفت کردم. ... ما تقدم را به عقیده داده ایم و در این مسئله هیچ تردیدی نداشته و نداریم. اینها نمی دانند. چون از "مکتب" بی اطلاع هستند و از "ایدئولوژی" و ربط آن به "تخصص" هم اطلاعی ندارند.»

بنی صدر در بخش دیگری از سخنان خود اظهار کرد: «اگر بتوانیم با کسانی که با اصرار از تفاهم سر باز می زنند تفاهم بکنیم، ثابت کرده ایم که "بینش توحیدی"، "بینش صحیح تر و عین صواب است.» وی در پاسخ به مطلب بیانیه در مورد «مطرح کردن "خط من" و سعی در تخطئه و لوث کردن خط امام و...» گفت: «یک وقت اینجا و آنجا می رفتند و می گفتند که رئیس جمهوری می گوید: "من!" و امام فرموده اند که بگوئید: "مکتب من"، حالا که گفته ایم "خط من"، می گویند که چرا گفته اید "خط من" و اینکه شما این جمله را در قبال "خط امام" مطرح کرده اید. ... اگر دولتی آمد و گفت که نمی خواهم

قانون را اجرا کنم، خوب، خط او با خط رئیس جمهور (که اجرای قانون است) فرق می کند.»

و بالاخره درباره مطلب آخر بیانیه: «می گوید تبلیغات گسترده ای که اینک از هر سو در جهت رفاه مردم آغاز شده است و به طور مشخص اعمال وزرایی که در طول مدت وزارت خود یا خواب بوده اند یا شریک ضدانقلاب» بنی صدر چنین گفت: «این وزرایی را که یا خوب بودند یا شریک ضدانقلاب همان کسانی سر کار آوردند و حاکم کردند و اکثریت شورای انقلاب بودند. من آنها را روی کار نیاورده بودم. اما اینکه صحبت از رفاه می کند، چه کسی صحبت رفاه کرده است؟ رفاه به چه معنا؟ دیروز با امام صحبت می کردیم، ایشان فرمودند که من به آقای رجایی گفته ام "نه اینکه اقتصاد در اسلام نیست. یک بعد اسلام هم اقتصاد است و کسی که معاش ندارد معاد ندارد". این را دیروز امام فرمودند. خوب، پس شما از پیش می دانید که بیشتر از ۹۰٪ مردم ما می خواهند نه اینکه رفاه داشته باشند، بلکه حداقل زندگی را داشته باشند تا بتوانند این فقر معنوی را از بین ببرند. به اکثریت نزدیک به ۹۰٪ مردم که در محرومیت کامل هستند چه معنوی ما می توانیم آموزش بدهیم؟!»

وی در بخش دیگری از سخنانش گفت: «من به ایشان (آقای رجایی) گفتم که اگر شما بنا را بر تفاهم بگذارید، خواهید دید که مسائل خیلی خوب و زود حل می شود.» بنی صدر همچنین گفت: «عقیده من این است که این دروغ ها و این گونه نتیجه گیری ها همان "القای ایدئولوژی" است که ابرقدرت ها در القای آنها بعد از انقلاب ها ماهر هستند؛ به این صورت که گروه هایی را با جوسازی و ایجاد محیط ترور بیاورند و این گونه القائات را به جامعه ای تزریق کنند و چنان وضعی بر جامعه حاکم کنند که حاضر بشود هر وضعیتی را بپذیرد و دقیقاً آن خطر دوطرفه از اینجا است به این ترتیب که از سویی این طوری جبهه داخلی را تضعیف کنند و همه را متقاعد بکنند به اینکه این حکومت حکومتی نیست که بتواند کشور را اداره کند و از سوی دیگر ضدانقلاب را تقویت کنند و در موقعش به ما ضربه وارد کنند.» بنی صدر در پاسخ به این سؤال که نکات مهمی که در نامه ای که شما به امام نوشتید و ایشان پاسخ دادند چیست؟ گفت: «نامه را به مجلس دادم و وقتی که خواندند شما آگاه می شوید، ولی نکته مهم آن این بود که من به ایشان نوشتم که "ما بنا را بر تفاهم گذاشته ایم، اما مثل اینکه وزرا لایتغیر هستند، باید همان ها که بودند باشند". ایشان هم جواب دادند که دخالت نمی کنند، ولی نظرشان این است که باید مؤمن به انقلاب باشند، مدیر باشند، مدبر باشند، فعال باشند، و با هم تفاهم هم بکنند." (۱)

۱

در سیصد و دومین روز گروگان گیری در ایران، رایزنی ها و میانجیگری برخی محافل خارجی، از جمله الجزایر و آلمان غربی برای آزادی گروگان های امریکایی، ابعاد تازه تری به خود گرفته است. در این زمینه، شامگاه امروز کاردار سفارت الجزایر در ایران با حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، در محل این مجلس ملاقات کرد و متن نامه سفارت الجزایر و نامه یکی از اساتید دانشگاه هاروارد امریکا را - که درباره حل مسئله گروگان ها به

ص: ۷۰۲

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۶، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

سفارت الجزایر در امریکا داده شده بود - به رئیس مجلس تقدیم کرد. کاردار سفارت الجزایر گفت: شما می دانید که امریکا خواهان حل فوری مسئله گروگان هاست. (۱)

روزنامه کویتی الوطن نیز امروز گزارش داد: «یک کشور عربی که دارای مناسبات نزدیک با آیت الله خمینی رهبر ایران است، برای آزادی گروگان های امریکایی دست به میانجیگری زده است.» الوطن در گزارشی از واشنگتن به نقل از منابع دیپلماتیک "قابل اعتماد" نوشت: «میانجیگری این کشور عربی هماهنگ با یک کشور اروپایی نامشخص هفته گذشته آغاز شده است. ناظران در کویت گفتند که این کشور عربی می تواند الجزایر باشد که دارای روابط حسنه با ایران و ایالات متحده است.» (۲)

در همین حال، «هنس یورگن ویشنسکی، نایب رئیس حزب سوسیال دمکرات آلمان، اعلام داشت که حاضر است تا آنجایی که امکان برای او وجود دارد، سهمی در حل مسئله گروگان گیری ایران ایفا نماید. ویشنسکی در مصاحبه ای با یکی از رادیوهای آلمانی اعلام داشت که او باید نخست منتظر آن بماند که اعضای دولت جدید تهران چه فکری درباره آزادی گروگان های امریکایی می کنند. به نظر این سیاستمدار آلمانی، مسئله گروگان گیری تهران نه تنها برای مناسبات امریکا و ایران بلکه برای سیاست جهانی در مجموع عامل مزاحمی است. ویشنسکی مضافاً این پرسش مصاحبه کننده را که آیا او چندی پیش با داماد آیت الله خمینی [صادق طباطبایی (۳)] ملاقات کرده است یا نه، تکذیب نکرده است.» (۴)

از طرف دیگر تلویزیون ای.بی.اس. امریکا اعلام کرد که امروز یکشنبه، نامه ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، به محمدعلی رجایی، نخست وزیر جدید ایران، تسلیم شده است. در این نامه، ماسکی درباره گروگان ها گفته است که اگر آنها آزاد بشوند، امریکا رسماً رژیم انقلابی ایران را به رسمیت خواهد شناخت و در امور داخلی آن کشور مداخله نخواهد کرد. (۵)

۱

از جنگ تبلیغاتی کنونی بین ایران و عراق، دو نمونه از مطبوعات دو کشور ذکر می شود.

روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود خبر داد که در ادامه تحرکات ضد رژیم بعثی عراق در لبنان، بازهم یک روزنامه نگار وابسته به عراق در بیروت به دست افراد ناشناس به قتل رسید. این روزنامه در این باره نوشت: «بنا به اظهارات منابع خبری لبنان، یک روزنامه نگار چپ گرای لبنانی که در روزنامه اللواء کار می کرده است در نزدیکی خانه خود توسط افراد ناشناسی به قتل رسید و افراد مهاجم موفق به فرار شدند. یحیی حضوری از طرف داران حزب بعث عراق، سومین روزنامه نگاری است که در سال جاری در لبنان کشته می شود. دو خبرنگار دیگر نیز طی این مدت به ضرب گلوله زخمی شده بودند. یادآوری می شود که یحیی حضوری در سال های ۷۵ - ۱۹۷۴ سردبیری روزنامه اللواء را به عهده داشت.» (۶)

ص: ۷۰۳

۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.
۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از کویت.

۳- سید محمدصادق طباطبایی (زاده ۱۳۲۲) برادرِ همسر حجت الاسلام سیداحمد خمینی است.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۶، ۱۰/۶/۱۳۵۹، رادیو کلن آلمان غربی (بخش فارسی)، ساعت ۲۱، ۹/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از یونایتد پرس از واشنگتن.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری رویتر از بیروت.

در عراق نیز تبلیغات رسانه های رسمی و دولتی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران و رهبران آن به طور روزمره و با شدت در جریان است و معمولاً در این تبلیغات روانی، به طرز ناشیانه ای از ادبیات گروه های چپ نیز استفاده می شود. از جمله آخرین شماره هفته نامه الیرموک چاپ بغداد - که امروز منتشر شد - در مقاله ای با عنوان "این نابسامانی داخلی در ایران چه چیزی را در پی خواهد داشت؟" نوشت:

«مدتی است که ایران در وضعیتی از نابسامانی های داخلی به سر می برد که کلیه زمینه های زندگی را در بر گرفته است و نبرد و کشمکش بر سر قدرت که بین مراکز گوناگون قدرت در جریان است، روزه روز شدیدتر می گردد و هر یک از اطراف این نزاع سعی می کند که قدرت را در دستان خود قرار دهد و مهره های دیگر را از سر راه خود دور سازد. این کشمکش ها از لابه لای بیانات و حملات لفظی که بین آنان به طور دائم ردوبدل می شود، نمایان می گردد. و بدون تردید این حال و وضع، نمایی آشکار از نابسامانی همه جانبه ای است که به نهایی ناگوار و ناخوشایند خواهد انجامید و بیانگر واقعیتی است که رژیم حاکم بر ایران با آن روبه روست.»

الیرموک در بخش دیگری از مقاله خود سران ایران را سرسپرده امپریالیسم می خواند و می نویسد: «در سایه این سرسپردگان است که اوضاع اقتصادی روزه روز و امانده تر و بخش های صنعتی و کشاورزی دچار سردرگمی و رکود قابل ملاحظه ای گردیده است. که این امر ملاً اثرات منفی مستقیم و خطرناکی را بر خلق های ستمدیده ایران به بار آورده، به خصوص که این عملیات ویرانگری که کلیه بخش ها را در بر گرفته با بحران های سیاسی و اقتصادی توأم بوده است. ... لذا ایران در سایه این رژیم نامسلمان از ناامنی و بی ثباتی بیداد می کند و در همین گیرودار است که رژیم دچار ضعف و ناتوانی گردیده و تنها به دستور اربابان امپریالیستی خود عمل می کند. ... و این امر، رویارویی خلق های مبارز ایران علیه رژیم و پاسداران خمینی را به اثبات می رساند، ... و چهره واقعی این رژیم مرتجع سلطه گر را برای همه جهانیان آشکار نموده است و مخالفت های توده ای که این رژیم با آن روبه رو می گردد، در واقع گویای آن است که خلق های ایران از این رژیم کاملاً بیزار گردیده و قاطعانه درصدد آن است که این رژیم را سرنگون نماید و خود را از چنگ خون آلود این رژیم سفاک نجات دهد. این خود دلیل قاطعی است بر اینکه مرحله سقوط این رژیم هم اکنون آغاز گردیده است.»^(۱)

۱

با اعزام کشتی های جنگی، توپخانه ها، تانک ها و چند گردان پیاده نظام و تکاور، رژیم صهیونیستی آماده اشغال جنوب لبنان شده است. در این زمینه، گزارش خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری تاس از بیروت، حاکی است: «نیروهای اشغالگر قدس مشغول تمرکز قوا در مرزهای جنوب لبنان می باشند. لازم به ذکر است که نیروهای تجزیه طلب [سرگرد سعد] حداد - که این منطقه را در

ص: ۷۰۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۶، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲۴، رادیو بغداد (بخش فارسی)، ساعت ۱۳، ۹/۶/۱۳۵۹، به نقل از هفته نامه الیرموک.

تصرف خود دارند - توسط رژیم اشغالگر قدس حمایت می شوند.» براساس این گزارش ها: «۳ لشکر توپخانه، ۱۰۰ تانک و چندین گردان پیاده نظام به اضافه یک گردان (سر ببرها) که با نام رسمی کماندو شناخته می شوند، وارد این منطقه شده اند. کلیه شواهد حاکی از همکاری امریکا و دولت اشغالگر قدس برای یک حمله گسترده نظامی بر علیه لبنان و به قصد تصرف سرزمین های تازه می باشد. آنچه که مورد توجه است تمرکز وسیع کشتی های نظامی به اضافه دیگر سلاح های جنگی در این منطقه است. لازم به تذکر است از مدتی پیش نیروهای مزدور اسرائیل به وسیله سرگرد سعد حداد عملاً بخش بزرگی از جنوب لبنان را اشغال کرده است.»^(۱)

ص: ۷۰۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری تاس از بیروت.

از اولین ساعات بامداد امروز، پاسگاه‌های مرزی قصرشیرین و سپس خرمشهر مجدداً زیر آتش شدید توپخانه عراق قرار گرفت. گزارش‌ها حاکی است ارتش عراق از ساعت ۳ بامداد امروز، تمامی پاسگاه‌های مرزی این منطقه از جمله تنگاب نو، یکه شان و خان لیلی را هدف آتشبارهای خود قرار داده است. در این درگیری‌ها یک جوانمرد ژاندارمری در تنگاب مجروح شد. (۱) در این خصوص، «به گزارش گروهان قصرشیرین در ساعت ۳ بامداد، در اثر درگیری بین پاسگاه قلعه سفید و پاسگاه‌های عراقی مقابل پاسگاه مزبور یک گروهان دوم ژاندارمری از ناحیه شکم زخمی و بلافاصله به شهادت می‌رسد. این درگیری تا ساعت ۷ بامداد ادامه داشته است.» (۲) همچنین، «به گزارش پاسگاه زینل کش و گروهان خان لیلی، در ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد امروز، این پاسگاه از طرف کشور عراق مورد حمله قرار گرفت که مأمورین به آتش آنها پاسخ دادند. این درگیری تا ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه ادامه داشته است و نیروهای خودی تلفاتی نداشتند.» (۳)

این درگیری‌ها همچنین در تنگ ترشابه به اوج خود رسید و تا ساعت ۱۷ همچنان ادامه داشت. مسئول روابط عمومی سپاه قصرشیرین ضمن نقل این خبر، دلیل شدت درگیری در این منطقه را حساس بودن آن دانست و گفت به دلیل آنکه پاسگاه ترشابه از نظر سوق الحیسی به اکثر پایگاه‌ها و پاسگاه‌های عراق مسلط است، بعضی‌ها بیشتر حملات خود را با هدف تصرف این پایگاه متوجه این منطقه کرده‌اند. (۴)

روابط عمومی سپاه پاسداران غرب کشور نیز در آخرین اطلاعیه خود از اوضاع مرزی قصرشیرین گزارش داد: «در ساعت ۱۱ صبح امروز، درحالی که تعدادی از افراد ارتش و مزدوران عراق جهت انجام مأموریت‌های تخریبی عازم مرز بودند در منطقه دربندجوق خسروی مین‌های آماده شده آنها منفجر و تعداد ۲۰ نفر از افراد ارتش بعث به هلاکت رسیدند و یک تانک، و یک دستگاه خودرو زیل آنها منهدم شد.» (۵)

امروز همچنین از ساعت ۶ بامداد، حملات مستقیم عراق به قصرشیرین آغاز شد و چندین توپ

ص: ۷۰۷

۱- روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- سند شماره ۲۷۶۷۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا (پست فرماندهی)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا.

۳- سند شماره ۲۷۶۷۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (رکن ۳)، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تهران در ارتباط با مسئول روابط عمومی سپاه قصرشیرین.

۵- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران غرب کشور.

به نقاط مختلف شهر از جمله خیابان خسرو سابق و چهارراه آبشار اصابت کرد. بر اثر این حملات تا ساعت ۸ بامداد، ۳ نفر کشته و ۱۹ نفر از اهالی شهر مجروح شدند. (۱) آتشباری عراق بر روی شهر قصر شیرین در ساعت ۸ صبح با آتش متقابل نیروهای خودی برای ساعتی متوقف شد. (۲) اما یک ساعت بعد، مجدداً از سر گرفته شد و در ساعت ۱۰:۴۰ دقیقه بر اثر اصابت گلوله های توپ به خانه های سازمانی چهل دستگاه این شهر، به چندین خانه خساراتی وارد آمد. (۳)

حملات آتشباری عراق تا نزدیک ظهر همچنان ادامه داشت. در این حملات همچنین ساختمان های شرکت نفت مورد هجوم واقع شد که در نتیجه انبار آن منطقه تعطیل شد و عوامل شرکت نفت ساختمان های مزبور را ترک کردند. (۴)

این در حالی است که هم زمان، اقدامات عوامل داخلی عراق نیز کم و بیش ادامه دارد. از جمله شهرداری جمهوری اسلامی اعلام کرد که «در ساعت ۶ بامداد امروز، به وسیله عده ای مهاجم در نزدیکی این شهر واقع در حوزه استحقاقی ژاندارمری، راه بر اتومبیلی که به طرف قصر شیرین در حال حرکت بود، بسته و به سوی آن تیراندازی می کنند. در نتیجه یکی از افراد جمعی تپ ابازر از ناحیه پا مجروح می شود.» (۵)

در یک حادثه دیگر، در منطقه سرپل ذهاب، یک کمپرسی حامل ۶ سرنشین، در بیست کیلومتری این شهر با مینی که مهاجمان کار گذاشته بودند، برخورد کرد و منفجر شد. بر اثر این انفجار ۲ سرنشین کمپرسی شهید شدند. در پی این حادثه، گروه ۷ نفری پاسداران سرپل ذهاب به محل رفتند و موفق شدند یک مین را در تنگ حمام کشف و خنثی کنند. (۶)

از سوی دیگر، به گزارش مسئول روابط عمومی سپاه مرکز: «حدود ۵۰ نفر از اهالی قلخانی که فریب رژیم بعثی عراق را خورده بودند با تحویل دادن سلاح های خود به دامن جمهوری اسلامی پناهنده شدند.» وی در این مورد افزود: «نخست سرکردگان این گروه سلاح های خود را تحویل دادند و قرار است ۶۰۰ تن از عشایر ایل مزبور خود را به مقامات مسئول معرفی کنند.» (۷)

۱

تحركات و نقل و انتقال نیرو و تجهیزات و ساخت سنگرها و استحکامات مختلف، همچنین پروازهای شناسایی و تجاوز هوایی از سوی عراق، امروز ادامه یافت تا جایی که گزارش شد: «اخیراً نقل و انتقالات جالب توجهی از ارتش عراق در منطقه نوار مرزی آبادان و خرمشهر مشاهده گردیده و احتمال هرگونه خطر و حمله هوایی وجود دارد.» (۸) همچنین، «برابر گزارش امروز ستاد اروند، نیروهای عراقی در منطقه مرزی شلمچه با کندن سنگر و پیاده نمودن نفرات و گشت زنی خودروها، به فعالیت پرداخته و سنگرهایی احداث [کرده اند] که ۳۰ الی ۴۰ نفره می باشد و در هر سنگر خمپاره انداز نصب نموده اند.» (۹) یک خبر مشابه دیگر حاکی است که «دولت عراق روبه روی [پاسگاه] فعلیه در خرمشهر و روبه روی پاسگاه اروندکنار مشغول فعالیت و احتمالاً ساختن استحکامات می باشد.» (۱۰)

ص: ۷۰۸

۱- سند شماره ۲۷۷۱۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۷۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران - ت - ف - زاجا (رکن ۳)، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زاجا (رکن ۳) مرکز فرماندهی به وزارت کشور (دفتر امور انقلاب)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مجدد ناحیه ژاندارمری کرمانشاه.

۲- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

- ۳- سند شماره ۹۴۵۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره کل امور انتظامی وزارت کشور به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهربانی جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.
- ۴- سند شماره ۹۴۵۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رئیس کل حراست صنعت نفت به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۲۷۸، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۱/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۴۳۲۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شاجا.
- ۶- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.
- ۷- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.
- ۸- سند شماره ۲۷۶۷۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۲ و رکن ۳)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، رونوشت به گروهان خان لیلی و سومار.
- ۹- سند شماره ۳۷۸۴۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۳۶۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان به واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر خبر لشکر ۹۲ زرهی خوزستان مستند به گزارش ستاد اروند.
- ۱۰- سند شماره ۳۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه سوم دریایی خرمشهر (عملیات و اطلاعات) به فرماندهی هنگ ژاندارمری آبادان (رکن ۲)، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

اما جدی ترین تهدید و اقدام خصمانه امروز عراق در این منطقه صورت گرفت. به گزارش مرکز فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی، «در ساعت ۲۰ امروز، تعداد ۲ هزار نفر از افراد عراقی با تعدادی تانک در نزدیکی آخرین پاسگاه ژاندارمری خرمشهر بین بصره و گرمک علی در حال حرکت به سوی خرمشهر مشاهده شده و قصد حمله به خرمشهر را دارند.»^(۱) در همین حال، عراق به نیروهای گارد مرزی خود در بصره دستور داده که هرگونه تجاوز علیه عراق را در نوار مرزی با آتش توپخانه شدیداً سرکوب کنند.^(۲)

تمهیدات و تحرکات اخیر و به خصوص امروز عراق در نوار مرزی خوزستان، به ویژه آبادان و خرمشهر، باعث شد که امروز ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی خوزستان خواستار ایجاد تغییر و تحول و تقویت مواضع و استحکامات مرزی توسط لشکر ۹۲ زرهی در مقابل این تقویت محرز و قابل توجه عراق در این مناطق، به ویژه منطقه مرزی شلمچه گردد.^(۳) در یک اقدام دیگر، امروز گروهان سوم مهندسی از لشکر ۹۲ زرهی با ۲ افسر، ۱۵ درجه دار و ۱۶ سرباز به تیپ ۳ دشت آزادگان اعزام گردید تا از منطقه سوبله تا پلائی، اقدام به ایجاد سنگر و مواضع برای این تیپ کند.^(۴)

همچنین از آذربایجان غربی خبر می رسد که ساعت ۲۲:۳۰ امروز، یک فروند هواپیمای عراقی از طریق پیرانشهر به حریم هوایی ایران حمله کرد که با آتش پدافند مستقر در منطقه متواری شد.^(۵)

۱

همراه با تحرکات و اقدامات تأمینی و ایذایی عراق در مرزهای خوزستان، به ویژه منطقه خرمشهر و آبادان، عوامل داخلی وابسته به عراق، موسوم به خلق عرب در مرزهای مجاور مناطق مختلف خوزستان از حدود شعیب (شویب) تا سعلف به فعالیت و تحرکات خود به نفع عراق و علیه جمهوری اسلامی ایران ادامه می دهند. در این زمینه گزارش منابع اطلاعاتی ژاندارمری خوزستان حاکی است: «وضعیت جبهه [عوامل داخلی وابسته به] عراق از سه گروه به شرح زیر تشکیل و از حدود شعیب [شویب] تا سعلف ادامه دارد: ۱. گروه اول تعداد آن ۴۰ نفر و سرپرست گروه شخصی به نام "شیخ مکی" بوده که در حدود ۱۰ روز پیش، شیخ مکی به اتفاق ۲۰ نفر از اعضای گروه خود را تسلیم مقامات ایرانی نموده [است] که اطلاع پیدا نموده عراقی ها ۲۰ نفر دیگر گروه [وی] را دستگیر نموده اند. ۲. گروه دوم، سرپرست گروه شخصی به نام کریم واغی (ایرانی) ساکن "ابوجاموسی" [ابوجاموسه است که] مدار [فعالیت] گروه بر حسب موقعیت و مأموریت کم و زیاد می شود و فعالیت آنان در حدود هورالعظیم می باشد. در ضمن این گروه وظیفه دارد از طریق آب ۲۰ "کاوزن" و "جراحیه" و عشیره های اطراف و همچنین ابوجاموسی که سرپرست گروه بیشتر در آنجا فامیل و آشنا دارد و کار آنها تخریب تأسیسات و حمله به پاسگاه های این مناطق و استخدام عامل برای عراق می باشد [، اقدام نماید]. ۳. گروه سوم، سرپرست آن "خلف یعقوب" است که این شخص در حدود ۵ ماه پیش بازنشسته شد و سرپرست گروه را برادر "خلف"، "حمید" عهده دار است.»^(۶)

ص: ۷۰۹

۱- سند شماره ۴۰۹۰۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به فرماندهی گردان ۲۲۱ سوار زرهی، ۱۱/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی خوزستان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی خوزستان؛ و - سند شماره ۴۲۸۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز و کلیه واحدهای تابعه، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۲۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲، ۱۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا.

۳- سند شماره ۴۲۳۶۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ریاست رکن سوم ستاد لشکر ۹۲ زرهی، ص ۲، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

- ۴- سند شماره ۴۰۹۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر خبر رسیده از لشکر ۹۲ زرهی، ۱۰/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۴۲۵۴۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۱۱/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۶- سند شماره ۲۸۷۱۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان به واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر، آبادان و دشت آزادگان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲) به فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۲)، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

درحالی که در مرزهای آبادان و خرمشهر تحرکات عراق هرروز نسبت به روزهای گذشته افزایش بیشتری می یابد، در داخل شهر آبادان جریان دادگاه رسیدگی به پرونده متهمان فاجعه آتش سوزی سینما رکس، از یک سو و تبلیغات شدید گروه های چپ و هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای نمایشی جلوه دادن دادگاه و نیز تحریک خانواده های داغدار قربانیان این فاجعه از سوی دیگر، اذهان عمومی را به خود معطوف داشته و فضای ملتهب شهر تحت تأثیر این جریان ها از اوضاع مرزی بی خبر مانده است.

درخصوص پخش نشدن فیلم دادگاه مزبور از صداوسیما جمهوری اسلامی ایران که بهانه خوبی برای سوءاستفاده، به دست گروه های سیاسی شهر داده است، امروز اعلام شد که «حجت الاسلام علی قدوسی، دادستان کل انقلاب اسلامی، در یک گفت و گوی کوتاه درزمینه جریان دادگاه متهمین سینما رکس آبادان، در پاسخ به این سؤال که چرا محاکمه این دادگاه مهم در تهران انجام نشده و نیز چرا خبرهای کامل و گویاتری از این محاکمه در اختیار مردم قرار نمی گیرد، گفت: البته اینکه چرا متهمان حادثه سینما رکس در تهران محاکمه نمی شوند روشن است؛ زیرا جرم در آبادان واقع شده و شواهد و آثاری که در محل هست همیشه گویاتر است برای اثبات جرم تا شواهدی که از دور، آن هم با فاصله زمانی دو سال و اندی که از این مسئله گذشته است. می دانید که در آنجا گروه های مخالف تبلیغاتی می کردند که به اصطلاح بگویند که دستگاه فعلی خودش تعمد دارد که این محاکمه را به عقب بیندازد و لذا به همین دلایل مدتی تحصن کردند و طبق اطلاعی که ما داشتیم اکثر متحصنین از اعضای خانواده شهدا نبودند بلکه اکثراً از گروه های دیگری بودند که به آنها ملحق شده بودند و این مسئله را در پی هدف های خود دامن می زدند. البته ما قبلاً چندین بار بازپرس فرستاده بودیم و همه اینها معتقد بودند که محاکمات در تهران انجام بگیرد، ولی ما صلاح ندانستیم، زیرا این حربه ای [است] برای آن گروه که ثابت کند حرف آنها درست است و ما می خواهیم محاکمه [را] دور از چشم شواهد و گواهان انجام دهیم و به این جهت بود که تصمیم گرفتیم محاکمه را در آبادان انجام دهیم.» قدوسی افزود: «فکر می کنم در اینجا لازم باشد از رادیو تلویزیون گله کنم که اکثر محاکمات را ضبط می کند، لیکن به موقع مردم را از آنها مطلع نمی نماید...» (۱)

تحرکات، درگیری ها و اقدامات ایدایی گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق مختلف کردنشین امروز نیز ادامه داشت.

در یک درگیری بین مهاجمان ضدانقلاب و نیروهای ژاندارمری در منطقه سنندج در ساعت ۹ شب، یک جوانمرد شهید و یک استوار زخمی شد. (۲)

ص: ۷۱۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- سند شماره ۴۲۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

سخنگوی سازمان پیشمرگان مسلمان کرد شاخه سنندج نیز اعلام کرد: «در درگیری امروز بین ضدانقلابیون و نیروهای انقلابی در منطقه آویهنک، یکی از برادران سرباز شهید و یک تن دیگر از سازمان پیشمرگان مسلمان کرد به گروگان گرفته شد. در این درگیری به مهاجمان نیز تلفات سنگینی وارد آمد.»^(۱)

همچنین به گزارش شهربانی پاوه در ساعت ۱ بامداد امروز، در گردنه رشکا و نوسود بین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پاوه و مهاجمان مسلح ضدانقلاب درگیری رخ داد که در نتیجه یک نفر از افراد سپاه پاسداران به شهادت رسید^(۲) و ۲ نفر مجروح شدند.^(۳)

گزارش امروز یک منبع اطلاعاتی خودی حاکی است: «اخیراً نماینده شیخ عثمان [نقشبندی] در روستاهای نوسود برای مردم سخنرانی کرده و به آنها گفته است که در حدود ۲ هزار نفر از افراد مسلح دمکرات، کومه له، فدائیان خلق و سربازان عراقی و عناصر حزب رستگاری آماده اند با نیروهای مسلح جمهوری اسلامی مقابله کنند و نخواهند گذاشت که نوسود به تصرف افراد دولتی درآید.»^(۴)

اطلاعیه سپاه پاسداران غرب کشور نیز حاکی است: «بر اثر شلیک آر.پی.جی ۷ مزدوران وابسته به بعث عراق در نوار مرزی پاوه، یک پاسدار شهید و ۳ نفر دیگر زخمی شدند.»^(۵)

در این حال، طولانی ترین درگیری از ساعت ۱۹ امروز تا ساعت ۸ صبح روز بعد، بین مهاجمان ضدانقلاب و پاسداران و پیشمرگان مسلمان و نیروهای ارتش در منطقه باینگان رخ داد. این درگیری با حمله عوامل وابسته به رژیم عراق از طریق کوه ماکوان و روستای زردوئی از توابع پاوه، به وسیله خمپاره و سلاح های سنگین به شهر باینگان آغاز شد و با مقابله ۱۲ ساعته نیروهای خودی، مهاجمان ضدانقلاب پس از تحمل تلفات سنگین مجبور به عقب نشینی شدند. در این درگیری یک پاسدار محلی شهید و یک نفر دیگر زخمی شد. طبق این گزارش، سپاه باینگان نیاز شدیدی به مهمات سلاح سنگین دارد.^(۶)

درباره نقل و انتقالات و تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین، یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است که در اطراف جاده بانه - سردشت، مقدار زیادی سنگر بندی شده است و ضمناً صبح امروز تعدادی لندرور افراد مسلح ضدانقلاب را اطراف پل کولپه پیاده کرده و افراد مزبور از طریق ارتفاعات به سمت بانه سرازیر شده اند.^(۷) گزارش نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی نیز حاکی است: «امروز حدود ۵۰ نفر از مزدوران عراقی که به زبان عربی تکلم می نموده اند از طریق شیلر وارد ایران شده و پس از شناسایی، منطقه را ترک نموده اند.»^(۸)

در این حال، در بازرسی از محل یک دفتر آموزش رانندگی در سنندج که متعلق به یک استوار بازنشسته ارتش است، مدارک متعددی علیه نظام جمهوری اسلامی به دست آمد. گزارش خبرگزاری پارس از سنندج در این مورد حاکی است: «امروز دفتر آموزش رانندگی "شهریار" متعلق

ص: ۷۱۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۱۵، ص ۴.

۲- نام آن شهید حسین کتوئی و سومین فرزند شهید از این خانواده تهرانی است. (روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۱۱، ص ۴).

۳- سند شماره ۴۳۲۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاون عملیات و اطلاعات)، ۱۳۵۹/۶/۱۰، بنا به گزارش شهربانی پاوه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۱۱، ص ۴.

۴- سند شماره ۳۴۳۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۶۰، از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران

(رکن ۲) به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران غرب.

۶- سند شماره ۴۲۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷- سند شماره ۱۴۱۶۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی غرب)، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و -

سند شماره ۱۴۱۶۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۰۱، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی

غرب، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۱۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۹۹، از سماجا ۳ (مرکز

فرماندهی) به ژاجا، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۹۴۵۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۱۵، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا

(رکن ۲)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاچا.

به ابراهیم محمدی یکی از وابستگان رژیم منفور پهلوی به وسیله پیشمرگان مسلمان کرد مورد بازرسی قرار گرفت و مدارک زیر کشف شد: پرونده های کانون شماره ۱۰۸۶ حزب منحل رستاخیز، نشریه ها، دعوت نامه ها و تراکت های حزب، مقدار زیادی کتاب کمونیستی، نشریه و اعلامیه های گروه های سیاسی که بیشتر آنها متعلق به کومه له است، عکس هایی از قاسملو، عزالدین و جلال الدین حسینی، عکس و پوستره های بسیار زیادی از خاندان منحوس پهلوی؛ نوشته ها و اشعار سروده شده در وصف شاه معدوم، نوار سخنرانی در جریان تحصن اسفندماه استانداری سنندج علیه جمهوری اسلامی و تعداد زیادی دسته چک متعلق به بانک های مختلف. در این مورد یکی از مسئولان سازمان پیشمرگان مسلمان کرد گفت: ابراهیم محمدی استوار بازنشسته، رئیس کانون ۱۰۸۶ حزب رستاخیز و به احتمال زیاد یکی از ساواکی های فعال سنندج همان کسی است که در تحصن استانداری که در اسفندماه گذشته از سوی کومه له جهت اخراج پاسداران از سنندج ترتیب یافته بود نقش فعالی داشت و نوار یکی از سخنرانی هایش به زبان کردی علیه پاسداران و رژیم جمهوری اسلامی موجود است. وی اضافه کرد که ابراهیم محمدی - که در حال حاضر متواری است - خود را برای شورای شهر سنندج کاندید کرده بود که با مدارک به دست آمده به نظر می رسد کاندید شدن این فرد نیز به وسیله کومه له طرح ریزی شده بود. ...» (۱)

از سوی دیگر، در ادامه اعزام نیرو به منطقه غرب کشور، گزارش خبرگزاری پارس حاکی است: «یک ستون ارتشی مرکب از ۳۶ درجه دار و سرباز هنگ ژاندارمری سمنان امروز در میان بدرقه گرم استاندار، مقامات محلی و اقشار مختلف مردم برای مقابله با ضدانقلاب عازم غرب کشور شدند.» (۲)

۱

در آذربایجان غربی، امروز علاوه بر مهاباد، مناطقی در شاهین دژ، تکاب، میاندوآب، ارومیه، سلماس و قطور بر اثر اقدامات ایذایی گروه های مسلح غیرقانونی ناآرام بود.

وضعیت شهر مهاباد و اطراف آن همچنان بحرانی و متشنج است و گروه های مسلح معاند با نظام مدام به مقرهای سپاه و ژاندارمری این شهر حمله می کنند. امروز نیز مجدداً و برای چندمین روز متوالی مهاجمان مسلح ضدانقلاب به مقر سپاه مهاباد حمله کردند که بر اثر اصابت گلوله خمپاره، به ساختمان سپاه آسیب وارد شد. (۳) در این باره، همچنین گزارش خبرگزاری پارس از ارومیه به نقل از استاندار آذربایجان غربی، حاکی است: «دراثر تیراندازی مهاجمان مسلح غیرقانونی به پادگان مهاباد یک سرباز شهید و سرباز دیگری زخمی شد.» استاندار آذربایجان غربی افزود: «پس از حمله مهاجمان، پادگان نیز شروع به تیراندازی متقابل کرد و در نتیجه ۶ تن از مهاجمان کشته و ۲۷ تن زخمی شدند.» این گزارش در ادامه می افزاید: «خبرنگار خبرگزاری پارس از ارومیه، کسب اطلاع کرد گروه های ضدانقلاب کومه له و چریک های فدایی خلق در مهاباد درصددند این شهر را صحنه برادر کشی تازه ای کنند و فعل و انفعالات و تهیه مقدماتی که برای ایجاد سنگربندی و

ص: ۷۱۲

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۷، تاریخ ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، سمنان - خبرگزاری پارس، ۱۰/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۷.

استحکامات از سوی این گروه ها انجام می گیرد مؤید این قصد سوء به شمار می رود.»(۱)

در این حال، خبرگزاری پارس به نقل از فرماندار میاندوآب، درباره پاک سازی روستاهای اطراف شاهین دژ و تکاب گزارش داد: «برادران ارتشی و سپاه پاسداران گردنه پل ساروق و ۲۴ روستای دیگر را در این منطقه از وجود عناصر مسلح غیرقانونی پاک سازی کردند و در چند روز اخیر واحدهای ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران ۲۰ کیلومتر در محور شاهین دژ و تکاب پیشروی کردند.» فرماندار میاندوآب امروز همچنین گفت: «مهاجمان مسلح غیرقانونی که مجهز به سلاح های سنگین و سبک بودند با دادن تلفات سنگین، در درگیری گردنه ساروق مجبور به عقب نشینی شدند و در این درگیری که حدود ۱۵ روز ادامه داشت، ۲ تن از برادران سرباز و یک پاسدار شهید [شدند] و یکی از اهالی روستای پهلوانی نقص عضو پیدا کرد.» بنا به این گزارش، «برادران ارتشی و پاسداران در پیشروی خود روستاهای بادمحمود، فیض آباد، قره قر، اغسقل، ترمستی، یحرلو، قزقاپان ترک، باشباوق، کریم آباد، پل و دره ساروق، چهارقلعه، حسن آباد، شیرمحمد، آنقود، احمدآباد علیا و سفلی، چراغ تپه ها، یار عزیز، زره سوران، الوچلی، تازه کند، آخ دره ها، امین آباد و تمام ارتفاعات مشرقی [مشرف] به روستاها را از وجود عناصر ضدانقلاب پاک سازی کردند. پس از عملیات پاک سازی، اهالی روستای یار عزیز که از خانه و کاشانه خود کوچ کرده بودند به محل سکونتشان بازگشتند.» فرماندار میاندوآب با اشاره به پاک سازی روستاهای احمدآباد علیا و سفلی خطاب به اهالی این روستاها که در بخشداری بوکان به سر می برند یادآور شد اهالی این روستاها می توانند جهت رسیدگی به کار و زندگی خود، به روستاهایشان بازگردند.»(۲)

همچنین در ساعت ۲:۳۰ بامداد امروز، بمبی مقابل گاراژ شخصی به نام مصطفی کرد در کوچه تنورچی های ارومیه، منفجر شد که تلفات جانی نداشت، ولی به در گاراژ و اتومبیل داخل آن خساراتی وارد آمد.»(۳)

از منطقه سلماس نیز خبر می رسد که «ساعت ۲۱ امروز، به هنگام مراجعت فرمانده هنگ ژاندارمری ارومیه، از سلماس به ارومیه با اکیپ همراه خود، در بین راه سنجی به تازه شهر، مورد حمله مهاجمان [ضدانقلاب منطقه] سنجی قرار می گیرند که یک نفر جوانمرد از گروهان ژاندارمری سنجی شهید و یک استوار ژاندارمری نیز به شدت زخمی می شود.»(۴)

همچنین، یک گزارش حاکی است: «تعداد ۲۰ نفر مسلح به سلاح های مختلف به قریه دیشوان وارد و ساعت ۲۰ امروز از طریق چهارستون گردنه رویان به سمت قطور حرکت کرده اند و قصد خرابکاری در خط آهن و جاده ها و یا حمله به پایگاه ها و یا کمین در جاده و گروگان گیری از پرسنل نظامی را دارند.»(۵)

ص: ۷۱۳

۱- روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱، همگی به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۴- سند شماره ۴۲۸۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام لشکر ۶۴ ارومیه مستند به گزارش ژاندارمری سلماس؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۹۴۷۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (خوی)، ص ۱۲۵، گزارش ژاجا (رکن ۲) دایره اطلاعات، ۲/۷/۱۳۵۹.

باتوجه به درگیری های مناطق کوهستانی غرب کشور، موضوع آموزش پاسداران انقلاب برای افزایش بازدهی در این مناطق، مورد توجه مسئولان سپاه قرار گرفته است و اجرای دوره های چتربازی برای چند استان کشور، با همکاری نیروهای زنده ارتش در شیراز آغاز شده است.

در این زمینه، مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران شیراز اعلام کرد که چندی پیش، اولین دوره آموزش های رزمی و چتربازی افراد سپاه پاسداران فارس که در شیراز تشکیل شده بود به پایان رسید. هم اکنون لزوم برگزاری این دوره های آموزشی به لحاظ اهمیتی که در وضعیت فعلی و به منظور جلوگیری از پیشامدهای احتمالی دارد، هرچه بیشتر احساس می شود. وی همچنین در مورد مدت زمان این دوره ها گفت: «این دوره ها یک ماه و نیم طول می کشد و دوره جدید متشکل از گروه کثیری از برادران سپاه پاسداران از شهرهای مختلف کشور از جمله تهران، مشهد، اصفهان از دیروز شروع به یادگیری آموزش های فوق کردند.» وی افزود: «تصمیم داریم این دوره ها را مرتب ادامه دهیم تا ان شاء الله بتوانیم به یک سطح جالبی در سپاه برسانیم.» (۱)

اخبار و گزارش های حوادث مربوط به فعالیت های هواداران گروه های چپ در شهرهای مختلف ایران، تقریباً به طور روزانه در رسانه های مختلف کشور و نیز نشریات خود این گروه ها منعکس می شود.

به گزارش روابط عمومی سپاه بوشهر، «در پی کشف یک خانه تیمی متعلق به سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر در محلی به نام بمنابع توسط واحد تحقیقات سپاه پاسداران بوشهر، مقداری وسایل چاپ و تکثیر و چندین هزار اعلامیه و کتاب علیه جمهوری اسلامی و مقداری پول و وسایل دیگر به دست آمد.» (۲)

از زاهدان نیز خبر می رسد که «به دنبال درخواست معلمین اخراجی آموزش و پرورش ایرانشهر مبنی بر اجازه تظاهرات از شورای تأمین شهرستان ایرانشهر این اطلاعیه منتشر شد: اجازه تظاهرات که در تاریخ دهم شهریور توسط معلمین درخواست گردیده بود بدین وسیله و باتوجه به اوضاع منطقه و جلوگیری از تشنج بیشتر و برابر مقررات، اجازه تظاهرات به هیچ گروه و دسته ای داده نمی شود و از مردم مسلمان ایرانشهر نیز خواسته می شود در تظاهرات شرکت نکنند.» (۳)

در تهران، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی در گزارشی اعلام کرد: «برابر خبر واصله از صبح امروز، تعداد قابل توجهی از هواداران و اعضای سازمان چریک های فدایی در فلکه دوم و چهارم خزانه فرح آباد تهران اجتماع کرده و ضمن پخش اعلامیه ها و نشریات مختلف سازمان که عمدتاً حمله به دولت آقای رجایی و حزب جمهوری اسلامی است، مبادرت به شروع بحث های جنجال انگیز و تحریک کننده می نمایند تا جایی که احتمال درگیری است. مثلاً در بحث های خود عنوان می کنند که حزب جمهوری اسلامی قصد بمباران تمام مناطق کردنشین و

ص: ۷۱۴

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از شیراز.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از بوشهر به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بوشهر.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۷، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، زاهدان - خبرگزاری پارس، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

سرکوبی خلق کرد را دارد؛ دولت آقای رجایی تماماً از حزب جمهوری اسلامی و ارتجاعی است. نامبردگان روی سوابق و عملکرد اعضا و رهبران سرشناس حزب تبلیغات مغرضانه و مسموم می کنند و مردم عادی از این موضوع ناراحت هستند.»^(۱)

یک گزارش دیگر از ستاد مشترک ارتش خبر از تحركات گروه های به ظاهر سیاسی در جنگل های آمل می دهد. بنا به این گزارش، «در جنگل های اطراف آمل حرکت های مشکوک دیده شده که اقداماتی از طریق گروه های مخالف در زمینه حمل و نقل اسلحه و همچنین استقرار و تعلیمات افراد در جنگل انجام می شود.»^(۲)

در این حال، امروز روابط عمومی دادستانی انقلاب با صدور اطلاعیه ای از مسئولان حزب توده خواست خود را ظرف مدت ۴۸ ساعت برای توضیح مطالبی در خصوص روزنامه نامه مردم (ارگان حزب توده)، معرفی کنند. در غیر این صورت، دادستانی مکلف به تعقیب قانونی مسئولان می باشد.^(۳)

۱

امروز بخش فارسی رادیو صدای امریکا در برنامه صبحگاهی خود اعلام کرد: «دریادار مدنی، فرمانده پیشین نیروی دریایی ایران، که نامزد احراز مقام ریاست جمهوری نیز بود، از ایران خارج شده است.» این رادیو افزود: «مدنی به عضویت مجلس اسلامی نیز برگزیده شد، ولی اعتبارنامه اش به تصویب نرسید و برخی از عناصر تندرو مجلس نیز خواستار دستگیری و محاکمه وی شدند. گفته می شود که مدنی با هواپیما و از جنوب ایران برای پیوستن به دکتر شاپور بختیار، نخست وزیر پیشین ایران، به پاریس رفته است.»^(۴)

۲

به دنبال دستگیری چند تن از اعضای دایره اسقفی اصفهان و کرمان، امروز علی اکبر پرورش نماینده اصفهان و نایب رئیس مجلس شورای اسلامی، اسنادی را درباره دایره اسقفی اصفهان در اختیار خبرگزاری پارس قرار داد.

پرورش در گفت و گو با این خبرگزاری اظهار کرد: «میسوژنهای مذهبی در ایران که به ابتکار انگلستان پایه گذاری شده است، از جانب انگلستان و امریکا مشترکاً در تحت حمایت قرار می گیرند و ثمره جاسوسی خود را در اختیار این دو کشور قرار می دهند.» وی افزود: «اسناد و مدارک افشاشده از سوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان وابستگی این گروه را به امریکا و انگلیس و رژیم اشغالگر قدس به خوبی مشخص می کند. به عنوان نمونه، در یکی از اسناد که در تاریخ ۳۰ دسامبر ۱۹۶۰ از سفارت انگلیس به دایره اسقفی اصفهان نوشته شده است، از ملکه الیزابت به عنوان مادر کلیساهای اسقفی یاد شده و تأکید می شود که پس از مراسم نماز برای رئیس جمهور امریکا دعا کنند. در سند دیگری در رابطه با توطئه کودتای

ص: ۷۱۵

۱- سند شماره ۴۳۲۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران و کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴، برابر اعلام سماجا ۳ (مرکز فرماندهی).

۳- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از روابط عمومی دادستانی انقلاب اسلامی.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۷، تاریخ ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۳۲، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۸، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

نافرجام در ایران ذکر شده که ۵۰۰,۰۰۰ دلار امریکایی [به] وسیله سازمان سیا برای دایره اسقفی فرستاده شده که بین ضدانقلابیون توزیع نماید.» پرورش درباره اسقف حسن دهقانی نیز گفت: «وی کشیش کلیسای لوقا بوده که با استفاده از احساسات مذهبی جوانان و تبلیغات سوء سعی در فریب جوانان داشت. چون مسئله مشکوک به نظر می رسید، گروهی اعمال و رفتار دایره اسقفی را تحت نظر گرفته و متوجه شدند که مسئله تبلیغات مذهبی فریبی بیش نیست و در پس تبلیغات مذهبی، حرکت های مشکوک سیاسی است که به مسائل شکل می دهد.»

وی در پایان اسناد دیگری در مورد جاسوسی دایره اسقفی در اختیار خبرنگار خبرگزاری پارس قرار داد و گفت: «اسناد بسیاری در رابطه با حقوق های ثابت و فوق العاده هایی که سفارت امریکا برای میسیونرهای شاغل در دایره اسقفی اصفهان می فرستاد به دست آمده است. همچنین اسنادی که مربوط به اسرار نظامی ایران از قبیل پایگاه های هوایی و دریایی و اسامی پرسنل نیروی هوایی و نقشه های فنی پالایشگاه اصفهان و پایگاه هوایی منجیل به وسیله دایره اسقفی تهیه و برای مأموران سیا فرستاده شده است.» پرورش افزود: «اسناد به دست آمده به روشنی بیانگر ارتباط مستقیم دایره اسقفی با شبکه رادیو و تلویزیونی امریکا و انگلیس که در واقع بنگاه های خبرپراکنی امپریالیسم و صهیونیسم بین الملل هستند، می باشد.» این نماینده مجلس شورای اسلامی درباره روابط جمهوری اسلامی ایران با انگلیس گفت: «این مسئله مستلزم ترجمه اسناد فاش شده از سوی سپاه پاسداران اصفهان است و اگر بیش از این مطلب روشن شود طبیعی است که دولت و مجلس باید در مورد آنها تصمیم قاطع بگیرند.» (۱)

۱

رایزنی ها و گفت و گوها درباره انتخاب و گزینش وزرای کابینه دولت جدید، میان دو جناح حاکم بر کشور، در چند روز اخیر ادامه یافته و اکنون بیشتر به مجادله و مناقشه بدل گشته است. امروز با وجود توصیه حجت الاسلام انواری و برخی دیگر از نمایندگان همسو با بنی صدر به وی، مبنی بر عدم قرائت نامه های او (بنی صدر) به مجلس شورای اسلامی و نیز به امام خمینی، (۲) متن این نامه ها و پاسخ امام به بنی صدر در مجلس قرائت شد و نهایتاً شبانگاه جلسه ای در این باره با شرکت بنی صدر، رجایی، هاشمی رفسنجانی و دیگران تشکیل شد که تکلیف نهایی بازهم چندان روشن نشد.

در نامه بنی صدر به مجلس شورای اسلامی که امروز در مجلس قرائت شد، آمده است: «به آقای محمدعلی رجایی نخست وزیر، گفته بودم جز وزرای کشور و دفاع درباره دیگر وزیران نظر نمی دهم. از بابت رویه سکوت که بنا گذاشته بودم در پیش بگیرم از فهرستی که ایشان در اختیار من گذاشته اند کسانی هستند که درباره بعضی [از] آنها نظر موافق دارم، درباره تنی چند نمی توانم حتی بی نظر باشم. باین همه، کار را به نظر آن مجلس محترم می گذارم. نظر خودم این است که اجرای تام و تمام قانون اساسی در این موقعیت حساس، از هر کار دیگر به صواب نزدیک تر، بلکه عین صواب است.»

ص: ۷۱۶

۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از اصفهان.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، بنا به یادداشت های روزانه بنی صدر، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

سپس متن نامه رئیس جمهور به امام به این شرح خوانده شد:

«بسمه تعالی، به عرض می رساند، امروز بعدازظهر آقای رجایی آمد فهرست وزرا را آورد. غیر از یکی دو تغییر غیراساسی، همان فهرست قبلی است، حتی دو مورد وزارت بازرگانی و کشور را نیز دو نفر گذاشته که مجلس رأی بدهد. نامه ای هم نوشته است که به نظر می رسانم. به این ترتیب بنا بر همان فهرست است و در آن فهرست اسامی که در جلو آنها علامت گذاشته ام همان ها هستند که صلاحیتشان برای انتخاب محرز نیست. برای اینکه نمونه ای معروض کرده باشم به عنوان وزیر همان کسی معرفی شده است که گزارش کذایی را درباره اطرافیان من تهیه و به خدمت شما آورده است و تقاضای مصرانه کرده بودم رسیدگی و دروغ و راستش معلوم شود. با آقای رجایی بسیار صحبت کردم و فرمایشات صبح شما را که باید با هم تفاهم کنید و همه خدمتگزار اسلام باشید و تضعیف هیچ ارگانی، نه رئیس جمهوری و نه مجلس، سود کشور نیست، را گفتم. معلوم شد اعضای هیئت وزیران مثل خود نخست وزیر لایتغیرند. با هم در متن نامه ضمیمه موافقت کردیم که به مجلس بنویسم. می فرستم، هرطور می فرمایید عمل می کنم. خود مصلحت کشور و ثبات حکومت را در اجرا شدن تام و تمام قانون اساسی می دانم، اما همان طور که صبح عرض کردم و همواره نشان داده ام تصمیم شما هرچه باشد اجرا می کنم.

ابوالحسن بنی صدر، ۸/۶/۵۹

سپس پاسخ امام به رئیس جمهور به این شرح قرائت شد:

«بسمه تعالی، اینجانب دخالت در این امور نمی کنم. موازین همان طور که کراراً گفته ام و سفارش کرده ام آن است که آقایان تفاهم کنند و اشخاص مؤمن به انقلاب و مدیر و مدبر و فعال انتخاب نمایند. والسلام علیکم. روح الله الموسوی الخمینی.»

اما نامه دیگر بنی صدر به مجلس درحقیقت توضیحاتی درباره نامه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی خطاب به مجلس بود، بنی صدر در این نامه نوشته است: «مجلس محترم شورای اسلامی، نامه ای را که در زیر آمده دیروز تهیه شده است، دیشب آن را همراه عریضه ای خدمت امام فرستادم و امام پاسخی مرقوم فرمودند که فتوکپی آن دو را می فرستم و نیز به ساعت ۱۲ شب پس از آنکه مطلع شدم دستگاه تبلیغاتی نامه ای خطاب به مجلس محترم را با سروصدای زیاد پخش

ص: ۷۱۷

کرده است، آن نامه را خواندم و ناگزیر این نامه را به عنوان توضیح می نویسم:

نمایندگان محترم، به شما و همه مردم کشور هشدار می دهم این نامه با ده دروغ، شروع می شود و مرا از هرگونه توضیحی درباره مطلبی که در نامه قبلی به هیئت تشخیص صلاحیت تذکر داده بودم، دایر به اصرار به تشکیل هیئت وزیران خط تضاد بی نیاز می کند. ضابطه اصلی، مخالفت با رئیس جمهوری است و من تنها محض روشن شدن ذهن ها درباره یک موضوع توضیح می دهم. (۱) تشخیص این امر که چه عمل و چه حرفی در خط امام است با آقایان است. هر وقت که اینها بگویند "خط، خط امام است"؛ و گرنه وقتی که مرقوم می فرمایند "موافقت شد" دیگر خط امام نیست. اما مسئله آنجا نیست؛ مسئله اینجاست که نامه من به امام مسبوق به طرحی است برای در دست گرفتن دولت به وسیله یک نیروی مسلح، تحت این عنوان که شرایط قبل از ۲۸ مرداد است. اگر هم طرح اجرا می شد قانون اساسی تعطیل می شد. این طرح در شورای انقلاب نیز عنوان شده است و اثر آن در صورت جلسه شورا برجاست و به گمان من طراحان آن طرح در پی عملی کردن آن هستند و می خواهند امور کشور را، تحت قبضه آوردند و بدین کار توانا نیستند. این وسوسه ها و فریب و القا و ایدئولوژی قدرت از سوی دشمنان اسلام و ایران است و در صورت اجرا دیر یا زود دشمن را بر ما چیره می سازد.

نمایندگان محترم! چه کسی باور می کند که کسانی باشند که این دروغ ها و این توهین ها و افتراها را بنویسد، برای قبولاندن دولتی و دولتی که بدین ترتیب تحمیل شد به راه همکاری و تفاهم برود؟ بنابراین به حکم وظایف قانونی و خطیر بودن وضع، به اجرای قانون اساسی اصرار تمام می دارم. همان طور که امام فرمودند دولت باید دولت تفاهم و وزیران باید پاک و مؤمن به انقلاب، مدیر، مدبر و فعال باشند. (۲) - (۳)

بنی صدر درباره نحوه قرائت نامه ها در مجلس، در یادداشت روزانه خود آورده است: «... به منزل آمدم. از مجلس به من تلفن کردند و دو تن از کسانی که نامه را خطاب به آنها نوشته بودم [دو تن از نمایندگان مجلس] از من خواستند که نامه هایی که به مجلس نوشته بودم در مجلس خوانده نشود. من استنکار داشتم و آنها اصرار داشتند. من گفتم "عیب ندارد و اگر می خواهید گفت و گو بشود، بعد این مسئله در مجلس عنوان بشود، حرفی نیست، ولی من موافق نیستم". بعد شنیدم که رئیس مجلس گفته است که من خواستم نامه ها در مجلس خوانده نشود و خوشبختانه آقای انواری توضیح داده است که "نه، ما از رئیس جمهور خواسته ایم که نامه ها خوانده نشود". (۴)

به هر حال، شامگاه امروز برای رفع مشکلات و مناقشات پیش رو میان دو جناح، «جلسه ای با حضور آقای دکتر ابوالحسن بنی صدر، ریاست جمهور، آقای محمدعلی رجایی نخست وزیر، حجت الاسلام

ص: ۷۱۸

- ۱- روزنامه کیهان در این باره توضیح داده است: «اشاره به نامه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی می باشد که در کیهان چاپ نشد.»
- ۲- روزنامه کیهان در توضیح صحبت های بنی صدر در مورد اجرای طرح مزبور آورده است: «اشاره رئیس جمهور به وقایع پس از جریان طبس است. در آن زمان، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی طی طرحی که به شورای انقلاب ارائه داد عنوان کرد که به علت شرایط اضطراری، کشور باید به وسیله یک هیئت سه نفری اداره شود.» (ر.ک: روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۱۱، ص ۳)
- ۳- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۶۰۵.
- ۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲۵، صص ۱ و ۲.

هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، آیت الله موسوی اردبیلی دادستان کل کشور و همچنین اعضای هیئت انتخاب نخست وزیر مرکب از حجج الاسلام امامی کاشانی، محمد یزدی، محی الدین انواری و آقای علی اکبر پرورش نایب رئیس مجلس شورای اسلامی در منزل ریاست جمهوری تشکیل شد. در این جلسه که از ساعت ۲۰ آغاز شد، مسائل مربوط به اعضای کابینه و مسائل جاری و مهم کشور مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت.»^(۱) بنی صدر در مورد این جلسه در یادداشت روزانه اش در روزنامه انقلاب اسلامی نوشته است: «بعد آقای رجایی و آقای هاشمی و چند تن از نمایندگان مجلس آمدند و تا یک بعد از نیمه شب، درباره دولت صحبت شد. من گفتم نسبت به وزرا می توان بی نظر بود؛ یعنی نظر مخالف نداشت، یا نظر مخالف داشت. ضابطه ام برای نظر مخالف نسبت به بعضی از وزرا این است که اگر عده ای روش های تخریبی را اساس کار قرار داده باشند و من وزارت آنها را تصویب بکنم معنایش این است که به نسل امروز می گوئیم در جمهوری اسلامی اصل این است که هر حزبی بیشتر ناسزا بگوید، هر که بیشتر تهمت بزند، هر که بیشتر مخالف درست کند، هر که بیشتر اذهان را مشوش کند او احتمال به دولت رسیدنش بیشتر است و این نفی همه تفکر و عمل من است. این نفی معنوی است که براساس آن، مردم رأی داده اند. ... بنابراین با کسانی که در این روش ها بوده اند، نمی توانم موافقت کنم و این موافقت را سازش کاری می دانم. ... و راجع به ده یازده نفر از وزرا گفتم که مخالفتی ندارم. اینکه چقدر توانا به کار هستند و آیا بهترین کسان است، مسئله دیگری است؛ مسئله فعلی ما این نیست، مسئله ما فعلاً این است که ما وزرایی نداشته باشیم که با آنها هرروز مجبور به مجادله باشیم و در رادیو و تلویزیون و روزنامه ها یک در میان در مخالفت و ستیز با هم حرف بزنیم. ... مقداری هم راجع به مطالب شب پیش آقای رجایی صحبت شد و ایشان قبول کردند مواردی را که به نظرم نادرست بیان شده است به ایشان یادآور بشوم و وی این موارد را تصحیح کرد.»^(۲)

۱

در جلسه علنی امروز مجلس شورای اسلامی، متن پاسخ نمایندگان نخستین دوره مجلس شورای اسلامی به نامه ۱۸۵ تن از نمایندگان کنگره امریکا،^(۳) خطاب به رئیس این کنگره، قرائت شد. در بخشی از این نامه مفصل آمده است:

«... نامه مورخه دوم جولای ۱۹۸۰، ۱۸۵ نفر از نمایندگان کنگره امریکا خطاب به مجلس شورای اسلامی واصل گردید. ما لازم می دانیم برای روشن شدن واقعیت های دردناکی که وضعیت غم انگیز بخش بزرگی از مردم جهان را پدید آورده است، این نامه را به وسیله جنابعالی در پاسخ به آنان ارسال داریم. ... پس از جنگ جهانی دوم، ملت ما فرسوده از حضور نیروهای اشغالگر و دخالت های بی حساب قدرت های بیگانه برای کسب آزادی و استقلال و پایان دادن به سلطه اجانب و مخصوصاً دخالت های استعمار انگلیس همانند سایر ملل

ص: ۷۱۹

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۳- ر.ک: روزشمار ۸/۵/۱۳۵۹.

مستضعف جهان مبارزه خود را آغاز کرد و در جهت نیل به چنین اهداف و آرمان هایی با دولت های دست نشانده اجنبی، خصوصاً شاه و دربارش که مرکز تمامی توطئه های ضدملی و ضداسلامی و وسیله اجرای سیاست های خارجی بود به جنگ و ستیز برخاست. اما در این صحنه نبرد میان حق و باطل دولت امریکا نه تنها در کنار باطل علیه ملت ایران قرار گرفت بلکه خود به عنوان یک شیطان بزرگ مرکز و محور تمامی توطئه ها علیه ملت ایران شد و با تمام نیرو به پشتیبانی و حمایت از کثیف ترین عناصر علیه ملت ایران پرداخت. دولت شما با حمایت از شاه و دربار پهلوی و کنترل ارتش نقشی همانند بریتانیا در کشور ما در پیش گرفت و به دخالت های واضح و آشکار در شئون داخلی ایران مبادرت ورزید. اوج دخالت های ناروای امریکا در ایران در ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، حکومت قانونی دکتر مصدق را که متکی به رأی و اراده ملت ایران بود سرنگون ساخته و شاه جنایتکار را که از ترس انتقام ملت به خارج از کشور فرار کرده بود به ایران بازگرداند و یک رژیم کودتایی را بر ما تحمیل کرد. دخالت واضح و صریح امریکا در ایران و تحمیل رژیم ننگین شاه نه تنها نقض آشکار تمامی قوانین و مقررات بین المللی که نقض قوانین و مقررات خود امریکا نیز بود. قوانین امریکا هرگز به دولت های شما و سازمان سیا اجازه نمی دهد که در امور داخلی هیچ کشوری دخالت نمایند. ...

آقایان! اسناد را در اختیار مردم امریکا بگذارید و بگذارید که آنها خود قاضی باشند. به موجب اقرار و اعترافات مقامات رسمی امریکایی و طراحی و گرداندگی امریکا در کودتای ننگین و بی شرمانه ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ و تحمیل رژیم شاه فاسد فراری بر ملت ایران واضح و انکارناپذیر است و این بزرگ ترین جنایت امریکا در ایران است. این امر، امریکا را مسئول و شریک تمامی جنایات رژیم شاه در ایران می نماید. این جنایات و خیانت ها شامل: کشتار ده ها هزار تن مردم ایران، (از جمله کشتار بزرگ ۱۵ خرداد ۴۲ که حدود ۱۵ هزار نفر مردم بی دفاع و مظلوم را به خاک و خون کشید)، زندانی و شکنجه کردن صدها هزار نفر از مردم ایران توسط ساواک که به دست سیای امریکا تربیت شده بود، تصویب کاپیتولاسیون، از بین بردن اقتصاد ایران و وابسته کردن آن به سرمایه داری خارجی، غارت منابع طبیعی ایران و به خصوص نفت، نابودی کشاورزی ایران، طرح از بین بردن فرهنگ اصیل اسلامی، فاسد کردن نسل جوان و آلوده ساختن آنان به مواد مخدره، تبدیل ارتش ایران به یک ارتش وابسته به امریکا و انجام نقش ژاندارم در منطقه و شرکت در سرکوبی آزادی خواهان در ظفا، در اردن (سپتامبر ۱۹۷۰) و یا لبنان در جنگ های داخلی (حمایت از فالانژیست ها)... است. ...

حضور آقای هویزر در ایران در آخرین روزهای قبل از پیروزی انقلاب و طرح هایی که اجرای آنها در دستور کار خود قرار داده بودند نشانه تلاش مستمر دولت امریکاست، اسناد و مدارک دخالت های ناروا و غیرقانونی مقامات رسمی امریکایی در امور داخلی ایران در مدارک به دست آمده از سفارت امریکا و همچنین از مرکز هیئت مستشاران نظامی امریکا در ایران همه نشان می دهند که امریکا دائماً و بدون وقفه در امور داخلی ایران دخالت می کرده است و هرگز

لحظه ای را از توطئه علیه ملت ایران غافل نبوده است... دولت امریکا بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران تمامی تعهدات خود را به زیر پا گذاشت و به بهانه های واهی میلیاردها دلار اموال ایران را در بانک های امریکایی توقیف نمود. کالاهای سفارشی را که تمامی بهای آنها را قبل از انقلاب نقداً دریافت نموده بود حاضر به تحویل نگردید. مقامات دولت امریکا حتی حاضر نشدند صورت حساب میلیاردها سپرده های ایران را در حساب های بانکی وابسته به دولت امریکا به ایران بدهند و میلیاردها دلار سرمایه ایران توسط عناصر ذی نفع از مقامات رسمی امریکایی حیف و میل گردیده است. ما تعجب می کنیم که چگونه و چرا نمایندگان کنگره به این حیف و میل ها هرگز رسیدگی نکرده و نمی کنند؟ و نمی پرسند که سرنوشت میلیاردها دلار سرمایه ایران در حساب های بانکی وابسته به مقامات رسمی امریکا چه شده است؟ علاوه بر اینها، دولت امریکا، به عناصر جنایتکاری که در گوشه و کنار ایران علیه انقلاب ایران توطئه می کنند، کمک های مستقیم و غیرمستقیم نموده و می نماید. دولت امریکا مستقیم و یا غیرمستقیم، از طریق دولت بعثی عراق، در حوادث کردستان و خوزستان و خلیج فارس توطئه های مداوم علیه جمهوری اسلامی ایران دخالت و مشارکت دارد. دولت امریکا عناصر ضدانقلاب را که سال های سال عامل اجرای جنایات شاه و همچنین عوامل اجرای برنامه های سیاسی امریکا در ایران بوده اند، در امریکا پناه داده است. علی رغم درخواست رسمی دولت جمهوری اسلامی ایران از تحویل مجرمینی نظیر سرتیپ رزمی، مسئول آتش سوزی سینما رکس آبادان، خودداری نموده است و این خودداری امریکا علی رغم توافقی است که در این زمینه به عمل آورده است. آقای سایروس ونس در ملاقات با وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در زمان شرکت در سی و چهارمین اجلاس سازمان ملل در نیویورک، صریحاً وعده داد که ترتیب انتقال و تحویل این مجرمین را به دولت ایران خواهد داد و پیرو همان توافق وزارت خارجه امریکا از دولت ایران رسماً اسامی این اشخاص را دریافت نمود. اما نه تنها دولت امریکا به تعهدات خود عمل ننمود و این مجرمین را تحویل دولت ایران نداد بلکه شاه جانی را نیز به امریکا پناه داد. ... پناه دادن به شاه به منزله اعلان جنگ مستقیم امریکا به ملت ایران محسوب می شود و به دنبال آن حمله مردم عصبانی و خسته از جنایات امریکا در ایران به لانه جاسوسی و توطئه امریکا در ایران و اشغال آن، یک عکس العمل طبیعی بوده است. ممکن است به تصور شما اشغال سفارت یک کشور خارجی و گروگان گیری کارمندان آن سفارتخانه ولو مرکز جاسوسی و توطئه، خلاف مقررات بین المللی محسوب گردد، اما چه کسانی متجاوزین دائمی با این مقررات بین المللی بوده اند و هستند؟ چرا امریکا و سایر ابرقدرت ها حق دارند و می توانند در هر کجا و در هر زمان که اراده کنند، تمامی قوانین و مقررات بین المللی را به زیر پا بگذارند و هیچ کس هم حق اعتراض نباید داشته باشد؟! اما اگر در برابر خودسری ها و تجاوزات، ملتی برپاخاسته و عکس العمل نشان بدهد فوری فریاد همین ابرقدرت ها بلند می شود که قوانین بین المللی زیر پا گذاشته شده است! آیا حفظ حرمت این

قوانین فقط برعهده ملل مستضعف است و ابرقدرت ها از رعایت قوانین و مقررات بین المللی معاف هستند؟ این چه منطقی است؟ دولت امریکا بر طبق کدام یک از اصول انسانی، یا قوانین بین المللی حق داشته است که نیروهای نظامی خود را بسیج کرده و به مرزهای ایران تجاوز نماید و هواپیماها و هلیکوپترها و نفرات خود را به خاک ایران (در طبس) سرازیر نماید؟! آیا اینها تخطی آشکار از تمامی مقررات بین المللی نیست؟! آیا محاصره اقتصادی ملتی و جلوگیری از حتی صدور مواد غذایی و دارویی با موازین حقوق بشر مورد ادعای شما هیچ تناسبی دارد؟ در این محاصره اقتصادی علاوه بر شرکت خودتان، کشورهای بازار مشترک اروپایی و سایر هم‌دستان خود را نیز دخالت دادید. آیا تصور می کنید ملتی که قیام کرده است از این محاصره ها وحشتی دارد و یا می توانید با این محاصره ما را از پا درآورید؟ بدانید که محاصره اقتصادی شما نمی تواند در اراده ملت ما اثر بگذارد و کارایی ندارد. ...

آقایان! چگونه می توان از درک و تفاهم بهتر آرمان ها و اهداف دو ملت سخن گفت درحالی که محافل حاکمه امریکا و تمامی رسانه های گروهی شما در یک توطئه دائم، انقلاب اسلامی ایران را تحریف می کنند، اخبار دروغ جعل می کنند و به خورد مردم امریکا می دهند. شما نگرانی عمیق خود را در مورد انحطاط روابط فیما بین و گسستن آن ابراز نمودید و آن را معلول گروگان گیری دانسته اید. آقایان، شما، به عنوان دولت امریکا، هرگز با ملت ایران روابط نداشته اید. روابط شما در طی سی و چند سال گذشته کلاً و عمدتاً با رژیم شاه بوده است؛ بله این رابطه گسسته شده است و دیگر وجود ندارد و دولت امریکا حق دارد از قطع این روابط احساس نگرانی نماید. ... گسستن روابط میان دولت امریکا با جمهوری اسلامی ایران نتیجه گروگان گیری نیست، بلکه نتیجه اجتناب ناپذیر عملکرد دولت شما در ایران علیه مصالح و منافع ملت ایران می باشد. ما نگران گسستن آن گونه روابط نیستیم آنچه که شما باید نگران آن باشید ادامه سیاست تجاوزگرانه دولت امریکاست. ... شما نوشته اید که ادامه وضع کنونی، یک بحران در سطح جهانی خلق کرده است. این بحران سال هاست که وجود دارد و حاصل عملکرد ملت ایران نیست، بلکه محصول روابط غلط بین المللی است که نتیجه جهان خواری ابرقدرت هاست که هر کدام برای خود، میدان نفوذی قائل شده اند که دیگری حق تجاوز به آن را ندارد. بحران جهانی نتیجه تنازع میان ابرقدرت های تجاوزگر و توسعه طلب شرق و غرب است. ...

اما در مورد گروگان ها؛ آقایان! ما از تأثیرات گروگان گیری در وضعیت شما مستحضر هستیم. ما از بحرانی که هم اکنون دولت امریکا در درون امریکا و در دوره انتخابات ریاست جمهوری با آن دست به گریبان است مطلع می باشیم. ما همچنین از بحران جهانی که دولت امریکا بعد از شکست در ایران و سقوط رژیم شاه با آن روبه روست و به مراتب عظیم تر و عمیق تر از بحران امریکا بعد از شکست در ویتنام می باشد، آگاهی داریم، ما همچنین از مشکلاتی که بحران روابط فیما بین برای دولت امریکا در کشورهای اسلامی به وجود آورده است باخبریم. ... اما حل همه اینها را تنها در دست و در اختیار دولت امریکا می دانیم، اما چگونه می توان به تقلیل بحران خوش بین بود،

درحالی که دولت امریکا به توطئه های خود هنوز هم ادامه می دهد. تمامی اخبار و شواهد حاکی از آن است که دولت امریکا دخالت نظامی جدیدی را در ایران تدارک می بیند. ما همین جا اعلام می کنیم که دولت امریکا باید بداند که دخالت نظامی در ایران سراسر منطقه خاورمیانه و دنیای اسلام را بایک انفجار عظیمی روبه رو خواهد کرد و ما مسئولیت و عواقب هر نوع ماجراجویی های نظامی را مستقیماً متوجه دولت امریکا می دانیم. دولت امریکا می تواند با قبول مسئولیت و مشارکت در عملکردهای رژیم شاه و خسارت های جانی و مالی و مادی وارده بر ملت ایران، اولین قدم را برای تقلیل خطرات و مشکلات بحران کنونی بردارد. آقایان! شما می توانید در این راه به طور مثبت قدم بردارید. و علی رغم تمامی گرفتاری هایتان بررسی خسارت های ناشی از عملکردهای گذشته دولت امریکا، و مطالبات حقه ایران، بازگرداندن اموال شاه و بستگانش را در دستور کار فوری خود قرار بدهید و برای آن سریع ترین و بالاترین اولویت ها را قائل شوید. در این صورت است که راه حل بحران باز خواهد شد. والسلام علی من اتبع الهدی.»^(۱)

ص: ۷۲۳

در ادامه دیپلماسی فعال عراق برای بهبود و تقویت روابط با کشورهای حوزه خلیج فارس، به گزارش رادیو کویت، از امروز شیخ خلیفه بن سلیمان آل خلیفه، نخست وزیر بحرین، دیدار رسمی سه روزه خود را از عراق آغاز کرد. در این دیدار یک هیئت تبلیغاتی نیز وی را همراهی می کرد. یادآوری می شود این خبر روز گذشته، رسماً در منامه اعلام شد با این توضیح که این دیدار به دعوت عزت ابراهیم، معاون شورای انقلاب عراق، انجام می شود.

بخش عربی رادیو کویت ضمن اعلام این خبر، به نقل از خبرگزاری خلیج افزود: «شیخ خلیفه با مقامات عراق نحوه تقویت روابط دو کشور و مهم ترین مسائل منطقه عربی و خلیج [فارس] را در میان خواهد گذاشت. نخست وزیر بحرین در سال ۱۹۷۵ و ۱۹۷۹ از عراق دیدار کرده بود.» (۱)

این درحالی است که رژیم صدام در داخل با جریان کمونیستی وابسته به شرق شکافی روزافزون دارد، تا جایی که حزب کمونیست عراق، در یک نشست عمومی با اعضای اصلی خود، ضمن محکوم کردن رژیم حاکم بر عراق، از همه گروه های معارض و مبارز عراقی خواست تا در جبهه ای واحد برای سرنگونی رژیم صدام حسین تلاش کنند. در این مورد نامه مردم، ارگان حزب توده ایران، امروز نوشت: «چندی پیش پلنوم وسیع کمیته مرکزی حزب کمونیست عراق، با شرکت رهبران و بسیاری از مسئولان بلندپایه آن حزب، تشکیل جلسه داد. این جلسه به بررسی اوضاع کنونی عراق و فعالیت ارگان های رهبری حزب پس از مرداد ۱۳۵۸ اختصاص داده شده بود. پلنوم کمیته مرکزی حزب کمونیست عراق همچنین به مسائل مربوط به ضرورت تلاش پیگیر برای تشکیل یک جبهه دمکراتیک ملی، سازماندهی حزبی و گروه های پارتیزانی، که چندی پیش از سوی حزب تشکیل گردید، پرداخت. در زمینه داخلی، پلنوم ضرورت مبارزه مشترک و متحد همه نیروهای ملی و دمکراتیک مخالف رژیم را برای واژگون ساختن بساط دیکتاتوری صدام حسین و استقرار حکومتی دمکراتیک و خلقی در آن کشور خاطرنشان ساخت. کمیته مرکزی حزب کمونیست عراق، در پیامی به گروه های پارتیزانی ملی در کردستان عراق، همبستگی خود را با پیکار مسلحانه آنها علیه رژیم

ص: ۷۲۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۷، تاریخ ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴۴، رادیو عربی کویت، ساعت ۱۴:۳۰، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

خونخوار عراق اعلام داشت. در گستره مسائل خارجی، پلنوم در دو قطعنامه جداگانه پشتیبانی بی دریغ خود را از انقلاب های ایران و افغانستان ابراز کرد و در سندی دیگر، از دولت های منطقه خواست تا علیه حضور ناوگروه و هواپیماهای امریکایی در خلیج فارس به اقدام جدی بپردازند. «...» (۱)

۱

تحرکات و جابه جایی نیرو و تجهیزات عراق در حجم وسیعی ادامه دارد و این، علاوه بر تجاوزات مکرر هوایی جهت شناسایی و حملات آتشباری روزمره، به ویژه در مناطق مرزی قصرشیرین است. در مورد این جابه جایی وسیع، گزارش امروز اطلاعات سپاه ارومیه با عنوان "جابه جایی نیروی دشمن در مرز آذربایجان غربی" حاکی است: «دولت عراق تمام پایگاه ها و پاسگاه های نظامی و مرزی خود را در منطقه مرگور و ترگور و آذربایجان غربی تا شعاع ۲۰ کیلومتری در داخل خاک عراق به سرعت تخلیه و سپس آنها را بمباران و منهدم کرده و نیروهای ارتش بعث به طرف کرمانشاهان و خوزستان و خلیج فارس گسیل شده اند. احتمال حمله به مناطق نفتی ایران خیلی زیاد است. ضمناً گزارش کامل توسط پیک به تهران ارسال خواهد شد» (۲)

در کنار این گونه گزارش های کلی، گزارش هایی مبنی بر جزئیات نقل و انتقال نیرو و تجهیزات عراق نیز می رسد. از جمله امروز «یک ستون نظامی عراقی شامل حدود ۸ دستگاه تانک، ۲۴ دستگاه خودرو ایفا، ۴ دستگاه نفربر، ۴ دستگاه جیب گاز از تیپ ۱۸ مستقر در "میدان" [عراق] به منطقه "توت خشکه" مقابل "قیطول" (۳) اعزام و مستقر گردیده است» (۴)

از سوی دیگر، یک گزارش خودی در بازدید از وضعیت پاسگاه های مرزی ایلام که هم جوار خوزستان نیز محسوب می شود، حاکی از وضعیت نابسامان پدافندی واحدهای نظامی مستقر در این مناطق است. بنا به این گزارش، مناطق مزبور با مشکلاتی به این شرح دست به گریبان است: «ضعف فرماندهی و مراعات نکردن اصول و ضوابط نظامی حاکم بر پرسنل و ابزار جنگی و نداشتن اطلاعات کافی از منطقه مرزی؛ نامنظم بودن تانک ها و توپخانه، به طوری که در بازدید مورخه ۱۱/۶/۵۹ که از کلیه واحدهای مستقر در نوار مرزی (عین خوش، بیات، موسیان و سمیده) به عمل آمد، مکانی که تانک های چيفتن در آن مستقر شده بودند، به خصوص در نزدیکی سمیده، برای تقویت پاسگاه سمیده هیچ کارآمدی و استفاده ای نداشتند. [همچنین] نفربرهایی که در حومه پاسگاه بیات مستقر بودند، طبق گفته فرمانده مربوطه هیچ گونه بازده و کارآمدی جهت دفع نیروهای عراقی ندارند [و] فقط به خاطر چاه نفت و کارکنان آن مستقر شده اند.» در این گزارش درباره دیگر مشاهدات و کمبودهای موجود در پاسگاه های مزبور آمده است: «کمبود پرسنل در پاسگاه ها؛ ناآشنایی پرسنل نسبت به منطقه استحفاظی

ص: ۷۲۶

۱- نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، شماره ۳۲۳، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۶.

۲- سند شماره ۴۲۵۴۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه ارومیه به عملیات غرب و اطلاعات مرکز، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۳- قیطول: دهی از دهستان از گله (گرمسیر قبادی) بخش ثلاث شهرستان کرمانشاهان، واقع در ۱۱ کیلومتری شمال از گله و ۱ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، ج ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۴- سند شماره ۴۱۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به ژاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

و بی تفاوتی بعضی از پرسنل پاسگاه ها تا جایی که در ۳۰۰ متری پاسگاه "واوی" توسط مزدوران عراقی مین گذاری می شود و تانکر آبی که برای استفاده پرسنل از جاده اصلی وارد جاده فرعی می شود، منفجر و لاستیک [آن] متلاشی می گردد. در پایان این گزارش، تقاضای اقدام سریع و انقلابی جهت رفع کمبودها و تقویت پاسگاه های مرزی، از مسئولان امر شده است. (۱)

در زمینه فعالیت های هوایی امروز عراق، سرهنگ کریمی، فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، درباره تجاوزات مکرر هوایی عراق به حریم فضایی ایران گفت: «دو هواپیمای عراقی امروز در آسمان مهران و دهلران به حریم هوایی ما تجاوز کردند که با آتش نیروهای مرزی ما عقب رانده شدند. به طور کلی این نوع تجاوزات هوایی بیشتر برای شناسایی و نه بمباران این مناطق است.» (۲)

در آبادان نیز ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز، یک فروند بالگرد عراقی به منطقه آبادان در نزدیکی پالایشگاه تجاوز کرد که پس از تیراندازی به آن، فوراً به سوی عراق متواری شد. (۳) همچنین، در ساعت ۲۱:۴۵ دقیقه امروز، توپخانه های ضد هوایی مستقر در فرودگاه آبادان به طرف یک هواپیمای دشمن که بر فراز آسمان ایران مشاهده شده بود تیراندازی کردند که هواپیمای مذکور محل را ترک کرد. (۴)

گزارش امروز شهربانی آبادان همچنین حاکی از تحرکات ناوهای عراقی در اروند کنار است.

بنا به این گزارش: «حرکت ناوهای بیگانه - عراقی و مصری - در اروند کنار تا نزدیکی [اسکله] نمره ۴ [آبادان] نزدیک گردیده است.» (۵) عراق همچنین عده ای از نیروهای ممتاز شرطه خود را که در یک دوره اطلاعاتی در بصره شرکت کرده بودند پس از پایان دوره، جهت کارهای اطلاعاتی به نوار مرزی مقابل ایران اعزام کرده است. (۶)

۱

در ادامه حملات عراق در منطقه عمومی قصر شیرین، گزارش صبح امروز خبرگزاری پارس از قصر شیرین درباره درگیری های این منطقه حاکی است: «دیشب تنگ توشاوه [ترشابه] همچنان صحنه درگیری های ایران و عراق بود و مهاجمین مسلح با برخورداری از آتش توپخانه عراق به سوی مواضع پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در اطراف این گذرگاه آتش گشودند، که پاسداران انقلاب اسلامی، فدائیان امام خمینی و پیشمرگان مسلمان کرد با دلاوری و شجاعت و برخورداری از پشتیبانی آتشبارهای ارتش جمهوری اسلامی مواضع مهاجمین را درهم کوبیدند و یک تپه را از تصرف آنها خارج ساختند.» در این گزارش همچنین آمده است: «نیروهای بعث عراق در ۲۴ ساعت گذشته، از مواضع خود در پله چفت به سوی منطقه مرزی قصر شیرین آتش گشودند و تیراندازی های آنها تا صبح امروز ادامه داشت.» بنا به همین گزارش، «تنها در درگیری های مرزی قصر شیرین ۴۶ تن از نیروهای بعث عراق کشته شدند و ۴ دستگاه تانک و یک خودرو عراقی از بین رفت و پاسگاه های مرزی "علی میر"، "سرباسگاه" "سیاه دارخور" و منطقه "بانمیل" عراق که از مواضع مهم و انبار مهمات این کشور بود، به کلی منهدم و متحمل

ص: ۷۲۷

۱- سند شماره ۴۰۹۰۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی دزفول به ستاد مرکزی هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

۳- سند شماره ۳۹۱۷۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹،

ص ۶.

- ۴- سند شماره ۴۳۲۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی خوزستان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴؛ و
- سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۹، ص ۷، برابر گزارش شهرداری استان
خوزستان به استاندار خوزستان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهرداری آبادان.
- ۵- سند شماره ۳۴۵۰۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گزارش استانداری خوزستان، ۱۱/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱، ص ۲، برابر اطلاع پایگاه دریایی
خرمشهر، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

تلفات زیادی شدند. ...» (۱) در درگیری های چند روز اخیر همچنین ۳ آتشبار ضد هوایی، ۲ جیب مخابرات سیار و ۲ آشیانه توپخانه عراق نابود شدند. (۲)

همچنین، گزارش پاسگاه هدایت تابع گروهان قصر شیرین حاکی است که در ساعت ۷:۵۰ دقیقه بامداد امروز، از سمت پاسگاه پله چفت عراق ۵ گلوله توپ به طرف آق داغ و کوره گچ های اطراف پاسگاه هدایت شلیک شد که خسارات جانی و مالی در بر نداشته است. (۳)

از طرف دیگر، به دنبال حملات پی در پی عراق در چند روز اخیر در این مناطق و پاسخ متقابل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی، که موجب انهدام چند پایگاه و انبار مهمات عراق شده، ارتش عراق دورتادور شهر خانقین را حصار کشیده و در همین حال، علاوه بر ایجاد یک ستاد جنگی در شهر خانقین، که نزدیک ترین شهر به قصر شیرین و مرز خسروی ایران است، مبادرت به تعبیه سنگر و استقرار تانک ها و استحکامات نظامی در محیط این شهر کردند، به طوری که در هر سنگر که فاصله کمی با هم دارند چهار تانک و چندین نیروی عراقی مستقر هستند. (۴)

۱

در حالی که در نوار مرزی غرب و جنوب غربی کشور عراق به طور روزافزونی مشغول تقویت، آماده سازی و انتقال نیرو و تجهیزات و استحکامات است، تحرکات و تحریکات گروه های سیاسی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در برخی شهرهای خوزستان از جمله اندیمشک، آبادان و خرمشهر ادامه دارد.

امروز اندیمشک، در واکنش به تحریکات و تبلیغات ضد انقلابی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) صحنه برخوردهای عمومی با این سازمان بود. به گزارش مسئولان امنیتی: «از ساعت ۹:۲۰ الی ۱۴:۴۰ دقیقه، به حکم دادستان انقلاب اسلامی خوزستان کلیه کتاب فروشی ها و احزاب و گروه های چپ در اندیمشک توسط سپاه پاسداران و عده ای از مردم در حضور بخشدار آن شهرستان مصادره شد.» در بولتن خبری ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی در این باره اضافه شده است: «این کار بدون هیچ گونه درگیری پایان پذیرفته و بعد از این جریان، مردم اندیمشک ضمن یک راه پیمایی باشکوه این عمل را تأیید کردند.» (۵)

در این حال، در پی اعلام دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر مبنی بر ممنوعیت فعالیت گروه های سیاسی در این دو شهر، که باتوجه به وضعیت رو به وخامت مرزی و تحرکات عراق از یک سو و برگزاری دادگاه رسیدگی به فاجعه سینما رکس از سوی دیگر انجام گرفت، امروز سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) که با رویکرد برپایی انقلاب علیه نظام موجود نقش بسیار فعالی در برهم زدن فضای این دو شهر و اغلب شهرها به ویژه در خطه شمالی کشور برعهده داشته است، ضمن مقاله مفصلی به این گونه احکام دادگاه های انقلاب در شهرهای مختلف اعتراض کرد. (۶)

ص: ۷۲۸

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از قصر شیرین؛ و - روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان، از قصر شیرین.

۲- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۳- سند شماره ۲۷۶۷۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران (رکن سوم - عملیات)، برابر گزارش گروهان قصر شیرین، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین.

۵- سند شماره ۴۳۲۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۷.

۶- هفته نامه کار (اقلیت)، شماره ۷۴، مورخ ۱۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۵.

در آذربایجان غربی، محدوده وسیعی از تکاب تا ارومیه شامل شاهین دژ و نقده، امروز عرصه درگیری های نیروهای خودی و عناصر وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی بود.

درحالی که وضع مهاباد دیروز و دیشب کاملاً آرام توصیف شده است،^(۱) در ارومیه نیروهای کمکی خودی بیشتری از راه رسیده اند و ۸۳ نفر در انتظار ملحق شدن به نیروهای مهاباد هستند.^(۲) در این حال، در شهرها و روستاهای اطراف مهاباد، درگیری های پراکنده همچنان وجود دارد.

امروز درگیری در محور تکاب - ماه نشان با طول تقریبی ۱۰۰ کیلومتر، پس از ۱۵ روز نبرد سخت، با تلاش نیروهای سپاه و ارتش و پاک سازی روستاهای این محور، به پایان رسید. در نتیجه این عملیات، گردنه پل ساروق و ۲۴ روستا در ماه نشان (استان زنجان) و تکاب از جمله مناطق بادمحمود، فیض آباد، آلاسقل، ترمکچی، بهرلو، قزاقپان ترک، داش بلاغ، کریم آباد، پهلوان، ساروق، چهارقلعه، حسن آباد، شیرمرد، انگورد، احمدآباد علیا و سفلی، چراغ تپه بالا و پایین، یار عزیز، رزه شوان، آلوچه علیا و سفلی، تازه کند، آغ دره بالا و پایین، امین آباد و تمام ارتفاعات مشرف به آنها از وجود عناصر مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی پاک سازی گردید. در مجموع این درگیری ها، ۳ نفر از رزمندگان شهید و ۵ نفر مجروح شدند. از افراد مسلح ضدانقلاب نیز ۱۷ نفر به اسارت نیروهای خودی درآمدند.^(۳)

همچنین، با تلاش پیشمرگان مسلمان کرد شاخه شاهین دژ با همیاری سپاه پاسداران و کمیته انقلاب اسلامی منطقه، عملیات پاک سازی در روستاهای بی بی کن، داش گسن، قره تپه، مستان آباد، حاجی آباد، آق جوان، احمدآباد و موشان دره با موفقیت به انجام رسید. در جریان این درگیری ها که با گروه های مسلح غیرقانونی و افراد مسلح حزب دمکرات روی داد یکی از پیشمرگان مسلمان کرد از ناحیه پا مجروح شد و ۹ تن از افراد دمکرات کشته و عده زیادی از آنها مجروح شدند و تعدادی سلاح به دست نیروهای خودی افتاد.^(۴)

در همین منطقه بازهم خبر می رسد که در روستای چوپلو^(۵) از توابع شاهین دژ، درگیری میان قوای خودی و گروه های مسلح غیرقانونی، که از دیشب آغاز شده تا صبح امروز همچنان ادامه داشته و از سپاه تکاب درخواست یک فروند بالگرد کبری شده است.^(۶) اما گزارش تکمیلی درباره همین حادثه حاکی است: «در پی صحبت با استاندار آذربایجان شرقی و تماس با ظهیرنژاد [فرمانده نیروی زمینی ارتش]، ایشان قول دادند هلیکوپتر تا ساعت ۱۱ به تکاب برسد، ولی طبق اطلاع واصله یک هلیکوپتر در رابطه با کار دیگری به تکاب رفته، ولی در عملیات شرکت نکرده [است].»^(۷)

در گزارش دیگری از همین منطقه آمده است: «در درگیری بین پاسداران و مهاجمین [ضدانقلاب]

ص: ۷۲۹

۱- سند شماره ۴۲۵۴۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میان دو آب)، ص ۶۸، از اطلاعات سپاه ارومیه به عملیات سپاه کرمانشاه، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۵۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه غرب، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱، همگی به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه در مصاحبه با فرماندار میاندوآب.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

- ۵- Choplu، چوپلو: دهی از دهستان گوی آجاج بخش شاهین دژ شهرستان مراغه، واقع در ۴۳ کیلومتری جنوب شرقی شاهین دژ و ۵ کیلومتری شمال راه ارابه رو شاهین دژ به تکاب. ر.ک: همان، جلد ۴.
- ۶- سند شماره ۴۲۸۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۹۸، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۱/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۴۲۸۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۹۹، از مسئول ستاد تبریز به عملیات سپاه مرکز، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

در حین پاک سازی منطقه بنی کندی تکاب، ۱ [تا] ۲ کیلومتری بنی کندی، یک پاسدار شهید و ۴ مهاجم کشته شدند.^(۱) طبق گزارش ناحیه ژاندارمری ارومیه نیز در ساعت ۲۲:۰۵ دقیقه امروز، از سمت جنوب شرقی ایستگاه راه آهن قره تپه و تپه های مجاور، از طرف اشرار به نیروهای ژاندارمری پایگاه تیراندازی شده است که بلافاصله به آتش مهاجمان پاسخ داده شده و درگیری تا ساعت ۴:۵۰ دقیقه بامداد روز بعد، ادامه داشته است. در این درگیری به افراد خودی آسیبی وارد نشده است.^(۲)

در همین حال، در اطراف نرده نیز درگیری های پراکنده ای میان قوای مسلح خودی و گروه های مسلح معارض با نظام در جریان است. در این زمینه، گزارش فرمانده ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی حاکی است: «پایگاه عملیاتی ژاندارمری مستقر در روستای چپانه^(۳) نرده در ساعت ۱:۴۵ دقیقه مورد حمله با سلاح های سنگین و سبک مهاجمین قرار گرفت و افراد پاسگاه تا ساعت ۳:۱۵ دقیقه بامداد، به آتش مهاجمان پاسخ دادند و آنها را مجبور به عقب نشینی کردند.»^(۴) همچنین، «در درگیری امروز بین نیروهای سپاه نرده و مهاجمین در منطقه دشتگوره^(۵) و سوله، یک نفر از مهاجمین کشته و عده ای زخمی شدند. از نیروهای خودی نیز یک نفر زخمی شد.»^(۶) از سوی دیگر، در ادامه عملیات بمب گذاری و مین گذاری توسط عوامل مزبور، به ویژه در جاده های مواصلاتی که اغلب حاکی هستند، در همین منطقه در ساعت ۱۰ بامداد امروز، بر اثر انفجار یک مین در ۳ کیلومتری نرده، ۲ سرنشین یک وانت بار کشته و ۹ تن دیگر از اهالی محل مجروح شدند.^(۷)

۱

امروز تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در برخی مناطق کردنشین همچنان با حمایت و پشتیبانی رژیم عراق ادامه یافت.

در این زمینه، نیروی زمینی ارتش از جمع آوری گندم توسط این عوامل از قریه شیخ بوکان و ارسال آن از راه بانه برای شیخ جلال حسینی؛ صاف کردن منطقه ای در کوه های برستم در مریوان و اورامانات برای فرود بالگرد، ورود سلاح های سنگین از اورامانات به مریوان، مخفی کردن تعداد زیادی سلاح و مهمات در باغی خان، نزدیک دزلی؛ تجمع افراد مسلح غیرقانونی در دزلی و اورامانات تخت و اطراف هانی گرمه خبر می دهد.^(۸)

یک گزارش دیگر از نیروهای اطلاعاتی خودی حاکی است: «عناصر عراقی به گروه های گوناگون مهاجم ابلاغ کرده اند که در مناطق مختلف گروگان گیری کرده و در مقابل پاداش دریافت نمایند.»^(۹)

ص: ۷۳۰

۱- سند شماره ۴۲۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۰۰، از ستاد مرکز فرماندهی سپاه به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۱/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۹۴۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۰۳، از ژاجا (رکن ۳ - عملیات) به سماجا ۳، ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری آذربایجان شرقی، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۰۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا، ۱۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاندارمری ارومیه.

۳- Chiyane، چپانه: دهی از دهستان حومه بخش سلدوز شهرستان ارومیه، واقع در ۳ کیلومتری غرب نرده و ۱۵ کیلومتری شمال جاده شوسه خانه به نرده. ر.ک: همان، جلد ۴.

۴- روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار کیهان از ارومیه، به نقل از فرمانده ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی.

۵- دشت قوری: دهی از دهستان لاهیجان بخش حومه شهرستان مهاباد، واقع در ۵/۲۸ کیلومتری شمال غربی مهاباد و ۵/۲۴ کیلومتری

شرق راه شوسه خانه به نقده. ر.ک: همان، جلد ۴.

۶- سند شماره ۴۲۵۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه غرب (کرمانشاه)، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۷- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۸- سند شماره ۴۲۸۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۹۸، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۴۲۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۸۰، از ستاد مرکز فرماندهی سپاه به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

این درحالی است که با انفجار یک مین دیگر در جاده روستای "نشور" سنندج، ۳ سرنشین یک لندروور به شهادت رسیدند و یک نفر دیگر به شدت مجروح شد و خودرو مزبور نیز به کلی از بین رفت. (۱) همچنین، بر اثر انفجار یک بمب در گاراژ "امیدوار" کرمانشاه که در ساعت ۱۰:۴۰ دقیقه امروز رخ داد، ۵ نفر مجروح شدند. (۲)

۱

با انشعاب در حزب دمکرات کردستان که به نام "حزب دمکرات کردستان (پیرو کنگره چهارم)" معروف شده، حزب توده نیز همسو با گروه منشعین، مدام به افشاگری علیه قاسملو و گروه وابسته به او دست می زند. از جمله نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده، در شماره امروز خود دو نامه منتشر کرد که نشان دهنده وابستگی قاسملو به دولت عراق است. در گزارش این نشریه آمده است:

«دو نامه ای که ذیلاً آنها را منتشر می سازیم در واقع بیان اعتراض نیروهای صدیق خلق کرد در مقابل روش خائنانه قاسملو و همفکرانش در تهی ساختن محتوی مردمی "حزب دمکرات کردستان" و تبدیل کردن آن به گروهی دزد، اوباش و مزدور بعث است. نامه نخست، که در تاریخ ۲۷ خرداد ۵۹ نوشته شده است، خواست واقعی پیشمرگان صدیق خلق کرد را می نمایاند و نشان می دهد که فرزندان واقعی خلق کرد، چگونه دشمنان منافع خویش را می شناسند. ... نامه دوم بیان به شدت اعتراض آمیز به وضعی است که قاسملو و همفکرانش در حزب دمکرات کردستان پدید آورده اند و این حزب را به وسیله ای در دست مزدوران دشمن بدل کرده اند.»

نامه اول اعتراضیه ای از نیروهای این حزب است و در آن آمده است: «از مفرضه شاهو و داوطلبان به حزب دمکرات کردستان ایران، محترماً به عرض می رساند که پیشمرگان جان بر کف مفرضه شاهو و عده ای دیگر از پیشمرگان داوطلب از حزب دمکرات کردستان ایران تقاضا می نماییم با پشتیبانی کامل حزب دمکرات، که نامبردگان آمادگی خود را برای مبارزه در مناطق کردنشین بانه، مریوان، قصر شیرین، پاهو، نوسود، جوانرود، نفت شهر و اطراف کرمانشاه با افراد پالیزبان، اویسی و سپاه رزگاری و ایادی و سرسپردگان حزب فاشیست بعث عراق شیخ محمد کربچنه، عثمان نقشبندی، سردار جاف و شیخ جلال حسینی و سایر ضدانقلابیون... اعلام می داریم. لذا تقاضا داریم امکانات لازم را در منطقه در اختیار داوطلبان قرار دهید تا به این عمل انقلابی خود جامه عمل بپوشانیم...»

در بخشی از نامه دوم که گزارشی از فرمانده مرز و فرماندهان شاخه مریوان به یکی از فرماندهان حزب دمکرات است، چنین آمده است: «قابل توضیح است که ح. د. ک. ا. در مریوان قبل از جنگ تابستان ۵۸، نه تنها هیچ فعالیتی نداشت، بلکه حتی عضوی نیز نداشت. دفتری در خیابان بیمارستان و تجمع ۳ نفر حسین ژاندارم، محمود آشتیانی و توفیق محمودیان در این دفتر، حزب بود و بس. همان طور که آگاه هستید، جنگ باعث تقویت و نفوذ حزب در میان مردم کردستان، به علت جانبازی پیشمرگان در منطقه کردستان شد. این روند بر حزب دمکرات مریوان اثر

ص: ۷۳۱

۱- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳، خبرنگار کیهان از سنندج.

۲- همان، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

گذاشت و عده زیادی به عنوان پیشمرگ به حزب پیوستند که متأسفانه بیشتر بر دو قسم بودند: یک دسته برای چپاول (به هنگام خلع سلاح پاسگاه ها) مانند توفیق قادرزاده و اطرافیانش، حسین ژاندارم، کریم حاجی، علی حمه شکوفه و... دسته دوم جوانمردان محلی که از ترس جان و اسلحه خود به هنگام خلع سلاح پاسگاه ها به صفوف پیشمرگان حزب پیوستند. خوب می دانید که بعد از آمدن حزب به داخل شهر، نه تنها تنظیمات حزبی برای تشکیل حوزه و تشکیلات در سطح شهر و روستا به عمل نیامد، بلکه به علت وجود شخصی معلوم الحال چون محمود آشتیانی در سمت مسئولیت تشکیلات که در اذهان عمومی به ساواکی معروف بود، باعث دلسردی مردم از حزب شد.

«...»

در بخش دیگری از نامه دوم ضمن نام بردن از برخی افراد و فرماندهان شرور که درارتباط با حزب بعث عراق نیز می باشند، آمده است: «دیدار آنها (سیدرسول و سروان شاهد) با سران رزگاری، جلوگیری نکردن از اقدامات بعث در منطقه، برکنارنکردن عوامل مشخص بعث در حزب، جلوگیری نکردن از رفتن خانواده پیشمرگان برای پناهندگی به عراق، موضع گیری نکردن در مقابل رزگاری، شیخ محمد کربچنه که هر دو در منطقه ما عمل می کنند، عدم تصفیه عناصر دزد و اوباش از صفوف حزب و... که حتماً از آنها آگاه هستید، به راستی دیگر زمینه ای برای فعالیت سالم برای من و امثال من نگذاشته است. لذا با حفظ عضویت، از کلیه مسئولیت های حزبی در منطقه که برعهده حقیر بود تازمانی که حزب اقدام به موضع گیری قاطع در مقابل مسائل فوق ننماید، سلب مسئولیت می کنم و هیچ گونه تعهدی را بر عهده نخواهم گرفت. مسئول مرز و عضو تشکیلات میروان؛ رحمت عطری، ۱۵/۴/۵۹» (۱)

۱

سپاه نوظهور پاسداران انقلاب اسلامی علاوه بر مقابله با تجاوزات مرزی عراق و حملات و درگیری های گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین، در دیگر مناطق و شهرهای کشور نیز مأموریت های بسیار متنوعی دارد که باتوجه به ضعف نیروهای انتظامی چون شهربانی و ژاندارمری، قابل توجه است، به ویژه که گناه بر اثر ناهماهنگی بین نیروهای انتظامی مزبور و افراد سپاه پاسداران در شهرها، برخوردها و مشکلاتی نیز میان این نیروها، که اکنون رسماً در خدمت انقلاب اسلامی هستند، بروز می کند.

نامه امروز روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز یک نمونه قابل توجه و تأمل در این زمینه است. در این نامه، که به عنوان "نامه شکایت آمیز، روشنگرانه و هشداردهنده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نسبت به پاره ای از رویدادها و مسائل و مشکلات پیش آمده" منتشر شده، ضمن اشاره به ماجرای اهانت عده ای از مأموران کلانتری هجده به یک پاسدار و سپس درگیری آنان با گروه تحقیق سپاه پاسداران، مواردی چند از این نوع برخوردها در گوشه و کنار کشور یادآوری شده و آمده است:

ص: ۷۳۲

«اگر در کوه‌دشت چندی پیش مسئولین معلوم الحال ژاندارمری، فرمانده سپاه و مسئول تحقیقات و اطلاعات سپاه را به اتهامی واهی و پوچ (درحالی که اصولاً در صلاحیت آنان نبود) دستگیر و بازداشت می کنند، اگر در کرج در ماه گذشته ژاندارمری، پاسدار سپاه را به جرم تیراندازی به سوی اتومبیلی که به ایست پاسدار در شب توجه نکرده، بدون اطلاع سپاه دستگیر و با زدن دستبند به مدت ۲۴ روز به زندان می افکنند، اگر در الیگودرز ۲ تن از پاسداران توسط شهربانی دستگیر و بدون اطلاع سپاه زندانی می شوند (مورد جرم پاک کردن شعارهای کمونیستی در شب و شکایت یکی از چپی ها بوده است)، اگر در تهران خسروخان قشقایی به جهت والای ملی گرایان پس از شلیک گلوله به گردن برادر پاسدارمان آزاد و از مقام ایشان اعاده حیثیت می شود (ایشان از سرداران ملی و رهروان خط... هستند) اگر در جریان معروف امجدیه، سپاه این چنین به ناحق آماج حملات بی رحمانه از سوی مسئولان مملکتی قرار می گیرد، بالاخره اگر در تهران شهربانی به کرات پاسداران را بدون اطلاع سپاه دستگیر و با پشتوانه دادسرای عادی [عمومی] زندانی می کند و حتی مورد اذیت و آزار و بی حرمتی قرار می دهد و پس از مدت زیادی سردواندن با سر تراشیده رها می سازد و ده ها نمونه دیگر، این همه نمودهای جزئی از همان جریان کلی است که در جهت محو و نابودی نیروهای انقلاب و در نتیجه استقرار حاکمیت مجدد نیروهای ضدانقلاب بر دوش محرومین این جامعه گام برمی دارد. اگر این جریان سریعاً از ریشه خشک نشود و رشد آن در تمامی سطوح متوقف نگردد، نیروهای انقلاب اسلامی با خشمی عظیم به آوردگاه این جریان مخرب تاخته، بنیاد آن را به دست طوفان خواهد سپرد و آن زمان هرگز بازوان فلج مزبور، از قبیل شهربانی، ژاندارمری که به یاری همین نیروهای انقلاب اسلامی اندکی قوت و قدرت مجدد گرفته اند، هرگز مجال عرض اندام و یارای مقاومت نخواهند داشت.» (۱)

۱

به دنبال تحركات اخير عوامل وابسته به خسرو و ناصر قشقایی در مناطق فارس و خوزستان، به ویژه هفته گذشته «در شهرستان ایذه و تحریک و دعوت افراد برای خرابکاری و مقابله با جمهوری اسلامی»، (۲) و نیز در پی تحركات اخير آنها در فیروزآباد فارس و اطراف شیراز، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی فیروزآباد فارس در اطلاعیه ای خطاب به عشایر فارس اعلام کرد: «روحانیت مبارز و پاسداران انقلاب اسلامی حامیان مستضعفان می باشند، فریب تبلیغات شوم خوانین مزدور امریکا را نخورید، بیدار باشید و بر علیه فئودال و خوانین، به خصوص ناصر و خسرو و ایادی معلوم الحالش متحد شوید و نگذارید توده غیرتمند عشایر و کسانی که عشق به اسلام و جمهوری اسلامی دارند دوباره گرفتار ظلم و ستم خوانین شوند. البته به یاری خدا حساب این ستمگران به زودی رسیده خواهد شد. ...» (۳)

از سوی دیگر، در خصوص حوادث و جریاناتی که امروز در شیراز اتفاق افتاد، که در آن هواداران مجاهدین خلق (منافقین) نقش بارزی داشتند، روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب

ص: ۷۳۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۸، تاریخ ۱۲/۶/۱۳۵۹، صص ۶ - ۴، تهران، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۳۹۲۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۶/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از شیراز.

اسلامی شیراز اطلاعیه ای منتشر کرد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «از چند روز قبل مردم آزاده فارس را در جریان توطئه هایی که در منطقه در شرف تکوین است گذاشتیم و گفتیم که اشرار و خوانین امریکایی به کمک گروهک های وابسته به بیگانه قصد دارند در فارس ایجاد بلوا و هرج و مرج نمایند تا بدین وسیله حاکمیت خود را بر مردم و توده های عشایر زحمت کش به دست آورده و زمینه را برای حمله های امریکا فراهم سازند. در حدود ده روز است که مرتباً ایادی این اشرار و خوانین مزدور جاده ها را بسته و اموال مردم را غارت می کنند. ضمن تحقیقات گسترده ای که در منطقه به عمل آمده، گزارشاتی مبنی بر همکاری گروهک های چپ و چپ نما خصوصاً سازمان مجاهدین خلق [منافقین] به سپاه می رسید. تا اینکه در تاریخ سه شنبه ۱۱/۶/۵۹ مشاهده کردیم که اعلامیه ای به صورت بسیار گسترده در سطح شهر پخش شد که در آن از قول یکی از خانواده های مجاهدین خلق [منافقین] اعلام کرده بودند که به دستور دفتر حضرت آیت الله دستغیب و دفتر تحکیم وحدت، عده ای قصد حمله به خانه آنها را دارند و با گزارشاتی که از قبل به ما رسیده بود باتوجه به جریاناتی از قبیل "درگیری امجدیه که توسط مجاهدین خلق برنامه ریزی شده بود و زمینه ساز کودتای امریکایی بود" بلافاصله دست به کار شده و از طریق رادیو به مردم هشدار دادیم و حضرت آیت الله دستغیب امام جمعه مبارز شیراز نیز اعلامیه فوق را تکذیب نمودند. وقتی که به محل رفتیم همان طور که پیش بینی می کردیم میلشای قهرمان را دیدیم که به صورت منظم و مجهز آماده هجوم چماق داران و اراذل و اوباش و... بودند! ولی با کمال تعجب مشاهده کردند که مردم آگاه تر از آن اند که با یک اعلامیه ساختگی و تحریک آمیز آلت دست قرار بگیرند. این یک فرمول کهنه و روشده مجاهدین خلق [منافقین] است که چون مرگ خود را می بینند، با یک درگیری ساختگی عوامل و ایادی آگاه و ناآگاه خود را جمع آوری کرده و می کوشند تا با مظلوم نمایی و کشته سازی، بازار کساد خود را رونق بخشند. این جریانات در ارتباط مستقیم با توطئه های اشرار و خوانین امریکایی در منطقه می باشد که هر یک زمینه ساز دیگری و نهایتاً آسان سازی دخالت مستقیم امریکا در ایران می باشد...» (۱)

روابط عمومی سپاه شیراز همچنین درباره حادثه امروز در بیمارستان نمازی شیراز که منجر به زخمی شدن یکی از کارکنان این بیمارستان شده است، در اطلاعیه جداگانه ای اعلام کرد: «در تاریخ سه شنبه ۱۱/۶/۵۹ چند نفر از برادران پاسدار که مورد اصابت گلوله قرار گرفته بودند به بیمارستان نمازی منتقل می گردند. در آنجا یکی از برادران به انتظامات بیمارستان که به بیماران اهانت می نموده و با وضعی غیرانسانی با آنها برخورد کرده است اعتراض می نماید، که یکی از حسابدارهای بیمارستان از موضع غیرمسئولانه با هتاکی به پاسداران به آنها حمله ور می شود و وقتی پاسداران ایشان را دعوت می نمایند تا با صحبت کردن مسئله را حل نمایند، مجدداً عده ای از پزشک نماهای پاک سازی شده با ایجاد جو سروصدا مبادرت به درگیری با پاسداران می نمایند. در همین وقت صدای تیر شلیک شده ای به گوش می رسد و تیر به پای یکی از حسابدارهای بیمارستان اصابت می نماید. طبق اظهارات دقیق یکی از مسئولین بیمارستان، که با

ص: ۷۳۴

مشخصات کامل به دادستانی انقلاب معرفی شده، از قول یکی از رزیدنت ها نقل می نماید که پزشکی را مشاهده کرده است که کلتی را در کاغذ پیچیده و رد می نماید. علاوه بر این، چند نفر از شهودی که در اطراف بودند کتباً با ذکر مشخصات کامل خود اظهار داشته اند پزشکی را دیده اند که اسلحه ای را در کیف گذاشته و از محوطه بیمارستان فرار کرده است. ...»

در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: «عده ای از پزشک نماهای وابسته به بیگانه و در خط امریکا در جریان اعدام یکی از همپالگی هایشان، بیمارستان های شیراز را به حالت اعتصاب کشانده و از معالجه بیمارانی که بعضی از آنها از راه های بسیار دور به امید شفا و درمان به شهر آمده بودند خودداری کردند... و در روز سه شنبه نیز همین قماش پزشک نماهای مزدور از داخل بیمارستان به طرف مردم و پاسداران تیراندازی می نمایند. ...» (۱)

۱

به دنبال تشدید فعالیت های تحریک آمیز و ضدانقلابی هواداران گروه های سیاسی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای مختلف کشور و ایجاد درگیری لفظی و فیزیکی با گروه هایی از مردم و نیز در پی ممنوعیت فعالیت این گروه ها در برخی شهرها در هفته پیش، امروز نیز در گرگان اعلام شد که دادستان انقلاب اسلامی گرگان فعالیت مجاهدین خلق (منافقین)، فدائیان خلق، پیکار و حزب توده را تا تعیین تکلیف آنها از سوی مجلس شورای اسلامی در گرگان ممنوع اعلام کرده است. (۲)

امروز همچنین در اطلاعیه ای که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مازندران (مرکز علی آباد) گرگان درمورد کشف یک شبکه گسترده اطلاعاتی سازمان چریک های فدایی خلق در شمال کشور، منتشر کرد، آمده است: «طی تحقیقاتی که توسط سپاه پاسداران با همکاری مردم به عمل آمد، یک ساختمان که متعلق به چریک های فدایی خلق بود و از مدت ها قبل در آن رفت و آمدهای مشکوک صورت می گرفت زیر نظر قرار گرفت. سپاه پاسداران بعد از اخذ حکم کتبی دادستانی شهرستان گرگان از منزل مذکور بازرسی به عمل آورد که طی این بازرسی وسایل و مدارک زیر کشف شد: ۱. تهیه گزارشات مختلف از منطقه که حاکی از فعالیت های چشمگیر این سازمان در منطقه ترکمن صحرا جهت توطئه چینی و آشوب است. ۲. شناسایی نیروهای در خط امام تحت عنوان فالانژها و ارتجاع. ۳. زیر نظر داشتن نیروهای نظامی. ۴. تهیه نقشه و کروکی از برخی نقاط منطقه. ۵. شناسایی و تهیه گزارش از پاسدارانی که در درگیری گنبد شرکت داشته و ارسال این گزارشات و مشخصات پاسداران به شبکه و نیز مقدار زیادی گزارشات مختلف با دستخط افراد این شبکه از شهرهای گرگان، گنبد، آق قلا، بندر ترکمن، و دیگر نقاط منطقه که این گزارشات ارتباط آنها را در درگیری های گنبد و کردستان نشان می دهد.» در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: «در این رابطه مدارک اطلاعاتی و وسایل به دست آمده عبارت اند از مقداری باروت، دستگاه فرستنده، دستگاه تقویتی، وسایل درمانی در

ص: ۷۳۵

۱- همان.

۲- روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از ساری.

زمان اضطراری (وسایل جراحی)، چند برگ تقاضای گذرنامه، انواع و اقسام نشریات سازمان از کردستان و گنبد و سایر نقاط که تکثیر و بسته بندی شده بود. ...»^(۱)

در این حال، از بابل نیز خبر می رسد که جلسات دادگاه انقلاب اسلامی این شهر پس از محاکمه ۲۸ تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که در ایجاد تشنج روز عید فطر در بابلسر و ایجاد بی نظمی در شهر دخالت داشتند، با صدور حکمی آنها را به ۴۰ روز تا ۴ ماه حبس تأدیبی، با احتساب مدت بازداشت، محکوم کرد.^(۲)

از سوی دیگر، در تهران نیز به حکم دادستان کل انقلاب، انتشارات "نوپا" و "رزم" وابسته به حزب توده در خیابان فخر رازی تعطیل شد. در اطلاعیه روابط عمومی دادستانی کل انقلاب در مورد تعطیلی این دو انتشارات آمده است که هر دو از پایگاه های حزب توده بوده و در لوای انتشارات، از این محل به عنوان خانه تیمی نیز استفاده می شده است. طبق این گزارش، «همچنین از این محل دوربین های عکس برداری، اعلامیه های فدائیان خلق، وسایل فیلمبرداری و وسایل چاپ و عکس های مختلفی از هواداران این سازمان در حال درست کردن پلاکارد کشف و از طرف دادستانی مصادره گردید.»^(۳)

۱

بحث، گفت و گو و مناقشه بر سر تعیین هیئت وزیران و توافق در این باره میان بنی صدر و محمدعلی رجایی هنوز به نقطه مشخص و واحدی نرسیده است و به دنبال جلسه طولانی شب گذشته میان سران دو جناح حاکم، امروز نیز در این مورد بحث و گفت و گو ادامه داشت.

امروز صبح محمدعلی رجایی، نخست وزیر در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی شرکت کرد تا گزارشی از روند تعیین هیئت وزیران و مباحث مطرح شده با بنی صدر را بیان کند، که البته باتوجه به قرار جلسه ساعت ۱۱ صبح امروز با بنی صدر، موفق به ارائه گزارش کامل به نمایندگان مجلس نشد. وی در جلسه امروز مجلس شورای اسلامی گفت: «دیروز صبح رئیس جمهور در نامه ای به هیئت سه نفری تعیین نخست وزیر از آنها دعوت می کند که با هم جلسه ای داشته باشند. از من و چند تن از نمایندگان مجلس هم دعوت شده بود که در این جلسه شرکت کنیم؛ که البته لازم به تذکر است که این نمایندگان فقط به عنوان کسانی که می توانستند در حل مسئله کمک کنند، دعوت شده بودند نه به عنوان نماینده مجلس. به این ترتیب جلسه دیشب تشکیل شد و پس از بحث های زیاد، معلوم شد که نکات ابهامی وجود داشته که خوشبختانه آن ابهامات در حضور برادران رفع شد و جلسه با موضع محکمی وارد بحث کابینه شد و نتیجه این شد که آقای رئیس جمهور در مورد برخی از اعضای کابینه بررسی های بیشتری انجام دهد.» رجایی افزود: «که در جلسه دیشب مقرر شد که جلسه مشابهی در ساعت ۱۱ امروز تشکیل شود. ...»^(۴)

جلسه موردنظر امروز از ساعت ۱۱ با حضور حجت الاسلام محیی الدین انواری، محمد یزدی و همچنین چند تن از وزرای پیشنهادی چون دکتر نوربخش، بهزاد نبوی، احمد توکلی و میرحسین

ص: ۷۳۶

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از علی آباد گرگان.

۲- همان، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از بابل.

۳- روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

موسوی آغاز شد و حدود چهار ساعت و سی دقیقه به طول انجامید. خبرگزاری پارس ضمن نقل این خبر، در مصاحبه با حجت الاسلام انواری و از قول وی گفت: «در این جلسه مسئله کابینه مورد بررسی قرار گرفت و من نمی توانم جزئیات این مذاکرات را بگویم چون قرار است در مجلس مطرح شود، ولی در جمع، از این ملاقات ها راضی هستیم، در کلیات توافق هست، همه در خط اسلام و تثبیت و استقرار نظام جمهوری اسلامی هستند، ولی یک مورد جزئی هست که ان شاء الله در آینده نزدیکی حل خواهد شد.» بنا به همین گزارش، «آقای رجایی، نخست وزیر، نیز در پایان این جلسه در مصاحبه با خبرگزاری پارس گفت: "از نظر من مسئله ای نمانده است." وی در پاسخ به این سؤال که آیا تمامی وزرا مورد توافق قرار گرفته اند؟ گفت: "نه، هنوز آقای بنی صدر به مقداری تحقیق نیاز دارند." وی در مورد زمان مشخص شدن ترکیب کابینه نیز گفت: "آقای بنی صدر مشخص می کنند. از نظر من مسئله تمام است و ایشان باید جواب بدهند."» (۱)

بنی صدر نیز در کارنامه امروز خود درباره این جلسه چنین نوشته است: «من در گفت و گوها تأکید داشتم که به کاربردن روش های تخریبی و اینکه یک گروهی از راه این روش ها بخواهند استعدادها را از بین ببرند دور از اخلاق است و همه در این اصل با من موافق بودند و می گفتند زینبده رئیس جمهوری نیست که تسلیم فشار روش هایی بشود که تمام نوشته ها و گفتارهایش در افشای آن روش ها و در مبارزه با آن روش ها بوده است. ...» وی سپس با اشاره به نامه شدیدالحن سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی خطاب به مجلس شورای اسلامی، افزود: «... من گفتم این متنی که نوشته شده بود و با ده دروغ شروع کرده بود، ولو آنها دروغ نبودند و راست بودند، وقتی در این موقعیتی که وزرا باید به تصویب رئیس جمهوری برسند چنین متنی منتشر می شود، معلوم است که مراد تحت فشار قرارداد رئیس جمهوری است برای امضا کردن و این همان کلام علی است که فرمود "کلمه الحق یراء به الباطل". اگر راست بود، کلمه حقی بود که مراد از نوشتن آن باطل بود و در آغاز حکومت جمهوری اسلامی نمی بایستی که رئیس جمهور را با این روش ها تحت فشار گذاشت. یک رادیویی در خدمت این خط تخریبی قرار بگیرد و این نوشته را چند بار بازگو کند و حال اینکه بیان رئیس جمهوری یا اصلاً منتشر نمی شود و یا حداکثر یک بار. مخاطبان من گفتند: نامه خطاب به رئیس جمهوری نبوده. که البته من این را نپذیرفتم و کار درستی نبوده و اگر مطالبش بعضاً مورد قبول باشد، اما موافقت داشتند که این کار درست نبود.» (۲)

از سوی دیگر، هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، در مصاحبه هفتگی خود با خبرنگاران داخلی و خارجی درباره مناقشه و مجادله بر سر تعیین وزرای کابینه گفت: «... خوب روشن بود که نخست وزیری آقای رجایی برای آقای بنی صدر یک چیز ایده آل نبود و ایشان با صراحت گفته بودند که من آقای رجایی را به دلیل اینکه در مجلس پایگاه دارد معرفی می کنم. همان حالتی که در مورد شخص آقای رجایی بین آقای رجایی و آقای بنی صدر بود، همان حالت در کابینه هم منعکس است. یعنی آقای رجایی طبعاً به مقتضای روحیه خودشان و فکر خودشان و منش خودشان، همکاران خودشان را انتخاب می کنند. آقای بنی صدر هم که منش و روحیه شان

ص: ۷۳۷

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و آخر؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

عوض نشده همان حالتی که در انتخاب نخست وزیر دیدید باید انتظار داشته باشید که در مورد اعضای کابینه هم پیش بیاید؛ چرا که طبق قانون اساسی باید نخست وزیر وزرا را پیشنهاد بدهد و به تصویب ریاست جمهوری برسد و بعد به مجلس معرفی شود. ... روزهای اولی که آقای رجایی منصوب شدند نگرانی از این جهت بود که این کابینه نتواند مورد توافق آقای بنی صدر قرار گیرد. راه حلی که خودشان در مذاکرات دو نفره انتخاب کرده بودند این بود که آقای بنی صدر انتخاب وزرا را به عهده آقای رجایی بگذارند و دخالتی نکنند و سکوت کنند و فقط در مورد وزیر دفاع و وزیر کشور، ایشان علاقه داشتند نظر بدهند و تصویب نکنند. برای اینکه بیشتر با آنها کار داشتند و این مسئله در نامه ای که ایشان برای آقای رجایی نوشته بودند منعکس بود. آقای رجایی هم براساس آن نامه خیال کردند که کار تمام است و وزرایشان را به مجلس پیشنهاد کردند. دیروز از طرف آقای بنی صدر دو نامه به من رسید در اواخر وقت علنی؛ یعنی حدود ساعت ۱۲، نامه ایشان را به من دادند که فرصت نشد من بخوانم بعد نامه ایشان را خواندم و دیدم که ایشان در این نامه ها اظهار نارضایتی از بعضی افراد عوض شده کرده اند. ...» (۱)

هاشمی رفسنجانی همچنین امروز پس از این مصاحبه، در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی در خصوص این مسئله توضیحات بیشتری داد و گفت: «مسائلی که حالا مطرح است و کمی در روزنامه ها و رادیو تلویزیون هم منعکس شده یک ریشه دارد که باید به آن رسید و ظواهری هم هست که معلول همان ریشه است. ریشه قضیه این است که ضمن اینکه آقای رئیس جمهور و آقای رجایی نخست وزیر هر دو مسلمان اند و هر دو علاقه مند به انقلاب اسلامی هستند... از یک بینش مساوی و کاملاً منسجم و مثل هم برخوردار نیستند. یعنی صلاحیت ها و لیاقت ها در نظر هریک از آقایان مفهوم خاص خودش را دارد. ...»

وی در بخش دیگری از سخنانش گفت: «آقای بنی صدر با صراحت گفته اند که آقای رجایی را نخست وزیر صالح نمی دانند. آقای رجایی هم با صراحت گفته اند که من از لحاظ فکری و بینش با آقای بنی صدر اختلافاتی دارم. ... آقای بنی صدر چون می دانستند که چنین مشکلی هست ابتدا قضیه را منهای وزارت دفاع و وزارت کشور به خود آقای رجایی واگذار کرده بودند و گفته بودند نظری نمی دهم و سکوت می کنم؛ بعد، حالا چه مسائلی پیش آمده که ایشان فکر کردند یک مقدار باید بیشتر روی قضیه بایستند و اینکه اظهاراتی کردند و نامه هایی نوشتند که این بحث های دیروز و امروز و شاید روزهای آینده را به وجود آورد.»

رئیس مجلس شورای اسلامی درباره تکلیف نهایی وزرای کابینه گفت: «فردا که این مسئله در مجلس مطرح شود در دو مرحله بحث خواهد بود؛ یک مرحله این است که آیا با توجه به اظهارات بعدی آقای بنی صدر و نامه هایی که به مجلس نوشته اند، مجلس می تواند با توجه به قانون اساسی بحث روی افراد کابینه و برنامه دولت را شروع کند و ادامه دهد یا اینکه این کیفیت را از لحاظ قانونی کافی نمی دانند. اگر پذیرفته شد که با قانون اساسی منافاتی ندارد بعد بحث روی اعضای کابینه و صلاحیت آنها و برنامه دولت شروع می شود.» (۲)

ص: ۷۳۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۱۲، ص ۱۰.

۲- همان.

بحران ناشی از گروگان گیری در روابط و مناسبات میان ایران و امریکا همچنان در محافل رسمی و مطبوعاتی دو کشور انعکاس دارد. در این زمینه امروز رادیو صدای امریکا گفت: «دیروز مجلس شورای اسلامی نامه بیش از یک صد عضو کنگره امریکا را که در آن حل فوری مسئله گروگان ها قرار داده شده بود، مورد بحث قرار داد. وزارت خارجه امریکا اعلام کرده است که ادموند ماسکی نیز در نامه ای که به مناسبت انتصاب رجایی برای نخست وزیری او فرستاده، تقاضای مشابهی را مطرح کرده است. سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا گفته است نامه ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، به محمدعلی رجایی، نخست وزیر ایران، تلاش دیگری برای حل بحران گروگان ها بوده است، اما نمایانگر هیچ سیاست جدیدی از جانب امریکا نیست. ... سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا از ذکر جزئیات بیشتری در این مورد خودداری کرد. این سخنگو بار دیگر گفت: واشنگتن مایل به بحث در مورد شکایات ایران علیه امریکاست، اما باید این امر در چارچوب رهایی گروگان های امریکایی قرار گیرد. وی همچنین درباره تقاضای ایران برای استرداد دارایی شاه فقید در ایالات متحده امریکا گفت: ایران می تواند تقاضایش را از طریق دادگاه های امریکا تعقیب کند.»^(۱)

یادآوری می شود، روز گذشته، خبرگزاری پارس از قول خبرگزاری فرانسه از واشنگتن اعلام کرده بود که «وزارت دادگستری امریکا از دادگاه های این کشور خواست هرگونه محاکمه علیه دولت ایران تا موقعی که ۵۲ گروگان امریکایی در زندان به سر می برند، به تعویق اندازند.» بنا به این گزارش: «منابع نزدیک به وزارت دادگستری امریکا اضافه کردند بیش از ۲۰۰ پرونده از طرف کارخانه ها و مؤسسات امریکایی علیه دولت ایران وجود دارد که اغلب آنها به علت قطع قراردادهای مطرح شده اند. وزارت دادگستری امریکا در این زمینه خاطرنشان می سازد: تصمیم گیری دادگاه های امریکایی در موقعیت کنونی علیه ایران به نفع ایالات متحده نیست و هرگونه قضاوت علیه ایران می تواند حل بحران میان دو کشور را دشوارتر سازد. ...»^(۲)

ص: ۷۳۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۸، تاریخ ۱۳۵۹/۶/۱۲، ص ۱۵، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۱۰، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از خبرگزاری فرانسه از واشنگتن.

باتوجه به افزایش چشمگیر تحرکات و نقل و انتقالات نیرو و تجهیزات زرهی، توپخانه و پدافند هوایی عراق که از اوایل شهریورماه جاری، به ویژه در دو روز گذشته در مناطق مرزی غرب و جنوب غربی کشور صورت گرفته است، برای ارتش جمهوری اسلامی ایران مسجل شد که عراق به راستی قصد تعرض به خاک ایران را دارد؛ ازاین رو، امروز ستاد مشترک ارتش با ارائه بررسی ستادی خود از آخرین وضعیت عراق در ۵ استان هم جوار مرزی، معبرهای احتمالی نفوذ نیروهای عراقی را برشمرد و به نیروی زمینی دستور داد تا ضمن انجام دادن احتیاطات تأمینی و آمادگی و مراقبت شدید و در سطح وسیع برای جلوگیری از تعرض غافلگیرانه، آخرین تغییرات نیروهای دشمن را، به دقت و بلافاصله، در مرزهای هم جوار گزارش کند. متن کامل ابلاغیه امروز ستاد مشترک ارتش که با عنوان "بررسی ستادی از آخرین وضعیت عراق" به نیروی زمینی و رونوشت آن جهت آگاهی و اقدام مقتضی به ژاجا، نهاجا، نداجا، سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) و سپاه پاسداران ارسال شد، به شرح زیر است:

«در آخرین بررسی که روی گسترش یگان های عراقی در مرز به عمل آمد، قرائن تعرض ارتش عراق در مناطق یادشده زیرین مشهود است. محتمل ترین معبر تعرضی ارتش عراق به خاک جمهوری اسلامی ایران عبارت اند از:

۱. عماره - بستان - دوصلق - جسر نادری - اندیمشک و دزفول.

عماره - بستان - سوسنگرد - اهواز به استعداد یک لشکر، ۲ تیپ مکانیزه و یک تیپ زرهی.

کوت - موسیان - عین خوش - اندیمشک - دزفول به استعداد یک لشکر.

۲. بصره - تنومه - شلمچه - خرمشهر.

بصره - تنومه - کوشک - اهواز به استعداد یک لشکر، ۲ تیپ پیاده مکانیزه و یک تیپ زرهی.

عملیات بصره - خرمشهر به وسیله عناصر نیروهای ویژه با عبور از سیبه به آبادان و کوت زین به خرمشهر پشتیبانی می شود. ضمناً عملیات عبور از رودخانه [اروند] به وسیله آتش توپخانه از ساحل دور حمایت می گردد.

۳. معبر بعقوبه - المنصور - جلولا - خانقین با یک لشکر زرهی و یک لشکر پیاده مکانیزه به اضافه یک تیپ پیاده مکانیزه برای هدف های خسروی - قصر شیرین و سرپل ذهاب. همین تعرض احتمالاً از معبر مندلی - سومار - گیلان غرب - قلاجه و اسلام آباد.
۴. نیروهای عراقی مستقر در حلبچه - چناره - پنجوین - چوارتا - قلعه دیزه و مرگه سور، تعرض را به صورت تک پشتیبانی با فریب و یا نمایش نیرو و یا تظاهر به منظور تثبیت نیروهای ایران در منطقه کردستان و آذربایجان غربی اجرا خواهند کرد.
۵. احتیاطات تأمینی و آمادگی و مراقبت برای خنثی کردن یک تعرض غافلگیرانه در جبهه وسیع را برابر طرح های مصوبه داشته باشید.
۶. جابه جایی نیروهای عراقی را در مناطق بلا فصل مرز و یا تقویت های احتمالی را تا حد امکان اعلام دارند.

جانشین ستاد مشترک - سر تیپ فلاحی

از طرف سرهنگ ستاد هاشمی روان» (۱)

۱

تحركات عراق در قالب موارد تأمینی و نیز ایجاد استحکامات و سنگرهای تازه در مرز خوزستان، به ویژه خرمشهر، امروز نیز قابل توجه است.

در یک گزارش واصله به استانداری خوزستان با اشاره به علائمی که امروز مشاهده شده از احتمال آمادگی عراق برای حمله سخن رفته است. متن گزارش چنین است:

«برابر گزارش گروهان ژاندارمری هوزگان مستند به اعلام پاسگاه طلائییه قدیم، در ساعت ۲۲:۴۵ روز ۱۲/۶/۵۹، چراغ های کشور مقابل واقع در غرب پاسگاه... (۲) خاموش شده و علت خاموش شدن چراغ ها به نظر می رسد استتار تأسیسات نفتی عراق واقع در نوار مرز باشد. این عمل ممکن است طرح یک حمله یا ترس از حمله ایران باشد.» (۳)

در منطقه مرزی خرمشهر نیز گزارش ژاندارمری خوزستان حاکی از ایجاد استحکامات تازه از جمله سیم خاردار و فعالیت بلدوزرهای عراقی برای احداث سنگرهای بزرگ در فاصله ۴ کیلومتری پاسگاه ۲۵ شلمچه است. طبق همین گزارش، تا ساعت ۱۷ امروز، تعداد ۲۰ سنگر بزرگ آماده شده و حدود ۲۵ الی ۳۰ سرباز عراقی در منطقه پیاده شده و حفر کانال و سنگر در طول نوار مرز از جنوب به شمال به وسیله بلدوزرها ادامه دارد. همچنین نیروهای عراقی، پاسگاه مقابل پاسگاه مؤمنی را در همین منطقه تقویت کرده اند. در پایان این گزارش، پاسگاه ۲۵ شلمچه از اقدامات پیگیر و جدی عراق برای ایجاد جاده در سراسر مرز مزبور خبر داده و

ص: ۷۴۲

۱- سند شماره ۴۳۱۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از سماجا ۲ (مدیریت اطلاعات - ۱۳۲ م) به نراجا (معاونت عملیات - مد اطلاعات)، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۲- کلمه در سند ناخوانا است.

۳- سند شماره ۳۴۷۶۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از هنگ ژاندارمری سوسنگرد به فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی، رکن ۲، دایره امنیت، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

افزوده است: ماشین های مهندسی عراق به سختی مشغول ایجاد جاده های مرزی هستند. (۱)

در این حال، امروز مقامات نظامی عراق در یک حرکت تشکیلاتی و تبلیغاتی و «در یک گردهمایی حزبی در بصره به افراد ارتش خلقی [جیش الشعبی] هشدار داده اند که ایران قصد حمله به عراق را دارد؛ بنابراین آماده باشید که هر لحظه به جبهه جنگ اعزام شوید و هر کس از انجام مأموریت از خود سستی نشان دهد بلادرنگ اعدام خواهد شد.» بنا به همین گزارش، «ارتش ملی عراق در حال حاضر در آماده باش جیم به سر می برد.» (۲)

از طرفی، در ادامه مقابله با فعالیت های تخریبی عوامل داخلی وابسته به عراق در خوزستان، «هنگام ژاندارمری دشت آزادگان اعلام کرد که در هفته گذشته، بمبی در نزدیکی یکی از نیروهای [نیروگاه های] برق این منطقه کار گذاشته شده بود که توسط مأمورین ژاندارمری دشت آزادگان کشف و خنثی گردید.» (۳)

۱

پس از چند ساعت آرامش، بار دیگر درگیری مرزی با آتشباری عراق روی شهر قصر شیرین از ساعت ۱۰:۱۲ دقیقه امروز، آغاز شد که با آتش متقابل نیروهای خودی مواجه گردید. (۴) «عراقی ها شهر قصر شیرین را از منطقه پله چفت زیر آتشباری گرفتند و چندین گلوله توپ خمسه خمسه (۵) در اطراف شهر، به خصوص حوالی سپاه پاسداران، هنگام ژاندارمری و کوره های گچ به زمین اصابت کرد و منفجر شد.» (۶) در تبلیغات روزنامه های داخل درباره تبعات این حمله از آتش متقابل نیروهای خودی سخن رفته است که باعث شد: «پایگاه میه خاص عراق مستقر در نوار مرزی قصر شیرین و خسروی به کلی منهدم شود. در این آتشباری که تا ساعت ۶ بعد از ظهر امروز ادامه داشت، به نیروهای خودی آسیبی وارد نشد، اما ۲ مقر ارتش عراق مستقر در ده برابرار نابود گردید و نیروهای بعث عراق با تحمل تلفات سنگین تا روستای امام عباس عقب نشینی کردند.» (۷)

شهربانی قصر شیرین گزارش داد که درگیری ها مجدداً از ساعت ۲۲ امروز، با آتشباری سلاح های سنگین عراق روی پاسگاه های نوار مرزی باباهادی، دارخور، پرویز، هدایت و مجیدخان از سر گرفته شد که با آتش متقابل نیروهای خودی مواجه گشت. (۸) در این حال، گزارش های منابع اطلاعاتی خودی از اخبار برون مرزی حاکی است: «اخیراً دولت عراق پاسگاه های مرزی خود را تقویت نموده و در هر پاسگاه چندین تانک دورزن مستقر نموده است.» (۹) و نیز: «اخیراً در قلعه قره جغ کشور عراق در نزدیکی شهر مندلی و روبه روی منطقه سومار ایران، ۲ گردان نظامی با تجهیزات کافی مستقر شده اند.» بنا به همین گزارش: «شهر مندلی عراق نیز از سکنه خالی شده و

ص: ۷۴۳

- ۱- سند شماره ۱۴۱۶۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی غرب، ۱۴/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۱۲/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از اهواز.
- ۴- سند شماره ۲۸۳۲۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از ۰۵ - رکن ۳ به فرماندهی ژاجا (رکن ۳ عملیات)، ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگام قصر شیرین، ۱۲/۶/۱۳۵۹.
- ۵- خمسه خمسه یک نوع توپ فرانسوی بود با پنج لوله که باهم شلیک می شد. این اصطلاح را رسانه های عراقی به کار می بردند که به رسانه های ایرانی نیز سرایت کرد.

۶- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین.

۸- سند شماره ۴۳۰۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۱۴۱۶۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از سپاه - مرکز فرماندهی به مرکز فرماندهی غرب، ۱۳/۶/۱۳۵۹، پیرو شماره

۱۳/۱۷۰/۲۹/۰۵/۲۶۸۸، مورخ ۱۲/۶/۱۳۵۹.

حدود یک تیپ نظامی مجهز به آتشبارهای ۱۳۰ میلی متری در تمام نقاط شهر مستقر می باشند.» این گزارش درباره تبلیغات روزنامه های عراقی آورده است: «در جراید و روزنامه های عراق درباره تورم، بیکاری و نارضایتی در ایران تبلیغات زیادی انجام می گیرد.»^(۱)

۱

همکاری عراق با گروه های مسلح ضدانقلاب، همچنان ادامه دارد.

یک گزارش در این زمینه حاکی است: «هلیکوپترهای عراقی از پیرستم (حول وحوش سنندج) که در روی کوهی فرودگاه ایجاد کرده اند، پی در پی اسلحه به سنندج وارد می کنند.»^(۲) روابط عمومی سپاه پاسداران غرب نیز گزارش داد: «از طرف دولت بعث عراق به اهالی روستای دزلی که با گروه های رزگاری و دمکرات در رابطه هستند، کمک های زیادی داده می شود.»^(۳)

نیروی هوایی جمهوری اسلامی نیز اعلام کرد در گشت هوایی در ساعت ۱۰ امروز از اشنویه تا بانه، نقل وانتقال هایی در اطراف سیاه گل^(۴) مشاهده شده است.^(۵)

در همین حال، نوع ارتباطات گروه های مسلح معارض با نظام جمهوری اسلامی با معارضین دولت عراق نیز به گونه ای است که وضعیت را پیچیده تر می کند. طبق یک گزارش، در منطقه مرزی مریان، در دو کیلومتری مرز ایران و عراق، یکی از اهالی روستای ساوجی، ۲۰۰ نفر از افراد جلال طالبانی و کومه له را به این روستا آورده تا پاسداران را سرکوب کنند. همین گزارش می افزاید در شامگاه امروز، سرپرست پیشمرگ های جلال طالبانی با برخی سران محلی در روستای ساوجی جلسه داشته اند.^(۶)

همچنین در ادامه تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام و همکاری ارتشیان فراری و نیز برخی از کارکنان محلی با آنها، یک گزارش تکان دهنده از رکن دوم ارتش جمهوری اسلامی ایران حاکی است: «در حدود ۳۰۰ نفر از پرسنل فراری ارتش نزدیک پایگاه حبانیه (۴۰ کیلومتری جنوب غربی بغداد) مستقر می باشند که ارتباط آنان با ایران از دو راه زمینی به مرز تمرچین منتهی می شود و در خاک ایران با شخصی به نام کسروی که از اعضای حزب دمکرات شاخه قاسملو و از معتمدین پیرانشهر می باشد، صورت می گیرد.» در ادامه این گزارش با قید "خبر قابل تحقیق و بررسی است" آمده است: «پرسنل ارتش (با گرفتن مرخصی) و [نیز] ضدانقلابیون از طریق بوکان - سردشت و یا پیرانشهر به عراق رفته و با عناصر بختیار تماس و گزارشات خود را تحویل آنان داده و برگشت می نمایند.»^(۷)

از سوی دیگر خبرهای متفاوتی نیز وجود دارد از جمله: «مقامات امنیتی و انتظامی لشکر ۷ پیاده عراق نیز مدعی اند که در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه امروز، یک گروه ۴۵ نفری از اکراد شورشی وابسته به حزب جبهه ملی عراق وارد قریه چیارا از توابع مریان ایران شده و قصد دارند در فرصت های مناسب از طریق چوارتا اقدام به خرابکاری نمایند.»^(۸)

ص: ۷۴۴

- ۱- سند شماره ۹۴۵۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۱۴۱۶۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۳/۶/۱۳۵۹، پیرو تلفنگرام ۱۴/۲۹/۰۱/۲۵۶۷ مورخ ۱۲/۶/۱۳۵۹.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۹، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۶، خبرگزاری پارس از سنندج، ۱۲/۶/۱۳۵۹.
- ۴- در هامش سند راجع به سیاه گل قید شده که: «از توابع اشنویه عراق می باشد.»
- ۵- سند شماره ۴۳۰۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص ۲۸۸، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا،

۱۲/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۹۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۳۵، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - نازجا (رکن ۲)، ۳/۷/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اسناد مناطق کردنشین، ص ۵۴، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - نازجا (مد حفاظت اطلاعات)، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۲۸۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۱۹۲، از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نازجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

پیشروی نیروهای مسلح انقلاب در مناطق شمال غرب کشور با درگیری های شدید و گاهی پراکنده همراه است، اما پاک سازی ها نیز با تلاش افراد سپاه پاسداران، ارتش و پیشمرگان مسلمان کرد و نیروهای کمیته ها ادامه دارد. در این زمینه، گزارش لشکر ۶۴ پیاده ارومیه حاکی است: «در ساعت ۱۹ امروز، پیشمرگان کرد مسلمان در ارتفاعات داشت کرسن و مستان آباد شاهین دژ با مهاجمین درگیر شده و با تحمل ۲ نفر زخمی به طرف بوکان درحال پیشروی هستند و زدوخورد تا آخرین ساعت امشب همچنان ادامه داشته است.»^(۱) در این درگیری ها یک پاسدار شهید و ۲ پیشمرگ مسلمان کرد و ۲ غیرنظامی مجروح شدند. از مهاجمین حزب دمکرات نیز ۱۲ تن به هلاکت رسیدند.» بنا به همین گزارش، فرماندار میاندوآب در مورد این عملیات گفته است: «براساس گزارش های رسیده از پاسگاه ژاندارمری بوکان و بخشداری شاهین دژ، پیشمرگان مسلمان کرد در محور شاهین دژ - بوکان درحال پیشروی هستند و در جریان حمله به شاهین دژ بر اثر اصابت چند گلوله خمپاره به مرکز این بخش، به چند واحد مسکونی آسیب هایی وارد شده است.» در ادامه این گزارش آمده است: «روابط عمومی سپاه ارومیه در مورد آخرین اخبار از شاهین دژ اعلام کرد: در درگیری هایی که بین مهاجمین [ضدانقلاب] و افراد کمیته شاهین دژ در کنار پیشمرگان مسلمان کرد روی داده، ۱۲ نفر از مهاجمین کشته شدند که اجساد آنها در اختیار پیشمرگان مسلمان کرد است.» همین گزارش حاکی است: «در درگیری شدیدی که بین سپاه پاسداران و مهاجمین مسلح غیرقانونی در منطقه تکاب روی داد، یکی از برادران پاسدار به شهادت رسید. همچنین در درگیری دیگری که بین مهاجمین [ضدانقلاب] در حوالی قریه چولوب به وقوع پیوست، تلفات جانی و مالی نداشته است، ولی تلفات سنگینی به مهاجمین وارد شد.»^(۲)

از سوی دیگر، در ادامه پاک سازی مناطق مختلف کردنشین آذربایجان غربی، امروز اطلاعیه ای از سوی استاندار این استان در پاسخ به تلگرام مردم اشنویه صادر شد. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: «چنانچه اهالی محترم اشنویه خواهان آرامش و امنیت می باشد، باید بدانند که خود به عنوان اولین تأمین کننده این امنیت و آرامش باید گروه های ضدانقلاب را از خود رانده و اسلحه و مهمات افراد غیرمسئول را جمع آوری و بدون هیچ قیدوشرطی تحویل نیروهای انتظامی مستقر در منطقه نموده و جلو افراد خرابکار و ضدانقلاب را که قصد مین گذاری در جاده ها را دارند بگیرند و نیز بدین منظور سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به اشنویه اعزام و ارتش نسبت به تأمین امنیت و آسایش اقدام خواهد نمود. بدیهی است هرگونه همکاری با ضدانقلابیون و پناه دادن به آنان به منزله جنگ مسلحانه بر علیه جمهوری اسلامی ایران تلقی خواهد شد.»^(۳)

در زمینه تدارکات و اقدامات گروه های مسلح ضدانقلاب در یک گزارش آمده است: «برابر اطلاع [از منابع خودی] از روستای شاهینی [شاهنی] [دهی در پایین کامیاران]، کلیه نیروهای

ص: ۷۴۵

۱- سند شماره ۴۳۰۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اسناد مناطق کردنشین (بوکان) و شاهین دژ، ص ۵۲، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به شاجا، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

دشمن دمکرات، کومه له، فدایی، رزگاری در آبادی های نجف آباد، گل حصار، فرجی، به ویژه گل حصار و آفریان علیا مستقر می باشند و قصد حمله دارند و نیروهای رزگاری در شاه آباد، گازرخانی، بزوش، [و] زمان گریوه متحرک [بوده] و قصد حمله دارند.»^(۱)

در این حال، در ادامه اقدامات ایذایی گروه های مسلح معارض با نظام در قالب مین گذاری و نیز ترور رزمندگان انقلابی، «سازمان پیشمرگان مسلمان کرد اعلام کرد که امروز [در حومه سنندج] بر اثر برخورد یکی از پیشمرگان مسلمان کرد و یک برادر خردسال همراه وی، با مین، هر دو کشته شدند.»^(۲) همچنین بنا به گزارش ستاد مشترک ارتش: «امروز در منطقه سقز یکی از پیشمرگان مسلمان کرد که در حال مرخصی بود، به دست ضدانقلاب به درجه شهادت رسیده است.» بنا به این گزارش: «در این رابطه ۴ نفر از افراد مشکوک بازداشت شده اند.»^(۳)

مقابله با مین گذاری عوامل مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی در جاده ها که اغلب خاکی هستند، ادامه دارد. از جمله امروز یک مین در ۵ کیلومتری نقده در راه دیزج به نقده، کشف و خنثی شد.^(۴)

۱

اختلافات میان احزاب و گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق کردنشین علاوه بر اینکه اغلب به شکل تبلیغات و درج تحلیل ها و افشاگری ها علیه یکدیگر در نشریات وابسته به آنها ظاهر می شود، گاهی نیز به زدوخوردهای خونین میان طرفین می انجامد. از جمله این موارد دو گزارش خبرگزاری پارس از سنندج است: «طبق اخبار واصله، بین حزب کومه له و دمکرات در بوکان، اختلاف شدیدی وجود دارد که از کم و کیف آن اطلاع دقیقی در دست نیست.»^(۵) این خبرگزاری همچنین در گزارش دیگری، از قول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سنندج آورده است: «در جریان درگیری روز دوازدهم شهریور بین دمکرات ها و افراد سپاه رزگاری در روستاهای اطراف مریوان، ۴ تن از افراد رزگاری کشته و یک تن زخمی شد. در این درگیری ۲ تن از افراد حزب دمکرات نیز زخمی شدند. ناظران عینی اظهار می دارند در این درگیری ها تلفات دمکرات ها بیشتر بوده است.»^(۶)

۲

انشعاب خردادماه گذشته در حزب دمکرات کردستان ایران که با عنوان "کنگره چهارمی ها" مشخص شده است و نیز تقریباً همین نوع انشعاب در سازمان چریک های فدایی خلق که با عنوان اکثریت و اقلیت معروف گردید، اهمیت بسیاری دارد؛ اما پاره ای نیروهای هوادار نظام علاوه بر آنکه آن را تاکتیکی ازسوی این گروه ها بنا به تصمیم حزب توده و شوروی برای فرار از شکست و نیز خطری برای نظام دانسته اند، درصدد برآمدند تا اثرات تبلیغاتی و روانی آن را خنثی کنند. از جمله امروز در مقاله مفصلی در روزنامه کیهان به قلم مستعار "کاک رسول" با

ص: ۷۴۶

۱- سند شماره ۴۳۰۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۱۰۵، از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه تبریز، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۳- سند شماره ۱۰۹۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۸۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد غرب - عملیات، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از سماجا.

۴- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۹، ۱۳/۶/۱۳۵۹، از سندج، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از خبرگزاری پارس از سندج.

عنوان "انشعاب، به مثابه تاکتیک مارکسیستی گریز از شکست!" انشعاب حزب دمکرات با همین رویکرد، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته و نویسنده آن را زیر نفوذ سیاست خارجی شوروی و حزب توده دانسته است. در بخشی از این مقاله آمده است:

«با استقرار نهاد های اساسی حکومت جمهوری اسلامی به خصوص مجلس جمهوری اسلامی، باز شاهد توطئه جدیدی از طرف مارکسیست های مدافع خلق! می گردیم که آن استفاده از تاکتیک کهنه "انشعاب" است تا به این وسیله، مانع مرگ تدریجی خود شده و بتوانند با جان گرفتن دوباره به نوکری اربابان خود ادامه بدهند. رهبری این تاکتیک را تاکنون حزب خائن توده عهده دار بوده و توانسته است با شیوه های خاصی، ابتدا در سازمان چریک های فدایی و سپس در حزب دمکرات کردستان علی الظاهر انشعاب ایجاد نماید؛ یعنی انشعاب در منفور ترین گروه های سیاسی... آن هم دو گروهی که در اثر عملکرد های جنایت آمیزشان رفته رفته در شرف نابودی بوده اند. در این بررسی، انشعاب در حزب دمکرات کردستان و نقش منافقانه و سالوس مآبانه حزب توده و چریک های فدایی را مورد بررسی قرار داده ایم.

حزب دمکرات کردستان، یکی از احزاب مارکسیست و وابسته بوده که در منطقه کردستان ایران از سال ها قبل با فرازونشیب های زیادی فعالیت کرده و خود را در منطقه تحمیل نموده است. بررسی مواد تصویری کنگره های مختلف این حزب و نیز عملکرد و سابقه گردانندگان آن چون عبدالرحمن قاسملو و غنی بلوریان و... بیانگر مارکسیست و وابسته بودن کامل این حزب و رهبران آن می باشد. با اوج گیری انقلاب ایران، از آنجا که بسیاری از سردمداران این حزب در خارج، به خصوص در کشور عراق بودند، مانند دیگر فرصت طلبان مارکسیست نظیر گردانندگان حزب توده، منتظر نتیجه انقلاب شکوهمند مردم مسلمان ایران بودند... حرکت و جان فشانی مردم مسلمان سرانجام به پیروزی رسید و پایه های طاغوت فرو ریخت و فرصت طلبان با برنامه های تعیین شده از طرف اربابان خود به ایران سرازیر می گردند و فعالیت علنی حزب را در منطقه اعلام نموده و با توجه به سابقه خود در محل، می توانند در آن شرایط حساس و بحرانی بعد از انقلاب، مردم مبارز و مسلمان کرد را بار دیگر به خود جلب نمایند. ... مشاهده می کنیم در شرایطی که دولت اسلامی نخستین ماه های عمر خود را می گذراند و ارتش و تمام قوای نظامی و انتظامی با پشتیبانی کامل مشغول کار می باشند، به تحریک مهره های وابسته داخلی چون گردانندگان مزدور حزب دمکرات، مردم فریب خورده و به پادگان مهاباد حمله ور می شوند و تمام مهمات و وسایل پادگان را به غارت می برند. همین عمل سرآغاز تمام درگیری های بعد از انقلاب می باشد و همین حرکت سبب شد تا تمام گروه های ضد خلقی که با یکدیگر تضاد اساسی در ابعاد مختلف ایدئولوژی - تاکتیک و... داشتند، دست در دست یکدیگر به طور آشکار و پنهان مردم مسلمان کرد را سپر بلای خود نموده و با

پوشاندن چهره مارکسیست خود، انواع و اقسام جنایات را مرتکب گردند...»

در ادامه مقاله به برخی جنایات حزب دمکرات در مناطق کردنشین اشاره شده است: «۱. حمله به پادگان مهاباد. ۲. حمله به پادگان سنندج. ۳. ایجاد جنگ برادرکشی در نرده. ۴. طرح توطئه عظیم پاوه و کشتار بی رحمانه برادران پاسدار. ۵. حمله های ناجوانمردانه مرتب به ستون های ارتشی و سپاه پاسداران و اعضای جهاد سازندگی به طرق مختلف. ۶. ایجاد جو ترور و وحشت به اصطلاح خلقی در منطقه. ۸. آواره نمودن ساکنان بسیاری از شهرها جهت پیاده نمودن اهداف پلید خود. ۹. همکاری وسیع با دولت مزدور بعث عراق و اسرائیل، امریکا، مصر، روسیه و... ۱۰. تبلیغات وسیع بر علیه تمام ارگان های مملکتی در منطقه و ایجاد جو شدید سانسور. ۱۱. شرکت در هیئت نمایندگی خلق کرد متشکل از کومه له، چریک های فدایی، و عزالدین حسینی. ۱۲. غارت کامیون های آذوقه و دارو. ۱۳. همکاری وسیع با تمام ضدانقلابیون، ساواکی ها، فراریان رژیم طاغوت، فئودال ها، مجاهدین خلق و حزب توده و... ۱۴. سپر بلا قراردادن مردم بی گناه جهت برآورده شدن خواست های پلید خود. ۱۵. ممانعت از حرکت ستون های ارتشی به سوی مرز برای مقابله با رژیم وابسته و مزدور عراق و...» (۱) - (۲)

۱

به دنبال درگیری هایی که در چند روز گذشته، میان هواداران گروه های سیاسی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه هایی از مردم مؤمن به انقلاب در برخی شهرها از جمله بوشهر و بابل سر رخ داد، سپاه پاسداران بوشهر در یک افشاگری کوشید تلویحاً نشان دهد که برخی طرف داران سازمان های درگیر، سابقه هواداری از رژیم گذشته را دارند و صرفاً برای مخالفت با نظام اسلامی، در قالب انقلابی گری از نوع چپ فرو رفته اند.

در اعلامیه روابط عمومی سپاه بوشهر آمده است: «ساعت ۲۳ امروز واحد تحقیقات سپاه بوشهر در بازدید از خانه مشکوکی که متعلق به یکی از پرسنل شهربانی بوشهر می باشد، مقداری وسایل از قبیل تعداد ۱۱ عدد کوله پشتی، ده ها عدد رنگ فشاری، مقادیری دارو و پلاکاردهای مختلف تبلیغاتی مجاهدین خلق [منافقین] و تعداد زیادی نوار و نشریه و پوسته های متعلق به این سازمان و نیز اعلامیه های چریک های فدایی خلق و کتاب ها و مجلات مصور و عکس های زیادی از خاندان منفور پهلوی و نیز مدارکی دال بر جانبازی ایشان برای شاه مخلوع قبل و بعد از انقلاب به دست آمده است و در این رابطه فرزند ایشان بازداشت گردید.» (۳)

در این حال، در پی درگیری های چند روز گذشته در بابل و بابل سر که به ممنوعیت فعالیت گروه های سیاسی - که پا را از فعالیت های صرفاً سیاسی فراتر گذاشته اند - تا تعیین تکلیف

ص: ۷۴۸

۱- ضمیمه دارد؛ بخش های دیگری از گزارش انشعاب در حزب دمکرات کردستان و نقش حزب توده و شوروی در این انشعاب.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۱۲، ص ۶.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۱۳، ص ۱۴، خبرنگار انقلاب اسلامی از بوشهر.

فعالیت قانونی این گروه‌ها از سوی مجلس شورای اسلامی انجامید، به حکم دادگاه انقلاب اسلامی بابل، ۲۴ تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به اتهام برهم زدن نظم عمومی در بابل سر به یک تا شش ماه حبس تأدیبی محکوم شدند.^(۱)

همچنین، گزارش امروز روزنامه جمهوری اسلامی درباره مراسم چهلم تقی شهرام حاکی است: «اعضای گروهک کمونیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، گروه‌های کمونیستی خط سوم که مابین گرایش‌های روسی (حزب توده) و چینی (مائوئیست‌ها) به سر می‌برند و همچنین از گروه‌های منشعب از مجاهدین خلق [منافقین] به رهبری رجوی و خیابانی می‌باشند، برای یکی از اعضای سابق معدوم گروهک مجاهدین خلق در بهشت زهرا عزاداری کردند. عزاداری فوق برای چهلم آدمکش معدوم محمدتقی شهرام عضو سابق مجاهدین خلق بود که به جرم شرکت در قتل و سوزاندن اجساد مجید شریف واقفی، صمدیه لباف و ده‌ها مسلمان دیگر، در دادگاه انقلاب اسلامی ایران به اعدام محکوم شده بود. ...» در پایان این گزارش آمده است: «در ضمن، گروه کثیری از مردم شهری و روستاهای اطراف با شعارهایی چون مرگ بر پیکاری، ساواکی دیروزی، مرگ بر کمونیست، اسلام پیروز است، چپ و راست نابود است، به عزاداری پیکاری‌ها و چریک‌های فدایی برای عضو سابق و معدوم مجاهدین خلق معترض بودند.»^(۲)

از سوی دیگر، به دنبال نامه افشاگرانه و شدیدالحن سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی به مجلس شورای اسلامی، که با واکنش شدید بنی صدر در روزنامه انقلاب اسلامی مواجه شد و نیز در آن افشا شده بود که هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه‌های سیاسی دیگر در شهرهای مختلف علیه رجایی به شعارنویسی می‌پردازند، سخنگوی مجاهدین خلق (منافقین) به همان شیوهٔ مظلوم نمایانهٔ معمول خود، اعلام داشت: «اخیراً یک گروه فاشیستی - ارتجاعی که در جنگ افروزی و فتنه‌انگیزی ید طولایی دارد، ضمن نوشته‌ای تحت عنوان "ضرورت افشای مواضع استقرار کابینه خط امام"، مجاهدین خلق [منافقین] را متهم به شعارنویسی علیه آقای رجایی کرده [است]. مجاهدین خلق ضمن محکوم کردن این دروغ پردازی‌ها اعلام می‌دارد که تاکنون هیچ موضعی در قبال آقای رجایی و کابینه ایشان نگرفته اند.»^(۳)

۱

در حالی که امروز در شهر اهواز، حکم اعدام ۴ نظامی دیگر از لشکر ۹۲ زرهی به جرم مشارکت در کودتای نافرجام تیرماه گذشته به اجرا درآمد،^(۴) هنوز هم گزارش‌های متناوبی از دستگیری افراد وابسته به این شبکه وسیع کودتا و نیز رفتارهای مشکوک مرتبط با آن مشاهده می‌شود.

دادستان انقلاب اسلامی آمل اعلام کرد که یکی دیگر از عوامل کودتای نافرجام اخیر که یک گروه‌بان یکم و مسئول مهمات پایگاه هشتم شکاری اصفهان و مأمور بمب‌گذاری در هواپیماهای پایگاه مذکور بوده است، هنگام فرار در یکی از روستاهای آمل دستگیر شد.^(۵)

ص: ۷۴۹

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از ساری.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۶۹، ۱۳/۶/۱۳۵۹، صص ۳ و ۴، از تهران، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از اهواز.

۵- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از آمل.

از سوی دیگر، باتوجه به این نکته که شبکه متلاشی شده کودتای اخیر، هنوز هم افرادی را در گوشه و کنار کشور دارد که در حال حاضر مخفی شده یا به فعالیت های سیاسی درارتباط با شبکه مزبور مشغول اند، گاه گزارش های مشکوکی نیز مشاهده می شود که در قالب همین فعالیت ها قابل توجیه است. از جمله، خبرگزاری پارس اعلام کرد: «حدود ساعت ۲۱:۱۵ دقیقه چهارشنبه شب، هنگام پخش اخبار از صدای جمهوری اسلامی ایران، بین سه تا پنج دقیقه پیامی از رادیو پخش شد که ضمن آن مردم برای قیام علیه انقلاب دعوت می شدند. گوینده پیام که اخبار صدای جمهوری اسلامی ایران را قطع کرده بود، ضمن توهین به امام خمینی از مردم می خواست که علیه سلطه دیکتاتوری که به کمک ساواما ایجاد شده است اقدام کنند...» (۱)

۱

اختلاف دو جناح حاکم بر نظام بر سر تبیین نتایج و دستاوردهای گروگان گیری؛ از جمله مصاحبه های اخیر بنی صدر و قطب زاده با رسانه های خارجی و نیز نامه اخیر وزیر امور خارجه به مجلس شورای اسلامی و درخواست محاکمه نشدن گروگان ها، در کنار مسئله اختلاف بر سر تعیین وزیران کابینه جدید میان دو جناح مزبور، جزء موضوعات بحث انگیز این روزهاست.

مصاحبه رادیو تلویزیونی امروز آیت الله دکتر بهشتی، رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، نمودی است از آنچه ذکر شد. وی در این مصاحبه دیدگاه های خود را درمورد مسائل مختلف از جمله اشغال سفارت امریکا و کابینه رجایی بیان کرد. بهشتی در پاسخ به این سؤال که «نظر شما راجع به استرداد ثروت های شاه مخلوع و نگهداری گروگان های جاسوس امریکا چیست؟ باتوجه به اینکه یکی از روزنامه ها از قول شما نوشته بود "گروگان گیری به نفع ایران نیست"» چنین گفت: «این عبارت که "گروگان گیری به نفع ایران نیست"، عبارت من نبوده است. من گفته ام ما در

ص: ۷۵۰

گروگان گیری دنبال سود و نفع اقتصادی نبوده ایم. مسئله اشغال لانه جاسوسی و نگهداری کسانی که در آنجا بوده اند در رابطه با سرعت بخشیدن به سیاست قطع کامل وابستگی سیاسی اقتصادی، نظامی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در غرب و شرق صورت گرفته است. بنابراین، آن عبارتی که نقل کردید اصولاً در حرف های من نبوده و نمی دانم در ترجمه فارسی متن انگلیسی چه نقصی بوده که چنین استنباطی را به وجود آورده است. به نظر من، مسئله انقلاب برای ما مسئله اساسی است [و] همه مسائل سیاسی و اقتصادی و اجتماعی دیگر باید در رابطه با حفظ انقلاب و حفظ استقلال کامل ما و حفظ هویت کامل اسلامی انقلاب مورد بررسی و تصمیم گیری قرار گیرد.»

دکتر بهشتی در بخش دیگری از این مصاحبه درباره کابینه رجایی چنین گفت: «در جمع، آن را یک کابینه مناسب با آرمان انقلاب می بینم. هر چند عده زیادی از آنها سابقه وزارت ندارند تا بتوانیم درباره کاربرد قطعی آنها از حالا نظر بدسیم و طبیعی است که در هر انقلابی چنین است. کسانی که به عنوان وزیر، رئیس جمهور، نخست وزیر، نماینده مجلس، مسئولیت قضایی، شورای نگهبان سر کار می آیند هیچ کدامشان سابقه کار در این میدان ها را نداشته اند؛ این طبیعت انقلاب است.» وی همچنین با توجه به بیانیه اخیر سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی که در آن به عوامل اخلال در تشکیل کابینه رجایی اشاره شده، در این باره اظهار کرد: «من این بیانیه را خواندم و پاسخ آقای بنی صدر را خواندم؛ به هر حال، اصل مسئله این است که رئیس جمهور، مجلس، احزاب و سازمان ها، روحانیت متعهد و مبارز، انجمن ها و کانون های اسلامی متعهد و همه ملت باید در حفظ ایجاد زمینه ای برای همکاری بیشتر مسئولان تلاش کنند و بهتر است همه این بحث ها به سمت روشن کردن دقیق مسائل و مشکلات از یک سو و گشودن راه برای هماهنگی بیشتر از سوی دیگر به کار افتد.» دکتر بهشتی همچنین درباره همسویی برخی مطبوعات داخلی با رسانه های خارجی در حمله به دولت نوپای رجایی، فقط گفت: «باید به مطبوعات داخلی سفارش کنید که با دشمن هم صدا نشوند.»

وی در مورد تصویب نشدن کابینه توسط رئیس جمهور و اینکه اقدام نخست وزیر در معرفی آن به مجلس شورای اسلامی کار درستی بوده یا نه؟ گفت: «شما می دانید که در هفته پیش نخست وزیر گزارش کابینه خود را به مجلس داده است. این به این معنی نیست که این معرفی رسمی بوده است. به علاوه، آقای بنی صدر نامه ای نوشته اند در ارتباط با همین موضوع. در این نامه نوشته شده که او تنها در مورد دو وزیر کشور و دفاع تصمیم خواهد گرفت. شاید مجلس فکر می کرده است که با توجه به این نامه، مقدمات معرفی کابینه کافی به نظر می رسد.» وی در پایان درباره نقش حزب جمهوری اسلامی در تعیین کابینه گفت: «همان طوری که حزب بارها اعلام کرده است، هیچ دخالتی در تعیین کابینه نداشته است، ولی وقتی نخست وزیر عده ای از افراد را دعوت می کند آنها هم می پذیرند، حزب آماده همکاری و حمایت از نخست وزیر است؛ به این دلیل که گرچه او عضو حزب نیست، ولی دارای شایستگی های مورد توجه حزب است.» (۱)

ص: ۷۵۱

تلاش مقامات امریکایی از طریق برخی کشورهای میانجی اسلامی و اروپایی مثل الجزایر و آلمان غربی گرچه با امید چندانی همراه نیست، همچنان برای رهایی گروگان های امریکایی ادامه دارد. در این باره رادیو صدای امریکا به نقل از مصاحبه تلویزیونی امروز جیمی کارتر، رئیس جمهوری امریکا، درباره گروگان ها اعلام کرد: «خبر خوب و قابل ذکری در مورد آزادی سریع گروگان ها که از نوامبر گذشته در اسارت افراطیون ایرانی هستند ندارد.» این رادیو افزود: «رئیس جمهوری امریکا چندین بار این نکته را تکرار کرد که کوشش هایی از طریق مجاری عمومی، کانال های دیپلماتیک خصوصی و هیئت های غیردولتی برای حل این وضعیت در جریان است.» وی اشاره کرد که «مالاً-ممکن است امریکا با دولت ایران که اینک در مراحل تشکیل و تدوین است طرف معامله گردد.» رادیو امریکا از قول رئیس جمهور امریکا افزود: «ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، این هفته طرحی به تهران فرستاده که در آن ضمن ابراز امیدهای امریکا برای آزادی گروگان ها، شرایطی را که در صورت آزادی گروگان های امریکایی به همکاری با ایران رهنمون خواهد گردید، خاطر نشان شده است.» (۱) رادیو کلن نیز درباره این مصاحبه گزارش داد: «کارتر، رئیس جمهوری ایالات متحده امریکا، در موقعیت کنونی امید چندانی به آزادی ۵۲ گروگان امریکایی ندارد. ... وی اظهار امیدواری کرد به وسیله نخست وزیر جدید ایران و شروع کار پارلمان این کشور، پیشرفت هایی در این زمینه حاصل گردد.» به گزارش رادیو کلن: «ضمناً در واشنگتن شنیده می شود که دولت امریکا سعی می کند احکام صادره به وسیله دادگاه های امریکا بر علیه ایران را موقتاً به مورد اجرا نگذارد.» (۲)

از سوی دیگر، بنی صدر در کارنامه روزانه خود درباره ملاقات امروزش با سفیر آلمان غربی در تهران، چنین آورده است: «صبح ساعت ۸، سفیر آلمان آمد و چند مسئله داشت. ... و دست آخر نیز مسئله گروگان ها را مطرح کرد و متنی را که امریکایی ها به او داده بودند به من داد، که آماده اند شرایطی را بپذیرند و گفت و گو چه از طریق رسمی و چه از طریق غیررسمی را خواهان اند. من گفتم باید صبر کنند تا تصمیم مجلس [درباره رسیدگی به سرنوشت گروگان ها] مشخص بشود.» (۳)

ص: ۷۵۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۰، ۱۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷ بامداد، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۰ (ضمیمه)، ۱۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲۱، رادیو کلن (فارسی)، ساعت ۱۴:۳۰، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱، "روزها بر رئیس جمهور چه می گذرد؟"

سفارت ایران در مسکو امروز با صدور بیانیه ای بار دیگر از دولت شوروی خواست که با متوقف کردن ارسال اسلحه به عراق به تعهد خویش در مورد صلح خاورمیانه عمل کند. در بیانیه مطبوعاتی سفارت جمهوری اسلامی ایران گفته شده است ایران از اظهارات هفته پیش لئونید برژنف، رهبر شوروی، در مورد رفع تشنجات و کاهش مسابقه تسلیحاتی در خاورمیانه و خاور نزدیک استقبال می کند. در بخشی از این بیانیه آمده: محمد مکرری، سفیر جمهوری اسلامی ایران در مسکو، بارها از شوروی خواسته است با تجدیدنظر در سیاست تحویل اسلحه به رژیم عراق تعهد خود را به صلح و ثبات در منطقه ثابت کند. سفارت جمهوری اسلامی ایران در مسکو اعلام کرده است، ایران قصد ندارد نقش ژاندارم منطقه را به عهده بگیرد و ایفای چنین نقشی به وسیله کشورهای دیگر را هم نخواهد پذیرفت. در این بیانیه اضافه شده است ایران از تمام کشورهایایی که خود را دوست این کشور می دانند انتظار دارد از تحویل اسلحه به رژیم های دست نشانده که رویای ژاندارمی منطقه را در سر می پرورند خودداری کنند. (۱)

لازم به یادآوری است که «آقای مکرری ماه گذشته افشا کرد شوروی که به وسیله یک معاهده دوستی با عراق پیوند دارد، پیشنهاد فروش اسلحه به ایران را نیز مطرح کرده است، ولی دولت جمهوری اسلامی ایران این پیشنهاد را رد کرده است.» (۲)

ضمیمه گزارش ۴۶۷: بخش های دیگری از گزارش انشعاب در حزب دمکرات کردستان و نقش حزب توده و شوروی در این انشعاب

«... لازم به تذکر است که انشعاییون حزب دمکرات در اعترافات خود (صفحه ۱۶ جزوه ۲۸ صفحه ای) می نویسند: "از همان اوایل انقلاب و آغاز مبارزه مجدد حزب، تکیه بر سلاح، حزب ما را از مسیر اصولی کار تشکیلاتی و تبلیغاتی و آموزش سیاسی و ایدئولوژیکی منحرف ساخت و..."»

در ادامه، نویسنده به مسئله انشعاب در حزب دمکرات کردستان می پردازد و می نویسد: «در تاریخ ۲۵/۳/۵۹، شاهد یک گردش کامل در بخشی از کادر رهبری حزب دمکرات به سرکردگی غنی بلوریان، فرد دوم حزب، می شویم. گروه جدید با انتشار یک جزوه ۲۸ صفحه ای به نام "نظریات و مواضع بخشی از کادر مرکزی، حزب دمکرات کردستان ایران درباره وضع کنونی کشور و انقلاب ایران و مسئله کردستان" دست به افشای پاره ای از مطالب و حوادث می زنند که تا دیروز منکر سرسخت آنها بودند. در این جزوه مختصر، گناه تمام جنایات را به عهده "کمیته مرکزی" حزب دمکرات کردستان دانسته و گروه خود را وفاداران به مشی انقلابی! حزب دمکرات کردستان ایران و به عنوان افراد صدیق! و انقلابی! قلمداد می نمایند و اعتراف می کنند که در افشای حقایق برای رفقا و توده های حزبی و هواداران کوتاهی کرده اند (صفحه ۲۶) و چون کاسه صبرشان برای افشای حقایق لبریز گردیده و دیگر نمی توانند انحراف رهبری اعضای کمیته مرکزی، به خصوص قاسملوی مزدور و به استثنای خود، را از مسیر تعیین شده در کنگره چهارم ببینند! لذا اعلام جدایی و انشعاب پس از گذشت یک سال و نیم از پیروزی انقلاب را می نمایند! این جزوه مدرک زنده و مستندی است مبنی بر اینکه حزب دمکرات کردستان، به همراه تمام ضدانقلابیون در خدمت مستقیم اربابان امریکایی و روسی و دولت های وابسته و مزدور بوده و عمل می نموده است. بیان پاره ای از فرازهای آن، روشنگر مطالب مهمی خواهد بود به خصوص که معتقدیم روند انقلاب اسلامی ما ضدانقلابیون را وادار به چنین اعترافات صریح و افشای هم پالگی های خود نموده است.»

نویسنده گزارش کیهان، با انتخاب صفحاتی از بیانیه به ذکر مطالب و سپس نقد آن می پردازد و از جمله چنین می نویسد:

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری رویتر از مسکو.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۹، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری رویتر از مسکو.

«در صفحه ۴ و ۵ جزوه، انشعاییون جبهه نیروهایی که در کردستان می‌جنگند و نیز جبهه مقامات و نیروهای دولتی مقابل آنان را یکدست نمی‌داند و هریک را متشکل از دو جبهه متضاد معرفی می‌کند و می‌نویسد: "... در کردستان نیز بی‌کم و کاست همین دو جبهه وجود دارد؛ نخست جبهه سالم و انقلابی است که می‌داند و می‌فهمد که حفظ انقلاب ایران از خطر توطئه‌های امپریالیستی مقدم است و...! جبهه دوم از آن نیروهای ناسالم و ضدانقلابی است، بخشی از آنها آلت دست بختیارها و اویسی‌ها، پالیزبان‌ها و وابستگان سیا، بقایای ساواک و فرستادگان رژیم بعث عراق اند که اگرچه خود را در صفوف کردها جا زده اند و ادعای دفاع از خلق کرد را دارند، ولی یگانه هدف آنها استفاده از مسئله کردستان برای سرنگونی رژیم موجود و بازگرداندن سلطه امریکا به ایران است. مزدورانی چون سپاه رزگاری، شیخ عثمان [نقشبندی]، دارودسته حامدبیک و شیخ جلال حسینی و... از این قبیل اند. بخشی دیگر، محافل ناآگاه خلق کرد هستند که با حسن نیت و صداقت کامل در گرداب ناسیونالیسم کرد غرق شده اند و جز مسئله ملی، مسئله دیگری برایشان مطرح نیست. عده دیگر چه نمایانی هستند که... (ص ۶ و ۷ جزوه) واقعاً معجون عجیبی است و جالب اینکه ضدانقلابیون بالا همگی خود را نیروهای انقلابی، صادق، مترقی و... می‌دانند. البته، باند غنی بلوریان فراموش نموده که از سلطه تجاوزگر روسیه در کنار امریکای جنایتکار نام برد زیرا باید احترام ارباب را به هر ترتیب نگاه داشت!»

نویسنده در ادامه، صفحه دیگری را انتخاب و نقد می‌کند: «در صفحه ۸ جزوه می‌خوانیم: "به طور قاطع و بی‌هیچ تردید باید گفت که این جنگ برادرکشی دست پخت نیروهای ناسالم و ضدخلقی و ضدانقلابی [است] که در هر دو سو، هم در جبهه دولت و هم در جبهه کردستان عمل می‌کنند. در حوادث نوروژ پارسال سنندج، مردم به چشم خود شخصی را دیدند که در کنار میدان جنگ قايم شده و به نوبت تیری به پادگان و تیری به سوی کردها شلیک می‌کرد". باید پرسید آیا مردم کرد جز به وسیله حزب دمکرات کردستان تحریک شده و ناآگاهانه به پادگان سنندج حمله ور گردیده بودند؟ و آیا حزب دمکرات کردستان به خاطر منافع مردم کرد دست به این توطئه شوم زده بود! آیا حزب که آن هنگام باند قاسملو - باند غنی بلوریان عهده دار رهبری آن بودند نمی‌خواستند که تجربه پادگان مهاباد را در سنندج و بعد در سایر پادگان‌های منطقه که در حال دفاع بودند تکرار نمایند؟ در صورت موفقیت در توطئه پادگان سنندج آیا اکنون به چنین اعترافاتی متوسل می‌گشتند؟ یا اکنون به خیال خود مهمان نواز اربابان داخل و خارج می‌بودند. پس از گذشت یک سال و نیم از ماجرای پادگان سنندج اکنون از خواب بیدار شده اند!...»

نویسنده در بخش دیگری از این گزارش، درباره تحولات پس از انشعاب چنین می‌نویسد: «بعد از اعلام انشعاب، همان طور که انتظار می‌رفت، عده ای از سازمان‌های وابسته به حزب نظیر سازمان جوانان حزب دمکرات کردستان، بخشی از کادر سازمان زنان حزب دمکرات و... در شهرهای مختلف استان کردستان و نیز حزب توده به طور علنی و پیوسته و چریک‌های فدایی خلق شاخه کردستان (اکثریت) با ژست خاصی ضمن صدور اعلامیه‌های جداگانه ای از طریق بلندگوی روزنامه نامه مردم وابسته به حزب توده از انشعاییون اعلام پشتیبانی نمودند و متقابلاً گروه باقیمانده در حزب "گروه و دارودسته قاسملو" بیکار نبوده، ضمن اعلام اخراج باند غنی بلوریان از حزب، با حمله به دفتر گروه جدید و ربودن طرف داران این گروه و سایر اقدامات تلافی جویانه کینه ظاهری خود را نسبت به ایشان ابراز داشتند.»

نویسنده آن‌گاه به پشتیبانی چریک‌های فدایی از حزب دمکرات پرداخته و چنین ادامه می‌دهد: «پشتیبانی گروه اکثریت سازمان چریک‌های فدایی از حزب دمکرات جای تعجب نداشت، زیرا قبل از حزب دمکرات کردستان، این سازمان که پایه پای حزب دمکرات کردستان در اکثر جنایات کردستان و نیز در سایر نقاط ایران دست داشته، برای لوٹ نمودن جنایات و خیانت‌های سازمان و نیز جهت کسب قدرت روبه زوال با تحلیل‌ها و توجیهات آبکی به فکر انشعاب می‌افتد و عملاً جذب حزب توده می‌شود تا این بار خود را پیرو خط امام جا بزند! این سازمان در "خبر" شماره ۲۵ و روزنامه مردم شماره ۲۶۵ بعد از انشعاب در حزب می‌نویسد: "... رابطه ما با حزب دمکرات و هر جریان دیگر در منطقه مربوط است به مواضع آن در قبال نیروهای وابسته به رژیم بعث و سایر ایادی امپریالیسم جنایتکار امریکا. برای ما هیچ گونه وابستگی به بعث و رابطه با عمال امپریالیسم نه تنها قابل پذیرش نیست، بلکه ما شدیداً با چنین روابطی مبارزه خواهیم کرد.»

گویی که قبلاً این حزب هیچ گونه وابستگی نداشته و یا برای آقایان مبهم است. و عجیب تر آنکه ایشان همان طور که در طول یک سال و نیم با وابستگی مبارزه نموده اند این بار نیز می خواهند مبارزه نمایند! و نیز

ص: ۷۵۴

اگر وابستگی به شرق تجاوزگر باشد اشکال نداشته و اقدامات بعدی قابل توجیه است...»

نویسنده آن گاه به موضع حزب توده در برابر انشعاب و می نویسد: «حزب توده نیز که همواره مواضعش با کلی گویی و ابهام همراه می باشد، تا قبل از انشعاب در حزب دمکرات از این حزب با آن ماهیت رسوا، حمایت می نمود، لیکن پس از کسب موفقیت در ایجاد انشعاب در حزب دمکرات کردستان، از یک طرف حامی سرسخت انشعاب و سازمان هایی که اعلام پشتیبانی نموده اند گردیده و حرکت آنها را به عنوان یک قدم سازنده و انقلابی! تلقی می نماید؛ گویی که گروه هفت نفری همراه سایر رهبران حزب دمکرات اصلاً در جنایات کردستان دخالت نداشته اند و از طرف دیگر، چون در مقابل کادر باقیمانده نمی تواند موضعی نداشته باشد تنها فرد قاسملوی خیانتکار و وابسته را می گوید تا ضمن بیان موضع خود در آینده نزدیک یا دور در شرایط مناسب موفق شود به طور درست حزب دمکرات را علناً تحت کنترل خود در آورده و فرقه دمکرات دیگری آن هم در کردستان به خیال خود زنده نماید! حزب توده در نامه مردم، ارگان کمیته مرکزی حزب، شماره ۲۱۱، مورخ ۲۶/۱/۵۹، در مقاله "تاکتیک انقلاب و ضدانقلاب در کردستان" می نویسد: "بختیار و پالیزبان در عراق، اویسی در رابطه نزدیک با این خائنین و سرهنگ علیار از عوامل رژیم سرنگون شده ایران برای توطئه علیه انقلاب جلسات متعدد تشکیل داده و می دهند و عوامل رژیم بعث عراق چون شیخ عثمان [نقشبندی]، سیدجلال حسینی و گروهک مائوئیستی کومه له با تمام قوا می کوشند تا جهت اصلی مبارزه علیه امپریالیسم امریکا را منحرف سازند و... در کردستان نیز، نیروهای مترقی و انقلابی خلق کرد در مجموع خویش با شور فراوان دست اتحاد ضدامپریالیستی خلق های ایران را علیه امپریالیسم امریکا و رژیم بعث عراق فشردند و قاطعانه آن را محکوم کردند... نیروهای مترقی و انقلابی علی رغم کاستی هایی که در مذاکرات صلح کردستان پدید آمده... در این اتحاد و رزم ضدامپریالیستی شریک هستند و در سنج به مناسبت قطع رابطه با امریکا و دعوت وحدت از جانب امام خمینی و... تظاهرات پرشوری به دعوت حزب دمکرات کردستان ایران، تشکیلات سنج برگزار شد و... و آمادگی خود را جهت جانبازی در راه حفظ مرزهای ایران بیان کردند! (یکی از بندهای قطعنامه) بنابراین، حزب دمکرات کردستان از نظر رهبران خائن حزب توده، قبل از انشعاب جزو نیروهای مترقی و انقلابی و ضدامپریالیسم امریکا می باشند! که آماده شده اند در حفظ مرزها جانبازی کنند! کمیته مرکزی حزب توده در اظهاریه خود به تاریخ ۱۳/۳/۵۹ (۱۲ روز قبل از انشعاب در حزب دمکرات) - که در نامه مردم شماره ۲۵۰ چاپ گردیده - در معرفی ضدانقلاب در کردستان از تمام گروه های ضدانقلاب جز خود و حزب دمکرات کردستان و بعضی منافقان دیگر نام می برد و حزب دمکرات را به عنوان نیروهای انقلابی هوادار راستین سوسیالیسم علمی "مارکسیستی" و مبارزان اصیل نیروهای ضدامپریالیستی! معرفی نموده و... آقای کیانوری برخلاف افشاگری دوستانش در حزب دمکرات معتقد است که حزب دمکرات اولاً جزو نیروهای خرابکار، محرک و حادثه جو نبوده و ثانیاً به کشتن دادن بسیاری از مردم کرد با انواع تحریکات و حادثه جویی های حزب دمکرات و سایر هم پالگی هایش از جمله حزب توده و مجاهدین خلق [منافقین] و نیز ایجاد روابط نزدیک با تمام عناصر ضدانقلابی و خائن به مردم کرد و... خیانت به خلق کرد محسوب نمی شود...»

حزب توده پس از اعلام انشعاب توسط گروه هفت نفری، به طرق مختلف، مدافع سرسخت این گروه می گردد و در مقابل باند قاسملو موضع گرفته، دست به افشاگری و تبلیغات می زند؛ گویی باند غنی بلوریان در طول بعد از انقلاب جز خدمت به مردم کرد و انقلاب اسلامی کاری و جنایت و خیانتی همراه سایر ضدانقلابیون مرتکب نشده اند. روزنامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، در مقاله ای تحت عنوان "قاسملو و همفکرانش در سرانسیب انفراد و شکست" شماره ۲۶۸ مورخ ۵/۴/۵۹، مدعی است که هیچ گاه با جریانات و مسائل کردستان برخورد یک طرفه نداشته است! و در تحلیل های خود در یک سال اخیر، همواره همه عوامل ارتجاعی و ضدانقلابی را به طور یکسان افشا نموده است و گروه قاسملو و دیگر مدعیان ضدامپریالیستی را هیچ گاه به عنوان یک نیروی ضدامپریالیستی نشناخته و علی رغم ادعاهای مکرر آنها از "دفاع از حقوق خلق کرد" آنها را جزو نیروهای راستین مدافع حقوق این خلق محسوب نکرده است! معلوم نیست چگونه باید دروغ های شاخدار حزب توده را باور نمود. این حزب تا زمانی که حزب دمکرات به عنوان شاخه نظامی حزب

توده فرمان بردار بوده و عمل می نماید، به عنوان نیروهای انقلاب هوادار راستین سوسیالیسم علمی و مبارزان اصیل نبرد ضدامپریالیستی خلق ایران و... معرفی و پشتیبانی می گردد، ولی در شرایط خاص سیاسی، منکر همه چیز می شود و این حرکت، یکی از خصوصیات منافقان است. ...»(۱)

ص: ۷۵۵

۱- روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۱۲، ص ۶.

باتوجه به آنچه در طول روزهای اخیر، در مرزهای ایران و عراق رخ داده و حملات ایدایی و نیز تحرکات و نقل و انتقالات ارتش عراق که تقریباً دائمی شده است، خطر تحمیل یک جنگ از طرف عراق به ایران و آماده شدن آن کشور برای اجرای یک تهاجم عمومی، هرروز احتمال بیشتری می یابد، تا جایی که امروز ژاندارمری کل کشور براساس گزارش های یگان های مرزی خود، این موضوع را به ستاد مشترک متذکر شد.^(۱) ستاد مشترک ارتش نیز امروز به نیروهای سه گانه ارتش، ژاندارمری و نیز سپاه پاسداران متن زیر را "جهت آگاهی و اقدام لازم عملی" اعلام کرد:

«برابر اطلاعات رسیده از تاریخ ۱۵/۶/۵۹ به بعد، حمله ارتش عراق به ایران محتمل است. لذا دستور فرمایند از هم اکنون پیش بینی های لازم از نظر آماده بودن پرسنل و وسایل برای جلوگیری از غافلگیری و پدافند از مرزهای آبی، خاکی و هوایی کشور به عمل آورده و نتیجه اقدامات معموله را اعلام دارند. ضمناً آماده باش مورد لزوم برای یگان های مختلف آن نیرو باتوجه به گسترش فعلی و برای اجرای طرح های پدافندی را تعیین و اعلام دارند.

جانشین رئیس ستاد مشترک - سر تیپ ولی فلاحی^(۲)

در صحنه عمل امروز، در حالی که در نواحی عمومی قصر شیرین، سومار و مهران و پاسگاه های تابع آنها در گیری های سختی در حال وقوع است، نیروهای ارتش عراق در مناطق مرزی خوزستان نیز مشغول ایجاد استحکامات جدید و تقویت بیشتر نیرو و تجهیزات هستند. گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان حاکی از گسترش نیروهای عراقی در نوار مرزی از پاسگاه خین تا کوشک به شرح زیر می باشد:

۱. برابر گزارش پاسگاه کیلومتر ۲۵ در ساعت ۱۲ روز جاری، تعداد ۸ دستگاه خودرو عراقی داخل خاک آن کشور به طرف شلمچه در عمق ۶ کیلومتری در حرکت بوده اند. ضمناً ۲ دستگاه لودر در ۲ کیلومتری شمال غربی پاسگاه کیلومتر ۲۵ مشغول کندن سنگر می باشند.

۲. برابر گزارش مجدد پاسگاه کیلومتر ۲۵ برابر گزارش مأمورین گشتی، ۳ دستگاه خودرو

ص: ۷۵۷

۱- سید یعقوب حسینی و محمد جوادی پور، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، معاونت تبلیغات و روابط عمومی (دفتر سیاسی)، ۱۳۷۳، ج ۳، فصل اول، ص ۴۷.

۲- سند شماره ۴۳۰۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (عملیات) به گیرندگان: نزا، نهاجا، نداجا، ژاجا، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (مرکز فرماندهی)، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

نظامی و ۴ دستگاه وانت توپوتا سفیدرنگ که حامل افراد نظامی و غیرنظامی بوده اند، در نزدیکی سیم خاردار مشغول حفر سنگر و علامت گذاری بوده اند.

۳. گزارش پاسگاه شلمچه در ساعت ۱۳، حاکی است که ۱۵ دستگاه خودرو و بلدوزر در ۴ کیلومتری شمال غربی پاسگاه مشغول کار بوده اند.

۴. پاسگاه شلمچه گزارش نموده که در ساعت ۱۴ تا ۱۶ روز جاری، ۴ دستگاه گاز روسی داخل کشور عراق از شمال غربی پاسگاه در حال حرکت بوده اند. (۱)

یک گزارش مشابه دیگر از همین منطقه حاکی است که در فاصله سه کیلومتری اطراف پاسگاه شلمچه کشور عراق، ۶ دستگاه لودر مشغول حفاری بوده و تعدادی کامیون نظامی با اسلحه و مهمات در همان محل مستقر شده اند. (۲) باتوجه به تحرکات و نقل و انتقال های اخیر عراق در این منطقه، «در ساعت ۱۶ امروز، سرپرست گروهان ژاندارمری خرمشهر در معیت نماینده فرماندار و نیروی دریایی از محل عملیات دیدن و مشاهدات خود را به شرح زیر بیان نموده است:

در حدود ۴ کیلومتری جنوب پاسگاه کیلومتر ۲۵، به فاصله ۵۰ متری سیم خاردار، تعداد ۵ دستگاه لودر و یک دستگاه گریدر مشغول حفاری بودند و ۲ دستگاه وانت و یک دستگاه پیکاب نیز موجود بود. یک ماشین ارتشی ۶۶ نیز حامل تعدادی نظامی که ظاهراً برای این عملیات تأمین برق می کنند، دیده شده است. با تماسی که به وسیله پرسنل گرفته می شود اظهار می دارند به منظور برق رسانی، جاده کشی می نمایند و قصد دارند که آسفالت کنند.» در پایان این گزارش اضافه شده که سرپرست گروهان ژاندارمری خرمشهر صحت اظهارات عراقی ها را مورد تردید قرار داده است. (۳)

همچنین در گزارش دیگری از لشکر ۹۲ زرهی اهواز، آمده است: «دولت عراق مشغول حفر سنگر و بتون آرمه نمودن آن در جنوب شرقی روبه روی پاسگاه صفریه ایران می باشد و امروز نیز مقداری سیمان در این محل تخلیه کرده است.» (۴)

در منطقه مقابل پاسگاه کوشک نیز تحرکات عراق قابل ملاحظه می باشد. از جمله در ساعت ۹:۱۰ دقیقه صبح امروز، یک یگان مرزی عراق در حال استقرار در جنوب پاسگاه های قدیم و جدید بوده است. در ساعت ۱۱ نیز، تعدادی از عوامل عراقی در مجاور پاسگاه طلائییه جدید مستقر شده اند. در ساعت ۱۱:۳۰، حدود ۹ دستگاه خودرو عراقی با تجهیزات کامل در پاسگاه مقابل پاسگاه کوشک مستقر گردیده اند. در پایان این گزارش ستاد مشترک به نیروی زمینی دستور داده است که تحرکات نیروهای عراقی را در منطقه هر ۶ ساعت یک بار، به دقت گزارش کند. (۵) یک گزارش دیگر از همین منطقه خبر از استقرار تانک ها و تجهیزات بیشتری از عراق در فاصله ۴ کیلومتری پاسگاه کوشک می دهد. (۶)

در حوالی پاسگاه فکه عراق نیز ارتش این کشور مبادرت به ایجاد سنگرهای بتونی نموده و کارگران مشغول کار روی سنگرهای مزبور هستند. (۷)

ص: ۷۵۸

۱- سند شماره ۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، به نقل از لشکر ۹۲ زرهی ۰ رکن ۲)، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۶۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ت - ف - ژاجا (مرکز فرماندهی)،

- ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان مستند به گزارش گروهان ژاندارمری خرمشهر و پاسگاه کیلومتر ۲۵.
- ۳- سند شماره ۳۴۷۶۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول امور انتظامی فرمانداری شهرستان خرمشهر به دفتر امور انتظامی استانداری خوزستان، ۱۳/۶/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۴۲۳۴۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نازجا (مد اطلاعات)، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، برابر گزارش گروه رزمی ۳۷.
- ۵- سند شماره ۴۳۰۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نازجا (معاونت عملیات)، ۱۳/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۳۰۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نازجا، ۱۳/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲، بنا به گزارش ف - تی ۳۷۲ مستند به گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد.

درحالی که در شهرهای آبادان و خرمشهر وضعیت به ظاهر عادی جلوه می کند و مردم از تحولات مرزی عراق تقریباً ناآگاه هستند، نکته قابل توجهی در گزارش هنگ ژاندارمری خوزستان وجود دارد مبنی بر اینکه: «کلیه چراغ های پاسگاهی و پالایشگاه های پتروشیمی و شعله های گاز کشور عراق و همچنین چراغ های شهر بصره به کلی خاموش و در تاریکی مطلق فرو رفته است.»^(۱) از طرف دیگر، با توجه به تحرکات و نقل و انتقال های وسیع عراق در مرزهای خوزستان، به ویژه منطقه عمومی خرمشهر و آبادان، امروز فرمانده لشکر ۹۲ زرهی به فرماندهی گردان ۱۵۱ دژ خرمشهر دستور داده است که «تعداد ۳ قبضه تیربار ۷/۱۴ بدون مهمات و ۶ قبضه تفنگ ۱۰۶ م.م با یک سوم مهمات بار نسب [نصب] در اختیار هنگ ژاندارمری آبادان [آن هم] به طور امانی) واگذار گردد.»^(۲)

یادآوری می شود رکن دوم ستاد مشترک ارتش گزارش داد که: «اخیراً چند افسر و درجه دار ایرانی به عراق وارد شده و اطلاعات خود را در مورد یگان های ارتش جمهوری اسلامی ایران در اختیار آن کشور قرار داده اند.»^(۳)

در این حال، یک گزارش حاکی است امروز «به خاطر اهانت یکی از فرماندهان ارتش عراق به یکی از نیروهای جیش الشعبی یا همان ارتش ملی، زدو خورد شدیدی بین پرسنل ارتش و افراد ارتش ملی در منطقه الحسین در بصره روی داد که منجر به کشته شدن ۵ نفر و زخمی شدن ۲۰ نفر از طرفین گردید.»^(۴) این ماجرا با توجه به هشدار دیروز ارتش عراق به نیروهای ارتش ملی این کشور، قابل توجه است.

۱

درحالی که نقل و انتقالات ارتش عراق در جنوب اهمیت بیشتری دارد، اما شدیدترین درگیری های مرزی و حملات عراق در مناطق عمومی قصرشیرین، سومار، مهران و تمام پاسگاه های تابع آنها رخ می دهد، به طوری که ارتش عراق نه تنها از آتشبارهای سنگین و دوربرد و موشک، بلکه از واحدهای زرهی خود نیز در حمله زمینی استفاده می کند. علاوه بر شهر قصرشیرین و توابع آن که مهم ترین کانون درگیری های امروز بود، درگیری های غرب کشور نیز وسعت و شدت زیادی داشت.

از مهران خبر رسید که نیروهای عراقی از ساعت ۶:۳۰ دقیقه بامداد امروز، با سلاح های سنگین کلیه پاسگاه های گروهان صالح آباد را زیر آتش گرفتند که با آتش متقابل نیروهای ایران مواجه شده و در مرحله اول شهرک پله کانه، پاسگاه پله کانه و پایگاه تک تک مشکی عراق با خاک یکسان شده و بر اثر آتش کشور هدف، پاسگاه های نی خزر و نخجیر نیز آسیب دیده اند و عملیات و به خصوص درگیری در نی خزر تا ظهر امروز همچنان ادامه یافت.^(۵)

گزارش خبرنگار کیهان در این باره حاکی است: «عراقی ها در آتشباری امروز از موشک های با گلوله های سنگین و قوی ترین واحدهای توپخانه خود که دارای برد بسیار زیاد و انفجار گسترده ای است، استفاده کردند و بیشترین هدف های خود را روی مناطق مسکونی شهر مهران

ص: ۷۵۹

۱- سند شماره ۴۳۰۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۶۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳) به فرماندهی گردان ۱۵۱ دژ، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۱۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به ژاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۲۷۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

- ص ۳؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۳، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲).
- ۵- سند شماره ۲۸۳۱۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران - مرزبانی کل کشور، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ صالح آباد به تهران - رکن سوم دایره عملیات ژاجا، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

و نیز پاسگاه های مرزی آن از جمله گمرک، بهرام آباد، فرخ آباد، رضاآباد، تپه غلامی، تپه نادر، تپه ۳۴۳، سرکنجان چم، پاسگاه صالح آباد و نیز شهر قصر شیرین متمرکز کردند»^(۱).

اما صحنه اصلی درگیری در مناطق شمالی تر مهران بود، به طوری که خبرنگار کیهان در گزارش دیگری آورده است: «درگیری های مرزی ایران و عراق که از ساعت ۷ صبح پنجشنبه شدت پیدا کرده بود منطقه از گله تا نفت شهر را پوشاند»^(۲) در ادامه به موارد مهم این محدوده اشاره می شود.

از ساعت ۱۳ درگیری در نفت شهر، میان نیروهای عراقی و ایرانی شروع شد که تا ساعت ۱۵:۴۰ دقیقه، ادامه یافت. تا این ساعت یک بالگرد عراقی هدف قرار گرفت و در داخل مقر سپاه نفت شهر سقوط کرد.^(۳)

بنا بر گزارش واصله به سپاه در ساعت ۱۷، «در نفت شهر و اطراف آن درگیری شدیدتر شده و تمام پاسگاه های مرزی این منطقه، از جمله چقاشیرگه، سلمان کشته، سانوپا و به خصوص سه تپان و سلمان کشته درگیر می باشد و نیروهای زرهی عراق به نزدیکی این دو پاسگاه رسیده اند»^(۴) گزارش دیگری حاکی است این درگیری ها تا ساعت ۱۸ امروز ادامه داشته است.^(۵)

این درحالی است که گزارش های متعدد حاکی از فقدان آتش و واحدهای پشتیبانی برای پاسگاه های گروهان سومار از جمله پاسگاه های تلخاب، بازرگان و گیسکه می باشد،^(۶) از جمله گزارش ستاد مشترک ارتش در ساعت ۱۶:۳۵ دقیقه امروز، ضمن اشاره به وقوع درگیری در سرتاسر نوار مرزی از جمله پاسگاه قلعه سفید و تلخاب، می افزاید: «مسئله مهم این است که در پشت پاسگاه های گروهان های خان لیلی و سومار یگان ارتش پشتیبانی کننده قادر به انجام پشتیبانی اعم از مانور یا پشتیبانی آتش وجود ندارد و ضمن تماسی که فرمانده ناحیه با لشکر ۸۱ کرمانشاه برقرار نموده است، لشکر مزبور اظهار نموده که از طریق نیروی زمینی درخواست پشتیبانی شده است.» در پایان این گزارش مجدداً هشدار داده شده که پاسگاه های مزبور بدون پشتیبانی هستند.^(۷)

از سوی دیگر، هم زمان با شدت گرفتن درگیری های مرزی در این مناطق، ارتش عراق بازم نیروهای زرهی بیشتری را به این نواحی مرزی گسیل داشته است. از جمله «در ساعت ۲۴ امروز، یک ستون از ارتش عراق [که] در حدود ۹۰ دستگاه تانک و خودرو و نفربر بوده وارد مندلی و به طرف پاسگاه های مرزی در حرکت و روبه روی پاسگاه های تلخاب و بازرگان و کانی شیخ مستقر شده اند»^(۸).

۱

قصر شیرین مهم ترین کانون درگیری های امروز بود. از اولین ساعات بامداد امروز؛ یعنی از ساعت ۱:۱۰ دقیقه، عراق با سلاح های سنگین تپه های اطراف قصر شیرین را هدف قرار داد که با آتش متقابل ایران مواجه شد.^(۹) این درگیری ها ادامه یافت تا اینکه در ساعت ۶:۵۰ دقیقه بامداد، به کلیه پاسگاه های مرزی قصر شیرین و هنگ قصر شیرین کشیده شد.^(۱۰)

ص: ۷۶۰

۱- روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۱۵، ص ۱۵، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

۲- همان.

۳- سند شماره ۴۳۰۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۰۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران - ت - ف - راجا (مرکز فرماندهی)، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و -

- سند شماره ۲۸۳۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سومار به تهران - رکن سوم ژاجا (دایره عملیاتی)، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۲۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ - ناحیه کرمانشاه به ت - ف - ژاجا - رکن یکم عملیات، ۱۳/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۲۸۳۲۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سومار به تهران (دایره عملیات - رکن ۲ و رکن ۳)، ۱۴/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۲۷۶۷۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ت - ف - ژاجا رکن ۳ (دایره عملیات)، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۳۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۳/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۴۳۰۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیاتی)، ۱۳/۶/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۲۷۷۲۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سومار به تهران - ت - ف - ژاجا (مرکز فرماندهی)، ۱۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار مستند به اعلام پاسگاه گیسکه.
- ۹- سند شماره ۴۳۰۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شاجا.
- ۱۰- سند شماره ۴۳۰۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (عملیات)، ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا.

گزارش خبرنگار کیهان حاکی است: نیروهای عراقی امروز شهر قصر شیرین را از منطقه بندباریکه زیر آتش توپخانه سنگین خود قرار دادند. در ساعت ۸ صبح، به علت اصابت گلوله توپ به خط انتقال نیروی برق سرپل ذهاب - قصر شیرین، برق شهر قطع شد، ولی با تلاش مأموران اداره برق، بلافاصله روشنایی نیمی از شهر تأمین شد. (۱)

ساعت ۱۱ صبح، شهر قصر شیرین هدف حملات سنگین توپخانه ای قرار گرفت. این حملات تا شب ادامه داشت و در آخرین ساعات غروب رفته رفته متوقف شد. ارتش بعث در این حمله از کوه های آق داغ بیش از ۳۰ نقطه قصر شیرین را گلوله باران کرد. مهم ترین نقاط گلوله باران شده عبارت اند از: منبع آب خیابان قرنطینه، کارخانه یخ تازه آباد، پمپ بتزین سابق، اطراف سپاه پاسداران، گاراژ حاتم، محمودآباد، نصرآباد، غفورآباد، هنگ ژاندارمری، کوچه بیمه ایران، گاراژ طلوعی، تپه های روبه روی قرنطینه، اطراف بیمارستان و باغ های بیمارستان. در این حملات بیش از ۱۰۰ خانه نیز آسیب دید. در این حملات همچنین بیش از ۱۰۰ زن و مرد و کودک و نیروهای انتظامی زخمی شدند و ۵ نفر نیز به شهادت رسیدند. «شهر کوچک خسروی نیز از ساعت ۱۱ پنجشنبه، همچنان زیر آتش توپخانه ارتش بعث بود و حدود ۲۰ نفر نیز در این منطقه مجروح شدند و به ده ها خانه خسارت وارد آمده است. بیمارستان مهدی رضایی قصر شیرین نیز که برق آن قطع شده بود آخرین امید مجروحین حوادث بود.» (۲)

گزارش های بعدی در مورد درگیری های مزبور حاکی است که تا ساعت ۱۷:۰۵ دقیقه امروز، ۲۲ گلوله توپ عراقی به وسط شهر و اطراف سپاه قصر شیرین و نیز اطراف ستاد هنگ و در داخل محمودآباد (پشت منازل سازمانی ژاندارمری) و منبع آب اصابت کرده و خساراتی به بار آورده و تا این ساعت، ۳ نفر از جمله ۲ درجه دار ارتش و یک پاسدار شهید و حدود ۴۰ نفر زخمی شده اند. درگیری های مرزی این منطقه نیز شدت بیشتری یافته و ارتباط نیز قطع شده است. (۳)

گلوله باران امروز شهر قصر شیرین به وسیله توپخانه عراق، سرانجام ساعت ۸ شب قطع شد.

یادآوری می شود برخی منابع اطلاعاتی ارتش گزارش دادند: «در درگیری های امروز در منطقه قصر شیرین، تعدادی از عناصر کمونیست برای توپخانه عراق دیدبانی می کردند و دولت شوروی توسط عراق به کمونیست های ایران کمک می کند.» (۴)

باتوجه به شدت درگیری در مناطق یادشد و نیز محاصره یک دسته از نیروهای ارتشی در نزدیکی امام زاده حسن قصر شیرین، (۵) فرماندهی ژاندارمری کل دستور تقویت، مراقبت و هوشیاری بیشتر را برای یگان های درگیر به ناحیه کرمانشاه صادر کرد. (۶) ناحیه کرمانشاه نیز به تیپ ابوذر دستور داد تا به کمک دسته ارتشی محاصره شده شتافته و آن را از محاصره خارج سازند. (۷)

ص: ۷۶۱

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

۳- سند شماره ۲۷۶۷۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۳۴۳۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی قصر شیرین؛ و - سند شماره ۴۳۰۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۲۸۳۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران، - ت - ف - ژاجا - مرکز فرماندهی، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ سند شماره ۲۸۳۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۲۸۳۲۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۴۱۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

- ۵- سند شماره ۲۷۶۷۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از سوی ف - ۰۵ به اسلام آباد غرب، ۱۳/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۲۷۷۱۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به ف - ۰۵ - ر ۳، ۱۳/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۲۷۶۷۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

در پاسخ به حملات عراق، نیروهای خودی نیز تلفاتی به مهاجمان وارد می کنند. از آن میان می توان به موارد زیر اشاره کرد که البته از جنبه های تبلیغاتی رسانه ای یا ابراز حمیت صنفی گزارش دهندگان آن خالی نیست.

در مورد پایان گلوله باران امروز شهر قصرشیرین، گزارش خبرنگار کیهان حاکی است: «آتش توپخانه ارتش بعث عراق که به طور بی امان شهر قصرشیرین را زیر بمباران گرفته بود، در ساعت ۸ بعد از ظهر پنجشنبه به دنبال انهدام ۶ تانک و چند خودرو به وسیله نیروهای جمهوری اسلامی ایران خاموش شد.» (۱) و نیز به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی: در حملات متقابل نیروهای مسلح ایران همچنین مواضع نظامی عراق در اطراف شهرهای منظریه و خانقین زیر آتش توپخانه قرار گرفت و ۳ پاسگاه مرزی عراق، ۳ تانک و یک هواپیمای متجاوز عراقی منهدم شدند. (۲)

درباره درگیری های امروز مهران نیز یک گزارش تکمیلی ارتش حاکی است:

«برابر گزارش واصله از گروهان مهران، در اثر آتش شدید قوای خودی ۲ پاسگاه و ۳ موضع توپخانه و یک موضع تانک و مرکز گروه رزمی و تعدادی هدف های کوچک دشمن منهدم و به آتش کشیده شده و هم اکنون نیز... (۳) زرباطیه شعله ور و صدای انفجار از محل آتش سوزی شنیده می شود. ضمناً تپه های ۴۱ و ۳۰۳ دشمن به سختی کوبیده شده و مواضع آنها منهدم و افراد دشمن پا به فرار و وسیله آتش تعاقبی تعقیب و چند دستگاه تانک دشمن به صورت هجومی حمله را آغاز که با آتش خودی متوقف و یک دستگاه به کلی منهدم و تلفات و ضایعات سنگین به دشمن وارد گردیده که به دلیل تاریکی شب آمار دقیق به دست نیامده. در این درگیری به پرسنل پاسگاه ها و ارتش جمهوری اسلامی هیچ گونه تلفاتی وارد نگردیده تا به حال در اثر آتش موشک دشمن جمعاً ۵ نفر غیرنظامی در قریه زرگوش و مهران شهید و ۶ نفر مجروح گردیده است. درگیری فوق تا ۲۳:۰۰ ادامه داشته است.» (۴)

در گزارش مشابهی از ستاد مشترک در این باره اضافه شده است: «به نظر می رسد مواضع خالی از پرسنل رزمنده گردیده، تلفات دشمن از ۲۰۰ نفر بیشتر است و تلفات خودی ۴ نفر غیرنظامی شهید و ۵۰ نفر غیرنظامی مجروح.» (۵)

گرچه کنترل بیش از ۶۰ کیلومتر مرز آبی با توجه به کمبود نیرو و امکانات حاضر بسیار مشکل است، با تمهیدات نیروهای انتظامی و سپاه پاسداران در مرزهای مشترک مناطق خرمشهر و آبادان، از تحرکات و رفت و آمدهای عوامل داخلی وابسته به عراق از طریق مرزهای مزبور اندکی کاسته شده

ص: ۷۶۲

۱- روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۳- در سند ناخوانا است، ولی در روزنامه کیهان مورخ ۱۵/۶/۱۳۵۹ در خبری که ظاهراً از همان منبع اخذ شده است چنین آمده است: «انبار بزرگ مهمات بعثی ها در شهر مرزی زرباطیه که از سکنه خالی شده و تماماً نظامی است منفجر شد.» (روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، خبرنگار کیهان از قصرشیرین)

۴- سند شماره ۲۸۳۱۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه - رکن سوم، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۰۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

است. با این حال، هنوز هم این تحرکات در قالب رفت و آمدهای غیرقانونی و حمل اسلحه و مهمات قاچاق به منظور اجرای عملیات ایذایی و نیز جاسوسی به نفع کشور عراق، ادامه دارد.

در این زمینه گزارش امروز واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه خرمشهر به نقل از نیروهای سپاه مستقر در پاسگاه خین، حاکی است که «در ساعت ۱۶ امروز، تعدادی خشاب و ۹۰ تیر کلاشینکف در مسیر گشت نیروهای مزبور کشف شده و در ساعت ۱۸ همین روز نیز در همان مسیر یک قبضه کلت و تعدادی تیر فشنگ پیدا شده است.»^(۱)

همچنین در ادامه مبارزه و مقابله با عوامل داخلی وابسته به عراق، «به اطلاع سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دزفول، پیش از ظهر امروز، پرونده جبار چنانی به اتهام تردد مکرر غیرمجاز به عراق، وارد کردن بیش از ۲۵۰ قبضه اسلحه کلاشینکف، توزیع و پخش مقادیر زیادی سلاح بین افراد ضدانقلاب، برقراری روابط غیرمجاز با عوامل دولت مزدور عراق، اقدام مسلحانه بر علیه امنیت کشور جمهوری اسلامی ایران با توجه به محتویات پرونده و قرائن موجود و اقرار صریح وی، توسط حاکم شرع استان خوزستان مفسد فی الارض و محارب با خدا و رسول شناخته و محکوم به اعدام شد. حکم اعدام، پیش از ظهر امروز در دزفول به اجرا درآمد.»^(۲)

۱

پس از برگزاری هجده جلسه از دادگاه رسیدگی به پرونده متهمان و عاملان فاجعه سینما رکس آبادان، در فضایی مملو از تبلیغات وسیع و تحریکات گروه های سیاسی کمونیستی و نیز سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آبادان، دادگاه رسیدگی به این فاجعه سرانجام رأی نهایی خود را امروز صادر کرد. براساس رأی دادگاه ویژه، ۱۰ تن از عاملان این فاجعه به اعدام محکوم شدند؛ حکم اعدام ۶ تن از این عده سحرگاه امروز اجرا شد، ۴ محکوم به اعدام نیز فراری هستند. دادگاه همچنین رأی به برائت ۵ تن از متهمان داد و ۱۵ نفر را به زندان محکوم کرد.

آخرین جلسه دادگاه ویژه رسیدگی به فاجعه سینما رکس آبادان صبح دیروز تشکیل شد و متهمان به آخرین دفاعیات خود پرداختند. در پایان این جلسه، ختم دادرسی اعلام و دادگاه وارد شور شد. رأی اعضای دادگاه پس از چندین ساعت مشورت، اوایل نیمه شب گذشته اعلام گردید.

محکومان به اعدام عبارت بودند از: ۱. حسین تکبعلی زاده ۲. ستوان یکم منوچهر بهمنی ۳. علی نادری صاحب سینما ۴. اسفندیار رضانی دهاقانی مدیر داخلی سینما ۵. سیدفرج الله مجتهدی، بازجو و شکنجه گر ساواک ۶. سرهنگ سیاوش امینی آل آقا، رئیس سابق اداره اطلاعات شهربانی و افسر به اصطلاح ضدخرابکاری. ... چهار نفر غایبی که به اعدام محکوم شدند نیز عبارت اند از: ۱. علی اصغر ودیعی رئیس سازمان امنیت ۲. سرتیپ رضا رزمی، رئیس شهربانی وقت آبادان ۳. سرهنگ محمدعلی امینی، رئیس شهربانی آبادان بعد از فاجعه ۴. سرهنگ اردشیر بیات، رئیس پلیس آبادان.^(۳)

ص: ۷۶۳

۱- سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۹، ص ۲، برابر اعلام مرزبانی خرمشهر.

۲- روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۳- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار کیهان از آبادان؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، خبرنگار انقلاب

اسلامی از آبادان؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

در ادامه تحرکات ایذایی و درگیری های گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین گزارش لشکر ۶۴ پیاده ارومیه حاکی است: از ساعت ۰۱:۰۰ امروز ضدانقلابیون از آبادی های خانلو و جبرئیل آباد حمله کرده و وارد پایگاه مجاهدین مستقر در جبرئیل آباد می شوند؛ مهاجمان ۲ قبضه خمپاره انداز ۶۰ میلی متری و ۳ قبضه تیربار ژ ۳ و ۳ دستگاه تلفن و ۲ دستگاه بی سیم را به غارت می برند. ضمناً یک درجه دار ژاندارمری و یک جوانمرد پس از آن، مفقودالایر شده اند. (۱) گزارش تکمیلی سپاه ارومیه نیز در مورد این حادثه حاکی است: «یک نفر گروهان ۳ ژاندارمری را به گروگان گرفته اند. ...» این گزارش نیز ضمن تأیید گزارش قبلی افزوده است: «در این درگیری پسر یکی از افراد بانفوذ ضدانقلاب محل به نام حاج بایزیدی کشته شد.» (۲)

همچنین در درگیری ساعت ۲۲:۳۰ دقیقه دیشب با مهاجمان ضدانقلاب در بخش شاهین دژ، یک پاسدار شهید و ۲ پاسدار دیگر زخمی شدند، در ادامه این درگیری که تا پاسی از ساعات اولیه امروز نیز ادامه داشت، یکی از اعضای جهاد سازندگی نیز به شهادت رسید و یک جهادگر دیگر و ۲ نفر از پیشمرگان مسلمان کرد مجروح شدند. (۳) در همین محور، مهاجمان مسلح معاند با نظام توانستند با استفاده از تفنگ ۱۰۶ میلی متری و تیربار کالیبر ۵۰ و خمپاره در نقاط مختلف اطراف تکاب مستقر شوند و منطقه ای به طول دو کیلومتر از محور شاهین دژ - تکاب را در دست بگیرند. (۴)

یادآوری می شود که در بازدید دیروز فرماندار میاندوآب از سپاه تکاب، وضعیت و مشکلات سپاه و ارتش از نظر امکانات در این منطقه مورد بررسی قرار گرفت و قرار شد اقدامات لازم جهت تأمین خودرو و اعزام نیرو با تجهیزات برای سپاه تکاب و ارسال یک دستگاه تانکر بنزین و تانکر آب برای تأمین سوخت یگان ارتش مستقر در تکاب صورت گیرد. (۵)

همچنین شامگاه امروز حدود ۵۰ نفر از افراد مسلح ایل قلیخانی با اسلحه و مهمات، از منطقه چهار کلا (عراق) به ایران وارد شده و خود را به سپاه پاسداران قصرشیرین معرفی کردند. (۶)

انشعاب در سازمان چریک های فدایی خلق و دور شدن شاخه "اکثریت" از مشی مسلحانه، در نظر برخی جناح های نظام و هواداران آن چندان واقعی محسوب نشده و با بدبینی و سرزنش همراه گردیده است؛ چراکه قراین متعددی دال بر باقی بودن "اکثریت" بر مشی مسلحانه در مناطق کردنشین و نیز آماده سازی این گروه برای مبارزه مسلحانه با نظام در آینده ای نه چندان دور وجود دارد. یک گزارش که امروز در کیهان و جمهوری اسلامی درج شد و سپس تحلیل و توضیح روزنامه جمهوری اسلامی راجع به آن، نشانه ای از این دریافت است.

گزارش کیهان به نقل از خبرگزاری پارس در سنندج، حاکی است که امروز در سنندج یک خانه تیمی مربوط به "اکثریت"، کشف شده است. مطابق این گزارش، «درپی آگاهی سازمان

ص: ۷۶۴

۱- سند شماره ۴۳۰۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۹۱، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۷۹۱۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۹۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳

(مرکز فرماندهی)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سپاه ارومیه، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- سند شماره ۱۴۱۶۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۰۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۰۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۰۱، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۱۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

پیشمرگان مسلمان کرد از رفت و آمدهای مشکوک در خانه ای واقع در محله خسروآباد، منزل مذکور توسط افراد این سازمان محاصره و ضمن بازرسی از آن متوجه می شوند که این محل یکی از خانه های تیمی سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) است.»

خبرگزاری پارس از سندج ضمن نقل این خبر افزود: «در جریان بازرسی از خانه یادشده تعدادی دستگاه چاپ زیراکس، ماشین فتوکپی، حدود یک وانت اعلامیه برعلیه حکومت جمهوری اسلامی، تعدادی وسایل جراحی که از بیمارستان های دولتی به سرقت رفته است، دارو و قرص های ضدحاملگی، وسایل صوت گیر که از سازمان های انتظامی سرقت شده است، در حدود ۵۰ تخته پتوی ارتشی و تعدادی کتاب های کمونیستی که برعلیه رژیم جمهوری اسلامی ایران نوشته شده اند، کشف و ضبط شد و به دادگاه انقلاب اسلامی سندج انتقال یافت. افرادی نیز شناسایی شده اند که پس از دستگیری اسامی آنان فاش خواهد شد.» (۱)

روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی نیز پس از نقل همین خبر در ادامه گزارش خود نوشت: «لازم به تذکر است که چریک های فدایی خلق اخیراً در پی شکست "سیاسی - نظامی" در کردستان، به طور تاکتیکی خود را به سه جناح "اکثریت"، "اقلیت" و "مستقل" تبدیل کردند و به دستور ارباب روسیه، جناح اکثریت مأموریت یافته تا خود را به حزب توده نزدیک کند و جناح اقلیت مسئولیت یافت که با "جمهوری اسلامی" به صورت خصمانه مبارزه کند. در اوایل انقلاب نیز اشرف دهقانی که از چند صد نفر عضو و کمی بیشتر هوادار سازمانی برخوردار است "چریک های فدایی خلق" را رسماً منتسب به خود دانست و رهبری چریک های فدایی که هم اکنون به سه شاخه تبدیل شده اند را غاصب نام و آرم سازمان دانست. لازم به تذکر است که چریک های فدایی شاخه اکثریت پس از انشعابات و درگیری های ظاهری، ۲ تن از کادر مرکزی خود را جهت کسب حیثیت! و آبرو! و برای "التماس" نزد آیت الله دکتر بهشتی جهت مذاکره فرستادند و به آیت الله دکتر بهشتی قول دادند که از روش های مزورانه خود در کردستان عدول کنند. کشف خانه تیمی فوق و به دست آمدن مقدار زیادی وسایل بهداری، بیمارستانی، ارتشی، قرص ضدحاملگی و... نشانه دروغین بودن شاخه شاخه شدن های چریک های فدایی خلق و تصریح وابستگی گروهک های کمونیستی فوق به ابرقدرت هاست.» (۲)

۱

درحالی که در شهرها و نقاط مرزی غرب و جنوب غربی کشور، تحركات عراق و گروه های مسلح برانداز علیه نظام نوپای جمهوری اسلامی ایران هرروز ابعاد وسیع تری می یابد، ادامه جریان وضعیت دوگانه انقلابی - نهادی و سوءاستفاده گروه های چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از این وضعیت - که اغلب در قالب مشاجرات و درگیری های سازمان یافته طرف داران آنها با مردم عاشق انقلاب بروز می کند - همچنان برخی شهرها و روستاها را با ناامنی و گناه ایجاد

ص: ۷۶۵

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از سندج.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶.

بلوا و آشوب مواجه ساخته است. با نزدیک تر شدن به روزهای پایانی شهریور، تحریکات و تحرکات این گروه ها به طرز مشکوکی رو به افزایش می باشد و پیگیری هرروز موارد درگیری ها، این نکته را به اثبات می رساند.

به دنبال برخوردهای پراکنده چند روز اخیر در بوشهر، ۱۴ تن از هواداران مجاهدین و چریک های فدایی خلق در این شهر به حکم دادسرای انقلاب اسلامی بوشهر بازداشت شدند.^(۱)

همچنین، در پی کشف یک خانه تیمی متعلق به سازمان رزمندگان راه آزادی طبقه کارگر در شهرستان مسجدسلیمان، افراد سپاه پاسداران این شهر ۲ تن از فعالان این سازمان را نیز در این خانه دستگیر کردند و اسنادی مربوط به تشکیل هسته های مقاومت در شهر مسجدسلیمان توسط این گروه به دست آمد.^(۲)

علاوه بر این، سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) مدعی است که در شهرستان رشت در محله صمد بهرنگی این شهر، در ساعت ۶ بعدازظهر امروز، افراد ناشناس یکی از اعضای فعال این سازمان را به رگبار گلوله بسته و کشته اند. این سازمان در اطلاعیه ای که در همین مورد منتشر کرده، ضمن درج این خبر، تلویحاً کوشیده است افراد سپاه پاسداران رشت را مسئول این حادثه معرفی کند.^(۳)

در تهران، امروز عده ای از مردم مؤمن به انقلاب که از تحریکات فزاینده گروه های سیاسی چپ علیه نظام به ستوه آمده بودند دفتر نشریه اتحاد مردم، ارگان سازمان اتحاد دمکراتیک مردم ایران را، که دارای مشی همسو با حزب توده است، اشغال کردند. نامه مردم ضمن درج این خبر نوشت: «اشغال دفتر نشریه اتحاد مردم به دنبال اشغال دفاتر سایر احزاب و سازمان ها و گروه های سیاسی از جمله و به ویژه حزب توده ایران، نشان دهنده این امر است که توطئه ضدانقلاب برای ایجاد جو تشنج و درگیری در جامعه، که زمینه کودتای امریکا را فراهم می کند، ادامه دارد. ...»^(۴)

در این حال، محمود اعتمادزاده معروف به م. به آذین، صاحب امتیاز و مدیر روزنامه اتحاد مردم امروز در نامه ای خطاب به دادستان کل انقلاب، علی قدوسی، ضمن اعتراض به اشغال دفتر این نشریه، از وی خواست تا به این "هرج و مرج طلبی" پایان داده و دفتر مزبور را از اشغال کنندگان بازپس بگیرد.^(۵)

۱

باآنکه چندین روز از بحث و مشاجره بین دو جناح حاکم رقیب بر سر تعیین اعضای کابینه جدید می گذرد، امروز هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، ضمن ارائه گزارشی به مجلس از اقدامات چند روز گذشته دو جناح مزبور برای انتخاب افراد کابینه و رسیدن به نقاط مشترک بیشتر، درخصوص حل و فصل نهایی این مسئله اظهار خوش بینی کرد و گفت: «جناب آقای رئیس جمهور و جناب آقای نخست وزیر بعد از روز سه شنبه، دو ملاقات طولانی داشتند. اولین ملاقات در همان روز سه شنبه ساعت ۱۱ صبح، با حضور جمعی از افراد پیشنهادی کابینه و

ص: ۷۶۶

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از بوشهر.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶؛ و - روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۳- هفته نامه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۸.

۴- نامه مردم، شماره ۳۲۶، ۱۵/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۸.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۶؛ و - روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

آقای رئیس جمهور و آقای نخست وزیر بود و در این رابطه آقای رجایی گفتند که این ملاقات خیلی مفید بود و بسیاری از مشکلاتی که در راه ایجاد تفاهم وجود داشت حل شد. دیشب (چهارشنبه) مجدداً بنا به دعوت جامعه روحانیت مبارز جلسه با حضور این دو نفر تشکیل شد که تا نیمه شب ادامه یافت و تقریباً به تفاهم کامل نزدیک شدند و حداکثر ۴ مورد از مجموع ۲۰ مورد باقی مانده است و آقای بنی صدر گفته اند که تا یکی دو روز آینده تحقیقات من در مورد این افراد تمام خواهد شد. امیدوارم که ان شاء الله تحقیقات آقای بنی صدر به زودی تمام شود و ما هر چه زودتر در کشور دارای کابینه و دولت شویم.»

آقای هاشمی سپس درباره شایعه دخالت مجلس در امر تعیین وزرای کابینه اظهار کرد: «الآن به هیچ نحوی مجلس حتی در مذاکرات آقایان هم دخالت ندارد و این نگرانی که مجلس یعنی قوه مقننه در تشکیل کابینه دخالت می کند کاملاً بیجاست. بنده هم به اتفاق ۲۱ نفر از اعضای جامعه روحانیت مبارز در جلسه دیشب به عنوان عضوی از اعضای شورای روحانیت مبارز تهران شرکت داشتیم...» (۱)

۱

فضای حاکم بر رسانه های هر دو جناح رقیب حاکم بر کشور این روزها به نحوی است که نشان می دهد هر دو گروه همراه هواداران و منسوبین و وابستگان سیاسی شان، خود را برای مراسم روز هفدهم شهریورماه یعنی دومین سالگرد شهیدان میدان شهدا آماده می کنند. به دنبال اطلاعیه دفتر رئیس جمهوری در هفته گذشته مبنی بر دریافت اطلاعیه ها و نامه های فراوان از گروه های مختلف برای دعوت از بنی صدر جهت سخنرانی در روز هفده شهریور، امروز نیز اطلاعیه ای در همین مورد از سوی "دفتر هماهنگی همکاری های مردم با رئیس جمهور" منتشر شد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «... هنوز نیز غائله آفرینان اسارت طلب اجنبی پرست در گوشه و کنار این مملکت خون عزیزان ما را می ریزند و توطئه گران زورگو از پی ایجاد شرایطی هستند که بار دیگر استبداد به جای استقلال و تزویر به جای اسلام راستین را برای این

ص: ۷۶۷

امت شهیدپرور حاکم گردانند. دفتر هماهنگی همکاری های مردم با رئیس جمهوری به دعوت دفتر ریاست جمهوری در تجدید میثاق شهادت با شهدا پاسخ مثبت گفته و بعد از ظهر روز دوشنبه ۱۷ شهریورماه ساعت ۵:۲۰ دقیقه، از عموم مردم می خواهد در این مراسم که با حضور ریاست جمهوری در میدان شهدا برگزار می شود شرکت نمایند. ...»^(۱)

۱

در طول هفته ای که گذشت، مسئله حقوق بشر در ایران به خصوص با توجه به بحران گروگان های امریکایی، مورد توجه ویژه رسانه های تبلیغاتی غربی و نیز مسئولان و کارشناسان حقوق بشر سازمان ملل قرار گرفته است. در این زمینه، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از ژنو گزارش می دهد که «اکثریت کارشناسان حقوق بشر سازمان ملل برای آزادی گروگان های امریکایی که از ۱۰ ماه پیش تاکنون، در ایران به سر می برند درخواستی را به امضا رسانیده اند. این سند ۱۷۷ کلمه ای توسط "جان کاری" یک متخصص حقوق بین المللی و کارشناس امریکایی به کمیسیون فرعی سازمان ملل برای جلوگیری از تبعیض و حراست از اقلیت ها ارائه شده. جان کاری گفت که وی انتظار دارد این قطعنامه که منعکس کننده تصمیم ماه مه گذشته دیوان داوری لاهه، مبنی بر آزادی گروگان هاست، روز جمعه به رأی گذارده خواهد شد. وی گفت تمام سعی خود را خواهم کرد تا در روز مذکور رأی به این قطعنامه را که پیش بینی می کنم با اکثریت زیادی تصویب شود، به دست آورم. جان کاری افزود: ۳ تن از اعضای کمیسیون فرعی از جمله کارشناسان ایرانی، از هنگام بررسی این ماجرا در ماه گذشته غایب بودند.» بنا به این گزارش، «این قطعنامه که در صورت تصویب لازم الاجراست می خواهد که گروگان ها آزاد شوند به نحوی که بتوانند نزد خانواده های خود در کشورشان بازگشته و زندگی عادی خود را مطابق با اصول بشردوستانه از سر بگیرند. در این قطعنامه آمده است که گروگان ها طی ۳۰۰ روز با خارج ارتباط نداشته اند و اگر ارتباطی وجود داشته بسیار مختصر بوده است و به همین لحاظ باید رحم و شفقت را در مورد آنان رعایت کرد.»^(۲)

ص: ۷۶۸

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۱، تاریخ ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۶ ژنو - آسوشیتدپرس، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

اقدامات عراق امروز در غرب کشور همچنان به صورت درگیری های موضعی و اجرای آتش پاسگاهی ادامه یافت.

در قصرشیرین آب شهر قطع شده و ارتباط هنگ ژاندارمری قصرشیرین با کرمانشاه به علت قطع سیم های مخابرات مختل گردیده و ارتباط فقط از طریق بی سیم ۶۱۰ برقرار می باشد. (۱) باین حال به دلیل توقف حملات توپخانه ای عراق، این شهر و پاسگاه های تابع آن در طول شب گذشته تا نیمه امروز به طور نسبی اوضاع آرامی داشت. اما این آرامش دیری نپایید و در ساعت ۱۳ امروز، ارتش بعث عراق با آتش سنگین توپخانه به پاسگاه تپه رش حمله ور شد و میان قوای مهاجم عراقی و مدافعان ایران زدوخورد شدیدی رخ داد که در این درگیری یک نفر درجه دار شهید و ۵ نفر از مأموران مجروح شدند. (۲)

در منطقه سومار نیز گروهان سومار گزارش می دهد که «در ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد امروز، مجدداً ارتش عراق پاسگاه های سه تپان، چقاشیرگه، سلمان کشته و سانوپا و نفت شهر را زیر آتش شدید توپخانه خود گرفت. این درگیری تا ساعت ۱۸ امروز ادامه داشت که خساراتی به پاسگاه سه تپان وارد آمد، ولی تلفات جانی در بر نداشت. به دشمن نیز خسارات جانی و مالی قابل توجهی وارد آمده است.» (۳)

در منطقه مرزی مهران، در ساعت ۸:۵۰ دقیقه بامداد، افسر رابط پایگاه چهارم شکاری در مهران در یک تماس تلفنی از علائم وقوع حمله خبر داد و برای اطمینان بیشتر درخواست شناسایی هوایی کرد. با انجام دو پرواز، حمله گسترده عراق به مرزهای مهران مورد تأیید قرار گرفت؛ اما گروهان های تابع هنگ ایلام این حمله را تأیید نکردند. (۴)

به این ترتیب، به نظر می رسد که حالت حمله یا زدوخورد پراکنده یا مانور قابل توجه در نیروهای زرهی و پیاده عراق وجود داشته؛ چراکه حمله اصلی طبق گزارش های بعدی، از ساعت ۱۳ امروز آغاز شده و ادامه یافته است. خلاصه ای از گزارش های درگیری های امروز در مناطق مختلف مرزی ایلام بدین شرح است:

ص: ۷۷۱

-
- ۱- سند شماره ۴۳۰۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۴/۶/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۳۴۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شاجا قصرشیرین، ۱۴/۶/۱۳۵۹.
 - ۳- سند شماره ۲۷۷۱۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیاتی غرب، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۷۹۱۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰۱.
 - ۴- سند شماره ۴۳۰۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات)، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرمانده هنگ ایلام، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران تیمسار فرماندهی ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی)، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و -

سند شماره ۲۹۸۳۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به فرماندهی ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)،
۱۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا.

در ساعت ۱۳، درگیری مجدد بین کلیه پاسگاه های گروهان مهران و پاسگاه های کشور عراق شروع شد که بر اثر آتش توپخانه عراق تعدادی از غیرنظامیان مجروح و به بیمارستان محل تخلیه شدند. نیروهای خودی به آتش آنها پاسخ دادند. (۱) این درگیری ها در ساعت ۱۶ با آتشباری سنگین عراق به شهر مهران نیز کشیده شد و علاوه بر پاسگاه های مرزی درگیر، این شهر نیز زیر آتش شدید عراق گرفت. (۲) بر اثر حملات متقابل نیروهای مسلح خودی، دو موضع زرباطیه عراق و باغ های حسن مشهدی و توپخانه و تانک های دشمن به شدت زیر آتش قرار گرفت و ۵ دستگاه تانک در زرباطیه و ۴ دستگاه تانک دیگر منهدم گردید و پاسگاه زرباطیه در سه نقطه دچار آتش سوزی شد. به پاسگاه زالوآب و دراجی و مغان عراق خسارات سنگینی وارد آمد و افراد دشمن نیز متحمل تلفات بسیاری شدند. پاسگاه بهرام آباد هم خسارات جزئی دید و دو سه نفر از اهالی رستم آباد و مهران مجروح شدند، ولی به نیروهای مسلح خودی تلفاتی وارد نیامد و درگیری تا غروب هنوز ادامه داشته است.

نیروهای پاسگاه رضاآباد (ایران) به پاسگاه زالوآب عراق خسارات سنگین وارد آورده و بر اثر آتش سلاح های سنگین ارتش خودی مستقر در پاسگاه گمرک، به پاسگاه مقابل از سه طرف خسارات زیادی وارد شد. (۳)

ب) گروهان دهلران

در ساعت ۷:۳۰ دقیقه بامداد امروز، مجدداً چند واحد توپخانه عراق از طرف علی غربی به مرز چلات وارد و ضمن تجاوز مرزی، شروع به تیراندازی با سلاح های سنگین به نیروهای خودی کردند که نیروها به مقابله پرداخته و به آتش مهاجمان به شدت پاسخ دادند و آنها را مجبور به عقب نشینی کرده و پاسگاه شرطه و چند پایگاه و انبار مهمات و شرکت ماشین آلات و تانک های نفت و بنزین و محوطه شرکت شن و ماسه و کلیه متعلقات که به تازگی تأسیس شده بود را منهدم کردند. (۴)

با ارزیابی اینکه نیروهای عراق در ساعت ۲۰ امروز، مجهز به توپخانه و تانک و افراد پیاده، قصد حمله به پاسگاه چلات را دارند، برای مقابله از نیروهای ارتش مستقر در موسیان و مهران درخواست کمک گردید. (۵) در پاسخ به قرارگاه هنگ دستور داده شد دسته ضربت را ظرف امشب به مهران اعزام دارد و به ستوان یکم پزشکی آب خضر دستور داده شد تا برای رسیدگی به مجروحان به شهر مهران برود و از طریق ناحیه نیز تقاضا شده است تا ظرف امشب از طریق ارتش (مستقر در) اهواز به قوای ارتش مستقر در موسیان، کمک کرده و برای مقابله با مهاجمان، نیروی کمکی به پاسگاه چلات دهلران اعزام کنند. (۶)

ص: ۷۷۲

۱- سند شماره ۳۴۳۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام و پشتکوه به وزارت کشور (معاونت امور سیاسی و اجتماعی)، ۱۵/۶/۱۳۵۹، به نقل از هنگ ژاندارمری ایلام.

۲- سند شماره ۲۸۲۹۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران (اداره مرزبانی)، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیاتی غرب، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۲۸۳۱۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پاسگاه چلات به ناحیه (رکن ۳) و هنگ ایلام (رکن ۳)، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۲۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش هنگ موسیان، ۱۴/۶/۱۳۵۹، براساس بی سیم گروهان موسیان؛ و -

سند شماره ۲۸۳۱۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (ژاندارمری) به فرماندهی منطقه عملیاتی غرب، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۳۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۳۰۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۲:۳۰.

در ساعت ۱۳ امروز، درگیری بین پاسگاه های شوروشیرین، انجیره، نی خزر و هلاله با پاسگاه های کشور مجاور شروع و تا غروب ادامه یافت. نیروهای خودی با سلاح های سنگین ارتش به آتش دشمن پاسخ داده و به مقاومت پرداختند. در این درگیری یک دستگاه تانک عراق منهدم شد و بر اثر ترکش خمپاره دشمن یک جوانمرد مجروح و به بیمارستان ایلام منتقل گردید. (۱)

در ساعت ۲۲:۱۵ دقیقه امروز نیز ۲ دستگاه تانک به پاسگاه منظریه عراق وارد شد. (۲) به گزارش مرزبانی دهلران، در منطقه مقابل پاسگاه چلات ایران نیز که نیروهای عراقی امروز متحمل تلفات شدند، مجدداً عراق اقدام به تقویت بیشتر نیرو و زرهی کرد. (۳) همچنین مقابل پاسگاه تلخاب تابع هنگ ژاندارمری ایلام، ۳ دستگاه تانک و ۸ دستگاه نفربر موضع گرفتند. این تانک ها و نفربرها در ساعت ۲۲:۴۰ دقیقه امروز وارد خاک ایران شدند. (۴)

۱

علاوه بر حملات مکرر و روزافزون عراق به مرزهای ایلام و قصرشیرین، تحرکات روزمره عراق در نواحی مرزی استان خوزستان هرروز بیشتر از روز پیش و قابل توجه، خطر آفرین و بسیار تهدیدآمیز شده است و این امر خطر حمله عراق به شهرها و مناطق مرزی این استان را نیز جدی و قریب الوقوع کرده است.

در زمینه این گونه تحرکات عراق در نزدیکی مرزهای خوزستان، گزارش امروز واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران اهواز حاکی است: «از مدتی پیش، دولت بعثی عراق جاده مرزی خود را به یک جاده دیگر که از میان هور می گذرد وصل نموده. این جاده طوری ساخته شده که ارتفاع آن از دو متر تا یازده متر می رسد و به صورت یک سد به عرض ۹ متر درآمده و چنانچه باعث شود آب هور در دو طرف جاده جریان نیابد برای ایران خطر برگشت آن به داخل خاک و نتیجتاً روستاهای مرزی و مقداری از زمین های ایران به زیر آب خواهد رفت و به علت شیب خاک به داخل کشور، این مسئله بسیار حائز اهمیت می باشد. ...» (۵)

عراق امروز همچنین برای چندمین روز متوالی، در منطقه پاسگاه طلائییه قدیم اقدام به تقویت نیرو، تجهیزات اقامتی برای نیروها و استقرار زرهی در غرب پاسگاه مزبور کرده است. در همین منطقه، اخیراً یک کانال سرتاسری در مجاورت چاه های نفت خود حفر و در پشت کانال مذکور نیرو مستقر کرده است. (۶) در منطقه مرزی خرمشهر نیز عراق بازهم در حال تقویت نیرو بوده و بلدوزرهای عراقی همچنان مشغول حفر سنگر و ایجاد خاکریز در سه کیلومتری پاسگاه شلمچه (۷) و نیز مقابل پاسگاه کیلومتر ۲۵ این منطقه می باشند. (۸)

باتوجه به خطرهای مزبور، مسئولان نظامی، انتظامی و سیاسی استان خوزستان امروز دستورهای مراقبتی را به کلیه شهرهای استان و واحدهای نظامی و انتظامی تابع خود صادر کردند. از جمله:

ص: ۷۷۳

۱- سند شماره ۲۸۳۱۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به فرمانده ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۱۴۱۶۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکز فرماندهی سپاه به ستاد عملیات غرب، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا؛ و - سند شماره ۷۹۱۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۱۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران به تهران (مرزبانی)، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

- ۴- سند شماره ۴۳۰۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نراجا، ۱۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۸:۵۵ دقیقه بامداد.
- ۵- سند شماره ۳۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران اهواز به اطلاعات و بررسی های سیاسی مرکز (تهران)، ۱۴/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۳۱۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۱۸/۶/۱۳۵۹، طبق خبر رسیده از ژاندارمری خوزستان، ۱۴/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۳۴۷۶۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نراجا (مد اطلاعات)، ۱۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ستاد عملیات ارونند مستند به اعلام گروهان ژاندارمری خرمشهر.
- ۸- سند شماره ۳۴۷۶۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نراجا (مد اطلاعات)، ۱۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ستاد عملیات ارونند مستند به اعلام گروهان ژاندارمری خرمشهر.

ناحیه ژاندارمری خوزستان به فرماندهی گردان امداد بهبهان ابلاغ کرد: «چون امکان یک درگیری نظامی در مرزهای خوزستان وجود دارد، به [محض] وصول امر، کلیه افسران موجود آن یگان را احضار و نسبت به وظیفه خطیری که در این شرایط حساس باید به عهده بگیرند آشنا نموده و سپس تمام امکانات خود را برآورد و آماده به کار کرده و منتظر دستور بعدی باشید.» در این ابلاغیه همچنین دستور داده شده به خودروها، آمبولانس ها، مهمات و سلاح ها رسیدگی شود و بر بازآموزی افراد تحت امر و بالارفتن کارایی آنان نیز تأکید شده است. (۱)

معاونت امور سیاسی و اداری استانداری خوزستان نیز از تمام فرمانداری های خوزستان خواسته است که «در هر شهرستان شورای تأمین شهر را فوراً تشکیل داده و طرح آماده باش عمومی را برای زمان جنگ و نحوه اعلام خاموشی در برابر حملات هوایی را تهیه و به استانداری ارسال دارند.» (۲)

این معاونت همچنین در نامه ای به مدیرکل بهداری و بهزیستی استان خوزستان نوشته است که «اخبار واصله حاکی است دولت عراق ممکن است دست به یک تعرض مرزی بزند. لذا از لحظه وصول این نامه تا دستور ثانوی تمام پزشکان، پرستاران و مسئولین بیمارستان ها و آمبولانس ها و اتاق عمل و غیره را به صورت آماده باش نگه داشته و از دادن مرخصی و مأموریت به آنان خودداری فرمایید. ...» (۳)

معاونت امور سیاسی استانداری خوزستان در نامه دیگری به سازمان بسیج مستضعفین این استان، با اشاره به اینکه احتمال درگیری مرزی با عراق زیاد است، درخواست کرده که «نسبت به آمادگی کامل در زمینه بسیج نیروهای تعلیم یافته نظامی، کمک های اولیه، اعلان خاموشی در زمان حمله هوایی و جلوگیری از نشر اکاذیب به وسیله ستون پنجم و مقابله با جنگ های روانی دشمن و ایادی ضدانقلاب و نیز بسیج عمومی اقدام نمایند.» (۴)

همچنین، معاونت مزبور در نامه های جداگانه ای به فرمانده سپاه خوزستان و نیز شهربانی استان خواسته است که «ضمن آمادگی نیروهای اصلی و نیروهای ذخیره، طرح حراست از نقاط و مراکز حساس و حیاتی مثل پمپ بنزین ها و... را در لحظات حساس تهیه نمایند.» (۵)

این معاونت در نامه دیگری از مدیرکل مخابرات استان خوزستان خواسته است که «خطوط مختلف تلفن های لشکر ۹۲، ناحیه ژاندارمری، سپاه پاسداران، شهربانی و استانداری را دقیقاً بازرسی و اطمینان حاصل نمایید که روی این خطوط استراق سمع نمی شود.» همچنین در این نامه آمده است که «در صورت بروز یک حمله هوایی و یا زمینی، تقدم مکالمات بین شهری با سازمان های مورد بحث و فرمانداری ها و واحدهای نظامی شهرستان هاست. ضمناً درخواست های تلفنی ارگان های نظامی و استاندار و فرمانداری های سراسر استان باید بلافاصله و خارج از نوبت و با اولین اعلام درخواست، صورت گیرد و تمامی ابزار تعمیراتی باید درحالت آماده باش باشند.» (۶)

ص: ۷۷۴

۱- سند شماره ۲۹۲۶۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۳) به فرماندهی گردان امداد بهبهان و مرکز آموزش خسروآباد و مرکز آموزش کوت عبدالله، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۶۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به فرمانداری آبادان، اهواز، دشت آزادگان، خرمشهر، شادگان، دزفول، ایذه، رامهرمز، بهبهان، شوشتر، مسجدسلیمان، ماهشهر، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۴۷۶۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به مدیرکل بهداری و بهزیستی استان خوزستان آقای دکتر وزیریان، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۴۷۶۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به سازمان بسیج

مستضعفین خوزستان، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۳۴۷۶۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خوزستان، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۷۶۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به شهربانی استان خوزستان، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۴۷۶۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به مدیرکل مخابرات استان خوزستان، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

معاونت امور سیاسی و اداری استانداری خوزستان از فرمانداران مناطق مرزی هم درخواست کرده که ماشین آلات سنگین موجود در حوزه خود را به پاسگاه های مرزی اعزام و با نظر فرماندهان پاسگاه های مرزی و سایر برادران نظامی مبادرت به کندن سنگر، کانال و زاغه برای مهمات کنند. ضمناً جهت تهیه سوخت لازم و امکانات کار برای ماشین آلات مزبور اقدام لازم را انجام دهند. (۱)

علاوه بر این، از هلال احمر استان نیز درخواست شده که «سریعاً کلیه امکانات آن سازمان را آماده ساخته و مراتب را با تعیین نوع کمک هایی که آن سازمان در مواقع بحرانی می تواند انجام دهد به استانداری منعکس نماید. ...» (۲)

۱

برخورد عراق در تبلیغات، به گونه ای است که هرچند دخالت خود را در درگیری های اخیر در غرب کشور تأیید می کند، اما در مورد خوزستان بیشتر با تظاهر به بی تفاوتی، درگیری با ایران را در محدوده عناصر تجزیه طلب خلق عرب وانمود می کند. از جمله امروز «یکی از سخنگویان وزارت اطلاعات عراق گفت که گزارشات دولت ایران از برخوردهای مرزی ایران و عراق حقیقی نیستند و مسئولیت این درگیری ها با ایران می باشد. این سخنگو به خبرنگار خبرگزاری فرانسه بیان داشته است عراق هر چند وقت یک بار نقطه نظرهای خود را انتشار می دهد، زیرا ایرانیان عراق می کنند و مقاومت [و حملات] اعراب [خوزستان] را تهاجمات عراق بیان می کنند.» (۳)

همچنین بخش عربی رادیو اسرائیل از مفاد یک اعلامیه عراق خبر داد با این توضیح که: «در اعلامیه عراق خاطر نشان شده است که زدوخوردهایی که در منطقه خوزستان رخ داده جز درگیری میان انقلابیون استان خوزستان و نیروهای ایرانی نبوده است.» (۴)

این درحالی است که درگیری های روز گذشته و اجرای آتش توپخانه عراقی ها، انکار نمی شود، اما این گونه بازگو می گردد؛ به گزارش یونایتدپرس از بغداد: «برابر اطلاع امروز وزارت کشور عراق، در مرز مشترک جنگ زده ایران و عراق، سربازان دو کشور با توپ مواضع یکدیگر را زیر آتش گرفتند. یک سخنگوی وزارت کشور عراق به نقل از خبرگزاری دولتی این کشور، گفت نبرد توپخانه که از سحرگاه روز پنجشنبه آغاز شده بود تا صبح ادامه داشت. همین سخنگو گفت مشاهده گردید که نیروهای نژادپرست رژیم ایران پس از آنکه مورد ضربات متعدد مستقیم توپخانه ما قرار گرفتند مبادرت به انتقال تلفات خود کردند. در اثر این حملات خسارات سنگینی به تجهیزات نیروهای ایرانی وارد آمد. وی گفت: گزارشی درباره تلفات نیروهای ما نرسیده است.» (۵)

ص: ۷۷۵

۱- سند شماره ۳۴۷۶۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به فرمانداران مناطق مرزی (دشت آزادگان، آبادان، خرمشهر، شادگان، دزفول، ماهشهر)، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۶۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به مدیرکل هلال احمر استان خوزستان، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۱، تاریخ ۱۵/۶/۱۳۵۹، صص ۶ و ۷، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۴- همان، ص ۴۰، بخش عربی رادیو اسرائیل، ساعت: ۱۹، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۵- همان، ص ۳، بغداد - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

هم زمان با افزایش اقدامات نظامی عراق در غرب کشور، تحرکات عوامل داخلی عراق در این منطقه نیز مورد توجه است؛ گروه‌هایی غیرسیاسی مزدور و ضدانقلاب که با هدایت برخی رهبران محلی برای عراق و در جهت تحقق و نقشه‌ها و برنامه‌های آن فعالیت می‌کنند. بنا به گزارش منابع اطلاعاتی خودی، تعدادی از رهبران و فرماندهان گروه‌های مزبور از جمله «مراد شکره، علی اکبر شاهمراد، جهانگیر تاجاری، محمدکریم حاج احد، طلاعلی تاجری و اعظم علی حیدر و عبدالله بابایی در منطقه چهارکلاو عراق رفته و با سردار جاف در حدود ۵ ساعت دیدار کرده و پشتیبانی خود را از سردار جاف اعلام نموده‌اند. ضمناً تعداد ۱۰ توپ خمسه خمسه و تعدادی توپ فوز و تعداد ۵۰ مین ضدتانک به آنها می‌دهد که احتمال حمله مرزی دارند.» در ادامه همین گزارش آمده است: «یک عده از افراد عراقی در منطقه کوه ساراون - ریزه صلوت و باباخانی هستند و سرپرست این گروه فتاح بیگ و سعید برارشی هستند که از طرف حامدبیگ کلاشی اسلحه و مهمات برای آنها آمده است. این گروه قصد حمله به پایگاه سپاه مستقر در قلعه زیرآباد را دارند.»^(۱)

در کنار درگیری‌های مرزی با عراق در مناطق قصرشیرین و ایلام، در مناطق کردنشین نیز، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی همچنان در حال پاک‌سازی و پیشروی به سمت اهداف از جمله مه‌آباد هستند.

در پی درگیری‌های سختی که در محور شاهین دژ - بوکان از روز گذشته در جریان بوده است، «امروز نیز نیروهای سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد در این محور در حین پاک‌سازی، درگیری سختی با افراد مسلح حزب دمکرات داشتند که طی آن ۱۱ نفر از دمکرات‌ها کشته و تعدادی نیز از آنها زخمی شدند. ۲ نفر پیشمرگ مسلمان کرد نیز زخمی شدند و مواضع زیادی در این محور به تصرف نیروهای خودی درآمد و افراد خودی در حال حاضر [۱۲:۳۰ دقیقه] نزدیک بوکان می‌باشند.» در پایان این گزارش آمده است که «نیروهای زیر برای ورود آنها به بوکان مورد نیاز است: یک گردان زرهی، یک گردان پیاده و یک گردان مهندسی.»^(۲)

در این باره، بهرنگی، فرماندار میاندوآب، که امروز از این منطقه بازدید کرده بود، اظهار کرد: «هفت روستای دیگر به نام‌های مستان آباد، خاتون آباد، حاجی آباد، داش کسن، توشان دره، کانی سوره و آغ‌تپه نیز از وجود افراد مسلح غیرقانونی پاک‌سازی شد.» وی افزود: «در درگیری روز جمعه، یکی از افراد کمیته انقلاب اسلامی شاهین دژ شهید و ۲ تن دیگر زخمی شدند و یکی از پیشمرگان مسلمان کرد نیز زخمی شد.» بهرنگی افزود: «در این درگیری‌ها ۱۲ تن از افراد حزب دمکرات کشته شدند. [اسامی ۵ تن از آنها ذکر شده است]...»^(۳)

در این حال، سپاه پاسداران اعزامی از مه‌آباد به میاندوآب امروز ساعت ۱۶، منطقه عملیاتی

ص: ۷۷۶

۱- سند شماره ۴۳۰۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۰۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

میان‌دوآب را به طرف مهاباد ترک کردند که البته بنا به اعلام گروه ۱۱ مراغه و منطقه عملیات میان‌دوآب، این حرکت بدون هماهنگی با ارتش بوده است.^(۱)

امروز همچنین اولین مرحله پاک‌سازی محور بانه - سردشت با طول تقریبی ۶۳ کیلومتر و اطراف آن توسط نیروهای سپاه و ارتش آغاز گردید. بنا به گزارش ستاد مشترک عملیاتی غرب کشور، ستون اعزامی بانه و سردشت در پی درگیری‌های شدید امروز با قدرت کامل و قاطعیت هرچه تمام‌تر جهت پاک‌سازی همچنان به پیش می‌رود. در اطلاعیه این ستاد همچنین آمده است: «یک ستون متشکل از افراد ارتش، سپاه پاسداران، پیشمرگان مسلمان کرد و ژاندارمری امروز از بانه عازم سردشت بودند. این ستون مورد حملات پی در پی مهاجمین مسلح غیرقانونی در این مسیر قرار گرفتند که این حملات تا شب ادامه داشت.» بنا به این گزارش، «ستون یادشده که برای پاک‌سازی منطقه و استقرار در سردشت عازم سردشت بود شب را در این مسیر توقف کرد.»^(۲)

همچنین یک گزارش دیگر از منابع اطلاعاتی خودی از منطقه میوان حاکی است که «تعدادی از افراد کومه له در تاریخ ۱۴/۶/۵۹ به سرپرستی عثمان خالدی چند قبضه خمپاره انداز در پشت کوه سیاش بزرگ بین سیف بالا و پایین مستقر نموده و قصد حمله به پادگان [میوان] را دارند.»^(۳)

خبرگزاری پارس نیز از قول یکی از اهالی روستای صوفیان سنندج، گزارش داد: «عده‌ای از افراد حزب رزگاری که قصد داشتند در این روستا مقری ایجاد کنند با مقاومت مردم روبه‌رو می‌شوند و به سوی آنان تیراندازی می‌کنند. در پی این تیراندازی، روستاییان متواری می‌شوند و سپس ضدانقلابیون خرمن‌های کشاورزان را به آتش می‌کشند.»^(۴)

۱

در ادامه درگیری‌های مربوط به گروه‌های چپ، امروز نیز برخوردهایی رخ داد که نتیجه بهره‌برداری سازمان چریک‌های فدایی خلق از وضعیت دوگانه دوران گذار و با هدف ابتدایی تضعیف قدرت حاکمیت نظام بود.

بعدازظهر روز گذشته، شخصی به نام حسن صالحی، از اعضای سازمان چریک‌های فدایی خلق، به دست افراد سپاه رشت در حین فرار کشته شد، در پی این حادثه سازمان مزبور اطلاعیه شدیداللحنی را علیه سپاه پاسداران رشت صادر کرد،^(۵) امروز به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، فرمانده عملیات سپاه رشت در گزارش تلفنی خود به مرکز فرماندهی سپاه مطالب تازه‌ای را درباره این شخص افشا کرد. در این گزارش آمده است: «حسن صالحی معروف به

ص: ۷۷۷

۱- سند شماره ۴۳۰۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میان‌دوآب)، ص ۷۳ از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاچا مستند به گزارش گروه ۱۱ مراغه و منطقه عملیات میان‌دوآب، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تهران، در تماس تلفنی با ستاد مشترک عملیات غرب کشور.

۳- سند شماره ۹۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۳۵، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاچا (رکن ۲)، ۳/۷/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۵- سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) مدعی است که در شهرستان رشت در محله صمد بهرنگی این شهر، در ساعت ۶ بعدازظهر ۱۳/۶/۱۳۵۹، یکی از اعضای فعال این سازمان به دست افراد ناشناس با شلیک چند رگبار گلوله کشته می شود. (هفته نامه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۸)، همچنین، ر.ک: روزشمار ۱۳/۶/۱۳۵۹.

"شل حسن"، مجرم به ۱. چندین فقره زنا و لواط بوده، ۲. همچنین در درگیری های سپاه و گروه های چپی شرکت فعالانه داشته و ۳. در درگیری دانشگاه رشت که منجر به شهادت ۱۲ نفر گردید شرکت داشته و تحت تعقیب سپاه بوده و چندین بار که برای دستگیری به محل مراجعه کرده بودیم با استفاده از جو محل فرار کرده بود. ۴. ضمناً سابقه باج گیری نیز داشته؛ مثلاً یک بار اسلحه را روی پیشانی سرهنگ رقابی، رئیس اسبق شهربانی رشت، گذاشته و تقاضای پول نموده است. ضمناً دستور دستگیری از طرف حاکم شرع مخصوص درگیری دانشگاه آقای بروجردی شفاهاً به سپاه داده شده بود و دادستان رشت آقای کریمی نیز دستور پیگیری را داده بودند. ضمناً عکسی از او با چماق در درگیری دانشگاه وجود دارد.»(۱)

در این حال، از اوایل صبح امروز، حدود ۵۰۰ نفر از اعضا و هواداران چریک های فدایی خلق و دیگر گروه های چپ در قبرستان رشت برای به خاک سپردن شخص مذکور گرد آمده بودند.(۲) گزارش تکمیلی خبرنگاری پارس در مورد این مراسم حاکی است: «صبح جمعه، یک راه پیمایی با شرکت بیش از یک هزار تن از هواداران چریک های فدایی خلق، راه کارگر، و پیکار در راه آزادی طبقه کارگر جهت به خاک سپردن حسن صالحی برپا شد. به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از رشت، حسن صالحی که از مدت ها قبل تحت تعقیب دادگاه های انقلاب بود، اواخر شب گذشته (پنجشنبه) بدون توجه به دستور [ایست] افراد سپاه [در] حین فرار کشته شد. اطلاعات سپاه پاسداران در این مورد حاکی است این شخص به جرم ارتکاب لواط، تجاوز به دختران معلول در آسایشگاه معلولین، چاقو کشی، اهانت به مقدسات توده های میلیونی، فعالیت های ضدانقلابی براندازی جمهوری اسلامی، فحاشی علنی علیه رهبر انقلاب، شرکت و رهبری توطئه ضدانقلاب در دانشگاه گیلان، از مدت ها قبل تحت تعقیب دادگاه های انقلاب و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بوده است. خبرنگار خبرگزاری پارس یادآور می شود به دلیل اعتراض و راه پیمایی نمازگزاران جمعه در رشت، از دفن جسد در گورستان مسلمانان شهر رشت جلوگیری و جنازه به سپاه پاسداران تحویل داده شد تا به بستگانش تحویل داده شود.»(۳)

۱

سخنان کوتاه امروز رئیس دانشگاه سیستان و بلوچستان در بین خطبه های نماز جمعه اهل تسنن در شهر زاهدان، بخشی از سرمایه گذاری عراق را در منطقه سیستان و بلوچستان نشان می دهد. عراق با تحریک و دامن زدن به جریان تجزیه طلبی قومی زیر پرچم حزب "جنبش مسلمانان بلوچ" معروف به "جمبا"، از ماه ها پیش از این، زمینه های اغتشاش و جنگ در این منطقه را برنامه ریزی کرده است. سخنان امروز رئیس دانشگاه سیستان و بلوچستان در این قالب می گنجد؛ ضمن اینکه پاره ای از مشکلات موجود در استان را نیز بازگو می کند. گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس در این مورد حاکی است: «نماز جمعه برادران اهل تسنن امروز در

ص: ۷۷۸

- ۱- سند شماره ۴۳۰۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی رشت به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۱۴/۶/۱۳۵۹، و - سند شماره ۴۳۰۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۲- سند شماره ۴۳۰۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۱، تاریخ ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، رشت - خبرگزاری پارس، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

مسجد جامع این شهر برگزار گردید و دکتر گمشاد زهی، رئیس دانشگاه سیستان و بلوچستان در بین خطبه به بلوچی شروع به صحبت کرد. او ضمن برشمردن کمبودهای مردم بلوچ از جمله فقر و بی سوادی، گفت: دولت باید کار ایجاد کند و به خواسته ها و مشکلات اینها رسیدگی نماید؛ ولی افرادی که در این منطقه از طرف دولت کار می کنند به بلوچ توجهی ندارند، بودجه مملکت می آید، ولی برمی گردد. مردم انقلاب کردند تا این قوانین طاغوتی از بین برود. در دانشگاه کسانی که رکیک ترین فحش ها را به بلوچ می دادند همه کاره شده اند. ... قاضی شرع ما یک نفر اصفهانی است، چرا نباید از بلوچ قاضی داشته باشیم. ما تصمیم داریم با مرتجعینی که به عنوان دولت در این منطقه کار می کنند مبارزه کنیم. ای مردم، هوشیار باشید هر موقع روحانیت دستور داد دست از کار بکشید و مغازه ها را تعطیل کنید.» به گزارش خبرگزاری پارس: «این صحبت ها با تکبیر افراد نمازگزار همراه بود. و درضمن، گمشاد زهی تأکید کرد که از این هفته به بعد برای دادن آگاهی سیاسی به مردم به مسجد خواهد آمد و تا زمانی که او را دستگیر و یا نکشته اند، به این کار ادامه خواهد داد.» (۱)

۱

مسئله توافق بر سر اعضای کابینه دولت جدید همچنان در مرحله رایزنی، بحث و جدل است. در این میان بنی صدر بیشتر روی چهار نفر از افراد معرفی شده برای وزارت حساسیت نشان می دهد. امروز بنی صدر ساعت ۶ بعد از ظهر، بازم با امام خمینی به مدت ۲۰ دقیقه ملاقات داشت. گزارش کیهان از این ملاقات چنین است: «در این دیدار آخرین تحولات و رویدادهای مملکتی و جریان مسافرت بنی صدر به خوزستان و مسائلی در مورد نیروهای مسلح و امنیت کشور در غرب به استحضار رهبر انقلاب اسلامی رسید. رئیس جمهوری پس از ملاقات با رهبر انقلاب اسلامی ایران امام خمینی در گفت و گویی با خبرگزاری پارس اعلام داشت که امام فرموده اند: "وزرایی که تصویب شده اند معرفی بشوند و چند نفری که مانده اند به تدریج که اشخاص قابلی پیدا شد معرفی شوند." با توجه به اظهارات رئیس جمهوری انتظار می رود که کابینه معرفی شده رجایی منهای چهار نفر در مجلس حضور یافته و تصویب نامه رئیس جمهوری نیز به مجلس ارائه شود.» مفسر سیاسی کیهان در مورد اشخاصی که در حال حاضر به تصویب رئیس جمهوری نرسیده اند، می نویسد: «با توجه به سخنان نخست وزیر در مجلس و اینکه قرار بود وی جلسه ای با رئیس جمهوری و وزرایی که مورد سؤال رئیس جمهوری هستند شرکت کند و سپس اعلام شد که در این ملاقات چهار نفر از اعضای کابینه شرکت داشته اند، اکنون مشخص است که این چهار تن چه کسانی می توانند باشند.» به نوشته مفسر سیاسی کیهان: «اگر بنی صدر نظر خود را در مورد این چهار تن تغییر نداده باشد، کابینه رجایی به احتمال زیاد و با توجه به فرموده امام، فردا یا روز سه شنبه، منهای این چهار تن به

ص: ۷۷۹

مجلس معرفی خواهد شد.» وی همچنین می افزاید: «احتمال دارد در میان این چهار تن، یک یا دو تن پس از این ملاقات به تصویب رسیده باشند و گرنه هر چهار تن در حال حاضر مورد بحث، در کابینه قرار نخواهند گرفت.» مفسر سیاسی کیهان با توجه به اسامی وزرایی که در ملاقات و جلسه تفاهم رئیس جمهور و نخست وزیر حضور داشتند اسامی کسانی را که مورد سؤال قرار دارند به این شرح اعلام کرد: «نوربخش، نامزد وزارت دارایی و اقتصاد، مهندس حسین موسوی، سردبیر ارگان حزب جمهوری [اسلامی] و کاندیدای وزارت امور خارجه، [احمد] توکلی نامزد وزارت کار و [بهزاد] نبوی وزیر مشاور در امور اجرایی در کابینه پیشنهادی محمدعلی رجایی. ضمناً گفته می شود که یک سرهنگ ارتش عنوان وزارت دفاع را خواهد داشت که از فرمانده ستاد عملیات غرب کشور نام برده می شود.»

در ادامه گزارش کیهان آمده است: «بنی صدر در پایان ملاقات خود با امام به مسائل دیگر و مسئله دولت اشاره داشته است. بنی صدر در پاسخ سؤال خبرنگار خبرگزاری پارس که "مردم انتظار دارند هرچه زودتر کابینه معرفی شود؛ آیا اعضای کابینه قطعاً به تصویب شما رسیده و چه وقت به مجلس معرفی می شود؟" گفت: "من در مورد تعدادی از وزرا حرفی نداشتم، راجع به آنها چند نفری را حالا تصویب نشده اند، آن مقداری که تصویب شده اند حالا همین مطلب را هم با امام صحبت شد. ایشان فرمودند همان مقداری که تصویب شده، آنها معرفی بشوند تا آن چند نفری که مانده اند آنها به تدریج یک اشخاص قابلی پیدا بشوند و معرفی شوند." بنی صدر در پایان افزود: "مطالب دیگری هم در زمینه مسائل عمومی کشور دارم که ان شاءالله در روز هفده شهریور در میدان شهدا (۱) خواهم گفت." (۲)

بنی صدر همچنین در گزارش روزانه خود درباره ملاقات امروز با امام چنین می نویسد: «حدود ساعت ۶، به نزد امام رفتم در آنجا درباره سه موضوع به اختصار صحبت شد که عبارت اند از مسئله امنیت ما در غرب کشور از آذربایجان غربی تا خوزستان، آنچه گفتنی بود به عرض ایشان رساندم و مطلب دوم دولت بود که گفتم من در پی بهترین استعدادها و لیاقت ها نیستم، همین مقدار قانعم که بعضی ضوابط اصلی رعایت شود و وزارتخانه هایی که با کارگر سروکار دارند، با اقتصاد کشور سروکار دارند، اینها به دست کسانی نیفتد که وضعیتی غیرقابل جبران به وجود بیاورد؛ یکی هم اینکه کسانی که روش های تخریبی را رویه کرده اند و بخواهند به این ترتیب خود را تحمیل بکنند

ص: ۷۸۰

۱- نکته مورد اشاره بنی صدر، حادثه سخترانی جنجالی روز هفده شهریور ایشان است که درحقیقت نوعی همسویی و شاید اولین برداشت سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از عملیات روانی پیوسته از ماه ها پیش، روی شخص رئیس جمهوری باشد. حوادث روزهای بعد، به خصوص حادثه پرتنش ۱۷ شهریور، نشان می دهد که نوعی هماهنگی میان هواداران و اعضای اصلی سازمان مزبور با هواداران بنی صدر برای زمینه سازی تنش های روی داده در این روز وجود داشته است.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۱۵، ص آخر.

اینها با همین وسایل کارهای دیگر را هم در قبضه خواهند آورد و چون توانایی این بار سنگین را ندارند، خودبه خود عامل رشد ضدانقلاب می شوند و انقلاب ما را به خطر می افکنند؛ این است که معنویت اخلاق اسلامی را ما ناچار باید به جد، اساس قرار دهیم تا خطر رشد ضدانقلاب به حداقل برسد؛ مطالبی را که فکر کردم بعد تکمیل آن را در روز هفده شهریور بگویم. بعد ایشان هم فرمودند بله، عیب ندارد آنهایی که معین شده اند به مجلس معرفی بشوند، بحث و کارها بشود و بقیه را هم به تدریج بعداً اشخاص لایق پیدا شدند و به کار گمارده شوند...» بنی صدر در ادامه گزارش امروز خود افزود: «یادم می آید از آنجا که آمدم آقای رجایی تلفن کردند و پرسیدند. نظر امام را گفتم. ایشان [رجایی] گفتند "ترجیح می دهم بماند تا همه را باهم معرفی کنم." و من گفتم "پس باید منتظر نتیجه تحقیق من درباره دو سه تن از وزرا شد"» (۱)

۱

حساسیت مسئله کابینه و جوانب آن امروز در نماز جمعه قم و نیز تهران، محسوس بود. در خطبه های امروز نماز جمعه قم آیت الله منتظری علاوه بر اشاره به ضرورت بازگشایی سریع تر دانشگاه ها به دلیل نیاز کشور به افراد متخصص و لزوم تجدیدنظر در برخی پاک سازی ها، به امکان ایجاد توطئه در مراسم سالگرد هفده شهریور در تهران و نیز مسئله لزوم تسریع در معرفی کابینه پرداخت. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی در این مورد حاکی است:

«... روز دوشنبه آینده روز هفده شهریور است که توجه دارند آن روزی که فاجعه بود برای ملت مسلمان در تهران و بیش از چهار هزار برادران و خواهران ما را شهید کردند در میدان شهدا. شنیده شده است که گروهک هایی تصمیم دارند در روز هفده شهریور شعارهای نفاق افکنانه ای بین ملت ذکر بکنند و ملت را به اختلاف و جنگ و دعوا بکشانند. بنابراین با این درک انقلابی که همه تان دارید مواظب باشید اگر چنانچه شعارهایی خلاصه، ضدانقلاب شنیدید در نطفه خفه بشود و آنها می خواهند در گیری درست بشود، سعی بکنید در گیری درست نشود. ان شاءالله...»

موضوع دیگر این مسئله تأخیر کابینه است که واقعاً جای نگرانی است. ما انتظار داشتیم، باز هم انتظار داریم که بیایند طرفین گذشت بکنند و با آن روحیه گذشتی که ما در آنها سراغ داریم زودتر ختم بکنند. الآن به حیثیت انقلابی ما دارد لطمه می خورد. من عرض کردم یک موضوع کوچک در خارج انعکاسش خیلی زیاد خواهد شد. دشمن های ما زیادند و منتظر این هستند که سوژه بگیرند. بنابراین لازم است هم آقای رئیس جمهور و هم آقای نخست وزیر زودتر با هم توافق کنند و کارهایشان را هماهنگ کنند و کابینه زودتر معرفی بشود به مجلس و مشغول کار بشود. صرف معرفی کابینه دردی دوا نمی کند، کابینه هم باشد ان شاءالله انقلابی، تند، سریع مشغول کار بشود و خلأها ان شاءالله پر شود...» (۲)

ص: ۷۸۱

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۵؛ و - روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

این درحالی است که در نماز جمعه این هفته تهران در سخنرانی قبل از اقامه نماز، مهندس میرحسین موسوی سردبیر روزنامه جمهوری اسلامی، ارگان حزب جمهوری اسلامی و وزیر خارجه پیشنهادی کابینه آقای رجایی درباره ملی گرایی و خطرهای آن برای جامعه امروز ما سخن گفت. به گزارش خبرگزاری پارس:

«سپس [آیت الله] خامنه ای، امام جمعه تهران، در نخستین خطبه نماز جمعه ضمن عرض تسلیت شهادت امام جعفر صادق(ع) به یکی از رهنمودهای آن امام بزرگوار اشاره کرد و سپس اظهار کرد: ... امروز خط امام امت با خطوط اموی که همان جناح های وابسته به رژیم غرب و حامیان بین المللی آن می باشند و هم با خط عباسی؛ یعنی همان کسانی که می خواهند از حرکت مردم به نفع اهداف سیاسی خود سوءاستفاده کنند، مبارزه می کند.» بنا به این گزارش، امام جمعه تهران در خطبه دوم در بخشی از سخنان خود اظهار کرد: «من می خواهم از بعضی از این روزنامه ها و مسئولین بخواهم که تسلیم افکار و نظریات غربی نشوند زیرا تبلیغات غربی در مواجهه با کابینه جدید جسورانه جبهه گرفته و برای کوبیدن آن تلاش وسیعی را آغاز نموده اند و این فقط به خاطر آن است که موضوع قابل اهمیت برای کابینه جدید، مکتب است و برای این کابینه مکتب اصالت دارد و تعلیم و تربیت، اقتصاد و امنیت را می خواهد در پرتو اسلام تأمین نماید. غربی ها از همین امر وحشت دارند.»^(۱)

ص: ۷۸۲

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۱۵، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

امروز آقای محمدعلی رجایی، نخست وزیر جدید جمهوری اسلامی ایران، در پاسخ به پیام تبریک مارگارت تاچر، نخست وزیر انگلستان، ضمن هشدار به دولت انگلیس از آن دولت خواست به تحریکات خود علیه ایران پایان دهد.

در بخشی از جوییه نخست وزیر ایران به نخست وزیر انگلستان آمده است: «... از پیام تبریک دولت شما به مناسبت انتخاب اینجانب به نخست وزیری جمهوری اسلامی ایران تشکر می نمایم. مردم ایران خواهان تجدیدنظر در نگرش دولت انگلستان نسبت به ماهیت انقلابی اسلامی دولت ایران و قطع فوری تحریکات مغرضانه علیه جمهوری اسلامی ایران می باشند. نتیجه این تجدیدنظر تغییر در کیفیت عملکرد آن دولت نسبت به جمهوری اسلامی ایران می باشد و زمانی آثار این تغییر جهت مشاهده می گردد که اولین اقدام در زمینه رفع ستم از دانشجویان متعهد مسلمان که به جرم طرف داری از انقلاب اسلامی تحت فشار هستند باشد. بدیهی است که اگر دولت انگلیس بدون توجه به واقعیت های انقلاب اسلامی به روش خصمانه خود کماکان ادامه دهد مجلس شورای اسلامی و دولت اینجانب بلادرنگ عکس العمل مناسبی نشان خواهند داد. امید است مبارزات مستضعفین جهان علیه مستکبران و سلطه گران به پیروزی نهایی رسیده و به کمال انسان به سوی "الله" برسد.» (۱)

در این باره، مفسر رادیو لندن ضمن بیان بخش هایی از نامه مذکور، به تحلیل روابط اخیر ایران و انگلستان که به سردی گراییده، پرداخته و می گوید: «حمله آقای رجایی در پاسخ به پیام تبریک دولت بریتانیا به مناسبت انتخاب وی به مقام نخست وزیری صورت گرفت. نخست وزیر ایران هشدار داد که اگر بریتانیا رویه خصمانه خود را تغییر ندهد دولت او دست به اقدامات مقتضی خواهد زد. وی گفت اولین قدم بریتانیا برای تغییر رویه خود باید خاتمه دادن به اقدامات اختناق آمیز علیه دانشجویان ایرانی باشد که در بریتانیا به حال بازداشت به سر می برند و بعد از تظاهرات دانشجویان ایرانی در خارج از ساختمان سفارت امریکا در لندن در چهارم ماه اوت، ۶۷ نفر بازداشت شدند و به مناسبت اینکه هویت خود را برای دادگاه روشن نکردند این عده به زندان روانه شدند. از این ۶۷ نفر، هنوز ۴۵ نفر در بازداشت به سر می برند. ... روابط ایران با بریتانیا حتی قبل از این ماجرا حسنه نبود، ولی بعد از این وقایع روابط دو کشور تیره تر شده است. به غیر از مسئله دانشجویان بازداشت شده، ایران شکایت دیگری نیز از بریتانیا دارد که به تیرگی روابط این دو کشور کمک کرده است. یک شکایت دائمی ایران رویه غرض آلود ادعاشده منابع خبری بریتانیاست. در عرض دو ماه گذشته، سه خبرنگار انگلیسی من جمله خبرنگار بی بی سی از ایران اخراج شده اند و یک خبرنگار دیگر انگلیسی چندین روز بازداشت بود و اینک در انتظار تصمیم گیری مقامات درباره آینده اش می باشد. ... اتهامات شدیدتری که علیه انگلیسی ها شده جاسوسی و دسیسه چینی علیه جمهوری اسلامی می باشد. این اتهامات اکثراً مربوط به کلیسای اسقفی می شود که یکی از اسقف های آن در حال حاضر در لندن به سر می برد. هفته گذشته در تهران اعلام شد که مدارکی به دست آمده که ثابت می کند کلیسای اسقفی در ایران حزبی از یک شبکه جاسوسی است که با دستگاه های جاسوسی و اطلاعات بریتانیا، امریکا و اسرائیل رابطه داشته است. وزارت امور خارجه بریتانیا این اتهامات را رد کرد و آن را دروغ هایی خوانده که بر جعل مدارک،

ص: ۷۸۳

پایه ریزی شده است. ... بازداشت انگلیسی ها با بازداشت دانشجویان ایرانی در لندن ارتباط داده نشده است، ولی نظریه ای که منابع خبری ایران و عده زیادی از مقامات رسمی ایران می دهند این است که بریتانیا در اقدامات خصمانه علیه ایران و اتباع ایرانی چه در داخل و چه در خارج از کشور دست دارد. البته بریتانیا این امر را تکذیب می کند. ولی درحالی که اکثر وزرای کابینه جدید ایران از نظر ایدئولوژی با غرب گرایی مخالف اند، محتمل است که بهبود روابط ایران و بریتانیا با مشکلات بسیاری روبه رو شود.»^(۱)

۱

موضوع بحران گروگان های امریکایی و تحولات تازه ای که در ایران و در رابطه با سرنوشت آنها روی داده است، این روزها در صدر اخبار و تحلیل های رسانه های گروهی امریکاست. بنا به گزارش رادیو صدای امریکا:

«روزنامه کریسچین ساینس مانیاتور که معتقد است پرزیدنت کارتر با دست زدن به فعالیت های دوباره درباره گروگان ها می خواهد از نظر سیاسی به پیروزی هایی دست یابد، افکار تازه و احتیاط آمیز وزارت خارجه امریکا را نسبت به ایران عاقلانه می داند و بررسی خود را چنین ادامه می دهد: با تشکیل دولت تازه ای در تهران کاملاً منطقی بود که ادmond ماسکی، وزیر امور خارجه، نامه ای به نخست وزیر ایران بنویسد و خواستار آن شود که مجلس شورای اسلامی اقدام لازم را برای آزادی ۵۲ گروگان امریکایی به عمل آورد. این درخواست، مقامات رژیم ایران را به آرامی متوجه این نکته می سازد که امریکا خواهان حل بحران است و نیز افکار عمومی امریکا را از ادامه نگرانی واشنگتن نسبت به این موضوع مطمئن می سازد. ... ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهور ایران، که با استفاده از شیوه ها و اندیشه های نو برای اداره کشور موافق است، قدرت خود را در برابر حزب جمهوری اسلامی که با نظرهای بنیادگرایانه افراطی اش هم کابینه و هم مجلس اسلامی را زیر تسلط دارد، از دست داده است. این روزنامه که معتقد است این مسئله از اعتماد به کارایی دیپلماسی می کاهد در پایان تفسیر خود می نویسد برای امریکا بسیار دشوار است که می بیند نمی تواند از قدرت گسترده اش برای وادار کردن ایران به احترام گذاشتن به قوانین بین المللی استفاده کند. با وجود این، در چنین شرایطی تنها سیاستی که می تواند ادامه یابد، سیاست صبر و بردباری و خودداری است. ...

شیکاگو تریبون به خودداری رژیم انقلابی ایران در پاسخ دادن به پیام های "سازمان بین المللی بخشودگی" اشاره می کند که در آن از رژیم ایران خواسته شده بود که به اعدام و زندانی کردن مردم به دلایل سیاسی، پایان دهد و می نویسد: اعتراف های پی در پی این سازمان علیه ادامه اسارت گروگان های امریکایی نیز پاسخی در پی نداشته است. ...

روزنامه واشنگتن پست نیز در سرمقاله اش زیر عنوان "آیا ایران برای گفت و گو آماده است" درباره مجلس اسلامی و مسئولیتش در برابر گروگان ها به اظهار نظر پرداخته و می نویسد: مجلس اسلامی ایران به تدریج گرفتار رسیدگی به مسئله گروگان ها می شود. کمیسیون خارجه مجلس پیشنهاد کرده است که درخواست هایی در قبال آزادی گروگان ها به امریکا ارائه شود. تندرورهایی که

ص: ۷۸۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۱، تاریخ ۱۳۵۹/۶/۱۵، صص ۲۷ و ۲۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۳۵۹/۶/۱۴.

گروگان‌ها را در اسارت دارند می‌گویند که تصمیم‌گیری درباره سرنوشت آنها با مجلس است. باوجود این باید محتاطانه گفت که پیش‌نویس تقاضاهای مجلس اسلامی ایران که می‌تواند آغاز گفت‌وگوها به شمار آید کمتر از چیزهایی است که ایران در گذشته می‌خواست. ... روزنامه واشنگتن پست از تفسیر خود چنین نتیجه می‌گیرد: باوجود این، تردید نیست که بسیاری از ایرانی‌ها از آن می‌ترسند که آمریکا از نیرو و اراده‌اش برای تحقیر کردن آنها در موضوع گروگان‌ها استفاده کند. این چیزی است که نه تنها بار دشواری بر روی دیپلماسی آمریکا می‌گذارد، بلکه نامزدهای ریاست جمهوری را هم تحت فشار قرار می‌دهد تا بحث‌های مبارزاتی خود را بر سر مسائل ایران به طریقی انجام دهند که انجام گفت‌وگوها را از آنچه که هست دشوارتر نسازد. ...

روزنامه واشنگتن استار نیز... صلاح نامزدها را در این مرحله از مبارزات انتخاباتی آن می‌داند که صبر و شکیبایی خود را از دست ندهند. وجود یک جبهه یکپارچه در رویارویی با مسئله به ایرانی‌ها نشان خواهد داد که از ایجاد شکاف‌های سیاسی در آمریکا چیزی عایدشان نخواهد شد. مسلماً شاید اجازه داد که مسئله انتخابات در کار گفت‌وگوها دخالت کند.»^(۱)

یادآوری می‌شود در زمینه بازتاب مسئله گروگان‌ها، از صادق قطب‌زاده نیز مواضعی متفاوت با جریان کلی سیاست ایران، بازگو می‌شود. از جمله در این زمینه، رادیو صدای آمریکا با اشاره به مصاحبه صادق قطب‌زاده با تلویزیون بین‌المللی یونایتد پرس، چنین می‌گوید: «صادق قطب‌زاده، وزیر خارجه ایران، که اینک پست خود را ترک می‌کند، گفت: "ایران باید مسئله گروگان‌های آمریکایی را حل کند و یا خود را با انزوای مداوم بین‌المللی روبه‌رو بیند." قطب‌زاده در این مصاحبه تلویزیونی همچنین از محمدعلی رجایی، نخست‌وزیر ایران، انتقاد کرد و گفت: "آقای رجایی صلاحیت و شایستگی لازم را برای این کار ندارد و مضافاً اینکه دارای هیچ سیاستی برای آینده نیست."...»^(۲)

ص: ۷۸۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۷۲، تاریخ ۱۶/۶/۱۳۵۹، صص ۲۰ - ۱۵، رادیو صدای آمریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۲۱، رادیو صدای آمریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

امروز تهاجم عراق در غرب کشور، در دو منطقه مرزی ادامه یافت؛ در منطقه مرزی قصرشیرین تا سومار این حملات سبک تر و حساسیت ها متوجه منطقه خان لیلی و پاسگاه های آن بود، اما برخوردها در منطقه مرزی ایلام شدت بیشتری داشت، به این ترتیب که جنوب سومار تا چیلات، با تمرکز روی منطقه مورد اختلاف میمک، عرصه دیگری از تهاجم امروز عراق بود.

درباره محور اول که عراق قبلاً موفق شده بود بخشی از محدوده پاسگاه زینل کش^(۱) را تصرف کند، مهم ترین گزارش ها به قرار زیر است:

فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه گفت: «۵ پاسگاه مرزی سومار، سه تیان، سلمان کشته، ولد کشته و گروهان سومار از دیشب زیر آتش توپخانه بعث واقع شده»^(۲) نخستین بیانیه رسمی ستاد مشترک عملیات غرب کشور نیز حاکی از حمله بالگردهای عراقی در ساعت ۱۵:۳۰ امروز است. طبق این بیانیه: «۵ فروند هلیکوپتر عراق به خاک ایران تجاوز کردند که با مقابله هوایی نیروی هوایی جمهوری اسلامی روبه رو شدند. در این فاصله، یک فروند هلیکوپتر عراقی به وسیله آتشبارهای جمهوری اسلامی ایران سرنگون شد.» در بیانیه همچنین آمده است: «در ساعت ۱۶:۲۵ دقیقه، هواپیماهای عراق "نصرآباد" و قصرشیرین را مورد هجوم هوایی قرار دادند.»^(۳)

یک گزارش واصله به سپاه از منطقه مرزی قصرشیرین نیز حاکی است: «امروز یک زیل و یک نفربر ارتش عراق روی مین رفته و تلفات سنگینی بر آنها وارد شده است.»^(۴) همچنین هنگ قصرشیرین گزارش داد: «برابر گزارش گروهان خان لیلی، مستند به اعلام پاسگاه زینل کش، در ساعت ۱۹:۳۰ یوم جاری، ۲ فروند هواپیمای عراقی از حریم هوایی قصرشیرین وارد خاک کشور جمهوری اسلامی ایران شده، از مسیر پاسگاه خورشیدبگ به حوزه استحفاظ آن پاسگاه و روی پایگاه قلعه لان

ص: ۷۸۷

۱- در میان عراقی ها منطقه خان لیلی، زین القوس خوانده می شود. پاسگاه زینل کش در واقع نام این منطقه را با عبارتی دیگر نشان می دهد.

۲- روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از نخستین بیانیه رسمی ستاد مشترک عملیات غرب کشور، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۷۹۱۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

وارد خاک عراق شدند که پرسنل پاسگاه زینل کش به سوی آن [ها] تیراندازی کردند.»(۱)

همچنین، در پی اشغال برخی سنگرهای متعلق به پاسگاه زینل کش تابع گروهان خان لیلی توسط نیروهای عراقی در روزهای گذشته، امروز فرماندهی ژاندارمری کل کشور به ناحیه کرمانشاه دستور داد که «ضمن هماهنگی با واحد نظامی مستقر در منطقه، نسبت به باز پس گرفتن سنگرهای اشغالی پاسگاه زینل کش اقدام و نتیجه را اعلام دارند.»(۲)

هم زمان با تهاجمات عراق در شمال سومار تا قصرشیرین، مهران و دهلران نیز زیر آتش توپخانه دشمن قرار دارد. در بیانیه ستاد مشترک عملیات غرب کشور در این باره آمده است: «این نوع تجاوزات در سرتاسر مرز در یک زمان معینی، حاکی از یک طرح گسترده و پیش بینی شده است.»(۳)

خبر ساعت ۱۹:۴۰ دقیقه امروز، حاکی است: «تانک های عراقی در حال حاضر در مهران مواضع سپاه و ارتش را می کوبند، ولی وارد خاک ایران نشده اند.»(۴) بنا به همین گزارش، «درگیری هنوز ادامه دارد و بر اثر تیراندازی اشتباهی، [گلوله] تانک اسکورپین به هلیکوپتر [خودی] اصابت و هلیکوپتر سقوط می کند و سرنشینان آن شهید می شوند.»(۵)

هنگام ژاندارمری ایلام نیز وضعیت امروز جبهه های مرزی منطقه را این طور گزارش کرده است: «۱. گروهان های موسیان، مهران، دهلران تا این ساعت (۲۰:۳۰ دقیقه) درگیری نداشته اند و دسته ارتش مورد تقاضا(۶) در پاسگاه چیلان گروهان دهلران مستقر گردیده است. ۲. گروهان صالح آباد: در ساعت ۹ صبح، درگیری در پاسگاه های انجیره و نی خضر و شوروشیرین شروع شده که به پاسگاه انجیره خساراتی وارد آمده و یک نفر از جوانمردان و یکی از افراد بسیج در اثر ترکش خمپاره به طور جزئی جراحی برداشتند. در اثر آتش شدید از طرف پاسگاه های انجیره و نی خضر با پشتیبانی نیروی ارتش مستقر در محل، خسارات فراوانی به نیروی دشمن وارد و در نتیجه یک تانک در پاسگاه الشهداء [عراق] منهدم و ساختمان ۳ پاسگاه آنها منهدم شده و افراد دشمن عقب نشینی کرده و متواری شده اند. این درگیری ها تا این ساعت (۲۰:۳۰) همچنان ادامه دارد.»(۷) اما گزارش تکمیلی از همین منطقه صالح آباد حاکی است که «در اثر آتش صحیح و فداکاری پرسنل مستقر در منطقه صالح آباد، پاسگاه های تک تک مشکلی، پلکانه و تک سرخ [عراق] تخریب و منهدم و دسته تانک عراق وادار به عقب نشینی شده اند.» این گزارش می افزاید: «فرمانده گروهان صالح آباد، دسته پیاده ارتش، جوانمردان و افراد بسیج تقاضای پیشروی در پناه آتش توپخانه را دارند.»(۸)

همچنین، در گزارش مرزبان دهلران آمده است: «نیروهای دشمن با تقویت و تجهیز قوای تانک و توپ و سلاح های مختلف و نفرات پیاده نظام و [حفر] سنگرهای عمیق و کانال کشی در چندین منطقه تقریباً دو کیلومتری و عرض هزار و پانصد متری، پراکنده و مستقر و سازماندهی

ص: ۷۸۸

۱- سند شماره ۲۷۷۱۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۷۶۹۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زاچا (رکن ۳ عملیات) به فرماندهی (ناحیه ژاندارمری) کرمانشاه، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از نخستین بیانیه رسمی ستاد مشترک عملیات غرب کشور، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۷۹۱۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروه رزمی ۱۸۲ مستقر در مهران به فرماندهی تیپ ۸۴ پایگاه وحدتی دزفول،

رونوشت: هنگ ایلام (رکن ۳)، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۷۹۱۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- سند شماره ۲۸۲۹۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه فرماندهی گروه رزمی مستقر در منطقه موسیان، ۱۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده هنگ ایلام (رکن ۳) به فرمانده گروه رزمی مستقر در موسیان، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۸۲۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن سوم)، ۱۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن ۳) به فرماندهی ژاجا (رکن ۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳) عملیات به دفتر ریاست جمهوری، رونوشت: وزارت کشور، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۸۲۹۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۹۸۳۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن ۳) به ت - ف - ژاجا (مرکز عملیات)، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

عكس

□

نقشه

ص: ۷۸۹

شده اند و عبور و مرور آنها از بزرگ راه علی غربی قطع شده است.» این گزارش می افزاید: «در ساعت ۷ صبح امروز، یک دستگاه و از ساعت ۱۶ تا ۱۷ امروز، ۲۰ دستگاه خودرو حامل نیرو و تدارکات به مواضع مزبور وارد و تخلیه شده اند.» (۱) یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی نیز حاکی است: «در ۲۴ ساعت آینده، نیروهای عراقی تصمیم به اجرای آتش پر حجم توپخانه علیه مواضع ایران از نفت شهر تا ارتفاعات نزدیک چلات [چیلان] را دارند.» (۲)

از سوی دیگر، در ادامه ابلاغیه هشدار آمیز قبلی ستاد مشترک ارتش، امروز مرکز فرماندهی سپاه پاسداران نیز در ابلاغیه مشابهی خطاب به ستاد عملیات مشترک غرب کشور اعلام کرد: «بنا بر خبر واصله، ارتش عراق در مورخه ۱۵/۶/۵۹ به بعد، در نظر دارد حمله همه جانبه خود را به ایران آغاز کند؛ لذا مقتضی است برای جلوگیری از غافلگیر شدن از [حمله] مرزهای هوایی، دریایی و زمینی کاملاً هشیار بوده و نسبت به تجهیزات افراد و آماده باش لازم توصیه نموده و حرکت دشمن را زیر نظر بگیرند.» (۳)

۱

وضعیت تحرکات و اقدامات اخیر و جاری عراق در مرزهای خوزستان از لحاظ تقویت نیرو، استحکامات، تجهیزات آفندی و پدافندی به گونه ای بوده است که ناحیه ژاندارمری خوزستان امروز به استناداری خوزستان اطلاع داد: «به طوری که بارها در جلسات به استحضار رسیده، ژاندارمری باتوجه به امکانات، حداکثر تلاش خود را برای تقویت پاسگاه ها به کار برده، ولی شرایط به شکلی است که باید از طریق نیروهای ارتش اقدام شود.» (۴)

تحرکات زمینی عراق در کنار تجاوزات هوایی هواپیماهای عراقی که برای مأموریت های شناسایی به طور مکرر در یک ماه گذشته، به حریم هوایی ایران، به ویژه خرمشهر، آبادان و ایلام تجاوز کرده اند، باعث شده که ستاد مشترک ارتش نیز در این مورد به نیروهای تحت امر خود و نیز سپاه پاسداران هشدار دهد. در این گزارش آمده است: «در یک ماه گذشته، هواپیماهای ناشناس و مشکوک در مناطق مشروح زیرین مشاهده شده است. دستور فرمایید مراقبت های ویژه ای در مناطق یادشده معمول فرمایند: آبادان ۴ بار، ایلام ۵ بار، سومار ۳ بار، خرمشهر ۹ بار، پاهو ۳ بار، قصر شیرین ۲ بار، طبس ۲ بار، ایرانشهر ۲ بار، یزد و سوسنگرد و زابل و چاه بهار و پیرانشهر و گنبد کاوس و بندرعباس هریک ۲ بار.» (۵)

در همین حال، امروز تحرکات عراق در قالب تقویت نیروها، استحکامات، زرهی و تجهیزات بیشتر از روزهای گذشته در مناطق مرزی خوزستان، به ویژه مناطق مرزی سوسنگرد، بستان، خرمشهر و آبادان ادامه داشت. از جمله گزارش گروهان ژاندارمری بستان از حفر سنگرها و استحکامات تازه در قسمت شرقی پاسگاه فکه عراق در فاصله ۲۵۰ متری مرز در خاک عراق و فعالیت شدید بلدوزرها و دیگر تجهیزات مهندسی رزمی عراق در این منطقه حکایت دارد. (۶) یک

ص: ۷۹۰

۱- سند شماره ۴۳۰۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مرزبان دهلران، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۱۰۵، بولتن خبری فرماندهی - عملیات سپاه، ۱۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر گزارش مرزبانی دهلران.

۲- سند شماره ۱۴۱۶۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد عملیات غرب، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از سماجا.

۳- سند شماره ۷۹۱۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکز فرماندهی به ستاد غرب، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

- ۴- سند شماره ۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، به نقل از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۷۹۱۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به گیرندگان (نیروی زمینی، دریایی، هوایی، ژاندارمری، شهربانی، سپاه پاسداران)، ۱۵/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، به نقل از گزارش هنگ سوسنگرد مستند به گزارش گروهان ژاندارمری بستان مستند به گزارش پاسگاه فکه، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

گزارش دیگر از پاسگاه فکه حاکی است که در ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه امروز، ارتش عراق در پاسگاه فکه خود مبادرت به تمرین عبور تانک از روی پل کرده است. در این گزارش همچنین اضافه شده است که امروز ۵ دستگاه جیب حامل سلاح های سنگین در این منطقه استقرار یافته اند. (۱)

در گزارش دیگری آمده است که در منطقه مرزی هم جوار بستان و پاسگاه طاووسیه ایران، ارتش عراق در ساعت ۱۲ امروز با ۶ دستگاه تانک دیگر از طریق پایگاه رشیدیه، بازم پاسگاه دویرج را تقویت کرده است. (۲)

عراق همچنین در منطقه مقابل کوشک تابع گروهان هوزگان در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه امروز، مبادرت به تقویت زرهی، نیرو، استحکامات نظامی و نیز تجهیزات مهندسی زرهی در این نقطه مرزی کرده و در حال ساخت و بازسازی استحکامات در سه کیلومتری پاسگاه کوشک است. (۳)

اما در منطقه مرزی خرمشهر و آبادان، نیروهای ارتش عراق بازم دست به تحرکات و تقویت نیرو و ایجاد استحکامات بیشتری زدند، به طوری که ۶ بلدوز عراقی امروز نیز حفر کانال و خندق را در اطراف پاسگاه شلمچه عراق از سر گرفتند. (۴)

مشاهدات نیروهای سپاه پاسداران خرمشهر مستقر در پاسگاه های مؤمنی و خین حاکی است: «ظرف مدت دیروز و امروز ۱. تعداد نفرات پاسگاه شلمچه عراق ۳۰ تا ۴۰ نفر افزایش یافته است. ۲. تعداد ۱۲ تا ۱۴ سنگر در نزدیکی پاسگاه شلمچه (مقابل پاسگاه خین) بر روی جاده خاکی نوار مرزی عراق توسط کیسه های شنی احداث گردیده است. این سنگرها به طول ۲ متر و به شکل هلالی و ارتفاع تقریبی نیم متر است که با یکدیگر ۵ تا ۶ متر فاصله دارند. پاسگاه شلمچه عراق همچنین مجهز به یک تیربار ضد هوایی شده که بر روی پاسگاه مزبور قرار گرفته و در اطراف این پاسگاه نیز سنگرهای بتونی ساخته شده است. ۳. تعداد نفرات پاسگاه بارین نیز ۳۰ تا ۴۰ نفر افزایش یافته و تحرکات و رفت و آمدهای مکرر در قسمت جنوبی پل پاسگاه بارین مشاهده می شود. ۴. پاسگاه خرنوبیه عراق (روبه روی پاسگاه حدود ایران) نیز از لحاظ نیرو و تجهیزات ضد هوایی تقویت شده است. (۵) گروهان ۱۵۱ دژ خرمشهر نیز گزارش داد: «در مقابل دژ ۳ در خط و در حدود ۲ کیلومتری شمال پاسگاه ژاندارمری شلمچه، نیروهای دشمن در کنار سیم خاردار نوار مرزی (فاصله ۱۰۰ متری) با سه دستگاه لودر مشغول خاک برداری و ایجاد سد و تهیه سنگرهای انفرادی می باشند.» (۶)

اما در آبادان امروز تانک های بیشتری در مواضع مقابل این شهر مستقر شدند. (۷) در ادامه تجاوزات مکرر هوایمهای عراقی به حریم هوایی منطقه خرمشهر و آبادان برای شناسایی، امروز در ساعت ۶ صبح، یک فروند هوایمهای عراقی از یک طرف مرز هوایی خرمشهر وارد حریم فضایی ایران شد که با آتش پدافند هوایی نیروهای خودی مواجه و متواری گشت. (۸) در این روز همچنین تجاوز هوایی دیگری در منطقه خسروآباد آبادان، پاسگاه بهمنیار گزارش شده است. (۹)

ص: ۷۹۱

۱- سند شماره ۳۴۷۶۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به تهران (ت - ف - ژاجا - رکن ۲، دایره امنیت)، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۵۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به تهران ت - ف - ژاجا - رکن ۳ و رکن ۲، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، به نقل از گزارش گروهان هوزگان به استناد پاسگاه کوشک، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۷۹۱۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش ستاد لشکر ۹۲ زرهی به استانداری خوزستان، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

- ۵- سند شماره ۳۴۷۶۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز، ۲۰/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاندارمری خوزستان مستند به اعلام گروهان ۱۵۱ دژ، ۱۵/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش منطقه سوم دریایی خرمشهر، ۱۵/۶/۱۳۵۹.
- ۸- روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، خبرنگار کیهان از خرمشهر.
- ۹- سند شماره ۴۰۹۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلان گروهان ژاندارمری خسروآباد مستند به گزارش پاسگاه بهمنیار، ۱۵/۶/۱۳۵۹؛ و - دفتر حقوقی وزارت امور خارجه، تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، جلد اول، وزارت امور خارجه، بهمن ۱۳۶۱، ص ۱۷۰.

یادآوری می شود باتوجه به تحرکات اخیر عراق و مشاهدات مکرر نیروهای خودی، در گزارش امروز ستاد مشترک ارتش به استانداری خوزستان به دو نکته مهم اشاره شده است: اول اینکه حمله عراق به ایران حتمی است و نکته مهم دیگر توجه به مسائل روحی - روانی نیروهای ارتش است. متن گزارش چنین است:

«از: ستاد مشترک مرکز فرماندهی

به: استانداری خوزستان

برابر اعلام نیروی هوایی مستند به گزارش استانداری خوزستان، ارتش عراق با آمادگی کامل در طول مرز خوزستان با عراق مستقر و باتوجه به نقل وانتقالات اخیر و کلیه قرائن که حکایت از تعرض ارتش عراق دارد، باتوجه به این امر، لشکر ۹۲ زرهی و پایگاه هوایی و دریایی نیاز به تقویت روانی دارند.

جانشین رئیس ستاد مشترک - سرتیپ فلاحی» (۱)

۱

در کنار تحرکات مرزی عراق در مناطق هم جوار استان خوزستان، فعالیت و تحرکات عوامل داخلی وابسته به این کشور علاوه بر رفت و آمد به منظور قاچاق و حمل و انتقال سلاح و بمب های آماده، بیشتر معطوف به گردآوری اخبار و اطلاعات از مواضع نیروهای خودی و نیز آموزش و سازماندهی افراد وابسته به خود شده است. در این مورد گزارش های متعددی از عوامل اطلاعاتی خودی از ارتباط برخی مرزنشینان عراقی با عوامل داخلی این رژیم در ایران و ایجاد پایگاه های آموزشی و جذب نیروها و عوامل بیشتر برای خدمت به رژیم عراق حکایت دارد. از جمله:

گزارش منابع اطلاعاتی ناحیه ژاندارمری خوزستان حاکی است: «در کشور مقابل، نزدیک قلعه صالح عراق یک جبهه آموزش برای خرابکاری و جمع آوری اطلاعات وجود دارد که این جبهه تا قبل از درگیری اخیر ایران و عراق (پاسگاه سوبله ایران و پاسگاه سوبله کشور مقابل در تاریخ ۲/۵/۱۳۵۹) فعالیت نداشت، اما از آن تاریخ به بعد فعالیت این جبهه چشمگیر بوده. بدین منظور، به وسیله اعلامیه و سفارش از عشیره های مرزی برای آموزش و دریافت اسلحه و پول دعوت می کنند که به جبهه مزبور رفته و دوره کوتاه مدت چریکی ببینند.» (۲)

یک گزارش دیگر از نزدیکی همین منطقه حاکی است: «اشخاصی که جهت دیدن دوره های کوتاه مدت خرابکاری به جبهه های عراق (جبهه شیب، معلق المنظمه) می روند، بین یک هفته تا سه روز به طور فشرده دوره می بینند. به این افراد بعد از پایان دوره و در هنگام برگشتن، مقداری اسلحه و مهمات و پول به شرح زیر تحویل داده می شود: اسلحه جدیدی که به جای کلاشینکف می دهند به نام طرمه به اضافه ۲۰۰ تیر فشنگ (یک قبضه)؛ یک قبضه کلت ۹ تیر؛ و ۱۵۰ دینار

ص: ۷۹۲

۱- سند شماره ۴۳۲۷۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مشترک (مرکز فرماندهی) به استانداری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۷۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن دوم) به استاندار خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

عراقی، و مقداری تی.ان.تی. و وسایل برای ساخت بمب های ساعتی (۱) (سبک و سنگین)» (۲)

یک گزارش با تأکید «موثق و منبع قابل اعتماد» نیز از منابع اطلاعاتی سپاه پاسداران خرمشهر گویای این مطلب است که «مدتی است که ضدانقلابیون از منطقه ای به نام الصلیب که در نزدیکی منطقه العزیز در عراق و در مقابل بخش هویزه قرار دارد، به طور بسیار فعال تردد دارند و همراه خود سلاح های سنگین وارد می نمایند. برابر همین گزارشات، در منطقه الصلیب جنگلی وجود دارد که پایگاه ضدانقلابیون و مرکز آموزشی می باشد و اخیراً دولت بعثی عراق به علت اینکه راه استان عماره عراق به این جنگل دور بوده است، لذا اقدام به احداث یک جاده از استان بصره به طرف جنگل فوق الذکر کرده است. لازم به تذکر است که وسیله تردد ضدانقلابیون اسب می باشد، زیرا از مناطقی عبور می کنند که خودروهای پاسداران و ارتش نتوانند عبور کنند.» (۳)

از سوی دیگر، باتوجه به ارتباط عشیره های مرزی عراق با افراد و عوامل داخلی وابسته به رژیم عراق در ایران، یک گزارش موثق از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «افراد بعثی که در عشیره ها و نقاط مرزی ماهیانه ۱۲۰ دینار از دولت عراق دریافت نموده، اخیراً مبلغ ۳۰ دینار به حقوق این افراد اضافه شده است.» در ادامه این گزارش آمده است: «برابر گزارش گروه رزمی ۳۷ مستقر در جوار پاسگاه سفیره، عشیره حاج خلف شنبل در نزدیکی پاسگاه سفیره به نظر آن گروه رزمی رفتاری مشکوک دارد.» گزارش مزبور می افزاید: «سازمان اطلاعات فرماندهی گارد مرزی کشور عراق به کلیه یگان های تابعه و عناصر وابسته به آن سازمان دستور داده است هر ۱۵ روز یک بار، اقدام به جمع آوری کلیه شایعات و اطلاعات موجود در منطقه استحقاظی خود نموده و به سازمان مذکور ارسال دارند.» (۴) - (۵)

در این حال، از آبادان خبر می رسد که در ساعت ۲۱:۵۰ دقیقه امروز، ۲ نفر که درصدد تیراندازی به سوی شهربانی آبادان بودند، با هشیاری نگهبان متواری شدند. تیراندازی بعدی با سلاح کمتری نیز بی اثر بود. (۶)

ص: ۷۹۳

۱- این بمب های دست ساز گرچه شکل های ساده ای داشتند، اما معمولاً در عراق و توسط افسران عراقی ساخته می شدند، زیرا افرادی که این بمب ها را حمل می کردند و آن دوره های فشرده را می دیدند اغلب به خاطر سطح سواد و اطلاعات پایین خود، قادر به ساخت چنین بمب هایی نبودند. معمولاً این بمب ها ساعتی بودند، اما گاهی بمب هایی با ماسوره تأخیری حرارتی - که در دمای بالای ۳۵ تا ۴۰ درجه سانتی گراد منفجر می شدند - همراه یک چاشنی الکتریکی و فتیله تندسوز، و مقداری تی.ان.تی. قالبی همه یک مجموعه بمب را تشکیل می داد، طوری که از بیش از ۵۰ بمبی که توسط نگارنده در شهرهای آبادان و خرمشهر خنثی گردید، تنها یک مورد بمب رله ای با سیستم فریب داشت که آن هم در خود عراق ساخته شده بود و خنثی گردید. یک مورد هم بمب گلابی شکل سیاه رنگ سیانوری بود که کار گروه های وابسته داخلی به عراق نبود، بلکه کار گروه های چپ مخالف با نظام بود که در روبه روی فروشگاه کارگری منطقه بهمن شیر آبادان کار گذاشته بودند که آن نیز بحمدالله خنثی گردید. (سند شماره ۱۵۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه)

۲- سند شماره ۴۰۹۰۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن دوم) به فرمانده سپاه پاسداران اهواز، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استناداری خوزستان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۴- طبیعی است که مأموران اطلاعاتی عراق با کنار هم گذاشتن این شایعات و اطلاعات که از رابط های خود در مرزها دریافت می کردند و با تحلیل محتوای آنها می توانستند به راحتی به بسیاری از اطلاعات مربوط به یگان های نظامی ما دست یابند.

- ۵- سند شماره ۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲)، ۱۵/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۳۹۱۷۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان از شنبه ۱۵/۶/۱۳۵۹ الی پنجشنبه ۲۰/۶/۱۳۵۹.

شایان ذکر است که در ادامه مقابله با عوامل داخلی وابسته به عراق، روز گذشته نیز در دزفول، «دادگاه انقلاب اسلامی این شهرستان پس از رسیدگی به پرونده محمد کعب... وی را به جرم کشتن ۲ تن روستایی در نزاع دسته جمعی، داشتن سلاح جنگی غیرمجاز کلاشینکف، قیام مسلحانه علیه حکومت جمهوری اسلامی ایران و به شهادت رساندن یکی از برادران پاسدار به نام محمدحسن احمدی مفسد فی الارض و محارب با خدا شناخت و به اعدام محکوم کرد. حکم صادره ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه دیروز در محوطه زندان یونسکو دزفول به مورد اجرا درآمد.»^(۱)

۱

نبردهای شدید در مناطق کوهستانی و صعب العبور کردنشین میان قوای مسلح جمهوری اسلامی که در حال پاک سازی این مناطق هستند با گروه های مسلح معارض با نظام همچنان ادامه دارد.

در ادامه پاک سازی در محورهای بانه - سردشت، و بایوه - باشماق از یک سو و شاهین دژ - تکاب و شاهین دژ - بوکان از سوی دیگر، امروز نیز درگیری های خونینی در این مناطق روی داد. در پی انتشار اطلاعیه ستاد مشترک غرب کشور خطاب به مردم سردشت و توابع آن، مبنی بر اجرای پاک سازی مناطق آلوده، ستونی که دیروز از بانه عازم سردشت بود، پس از درگیری های شدید روز و پاسی از شب گذشته، مجبور شد شب را در مسیر بانه - سردشت به سر ببرد. گزارش ستاد مشترک عملیات غرب کشور ضمن بیان این مطلب در ادامه آورده است: «صبح امروز، هنگام حرکت، ستون مزبور بار دیگر مورد حمله مهاجمین مسلح قرار گرفت. بنا به آخرین خبر از این ستاد: «درگیری میان ستون اعزامی به سردشت با مهاجمین تا ساعت مخابره خبر؛ یعنی ساعت ۱۳:۴۵ دقیقه امروز، همچنان ادامه داشته و تلفات زیادی به وسیله نیروهای انقلاب به دشمن وارد شده است.»^(۲)

آخرین خبر از این محور حاکی است که «در پاک سازی راه بانه - سردشت، ۲ نفر از برادران ارتشی شهید و ۴۳ نفر زخمی شدند.» بنا به همین گزارش، ستون نیروهای مشترک خودی «تا ساعت ۱۹ امروز، با قدرت به طرف سردشت رفته و بعد از سه ساعت درگیری، در بوکان مستقر شده است. امشب [نیز] در بوکان به سر خواهد برد.»^(۳)

همچنین، در این باره، روابط عمومی سپاه پاسداران سنندج اعلام کرد: «کلیه افراد ضدانقلاب شهر سردشت را تخلیه نموده، به سوی کوه ها متواری شدند و ستون اعزامی [متشکل] از نیروهای انقلاب همچنان با موفقیت به حرکت خود ادامه می دهند.»^(۴)

در محور بایوه - باشماق از توابع مریوان نیز امروز یک عملیات نامنظم توسط گروه متشکل از ارتش، سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد اجرا شد. «در درگیری یک ساعته میان نیروهای خودی و مهاجمین کومه له در این منطقه، ۱۰ تن از افراد کومه له به هلاکت رسیدند و نیروهای خودی بدون هیچ گونه تلفاتی به پادگان مراجعه نمودند. در این عملیات، تعداد ۱۴ قبضه

ص: ۷۹۴

- ۱- روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تهران در تماس تلفنی با ستاد مشترک عملیات غرب کشور؛ و - روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار کیهان از کرمانشاه، به نقل از روابط عمومی ستاد مشترک عملیات غرب کشور.
- ۳- سند شماره ۷۹۱۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۰۲، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از سنندج؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سنندج.

اسلحه شکاری به غنیمت گرفته شد و ضمناً یک نفر از افراد کومه له و ۲۴ نفر از افراد مشکوک و ۲ نفر قاچاقچی نیز با وسایل مربوط دستگیر و تحویل سپاه پاسداران گردیدند و یکی از افراد بومی توسط مهاجمین [ضدانقلاب] زخمی شد. (۱)

اما ادامه پاک سازی در محور کامیاران به طرف گازرخانی به دلیل عقب نشینی روزهای گذشته نیروهای خودی در این محور، با مشکل مواجه شده است. گزارش مرکز فرماندهی غرب حاکی است: «دراثر درگیری امروز ارتش و سپاه با مهاجمین ضدانقلاب در کامیاران، یک نفر شهید و ۵ نفر از برادران ارتشی زخمی شدند.» (۲) در این حال، بنا به اطلاعات منابع خودی، قرار بوده است که امروز عراق به وسیله ۵ فروند هلیکوپتر تحت نام پاک سازی، موضعی را در مرز ایران و عراق از ناحیه سردشت تا پیرانشهر، شناسایی و بمباران کند، (۳) از این رو، ستاد مشترک ارتش پیش از ظهر امروز، از نیروی هوایی درخواست کرد که یک فروند هواپیما به مدت یک ساعت و نیم در منطقه مورد نظر پرواز کرده و هدف های دشمن را بزند. ستاد مشترک همچنین از واحدهای نیروی زمینی در مناطق سردشت، گردنه خان، بانه، پیرانشهر، جلدیان، سده، و اردوگاه نلیوان خواست که به محض مشاهده بالگردهای ناشناس در آسمان آنها را بزنند. (۴)

در عملیات پاک سازی نیروهای خودی در استان آذربایجان غربی، امروز نیروهای سپاه پاسداران با همراهی ارتش، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کرد از دو محور شاهین دژ - تکاب و شاهین دژ - بوکان به پیشروی خود ادامه دادند. (۵) در محور شاهین دژ به طرف تکاب، امروز نیروهای سپاه توانستند از هلاسو که پایگاه اصلی آنان [نیروهای سپاه] بود، حدود ۱۰ کیلومتر به سوی تکاب، پیشروی کنند که با مقاومت چندانی از سوی مهاجمان مسلح غیرقانونی مواجه نشدند؛ چراکه مهاجمان پیش از رسیدن نیروهای سپاه، روستاهای اطراف را خالی کرده بودند. (۶) در مورد پیشروی به سوی بوکان نیز، گزارش ژاندارمری حاکی است: «افراد ژاندارمری و سپاه پاسداران در ساعت ۱۴ امروز، قریه ترگواران در ۱۵ کیلومتری جنوب شرقی پاسگاه شاهین دژ را به تصرف در آورده و عدهای از مأمورین ژاندارمری نیز کماکان در قریه یاریم قلعه در ۳ کیلومتری جنوب پاسگاه در جاده تکاب - شاهین دژ مستقر می باشند. افراد پیشمرگ کرد و سپاه پاسداران همچنین به سوی قراء بوکان پیشروی و در قراء قاضی اخوی و بی بی کندی، ۱۸ کیلومتری غرب شاهین دژ با مهاجمین [ضدانقلاب] درگیر می باشند.» (۷)

در همین منطقه، در یک درگیری دیگر، مهاجمان ضدانقلاب ضمن حمله به پایگاه جبرئیل آباد، یک گروهان سوم ژاندارمری را به گروگان گرفتند. (۸)

ص: ۷۹۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سندج؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- سند شماره ۷۹۱۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۹۹، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۷۹۱۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۰۲، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از سماجا ۲.

۴- سند شماره ۷۹۱۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۰۳، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نهاجا، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۰:۴۰ دقیقه صبح.

۵- ضمیمه دارد؛ گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شاهین دژ از پاک سازی در محورهای شاهین دژ- تکاب و شاهین دژ- بوکان.

- ۶- سند شماره ۷۹۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش مسئول ستاد سپاه تبریز اعزامی به شاهین دژ، ۱۵/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۷۹۰۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بوکان)، ص ۵۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه تبریز، ۱۵/۶/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۹۴۷۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش ژاجا (رکن ۲ - دایره اطلاعات)، ۲/۷/۱۳۵۹.

در مناطق کردنشین، تحرکات گروه های مسلح معارض با نظام و اقدامات ایذایی آنها با پشتیبانی عراق و بعضاً همکاری فراریان ارتش، در قالب های مختلف ترور، خرابکاری، بمب گذاری، مین گذاری و شایعه سازی صورت می گیرد. متقابلاً نیروهای خودی نیز به امر توانمندسازی نیروهای محلی مبادرت می کنند. در این زمینه، یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی شهربانی جمهوری اسلامی حاکی است: «عده ای از افراد پاک سازی شده ارتش جمهوری اسلامی ایران در نظر دارند با کمک نیروهای بعث عراق به مرزهای ایران حمله و مبادرت به خرابکاری نمایند.» (۱)

در ادامه تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در زمینه بمب گذاری، مین گذاری و ترور انفجار یک بمب امروز در مقابل بیمارستان عباسی میاندوآب خسارات مالی فراوان به بار آورد، اما تلفات جانی نداشت. (۲) در سه راهی میاندوآب - شاهین دژ نیز بامداد امروز، بر اثر انفجار یک مین، یک اتومبیل سواری پیکان آسیب دید، ولی صدمه ای به سرنشینان آن نرسید. مسئول روابط عمومی سپاه ارومیه نیز اعلام کرد که در ساعت ۴ بامداد امروز، بر اثر انفجار یک مین ضد نفر در جاده میاندوآب - شاهین دژ خساراتی به یک تراکتور وارد آمد. وی افزود: یک مین دیگر در همین جاده امروز به همت افراد سپاه پاسداران کشف و خنثی گردید. (۳)

از سقز نیز خبر می رسد که امروز یکی دیگر از پیشمرگان مسلمان کرد به نام سید کشف الدین در خیابان ساحلی این شهر به دست عوامل امپریالیست به شهادت رسید. به دنبال شهادت نامبرده، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ۶۰ نفر را دستگیر کرده است و تحقیقات در این زمینه ادامه دارد. (۴)

از سوی دیگر، بخشی از مقابله نیروهای مسلح خودی به صورت توانمندسازی و آموزش نیروهای بومی منطقه است؛ در این خصوص می توان به متشکل ساختن این افراد در قالب سازمان پیشمرگان مسلمان کرد، اشاره کرد. نیروهای بومی با توجه به شناختی که از مناطق مختلف و کوهستان های صعب العبور این نواحی دارند، توان نیروهای مسلح خودی را افزایش می دهند. به همین منظور، امروز حدود ۲ هزار نفر از عشایر کرمانشاه با سلاح و مهمات شخصی خود یک رزمایش نظامی و چریکی ترتیب دادند و در دشت ماهیدشت قابلیت رزمی و مهارت های فردی خود را به نمایش گذاشتند. گزارش خبرنگار کیهان در این زمینه ضمن نقل این خبر، حاکی است: «امروز حدود ۲ هزار نفر از عشایر مسلح ایلات کلهر، کاکاوند، جلالوند، عثمانوند، پالاوند، زردلان، هلیلان، سنجابی و چند عشیره دیگر پس از ده روز تمرینات فشرده زیر نظر ستاد بسیج، بدون اخذ کوچک ترین کمک مالی از دستگاه های دولتی و نهادهای انقلابی... مانور نظامی باشکوهی در دشت ماهیدشت برپا کردند.» (۵)

ص: ۷۹۶

- ۱- سند شماره ۳۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ح - ع) به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹. ابلاغ به اطلاعات سپاه پاسداران در ایلام، کرمانشاهان و کردستان.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از فرماندار میاندوآب.
- ۳- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.
- ۵- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

با افزایش فعالیت ها و برخوردهای اغلب عمدی و تحریک آمیز هواداران گروه های سیاسی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با مردم وفادار به انقلاب در شهرهای مختلف کشور، اعلام شد: «به دنبال برخوردهای پراکنده چند روز گذشته در بوشهر، ۱۴ تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] و چریک های فدایی خلق بازداشت شدند. این عده به اتهام ایجاد درگیری و آشوب و زخمی ساختن یکی از پاسداران در دادگاه انقلاب اسلامی بوشهر محاکمه خواهند شد.» (۱) در اهواز نیز در «ساعت ۲۰ امروز، یکی از اعضای فعال سازمان پیکار که در تحریک مردم عرب منطقه کوت عبدالله نقش فعالی داشته است، به جرم پخش اعلامیه سازمان پیکار در داخل بهشت آباد شناسایی و توسط مأمورین پاسگاه کوت عبدالله دستگیر و با صورت جلسه تنظیمی، به سپاه اهواز تحویل گردید.» (۲)

اما در شهرهای شمالی کشور، گزارش امروز خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی حاکی است: «مردم مسلمان قائم شهر شامل اصناف، پیشه وران، کشاورزان و کارگران کارخانه ها به عنوان اعتراض به عملکرد گروه های خلقی [چریک های فدایی خلق و دیگر هواداران کمونیست مدعی طرف داری از خلق]، هواداران مجاهدین خلق مبنی بر ایجاد مزاحمت به دفعات و پخش اعلامیه های سراپا کذب محض در سطح شهر و مورد ضرب و شتم قرار دادن گروه های زحمت کش، در مقابل شهربانی این شهر تحصن نموده و ضمن محکوم نمودن اعمال آنها، خواستار دستگیری رهبران این گروه های خلقی شدند. در این اجتماع، فرماندار قائم شهر حضور یافته و ضمن سخنانی، مردم را به آرامش دعوت نمود، در پایان از مأموران انتظامی خواست برای جلوگیری از ایجاد درگیری ها از نصب پوستر و پلاکاردهای گروه های مختلف در شهر ممانعت نمایند. سپس دادستان انقلاب اسلامی قائم شهر بعد از ایراد سخنانی پیرامون عملکرد دادگاه انقلاب، مردم را به نماز جماعت دعوت نمود.» خبرنگار جمهوری اسلامی می افزاید: «هواداران مجاهدین خلق در این مورد، از ورود نمازگزاران به داخل مسجد که به پایگاه این گروه تبدیل شده است جلوگیری به عمل آوردند، لکن مردم مسلمان در مسجدی دیگر نماز جماعت را برپا داشتند.» (۳)

در تبریز ظاهراً باتوجه به درگیری های هفته گذشته، مسئولان مشکلات دیگری پیش بینی می کنند. گزارش شهربانی جمهوری اسلامی در این باره حاکی است: «عده ای از مجاهدین خلق [منافقین] شاخه تبریز، در نظر دارند که روز ۱۷/۶/۵۹ دست به تظاهرات مسلحانه بزنند [و] امکان صحت خبر وجود دارد.» (۴)

در خیابان مصدق (ولیعصر) تهران نیز تعدادی از دختران که به نظر می رسد از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) باشند، برای سومین روز متوالی دست به تظاهرات زدند و طبق شیوه معمول هواداران این سازمان که همان ایجاد درگیری، مظلوم نمایی و جذب هوادار بیشتر است، رفتار کردند. گزارش خبرگزاری پارس در این مورد چنین است: «در پی تظاهرات

ص: ۷۹۷

- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، به نقل از خبرگزاری پارس از بوشهر.
- ۲- سند شماره ۳۹۱۷۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ص ۷، ۲۰/۶/۱۳۵۹.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قائم شهر.
- ۴- سند شماره ۷۹۱۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکز فرماندهی سپاه به سپاه تبریز، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از شهربانی جمهوری اسلامی ایران.

پریروز و دیروز گروهی از دختران که ادعا می کردند دانشجوی مدرسه عالی علوم تغذیه در تهران هستند، ساعت ۷ بعدازظهر امروز نیز عده ای که تعدادشان کمتر از یک صد نفر می باشد درحالی که پلاکاردهایی در دست داشتند و شعارهایی می دادند، در خیابان مصدق تهران دست به راه پیمایی زدند. این افراد مدعی بودند که وادار به تخلیه خوابگاه شده اند.»(۱)

۱

شامگاه امروز، بنی صدر در یک مصاحبه با صداوسیما جمهوری اسلامی، مطالب مهمی درمورد وضعیت امنیت کشور، درگیری های اخیر مرزی بین ایران و عراق و بسیج عمومی مردم بیان کرد. بنی صدر با تأکید بر این نکته که امنیت در درجه اول اهمیت برای ما قرار دارد گفت: «باتوجه به موجودیت کشور، مسائلی مانند قضیه کردستان و سایر جاها است که ما بسیاری از آنها را خنثی کرده ایم و سرگرم خنثی کردن بقیه هستیم و ناگزیر باید اینها را به پایان برسانیم و حاکمیت دولت را کاملاً مستقر کنیم.»

وی درمورد چگونگی پاسخ ایران به حملات اخیر عراق گفت: «حمله یک زمینه ای دارد؛ یعنی آنها فکر می کنند به اینکه با یک جنگ فرسایشی دو کار را باهم انجام دهند: یکی اینکه ما را به تدریج از پرداختن به کارهای اساسی در داخل بازمی دارند که این به تدریج زمینه نارضایتی را در داخل بالا می برد و حمایت از حکومت را کم می کند و توجه عمومی به ما کم می شود و دراین صورت قوه نظامی ما آسیب پذیر می شود و می تواند ضربه خودش را بزند. پس جنگ آنها تا این زمان جنگ فرسایشی بوده است تا این جمهوری را در داخل و خارج بی اعتبار کنند.»

بنی صدر با اشاره به سفر خود به کرمانشاه و اهواز گفت: «در این سفرها دستور یک طرح عمومی دادیم تا اگر حملات آنها در این حد باقی ماند ما چگونه عمل کنیم و اگر آنها طرح هایی که ما اطلاع داریم و ممکن است بعد به اجرا بگذارند، خواستند اجرا کنند، ما در سطح منطقه چگونه و به چه صورت منافع امریکا را بزنیم تا آنها نتوانند در خاورمیانه مقام و موقعی داشته باشند و بدانند که ما یک انقلابی نیستیم که مفت و مجانی حاضر بشویم خودمان را قربانی کنیم و نسبت به مرز هم ضربه ای که آنها زدند، نیروی ما باید دو برابر ضربه وارد کند.»(۲)

وی همچنین درباره بسیج مسلحانه مردم به هنگام ضرورت گفت: «... من دستور داده ام در همه پادگان ها و همه جاهایی که نیروهای مسلح ما مستقرند اسلحه به تعداد کافی نگهداری بشود تا موقعی که خطر پیش آید، مردم و داوطلبان را برای دفاع از خودشان مسلح کنند. ... اگر بسیج عمومی انجام گرفت، ارتش یک دستگاه تعلیم دهنده و ضربه زننده می شود وقتی که دشمن از خارج حمله می کند. این ارتش از طریق تعلیم، جامعه را دائم آماده دفاع از خود می کند که دراین صورت ارتش دیگر ستون فقرات یک نیروی استبدادی نیست. ما باید ارتش و نیروهای مسلح را برای چنین هدف بزرگی آماده کنیم، پس باید ساخت آن را تغییر دهیم، روابط داخلی و خارجی ارتش و

ص: ۷۹۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۲، ۱۶/۶/۱۳۵۹، صص ۳ و ۴، از تهران، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

نیروهای مسلح را به صورتی درآوریم که بتواند ایفای چنین نقشی را در جامعه بر عهده بگیرد.»^(۱)

بنی صدر همچنین در یادداشت روزانه امروز خود، درباره این مصاحبه چنین می نویسد: «همین امروز هم مصاحبه مطبوعاتی انجام دادم؛ مصاحبه با تلویزیون برای امنیت غرب کشور و تقویت روحیه نظامیان، که این روزها سخت لطمه دیده است؛ یعنی متجاوز از یک ماه است که درباره روش غلط با ارتش، درحال بحث و گفت و گو و هشداریم. و چه وقت این روش های غلط به پایان می رسد خدا می داند. ولی من خود می دانم که در لحظه خطر ما صدمات سخت این رفتار را خواهیم چشید.»^(۲)

۱

با اینکه امروز ظهر، نخست وزیر و رئیس جمهور باهم یک ملاقات دوساعته درخصوص تشکیل کابینه و حل و فصل اختلافات درباره برخی وزیران پیشنهادی نخست وزیر داشتند،^(۳) اما باز هم بنی صدر تصویب وزیران پیشنهادی را به تعویق انداخت. بنی صدر در یادداشت روزانه خود درباره این ملاقات فقط به اختصار چنین نوشته است: «بعد آقای رجایی آمد با فهرست وزیران؛ همان فهرستی که روز اول بود. گفتم که این همان فهرست است. گفت آنهایی را که شما قبول ندارید، قبول نکنید و آنهایی را که قبول دارید به مجلس بنویسید. و من هم، چنین کردم.»^(۴)

از سوی دیگر، محمدعلی رجایی امروز در شهرک دولت آباد درمورد موضوعات مختلفی ازجمله معرفی کابینه، تلاش وی برای جلوگیری از ایجاد اختلاف و نیز شایعات و حملات تبلیغاتی داخلی و خارجی علیه خود، سخنرانی کرد. رجایی در بخشی از سخنان خود گفت: «آقای رئیس جمهوری به هنگام معرفی وزرا بر ایشان، گفته اند به غیر از وزیران دفاع و کشور با دیگر وزرا کاری ندارند، اما بعد از معرفی کابینه، آقای رئیس جمهوری درارتباط با چند وزیر نظراتی داشته اند که بعد از اظهار نظر ایشان، کابینه را به مجلس معرفی خواهد کرد.» رجایی سپس درباره شایعاتی که به ویژه از سوی گروه هایی مانند "فرقان" و نیز گروه های چپ درباره وی منتشر شده است، گفت: «اکنون که جمهوری اسلامی پیروز شده، گروه هایی مانند فرقان شروع به ترور شخصیت ها کرده اند، البته نه ترور فردی، بلکه ترور اجتماعی؛ می گویند فلان شخصیت فئودال است، فلان شخصیت سرمایه دار است. گفته اند نخست وزیر یکی از سرمایه داران و بساز و بفروش هاست.» نخست وزیر برای آشنایی بیشتر مردم با ایشان، گوشه ای از سوابق مبارزاتی خود را در مدرسه رفاه و همکاری هایش با مرحوم آیت الله طالقانی و شخصیت های روز را بازگو کرد و سپس درباره وجود اختلاف در میان مسئولان چنین گفت: «وجود اختلاف در میان افراد امری است طبیعی و چون من به شدت احساس مسئولیت می کنم از بیان سخنانی که باعث اختلاف و بهره برداری ضدانقلاب شود، خودداری می کنم.»^(۵)

ص: ۷۹۹

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۵- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

امروز صادق قطب زاده، که این روزها به پایان کار خود در وزارت امور خارجه نزدیک می شود، برای دومین روز متوالی درباره وضعیت و سرنوشت گروگان های امریکایی در ایران، با خبرگزاری های خارجی مصاحبه کرد. به گزارش رادیو صدای امریکا: «قطب زاده در مصاحبه امروز خود با خبرگزاری فرانسه گفته است "در صورتی که ایالات متحده امریکا شرایط ایران را قبول کند، گروگان های امریکایی احتمالاً ظرف دو سه روز آزاد خواهند شد". اکثر شرایطی که قطب زاده نام برده است مربوط به بازگشت دارایی ایران است که در امریکا مسدود شده است. در مصاحبه امروز خود با خبرگزاری فرانسه، قطب زاده خواستار آزاد شدن دارایی ایران از بانک های امریکا شده است. وی همچنین گفته است امریکا باید شکایات خود را علیه ایران در دادگاه های جهانی پس بگیرد و ضمناً به تحریم اقتصادی علیه ایران نیز پایان بدهد.» بنا به گزارش رادیو صدای امریکا: «سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا چند روز قبل اظهار داشته بود ایران می تواند شکایات مالی خود را علیه امریکا از طریق دادگاه های امریکا دنبال کند. قطب زاده خاطر نشان ساخته است که [این] اظهارات نظر نماینده دولت جدید ایران نیست و کاملاً نظر شخصی است.» (۱)

از سوی دیگر، درحالی که کمیسیون روابط خارجی مجلس امروز تشکیل جلسه داده است تا درباره مشکل گروگان های امریکایی و آماده شدن برای بحث در جلسه علنی مجلس مذاکره کند، (۲) دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، امروز در اطلاعیه شماره ۱۴۳ خود که به مناسبت سالروز ۱۷ شهریور، منتشر شد، ضمن هشدار درباره زمره ها و شایعاتی که درباره آزادی گروگان های امریکایی در محافل عمومی و خصوصی مطرح می شود، آورده اند: «... این روزها به طوری که از اخبار استفاده می شود مجلس در آستانه بحث و بررسی درباره مسئله گروگان های امریکایی است، ولی هم زمان در خارج مجلس فعالیت ها و تبلیغات و نیز شایعه سازی ها و سم پاشی هایی شروع شده است که ممکن است خدای نخواستہ قبل از آنکه نمایندگان محترم در یک بحث و بررسی آزاد در مجلس به نتیجه برسند، در خارج مجلس تصمیم درباره آن گرفته شده باشد که اگر این شیوه ادامه یابد جامعه و ملت امید خود را نسبت به استقلال مجلس از دست خواهد داد. ما ضمن اینکه هیچ گونه اظهارنظری در امر تعیین سرنوشت جاسوسان نمی کنیم و همان گونه که حضرت امام خمینی فرمودند تصمیم را برعهده مجلس می دانیم، امیدواریم که مجلس شورای اسلامی به تصمیمی درخور انقلاب اسلامی ایران برسد.» (۳)

ص: ۸۰۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۲، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲۳، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۱۲، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۱۶:۱۵ دقیقه، ۱۵/۶/۱۳۵۹، به نقل از رادیو صدای جمهوری اسلامی ایران.

۳- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

امروز وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران با انتشار اعلامیه ای، موضع این وزارتخانه را درباره موضوع جهاد علیه رژیم اشغالگر قدس و مستکبران جهان اعلام کرد. در بخشی از این اعلامیه آمده است: «ما اسرائیل و امریکا و هر دولتی را که در کنار آنان باشند و بر علیه ملل اسلامی و مصالح انسانی مستضعفین قدم بردارد دشمن خود می دانیم و آنان را نه در حرف، بلکه با عمل محکوم می کنیم.»

در قسمت دیگری از این اعلامیه چنین آمده است: «ملت ایران از سال ها قبل و دولت ایران از بعد از تشکیل جمهوری اسلامی، نشان داده اند که با تمام وجود حامی و مدافع آرمان های اسلام هستند و اصولاً انقلاب ایران در جهت برافراشتن پرچم اسلام در سراسر دنیا به وقوع پیوست. ما از اینکه می بینیم برادران مسلمان ما در سراسر دنیا نسبت به آنچه که در قدس عزیز می گذرد اهمیت قائل هستند به وجد می آیم و از اینکه می بینیم دول ممالک اسلامی می خواهند و مترصدند تا بر علیه اسرائیل غاصب اعلام جهاد کنند آرزوی دیرینه خود و ملتمان را شکل گرفته می بینیم، ... ملت و دولت ایران به شما برادران عرب و مسلمان اطمینان می دهند و هر آن تصمیمی جدی برای جهاد علیه اسرائیل غاصب گرفتند یقین داشته باشید که ما از زن و مرد با همه وجودمان در صف مقدم خواهیم بود.»

در قسمت دیگری از این اعلامیه به قطعنامه اجلاس عمان که ایران نیز در آن شرکت داشت، پرداخته شده و ضمن اشاره به تلاش ایران برای گنجاندن بندهایی در قطعنامه مبنی بر تحریم علیه کشورهایی که با رژیم اشغالگر قدس روابط حسنه داشته یا بیت المقدس را به عنوان پایتخت این رژیم به رسمیت بشناسند و نیز کاهش حجم مبادلات بازرگانی با این کشورها از جمله قطع صدور نفت به آنها، آمده است: «به علت قرار گرفتن مصر در صف کشورهای دوست اسرائیل، این کشور مشمول تحریم خواهد گردید.»^(۱)

ضمیمه گزارش ۴۹۹: گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شاهین دژ از پاک سازی در محورهای شاهین دژ - تکاب و شاهین دژ - بوکان و مشکلات موجود در این نواحی

«سپاه پاسداران شاهین دژ دو سری عملیات پیشروی انجام داده است: ۱. در جهت تکاب ۲. در جهت بوکان.

۱. حدود یک ماه قبل "هلاسو" در ۵ کیلومتری شاهین دژ توسط سپاه آزاد و پایگاهی در آنجا ایجاد شد. برادران در تاریخ ۱۴ و ۱۵ شهریورماه تا حدود ۱۰ کیلومتری "هلاسو"، به سوی تکاب پیشروی کرده و این ناحیه را پاک سازی کرده اند. مقاومت دشمن در برابر سپاه جدی نبوده و دهات را قبل از رسیدن سپاه تخلیه کرده اند. تا زمانی که قصد پیشروی تا تکاب را نداریم استقرار در این مواضع جز اتلاف نیرو و خسته کردن افراد سودی ندارد و نیز پیشروی غیرقابل کنترل خواهد بود؛ یعنی هر چقدر که جلو برویم برای حفظ مواضع جدید مجبوریم بازهم جلوتر برویم، زیرا یال ها رفته رفته بلندتر و مسلط تر می شوند. همچنین، به موازات پیشروی، طول خط الرأسی که باید حفظ شود طولانی تر خواهد شد و هم فاصله تا پایگاه زیاد می شود. لذا برای نگهداری و ارتباط، نیاز به نیرو و تدارکات و مهمات بیشتری خواهد بود.

ص: ۸۰۱

مجموعاً صلاح این است که فعلاً برادران از "هلاسو" پیشروی نکنند. در صورتی که بخواهیم پیشروی کنیم، شرکت هلیکوپتر در عملیات بسیار ضروری است.

۲. تا چندی پیش، شاهین دژ از مواضع پشت رودخانه و جنگل در معرض شلیک خمپاره دشمن بوده است. لذا برادران توسط [ماشین جیب] سیمرغ و خودروهای بزرگ از رودخانه گذشته، اولین موضع دشمن یعنی "آق تپه" را آزاد کردند. سپس در جهت بوکان حرکت کرده و تا تاریخ ۱۵/۶/۵۹ دو ده "ساروجه بزرگ" و "ساروجه کهنه" را پاک سازی کردند. در کنار "ساروجه کهنه"، قله بلندی وجود دارد که مشرف به منطقه است. در حقیقت با استقرار در این قله می توان یکی از راه های ارتباطی دمکرات [ها] را قطع کرد. استقرار کالیبر ۵۰ بر فراز قله قرار است روز ۱۶/۶/۵۹ انجام گیرد. چون فاصله این نقطه تا شاهین دژ نسبتاً زیاد است برای ارتباط باید حدود ۱۵ تا ۲۰ نفر به افراد شاهین دژ افزود. در ضمن، استقرار در این نقطه، حفاظت جدی از مواضع پیشمرگان مسلمان نیز به شمار می رود - پیشمرگان از محل استقرار خود در "محمودجوق" (یا محمودآباد) تا نزدیکی های بوکان جلو رفته اند - تنها نقطه خطر برای برادران پاسدار "تمیز کوربی" (نزدیک ترین پل به شاهین دژ) می باشد. این پل و همچنین سد روی رودخانه اگر با یک عملیات ضربتی آزاد شوند، کلاً راه ارتباطی دشمن از منطقه تکاب به بوکان قطع می شود. در ضمن، ماشین وسیله خوبی برای گذشتن از رودخانه نیست؛ به خصوص در صورتی که دشمن، سد را باز کند. پل متحرک ارتباطی و چند قایق مورد نیاز است. روحیه برادران در شاهین دژ به لطف خدا بسیار عالی است.» (۱)

ص: ۸۰۲

در پی درگیری های اخیر در نوار مرزی قصرشیرین، امروز شدیدترین نبردها در طول چهار ماه گذشته، در این مناطق میان قوای مسلح ایران و عراق روی داد، چراکه برای نخستین بار عراق به طور هم زمان دست به عملیات مشترک زد و علاوه بر نیروهای زرهی و پیاده و نیز آتشباری توپخانه سنگین و خمپاره انداز، از هواپیماها و بالگردهای جنگنده و نیز هلی برد استفاده کرد. این درگیری ها به سقوط منطقه خان لیلی و پاسگاه های مربوطه انجامید و عراق اعلام کرد "زین القوس" را آزاد کرده است. در این زمینه، گزارش های متعددی وجود دارد که نشان می دهد با آنکه حملات از ابتدای روز آغاز شده بود، درگیری های تعیین کننده، بعدازظهر امروز رخ داده است. در یک گزارش واصله به تهران و ناحیه ژاندارمری کرمانشاه چنین آمده است:

«گزارش گروهان اعزامی از ناحیه مازندران به گروهان خان لیلی حاکی است که در ساعت ۰۹:۰۰ مورخه ۱۶/۶/۵۹، خودرو گاز ۶۶ شماره ۱۸۶۹۷ آن گروهان به رانندگی حسین حسینی [که] در جاده خان لیلی قصرشیرین در حرکت بوده اند مورد اصابت میگ های عراقی قرار گرفته در نتیجه ۲ نفر از سرنشینان خودرو مذکور زخمی که به بیمارستان قرنطینه قصرشیرین اعزام و بستری [می شوند] و به خودرو مذکور نیز خساراتی وارد [می گردد]. گروهان [در] گزارش خود اسامی مجروحین و علت تأخیر گزارش را قید نکرده [است] که [در نتیجه] مشروح [گزارش این درگیری] از آنها خواستار [شده است و] نتیجه متعاقباً به عرض خواهد رسید.» (۱)

یادآوری می شود حملات هوایی عراق نیز امروز چشمگیر بوده است به گونه ای که گزارش هنگ قصرشیرین درباره حمله جنگنده های عراقی حاکی است: «برای دومین روز متوالی هواپیماهای عراقی با نهایت دقت و بی باکی به حریم هوایی ایران تجاوز و دیوار صوتی را شکسته و به خاک خود مراجعت می نمایند. به این کیفیت، دشمن برتری را از نظر هوایی به دست می گیرد.» در این گزارش همچنین درخواست پشتیبانی هوایی شده است. (۲)

اما همان گونه که ذکر شد، تهاجم عمده و تعیین کننده زمینی عراق بعدازظهر رخ داد. برخی گزارش های مربوط به این حمله به قرار زیر است:

ص: ۸۰۵

۱- سند شماره ۲۷۷۱۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (رکن ۳)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان اعزامی از ناحیه مازندران به گروهان خان لیلی، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۷۷۲۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن ۳) به فرماندهی عملیاتی غرب کشور (رکن ۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

در ساعت ۱۵ امروز، ارتش عراق نیروهای بیشتری را به سمت مرزهای ایران و نقاط درگیری روانه کرد. این نیروها بنا به گزارش پاسگاه خسروی، عبارت اند از ۳۰۰ الی ۴۰۰ تانک که از سمت خانقین به طرف شرکت نفت بانمیل در حال حرکت می باشند و ۴ فروند هواپیمای عراقی نیز آنها را پشتیبانی می کنند.^(۱)

یک گزارش از منطقه عملیاتی حاکی است: «از ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه روز یکشنبه، به موازات حمله مجدد توپخانه عراق به نوار مرزی قصرشیرین و ایلام، هلیکوپترها و هواپیمای عراقی نیز به عنوان پشتیبان از نیروهای خود وارد خاک ایران شدند و از راه هوا و زمین پاسگاه های خسروی، خان لیلی، تنگاب نو و تيله کوه از توابع قصرشیرین را زیر آتش قرار دادند.» در این گزارش به عملیات پشتیبانی بالگردهای جنگی عراق اشاره شده که: «برای نخستین بار با چنین تعدادی صورت می گرفت (۱۰ هلیکوپتر و ۳ فروند هواپیمای عراقی).» براساس این گزارش: «به محض شروع درگیری هوایی و زمینی ارتش بعث عراق علیه نیروهای ایرانی، لحظاتی بعد فانتوم های نیروی هوایی ایران وارد عمل شدند.» این گزارش می افزاید: «در درگیری های امروز یک فروند هلیکوپتر عراقی و خدمه آن نابود و حدود ۱۲ بعثی مجروح شدند.»^(۲)

بنا به گزارش هنگ قصرشیرین: «از ساعت ۱۵:۱۴ دقیقه امروز، [مجدداً] تعداد ۷ فروند هلیکوپتر عراقی در منطقه مرزی قصرشیرین وارد معرکه شدند و عراقی ها پاسگاه های دربندجوق و قصرشیرین و اغلب پاسگاه های خان لیلی را با توپخانه و حمله هوایی به شدت زیر آتش قرار دادند.»^(۳) در این حال، نیروهای عراقی با تانک و آتش سلاح های سنگین به طرف گروهان خان لیلی در حال پیشروی بوده و گروهان مزبور تقاضای پشتیبانی هوایی و زمینی کرده است.^(۴) گزارش بعدی از همین منطقه حاکی است که «تانک های عراقی دورتادور پاسگاه تپه گل و گروهان خان لیلی و پاسگاه زینل کش را گرفته و در حال پیشروی به سوی پاسگاه های دیگر در این منطقه هستند.» هنگ قصرشیرین نیز برای مقابله با پیشروی دشمن در این منطقه تقاضای پشتیبانی هوایی کرده است.^(۵)

همچنین، «فرمانده پاسگاه تنگاب نو و ولد کشته اعلام کرده که ارتش عراق با تانک و ادوات زرهی، دو پاسگاه مزبور را به محاصره خود در آورده و تانک ها تا چند صد متری پاسگاه نزدیک شده اند و چنانچه کمک فوری نشود صد درصد احتمال سقوط آنها می رود.» وی در این گزارش همچنین اعلام کرده که عراقی ها در اطراف این دو پاسگاه ایرانی با هلیکوپتر نیرو پیاده کرده اند.^(۶)

گزارش پاسگاه خسروی نیز خبر از سقوط قریب الوقوع این پاسگاه می دهد. بنا به این گزارش: «شهر خسروی کاملاً از سکنه خالی شده و افراد عراقی با ادوات زرهی روبه روی پاسگاه خسروی مستقر شده اند.» در گزارش آمده است: «چنانچه کمکی به آنها نرسد صد درصد احتمال سقوط پاسگاه می رود.»^(۷)

ص: ۸۰۶

۱- سند شماره ۲۷۷۲۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه فرماندهی (رکن ۲ و رکن ۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۳- سند شماره ۲۷۶۷۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب (رکن ۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصرشیرین.

۴- سند شماره ۲۷۷۲۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، به فرماندهی منطقه عملیاتی غرب کشور (رکن ۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۷۲۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ت - ف - ژاجا)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۷۷۱۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (فرماندهی ژاندارمری)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصرشیرین.

۷- سند شماره ۲۷۷۲۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ت - ف - ژاندارمری)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

عكس

□

نقشه

ص: ۸۰۷

از ساعت ۱۶ بعدازظهر، بازهم بر شدت تهاجمات ارتش عراق افزوده شد، به گونه ای که موجب عقب نشینی نیروهای خودی از خان لیلی گردید. در گزارش شهربانی کل کشور به وزارت کشور آمده است:

«برابر اعلام شهربانی کرمانشاه مستند به گزارش شهربانی قصرشیرین، مهاجمان از خاک عراق به پاسگاه های ژاندارمری خان لیلی، سه تپان و تنگاب نو با سلاح های سنگین و تانک حمله [کرده]، ضمن تخریب پاسگاه ژاندارمری تعدادی از مأمورین ژاندارمری را نیز کشته و تعدادی از مأمورین از محل متواری و به قصرشیرین مراجعه نموده اند.

معاون شهربانی سرهنگ وحید» (۱)

در گزارش سرتیپ ولی فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش، به نیروی زمینی نیز آمده است: «برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، در ساعت ۱۶:۰۰ روز ۱۶/۶/۵۹، نیروهای عراقی [به] وسیله توپخانه، هواپیما [و] تانک به گروهان خان لیلی حمله کرده و پرسنل مستقر در پاسگاه پس از مقاومت شدید در راه نیمه، عقب نشینی [کردند] که از طریق ارتفاعات هم جوار [عقب نشینی] نموده اند.» (۲) - (۳)

اما برخی گزارش ها نشان می دهد لااقل عده ای از مدافعان پاسگاه ها، پیش از حمله ای که در ساعت ۱۶ رخ داده، عقب نشینی کرده بودند. در یک گزارش از هنگ قصرشیرین به تهران و مقامات محلی چنین آمده است: «برابر گزارش پاسگاه مرزی قصرشیرین در ساعت ۱۵:۵۵ دقیقه امروز، تعدادی از نظامیان ارتش جمهوری اسلامی (به دلایل نامعلومی) از سمت پاسگاه خان لیلی به سوی قصرشیرین در حرکت بودند که در حدود چهار کیلومتری شرق پاسگاه، اطراف رادیو و تلویزیون مورد اصابت گلوله توپ ارتش عراق قرار گرفته و در نتیجه ۳ نفر از آنان شهید و ۲۰ نفر مجروح شده اند.» (۴)

و سرانجام، آخرین گزارش ها از مناطق نبرد حاکی است که پاسگاه های یگان خان لیلی در پایان امروز به شرح زیر سقوط کرده و به تصرف دشمن درآمدند: مرکز گروهان خان لیلی و پاسگاه های چقاحمام، خسروآباد، رضاآباد، حیدرآباد، امینه، زینل کش، تنگاب کهنه و تپه گل. (۵)

تهاجم امروز عراق در منطقه قصرشیرین منحصر به سقوط خان لیلی یا به قول عراقی ها آزادسازی زین القوس نبود؛ در شمال و جنوب این جبهه نیز درگیری های شدیدی رخ داد که چه بسا برای کمک به پیروزی در خان لیلی بوده باشد. از جمله:

ص: ۸۰۸

۱- سند شماره ۳۴۳۸۱ از شاجا به وزارت کشور، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی کرمانشاه مستند به گزارش شهربانی قصرشیرین
۲- در ادامه گزارش ستاد مشترک درباره نیروهایی که عقب نشینی کرده اند اضافه شده است: «در ساعت ۱۱:۳۰ روز ۱۷/۶/۱۳۵۹، خود را به یکی از توپخانه های ارتش جمهوری اسلامی معرفی و کلیه پاسگاه های گروهان خان لیلی به تصرف دشمن درآمده و تعداد ۷۳ نفر از پرسنل پاسگاه ها خود را به یگان های عملیاتی معرفی و از بقیه پرسنل تاکنون اطلاعی در دست نیست. مراتب جهت آگاهی و اقدام لازم و هماهنگی با ژاجا اعلام می گردد. ج- ر سماجا سرتیپ فلاحی»

۳- سند شماره ۴۳۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی ۹ به نزاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه

۴- سند شماره ۲۷۷۱۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف ژ)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۸۸

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۷۱۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۹۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ به تهران (ت - ف - ژاجا - رکن ۳ - مرکز فرماندهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۱۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ به تهران (ت - ف - ژاجا - رکن ۳ - مرکز فرماندهی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

در شمال منطقه اصلی و در نوار مرزی شمال قصر شیرین، حدود ساعت ۱۶، پاسگاه قلعه سفید (۱) هدف آتشباری توپخانه عراق قرار گرفته و در نتیجه یک جوانمرد به شهادت رسید و یک استوار دوم که فرمانده پاسگاه بود و یک جوانمرد دیگر زخمی شدند. (۲) در این درگیری، بالگردهای ارتش جمهوری اسلامی تلفاتی به نیروهای عراقی وارد آوردند. (۳)

در همین ساعت، پاسگاه هدایت (۴) تابع گروهان قصر شیرین، زیر آتش شدید پاسگاه محمدسالار عراق و یک پاسگاه دیگر عراقی - که در ۵ کیلومتری این پاسگاه قرار دارد - قرار گرفت. این حمله با مقابله آتشباری نیروهای خودی مواجه شد و پس از دو ساعت و نیم درگیری، در ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه، آتش دشمن خاموش شد. این درگیری تلفات جانی نداشت و فقط خساراتی به ساختمان پاسگاه هدایت وارد آمد و جیب فرمانده عراقی نیز منهدم شد. (۵)

در جنوب منطقه خان لیلی نیز درگیری‌ها شدید بوده است؛ از جمله در محدوده گروهان سومار و نفت شهر.

یک گزارش حاکی از دخالت بالگردهای عراقی است. طبق این گزارش، در ساعت ۸:۳۰ دقیقه صبح، ۲ بالگرد کبری (جنگنده) عراقی در دو کیلومتری شرق پاسگاه سانوپا دیده شدند که با سرعت زیاد به سمت عراق رفتند. (۶)

بنا به گزارش دیگری: «ارتش عراق با توپخانه سنگین پاسگاه‌های سانوپا، میان تنگ، سلمان کشته و نفت شهر را زیر آتش شدید خود قرار داده و تعداد زیادی تانک و پیاده نظام تا نزدیکی پاسگاه درویش کشته پیشروی کرده اند و هر لحظه امکان تصرف پاسگاه را دارند و توپخانه مستقر در نفت شهر توان پشتیبانی ندارد و گروهان مزبور، تقاضای اعزام واحد زرهی را نموده است.» (۷) گزارش شهربانی نفت شهر نیز حاکی است که «به علت حمله مکرر ارتش عراق، نفت خانه دچار حریق شده و برق و آب شهر نیز قطع گردیده و اهالی، شهر را تخلیه نموده و ۳ نفر از مأمورین شهربانی جراحات مختصری برداشته اند.» (۸)

با فرارسیدن شب، خطر سقوط شهر قصر شیرین را نیز تهدید می کرد. این پیام به تهران و نیز به فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی، نشانی از این تهدید است: برابر اعلام تلفنی سرگرد حریقی سرپرست هنگ قصر شیرین، «در ساعت ۲۰:۲۰ دقیقه روز جاری، وسیله عوامل عراقی با روشن کردن تعدادی نورافکن از سمت ارتفاعات آق داغ و مقابل قصر شیرین، در حال پیشروی به سمت قصر شیرین می باشند.» (۹)

ص: ۸۰۹

۱- قلعه سفید روستایی است واقع در شمال شرقی قصر شیرین کنار رودخانه قوره تو و مرز عراق که دارای پاسگاه مرزبانی و گمرک بوده است. (منبع: سازمان جغرافیایی کشور، فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵ استان ۵ کردستان، ص ۳۳۳).

۲- سند شماره ۲۷۷۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران (ت - ف - ژ)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصر شیرین.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین.

۴- واقع در شمال غربی قصر شیرین کنار رودخانه قوره تو و مرز عراق (منبع: سازمان جغرافیایی کشور، فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵ استان ۵ کردستان، ص ۴۷۴).

۵- سند شماره ۲۷۷۱۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران (ف - ژ)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۲۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان قصر شیرین مستند به گزارش پاسگاه هدایت.

- ۶- سند شماره ۲۷۷۲۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۲ و رکن ۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۳۴۳۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۲۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب (رکن ۳)، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین.
- ۸- سند شماره ۳۴۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به وزارت کشور، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی کرمانشاه مستند به گزارش شهربانی نفت شهر.
- ۹- سند شماره ۲۷۶۷۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران (ت - ف - ژاجا - رکن ۳ - دایره عملیات)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

نگرانی از حمله به قصر شیرین در گزارش ناحیه خوزستان به فرماندهی هنگ ایلام هم منعکس است. در این گزارش آمده است: باتوجه به حمله هوایی عراق به شهر قصر شیرین، لازم است واحدهای تابعه آمادگی مقابله از نظر پدافند عامل و غیرعامل را داشته باشند. (۱)

۱

ارتش عراق امروز علاوه بر تهاجم گسترده به محدوده مرزی قصر شیرین تا سومار که منجر به سقوط خان لیلی و پاسگاه های مربوط به آن شد، در منطقه مرزی ایلام (مهران و دهلران) نیز به تهاجم گسترده ای دست زد. عراق موفق به تصرف منطقه مورد ادعای خویش در ارتفاعات میمک نشد، اما به تهاجمات خود ادامه داد. گزارش تهاجم عراق در میمک چنین است:

با آغاز روشنایی صبحگاهی، عراقی ها از نقطه مقابل پاسگاه های نی خزر شروع به اجرای آتش پراکنده کرده و از ساعت ۱۰ صبح این منطقه را با شدت تمام زیر آتش سنگین خود گرفتند. (۲)

در ساعت ۱۰ صبح، نیروهای عراقی تپه ۳۴۳، هنگ ایلام و کلیه پاسگاه های مهران و نیروهای مستقر در مرز و خود شهر مهران را زیر آتش شدید قرار دادند (۳) که موجب شهادت ۳ غیرنظامی، مجروح شدن یک غیرنظامی دیگر در داخل شهر مهران و زخمی شدن ۲ سرباز ارتش در پاسگاه های فرخ آباد و بهرام آباد شد. (۴) ستاد مشترک ارتش از نیروی هوایی درخواست یک فروند هواپیمای جنگنده برای پشتیبانی هوایی و مقابله با دشمن کرده است. (۵)

بنا به گزارش گروهان صالح آباد: «از ساعت ۱۰ صبح، مجدداً پاسگاه های شوروشیرین و انجیره و هلاله و نی خزر با نیروهای عراقی شدیداً درگیر شدند. بهداری مهران نیز درخواست خون از گروه خونی "ا مثبت" و "ا منفی" نموده است.» (۶) گزارش هنگ ایلام در مورد این درگیری حاکی است که در پاسگاه های انجیره و نی خزر به ترتیب یک جوانمرد و یک بسیجی مجروح شدند. ۴ تانک عراقی نیز به شدت آسیب دیده و نیروهای عراقی در این مناطق مجبور به عقب نشینی شدند. (۷)

در ساعت ۱۵، شدت آتش دو طرف در منطقه پاسگاه نی خزر بالا گرفت و در این ساعت، شهرک مقابل پاسگاه مزبور که از سکنه خالی شده و محل آتش توپخانه کشور عراق بوده، به وسیله نیروهای ژاندارمری خودی هدف قرار گرفته و در نتیجه انبار مهمات عراقی ها آتش گرفته و حملات توپخانه آنها نیز قطع گردید. این گزارش حاکی است که «درگیری در پاسگاه های نی خزر، انجیره، شوروشیرین و هلاله همچنان تا ساعت ۲۱ امروز ادامه داشته است.» (۸)

در ساعت ۱۶، کلیه پاسگاه های مرزی و شهر مهران مجدداً با آتش سنگین توپخانه و موشک های عراقی بمباران شدند. بنا به این گزارش، در درگیری تپه ۳۴۳، دو سرباز وظیفه و یک درجه دار ژاندارمری زخمی شدند. (۹)

در نهایت، درباره آخرین وضعیت امروز منطقه میمک این گزارش گروهان صالح آباد شایان توجه است که «در ساعت ۲۱:۵۰ دقیقه امروز، شدت آتش پرسنل عراقی روی پاسگاه انجیره فزونی یافته و یک نفر افسر و یک سرباز ارتش و چند نفر از بسیج ملی زخمی و شاید شهید

ص: ۸۱۰

۱- سند شماره ۲۸۲۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرمانده هنگ ایلام، رونوشت به: مرزبان درجه ۱ مهران و ناحیه ژاندارمری خوزستان جهت اقدام لازم.

- ۲- سند شماره ۲۷۷۱۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، رکن ۲، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تیپ ۳ زرهی ابوذر مستند به اعلام لشکر ۸۱ زرهی.
- ۳- سند شماره ۲۸۳۱۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (ژاجا - دایره عملیات)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب (رکن ۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۲۸۲۹۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (ژاجا - دایره عملیات)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب (رکن ۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۲۸۲۹۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳) - مرکز فرماندهی به ف - ۰۵ - رکن ۳، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا مستند به گزارش استاندار ایلام.
- ۶- سند شماره ۲۸۳۱۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب (رکن ۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران (مرزبانی کشور)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۲۸۲۹۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به کرمانشاه (ف - ۰۵ - رکن ۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران (ت - ف - ژاجا - رکن ۳ فرماندهی)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۲۸۳۱۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه ژا کرمانشاه (رکن ۳ - فرماندهی)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، مستند به گزارش گروهان صالح آباد؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب (رکن ۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، مستند به گزارش هنگ ایلام برابر اعلام گروهان صالح آباد؛ و - سند شماره ۳۴۳۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به معاونت امور سیاسی و اجتماعی وزارت کشور، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ایلام مستند به اعلام گروهان صالح آباد.
- ۹- سند شماره ۲۸۳۱۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۳۴۳۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

شده باشند و تقاضای آمبولانس و پزشک و نان گردیده است که به وسیله استانداری ایلام و بهداری محل، آمبولانس و پزشک اعزام و نان نیز فرستاده شد.»(۱)

یادآوری می شود در جنوب این منطقه نیز تهاجم عراق وجود داشته، اما به شدت میمک نبوده است. طبق گزارش گروهان دهلران، تهاجم عراق با پشتیبانی آتش توپخانه در ساعت ۱۴:۳۰ شروع شد، ولی با مقاومت نیروهای خودی، قوای دشمن، در دو مرحله مغلوب و مجبور به عقب نشینی شدند. طبق این گزارش: «در نتیجه، ۲ دستگاه خودرو مجهز به تیربار با خدمه مربوطه و یک دستگاه خودرو زردرنگ و یک دستگاه ساختمان سفید نظامی و یک پل و چندین چادر و انبار مهمات با مواضع جدید منهدم و خسارت های مالی و جانی به دشمن وارد آمد. این درگیری تا ساعت ۲۴:۵۰ دقیقه ادامه داشت و [تلفاتی] به قوای خودی وارد نشد فقط در اثر ترکش گلوله شیشه یک دستگاه گاز ۶۶ خودی شکسته است و فعلاً تیراندازی [احتمالاً در سند یک کلمه کم است که چاپ نشده] دشمن تجدید قوا نموده و هر آن قصد حمله را دارد.»(۲)

۱

نبردهای امروز میان قوای ایران و عراق در نواحی مرزی قصرشیرین و ایلام، در میان رسانه های غربی بازتاب داشت. از جمله به گزارش خبرگزاری رویتر: «نیروهای ارتش ایران امروز برای درهم کوبیدن نیروهای عراقی که نواحی مرزی ایران را هدف آتشبارهای خود قرار داده بودند هواپیماهای نظامی ساخت امریکا از نوع فانتوم و هلیکوپترهای کبرا به کار بردند. با وخیم شدن بحران مرزی ایران و عراق، سرلشکر ولی الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش [جمهوری] اسلامی ایران، گفت وی منتظر دستور آیت الله خمینی و یا آقای بنی صدر می باشد تا حمله وسیعی را علیه عراق آغاز کند.»(۳) به گزارش خبرگزاری پارس، در جریان نبرد هوایی امروز یک هلیکوپتر عراقی سرنگون شده و همه هواپیماهای ایرانی سالم به پایگاه های خود بازگشته اند. نبرد هوایی امروز هنگامی آغاز شد که آتشبارهای عراقی پاسگاه های مرزی ایران را زیر آتش گرفتند و هواپیماهای عراقی بر فراز شهرهای قصرشیرین و نصرآباد به پرواز درآمدند. سرلشکر فلاحی گفت در جریان نبردهای امروز به نیروهای عراق خسارات سنگینی وارد آمده است، ولی درباره جزئیات آن توضیحی نداد. رادیو دولتی ایران گفت تعداد تلفات نظامی ایران اعلام نشده، ولی ۵ نفر از افراد غیرنظامی به قتل رسیدند. سرلشکر فلاحی گفت: نیروهای عراقی امروز شهر مهران را در منطقه ایلام هدف آتشبار قرار دادند و نیروهای ایرانی شهرهای خانقین و زرباطیه را در خاک عراق متقابلاً زیر آتش گرفتند. به گفته مقامات ارتش ایران، در جریان درگیری های امروز ۵ تانک و یک آتشبار عراقی و تعدادی از تأسیسات نظامی آن کشور منهدم گردیده است.» به عقیده رویتر: «حوادث امروز شدیدترین درگیری نیروهای ایران و عراق در ظرف چهار ماهه اخیر بوده است.»(۴)

ص: ۸۱۱

۱- سند شماره ۲۸۳۱۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (ژاجا - رکن سوم)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش گروهان صالح آباد مستند به گزارش پاسگاه انجیره. ؛ و - سند شماره ۳۴۳۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۲۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (ت - ف - ژاجا - رکن ۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان دهلران، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۳- چنین جمله ای که رادیو اسرائیل به نقل از خبرگزاری رویتر، از سرلشکر ولی الله فلاحی آورده است در اسناد و منابع نظامی و رسانه های داخلی یافت نشد.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۴، ۱۸/۶/۱۳۵۹، صص ۳ و ۴، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، مورخ ۱۷/۶/۱۳۵۹، به نقل از خبرگزاری رویتر.

درحالی که ظرف چند روز گذشته، به خصوص امروز نبردهای شدیدی میان قوای زمینی و هوایی ایران و عراق در مرزهای قصرشیرین و ایلام در جریان بوده است، در مرزهای هم جوار خوزستان، عراقی ها با شدت هرچه تمام تر مشغول ساخت و تقویت استحکامات، سنگرها و کانال ها و افزایش نیروها و تجهیزات خود هستند. تحرکات عراق در یک مورد موجب درگیری مختصری میان گشتی های دو طرف در منطقه هورالعظیم شد که خسارتی همراه نداشت. (۱) همچنین امروز، «تعرض هوایی عراق توسط یک فروند هواپیمای جنگنده به حریم فضایی خرمشهر و نیز تعرض زمینی جهت شناسایی و تیراندازی به سوی پاسگاه خسروآباد آبادان گزارش شده است.» (۲)

گزارش های زیر از تجهیز و تقویت نیروهای عراقی در جنبه های مختلف مهندسی، زرهی، انسانی و... حکایت می کند.

گزارش پاسگاه کوشک حاکی از استقرار ۲ دستگاه تانک، ۴ دستگاه خودرو مجهز به سلاح سنگین و یک دستگاه لودر در ساعت ۱۵:۳۰ و ۴ دستگاه لودر دیگر در ساعت ۱۹ در سه کیلومتری شرق این پاسگاه داخل خاک عراق است. (۳)

دراین حال، برابر گزارش گردان ۱۵۱ دژ، درباره تحرکات امروز عراق در مناطق مرزی خرمشهر و آبادان: «در مقابل دژ ۳ در خط و در حدود دو کیلومتری شمال پاسگاه ژاندارمری شلمچه، فعالیت نیروهای مهندسی عراقی در آن سوی سیم خاردار و ایاب و ذهاب خودروهای این کشور از قبیل وسایل مهندسی به شدت افزایش یافته و از قرائن و شواهد به نظر می رسد که اکپ نقشه برداری مشغول تهیه نقشه جهت احداث تأسیسات و مواضع جدید دفاعی می باشند.» (۴)

به گزارش فرمانداری خرمشهر: «در ساعت ۱۶ امروز، در حین گشت در نوار مرز مشاهده گردید تعداد ۱۶ دستگاه ماشین آلات سنگین راه سازی شامل لودر، گریدر، بلدوزر و غلطک که توسط پرسنل نظامی عراقی به شدت محافظت می گردیدند در شش کیلومتری ضلع شمال غربی شلمچه در فاصله ۸۰ الی ۱۰۰ متری سیم خاردار کشور مقابل مشغول احداث کانال و جاده سازی و [ایجاد] مکان برای تانک و نفربرها می باشند.» (۵)

گروهان خرمشهر نیز گزارش داد: «برابر گزارش پاسگاه مؤمنی در ساعت ۲۲:۳۰ دقیقه امروز، از طرف پاسگاه خین، نفربرهای عراق که تعداد آنها مشخص نیست، از طرف مغرب به سمت مشرق در حرکت بودند. گزارش پاسگاه شلمچه نیز حاکی است در ساعت ۲۳ امروز، مأمورین کمین، صدای وسایل و خودروها را که در پاسگاه مقابل [مشغول کار] می باشند شنیده اند.» (۶)

در گزارش منطقه سوم دریایی خرمشهر آمده است: «تانک هایی در حال موضع گیری برای ضربه زدن به شهرهای آبادان در نوار مرزی می باشند و همچنین روبه روی پاسگاه کوشک، تعدادی چادر عراقی و در پشت چادرها قوای سنگینی موضع گیری نموده است.» (۷)

گزارش هنگ ژاندارمری آبادان از تحرکات مهندسی نظامی در آن سوی مرز آبی و در دهانه

ص: ۸۱۲

۱- سند شماره ۳۴۷۶۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به ف - ژاجا (رکن ۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش هنگ سوسنگرد به استناد گزارش گروهان هوزگان؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ص ۳، ۱۸/۶/۱۳۵۹، به نقل از هنگ سوسنگرد، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۲- دفتر حقوقی وزارت امور خارجه، تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، جلد اول، وزارت امور خارجه،

بهمن ۱۳۶۱، تهران، ص ۱۷۱.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از هنگ سوسنگرد مستند به گزارش گروهان هوزگان به استناد گزارش پاسگاه کوشک، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - ن - زاجا (مد اطلاعات)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گردان ۱۵۱ دژ.

۵- سند شماره ۳۴۷۵۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندار خرمشهر به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر گزارش گروهان ژاندارمری خرمشهر مستند به گزارش پاسگاه مؤمنی، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۴۷۶۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه سوم دریایی خرمشهر (عملیات و اطلاعات) به فرماندهی نداجا (مدیریت اطلاعات)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

اروندروود خبر می دهد: «مهندسی دفاع ساحلی کشور هدف مبادرت به ایجاد سنگرهای توپخانه ساحلی نموده [است]. این سنگرها در مرز ایران و عراق در نزدیکی مرداب العمیه و خوری مردابی، که [در خاک عراق و در مجاورت ایران و] روبه روی الفاواست، می باشد. خور یادشده از مغرب به دهانه فاو، دهانه اروندروود و از طرف مشرق به کشور کویت هم مرز است. لازم به یادآوری است این سنگرها جهت استفاده های آینده تهیه گردیده است.»^(۱)

گزارش امروز نیروی زمینی ارتش حاکی است: «اخیراً ارتش عراق با جابه جایی وسایل و تجهیزات و آذوقه بین شهرهای مختلف آن کشور به مناطق مرزی، نسبت به تقویت هرچه بیشتر پاسگاه های خود در طول نوار مرزی بین دو کشور ایران و عراق از نظر پرسنل و تجهیزات مبادرت نموده است. ضمناً با استحکامات و مواضع بتونی، پناهگاه های پیشرفته ای برای پرسنل و تجهیزات ایجاد کرده است. علاوه بر موارد فوق، کلیه یگان های رزمی در طول نوار مرزی کمافی السابق در وضعیت آمادگی رزمی از نوع (ج) به سر می برند.»^(۲)

۱

گزارش منابع اطلاعاتی خودی حاکی از اقدامات احتیاطی عراق به منظور نفوذها و خرابکاری های مخالفان رژیم بعث می باشد که آن را به ایران نسبت می دهد از جمله:

یک گزارش حاکی است: «تیپ ۲ گارد مرزی مستقر در بصره به واحدهای تابعه دستور داده است که در موقع گزارش اتفاقات مرزی و درگیری ها با دشمن، دقت لازم را در مورد نکاتی چون نوع انفجار، تلفات وارده و نوع اسلحه ای که دشمن به کار می برد، داشته باشند.»^(۳)

طبق گزارش دیگر، مقامات دولت عراق مدعی اند که «گروهی از کارشناسان نفتی ایران در منطقه طبعدان واقع در حوزه استحفاظی پایگاه شرفانی در یک کیلومتری مرز عراق اقدام به حفر چاه های نفتی نموده که حفاظت گروه مذکور به عهده تعداد زیادی از چریک های فلسطینی و پاسدار می باشد.» مقامات مذکور طی بخشنامه هایی به یگان های مرزی متذکر شدند که احتمالاً دولت ایران در پوشش اکتشاف نفت، قصد حمله و خرابکاری علیه نیروهای عراقی را دارد و به همین دلیل دستور آمادگی کامل و تدابیر امنیتی شدید را صادر کرده اند.»^(۴)

در گزارش دیگری نیز آمده است: «در روبه روی پادگان آموزشی خسروآباد، در قرارگاه شرطه (ژاندارمری) الدویب انفجاری ایجاد گردید که منجر به ویرانی دیوار عقب قرارگاه شده است.» در این خبر اضافه شده که «بمب مذکور توسط عده ای ناشناس کار گذاشته شده بوده و مقامات امنیتی تمام پرسنل شرطه و گشتی های شب وقوع حادثه را بازداشت نموده است.»^(۵)

در این حال، برخی اخبار متفاوت با سیطره شدید دولت بعث بر ارتش عراق که بعضاً موثق هم خوانده می شود از طریق منابع سپاه واصل می شود. نمونه ای از این گونه اخبار که در ساعت ۲۳:۳۰ شب گذشته، از سپاه غرب واصل و از مرکز فرماندهی سپاه برای رکن سوم ستاد مشترک ارتش ارسال شده چنین است:

ص: ۸۱۳

۱- سند شماره ۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاندارمری (رکن ۳) به فرماندهی گردان گارد ساحلی خسروآباد، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۵۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به گیرندگان، برابر

- اعلام نزاچا، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۳۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۹۲ زرهی (رکن) ۲ به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری)، برابر اعلام نزاچا، ۱۶/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اخبار برون مرزی استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۲، ص ۱، به نقل از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن) ۲، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاچا.
- ۴- سند شماره ۳۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به نزاچا، ۱۶/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۳۴۷۶۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اخبار برون مرزی استانداری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹، شماره سریال: ۱، ص ۱، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن) ۲، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

«خبر واصله از غرب حاکی است که نیروهای ارتش عراق در بغداد شورش کرده و از پادگان فرار کرده اند و طبق اطلاع موثق، درحال حاضر در بغداد درگیری مسلحانه بین مردم و نیروهای شورشی ارتش با گارد ارتش عراق ادامه دارد.»(۱)

۱

بخش عمده عملیات پاک سازی امروز مربوط به محور تکاب، شاهین دژ، بوکان، سردشت، بانه است. «گزارش ژاندارمری حاکی است که در محور شاهین دژ به طرف تکاب، نیروهای سپاه پاسداران تا قریه ساروجه پیشروی کرده و در آنجا مستقر شده اند.» بنا به همین گزارش: «از طریق ضدانقلابیون به وسیله خودروهای مینی بوس و لندرور و سیمرغ به مهاجمان کمک و مهمات رسانده می شود و سپاه پاسداران اعلام نموده که جهت سرکوبی مهاجمان درخواست یک فروند هلیکوپتر کبری نموده است.»(۲)

در همین خصوص، گزارش ژاندارمری میاندوآب نیز حاکی است: «امروز افراد سپاه در قریه ساروجه تازه شاهین دژ با افراد حزب دمکرات درگیر شده اند و از طریق ژاندارمری نیروی کمکی اعزام و تقاضای اعزام هلیکوپتر گردیده است.»(۳)

درمورد پیشروی در دو محور شاهین دژ - تکاب و شاهین دژ - بوکان، گزارش امروز فرمانده سپاه تبریز حاکی است: «برادران شاهین دژ در دو جهت به سمت تکاب و بوکان پیشروی کرده اند و مواضعی از دشمن را به منظور دفاع بهتر از شهر فتح کرده اند و مستقر شده اند و روحیه برادران عالی و ضدانقلاب درحال فرار می باشد. برای پیشروی وسیع تر و فتح مواضع برتر دشمن [و] سد و پل قیزگورپی، احتیاج به پشتیبانی سریع و تجهیزات و مهمات می باشد. ...»(۴)

دراین حال، استاندار آذربایجان غربی در آخرین ساعات امروز، درمورد درگیری های این دو محور گفت: «سه روز است در منطقه شاهین دژ درگیری قوای نظامی و انتظامی منطقه با افراد مسلح ادامه دارد که ۳ نفر از افراد کمیته و یک نفر از پیشمرگان مسلمان کرد در درگیری های دیروز زخمی شده اند و به مهاجمان تلفاتی وارد شده است.»(۵) اما پیام عملیات سپاه تبریز نشان می دهد که وضعیت نیرو در منطقه تکاب چندان رضایت بخش نیست: «نیروهای اعزامی از تبریز به تکاب در تاریخ ۱۶/۶/۵۹ به تبریز بازگشتند و الآن منطقه تقریباً خالی می باشد؛ فقط تعدادی از نیروهای خرم آباد و گرگان در آنجا هستند و مسئول عملیات هم سلب مسئولیت کرده است. منطقه بسیار حساس و احتیاج ضروری به یک فرمانده عملیاتی و همچنین نیرو است.»(۶)

از سوی دیگر، ستاد عملیات مشترک غرب کشور در ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه امروز، درباره درگیری های غرب کشور بیانیه ای صادر کرد که در بخشی از آن آمده است: «با تأییدات خداوند ستون اعزامی به سردشت همچنان درحال پیشروی و منهدم کردن پایگاه های ضدانقلاب است. واحدهای ما نیز در مرزها درحال سرکوب کردن شدید دشمن متجاوز عراق

ص: ۸۱۴

- ۱- سند شماره ۷۹۱۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مرکز فرماندهی به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۵/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۱۱۶۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۸۹، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه، ۱۶/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۸۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۴- سند شماره ۷۹۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۰۷، از فرمانده سپاه تبریز به فرمانده سپاه

مرکز، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۶- سند شماره ۷۹۰۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۰۸، از طرح و برنامه عملیات سپاه تبریز به طرح و برنامه عملیات سپاه مرکز، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

می باشد. ... اکنون که این امر بر ما مشهود است، فشار دشمن از داخل و خارج در این منطقه نه ضامن برای آزادی و استقلال خلق های کرد است و نه برای کنترل امنیت منطقه؛ چگونه می توانند ضامن آزادی خلق های کرد باشند در حالی که مأموریت این عمل را بختیار و پالیزبان و اشرف و اویسی با همکاری دقیق عراق به عهده گرفته اند. چگونه می توانند ضامن استقلال خلق کرد باشند در حالی که هم زمان با تجاوزات مرزی عراق به خاک ایران، احزاب چپ و راست منطقه فعالیت های مسلحانه خود را علیه جمهوری اسلامی گسترش می دهند، چگونه می توانند حافظ منافع کرد باشند؟ این گروه های پوسیده فدایی و کومه له و دمکرات در حالی که سرانشان بودجه تسلیحاتی خود را مستقیماً از سیا و موساد دریافت می نمایند. مگر همین مزدوران وابسته نبودند که وقتی از مردم کرد در بعضی نقاط درباره جنگ با رژیم جمهوری اسلامی نظرخواهی کردند، با مخالفت شدید همین مردمی که اکنون با زور سرنیزه به اختناق کشانیده اند روبه رو می شوند. برادر مسلمان و غیور کرد، فریب این ناپاکان دون صفت را که هرروز به شکر خدا در حال فرار می باشند نخورید، شما مزددار اسلام باشید. اینان را خود بگیریدشان و تحویل جمهوری اسلامی دهید تا خدا از شما راضی شود. ...» (۱)

۱

امروز علاوه بر مسائل مربوط به پاک سازی محور تکاب تا سردشت، در برخی مناطق کردنشین در هر سه استان کرمانشاه، کردستان و آذربایجان غربی نیز درگیری ها و تحرکات ایذایی وجود داشته است. از جمله:

در استان کرمانشاه شهربانی پاوه گزارش داده است که «ساعت ۱۸:۵۰ دقیقه امروز، در اطراف کوه های پاوه در حدود ۱۰ خمپاره متوالی به وسیله افراد مهاجم به اطراف شهر پرتاب گردید.» (۲)

در استان کردستان، قرار است ظرف یک ماه آینده، ایستگاه مخابراتی هارتوزان واقع در ۶۰ کیلومتری کرمانشاه - سنندج، که چندی پیش به دست عوامل مهاجم غیرقانونی تخریب شده است، به سرعت تعمیر و راه اندازی شود چون در غیر این صورت ارتباط مخابراتی ایران با خارج از کشور قطع خواهد شد؛ به همین دلیل، ستاد مرکزی سپاه پاسداران از ستاد مشترک ارتش درخواست کرده است به نیروی زمینی ارتش مستقر در منطقه دستور داده شود تا محافظت و امنیت منطقه موردنظر را تأمین کند. (۳)

در آذربایجان غربی بنا بر گزارش واصله در ساعت ۱ بامداد امروز، در تپه ناصری این منطقه، درگیری شدیدی بین افراد کمیته نقده و مهاجمان ضد انقلاب رخ داده است و در نتیجه ۳ نفر از افراد کمیته به اسامی بنی قاسمی، حسن محمدی و حسن یوسفی شهید و ۲ نفر دیگر مجروح شده اند. (۴) در این درگیری همچنین یک تن از افراد کمیته نقده به نام اکبر بزرگ به گروگان مهاجمان درآمد. (۵) اهالی این شهرستان به علت درگیری که امروز در این منطقه رخ داد در مسجد

ص: ۸۱۵

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۲۲۷، از شاجا به وزارت کشور، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی پاوه.

۳- سند شماره ۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۷۹۱۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۹۴، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت اطلاعات و عملیات)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شاجا؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۱۰۵، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه، در مصاحبه با استاندار آذربایجان غربی؛ و -
روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه، به نقل از استاندار آذربایجان غربی.

صاحب الزمان تجمع کردند و خواستار تعطیلی مغازه ها و بازار از امروز به مدت سه روز شدند.^(۱)

در آذربایجان غربی همچنین تحركات گروه های مسلح سیاسی مخالف نظام، زیر نظر است، از جمله برابر گزارش منابع اطلاعاتی خودی: «قرارگاه های حزب دمکرات در منطقه ارومیه عبارت اند از: روستاهای گیسیان، دستاره، ده بانى، گلی بانى، دزج، و ده نوى. ضمناً سرپرست حزب دمکرات منطقه مزبور سروان خلبان حاتم ملارسول مى باشد که گفته مى شود از افسران [عراقی] هواپیمایی [عراق] است.»^(۲) یک خبر مشابه دیگر در همین مورد، حاکی است که «سروان حاتمی [حاتم ملارسول] (خلبان عراقی) در ده دزج ارومیه سکونت دارد و یک قرارگاه در منطقه ذکر شده تشکیل داده و در منطقه فوق الذکر جست و جو می نماید.»^(۳)

۱

در مورد اوضاع ناآرام و پیچیده مهاباد و شهرها و روستاهای اطراف آن که نه کاملاً ذیل حاکمیت نظام قرار دارد و نه به اصطلاح "آزادشده" محسوب می شود، گزارش خبرنگاران اعزامی کیهان به ارومیه و مهاباد حاوی اطلاعاتی است که در ترسیم آخرین وضعیت شهر مفید است. کیهان امروز چنین نوشت:

«براساس گزارش خبرنگاران اعزامی کیهان به مهاباد، این شهر در حالت متشنج به سر می برد و حالت قبل از جنگ را به خود گرفته است و هر آن بیم آن می رود که درگیری شدیدی نظیر آنچه که در شهر سنندج به وقوع پیوست، روی دهد. گروه های زیادی از مردم شهر را ترک کرده و به روستاها و شهرهای اطراف کوچ کرده و خانواده هایی که در مسیر سنگربندی سپاه پاسداران مستقر در خانه جوانان و پیشمرگان حزب دمکرات هستند، خانه های خود را تخلیه کرده اند. حزب دمکرات در رادیو خود که در کوه های اطراف نصب شده و شهر مهاباد را زیر پوشش رادیویی خود قرار داده، اعلام کرده است که در شهر نخواهد جنگید، ولی مسئولان سپاه پاسداران عنوان کرده اند که سه روز پیش، تانکی که برای تعویض با ستون ارتشی عازم ارتفاعات اطراف شهر بود با خمپاره مورد حمله قرار گرفت و درگیری شدیدی بین نیروهای انتظامی و پیشمرگان حزب دمکرات روی داد که در نتیجه اصابت گلوله خمپاره به داخل شهر، ۸ تن کشته و بیش از ۳۱ نفر زخمی شدند.

براساس گزارش خبرنگاران اعزامی کیهان که با چند تن از اهالی شهر گفت و گو به عمل آورده اند، حزب دمکرات انسجام و پایگاه خود را در میان مردم شهر از دست داده است و ارگان های حزبی به شکل خودمختار عمل می کنند و روز به روز بر تعداد مخالفان سیاسی - مذهبی حزب دمکرات اضافه می شود تا جایی که برای خاموش کردن مخالفان خود، درحالی که شعار دمکراسی می دهند، ۲۰ تن از مخالفان سیاسی را بازداشت و زندانی کرده اند و به گروه های سیاسی که از انقلاب ایران دفاع می کنند اجازه فعالیت نمی دهند.

ص: ۸۱۶

۱- سند شماره ۹۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۳۵، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا - رکن ۲، ۳/۷/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۷۹۰۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۹۵، از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی آذربایجان - ارومیه به مرکز اطلاعات سپاه، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۱۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۲۰۰، از سپاه - مرکز فرماندهی به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

براساس همین گزارش، کلیه مسئولان و من جمله عبدالرحمن قاسملو، دبیرکل این حزب، شهر را ترک کرده و فقط گروهی از پیشمرگان در شهر باقی مانده اند. به طور کلی می توان گفت که شهر در آرامش قبل از جنگ به سر می برد و در انتظار حادثه ناگواری است. براساس شایعات موجود در داخل شهر، ارتش و سپاه پاسداران و ژاندارمری به زودی به داخل شهر خواهند آمد، زیرا مهلت خارج شدن گروه های مسلح از داخل شهر فرارسیده است، ولی هنوز افراد مسلح وابسته به گروه ها و احزاب در داخل شهر رفت و آمد می کنند. ...

خبرنگاران اعزامی کیهان همچنین در گزارش خود اضافه می کنند تمامی ادارات شهر مهاباد به علت عدم پرداخت حقوق به حالت تعطیل درآمده است و مدارس شهر امتحانات شهریورماه را به تعویق انداخته اند. فرماندار استعفا کرده است و امور شهر را بجز شهردار و معاون فرماندار که دارای پست اداری می باشند، یک شورای شهر اداره می کند. این شورا نیز به علت کشمکش سیاسی در درون شهر قدرت ندارد. ...

خبرنگاران اعزامی کیهان می نویسند: به علت سنگربندی در حوالی سپاه پاسداران و عدم امنیت و کنترل این منطقه، رفت و آمد به سپاه [مهاباد] غیرممکن است و لذا نتوانستیم با مسئولان سپاه پاسداران مستقر در مهاباد گفت و گو کنیم و در این زمینه با فرمانده سپاه پاسداران ارومیه به گفت و گو نشستیم. حمید صداقت پیشه، فرمانده سپاه پاسداران ارومیه، درمورد وضعیت کردستان و نقش ضدانقلاب در منطقه توضیحاتی داد و گفت: طبق توافق هایی که سال گذشته صورت گرفت، تصمیم گرفته شد که عملیات پاک سازی توسط ژاندارمری انجام گیرد و سپاه نیز از مواضع خود دفاع کند و به همین منظور، ما از سال گذشته تاکنون، در پادگان مهاباد و اطراف آن مستقر هستیم. وی همچنین گفت: برطبق همین توافق، قرار بود که هیچ نیرویی مسلحانه در شهر رفت و آمد نکند، ولی متأسفانه این قرار رعایت نشد و گروه ها مسلحانه در شهر رفت و آمد کردند و ما مجبوریم قاطعانه منطقه را پاک سازی و مرزهای کشور را حفظ کنیم. ...

فرمانده سپاه پاسداران [ارومیه] اضافه کرد: نارضایتی مردم از حزب دمکرات هرروز بیشتر شده و گروه های بیشتری از مردم انزجار خود را از این حزب اعلام می کنند و به تازگی یک گروه مذهبی اهل تسنن نیز در مهاباد تشکیل شده است. وی افزود: ما حتی اطلاع یافتیم که شیخ عزالدین حسینی قصد آمدن به مهاباد را داشته است، ولی مردم مخالفت کرده و مانع ورود وی به شهر شده اند تا وضعیتی شبیه به سندیج پیش نیاید. نامبرده اضافه کرد: ما به زودی در پاسگاه های مرزی مستقر می شویم و مانع فعالیت ضدانقلاب خواهیم شد. (۱)

از سوی دیگر، درپی شایعاتی که درمورد ارتباط استانداری آذربایجان غربی با خوانین و فتودال های منطقه ازجمله منطقه منگور (۲) رواج یافته است، امروز استاندار آذربایجان غربی

ص: ۸۱۷

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار اعزامی کیهان از ستاد خبری غرب کشور (مهاباد).

۲- از دهستان های مهاباد است که در جنوب غربی این شهر واقع و خود از تعداد زیادی روستا تشکیل شده است. (منبع: سازمان جغرافیایی کشور، فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۴ استان ۳ و ۴ آذربایجان، ص ۵۰۸).

اطلاعیه ای خطاب به اهالی این استان منتشر کرد که در بخشی از آن آمده است: «گویا حزب دمکرات در منطقه چنین شایعه نموده است که چکی به مبلغ ۵ میلیون تومان از طریق این استانداری برای مالکین و خوانین منطقه منگور ارسال گردیده تا ضمن تطمیع، آنها را بر علیه حزب دمکرات بشوراند. لذا بدین وسیله به اطلاع می رساند که دولت جمهوری اسلامی به پیروی از خط سازش ناپذیر امام خمینی حامی منافع و بیت المال مسلمین بوده و به منظور داشتن معیارهای مکتبی و اسلامی به هیچ وجه من الوجوه دیناری از آن را در اختیار خوانین و مالکین و اشرار و ضدانقلابیون قرار نخواهد داد. لذا ضمن تکذیب شایعه فوق که هدفی جز تضعیف دولت جمهوری اسلامی ایران در منطقه ندارد، اشعار می دارد که ارتش و سپاه پاسداران و ژاندارمری... به خوبی توان آن را دارند که احزاب غیرقانونی و دارودسته هم سنگر آنها را درهم کوبیده و طومار حیات سیاسی و نظامی آنها را درهم پیچند...» (۱)

۱

حزب دمکرات کردستان، از نظر خط مشی تنوع بسیاری دارد و برای دستیابی به اهداف خود با جریان های متفاوت و حتی متضاد، به همکاری و اتحاد عمل می پردازد. دامنه این تنوع، جریان های الحادی کمونیستی تا برخی مذهبی های اهل تسنن و حتی جریان های ضدانقلابی و سلطنت طلب را در بر می گیرد، از جمله:

به گزارش امروز کیهان، یکی از مسئولان سابق حزب دمکرات که خود را از پیروان کنگره چهارم معرفی می کرد در گفت و گویی با خبرنگاران اعزامی کیهان چنین گفته است: اویسی، پالیزبان و بختیار با همیاری و کمک تسلیحاتی کشور عراق، ضدانقلابیون را در مناطق اطراف پاوه، نوسود، مریوان، گوره شیر، بیوران، پل قطور و شکاک تجهیز کرده، به فعل و انفعالات نظامی علیه جمهوری اسلامی ایران مشغول هستند. وی افزود: متأسفانه گروه هایی به نام کرد عامل حزب بعث عراق هستند که از آن جمله می توان گروه شیخ محمد کربچند و شیخ جلال حسینی را نام برد که با گروه های ضدانقلابی نظیر ارتش آزادی بخش، که از افسران ضدانقلابی تشکیل شده و نقش آن در کودتای اخیر مشاهده شد، همکاری می کنند و از طریق کمک مستقیم عراق در زمینه تسلیحات، حمایت کامل می شوند. فرد مذکور در مورد سلاح هایی که عراق به تازگی در اختیار ضدانقلابیون قرار داده است گفت: سلاح هایی نظیر آر.پی.جی ۷، ۹ و ۱۱ و مسلسل "ج - شی" عراقی و توپ و خمپاره انداز و مواد غذایی و پوشاک از چهار راه نفوذی سردشت، پیرانشهر و نوسود و بیوران در اختیار گروه های ضدانقلابی قرار می گیرد. وی در مورد اینکه چگونه می توان با وجود این عناصر در منطقه آرامش و صلح را به منطقه بازگرداند، گفت: دولت با قبول ابتدایی ترین خواسته های مردم می تواند نیروهای اصیل خلق کرد را با خود همراه سازد و دوش به دوش یکدیگر مناطق را از وجود این عناصر وابسته به بعث و امریکا پاک سازی کند. (۲)

ص: ۸۱۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار اعزامی کیهان از ستاد خبری غرب کشور (مهاباد).

این گونه دعاوی منحصر به پیروان کنگره چهارم نیست. صداقت پیشه فرمانده سپاه ارومیه نیز در مورد وجود ضدانقلابیون در مرزهای ایران و عراق چنین می گوید: طبق اخبار رسیده، اویسی و پالیزبان در داخل خاک عراق ارتشی را سازمان می دهند که عناصر آن از ساواکی ها و سرمایه داران فراری است و از طرف بختیار نیز حمایت می شوند. این ارتش قرار است در مرزهای غرب کشور مستقر و در کردستان دولت آزاد اعلام کند. (۱)

ارتباط عوامل حزب دمکرات کردستان با برخی جریان های مذهبی سنی نیز چشمگیر است و اتفاقاً در این مورد تحركات حزب دمکرات کردستان، تنها به مناطق کردنشین منحصر و محدود نمی شود، بلکه در مناطق سنی نشین شمال ایران نیز فعالیت هایی از این گروه سیاسی مسلح مشاهده شده است. گزارش منابع اطلاعاتی سپاه پاسداران در این باره حاکی است: «در طولش؛ بخش های ماسال، شاندرسی، رضوانشهر، بالاخص در کوه های طالش، طلاب چریک را حزب دمکرات پرورش می دهد. این تحركات در منطقه سنی نشین زیاد است و رهبری آن را شخصی به نام خسرواُف یگانی و پسرانش که با حزب دمکرات در رابطه هستند و زمان انقلاب رهبر چماق به دستان بوده، بر عهده دارند...» (۲)

۱

درحالی که شهر کرمانشاه حالتی فوق العاده به خود گرفته است و مردم مترصد شنیدن اخبار درگیری های مرزی بوده و با اعلام مکرر استمداد از صدای جمهوری اسلامی ایران مرکز کرمانشاه، عده ای نیز برای اعزام به مناطق مرزی، به مراکز نظامی و انتظامی مراجعه می کنند، (۳) امروز در شهر کرمانشاه، هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که به طرف داری از این سازمان دست به تظاهرات زده بودند، با مردم درگیر شدند و در نتیجه، شهر به تشنج کشیده شد.

گزارش شهربانی کرمانشاه در این مورد حاکی است: «ساعت ۱۹ امروز، بین دختران [هوادار] سازمان مجاهدین خلق ایران [منافقین] که در حال نصب تعدادی پلاکارد و عکس به دیوارهای شهر بودند، با عده ای که به آنها اعتراض نمودند مشاجره لفظی به وجود آمد، که کلاتری محل از درگیری جلوگیری می نماید...» (۴)

خبرگزاری پارس نیز در این باره گزارش داد: «بعد از ظهر امروز، گروهی در حدود ۳۰۰ تا ۴۰۰ تن از هواداران مجاهدین خلق [منافقین] در مسیر خیابان افشار طوس کرمانشاه هم زمان با گروهی دیگر از هواداران این سازمان در میدان وزیری درحالی که عکس هایی از آیت الله طالقانی و مسعود رجوی در دست داشتند و شعارهایی به طرف داری سازمان مجاهدین خلق می دادند، در چهارراه افشار طوس با گروه های دیگر مردم درگیر شدند. در جریان این درگیری ۲ نفر مجروح شدند که معلوم نیست از کدام طرف بودند.»

در گزارش خبرگزاری پارس همچنین آمده است: «در ساعت ۱۹ امروز، دفتر نشریه امت

ص: ۸۱۹

۱- همان.

۲- سند شماره ۴۳۰۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۹۰، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - همان، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۴- سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۸۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات

سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، به نقل از شهربانی کرمانشاه، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

وابسته به جنبش مسلمانان مبارز در خیابان چهل متری مطهری کرمانشاه، به آتش کشیده شد. به دنبال این واقعه، دفتر نشریه امت طی نامه ای به خبرگزاری پارس مرکز کرمانشاه، حمله به دفتر مذکور را به گروه های حزب اللهی نسبت داد. ...» (۱)

۱

امروز آیت الله سیدعبدالحسین دستغیب، نماینده امام در استان فارس و امام جمعه شیراز، پس از دیدار با امام خمینی در محل جماران، در یک مصاحبه مطبوعاتی شرکت کرد و درباره موضوعات مختلف از جمله: اولیای امر و مسئولان، لزوم تصویب هرچه زودتر اعضای کابینه، دادگاه انقلاب اسلامی فارس و برخی مسائل امنیتی و اختلاف برانگیز در استان فارس سخن گفت.

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، وی سخن خود را درمورد کابینه آقای رجایی چنین آغاز کرد: «... حکومت اسلامی که قانون اساسی آن تصویب شد، مقرر گردید که تمام موازین زیر نظر نایب امام و ولی امر باشد. یکی از موازین این است که در هر مشاجره ای که بین مقامات رخ می دهد اولاً باید تفاهم حاصل شود و اگر تفاهم حاصل نشد لازم است که رجوع شود به امام امت. و هرچه که امام امت فرمود بدون چون و چرا اطاعت کنند. چون در اوامرش نظری جز نظر خدا و مصلحت عامه نیست. درمورد آقای بنی صدر، رئیس جمهور که فرمانده کل قوا هستند، این پست را امام به ایشان سپرده اند و باید ایشان در تمام کارها مطیع امام و اسلام باشند و بر آقای بنی صدر واجب است که تا بتوانند درمورد اعضای کابینه با آقای رجایی تفاهم کنند و اگر نظرشان طوری است که نمی توانند با اینها همکاری کنند، بر ایشان واجب است که رجوع کنند به امام و ایشان حق ندارند که بگویند من تأیید نمی کنم، چون موافق نظر من نیست و اگر آقای بنی صدر ذره انحرافی داشته باشند ما هم بر ایشان تأییدی نخواهیم گذاشت و ایشان باید طبق حکم الهی عمل کنند، نه اینکه نظر خودشان را اعمال کنند و کابینه را معطل نگه دارند. این پیغام من است به آقای بنی صدر و تمام ارگان ها هم همین طور باید اختلافات را با امام یا نماینده امام حل نمایند. نظر شخص خود بنده نسبت به کابینه آقای رجایی (سامحه الله) [که] تعیین فرموده اند این است که بزرگ ترین دلیل بر خوب بودن اعضای این کابینه "مخالف دشمنان انقلاب و کشورهایی که با جنگ با انقلاب هستند می باشد." و این آقایان به راستی به کار این انقلاب می خورند و امیدواریم که نظر آقای بنی صدر هم با کابینه موافق شود.»

آیت الله دستغیب در پاسخ به این سؤال که در دیدار با امام چه مسائلی مطرح شد، گفت: «در دیدار با امام مسائل کلی مطرح شد و از امام خواستم که به خاطر جلوگیری از اختلافات، مدتی از نماز جمعه کناره گیری کنم، ولی ایشان نهی صریح فرمودند و گفتند که سنگر را نباید خالی گذاشت. و درمورد عشایر هم مطالبی به عرض رسید که ایشان آقای سیداحمد را مأمور رسیدگی به این موضوع کردند.»

ص: ۸۲۰

درمورد دادگاه انقلاب، آیت الله دستغیب اظهار کردند: «شکایت های بسیاری با مدرک به من رجوع شد و تماماً دال بر این بود که آقای عندلیب در قضاوت صلاحیت ندارند؛ قرآن را پرت کرده اند و سیلی زده اند و بسیاری کارهای دیگر، که خود پاسداران هم ناراحت بودند و از بنده کسب تکلیف کردند و بنده هم چون ایشان را صالح نمی دیدم، به سپاه گفتم که حکم ایشان را اجرا نکنند. اصولاً کارهای ایشان، ضدانقلاب درست می کرد.»

درمورد خوانین منطقه، آیت الله دستغیب اظهار کرد: «آنچه را که از چند ماه قبل از منابع موثق به بنده گزارش داده اند ارتباط آنها را با خارج و ارتباط مدنی را روزهای اواخری که می خواسته از ایران خارج شود گزارش داده اند و اینها از چند ماه قبل در مقام توطئه بوده اند. و یکی از بهترین دلایل ما تجمع آنها می باشد و یکی دیگر از دلایل، مثل کردستان، اینها سخت مخالف پاسداران هستند. بنده اخیراً به آقای بنی صدر پیغام داده ام که گویا آقای خسرو قشقایی به شما اطمینان داده است که هر وقت شما بخواهید حاضر می شوم، شما او را حاضر کنید و به او تأمین بدهید و اگر حاضر نشد، کار را یکسره کنید و با آنها صریح وارد عمل شوید و مذاکره را کنار بگذارید و به سران و خوانین عشایر اعلام می دارم که این ملت بعد از سرنگون کردن رژیم شاهی، هر نوع خانی را هم می تواند سرنگون کند. و آقای بنی صدر باید کار را یکسره کند، اینها باید متفرق شوند و اسلحه ها را تحویل دهند. ...»

آیت الله دستغیب درمورد اختلاف با آیت الله محلاتی گفت: «عده ای اطراف آقای محلاتی هستند که گزارشات خلاف واقع به عرض ایشان می رسانند. چندی قبل در نماز جمعه اطلاعیه ای بر علیه آقازاده ایشان پخش شده بود که ایشان بنا به گزارشات غیر صحیح مرا متهم به این کار کرده اند که باید بگویم به طور کلی بنده در جریان نبوده ام. چند هفته قبل هم اطلاعیه ای از طرف مجاهدین خلق بر علیه من در نماز جماعت خود من پخش کردند.» ایشان افزود: «نماز جمعه یک پشتیبانی عظیمی است برای وحدت مسلمین، تضعیف نماز جمعه تضعیف اسلام است و در مواردی که [آیت الله محلاتی] فرموده اند "نماز جمعه مکان فساد است"، باید بگویم این حرف بر اساس گزارشات خلافی است که به ایشان رسانیده اند، می باشد و ما امیدواریم که ایشان جبران کنند. ...»^(۱)

ص: ۸۲۱

۱- همان.

وضعیت کنونی ارتش جمهوری اسلامی ایران و نیز مشکلاتی که این نهاد دارد، در یک مصاحبه چهارساعته با تیمسار ولی الله فلاحي، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش، که امروز در روزنامه کیهان منتشر شد، مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. وی در آغاز درباره اینکه آیا در کار نیروهای مسلح دخالت می شود یا نه؟ گفت:

«در حال حاضر در کار نیروهای انتظامی و نیروهای مسلح دخالت هایی می شود. نیروهای مسلح که می گوئیم شامل ارتش، شهربانی، ژاندارمری و سپاهیان پاسدار انقلاب می شود. من می پردازم به بیان آن قسمت که در کار ارتش بیشتر دخالت می شود. این دخالت ها می تواند سه کانون داشته باشد: یک کانون خارجی که از آن کانون طرح ریزی می شود و این دخالت ها مهم است از آن کانون مثل امریکا و وقتی که این دخالت در ارتش اعمال می شود به صورتی است که کسی نمی تواند باور کند ناشی از کانون سیاسی و روانی امریکا باشد. عملیات روانی هدایتش بسیار ظریف است؛ دوم یک سری کانون های سیاسی در داخل هستند که آگاهانه و غیرمستقیم در کار ارتش دخالت می کنند. اینها بیشتر گروه های سیاسی غیرقانونی هستند و در پاره ای موارد دست اینها از آستین تعدادی پرسنل ناآگاه ارتش درمی آید، و سرانجام منتهی به دخالت می شود. و یک سری دخالت ها هم ناآگاهانه در داخل کشور است به وسیله گروه های قانونی مشروع، چه در درون ارتش و چه در بیرون ارتش. ظاهراً همه این دخالت ها رنگ دلسوزی دارد، ولی در عمل می بینیم که موجب کاهش انسجام ارتش و تضعیف ارتش می شود. من مطالب را به عرض امام خمینی رهبر انقلاب و دکتر بنی صدر فرمانده کل قوا، رساندم و سایر مسئولان نیروهای مسلح نیز این مطلب را به عرض امام رسانده اند. و سرانجام هم تأکید امام را به صورت یک اعلامیه در همین زمینه؛ یعنی منع مسئولان و غیرمسئولان در زمینه دخالت در ارتش، منتشر کردیم. امام تأکید فرمودند هیچ نهادی حق ندارد نهاد دیگری را تضعیف کند و یا در کار نهاد دیگری دخالت کند.»

فلاحي افزود: «اشکال عمده این است که حد و مرز مأموریت و وظایف پاره ای از نهادها به طور دقیق مشخص نیست و در نتیجه این دوگانگی و بی نظمی ناشی می شود از مشخص نبودن مرز وظایف. این مسئله یک مقدار کاهش پیدا کرده است، ولی به این زودی هم این کار تمام نمی شود و تنها عاملی که به عنوان یک سد می تواند جلو مداخلات عناصر رسمی و غیررسمی را بگیرد، فرمان امام است و نمی شود نام برد که اینها چه گروهی هستند.»

فلاحي در مورد موانعی که بر سر راه اتحاد ارتش و سپاه پاسداران وجود دارد، گفت: «ارتش با برادران پاسدار در چهار مورد می تواند هماهنگ و یا ناهماهنگ باشد. به عنوان

مثال، ما در رده های تصمیم گیری ناهماهنگی نداریم. ژاندارمری، پاسداران و ارتش هر سه باهم کار می کنند، چون مأموریت مشترک دارند و در مقابل یک تهدید خارجی، به خصوص وسیله حکومت غاصب بعثی با آتش توپخانه ها، ما مواجه هستیم. ما ناهماهنگی نداریم چراکه مأموریت مشترک داریم، مقصد مشترک و منافع مشترک داریم و اگر محرومیتی نیز وجود دارد یک محرومیت مشترک است. در مناطق ناامن داخلی که درگیر عملیات هستیم، ظرف چند روز اول، ناهماهنگی هایی داریم، ولی خیلی سریع - که بیشتر از یک هفته طول نمی کشد - پرسنل نظامی با برادران پاسدار و حتی ژاندارمری به تفاهم کامل می رسند؛ یعنی خودبه خود و طبیعی هماهنگی پیدا می کنند. ... و ناهماهنگی در این مناطق هم معلول فرهنگ انقلابی سپاه پاسداران و فرهنگ سنتی ارتش است. به عبارت دیگر، این خلأ باعث این ناهماهنگی شده است و به عنوان مثال، اگر مأموریتی در پیش باشد سپاه پاسدار بلادرنگ حتی تعداد کمی هم که شده، به استقبال حادثه می روند، ولی از زمانی که اعلام کنند حادثه ای در شرف وقوع است و یا اتفاق افتاده است ارتش با طبیعتی که دارد تا آماده شود و طرح ریزی کند، آشپزخانه و خبازخانه خود را ببرد و آن شناسایی لازم را بنماید، خودبه خود یک مدتی زمان صرف می شود. اما پاسدار بلافاصله حرکت می کند و ارتش پس از چند ساعت حرکت می کند و سوء تفاهم در اینجا پیدا می شود که ارتش آن میل و رغبتی را که باید به استقبال حادثه و به دنبال ناامنی های داخلی برود ندارد، درحالی که چنین نیست و این ناشی از فرهنگ سنتی و طبیعت ارتش است.»

فلاحی در مورد وقوع احتمالی یک جنگ ناگهانی میان ارتش ایران و یک ارتش متوسط خارجی و اینکه پیروزی از آن کدام ارتش خواهد شد، چنین اظهار نظر کرد: «در روزهای اول جنگ با ارتشی که شما توصیف کردید ممکن است در کار ما نارضایتی وجود داشته باشد. احتمال دارد که در قسمتی از مرز، ارتش مهاجم وارد مرز شود و در قسمتی دیگر ما وارد خاک مهاجم شویم، ولی هرچه که از طول مدت جنگ بگذرد انسجام و روحیه ارتش ما بالا می رود و می تواند آنچه را که از دست داده است پس بگیرد و جبران کند و مرز را ترمیم کند. ... و این ارتش های متوسطی که هم جوار ما هستند از چنان مکتبی که ما الهام می گیریم آنها نمی گیرند و قشری و سطحی هستند و در روزهای اول جنگ ممکن است که توفیق های محدود و محلی داشته باشند، ولی در اثر مداومت عملیات با اعتقاد کامل می توانم بگویم که ما موفق می شویم. ...» (۱) - (۲)

۱

امروز امام خمینی دستوری به این شرح خطاب به دادگاه های ارتش صادر کرد که در وضعیت کنونی ارتش، از اهمیت ویژه و تأمل برانگیزی برخوردار است:

«بسم الله الرحمن الرحيم. به تمام دادگاه های ارتش اخطار می شود:

۱. تعقیب افراد ارتش باید با اطلاع فرمانده شخص متهم باشد و دادگاه های ارتش خود مستقلاً

ص: ۸۲۳

- ۱- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از قسمت دوم مصاحبه با تیمسار ولی الله فلاحی که ۸ روز بعد در کیهان مورخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ درج شد درباره میزان آمادگی رزمی و سازمان فعلی ارتش جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، گفت و گوی اختصاصی با کیهان.

نباید در بازداشت ارتشی ها اقدام نمایند. و چنانچه مورد اتهام یکی از فرماندهان ارتش باشد باید به وسیله فرمانده کل قوا احضار شود.

۲. فرمانده شخص متهم موظف است در مهلتی که دادگاه های ارتش معین می نمایند متهم را به دادگاه ها تسلیم نماید.

۳. در صورتی که شخص متهم در مدت مقرر در دادگاه حاضر نشود، دادگاه خود مستقیماً اقدام می نماید.

۴. برای خدشه دار نشدن حیثیت افراد متهم قبل از اثبات جرم اقدام دادگاه باید به صورت غیرعلنی باشد و نشر و پخش آن از طرف دادگاه و غیره ممنوع اعلام می گردد.

۵. دادگاه های غیرارتشی عموماً و افراد غیرمسئول به هیچ وجه حق دخالت در این امور را ندارند و دخالت کنندگان تعقیب خواهند شد. (۱)

۱

سرانجام پس از گذشت روزهای متوالی کشمکش بر سر تعیین وزیران کابینه جدید بین دو جناح حاکم بر کشور، در جلسه علنی امروز مجلس، نامه بنی صدر مبنی بر تصویب فقط ۱۴ وزیر از ۲۱ وزیر معرفی شده از جانب نخست وزیر، مطرح گردید. سپس نخست وزیر درباره معرفی اعضای کابینه توضیحاتی داد و در پایان با تصویب مجلس، مقرر گردید رجایی در نامه ای خطاب به مجلس بیش از نصف اعضای کابینه را تا روز سه شنبه معرفی کند و جلسه سه شنبه نیز به بحث در مورد برنامه دولت اختصاص یابد.

ابتدا رئیس مجلس نامه رئیس جمهور به مجلس شورای اسلامی را قرائت کرد. در این نامه که شامل اسامی افراد مورد تصویب بنی صدر است، آمده است: «رئیس محترم مجلس شورای اسلامی، نسبت به وزرای زیر که آقای محمدعلی رجایی نخست وزیر پیشنهاد کرده اند، نظر مخالف ندارم و طبق اصل ۱۳۳ قانون اساسی قابل معرفی به آن مجلس محترم هستند. ۱. آموزش عالی و فرهنگ، دکتر حسن عارفی. ۲. ارشاد ملی، عباس دوزدوزانی. ۳. بهداشت، دکتر هادی منافی. ۴. بهزیستی، دکتر محمدعلی فیاض بخش. ۵. پست و تلگراف و تلفن، محمود قندی. ۶. دفاع، سرهنگ جواد فکوری. ۷. راه، موسی کلانتری. ۸. صنایع، محمدرضا نعمت زاده. ۹. شهرسازی و مسکن، محمدشهاب گنابادی. ۱۰. کشاورزی، محمد سلامتی. ۱۱. کشور، حجت الاسلام محمدرضا مهدوی کنی. ۱۲. مشاور سرپرست شرکت ملی فولاد، محمود احمدزاده. ۱۳. نیرو، حسن عباسپور. ۱۴. مشاور در امور اجرایی، بهزاد نبوی.»

سپس نامه نخست وزیر خطاب به مجلس قرائت شد که در آن آمده است: «ریاست محترم مجلس شورای اسلامی، صورت اسامی ضمیمه را به عنوان اعضای همکاران در دولت به خدمت آقای رئیس جمهوری فرستاده ام. ایشان موافقت خود را با بعضی از آنها اعلام داشته اند با امید به اینکه هرچه زودتر ایشان در موارد تحقیق به نتیجه برسند و نیز اینجانب در موارد حذف شده اقدام نمایم تا بقیه اعضای هیئت دولت در آینده نزدیک به مجلس معرفی شوند. لذا اینجانب برای معرفی و توضیح لازم برای نمایندگان محترم آمادگی خود را اعلام می دارم.»

ص: ۸۲۴

رئیس مجلس سپس نامه ای را که نخست وزیر برای رئیس جمهوری فرستاده است به این شرح خواند: «برادر دکتر ابوالحسن بنی صدر، ریاست جمهوری، بدین وسیله آخرین صورتی که در جلسات مختلف مطرح شده و بسیاری مورد توافق و بعضی هم هنوز در گرو اظهار نظر نهایی شما می باشد، به خدمت تسلیم می دارد تا هرطور مصلحت می دانید اقدام فرمایید.»^(۱)

در ادامه، لیست وزیران پیشنهادی ذکر شده است که علاوه بر ۱۴ نفری که در نامه بنی صدر نامشان آمده بود، اسامی دیگری به شرح زیر درج شده، در واقع اسامی وزرایی که بنی صدر با آنها موافقت نکرده بود، به قرار زیر است:

آموزش و پرورش، علی اکبر پرورش؛ اقتصاد و دارایی، دکتر محسن نوربخش؛ برنامه و بودجه، سیداسماعیل داوودی؛ خارجه، مهندس میرحسین موسوی؛ کار، احمد توکلی؛ نفت، اصغر ابراهیمی.^(۲)

در این جلسه عده زیادی از نمایندگان، بسته به جهت گیری جناحی یا نظر کارشناسی خود به نقد وضعیت و اینکه اصلاً این گونه معرفی قابل طرح در مجلس هست یا نه پرداختند.

سپس محمدعلی رجایی، نخست وزیر، به دعوت هاشمی رفسنجانی برای توضیح در مورد اعضای کابینه و ایرادات نمایندگان پشت تریبون قرار گرفت و گفت: «... قسمت عمده بحث امروز این بود که آیا رئیس جمهور باید به مجلس نامه بنویسد یا نخست وزیر، در حالی که فاعل معرفی کننده در آنجا معلوم نیست. آیا شما اکثراً همان هایی نبودید که از کیفیت کاغذبازی در ادارات گله می کردید و انقلاب نمودید که به چنین وضعی خاتمه دهید.» رجایی افزود: «در مورد کیفیت انشای نامه برادرمان رئیس جمهور، زمانی که من خدمت ایشان بودم و گفتند برایت نامه ای نوشتم، من به عنوان نخست وزیر به ایشان گفتم: "آنچه که به من مربوط می شود، به هیچ وجه

ص: ۸۲۵

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، صص ۶۳۴ و ۶۳۵.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۶.

حاضر نیستم شما برخلاف ملتان حرکت کنید. شما در یک مقام خاصی در کشور هستید، آنچه که گفتنی است بگویید و اگر ملاحظه می کنید و تشخیص می دهید که باید ملاحظه کرد، نگویید." سپس رجایی اظهار کرد: «من تکرار می کنم نخست وزیری را هیچ گاه اصرار نداشته ام و اگر کوچک ترین حرفی یکی از برادران یا خواهران در رابطه با نخست وزیر بزنند، من به عنوان فردی باید از شخصیت نخست وزیر دفاع کنم؛ اگر حرفی داشته باشیم بی تردید باید مطرح شود، اگر مطلبی هست که بنا به دلایلی شما پذیرفتید از جمله اصل نخست وزیر شدن من، کدام یک از ما معتقدیم که در جامعه، صالح تر از من وجود ندارد، من کجا چنین ادعایی کردم که صالح ترین فرد برای نخست وزیری هستم.»

درباره برنامه دولت، نخست وزیر گفت: «این برنامه نه وحی منزل است و نه یک چیز منسجمی است که سال های سال گروه های مختلف روی آن بحث کرده باشند و آورده باشند و نه چیزی که بخواهیم بگوییم منحصراً همین باید کار دولت باشد. برنامه آینده دولت هم اگر مجلس بخواهد تغییر خواهد کرد و یا برنامه ای را تصویب و به دولت ابلاغ می کند و دولت نیز تاحد توانایی خود به آن عمل خواهد کرد.» رجایی در قسمت دیگری از سخنان خود گفت: «چون من وزرای را که انتخاب کرده ام صددرصد مطمئن هستم که نمایندگان به صلاحیت آنان در حدی که من معرفی خواهم کرد رأی خواهند داد، پیشنهاد و تقاضای من آن است که قبل از اینکه بحث درباره وزرا در مجلس مطرح شود، یک جلسه غیرعلنی داشته باشیم تا نمایندگان هر مطلبی که نسبت به همکاران من دارند مطرح کنند و جواب آن را بشنوند. پس از آن در جلسه علنی اگر همچنان انتقاد وجود داشت و دفاع به اندازه کافی نشده بود، آن وقت برای رد یک وزیر، مسئله مطرح خواهد شد تا مردم نیز از آن نقطه ضعف مطلع باشند.» نخست وزیر افزود: «... درمورد مجموع هیئت وزرا، به نظر من، این برداشت که هیئت وزرا در کل باشد، صحیح نیست و آن را من در جایی ندیده ام و فکر می کنم که مخصوصاً با توجه به مسئله تصویب نخست وزیر، می شود چند نفر از وزرا نباشند. من خودم به هیچ وجه این وضع را جالب نمی بینم و جداً معتقدم که برادرمان رئیس جمهور هر چه زودتر درباره چند نفری که احتیاج به تحقیق دیگری داشتند نظر خودشان را بدهند، منتها فکر می کنم که این کار را می شود در این فاصله انجام داد؛ اگرچه به نظر من تمام برنامه دولت قابل طرح است. و ضمناً آقای رئیس جمهور نیز بقیه وزرا را اعلام و من نیز آنها را معرفی خواهم کرد.»

پس از سخنان نخست وزیر، بحث درمورد اینکه آیا معرفی ۱۲ یا ۱۱ نفر از اعضای کابینه صحیح است و آیا می توان به این تعداد کابینه و هیئت وزیران اطلاق کرد تا مطابق قانون اساسی قابل معرفی

به مجلس باشند، بقیه وقت مجلس را به خود اختصاص داد. عده زیادی از نمایندگان معتقد بودند که مطابق اصل ۱۳۶ قانون اساسی که می‌گوید: «در صورت تغییر نیمی از اعضای کابینه، دولت باید مجدداً از مجلس تقاضای رأی اعتماد کند»، اگر تعداد وزرای معرفی شده بیش از نصف باشد به این تعداد نیز اطلاق هیئت دولت می‌شود و مطابق قانون اساسی، معرفی آنها فاقد اشکال خواهد بود. عده کمی از نمایندگان نیز عقیده داشتند از آنجا که کابینه باید یکدست و منسجم باشد، معرفی چند وزیر بعد از تشکیل هیئت دولت، خلاف این یکدستی و انسجام خواهد بود. سرانجام، پس از اظهار نظر نمایندگان در خصوص این مسئله، با قیام و قعود نمایندگان، تصویب شد که نخست وزیر بیش از نصف وزیران را باتوجه به نامه رئیس جمهور، در نامه ای به مجلس معرفی کرده و این معرفی نامه همراه با برنامه ای که ایشان به مجلس داده اند در دستور روز سه شنبه قرار گیرد.» (۱)

۱

سردی و تنش در روابط سیاسی ایران و شوروی، به خصوص بر سر ماجرای نقل و انتقال کنسولگری های دو کشور، نه تنها بر روابط اقتصادی و تجاری دو کشور نیز تأثیرات سوئی داشته است، اخیراً باعث شده که هم در مطبوعات چاپ داخلی و هم در مطبوعات داخلی اتحاد شوروی، حملات سختی بر مسئولان جمهوری اسلامی وارد شود. این مسئله اعتراض رسمی جمهوری اسلامی را در پی داشت، به طوری که «سفارت جمهوری اسلامی در مسکو ضمن انتقاد از عملکرد رسانه های گروهی شوروی که در مورد تهمت زدن به شخصیت های جمهوری اسلامی پای خود را در جای پای رسانه های گروهی صهیونیستی و امپریالیستی گذاشته است، در بیانیه ای اعلام کرد ادامه این گونه اعمال موجب خدشه دار شدن روابط حسن هم جواری میان دو کشور می شود.» (۲)

از سوی دیگر، این سردی و تنش در روابط اقتصادی و تجاری دو کشور نیز وجود دارد و این امر در اظهارات امروز علی اکبر معین فر، وزیر سابق نفت و رئیس کمیسیون نفت مجلس شورای اسلامی، محسوس است. وی در مورد صادرات گاز به شوروی که چندی پیش ایران آن را متوقف کرده است، گفت: «ایران چندی پیش درخواست کرد قیمت گاز صادراتی ایران به شوروی با قیمتی که معادل حرارتی نفت خام در بازار جهانی نفت دارد برابر شود و قیمت گاز بر مبنای انرژی که از آن تولید می شود تعیین و سنجیده شود، ولی دولت شوروی با قبول نکردن این اصل ما را وادار کرد تا صدور گاز به آن کشور را متوقف کنیم. دولت ایران در این مورد از تصمیم اوپک پیروی می کند و به خریداران گاز طبیعی خود اعلام کرده که قیمت گاز صادراتی ایران بر مبنای معادل حرارتی نفت خام تعیین می شود.»

معین فر افزود: «نکته قابل توجه این است که اقدام دولت جمهوری اسلامی ایران به نفع دولت شوروی هم هست، زیرا پس از درخواست ایران، شوروی نیز با خریداران اروپایی خود مسئله تعادل قیمت گاز صادراتی با نفت خام را مطرح کرد. امید ما این است که دولت شوروی حقانیت خواست ایران را به طور عمقی درک نماید.»

ص: ۸۲۷

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۶۳۵.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

وی درباره صدور مجدد گاز ایران به شوروی گفت: «همان طور که قبلاً هم اعلام شده، هنگامی که شوروی سیستم جدید قیمت گذاری گاز طبیعی ما را بپذیرد، ما حاضر هستیم مجدداً صدور گاز به آن کشور را از سر بگیریم و قیمت جدید گاز صادراتی با احتساب معادل حرارتی نفت خام آن هر هزار فوت مکعب ۴ دلار می باشد. قیمت گاز صادراتی به شوروی در مقایسه با قیمت آن در رژیم گذشته که حدود ۸۰ سنت برای هر هزار فوت مکعب بود، افزایش درآمد چشمگیری را به نفع دولت جمهوری اسلامی ایران به دنبال دارد.»

وی همچنین در مورد درخواست اخیر شوروی برای خرید نفت خام از ایران، گفت: «وزارت نفت جمهوری اسلامی ایران پس از کسب نظر وزارت خارجه کشورمان در این مورد به دولت شوروی اعلام نمود در صورتی که شرایط معامله از جهت قیمت و نحوه عمل عیناً مثل شرایط فروش نفت ایران به سایر خریداران باشد، انجام معامله فروش نفت از طرف ما بلامانع است.»^(۱)

۱

امروز اعلام شد که امریکا تحت پوشش یک شرکت اندونزیایی، برای عراق فرودگاه می سازد. در این زمینه، گزارش روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری ملی اندونزی، حاکی است: «این کشور به منظور ساختن یک فرودگاه بین المللی در بصره دومین شهر بزرگ عراق، کمک هایی در اختیار این کشور قرار خواهد داد. اندونزی از یک سیستم آرشیتکتی که مخصوص احداث ساختمان در اراضی باتلاقی می باشد، استفاده خواهد کرد. احداث ساختمان فرودگاه در ماه اکتبر (مهرماه) آغاز خواهد شد. عراق و اندونزی ماه گذشته یک موافقت نامه همکاری اقتصادی در جا کارتا امضا کردند.» جمهوری اسلامی در پایان این گزارش آورده است: «یادآوری می شود امریکا با اندونزی قراردادی امضا کرده که طبق آن تمام نیازهای تسلیحاتی و نظامی اندونزی را تأمین کند و اکنون امریکا تحت نام یک شرکت اندونزی قصد دارد یک فرودگاه بین المللی در شهر بصره عراق بسازد.»^(۲)

ضمیمه گزارش ۵۱۷: بخش هایی از قسمت دوم مصاحبه با تیمسار ولی الله فلاحی درباره میزان آمادگی رزمی و سازمان فعلی ارتش جمهوری اسلامی ایران که ۸ روز بعد در کیهان مورخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ درج شد.

کیهان قسمت دوم مصاحبه با فلاحی درباره میزان آمادگی رزمی و سازمان فعلی ارتش جمهوری اسلامی ایران را، به دلیل تراکم مطالب، در روز ۲۴/۶/۱۳۵۹؛ یعنی ۸ روز بعد، درج کرد. در این بخش، تیمسار ولی الله فلاحی ضمن رد این مطلب که لوازم یدکی ارتش به طور غیرمستقیم از امریکا به ایران می رسد، خاطر نشان کرد که از امریکا به طور مستقیم یا غیرمستقیم خرید نمی کنیم. وی در مورد مسئله قطعات یدکی جنگ افزارها چنین گفت: «برخی از قطعات تدمصرف را که مشکل داریم در داخل تولید می کنیم، اما اگر درگیر یک جنگ شدیم یک مقدار باید طبیعت جنگ را باید تغییر دهیم. یعنی این ملت است که می جنگد نه تنها ارتش. به همین دلیل هم سازمان بسیج تشکیل شده است و کارش را آغاز کرده است و ارتش هم تجهیز و هم آموزش سازمان بسیج را که همان ارتش بیست میلیونی است پشتیبانی می کند که سرانجام اگر جنگی در منطقه درگیر شود و طولانی بشود، از این نیروهای بسیج و همه مردم کمک می گیریم و اینکه طبیعت جنگ را تغییر می دهیم؛ یعنی بیشتر تأکید کنیم به جنگ در شب و در حال حاضر آموزش شبانه را شروع کرده ایم تا عملیات را به شب بکشانیم تا از شر هواپیماهای متجاوز راحت باشیم یا جنگ را به صورت نامنظم به وسیله ملت و ارتش؛ یعنی جنگ را به وسیله عملیات ممانعتی و به صورت تخریبات، طبیعت جنگ را از این شکل منظم و هندسی

ص: ۸۲۸

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری ملی اندونزی.

خارج کنیم و اگر جنگ چندین ماه طول بکشد، بابت قطعات یدکی ما مشکل نداشته باشیم، ولی اگر ترسیم این سازمان بسیج را به پایان برسانیم و تشکیل دهیم و اگر به این زودی درگیر جنگ منطقه ای شویم که ناچاریم از هواپیما و ناوها و تانک ها و توپخانه استفاده کنیم، مسلماً با مشکل قطعات یدکی مواجه خواهیم شد. ...»

سرلشکر فلاحی در مورد اوضاع و احوال مناطق کردنشین و گروه های مسلح گفت: «این گروه های مسلح سیاسی و غیرقانونی معتقد هستند که تازمانی که تفنگ در دستشان هست ممکن است جمهوری اسلامی ایران حاضر به مذاکره با آنها باشد و اگر روزی تفنگ را زمین بگذارند دیگر جمهوری اسلامی با آنها مذاکره نخواهد کرد؛ درحالی که این تصور باطلی است؛ اگر اسلحه را زمین بگذارند و جمهوری اسلامی ایران و انقلاب ایران را بپذیرند و تأیید کنند، مسلماً جمهوری اسلامی ایران با این گروه صحبت خواهد کرد، ولی مادامی که اسلحه دست اینها است جمهوری اسلامی ایران مذاکره نمی کند و اسلحه اینها را با اسلحه سنگین تری پاسخ گو خواهد بود.»

فلاحی در مورد درگیری های مهاباد و آخرین وضعیت این شهر چنین گفت: «در مورد حوادث مهاباد، مردم مهاباد تجربه ای که از سنندج به دست آوردند چند بار غیرمستقیم اعلام کردند که به هیچ قیمتی حادثه سنندج در مهاباد تکرار نمی شود. مردم گفتند اجازه نمی دهیم که گروه های مسلح غیرقانونی با ارتش در داخل مهاباد درگیر شود، خود مردم مهاباد گفتند با ارتش درگیر نمی شویم و به گروه های سیاسی مسلح هم اجازه نمی دهیم با ارتش درگیر شود که بخواهد جنگ را به داخل مهاباد ببرد. در حال حاضر، بعد از سنندج ما می توانیم بگوییم که پایگاه مردمی در قسمت اعظم کردستان داریم و از حمایت مردم نیز برخورداریم و دلیل روشن من این پیشمرگان کرد مسلمان هستند که از خود همان مردم کردستان برخاستند و خودشان هستند که می خواهند امنیت را برقرار کنند و این طبیعی ترین طریق استقرار امنیت است که خودشان می خواهند این ناامنی ها را ریشه کن کنند. در این پاک سازی های اخیر ما با استقبال نسبی مردم روبه رو شدیم و از مردم هم کمک گرفتیم و به آنها کمک می کنیم در این راه. در مهاباد گروه های مسلح سیاسی غیرقانونی سعی می کنند از داخل شهر و خانه های مختلف به طرف پادگان تیراندازی کنند و تحریک کنند پادگان را که پادگان هم متقابلاً به طرف شهر تیراندازی کند و این گروه های سیاسی مسلح بگویند مردم اگر شما به پادگان تیراندازی نکنید، پادگان به شما تیراندازی می کند و تحریک و وادار کنند مردم را که به پادگان تیراندازی کنند. این نقش را دو سه بار گروه های مسلح سیاسی غیرقانونی در داخل مهاباد ایفا کرده اند، ولی خوشبختانه به علت آگاهی و بیداری مردم همین چند خانه ای که در داخل شهر گروه های سیاسی مسلح غیرقانونی به آنها تیراندازی کردند خودشان مانع تیراندازی اینها شدند. و در مورد مرز، برنامه ای تنظیم شده است و آمادگی نسبی داریم که مرز از بالا و پایین بسته بشود، البته مشکلاتی هم در این زمینه داریم و امروز می بندیم و باید هم ببندیم و بالاخره نیرویی باید مستقر کنیم در آنجا. ...»^(۱)

ص: ۸۲۹

به دنبال حملات اخیر ارتش عراق به نواحی مرزی قصرشیرین و ایلام و سقوط منطقه خان لیلی در روز گذشته، امروز دولت عراق (۱) یادداشتی را درخصوص مناطقی که تعلق ملی آنها براساس عهدنامه ۱۹۷۵ الجزایر تغییر یافته است، به کاردار سفارت ایران در بغداد تحویل داد. در این یادداشت اعلام شده بود: ارتش عراق در اجرای حقوق قانونی خود برای دفاع از خویش ناگزیر شده است که زین القوس و سایر اراضی عراق را که ایران در تصرف داشت، اشغال کند. (۲) - (۳)

ص: ۸۳۲

۱- عراق در روزهای ۱۷، ۱۹ و ۲۶ شهریور ۱۳۵۹ کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در بغداد را به وزارت امور خارجه عراق احضار و سرانجام نیز طی دو یادداشت اعلام کرد که «نیروهای مسلح عراق ناگزیر از دفع تجاوز ایران به منطقه زین القوس - حوض میمک گردیده اند.» (ر.ک: محمد جوادی پور، علی نیکفرد و سید یعقوب حسینی، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد اول، تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۳، ص ۴۴).

۲- وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران پس از گذشت یک هفته در شهریور ۱۳۵۹، در یادداشتی به سفارت جمهوری عراق، ادعای این دولت را مردود و آن را بهانه ای برای تجاوز بیشتر به خاک ایران دانست؛ در بخشی از این یادداشت آمده است: دولت عراق حتی قبل از اینکه انقلاب اسلامی ایران پیروز شود، دشمنی خود را نسبت به حرکت ملت ایران نشان داده، همگام با ابرقدرت ها و دولت های مرتجع منطقه تا آخرین لحظات در کنار شاه جانی ایستاد و او را یاری نمود... بعد از پیروزی انقلاب که برخلاف انتظار و خواسته تمام دشمنان ما بود، آغاز به تحریک و دشمنی کرده کردستانی ها و خوزستانی ها را به بهانه اقلیم گرایی تحریک نمود و اسلحه های ساخت دولت های ابرقدرت را از حدود ایران عبور داده، با تطمیع عده ای خودفروخته، آنان را بر علیه دولت مرکزی شوراند. متن کامل این یادداشت در ضمیمه گزارش درج شده است. ضمیمه دارد؛ متن کامل یادداشت وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به سفارت جمهوری عراق درباره ادعای ارضی این کشور براساس قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر و مردود دانستن این ادعا.

۳- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

عكس

□

نقشه

ص: ۸۳۳

پس از درگیری های شدید مرزی روز گذشته، میان قوای زمینی، هوایی و آتشبارهای سنگین ایران و عراق در مناطق مرزی قصرشیرین تا سومار که به سقور منطقه خان لیلی و ۸ پاسگاه آن انجامید، امروز نیز درگیری ها در این مناطق ادامه یافت و از جمله پاسگاه برج احمدی از ساعت ۷ صبح تا ۱۷ امروز، زیر آتش توپخانه عراق قرار گرفت. (۱)

در گزارش گروهان قصرشیرین مواردی از درگیری های امروز این منطقه آمده است. بنا بر این گزارش: «یک جت فانتوم اف ۱۴ به شماره ۵۹۱ در ساعت ۱۳:۲۰ دقیقه که از طرف قصرشیرین به طرف خانقین در حرکت بود به محض ورود به آسمان عراق توسط پدافند عراقی مورد اصابت قرار گرفت و سقوط کرد. خلبان آن سرگرد محمد اسکندری با اینکه با شلیک پدافندهای عراقی، به شدت مجروح شده بود، میان قوای دو طرف با چتر به زمین نشست و تلاش عراقی ها برای دستگیری وی به خاطر حمله متقابل قوای خودی مستقر در پاسگاه خسروی به این سمت، به نتیجه نرسید و خلبان مزبور نجات یافت. اما چتر نجات کمک خلبان وی، ستوان خلبان ستوان یکم علی ایلخانی، بر اثر اصابت گلوله پدافندهای دشمن، پاره می شود و وی در نزدیکی گمرک خسروی سقوط کرد و به شهادت رسید.» (۲) گزارش خبرنگار کیهان به نقل از فرماندار قصرشیرین، نیز حاکی است که یک فروند بالگرد خودی نیز در منطقه مرزی سرپل ذهاب سقوط کرده است. (۳)

در همین حال افراد گروهان خان لیلی و پاسگاه های هشت گانه تابع آن، که دیروز شدیدترین درگیری را شاهد بودند و تا ظهر امروز در تصرف نیروهای عراقی قرار داشتند، امروز از طریق ارتفاعات هم جوار اقدام به عقب نشینی کرده، ۲۳ نفر از آنان حدود ظهر به یکی از واحدهای توپخانه ارتش رسیدند. ساعاتی بعد تعدادشان به ۷۵ نفر رسید. (۴) اما بعد از ظهر امروز، با تقویت مرزی، نیروهای خودی برای بازپس گیری پاسگاه های گروهان خان لیلی که در تصرف عراقی ها بود، دست به حملاتی زدند که در آن ۸ تن از نیروهای خودی مجروح شدند. (۵)

در ساعت ۱۷:۵۰ دقیقه، اعلام شد که پاسگاه های تنگاب نو، خسروی و ولد کشته نیز همچنان با مهاجمان عراقی درگیر بوده و زیر آتش شدید آنان قرار دارند و پاسگاه قلعه سفید نیز تقاضای کمک دارد. (۶)

در جنوب این منطقه، نفت شهر و سومار، نیز درگیری ها ادامه یافت از جمله:

پاسگاه نفت شهر اعلام کرد که در ساعت ۱۷:۴۰ دقیقه امروز، ۴ فروند هواپیمای عراقی به آسمان نفت شهر تجاوز کردند که بر اثر تیراندازی مأموران پاسگاه به وسیله کالیبر ۵۰، دو فروند از هواپیماهای عراقی، یکی در روبه روی پاسگاه سه تیان و دیگری در نزدیکی چقاشیرگه سقوط کرده، آتش گرفتند. در پی این تجاوز هوایی مرزبان ایران رسماً به مرزبان عراق اعتراض کرد. (۷)

ص: ۸۳۴

۱- سند شماره ۳۴۴۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳) مرکز عملیات به دفتر ریاست جمهوری، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
 ۲- سند شماره ۲۸۳۲۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن ۳) به فرمانده عملیات غرب، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۲۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن ۳) به فرمانده منطقه عملیات غرب، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۲۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی قصرشیرین به تهران - مرزبانی کشور، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصرشیرین؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۵، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، از قصرشیرین، ۱۸/۶/۱۳۵۹، به نقل از فرماندار قصرشیرین؛ و - روزنامه

کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین به نقل از فرماندار قصرشیرین.

۴- سند شماره ۲۸۳۲۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱:۴۵، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۲۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس در مصاحبه با بهروز ماکوئی استاندار کرمانشاه.

۶- سند شماره ۳۴۳۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۱۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۷۷۲۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبان سومار به تهران (اداره مرزبانی) دایره عملیات (رکن ۲)، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۲۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن ۳) به فرمانده عملیات غرب، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

عكس

□

نقشه

ص: ۸۳۵

در ساعت ۱۹ نیز ۷ فروند بالگرد عراقی در نوار مرزی کشور جمهوری اسلامی پرواز و به حریم هوایی ایران تجاوز کردند. بر اثر تیراندازی نیروهای پاسگاه ژاله پناه به سوی آنها یکی از بالگردها در خاک عراق سقوط کرد. گروهان سومار ضمن اعلام این خبر افزوده است که هر آن احتمال حمله نیروهای عراقی به پاسگاه ژاله پناه می رود. (۱)

آخرین خبر از قصرشیرین نیز حاکی است که از ساعت ۲۱ امروز، شهر قصرشیرین و خسروی زیر آتش شدید توپخانه سنگین عراق قرار گرفت که بر اثر این حملات ۷ نفر از اهالی زخمی شدند. این آتشباری نیم ساعت به طول انجامید که با پاسخ گویی متقابل آتشبارهای ایران، حملات عراقی ها قطع شد. (۲) به گزارش سپاه در این حمله آتشباری، علاوه بر مجروح شدن افراد مزبور، تعدادی از مغازه های شهر قصرشیرین نیز خسارت دیدند. این گزارش می افزاید: «عکس العمل نیروهای مسلح ارتش در مقابل حمله شدید توپخانه عراق، ناچیز می باشد و امکان حمله شدیدی توسط عراق و تصرف قصرشیرین زیاد است.» (۳) ضمناً در تمام طول شب تا روشنایی صبح، آب و برق شهر قصرشیرین قطع می باشد. (۴)

درگیری های امروز هرچند موجب بازپس گیری مناطق اشغالی روز قبل نشد، اما تلفاتی را به ارتش عراق وارد آورد؛ از جمله عراق که هیچ گاه به تلفات خود اقرار نمی کند، به انهدام یک فروند جنگنده خویش اعتراف کرد. در گزارش ستاد لشکر ۹۲ زرهی ایران به استانداری آمده است که خبر این سقوط امروز از رادیو تلویزیون عراق پخش شده است. در گزارش آمده است: «[در مورد] هواپیمای نظامی که توسط ارتش جمهوری اسلامی ایران سرنگون شده بود مقامات عراقی جهت انحراف اذهان عمومی، وانمود کردند هواپیمای فوق نقص فنی داشته و [خلبان آن] به خاطر اینکه به مخازن نفتی خانقین و مردم شهر برخورد نکند حاضر به پرش نشده و در نتیجه خلبان کشته شده است و از طرف صدام حسین به درجه سرهنگی ارتقا یافته است.» (۵)

یادآوری می شود عراق که خود باعث وقوع درگیری های شدید مرزی چند روز گذشته، به ویژه دیروز و امروز میان قوای مسلح ایران و عراق بوده است، در یک حرکت سیاسی کوشید واقعیت را وارونه بازتاب دهد. خبرگزاری فرانسه از بغداد عنوان کرد که شامگاه امروز، «یک سخنگوی وزارت دفاع عراق به ایران هشدار داد و تهدید کرد هرگونه تجاوز به مرزهای این کشور با عکس العمل و پاسخ شدید همراه خواهد بود. این سخنگو سپس نیروهای مسلح ایران را متهم کرد که بانی حوادث و برخوردهای مرزی میان دو کشور می باشند. سخنگوی وزارت دفاع عراق ضمن اعلام این مطلب که نیروهای ایرانی با این تجاوزات اصول حقوق بین المللی را نقض کرده اند افزود کشورش هر جنگ طلبی را که با آتش بازی کند، به شدت تنبیه خواهد کرد.» (۶)

ص: ۸۳۶

۱- سند شماره ۲۷۷۲۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن ۳) به فرمانده منطقه عملیات غرب، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۲۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- سند شماره ۴۳۰۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۷/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۲:۴۵؛ و - سند شماره ۲۷۶۹۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تهران (رکن ۳) ژاجا به ناحیه کرمانشاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا.

۴- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۵- سند شماره ۳۴۷۶۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام لشکر ۹۲ زرهی

(رکن ۲)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - سند شماره ۵۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر
اعلام لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲).

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۵، تاریخ ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

عكس

□

نقشه

ص: ۸۳۷

تهاجم نیروهای عراقی در منطقه میانی - مناطق مرزی ایلام - که یکی از اهداف اصلی آنان، یعنی میمک در آنجا واقع است، مرتباً شدیدتر می شود. امروز نیز این تهاجمات ادامه یافت. درگیری ها در منطقه میمک، صالح آباد و مهران پراکنده بود و پاسگاه های هلاله، نی خزر، تلخاب و بازرگان، ضمن پرداختن به اقدام متقابل درخواست نیرو کردند. (۱)

اما درگیری پاسگاه چیلان، یکی از شدیدترین درگیری های امروز بود. عراقی ها که از ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه روز گذشته، این منطقه را زیر آتش گرفته و به سمت آن پیشروی کرده بودند، با مقاومت نیروهای خودی و بعد از تحمل تلفات سنگین، ساعت ۵۰ دقیقه پس از نیمه شب، مجبور به عقب نشینی شدند. ولی امروز با طلوع خورشید مجدداً با تمرکز تعداد بیشتری از نیروهای زرهی و پیاده در این قسمت همراه آتشباری سنگین، خود را برای حمله گسترده در منطقه چیلان آماده کرده اند، به طوری که گروهان دهلران اعلام کرد، در صورتی که اقدام عاجلی برای مقابله با دشمن انجام نشود، احتمال دارد نیروهای خودی مواضعشان را ترک کنند. در این مورد، میان قوای پشتیبانی و حدود وظایف آنها اختلافاتی بروز کرده است: لشکر ۹۲ زرهی خوزستان، ضمن اینکه تقویت گروهان دهلران را از وظایف هنگ ایلام و ناحیه کرمانشاه و نیز تیپ ۸۴ خرم آباد دانسته، اعلام کرده که در حد مقدمات خود به تقویت این منطقه کمک کرده است و در صورت نیاز به تقویت بیشتر، از تیپ ۸۴ خرم آباد تقاضا کنید. (۲)

به هر حال، نیروهای زرهی عراقی امروز در این قسمت تجدیدقوا کرده و با گسیل نیروی زرهی و افراد پیاده و کندن کانال و حملات آتشباری خمسه خمسه از پشت پاسگاه چناره در یک کیلومتری غرب پاسگاه چیلان، این منطقه و اطراف آن را زیر آتش شدید خود گرفته اند. (۳) نیروهای عراقی در یک اقدام تهاجمی سعی کردند با ایجاد پرده دود از طریق پرتاب خمپاره های دودانگیز، ضمن حرکت به سوی تپ مشرف به پاسگاه چیلان، آن را به تصرف خود در آورند. نیروهای مستقر در این پاسگاه تقاضای کمک و پشتیبانی هوایی کردند. (۴) در این حمله یک گروهبان سوم به نام رفیعی به اسارت عراقی ها درآمد و تعدادی سلاح و بی سیم نیز به دست آنها افتاد. همچنین، در این تهاجم که با مشارکت عوامل مسلح داخلی وابسته به عراق صورت می گرفت، پسر یکی از متنفذترین افراد ضدانقلاب محلی به نام حاج بایزیدی کشته شد. (۵)

باین حال، نیروهای ایران در پاسگاه چیلان، در یک اقدام متقابل در ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه امروز، به پاسگاه مقابل؛ یعنی پاسگاه خزانه میزار عراق حمله کردند. در این درگیری شدید که تا ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه شب، به طول انجامید نیروهای عراقی متحمل خسارات زیادی شدند؛ از جمله ۳ خودروی گاز، یک زیل، یک تانکر بنزین و ۳ تانک زرهی عراق منهدم شد و خسارات شدیدی به مهمات و سنگرهای دشمن وارد آمد، به طوری که عراقی ها مجبور به ترک پاسگاه خود شده، بخشی از پاسگاه آنان نیز نابود و تعداد زیادی از قوای دشمن در حین عقب نشینی کشته شدند. (۶)

«گزارش مرزبانی دهلران همچنین حاکی است که در منطقه مزبور از ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، با همکاری مأمورین ارتشی و برادران پاسدار با مأمورین عراق درگیری [بود] و به کلیات عملیات آنان

ص: ۸۳۸

۱- سند شماره ۲۸۳۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (رکن ۳ - مرکز عملیات)، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۵۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی غرب)، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن ۳) به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن ۳ - عملیات)، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره

- ۳۴۳۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: معاونت امور سیاسی و اداری استانداری ایلام به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام هنگ ژاندارمری ایلام.
- ۲- سند شماره ۳۴۷۶۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳ - عملیات) به تیمسار فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۸۲۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ت - ف - نزاجا (رکن ۳ - عملیات)، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان دهلران؛ و - سند شماره ۳۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیات غرب کشور، ۱۷/۶/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۲۸۲۹۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۰۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد عملیات)، ۱۷/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۴۳۰۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به نزاجا، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر اظهار تلفنی آقای ضیائی استاندار ایلام، ۱۷/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۲۹۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۱۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (عملیات و اطلاعات)، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا مستند به گزارش مرزبانی دهلران.

پاسخ داده شد» (۱) اما عراقی ها مجدداً در این منطقه از ساعت ۱۶ تا ۱۷ امروز، با ارسال ۲۰ دستگاه خودرو حامل تدارکات و نفرات و استقرار در مواضع خود، دست به تقویت نیرو و تدارکات زدند. (۲)

در نهایت، هنگ ژاندارمری ایلام آخرین وضعیت گروهان های مرزی این منطقه را تا ساعت ۲۰ امروز بدین شرح اعلام کرد: الف) گروهان دهلران: پاسگاه چیلان این گروهان همچنان درگیری شدیدی دارد. ب) گروهان صالح آباد: پاسگاه های انجیره، شوروشیرین، هلاله و نی خزر گاه گاهی درگیری دارند. ج) گروهان مهران: گروهان مذکور درگیری ندارد، اما گزارش پاسگاه فرخ آباد حاکی است که عراق در ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه امروز، پاسگاه های کله شرقی و دراجی خود و مابین آن دو را با نیرو و تجهیزات دیگر تقویت کرده است. د) گروهان موسیان نیز امروز درگیری نداشته است. (۳)

۱

تحركات عراق امروز نیز در مناطق مرزی خوزستان از جمله مناطق هم جوار سوسنگرد، بستان و نیز خرمشهر و آبادان در قالب تقویت نیرو، تجهیزات و ایجاد استحکامات و حفر سنگرها و کانال های جدید و شناسایی های هوایی و زمینی و نیز از طریق عوامل داخلی ادامه داشته است.

در این زمینه، گزارش گروهان هوزگان حاکی از جاده سازی و سدبندی و همچنین، نقشه برداری در جنوب شرقی پاسگاه کوشک است. گزارش گروهان بستان نیز حاکی است که: «در ساعت ۱۴، تعداد ۶ دستگاه جیب حامل توپ ۱۰۶ از طرف پاسگاه فکه عراق به طرف پاسگاه طاوسیة عراق در حال حرکت مشاهده شدند.» (۴) یک گزارش دیگر از گروهان بستان حاکی از تقویت پاسگاه های دویرج، رشیدیه و طاوسیة عراق از لحاظ نیرو و نیز با ۷ خودرو مجهز به تفنگ ۱۰۶ میلی متری است. (۵)

شناسایی هوایی عراق نیز ادامه یافت و برای چندمین روز متوالی، امروز نیز در ساعت ۲۳:۳۰ دقیقه، یک فروند هواپیمای عراقی روبه روی البوارین در منطقه پاسگاه مؤمنی، وارد حریم ایران شد. مرزبان درجه یک خرمشهر در یادداشتی رسمی به مرزبان بصره، مراتب اعتراض شدید ایران را به این تجاوز هوایی اعلام کرد. (۶)

همچنین، آتشبار مستقر در فرودگاه آبادان اعلام کرد که امروز یک هواپیمای میگ عراقی را سرنگون کرده است. (۷) این خبر را ساکنان جزیره مینو که صدای انفجار آن را در خاک عراق شنیده اند و نیز رسانه های عراق از جمله تلویزیون این کشور تأیید کردند. (۸)

از سوی دیگر، عراق نه تنها از طریق گشت های مکرر هواپیماهای خود اقدام به شناسایی مناطق مرزی، به خصوص خرمشهر و آبادان می کند، از طریق اعزام نیروهای ایرانی وابسته به خود نیز، به این کار مبادرت می ورزد. در این زمینه، گزارش منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «عراقی ها از راه شلمچه و کوت، ۲۵ نفر خرابکار به ایران نفوذ داده اند که آنها از عناصر ساواک می باشند. منظور آنها نقشه برداری از راه های ایران است تا اینکه مناطق حساس را بمباران کنند؛ به طوری که شنیده شده عراق می خواهد زندان های ایران مخصوصاً در خوزستان را بمباران کند زیرا اکثر زندانیان از خرابکاران ایرانی و عراقی هستند.» (۹)

ص: ۸۳۹

۱- سند شماره ۴۳۰۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا (م. ع و الف مد اطلاعات)، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مرزبانی دهلران.

۲- سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۱۰۵، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات

سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر گزارش مرزبان دهلران.

۳- سند شماره ۳۴۳۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۴۳۲۷۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان هوزگان و گزارش گروهان بستان.

۵- سند شماره ۴۳۱۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱ بامداد؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- سند شماره ۴۰۹۳۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان ژاندارمری خرمشهر مستند به گزارش پاسگاه مؤمنی؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۶، به نقل از مرزبانی درجه یک جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر به مرزبان درجه یک بصره، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۳۲۷۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، بولتن خبری، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۸- سند شماره ۳۴۶۰۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۴۲۳۴۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و انتظامی)، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - همان، از ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان به واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش لشکر ۹۲ زرهی، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از ستاد لشکر ۹۲ زرهی، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

یک گزارش دیگر، از تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق در منطقه سابله تابع بستان خبر می دهد. بنا به این گزارش، «شخصی به نام سیدخلف ساکن سوبله [سابله] اخیراً به استخدام جبهه عراق درآمده و مأموریت دارد که از اهالی مرزنشین جهت دیدن دوره خرابکاری دعوت به عمل بیاورد. ضمناً شخص مذکور هر بیست روز یک بار جهت آموزش کوتاه مدت به کشور هدف به طور غیرمجاز مسافرت می نماید.» (۱) گزارش مشابه دیگری نیز حاکی است که «در ساعت ۲۳:۳۰ دقیقه امروز، صدای انفجار در ضلع شرقی گروهان هوزگان تابع هنگ سوسنگرد شنیده شد که پس از بررسی از سوی مأمورین پاسگاه مشخص گردید که مربوط به انفجار یک بمب در ساختمانی مخروبه و متروکه بوده است. تحقیقات درمورد شناسایی عاملین ادامه دارد.» (۲)

در این حال «صدای امریکا نیز از قول رادیو اهواز، گزارش داد به علت وضع حساسی که در خوزستان پیش آمده، به کلیه واحدهای آن استان دستور آماده باش داده شده است. رادیو اهواز درضمن به کلیه افراد نظامی که آموزش دیده اند دستور داد تا با جمعیت اسلامی در لشکر شماره ۹۲ اهواز تماس بگیرند.» (۳)

۱

در مناطق کردنشین، درگیری ها در محورهای بانه - سردشت و نقده - اشنویه و نیز در ارومیه، سلماس و شاهین دژ با شدت کمتری رخ داد. در سنجند نیز تحرکات تبلیغاتی گروه های سیاسی غیرقانونی به بهانه طرف داری از احمد مفتی زاده و نیز ادامه پاک سازی شهری خودی قابل ذکر است.

در محور بانه - سردشت، پیشروی ستون اعزامی از بانه به سردشت همچنان ادامه دارد و در چند روز گذشته و امروز تلفات سنگینی به مهاجمان مسلح ضدانقلاب وارد شده است. (۴) این ستون که متشکل از ارتش و سپاه است صبح امروز در بیست کیلومتری سردشت بود و تا حدود ساعت ۱۲ به ده کیلومتری سردشت رسید و پیشروی ادامه یافت. (۵)

در این حال، امروز پادگان و پایگاه ملاشیخ سردشت زیر آتش انواع سلاح های سبک و سنگین گروه های مسلح معارض با نظام قرار گرفت که با آتش متقابل نیروهای توپخانه پایگاه تلفات سنگینی به مهاجمان ضدانقلاب وارد آمد. (۶)

در محور نقده - اشنویه، ستون ارتش که شامگاه امروز با هدف پاک سازی مسیر و گرفتن اشنویه، از طرف نقده به سوی اشنویه حرکت کرده بود، (۷) با طایفه زرین گلابی برخورد کرده و ۲ کشته داد. (۸) در این درگیری، یک ماشین ارتش حامل آرد به دست افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی افتاد و ۲ سرباز وظیفه شهید و ۴ نفر دیگر به گروگان گرفته شدند. (۹)

در ارومیه گزارش ژاندارمری حاکی است: «۴۰ تن از افراد حزب دمکرات در ساعت ۲۰ امروز، مسلحانه به قریه حیدرلو واقع در حوزه ارومیه حمله کردند که در نتیجه تیراندازی مهاجمین، یک نفر از اهالی کشته و یک نفر مجروح و یک نفر به گروگان گرفته و پس از وارد کردن خسارت به تراکتورهای اهالی و منزل مسکونی حاج سیف الله رحمتی، یک دستگاه

ص: ۸۴۰

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۶، برابر گزارش ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، مستند به گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۶۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳ - مرزبانی) به ت - ف - ژاجا (امور مرزی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ سوسنگرد مستند به اعلام گروهان هوزگان.

- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۴، تاریخ ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۵، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، ۱۷/۶/۱۳۵۹، به نقل از رادیو صدای امریکا.
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار کیهان از سنندج، در گفت و گو با سرهنگ کشاورز فرمانده پادگان سردشت.
- ۵- سند شماره ۴۳۰۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه غرب (عملیات) به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۷/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۲؛ و - سند شماره ۴۳۰۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۷/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۳۱۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۰۶، از عملیات سپاه سنندج به عملیات سپاه مرکز، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۱۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۴۲۵۴۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۱۱۲، از سپاه ارومیه به عملیات سپاه مرکز، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۴۳۱۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۰۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه تبریز و ارومیه، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
- ۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه به نقل از هاشمی معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی.

جیب سیمرخ متعلق به یکی از اهالی را به سرقت برده و متواری می شوند.»^(۱)

در سلماس، درگیری اطراف این شهر که از شب پیش شروع شده بود تا ساعت ۱۳ امروز به طول انجامید. این درگیری زمانی رخ داد که گروه ضربت متشکل از پیشمرگان مسلمان کرد به سرپرستی ظلمات مامدی و افراد کمیته انقلاب اسلامی و جوانمردان ژاندارمری سلماس به منظور پاک سازی روستای کوزه رش، عازم این روستا بودند^(۲) که «در دو نقطه یعنی روستای کش کاویج و حاج جفان هدف حمله افراد سنار مامدی قرار گرفتند، که با پشتیبانی پایگاه کوزه رش و اعزام هلیکوپتر و کوبیدن مواضع اشرار، ۴ نفر از اشرار کشته و ۳ نفر زخمی و ۴ اسب آنها سقط و ۲ قبضه سلاح کشف و ۲ نفر از افراد گروه ضربت و ظلمات مامدی مجروح گردیدند.»^(۳)

درباره شاهین دژ، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی شامگاه امروز به نیروی زمینی ارتش اعلام کرد: «برابر خبر واصله از مراغه، در نزدیکی شاهین دژ، حدود ۳۰ نفر از برادران پاسدار به همراه فرمانده سپاه شاهین دژ و تنی چند از شورای فرماندهی [سپاه] شاهین دژ و بخشدار این شهر در محاصره شدید مهاجمین قرار گرفته و تقاضای نیروی کمکی از نیروی زمینی نموده اند که با هماهنگی سپاه شاهین دژ به منطقه اعزام شوند. دستور فرمایید در این مورد اقدام بایستی انجام گیرد.»^(۴)

همچنین به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران ارومیه، «ساعت ۴ بامداد امروز، بر اثر انفجار یک مین ضد نفر در جاده میاندوآب به شاهین دژ به یک تراکتور خساراتی وارد آمد.» بنا به همین گزارش، در ساعت ۶ بامداد امروز نیز یک مین دیگر با هوشیاری افراد سپاه پاسداران در منطقه مذکور کشف و خنثی شد.^(۵)

از باینگان نیز خبر می رسد که «از ساعت ۱۹ تا ۲۲ امروز، مناطق وزرپوچ و سردانی واقع در بخش باینگان و نیز مقر سپاه پاسداران این بخش توسط نیروهای مهاجم وابسته به بعث عراق زیر آتش سلاح های سنگین قرار گرفت، که با هوشیاری برادران ارتشی و پیشمرگان مسلمان کرد و پاسداران انقلاب به این حملات شدیداً پاسخ داده شد. در این درگیری ۴ تن از مهاجمین کشته و ۶ تن از آنها مجروح شدند.»^(۶)

در سنندج، سازمان پیشمرگان مسلمان کرد اعلام کرد: «امروز در خیابان ۱۷ شهریور سنندج، مغازه یکی از افراد ضدانقلاب که اینک متواری است مورد بازرسی قرار گرفت که طی این بازرسی چند دستگاه چاپ و فتوکپی و تکثیر از این مکان به دست آمد.»^(۷) در این حال، در راه پیمایی امروز گروهی از عوامل وابسته به گروه های سیاسی غیرقانونی در سنندج، عده ای به طرف داری از احمد مفتی زاده چنین شعار می دادند: "خواست مفتی زاده، خواست خلق کرد است". در گزارش این تظاهرات آمده است که این طرف داران نمی خواهند از طریق مفتی زاده، برنامه عزالدین حسینی را تکرار کنند.^(۸)

در کرمانشاه، بنا به اعلام روابط عمومی سپاه پاسداران غرب کشور: «۷۰ نفر از افراد فریب خورده که تاکنون در دامن حکومت متجاوز عراق بودند خود را تسلیم کردند.» براساس این گزارش، «این عده شامگاه امروز خود را در منطقه دالاهو به همراه ۷۰ قبضه سلاح تسلیم فدائیان امام مستقر در پاسگاه های مرزی نمودند.»^(۹)

ص: ۸۴۱

۱- سند شماره ۴۳۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۸۸، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ژاندارمری ارومیه؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۸۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات) سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، برابر خبر واصله از ژاندارمری ارومیه؛ و -

- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه به نقل از هنگ ژاندارمری ارومیه.
- ۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه، به نقل از هاشمی معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه به نقل از هاشمی معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی.
- ۳- سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص ۶۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات) سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر گزارش ژاندارمری ناحیه ارومیه؛ و - همان، اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۱۰۵، همان.
- ۴- سند شماره ۴۳۰۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا، ۱۷/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۰:۲۳.
- ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۵؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.
- ۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، خبرنگار انقلاب اسلامی از سنندج.
- ۸- سند شماره ۹۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۳۵، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - زاجا (رکن ۲)، ۳/۷/۱۳۵۹.
- ۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

روزنامه فرانسوی لوموند در شماره امروز خود مصاحبه ای با یکی از اعضای کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان به نام هدی انجام داده و به نقل از وی آورده است: نیروهای دولتی (ارتش جمهوری اسلامی ایران) و پاسداران (سپاه پاسداران انقلاب اسلامی)، اکثر شهرهای کردنشین از جمله سنندج، سفز، بانه، مریوان و... را تحت کنترل خود دارند. به گزارش لوموند: «آقای هدی حزب کومه له را مورد انتقاد و اتهام شدید قرار داده و گفته است "دستورات حزب کومه له مبنی بر مطرح کردن هرچه بیشتر شعار سرنگونی دولت تهران، خسارات جبران ناپذیری برای مردم کردستان به بار آورده است." آقای هدی همچنین به اعلامیه های حزب کومه له که در آوریل (فروردین و اردیبهشت ماه گذشته) مردم سنندج را دعوت می کرد تا شهر خود را به یک استالینگراد جدید تبدیل کنند، به شدت حمله کرد و گفته است "این دستور کومه له برای مردم محلی به بهای بسیار گزافی تمام شده است."»

عضو کمیته مرکزی و سخنگوی حزب دمکرات کردستان در قسمت دیگری از مصاحبه با لوموند ضمن اعتراف به اینکه حزب دمکرات از حکومت جمهوری اسلامی حمایت نمی کند، افزود: «حزب دمکرات بدون جنگ مسلحانه نمی تواند به خواسته خود برسد.» در ادامه این مصاحبه آقای هدی به خبرنگار روزنامه لوموند، گفت: «بلوریان که از حزب دمکرات منشعب شد معتقد است حزب دمکرات کردستان با دولت بغداد روابط نزدیکی دارد.» سخنگوی حزب دمکرات همچنین به اظهارات یکی از سران انشعابی این حزب که قصد دارد به کمک یاران توده ای خود از حزب دمکرات کردستان یک شاخه کمونیستی پدید آورد اشاره کرد و افزود: «حزب دمکرات کردستان در زمینه همکاری با کمونیست ها مخالفتی ندارد.» (۱)

درحالی که در سرتاسر مرزهای غرب کشور روز به روز بر تحرکات ارتش عراق و عوامل ضدانقلاب و نیز درگیری ها افزوده می شود، در پایتخت، بنی صدر همان گونه که وعده داده بود در پی افشاگری و انتقام جویی از مخالفان و رقیبان خود است. در این راستا امروز در مراسم سالروز هفده شهریور در میدان شهدای تهران، در جمع صدها هزار نفر از مردم تهران، بنی صدر در یک سخنرانی نسبتاً طولانی، به طور بی سابقه ای به مخالفان خود از جمله حزب جمهوری اسلامی و سران آن به شدت حمله کرد و آنان را "اقلیتی مستبد" خواند؛ این سخنان به نظر می رسد آغاز دور تازه ای از مبارزه با رقیبان حاکم بر نظام نوپای اسلامی است.

گزارش کیهان و اغلب روزنامه ها در این مورد حاکی است: در پی دعوت قبلی ریاست جمهوری، امروز هزاران نفر از مردم مسلمان تهران به مناسبت سالروز شهدای هفده شهریور در مراسمی که در میدان شهدا تشکیل شده بود شرکت کردند. ...

بنی صدر در سخنانی به تشریح مشخصات جامعه شرک زده پرداخت و گفت: «شرک و کفر، انحصار و کوشش برای در قبضه درآوردن مقام های تعیین کننده حکومتی از راه طرد و نفی دیگران، مشخصه

ص: ۸۴۲

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از روزنامه فرانسوی لوموند، هشتم سپتامبر، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

سیاسی این جامعه است.» وی در ادامه سخنان خود با اشاره به این نکته که نشانه های دیگر روش های جاهلی دروغ و بهتان بستن رویاروی است، گفت: «وقتی در جامعه ای بتوان رویاروی به رئیس جمهوری آن جامعه بهتان زد و دروغ گفت، طبیعی است که دیگران ترس و وحشت می کنند و توانایی اظهار عقیده را از دست می دهند، وقتی در جامعه ای بتوان ایجاد مسابقه ذهن کرد و حتی بتوان از راه تکرار، دروغی را در فکر مردم القا کرد البته می توان در جامعه حاکمیت اقلیتی را مستقر کرد، وقتی بتوان یک حرفی را به رئیس جمهوری نسبت داد و از زیادی تکرار حتی کاری کرد که خود او نتواند تکذیب کند، طبیعی است که مقدمات بازگشت و رجعت شرک و حکومت طاغوت فراهم می شود.»

وی با اشاره به این نکته که گفته اند که او با مجلس مخالف است، گفت: «آیا من تا این زمان به روشی بر ضد قانون پناه برده ام و خواسته ام قانون را زیر پا بگذارم؟ آیا کسی می تواند بگوید من در انتخابات در جایی از کشور دخالت کرده ام و وکیل قلابی به مجلس فرستاده ام و کسی می تواند بگوید که من با دروغ و تحریک برای مجلس جو درست کرده ام تا او را مجبور کنم چنین رأی بدهد؟ معنای تضعیف مجلس اینها است؟ آیا این کارها از من سر زده است؟ و جای خوشبختی برای من این است که جز دروغ نمی توانند بهانه حمله و تاخت و تاز قرار دهند.»

بنی صدر با اشاره به این نکته که عده ای این مطلب را که وی از نهادها خواسته است که با نظم و انضباط باشند، دلیل مخالفت رئیس جمهور با آنها دانسته اند، گفت: «من از جوانانی که قبل از انتخابات با من بودند و حالا مخالف شدند دعوت می کنم تا روز جمعه ساعت ۵/۸ تا ۹ صبح، در جلو نخست وزیری جمع شوند تا من بینم چرا موافق بودند و چرا مخالف شدند.»

وی با اشاره به این نکته که ما باید حقیقت را به مردم بگوییم، گفت: «یک نظریه ای وجود دارد که باید یک اقلیت منسجم در خطی حاکمیت کامل برقرار کند. این اقلیت برای استقرار حاکمیت خویش کوشیده است و می کوشد رهبری نهادهای انقلابی را در دست بگیرد. کوشیده است و می کوشد رادیو و تلویزیون و روزنامه ها را در دست بگیرد و نگذارد هیچ نشریه ای که مخالف باشد امکان حیات داشته باشد. می خواهد سپاه انقلاب و کمیته های انقلاب، انجمن های اسلامی و هر گروه و حزب اسلامی را در قبضه بیاورد و از طریق حاکمیت، برنامه ای را به اجرا بگذارد. این اقلیت می خواهد حکومت را قبضه کند و مخالفان

حکومت را از راه همان روش‌هایی که گفتم، منکوب کند و از سر راه بردارد و در نتیجه بدون مزاحم و مانعی برنامه خود را به اجرا بگذارد.» رئیس جمهوری سپس در مورد بازتاب سیاسی این عمل گفت: «اگر ما یک گروه را حاکم کنیم و بگوییم تنها این گروه حق دارند حاکمیت کامل را داشته باشند، نخست مسلمان‌ها تجزیه می‌شوند؛ موافق و مخالف می‌شوند و در نتیجه روبه روی هم می‌ایستند و وقتی روبه روی هم ایستادند، نیروهایشان از بین می‌رود و ضعیف می‌شوند. روحانیت ما به حکم پایبندی مکتب و به حکم پایبندی به مردم نمی‌تواند این چنین یکنواختی را بپذیرد و در نتیجه نزد آنها هم خدای ناکرده وحدت از بین می‌رود؛ تمام نیروهایی که در جامعه ما خود را رها شده می‌بینند به مخالفت می‌گیرند و در نتیجه همان زمینه اجتماعی و سیاسی که برژینسکی به آن امید بسته است، به وجود می‌آید. پس این بازتاب سیاسی، بازتاب اختلاف و تجزیه و دشمنی و کینه است...»

بنی صدر افزود: «من می‌گویم مشکل را با زور نمی‌توان حل کرد، هیچ سازمانی نمی‌تواند با شیوه لنین و استالین و حزب معاویه در صدر اسلام بیاید و بخواهد حکومت کند و بتواند... وی سپس با تأکید بر اینکه حضور شما در صحنه ما را از به کار بردن زور و استقرار یک رژیم فاشیستی باز می‌دارد، گفت: «من در انتخاب وزیران و ترکیب دولت به دنبال حداکثر صلاحیت نرفتم برای اینکه نشان بدهم کمال علاقه را به همکاری با مجلس داشتم و معلوم بکنم در این جمهوری که جز از راه همکاری نمی‌خواهیم به هدف‌های انقلاب اسلامی ایران برسیم، براساس ضوابط زیر عمل کردم: یکی جلوگیری از حاکمیت همان گروه اقلیتی که در همه جا چنگ افکنده و می‌خواهند حکومت را در دست بگیرد و از راه برقرار کردن استبداد ایران را مناسب بکند. او نمی‌داند اما من می‌دانم که این خطرناک است و ممکن است کشور را برای حاکم کردن جناح‌های وابسته به امریکا مساعد بکند؛ این است که با وزیرانی که معرف آن خط باشند موافقت نمی‌کنم.» وی افزود: «دوم اینکه با وزیرانی که معرف روش‌های تخریبی بودند؛ کسانی که خواسته‌اند با جوسازی، نوشتن و تبلیغات دروغ و ناسزا خود را به کرسی بنشانند، موافقت نمی‌کنم.» بنی صدر اضافه کرد: «اگر سابقه است برای همه است، اگر نامه و نوشته ملاک رد اعتبارنامه این و آن می‌شود و یا ملاک توییح و تصفیه و پاک‌سازی می‌شود، این ملاک باید برای همه باشد، لذا با کسانی که از این گونه سوابق داشته باشند برای وزارت موافقت نمی‌کنم. بنابراین با آنهایی که موافقت کردم کسانی نیستند که من آنها را صددرصد در خط بدانم؛ به حداقل قانع بودم و خواسته‌ام حداکثر تفاهم را به وجود بیاورم. اینها گفته‌اند که به راه شور و تفاهم خواهند رفت؛ صمیمانه آرزو می‌کنم این طور باشد، اما اگر برخلاف وعده و نوشته‌ای که گفته و نوشته‌اند عمل کردند من یک لحظه درنگ در بیان آن به مردم به خود راه نخواهم داد.» (۱) - (۲)

ص: ۸۴۴

۱- یک شاهد صحنه به نگارنده یادآوری کرد: در این سخنرانی بنی صدر، آنجا که "لبه‌ای تیز" علیه رقیب داشت، با شعارهای قوی و حساب شده افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که به طور سازمان یافته در میدان شهدا و اطراف آن حاضر بودند، فضای پرهیجان و طالب افشاگری و رادیکالی علیه جریان خط امام ساخته می‌شد. عده‌ای از افراد عادی نیز هم صدا می‌شدند و عده‌ای هم مبهوت از این تقابل مسئولان نظام، نظاره‌گر بودند. اگر کسانی با دقت ملاحظه می‌کردند، خطر نزدیکی روزافزون جریان بنی صدر و سازمان مجاهدین (منافقین) را به خوبی احساس می‌کردند.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

مراسم امروز میدان شهدا و سخنرانی بنی صدر و وقایع قبل و پس از آن، که علامتی از افزایش رویارویی جناحی حکومتی محسوب می شد، در روزنامه های دو جناح حاکم بر نظام و نیز در برخی رسانه های گروهی غربی بازتاب چشمگیری داشته است که از عمق اختلافات دو جناح و رشد و جبهه گیری در مقابل یکدیگر حکایت می کند.

روزنامه جمهوری اسلامی، ارگان حزب جمهوری اسلامی، در مطلبی تحت عنوان "در حاشیه گردهمایی" نوشت: «بعد از پایان سخنرانی آقای بنی صدر، گروه هایی از مردم، آرام به طرف مقصد خود در حرکت بودند. گروهی معدود در میدان شهدا شروع به دادن شعارهای تفرقه انگیز با صدای بلند و تکرار آنها کردند. این مسئله باعث شد که مردم مسلمان که جهت فقط وحدت در مقابل دشمنان انقلاب اسلامی راهی میدان شهدا شده بودند، جهت پاسخ گویی به شعار انحرافی و تفرقه افکن این عده... که از اول نیز چنین قصدی داشتند و [می خواستند] با توجه به جوی که با سخنان آقای بنی صدر که در محیط ایجاد شده بود [چنین اوضاعی را] به پای گروهی خاص بگذارند، با شعار "منافق حیاکن - بنی صدر را رها کن"، "حزب فقط حزب الله، جنبشی ضدالله"، به پاسخ گویی برخاستند و در مدتی کوتاه دامنه این شعارها به تمام خیابان ها کشیده شد. در میدان، مقابل جایگاه به علت رودررو قرار گرفتن گروه ها، درگیری هایی به وجود آمد که با دخالت مردم و برادران پاسدار شدت پیدا نکرده و مردم از میدان عازم مسیرهای خود شدند، ولی چون دامنه موضوع به خیابان ها کشیده شده بود، تظاهرات گروه های مختلف، با شعارهای مختص به خود ادامه پیدا کرد و در بعضی نقاط (من جمله خیابان مجاهدین) گروه ها راه را به یکدیگر می بستند که این باعث به وجود آمدن درگیری هایی جزئی گردید.»^(۱)

روزنامه انقلاب اسلامی، ارگان رسمی وابسته به جناح بنی صدر نیز در بخشی از مطلب خود تحت عنوان "در حاشیه تظاهرات ۱۷ شهریور در میدان هفده شهریور" چنین نوشته است: «... از نکات قابل توجه اینکه دیشب و امروز [۱۸/۶/۱۳۵۹] رادیو تلویزیون در اخبار خود به جای پرداختن به نکات مهم و اساسی بیانات رئیس جمهور، بیشتر به توضیح چگونگی برگزاری مراسم مثل خواندن سرود، پیام ها، هیاهوی مردم و... پرداخت. البته با توجه به اینکه در خلاصه اخبار دیشب [۱۷/۶/۱۳۵۹] تلویزیون حتی یک کلمه ای هم از تظاهرات میلیونی مردم در بعدازظهر دیروز [هفده شهریور] نگفت.»^(۲)

این روزنامه همچنین در بخش وقایع اتفاقیه خود درباره برخی وقایع قبل از شروع مراسم نوشت: «... حدود ساعت ۲ که عده ای از صحبت های امام جمعه تهران از بهشت زهرا دائر بر احتمال آشوب در اجتماع مردمی عصر و اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران مطلع شده بودند، گروهی دویست سیصد نفری وارد میدان [شهدا] شدند و به اصرار در مقابل جایگاه قرار گرفتند و مدعی بودند برای مقابله با آشوبگران احتمالی آمده اند و جالب اینکه تا آخر مراسم و سخنرانی رئیس جمهوری تشنج و آشوب در اطراف جایگاه از همان منطقه ای برمی خاست که این "حافظین امن" در آنجا مستقر شده بودند.»^(۳)

ص: ۸۴۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- همان.

از سوی دیگر، خبر روزنامه کیهان به نقل از گزارش خبرگزاری پارس، حاکی است: به دنبال مطلبی که صدای جمهوری اسلامی ایران در مورد احتمال بمب گذاری در میدان شهدا پخش کرد، پیامی از سوی بنی صدر به مردم تهران و حومه داده شد که در بخشی از آن آمده است: «... یک بار دیگر هوشیاری شما همه آنها را که گمان می کردند مردم آگاهی ندارند، احساسات دارند، حیرت زده کرد، امواج عظیم انسانی روی به میدان شهدا دارد چون می داند حضور شما در صحنه تا کجا تعیین کننده است. تبلیغ می کنند که به اینجا حمله خواهد شد، به آنجا حمله خواهد شد، بهتر است در خانه های خود بنشینید و سخنان رئیس جمهور را با آرامش گوش کنید و اینک رئیس جمهور به تو مادر، به تو پدر، به تو خواهر و به تو برادر هشدار می دهد که آرامش کامل خواهد بود، امروز روزی است که حضور تو در صحنه، تعیین کننده است، خانه ها را ترک کنید و به کوچه و خیابان ها درآیید و به سوی میدان شهدا روی آورید...» (۱)

در این حال، مراسم امروز در برخی رسانه های غربی از جمله رادیو کلن آلمان و رادیو مونت کارلو همین امروز بازتاب داشت. در این بازتاب ها دشمن نتوانست شادمانی خود را از اوج گرفتن اختلافات میان دو جناح داخل ایران، پنهان کند. رادیو کلن اعلام کرد: «ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهوری ایران، بالاخره پس از حدود یک ماه کشمکش و مبارزه و درگیری با رجایی و طرف داری وی از حزب جمهوری اسلامی، در مورد تشکیل اعضای کابینه موفق شده است نظرات خود را به کرسی بنشانند. اضافه بر این، بنی صدر در مانورها و مقاومت های خود در برابر افراطیون مذهبی موفق شده است علاوه بر کسب پشتیبانی افکار عمومی مردم ایران، در میان جناح های مذهبی نیز اختلافاتی به وجود آورد.» (۲)

رادیو عربی مونت کارلو هم در این باره گفت: «... رئیس جمهور در سخنان بسیار مبسوط خود ضمن بررسی پاره ای از مسائل سیاسی و مهم روز، از مخالفین خود خواست که روز جمعه آینده و در برابر ساختمان نخست وزیر جمع شوند و علیه وی شعار بدهند تا معلوم شود مخالف زیاد دارد یا هوادار؟» (۳)

۱

در حالی که تهران امروز شاهد سخنرانی جنجالی بنی صدر بود، نخست وزیر محمدعلی رجایی، در یک مراسم نسبتاً آرام به مناسبت بزرگداشت مراسم شهدای هفده شهریور در دبیرستان حکیم نظامی قم سخنرانی مفصلی ایراد کرد و علاوه بر بزرگداشت یاد و خاطره شهدای هفده

ص: ۸۴۶

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۴، تاریخ ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۵، رادیو کلن، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۲۶، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ساعت: ۲۱:۳۰، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

شهریور، نامه ادموند ماسکی (۱) وزیر امور خارجه امریکا را قرائت و درباره برنامه های دولت و سیاست خارجی و ترکیب کابینه مطالبی را بیان کرد.

نخست وزیر ضمن اشاره به تشکیل حکومت مکتبی براساس قانون اساسی در رابطه مردم با عدل ولایت فقیه تأکید کرد: «تمام وزیران از میان افرادی انتخاب شده اند که مسئول، متعهد و معتقد به انقلاب اسلامی در تمام جوانب آن هستند، تمام وزرای من تعهد نموده که مقلد امام باشند و من همان طور که تا قبل از ۲۲ بهمن، مقلد رساله عملیه رهبر انقلاب بوده، امروز نیز پیرو رهنمودهای ایشان خواهم بود و در تمام مراحل انتخاب وزرا، مقلد امام بودن، معتقد و متعهد به انقلاب اسلامی بودن را ملاک قرار داده ایم و من بر آنم که وضعی به وجود آید که تمام متعهدین، خود را از کابینه بدانند.»

ص: ۸۴۷

۱- متن نامه وزیر امور خارجه امریکا که در تاریخ ۲۹/۵/۱۳۵۹ ارسال شده بود، چنین است: «آقای نخست وزیر! این نامه را به عنوان وزیر خارجه امریکا که به تازگی با مسائل جاری در روابط دو کشور روبه رو شده ام می نویسم. می دانم که این مسائل جزء مسئولیت های سنگینی است که شما به عنوان اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران پذیرفته اید. امیدوارم من و وزیر خارجه منتخب شما بتوانیم برای رسیدن به راه حل های سازنده درباره مشکلات بین دو کشور با یکدیگر کار کنیم. یقیناً با مرگ شاه سابق، اینک فصلی از تاریخ ایران بسته شده و با استقرار دولت شما فصل جدیدی باز شده است. به عقیده من زمان آن رسیده که نگاهی تازه به مسائل بین ایران و امریکا بیفکنیم. ایالات متحده واقعیت انقلاب ایران و قانونی بودن جمهوری اسلامی را درک می کند. مردم ایران با اقدامات جدی پیگیر خود فرصت یافتند در مراحل ایجاد نهادهای جدید شرکت کنند. من به شما اطمینان می دهم ایالات متحده مایل به مداخله در آن مراحل نبوده است. ما معتقدیم که هیچ نیروی خارجی نباید در حق تصمیم گیری های سیاسی مداخله کند. ۵۲ نفر از امریکایی های هم وطن من مدت ۹ ماه است در ایران در اسارت به سر می برند. من با خانواده های آنان ملاقات کرده ام، من قادر نیستم برای شما توصیف کنم که این اشخاص بی گناه چه رنج عمیق و یأس آوری را تجربه کرده اند. همه امریکایی ها با هر عقیده خواستار آزادی سریع گروگان ها هستند. من امیدوارم شما بپذیرید وقت آن رسیده است که به رنج آنان شرافتمندانه پایان داده شود و گروگان ها به خانه هایشان نزد خانواده هایشان فرستاده شوند. من می پذیرم که ایرانی ها هم رنج برده اند، ادامه بن بست تنها می تواند تلخی و رنج دو طرف را افزایش دهد. کاسه صبر و تحمل رنج پر شده است، بگذارید این رنج را به پایان برسانیم. من به شما اطمینان می دهم که ما حداکثر احترام را برای استقلال تمامیت ارضی شما و رعایت اصل عدم مداخله نشان خواهیم داد. ما می دانیم که تصمیم گیری درباره بحران گروگان ها به پارلمان ایران به عنوان نمایندگان مردم ایران واگذار شده است. ما همچنین می دانیم که در ایران مانند امریکا احساسات تندی درباره تظلمات گذشته وجود دارد. مسائل مورد اختلاف بین دو کشور فراوان است. ما به سهم خود مایلیم که این مسائل به طور منصفانه بررسی شود و درباره آنها به راه حل هایی براساس احترام متقابل و برابر برسیم. فکر می کنم در آغاز مرحله تفاهم بیشتر، ایجاد کانال ارتباطی منظم مفید باشد. من شخصاً ترجیح می دهم اگر شما هم موافق باشید، این ارتباط به طور مستقیم با حسن ظن بین نمایندگان دو دولت ما برقرار شود. مذاکره مستقیم و صریح بهترین راه حل برای برطرف ساختن دشمنی و سوء تفاهم است. اگر موافق باشید ما می توانیم از طریق یک گروه ثالث که پیام های بین ما را به طور منظم ردوبدل کنند عمل کنیم. سفارتخانه های سوئیس و الجزایر که حافظ منافع دو کشورند می توانند این نقش را بازی کنند. اشخاص دیگر هم به عنوان میانجی رسمی یا خصوصی می توانند همین وظیفه را انجام دهند. امیدوارم آمادگی داشته باشیم که نقطه نظرهای خود را برای بحث درباره چنان مبادله افکاری که مفید باشد به ما ارائه دهید. من منتظرم که به خاطر منافع مردم دو کشورمان پاسخ را دریافت دارم. ارادتمند- ادموند ماسکی، ۲۰ اوت ۱۹۸۰.»

نخست وزیر سپس دو برنامه از برنامه های دولت خود را تشریح کرد. یکی تقسیم درآمد ملی به طور مساوی که در این باره گفت: «تخصیص اعتبار برای تهران و شیراز و اصفهان و شهرهای بزرگ از اعتبار برای روستاها بیشتر نخواهد شد. چرا تهران مترو و مدرن ترین وسایل رفاه زندگی داشته باشد، اما روستاهای ما از داشتن حتی یک جاده برای رساندن آذوقه از شهر محروم باشند.»

وی سپس به سیاست خارجی ایران اشاره کرد و گفت: «ما براساس پیام و فریاد شهدای هفده شهریور، سیاست خارجی خود را بر پایه این شعار "نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی" تنظیم نموده و مسئول سیاست خارجی این دولت باید معتقد به این سه بعد باشد و تمام سفارتخانه ها رنگ شرقی و غربی را باید از خود پاک کنند.»

رجایی با اشاره به توطئه های آمریکا و عامل آن یعنی حکومت بعث عراق اظهار کرد: «مگر ما به عراق چه کرده ایم که هرروز شهرهای مرزی ما را به گلوله می بندد، مگر عراق یک کشور مسلمان نیست؟ ما که شعار ملی خود را براساس خدا، قرآن، خمینی قرار داده ایم. پس چرا در مرزهای کشور ما مشغول توطئه است؟ به خاطر آنکه می داند اسلام همچنان می خروشد تا حکومت آنها و اربابانشان را مانند حکومت جبار رژیم گذشته ایران، به زباله دان تاریخ بیندازد...» (۱)

۱

درحالی که مقامات امریکایی امیدوارانه در انتظار رسیدگی مجلس شورای اسلامی به وضعیت گروگان های امریکایی هستند، مقاله ویلیام سولیوان، آخرین سفیر امریکا در ایران، که امروز منتشر شد از یک سو و مصاحبه ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، از سوی دیگر بیم و امیدهایی را در امر رسیدگی به وضعیت گروگان ها در میان محافل رسمی و مطبوعاتی امریکا برانگیخته است.

رادیو لندن اعلام کرد: «نامه ویلیام سولیوان آخرین سفیر امریکا در ایران که امروز انتشار یافت سؤالاتی را درباره سیاست های سابق امریکا مطرح کرده است. از آن رو که همه طرف های

ص: ۸۴۸

ذی نفع توافق کرده اند که امکان راه های [آزادی] گروگان ها را دچار مشکل نسازند، مسئله گروگان ها در انتخابات ریاست جمهوری چندان مطرح نشده است. اما مقاله سولیوان می تواند انتخاب مجدد کارتر را به خطر اندازد. در این مقاله سولیوان که در آخرین لحظه های حکومت شاه در ایران بود شدیداً به مشاور امنیتی کارتر یعنی برژینسکی حمله کرده و او را متهم ساخته است که به سخنان کارشناسان مجرب گوش نداده و لذا مسئولیت عظیمی از برانگیختن مخاصمات رژیم انقلابی ایران نسبت به امریکا بر گردن اوست.»^(۱)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز به نقل از سولیوان آورده است: «دولت جیمی کارتر با بینش کم، عدم تصمیم گیری و تغییراتی بی موقع در سیاست خویش در زمانی که رژیم سلطنتی رو به نابودی می رفت سهواً در هرج و مرجی که در ایران بعد از انقلاب به وجود آمد، کمک کرد.» بنا به این گزارش، «سفیر پیشین امریکا می گوید: "دولت امریکا با سعی در سرکوبی انقلاب ایران در زمانی که پیروزی نیروها به رهبری آیت الله روح الله خمینی مشهود بود کاملاً در جهت خلاف منافع امریکا عمل کرد". ... سولیوان نوشت: "تا آنجا که من می توانم تشخیص دهم امریکا به دنبال عزیمت شاه مخلوع از ایران، سیاست مشخصی را در نظر نداشت."» گزارش آسوشیتدپرس می افزاید: «یکی از اهداف اصلی سولیوان در تجزیه و تحلیلش، سیاست برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر است. سخنگوی برژینسکی به نقل از وی، گفته است که این مقاله سولیوان، انعکاس نظرات خود او و کاملاً ناصحیح است. مع ذلک برژینسکی ضمن خودداری از رد نتایج تجزیه و تحلیل سولیوان، گفت: "در حالی که ۵۲ امریکایی به عنوان گروگان هنوز در ایران نگاهداری می شوند، این عمل مقتضی نیست". ... سولیوان تصمیم دولت امریکا را در مورد حمایت همه جانبه اش از شاپور بختیار آخرین نخست وزیر رژیم پادشاهی در ایران، شدیداً مورد انتقاد قرار داد. ... در همین حال، جودی پاول، سخنگوی جیمی کارتر، امروز در مورد گفته های سولیوان که برژینسکی، مشاور امنیتی کارتر، روش درستی در قبال گروگان ها نداشته، برخورد تندی نمود. جودی پاول، رئیس مطبوعاتی کاخ سفید، گفت: ... در حال حاضر، وارد شدن به جزئیات، کمکی به بهتر شدن اوضاع [گروگان ها] در ایران نمی کند. ...»^(۲)

از سوی دیگر، در یک حرکت امیدوارانه، ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، در یک مصاحبه تلویزیونی گفته است: «بنا به شهادت شواهد موجود، تهران به حل این بحران ده ماهه علاقه مند می باشد.» وی افزود: «به هنگام طرح مسئله گروگان ها در مجلس اسلامی ایران، احتمال دارد که گفت و گوهایی بین دو کشور نیز آغاز گردد.» وی همچنین گفت: «به دنبال آزاد شدن ۵۲ گروگان امریکایی، کنگره ایالات متحده تحقیق درباره نقش ایالات متحده در ایران را در زمان شاه فقید آغاز خواهد کرد.»^(۳) خبرنگار بی بی سی در نیویورک نیز در مورد اظهارات ادموند ماسکی گفت: «آقای ماسکی روش بسیار نرمی نسبت به این موضوع در پیش گرفت که

ص: ۸۴۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۴، تاریخ ۱۸/۶/۱۳۵۹، صص ۴ و ۵، رادیو لندن، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۸، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از واشنگتن.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۴، تاریخ ۱۸/۶/۱۳۵۹، صص ۱۴ و ۱۵، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، مورخ ۱۷/۶/۱۳۵۹.

دلالت ضمنی بر این داشت که اگر در کنگره امریکا به سیاست امریکا در ایران رسیدگی شود، ممکن است در حل نهایی قضیه اثر داشته باشد. آقای ماسکی این نظر خود را تکرار کرد که با رسیدگی به اعمال گذشته امریکا در ایران توسط کنگره مخالف نیست.»^(۱)

در این حال، در ادامه رایزنی برخی کشورهای عربی و اروپایی برای حل بحران گروگان های امریکایی، «شماری از کشورهای عربی و غربی و بی طرف مجدداً دست به ابتکاراتی جهت آزادی گروگان های امریکایی زدند. سفرای کشورهای هلند، اسپانیا و ژاپن به نمایندگی از طرف نوزده کشور درباره این مسئله با ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهوری ایران، ملاقات و مذاکره کردند. این ملاقات که قرار بود در ماه اوت صورت گیرد به علت مشکلات مربوط به تشکیل کابینه، به تأخیر افتاده بود.»^(۲)

ضمیمه گزارش ۵۲۲: متن کامل یادداشت وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به سفارت جمهوری عراق درباره ادعای ارضی این کشور بر اساس قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر و مردود دانستن این ادعا.

«وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با اظهار تعارفات خود به سفارت جمهوری عراق، عطف به یادداشتی که در تاریخ ۱۷/۶/۵۹ (۸/۹/۱۹۸۰) به کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در بغداد تسلیم شده است اشعار می دارد: دولت عراق حتی قبل از اینکه انقلاب اسلامی ایران پیروز شود، دشمنی خود را نسبت به حرکت ملت ایران نشان داده، همگام با ابرقدرت ها و دولت های مرتجع منطقه تا آخرین لحظات در کنار شاه جانی ایستاد و او را یاری نمود، در طی سی و سومین اجلاس سازمان ملل در سپتامبر ۱۹۷۸، چهار وزیر خارجه ایران، عراق، رژیم اشغالگر قدس و امریکا در خلال ملاقات های طولانی خود طرح توطئه مشترکی را برای خفه کردن انقلاب اسلامی ایران که در حال شکل گیری بود ریخته بودند و همگی از پیروزی آن توطئه چنان مطمئن بودند که هر یک به نحوی در مصاحبه های خود از آن ذکری به میان می آوردند، ولی با اراده خدای متعال که همیشه یاور ما و انقلاب ما بوده است، این توطئه نیز همچون دیگر توطئه های دشمنان ما به نتیجه نرسید. بعد از پیروزی انقلاب که برخلاف انتظار و خواسته تمام دشمنان ما بود، آغاز به تحریک و دشمنی کرده کردستانی ها و خوزستانی ها را به بهانه اقلیم گرایی تحریک نمود و اسلحه های ساخت دولت های ابرقدرت را از حدود ایران عبور داده، با تطمیع عده ای خود فروخته، آنان را بر علیه دولت مرکزی شوراند. دلیل روشن بر عدم حسن نیت دولت عراق هنگامی بهتر آشکار می گردد که در حالی که دولت انقلابی ایران با ابرقدرت ها و حامیان رژیم اشغالگر قدس در جریان جنگ روبه روست، دولت عراق به عوض آنکه دست در دست دولت نوپای جمهوری اسلامی ایران بگذارد تا به اتفاق یکدیگر بتوانند بهتر و تواناتر، دشمنان مشترک همه مستضعفین را سرکوب کنند، دست به تجاوزات آشکار خود زده و همچنین متجاوز از ۴۰ هزار عراقی را فقط به دلیل اینکه شیعه و ایرانی الاصل هستند، با بدترین و غیرانسانی ترین وضعی از خاک عراق بیرون راند. دولت عراق مدت چند ماهی است که تحریکات و درگیری های مرزی را به نهایت حد رسانده است؛ در خلال چند روز گذشته، با دادن یادداشتی گنگ و نامفهوم می خواهد مستمسکی به دست آورد تا به قول خود سرزمین هایی را که بنا به قرارداد ۱۹۷۵ به عراق تعلق داشته، ولی موفق به تثبیت حاکمیتش بر آن نشده

ص: ۸۵۰

۱- همان، ص ۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۱۵:۱۶، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۱۲، رادیو کلن (فارسی)، ساعت ۳۰:۱۴، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

است، بازپس بگیرد. البته دولت عراق انتظار دارد که وزارت خارجه ایران در برابر دشمنی‌ها و ناآرامی‌هایی که تاکنون در حدود ایران و در منطقه به وجود آورده است سکوت کند و این ادعای نامفهوم را که فقط بهانه‌ای برای تجاوز است بپذیرد و به ادعاهای واهی عراق تسلیم شود و به قول او سرزمین‌های اشغالی را بازپس بدهد. دولت عراق خود به خوبی می‌داند و ما و دیگران نیز می‌دانیم که یکی از وجوه مشترک حکومت بغداد و حکومت تل‌آویو در این است که هر دو متجاوز و هر دو همگام شیطان بزرگ امریکا قدم برمی‌دارند و تمام دول منطقه می‌دانند که جمهوری اسلامی ایران نه قصد تجاوز به خاک همسایگان را داشته و نه از لحاظ مکتبی، مجوزی برای آن دارد؛ علی‌الخصوص که درگیری با ابرقدرت‌ها و رژیم اشغالگر قدس فرصت چنین تجاوزی را به ایران نمی‌دهد. ما انتظار داشتیم که دولت‌های منطقه سرنگونی شاه جبار و ژاندارم منطقه را استقبال کنند و با دولت انقلابی ایران همگام شوند و تمام دشمنان انسانیت را از منطقه بیرون رانند، درحالی که می‌بینیم عراق دست در دست دشمنان ما گذارده و در راه ایفای مصالح و هماهنگی با آنان با ایران می‌جنگد. ما انتظار داشتیم دولت عراق به جای اینکه اتحاد نامیمون خائنه مصر و رژیم اشغالگر قدس را سرمشق خود قرار دهد و به طور غیرمستقیم از آن تبعیت کند، از اتحاد برادرانه و یکرنگی دو دولت برادر سوریه و لیبی درس می‌گرفت و به جای اینکه منطقه را به هم بریزد و زمینه را برای نشو و نمای عوامل ابرقدرت‌ها آماده کند با اتحاد و همکاری و پیوستگی با همسایگان محیطی آرام به وجود آورد تا بتوان در سایه آن دست دشمنان منطقه و در رأس آن امریکا و رژیم اشغالگر قدس را از منافع مشترکمان کوتاه کرد. یکی از افتخارات انقلاب اسلامی ما این بود که با دست خالی و با دادن خون و بدون کمک گرفتن از ابرقدرت‌های شرق و غرب و یا دول منطقه، توانستیم یکی از پابرجاترین دولت‌های منطقه را به زانو درآوریم. درحالی که دولت عراق در همین درگیری‌های مرزی خود برای اینکه احتیاجی به نیروی مردمی خود نداشته باشد در تحت پوشش نیروی کار، از سربازان مصری کمک گرفته است و گویا در طول درگیری‌های اخیر ۱۴۰ نفرشان کشته شده‌اند، که موجب آن دولت مصر شده است. ما از طریق دولت‌هایی که با عراق در ارتباط هستند کوشش کرده‌ایم که دو مطلب را به آنان تفهیم کنیم: ۱. اگر دولت عراق دست نشانده و فرمانبردار ابرقدرت‌ها نیست متوجه باشد که درگیری با دولت انقلابی و اسلامی ایران فقط و فقط به نفع دشمنان ملت‌های منطقه است و دولت عراق هر تیری را که به سمت ایران پرتاب می‌کند و یا یک سرباز مسلمان را شهید می‌کند، یکی از دشمنان رژیم اشغالگر قدس متجاوز را کشته است. ۲. اگر دولت عراق نمی‌داند، خوب است متوجه باشد مردمی که با دست خالی و با نیروی ایمان توانستند شاهی را که همه قدرت‌ها یاری‌اش می‌دادند در خلال مدتی کوتاه و به آسانی خلع سلاح کند و از ایران بیرون براند، اکنون که مسلح هستند و ارتش باایمانی در اختیار دارند، توانا هستند هر دولت متجاوز جسوری را تأدیب کنند. علت آنکه دولت ایران فقط موضع دفاعی در برابر حملات دولت بعث می‌گیرد این است که ما قصد عمل متقابل نداریم چون می‌دانیم که دشمنان ما در حدود بین عراق و ایران نیستند، بلکه دشمنان ما در کاخ‌های خود نشسته‌اند و ملت برادر و مبارز ما را استثمار کرده‌اند و آنها را به جنگ با ما واداشته‌اند. ما نسبت به برادران مسلمان عراقی احساس همدردی می‌کنیم و تا وقتی که مجبور نباشیم، به رویشان آتش نخواهیم گشود. ما یقین داریم که این حسن نیت ما در خلال این هیجده ماه گذشته بعد از انقلاب، به همه ثابت شده است. موقع را برای تجدید مراتب احترام مغتنم می‌شمارد.» (۱)

ص: ۸۵۱

در پی درگیری های شدید دو روز گذشته در نوار مرزی قصرشیرین، سومار و نفت شهر به خصوص در اطراف پاسگاه های تنگاب نو، خان لیلی، زینل کش و تپله کوه که موجب وارد آمدن تلفات نسبتاً سنگینی، (از جمله انهدام ۶ تانک) به نیروهای عراقی شد، امروز نیز درگیری ها در این مناطق با همان شدت ادامه یافت.

بنا به یک گزارش، در ساعت ۷:۳۰ دقیقه بامداد امروز، مجدداً پاسگاه های مرزی تابع گروهان سومار زیر آتش شدید عراق قرار گرفت و در ساعت ۸:۳۰ نیز، ۲ فروند میگ شکاری عراق با فاصله زیاد روی ارتفاعات پاسگاه ها پرواز و به طرف نیروهای ارتش مستقر در نفت شهر تیراندازی کردند. در این گزارش از تلفات احتمالی در نفت شهر اظهار بی اطلاعی شده است. (۱) همچنین در ساعت ۱۲ امروز، مرزبانی سومار اعلام کرد که پاسگاه های مرزی کانی شیخ، بازرگان و تلخاب مدت ۲۴ است که در محاصره نیروهای ارتش عراق قرار دارند و با وجود درخواست های مکرر برای پشتیبانی، تاکنون اقدامی برای کمک به آنها نشده است. وضع پاسگاه های مزبور بسیار خطرناک است و عراقی ها از هوا و زمین پاسگاه ها را هدف حمله قرار داده اند. ضمناً راه پاسگاه تلخاب - سومار قطع شده است. (۲)

در این حال، در ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، گروهان سومار اعلام خطر کرد که ارتش عراق پاسگاه های نفت شهر، سه تپان، سلمان کشته، سانوپا و چقاشیرگه را زیر آتش شدید توپخانه گرفته و تانک های آنها به طرف پاسگاه ها در حال پیشروی می باشند. در این گزارش اعلام شده که پاسگاه سانوپا به طور کلی منهدم شده و اگر از طریق ارتش به پاسگاه های دیگر کمک نشود، احتمال دارد پاسگاه ها به تصرف ارتش عراق درآیند. (۳) در این درگیری ها در پاسگاه سانوپا در ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه، ۲ درجه دار از جمله استوار یکم لطیفی، فرمانده پاسگاه سانوپا، به شدت زخمی شده اند و بقیه نیروها نیز به تلافی، پاسگاه ابو عبید عراق را با خمپاره ۱۲۰ میلی متری منهدم ساختند. (۴)

شهربانی کرمانشاه نیز در ساعت ۱۶:۱۸ دقیقه امروز، گزارش داد که «توپخانه سنگین و سبک و نیروی هوایی عراق مرتباً مناطق مرزی و پاسگاه های داخل نفت شهر را می کوبند.

ص: ۸۵۵

- ۱- سند شماره ۲۷۶۹۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروهان سومار به ریاست اداره مرزبانی ژاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۲۸۳۱۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی سومار به تهران - ۲ در امور مرزی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش های گروهان سومار در ۱۸/۶/۱۳۵۹ و ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۷۷۲۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ف - ژاندارمری، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سومار به تهران - ف - مرزبانی، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۳۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ف - ژاجا - ۳ - دایره عملیات، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۳۴۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور و سماجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ناحیه ژاندارمری کرمانشاه؛ و - سند شماره ۲۷۶۹۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار؛ و - سند شماره ۲۸۳۳۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

نیروهای عراقی نیز از طریق پاسگاه اسموز [التموز] با تانک به طور مرتب در حال پیشروی هستند و پاسگاه درویش کشته مورد تجاوز می باشد [درحالی که] نفت شهر در چهار کیلومتری این پاسگاه قرار دارد. بنا به همین گزارش، گروهان خان لیلی به دست ارتش عراق افتاده و ارتباط آن به کلی قطع شده است. (۱) گزارش سپاه مرکز فرماندهی غرب کشور نیز حاکی است که حدود ساعت ۱۸ امروز، ۸ هوایمای عراقی مجدداً به نفت شهر حمله کردند. (۲) همچنین، در ساعت ۲۰ نیز، نیروهای عراقی به وسیله ۱۲ بالگرد اقدام به هلی برد کرده و تعداد ۳۰۰ نفر از نیروهای چتر باز خود را در حوالی نفت شهر و پاسگاه های مرزی اطراف پیاده کردند. در پایان این گزارش آمده است: «در این مورد اقدام مؤثر و عاجل به عمل آید چون وطن صد درصد در خطر است و بایستی هر چه زودتر کمک برسد. ...» (۳)

اما در منطقه عمومی قصر شیرین نیز حملات نیروهای زرهی، پیاده، توپخانه و هوایی عراق جدی و وضعیت بحرانی است. در این باره، گزارش هنگ قصر شیرین حاکی است که رئیس اداره آبیاری این شهر در ساعت ۱۴ امروز اعلام کرد که تانک های عراقی که تعدادشان زیاد است، قصد تخریب منبع آب را دارند. در این گزارش درخواست پشتیبانی آتش و زرهی شده است. (۴) آتشباری دشمن روی شهر قصر شیرین نیز از روز گذشته نه تنها باعث قطع برق شده، شهر را با بی آبی نیز مواجه ساخته است، به طوری که سپاه پاسداران ضمن درخواست تانکر آب از ارتش اعلام کرده است که هم اکنون در بیمارستان ها آب برای زخمی ها یافت نمی شود. (۵) و «در ساعت ۱۰ صبح امروز، مجدداً به پاسگاه سمیه [سمیده] و حافظیه حمله آغاز شد [که تا ساعاتی از روز بعد نیز ادامه یافت]. و ارتش به حملات آنان پاسخ داده [است.]» این گزارش می افزاید: «نیروهای خودی مهمات برای سلاح های سنگین ندارند و هنوز مهمات به آنها نرسیده است، به طوری که در حین درگیری، ارتش فاقد مهمات بوده است.» (۶) از ساعت ۱۲:۵۰ دقیقه، عراقی ها به پاسگاه تنگاب نو تابع هنگ قصر شیرین حمله هوایی کردند گزارش هنگ مزبور نیز حاکی است که در همین زمان، تانک های دشمن در نزدیکی این پاسگاه بوده و قصد پیشروی دارند. در این گزارش درخواست کمک هوایی و پشتیبانی فوری شده است. (۷)

وضعیت در منطقه خسروی نیز بحرانی است. به گزارش پاسگاه خسروی، ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، ۴ فروند میگ عراقی پاسگاه های تنگاب نو، منبع آب کناره پاسگاه و آبادی تنگاب نو و اطراف آن را بمباران کرده و در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه نیز مجدداً میگ های دشمن مناطق یاد شده را بمباران کردند. این گزارش می افزاید نیروهای بعث عراق نیز در حال پیشروی به سوی پاسگاه های تنگاب نو و ولد کشته هستند و ضمناً یک ستون زرهی ارتش عراق از بانمیل به طرف پاسگاه قلعه یهودی عراق (روبه روی همین منطقه در ایران) در حرکت است. (۸) هنگ قصر شیرین نیز در گزارش تکمیلی خود از این درگیری ها، اخطار کرده که باتوجه به بمباران پاسگاه های تنگاب نو، ولد کشته و خسروی توسط میگ های عراقی و آتش تانک و توپخانه مهاجمان، چنانچه نیروی زرهی به پاسگاه های مزبور سریعاً اعزام نشود، احتمال سقوط

ص: ۸۵۶

۱- سند شماره ۳۴۳۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ساعت ۱۶:۱۸، برابر گزارش شهربانی کرمانشاه مستند به اعلام شهربانی نفت شهر.

۲- سند شماره ۴۳۱۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ۱۸:۲۰.

۳- سند شماره ۲۷۷۲۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ - ۳ به ف - ع - غ، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش کتبی سرهنگ صمدی معاون اداری ناحیه در قصر شیرین به استناد اعلام بی سیم پاسگاه نفت شهر.

۴- سند شماره ۲۷۷۱۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۱۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۱ صبح؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۸۸، بولتن خبری مرکز فرماندهی -

عملیات سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۶- سند شماره ۴۲۹۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۱:۱۰.

۷- سند شماره ۲۷۷۱۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - تیمسار فرماندهی (رکن ۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۷۷۰۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

پاسگاه ها می رود، (۱) چراکه تانک های عراقی در حال پیشروی به سوی پاسگاه های مزبور هستند. (۲) در گزارش بعدی این هنگ نیز به نقل از گروهان قصر شیرین، آمده است: «پاسگاه های خسروی، تنگاب نو و ولد کشته نمی توانند در مقابل نیروهای عراق مقاومت داشته باشند و احتیاج به تقویت یک گروهان زرهی و ادوات سنگین دارند.» (۳) حتی پاسگاه خسروی گزارش داده که چون این پاسگاه در ارتفاعات قرار دارد، با اعزام دیدبان توپخانه ارتش، می توان حرکات عوامل عراقی را زیر نظر داشت و به موقع اقدامات لازم را انجام داد. (۴)

در ساعت ۱۴:۴۰ دقیقه، ۳ فروند هواپیمای میگ عراقی، ایستگاه رادیو تلویزیون [قصر شیرین] را بمباران کرده و خساراتی به ایستگاه وارد آوردند. (۵) گزارش ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه سپاه قصر شیرین نیز حاکی است: نیروهای عراق اطراف رادیو تلویزیون را زیر آتش گرفته اند که این حملات تلفاتی نداشته است. تنگاب نو نیز هدف حمله قرار گرفته که خساراتی به نیروهای خودی وارد نیامده، اما عراق پاسگاه تنگاب کهنه را تسخیر کرده است. در ضمن، تانک های عراقی به سوی قصر شیرین در حال پیشروی هستند و نیاز به پشتیبانی فوری می باشد. (۶)

در ساعت ۱۸:۴۵ دقیقه، نیز خبر رسید که «پاسگاه تنگاب نو نیز به دست نیروهای عراقی افتاده و یک تانک ارتش نیز به وسیله میگ های عراقی منهدم شده و نیروهای عراقی به صورت گزانبری به طرف قصر شیرین در حال حرکت هستند.» (۷) این در حالی است که وضعیت پدافندی منطقه قصر شیرین با توجه به حملات هوایی مکرر هواپیماهای عراقی بسیار وخیم است و تنها وسیله مقابله با میگ های جنگنده عراقی، مسلسل کالیبر ۵۰ می باشد. از این رو هنگ قصر شیرین از ناحیه کرمانشاه تقاضای ارسال ۲ قبضه توپ ضد هوایی ۲۳ میلی متری با خدمه مربوط به آنها را کرده است. (۸) در خصوص حمله زرهی عراق نیز، هنگ قصر شیرین ۱۵۰ عدد مین ضد تانک با ۴ گروه متخصص و مین گذار درخواست کرده تا جلو پیشروی زرهی عراق را به طرف قصر شیرین بگیرد. (۹) - (۱۰)

فرماندهی هنگ قصر شیرین نیز از ناحیه کرمانشاه خواسته است تا با هماهنگی با نیروهای ارتش حاضر در منطقه، برای بازیس گیری سنگرهای اشغالی پاسگاه زینل کش - که از دو روز پیش به اشغال عراقی ها در آمده - اقدام کنند. (۱۱) شدت درگیری های مرزی در مناطق یاد شده به حدی است که مرکز فرماندهی غرب، عصر امروز از سپاه مرکز درخواست کرد یک گردان از نیروهای سپاه پاسداران را به کرمانشاه اعزام کند. (۱۲) در حدود ساعت ۱۸، دو فروند هواپیمای اف ۴ نیروی هوایی به پشتیبانی نیروهای درگیر در منطقه قصر شیرین شتافتند که ضمن شناسایی ۲۰ تانک و تعدادی کامیون عراقی که در همان نزدیکی استتار شده بودند، با حمله از چند جهت، بسیاری از آنها را منهدم کردند. (۱۳) در ساعت ۱۸:۳۹ دقیقه نیز، ۲ فروند دیگر از

ص: ۸۵۷

- ۱- سند شماره ۲۷۷۱۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران - ف - ژاندارمری، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۱۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن ۳) به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۲۷۷۱۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۱۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران - ت - ف - ژاجا - ۳ دایره عملیات، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۷۶۹۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه ژاندارمری (رکن ۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۲۷۶۹۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن ۳) به ف - ع - غ، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۲۷۷۱۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پاسگاه ۹۵۱ به ت - ف - ژاجا - ۲ - راو آج، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۳۱۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند

شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷- سند شماره ۴۳۱۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۷:۴۵.

۸- سند شماره ۲۷۷۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره

۲۸۳۳۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ف - ژاجا - ۳ - دایره عملیات، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۹- لازم به یادآوری است که ما در این روزشمار درصد پیگیری این نکته نیستیم که درخواست های هنگ ها، گروهان ها و واحدهای درگیر در مرز، برآورده می شده یا نه؛ اصولاً باتوجه به وضعیت کند اداری و کاغذبازی و نوع سازمان اداری ارتش در آن زمان این درخواست ها یا اصلاً اجرا نمی شده یا با تأخیر و فوت وقت بسیار و در حد نامطلوب و غیرکافی به آن ترتیب اثر داده می شده است.

۱۰- سند شماره ۲۷۷۱۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تیپ ابوذر (رکن ۳ - فرماندهی)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۱۱- سند شماره ۲۷۶۹۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین (فرماندهی هنگ - رکن ۳) به ناحیه کرمانشاه،

۱۸/۶/۱۳۵۹.

۱۲- سند شماره ۴۳۱۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۳- سند شماره ۴۳۱۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نهاجا.

هوایماهای اف ۴ به منطقه عملیاتی یورش آورده و تعداد زیادی از نیروهای پیاده، زرهی و کامیون های دشمن را نابود ساختند.^(۱) در این حال، میگ های عراقی بر فراز مرزهای پاسگاه های ولد کشته، خسروی و تنگاب نو به پرواز درآمدند و با پرتاب راکت، این مناطق را زیر آتش گرفتند،^(۲) که در این هنگام، یک میگ عراقی توسط یک فروند هوایمای اف ۱۴ ایران منهدم شد و در نصرآباد در خاک ایران سقوط کرد و خلبانان آن نیز کشته شدند. طبق این گزارش، این دومین میگ سرنگون شده عراقی در ۴۸ ساعت گذشته می باشد.^(۳) یک میگ عراقی دیگر نیز با آتش پدافند هوایی منطقه سرنگون و منهدم شد.^(۴) در ساعت ۲۰ امروز، توپخانه عراق در فاصله چهار الی پنج کیلومتری جنوب غربی پشت بانمیل شرکت نفت عراق، تانک های خودی را که در بین ولد کشته و خسروی هستند زیر آتش گرفت.^(۵)

۱

در منطقه مرزی ایلام، امروز نیز مثل روز گذشته، نبض شدیدترین درگیری های خونین به خصوص در اطراف منطقه چیلات می تپید. گزارش های متعدد حاکی از وخامت اوضاع در این منطقه است.

«طبق اظهار تلفنی استاندار ایلام، آقای ضیائی، بعضی ها قصد دارند با ایجاد پرده دود، پاسگاه کلات [چیلات] را تصرف نمایند.» در این گزارش درخواست کمک و رعایت پیش بینی های لازم از سپاه غرب کشور شده است.^(۶) طبق آخرین گزارش های رسیده امروز از همین منطقه و از منطقه مرزی دهلران، «واحد توپخانه و واحد تانک و پیاده نظام دشمن در نوار مرزی به طور وسیع و گسترده ای مستقر شده و با به اهتزاز درآوردن پرچم های قرمز و گشت مرتب هوایماهای گشتی شناسایی و مانورهای هلیکوپترهای جنگی، از طرح های حمله بزرگ در این مناطق خبر می دهد.» در این گزارش نیز از ارتش درخواست اعزام واحد توپخانه و تانک و نیروی پشتیبانی و هوایی شده است.^(۷) گزارش یگان دهلران هم از تقویت وسیع نیرو و تجهیزات توپخانه و تانک عراق در نوار مرزی چیلات حکایت دارد. در این گزارش نیز اخطار شده که اگر طبق درخواست های مکرر قبلی، اقدامی در مورد ارسال نیروی کمکی صورت نگیرد، افراد خودی مجبور به ترک مواضع خود خواهند شد.^(۸) گزارش های دیدبان های پاسگاه چیلات نیز حاکی است: «دشمن مرتباً نیروهای تقویتی خود را به مرز چیلات گسیل و مشغول موضع گیری هستند و پرچم بزرگی برقرار نموده اند. حتی تعداد ۱۳ دستگاه تانک سنگین در داخل کانال ها موضع گیری نموده اند و مشاهده استقرار توپخانه سنگین در حوالی پاسگاه جناح عراق، معلوم است که به زودی قصد حمله دارند.» در این گزارش نیز با توجه به الحاق نشدن توپخانه به واحدهای خودی، درخواست اعزام سریع نیروی تقویتی و تانک و توپخانه و پشتیبانی هوایی شده است.^(۹)

در این حال، با وجود درخواست های مکرر هنگ و گروهان ایلام و ناحیه کرمانشاه و استانداری ایلام از روز ۱۵/۶/۱۳۵۹ جهت نجات پاسگاه چیلات و تقویت این نقطه مهم مرزی، کمک های

ص: ۸۵۸

۱- سند شماره ۴۳۱۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نهجا.

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

۳- سند شماره ۴۳۱۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

۵- سند شماره ۲۷۷۱۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۱۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب (مرکز کرمانشاه و ایلام)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

- ۷- سند شماره ۴۲۹۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۲۸۳۰۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (ژاندارمری) رکن سوم به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن ۳) به تهران - ت - ف - زاجا - مرکز عملیات، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۲۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
- ۹- سند شماره ۲۸۳۱۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳) به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

لشکر ۹۲ زرهی اهواز نیز به دلیل وسعت پوشش مأموریت این لشکر، کافی نبوده و از تیپ ۸۴ خرم آباد و گروه رزمی مستقر در عین خوش درخواست کمک فوری شده است. (۱) اما باینکه احتمال حمله زمینی و هوایی عراق به دهلران محرز شده است، تیپ ۸۴ خرم آباد به دلیل استقرار یگان هایش در پاوه و مهران قادر به تقویت گروهان دهلران و پاسگاه مرزی چیلان نیست. از سوی دیگر گزارش فرماندار دهلران حاکی است که گروه رزمی مستقر در عین خوش نیز همکاری لازم و جدی و پشتیبانی کافی از نیروهای پاسگاه چیلان را به عمل نیاورده است، لذا فرمانده ژاندارمری کل کشور از ستاد مشترک درخواست کرده که به لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه دستور دهد تا در مورد پشتیبانی گروهان دهلران و پاسگاه چیلان اقدام کند. (۲)

در این حال، آخرین اخبار از منطقه مهران نیز حاکی از بحرانی بودن وضعیت این مناطق است. به گزارش ستاد مشترک ارتش، «دولت عراق قصد دارد با یک حمله غافلگیرانه، ضربه سنگینی به یگان های مستقر در مهران وارد نماید.» بنا به این گزارش، «امروز تعداد نامعلومی تانک و توپ در رشته کانال واقع در جنوب شرقی زرباطیه که از گردان ۴ زرهی لشکر واسط می باشد، مستقر گردیده اند. کانال های شرق شهر زرباطیه که به وسیله نیروهای خودی منهدم شده بود، ترمیم گردیده است. کلیه جاده های عراق در مقابل مهران، کانال کشی و ایاب و ذهاب در کانال ها انجام می شود. همچنین، تعداد نامعلومی تانک و توپ در بین کانال از "صدرالعرفات" تا "دوراجی" مستقر شده اند.» (۳)

از سویی در ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه امروز، یک درگیری میان پاسگاه سمیده جمعی گروهان موسیان با نیروهای عراقی رخ داد. مهاجمان با سلاح های سبک به طرف پاسگاه مزبور تیراندازی کردند که مأموران ایرانی مستقر در پاسگاه سمیده به آتش آنها پاسخ دادند. بنا به همین گزارش، تعدادی تانک و وسایل موتوری مقابل چاه نفت واقع در خاک عراق مستقر گردیده است. (۴) گزارش بعدی لشکر ۹۲ زرهی در این باره حاکی است که چاه های نفت شماره ۲ و ۷ در منطقه گروهان موسیان هدف حمله نیروهای عراقی قرار گرفته و نیاز به پشتیبانی دارد. (۵)

به این ترتیب، باتوجه به درگیری های شدید مرزی و حملات مکرر عراق به مناطق قصرشیرین و ایلام، بامداد امروز، سرتیپ ولی الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش، به اتفاق تیمسار ظهیرنژاد فرمانده نیروی زمینی و سرهنگ فکوری، فرمانده نیروی هوایی، برای بازدید و رسیدگی به مناطق مزبور وارد کرمانشاه شدند و در دو جلسه طولانی صبح و عصر با حضور فرماندهان ارتش، سپاه و ژاندارمری در منطقه شرکت کردند. (۶)

۱

در درگیری های چند روز اخیر میان قوای مرزی ایران و عراق، مسئولان و رسانه های کشور عراق با همراهی رسانه های گروهی غربی چنان وانمود می کنند که گویی طرفِ مظلوم، کشور و مردم عراق هستند و این جمهوری اسلامی است که بانی و آغازگر این درگیری های خونین بوده است.

ص: ۸۵۹

- ۱- سند شماره ۴۳۱۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۶:۳۰.
- ۲- سند شماره ۲۹۸۳۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ عملیات) به ت - ر - سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۳۱۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

- ۴- سند شماره ۳۴۶۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ سوسنگرد مستند به اعلام گروهان بوستان و پاسگاه فکه؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳ عملیات) به ت - ف - ژاجا - عملیات، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۴۰۹۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳) به گروه رزمی ۳۷ - تیپ ۲ زرهی - تیپ ۳ زرهی - گروه رزمی عین خوش، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

«خبرگزاری عراق اعلام کرد که در جریان حوادث اخیر میان ایران و عراق ۲ فروند هواپیمای نیروی هوایی توسط آتش ضد هوایی عراق سرنگون و چندین سرباز ایرانی زندانی شده اند. برابر همین گزارش، سعدون حمادی، وزیر امور خارجه عراق، امروز با سفرای عرب مقیم بغداد ملاقات کرد تا آنها را از حوادث اخیر آگاه سازد. خبرگزاری عراق به نقل از سخنگوی وزارت دفاع این کشور، افزود: در جریان حوادث ناشی از تجاوز ایران به شهرهای خانقین، زرباطیه و نیز ایالات مسفه و نفت الخانه در هفته های گذشته، ۹ تن از غیرنظامیان عراقی مجروح شده اند. همین سخنگو گفته است بغداد نسبت به هر تجاوزی از سوی ایران به مرزهای عراق هشدار داده است.»^(۱)

گزارش خبرگزاری پارس از کرمانشاه نیز حاکی است: «شامگاه امروز تلویزیون عراق سه ژاندارم ایرانی از پاسگاه خان لیلی را در یک مصاحبه تلویزیونی که تصویرش در قصر شیرین مشاهده شد، نشان داد. این سه ژاندارم در این مصاحبه گفتند که حکومت ایران مدام ارتشیان را مورد اذیت قرار می دهد و از دست سپاه پاسداران شکوه داشتند.» در همین گزارش اضافه شده است: «تلویزیون عراق یکی از پاسگاه های خان لیلی که پرچم عراق روی آن برافراشته شده بود را نشان داد.»^(۲)

علاوه بر این بخش عربی رادیو کویت ضمن اشاره به ملاقات وزیر امور خارجه عراق با سفرای کشورهای عربی در بغداد و ارائه گزارشی از نبردهای مرزی چند روز اخیر به آنان، درباره این نمایش تلویزیونی عراق در شامگاه امروز، گفت: «تلویزیون عراق فیلمی درباره اسیران ایرانی و سلاح های امریکایی که در زدوخوردهای نیروهای عراقی با نیروهای ایرانی در مرز دو کشور به دست نیروهای عراقی افتاده، به نمایش گذاشته است. ...»^(۳)

۱

هر روز که می گذرد، عراق نیروها و تجهیزات بیشتری را در منطقه مرزی خوزستان، به خصوص مناطق هم جوار سوسنگرد، بستان، خرمشهر و آبادان مستقر می کند و بر تعداد استحکامات، سنگرها و کانال های نظامی در این مناطق می افزاید. در این زمینه گزارش های متعددی وجود دارد؛ از جمله:

ناحیه ژاندارمری خوزستان خبر داد که لشکر پیاده مکانیزه ارتش عراق که قرارگاه آن در دیوانیه است، ساعت ۶ صبح امروز، دستور گرفت که به منطقه العماره واقع در ۹۰ کیلومتری مرز ایران انتقال یابد و در ۲ کیلومتری العماره مستقر شود. بنا به همین گزارش، این لشکر دارای ۳ تیپ از بهترین تجهیزات و برخوردار از تجربه های عملیاتی است.^(۴)

عراق همچنین امروز پاسگاه فکه خود (در مقابل فکه ایران) را تقویت و ۶ دستگاه تانک و نفربر پی. پی. ام. پی - یک و ۵ دستگاه جیب در این منطقه مستقر کرد. بنا به همین گزارش، در فاصله ۲۵۰ متری نوار مرزی داخل خاک عراق، در مقابل پاسگاه فکه، بلدوزرهای عراقی همچنان مشغول ایجاد خاکریز و پی ساختمان و سنگر می باشند.^(۵)

ص: ۸۶۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۵، تاریخ ۱۹/۶/۱۳۵۹، صص ۳ و ۴، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، به نقل از خبرگزاری عراق.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۶، تاریخ ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۴۳، بخش عربی رادیو کویت، ۱۵:۳۰، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۳) به استاندار محترم خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ستاد عملیات غرب کشور.

۵- سند شماره ۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزاچا (مد اطلاعات)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

در منطقه مرزی خرمشهر و آبادان نیز ارتش عراق علاوه بر فعالیت های روزمره مهندسی رزمی، امروز همچون روزهای گذشته، اقدام به شناسایی هوایی و زمینی کرد. در این مورد، گزارش فرمانداری خرمشهر حاکی است که امروز یک یدک کش عراقی در حال عکس برداری از سواحل ایران مشاهده شده است.^(۱)

در ساعت ۴ بامداد امروز، برای چندمین روز متوالی یک فروند هواپیمای میگ عراقی به حریم هوایی ایران در منطقه خرمشهر تجاوز کرد که با آتش پدافند خودی پس از گشت زنی در نوار مرزی و آسمان خرمشهر به سمت بصره بازگشت.^(۲) یک گزارش دیگر از فعالیت های حفاری و لایروبی بی سابقه عراق در اروندرود و از منطقه مقابل جزیره مینو تا روبه روی اسکله نیروی دریایی ایران به وسیله یک ناوچه عراقی حکایت دارد.^(۳) در این حال، گشت شناسایی هوایی خودی نیز گزارش داد که در ساعت ۷:۵۰ دقیقه بامداد امروز، در ۲ تا ۳ مایلی غرب خرمشهر، نیروهای زرهی و خودروها و سنگرهای عراقی مشاهده شده اند.^(۴)

گزارش نیروهای پاسدار مستقر در پاسگاه مؤمنی نیز حاکی از تحرکات واحدهای زرهی عراق در ساعت ۱:۳۵ دقیقه بامداد امروز، در نزدیکی این منطقه بوده است.^(۵) همچنین، امروز واحد اطلاعات سپاه اهواز گزارش داد که عراق واحدهایی از توپخانه خود را در دهانه خلیج فارس در منطقه "فاو شمالی" و "المعجر الصحی" و "المعمر" مستقر کرده است. بنا به همین گزارش، ارتش عراق قصد دارد دکل رادیو تلویزیون آبادان را به وسیله توپ مورد هدف قرار دهد.^(۶)

۱

پاک سازی مسیر بانه - سردشت همچنان ادامه دارد و ستون اعزامی به سردشت با اینکه مدام هدف حمله گروه های مهاجم ضدانقلاب و افراد حزب دمکرات، کومه له و چریک های فدایی خلق قرار می گیرد، گرچه به کندی، به پیشروی خود به سوی سردشت ادامه می دهد. دکتر مهرآسا، استاندار کردستان، ضمن بیان این مطلب، افزود: «این ستون که شامل [یگان هایی از] لشکر ۱۶ قزوین، لشکر ۸۱ کرمانشاه، لشکر ۲۸ کردستان، پیشمرگان مسلمان کرد، پاسداران و دیگر نیروهای نظامی انقلاب است تاکنون موفق شده است که تلفات فوق العاده سنگینی به مهاجمین وارد آورد.» وی در مورد کمک هایی که به مهاجمان ضدانقلاب می شود، گفت: «همه کمکی که به مهاجمین می شود از طرف حکومت بعث عراق است و کمک هایی به نسبت کمتر از مهاجمینی که در اطراف شهرهای کردنشین استان آذربایجان غربی مستقرند مانند مهاباد نیز به آنها می شود.» مهرآسا درباره مواضع و سنگرهای مهاجمان مسلح معاند با نظام گفت: «مکانی که مهاجمین در آن مستقرند در نزدیکی مرز عراق قرار دارد، ولی نیروهای نظامی موفق شده اند راه ارتباطی آنها با مرز عراق را تحت کنترل کامل خود در آورند.»^(۷)

استاندار کردستان خاطرنشان کرد: «توسط سپاه پاسداران سقز، محور بوکان - سقز بسته شد.» وی افزود: «به خاطر ممانعت از ارسال آذوقه و مواد سوختنی به مهاجمین مستقر در سردشت و

ص: ۸۶۱

۱- سند شماره ۳۴۷۵۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری خرمشهر به فرمانده منطقه سوم دریایی خرمشهر، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
۲- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲)، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر.
۳- سند شماره ۳۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناوچه ۵۰۱۳۵ به ف. گردان ساحلی خسروآباد، ۲۲/۶/۱۳۵۹، عطف به امریه مورخ ۱۸/۶/۱۳۵۹.

- ۴- سند شماره ۴۲۳۵۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و انتظامی)، برابر اعلام پدافند هوایی نهجا مستند به گزارش خلبان اعزامی به منطقه خرمشهر.
- ۵- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۳۱۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات سپاه اهواز به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی، ۱۸/۶/۱۳۵۹.
- ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۵.

برای پیشروی قاطعانه تر ستون اعزامی به سردشت، این محور بسته شد. مهرآسا در مورد دلیل کندی پیشروی ستون اعزامی چنین گفت: «پیشروی ستون با قاطعیت ادامه دارد و دلیل کندی این پیشروی، پیاده روی ستون و پاک سازی سنگر به سنگر مهاجمین است. با پاک سازی محور بانه - سردشت، از طرف بانه انواع کمک ها برای ستون ارسال می شود و درگیری با مهاجمین فقط در مقابل ستون که به زودی به سردشت خواهد رسید ادامه دارد. ...» وی درباره تعداد تلفات مهاجمان ضدانقلاب و نیروهای خودی گفت: «تلفات مهاجمین فوق العاده زیاد است و در این مورد گزارشات دقیقی از بانه و سقز رسیده است که حاکی از تلفات بی شمار مهاجمین است. تعداد شهدا نیز همان ۵ تن است و آسیبی به برادران ستون وارد نشده است.»

استاندار کردستان درباره وضعیت دیگر مناطق کردنشین، با اشاره به موفقیت عملیات پاک سازی در مریوان اعلام کرد: «تاکنون اطراف شهر مریوان به شعاع ۱۰ کیلومتری، پاک سازی شده و عملیات پاک سازی همچنان با قاطعیت ادامه دارد.» وی افزود: «حتی عده کثیری از مهاجمین نیز خواستار تسلیم خود شده اند من جمله "ارسالان پاشاخانی"، معاون حزب دمکرات شاخه سنندج، که طی ارسال نامه ای به استانداری و اشاره به این مطلب که از پنجم خرداد از حزب دمکرات استعفا داده است، از اعمال خود اظهار ندامت کرده و برای تسلیم شدن، از استانداری استمداد طلبیده است. ...» (۱)

در این حال، «به دنبال حمله شب گذشته مهاجمین با سلاح های سنگین و سبک به پادگان سردشت، این حمله تا ساعت ۷ بامداد، به طول انجامید که با پاسخ شدید پرسنل مستقر در پادگان مواجه شد. در این حمله فقط یک نفر از سربازان پادگان زخمی شد. بنا به همین گزارش، در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه بامداد امروز، حمله مهاجمین به پادگان سردشت از سر گرفته شد که در این درگیری سرباز وظیفه "ولی برفی پور" جراحات شدید برداشت و در بیمارستان درگذشت.» (۲)

همچنین، برای دومین روز متوالی پایگاه و پاسگاه ملاشیخ سردشت زیر آتش خمپاره قرار گرفت که در این حملات، یک سرباز شهید شد. (۳)

اما سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) که در درگیری های خونین مناطق مختلف کردنشین از جمله محور بانه - سردشت، نقش مهمی داشته است، در هفته نامه کار، درباره درگیری های امروز در این محور چنین نوشته است: «در درگیری شدیدی که هیجدهم شهریور در راه سردشت بین ستون ارتشی و پیشمرگان کرد روی داد، رفیق فدائی به نام های کاک قاسم معروفی و کاک ابوبکر آرمان، یک پیشمرگ دمکرات و ۴ پیشمرگ کومه له شهید شدند. در این درگیری تلفات سنگینی به ستون ارتش وارد آمد، ۲ تریلی هیجده چرخ حامل مهمات، ۲ تانک و ۲۸ خودروی نظامی منهدم شد، ۲ هلیکوپتر سرنگون شد، ۱۳ نفر از ارتشیان به گروگان گرفته شدند، یک مسلسل کالیبر ۵۰ و یک آر.پی.جی. ۷ نیز مصادره شده است. میزان کشته ها و زخمی های ارتش حدود ۳۰۰ نفر تخمین زده می شود. ...» (۴)

ص: ۸۶۲

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۴۲۹۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۱۰، از سماجا ۳ به نزاجا، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۳۱۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۰۶، از عملیات سپاه سنندج به عملیات سپاه مرکز، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۹:۳؛ و - سند شماره ۴۲۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۱۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۴- هفته نامه کار (اقلیت)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲.

علاوه بر محور بانه - سردشت، درگیری های پراکنده ای نیز در دیگر مناطق کردنشین رخ داد.

در منطقه تکاب، «در ساعت ۱۷ امروز، مأمورین ژاندارمری و پیشمرگان کرد مسلمان در پل ساروق با مهاجمین درگیر می شوند که در نتیجه یک پیشمرگ مسلمان کرد به نام اباذر عبادی شهید و در درگیری اطراف توپ کندی نیز ۲ نفر از پیشمرگان کرد مسلمان به اسامی اسکندر فتاحی و بابابراتی مجروح شدند.»^(۱)

از شاهین دژ نیز خبر می رسد که درگیری شامگاه گذشته که در آن فرمانده سپاه شاهین دژ و بخشدار و تعدادی از افراد سپاه پیشمرگان مسلمان کرد به محاصره مهاجمان درآمده بودند، تا ساعت ۱۶ امروز، همچنان ادامه داشت. بنا به این گزارش، «در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه امروز، در درگیری اطراف شاهین دژ با مهاجمین مسلح، ۹ نفر از پیشمرگان مسلمان کرد شهید و یک نفر از افراد سپاه پاسداران به گروگان گرفته شده و ۲۰ نفر در محاصره مهاجمین قرار دارند.» در این گزارش که ساعت ۱۶ مخابره شده، از ستاد مشترک ارتش درخواست کمک از طریق نیروی زمینی و شکستن حلقه محاصره شده است.^(۲)

در درگیری دیگری که بعدازظهر امروز، میان یگان های خودی و مهاجمان مسلح در منطقه اشنویه رخ داد، ستوان یکم حبیب الله پرویزی بر اثر اصابت گلوله از ناحیه بازو مجروح شد.^(۳)

در این حال، در ادامه عملیات ایذایی مین گذاری توسط افراد گروه های مسلح غیرقانونی، ساعت ۹:۲۰ دقیقه صبح امروز، در جاده نقده - پیرانشهر در نزدیکی پاسگاه دو آب بر اثر انفجار مین، ۲ نفر کارمند اداره پست و تلگراف ارومیه مجروح شدند.^(۴) در ساعت ۱۸ امروز نیز مینی در جاده نقده - اشنویه، نزدیک روستای نلیوان منفجر شد که در نتیجه یک نفر ستوان و ۳ درجه دار شهید شدند و یک نفر زخمی گردید.^{(۵) - (۶)}

از سوی دیگر، باتوجه به درگیری های شدید مرزی با عراق و نیز گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق مختلف غرب کشور و نزدیک بودن فصل سرما در این مناطق، به ویژه نواحی کوهستانی همچون بانه، سقز و جوانرود، مرکز فرماندهی سپاه غرب کشور از یک سو نیاز شدید به لباس گرم و همچنین خودرو دارد^(۷) و از سوی دیگر فهرست بلندبالایی از ادوات و ملزومات نظامی و جنگی را از ارتش درخواست کرده است، که اداره چهارم ارتش دستور داده در حد مقدورات درخصوص تحویل آنها به سپاه اقدام شود.^{(۸) - (۹)}

ص: ۸۶۳

۱- سند شماره ۴۲۹۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۱، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی) ۱۹۶/۱۳۵۹، طبق اطلاع رسیده از سپاه غرب؛ و - سند شماره ۵۰۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۱۲، از سماجا ۲ به سپاه پاسداران، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاجا مستند به ناحیه آذربایجان غربی.

۲- سند شماره ۴۳۱۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۸۸، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، پیشین.

۳- سند شماره ۴۳۱۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به ژاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۱۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۱۱۰، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا،

۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا مستند به گزارش قرارگاه عملیاتی نقده.

۵- ضمیمه دارد؛ نامه شکوائیه با امضای ۱۵۵ نفر از اهالی و معتمدین شهرستان نقده به رئیس جمهور، وزیر کشور، استاندار آذربایجان غربی و صداوسیما مرکز ارومیه، در پی تشدید حملات و مین گذاری های مهاجمان مسلح ضدانقلاب در روزهای اخیر در این شهرستان و حوالی آن و درخواست کمک و رسیدگی به این مسئله.

۶- سند شماره ۴۲۹۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۱۱۶، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت اطلاعات و عملیات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۵:۱۳.

۷- سند شماره ۴۳۱۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۹۳، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۸- ضمیمه دارد؛ فهرست جنگ افزارهای درخواستی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مورد نیاز سپاه غرب کشور.

۹- سند شماره ۴۳۱۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، صص ۲۹۱ و ۲۹۲، از اداره چهارم (مدیریت منابع) به معاونت لوج نزاجا (مد - آماد)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

درگیری های مرزی و حملات عراق علیه ایران در نقاط مرزی، روزافزون است و احتمال گسترش و تداوم آن وجود دارد. از سوی دیگر در داخل کشور نیز وضعیت به لحاظ قواعد ظاهری مناسب نیست. علاوه بر اینکه نیروهای مسلح جمهوری اسلامی با مهاجمان مسلح معارض با نظام در مناطق کردنشین غرب کشور درگیرند، آثار منفی کودتای ۱۸ تیرماه گذشته نیز هنوز خود را نشان می دهد. یک جنبه مهم این مسئله محاکمات مربوط به عوامل شرکت در کودتا است که ناچار همچنان ادامه دارد و همین امروز نیز با حکم دادگاه انقلاب اسلامی اهواز ۴ تن از متهمان ارتشی به جرم شرکت در توطئه کودتا اعدام شدند.^(۱)

افزون بر آنچه ذکر شد، برخی حوادث و رویدادهای داخلی به خصوص فعالیت ها و تحرکات عوامل ضدانقلاب در نواحی شرقی کشور از یک سو و ادامه تحریکات و توطئه چینی های گروه های چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در ایجاد درگیری های خیابانی با گروه هایی از مردم مؤمن به نظام از سوی دیگر، بر تشدید بحران های داخلی و در نتیجه ناآرامی و ناامنی در کشور افزوده و نیروهای سیاسی و نظامی و انتظامی را نیز به خود مشغول کرده است. به عنوان مثال، گزارش خبرگزاری پارس از زاهدان حاکی است که ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، یک کامیون ارتشی که با ۸ سرنشین به طرف ساربوک از توابع چاه بهار در حرکت بود مورد هجوم اشرا و مهاجمان مسلح ضدانقلاب قرار گرفت و همه سرنشینان آن که ۷ نظامی و یک غیرنظامی بودند، به شهادت رسیدند.^(۲)

همچنین، بعدازظهر امروز، بمبی که زیر پل ستارخان (تاج سابق) کار گذاشته شده بود به همت پاسداران کمیته منطقه ۲ تهران کشف و خنثی شد.^(۳)

از سوی دیگر، ادامه وضعیت دوگانه انقلابی - نهادی و نبود یک قانون صریح درمورد چگونگی فعالیت احزاب و گروه های سیاسی، بهانه مناسبی به دست گروه های فرصت طلب و زیاده خواه سیاسی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) داده است تا با سوءاستفاده از این وضعیت، اقدام به ایجاد نزاع های عمدی و سازمان دهی شده و برخوردهای خونین خیابانی با مردم در شهرها و روستاهای مختلف کشور کنند. این امر مسئولان قضایی برخی شهرها را بر آن داشت تا درصدد چاره اندیشی و برخورد با گروه های مزبور برآیند. درخصوص این برخوردهای خیابانی که تقریباً هرروز در گوشه و کنار کشور اتفاق می افتد، امروز نیز در کرمانشاه برای دومین روز متوالی دفتر روزنامه امت در این شهر به آتش کشیده شد و به کلی از بین رفت.^(۴)

خبرگزاری پارس از مشهد نیز گزارش داد: «در بازرسی از یک خانه تیمی متعلق به سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در سبزوار که به دستور دادستان انقلاب اسلامی این شهرستان صورت گرفت، گزارش هایی از اوضاع داخلی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و دیگر ارگان های انقلابی و شهربانی سبزوار کشف شد و دراین رابطه ۵ تن دستگیر شدند و عده ای نیز تحت تعقیب قرار گرفتند...»^(۵)

ص: ۸۶۴

۱- روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۱۸، ص ۲، خبرنگار کیهان از اهواز.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از خبرگزاری پارس از زاهدان؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از زاهدان.

۳- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار کیهان.

۴- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۵- همان، ص ۲.

در این حال، مسائل اجتماعی و کاستی های این دوره نیز بعضاً رنگ سیاسی می گیرد. به عنوان مثال، بررسی و تحلیل وضعیت بیکاری در برخی شهرها و استان ها از جمله همدان نشان می دهد که این معضل همواره دستاویز گروه های سیاسی علیه نظام نوپای جمهوری اسلامی قرار گرفته است. گزارش خبرگزاری پارس ضمن برشمردن مسائل و مشکلات اجتماعی و اقتصادی استان همدان، حاکی است: «مهم ترین مسئله، وضع نابسامان اقتصادی اکثر مردم این منطقه است که به دستاویزی برای گروه های سیاسی تبدیل شده است. از اقداماتی که برای رفع بیکاری و در نتیجه سامان بخشیدن به وضع اقتصادی صورت گرفته، که چندان هم مؤثر واقع نشده است، استخدام دیپلمه های بیکار به عنوان روستایار به وسیله استاندار قبلی این استان بود که استاندار جدید آقای کی نژاد این طرح را غیر مفید و حیف و میل در بیت المال تشخیص داد و انحلال این طرح را اعلام کرد. این اقدام به تحصن و ایجاد درگیری های مختلف بین خانواده های روستایاران و مردم در شهرهای مختلف منجر شد.» این گزارش در پایان می افزاید: «چنانچه چاره ای اساسی اندیشیده نشود باید در انتظار عواقب وخیم آن بود.» (۱)

۱

سخنرانی جنجالی دیروز بنی صدر در میدان شهدا، همان طور که انتظار می رفت، واکنش جناح مقابل یعنی سران حزب جمهوری اسلامی را، هر چند نسبتاً ملایم و همراه با خویشتن داری، به دنبال دارد و این امر کمک می کند تا همان گونه که مخالفان می خواهند این کشمکش، دعوی بنی صدر - حزب جمهوری اسلامی تلقی شود. البته سخنان بنی صدر در تمام نهادهای انقلاب و واکنش ایجاد کرد و به طور پراکنده و غیر رسمی آنان را وادار به پاسخ گویی کرد، اما در این ارتباط، واکنش سران حزب جمهوری اسلامی که مسئولیت های کلیدی نظام را هم دارند، طبعاً اهمیت بیشتری می یابد.

شامگاه امروز، دکتر آیت الله بهشتی دبیر کل حزب جمهوری اسلامی و رئیس دیوان عالی کشور در یک گفتار تلویزیونی با تکیه بر موارد قانونی حاکم بر جمهوری اسلامی ایران، بخش عمده ای از سخنان بنی صدر را رد کرد و در عین حال خاطر نشان ساخت در موقعیت حساس فعلی هر گونه بیان و مطلبی که موجب نگرانی افکار عمومی شود به زیان انقلاب است. بهشتی در ابتدا گفت:

«آقای رئیس جمهور روز ۱۷ شهریور، کراراً در سخنان خود از گروه اقلیتی که مانع کار ایشان می شوند یاد می کردند بدون آنکه به صراحت نام این گروه را ببرند. اگر منظورشان حزب جمهوری اسلامی بود که باید در این مورد توضیح داد مواضع حزب در قبال رئیس جمهور، دولت، مجلس و انقلاب مشخص است و بیانیه های حزب گویای این مواضع است.»

بهشتی، که به گزارش روزنامه کیهان، برخلاف گفتارهای قبلی کمتر تبسم به چهره آورد و خیلی جدی در مقابل دوربین تلویزیون ظاهر شده بود در مورد آن بخش از سخنان

ص: ۸۶۵

رئیس جمهور که گفته بود "نمی گذارند من کار کنم"، خاطرنشان ساخت: «قانون وظیفه رئیس جمهور را روشن کرده است؛ کجا رئیس جمهور طرح و پیشنهادی به مجلس و یا دولت - حتی دولت فعلی که مجری شورای انقلاب است - ارائه کرده اند و این طرح و پیشنهاد مورد بحث و تبادل نظر قرار نگرفته که تصویب و یا رد و اصلاح شود. رئیس جمهور اگر بخواهد کار کند آن طوری که خودشان می گویند مطابق قانون، طرح خود را باید به هیئت دولت بدهند و از طریق دولت این طرح به مجلس رفته و سپس در آنجا مورد بحث و بررسی قرار بگیرد، اگر مجلس با طرح ایشان موافق بودند تصویب شود و یا رد و یا اصلاح شود.»

وی در قسمت دیگری از سخنان خود گفت: «آقای رئیس جمهور بارها تأکید کرده اند که مردم به برنامه های من رأی داده اند. که در این مورد باید گفت... مردم به برنامه های ایشان رأی نداده اند؛ مردم رأی داده اند و رئیس جمهور انتخاب کرده اند. چگونگی اداره کشور را هم قانون مشخص کرده است، نه اینکه هرچه که رئیس جمهور گفت باید اجرا شود. طبق قانون، کشور دولت دارد، مجلس دارد و برای اجرای هر برنامه ای دولت و مجلس وظایفی دارند...»

بهشتی همچنین با اشاره به سخنان رئیس جمهور در مورد علاقه نداشتن مردم به برنامه های رادیو و تلویزیون و نارضایتی آنها از این دو رسانه گروهی گفت: «اظهارات رئیس جمهور در این مورد یک نظر است؛ همان طوری که ایشان از رادیو تلویزیون ناراضی هستند برادرمان آقای خامنه ای ضمن برشمردن مواردی از نارسایی رادیو، عملکرد این رسانه را مورد تأیید قرار دادند. خوب، این یک نظر است و آنچه هم که آقای بنی صدر گفتند یک نظر است. اما صحیح نیست که در این زمینه افکار عمومی ساخت. تکلیف اداره رادیو تلویزیون را ان شاء الله با شروع کار دولت و نمایندگان سه قوه مجریه، قضائیه و مقننه، تکلیف این سازمان روشن می شود و دیگر مسئله ای نمی ماند.»^(۱)

ص: ۸۶۶

اما لحن و شیوه بیان و گفتار آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، به مراتب، شدیدتر بود و صراحت بیشتری درباره نقاط اختلاف با جناح بنی صدر داشت. وی عصر امروز در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی گفت: «البته من مطلب در این زمینه بسیار دارم، منتها همه مطالب را الآن نمی خواهم عنوان کنم. یک مطالبی است که در رابطه با شخص آقای بنی صدر است و نقطه مقابل حرف هایی که ایشان زده اند، آنها را در فرصت دیگری خواهم گفت. اما یک مطالبی راجع به کیفیت اظهارات ایشان که به شخص خودشان مربوط نمی شود به طور خلاصه می گویم. به نظر من سخنانی دیروز آقای بنی صدر هیچ قابل توجیه در این مقطع زمانی ما نیست و از نظر شخص من، ایشان از مقام یک رئیس جمهوری که مورد قبول همه مردم باید باشد و به قول قانون اساسی دومین شخصیت کشور باید باشد، ایشان تنزل کردند در حد رهبری یک گروه مخالف دولت. بعضی اوقات در ایشان، نقاط ضعف خیلی بود و من دلم نمی خواست اینچنین باشند.

اولین مسئله این است که ایشان همان حرف هایی که مکرر زده بودند این بار هم به عنوان افشاگری، که هیچ به رئیس جمهوری نمی خورد که این گونه افشاگری کنند، آمدند برای مردم؛ مردمی که روی آسفالت گرم نشسته بودند و خون شهدا اینها را جمع کرده بود، به این عنوان یک افشاگری مطرح کنند که در واقع تکرار بود.

دوم یک اقلیتی را مورد نکوهش قرار می دادند که من دلم می خواست که ایشان آن قدر صداقت به خرج می دادند که صریح نام آن اقلیت را می بردند. آیا این اقلیت حزب جمهوری اسلامی است؟ آیا این اقلیت مجاهدین انقلاب اسلامی اند؟ یا دانشجویان پیرو خط امام اند؟ آیا انجمن های اسلامی اند؟ آیا مدرسین حوزه علمیه قم اند؟ کی هستند اینها! یا همه اینها هستند، یا افراد دیگری هستند. چه خوب بود این را به خوبی مشخص

می کردند و ذهن مردم را این طرف و آن طرف نمی کشاندند و این در شأن رئیس جمهور نبود.

ثالثاً، ایشان به مجلس اهانت کرد و با صراحت گفتند که یک عده ای هستند که خودشان را قیم مجلس می دانند و اگر اینها نباشند، مجلس راه خودش را می رود. ... مجلس مرکب از ۲۳۰ نفر انسان است که عده زیادی از آنها شخصیت هایی مجتهد، دانشمند و با سابقه هستند. اینها آدم هایی نیستند که به حرف این و آن تصمیم بگیرند و قیم بخوانند، اینها کسانی هستند که شخصیتشان از بنده و رئیس جمهور و خیلی کسان دیگر بالاتر است. به نهادهای انقلابی هم اهانت کردند و گفتند که من نهادها را قبول دارم، ولی اینها تحت تأثیر احزاب و گروه ها عمل می کنند؛ یعنی اینها در وضع فعلی شان از خودشان اختیار ندارند. آیا این حق است که به کسانی که در روستاهای کشور که مشغول اداره کردن جهاد سازندگی هستند و در مرز عراق در حال جان دادن و شهید شدن هستند و استقبال از شهادت می کنند بگوییم که اینها تحت تأثیر گروه هایی که ایشان آنها را مخرب و انحصارطلب معرفی کرده اند قرار گرفته اند؟!»

آقای هاشمی رفسنجانی در ادامه سخنانش افزود: «[ایشان] به کابینه [هم] اهانت کرده اند و گفتند که این افراد حداقل شرایط را از نظر من دارند. دیگر چی می توانستند به کابینه بگویند!... بزرگ ترین اهانتی که رئیس جمهوری که خودشان کابینه را تصویب کرده اند این بود که بگویند کابینه از حداقل شرایط برخوردارند. خوب، کابینه ای که رئیس جمهور درباره اش این جور قضاوت بکند چگونه می تواند در شرایط موجود کشور یک کابینه فعال باشند؟!...»

رئیس مجلس درباره دعوت و فراخوانی بنی صدر از مخالفان خود برای تجمع در مقابل ساختمان ریاست جمهوری، گفت: «ایشان به شیوه مرحوم دکتر مصدق مخالفین خود را دعوت کردند که به کاخ ریاست جمهوری بروند و مخالفت خودشان را ابراز کنند. این تقلید ساده ای است که به نظر من اولاً من از مخالفین می خواهم که چنین کاری نکنند. ما نمی خواهیم در این شرایط هیاهو راه بیندازیم. اگر کسی با رئیس جمهور مخالف باشد در خودش نگه دارد و بگذارد رئیس جمهور کارش را انجام بدهد. چرا مردم در جلو کاخ جمع بشوند و بگویند ما مخالفیم. مردم مسلمان اند، امام گفتند رئیس جمهور و دولت و مجلس تأیید بشوند، اینها بیایند درست خلاف این گفته عمل کنند؟! من تقاضا می کنم از آنهایی که حداقل از من حرف شنوی دارند این دعوت را قبول نکنند. این فاجعه است.»

هاشمی رفسنجانی افزود: «ایشان به سبک خیلی غیرقابل قبول فرمودند که هر وقت جهاد سازندگی خواست بیاید از من پول بگیرد. حالا که ما مجلس و قانون داریم، چطور و از چه حسابی رئیس جمهور می تواند پول بدهد؟ پول با حساب و کتاب داده می شود، دیگر مثل سابق نیست که ایشان مثل سابق یک چک بکشند و از حساب بردارند. ایشان در این لحظه خوب بود مراعات حال امام را می کرد. ایشان می دانند که امام بیش از هر چیز از این گونه مشاجرات رنج

می برد و اگر این را نمی دانستند من حرفی نداشتم، ولی ایشان می دانند که امام رنج می برند.»

رئیس مجلس با اشاره به این قسمت از سخنان بنی صدر که عده ای را به کاربرد روش های تخریبی و انحصارطلبی و قدرت گرایی متهم کرد، گفت: «به همین ها صفت کفر و شرک دادند و اینها هم حضور نداشتند که دفاع کنند. ... ایشان از لحاظ مذهبی مطالبی را به قرآن نسبت دادند که در قرآن نبود، که اگر لازم بود من بعداً توضیح می دهم. من آماده ام تا دلایل خود را مبنی بر عدم توافق صددرصد با آقای بنی صدر اعلام کنم و بگویم که چرا ما نمی توانیم به طور همه جانبه با ایشان، مثل آقای رجایی، موافق باشیم. خلاصه، همان قدر که ایشان از حکومت مکتبی ها احساس وحشت می کنند، ما هم به همان اندازه از حکومت لیبرال ها وحشت داریم و نمی توانیم بعد از انقلاب تحمل بکنیم که یک لیبرالیسم بر کشور حکومت بکند، که انقلاب به کلی نابود بشود. ... از نقاط ضعف کار ایشان این بود که من در مواردی با رهبر مخالفم، اظهار نمی کنم و اظهار نظر نمی کنم و نظرم با ایشان موافق نیست، ولی مطیع هستم. شاید ایشان این را یک صفت خوب بدانند و بگویند که قوه ای است در یک شخص آزاده که در بعضی موارد اظهار کند که من با رهبر مخالفم. خوب، این هزار تفسیر می شود، شما در چی مخالف هستید؟ خوب است که روشن کنیم. ... چه لزومی دارد که شما این مسائل را در آنجا بگویید؟...»

آقای رفسنجانی در پایان اظهار کرد: «انتقاد اصلی من این است که جلسه ۱۷ شهریور آن نقطه عطف تاریخ در کشور ما، جای این نبود که ما به این مسائل پردازیم. ملت ما آماده شنیدن خیلی مطالب دیگری بود که آقای رئیس جمهور به عنوان فرمانده کل قوا، خوب بود یک مقدار از غرب [کشور] می گفتند و توضیح می دادند که بچه های مسلمان آن دارند شهید می شوند و خوب بود یک مقدار از مسئولیت تأمین اسلحه، نفرت و امکانات برای آنها صحبت می کردند، خوب بود از مسائل جاری کشور که مسئولیتش مستقیماً به عهده ایشان است می گفتند. ... و اما مسائل دیگری که ما با ایشان اختلاف داریم، چیزهای دیگری است، که همان طور ایشان شروع کردند و در واقع این یک اعلان جنگ بود که من به خودم حق می دهم با اجازه امام، آن مسائلی را که باید مردم بدانند بگویم. چرا ما با رئیس جمهور؛ شخصی که وقتی از فرانسه تشریف آوردند ما بودیم که ایشان را در شورای انقلاب دعوت کردیم و حمایت کردیم و دوستش هم می داشتیم و هنوز هم دوستش داریم، این اختلافاتمان را آن روز می گویم.»^(۱)

رئیس مجلس شورای اسلامی همچنین در مصاحبه مطبوعاتی هفتگی خود که امروز برگزار شد با اشاره به اختلاف سلیقه رئیس جمهوری، نخست وزیر و مجلس، بسیار صریح وجود یک دوگانگی آشتی ناپذیر را در قوه مجریه اعلام کرد. وی گفت: «بینش آقای بنی صدر و بینش آقای رجایی - ضمن آنکه هر دو مسلمان اند - باهم فرق دارد و طبعاً روششان هم در ارتباط با مسائل کشور یکی نیست و ارزیابی شان هم در مورد افراد و همکارانشان یکی نیست. ...» آقای

ص: ۸۶۹

رفسنجانی ادامه داد: «من تا جلسه قبلی گفتم که آقای بنی صدر و آقای رجایی هر دو صدیق اند و حسن نیت دارند، ولی با سخنرانی روز ۱۷ شهریور آقای بنی صدر، در یک طرف قضیه تردید دارم. باین حال، راه حلی که برای این مسئله فکر می کنم زیاد مشکل نیست و ما دچار بحران نمی شویم زیرا اختیارات برای رئیس جمهور و نخست وزیر مشخص است.»^(۱)

۱

درحالی که بنی صدر مخالفت خود را با انتخاب ۷ وزیر از ۲۱ وزیر کابینه که محمدعلی رجایی امروز به مجلس معرفی کرد، در یک نامه به مجلس شورای اسلامی اعلام کرده بود، در دو جلسه علنی صبح و عصر امروز مجلس شورای اسلامی، نخست وزیر، درباره چگونگی تشکیل کابینه و برنامه دولت خود سخن گفت و در پایان نیز از سخنان دیروز بنی صدر در مراسم هفده شهریور گله کرد و به برخی از آنها پاسخ داد.

رجایی ابتدا گفت: «من شخصاً تردیدی ندارم که چه بسا افراد صالح و شایسته ای وجود دارند که می توانند از جهت تخصص و تبحر و اطلاع از بسیاری جهات دیگر نخست وزیر باشند. در این مورد تردیدی ندارم و این یک تعارف معمولی نیست. ... وی سپس افزود: «اعضای کابینه در حد مقدرات من و کسانی که با آنها کار می کنیم انتخاب شده اند. من در جریان انتخاب همکارانم با مسائل دیگری هم مواجه شده ام؛ معیارهایی که برای انتخاب همکارانم داشتم در همه ابعاد مورد قبول همه آنهاست که قبولشان داشتم بود و با تمام قوا سعی می کردم که در تشکیل کابینه خودم باعث ایجاد اختلاف جدید نباشم، بدون اینکه از اصول معتقداتم در انتخاب عدول کنم ناچار شدم که به جای یک نفر اصلی که به آن رسیده بودم افراد دیگری را هم معرفی کنم. حقیقت آن است که جامعه انقلابی ما از دو گروه نسبتاً مشخص تشکیل می شود که هر دو نیز در متن انقلاب بوده اند و هر دو هم دلسوز به حال انقلاب هستند ولی دارای دو فرهنگ و دو روان شناسی جداگانه می باشند. ... رجایی در بخش دیگری از سخنانش گفت: «مطلبی که در فاصله این چند روزه من احساس کردم این بوده که مسئله کابینه و اعضای هیئت دولت را طوری در جامعه جلوه می دهند که اگر دولت موفق شد کوهی از توقع و انتظار در مقابل او باشد تا از هدف اصلی خود که برگرداندن خط منحرف مادی گرایی به خط اصلی انقلاب است، باز دارند. ... اگر دولت فردا مشغول به کار شد و تا دو هفته دیگر چهار تا روستا برق نداشت، پشت تریبون نگویند که ما منتظر تشکیل دولت بودیم و حالا که دولت تشکیل شده است همچنان کشور آب و برق ندارد، همچنان بهداری و بهداشت مملکت کمبود دارد و امکان خدمتی آن همچنان ضعیف است. من اعلام می کنم، اگر چنانچه هر قدر پول بخواهیم باشد قطعاً هر چقدر هم که کار بخواهید هست. ...»

ص: ۸۷۰

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

رجایی آن گاه در مورد بحث های موافقان و مخالفان با اعضای کابینه گفت: «من یک بار دیگر تقاضا می کنم بحث درباره شخصیت و هویت اعضای کابینه به طور مقدماتی در جلسه غیرعلنی انجام شود و وقتی در آن جلسه حرف ها زده شد و به نتیجه رسیدیم بعداً به جلسه علنی بیاییم و نتیجه را به اطلاع عموم مردم برسانیم. من این مطلب را جدی می گویم.»

نخست وزیر سپس درباره برنامه دولت خود گفت: «از همه همکاران خود که قرار بود در هیئت دولت با من همکاری کنند تقاضا کردم و پرسیدم که شما اگر بخواهید وزیر شوید چه کارهایی حاضرید برای مملکت بکنید، آن را بنویسید. آنها هم نوشتند و بعد جلسه مشترک تشکیل دادند و در جلسه مشترک برنامه وزرا را اصلاح کردیم و در آن حد که تقدیم مجلس کردیم برنامه این دولت را تشکیل می دهد. ... اگر مجلس تشخیص داد که کل این برنامه قابل اجرا نیست آن را کنار می گذاریم و می رویم فکر می کنیم چون که ما به خاطر مردم هستیم و در خدمت مردم هستیم و هیچ گونه تعصبی هم در این زمینه نداریم.»^(۱)

در ساعت ۱۱:۵۰ دقیقه، به دنبال یک جلسه خصوصی دوساعته که به پیشنهاد بیش از ۳۰ تن از نمایندگان برای رسیدگی مقدماتی به صلاحیت وزرای معرفی شده به مجلس تشکیل شد، مجدداً جلسه علنی مجلس رسمیت یافت. در این جلسه که چند تن از اعضای کابینه نیز حضور داشتند، نمایندگان به عنوان موافق و مخالف برنامه دولت سخنانی ایراد کردند که بخشی از این سخنان به جلسه بعد از ظهر کشیده شد. سپس محمدعلی رجایی به پشت تریبون مجلس رفت و به ایرادات نمایندگان مخالف چنین پاسخ گفت: «با فرصت کمی که در پیش داشتیم نمی توانستیم برنامه کاملی ارائه دهیم. اگر می خواستیم این کار را بکنیم مجبور بودیم از برنامه های غرب یا شرق و یا دولت های گذشته رونویسی کنیم و آن را به مجلس ارائه دهیم. ...» رجایی در بخش پایانی سخنان خود، درباره تضعیف کابینه در سخنان بنی صدر در مراسم دیروز میدان شهدا، اظهار کرد: «قرار نبود چنین صحبت هایی بشود، ایشان تعهد کرده بودند کابینه را تضعیف نکنند. این امر جزء تعهداتشان بود. وقتی از قم باز می گشتم حرف های ایشان را شنیدم، از حرف هایشان پیدا بود که نسبت به خیلی ها نظر دارند؛ ایشان بهترین وسیله را کابینه در نظر گرفتند. حقیقت این است که نسبت به برادران من که در کابینه

ص: ۸۷۱

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۶۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

تصویب کرده اند حمله کردند و آنها را خراب کردند. در آخرین نامه ای که به مجلس می نوشتم تلفنی پرسیدم تصویب می کنید؟ و ایشان گفت بله، تصویب می کنم.» رجایی افزود: «آنچه در رابطه با اعضای کابینه گفتند مرا به تعجب انداخت. اینکه ایشان گفتند من کسانی را نپذیرفته ام، بد جمله ای را گفته اند؛ من همکارانم را از کوچه و خیابان پیدا نکردم که آقای بنی صدر چنین جمله هایی درباره آنها بگوید، اخلاق اسلامی چنین چیزی را نمی پذیرد. ...» سپس رجایی با ناراحتی گفت: «۲ نفر را کنار زدند، بعداً گفتند یک نفر را من کنار بزنم و یک نفر را ایشان، من قبول کردم. من این کار را فقط و فقط برای تفاهم کردم چون آن شخصی که کنار گذاشتم از نظر تقوا و صلاحیت و فضیلت، بهترین بود. من نمی توانم تحمل کنم میکروفن را بدهم دست او هرچه می خواهد بگوید. از اول بنای من این بود که با بنی صدر روی مشترکات و با مردم کار کنیم، قول تفاهم دادم، دقیقاً هم به آن چیز معتقد هستم. ...» (۱)

۱

جلسه خصوصی دو ساعته امروز مجلس مورد انتقاد شدید و صریح احمد سلامتیان، نماینده اصفهان و یکی از طرف داران سرسخت بنی صدر، قرار گرفت. بنا بر نقل مطبوعات، ماجرا از این قرار بود که بعد از پیشنهاد بیش از ۳۰ نماینده مبنی بر تشکیل جلسه غیرعلنی غیررسمی برای رسیدگی مقدماتی به صلاحیت وزرای معرفی شده کابینه، احمد سلامتیان، نماینده اصفهان، با این موضوع مخالفت کرد و علت حضور نیافتن خویش را در این جلسه خصوصی در یک مصاحبه مطبوعاتی چنین اظهار کرد: «... اصل ۶۹ قانون اساسی صراحت دارد که بجز در مواردی که مربوط به امنیت کشور و وضعیت خاص و فوق العاده ای نمی شود جلسات مجلس باید به صورت علنی برگزار شود و مذاکرات آن از طریق رادیو و تلویزیون و روزنامه رسمی منتشر شود. ... علاوه بر این، ما تجربه بدی داریم از دو جلسه خصوصی که در مجلس گذاشته شد. چون این فرمولی شده است برای فرار از ماده ۶۹ قانون اساسی که عنوان رسمی و خصوصی روی جلسه گذاشته و مطالب این جلسات را از دید خبرنگاران و مردم پنهان کنند. در جلساتی خصوصی که تا به حال تشکیل شده، هیئت بررسی صلاحیت نخست وزیری انتخاب شده است و بعد از آن رأی تمایل در جلسه ای که حتی به حدنصاب قانونی مجلس نبود (۱۵۰ نماینده از ۱۸۰ نماینده در این جلسه شرکت داشتند) گرفته می شود، فکر نمی کنم هیچ یک از شماها با من در این قول شریک نباشید که تأثیر این دو جلسه خصوصی در مشخص شدن آقای رجایی به نخست وزیری چقدر تعیین کننده بوده است. ...» (۲)

ص: ۸۷۲

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۶۷۱.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

تنش و سردی در روابط و مناسبات سیاسی ایران و انگلستان بازهم شدت بیشتری یافته است. مقامات رسمی دولت انگلیس که تا دو روز پیش، هیچ واکنشی در مورد نامه نخست وزیر ایران در پاسخ به نامه تبریک نخست وزیر انگلیس نشان نداده بودند،^(۱) باتوجه به رأی دادگاه های انگلستان درباره اخراج دانشجویان ایرانی محاکمه شده در این کشور، امروز در مورد بستن سفارت خود در تهران سخن گفتند. در این باره، گزارش رادیو لندن حاکی است: «امروز وزارت خارجه بریتانیا اعلام کرد که کارمندان سفارتخانه خود را از تهران فراخوانده است. اعلام فراخواندن دیپلمات های بریتانیا از ایران به دنبال تصمیم وزیر کشور بریتانیا مبنی بر آن بود که ۳ تن از دانشجویان ایرانی باید به ایران بازگردند.» براساس این گزارش: «از میان ۵۳ دیپلمات انگلیس که در تهران به سر می بردند، ۳ نفر از آنها با هواپیما به انگلستان مراجعت کرده اند و نفر چهارم در سفارت سوئد در تهران خواهد ماند. سفارت سوئد موافقت کرده است که مسئولیت حفاظت از منافع بریتانیا و وظایف کنسولی این کشور را به عهده گیرد. ... تصمیم اخیر وزارت خارجه بریتانیا به دنبال تیرگی تدریجی روابط میان دو کشور، اعلام گردید. یک سخنگو [ی وزارت خارجه انگلستان] اظهار داشت که اظهارات اخیر مقامات ایران در اخذ این تصمیم مؤثر بوده است. اخیراً محمدعلی رجایی نخست وزیر ایران ضمن حمله شدیدی علیه بریتانیا اعلام کرده بود که دولت بریتانیا در روش خود نسبت به انقلاب اسلامی ایران تجدیدنظر نماید و از ایذا و اذیت دانشجویان ایرانی که به دنبال تظاهرات در برابر سفارت امریکا در لندن دستگیر شده اند دست بردارد. وزیر کشور امروز حکم اخراج ۳ تن از دانشجویان مزبور را از انگلستان امضا کرد. پیشنهاد اخراج ۲۱ تن دیگر از دانشجویان به وزارت کشور ارائه شده است و انتظار می رود که وزیر کشور حکم اخراج این عده را نیز صادر نماید. ...»^(۲)

همچنین، به گزارش رویتر: «دولت انگلستان ادعا کرد: از بیم آنکه دیپلمات های آن کشور در تهران، احتمالاً به عنوان گروگان گرفته نشوند [امروز] مبادرت به بستن سفارت خود در ایران کرده است. داگلاس هرد همچنین مدعی شد: مقامات رسمی ایران به بهانه نادرست بدرفتاری با دانشجویان بازداشت شده ایرانی قبلاً تهدیداتی کرده بودند. هرد گفت ما تصور می کنیم مخاطرات ناشی از باقی ماندن چهار دیپلمات دیگر انگلیسی در ایران، بسیار عظیم است. ...»^(۳)

اما یکی دیگر از موارد اختلاف و تشدید بحران در روابط ایران و انگلستان، ماجرای خودداری دولت انگلیس از تحویل ناو ۲۰ هزار تنی خارک به ایران است. گزارش رادیو لندن در این مورد حاکی است: «دولت ایران برای تحویل گرفتن ناو ۲۰ هزار تنی، دولت بریتانیا را به دادگاه عالی که عقیده بر آن است که تا یک هفته دیگر تشکیل می گردد، احضار خواهد کرد. ناو مزبور که خارک نامیده شده است توسط شرکت کشتی سازی بریتانیایی سوآن هانتز به قیمت ۲۰ میلیون لیره استرلینگ ساخته شده است و در حال حاضر در بندر نیوکاسل واقع در

ص: ۸۷۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از فرانس پرس از لندن.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۵، تاریخ ۱۹/۶/۱۳۵۹، صص ۱۷ و ۱۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲۰، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از رویتر.

شمال شرقی انگلستان لنگر انداخته است. ... دولت ایران گفته است که آخرین قسط خرید ناو را که ۱۰ میلیون لیره استرلینگ بوده است در ماه آوریل به شرکت کشتی سازی با این شرط پرداخت کرده است که تحریم های اقتصادی شامل این ناو نگردد، ولی ایران می گوید بعد از اینکه سرنشینان کشتی آن را تحویل گرفتند، به آنها اطلاع داده شد که بدون اخذ پروانه خروج، آنها قادر نخواهند بود این ناو را حرکت دهند. وزارت بازرگانی بریتانیا گفته است تحت این شرایط، صدور پروانه خروج در آینده نزدیکی نامحتمل به نظر می رسد. ... عدم صدور پروانه خروج برای ناو خارک که یک کشتی حمل و نقل وسایل یدکی و مهمات برای نیروی دریایی ایران است و به سلاح های نظامی مجهز می باشد همگام با توافقی بوده که وزرای خارجه کشورهای اروپایی در آوریل گذشته در لوکزامبورک حاصل کردند، مبنی بر اینکه از فروش وسایل جنگی به ایران خودداری شود. ولی گفته مقامات ایران این خواهد بود که خارک یک کشتی حمل و نقل است و احتیاجی به پروانه خروج ندارد. ...»(۱)

۱

امروز محمدعلی رجایی، نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران، در پاسخ به پیام تبریک همتای فرانسوی خود، ریموند بار، پیامی برای وی ارسال کرد که در آن آمده است: «پیام تبریک جناب عالی به مناسبت انتخاب اینجانب به نخست وزیری جمهوری اسلامی ایران موجب تشکر گردیده، ملت ما خواهان آن است که دولت فرانسه به ماهیت انقلاب اسلامی ایران بیشتر بیندیشد و در رفتارهای آینده خود آنچه را که در گذشته از طرف آن کشور نسبت به آنان و آرمان های ایشان گذشته، جبران نماید و اصالت آن را در محاسبات خویش به طور جدی در نظر داشته باشد. ملت ما خواهان پایان یافتن همه تجاوزهای آشکار و نهان علیه جمهوری اسلامی ایران می باشد. در این رابطه دولت اینجانب بدون درنگ عکس العمل مناسب نشان خواهند داد. به امید آنکه با تحقق پیروزی روزافزون مستضعفین بر مستکبرین، راه برای کمال انسان به سوی الله هموار گردد.»(۲)

۲

خبرگزاری پارس به نقل از آسوشیتدپرس از نیویورک گزارش داد که «ایران داوطلبی خود را برای عضویت در شورای امنیت پس گرفت. بدین ترتیب ژاپن در پایان سال جاری فرنگی، کرسی آسیایی را در شورای امنیت برای مدت دو سال صاحب خواهد شد. دوران عضویت بنگلادش به عنوان یکی از نمایندگان آسیا در شورای امنیت نیز امسال پایان می پذیرد.» براساس این گزارش «این مطلب در پایان یک جلسه خصوصی بین دیپلمات های آسیایی که برای انتخابات اعضای شورای امنیت در اجلاس سالانه سازمان ملل آماده می شوند، اعلام شد.»(۳)

ص: ۸۷۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۵، تاریخ ۱۹/۶/۱۳۵۹ ص ۱۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- همان.

ضمیمه اول گزارش ۵۳۷: نامه شکوائیه با امضای ۱۵۵ نفر از اهالی و معتمدان شهرستان نقده به رئیس جمهور، وزیر کشور، استاندار آذربایجان غربی و صداوسیما مرکز ارومیه، در پی تشدید حملات و مین گذاری های عناصر ضدانقلاب در روزهای اخیر در این شهرستان و درخواست کمک و رسیدگی به این مسئله

«... ما اهالی شهرستان نقده توجهات آن مقام را به عرایض ذیل معطوف داشته و به استحضار می رساند شهرستان نقده از طرف غرب به منطقه اشنویه، از جنوب به پیرانشهر و از شرق به منطقه مهاباد که هر سه سمت مذکور، جولانگاه علنی مسلحین حزب دموکرات و کومه له بوده و از طرف شمال به دریاچه ارومیه محدود [می شود] و از اول پیروزی انقلاب باران گلوله های ضدانقلابیون به سمت فوق بر سر اهالی نقده مدام می بارد و مردم این شهرستان مثل سد فولادین برای پیروزی انقلاب اسلامی با ایمان راسخ و عزم قاطع در مقابل مهاجمین مسلح به انواع سلاح های سبک و سنگین مقاومت نموده و در طول این مدت، جوان و پیر و زن و مرد قربانی این جهاد اکبر گردیده، ولی در این روزهای اخیر کشته ها به وسیله مین گذاری و انفجارات ناشی از آن و حمله مهاجمین در شب ها روزافزون شده و اهالی این شهرستان در تعجب و حیرت است از اینکه با وجود نیروهای شهرداری و پاسداران کمیته انقلاب و ارتش و ژاندارمری چرا جلو این گونه فجایع روزافزون گرفته نمی شود و هر روز از روز قبل وضع [بدتر از] این است، ما به خطر افتاده و از هر طرف مسلحین ضدانقلاب دایره امنیت را به ما تنگ نموده اند. چنین به نظر می رسد که اختلاف و ناهماهنگی فاحش بین ارگان های دولتی در منطقه و بی تفاوتی و بی توجهی آنها به مسائل جاری باعث جرئت و پیشروی ضدانقلابیون گردیده؛ لذا استدعای عاجزانه داریم دستور فرمایید قوای انتظامی با قاطعیت هر چه تمام تر جلو این گونه فجایع را بگیرد و قبل از آنکه ضدانقلاب، قوای انتظامی را در پایگاه خود غافلگیر نماید و به کشتار مردم بی گناه دست زند، ارگان های دولتی از غفلت بیدار شده و به وظایف انسانی و دینی و امنیتی خود عمل نمایند و لااقل اگر قوای مملکتی موانعی در پیش دارد، اجازه فرمایند اهالی شهرستان از خود دفاع نمایند. [در ادامه سند نام و نام خانوادگی ۱۵۵ نفر افرادی از اهالی شهرستان نقده ذکر شده است.]» (۱)

ضمیمه دوم گزارش ۵۳۷: فهرست جنگ افزارهای درخواستی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مورد نیاز سپاه غرب کشور

فهرست اقلام و تجهیزات مورد نیاز سپاه غرب کشور که تیمسار جانشین ریاست سماجا با تحویل آنها در حد مقدمات به سپاه موافقت کرده است بدین شرح است:

۱. توپ ۱۵۵ م.م کشتی ۱۰ عراده. ۲. تفنگ ۱۰۶ م.م ۲۰ قبضه با خودرو. ۳. تفنگ ۵۷ م.م ۵۰ قبضه. ۴. خمپاره ۱۲۰ م.م ۵۰ قبضه. ۵. خمپاره ۸۱ م.م ۱۰۰ قبضه. ۶. خمپاره ۶۰ م.م ۱۰۰ قبضه. ۷. موشک انداز ۵/۲ اینچی ۱۰۰ قبضه. ۸. موشک انداز آر.پی.جی. ۷، ۵۰ قبضه. ۹. تیربار کالیبر ۵۰، ۵۰ قبضه. ۱۰. تیربار ام ژ [یک آ]-۳، ۲۰۰ قبضه. ۱۱. تفنگ ژ ۳، ۵۰۰ قبضه. ۱۲. تیربار ضد هوایی ۱۰۰ قبضه. (۲)

ص: ۸۷۵

۱- سند شماره ۱۳۶۵۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، صص ۱۲۲ - ۱۱۹، از وزارت کشور (سرپرست اداره کل امور انتظامی) به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ارسال تلفنگرام شماره ۵۲۶ مورخ ۱۸/۶/۱۳۵۹، اهالی شهرستان نقده.

۲- سند شماره ۴۳۱۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

در پی حملات همه جانبه چند روز گذشته عراق به مناطق مرزی قصرشیرین و ایلام که به تصرف بخش هایی از خاک جمهوری اسلامی ایران توسط نیروهای عراقی انجامید، [C۸۷۹.jpg^](#)

امروز صدام حسین، رئیس جمهور و رهبر رژیم عراق در محل ساختمان مجلس ملی عراق، در جلسه هیئت دولت اعلام کرد: «ما نمی خواهیم با ایران بجنگیم و تصمیم ما جنگ نیست؛ ما تصمیم داریم هر قطعه ای از سرزمین عراقی که فارس ها آن را غصب کرده اند بازپس بگیریم. ما هیچ گونه طمعی به سرزمین های ایران نداریم.»^(۱) صدام حسین افزود: «ما تجاوزکار نیستیم، ما از سرزمین های خود دفاع می کنیم.» وی اضافه کرد: «ما دوستان جدی در میان خلق های ایران من جمله خلق فارس داریم، ولی آنان هیچ دوستی در میان ملت عراق ندارند. ما همیشه قدرت اتخاذ تصمیم مناسب را داریم...»^(۲) صدام حسین در توجیه اظهارات خود گفت: «این یک روش مبتنی بر قانون است و به منزله تجاوز محسوب نمی شود.»^(۳)

در این حال، دیپلماسی عراق نیز ضمن اینکه فعال تر شده، حالت خصمانه تری نیز در قبال جمهوری اسلامی ایران به خود گرفته است. یک مقام آگاه عراقی ضمن تکذیب اینکه عراق در خلال نبردهای اخیر با نیروهای ایران، هواپیماهایی از دست داده، به سخنان امروز صدام حسین اشاره کرد و گفت: «ایران با تهدید ملل منطقه، از پس دادن جزایر عربی در خلیج (فارس) ابوموسی، تنب بزرگ و

ص: ۸۷۹

-
- ۱- ضمیمه دارد؛ قراین تعرض وسیع ارتش عراق در مناطق غرب و جنوب غربی، برخلاف گفته های صدام حسین.
 - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴۵، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - همان، ص ۱۸، به نقل از رادیو صوت الجماهیر بغداد، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
 - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۹، خبرگزاری فرانسه از بغداد به نقل از خبرگزاری عراق.

تنب کوچک که نیروهای شاه در سال ۱۹۷۱ آنها را اشغال کرده اند، خودداری می کند.»^(۱)

سعدون حمادی وزیر خارجه عراق نیز که روز گذشته جلسه ای با سفیران کشورهای عربی، شوروی، فرانسه، کوبا و یوگسلاوی در مورد تشریح اوضاع و حوادث مرزی ایران و عراق تشکیل داده بود، امروز هم جلسه دیگری در همین خصوص با سیاستمداران عراقی، داشت.^(۲) وی امروز همچنین در یک نشست خبری با خبرنگاران گفت: «وزارت امور خارجه عراق، دوشنبه گذشته، دست نوشته ای را به عنوان یادداشت، تقدیم کاردار سفارت ایران در بغداد کرده، ضمن آن اظهار داشته که نیروهای عراق، برای مقابله با موضع گیری ایران، ناچار از پاک سازی منطقه زین القوس از نیروهای ایران گشت.»^(۳)

گزارش امروز روزنامه الثوره ارگان حزب بعث حاکم عراق نیز حاکی است: «نیروهای نظامی عراق موفق شده اند ۷۶ کیلومتر مربع از سرزمین های غصب شده توسط ایران را آزاد کنند. آزادساختن این اراضی در نبردهای شنبه گذشته که ۴۵ ساعت به طول انجامید، صورت گرفت.» الثوره همچنین نوشت: «در تاریخ هفتم سپتامبر [یکشنبه]، عراق با ارسال یادداشتی از ایران خواست منطقه زین القوس را که ۱۰ سال پیش از استان دیالی عراق منتزع کرده بود تخلیه کند. در این یادداشت سیاسی عراق متذکر شده است که شاه در موافقت نامه ۱۹۷۵ الجزایر حاضر شده بود این منطقه را به عراق بازگرداند.» الثوره افزود: «مقامات دولت تاریک اندیش ایران به جای اینکه در مورد اختلافات ارضی خود با عراق به گفت و گو بنشینند، به تقویت نیروهای نظامی خود در این منطقه مبادرت ورزیده است.»^(۴)

درحالی که صدام امروز به هیئت دولت خود اعلام کرد: «تصمیم گرفته ایم زمین های اشغال شده خود را از ایران بازگیریم»، در بغداد سخن از آزادسازی زمینی به وسعت ۱۲۰ کیلومتر مربع می رود.^(۵) به گزارش خبرگزاری پارس از اهواز، شامگاه امروز تلویزیون بصره با قطع برنامه های عادی خود اطلاعیه وزارت دفاع عراق را دایر بر آماده باش به افراد ارتش و ساکنان نوار مرزی این کشور قرائت کرد.^(۶) خبرگزاری عراق نیز اعلام کرد که دفاع ضدهوایی عراق امروز ۲ فروند هواپیمای فانتوم متعلق به نیروی هوایی ایران را سرنگون کرده است. این خبرگزاری افزود: نیروی هوایی عراق همچنین ۷ تانک، یک خودرو و نفربر و ۵ سنگر ارتش ایران را منهدم کرده است.^(۷)

از سوی دیگر، بخش عربی رادیو مسکو، در تفسیر امروز خود درباره نبردهای اخیر ایران و عراق گفت: «... واقعیت این است که ادامه این برخوردها نتایج نامطلوبی دارد و به نفع هیچ کدام تمام نخواهد شد. اگرچه هریک از طرفین درگیر طرف دیگر را متهم به رخنه در داخل [خاک] یکدیگر می سازند و هرکدام از ایران و عراق حوادث مرزی را به گردن یکدیگر می اندازند، ولی درهرحال، این حوادث اکنون به صورت نبرد و درگیری شدید درآمده که طرفین، هواپیماها و سایر سازوبرگ های نظامی خود را علیه یکدیگر به کار می گیرند و درنتیجه به طرفین خسارت های مالی و نظامی و تلفات جانی زیادی وارد شده است. آنچه مسلم است ادامه این نبرد و برخوردها تنها به نفع دشمنانشان تمام می شود و بهتر است که هرچه زودتر این نگرانی ها برطرف گردد.»^(۸)

ص: ۸۸۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۱/۶/۱۳۵۹، ۱۷۷، ص ۳۴، رادیو مونت کارلو (بخش عربی)، ساعت: ۲۱:۳۰ دقیقه، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری فرانسه به نقل از خبرگزاری عراق، ۱۹/۶/۱۳۵۹، بغداد.

۳- ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح، چاپ اول، تهران: ستاد تبلیغات جنگ، شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۶۹، ص ۸۲.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، صص ۸ و ۹، خبرگزاری فرانسه از بغداد، به نقل از روزنامه الثوره، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۵- ستیز با صلح، پیشین.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرگزاری پارس از اهواز، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۷- همان، ص ۶، خبرگزاری فرانسه از بغداد، به نقل از اینا (خبرگزاری عراق)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۸- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴۲، بخش عربی رادیو مسکو، ساعت: ۲۰، مورخ

۱۹/۶/۱۳۵۹.

در ادامه مبارزه و مقابله گروه های معارض عراقی علیه رژیم عراق، امروز در دو تلمبه خانه نفت در استان کرکوک عراق بر اثر بمب گذاری انفجارهایی رخ داد. روزنامه السفير با نقل این خبر اضافه کرد: «عاملین آن، اعضای حزب اسلامی الدعوه طرف دار انقلاب ایران می باشند.» براساس گزارش السفير، «عاملان سوء قصد، ابتدا مرکز پخش نفت باباشریاه که روزانه یک میلیون بشکه نفت خام را از طریق ترکیه صادر می کند، هدف قرار داده اند. دومین سوء قصد [به] تلمبه خانه گاز اسکای وان بود که روزانه چهارصد هزار مترمکعب گاز مایع تولید می کند.» (۱) رادیو اسرائیل نیز ضمن نقل این خبر از دو روزنامه لبنانی السفير و الشرق، این روزنامه ها را طرف دار دولت سوریه دانست و تأکید کرد که گروه مزبور که مسئولیت این دو انفجار را به عهده گرفته اند خود را "الدعوه" نامیده اند که به جانب داری از رژیم آیت الله خمینی شهرت دارد. (۲)

در این حال، امروز از منطقه قصرشیرین نیز خبر می رسد که «سازمانی تحت عنوان [سازمان] پیکار اسلامی» (۳) مجاهدین عراقی در منطقه قصرشیرین تشکیل شده است. بنا به این گزارش، هدف این سازمان، مبارزه با رژیم صدام حسین است و ناراضی های عراق که بیشتر طرف دار جمهوری اسلامی هستند و از مشی انقلاب ایران پیروی می کنند، در این سازمان عضویت دارند. (۴)

نبردهای شدیدی که از روز پنجشنبه گذشته با عملیات مشترک ارتش عراق در منطقه عمومی قصرشیرین آغاز شده است، امروز نیز با شدت بیشتری ادامه یافت.

به گزارش خبرگزاری پارس، «در ساعت ۳:۳۰ دقیقه بامداد امروز، ۶ فروند هلیکوپتر عراقی وارد خاک ایران شدند و تا نزدیکی پاسگاه دربندجوق پیش آمدند. در این منطقه یکی از هلیکوپترها فرود آمد و به طرف پاسگاه دربندجوق تیراندازی کرد که خوشبختانه به برادران سازمان پیکار اسلامی عراق که در این منطقه موضع گرفته بودند، آسیبی وارد نیامد و بر اثر تیراندازی مأمورین پاسگاه، هلیکوپترهای مزبور که قصد پیاده کردن افراد نظامی را داشتند، مجبور به عقب نشینی شدند.» (۵)

اما از اولین ساعت روشنایی صبحگاهی یعنی «از ساعت ۶:۳۰ دقیقه، نبرد سختی بین نیروهای توپخانه عراق و ایران روی داد که پس از نیم ساعت پایان یافت. اما نیروهای ایران مجدداً در ساعت ۸ بامداد، مورد هجوم جنگنده های میگ عراقی قرار گرفتند که با ریختن مقدار زیادی بمب و راکت روی نیروهای ارتش، با مقاومت سرسختانه توپ های ضد هوایی، هواپیماهای عراقی متواری می شوند.» (۶)

امروز همچنین در منطقه خسروی قصرشیرین، در ساعت ۸:۰۵ دقیقه بامداد، یک فروند میگ عراقی در نبرد با یک جنگنده ایرانی مغلوب شد و سقوط کرد. نیروهای ایرانی پاسگاه

-
- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری بیروت، به نقل از روزنامه السفير، ۲۳/۶/۱۳۵۹.
 - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۹، ۲۳/۶/۱۳۵۹، صص ۱۷ و ۱۸، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، مورخ ۲۲/۶/۱۳۵۹.
 - ۳- المنظمه العمل الاسلامی (سازمان پیکار اسلامی)
 - ۴- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۳، خبرگزاری پارس از قصرشیرین به نقل از سخنگوی سازمان پیکار اسلامی عراق.
- ۶- سند شماره ۳۴۴۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی کرمانشاه.

بازدار را هم کوبیدند که چندین تانک عراقی در آن منهدم گردید.

باین حال، در ساعت ۱۰:۱۵ دقیقه بامداد، درگیری همچنان در تنگاب نو و پاسگاه های اطراف، از قصرشیرین به پایین ادامه دارد. (۱) همچنین، با پناهنده شدن یک سرباز عراقی در این منطقه، مشخص شد که تیپ ۱۰ زرهی عراق تحت امر لشکر ۶ مأموریت یافته که به قصرشیرین حمله کند. (۲)

بنا به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، در ساعت ۱۰ بامداد امروز، یک فروند بالگرد جنگی عراق که به حریم فضایی قصرشیرین تجاوز کرده بود توسط ضدهوایی مستقر در این شهر هدف قرار گرفته و در منطقه آق داغ قصرشیرین سقوط کرد. (۳) در منطقه پاسگاه هدایت قصرشیرین نیز در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه یک فروند بالگرد ۲۱۴ ایران با ۶ سرنشین بر اثر آتش ضدهوایی عراق در ارتفاعات آق داغ قصرشیرین سرنگون شد که ۲ تن از سرنشینان آن شهید و ۴ نفر دیگر مفقود شده اند. (۴)

گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس حاکی است: «ساعت ۱۲:۴۰ دقیقه امروز، حدود ۱۷ تانک ارتش عراق از مسیر رودخانه قلعه یهودی تنگاب به طرف خاک ایران شروع به پیشروی کردند.» این گزارش به نقل از آگاهان مرزی افزود: «حدود ۲۰۰ دستگاه تانک عراقی در فاصله بین خسروی تا نفت شهر و ایلام موضع گرفته اند و در ۴۸ ساعت گذشته، بیشتر حملات متوجه ۸ پاسگاه منطقه خان لیلی بوده است. درگیری های بعدازظهر دیروز با حمله نیروی زمینی، تانک ها و هواپیماهای عراقی به سوی منطقه قصرشیرین، خان لیلی، سومار و نفت شهر شروع شد.» (۵)

طبق گزارش شهربانی قصرشیرین: «در حدود ساعت ۱۲:۴۵ دقیقه امروز، نیروهای بعث عراق با سلاح های سنگین، هنگ ژاندارمری و پل شیرازی را که نیروی ارتش در آنجا مستقر بودند را زیر آتش توپخانه قرار داد که در نتیجه یک درجه دار کشته و ۳ نفر دیگر مجروح و در بیمارستان شهر بستری شدند.» (۶) در ساعت ۱۳:۱۰ دقیقه، سپاه غرب کشور اعلام کرد که «یک فروند میگ عراقی به وسیله نیروهای سپاه سقوط کرده و به خاطر اقدامات بعدی احتیاج به ۲ فروند فانتوم برای کمک به سپاه می باشد.» (۷)

همچنین خبرگزاری پارس گزارش داد که امروز بعدازظهر «اتومبیل جیب استیشن حامل تیمسار ظهیرنژاد و گروهی از خبرنگاران و عکاسان رسانه های گروهی در منطقه تنگاب کهنه مورد حمله و اصابت گلوله نیروهای عراقی قرار گرفت. در این حمله، جیب مزبور به کلی منهدم شد و وسایل خبرنگاران از بین رفت، اما سرنشینان آن که در زیر پلی پناه گرفته بودند سالم ماندند.» (۸)

در درگیری های زمینی و هوایی امروز، همچنین، ۲ میگ و یک بالگرد عراقی سرنگون شدند که با انهدام آنها، مجموع میگ ها و بالگردهای منهدم شده عراقی در چند روز اخیر به ۸ فروند رسید. (۹) فانتوم های ایران همچنین توانستند ضمن شناسایی تانک های عراقی ۲۰ تانک دشمن را در اطراف کوه های آق داغ قصرشیرین منهدم سازند و بقیه نیز مجبور به عقب نشینی شدند. (۱۰)

در ساعت ۲۰:۴۵ دقیقه، شهر قصرشیرین مجدداً زیر آتش شدید توپخانه عراق قرار گرفت

ص: ۸۸۲

۱- سند شماره ۴۲۹۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۰:۱۵ دقیقه بامداد؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۱۸، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۴۲۹۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره

۴۲۹۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی به مرکز فرماندهی غرب، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۲۹۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ مرکز فرماندهی به نزاچا، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به هنگ قصر شیرین (فرمانده هنگ ژاندارمری)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر ابلاغ رکن ۳ ژاجا به استناد اعلام سماجا.

۴- سند شماره ۲۷۶۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران (ف - ژاجا - رکن ۳)، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصر شیرین، مستند به گزارش پاسگاه هدایت.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرگزاری پارس از قصر شیرین، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۴۴۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی قصر شیرین، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۲۹۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۰۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۳:۱۰ دقیقه.

۸- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از قصر شیرین.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی در تماس با روابط عمومی ستاد عملیات مشترک غرب کشور.

۱۰- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

که توپخانه ارتش ایران نیز متقابلاً پاسخ گفت. این آتشباری به خانه ها، مغازه ها و تأسیسات شهر آسیب زیادی وارد ساخت و آب و برق شهر همچنان قطع می باشد. (۱)

در درگیری های امروز، علاوه بر کمبود آتش توپخانه، مهمات سنگین و زرهی، کمبود شدیدی نیز از لحاظ موشک تاو و تفنگ ۱۰۶ م.م برای مقابله با زرهی دشمن احساس می شود. (۲) در ساعت ۲۲، درگیری ها هنوز در مناطق مرزی قصرشیرین ادامه داشته و ضمن انهدام ده ها تانک دشمن توسط هواپیماهای جنگنده خودی، منبع آب خسروی نیز بر اثر تهاجم دشمن آسیب دیده است. (۳)

از طرفی، در ساعت ۷ بامداد، عراق تعداد بیشتری از نیروهای زرهی و تجهیزات سنگین خود را از ارتفاعات زینل کش به سمت تنگاب کهنه در جاده نفت شهر - قصرشیرین انتقال داد. (۴) عراق امروز همچنین منطقه مقابل باویسی، گرده نو و تپه رش را با زرهی و نیرو و یک ستون کامل تقویت کرد. (۵) در ساعت ۷:۲۰ دقیقه بامداد، پاسگاه های مرزی منطقه سومار مجدداً زیر آتش سنگین عراق قرار گرفتند و در ساعت ۸:۳۰ دقیقه، ۲ فروند میگ عراق با فاصله زیاد روی ارتفاعات پرواز و به طرف ارتش مستقر در نفت شهر تیراندازی کردند. (۶)

۱

با شدت گرفتن نبردها در اطراف شهر قصرشیرین، اوضاع عمومی در این شهر هرروز وخیم تر می شود. آخرین گزارش خبرنگار کیهان از وضعیت شهر قصرشیرین حاکی است: «شهر قصرشیرین به تدریج خالی از سکنه می شود و مقامات مسئول اظهار می دارند که حدود ۸۰ درصد مردم شهر را ترک کرده اند و اکثر مغازه های قصرشیرین نیز بسته است. هجوم مردم قصرشیرین برای دریافت پول از بانک ها نیز به علت تعطیل اضطراری بانک ها بی نتیجه مانده است. تعداد زیادی از مردم قصرشیرین به کرمانشاه رفته اند و در برابر استانداری اجتماع کرده اند و خواستار محلی برای سکونت در این شهر شدند و همچنین عده زیادی از مردم نیز به اسلام آباد و شهرهای دیگر رفته اند و بیشتر در مساجد و منازل اشخاص اسکان یافته اند.» (۷)

۲

در ادامه تلاش عراق برای تصرف بخش های مورد ادعای خود در منطقه مرزی ایلام، امروز نیز نبردهای شدیدی در این مناطق رخ داد. حملات آتشباری و هوایی ارتش عراق در تمام پایگاه های مرزی ایلام از ساعت ۷ صبح، آغاز شد که با مقابله نیروهای مسلح خودی در منطقه مقابل مهران، ۲ تانک عراقی، پاسگاه زالوآب و ۲ پاسگاه دیگر عراق و یک انبار مهمات و یک نفربر و یک خودرو دشمن منهدم گردید. در این درگیری ها به پاسگاه انجیره ایران نیز آسیب هایی وارد آمد. درگیری در این منطقه تا ساعت ۱۹ امروز هنوز هم ادامه داشته است.

ص: ۸۸۳

- ۱- سند شماره ۳۴۳۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی قصرشیرین.
- ۲- سند شماره ۴۲۹۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۰:۵۰ دقیقه.
- ۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.
- ۴- سند شماره ۲۷۶۹۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف - ژاجا - رکن ۳)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، و - سند

شماره ۴۲۹۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (عملیات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای شماره ۶۳ سپاه پاسداران، از ۲۴/۶/۱۳۵۹ تا ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱، مورخ ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۷۶۹۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروهان سومار به ریاست اداره مرزبانی ژاجا، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و -سند شماره ۲۷۷۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی عملیات منطقه غرب، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاندارمری قصرشیرین مستند به گزارش گروهان سومار.

۷- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

برخی گزارش ها از محرز بودن وجود سربازان مصری در مرز ایلام حکایت داد؛ از جمله (۱) یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «اخیراً تعدادی از نیروهای ارتش مصر و اردن که در ظاهر برای کمک به ارتش عراق به آن کشور وارد شده اند، دارای تعدادی هواپیمای بدون مارک از نوع میراژ و سوخو می باشند که در پایگاه هوایی کرکوک مستقر شده اند.» (۲) یادآوری می شود که از اوایل بامداد امروز، ارتش عراق نیروهای زیادی را - نزدیک به یک ستون همراه زرهی و توپخانه سنگین - در شهرک پلکانه الشهدا روبه روی پاسگاه انجیره ایران مستقر کرده است. بنا به همین گزارش، در ساعت ۸:۳۰ دقیقه نیز یک ستون ارتش عراق شامل تانک و توپ و خودرو و بلدوزر در جنوب پاسگاه تک تک مشکی و همواری های پشت آن وارد و مستقر شدند. (۳) ارتش عراق امروز همچنین تعداد ۱۱ دستگاه تانک و ۲۵ دستگاه خودرو حامل نیروهای تکاور از لشکر ۱۰ زرهی و ۲ دستگاه کامیون مهمات را از پادگان التاجی به منطقه کوت، (روبه روی پاسگاه صالح آباد در مهران) اعزام کرده است. (۴) علاوه بر این، عراق بازهم منطقه مرزی کوت را امروز با ۴۱ کامیون سرپوشیده مهمات از پایگاه ابوغریب و زرباطیه، تقویت کرد. (۵) علاوه بر منطقه مرزی کوت، امروز همچنین مناطق فلوجه و دیوانیه، پادگان های ابوغریب و التاجی و نیز پایگاه خانقین عراق با ۲۸ کامیون نظامی شامل نیروهای کماندو، سلاح های ضد هوایی، مهمات و تجهیزات مخابراتی تقویت شدند. (۶)

شهر مهران نیز مجدداً از ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد، زیر آتش شدید توپخانه عراق قرار گرفت و این درگیری تا روز بعد نیز ادامه یافت. در این نبرد، بر اثر پرتاب موشک از سوی نیروهای خودی، پاسگاه زالوآب و قسمتی از زرباطیه آتش گرفت و عراقی ها نیز متقابلاً با پرتاب موشک، قسمتی از پاسگاه بهرام آباد را به آتش کشیدند. بنا به همین گزارش، در آخرین لحظات امشب اعلام شد که پاسگاه نی خزر ایران نیز به تصرف ارتش عراق درآمده است. عراق با ۴۵ تانک به این پاسگاه حمله کرد و علت عقب نشینی جوانمردان ژاندارمری مستقر در این پاسگاه، کمبود سلاح مناسب ذکر شده است. (۷)

در گزارش دیگری، با توجه به گلوله باران شدید شهر مهران و احتمال پیشروی تانک های دشمن به طرف این شهر، درخواست فوری موشک تاو شده است. (۸) در ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه، شهر مهران و مرزبانی و پاسگاه های مرزی آن همچنان زیر آتش سنگین توپخانه و بمباران هوایی عراق قرار داشتند. (۹) در ساعت ۲۰، پاسگاه رضاآباد مهران اطلاع داد که در این ساعت صدای انفجاری را از سمت عراق شنیده است که معلوم شد یک خودرو عراقی در دو کیلومتری جنوب غربی زالوآب با مین برخورد و منفجر شده است. (۱۰) در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز نیز اعلام شد که درگیری شدید در نوار مرزی ایلام همچنان با مهاجمان عراقی ادامه دارد و چند تن از نیروهای نظامی ایران زخمی شده اند. (۱۱) لذا بنا به درخواست ناحیه ژاندارمری ایلام مبنی بر تقاضای کمک از ناحیه ژاندارمری خوزستان، امروز عده ای از نیروهای سپاه خوزستان عازم منطقه مرزی مهران شدند. درخواست مزبور شامل توپخانه سنگین و پشتیبانی هوایی نیز می باشد. (۱۲)

ص: ۸۸۴

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی، در تماس با ابراهیمی استاندار ایلام در ساعت ۱۹، مورخ ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۹۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - نزا (معاونت اطلاعات و عملیات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۱۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ به فرماندهی منطقه عملیات غرب، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۲۸۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا (معاونت عملیات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۵:۰۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۱۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - سند شماره ۳۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن

سوم) به استاندار خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا مستند به اطلاع واصله.

۵- سند شماره ۲۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۲۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۶- سند شماره ۶۵۱۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۲۹۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۴۲۸۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۲:۵۰ دقیقه.

۸- سند شماره ۴۲۹۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۹:۳۰

۹- سند شماره ۲۷۶۶۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ به اهواز (فرمانده لشکر ۹۲ زرهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (فرماندهی ژاندارمری کل کشور، دایره عملیات، رکن ۳)، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۴۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به آقای مهندس میرسلیم، معاونت امور سیاسی و اجتماعی وزارت کشور، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ایلام به استناد گزارش گروهان مهران، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۲۱۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، برابر گزارش پاسگاه رضاآباد مهران، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۱۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی در تماس با استاندار ایلام، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه.

۱۲- سند شماره ۳۴۷۶۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن سوم) به استاندار خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر تلگراف ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، برابر گزارش هنگ ژاندارمری ایلام مستند به درخواست فرمانده گروه زرهی مستقر در منطقه مهران، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

عكس

□

نقشه

ص: ۸۸۵

تلاش عراق برای تصرف منطقه میمک امروز هم ادامه داشت که با مقاومت نه چندان مستحکم قوای مرزی ایران روبه رو شد. در این خصوص، مشاهدات عینی فرمانده گروهان صالح آباد از منطقه عملیاتی زیر نظر ستون عملیاتی در میمک حاکی است که در ساعت ۱۴ امروز، حداقل ۲۰۰ تانک عراقی در مقابل پاسگاه های نی خزر، انجیره، هلاله و شوروشیرین شروع به تیراندازی کردند که آتش ضعیف نیروهای خودی قادر به پاسخ گویی به دشمن نبوده و ستون مزبور درخواست پشتیبانی و آتشبار ۱۳۰ م.م، خمپاره ۱۲۰ م.م، حداقل ۲ دستگاه تانک، یک دسته موشک سهند، ۲۰ قبضه موشک انداز آر.پی.جی.۷ و نیروهای کمکی کرده است که باید قبل از روشن شدن هوا و آغاز روز بیستم شهریور در اختیار این ستون و گروهان مزبور قرار گیرد. ضمناً طبق همین گزارش، پاسگاه نی خزر به تصرف عراق درآمده است. (۱) گزارش های بعدی اوضاع را از این هم وخیم تر نشان می دهد: پاسگاه هلاله ایران در ساعت ۱۹:۰۵ دقیقه و متعاقب آن پاسگاه نخجیر نیز در مرز ایلام سقوط کرده و به دست قوای عراقی افتادند و یک هواپیمای اف ۵ زمانی که دیگر دیر شده بود برای پشتیبانی از آنها به پرواز درآمد. (۲)

از سوی دیگر و درحالی که گروهان صالح آباد خود به شدت با دشمن درگیر است، از هنگ ایلام خبر می رسد که پاسگاه تلخاب با یک اطلاع داده که دشمن رأس ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه، پاسگاه مزبور را به شدت زیر آتش تانک و توپخانه گرفته و پاسگاه تلخاب منهدم و ارتباط افراد آن با سایر پاسگاه ها قطع می باشد. در گزارش حاضر آمده است که ۵ دستگاه تانک دشمن در تیررس قرار دارد و امکان حمله و پیشروی می رود. به همین دلیل، تقاضای کمک از طریق ارتش مستقر در منطقه را دارد و از گروهان صالح آباد نیز درخواست کمک و مواد غذایی و متخصص مخابرات کرده است. (۳)

اما با توجه به استقرار و تجمع نیروهای پیاده و زرهی عراق در مقابل پاسگاه چیلات ایران، امروز تیپ ۲ دزفول، این پاسگاه را با ۳ دستگاه نفربر، ۱۸ نفر کارکنان، ۲ قبضه خمپاره انداز ۱۲۰ م.م، یک قبضه تفنگ ۱۰۶ م.م، ۳ دستگاه زیل حامل مهمات بار مینا، ۲ عراده توپ ۱۵ م.م با مهمات بار مینا تقویت کرده است. (۴)

همچنین در ساعت ۷ بامداد، پاسگاه بیات تابع گروهان موسیان گزارش داد عراق در ادامه تقویت نیروهایش در روزهای گذشته، امروز نیز دست به تقویت بیشتری از لحاظ نیرو و زرهی زده و امکان هرگونه حمله و درگیری می باشد. (۵)

در ساعت ۱۰ بامداد، نیروهای عراقی با توپخانه سنگین به دو پاسگاه حافظیه و سمیده در مرز ایلام حمله کردند که با آتش متقابل ارتش ایران مواجه شدند. این درگیری تا ساعت ۱۵ امروز، هنوز ادامه داشته است. بنا به گزارش سپاه غرب کشور: «نیروهای خودی در این درگیری مهمات برای سلاح های سنگین ندارند و هنوز مهمات به آنها نرسیده است.» (۶)

ص: ۸۸۶

۱- سند شماره ۲۸۳۱۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (ژاجا - رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ۲ سیار، ۱۹/۶/۱۳۵۹، سرکار سرهنگ لکی از گروهان صالح آباد.

۲- سند شماره ۲۸۳۰۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به فرماندهی - ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا مستند به گزارش ف - شاجا، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۰۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیات مشترک غرب کشور، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر تلگراف واصله از هنگ ژاندارمری ایلام مستند به گزارش پاسگاه تلخاب، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (ف - ژاجا - رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه تلخاب، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی غرب، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

برابر اعلام ژاندارمری.

۴- سند شماره ۵۰۵۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش لشکر ۹۲ زرهی، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۹۸۳۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران به تهران (ت - ف - ژاجا - دایره عملیات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به وزارت کشور، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری ایلام، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۲۹۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۵.

در ادامه کمک رسانی و تقویت مناطق مرزی غرب کشور در پی درگیری های اخیر، شامگاه امروز، ۲ گردان از سربازان مرکز توپخانه اصفهان، در میان بدرقه دیگر سربازان و مردم اصفهان، عازم این مناطق شدند.^(۱) در این حال، باتوجه به شدت درگیری ها و افزایش شمار مجروحان نظامی و غیرنظامی، امروز اعلام شد که به درخواست جمعیت هلال احمر کرمانشاه، هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، یک گروه امداد درمانی مرکب از یک جراح، متخصص بیهوشی، دو بهیار، چند امدادگر و یک تن داروهای مختلف را با هواپیما به کرمانشاه اعزام کرد.^(۲)

باتوجه به درگیری های شدید روزهای گذشته در مناطق قصرشیرین و نقاط مرزی مهران و نیز با در نظر گرفتن تحرکات مرزی عراق و جابه جایی و نقل و انتقال نیرو و تجهیزات زرهی و پدافندی ارتش این رژیم در مناطق مرزی خوزستان، امروز برای فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی و ستاد عملیاتی اروند محرز شد که حمله ارتش عراق به خوزستان قطعی است؛ لذا به یگان های لشکر دستور داد که بدون غفلت و با تمام امکانات آماده مقابله و مبارزه در برابر نیروهای عراقی باشند.^(۳)

در کنار دستور لشکر ۹۲ زرهی، تکرار گزارش فرمانده ناحیه ژاندارمری خوزستان نیز قابل توجه است، زیرا در گزارش خود، برای چندمین بار نطقی که به احتمال قوی، ارتش عراق قصد حمله به آنها را دارد را پیش بینی کرده و مورد تأکید قرار داده است. بنا به این گزارش: «طبق اطلاعات موثق، دولت عراق در نظر دارد تمام نطقی را که طبق قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر، ادعای ارضی درباره آنها دارد را طی یک حمله همه جانبه و با استفاده از نیروهای زرهی و پشتیبانی هوایی به تصرف خود درآورد.» در این گزارش همچنین تأکید شده که «پاسگاه های ژاندارمری تابع ناحیه خوزستان که تحت امر لشکر ۹۲ زرهی هستند، در شرایط فعلی دارای آن چنان نیرو و امکاناتی نیستند که بتوانند در برابر حملات عراق حتی یک ساعت هم مقاومت کنند.» در ادامه، نقاط مورد مناقشه که حمله عراق به آنها قطعی است، چنین گزارش شده است:

«۱. پاسگاه طلائییه قدیم و زمین های اطراف آن؛ ۲. چاه نفت [بیات] و زمین های اطراف آن؛ ۳. چاه نفت شماره ۱۰۰ و ۴. پاسگاه کوشک و اطراف آن.»^(۴) به همین منظور، فرماندهی ژاندارمری کل کشور امروز دستورالعملی در ۲ صفحه و ۵ بند تحت عنوان "دستورالعمل برقراری امنیت و مراقبت از مرزهای خوزستان" به ناحیه ژاندارمری خوزستان ابلاغ کرد که در آن ضمن هماهنگی با ارتش و سپاه منطقه، درباره چگونگی مبارزه با ضدانقلاب و تهاجم عراق و حفاظت از پاسگاه ها و هماهنگی بین نیروهای مستقر در منطقه مطالبی کلی عنوان شده است.^(۵)

باین حال، در ساعت ۱۱ صبح امروز، ۲ دستگاه کامیون عراقی حامل ۷۰ نفر نیروی نظامی، با نفوذ از غرب چاه نفت شماره ۱۰۰، به داخل خاک ایران وارد شده و قصد تصرف این چاه

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از اصفهان به نقل از گزارش روابط عمومی مرکز توپخانه اصفهان.

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۹، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رمز ستاد عملیاتی اروند) به استانداری خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، رونوشت: گروه رزمی ۱۶۵، گردان ۲۲۱، تیپ ۲ و ۳ گروه رزمی ۳۷ (گروه رزمی عین خوش).

۴- سند شماره ۳۴۴۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور و سماجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش فرمانده ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۰۹۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، دستورالعمل ابلاغی از مرکز ژاجا به منظور برقراری امنیت و مراقبت از مرزهای خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

را داشتند که با تیراندازی و مقابله مأموران مستقر در محل، مجبور به عقب نشینی شدند. هنگ ژاندارمری سوسنگرد ضمن ارسال این گزارش، اضافه کرده: «چون چاه نفت شماره ۱۰۰ حائز اهمیت می باشد و با مرز یک کیلومتر بیشتر فاصله ندارد، ۲ دستگاه نفربر و ۲ دستگاه تانک برای حفاظت از تأسیسات آن اعزام شود.» (۱)

امروز برای چاه نفت طلائی نیز اتفاق مشابهی رخ داد؛ «در ساعت ۱۲:۲۵ دقیقه، از سوی رئیس حفاظت نفت خبر رسید که ارتش مزدور عراق به چاه نفت شماره ۶۰ واقع در ۳۰ کیلومتری غرب محور اهواز - خرمشهر، حدود پاسگاه یزدنو حمله کرده و ارتباط به کلی قطع گردیده است.» بنا به همین گزارش، در ساعت ۲۳:۳۰ امروز، اعلام شد که دشمن عقب نشینی کرده (۲) و دستور تویخ فرمانده پاسگاه ژاندارمری مزبور صادر و نیروی کمکی از طریق تیپ ۱ زرهی لشکر ۹۲ به محل اعزام گردیده است. (۳)

در این حال، تحرکات عراق در نواحی مرزی خوزستان امروز نیز ادامه داشت.

بنا به گزارش گروهان ژاندارمری سوسنگرد، بین ساعت ۷ تا ۲۰ امروز، در منطقه هورالعظیم، عوامل عراقی سه ماهیگیر محلی ایرانی به نام های جاسب، قاسم و بویح سواری را که در داخل هور مشغول ماهیگیری بودند، دستگیر و به عراق بردند. (۴)

در منطقه مرزی خرمشهر و آبادان نیز تحرکات چشمگیر عراق و شناسایی هوایی و زمینی ادامه داشت. در این مورد، گزارش فرمانداری خرمشهر حاکی است: امروز «چند یگان نظامی که دارای ضد هوایی و خودروهای هورگرافت [هاورگرافت] می باشند از مقابل پاسگاه خین در بیابانی که یک کیلومتر تا مرز فاصله دارد تا روبه روی پاسگاه هرطه به طول تقریبی هفت کیلومتر مستقر گردیده اند.» در این خبر افزوده شده است: «مشابه یگان ذکر شده با سلاح های فوق مقابل جزیره مینو واقع در سیحان به طول پنج کیلومتر مستقر گردیده اند.» (۵)

مخبرین خودی گزارش دادند: «امروز تعداد زیادی سلاح های سنگین که در بین آنها تانک های لوله بلند دیده شده است، از بصره به سمت پادگان تنومه و از آنجا به سمت مرز [خرمشهر و آبادان] سرازیر شده اند.» در این گزارش آمده است که «احتمال می رود که قوای ذکر شده از لشکر ۵ بصره و احتمالاً از گردان ۷ توپخانه بصره که در کنار پایگاه هوایی شعیبیه قرار دارد، باشند.» (۶)

در همین منطقه مرزی، ساعت ۱۹:۱۰ دقیقه امروز، یک فروند هواپیمای عراقی به حریم فضایی ایران تجاوز کرد. سخنگوی سپاه پاسداران خرمشهر ضمن نقل این خبر افزود: «دولت بعث عراق در یک ماه گذشته، ده ها هواپیما روانه مرزهای خرمشهر کرده است که اکثراً به دلیل اکتشافات مرزی بر روی مرزهای خرمشهر پرواز می کنند.» (۷)

در منطقه مرزی آبادان نیز تجاوز هوایی برای شناسایی ادامه یافت و با تیراندازی پدافند نیروهای خودی یک میگ متجاوز عراقی در خاک عراق سقوط کرد. (۸) امروز همچنین، ۲ ناو جنگی عراق از طریق اروندرود در حال حرکت به طرف خلیج فارس مشاهده شدند. (۹)

ص: ۸۸۸

۱- سند شماره ۳۴۴۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی (رکن ۳)، به وزارت کشور و سماجا، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد.

۲- سند شماره ۴۲۹۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام زاجا مستند به گزارش ناحیه خوزستان.

۳- سند شماره ۳۴۷۶۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن سوم) به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

- ۴- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۳، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد مستند به اعلام گروهان ژاندارمری سوسنگرد، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۴۰۳۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، برابر گزارش فرمانداری خرمشهر، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۶- همان، صص ۱۰ و ۱۱، برابر گزارش فرماندار خرمشهر، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۷- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از خرمشهر به نقل از سخنگوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر.
- ۸- سند شماره ۵۱۱۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش ژاندارمری خسروآباد، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۹- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، گزارش مرزبانی آبادان، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

در پی تشدید درگیری های مرزی در مناطق غربی کشور و تحرکات و نقل و انتقالات نظامی عراق در خوزستان و در حالی که فعالیت گروه های سیاسی چپ و طرف داران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در خوزستان نیز همچون شهرهای دیگر همچنان ادامه دارد، احتمال برخورد و درگیری آنها با مردم مؤمن به انقلاب و نظام افزایش یافته و وجود وضعیت جنگی، نوع ارتباط متقابل گروه های سیاسی مزبور را با توده های هوادار نظام حادث کرده است.

برای مثال در کرمانشاه که حالت یک شهر جنگ زده را به خود گرفته شایعه پراکنی بیداد می کند که برخی از آنها مسلماً ریشه در واقعیت دارد. برخی از این شایعات چنین است:

احزاب کردستان در آذرماه که بارندگی شده و زمین گل ولای می شود، حملات شدید خود را به مراکز اصلی نیروهای خودی از جمله پادگان سنندج آغاز می کنند؛ چریک های فدایی خلق و مجاهدین خلق مشترکاً گروه های ضربتی خود را به همین منظور تشکیل داده اند؛ در حال حاضر شاپور بختیار در عراق است و روی حمله به ایران مطالعه می کند و با همیاری رضا پهلوی و از سوی دیگر با عشایر سنجابی، قلخانی و باباخانی همکاری هایی داشته و پالیزبان نیز در حال تقویت خود در مرزهای غرب کشور می باشد. (۱)

اما در خوزستان موقعیت حادث تر است. حاکم شرع استان خوزستان امروز با صدور اطلاعیه ای، فعالیت گروه های سیاسی مزبور در خوزستان را ممنوع اعلام کرد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «باتوجه به موقعیت حساس سوق الجیشی خوزستان که دشمنان داخلی و خارجی از همه طرف آماده وارد کردن ضربه به این استان زرخیز می باشند و باتوجه به آماده باش کامل و خطر حمله هوایی از طرف صدام حسین این عامل خودفروخته امریکا، به کلیه گروه های سیاسی اخطار می شود که تا تعیین تکلیف آنها از طرف مجلس شورای اسلامی، حق هیچ گونه فعالیتی را ندارند و در صورت تخلف، از طرف این دادگاه تحت پیگرد قرار خواهند گرفت. ...» (۲)

عمده ترین درگیری های مناطق کردنشین مربوط به محور بانه - سردشت و شاهین دژ - بوکان است. در سایر نقاط نیز بعضاً برخوردهای پراکنده و تحرکات چندی از سوی افراد مسلح ضدانقلاب وجود دارد.

پاک سازی محور بانه - سردشت، به شدت ادامه دارد و تا ساعت ۱۹:۳۰ دقیقه امروز، ستون اعزامی نیروهای مسلح انقلاب به نزدیک سردشت رسیدند. در درگیری های این محور، یکی از سران مهم کومه له به نام دکتر شاکری کشته شد. بنا به این گزارش، در ۲۴ ساعت گذشته، ۲ تن از نیروهای ستون اعزامی شهید و حدود ۱۵ نفر زخمی شده اند. (۳) در این حال، از خود سردشت خبر می رسد که امروز نیز مهاجمان با سلاح های سبک و سنگین به پادگان این شهر

۱- سند شماره ۴۲۴۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ح - ع) به دفتر نخست وزیری، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاچا.

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۹، خبرنگار کیهان از اهواز.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، خبرنگار جمهوری اسلامی در تماس تلفنی با دکتر مهرآسا، استاندار کردستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

حمله کردند، اما با تیراندازی متقابل افراد مستقر در پادگان، مجبور به فرار شدند. در این درگیری یک نفر از نیروهای خودی شهید و ۳ نفر نیز زخمی شدند.^(۱)

نیروی زمینی ارتش گزارش داد که امروز «گروه های مسلح غیرقانونی جاده بانه را از بوئین به سمت سردشت و از منطقه کوه پیچ تا سردشت مین گذاری کرده اند.»^(۲)

درباره محور شاهین دژ - بوکان که پاک سازی آن چند روزی است به سختی ادامه دارد، گزارش امروز نیروی انتظامی (ناجا) به نقل از فرماندار میاندوآب، حاکی است که نیروهای خودی از روز ۱۷ شهریور تاکنون، همچنان در محاصره افراد حزب دمکرات و کومه له هستند و بخشی از نیروهای درگیر نیز مجبور به عقب نشینی شده اند و تلاش برای شکستن محاصره و نجات محاصره شدگان و گروگان ها با ارسال ۲ فروند بالگرد جهت کمک رسانی ادامه دارد.^(۳) فرماندار میاندوآب همچنین امروز اعلام کرد که حسن قمی فرمانده پیشمرگان مسلمان کرد مستقر در محمودآباد شاهین دژ و فتحعلی راستی (رائی) بخشدار این منطقه که در تاریخ ۱۷/۶/۱۳۵۹ به دست مهاجمان مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی به گروگان گرفته شده بودند، امروز ۱۹ شهریور توسط افراد حزب کومه له به طرز فجیعی به شهادت رسیدند و تا ساعت ۱۶ امروز، جنازه های آنها که در روستای قره موسی لو نگهداری می شود را کومه له تحویل نداده است.^(۴) اما در پایان امروز، جنازه های این دو شهید درحالی تحویل سپاه شاهین دژ شد که جنازه حسن قمی مغزش را با تبر درآورده بودند و زبان از حلقوم فتحعلی راستی بیرون کشیده بودند و در بدنشان آثار شکنجه به چشم می خورد.^(۵)

در این حال، مسئول ستاد عملیاتی ژاندارمری خوی در اطلاعیه ای ضمن اخطار شدید به آشوبگران مناطق مختلف آذربایجان غربی، عاملان اصلی این کشتار و ناامنی های منطقه را معرفی کرد. بنا به این اطلاعیه که خطاب به مردم سلماس، سنجی، شیبران و صدمای صادر شده است، ضمن هشدار به این عوامل، آنها را به شرح زیر معرفی کرده است: ۱. سنار مامدی ۲. حکمت مامدی ۳. نورالدین جلال پور ۴. فیصل اطمانی ۵. محمد بارگان (علیزاده) معروف به طالو ۶. ملاداود ۷. خالد مامدی ۸. چنگیز مامدی.^(۶) همچنین، معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی امروز اعلام کرد که «در عرض ۲۴ ساعت گذشته، در اثر تلاش مأموران ستون عملیات مستقر در خوی، تعداد ۸۲ قبضه جنگ افزار مختلف همراه با مهمات مربوطه از منطقه مزبور جمع آوری شده است.»^(۷)

در سنجند نیز امروز صبح، خانه یک نفر از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی که در حال ساخت بمب بود، به علت انفجار این مواد آتش گرفت و وی به شدت مجروح شد.^(۸)

در این حال، به گزارش منابع خودی عزالدین حسینی و قاسم‌لو نمایندگان را نزد جلال طالبانی فرستاده و خواستار همکاری برای سرنگونی رژیم ایران شده اند.^(۹) مقامات عراق نیز

ص: ۸۹۰

۱- سند شماره ۴۲۹۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱، طبق گزارش هنگ سردشت، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۰۸، از سماجا ۲ (ح - ع) به ف - زاجا (رکن ۲)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا.

۳- سند شماره ۴۲۹۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص ۷۵، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به

نزاجا، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ناجا مستند به گزارش فرماندار میاندوآب، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از میاندوآب.

۵- سند شماره ۲۱۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، برابر خبر واصله از شاهین دژ، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از خوی.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از سنندج به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران سنندج.

۹- سند شماره ۴۲۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۹۵، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - نزاجا (معاونت اطلاعات و عملیات - مد اطلاعات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله.

مدعی اند که مقامات حزب دمکرات کردستان ایران دکتر عبدالرحمن قاسملو و شیخ عزالدین حسینی، از جلال طالبانی تقاضا کرده اند که از دست زدن به عملیات تخریبی در نوار مرزی ایران و عراق خودداری و فعالیت های خود را در مناطق شمالی و دور از مرز گسترش دهد. (۱)

۱

علاوه بر حملات عراق در مرزهای غرب و جنوب غرب کشور و درگیری های شدید مناطق کردنشین، ادامه وضعیت دوگانه انقلابی - نهادی در سایر شهرهای ایران و سوءاستفاده گروه های سیاسی چپ و مجاهدین خلق (منافقین) از این وضعیت برای ایجاد تشنج بیشتر و بهره برداری برای آینده نزدیک و محتمل، ناامنی در کشور را افزایش می دهد. نمونه های زیر گویای تداوم این وضعیت است.

«در سمنان، فارغ التحصیلان بیکار این شهر به منظور اعتراض به استخدام مخفیانه یک صد نفر از معلمان سمنان که در مرکز صورت گرفته است، بامداد امروز در ساختمان اداره کل آموزش و پرورش سمنان اجتماع کردند. این اجتماع که منجر به تعطیل اداره آموزش و پرورش شده بود با حضور محمدحسن اصغرینیا، استاندار سمنان، در این محل و گفت و گو با آنان متفرق گردید.» (۲)

اما بیشترین نمونه ها در مناطق شمالی کشور رخ می دهند. از جمله، شامگاه امروز، «پس از برگزاری نماز مغرب و عشا در مسجد سردار جنگل رشت و سخنرانی حجت الاسلام هادی غفاری، نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی، گروهی از شرکت کنندگان در این آیین، دست به یک راه پیمایی زدند و در مسیر راه خود در خیابان طالقانی، محل کانون دانش آموزان [از شاخه های دانش آموزی گروه های سیاسی] و حزب ملت ایران شعبه رشت را به اشغال خود در آوردند.» (۳)

در شهرستان تنکابن نیز امروز حجت الاسلام صادق خلخالی، سرپرست ستاد مبارزه با مواد مخدر، در یک سخنرانی در اجتماع مردم این شهر، به مجاهدین خلق (منافقین) و فداییان خلق اعلام کرد: «روزی فراخواهد رسید که او آنها را از میان خواهد برد.» وی افزود: «ارزش فدائیان خلق بیش از مجاهدین خلق [مجاهدین] است، زیرا آنها از آغاز نشان دادند چه رنگی دارند درحالی که مجاهدین مخفیانه بازی می کنند.» (۴)

در همین خطه شمال، «شهرک ساحلی دریاکنار صبح امروز به وسیله گروهی که خود را جوانان مسلمان پیرو راه امام خوانده اند اشغال شد. در نخستین بیانیه صادره از سوی این جوانان، هدف از این حرکت تأکید بر لزوم مبارزه با فساد و مستکبرینی که دسترنج مردم مستضعف را به غارت برده اند و نیز توجه دادن بیشتر مقامات مسئول در این مورد عنوان شده است.» (۵)

در این حال، روابط عمومی شهربانی همدان امروز اعلام کرد: «در ۴۸ ساعت گذشته، تعداد ۹ بمب در کارخانه یخ سازی همدان کار گذاشته شده بود که قبل از رسیدن مأموران شهربانی به محل، ۳ عدد از بمب ها منفجر و ۶ عدد بقیه توسط مأمورین کشف و خنثی شد. انفجار این بمب ها تلفات و خسارات جانی و مالی در بر نداشته است.» (۶)

ص: ۸۹۱

-
- ۱- سند شماره ۴۲۹۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۰۴، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - نزاچا (معاونت عملیات و اطلاعات - مد اطلاعات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۵، خبرگزاری پارس از سمنان، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرگزاری پارس از رشت، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

- ۴- همان، ص ۳، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از تهران، ۲۰/۶/۱۳۵۹.
- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرگزاری پارس از ساری، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از همدان.

سخنرانی شدیدالحن بنی صدر در مراسم هفده شهریور و پاسخ برخی سران حزب جمهوری اسلامی به آن در روز گذشته، ضمن اینکه در رسانه های داخلی و خارجی بازتاب وسیعی داشته و همچنان واکنش نیروها و تشکل های جناح موسوم به خط امام را در پی دارد، نگرانی هایی را نیز در میان برخی مراجع عظام تقلید برانگیخته است. آیات عظام گلپایگانی،^(۱) نجفی مرعشی^(۲) و شیرازی^(۳) هریک در تلگرام های جداگانه ای به حضور امام خمینی، ضمن ابراز نگرانی از وضعیت موجود، باتوجه به خطرهایی که کشور و انقلاب را تهدید می کند، افزایش تنش و اختلاف در میان مسئولان کشور را به ضرر انقلاب و ایران دانسته و از امام خواسته اند که به هر شیوه مقتضی و مناسب، جلوی این اختلافات را بگیرند.^(۴) در این حال، «امروز ۱۰۴ تن از نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیز در متنی که تقدیم رئیس مجلس کردند، طبق اصل ۷۰ قانون اساسی و به خاطر توهمات که بنی صدر در سخنرانی مراسم هفده شهریور در اذهان عمومی ایجاد کرده است، خواستار دعوت رئیس مجلس از وی برای ادای توضیحات شدند.»^(۵)

از سوی دیگر، بعدازظهر امروز، نمایندگان سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی نیز در یک مصاحبه مطبوعاتی شرکت کرده و به طور کلی به سخنرانی بنی صدر در روز هفده شهریور و همچنین به مصاحبه وی با روزنامه انقلاب اسلامی درباره بیانیه ۷۵ سازمان خود پاسخ دادند. نمایندگان مجاهدین انقلاب اسلامی در آغاز این نشست درمورد انگیزه تشکیل مصاحبه مطبوعاتی اظهار کردند: «ما به دلیل جو موجود در جامعه از جواب دادن به اتهاماتی که به سازمان ما زده می شد، خودداری کردیم، اما پس از سخنرانی ۱۷ شهریور در میدان شهدا متوجه شدیم همان مطالب در قالب دیگر مطرح شد و از آنجا که احساس کردیم برنامه ای برای محو خط امام در جامعه جریان دارد، بر آن شدیم تا طی مصاحبه ای، ابهامات را مرتفع سازیم.»

آنان افزودند: «آنچه در ۱۷ شهریور در میدان شهدا تحت عنوان "گروهک" عنوان شد نمی تواند گروه و یا سازمان خاصی باشد، بلکه خطی است که سازمان ما از جمله گروه هایی است که آن خط را داراست و آن خط امام است.»

نمایندگان سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی درمورد اظهارات آقای بنی صدر مبنی بر کوشش برای تضعیف مقام ریاست جمهوری گفتند: «آیا دفاع کردن از یک سری مسائل سیاسی - ایدئولوژیکی و یا گفتن بعضی از انحرافات تضعیف است؟... ما با ریاست جمهوری هیچ گونه مشکلی نداریم، زیرا تمام تلاش ما برای استقرار قانون اساسی است و ریاست جمهوری هم یک اصل از اصول آن است، پس ما چطور می توانیم بر علیه آن توطئه کنیم؟ ما فقط اگر انحرافی ببینیم آن را گوشزد خواهیم کرد.»

آن گاه در پاسخ به این سؤال که شما قصد کودتا و به دست گرفتن قدرت را داشته اید،

ص: ۸۹۲

-
- ۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.
 - ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰؛ و - روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱.
 - ۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، خبرنگار انقلاب اسلامی از مشهد.
 - ۴- ضمیمه دارد؛ متن تلگراف های آیات عظام قم و مشهد به حضور امام خمینی مبنی بر اظهار نگرانی از افزایش اختلافات میان دو جناح حاکم بر نظام و درخواست پادرمیانی امام برای رفع این اختلافات.
 - ۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

افزودند: «پس از تجاوز نافرجام نظامی طبرس، براساس اطلاعاتی که به دست آورده بودیم وجود توطئه دیگری را برای سرنگونی نظام جمهوری اسلامی محتمل دانسته و طی نامه ای به شورای انقلاب هشدار داده و رهنمودهایی برای مقابله با این توطئه ذکر کردیم که از طرف رئیس جمهوری با این عنوان که اینها به بهانه احتمال کودتا خود می خواهند کودتا کنند، ما را متهم به قدرت طلبی کردند؛ ولی در آن نامه چیزی جز هشدار و رهنمودهایی برای مقابله با کودتای احتمالی امریکا نبوده است و ما طی آن نامه، خواستار دستگیری فوری عوامل ساواک، فراماسونرها، طرف داران بختیار، [و] آماده باش کامل سپاه پاسداران و کمیته ها در تمام شهرها و مسلح کردن توده های مردم مسلمان زیر نظر کمیته ها و سپاه شده بودیم.»

نمایندگان مجاهدین انقلاب اسلامی سپس با اشاره به برخی بخش های جوایبه بنی صدر به بیانیه شماره ۷۵ این سازمان، گفتند: «ما معتقدیم که در نظام جمهوری اسلامی انگیزه حرکت مردم نباید مسائل رفاهی باشد؛ نه اینکه ما اعتقادی به وجود رفاه در جامعه نداریم، بلکه می گوئیم باید انگیزه، مسائل معنوی و الهی باشد.» آنان افزودند: «اگر لازم باشد درباره این ۱۰ مورد که گفته می شود دروغ است، توضیح بیشتری خواهیم داد.» نماینده سازمان مزبور در قسمت بعدی سخنان خود، سؤالی از آقای بنی صدر کرد مبنی بر اینکه: «در این برهه از زمان که انقلاب ما در معرض شدیدترین حملات شرق و غرب است، در غرب کشور، عراق مسلحانه با انقلاب ما می جنگد، ناوگان دریایی امریکا در خلیج فارس آماده برای حمله به کشور ما هستند و ما با مشکلات اقتصادی، سیاسی، فرهنگی بسیار دست به گریبان هستیم، آیا باوجود این همه خطرات، بزرگ ترین خطر، وجود نیروهای در خط امام است؟ آیا لیبرالیسم خطرش بیشتر است یا نیروهای خط امام که در وجود همین گروه به قول شما اقلیت، تبلور پیدا کرده است؟»

نمایندگان مجاهدین انقلاب در آخرین قسمت این مصاحبه مطبوعاتی، به مسئله وحدت گروه ها و تفاهم اشاره کرده و افزودند: «ما این مسئله را از مدت ها پیش تذکر داده بودیم برای اینکه در مقابل ضدانقلاب که وحدت دارد، نیروهای مدافع انقلاب و در خط امام نیز باید وحدت داشته و هماهنگ باشند. ما برای وحدت به همه گروه ها و افراد در حول سه محور خط امام، ولایت فقیه و قانون اساسی اعلام آمادگی می کنیم، ولی نمی توانیم با گروه هایی که معتقد به خط امام و ولایت فقیه نبوده و یا متکی به شرق و غرب باشند، وحدت داشته باشیم.» (۱)

اما سخنرانی بنی صدر در روز هفده شهریور و پاسخ سران حزب جمهوری اسلامی به آن، امروز واکنش برخی هواداران دو طرف را در بعضی شهرها از جمله مشهد، جهرم، مراغه و اصفهان به دنبال داشت. در این میان نفس سازمان دهی و حرکت تشکیلاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، هواداران خودجوش بنی صدر را در قالب مطلوب خود قرار می دهد و شعارها را مشخصاً علیه بهشتی با جهت گیری تندی دامن می زند از جمله:

ص: ۸۹۳

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

در مشهد شامگاه امروز «تظاهراتی در این شهر روی داد که طی آن گروهی موافق بنی صدر و گروه دیگر در موافقت با بهشتی شعار می دادند. (۱) در شهرهای جهرم، مراغه و اصفهان نیز طرف داران دو طرف دست به تظاهرات زده و شعارهایی بر له یا علیه بنی صدر و آیت الله بهشتی سر می دادند.» (۲)

۱

در حالی که هنوز تکلیف وزیران وزارتخانه های نفت، دارایی، امور خارجه، کار و سازمان برنامه و بودجه مشخص نشده است، (۳) مجلس شورای اسلامی امروز جلسه علنی داشت و پس از ساعت ها گفت و گو و بحث درمورد برنامه ها و اعضای کابینه و اظهار نظر نمایندگان مخالف و موافق، سرانجام درباره هیئت دولت و برنامه آن رأی گیری به عمل آمد و با ۱۶۹ رأی موافق، ۱۴ رأی مخالف و ۱۰ رأی ممتنع به دولت محمدعلی رجایی نخست وزیر، رأی اعتماد داده شد. از میان نمایندگان، احمد سلامتیان، یدالله سحابی، عزت الله سحابی، علی گلزاده غفوری، مهدی بازرگان، رضایی، محمد مهدی جعفری، صدر حاج سیدجوادی، غضنفرپور، کاظم سامی، ابراهیم یزدی و اعظم طالقانی و علی اکبر معین فر و یک نفر دیگر به عنوان مخالفت، رأی کبود دادند. (۴)

در این جلسه که محمدعلی رجایی و ۹ تن از اعضای کابینه وی حضور داشتند، (۵) نخست وزیر پس از پایان سخنان موافقان و مخالفان به پاسخ گویی پرداخت و درمورد اینکه آیا در تدوین برنامه با رئیس جمهوری نیز مشورت شده است؟ گفت: «درمورد کابینه همه می دانید که حتی وقتی می خواستم نامه جدیدی به مجلس بنویسم، به آقای رئیس جمهور تلفن کردم و گفتم از افرادی که مورد تحقیق شما

ص: ۸۹۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، ۲۱/۶/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳، خبرگزاری پارس از مشهد، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۳- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۶۹۸.

۵- شش نفر دیگر بنا به گفته محمدعلی رجایی، نخست وزیر، به علت مسافرت و بازدید دسته جمعی در مجلس حضور نداشتند.

بودند اگر کسی اضافه شده است من به مجلس بنویسم. ولی تاکنون ایشان مشغول تحقیق هستند و درباره چهار نفری که قرار است به من جواب بدهند، جواب روشنی نداده اند. و طبیعی است که چنین وضعیتی اجازه اینکه انسان فرصت کند برود و بنشیند درباره برنامه ها صحبت کند نمی دهد. و همان شب که برنامه دولت بین نمایندگان توزیع شد یک نسخه را نیز خدمت ایشان فرستادم، اما ایشان هنوز چیزی به من نگفته اند که نظر تازه ای درباره برنامه دارند.»

نخست وزیر در پاسخ سؤال دیگر در مورد انسجام سه قوه و همکاری آنها با یکدیگر و اینکه با رئیس جمهوری چه خواهد کرد، گفت: «من تا آنجا که در توان داشتم عمل کردم و در آینده نیز همان راه را خواهم رفت. من تفاهم و هماهنگی و یکپارچگی با رئیس جمهور را در خدمت به مردم می بینم و در جای دیگر من به این زودی امکان اینکه با رئیس جمهوری به تفاهم برسم ندارم، زیرا که ایشان متجاوز از بیست سال در محیطی با یک سری منابع مطالعه داشته و به نتایجی رسیده اند و من هم متجاوز از بیست سال در ایران و با شرایط و زندگی و معتقدات حاکم بر مردم ایران زندگی کرده ام و نتایجی به دست آورده ام. من وقتی می گویم مقلد امام هستم، آن روستایی دورافتاده ای که برق و آب و راه و حمام ندارد این کلمه را می شناسد و خوب می فهمد، خط امام یعنی چه. برادرم بنی صدر، لغت "خشک سر" را در مورد من به کار می برد که حتی خود من که قرار است نصیحت بشوم، به سختی آن را می فهمم. من قبلاً هم گفته ام که با رئیس جمهوری در عمل به تفاهم خواهم رسید. من اعلام می کنم که اتاق رئیس جمهور را صبح به صبح جارو خواهم کرد، من برای همین آمده ام، ما باید بنشینیم و باهم حرف بزنیم و در عمل و در خدمت به مردم به تفاهم خواهیم رسید...» (۱)

۱

سخنرانی بنی صدر و پاسخ سران حزب جمهوری اسلامی و نخست وزیر به وی، در مطبوعات و رسانه ها بازتاب وسیعی داشت و علاوه بر رسانه های داخلی طرف دار بنی صدر از جمله روزنامه انقلاب اسلامی که در سرمقاله امروز خود به قلم احمد سلامتیان، نماینده اصفهان و از طرف داران سرسخت بنی صدر، با عنوان "مدعی یا قاضی؟! " شدیداً دیرکل حزب جمهوری اسلامی، آیت الله دکتر بهشتی را مورد حمله قرار داد. (۲) رسانه های غربی نیز به تحلیل و تفسیر مناظرات و اختلافات میان دو جناح رقیب حاکم پرداخته و ضمن حمایت از سخنان بنی صدر، آشکارا علیه حزب جمهوری اسلامی و سران آن موضع گیری کردند. از جمله، رادیو کلن آلمان غربی در گزارشی گفت: «سخنرانی مهم ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران در روز ۱۷ شهریورماه در تهران که در حضور ده ها هزار نفر ایراد گردید و در آن بنی صدر ضمن

ص: ۸۹۵

۱- همان، ص ۶۹۵.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

تشریح علل مخالفت های خود با ترکیب کابینه محمدعلی رجایی، مذهبیون افراطی، انحصارطلبان و رهبران حزب جمهوری اسلامی را شدیداً مورد حمله قرار داد، با عکس العمل بسیار شدید و خشن رجایی نخست وزیر، رفسنجانی رئیس مجلس، آیت الله بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و رهبر حزب جمهوری اسلامی، حدود ۱۰۰ نفر از نمایندگان پارلمان وابسته به این حزب و از افراطیون مذهبی روبه رو شد.» رادیو کلن سپس به نقل بخش هایی از سخنان رجایی، بهشتی و رفسنجانی در پاسخ به بنی صدر پرداخت. (۱)

رادیو لندن نیز اعلام کرد: «... جرقه آخرین و شدیدترین دور اختلافات داخلی سیاسی ایران توسط رئیس جمهوری این کشور افروخته شد و این ظاهراً آخرین تیر ترکش او است که تا قبل از اینکه کلیه اعضای اجزای دولت در اختیار مخالفانش به رهبری حزب جمهوری اسلامی قرار گیرد، تلاشی برای جلب پشتیبانی کرده باشد. کابینه ای که امروز از مجلس رأی اعتماد گرفت، ۷ پست خالی دارد، من جمله پست وزیر خارجه و بیشتر وزارت های اقتصادی، چون آقای بنی صدر از تأیید کاندیداهای آقای رجایی برای این سمت ها خودداری کرده است. رئیس جمهوری ایران به دنبال مخالفت با کسانی که از طرف نخست وزیر برای این پست ها در نظر گرفته شده بودند، در تظاهراتی که روز دوشنبه گذشته به منظور یادبود از تظاهرکنندگانی که دو سال پیش در روز جمعه سیاه منفور کشته شده اند، برپا شده بود، نطق شدیدی ایراد کرد. بعد از اینکه وی دشمنان خود را متهم کرد که درصددند جلوی دهان او را بگیرند، وی گفت: حتی او آن عده از وزرایی را که رسماً مورد تأیید قرار داده است، صددرصد قبول ندارد. وی اضافه کرد: که او هرگز وزرایی را که به یک گروه اقلیت وابسته هستند؛ گروهی را که کنترل خود را بر همه چیز توسعه داده و می خواهد که به طریق استبدادی امور را اداره کند، قبول ندارد. آن عده ای که به این سخنان گوش فرادادند، شکی ندارند که منظور رئیس جمهوری، حزب جمهوری اسلامی و متحدین آن است. ... همان طور که آقای بنی صدر روز دوشنبه گفت او به روشنی مطمئن است که هنوز مورد اعتماد آیت الله خمینی است. آقای بنی صدر ظاهراً امیدوار است که با ایستادگی قاطع در برابر مخالفان خود از پشتیبانی آن عده از کسانی که چه در داخل و چه در خارج مجلس که در نگرانی و هراس او شریک اند، برخوردار خواهد شد؛ نگرانی و هراس از اینکه اگر تندرورهایی که در حزب جمهوری اسلامی گرد آمدند بیش از پیش، کلیه مقام های دولتی را در اختیار خود داشته باشند، بر سر ایران چه خواهد آمد، ولی در این مرحله واپسین امکان اینکه آقای بنی صدر آن ابتکار سیاسی را که بعد از موفقیت انتخاباتی عظیمش در ژانویه گذشته از دست داد مجدداً به دست آورد، کم است.» (۲)

ص: ۸۹۶

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، صص ۳۲ - ۳۰، بخش فارسی رادیو کلن، ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، صص ۲۸ - ۲۶، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵ دقیقه، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، که چند روز بیشتر به پایان زمان وزارتش باقی نمانده است، در مصاحبه ای اختصاصی با خبرگزاری فرانسه که امروز در روزنامه کیهان منتشر شد، درخصوص مسئله گروگان های امریکایی که ۱۰ ماه است در ایران به سر می برند و نیز روابط ایران با کشورهای روسیه و انگلیس و فرانسه مطالبی را در اختیار این خبرگزاری گذاشت. گزارش خبرگزاری فرانسه درباره این مصاحبه چنین است:

«وی ابتدا گفت: "حل مسئله گروگان ها بستگی به تأمین شرایطی دارد." وی این شرایط را لغو انسداد دارایی های ایران در امریکا و استرداد ثروت های شاه سابق و خانواده اش و عوامل وابسته به رژیم سابق، لغو تحریم اقتصادی، به ویژه درزمینه لوازم یدکی که ایران قبلاً از امریکا خریداری کرده بود، اعلام کرد. وی همچنین اظهار داشت: "نباید به ادعاهای شرکت های امریکایی ترتیب اثر داد، زیرا این شرکت ها با سوءاستفاده از اوضاع کنونی و مطرح کردن درخواست خسارت، درواقع حل مسئله گروگان ها را مشکل تر می کنند. همچنین دراین رابطه امریکا باید از طرح ادعاهای خود در دیوان داوری لاهه صرف نظر کند."

قطب زاده گفت: "تنها با قبول این شرایط است که می توان به طور شرافتمندانه و عادلانه ای درمورد تضمین عدم مداخله امریکا در امور داخلی ایران چه مستقیم و چه غیرمستقیم به مذاکره نشست. امریکا ضمناً باید بپذیرد که در امور داخلی ایران مداخله می کرده است."

قطب زاده درمورد روابط ایران و شوروی گفت: "این روابط خیلی حسنه نیست و هدف های شوروی و عاملینش بهره برداری از اوضاع و رخنه در همه جا است و باید با وضوح اعلام کرد که ما به دلیل خواست شوروی نیست که با امریکا مواجهیم و عکس این موضوع درمورد امریکا نیز صادق است." بااین وصف، قطب زاده تصور نمی کند که به زودی روابط ایران و شوروی قطع شود. وی معتقد است که این روابط کاهش خواهد یافت.

درمورد روابط ایران و انگلیس وی اظهار داشت: "علاوه بر مسئله فعالیت های جاسوسان انگلیسی که دادگاه ها به آن رسیدگی خواهند کرد، مسئله بازداشت دانشجویان ایران در انگلستان نیز مطرح است." از وی درمورد نحوه تحت

فشارگذااردن دولت انگلیس سؤال شد، وی گفت: "چون انگلستان دیپلمات های خود را در ایران به حداقل کاهش داده است، منطقاً تنها راه چاره قطع روابط سیاسی است."

قطب زاده در مورد فرانسه گفت: "هنوز علایق شدیدی که با فرانسه داشتیم وجود دارد و ما از فرانسه نمی خواهیم که ایرانی های مخالف با دولت ما را از فرانسه اخراج کنند. ولی همان محدودیت هایی که در مورد ما اعمال می شد (منظور اقامت آیت الله خمینی رهبر کنونی ایران در فرانسه است) بایستی در مورد آنان نیز اعمال شود." وی افزود: "اینجا مسئله (اصول) مطرح است و ما از اینکه مخالفان ما در تبعید بتوانند در انجام توطئه های خود موفق شوند، واهمه ای نداریم." (۱)

ضمیمه گزارش ۵۴۵: قراین تعرض وسیع ارتش عراق به خصوص به مناطق جنوب غربی کشور، برخلاف گفته های صدام حسین

گزارش های متعدد از جمله گزارش رکن دوم ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران در مورد تحرکات وسیع و نقل و انتقالات نیرو و تجهیزات سنگین ارتش عراق، به ویژه در دو روز گذشته و مخصوصاً در مناطق هم جوار استان خوزستان، نشان می دهد که عراق خود را برای حمله ای وسیع به مرزهای ایران آماده می کند. این قراین عبارت اند از:

۱. تیپ ۱ لشکر ۱ ارتش عراق - که قبلاً در عملیات شمال علیه اکراد شرکت داشت - در هفته های اخیر به تیغاره انتقال یافته است. ساعت ۱۶ روز ۱۸/۶/۱۳۵۹، به تیپ مزبور دستور داده شد که از مسیر تیغاره - شطی - لغمانیه - کوت - شیخ سعد - علی غربی [نزدیک دهلران] - علی شرقی و کمیت به عماره در حدود ۹۰ کیلومتری ایران حرکت و در محل تعیین شده (۵ کیلومتری شرق شهر عماره) مستقر گردد.

۲. قرارگاه لشکر ۱ پیاده - مکانیزه ارتش عراق - که قرارگاه آن در دیوانیه مستقر است - به عماره در ۹۰ کیلومتری مرز ایران مقابل فکه انتقال یابد. به همین مناسبت، در تاریخ ۱۸/۶/۱۳۵۹ یک گروه جهت تعیین قرارگاه لشکر از دیوانیه و بغداد به عماره اعزام گردیدند.

۳. لشکر ۵ ارتش عراق، ۳ گردان از گارد مرزی بصره را با اعزام چند دسته زرهی و یک گروهان ترابری و یک دسته خمپاره انداز از جهت پاسخ به حملات احتمالی ایران تقویت خواهند نمود. در ساعت ۲۲:۳۰ دقیقه مورخه ۱۷/۶/۱۳۵۹، یک گروهان تانک [که] شامل ۱۰ تانک از نوع تی ۵۵ می باشد به آن واحد واگذار گردیده است. پاسگاه کوت الزین [نیز که نزدیک علی غربی در خاک عراق می باشد] خودروهایی از نوع بی.تی.آر ۶۰ دریافت داشته است. [همچنین] ساعت ۱۰:۳۰ دقیقه روز ۱۸/۶/۱۳۵۹، فرمانده گردان توپخانه گارد مرزی در گروهان چهار دوباره حضور یافت و دستور داد یک دسته توپخانه در آنجا مستقر شود.

۴. در ساعت ۱۵ مورخه ۱۸/۶/۱۳۵۹، هواپیماهای عراقی شهر قصر شیرین و واحدهای ارتش و ژاندارمری مستقر در منطقه را زیر آتش گرفته و رادیو تلویزیون را نیز هدف قرار داده اند.

۵. در ساعت ۸:۴۰ دقیقه بامداد روز ۱۷/۶/۱۳۵۹، تعداد ۷ فروند هلیکوپتر عراقی در نوار مرزی در پرواز و به خاک کشور جمهوری اسلامی ایران تجاوز [کردند] که پرسنل پاسگاه ژاله پناه سومار به سوی آنها تیراندازی و در نتیجه یک فروند از هلیکوپترهای مزبور مورد اصابت گلوله قرار گرفته و در خاک عراق سقوط کرده است.»

در هامش این گزارش، ضمن تصریح به این نکته که خبرهای مذکور همگی صحت دارند، درباره سوابق امر نکاتی ذکر شده است:

سابقه:

۱. لشکر ۱ مکانیزه دارای سه تیپ است که از بهترین تجربه های عملیاتی و جنگی برخوردار بوده و در حال حاضر در نقاط زیر استقرار دارند:

- تیپ ۱ مکانیزه مستقر در عماره.

- تیپ ۲۷ مکانیزه حدود ۲ ماه پیش به کوت انتقال یافته است.

- تیپ ۳۴ زرهی مستقر در عماره.

۲. لشکر ۵ مکانیزه در بصره با ۳ تیپ تابعه خود در منطقه مزبور استقرار دارد.

نظریه:

با نگرش به موارد فوق و باتوجه به اینکه در چند روز گذشته قراین آفند از جانب ارتش عراق علیه جمهوری اسلامی ایران به وضوح مشهود بوده است و نیز با نگرش به اعزام قرارگاه لشکر ۱ مکانیزه به عماره (منطقه مرزی) و انتقال قبلی تیپ ۳۴ زرهی لشکر ۱۰ زرهی از دیوانیه به آن منطقه، چنین برآورد می شود که عملیات تعرضی ارتش عراق نسبت به گذشته، قریب الوقوع گردیده و بعید به نظر نمی رسد که لشکرهای ۹ و ۱۰ زرهی نیز در جهت مناطق مرزی به عنوان یگان های پشتیبان و یا به منظور استفاده از موفقیت تغییر مکان دهند. (۱)

ضمیمه گزارش ۵۵۵: متن تلگراف های آیات عظام قم و مشهد به حضور امام خمینی مبنی بر اظهار نگرانی از افزایش اختلافات میان دو جناح حاکم بر نظام و درخواست پادرمیانی امام برای رفع این اختلافات

متن تلگرام حضرت آیت الله العظمی گلپایگانی به محضر امام خمینی:

بسم الله الرحمن الرحيم. حضرت مستطاب آیت الله آقای خمینی دامت برکاته، به عرض عالی می رساند عواقب وخیم اختلافات مشهوده بین مصادر امور و مسئولین مملکتی را کراً تذکر داده ام و خود حضرت مستطاب عالی هم چندی قبل نسبت به آن اظهار نگرانی فرمودید، اکنون به مرحله ای رسیده که انقلاب و حکومت جمهوری اسلامی را در مخاطره شدید قرار داده، به نظر می رسد خاتمه دادن به بحران از عهده هیچ کس جز شخص جناب عالی بر نیاید. امید است قبل از وقوع حوادث ناگوار سریعاً اقدام و رفع اختلافات بفرمایید.

أدام الله تأییداتکم - الگلپایگانی. ۱۹/۶/۱۳۵۹. (۲)

متن تلگرام حضرت آیت الله العظمی سیدشهاب الدین مرعشی نجفی به امام خمینی: تهران - جماران - فوری. حضور محترم رهبر عالی قدر انقلاب اسلامی حضرت مستطاب آیت الله آقای خمینی دامت برکاته، با سلام و اهدای تحیات، همان طور که حضرت عالی کراً عموم ملت به خصوص مسئولین امور مملکت را به وحدت و یگانگی دعوت فرموده اید و در این رهگذر تاکنون توصیه های مکرر سرکار در این خصوص باعث پیشرفت کارها شده است، متأسفانه علی رغم این همه راهنمایی ها اخیراً کار به جایی رسیده که این گونه برخوردهای لفظی به مطبوعات و رادیو تلویزیون کشانده شده است. من نمی دانم چه کسی در حال حاضر از این موضوعات غیر قابل بحث سود می برد، آیا جز دشمنان اسلام و مسلمین و مملکت؟ حال که ما کشوری در حال جنگ با ابرقدرت ها هستیم، سزاوار است که

خودمان را پیش آنان این طور جلوه دهیم؟ احیاناً اگر اختلافی هم در سر بعضی مسائل باشد نگذاریم عوامل بیگانه به عنوان حربه از آن سوءاستفاده نمایند. حقیر، فوق العاده از این پیشامد نگرانم. اینک بدین وسیله مستدعی هستم در این خصوص اقدام فرموده، آقایان را مجدداً به وحدت دعوت نموده چه آنکه ملت ما در انتظار اقدام عاجل آن جناب می باشد. از خداوند متعال توفیقات آن جناب را در راه خدمت به اسلام و مذهب اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام مسئلت نموده و امیدوار است جزئی نقاوت که می دانم این

ص: ۸۹۹

-
- ۱- سند شماره ۴۲۹۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (۱۳۲م) به نزاچا و گیرندگان: نداچا، نهاچا، سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ژاچا، سپاه پاسداران، شماره ۲۲ - ۱۲۱۷ مورخ ۱۹/۶/۱۳۵۹، با عنوان: "قرائن تعرضی ارتش عراق در منطقه توسعه می یابد".
 - ۲- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

موضوعات باعث بر تشدید آن خواهد شد، هرچه زودتر برطرف گردد. بمحمد و اله الطاهرین.

والسلام علیکم ورحمه الله و برکاته، ۳۰ شوال ۱۴۰۰ ق. م - شهاب الدین الحسینی المرعشی النجفی. (۱)

متن تلگرام آیت الله العظمی شیرازی به امام خمینی: بسم الله الرحمن الرحیم. تهران - حضرت مستطاب آیت الله آقای خمینی رهبر محترم انقلاب اسلامی ایران دامت برکاته الشریف. ضمن ابلاغ سلام و تهنیت، باتوجه به اینکه چند روز قبل، طی پیامی به مصادر امور مسائلی را در رابطه با مختلف اوضاع مملکت تذکر دادم و درخصوص لزوم رفع اختلافات میان خودشان و نیز وحدت کلمه به بهترین شکلی که برای جهان اسلام نمونه باشد، نکاتی را یادآور شدم، ولی با کمال تأسف در روزهای اخیر مجدداً اختلافاتی مشاهده می شود که بر نگرانی نسبت به اوضاع می افزاید و مثل آن است که بیانات ارزنده و قاطعانه اخیر حضرت عالی را هم در لزوم رفع اختلافات مدنظر نگرفته اند. اینک باتوجه به اوضاع حساس این کشور و آماده بودن دشمنان اسلام و انقلاب اسلامی برای صدمه زدن به اسلام و جمهوری اسلامی ایران و خوف ناامید شدن ملت از انقلاب، ضرورت دارد هرچه سریع تر نظر قاطعانه و رهبرانه خود را در خاتمه دادن به این بحران اعلام فرمایید و این ملت ستمدیده و شهیدداده و مآلاً اسلام را از نتایج سوء این اختلافات رهایی بخشید. اینجانب با درنظر گرفتن اختلافات و اوضاع نامطلوب و حملات پی در پی رژیم ننگین صدام و دیگر همفکرانش و اربابانشان، آینده خوبی را نمی بینم مگر آنکه اصلاحی اساسی در اوضاع کشور صورت بگیرد. سلامتی و دوام وجود حضرت عالی را از خداوند مسئلت می نمایم. والسلام علیکم ورحمه الله و برکاته. مشهد مقدس - ۳۰ شوال - ۱۴۰۰ - ۱۹ شهریور ۱۳۵۹ - شیرازی. (۲)

ص: ۹۰۰

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۸؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، خبرنگار انقلاب اسلامی از مشهد.

امروز نبرد شدید آتشبارها، تانک ها، زره پوش ها و جنگنده های ایران و عراق به خصوص در منطقه خان لیلی وارد مراحل سرنوشت سازی شده است و نیروهای مدافع ایران تمام تلاش خود را برای ایستادگی مقابل ارتش عراق به کار بسته اند. در پی شدت یافتن درگیری ها، امروز سازمان بسیج مستضعفین دستور احضار افراد بین ۱۸ تا ۴۰ ساله منطقه غرب کشور را صادر و اعلام کرد که این افراد تا ساعت ۱۲ امروز خود را به این سازمان معرفی کنند. (۱)

درگیری ها از ساعت ۱ بامداد امروز، به منطقه نفت شهر کشیده شده بود و توپخانه سنگین عراق علاوه بر آتشباری روی نقاط مرزی این منطقه، خود شهر را هم به شدت می کوبید و با پرتاب منوره های متوالی همه شهر را روشن کرده بود. توپخانه ایران نیز در مقابل، به آتشباری پرداخت. این درگیری که تا صبح ادامه داشت پس از وقفه ای کوتاه، مجدداً از ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه از سر گرفته شد. (۲)

منابع خودی ساعت ۹ صبح، وضع قصر شیرین را آرام توصیف کرده، خبر دادند که یک میگ عراقی به وسیله نیروهای ایران سرنگون شده و لاشه آن در حوالی گیلان غرب، در آبادی امامزاده عباس به زمین افتاده است. (۳)

امروز همچنین پاسگاه سانوپا تابع گروهان سومار زیر آتش عراق قرار گرفت که در نتیجه، یکی از سربازان ایرانی به نام جمال الناصر با اسلحه و مهمات مربوط به آن، مفقودالثر شد. (۴) از ساعت ۹:۱۵ دقیقه امروز، همچنین کلیه پاسگاه های مرزی گروهان سومار زیر آتش شدید عراق قرار گرفت که با پاسخ متقابل نیروهای ایرانی مواجه شد. (۵)

در ساعت ۹:۵۰ دقیقه بامداد، بر اثر آتش متقابل ایران، انبار مهمات تله چفت عراق واقع در جنوب غربی کریم آباد در غرب آق داغ و پاسگاه دوراجی دشمن منهدم گردید. (۶) طبق همین گزارش، گروهان سومار نیز اعلام کرده که ۱۴ دستگاه تانک عراقی در پاسگاه بازرگان و ۹ دستگاه در پاسگاه لجمه و ۵ دستگاه نیز در پاسگاه قلعه یهودی عراق استقرار یافته و احتمالاً قصد حمله به پاسگاه های تلخاب و بازرگان ایران را دارند. این گروهان، تقاضای زرهی و سلاح سنگین کرده است. (۷) گزارش بعدی گروهان سومار حاکی است: «نیروهای ارتش بعث عراق پاسگاه های سه تپان،

ص: ۹۰۵

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۲- سند شماره ۳۴۴۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور و سماجا، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع شهربانی نفت شهر، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۲۹۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۳۳۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تهران (رکن ۳ - ژاجا) به ناحیه ۰۵، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۷۱۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (رکن ۳)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار.

۶- سند شماره ۴۲۹۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۹۸۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ف - ۰۵ به تهران - ف - ژاجا - دایره عملیات، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

بازرگان و کانی شیخ را زیر آتش شدید خود قرار داده و باتوجه به اینکه نیروهای کمکی به سوی پاسگاه های مزبور حرکت نموده است، نیاز فوری به آتش توپخانه و تانک می باشد.»(۱)

در ساعت ۱۰:۱۵ دقیقه بامداد، از پاسگاه خسروی خبر رسید که عراق با ۶ تانک دیگر منطقه ارتفاعات زینل کش و پاسگاه تنگاب کهنه را تقویت کرده و تعداد یک ستون زرهی را نیز از ارتفاعات قلعه یهودی در مقابل زینل کش و تنگاب کهنه به سوی مرزهای ایران حرکت داده است.(۲) همچنین، «در ساعت ۱۰:۳۰ صبح امروز، بین نیروهای عراق و برادران پاسدار مستقر در پاسگاه های دارخور، قلعه سفید و برار عزیز درگیری شدیدی رخ داد. در این درگیری که تا ساعت ۳ نیمه شب ادامه داشت، تلفات سنگینی به دشمن وارد شد.»(۳)

در ساعت ۱۲ ظهر، عراق بازهم واحدهای زرهی و قوای پیاده خود را در شرکت نفت بانمیل و شهرک پوک (واقع در روبه روی پاسگاه امینه ایران و ارتفاعات زینل کش قلعه یهودی) تقویت کرد. این اقدام عراق در ساعت ۱۳:۴۰ دقیقه افزایش چشمگیری داشت، به طوری که حدود ۵۰ تا ۷۰ تانک و خودرو سنگین عراق در سمت جنوب و غرب شرکت نفت بانمیل در فاصله سه چهار کیلومتری مرز ایران، استقرار یافتند و تیراندازی آنها به طرف پاسگاه خسروی افزایش یافت.(۴)

آخرین گزارش پاسگاه خسروی نیز حاکی است: «در ساعت ۱۷:۴۰ دقیقه امروز، به وسیله نیروهای بعث عراق مستقر در پاسگاه منظره با سلاح های سبک، پاسگاه خسروی را زیر آتش قرار داده و در سه کیلومتری منظره نیز تانک های عراقی مستقر شده و امکان حمله به پاسگاه خسروی و انهدام آن وجود دارد.»(۵) در این حال، «طبق گزارش تیپ ۱ زرهی [ارتش]، پاسگاه های کله جوب، اسماعیل خان و قلعه یزدانی فاقد نیرو هستند. فرمانده ژاندارمری که در محل حضور دارد دستور داده است که درخصوص به کارگیری نفرات در این پاسگاه ها اقدام شود تا بتوانند در مقابل نیروهای دشمن مقاومت کنند.»(۶)

همچنین، در ساعت ۲۰ امروز، توپخانه ایران پاسگاه صدام را زیر آتش خود قرار داد و درگیری همچنان ادامه دارد. در این حال عراق امروز اقدامات زیادی در زمینه تقویت نیروهای خود انجام داد؛ از جمله، نیروها و تجهیزات زرهی و آتشباری بیشتری را از پادگان التاجی از طریق دیوانیه به مناطق مرزی اعزام کرده است.(۷)

۱

در کنار درگیری های شدید در مناطق مرزی استان کرمانشاه، نبردهای پرشدت و خونینی در مرزهای استان ایلام جریان دارد:

در منطقه مهران، نیروهای عراقی در خط مرز مهران و میمک - صالح آباد مشغول تجدید سازمان و تحکیم مواضع و استحکامات خود هستند و احتمال یورش به پاسگاه های مرزی ایران، زیاد است.(۸) این درحالی است که «استعداد نیروهای عراقی در منطقه مرزی مهران، یک تیپ بوده و شهر مهران و کلیه مواضع توپخانه و پاسگاه های مرزی ایران زیر آتش شدید

ص: ۹۰۶

۱- سند شماره ۲۷۷۱۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۷۷۱۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران (رکن ۳)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصر شیرین مستند به گزارش پاسگاه خسروی.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- سند شماره ۲۷۷۲۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۲۰/۶/۱۳۵۹ برابر گزارش پاسگاه خسروی.

۵- سند شماره ۲۷۷۲۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (رکن ۳)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش یگان قصرشیرین مستند به اعلام پاسگاه خسروی.

۶- سند شماره ۲۷۷۱۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به هنگ قصرشیرین (فرمانده هنگ)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر امریه واصله از ژاجا مستند به اعلام سماجا، طبق گزارش تیپ ۱ زرهی.

۷- سند شماره ۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ح - ع) به نزا، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۳۴۷۶۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و انتظامی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۳۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری خوزستان (معاونت سیاسی و انتظامی) و دفتر هماهنگی و ق. ناحیه ژاندارمری خوزستان و فرماندهی تیپ ۲ زرهی و فرمانده تیپ ۳۷، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

دشمن است و گروهان رزمی مستقر در مهران نیز از مبادی مربوط، تقاضای اعزام ۵ دستگاه تانک و ۵ قبضه تفنگ ۱۰۶ م.م و آتشبار ضد هوایی را نموده که پس از ۴۸ ساعت هنوز نرسیده است.» (۱) - (۲) سرانجام، این یورش در ساعت ۸:۴۵ دقیقه بامداد، با آتشباری شدیدتر عراق روی پاسگاه های مرزی گروهان مهران آغاز شد که با پاسخ آتشباری ایران مواجه گردید. (۳)

در ساعت ۱۰ صبح، گروهان صالح آباد اعلام کرد که ارتش عراق با یک تغییر موضع اساسی، نقل و انتقالات زیادی در مقابل پاسگاه انجیره ایران انجام داده و قصد حمله به پاسگاه را دارد. گروهان مذکور تقاضای ۵ فروند هواپیما و تانک جهت پشتیبانی و دفاع از این منطقه کرده است. (۴) در همین خصوص، گزارش بعدی حاکی است نیروهای عراقی به دو کیلومتری پاسگاه انجیره رسیده و قصد حمله دارد و مقابله با آنها غیرممکن است. (۵)

هنگ ژاندارمری ایلام نیز اعلام کرد: «پاسگاه نی خزر از داخل و خارج به وسیله هواپیماهای دشمن کوبیده می شود و دشمن در خارج پاسگاه های شوروشیرین، هلاله و انجیره در حال پیشروی است و هیچ گونه قوای تانک خودی در منطقه وجود ندارد و چنانچه پشتیبانی زمینی و هوایی نرسد، سقوط پاسگاه های مرزی گروهان صالح آباد حتمی خواهد بود.» (۶) ضمناً در درگیری پاسگاه نی خزر با بالگردهای عراقی، یک بالگرد آنها توسط تیربار نیروهای خودی هدف قرار گرفت و سقوط کرد. در اطراف همین پاسگاه، ۵ دستگاه تانک عراقی نیز منهدم شدند. (۷) در این درگیری، ۱۰ فروند بالگرد عراقی شرکت داشتند که خبر تکمیلی حاکی است که ۲ فروند از آنها با آتش کالیبر ۵۰ نیروی خودی منهدم شدند. یک اتومبیل لندرور خودی نیز که حامل مهمات بود، به وسیله موشک عراق منهدم شد و بالاخره، پاسگاه نی خزر به تصرف نیروهای عراقی درآمد و «نیروهای عراقی در حال پیشروی به سوی پاسگاه هلاله هستند. ضمناً تانک های ارتش عراق تا چشمه آقازیبای ایران پیشروی نموده اند. طبق این گزارش، برای چندمین بار است که هنگ ایلام تقاضای نیروی هوایی و زمینی می نماید، ولی تاکنون اقدامی به عمل نیامده است و گروهان رزمی ارتش مستقر [در این منطقه]، در پاسخ درخواست کمک گروهان صالح آباد، اعلام نموده که چون دشمن و تعداد تانک های آنها چندین برابر و فوق العاده زیاد است، از این بیشتر نمی تواند مقاومت کند.» (۸)

ص: ۹۰۷

۱- پیام امروز بروجردی از "مرکز فرماندهی غرب" به "مرکز فرماندهی سپاه" و نقل اظهارات فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایلام درباره وضعیت مرزی منطقه و عدم همکاری کامل و به موقع ارتش، گویای وضعیت وخیم دفاعی در این منطقه است. متن کامل پیام چنین است: «بنا به اظهار فرمانده سپاه ایلام، وضع مهران در حال حاضر خوب نیست و درگیری ادامه دارد. ارتش به هیچ وجه همکاری لازم را نمی کند. طبق اطلاع رسیده، عراق نیروی زیادی را در مرز مهران و دهلران متمرکز نموده و قصد حمله و تجاوز به خاک ایران را دارد. و دیروز از صبح تا شب، عراق با توپ و خمسه خمسه اکثر شهرهای ایلام را از جمله مهران و بهرام آباد را کوبیده، ولی ارتش اصلاً جوابی نداده و ضمناً ستون نظامی خیلی بزرگی که مجهز به ۸۰۰ الی ۹۰۰ تانک و زره پوش و نفربر است که ما خود مشاهده کرده ایم، از طرف استان پود به طرف مرز مهران و دهلران در حرکت است و طبق اطلاعات واصله، عراق خودش این قدر نیرو ندارد و اینها احتمالاً از اردن یا عربستان و یا مصر و یا از امریکا آورده شده اند. ... [امضاء] ف- بروجردی»

۲- سند شماره ۲۸۳۲۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرمانده منطقه عملیاتی غرب، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۰۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیات غرب، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و

- سند شماره ۲۸۳۱۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران (دایره عملیات - رکن سوم)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۷۶۷۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۳۴۴۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور،

۲۰/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۰:۱۵ دقیقه، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه مستند به اعلام هنگ ژاندارمری ایلام.

۶- سند شماره ۲۸۳۲۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران - ف - ژاجا (رکن سوم - دایره عملیات)،
۲۰/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۲۹۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، برابر خبر واصله از سپاه
غرب، ساعت ۱۷:۴۰.

۸- سند شماره ۲۸۳۱۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - فرماندهی ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)،
۲۰/۶/۱۳۵۹.

در ساعت ۱۰ صبح، پاسگاه های گروهان صالح آباد زیر فشار شدید و آتشباری عراق قرار داشتند و در همین حال نیروهای پیاده و زرهی عراق به طرف پاسگاه های انجیره و تپه شینو پیشروی کردند. (۱) آخرین گزارش از گروهان صالح آباد حاکی است که در ساعت ۱۳:۴۰ دقیقه، کلیه پاسگاه های صالح آباد از هوا و زمین مورد هجوم واقع شده و بجز پاسگاه نی خزر، بقیه پاسگاه ها به سختی در حال مقاومت می باشند. (۲)

در گزارش بعدی درباره پاسگاه انجیره آمده است که «پاسگاه انجیره سخت درگیر با آتش دشمن می باشد.» و «دو فروند هلیکوپتر عراقی در حال بمباران این منطقه اند و درخواست کمک فوری هوایی و زمینی شده است.» در این گزارش اخطار داده شده: «در صورتی که کمک به موقع نرسد این پاسگاه تا چند دقیقه دیگر سقوط خواهد کرد.» (۳)

سرانجام، همان گونه که انتظار می رفت نیروهای خودی با توجه به کمبود شدید امکانات زرهی و پشتیبانی هوایی در این منطقه، تاب مقاومت نیاورده و دست به عقب نشینی زدند، چنانچه در گزارش ساعتی بعد، آمده است: «واحدهای مستقر در پاسگاه شوروشیرین و انجیره نیز در حال عقب نشینی می باشند.» (۴) این واحدها همراه دیگر واحدهای مستقر در سایر پاسگاه های گروهان صالح آباد، خمپاره های خود را حدود ۱۰ کیلومتر به عقب آورده و در تلخاب مستقر کردند. ضمناً تعدادی از تانک ها و توپ های نیروهای گروهان مزبور از کار افتاده و نیاز فوری به تقویت نیرو و زرهی دارد. (۵)

همچنین در ساعت ۱۵، اعلام شد نیروهای کمکی و تقویتی ارتش، پاسگاه شوروشیرین را ترک و عقب نشینی کرده اند و به اردوگاه خود برگشته اند و از طرفی، تانک های عراقی در پایین رودخانه شوروشیرین در جنوب پاسگاه مستقر شده و قصد حمله به این پاسگاه را دارند. در این گزارش درخواست کمک مجدد شده تا پاسگاه شوروشیرین به سرنوشت پاسگاه نی خزر دچار نشود. گزارش سرهنگ لکی، فرمانده هنگ ژاندارمری ایلام نیز گویاست که افراد ارتشی به کلی در گیسکه و شوروشیرین عقب نشسته و به اردوگاه خود برگشته اند، فرمانده هنگ به گروهان صالح آباد و گروه رزمی مستقر در منطقه دستور داده ضمن تقویت بیشتر از سابق با تمام قدرت دفاع و با نیروی دشمن مقابله کنند چنانچه قصوری به عمل آید، مسئولان مربوط تسلیم دادگاه زمان جنگ خواهند شد. (۶)

در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه، هنگ ژاندارمری ایلام اعلام کرد که «پاسگاه نخجیر توسط میگ های عراقی بمباران و احیاناً تعدادی کشته و زخمی شده اند که تقاضای هلیکوپتر برای تخلیه مجروحین گردیده است.» (۷) در این حمله هوایی که به مدت ۵ دقیقه به طول انجامیده، جنگنده های عراقی پس از بمباران منطقه پاسگاه صالح آباد، به طرف دکل رادار پاسگاه نخجیر نیز تیراندازی کرده که در نتیجه، ۳ تن از برادران نیروی هوایی شهید و ۱۵ نفر زخمی شده اند. (۸)

در گزارش بعدی سپاه غرب کشور در این باره آمده است: «پاسگاه نخجیر آباد و صالح آباد به وسیله دو فروند میگ عراقی به مدت سه ربع ساعت است که کوبیده می شود و تا به حال ۵ شهید و ۴ زخمی داده ایم.» براساس همین گزارش، «در مهران نیز درگیری شدید بین نیروهای عراقی و خودی ادامه دارد که در این درگیری، فرمانده عملیات سپاه ایلام برادر روح الله شنبه ای شهید شده است.» (۹)

ص: ۹۰۸

۱- سند شماره ۲۸۳۰۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران (رکن سوم - دایره عملیات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۰۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیات غرب، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام هنگ ژاندارمری ایلام مستند به گزارش گروهان ژاندارمری صالح آباد.

۲- سند شماره ۲۸۳۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف - ژاجا (رکن سوم - دایره عملیات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹،

برابر گزارش گروهان ژاندارمری صالح آباد.

۳- سند شماره ۲۷۳۰۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیات غرب، ۲۰/۶/۱۳۵۹.
۴- سند شماره ۲۷۶۷۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی عملیات منطقه غرب، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۲۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳) به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۳۳۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف - ژاجا (رکن ۳)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۳۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به قصرشیرین - ف - ژاجا و ف - ۰۵، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۸۳۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به ف - ژاجا (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۵۰۵۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از سپاه غرب، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۴۲۹۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

عكس

□

نقشه

ص: ۹۰۹

آخرین گزارش از وضعیت پاسگاه های گروهان صالح آباد تا ساعت ۱۷ امروز، حاکی است که پاسگاه های انجیره و هلاله به شدت درگیر می باشند و ارتش عراق در حال پیشروی به سوی پاسگاه انجیره است. پاسگاه شوروشیرین نیز به طور پراکنده درگیر است. عراق به شدت پاسگاه تلخاب را کوبیده و ۳ تانک ارتش در نزدیکی پاسگاه تغییر مسیر داده و عقب نشینی کرده است و افراد پاسگاه با تفنگ در مقابل زرهی مهاجمان ایستادگی می کنند. (۱) درمورد آخرین وضعیت پاسگاه تلخاب در ساعت ۱۸ امروز، گزارش شده است که با عقب نشینی ارتش از این منطقه، فقط ۲ درجه دار و یک جوانمرد در این پاسگاه بوده که در حال دفاع هستند و از نظر مهمات و آذوقه شدیداً در مضیقه می باشند. (۲) گزارش بعدی نیز حاکی است که نیروهای عراقی ضمن اینکه به شدت دشت لکه را، که بین دو پاسگاه نی خزر و هلاله قرار دارد، می کوبند، در حال پیشروی به طرف این دشت بوده و نیروهای خود را با بالگرد در کوه های میمک پیاده کرده اند و چون پاسگاه هلاله در میان دو پاسگاه سقوط کرده نی خزر و تلخاب می باشد، هر آن امکان سقوط این پاسگاه وجود دارد. در پایان گزارش گروهان صالح آباد آمده است: «گروهان نمی داند با چه زبانی بگوید که تقاضای استمداد و کمک داریم.» (۳)

در ساعت ۱۹:۳۰ دقیقه نیز، اعلام شد که پاسگاه ژاندارمری تلخاب تابع گروهان سومار مدت ۲۴ ساعت است که زیر آتش شدید عراق قرار دارد و ارتباط این پاسگاه با مرکز گروهان سومار قطع شده و تقاضای پشتیبانی زمینی و هوایی کرده است. (۴) گزارش بعدی نیز در همین خصوص حاکی است که پاسگاه تلخاب در محاصره دشمن قرار گرفته است، در این گزارش تقاضای پشتیبانی فوری هوایی شده است. (۵) فرمانده ژاندارمری نیز در پاسخ درخواست فوری آنها، نوشته است که گروهان سومار باید از کرمانشاه درخواست پشتیبانی هوایی کند. همچنین، هنگ ژاندارمری ایلام نیز باید از لشکر ۸۱ یا ستاد عملیاتی غرب تقاضای پشتیبانی کند. (۶)

از سوی دیگر، به گزارش گروهان دهلران و پاسگاه چیلان، «در ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه امروز، تعداد ۹ دستگاه تانک دشمن از طرف علی غربی وارد اطراف پاسگاه چیلان شده و در مواضع ساخته شده، استقرار یافته و به نظر می رسد که قصد حمله به پاسگاه چیلان را دارند.» در این باره، گزارش بعدی حاکی است که پاسگاه چیلان شدیداً درگیر می باشد و تقاضای نیروی کمکی کرده است.

گروهان موسیان نیز گزارش داد که کشور عراق یک واحد از ارتش خود را در یک کیلومتری میله مرزی ۴۵-۴۲ مستقر کرده و در حال انتقال نیرو به مرز می باشد. (۷) گروهان موسیان همچنین در ساعت ۱۰ صبح، اعلام کرد که در این منطقه عراق در حال اجرای عملیات مهندسی و راه سازی و تقویت استحکامات است و به احتمال زیاد قصد حمله از این منطقه را دارد.

ص: ۹۱۰

- ۱- سند شماره ۲۸۳۲۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرمانده منطقه عملیات غرب؛ و - سند شماره ۲۸۳۳۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران - ف - ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات).
- ۲- سند شماره ۲۸۳۸۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن سوم)، ۲۱/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۸۳۳۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران (ژاجا - رکن سوم)، ۲۰/۶/۱۳۵۹ سرهنگ لکی، برابر گزارش گروهان صالح آباد مستند به گزارش مأموران گشتی این گروهان.
- ۴- سند شماره ۳۴۴۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور و سماجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۱۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ف - ژاجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۲۷۷۱۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (فرماندهی ژاندارمری)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۲۷۷۱۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده ژاجا (سرهنگ ستاد کنزی) به ف - ۰۵، ۲۰/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۲۸۳۳۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف - ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

آخرین وضعیت و نتایج نبردهای امروز بین قوای مسلح ایران و عراق تا ساعت ۲۳ امروز بنا به گزارش خبرنگار ویژه خبرگزاری پارس، چنین است: «۱. قسمتی از محوطه پایگاه پرویز توسط نیروهای عراق به تصرف درآمد. ۲. منطقه گروهان خان لیلی و پاسگاه هایش توسط نیروهای عراق تصرف شد. ۳. عدم هماهنگی فعالیت های نیروی هوایی با عملیات زمینی و عدم تشخیص به موقع هواپیماها و هلیکوپترهای خودی از بیگانه به چشم می خورد. ۴. حالت نگرانی و اضطراب بین عده ای از پرسنل ارتش و به ویژه ژاندارمری وجود دارد. ۵. خانه های قصرشیرین از سوی اهالی به دلیل عدم امنیت کافی، کاملاً تخلیه شده و شهر خالی است.» (۱)

در این حال، باتوجه به اینکه ارتش عراق در مناطق قصرشیرین و به خصوص مرز ایلام، موفق به گرفتن چندین پاسگاه ایرانی شده است و نیروهای مدافع پاسگاه ها با کمترین امکانات در حال نبرد بوده یا بعضاً ناگزیر به عقب نشینی شده اند، امروز فرمانده ژاندارمری کل کشور، سرهنگ حسنعلی فروزان، که چند روزی است به این سمت منصوب شده و در حال حاضر در منطقه جنگی به سر می برد به نیروهای تحت امر در مناطق مرزی دستور داد تا آخرین نفس مقاومت کنند. (۲)

یک گزارش دیگر خبر از ادامه کوچ مردم از شهر قصرشیرین می دهد: «در طول سه روز گذشته، جمع زیادی از مردم شهر قصرشیرین و روستاهای اطراف آن به کرمانشاه، سرپل ذهاب، کرد و اسلام آباد کوچ کرده اند و این کوچ همچنان ادامه دارد.» بنا به همین گزارش، «در سرپل ذهاب چند مسجد و همچنین یک مرکز آموزشی و محل هایی برای اقامت پناهندگان قصرشیرینی به وجود آمده است.» (۳) خبرگزاری پارس تعداد کشته های اخیر نیروهای خودی و غیرنظامیان را در درگیری های چند روز اخیر، ۳۷ نفر ذکر کرده است، که البته، بنا به همین گزارش، مقامات مسئول از تأیید یا تکذیب این رقم خودداری کرده اند. (۴)

در این حال، کمک های مردمی به مناطق درگیر با قوای عراقی در غرب کشور به ویژه قصرشیرین افزایش یافته است. در این زمینه، امروز اعلام شد که «از سوی مردم کرمانشاه، اسلام آباد، سرپل ذهاب و اسدآباد مقادیر زیادی میوه و خواربار و مایحتاج عمومی به منطقه جنگ زده قصرشیرین ارسال شده است که از جمله آنها مقدار ۳ تن برنج است. از سوی دادگاه انقلاب اسلامی سرپل ذهاب نیز آب شیرین برای اهالی قصرشیرین و نان به تعداد ۴۰۰۰ نفر تهیه شده است. ...» (۵) همچنین «دومین گروه پزشکی اعزامی از تهران به طور داوطلبانه وارد قصرشیرین شده و در بیمارستان مهدی رضایی این شهر مستقر شدند. دکتر فاضل، سرپرست این گروه، گفت: گروه ما به طور داوطلبانه وارد شهر شد و قرار است که هر هفته این گروه با یک تیم پزشکی دیگر تعویض شوند.» (۶)

ص: ۹۱۱

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، تاریخ ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص ۷، خبرگزاری پارس از کرمانشاه، ۲۰/۶/۱۳۵۹.
 - ۲- سند شماره ۲۷۷۲۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به وسیله کرمانشاه به کلیه واحدهای تابعه ژاندارمری، ۲۰/۶/۱۳۵۹.
 - ۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، تاریخ ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، قصرشیرین - خبرگزاری پارس، ۲۰/۶/۱۳۵۹.
 - ۴- همان، ص ۱.
 - ۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴.
 - ۶- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

درحالی که درگیری های شدید میان قوای مدافع ایران و ارتش مهاجم عراق در مناطق مرزی قصرشیرین و ایلام همچنان ادامه دارد و این نبردها به ویژه در مناطق مرزی ایلام شدت بیشتری یافته است، شامگاه امروز وزارت دفاع عراق در بیانیه ای رسمی، بر تهاجمات اخیر خود به مرزهای ایران و دلایل آن تأکید کرد.

در بخشی از این بیانیه آمده است: «نیروهای عراقی سرزمین های عراق را که به موجب قرارداد ۱۹۷۵ قرار بود ایران از آن عقب نشینی کند و این کار را نکرد، بازپس گرفته است.» به گفته وزارت دفاع عراق، «طول منطقه بازپس گرفته شده ۱۵ کیلومتر و عرض آن ۸ کیلومتر است.» در بیانیه وزارت دفاع عراق آمده است که «نیروهای عراقی به مرزهای بین المللی عراق در منطقه دیالی رسیده اند.»^(۱)

روزنامه کویتی الانباء نیز امروز ضمن ستایش از نیروهای عراقی برای بازپس گیری (!) منطقه ای واقع در مرز ایران و عراق، نوشت: «نیروی نظامی تنها راه اعاده حقوق اذ دست رفته اعراب است.» این روزنامه افزود: «ما دیروز شاهد نخستین نشانه پیروزی اعراب بودیم زیرا که تنها از راه فشار و نه مجاری دیپلماتیک و فرستاده است که سرزمین غصب شده می تواند آزاد شود.» الانباء همچنین افزود: «اگر عربستان (خوزستان) و اسکندرون (ایالت سابق سوریه که اینک بخشی از خاک ترکیه است) غصب نشده بود، رژیم اشغالگر قدس نمی توانست فلسطین را غصب کند. ما از طریق اشغال شدن سرزمین هایمان تحقیر شده ایم و در این رابطه یک راه برای اعراب وجود دارد تا سرزمین های خود را آزاد کنند و یا همچنان در اسارت دیگران باقی مانند.»^(۲)

در این حال، ساعت ۳ بعدازظهر امروز، تیمسار ظهیرنژاد، فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، پس از بازگشت از مناطق مرزی قصرشیرین، در پادگان ابوذر اذعان کرد که عراقی ها توانسته اند بخش هایی از خاک ایران را به اشغال خود در آورند. وی در این مورد گفت: «جنگ را عراق شروع [کرده] با طرح ریزی های قبلی و با پشتیبانی مادی و تسلیحاتی و پرسنلی کشورهای امپریالیستی جهان. این واضح است که هر نیرویی که طرح تجاوز را بریزد، هرچقدر هم نیروی ضعیف تری باشد، باز در آن مراحل اولیه نبرد، به موقعیت هایی کم و بیش نایل می شود. و چون مهاجم ماه ها قبل نیروهای خویش را متمرکز کرده و کمک های خارجی می گیرد، نقاطی که آسیب پذیر است انتخاب می کند، ولی برای نیروهای مدافع معمولاً مدت زمانی طول می کشد تا

ص: ۹۱۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، تاریخ ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص ۳۲، بخش عربی رادیو کویت، ساعت ۱۲،

۲۱/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۱، کویت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

نیروهای خود را نسبت به تهدیدی که انجام گرفته است آرایش دهد تا آثار تجاوز را از بین ببرد. ارتش عراق با پشتیبانی تمام قدرت های امپریالیستی جهان این عمل را انجام داده است و در نقاطی از مرز نسبت به پاسداری مرزی ما، عناصر ژاندارمری برتری و تفوق به دست آورده و مقداری از مناطق مرزی ما را اشغال کرده است. ...»^(۱) همچنین امروز تیمسار ولی الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش، اظهار کرد: «رژیم عراق به موجب قراردادی مدعی است که ۶ پاسگاه مرزی متعلق به آنها است.» وی افزود: «کلیه پاسگاه های مرزی تخلیه شده است و ارتفاعات غربی پاسگاه ها به اشغال نیروهای ارتش مزدور عراق درآمده است.»^(۲)

۱

به نظر می رسد که رژیم بعث عراق در عملیات و تهاجمات چند روز اخیر خود، ضمن اشغال بخش هایی از خاک ایران و پاسگاه های مورد ادعای خویش، اهداف دیگری را نیز در سر داشته که از نظر مسئولان نظامی ایران دور نمانده است؛ بدین گونه که عراق از چند روز قبل حملات خود را متوجه نوار مرزی قصرشیرین کرده بود و با حملات مستقیم زمینی و هوایی خود سعی در متمرکز کردن نیروهای جمهوری اسلامی در این محل داشت، اما امروز ناگاه شهرهای مرزی مهران، ایلام و نفت شهر را کانون حملات خود قرار داد تا بدین ترتیب جبهه وسیع تری را علیه نیروهای مسلح ایران باز کند.^(۳)

از این رو، بخشی از اهداف شناخته شده عراق در گزارش نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران چنین آمده است: «۱. انهدام استحکامات و تجهیزات نظامی و صنعتی و تولیدی در مرز و داخل ایران. ۲. تضعیف روحیه پرسنل نظامی و غیرنظامی. ۳. کشانیدن نیروهای نظامی ایران به مرز و فرسودگی تجهیزات نظامی و انهدام جنگ افزارهای سبک و سنگین و سایر وسایل نظامی. ۴. مصرف مهمات جنگ افزارهای سبک و سنگین و ۵. در نظر دارد این وضع ادامه یابد تا آمادگی رزمی نیروهای ایران تقلیل یافته و سپس عملیات آفندی خود را به داخل مرزهای ایران گسترش دهد.»^(۴)

از سوی دیگر، یک سند کاملاً سری عراق نیز حاکی است که نیروهای ارتش این کشور، قصد تهاجمی بزرگ در منطقه جنوب غربی را دارند. در این پیام سری، از طرف فرمانده لشکر سوم زرهی، سرلشکر کامل جاسم حمید، به همه افسران تحت امر چنین ابلاغ شده است: «از همه افسران وابسته به [یگان] شما می خواهیم در روزهای پنجشنبه و جمعه در منازل خود باقی بمانند و در صورت ترک منزل که به هر دلیلی صورت گیرد، بستگان خود را از محل اقامتشان مطلع کنند و در شرایط کنونی بهتر است مناطق سکونت خود را ترک نکنند.»^{(۵) - (۶)}

ص: ۹۱۳

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار انقلاب اسلامی از پادگان ابوذر، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان در مصاحبه با تیمسار فلاحی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، منطقه عملیاتی قصرشیرین.

۳- همان، ص ۲، خبرنگار کیهان از ایلام.

۴- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۶، مستند به اعلام نراجا.

۵- لازم به یادآوری است که تیپ زرهی ابن الولید با شروع جنگ، از طریق چزابه به طرف بستان حمله برد و این شهر را به اشغال خود درآورد. ر.ک: هامش سند شماره ۳۵۰۹۸، که نظریه نیروهای خودی را درباره این سند مهم درج کرده است و نشان می دهد که ارتش عراق و سران این رژیم در حال آمادگی برای حمله گسترده به مناطق ایران بوده اند.

۶- سند شماره ۳۵۰۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تیپ زرهی ابن الولید، ۱۱/۹/۱۹۸۰ برابر با ۲۰/۶/۱۳۵۹ (بیانیه سری شماره ۱ س/۱۵۶۷/۱) فرماندهی لشکر ۳ زرهی - ستاد کل عمومی (اطلاعات).

در پی تحرکات وسیع عراق و نقل و انتقال نیرو و تجهیزات زرهی و عملیات مهندسی رزمی در چند روز گذشته در مناطق مرزی خوزستان، به ویژه در منطقه سوسنگرد و بستان، «ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه امروز، پاسگاه های طاوسییه، صفریه، دویرج و رشیده از گروهان بستان هنگ سوسنگرد مورد هجوم ناگهانی ارتش بعث عراق قرار گرفت که با درخواست کمک از سوی این هنگ، بلافاصله در ساعت ۱۷:۵۵ دقیقه، نیروهای کمکی از سوی ژاندارمری خوزستان به محل اعزام شدند، ولی تاکنون از پشتیبانی هوایی و زمینی درخواستی هیچ گونه خبری نشده است.»

در منطقه چاه نفت شماره ۶۰ و پاسگاه طلائییه قدیم نیز در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه امروز، تعداد ۶ دستگاه وسیله موتوری و زرهی همراه ۷۰ نظامی عراقی به طرف چاه شماره ۶۰ حرکت کرده و وارد خاک ایران شدند که افراد ژاندارمری و نیروهای مستقر در پاسگاه طلائییه قدیم بلافاصله با ادوات زرهی به سمت آنان رفته و پس از نیم ساعت درگیری با سلاح های سبک، آنان را وادار به ترک خاک ایران کردند. (۱) بنا به همین گزارش، «ساختمان پاسگاه های صفریه و دویرج ایران منهدم شده و از تعداد تلفات پرسنل ژاندارمری اطلاعی در دست نیست و مأمورین ژاندارمری تاکنون موفق شده اند ۳ دستگاه تانک دشمن را منهدم سازند.» این گزارش افزوده است که پاسگاه های مزبور مسلماً قادر به دفاع در مقابل حملات زرهی نیستند. (۲)

در این حال، به دلیل وخامت اوضاع در مناطق مرزی خوزستان، «نیروی زمینی ارتش در ساعت ۲۴ امروز، به یگان های لشکر ۹۲ زرهی دستور داد که کلیه یگان های لشکر آماده باشند و طبق طرح پدافندی موجود، به مناطق عملیاتی تغییر مکان دهند و مواضع پدافندی را در امتداد خط مرز اشغال نمایند.» (۳) - (۴) ناحیه ژاندارمری خوزستان نیز مجدداً نقاط مورد ادعای عراق را به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی گوشزد کرد و باتوجه به کمبود سلاح های سنگین و زرهی در پاسگاه های مرزی مورد ادعای عراق، در باره تصرف این پاسگاه ها توسط عراق هشدار داد. (۵) در این زمینه، گزارش رسیده از غرب کشور حاکی است:

ص: ۹۱۴

۱- سند شماره ۳۴۷۶۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به تهران - ف - ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۳، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد مستند به اعلام گروهان هوزگان و مأموران مستقر در چاه نفت شماره ۶۰ و پاسگاه طلائییه قدیم.

۲- سند شماره ۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور و سماجا و وزارت امور خارجه، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۳- اما این نیروها، تنها در مناطق مرزی اهواز، سوسنگرد و بستان مستقر شدند و در مناطق مرزی آبادان و خرمشهر بجز نیروهای اندک ژاندارمری، تکاوران نیروی دریایی و نیروهای سپاه آبادان و خرمشهر، نیروهای زمینی ارتش استقرار نداشتند. ضمناً باوجود حتمی بودن حمله همه جانبه عراق، به رغم تذکرات و گزارش های مکرر مسئولان سپاه آبادان و خرمشهر - از حدود هفت ماه پیش از این - مبنی بر آمادگی عراق برای حمله به مرزهای ایران، پالایشگاه آبادان همچنان به کار و فعالیت خود مشغول بود و هیچ کدام از مسئولان استان و کشور، به ویژه آقای استاندار وقت، در فکر خالی کردن تانک های عظیم سوخت آن نبودند. گمرک خرمشهر نیز دچار همین بی توجهی بود؛ چراکه باوجود لبریزبودن انبارها و محوطه گمرک از انواع و اقسام اجناس گران قیمت، از جمله سه هزار اتومبیل تویوتا و مواد اولیه و لوازم یدکی کارخانه های داخلی، همچنان پروییمان باقی ماند تا اینکه عراق به خرمشهر حمله کرد و تقریباً اغلب وسایل موجود در آن نابود شد؛ همچنان که پالایشگاه آبادان، ماه ها در آتش بیداد دشمن، شعله ور بود. (سند شماره ۱۵۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ):

گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه.)

۴- سند شماره ۲۹۷۷۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۹۲ زرهی (رکن سوم) به گیرندگان (کلیه یگان های لشکر و ارکان ستاد لشکر)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر امریه نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۵- سند شماره ۲۹۷۷۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن سوم) به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

«به احتمال قوی ارتش عراق قصد دارد ظرف امروز یا فردا به یک حمله گسترده از محور طلائیه قدیم به خاک جمهوری اسلامی ایران دست بزند.» در این گزارش تأکید شده است: «نظر به اینکه یگان‌های مستقر در طلائیه قدیم و جدید و فکه قادر به دفع کامل دشمن نخواهند بود، استدعا دارد به هر طریق ممکن که مصلحت می‌دانند نسبت به تقویت و پشتیبانی مأمورین مستقر در محل اقدام لازم را معمول فرمایند. ...» (۱) هنگ سوسنگرد همچنین در گزارش بعدی خود آورده است: «با توجه به امریه ابلاغی و دیگر قرائن و شواهد و گزارشات مشاهدات مرزی که تاکنون از طریق این هنگ به ناحیه و دیگر مقامات منعکس گردیده، معلوم و ثابت گردیده که نقل و انتقالات وسیع نیروهای عراقی در آن سوی مرز انجام گرفته و هرروز نیروهای بیشتری را در مقابل پاسگاه‌های مرزی این هنگ مستقر می‌نماید و در وضعیت فعلی ایجاب می‌نماید که پاسگاه حوزه استحفاظی این هنگ توسط پرسنل و گروه رزمی ۶ و رزمی لشکر ۹۲ زرهی خوزستان با سلاح‌های مجهز، تقویت گردند. ...» (۲)

در این حال خبر می‌رسد که در همین منطقه، عراق تحرکات چشمگیری داشته است، از جمله: «در ساعت ۱۲ امروز، نیروهای دشمن در مقابل چاه نفت منطقه نیر کبیر حوزه پاسگاه کوشک متمرکز شده و احتمالاً قصد حمله دارند.» (۳) در منطقه هم جوار پاسگاه طاوسیه، در ساعت ۹ صبح امروز، فعالیت‌های مهندسی و اقدامات نیروهای عراقی در زمینه احداث سنگرها و کانال‌های جدید ادامه داشته است. (۴) پاسگاه فکه عراق نیز در ساعت ۱۲ امروز با ۲۷ دستگاه تانک و ۶ نفربر تقویت شده است. (۵) این پاسگاه در ساعت ۱۳:۳۰ و ۱۳:۵۰ دقیقه امروز، مجدداً با ۹ دستگاه تانک و ۶ نفربر و نیز ۵۰ خودرو شنی دار و چرخ دار تقویت شده است. (۶) یک گزارش دیگر از گروهان بستان، پاسگاه دویرج حاکی است که در ساعت ۲۱ امروز، نیروهای عراقی مقابل یک اردوگاه نظامی در نزدیکی پاسگاه دویرج عراق در حال مانور بوده اند. (۷)

۱

پس از ماه‌ها تحرکات و فعالیت‌های ایذایی عراق در منطقه مرزی آبادان و خرمشهر، امروز درگیری‌های نه چندان شدیدی در مرزهای خشکی و آبی ایران و عراق روی داد.

در منطقه مرزی خرمشهر ساعت ۲۰ امروز، نیروهای بعث عراق به طور ناگهانی پاسگاه‌های ایران را در مرز خین با سلاح‌های سنگین و سبک زیر آتش گرفتند که با مقاومت و آتش متقابل نیروهای خودی مواجه شده و ۲ پاسگاه عراقی در این درگیری منهدم شدند. (۸) همچنین یکی از افراد سپاه پاسداران خرمشهر به نام بیژن دست یاب (دست یار) به شدت مجروح شد. (۹) لازم به ذکر است که ۱۵ دقیقه پیش از حمله آتشباری عراق و این درگیری، ۵ تن از افراد سپاه پاسداران خرمشهر در اطراف پاسگاه خین مشغول تله گذاری برای جلوگیری از تردد عناصر نفوذی وابسته به عراق بودند که بر اثر انفجار یکی از تله‌ها بیژن دست یاب به سختی مجروح می‌گردد. (۱۰)

ص: ۹۱۵

۱- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، از هنگ ژاندارمری سوسنگرد، برابر خبر واصله از غرب کشور.

۲- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۵، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۲۳۵۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزا، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع تلفنی شرکت نفت.

۴- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، برابر گزارش گروهان بستان،

۲۰/۶/۱۳۵۹، مستند به اعلام پاسگاه طاوسیه.

۵- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، برابر گزارش گروهان بستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، مستند به اعلام پاسگاه فکه؛ و - سند شماره ۳۸۹۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه خوزستان (اهواز)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا؛ و - سند شماره ۴۲۹۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا.

۶- سند شماره ۳۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، برابر گزارش گروه رزمی ۳۷، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۶۵۱۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به مرکز فرماندهی نزاجا، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش گروهان بستان پاسگاه دویرج، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۰۵۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان بستان، پاسگاه دویرج، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۸- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۲۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر گزارش نیروی دریایی؛ و - سند شماره ۶۵۱۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نیروی دریایی، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۹۴۵۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور و سماجا و فرمانده سپاه پاسداران، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری خرمشهر مستند به اعلام پاسگاه خین، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

همچنین «نیروهای خودی از ساعت ۱۸:۴۵ دقیقه، با نیروهای عراقی در منطقه مرزی واصلیه خرمشهر که اقدام به تک محدود کرده بودند، به سختی درگیر شدند و آنان را مجبور به عقب نشینی کردند.»^(۱) و باز در همین خصوص، «یک فروند قایق ایرانی نیز که در اروندرود قصد انتقال مجروحین خودی از ناوچه شماره ۶۵ واقع در جزیره مینو را داشت، مورد حمله و اصابت گلوله توپخانه عراق قرار گرفت و غرق شد. در این حادثه ۵ نفر نظامی ایرانی شهید و یک قایق غرق شد.»^(۲)

علامه بر درگیری های امروز در پاسگاه خین و واصلیه در مرز خرمشهر، دیگر تحرکات نیروهای عراقی نیز در این منطقه و مرز آبی آبادان همچون روزهای گذشته چشمگیر بوده است. از جمله در ساعت ۱۴ امروز، یک ناوچه سفیدرنگ عراقی که متعلق به اداره بندر بصره بوده و در روزهای اخیر به طور مکرر از سواحل ایران عکس برداری می کرده است، یک ایرانی را که در میانه رودخانه اروندرود در حال شنا بود، دستگیر کرده و پیش از آنکه گارد ساحلی ایران بتواند عکس العملی در این باره نشان دهد، در مقابل چشمان آنها، با خود به عراق می برد.^(۳)

امروز همچنین تعداد ۲۰ نفر بر حامل نیرو از بصره حرکت کرده و در ۴، ۵ کیلومتری غرب پاسگاه شلمچه عراق مستقر شدند. این درحالی است که در این منطقه ارتش عراق همچنان مشغول احداث سنگرها و کانال ها و استحکامات است.^(۴) در همین منطقه و جاده هم جوار آن در عراق، تعداد زیادی ضدهوایی و تانک عراقی مستقر شده است.^(۵) ۲۰ نفر بر همراه با نیروهای سرباز نیز امروز در حال حرکت از بصره به سوی شلمچه عراق مشاهده شده اند.^(۶) همچنین، برابر اعلام پاسگاه خرمان تابع یگان خرمشهر، در ساعت ۲۰:۴۵ دقیقه امروز، ۳ فروند ناو کشور عراق از طریق مرز خرمشهر در حرکت بوده و روبه روی پاسگاه کشور عراق لنگر انداخته اند.^(۷) گزارش پاسداران سپاه خرمشهر مستقر در پاسگاه خین نیز حاکی است که «اخیراً دولت عراق در نزدیکی پاسگاه شلمچه مقابل پاسگاه خین توسط ۵ چادر بزرگ، ۵ نفر بر را استتار کرده و یک تیربار ضدهوایی و چند قبضه خمپاره انداز در اطراف پاسگاه خود گذاشته اند و اضافه نموده که در پاسگاه خین فقط یک نفر بر وجود دارد که فاقد توپچی آموزش دیده است.»^(۸)

در این حال، با اینکه ظرف مدت دیروز و امروز، مرزبانان ایران در خرمشهر از مرزبانان بصره تقاضای ملاقات کرده تا مراتب اعتراض خود را در مورد تحرکات و تحریکات مرزی عراق به اطلاع وی برسانند، مرزبانان عراقی از حضور در محل ملاقات که پاسگاه شلمچه ایران بوده، امتناع ورزیده است.^(۹) نیروهای عراقی نیز با توجه به درگیری های روزهای گذشته در مناطق مرزی غرب و جنوب غربی، در حالت آماده باش کامل و جنگی به سر می برند.^(۱۰)

امروز همچنین اعلام شد که عراق یک حلقه چاه نفت واقع در جنوب پاسگاه صدام حسین حفر کرده و هم اکنون نیز در حال حفاری در همان منطقه است.^(۱۱)

ص: ۹۱۶

- ۱- سند شماره ۴۲۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش ستاد مشترک ارتش (رکن ۲) به نزاجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (۱۳۲م) به نزاجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۳۴۷۶۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری خرمشهر به استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ناوچه ۵۰۱۳۹ به فرماندهی گارد ساحلی خسروآباد، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۷.
- ۴- سند شماره ۱۳۳۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۳، بنا به خبر رسیده از اداره مرزبانی خرمشهر.
- ۵- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، برابر گزارش مرزبانی آبادان،

۲۰/۶/۱۳۵۹

۶- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱، از مرزبانی آبادان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان خرمشهر.

۷- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، به نقل از هنگ ژاندارمری آبادان، برابر گزارش یگان خرمشهر مستند به اعلام پاسگاه خرمان، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱، از مرزبانی آبادان برابر اعلام واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ص ۸، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مرزبانی خرمشهر، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۴۳۲۷۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و انتظامی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاچا؛ و - سند شماره ۵۷۳۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاچا، ۲۶/۶/۱۳۵۹، بازگشت به ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۱۱- سند شماره ۳۴۷۶۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (سرپرست دفتر سیاسی و انتظامی) به برادر تندگویان (سرپرست مناطق نفت خیز استان خوزستان)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

از آنجا که مجموعه تحرکات و فعالیت های ارتش عراق در مناطق مرزی استان خوزستان در حال شکل گیری کامل است، مسئولان استان، تا حدودی هوشیار شده و تمهیداتی را در نظر گرفته اند، از جمله استانداری خوزستان مجدداً از کلیه فرمانداران شهرستان های مناطق مرزی خواسته است که سریعاً کلیه وسایل سنگین موجود خود را از قبیل لودر، بلدوزر، گریدر و کمپرسی، به مرز فرستاده و در اختیار بالاترین مقام نظامی منطقه قرار دهند.^(۱) همچنین، بعد از ظهر امروز از سیمای جمهوری اسلامی ایران مرکز اهواز برنامه ویژه ای در زمینه آمادگی کامل مردم در مواجهه با حملات هوایی، به نمایش درآمد که در آن ضمن تشریح وضعیت حمله هوایی دشمن، چگونگی برخورد مردم با این گونه حملات، تشریح شد.^(۲)

فضای حاکم بر مطبوعات و رسانه های داخلی عراق ظاهراً با جو ملتهب مردم این کشور، به ویژه شیعیان جنوب عراق، متفاوت است. در این باره، روزنامه جمهوری اسلامی از کویت به نقل از مسافرانی که از عراق وارد کویت شده اند، گزارش داد: «شب جمعه تظاهرات وسیعی در شهرهای نجف و کربلا و شهرک الثوره در حومه بغداد صورت گرفت. تظاهرات نجف از صحن حضرت علی (ع) آغاز شد، جمعیتی در حالی که شعار "الله اکبر" و "لا اله الا الله" را فریاد می کردند، از صحن مطهر وارد خیابان شدند و در اوایل خیابان الصادق با نیروهای امنیتی و مزدوران رژیم بعث درگیر شدند. جمعیت در حالی که طی شعارهایی، برخورد نظامی بعثی ها با انقلاب اسلامی را محکوم می کرد، به پیش می رفت. حضور زنان مسلمان در این تظاهرات بسیار چشمگیر بود. همچنین تظاهرات مشابهی در شهر کربلا صورت گرفت. در این شهر، مردم مسلمان پس از نماز مغرب و عشا دست به تظاهرات زدند و در حالی که طول خیابان الحسین را طی می کردند، با مزدوران امنیتی برخورد کردند. در این تظاهرات چند تن از مسلمانان به شدت زخمی شدند. یک مأمور امنیتی نیز از ناحیه چشم آسیب دید. به دنبال این درگیری شدید، کامیون های حامل مأمورین گارد ملی وارد صحنه شده و ده ها تن از مسلمانان را با ضرب و شتم دستگیر کرده و با خود بردند.»

همین گزارش حاکی است که «مردم انقلابی شهرک الثوره، که در حومه بغداد واقع است، در مقابل مسجد این شهرک تجمع کرده و به جنایات بعث و مقابله آن با انقلاب اسلامی به شدت اعتراض کردند. این مسجد به خاطر فعال بودن جوانان آن و تبدیل آن به یک پایگاه ضدبعثی، تعطیل شده بود و روحانی این مسجد نیز قبلاً توسط جلادان حزب بعث زندانی و شهید شده است. جمعیت در حالی که هر لحظه بر تعداد آن افزوده می شد، با شعار "الله اکبر"، انزجار و تنفر خود را نسبت به جنایات بعث عراق اعلام می کردند. جمعیت یکپارچه فریاد می زد: ایرانی! آن که با تو می جنگد عراقی نیست بلکه مزدوران مصری هستند.» این گزارش می افزاید با رسیدن مأموران و برخورد میان آنان و تظاهرکنندگان، مردم متفرق شدند و گزارشی در مورد زخمی شدن کسی در شهرک الثوره نرسیده است.^(۳)

ص: ۹۱۷

۱- سند شماره ۳۴۷۶۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به فرمانداران مناطق مرزی (دشت آزادگان، خرمشهر، آبادان، شادگان، دزفول)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از اهواز.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۶، خبرنگار جمهوری اسلامی از کویت.

هم زمان با تحرکات ایدایی عراق در مرزهای خوزستان، عوامل داخلی وابسته به عراق نیز در شهرها دست به تحرکات و فعالیت هایی در قالب بمب گذاری، شایعه سازی، کسب اطلاعات و هر آنچه که به نفع دشمن است، می زنند. ساعت ۱ بامداد امروز، پاسداران انقلاب اسلامی آبادان یک بمب بسیار قوی از نوع خرج پلاستیکی را که برای انفجار در ساعت ۱:۳۰ بامداد تنظیم شده بود، زیر خطوط لوله های نفت در ایستگاه ۵/۴ کشف و خنثی کردند.^(۱) در ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه امروز نیز یک نارنجک دستی روبه روی ستاد مبارزه با مواد مخدر اهواز کشف شد.^(۲)

یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی خودی نیز حاکی است: «اخیراً یک ستاد عملیاتی چریکی در داخل خاک عراق در محل شهرک کمیت در نزدیکی عماره تشکیل و افراد مستقر در این شهرک که تابع این ستاد عملیاتی است حدود ۲۰۰۰ نفر و از نژادهای کرد و عرب و ایرانی های فراری می باشند.» این گزارش افزوده است: «هر نفر ماهیانه مبلغ ۹۰ دینار عراقی حقوق دریافت می دارند. ...»^(۳)

از سوی دیگر، در چنین فضایی، رواج شایعات مختلف نیز بر ناامنی و التهاب در میان مردم می افزاید. از جمله به گزارش شهربانی خوزستان، «اخیراً بین مردم، به خصوص طبقه حقوق بگیر دولت شایع شده است که دولت فقط قادر است حقوق شهرورد ماه را به کارمندان بپردازد و از ماه آینده وضع حقوق ها دگرگون خواهد شد.»^(۴)

در غرب کشور، مهم ترین مسئله حرکت ستون اعزامی متشکل از نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران از بانه به سوی سردشت است که با مشکل مواجه شده است، البته در سایر موارد نیز درگیری هایی وجود دارد.

امروز در بانه درگیری های پراکنده میان گروه های مسلح معارض با نظام و نیروهای خودی وجود داشت؛^(۵) در حدود ساعت ۰۰:۳۰ بامداد امروز، اعلام شد که ستون اعزامی از بانه به سردشت، در محاصره مهاجمان ضدانقلاب قرار گرفته و تلاش خلبان یک فروند بالگرد کبری برای شکستن محاصره و نجات مجروحان ادامه دارد.^(۶)

باتوجه به محاصره نیروهای خودی، سپاه درصدد اعزام نیرو به منطقه جهت رفع محاصره برآمد، اما به علت درگیری شدید در این منطقه و از آنجا که ارتش نیز کلیه امکانات هوایی خود را برای اعزام نیروها و امکانات تقویتی برای رهایی نیروها از محاصره مهاجمان به کار گرفته بود، نتوانست با درخواست سپاه مبنی بر اعزام نیرو از طریق هوا موافقت کند و آن را به وقت و روز دیگری موکول کرد.^(۷)

در این حال، از منطقه مریوان نیز خبر می رسد که امروز هنگامی که نیروهای مسلح جمهوری اسلامی مشغول پاک سازی در روستای "کانی سانان" از توابع مریوان بودند، مورد حمله

ص: ۹۱۸

۱- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار کیهان از اهواز؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال: ۰، ص ۷، گزارش ستاد لشکر ۹۲ زرهی

(رکن ۲)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزا، مستند به خبر واصله.

۴- سند شماره ۳۴۷۶۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار محترم استان خوزستان و ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۱۰۹۱۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزا مستند به گزارش ژاندارمری، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۰۵۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به مرکز فرماندهی نزا، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزا مستند به گزارش ژاندارمری، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۱۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر گزارش ژاندارمری بانه، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۲۹۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، طبق خبر رسیده از سپاه بانه، مستند به تماس با مجروحان و خلبان کبری؛ و - سند شماره ۴۲۹۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ساعت: ۵۵:۰۰؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۱۴، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر خبر رسیده از غرب، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۲۹۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

مهاجمان مسلح معاند با نظام قرار گرفتند که در این درگیری، یک نفر عضو کومه له به نام امینی کشته شد و شخصی به نام شمس پهلوند و دخترش زخمی شدند. ضمناً در این درگیری، نیروهای مسلح نظام اتومبیل تویوتای جهاد سازندگی را که قبلاً به دست مهاجمان مسلح افتاده بود، بازپس گرفتند.^(۱) همچنین، شامگاه امروز، ۶۸ نفر از افراد مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی در آبادی انجیران واقع در شمال غربی مریوان، مشاهده شدند.^(۲)

در منطقه کامیاران نیز امروز «تعداد ۶۰۰ نفر از افراد مهاجم به کوه میش شیرخاب لهن بخش کامیاران آمده اند تا افراد مسلحی را که در منطقه مذکور در حال نبرد با پاسداران هستند، تقویت کنند.»^(۳)

در بیجار هم امروز ۶ فرد مسلح با هجوم به روستای سلطان آباد از توابع این شهرستان، مبادرت به اخاذی از اهالی محل کردند که با اعتراض یکی از ساکنان محل مواجه شدند. در پی این اعتراض، مهاجمان شروع به تیراندازی کردند، اما با رسیدن کشاورزان، مجبور به فرار شدند.^(۴)

در ادامه مین گذاری های عوامل مسلح ضدانقلاب، در ساعت ۱۶ امروز، یک مین در نزدیکی روستای جبرئیل آباد از توابع اشنویه، منفجر شد. این انفجار هنگامی روی داد که خودرو ژاندارمری از جلدیان عازم نلیوان بود و بر اثر این انفجار ۳ درجه دار ژاندارمری زخمی شدند.^(۵) همچنین بعدازظهر امروز، «یک تانکر آب در جاده های خاکی تپه رش به گرده نو به یک مین ضدتانک اصابت کرد و راننده آن پاسدار اکبر رستمی، از ناحیه دست و پا مجروح و به بیمارستان مهدی رضایی قصرشیرین منتقل شد.»^(۶)

از سوی دیگر، در ادامه مبارزه با گروه های مسلح غیرقانونی، به حکم دادگاه انقلاب اسلامی تبریز، ۶ نفر از افراد حزب دمکرات و کومه له که در درگیری های خونین منطقه بند ارومیه در روز جمعه مورخ ۲۷/۴/۱۳۵۹ دست داشتند به جرم قیام مسلحانه علیه جمهوری اسلامی ایران پس از محاکمه در جلسات متعدد، محکوم به اعدام شدند و حکم اعدام آنان شامگاه امروز اجرا شد. گفتنی است در درگیری های فوق ۱۴ تن از پاسداران انقلاب به شهادت رسیدند. در همین رابطه، ۴ نفر دیگر نیز به جرم همکاری با عوامل مسلح غیرقانونی به زندان محکوم شدند.^(۷)

۱

درگیری و مناقشات سیاسی میان دو جناح حاکم بر نظام، در برخی مسائل مربوط به مناطق عملیاتی غرب کشور نیز بروز می کند. دو گزارش از خبرگزاری پارس به نقل از حجت الاسلام پرتوی، مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور، گویای این نکته تأمل برانگیز است.

پرتوی در مصاحبه با خبرگزاری پارس و روزنامه اطلاعات، ضمن اشاره به تحریکاتی که در منطقه انجام می شود و با ارائه اطلاعاتی اظهار کرد: «کسی را که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران از کار برکنار کرده است آقای پیرحسینی، مشاور رئیس جمهوری، است که ظاهراً به عنوان بازدید از منطقه غرب، ولی در واقع [برای] دفاع از خوانین به کرمانشاه آمده. او مأمور دستگیری ۱۵ تن از افراد انقلابی شده بود.»^(۸)

ص: ۹۱۹

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس در تماس با روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

- ۲- سند شماره ۹۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۳۵، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن ۲)، ۳/۷/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۵۰۶۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۱۱۴، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا، ۲۸/۶/۱۳۵۹.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس در تماس با روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- ۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.
- ۶- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.
- ۷- همان، ص ۱، خبرنگار کیهان از تبریز.
- ۸- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، تاریخ ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص ۶، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

مصاحبه دیگر گویای تأثیر درگیری های میان دو جناح است که گاه در ناهماهنگی میان ارتش و سپاه تبلور می یابد. گزارش خبرگزاری پارس حاکی است: حجت الاسلام پرتوی، مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران غرب کشور، در مصاحبه با خبرنگاران خبرگزاری پارس و روزنامه اطلاعات گفت: «سپاه از لحاظ تدارکاتی کمبود دارد. این مسئله بارها تذکر داده شده است که باید کمبودها مرتفع شود تا افراد سپاه بتوانند با آسودگی به پاسداری از مرزها بپردازند.» وی افزود: «درگیری های دولتمردان ما در این چند روز در خارج از مرزها انعکاس وسیعی علیه انقلاب داشته است.» پرتوی همچنین تأکید کرد: «ما برای پاک سازی منطقه از ضدانقلابیون مصمم هستیم و در این بین، بین برادران نظامی، ارتش و سپاه پاسداران هماهنگی وجود دارد، اما فرماندهان نظامی در رده های بالا تسهیلات در اختیار برادران ما قرار نمی دهند و اگر لازم باشد موارد را با ذکر نمونه ارائه خواهیم داد.» (۱)

۱

درحالی که در شهرهای مختلف درگیری های سازمان یافته مربوط به هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های مردمی ادامه دارد، این سازمان برای برون رفت از فشارهای مختلفی که از سوی مردم وفادار به انقلاب و نظام به آن وارد می شود امروز در یک حرکت تاکتیکی حساب شده، با اعلام موضع جدید ضمن طرح مطالبات خویش به نوعی خاص، برای حضور در مناطق درگیری های اخیر غرب کشور اعلام آمادگی کرد.

سازمان در این باره اطلاعیه ای با این عنوان صادر کرد: "سازمان مجاهدین خلق ایران ضمن محکوم کردن استبداد حاکم بر عراق، برای دفاع از مرزها، شهرها و مردم بی دفاع غرب کشور اعلام آمادگی می کند." در این اطلاعیه که با عبارت «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران» آغاز شده سازمان با درپیش گرفتن روشی مشابه خط مشی حزب توده و انشعاییون حزب دمکرات و شاخه های انشعابی چریک های فدایی (اکثریت) بدون اینکه از فعالیت های عوامل مسلح حزب دمکرات، کومه له، چریک های فدایی خلق و دیگر گروه های وابسته به جناح های کمونیستی نامی ببرد، تنها با اشاره به نقش گروه های ضدانقلابی پالیزبان و سرسپردگان رژیم سابق، آورده است: «سازمان مجاهدین خلق ایران ضمن ابراز تأسف شدید از همه خسارت جانی و مالی جنگ های غرب کشور و تسلیت به تمامی خلق قهرمان بدین وسیله اعلام آمادگی می کند تا چنانچه مقامات کشور مجاز نمایند در دفاع از مرزها و شهرها و هم وطنانی که تحت تهاجم استبداد بعثی حاکم بر عراق و یا مزدوران سابق شاه خائن (امثال پالیزبان) واقع شده اند شرکت کند. ...»

در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: «از کلیه مسئولان رسمی کشور خودمان نیز درخواست می کنیم تا با گسترش شوراها و مردمی و قدم برداشتن به جانب حل ریشه ای مشکلات متعدد اقتصادی و اجتماعی و قطع تضییقات مختلف نسبت به آزادی ها و حقوق قانونی

ص: ۹۲۰

نیروهای انقلابی از قبیل "مجاهدین خلق ایران" و اعاده هرچه سریع تر حقوق عادلانه ملیت ها (به ویژه در کردستان) هرچه زودتر وسایل تحکیم وحدت و همکاری ملی علیه طمع های امپریالیستی را فراهم نموده و هیچ زمینه ای را برای ضدانقلاب در خارج و یا داخل کشور مبنی بر تصور فروکش کردن شور و شوق انقلابی توده های مردم باقی نگذارند»^(۱)

این درحالی است که این روزها هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در خیابان ها و کوچه های برخی شهرها و روستاهای کشور به بهانه دستگیری و تشکیل دادگاه محمدرضا سعادت عضو مرکزی این سازمان، به اتهام جاسوسی به نفع کشور شوروی، دست به تظاهرات اعتراض آمیز و ایجاد درگیری و اغتشاش می زنند. در این باره، امروز روابط عمومی دادستانی کل کشور با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد: محاکمه آقای محمدرضا سعادت روز شنبه ۲۹/۶/۱۳۵۹ ساعت ۹ صبح در دادگاه انقلاب اسلامی مرکز جهت رسیدگی به پرونده اتهامی ایشان در رابطه با جاسوسی به نفع کشور بیگانه شوروی و حمل اسلحه غیرمجاز آغاز می شود. در این اطلاعیه همچنین از موسی خیابانی، به عنوان مسئول مستقیم سعادت، خواسته شده که در دادگاه مزبور حاضر شود.^(۲)

از سوی دیگر، درگیری میان هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و گروه هایی از مردم انقلابی همچنان در برخی شهرها ادامه دارد و به همین دلیل، امروز نیز همچون روزهای گذشته، فعالیت هواداران این سازمان در برخی شهرها تا اطلاع ثانوی ممنوع اعلام شد.^(۳)

هم زمان، در مراسمی که امروز به مناسبت سالگرد فوت آیت الله طالقانی در شهرستان کاشان برگزار شده بود، «حجت الاسلام ناظم زاده، حاکم شرع، طی سخنانی درباره مجاهدت های مرحوم طالقانی، به روش منافقانه مجاهدین خلق اشاره کرد و به شهربانی و سپاه اخطار کرد که مسئول اند از پخش هرگونه کتاب و پوستر این سازمان تا اعلام تصمیم نمایندگان ملت، خودداری کنند»^(۴)

۱

درحالی که خطر تهاجم عراق هرروز جدی تر خود را نشان می دهد، کشمکش بر سر انتخاب و معرفی وزرای کابینه نخست وزیر جدید، به خصوص مناقشه و اختلاف بنی صدر و رجایی بر سر ۷ وزیر باقیمانده از یک سو و سخنرانی جنجالی بنی صدر در مراسم روز هفده شهریور، به صورت عمده ترین موضوعات و مهم ترین مشکلات نظام، فضای سیاسی ملت را بر کشور حاکم ساخته است.

از میان واکنش هایی که همچنان شخصیت های حقیقی و حقوقی و نهادهای انقلاب در مقابل این سخنرانی و نیز اختلافات موجود میان دو جناح رقیب حاکم بر نظام، نشان می دهند، می توان به این موارد اشاره کرد: بیانیه شورای فرماندهی سپاه؛ اطلاعیه دفتر مرکزی جهاد سازندگی؛ نامه سرگشاده ستاد عملیات غرب کشور به امام؛ اظهارات آیت الله خامنه ای، یکی دیگر از بلندپایگان حزب جمهوری اسلامی و امام جمعه تهران و نیز مصاحبه رادیو تلویزیونی آیت الله منتظری.

در بیانیه ای که امروز شورای فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منتشر کرد، چنین

ص: ۹۲۱

۱- سند شماره ۲۳۴۱۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، صص ۳۰۶ و ۳۰۷، اطلاعیه سازمان مجاهدین خلق ایران، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- همان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، خبرنگار انقلاب اسلامی از سنقر.

۴- همان، ص ۱۱.

آمده است: «... مع الاسف از همان هفته های اول احساس نمودیم که آقای بنی صدر برای اصلاح ما روش حمله و به قول خودشان، تخریب را درپیش گرفتند. سازمان جوان سپاه پاسداران انقلاب که همواره مورد تهاجم دولت موقت در قبل از ایشان بود، با کمبودهای مختلف از نظر بودجه و تدارکات نظامی قرار داشت. همواره به رهنمودها و حمایت های بی دریغ امام دلخوش کرده بود و سربلند و پرافتخار راه شهادت را می پیمود. ... باوجود همه اینها، فرمان امام بود که علی رغم حمله های آقای بنی صدر به سپاه، ما موظف بودیم که از ایشان اطاعت کنیم، ایشان بارها در سخنان خویش از جمله سخنرانی ۱۷ شهریور، یک بار دیگر عنوان نمودند که قدرت ها و گروه هایی در سپاه نفوذ نموده اند. تنها سؤالی که دراین باره مطرح است و ما از آقای بنی صدر مصرأ می خواهیم به ما و امت اسلامی پاسخ دهند، این است که چرا می بایست تصور کنند قدرت هایی در سپاه نفوذ نموده اند. مگر رهبری قاطعانه امام و ولایت فقیه که فرمانده سپاه پاسداران می باشد، چه عیب و نقصی دارد که ما خود را در اختیار قدرت دیگر به زعم ایشان، قرار دهیم. ... آقای رئیس جمهور! به گمان ما در شرایط کنونی که ملت ما آزمایش مقاومت و صبر انقلابی در مقابل دسایس دشمنان را می دهد، همگی ما باید سعی کنیم اختلاف سلیقه ها و روش ها را در یک جو تفاهم حل نماییم، نه اینکه تنها راه خود را صحیح بدانیم و به اصیل ترین ارگان های انقلابی برچسب های ناچسبی بزنیم. ... ما گله های بسیاری دراین مورد از شما داریم که آن را حضوراً بارها ذکر نموده ایم و امیدواریم این گله برادرانه سپاه پاسداران را جوشیده از صداقت انقلابی آنان تلقی نمایید. ...» (۱)

در بخشی از اطلاعیه دفتر مرکزی جهاد سازندگی نیز که به همین منظور صادر شده، آمده است: «تقوا پیشه کنید ای دولتمردان، بر سر ارث که به دعوا نشسته اید. در روز خون، در روز عاشورای انقلاب اسلامی ایران در کربلای عشق به که می تازید، به که حمله می برید، سرنوشت چه کسانی را به بازی گرفته اید و حیثیت چه کسانی را جهت وجیه المله شدن خود به یدک می کشید؟ از پاسداران شرم کنید که در سنگرها کمین گرفته اند و در جنگ اند، از کودکان شهیدان شرم کنید که هنوز چشم به راه پدرند و از مجاهدان شرم کنید که در جنگ و گریز مشغول بازسازی ایران اند. ... شما را چه شده است که این گونه به جان هم افتاده اید؟... بس کنید ای دولتمردان، آخرین اخطار ما را بشنوید و به دامان مردم بازگردید که صلاح خلق و شما در آن است.» (۲)

همچنین، ستاد عملیات مشترک غرب کشور در نامه ای دردمندانه خطاب به امام خمینی، خواستار رفع این اختلافات شده است. در بخشی از این نامه آمده است: «درحالی که آتش دشمنان اسلام از داخل و خارج یک لحظه قطع نمی گردد و شهرها و قصبات مرزی ایران پیوسته مورد هجوم مزدوران شرق و غرب است و درحالی که دشمن همگام با جنگ تسلیحاتی، یک لحظه از آتش تبلیغاتی برای تضعیف روحیه جنگجویان و مزداران اسلام فروگذار نمی کند، ... آری،

ص: ۹۲۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴.

در این حال، در این موقعیت حساس و سرنوشت ساز، در زمان جنگ با اجانب کفار، با تو ای رهبر کبیر انقلاب درد دل می کنیم و در نزد تو شکایت داریم. ... یا امام! شکایت از خویشان و آشنایان داریم؛ اعمال آنان چنان موجب تضعیف سربازان ما در درون سنگرهای این مرزوبوم شده که به خود گوئیم نکند خون شهدایمان پایمال شود و تلاش و جانبازی ما به علت غفلت و اهمال کاری بعضی از مسئولین هدر رود. این آقایان را چه شده که همواره بر یکدیگر می تازند و هر کدام خود را محق می داند و به دنبال خود، عده ای را موافق و یا مخالف می گردانند؟... ای یاور مستضعفین! اکنون چشم به تو دوخته ایم تا از روح الهی خود بر پیکر دولتمردان بتابی و راهگشای اختلافاتشان باشی تا بار دیگر با عمل انقلابی، روحی تازه بر کالبد سربازان اسلامی بیفزایی. ...» (۱)

گزارش خبرگزاری پارس نیز در مورد اظهار نظر امام جمعه تهران و نماینده امام در شورای عالی دفاع، درباره جلسات این شورا و نیز سخنرانی بنی صدر حاکی است: «[آیت الله] خامنه ای از عدم تشکیل جلسات شورای عالی دفاع انتقاد کرد و گفت: "متأسفانه جلسات شورای عالی دفاع تاکنون بجز جلسه معارفه تشکیل نشده است." امام جمعه تهران در پاسخ به این سؤال که برداشت شما از مجموع سخنان آقای بنی صدر در میدان شهدا چگونه بود، اظهار کرد: آنچه که من در شرایط کنونی به مصلحت انقلاب می دانم تنها یک جمله است که بگویم اطلاعاتی که به آقای بنی صدر می رسد از کانال های مطمئنی عبور نمی کند و این اطلاعات دقیق نیست؛ چرا که برای ایشان موهوماتی را ایجاد کرده است که اظهار نظرها در روز ۱۷ شهریور بر همین اساس بود. وی اضافه کرد که توضیح تفصیلی نسبت به اظهارات آقای رئیس جمهور را در شرایط کنونی به مصلحت انقلاب نمی دانم و البته اگر روزی این کار به صلاح مملکت باشد از گفتن حقایق دریغ نخواهم کرد.» (۲)

آیت الله منتظری نیز امروز در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی با اشاره به این نکته که انقلاب اسلامی ما برای پیروشدن بیش از ۷۰ هزار شهید و حدود ۱۰۰ هزار معلول و خسارت های بی شماری را داده است و با توجه دادن مسئولان نظام به وضعیت اقتصادی و اجتماعی داخلی و توطئه های داخلی و خارجی دشمنان اسلام و انقلاب، اظهار کرد: «من با اینکه نسبت به جناب آقای بنی صدر علاقه دارم و از دوستان ما هستند و ایشان از طرف داران انقلاب هستند و همین طور جناب آقای دکتر بهشتی و جناب آقای هاشمی رفسنجانی از دوستان قدیمی من هستند، ولی همان شب وقتی صحبت های جناب آقای بنی صدر را می شنیدم، بهت زده و متحیر شدم که الآن در چنین وقتی که ما در حال جنگ با دشمن هستیم و دشمنان ما را تحت فشار قرار داده اند، آیا صلاح است بیاییم و اختلافات جزئی که داریم در مجامع عمومی و در یک انجمنی که به مناسبت ۱۷ شهریور و آن هم در میدان شهدا تشکیل شده بود دو ساعت مردم را معطل بکنیم و گله بکنیم به اینکه مثلاً بعضی گروه ها با من مخالف اند!...»

وی در بخش دیگری از سخنانش با اشاره به اینکه باید رعایت حال امام را کرد و ایشان از این گونه

ص: ۹۲۳

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴؛ و - روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۳، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

اختلافات و مشاجرات، ناراحت و مکدر می شوند، افزود: «با اینکه من نسبت به آقای بنی صدر ایمان دارم، ولی این انتقاد را از ایشان دارم، زیرا ایشان اول شروع کردند و بایستی ایشان کاری را که انجام داده اند جبران بکنند و دنبال این نزاع را کشیدن؛ چه از ناحیه آقای بنی صدر و چه از ناحیه دوستان دیگر در شرایط فعلی جداً حرام است و به ضرر انقلاب تمام می شود.» وی در بخش دیگری از سخنانش با اشاره به آیات وحدت آفرین قرآن گفت: «من بنا نداشتم که در این مسائل وارد بشویم ولی دیدیم که شاید وظیفه شرعی من باشد که از باب تذکر هم به جناب آقای بنی صدر و هم به دوستان خودمان که دنبال این مسائل را نکشند. و جناب آقای بنی صدر مثل اینکه یک حالت سوءظن در ایشان پیدا شده و این یک واقعیتی است که سخترانی های ایشان نشان می دهد که فکر می کنند کسانی مخالف ایشان هستند و علیه ایشان فعالیت می کنند؛ لذا در سخترانی هایشان می تازند به یک گروه مشکوکی که معلوم نیست مرادشان کی هست. اگر ایشان به حزب می خواهند بتازند، اصل حزب که گناه نیست. ... اگر به اشخاصی ایشان نظر دارند خوب بروند با خود آن اشخاص بنشینند و حسابشان را تصفیه کنند و ما نباید این نزاع را به مجالس عمومی و رادیو تلویزیون و روزنامه ها بکشیم. از طرف دیگر، روزنامه ها و رادیو تلویزیون هم نباید هر چیزی را منعکس بکنند و وقتی می بینند یک مطلبی به ضرر انقلاب و به ضرر کشور هست، آن را منعکس نکنند. من اصلاً تعجب می کنم زیرا آقای بنی صدر در ضمن سخترانی هایشان به رادیو تلویزیون هم حمله کردند و من تعجب کردم زیرا که رادیو تلویزیون در اختیار ایشان هست و هر کجا می روند رادیو تلویزیون دنبال ایشان هست و هم فیلم می گیرد و هم سخترانی ایشان را پخش می کند. ...»

آیت الله منتظری در پایان اظهار کرد: «دنبال این گونه مسائل این دو خط آقای بنی صدر و خط افراد مجلس و یا افراد دیگر بخواهند این خطوط اختلافاتشان را علنی بکنند، حرام است بالبداهه و به ضرر اسلام و مسلمین است. آقای بنی صدر بایستی سعی بکنند برای مجلس احترام قائل بشوند؛ اگر ایشان منتخب مردم اند، و کلای مجلس هم هر کدام منتخب مردم اند و از علما و دانشمندان در مجلس زیاد هستند و ایشان خیال نکنند که و کلای مجلس باید همه شان دنبال ایشان بروند، نخیر، هر کدام فکر دارند و قوه مجریه باید دنبال مجلس باشد؛ یعنی رئیس جمهور و دولت باید همیشه مجری دستورات مجلس باشند. ...»^(۱)

۱

سخترانی امروز بنی صدر در مزار آیت الله سید محمود طالقانی، به مناسبت سالگرد درگذشت ایشان، نسبت به لحن شدید وی در روز ۱۷ شهریور، با ملاحظه بیشتری توأم بود. وی در بخشی از سخنان خود در این مراسم که با حضور صدها هزار نفر در بهشت زهرا برگزار شد، اظهار کرد: «... بعد از هفده شهریور، از دو سر عکس العمل هایی بروز کرد. برای اینکه معلوم بشود عکس العمل های مخالف از کدام منشأ است، کافی است که خود شما درباره افرادی که موضع اتخاذ کرده اند تحقیق کنید و اگر

ص: ۹۲۴

۱- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۹.

دیدید که این افراد از یک گروه اند، آن وقت معلوم می شود که حق به جانب من بوده است. اما عکس العمل دوم که از ناحیه روحانیت گران قدر ما و امام عزیز و رهبر گرامی ما انجام گرفته است، عکس العمل و بیان دیگری است و من در اینجا از قضاوت صمیمانه و صریح مردم کشور سپاسگزارم و نسبت به تلگرافات مراجع عالی قدر و روحانیون عزیز و صمیمی از صمیم دل شکر گزارم به لحاظ اینکه من در هفده شهریور گفتم که روحانیت ما اختلاف را تحمل نخواهد کرد و همچنان پاسدار وحدت این امت خواهد ماند.»

وی در بخش دیگری از سخنان خود گفت: «امام که همواره نگران وحدت امت خویش است، دیشب آقای اشراقی و امروز بعد از ظهر فرزند خود را به نزد من فرستادند و من به احترام نظر و خواست امام و با سپاس از روحانیت کشور، مراجع تقلید، روحانیون شهرها و خصوصاً روحانیت مبارز تهران در این معنی در آنچه که گفته شده است، سخنی نمی گویم و امیدوارم که امام خود دستور و سفارش و نصیحت لازم را به اینان خواهند فرمود تا کشور ما در راه وحدت استوار بماند و این معنا معلوم باشد که رأی یک ملتی در جمهوری اسلامی رأی است که باید محترم شمرده شود و من به عنوان معتمد مردم کشور بر جا می مانم، استوار هم می مانم و پاسدار وحدت مردم خواهم بود. ...» (۱)

از طرف دیگر، اختلاف میان دو جناح شناخته شده حاکم بر نظام، که پیش تر در میان مردم هم راه یافته بود، به ویژه پس از سخنرانی بنی صدر در هفده شهریور، در برخی شهرها شدت بیشتری یافته است. از جمله، به گزارش خبرگزاری پارس از مشهد، امروز پس از سخنرانی شیخ علی تهرانی در میدان ورزشگاه مهران این شهر و تأکید وی بر اختیارات رئیس جمهوری، شرکت کنندگان ضمن اعلام حمایت خود از بنی صدر، اقدام به راه پیمایی کردند. براساس این گزارش، گروهی دیگر از مردم مشهد نیز در مقابله با جمعیت مذکور دست به تظاهرات زدند. (۲)

گزارش خبرگزاری پارس همچنین از اصفهان حاکی است که «امروز بازار این شهر به حالت تعطیل درآمد.» بنا به این گزارش، «برخی از بازاریان اصفهان ابراز کردند که چند موتورسوار بامداد امروز، وارد بازار شدند و با تهدید، بازاریان را به بستن مغازه ها واداشتند. بازاریان گفتند: بنابراین، تعطیل امروز بازار اجباری بوده است.» این گزارش می افزاید: «سخنگوی سپاه پاسداران اصفهان اظهار داشت این کار به پشتیبانی از آقای بنی صدر صورت گرفته، درحالی که سخنگوی مدرسه صدر، که معمولاً بازگوکننده نظریات آیت الله خادمی است، گفت: این اقدام در مخالفت با رئیس جمهور انجام شده است.» (۳)

ص: ۹۲۵

-
- ۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۸.
 - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، تاریخ ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱، مشهد - خبرگزاری پارس، ۲۰/۶/۱۳۵۹.
 - ۳- همان، ص ۳، اصفهان - خبرگزاری پارس، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

اولین جلسه رسمی کابینه دولت محمدعلی رجایی امروز درحالی کار خود را آغاز کرد که جای هفت وزیر کابینه خالی است. گزارش کیهان در این زمینه حاکی است: «وزیران جدید طی امروز و فردا در وزارتخانه ها حضور یافته و ضمن معارفه با کارکنان بخش های خود، به طور رسمی کار را از دولت - بخش اجرایی شورای انقلاب - تحویل خواهند گرفت. همچنین صبح امروز اولین جلسه هیئت دولت با حضور رجایی تشکیل شد.» براساس این گزارش، «کار رسمی دولت در شرایطی آغاز می شود که تکلیف هفت وزیر دیگر کابینه که اغلب نیز از پست های مهمی محسوب می شوند، هنوز تعیین نشده و همچنان احتیاج به مذاکره رئیس جمهوری با نخست وزیر دارد. ناظران سیاسی برای وزارتخانه هایی که هنوز وزیر آنها به تصویب رئیس جمهوری و تأیید مجلس نرسیده است، اهمیت فراوان قائل هستند. نگاهی به پست هایی که هنوز در دولت رجایی خالی است نیز نشانگر همین اهمیت است. هم اکنون پست های وزارت نفت، امور خارجه، کار، اقتصاد، دادگستری و دارایی، بازرگانی و سازمان برنامه و بودجه معلوم نیست. ... رجایی برای پست های مهم کابینه خود اغلب از جوانانی که در میان افراد جامعه نام و رسمی شناخته شده برای عامه ندارند، سود برده است و گویا عدم تصویب بنی صدر نیز ضمن مسائل دیگری که مطرح است، بازمی گردد به عدم شناخت از این جوانان.»

مفسر سیاسی کیهان می نویسد: «در حال حاضر، کشور ما با دو نوع دولت روبه روست؛ یک بخش از دولت قدیم که به گفته دکتر بهشتی می توان آن را بخش اجرایی شورای انقلاب دانست و دوم دولت رجایی که از سوی مجلس شورای اسلامی با ۱۴ وزیر تصویب شده است. بی گمان چنین دوگانگی در بخش اجرایی نمی تواند دوام چندانی داشته باشد. چراکه از یک سو وزیران قدیم - اعضای بخش اجرایی شورای انقلاب - نمی توانند برنامه های ویژه ای در نظر بگیرند؛ چون می دانند که به طور موقت انجام وظیفه می کنند. از سوی دیگر، دولت به علت اینکه کامل نشده، نمی تواند به طور همه جانبه فعالیت خود را شروع کند. این عدم هماهنگی باعث می شود که قوای مقننه و قضایی بکوشند تا دولت به زودی کامل شود و رجایی نیز در این تلاش خواهد بود. یک ناظر آگاه اظهار نظر کرده است که رجایی باتوجه به جوی که پیش آمده تلاش خواهد کرد تا وزیرانی را که معرفی کرده، به تصویب رئیس جمهوری برساند و از سوی دیگر چنین برمی آید که رئیس جمهوری خواهان تغییرات در بقیه اعضای کابینه است، که تعداد آن هنوز مشخص نیست. اما گویا رئیس جمهوری بر وزارت خارجه، نفت و دارایی تأکید دارد و در مورد وزرای آن حاضر به مصالحه نیست. رجایی برای وزارت امور خارجه مهندس حسین موسوی، سردبیر ارگان حزب جمهوری اسلامی، برای وزارت دارایی نوربخش، برای وزارت کار توکلی نماینده بهشهر و [برای] سازمان برنامه و بودجه داودی را معرفی کرده است. به هر حال ناظران آگاه پیش بینی می کنند که طی هفته آینده تا حدودی - و نه به طور کامل - سرنوشت بقیه اعضای کابینه نیز مشخص شود. ...» (۱)

ص: ۹۲۶

در این حال، نخست وزیر امروز پس از ملاقات با امام خمینی، در مصاحبه ای کوتاه با خبرگزاری پارس، در پاسخ به این سؤال که بقیه اعضای کابینه را چه وقت به مجلس شورای اسلامی، معرفی خواهد کرد، گفت: «این بستگی به نظر برادرمان آقای بنی صدر دارد. ان شاء الله ایشان هم زودتر جواب می دهند و ما هم سعی می کنیم وزرای را که تعیین نشده اند معرفی کنیم.»^(۱)

۱

صبح امروز محمدعلی رجایی، نخست وزیر، همراه ۱۰ تن از وزرای کابینه خود که به تصویب مجلس رسیده اند، در حسینیه جماران با امام خمینی دیدار داشتند. در این ملاقات آقای رجایی از روند انتخاب وزرا گزارش مختصری داد. سپس امام خمینی در سخنان بسیار مبسوطی با اشاره مختصری به کردستان و برخی مسائل دیگر، بیشتر به اختلافات اخیر مسئولان دو جناح پرداخت و ضمن نصیحت آنان، ریشه های اخلاقی این اختلافات را شکافت و همه را بازمه به حفظ وحدت دعوت کرد. امام در بخشی از سخنان خود به موارد زیر پرداخت:

«ما هرچه داریم از این ملت است، البته ملت اسلامی که با فریاد الله اکبر این کار را انجام دادند، ما باید بگوییم که این ملتی که ماها را به این مقام ها رسانده اند از ما چه می خواهند و ما باید برای آنها چه بکنیم، از ما می خواهند که تمام این ارگان هایی که هستند، تمام این رؤسای که هستند، از رئیس جمهور گرفته، نخست وزیر و وزرا تا وکلا- و عرض می کنم که وزارتخانه ها و هرچه در آنها هست، اینها می خواهند که همه در راه اسلام که خواست ملت بود و همه کوشش شان برای اسلام بود و اسلام آنها را موفق کرده، اینها هم در همان طریق اسلامی راه بروند. طریق اسلامی این است که مستضعفین را حمایت کنند، بیشتر توجهشان به آنها باشد. ... حکومت اسلام که الان شما مدعی هستید که نخست وزیر اسلام هستید و دولت اسلامی هستید و آقایان، وزرای اسلام هستند و آقای رئیس جمهور، رئیس جمهور یک کشور اسلامی هستند و وکلا و کلاهی یک کشور اسلامی هستند، باید از آنچه که در سابق گذشته است، نسیان کنید، دفع کنید از دیکتاتوری ها از چپاولگری ها از خودخواهی ها و خودپسندی ها، همه اینها را باید دفع کنید و وارد بشوند در یک مملکت تازه ای که از صدر اسلام که بگذریم، دیگر یک همچین چیزی نبود.»

و نیز: «این را من کراراً گفته ام اگر همه انبیا جمع بشوند در تهران و بخواهند کار بکنند، بخواهند دخالت در امور بکنند، هیچ باهم اختلاف پیدا نمی کنند، امکان ندارد، برای چه؟ برای اینکه آنها نفس خودشان را کشته بودند و مبدأ اختلاف نداشتند. ... همان شیطانی که اغوا می کند آدم را اکثر اغواش این است که انسان را بازی می دهد، وسوسه می کند، در انسان وسوسه های دامنه دار، از همه طرف وسوسه می کند که تو حالا صاحب قدرت هستی، تو حالا صاحب کذا هستی، دیگران چه کار می کنند، شما حالا وزیر هستید، دیگران باید اطاعت کنند، چشم بسته باید اطاعت کنند، شما وکیل هستید، دیگران باید از شما اطاعت بکنند و چشم بسته هم باشند، این همه برای این است که انسان

ص: ۹۲۷

خودش را نساخته است. اگر انسان خودش را ساخته بود، هیچ بدش نمی آمد که یک رعیتی هم به او انتقاد کند، از این بدش نمی آید، از انتقاد بدش نمی آید. ... الآن یک مملکت اسلامی به شما سپرده شده؛ یعنی این مردم با فریادهایشان سدها را شکستند و رأی به همه شماها دادند؛ به وکلا و به رئیس جمهور، بعد هم وکلای آنها به شما و اینها؛ این مردمی که به این زحمت به شما رأی دادند و شما را بر سر مسند نشانند، حالا شما بخواهید سر مسند باهم اختلاف کنید. ببینید پیش خدا چی هست، یک دسته زحمت کشیدند و جوان هایشان را دادند. الآن هم شما کردستان را می بینید چه جور هست و این پاسدارها در کردستان، این ارتشی ها در آنجا هرروز دارند جان می دهند، هرروز دارند خون می دهند، مردم آنجا دارند بمباران می شوند، دشمن های ما مشغول فعالیت زیاد هستند، در این حالی که همه جوانب بر ضد ما هست، همه قدرت های بزرگ و کوچک بر ضد ما هست و این ملتی که با این زحمت به دست شما این مملکت را داده، شما حالا بنشینید سر اینکه من چطور و شما چطور و همه اش از شیطان است؛ هیچ شکی در این نکنید که هر که گفت "من"، این "من" شیطان است. هر که گفت باید به "من" اطاعت کنید، این شیطان است.»

همچنین: «این روزنامه هایی که من امروز دیدم و بعضی شان را دیروز دیدیم، این روزنامه ها ببینید درش چه مسائلی هست که مردم وقتی این روزنامه ها را بخوانند چه خواهند گفت. یک قدری توجه داشته باشند همه کسانی که متصدی امرند. اینها خیال نکنند که ما حکومت هستیم و ما رأس هستیم و ما وزیر هستیم و ما نخست وزیر هستیم و ما رئیس جمهور هستیم و ما باید هرچه دلمان بخواهد بکنیم، نه، مملکت اسلامی است نه طاغوتی. مملکت اسلامی را به طاغوت نکشید. ... شما فکر این ملت، فکر این زاغه نشین ها، فکر این مردمی که همه چیزشان را داده اند و شما را به مسند نشانند، فکر آنها را بکنید. شب وقتی که خلوت می کنید فکر بکنید که من امروز کار کرده ام برای خودم کرده ام یا برای مردم؟ امروز که صحبت می کنم برای خودم صحبت

می کنم یا برای مصالح کشور؟... شما انصاف می دهید که یک مملکتی که خونش را داده و شما را به مسند نشانده، سر مسند جنگ بکنید، دعوا بکنید، هرروز صحبت بکنید، هرروز انتقاد بکنید، روزنامه ها هرروز انتقاد بکنند، همدیگر را بکوبند، به هم تهمت بزنند، به هم افترا بزنند، آخر این انصاف است؟ پیش خدا چی خواهد شد؟ این پیش ملت چه انعکاسی دارد؟ خارجی ها چه استفاده از آن می کنند؟... اگر حالا- هم شما کارهایی بکنید توجه مردم را از مصالح و توجه خودتان را از مصالح دیگر به چیزهایی دیگر متوجه بشود، عوض اینکه فکر حل مشکل کردستان را بکنند، بنشینید و باهم دعوا بکنید، عوض اینکه برای این پابرهنه ها و برای این ضعفا و اینهایی که زحمت کشیدند و شما را به اینجا رساندند و حالا هم از شما توقع خیلی ندارند، برای اینکه یک آب و یا نانی یک برقی یک چیزهای اولیه را به اینها برسانید، از این غفلت کنید، که بروید سراغ جنگ اعصاب و بحث ها؛ خوب، این همان است که آن وقت امریکا می کرد و حالا شما می کنید، آن وقت آن طاغوت می کرد، حالا شما می کنید، شما هم طاغوتید. آنها هم طاغوت اند؛ فرق نمی کند، یکی شیطان است و یکی شیطان کوچک تر. ... این همان است که قدرت های بزرگ می خواهند تا این مملکت خرابه بماند و صدای مردم بلند درآید، این همان است؛ شما هم عمال امریکایید، منتها ملتفت نیستید. ...»

و نیز: «اسلام حکومت به آن معنی ندارد، اسلام خدمتگزار دارد. ... شما خودتان را حاکم مردم ندانید، شما خودتان را خدمتگزار مردم بدانید؛ این پیش خدا ثوابش بیشتر از این است که حکومت بکنید. ... حالا ما عوض اینکه شکر نعمت را به جا بیاوریم و برای خدا قیام کنیم و برای ملت کار بکنیم، جایی برایشان درست بکنیم، آب و برق این مملکت را درست بکنیم، الآن شما می دانید که در بعضی دهات هیچ ندارند. ... برای این هیچ ندارها فکری بکنید. هی بنشینید و دعوا بکنید، ... وقتی که بنا شد به دعوا بگذرد، دیگر نمی رسد، انسان مجال ندارد دیگر بنشیند یک کاری بکنند، طرحی بریزد برای این ملت، برای این بیچاره ها. من تقاضا می کنم از همه آقایانی که متصدی امری از امور هستند، چه آنهایی که در وزارتخانه ها، در طبقه پایین تر مشغول کارند و چه خود وزرا و نخست وزیر و چه رئیس جمهور و چه همه کسانی که در مرکز امور هستند. در شورای انقلاب بودند و حالا هستند، در جاهای دیگر بودند، من از همه شان تقاضا دارم که از این چیزی که برخلاف رضای خدا و برخلاف رضای اولیاء اسلام است و برخلاف رضای ملت است اجتناب کنند. ... اما افسوس این است که شما مشغول دعوا هستید و از مردم غافل؛ نه اقتصاد را توانسته اید درست کنید، نه امنیت را توانسته اید درست کنید نه هیچ چی؛ همه اش دعوا و همه اش باهم دعوا، همه در تهران نشسته اند دعوا می کنند، این صحیح نیست، خلاف اسلام، خلاف اخلاق اسلامی است و به همه آقایان هم می گویم باهم جنگ نکنید، روزنامه ها را پر نکنید دوباره از بدگویی از هم و انتقاد از هم. انتقاد غیر

انتقام جویی است. انتقاد صحیح باید بشود. هرکس از هرکس می تواند انتقاد صحیح بکند، اما اگر قلم که دستش گرفت انتقاد کند برای انتقام جویی، همان قلم شیطان است. ... این را باید انسان توجه بکند که این چند روز می گذرد و این ریاست ها می گذرد. شما هرچند هم بخواهید چیز کنید از محمدرضا نمی توانید بالا [تر] بروید و هرچند دست و پا بکنید به آنجا نمی رسید و... شما به طور ضربتی کار بکنید، برای مردم کار بکنید. این غائله کردستان را همه جمع بشوید باهم طرح بدهید، کار بکنید تا این غائله رفع بشود، نه اینکه در کردستان فرض کنید که یک جوان هایی می خواهند فداکاری کنند، یک هلیکوپتر هم به آنها ندهند، این کار [را] بکنند این نظارت می خواهند، باید این کار بشود، همه باید نظارت بشود، باید تویخ بشوند، باید محاکمه بشوند آنهایی که نمی گذارند کارها انجام بگیرند. در هر صورت من از همه شما خواهان این برادری هستم که سفارش خدای تبارک و تعالی است و خدا شما مؤمنین را برادر قرار بدهد و باهم باید برادر باشید، برابر باشید و برای این مملکت کار بکنید و در رأس برنامه تان برای این بیچاره ها، این مستضعفین که هستند، برای اینها کار بکنید. امنیت کشور را جاری کنید. ...» (۱)

۱

در کنار کشمکش و منازعه دو جناح رقیب حاکم بر نظام بر سر انتخاب کابینه و سخنرانی اخیر بنی صدر و واکنش گروه رقیب، بحران گروگان های امریکایی نیز همچنان خودنمایی می کند و واکنش مسئولان رسمی دو کشور ایران و امریکا را برمی انگیزد.

امروز وزارت امور خارجه امریکا به سخنان روز هفده شهریور نخست وزیر جدید جمهوری اسلامی ایران، محمدعلی رجایی، در شهر قم مبنی بر اینکه امریکا باید از ایران عذرخواهی کند، واکنش نشان داد. گزارش رادیو لندن در این مورد حاکی است: «آقای "جون فوکنر"، سخنگوی وزارت خارجه امریکا، گفت: "ایالات متحده آماده است تا هر چیزی را که ایران بخواهد مورد بحث قرار دهد و ما آماده ایم تا درباره عذرخواهی گفت و گو کنیم، ولی آماده عذرخواهی نیستیم و باید میان آنچه که دست به آن می زنیم و آزادی صلح آمیز گروگان ها ارتباطی وجود داشته باشد". ...» بنا به این گزارش: «آقای ماسکی [وزیر امور خارجه امریکا نیز] اظهارات آقای محمدعلی رجایی را مخالفت با مذاکرات ندانسته است. در اظهارات گذشته پرزیدنت کارتر همواره به این موضوع اشاره می شد که ایالات متحده چیزی که از آن عذرخواهی کند، ندارد.» (۲)

رادیو صدای امریکا گزارش داد: «سخنگوی وزارت خارجه امریکا گفت: ما قصد پوزش نداریم، اما فکر می کنم نامه وزیر خارجه بیانگر حسن نیت امریکا در پذیرفتن واقعیت انقلاب ایران است.» براساس این گزارش: «سرانجام مجلس شورای اسلامی ایران از روز یکشنبه رسیدگی به سرنوشت گروگان های امریکایی را که بیش از ده ماه از اسارتشان می گذرد، آغاز می کند. حجت الاسلام موسوی خوئینی [ها] به رسانه های گروهی ایران گفته است که آزادی

ص: ۹۳۰

۱- صحیفه نور، جلد ۱۳، صص ۸۰ - ۷۱.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، تاریخ ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲۹، رادیو لندن (بخش عربی)، ساعت: ۱۷:۴۵، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

گروگان ها، تنها سبب این می شود که بر میزان توقعات امریکا افزوده شود.»^(۱)

از سوی دیگر، بنی صدر امروز در مصاحبه با شبکه رادیوی سراسری هند، درباره نامه اخیر ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، گفت که «در این نامه چیز تازه ای دیده نشده است.» «رئیس جمهور ایران، امریکا را متهم ساخت که گفته های مقامات این کشور چیزی است و عملکردهایشان چیز دیگری که درست برخلاف گفته هایشان است و این روش دوچهره بازی کردن است که راه را بر روی حل مشکل گروگان ها پیچیده تر می کند.» رادیو صدای امریکا ضمن نقل این خبر افزوده است: «در این میان، دانشجویان تندرو که گروگان ها را در اختیار دارند، بنی صدر را متهم به سازش کاری کرده و تأکید دارند تا زمانی که امریکا به تمام خواسته های آنان جامه عمل نپوشاند، گروگان ها را آزاد نخواهند کرد.»^(۲)

ص: ۹۳۱

۱- همان، ص ۱۰، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه (ضمیمه)، شماره ۱۷۸، تاریخ ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۳۵، بخش عربی رادیو صدای امریکا، ساعت: ۳۰/۸، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

نبردی که از هشت روز پیش با تشدید حمله های عراق علیه مناطقی از ایلام آغاز شده بود، دیروز و امروز، به خصوص با حملات گسترده نیروهای بعثی به نقاط مختلف ایلام، مهران غرب و میمک وسعت بیشتری یافت. در این نبرد که به ویژه در طول دیروز و امروز یکی از شدیدترین درگیری های چند روز اخیر بین دو طرف بود، بخش هایی از خاک ایران به تصرف مهاجمان عراقی درآمد.

گزارش ژاندارمری ایران در مورد طرح حمله جاری عراق حاکی است: «دشمن قصد دارد از طریق شورو شیرین به جاده جدید که از طریق سد کنجان چم به پاسگاه جدید کانی سخت کشیده شده است، دست یابد تا به راحتی ارتفاعات "کولک" را متصرف و به طرف سد کنجان چم پیشروی نماید.» بنا به این گزارش، تقاضا شده که نیروهای خودی قبل از پیشروی نیروهای عراقی، در محل مزبور مستقر شوند، زیرا هم اکنون عراقی ها در مصب دره شورو شیرین هستند. (۱)

در ساعت ۱۳:۲۵ دقیقه اعلام شد که پاسگاه شورو شیرین ایلام به محاصره نیروهای عراقی درآمده و در صورت نرسیدن نیروهای کمکی و پشتیبانی هوایی، تا چند دقیقه دیگر سقوط خواهد کرد. (۲)

ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه، جنگنده های نیروی هوایی ایران، پاسگاه "عنبری" عراق واقع در چهار کیلومتری پاسگاه الشهدا این کشور در منطقه زرباطیه را بمباران کردند. (۳)

بنا به گزارش استاندار ایلام: «در ساعت ۱۴ امروز، ۲ فروند میگ عراقی ایستگاه نخجیر را مورد حمله قرار دادند که در این تهاجم ۳ درجه دار ارتش به شهادت رسیدند و ۱۳ نفر دیگر زخمی شدند. در این درگیری ها که هم زمان با حمله به پاسگاه شورو شیرین رخ داد، نیروهای ارتش عراق حداقل با ۲۰۰ تانک به پاسگاه نخجیر و شورو شیرین حمله ور شدند. در این درگیری ها فرمانده عملیات سپاه پاسداران مهران نیز به شهادت رسید.» (۴) گزارش مسئول اطلاعات سپاه ایلام نیز در این زمینه حاکی است که «در ساعت ۱۴، درگیری در منطقه مرزی ایلام شروع شد و تانک های دشمن در ساعت ۱۵ شروع به پیشروی کردند که نیروهای خودی به ناچار وسایل سنگین را روی ماشین گذاشتند و عقب نشینی کردند. در این حال، ۴ تانک ارتش

ص: ۹۳۵

۱- سند شماره ۳۴۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم) مرکز فرماندهی به دفتر ریاست جمهوری، ۲۱/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش رسیده از مرزبانی مهران.

۲- سند شماره ۳۴۴۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور و سماجا، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مرزبان مهران؛ و - سند شماره ۲۸۳۵۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به هنگ قصر شیرین (دفتر فرماندهی ناحیه)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مرزبان مهران؛ و - سند شماره ۲۸۳۷۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به اهواز (فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مرزبانی مهران مستند به اعلام گروهان صالح آباد؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد.

۳- سند شماره ۶۵۱۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (۱۳۲م) به نزاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاعات واصله از شهود مستند به

گزارش مقامات اطلاعات نظامی عراق، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، در تماس با استاندار ایلام، بعدازظهر ۲۱/۶/۱۳۵۹.

جمهوری اسلامی با یک قبضه تفنگ ۱۰۶ م.م به جلو آمده و به دنبال آن برادران پیشروی کردند که حدود ۲ ساعت درگیری ادامه داشت، ولی متأسفانه تانک‌ها عقب‌نشینی کردند و تانک‌های دشمن جلو آمدند. در حین عقب‌نشینی با فرمانده ستون تماس گرفته شد و وی اظهار داشت فقط ۲ تانک سالم داریم، در صورتی که پایین‌تر از موضع خود ما ۱۵ تانک سنگین مستقر بودند. در حین عقب‌نشینی، یک تانک از جاده منحرف و راننده آن بلافاصله بیرون آمد. بدین ترتیب، نیروهای عراقی تا آخر بلندی‌های "میمک" و "نمک" پیشروی کردند و فعلاً در خاک متصرفی می‌باشند. ساعت ۲۳ امروز، ارتش ایران تغییر موضع داد و ۲ کیلومتر عقب‌نشینی کرد و در "سرنی" مستقر شد. افراد سپاه نیز ۵۰۰ متر جلوتر از ارتش رو به ایلام مستقر هستند. فرمانده ستون می‌گوید از اصفهان نیروی کمکی اعزام شده و موقعی می‌توانیم پیشروی کنیم که آنها برسند. سؤال این است که چرا در این درگیری، ارتش فقط ۴ تانک وارد جنگ کرده در حالی که ۱۵ تانک دیگر در موضع داشت و بنا به گفته ستاد ارتش، ۱۰۰ تانک و تعدادی خودرو ارتش عراق در مناطق متصرف شده مستقر هستند.»(۱)

در این حال، جنگنده‌های عراقی وارد معرکه شده و شهر ایلام را به رگبار بستند، اما با آتش سپاه پاسداران ایلام و ارتش مجبور به عقب‌نشینی شدند و در برگشت چند راکت به طرف سایت نخجیر زدند که خساراتی به بار آورد. بنا به این گزارش: «ارتش عراق حدود ۶۰ کیلومتر در خاک ایران پیشروی کرده و پاسگاه سرنی به دست ارتش عراق سقوط کرد و در حدود ۱۰ الی ۲۰ نفر از برادران پاسدار شهید و حدود ۴۰ نفر نیز زخمی شده‌اند که به دلیل اینکه هنوز در محاصره قرار دارند، اجساد آنها به شهر منتقل نشده است.» در این گزارش همچنین آمده است: «پاسداران و افراد ژاندارمری در پاسگاه هلاله و شوروشیرین در محاصره‌اند و پیشروی ارتش عراق ادامه دارد و ایلام در آستانه سقوط است و تقاضای یک اسکادران هوایی شده است.»(۲)

گزارش‌های بعدی حاکی از تصرف ارتفاعات میمک،(۳) میمه و نی خضر و سقوط پاسگاه‌های هم‌جوار پاسگاه انجیره(۴) از جمله پاسگاه تلخاب به دست نیروهای عراقی و محاصره پاسگاه‌های انجیره و شوروشیرین توسط دشمن است.(۵)

اما خبرگزاری پارس در آخرین گزارش از وضعیت منطقه، آورده است که شامگاه امروز «ارتش بعث عراق با تمام تجهیزات به منطقه مرزی مهران حمله کرد.» طبق این گزارش، «فرمانده عملیات نیروهای جمهوری اسلامی ایران در این منطقه که به منطقه آشنا نبوده، دستور عقب‌نشینی می‌دهد؛ در نتیجه ۴ پاسگاه مرزی در منطقه نی خزر، هلاله، انجیره و شوروشیرین به تصرف نیروهای بعث عراق درمی‌آید و نیروهای بعث عراق به سوی صالح آباد شروع به پیشروی می‌کنند. در این عملیات، ارتش بعث عراق تعداد زیادی تانک داشته است.» بنا به همین گزارش: «برای رسیدگی به این مسئله، آقای رئیس‌جمهور و همراهان عازم ایلام شدند. در جریان عملیات امروز یک میگ عراقی سرنگون شد. قسمتی از این میگ در منطقه عشایری چگر باقی مانده و راکت‌های آن را به استانداری ایلام برده‌اند.»(۶)

ص: ۹۳۶

۱- سند شماره ۶۵۱۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ ساعت ۱۲:۴۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۵۰۶۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع واصله از سپاه غرب بنا به اظهار مسئول اطلاعات سپاه ایلام.

۲- سند شماره ۵۰۵۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، طبق خبر واصله از سپاه غرب و سپاه ایلام، ساعت ۲۱:۴۵.

۳- سند شماره ۲۸۳۸۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران (ژاجا)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد.

۴- سند شماره ۲۸۳۸۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروهان صالح آباد به فرمانده هنگ ایلام، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۳۸۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به قصر شیرین، فرمانده عملیات مشترک غرب کشور، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۹، ۲۳/۶/۱۳۵۹، از کرمانشاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

عكس

□

نقشه

ص: ۹۳۷

به دنبال درگیری های یک هفته گذشته، امروز در منطقه عمومی قصرشیرین و نفت شهر یکی از شدیدترین نبردهای خونین در جریان بود و نیروهای مدافع ایرانی در نبردی نابرابر به دفاع از خاک میهن پرداختند. این درگیری ها که با تبادل آتش و تلاش ارتش عراق برای پیشروی زیر آتش بالگردها و زرهی خود ادامه داشت، هنگام ظهر به اوج خود رسید، به طوری که در ساعت ۱۳:۲۰ دقیقه، عراق با توپخانه و سلاح های دیگر همه پاسگاه های مرزی را زیر آتش شدید قرار داد و فرمانده یکی از گردان های ارتش با اکیبی کمکی به پاسگاه های نفت شهر و سه تپان عزیمت کرد.^(۱) همچنین، دو انبار مهمات در پله چفت عراق و نیز پاسگاه دوراجی این کشور منهدم شد.

در درگیری های منطقه تنگاب کهنه نیز ۸ نفر از افراد نیروهای مسلح ایران مجروح شدند. ۲ نفر دیگر نیز بر اثر انفجار یک تانک در قصرشیرین مجروح شدند.^(۲)

گزارش فرزام یکی از مسئولان تأسیسات نفتی نفت شهر نیز حاکی است: «ارتش مزدور بعث عراق امروز از ساعت ۲ بعدازظهر، با توپخانه و سلاح های سنگین دیگر شهر نفت را زیر آتش گرفته که این حملات تا ساعت ۵ بعدازظهر با شدت هرچه تمام تر ادامه داشت.» وی افزود: «در این درگیری به هیچ یک از تأسیسات نفتی و نظامی ما آسیب وارد نیامد.»^(۳)

گزارش ها حاکی است که این درگیری ها بعدازظهر امروز به اوج خود رسید، «به طوری که از ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه، ارتش بعث عراق با توپخانه و سلاح های سنگین، کلیه پاسگاه های گروهان سومار از جمله پاسگاه های نفت شهر، گیسکه، سلمان کشته، سه تپان، سانواپا، چقاشیرگه، کانی شیخ، تلخاب و بازرگان را زیر آتش شدید قرار داد و پاسگاه های مزبور نیز با سلاح های موجود به آتش آنها پاسخ دادند. در این درگیری یک نفر دلاور به نام سبیب یاری مجروح شد و ضایعات مالی نیز به بار آمد. درضمن، پاسگاه و سنگرهای الصمور عراق نیز توسط نیروهای ایران منهدم شدند.^(۴) گزارش بعدی گروهان سومار نیز خبر از محاصره پاسگاه بازرگان از سه طرف و انهدام کامل این پاسگاه می دهد. این گزارش افزوده است که افراد پاسگاه مزبور با سلاح های سبک از قبیل خمپاره قادر به سرکوبی توپخانه عراق نمی باشد و با اینکه چندین بار از ارتش مستقر در سومار خواسته شده تعدادی تانک به این منطقه گسیل دارند، ولی هیچ گونه کمک و پشتیبانی به عمل نیامده است.»^(۵)

در ساعت ۲۰:۴۰ دقیقه امروز، تحرکات زرهی ارتش عراق از طرف قوره تو عراق به طرف حسین آباد نشان می دهد که درگیری هنوز خاتمه نیافته است. پاسگاه هدایت ضمن درج این گزارش افزوده است: «به نظر می رسد عراقی ها قصد حمله به گرمک که معبری است نفوذی بین پاسگاه یکه شان و پاسگاه هدایت را دارند و فاصله پاسگاه تا این معبر زیاد است و تقاضا نموده قبل از اینکه عراقی ها آنجا را تصرف کنند، واحدی در گرمک مستقر گردد.»^(۶)

امروز همچنین، «در جاده نوار مرزی، ماشین تانکر آب سپاه پاسداران قصرشیرین با یک مین

ص: ۹۳۸

۱- سند شماره ۲۷۷۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف - ژاجا)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار.

۲- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- همان.

۴- سند شماره ۳۴۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۱/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش هنگ قصر شیرین مستند به اعلام گروهان سومار؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۲ به فرماندهی عملیات مشترک غرب، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار، ۲۱/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۸۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران (ف - ژاجا)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار.

۵- سند شماره ۲۷۷۳۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروهان سومار به تهران (مرزبانی)، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۹۸۳۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه هدایت قصر شیرین.

ضدتانک برخورد کرد که آسیب دید و راننده آن نیز مجروح گردید.» بنا به این گزارش: «امروز یک گروهبان عراقی از یگان مربوطه فرار کرد و خود را تحویل سپاه پاسداران خسروی داد.»^(۱)

در این حال، امروز نیز «طی ابلاغیه ای از مرکز فرماندهی ژاندارمری به کلیه رده های تابعه تا رده پاسگاه دستور داده شده که هیچ کس، به هیچ عذر و بهانه ای حق عقب نشینی ندارد و باید تا آخرین نفس از مواضع خود دفاع نموده و ضمن اثبات وفاداری خود به نظام عدل الهی، در راه مملکت جانبازی کند.»^(۲)

۱

در نبردهای خونین چند روز گذشته در نوار مرزی غرب کشور که با آتشباری و بمباران های وسیع ارتش عراق روی مناطق مسکونی و تأسیسات شهری همراه بوده است، زن ها، بچه ها و افراد مسن بیش از دیگران در معرض آسیب بوده اند. در این زمینه از اسلام آباد غرب خبر می رسد که «با آغاز تهاجمات وسیع ارتش عراق به شهرهای قصرشیرین، خسروی، مهران و دهلران، نیمی از مردم مهاجر این شهرها و آبادی های اطراف که اغلب زن و بچه ها هستند به اسلام آباد غرب آمده اند و عده ای از آنها به علت عدم وابستگی به اهالی و یا نداشتن سرپرست، در معابر شهر سرگردان هستند.»^(۳)

در این حال، در ادامه کمک های امدادی به مناطق جنگی، «صبح امروز نیز از سوی هلال احمر کرمانشاه یک تن دارو به همراه ۱۰ نفر از امدادگران ورزیده به منظور کمک و مراقبت های پزشکی به شهرستان قصرشیرین فرستاده شد.»^(۴)

۲

هم زمان با حملات پی در پی و شدید نیروهای عراق به مناطق قصرشیرین، خسروی، ایلام، مهران و دهلران، ارتش عراق در این مناطق تحرکات گسترده ای داشته و بخش وسیعی از نیروهایش را در مجاور مناطق مذکور تقویت و مستقر کرده است. در این زمینه، براساس یک مکالمه شفاهی با رئیس ستاد مشترک ارتش عراق، همه بخش های این یگان به حالت آماده باش از نوع "ج" درآمده اند.^(۵)

در گزارش لشکر ۸۱ نیز ضمن اذعان بر آماده باش نیروهای عراقی، آمده است که عراق علاوه بر آن، «اطراف پاسگاه های مرزی توپ های ضد هوایی مستقر کرده و تانک های عراقی از سنگرهای زیرزمینی استفاده می کنند. همچنین، کشور عراق با تقویت نیروهای خود در منطقه نفت خانه، قصد تصرف یک الی چند حلقه چاه های نفت شهر را دارد.» بنا به همین گزارش: «در ارتفاعات زینل کش، اطراف پاسگاه خورشیدبیک، جمعاً ۸ قبضه موشک انداز سام ۵، ۶، ۷، ۸، ۹ و ۱۲ مستقر شده که یک قبضه آن در اطراف کانی سبز می باشد. در منطقه مابین کانی سبز و زینل کش نیز نقاط آماد و مهمات عراق قرار دارد. [درضمن] نیروهای دشمن که در ارتفاعات زینل کش مستقر گردیده اند ۴ گردان و هر گردان به استعداد ۳۰۰ نفر مرکب از یگان های پیاده و رزمی تابع لشکر ۶ می باشند.»^(۶)

ص: ۹۳۹

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- سند شماره ۲۷۷۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ رکن ۳ به فرماندهان هنگ های ایلام، قصرشیرین و گردان امداد، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر امریه واصله از مرکز فرماندهی ژاندارمری.

۳- سند شماره ۳۴۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی قصرشیرین.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۵- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، منبع عربی: مکالمه محرمانه، ترجمه زهرا محب احمدی، ۱۲/۹/۱۹۸۰ (۲۱/۶/۱۳۵۹).

۶- سند شماره ۲۸۳۸۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تهران (رکن ۳ ژاجا) به ناحیه ۰۵، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر نامه واصله از سماجا، مستند به گزارش لشکر ۸۱ زرهی.

امروز همچنین، «دو لشکر سلیمانیه و کرکوک به کمک افراد ارتش عراق مستقر در مناطق قوره تو نفت شهر و نوار مرز خانیقین اعزام شده و مابین پایگاه های مرزی منطقه قصرشیرین تقسیم گردیده اند.» (۱) یک گزارش مشابه دیگر حاکی از انتقال قرارگاه گردان ۳ تیپ ۳ لشکر ۸ پیاده کوهستانی ارتش عراق از منطقه راوندوز به پادگان رزان واقع در ۲۵ کیلومتری شرق راوندوز از توابع استان اربیل و تقریباً به فاصله ۳۰ کیلومتری از مرز ایران است. (۲) عراق همچنین مشغول جاده کشی بین پاسگاه های صدرالعرفات و گرمیشه و آبیاری این کشور در خط مرز به طرف پاسگاه های مرزی دهلران می باشد که در این مورد، چگونگی امر به پاسگاه های آبیاری و چنگوله ایران ابلاغ شده است. (۳) امروز همچنین عراق ۴۰ دستگاه تانک خود را توسط کامیون های تانک بر جمعی تیپ ۱۰ زرهی به منطقه فلوجه منتقل ساخته است. (۴)

۱

درگیری های چند روز اخیر در مناطق مرزی کرمانشاه و ایلام میان قوای ایران و عراق و اقدام عراق در تصرف بخش هایی از خاک ایران، در میان مقامات رسمی و مطبوعاتی عراقی و رسانه های وابسته به این کشور قابل تأمل و حاکی از تأکیده های مکرر عراق بر آغاز تهاجم ها و درگیری های خونین از سوی این رژیم است.

در این زمینه، «یک منبع رسمی عراق خاطر نشان ساخت که ارتش عراق ۱۲۰ کیلومتر مربع از اراضی خود در مرزهای ایران را در پی شدیدترین درگیری از زمان شروع درگیری ها در شش ماه قبل، آزاد کرده است. از طرفی عراق اعلام کرد که نیروهایش ۳ فروند هواپیمای ایرانی و ۲۹ دستگاه تانک را منهدم ساخته است. ... روزنامه الشرق الاوسط اطلاع حاصل نمود که عراق پس از بازپس گیری اراضی خود خواستار اصلاح توافقنامه شط العرب و تثبیت مرزها به صورت نهایی براساس توافقنامه الجزایر خواهد شد. این درگیری ها در هفته جاری در منطقه "زین القوس" آغاز و طی پنج روز گذشته ادامه یافت. یک سخنگوی مطبوعاتی عراق در لندن اظهار داشت که این درگیری ها تنها حوادث مرزی نیست، بلکه اساساً درگیری هایی برای آزادسازی اراضی اشغالی عراق می تواند باشد. وی اظهار نمود عراق ده ها یادداشت برای دولت ایران و سازمان ملل متحد پیرامون این اراضی و ضرورت بازگشت آن به عراق با استفاده از تقسیم مرزهای بین المللی، به موجب توافقنامه قسطنطنیه در سال ۱۹۲۱ و نیز توافقنامه الجزایر [بین شاه و صدام حسین] در سال ۱۹۷۵ ارسال داشته است، اما ایران از پاسخ به خواسته های مشروع عراق سر باز زده است. وی تأکید نمود که نیروهای عراق پیشروی خود را ۸ کیلومتر ادامه می دهد تا به مرزهای ثبت شده سازمان ملل به موجب توافقنامه مرزی دو کشور برسد. ... وی بیان داشت که شدیدترین درگیری ها در روز گذشته صورت گرفته که نیروهای عراقی در شرایطی سخت در مقابل ضدحمله ایران - که در بامداد دیروز به وقوع پیوست - پیشروی کردند. "حسن طوبالبه" مدیرکل وزارت [فرهنگ و] اطلاعات عراق، اعلام کرد که این کشور ۱۲۰ کیلومتر مربع از اراضی خود در

ص: ۹۴۰

۱- سند شماره ۱۴۱۶۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی غرب، ۲۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی هنگ قصرشیرین (رکن دوم)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاجا (مرکز فرماندهی) و به استناد اعلام نزاجا، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۶۳۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (۱۳۲م) به نزاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۸۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن سوم)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع واصل.

۴- سند شماره ۶۳۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

منطقه دیاله واقع در منطقه مرزی شمال شرقی بغداد [را] از اشغال ایران آزاد کرده است. این اقدام در پی گلوله باران شهرهای خانقین و زرباطیه، واقع در این منطقه، صورت گرفته است. این سخنگو از ذکر سرنگونی هواپیماهای جنگی عراقی در خلال این درگیری ها سر باز زد.»^(۱)

در این حال «روزنامه اللواء چاپ بیروت - که از سوی عراقی ها حمایت می شود - گفت: "یاسر عرفات اخیراً طی پیام جداگانه ای برای صدام و آیت الله خمینی برای میانجیگری اعلام آمادگی کرده است."»^(۲)

روزنامه فایننشال تایمز نیز در گزارش امروز خود (به قلم پاتریک تاک بورن) درباره درگیری های چند روز گذشته بین ایران و عراق با اشاره به اطلاعیه های وزارت دفاع عراق در مورد اشغال بخش هایی از اراضی ایران، از قول صدام حسین، رئیس جمهور عراق، نوشته است: «صدام گفت که عراق خواهان جنگ گسترده با ایران نبوده و ادعای ارضی دیگری به غیر از اراضی که در قراردادهای قبلی از عراق گرفته شده، نسبت به ایران ندارد.» بنا به این گزارش: «اراضی که عراق ادعا می کند آزاد کرده ظاهراً آن قسمت از اراضی است که براساس قرارداد ۱۹۳۷ به ایران واگذار شده است. یک مقام وزارت دفاع عراق گفت: "سربازان عراقی، تمامی اراضی که ایرانی ها از استرداد آنها خودداری کرده بودند، آزاد کردند."»

پاتریک تاک بورن، نویسنده مقاله افزود: «عراقی ها از چریک های جدایی طلب استان نفت خیز خوزستان به شدت حمایت کرده و حمایت های مالی و نظامی ای را نیز در اختیار کرده های ایران قرار داده اند. ایران اشغال سفارت خود را در لندن به عراق نسبت داده است و متعاقباً از نیروهای ضد دولتی در عراق حمایت کرده است. ایران و عراق مدت هاست درگیر حملات تبلیغاتی علیه یکدیگر هستند، ولی تاکنون از گسترش جنگ خودداری کرده اند.»^(۳)

سعدون حمادی وزیر امور خارجه عراق نیز امروز اعلام کرد که «عراق توانسته است کلیه زمین های اشغال شده توسط ایران را آزاد سازد و زمین های دیگر را نیز اشغال کند.» وی گفت: «دولت عراق به هیچ وجه قصد به وجود آوردن جنگ گسترده ای علیه ایران ندارد، بلکه می خواهد که صلح، در منطقه پایدار بماند.»^(۴)

از سوی دیگر، رادیو صوت الجماهیر بغداد در برنامه "بررسی مطبوعات" خود به تیرهای مهم روزنامه های صبح امروز چاپ بغداد پرداخت: «۱. وسایل تبلیغاتی عرب و جهان گفته های اخیر صدام حسین را در جلسه هیئت دولت که تأکید کرد "عراق تا پس گرفتن تمام مناطق اشغالی عراق از فارس ها، راحت نخواهد نشست"، با توجه و اهمیت زیاد دنبال می کنند. ۲. نیروهای قهرمان عراق همچنان به پاک سازی اراضی اشغال شده این کشور ادامه می دهند. ۳. سقوط دو فروند هواپیمای فانتوم دشمن و وارد آوردن تلفات جانی و خسارات مالی فراوان به افراد آن. ۴. سربازان دلیران قهرمانانه در نبرد سرنوشت ساز در راه پاسداری از استقلال میهنمان و حفظ کرامت خلیج (فارس) جانبازی می کنند و قربانی می دهند.»^(۵)

ص: ۹۴۱

۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، صص ۲۸۱ و ۲۸۲، روزنامه عربی زبان الشرق الاوسط، چاپ انگلستان، از بغداد، ۱۲/۹/۱۹۸۰ (۲۱/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهتاب افضلی.

۲- همان، ص ۲۸۵، روزنامه گاردین (چاپ انگلستان)، ۱۲/۹/۱۹۸۰ (۲۱/۶/۱۳۵۹)، به نقل از خبرگزاری رویتر از تهران، ترجمه مهدی رنجبران.

۳- همان، ص ۲۸۳، فایننشال تایمز، پاتریک تاک بورن، ۱۲/۹/۱۹۸۰ (۲۱/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

۴- ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح، چاپ اول، تهران: ستاد تبلیغات جنگ، شورای عالی دفاع، ۱۳۶۶، ص ۸۴.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۸، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۳۳، بخش عربی رادیو صوت الجماهير بغداد، ساعت ۸:۳۰ دقیقه ۲۱/۶/۱۳۵۹.

به دنبال حملات دیروز عراق به پاسگاه های منطقه بستان و سوسنگرد، امروز ضمن فروکش کردن شدت درگیری ها در مناطق یادشده، درگیری ها در پاسگاه های مرزی خرمشهر شدت یافت.

طبق گزارش ها از ساعت ۱۱ صبح امروز، در منطقه مرزی خرمشهر، ارتش عراق از سه طرف آتش شدید توپخانه و خمپاره انداز خود را متوجه پاسگاههای مؤمنی، خین و حدود و مقر پاسداران و مأموران این پاسگاه ها کرد که با مقاومت شجاعانه نیروهای ایرانی مواجه شد. (۱)

تا ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه امروز، که این درگیری ها همچنان ادامه داشته است، یک ارتشی شهید و ۳ پاسدار و یک نفر از مأموران ژاندارمری زخمی شده اند. ضمناً برابر گزارش ژاندارمری مرکز، از طریق لشکر ۹۲ زرهی در مورد تقویت پاسگاه های مزبور اقدام گردیده است. (۲) این درگیری با اعزام نیروی تقویتی مرکب از افراد پایگاه دریایی، تکاوران و ژاندارمری خرمشهر به مرز، در ساعت ۲۰ خاتمه یافت. (۳) گفتنی است بر اثر حمله متقابل آتشباری نیروهای خودی، تنها پل ارتباطی عراق در مرز خین به کلی منهدم و یک پاسگاه عراقی در همان حوالی طعمه حریق شد. (۴)

توپخانه ارتش ایران نیز در ساعت ۱۶ امروز، پاسگاه الریبعه عراق را در استان عماره زیر آتش سلاح سنگین قرار داد. (۵)

در پی حملات امروز نیروهای عراقی که منجر به حدود ده ساعت درگیری شدید بین دو طرف شد، مرزبان دولت جمهوری اسلامی ایران مراتب اعتراض شدید و رسمی ایران را به این اقدام عراق به اطلاع همتای خود در مرزبانی بصره رساند. در بخشی از نامه اعتراض آمیز مرزبان خرمشهر آمده است: «با کمال تأسف، مقارن ساعت ۱۰ صبح جمعه ۲۱/۶/۵۹، گزارش رسید که برخلاف تمام حقوق بین المللی و قرارداد انتظامات سرحدی و آرمان دولت مسلمان ایران و عراق، مأمورین پاسگاه های البوارین و شلحه و العقبات و خرنوبیه عراق با سلاح سنگین و توپخانه، پرسنل پاسگاه های خین و مؤمنی و [حدود] ایران را زیر آتش خمپاره و توپ قرار دادند. در نتیجه یکی از سربازان ما شهید و تعدادی مجروح شدند که هم اکنون بستری هستند.» در ادامه این نامه، ضمن اشاره به درخواست های قبلی مرزبان ایران مبنی بر مذاکره مستقیم با همتای عراقی خود و نیز درخواست خون بهای سرباز شهید ایرانی، اشاره شده است که «دعوت ما را برای مذاکره درباره این گونه نقل و انتقالات نیرو در مرز نپذیرفتید و مسلماً مسئول پاسخ گویی به هر دو حادثه خواهید بود...» (۶)

همچنین، در ادامه تجاوزات هوایی هواپیماهای عراقی به حریم فضایی آبادان و خرمشهر، شامگاه امروز یک فروند هواپیمای عراقی در دو نوبت از طریق آبادان به حریم فضایی ایران تجاوز کرد که هر دو بار با شلیک ضد هوایی مأموران مستقر در فرودگاه مواجه و ناچار به ترک آبادان شد. این، دومین تجاوز هوایی عراق در طول این هفته به فضای آبادان بوده است. (۷) در

ص: ۹۴۲

۱- سند شماره ۲۸۶۸۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استانداری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۵۰۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۷:۰۵ دقیقه؛ و - سند شماره ۶۵۱۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۵:۵۷ دقیقه؛ و - روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز در تماس تلفنی با فرماندار خرمشهر.

- ۲- سند شماره ۳۴۴۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه.
- ۳- سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، شماره سریال: ۹، ص ۴، به نقل از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳) برابر گزارش یگان مستقر در شلمچه و گزارش ستاد عملیات جنوب، ۲۱/۶/۱۳۵۹.
- ۴- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز در تماس تلفنی با فرماندار خرمشهر.
- ۵- سند شماره ۶۵۱۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (۱۳۲م) به نراجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۲۱۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال: ۸، ص ۳، ۲۳/۶/۱۳۵۹، از مرزبانی آبادان به ف - ژاجا - رکن؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۹، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرگزاری پارس از اهواز، ۲۲/۶/۱۳۵۹، مستند به متن اطلاعیه روابط عمومی ژاندارمری ناحیه خوزستان، شامگاه ۲۲/۶/۱۳۵۹.
- ۷- فیش سیاسی شماره ۵۱۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مورخ ۲۱/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

ساعت ۱ بامداد نیز یک فروند و در ساعت ۳:۳۰ دقیقه بامداد نیز ۲ فروند هواپیمای عراقی به حریم هوایی خرمشهر تجاوز کردند.^(۱) در خصوص کسب اطلاعات از سوی عراق، گزارش فرمانداری خرمشهر حاکی است که «دولت عراق با همکاری امریکایی ها از چندی قبل اقدام به پخش پارازیت روی صدای [جمهوری] اسلامی ایران می نماید و در همین اواخر اقدام به تأسیس دستگاهی کرده که کلیه مکالمات هواپیماها و برج های مراقبت فرودگاه ها را ضبط و احتمال می رود که در دستگاه های رادار کشور جمهوری اسلامی ایران خرابکاری هایی انجام دهد.» در ادامه این خبر آمده است: «موضوع [مورد نظر] به منظور تحقیق و بررسی به پایگاه چهارم شکاری دزفول و تیم کنترل فرکانس اهواز ارسال [شد]. پاسخ واصله از تیم مزبور حاکی است که فاقد دستگاه و یا آنتن لازم جهت شناسایی پخش پارازیت است.»^(۲) در گزارش مشابه دیگری نیز آمده است که «مراکز دیدبانی گارد ساحلی عراق حرکات یگان های شناور نیروی دریایی جمهوری اسلامی را زیر نظر گرفته و کیله حرکات را با ذکر زمان و موقعیت فرماندهی گارد ساحلی نیروهای دریایی گزارش می نمایند.»^(۳)

باین حال، عراقی ها در ساعت ۲۰ امروز نیز پاسگاه دویرج را در منطقه مرزی بستان زیر آتش گرفتند و پاسگاه طاوسییه را نیز در معرض تک تیرهای پراکنده خود قرار دادند.^(۴)

از سوی دیگر، در ادامه تقویت و نقل و انتقالات نیرو و تجهیزات نظامی از سوی عراق در مناطق هم جوار مرز خوزستان، امروز نیز این حرکات در حجم وسیعی ادامه داشت. در این زمینه، بنا به گزارش عوامل اطلاعاتی خودی، عراق در منطقه کوت، یک تیپ کامل با تجهیزات و وسایل مربوطه متمرکز کرده است.^(۵) همچنین، گزارش ستاد عملیات جنوب حاکی است: «تعداد ۲۰ دستگاه تانک و تعدادی نفربر و سلاح خمپاره انداز و ضدهوایی ارتش عراق در روبه روی دژ شماره ۳ واقع در ۶ کیلومتری شلمچه، در پشت دیواره خاکریزی شده مستقر شده اند.»^(۶) در گزارشی از نیروی زمینی ارتش نیز آمده است: «یگان های نظامی عراق در محلی به نام "غرقل" در بالای شلمچه مستقر شده و تصمیم دارند ساعت ۵ صبح روز بعد به یگان های ایرانی حمله کنند.»^(۷) همچنین، طبق گزارش گروهان بستان، علاوه بر اینکه تعداد ۲۷ دستگاه تانک و ۶ نفربر در مقابل پاسگاه فکه عراق موضع گرفته اند، در ساعت ۲۱ امروز، یک ستون نظامی به طرف پاسگاه دویرج در حال مانور بوده و بالاتر از پاسگاه مزبور، یک اردوگاه نظامی مستقر گردید. در ادامه این گزارش آمده است که «عراق یک واحد ارتش خود را در یک کیلومتری میله مرزی مستقر و در حال انتقال نیرو می باشد.»^(۸) در این حال، با توجه به تشدید تردد عوامل داخلی وابسته به عراق از طریق مرزهای هم جوار خوزستان، به خصوص مرز خرمشهر، نیروهای سپاه پاسداران خرمشهر مبادرت به تله گذاری در نقاط مختلف مرزی کرده اند، این امر باعث شد که در ساعت ۲۰:۴۵ دقیقه امروز، فردی که قصد گریز از مرز "سعیدان" را داشت در برخورد با تله انفجاری که در نوار مرزی کار گذاشته شده بود مجروح و متواری گردد.^(۹)

ص: ۹۴۳

۱- فیش سیاسی شماره ۵۱۲۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مورخ ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۳۵۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزاچا (مد اطلاعات)، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۴۳۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاچا.

۴- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، به نقل از فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی خوزستان (عملیات)، حسب اعلام گروهان ژاندارمری بستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۰۵۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا (معاونت عملیات و اطلاعات)،

- ۶- سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، شماره سریال: ۹، ص ۴، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، مورخ ۲۱/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۴۳۲۷۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن سوم)، برابر اعلام نزاجا به رکن سوم لشکر، ۲۱/۶/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۱۳۳۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۱۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۳، برابر گزارش گروهان بستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹.
- ۹- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار کیهان از خرمشهر به نقل از یک مقام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر.

به دنبال تحرکات و حملات چند روز اخیر عراق، به ویژه دیروز و امروز در مرز خرمشهر و بستان و نیز تجاوزات مکرر هوایی عراق به حریم فضایی ایران در مناطق مرزی خوزستان، مقامات استان تمهیداتی برای مقابله با تجاوزات آتی و احتمالی عراق پیش بینی و در نظر گرفته اند. از جمله:

شامگاه امروز به مدت ۱۰ دقیقه برق قسمتی از شهر اهواز قطع شد و از طریق رادیو اهواز برنامه ویژه مقابله با حملات هوایی و آشنایی مردم با آذیر خطر در هنگام حمله هوایی پخش شد.^(۱) همچنین، امروز استانداری خوزستان طی دستورالعملی که صادر کرد از شرکت ملی نفت ایران و مناطق نفت خیز خوزستان درخواست نمود تا «باتوجه به شرایط حساس منطقه و درگیری نظامی در مرزهای خوزستان، کلیه امکانات موردنیاز لشکر ۹۲ زرهی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خوزستان را براساس تقاضای فرمانده لشکر و یا فرمانده سپاه منطقه خوزستان در اختیار این ارگان ها قرار دهند.» در پایان این ابلاغیه آمده است که «تخلف در اجرای این دستورالعمل موجب پیگرد قانونی زمان جنگ خواهد بود.»^(۲) استانداری خوزستان همچنین در دستورالعمل مشابهی به فرماندار خرمشهر ابلاغ کرد که تمام امکانات مؤسسات دولتی در اختیار تدارکات نیروهای نظامی درگیر در مرز قرار گیرد. در این ابلاغیه همچنین از فرماندار خواسته شده که با استفاده از روحانیون محل، مردم را بسیج کرده تا از تجاوز نیروهای عراقی به شهر جلوگیری کرده و ضمناً اطلاعات لازم را به طور مستمر از طریق امکانات مخابراتی در اختیار مردم قرار دهند.^(۳) در چنین موقعیت و اوضاعی، مشکل اصلی سپاه پاسداران خوزستان علاوه بر آموزش های مناسب نظامی که از سوی مرکز آموزشی سپاه واقع در منطقه پروکان دیلم اهواز توسط مربیان زبده نظامی و سپاهی تاحدودی برطرف می گردد، وسایل و ادوات جنگی نیمه سنگین و سنگین است. در این مورد برابر دستورالعمل امروز معاونت عملیات نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی به فرماندهان نظامی در منطقه خوزستان، از سوی لشکر ۹۲ زرهی اهواز به یگان های تابع لشکر ابلاغ شد «در صورتی که به آمادگی رزمی آن یگان لطمه ای وارد نمی شود، وسایل موردنیاز سپاه در اختیار آنان قرار داده شود.»^{(۴)-(۵)}

ص: ۹۴۴

- ۱- همان، ص ۲، خبرنگار کیهان از اهواز.
- ۲- سند شماره ۳۴۳۵۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استاندار خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به شرکت ملی نفت ایران (مناطق نفت خیز خوزستان)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۷:۱۵ دقیقه.
- ۳- سند شماره ۳۴۳۵۰۹ و سند شماره ۳۴۳۵۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به فرمانداری خرمشهر، برادر گلی، ۲۱/۶/۱۳۵۹.
- ۴- شایان ذکر است که یگان های تابع لشکر ۹۲ زرهی، در آبادان و خرمشهر از لحاظ کمی و کیفی بسیار ضعیف بودند، به طوری که عملاً هیچ کدام از درخواست های ملزومات و جنگ افزارهای سپاه آبادان و خرمشهر را نمی توانستند تأمین کنند. پایگاه دریایی خرمشهر و دژ نیروی دریایی نیز باینکه در زمان جنگ، عملاً و قانوناً باید زیر نظر لشکر عمل می کرد و با وجود اینکه از لحاظ سلاح های سبک و نیمه سنگین بسیار غنی بود، حاضر به همکاری با سپاه خرمشهر و آبادان نبود. وضعیت سلاح در دو سپاه مزبور به حدی وخیم بود که با شروع جنگ تحمیلی، سپاه آبادان و خرمشهر به طور مشترک فقط سه یا چهار قبضه آر.پی.جی. ۷ و چند عدد مهمات آن را داشتند که آنها را نیز از عوامل ضدانقلاب به غنیمت گرفته بودند. سلاح های سبک نیز اغلب خراب بوده و مدام گیر می کردند. ژاندارمری خسروآباد نیز خودش از لحاظ جنگ افزار در مضیقه بود و نمی توانست کمک زیادی به این دو سپاه کند؛ گرچه در امر آموزش همکاری خوبی با سپاه داشت. (سند شماره ۱۵۵۹/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه).
- ۵- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص ۷، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی - رکن

در میان درگیری هایی که در مناطق مختلف کردنشین در جریان است، شدیدترین درگیری ها میان ستون اعزامی از بانه به سوی سردشت و مهاجمان در نزدیکی سردشت در حال وقوع است. در سایر نقاط نیز تحرکات و عملیات ایذایی پراکنده ادامه دارد.

درباره ستون مزبور که از نیمه شب گذشته در محاصره است، متن پیام مرکز فرماندهی سپاه در ساعت ۱۰:۱۵ امروز به رکن ۳ ستاد مشترک ارتش چنین است:

«برابر آخرین خبر رسیده از غرب، ستون اعزامی به سردشت، شدیداً در محاصره بوده و تعداد ۱۵ نفر شهید و ۱۴۴ نفر از برادران ارتشی و پاسدار زخمی شده اند. مراتب جهت آگاهی و اقدامات لازم اعلام می گردد.» (۱) این، شدیدترین درگیری ها و سنگین ترین تلفات نیروهای خودی در چند روز گذشته در مناطق کردنشین بوده است. در این حال، در ساعت ۱۴:۰۰، رکن ۲ ستاد مشترک ارتش در پاسخ به پیگیری های رکن ۳، درخصوص پیام مزبور چنین نوشت: «هرگونه درخواستی که تاکنون از ستون مزبور، از طریق دسک [احتمالاً منظور دفتر ستاد کل است!] کرمانشاه واصل گردیده، پشتیبانی شده است و بازهم پشتیبانی خواهد شد.» (۲)

از پایه نیز خبر می رسد که در ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه امروز، افراد مهاجم حدود ۱۲ عدد گلوله خمپاره به طرف این شهر پرتاب کردند که تلفات جانی در بر نداشت. (۳)

گزارش خبرگزاری پارس نیز حاکی است: «جمال کاوند، فرمانده عملیات سپاه پاسداران سرپل ذهاب، که دو ماه قبل توسط دمکرات ها به گروگان گرفته شده بود، امروز از سوی آنها به طرز ناجوانمردانه ای به درجه شهادت نائل آمد.» (۴) ... (۵)

در ارومیه، ساعت ۲۲ امروز، بمبی در مقابل مسجد جعفرآباد معروف به مسجد چهارسو، که زیر یک ماشین سواری پارک شده کار گذاشته شده بود، منفجر شد که تلفات جانی نداشت و فقط شیشه های مسجد و خانه های مجاور خرد شدند. (۶)

همچنین، در اولین ساعات بامداد امروز، یعنی «در ساعت ۰۰:۳۰ بامداد، یک دسته از گروه گشتی که در شهر سنندج با اتومبیل در حال گشت بودند، در خیابان وکیل سابق سنندج از سه جهت مورد حمله و تیراندازی غافلگیرانه مهاجمین مسلح قرار گرفتند که در نتیجه ۲ تن از پیشمرگان مسلمان به نام منصور محمودی ۲۴ ساله و سیدحسین حسینی ۳۳ ساله به شهادت رسیدند و ۲ نفر پاسدار و یک نفر از افراد شهربانی مجروح شدند. مهاجمین نیز در تاریکی شب موفق به فرار شدند.» (۷)

امروز همچنین، در نماز جمعه سنندج یکی از پیشمرگان مسلمان کرد اعلام کرد که ابراهیم یونسی، استاندار اسبق کردستان، دستگیر و زندانی شده است. گزارش خبرگزاری پارس در این زمینه

ص: ۹۴۵

۱- سند شماره ۵۰۵۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۰:۱۵ دقیقه صبح.

۲- سند شماره ۵۰۵۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سماجا ۲، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۴.

۳- سند شماره ۳۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۰:۱۰ دقیقه.

۴- پیکر این پاسدار شهید صبح روز ۲۲/۶/۱۳۵۹ از مسجد شیخ احمد بروجرد تشییع شد. وی تمام دوران خدمت پاسداری اش را در غرب کشور گذرانده بود.

۵- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از خرم آباد.

۶- . سند شماره ۳۲۵۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۲۲۹، از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (رکن ۲، دایره اطلاعات) به دفتر ریاست جمهوری ایران، ۳/۷/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۷- سند شماره ۱۳۳۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۱۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۳، برابر گزارش شهربانی کردستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

همچنین حاکی است که «مردم با امضا کردن طوماری خواستار مجازات وی به علت همکاری با ضدانقلابیون منطقه و به مصرف رسانیدن اعتبارات مالی کردستان در راه ضدانقلاب شدند»^(۱).

از سوی دیگر، تحركات گروه های مسلح معارض با نظام در روزهای اخیر، به ویژه امروز چشمگیر گزارش شده است. در این زمینه، منابع اطلاعاتی سپاه پاسداران از مناطق آذربایجان غربی گزارش دادند: «حدود ۴۵۰ نفر خرابکار از نقاط کردنشین غرب کشور به دهات بازرگان و ماکو وارد شده اند و مشغول تعلیمات و استخدام مزدور هستند و قصد دارند در فرصت مناسب در مرز بازرگان دست به خرابکاری بزنند». بنا به همین گزارش: «سرهنگ کامرانی، سرپرست حزب دمکرات، قصد دارد دست به اقدامات خرابکارانه در شهر ارومیه بزند». این گزارش می افزاید: «در حال حاضر، تعدادی از افراد مسلح پیشمرگ حزب دمکرات و کومه له در دره قاسملو مستقر شده اند»^(۲). یک گزارش دیگر از ژاندارمری مربوط به همین منطقه گویاست که تعداد ۷۰۰ نفر از افراد پاک سازی شده از منطقه "قطور"، به دره "مصطفی قلاص" یا "آواجیق" وارد شده و قصد حمله به بازرگان را دارند.^(۳) همچنین، تحركات و تجمع نیروهای مسلح مزبور در آبادی های بزیلا و شینو از توابع سردشت^(۴) و نیز روستاهای طوره و ملح ملو [ملحملی] از توابع خوی مشاهده شده است که همگی مجهز به سلاح های انفرادی و نیمه سنگین بوده اند.^(۵)

۱

در درگیری های اخیر محور بانه - سردشت، چند تن از عناصر اصلی سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) کشته شدند. این سازمان در همان حالی که در شهرهای مختلف به شدیدترین جنگ تبلیغاتی علیه نظام پرداخته، در مناطق کردنشین نیز در کنار سایر نیروهای ضدانقلابی علیه نظام جمهوری اسلامی در حال جنگ مسلحانه است. امروز سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) پیامی به مناسبت کشته های اخیر خود در محور بانه - سردشت صادر کرد که سندی گویا از حرکت مسلحانه این سازمان علیه انقلاب اسلامی است. در بخشی از این پیام آمده است: «... در جنبش مقاومت خلق کرد نیز فداییان خلق همراه با سایر پیشمرگان نیروهای انقلابی و ترقی خواه شرکت نموده و فعالانه مبارزه کرده و شهید شدند. تا جایی که خاطره شهدایی چون رفیق یوسف کشی زاده، هرمز گرجی بیانی، یعقوب تقدیری، در کنار شهدایی چون کاک فؤاد سلطانی همواره در خاطره توده های محروم خلق کرد باقی مانده و باقی می ماند. شهادت رفقای فدایی در جنبش مقاومت خلق کرد که جزئی از جنبش ضدامپریالیستی دمکراتیک خلق های ایران است همچون برگ های زرینی خواهد بود که در تاریخ جنبش کمونیستی ایران ثبت خواهد گردید. دولت جمهوری اسلامی که مدعی دفاع از "مستضعفین" می باشد، در ماه های اخیر، تهاجمات گسترده ای را علیه خلق زحمت کش کردستان آغاز کرده و در این راه از هیچ جنایتی فروگذار نکرده است. ... در روزهای اخیر در جریان درگیری

ص: ۹۴۶

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سندج.
- ۲- سند شماره ۴۲۵۴۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۲۰۵، از فرمانده سپاه تهران به سپاه ارومیه، ۲۱/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۲۵۴۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، ص ۳۴، از فرمانده سپاه تهران به سپاه ارومیه، ۲۱/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۴۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، ص ۳۵، از سپاه ماکو (اطلاعات) به سپاه ارومیه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاندارمری ماکو، ۲۱/۶/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۶۳۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۱۸، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به

شاجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع واصله، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۳۲۵۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (خوی)، ص ۱۲۸، از ژاندارمری جمهوری اسلامی (رکن ۲

- دایره اطلاعات) به دفتر ریاست جمهوری ایران، ۳/۷/۱۳۵۹.

پیشمرگان قهرمان خلق کرد با پاسداران و ارتش ضدخلقی در راه بانه - سردشت، ۲ نفر از فداییان خلق؛ رفیق کاک قاسم معروفی و رفیق ابوبکر آرمان در راه آرمان طبقه کارگر و زحمت کشان جان باختند. ... در جریان انشعاب در درون سازمان، وی فعالانه علیه خط مشی سازش کارانه "کمیته مرکزی" مبارزه نمود. وی بارها به مردم می گفت که "اینها که راه سازش در پیش گرفته اند، فدایی نیستند. اینها به دروغ نام فدایی بر خود نهاده اند." کاک قاسم همواره خط مشی اپورتونیستی "اکثریت کمیته مرکزی" را افشا می نمود و برای جبران عقب نشینی "اکثریت کمیته مرکزی" که به دروغ نام فدایی بر خود نهاده اند و برای نشان دادن خط مشی انقلابی فداییان واقعی، در بازسازی سازمان در کردستان به فعالیت چشمگیری می پرداخت. وی یکی از مسئولین نظامی سازمان در کردستان بود و سرانجام در ساعت ۵/۴ روز ۱۸/۶/۵۹ در اثر اصابت گلوله خمپاره به سنگرش شهید شد. رفیق کاک ابوبکر آرمان از پیشمرگان قهرمان سازمان بود که در یکی از روستاهای حوالی بوکان متولد شد... وی از اولین پیشمرگانی بود که پس از انشعاب به جناح انقلابی سازمان پیوست. ... رفیق کاک ابوبکر همراه هم رزم قهرمانش در روز ۱۸/۶/۵۹ در راه آرمان زحمت کشان سراسر ایران شهید شد. ...» (۱)

۱

عصر امروز محمدعلی رجایی، نخست وزیر جدید جمهوری اسلامی ایران، در سخنانی که به مناسبت سالگرد رحلت آیت الله طالقانی در "کانون مالک اشتر" ایراد کرد، موضع دولت را در قبال گروه های سیاسی کشور اعلام نمود. رجایی در سخنرانی خود پس از تجلیل از مقام شامخ آیت الله طالقانی در به راه انداختن مبارزات ضداستعماری و استبدادی در ایران و نقش وی در گردهم آوردن تمام گروه های مذهبی و غیرمذهبی برای مبارزه علیه رژیم گذشته شاهنشاهی، به موقعیت گروه های سیاسی در ایران اشاره کرد و گفت: «دولت با توجه به حرکت سیاسی گروه ها، برخوردی مناسب با حرکات آنان خواهد داشت.» رجایی سپس گروه های سیاسی فعال در ایران را به چهار گروه تقسیم کرد و موضع دولت را در قبال هر یک از این گروه ها چنین اعلام کرد: «گروه اول که در خط امام هستند و انقلاب را با تمام نیرو درک کرده اند، آنهایی هستند که به فرمان امام گردن نهاده اند و به فرمان امام می جنگند. این گروه ها از شروع انقلاب با تمام قدرت پایه پای آن حرکت کردند و امروز نیز خود را طلبکار نمی دانند و همچنان در فکر پیروزی انقلاب هستند.

ص: ۹۴۷

پس تمام امکانات دولت در اختیار این گروه است و آنها هستند که با عنوان وزیر و معاون تصمیم می گیرند. گروه دوم کسانی هستند که صددرصد و به طور همه جانبه در خط امام نیستند؛ یعنی در بعضی از موارد امام را قبول دارند و در بعضی از مواقع منکر آن می شوند. دولت اگرچه با این گروه رابطه نزدیک دارد و در کارهای اجرایی از وجود آنها استفاده می کند، اما در تصمیم گیری ها نمی تواند نقشی داشته باشند. گروه سوم کسانی هستند که انقلاب اسلامی را مطلقاً قبول ندارند و خود را شکست خورده می دانند. آنهایی که آرم داس و چکش و یا سندان چکش داشتند، می گویند جامعه باید از مراحل تاریخی خود بگذرد تا انقلاب به معنای علمی آن تحقق یابد و چون تصور ویژگی های انقلاب اسلامی را یک شیوه علمی صددرصد قبول کردند و وقتی هم که دیدند شیوه انقلاب اسلامی با معیارهای آنان مطابقت نمی کند، راه دیگری انتخاب کردند. اینها این انقلاب را قبول ندارند و برخورد دولت و همه نهادهای انقلابی با این گروه هشیارانه خواهد بود.» نخست وزیر افزود: «گروه چهارم کسانی هستند که به شکل های مختلف با انقلاب اسلامی در جنگ اند و دولت با این گروه همان طور عمل می کند که آنها عمل می کنند؛ یعنی تبلیغات ضدانقلابی آنها را افشا می کند و حرکاتشان را در نطفه خفه می سازد و در مقابل مسلسل هایی که از اربابان گرفته و یا از بیت المال به یغما برده اند، چه در کردستان و چه در نقاط دیگر کشور، مبارزه ای درخور مبارزه خود آنها خواهیم داشت، زیرا آنان را فتنه می دانیم و خداوند فرموده است که با آنها بجنگید که بسیاری از فتنه ها از قتل شدیدتر است.» (۱)

۱

نماز جمعه این هفته تهران، امروز در بهشت زهرا و در کنار مزار گلگون کفن انقلاب برگزار شد. در مراسم امروز که به یاد و در ایام سالگرد فوت آیت الله طالقانی در بهشت زهرا برگزار شد، محمدعلی رجایی نخست وزیر و اعضای هیئت دولت و چند تن از اعضای شورای نگهبان و گروهی از علمای اهل تسنن بلوچستان شرکت داشتند.

به گزارش خبرگزاری پارس: «[آیت الله] خامنه ای امام جمعه تهران در خطبه اول نماز به ویژگی های اخلاقی مرحوم طالقانی و نقش آن مرحوم در تداوم انقلاب اسلامی اشاره کرد و سپس در مورد بحث های پرمناقشه ای که در طول هفته ای که گذشت، گفت: "هفته شهیدان، هم سوز و داغ شهیدان را داشت و هم پیروزی هدرنرفتن خون آن شهیدان را. هفته شهدای ما متأسفانه با مناقشات لفظی به تلخ کامی کشیده شد و از جمع های کوچک به میان توده های انبوه مردم برده شد." امام جمعه تهران خطاب به انبوه نمازگزاران گفت: "مردم ایران، اختلاف درک و فهم مسائل میان مسئولان نباید شما را مضطرب و نگران بکند. در میان مسئولان مملکت بر سر مسائل مختلف یک سری اختلافات هست. اختلافات بین مسئولان مملکت به لحاظ طرز تفکرهایشان طبیعی است، زیرا گروهی از مسئولین سال های ترور و اختناق را در ایران دیده و از نزدیک لمس کرده اند و

ص: ۹۴۸

عده ای سال های طولانی را در محیط های دیگر گذرانده اند. مسئولین دو نوع فرهنگ در ذهنشان حاکم است. اما طبیعی است که هر دو گروه دلسوزند و اگرچه بر سر بعضی از مسائل باهم اختلاف داشته باشند، اما شما مردم نباید به خود اضطراب و نگرانی راه بدهید، زیرا قانون اساسی که خون بهای شهیدان است نقش حکم را دارد. مردم باید از مسئولان بخواهند که طبق قانون اساسی عمل کنند. قانون اساسی حدود اختیارات رئیس جمهور، نخست وزیر و سایر مسئولان را معین کرده است.

مردم نباید اضطراب پیدا کنند و صحنه را ترک گویند، در غیر این صورت، خواست دشمن را اجابت کرده اند. اختلاف آفرینی فاجعه است. مردم باید بدانند که رهنمودهای امام امت اجازه نخواهد داد که اختلاف در ارگان های مختلف مملکتی ایجاد شود. "[آیت الله] خامنه ای در ادامه سخنانش گفت: "امام مدت ها بود که می دانستند در میان مسئولین اختلاف نظر هست و این اختلاف نظرها بر سر همان مسائلی است که در رادیو تلویزیون مطرح کردند. امام وقتی دیدند که اختلاف نظرها ناشی از طرز تفکر مسئولان است، از آنان خواستند که اختلافات را پیش مردم علنی نکنند؛ چرا که مردم گناهی نکرده اند." امام جمعه تهران گفت: "چه مانعی داشت که رئیس جمهور و نخست وزیر و سایر مسئولان اختلافاتشان را در اتاق های در بسته بین خودشان حل کنند. چه لزومی داشت که اختلافات به میان مردم کشیده شود. من به برادرمان آقای بنی صدر در این پایگاه الهی توصیه می کنم سعی کنند دم از اختلاف نزنند تا اعصاب مردم آرام بماند. رئیس جمهور هماهنگ کننده نیروهاست. ما از رئیس جمهور انتظارمان این است که از یک موضع بالاتری به مسائل نگاه کنند. انتظار ما از رئیس جمهور این است که اختلافات را در وجود خود حل کند و اجازه ندهد این اختلافات باقی بماند." امام جمعه تهران سپس با انتقاد از سخنان بنی صدر در روز ۱۷ شهریور اظهار کرد: "سخنرانی روز دوشنبه رئیس جمهور تند بود و صحیح نبود که ایشان این طور مردم را مضطرب و نگران بکند و اگر تصورات خود را حقیقت می دانند، حقایقی را باید گفت که مردم را وادار به حرکت و

امیدواری بکند، حقیقت این است که برای مردم باید حقایقی را گفت که آنها شاد و خوشحال بشوند و وادار به حرکت شوند. "... [آیت الله] خامنه ای آن گاه به سخنان امام اشاره کرد و گفت: "همگان دیدیم که امام چگونه "من" را و "منیت" را کوبیدند و گفتند "من" نگویید و بگویید "ما". "... مسئله دیگری که امام جمعه تهران اضافه کرد، درباره چماق داری و چماق کشی است. وی در این مورد گفت: "نامه ها و مراجعات بسیاری از طرف افراد مورد اطمینان من، به من شده است که گاهی عده ای در شهرها و خیابان ها به مراکزی و کتاب فروشی ها حمله می کنند. بدانید این کار خطا و خلاف است. اگر این خرابکاری ها از سوی مغرضین انجام بگیرد، من به صراحت می گویم که ملت را در برابر آنان قرار خواهیم داد و اگر این کارها از سوی خیرخواهان صورت بگیرد آنها باید بدانند که کار آنها اهداف مقدس جمهوری اسلامی را مخدوش می کند. امروز ما دولت و قانونگذاری داریم و اگر قرار بشود مراکز تعطیل بشود باید از کانال های قانونی انجام بشود." (۱)

۱

در آستانه فرارسیدن ایام حج و برگزاری گردهمایی عظیم جهان اسلام در سرزمین وحی، امروز امام خمینی پیام مبسوطی خطاب به زائران بیت الله الحرام ارسال کرد که محورهای اساسی آن به قرار زیر است:

- «شیطان بزرگ که خوف آن دارد که انقلاب اسلامی ایران به سایر کشورهای اسلامی و غیراسلامی صادر شود و دست پلید او را از کشورهای تحت سلطه قطع کند. درحالی که از حصر اقتصادی و حمله نظامی طرفی نیست، به حيله دیگری دست زده است تا انقلاب اسلامی ما را در پیشگاه مسلمانان جهان خدشه دار کند و مسلمانان را به جان هم اندازد و خود به ستمگری ها و چپاول هایش در کشورهای اسلامی ادامه دهد و آن اینکه درست در آستانه کوشش بی امان ایرانیان برای وحدت کلمه و تثبیت به اسلام بزرگ و توحید بین جمیع مسلمین جهان به یکی از مهره های خبیث امریکا و از دوستان شاه مخلوع معدوم دستور می دهد تا از فقها و مفتیان اهل سنت، فتوا بر کفر ایرانیان عزیز بگیرند. و بعضی از این مهره ها گفته اند اسلامی که ایرانیان می گویند غیر از اسلامی است که ما می گوئیم. آری، اسلام ایران غیر از اسلام آنان است که از مهره های امریکا چون سادات و بگین پشتیبانی می کنند و در مقابل فرمان خدای متعال با دشمنان اسلام دست دوستی می دهند و برای تفرقه بین مسلمین از هیچ افترا و کوششی دریغ نمی کنند.

در آستانه هجوم ابرقدرت ها به کشورهای اسلامی همچون افغانستان و کشتار بی رحمانه و وحشیانه مسلمانان افغانی که نمی خواهند اجنبی در مقدرات آنان دخالت کند و یا امریکا که در فساد دست دارد و هم زمان با هجوم همه جانبه اسرائیل جانی به مسلمین در فلسطین و لبنان عزیز و هم زمان با طرح جنایتکارانه اسرائیل برای انتقال پایتخت خود به بیت المقدس و

ص: ۹۵۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵؛ و - روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

- گسترش جنایات و کشتار وحشیانه مسلمانان آواره از وطن خویش و در وقتی که مسلمانان بیشتر از هر زمان احتیاج به وحدت کلمه دارند، سادات این نوکر خیانتکار امریکا و دوست و برادر بگین و شاه مخلوع معدوم و صدام، آن خادم سرسپرده امریکا، دست به تفرقه افکنی مسلمانان زده اند و از هیچ جنایتی در این راه که ارباب جنایتکارشان امر نموده است فروگذار نمی کنند.

□

- از مسائلی که طراحان برای ایجاد اختلاف بین مسلمین طرح و عمل استعمارگران در تبلیغ آن به پا خاسته اند قومیت و ملیت است که دولت عراق سال هاست به آن دامن می زند و بعضی از طوایف هم همان راه را پیش گرفته اند تا مسلمانان را در مقابل هم قرار داده اند و حتی به دشمنی کشیده اند.

- از ملی گرایی خطرناک تر و غم انگیزتر، ایجاد خلاف بین اهل سنت و جماعت با شیعیان است و القای تبلیغات فتنه انگیز و دشمنی ساز بین برادران اسلامی است. و بحمدالله تعالی در انقلاب اسلامی ایران هیچ اختلافی بین این دو طایفه وجود ندارد و همه با دوستی و اخوت در کنار هم زندگی می کنند و اهل سنت که در ایران جمعیتش بی شمارند و در اطراف و اکناف کشور زیست می کنند و دارای علما و مشایخ بسیار هستند با ما برادر و ما با آنها برادر و برابریم.

از تبلیغات دامنه داری که به ظاهر ضدایران و درحقیقت ضداسلام است آن است که انقلاب ایران نمی تواند کشور ما را اداره کند و یا دولت ایران در حال سقوط است؛ چون نه اقتصاد سالم و نه فرهنگ صحیح و نه ارتش منسجم و نه قوای مسلح آماده دارد. و این تبلیغات از همه رسانه های

- گروهی امریکا و وابستگان به آن پخش می شود و مایه دلخوشی دشمنان ایران و اسلام است و درحقیقت این تبلیغات علیه اسلام است و می خواهند وانمود کنند که اسلام در این زمان قدرت اداره کشورها را ندارد.

- بدانید که قدرت معنوی شما بر همه قدرت ها چیره خواهد شد و قریب یک میلیارد جمعیت شما با خزاین و ثروت بی پایان می تواند تمام قدرت ها را درهم شکند. نصرت کنید خدا را تا نصرت دهد شما را. ای اقیانوس بزرگ مسلمانان خروش برآورید و دشمنان انسانیت را درهم شکنید، که اگر به خدای بزرگ روی آورید و تعلیمات آسمانی را وجهه خود قرار دهید، خدای تعالی و جنود عظیم او با شماست.

- امریکا دشمن شماره یک مردم محروم و مستضعف جهان است. امریکا برای سیطره سیاسی و اقتصادی و فرهنگی و نظامی خویش بر جهان زیر سلطه از هیچ جنایتی خودداری نمی نماید. او مردم مظلوم جهان را با تبلیغات وسیعش که به وسیله صهیونیسم بین الملل سازماندهی می گردد استثمار می نماید.

- امریکا عراق را وادار نموده است خون جوانان ما را بریزد. او سایر کشورهای تحت نفوذش را وادار نموده است تا ما را با حصر اقتصادی از پای درآورد؛ مع الاسف اکثر کشورهای آسیایی هم با ما سر ستیز برداشته اند.

- ملت های مسلمان باید بدانند که ایران کشوری است که رسماً با امریکا می جنگد و شهدای ما، این جوانان و دلاوران ارتش و سپاه از ایران و اسلام عزیز در مقابل امریکا دفاع می کنند. پس ذکر این مسئله ضروری است که درگیری های غرب کشور عزیز ما، درگیری هایی است از جانب امریکا که گروه های از خدا بی خبر وابسته هرروز ما را با آن مواجه کرده اند.

- بدانید که ما با عراق جنگی نداریم و مردم عراق پشتیبان انقلاب اسلامی ما هستند. ما با امریکا در ستیزیم و امروز دست امریکا از آستین دولت عراق بیرون آمده است و به امید خدا این ستیز تا استقلال واقعی ادامه دارد، که بارها گفته ام ما مرد جنگیم و تسلیم برای مسلمانان معنا ندارد. ای کشورهای بی طرف، شما را به شهادت می طلیم که امریکا قصد نابودی ما را دارد، کمی به خود آید و ما را در هدفمان کمک کنید.

- بارها گفته ام که گروگان گیری توسط دانشجویان مسلمان و مبارز و متعهد ما عکس العمل طبیعی صدماتی است که ملت ما از امریکا خورده است و این فعلاً با باز پس دادن اموال شاه معدوم و لغو تمام ادعاهای امریکا علیه ایران و ضمانت به عدم دخالت سیاسی و نظامی امریکا در ایران و آزاد گذاشتن تمامی سرمایه های ما، آزاد می گردند. که البته این امر را محول به مجلس اسلامی نموده ام تا آنان به هر نحو که صلاح می دانند عمل نمایند» (۱)

ص: ۹۵۲

وضعیت داخلی ایران، به ویژه بالاگرفتن اختلافات میان دو جناح رقیب حاکم بر نظام جمهوری اسلامی ایران، نگرانی هایی را در مقامات رسمی و رسانه ای امریکا و نیز سازمان ملل متحد درباره امکان آزادی قریب الوقوع گروگان های امریکایی برانگیخته است، به طوری که کورت والدهایم، دبیرکل سازمان ملل متحد، در مصاحبه ای با خبرنگاران در نیویورک اظهار کرد: «انتظار نمی رود که بحران گروگان های امریکایی در ایران به زودی حل شود.» وی اضافه کرد: «باین وجود، سازمان ملل تماس هایی را با نخست وزیر جدید ایران برقرار کرده و کمیسیون تحقیق سازمان ملل - که در زمستان گذشته تشکیل یافته - برای حل مسئله گروگان ها به حال آماده باش می باشد.» والدهایم اعلام کرد: «پارلمان ایران روز یکشنبه آینده درباره نامه ۱۸۶ تن از نمایندگان کنگره امریکا که تقاضای آزادی فوری گروگان ها را نموده اند، به مذاکره خواهد نشست.» (۱)

در این حال، رادیو لندن امروز به نقل از روزنامه تایمز مالی آورده است: «درحالی که دولت تهران در اثر منازعات فرقه ای فلج شده، چندان امیدی به آزادی فوری گروگان های امریکایی نیست.» بنا به گزارش این رادیو: «در سرمقاله امروز روزنامه فایننشال تایمز آمده است که ایران به کلی فلج شده است. این سرمقاله درباره اینکه به زودی گروگان های امریکایی آزاد خواهند شد، خوش بین نیست.» (۲) از سوی دیگر، «وزارت خارجه ایالات متحده تقاضا کرده است تا رسیدگی به ادعای خسارت دولت ایران از امریکا - به تقاضای دادگاه این کشور - علیه شاه سابق به مبلغ ۵۶ و نیم میلیارد دلار، به تعویق بیفتد. معاون وزیر خارجه امریکا توضیح داد که رسیدگی به این ادعا احتمالاً آزادی گروگان های امریکایی را مشکل خواهد ساخت.» (۳)

امروز در ترکیه یک کودتای نظامی بدون خونریزی به وقوع پیوست و ۱۱۸ تن از رهبران و مقامات سیاسی این کشور بازداشت شدند. در این زمینه، رادیو دولتی ترکیه در ساعت ۵:۴۵ دقیقه بامداد امروز به وقت تهران، خبر کودتای نظامی در این کشور را اعلام کرد. به گزارش رادیو دولتی ترکیه، فرماندهی این کودتای نظامی را ژنرال چهارستاره "کنان اورن" به عهده دارد. بنا به گزارش خبرگزاری ها، در بیانیه نیروهای مسلح ترکیه - که از رادیو آنکارا پخش گردید - آمده است: ارتش برای جلوگیری از وقوع جنگ داخلی میان چپ گرایان و راست گرایان افراطی دست به کودتا زده است. براساس

ص: ۹۵۳

۱- ۱۷۸ خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۸ (ضمیمه)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲۸، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، مورخ ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۸، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۵، رادیو لندن، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۲۸، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، مورخ ۲۱/۶/۱۳۵۹.

همچنین پارلمان و کلیه احزاب سیاسی و اتحادیه های حرفه ای ترکیه منحل اعلام و تمام فعالیت های سیاسی ممنوع گردید. حکومت نظامی نیز که در پی اغتشاشات سیاسی در بیش از یک سوم استان های ترکیه برقرار شده بود، در سراسر ترکیه اعلام شد. به گزارش خبرگزاری ها، واحدهای گشتی ارتش ترکیه در خیابان های شهرهای مهم این کشور به حرکت درآمده اند و در مناطق راهبردی شهرها نظامیان راه بندهای موقت ایجاد کرده اند. به نظر می رسد کودتای امروز ترکیه بدون خونریزی بوده است. بلافاصله پس از وقوع کودتا ارتباط ترکیه با خارج قطع گردید و تمام فرودگاه های این کشور بسته شدند.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، "سلیمان دمیرل" نخست وزیر، "بلند اجویت" رهبر حزب جمهوری خواه خلق و ۱۱۸ تن دیگر از مقامات سیاسی ترکیه توسط نظامیان دستگیر شدند. ژنرال "کنان اورن" رهبر نظامی تازه ترکیه امروز در نطق رادیو تلویزیونی خود به شدت دولت "سلیمان دمیرل" نخست وزیر دولت سرنگون شده ترکیه را مورد حمله قرار داد. ژنرال اورن اظهار کرد ترکیه در دوران حکومت سلیمان دمیرل کشوری بی صاحب بود. وی همچنین اختلافات سیاسی در جامعه ترکیه را که در سال جاری بیش از ۵ هزار قربانی به جای گذاشته است تقبیح کرد و جناح های افراطی راست و چپ را شدیداً مورد حمله قرار داد. به گزارش یونایتد پرس، اورن همچنین به مسلمانانی که خواهان استقرار حکومت اسلامی در ترکیه هستند به شدت حمله کرد و آنها را متهم ساخت که از اصول میهن پرستی که کمال آتاتورک بنیانگذار آن بوده، منحرف شده اند. (۱).

ص: ۹۵۴

در حالی که از روز سه شنبه هفته پیش، کلیه پاسگاه ها و مرکز گروهان خان لیلی به تصرف نیروهای مهاجم ارتش عراق درآمد است و نیروهای خودی همچنان در صدد اجرای عملیاتی برای بازپس گیری این منطقه هستند، (۱) ارتش عراق از ساعت ۷:۳۰ دقیقه بامداد امروز، در جنوب منطقه خان لیلی، پاسگاه های سانواپا و سلمان کشته را زیر آتش شدید توپخانه خود قرار داد. در این آتشباری، ۵ نفر درجه دار ارتش و ژاندارمری مجروح شدند و یک اکیپ از گروهان سومار به کمک پاسگاه های مزبور شتافته است. (۲) در این باره، گزارش های مکرر گروهان سومار حاکی است که درگیری با شدت تمام در پاسگاه های تابع این گروهان ادامه دارد و پاسگاه های گروهان مزبور زیر آتش سنگین توپخانه عراق قرار دارند. در گزارش های مزبور تقاضای پشتیبانی جهت جلوگیری از پیشروی تانک های دشمن و اعزام گروه امداد با داروی زیاد شده است. (۳)

گزارش های بعدی گروهان سومار حاکی است که تانک های عراق به سوی پاسگاه های سلمان کشته، سانواپا و بازرگان در حال پیشروی هستند. در این گزارش همچنین آمده است: «باتوجه به وضعیت فعلی چنانچه از طریق مقتضی از ارتش کمک به پاسگاه های فوق نرسد و اقدام جدی نگردد پاسگاه های تابعه گروهان سومار به تصرف عراق در خواهد آمد و واحد ارتش مستقر در سومار قصد جابه جایی دارند؛ با این وضع امکان پشتیبانی از پاسگاه های سومار ضعیف و خطر جدی پاسگاه ها را تهدید می کند.» (۴)

در این لحظات، پاسگاه تلخاب نیز وضعیت مشابهی داشته و همانند پاسگاه بازرگان، تقاضای کمک فوری کرده است. (۵) در این حال پیرو درخواست های مکرر یگان مستقر در سومار، دستور اعزام دو دستگاه تانک ۶۰۲۱ از سوی هنگ قصر شیرین برای پشتیبانی یگان مذکور و جلوگیری از نفوذ تانک های عراقی به پاسگاه بازرگان صادر شده، اما برای بردن تانک ها درخواست وسیله نقلیه شده است. (۶) گزارش مرکز فرماندهی سپاه غرب نیز ضمن اشاره به درگیری های شدید در منطقه سومار و پاسگاه های تلخاب و بازرگان که از شب پیش

ص: ۹۵۷

- ۱- سند شماره ۲۷۶۸۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران (ر) مرز (ژاجا)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۲۷۶۸۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروهان سومار به فرمانده ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار.
- ۳- سند شماره ۲۸۳۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروهان سومار به تهران فرمانده ژاجا (دایره عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران فرمانده ژاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار؛ و - سند شماره ۳۴۴۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا رکن ۳ (مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۸۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳) به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری سومار.
- ۴- سند شماره ۲۸۳۱۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵- ژ (رکن ۳) به فرمانده ع - م - غ (رکن ۳)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار؛ و - سند شماره ۲۷۶۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران فرمانده ژ، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام یگان سومار.

- ۵- سند شماره ۲۷۶۸۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران فرمانده ژاجا (دایره عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۲۸۳۳۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران فرمانده ژ، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام یگان سومار.

آغاز شده بود و باتوجه به ناهماهنگی بین نیروهای مدافع ایرانی، تنها راه بالابردن کیفیت کار در نفت شهر و مقابله با مهاجمان را تشکیل ستاد مشترک از ارتش و سپاه و ژاندارمری می داند. (۱)

علاوه بر نواحی مختلف سومار، نفت شهر نیز زیر آتش سنگین عراق قرار گرفت و اوضاع شهر متشنج شد. (۲) در درگیری شدید امروز عصر منطقه نفت شهر، با آتش متقابل نیروهای خودی مواضع و سنگرهای عراق درهم کوبیده شد و به دشمن تلفاتی وارد آمد. در این درگیری همچنین ۴ نفر از پاسداران و افراد ارتش جمهوری اسلامی ایران به شهادت رسیدند، که به گزارش مرکز فرماندهی سپاه غرب، علت آن پشتیبانی نکردن نیروهای ارتش از سپاه بوده است. (۳)

اوضاع قصرشیرین و اطراف آن نیز پس از چند روز آرامش نسبی، بار دیگر به هم ریخت و از ساعت ۱۳ امروز، ارتش عراق با آتشباری روی مسیر جاده قصرشیرین به سرپل ذهاب به مدت دو ساعت این جاده را بند آورد (۴) و از ساعت ۶ بعدازظهر نیز شهر قصرشیرین و پاسگاه پرویز را با توپخانه سنگین خود تا بامداد روز بعد، زیر آتش شدید گرفت و نیروهای مستقر در این پاسگاه نیز به آتش توپخانه عراق پاسخ دادند. (۵)

گزارش سپاه غرب کشور نیز حاکی است امروز یک افسر مسلح عراقی، خود را به نیروهای ایران واقع در منطقه قصرشیرین تسلیم کرده و سلاحش را تحویل داده است. (۶)

از ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه نیز موضع کلانتر و نصرآباد و مجدداً محور اصلی قصرشیرین به سرپل ذهاب زیر آتش عراق قرار گرفت که موجب آتش سوزی باغ های این مسیر شده است. در ساعت ۱۹:۱۰ دقیقه، علاوه بر مواضع فوق، ستاد و قرارگاه هنگ ژاندارمری قصرشیرین نیز زیر آتش سنگین توپخانه عراق قرار گرفت که با پاسخ نیروهای ارتشی مستقر در محل مواجه شد. (۷) همچنین، «گزارش تلفنی گروهان قصرشیرین حاکی است در ساعت ۱۹:۳۰ دقیقه، تعدادی از تانک های ارتش بعث عراق از روبه روی پاسگاه تنگاب نو شروع به پیشروی نموده که بلافاصله از واحد ارتش مستقر در خرناصرخان تقاضای پشتیبانی گردیده که به آتش واحد موصوف، تانک های دشمن درهم کوبیده شده و مجبور به عقب نشینی شده اند.» (۸) باوجود این، درگیری سنگین میان قوای طرفین در منطقه بین تنگاب نو و تنگاب کهنه تا پاسی از شب ادامه داشته است. (۹) بنا به گزارش بعدی این گروهان، «۶ دستگاه تانک عراقی مجدداً با پشتیبانی ۲ فرزند میگ به پاسگاه تنگاب نو حمله کردند» و در نتیجه رشادت پرسنل پاسگاه و با پشتیبانی آتش ارتش جمهوری اسلامی، تانک ها عقب نشینی و در اثر اصابت راکت هواپیماهای مذکور منبع آب و گازوئیل تلمبه خانه تنگاب نو آتش گرفته، لیکن تلفات جانی در بر نداشته است.» (۱۰) سرانجام با فشار مهاجمان، نیروهای ژاندارمری پاسگاه را تخلیه کرده و این پاسگاه شامگاه امروز به تصرف عراق درآمد و ۳ تانک عراقی در محل پاسگاه مستقر گردیدند، اما گروهی از تکاوران سپاه پاسداران با دشمن درگیر شدند و یکی از تانک های دشمن را از بین برده و بقیه نیز متواری شدند و پاسگاه و سلاح های موجود در آن مجدداً به دست نیروهای خودی افتاد. (۱۱)

ص: ۹۵۸

۱- سند شماره ۵۰۶۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۴:۴۰ دقیقه.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- سند شماره ۶۵۱۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مرکز فرماندهی به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس در گفت و گو با فرماندار قصرشیرین، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۴۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر تلفنگرام

واصله از شهربانی قصرشیرین، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۶- سند شماره ۵۰۶۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۶:۲۵ دقیقه، برابر اعلام سپاه غرب.

۷- سند شماره ۲۷۶۸۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن ۳) به فرمانده ع - م - غ (رکن ۳)، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصرشیرین؛ و - سند شماره ۳۴۴۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری.

۸- سند شماره ۲۷۶۸۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران فرمانده ژاجا (دایره عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصرشیرین.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس در گفت و گو با آذربان فرمانده سپاه قصرشیرین.

۱۰- سند شماره ۲۷۶۸۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران فرمانده ژاجا (دایره عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصرشیرین.

۱۱- سند شماره ۵۰۶۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

در ساعت ۲۰:۳۰ دقیقه، ۲ فروند میگ عراقی به حریم فضایی ایران در نوار مرزی قصرشیرین تجاوز کردند که بلافاصله با به پرواز درآمدن فانتوم های ایران و تعقیب میگ های دشمن، آنها متواری شده و در این نبرد هوایی، یکی از هواپیماهای عراقی به وسیله فانتوم ها هدف قرار گرفت و سرنگون شد. بنا به همین گزارش، در ساعت ۱۰ شب، نیروهای عراقی مجدداً به پاسگاه پرویز حمله کردند که با مقاومت پاسداران مستقر در محل مواجه شده و تلفات سنگینی به دشمن وارد آمد. (۱)

روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور به نقل از فرماندار قصرشیرین، اعلام کرد: «نیروهای مرزی تقویت شده اند و علاوه بر نیروهای نظامی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، از طلبه های حوزه علمیه قم، بسیج مستضعفین و داوطلبان شهرهای مختلف از جمله اصفهان، قم، یزد و کرمان به این منطقه آمده اند.» (۲)

از سوی دیگر، باتوجه به نوع نبرد و دفاع در مقابل نیروهای زرهی، پیاده، مکانیزه و هوایی عراق، سپاه غرب کشور نیازهای خود را اعلام کرد؛ اغلب موارد درخواستی شامل مهمات و سلاح آر.پی.جی. ۷، کالیبر ۵۰، تفنگ ۱۰۶، مهمات تیربار ۳ و فشنگ برنو، نارنجک تفنگی، نارنجک دستی، و فشنگ ام - یک می شود. (۳) لازم به یادآوری است که گزارش مزبور حاکی از نوع سلاح هایی است که نیروهای سپاه و اغلب افراد ژاندارمری (۴) در این وضعیت بفرنج در مقابل سلاح های سنگین دشمن به کار می بردند.

۱

در بخش شمالی استان ایلام، گرچه تجاوز ارتش عراق در ۱۹ شهریور به منطقه میمک با تصرف تعدادی از پاسگاه های این منطقه و گرفتن سرپل همراه بوده است، با تمهیدات و اقدامات دفاعی نیروهای مدافع در این بخش، عراق هنوز نتوانسته است موقعیت خود را در جنوب میمک تثبیت کند و پاسگاه های منطقه هنوز محل زدوخوردهای خونین میان قوای دو طرف است:

پاسگاه انجیره تابع گروهان صالح آباد از ساعت ۹:۴۵ دقیقه بامداد امروز، از سه طرف زیر آتش شدید و محاصره نیروهای عراق قرار گرفت و راه عبوری پاسگاه به گروهان مسدود شد. طبق همین گزارش، به گروهان صالح آباد دستور داده شد تا رسیدن پشتیبانی زمینی و هوایی مقاومت کنند. (۵) «نیروهای سپاه در این درگیری به پشتیبانی اکیپ ارتشی مستقر در ارتفاعات میمک شتافته و ۶ تانک عراقی را منهدم کردند و اکیپ ارتش دست به عقب نشینی تاکتیکی زد

ص: ۹۵۹

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان در نوار مرزی مهران به نقل از خبرگزاری پارس.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات سپاه پاسداران غرب کشور به ستاد عملیات مشترک غرب کشور، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۰۵۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب کشور به مرکز فرماندهی سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۴؛ و - سند شماره ۵۰۶۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت ۰۰:۱۵ برابر آخرین خبر رسیده از غرب کشور.

۴- طبق مشاهدات نگارنده، اغلب نیروهای ژاندارمری در آن زمان هنوز از تفنگ نیمه خودکار ام - یک استفاده می کردند. سلاح برنو نیز اسلحه سازمانی نیروهای محلی بسیج بود. (سند شماره ۱۵۵۹/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه.)

۵- سند شماره ۲۸۳۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به کرمانشاه (ن ر ۳۷۶) و به قصرشیرین (فرماندهی) ستون

عملیات غرب کشور، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد.

و خود را به دامنه ارتفاعات میمک کشاند و درگیری در صبح و بعد از ظهر همچنان ادامه داشته است.»^(۱) در همین زمینه، هنگ ایلام درخواست کرد که ساعت ۶ صبح فردا، مواضع و تانک های عراق در نی خزر و دامنه ارتفاعات اطراف توسط یک اسکادران از جنگنده های نیروی هوایی درهم کوبیده شود تا با همکاری نیروها بتوان به مواضع قبلی برگشت. براساس این گزارش، آخرین وضعیت پاسگاه های تابع گروهان صالح آباد حاکی است که پاسگاه های انجیره و شوروشیرین زیر آتش شدید توپخانه و تانک های عراقی قرار دارند و نیروهای خودی در حال مقاومت هستند. این گزارش می افزاید: افراد پاسگاه نی خزر و نیروهای گروهان صالح آباد که در ارتفاعات میمک مستقر بودند به علت آتش توپخانه مهاجمان و بی اثر بودن سنگر و سلاح آنان، موضع خود را ترک کرده و تغییر داده و هم اکنون نیروها مشغول نبرد بوده و نیاز به توپ دورزن دارند.^(۲)

در یک گزارش تکمیلی دیگر آمده است که نیروهای عراقی پاسگاه انجیره و تپه شینو را محاصره کرده و نیروهای مستقر در محل، سنگرهای خود را ترک و عقب نشسته اند و همچنان در حال دفاع هستند.^(۳) در این حال و با آنکه امروز ۹ فروردین جنگنده اف ۵ از پایگاه چهارم شکاری جهت پشتیبانی جبهه های غرب ایلام به پرواز درآمدند و مواضع و اهداف مورد نظر را بمباران کردند،^(۴) گزارش تکمیلی گروهان صالح آباد گویای آن است که نیروهای عراقی در اکثر ارتفاعات میمک مستقر و کنترل راه های مشرف به پاسگاه های خودی را به دست گرفته اند و هر آن احتمال سقوط پاسگاه های انجیره و شوروشیرین می رود. این گروهان به طور مکرر درخواست پشتیبانی زمینی و هوایی دارد.^(۵)

هنگ ایلام نیز در گزارشی اعلام کرد که در ساعت ۱۵ امروز، یک فروند هواپیمای عراقی به ایستگاه (سایت) نخجیر حمله کرد که بر اثر تیراندازی مأموران ایستگاه (سایت)، متواری شده و در حین فرار، کوه های اطراف ایلام را بمباران کرد، اما قبل از خروج از مرزهای کشور، در کوه ها در منطقه چمن بولی واقع در ۶۵ کیلومتری غرب شهرستان ایلام سقوط کرد.^(۶) در این خصوص، گزارش سپاه مرکز حاکی است که میگ مزبور بر اثر آتش جنگنده ایران مجبور به فرود اضطراری شده که در حین نشستن به زمین خورده، بدنه اش متلاشی می شود.^(۷)

در این حال، گزارش روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور درباره حملات شامگاه امروز ارتش عراق به منطقه ایلام حاکی است: «بر اثر حملات مجدد ارتش بعث عراق در منطقه ایلام این ارتش متجاوز توانست از تاریکی هوا استفاده کند و نقاط مرزی ایران را مورد تجاوز قرار دهد. در این حمله شامگاهی که از پشتیبانی هوایی برخوردار بود، چندین پایگاه مورد هجوم قرار گرفت و تعدادی از برادران سپاه پاسداران، ژاندارمری و ارتش جمهوری اسلامی مجروح شدند. ...»^(۸)

ص: ۹۶۰

۱- سند شماره ۱۳۳۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۱۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۳، طبق خبر واصله از ژاندارمری ایلام؛ و - سند شماره ۶۵۱۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت ۹:۵۰ دقیقه صبح.

۲- سند شماره ۲۸۳۷۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران، مرزبانی کشور، ۲۲/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش گروهان صالح آباد؛ و - سند شماره ۲۹۸۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف - ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۴۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ - ژ - رکن ۳ به ف - ع - م - غ، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش تلفنی سرهنگ لکی فرمانده هنگ ایلام؛ و - سند شماره ۲۸۳۲۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ف - ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مورخ ۲۲/۶/۱۳۵۹، فرمانده گروهان صالح آباد.

- ۳- سند شماره ۲۸۳۳۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ف - ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان صالح آباد؛ و - سند شماره ۲۷۷۳۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن ۳) به ناحیه کرمانشاه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد، ۲۲/۶/۱۳۵۹.
- ۴- . سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۹، ص ۳، ۲۳/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش مرکز پشتیبانی هوایی مستقر در لشکر ۹۲ زرهی اهواز، ۲۲/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۲۸۳۸۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به هنگ قصر شیرین - فرماندهی ستون عملیات غرب، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد.
- ۶- سند شماره ۲۸۳۴۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن ۳) به تهران - ف - ژاجا (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری ایلام.
- ۷- سند شماره ۵۰۶۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۸- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان در نوار مرزی مهران، به نقل از خبرگزاری پارس.

درحالی که در مناطق مرزی قصرشیرین و ایلام نبردهای سختی میان قوای مهاجم عراق و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در جریان است، امروز بنی صدر، رجایی و هیئت همراه وارد کرمانشاه شدند و به مدت ۱۳ ساعت، در دو جلسه صبح و عصر با فرماندهان قوای مسلح ارتش، سپاه و ژاندارمری در محل ستاد عملیات مشترک غرب کشور وارد شور و جلسه شدند. گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه در این مورد حاکی است: «این دو جلسه با تصمیمات مهمی همراه بود و آقایان بنی صدر و رجایی در پایان این جلسات وضع امنیتی غرب کشور را مطلوب اعلام کردند. رجایی، نخست وزیر، نیز با تأکید بر نقش هماهنگی نیروها اضافه کرد: یکی از تصمیمات مهم این دو جلسه امنیتی تشکیل یک ستاد عملیات مشترک در تهران است تا در رفع نارسایی ها و هماهنگی نیروها سرعت بیشتری به خرج داده شود. وی سپس در مورد تصمیمات دیگر گفت: برای ایجاد نظم در تهیه و گزارش اخبار منطقه جنگی نیز مقرر شد مرکزیتی از نظر خبری در تهران تشکیل شود و رئیس جمهور اعلام کرد که در ساعت ۱۰ صبح هر روز گزارش دقیق مناطق جنگی را در اختیار رسانه های گروهی قرار خواهد داد.» در پایان این گزارش آمده است که «بنی صدر، رجایی و فرماندهان ارتش در ساعت ۳:۳۵ دقیقه بعد از ظهر، با هلیکوپتر عازم ایلام شدند و سپس به اتفاق ابراهیمی، استاندار ایلام، به نواحی مرزی صالح آباد که نقطه اوج درگیری های دیروز و امروز در منطقه ایلام بود، عزیمت کردند.»^(۱)

در گزارش دیگر کیهان آمده است: «رئیس جمهور سپس به همراه آقای رجایی نخست وزیر، تیمسار فلاحی جانشین رئیس ستاد مشترک، تیمسار سرتیپ ظهیرنژاد فرمانده نیروی زمینی، سرهنگ فکوری وزیر دفاع و فرمانده نیروی هوایی، استاندار ایلام و کرمانشاه و فرماندهان نظامی منطقه ساعت ۱۷ امروز با هلیکوپتر از ایلام وارد روستای صالح آباد شدند و بلافاصله با اتومبیل به منطقه ای بین هلاله و سرنی در فاصله بیست کیلومتری مرز ایران و عراق رفتند.»^(۲) یادآوری می شود منطقه یادشده در نزدیکی منطقه اشغالی میمک قرار دارد.

در این حال، گزارش دیگری از خبرنگار کیهان حاکی از پرخطر بودن سفر بالاترین مقامات کشور به منطقه جنگی است. در این گزارش که البته چاشنی تبلیغات با بازگو کردن اتفاقی عجیب (فرار کردن میگ از چنگ بالگرد!) در آن وجود دارد، آمده است: «هلیکوپتر حامل آقای بنی صدر و آقای رجایی و همراهان مورد حمله یک میگ عراقی قرار گرفت، که با حرکات تاکتیکی خلبان هلیکوپتر و رسیدن به موقع جنگنده های ایرانی، میگ عراقی مجبور به فرار شد و آسیبی به بنی صدر، رجایی و همراهان وی وارد نیامد.»^(۳)

ص: ۹۶۱

۱- همان؛ و - روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- همان.

این روزها که شهرها و پاسگاه‌های مرزی ایران در مناطق قصرشیرین و ایلام مورد هجوم شدید زمینی و هوایی عراق قرار گرفته، بررسی مطالب رسانه‌های گروهی داخلی عراق و برخی کشورهای عربی قابل تأمل و حاکی از توجیه تهاجم عراق علیه ایران براساس تفکرات ناسیونالیسم عربی و با هدف جذب دیگر کشورهای عربی منطقه به این درگیری تازه و اشاعه تقابل دیرینه قومیت هاست.

در این زمینه، روزنامه الثورة ارگان رسمی حزب بعث اشتراکی عراق در شماره امروز خود تحت عنوان "دست کوبنده انقلاب قادر به پس گرفتن سرزمین ما از فارس‌های غاصب و حفظ حیثیت و حاکمیت ملی و قومی است" چنین نوشته است: «نیروهای مسلح پیروز ما به نبردهای آزادسازی سرزمین غصب شده از سوی تجاوزکاران فارس ادامه می‌دهند و در این راه بهترین نمونه‌های دلیری و کارایی و پافشاری برای جانبازی و قدرت رزمندگی و معنویت عالی که قدرت قاطع انقلاب پیشرو ما را در تأکید خط مشی انقلابی و مستقل و سعی مداوم برای حفظ حاکمیت ملی و قومی امت عرب و نشان دادن مقام لایق آن در صحنه عربی و جهانی منعکس می‌سازد را ارائه داده است. ...» در بخش دیگری از سرمقاله الثورة با اشاره به هشدارهای دیپلماتیک عراق به ایران مبنی بر بازپس دادن سرزمین‌های مورد ادعای عراق، آمده است: «آزادساختن منطقه "زین القوس" به مثابه آغاز عملیات جسورانه و مقدمه‌ای برای آزادی "سیف سعد" بود. ...»^(۱)

رادیو صوت الجماهير نیز در برنامه عربی عصرگاهی خود به نقل از روزنامه لبنانی الجمهوریه اعلام کرد که این روزنامه «از کلیه رژیم‌های عربی خواست از عراق در جنگ خود برای بازگرداندن سرزمین عربی غصب شده پشتیبانی کنند». بنا به این گزارش: «این روزنامه در سرمقاله خود نوشت: "جای تعجب نیست که عراق به زبان رئیس جمهوری خود اعلام کند که قصد دارد هر سرزمینی که غصب شده را بازپس بگیرد. و جای شگفتی نیست که پرزیدنت صدام حسین که به خود اطمینان دارد و به ملت خود اعتماد دارد بگوید که نمی‌خواهد با ایران بجنگد و طمعی به سرزمین‌های ایرانی ندارد."» این روزنامه در پایان سرمقاله خود نوشته است: «عراقی‌های مؤمن به عربیت بارها نشان دادند پیام جهاد را می‌پذیرند؛ لذا بایستی اعراب از عراق پشتیبانی کنند، زیرا عراق می‌جنگد و می‌خواهد سرزمین‌های عربی من جمله فلسطین را آزاد کند.»^(۲)

از سوی دیگر، «خبرگزاری عراق امروز گزارش داد: در جریان نبردهای شب گذشته و اوایل امروز در مرز ایران، ۳ تن از نیروهای عراقی کشته و ۸ تن مجروح شدند. خبرگزاری عراق به نقل از یک سخنگوی ارتش این کشور افزود که حدود ساعت ۶ بامداد امروز (به وقت تهران) نیروی هوایی عراق، مواضع خان لیلی ایران در شهر قصرشیرین را بمباران کرد. همین سخنگو گفت: نیروهای عراقی همچنین به گلوله باران مناطق مرزی "یلون" و "جبل بامو" واقع در جنوب کشور توسط نیروهای ایرانی، پاسخ دادند.»^(۳)

ص: ۹۶۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۷۹، تاریخ ۲۳/۶/۱۳۵۹، صص ۱۰ و ۲۵ و ۲۶ به نقل از رادیو صوت الجماهير بغداد، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، (ضمیمه) ص ۷، بخش عربی رادیو صوت الجماهير بغداد، ساعت ۱۷:۳۰، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۶، بغداد - خبرگزاری فرانسه به نقل از خبرگزاری عراق، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی خودی حاکی است که در ساعت ۱۱ امروز، در جلسه ای که در پادگان سیدصادق عراق میان فرماندهان عراقی برگزار شد، مقرر شد که تیپ ۳۸ لشکر پیاده ارتش عراق و گردان های تابعه تکاور این تیپ ضمن آماده کردن کلیه توپ ها و خدمه خود، عازم مناطق مرزی درگیر شوند. در ضمن، همین گزارش افزوده است که گروهان تکاور عقبه که در تابعیت تیپ ۱۱۶ گارد مرزی می باشد و در تاریخ ۱۱/۶/۱۳۵۹ جهت پاک سازی اکراد شورشی از پنجوین به توتمان واقع در مرز مشترک عراق و ایران انتقال یافته بود، پس از انجام مأموریت محوله، امروز به پنجوین مراجعت کرد. (۱)

برای مرزهای خوزستان، به خصوص منطقه عمومی خرمشهر و آبادان، امروز روز پرحادثه ای بود؛ زیرا عراقی ها علاوه بر تعرضات مرزی، دست به تحکیم و تقویت بیشتر نیروها و تجهیزات خود زدند، طوری که گزارش ستاد مشترک ارتش حاکی است: «باتوجه به گسترش اخیر یگان های عراقی در مرزهای خوزستان و طی تجاوزاتی که این کشور در منطقه لشکر ۸۱ انجام داده، چنین استنباط می شود که ممکن است عراق حمله اصلی خود را در منطقه خوزستان انجام دهد.» در پایین این دستورالعمل از کلیه یگان های نیروی زمینی مستقر در منطقه خوزستان خواسته شده که گسترش پدافندی خود و سایر اقدامات تأمینی از جمله تجهیز پاسگاه ها از نظر نیرو و تجهیزات را به عمل آورند. (۲)

در این حال، نیروهای اطلاعاتی ارتش ایران خبردار شدند که قرار است «نیروهای مهاجم عراقی با پشتیبانی گارد مرزی در ساعت ۵ [بامداد] امروز به منطقه ای به نام غزیه (در خاک عراق) بین شلمچه تا ۷۵ کیلومتری خاک ایران حمله و تجاوز نمایند.» (۳) این احتمال قوی از این رو بود که «امروز نیروهای ارتش عراق از منطقه غزیه تا شلمچه آرایش جنگی کامل گرفتند.» (۴) البته قراین دیگر نیز حمله عراق را برای امروز مسجل می ساخت، از جمله حوادث دیگر امروز:

«پیاده شدن تعداد زیادی سرباز عراقی در مقابل مرز خرمشهر در خاک عراق؛» (۵) «استقرار موشک های زمین به هوای سام در منطقه مقابل استان خوزستان در خاک عراق به وسعت ۲۰ کیلومتر به همراه تعداد زیادی تانک و زره پوش در اطراف آنها.» (۶) گزارش سپاه خوزستان مبنی بر اینکه عراق قصد دارد در روز ۲۳/۶/۱۳۵۹ یک حمله هوایی خیلی شدید به بوشهر و خرمشهر بنماید و در این حمله جزیره مینو و شلمچه و گارد ساحلی خسروآباد آبادان و ناوگان های ایران در معرض تهدید است. (۷) و این مسئله که «از روز گذشته تا امروز در روبه روی دژ شماره ۳ واقع در ۶ کیلومتری شلمچه در خاک عراق تعداد ۲۰ تانک و تعدادی نفربر و سلاح خمپاره انداز و ضد هوایی دشمن در پشت دیواره خاکریزی شده مستقر شده اند و حالت تعرضی به خود گرفته اند.» (۸) علاوه بر این، «گزارش مرزبانی خرمشهر نیز حاکی است که

ص: ۹۶۳

۱- سند شماره ۶۳۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۰۵۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۸، ص ۳، ۲۳/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۶۵۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به گیرندگان، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۸۹۰۳

- مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۳۳۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۴- سند شماره ۶۵۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۵- سند شماره ۵۰۵۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۵۱۲۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۲۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (جوانرود)، ص ۷۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص ۲، ۲۳/۶/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نهجا، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

در ۷ کیلومتری شلمچه واحد توپخانه و تعداد زیادی ادوات ضد هوایی به طول ۱۰ کیلومتر استقرار یافته اند و در ۴ کیلومتری شط العرب، روبه روی جزیره مینو نیز واحد توپخانه و ضد هوایی به طول ۵ کیلومتر مستقر شده اند.» (۱) همچنین، به گزارش نیروهای اطلاعاتی ارتش: «در روز جاری علاوه بر نیروهایی که به گردان ۵ گارد مرزی عراق مأمور و تقویت شده اند، یک آتشبار توپخانه از لشکر ۵ مکانیزه بصره مجهز به توپ ۸۷ م.م و خمپاره انداز ۶۰ م.م و نیز دو گردان از تیپ ۲ گارد مرزی مستقر در شلمچه نیز به گردان یادشده مأمور گردیده اند.» (۲)

افزون بر این، «اخبار مکتسبه از ۳ نفر پناهندگان عراقی در پاسگاه سمیده حاکی است: یک سرگرد شیعه مذهب به نام عدنان، امروز بسیار نگران بوده و اظهار داشته قرار است امروز یا فردا عراق به ایران حمله کند.» طبق اظهارات این پناهندگان، «ارتش عراق حدود ۳ لشکر از یگان های خود را به منطقه مرزی لشکر ۹۲ زرهی اعزام نموده است.» این افراد با اشاره به روحیه ضعیف ارتش عراق و ترس آنها از دقت توپخانه ارتش ایران، اظهار کردند که «تصفیه شدیدی در ارتش انجام گرفته و به طور کلی پرسنل شیعه مذهب را اخراج و پرسنل مصری را جایگزین می کنند.» (۳) و خبر دیگر اینکه «برابر اطلاع واصله ارتش عراق با جابه جایی نیروهای خود قصد داشته است که شب ۲۲/۶ و یا ۲۳/۶ به منطقه فکه - سوسنگرد حملاتی را آغاز کند.» (۴)

اما در منطقه عمومی خرمشهر و آبادان، پیش از حمله صبحگاهی عراق که برای نیروهای نظامی ایران مسجل شده بود، نیروهای خودی برای جلوگیری از نفوذ دشمن، پیش دستی کرده و «بنا به گفته یک مقام آگاه از سپاه خرمشهر در ساعت ۳:۱۵ دقیقه بامداد شنبه، افراد نظامی ایران توانستند از مرز عراق عبور کنند و پاسگاه بوارین عراق را که در مقابل منطقه جرگه ایران است، مین گذاری کنند که به دنبال آن، پاسگاه مزبور بر اثر تیراندازی های قوای نظامی ایران منهدم شد. وی افزود: در حال حاضر، تأسیسات مرزی عراق از ناحیه شلمچه، خرمشهر با خاک یکسان شده است.» (۵)

به هر حال، طبق پیش بینی و انتظاری که می رفت، در ساعت ۵:۵۰ دقیقه بامداد امروز، ناوچه های کشور عراق، پاسگاه خین و گروهان خرمشهر را به محاصره درآورده و آتشباری خود را از طریق دریا با دو ناوچه روی مناطق مزبور آغاز کردند که تا ساعت ۷:۲۰ دقیقه بامداد، این درگیری همچنان ادامه داشت. (۶) در این درگیری، «قوای نظامی ایران با خمپاره یک ناوچه عراقی را در مرز شلمچه به آتش کشیدند و تعداد زیادی از نیروهای عراقی نیز مجروح شدند. نیروهای خودی همچنین کلیه پاسگاه های مرزی عراق را زیر آتش خمپاره قرار دادند.» در این ارتباط، گزارش هنگ ژاندارمری آبادان حاکی است: «شروع تیراندازی روز جاری [در ساعت ۵:۵۰ دقیقه بامداد] از سوی کشور عراق به تلافی انهدام پاسگاه آنها [بوارین] صورت گرفته است.» (۷)

تا ساعت ۱۰ صبح، در پاسگاه خین و مؤمنی هیچ گونه درگیری نبود، اما از این ساعت به بعد تیراندازی و درگیری بین یگان های پیاده عراقی و ایرانی شروع شد. (۸) یک گزارش دیگر در همین

ص: ۹۶۴

۱- سند شماره ۱۳۳۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۳، برابر گزارش اداره مرزبانی خرمشهر.

۲- سند شماره ۵۰۵۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۴۶۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی، انتظامی)، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص ۲، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

۶- سند شماره ۵۰۵۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اخبار استانداری خوزستان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ آبادان - رکن دوم، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ستاد عملیات جنوب و گروهان خرمشهر.

۷- سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، گزارش هنگ ژاندارمری آبادان (رکن ۲)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۰۳۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ص ۱۸، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش فرمانداری خرمشهر، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ستاد عملیات جنوب، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

خصوص حاکی است که یگان های شناور مستقر در شلمچه عراق آتش هماهنگ خود را روی مواضع ایران از جمله پاسگاه خین و مؤمنی ادامه داده اند، به طوری که صدای انفجارها تا خرمشهر به گوش می رسد. (۱) نیروهای ایرانی نیز ۲ فروند ناوچه های ۸۵ تی تیران و مهران را به منطقه اعزام کردند. (۲) درگیری زمینی مزبور بین عوامل گردان یک از تیپ ۲۰ لشکر ۵ عراق در حوالی شلمچه با نیروهای خودی اتفاق افتاد که در این درگیری یک نفر از نیروهای عراقی کشته و ۴ تا ۶ نفر هم مجروح شدند. (۳) گزارش خبرنگار کیهان در این باره حاکی است: «از اولین روز درگیری ایران و عراق در مرز خوزستان، مردم غیور خرمشهر به مساجد رفته و از روحانیون این شهرستان خواستار دریافت اسلحه برای مقابله با مزدوران عراقی شدند.» (۴) درگیری پاسگاه های خین و مؤمنی در منطقه شلمچه در ساعت ۱۷ امروز، بدون هیچ گونه تلفاتی به نیروهای خودی پایان یافت و تا ساعت ۱۹:۳۰ دقیقه (ساعت مخابره خیر) اوضاع همچنان آرام توصیف شده است. (۵) نتیجه این درگیری در پایان امروز انهدام کامل پاسگاه شلمچه عراق و پل رابط نزدیک البوارین بود. در این درگیری یک پزشکیار از نیروهای خودی نیز زخم سطحی برداشت. (۶)

باتوجه به درگیری های نظامی در مرز شلمچه و خین و استقرار نیروهای نظامی، از امروز مرز شلمچه به دنبال بازدید معاون سیاسی و امور انتظامی استانداری خوزستان از سوی استانداری مسدود اعلام و تردد از آن ممنوع گردید. (۷)

علاوه بر تحرکات و درگیری هایی که عراق امروز در مرز خرمشهر ایجاد کرده بود، در منطقه دریایی مابین گارد ساحلی به طرف آبادان، نیز در ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه نیروهای عراقی از روی دکل مخابراتی مقابل منطقه شطیط در آبادان مشغول فیلم برداری از ساحل ایران بوده اند. (۸)

۱

اخبار مربوط به درگیری های پراکنده روزهای اخیر، به خصوص نبردهای امروز در خرمشهر و آبادان منتشر شده است و صدای انفجارهای ناشی از آتشباری ناوچه های عراقی روی پاسگاه های مرزی خرمشهر در این شهر به گوش می رسد. در این حال، مسئولان نظامی، انتظامی، شهری و مردم به تکاپو افتاده اند. گزارش ستاد عملیات مشترک جنوب در این باره حاکی است: «به منظور در جریان امر گذاردن جامعه روحانیت خرمشهر و آبادان از درگیری های نوار مرزی، جلسه ای با حضور روحانیون و فرمانداری خرمشهر تشکیل گردیده... ضمناً تأکید گردید که روحانیون در مورد تشویق یگان های درگیر در سخنرانی ها اشاره هایی بنمایند و همچنین توده مردم را برای معرفی به بسیج مستضعفین همراه با سایر برادران از خط مرزی تشویق بنمایند.» (۹)

در میان مسئولان شهری آبادان نیز این تکاپو به چشم می خورد، چنانچه امروز فرماندار آبادان، "فریور باتمانقلیچ" در ابلاغیه ای به صداوسیما مرکز آبادان خواسته است که «باتوجه به احتمال زیاد حملات هوایی عراق علیه شهرهای مرزی ایران، با همکاری هماهنگی سازمان

ص: ۹۶۵

- ۱- سند شماره ۵۰۵۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۲۱۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲، گزارشات روز ۲۲/۶/۱۳۵۹، گزارش ستاد عملیات جنوب.
- ۳- گزارش شماره ۵۰۵۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش سماجا ۲ (م ۱۳۲)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.
- ۴- روزنامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از خرمشهر.
- ۵- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۹:۳۰.

- ۶- سند شماره ۲۱۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱، ۲۳/۶/۱۳۵۹، گزارش ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳ - عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹ و گزارش ژاندارمری آبادان.
- ۷- سند شماره ۳۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و انتظامی) به ناحیه ژاندارمری خوزستان و گیرندگان دیگر، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از روابط عمومی استانداری خوزستان، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، خبرگزاری پارس از آبادان.
- ۸- سند شماره ۴۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناوچه ۵۰۱۴۱ به گارد ساحلی (رکن ۳)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۲:۴۵.
- ۹- سند شماره ۲۱۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۹، ص ۵، ۲۳/۶/۱۳۵۹، هر دو به نقل از ستاد عملیات مشترک جنوب، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

بسیج مستضعفین و دیگر ارگان‌های مربوط، برنامه‌های رادیو و تلویزیونی ترتیب دهد تا مردم به طوری شایسته و بایسته آمادگی لازم جهت این گونه اتفاقات را داشته باشند.»(۱)

فرماندار آبادان در نامه دیگری همچنین از کفیل پالایشگاه آبادان خواسته است که باتوجه به اینکه «دولت عراق دست به یک سری نقل و انتقالات وسیع در مجاورت مرزهایش زده است که به احتمال زیاد قصد حمله به ایران را در این منطقه خواهد داشت، بنا به دستور استانداری و بنا به حساسیت منطقه مرزی آبادان و خرمشهر، تمام امکانات ارگان‌های انقلابی، ادارات، ارتش و نیروهای انتظامی باید در اختیار فرمانداری قرار گیرد تا طرح‌های امنیتی ضربتی از جمله ساختن سنگر، برج‌های دیدبانی، جاده مرزی آبادان - اروندکنار، اسکله دهانه اروندکنار و غیره هرچه سریع‌تر عملی گردد.» در این نامه برای اجرای ضربتی مقاصد موردنظر تقاضای فهرستی از ابزار و وسایل موردنیاز از جمله ماشین‌آلات سنگین، طرح و نقشه برج‌های دیدبانی و مهندسان ماهر شده است.(۲)

از سوی دیگر، باتوجه به تشدید درگیری‌های مرزی و تحرکات وسیع عراق، مرکز فرماندهی سپاه پاسداران از ستاد مشترک ارتش درخواست کرده که «جهت ترابری یکی از برادران سپاه همراه با ۱۰ تن بار مهمات و اسلحه از تهران به مقصد خرمشهر اقدام سریع انجام گیرد.»(۳)

یک گزارش جالب و قابل تأمل نیز حاکی است باتوجه به اینکه نیروهای دادسرای انقلاب اسلامی آبادان حفاظت و امنیت بخشی از مرز آبی را در این منطقه به عهده دارند، ستاد مشترک عملیات جنوب بنا به درخواست دادسرای مزبور، از نیروی زمینی ارتش «تقاضای واگذاری ۲۰ قبضه تفنگ ام - یک با خشاب همراه و ۳ خشاب اضافی برای هر قبضه نموده و تأکید کرده که باتوجه به وضعیت حساس منطقه، اقدام لازم در این مورد انجام پذیرد.»(۴)

در این حال، عوامل داخلی وابسته به عراق دست به تحرکات ایذایی در مناطق و شهرهای مرزی خوزستان می‌زنند. از جمله، «در ساعت ۲۳ امروز، بمبی در ۵ متری پادگان آموزشی خسروآباد آبادان در کنار یک ساختمان در حال احداث تولید خوراک طیور منفجر شد که دیوار کناره این ساختمان تخریب گردید. محل حادثه در ۶ کیلومتری گروهان ژاندارمری خسروآباد بود.»(۵)

۱

در ادامه تحرکات نسبتاً وسیع گروه‌های مسلح معاند با نظام و ارتباطات تنگاتنگ و نزدیک تر آنان با عوامل ارتش عراق، از مرز کرمانشاه خبر می‌رسد که شب شنبه «یک مأمور ویژه عراقی در جلسه‌ای که با برخی از سران مهاجمین مزبور از جمله فرد سرشناسی چون دکتر ثروت داشته، دکتر ثروت اوضاع ارتش ایران را برای وی تشریح کرده و گفته است که نیروی زمینی از هم پاشیده شده و نیروی هوایی نیز قدرت کامل ندارد و سپاه پاسداران نیز به علت عدم آموزش، کارایی لازم را ندارد. ...»(۶) همچنین، «برابر گزارش یگان جوانرود پایه به استناد یگان قلقله و پاسداران مستقر در منطقه نیز یک فروند هلیکوپتر عراقی در شب ۲۲/۶/۱۳۵۹ در

ص: ۹۶۶

۱- سند شماره ۳۴۳۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری آبادان به صداوسیما جمهوری اسلامی ایران - آبادان، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ص ۴، ۲۴/۶/۱۳۵۹، از فرمانداری آبادان، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۳۵۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری آبادان به کفیل پالایشگاه آبادان، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره

۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- سند شماره ۵۰۵۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۱۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲، ۲۳/۶/۱۳۵۹، از ستاد مشترک عملیات جنوب، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۰۳۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۸ برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان برابر گزارش گروهان خسروآباد مستند به اعلام پاسگاه حیر، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۷۷۳۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، به قصرشیرین (ایلام - فرماندهی هنگ)،

۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سپاه پاسداران به استناد گزارش سپاه غرب کشور، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

منطقه دالاهو پرواز نموده و به ضدانقلاب مهمات رسانیده است.»^(۱) یک گزارش دیگر از نیروهای اطلاعاتی خودی حاکی است علاوه بر تحركات افراد گروه کومه له و همراهی نیروهای جلال طالبانی با آنها در شهر ربط و استقرار آنها در این محل، تحركات عوامل مسلح بختيار و جابه جایی نیرو و تجهیزات آنان نیز توسط کامیون هایی که نام ارتش بختيار بر روی آنها حک شده بود، از منطقه پنجوین عراق به سوی شیلر مشاهده شده است.^(۲) در این حال، گزارش ستاد مشترک ارتش حاکی است که امروز «تعداد ۱۰۰۰ نفر از افراد وابسته به عراق به کوه کانی دزدان آمده اند و قصد آنها حمله به پاسداران مستقر در این محل است.»^(۳)

۱

در ادامه درگیری های مناطق کردنشین امروز، بانک ملی مهاباد مورد هجوم مسلحانه قرار گرفت. روزنامه جمهوری اسلامی نوشت: «نزدیک ظهر امروز، تعداد ۱۵ الی ۲۰ نفر از افراد حزب منحلہ دمکرات کردستان مسلحانه وارد بانک ملی مهاباد شده و طی گروگان گرفتن ۲ تن از کارمندان بانک، ۸۰ میلیون تومان به سرقت بردند و با یک وانت متواری شدند.»^{(۴) - (۵)}

این درحالی است که پیام امروز سپاه ارومیه به سپاه مرکز از عملیات قریب الوقوع در این شهر حکایت می کند. متن پیام چنین است: «از فردا، ۲۳/۶/۱۳۵۹ عملیات مهاباد شروع [می شود] هرچه سریع تر ۳۰۰ نفر نیرو همراه یک فرمانده سپاه اعزام دارید. منتظر هستیم.»^(۶)

در این حال، ستون اعزامی از بانه به سوی سردشت همچنان با دادن تلفات و درگیری های جنگ و گریز با گروه های دمکرات، کومه له، رزگاری و چریک های فدایی خلق، به سختی و کندی در حال نزدیک شدن به سردشت است.^(۷) بنا به گزارش های کیهان از غرب کشور، ستون اعزامی به سردشت در ادامه پاک سازی منطقه، تلفات سنگینی به مهاجمان وارد کرده است. در درگیری ها و برخوردهای پراکنده امروز در این منطقه، ۶ نفر از نیروهای خودی به شهادت رسیدند. خبرنگار کیهان ضمن نقل خبر مذکور، درباره درگیری منطقه تکاب نیز افزوده است: «در درگیری های اطراف پل ساروق و بنی کندی از توابع تکاب، بین واحدهای ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کرد با مهاجمان، یک پیشمرگ مسلمان به نام اباذر عبادی شهید و ۲ تن دیگر به اسامی باب الله براتی و اسکندر فتاحی زخمی شدند. بهرنگی، فرماندار میاندوآب، ضمن بیان این مطلب اعلام کرد که برق بخش تکاب از ۱۵ روز قبل از سوی افراد مسلح قطع شده که هنوز هم خاموشی در این شهر ادامه دارد.»^(۸)

گزارش پاسگاه شاهین دژ نیز حاکی است: «در ساعت ۲۳ امروز، مهاجمین مسلح بخش شاهین دژ را مورد حمله قرار داده و با سلاح های سنگین به طرف شهر تیراندازی و پاسگاه و سایر ارگان های انتظامی در حال دفاع می باشند و به شدت مقابله می کنند.»^(۹)

ص: ۹۶۷

۱- سند شماره ۲۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (جوانرود)، ص ۶۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شماره ۹۴۵۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۱۵، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن ۲)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاجا.

۳- سند شماره ۵۰۶۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۲۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی سپاه غرب کشور، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۴- ضمیمه دارد؛ اظهارات استاندار آذربایجان غربی درباره سرقت از بانک ملی شعبه مهاباد.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه در تماس با استاندار آذربایجان غربی؛ و -

روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه؛ و - روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه؛ و - روزنامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۶- سند شماره ۴۲۵۴۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه مرکز (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۷- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۸- همان.

۹- سند شماره ۳۴۴۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری کل کشور (مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه مستند به گزارش پاسگاه شاهین دژ، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی نیروی زمینی نیز حاکی است: «چون سالروز فوت ۲۲ نفر از ضدانقلابیون در سقر نزدیک است، گفته می شود که در نظر دارند به یگان های ارتش و سپاه پاسداران حمله نمایند. بنا به همین گزارش، «در درگیری مسیر سندرچ - میوان میان نیروهای خودی و مهاجمین مسلح نیز یک نفر پاسدار زخمی شد.»^(۱)

از سنقر نیز خبر می رسد که امروز صبح «تعدادی از مأمورین ژاندارمری پاسگاه سنقر برای دستگیری ضدانقلاب به قریه گرجی بیانی در ۳۵ کیلومتری غرب پاسگاه عزیمت که بین مأمورین و ضدانقلاب درگیری و در نتیجه ۵ نفر از مهاجمین کشته و ۶ نفر از آنها زخمی و یک برادر پاسدار نیز شهید گردید.»^(۲)

۱

درحالی که تهدید عراق هرروز جدی تر می شود، در داخل نیز نظام جمهوری اسلامی که هنوز نهادهای قانونی آن به طور کامل شکل نگرفته، با مشکلات متعدد امنیتی و سیاسی روبه رو است. از جمله اینکه در کنار درگیری های مربوط به گروه های سیاسی، تبعات مسئله کودتای ۱۸ تیر گذشته هنوز مبتلا به نظام است. از طرف دیگر، گروه های سیاسی همچون سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سازمان چریک های فدایی خلق که رفته رفته ماهیت ضدانقلابی و برانداز آنها آشکارتر می شود، سعی در انکار دخالت خود در جریان کودتای نقاب دارند.

امروز بعدازظهر، محاکمه ۶ تن دیگر از عوامل شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته، در دادگاه ویژه انقلاب اسلامی مرکز آغاز شد. «برابر محتویات پرونده، ۳ نفر از آنها از عوامل اصلی و سرشاخه هایی هستند که افراد زیادی را فریب داده و پس از بازداشت تقریباً کلیه همکاران خود را معرفی نموده اند و یکی دیگر از آنها از عوامل ساواک بوده که مدت ۲ سال مأمور تعقیب و مراقبت بوده و با سرشاخه کودتا سرهنگ احسان (سرهنگ بنی عامری) رابطه داشته و در رابطه با کودتا مبلغ ۱۰۰۰۰ تومان دریافت کرده است.»^(۳)

این درحالی است که سازمان چریک های فدایی خلق بار دیگر شرکت خود را در کودتای نافرجام امریکایی تکذیب کرد و این قسمت از اعترافات برخی کودتاچیان را مبنی بر شرکت سازمان مزبور دروغ محض و «توطئه انحصارطلبان سیاسی و تبلیغاتی بی شرمانه علیه نیروهای انقلابی و پیشرو» خواند. در بخشی از اطلاعیه این سازمان آمده است: «... انحصارطلبان سیاسی در شب ۲۲ شهریور برای چندمین بار کوشیدند با استفاده از یکی از عوامل کودتا، مردم میهن ما را بفریبند و کودتای امریکایی را به فدائیان خلق نسبت دهند؛ درحالی که همه مردم ایران می دانند که کودتاگران و همه عوامل وابسته به امپریالیسم دشمنان سرسخت انقلابیون کمونیست اند. ... ما کسانی را که با بی شرمی تمام، کودتای امریکایی را به انقلابیون خلق نسبت می دهند، خدمتگزاران دانسته یا ندانسته امپریالیسم امریکا می دانیم و سیاست تبلیغاتی رادیو

ص: ۹۶۸

۱- سند شماره ۹۴۵۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میوان)، ج ۱، ص ۱۹۴، از سماجا ۲ (ح.ع) به ت - ف - راجا (رکن ۲)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نراجا.

۲- سند شماره ۲۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۱۷، بولتن مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

تلویزیون را که در خدمت این سیاست قرار دارد، قویاً محکوم می‌کنیم»^(۱)

در همین حال باتوجه به نزدیک شدن زمان برگزاری دادگاه محاکمه محمدرضا سعادت از اعضای کادر مرکزی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به جرم جاسوسی برای کشور شوروی، هواداران این سازمان تقریباً به طور روزمره در برخی شهرهای کشور دست به تظاهرات اعتراض آمیز سازمان یافته می‌زنند تا در یک برنامه عملیات روانی فشرده، فشار بیشتری به مسئولان قضایی کشور وارد کنند. درخصوص تشکیل دادگاه سعادت، امروز دادستانی کل انقلاب در اطلاعیه ای اعلام کرد که هفته آینده محاکمه محمدرضا سعادت آغاز می‌شود. در این اطلاعیه آمده است: «محاکمه آقای سعادت روز شنبه ۲۹/۶/۱۳۵۹ ساعت ۹ صبح در دادگاه انقلاب اسلامی مرکز جهت رسیدگی به پرونده اتهامی ایشان در رابطه با جاسوسی به نفع کشور بیگانه (شوروی) و حمل اسلحه غیرمجاز آغاز می‌شود. لازم است آقای موسی خیابانی که بنا به گفته سازمان مجاهدین خلق و اظهار متهم، مسئول آقای سعادت می‌باشد در دادگاه حاضر شوند»^(۲) در این ارتباط، امروز «دکتر عبدالکریم لاهیجی، وکیل محمدرضا سعادت، در نامه ای خطاب به آیت الله موسوی اردبیلی دادستان کل کشور، از ایشان تقاضای تعویق وقت محاکمه و دعوت نامبرده برای مطالعه پرونده و ملاقات با موکل خود به منظور تدارک دفاع و تعیین وقت جدید محاکمه با رعایت اصول و ضوابط شرعی و قانونی نموده اند»^(۳)

در این حال، درارتباط با درگیری های چند روز پیش هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های چپ با مخالفان آنها، از بوشهر خبر می‌رسد «افرادی که در جریان درگیری های اخیر در استان بوشهر بازداشت شده بودند آزاد شدند و تنها ۲ الی ۳ نفر هنوز در بازداشت به سر می‌برند که ممکن است آنها نیز قریباً آزاد شوند. انصاری، حاکم شرع دادگاه انقلاب بوشهر، ضمن اعلام این خبر، به افرادی که آزاد شده اند برادرانه توصیه نمود که با دقت بیشتری گروه ها و مکتب ها را بررسی کنند و بعد به سوی آنها بروند»^(۴)

۱

تیمسار باقری، فرمانده پیشین نیروی هوایی، که در زمان حمله نظامی تکاوران امریکایی به طبس به دستور بنی صدر حکم بمباران بقایای اجساد و لاشه هواپیما و بالگردهای امریکایی را صادر کرده بود، «ساعت ۶ صبح امروز در حین خروج از کشور، توسط پاسداران انقلاب در فرودگاه مهرآباد دستگیر شد. لازم به یادآوری است که تیمسار باقری از سوی حاکم شرع دادگاه های ویژه ارتش ممنوع الخروج شده بود»^(۵) روزنامه کیهان نیز ضمن بیان این مطلب، از قول یکی از نزدیکان تیمسار باقری نوشته است: «سرلشکر امیربهنم باقری هنگام عزیمت به خارج از کشور برای شرکت در یک کنفرانس مربوط به هواپیمایی، توسط افراد غیرمسئول بازداشت شد. وی افزود: سرلشکر باقری به موجب حکمی از سوی رئیس جمهور به همراه هیئتی برای شرکت در یک

ص: ۹۶۹

۱- هفته نامه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱۳ و ۲۰.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، خبرنگار انقلاب اسلامی از بوشهر.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

کنفرانس هواپیمایی عازم خارج از کشور بود. ... این شخص نزدیک به تیمسار باقری گفت: دفتر ریاست جمهوری و امام از جریان چگونگی بازداشت سرلشکر باقری با اطلاع شده اند و ما منتظر بازگشت دکتر بنی صدر ریاست جمهوری از غرب کشور به تهران هستیم.»^(۱)

در این باره، محمدی ری شهری، رئیس دادگاه انقلاب ارتش، گفت: «حدود یک ماه قبل ایشان ممنوع الخروج گردید و این مطلب به تیمسار فلاحی گفته شد که به ایشان اعلام کنند.» وی افزود: «تیمسار باقری متهم به اختلاس و حیف و میل بیت المال و نیز دست داشتن در جریان طبس و جمع کردن توپ های ضد هوایی در تهران و مشهد می باشد. البته موارد اتهام دیگری نیز در مورد ایشان مطرح است که فعلاً مطرح نمی کنیم.» رئیس دادگاه انقلاب ارتش افزود: «تقریباً سه هفته قبل بود که ایشان قصد داشت با ایرتاکسی از ایران خارج شود که از ایشان محترمانه خواسته شد تا از ایران خارج نشوند تا به پرونده شان رسیدگی بشود و آقای قدوسی هم با دفتر آقای بنی صدر ریاست جمهور تماس گرفته بودند تا اعلام کنند ایشان ممنوع الخروج است، ولی متأسفانه آن طوری که به من گزارش دادند، یک گذرنامه سیاسی برای ایشان درست شده است که برخلاف اجازه دادستانی کل و برخلاف حکمی است که ما قبلاً ایشان را ممنوع الخروج اعلام کرده بودیم، می باشد و از این نظر، ما نیز بنا به وظیفه ای که داریم ایشان را بازداشت کردیم تا بعداً بازجویی شوند.»^(۲)

۱

پیام روز گذشته امام خمینی خطاب به زائران بیت الله الحرام که در بخشی از آن مطالبی راجع به شرایط ایران برای آزادی گروگان های امریکایی آمده است، بازتاب نسبتاً وسیعی در میان محافل رسانه ای غرب و مقامات ارشد امریکایی داشته است و عموماً آن را، در مورد گروگان ها نسبتاً ملایم تر و آشتی جویانه تر از قبل تحلیل کرده اند. البته سخنان وزیر خارجه ایران نیز به همین گونه تلقی شد.

تفسیر رادیو لندن درباره شرایط امام خمینی برای آزادی گروگان ها چنین است: «در ظاهر امر، دخالت آیت الله خمینی؛ یعنی تنها شخصیتی که همه حرف او را در ایران گوش می دهند، دخالتی بسیار مهم به نظر می رسد. در فوریه گذشته آیت الله صریحاً اعلام کرده بود که سرنوشت گروگان ها می باید توسط مجلس تعیین شود درحالی که وی اکنون خود شرایط آزادی ۵۲ امریکایی باقیمانده را تعیین کرده است؛ گرچه باید توجه کرد که آیت الله هنوز قضیه گروگان ها را کاملاً از اختیار مجلس خارج نکرده است؛ [یعنی این] گفته آیت الله خمینی در مورد اینکه تصمیم نهایی با مجلس می باشد. ...»

این گزارش آن گاه به بیان و تفسیر شرایط امام خمینی درباره آزادی گروگان ها می پردازد: «این شرایط به ترتیب اهمیت عبارت اند از: بازگرداندن ثروت شاه، آزاد کردن دارایی های ایران در امریکا که نزدیک به ۸ میلیارد دلار تخمین زده می شود، بازپس گرفتن ادعاهای امریکا علیه

ص: ۹۷۰

۱- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

ایران و قول عدم مداخله سیاسی و نظامی در ایران. ... در اینکه قسمت اعظم ثروت شاه در بانک ها و مؤسسات امریکایی است شکی نیست اما مقدار آن چقدر است، معلوم نیست. در صورتی که می شد بر سر این مهم ترین شرط و مشکل ترین از جهت امریکا سازشی شود؛ مثلاً امریکا قولی می داد تا بر سر اقدام قانونی ایران جهت بازپس گرفتن ثروت شاه از طریق دادگاه های امریکا مانعی ایجاد نکند، آن وقت شاید شرط مزبور می توانست آغاز حل مسئله باشد. ... خبرنگار بی بی سی در نیویورک می گوید: خواسته هایی که آیت الله خمینی مطرح کرده است از آنچه نخست وزیر ایران هفته پیش مطرح کرد، ملایم تر است. ...» (۱)

رادیو لندن در همین بخش و بخش صبحگاهی امروز خود نظر رئیس جمهور امریکا را درباره پیام دیروز امام خمینی چنین بیان کرده است: «پرزیدنت کارتر در یک کنفرانس مطبوعاتی اظهار داشت که وی اظهارات آیت الله خمینی را با دقت تحت بررسی قرار داده است، ولی دولت امریکا در ارزیابی تحولات اخیر، جانب احتیاط کامل را رعایت می کند و اظهارات اخیر مقامات ایران را مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد داد. اظهارات محتاطانه پرزیدنت کارتر نه تنها از سابقه ممتد شکست در حل مسئله گروگان هاست، بلکه از تردید امریکا در این مورد که با کدام مقام ایرانی تماس بگیرد و مذاکره کند، سرچشمه می گیرد. ... شاید مهم ترین نکته اظهارات اخیر آیت الله خمینی حذف دو نکته از نکات قبلی باشد. وی در مورد لزوم عذرخواهی امریکا و یا امکان محاکمه گروگان های امریکایی مطالبی اظهار نداشته است. با توجه به این مسائل، به نظر می رسد که امریکا از طریق یک مرجع ثالث بی طرف بکوشد که از نظرات مقامات ایران آگاه شود.» (۲)

در این حال، صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، که در حال ترک این وزارتخانه است امروز؛ یعنی در سیصد و پانزدهمین روز اشغال سفارت امریکا به دست دانشجویان پیرو خط امام، درباره پیام دیروز امام اظهار کرد: «شروط چهارگانه ای که توسط امام خمینی عنوان و مطرح گردیده، وضع موجود را از بن بست خارج نموده و مفاد نامه مورخ ۳۱ اوت ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، که در آن تقاضای حل و فصل بحران گروگان ها گردیده با "نظر مساعد" تهران روبه رو شده است.» (۳)

۱

تلاش مجامع بین المللی و شخصیت های سیاسی برای حل بحران گروگان های امریکایی همچنان ادامه دارد. در این زمینه، از جمله «در پایان اجلاس سالانه کمیسیون فرعی حقوق بشر سازمان ملل متحد که در ژنو تشکیل شده بود، قطعنامه ای به تصویب رسید که طی آن از ایران مصرأ تقاضا شده که گروگان های امریکایی را آزاد سازد. ... یکی از مقامات دولت ایران که در این اجلاس به عنوان ناظر شرکت کرده بود با قطعنامه مزبور مخالفت کرد و گفت که مسئله گروگان ها می بایستی در چارچوب روابط ایران و امریکا مورد بررسی قرار گیرد.» (۴) در رابطه با حل مسئله

ص: ۹۷۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه (ضمیمه)، شماره ۱۷۹، تاریخ ۲۳/۶/۱۳۵۹، صص ۱۳ و ۱۴، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۲- همان؛ و - همان، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۷:۴۵، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۳- پیر سالینجر، گروگان گیری در ایران، ترجمه دکتر جعفر ثقه الاسلام، نشر نوین، ۱۳۶۲، ص ۲۷.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه (ضمیمه)، شماره ۱۷۹، تاریخ ۲۳/۶/۱۳۵۹، صص ۱۴ و ۱۵، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۷:۴۵، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

گروگان های امریکایی امروز همچنین در ملاقات سفیر الجزایر با هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، نامه ای که از طرف خانواده های گروگان های امریکایی به سفارت الجزایر در امریکا تحویل داده شده بود، به ریاست مجلس شورای اسلامی داده شد. (۱)

۱

کودتای دیروز در ترکیه توسط نظامیان این کشور، بازتاب وسیعی در رسانه های گروهی جهان داشت. از جمله، روزنامه کوییتی القبس، امروز امریکا را متهم به رهبری کودتای نظامی در ترکیه کرد. این روزنامه دلیل کودتا را ترس از امکان وقوع انقلابی اسلامی همچون انقلاب ایران در این کشور، توصیف کرد. القبس نوشت: «اوضاع ترکیه در شب کودتا بسیار شبیه به زمان شاه در ایران بود و درحالی که امریکا از اوضاع ایران پند گرفته بود، ترتیب کودتای نظامی ترکیه را داد.»

الرأی العام، روزنامه دیگر کوییتی از این موضوع ابراز نگرانی کرده است که کودتای ترکیه سرپوشی باشد جهت بی توجهی به برکناری وزیر امور خارجه این کشور که متهم به اعمال سیاست های طرف دار رژیم اشغالگر قدس شده بود. این روزنامه می افزاید: «اعلامیه نظامی درحالی که اشاره به ادامه روابط با امریکا و جوامع بین المللی داشت، ذکری از روابط ترکیه و اسرائیل و یا مسئله بیت المقدس به میان نیاورد.»

روزنامه لوموند چاپ فرانسه نیز در این مورد نوشت: «حقیقت این امر که نخست خبر کودتای ترکیه از واشنگتن شنیده شد این است که "امریکا مسئول عملیات و مشوق این امر بوده است."» نیویورک تایمز نیز در شماره امروز خود نوشت: «اخیراً مقامات ترکیه اظهار داشته بودند که بدون تأیید امریکا مداخله ای در امور کشور نخواهند کرد.» دو روزنامه چپی لبنان نیز امریکا را متهم به دخالت در کودتای نظامی ترکیه کرده اند. روزنامه تایمز چاپ هند نیز نوشت: «باوجود بحران های ترکیه، دخالت ارتش حتمی بود ولی زمان آن قابل پیش بینی نبوده است.» این روزنامه افزود: «کودتای نظامی نمی تواند اوضاع کشور را به حال عادی بازگرداند و فقط سرپوشی موقت روی مسائل سیاسی و مذهبی ترکیه می باشند.» روزنامه عربی النهار نیز نوشت: «تنها ترکیه در صورت خارج شدن از دامن امریکا و الحاق به دنیای اسلام و عرب می تواند نجات یابد و درحالی که این کشور نیاز به اعراب ثروتمند دارد، غیرعادی است اگر خود را به دست غرب بسپارد. ...» (۲)

ضمیمه گزارش ۵۹۹: اظهارات استاندار آذربایجان غربی درباره سرقت از بانک ملی شعبه مهاباد

«به دنبال سرقت پول از بانک ملی شعبه مهاباد، مهندس طاهری استاندار آذربایجان غربی در یک گفت و گوی اختصاصی با خبرنگار خبرگزاری پارس در ارومیه در پاسخ این سؤال که چگونه درحالی که شما قبلاً اعلام کرده بودید، به علت عدم حاکمیت کامل دولت در مهاباد حتی به کارمندان حقوق پرداخت نشود، در بانک ملی شعبه

ص: ۹۷۲

۱- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- همان، ص ۱۴.

مهاباد ۸۰ میلیون تومان پول نگهداری می شد؟ گفت: این سؤالی است که من هم مطرح کرده ام و هنوز کسی پاسخ بدان نداده است. وی افزود: مسئولان بانک در کشور باید به این سؤال پاسخ دهند. آقای طاهری در پاسخ این سؤال که آیا قبلاً از طرف شما به بانک های منطقه در زمینه احتمال پیشامد چنین حوادثی هشدار یا اختاری داده شده بود؟ گفت: وقتی در شهری، شهربانی وجود ندارد و اختار شده است که به ادارات و افراد پول داده نشود، آیا مسئول بانک در مهاباد فکر نکرده است که چگونه می توانسته ۸۰ میلیون تومان را نگهداری کند؟ استاندار آذربایجان غربی درباره جزئیات جمع شدن پول در بانک ملی شعبه مهاباد و سرقت آن گفت: اولاً براساس اظهار رئیس بانک ملی شعبه ارومیه، شعب بانک مهاباد چند روزی بود که پول به مرکز استان منتقل نکرده بودند، ثانیاً رئیس بانک ملی شعبه مهاباد بدون اطلاع قبلی به مرخصی رفته است. ثالثاً مجموعه پول های چند بانک در مهاباد در شعبه بانک ملی جمع شده و سپس این حادثه روی داده است. رابعاً یکی از کارمندان بانک پس از جمع شدن پول ها در بانک، تلفنی دفتر حزب دمکرات را باخبر ساخته و حتی کسی که به تلفن وی جواب داده، گفته است که ما پس از جمع شدن همه پول ها اقدام خواهیم کرد. خامساً ۶ مرد مسلحی که به بانک وارد شده اند از در پشت اقدام به این کار کرده اند و این درحالی است که در بانک ۲۰ نفر کارمند مشغول کار بوده و حتی یکی از آنان نیز این مسئله را با مردم و اهل بازار در میان نگذاشته است. ضمناً اشخاصی که با خزانه یا وضع صندوق بانک آشنایی دارند، می دانند که دسترسی به صندوق بانک ملی به سادگی امکان ندارد، مگر اینکه افرادی که در آنجا کار می کنند، به این جریان تمایل نشان بدهند. زیرا کلید صندوق و خزانه در دست افراد مختلف است و اینها مسائلی بود که باید بیابند و بررسی کنند، که متأسفانه هنوز از آمدن کسی خبری نیست. و اگر هم بیابند امکان رفتن آنان به مهاباد مشکل است. آقای طاهری در پایان گفت: رئیس بانک ملی شعبه مهاباد از مرخصی به شهر مهاباد بازگشته و به پادگان اطلاع داده است که می خواهد با دمکرات ها در این زمینه وارد مذاکره شود.» (۱)

ص: ۹۷۳

امروز نیز مناطق مرزی قصرشیرین، نفت شهر و سومار صحنه زدوخوردها و درگیری های خونینی میان مدافعان جمهوری اسلامی ایران و قوای مهاجم عراق بود. با استقرار توپخانه عراق همراه ۶ دستگاه تانک به حالت آماده در سمت جنوب غربی شرکت نفت بانمیل (به فاصله ۱۰۰۰ متری)، (۱) ارتش عراق از ساعت ۹:۴۰ دقیقه بامداد از منطقه بانمیل، پاسگاه ولدکشته تابع گروهان قصرشیرین را زیر آتشباری شدید توپخانه خود گرفت که با پاسخ نیروهای مدافع این پاسگاه مواجه شد. بنا به این گزارش، «تمام سنگرهای پاسگاه ولدکشته خراب شده و افراد جایی برای سکونت ندارند و در زیرزمین های اطراف پاسگاه مشغول انجام وظیفه هستند.» (۲) در این آتشباری «قسمتی از پاسگاه ولدکشته نیز آسیب دیده است.» (۳)

گزارش لشکر ۸۱ زرهی درمورد تحرکات عراق در منطقه عمومی قصرشیرین حاکی است: «یگان های دشمن درحال استحکام مواضع خود در زینل کش هستند. یگان های دشمن همچنین در هفت مایلی شمال قصرشیرین در خاک عراق مستقر شده اند.» براساس همین گزارش، «یگان های پدافندی دشمن نیز در ۱۰ مایلی شمال غربی قصرشیرین قرار دارند. درضمن تعداد ۴۷ دستگاه تانک در اطراف قلعه سفید مستقر شده اند.» (۴) این درحالی است که هنگ قصرشیرین امروز استعداد گردان امداد خود را در حد ۵۰ درصد اعلام کرد و با توجه به درگیری های منطقه این هنگ بارها خواستار تکمیل گردان امداد شده است. (۵)

همچنین، در ساعت ۲۴ امروز، ۲۰ نفر از نیروهای قرارگاه هنگ قصرشیرین همراه ۱۰ تن از تکاوران ارتش که جهت ضربه زدن به نیروهای عراقی اعزام شده بودند، در نزدیکی پل تنگاب کهنه مشاهده می کنند که مأموران عراقی با بولدوزر درحال تخریب پل هستند. نیروهای خودی با مأموران عراقی به مدت ۲ ساعت درگیر شده و به آنها تلفاتی وارد می آورند و خود سالم به پایگاه برمی گردند. (۶)

ص: ۹۷۷

۱- سند شماره ۲۷۶۸۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب، ۲۳/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش فرمانده هنگ قصرشیرین.

۲- سند شماره ۳۴۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۷۶۸۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۲۸۳۱۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تهران (رکن ۳ - ژاجا) به کرمانشاه، اهواز، سنج، ارومیه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا مستند به گزارش لشکر ۸۱ زرهی.

۵- سند شماره ۲۹۸۳۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران فرماندهی - ژاجا (رکن ۳ - عملیات).

۶- سند شماره ۲۷۶۸۵۹ از هنگ قصرشیرین به تهران - ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

به هر حال، با استقرار بیشتر نیروهای عراقی در مناطق هم جوار، درگیری‌ها از ظهر امروز بالا گرفت و به مناطق بیشگان، تنگ هوان، تنگاب و سومار نیز کشیده شد و در ساعت ۱۴:۴۰ دقیقه، ۲ فروند میگ عراقی نیز وارد صحنه عملیات شدند. آتشبارهای ارتش جمهوری اسلامی ایران در پی حمله میگ‌های عراق در مناطق بیشگان و تنگ هوان به طرف آنها تیراندازی کردند و باعث سرنگونی یکی از آنها در منطقه تنگ ترشابه شدند. فائتوم‌های ارتش جمهوری اسلامی نیز میگ دیگر را که در حال فرار بود در آسمان بین بیشگان و زیدیحایی به گلوله بستند و آن را منهدم ساختند.^(۱) این درگیری‌های هوایی هنگامی رخ داد که رئیس جمهور و نخست وزیر و هیئت همراه در حال بازدید از خطوط مقدم جبهه در نوار مرزی بودند.^(۲)

در زدوخوردهای منطقه تنگاب، با انهدام ۳ دستگاه تانک عراقی توسط نیروهای خودی، عراقی‌ها عقب نشستند، اما در درگیری‌های منطقه سومار ۲ نفر از سربازان ارتش به نام‌های حسین حبیبی و حسین رستمی و یک سرباز ژاندارمری به نام عباس الگوانصر به شهادت رسیدند. در همین منطقه ۳ نظامی دیگر مجروح شدند.^(۳)

در ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه، پاسگاه کانی شیخ از گروهان سومار زیر آتش سنگین عراق قرار گرفت که این آتشباری تا ساعت ۲۰ با واکنش نیروهای ایرانی خاتمه یافت، اما دوباره از ساعت ۲۳ تا ۲۴ از سر گرفته شد.^(۴) این در حالی است که «گروهان سومار اعلام نموده که یک گروه رزمی خودی به استعداد ۴ قبضه توپ ۱۵۵ م.م با یک گروه پیاده و ۹ دستگاه تانک و ضدهوایی در دو کیلومتری پاسگاه‌های گیسکه و نیز در قسمت سمت چپ "قلمی" و سنگرهای "اسماعیل خان" مستقر هستند، اما هیچ گونه پشتیبانی از پاسگاه‌های کانی شیخ، تلخاب و بازرگان به عمل نمی‌آورند.»^(۵)

در این حال، «در درگیری امروز بعد از ظهر در نوار مرزی بیشگان نیز ۴ تانک عراقی منهدم و تعداد زیادی از قوای بعثی و مصری مستقر در مرز به هلاکت رسیدند که رفت و آمدهای آمبولانس‌ها [آمبولانس‌ها] حاکی از تلفات سنگینی است که به دشمن وارد آمده است.»^(۶)

۱

با اینکه منطقه میمک به اشغال نیروهای عراق درآمده، اما ارتش عراق به دلیل مقاومت نیروهای ایرانی هنوز نتوانسته موقعیت خود را در این منطقه کاملاً تثبیت کند و زدوخوردهای خونین و نابرابر همچنان ادامه دارد. در این زمینه، گزارش پاسگاه تلخاب حاکی از وضعیت بسیار اسف بار و وخیم این پاسگاه است؛ چراکه طبق این گزارش، «پاسگاه تلخاب از روز ۱۹/۶/۵۹ از سه طرف زیر آتش شدید توپخانه عراق بوده و تعداد ۲ دستگاه

ص: ۹۷۸

۱- سند شماره ۲۷۶۸۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ت - ف - ژاجا (مرکز فرماندهی - رکن ۳)، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان قصرشیرین به استناد پاسگاه هدایت؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ به فرماندهی منطقه عملیات غرب، ۲۳/۶/۱۳۵۹، گزارش هنگ قصرشیرین مستند به گزارش گروهان و پاسگاه هدایت؛ و - سند شماره ۲۷۶۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ف - ژاجا (مرکز فرماندهی - رکن ۳)، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۱۷، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- روزنامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از ستاد عملیات مشترک غرب کشور، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- سند شماره ۲۷۶۸۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به فرماندهی ناحیه کرمانشاه، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار، ۲۴/۶/۱۳۵۹، مستند به گزارش پاسگاه کانی شیخ، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۳۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (رکن ۳) مرکز فرماندهی ژاجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش گروهان سومار.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

نفربر و ۳ دستگاه تانک ارتش خودی که در پشت پاسگاه فوق مستقر بوده، به طرف ایلام عقب نشینی کرده اند و پاسگاه تلخاب به کلی منهدم و نابود شده و خودرو گاز پاسگاه نیز منهدم و قابل استفاده نمی باشد و درحال حاضر پرسنل در بدترین شرایط به سر می برند و از طرف هنگ ایلام و گروهان هیچ گونه کمکی از نظر خواروبار و پشتیبانی به آنها نمی شود و به محض اینکه خودرویی از پاسگاه هلاله یا گروهان صالح آباد به طرف پاسگاه مزبور بیاید، مورد هدف توپخانه دشمن قرار می گیرد و درحال حاضر فاقد آب آشامیدنی و خواروبار و حتی مهمات و وسایل خواب و غیره می باشد. ...» (۱)

گزارش هنگ ایلام درباره همین منطقه حاکی است که ۲۰۰ دستگاه تانک عراقی با پوشش کامل به طرف پاسگاه انجیره و ارتفاعات اطراف آن حرکت کرده و شروع به حمله شدید کرده اند و هنگ ایلام تقاضای تقویت هوایی نموده است. (۲) در یک گزارش دیگر در مورد پاسگاه انجیره و اطراف آن آمده است که «امروز تعدادی از افراد خودی که برای کمک رسانی به پاسگاه انجیره عزیمت کرده بودند، مشاهده کردند که جاده انجیره به وسیله تعداد زیادی تانک عراقی تسخیر و از طرف تپه شینو و پشت سر محاصره شده اند و هم اکنون در محاصره دشمن می باشند و پاسگاه تقاضای فوری دفاع هوایی دارد. ...» (۳)

گزارش دیگری از «هنگ ایلام، آخرین وضعیت پاسگاه های تابع این هنگ را تا ساعت ۱۹ امروز بدین شرح اعلام می دارد: ۱. پاسگاه انجیره در محاصره مزدوران عراقی می باشد و نبرد همچنان ادامه دارد و چنانچه کمک هوایی نرسد هر آن احتمال سقوط دارد. ۲. پاسگاه نی خزر و شوروشیرین با فداکاری و جانبازی با عراقی ها درحال نبرد هستند. ...» (۴) در درگیری پاسگاه نی خزر و نمک ۲ نفر از پاسداران و ۳ یا ۴ نفر از ارتش و ۲ نفر از مأموران ژاندارمری مجروح شدند و یک تن به شهادت رسید. (۵)

در منطقه مرزی ایلام، وضعیت پاسگاه چیلات نیز همچنان رو به وخامت است؛ بنا به گزارش این پاسگاه، «نیروهای مزدور دشمن [با] یک گردان مکانیزه با پشتیبانی یک گروهان کماندو از واحدهای خود در مقابل مرز چیلات گسترش یافته و شدیداً مواضع خود را محکم [کرده اند] و "سه گلال" و "عین منصور" که مناطق قابل نفوذ هستند، فاقد نیروی خودی می باشند و [معبّر] "عین خلاه" [نیز] سبب می شود که دشمن به راحتی نفوذ کرده و عملیات محاصره و غافلگیری را انجام دهد.» در پایان این گزارش، جهت سد کردن راه نفوذ دشمن از معابر مزبور، تقاضای ۱۵ نفر درجه دار و جوانمرد و مهمات کافی شده است. (۶)

ص: ۹۷۹

- ۱- سند شماره ۲۸۳۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (رکن ۳)، ۲۳/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۲۸۳۷۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ - ژاجا به فرمانده عملیات غرب، ۲۳/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۲۸۳۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۳/۶/۱۳۵۹، از هنگ ایلام به تهران (رکن ۳) دایره عملیات - مرکز فرماندهی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد.
- ۴- سند شماره ۲۸۳۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به فرماندهی عملیات غرب، ۲۳/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۲۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۶- سند شماره ۲۸۳۴۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

در درگیری های کنونی، مقایسه دو نیروی زمینی و هوایی ایران و عراق با یکدیگر قابل تأمل است.

به گزارش خبرنگار کیهان و به گفته یک منبع مطلع نظامی، ارتش ایران از لحاظ نیروی هوایی بر ارتش بعث تفوق کامل دارد، اما از لحاظ نیروهای زمینی، ارتش بعث و پشتیبانی تجهیزات آنها از نیروهای ما بهتر است. این منبع همچنین گفته است: بیشترین مشکل ما تجمع و تمرکز واحدهای ما در جنگ داخلی کردستان است و دشمن با تحریک عوامل داخلی در منطقه کردستان و کشاندن مقدار زیادی از نیروهای ایران در این قسمت، ما را در دو جبهه وسیع درگیر کرده است.» در همین گزارش، در مورد ادعاهای ارضی دولت عراق که مدعی است "پیشروی نیروهای بعثی و تصاحب چند پاسگاه تخلیه شده مرزی ایران در منطقه خان لیلی، انجام عملیاتی در خاک خود بوده است"، خبرنگار کیهان به نقل از یک مقام مطلع مرزی، که نامش در گزارش نیامده، می نویسد: «در معاهده ۱۹۷۵ که بین شاه معدوم و صدام حسین در الجزیره با وساطت هواری بومدین، رئیس جمهور فقید الجزایر، به امضا رسیده بود، شاه موافقت کرد که در نوار مرزی ایران و عراق میله گذاری جدید مرزی شود و قسمتی از خاک ایران به عراق داده شود، اما به دنبال پیروزی انقلاب ایران، این معاهده کان لم یکن و غیرقابل قبول تلقی شد و به همین جهت یکی از انگیزه های درگیری های مرزی ایران و عراق و نفوذ عراق در خاک ما همین موضوع بوده است.» (۱)

در پی شدت یافتن درگیری ها در نوار مرزی خرمشهر و پاسگاه های تابع آن که از دیروز میان قوای نظامی ایران و عراق به اوج خود رسید، امروز نیز از ساعت ۵:۴۵ دقیقه بامداد، نیروهای عراقی با دو فروند ناوچه از طریق شط العرب و نیز با قوای زمینی خود پاسگاه خین ایران و اطراف آن را مورد حمله قرار دادند که با مقاومت شدید مأموران خودی و ناوچه های نیروی دریایی ایران مواجه شدند. این درگیری ها در ساعت ۱۰ صبح، به درگیری پراکنده در منطقه خین و مؤمنی تبدیل و یک ساعت بعد از آن به خاموشی گرایید. این درگیری موجب اعتراض شدید مرزبانی خرمشهر به مرزبان مقابل شد. (۲) در این خصوص، گزارش فرمانداری خرمشهر حاکی است: «... برق تمام نوار مرز قطع گردیده و دهکده ولی عصر آتش گرفته که به وسیله مأمورین آتش نشانی اطفاء حریق گردید. ...» (۳) همچنین، «یک مقام آگاه در فرمانداری خرمشهر اطلاع داد که در این درگیری که به مدت ۳ ساعت به طول انجامید، ۴ نفر از مزدوران بعث به هلاکت رسیدند. وی افزود که هم اکنون (ساعت ۶ بعدازظهر) نوار مرزی آرام است و تنها تک تیراندازی هایی صورت

ص: ۹۸۰

۱- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

۲- سند شماره ۳۴۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۳/۶/۱۳۵۹، به نقل از هنگ ژاندارمری خوزستان، ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۸، ص ۲، ۲۳/۶/۱۳۵۹، گزارش هنگ ژاندارمری خوزستان؛ و - سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۹، ص ۵، ۲۳/۶/۱۳۵۹، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲).

۳- سند شماره ۴۳۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۸، از فرمانداری خرمشهر،

می گیرد.» در این گزارش همچنین آمده است که «بعدازظهر امروز، غرضی، استاندار خوزستان، به همراه معاون سیاسی و فرماندار خرمشهر و تنی چند به منظور بازدید از مناطق مرزی جنوب، به نوار مرزی عزیمت کردند. ضمناً طی امروز در منطقه شلمچه هیچ گونه درگیری رخ نداده است.» (۱) در درگیری های امروز ۵ نفر از افراد پایگاه ۲ دریایی خرمشهر مجروح شدند. (۲)

یک گزارش دیگر از نیروهای خودی حاکی است که نیروهای تکاور عراق با ورود به منطقه روبه روی پاسگاه دریایی خرمشهر در خاک عراق، مشغول عملیات بوده و خود را برای حمله احتمالی در ساعت ۱۹ امروز آماده می سازند. این حمله به صورت پراکنده از این ساعت آغاز شده است. (۳)

درباره درگیری های امروز مقامات کشور عراق ادعا می کنند که «بر اثر تیراندازی نیروهای عراقی به پاسگاه خین ایران، پاسگاه مزبور آتش گرفته و یک ناوچه جنگی ایران منهدم گردیده است.» بنا به این گزارش، «برج دیدبانی ام الرصاص در ساعت ۱۱:۴۰ دقیقه امروز، به گارد ساحلی بصره اطلاع داد که وضعیت در منطقه غیرعادی بوده و در اثر تیراندازی نیروهای ایرانی کابل برق قطع و چند عدد درخت آتش گرفته است. در ضمن به نیروهای امداد پزشکی نیز آسیب رسیده و تقاضای کمک نموده اند.» (۴) یک گزارش مشابه دیگر به نقل از مقامات نظامی عراقی حاکی است: «امروز ارتش ایران ۴ دستگاه تانک و ۳ دستگاه چادر و تعدادی توپ در مقابل برج های دیدبانی گارد ساحلی بصره مستقر نموده است.» در ادامه همین گزارش آمده است: «امروز نیروهای ایرانی مستقر در نوار مرزی با سلاح سبک و سنگین پایگاه ها و برجک های دیدبانی عراق را در شب هدف گلوله قرار داده و برج مراقبت شماره ۱ (ام الرصاص) را منهدم نموده است.» (۵) در همین حال، «تیپ ۲ گارد مرزی بصره که در حال نبرد با نیروهای ایرانی می باشد، از جانب مقر تیپ در بصره به شدت تقویت می شود و این تیپ با توجه به درگیری های دیروز و امروز، بازهم تقاضای پشتیبانی و تقویت نیروهای خود را نموده است. فرماندهان این تیپ با توجه به آتشباری سنگین نیروهای ارتش ایران که امروز در پاسخ به حملات نیروهای تیپ ۲ گارد مرزی صورت گرفته، اوضاع خود و منطقه را خطرناک توصیف نموده اند. ...» (۶)

۱

در حالی که امروز برای دومین روز متوالی، درگیری شدیدی در مرز خرمشهر و پاسگاه های تابع میان قوای زمینی و دریایی ایران و عراق در جریان بود، عراق در این منطقه و دیگر مناطق مرزی خوزستان بازهم دست به تحرکات و تقویت نیروهای خود زده است. در این مورد، گزارش نوبه ای لشکر ۹۲ زرهی اهواز درباره حوادث و رخدادهای امروز در مناطق مرزی تابع یگان های این لشکر حاکی است: «۱. برابر تحقیقات انجام شده، پلی نظامی و فلزی از ساحل عراق به

ص: ۹۸۱

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، خبرنگار جمهوری اسلامی از تهران در تماس تلفنی با فرمانداری خرمشهر.
- ۲- سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۹، ص ۳، ۲۳/۶/۱۳۵۹، از هنگ ژاندارمری آبادان، برابر اعلام ستاد مشترک عملیات جنوب، ۲۳/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۶۳۷۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۰۰:۴۰ دقیقه بعد از نیمه شب؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۴- سند شماره ۶۳۷۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا - رکن ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از سماجا ۲، به نقل از مقامات نظامی عراق، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۶۳۷۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به نراجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، برابر خبر واصله از رکن ۲ ارتش به نقل از منابع عراقی، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۶۳۷۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به نراجا، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

جنوبی ترین قسمت جزیره ام الرصاص (روبه روی پایگاه دریایی خرمشهر) به طول ۳۰۰ یارد(۱) زده شده که تصور می رود به منظور انجام نقل و انتقالات از خاک عراق به جزیره مزبور باشد. ۲. اعلام سماجا مبنی بر احتمال حمله شبانه عراق در مورخه ۲۳/۶/۵۹ و دستور آمادگی به یگان های منطقه تابع لشکر. ۳. حضور کماندوهای مصری در مرز جنوب و شرکت آنها در کلیه درگیری ها که رهبری عملیات را به عهده داشته اند. ۴. ورود دو گروه نظامی عراق در ساعت ۱۰ روز ۲۳/۶/۵۹ در منطقه کیلومتر ۲۵ و طلائییه قدیم و به عقب رانده شدن آنها با آتش ۷/۱۲ و ۳ توسط یگان های خودی. ۵. استقرار یک گردان توپخانه عراق در ۱۷ کیلومتری مقابل ریگ حفاری شرکت نفت (چاه شماره ۶۰ که دیدبانان خود را در پاسگاه کوشک عراق و پاسگاه عراق، مقابل طلائییه جدید مستقر نموده است). ۶. تقویت نیروهای زرهی عراق در پاسگاه چیلان. ۷. زیر آتش قرار گرفتن پاسگاه خین ایران به وسیله ناوچه های عراقی و ۸. احتمال حمله شدید عراق به خرمشهر و بوشهر در مورخه ۲۳/۶/۵۹ توسط هواپیماهای دشمن.»(۲)

گزارش مربوط به احتمال حمله هوایی شدید عراق به مناطق بوشهر، خرمشهر و مورد تهدید واقع شدن جزیره مینو، شلمچه، گارد ساحلی و ناوگان دریایی ایران، امروز نیز تکرار شد؛ گرچه تا ساعت مخابره این گزارش یعنی ساعت ۲۲:۱۰ دقیقه، هنوز از این حمله هوایی هیچ خبری نشده است.(۳)

همچنین، در ادامه تقویت نیروهای عراقی در منطقه مرزی خرمشهر، «یک گزارش از گروهان ژاندارمری خرمشهر نیز حاکی است که امروز عراق اقدام به اعزام ۲۰ [دستگاه] نفر بر پر از سرباز از بصره به طرف شلحه نموده است.»(۴)

علاوه بر این امروز عراق در مناطق تابع هنگ سوسنگرد و ژاندارمری بستان از جمله در مناطق هم جوار پاسگاه دویرج و رشیدیه عراق(۵) و طاوسییه بازهم دست به تحرکات مهندسی رزمی از جمله حفر تونل و احداث سنگر زده است.(۶) در این حال، باتوجه به حوادث و درگیری های مرزی در مناطق تابع بستان و نیز مرز خرمشهر و تحرکات عراق در مقابل منطقه تابع هنگ آبادان، فرمانده ژاندارمری کل کشور امروز به هنگ های سوسنگرد و آبادان دستور داد تا نیروها و تجهیزات خود را جمع آوری کرده و به مرزها اعزام دارند و برای نگهداری پاسگاه ها از نیروهای مردمی و سپاه پاسداران کمک بخواهند.(۷)

ص: ۹۸۲

۱- Yard؛ هر یارد برابر است با ۴۴/۹۱ سانتی متر.

۲- سند شماره ۳۴۶۰۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری استان خوزستان (معاونت سیاسی، انتظامی)، ۲۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۳۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، صص ۱۵ و ۱۶.

۳- سند شماره ۶۳۷۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نداجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۰:۲۲.

۴- سند شماره ۶۳۷۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نراجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ساعت ۹:۴۵.

۵- سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۹، ص ۲، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد، مستند به گزارش گروهان ژاندارمری بستان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام پاسگاه دویرج.

۶- سند شماره ۲۹۷۷۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری سوسنگرد به تهران - ف - نراجا (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۹، ص ۵، ۲۳/۶/۱۳۵۹، از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۳)، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

درگیری های اخیر مرزی میان قوای نظامی ایران و عراق، به ویژه در مناطق مرزی قصرشیرین و ایلام، همچنان در محافل رسانه ای عراق و نیز رسانه های گروهی منطقه و غرب بازنتاب وسیعی دارد.

به گزارش بخش عربی رادیو کویت: «یک فرمانده نظامی عراقی در مصاحبه ای با خبرگزاری عراق گفت: نیروهای عراق آزادی سرزمین های عراق را به پایان رسانده و نیروهای ایرانی را مجبور به بازگشت به مرزهای بین المللی کردند. فرمانده نیروهای نصر به روزنامه الثوره گفت: سرزمین هایی که در بین واسط و دیالی قرار دارد از هرگونه نیروی ایرانی خالی گردید. ...» (۱)

خبرگزاری فرانسه از بغداد نیز به نقل از روزنامه الثوره، ارگان مرکزی حزب بعث عراق، آورده است: «به دنبال سه روز نبرد، نیروهای عراقی موفق شدند ۲۱۰ کیلومتر از مناطق واقع در مرز ایران و عراق را متصرف شوند. نوار مرزی مورد بحث بین شهرهای الکوت و مندلی واقع است. ... این روزنامه تعداد تلفات نیروهای ایران را طی ۴ روز گذشته در منطقه قصرشیرین ۱۵۴ کشته و زخمی ذکر کرده است. ...» (۲)

روزنامه الثوره همچنین در سرمقاله امروز خود تحت عنوان "یک مأموریت قومی شرافتمندانه و مجسم نمودن قدرت اعراب برای کسب پیروزی" نوشت: «... آنچه که در مرزهای شرقی ما گذشت و می گذرد به طور آشکار ثابت کرد آزادی هر قسمتی از سرزمین های اشغالی غصب شده امری است امکان پذیر و چنانچه تصمیم سیاسی با جرئت و قاطعیت وجود داشته باشد، پیروزی بر دشمن ممکن است.» الثوره همچنین افزود: «آزادی زین القوس و سیف سعد و هر سرزمین عراقی که مجوسیان جدید اشغال کرده اند، نتیجه توطئه رژیم های ارتجاعی و گذشتن این رژیم ها از حاکمیت ملی و قومی بوده است. این پیروزی تنها برای ملت عراق نبود بلکه آن پیروزی جدیدی برای امت عرب به شمار می رود. ...» (۳)

بامداد امروز همچنین، «یک سخنگوی نظامی در وزارت دفاع عراق اعلام کرد: نیروهای ایرانی دشمن حملات خود را به مواضع و پاسگاه های ما ادامه دادند. شب گذشته و بامداد امروز توپخانه و اسلحه سنگین ایران پاسگاه های الشلحه و البوارین در منطقه البصره را بمباران کردند. نیروهای ما به شدت مراکز آتش آنها را بمباران و خسارت های فراوانی به آنها وارد کردند و ۲ ماشین ایرانی در این بمباران آتش گرفت. در ساعت ۵:۳۰ دقیقه امروز، هواپیماهای ایرانی به مواضع ما در منطقه سیف سعد حمله کردند. اسلحه ضد هوایی ما با هواپیماهای ایرانی مقابله کرده و آنها را مجبور به فرار نمودند و هیچ گونه خسارتی به نیروهای ما وارد نشده است. ...» (۴)

ص: ۹۸۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۰، تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۳، به نقل از رادیو کویت، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - همان (ضمیمه)، ص ۳۶، رادیو کویت (بخش عربی)، ساعت ۱۵:۳۰، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۰، تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹، صص ۳ و ۴، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، به نقل از روزنامه الثوره.

۳- همان (ضمیمه)، صص ۳۷ و ۳۸، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۷:۳۰، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۴- همان، ص ۳۶، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۷:۳۰، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

بخش عربی رادیو لندن نیز در این باره چنین گزارش می دهد: «تیمسار سرتیپ فلاحی، جانشین رئیس ستاد فرماندهی مشترک نیروهای ایران، اعلام کرد نیروهای عراقی با تمام قدرت در طول مرزهای دو کشور متمرکز شده و هر روز بر میزان این نیروها و حجم سلاح های تهاجمی شان می افزایند. تیمسار فلاحی اضافه کرد که عراق تمام نیروهای خود را از مرزهای غربی و شمالی این کشور و همچنین در سایر مناطق دیگر به منطقه مرزی ایران گسیل داشته است.» در ادامه این گزارش آمده است: «رادیو تهران گزارش داد نیروهای این کشور چندین موقع استراتژیک را در مرز از نیروهای عراقی بازپس گرفته است و در این نبرد تلفات و خسارات سنگینی را به نیروهای مهاجم عراقی وارد کرده اند. ...» (۱) یک گزارش مشابه دیگر از این رادیو ضمن اشاره به درگیری های دیروز و امروز در مرز خرمشهر حاکی است: «... به گفته خبرگزاری عراق نیروهای عراقی در پاسخ به آتشباری نیروهای ایرانی که دو پاسگاه مرزی را هدف قرار داده بودند تلفات سنگینی بر نیروهای ایران وارد آورده اند. به گفته رادیو اهواز در این برخوردها نیروهای عراقی از دو جنگنده و نیروهای ایرانی نیز از دو رزم ناو استفاده کردند. رادیو اهواز گفت که اواسط امروز این برخوردها خاتمه یافتند. ...» (۲) رادیو لندن در همین بخش خبری درباره حمله جنگنده های عراقی به بالگرد حامل بنی صدر و رجایی و همراهان نظامی آن دو به نقل از خبرگزاری پارس چنین آورده است: «بنی صدر رئیس جمهور ایران و علی رجایی نخست وزیر این کشور از حادثه حمله جنگنده های عراقی به هلیکوپتر حامل آنان که شب گذشته در نزدیکی مرز دو کشور انجام گرفت جان سالم به در بردند. ...» (۳)

۱

با آنکه غرب و جنوب کشور هر دو در معرض تهدید عراق است، اما در شرایط کنونی شهرهای مرزی غرب کشور به کلی حالت جنگ زده دارد، درحالی که وضعیت شهرهای مرزی خوزستان چنین نیست. برای نمونه دو مطلب حاشیه ای درباره تهدید عراق در این دو منطقه، ذکر می شود که گویای نوع بازخورد خطر عراق در مناطق مذکور است.

در غرب کشور، در ادامه حرکت نیروهای مردمی به سوی جبهه های این منطقه و کمک رسانی به مناطق جنگ زده، سرپرست بسیج لرستان امروز اعلام کرد: «به دعوت بسیج مستضعفین خرم آباد، ظرف دو روز گذشته، ۷۰۰ نفر، که ۱۰۰ نفر آنها بعد از ظهر دیروز با سلاح های شخصی خود و ۶۰۰ نفر نیز امروز با سلاح ها و تجهیزاتی که بنیاد مستضعفین خرم آباد، استانداری لرستان و فرمانداری خرم آباد در اختیار آنها گذاشته است به صورت ستون به سوی مرزهای غرب کشور اعزام شدند.» سرپرست ستاد بسیج استان لرستان افزود: «در دو روز گذشته، بیش از چهار هزار نفر از عشایر غیور و جوانان پاکدامن لرستان با مراجعه به مرکز آموزش بسیج، آمادگی خود را برای شهادت در راه اسلام و اعزام به مرزهای کشور اعلام نموده اند. ...» (۴)

درارتباط با کمک رسانی به مناطق جنگ زده قصرشیرین نیز امروز فرماندار این شهرستان اظهار

ص: ۹۸۴

۱- همان، ص ۳۳، بخش عربی رادیو لندن، ساعت ۱۷:۳۰، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۱۰، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، صص ۹ و ۱۰، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از خرم آباد، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

کرد: «در فرمانداری این شهرستان کمیته ای برای توزیع مواد غذایی و کالاهای ضروری تشکیل داده که مردم خیر می توانند کمک های خود را به آدرس فرمانداری قصرشیرین بفرستند.»^(۱) گزارش خبرنگار کیهان نیز در این مورد حاکی است که «مردم دسته دسته به فرمانداری قصرشیرین مراجعه می کنند و سهمیه خواروبار خود را تحویل می گیرند.» بنا به گزارش کیهان، «اکثر مغازه ها تعطیل هستند و ۸۰ درصد مردم از شهر خارج شده اند و فقط مردان برای مراقبت از اموال خود نتوانسته اند کوچ کنند، اما ادارات دولتی دیروز در اولین روز هفته، کار خود را آغاز کرده اند.»^(۲) لازم به ذکر است که دیروز نیز «از سوی کمیته انقلاب اسلامی اسدآباد همدان کمک های جمع آوری شده غیرنقدی مردم اسدآباد و روستاهای اطراف آن که شامل ۳ کامیون میوه، ۲ کامیون نان و کمپوت، خرما و سایر مواد غذایی و ۲۵ صندوق داروی ضروری می باشد به سپاه پاسداران قصرشیرین تحویل شد تا بین مردم قصرشیرین و مبارزین که در سنگرها می جنگند، توزیع شود.»^(۳)

در ادامه مبارزه با عوامل داخلی وابسته به عراق، ستاد خبری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز امروز اعلام کرد: «با کسب خبر از محل اختفای "احمد اسحاقی" فرزند "عبدالزهراسحاقی" که از افراد ضدانقلاب و خرابکار می باشد، گروهی از افراد عملیات سپاه پاسداران اهواز به محل اختفای وی که در "زرگان" واقع در سی کیلومتری اهواز بود، اعزام شدند، که با مقاومت مسلحانه نامبرده روبه رو شدند و پس از درگیری مسلحانه، احمد اسحاقی کشته شد.» ستاد خبری سپاه پاسداران اهواز اضافه کرد: «احمد اسحاقی که در قتل پاسدار شهید رسولی که در تیرماه سال قبل صورت گرفت، شرکت داشت جهت انجام دوره نظامی به عراق رفت و حدود دو ماه قبل توسط سپاه پاسداران انقلاب آبادان دستگیر و به زندان تحویل داده شد. وی پس از یک ماه بازداشت، موفق به فرار از زندان شد و بعد از آن به همراه دو نفر دیگر به عراق رفت. هنگام بازگشت از عراق مقادیری اسلحه از قبیل آر.پی.جی. ۷، نارنجک و کلاشینکف با خود به همراه آورد.» بنا به این گزارش، «هنگام بازرسی از منزل احمد اسحاقی یک قبضه کلاشینکف و ۴ خشاب به دست آمد.»^(۴)

۱

مهم ترین درگیری های امروز مناطق کردنشین، در محورهای بانه - سردشت، نرده - اشویه و شاهین دژ - تکاب رخ داد. در دیگر مناطق نیز ناآرامی ها و تحرکات نیروهای مسلح وجود داشت.

امروز مهاباد روز نسبتاً آرامی را پشت سر گذاشت، اما در اطراف آن تحرکاتی گزارش شد از جمله اینکه: در روستای قاضی آباد^(۵) و طرف غرب آن، افرادی با سلاح های سبک و سنگین

ص: ۹۸۵

۱- همان، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه در گفت و گو با فرماندار قصرشیرین، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از همدان.

۴- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از اهواز؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۵، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۵- قاضی آباد: ده از دهستان منگور بخش حومه شهرستان مهاباد، واقع در ۴۹ کیلومتری جنوب غربی مهاباد و ۵/۳ کیلومتری شمال غربی جاده شوسه مهاباد به سردشت. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۴، آذربایجان غربی، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

مستقر شده و مهمات زیادی را در یکی از خانه های این روستا انبار کرده اند.^(۱)

در محور بانه - سردشت، به گزارش روابط عمومی سپاه سنندج، «ستون اعزامی [از بانه] به سردشت به نزدیکی های این منطقه رسیده و همچنان مشغول پاک سازی نقاط اطراف می باشد.» بنا به این گزارش: «در این پاک سازی، مهاجمین تلفات سنگینی را متحمل شده اند و مقاومت خود را از دست داده و در حال فرارند.»^(۲) همچنین، ارتفاعات منطقه سردشت به تصرف ستون اعزامی درآمده و در درگیری این ستون با گروه های مسلح مهاجم، ۲ غیرنظامی مجروح شدند و خسارات زیادی به شهر سردشت وارد آمده است.^(۳) با این همه، گزارش امروز ستاد مشترک ارتش حاکی است که «تعداد زیادی از ضدانقلابیون مسلح از مهاباد و پیرانشهر به منطقه سردشت وارد شده اند.» براساس این گزارش، «اهالی مستقر در دهات اطراف سردشت فعلاً دهات خود را ترک کرده و به سردشت کوچ نموده اند.»^(۴) اما شهر سردشت نیز همچنان ناآرام است و گروه های مهاجم مسلح معاند با نظام مدام شهر را گلوله باران می کنند. در این باره «گزارش هنگ ژاندارمری سردشت حاکی است در ساعت ۱:۳۰ دقیقه بامداد امروز،^(۵) مهاجمین مسلح با سلاح های سبک و سنگین به پایگاه های اطراف و گروهان سردشت حمله کردند که به آتش آنها پاسخ قاطعانه داده شد. در این درگیری که تا نزدیک روشنایی صبح به طول انجامید، تلفاتی به نیروهای خودی وارد نیامد.»^(۶)

در محور نقده - اشنویه با طول تقریبی ۳۲ کیلومتر و اطراف آن، از ساعت ۱۰ صبح دیروز تا ساعت ۴ صبح امروز، ستون اعزامی ارتش در مسیر خود به سوی اشنویه، از سه طرف مورد هجوم قرار گرفت و تلفاتی به نیروهای پیشمرگان مسلمان کرد همراه این ستون وارد آمد،^(۷) با این حال، امروز نیروهای ارتش دومین عملیات جدی خود را برای پاک سازی محور نقده - اشنویه^(۸) آغاز کردند.^(۹) مهاجمان مسلح ضدانقلاب نیز به تلافی این عملیات، «در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز از اطراف کولان علی آباد به داخل شهر نقده به وسیله توپخانه تیراندازی کردند که [تا روشنایی صبح ادامه داشت و] بر اثر آن ۲ نفر از اهالی شهر شهید شدند.»^(۱۰)

در محور شاهین دژ - تکاب نیز امروز درگیری سختی میان نیروهای خودی و مهاجمان مسلح ضدانقلاب روی داد. در این زمینه، گزارش ژاندارمری میاندوآب حاکی است امروز «حدود ساعت ۱۴، ستون عملیات مستقر در بخش تکاب با همکاری سپاه پاسداران درحوالی بنی کندی یک گروه از مهاجمین مسلح را محاصره و تعداد ۸ نفر از آنها را به قتل رساند و ۲ نفر دیگر زنده دستگیر و تعداد زیادی مهمات و اسلحه به غنیمت گرفته شده است.»^(۱۱) در

ص: ۹۸۶

۱- سند شماره ۶۳۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، ص ۶۰، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به شاجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۲۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۳- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از سردشت.

۴- سند شماره ۶۳۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بیجار)، ص ۱۹۳، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به شاجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۲۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱، گزارش شماره ۱۰۱۹۸۱ مورخ، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۵- در برخی منابع ساعت شروع درگیری ۲۲:۳۰ دقیقه ۲۳/۶/۱۳۵۹ اعلام شده که تا ساعت ۴ صبح روز بعد همچنان ادامه داشته است. (سند شماره ۳۴۴۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۶/۱۳۵۹).

۶- سند شماره ۳۴۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سردشت؛ و - سند شماره ۳۴۴۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سردشت.

۷- سند شماره ۶۳۷۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۰:۵۰، برابر اعلام ژاجا.

۸- ضمیمه دارد؛ مراحل آزادسازی و پاک سازی محور نرده - اشنویه.

۹- مصطفی ایزدی، تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی (ضدانقلاب و ضدانقلابیون)، تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، دانشکده فرماندهی و ستاد، ۱۳۸۶، ج ۴، ص ۲۵۱، آزادسازی و پاک سازی محورهای مواصلاتی.

۱۰- سند شماره ۶۳۷۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۸:۲۰، برابر اعلام نزاچا مستند به گزارش لشکر ۶۴ ارومیه؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر گزارش لشکر ۶۴ ارومیه.

۱۱- سند شماره ۵۷۲۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۲۳، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا (مد عملیات)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام فرمانداری میاندوآب مستند به گزارش گروهان ژاندارمری میاندوآب، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳، برابر گزارش ژاندارمری میاندوآب، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۶۳۷۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۲۲۳، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۵:۰۰.

همین ارتباط، گزارش تکمیلی سپاه پاسداران مرکز، تعداد کشته های مهاجمان را ۲۰ تن اعلام کرده و گفته است که اجساد ۱۰ تن از آنها از جمله فرمانده آنان به نام بایزید اهل تکاب و حبیب اهل عراق و سلیمان اهل للجان، اکنون در تکاب می باشد. (۱) از سمت شاهین دژ نیز خبر می رسد که «از ساعت ۲۰:۳۰ دقیقه امروز تا ساعت ۳ بامداد روز بعد، مهاجمین بخش شاهین دژ را مورد حمله قرار داده و با سلاح های سنگین به طرف شهر تیراندازی می نمایند. ارگان های نظامی مستقر در شاهین دژ از مواضع خود به شدت دفاع می نمایند.» (۲) در این حمله آتشباری مهاجمان، «۳ نفر از اهالی شهید و ۲ نفر نیز زخمی شدند. ضمناً در همین شب، مهاجمین مسلح به ده عباسی بلاغی در اطراف شاهین دژ، حمله کرده و یک فرد مسلح این روستا را شهید می کنند.» (۳) از سوی دیگر، بهرنگی، فرماندار میاندوآب، ضمن تأیید ادامه پاک سازی در محور تکاب، اعلام کرد که برق این منطقه که از مدت ها قبل قطع بود با فعالیت مجدد مأموران تأمین شد. (۴)

اما در دیگر مناطق کردنشین نیز درگیری های پراکنده میان قوای مسلح جمهوری اسلامی و گروه های مسلح معاند با نظام روی داد؛ از جمله:

«در درگیری جانورود بین سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد از یک سو و مهاجمین از سوی دیگر یک پاسدار زخمی شد.» بنا به همین گزارش، «در منطقه باینگان نیز در جریان پاک سازی کوه رنگ و خورموج یک پیشمرگ مسلمان کرد شهید شد.» (۵)

«در پاک سازی منطقه وزیوج (ورزه پوش) [و] زردویی (زردویسی) واقع در جنوب غربی پاوه، فرماندار پاوه به همراه افراد سپاه پاسداران در ساعت ۰۳:۰۰ امروز، در ارتفاعات این منطقه با مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] درگیر شده که یک پاسدار محلی به نام محمود فرشیدی شهید و ۲ نفر از افراد خودی مجروح می شوند. با اعلام اینکه یگان مستقر در پاوه با آتش توپخانه، افراد خودی را حمایت می نمایند، تقاضای پشتیبانی هوایی به عمل آمده است.» (۶) همچنین «از ساعت ۲۴ امروز، مهاجمین [ضدانقلاب] با سلاح های سنگین از داخل شهر سقز شروع به تیراندازی [به مقرهای نیروهای خودی] کردند که بر اثر آتش متقابل، مواضع مهاجمین منهدم [شد.]» (۷)

علاوه بر درگیری ها و زدوخوردها در مناطق کردنشین، تحرکات و نقل و انتقالات نیروهای خودی و مهاجمان ضدانقلاب نیز قابل ذکر است؛ از جمله: «بر اساس گزارش رسیده از ستاد مشترک ارتش، ستون تدارکاتی ارتش که صبح روز یکشنبه از سنندج به قصد میوان حرکت کرده بود، غروب همین روز بدون هیچ گونه درگیری به سلامت وارد میوان شد.» (۸)

از سوی دیگر، یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی ارتش حاکی است: «گروه های مسلح مستقر در نوسود و مناطق اطراف، توسط کشور عراق تقویت گردیده اند و خود را آماده می نمایند به هر

ص: ۹۸۷

۱- سند شماره ۶۳۷۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۱۹، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۷۲۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۲۳، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد عملیات)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام فرمانداری میاندوآب مستند به گزارش گروهان ژاندارمری میاندوآب، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳، برابر گزارش ژاندارمری میاندوآب، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، طبق خبر واصله

از شاهین دژ، به شماره ۵۷۸۳، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه در تماس با فرماندار میاندوآب.

۵- سند شماره ۶۳۷۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۱۸، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- سند شماره ۴۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش شاجا برابر اعلام شهربانی پاوه، ۲۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۶۳۷۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش گروهان پاوه؛ و - سند شماره ۱۴۳۶۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی سپاه غرب، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاندارمری مستند به گزارش گروهان پاوه؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۲۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی پاوه؛ و - روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از روابط عمومی ستاد عملیاتی غرب کشور.

۷- سند شماره ۲۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۲۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر اطلاع واصله از سقز، از جمله گزارش اطلاعی فرماندار سقز، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

قیمتی از تصرف و تأمین نوسود به وسیله قوای دولت جمهوری اسلامی ایران ممانعت به عمل آورند.» بنا به همین گزارش، «ضدانقلابیون در ارتفاعات اطراف نوسود مواضعی را تهیه و آماده نموده اند و به انواع سلاح های سبک و سنگین و تیربار ضد هوایی مجهز می باشند.» همچنین «دولت بعث عراق به منظور حمایت بیشتر، یک پایگاه به استعداد یک گردان همراه با بیمارستان صحرایی در منطقه سازان تشکیل داده است و از ضدانقلابیون حمایت می کند.»(۱)

در یک گزارش مشابه دیگر به نقل از منابع اطلاعاتی ژاندارمری آمده است: «ضدانقلابیون در آبادی های آویهننگ، بیساران، هویه، کلوته، توری ور و سروآباد در حوالی سنندج تقویت شده اند.» براساس این گزارش، «اخیراً دولت عراق به هر پاسگاه نوار مرزی در منطقه میوان ۵۰ الی ۶۰ پرسنل اضافه نموده است.» همچنین، «تعداد ۴۰۰ نفر از ضدانقلابیون در حوالی آبادی بندخوی واقع در حوالی بانه مستقر می باشند.»(۲)

ناحیه ژاندارمری کرمانشاه نیز گزارش داد: «بیش از یک صد نفر به سرپرستی عبدالله بابایی ساکن قریه دشتیله حلول(۳) که به عراق متواری شده بودند از طرف سردار جاف به ایران مراجعت و قصد خرابکاری در منطقه دارند.»(۴) همچنین، بنا به گزارش شهربانی جمهوری اسلامی، «اکراد کومه له به سرپرستی قاسملو خائن... از ناحیه اکراد ترکیه و از راه های غیرمجاز به انواع سلاح های مختلف مجهز گردیده اند و قصد دارند پس از برداشت محصول گندم و جو و ذخیره نمودن آن و مناسب شدن اوضاع جوی، به نقاط حساس جهت خرابکاری [و] به پادگان های نظامی جهت خلع سلاح حمله نمایند.»(۵)

۱

درگیری و ایجاد تشنج میان هواداران گروه های سیاسی که با سوءاستفاده های تبلیغاتی از ادامه وضعیت انقلابی - نهادی مدام در پی دامن زدن به ناآرامی ها و ایجاد منازعات با گروه هایی از مردم وفادار به نظام هستند، شهرستان رشت را با مشکلات عدیده و هشداردهنده ای مواجه ساخته است. در این زمینه، امروز نامه مردم (ارگان مرکزی حزب توده) در مطلبی تحت عنوان "اوضاع رشت متشنج است؛ ما هشدار می دهیم" از موضع خاص خود به بررسی اجمالی این وضعیت در شهرستان رشت پرداخته و چنین می نویسد: «خرابکاری گروهک های مائوئیستی - امریکایی و عناصر راست افراطی در رشت، جو متشنج و نگران کننده ای در این شهر به وجود آورده است. براساس اطلاعات رسیده، کوشش عوامل وابسته به امپریالیسم جهانی به سرکردگی امریکا و ارتجاع داخلی برای به آشوب کشاندن شهر رشت، این روزها بالا گرفته و با کمال تأسف زمینه

ص: ۹۸۸

۱- سند شماره ۹۴۵۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۶۳، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن ۲)، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاچا.

۲- سند شماره ۹۴۵۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میوان)، ج ۱، ص ۱۹۵، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن ۲)، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاجا؛ و - سند شماره ۵۷۲۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به (مرکز فرماندهی) سنندج، ۲۶/۶/۱۳۵۹، پیرو ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۳- دشتیله حلول: ده از دهستان ولدبیگی بخش ثلاث شهرستان کرمانشاهان، واقع در ۱۶ کیلومتری جنوب شرقی نهرآب و ۲ کیلومتری حلول.

۴- سند شماره ۲۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۱۷، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲، بنا به گزارش کرمانشاه، به شماره ۱۰۴۱۳۶، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۶۳۷۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۱۱، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت -
ف - نزا، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شاجا.

مساعدی برای ایجاد درگیری در این شهر به وجود آمده است...» (۱)

از سوی دیگر امروز علی انصاری، استاندار گیلان نیز از موضع خاص خود، با اشاره به برخی مشکلات و نارسایی های اقتصادی و اجتماعی در این استان، به تشریح مشکلات فرهنگی و سیاسی و نحوه فعالیت و عملکرد گروه های سیاسی چپ و نقش شوروی در حمایت و پشتیبانی از این گروه ها در شهرهای استان گیلان پرداخت و اظهار کرد: «مردم گیلان از نظر طرز تفکر خوش فهم هستند. البته این در صورتی است که کسی بتواند برایشان استدلال صحیحی بیاورد... و وقتی در یک منطقه فرهنگ درست پیاده نشد، دزدان ایدئولوژی، آن چیزی را که خودشان دارند به جای موارد اصیل و اصلی غالب می کنند و در مردم انحراف به وجود می آورند...»

استاندار گیلان سپس با اشاره به هماهنگی میان ارگان های انقلابی و استانداری گیلان برای حل مشکلات مختلف مردم، به بررسی اجمالی عملکرد گروه های سیاسی پرداخت و گفت: «در گیلان حدود ۱۷ گروه سیاسی وجود دارد که برخی از این گروه های سیاسی مستقیماً با شوروی در ارتباط هستند و شاهد این حرف من، کاغذهایی است که از شوروی می رسد و این کاغذها با چهار دست به یک گروه سیاسی دیگر منتقل می شود یا اینکه کتاب هایی که در آن طرف به فارسی چاپ می شود و به ایران آورده می شود و معمولاً در مقابل اسلام، همه آنها باهم همدست می شوند؛ همان طور که در شهرهای دیگر هم شما دیده اید، توطئه های زیادی هم می کنند. چند روز پیش بود که در میدان شهرداری رشت کسی به عنوان دفاع از حجاب اسلامی و مبارزه با بی حجابی، روسری سر می کند و بعد با چماق به سر دیگری می کوبد، وقتی او را دستگیر کردیم و پیگیری کردیم معلوم شد که مال فلان گروه سیاسی است. می خواهم بگویم که جنبه تخریبشان در منطقه به طریقی است که رنگ عوض می کنند. تمام اینها فقط درگیر شعارهاشان هستند و به شعور نرسیده اند و میل هم ندارند مردم را به شعور برسانند. ما به صورت "اشداء علی الکفار" با اینها رفتار خواهیم کرد.»

استاندار گیلان در پاسخ به این سؤال که «شنیده شده که گروه های سیاسی منحرف در استان گیلان بیش از سایر گروه ها فعالیت می کنند، علت چیست؟» اظهار کرد: «این منطقه، منطقه تفریحی است و کسانی که از مناطق دیگر رانده شده اند به این منطقه می آیند. البته آن چیزی هم که در مورد فعالیت این گروه ها می گویند، درست نیست؛ لاقلاً با چهار، پنج ماه پیش فرق می کند و ما با شعار کوبنده "الله اکبر" با آنها برخورد کرده ایم و به کرات هم آنها را برای مباحثه دعوت کرده ایم که جرئت نکرده اند، همان طور که قبلاً هم جرئت نکرده بودند که بیایند و مشی خود را روشن کنند. این شایعه است که می گویند اینها فعالیت زیاد دارند؛ اینها کسانی نیستند که بتوانند در مقابل اسلام مقاومت کنند...» (۲)

ص: ۹۸۹

۱- نامه مردم، شماره ۳۳۲، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۷.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

واکنش در برابر سخنان بنی صدر در مراسم روز هفده شهریور و نیز پاسخ سران حزب جمهوری اسلامی به آن، در داخل و خارج از مجلس شورای اسلامی همچنان ادامه دارد؛ هرچند بیانات امام خمینی و آیت الله منتظری و نیز ابراز نگرانی آیات عظام قم و مشهد باعث شد که فضای ملتهب حاکم بر مجلس و نیز دو جناح رقیب حاکم بر نظام، اندکی فرونشیند و نامه نمایندگان مجلس برای احضار بنی صدر و بازخواست از وی، امروز با اکثریت آرای نمایندگان، مسکوت گذاشته شود.

در زمینه مسکوت گذاشتن طرح دعوت از رئیس جمهور، امروز آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، در ابتدای جلسه علنی چنین گفت: «در جلسه قبل، نامه ای با امضای ۱۱۴ تن به امضا رسیده بود که رئیس جمهور به خاطر توضیح سخنان خود به مجلس بیاید. در مقابل، نامه دیگری با امضای ۱۵ نماینده رسیده که به استناد بیانات امام و آیت الله منتظری خواسته اند که این مطلب از موضوع مجلس خارج شود.» سپس متن دو نامه را یکی از منشی های مجلس قرائت کرد و آن گاه تعدادی از نمایندگان موافق و مخالف دعوت بنی صدر به مجلس سخنانی ایراد کردند و سپس توسط عده دیگری از نمایندگان کفایت بحث به رأی گذاشته شد که با اکثریت آرا، نامه دعوت رئیس جمهور به مجلس، با توجه به شرایط کنونی مسکوت گذاشته شد. (۱)

همچنین، جامعه روحانیت مبارز تهران نیز در تلگرامی به امام خمینی که امروز منتشر شد، از شخص امام درخواست کردند «ریاست جمهوری و سایر مسئولین را از مشاجرات لفظی نهی فرمایید» (۲)

از سوی دیگر، امروز امام خمینی در پاسخ تلگرام های آیات عظام قم و مشهد که در آن از روند مشاجرات لفظی دو جناح حاکم ابراز نگرانی شده بود، چنین برخوردهایی را گله های لفظی که ریشه دار نیست، اختلافات جزئی و کوچک و البته مخالف مصالح اسلام و کشور اسلامی خواند که به نفع دشمنان اسلام است و با موازین عقلی و شرعی وفق نمی دهد. متن پاسخ امام خمینی به تلگرام های آیات عظام قم و مشهد به قرار زیر است:

پاسخ به آیت الله گلپایگانی: «بسم الله الرحمن الرحیم. حضرت آیت الله آقای گلپایگانی، دامت برکاته - قم. تلگراف شریف مبنی بر نگرانی اوضاع و اصل گردید. ان شاء الله تعالی ارشادات حضرت عالی و سایر مراجع و علماء اعلام موجب آرامش و عمل به موازین اخوت اسلامی گردد. معلوم است اختلاف ریشه داری در کار نیست و همه بحمد الله تعالی وفادار به جمهوری اسلامی و پیرو احکام آن هستند و گله های لفظی ان شاء الله تعالی حل و موجب تفاهم خواهد شد. آقایان متذکر هستند که با مشکلات فراوان کشور و خطرهای متوقع برای اسلام و مسلمین این برخوردها که به نفع دشمنان است، با موازین عقلی و شرعی وفق نمی دهد. از خداوند تعالی اصلاح امور و عظمت اسلام و مسلمین را خواستارم. سلامت و سعادت جناب عالی را از خداوند تعالی خواستارم. والسلام علیکم ورحمة الله. روح الله الموسوی الخمینی.» (۳)

ص: ۹۹۰

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، صص ۷۰۸ - ۷۰۵.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- صحیفه نور، جلد ۱۳، ص ۸۵.

پاسخ به آیت الله مرعشی نجفی: «بسم الله الرحمن الرحيم. حضرت آیت الله آقای نجفی مرعشی دامت برکاته - قم. به دنبال مذاکرات و مصاحبات چندروزه که اظهار تأسف و ناراحتی کرده بودید و وسیله مخابره تلگراف، اعلام آن را نموده بودید باید عرض کنم گرچه قشرهای مختلف نیز ناراحت شده اند لیکن آقایان متوجه هستند که در این وضع فعلی باید به این اختلافات جزئی پایان دهند و ملت را از نگرانی درآورند. امید است به دعای جناب عالی و سایر آقایان مسائل به خوبی حل شود. والسلام علیکم ورحمة الله. روح الله الموسوی الخمینی.» (۱)

پاسخ به آیت الله سیدعبدالله شیرازی: «بسم الله الرحمن الرحيم. حضرت آیت الله آقای شیرازی دامت برکاته - مشهد مقدس. تلگرام شریف پیرو بعضی مباحثات و برخوردهای لفظی بین متصدیان امور واصل، امید است خواست خداوند تعالی و ارشاد علماء اعلام مسائلی که پایه های اساسی ندارد حل شود و واضح است که این نحو برخوردها گرچه کوچک و بی ریشه است، مخالف مصالح اسلام و کشور اسلامی است. از جناب عالی امید دعای خیر دارم. والسلام علیکم ورحمة الله. روح الله الموسوی الخمینی.» (۲)

۱

موضوع چگونگی رسیدگی نمایندگان مجلس شورای اسلامی به مسئله گروگان های امریکایی و حل و فصل آن، از سوی کمیسیون امور خارجه در جلسه علنی امروز مجلس، مطرح شد و برخی نمایندگان در این باره به اظهار نظر پرداختند.

در این زمینه، سیدمحمد خاتمی، مخبر کمیسیون امور خارجه مجلس، در مورد نامه مجلس به کنگره امریکا گفت: «پیش نویس این نامه به کمیسیون ها ارائه شده است و خواهران و برادران نظرات خود را داده اند و این نامه با توجه به نظریات [کتابی نمایندگان، یعنی] بیش از ۲۰۰ نامه تهیه شده است. تعداد زیادی از نمایندگان آن را تأیید مطلق کرده اند، تعدادی تأیید کرده اند و گفته اند که خلاصه شود و تعدادی تأیید کرده اند حتی اینکه نکاتی اضافه شود. نظریه های اعتراضی نیز وجود داشت که از جمله در مورد یک نکته تاریخی کمیسیون معتقد نیست که بحث در این نامه وجود ندارد بلکه این نامه یک سند تاریخی است نه یک تاریخ نویسی. وارد شدن در بحث تاریخی ایجاب می کرد که تفصیل بیشتری داده شود. بیشترین مواضع نامه روی مسئله جنایات امریکا از پانزده خرداد به بعد دور می خورد. ...» (۳)

سپس برخی نمایندگان از جمله محمد رشیدیان نماینده آبادان و دیالمه نماینده مشهد، نظرهایی در مورد برخی مطالب نامه داشتند و درخواست کردند که متن نامه به طور کامل در مجلس خوانده شود تا نمایندگان نظر نهایی خود را اعمال کنند. سپس هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، در مورد مطالب گفته شده، رأی گیری کرد که در نتیجه تصویب شد که نامه به کمیسیون امور خارجه برگردانده شود و کمیسیون با توجه به تذکرات جدید، نامه

ص: ۹۹۱

۱- همان، ص ۸۶.

۲- همان، ص ۸۷.

۳- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۷۰۸.

را مورد بررسی قرار دهد و پس از تصویب آن را برای کنگره امریکا ارسال دارد.

بعد از بررسی نامه مجلس به کنگره امریکا، خاتمی گزارش خود را در مورد مسئله اشغال لانه جاسوسی و گروگان ها قرائت کرد. در بخشی از این گزارش با اشاره به سابقه این عمل آمده است: «... امام امت امر رسیدگی به مسئله گروگان ها را به مجلس شورای اسلامی محول فرمودند و کمیسیون امور خارجه این موضوع را که در رابطه مستقیم با سیاست خارجی جمهوری اسلامی است جزو اولین و نه مهم ترین موضوعاتی یافت که می بایست در جلسات این کمیسیون مطرح می کرد. به همین منظور طی چند جلسه درباره اصل موضوع و شیوه رسیدگی به آن به بحث و تبادل نظر پرداخت...»

مخبر کمیسیون امور خارجه مجلس در ادامه گزارش خود، افزود: «... در اینجا لازم است نظریه کمیسیون امور خارجه را در این زمینه به اطلاع برسانیم. باتوجه به موقعیت خطیری که انقلاب در آن به سر می برد و باتوجه به اینکه اشغال لانه جاسوسی و گروگان گیری به کل انقلاب و تمامی مردمی که فداکارانه در صحنه پیکار گام نهاده اند مربوط می گردد و باتوجه به اینکه در آستانه رسیدگی به امر گروگان ها از سوی مجلس شورای اسلامی، در خارج و داخل ایران تلاش برای ایجاد جو ساختگی و تحمیل آن بر فضای رسیدگی به این مسئله به چشم می خورد و باتوجه به نقطه نظرهای گوناگونی که نمایندگان محترم در زمینه اصل مسئله و شیوه رسیدگی به آن ابراز داشته اند، کمیسیون امور خارجه، جلسه علنی مجلس شورای اسلامی را شایسته ترین پایگاه طرح مسئله و رسیدگی به آن و تصمیم گیری درباره آن می داند. ... طبیعی است که مجلس می تواند اصول مستخرجه از نظریات نمایندگان را به عنوان چارچوب حل و فصل مسئله به وسیله هیئتی که از سوی نمایندگان انتخاب می گردند، اجرا و پیاده نماید.» خاتمی در پایان گزارش خود گفت: «از ریاست محترم مجلس شورای اسلامی تقاضا داریم که بحث پیرامون گزارش کمیسیون خارجه را در دستور کار یکی از جلسات علنی مجلس شورای اسلامی قرار دهند تا طبق تصمیم و رأی نمایندگان در این زمینه اقدام لازم به عمل آید.» پس از پایان قرائت نامه، بحث در این مورد به جلسه فردا موکول شد. (۱)

ص: ۹۹۲

در آستانه شروع رسیدگی به مسئله گروگان های امریکایی در مجلس شورای اسلامی، عصر امروز حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، با کاردار سوئیس دیدار و گفت و گو کرد. در این ملاقات کاردار سوئیس پیرو نامه قبلی، نامه دو نفر از نمایندگان کنگره امریکا را به هاشمی رفسنجانی تحویل داد. رئیس مجلس در مورد جواب نامه کنگره امریکا اظهار کرد: «امروز مجلس در مورد جواب نامه کنگره امریکا تصمیم گرفت و اصل مذاکره درباره گروگان ها فردا آغاز خواهد شد و مجلس تصمیم را خواهد گرفت. اکنون نوبت امریکاست که اگر در مورد گروگان ها حسن نیت دارد، صداقت خود را در عمل نشان دهد.» هاشمی رفسنجانی افزود: «همان طور که نامه کنگره امریکا در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی برای عموم خوانده شد - و حتی در مطبوعات هم منعکس گردید - ما نیز انتظار داریم دولت امریکا نیز متن جوابیه مجلس شورای اسلامی ایران را برای اطلاع مردم امریکا منتشر کند و اگر چنین نکند، عدم حسن نیت خود را نشان داده است و این تخلف، در مذاکرات ما هم اثر سوء خواهد گذاشت.» هاشمی رفسنجانی در پایان گفت: «به هر حال، مجلس تصمیم نهایی را خواهد گرفت.» (۱)

آخرین پیشنهاد های امام خمینی در مورد آزادی گروگان های امریکایی و اظهار نظر های مقام های دولت امریکا در این باره، مورد بحث رسانه های گروهی غرب، به ویژه مطبوعات امریکا قرار گرفته است.

«رونالد ریگان که از طرف حزب جمهوری خواه امریکا نامزد مقام ریاست جمهوری آن کشور شده، گفته است: "وی فکر می کند که ایالات متحده می تواند با سه فقره از چهار شرطی که آیت الله خمینی رهبر ایران دو روز پیش برای آزادی گروگان های امریکایی پیشنهاد کرد، موافقت کند." ریگان خطاب به گزارشگران افزود: "امریکا باید از دارایی ها و سپرده های ایران در امریکا رفع توقیف به عمل آورده و ضمانت بسپارد که در امور داخلی ایران مداخله نکند." آقای ریگان گفت: "کلیه ادعاهای امریکا علیه ایران نیز باید پس گرفته شود،" ولی در مورد تقاضای آیت الله خمینی مبنی بر استرداد ثروت شاه سابق، ریگان گفت که "به چنین اقدامی بدون مراجعه به محاکم قضایی امریکا نمی توان دست زد." ریگان متعهد شد که در مورد مسئله گروگان ها که یکی از موضوعات مطروحه در مبارزات انتخاباتی ریاست جمهوری امریکاست مذاکراتی در آینده انجام ندهد و در صورتی که به مقام ریاست جمهوری امریکا انتخاب شود به هر توافقی که صورت گیرد کردن خواهد نهاد، هر چند آقای ریگان به ایران هشدار داد که اگر به ریاست جمهوری برسد بیش از آنچه که در حال حاضر ایران از امریکا انتظار دارد، به آن کشور امتیاز نخواهد داد.» (۲)

ص: ۹۹۳

-
- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۳، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.
 - ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه (ضمیمه)، شماره ۱۸۰، تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۹، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۷:۴۵، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - همان، ص ۳۲، رادیو لندن (بخش عربی)، ساعت ۱۷:۳۰، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

از سوی دیگر، امروز سناتور هوارد بیکر، رهبر اقلیت جمهوری خواه سنای امریکا، اظهار عقیده کرد: «آزادی گروگان های امریکایی تهران قبل از انتخابات امریکا در نوامبر آینده (آبان ماه) از لحاظ سیاسی می تواند به جیمی کارتر کمک کند، لیکن این امر نتیجه کلی را چندان تغییری نمی دهد. ...»^(۱)

مطبوعات امریکا نیز در این مورد به اظهار نظر و تفسیر پرداخته اند: روزنامه نیویورک تایمز می نویسد: «ایالات متحده که می کوشد در پاسخ به شرایط ظاهراً متعادل تر خمینی برای آزادی گروگان ها جانب احتیاط را از دست ندهد، خواستار از سرگیری گفت و گوهایی مستقیم دو کشور برای حل بحرانی شده است که ۳۱۴ روز از آغاز آن می گذرد. در بیانیه وزارت امور خارجه امریکا گفته شده است که "از سخنان دیروز آیت الله خمینی و یا گفته های تند محمدعلی رجایی نخست وزیر رژیم جمهوری اسلامی ایران که سه شنبه گذشته ایراد کرد، امکان نتیجه گیری مشخصی وجود ندارد." در این بیانیه ضمن تکرار پیشنهاد دو هفته پیش ادmond ماسکی وزیر امور خارجه امریکا با رجایی، گفته می شود که امریکا آماده است برای تضمین آزادی گروگان ها در زودترین زمان ممکن تقاضاهای دولت ایران را مورد بررسی قرار دهد. اظهار نظر پرزیدنت کارتر درباره شرایط پیشنهادی آیت الله خمینی نیز محتاطانه بود. وی گفت: "ما آموخته ایم نسبت به بیانیه ها و اظهار نظرهای مقامات ایرانی بسیار محتاط باشیم." نیویورک تایمز اضافه می کند، با وجود این به گفته مقامات امریکایی در سخنان خمینی نکته قابل توجهی وجود دارد و آن اینکه وی برای نخستین بار نسبت به شرایط آزادی گروگان ها نرمش زیادی نشان داده است و درخواست قبلی ایران را که به محاکمه کشیدن گروگان ها و پوزش خواهی امریکا بوده، کنار گذاشته است. ... به گفته نیویورک تایمز، امریکا می تواند به بخشی از شرایط خمینی پاسخ دهد. پرزیدنت کارتر می تواند با یک دستور بیش از هشت میلیارد دلار پول های ایران را که در نوامبر گذشته و به دستور خود او توقیف شده بود آزاد کند، اما دولت در پاسخ دادن به درخواست دیگر ریاست جمهوری اسلامی ایران و بازگرداندن ثروت شاه پیشین، فاقد هر گونه قدرتی است. ...

واشنگتن پست نیز در این مورد می نویسد: به گفته مقام های امریکایی بازگرداندن ثروت شاه پیشین ایران خارج از قدرت دولت امریکا است و از ژانویه سال ۱۹۷۹ که شاه ایران را ترک کرد، میزان

ص: ۹۹۴

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از واشنگتن.

ثروت شاه و محل نگهداری آن در خارج از کشور همچنان در پرده اسرار باقی مانده است. ...» (۱)

بنا به گزارش خبرگزاری رویتر: «پارلمان ایران امروز بحث درباره سرنوشت گروگان های امریکایی را آغاز خواهد کرد. در نامه ای خطاب به پارلمان ایران صادق قطب زاده وزیر امور خارجه خاطرنشان ساخت که تنها جرم جاسوسی تعداد انگشت شماری از ۵۲ گروگان می تواند اثبات شود. وزارت امور خارجه امریکا در قبال بیانیه اخیر آیت الله خمینی بسیار محافظه کارانه رفتار کرده و گفته است بررسی های بیشتری در این زمینه لازم است.» (۲)

۱

تنش و تیرگی روابط با ادامه جریان جابه جایی سفارتخانه ها میان ایران و شوروی همچنان روبه افزایش است. در این زمینه، امروز، «روابط عمومی استانداری گیلان اعلام کرد که کلیه پرسنل کنسولگری شوروی در رشت باید تا پایان ۲۹ شهریور از گیلان خارج شوند.» گزارش خبرگزاری پارس حاکی است که «این اخطار به این دلیل است که مهلت قبلی دولت جمهوری اسلامی ایران به کنسولگری شوروی در رشت پایان یافته است.» (۳)

ضمیمه گزارش ۶۱۲: مراحل آزادسازی و پاک سازی محور نقده - اشنویه

«این جاده با طول تقریبی ۳۲ کیلومتر و اطراف آن ۴ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاک سازی گردید:

- اولین عملیات مورخ ۶/۱/۵۹ توسط نیروهای ارتش (لشکر ۶۴ ارومیه) اجرا شد که در جریان آن ۴ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۸ نفر اسیر شدند.

- دومین عملیات مورخ ۲۳/۶/۵۹ توسط نیروهای ارتش انجام شد.

- سومین عملیات مورخ ۲۲/۱۰/۵۹ توسط نیروهای سپاه و بسیج اجرا گردید.

- چهارمین عملیات مورخ ۲۵/۶/۶۰ توسط نیروهای سپاه، بسیج و ژاندارمری به اجرا درآمد.

- و پاک سازی نهایی این جاده سه روز پس از آزادسازی شهر اشنویه، یعنی بیست و سوم شهریورماه ۱۳۶۰، انجام شد. به این ترتیب، جاده نقده - اشنویه پس از مدت ها از اشغال نسبی گروهک کومه له و حزب منحله دمکرات آزاد گردید و به تصرف رزمندگان اسلام درآمد. تصرف این محور در پی پاک سازی ارتفاعات مشرف به روستای جبرئیل آباد توسط نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد و با حرکت سریع یگان های ژاندارمری صورت گرفت. هم زمان با آن، مین های فراوانی نیز کشف و خنثی شد.» (۴)

ص: ۹۹۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه (ضمیمه)، شماره ۱۸۰، تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹، صص ۳۰ - ۲۷، به نقل از رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، صص ۳۰ و ۳۱، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۲۳/۶/۱۳۵۹، به نقل از خبرگزاری رویتر.

۳- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از رشت.

۴- مصطفی ایزدی، تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی (ضدانقلاب و ضدانقلابیون)، تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، دانشکده

فرماندهی و ستاد، ۱۳۸۶، ج ۴، ص ۲۵۱، آزادسازی و پاک سازی محورهای مواصلاتی.

با تشدید درگیری های نظامی در مرزهای ایران و عراق، به ویژه در مناطق مرزی قصرشیرین و ایلام، تلاش دیپلماتیک مقامات عراقی نیز برای توجیه حملات خود و تصرف بخش هایی از اراضی ایران با استناد به قرارداد ۱۹۷۵ شاه - صدام در الجزیره، شدت یافته و واکنش مقامات ایرانی نیز به این حملات و فعالیت های سیاسی، وضوح بیشتری یافته است.

در این خصوص و در ادامه تلاش های دیپلماتیک عراق، امروز «عزت ابراهیم الدوری، معاون ریاست شورای انقلاب عراق، در رم اعلام کرد: "عملیات جنگی این کشور در مرزهای ایران برای بازپس گرفتن ۱۳۰۰ کیلومتر مربع خاک متعلق به عراق تا پایان هفته جاری خاتمه خواهد یافت." وی سپس تصریح کرد: "تصمیم به انجام این عملیات ۱۰ روز پیش توسط بغداد اتخاذ شد تا سرزمین های این کشور را که طبق قرارداد ۱۹۷۵ (۱۳۵۴) الجزایر باید به عراق عودت داده شود، بازپس بگیرد." عزت ابراهیم که در یک کنفرانس مطبوعاتی سخن می گفت، افزود: "قبل از انجام عملیات نظامی، عراق طی ارسال یادداشتی، به ایران یک هفته مهلت داد تا سرزمین های این کشور را بازپس دهد." وی خاطر نشان ساخت: "نیروهای عراقی تاکنون بخش های زین القوس و سیف سعد را تصرف کرده اند" و افزود: "ما در حالت جنگ با ایران به سر نمی بریم." ... عزت ابراهیم سپس در مورد طرح های نفتی، مخالفت خود را با هرگونه

افزایش بهای تازه نفت و همچنین کاهش تولید اعلام کرده، افزود: "عراق این حق را دارد که نفت مورد احتیاج ایتالیا را تأمین کند، به شرطی که این کشور نیز موضع درستی در برابر بغداد چه در طرح های سیاسی و چه در برنامه های فنی از جمله بخش نظامی و اتمی اتخاذ کند".^(۱) عزت ابراهیم همچنین در این مصاحبه گفت: «حکام فعلی ایران بیگانه از زمان معاصر هستند و با افکار قرون وسطی زندگی می کنند و هیچ رابطه ای با رویدادهای روزانه جهان ندارند.»^(۲)

در این حال، بنی صدر در اجتماع امروز نیروهای پادگان سرپل ذهاب اظهار کرد: «باید کاری بکنید که هم مرزهای خود را حفظ کنید و هم اینکه این بازی برای همیشه تمام شود و عراقی ها به خود جرئت ندهند تا هر روز قصد حمله کنند.»^(۳)

محمدعلی رجایی، نخست وزیر نیز در ایلام در یک مصاحبه تلویزیونی شرکت کرد و در مورد حملات اخیر عراق به مرزهای ایران گفت: «مسئله بسیار مهم این است که این جنگ غرب کشور به هیچ وجه نباید جنگ بین دو کشور برای کشورگشایی تلقی شود بلکه یک جنگی است علیه انقلاب اسلامی. و خود دولت بعث عراق هم این را می داند که اکنون چه حرکتی را انجام می دهد و این عمل به دستور کدام ارباب است که حرکت کرده، ما سال های سال زیر سلطه رژیم دست نشانده بوده ایم. ارباب سابق شاه همان ارباب دولت عراق است و او خوب می داند که هرگونه حرکتی بر علیه ایران، حرکتی است علیه انقلاب ما. و درحقیقت دولت عراق با این حرکت خودش ضدانقلاب بودن، ضدانسان بودن، ضد آزادی بودن و ضدشرافتمند بودن را احساس می کند.»^(۴)

اما مهم ترین و حساس ترین عکس العمل را امروز تیمسار ولی الله فلاحتی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در گفت و گو با خبرگزاری پارس نشان داد. وی نظر شخصی خود را درباره قرارداد الجزایر و ادعاهای مرزی عراق چنین بیان کرد: «ما قرارداد ایران و الجزایر را در مورد مرزهای ارضی قبول نداریم و یک میلی متر از خاک خود را به کسی نخواهیم داد. در مورد شط العرب و اروندرود هم که به گمان عراق امتیازی به ما داده است، ما آن را حق خود دانسته و امتیازی برای خود نمی دانیم. و اگر نیروهای بعث عراق در داخل خاک خود قسمتی از ارتفاعات مشرف و سرکوب و یا قسمتی از مرز مشترک را اشغال کرده است، به هر بهایی که شده آن را پس خواهیم گرفت.»^(۵)

۱

در حالی که نبرد میان قوای ایران و عراق در مرزهای غربی کشور و نیز به طور پراکنده در مرزهای استان خوزستان ادامه دارد، در میان برخی کشورهای عربی تلاش هایی نه چندان محکم و استوار برای جلوگیری از گسترش جنگ میان ایران و عراق، آغاز شده است، هرچند برخی

ص: ۱۰۰۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرگزاری فرانسه از رم، ۲۵/۶/۱۳۵۹؛ و - ر.ک: خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۱، تاریخ ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرگزاری رویتر از رم، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۱، تاریخ ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۳، به نقل از بخش عربی رادیو اسرائیل، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه میزان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲، از کرمانشاه.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۵- همان، ص ۹، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

کشورهای عربی جبهه خود را در مقابل جمهوری اسلامی ایران با وضوح بیشتری نشان می دهند. در مورد تلاش برخی کشورهای عربی، گزارش روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری سوریه حاکی است که شامگاه امروز کنگره خلق عرب^(۱) و اتحادیه کشورهای عرب تشکیل جلسه داد و تصمیم گرفت هیئتی به ریاست عمر الحمیدی دبیرکل این کنگره به عراق بفرستد تا دولت عراق را ترغیب به پایان دادن جنگ علیه انقلاب اسلامی ایران بکنند. لیکن تاریخ دقیق حرکت این هیئت مشخص نشده است. خبرگزاری سوریه افزود: «الحمیدی طی سخنانی در این کنگره اظهار داشت که حملات توطئه آمیز امپریالیسم و واکنش های اعراب علیه انقلاب ایران قسمتی از سلسله اقدامات خصومت آمیز علیه انقلاب اسلامی و جنبش های آزادی بخش عربی و جهانی می باشد.» بنا به این گزارش: «دبیرکل اتحادیه کشورهای عرب نیز درخواست کرده است برای درگیری های مرزی عراق با ایران، راه حلی دوستانه ارائه شود تا حسن همسایگی و وحدت اعراب و مسلمین حفظ شود. وی در پایان هفتاد و چهارمین نشست عادی شورای اتحادیه اعراب اظهار داشت که اگر وحدت اعراب ما را مجبور به حمایت از عراق که یک کشور عربی است، بکند، ما آرزو مندیم که یگانگی بر تمام خلق ها و کشورهای منطقه حکمروا گردد. ما اعلام می کنیم که ملت عرب با اظهار دوستی به مردم ایران نمی تواند از وضع موجود اظهار تأسف نکند. این ملت می ترسد که درگیری های عراق با ایران سبب سستی پیوستگی های متحدکننده اعراب با ایران شود و حمایت های انقلاب اسلامی ایران از مسئله فلسطین را کم اهمیت تر کند.» بنا به همین گزارش: «از سوی دیگر، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری وفا از کویت، گزارش داد هانی الحسن، عضو کمیته مرکزی سازمان آزادی بخش فلسطین، در مصاحبه ای با خبرگزاری کویت، ضمن تکذیب نقش میانجیگری ساف میان ایران و عراق، گفت: این ستیز مانع وحدت نیروهای رزمی مسلمانان برای آزادی فلسطین است. هانی الحسن همچنین از عموم مسلمانان خواست که شکیبایی پیشه کنند تا انقلاب ایران استوار بماند و همه به اتفاق هم برای آزادی قدس اقدام کرده و سپس روابط اعراب و ایران به طور منطقی حل و فصل شود...»^(۲)

در این حال، شاه حسین، پادشاه اردن نیز در یک گفت و گوی تلفنی با صدام حسین، حمایت و پشتیبانی اردن را از عراق در مبارزه با ایران اعلام کرده و گفته است: «میل داریم موضع اردن را در پشتیبانی و حمایت از دولت عراق در دفاع از خاک خود اعلام کنیم...»^(۳)

ص: ۱۰۰۱

۱- کنگره خلق عرب در سال ۱۹۷۷ تشکیل شد و بیش از ۱۵۰ حزب سیاسی و سازمان اجتماعی - حرفه ای در آن عضو می باشند.

(ر.ک: روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۶، به نقل از خبرگزاری سوریه از دمشق).

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۶، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری سوریه و خبرگزاری وفا.

۳- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از آسوشیتدپرس از امان.

از اولین ساعات بامداد امروز، آرامش نسبی و چندساعته منطقه قصرشیرین به هم خورد و پاسگاه های ولدکشته، هدایت، پرویز، تنگاب نو، خسروی، قلعه سفید و هنگ ژاندارمری قصرشیرین زیر آتش شدید و سنگین عراق قرار گرفت. (۱) در ساعت ۲:۵ بامداد، نیروهای عراقی از سمت بانمیل، با سلاح های سنگین پاسگاه ولدکشته را بازم زیر آتش گرفتند که این آتشباری با پاسخ مدافعان پاسگاه بدون هیچ تلفاتی از طرف نیروهای خودی، در ساعت ۳ بامداد پایان یافت. (۲) گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین حاکی است: «شدت درگیری های مزبور در منطقه خسروی و تنگاب بیشتر از سایر مناطق بود.» بنا به این گزارش: «ارتش بعث مستقر در منطقه بانمیل به دنبال انهدام چند تانک و آتش گرفتن چند منبع نفتی بانمیل توسط قوای ایران، عقب نشینی کرد. این درگیری ها تا ساعت ۵ بعدازظهر امروز در این مناطق ادامه داشت.» (۳) در این درگیری ها که دامنه آن به پاسگاه خان لیلی (۴) نیز کشیده شده است، نیروهای جمهوری اسلامی موفق شده اند از زمان پس گرفتن سه پاسگاه مرزی، بیش از ۷۰۰ نفر از افراد ارتش عراق را کشته یا زخمی کنند و خسارات زیادی به تأسیسات، سلاح ها و آلات و ادوات جنگی عراق وارد سازند. (۵) در ساعت ۱۱ صبح نیز، بین ارتش بعث عراق و نیروهای جمهوری اسلامی در تنگاب نو درگیری شدیدی به وقوع پیوست که بر اثر اصابت موشک های دشمن، ۳ تن از جوانمردان مستقر در پاسگاه مزبور زخمی شدند. این درگیری تا ساعت ۲۲ امروز همچنان ادامه داشت. (۶) همچنین، «در ساعت ۱۱:۴۵ دقیقه بامداد امروز، ارتش بعث عراق هنگ ژاندارمری قصرشیرین را زیر آتش توپخانه قرار داد که از طرف نیروهای خودی به آتش آنها پاسخ داده شد. در این درگیری چندین گلوله به ارتفاعات نزدیک ستاد هنگ اصابت کرد، ولی ضایعات و تلفاتی در بر نداشت.» (۷)

از نفت شهر نیز خبر می رسد که «از ساعت ۱۳:۵۰ دقیقه امروز، کشور عراق شهر نفت و منابع نفتی را زیر آتش توپخانه خود قرار داده و این یگان تقاضای کمک یک یگان زرهی برای حفاظت از شهر نفت را دارد.» (۸) در ادامه آتشباری عراق بر این شهر نفتی، «در ساعت ۱۶:۵۰ دقیقه، نفت شهر و پاسگاه های مرزی و تأسیسات نفتی آن از طرف منطقه نفت خانه عراق همچنان زیر آتش انواع سلاح های ارتش عراق قرار داشت که بر اثر این آتشباری، ساختمان بهداری و بهزیستی و چندین خانه مسکونی منهدم و ویران شده و برق شهر قطع گردیده است. مرزبانی سومار نیز از مرزبانی قصرشیرین درخواست نمود که نسبت به این مسئله به مرزبان خانقین اعتراض نماید.» (۹) در این مورد گزارش هنگ قصرشیرین حاکی است که «پاسگاه نفت شهر قادر به سرکوبی دشمن نیست و [توان] مقاومت در برابر آتش توپخانه را

ص: ۱۰۰۲

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- سند شماره ۲۷۶۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ - رکن ۳ به ف - منطقه عملیات مشترک غرب، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مرزبانی قصرشیرین مستند به گزارش گروهان قصرشیرین به استناد گزارش پاسگاه ولدکشته؛ و - سند شماره ۵۷۲۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد عملیات)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا، گزارش ناحیه کرمانشاه و هنگ قصرشیرین، ۲۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (رکن ۳ - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاندارمری ناحیه کرمانشاه و هنگ قصرشیرین.

۳- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- ضمیمه دارد؛ شرح وضعیت حوزه استحفاظی گروهان خان لیلی که یک دسته از افراد این گروهان شناسایی آن را انجام دادند.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۶- همان.

- ۷- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای شماره ۶۳ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، از تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ الی ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین، ۲۴/۶/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۲۷۶۸۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف ژاجا)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه نفت شهر.
- ۹- سند شماره ۲۸۳۱۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی سومار به مرزبانی قصرشیرین به وسیله هنگ قصرشیرین، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه نفت شهر؛ و - سند شماره ۳۴۴۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی به وزارت کشور، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر تلفنگرام حاصله از نفت شهر، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

ندارد و شهر در خطر فراوان قرار گرفته و ارتش مستقر در حوالی شهر نفت به آتش آنان پاسخ نداده، لذا تقاضای اعزام توپخانه سنگین و یک گروهان سوار زرهی را نموده و این درگیری تا ساعت ۱۹:۵۵ دقیقه امروز ادامه داشت.» هنگ مزبور در این گزارش افزوده است: «ستون ارتش مستقر در شهر نفت آنچنان که باید و شاید به آتش آنان پاسخ نمی دهد و باتوجه به وضع حساس و نفت خیز، امکان هرگونه خطر برای نفت شهر در بردارد...» (۱)

اما گزارش مرکز فرماندهی غرب حاکی است که به تلافی این حملات، «نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران نفت شهر در ساعت ۵ بعدازظهر امروز برای اولین بار حالت تهاجمی به خود گرفته و مواضع ارتش عراق را زیر آتش توپخانه و خمپاره انداز خود قرار دادند که در این حمله متقابل، ۲ پاسگاه عراق منهدم گردید و خسارات زیادی به دشمن وارد شد.» (۲) در گزارش ستاد مشترک عملیات غرب کشور که در ساعت ۶ بعدازظهر امروز منتشر شد، ضمن تأیید این حمله متقابل آمده است: «به دنبال حملات نیروهای ارتش و پاسداران و ژاندارمری، ارتش بعث عراق با هوایمی جنگنده خود بر فراز نفت شهر به پرواز درآمدند. در پی این تجاوزات هوایی که به وسیله ۲ فروند هوایمی میگ در ساعت ۵:۴۵ و ۶ بعدازظهر امروز روی داد، نیروهای پدافند ارتش جمهوری اسلامی ایران به شدت به مقابله برخاستند و متجاوزین را مجبور به عقب نشینی کردند.» (۳)

ارتش عراق همچنین در ساعت ۱۶ امروز، پاسگاه های ژاله پناه، گمرک نو، نفت شهر و چقاشیرگه را زیر آتش شدید توپخانه و سلاح های سنگین دیگر قرار داد که پاسگاه های مزبور به آتش دشمن پاسخ دادند. (۴) در ساعت ۱۹:۴۵ دقیقه، ارتش عراق مجدداً اطراف هنگ ژاندارمری قصرشیرین را هدف آتشباری سنگین خود قرار داد که آسیبی به ساختمان هنگ و افراد آن وارد نشد. در ساعت ۲۱:۵۰ دقیقه، از شدت این آتشباری کاسته شد. (۵) این درگیری ها در اطراف قصرشیرین تا بامداد روز بعد، همچنان ادامه داشت. (۶)

ساعت ۱۱ شب، درگیری بین ارتش عراق و افراد سپاه پاسداران مستقر در منطقه تنگ هوان شدت گرفت و با دفاع متقابل افراد سپاه پاسداران نیروهای متجاوز عراقی که قصد تجاوز به این منطقه را داشتند، مجبور شدند چند کیلومتر در خاک خود عقب نشینی کنند که در حین عقب نشینی تلفات سنگینی به نیروهای دشمن وارد آمد. از سوی دیگر، در همین شب، در تنگ ترشابه نیز بین افراد سپاه پاسداران و ارتش عراق درگیری شدیدی رخ داد که بازهم عراقی ها مجبور به عقب نشینی شدند. این درگیری ها تا روز بعد نیز ادامه داشت. (۷) در همین منطقه، گزارش خیرگزاری پارس حاکی است که «در درگیری های اخیر مرزی، ۵ افسر، استوار یکم، گروهبان، سرباز و یک نفر که درجه او مشخص نیست، از طریق مرزهای قصرشیرین و هلاله خود را به ایران رسانده و تقاضای پناهندگی کردند. این ۵ نفر هم اکنون در ستاد عملیات مشترک غرب به سر می برند.» (۸)

ص: ۱۰۳

۱- سند شماره ۲۸۳۱۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف ژاجا)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه نفت شهر.

۲- سند شماره ۶۵۱۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه، به نقل از ستاد عملیات مشترک غرب کشور، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۷۶۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵، رکن ۳ به تهران (ف ژاجا) (رکن ۳ - مرکز فرماندهی)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار؛ و - سند شماره ۵۷۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین.

۵- سند شماره ۲۷۶۸۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف ژاجا - رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹؛

- و - سند شماره ۵۷۲۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا (مد عملیات)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا، گزارش ناحیه ژاجا کرمانشاه و هنگ ژاجا قصر شیرین.
- ۶- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.
- ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین.
- ۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

هم زمان و همراه با حملات عراق به منطقه عمومی قصرشیرین، نیروهای ارتش جمهوری اسلامی در کنار پاسداران انقلاب و نیروهای ژاندارمری و بسیج روزها و لحظه‌های سخت تری را در مرزهای هم جوار ایلام سپری می‌کنند. گروهان صالح آباد و پاسگاه‌های تابع آن همچنان درگیر نبردی سخت و نابرابر با ارتش عراق هستند.^(۱) در این مورد، گزارش گروهان مذکور حاکی است بر اثر درگیری‌های بسیار شدیدی که از شب پیش در پاسگاه‌های انجیره و شوروشیرین در جریان بوده، راه‌های منتهی به این دو پاسگاه توسط ارتش عراق بسته شده و نیروهای کمکی نتوانسته‌اند تا ساعت ۹:۳۰ بامداد امروز، مهمات و خواربار به این دو پاسگاه برسانند. در این گزارش تقاضای بالگرد برای ارسال خواربار شده است.^(۲) در گزارش هنگ ایلام در مورد پاسگاه‌های گروهان صالح آباد آمده است که پاسگاه‌های هلاله و نی خزر در همان اوایل سقوط کردند، ولی دو پاسگاه انجیره و شوروشیرین همچنان درگیر نبردی سخت با قوای مسلح عراق هستند.^(۳) در این حال، گزارش دیگر هنگ ایلام حاکی است که «استاندار ایلام دستور اکید داده که تیپ مزبور [ایلام] به هیچ وجه مواضع خود را ترک ننماید و تا آنجا که امکان دارد در حفظ مواضع و پشتیبانی از پاسگاه‌های شوروشیرین و انجیره بکوشند.» هنگ ایلام افزوده است: «ضمناً فرمانده تیپ اسلام آباد به منطقه مزبور عزیمت نموده و قول داده به زودی تانک و توپ جهت تقویت گروهان صالح آباد و مهران اعزام خواهد شد.»^(۴) آخرین گزارش ژاندارمری، غروب سخت منطقه صالح آباد را نشان می‌دهد و اینکه «برادران پاسدار که قرار شده از ایلام جهت تقویت به گروهان صالح آباد اعزام شوند تاکنون خود را به آن گروهان معرفی نکرده‌اند و در حال حاضر پاسگاه انجیره و شوروشیرین در حلقه محاصره دشمن قرار گرفته‌اند و اقدام از زمین مقدور نیست، مگر به وسیله هلیکوپتر آذوقه برای آنها فرستاده شود.»^(۵)

امروز همچنین ستاد مشترک ارتش یک بار دیگر با استناد به گزارش‌های قبلی اعلام کرد که «برابر آخرین اطلاعات به دست آمده، دشمن قصد دارد از طریق شوروشیرین به جاده جدیدی که از طریق جاده کنجان چم به پاسگاه جدید کانی سخت احداث گردیده، دست یابد تا به راحتی ارتفاعات کولک را تصرف و به طرف سد کنجان چم پیشروی نماید و هم اکنون دشمن در دره شوروشیرین و رودخانه شوروشیرین در انتهای جاده جدید کانی سخت مستقر است...»^(۶) در این حال، گزارش پاسگاه شوروشیرین که به وسیله پیک دریافت شده، حاکی است که «امروز از ساعت ۲ بعد از ظهر تا ۱۲ شب، پاسگاه شوروشیرین [مجدداً] درگیری سختی با دشمن داشته و توانسته به وسله [وسیله] خمپاره انداز ۱ خودرو دشمن را منهدم و عده‌ای از افراد دشمن را مجروح نماید...»^(۷)

«در منطقه مهران نیز پاسگاه بازرگان مجدداً از سه طرف زیر آتش شدید دشمن قرار گرفته و هیچ گونه پشتیبانی از طرف ارتش مستقر در سومار به عمل نیامده است و [ضمناً] مدت ۴۸ ساعت است که ارتباط پاسگاه بازرگان قطع می‌باشد و اطلاعات درباره پاسگاه مزبور از طریق

ص: ۱۰۰۴

-
- ۱- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
 - ۲- سند شماره ۲۸۳۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران (فرماندهی ژاندارمری - رکن سوم)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد؛ و - نامه شماره ۱۳۵۹ - ۲ - ۳ - ۵۰۱ مورخ ۲۴/۶/۱۳۵۹، از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، برابر گزارش گروهان صالح آباد، ۲۴/۶/۱۳۵۹.
 - ۳- سند شماره ۲۸۳۵۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن سوم)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۶۳۸۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد عملیات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ایلام؛ و - سند شماره ۱۰۹۱۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی غرب، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ایلام.

۵- سند شماره ۶۳۸۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی غرب، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۱:۵۵ دقیقه و همین سند، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، هر دو برابر گزارش ژاجا.

۶- سند شماره ۲۷۶۸۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۳ عملیات به ناحیه کرمانشاه، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا مستند به نامه استانداری ایلام برابر اعلام سرگرد ناطق مرزبان مهران.

۷- سند شماره ۲۸۳۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (ف - ژ. ک. ج. ۱ - دایره عملیات - رکن ۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه شوروشیرین.

پاسگاه کانی شیخ دریافت می گردد. (۱) از سوی دیگر، در مقابله با آتشباری دشمن در منطقه مهران، «توپخانه سنگین ایران مستقر در مهران، در ساعت ۱۴ امروز، پاسگاه های منطقه بدره را زیر آتش خود گرفت و خساراتی به دشمن وارد ساخت. ضمناً خسارت عراقی ها در منطق عماره، تا ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه امروز، انهدام ۴ تانک و یک قبضه ۱۰۶ و کشته شدن ۳ نظامی بوده است.» (۲)

درباره منطقه موسیان نیز گزارش هنگ ایلام حاکی است: «در ساعت ۱۲ امروز، در یک کیلومتری پاسگاه بیات تابع گروهان موسیان، یک دستگاه خودرو ارتشی خودی که از موسیان به طرف پاسگاه ارتش در حرکت بود با مین برخورد کرده و در نتیجه خودرو مزبور دچار خسارت شده و یک سرباز نیز زخمی شده است.» بنا به همین گزارش: «پاسگاه سمیده و بیات از دو طرف زیر آتش نیروهای دشمن قرار گرفته اند و تقاضا شده که از طریق تیپ دزفول نیروی لازم جهت کمک اعزام گردد.» (۳) (۴) آخرین وضعیت از این منطقه بنا به گزارش هنگ ایلام از این قرار است که «در ساعت ۲۳ امروز، درگیری بین مأمورین پاسگاه و ارتش مستقر در سمیده با نیروهای عراقی با سلاح های سنگین و سبک شروع و از طرف نیروهای خودی شدیداً به آتش دشمن پاسخ داده شده که احتمالاً تلفات سنگینی به آنها وارد شده است. ...» بنا به این گزارش، این درگیری در ساعت ۲ بامداد روز بعد خاتمه یافته است. (۵)

و آخرین خبر از منطقه موسیان حاکی است که «شامگاه امروز نیروهای ارتش عراق با آتش توپخانه و خمپاره انداز به شهر موسیان حمله کردند که به دنبال آن، نیروهای جمهوری اسلامی ایران به مقابله برخاستند و موفق شدند آتش توپخانه عراق را خاموش کنند.» بنا به همین گزارش: «یک شیء نورانی شامگاه امروز بر فراز پاسگاه صالح آباد به پرواز درآمد که با شلیک مسلسل های مرزداران ایلام، این شیء نورانی پس از مدتی از فراز پاسگاه دور شد.» (۶)

۱

هم زمان با حملات شدید عراق و مقابله نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در مرزها و مناطق هم جوار غرب، عراق همچنان نیروها و تجهیزات بیشتری را به این مناطق گسیل داشته است. از جمله: «یک آتشبار ضد هوایی در غرب زرباطیه گسترش دارد که توپ های خود را در نخلستان استتار نموده و رفت و آمدهای خودروهای این یگان از طرف شمال زرباطیه از یک جاده خاکی صورت می گیرد.» (۷) عراق همچنین در اطراف مناطقی که تصرف کرده در حال احداث جاده و استحکامات می باشد. در این باره «گزارش پاسگاه ژاندارمری خسروی حاکی است: از ساعت ۵:۳۰ دقیقه امروز، عوامل مزدور عراقی در داخل خاک خودی در ارتفاعات پاسگاه قلعه یهودی و زینل کش و اطراف مقابل تنگاب کهنه مشغول احداث سنگر می باشند.» (۸)

در منطقه چیلانت نیز عراق بازهم دست به تقویت بیشتر نیروها و تجهیزات زده است، طوری که برابر اعلام پاسگاه چیلانت، «آخرین وضعیت دشمن به شرح زیر است: ۱. گردان مکانیزه که از

ص: ۱۰۰۵

۱- سند شماره ۵۷۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر گزارش هنگ قصر شیرین.

۲- سند شماره ۶۵۱۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا جا (مد عملیات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲:۲۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از اطلاعیه ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران.

۳- سند شماره ۵۷۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا جا، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد،

برابر گزارش ژاندارمری مستند به اعلام هنگ ژاندارمری ایلام.

۴- سند شماره ۵۷۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد، برابر گزارش ژاندارمری مستند به اعلام هنگ ژاندارمری ایلام.

۵- سند شماره ۲۸۳۸۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به قصرشیرین (فرماندهی ستون عملیات غرب)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش بعدی گروهان موسیان.

۶- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۷- سند شماره ۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نهاجا، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۷۶۸۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به فرماندهی ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصرشیرین مستند به گزارش پاسگاه ژاندارمری خسروی؛ و - سند شماره ۲۷۶۸۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ - رکن ۳ به ت - ف ژاجا (رکن سوم - مرکز عملیات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، بنابه گزارش هنگ قصرشیرین مستند به گزارش گروهان و پاسگاه خسروی.

تیپ ۲۷ شماره عراق می باشد، در نوار مرز چلات [چیلالت] با برخورداری از ۶ قبضه توپخانه گسترش یافته. ۲. در سه روز اخیر، دشمن مواضع خود را مستحکم تر [کرده] و [به حالت] آرایش تاکتیکی قرار گرفته. ۳. آنچه به چشم می خورد نیروی دشمن دارای ۹ دستگاه تانک زرهی و ۱۲ دستگاه نفربر پی. ام. پی. مجهز به توپ و ۷ قبضه خمپاره انداز سنگین و توپخانه فوق الذکر می باشد که در مواضع خود مستقر شده اند. (۱) این، درحالی است که امروز ستاد فرماندهی لشکر ۷۷ خراسان در "دستور آگهی شماره ۲" به فرمانده تیپ ۳ این لشکر دستور داده که بخشی از نیروهای خود را آماده کنند تا در ساعت "س" روز "ر" به منطقه غرب کشور اعزام شوند. (۲)

۱

از اولین لحظات روشنایی امروز، ارتش عراق مجدداً حملات آتشی خود را روی مناطق مرزی خرمشهر آغاز کرد و نیروهای مدافع جمهوری اسلامی به پاسخ گویی پرداختند. گزارش پایگاه دریایی خرمشهر در این باره حاکی است که این «حملات از ساعت ۵ صبح از سوی مزدوران بعث عراق شروع گردید و در ساعت ۵:۱۵ دقیقه امروز، خاتمه یافت و تعداد ۳ نفر از سربازان پاسگاه ژاندارمری خین و یک برادر پاسدار و ۳ نفر از اهالی مجروح گردیدند.» (۳) در گزارش هنگ آبادان ضمن ذکر نام مجروحان درگیری در پاسگاه خین، اضافه شده که یکی از سه غیرنظامی یادشده به نام "ابراهیم گونی زاده" به شهادت رسیده است. (۴) این درگیری در ساعت ۱۰:۴۵ دقیقه از طریق خشکی به منطقه جلگه نیز کشیده شد و در این زمان درگیری بین قوای ایرانی مستقر در خین و جلگه با قوای عراقی به اوج خود رسید. (۵) در درگیری مزبور همچنین، «برابر اعلام نیروی دریایی، پاسگاه روبه روی خین به نام شلحه آتش گرفت و منهدم شد. و پل رابط دو جزیره کوچک مجاور به نام های "رومایلا" و "ام الوابی" منهدم گردید. [ضمناً] خساراتی به پاسگاه خین وارد نگردیده.» (۶)

اما در منطقه پاسگاه خین، مجدداً در ساعت ۱۹ امروز، بین نیروهای عراقی و مأموران این پاسگاه درگیری شروع شد که با اصابت دو گلوله خمپاره به وسط پاسگاه، خسارات جزئی به پاسگاه و منازل اطراف آن وارد و ۲ سرباز ارتش مجروح و عده ای از ساکنان روستاهای اطراف نیز زخمی شدند. (۷) آخرین گزارش در این مورد از ستاد عملیات اروند است که از آرامش در منطقه خین در ساعت ۲۴ امروز حکایت می کند. (۸)

همچنین، یک مقام آگاه در سپاه پاسداران خرمشهر اعلام کرد که صبح امروز یک فروند هواپیمای عراقی وارد حریم فضایی ایران شد که بلافاصله با سلاح های سنگین یگان های مستقر در مرز به این تجاوز پاسخ داده شد. برابر همین گزارش، اکثر تجاوزات به منظور اکتشافات مرزی صورت می گیرد و این چندمین بار است که دولت بعث عراق تجاوزاتی به این صورت در مرزهای ما انجام داده است. خبرنگار کیهان ضمن بیان گزارش فوق، افزوده است: «شورای شهر خرمشهر اطلاعیه ای در رابطه با جریانات مرزی شلمچه صادر کرد. در این اطلاعیه

ص: ۱۰۰۶

۱- سند شماره ۲۸۳۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن سوم)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری دهلران مستند به اعلام پاسگاه چیلالت.

۲- سند شماره ۳۰۷۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۱۲، از ستاد لشکر ۷۷ (رکن ۳) به فرماندهی تیپ ۳، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۶۳۷۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۲:۴۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، برابر گزارش پایگاه دریایی خرمشهر.

- ۴- سند شماره ۲۹۰۹۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳) به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، پیرو گزارش هنگ آبادان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.
- ۵- سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، گزارش هنگ ژاندارمری آبادان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۶۳۷۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، برابر اعلام نیروی دریایی، ۲۴/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۳۴۴۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان.
- ۸- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۵، برابر گزارش ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) مستند به گزارش واصله از ستاد عملیات اروند.

از مردم خرمشهر خواسته شده که اهالی مناطق مرزی را در منازل خود جای دهند.»(۱)

فرماندار خرمشهر نیز با اشاره به درگیری های پیش از ظهر امروز در منطقه مرزی خرمشهر، از مردم خرمشهر خواست آمادگی رزمی خود را بیشتر کنند و اعلام کرد که کمیته های امداد در فرمانداری خرمشهر، هلال احمر و مساجد خرمشهر تشکیل شده و مردم می توانند کمک های نقدی و جنسی خود را به این اماکن تحویل دهند. وی همچنین از مردم خرمشهر خواست ضمن حفظ آمادگی رزمی، خونسردی خود را نیز از دست ندهند. در ضمن، «در پی این درگیری ها، بعد از ظهر امروز استاندار خوزستان به اتفاق چند تن از مسئولان سیاسی و انتظامی استان از پاسگاه های مرزی شلمچه، مؤمنی و خین در خرمشهر بازدید کرد و دستوراتی برای رفع کمبودهای موجود صادر نمود. استاندار خوزستان سپس در جلسه شورای تأمین استان در خرمشهر شرکت کرد و در خصوص مشکلات و مسائل مرزی و اتخاذ تدابیر لازم در این زمینه، مذاکراتی صورت گرفت.» استاندار خوزستان همچنین در تلفنگرامی به وزارت کشور «باتوجه به شدت گرفتن درگیری های مرزی در استان خوزستان و امکان وارد شدن در یک جنگ گسترده و ادامه این درگیری ها»، درخواست کرد تا «ضمن در اولویت قراردادن آمادگی های پزشکی و امدادی، نسبت به احتیاجات اداره کل بهداری و بهزیستی استان خوزستان از جمله اعزام آمبولانس ها، پرستار و بهیار، متخصص بیهوشی و اطاق عمل، داروهای لازم، رادیولوژی و کیسه های خون به مقدار زیاد و تخت ها و تشک های معمولی به مقدار لازم، اقدام مقتضی و سریع صورت پذیرد.»(۲)

۱

درگیری های مرزی امروز فقط در مرز خرمشهر نبود، بلکه در منطقه هورالعظیم نیز یک درگیری هفت ساعته رخ داد: «در ساعت ۱۴:۱۵ دقیقه امروز، پاسداران جهت کنترل نوار مرزی به هورالعظیم عزیمت نموده بودند که با عوامل نیروهای عراقی در قسمت زمین های باز، درگیر شدند. بلافاصله پس از اطلاع به پاسگاه سعیدیه، فرمانده پاسگاه به همراه تعدادی از مأمورین با تجهیزات کافی جهت کمک به سپاه پاسداران به محل عزیمت و طی یک درگیری هفت ساعته که بین مأمورین و سپاه با نیروهای عراقی روی داده بود، مأمورین و پاسداران با شجاعت نیروی عراقی را سرکوب و آنان را به داخل خاک عراق رانده و در ساعت ۲۰:۲۰ دقیقه، درگیری خاتمه یافت و هیچ گونه خسارت مالی و جانی به مأمورین خودی وارد نشد، ولی از تلفات و خسارت به نیروهای عراقی اطلاعی در دست نیست.»(۳)

همچنین، «نیروهای عراقی که از ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه امروز، با هفت دستگاه بولدوزر و لودر در ۳ کیلومتری پاسگاه کوشک ایران در خاک عراق مشغول حفر سنگر بودند»،(۴) «در ساعت ۱۴:۵۰ دقیقه امروز، به پاسگاه صفریه ایران حمله کردند، ولی با آتش متقابل نیروهای نظامی ایران مواجه شدند. در این درگیری - که تا ساعت ۲۱ ادامه داشت - با همکاری و هماهنگی برادران

ص: ۱۰۰۷

۱- روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

۲- سند شماره ۶۳۸۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به وزارت کشور (برادر آیت الله مهدوی کنی)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۳، از فرمانداری دشت آزادگان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان بستان؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲، برابر گزارش گروهان بستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۷۲۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ساعت: ۱۷/۹ دقیقه؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، از فرمانداری دشت آزادگان،

۲۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱،
برابر گزارش گروهان بستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

ژاندارمری، سپاه پاسداران، ارتش و نیروی هوایی، پنج پاسگاه صفریه، طاوسییه، شیب، فکه و رشیدییه عراق و یک واحد چاه نفت جنب پاسگاه شیب عراق منهدم گردیدند. بنا به گفته معاون سیاسی اداری استانداری خوزستان، در این درگیری همچنین انبار مهمات پاسگاه فکه عراق و ۱۴ تانک عراقی منهدم شدند. ... بهداری و بهزیستی استان خوزستان اعلام کرد که در این درگیری ها ۱۱ نفر از نیروهای خودی زخمی شده اند که حال همه آنها رو به بهبود است. ...» (۱)

۱

باتوجه به استقرار سه لشکر عراق در منطقه مرزی حوزه مأموریت لشکر ۹۲ زرهی خوزستان، (۲) ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران امروز اعلام کرد: «امکان دارد یک لشکر زرهی و یک لشکر مکانیزه ارتش عراق در محور عماره - دوسلق - دزفول به خوزستان حمله نماید.» فرماندهی ژاندارمری کشور با اعلام این مطلب در ابلاغیه خود، از هنگ های ژاندارمری سوسنگرد و آبادان خواسته که نهایت دقت و هوشیاری و مراقبت و پیش بینی های لازم را معمول دارند. (۳) یک گزارش مشابه دیگر از لشکر ۹۲ زرهی اهواز حاکی است: «برابر اطلاع حاصله، دشمن در محور عماره - فکه قصد تجاوز به خاک کشور اسلامی ایران را دارد.» در این گزارش از یگان های تحت امر لشکر و نیروهای دیگر نظامی خواسته شده که هوشیاری صددرصد خود را به خصوص برای جلوگیری از غافلگیری حفظ کنند. (۴)

امروز همچنین عراق به تحرکات خود در قالب جابه جایی و تقویت نیرو و تجهیزات زرهی و توپخانه و ایجاد استحکامات بیشتر در نواحی مرزی خوزستان ادامه داد. از جمله در این مورد، «گزارش گروهان ژاندارمری آبادان مستند به اعلام پاسگاه شطیط حاکی است در ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد امروز، دیدبان های این پاسگاه از برج دیدبانی مشاهده کردند که عراق در خاک خود در ۱۲ کیلومتری لبه شط العرب [اروندرو] تعداد سه سنگر توپخانه هریک به فاصله تقریبی سه کیلومتر مستقر نموده، به طوری که اولین سنگر روبه روی پاسگاه شطیط و آخرین آن روبه روی پاسگاه هیر گروهان خسروآباد می باشد.» (۵) در همین منطقه، «گزارش گروهان خسروآباد مستند به اعلام پاسگاه علی شیر برابر اعلام عوامل اطلاعاتی گشتی این پاسگاه، حاکی است: کشور عراق مابین انهار و سماوی و صافی خود، مقابل انهار شنوف و علم حوزه پاسگاه علی شیر گروهان خسروآباد، یک واحد نظامی زرهی استقرار داده است.» (۶)

در همین منطقه، دو گزارش مختلف از واحد تحقیقات سپاه آبادان گویای اقدامات نیروهای اطلاعاتی سپاه پاسداران آبادان در شناسایی تحرکات نظامی عراق از یک سو و نیز ضربه زدن و جنگ پارتیزانی علیه ارتش بعثی به تلافی تجاوزات مکرر و تحرکات خصمانه ارتش عراق از دیگر سو است. یکی از این گزارش ها حاکی است که «در ساعت ۱۷ امروز که ناوچه گشتی این سپاه مشغول گشت زنی بود، مشاهده گردید که یک واحد سنگین توپخانه عراقی شامل توپ و تیربار ضدهوایی

ص: ۱۰۰۸

۱- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از معاون سیاسی اداری استانداری خوزستان.

۲- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- سند شماره ۳۴۳۵۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به فرماندهان هنگ های سوسنگرد و آبادان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا؛ و - سند شماره ۶۵۱۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۲، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن سوم)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

- ۵- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱، از هنگ ژاندارمری آبادان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان آبادان مستند به اعلام پاسگاه شطیط؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱، گزارش هنگ ژاندارمری آبادان، مستند به اعلام پاسگاه شطیط، ۲۴/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، از ا. ه. ن. ر ۳۱۰ آبادان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان خسروآباد مستند به اعلام پاسگاه علی شیر.

با نور استتار، مقابل گمرگ خرمشهر در ساحل عراق مستقر گردیده اند.»^(۱) گزارش بعدی واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه آبادان حاکی است: «در تاریخ ۱۵/۸/۱۹۸۰، به وسیله دو بمب که توسط این واحد برای یکی از برادران در عراق فرستاده شده بود، یک انبار خواروبار ارتش بعث عراق در ام القصر منفجر که در نتیجه ۶ نفر کشته و ۶ نفر ناپدید شدند که تحقیقات سازمان امنیت عراق به جایی نرسید و یکی از بمب ها در زیر جیب متعلق به نیروی دریایی کار گذاشته شد که در نتیجه راننده جیب و یک استوار کشته شدند.»^(۲) یک گزارش از گروهان ژاندارمری آبادان به نقل از پاسگاه دیری فارم گویای این مطلب است که «پاسگاه المطوع عراق در روبه روی شرکت شناوه با اسلحه و پرسنل تقویت شده و یک دستگاه تانک و دو قبضه خمپاره انداز نیز استتار شده اند و یک عدد دوربین چینی با سه پایه مربوطه در کنار ساحل مستقر شده و این پاسگاه عراقی با دوربین مزبور مشغول دیدبانی نوار مرزی و پاسگاه ایران می باشد.»^(۳)

از سوسنگرد نیز خبر می رسد که در ساعت ۱۱:۲۰ دقیقه امروز، پاسگاه های دویرج و طوسیة عراق با نیروهای جدید تقویت شده اند.^(۴) گزارش دیگری از همین منطقه حاکی است که عراق امروز بازم در پاسگاه های رشیدیه، سوبله، صفریه دست به تقویت نیرو و ادوات زده است.^(۵) از همین منطقه یک خبر دیگر حاکی است که در ساعت ۶:۱۵ دقیقه بامداد امروز، ۳ نفر از نظامیان پاسگاه شیب عراق با در دست داشتن پرچم سفید و درحالی که مسلح بودند، خود را به پایگاه ژاندارمری سوبله جمعی بستان تسلیم نمودند.^(۶) -^(۷) رماندار دشت آزادگان نیز امروز ضمن تأیید این خبر و چگونگی آن، گفت: «پناهنده شدگان خود را عضو حزب الدعوه که از طرف داران شهید آیت الله سیدمحمدباقر صدر می باشد، معرفی کرده اند.»^(۸)

از سوی دیگر، نیروهای ارتش ایران در منطقه مرزی بستان خود را تاحدودی تقویت کرده اند: «برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد، تعداد ۶ دستگاه تانک چیفتن و ۲ دستگاه ب. ام. پ ۱ و یک دستگاه نفربر ام ۱۳ امروز به منظور تقویت پاسگاه های گروهان بستان در پشت تپه فکه مستقر گردیده اند.»^(۹)

۱

گزارش های متعدد از وضعیت برون مرزی؛ چه اطلاعاتی که با تلاش نیروهای اطلاعاتی خودی از داخل عراق جمع آوری می شود، یا اطلاعاتی که از طریق شنود نیروهای مسلح خودی از دستگاه های مخابراتی دشمن استراق سمع می گردد، در نوع خود جالب توجه و قابل تأمل است و نشان از دقت دستگاه های اطلاعاتی ایران و نیز دقت آتشیاری توپخانه و خمپاره اندازهای

ص: ۱۰۰۹

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، گزارش واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، گزارش واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۱۳، برابر گزارش گروهان ژاندارمری آبادان مستند به اعلام پاسگاه دیری فارم، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۷۹۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد و هنگ آبادان.

۵- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، از فرمانداری دشت آزادگان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری بستان.

۶- ضمیمه دارد؛ اطلاعات کسب شده از سه پناهنده عراقی - که جمعی گردان ۳ تیپ ۱ عراق هستند - درباره گسترش یگان های عراقی و

استعداد نسبی آنها در منطقه مرزی ایلام و خوزستان.

۷- سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، برابر گزارش گروهان بستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز در مصاحبه با فرماندار دشت آزادگان.

۹- سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، از لشکر ۹۲ زرهی (رکن سوم)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد.

خودی و وضعیت روحی و روانی دشمن در داخل منطقه خود دارد و ضمناً قابل مقایسه با اخبار و گزارش های نیروهای خودی می باشد. در این زمینه، یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی خودی که در ساعت ۱۱ شامگاه امروز دریافت شد، حاکی است: «۱. بیمارستان نظامی بصره در سه روز اخیر پر از زخمی های جنگ اخیر است و زخمی ها به شدت محافظت می شوند. ۲. تقویت پادگان تنومه ادامه دارد و تانک ها و توپ ها و کامیون های پر از مهمات که از بصره می آیند در آنجا مستقر و سپس تقسیم می شوند. ۳. اکثر مردم جزیره ام الرصاص از وحشت جنگ اخیر این جزیره را ترک کرده اند. ۴. در جزیره ام الرصاص واحدهای پیاده نظام مستقر گردیده است. ۵. پل جزیره ام الرصاص توسط متخصصین مورد ترمیم قرار گرفته است. ۶. در جزیره البوارین، مردم، این جزیره را ترک کرده اند. خمپاره هایی در جزیره طویله و شمشاع که پشت جزیره البوارین می باشد، مستقر گردیده است. اکثر جنگ دیروز و امروز از طریق این خمپاره اندازها هدایت می شده است. ۷. طبق آخرین خبر واصله، یکی از هدف های دشمن سرگرم نمودن نیروهای نظامی مقابل (ایرانی) است تا بتوانند در یک محل دیگر با تمام قوا جنگ را شروع کند که احساس می شود محل دیگر مرز شلمچه است؛ زیرا گسترش نیروهای نظامی دشمن با توجه به اخبار داده شده قبلی در این مکان، برای هجوم است نه دفاع. ضمناً درگیری بین نیروهای متقابل در محل مذکور تا ساعت ۱۴ امروز به شدت ادامه داشته است.» (۱) گزارش مشابه دیگری از نیروهای اطلاعاتی خودی از تحرکات دیگر عراق در داخل خاک خود و نزدیک به مناطق مرزی ایران حکایت دارد: «لشکر ۲، [و] ۳ گردان از تیپ ۳ ارتش عراق امروز صبح به طرف خانقین حرکت نمودند؛... وضع پاسگاه ام الرصاص بحرانی است و تقاضای کمک نموده؛ عوامل اطلاعاتی عراق با استفاده از ارتفاع اطاق فرمان کشتی های تجارتنی با دستگاه های مجهز اقدام به تهیه اطلاعات از نوار مرزی داخل ایران می نماید؛... عصر امروز تعداد زیادی مهمات به وسیله ۲۰ دستگاه کامیون از تکریت به دیوانیه ارسال گردید؛ گروهان ۳ گردان ۵ گارد مرزی عراق در بوارین مستقر می باشد؛ امروز یک دسته خمپاره انداز به منظور سرکوبی نیروهای ایرانی مستقر در خین، به گارد مرزی مأمور گردید.» (۲)

یک گزارش دیگر به نقل از شنود از وسایل مخابراتی ارتش عراق، اتفاقات مرزی بین ایران و عراق را به این شرح گزارش کرده است: «از ساعت ۱۶:۴۵ دقیقه، نبرد توپخانه های سنگین بین قوای مستقر در نفت شهر ایران و نفت خانه عراق شروع و ادامه یافته است و بنا به اظهار شعبه سازمان اطلاعات نفت خانه، نیروهای عراقی قادر به جواب گویی آتش توپخانه ایران نخواهند بود؛ نیروهای ایرانی مستقر در منطقه اروندرود (شط العرب) کلیه پاسگاه های عراقی را زیر نظر گرفته و پاسگاه ام الرصاص عراق را مورد حمله و زیر آتش توپخانه قرار داده اند؛ پاسگاه نعمان عراق زیر آتش شدید توپخانه سنگین ایران قرار گرفته و این درگیری تا ساعت ۲۰ ادامه یافته است؛ حملات سنگین توپخانه و تانک های ایرانی

ص: ۱۰۱۰

۱- سند شماره ۴۳۲۷۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۶۳۷۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش اداره دوم سماجا.

به پاسگاه شهدای عراق باعث کشته شدن ۴ نفر از افراد پاسگاه و وارد کردن خسارات زیادی شده است؛ تا ساعت ۲۰:۳۰، درگیری بین ارتش ایران و نیروهای عراقی در منطقه پاسگاه خین ادامه داشته است؛ دولت ایران اعراب محلی منطقه خوزستان طرف دار رژیم خمینی را جهت حفاظت از مرزها و مناطق مسکونی خود با اسلحه های سبک مسلح نموده است؛ از ساعت ۹:۴۰، تیراندازی پراکنده بین پاسگاه های مرزی ایران و عراق در منطقه شلمچه شروع و پس از مدتی درگیری، نیروهای عراقی مستقر در منطقه با توپ ۱۲۰ میلی متری مرز ایران را زیر آتش سنگین قرار داده اند؛ پاسگاه های عراقی منطقه کوت که مورد حمله هوایی هواپیماهای شکاری ایران قرار گرفته اند، فوراً با خمپاره انداز تقویت و زخمی ها را از منطقه خارج و افراد تازه نفس جایگزین نموده اند. ... کلیه سیم های خط تلفن یگان های عراقی مستقر در منطقه سیبه بصره به علت اصابت گلوله توپ و خمپاره قطع و تماس تلفنی آنها با سایر واحدها غیرممکن شده است. (...)(۱)

۱

هم زمان با تحرکات و حملات ایذایی عراق به مرزهای خوزستان، عوامل داخلی وابسته به این رژیم نیز در داخل شهرهای مرزی، به خصوص منطقه عمومی آبادان و خرمشهر دست به تحرکاتی از جمله بمب گذاری در تأسیسات صنعتی و نفتی، جاسوسی و تبلیغ برای رژیم عراق و ورود اسلحه قاچاق می زنند. این تحرکات گرچه این روزها با توجه به درگیری های مرزی کمتر شده است، همچنان ادامه دارد.

در این باره، گزارش شهربانی آبادان حاکی است: «اخیراً عوامل بعث عراق بین عشایر عرب جزیره مینو نفوذ کرده و فعالیت های گسترده ای علیه جمهوری اسلامی ایران انجام می دهند.» بنا به این گزارش: «در رابطه با این مسئله، اعلامیه هایی به زبان عربی و همچنین عکس هایی از صدام حسین به دیوارهای بعضی مناطق جزیره مذکور نصب کرده اند. (...)(۲)

از سوی دیگر، در مصاحبه ای که امروز منتشر شد، مهندس فریور باتمانقلیچ، فرماندار آبادان، در مورد مسائل امنیتی منطقه گفت: «موتورلنج ها عامل انتقال جاسوس و اسلحه به خوزستان هستند و با بستن مرزها در منطقه از طریق بسیج نیروها و سنگرسازی در طول نوار مرزی، قادر به مقابله در برابر حملات و توطئه ها خواهیم بود و بمب گذاری ها و ورود اسلحه به خوزستان کاهش خواهد یافت و همراه با بستن مرزها، ایجاد کار برای ملوانان و جاشوها ضروری است.»

فرماندار آبادان در ادامه درباره چگونگی برقراری امنیت در شرایط فعلی افزود: «در این منطقه طرح جامعی تهیه کرده ایم که مرزها را ببندیم و هم اکنون تمام بمب گذاری ها و اسلحه هایی که وارد می شود در این منطقه از طریق مرز عراق است.» وی افزود: «چند روز عده ای را دستگیر کردند که حامل یک گونی پر از کلاشینکف بودند. ما باید مرز را از طریق بسیج نیروها کاملاً ببندیم و برای مرز سنگر بسازیم که اگر احتمالاً حمله ای صورت گیرد، بتوانیم مقابله کنیم.»

ص: ۱۰۱۱

-
- ۱- سند شماره ۵۷۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۳۳۹۲۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی آبادان.

وی با اشاره به مشکلات اساسی اجرای این طرح گفت: «اگر مرز را ببندید دیگر اجازه عبور قایق داده نمی شود و حدود ۳۰ هزار نفر بیکار می شوند و باید برای آنها کار پیدا کرد و ما هم امکاناتی که بتوانیم ۳۰ هزار نفر را سر کار بفرستیم نداریم.»

فرماندار آبادان در پایان افزود: «اقدام مهمی که در منطقه انجام گرفته، جلوگیری از جدایی خوزستان به عنوان "عربستان" بوده است؛ ما دست تمام شیخ های ساواکی را که در زمان شاه از ساواک پول می گرفتند و در این جدایی می توانستند نقشی اساسی ایفا کنند، کوتاه کردیم...» (۱)

۱

امروز «هزاران نفر از مردم کرمانشاه و سنقر کلیائی به منظور پشتیبانی از ارتش جمهوری اسلامی ایران علیه نیروهای متجاوز بعث عراق، در سطح خیابان های کرمانشاه و سنقر دست به راه پیمایی گسترده زدند و همبستگی خود را با برادران ارتشی اعلام کردند. در پی انتشار بیانیه هایی از سوی جامعه روحانیت، حزب جمهوری اسلامی و نهضت اسلامی دانشجویان غرب کشور، هزاران تن از مردم کرمانشاه ساعت ۱۷ امروز در مقابل مسجد معتضدی شهر کرمانشاه اجتماع کردند و سپس درحالی که علما و جمع زیادی از پاسداران و درجه داران نیروهای مسلح جمهوری اسلامی آنها را همراهی می کردند از مسیر خیابان های شهر کرمانشاه گذشتند و درحالی که شعار می دادند "صدام ناجوانمرد این آخرین پیام است، ارتش ۲۰ میلیونی آماده قیام است"، وارد محوطه مقابل باشگاه سربازان کرمانشاه شدند. این تظاهرات و راه پیمایی به منظور اعلام پشتیبانی از نیروهای جمهوری اسلامی ایران در مرزها که با عوامل سرسپرده امپریالیسم جهان خوار امریکا و رژیم بعث عراق در ستیزند، انجام گرفت. ...» (۲) از سوی دیگر، امروز «فرماندار قصرشیرین از نهادها و ارگان های مملکتی درخواست کرد که به منظور تأمین مایحتاج و ارزاق عمومی مردم قصرشیرین، هرچه سریع تر کمک های خود را عرضه کنند.» (۳)

۲

درگیری ها و برخوردهای مربوط به مهلباد، محورهای بانه - سردشت و سقز - بوکان و نیز جوانرود، مهم ترین درگیری های امروز مناطق کردنشین بوده است.

در مهلباد، سرانجام پس از هفته ها بحث و مذاکره میان معتمدان شهر و استاندار آذربایجان غربی و فرماندهان نظامی و انتظامی منطقه، امروز صبح دو ستون اعزامی از سوی ارومیه و میاندوآب به طرف مهلباد حرکت کردند و نزدیک غروب وارد این شهر شدند. ستون اعزامی از ارومیه متشکل از نیروهای لشکر ۶۴ ارومیه، ژاندارمری و ۳۰۰ نفر از سپاه پاسداران بود که در ساعت ۱۹ امروز با موفقیت وارد ارومیه شده و در محل های تعیین شده از جمله تلویزیون، استادیوم ورزشی، محل سابق گروهان ژاندارمری (دفتر حزب دمکرات)، خانه

ص: ۱۰۱۲

۱- روزنامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، در مصاحبه با خبرنگاران اعزامی کیهان به منطقه آبادان.

۲- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

پیشاهنگی و ارتفاعات مشرف بر شهر مهاباد استقرار یافت. ستون اعزامی از ارومیه در طول مسیر با مهاجمان مسلح ضدانقلاب درگیر شد که در این زدوخورد، ۸ نفر از مهاجمان کشته شدند و سلاح‌های زیادی به دست نیروهای خودی افتاد.^(۱)

در اطلاعیه لشکر ۶۴ ارومیه - که به همین منظور صادر شده - آمده است: «روز دوشنبه ۲۴ شهریورماه ۵۹، هنگامی که ستون ارتشی به طرف مهاباد حرکت می‌کرد، یک گروه مسلح ۹ نفری در اولین پل در دو کیلومتری شمال شرقی آبادی "کوسه کهریزه"^(۲) بین محمدیار و مهاباد، مجهز به آر.پی.جی. ۷ و کلاشینکف و ژ ۳ به ستون نظامی تیراندازی نموده که بلافاصله با کشف محل کمین، مهاجمین با مقاومت نیروهای ارتشی روبه‌رو گردیده و هر ۹ نفر ضدانقلابیون به هلاکت رسیدند.»^(۳) در این اطلاعیه همچنین از افراد مسلح در مهاباد خواسته شده که تا ساعت ۱۲ ظهر فردا، جنگ افزار و مهمات خود را به اولین پایگاه ارتش یا ژاندارمری تحویل دهند، در غیر این صورت دستگیر و تحویل دادگاه خواهند شد.»^(۴)

درباره ستون اعزامی از بانه به سوی سردشت نیز گزارش سپاه بانه حاکی است: «امروز یک تپه که از نظر سوق الجیشی دارای اهمیت زیادی بوده، به دست نیروهای اعزامی [افتاد] و با تسخیر این تپه، تمام منطقه تا سردشت زیر نظر ستون [قرار گرفته است] و در جریان تسخیر تپه، یک تانک دشمن منهدم و انبار مهمات دشمن با فانتوم منفجر و همچنین ۷ پاسدار شهید و ۲ ارتشی مجروح شدند.» بنا به همین گزارش: «ضدانقلابیون با گرفتن کانال بی سیم ارتش اعلام آتش بس دادند که مورد قبول واقع نشده است.»^(۵)

رادیو صدای آزاد ایران وابسته به سران فراری ارتش رژیم گذشته، از جمله ارتشبد اویسی - که مقر اصلی آن در عراق است - امروز اعلام کرد:

«عزالدین حسینی رهبر مذهبی کردها از همه برادران مسلمان کرد خواسته است تا با مبارزان کرد مسلح همکاری کرده، به هر وسیله ای که شده از پیشروی و یا ادامه حرکت ستون اعزامی به سردشت جلوگیری کنند.»^(۶)

در این حال، گزارش خبرگزاری پارس به نقل از فرماندار سقز نیز حاکی است که امروز «در جاده سقز - بوکان گروهی از برادران پاسدار با عده ای از اعضای حزب دمکرات که سوار یک ریوی ارتشی بودند، درگیر شدند که به دنبال آن یک فروند هلیکوپتر جهت کمک به پاسداران اعزام شد.» بنا به این گزارش: «در این درگیری حدود ۱۵ تن از دمکرات‌ها به هلاکت رسیدند و هیچ گونه آسیبی به برادران پاسدار وارد نیامد.»^(۷)

ص: ۱۰۱۳

۱- سند شماره ۴۲۵۴۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به ستاد عملیاتی غرب، ۲۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۷۲۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از سپاه ارومیه؛ و - سند شماره ۶۳۷۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه در مصاحبه با استاندار آذربایجان غربی.

۲- کوسه کهریزه: ده از دهستان شهر ویران بخش حومه شهرستان مهاباد، واقع در ۱۹ کیلومتری شمال غربی مهاباد و ۲ کیلومتری غرب جاده شوسه مهاباد به ارومیه. (ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی‌ها)، جلد ۴، استان آذربایجان غربی، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.)

۳- روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۴- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۵- سند شماره ۵۷۲۱۳۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۲۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سپاه بانه؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۱۷، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، برابر اعلام سپاه بانه، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۱، تاریخ ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۶، رادیو صدای آزاد ایران، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۱۳۵۹، صص ۱۴ و ۱۵، از سندج، ۲۵/۶/۱۳۵۹، به نقل از فرماندار سقز.

اما در اطراف جوانرود، ماجرا درست برعکس بود؛ در این مورد، برابر گزارش گروهان پاوه: «در ساعت ۱۹ امروز، واحد اسکورت پاسداران که از خانشور به بانی سر در حال بازگشت بودند، به کمین مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] برخورد کردند که در نتیجه این حمله، هر ۴ پاسدار شهید و خودرو متلاشی و اسلحه شهیدان را هم برده اند.» (۱)

امروز همچنین «در جاده کهنه قورچی باشی [قوشچی باشی]: (۲) یک دستگاه تراکتور غیرنظامی با مین برخورد [کرد] و یک نفر غیرنظامی شهید و ۲ نفر غیرنظامی مجروح شده اند.» (۳)

۱

تحركات گروه های مسلح معارض با نظام با همکاری بیشتر عراق در مناطق کردنشین، مورد توجه و پیگیری نظام است.

در این زمینه، یک خبر از منابع اطلاعاتی ارتش حاکی است: «برابر اطلاع، کومه له و دمکرات و چریک های فدایی ستادی در غرب تشکیل [داده] و ۱۳ قبضه آر.پی.جی ۷ از عراق دریافت داشته و قصد حمله به پاسگاه گردنه بانه را دارند.» همین گزارش حاکی است: «سرهنگ دوم، "سنگ کوه" - که از اکراد ارتش است و در عراق قبلاً دوره هایی نیز طی کرده - به بوکان آمده و یک گروه چریکی تشکیل داده و با پادگان مهاباد در روزهای اخیر در تماس می باشد و ظاهراً عواملی در آن پادگاه [پادگان] دارد.» و باز بنا به همین گزارش: «در تهران، دکتر سیف الله فاتح - که کرد بانه ای است - مجروحین ضدانقلاب را در مطب خویش معالجه می کند. نامبرده چند شب پیش کشیک بیمارستان سینا بوده است.» (۴)

گزارش مشابه دیگر با ارزیابی "صحت دارد" خبر از موقعیت سران گروه های مزبور دارد. بنا به این گزارش: «محل سکونت عبدالرحمن قاسملو قریه سیدآوه و لک بی و گاهاً ارتفاعات آبادی های مذکور می باشد و از آن محل، افراد مسلح را به جنگ پارتیزانی هدایت می نماید و بعضی از مشاورین مانند مهندس آریا و بابائی زاده نیز همراه قاسملو می باشند.» این گزارش می افزاید: «محل استقرار و سکونت دائمی عزالدین حسینی، رهبر کومه له، در دهات کولججه، برهان حاج کند بوکان می باشد که دهات یادشده تقریباً در ۳۰ کیلومتری غرب بوکان قرار دارند و تعداد ۸۰ نفر از افراد مسلح کومه له مسئول حفاظت از جان عزالدین می باشند و این افراد با چند دستگاه لندرور او را اسکورت می نمایند. رفت و آمد عزالدین حسینی به شاهین دژ و

ص: ۱۰۱۴

۱- سند شماره ۵۷۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۲۴۲، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران (مرکز فرماندهی)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاندارمری مستند به اعلام گروهان ژاندارمری پاوه؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲۰۹، طبق گزارش رسیده از جوانرود، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۲- قوشچی باشی: ده از دهستان بیونج بخش کرند شهرستان اسلام آباد، واقع در ۸۶ کیلومتری جنوب شرقی قصبه رزن و ۴ کیلومتری رودخانه قره چای. (ر.ک: همان، جلد ۵).

۳- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای شماره ۶۳ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، از تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ الی ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- سند شماره ۶۳۸۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۱۸، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - نزاجا، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

دیواندره و استان سنندج [کردستان] محرمانه صورت می گیرد و اخیراً مقادیری اسلحه و مهمات از عراق دریافت داشته اند. لیکن وی رفتن اهالی را به عراق منع کرده، زیرا بیم آن دارد خانواده ها در عراق گروگان گرفته شوند.»

این گزارش سپس درباره وضعیت اسرای خودی در اطراف مهاباد آورده است: «یک عده از نظامیان گروگان گرفته شده که در بین آنها چند افسر و درجه دار هوایی دیده می شوند، در کوهی به نام "شازوقاز" روبه روی قریه خرنج منطقه لیکنین مابین بسوه - مهاباد، زندانی هستند و برابر همین خبر، وضع روحی گروگان های نظامی خوب نیست.»

در این گزارش درباره انبار کردن خواربار و سوخت و آماده شدن گروه های مزبور برای نبردهای آتی آمده است: «گروه های مسلح با عجله خواربار و بتزین را به وسیله ریوهای ارتشی - که غارت نموده اند - به ارتفاعات و پناهگاه های نامعلوم برای روزهای مبادا و اضطراری احتکار می نمایند و بتزین موردنیاز را از جایگاه بتزین در پیرانشهر به ارتفاعات انتقال داده و مخفی می نمایند.»

در پایان این گزارش به مقر اصلی حزب کومه له اشاره شده است: «مقر اصلی حزب کومه له به استعداد ۶۰ نفر در قریه نالوس مستقر می باشد.» (۱) و باز یک گزارش مشابه دیگر خبر از وجود انبار سلاح های افراد کومه له در دامنه های کوه آیدر در اطراف سنندج می دهد. در این گزارش همچنین از تصمیم اخیر سران حزب کومه له برای ترور سرهنگ صیاد شیرازی سخن به میان آمده و اینکه برای این کار مبلغ یک صد هزار تومان جایزه تعیین کرده اند. (۲)

همچنین، برابر گزارش گروه رزمی در بیونج، (۳) «ضدانقلابیون در جاده ها و منطقه مذکور مین گذاری نموده و احتمال دارد که جاده کنند را [نیز] مین گذاری نمایند...» در این گزارش آمده است که به گروهان مهندسی ارتش جهت پاک سازی منطقه موردنظر، دستورات لازم داده شده است. (۴)

یک گزارش از نیروی زمینی ارتش نیز حاکی است: «به علت فعالیت گروه ضربت [سازمان پیشمرگان] کرد مسلمان و وحشت پیشمرگان [مسلح مخالف نظام] از این گروه، تعدادی از پیشمرگان سنار مامدی گفته اند اگر دولت با ما کاری نداشته باشد و اعلامیه پخش نماید ما اسلحه خود را تسلیم دولت خواهیم کرد.» (۵)

ص: ۱۰۱۵

۱- سند شماره ۶۳۸۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، صص ۶۱ و ۶۲، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف ژاجا (رکن ۲)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا.

۲- سند شماره ۶۳۸۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۱۴، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- Bivanij: یکی از دهستان های بخش کوند شهرستان اسلام آباد. این دهستان در شمال بخش واقع شده و محصور به ارتفاعات صعب العبور است. سرچشمه رودخانه زمکان بخش گوران از این دهستان بوده است. کوه های جنوبی بخش گوران در شمال این دهستان و ارتفاعات جنوبی آن مشهور به کوه نار و کوه جنوب غربی آن کوه سیاهان می باشد. دشت بیونج تقریباً به عرض ۴ الی ۶ کیلومتر در طول ۱۰ الی ۱۵ کیلومتر ۱۱ آبادی بزرگ و کوچک آن در این دشت به فاصله ۱ الی ۳ کیلومتر از هم قرار گرفته اند. (همان)

۴- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای شماره ۶۳ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، از تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹، الی ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر گزارش گروه رزمی در بیونج.

۵- سند شماره ۹۴۵۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سلماس)، ص ۱۶۷، از سماجا ۲ (ح - ع) به دفتر ریاست

جمهوری، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نذاجا.

درحالی که بامداد امروز، پس از جلسات متعدد محاکمه، حکم دادگاه انقلاب اسلامی مرکز، مبنی بر اعدام ۹ تن دیگر از دست اندرکاران کودتای نقاب به اجرا درآمد،^(۱) سران سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، امروز در یک مصاحبه مطبوعاتی، با تبلیغات روانی خاصی^(۲) اتهام داشتن در کودتای نافرجام اخیر را بازهم به شدت تکذیب کردند. با وجود این، تکذیبیه سران مجاهدین خلق (منافقین) حاوی نکاتی است که نه تنها آنان را از این اتهام مبرا نمی کند، بلکه سرخ هایی از همدستی این سازمان با کودتاگران به دست می دهد.

ماجرا بنا به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از این قرار است که «به دنبال پخش برنامه تلویزیونی سروان رکنی، یکی از عوامل مؤثر کودتای نافرجام اخیر که گفته بود با رهبران مجاهدین خلق [منافقین] صحبت شده بود که در زمان انجام کودتا سکوت اختیار کنند و درحقیقت دال بر آگاهی مجاهدین و شرکت ضمنی آنها در این کودتا بود و پس از آن در مجلس شورای اسلامی حجت الاسلام هادی غفاری، نماینده تهران، اعلام داشت که بنا بر اخباری که به دست آوردم بنا بود پس از کودتا به رجوی پست نماینده دائمی ایران در سازمان ملل متحد داده شود؛ و خبر امروز روزنامه صبح آزادگان مبنی بر اینکه مسعود رجوی، یکی از رهبران سازمان مجاهدین خلق [منافقین]، به پاریس فرار کرده و در آنجا با شاهپور بختیار دو بار ملاقات کرده و در کودتای ۱۸ تیر دست داشته است، امروز در منزل شهید رضائی ها، مسعود رجوی و موسی خیابانی طی یک مصاحبه مطبوعاتی درمورد مسائل چند ماهه اخیر و شایعه ارتباط مجاهدین خلق در کودتای نافرجام اخیر توضیحاتی دادند.»^(۳) مضمون گفته های آن دو به اضافه ناگفته های دیگری در اطلاعیه این سازمان امروز در "نشریه مجاهدین خلق ایران، فوق العاده" تحت عنوان "پاسخ به اراجیف افسر ضدانقلابی" منتشر شد. در بخشی از این اطلاعیه که در روزهای نزدیک به محاکمه محمدرضا سعادت، از اعضای مرکزی این سازمان، به اتهام جاسوسی برای شوروی منتشر شده، آمده است: «در نامه ای که قبل از کودتای اخیر به رئیس جمهوری و دفتر امام داده شد، چنین می خوانیم: "... عملیات قرار است روز چهارشنبه (۱۸/۴) با اشغال پایگاه شاهرخی همدان آغاز شود. طبق ... ۳۰ فانتوم و ۴۰ خلبان در این پایگاه طبق نقشه آماده پرواز هستند. نقطه آغاز عملیات محلی در چهار کیلومتری پایگاه است که محل تجمع... می باشد. فانتوم ها پس از پرواز قرار است صبح پنجشنبه چند نقطه حساس تهران را مورد حمله و بمباران قرار دهند. از جمله این نقاط مقر امام، نخست وزیری و... می باشد. امید است که اطلاعات مزبور در جهت خنثی ساختن این توطئه به موقع مورد استفاده قرار گیرد و جمهوری اسلامی ایران از گزند این اقدام ضدانقلابی آسیبی نبیند.»^(۴)

ص: ۱۰۱۶

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- ضمیمه دارد؛ کودتای نقاب و نقش سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آن.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۱؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۱۳۵۹، صص ۱۱ تا ۱۴، از تهران، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۲۲۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نشریه مجاهدین خلق ایران (فوق العاده)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

از سوی دیگر و در همین خصوص، بنی صدر در کارنامه امروز خود درباره تماس تلفنی امروز مسعود رجوی، از رهبران سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، آورده است: «... بعد گفتند آقای رجوی می خواهد با شما صحبت کند، اجازه دادم که وصل کنند و صحبت بکند. گفت که با رئیس مجلس صحبت کرده درباره صحبت هایی که در مجلس شده در خصوص مشارکت مجاهدین خلق [منافقین] در کودتای نافرجام. و گفت که به رئیس مجلس گفته است که ما به موقع به رئیس جمهوری گزارش کتبی کرده ایم و این گزارش موجود است، چطور ما را متهم می کنند به اینکه ما در این کودتا دخالت یا دست داشتیم [؟] و گفت که رئیس مجلس گفته است که چرا به خود رئیس جمهوری مراجعه نمی کنید. و من گفتم: "بله، من تصدیق می کنم که شما گزارش فرستاده اید و لابد برای همین است که اگر من تصدیق می کردم بعد بوق و کرنا راه می اندازند [که] این هم دلیل دیگر بر همکاری..."» (۱)

۱

اظهارات مقامات ایران و امریکا درباره گروگان ها حاکی از نوعی انتظار و درعین حال هنوز بلا تکلیفی در این باره است. ولی چشم انداز حل مسئله، به هر حال نزدیک تر شده است؛ هر چند نه خیلی نزدیک.

در ایران، هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، طبق معمول هر هفته، صبح امروز در یک مصاحبه مطبوعاتی با شرکت خبرنگاران داخلی و خارجی، به سؤالات مختلف آنها از جمله درباره روابط ایران با سوریه و لیبی، کودتای اخیر ترکیه، ملاقات با برخی سفیران و نامه دو تن از نمایندگان کنگره امریکا و نیز نامه خانواده های گروگان های امریکایی پاسخ گفت. (۲)

رئیس مجلس درباره ملاقات های اخیر خود با نمایندگان سفارتخانه های خارجی و نامه هایی که از طریق آنها از مقامات امریکایی دریافت کرده، اظهار کرد: «یک نامه از طرف خانواده گروگان ها به امضای ۵۲ خانواده به من رسیده است که لحنی التماس آمیز دارد و در آن از امام و مجلس تقاضای کمک شده است و همچنین با ملت ایران در مورد تجاوزات امریکا ابراز همدردی شده است و نامه دیگری از طرف دو نفر از نمایندگان کنگره امریکا به دست من رسیده که در آن با اشاره به نامه قبلی این کنگره، خواستار جواب به آن نامه و رسیدگی به وضع گروگان ها شده است. ...» (۳)

ص: ۱۰۱۷

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۷/۱۳۵۹، صص ۱ و آخر، کارنامه دوشنبه ۲۴ شهریور ۱۳۵۹.

۲- هاشمی رفسنجانی علاوه بر موارد فوق، درباره روابط ایران با سوریه و لیبی اظهار کرد: «روابط ما با سوریه از روز اول بسیار خوب بوده و درباره لیبی، مفقود شدن امام موسی صدر مانع آن بوده که روابط ما به سطح عالی برسد. ...» وی همچنین در مورد کودتای اخیر در ترکیه و نقش ابرقدرت ها در این کودتا گفت: «قرآینی که تاکنون به دست ما رسیده و همچنین تحلیل سیاسی ما از جریان حاکی از آن است که این کودتا، کودتای امریکایی است. اینکه توافقی هم با ابرقدرت دیگر در کار بوده یا نه، من فعلاً در این باره نمی توانم اظهار نظر کنم.» (روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و - همچنین ر.ک: روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲).

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

هاشمی رفسنجانی در بخش دیگری از این مصاحبه در مورد زمان آغاز بحث اصلی درباره گروگان ها گفت: «در جلسه فردا بحث درباره گروگان ها شروع می شود. فردا کیفیت حرکت را مشخص می کنیم که آیا مجلس خودش مستقیماً به این مسئله پردازد یا کمیسیون ویژه ای مأمور این کار خواهد شد.» رئیس مجلس در پاسخ اینکه آیا شرایط مجلس همان هایی که از طرف امام خمینی بیان شد خواهد بود یا خیر، گفت: «نخیر، یقیناً بیشتر است، برای اینکه امام تمام شرایط را نگفتند. امام به طور کلی مسئله را به مجلس واگذار کردند و به طور مختصر چیزهایی را اشاره کردند. مجلس وقتی وارد بحث شد شرایطی را ارائه خواهد داد که من فکر می کنم حداقل چیزی که قابل گذشت نیست، این است که امریکا باید سیاست گذشته اش را در ایران محکوم کند؛ این چیزی است که مجلس روی آن پافشاری خواهد کرد...» (۱)

این درحالی است که امروز ادmond ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، در یک نشست مطبوعاتی درباره امید به حل قریب الوقوع بحران گروگان های امریکایی گفت: «درحالی که بیانیه ها و اظهارنظرهای رهبران ایران در خلال یک ماه گذشته ممکن است راهگشای حل مسئله گروگان ها باشد، ایالات متحده و ایران هنوز حتی در مراحل اولیه گفت و گوهایی مربوط به بحرانی که ۱۰ ماه از آغاز آن می گذرد، نیستند.» رادیو صدای امریکا ضمن بیان این مطلب، از قول ادmond ماسکی، "امیدوار شدن به اظهارنظرهای دولت ایران را اشتباه خواند." (۲)

از سوی دیگر، در حاشیه نامه نگاری مقامات امریکایی با رهبران ایران، روزنامه فرانسوی زبان لا پرس به نکته تأمل برانگیزی اشاره کرده و در شماره امروز خود نوشته است: «موقعیت قطب زاده از ریشه و بن متزلزل است و از آنجا که نامه ادmond ماسکی، وزیر خارجه امریکا، خطاب به علی رجایی، نخست وزیر جدید ایران بوده، می تواند به عنوان توهینی به وزیر خارجه و رئیس جمهوری ایران تلقی شود.» بنا به همین گزارش: «رئیس جمهوری و وزیر خارجه ایران سعی کردند نسخه دوم نامه ماسکی را از سفارت سوئیس در تهران (حافظ منافع امریکا در

ص: ۱۰۱۸

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار سیاسی کیهان.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۵، رادیو صدای آمریکا (فارسی)، ساعت ۷ بامداد، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

ایران) دریافت کنند، لکن موفق نشدند. کاردار سفارت سوئیس گفت: وی هیچ گونه دستوری از امریکا مبنی بر تحویل رونوشت نامه ماسکی، دریافت نکرده است.» مقاله مذکور در پایان می افزاید: «مذاکرات بین مقامات ایرانی و امریکایی که در معرض خطر قرار گرفته بود، پس از آنکه امریکا تصمیم گرفت بار دیگر کانال های سری اروپایی را مورد استفاده قرار دهد، این مذاکرات به حالت اولیه خود بازگشت...» (۱)

ضمیمه گزارش ۶۲۱: شرح وضعیت حوزه استحفاظی گروهان خان لیلی که یک دسته از افراد شجاع این گروهان شناسایی آن را انجام دادند.

«برابر گزارش گروهان خان لیلی، ۸ نفر از پرسنل آن گروهان جهت شناسایی حوزه استحفاظی در ساعت ۱۱ مورخه ۲۳/۶/۵۹ حرکت و در ساعت ۶ صبح مورخه ۲۴/۶/۵۹ بدون هیچ گونه تلفات و با موفقیت تمام ضمن شناسایی وضعیت نیروهای عراقی، به گروهان مراجعه و مشاهدات خود را به شرح زیر اعلام کردند: ۱. از منطقه گرسد (۲) تا سرتاسر حوزه استحفاظی گروهان خان لیلی هیچ گونه اکیپ یا نفراتی جهت شناسایی و چه جهت ضربت مشاهده نشده. ۲. گروه اعزامی پس از عبور از تنگه تنگاب مشاهده می نماید که بین پاسگاه تنگاب کهنه زینل کش مقداری آهک و گچ و سایر مصالح ساختمانی خالی شده و نیروهای عراقی سریعاً مشغول کار هستند. ۳. پاسگاه آمنه وسیله بلدوزر صاف شده، ضمناً قبلاً نیز ساختمان گلی بوده. ۴. تمام ماشین آلات وزارت راه و ماشین های ژاندارمری در سر جای خود باقی بوده اند. ۵. در قسمت پشت گروهان خان لیلی در حدود ۶۰۰ متری و در امتداد میله مرزی تانک و توپ های عراقی مستقر بودند و در سمت چپ گروهان به طرف پاسگاه رضاآباد یک واحد پیاده [عراق] مستقر بوده. ۶. پشت پاسگاه زینل کش [عراقی ها] دو پاسگاه مهم تأمین کرده اند. ۷. از پاسگاه تپه گل به رضاآباد و از پاسگاه محمدخدر عراق تا پشت گروهان خان لیلی و از پاسگاه زینل کش ایران به آمنه جاده درست شده بود و بلدوزرها [بلدوزرها] در حال کندن سنگر بودند. ۸. افراد پس از تاریک شدن هوا با شناسایی پاک سازی محیط به داخل مرکز گروهان نفوذ کرده و توانستند با تعداد کمی که بودند تعداد سه قبضه تیربار ام. ژ. یک. آ. ۳، سه قبضه تفنگ ژ ۳، ۲ قبضه یوزی، یک قبضه نارنجک انداز که در گروهان به جا مانده بوده با خود بیاورند که در این موقع دشمن از طرف پاسگاه تپه گل شروع به پرتاب خمپاره منور نموده و با کالیبر ۵۰ شروع به تیراندازی کردند که از افراد گروه با جنگ و گریز خود را به رودخانه تنگاب رسانیده و سپس با سازماندهی مجدد از بین دو پاسگاه عراقی به پاسگاه تنگاب کهنه نفوذ [کردند] و پس از شناسایی، اسلحه های زیر را نیز از این پاسگاه تخلیه [کردند] که عبارت اند از ۸ قبضه تفنگ برنو، ۲ قبضه تفنگ ژ ۳، ۲ قبضه یوزی، یک قبضه نارنج انداز [نارنجک انداز]، یک قبضه کلت کالیبر ۴۵. و گروه بعد از انجام عملیات با اسلحه های تخلیه شده با هوشیاری به طرف محل قبلی خود حرکت و به قصرشیرین مراجعت نمودند.» لازم به ذکر است که تمامی افراد فوق یعنی: ۱. سرپرست ستوان یکم احمد رضیتپور ۲. گروهان یکم تیمور سوزنی ۳. گروهان یکم محمدمراد بخشی ۴. جوانمرد امین یاری ۵. جوانمرد سلمان عزیزی ۶. جوانمرد شاهمراد بابایی ۷. جوانمرد علی فاروق و ۸. جوانمرد علی باپیری، توسط فرمانده کل ژاندارمری که در محل بود، مورد تشویق و ارتقا قرار گرفتند. (۳)

ص: ۱۰۱۹

۱- همان، صص ۴ و ۵، خبرگزاری یونایتدپرس از مونترال، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۲- sadaf - Gar، گرسد: ده از دهستان خالصه بخش مرکزی شهرستان قصرشیرین، واقع در ۱۲ کیلومتری شرق خسروی و کنار رودخانه الوند. (همان)

۳- سند شماره ۲۸۳۷۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ژاجا - رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان خان لیلی.

- ضمیمه گزارش ۶۲۶: اطلاعات کسب شده از سه پناهنده عراقی که جمعی گردان ۳ تیپ ۱ عراق هستند، درباره گسترش یگان های عراقی و استعداد نسبی آنها در منطقه مرزی ایلام و خوزستان تا به امروز
۱. قرارگاه تیپ ۲۷ در بند بازرگان [تابع مهران] مستقر می باشد.
 ۲. گردان تیپ ۲۷ از پاسگاه صدام حسین تا فکه در نوار مرز گسترش یافته.
 ۳. گردان ۳ تیپ ۲۷ از فکه تا شیب گسترش یافته.
 ۴. گردان ۳ تیپ ۲۷ در احتیاط تیپ در منطقه بند بازرگان.
 ۵. گردان ۸ تانک در منطقه فرهانیه بین فکه و شیب.
 ۶. گردان ۸ توپخانه صحرائی در منطقه پل خزیله.
 ۷. قرارگاه سپاه ۳ در منطقه حلفائیه به منظور کنترل عملیات آتی مستقر و قرار است ظرف امروز تا فردا با لشکرهای ۱ و ۹ به مرزهای ایران حمله کنند.
 ۸. گردان شناسایی قدس از طیب تا چیلان در پشتیبانی پاسگاه ها.
 ۹. تعداد تانک هایی که برای این عملیات در نظر گرفته شده ۵۰۰ دستگاه می باشد.
 ۱۰. تیپ ۱ مکانیزه لشکر ۱ از نجف به عماره تغییر مکان نموده و دیشب وارد عماره شده است.
 ۱۱. نوع تانک هایی که این لشکرها در اختیار دارند تی ۵۵ روسی می باشند.
 ۱۲. نوع نفربرهای پیاده زرهی بی.تی. آر. ۶۰.
 ۱۳. نوع تانک های شناسایی پانهارد فرانسوی می باشد.
 ۱۴. یک آتشبار شلیکا در منطقه شیب به منظور حفاظت آسمان منطقه مستقر و در تابعیت سپاه ۳ می باشد.
 ۱۵. تیپ ۵ نیروی مخصوص تابع نیروی دریایی در بصره و ام القصر مستقر است.
 ۱۶. نقطه تدارکات و آمار مهمات و سوخت یگان ها در فکه در روی کالک وضعیت، مشخص شده و از امروز یگان های در خط را پشتیبانی لجستیکی می کند.
 ۱۷. نوع بی سیم های یگان های عراقی آر ۱۲۳، فرکانس ۲۲۰ و فرکانس احتیاط ۳۰۰.
 ۱۸. نوع دیگر بی سیم ها ۱۱۳ - ۱ ژ روی نفربرهای پیاده و با فرکانس ۲۱۶۰۰ و فرکانس احتیاط ۲۳۳۰ می باشد.
 ۱۹. فرکانس بی سیم های استخبارات سپاه ۳، ۸۴۰۰ می باشد که در عماره مستقر و با بصره در تماس می باشد.

۲۰. لشکر ۹ زرهی از دو تیپ زرهی و یک تیپ مکانیزه با یگان های توپخانه خود در عماره مستقر شده و به سوی مرز ایران در حال حرکت می باشد.

۲۱. یک اسکادران میگ ۲۱ در فرودگاه المیمونه واقع در ۲۰ کیلومتری جاده عماره به بصره در منطقه مسعیده مستقر است.

۲۲. دیدبانان یگان های توپخانه عراقی پاسگاه های نوار مرزی ایران را برای توپخانه هدف یابی کرده اند.

۲۳. تیپ ۳۴ زرهی در محور علی غربی به چیلات گسترش یافته و زیر امر سپاه ۳ قرار گرفته است.

۲۴. این عملیات وسیله نیروی هوایی عراق پشتیبانی می شود.

۲۵. روحیه پرسنل ارتش در وضع فعلی در سطح پایین قرار گرفته و چندان علاقه و تمایل جنگیدن با نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران را ندارند» (۱)

ضمیمه گزارش ۶۳۲: کودتای نقاب و نقش سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آن (۲)

در ۱۹ تیر ۱۳۵۹ خبر کشف یک کودتای نظامی منتشر شد. این کودتا که قرار بود در روز ۱۸ تیر آغاز شود و بعدها به کودتای نوژه شهرت یافت، از سوی سازمان جاسوسی امریکا برنامه ریزی و تدارک شده بود.

ص: ۱۰۲۰

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، صص ۱۴ و ۱۵، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) برابر اطلاعات کسب شده از سه نفر پناهنده عراقی.

۲- به کوشش جمعی از پژوهشگران، سازمان مجاهدین خلق پیدایی تا فرجام (۱۳۴۴ - ۱۳۸۴)، جلد ۲، مؤسسه مطالعات و پژوهش های سیاسی، صص ۴۸۷ تا ۴۹۰، پاییز ۱۳۸۴،

مطابق برنامه کودتاجیان قرار بود عملیات از پایگاه هوایی شهید نوژه (۱) همدان آغاز شود و هدف آن استقرار یک حکومت سوسیال دمکرات به ریاست شاهپور بختیار، آخرین نخست وزیر رژیم شاه و در صورت امکان، اعاده سلطنت پهلوی بود.

به نوشته کتاب کودتای نوژه: «این کودتا از لحاظ تجهیزات نظامی که قرار بود از داخل و خارج در جریان آن به کار گرفته شود در تاریخ کودتاهای جهان بی سابقه بود و چنان دقیق طرح ریزی شده بود که سیا موفقیت آن را قطعی می دانست. ... و به جرئت می توان ادعا کرد که کودتای ۲۸ مرداد ۳۲ در مقایسه با آن، بازی کودکانه ای بیش نبود.» (۲)

حجت الاسلام ری شهری، رئیس دادگاه ویژه انقلاب اسلامی ارتش، در پانزده مرداد ۱۳۵۹، در مصاحبه ای در مورد ارتباط چند گروه سیاسی با عاملان کودتا، به ارتباط آنان با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) اشاره کرد و چنین گفت:

«براساس اعترافات گردانندگان کودتا]... سازمان ها و گروه هایی مانند پان ایرانیست ها، جبهه ملی، سازمان چریک های فدایی خلق و سازمان مجاهدین خلق ایران [منافقین] در جریان این طرح قرار داشته اند و مطالعات و بررسی هایی نیز در زمینه همکاری یا موافقت [با] هریک از این گروه ها صورت گرفته بوده است. ... ضمن بررسی های انجام شده توسط چند تن از افراد شرکت کننده در این طرح [کودتا]، قدرت رزمی سازمان مجاهدین در تهران ۸۰۰ نفر و سازمان چریک های فدایی خلق، ۳۰۰ نفر اعلام گردید. پس از این بررسی ها تصمیم گرفته شده است که با این دو سازمان صحبت شود و از آنها قول گرفته شود که علیه یا له عاملان این طرح وارد عمل نشوند و در عوض، پس از پیروزی [کودتا] و اجرای کامل طرح، امتیازات خوبی به آنها داده شود.» (۳)

در همین مصاحبه، آقای ری شهری برای تسهیل تحقیقات بعدی و جلوگیری از فشارهای سیاسی تأکید کرد: «هیچ گونه تضمینی بر اینکه مطالب عنوان شده توسط این افراد صحت داشته باشد، وجود ندارد. ما صرفاً به این دلیل که ملت مسلمان را در جریان وقایع آنچه که در دادگاه های ویژه ارتش می گذرد قرار داده باشیم، این مطالب را بازگو می کنیم.» (۴)

از متن بازجویی یکی از سران کودتا به نقل از مسئولان سیاسی کودتا، آمده است که مذاکره با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به نتیجه رسیده بود: «می گفت که ما این قول را از مجاهدین خلق گرفته ایم که آن روز [روز کودتا] بی طرف بمانند. در عوض اینکه آن روز بی طرف می ماند، بهشان قول داده ایم که آزادی فعالیت سیاسی داشته باشند.» (۵)

به نوشته کتاب کودتای نوژه: «از سوی دیگر، سازمان منافقین به واسطه قدرت اطلاعاتی خود که ناشی از وجود عناصر نفوذی اش از جمله میان کودتاجیان و همچنین ستاد خنثی سازی کودتا بود، به ارزیابی احتمالات و سرانجام کودتا پرداختند. اطلاعاتی که عناصر نفوذی سازمان در میان کودتاگران از روند و حجم وسیع کودتا در اختیار سازمان قرار می دادند، سازمان را متقاعد ساخت تا رضایت خود را از وقوع کودتا و همکاری در خفا اعلام نمایند. ... تحلیل سران سازمان منافقین این گونه بود که سرنگونی حکومت کودتا به دلیل فقدان اعتقادات اصولی و مناسبات تشکیلاتی پیچیده، آسان تر از نظام جمهوری اسلامی است و براساس این تحلیل، سازمان تصمیم گرفت با طرحی بسیار پیچیده ضمن شرکت در کودتا و تقویت کودتاجیان، برنامه مناسبی را نیز برای مواجهه بی خطر با وجه عدم موفقیت کودتا تدارک ببیند. سازمان منافقین با سرعت و شتاب زیاد، تعدادی از افراد نظامی را که تا آن هنگام در ارتش شناسایی و جذب کرده بود فراخواند و دو محور اساسی زیر را به عنوان دستور کار سازمانی به آنها ابلاغ کرد:

الف) نفوذ در تشکیلات کودتا و ارزیابی نیرو و امکانات کودتاجیان و سنجش قطعیت انجام کودتا.

ب) با استفاده از شناسایی های قبلی سازمان از ناراضیان داخل ارتش، ضمن تشکیل تیم های جداگانه،

- ۱- شهید محمد نوژه از خلبانان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران بود که در پی فرمان امام خمینی برای کمک به شهید دکتر مصطفی چمران و نیروهای رزمنده که در مقابله با تجزیه طلبان وابسته در کردستان به محاصره درآمده بودند، به پرواز درآمد و درحالی که روزه بود، هواپیمایش در منطقه پاوه، هدف نیروهای ضدانقلاب قرار گرفت و به شهادت رسید. از آن پس پایگاه سوم شکاری همدان به پایگاه شهید نوژه تغییر نام یافت.
- ۲- به کوشش جمعی از پژوهشگران، کودتای نوژه، چاپ چهارم، تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش های سیاسی، ۱۳۶۸، صص ۵۲ و ۵۴.
- ۳- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۱۳۵۹، ص ۲.
- ۴- همان.
- ۵- کودتای نوژه، پیشین، صص ۱۷۸ - ۱۷۷.

افراد ناراضی را جذب نموده و در پوشش چندین تیم عمل کننده در اختیار کودتاچیان قرار گیرند. تعدادی از این افراد از جمله استوار ایرج بهی و گروهان یکم حمیدرضا ترکپور^(۱) و چند تن از تیپ ۲۳ نوهده مرتبط با سازمان مأمور انجام این مأموریت شدند. ... سازمان نتیجه کودتا را هرچه می بود به نفع خود ارزیابی می کرد. ... در صورت مشاهده علائم شکست کودتا می توانست با محورساختن تماس های خود، اطلاعات خود را در اختیار رئیس جمهور گذارده تا ضمن مرعوب ساختن او نسبت به توان تشکیلاتی و اطلاعاتی خود، سازمان را در برابر اعترافات کودتاگران بیمه سازند.^(۲)

و همین گونه نیز شد. پس از انتشار مفاد بازجویی ها و برخی مصاحبه های سران کودتا مبنی بر تماس آنان با سازمان، آنها «همیشه این ادعا را داشتند که بله ما داخل کودتاچیان نفوذی داشتیم و اطلاعات آنها را در اختیار رئیس جمهور بنی صدر می گذاشتیم».^(۳)

در پی پخش تلویزیونی مصاحبه یکی از افسران دستگیر شده در کودتای نافرجام نقاب، در تاریخ ۲۲ شهریور ۱۳۵۹، مبنی بر تماس کودتاچیان با سازمان و توافق در مورد خودداری از اقدام برضد کودتا از سوی سازمان، مسعود رجوی و موسی خیابانی در یک مصاحبه مشترک با خبرنگاران ضمن تکذیب شدید این موضوع^(۴) اسناد و مدارکی دال بر همکاری با مقامات کشور در کشف کودتا ارائه دادند. همچنین یک ویژه نامه ۶ صفحه ای نشریه مجاهد به این موضوع اختصاص یافت و اطلاعیه رسمی سازمان نیز در این باره منتشر شد.^(۵) در ویژه نامه مزبور، تأیید بنی صدر، رئیس جمهور، مبنی بر نقش سازمان در کشف کودتا و تصویر چند نامه درج گردیده بود. مطابق اسناد ادعایی سازمان، در دو روز ۱۷ و ۱۸ تیر، نامه هایی خطاب به رئیس جمهور و رونوشت به دفتر امام در مورد اطلاع طرح کودتا ارسال شده بود، حال آنکه این اطلاعات در زمان ارائه عملاً سوخته و بی فایده بوده اند و کودتا قبل از اطلاع سازمان کشف و خنثی شده بود. در واقع سازمان کوشیده بود با برجای گذاردن این اسناد، هم امکان پاک کردن ردهای احتمالی خود را فراهم سازد و هم دلیلی برای سهم خواهی و ادعای نقش اساسی در کشف کودتا داشتن، ساخته شود. بعدها همچنین فاش شد که کودتاچیان توافق های مشخص دیگری نیز با سازمان داشته اند:

«طبق اسناد و مدارکی که به دست آمده، تماس هایی میان کودتاگران و موسی خیابانی صورت گرفته بود و ضمن پیشنهادی که رهبران کودتا به سازمان مجاهدین [منافقین] داده بودند، موافقت شده بود که سازمان مجاهدین در مقابل پستی که به مسعود رجوی واگذار می شود، به نفع کودتاگران از موضع گیری در مقابل عمل کودتا، خود را کنار بکشد».^(۶)

گازپوروسکی در مقاله خود درباره کودتای نقاب^(۷) که براساس صدها ساعت مصاحبه با افراد مختلف ایرانی و خارجی مرتبط با کودتا در نقاط مختلف جهان تهیه کرده، تصریح می کند که کودتاچیان با مسعود رجوی تماس گرفته و همکاری وی را به کودتا جلب کرده بودند.

در ستاد ضد کودتا عوامل نفوذی سازمان تا سطوح بالا حضور داشتند و توانستند بسیاری از سرنخ ها و ردپاهای همکاری سازمان با کودتاچیان را از بین ببرند. بنا بر اطلاعات منتشره، مسعود کشمیری، عضو سازمان و عامل بعدی انفجار نخست وزیری در شهریور ۱۳۶۰ و جواد قدیری، از اعضای قدیمی سازمان و وفاداران رجوی در زندان و همسر زهره عطریانفر^(۸) در ستاد خنثی سازی کودتا همکاری داشتند. بخشی از اطلاعات و اسناد مربوط به عملیات ضد کودتای نوژه [نقاب] را قدیری سرقت کرد و به خارج از کشور گریخت.^(۹) وی یکی از طراحان انفجار مسجد ابوذر در ششم تیر ۱۳۶۰ بود که به مجروح شدن شدید آیت الله خامنه ای منجر شد.^(۱۰)

- سازمان پیشرفت کرد و مسئول یکی از نهادهای آن گردید. نام ترکیپور در فهرست اعضای شورای مرکزی سازمان در سال ۱۳۶۴ اعلام گردید. (نشریه مجاهد، شماره ۲۵۲، ص ۵۶).
- ۲- همان، صص ۱۸۰ - ۱۷۸.
- ۳- همان، ص ۱۸۰ (پانوشت).
- ۴- روزنامه کیهان، ۱۳۱۳۵۹/۶/۲۵، ص ۱۶.
- ۵- نشریه مجاهد، شماره فوق العاده (مصاحبه رجوی و خیابانی)، منتشرشده در ۲۶ شهریور ۱۳۱۳۵۹، ۶ صفحه.
- ۶- کودتای نوژه، پیشین، ص ۵۴.

Gasirowski. Mark. J. "The Nuzhah plot and Iranian politics", *International Journal of Middle East Study* ۲۰۰۲. No ۳۴. pp. ۶۴۵ - ۶۶۶

- ۸- زهره عطریانفر از اعضای مرکزیت سازمان در خارج کشور مدتی به عنوان مسئول اول سازمان تعیین شد.
- ۹- سازمان مجاهدین خلق پیدایی تا فرجام (۱۳۴۴ - ۱۳۸۴)، پیشین، ص ۴۹۰، به نقل از: غائله چهاردهم اسفند، ص ۸۲، اشاره به نفوذ قدیری در اداره دوم ستاد ارتش. سایر اطلاعات درباره وی مأخوذ از گفت و گو با یک کارشناس امنیتی.
- ۱۰- همان، به نقل از: قدیریان، خاطرات، ص ۱۷۹ (پانوشت).

بیانیه امروز وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران که درخصوص تصمیم اخیر دو کشور سوریه و لیبی مبنی بر اتحاد دو با یکدیگر، صادر شده است، علاوه بر اینکه اتحاد این دو کشور را مقدمه ای بر اتحاد بین همه کشورهای اسلامی دانسته و به شدت به رژیم های دست نشانده امریکا در منطقه از جمله رژیم مصر به دلیل ارتباط رسمی با اسرائیل حمله کرده است، رهبران عراق را نیز مورد حمله قرار داده و تلاش آنها را در جنگ با ایران برای دستیابی این کشور به جانشینی شاه مخلوع ایران و ژاندارمی منطقه دانسته است. در بخشی از این بیانیه درباره عراق گفته شده است که:

«... نمونه دیگر آن فعالیت هایی است که تحت رهبری عراق در خلیج فارس صورت می گیرد. رژیم عراق در زیر پوشش نداشتن روابط سیاسی با امریکا و مبارزه ظاهری و ریاکارانه با آن کشور توانسته است قیافه ای انقلابی به خود بگیرد، به این وسیله دولت های مرتجع و دوستان امریکا را به دور خود جمع کند؛ حال آنکه در واقع امر، هدف نهایی آنان جبهه گیری و توطئه بر علیه دولت جمهوری اسلامی است. آنچه که عراق در سر دارد و دیگران به این کشور القا می کنند جانشینی رژیم شاه در منطقه و ژاندارمی خلیج فارس است. عواقب خطرناک این قدرت وابسته آن است که دولت عراق می خواهد از هم اکنون حاکمیت خود را که با صرف میلیاردها دلار بودجه مملکت و با اتکای به غرب به دست آورده، بر دیگر حکومت های منطقه تحمیل کند و این امر یا با مسالمت صورت خواهد گرفت که حاصلش همین مسافرت ها و قراردادهایی است که بین عراق و دیگر دولت های منطقه بسته می شود و یا با توسل به زور که اثرات آن را در آینده و چه بسا به صورت کودتاهایی به چشم خواهیم دید.»

این بیانیه پس از برشمردن خطرهای بالقوه عراق برای منطقه، به جمع بندی خطرهایی که منطقه را تهدید می کند پرداخته و آنها را چنین ذکر کرده است: «۱. اشغال افغانستان توسط نیروهای روسیه شوروی و درگیری خونین آنان با مجاهدین مسلمان. ۲. حمله نظامی ناموفق امریکا به ایران و یورش های احتمالی آینده و کودتاهای طراحی شده توسط دشمنان انقلاب که

با نظارت امریکا در شرف تکوین است و احتمال اجرای نقشه بعدی بر علیه جمهوری اسلامی ایران. ۳. توسعه طلبی عراق و یورش خفیف و شدید این کشور به مرزهای ایران که موجبات ناراحتی و ناآرامی ملت ها و دولت های ناحیه را فراهم آورده است. ۴. تجاوزات رژیم اشغالگر قدس به جنوب لبنان و توسعه طلبی آن و انتخاب قدس به عنوان پایتخت جدید که موجی از نگرانی و ناآرامی را در تمام ملل اسلامی به وجود آورده است. ۵. اغتشاش در ترکیه که بالاخره منجر به کودتای نظامی شد. ...» (۱)

۱

در نوع بازتاب مسائل ایران و عراق در رسانه های عراقی این نکته قابل ذکر است که درحالی که همه قرائن و شواهد اسنادی و خبری نشان از تجاوزات مکرر عراق به خاک ایران و تشدید درگیری های مرزی میان قوای دو کشور در مناطق مرزی غرب و جنوب غرب دارد، مسئولان و رسانه های رسمی عراق با ارائه اخبار و تحلیل های یک سویه، سعی در متجاوز جلوه دادن ایران دارند و نبردهای قوای عراق را فقط برای بازپس گیری خاک خود بر مبنای قرارداد مارس ۱۹۷۵ الجزایر می دانند.

در این زمینه، امروز بخش فارسی رادیو بغداد چنین گفت: «... از جمله حقایقی که در سطح بین المللی شناخته شده است، اینکه عراق از برجسته ترین دولت های جهان است که با هر گونه تجاوز و دخالت خارجی در هر دولتی و در امور داخلی دیگر دولت ها شدیداً مخالف است و شاید در منشور صادره در ماه مارس سال جاری متون صریح روشنی را بتوان یافت که حضرت رئیس جمهور رهبر، جناب آقای صدام حسین، بر زبان جاری ساختند که تأکید کننده تمایل عراق و امت عرب در زمینه برقراری مناسبات حسنه با دولت های همسایه است و در عین وقت، کاربرد زور را مگر برای مقاصد دفاع مشروع جایز نمی داند. امروز خمینی تلاش می کند این خط مشی های اصولی را در سیاست عراق از راه اقدامات تحریک آمیزش علیه ارتش دلیر عراق و به پرواز درآوردن جنگنده هایش بر فراز خاک عراق مسلمان و اعزام تانک ها و جیره خوارانش به قصد تجاوز به عراق با ثبات، خدشه دار کند. ...» (۲)

روزنامه الثورة، ارگان رسمی حزب بعث عراق نیز در مقاله امروز خود تحت عنوان "پیرامون اظهارات رئیس جمهور رژیم ایران درباره جنگ ضدعراق و اظهارات [جانشین] رئیس ستاد ارتش ایران درباره قرارداد ۱۹۷۵ و قانونی بودن روش عراق در استرداد حقوق خود" نوشت: «بار دیگر بنی صدر، رئیس رژیم ایران، تهدید کرده است که جنگ را به داخل عراق خواهد کشاند. ... جنگ های روزهای گذشته حقیقتی را که ما همواره بدان اشاره می کردیم تأکید کرد و آن این است که ملت و ارتش عراق نسبت به حاکمیت ملی در یک صف قرار دارند و آنها به قدرت حق تکیه دارند و به رهبری خود... و چنانچه این حقیقت نبود؛ یعنی بنی صدر که رئیس جمهور و فرمانده کل نیروهای مسلح است این سخن را نمی گفت وی به خوبی می داند که نیروهایش در برابر نیروهای

ص: ۱۰۲۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار سیاسی کیهان.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص ۲۵ و ۲۶، بخش فارسی رادیو بغداد، ساعت ۱۲، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

مسلح ما با شکست عظیمی روبه رو شدند و چنانچه این مسئله نبود، نایب رئیس ستاد ارتش ایران اظهارات اخیر خود را که در این شماره روزنامه درج شده است ایراد نمی کرد. او آنچه را که ایران به موجب قرارداد مارس ۱۹۷۵ از شط العرب گرفت یک حق مسلم می داند درحالی که او حق عراق را برای باز پس گیری سرزمین ملی خویش به موجب آن قرارداد به رسمیت نمی شناسد و آن سرزمین ها را به ادعای خود ایرانی می داند. ... از زمان تغییر اوضاع در ایران، همواره تأکید می کنیم که عراق هیچ گونه هدف های ویژه ای در ایران ندارد و علاقه مند است روابط حسن هم جواری با ایران را داشته باشد، ولی به هیچ وجه مسئله حاکمیت را کم اهمیت قرار نمی دهد و او تصمیم دارد حقوق تاریخی که از او در شرایط سابق سلب شده است، بازپس گیرد. ...» (۱)

در این حال، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر عراق نیز اعلام کرد که روزنامه کویته الانباء امروز ضمن نکوهش برخی کشورهای عرب - که نامی از آنها نبرده - آنها را به پشتیبانی از عراق در جنگ قومی خود علیه ایران دعوت و ترغیب کرده است. (۲)

۱

به دنبال شدت گرفتن درگیری های مرزی میان ایران و عراق، برخی کشورها درصدد ایجاد آشتی و رفع سوء تفاهم ها میان این دو کشور برآمده و سفرای بلندپایه ای به عراق و ایران اعزام کرده اند تا شاید رهبران دو کشور را به پایان جنگ متقاعد سازند؛ علاوه بر این رسانه ها و مقامات عربی و انقلابی نیز با یادآوری این موضوع که گسترش چنین جنگی می تواند بر روابط دو کشور با برخی کشورهای دیگر تأثیر بسزایی داشته باشد، به بازگویی همین قصد و نیت پرداخته اند. برای نمونه روزنامه الجزیره چاپ الجزیره، در شماره امروز خود «ایران و عراق را تشویق کرد اختلافات خود را با گفت و گو بر سر یک میز رفع کرده به این جنگ برادر کشی که تنها نتیجه اش به سود دشمنان عرب و مسلمان است پایان دهند. ...» (۳)

در این حال، تصمیم به اعزام یک هیئت بلندپایه فلسطینی به بغداد و تهران نشان می دهد که سازمان آزادی بخش فلسطین درصدد متقاعد کردن رهبران دو کشور عراق و ایران برای رفع کدورت و پایان دادن به جنگ در مرزها می باشد. در این زمینه، گزارش خبرگزاری کویته حاکی است: «دو هیئت بلندپایه از سازمان آزادی بخش فلسطین برای وارد آوردن فشار بر مقامات ایرانی به منظور پایان دادن به برخوردهای خونین در مرزهای این کشور با عراق، راهی تهران شده اند.» خبرگزاری کویته اضافه کرد: «این دو مقام فلسطینی قبلاً از بغداد دیدار کرده اند و نامه ای از طرف یاسر عرفات، رئیس سازمان آزادی بخش فلسطین، در این خصوص تسلیم صدام کرده اند.» (۴)

از سوی دیگر، رادیو کلن گزارش داد: «اختلاف مرزی ایران با عراق باعث تیرگی روابط ایران با اتحاد جماهیر شوروی نیز گردیده است. هنگامی که اتحاد شوروی به تقاضای ایران مبنی بر عدم تحویل اسلحه به عراق، جواب رد داد، ایران تهدید به قطع روابط دیپلماسی

ص: ۱۰۲۹

۱- همان، ص ۴۰، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۷:۳۰، به نقل از سرمقاله امروز روزنامه الثوره، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۳۹، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۷:۳۰ به نقل از روزنامه کویته الانباء، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۶؛ و - روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از الجزیره، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳۶، بخش عربی رادیو لندن، ساعت ۱۷:۳۰، به نقل از خبرگزاری کویته ۲۵/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری وفا، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

نمود. (۱) رادیو کلن در بخش دیگر خبری خود آورده است: «... سفیر ایران در مسکو گفت: باعث تعجب و شگفتی زیاد است که عراق با سلاح های اتحاد جماهیر شوروی دست به یک جنگ امپریالیستی زده است. آیت الله خمینی حتی حدس می زند که ایالات متحد آمریکا بر علیه ایران با اتحاد شوروی همدست شده است؛ مسکو به عراق که از طرف آمریکا حمایت می شود کمک های نظامی و اسلحه می دهد. ...» (۲)

۱

نبردهای سخت و نفس گیر میان قوای مسلح ایران و عراق در مناطق مرزی قصرشیرین، نفت شهر و سومار امروز نیز ادامه داشت و مدافعان جمهوری اسلامی در این مناطق، به خصوص در پاسگاه های برار عزیز، پرویز، تنگاب نو، هنگ قصرشیرین، نفت شهر و پاسگاه های تابع سومار همچنان در برابر قوای مجهز عراق مقاومت می کنند. (۳)

از اولین ساعات بامداد امروز، با آتشباری سنگین عراق روی نفت شهر، درگیری میان قوای دو طرف آغاز شد که در ساعت ۷:۲۰ دقیقه امروز بدون تلفات به نیروهای خودی، در حالی که خسارات زیادی به شهر وارد شد، خاتمه یافت. (۴) به گزارش فرماندار سومار، ارتباط تلفنی نفت شهر با دیگر نقاط کشور قطع شده است و تنها تماس تلفنی از طریق تأسیسات نفت انجام می گیرد. (۵) این در حالی است که در منطقه تنگاب نو و عقدها ظرف ۲۴ ساعت گذشته، درگیری میان مدافعان جمهوری اسلامی و ارتش عراق همچنان ادامه دارد که صدمات سنگینی به نیروهای عراقی وارد آمده، از جمله پاسگاه بانمیل عراق در نزدیکی مرز خسروی منهدم شده و تعدادی از تانک ها و نفربرهای عراقی که قصد تهاجم به نوار مرزی ایران را داشتند در این نقطه توسط جنگنده های نیروی هوایی ارتش ایران منهدم شدند. (۶)

عراق امروز در دو نوبت؛ یعنی در ساعت ۷ بامداد و ۱۶، نیروهای زرهی بیشتری شامل ۱۴ دستگاه تانک و ۱۶ نفربر و ۲۰ دستگاه خودرو دیگر را از مندلی به طرف تپه بازرگان منتقل کرد. (۷) عراق همچنین در ساعت ۱۶ امروز با آتش توپخانه خود پاسگاه سانوپا و روستاهای بخش سومار و پاسگاه های مرزی این نقطه را زیر آتش قرار داد. (۸)

در ساعت ۱۰:۳۰ دقیقه بامداد، ارتش عراق از هوا و زمین پاسگاه بازرگان را زیر آتش توپخانه و بمباران هوایی قرار داد و باینکه برای چندمین بار از فرمانده ارتش مستقر در سومار تقاضای پشتیبانی پاسگاه مزبور شده و خطر سقوط قریب الوقوع این پاسگاه گوشزد شده، اما هنوز اقدامی برای نجات آن نشده است. (۹) از سوی دیگر، در حالی که «پاسگاه تلخاب مدت چهار روز است که ضمن درگیری با قوای عراق، ارتباطی با گروهان سومار ندارد، عراق بازهم امروز نیروهای زرهی بیشتری را به سوی این پاسگاه گسیل داشته است. از طرفی، جاده بین تلخاب و سومار نیز مین گذاری شده و هیچ گونه اطلاع یا کمکی از طرف گروهان سومار برای آنها مقدور نیست و

ص: ۱۰۳۰

-
- ۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲۳، رادیو کلن آلمان غربی، ۲۵/۶/۱۳۵۹.
 - ۲- همان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳۳، بخش فارس رادیو کلن، ساعت ۱۱، به نقل از روزنامه فرانگفورتر روند شاو، ۲۵/۶/۱۳۵۹.
 - ۳- روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.
 - ۴- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۶۳، از ۲۴/۶/۱۳۵۹، الی ۲۵/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.
 - ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصر شیرین.

۷- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۸- سند شماره ۲۷۶۷۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران (فرماندهی ژاندارمری)، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۲۷۶۸۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن ۳) به فرماندهی عملیات منطقه غرب کشور، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصر شیرین مستند به اعلام گروهان سومار، مستند به اعلام بی سیم پاسگاه کانی شیخ.

گروهان مزبور تقاضا نموده که از طریق هنگ ژاندارمری ایلام در مورد پشتیبانی و رساندن آذوقه به پاسگاه تلخاب اقدام گردد؛ چراکه گروهان صالح آباد نیز خود به شدت درگیر می باشد.»(۱)

نیروهای مسلح ایران نیز به تلافی تجاوزات مکرر ارتش عراق و در جهت پیش گیری از اقدامات متوالی عراق و نیز بازپس گیری مناطق اشغال شده توسط متجاوزان بعثی، در دو عملیات پارتیزانی جداگانه در خاک عراق و نیز مناطق اشغالی توسط ارتش عراق، ضرباتی به آنها وارد کردند: نخستین عملیات، مین گذاری توسط برادران پاسدار در ۱۰ کیلومتری خانقین به طرف داخل ایران در زیر قطار حامل مواد سوختنی بود که در ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد امروز، مین ها منفجر شد و قطار حامل سوخت آتش گرفت و به سرنشینان آن نیز تلفاتی وارد شد.(۲) روزنامه های ایران از جمله روزنامه انقلاب اسلامی این حمله برون مرزی را به مبارزان مسلمان عراقی نسبت داده اند.(۳)

در یک عملیات پارتیزانی دیگر که به همت گروه ضربت جوانمردان هنگ ژاندارمری قصرشیرین صورت گرفت، در ساعت ۳۰ دقیقه بامداد امروز، گروه مزبور پاسگاه پله چفت عراق را با آر.پی.جی ۷ و نارنجک انداز و سلاح های دیگر مورد حمله قرار دادند و انبار مهمات عراقی ها را به آتش کشیده و تلفاتی بر آنها وارد کردند.(۴) عراق نیز در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه، اطراف هنگ ژاندارمری قصرشیرین را هدف گلوله های توپخانه خود قرار داد که خساراتی در بر نداشت.(۵)

شهر قصرشیرین نیز که از ساعت ۱۱ دیشب تا ۵ صبح امروز، زیر آتشباری شدید قوای عراق قرار داشت،(۶) در ساعت ۱۶:۴۵ دقیقه، مجدداً هدف آتشباری دشمن واقع شد که نیروهای خودی به پاسخ گویی پرداختند. اصابت گلوله توپ به اطراف شرکت نفت، باعث سوراخ شدن مخازن گاز و نفت سفید و جاری شدن آن گردید و در ضمن یک سرباز نیز مجروح شد. این آتشباری تا شامگاه امروز ادامه داشت.(۷) یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی سپاه پاسداران، از وضعیت بحرانی تری خبر می دهد. براساس این گزارش، «حدود ۷۰۰ الی ۸۰۰ نفر عراقی همراه با مهاجمین [مسلح معارض با نظام] با تانک و توپ ظرف امشب به [طرف] سرپل ذهاب ایران حرکت می کنند و ضمناً یک لشکر با عده نامعلومی ظرف امشب به قصد حرکت به نوار [مرزی] خان لیلی و نفت شهر را دارند.» در این گزارش از نیروهای ارتش خواسته شده که تحرکات دشمن را با هوشیاری زیر نظر داشته باشند.(۸)

در مقابل، «بامداد امروز یک واحد ضد هوایی از گروه ۴۴ مرکز آموزش توپخانه به منظور تقویت نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی عازم صفحات غرب کشور شد.»(۹)

ص: ۱۰۳۱

۱- سند شماره ۲۷۶۸۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران ت - ف - ژاجا (رکن ۳)، مورخ ۲۵/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش گروهان سومار.

۲- سند شماره ۵۷۳۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- سند شماره ۲۸۳۱۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- سند شماره ۲۷۶۸۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، قصرشیرین - خبرگزاری پارس، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

- ۷- سند شماره ۲۷۶۷۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از افسر جانشین ستوان یکم صادقی به قصر شیرین (فرمانده هنگ)، شماره ۲۷۸ - ۳ - ۶۸ - ۴۰۱۳، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا، ۲۵/۶/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۵۷۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۳:۳۵؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

امروز نیز نیروهای مدافع جمهوری اسلامی ایران در برابر حملات ارتش عراق و مهاجمان مسلح وابسته به این رژیم در مناطق مرزی ایلام به شدت در حال مقاومت بوده اند، طوری که وخیم ترین وضعیت در منطقه پاسگاه های گروهان صالح آباد، به خصوص پاسگاه انجیره و تپه شینو گزارش شده است.

براساس گزارش های متعدد، پاسگاه انجیره و تپه شینو امروز پس از درگیری های سختی که از چند روز گذشته در این منطقه در جریان بوده است، سقوط کردند و افراد آن در کوه های اطراف پراکنده شده اند. بنا به همین گزارش، وضعیت پاسگاه شوروشیرین نیز بسیار وخیم است و نیاز مبرم و فوری به تقویت از راه هوا و زمین دارد و وضعیت پاسگاه به علت قطع تماس معلوم نیست. (۱) لازم به ذکر است که پاسگاه شوروشیرین که از ساعت ۱۴ تا ۲۴ روز گذشته به شدت با نیروهای دشمن درگیر بوده و تلفات و خساراتی نیز به نیروهای ارتش عراق وارد ساخته، امروز با حملات تلافی جویانه عراق مواجه شد و از ساعت ۶:۲۵ دقیقه بامداد تا ساعت ۱۴ امروز، زیر آتشباری سنگین و شدید ارتش عراق قرار گرفته و تقاضای پشتیبانی زرهی و نیرو کرده است. (۲)

در این حال، سرگرد ناطق مرزبان مهران نیز در بازدید امروز خود از منطقه پاسگاه کانی سخت، تحرکات نیروهای دشمن را چنین گزارش کرده است: «از پاسگاه کانی سخت بازدید و در انتهای جاده کانی سخت جدید به شوروشیرین قدیم کلیه ادوات زرهی دشمن به خوبی مشاهده و راه مواصلاتی و تدارکاتی آنها کاملاً زیر دید می باشد و به راحتی می توان با خمپاره و تفنگ ۱۰۶ و توپ تمام نیروهای پشتیبانی کننده با سلاح سنگین دشمن را که به طرف شوروشیرین و انجیره و سرنی تیراندازی می نمایند، زیر آتش گرفت و به آنها آسیب رساند.» در پایان این گزارش آمده است: «پرسنل پاسگاه کانی سخت فقط دارای تفنگ انفرادی می باشند.» (۳)

در این حال، در منطقه موسیان نیز «گزارش پاسگاه بیات حاکی است در ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد امروز، عده ای مهاجم به چاه نفت ریگ ۵۸ با سلاح های سنگین و سبک حمله [کردند که به] وسیله نگهبانان و افراد کمکی پاسگاه ارتش مستقر در محل، حمله مهاجمین دفع گردید. این درگیری در ساعت ۹:۳۰ دقیقه بامداد امروز، مجدداً بین مهاجمین و نیروهای مستقر در پاسگاه بیات شروع شد که تا ساعت ۱۲ ظهر (ساعت مخابره خبر) درگیری همچنان ادامه داشته است. در این درگیری ۲ نفر از افراد بسیج ملی زخمی شدند و تلفات دشمن نیز سنگین گزارش شده است.» (۴) در گزارش بعدی، مرزبانی دهلران، ضمن اشاره به ادامه درگیری در منطقه بیات، از تقویت نیروها و تجهیزات بیشتر عراق در این منطقه خبر داده است. (۵) این درگیری در ساعت ۱۸ با انهدام توپخانه مکانیزه عراق مستقر در منطقه حلب سیاه و فرار باقیمانده افراد این یگان به اتمام رسید. (۶)

ص: ۱۰۳۲

۱- سند شماره ۲۷۶۸۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف - ژ. ک. ج. ا. (دایره عملیات - رکن ۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد مستند به گزارش حضوری گروهان یکم سیف الله قادری فرمانده پاسگاه انجیره؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران (مرزبانی کشور)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد، ساعت ۱۱ صبح؛ و - سند شماره ۲۸۳۵۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - فرماندهی ژاندارمری کشور (دایره عملیات - رکن ۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ستوان غلامی از تپه شینو.

۲- سند شماره ۲۸۳۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف - ژ. ک. ج. ا. (دایره عملیات (رکن ۳)، مورخ ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه شوروشیرین.

۳- سند شماره ۴۲۳۵۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبان مهران به گروهان مهران، ۲۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۵۲

- مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن ۳) به فرماندهی منطقه عملیاتی غرب کشور، ۲۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پاسگاه کانی سخت به گروهان صالح آباد، ۲۵/۶/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۲۸۳۸۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران به تهران (عملیات - رکن ۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام یگان موسیان؛ و - سند شماره ۲۸۳۷۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به قصرشیرین (فرماندهی ستون عملیات غرب)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان موسیان و پاسگاه بیات.
- ۵- سند شماره ۲۸۳۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران به تهران (اداره مرزبانی)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام یگان موسیان.
- ۶- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال: ۱۱، ص ۸، ۲۶/۶/۱۳۵۹، از لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

یک گزارش دیگر از یگان موسیان حاکی است که «در حوزه سمیده بین نیروهای خودی و قوای عراق از ساعت ۱۹:۴۵ دقیقه امروز، مجدداً درگیری سختی آغاز شد که در اثر آتش توپخانه خودی تلفات سنگینی به نیروهای عراقی وارد آمد، طوری که دشمن مجبور به ترک منطقه شد و تأسیسات و ساختمان دشمن در نوار مرز منهدم گردید و نیروهای خودی تلفات جانی و مالی نداشتند.» (۱)

مرزبانان دهلران همچنین اعلام کرده است که با توجه به گزارش وضعیت بحرانی و تحرکات اخیر و شدید عراق در منطقه مجاور پاسگاه چیلان ایران، فرمانده هنگ ایلام در خصوص تقویت این پاسگاه و هماهنگی با ارتش مستقر در محل و نیز تذکر به لشکر ۹۲ زرهی اهواز در مورد حساسیت منطقه چیلان، دستورهای لازم را داده است. (۲)

۱

گزارش های متعدد درباره تحرکات و نقل و انتقالات نیرو و تجهیزات سنگین زرهی، توپخانه و پدافند و گسیل نیروهای بیشتر به نقاط حساس مقابل مرزهای خوزستان در چند روز گذشته و امروز؛ به ویژه احداث سنگرهای بیشتر و انجام نقل و انتقالات و تقویت منطقه مرزی فکه تا شیب توسط عراق در تمام ساعات شب گذشته، (۳) نشان می دهد که ارتش عراق رفته رفته فلش حملات خود را به این سمت از خاک ایران نشانه می رود. در این باره، امروز لشکر ۹۲ زرهی اهواز، یک بار دیگر به معبر اصلی ورودی عراق به خوزستان اشاره کرد: «ارتش عراق قصد تجاوز به خاک کشور اسلامی ایران را از طریق عماره - دوسلک - دزفول دارد.» در این گزارش ضمن دستور آمادگی و هوشیاری بیشتر به یگان های خودی برای مقابله با حملات دشمن، تجاوز عراق به خاک ایران محرز دانسته شده است. (۴)

این اعلام خطر دور از ذهن نبود؛ چراکه حوادث امروز نشان می دهد که یکی از معبرهای ورودی عراق به خاک ایران، محور یادشده است. در این حال، پاسگاه فکه تابع هنگ سوسنگرد از صبح امروز، هدف آتشباری و حملات ارتش عراق قرار گرفت و تقاضای پشتیبانی زمینی و هوایی کرد. (۵) دیری نپایید که عراق از بعد از ظهر یعنی از حدود ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه، (۶) حملات آتشباری سنگین خود را متوجه پاسگاه های دیگر تابع هنگ سوسنگرد از جمله رشیدیه، صفریه، دویرج و طاوسیه کرد و پاسگاه های مزبور هدف شدیدترین آتشباری عراق قرار گرفتند، طوری که ضمن رویارویی با توپخانه عراق، تعدادی از افراد پاسگاه های یادشده و تعدادی از پاسداران بومی منطقه زخمی و به عقب منتقل شدند. در این میان، هواپیماهای خودی نیز به کمک شتافته و مواضع عراق را به شدت درهم کوبیدند و تلفات سنگینی به ارتش عراق وارد ساختند. (۷) اما پاسگاه های تابع هنگ سوسنگرد و جبهه بستان مدام تقاضای پشتیبانی رزمی و هوایی دارند؛ چراکه از راه زمین هنوز کمکی به آنها نرسیده است و ممکن است تمام

ص: ۱۰۳۳

۱- سند شماره ۲۸۳۵۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران (دایره عملیات)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام یگان موسیان؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، اطلاعیه شماره ۲ ستاد مشترک ارتش.

۲- سند شماره ۲۸۳۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام مرزبانان دهلران.

۳- سند شماره ۳۴۶۰۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به معاونت سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۳۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (فرماندهی - رکن ۳) به ناحیه کرمانشاه و اهواز، ۲۵/۶/۱۳۵۹، طبق خبر واصله از سماجا؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن ۳) به هنگ ایلام (فرمانده هنگ ژاندارمری)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، بنا به امریه ژاجا به استناد خبر واصله از سماجا؛ و - سند شماره ۳۴۶۰۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزاچا (مد اطلاعات)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه سوسنگرد؛ و - سند شماره ۵۷۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ به ژاجا، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

- ۴- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص ۱۲، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاچا.
- ۵- سند شماره ۲۸۳۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، برابر گزارش پاسگاه سمیده.
- ۶- سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲، از هنگ سوسنگرد، ۲۵/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص ۵، از هنگ سوسنگرد، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

نیروهای این پاسگاه ها از بین رفته یا به اسارت در آیند. (۱) گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان حاکی است که با شروع درگیری های امروز، پاسداران سپاه سوسنگرد و عده زیادی از مردم سوسنگرد به کمک نیروهای ژاندارمری شتافتند و وارد درگیری شدند. براساس این گزارش، تا پایان روز جاری در درگیری های مزبور ۱۰ نفر از نیروهای خودی زخمی شدند. (۲) یک سرباز وظیفه جمعی تپ حمیدیه نیز که هویتش معلوم نشد، به شهادت رسید. (۳)

همچنین، «از جبهه بستان اطلاع می دهند که گروه رزمی [توپخانه] الله اکبر به طرف محل درگیری حرکت کرده است ولی هنوز وارد عمل نشده». (۴)

«در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه، درگیری به پاسگاه های سوبله و رشیدیه کشیده شده و دشمن به چاه های نفت شماره ۵۷ و ۵۸ و ریگ ۲ حمله کرده است و کارگران ریگ ۲ نیز کار را تعطیل و درخواست کمک کرده اند». (۵) در این میان، شهربانی سوسنگرد نیز در ساعت ۱۵:۳۵ دقیقه با توجه به شدت گرفتن درگیری های مرزی در این حوزه، امکان حمله هوایی عراق به شهر سوسنگرد و به خصوص حمله هوایی به پل فلزی و مخبرات شهر را محرز دانسته و تقاضای پدافند هوایی کرده است. (۶)

طبق گزارش بعدی ناحیه ژاندارمری خوزستان، «تانک های عراق از سنگرها خارج شده و به طرف پاسگاه صفریه با آرایش نظامی در حرکت هستند، ساختمان پاسگاه های صفریه، دویرج، رشیدیه و طاوسیة ایران منهدم شده و اگر کمک هوایی نرسد همه پرسنل از بین خواهند رفت و ارتش عراق با آرایش نظامی وارد خاک ایران خواهد شد. علی رغم تماس های مکرر با "سرگرد رامین"، فرمانده گروه رزمی الله اکبر [وی] اظهار می دارد فقط باید فرمانده لشکر به من دستور دهد. تا ساعت ۱۸:۴۰ دقیقه، هیچ کمک زمینی و هوایی نرسیده است و مأمورین شجاعانه می جنگند و از سرنوشت بعضی از آنان اطلاعی ندارم». (۷) گزارش بعدی از جبهه جنگ بستان از این قرار است که «پاسگاه فکه عراق به وسیله نیروهای مستقر در پاسگاه فکه ایران، منهدم شده، اما تاکنون پشتیبانی هوایی و زمینی مؤثر نرسیده است. ضمناً علاوه بر انهدام پاسگاه های رشیدیه و طاوسیة ایران، به علت قطع تماس، از سرنوشت پرسنل این دو پاسگاه اطلاعی در دست نیست. در این گزارش بازهم تقاضای کمک هوایی و زمینی شده است». (۸)

درحالی که هوا کاملاً تاریک شده است درگیری در منطقه بستان میان دو طرف همچنان ادامه دارد و «پیرو آخرین نامه جبهه بستان، آخرین خبر حاکی است ۴ نفر از درجه داران ژاندارمری به شدت زخمی که به عقب تخلیه شده اند. از سرنوشت پاسگاه های رشیدیه و طاوسیة و صفریه اطلاعی در دست نیست. هنوز توپخانه گروه رزمی الله اکبر وارد عمل نشده و حتی یک تیر هم شلیک نکرده. هواپیماها [ی خودی] هم به علت تاریکی شب احتمالاً توانسته [اند] هدف های مشخص را بمباران کنند. ...» (۹) گزارش تکمیلی شهربانی سوسنگرد حاکی است که پاسگاه رشیدیه

ص: ۱۰۳۴

۱- همان، ص ۱، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۲۷۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به تهران (کنترل عملیات)، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۷/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان مستند به گزارش هنگ سوسنگرد، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، صص ۴ و ۵، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۷۲۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزا، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزا مستند به

- گزارش لشکر ۹۲ زرهی؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص ۱۲، گزارش لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳).
- ۶- سند شماره ۲۹۲۶۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار محترم خوزستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهربانی سوسنگرد.
- ۷- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص ۲، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش سرگرد افضلیان فرمانده هنگ سوسنگرد.
- ۸- همان، صص ۴ و ۵، از جبهه بستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش سرگرد افضلیان از جبهه جنگ.
- ۹- همان، صص ۱ و ۲، از هنگ سوسنگرد، ۲۵/۶/۱۳۵۹، پیرو آخرین نامه جبهه بستان.

ایران منهدم و به تصرف دشمن درآمده است. (۱) اما «در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه، فرمانده گروهان بستان برادر "ستوان کاظمی" خود را با شجاعت به پاسگاه دویرج رسانیده و اطلاع داد که پاسگاه [دویرج ایران] بر اثر مقاومت شدید، سقوط نکرده و هواپیماها [ی خودی] هدف های خود را در خاک دشمن به خوبی بمباران کرده اند.» همین گزارش گویاست که «گروه رزمی الله اکبر [سرانجام] از طریق بستان - سوبله خود را به پشت پاسگاه سوبله رسانیده و آماده پشتیبانی است.» (۲)

همچنین، «در ساعت ۲۲، سرگرد افضلیان، فرمانده هنگ سوسنگرد، در پاسگاه سوبله ایران به گردان مکانیزه اعزامی از تیپ ۳ لشکر ۹۲ ملحق شد و پس از هماهنگی، در معیت مأمورین ژاندارمری به طرف سه پاسگاه رشیدیه، صفریه و طاوسییه ایران در حرکت هستند تا از چگونگی قطع تماس پاسگاه های مزبور مطلع شوند.» (۳) این درحالی است که عراق تجهیزات بیشتری از جمله یک واحد از توپخانه سنگین و یک گردان خود را در پشت پاسگاه سوبله و شیب عراق واقع در مقابل پاسگاه های "خرابه" و "سوبله" ایران مستقر کرده است. (۴) در درگیری های امروز در این مناطق، باینکه هیچ گونه کمک زمینی به نیروهای مستقر در پاسگاه های ایرانی نرسید، نیروهای خودی توانستند پاسگاه های فکه، دویرج و رشیدیه عراق و نیز چندین تانک و نفربر عراق را منهدم سازند. (۵) همچنین، ۲ فروند جنگنده خودی در ساعت ۱۹:۲۵ دقیقه امروز، وارد صحنه نبرد شدند و با راکت و مسلسل پاسگاه شیب و همچنین یونیت شرکت نفت واقع در شیب عراق را هدف قرار دادند، که تا روز بعد همچنان در آتش می سوخته و آتش به بخشی از هور نیز سرایت کرده است. بنا به همین گزارش، درگیری ها در مناطق جبهه بستان در ساعت ۲۱:۴۵ دقیقه به حالت پراکنده درآمد. (۶) جنگنده های نیروی هوایی ایران امروز همچنین در حملات خود به واحدهای زرهی عراق، ۱۴ دستگاه تانک دشمن را منهدم ساختند. (۷) ضمناً، مشاهدات هوایی جنگنده های خودی نشان می دهد که عراق بازهم در حال گسیل نیروهای زرهی بیشتر از جمله حدود ۳۰ تا ۴۰ دستگاه تانک به سمت جبهه های بستان و سوسنگرد است. (۸) امروز همچنین در دو نوبت (در ساعت ۱۹:۳۰ و ۱۹:۴۶ دقیقه) تعداد ۴ فروند هواپیمای عراقی با ارتفاع کم از سمت غرب به شرق در منطقه فکه ظاهر شدند که با آتش پدافند هوایی ایران مجبور به فرار شدند. (۹)

۱

درحالی که امروز در نوار مرزی بستان و سوسنگرد درگیری های نسبتاً سخت و شدیدی میان قوای مهاجم عراق و نیروهای مدافع ایران در جریان بوده است، در منطقه مرزی خرمشهر اوضاع نسبتاً آرام بود و فقط درگیری نه چندان شدیدی میان قوای دو طرف در پاسگاه خین رخ داد.

گزارش فرمانداری خرمشهر در این زمینه، حاکی است: «درگیری امروز پاسگاه خین در مرز شلمچه خرمشهر ساعت ۱۰:۴۵ دقیقه شروع شد. در ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه شدت یافت و در حوالی ساعت ۵ [بعدازظهر] خاتمه یافت. در این درگیری ۵ نفر زخمی [شدند] که در بیمارستان دکتر

ص: ۱۰۳۵

۱- سند شماره ۴۲۳۵۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار محترم خوزستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهربانی سوسنگرد.

۲- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص ۷، از هنگ سوسنگرد.

۳- همان، صص ۶ و ۱۰، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان.

۴- سند شماره ۵۷۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا؛ و - سند

- شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص ۶، از هنگ سوسنگرد، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری بستان.
- ۵- سند شماره ۳۴۶۰۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به معاونت سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص ۱۰، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش رسیده از پایگاه سوسنگرد.
- ۷- همان، ص ۱۲، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، از لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه چهارم شکاری دزفول.
- ۹- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

مصدق بستری هستند. از این ۵ نفر، ۲ نفر از اهالی و ۲ نفر سرباز و یک نفر پاسدار می باشد.» (۱) درضمن، فرماندار خرمشهر امروز اطلاع داد که «در درگیری های اخیر نوار مرزی جنوب، یک زن روستایی که مشغول نان پختن بود بر اثر اصابت گلوله خون آشامان بعث به شهادت رسید.» بنا به همین گزارش، «یکی از مأمورین سازمان جاسوسی و ضدانقلابی استخبارات عراق به نام "هادی شناور" توسط نیروهای جمهوری اسلامی به هلاکت رسیده است.» (۲)

در این حال، از برخی گزارش های مقامات انتظامی چنین برمی آید که گاه ناهماهنگی در اجرای دستورها یا صدور برخی دستورها بدون هماهنگی با مافوق، باعث ایجاد خلل در امر دفاع از مرزهای منطقه خواهد شد. در این مورد گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان حاکی است: «به قرار اطلاع، ستوانی به نام "خلیلیان" جمعی دژبان نیروی دریایی خرمشهر به پرسنل پاسگاه "خرمان" پیشنهاد نموده پاسگاه را تخلیه و به عقب برونند.» فرمانده ناحیه از مقامات نیروی دریایی خرمشهر درخواست کرده که موارد زیر را روشن کنند: «الف) آیا چنین دستوری صادر شده است یا خیر؟ و مقام دستوردهنده کیست؟ و ستوان خلیلیان چه سمتی دارد؟ ب) مأموریت ژاندارمری در طرح های عملیاتی مشخص و تا آخرین قطره خون این مأموریت را انجام داده و در حال حاضر باوجود گسترش در طول ۴۳۰ کیلومتر درحد یک تیپ تقویت شده پیاده ولی به صورت گسترده عمل می کند. پ) حتی اگر تمام نیروها به عقب کشیده شوند و ژاندارمری با قبول شهادت در مرزها باقی ماند، حداقل ساعت و تاریخ شروع حمله دشمن را گزارش خواهد کرد و این، امر فرمانده ژاندارمری است. ج) مسلماً ژاندارمری نه مأموریت دفع حملات زرهی و هوایی دشمن را دارد و نه قادر به انجام این کار است و در طرح های عملیاتی هم چنین پیش بینی نشده و ما انتظار داریم همکاران عزیزمان موقعیت و مأموریت ژاندارمری را درک کنند؛ ولی آنچه بر آن تأکید شده، هرگز در هیچ شرایطی ژاندارمری نباید حتی یک متر عقب برده شود.» (۳)

۱

گزارش های شنود نیروهای اطلاعاتی خودی از مخابرات نیروهای ارتش عراق در مناطق درگیر غرب و جنوب غربی حاکی است که مقامات ارتش عراق، اتفاقات مرزی ایران و عراق را به شرح زیر گزارش کرده اند:

- «پاسگاه های مرزی منطقه بصره با تانک و نفربر تقویت شده و به کلیه پرسنل ابلاغ گردیده در سنگرهای خود به صورت آماده باش کامل به سر برند.

- از ساعت ۱۶:۱۵ الی ۱۷:۱۵ دقیقه امروز، پاسگاه های طاوسی و رشیدی و صفریه واقع در منطقه بستان ایران تابع استان خوزستان توسط نیروهای عراقی منهدم گردیده است.

- از ساعت [ساعت] ۱۸:۱۵ تا ۱۹:۱۵ دقیقه امروز، یک پاسگاه در منطقه عماره عراق توسط نیروهای ایرانی منهدم گردید.

ص: ۱۰۳۶

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص ۱۲ و ۱۳، گزارش فرمانداری خرمشهر، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از خرمشهر، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص ۴ و ۵، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

- ساعت ۲۳ دقیقه، دو فروند هواپیمای شکاری ایران به حریم هوایی عراق تجاوز و بر فراز پاسگاه های مرزی منطقه عماره اقدام به پرواز و شناسایی نموده که در اثر تیراندازی نیروهای عراقی هواپیماها به خاک ایران مراجعه نمودند.
- در درگیری های فوق یک قبضه تفنگ ۱۰۶ م.م، یک دستگاه خودرو جیب حامل تفنگ ۱۰۶ م.م و تعدادی تفنگ و مسلسل و مهمات مربوطه و یک دستگاه بولدوزر متعلق به ایران به دست نیروهای عراقی افتاده است.
- در اثر درگیری نیروهای ایرانی با عراق، یک نفر افسر جمعی گردان ۸ تانک عراق کشته شده است.
- نیروهای عراقی ساعت ۱۷:۱۵، دو پاسگاه ایرانی را در منطقه خوزستان تصرف و پرچم عراق را بالا برده و ۲ نفر درجه دار و یک نفر سرباز ایرانی را اسیر و یک دستگاه خودرو ارتشی حامل مسلسل و توپ به غنیمت برده اند و نیز ۲ نفر درجه دار عراقی در این درگیری زخمی شده اند.
- ساعت ۱۰، نیروهای ایرانی پاسگاه شلحه عراق واقع در استان بصره را زیر آتش قرار داده و بنا به گفته عناصر اطلاعاتی عراق، پاسگاه مزبور مقاومت خود را از دست داده و احتمال سقوط آن حتمی است.
- از ساعت ۷:۳۰ دقیقه توپخانه و نیروی هوایی ایران به طول ۱۸ کیلومتر مرز عراق را در منطقه پاسگاه طیب عراق مقابل موسیان ایران را زیر آتش سنگین قرار داده اند.
- ساعت ۲۰ نیروهای ایرانی یکی از دو پاسگاه ایرانی ذکر شده در بند ۷ را از نیروهای عراقی پس گرفته و مجدداً پرچم ایران را در بالای آن به اهتزاز در آورده اند.
- ساعت ۱۸ نبرد بین توپخانه ایران و عراق در خط مرزی واقع در منطقه بوارین خاتمه [یافت] و تانک های عراقی که تعدادی در خاک ایران پیشروی کرده بودند اجباراً عقب نشینی و به مرز قبلی مراجعت نموده اند.
- ساعت ۱۶:۳۰ نیروهای ایرانی پاسگاه محمد عراقی را زیر آتش توپخانه گرفتند و ۲ کیلومتر در خاک عراق پیشروی نموده اند.»

ارزیابی: خبر صحت دارد. (۱)

۱

در ادامه تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق در شهرهای مرزی خوزستان، گزارش پاسگاه بهمن شیر گروهان آبادان حاکی است: «در ساعت ۳:۱۵ دقیقه بامداد امروز، اطلاع حاصل شد که در ۳۴ کیلومتری آبادان - ماهشهر، ۷ خط لوله از لوله های گاز و نفت پالایشگاه آبادان بر اثر انفجار بمب در ساعت ۲ بامداد، طعمه حریق شد. این آتش با اعزام مأمورین آتش نشانی شرکت نفت در ساعت ۱۱ صبح امروز کاملاً مهار شد.» (۲) از سوی دیگر، گزارش رکن دوم

ص: ۱۰۳۷

- ۱- سند شماره ۵۷۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۱، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، مستند به گزارش گروهان آبادان برابر اعلام پاسگاه بهمن شیر؛ و - روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹،

ستاد مشترک ارتش در مورد فعالیت جاسوسی عوامل ایرانی وابسته به عراق گویاست که «سازمان استخبارات استان العماره عراق، فراریان ایرانی را از عراق به داخل ایران نفوذ داده تا اخبار نظامی درباره گسترش یگان های ایرانی را جمع آوری نمایند.»^(۱) این در حالی است که در گزارش دیگری از منابع اطلاعاتی ایران آمده است: «رژیم مزدور عراق اقدام به جمع آوری و مسلح نمودن عشایر [عراقی] روبه روی جراحی ایران و تبور و شط علی با خودروهای کمپرسی به منظور پشتیبانی از نیروهای نظامی خود نموده است.»^(۲)

از طرف دیگر، به گزارش خبرگزاری پارس، امروز «مردم عرب بخش هویزه در دشت آزادگان ضمن انتشار اطلاعیه ای، پشتیبانی بی دریغ خود را از برادران رزمنده ارتشی و سپاه پاسداران و ژاندارمری مستقر در نوار مرزی و آمادگی خود را برای دفاع از کشور و فرمانبرداری از امام خمینی و فرمانده کل قوا اعلام کردند.» بنا به همین گزارش، «فرمانداری ایذه اطلاع داد: ۵۰۰ نفر از جوانان غیور و مسلمان متعهد به اسلام و کشور از ایل بهمنی در ایذه آمادگی رزمی خود را برای حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و سرکوبی مزدوران بعث عراق و ضدانقلاب در داخل کشور اعلام داشتند.»^(۳)

۱

منطقه ای که از شمال به نغده و اشنویه، از جنوب به بانه، از غرب به پیرانشهر و نوار مرزی و از شرق به سفز، بوکان و شاهین دژ محدود می شود و مرکز مهمی چون مهاباد را در خود دارد، در روزهای اخیر کانون مهم ترین درگیری ها و حوادث غرب کشور بوده است. این محدوده امروز نیز پر حادثه بود.

ستون اعزامی متشکل از نیروهای لشکر ۶۴ ارومیه، سپاه پاسداران و افراد ژاندارمری که دیروز وارد مهاباد شدند، پس از درگیری های پراکنده ای توانستند در اماکن و جایگاه های مهم و حیاتی شهر مستقر شوند.^(۴) در این زمینه، مجتبی هاشمی، معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، ضمن اعلام این خبر گفت: «از بعد از ظهر دیروز تا کنون، علاوه بر ژاندارمری، تلویزیون، استادیوم ورزشی، باشگاه افسران، سازمان پیشاهنگی نیز به تصرف مجدد نیروهای خودی درآمده است.»^(۵) استاندار آذربایجان غربی نیز عصر امروز ضمن تأیید مطالب فوق، اذعان کرد: «در این عملیات درگیری های پراکنده ای روی داده، ولی هنوز از کیفیت آن و یا احتمال زخمی شدن و تلفات احتمالی افراد طرفین گزارش دقیقی نرسیده است.» وی همچنین درباره ستون اعزامی از سوی شهرستان میاندوآب به شهر مهاباد گفت: «ستون مزبور به پیشروی خود ادامه می دهد و امروز در منطقه نلیوان از توابع اشنویه درگیری های پراکنده ای بین نیروهای نظامی و گروه های مسلح غیرقانونی روی داده است، ولی از چگونگی آن اطلاع دقیقی در دست نیست.»^(۶)

گزارش رسیده از پادگان سردشت نیز حاکی است: «ضدانقلابیون جلو ستون اعزامی به

ص: ۱۰۳۸

۱- سند شماره ۲۸۳۳۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۳۴۶۰۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۴- همان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس در گفت و گو با طاهری استاندار آذربایجان غربی، عصر ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس در گفت و گو با معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، بامداد ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه در مصاحبه با سرهنگ زکیانی فرمانده لشکر ۶۴ ارومیه، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس در مصاحبه با استاندار آذربایجان غربی، عصر ۲۵/۶/۱۳۵۹.

سردشت، در سه راهی پیرانشهر، افراد زیادی همراه با اسلحه های سنگین و سبک مستقر نموده و قصد نابودی ستون را دارند.» بنا به همین گزارش، «در آبادی های کوسیالو، کانشو(۱) و قلعه رشت(۲) تعداد زیادی از گروه های مسلح به سلاح های سبک و سنگین مستقر شده اند.»(۳)

مهرآسا، استاندار کردستان، درباره پاک سازی این محور امروز گفت: «ارتفاعات زاگرس در سردشت که مقر مهاجمین بود به تصرف نیروهای نظامی ستون اعزامی به سردشت درآمد و ستون در این ارتفاعات مبادرت به احداث پایگاه کرد.» وی درباره اهمیت این ارتفاعات اظهار کرد: «این ارتفاعات که قبلاً در تصرف مهاجمین بود از حساسیت و اهمیت فوق العاده ای برخوردار است و مقاومت شدید مهاجمین در برابر ستون نیز به خاطر استقرار آنها در این ارتفاعات بود. با متصرف شدن این ارتفاعات، ستون اعزامی به سردشت کاملاً به مهاجمین مسلط است.» مهرآسا افزود: «تلفات مهاجمین فوق العاده زیاد است و مهاجمین که جان سالم به در برده اند به طرف سردشت متواری شده اند. دیروز نیز از طرف مهاجمین به سوی پادگان سردشت حمله شده بود که پادگان سردشت به مقاومت پرداخت و حملات آنها خنثی شد. با پیشروی ستون اعزامی و فرار مهاجمین به سوی سردشت، اگر پادگان سردشت نیز مانع فرار مهاجمین شود مهاجمین در این منطقه به طور کامل و جملگی تارومار خواهند شد.» استاندار کردستان در پایان افزود: «چون با فرار مهاجمین به سوی سردشت و در نتیجه استقرار قوای آنها، پیشروی ستون کند می شود، کوبیدن مواضع آنها از سوی پادگان سردشت به پیشروی هرچه سریع تر ستون کمک خواهد کرد و به نظر من پادگان سردشت باید از موضع دفاعی خارج شود.»(۴)

از سوی دیگر، امروز اولین عملیات پاک سازی در محور سقز - بوکان به طول تقریبی ۳۵ کیلومتر با تلاش نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آغاز شد.(۵) - (۶) این عملیات در حالی صورت می گیرد که تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب با حمایت و پشتیبانی رژیم عراق همچنان ادامه دارد. در این ارتباط، یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «اخیراً نماینده شیخ عثمان [نقشبندی، از رهبران حزب رزگاری] در روستاهای نوسود [واقع در ۳ کیلومتری مرز ایران و عراق] برای مردم سخنرانی [کرده] و به آنها گفته حدود ۲۰۰۰ نفر از افراد دمکرات، کومه له، فدائیان خلق و سربازان عراقی و عناصر حزب رزگاری آماده [اند] و نخواهند گذاشت نوسود به تصرف نیروهای دولتی درآید.»(۷)

از سوی دیگر، برابر اعلام نیروهای اطلاعاتی خودی، امروز «عبدالرحمن قاسملو به بوکان

ص: ۱۰۳۹

- ۱- کانی سو [صحیح است]: ده از دهستان ایل تیمور بخش حومه شهرستان مهاباد، واقع در ۵/۳۸ کیلومتری جنوب شرقی مهاباد و ۱۰ کیلومتری جاده شوسه مهاباد - سردشت. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۴، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.
- ۲- قلعه رشه [صحیح است]: ده از دهستان بریاجی بخش سردشت شهرستان مهاباد، واقع در ۵/۷ کیلومتری جنوب غربی سردشت و ۵ کیلومتری جنوب جاده شوسه سردشت به مهاباد. کوهستانی و جنگلی. ر.ک: همان.
- ۳- سند شماره ۵۷۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه غرب به مرکز فرماندهی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۱:۲۵.
- ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، خبرنگار جمهوری اسلامی از تهران در گفت و گوی تلفنی با استاندار کردستان.
- ۵- ضمیمه دارد؛ مراحل پاک سازی محور سقز - بوکان.
- ۶- مصطفی ایزدی، تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی (ضدانقلاب و ضدانقلابیون) تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، دانشکده فرماندهی و ستاد، ۱۳۸۶.
- ۷- سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مطالعات مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۱۷، بولتن خبری مرکز

فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

عزیمت و مردم روستای رحیم خان را به قیام مسلحانه تشویق و تأکید نموده که پیران و کودکان را در روستای دوردست اسکان دهند.» همین گزارش حاکی است: «محافظان وی ۵۰ نفر مسلح با یک قبضه ۱۰۶ بوده اند. [ضمناً] نامبرده از ناحیه اکراد ترکیه به انواع سلاح های مختلف مجهز گردیده و اکراد بعد از برداشت محصول قصد حمله به پادگان ها را دارند.» (۱)

از اطراف نطقه نیز خبر می رسد که «حزب دمکرات گروه های مسلحی را که استعداد آنان بین ۱۰ الی ۲۰ نفر می باشند به اطراف نطقه (۲) اعزام نموده که با تیراندازی های شبانه با سلاح های سنگین به قراء و محل استقرار مأمورین انتظامی در منطقه محمدیار و بیگم قلعه و کار گذاشتن مین و تله های انفجاری ایجاد رعب و وحشت نموده و از فشار مأمورین مستقر در منطقه اشنویه کاسته شود.» این گزارش در ادامه می افزاید: «شایع است که "سرهنگ ربیعی" [فراری] مأموریت دارد که با مراجعه به منطقه "صومای برادوست" (۳)، "سنار مامدی" و "جهانگیر اسماعیل زاده" و افرادشان را به حدود پاره گسیل دارد و از طرف دیگر گفته شده که سرهنگ مزبور به اتفاق همراهانش جهت تقویت سنار مامدی به منطقه آمده و قصد دارند به یگان های نظامی منطقه حمله نموده و دستبرد بزنند. ضمناً سوابق سرهنگ مزبور تحت پی جویی است.» (۴)

۱

با نزدیک شدن به روزهای پایانی شهریور، گزارش های متعددی دربارهٔ تحرکات بی سابقه و وسیع گروه های مسلح معارض با نظام وجود دارد که حاکی از تلاش آنها برای درگیر کردن نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در چند جبهه در روزهای آتی است. در این زمینه یک گزارش جمع بندی شده از خبرنگاران خبرگزاری پارس حاکی از آن است که:

«ظرف چند روز گذشته، سازمان ها و گروه های مسلح غیرقانونی با یک تشکل و برنامه ریزی همه جانبه درصدد برآمده اند تا نیروهای مسلح جمهوری اسلامی را که هم اکنون با مقاومت در مقابل حملات ارتش عراق، به خصوص در نواحی غرب مواجه هستند، در محاصره خود قرار داده و عملاً نیروهای ارتش، سپاه پاسداران و ژاندارمری را به جنگ در دو جبهه بکشانند. در این ارتباط، حوادث و برخوردهای امروز در مناطق مختلف کردنشین از جمله اورامانات، دیواندره، جوانرود، پاره، سرپل ذهاب و حتی قصرشیرین حاکی از این تشکل و برنامه ریزی وسیع است.» (۵)

ص: ۱۰۴۰

۱- سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱.
۲- ضمیمه دارد؛ گزارش هیئت اعزامی واحد هماهنگی مناطق از سپاه مرکز درباره وضعیت سیاسی، اجتماعی و امنیتی شهر نطقه و مشکلات و وضعیت سپاه این شهر.

۳- برادوست یا صومای برادوست: نام یکی از دهستان های سه گانه بخش صومای شهرستان ارومیه، واقع در جنوب بخش و سردسیر و کوهستانی می باشد. حدود آن از شمال به دهستان "صومای حومه" و از جنوب به "ترگور" و از شرق به "کناربروژ" و از غرب به مرز ایران و ترکیه است. راه های آن عموماً مالرو فقط از ارومیه به روستای "سرویک" راه اراهه رو دارد که به خاک ترکیه امتداد دارد و یکی از راه های ارتباطی کشور ایران و ترکیه می باشد.

۴- سند شماره ۵۷۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن ۲)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاچا.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۸، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

در این زمینه، «برابر اعلام نیروی زمینی، ساعت ۱۷ امروز، یک واحد از سپاه پاسداران دیواندره حسین آباد به تعداد ۴۰ نفر بدون هماهنگی با گردان مستقر در دیواندره و لشکر ۲۸، جهت پاک سازی به منطقه الله دره عزیمت و در ساعت ۱۸ در کمین مهاجمان واقع و تا ساعت ۱۳ روز بعد که درگیری شدید ادامه داشته، ۲ نفر شهید، ۵ نفر زخمی و ۳ نفر ناپدید شده اند. واحد مزبور در ساعت ۲۰:۲۵ دقیقه امروز، از لشکر ۲۸ درخواست هلیکوپتر نمود که واگذاری آن مقدور نبود...» (۱) - (۲)

در منطقه پاوه نیز امروز دو درگیری روی داد: «در عملیات پاک سازی ساعت ۱۷ در منطقه سلیمان دوست اورامانات (پاوه) بین پیشمرگان مسلمان کرد و پاسداران انقلاب اسلامی از یک سو و مهاجمین مسلح از سوی دیگر درگیری روی داد که در نتیجه یک نفر از پیشمرگان مسلمان کرد شهید و مهاجمین نیز متواری شدند.» (۳) درگیری دوم در ساعت ۲۳:۵۰ دقیقه امروز در منطقه رشکا و با حمله مهاجمان به افراد سپاه پاسداران، پیشمرگان مسلمان کرد و مأموران ژاندارمری روی داد که با پاسخ متقابل نیروهای خودی، مهاجمان بعد از دو ساعت درگیری مجبور به فرار شدند. (۴)

در منطقه غلغله از توابع جوانرود نیز شامگاه امروز به مدت ۳ ساعت بین سپاه پاسداران و مهاجمان ضدانقلاب درگیری روی داد که در نتیجه ۳ تن از مهاجمان کشته شدند یک قبضه خمپاره ۶۰ م.م روسی نیز به غنیمت گرفته شد. (۵)

از قصرشیرین نیز خبر می رسد که «ساعت ۲ بامداد امروز، عده ای از مهاجمین مسلح از پشت مقر سپاه پاسداران قصرشیرین با انواع سلاح ها شروع به تیراندازی کردند که پاسداران انقلاب اسلامی به تعقیب آنها پرداختند و مدت ۲ ساعت درگیری جریان یافت. در این درگیری به مهاجمین مسلح تلفاتی وارد شد و آنها با استفاده از تاریکی شب، همراه با اجساد کشته شدگان و مجروحان خود گریختند.» بنا به همین گزارش، همچنین شب پیش نیز صدای تیراندازی های پراکنده ای در داخل شهر قصرشیرین شنیده می شد. (۶)

درباره منطقه سقز، «فرماندار این شهر اوضاع شهر را آرام توصیف کرد و یادآور شد که علاوه بر راه سقز - بوکان، راه سقز به بانه نیز به دلایل امنیتی بسته شده است.» (۷)

در این حال، در پی پخش شایعاتی در منطقه کرمانشاه مبنی بر اینکه آقای احمد مفتی زاده محرمانه به سازمان پیشمرگان و افراد مکتب قرآن و هواداران خود اعلام کرده است که آماده باشند برنامه پناه به کوهستان و مبارزه علیه دولت جمهوری اسلامی را به زودی اجرا کنند، (۸) مرکز فرماندهی سپاه، از سپاه غرب «بررسی سریع و اعلام نتیجه صحیح آن» را خواستار شد. (۹)

ص: ۱۰۴۱

۱- برابر همین گزارش و گزارش های دیگر، بالگرد درخواستی تا ساعت ۱۲ روز بعد نیز اعزام نشد و در ساعت ۶ صبح روز بعد گروه ضربت و نیروهای کمکی از سپاه سنندج به منطقه درگیری اعزام شده و ضمن وارد آوردن تلفات سنگین به مهاجمان، آنها را متواری ساختند.

۲- سند شماره ۵۷۳۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه مرکز فرماندهی، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص ۲۷۸، از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی غرب، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۳ ستاد مشترک ارتش؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات مشترک غرب کشور.

۳- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه در تماس با فرماندار پاوه.

- ۴- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس در گفت و گو با فرماندار پاوه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۵- سند شماره ۵۷۳۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (جوانرود)، ص ۷۶، از مرکز فرماندهی غرب به سپاه - مرکز فرماندهی، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۲۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴.
- ۷- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس در گفت و گو با فرماندار سقز.
- ۸- سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۱۷، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲، برابر گزارش شهربانی کرمانشاه؛ و - سند شماره ۵۷۲۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۱۸، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا (مرکز فرماندهی)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهربانی کرمانشاه.
- ۹- سند شماره ۱۰۹۱۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۱۵، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش سماجا به نقل از شاجا کرمانشاه.

به دنبال مصاحبه مطبوعاتی دیروز دو تن از سران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و رد اتهاماتی که حاکم شرع دادگاه ویژه ارتش به نقل از یکی از مهره های اصلی مشارکت در کودتای اخیر، عنوان کرده بود، از سوی آنها، روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود متن کامل مصاحبه تلویزیونی ستوان دوم فنی هوایی، ناصر رکنی افسر نیروی هوایی را که در برنامه شنبه گذشته سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش گردید، منتشر ساخته است. در بخشی از این مصاحبه، برخلاف ادعاهای سران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) درباره دست نداشتن آنان در کودتای اخیر، ناصر رکنی درباره «توافق رسمی با مجاهدین خلق!» چنین گفته است: «گروه های سیاسی مختلفی بودند. البته گروه سیاسی دکتر بختیار عقیده داشت گروه های سیاسی مختلف قدرت چندانی ندارند بجز دو گروه؛ یکی گروه فدائیان خلق و یکی مجاهدین خلق. برآوردهایی هم روی تعداد نیروهایی که آنها مسلح در تهران داشتند، کرده بودند که چه تعداد چریک جنگی در تهران دارند که می توانند اسلحه به دست بگیرند و احتمالاً به نفع جمهوری اسلامی یا به ضرر جمهوری اسلامی وارد کار بشوند. بیشتر این هم و غمشان از طرف مجاهدین خلق بود و از حدود سه هفته قبل از کودتا به تکاپو افتاد [ند] و سازمان سیاسی با مجاهدین خلق تماس گرفتند و یک هفته قبل از کودتا بود که رسماً سازمان سیاسی (سازمان نقاب) رسماً اعلام کرد که رسماً با سازمان مجاهدین خلق به توافق رسیده و سازمان مجاهدین خلق هیچ عملی در روز کودتا که به ضرر ما باشد انجام نخواهد داد و به نفع رژیم جمهوری وارد کار نخواهد شد. در اظهارش [در این توافق] هم تعهد کردیم که بعد از پیروزی، آزادی سیاسی بدهیم، آزادی صحبت بدهیم، بتوانند حزب تشکیل بدهند، بتوانند روزنامه انتشار بدهند و جلوگیری شان نباشیم. البته با فدائیان خلق هم وارد صحبت شده بودند و البته به توافق هایی هم رسیده بودند و به پیشرفت هایی هم نائل شده بودند ولی با این سازمان هم مثل مجاهدین به نتیجه مطلوب رسیدند یا نه، چیزی است که من اطلاع چندانی ندارم...» (۱)

مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی امروز صبح خود رسیدگی به مسئله گروگان های امریکایی را آغاز کرد. در ابتدای این جلسه نمایندگان با تشکیل یک جلسه غیرعلنی برای رسیدگی به مسئله گروگان ها مخالفت کردند. (۲) در این جلسه همچنین در مورد اینکه آیا مسئله گروگان ها مستقیماً به مجلس واگذار شود یا یک کمیسیون ویژه از سوی مجلس شورای اسلامی مأمور رسیدگی به این مسئله شود، بحث و بررسی شد که پس از رأی گیری، مقرر گردید که با تشکیل

ص: ۱۰۴۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۶.

۲- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۷۲۵.

یک کمیسیون ویژه، این امر دنبال شود. (۱) لازم به یادآوری است که در جلسه علنی گذشته مجلس شورای اسلامی در روز ۲۳/۶/۱۳۵۹، از سوی کمیسیون امور خارجه مجلس شورای اسلامی طرحی در مورد مسئله گروگان ها به مجلس ارائه شده است که گویا اساس مذاکرات خواهد بود. (۲) در جلسه امروز همچنین چند تن از نمایندگان در مورد به تعویق انداختن رسیدگی به مسئله گروگان ها پیشنهادهایی دادند که چون حائز اکثریت کافی (حداقل ۱۵ نفر) نبود، مورد توجه واقع نشد. (۳)

۱

در بازتاب های متفاوت مطالب مربوط به گروگان های امریکایی، امروز صادق قطب زاده، که تا تشکیل کابینه رجایی وزیر خارجه بود، گزارش یک روزنامه کانادایی را مبنی بر وجود تماس های سری میان وی و ایالات متحده امریکا در ارتباط با ۵۲ گروگان امریکایی در تهران، شدیداً تکذیب کرد.

قطب زاده در مصاحبه امروز خود با خبرگزاری فرانسه گفت: «وظیفه اولیه من به عنوان وزیر خارجه این بود که مردم را متقاعد سازم که به بن بست موجود پایان دهند. باید در درجه اول مردم را واداشت که هرگونه فکری درباره محاکمه را از سر بیرون کنند و این مسئله اینک عملی شده است.» قطب زاده با اشاره به این نکته که باید منتظر عکس العمل و پاسخ مجلس شورای اسلامی بود، درباره مذاکره مستقیم با امریکا بر سر مسائل فیما بین از جمله بحران گروگان های امریکایی، گفت که شخصاً احساس می کند که مذاکرات مستقیم بهترین راه برای حل و فصل مشکل باشد؛ میانجیگری، چه از جانب دولت ها یا سازمان ها باشد، هیچ گاه قابل توجه نیست. وی تصریح کرد که نبود مناسبات دیپلماتیک میان ایران و ایالات متحده را مانع عمده ای در راه گشایش مذاکرات مستقیم، نمی داند. (۴)

در این حال، با توجه به اینکه بحران گروگان های امریکایی ظاهراً در حال نزدیک شدن به حل نهایی خود است، تحرکات و تبلیغات ضد امریکایی گروه های چپ، به خصوص حزب توده افزایش شدیدی یافته و به طور روزمره مطالبی تحلیلی و اغلب تکراری در نامه مردم، ارگان مرکزی این حزب منتشر می شود. از جمله در شماره امروز این نشریه تحت عنوان "گروگان ها، مسئله امریکا نیستند؛ مسئله اصلی سرکوب انقلاب ایران است" به تکرار مطلب مندرج در روزنامه اطلاعات ۲۲ شهریور ۱۳۵۹ به نقل از هفته نامه نیوتایمز چاپ شوروی، پرداخته است و با مروری بر برخی توطئه های امریکا از جمله حمله نظامی به طبرستان و شرکت در کودتای

ص: ۱۰۴۳

۱- همان، ص ۷۲۴.

۲- ضمیمه دارد؛ طرح دو پیشنهاد از سوی مخبر کمیسیون امور خارجه درباره پاسخ مبسوط مجلس به نامه نمایندگان کنگره امریکا، در جلسه روز ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۷۲۶.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱۸ - ۱۶، تهران - خبرگزاری فرانسه، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

اخیر با همراهی برخی کشورها از جمله مصر و رژیم اشغالگر قدس، نامه اخیر ۱۸۵ تن از اعضای کنگره آمریکا را خطاب به مجلس شورای اسلامی برای آزادی گروگان‌های آمریکایی، یک مانور انحرافی از سوی سردمداران این کشور دانسته و نوشته است: «... آمریکا برای برآوردن مقاصد خود در انجام عملیاتی علیه ایران، دست به یک مانور انحرافی جدید زد؛ بدین ترتیب که ۱۸۰ نفر از نمایندگان کنگره آمریکا در نامه ای خطاب به نمایندگان مجلس ایران تمایل خود را برای حل اختلافات موجود اعلام نمودند و رئیس و سخنگوی مجلس، هاشمی رفسنجانی بعد از اتمام قرائت نامه در مجلس، آمریکا را متهم به دروغ‌گویی نمود و اظهار داشت که این تنش‌ها در برداشتن قدمی در حل بحران گروگان‌ها کمکی نمی‌کند، بلکه به اوج‌گیری این بحران کمک می‌نماید. او دلیل را نیز حادثه طبس، توطئه ماه جولای و فشار آمریکا بر متحدانش برای شرکت در تحریم اقتصادی ایران ذکر کرد.» نامه مردم در ادامه مقاله خود نتیجه می‌گیرد: «آن طور که ما معتقدیم، مسئله اساسی که باعث بروز اختلاف میان ایران و آمریکا شده است مسئله گروگان‌ها نمی‌باشد، مسئله اساسی سعی آمریکا به هر قیمت برای سرکوبی انقلاب و به دست آوردن موقعیت از دست رفته می‌باشد، ولیکن طرح‌های آمریکا با توجه به امکانات موجود و احتمال وقوع آنها، به شدت مورد تردید می‌باشد.» (۱)

ضمیمه اول گزارش ۶۴۳: مراحل پاک‌سازی محور سقز - بوکان

«این جاده به طول تقریبی ۳۵ کیلومتر و اطراف آن، ۵ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاک‌سازی گردید:

- اولین عملیات مورخه ۲۵/۶/۵۹، توسط نیروهای سپاه آغاز شد.

- دومین عملیات مورخه ۱۰/۱۰/۵۹، توسط نیروهای سپاه با پشتیبانی هوانیروز ارتش از سقز به طرف بوکان آغاز شد. در این عملیات ۲۴ روستا در محور پاک‌سازی شدند.

- سومین عملیات مورخه ۹/۱/۶۰، توسط نیروهای سپاه، ارتش و هوانیروز انجام شد.

- چهارمین عملیات مورخه ۷/۷/۶۰، توسط نیروهای سپاه، ارتش و هوانیروز انجام شد. در این عملیات مشترک نیروهای عمل‌کننده با پشتیبانی هوانیروز و واحدهای ضربت سپاه، محور سقز - بوکان را پاک‌سازی کردند و آن را برای استقرار نیروهای ارتشی آماده نمودند؛ همچنین روستای "سرا" که چندین بار پاک‌سازی شده بود، در جریان این عملیات به طور کامل از اشغال ضدانقلاب خارج گردید.

- پنجمین عملیات مورخه ۱۱/۷/۶۰، توسط رزمندگان اسلام به اجرا درآمد. در این عملیات دو روستای "نعل‌کش" و "برده زرد" در نزدیکی بوکان پاک‌سازی شدند. پس از این عملیات نیروها آمادگی لازم را برای پاک‌سازی شهر بوکان به دست آوردند.» (۲)

ضمیمه دوم گزارش ۶۴۳: گزارش هیئت اعزامی واحد هماهنگی مناطق از سپاه مرکز درباره وضعیت سیاسی، اجتماعی و امنیتی شهر نرده و مشکلات و وضعیت سپاه این شهر.

«وضع جغرافیایی منطقه: شهر نرده حدود ۳۰ هزار نفر جمعیت دارد که با توابع حدود ۲۰۰ هزار می‌باشد. شهر نرده بر سر چهارراهی قرار گرفته و گذرگاهی است که شهرهای کردنشین مهاباد و پیرانشهر و اشنویه را به هم

ص: ۱۰۴۴

۱- نامه مردم، شماره ۳۳۴، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۶.

۲- مصطفی ایزدی، همان.

مربوط می‌سازد. مناطق کردنشین شهر نقده را از هر طرف احاطه می‌کند. شهر نقده حدود سه چهارم اهالی اش ترک و بقیه کرد می‌باشند؛ که البته با توجه به اینکه اهالی کرد این شهر به علت وضع جنگی منطقه از شهر خارج شده‌اند و به مناطق دورتری رفته‌اند و به نسبت اهالی ترک در شهر متمرکز هستند. البته کردهای ساکن در شهر نقده حدود ۵۰۰ خانوار می‌باشند که همه از کردهای بارزانی که پناهنده‌اند تشکیل شده‌اند که جایگزین کردهای قبلی شده‌اند و دولت به آنها امکانات و پول می‌دهد و کردها نیز رهبری ادريس و مسعود بارزانی را قبول دارند.

وضع سیاسی منطقه: اوضاع سیاسی منطقه بالاخص بعد از جنگ نقده قابل توجه می‌باشد. این جنگ که در اردیبهشت سال گذشته از جانب حزب دمکرات که به منظور تشکیل میتینگ در شهر شروع شده [بود] باعث کشته شدن عده زیادی از اهالی کرد و ترک گردید و پس از شکست حزب [دمکرات] و تصرف دفتر آنها و مهاجرت بیشتر کردها، یک احساس شدید ضدکرد در بین ترک‌ها ایجاد گردیده است و از آن به بعد نیز روزبه روز در اثر حملات پراکنده دمکرات‌ها در گوشه و کنار تشدید شده است. ...

اهمیت نقده در ارتباط با وضع سیاسی منطقه: نقده به واسطه موقعیت جغرافیایی اش سخت مورد توجه ضدانقلاب است؛ چراکه نقده تنها راه ارتباطی بین پادگان‌های جلدیان و پسوه و پیرانشهر به ارومیه است و اگر موفق شوند نقده را در اختیار بگیرند سقوط پادگان‌های ذکر شده، امری بسیار ساده و طبیعی است و به خاطر همین است که قصدشان فقط و فقط ایجاد رعب و وحشت و تضعیف روحیه مردم شهر شده، در نهایت باعث شود که مردم شهر را تخلیه نمایند و اخیراً هم بیشتر جاده‌های اطراف شهر و دهات را مین گذاری نموده‌اند، که در یک ماه نزدیک ۱۱۰ نفر کشته و زخمی برجای گذاشته است و این عمل باعث شده است که مردم امنیت را حیاتی‌ترین خواسته‌شان بدانند تاجایی که در موقع انتخابات ریاست جمهوری اکثریت آرا به نفع مدنی بود؛ چراکه معتقدند مدنی کسی است که می‌تواند امنیت را به ارمغان بیاورد و هم اکنون عده‌ای از مردم به شخصی به نام حاج عظیم معبودی سرمایه دار و ساواکی بزرگ منطقه روی آورده‌اند و ایشان نیز به وسایلی که طی گزارشی جداگانه تهیه شده است نظر مردم را نسبت به خودش جلب نموده است. (۱)

وضعیت گروه‌ها و احزاب: حزب توده فعالیت مخفی و آرامی دارد و روزنامه مردم می‌فروشد. جنبشی‌ها [طرف داران دکتر پیمان] تاحدودی فعالیت دارند. فرقان قبلاً در نقده خیلی فعال بوده که با توجه به متلاشی شدن فرقان و اعدام یکی از مسئولین این گروه در شهر، بیشتر افرادش یا منزوی شده و عده‌ای نیز جذب مجاهدین و جنبش شده‌اند و عده‌ای نیز به آرمان مستضعفین روی آورده‌اند. پیشگام کم و بیش فعالیتی دارد که تماماً به صورت مخفی است. حزب جمهوری اسلامی هم هیچ گونه فعالیتی جز فروختن روزنامه جمهوری اسلامی ندارد. انجمن اسلامی فرهنگیان نیز با قسمت تبلیغات سپاه همکاری می‌کند و فعالیتی در سطح شهر دارد و تعداد اعضایش نیز بیش از ۱۰ نفر نیست.

وضع روحانیت و ارگان‌های اجرایی: روحانی متعهد در این شهر فقط یک نفر است به نام دانشپایه که در ارتباط با سپاه و جهاد و غیره است. کمیته‌ای هم در شهر تشکیل گردیده که ۶۰ یا ۷۰ نفر هستند که رئیس

ص: ۱۰۴۵

۱- در گزارش دیگری از وضعیت امنیتی نقده که توسط واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه نقده تهیه شده، درباره عظیم معبودی و دیگر گروه‌های مسلح این منطقه آمده است: «نقده که یکی از شهرهای کوچک مرزی واقع در آذربایجان غربی می‌باشد از سه طرف غرب-شرق-جنوب در محاصره افراد ضدانقلاب اعم از حزب دمکرات - کومه له - چریک‌های فدایی خلق و بازمانده‌های رژیم گذشته که عبارت باشد از عظیم معبودی - ملاابراهیم محرر - مراد قطاری و نوکران آنها، که [این سه نفر آخر و افرادشان] توسط ظهیرنژاد در منطقه مسلح شده‌اند و سپاه نقده بعد از چهار ماه سرگردانی بالاخره از استان و مرکز تأیید گردید. ...» (سند شماره ۱۳۶۶۱۲ مرکز مطالعات و

تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۲۳، گزارش واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه نقده، ۲۵/۶/۱۳۵۹، تهیه کننده:
احمدزاده.)

کمیته شخصی روحانی به نام داننده می باشد که معاون وی همان [عظیم] معبودی می باشد که در عمل همان معبودی است که در کمیته حاکم است و عملکرد مفیدی هم ندارد. جهاد سازندگی که بیشتر کارهایشان عمرانی بوده مثل ساختن حمام - مدرسه - خانه، ولی کار فرهنگی نداشته است. بنیاد مستضعفین که حدود ۸۰ خانه مسکونی برای مردم ساخته است. ژاندارمری و شهربانی هیچ گونه کارایی در شهر ندارند جز اینکه حدود ۴۵۰ نفر جوانمرد در اختیار ژاندارمری است و بدون هرگونه سازماندهی است که بعضی از آنها در منازل خودشان هستند و بعضی در پادگان و بعضی هم در شهر پراکنده هستند و فرماندار نقده به نام [حمید] جلائی پور که قبلاً جزو پاسداران اعزامی بوده، شخص پرکار و مؤمنی است و نقش عمده ای در هماهنگی بین نیروها دارد و از اهالی تهران است و حدود ۴۰ روز است که مشغول به کار گردیده است. ...» در بخش دیگری از این گزارش پس از آنکه شرح مختصری از وضعیت نابه هنجار سپاه نقده و چند دستگی موجود در آن و ناهماهنگی بین نیروها و نیز کمبود جا و ساختمان مناسب و ضعیف بودن واحد اطلاعات و تحقیقات و عدم کارایی واحد عملیات و کارگزینی و... داده، چنین ادامه می دهد:

«مسئله ناهماهنگی نیروها در منطقه: باوجودی که حدود ۱۵۰ نفر از افراد سپاه و حدود ۷۰۰ و یا ۸۰۰ نفر از جوانمردان ژاندارمری و افراد معبودی و ستون های اعزامی لشکر ۶۴ و نیز پادگان های اطراف وجود دارند، ولی از یک هماهنگی مفید برخوردار نیستند.» (۱)

ضمیمه گزارش ۶۴۶: طرح دو پیشنهاد از سوی مخبر کمیسیون امور خارجه درباره پاسخ مبسوط مجلس به نامه نمایندگان کنگره امریکا، در جلسه روز ۲۳/۶/۱۳۵۹

خاتمی - بسم الله الرحمن الرحيم. پیش نویس این نامه به کمیسیون ها داده شد و برادران و خواهران نظرات خودشان را دادند و براساس آن نظرات نامه دوم تهیه شد که در اینجا قرائت شد و باز نمایندگان محترم نظریاتی داشتند که سه چهار روز فرصت داده شد تا همه نظرات آمد. و براساس آن نظرات این نامه ای که در دسترس نمایندگان محترم قرار گرفته و تکثیر شده است تهیه شد. نکته ای که در اینجا باید عرض کنم این است که همه توجه داشته باشید که این نامه با توجه به نظریات بیش از ۲۰۰ نفر تهیه شده است (آیت - همه نظرات رعایت نشده است) اجازه بدهید به نظر شما هم می رسیم. طبیعی است که نظر دویست نفر که بخواهد گنجانیده شود بعضی از قسمت هایش مورد پسند بعضی از نمایندگان عزیز نیست. نظراتی که آمده و موجود هم هست تعداد زیادی تأیید مطلق شد که گفتند خوب است. تعدادی تأیید کردند ضمن اینکه خواهش کردند که نامه تلخیص بشود و اعتراضی به مطالب نداشتند و تعداد دیگری نظرات هست که تأیید کردند ضمن اینکه گفته اند نکات دیگری اضافه بشود و دقیقاً سه نظریه اعتراضی وجود داشت در مورد یکی از نکات تاریخی که در این نامه وجود ندارد. منتها معتقد است که این بحث در میان ما است و ما در صدد جواب گویی با کسی هستیم که علی ای حال فجایع بزرگی در تاریخ ما ایجاد کرده است و در زمینه جواب گویی به او اکثریت اعضا نیازی ندیدند که وارد آن بحث بشویم و باز توجه داشته باشیم که ما گفتیم این نامه یک سند تاریخی است نه یک تاریخ نویسی. سند تاریخی با توجه به موضعی که مجلس می خواهد داشته باشد و موضع خودش را در برابر دشمنش اعلام کند و از این جهت فکر نمی کنم که کسی اعتراضی داشته باشد که این نامه موضع خودش را در برابر امریکا گرفته است. از جمله همان که جناب آقای آیت اعتراض کردند که یک تحریف تاریخی است و نیز خیلی رقیق است، درباره رقت این نامه در نامه مفصلی که نوشته بودند منشی چیزی ندیدم که درخور شأن مجلس نیست. تکیه ایشان روی یک نکته تاریخی بود که البته قابل بحث است، منتها وارد شدن در این بحث تاریخی خودش اینجا می کرد که تفصیل زیادی داده بشود؛ یعنی برداشت های مختلف در این زمینه هست، صحبت بر سر صحت یا سقم این مطالب نیست.

ص: ۱۰۴۶

هماهنگی مناطق سپاه مرکز درباره سپاه و شهر نطده، ۲۵/۶/۱۳۵۹، (علی مقدم، حسین محرک و رضا منفرد).

توضیحات بسیار زیادی بدهیم که از مجال این نامه خارج می شود. درعین حال که ما مخاطبمان کسی بود که این همه جنایات را انجام داده است و ما درصدد نوشتن تاریخ نبودیم، درصدد ارائه یک سند تاریخی بودیم دربرابر دشمنی که این جنایت را انجام داده است و بیشترین تکیه این نامه هم روی موضع گیری های امریکا از پانزدهم خرداد سال هزار و سیصد و چهل و دو به این طرف است. با توجه به این نکات این نامه ای است که کمیسیون تهیه کرده است و من خواهش می کنم که اگر یک کاری بخواهد به کمیسیون محول بشود قبلاً چارچوب وظایف و در نتیجه چارچوب اختیارات کمیسیون مشخص بشود که دچار این جور مسائل نشود حالا باز هم اگر نظری داشته باشند هر جوری که ریاست محترم مجلس صلاح بدانند عمل می شود و اگر احساس می کنند که این مسئله کافی است رأی گیری بشود و فکر می کنم که اکثریت افراد مجلس هم موافق با رد کردن این نامه و طول ندادن بیشتر درباره این نامه هستند، هر جوری که جناب رئیس تصمیم بگیرند. (۱)

ص: ۱۰۴۷

پس از ماه های متوالی تحرکات مرزی، تجاوزات زمینی و هوایی، تحریک اقوام کرد و عرب در مرزهای غربی و جنوب غربی کشور و پشتیبانی و حمایت تسلیحاتی، تبلیغاتی و مالی از گروه های سیاسی مخالف نظام در پنج استان هم جوار مرزی با عراق توسط رژیم بعث حاکم بر این کشور، و به دنبال تشدید درگیری ها و حملات مرزی عراق در دو هفته گذشته، به ویژه در مرزهای قصرشیرین و ایلام و تصرف بخش هایی از خاک ایران توسط ارتش عراق، سرانجام شامگاه امروز صدام حسین، رئیس جمهور و رهبر شورای انقلاب عراق، در یک حرکت یک جانبه، قرارداد ۱۹۷۵ (۱۳۵۴ شمسی) ایران و عراق را مبنی بر مشخص کردن حدود مرزی بین دو کشور ملغی اعلام کرد. صدام در اجلاس اضطراری مجلس ملی تازه تأسیس عراق در سخنان مفصلی در مقابل نمایندگان مجلس، (۱) گفت:

- «در برابر شما اعلام می کنم که ما قرارداد مارس ۱۹۷۵ را کاملاً ملغی می دانیم و شورای فرماندهی انقلاب تصمیم خود را در این زمینه اتخاذ خواهد کرد. بر این اساس، باید روابط قانونی در شط العرب به وضع قبل از مارس ۱۹۷۵ بازگردد و تمام حقوق تصرف شده به حاکمیت کامل عراق بازگردد.

- ما تصمیم تاریخی خود را برای اعاده حاکمیت کامل خود بر سرزمین و آب خود اتخاذ کردیم و با قدرت هرچه تمام تر در برابر هر کس که این تصمیم قانونی را نادیده بگیرد می ایستیم.

ما به جهانیان تأکید می کنیم که عراق که روزی اداره کشتیرانی در شط العرب را طبق

ص: ۱۰۵۱

۱- دو ضمیمه دارد؛ بخش هایی از سخنرانی مفصل صدام حسین درباره علل الغای یک طرفه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر؛ گزارش مختصر کیهان، تحت عنوان "در حاشیه خبر" درباره تصمیم صدام مبنی بر لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر.

- حقوق حاکمیت کامل پیش از مارس ۱۹۷۵ به عهده داشت، قدرت و توانایی کامل خود را در این امر ثابت نموده و عراق امروز توانایی بیشتری برای انجام وظایف خود در این زمینه دارد و ما از تمام طرف های ذی ربط از جمله ایران می خواهیم که حاکمیت عراق را بر شط العرب محترم شمرده و براساس حقایق جدید رفتار کند»^(۱)

گزارش آسوشیتدپرس از بغداد در مورد قرارداد مزبور و لغو یک طرفه آن از سوی صدام حسین، حاکی است: «صدام در اجلاس اضطراری مجلس ملی جدیدالتأسیس عراق گفت این اقدام را به خاطر "ادامه سرپیچی های حکام ایران از قرارداد مزبور" صورت می دهد. قرارداد ۱۹۷۵ مرزبندی ایران و عراق، توسط صدام معاون وقت رئیس جمهور عراق و شاه مخلوع ایران طی اجلاس سران کشورهای صادرکننده نفت [اوپک] در الجزایر به امضا رسید. این قرارداد به درگیری های مرزی دو کشور که از سال ۱۹۶۹ (۱۳۴۸ شمسی) تا زمان عقد قرارداد ادامه داشت، پایان داد. این درگیری ها به خاطر حمایت شاه مخلوع از ملامصطفی بارزانی، رهبر شورشیان کرد در شمال عراق، به وجود آمده بود. برطبق قرارداد مزبور، حدود مرزی بین دو کشور و حقوق کشتیرانی هریک در آب های اروندرود که مرز جنوبی دو کشور را معین می سازد، مشخص می گردید. صدام خطاب به مجلس ملی گفت: "الغای این قرارداد مطابق با سیستم شورای فرماندهی انقلاب عراق می باشد و ایرانیان باید مسئولیت قانونی الغای قرارداد را به طور کامل به دوش بگیرند." صدام حسین همچنین گفت: باوجودی که قرارداد مرزبندی مزبور در آب های اروندرود به نفع ایرانیان بود، ولی ایران پیوسته از این وظیفه خود سر باز زده و رژیم شاه مخلوع به خاطر مشکلاتی که با آن روبه رو بود نیروی نظامی خود را از اراضی مورد ادعای عراق فرانخوانده است. وی رهبران کنونی ایران را متهم کرد که "از ابتدا روش های خصمانه ای نسبت به عراق در پیش گرفته و روابط خوب موجود را مغشوش ساخته اند". عراق در دهم سپتامبر گذشته

ص: ۱۰۵۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، رادیو عراق، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

(۱۹ شهریور) همین استدلال را در مورد تجاوزات و حملات خود به مرز ایران به کار برد...» (۱)

رژیم عراق امروز همچنان این اعلامیه رسمی را در مورد لغو قرارداد الجزایر صادر کرد:

«نظر به اخلاص لگری های دولت ایران در قرارداد ۶ مارس ۱۹۷۵ (اسفند ۱۳۵۳ ه.ش) و موافقت نامه های متمم آن و نقض مفاد و روح آن به واسطه عدم احترام به روابط حسن هم جواری و دخالت آشکار و عمدی در امور داخلی عراق و امتناع از بازگرداندن سرزمین های غصب شده عراقی که براساس قرارداد یادشده، توافق بازگشت حاکمیت عراق بر آن حاصل شد و این موضوع، طرف ایرانی قرارداد مارس ۱۹۷۵ را بر آن داشت تا این پیمان را کان لم یکن تلقی کند، شورای فرماندهی انقلاب، در نشست مورخ ۱۷/۹/۱۹۸۰ (۲۶/۶/۱۳۵۹ ه.ش)، تصمیم گرفت پیمان مذکور را لغو نماید و حاکمیت کامل قانونی و واقعی خود را بر شط العرب بازگیرد و براساس این تصمیم عمل کند.» (۲)

در همین حال، شامگاه امروز، «دکتر ریاض محمود سالم، رئیس دایره قانونی وزارت خارجه عراق، گفت کشتی هایی که می خواهند از شط العرب عبور کنند باید تنها پرچم عراق را حمل کنند و دستورات عراق را اجرا کنند. وی افزود: تصمیم عراق در مورد لغو قرارداد الجزایر، بدین معنی است که شط العرب [به صورت] یک رودخانه ملی درآمده و تحت حاکمیت عراق قرار گرفته است. وی گفت: لغو قرارداد مزبور به بغداد حق حاکمیت کامل بر منطقه و صادر کردن دستورات را می دهد.» (۳)

اما پیش از نطق مستقیم صدام و اظهار نظر مقامات دیگر عراق در این مورد، امروز صدام حسین، از نمایندگان فرانسه و فلسطین در این کشور خواست تا پیام های شفاهی وی را در مورد جنگ ایران و عراق به اطلاع رهبران کشورشان برسانند. برابر این گزارش: «فرستادگان دیگر عراق به عربستان سعودی، یمن شمالی، کویت و بحرین، امروز با در دست داشتن پیام های صدام حسین در ارتباط با تحولات جهان عرب، بغداد را ترک کردند.» (۴)

۱

بنی صدر در یک مصاحبه اختصاصی با خبرگزاری فرانسه در تهران در مورد درگیری های مرزی با عراق و ادعاهای ارضی این رژیم گفت: «این امکان هست که عراق بر علیه ایران به ویژه در استان خوزستان دست به یک حمله وسیعی بزند.» وی افزود: «عراق خود را از نظر نظامی آماده می سازد و در حال حاضر دو لشکر زرهی عراق در مرز دو کشور در استان خوزستان مستقر شده اند.» وی در مورد ادعاهای ارضی عراق درباره ایران گفت: «عراق با تمرکز نیروهایش فکر یک حمله وسیع را در سر می پروراند و ادعاهای ارضی عراق یک بهانه بیشتر نیست و شاید این کشور خواستار تصرف تمامی

ص: ۱۰۵۳

۱- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از بغداد.

۲- ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح، چاپ اول، تهران: ستاد تبلیغات جنگ، شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۶۶، ص ۷۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴۳، به نقل از بخش عربی رادیو امان - ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱، بغداد - خبرگزاری رویتر، به نقل از خبرگزاری عراق، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

ایران است.» بنی صدر افزود: «در حال حاضر، مسئله به صورت برخوردهای مرزی و به صورت جنگ های فرسایشی است و عملیات نظامی محدود به استان های ایلام و کرمانشاهان است، ولی این امکان قویاً وجود دارد که به یک جنگ تمام عیار و حقیقی تبدیل شود.»

وی آن گاه درباره نقش شاپور بختیار در طرح حمله عراق اظهار کرد که گزارش مربوط به طرح تجاوز عراق به ایران را ماه گذشته دریافت کرده است و این طرح در مقر شاپور بختیار در بولوار "اسپیل" پاریس تهیه شده است. در توجیه این طرح، بنی صدر گفت: «مستقر کردن عوامل ضدانقلاب در خاک ایران و سپس تعمیم دادن تدریجی آنان به تمام مناطق غرب کشور، اساس طرح را تشکیل می دهد.» بنا به همین گزارش: «بنی صدر که اخیراً به مدت سه روز از مرز دیدار کرده است، افزود: "نیروهای عراقی در حال حاضر تنها چند پاسگاه ژاندارمری را متصرف شده اند." بنی صدر گفت: "نیروهای ما را تمام ملت ایران تشکیل می دهند و من اطمینان دارم که این حمله به منزله یک خودکشی برای عراق خواهد بود." بنی صدر در یک موضع گیری نه چندان قوی در توجیه جنبه سیاسی این مسئله و در پاسخ به الغای یک جانبه قرارداد ۱۹۷۵ میان دو کشور از سوی صدام حسین، گفت: "ایران مفاد موافقت نامه ۱۹۷۵ الجزایر را به مورد اجرا نگذارده است، ولی باید توجه داشت که چه کسی این موافقت نامه را امضا کرده است. حتی رژیم شاه هم به این موافقت نامه عمل نکرد و علاوه بر این، عراق از ابتدا روش خصومت آمیزی در قبال انقلاب اسلامی ایران در پیش گرفت." رئیس جمهور ایران در مورد امکان مذاکره برای رفع اختلاف های مرزی گفت: "بین دو کشور مسلمان مرزی وجود ندارد، سرچشمه مشکل این نیست، ادعاهای ارضی بهانه است و فکر نمی کنم که قابل مذاکره باشد. اگر عراق صداقت داشته باشد، باید با متوقف کردن تجاوز خود به ایران این موضوع را ثابت کند. ما در این مورد مسئله ای نداریم. مسئله اساسی اینجاست که رژیم عراق یک رژیم مردمی نیست و با امریکا در ارتباط است و یک رژیم دیکتاتوری مجبور است به کمک خارجی متکی باشد. و در مورد عراق، این کشور خارجی، شوروی نیست؛ بنابراین، لزوماً امریکاست." بنی صدر گفت: "یک رژیم واقعاً مردمی و مسلمان برای آزاد ساختن فلسطین نبرد می کند، نه تصرف چند تپه و ماهور..." (۱)

ص: ۱۰۵۴

امروز نیز نبردهای نسبتاً شدیدی در مناطق مرزی و شهر قصرشیرین میان قوای مهاجم عراق و نیروهای مدافع ایران روی داد. بنا به اطلاعیه شماره ۲ ستاد مشترک ارتش، امروز «نیروهای رزمنده و شجاع ژاندارمری و سپاه پاسداران و سایر نیروهای مسلح منطقه با یک رشادت سربازی در منطقه خان لیلی ضربه مهلکی به نیروهای مزدور عراقی وارد کردند و توانستند ۳۰ قبضه اسلحه که در آن منطقه [از نیروهای خودی] به جای مانده بود به دست آورند، ولی موفق به استرداد ارتفاعات مشرف به پاسگاه نگردیدند و ارتفاعات خان لیلی و زینل کش همچنان در کنترل ارتش عراق می باشد.» بنا به این گزارش، نیروهای عراقی در منطقه پاسگاه تنگاب نو با آتش توپخانه و حمله یگان های زرهی، یگان های ارتش جمهوری اسلامی ایران را زیر آتش گرفتند.^(۱)

ستاد مشترک ارتش همچنین در اطلاعیه شماره ۳ خود درمورد درگیری های امروز در منطقه قصرشیرین گفته است: «در روز ۲۶ شهریورماه، ارتش عراق شهر قصرشیرین را زیر آتش شدید توپخانه و هوایی قرار می دهد و به تأسیسات نفتی و نیروگاه برق و اداره پست و تلگراف و تلفن این شهر خساراتی وارد می گردد.» بنا به این گزارش: «عده زیادی از اهالی به شهرهای دیگر کوچ می کنند و شهر هم اکنون در حفاظت نیروهای نظامی و انتظامی می باشد و بر اثر آتش توپخانه دشمن دو تن از هم میهنان عزیزمان به شهادت رسیده و ۱۰ نفر مجروح می شوند.»^(۲) در پنجمین اطلاعیه ارتش نیز آمده است: «در روز ۲۶ شهریورماه، یک فروند هواپیمای ارتش عراق مورد اصابت موشک های هواپیماهای نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت و به نظر می رسد در خاک عراق سقوط کرده باشد، ولی تاکنون تأیید نشده است.»^(۳)

در این حال، گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین گویاست که گروهان های خان لیلی و گروهان مأمور از ناحیه ژاندارمری، بازسازی شده و در عملیات ضربت امروز در مناطق خان لیلی و زینل کش که تنها به بازپس گیری بخشی از سلاح های به جای مانده نیروهای خودی انجامید، شرکت داشتند. بنا به همین گزارش، یگان سومار نیز با یک گروهان زنده از نیروهای ناحیه ژاندارمری مازندران تقویت شده و پاسگاه پله چفت عراق نیز هدف حمله گروه ضربت ژاندارمری و جوانمردان این یگان قرار گرفته است. همچنین، ضمن عملیات شناسایی نیروهای خودی، یک سرباز عراقی در منطقه گروهان گرده نو به نیروهای ژاندارمری پناهنده شد. ضمناً نیروهای ژاندارمری همراه اکیپ ارتش، معبر قلعه یهودی به تنگاب نو را مین گذاری کردند. این گزارش در پایان افزود است که نیروهای پیاده همراه نیروهای

ص: ۱۰۵۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، بخشی از اطلاعیه شماره ۲ ستاد مشترک ارتش.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۳ ستاد مشترک ارتش.

۳- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، اطلاعیه شماره ۵ ستاد مشترک ارتش.

ژاندارمری قصرشیرین و نیروهای اعزامی برای حملات امشب به ارتش عراق در مناطق اشغالی، سازماندهی مجدد شده و آماده نبرد هستند؛ از جمله قرار است با حمله شبانه، پاسگاه چقاحمام را از اشغال عراق در آورند. (۱)

حمله آتشباری شدید عراق به شهر قصرشیرین که از ساعت ۸:۳۰ دقیقه صبح امروز آغاز شده بود، همان طور که در اطلاعیه ارتش نیز اشاره شده، «باعث شهادت دو کارگر ایرانی به نام های علی شیرخانی و صفر رستمی شد و ۳۷ نفر از اهالی قصرشیرین نیز مجروح شدند. ارتش عراق همچنین در این حملات، پاسگاه های نوار مرزی باووسی را مورد حمله قرار داد، اما در این نقطه با ازدست دادن چند موضع نظامی و ۳ آشیانه توپخانه و برج دیدبانی محل، به سختی شکست خورد.» (۲) در ساعت ۹:۳۰ دقیقه بامداد، علاوه بر شهر، هنگ قصرشیرین نیز هدف آتشباری دشمن قرار گرفت و گلوله هایی به اطراف آن اصابت کرد. (۳) آتشباری روی شهر قصرشیرین با پاسخ نیروهای خودی مواجه و پس از دو ساعت قطع گردید، (۴) اما آتشباری روی هنگ قصرشیرین تا ساعت ۱۳:۱۵ دقیقه امروز، ادامه یافت و خساراتی به مخبرات و ساختمان هنگ و آمبولانس آن وارد آمد. (۵)

پیش از آتشباری عراق روی شهر قصرشیرین، در ساعت ۶ صبح بامداد، ارتش عراق پاسگاه بازرگان را از طریق هوا و زمین زیر آتش شدید قرار داده و بنا به گزارش این پاسگاه، «با اینکه کراراً چه کتبی و چه شفاهی از ارتش مستقر در سومار درخواست کمک و پشتیبانی شده، متأسفانه اقدامی به عمل نیامده و اظهار می دارند که خود ژاندارمری باید پاسگاه را تقویت نماید.» بنا به این گزارش: «با عنایت به اینکه سلاح های موجود در پاسگاه، جواب گوی حملات توپخانه و تانک های عراقی نمی باشد، مقرر فرمایند قبل از اینکه پاسگاه بازرگان به سرنوشت پاسگاه تلخاب دچار شود، نسبت به پشتیبانی پاسگاه دستورات مؤکدی صادر فرمایند.» (۶) لازم به یادآوری است که پاسگاه تلخاب، غروب روز گذشته پس از یک هفته نبرد نابرابر و عدم پشتیبانی نیروهای ارتش، با وجود مقاومت سرسختانه نیروهای ژاندارم حاضر در پاسگاه مزبور در برابر حملات زمینی و زرهی و هوایی شدید عراق، سرانجام به تصرف قوای مهاجم عراق درآمد و نیروهای خودی ناگزیر به عقب نشینی شدند. (۷)

یک گزارش پایانی از یگان قصرشیرین به استناد پاسگاه خسروی نشان می دهد که «در ساعت ۱۹:۳۰ دقیقه امروز، در تپه های جنوب شرقی به فاصله دو کیلومتری بین سیدبرزو و قلعه یهودی کشور بعث عراق، با توپخانه پاسگاه خسروی و اطراف تنگاب نو و ولدکشته را زیر آتش قرار دادند.» (۸)

ص: ۱۰۵۶

۱- سند شماره ۳۴۴۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین.

۲- سند شماره ۴۱۹۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به گیرندگان: نزاچا، ژاجا و سپاه پاسداران، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی قصرشیرین، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن ۳) به فرماندهی هنگ قصرشیرین (رکن ۲)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه و قصرشیرین؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس براساس گزارش روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۱۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ژاجا - رکن ۳) ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۵- سند شماره ۳۴۴۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

- ۶- سند شماره ۲۸۳۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار به استناد گزارش پاسگاه بازرگان، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۷۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به لشکر ۸۱ زرهی، ۲۶/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۲۸۳۱۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیات غرب، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش های متعدد هنگ ژاندارمری قصرشیرین: گزارش های روزهای ۱۹، ۲۱، ۲۲، ۲۴ و ۲۵/۶/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۲۸۳۸۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (فرماندهی ژاجا)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش یگان قصرشیرین به استناد پاسگاه خسروی، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

عكس

□

نقشه

ص: ۱۰۵۷

ادامه تحرکات وسیع و نقل و انتقال نیرو، تجهیزات سنگین زرهی، تانک و ضد هوایی از سوی عراق در مناطق هم جوار مرزی استان کرمانشاه، به ویژه مناطق عمومی قصر شیرین و نفت شهر نشان می دهد که عراق در اندیشه حملات سنگین دیگری به این مناطق است.

در این زمینه، گزارش های متعدد نیروهای خودی، از جمله گزارش لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه حاکی است:

«۱. ارتش عراق در حال آماده باش کامل می باشد [و] اطراف پاسگاه های مرزی دارای یک الی دو توپ ضد هوایی مستقر کرده اند و تانک ها از سنگرهای زیرزمینی استفاده می نمایند.

۲. کشور عراق با تقویت نیروهای خود در منطقه نفت خانه قصد تصرف یک الی چند حلقه از چاه های نفت شهر را دارند.

۳. در ارتفاعات زینل کش، اطراف پاسگاه خورشیدبگ جمعاً ۸ قبضه موشک انداز سام ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۱۲ مستقر شده که یک قبضه در نزدیکی کانی بز می باشد و نقطه آماد و مهمات دشمن در فاصله بین زینل کش و کانی بز قرار دارند.

۴. نیروهای دشمن که در ارتفاعات زینل کش مستقر گردیده اند، ۴ گردان که هر گردان به استعداد ۳۰۰ نفر ترکیبی از یگان های پیاده و رزمی تابع لشکر ۶ می باشد» (۱)

ارتش عراق همچنین در ساعت ۲۲ امروز، در منطقه بندباریکه و پرویزخان که روبه روی پاسگاه هدایت ایران قرار دارند، دست به تقویت نیرو و تجهیزات زرهی زده است. (۲) عراق، در ساعت ۲۳:۳۵ دقیقه امروز نیز یک ستون زرهی خود را که شامل تانک و خودرو بوده از منطقه خانقین به سمت بانمیل و پاسگاه سیدبرزو حرکت داده و در مقابل پاسگاه هدایت ایران مستقر کرده است و بنا به همین گزارش، به احتمال زیاد قصد حمله ناگهانی را دارند. (۳) همچنین، «یک تیپ زرهی ارتش عراق از تاریخ ۲۶/۶/۵۹ از پادگان جبل المنصوریه به طرف مرز قصر شیرین، باویسی و سومار حرکت نموده است که در این مورد دستورات مراقبتی به یگان های خودی داده شده است.» (۴) یک یگان عراقی نیز از طریق چهار ظلم سلیمانیه به سمت نفت شهر ایران در حرکت بوده و قصد حمله به این شهر نفتی را دارد. (۵) یک گزارش دیگر، خبر از افزایش نیروهای عراقی در مناطق نوار مرزی حاجی عمران می دهد. (۶)

ص: ۱۰۵۸

۱- سند شماره ۲۷۷۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به هنگ قصر شیرین (فرمانده هنگ - رکن ۳) ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر امریه واصله از مرکز به استناد نامه واصله از سماجا مستند به گزارش لشکر ۸۱ زرهی؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا به گزارش لشکر ۸۱ زرهی، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۷۳۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نهاجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا مستند به گزارش لشکر ۸۱ زرهی.

۲- سند شماره ۲۷۶۷۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصر شیرین مستند به پاسگاه هدایت.

۳- سند شماره ۲۸۳۸۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۲۸۳۸۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران - زاجا (رکن ۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۶۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به هنگ قصر شیرین، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۵۷۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مشترک (اداره دوم، ح - ع) به وزارت کشور، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

منبع: حسن دری، اطلس راهنما - ۷ (کرمانشاه در جنگ)، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، چاپ اول، ۱۳۸۳، ص ۴۴.

ص: ۱۰۵۹

در ادامه درگیری ها و حملات ارتش عراق به نقاط مرزی استان ایلام، از اولین دقایق روز جاری؛ یعنی در ساعت ۲۰ دقیقه از نیمه شب گذشته، نیروهای عراقی از طریق زمینی به سایت ایلام حمله کردند که با مقاومت نیروهای مستقر در منطقه مواجه شدند.^(۱)

اما اوضاع در منطقه پاسگاه های صالح آباد همچنان بحرانی و در حال وخیم تر شدن است. در این زمینه، گزارش هنگ ایلام برای چندمین بار متوالی حاکی است: «باتوجه به اینکه [ازسوی] هنگ و گروهان کلیه گزارشات حملات ارتش بعثی عراق به فرمانده ارتش مستقر در سرنی به موقع گزارش شده بود که پاسگاه های ژاندارمری احتیاج به پشتیبانی و سلاح های سنگین توپ و تانک دارد؛ مع الوصف هیچ گونه اقدامی تا سقوط پاسگاه [های مزبور] از طریق گروه رزمی مستقر در صالح آباد انجام نگرفته [است]». در ادامه این گزارش بازمه اخطار شده: «چون آتش واحدهای عراقی قوی است و هرلحظه تقویت می شوند منجر به سقوط پاسگاه های مرزی ژاندارمری شده و چنانچه از طریق سلاح های سنگین و نیروی کافی به پاسگاه های شوروشیرین و کانی سخت در اسرع وقت پشتیبانی نرسد افراد پاسگاه مزبور استقامت مقابله با نیروی عراقی نخواهند داشت.»^(۲)

یک گزارش دیگر از گروهان صالح آباد، سقوط پاسگاه های انجیره و تپه شینو را مجدداً تأیید کرده و تقاضای تقویت و نجات پاسگاه شوروشیرین را دارد. در این گزارش همچنین تأکید شده که «بنا به اظهار فرمانده پاسگاه انجیره، قریب یک لشکر عراق با تجهیزات به سوی پاسگاه شوروشیرین عزیمت نموده اند و [بنا به شواهد موجود] نیروهای دشمن قصد دارند به راحتی ارتفاعات کولک را تصرف و به طرف سد کنجان چم پیشروی نمایند.»^(۳) اما گزارش فرمانده گروه رزمی ۲۱۷ مستقر در سرنی و گزارش نماینده استاندار ایلام در منطقه جنگی حاکی از این مطلب است که فرمانده پاسگاه انجیره که یک گروهان یکم ژاندارمری است، به همراه افراد خود، بدون کوچک ترین درگیری با دشمن، پاسگاه مرزی انجیره را تخلیه و عازم صالح آباد شده اند. در پی این گزارش ها از فرماندهی هنگ ایلام درخواست مجازات افراد مزبور برابر مقررات زمان جنگ شده است.^(۴) در همین حال، از ستوان فرخی پور و افراد همراهش که از دو روز گذشته برای رساندن خواربار به مناطق مذکور عزیمت کرده بودند، هیچ اطلاعی در دست نیست.^(۵)

درگیری در پاسگاه سمیره تابع گروهان مهران نیز از ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه امروز، با آتشباری شدید و سنگین عراق آغاز شده است.^(۶)

در این حال، چون صدای گروهان دهلران و گروهان موسیان در تماس با مرکز هنگ ایلام به دلیل بُعد مسافت به سختی شنیده می شود، هنگ ایلام از ناحیه کرمانشاه تقاضای نصب یک

ص: ۱۰۶۰

۱- سند شماره ۵۷۲۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نهاجا؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی سپاه غرب کشور، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نهاجا؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- سند شماره ۲۸۳۲۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف. ژ. ک. ج. ا (دایره عملیات - رکن ۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۲۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ف - ۰۵ به فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش مرزبانی مهران مستند به اعلام گروهان صالح آباد.

۴- سند شماره ۳۵۹۴۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استاندار ایلام (اصغر ابراهیمی) به فرماندهی هنگ ژاندارمری ایلام،

۳۱/۶/۱۳۵۹، باتوجه به نامه شماره ۱۷-۴۳/۲۰۱، ۲۶/۶/۱۳۵۹ فرماند گروه رزمی ۲۱۷ مستقر در سرنی و گزارش نماینده استاندار در منطقه جنگی.

۵- سند شماره ۲۸۳۲۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- سند شماره ۳۴۴۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۷/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش مرزبانی مهران مستند به اعلام گروهان مهران و پاسگاه سمیره.

دکل مخابراتی صد فوتی در گروهان دهلران و تقویت صدا را کرده است تا ارتباط با مناطق مزبور که به سختی با دشمن درگیر هستند، برقرار شود. (۱) از سوی دیگر، از پاسگاه سمیده تابع گروهان موسیان خبر می رسد که این پاسگاه از ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه امروز، هدف آتشبارهای سنگین عراق قرار گرفت. (۲) گزارش بعدی حاکی است که نیروهای مستقر در پاسگاه سمیده توانستند به وسیله آتش خمپاره خودی، تلفات سنگینی به نیروهای دشمن وارد و تا انتهای برد آتش، نیروهای دشمن را وادار به فرار کنند. در پایان این گزارش تأکید شده: «اگر پاسگاه سمیده که این شجاعت را از خود نشان داده اند تقویت نشود، مسلماً دشمن در فکر انتقام جویی در خواهد آمد. ...» (۳) این درگیری در ساعت ۲۲ امروز، با فرار نیروهای عراقی پایان یافت. (۴) یک گزارش دیگر از همین منطقه حاکی است که در ساعت ۱۲ ظهر امروز، در یک کیلومتری پاسگاه بیات گروهان موسیان یک دستگاه خودرو ارتشی خودی از موسیان در حال حرکت بود که با مین برخورد کرد و یک سرباز مجروح شد و خساراتی به خودرو وارد آمد. (۵) لازم به یادآوری است که درگیری پاسگاه سمیده در حوزه مأموریت تیپ ۲ زرهی دزفول رخ داده است و تیپ مزبور بنا به گزارش مسئول واحد هماهنگی نیروهای انتظامی و نظامی دزفول، «فاقد یک فرماندهی کاردان، متعهد و متدین است» و باتوجه به اینکه حوزه مأموریت تیپ مزبور منطقه نسبتاً وسیعی از موسیان تا فکه است، درخواست فوری جهت تعیین فرمانده برای تیپ ۲ زرهی دزفول شده است. (۶)

از طرفی، «رادیو بغداد [امروز] گفت: نیروهای عراقی به دنبال یک نبرد سریع و تعیین کننده، منطقه مرزی موسیان را به تصرف خویش درآورده اند. این رادیو اضافه کرد ایرانی ها مدت ها قبل این منطقه را اشغال کرده بودند. رادیو بغداد گفت: نیروهای عراقی در یک نبرد سریع و تعیین کننده دیگر پاسگاه انجیره را نیز اشغال کرده اند. براساس این گزارش موسیان بین بغداد و بصره و در جنوب شرقی پایتخت عراق قرار دارد. رادیو بغداد گفت: یک پایگاه راکت های ضدتانک، ۴ تانک و یک موضع توپخانه طی این حمله نابود و ۴ سرباز ایرانی به اسارت گرفته شده اند. حمله به موسیان شش روز پس از تصرف محدوده ۷۵ میلی شرق بغداد به وقوع پیوسته است. از آن پس، عراق و ایران از این ۳۵۰ کیلومتر نوار مرزی که از شمال به قصرشیرین و از جنوب به بصره محدود می شود، برخوردهای سنگینی را گزارش کرده اند.» (۷)

از سوی دیگر، گزارش های متعدد از تقویت بیشتر مناطق هم جوار مرزی با ایلام خبر می دهند. از جمله افزایش تقویت نیروها و تجهیزات و انتقال آنها از اربیل به استان عماره در عراق؛ (۸) جاده سازی از سمت پاسگاه شهابی عراق به سمت خاک ایران در منطقه پاسگاه چنگوله. این جاده در نزدیکی میله مرزی ۱۶ اصلی و حد مرز رودخانه چنگوله قرار دارد که تا

ص: ۱۰۶۱

۱- سند شماره ۲۸۳۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (فرمانده ناحیه - رکن ۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، پیرو گزارش مخابرات هنگ ایلام، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۴۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران به تهران - دایره عملیات، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان موسیان مستند به گزارش پاسگاه سمیده.

۳- سند شماره ۲۷۶۸۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (فرماندهی ژاندارمری کشور - رکن ۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان موسیان و گزارش بخشدار محل.

۴- سند شماره ۲۷۶۷۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن ۳) به ف - ژاجا، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان موسیان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۶- سند شماره ۳۴۳۵۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی نظامی دزفول به ستاد هماهنگی نیروهای

انتظامی استان - اهواز، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳، بغداد - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۷۷۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به قصرشیرین - ایلام - فرماندهی هنگ، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر امریه واصله از رکن ۳ ژاجا به استناد سماجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۸۶۴۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزا، ۲۷/۶/۱۳۵۹، بنا به شنود نیروهای خودی از مخابرات رزمی نیروهای عراقی، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

چاه نفت چنگوله هشت کیلومتر فاصله دارد. بنا به این گزارش: «به احتمال قوی، قصد کشیدن جاده در این سمت و تصرف تپه گرشیرگه که در نزدیکی چاه نفت چنگوله می باشد و سپس دستیابی به چاه نفت است.»^(۱) عراق همچنین در منطقه پاسگاه چیلان ایران و معابر ورودی این منطقه، بازهم دست به تقویت نیروها و تجهیزات بیشتر از جمله استقرار یک تیپ پیاده زرهی برای تصرف ارتفاعات مقابل و راه های نفوذی همچون معابر گلاله و چشمه نیزار و عین منصور و سایر معابر در این منطقه زده است^(۲) و به همین منظور، هنگ ایلام «باتوجه به عدم توازن قوا در این منطقه، تقاضای یک گروهان پیاده را از ناحیه کرمانشاه و تیپ ۸۴ خرم آباد» کرده است.^(۳)

۱

میل آشکار تحرکات و تهاجم ارتش عراق از مناطق غرب به سوی مناطق مرزی خوزستان، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی را بر آن داشت تا امروز یک بار دیگر درمورد راهبرد نظامی عراق اعلام دارد: «ارتش عراق در نظر دارد با ایجاد درگیری های مرزی در منطقه غرب کشور خصوصاً قصرشیرین، ارتش ایران را در این منطقه درگیر نموده تا بتواند با آماده نمودن یگان های خود در منطقه مقابل خوزستان، به آسانی نیروهای نظامی را درهم کوبیده و طرح جدایی استان خوزستان را از ایران میسر نماید. ...»^(۴) این نکته به علاوه افزایش تحرکات عراق و انتقال نیروها و تجهیزات زرهی و توپخانه های بیشتر مناطق مقابل پاسگاه های تابع بستان و سوسنگرد در چند روز گذشته، به ویژه دیروز و امروز، نشان می دهد که عراق علاوه بر درگیری های دیروز در این مناطق، قصد حملات شدیدتری را در این نقاط دارد. این تحرکات از نظر لشکر ۹۲ زرهی دور نمانده است و نیروهای اطلاعاتی خودی، مجدداً به معبرهای نسبتاً حتمی تجاوزات آتی عراق ظرف امروز و یا فردا، اشاره کرده اند. طبق این گزارش، «دشمن قصد دارد ظرف امشب تا فردا از محورهای زیر اقدام به حمله نماید: ۱. محور فکه - دوسلق؛ ۲. محور سمیده - دوسلق؛ ۳. محور تنومه - شلمچه؛ و ۴. محور تنومه - کوشک کیلومتر ۲۵.»^(۵)

از جمله تحرکات امروز عراق می توان به این موارد اشاره کرد: استقرار یگان هایی از لشکر ۵ عراق در منطقه مرزی هورالعظیم و طلائییه تا کوشک؛ جمع آوری عشایر عراق توسط این رژیم در روز جاری، در مناطق روبه روی جراحی ایران و تبور و شط علی با خودروهای کمپرسی و مسلح ساختن آنها برای حمله به نقاط و پاسگاه های مرزی ایران و پشتیبانی از نیروهای عراقی مهاجم؛^(۶) تقویت پاسگاه های زردان و القرنه که در مقابل پاسگاه طلائییه جدید ایران است و

ص: ۱۰۶۲

۱- سند شماره ۲۸۲۹۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ - رکن سوم به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۲۶/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش مرزبانی مهران مستند به گزارش پاسگاه چنگوله.

۲- سند شماره ۲۸۳۲۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران ف. ژاجا (دایره عملیات - رکن ۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ستوان محمودی از هنگ ایلام.

۳- سند شماره ۲۸۲۹۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ف - ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر درخواست و گزارش هنگ ایلام، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۷۶۸۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تهران - ژاجا (رکن ۳) به ناحیه ژاندارمری اهواز، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اظهار نظر اداره دوم سماجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص ۱۲، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۶۵۱۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاچا (معاونت عملیات)، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، از رکن سوم لشکر ۹۲ زرهی اهواز، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

پاسگاه کوشک البصره که در مقابل پاسگاه کوشک ایران است با خودروهای شنی دار و نفرات و کامیون های مهمات و احداث سنگرهای جدید، در صبحگاه امروز، که همگی حاکی از قصد عراق برای اجرای عملیات در این منطقه می باشد؛(۱) استقرار تانک ها و نفربرهای بیشتر در نزدیکی پاسگاه های کوشک و دویرج و حفر سنگرهای جدید در این دو نقطه و نیز استقرار تانک ها و نفربرهای بیشتر در ۱۰ کیلومتری روبه روی پاسگاه طلائییه قدیم و طلائییه جدید؛(۲) حفر سنگرهای جدید با چهار دستگاه بلدوزر در ساعت ۱۷ امروز در مقابل پاسگاه طلائییه قدیم از سوی عراق؛(۳) احداث سنگر و استقرار سلاح های ضدتانک در مقابل پاسگاه سوبله و نقل وانتقال نیرو و تجهیزات از ازگله تا شعیب از یک سو و گسیل داشتن متواریان ایرانی به سوی ایران توسط سازمان استخبارات عراق برای جمع آوری اطلاعات از سوی دیگر و نیز تقویت اطراف پاسگاه فکه عراق با تانک در مقابل پاسگاه گلزاران ایران؛(۴) استقرار یک آتشبار توپخانه سنگین در اطراف پاسگاه شعیب که لوله های توپ ها به سمت تپه های الله اکبر نشانه رفته است؛(۵) تقویت پاسگاه های صفریه و رشیدییه عراق با نیروهای پیاده - مکانیزه و زرهی در ساعت ۹:۱۰ دقیقه صبح امروز؛(۶) دولت عراق همچنین به دامداران نوار مرزی دستور داده است که از نزدیک شدن به فاصله ۳ کیلومتری مرز ایران و عراق خودداری کنند؛ در غیر این صورت رئیس عشیره مسئول نافرمانی خواهد بود.(۷)

۱

حملات بی وقفه ارتش عراق به پاسگاه های منطقه بستان و سوسنگرد در روز گذشته، باعث سقوط پاسگاه های رشیدییه، صفریه و طاوسییه ایران شد، اما «یگان های نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران مرکب از یک گردان از لشکر ۹۲ زرهی و قسمتی از گروه رزمی تیپ ۳۷ زرهی [شیراز] به اتفاق همزمان ژاندارم در یک درگیری شبانه توانستند در ساعت ۲:۳۰ دقیقه بامداد به وسیله واحد زرهی ارتش به همراهی مأمورین ژاندارمری سه پاسگاه ایرانی یادشده را پس گرفته و در آنجا حالت پدافندی به خود بگیرند.»(۸) اما درگیری ها در این مناطق همچنان در مقابل پاتک های عراق ادامه داشت و اوج درگیری ها در ساعت ۴:۱۵ دقیقه بامداد بوده که واحد ارتشی مستقر در فکه، به کمک پاسگاه طاوسییه آمده و نبرد سختی با واحدهای زرهی ارتش عراق داشتند. در این ساعت، نیروهای خودی که با کمبود سوخت نیز مواجه بوده اند، درخواست کمک هوایی کرده اند.(۹) در حدود ساعت ۸ صبح، درگیری در فکه ایران نیز میان واحد ارتشی مستقر در این منطقه با نیروهای زرهی عراق شدت یافت که در نتیجه، کارخانه سیمان فکه عراق و همچنین کامیون ها و بلدوزر موجود در شرکت [عراقی]

ص: ۱۰۶۳

۱- سند شماره ۳۴۶۰۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت. ف. ن. زاجا (مد اطلاعات)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه سوسنگرد، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۳۴۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۲) به ف ۲۱ - ۰۷ (رکن ۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۲، از هنگ سوسنگرد، مستند به اعلام پاسگاه طلائییه قدیم، ۲۶/۶/۱۳۵۹

۴- سند شماره ۱۴۱۶۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

۵- سند شماره ۱۴۱۶۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- سند شماره ۲۹۲۶۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری بستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۷، از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص ۸، از لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳) سوم، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۸، از لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - همان برابر گزارش شماره ۶ سیار ۲۶/۶/۱۳۵۹، سرگرد افضلیان فرمانده هنگ سوسنگرد از محل مخاصمه.

۹- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص ۷، از هنگ سوسنگرد، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تلفنی گروهان بستان؛ و - سند شماره ۲۹۲۶۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

به آتش کشیده شد.» همین گزارش حاکی است که «از آن پس، کلیه پاسگاه های مرزی بستان اعلام درگیری با پاسگاه های مقابل خود نموده اند و بلافاصله مأمورین پاسگاه دویرج ایران به سرپرستی ستوان یکم کاظمی فرمانده گروهان بستان که شخصاً پشت تفنگ ۱۰۶ قرار گرفته و پاسگاه دویرج عراق و همچنین ۴ دستگاه تانک مدافع آن پاسگاه را منهدم نمود. (۱) در این درگیری همچنین، قسمتی از پاسگاه دویرج ایران هم تخریب می گردد.» بنا به همین گزارش: «در ساعت ۱۲:۰۵ دقیقه امروز، هواپیماهای خودی برای بار دوم با موفقیت، مواضع دشمن را منهدم و یک ساعت قبل از حمله هوایی گزارش رسیده که مأمورین ژاندارم و ارتش، پاسگاه سوبله عراق را با خاک یکسان و ۵ دستگاه تانک های مدافع پاسگاه را منهدم و تلفات جانی سنگین به دشمن وارد آمده است. ...» (۲) بار اول در ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد، دو فروند هواپیمای اف ۵ مواضع و محل تجمع تانک های عراقی را در اطراف پاسگاه طاوسیبه به شدت بمباران کردند که میزان خسارات وارد شده به دشمن ۷۰ درصد برآورد شده است. (۳)

فرمانده زرهی مستقر در پاسگاه صفریه نیز اعلام کرد که توپ های خودی، یک قسمت از توپخانه دشمن را منهدم کرده اند. (۴) با این حال، عراق نیروها و نفربرهای بیشتری را به پاسگاه دویرج خود انتقال داده است. (۵) سرگرد صفوی، فرمانده واحد زرهی درگیر، در گزارش بعدی خود اذعان کرده که «من با واحد قطع تماس نمودم و تا آنجا که اطلاع دارم آنها زیر آتش واحد زرهی دشمن هستند و دشمن در حال پیشروی می باشد» و درخواست کمک هوایی کرده است. خبر مذکور از طرف ژاندارمری خوزستان نیز تکرار شده است. (۶) این درحالی است که فرمانده گردان ۳۱۸ ایران با توجه به شدت درگیری، تقاضای مهمات با کالیبر بزرگ کرده است. (۷)

در درگیری شدید پاسگاه سوبله نیز که از ساعت ۱۰ صبح تا ۱۴ و مجدداً از ۱۷ تا ۲۰ امروز به طول انجامید، پاسگاه سوبله عراق توسط نیروهای خودی به کلی نابود شد و یکی از سربازان ایرانی نیز به شهادت رسید. (۸) همچنین، «در ساعت ۱۱:۱۵ دقیقه، هنگ سوسنگرد اعلام کرد که نیروهای مستقر در خط سوبله - صفریه - رشیدی - طاوسیبه - دویرج و فکه تماماً درگیر و زیر آتش توپخانه دشمن می باشند و چنانچه پشتیبانی هوایی نشوند، سقوط آنها انتظار می رود.» (۹) گزارش بعدی هنگ سوسنگرد حاکی است که در ساعت ۱۱:۲۰ دقیقه، ارتباط پاسگاه سوبله قطع و کلیه نیروها شدیداً درگیر هستند. در همین گزارش به نقل از فرمانده هنگ سوسنگرد آمده است که چاه صدام حسین به وسیله توپخانه پشتیبانی فکه، به آتش کشیده شده است. (۱۰) در ادامه درگیری ها در این منطقه، «در ساعت ۱۶:۴۵ دقیقه امروز، هنگ سوسنگرد به طور تلفنی گزارش داد، پاسگاه دویرج ایران به طور گازانبری مورد حمله قرار گرفته و تنها راه نجات خود را پشتیبانی هوایی اعلام نموده است.» (۱۱) همچنین، فرمانده

ص: ۱۰۶۴

۱- سند شماره ۲۸۷۱۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش سرگرد افضلیان فرمانده هنگ سوسنگرد از محل واقعه؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۹، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، گزارش جبهه بستان.

۲- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۶، از هنگ سوسنگرد، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - نیز همان، گزارش ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۴۶۰۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پایگاه چهارم شکاری (پست فرماندهی) به نهاجا (پست فرماندهی)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۷۱۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان (سوسنگرد) به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۶، برابر گزارش ژاندارمری

- بستان به استناد پاسگاه دویرج، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۶، برابر گزارش گروهان ژاندارمری بستان، با استناد پاسگاه دویرج، ۲۶/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۷، از هنگ سوسنگرد، ۲۶/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۲۹۲۶۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.
- ۸- سند شماره ۱۹۸۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش کار سپاه پاسداران انقلاب اسلامی حمیدیه، ۲۶/۶/۱۳۵۹.
- ۹- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۹، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.
- ۱۰- همان، ص ۱۰.
- ۱۱- سند شماره ۲۹۰۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳) به فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۶، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش تلفنی هنگ سوسنگرد.

عكس

□

نقشه

ص: ۱۰۶۵

هنگ سوسنگرد از منطقه درگیری خبر می دهد که «به علت عدم امکان عبور خودرو در جاده مرزی سوبله - فکه، امکان تدارک یخ و مواد غذایی به پاسگاه های دویرج و فکه میسر نیست، لذا تدارک پاسگاه های مذکور از طریق دزفول انجام شود.» بنا به همین گزارش: «به پیشنهاد هنگ سوسنگرد، چون در حال حاضر پاسگاه فکه نیز شدیداً درگیر می باشد، عمل تدارک از راه هوا انجام پذیرد.»(۱)

در این حال، نیروهای خودی درگیر در منطقه بستان، به دلیل کمبود امکانات پدافندی و امکان حملات هوایی جنگنده های عراقی، تقاضای پشتیبانی هوایی از طریق پایگاه چهارم شکاری دزفول را دارند.(۲) یک گزارش دیگر از دشت آزادگان، از امکان پذیر نبودن پدافند هوایی در این منطقه حکایت دارد. در این گزارش تقاضای تأمین منطقه دشت آزادگان با جنگ افزار سهپند ۳ شده است.(۳) در خصوص درگیری های این منطقه، گزارش شنود واحدهای خودی به نقل از نیروهای عراقی، حاکی است که «رزمندگان ایرانی مرکز عملیات نیروهای عراقی را در منطقه فکه سرکوب نموده و عراقی ها تقاضای تانک برای مقابله با نیروهای ایرانی نموده اند.»(۴) گزارش بعدی نیروهای ایرانی، از طرف سرگرد رامین [فرمانده هنگ سوسنگرد] در ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه، حاکی است که وی «تقاضا نموده با توجه به تقویت سریع نیروهای عراقی در جلو پاسگاه فکه و دویرج عراق، سریعاً یک گردان تانک تقویت شده به پاسگاه های فکه و دویرج ایران اعزام شود.»(۵) در ساعت شروع تاریکی شب، در آخرین گزارش فرمانده هنگ سوسنگرد آمده است که «مأمورین ژاندارم و ارتشی تا ساعت ۲۰ امروز، تعداد ۵ دستگاه تانک دشمن را منهدم نموده اند و مجموع عملیات بعد از ظهر امروز موفقیت آمیز بوده است.»(۶)

در ساعات پایانی امروز، روابط عمومی سپاه اهواز گزارش داد که «در درگیری های امروز در محور بستان، ۵ پاسگاه مهم عراق به نام های شیب، طاوسی، صفریه، فکه و رشیدیه به همراه انبار مهمات پاسگاه فکه و یک واحد چاه نفت که جنب پاسگاه شیب عراق قرار داشت و ۱۴ تانک دشمن منهدم شدند و تعدادی از مزدوران عراقی کشته و زخمی شدند.»(۷) با این حال، آخرین گزارش ها از این مناطق حاکی است که عراق شامگاه امروز، ۱۱ کامیون نظامی مهمات و تجهیزات را از پادگان ابوغریب به پادگان بعقوبه حمل و در اختیار لشکر ۶ زرهی قرار داده؛ همچنین در منطقه زرباطیه نیز دست به تقویت یگان ها و زرهی خود زده و در منطقه بستان نیز تانک های بیشتری از عراق در مقابل پاسگاه های ایران مجدداً آرایش حمله به خود گرفته و قصد حمله تلافی جویانه در فردا به خاطر شکست های امروز را دارند.(۸)

ص: ۱۰۶۶

۱- سند شماره ۳۰۲۷۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش و درخواست سرگرد افضلیان از بستان؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۹، از هنگ سوسنگرد، بنا به گزارش سرگرد افضلیان از منطقه درگیری.

۲- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص ۸، از لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، صص ۸ و ۹، از لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۷۳۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزا، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۹۰۹۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳) به فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۷، از هنگ ژاندارمری سوسنگرد، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش سرگرد افضلیان فرمانده هنگ.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز، مستند به گزارش روابط عمومی سپاه اهواز.

۸- سند شماره ۲۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

درحالی که نبردهای نسبتاً پرشدتی در مناطق مرزی بستان و سوسنگرد در جریان است، در منطقه مرزی خرمشهر و آبادان نیز امروز در چند نوبت، درگیری هایی به وقوع پیوست و نیروهای عراقی چندین بار به پاسداران مستقر در مرز شلمچه و همچنین روستانشینان نوار مرزی با سلاح های سنگین حمله کردند.^(۱)

گزارش ستاد لشکر ۹۲ زرهی اهواز درمورد نخستین حمله عراق حاکی است که «از ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه امروز، پاسگاه های خین و مؤمنی با نیروهای دشمن درگیر و زدوخورد به شدت ادامه دارد.»^(۲) این حمله، با واکنش شدید نیروهای خودی مواجه شد و حدود ۴۰ دقیقه به طول انجامید.^(۳) گزارش هنگ ژاندارمری آبادان نشان می دهد که این درگیری یک ربع ساعت بیشتر طول نکشید و در ساعت ۱۳:۴۵ دقیقه با مجروح شدن یک سرباز ایرانی خاتمه یافت.^(۴)

دومین حمله ارتش عراق به پاسگاه های مؤمنی و خین با میل به سوی مناطق روستایی از ساعت ۱۷:۲۵ دقیقه مجدداً آغاز شد و تا ساعت ۱۹ که این درگیری همچنان ادامه داشت، تعدادی از ساکنان روستاها نیز مجروح شدند.^(۵)

مهندس گلی، فرماندار خرمشهر، درمورد بازدیدهای خود از مرزهای شلمچه و وضعیت منطقه گفت: درحال حاضر اکثر نقاط خالی از سکنه است و مردم در مساجد و مدارس شهر مستقر شده اند.^(۶) بنا به گزارش فرمانداری خرمشهر، در درگیری های امروز با نیروهای عراقی، خسارات و تلفات سنگینی به دشمن وارد شد و بیمارستان نظامی بصره از زخمی شدگان عراقی پر شده است و نیز روستاهای خروبیه و البواری واقع در نوار مرزی عراق از سکنه خالی شده است.^(۷)

از سوی دیگر، در ادامه تحرکات روزافزون عراق در مناطق مرزی آبادان و خرمشهر، شب گذشته و سرتاسر شامگاه امروز، نیروهای عراقی تحرکات قابل توجهی در نوار مرزی بصره و نیز در مقابل منطقه خسروآباد آبادان داشته اند.^(۸) نیروهای عراقی امروز همچنین در آن سوی اروندرود در خاک خود، مشغول قطع نخل ها و احداث سنگرهای متعدد در مقابل "حفار بریم" و اسکله های ۳ و ۴ و ۲۶ و ۲۷ آبادان مشاهده شده اند.^(۹) گزارش امروز شنود خودی از منابع ارتش عراق حاکی است: «در منطقه "کوت الزین" و "المطوعه" و "سبیه" عراق نیز تعداد ۱۰۰ دستگاه خودرو زیل و ایفا عراقی با تجهیزات کامل و تعدادی توپ ضدهوایی استقرار یافته و به حالت آماده باش به سر می برند و آماده اجرای تیراندازی روی منطقه ایران می باشند.»^(۱۰)

ص: ۱۰۶۷

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۲- سند شماره ۴۲۳۴۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نراجا (مد اطلاعات)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نماینده ژاندارمری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۵، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نماینده ژاندارمری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۴- سند شماره ۲۹۰۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳) به فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تلفنی هنگ آبادان.

۵- سند شماره ۵۰۶۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نراجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹، مستند به شنود و گزارش ستاد گارد

- مرزی بصره عراق؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.
- ۶- روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار کیهان از خرمشهر.
- ۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.
- ۸- سند شماره ۵۰۶۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۹- سند شماره ۴۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به فرماندهی هنگ ژاندارمری آبادان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.
- ۱۰- سند شماره ۵۷۳۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

شدت گرفتن درگیری های مرزی میان ایران و عراق در روزهای گذشته و امروز، نه تنها در رسانه های جهان بازتاب وسیعی داشته، برخی سازمان های عربی و اسلامی منطقه را نیز به منظور دستیابی به راه حلی مسالمت آمیز برای حل مشکلات میان دو کشور درگیر جنگ، به تکاپویی هرچند نسبتاً ضعیف، واداشته است. در این میان برخی گروه های مخالف عراقی نیز اقدام به اعلام موضع می کنند. تکاپوی برخی عناصر ایرانی نیز که مورد استفاده عراق قرار می گیرد، از جمله خبرهای حاشیه ای این درگیری ها است.

به گزارش رادیو کلن آلمان غربی، «دبیر کل اتحادیه عرب در جلسه شورای اتحادیه در تونس از ایران و عراق خواست که اختلافات مرزی را از طرق مسالمت آمیز حل نمایند. روابط حسنه بین اعراب و کشورهای اسلامی و همچنین روابط خوب همسایگی باید حفظ شود.» بنا به همین گزارش: «طبق اطلاعات حاصله از محافل مطلع، قرار است پاکستان و چند کشور اسلامی دیگر، جهت حل اختلافات ایران و عراق میانجیگری کنند.»^(۱)

در همین خصوص، همچنین بخش فارسی رادیو پاکستان در برنامه صبحگاهی خود اعلام کرد: «دبیر کل شورای اسلامی، تشکیل یک کنفرانس فوق العاده وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی را به منظور غور و بررسی پیرامون منازعه ایران و عراق پیشنهاد کرده است. وی از آقاشاهی، وزیر امور خارجه پاکستان که رئیس کنفرانس وزیران امور خارجه اسلامی نیز می باشد، برای تشکیل این کنفرانس در آتیه نزدیک تقاضا نموده، گفته است که وجود چنین اوضاعی برخلاف روحیه اخوت و برادری اسلامی است.»^(۲)

همچنین در ادامه اعلام مکرر مبارزات گروه های معارض عراقی علیه رژیم بعث عراق، یک عضو نهضت پیکار اسلامی عراق اعلام کرد که امروز «مجاهدین پیکار اسلامی عراق - شاخه نظامی - با یک شیخون ناگهانی موفق شدند که تعداد زیادی از قوای ارتش بعث عراق و یک پست نظامی آنها را در خانیقین نابود کنند.» عضو نهضت اسلامی عراق اضافه کرد: «افراد ما موفق شدند قبل از ورود نیروهای کمکی ارتش بعث عراق از صحنه نبرد دور شوند.» وی سپس در مورد ارتش بعث عراق گفت: «رژیم جنایتکار بعث هر سرباز و افسری را که حاضر به جنگیدن در نوار مرزی ایران نباشد در یک محاکمه فوری صحرائی اعدام می کند.»^(۳)

در این حال، روزنامه نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده، در شماره امروز خود اعلام کرد که «حزب کمونیست عراق توطئه های رژیم ضد خلقی صدام حسین را شدیداً محکوم کرد. عزیز محمد، دبیر اول کمیته مرکزی حزب کمونیست عراق، در تلگرامی به حافظ اسد، رهبر سوریه، که در مطبوعات دمشق منتشر شده است، "دیکتاتوری منفور حاکم بر عراق" را محکوم و اعلام کرد که رژیم عراق با نیروهای امپریالیستی، صهیونیستی و ارتجاع همکاری می کند و قصد دارد از پشت به سوریه خنجر بزند. در تلگرام آمده است که رژیم صدام حسین از به اصطلاح ابتکار صلح

ص: ۱۰۶۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو کلن، ساعت ۱۳:۳۰، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو پاکستان، ساعت ۸، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، گزارش خبرنگار کیهان در مصاحبه با یک عضو سازمان پیکار اسلامی عراق.

کشورهای بازار مشترک و از پیمان خائانه کمپ دیوید حمایت می کند. ...» (۱)

از سوی دیگر، سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد: «طبق گزارشات رسیده از سفارت جمهوری اسلامی ایران در ابوظبی، ساعت ۳ بامداد امروز، مزدوران بعثی عراق قصد داشتند دفتر هواپیمایی ملی ایران در ابوظبی را منفجر کنند.» بنا به این گزارش، این عملیات، با دستگیری ۷ نفر عراقی توسط پلیس ابوظبی خنثی شده است. (۲)

در این حال، یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی خودی حاکی است: «سازمان امن العام عراق تعدادی از افراد به اصطلاح جبهه تحریر خوزستان را جهت عضوگیری از طریق پاسگاه شیب به ایران نفوذ داده است. و در قبال استخدام هر عضو مبلغی حدود ۳۰۰ دینار به آنان پرداخت می شود.» (۳) یک گزارش مشابه و «با ارزیابی صحیح» دیگر حاکی است: «اخیراً شاهپور بختیار با دو نفر از امرای سابق ارتش وارد بغداد شده و از محل آموزش افراد فراری ایرانی در جنوب پادگان الرشید در مغرب رودخانه دجله بازدید به عمل آورده است.» (۴)

۱

در حالی که درگیری های مرزی، به خصوص ظرف دیروز و امروز، با شدت بیشتری، به استان خوزستان نیز کشیده شده است، عصر امروز «جلسه فوق العاده کمیسیون امنیت ملی به ریاست دکتر ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهور و فرمانده کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، تشکیل شد. در این جلسه که استانداران ایلام و کرمانشاهان، چند تن از مسئولین استانداری استان خوزستان، نمایندگان خرم آباد و ایلام در مجلس شورای اسلامی و چند تن از مسئولین سپاه پاسداران در غرب کشور نیز حضور داشتند مسائل کلی امنیت کشور و آمادگی رزمی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و نحوه عملیات آنها در جبهه های نبرد با عراق مورد بررسی و تبادل نظر قرار گرفت.» (۵)

از سوی دیگر، باتوجه به احتمال قوی تشدید درگیری ها میان قوای دریایی ایران و عراق در آب های ساحلی اروندرود و دهانه خلیج فارس، صبح امروز فرمانده نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران جهت بازدید و آگاهی از میزان آمادگی رزمی نیروی دریایی ایران در خلیج فارس، وارد بوشهر شد. سخنگوی فرمانده نیروی دریایی ایران امروز اعلام کرد: «پرسنل و ناوگان نیروی دریایی ایران در آب های خلیج فارس در حال آماده باش کامل به سر می برند. ...» (۶)

۲

وضعیت امنیتی در مناطق کردنشین، با افزایش تحرکات اخیر عراق در حمایت از گروه های مسلح معاند با نظام جمهوری اسلامی، کار را برای نیروهای مسلح خودی سخت تر کرده است. گزارش های متعددی حاکی از این امر است؛ از جمله:

ص: ۱۰۶۹

۱- نامه مردم، شماره ۳۳۵، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۳- سند شماره ۴۲۳۴۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه دهلران؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۲، ص ۳، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه دهلران، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۷۱۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)،

- ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۲، صص ۳ و ۴، ۲۶/۶/۱۳۵۹، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.
- ۶- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از بوشهر.

منطقه نوسود با بحران اساسی تری روبه روست. بنا به یک گزارش: «گروه های مسلح مستقر در نوسود و مناطق اطراف، توسط کشور عراق تقویت گردیده و خود را آماده می نمایند به هر قیمتی از تصرف و تأمین نوسود به وسیله قوای دولت ایران ممانعت به عمل آورند. ضدانقلابیون در ارتفاعات نوسود مواضعی را تهیه و آماده نموده اند و به انواع سلاح های سبک و سنگین از قبیل آر.پی.جی. ۷ و خمپاره اندازه های ۶۰ و ۸۱ و احتمالاً ۱۲۰ م.م و تیربار ضد هوایی مجهز می باشند.» بنا به همین گزارش: «دولت بعث عراق به منظور حمایت بیشتر یک پایگاه به استعداد یک گردان همراه با بیمارستان صحرایی در منطقه سارال تشکیل داده است و از ضدانقلابیون حمایت می کند.» (۱)

و درباره همین منطقه، یک گزارش دیگر حاکی است: «در کشور عراق ۳ نفر به اسامی ولی، پهلوان و علی اکبر پالانی به دستور رئیس ارتش عراق حدود ۸ هزار نفر را که بیشتر آنها ایرانی هستند، اجیر کرده و به آنها مأموریت داده اند تا به منطقه نوسود رفته و با حزب دمکرات همکاری لازم را بنمایند و به نوار مرزی حمله کنند.» (۲)

در این حال، روابط عمومی ستاد عملیات مشترک غرب کشور به نقل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پاوه، ضمن هشدار شدید به گروه های مسلح ضدانقلاب در این منطقه، به اهالی نوسود و روستاهای اطراف گوشزد کرده که «بدانید که این مزدوران شرق و غرب و حکومت بعث عراق برای اجرای خواست های پلید خود از هر گونه مکر و حيله ای دریغ نمی ورزند، لذا فریب این خودفروختگان و خیانت پیشگان را نخورید و آنان را با قهر انقلابی خویش از منطقه رانده، سرزمین خود را از شر آنان پاک گردانید...» (۳)

اما در منطقه مریوان و بانه نیز این گونه ناامنی همچنان حکم فرماست. بررسی تحرکات ارتش عراق در منطقه مرزی مریوان نشان می دهد که ارتش عراق اخیراً تمامی پاسگاه های نوار مرزی خود را در این منطقه با نیروهای بیشتری در حدود ۱۵۰ نفر برای هر پاسگاه، تقویت کرده است. (۴) این در حالی است که فرماندار مریوان نیز امروز درباره اوضاع مرزی این منطقه اظهار کرد: «راه مریوان - سنندج از طریق سروآباد - شوئیشه امنیت ندارد. مرز ایران و عراق در حوزه استحفاظی فرمانداری مریوان بدون حفاظ است و در سراسر مرز پاسگاهی مستقر نشده و ما نیاز [به] پاسگاه هایی در این منطقه به خاطر مرزنشینان و حفظ حدود و ثغور خود داریم.» فرماندار مریوان یادآور شد: «به علت عدم امنیت نمی تواند از بخش های تابعه بازدید کند.» (۵)

از طرف دیگر، گاهی در تعامل گروه های مسلح معارض با نظام ایران با دولت و ارتش عراق برخوردها و اختلافاتی پیش می آید و منجر به درگیری های میان افراد وابسته به آنها با یکدیگر و تشدید ناامنی در منطقه می شود. از جمله گزارش مأموران اطلاعاتی سپاه پاسداران حاکی است: «اخیراً مأمورین دولت عراق مشغول راه سازی بین "طویله" و "شمشی" هستند و

ص: ۱۰۷۰

۱- سند شماره ۵۷۳۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۵۷۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی ستاد عملیات مشترک غرب کشور.

۴- سند شماره ۵۷۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه کرمانشاه، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۷، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

گفته می شود از این راه برای خودروها و تانک های عراقی استفاده خواهد شد و بر سر مسئله راه سازی بین مأمورین عراقی و افراد حزب دمکرات درگیری رخ داده که طی آن ۲ تن از دمکرات ها کشته و ۳ تن مجروح شده اند و از مأمورین عراقی نیز ۵ تن کشته شده اند.» (۱)-(۲)

و سرانجام بنا به یک گزارش دیگر: «در پی حملات عده ای از مهاجمین وابسته به عراق به پاسگاه "کم زیریس" از توابع سرپیل ذهاب، عده زیادی از آنان در درگیری با قوای ایران کشته شدند.» (۳)

۱

تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام امروز نیز در قالب درگیری های خونین، ایجاد رعب و وحشت، مین گذاری، راه بندان و گروگان گیری و جابه جایی نیرو و تجهیزات با حمایت و پشتیبانی رژیم عراق، در مناطق مختلف استان کردستان، آذربایجان غربی و در مناطقی از استان کرمانشاه ادامه داشت.

برابر اطلاع روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور در درگیری ای که از ساعت ۲۰:۲۲ شب گذشته بین نیروهای ارتش، سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد از یک سو و مهاجمان مسلح ضدانقلاب از سوی دیگر در منطقه دیواندره - حسن آباد و ده افراسیاب از توابع کردستان رخ داد، ۲ تن از افراد سپاه پاسداران شهید و ۳ نفر مجروح شدند. در این درگیری که تا ساعت ۱۱ صبح امروز، همچنان ادامه داشته است تلفات سنگینی به مهاجمان وارد آمد. (۴)

همچنین، بنا به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی: «در ساعت ۳۶:۲۰ دقیقه امروز، خودرو استیشن حامل [نیروهای] سپاه پاسداران در محور ده گلان در راه قروه به سنج در فاصله ۲ کیلومتری کُرج آباد به طرف دهگلان، دچار کمین ضدانقلاب [واقع] شده و در نتیجه یک پاسدار به نام عزت الله مظفری شهید و ۴ نفر پاسدار دیگر و یک نفر غیرنظامی مجروح شدند.» (۵)

گفتنی است شهر سنج با اینکه کاملاً در اختیار نیروهای خودی است، باز هم هرازگاهی گروه های مسلح ضدانقلاب برای ایجاد رعب و وحشت و یا ترور افراد مهم نظامی و انتظامی دست به تحرکاتی چون بمب گذاری می زنند که یک نمونه دیگر آن انفجار بمبی در حدود ساعت ۳۰:۲۲ امروز، در منزل مسئول ستاد مبارزه با مواد مخدر واقع در محله آقازمان شهرستان سنج بوده است که بر اثر آن پیرمرد مستأجر خانه کشته و دختر مسئول ستاد مبارزه با مواد مخدر زخمی شد. (۶)

ص: ۱۰۷۱

۱- یادآوری می شود بخش دوم این گزارش راجع به اختلافات درونی احزاب مزبور در مناطق کردنشین است که در آن آمده است: «اختلاف شدیدی بین اهالی نودشه و گروه های از جمله کومه له به وجود آمده و افراد کومه له کاملاً به مردم زور می گویند و مردم را زیر فشار قرار داده اند و مردم در خانه هایشان را به روی افراد کومه له باز نمی کنند. و افراد حزب دمکرات با مردم مقداری کنار می آیند.»

۲- سند شماره ۵۷۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۲۸، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه به نقل از روابط عمومی ستاد مشترک عملیات غرب کشور.

۴- سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از

کرمانشاه به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور.

- ۵- سند شماره ۴۱۹۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی؛ و - سند شماره ۵۰۶۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۲۸/۶/۱۳۵۹.
- ۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سندج.

در اطراف بانه نیز تحرکات افراد مسلح معارض با نظام قابل توجه بوده است. در این باره گزارش سپاه مرکز حاکی است: «تعداد ۴۰۰ نفر از ضدانقلابیون در حوالی آبادی بندخوی واقع در حوالی بانه مستقر می باشند.»^(۱)

به گزارش امروز مرکز فرماندهی غرب سپاه، محور باینگان و مناطق سروانی در دزه کوت و زردوئی با تلاش نیروهای مشترک ارتش و سپاه و پیشمرگان به طور نسبی پاک سازی شد و طی آن یک نفر از پیشمرگان باینگان به نام محمود فرشیدی به شهادت رسید و ۲ تن از پاسداران اعزامی زخمی شدند.» در ادامه این گزارش آمده است: «در حال حاضر، مهاجمین مسلح در کوه جزند و لشکرگاه (در دامنه کوه ماکوان) مستقرند و از طریق قره خیل بیش از ۶۰ تن از مهاجمین مسلح جهت تقویت اعزام شده اند و قصد حمله به نیروهای انقلاب در باینگان و در "کانی دوزان" را دارند.»^(۲)

از ارومیه نیز خبر می رسد که شامگاه امروز «افراد مسلح غیرقانونی به پاسگاه ژاندارمری امام کندی از توابع ارومیه با سلاح های سنگین و سبک حمله کردند.» فرمانده هنگ ژاندارمری ارومیه ضمن تأیید این خبر گفت: «حمله مهاجمین که از ساعت ۵/۲ تا حدود ۴ بامداد، ادامه داشت، با مقابله شدید افراد ژاندارمری روبه رو شد و مهاجمین مجبور به فرار شدند.» این حمله تلفات جانی برای نیروهای خودی نداشت و تنها به قسمتی از پاسگاه خسارت وارد شد.^(۳)

از ماکو و بازرگان نیز خبر می رسد که «تعداد ۴۵۰ نفر از گروه های مهاجم مسلح مخالف نظام مسلح به ژ ۳ و آر.پی.جی ۷ و غیره خود را از مناطق کردنشین به آن مناطق کشانده و مشغول استخدام و تعلیمات مزدور هستند و قصد دارند در فرصت مناسب [مناسب] (هر لحظه احتمال دارد) با حمله ناگهانی به گمرک و کامیون های مستقر در آن و همچنین با عملیات تخریبی، مناسبات بین ایران و ترکیه را تیره و شاهراه اقتصادی ترانزیت را مسدود نمایند. ...»^(۴) و باز در همین خصوص، گزارش نیروهای اطلاعاتی ارتش حاکی است که «ملاحسن شیوه اصل همراه با ۳۰۰ نفر از سردشت به طرف ماکو حرکت نموده اند.»^(۵)

در همین منطقه خبر رسیده است «۱۵ نفر از اعضای جهاد سازندگی ماکو که در قریه "دانالو" مشغول ساختن مدرسه و خانه برای مستضعفین می باشند، امروز هنگام عزیمت به ماکو در محلی به نام "گلپش لاموش" مورد هجوم ۱۰ نفر از افراد مسلح حزب غیرقانونی دمکرات قرار گرفتند.» بنا به همین گزارش: «سردسته اشرار مسلح در این منطقه حسن فرزند حاجی عبدالله است که وابسته به حزب منحلہ دمکرات کردستان است.» در این گزارش، درباره سرنوشت افراد دستگیر شده آمده است: «افراد دستگیر شده جهاد سازندگی ماکو پس از تحمل شکنجه ضدانقلابیون آزاد شدند، اما دو دستگاه وسیله نقلیه متعلق به جهاد را افراد مسلح به سرقت بردند.»^(۶)

ص: ۱۰۷۲

۱- سند شماره ۵۷۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۵۷۲۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۲۴۴، از مرکز فرماندهی سپاه غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۴- سند شماره ۹۴۵۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، صص ۴۲ و ۴۳، از گمرک بازرگان به مقام محترم گمرک ایران، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۷۱۳۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، ص ۴۴، از سماجا ۲ (۴۱ - خ) به نزا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مورخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، وزارت امور اقتصاد و دارایی و گمرک ایران.

۵- سند شماره ۵۷۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، ص ۶۵، از سماجا ۲ (ح - ع) به ت - ف -

ژاجا (رکن ۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۵، خبرنگار انقلاب اسلامی از ماکو.

در این حال، در یک بولتن خبری سپاه امروز اعلام شد که «طبق خبر تأییدشده، ۵ نفر از گروگان های حزب دمکرات به دست حزب اعدام شدند. اسامی آنها عبارت است از سرگرد سامی مقام، علیرضا شورافتخار، حمید تفرشی و محمد خاکزاده و همافر از همدان اسدالله افتخاری»^(۱).

علاوه بر همه اینها، خبرهای تازه تری از تحرکات و حملات آتی و قریب الوقوع گروه های مسلح غیرقانونی وجود دارد. از جمله: «عناصر مسلح و گروه های غیرقانونی در حال آماده شدن بوده و قصد دارند در آینده (زمان دقیق نامعلوم) به شهرهای نرده، شاهین دژ، تکاب و میاندوآب و به ویژه ارومیه حمله نمایند»^(۲).

۱

پیشروی ها و پاک سازی های نیروهای خودی در مهاباد، محور تکاب - شاهین دژ - میاندوآب، سردشت و نرده امروز هم ادامه یافت.

در مهاباد، نیروهای ارتش، ژاندارمری و سپاه پاسداران که از دو روز قبل وارد این شهر شده و موضعی را به تصرف درآورده اند، امروز نیز همچنان به پیشروی و تسلط خود در این منطقه افزودند. هاشمی، معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی، بعد از ظهر امروز اعلام کرد: «نیروهای مسلح جمهوری اسلامی صبح امروز در شهرستان مهاباد وارد عمل شده و مواضع دیگری از قبیل اداره آب و برق، اداره فرهنگ، فرمانداری و سیلو را بدون درگیری تصرف کردند.» وی ضمن آرام توصیف کردن وضع دیگر مناطق استان، افزود: «ساعت ۴ بعد از ظهر فردا، در مسجد ارومیه یک گردهمایی با شرکت مقامات و مسئولان ادارات و مردم برگزار می شود. در این گردهمایی مشکلات مردم بررسی خواهد شد.»^(۳) سرهنگ زکیانی فرمانده لشکر ۶۴ ارومیه نیز در مورد وضعیت امنیتی مهاباد گفت: «هم اکنون راه های ورودی و خروجی مهاباد از سوی نیروهای انتظامی به شدت کنترل می شود.» وی به گروه های مسلح غیرقانونی اخطار کرد در صورت ایجاد مزاحمت و مقاومت در برابر نیروهای مسلح جمهوری اسلامی که به وظیفه خود عمل می کنند، این نیروها با قاطعیت عمل کرده و هرگونه مقاومتی را درهم خواهند شکست.^(۴)

در این حال، در روستاهای اطراف مهاباد، تحرکات و جابه جایی نیرو توسط گروه های کومه له و دمکرات به ویژه در مناطق برده پهن بیوران، کیله، ربط، بناویله، راوان، میرآباد، بنوخلف، دیوالان و پیرانشهر، چشمگیر بوده و افراد زیادی از این دو گروه در این مناطق مستقر شده اند. بنا به همین گزارش: «ملاخضر و ملاابراهیم ساکنین قراء قلعه رشه و درمان آباد از توابع مهاباد، از کشور عراق سلاح های گوناگون تهیه و در قریه قوله سو به محمود محمودزاده که یکی از اعضای فعال حزب منحلہ دمکرات می باشد، تحویل می نمایند و مشارالیه نیز سلاح های مزبور را در منطقه به افراد توزیع می کند.»^(۵)

اسدالله بهرنگی فرماندار میاندوآب نیز وضع دیروز و امروز مناطق تکاب، شاهین دژ و میاندوآب را نسبتاً آرام توصیف کرد. وی گفت: «عملیات پاک سازی در منطقه تکاب همچنان

ص: ۱۰۷۳

۱- سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

۲- سند شماره ۵۷۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۵- سند شماره ۵۷۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پشین.

ادامه دارد و نیروهای انقلاب تاکنون ۲۵ کیلومتر در محور تکاب به شاهین دژ عملیات پاک سازی را انجام داده و منطقه را از وجود عناصر مسلح غیرقانونی پاک سازی کرده اند.»(۱)

در این حال، بنا به یک گزارش، «در تکاب نیز بر اثر رفتن خودرو حامل برادران از روی مین، ۵ نفر زخمی شدند که به علت دیر رسیدن هلیکوپتر ۲ نفر از آنها شهید شدند.»(۲) ستاد مشترک عملیات غرب کشور ساعت برخورد با مین را ۱۵ امروز و تعداد شهدا را ۴ نفر اعلام کرد.»(۳)

همچنین شامگاه امروز، طبق اطلاع واحد اطلاعات سپاه میاندوآب، در منطقه خیرآباد واقع در ۸ کیلومتری غرب میاندوآب، طی درگیری شدیدی که با گروه های دمکرات رخ داد، ۲۵ نفر از نیروهای خودی شهید و ۱۴ نفر نیز زخمی شدند. همچنین یک نفر به گروگان گرفته شد و تعداد زیادی از مهاجمان نیز کشته شدند. طبق این گزارش: «اجرای طرح مزبور از جانب ستاد مشترک ارتش بود.»(۴)

در منطقه سردشت نیز امروز پیشروی نیروهای خودی برای پاک سازی و آزادسازی مسیر نهایی بانه به سردشت در نزدیکی سردشت ادامه داشت. در این عملیات یک فروند هواپیمای اف ۴ نیروهای خودی را در این منطقه پشتیبانی کرد.»(۵) در این باره، فرماندار سردشت اعلام کرد: «به هیئت از معتمدان محل مأموریت داده شده است که از گروه های مسلح غیرقانونی بخواهند که از کشاندن نبرد به شهر سردشت خودداری کنند. این هیئت قرار است با مقامات دولتی نیز گفت و گو کند.» بنا به همین گزارش، دیروز بر اثر تیراندازی به سردشت خسارات مالی فراوانی به این شهر وارد شد.»(۶)

از نقره نیز خبر می رسد که در سه نقطه از مسیر نقره به اشنویه، بر اثر انفجار مین کار گذاشته شده به دست مهاجمان مسلح، به ترتیب در ساعت ۸ بامداد در جاده نقره به روستای کهریز عجم و در ساعت ۸:۳۰ دقیقه در سه راه نقره به اشنویه و نیز در ساعت ۱۱:۴۵ دقیقه امروز، در همین مسیر، خساراتی به بار آمد و از جمله یک کمپرسی و یک خودرو ارتشی و یک مینی بوس بر اثر برخورد با مین خسارت دیدند و ۲ نفر شهید و حدود ۲۰ نفر زخمی شدند.»(۷)

از طرف دیگر، «در پاک سازی ۲۹ روستای نقره، ۴۷۹ قبضه جنگ افزار و مهمات مربوط جمع آوری شده است و اهالی هیچ گونه مقاومتی در برابر مأموران پاک سازی نشان ندادند.»(۸)

۱

در حالی که در غرب کشور نیروهای مسلح انقلاب در جبهه گسترده ای با عوامل مسلح غیرقانونی و نیز قوای مهاجم عراق درگیر نبردهایی سهمگین هستند، شرق کشور، به ویژه منطقه سیستان و بلوچستان نیز آستان توطئه ها و ناامنی های تازه ای است. در این زمینه، روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود در گزارشی از این منطقه با عنوان "توطئه جدید ضدانقلاب این بار در سیستان و بلوچستان" در خصوص بی توجهی مسئولان سیاسی و انتظامی کشور به مسائل این منطقه، هشدار داده است. در بخشی از این گزارش آمده است:

ص: ۱۰۷۴

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، براساس گزارش ستاد مشترک عملیات غرب کشور؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی،

۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از ستاد عملیات مشترک غرب کشور.

۴- سند شماره ۴۱۹۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص ۷۹، از اطلاعات سپاه میاندوآب به مناطق ایران، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۷۲۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و -

روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱، هر دو از

ارومیه در گفت و گو با استاندار آذربایجان غربی؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۸- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

«... سیستان و بلوچستان با انبوهی از مشکلات داخلی مواجه است؛ طی ماه های اخیر (پس از فرود هواپیماهای امریکایی در اطراف طبس) ازسوی ایادی درون مرزی وابسته به امپریالیسم امریکا، ضدانقلابیون، ساواکی ها و مخالفین انقلاب تحریکات دامنه داری در سراسر منطقه به خصوص نواحی چاه بهار، سراوان و مرکز استان آغاز شده است که قابل بررسی و ریشه یابی اساسی می باشد. مروری بر درگیری ها و ناآرامی هایی که پس از انقلاب کم و بیش در سیستان و بلوچستان به وقوع پیوست، مؤید این نظر است؛ گروه های چپ با اعمال زور (نظیر کردستان) نمی توانند در این منطقه نفوذ کنند. عمده ترین دلیل درمورد این ادعا عملکردهای روسیه در قبال افغانستان است که سیستانی ها و بلوچ ها از طریق رسانه های گروهی پاکستان و کشورهای حوزه خلیج فارس و تردهایی که به افغانستان انجام می گیرد از جریانات افغانستان آگاه می شوند و عملاً جریان فکری مردم یک جریان ضد کمونیستی است. ... در کردستان چپ نماها شناسایی و ترد [طرد] شده اند و در نوار مرزی غرب کشور، دشمن اصلی و عامل امپریالیسم؛ یعنی بعث عراق، چهره مشخصی دارد، اما مشکل اصلی در سیستان و بلوچستان عدم شناخت ضدانقلاب درون مرزی به طور مشخصی می باشد.»

این گزارش سپس با اشاره به وقوع برخی حوادث از جمله کشته شدن پاسداران و نظامیان کمین عوامل درون مرزی در این منطقه، نظر برخی مسئولان نظامی و سیاسی استان را جویا شده و آورده است: «فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان می گوید: جو منطقه به گونه ای است که احتمال یک درگیری در سراسر منطقه وجود دارد. اشرار وابسته ای نظیر "ملا داد"، "امان الله خان میربلوچ"، "حاجی بلوچ" و "اعظم"، همواره بین بلوچستان ایران و پاکستان در تردد می باشند و خبرهایی داریم که اخیراً در سراسر منطقه، به خصوص نواحی سراوان و چاه بهار کمین کرده اند. در گذشته اینان افراد سپاه یا ژاندارم ها را فقط گروگان می گرفتند، ولی حالا پس از دستگیری و یا شیبخون زدن بلافاصله افراد را به شهادت می رسانند و این می رساند که توطئه اخیر در این منطقه برای ایجاد درگیری ازسوی امریکا و از طریق پاکستان، طرح ریزی شده و هدف آنها گسترش درگیری هاست. ما اطلاعاتی تاکنون به دست آورده ایم و مسئولین را در جریان امر قرار داده ایم. وی در پایان اضافه کرد: جاسوس های امریکایی به طور صددرصد در سیستان و بلوچستان فعالیت می کنند و اشرار داخلی هم با آنها همکاری فعالانه دارند.»

در ادامه این گزارش آمده است: «پارسی، رئیس دفتر استانداری سیستان و بلوچستان، وضع کلی منطقه را آرام توصیف می کند، ضمن اینکه احتمال بروز ناآرامی را نیز رد نمی کند. وی درمورد احتمال حمله نظامی و یا اقدامی دیگر ازسوی امریکا در این منطقه می گوید: آنچه را که در این رابطه به دست آورده ایم به آقای میرسلیم در وزارت کشور و دفتر ریاست جمهوری گزارش کرده ایم؛ می توانید با آنها تماس بگیرید.» «یکی از مسئولین استان که نمی خواست

نامش فاش شود اظهار داشت: اوضاع در سیستان و بلوچستان قدری متشنج است؛ البته نه در سراسر استان؛ فقط در پاره ای از مناطق و شهرهای نزدیک مرز و دریا. تاکنون چندین بار هواپیماهای امریکایی دیده شده اند که پس از بررسی معلوم شده برای عکس برداری و شناسایی در منطقه به سیستان و بلوچستان آمده اند؛ تردد ناوهای جنگی امریکا به خوبی در آب های دریای عمان قابل رؤیت است، اطلاعاتی واصل شده که چریک های امریکایی در پایگاه دریایی عمان به منظور پیاده کردن عملیاتی در سطح بسیار وسیع در سیستان و بلوچستان، دوره می بینند. وی علت تمامی این تردها را عدم کنترل مرزها می داند.» در پایان این گزارش وضعیت کلی منطقه چنین توصیف شده است: «به هر حال وضعیت سیستان و بلوچستان را می توان به صورت زیر جمع بندی کرد: اظهار نارضایتی ارگان ها و نهادهای انقلابی و مردم از عملکردهای استانداری؛ عدم امنیت در جاده ها که باعث فجایع بسیاری شده است و ژاندارمری با وجود تلاش فراوان قادر به کنترل تمامی راه ها و مرز نیست؛ بر تردهای مشکوک و غیرقانونی از سوی افراد بومی و حتی غیربومی و ناشناس افزوده گشته است؛ ساواکی ها، وابستگان رژیم [سابق] و ایادی درون مرزی امپریالیسم امریکا با تحریک مردم و کشتار پاسداران و ژاندارم ها قصد فراهم آوردن زمینه های یک درگیری وسیع را دارند؛ جو کلی منطقه متشنج و شبیه به آتش زیر خاکستر است؛ پرواز بالون ها و یافتن وسایل مخابراتی جاسوسی و... در بیابان های اطراف سراوان همه و همه گویای اقداماتی است که از سوی امپریالیسم امریکا در شرف تکوین است. به هر حال، این نشانه ها بیانگر آن است که در استان سیستان و بلوچستان وضعیت فوق العاده ای وجود دارد و مسئولین باید هرچه زودتر برای آن منطقه فکری بکنند و قبل از هر چیز زمینه های نفوذ امپریالیسم را از میان بردارند؛ راه های مرزی که این روزها جولانگاه تاخت و تاز افراد ناشناس و تردهای مشکوک می باشند، کنترل کنند؛ انقلابی نمایی که امور را قبضه کرده اند ترد [طرد] و در نحوه پاک سازی که مورد اعتراض کلیه نهادها، ارگان ها و حتی مردم عادی استان است، تغییری جدی بدهند.» (۱)

۱

موضوع جنجال برانگیز اعترافات یکی از سران شبکه کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته درباره اطلاع و دست داشتن برخی گروه های سیاسی در این کودتا، از جمله سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، از یک سو و اعلام محاکمه قریب الوقوع محمدرضا سعادت از اعضای کادر مرکزی سازمان به اتهام جاسوسی برای شوروی، در کنار مسائل جانبی دیگر از جمله مصاحبه مطبوعاتی و بیشتر تبلیغاتی مسعود رجوی و موسی خیابانی در این مورد آن هم در خانه شهیدان رضایی ها، این روزها بهانه هایی است برای سران و هواداران این سازمان که در ادامه سیاست مظلوم نمایی، به جذب هواداران بیشتری برای خود پردازند.

ص: ۱۰۷۶

اما نامه مورخ ۲۲ ماه جاری لاهیجی، وکیل سعادت‌تی که در روزنامه انقلاب اسلامی مورخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ منتشر شده و در آن به تاریخ محاکمه باتوجه به زمان موردنیاز برای مطالعه پرونده متهم مزبور، اعتراض شده و تقاضای تعویق مجدد وقت محاکمه شده بود، امروز ازسوی دادستانی کل انقلاب پاسخ داده شد. در اطلاعیه دادستانی کل انقلاب آمده است: «باید تذکر داده شود که اعلان شروع محاکمه آقای سعادت‌تی روز پنج شنبه ۲۰/۶/۵۹ توسط رادیو و مطبوعات انجام گردیده و از آن تاریخ تا روز ۲۹/۶/۵۹ مدت ۱۰ روز وقت برای مطالعه پرونده و سایر امور مربوطه بوده است و مطمئناً این مهلت برای مطالعه یک پرونده چند صفحه ای کافی است. ضمناً آقای سعادت‌تی شخصی را به نام مهندس جلال زاده برای ارتباط با آقای لاهیجی معرفی نموده بودند که به ایشان دو بار در طی روزهای اخیر برای ابلاغ مسئله فوق به آقای لاهیجی تماس گرفته شده که جوابی به دادستانی نداده اند. بنابراین، تقاضای ایشان به هیچ وجه قابل قبول نبوده و همان طور که قبلاً اعلام گردیده، محاکمه در موعد مقرر انجام خواهد شد.» (۱)

از سوی دیگر، امروز مسعود رجوی در نامه سرگشاده ای به دادستان کل کشور، آیت الله موسوی اردبیلی، علیه ناصر رکنی از عوامل اصلی کودتا به دلیل اتهاماتی که به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) وارد ساخته و نیز علیه روزنامه آزادگان به علت انتشار خبر ملاقات رجوی و بختیار در پاریس و شخص آقای هادی غفاری به دلیل سخنان و اتهامات وی علیه این سازمان در مجلس شورای اسلامی، اعلام جرم کرد و از دادستان کل کشور خواست که به این مسئله رسیدگی کند. (۲)

اما هادی غفاری، نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی، در پاسخ به سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، ضمن رد دعوت این سازمان از وی برای مناظره تلویزیونی، گفت: «بعد از پیام امام و روشن شدن موضع ایشان و آیت الله منتظری نسبت به این سازمان منافق، جای هیچ گونه بحثی باقی نمانده و این دعوت به مناظره را وسیله ای برای مطرح شدن و بیرون آوردن خود از انزوای سیاسی قرار داده اند و من معتقدم که موضع این سازمان دقیقاً مارکسیستی بوده و اینان بارها حرف های خود را در کردستان، گنبد و هر جای دیگری که غائله ای بوده است، زده اند...» (۳)

۱

درحالی که مجلس شورای اسلامی رسماً از دو روز پیش کار خود را درمورد بررسی نحوه رسیدگی به مسئله گروگان های امریکایی آغاز کرده است، این روزها در خارج از مجلس ازسوی مسئولان نظام جمهوری اسلامی و گروه های چپ که دائم بر آتش این بحران می دمند اظهارنظرهای گوناگونی درباره نحوه رسیدگی و نیز سرنوشت گروگان های امریکایی ابراز می شود.

ازجمله امروز آیت الله دکتر بهشتی در مصاحبه مطبوعاتی خود با خبرنگاران داخلی و خارجی ابتدا درمورد سرنوشت گروگان ها با اشاره به این نکته که رسیدگی به سرنوشت

ص: ۱۰۷۷

۱- همان، ص ۱۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۹، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۸، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

گروگان ها را امام به مجلس واگذار کرده اند، نظر شخصی خود را چنین بیان کرد: «از نظر شخصی، به عنوان یک فرد مکرر عرض کرده ام که هدف در رابطه با گروگان ها باید محاکمه سیاست تجاوزگرانه امپریالیسم امریکا و هم پیمانانش باشد. بنابراین، ما باید همه مسائل مربوط به اینها را در رابطه با این هدف ارزیابی کنیم و در مورد آن تصمیم گیری کنیم.»

بهشتی آن گاه در مورد فواید گروگان گیری گفت: «اشغال لانه جاسوسی و جلوگیری از خروج دیپلمات های امریکایی که بر طبق اسناد موجود از مرز وظایف دیپلماتیک خود تجاوز کرده، نقطه عطفی بود در انقلاب اسلامی ما که ضرورت این انقلاب ایجاب می کرد. تنها و تنها مسئله ای که در این رابطه برای ما گران بها بوده و هست، همین است که عامل نیرومند و مؤثری برای تأکید بر استقلال هر چه تمام تر سیاسی و فرهنگی و اقتصادی جمهوری اسلامی از امپریالیزم جهانی داشته باشیم و این چیزی بوده است که آن قدر گران بهاست که تحمل هر نوع خسارت دیگر از این باب در راه آن آسان است، چه رسد به اینکه اصولاً در پرتو این اقدام حتی سودهای اقتصادی هم برده ایم؛ مقدار زیادی از نفتمان را مفت نفروخته ایم که پول های آن را در بانک های جهانی ذخیره کنیم و ارزش آن هر روز افت کند، کالاهای مصرفی بیجا را به کشورمان کمتر راه داده ایم و... از دیدگاه من مسئله اصلی برای این ملت، بازگشت هر چه کامل تر به خویشن خویش است و اشغال لانه جاسوسی از عوامل مؤثر در شتاب دادن به این بازگشت به خویش است.»^(۱)

درباره حل بحران گروگان های امریکایی، بنی صدر رئیس جمهور ایران نیز امروز در مصاحبه با خبرگزاری فرانسه در تهران اظهار کرد: «ایالات متحده اصل تشکیل یک "کمیسیون تحقیق برای بررسی مناسبات میان ایالات متحده امریکا و شاه" را پذیرفته است. "بنی صدر گفت: به نظر شخص وی این امر خوشنودی [خشنودی] ایران را در مورد تقاضاهایش پیرامون جنایات امریکا در ایران فراهم خواهد ساخت. رسیدگی به جنایات امریکا در ایران، یکی از شرایط قبلی برای آزادی گروگان های امریکایی در تهران است. رئیس جمهوری ایران در همین حال تلویحاً گفت مجلس ایران که اعلام داشته یک کمیسیون ویژه برای رسیدگی به مسئله گروگان ها تشکیل خواهد داد، رسماً از دولت ایالات متحده خواهد خواست تا درباره سیاست های گذشته خود در قبال ایران، گزارشی تسلیم مجلس کند و به این ترتیب من تصور می کنم که درخواست ما مورد قبول ایالات متحده قرار گیرد. وی گفت که تصمیم ایالات متحده، توسط "اریک لانگ"، سفیر سوئیس در ایران، که در حال حاضر حافظ منافع امریکا در تهران است، به وی اطلاع داده شد. بنی صدر در عین حال تأکید کرد آزادی گروگان ها نمی تواند قبل از شروع مذاکرات عمل شود. من درباره نتیجه نهایی مشکل گروگان ها بدبین نیستم. وی افزود: بعد از آنکه امام خمینی در روز جمعه گذشته موضوعی را درباره آزادی گروگان ها اتخاذ کردند، من معتقدم کارها آسان خواهد شد، مگر آنکه ایالات متحده مانعی ایجاد کند. در ایالات

ص: ۱۰۷۸

متحده، گروه های فشار قرار دارند که سرگرم طرح ریزی اقدامات تحریک آمیزند.» بنا به این گزارش: «بنی صدر امریکایی ها را متهم ساخت که نمی خواهند درک کنند که دیگر اربابان دنیا نیستند. امریکایی ها ایران را از دست داده اند، لکن [لکن] هنوز در پی جبران آن اند. ...» (۱)

اما در میان گروه های چپ، حزب توده و سازمان چریک های فدایی خلق (چه اکثریت و چه اقلیت)، شدیدترین حملات را همیشه به افرادی از بدنه حاکمیت و نظام داشته اند که به نحوی در پی حل بحران گروگان گیری بوده اند. نامه مردم، که تقریباً به طور روزمره مطالبی هرچند تکراری درباره گروگان های امریکایی و ضرورت محاکمه آنان دارد، امروز در مطلبی با عنوان "پیروان خط برژینسکی" به بررسی و تحلیل نامه قطب زاده به مجلس شورای اسلامی و مخالفت وی با محاکمه گروگان ها پرداخته و شدیداً به قطب زاده حمله کرده است. در بخشی از این مقاله آمده است: «نامه آقای قطب زاده به مجلس شورای اسلامی برای آزادی "گروگان های جاسوس امریکایی" بار دیگر تلاش پیروان خط برژینسکی را برای هموارساختن راه سازش با امریکا، با وضوح تمام - و البته چنانچه رسم آقای قطب زاده است، با دشنام و اتهام به مخالفان خط برژینسکی؛ یعنی مخالفان شیطان بزرگ امریکا، دشمن اصلی انقلاب و جمهوری اسلامی ایران - آشکار می سازد. ...» (۲)

هفته نامه کار (اکثریت) نیز در شماره امروز خود با عنوان "باید جاسوسان امریکایی در پیشگاه خلق محاکمه شوند" به بررسی عملکرد دولت های گذشته در جمهوری اسلامی در قبال این مسئله پرداخته و در بخشی از مقاله خود نوشته است: «... لیبرال ها و دیگر محافل مورد حمایت امپریالیسم خوب می دانند که محاکمه گروگان های جاسوس که در قتل و کشتار مردم مبارز ایران، در طراحی نقشه های امپریالیسم امریکا برای به شکست کشاندن انقلاب ایران و ایجاد نفاق و دشمنی میان مردم ایران مستقیماً دست داشته اند، محاکمه تجاوزگری، غارتگری، آدمکشی و همه اقدامات جنایتکارانه امپریالیسم امریکا و متحدان داخلی آن علیه خلق ستم دیده ما و همه خلق های تحت ستم جهان است. ...» (۳)

ضمیمه اول گزارش ۶۴۸: بخش هایی از سخنرانی مفصل صدام حسین درباره علل لغو یک طرفه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر

صدام در این سخنرانی که به طور مستقیم از رادیو و تلویزیون عراق پخش شد، با اشاره به این موضوع که در سال ۱۹۷۵ از یک سو به دلیل فشاری که از جانب جنگجویان کرد شمال عراق (بارزانی ها) و کمک های شاه به آنها، بر ارتش و مردم عراق وارد می آمده، و از سوی دیگر خود را برای نبرد در جبهه سوریه علیه رژیم اشغالگر قدس آماده می ساخته، مجبور به امضای قرارداد مزبور با ایران بوده، چنین ادامه می دهد: «... عراق برای اینکه نیروهای خود را برای نبرد با دشمن صهیونیستی آماده کند، شورای فرماندهی انقلاب در هفتم اکتبر ۱۹۷۳، بیانیه ای انتشار داد که طی آن [بر] آمادگی عراق برای حل مشکلات خود با ایران از راه های مسالمت آمیز تأکید شد و سپس نیروهای خود را به سوریه اعزام داشت و شرافت شرکت در جلوگیری از سقوط دمشق را به دست آورد. صدور این بیانیه از نظر واقعیت، اعلام آمادگی عراق برای توجه به خواسته های ایران در شط العرب بود و در سال ۱۹۷۵ هنگامی که پرزیدنت بومدین مرحوم اقدام به تماس با عراق و ایران نمود و پیشنهاد مذاکرات مستقیم فیما بین آنها در الجزایر

ص: ۱۰۷۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص ۷ تا ۵، تهران - خبرگزاری فرانسه، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۷، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ساعت ۷، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲- نامه مردم، شماره ۳۳۵، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۷.

۳- هفته نامه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

درباره مسائل مورد اختلاف را عنوان کرد، با این ابتکار موافقت کردیم و آن را فرصتی برای نجات امنیت عراق و یکپارچگی ملی و امنیت ارتش دلیبر عراق دانستیم. براین اساس، فرماندهی حزب و انقلاب تصمیم مربوط به قبول مذاکرات با ایران را گرفت و خط تالوگ را به عنوان خط مرزی در شط العرب در مقابل عقب نشینی ایران از سرزمین های عراقی که در گذشته برخلاف پروتکل ۱۹۱۳ قسطنطنیه و صورت جلسات الحاقی کمیسیون های مرزی برای نشانه گذاری مرز میان عراق و ایران در سال ۱۹۱۴ از جمله منطقه زین القوس و منطقه شیخ سعد [سیف سعد] غصب کرده بود، پذیرفت. در منطقه، زین القوس و شیخ سعد را نیروهای ما چند روز پیش آزاد ساختند. از جمله شرایط عراق این بود که از کمک نظامی و سایر کمک ها به دارودسته مزدور و مرتد در شمال میهن [ازسوی شاه] خودداری شود. براین اساس، مذاکرات با ایران صورت گرفت و قرارداد ششم مارس ۱۹۷۵ به امضا رسید و این قرارداد آن وقت یک رویداد مهم بود و بلافاصله پس از اعلام آن، نیروهای مزدور شورشی سقوط و شورشیان تسلیم شدند و سلاح هایی که به دست ارتش عراق افتاد ۱۵۲۰۰۰ قبضه بود. ... ای برادران، قرارداد مارس ۱۹۷۵ در وقت خود یک تصمیم شجاعانه و حکیمانه و یک تصمیم ملی و قومی بود (پارازیت) قرارداد مذکور در آن شرایط عراق را از خطرات جدی که یکپارچگی و آینده آن را تهدید می کرد نجات داد و به ملت ما فرصت پیشبرد انقلاب و سازندگی و رسیدن به سطح عالی قدرت و پیشرفت و رفاه اعطا کرد. ... پس از امضای قرارداد مارس ۱۹۷۵، تماس ها و مذاکرات متعددی برای اجرای مفاد آن، به ویژه آنچه که به خط کشی مرز و کار گذاشتن ستون های [پایه گذاری] مرزی مربوط می شد، صورت گرفت و پروتکل های اصلی به استناد قرارداد امضا شد و این پروتکل ها مشخص کردن مرز آبی و خط کشی مرز زمینی و امنیت مرزی را در بر داشت. ایران توانست هرچه زودتر قرارداد تجدید مرز آبی در شط العرب را اجرا کند؛ در صورتی که نسبت به اجرای پروتکل خط کشی مرز زمینی، وقت بیشتری می خواست و این یک امر عادی بود. اقدامات مربوط به تسطیح زمین ها به خاطر شرایطی که رژیم سابق ایران در سال ۱۹۷۸ و ۱۹۷۹ در آن به سر می برد [به خاطر شروع و اوج گیری انقلاب اسلامی در ایران]، به تأخیر افتاد و سپس رژیم جدید ایران روی کار آمد و سرزمین های ما زیر تسلط طرف دیگر باقی ماند. ما پیش بینی کردیم که رژیم جدید نیاز به وقت دارد تا تعهداتی را که به موجب قرارداد پذیرفته اند اجرا کنند، ولی از نخستین روز روی کار آمدن گروه حاکم در ایران جز با روش های تجاوزکارانه و اخلال در روابط حسن هم جواری از آنها ندیدیم و اظهارات پیاپی آنها درباره عدم پایبندی به قرارداد ماه مارس ۱۹۷۵ را شنیدیم. ... قرارداد مذکور علی رغم شرایط دشواری که عراق به هنگام امضای آن داشت متکی به مواد برابر بوده و اخلال در هر ماده از مواد آن به منزله اخلال در روح قرارداد بوده است. با توجه به اینکه حکام ایران که از ابتدای روی کار آمدن خود در این قرارداد اخلال کرده اند و دخالت آشکار و مغرضانه ای که در امور داخلی عراق نموده اند و همانند شاه از سران شورشی حمایت شده از سوی امریکا و صهیونیسم پشتیبانی کرده اند و از اعاده سرزمین های عراقی که مجبور به آزاد ساختن آنها با توسل به زور شدیم، امتناع ورزیده اند، در برابر شما اعلام می کنم که ما قرارداد ششم ماه مارس ۱۹۷۵ را کاملاً ملغی می دانیم و شورای فرماندهی انقلاب تصمیم خود را در این زمینه اتخاذ خواهد کرد. براین اساس، باید روابط قانونی در شط العرب به وضع قبل از مارس ۱۹۷۵ بازگردد و تمام حقوق تصرف شده به حاکمیت کامل عراق بازگردد. عراق در روابط خود با تمام جهان ثابت کرد که شرافتمندانه پایبند تمام تعهدات خود می باشد و همچنین ثابت کرده که هیچ نوع از انواع تهدید و تجاوز به حاکمیت و حیثیت خود را نمی پذیرد و ملت و ارتش عراق کاملاً آماده اند تا وارد نبرد دلیرانه ای برای حفظ شرافت و حاکمیت شوند. ما تصمیم تاریخی خود را برای اعاده حاکمیت کامل خود بر سرزمین و آب خود اتخاذ کردیم و با قدرت هرچه تمام تر در برابر هر کس که این تصمیم قانونی را نادیده بگیرد می ایستیم. ما به شما و تمام جهان تأکید می کنیم که ما خواستار روابط حسن هم جواری با کشورهای هم جواری و به ویژه ایران هستیم و عراق هیچ طمعی در سرزمین های ایرانی ندارد و به هیچ وجه قصد نداریم علیه ایران وارد جنگ شویم و یا دامنه درگیری با ایران را خارج از چارچوب دفاع از حقوق و حاکمیت خود گسترش دهیم. ... پوشش دینی جز پوششی برای سرپوش گذاردن به نژادپرستی فارسی و کینه نسبت به اعراب نیست و این دارودسته از این پوشش برای ایجاد روح تعصب، کینه و تفرقه میان ملل منطقه و به نفع نقشه های صهیونیستی جهانی استفاده می نمایند. ما با صداقت گفتیم که امیدواریم [آیت الله] خمینی با شاه تفاوت داشته باشد و به او فرصت کافی دادیم تا ثابت کند

که آیا با شاه تفاوت دارد، ولی او و آنهایی که

ص: ۱۰۸۰

در کنار وی مسئولیت حکومت را بر ایران به عهده دارند ثابت کردند که با شاه تفاوت ندارند. آنها در روش های خود در قبال همسایه های عرب خود برخلاف حق، تمام سرزمین هایی را که شاه در عراق تصرف کرد و همچنین سه جزیره عربی تنب بزرگ و تنب کوچک و ابوموسی [را] در اختیار گرفتند و حتی ادعاهای توسعه جویانه ای که شاه تحت فشار اراده عربی از آنها منصرف شد، تجدید کردند. آنان نسبت به عراق حتی از اعاده سرزمین هایی که شاه در سال ۱۹۷۵ تعهد اعاده آنها را کرده بود، خودداری نمودند. ... ما به جهانیان تأکید می کنیم که عراق که روزی اراده کشتیرانی در شط العرب را طبق حقوق حاکمیت کامل پیش از مارس ۱۹۷۵ به عهده داشت، قدرت و توانایی کامل خود را در این امر ثابت نموده و عراق امروز توانایی بیشتری برای انجام وظایف خود در این زمینه دارد و ما از تمام طرف های ذی ربط از جمله ایران می خواهیم که حاکمیت عراق بر شط العرب را محترم شمرده و براساس حقایق جدید رفتار کند. ...» (۱)

ضمیمه دوم گزارش ۶۴۸: گزارش مختصر کیهان، تحت عنوان "در حاشیه خبر" درباره تصمیم صدام مبنی بر لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر

روزنامه کیهان ضمن درج عکس بزرگی از صدام و شاه درحالی که یکدیگر را در آغوش گرفته اند، با عنوان خلاصه ای از سخنرانی صدام درمورد لغو قرارداد مذکور، می نویسد:

«... اختلافات محمدرضا پهلوی و صدام حسین پیش از سال ۱۳۵۴ نیز چیزی جز یک اختلاف ظاهری نبود، که هر دو یک مأموریت را برای سرکوب و به بازی گرفتن برادران کرد دنبال می کردند و در نتیجه هنگامی که ارباب آنها دستور آتش بس داد، دشمنان خونی دیروز که زشت ترین دشنام ها و جنایات را به یکدیگر نسبت می دادند (که شایسته هر دوشان نیز بود) ناگهان خاموش شدند و دوستی و ربوبی آغاز شد. امپریالیسم امریکا صدام را به عنوان مهره ای ذخیره نگه داشته بود. اگرچه در ظاهر همیشه رژیم بعث عراق جبهه ضد امریکایی و ضد صهیونیستی به خود می گرفت، اما با سقوط رژیم شاه مخلوع، صدام که از احساس و جوشش میلیون ها مسلمان عراقی (به خصوص ۶۰ درصد جمعیت شیعه) به وحشت افتاده بود، با همکاری و در رأس رژیم های مرتجع و وابسته دیگر منطقه، جبهه مشترکی را علیه انقلاب اسلامی ایران تشکیل دادند. بحث بیشتر در این زمینه را به فرصتی دیگر موکول می کنیم و تنها به عنوان اشاره به بعضی خبرهای اخیر درمورد عراق می توانیم اشاره کنیم تا چهره وابسته صدام بیش از پیش آشکار شود:

- امریکا ۵ جت بوئینگ به عراق می فروشد.

- ایتالیا با همکاری امریکا ۱۲ ناو جنگی به عراق می فروشد.

- عراق از اندونزی هلیکوپترهای فرانسوی می خرد.

- فرانسه به عراق رآکتورهای اتمی می فروشد.

- صدام حسین و مارکوس [دیکتاتور امریکایی فیلیپین] روابط دیپلماتیک در سطح سفارت برقرار کردند.

- ماسکی وزیر امور خارجه امریکا: "عراق در آینده نقش مهمی برای غرب و شرق در منطقه ایفا خواهد کرد."

- شوروی سال گذشته بیش از ۱۵۰۰ میلیون دلار به عراق اسلحه فروخته است.

- عراق تأمین کامل نفت ایتالیا را مورد بررسی قرار می دهد.

- به دنبال قطع فروش نفت ایران به ژاپن (به دلیل بالابودن قیمت نفت ایران) عراق تولید خود را ۲ میلیون تن افزایش داده و احتمالاً تا ۳

میلیون تن دیگر پیش خواهد رفت.

- کاردار سفارت عراق در تهران: "یک میلیون مصری، عراق را در رسیدن به "تمدن بزرگ یاری" می دهند".

- به دنبال پهلو گرفتن دو ناو امریکایی در جیبوتی، عراق ۵/۱۴ میلیون دلار به این کشور (هدیه) داد.

- عراق، عربستان سعودی و مصر پیمان امنیتی منعقد کردند تا به طور مشترک نیروهای امنیتی خود را به کار گیرند.

- و بسیاری نمونه های دیگر که می توان برشمرد. آیا همین اندازه برای نشان دادن ادعای صدام حسین در مبارزه ضدامپریالیستی او کافی

نیست؟! (۲)

ص: ۱۰۸۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص ۳۶ تا ۳۰، پخش مستقیم نطق پرزیدنت صدام

حسین از فرستنده های رادیو تلویزیون عراق، ساعت ۳۰:۲۰، ۲۶/۶/۱۳۵۹

۲- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، در حاشیه خبر.

با لغو یک جانبه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر در شامگاه گذشته از سوی صدام حسین، فعالیت ها و تحرکات سیاسی و دیپلماتیک عراق در منطقه عربی، که پیش از این رویداد مهم نیز درخور توجه بود، بازهم شدت بیشتری یافته است. در این مورد خبرگزاری عراق اعلام کرد که امروز هیئت های دیپلماتیک کشورهای عربی خلیج فارس به وزارت امور خارجه عراق فراخوانده شدند. این خبرگزاری اضافه کرد: به سفیران عربستان سعودی، کویت، بحرین، قطر، امارات متحده عربی و سلطان نشین عمان اطلاع داده شد رژیم ایران در برابر اعمال خود در مورد هواپیماهای عراقی که میان عراق و این کشورها پرواز می کنند، هیچ گونه مسئولیتی به عهده نمی گیرد. (۱)

همچنین، «نورالفیصل، وزیر اوقاف عراق و فرستاده ویژه صدام حسین، شامگاه امروز پس از یک دیدار کوتاه مدت از تونس که طی آن پیامی را از جانب رئیس جمهور عراق به حبیب بورقیه، رئیس جمهور تونس، تسلیم محمد مظالی، نخست وزیر تونس، کرد، این کشور را ترک و راهی عراق شد.» بنا به این گزارش، فرستاده ویژه صدام آخرین تحولات نبردهای مرزی میان ایران و عراق و حاکمیت این کشور بر شط العرب را به اطلاع نخست وزیر تونس رساند. به گفته فرستاده صدام، در این دیدار، نخست وزیر تونس حمایت بورقیه، دولت و ملت تونس از حقوق اعراب و استرداد هر وجب از سرزمین های اشغالی اعراب را اعلام کرده است. (۲) وی امروز پیش از تونس، سفر کوتاهی به الجزایر داشت و پیام مشابهی را به شاذلی بن جدید رئیس جمهور این کشور رساند.

عراق همچنین امروز یک فرستاده دیگر به نام «برهان الدین عبدالرحمن را با مأموریتی مشابه عازم موریتانی و مغرب کرد تا پیام صدام حسین پیرامون اوضاع منطقه و تشریح تصمیم شورای فرماندهی عراق در مورد لغو قرارداد ۶ مارس ۱۹۷۵ و اعاده حاکمیت عراق بر سرزمین های غصب شده و شط العرب را به اطلاع ملک حسن دوم پادشاه مغرب و سرهنگ دوم محمد خونا ولدهیدالا، رئیس کمیته نجات ملی موریتانی، برساند.» (۳) از سوی دیگر، نامه روز چاپ پاریس، در شماره امروز خود خبر داد که «ملک حسین، پادشاه اردن، در یک تماس تلفنی با رئیس جمهور عراق قول داده است که از او در مبارزه اش علیه جمهوری اسلامی حمایت کند. در این پیام، وی موضع اردن را در پشتیبانی از عراق اعلام کرده است.» (۴)

ص: ۱۰۸۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۸، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۶، تونس - خبرگزاری فرانسه، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴۰، بخش عربی رادیو صوت الجماهير بغداد، ساعت ۱۷:۳۰، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۳۱، رادیو ایران، ساعت ۸:۳۰، ۲۸/۶/۱۳۵۹، به نقل از نامه روز چاپ پاریس، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

لغو یک جانبه قرارداد مرزی ۱۹۷۵ میان ایران و عراق از سوی صدام حسین در شب گذشته و بررسی اجمالی بازتاب بسیار وسیع آن در رسانه های گروهی جهان، می تواند تاحدودی پرده از نیت رهبری رژیم بعث عراق درباره جنگ با جمهوری اسلامی ایران بردارد.

در این باره، بخش عربی رادیو قاهره در برنامه امروز عصر خود گفت: «یکی از همکاران ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهوری ایران، تأکید کرد تصمیم صدام حسین، رئیس جمهوری عراق، در مورد لغو قرارداد ایران و عراق در مورد شط العرب به عنوان اعلام جنگ علیه ایران تلقی می شود.» به گفته این رادیو، «هنوز ایران هیچ گونه عکس العمل رسمی در برابر تصمیم عراق دایر بر تسلط کامل بر شط العرب نشان نداده است...» (۱)

همچنین، خبرگزاری «یونایتدپرس از بیروت خبر داد ارتش های ایران و عراق عملاً در آستانه جنگ وسیعی قرار گرفته اند. این وضع خطرناک به دنبال سخنان دیشب پرزیدنت صدام حسین ایجاد شده که قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر را به طور یک جانبه باطل ساخت. به گزارش یونایتدپرس، رادیو دولتی ایران امروز طی تفسیری گفت: پرزیدنت صدام حسین با این سخنان عملاً گور خود را کنده است...» (۲)

رادیو کلن آلمان غربی نیز در تفسیری با اشاره به لغو این قرارداد از سوی عراق گفت: «ریاست جمهوری عراق، صدام حسین، تجاوزهای دائمی ایران به مرز کشور خود را علت اتخاذ تصمیم مذکور نامید. یک چنین تجزیه و تحلیلی به این خاطر شگفت انگیز است که: این نیروهای مسلح عراق هستند که خاک ایران را طی هفته های اخیر اشغال کرده اند. به زعم دولت عراق، این اقدامی است که به منظور جبران اشتباهات گذشته صورت می گیرد، زیرا بغداد حدود پانصد کیلومترمربع از خاک زین القوس که در جوار منطقه نفتی ایران، خوزستان قرار دارد، ادعای ارضی داشت. ادعاهای ارضی بغداد همچنین شامل این منطقه که عراقی ها آن را خوزستان عربی می نامند، می گردد که در واقع هدف اصلی دولت عراق را تشکیل می دهد...» در بخش دیگری از این تفسیر با اشاره به مناقشات سیاسی و مرزی ایران و عراق از اوایل پیروزی انقلاب اسلامی ایران، به زمینه سازی های سیاسی عراق اشاره شده و آمده است: «عراق می خواست نخست این اطمینان را به دست آورد که از حمایت کشورهای سلطنتی عرب و در رأس آنها عربستان سعودی برخوردار خواهد شد تا بعداً بتواند ایران را مورد حمله قرار دهد. عراق که خود را قدرت رهبری خلیج فارس می نامد می بایستی ناگزیر دیر یا زود به اثبات می رساند که آیا از عهده چنین نقشی برخوردار خواهد آمد؟...» (۳)

بخش فارسی رادیو لندن نیز در برنامه شامگاهی خود علاوه بر تفسیر مبسوطی (۴) درباره سابقه اختلافات مرزی ایران و عراق و چگونگی عقد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر، با اشاره به عواقب لغو این قرارداد از سوی صدام حسین اذعان کرد: «... اینک پرزیدنت صدام حسین رسماً اعلام کرده است که قرارداد سال ۱۹۷۵ الجزایر توسط پارلمان عراق لغو شده است...» (۵)

ص: ۱۰۸۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴۲، بخش عربی رادیو قاهره، ساعت: ۱۶:۴۵ دقیقه، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۲۱، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ساعت ۲۰، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۱۸، بخش فارسی رادیو کلن، ساعت ۲۱، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۴- ضمیمه دارد؛ تفسیر رادیو بی بی سی درباره موقعیت شط العرب و اختلافات مرزی ایران و عراق و چگونگی عقد قرارداد ۱۹۷۵

الجزاير.

۵- همان، ص ۱۳، بخش فارسی راديو لندن، ساعت ۲۱:۴۵، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

در این حال، روزنامه انگلیسی زبان تایمز به قلم میشلای از بیروت با اشاره به لغو یک جانبه قرارداد مزبور از سوی عراق، درباره زمینه سازی سیاسی این مسئله چنین نوشته است: «... صدام که از فقدان حمایت آشکار کشورهای خلیج فارس از عراق در جنگ با ایران ناراحت است، ظاهراً درصدد کسب حمایت آنها به ویژه عربستان سعودی برآمده است. درگیری در مرز ایران - عراق ادامه دارد، عراقی ها در برابر دستور ضدحمله بنی صدر و رجایی مقاومت می کنند. این دستور پس از بازدید این مقامات از محدوده ناآرام مرزی صادر شد.»^(۱) روزنامه نیویورک تایمز نیز با اشاره به درگیری های شدید چند روز گذشته ایران و عراق درباره سابقه ادعاهای ارضی عراق نوشته است: «در فوریه گذشته، صدام خواستار بازنگری در این قرارداد شد تا آنچه را که او حقوق ارضی می نامید، به دست آورد. ... صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه ایران، گفت: "عراق از پذیرش این قرارداد سر باز می زند." بنا به گفته خبرگزاری پارس، این قرارداد به نکاتی راجع به بازگرداندن هرگونه منطقه ای از ایران به عراق اشاره نمی کند. او افزود: "عراق فریب کار است."» براساس همین گزارش: «منابع دیپلماتیک عرب وجود ۵۰۰۰۰ نیروی عراقی را تخمین زده اند که در امتداد مرز ایران متمرکز شده اند. آنان گفتند تمرکز اصلی این نیروها به سمت خوزستان است که اقلیت بزرگ قومی عرب را دارا می باشد. ...»^(۲)

روزنامه واشنگتن پست نیز ضمن اشاره به لغو یک جانبه قرارداد الجزایر توسط عراق، نوشته است: «... عراق به شکل فزاینده ای در رابطه با مسئله مرزی در خلال سال گذشته مدعی شده است و ظاهراً از موضع ضعف ایران نهایت بهره را می برد. پس از گذشت ۱۸ ماه از وقوع انقلاب و به دنبال پاک سازی ها و قطع رابطه کامل با امریکا که تأمین کننده سلاح های ایران قبل از سقوط شاه بود، معمولاً [عموماً] تصور این است که نیروهای مسلح ایران در یک حالت بی ثباتی به سر می برند. ...»^(۳)

نشریه انگلیسی زبان کریستین ساینس مانیتور نیز در شماره امروز ضمن بررسی تأثیرات جنگ ایران و عراق بر بی ثباتی منطقه و بهای نفت، نوشت: «عراق در حال بهانه تراشی در خصومت خود علیه ایران است. اگرچه حرکت اخیر عراق علیه ایران [زنده کردن نزاع مرزی با ایران] می تواند با جلوگیری از افزایش کلی قیمت نفت در حال حاضر به نفع غرب باشد، ولی می تواند خطر بروز "جنگی نامعقول" را نیز افزایش دهد. ...»^(۴)

۱

در حالی که دامنه درگیری های مرزی میان قوای مسلح ایران و نیروهای عراقی از غرب تا دهانه اروندرود، رو به گسترش است، در مناطق مرزی ایلام و کرمانشاه نیروهای مدافع جمهوری اسلامی همچنان در برابر قوای مهاجم عراق به شدت مقاومت می کنند. باین حال، مضمون گزارش های متعدد حاکی از تقویت بیشتر قوای عراق در مرزهای این دو استان و احتمال حملات زمینی و هوایی ارتش عراق در روزهای ۲۹ و ۳۰ شهریور ۱۳۵۹ به مناطق هلاله - سومار - خسروی تا کرمانشاه است.^(۵)

اما امروز نیز گروهان سومار برای چندمین بار متوالی خبر از اوضاع وخیم پاسگاه های تابع خود داد و بازهم درخواست کمک کرد. در این گزارش آمده است: «از تاریخ ۲۱/۶/۵۹، ارتش مزدور عراق از

ص: ۱۰۸۹

۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، ص ۳۰۷، روزنامه تایمز، میشلای، بیروت، ۱۸/۹/۱۹۸۰ (۲۷/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

۲- همان، ص ۳۰۳، نیویورک تایمز (ویژه نیویورک تایمز) بیروت، ۱۸/۹/۱۹۸۰ (۲۷/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

۳- همان، ص ۳۰۴، واشنگتن پست، دیوید بی. اوتاوی (سرویس خارجی)، ۱۸/۹/۱۹۸۰ (۲۷/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

- ۴- همان، صص ۳۰۰ و ۳۰۱، کریستین ساینس مانیفور، ند تمکو - استاف کرسپندنت، ۱۸/۹/۱۹۸۰ (۲۷/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.
- ۵- سند شماره ۱۴۱۶۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

سه طرف پاسگاه بازرگان را زیر آتش شدید توپخانه قرار داده است و خود پاسگاه را به طور کلی منهدم و آثاری از آن باقی نمانده و طعمه حریق شده و درگیری تا این لحظه ادامه دارد و افراد پاسگاه با سلاح های سبک از قبیل خمپاره قادر به سرکوبی توپخانه عراق نمی باشند و به طوری که افراد آن پاسگاه فرسوده گردیده و حتی در روز جاری اکیبی از مخابرات هنگ قصر شیرین جهت برقراری ارتباط و نصب بی سیم به پاسگاه فوق اعزام ولی در اثر شدت آتش توپخانه موفق نگردیده اند به بازرگان بروند و ارتباط برقرار نمایند و مراجعت می نمایند. در حال حاضر اطلاعی از پرسنل پاسگاه موصوف در دست نیست و چندین بار چه کتبی و چه شفاهی به ارتش مستقر در سومار اعلام گردیده که تعدادی تانک به نزدیکی پاسگاه اعزام، ولی هیچ گونه کمکی و پشتیبانی به عمل نیامده. با عرض مراتب فوق مقرر فرمایید تا پاسگاه بازرگان به تصرف نیروی دشمن در نیامده، چگونگی علت عدم پشتیبانی ارتش و وضع پاسگاه تلخاب از طریق مقتضی بررسی گردد.»(۱)

لازم به ذکر است که پاسگاه بازرگان که در بالای پاسگاه تلخاب قرار دارد، در ساعت ۵۰ دقیقه بامداد امروز، توسط نیروهای عراق از سه طرف با آتش توپخانه منهدم گردیده است.(۲) این در حالی است که فرمانده گروهان سومار همراه ۲۰ نفر از نیروهای خود برای بازپس گیری پاسگاه تلخاب پیاده عازم آن سمت شده و پشتیبانی زمینی برای گروهان مزبور مقدور نیست و تقاضای پشتیبانی با دو فروند بالگرد کرده اند.(۳) گزارش بعدی گروهان ژاندارمری سومار حاکی است: «ارتش بعث عراق در ساعت ۱۹:۵۰ دقیقه امروز، آبادی های اطراف سومار را زیر آتش شدید قرار داده و هم زمان پاسگاه های میان تنگ، سانواپا، گیسکه و سلمان کشته در گیر و زیر آتش شدید قرار گرفته اند. از طرفی پاسگاه های بازرگان و کانی شیخ گروهان مزبور مدام زیر آتش و [در حال] درگیری می باشند. درگیری در حال حاضر ادامه دارد و همه جانبه گردیده است و اکثر پاسگاه ها زیر آتش می باشند.» در پایان این گزارش بازم برای گروهان سومار و پاسگاه های تابع آن، به خصوص پاسگاه بازرگان که در حال سقوط است، درخواست کمک و پشتیبانی فوری شده است.(۴)

از منطقه خسروی نیز خبر می رسد که این پاسگاه از سمت نی کنه عراق شدیداً زیر آتش توپخانه قرار گرفته و تقاضای حمایت آتشیاری دارد.(۵) و آخرین وضعیت منطقه عمومی قصر شیرین حاکی از درگیری پراکنده و آتشیاری عراق از ساعت ۱۲ شب تا صبح روز بعد بر روی مواضع ایران در مناطق تپله کوه، تنگ هوان و تنگ ترشابه و تنگاب نو است که با آتش متقابل نیروهای پاسدار و ارتشی مستقر در این مناطق، تلفاتی بر ارتش عراق وارد شد.(۶)

از سوی دیگر، گزارش های متعددی از تقویت نیروهای عراقی در این منطقه و پشتیبانی عراق و نیز دولت شوروی از ارتشیان فراری ایرانی در مناطق هم جوار مرزی حکایت دارد. در این زمینه، یک گزارش با ارزیابی "صحت دارد" حاکی از آماده باش و تقویت نیروهای عراقی در پنجوبین توسط تیپ ۱۱۶ گارد مرزی است که در این منطقه استقرار یافته است.(۷) و بنا به یک گزارش مشابه دیگر: «اخیراً دولت شوروی تعدادی اسلحه مدرن سنگین که به ۱۶۰ تیری معروف است به فراریان من جمله افسران و درجه داران فراری داده است و عده ای از فراریان مسلح به منطقه هوان و محمودقجر آمده اند.»(۸)

ص: ۱۰۹۰

۱- سند شماره ۲۸۳۸۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن ۳ - مرکز عملیات) به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار.

۲- سند شماره ۴۱۹۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات اطلاعات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- سند شماره ۲۷۷۳۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳) به فرماندهی منطقه عملیاتی غرب،

۲۷/۶/۱۳۵۹، بنا به اعلام هنگ قصرشیرین.

۴- سند شماره ۲۸۳۸۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۷۳۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۸۱ (رکن ۳ - عملیات) به فرمانده تیپ ۳ زرهی، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۷- سند شماره ۴۱۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزا، ۲۷/۶/۱۳۵۹، به استناد شنود از مخابرات تیپ ۱۱۶

گارد مرزی.

۸- سند شماره ۴۱۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزا، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

تمایل آشکار و قابل توجه حملات مرزی عراق به سمت استان خوزستان، باعث شد تا منطقه مرزی ایلام نسبت به روزهای قبل، روز آرام تری را داشته باشد؛ با این حال، تحرکات عراق در مناطق هم جوار این استان در قالب تقویت و جابه جایی نیرو، تجهیزات مکانیزه و زرهی و نیز آرایش و پیشروی به سمت نقاط مشرف، چشمگیر بوده است. یک گزارش از منابع اطلاعاتی سپاه پاسداران غرب کشور حاکی از آماده شدن ارتش عراق برای حملات زمینی و هوایی شدید به مناطق مهران، دهلران، ایلام و سومار در روزهای ۲۸ و ۲۹ شهریور می باشد. (۱) در این میان، جنگنده های نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران نیز که صبح امروز برای سرکوب خطوط مواصلاتی و تجهیزات دشمن، از پایگاه چهارم شکاری دزفول به پرواز درآمده بودند، موفق شدند بخشی از تجهیزات زرهی - مکانیزه عراق را نابود سازند، اما به دلیل نامعلومی، یک فروند هواپیمای اف ۵ ایران در خاک عراق سقوط کرد و خلبان آن اسیر عراقی ها شد. (۲)

اما مشاهدات امروز صبح مرزبانی مهران حاکی است که «دشمن از انتهای ارتفاعات الجبل و کانی سخت عراق به طرف پاسگاه پلکانه و تک تک مشککی و چک سرخ [و] به طرف [پاسگاه های] شورو شیرین و سرنی [ایران] در حال پیشروی هستند.» (۳) گزارش های متعدد دیگر نیز گویای اقدامات عراق در زمینه تقویت نیرو، ایجاد استحکامات و جاده سازی در مناطق اشغال شده در روزهای گذشته است، از جمله: تقویت نیرو و تجهیزات در مناطق پاسگاه زالو آب عراق روبه روی پاسگاه سالاری ایران؛ (۴) ایجاد استحکامات در یک کیلومتری جنوب غربی رودخانه چنگوله؛ (۵) جاده سازی در خط مرز از میله های ۲۶ تا ۲۹؛ (۶) و جاده سازی در مناطق بین باغسای عراق و پاسگاه عین عبد. (۷) عراق همچنین امروز گردان ۳ تیپ ۲ را به همراه یگان های پشتیبانی کننده و توپخانه صحرایی به منطقه خانقین اعزام کرده است. (۸)

مشاهدات یک اکیپ شناسایی از گروهان ژاندارمری صالح آباد نیز حاکی است که نیروهای عراقی در اطراف تپه شینو و پاسگاه انجیره ایران، که آن را در روزهای قبل به تصرف خود درآورده اند، نیروها و سلاح های سبک و سنگین فراوانی از قبیل خمپاره اندازهای ۱۲۰ م.م و تانک ها و نفربرهای زیادی مستقر و موضع گیری کرده اند. (۹) در این حال، گزارش رادار دهلران و رادار دزفول حکایت از عدم پرواز هواپیماهای عراقی در این روز در مناطق ایلام و خوزستان دارد که با توجه به گزارش های متعدد نیروهای خودی، احتمال آماده شدن نیروی هوایی عراق برای حملات شدید هوایی در روزهای آتی خیلی زیاد خواهد بود. (۱۰) برعکس، امروز نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران روز نسبتاً فعالی در مناطق غرب و جنوب غربی کشور داشت و با اعزام ۶ فروند هواپیمای جنگنده اف ۵ در دو نوبت صبح و بعدازظهر از پایگاه چهارم شکاری دزفول، توانست پشتیبانی نسبتاً مفیدی از واحدهای زمینی در گیر در دو استان ایلام و خوزستان داشته باشد. (۱۱)

ص: ۱۰۹۱

۱- سند شماره ۲۸۳۸۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳) به ناحیه کرمانشاه، سنندج، ارومیه، اهواز، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا مستند به اعلام سپاه پاسداران به استناد گزارش سپاه غرب کشور

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۳ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۳- سند شماره ۲۸۳۸۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن ۳) به ف - ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ایلام مستند به اعلام مرزبانی مهران.

۴- سند شماره ۲۸۲۹۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران فرماندهی ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)،

۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان مهران.

- ۵- سند شماره ۲۸۲۹۰۴ از هنگ ژاندارمری ایلام به فرماندهی ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان مهران.
- ۶- سند شماره ۲۸۳۸۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران - مرزبانی کشور، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه آبیاری تابع گروهان مهران.
- ۷- فیش سیاسی شماره ۱۵ - ۱۵ - ۶۸ - ۴۰۱ - ۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران فرماندهی ژاجا (رکن ۳ - عملیات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان مهران.
- ۸- سند شماره ۲۱۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱، گزارش روز ۲۷/۶/۱۳۵۹.
- ۹- سند شماره ۲۸۳۲۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به کرمانشاه (فرماندهی ناحیه - رکن ۳)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد مستند به گزارش ستوان دوم اژند، سرپرست اکیپ شناسایی به اطراف پاسگاه انجیره و تپه شینو، ۲۷/۶/۱۳۵۹.
- ۱۰- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۲، ص ۱۰، ۲۷/۶/۱۳۵۹، از مدیر دسک مستقر در لشکر ۹۲ زرهی اهواز، ۲۷/۶/۱۳۵۹.
- ۱۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، از مرکز پشتیبانی هوایی مستقر در لشکر ۹۲ زرهی، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

در ادامه اعزام نیرو و اعلام آمادگی سازمان ها و مردم مناطق هم جوار با استان های درگیر جنگ با عراق، برای اعزام به جبهه و یا ارسال کمک های جنسی و دارویی و پزشکی، دیروز و امروز علاوه بر اعلام آمادگی مجدد مردم استان لرستان و عشایر عرب و نیز مردم و عشایر بختیاری شهرستان رامهرمز خوزستان برای شرکت در جنگ علیه نیروهای مهاجم عراق،^(۱) از اسدآباد نیز خبر می رسد که روز گذشته «کمیته انقلاب اسلامی اسدآباد به منظور کمک به مرزداران غیور قصرشیرین، ۲ کامیون نان و داروهای ضروری و مواد غذایی و همچنین مبلغی پول نقد از طرف مردم مسلمان و متعهد اسدآباد و روستاهای اطراف آن جمع آوری شده است و با ۷ کامیون به قصرشیرین فرستاد.» بنا به این گزارش، «این دومین سری کمک های مردم اسدآباد به قصرشیرین است.»^(۲) دیروز همچنین، «ازسوی فرمانداری سنقر ۴ کامیون آذوقه شامل نان و سیب زمینی و برنج و روغن به قصرشیرین فرستاده شد.» براساس این گزارش، «مردم اسلام آباد غرب نیز در یک اجتماع باشکوه در این شهر برای اسکان تعداد بیشتری از مهاجرین قصرشیرین و ارسال کمک های بیشتر به این عده و اعزام نیروی داوطلب به نوار مرزی اعلام آمادگی کردند.»^(۳) امروز نیز از خرم آباد، اکیپ پزشکی آیت الله طالقانی وابسته به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استان لرستان همراه گروه پزشکی جهاد سازندگی لرستان به مناطق غرب کشور عزیمت کردند. به گفته سخنگوی جهاد سازندگی استان لرستان در خرم آباد، این اکیپ با داروی کافی و آمبولانس جهت کمک به مجروحان و مصدومان درگیری های غرب کشور به این منطقه عزیمت کرده است.^(۴) امروز همچنین اعلام شد که «سه تیم جراحی از اصفهان، کرمانشاه و تهران جهت تقویت کادر پزشکی بیمارستان مهدی رضائی قصرشیرین به این شهر اعزام شدند.» دکتر کاظمی مدیرعامل بهداری استان کرمانشاهان، در این مورد گفت: «به موازات تقویت کادر پزشکی بیمارستان، یک بیمارستان بزرگ صحرائی نیز در شهر قصرشیرین احداث می شود.» وی افزود: «۱۰ تکنسین اورژانس و ۴ دستگاه آمبولانس نیز به قصرشیرین فرستاده شده است.»^(۵)

لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان ایران و عراق ازسوی صدام حسین و ادعای عراق مبنی بر حق استیلای کامل این کشور بر اروندرود، نگرانی هایی را در میان مسئولان نظامی و انتظامی استان خوزستان برانگیخته و آنها را وادار به اندیشیدن تمهیدات تازه و استمداد و درخواست چاره اندیشی بیشتر و جدی تر از مسئولان کشوری و لشکری کرده است. در این زمینه، امروز ستاد لشکر ۹۲ زرهی اهواز، ناحیه ژاندارمری استان خوزستان و مرزبانی خرمشهر در گزارش های جداگانه و تقریباً مشابهی، با اشاره به اعلام رسمی لغو قرارداد ۱۹۷۵ ازسوی عراق در شب گذشته، به مناطق مورد ادعای عراق پرداخته و نگرانی های خود را بیان داشته اند.

ص: ۱۰۹۲

-
- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۹، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.
 - ۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اسدآباد؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر.
 - ۳- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه، ۲۶/۶/۱۳۵۹.
 - ۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از خرم آباد.
 - ۵- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

لشکر ۹۲ زرهی اهواز در گزارش خود با اشاره به سخنرانی شب گذشته صدام حسین، ادعاهای ارضی عراق را در استان خوزستان چنین برشمرده است: «۱. صدام] فقط قرارداد ۱۹۱۶ را قبول دارد و سایر قراردادها باطل است. ۲. [عراق مدعی است] شط العرب تماماً آب های ساحلی عراق می باشد. ۳. قرارداد الجزایر را مردود اعلام کرده است. ۴. گفته است که آنچه که به موجب قرارداد الجزایر باید به ایران داده می شد نخواهیم داد و آنچه که باید از ایران می گرفتیم به زور خواهیم گرفت. توضیح اینکه نقاط مورد نظر صدام حسین: پاسگاه صفریه - چاه شماره ۶۰ - پاسگاه طلایه قدیم - طلایه جدید - پاسگاه کوشک در خوزستان [است]. لذا باتوجه به درگیری های چندروزه اخیر در مناطق حوزه استحفاظی لشکر و فشارهای شدید در مناطق یادشده فوق و ادعاهای بی مورد عراق، استدعا می شود موضوع را جدی تلقی کرده و این یگان را که با تمام وجود و مقدورات، با حملات نیروهای عراقی مقابله می کند و حتی در چندین مورد تلفاتی نیز به دشمن وارد آورده است و [تا] آخرین قطره خون نیز به دشمن اجازه تجاوز نخواهیم داد، پشتیبانی های لازم از قبیل نیرو، یگان زرهی و توپخانه به عمل آید و به خصوص پشتیبانی هوایی مورد نیاز این یگان را تأمین فرمایید و موضوع را با مقامات مسئول کشوری نیز مطرح نمایید. ...» (۱)

در گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان نیز باتوجه به الغای یک جانبه قرارداد الجزایر و اینکه در قرارداد ۱۹۱۶ شط العرب تماماً آب های ساحلی عراق قلمداد شده، آمده است: «... از طرفی کشور دشمن ناوچه های جنگی خود را چند روز پیش از شط خارج و به خلیج فارس برده است، امکان دارد دهانه فاو را بسته و از ورود کشتی های ایرانی به شط العرب جلوگیری و حتی اسکله های موجود در شط العرب را به بهانه اینکه به آب های عراق تجاوز شده است مورد هجوم قرار دهد و منهدم کند، بنابراین، تا زمان باقی است به فکر چاره باشید.» در بخش دیگری از این گزارش ضمن اشاره به نقاط مورد ادعای عراق در استان خوزستان، به نقاط مورد ادعای این رژیم در استان های ایلام و کرمانشاه نیز اشاره شده و آمده است: «... از جمله این نقاط پاسگاه هلاله و نی خزر در استان ایلام و تمام پاسگاه های خان لیلی در استان کرمانشاهان و ارتفاعات بازرگان از گروهان سومار و پاسگاه های سلمان کشته و چقاشیرگه و سان بابا [سانواپا] و سه تپان و تلخاب و گیل که از گروهان سومار و پاسگاه صالح آباد ایلام و پاسگاه هدایت از گروهان قصر شیرین می باشد. ...» (۲) مرزبانی خرمشهر نیز در اطلاعیه نسبتاً مشابهی آورده است: «... چون هم اکنون این قرارداد [قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر] ملاک عمل مرزبانی خرمشهر می باشد، مستدعی است مقرر فرمایند نظریه وزارت امور خارجه را در این مورد به مرزبانی خرمشهر ابلاغ فرمایند.» (۳)

ص: ۱۰۹۳

- ۱- سند شماره ۲۹۰۹۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزا (مد اطلاعات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۲/۴۳۲۷۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۴۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زاجا (مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۷، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، از مرزبانی خرمشهر، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

لغو یک جانبه قرارداد مرزی ۱۹۷۵ از سوی عراق و ادعای حاکمیت کامل این کشور بر اروندرود، نقطه آغازی برای مناقشه ها و درگیری های تازه میان قوای زمینی و دریایی ایران و عراق در منطقه آبی اروندرود یا شط العرب و دهانه فاو و خلیج فارس است. در این زمینه، رژیم عراق بازهم پیش قدم بوده است؛ چنان که امروز «خبرگزاری عراق اعلام کرد کشتی هایی که بر روی شط العرب رفت و آمد می کنند از این پس ملزم هستند پرچم عراق را بر بالای خود به اهتزاز در آورند.» «ریاض محمود سامی»، رئیس بخش امور قانونی وزارت امور خارجه عراق، در این زمینه اعلام کرد: لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر از جانب عراق به این کشور اجازه می دهد که با قدرت تمام در شط العرب حکم کند. خبرگزاری عراق سپس به نقل از یک مسئول عراقی اضافه کرد کشتی هایی که بر روی شط العرب تردد می کنند باید از این پس حق عبور خود را به مقامات عراقی پرداخت کنند.» (۱) خبرگزاری عراق همچنین اعلام کرد: «به دنبال دستور دولت عراق مبنی بر لزوم عبور کشتی ها از شط العرب با پرچم عراق، امروز یک کشتی ژاپنی به عنوان نخستین کشتی خارجی از این دستور پیروی کرد. کشتی ژاپنی به هنگام عبور از شط العرب و ورود به بندر بصره، از پرچم عراق استفاده کرد.» این خبرگزاری افزود: «یک قایق کشتی ایرانی کشتی ژاپنی را متوقف کرده و دستور داد پرچم عراق را فرود آورد، اما زمانی که مأمور عراقی در این کشتی از اجرای دستور خودداری کرد، قایق ایرانی عقب نشینی کرد.» (۲) با این حال، امروز یک سخنگوی نظامی وزارت دفاع عراق اعلام کرد که «در ساعت ۸ صبح دیروز [۲۶/۶/۱۳۵۹]، یک نفتکش عراقی به نام الخالده در شط العرب مورد اصابت گلوله های سلاح های سبک منطقه محمره [خرمشهر] قرار گرفت.» (۳) در گزارش دیگری همچنین از قول سخنگوی مزبور عراقی آمده است: «در ساعت ۱۹ همان روز [۲۶/۶/۱۳۵۹]، توپخانه دشمن جزیره ام الرصاص در بصره را گلوله باران کرد و نیروهای ما متقابلاً پاسخ دادند.» (۴)

از سوی دیگر، با اینکه «سرگرد در گاهی، آجودان تیمسار فلاحی [جانشین] رئیس ستاد مشترک ارتش، عمل تلافی جویانه ایران را در مورد جلوگیری از ورود کشتی های تجارتي عراق به شط العرب شدیداً تکذیب کرد، یک مقام آگاه در فرمانداری خرمشهر اعلام کرد به دنبال اعلام لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر از سوی صدام حسین، مرزداران دریایی عراق امروز از حرکت یک کشتی تجارتي ایران در دهانه شط العرب جلوگیری کردند. این مقام افزود: مزدوران عراقی به ناخدای کشتی اعلام کرده اند که کشتی های تجارتي ایران باید با پرچم عراق از دهانه خارج شوند. این مقام یادآور شد به دنبال این تصمیم، دولت جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک عمل تلافی جویانه متقابلاً از ورود کشتی های تجارتي عراق به شط العرب جلوگیری کردند. این مقام همچنین گفت: مراتب به اطلاع ریاست جمهوری و مقامات کشوری جمهوری اسلامی ایران رسید و قرار است در جلسه کمیسیون امنیت ملی رسیدگی شود.» بنا به این گزارش، «در حال حاضر، تنها ناوچه های نظامی ایران و عراق در شط العرب تردد می کنند.» (۵)

ص: ۱۰۹۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۶، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۲۸/۶/۱۳۵۹، به نقل از خبرگزاری عراق، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۱، به نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد، ۲۸/۶/۱۳۵۹، بغداد - خبرگزاری عراق؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴۰، بخش عربی رادیو لندن، ساعت ۱۷:۳۰، ۲۸/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۸، به نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۹، به نقل از رادیو صوت الجماهير بغداد، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۴- همان، ص ۴۰، بخش عربی رادیو صوت الجماهير بغداد، ساعت ۱۶:۳۰، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، اهواز - خبرگزاری پارس، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

در این حال، گارد مرزی عراق ادعا کرد که «در ساعت ۱۹:۵۰ دقیقه ۲۷/۶/۵۹ یک کشتی عراقی که روی آن پرچم عراق نصب بود در نزدیکی پاسگاه المعامر فاو مورد حمله ناوچه های ایرانی قرار گرفت و ارتش عراق دو فروند ناوچه جهت مقابله با ناوچه های ایرانی به محل حادثه اعزام نموده است.» بنا به همین گزارش: «یک فروند هواپیمای ایرانی در نوار مرزی خرمشهر سقوط کرده و ارتش ایران مشغول جست و جو می باشد.»^(۱) خبر سقوط این جنگنده اف ۵ ایرانی که صبح امروز به دلیل نامعلومی اتفاق افتاد، از سوی مقامات نظامی ایران نیز تأیید شده است.^(۲) اخبار برون مرزی استانداری خوزستان نیز حاکی است امروز «... خمپاره هایی که از طرف ایران شلیک گردید در چند متری پتروشیمی عراق منفجر گردید و ۴ نفر از پرسنل ارتش عراق کشته شدند.»^(۳)

از سوی دیگر، به دنبال درگیری های دو روز گذشته در منطقه مرزی شلمچه، امروز نیز از ساعت ۱۹:۲۰ دقیقه، درگیری شدیدی بین قوای نظامی ایران و عراق در این نقطه روی داد. به گزارش خبرنگار کیهان، «یک مقام آگاه از سپاه پاسداران خرمشهر ضمن تأیید این خبر اظهار داشت: درگیری امروز با آتش های سنگین هر دو طرف آغاز شد و نظامیان و پاسداران به آتش های دشمن پاسخ دادند. در این درگیری، مزدوران بعث عراق تلفات سنگینی دادند.»^(۴)

۱

در حالی که هر روز بر شدت تحرکات و درگیری های ایذایی عراق در مناطق مرزی استان خوزستان افزوده می شود، به دنبال درگیری های چند روز گذشته در منطقه مرزی شلمچه و پاسگاه های مؤمنی و خین میان قوای ایران و عراق و اعتراض های رسمی مرزبانان خرمشهر به این تجاوزات، امروز مرزبان خرمشهر در گزارشی به مرزبانان کل کشور اعلام کرد: «الف) مرزبان بصره طی دو نامه ضمن رد ادعا و اعتراض ما اعلام داشته که مأمورین ایرانی با اسلحه مختلف پاسگاه البوارین و شلحه الاغوات را زیر آتش گرفتند و اضافه گردیده دلایل زیادی وجود دارد که مأمورین ایرانی مقررات و قوانین بین المللی را رعایت نمی کنند [و] ما از مأمورین خود خواسته ایم که صبر و شکیبایی پیشه کنند در حالی که عملیات مأمورین شما مخالف ساده ترین اصول بین المللی است؛ لذا شدیداً اعتراض کرده و خواسته اند مرزبانان خرمشهر شخصاً مداخله کرده، جلو این اعمال غیرانسانی گرفته شود و مسببین مجازات شوند. ب) در پاسخ، اعتراضیه ای به شرح زیر به مرزبان بصره منعکس گردیده است: باینکه طی [نامه] شماره ۱۰/۱۴۲/۵۰/۴۰۱/۱۲ مورخ ۲۳/۶/۵۹ از آن همکار گرامی خواسته شده بود که پیرامون خاتمه عملیات تجاوزکارانه مأمورین عراقی دستورات قاطعی صادر بفرمایید مع الوصف گزارش می رسد که مأمورین مرزی شما بر شدت تیراندازی خود افزوده که در نتیجه پدر یک خانواده شهید و فرزندش به سختی مجروح می شود. علاوه بر ۳ نفر سرباز، یکی از اهالی دهکده نیز به شدت زخمی می شود و در اثر ترکش خمپاره به پاسگاه خین خسارات کلی وارد گردیده است و ۲ دستگاه موتورسیکلت نابود می شود. با اعلام مراتب فوق، تصدیق خواهید فرمود که عملیات مأمورین عراقی تا چه حد

ص: ۱۰۹۶

۱- سند شماره ۵۰۶۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر شود و ادعای گارد مرزی بصره، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو براساس اطلاعیه شماره ۳ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۳- سند شماره ۴۲۳۵۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

ناجوانمردانه و غیرانسانی است که دهکده محل سکونت مسلمانان [را] زیر آتش سلاح سنگین قرار داده اند. لذا ادعای شما به کلی مردود دانسته و به اعتراض خود پایدار بوده و مصراً خواستار خون بهای شهیدان و جبران خسارات وارده می باشیم. از همکار گرامی مان خواهشمندیم در این مورد اقدام بایسته معمول داشته و بهره کار را به این مرزبانی اعلام فرمایند.»(۱)

۱

تحركات نظامی و حملات عراق در چند روز گذشته از یک سو و تشدید دیپلماسی عراق در میان کشورهای میانه رو عرب منطقه از دیگر سو، به ویژه تحولات دیروز و امروز که با لغو یک جانبه قرارداد مرزی الجزایر از سوی عراق، اوضاع را در منطقه به شدت متشنج کرده است، همه حاکی از حمله همه جانبه و قریب الوقوع عراق به مناطق خوزستان و ایلام است؛ چنانچه در گزارش بولتن فرماندهی سپاه نیز بر این نکته به وضوح تأکید شده است: «طبق گزارش رسیده، ارتش عراق آماده شده در مرزهای مهران، دهلران، ایلام، اهواز، سومار در تاریخ ۲۸/۶ و ۲۹/۶ نبرد شدیدی را آغاز و حتی از هلیکوپتر و میگ روسی استفاده نمایند.»(۲) در این زمینه، گزارش های متعدد و بسیاری وجود دارد که از جمله به برخی از آنها که حاکی از حمله حتمی عراق به خوزستان است، اشاره می شود:(۳)

- تمرکز بیش از ۵۰،۰۰۰ نفر از نیروهای مسلح عراقی در امتداد مرز ایران و عراق، به ویژه با میل اصلی این تمرکز به سوی مرزهای خوزستان.(۴)

- بسیج بیش از دو لشکر زرهی عراق در مقابل خوزستان.(۵)

- تجمع مجدد حدود ۱۰۰ دستگاه تانک زره پوش ارتش عراق در ساعت ۱۵:۱۰ دقیقه صبح امروز، در جلو سنگرهای پاسگاه طلائیه قدیم و قطعی بودن حمله عراق در این نقطه.(۶) همچنین، ایجاد استحکامات جدید به همراه انتقال نیروها و تجهیزات بیشتر در مقابل پاسگاه طلائیه جدید که با عنایت به مشاهدات اعلام شده، تردیدی در حمله نیروهای عراقی از این نقطه وجود ندارد.(۷)

- آرایش جنگی مجدد تانک های عراقی روبه روی پاسگاه های گروهان بستان و قصد حمله تلافی جویانه در امروز.(۸) و نیز استقرار یگان هایی از ارتش عراق در ۲۵ روبره روی محل استقرار و مأموریت تیپ ۱ لشکر ۹۲ زرهی اهواز و احداث استحکامات تازه از سوی یگان های عراقی.(۹)

- پیشروی ۶۰ دستگاه تانک عراقی به طرف پاسگاه فکه ایران و تقاضای کمک فوری و پشتیبانی هوایی از سوی این پاسگاه.(۱۰)

استقرار یک تیپ تقویت شده زرهی عراق در مقابل پاسگاه های دویرج و فکه و قصد حمله زمینی و هوایی به این پاسگاه ها جهت تصرف آنها. تقویت نیروهای ارتش عراق در

ص: ۱۰۹۷

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۲، ص ۲، از مرزبانی خرمشهر، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- ضمیمه دارد؛ نظریه تخصصی فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان درباره شیوه جنگ عراق و حتمی بودن حمله به خوزستان.

۴- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، ص ۳۰۴، روزنامه نیویورک تایمز (ویژه

- نیویورک تایمز) بیروت، به نقل از منابع دیپلماتیک عرب، ۱۸/۹/۱۹۸۰ (۲۷/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران؛ و - همان، ص ۳۰۵.
- ۵- همان، ص ۳۰۰، روزنامه عربی زبان الشرق الاوسط، انگلستان، ۱۸/۹/۱۹۸۰ (۲۷/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهتاب افضلی، به نقل از فرانس پرس در مصاحبه با بنی صدر.
- ۶- سند شماره ۲۹۰۸۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر مشاهدات مرزی توسط گروهان هوزگان.
- ۷- سند شماره ۲۹۰۹۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری هوزگان.
- ۸- سند شماره ۴۱۹۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت اطلاعات و عملیات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نهاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۶۵۱۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه اهواز، ۲۷/۶/۱۳۵۹.
- ۹- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۲، ص ۱، ۲۷/۶/۱۳۵۹، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، برابر آگهی فرمانده تیپ ۱، ۲۷/۶/۱۳۵۹.
- ۱۰- سند شماره ۲۹۰۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳) به فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام هنگ سوسنگرد.

- این منطقه در حالی است که نیروهای مستقر در پاسگاه های مزبور حدود هشت ساعت است که به طور مستمر در حال جنگ و دفاع از این منطقه هستند. (۱)

- استقرار ۴۰ قایق موتوری حامل افراد مسلح ارتش عراق در محلی به نام فحل در مرز آبی هورالعظیم نزدیک میله مرزی در محل آبی سعیدیه برای حمله به ایران. (۲)

- لغو مرخصی و احضار همه نیروهای گارد مرزی عراق در مناطق مختلف مجاور خوزستان. (۳)

- استقرار ناوچه های جنگی جدید از سوی عراق در پاسگاه ابوفلوس نزدیک پاسگاه شلحه به همراه یک کشتی غواصی. همچنین، استقرار تعدادی ناوچه جنگی در اسکله المعامر و افزایش گشتی های عراقی در اروندرود. (۴)

- ایجاد مزاحمت در ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه امروز از سوی دو فروند ناوچه عراقی برای کشتی های ایرانی در اروندرود که با واکنش ناوچه گشتی ایران، ناوچه های عراقی ناپدید شدند. (۵)

- استقرار یک فروند ناوچه عراقی با معرف P - R - G به طور شبانه روزی در روزهای اخیر در سواحل بندر خرمشهر و لنگرانداختن مقابل روستای تویجات و کمک و همکاری با جاسوسان عراقی و فراریان مخالف نظام در رفت و آمد به ایران و عراق در استان خوزستان. (۶)

- ورود نیروها و تجهیزات بیشتر عراق به بندر فاو در مقابل آبادان؛ از جمله ورود ۸۰ قبضه توپ و خمپاره انداز ۸۲ میلی متری در امروز و استقرار و موضع گیری آنها در انتهای بندر فاو و مشرف بر شط العرب. (۷)

- ادامه فعالیت های مهندسی و نقل و انتقال تجهیزات و نیرو در منطقه کوت زین عراق از جمله تشدید فعالیت های احداث استحکامات در این منطقه در امروز (۸) و نیز ورود حدود ۱۰۰ دستگاه خودرو از نوع زیل و ایفا حامل تجهیزات کامل و توپ ضد هوایی و ساحلی که توسط کامیون های مزبور یدک کشیده می شد به منطقه فاو، سیبه، کوت زین و المطوعه، که همگی بدون استتار و به حالت آماده باش روبه روی آبادان و خرمشهر موضع گرفته اند. (۹)

- شناسایی کلیه سلاح ها، تجهیزات و تانک های ارتش ایران توسط نیروهای اطلاعاتی عراق در روزهای اخیر، که پشت پایگاه دریایی خسروآباد و نخلستان های اطراف آن استتار شده اند. (۱۰)

- اعلام حالت قرمز در خوزستان از سوی نیروی زمینی و ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران. (۱۱)

۱

به دنبال افزایش تحرکات عراق و جابه جایی و تقویت بیشتر نیروهای پیاده - مکانیزه و ادوات توپخانه، زرهی و حتی واحدهای دریایی عراق در مناطق مرزی استان خوزستان، نبردهایی که در این مناطق از دو روز گذشته با حملات عراق آغاز شده بود، امروز شدت بیشتری یافت و به خصوص در پاسگاه های فکه و دویرج ایران، درگیری های خونینی گزارش شده است. (۱۲)

- ۱- سند شماره ۲۹۰۸۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به تهران - فرماندهی ژاجا (رکن ۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندامری بستان.
- ۲- سند شماره ۲۹۰۹۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه دشت آزادگان به ستاد عملیات لشکر ۹۲ زرهی اهواز، ۲۷/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۱۹۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به گیرندگان: نزا، ژاجا، سپاه پاسداران، ۲۷/۶/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۱۲۴۵۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (۱۳۲م) به نزا، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از گارد ساحلی عراق.
- ۵- سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، از ستاد مشترک جنوب، ۲۷/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۴۲۳۵۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندامری خوزستان (رکن ۲) به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۲)، ۲۷/۶/۱۳۵۹.
- ۷- سند شماره ۴۰۹۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه شماره ۴؛ و - سند شماره ۴۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۷، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه شماره ۴.
- ۸- سند شماره ۴۲۳۵۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۹- سند شماره ۴۱۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نها، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۳، برابر گزارش لشکر ۹۲ زرهی.
- ۱۰- سند شماره ۴۱۹۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزا، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از واحدهای فرماندهی عراق در منطقه.
- ۱۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۲، از استانداری خوزستان، برابر دستور نزا و سماجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹.
- ۱۲- سند شماره ۲۹۰۹۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳) به تهران (مرکز فرماندهی - رکن ۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تلفنی گروهان بستان؛ و - سند شماره ۲۹۰۹۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳) به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تلفنی گروهان بستان.

در این زمینه، گزارش گروهان ژاندارمری بستان حاکی است: «در ساعت ۸ صبح امروز، حدود ۶۰ دستگاه تانک دشمن با پشتیبانی توپخانه به پاسگاه های فکه و دویرج حمله نمودند که با آتش متقابل واحدهای مستقر در پاسگاه های فوق و آتش پشتیبانی هوایی مواجه [شده] و در نتیجه تلفات و خسارات سنگینی به دشمن وارد و مجبور به عقب نشینی شدند. این درگیری که تا ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه بامداد، ادامه داشت، بدون اینکه تلفاتی به نیروهای خودی برسد، با انهدام سه دستگاه تانک دشمن به پایان رسید.» در این گزارش، تقاضای اعزام یک گروهان تقویت شده تانک شده است. (۱) یک گزارش دیگر درباره این درگیری، تعداد تانک های منهدم شده دشمن را ۴ دستگاه برآورد کرده و متذکر شده که بر اثر آتش توپخانه ایران مستقر در فکه، چاه نفت صدام حسین به آتش کشیده شده است. (۲) در همین ارتباط، همچنین «گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد حاکی است که گروه رزمی مستقر در پاسگاه فکه امروز به دنبال درگیری با نیروهای عراقی موفق شد با کمک و پشتیبانی هوایی: انبار مهمات، سرتاسر جاده نظامی و اردوگاه و پالایشگاه و کارخانه خاک برداری [کارخانه گچ فکه عراق و تعدادی از ماشین های مستقر در این کارخانه از جمله بلدوزر موجود در آن] (۳) در حوالی پاسگاه صدام حسین و نوار مرزی بین فکه و دویرج عراق و بیمارستان شیروخورشید [هلال احمر] عراق را منهدم نماید.» (۴)

در همین ساعت؛ یعنی در ساعت ۸ صبح امروز، «یگان های زرهی دشمن با پشتیبانی توپخانه، پاسگاه سوبله و اطراف آن را زیر آتش قرار داده که توسط پرسنل نیروی زمینی، ژاندارمری و سپاه پاسداران به آتش آنان پاسخ داده شد. این درگیری [نیز] تا ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه به شدت ادامه داشت، ولی در این ساعت اوضاع نسبتاً آرام و تیراندازی های پراکنده جریان یافت.» براساس این گزارش، درگیری پاسگاه سوبله، تلفات جانی نداشت، اما به دلیل اصابت گلوله خمپاره دشمن، به دیوار پاسگاه خسارت کلی وارد شد. (۵)

همچنین برابر گزارش هنگ سوسنگرد، ساعت ۲۱ دقیقه امروز، تیراندازی های پراکنده ای میان قوای ایران و عراق در پاسگاه سعیدیه رخ داد که طولی نکشید. (۶) در درگیری میان دو طرف در منطقه پاسگاه شیب عراق، توپخانه ایران تأسیسات نفتی منطقه شیب عراق را زیر آتش گرفت و تلفاتی بر دشمن وارد آمد، به طوری که عراق ناگزیر شد توپخانه ۱۳۰ م.م خود را به عقب تغییر موضع دهد. همین گزارش حاکی است که «یونیت طرار عراق واقع در بند بازرگان نیز مورد اصابت گلوله های توپخانه ایران قرار گرفت و خساراتی به آن وارد شد.» (۷) باین حال، شدت حملات عراق در روز جاری به حدی بوده که در طول روز و در ساعات پایانی امروز، هنگ سوسنگرد بارها استدعای کمک و تقویت مناطق درگیر در حوزه مرزی خود را کرده است. (۸) گزارش هنگ سوسنگرد درباره آخرین وضعیت منطقه حاکی است: «ساختمان پاسگاه های دویرج - صفریه - طاوسی و سوبله ایران بر اثر اصابت گلوله های توپخانه دشمن منهدم گردیده

ص: ۱۰۹۹

۱- سند شماره ۲۹۰۸۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری بستان.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۲، ص ۴، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان.

۴- سند شماره ۴۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۹۰۹۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد (رکن ۳) به ف ۰۷ (رکن ۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش سرگرد افضلیان فرمانده هنگ سوسنگرد.

۶- سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴، از ناحیه ژاندارمری

- خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تلفنی هنگ سوسنگرد؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱، اطلاعیه شماره ۵ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.
- ۷- سند شماره ۲۹۰۹۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش یگان های در خط.
- ۸- سند شماره ۲۹۰۸۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳) به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

است. مجروحین امروز نیز به تعداد ۸ نفر رسیده اند.» بنا به همین گزارش، «پرسنل پاسگاه های صفریه - رشیدیه و طاوسییه به سایر پاسگاه های درگیر جهت تقویت گمارده شده اند.» ضمناً گزارش حاکی از آن است که در محل پاسگاه های مذکور، واحدهای زرهی تیپ ۳ دشت آزادگان به سرپرستی سرگرد صفوی و سرگرد ابراهیمی مستقر می باشد. (۱)

در این حال، گزارش ژاندارمری اهواز حاکی است که «امروز صبح و بعدازظهر هواپیماهای خودی ضربات سنگینی بر نیروهای دشمن در محور مقابل پاسگاه های فکه، رشیدیه، دویرج و صفریه وارد ساخته، آشیانه های توپخانه دشمن را هدف قرار دادند.» این گزارش متذکر شده است که «چون نیروی هوایی کشور هدف، فعالیت چشمگیری در این منطقه از خوزستان [نشان] نمی دهد امکان دارد برای حمله هوایی به پایگاه وحدتی دزفول طراحی نمایند. ...» (۲) خبرگزاری پارس نیز تعداد تانک های منهدم شده عراق را در درگیری های جنوب از روز ۲۳/۶/۱۳۵۹ تا امروز ۵۰ دستگاه ذکر کرده است. (۳) اما باوجود حمایت جنگنده های اف ۵ نیروی هوایی ایران و انهدام یا عقب نشینی تانک های دشمن، در ساعت ۲۰ امروز، مجدداً تعداد ۱۵ دستگاه تانک عراقی در مقابل پاسگاه دویرج صف آرای کردند که ستوان کاظمی، فرمانده گروهان بستان مستقر در پاسگاه مزبور، درخواست یک گروهان تقویت شده تانک را برای مقابله با زرهی دشمن داشته است. (۴)

۱

امروز نیز تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق و نیز فعالیت جاسوسان عراقی در مناطق و شهرهای هم جوار مرزی همچون روزهای پیش چشمگیر بوده است. گزارش عوامل اطلاعاتی ستاد مشترک ارتش حاکی است که «سازمان اطلاعات عراق قرار است ۶ تن از جاسوسان زبده خود را که دوره های خرابکاری و تخریب را طی کرده اند از طریق مناطق جنوبی کشور به ایران نفوذ دهد.» اسامی این افراد در گزارش مخبر این ستاد ذکر شده است. (۵) گزارش مجدد رکن دوم لشکر ۹۲ زرهی اهواز بازهم از قول ماهیگیران ایرانی ساکن حاشیه هورالعظیم، از فعالیت عوامل جاسوس عراقی در این منطقه و نیز جمع آوری عشایر هورنشین عراقی توسط مأموران عراقی و مسلح ساختن آنان برای حمله آتی به ایران خبر می دهد. (۶) یک گزارش برون مرزی دیگر با ارزیابی "صحت دارد" حاکی است: «اخیراً جبهه های خرابکاری عراق واقع در استان عماره، ایرانیانی را که جهت دیدن دوره های خرابکاری به عراق بروند بیمه کرده و هنگام برگشتن به ایران حدود ۱۵۰ دینار نیز به آنان پرداخت می نماید.» (۷)

در این حال، یکی از تحرکات قابل توجه عوامل داخلی وابسته به عراق باتوجه به درگیری های اخیر مرزی در استان خوزستان، رواج شایعات در شهرهای نزدیک به مرز است. در این باره،

ص: ۱۱۰۰

۱- سند شماره ۲۹۰۹۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش سرگرد افضلیان.

۲- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص ۸ و ۹، از ناحیه ژاندارمری اهواز، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۴- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۲، ص ۳، ۲۷/۶/۱۳۵۹، از هنگ سوسنگرد، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ستوان کاظمی از محل.

۵- سند شماره ۴۱۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (۱۳۲م) به نداجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

- ۶- سند شماره ۲۹۰۹۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - تی ۳ و ف تی ۲ و ف تی ۳۷، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا مستند به گزارش هنگ سوسنگرد.
- ۷- سند شماره ۲۸۷۵۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۲) به فرمانده هنگ ژاندارمری آبادان (رکن ۲)، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

گزارش شهربانی استان خوزستان حاکی است: «به وسیله اهالی عرب نشین لشکرآباد^(۱) که به زبان عربی نیز تکلم می نمایند، شنیده شده که دولت بعث عراق به وسیله ایادی خود به عشایر عرب نشین نوار مرزی اعلام داشته چون در نظر دارد بعضی از محل ها را بمباران نمایند، محل سکونت خود را ترک [کنند]، که [این] موضوع باعث ناراحتی عشایر گردیده است.»^(۲) از آبادان نیز خبر می رسد که امروز «عوامل دست نشانده داخلی حکومت بعث عراق در جزیره مینو از توابع آبادان، به یک اتومبیل گشت حامل مأموران ژاندارمری حمله کردند. در این حمله یکی از سربازان ژاندارمری به شهادت رسید.»^(۳)

۱

علاوه بر اینکه از غرب تا جنوب غربی، جبهه های وسیعی توسط ارتش عراق به روی مدافعان مسلح جمهوری اسلامی ایران گشوده شده است، در جبهه وسیعی از مناطق کردنشین نیز مقابله با گروه های مسلح معاند با نظام، بخش اعظمی از توان نیروهای مسلح خودی را گرفته است. در بعضی از این مناطق نیز عناصر ضدانقلاب از حمایت و پشتیبانی همه جانبه عراق برخوردارند. در این زمینه، از جمله گزارش امروز صبح خبرگزاری پارس به نقل از آگاهان منطقه اورامانات، حاکی است: «گروه هایی از عوامل بعث عراق تحت عنوان های یاره، اکبر ولایی و محمدطاهریک از مزدوران بعث عراق با دو گروه دیگر از دمکرات ها تحت عنوان دسته های زردویی و "صابر برار مصطفی شهید" به همدیگر پیوسته و قصد عملیات جدیدی را در منطقه دارند.»^(۴)

در این میان، منطقه باینگان نیز همچنان صحنه نبردهای شدیدی بین قوای خودی و گروه های مسلح غیرقانونی بوده است. در این باره، روابط عمومی عملیات ستاد مشترک غرب کشور ساعت ۱۱:۴۵ دقیقه صبح امروز، در اطلاعیه ای اعلام کرد: «به دنبال درگیری های چند روز اخیر بخش باینگان در منطقه نوسود، نیروهای رزمنده جمهوری اسلامی متشکل از سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد موفق شدند در یک درگیری بیست و چهار ساعته با دمکرات ها و عوامل مزدور بعثی عراق، کوه های "سردانی" و "وزه پوچ" را که قبلاً در تصرف و کنترل مهاجمین بود، تصرف کنند.» ستاد عملیات مشترک غرب کشور همچنین در اطلاعیه جداگانه ای خطاب به کلیه افراد مسلح در بخش باینگان اخطار کرد که تمام منطقه زیر نظر نیروهای انقلاب

ص: ۱۱۰۱

۱- لازم به ذکر است که لشکرآباد یکی از محله های بزرگ و قدیمی شهرستان اهواز است که اغلب ساکنان آن عرب هستند. مردم این محله از دیرباز به انقلابی بودن و طرف داری از نهضت اسلامی امام خمینی معروف بوده و چه در دوران انقلاب و چه بعد از آن، به خصوص در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، شهدای بسیاری را تقدیم انقلاب اسلامی کرده اند. عوامل موسوم به خلق عرب یا همان طرف داران جبهه تحریر خوزستان نیز در این محله تبلیغات وسیعی به راه انداخته بودند که همگی به وسیله جوانان عرب لشکرآباد خنثی شد. در طول جنگ تحمیلی نیز محله لشکرآباد بارها به وسیله هواپیماهای عراقی بمباران شد. (سند شماره ۱۵۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه.)

۲- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۳، ص ۶، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهربانی استان خوزستان (اهواز)، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

اسلامی است و کوچک ترین حرکت مشکوک به شدت سرکوب خواهد شد. در این اطلاعیه از گروه های مسلح غیرقانونی خواسته شده که سلاح های خود را ظرف ۲۴ ساعت آینده تحویل مقامات نظامی و انتظامی دهند.^(۱)

امروز همچنین درارتباط با همکاری افراد و گروه های مسلح ضدانقلاب با عوامل اطلاعاتی رژیم عراق، ۳ تن از اهالی پشت تنگ قلخانی به اتهام جاسوسی برای رژیم عراق دستگیر شدند.^(۲)

۱

در درگیری های امروز مناطق کردنشین، مربع مهاباد، بوکان، سقز، سردشت، در ناآرامی به سر می برد. این ناآرامی ها همچنین در شرق این مربع، تا شاهین دژ و تکاب و در جنوب شرقی آن، تا دیواندره و سنندج ادامه داشت.

مهاباد^(۳) امروز روز نسبتاً سختی را پشت سر گذاشت. در این زمینه، گزارش ها حاکی است که از «ساعت ۱۰ صبح امروز، درگیری و تیراندازی در شهر بین نیروهای لشکر ۶۴ ارومیه، سپاه پاسداران و ژاندارمری از یک سو و افراد مسلح حزب دمکرات، کومه له و گروه های سیاسی [ضدانقلاب] از دیگر سو به شدت آغاز شد که در وحله [وهله] اول تا ساعت ۲۳ امروز به طول انجامید. بنا به گزارش ها، افراد احزاب از داخل منازل شهر با اسلحه های کالیبر کوچک به طرف قرارگاه های سپاه تیراندازی می کنند. سپاه مراکز مهم شهر از جمله رادیو تلویزیون مهاباد، فرمانداری، گمرک، تربیت بدنی و شهربانی را اشغال کرده است. در این درگیری تا ساعت ۲۳ امروز، ۵ نفر از پاسداران بر اثر واژگونی خودرو و یک نفر بر اثر اصابت گلوله زخمی و ۲ نفر نیز از نیروهای پاسدار و ارتشی شهید و ۲۸ الی ۳۰ نفر از مهاجمین نیز کشته و ۳۳ نفر از آنها زخمی شدند. دشمن از اواخر شب با خمپاره و توپ ۱۰۵ م. به سپاه و داخل پادگان حمله کرد که تا ساعت پایانی امروز از آمار تلفات احتمالی اطلاعی در دست نیست.»^(۴) در این میان، معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی ضمن تأیید این درگیری، افزود: «نیروهای مدافع انقلاب اسلامی در شهر مهاباد مستقر شدند.»^(۵)

از طرف دیگر، ستون اعزامی از بوکان تقریباً به سردشت رسیده، اما اوضاع بی ثبات شهر، کار نیروهای نظامی و انتظامی خودی را با مشکل مواجه ساخته است. در این باره در گزارش ستاد مشترک ارتش آمده است: «پادگان و شهر سردشت به علت عدم وجود سپاه پاسدار [ان] و ضعیف بودن شهربانی (بدون اسلحه) در مضیقه می باشد و تقاضا نموده هرچه سریع تر مقر سپاه پاسداران در سردشت تشکیل تا بتوان ضدانقلابیون را که وارد شهر می گردند شناسایی و دستگیر و محاکمه انقلابی نمایند.»^(۶)

ص: ۱۱۰۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصر شیرین؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۳- ضمیمه دارد؛ مرور درگیری های مهاباد به روایت یکی از مراکز سپاه.

۴- سند شماره ۴۲۵۴۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به ستاد فرماندهی غرب، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۱۹۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا ۲؛ و - سند شماره ۴۲۵۴۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به مرکز فرماندهی سپاه تهران، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۰۶۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده و اطلاعات سپاه مرکز، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۰۲:۵۵ بامداد؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

- ۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه در مصاحبه با معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.
- ۶- سند شماره ۴۱۹۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۳:۲۵ دقیقه.

از سقز نیز خبر می رسد باینکه این شهر در دست نیروهای مسلح جمهوری اسلامی است، اما اوضاع آن همچنان ناامن است. در این زمینه، فرماندار سقز اعلام کرد: «ضدانقلابیون مسلح اکنون از همه سو در شهر بوکان گرد آمده اند، راه های منطقه بی نهایت مخاطره آمیز است، اغلب شب ها با سلاح های سبک و سنگین به محل استقرار نیروهای ارتش و ژاندارمری و سپاه پاسداران حمله می شود، لیکن شهر ظاهراً پاک سازی شده است و عملاً فرد مسلحی در شهر رفت و آمد نمی کند، اما حومه شهر و راه های خروجی معمولاً در معرض تهاجم افراد مسلح ضدانقلاب قرار دارد.»(۱)

دیواندره نیز وضعیتی مشابه سقز دارد. به گفته بخشدار دیواندره، چهار روز پیش، ۳ تن از علمای روحانی اهل سنت که به دست گروه های مسلح معارض با نظام به گروگان گرفته شده بودند، بعد از دو روز که در بازداشت افراد مزبور بودند، آزاد شدند.(۲)

از سوی دیگر، یک گزارش حاکی است که در ادامه پاک سازی منطقه دیواندره، که طی آن در شب گذشته ۲ تن شهید و ۳ نفر از نیروهای انقلاب زخمی شدند، تمام مدت امروز نیز درگیری در این منطقه ادامه داشته و نیروهای مسلح خودی همچنان در حال پیشروی در منطقه دیواندره هستند.(۳) درگیری مزبور در منطقه الله دره دیواندره از عصر روز ۲۵/۶/۱۳۵۹ آغاز شده و بنا به گزارش نیروی زمینی، نیروهای سپاه پاسداران بدون هماهنگی با گردان مستقر در دیواندره و لشکر ۲۸ جهت پاک سازی منطقه اقدام کرده و با کمین دشمن مواجه شده اند و این درگیری همچنان ادامه یافته است،(۴) به همین دلیل، امروز مرکز فرماندهی سپاه پاسداران به کلیه واحدهای سپاه در غرب کشور دستور داد که صرفاً زیر نظر ستاد عملیات مشترک غرب کشور عمل کنند و تمامی مأموریت ها و اجرای عملیات نظامی با مسئولیت این ستاد می باشد.(۵)

یک گزارش نیز بیانگر این است که در اطراف سنندج، «در روستای آویهنک گروه زیادی از افراد مسلح مخالف نظام ضمن تجمع، مشغول فراگیری [شیوه کار با] یک نوع جنگ افزار روسی هستند.»(۶)

در این حال، در شرق مربع یادشده (مهاباد، بوکان، سقز و سردشت) درگیری در شاهین دژ قابل ذکر است. معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، درباره این درگیری گفت: «در روستاهای احمدآباد، نیکی آباد چیچکلو و نیکی اصل و حسین آباد از توابع شاهین دژ نیز درگیری هایی بین پیشمرگان مسلمان کرد و سپاه پاسداران با مهاجمین مسلح روی داد که به دنبال آن مهاجمین متواری شدند.»(۷)

از منطقه تکاب نیز خبر می رسد که «بعد از ظهر امروز، در اثر برخورد یک خودرو ارتشی با مین که توسط ضدانقلاب در نزدیک روستای چوبلو از توابع تکاب کار گذاشته شده بود، ۴ نفر از سرنشینان آن شهید و یک نفر مجروح شد.» بنا به این گزارش، اسامی شهدا عبارت اند از: سرگرد احمد ترابی فر، سرگرد پورمهر، غلامرضا شبرنگی و ستوان دوم نادر عظیمی.(۸)

ص: ۱۱۰۳

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۴، در مصاحبه با خبرنگار انقلاب اسلامی در سقز.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۳- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۴- سند شماره ۴۱۹۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نیروی زمینی ارتش.

۵- سند شماره ۴۱۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۳۱، از سپاه (مرکز فرماندهی) به کلیه واحدها، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

- ۶- سند شماره ۲۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۳۲، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه در مصاحبه بامعاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.
- ۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تکاب.

از نطقه تا شمالی ترین قسمت های آذربایجان غربی، امروز با ناآرامی هایی همراه بود. بنا به اطلاعیه ستاد مشترک ارتش: «در بعدازظهر روز ۲۷ شهریورماه، از سوی ضدانقلاب با سلاح های سبک و سنگین به سوی ستون نظامی ژاندارمری که به منظور گشت زنی و تأمین جاده در نزدیکی کوسه کهریز در حرکت بود، در مراجعت به سوی محمدیار نطقه تیراندازی شد که با مقاومت شدید نیروهای نظامی روبه رو گردید، که با اجرای آتش متقابل نیروهای پادگان، مواضع ضدانقلابیون منهدم و درهم کوبیده شد. در این درگیری یک جوانمرد ژاندارمری نیز مجروح شد.» (۱)

در ارومیه نیز مهاجمان مسلح ضدانقلاب با آر.پی.جی. ۷ و دیگر سلاح های سبک به کمیته کارخانه قند این شهر حمله کردند که افراد کمیته نیز به مقابله برخاستند و بخشی از دیوار کمیته بر اثر اصابت گلوله آر.پی.جی. صدمه دید. این درگیری که از ساعت ۲ نیمه شب، شروع شده بود یک ساعت ادامه داشت و با رسیدن کمک از کمیته مرکزی ارومیه، مهاجمان ضدانقلاب مجبور به فرار شدند. (۲) هم زمان با این حمله، به پاسگاه ژاندارمری در امام کندی بالاتر از کارخانه قند نیز تیراندازی شد که تا ۴ بامداد ادامه داشت و با مقابله شدید نیروهای ژاندارمری، مهاجمان ضدانقلاب مجبور به فرار شدند. در این درگیری فقط خسارت جزئی به دیوار پاسگاه وارد آمده است. (۳)

در منطقه ماکو نیز در ساعت ۱۰:۴۵ دقیقه شامگاه امروز، عناصر مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی که تعداد آنها در حدود ۱۰۰ نفر بود، با مسدود کردن جاده ماکو - بازرگان (در سر راه باغچه جوق واقع در ۵ کیلومتری ماکو) و ایجاد مزاحمت و متوقف ساختن خودروهای اشخاص، دو دستگاه خودروی گمرک (یک کامیون تانکر و یک مینی بوس) را به آتش کشیدند و یک صد نفر از سرنشینان اتومبیل های مختلف را نیز به گروگان گرفتند، ولی یک ساعت و نیم بعد کلیه گروگان ها را آزاد کرده و خود متواری شدند. (۴) مشخص است که هدف عوامل وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در این مناطق خرابکاری و ایجاد رعب و وحشت بیشتر در میان اهالی است. در این باره، یک گزارش مستقل دیگر حاکی است: «در ایستگاه گمرک بازرگان عده ای جمع شده و قصد تخریباتی داشته تا بتوانند راه های ارتباطی زمینی ایران و ترکیه را قطع نمایند.» (۵)

در این حال، «در پی انتشار خبری در زمینه بازبودن قسمتی از مرز شوروی و ایران در منطقه ماکو (توسط روزنامه انقلاب اسلامی) (۶) آقای طاهری، استاندار آذربایجان غربی، گفت: از چندی قبل در جریان پاک سازی منطقه قطور - خوی، شخصی به نام حسن حسن زاده با ۱۵ نفر مسلح به مرز ایران و شوروی در منطقه ماکو فرار کرده و در کنار مرز مستقر و تهدید کرده اند " در صورت نزدیک شدن نظامیان ایرانی، به طرف شوروی تیراندازی خواهند کرد. " با توجه به اینکه علی رغم لغو قرارداد ۱۹۲۱ مشترک ایران و شوروی از سوی ایران، هنوز شوروی این قرارداد را لغو نکرده است، احتمال دخالت نظامی شوروی در این منطقه وجود دارد؛ به همین علت ما نمی توانستیم به ضدانقلابیون مستقر در مرز نزدیک شویم. حزب دمکرات کردستان نیز

ص: ۱۱۰۴

۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، اطلاعیه شماره ۵ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- سند شماره ۴۲۵۷۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا؛ و - سند شماره ۵۰۶۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۲۱۶، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت اطلاعات)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

- ۴- سند شماره ۴۲۵۷۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، ص ۳۶، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۲۸/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش مدیرکل گمرک بازرگان؛ و - سند شماره ۴۲۵۴۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، ص ۳۸، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شاجا؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، بنا به گزارش خبرگزاری پارس از ارومیه در تماس با هاشمی معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان در گفت و گوی تلفنی با داود ملکی سرپرست هیئت اعزامی نخست وزیری مستقر در مرز بازرگان.
- ۵- سند شماره ۴۱۹۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا ۲.
- ۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

پس از اطلاع از این وضعیت، ۴۰۰ نفر مسلح را برای کمک به این ۱۵ ضدانقلاب به مرز فرستاد. همچنین مأمورین مرزی شوروی قسمتی از سیم‌های خاردار مرز خود را برداشته و تابلویی به این مضمون که "ناراضیان از حکومت مرکزی ایران به کشور ما خوش آمدید" نصب کرده‌اند و رفت و آمد از مرز در آن منطقه آزاد است. ...» (۱)

۱

درحالی که هرروز بیش از پیش بر وخامت اوضاع در غرب و جنوب غربی کشور افزوده می‌شود، در دیگر نقاط کشور از جنوب تا شمال و شرق، ادامه وضعیت دوگانه نهادی - انقلابی از یک سو و تشدید تحرکات گروه‌های سیاسی و غیرسیاسی مسلح معاند با نظام در این مناطق، با بهره‌برداری فرصت طلبانه از وضعیت مذکور، به اوضاع ناامن و متشنج کشور دامن می‌زند و همین، تأمین امنیت و تثبیت اوضاع کشور را برای مسئولان نظامی، انتظامی و سیاسی کشور مشکل‌تر ساخته است. مروری بر حوادث دو روز گذشته و امروز، که ادامه وضعیت مشابه در روزها و هفته‌ها و حتی ماه‌های گذشته است، فضای حاکم بر کشور را آشکارتر می‌سازد. در این زمینه، به موارد زیر می‌توان اشاره کرد:

- «محکومیت دو تن از عوامل اخلاک‌گر و آشوب طلب کارخانه پوشش توسط دادگاه انقلاب اسلامی رشت در روز سه‌شنبه گذشته». بنا به گزارش خبرگزاری پارس: این دو تن به اتهام تحریک کارگران به تعطیل کارخانه و حمایت از کارگران اخراجی و به استهزاگرفتن مقامات اسلامی و پرتاب سنگ به طرف پاسداران مجرم شناخته شده و یکی از آن دو به ۵ سال زندان و ۵۰ ضربه شلاق و دیگری به ۲ سال زندان و ۲۵ ضربه شلاق محکوم شد. (۲)

- حمله گروهی که بنا به گزارش خبرگزاری پارس، «هویت آنها مشخص نبود» در سحرگاه روز گذشته به کتاب فروشی طالقانی وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) واقع در خیابان مطهری اصفهان و شکستن در و به آتش کشیدن کتاب فروشی مزبور با انداختن بطری آتش‌زا به داخل آن. (۳)

- «حمله عده‌ای در روزهای گذشته، از جمله ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه دیروز به ساختمان جاما (جنبش انقلابی مردم ایران) توسط ۳۰ نفر از افرادی که خود را نماینده مردم می‌دانستند و محکومیت این عمل از سوی نماینده دادستان» (۴) و اطلاعیه امروز جاما در مورد این موضوع و «درخواست از مسئولان امر به خصوص [آیت الله] خامنه‌ای، امام جمعه تهران، که در خطبه نماز جمعه هفته قبل اعلام کرد که باید تکلیف چماق و چماق‌داری و حمله به سازمان‌ها و گروه‌ها در این مملکت روشن شود، که از طریق مهاجمان دستگیر شده سرنخ چماق‌داری و چماق‌داران را پیدا کنند». (۵)

- ممنوعیت فعالیت گروه‌های سیاسی در دو شهر زنجان و بابل از سوی دادگاه انقلاب اسلامی این دو شهر تا تعیین تکلیف نحوه فعالیت گروه‌های مزبور توسط مجلس شورای اسلامی. (۶)

ص: ۱۱۰۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۸۱، تاریخ ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱، رشت - خبرگزاری پارس، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۹، اصفهان - خبرگزاری پارس، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۵- همان، ص آخر.

۶- روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس از زنجان؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۹، ساری - خبرگزاری پارس، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

- اطلاعیه روز گذشته دفتر ریاست جمهوری مبنی بر اینکه «کسانی که به نام ریاست جمهوری یا این دفتر دست به اقداماتی خودسرانه بزنند مورد پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.» بنا به این اطلاعیه: «عناصری فرصت طلب در استان آذربایجان شرقی... به نام ریاست جمهوری دست به اقداماتی زده اند؛ از جمله با نصب پارچه هایی در برابر ساختمان ها اعلام داشته اند که ساختمان های مذکور به حکم ریاست جمهوری مصادره شده است. دفتر ریاست جمهوری ضمن تکذیب این گونه اعمال، مرتکبین آن را که بدون مجوز قانونی دست به این اقدامات آلوده اند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد داد.» (۱)

- تلگرام خانواده های زندانیان وقایع دانشگاه اهواز به رئیس جمهور که در آن آمده است: «با گذشت ۵ ماه از مراجعات مکرر به مقامات مسئول من جمله مذاکرات شفاهی و کتبی با جناب عالی و علی رغم وعده های مساعد، متأسفانه فرزندان ما همچنان در بازداشت و بلاتکلیفی به سر می برند.» و درخواست ترتیب رسیدگی و فراهم آوردن آزادی فرزندانشان، از وی. (۲)

- «دستگیری ۵ مهره خطرناک رژیم پهلوی از جمله پرویز آموزگار، عامل اصلی کودتای اخیر و درگیری های کردستان و گنبد و از عوامل فاجعه سینما رکس آبادان، در هفته های اخیر توسط پاسداران کمیته انقلاب اسلامی منطقه ۱۲ تهران.» (۳)

- گزارش محرمانه سپاه مرکز درباره «قصد حمله و اغتشاش در زندان ها توسط عوامل ضدانقلاب با هدایت امپریالیست های خارجی» (۴)

۱

با نزدیک شدن به روز ۲۹ شهریورماه که از سوی دادگاه انقلاب اسلامی مرکز زمان محاکمه محمدرضا سعادتت اعلام شده است، در چند روز گذشته و به ویژه امروز، تبلیغات و عملیات روانی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و هواداران آن در داخل و خارج از کشور طوری شدت یافته که برخی سازمان های حقوقی و سیاسی را در خارج از کشور به واکنش و طرف داری از سعادتت برانگیخته است. امروز نوری البلا، دبیرکل انجمن دوستی و همبستگی فرانسه با خلق ایران، درارتباط با محاکمه محمدرضا سعادتت اطلاعیه ای انتشار داد که در آن ضمن تجلیل از مبارزات سعادتت و زندانی بودن وی به مدت ۷ سال در رژیم گذشته و اشاره به فعالیت های مبارزاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آن دوران، آمده است: «در چنین شرایطی یک محاکمه نیمه مخفی و محکومیت سعادتت، ضربه و خنجری است بر کسانی که خواستار پیروزی انقلاب ایران هستند...» (۵) همچنین، «گروه سیاسی "فیل" در شهر "گیسن" آلمان در تلگرام های جداگانه ای که به دفتر ریاست جمهوری، دادستان کل انقلاب و وزارت دادگستری ارسال داشت، اعلام کرد که این گروه خواستار علنی بودن دادگاه محمدرضا سعادتت با حضور خبرنگاران بین المللی است.» در این تلگرام همچنین آمده است که نامبرده باید از حق قانونی استفاده از وکیل مدافع نیز برخوردار باشد. (۶)

در اطلاعیه شماره یک هواداران مجاهدین خلق (منافقین)، موسوم به «کمیته دفاع برای آزادی

ص: ۱۱۰۶

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- سند شماره ۲۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۵، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۶- همان، ص ۹، تهران - خبرگزاری پارس از تهران، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

سعادت‌تی» که امروز در نیویورک منتشر شد، آمده است: «متحداً به دفاع از مجاهد اسیر سعادت‌تی برخیزیم...» بخش دیگری از این اطلاعیه ضمن اشاره به دستگیری وی توسط «کمیته غیرقانونی مستقر در لانه جاسوسی امریکا به اتهام واهی جاسوسی برای بیگانه» و بازداشت طولانی سعادت‌تی در زندان اوین و ادعای شکنجه وی توسط افراد کمیته مزبور، خواستار علنی بودن محاکمه سعادت‌تی، شرکت نماینده سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در جریان محاکمه، رعایت موازین قانونی لازم برای دفاع از سعادت‌تی، شرکت همه مطبوعات و رسانه های داخلی و خارجی در جلسه محاکمه و تعقیب عاملان دستگیری، شکنجه و زندان سعادت‌تی شده است.^(۱)

در همین حال، صبح امروز اطلاعیه ای از سوی روابط عمومی دادستانی کل انقلاب درباره پرونده جاسوسی محمدرضا سعادت‌تی منتشر شد که در آن، «اکبر طریقی»، سارق پرونده "مقرب" جاسوس معروف روسیه که به نحوی به پرونده سعادت‌تی مربوط می شود، برای ادای توضیح درباره مفقودشدن اوراق اصلی پرونده مقرب، در ساعت ۸ صبح روز ۲۹ شهریور، به دادستانی کل انقلاب دعوت شده است.^(۲)

امروز همچنین «آقای محمد کچویی، رئیس زندان اوین، در یک مصاحبه مطبوعاتی شرکت کرد و درباره وضعیت رفاهی، تعداد زندانیان و اعدام شدگان و نحوه ملاقات ها و نیز تبلیغات مسمومی که بعضی گروه ها علیه این ارگان به راه می اندازند توضیحاتی برای خبرنگاران عنوان کرد و آن گاه خبرنگاران به منظور آشنایی با نحوه عملکرد این ارگان، به قسمت های مختلف زندان رفتند.»^(۳) کچویی آن گاه با اشاره به تاریخچه زندان اوین از اوایل انقلاب و تحولاتی که برای رفاه حال زندانیان در آن صورت گرفته، درباره جوسازی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای محمدتقی شهرام و مشابه آن برای محمدرضا سعادت‌تی اظهار کرد: «... ولی بعضی اوقات ما شاهد آن هستیم که تبلیغات این اقلیتی که منافعشان به خطر افتاده بر جامعه حاکم می شود؛ مخصوصاً سازمان مجاهدین خلق [منافقین] به عنوان مثال از چند روز قبل از محاکمه تقی شهرام شروع به جوسازی کردند و چقدر اطلاعیه پخش کردند و یا حتی ستاد تقی شهرام تشکیل دادند...» وی سپس با اشاره به قهرمان سازی هایی که در بیرون از زندان درباره محمدتقی شهرام توسط خانواده، هواداران سازمان و خود سازمان مجاهدین خلق (منافقین) انجام شد، گفت: «وقتی جلو جوخه اعدام می ایستد از ترس سخته می کند. بعد بیرون چه قهرمان سازی هایی می کنند! حالا هم همین جوسازی درمورد محاکمه سعادت‌تی از طرف سازمان مجاهدین درست شده و شروع کردند به اعلامیه دادن و ویژه نامه درست کردن، که تمام آنها دروغ است. در اطلاعیه خود نوشتند که چرا فقط مجاهدین را می گیرند. مسئله به سازمان مجاهدین [منافقین] ربط ندارد، مسئله این است که افرادی را که کارهای ضدانقلابی انجام بدهند دستگیر می کنند و به اینجا می آورند؛ حالا می خواهد این افراد عضو سازمان مجاهدین یا

ص: ۱۱۰۷

۱- همان، صص ۷-۵، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از تهران؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در بازدید امروز خود از قسمت های مختلف زندان اوین.

عضو چریک های فدایی، یا فلاذن آیت الله زاده و آیت الله باشد. ...» رئیس زندان اوین آن گاه در پاسخ به اتهامات مجاهدین خلق (منافقین) گفت: «درباره وضعیت سعادت‌تی در ویژه نامه ای که به منظور محاکمه وی منتشر کرده اند نوشته اند که از طرف زندان به وی ملاقات نمی دهند و یا نامه هایی می نویسند که ۱۶ ماه است در یک سلول نمود و تاریخ زندانی است. در صورتی که وی از صبح تا شب در باغ زندان است و در این جای خوش آب و هوا دائم در حال استراحت و ورزش کردن و کتاب خواندن است و حتی از بعضی از امکانات که خانواده های معمولی در شهر از آن برخوردار نیستند، او برخوردار است. ...»^(۱)

۱

صبح امروز مجلس شورای اسلامی تشکیل جلسه داد و به ادامه بحث درباره مسئله گروگان های امریکایی پرداخت، اما در میانه بحث، کار به انتقاد از دولت موقت و رفتار نرم آن با سردمداران امریکا کشیده شد و نمایندگان مجلس به رد و تکذیب سخنان یکدیگر پرداختند. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از این جلسه به قرار زیر است:

ابتدا رئیس مجلس نامه بیست تن از نمایندگان مجلس را قرائت کرد که در آن پیشنهاد شده که پیش از انتخاب کمیسیون ویژه جهت بررسی گروگان ها، چهار نکته در نظر گرفته شود: ۱. موضع انقلاب اسلامی ایران درباره امریکا چگونه است؟ ۲. آیا گروگان گیری اساساً یک عمل انقلابی بوده است؟ ۳. آیا محاصره سیاسی و اقتصادی دولت امریکا فقط به دلیل گروگان گیری بوده است یا ماهیت تجاوزکارانه آن دولت است؟ ۴. آیا همان طور که بعضی معتقدند این گروگان گیری، انقلاب اسلامی ما را به انزوا کشانده است؟ پس از قرائت این نامه، برخی نمایندگان در پاسخ به پرسش های چهارگانه مذکور به ایراد سخنانی پرداختند. از جمله، دکتر علی اکبر ولایتی، نماینده تهران، در این مورد ضمن اشاره به ماهیت و طبیعت تجاوزکارانه حکومت و سیستم امریکا، به انتقاد از عملکرد سازش کارانه و ملایم دولت موقت و وزارت خارجه وقت این دولت با امریکا، پرداخت و در پایان سخنانش گفت: «کسانی باید به عضویت کمیسیون ویژه انتخاب شوند که اصولاً به اصالت تصرف لانه جاسوسی اعتقاد داشته باشند و معتقد باشند که این اقدام یعنی تصرف لانه جاسوسی بزرگ تر از انقلاب اول بود و باعث صدور انقلاب اسلامی ما شده است.»

به دنبال اظهارات دکتر ولایتی، دکتر ابراهیم یزدی، دیگر نماینده تهران، به عنوان اعتراض به سخنان وی، با استفاده از اخطار آئین نامه ای، در پاسخ به سخنان ولایتی گفت: «چندین بار تاکنون اتهامات واهی به ما زده شده، شماها

ص: ۱۱۰۸

بزرگ ترین ظلم را درباره ما انجام داده اید.» دکتر یزدی آن گاه در دفاع از اتهامات وارده، گفت: «من از نمایندگان می پرسم که کجای قرآن می گوید با نمایندگان خصم صحبت نکنید؟ اگر تا آن زمان امام صراحتاً دستور فرموده بودند، بله. شما انحصار طلب هستید، شما حق دارید سؤال کنید که در آن مذاکره چه گفته شد. هر مذاکره ای سازش نیست. موقع برگشتن از الجزایر تمام جزئیات را به اطلاع مردم رسانده ایم. حال اگر رسانه های گروهی در سانسور بودند، ما چه گناهی داریم. در آنجا اولین مطلبی که برژینسکی گفت این بود که ما به خدا معتقدیم و شما هم همچنین. سؤال کردیم در این ۲۷ سال این خدای شما کجا بود؟ وقتی بمب افکن های شما ویتنام را بمباران می کردند خدای شما کجا بود؟ آقای بازرگان در آنجا گفتند که از ۲۸ مرداد ۳۲ تمام جنایاتی را که در ایران انجام شد شما کردید.» یزدی افزود: «اما خط مشی سیاست خارجی را شورای انقلاب معین می کرد. شورای انقلاب چرا آن موقع این رهنمود را نداد؟ یک قلم موجودی دولت ایران در ارتش امریکا به نام حساب تنخواه گردان ۲۱ میلیارد دلار بود. چه کسی باید حساب آنها را برسد؟ اگر رهنمودی بود که قطع رابطه مثل مصر شود، این کار شورای انقلاب بود. مسئله استرداد مجرمینی که به امریکا پناهنده شده بودند، بله ما راجع به اینها صحبت کردیم. وقتی که شاه می خواست به امریکا بروند ما به آقایان گفته بودیم و اینها آمدند. ما ساده لوحانه عمل کردیم، ولی کسانی که در مقام وزارت نبودند به چه مجوزی با هنری پرکت ملاقات کردند. ... بعد از اینکه شاه به امریکا رفت در مقام دولت به امریکا اخطار کردیم و خواهان استرداد شاه شدیم. اما آن زمان کوچک ترین رهنمودی به ما داده نشد. خود امام گفته بود با امریکا کج دار و مریز رفتار کنید، به همین دلیل گفتیم که باید بحث آزاد گذاشت تا این مسائل روشن شود.» یزدی در ادامه افزود: «بعد از مسئله گروگان گیری، اولین کسی که آن را تأیید کرد من بودم، خودم با آقای موسوی خوئینی ها تماس گرفتم. از طرف وزیر امور خارجه امریکا در این مورد می خواستند با ما صحبت کنند که ما گفتیم دیگر مسئولیتی نداریم.»

روزنامه جمهوری اسلامی در ادامه نوشته است: «متعاقب سخنان دکتر یزدی، [آیت الله] خامنه ای در رابطه با اظهارات ایشان متذکر شد که: اول اینکه شورای انقلاب کی و طی چه حکمی گفته بود که با امریکا کج دار و مریز رفتار کنید؟ دوم اینکه شورای انقلاب از ملاقات خبر نداشته است. سوم

راجع به نطق ایشان در سازمان ملل و سانسور رسانه های گروهی که امروز هم مورد حمله هستند، باید بگویم ایشان خیلی رندانه می خواهند این حملات را به حساب امروز بگذارند. رسانه های گروهی در آن زمان در اختیار صادق قطب زاده بود که عضو نهضت آزادی است.»

سپس مهندس بازرگان هم در این باره تذکراتی داد و گفت: «در آغاز خواهش می کنم حتی اگر منکر وجود خدا شدم سخنان مرا قطع نکنید. اولاً- اول مقامی که شخصاً علیه پناه دادن شاه به امریکا اعتراض کرد، دولت موقت بوده و وزارت خارجه؛ پیش از آنکه در هیچ اعلامیه یا راه پیمایی این مسئله مطرح شود. ثانیاً، سیاست خارجی دولت در شورای انقلاب طی دو یا سه جلسه با حضور وزیر خارجه و پیش از طرح آن، در هیئت دولت مشخص شده بود. در آنجا آقایان در رابطه با ابرقدرت ها نظرات و نکاتی بیان داشتند ولی بیشتر روی روابط با کشورهای هم جوار تأکید می شد. سیاست ما با ابرقدرت ها براساس موازنه منفی بود. اما علاوه بر شورای انقلاب، رئوس مسائل اعم از اقتصادی و سیاسی و... با امام مطرح می شد، اما جزئیات را طرح نمی کردیم. سه دفعه به خصوص راجع به امریکا خدمت رسیدم، یک یا دو بار با وزیر دفاع وقت و با حضور آقای یزدی راجع به روابط با امریکا و یک بار یا بیشتر روی سفارش لوازم و قطعات یدکی به امام گفتم: آیا ما به کلی وسایل را کنار بگذاریم یا راجع به قطعاتی که قبلاً خریداری شده صحبت کنیم؟ فرمودند که: "نه، فعلاً احتیاج هست و این کار را بکنید ولی باید افکار عمومی را هم برای ادامه روابط در این وضع محدود و فرضی آماده بکنید." حالا ممکن است بعضی ها بگویند دروغ می گویی و امام این را نفرموده اند. این صحبت با حضور وزیر دفاع و دیگران بوده و ما از ایشان کسب اجازه کرده بودیم. ...» در اینجا سیدحسین پور میرغفاری (موسوی تبریزی)، حاکم شرع دادگاه تبریز و نماینده تبریز، اظهار کرد: «روز اول آقای بازرگان اگر یادتان باشد اینجا آمد و به همه آقایان گفت که امام اجازه دادند که حتی اگر نیم وزراء بی نماز هم باشند و اگر در دولت های قبلی هم شرکت داشته باشند، عیب ندارد. من عین این جمله را خدا شاهد است از خود امام پرسیدم که آیا شما چنین حرفی فرموده اید؟ امام به این لفظ فرمودند: "دروغ می گوید."» (۱)

ص: ۱۱۱۰

درحالی که در روزهای جاری، مجلس شورای اسلامی در تب و تاب بحث درباره چگونگی رسیدگی به مسئله گروگان های امریکایی است، مقامات امریکایی هنوز هم امید چندانی به حل و فصل این ماجرا در آینده خیلی نزدیک ندارند. در این زمینه، امروز جیمی کارتر، رئیس جمهور امریکا، در یک مصاحبه مطبوعاتی که از شبکه رادیو تلویزیون سراسری امریکا پخش می شد،

گفت: «ایالات متحده امریکا به خاطر اقدامات گذشته خود در قبال ایران عذرخواهی نخواهد کرد.» وی افزود: «ما توجه خود را به تلاش های سخت و نسبتاً کند دیپلماتیک متمرکز کرده ایم تا موجبات آزادی گروگان های امریکایی را در ایران فراهم کنیم. من در موضع خود نسبت به احتمال آزادی گروگان ها تغییری نداده ام و حل این مسئله را در آینده بسیار نزدیکی پیش بینی نمی کنم؛ چرا که حل این بحران به تنهایی از دست من ساخته نیست و این موضوعی است که باید از طریق گفت و گو با مقام های ایران حل و فصل شود و این به خاطر تصمیمات یک جانبه ای که از سوی آنان اتخاذ می شود، کار آسانی نیست. یکی از بزرگ ترین موانع در گفت و گوهای گذشته، فقدان یک دولت معتبر در ایران بوده است. تنها در روزها و هفته های اخیر است که ایران صاحب مجلس شده و رئیس مجلسی دارد که از جانب مجلس سخن می گوید و گو اینکه مدت هاست رئیس جمهوری دارند، اخیراً نخست وزیر خود را نیز انتخاب کرده اند. پرزیدنت بنی صدر همواره از آزادی گروگان ها جانب داری کرده است.» کارتر در ادامه، افزود: «حال که دولت ایران تشکیل شده و اینک که آیت الله خمینی طی بیانیه رسمی برای نخستین بار حدود شرایط مورد نظر ایران را مشخص کرده است، در موقعیت گروگان ها نیز بهبود حاصل خواهد شد و اما موضع ما نیز همواره ثابت بوده است؛ ما دو هدف داریم که از نخستین روزهای گروگان گیری تاکنون تغییر نیافته است. یکی آنکه شرف و حرمت ملت خود را محفوظ بداریم و از مصالح و منافع آن پاسداری کنیم، دیگر اینکه کاری نکنیم که سلامت و امنیت گروگان ها را به مخاطره اندازد و در آزادی سریع آنان اختلال به وجود آورد. ...»^(۱)

ص: ۱۱۱۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱، رادیو صدای امریکا (بخش فارسی)، ساعت ۷:۳۰، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

ضمیمه گزارش ۶۶۵: تفسیر رادیو بی بی سی درباره موقعیت شط العرب و اختلافات مرزی ایران و عراق و چگونگی عقد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر

«شط العرب از رودخانه دجله و فرات سرچشمه می گیرد و تا دهانه خلیج فارس ادامه دارد. قسمت عمده شط العرب منتهی الیه مرز جنوبی میان عراق و ایران را تشکیل می دهد؛ مرزی که تاکنون بارها مورد اختلاف میان دو کشور و مورد میانجیگری بین المللی قرار داشته و اکنون یک بار دیگر بر سر آن اختلاف بروز کرده است. قبل از انعقاد موافقت نامه الجزایر در سال ۱۹۷۵ که اکنون توسط عراق ملغی شده است، حدفاصل مرزی در امتداد بخشی از شط العرب که متعلق به ایران بود قرار داشت، ولی تنها در قسمت کوتاهی واقع در آب های میان خرمشهر و آبادان عمیق ترین نقطه شط به عنوان حدفاصل تعیین شده بود. بدین ترتیب، عراق کنترل قسمت اعظم آب های قابل کشتیرانی شط العرب را در دست داشت و نارضایی ایران از این مسئله در برخوردهای متعددی که میان کشتی های ایرانی و مسئولان گمرکی عراق روی می داد به خوبی منعکس بود. ولی در سال ۱۹۷۵، سرانجام مسئله مورد اختلاف بدین ترتیب حل شد که در برابر تعهد شاه سابق مبنی بر خاتمه دادن به حمایت از کردهای عراق که بلافاصله به شورش آنان تحت رهبری ملامصطفی بارزانی پایان بخشید، دولت عراق نیز تحت رهبری صدام حسین موافقت کرد که خط طولی میانه آب های قابل کشتیرانی شط العرب به عنوان حدفاصل مرزی تعیین گردد و بدین ترتیب، هر دو کشور به تساوی از حق حاکمیت در شط العرب برخوردار گردیدند. علت اصلی اهمیتی که هر دو کشور برای تعیین دقیق حدفاصل مرزی قائل می شوند، آن است که شط العرب وسیله دسترسی به بزرگ ترین بنادر و اسکله های حمل و نقل محمولات هر دو کشور را فراهم می سازد. بندر بصره در واقع تنها بندر عمده عراق و محل اصلی حمل واردات عراق به داخل کشور است. خرمشهر نیز به همین سان بزرگ ترین بندر تجاری ایران به شمار می رود و با آنکه ایران در خلیج فارس دارای بنادر دیگری از قبیل بندرعباس و بوشهر است، هیچ یک از بنادر مزبور از لحاظ ظرفیت حمل و نقل کالا و داشتن جاده ها و خطوط ارتباطی به تهران و سایر شهرهای عمده، موقعیتی چون بندر خرمشهر ندارند. علاوه بر این، بزرگ ترین پالایشگاه نفت ایران در آبادان و در کناره شط العرب قرار دارد، باین حال لوله های نفت برای حمل نفت تصفیه شده از آبادان، بدون عبور از شط العرب به بندر ماهشهر کشیده شده است. شط العرب در حال حاضر اهمیتی را که از لحاظ ارسال صادرات نفت ایران و عراق در بر داشت، از دست داده است. قسمت اعظم نفت خام ایران اکنون از جزیره خارک واقع در خلیج فارس به خارج ارسال می شود و عراق لوله هایی برای صدور نفت از خور علیا واقع در کناره جنوبی شط العرب احداث کرده است. باین حال، اهمیت شط العرب از لحاظ حمل واردات، که هر دو کشور به آن متکی هستند، موجب می گردد که موقعیت مرزی شط العرب همچنان به عنوان مسئله اساسی و حیاتی خود را حفظ نماید. دولت عراق برای نخستین بار در سال گذشته قصد خود را مبنی بر ایجاد تغییراتی در موافقت نامه سال ۱۹۷۵ اعلام داشت، ولی الغای موافقت نامه در روز گذشته همراه با تشدید نبردهای مرزی در عرض چند هفته اخیر، یک بار دیگر مسئله شط العرب را در صدر مسائل مورد اختلاف شدید میان ایران و عراق قرار داده است.» (۱)

ضمیمه گزارش ۶۷۲: نظریه تخصصی فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان درباره شیوه جنگ عراق و حتمی بودن حمله به خوزستان

«بررسی عملیات ارتش مزدور عراق در مرزهای غرب و عملیات چند روز گذشته مرزهای خوزستان برای من که یک افسر هستم مسائل زیر را دقیقاً روشن نموده است:

۱. نیروهای زرهی عراق که از قبل در مقابل پاسگاه های بلادفاع ایران موضع گرفته اند به طور ناگهانی از مواضع استتار شده خود خارج و در پناه آتش سنگین توپخانه به خاک ایران تجاوز و پاسگاه های مرزی را محاصره، اسلحه و مهمات و تجهیزات پاسگاه را غارت و اگر بتوانند چند نفری را اسیر می کنند. همراه این گروه زرهی متجاوز، فیلم بردار و عکاس وجود دارد که به محض اینکه پاسگاه ایران در محاصره نیروی زرهی عراق قرار گرفت شروع به فیلم برداری کرده و با مأمورین اسیر شده مصاحبه می کند و بلافاصله از تلویزیون بغداد

بخش می نماید.

ص: ۱۱۱۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، صص ۱۴ و ۱۵، بخش فارسی رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲. پس از عملیات بند یکم، اگر با مقاومت روبه رو شدند به داخل خاک خود عقب نشینی و در مواضع بتنی که از ماه‌ها پیش مشغول تهیه آن هستند موضع گرفته، با نیروی تعقیب کننده ایرانی مبارزه می کنند و اگر با مقاومتی مواجه نشوند فوراً با استفاده از کیسه های شنی تحکیم هدف کرده و توپخانه خود را به جلو حرکت داده و برای یک دفاع جدی آماده می شوند، کما اینکه عملاً در عملیات غرب و عملیات چند روز گذشته خوزستان اتفاق افتاد.

۳. در کنار کمتر پاسگاه ژاندارمری واحد ارتشی وجود دارد؛ بنابراین بیشتر پاسگاه های خوزستان می تواند مورد هجوم عراقی ها به شکل فوق قرار بگیرد.

۴. عراق از تنظیم این برنامه هدف تبلیغاتی زیر را دارد:

الف) روحیه مردم ایران و نیروهای مسلح را تضعیف و درعوض روحیه نیروهای مسلح و مردم عراق را بالا ببرد.

ب) [به] مجاهدین عراقی که در داخل خاک عراق فعالیت می کنند عملاً اثبات کند مدافع آنان؛ یعنی ایران، هیچ قدرتی در برابر عراق ندارد.

پ) در صورت امکان قسمتی از سرزمین ایران را اشغال و با این ترتیب ایران را وادار به قبول پیشنهادات عراق نماید.

۵. [با] توجه به موارد فوق و اینکه تاکتیک عراق دقیقاً روشن است، پیشنهادات زیر را مطرح می سازم:

الف) در کنار تمام پاسگاه های مرزی نیروی زرهی و یا ضدزره مستقر گردد تا از سقوط آنها جلوگیری شود.

ب) پاسگاه هایی که آسیب پذیر هستند جمع آوری و ساختمان آن وسیله خود ما منفجر شود و چند پاسگاه در یک پاسگاه که دارای ساختمان محکم تری است ادغام و در پشت آن نیروی زرهی مستقر گردد.

پ) بدون فوت وقت نیروهای ایران حالت تهاجمی موضع گرفته، هر جا نقطه ضعیف پیدا می کنند وارد خاک عراق شده، ضرباتی بر پاسگاه ها و تأسیسات آنها وارد کرده و به خاک ایران با سرعت مراجعت کنند.

چ) هیچ راهی نداریم جز با هلیکوپترهای کبری و موشک و هواپیما و ادوات ضدزره از زمین و هوا تمام نیروهای زرهی عراق را در داخل خاک آن کشور که هم اکنون در نزدیک مرزهای ایران موضع گرفته اند منهدم سازیم و الا به زودی عملیات دیگری روی پاسگاهی دیگر انجام داده و از تلویزیون بغداد پخش می کند و سقوط پاسگاه های ژاندارمری با شرایطی که اکنون دارند، قطعی است.»^(۱)

ضمیمه گزارش ۶۷۶: مرور درگیری های مهاباد به روایت یکی از مراکز سپاه

«شهر مهاباد از مناطقی بود که از همان ابتدای بحران در محدوده غرب و شمال غرب کشور به علت داشتن سابقه ای دیرین در امر خودمختاری و به عنوان شهر قاضی محمد به وسیله گروه های سیاسی مدعی دفاع از حقوق کرد اشغال و به آشوب کشیده شد. در این دوران، اکثر گروهک های ضدانقلاب و سران مرتجع آنها به خصوص حزب منحل دموکرات که خود را وارث جنبش قاضی می دانستند، حضور گسترده ای در شهر مهاباد، به عنوان پایتخت کردستان بزرگ و خودمختار نشان دادند. در دوران فترت نیز این شهر به عنوان محل انجام مذاکرات ازسوی طرفین برگزیده شده بود. اکثر جلسات هیئت اعزامی دولت با (به اصطلاح) نمایندگان سیاسی و مذهبی مردم کردستان در این شهر صورت می گرفت. در این مدت به ظاهر برای بهتر شدن مذاکرات، در شهر اعلام آتش بس شده بود، لکن این امر

فقط ازسوی نیروهای جمهوری اسلامی رعایت می شد و قتل، غارت، تجاوز، گروگان گیری، اعدام های بی دلیل با صدور حکم دادگاه های فرمایشی، حملات پی در پی و بی وقفه به پادگان شهر و محل حضور پاسداران همچنان ازسوی دشمن به قوت خود باقی بود. در ادامه به ارائه بعضی از گزارش های مستند می پردازیم:

- سرتاسر شب مورخه ۱/۸/۵۸، زدو خورد بین نیروهای جمهوری اسلامی و گروه های ضدانقلاب در باغات شمالی مهاباد ادامه داشت. در این زمان کلیه راه های ورودی شهر (میاندوآب - مهاباد، سردشت - مهاباد و ارومیه - مهاباد) به شدت ازسوی گروهک ها کنترل می شد و کسی به راحتی قادر به ورود و یا خروج از شهر نبود.

مورخه ۳/۱۱/۵۸، با تحریک گروه های غیرقانونی، عده ای از دانش آموزان دبیرستان ها و مدارس راهنمایی دخترانه و پسرانه مهاباد در پشتیبانی از خواسته های مردم سنندج و خروج پاسداران از شهرهای کردستان به خصوص مهاباد، دست به تحصن زدند. این عده درباره علت تحصن خود اعلام کردند: درحالی که ۲۲ روز از تحصن مردم سنندج می گذرد، هنوز هیئت نمایندگی خلق کرد درباره خودمختاری کردستان

ص: ۱۱۱۳

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۳، ۲۷/۷/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳، از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

- تصمیمی نگرفته است، بنابراین ما تا رسیدن به خواسته های خود به تحصن در مدارس ادامه می دهیم.

- در همین روز (۳/۱۱/۵۸) دویست نفر از نیروهای آموزش و پرورش مهاباد که از پنج روز قبل در سالن فرمانداری شهر تحصن کرده بودند، خواسته های خود را در یک قطعنامه پنج ماده ای مبنی بر پرداخت هزینه ساعات اضافه کاری، تهیه مسکن، تقلیل سنوات ارتقاء گروه، تغییر سمت منتشر کردند.

- به دنبال بالا-گرفتن اعتراضات به حضور نیروهای سپاه در منطقه، مورخ ۱۶/۱۱/۵۸، دشمن با تحریک و تهدید مردم و اعلام تعطیل عمومی، اقدام به برپایی راه پیمایی در سطح شهر و روستاهای اطراف آن نمود.

- ساعت ۲۱ روز جمعه شانزدهم اسفندماه ۱۳۵۸، بر اثر انفجار دینامیت، دیوار بیرونی مسجد جامع مهاباد ویران و شیشه های چند خانه مجاور آن شکسته شد.

- مورخه ۲۷/۱۲/۵۸، دیپلمه های بیکار مهاباد دست به یک راه پیمایی اعتراض آمیز زدند و با سردادن شعارهایی از مسئولین خواستار کار شدند.

- در چهاردهمین روز از فروردین ماه ۱۳۵۹، در پی ناآرامی های چند ماه اخیر در مهاباد که به قسمت هایی از آن اشاره شد، حجت الاسلام شیخ حسین کرمانی، نماینده حضرت امام(ره) در منطقه غرب کشور، برای بررسی مشکلات، مسائل موجود و ملاقات و گفت و گو با (به اصطلاح) رهبران سیاسی و مذهبی کردستان وارد این شهر شد. این گفت و گوها نیز تأثیر چندانی در بهبودی اوضاع شهر نداشت؛ زیرا حملات دشمن به مراکز و تأسیسات نظامی و غیرنظامی دولتی به خصوص محل استقرار ارتش و سپاه در پادگان و کاخ جوانان همچنان ادامه داشت.

الف) شدت یافتن درگیری ها و حرکت نیروها به منظور پاک سازی شهر:

اوضاع مهاباد هرروز وخیم تر می شد. شهر در اشغال مهاجمان مسلح بود و دولت درعمل، در آن کوچک ترین اختیاری نداشت. نیروهای ارتش در پادگان و پاسداران در کاخ جوانان محصور شده بودند.

شهر که از سوم اردیبهشت ماه ۱۳۵۹ در محاصره قرار گرفته بود، از نظر ارزاق عمومی با مشکلات زیادی مواجه بود. اکثر وسایط نقلیه، نانوائی ها و گرمابه ها به علت کمبود مواد سوختی از کار افتاده بود. دشمن هرروز به بهانه های مختلف به منظور برهم زدن هرچه بیشتر اوضاع شهر، مردم را وادار به راه پیمایی، تظاهرات و تحصن می کرد.

در هیجدهمین روز از مردادماه ۱۳۵۹، پادگان مهاباد طی اطلاعیه ای اعلام کرد که قصد دارد روز آینده پرسنل خود را با تجهیزات سازمانی جهت آموزش از داخل شهر عبور دهد. با حرکت ستون، حزب منحلہ دمکرات پس از واگذاری درگیری ها به هسته های مقاومت خود، شهر را ترک کرد. زیرا باتوجه به سوابق قبلی و موقعیت بسیار حساس شهر مهاباد، همچنین سخنان نمایندگان مجلس شورای اسلامی مبنی بر اینکه ارتش باید شهرهای مهاباد، بوکان، سردشت و پیرانشهر را از وجود ضدانقلاب پاک سازی کند، حرکت نیروهای ارتش را به منزله استقرار در شهر تلقی نموده بود.

مورخه ۱/۶/۵۹، ستون ارتش (لشکر ۶۴ ارومیه)، سپاه و ژاندارمری مرکب از ۱۱۰ دستگاه خودرو و ۳ دستگاه تانک که به وسیله ۴ فروند بالگرد حمایت می شد، به منظور آزادسازی و پاک سازی مهاباد از ارومیه عازم این شهر شد. ستون اعزامی در نزدیکی شرکت کشتارگاه

مورد هجوم نیروهای کومه له، حزب منحله دمکرات و سایر گروهک ها قرار گرفت. بر اثر این حمله، ستون به دو قسمت تقسیم شد و از ۱۱۰ دستگاه خودرو همراه آن چیزی در حدود ۶۰ دستگاه وارد شهر شد و بقیه مجبور به بازگشت به ارومیه گردیدند. به این ترتیب مه‌آباد آماده پاک سازی توسط نیروهای جمهوری اسلامی قرار گرفت. گروه های ضدانقلاب که استعدادشان به هزاران نفر نیروی مسلح می رسید با ایجاد سنگر و مواضع در نقاط مختلف شهر، نیروهای دولتی را تهدید به مقابله جدی کردند. این تهدیدها در روند حرکت رزمندگان به منظور پاک سازی شهر و اعمال حاکمیت دولت در مه‌آباد، کوچک ترین خللی وارد نکرد. ستون اعزامی با ورود به مه‌آباد مشغول پاک سازی شهر از وجود ضدانقلاب گردید. در این زمان، شهر وضعیت مطلوبی نداشت.

ص: ۱۱۱۴

تمامی ادارات به علت عدم پرداخت حقوق کارمندان به حالت تعطیل درآمده بود. مدارس امتحانات شهریورماه خود را به تعویق انداخته بودند. فرماندار استعفا داده بود و امور شهر توسط شهردار، معاون فرماندار و یک شورای شهری اداره می شد. هیچ ترددی در سطح شهر دیده نمی شد. تمامی مغازه ها بسته بودند. جز خانواده های فقیری که در شهر باقی مانده بود، بقیه ساکنین مهاباد به تبریز، ارومیه و دیگر شهرهای اطراف مهاجرت کرده بودند.

مورخه ۲۶/۶/۵۹، پاک سازی شهر توسط ستون اعزامی از ارومیه همچنان ادامه داشت. واحدهای نظامی از زمان ورود به مهاباد چند نقطه مهم از جمله ساختمان صداوسیما، استادیوم ورزشی، محل سابق گروهان ژاندارمری (یکی از دفاتر حزب منحل دموکرات)، سازمان پیشاهنگی و باشگاه افسران را از اشغال دشمن خارج نمود و خود در آنها مستقر شدند. پس از آن، نوبت پاک سازی سازمان های مهم شهر مانند آب و برق، فرمانداری، آموزش و پرورش و سیلو بود. در این زمان سپاهیان اسلام، علاوه بر اجرای عملیات پاک سازی شهر، با صدور اطلاعیه ها و اعلامیه هایی به گروه های ضدانقلاب اخطار کردند که هرچه زودتر اسلحه های خود را تحویل دهند و تسلیم شوند، در غیر این صورت به شدت سرکوب خواهند شد.

با استقرار نیروهای جمهوری اسلامی در مواضع متصرفه، کسب موفقیت در امر پاک سازی شهر و پیشروی به سوی مواضع جدید، دشمن با وارد کردن نیروهای جنبش مقاومت خود در میدان نبرد، برای مقابله با آنها به سختی وارد عمل شد. درگیری میان ضدانقلابیون و رزمندگان اسلام در شهر به شدت ادامه داشت. حملات گروه ها برای بازپس گیری مواضع ازدست رفته بدون وقفه در جریان بود. با همت والا و عزم راسخ دلیرمردان سپاه اسلام، شهر مهاباد از وجود گروه های مسلح غیرقانونی پاک شد. دشمن شکست خورده به نقاط اطراف شهر متواری گردید و برای به تسلیم کشاندن رزمندگان اسلام، حملات خود را روی پادگان شهر متمرکز نمود. به همین دلیل، پاک سازی شهر به راحتی صورت نگرفت. هر دو هفته یک بار، ستونی از ارومیه برای برقراری آرامش و تثبیت امنیت به مهاباد اعزام می شد.

ب) عادی سازی اوضاع شهر پس از پاک سازی:

پس از پاک سازی شهر، برقراری امنیت اهمیت ویژه ای یافت. جهت عادی سازی اوضاع شهر و اجرای طرح های عمرانی، از سوی رزمندگان اسلامی اقداماتی پیش بینی و اجرا شد. در این راستا و در مرحله اول، طی اطلاعیه ای از کلیه مردم مسلمان و متعهد مهاباد دعوت شد تا برای برقراری انتظامات و جلوگیری از دزدی و تخریب اماکن دولتی، همکاری لازم را با نیروهای نظامی و انتظامی جمهوری اسلامی به عمل آورند. ارزاق و سوخت (به صورت رایگان) همچنین کمک های مردمی در میان اهالی شهر تقسیم شد. حقوق معوقه و مزایای کلیه کارمندان ادارات مهاباد توسط هیئت پاک سازی استان آذربایجان غربی مورد تأیید قرار گرفت و به آنها پرداخت گردید. با کمک پزشکان تیپ ارتش در مهاباد، یک واحد بهداشتی برای پاسخ گویی به نیازهای مردم در کنار پادگان تأسیس شد. سازمان ها و ارگان های دولتی که به دلیل نفوذ ضدانقلابیون به حال تعطیل درآمده بود، با دعوت فرماندار فعالیت خود را از سر گرفتند. مسائل فرهنگی، ارشادی و تبلیغاتی در جلسه ای با حضور فرماندار و نمایندگان روحانیت شهرستان مهاباد، ارگان های انقلابی، نماینده دفتر تبلیغات حضرت امام (ره) اعزامی از قم و سرپرست صداوسیما جمهوری اسلامی مرکز مهاباد مورد بحث و بررسی قرار گرفت. در این رابطه، تعدادی کتاب و پوستر در شهر توضیح [توزیع] شد. (در این زمان چیزی در حدود ۱۲ هزار جلد کتاب توسط مردم خریداری شد) با استقرار امنیت در شهر و آغاز روال عادی فعالیت های روزمره در مهاباد، آن عده از اهالی که به دیگر شهرها مهاجرت کرده بودند به موطن خود مراجعت نمودند. حرکت های اقتصادی و عمرانی با اجرای طرح های بزرگ و اساسی آغاز شد. رزمندگان اسلام در راستای ایجاد امنیت در منطقه و کنترل اوضاع، طرحی با نام طرح ایمن سازی و الفتح اجرا نمودند که براساس آن ۳۰ پایگاه در شهر مهاباد ایجاد گردید. (۱)

۱- مصطفی ایزدی، تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی (ضدانقلاب و ضدانقلابیون)، تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، دانشکده فرماندهی و ستاد، ۱۳۸۶، ج ۴، ص ۱۷۲، (آزادسازی مهاباد).

ضمیمه گزارش ۶۷۹: بخش هایی از گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در بازدید امروز خود از قسمت های مختلف زندان اوین

«... مسئول زندان اوین در ادامه گفت: اصولاً زندان انقلاب ابتدا در مدرسه رفاه تشکیل شد که در آن زمان تمام دستگیری ها را مردم انجام می دادند و دادستان انقلابی در کار نبود. ... کچویی در بخش دیگری از سخنانش گفت: از بدو پیروزی انقلاب تاکنون یعنی تا تاریخ ۲۴/۶/۵۹ که کارنامه زندان انقلاب را به شورای انقلاب دادیم، مجموعاً زندان انقلاب از آغاز؛ یعنی از مدرسه رفاه تا زندان اوین، ۸۴۱۵ نفر را پذیرایی کرده است که از این عده ۳۲۶ نفر محکوم به اعدام شده اند، اعم از ضدانقلاب و کودتاجی؛ ۳۹۷ نفر هم که دوران محکومیتشان را می گذرانند؛ ۷۰۴۵ نفر آزاد شده اند و ۱۰۴۰ نفر در بند هستند که مشغول رسیدگی به پرونده آنها می باشند. وی گفت: از اعدامی ها تعداد ۶۵ نفر تا تاریخ ۲۴/۶/۵۹ کودتاجی بوده اند، ۱۹ نفر از اعضای گروه فرقان و بقیه هم از عوامل رژیم سابق و ضدانقلابیون، ۲ نفر هم در زندان انقلاب دست به خودکشی زده اند. ...»

در ادامه این گزارش، خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی درباره نحوه بازدید از قسمت های مختلف زندان چنین گزارش می دهد: «پس از پایان توضیحات مسئول زندان اوین، به اتفاق خبرنگاران به بازدید از زندان اوین و قسمت های مختلف زندان پرداختیم. ... در بین راه با محمدرضا سعادت که به اتفاق دادستان انقلاب آقای لاجوردی به اتاق دادستانی انقلاب می رفتند تا با وکیل خود آقای لاهیجی ملاقات کنند. سعادت در بین راه به سؤالات خبرنگاران پاسخ گفت. وی گفت در زمان دستگیری ام شکنجه شده ام، لیکن از زمانی که در زندان اوین هستم کوچک ترین شکنجه ای نشدم، اما به هر صورت زندان، زندان است، در سلول انفرادی و نمود و نمناک هستم. وی در پاسخ به سؤال خبرنگار ما که آیا شما می توانید از فضای حیاط استفاده کنید یا نه؟ گفت: بلی، آزاد هستم و می توانم از فضای حیاط استفاده کنم. وی در پاسخ به اینکه چرا در زندان انفرادی هست، گفت: البته می خواستند مرا به بند عمومی منتقل کنند، در بند عمومی هم چه کسانی هستند: ساواکی ها و ضدانقلابیون و من نمی توانستم این وضع را تحمل کنم. بنابراین ترجیح دادم که در سلول انفرادی باشم تا در بند عمومی. سعادت در مورد وکیل خود گفت: البته آقای لاهیجی را سازمان معرفی کرده و چون سازمان معرفی کرده، من هم قبول دارم. [وی درباره] اینکه چرا درخواست کرده اید که موسی خیابانی در محاکمه شما حضور داشته باشد، گفت: موسی خیابانی به درخواست سازمان در این محاکمه شرکت می کند. سعادت در مورد پرسش دیگر خبرنگاران گفت: همه مسائل را در دادگاه عنوان خواهیم کرد. آن گاه به بند سلول های انفرادی زندان رفتیم و از سلول سعادت دیدن کردیم؛ سلولی کوچک پر از کتاب های مختلف قرآن، کتاب های سازمان، پوسترهایی از آیت الله طالقانی و تلویزیون بود و سایر وسایل رفاهی در سلول انفرادی سعادت موجود بود. ...»^(۱)

ص: ۱۱۱۶

با گذشت دو روز از لغو یک طرفه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر از سوی رژیم عراق و ادعای ارضی این کشور بر بخش هایی از خاک ایران و اعلام حاکمیت مطلق خود بر کل اروندرود، بیانیه ای نه چندان مستحکم و قانع کننده از سوی وزارت امور خارجه ایران در این مورد و درباره تجاوزهای مرزی عراق انتشار یافت که دیشب از رادیو ایران قرائت شد.^(۱) در این بیانیه آمده است: «وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران بار دیگر خود را موظف می داند نکاتی را که تاکنون بارها گفته شده است تکرار کند تا وجدان بیدار دنیای آزاد و غیروابسته به ابرقدرت های شرق و غرب را به حقیقت آنچه که در این منطقه می گذرد متوجه کند. ما همچنان که در گذشته نشان داده ایم پایبند مکتب اسلامیم و مطابق اعتقادات مکتبی مان عمل می کنیم و از این رو است که: اولاً، هرگونه تجاوزی را که به آب و خاک هر کشوری صورت گیرد همواره محکوم کرده و این را نه با حرف بلکه در عمل نیز نشان داده ایم. ما همان گونه که تجاوزات اسرائیل به حریم اعراب، روسیه شوروی به افغانستان و حملات نظامی امریکا را به کشورهای دیگر و ایران محکوم کرده ایم تجاوزات خصمانه رژیم عراق را نیز که در همان خط تجاوزات امریکا است محکوم می کنیم و ادعاهای واهی بعث عراق را که ناشی از انجام توطئه ای مخالف مصالح و منافع ملل مسلمان است در مورد لغو یک جانبه قراردادی که قسمت مربوط به ایران آن اجرا شده است، هرگز نمی توانیم بپذیریم. ثانیاً، باتوجه به اینکه انقلاب ما اسلامی و انگیزه اش توحید صفوف و یکپارچگی تمام مسلمانان است و از آنجا که چنین حرکت و جنبشی نه به مذاق حکام مستبد خوش می آید و نه ابرقدرت های شرق و غرب را خوشایند است، لذا سرسپردگان از چپ و راست به دشمنی با ما و هدف خدایی ما برخاسته اند و اکنون خواسته یا ناخواسته در صفوف دشمنان ما قرار گرفته اند. ما یقین داریم اگر ندای حق طلبانه ما به گوش ملل اسلامی و غیراسلامی برسد قلوب آزادگان گیتی سراسر با ما خواهد بود و همچنان اهداف استعمارگران و تجاوزاتی را که بر علیه ما صورت می گیرد یکپارچه محکوم خواهند کرد. ثالثاً، ما تمام مشکلات داخلی و خارجی خود را از جمله تجاوزات رژیم عراق و تحریکاتی را که در مرزها به وجود می آورد زاییده توطئه هایی می دانیم که ابرقدرت امریکا از قبل از پیروزی انقلاب بر علیه ما

ص: ۱۱۲۱

۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، ص ۳۰۹، روزنامه عربی الانوار، ۱۹/۹/۱۹۱۹۸۰ (۲۸/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهتاب فضلی.

و ملت مسلمانان طراحی کرده است. پس از سقوط رژیم شاه، امریکا بزرگ‌ترین پایگاهش را در منطقه از دست داد و خود را ناگزیر دید به ما و حرکت ما ضربه بزند و هر رژیم دست‌نشانده‌ای را که آمادگی داشته باشد بر علیه ما بشوراند و نابسامانی‌هایی که اکنون منطقه ما با آن دست به گریبان است همگی دنباله همان توطئه‌ها است و دست امریکا به وضوح در آنها دیده می‌شود. رابعاً، ما دیده حقیقت بین و وجدان بیدار ملل و دول آزاده دنیا را به قضاوت می‌خوانیم و برادران مسلمان عراقی خود را شاهد می‌گیریم و به رژیم عراق هشدار می‌دهیم که ادامه تجاوز به حدود غربی ایران همان چیزی است که دولت‌های استعمارگر غرب و شرق خواستار آن اند و اسرائیل از بعد از انقلاب پیروزمندانه ما چشم‌انتظار آن بوده است. هر گلوله‌ای که به سمت حدود ما شلیک شود و هر سربازی که در این راه شهید گردد در نهایت امر به سود دولت‌های استعمارگر شرق و غرب و اسرائیل متجاوز خواهد بود و لذا رژیم بعث عراق به وضوح عامل و سرسپرده امریکا و اسرائیل و مجری نیات آنها شده است. خامساً، مجدداً تأکید می‌کنیم اگر رژیم عراق در رابطه با ادعاهای گنگ و مبهم خود حسن نیت می‌داشت می‌باید نه با زبان توپ و تانک بلکه با استفاده از منطق سلیم و رابطه حسن هم‌جواری ما وارد می‌شد. درحالی‌که با کمال تأسف می‌بینیم و دنیا شاهد است که دشمنی خود را نسبت به ما از دیرباز نشان داده است و برخلاف آنچه که ادعا می‌کند اقدام به نبرد و تشدید و توسعه آن کرده است تا بتواند همیشه و بهتر سرسپردگی خود را به اربابان خود نشان دهد، غافل از آنکه ملت مسلمان ایران با تمام وجود از تمامیت ارضی و استقلال خود تا آخرین نفر دفاع خواهد کرد. (۱)

۱

در ادامه تحرکات سیاسی و دیپلماتیک عراق به منظور توجیه لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان ایران و عراق، در میان کشورهای مختلف و به دنبال سفر روزهای گذشته دو تن از سفیران و وزرای عراق به تونس، الجزایر، مغرب و موریتانی و دعوت از سفیران کشورهای عربی حوزه خلیج فارس به وزارت خارجه عراق در بغداد، (۲) امروز هم «الیاس سرکیس، رئیس‌جمهور لبنان، پیامی از سوی صدام حسین، رئیس‌جمهور عراق، دریافت داشت. انتظار می‌رود این پیام در رابطه با اوضاع مرزی ایران و عراق باشد. از سوی دیگر، خبرگزاری اسلامی از بیروت گزارش داد یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین نیز پیامی از صدام دریافت داشته است که این پیام نیز احتمالاً درباره برخوردهای مرزی ایران و عراق می‌باشد.» بنا به همین گزارش: «صدام پیام‌های مشابه دیگری نیز اخیراً به رهبران عرب ارسال داشته است. وی همچنین بارها سفیران تمام کشورها را در بغداد فراخوانده و علت تحمیل جنگ را در مرز کشور خود با ایران برای آنان توجیه نموده است.» (۳) همچنین، بنا به گزارش رادیو بغداد، امروز «فیدل کاسترو رئیس‌جمهوری کوبا و رئیس جنبش غیرمتعهدها، نامه‌ای از دولت عراق پیرامون وضع "مرز شرقی و وطن عربی" و موضع عراق نسبت به آن دریافت نمود. ...» (۴)

ص: ۱۱۲۲

- ۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران، ۲۸/۶/۱۳۵۹.
- ۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، صص ۶ و ۷، به نقل از خبرگزاری فرانسه از تونس، ۲۸/۶/۱۳۵۹.
- ۳- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۸، به نقل از خبرگزاری رویتر از بیروت.
- ۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲۲ و - همان، ص ۴۳، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

با رو به وخامت گذاشتن بیشتر روابط ایران و عراق، تشدید درگیری های نظامی در مناطق مرزی دو کشور، لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان دو کشور از سوی عراق و در مجموع، احتمال حمله نظامی سراسری عراق به ایران، منطقه خلیج فارس و اقتصاد کشورهای صادرکننده منطقه و نیز کشورهای صنعتی جهان به خطر افتاده است. در این زمینه، نگاهی به رسانه های جهان، وضعیت رو به وخامت این منطقه را آشکار می سازد. از جمله: به گزارش امروز روزنامه الشرق الاوسط چاپ لندن، «وخامت روابط ایران و عراق از نظر نظامی و سیاسی در حالی ادامه می یابد که کشورهای منطقه بررسی تصمیم رئیس جمهور صدام حسین مبنی بر لغو توافقنامه سال ۱۹۷۵ الجزایر را آغاز نموده اند. ...» (۱)

روزنامه اقتصادی فاینشال تایمز نیز به قلم "راجر ماتیوس" در این باره می نویسد: «بروز جنگ بین ایران و عراق از هر درگیری دیگر در خاورمیانه برای کشورهای صنعتی جهان خطرناک تر است، چون هر دو کشور تولیدکننده نفت بوده و در قلب یک منطقه کشتیرانی بین المللی قرار دارند. زمانی را که صدام برای لغو یک جانبه قرارداد مرزی با ایران انتخاب کرده باعث تعجب دیپلمات های غربی شده است. صدام برای در دست گرفتن رهبری جهان عرب و مطرح شدن به عنوان قدرت برتر خلیج فارس سخت تلاش می کند. اقدام مصر در امضای موافقت نامه صلح با اسرائیل و بروز ناآرامی در ایران، فرصت مناسبی را برای صدام پدید آورده تا به آرزوهای خود جامه عمل بپوشاند. ... ایران و عراق از زمان سقوط امپراتوری عثمانی بر روی کنترل شط العرب اختلاف نظر داشته اند.» در ادامه این مقاله آمده است: «مقامات عراق معتقدند اوضاع نابسامان ایران باعث خواهد شد رهبران این کشور از وارد شدن در یک جنگ تمام عیار با عراق خودداری کنند. نیروهای عراق در طول چند هفته گذشته در برخی از مناطق مرزی، ۸ مایل در خاک ایران نفوذ کرده اند. در ضمن، عراق اقدام به تمرکز وسیع نیروهای خود در مرز با ایران کرده و سلاح های پیشرفته جدیدی از شوروی و اروپای غربی دریافت کرده است. در همین مدت، نیروهای ایرانی از لحاظ تجهیزات و آمادگی رزمی به شدت ضعیف شده اند. کارشناسان نظامی معتقدند عراق در جنگ زمینی و هوایی به آسانی بر ایران غلبه خواهد کرد، ولی در دریا این اطمینان را ندارد. در صورت تلاش ایران برای دخالت در صدور نفت عراق [در صورت بروز یک جنگ تمام عیار] اوضاع برای جهان غرب نگران کننده تر خواهد شد. همچنین شوروی نیز با دقتی بیشتر، به دلیل اهمیت استراتژیک و نیز امکاناتی که در دهانه شط العرب و فاو دایر کرده است، مراقب اوضاع هر دو کشور خواهد بود. صدام در صورت جنگ با ایران با خطرات کاهش صدور نفت روبه رو خواهد بود. از طرفی، خط لوله نفتی عراق در سوریه هر لحظه ممکن است بسته شود. احتمالاً در آینده، جنگ بر کنفرانس های اوپک و جنبش عدم تعهد که در بغداد برپا خواهد شد و نیز نقش صدام به عنوان میزبان، تأثیر بسزایی خواهد گذاشت. ... وضعیت اقلیت عرب در استان خوزستان ایران نقش عمده ای را در رابطه با آینده مناقشات ایران ایفا خواهد کرد. از زمان وقوع انقلاب ایران، عراق همواره به اعراب ایران آموزش های ایدئولوژیکی و خرابکاری داده است. عراق سعی کرده تا آگاهی سیاسی اعراب خوزستان را افزایش دهد. اعراب جدایی طلب آموزش دیده در عراق مسئول انفجار خطوط لوله نفت از فوریه سال گذشته هستند. هر چند این اقدام آنها تأثیر چندانی در تولید نفت خام یا

ص: ۱۱۲۳

۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ص ۳۱۰، روزنامه الشرق الاوسط (انگلستان) بغداد، ۱۹/۹/۱۹۸۰ (۲۸/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهتاب فضلی.

کار پالایشگاه‌ها نداشته است. تلخی روابط میان ایران و عراق در اجلاس این هفته اوپک در وین نمایان شد و باعث دشواری‌هایی برای اجلاس برنامه‌ریزی شده اوپک در ماه آینده در بغداد گشت. ایران به عنوان بزرگ‌ترین مانع در توافق بر تولید بلندمدت نفت و سیاست قیمت‌گذاری اوپک مطرح شده است و ادعا کرده که اوپک همراه با عراق به عنوان یکی از مقصران اصلی و دراصل مسئول تولید اضافه نفت هستند. خشم ایران بی‌شک درک متقابل میان عراق و عربستان سعودی را تشدید می‌کند و سرانجام عراق، ایران را از ریاست اوپک با زور برکنار کرد. و الجزایر جایگزین ایران شد.^(۱)

در این حال، بخش عربی رادیو امان به طرف داری از صدام پرداخته است: «رهبری ایران باید به طور جدی تقاضای عراق را مدنظر قرار داده و تسلیم آنها شود. رفتارهای ایران نسبت به حل خواسته‌های عادلانه عراق شاید در بطن خود منجر به توسعه دامنه زدوخوردهای فعلی برای جنگی شود که هدف و مقصد آن معلوم نیست.»^(۲) رادیو صدای آمریکا نیز در برنامه صبحگاهی امروز خود از نگرانی دولت آمریکا از درگیری‌های مرزی ایران و عراق سخن به میان آورده است: «... نبردهای مرزی بین عراق و ایران ابراز نگرانی وزارت خارجه آمریکا را به دنبال داشته است. سخنگوی وزارت خارجه دیروز در واشنگتن فیصله اختلافات مرزی ایران و عراق را به طریق مسالمت‌آمیز خواستار شد. وی افزود ایالات متحده در اختلافات بین ایران و عراق دخالتی ندارد و قصد هیچ‌گونه مداخله‌ای در این مورد ندارد. با این حال، آمریکا هر نوع اقدامی را که به مشتمل شدن اختلافات دامن می‌زند، مورد تقییح قرار می‌دهد. ... مقامات رسمی در واشنگتن گوشزد می‌کنند که اعلام تکذیب آمریکا مبنی بر هر نوع دخالت در نوارهای مرزی ایران و عراق به دنبال ادعای مقامات ایران صورت گرفته است. دولت ایران، ایالات متحده را به همدستی و کمک به عراق در نبردهای مزبور متهم ساخته است.»^(۳)

از سوی دیگر، بخش عربی رادیو لندن امروز اعلام کرد: «لغو قراردادی که عراق در سال ۱۹۷۵ با ایران در الجزایر امضا کرده بود، تاحدی از طرف ایران صورت گرفته است، زیرا رئیس ستاد نیروهای این کشور هفته گذشته گفته بود که ایران آن قرارداد را به رسمیت نمی‌شناسد.»^{(۴)-(۵)} لازم به توضیح است که سخنان تیمسار فلاحی در مقابل تجاوزهای مکرر مرزی عراق به ایران، خصوصاً اشغال منطقه سیف سعد و زین القوس و نقاط همجوار آن صورت گرفته است و این به معنای لغو قرارداد نیست. در این زمینه عراق ادعا داشت که در قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر به ایران امتیاز داده است و تیمسار فلاحی در پاسخ گفت که این قرارداد امتیاز نبوده است، بلکه حق ایران بوده است.

ص: ۱۱۲۴

۱- همان، صص ۳۱۶ تا ۳۱۸، فایننشال تایمز، راجر ماتیوس، ۱۹/۹/۱۹۸۰ (۲۸/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶ به نقل از رادیو عربی امان، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۲، بخش فارسی رادیو صدای آمریکا، ساعت ۷:۳۰ دقیقه، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۴- در روز ۲۴ شهریور ۱۳۵۹، تیمسار ولی‌الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در گفت‌وگو با خبرگزاری پارس درباره ادعاهای مرزی و نبردهای شدید در مرزهای غربی کشور به شدت واکنش نشان داد. وی درباره قرارداد الجزایر و ادعاهای مرزی عراق گفت: «ما قرارداد الجزایر را در مورد مرزهای ارضی قبول نداریم و یک میلی‌متر از خاک خود را به کسی نخواهیم داد. در مورد شط العرب و اروندرود هم که به گمان عراق امتیازی به ما داده است، ما آن را حق خود دانسته و امتیازی برای خود نمی‌دانیم. و اگر نیروهای بعث عراق در داخل خاک خود قسمتی از ارتفاعات مشرف و سرکوب و یا قسمتی از مرز مشترک را اشغال کرده است، به هر بهایی که شده آن را پس خواهیم گرفت.» رجوع کنید به گزارش اول روزشمار ۲۴ شهریور ۱۳۵۹.

۵- همان، ص ۱۶، به نقل از بخش عربی رادیو لندن، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

نبرد در زمین و هوا در قسمت های عمده مرز ایران و عراق در غرب و جنوب غربی کشور ادامه دارد و بروز جنگ دریایی نیز پیش بینی می شود. تحرکات نیروهای عراقی در روزهای اخیر و به خصوص حوادث و درگیری های امروز، میل قابل توجه این درگیری ها و نیز حملات آتی عراق به مناطق مرزی خوزستان را آشکار می سازد. در این زمینه، گزارش امروز لشکر ۹۲ زرهی اهواز بالاخص گویای تدابیر نظامی عراق در این منطقه است: «برابر اطلاعات واصله و تجزیه و تحلیل زمین و استقرار یگان های نظامی عراق در محل های زیرین، ارتش عراق قصد دارد که از محورهای زیر به خاک ایران یک حمله غافلگیرانه را با نیروهای زرهی و مکانیزه و پشتیبانی هوایی انجام دهند به قسمتی که یک گروه رزمی تانک سنگین در محور عماره - فکه - دوسلق، [شهرهای] دزفول و شوش را تهدید نموده و یک گروه رزمی پیاده مکانیزه از حلفائیه - شیب - الله اکبر، [شهر] اهواز را تهدید نماید. در این زمان، یک گروه رزمی تانک سنگین از طریق محور تنومه - کوشک وارد منطقه بنی تمیم گردیده و با گروه رزمی که از طریق محور تنومه - کیلومتر ۲۵ [خرمشهر] در همین ساعت در حرکت خواهد بود، تلافی نماید. بدیهی است در این حالت از طریق محور تنومه - شلمچه، شهر خرمشهر نیز محاصره خواهد شد. ...» (۱)

در این حال، درگیری های شدید چند روز اخیر در محور بستان و سوسنگرد میان قوای مهاجم عراق و مدافعان ایران امروز نیز با شدت تمام ادامه یافت. «در ساعت ۶:۳۰ دقیقه امروز، از سوی مأمورین عراق به سمت پاسگاه سوبله تیراندازی شد که مأمورین ایرانی متعاقباً به آتش آنها پاسخ دادند.» (۲) در این درگیری که تا ساعت ۱۸ امروز همچنان ادامه داشت، یک کامیون بزرگ واحد سوبله عراق به دست نیروهای خودی منهدم شد. (۳) همچنین، «در ساعت ۹ امروز، مجدداً درگیری بین نیروهای خودی و نیروهای مزدور عراقی در نوار مرزی پاسگاه فکه و دویرج از سر گرفته شد.» بنا به این گزارش، در این درگیری یک درجه دار به نام گروهان یکم "فیروز اسدی" شهید و ۶ نفر از نیروهای خودی مجروح شدند. یک هواپیمای میگ عراق نیز در همین منطقه توسط نیروهای خودی سرنگون شد و تلفات سنگینی به دشمن وارد آمد. (۴) این درگیری در ساعت ۱۵ همچنان ادامه داشت و در این ساعت به پاسگاه صفریه نیز کشیده شد، که هر دو پاسگاه دویرج و صفریه تقاضای پشتیبانی هوایی کردند. (۵) گزارش بعدی شهربانی سوسنگرد حاکی است: «در درگیری بین نیروهای خودی و نیروهای مزدور عراقی که در نوار مرزی جنب پاسگاه فکه رخ داده، وسیله توپخانه ایران ۲ پاسگاه عراق و تعداد ۴ تانک و تعدادی ماشین آلات منهدم گردیده است.» بنا به این گزارش: «ضمناً در حوالی پاسگاه فوق یک فروند هواپیمای ایرانی به علت نامعلومی سقوط نموده.» (۶) یک گزارش دیگر از هنگ سوسنگرد حاکی است که در همین منطقه، امروز یک سرباز عراقی که خدمه و تیرانداز تانک بوده، با سلاح انفرادی خود، به پاسگاه فکه پناهنده شده است. (۷) در این حال، از ناحیه ژاندارمری خوزستان به هنگ آبادان هشدار داده شد که باتوجه به اقدامات نیروهای خودی در روز جاری در انهدام و ایجاد خسارت به چاه های نفت عراق در منطقه فکه عراق، مراقب خرابکاری عوامل وابسته به عراق در خارک باشند، زیرا که تأسیسات نفتی این منطقه در خطر اقدامات تلافی جویانه عراق و عوامل داخلی آن است. (۸)

از سوی دیگر، تحرکات عراق در مناطق مرزی بستان و سوسنگرد امروز نیز قابل توجه بود. از جمله:

ص: ۱۱۲۵

۱- سند شماره ۲۹۰۸۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، شماره سریال: ۱۴، ص ۱، از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تلفنی معاون ناحیه از سوسنگرد.

- ۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال: ۱۴، ص ۱، ۲۸/۶/۱۳۵۹، از هنگ سوسنگرد، ۲۸/۶/۱۳۵۹.
- ۴- سند شماره ۲۱۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا به وزارت کشور، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهرداری سوسنگرد، ۲۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۳۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهرداری استان خوزستان به استاندار خوزستان - ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع واصله از شهرداری سوسنگرد؛ و - سند شماره ۲۹۰۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳) به ف - ژاجا (مرکز فرماندهی)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان بستان.
- ۵- سند شماره ۲۹۰۸۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳) به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۳)، ۲۸/۶/۱۳۵۹.
- ۶- سند شماره ۳۵۴۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهرداری استان خوزستان (امور اجتماعی) به استاندار استان خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش شهرداری سوسنگرد؛ و - سند شماره ۳۴۴۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهرداری جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهرداری سوسنگرد.
- ۷- سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۴، ص ۱، از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام هنگ سوسنگرد مستند به اعلام تلفنی پاسگاه فکه.
- ۸- سند شماره ۳۴۳۵۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به آبادان - هنگ ژاندارمری، ۲۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، شماره سریال: ۱۴، ص ۵، از ناحیه ژاندارمری خوزستان.

امروز تقویت زرهی عراق در منطقه هورالعظیم با عبور از هور و استقرار در منطقه خشکی عشیره ساهندی عراق، که محل یک حلقه چاه نفت و یک پاسگاه عراقی است؛^(۱) جابه جایی و نقل و انتقال نیرو، تجهیزات، پل های فلزی، خودروهای حامل پل، تانک برها و خودروهای حامل نیروهای تکاور و کامیون های حامل مهمات در مناطق فلوجه تا کوت، کوت تا خان بنی سعد، دیوانیه به فلوجه، تکریت به کوت، و نیز حمل کامیون های ایفا حامل مسلسل های ضد هوایی از پادگان التاجی به نوار مرز بصره قابل توجه و چشمگیر بوده است.^(۲) همچنین، «عوامل عراقی در مقابل پاسگاه طلائیة جدید از خاک عراق مشغول حفر سنگر هستند و از قراین چنین برمی آید که حمله مرزی عراق حتمی است.»^(۳)

۱

به دنبال درگیری آتشباری شدیدی که غروب روز گذشته بین قوای نظامی ایرانی مستقر در مرز شلمچه با نیروهای مهاجم عراقی در گرفت،^(۴) «از ساعت ۱۲ ظهر امروز نیز مجدداً با شلیک آر.پی.جی. ۷ از سوی عراق به پاسگاه خین ایران درگیری شروع شد و تا ساعت ۱۳:۲۰ دقیقه ادامه یافت. در این درگیری برادران پاسدار و ارتشی با سلاح های سنگین خمپاره ۱۲۰ و ۸۰ میلی متری و تفنگ ۱۰۶ میلی متری موضع دشمن را درهم کوبیدند و همچنین تانک های سنگین و توپخانه ۱۷۵ میلی متری [ایران] به حالت آماده باش قرار گرفت. در این درگیری ۳ نفر (۲ نفر ارتشی و یک نفر پاسدار) شهید و تعداد ۱۰ نفر زخمی شدند.» بنا به این گزارش: «دامنه درگیری در امتداد بندر خرمشهر ادامه یافت و دشمن با آر.پی.جی. ۷ به ترمینال نظامی بندر حمله کرد که باعث یک شهید و ۵ نفر زخمی شد.»^(۵) گزارش خبرگزاری پارس نیز در مورد دامنه این درگیری حاکی است: «ساعت نیم (۶) بعد از ظهر امروز، مزدوران بعث عراق مجدداً با خمپاره و آر.پی.جی. ۷ به منازل مسکونی اهالی نوار مرزی نهر خین حمله کردند که با عکس العمل دلاوران جمهوری اسلامی مواجه شدند. در این درگیری که حدود نیم ساعت ادامه یافت، تنها به قسمتی از ساختمان های منازل مذکور آسیب رسید.»^(۷)

در حالی که ارتش عراق آتشباری خود را به مناطق مسکونی روستاهای اطراف خرمشهر کشانده و با توجه به اینکه به روز بازگشایی مدارس نزدیک می شویم، امروز «یک مقام اداره آموزش و پرورش خرمشهر در مورد وضع تحصیل افرادی که در مرز بوده و هستند، گفت: به خاطر موقعیت کنونی در حال حاضر حدود ۲ تا ۳ مدرسه از مدارس ما پر از مهاجرین منطقه مرزی شلمچه است و به خاطر شایعاتی که در مورد بازنشدن مدارس در روز اول مهر، رواج یافته همین مسئله به ضدانقلاب کمک می کند. اما ما برای دانش آموزان مرز شلمچه کلاس های سیار خواهیم گذاشت و از مسئولین امر می خواهیم که مهاجرین را به جای دیگری انتقال داده و مدارس را در اختیار دانش آموزان بگذارند.» همین گزارش حاکی است که امروز همچنین مردم خرمشهر به طرز باشکوهی در تشییع جنازه پاسدار شهید سیدجعفر موسوی که چند روز پیش در درگیری های ایران و عراق شهید شده بود، شرکت کردند.^(۸)

ص: ۱۱۲۶

۱- سند شماره ۳۴۳۵۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری سوسنگرد به تهران (ف - ژاجا - رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری بستان.

۲- سند شماره ۴۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به ژاجا، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شود و دیدبانی ارتش.

۳- سند شماره ۳۴۳۵۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به فرماندهی عملیات جنوب، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزا، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

۵- سند شماره ۷۱۳۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه خرمشهر به ستاد فرماندهی مرکز، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۶- عین متن سند می باشد.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرگزاری پارس از خرمشهر، ۲۸/۶/۱۳۵۹، به نقل از مقامات آگاه خرمشهر.

۸- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

تجاوزات دشمن در نوار مرزی خوزستان

□

منبع: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اطلس راهنما - ۱، ص ۸.

ص: ۱۱۲۷

در این حال، تحرکات چند روز گذشته و امروز در مناطق مرزی خرمشهر و آبادان به اوج خود رسیده، که حاکی از حمله قریب الوقوع ارتش عراق از این مناطق است.^(۱) امروز نیز علاوه بر اقدامات عراق در ایجاد استحکامات و سنگرهای بیشتر در منطقه ام الرصاص،^(۲) تحرکات این کشور به خصوص در امر انتقال تجهیزات نظامی و جنگ افزار در اروندرود و نیز اقدام ناوچه های عراقی در ایجاد مزاحمت برای کشتی های تجارتي ایران، قابل توجه بود. امروز «یک کشتی روسی حامل خودروهای نظامی و جنگ افزار از شط العرب به طرف بصره در حرکت بوده است.»^(۳) درارتباط با اعلام و ادعای عراق مبنی بر حق حاکمیت مطلق این رژیم بر اروندرود و اجبار کشتی های عبوری از این آبراه برای نصب پرچم عراق، گزارش هنگ ژاندارمری آبادان حاکی است که «در ساعت ۳:۵۰ دقیقه بامداد امروز، ۳ فروند کشتی تجارتي ایران در دهانه فاو [به] وسیله نیروی دریایی عراق متوقف و به آنها اظهار داشته اند که بایستی پرچم عراق و راهنما همراه داشته باشند. هر سه کشتی فعلاً در دهانه فاو متوقف هستند.»^(۴)

۱

در ادامه تحرکات و حملات ارتش عراق به مناطق مرزی و منطقه عمومی قصرشیرین، امروز علاوه بر تحرکات وسیع ارتش عراق، درگیری های شدیدی نیز در پاسگاه های یکه شان، ولدکشته، تنگاب نو و تلمبه خانه آب با نیروهای ارتش عراق به وقوع پیوست.^(۵) درزمینه تحرکات و نقل و انتقالات امروز ارتش عراق، در اولین ساعات بامداد، فرماندهی سپاه مرکز مجدداً خبر از قصد حمله هوایی عراق ظرف امروز و فردا به مناطق هلاله، سومار، مرز خسروی تا کرمانشاه را داد و گوشزد کرد که واحدهای مستقر در غرب کشور، پیش بینی های لازم را اعمال کنند.^(۶) این درحالی است که عراق بازهم دست به تقویت نیرو در این مناطق زده و ازجمله «تیپ ۹۲ احتیاط خود را امروز به منطقه راینه اعزام و مستقر نموده است.»^(۷)

نیروهای عراقی همچنین در ادامه حملات شدید خود به مناطق مرزی قصرشیرین، از ساعت ۶ صبح امروز با تعدادی تانک و ادوات زرهی به پاسگاه تنگاب نو و تلمبه خانه آب حمله کردند. ارتش عراق همچنین در همین ساعت روبه روی پاسگاه ولدکشته تعدادی تانک مستقر کرد. گزارش گروهان قصرشیرین حاکی است که «یک لحظه عدم پشتیبانی و کمک به موقع، باعث سقوط پاسگاه» های مزبور می گردد. بنا به همین گزارش: «متأسفانه از ساعت [شروع] درگیری، از طریق گروهان و هنگ [به] وسیله بی سیم، واحد ارتشی مستقر در تپه های ولدکشته را صدا زده که متأسفانه تا ساعت ۷:۴۵ دقیقه ارتباط برقرار نگردیده است.» همین گزارش می افزاید که نیروهای مستقر در پاسگاه خسروی مجبور شده اند حضوراً موضوع را به اطلاع واحد ارتشی مزبور برسانند. در ادامه آمده است: «با عنایت به اینکه دو پاسگاه مذکور از نظر سوق الجیشی فوق العاده مهم و موقعیت آنها در خطر است، چنانچه تعدادی تانک خودی در پشت پاسگاه های ولدکشته و تنگاب نو مستقر نگردند، احتمال سقوط هر دو پاسگاه می رود.»^(۸) اما نیم ساعت بعد، اوضاع وخیم تر شد، چنانچه گزارش پاسگاه خسروی حاکی

ص: ۱۱۲۸

۱- سند شماره ۶۵۱۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مشترک عملیاتی جنوب (خرمشهر) به یگان های تابعه، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۵:۴۸ دقیقه صبح.

۲- سند شماره ۴۲۳۵۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۱۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- سند شماره ۵۰۶۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۶/۱۳۵۹، بنا به

گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان مستند به گزارش هنگ ژاندارمری آبادان؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، شماره سریال: ۱۴، ص ۵، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۵ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۶- سند شماره ۱۴۱۶۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی به مرکز فرماندهی غرب، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱:۵۵ دقیقه بامداد.

۷- سند شماره ۲۱۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۸- سند شماره ۲۸۳۷۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ژاجا - رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصرشیرین.

است: «در ساعت ۷:۳۰ دقیقه امروز، تعداد ۲۰ دستگاه تانک زرهی دشمن از سمت سید برزو به طرف پاسگاه های ولدکشته و تنگاب نو در حرکت و در حال حاضر تعدادی از آنها در ۳۰۰ متری جنوب پاسگاه ولدکشته مستقر شده و هر لحظه احتمال حمله به پاسگاه های فوق می رود.» بنا به این گزارش: نیروهای مستقر در پاسگاه تنگاب نو با آر.پی.جی. ۷ به طرف تانک های عراقی تیراندازی کرده و در حال دفاع هستند و شدیداً تقاضای نیروی زرهی از سوی ارتش دارند. (۱) نیم ساعت بعد بازم به تعداد تانک های عراقی در این منطقه اضافه شد: «در ساعت ۸ صبح امروز، ۵ دستگاه تانک دشمن از قریه سید برزو روبه روی خسروی گذشته و در دو کیلومتری مرز ایران مستقر شدند.» (۲)

از آنجا که در منطقه خسروی گمرک و جاده ترانزیتی در حفاظت پاسگاه خسروی قرار دارد، این پاسگاه با توجه به نقل و انتقال زرهی دشمن در این ناحیه اعلام کرد: «با توجه به وضع کنونی و موقعیت ترانزیتی منتهی به کشور عراق و حفاظت اداره گمرک و جاده مربوطه، احتیاج به دو دستگاه تانک دارد. ...» (۳) بالاخره ارتش عراق که از صبح امروز دست به تقویت قوای زرهی خود در روبه روی پاسگاه ولدکشته زده بود، «در ساعت ۹ صبح پاسگاه مزبور را زیر آتش شدید خود گرفت که در اثر این آتشباری، پاسگاه ولدکشته به کلی منهدم شد و کلیه وسایل و سایر سازوبرگ پرسنل آن زیر آوار مانده اند و پاسگاه شدیداً با تیراندازی نیروهای دشمن مقابله نموده و پس از دو ساعت، آتش دشمن خاموش شد و هیچ گونه خسارات جانی به نیروهای خودی وارد نیامده است.» (۴)

«در ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه، بار دیگر ارتش عراق اطراف قصرشیرین را زیر آتش شدید توپخانه خود قرار داد که بلافاصله ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران مستقر در منطقه به آنها پاسخ دادند. بر اثر این درگیری ها که تا ساعت ۵ بعد از ظهر به طول انجامید ارتش عراق با دادن تلفات سنگین بار دیگر مجبور به عقب نشینی شد.» (۵) در این درگیری های آتشباری، نیروهای جمهوری اسلامی موفق شدند که خسارات کلی به پاسگاه حسین آباد عراق در ارتفاعات آق داغ وارد آورند. ضمناً نیروهای خودی مستقر در منطقه تنگاب توانستند امروز یک تانک عراقی را منهدم سازند. (۶) در ساعت ۱۳:۱۵ دقیقه، شهر قصرشیرین نیز زیر آتش شدید توپخانه عراق قرار گرفت و متعاقب آن، در ساعت ۱۳:۴۵ دقیقه درگیری و آتشباری عراق بر روی دو پاسگاه یکه شان و برج احمدی تابع گروهان قصرشیرین بالا گرفت که واحدهای آتشباری ارتش مستقر در منطقه به آتش دشمن پاسخ دادند. (۷)

و آخرین گزارش از وضعیت پاسگاه های این منطقه که در ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، مخابره شده، حاکی است: «پاسگاه های یکه شان، ولدکشته، تنگاب نو و خسروی در حال سقوط است و تقاضای پشتیبانی زمینی و هوایی را نموده است.» بنا به این گزارش، مراتب در تیپ ۳ در حال بررسی است و هماهنگی های لازم با هنگ قصرشیرین و افسر ناظر مقدم هوایی برای پشتیبانی زمینی و هوایی صورت گرفته است. همچنین در همین ساعت، سرهنگ ۲ ستاد، زمانفر فرمانده لشکر ۸۱ زرهی، به اتفاق افسران ستاد لشکر به منطقه درگیری عزیمت کرده اند. (۸)

ص: ۱۱۲۹

۱- سند شماره ۲۸۳۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ژاجا)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه خسروی؛ و - سند شماره ۲۸۳۷۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیاتی غرب کشور، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین مستند به اعلام پاسگاه خسروی.

۲- سند شماره ۵۰۶۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاچا؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا.

۳- سند شماره ۲۷۶۸۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ژاجا)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش پاسگاه

خسروی.

۴- سند شماره ۲۸۳۷۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن ۳) به فرماندهی عملیات مشترک غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش هنگ قصرشیرین؛ و - سند شماره ۲۷۶۸۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳) به فرماندهی منطقه عملیات مشترک غرب (رکن ۳)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصرشیرین مستند به گزارش گروهان قصرشیرین مستند به گزارش پاسگاه ولدکشته.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۶- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۷- سند شماره ۲۷۶۸۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ژاجا - رکن ۳ - دایره عملیات)، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۷۷۳۱۳۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۸۱ زرهی - رکن ۳ به ت - ف - نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد اطلاعات)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اظهار تلفنی معاون ناحیه ژاندارمری کرمانشاه.

باینکه عموماً گزارش‌های معارضین عراقی بیشتر چاشنی تبلیغاتی همراه دارد، در حال از کانال‌های خبری داخل عراق محسوب می‌شوند. از جمله، در ادامه این گونه تحرکات علیه رژیم بعث، سازمان پیکار اسلامی عراق اعلام کرد که «روز گذشته در نزدیکی روستای حاجی صالح عراق چند تن از نیروهای بعث عراق را در یک حمله سریع به هلاکت رساندند. رزمندگان این سازمان ساعت یک بامداد امروز نیز به نیروهای بعث عراق مستقر در اطراف خانقین شیخون زدند و تعدادی خمپاره انداز، آر.پی.جی. ۷ و مسلسل را از آنها به غنیمت گرفتند» (۱). شایان ذکر است که این سازمان در اعلامیه‌ای که دیروز انتشار یافت «خطاب به پرسنل ارتش عراق از آنها خواست که با توسل به پیام رهبران انقلاب اسلامی ایران، خمینی بزرگ، در جهت سرنگونی رژیم سفاک صدام حسین که نماینده امپریالیسم امریکا در منطقه است کوشا باشند...» در این اعلامیه با توجه به جنگ مرزی بین ایران و عراق از نظامیان عراق خواسته شده که از پادگان‌های خود فرار کرده و به صفوف نیروهای اسلامی بپیوندند. (۲)

از سوی دیگر، «جنگجویان کرد عراقی که از جانب پسر ملامصطفی بارزانی رهبری می‌شوند، با تشکیل مجمع قانونگذاری مخالفت کرده‌اند» (۳). رادیو امریکا ضمن بیان این مطلب، در بخش خبری شامگاهی امروز خود نیز گفت: «این مجمع قانونگذاری سازمانی است که توسط دولت بعث عراق برای جلب رضایت کردهای این کشور که خواهان خودمختاری هستند به وجود آمده است». بنا به این گزارش، علت مخالفت جنگجویان کرد معارض عراقی با این انتخابات آن است که «این مجمع زیر کنترل دولت بعث عراق اداره می‌شود». همین گزارش حاکی است که «جنگجویان کرد عراقی هنوز در مناطق کوهستانی این کشور فعالیت دارند» (۴).

در درگیری‌های استان آذربایجان غربی، امروز هم، مهاباد مرکز اصلی بود، ولی در مرکز و دیگر نقاط این استان نیز ناآرامی‌هایی وجود داشت.

در مهاباد، نبرد و تیراندازی بین افراد لشکر ۶۴ ارومیه و ژاندارمری و سپاه پاسداران از یک سو و مهاجمان مسلح ضدانقلاب از سوی دیگر - که از ساعت ۱۰ صبح دیروز آغاز شده بود - در تمام مدت امروز نیز ادامه داشت، که در نتیجه بر اثر تیراندازی‌های متقابل، یک نفر از افراد سپاه شهید و ۴ نفر پاسدار و ۲ نظامی ارتشی مجروح شدند. (۵) درگیری‌های امروز که به دنبال پایان مهلت به "گروه‌های مسلح غیرقانونی" تا ساعت ۱۰ صبح امروز برای تحویل سلاح‌ها و گروگان‌های تحت اختیار خود، رخ داده بود، (۶) «در ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه با حمله آتشباری سنگین مهاجمین به مقر پادگان و سپاه مهاباد شدت یافت. در این حملات به نیروهای خودی آسیبی نرسید، اما مهاجمین بر اثر آتش متقابل نیروهای خودی متحمل خسارات سنگینی

ص: ۱۱۳۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۸۷، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، خبرگزاری پارس از کرمانشاه، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، به نقل از رادیو صدای امریکا، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۴- همان، ص ۶، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ساعت ۲۲:۳۰ دقیقه، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۰۶۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۲:۳۰ دقیقه.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

شدند.»(۱) اما اوج درگیری ها در ساعت بین ۷ تا ۸ شب بود و تا ساعت ۲۱ به طول انجامید.(۲) در این ساعت «دراثر حمله مهاجمین به یک ستون تدارکاتی ارتش در داخل شهر مهاباد، ۵ نفر شهید و ۵ نفر زخمی شدند که حال یکی از آنها وخیم است و یک نفر نیز ناپدید شده است. در این حمله ۲ دستگاه نفربر و یک دستگاه جیب اورال منهدم گردید.»(۳)

اما درحالی که دیروز و امروز شهر مهاباد شاهد درگیری های خونینی بود، از مرکز استان آذربایجان غربی خبر می رسد که امروز «مهاجمین مسلح غیرقانونی ازطرف جنوب و جنوب غربی شهر ارومیه به طرف پادگان و داخل شهر با سلاح های سنگین تیراندازی کردند. معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی ضمن تأیید این خبر، گفت که حمله شدید مهاجمین از ساعت ۱:۳۰ دقیقه با خمپاره های ۸۱ و ۱۲۰ میلی متری شروع شد و تا ساعت ۴:۳۰ دقیقه بامداد ادامه داشت. در این تیراندازی خسارات جزئی به پادگان وارد شده و هیچ گونه تلفات جانی به بار نیامده است...»(۴)

از منطقه مرزی قمرگلن ارومیه نیز خبر می رسد که «حدود ۱۲ نفر از ارتشیان عراق از این مرز جهت پیوستن به نیروهای ایرانی، به دام حزب دمکرات افتادند و حزب دمکرات آنها را دستگیر و بلافاصله آنها را تحویل ارتش عراق داده اند.»(۵) امروز همچنین «در تپه ناصر اشنویه بین نیروهای پاک سازی لشکر ۶۴ ارومیه با مهاجمین مسلح، یک درگیری شدید رخ داد که گفته می شود در این درگیری ۴ نفر از نیروهای ارتش زخمی شدند.»(۶) از منطقه میاندوآب نیز خبر می رسد که «در ساعت ۱۶ امروز افراد کمیته میاندوآب که جهت پاک سازی مناطق اطراف میاندوآب عازم شده بودند، با ضدانقلابیون برخورد می نمایند که با متواری کردن مهاجمین، یک نفر از افراد کمیته مجروح می گردد.»(۷) در این زمینه، یک گزارش دیگر حاکی است که «کمیته میاندوآب و تکاب - که درحال پاک سازی منطقه است - از نظر مهمات ۳ و نارنجک در مضیقه می باشد و نیاز به ارسال سریع مهمات دارند. و ضمناً در عملیات آنان در روز جاری تعداد ۱۰ نفر از مهاجمین را کشته و ۶۰ نفر از آنان را دستگیر کرده اند.»(۸)

در این حال، گروه های مسلح معاند با نظام بازم درحال تحرکات تازه و تجمع و آماده سازی بیشتر افراد خود برای حمله به نیروهای مسلح انقلاب هستند. در این زمینه، امروز بنا به گزارش منابع اطلاعاتی خودی، اعلام شد: «[تعداد و تجمع] افراد مسلح در بوکان زیاد شده و به جمع آوری آذوقه و مهمات جهت حمل [و نقل] به افراد درگیر در سردشت مشغول هستند و ضدهوایی ساخت شوروی که تازه وارد شده در شهر بوکان دیده شده، در پاسگاه قره مرسیل ضدانقلابیون ضدهوایی مستقر کرده اند و تعدادی از جوانان مشغول آموزش می باشند.» بنا به همین گزارش: «شیخ عثمان نقشبندی طی پیامی از اهالی پایجوز دعوت کرده است که علیه جمهوری اسلامی مسلحانه اقدام نمایند. این درخواست شیخ عثمان مورد قبول مردم واقع نشده است.»(۹)

ص: ۱۱۳۱

۱- سند شماره ۵۰۶۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات و عملیات مرکز، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲:۴۵ دقیقه.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۳- سند شماره ۵۰۶۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات و عملیات سپاه مرکز، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲:۳۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۴۲۵۴۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه غرب کشور، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۵- سند شماره ۴۵۸۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۸- سند شماره ۵۰۶۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۲۷، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به کمیته مرکزی، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه، برابر اعلام تلفنی برادر ناصری رئیس دادگاه های منطقه میاندوآب و تکاب.

۹- سند شماره ۵۰۶۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۳۴، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

در استان کردستان امروز درگیری‌ها و ناآرامی‌هایی از سقز در شمال تا کامیاران در جنوب استان و به خصوص در میوان وجود داشت.

درحالی که اطلاعات نیروهای خودی حاکی از «تجمع نیروهای عراقی در پنجوبین (روبه روی میوان) و احتمال حمله [مشترک نیروهای عراقی و گروه‌های مسلح معارض با نظام] به منطقه میوان است»،^(۱) امروز جهت شناسایی منطقه موردنظر، «هوایماهای جنگی ایران به مدت ۱۵ دقیقه مناطق و اطراف روستاهای میوان را که محل تجمع افراد مسلح غیرقانونی بود، شناسایی کردند. همچنین، ۲ فروند هلیکوپتر ارتش به مدت چند دقیقه در مناطق مرزی کشور پرواز کردند.» همین گزارش حاکی است که در این منطقه؛ یعنی در حدفاصل بین سنندج و میوان «ساعت ۱۰ صبح امروز یک درگیری در منطقه گاران - جانوران بین مهاجمین غیرقانونی کومه له و نیروهای انقلاب رخ داد. این درگیری هنگامی صورت گرفت که عده‌ای از برادران ارتشی قصد آوردن آب به پایگاه خود را داشتند که ناگهان ضدانقلابیون به خودروی آنها تیراندازی کرده و خودرو واژگون شد. در این درگیری یکی از برادران سرباز شهید و چند تن دیگر زخمی شدند. در اواسط این درگیری، نیروهای انقلاب متشکل از برادران ارتشی و ژاندارمری برای کمک در منطقه حاضر شدند. ۳ نفر از ضدانقلابیون نیز در این درگیری کشته شدند.»^(۲) همچنین، برهان قانعی، فرماندار میوان، درباره وضعیت کنونی این شهر گفت: «میوان در حال حاضر آرام است و مردم زندگی عادی خود را شروع کرده اند، اما در روستاهای شهر میوان به علت عدم امنیت، هیچ گونه فعالیتی اعم از خدمات عمرانی - بهداشتی و خواربار انجام نگرفته است و دیگر اینکه از نظر امنیت مرزی باید توجه بیشتری به اطراف میوان بشود.» وی افزود: «از نظر پزشک نیز در مضیقه هستیم.»^(۳)

در این حال، به دنبال درگیری‌های دیروز در اطراف سقز، «از ساعت ۴ بامداد امروز نیز از طرف ضدانقلابیون مستقر در سقز به طرف پادگان سقز تیراندازی گردید که با اجرای آتش متقابل نیروهای پادگان، مواضع ضدانقلابیون منهدم و درهم کوبیده شد.»^(۴) اما با توجه به فشار نیروهای مسلح جمهوری اسلامی به گروه‌های مسلح غیرقانونی در محور کامیاران و عقب نشینی و تجمع ۱۵۰۰ نفر از افراد مسلح مزبور در کوه شاهو (بین کامیاران و جوانرود)، گزارش امروز نیروهای اطلاعاتی خودی حاکی است که افراد مزبور در کوه شاهو، درخواست نیروهای بیشتری کرده اند و قرار است هزار نفر دیگر به آنان بپیوندند و سپس با کمک افراد تازه نفس، شهر کامیاران را محاصره کرده و به تصرف خود درآورند. بنا به همین گزارش، دیگر افراد مسلح ضدانقلاب در ارتفاعات مناطق باباجانی، جوانرود، روانسر، کامیاران و اورامانات تخت و لُهن مستقر و آماده حمله به نیروهای نظامی دولت جمهوری اسلامی هستند.^(۵)

ص: ۱۱۳۲

۱- همان.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس در تماس با روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۳- همان، در گفت و گو با فرماندار میوان.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۵- سند شماره ۱۴۱۶۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

درحالی که تهدید عراق برای شروع جنگ هرروز جدی تر می شود، نگرانی از چگونگی رفتار و واکنش دانش آموزان در اول مهر، تحت تأثیر گروه های مختلف، به یکی از عمده ترین نگرانی های کنونی مسئولان نظام تبدیل شده است. بروز این نگرانی در نماز جمعه امروز قم و تهران قابل ملاحظه است.

در قم، امام جمعه این شهر، آیت الله منتظری، در دومین خطبه نماز جمعه امروز، درباره دو محور اساسی؛ تحریکات و تبلیغات برخی گروه ها برای به تعطیلی کشاندن مدارس در اول مهرماه و نیز راجع به درگیری های مرزی در جبهه ها سخن گفت. گزارش روزنامه کیهان در این مورد چنین است: «... بر ما مسلم شده که ضدانقلابیون در صدد هستند که با تحریکات خود نگذارند اول مهر مدارس باز شود. و نوجوانان عزیز ما باید بدانند ضدانقلاب نمی خواهد شما باسواد باشید و برای آنکه مشت محکمی به دهان آنها بزنیم، اعلام می داریم که تمام دانش آموزان روز اول مهر بر سر کلاس درس حاضر شده و بعد از پایان کلاس، اقدام به راه پیمایی بنمایند و اگر اولیای آنها فرزندان خود را همراهی کنند بهتر است...» (۱)

این مسئله همچنین در مراسم این هفته نماز جمعه تهران بروز داشت. امام جمعه در کنار طرح مسائل مختلف، درباره درگیری های مرزی در غرب کشور، نقشه گروه های سیاسی ناهمسو و مخالف نظام برای به تعطیلی کشاندن مدارس در اول مهرماه و فعالیت های منافقانه برخی گروه های مزبور سخن گفت. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی در این مورد چنین است: «[آیت الله] خامنه ای، امام جمعه تهران، در خطبه دوم درباره تحریکات و تبلیغات گروه های سیاسی داخلی و خارجی پیرامون به تعطیلی کشاندن مدارس در اول مهرماه چنین گفت: "از جمله مسائلی که لازم است تذکر داده شود، مسئله توطئه همه جانبه دشمن برای به تعطیل کشیدن مدارس ما می باشد. آن هفته من گفتم توطئه ای در کار است. در طول این هفته خبرهایی که رسید: رادیو صدای امریکا از یک طرف، رادیوی دشمنان خائنی که در اروپا نشسته اند به نام به اصطلاح رادیو آزاد ایران، از طرف دیگر منافقین و ضدانقلابیون داخلی که زیر پوشش نام های خلقی قرار گرفته اند و از یک طرف گروه های چپ، قالبشان [غالبشان] با شیوه های مختلف می خواهند کاری کنند که اول، دوم مهر مدارس شروع نشود؛ از چند شعار می خواهند استفاده کنند و بچه های معصوم و نونهالان عزیز را سرگرم تظاهرات کنند. مثلاً از شعار حجاب معلمین: چرا باید معلمین حجاب داشته باشند؟ از شعار تعطیل دانشگاه ها: چرا باید دانشگاه ها تعطیل باشد؟ [و اینکه اگر] دانشگاه ها باز نشود، سر کلاس نمی رویم. از فعالیت گروه های سیاسی: آقا چرا نمی گذارید گروه های سیاسی در مملکت فعالیت کنند؟ درحالی که بیشترین فعالیت مضر را آنها دارند می کنند... از اختلاف سطح مسئولان مملکت: یک نفر طرف دار این مسئول، یکی طرف دار آن مسئول، این شعار و آن شعار و نتیجه همه این بهانه ها به تعطیل کشاندن مدارس است...» امام جمعه تهران آن گاه مسئولان دو جناح حاکم بر نظام را برای

ص: ۱۱۳۳

جلوگیری از سوءاستفاده گروه های مزبور، به اتحاد و رفع اختلاف دعوت کرد و سپس افزود:

«من هشدار می دهم به برادران پاسدار، ای برادران پاسدار، یکی از اجزای نقشه دشمن این است که می خواهند کاری کنند که شاید بتوانند میان پاسداران و محصلین مدارس درگیری ایجاد کنند؛ محصلان مدارس را در مقابل پاسداران قرار بدهند. ...» وی در پایان خطبه دوم درباره پیام های بختیار و چریک های فدایی درمورد اخیر گفت: «این تحریکات امریکایی است. بختیار خائن، مفلوک [و] فراری بیچاره هم پیام داد. چریک [های] فدایی خلق هم پیام دادند، فلان گروهک بی نام و نشان چپ هم پیام داده و بعضی از گروهک هایی که نام اسلام رویشان هست، آنها هم به انواع و اقسام پیام هایی می دهند و تحریکاتی می کنند. اینها می خواهند مملکت را به فلج بکشانند، می خواهند فردای این مملکت افراد درس خوانده و تحصیل کرده نداشته باشد. ... آقایانی که توی روزنامه هایتان، توی شب نامه هایتان سعی می کنید بچه ها را وادار کنید به تعطیل مدارس، این ملت و این انقلاب بیش از این تحمل رذالت های شما را نخواهد داشت (تکبیر)...» (۱)

۱

□

تحریم های اقتصادی غرب درمورد ایران از یک سو و تشدید درگیری های مرزی زمینی و به خصوص هوایی میان ایران و عراق در سرتاسر مناطق غربی کشور، دولتمردان ایران را به دنبال منابع قابل اطمینانی که بتوانند تسلیحات هوایی غربی ایران را پشتیبانی کنند، سوق می دهد. در همین خصوص، دو کشور یونان و ایتالیا که جزء کشورهای غربی عضو سازمان آتلانتیک شمالی (ناتو) به شمار می روند، در نگاه برخی مسئولان جمهوری اسلامی گزینه های مناسبی به نظر می رسند. در این مورد «منابع رسمی دولت یونان امروز گفتند این دولت سرگرم بررسی پیشنهادات ایران در زمینه سرویس هواپیماهای نظامی و بازرگانی این کشور در یونان است. روزنامه ویما چاپ آتن، گزارش داد به نظر می رسد وزارت خارجه یونان مایل است تا موافقت نامه ای را برای تعمیر هواپیماهای غیرنظامی ایران منعقد سازد، لکن به دلیل ادامه گروگان گیری در تهران، تمایلی به بحث پیرامون تعمیر و نگهداری هواپیماهای نظامی

ص: ۱۱۳۴

ایران ندارد. به نوشته این روزنامه، دولت ایران پیشنهاد مشابهی در این زمینه به دولت ایتالیا داده است. چنین پیداست که منابع هوایی آتن - که بخشی از آن در اختیار امریکا است - توانایی تعمیر و سرویس جنگنده بمب افکن های فانتوم را - که نیروی هوایی ایران عمدتاً از این جنگنده ها تشکیل یافته است - دارد.»^(۱) این درحالی است که «رئیس جمهور ایران خاطرنشان کرده است که روابط اروپای غربی با ایران در صورتی بهبود خواهد یافت که رأساً و جدا از امریکا به لغو تحریمات اقتصادی علیه ایران اقدام کنند.» بنا به این گزارش: «روزنامه نیویورک تایمز نیز می نویسد: ایران با هرنوع محاسبه قابل درکی می تواند از آزادی گروگان ها بیشتر از اسارت آنها سود جوید.»^(۲)

۱

روزنامه واشنگتن پست در شماره امروز خود از جمع آوری مجموعه ای از اسناد طبقه بندی شده و دیگر مدارک سری در مورد تاریخ روابط ایران و امریکا خبر داد. روزنامه مزبور نوشت: «گروه کوچکی در وزارت خارجه امریکا به دستور کارتر از دسامبر گذشته سرگرم تهیه یک گزارش بسیار محرمانه ای بوده اند که تاریخ آن به سال ۱۹۴۱، آغاز اولین درگیری عمیق امریکا در ایران، به عقب بازمی گردد و تنها ۲۰ تن از مفاد این گزارش مطلع می باشند. رئیس عملیاتی طرح، یک مقام وزارت خارجه "فیلیپ استود آرت" می باشد. واشنگتن پست به نقل از یک منبع معرفی نشده، نوشت که رئیس جمهوری در فراهم آوردن مقدمات یک هیئت تحقیق بین المللی خواستار دانستن این می باشد که چه مطالبی در ضبط و بایگانی وجود دارد تا در صورت لزوم آن را منتشر سازد. واشنگتن پست همچنین فاش ساخت این مجموعه شامل ۶۰۰ هزار ورق از اسناد دولت امریکا و یک گزارش ۵۰۰ صفحه ای در مورد سیاست امریکا نسبت به ایران می باشد که به قول چندین منبع، در صورتی که مدارک و اسناد منتشر شوند همه رؤسای جمهوری امریکا از فرانکلین روزولت، به این طرف مورد انتقاد شدید قرار خواهند گرفت. به گزارش این روزنامه، طبق گزارشی، پرزیدنت کارتر شدیداً مورد انتقاد قرار خواهد گرفت، ولی واشنگتن پست به نقل از یک منبع افزود: "در صورتی که ایرانیان خواستار اعتراف امریکا به گناه جنایاتش در ایران باشند، این گزارش برای آنان نیست." روزنامه فوق الذکر می افزاید که تنها دو کپی از گزارش و مدارک و اسناد همراه آن وجود دارد؛ که یکی نزد برژینسکی مشاور امنیتی رئیس جمهور و دیگری در صندوقی برای دسترسی مقامات بالای وزارت خارجه حفظ می شود. در جمع آوری مدارک و اسناد از آرشیوهای وزارت خانه های دفاع و امور خارجه و سیا استفاده شده است.

به دنبال انتشار این گزارش، مقامات امریکایی بلافاصله عکس العمل نشان دادند و سعی کردند به نوعی آن را توجیه و تعبیر کنند. ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه، در ارتباط با گزارش روزنامه واشنگتن پست گفت: "مطلع بودم که اوراقی از انواع مختلف در حال جمع آوری شدن می باشد که احتمالاً می تواند در صورت مقرر شدن انجام تحقیقاتی در مورد سیاست گذشته امریکا نسبت به

ص: ۱۱۳۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، صص ۴ و ۵، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از آتن، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴، به نقل از رادیو صدای امریکا (بررسی خلاصه اخبار).

ایران توسط کنگره یا شخص دیگری مورد استفاده قرار بگیرد. ... ولی غلط است اگر برجسی مثل پذیرفتن هرگونه تقصیری از جانب ایالات متحده در مورد ایران به خاطر این مجموعه هماهنگ اوراق بزنیم. ... آن طوری که من فهمیده ام هیچ گونه سند قابل اتخاذه وجود ندارد، بلکه صورت برداری از اوراق وجود دارد. ... من نمی دانم چگونه چنین چیزی در مورد ایران انجام پذیرفته است و مخصوصاً از هویت کار مطلع نمی باشم. ... مواظب باشید برداشت غلطی نکنید، زیرا می تواند اثراتی ناخوشایند به خاطر عکس العمل احتمالی ایران در بر داشته باشد."

همچنین جان تراتر، سخنگوی وزارت خارجه امریکا، "طرح" افشاشده توسط واشنگتن پست را "مجموعه ای از اسناد و حقایق خلاصه شده در مورد روابط گذشته ایران" توصیف نمود و گفت هیچ گونه نتیجه و یا قضاوتی از این مجموعه نمی توان گرفت زیرا "این فقط یک صورت برداری است و بس." تراتر از پاسخ خبرنگاران مبنی بر اینکه افشای "طرح" می تواند به تلاش های ایالات متحده برای آزادساختن گروگان ها لطمه ای وارد آورد یا خیر، خودداری ورزید. در این میان، وزارت خارجه امریکا بیانیه ای منتشر نمود که در آن آمده است: "این اوراق پنتاگون نمی باشد. این یک تاریخ و یا یک تحلیل روابط ایالات متحده با ایران نیز نمی باشد و هیچ گونه مطالعه ای به این صورت انجام پذیرفته است. این مجموعه فقط جمع آوری از اسناد و حقایق خلاصه شده از روابط گذشته فیما بین ایالات متحده و ایران است. این جمع آوری بر اشتباهات گذشته امریکا تکیه نمی کند و هیچ گونه نتیجه و یا قضاوتی از آن نمی توان کرد و اساساً یک صورت برداری به معنی کلمه می باشد." (۱)

ص: ۱۱۳۶

۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۸، به نقل از خبرگزاری ها از واشنگتن؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از یونایتد پرس از واشنگتن؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۳۷، به نقل از بخش عربی رادیو کویت، ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

با اینکه رژیم عراق ادعا می کند «که تنها کمتر از نصف آنچه را که طبق قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر با توافق ایران به عراق تعلق می گرفت و نیز کنترل کامل شط العرب - آبراهی که دو کشور را از هم جدا می کند - به دست آورده است، صدام برای بهبود روابط با تهران پیشنهادهای ارائه داده است؛ از جمله: پس گرفتن جزایر ابوموسی، تنب کوچک و بزرگ در دهانه خلیج فارس و نیز قول خودمختاری به اقلیت های کرد، عرب و بلوچ»^(۱) این در حالی است که نیروی دریایی ایران نیز «هشدار داده که به زودی درگیری بر سر کنترل شط العرب تبدیل به نبرد دریایی می شود.»^(۲)

بدون شک، پیشنهادهای تازه صدام در میان مقامات سیاسی و نظامی ایران نوعی مبارزه طلبی تلقی می شود و همین نگرانی برخی محافل سیاسی، انقلابی، عربی را برانگیخته و آنان را به تکاپو برای جست و جوی راه هایی جهت حل مخاصمه و جلوگیری از پیشرفت آن واداشته است. در این زمینه از دمشق خبر می رسد که امروز «خبرگزاری قطر به نقل از منابع رسمی فلسطینی، گزارش داد یاسر عرفات، رئیس کمیته اجرایی سازمان آزادی بخش فلسطین، به زودی از تهران و طرابلس دیدار خواهد کرد. منابع فلسطینی گفتند عرفات در مدت اقامتش در تهران اوضاع مرزی ایران و عراق را با رهبران ایران بررسی خواهد کرد...»^(۳) در این باره، یک گزارش دیگر حاکی است: «سازمان آزادی بخش فلسطین به تلاش های میانجیگرانه خود برای پایان دادن به اختلافات مرزی ایران و عراق افزوده است... بنا به این گزارش، «دو تن از اعضای کمیته مرکزی سازمان آزادی بخش فلسطین پس از انجام مذاکراتی با رهبران عراق در بغداد با ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران، دیدار و گفت و گو کرده، پیامی از طرف عرفات به وی تسلیم کردند.»^(۴)

از سوی دیگر، «در حالی که نبرد بین نیروهای ایران و عراق در حاشیه شط العرب ادامه دارد وزارت خارجه ایران علیه منهدم ساختن کشتی های نفتکش که عازم بنادر ایران هستند به عراق

ص: ۱۱۳۹

۱- پژوهشگاه علوم معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، ص ۳۲۷، فاینشال تایمز، راجر ماتیوس، ۲۰/۹/۱۹۸۰ (۲۹/۶/۱۳۵۹)، مترجم: مهدی رنجبران.

۲- همان، ص ۳۲۸، تایمز (انگلیسی)، توفیق میشلاوی، بیروت، ۲۰/۹/۱۹۸۰ (۲۹/۶/۱۳۵۹)، ترجمه: مهدی رنجبران.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، همگی به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری اسلامی از دمشق.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، صص ۱۴ و ۱۵، به نقل از رادیو فارسی کلن، ساعت: ۲۱، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

هشدار داده است.» گزارش خبرنگار رادیو صدای آمریکا در این باره چنین است: «وزارت خارجه ایران، عراق را به خاطر ملغی ساختن قرارداد مرزی ۱۹۷۵ محکوم کرده است. به موجب این قرارداد، آزادی عبور کشتی ها به مقصد هر دو کشور تضمین شده بود. در اعلامیه وزارت امور خارجه ایران به دولت عراق اخطار شده است که از مداخله در رفت و آمد کشتی هایی که عازم بنادر ایران هستند و یا از بنادر ایران خارج می شوند بپرهیزد و نیز مناطقی را که در حاشیه شط العرب اشغال کرده است تخلیه نماید. این مناطق براساس قرارداد مرزی ۱۹۷۵ به ایران واگذار شده بود.» تحلیل گر رادیو آمریکا افزود: «اعلامیه منتشره از سوی وزارت امور خارجه ایران و تلاش های سوریه و سازمان آزادی بخش فلسطین از جمله اقدامات سیاسی برای پایان دادن به منازعات ایران و عراق می باشند. ... بنا به این گزارش، «رادیو بغداد دیروز ادعا کرد که در آینده کنترل تمامی خلیج فارس به دست عراق خواهد افتاد. رادیو بغداد همچنین بر حاکمیت عراق بر سه جزیره تنب بزرگ، تنب کوچک و ابوموسی تأکید نموده است. ...» (۱)

۱

در تبلیغات رسانه های عراق و نیز برخی رسانه های عربی، اعلام حمایت برخی کشورها، سازمان ها و رسانه های عربی منطقه از رژیم عراق و اقدامات اخیر رهبری این کشور در حمله به خاک ایران و لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان دو کشور، رفته رفته، آشکارا، پررنگ تر می شود.

رادیو صوت الجماهير عراق گزارش داد که امروز «ملک حسین بن طلال، پادشاه اردن هاشمی، مجدداً در یک تماس تلفنی با پرزیدنت صدام حسین اعلام کرد دولت و ملت اردن کنار عراق در مبارزه خود برای بازگرداندن حقوق کامل خود خواهد ایستاد.» (۲)

یک گزارش دیگر از رادیو بغداد حاکی است که امروز سرهنگ "محمد خاننا ولد يدانا"، رئیس جمهور موریتانی، که شب گذشته نامه صدام حسین را از سفیر ویژه وی، برهان الدین عبدالرحمن، دریافت کرده بود، ضمن حمایت از موضع عراق تأکید کرد که موریتانی آماده است از کلیه اقدامات عراق پشتیبانی کند. (۳)

خبرگزاری عراق نیز در گزارشی اعلام کرد: «شازلی کلیبی [شاذلی قلیبی] دبیر کل اتحادیه عرب، حمایت خود را در رابطه با درگیری های مرزی این کشور با ایران ابراز داشته و گفته است که در برخوردهای کنونی ایران و عراق باید از عراق که خواستار به دست آوردن سرزمین های خود می باشد حمایت کرد. ...» خبرگزاری فرانسه نیز به نقل از همین خبرگزاری، اعلام کرد قلیبی امروز با سعدون حمادی، وزیر امور خارجه عراق، ملاقات کرده است. گفت و گوهای این دو عمدتاً درباره اوضاع مرزی ایران و عراق بوده است. (۴)

ص: ۱۱۴۰

۱- همان، به نقل از بخش فارسی رادیو صدای آمریکا، ساعت: ۷ بامداد ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۴۳، بخش عربی رادیو صوت الجماهير بغداد، ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۴۳، بخش عربی رادیو صوت الجماهير بغداد، ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری رویتر از بغداد به نقل از خبرگزاری عراق.

در این مورد امروز رسانه های کویتی گوی سبقت را از دیگر کشورهای عربی ربوده اند. از جمله، «روزنامه کویتی الرأی العام به نقل از منابع سیاسی در بغداد، نوشت کشورهای خلیج (فارس) مراتب پشتیبانی خود را از لغو پیمان ایران و عراق توسط صدام حسین به اطلاع سفرای ویژه رئیس جمهوری عراق رسانیده اند.» بنا به این گزارش، «صدام حسین هم زمان با اعلام لغو پیمان، سفرایی به قطر، کویت، عربستان سعودی، امارات عربی متحده و بحرین اعزام داشت.» (۱) روزنامه کویتی الانباء نیز در یک حرکت تبلیغاتی تهدید آمیز «امروز هشدار داد ایران به تلافی اقدام اخیر دولت عراق مبنی بر زیر پا گذاشتن مفاد پیمانی که اجازه می دهد بنادر نفتی ایران به آب های خلیج فارس دسترسی داشته باشند، احتمالاً مبادرت به بستن تنگه استراتژیک هرمز خواهد کرد.» بنا به این گزارش، «روزنامه الانباء این مطلب را از قول منابع دیپلماتیک ناشناس نوشته است. الانباء می نویسد: چنانچه مقامات ایران این راه آبی را ببندند به طور اجتناب ناپذیری درگیری مرزی خود با عراق را دامن زده، یک جنگ واقعی در این منطقه به راه خواهد انداخت.» (۲) مجله کویتی معات الامه نیز خبر داد: «کشور عراق هنگامی که در معرض تجاوزات رژیم ضد خلقی [آیت الله] خمینی قرار گیرد، از حقوق ملی و ناسیونالیستی و قانونی دفاع می کند که افراط و تفریط به آن، خیانت به شمار می رود.» مجله مزبور «به ضرورت رجوع به موافقت نامه قسطنطنیه که مرزهای میان عراق و ایران و خطوط آن را تعیین کرده، دعوت نمود. این مجله کویتی از حکمرانان ایران دعوت کرد تا از ادعاهای و رؤیاهای فاسد خود صرف نظر کنند و به عقل باز گردند.» (۳)

۱

در حالی که نبردهای سنگین میان ایران و عراق در مرزهای غرب و جنوب غربی کشور ابعاد وسیع تری به خود گرفته است، موضوع توازن قوای نظامی و ظرفیت های ملی دو کشور، در کنار ریشه یابی علل و عوامل شروع درگیری های مرزی و تشدید آن و لغو قرارداد مرزی از سوی دولت عراق، یکی از موضوعات مهم مورد بحث امروز محافل مطالعاتی بین المللی و تحلیل گران رسانه ای جهان، بوده است. در این زمینه، «بر اساس گزارش آژانس بین المللی مطالعات استراتژیک در سال ۱۹۸۰ [۱۹]، در خصوص توازن نظامی، ارتش عراق متشکل از ۲۴۲۲۵۰ نیرو می باشد که در نتیجه بزرگ ترین ارتش در منطقه خلیج [فارس] به شمار می رود. این آژانس که یک سازمان غیر دولتی است و شامل کارشناسانی از ۵۰ کشور است، بیان می کند، ارتش این کشور شامل ۴ لشکر زرهی، ۴ لشکر مکانیزه، ۴ لشکر پیاده کوهستانی، یک تیپ زرهی گارد جمهوری و نیز ۲ لشکر از نیروهای مخصوص می باشد. عراق دارای ۲۷۵۰ تانک

ص: ۱۱۴۱

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، بحرین - خبرگزاری رویترا، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۴، کویت - خبرگزاری یونایتد پرس، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۳۶، بخش فارسی رادیو بغداد، ساعت ۱۲، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

روسی و ۱۰۰ تانک MX فرانسوی است. نیروی هوایی عراق، ۳۳۲ جنگنده روسی و ۱۵ فروند هواپیمای شکاری قدیمی از نوع هانتر ساخت انگلیس و بالگرد های مدرن ۴۷ از نوع "الیوت" ۱۱۱ و ۱۰ فروند بالگرد "سوپرفلون" و ۴۰ فروند بالگرد "غزال" ساخت فرانسه و نیز ۳ فروند هواپیمای "بوماس" ساخت فرانسه و انگلیس را دارا می باشد. همچنین نیروی هوایی این کشور درخواست خرید ۱۵۰ فروند هواپیمای میگ ۲۳، ۲۵، ۲۷ و ۶۰ فروند میراژ "اف سی ۱" و ۷۶ فروند بالگرد دیگر را در برنامه خود دارد.^(۱)

دیوید آدامسون، تحلیل گر روزنامه نیویورک تایمز نیز در این مورد چنین نوشته است: «... ارتش عراق به میزان قابل ملاحظه ای برتر از نیروهای ایران است، اما در درازمدت جنگ عراق با ایران برای عراق خطرناک خواهد بود. دلیل این مطلب سه برابر بودن جمعیت ایران نسبت به جمعیت عراق و برتری نیروی دریایی ایران است.»^(۲) این تحلیل گر امریکایی در ادامه این بحث افزوده است: «در یک سخنرانی طولانی در روز چهارشنبه صدام گفت که شرایط توافقنامه را تنها به خاطر آن پذیرفته بود که شوروی عراق را در جنگ با کردهای شورشی مورد حمایت ایران، از لحاظ مهمات و تسلیحات در مضیقه قرار داده بود.» آدامسون سپس درباره حمایت علنی ایران از گروه های معارض عراقی مخالف رژیم صدام نوشت: «ایران علناً از حزب الدعوه، جنبش شیعی عراق، حمایت می کند. تصور می شود این جنبش مسئولیت حمله به سفارت انگلیس در بغداد را در ماه ژوئن به عهده داشته است. شیعیان اکثریت جمعیت این کشور را تشکیل می دهند، آنها در بغداد به لحاظ سیاسی دارای نفوذ نیستند، در آنجا سنی ها قدرت را در دست دارند. صدام در سخنرانی خود توجه ویژه ای نسبت به وحدت اعراب در مواجهه با "نژادپرستی ایرانی ها و خشم پنهان" آنها نشان داد.»^(۳)

همچنین، ورنر ویسکاری، یکی دیگر از تحلیل گران نشریه نیویورک تایمز نوشت: «دیپلمات های عرب دیروز در بیروت گفتند عراق با استفاده از ۱۰۰۰ نیرو و با فسخ قرارداد خود با ایران به اهداف خود در درگیری های اخیر دست یافته و آماده دفع هرگونه ضدحمله ایرانی ها می باشد.» وی با اشاره به آمارهای طرفین درگیری از خسارات وارد شده به دیگری، به نقل از دیپلمات های عرب افزود: «عراق طرح ریزی حملات مرزی خود علیه ایران را ۶ ماه پیش آغاز کرده، تقریباً ۵۰،۰۰۰ تن از نیروهای ۲۰۰،۰۰۰ نفری خود را حرکت داده، اما تاکنون فقط از تعداد ۱۰۰۰۰ نیرو استفاده کرده است. اما مقامات اطلاعاتی واشنگتن گفتند که عراقی ها ظاهراً بیش از ۵۰۰۰ نیرو مستقر نکرده اند و تعداد سربازان ایرانی بسیار کمتر از این می باشد.»^(۴)

ص: ۱۱۴۲

- ۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، صص ۳۲۲ و ۳۲۳، الشرق الاوسط (انگلستان)، خیرگزاری فرانسه - لندن، ۲۰/۹/۱۹۸۰ (۲۹/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهتاب فضلوی.
- ۲- همان، ج ۱، ص ۳۲۴، نیویورک تایمز، دیوید آدامسون، ۲۰/۹/۱۹۸۰ (۲۹/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.
- ۳- همان، ج ۱، صص ۳۲۵ و ۳۲۶، دیلی تلگراف، دیوید آدامسون، ۲۰/۹/۱۹۸۰ (۲۹/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.
- ۴- همان، ج ۱، صص ۳۲۳ و ۳۲۴، نیویورک تایمز، ورنر ویسکاری، ۲۰/۹/۱۹۸۰ (۲۹/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

به دنبال حملات عراق در مناطق مرزی بستان و سوسنگرد، امروز نیز در این نواحی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در مقابل قوای زرهی، مکانیزه و پیاده عراق مقاومت کردند. در این زمینه دو گزارش از هنگ ژاندارمری سوسنگرد حاکی از ادامه و شدت درگیری در پاسگاه های سوبله و دویرج است: «گزارش [پاسگاه دویرج حاکی است در ساعت ۱۰:۳۰ دقیقه بامداد امروز [در ادامه درگیری های روز قبل] در پاسخ به حملات توپخانه دشمن، یک دستگاه خودرو زیل دشمن در اثر آتش سلاح های خودی منهدم و خساراتی به پاسگاه دویرج عراق وارد و درگیری به صورت پراکنده [تا غروب روز جاری] ادامه داشته است.»^(۱) همچنین: «از ساعت ۱۰:۴۰ دقیقه بامداد امروز، [مجدداً] درگیری شدید بین مأمورین پاسگاه سوبله گروهان بستان با عراقی ها شروع شده که تقاضای پشتیبانی هوایی شده است.»^(۲)

این درحالی است که ارتش عراق بازهم دست به تحرکات و نقل و انتقال نیرو و تجهیزات بیشتر به منطقه هم جوار هویزه زده است؛ چنان که برابر گزارش ستاد مشترک ارتش، «عصر امروز، قرارگاه لشکر ۱۲ ارتش عراق با یکی از تیپ های تابعه که هویت آنها نامشخص می باشد از شمال عراق به منطقه هویزه حرکت نموده اند.»^(۳)

از طرف دیگر، امروز نیز همچون دو روز گذشته نیروی هوایی عراق در منطقه خوزستان و ایلام، هیچ تحرکی نداشت که این امر مشکوک به نظر می رسد، «طبق گزارش افسر شیفت رادار دزفول هیچ گونه تجاوز هوایی که در دید رادار قرار گرفته باشد، صورت نگرفته است.»^(۴)

در همین حال، بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده کل نیروهای مسلح، از صبح امروز در ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران حاضر شده تا شخصاً بر عملیات نیروهای مسلح انقلاب در غرب و جنوب کشور نظارت کند.^(۵)

به دنبال لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان ایران و عراق از طرف دولت بعث حاکم بر عراق، درگیری نه تنها در پاسگاه های شلمچه - که از چند روز قبل از آن درحال دفاع در مقابل حملات آتشباری عراق بودند - شدت بیشتری یافته، بلکه این درگیری ها امروز به رودخانه اروند و دهانه خلیج فارس نیز کشیده شده است.

در زمینه وضعیت کشتیرانی در اروندرود در اوضاع کنونی، امروز «یک مقام آگاه در اداره بنادر و کشتیرانی آبادان اعلام کرد که از روز گذشته تاکنون [پیش از ظهر]، هیچ گونه کشتی تجارتي از طریق شط العرب وارد بنادر آبادان و خرمشهر نشده است. این مقام آگاه افزود:

ص: ۱۱۴۳

۱- سند شماره ۲۹۰۸۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۳)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش پاسگاه دویرج.

۲- سند شماره ۶۵۱۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره ۱۵، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ سوسنگرد.

۳- سند شماره ۷۱۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزا، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

- ۴- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۶، صص ۳ و ۴، از مرکز پشتیبانی هوایی مستقر در لشکر ۹۲ زرهی اهواز، ۲۹/۶/۱۳۵۹.
- ۵- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

شب گذشته تنها ۹ فروند موتورلنج حامل کالا وارد بندر آبادان شده و در اسکله ها پهلو گرفته اند.» بنا به این گزارش، «مقامات بنادر و کشتیرانی خرمشهر نیز اظهار کردند که تا ساعت ۱۳ امروز، هیچ گونه کشتی تجارتي وارد بندر خرمشهر نشده لیکن ۳ کشتی لایروبی متعلق به سازمان بنادر و کشتیرانی با پایلوت و پرچم ایرانی از طرف بنادر و کشتیرانی خرمشهر به طرف دهانه شط العرب حرکت کردند. این مقام آگاه همچنین افزود: ازسوی وزارت امور خارجه و مقامات انتظامی کشور در این خصوص دستورالعمل خاصی صادر شده، ضمناً ازسوی فرماندار خرمشهر به اداره بنادر و کشتیرانی خرمشهر دستور داده شده که فردا کارکنان این بنادر سر کار خود حاضر شوند.»(۱)

اما اوضاع اروندرود و دهانه آن به سمت خلیج فارس، باتوجه به تردد کشتی های مختلف وابسته به ایران، از اولین ساعات بامداد امروز تهدیدآمیز به نظر می رسيد؛ چراکه براساس يك گزارش با ارزیابی "صحت دارد" منابع عراقی می دانند که «قرار است سه فروند کشتی تجارتي روسی، یوگسلاوی و ایرانی در ساعت ۱۵ امروز با اسکورت ناوچه های نیروی دریایی از بندر خرمشهر جدا و به طرف دریا عزیمت نمایند.» بنا به این گزارش، «سربازان و پرسنل ارتش عراق با اسلحه و مهمات در مقابل نیروی دریایی مستقر شده اند که با چشم دیده می شوند.»(۲)

در این حال، «در ساعت ۱۸ امروز، مزدوران بعث عراق با سلاح های سنگین و شلیک آر.پی.جی ۷ پاسگاه ترمینال نظامی بندر خرمشهر را به گلوله بستند.»(۳) و «درپی آن، قوای نظامی ایران با آتش سلاح های سنگین، دو ناوچه عراقی را در آب های عراق به آتش کشیدند. طی این درگیری ها که در سراسر نوار مرزی خرمشهر صورت گرفت، ۱۵ تن از نظامیان ایران زخمی شدند که ۲ تن از آنان در بیمارستان های خرمشهر به درجه شهادت نائل آمدند.» بنا به این گزارش، «به دنبال درگیری های شدید امروز، قوای نظامی ایران کلیه مرزها را در منطقه جنوب و جنوب غربی ایران زیر کنترل شدید گرفت و شلمچه خرمشهر [از پل نو به طرف بالا] (۴) خالی از سکنه شد. [همچنین] درپی درگیری های امروز گروه کثیری از مردم از روحانیون و مسئولان خواستند که به آنان اجازه داده شود به کمک قوای مستقر در مرزها بشتابند.»(۵) در این حال، به دنبال غرق شدن دو ناوچه عراقی توسط قوای ایران، عراقی ها به سوی یک یدک کش ایرانی به نام "بابک" شلیک کردند که سرنشینان آن بلافاصله به آب زدند و همگی نجات یافتند، اما یدک کش بابک به آتش کشیده شد.»(۶)

درگیری در منطقه مرزی ختین در ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه امروز، با آتشباری عراق بر روی این ناحیه آغاز شد،(۷) که از طریق هنگ ژاندارمری آبادان، نیروی کمکی به این منطقه اعزام

ص: ۱۱۴۴

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۳، اهواز - خبرگزاری پارس، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۰۷۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نداجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، براساس شنود از ارتش عراق.

۳- سند شماره ۲۹۲۵۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری محترم خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی خرمشهر، ۲۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۴۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی خرمشهر، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۰۹۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره ۱۵، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، از ستاد عملیاتی جنوب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از آبادان.

۶- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۶، صص ۴ و ۵، از گارد

ساحلی، ۲۹/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از آبادان.
۷- سند شماره ۵۰۷۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان.

شد. (۱) در گزارش ستاد لشکر ۹۲ زرهی اهواز، ضمن اشاره به ساعت این درگیری (۱۲:۵۰) درباره ادامه درگیری های امروز آمده است: «این درگیری در بعدازظهر شدت پیدا کرد که در نتیجه پاسگاه خین دچار حریق شد و یک فروند ناوچه عراقی [در ساعت ۱۶:۵۴ الی ۱۷] (۲) بر اثر اصابت گلوله آر.پی.جی ۷ دچار آتش سوزی گردید. ضمناً ۲ نفر شهید و یک نفر زخمی گردید. [همچنین] ۳ فروند [کشتی] لایروب به دهانه اعزام گردید که بدون درگیری از کانال خارج شدند. در ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، ۳ فروند کشتی توسط راهنمایان اداره بندر به صوب دهانه حرکت [کردند] که کشتی بدر مجبور به برگشت شده و به طرف آبادان در حرکت است و هنوز به آن تیراندازی سبک می شود. در ساعت ۱۸:۳۰ به طرف پایگاه دریایی تیراندازی گردید که هیچ گونه خساراتی تاکنون نبوده و ۳ عدد خمپاره عمل نکرده که خنثی گردید. در درگیری بین کشتی های تجارتي و ناوچه های عراقی یک فروند قایق ژاندارمری مورد اصابت گلوله قرار گرفت که ناوچه مزبور از کنترل خارج که پرسنل با شنا به ساحل ایران برگشتند. ...» (۳)

ناوچه های عراقی همچنین در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه امروز، در داخل اروندرود یک کشتی ایرانی به نام "فرنال" را که حامل خواربار و از آبادان عازم خارک بوده، متوقف و ناخدای کشتی ایرانی را مجبور کردند پرچم ایران را پایین آورده و پرچم عراق را روی کشتی ایرانی بالا ببرد. «این مسئله باعث ناراحتی شدید مأمورین گارد ساحلی شده و هر آن بیم درگیری وجود دارد و تقاضا کرده اند اجازه داده شود عکس العمل نشان دهند ولو اروندرود بسته شود.» (۴) در همین ساعت (۱۵:۳۰ دقیقه)، نیروهای خودی اطلاع یافتند که عراق یک فروند ناوچه جنگی خود را با تمام تجهیزات از سمت خرمشهر به طرف آبادان حرکت داده است. بنا به همین گزارش، یک کشتی عراقی حامل مهمات نیز از منطقه بصره به منطقه درگیری (نزدیک دهانه اروند) حرکت کرده است. (۵)

در مقابله با حملات آتشبارها و تیراندازی های عراق در این مناطق، امروز ارتش ایران یک قبضه توپ در منطقه روبه روی پاسگاه ابوالخصیب عراق مستقر کرد و نیروهای ایرانی محل توقف قایق های کشتی عراقی را در جزیره ام الرصاص با خمپاره هدف قرار دادند. همچنین، در ساعت ۱۶:۱۵ دقیقه، توپخانه سنگین ایران پاسگاه شط القوات عراق را زیر آتش گرفته و درگیری تاکنون ادامه دارد و عراقی ها تا ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه یک کشته داده اند. بنا به همین گزارش، عراق تعداد بیشتری از ناوچه های خود را از ابوفلوس عازم جزیره ام الرصاص کرد تا این پایگاه دریایی را تقویت کند. (۶) یک گزارش مشابه دیگر حاکی است: «نیروهای رزمنده ایران به وسیله آتش توپخانه، مهمات و پاسگاه عراقی روبه روی خین را منهدم نمودند.

ص: ۱۱۴۵

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره ۱۵، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر ستاد عملیات و هماهنگی ژاندارمری آبادان.

۲- سند شماره ۲۹۰۸۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳) به ت - ف نزاچا (مدیریت عملیات)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام فرمانده عملیات جنوب؛ و - سند شماره ۲۹۰۸۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳) به تهران (مرکز عملیات)، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۹۰۸۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزاچا (مد اطلاعات)، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۴۳۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به استانداری، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تلفنی هنگ ژاندارمری آبادان؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره ۱۵، ص ۱، از ناحیه ژاندارمری خوزستان.

۵- سند شماره ۵۰۷۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (۱۳۲م) به نزاچا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از یگان های عراقی.

۶- سند شماره ۵۰۷۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاها، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع شنود ارتش از یگان های عراقی.

[همچنین] ناوچه های عراقی که از منطقه ابوفلوس عازم جزیره ام الرصاص می باشند، به ناوچه های ایرانی تیراندازی می کنند.»(۱) عراق همچنین، اعلام کرد که «ناوچه شماره ۴ آنها در جزیره ام الرصاص توسط توپخانه ایران منهدم شده است.» براساس همین گزارش، «یک قایق جنگی دیگر عراق نیز توسط ناوچه های ایرانی در جزیره ام الرصاص منهدم شده است.»(۲) طبق ادعای مقامات عراقی، «ناوچه های عراقی در ساعت ۱۷:۳۰ امروز، یک کشتی روسی را با پرچم عراق از بصره تا خلیج فارس عبور داده اند.»(۳) «در ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه امروز نیز توسط توپخانه عراق مستقر در منطقه رأس تنومه یک قایق ایرانی به علت نداشتن پرچم عراق غرق شده است.»(۴) گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان نیز درباره این درگیری حاکی است که در حدود همین وقت، «یک فروند ناوچه جمعی گارد ساحلی ژاندارمری که در دهانه فاو حدفاصل بین پاسگاه های علی شیر و ابطر، لنگر انداخته بود از خشکی هدف گلوله مزدوران عراقی واقع و در حال غرق شدن است و احتمالاً یک نفر از سرنشینان آن مجروح گردیده است.»(۵) همچنین، «در ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه امروز، ۳ فروند کشتی تجارتنی با پرچم ایران از خرمشهر به سمت خلیج فارس در حرکت بوده، در محلی به نام "دهانه" وسیله ۳ فروند ناوچه جنگی عراقی به آنها تیراندازی و خواسته می شود که پرچم ایران را پایین بیاورند و پرچم عراق را بالا ببرند. در این موقع یک فروند ناوچه گارد ساحلی با پرسنل مربوطه به محل مزبور وارد [اما سه ناوچه عراقی] ناوچه ژاندارمری را محاصره می کنند. پرسنل ناوچه ژاجا با نهایت قدرت ۳ فروند ناوچه عراقی را زیر آتش قرار می دهند و یکی از ناوچه های عراقی به شدت آسیب می بیند. متعاقب آن، نیروهای عراقی از طریق خشکی با جنگ افزارهای سنگین به ناوچه ژاجا و پاسگاه "دهانه" تیراندازی می نمایند که ناخدای ناوچه ژاندارمری و ۳ تن دیگر از درجه داران زخمی شده و به بیمارستان شرکت نفت اعزام می گردند.»(۶) به هر حال، امروز «۳ فروند کشتی لایروبی و ۲ فروند کشتی های خارجی [توانستند] با پرچم ایران از کانال [دهانه اروند] خارج و وارد خلیج فارس گردند.»(۷)

در ادامه این درگیری های پراکنده، «گروه ضربت دریایی دادستانی انقلاب آبادان در ساعت ۲۰:۵۰ دقیقه امروز، در مقابل دادسرای انقلاب واقع در بوارده جنوبی با ناوچه های عراقی درگیر و در نتیجه یک فروند قایق از اکیپ ضربت دادستانی غرق و ۳ نفر از برادران پاسدار زخمی و درگیری تا چند ساعت ادامه داشته است.»(۸) یک گزارش دیگر، از هنگ ژاندارمری آبادان حاکی است که در این درگیری، یک پاسدار و یک درجه دار که از گارد ساحلی به گروه ضربت دادسرای آبادان مأمور شده بود، به شهادت رسیده و ۴ نفر دیگر زخمی شده اند.»(۹)

ص: ۱۱۴۶

- ۱- سند شماره ۵۰۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به نزاجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از یگان های عراقی.
- ۲- سند شماره ۵۰۷۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به نزاجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از نیروی دریایی عراق.
- ۳- سند شماره ۴۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از مقامات عراقی.
- ۴- سند شماره ۵۰۷۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م - ۱۳۲) به نزاجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شنود از یگان های عراقی.
- ۵- سند شماره ۵۰۷۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، سماجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان.
- ۶- سند شماره ۳۴۵۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، سماجا، عملیات گارد ساحلی ژاجا، ۳۱/۶/۱۳۵۹، پیرو گزارش گارد ساحلی ژاجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹.
- ۷- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، صص ۱ و ۲، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۸- سند شماره ۲۹۰۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نازجا (مد اطلاعات)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش منطقه سوم دریایی خرمشهر؛ و - سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره سریال: ۱۶، ص ۲، از ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران - مرکز فرماندهی.

۹- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۳، از ناحیه ژندارمری خوزستان (رکن ۳ - عملیات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژندارمری آبادان برابر اطلاع حجت الاسلام وهابی از دادسرای انقلاب اسلامی آبادان.

عكس

□

نقشه

ص: ۱۱۴۷

درحالی که امروز حملات و تحرکات ارتش عراق در منطقه عمومی خرمشهر و آبادان شدت یافته و به سمت اروندرود و دهانه خلیج فارس کشیده شده است، نیروهای ارتش عراق در این مناطق بازم دست به تقویت بیشتر زدند. چنان که از گزارش های دیدبان های خودی برمی آید، امروز یک واحد زرهی ارتش عراق روبه روی پاسگاه مرزی علی شیر ایران در خاک عراق مستقر شد. همین گزارش حاکی است: «پاسگاه مرزی المطوعه عراق روبه روی پاسگاه مرزی دیرفارم ایران از لحاظ پرسنل و اسلحه تقویت شده است و یک دستگاه تانک و ۲ قبضه خمپاره انداز در آن محل استتار شده و ضمناً یک دستگاه دوربین با سه پایه در ساحل اروندرود مستقر و مشغول دیدبانی از ساحل ایران می باشد.» (۱) بنا به یک گزارش مشابه و صحیح دیگر، «در کوت زین و مطوعه [عراق] حدود ۵۰ قبضه توپ های دورزن در زمین های باز موضع گرفته اند. همچنین در کوت زین و القطعه تعدادی تانک و نفربر در نخلستان ها استقرار یافته و اکثر نفربرها تی.بی.آر. (۲) روسی و تعدادی هم فرانسوی می باشد. کلیه این نیروها در آماده باش (ج) بوده و شبانه روز به حفر سنگر مشغول اند.» (۳)

از سوی دیگر تحرکات دیگر عراق در منطقه ام الرصاص نشان می دهد که عراق قصد تعرض از این منطقه را دارد، آن طور که در گزارش ستاد لشکر ۹۲ زرهی اهواز آمده است: «ساکنان ام الرصاص منازل خود را ترک نموده و به جاهای دیگر نقل مکان نموده اند. ... چون منطقه ام الرصاص مقابل پایگاه دریایی خرمشهر می باشد، تخلیه منازل نشانه داشتن هدف های تعرضی در این قسمت می باشد.» (۴) در این حال، بنا به اعلام پاسگاه هرته تابع هنگ آبادان، «در ساعت ۱۵:۴۰ دقیقه امروز، یک فروند ناوچه جنگی عراقی از سمت آبادان به طرف خرمشهر حرکت و در مقابل پایگاه دریایی به داخل جزیره واقع بین رود خین و اروندرود عزیمت [کرد]». براساس این گزارش، همچنین «روبه روی گمرک و پایگاه دریایی ایران در ساحل کشور عراق فعل و انفعالاتی در جریان است.» (۵) نیروی دریایی عراق امروز همچنین ۲ فروند ناوچه موشک انداز و ۲ فروند ناوچه را در دهانه فاو مستقر نموده است.» (۶)

با بالاگرفتن درگیری ها در منطقه مرزی خرمشهر، بخشی از نیروهای اعزامی به این منطقه فرستاده شده اند. از جمله «ساعت ۱۲ امروز، از طرف ستاد فدائیان امام خمینی یک اکیپ ۱۰ نفره شامل یک گروه رزمی و یک گروه امداد متشکل از دکتر و خواهر بهیار عازم جبهه شلمچه شدند.» (۷)

ص: ۱۱۴۸

- ۱- سند شماره ۵۰۷۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۰:۱۰، برابر اعلام سماجا ۲ مستند به گزارش ژاجا و مرزبانی خرمشهر.
- ۲- منظور از تی.بی.آر. همان نفربر تی.بی.آر. روسی است.
- ۳- سند شماره ۳۴۳۵۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه ۴.
- ۴- سند شماره ۲۹۰۸۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، برابر اعلام پایگاه آبادان و نظریه رکن ۲ لشکر ۹۲ زرهی.
- ۵- سند شماره ۴۰۹۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره ۱۵، ص ۴، برابر اعلام کتبی هنگ ژندارمری آبادان مستند به اعلام پاسگاه هرته، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

- ۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.
- ۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از آبادان.

درگیری های مرزی و حملات عراق به مرزهای استان کرمانشاه که از ساعت ۱۲ دیشب شدت یافته بود، امروز نیز ادامه داشت و از ساعت ۹ صبح امروز این درگیری ها در منطقه سومار و نفت شهر بالا- گرفت و تا ساعت ۱۲ ظهر با مقابله شدید نیروهای مسلح خودی پایان یافت. (۱) در ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه، دو فروند میگ عراقی چهار مرتبه به حریم هوایی ایران در منطقه سومار تجاوز کردند و با انداختن راکت، خساراتی به پاسگاه گیسکه سومار وارد آوردند. هم زمان با حمله این میگ ها، ۴ بالگرد عراق نیز قصد ورود به نفت شهر را داشتند که با تیراندازی نیروهای سپاه و نفربر ژاندارمری مستقر در شهر، مجبور به عقب نشینی شدند. (۲) بنا به گزارش منابع مرزی ژاندارمری، یکی از میگ های عراقی بر فراز پاسگاه گیسکه هدف آتشبارهای ضدهوایی ایران قرار گرفت و در منطقه پاسگاه مندلیج عراق سقوط کرد. (۳) گزارش گروهان سومار نیز حاکی از وخامت اوضاع در کلیه پاسگاه های مرزی این منطقه است. بنا به این گزارش، «کلیه پاسگاه های مرزی در خطر می باشد و پاسگاه بازرگان فاقد پشتیبانی آتش است و هرلحظه امکان دارد در اثر عدم پشتیبانی ارتش سقوط نمایند و پاسگاه های بازرگان، شهر نفت، گمرک و سه تپان ارتباطشان قطع می باشد. ...» (۴)

در این حال، «با توجه به درگیری بین پاسگاه هدایت و مأمورین سپاه با نیروهای عراقی که [از غروب روز گذشته و تمام طول شب ادامه داشت] و واحدهای ارتش خودی پاسگاه مزبور را پشتیبانی می کردند، متعاقب آن، در ساعت ۳۵ دقیقه گذشته از نیمه شب امروز، واحدهای ارتش بعث عراق اطراف هنگ ژاندارمری قصرشیرین را [مجدداً] زیر آتش شدید توپخانه قرار داده و درگیری متناوباً تا چند ساعت ادامه داشته است.» (۵) همچنین، «در ساعت ۲۳:۴۵ دقیقه شب گذشته، نیروهای عراقی مستقر در ارتفاعات بالای رودخانه [مشرف به پاسگاه هدایت] به مدت سه ساعت با سلاح های سنگین پاسگاه هدایت را زیر آتش شدید قرار دادند که در نتیجه پاسگاه به کلی منهدم شد و تعدادی از سلاح های سبک نفرات در اسلحه خانه به علت ریزش دیوار پاسگاه شکسته و قابل استفاده نیست، ولی تلفات جانی به پرسنل وارد نیامده [است].» (۶)

در ساعات پایانی شب نیز از «ساعت ۹ تا ۱۲، ارتش عراق مستقر در بابا اسماعیل، اطراف شهر قصرشیرین را مجدداً زیر آتش سنگین توپخانه خود قرار داد که با مقاومت آتشباری نیروهای خودی، آتش دشمن در این منطقه خاموش شد. این درگیری تنها منجر به زخمی شدن یک کارگر به نام علی اکبر نادری شد که در یکی از باغ های قصرشیرین بود.» (۷)

از سوی دیگر، دیدبان های مرزی ایران خبر می دهند که ارتش بعث عراق امروز نیز دست به نقل و انتقالات جدیدی زده است و نیروهای زرهی بیشتری مرکب از سلاح های سنگین و تانک به سوی

ص: ۱۱۴۹

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- سند شماره ۳۲۶۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز بررسی مناطق ایران (منطقه ۷)، ۳۱/۶/۱۳۵۹، آخرین اخبار واصله از مرکز اطلاعات غرب کشور، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۳۰/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- سند شماره ۲۷۶۸۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ژاجا (رکن ۳ - عملیات)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار.

۵- سند شماره ۲۷۶۸۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ژاجا ۳)، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

- ۶- سند شماره ۲۸۳۷۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن ۳) به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژندارمری قصر شیرین.
- ۷- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصر شیرین.

مناطق مرزی ایران در نزدیکی های پاسگاه های خسروی، تنگاب نو و ولدکشته حرکت داده است. این نیروها ارتش عراق را در این مناطق تقویت خواهند کرد و بدین ترتیب از شواهد امر برمی آید که حملات جدیدی از سوی عراق در این مناطق در شرف وقوع است. این گزارش حاکی است که اخبار مربوط به این تحرکات مورد تأیید تیمسار فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش نیز قرار گرفته است. (۱)

۱

بخش هایی از مناطق مرزی استان ایلام در چند روز گذشته به تصرف ارتش عراق درآمده و این مناطق، بارها میان قوای دو طرف دست به دست شده است. نیروهای مسلح خودی همچنان به دنبال راهکارهایی برای بازپس گیری مناطق ازدست رفته هستند. در این خصوص، گروه شناسایی ژاندارمری، گزارش شناسایی خود را از نقل و انتقالات عراق و وضعیت تپه شینو و پاسگاه انجیره که فعلاً به تصرف عراق درآمده چنین بیان کرده است: «تقریباً ۵ تانک در اطراف تپه مزبور مستقر و افراد زیادی از دشمن با سلاح های سبک و سنگین در سنگرها مستقر و تانک ها به طور منظم استقرار داشته و در داخل پاسگاه انجیره، ۸ دستگاه تانک با چند خودرو و افراد در سنگرهای خود مستقر و در خط الرأس اطراف پاسگاه تانک مشاهده گردید.» بنا به این گزارش، «از سرنوشت اکیپی که به منظور تصرف مجدد پاسگاه تلخاب عزیزت نموده بود، اطلاعی در دست نیست.» (۲) همچنین، «۲ نفر از درجه داران پاسگاه نی خزر که مفقودالاثر شده بودند، امروز با وضع وخیمی خود را به گردان صالح آباد معرفی نموده و اظهار داشته اند که زیر کانال و در داخل دل دشمن بوده اند که موفق به فرار گردیده اند. ...» (۳)

همچنین، براساس گزارش دیگری از نیروهای خودی، «در ساعت ۱۵:۴۵ دقیقه امروز، تعداد ۳۰ دستگاه خودرو ایفا حامل مهمات از پادگان ابوغریب از طریق کوت جهت تقویت بیشتر یگان های مستقر در نوار مرزی عراق اعزام گردیده اند.» (۴) گزارش مشترک پاسگاه های بهرام آباد، فرخ آباد و گمرک یگان تابع هنگ ایلام نیز حاکی است: «در ساعت ۲۳ امروز، یک ستون ارتش عراقی که تقریباً ۲۰ دستگاه خودرو و تانک بوده از طریق شهر زرباطیه به طرف پاسگاه دراجی به [طرف] ارتفاع ۳۰۳ در حرکت بوده است.» (۵)

۲

هم زمان با اوج گیری تحرکات و حملات ارتش عراق به مرزهای غرب و جنوب غربی ایران، عوامل داخلی وابسته به این رژیم نیز بر فعالیت های خود افزوده اند و با کمک دولت عراق، در برخی مناطق مشرف به استان های کرمانشاه، ایلام و خوزستان درحال فراگیری دوره های نظامی و تخریب هستند.

ص: ۱۱۵۰

۱- همان.

۲- سند شماره ۵۰۶۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا، مستند به گزارش ستوان آرژند (سرپرست اکیپ شناسایی از تپه شینو و اطراف پاسگاه انجیره).

۳- سند شماره ۱۴۱۶۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- سند شماره ۱۴۱۶۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۰:۲۳.

۵- سند شماره ۲۹۸۳۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران - مرزبانی کشور، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

در این زمینه، یک گزارش نیروهای اطلاعاتی ارتش با ارزیابی "صحت دارد" حاکی است: «مأمورین دولت عراق همچنان با تلاش زیاد مشغول انتخاب و مسلح نمودن ایرانیان متواری که در اردوگاه‌های دربندیخان، پیواز، شهرزور، سلیمانیه، کرکوک و خانقین به عنوان پناهنده ایرانی اسکان داده شده‌اند، می‌باشد. این افراد را مأمورین اداره مخابرات [استخبارات = سازمان اطلاعات ارتش عراق] شمال به ریاست سرتیپ خزعل اجرا می‌نماید. افرادی که بدین ترتیب مسلح و به عنوان چریک روانه نقاط مرزی ایران می‌گردند مبلغ صد دینار بابت هزینه راه دریافت می‌نمایند.»^(۱) در گزارش دیگری از غرب کشور آمده است: «رژیم مزدور عراق به پناهندگان ایرانی در عراق پیشنهاد کرده است که یا با خانواده‌های خود به ایران برگردند یا اسلحه به دست گرفته و علیه جمهوری اسلامی وارد عمل شوند. براساس گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران، تمام بمب‌گذاری‌ها در سطح کشور به وسیله مزدوران بعثی عراق بوده که در عراق آموزش دیده‌اند.»^(۲)

در همین حال، در مناطق مرزی استان خوزستان نیز عوامل داخلی وابسته به عراق، به شیوه‌های مختلف از جمله تبلیغات برای جذب نیرو برای عراق، شایعه پراکنی، خرید و فروش سلاح و جمع‌آوری اطلاعات برای ارتش عراق مشغول‌اند. در این زمینه، نیروهای اطلاعاتی خودی در این مناطق، که اغلب از نیروهای بومی و عرب منطقه هستند، گزارش داده‌اند که «شخصی به نام سیدخلف فرزند سیدطاهر ساکن سوبله (بستان) جهت دیدن دوره خرابکاری، از مردم دعوت به عمل آورده و خودش هم هر ۲۰ روز یک بار، به صورت غیرمجاز به عراق مسافرت می‌نماید.»^(۳) یک خبر دیگر از همین منطقه حاکی است: «اخیراً عوامل بعث در ناحیه رفیع کاویان و جراحیه از حوزه هوزگان، شایع کرده‌اند که دولت ایران با کمک ارتش و سپاه می‌خواهد سلاح‌های این منطقه را که غیرمجاز به ایران وارد شده، جمع کند و پیشنهاد خرید به مردم داده که چند مورد هم دیده شده است.»^(۴)

۱

در استان کردستان و در جنوب آن (نواحی شمالی استان کرمانشاه) تحرکات و فعالیت‌ها و گاه درگیری‌های ضدنظام ادامه دارد و این به خصوص در مریوان چشمگیرتر است؛ تحرکاتی که بعضاً همکاری مستقیم عراق در آن مشهود است از جمله:

مطابق اطلاعیه ارتش: «در درگیری‌های امروز سپاه پاسداران و ضدانقلابیون در گردنه صلوات آباد^(۵) و محور دهگلان، تلفات قابل ملاحظه‌ای به ضدانقلابیون وارد گردید و از نیروهای پاسدار یک تن شهید و ۳ نفر مجروح گردیدند.»^(۶) در این حال، گزارش هنگ قصرشیرین حاکی است: «عده‌ای از مهاجمین که مسلح به انواع سلاح‌های سنگین و مختلف می‌باشند قصد دارند در ظرف چند روز آینده

ص: ۱۱۵۱

۱- سند شماره ۵۰۷۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مشترک (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- سند شماره ۲۱۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- همان، ص ۱.

۵- صلوات آباد: ده از دهستان بیلاق بخش حومه شهرستان سنندج، واقع در ۱۳ کیلومتری شرق سنندج، کنار جاده شوسه سنندج به همدان. (ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی‌ها)، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور، جلد ۵)

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۸ ستاد

- تاریخ دقیق نامعلوم - به واحدهای ژاندارمری مستقر در شرکت زراعی قره بلاغ (۱) حمله نمایند. ...» (۲)

یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی از استقرار و آمادگی گروه های مسلح معاند با نظام در منطقه نوسود برای درگیری با قوای دولتی خبر می دهد. بنا به این گزارش، «برابر نقشه قبلی قصد دارند اجازه دهند نیروهای نظامی و سپاه پاسدار [ان] به طرف نوسود حرکت و راه سرابیان (۳) را تخلیه نمایند تا در نزدیکی شهر نوسود که رسیدند آنان را محاصره و با پشتیبانی ارتش عراق و افراد مهاجم وابسته به عراق، از چند سو به آنان حمله و با توپ های دورزنی که در کوه های این مناطق مستقر نموده اند، آنان را بکوبند.» (۴)

یک خبر مشابه دیگر از همین منطقه حاکی است: «مسئولین نگهداری از تعداد ۵۰۰ نفر از افراد ارتش و سپاه پاسداران و پیشمرگان وحدت [اسلامی] که [به] وسیله گروه های سیاسی [مسلح غیرقانونی] مخالف تحت مسئولیت افرادی نظیر صدیق کمانگر و یوسف اردلان نگهداری می شوند به تازگی تلگرافی به دفتر سیاسی حزب کومه له اطلاع داده اند چون به احتمال [زیاد]، نیروهای ارتش و سپاه پاسداران به این مناطق حمله خواهند نمود، نگهداری این عده مشکل خواهد بود و کسب تکلیف نموده اند، دفتر حزب به آنان دستور داد گروگان ها را [به] وسیله یک گروه مسلح به کوه پیزل واقع در پشت طویل و حلبچه عراق انتقال دهند.» (۵)

اما تحرکات سپاه رزگاری نیز با پشتیبانی دولت عراق در منطقه میوان افزایش یافته است: «اخیراً ۲۰ دستگاه کامیون حامل سلاح و مهمات و ارزاق از طرف سرریپ خزعل رئیس مخابرات [استخبارات] شمال عراق، برای دکتر مادح نقشبندی فرزند شیخ عثمان که سرپرستی سپاه رزگاری را عهده دار می باشد، ارسال گردیده است. رزگاری ها وسایل و اشیای ارسال شده را به منطقه اورامانات تخت میوان برده اند.» (۶) همچنین، «به تازگی ۵۰۰ نفر از افراد عراقی از اهالی مناطق دهوک و رواندوز عراق از طرف مخابرات [استخبارات] سلیمانیه به اسلحه های مختلف من جمله آر.پی.جی ۱۱ مجهز و توسط سپاه رزگاری به کوه برده رسه [برده رش] میوان برده و مستقر کرده اند.» (۷)

یک گزارش دیگر درباره تحرکات ارتش عراق از منطقه میوان حاکی است: «اخیراً یک گردان زرهی ارتش عراق از "خانم شیخان" (۸) گذشته و بلدوزرهای آنها مشغول جاده سازی در

ص: ۱۱۵۲

۱- قره بلاغ: ده از دهستان اسفندآباد بخش قروه شهرستان سنندج، واقع در ۲۸ کیلومتری شمال شرقی قروه و ۵ کیلومتری شرق ندرشه. (ر.ک: همان)

۲- سند شماره ۲۷۶۸۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به ناحیه ۰۵ (رکن ۳)، ۲۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۸۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن ۳) به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصر شیرین.

۳- سرابیان: ده از دهستان ولدبیگی بخش ثلاث شهرستان کرمانشاهان، واقع در ۲۴ کیلومتری شرق نهر آب و ۳ کیلومتری فیروزه. (ر.ک: همان)

۴- سند شماره ۴۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۷۵، از ستاد مشترک (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۰۷۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۷۶، از ستاد مشترک (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۵۰۷۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میوان)، ج ۱، ص ۱۹۹، از ستاد مشترک (اداره دوم -

حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۵۰۷۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۲۰۰، از ستاد مشترک (اداره دوم -

حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۸- خانم شیخان: ده از دهستان مرکزی بخش مریوان شهرستان سنندج، واقع در ۲۷ کیلومتری شمال غربی دژ شاهپور و یک کیلومتری مرز ایران و عراق. (ر.ک: همان)

منطقه برای تانک ها می باشند. [این گردان زرهی] از "سردیش" [سردوش] (۱) گذشته و با نیروهای پیاده تا پشت ارتفاعات سردوش (۵) کیلومتر در خاک ایران) رسیده اند. در این گزارش، از سوی سپاه پاسداران درخواست شده که «هرچه سریع تر باید منطقه خانم شیخان بمباران شود.» (۲)

از سوی دیگر، با افزایش درگیری های موضعی بین افراد دو حزب سیاسی مسلح کومه له و دمکرات در دو سه ماه گذشته، امروز اعلام شد که «اخیراً بین پیشمرگان حزب دمکرات کردستان ایران و حزب کومه له در کوه گاران (بین مریوان و سنندج) زدوخوردی روی داد که منجر به زخمی و کشته شدن چند تن از طرفین گردیده است. ... علت درگیری بر سر مسئله دخالت این دو حزب در امور مربوط به کشاورزان و عشایر روستاهای منطقه بوده است.» (۳)

از طرف دیگر، رهبر حزب دمکرات، عبدالرحمن قاسملو، برای جذب دوباره خرده مالکین و فئودال های مناطق کردنشین، از آنها خواسته است که به مناطق مسکونی خویش مراجعت کنند و آنها را دعوت به همکاری علیه جمهوری اسلامی کرده است. دفتر حزب دمکرات در اعلامیه مشابهی از پیشمرگان وحدت اسلامی نیز که کرد هستند، همین درخواست را کرده است. (۴) - (۵)

در این حال، مجموعه درگیری ها، ایجاد ناامنی و فشار بر مردم از سوی گروه های مسلح ضدانقلاب، گاه مردم مسلمان کردستان را به تنگ آورده و آنها را به روش های مختلف وادار به واکنش در مقابل اعمال و رفتار گروه ها و احزاب مزبور و حمایت و پشتیبانی از نظام و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی می کند. از جمله «بنا به گزارش اطلاعات سپاه کردستان، در روزهای ۲۸ و ۲۹/۶/۵۹ توسط مردم روستاهای اورامانات، درکی، دزلی، اورامان تخت و کماله از توابع شهرستان مریوان، تظاهراتی صورت گرفت. مردم در این تظاهرات گفته اند که ما دولت عراق را نمی خواهیم و تابع جمهوری اسلامی هستیم. گروهک رزگاری در همین رابطه، اقدام به بازداشت ۱۵۰ نفر از اهالی منطقه کرده است.» (۶)

بنا به گزارش دیگری، «پایگاه چهارکلاسه [عراق] از وجود ایرانیان متواری که به طور مسلح در اختیار سردار جاف بوده اند تخلیه شده است. افراد مسلح مورد بحث دو دسته شده اند: دسته ای برابر دستور سردار جاف به مرز استان کردستان و آذربایجان غربی (مهاباد، بانه و سردشت) برای پیوستن به افراد ایرانی اعزام گردیده اند تا با کمک آنها دولت ایران را وادار به دادن خودمختاری نمایند.

ص: ۱۱۵۳

۱- سردوش: ده از دهستان ویسه بخش مریوان شهرستان سنندج، واقع در ۱۲ کیلومتری غرب دژ شاهپور و ۴ کیلومتری غرب کانی سانان. (ر.ک: همان)

۲- سند شماره ۵۰۶۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از مریوان؛ و - سند شماره ۵۰۶۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۹/۶/۱۳۵۹. ۳- سند شماره ۵۰۷۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص ۲۰۱، از ستاد مشترک (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۴- لازم به یادآوری است که بعضی مالکین و خرده مالکین ساکن در مناطق کردنشین بر اثر عملیات خشونت آمیز افراد کومه له در جریانات بعد از انقلاب اسلامی، در فشار و ناراحتی قرار گرفته و ضمن ترک محل های خود، به مقامات دولت جمهوری اسلامی پناهنده گردیده اند. (ر.ک: هامش سند شماره ۵۰۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، از ستاد مشترک (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۳۳۵).

۵- سند شماره ۵۰۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین، کردستان، ج ۱، ص ۳۳۵، از ستاد مشترک (اداره دوم -

حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۶- مصطفی ایزدی، تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی (ضدانقلاب و ضدانقلابیون)، تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، دانشکده فرماندهی و ستاد، ۱۳۸۶، ج ۳، ص ۸۱.

دسته دیگر حاضر به قبول دستور سردار جاف نشده و اسلحه های خود را تحویل و به اردوگاه های پناهندگان [در عراق] نزد عائله خویش رفته اند. گروه دیگر از ایرانیان مسلح در کوه های دالاهو سنگر گرفته و گهگاه به شهرها و نقاط اطراف یورش می برند و عملیاتی را انجام می دهند؛ کماینکه چند روز قبل در ذهاب، ۳ نفر را دستگیر و به عراق برده و این قبیل دستگیرشدگان را نیز سوزانده اند. یک نفر از دستگیرشدگان فرزند خان خدامراد از اهالی سرپل ذهاب می باشد.»(۱)

۱

در استان آذربایجان غربی، مهاباد همچنان محور اصلی درگیری هاست، ولی در نقاط دیگر نظیر ارومیه و حوالی آن، بوکان، تکاب و میاندوآب نیز درگیری هایی جریان دارد.

در مهاباد، با پایان یافتن مهلت نیروهای مسلح خودی به مهاجمان مسلح معاند با نظام برای تحویل سلاح هایشان تا ساعت ۱۰ صبح امروز، درگیری های شدیدی در این شهر آغاز شده بود که تا بعدازظهر همین روز ادامه یافت.(۲) در این مورد گزارش خبرنگار کیهان از ارومیه حاکی است: «مسئولان کشوری و لشکری استان آذربایجان غربی تا ساعت ۱۰ بامداد شنبه، به گروه های مسلح غیرقانونی در مهاباد مهلت داده بودند که اسلحه و گروگان های تحت اختیار خود را به نزدیک ترین پادگان و پایگاه نظامی تحویل دهند. ساعت ۱۰ صبح امروز، با پایان گرفتن مهلت مقرر برای استرداد گروگان ها و جنگ افزار و مهمات از طرف افراد مسلح در مهاباد به نیروهای مستقر در منطقه، پاک سازی و خلع سلاح در شهر مهاباد آغاز شد. به موازات این اقدام، درگیری هایی نیز بین قوای مستقر در مهاباد با افراد مسلح پیش آمد. این خبر به وسیله مهندس حسین طاهری، استاندار آذربایجان غربی، اعلام شد. وی افزود: این درگیری ها تا پاک سازی منطقه از وجود ضدانقلاب و خلع سلاح کامل با قاطعیت ادامه خواهد یافت.» به گزارش خبرنگار کیهان: «درگیری های شدید امروز مهاباد تا ۱۰ شب، بین نیروهای جمهوری اسلامی مستقر در مهاباد با افراد مسلح در جریان بود که در نتیجه این نبرد، ۵ نفر از پرسنل نیروهای جمهوری اسلامی به شهادت رسیدند و ۶ نفر دیگر مجروح شدند. هاشمی، معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی، ضمن اعلام این خبر از درگیری های دیگری در مهاباد خبر داد که بین قوای مستقر جمهوری اسلامی ایران با افراد مسلح ضدانقلاب، بعد از نیمه شب نیز به طور پراکنده جریان داشته است.»(۳)

همچنین در درگیری دیگری که در سه راهی ارومیه و مهاباد و محمدیار بین جوانمردان ژاندارمری با افراد مسلح معاند با نظام رخ داد یک جوانمرد زخمی شد که به بیمارستان نقده منتقل گردید.(۴) این درحالی است که درگیری های شهری و برخوردهای تن به تن بیشتر به عهده سپاه، پیشمرگان مسلمان کرد و افراد ژاندارمری می باشد؛ از این رو، سپاه برای

ص: ۱۱۵۴

۱- سند شماره ۵۰۷۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۲۲۶، از ستاد مشترک (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۲- ضمیمه دارد؛ خلاصه گزارش عملیات مهاباد از تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ تا ساعت ۱۰ شب ۲۹/۶/۱۳۵۹ به روایت فرمانده سپاه ارومیه.

۳- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- همان.

درگیری های روزهای آینده به نیروهای بیشتری احتیاج دارد. این موضوع در گزارش سپاه آمده است: «برای پاک سازی مهاباد احتیاج فوری به ۳۰۰ نفر نیروی ورزیده برای مدت ۱۵ روز و همچنین احتیاج به ۵ قبضه کالیبر ۵۰ و ۱۰ قبضه تیربار ژ ۳ می باشد. ...» (۱) علاوه براین، در درخواست دیگری تعداد ۴۰۰ گلوله خمپاره ۱۲۰ م.م با خرج موشکی، ۲۰۰ جعبه فشنگ برنو و ۵۰۰ عدد مین ضدتانک درخواست شده است که البته این مهمات تنها برای مهاباد نیست بلکه برای پاک سازی غرب کشور و مقابله با مهاجمان مسلح ضدانقلاب است. (۲)

در این حال، گروه های مسلح معارض با نظام برای کم کردن فشار بر شهر مهاباد و مشغول کردن نیروهای خودی در مناطق اطراف، حملاتی را به شهرها و نقاط مهم اطراف مهاباد ترتیب می دهند. از جمله برای دومین شب متوالی به ارومیه و کارخانه قند این شهر حمله کردند. «این حمله در ساعت ۳ بامداد با آتشباری مهاجمین با سلاح های خمپاره ۸۱ م.م و بازوکای ۵/۳ اینچی و آر.پی.جی. ۷ به پادگان و شهر ارومیه آغاز شد که هیچ خسارت جانی به بار نیامد و در اثر آتش متقابل لشکر ۶۴ ارومیه، حمله مهاجمین قطع گردیده و بر اثر تیراندازی اسلحه کالیبر کوچک به گشتی های داخل پادگان، ۳ نفر زخمی شدند.» (۳) در این درگیری به چند خانه و ساختمان از جمله اداره ریشه کنی مالاریا نیز خساراتی وارد شد و مخزن نفت شهر نیز آتش گرفت. (۴) همچنین، «از ساعت ۱۸ امروز، بین سه راه بوکان - سقز میان برادران پاسدار و افراد مسلح غیرقانونی درگیری رخ داد که طی آن یک پیشمرگ مسلمان به نام علی درخشان شهید و ۳ نفر از مهاجمین کشته شدند.» (۵) درباره پاک سازی جاده بوکان به نوروزمهر نیز روابط عمومی سپاه ارومیه بعد از ظهر امروز اعلام کرد: نیروهای مسلح جمهوری اسلامی قسمت اعظم کنترل این جاده را به دست گرفتند. بنا به همین گزارش: «کنترل جاده بوکان به نوروزمهر قبلاً در اختیار گروه های مسلح غیرقانونی بود و از بامداد امروز پاک سازی این جاده و روستاهای اطراف به وسیله نیروهای مشترک ارتش و سپاه پاسداران آغاز شده است. در این عملیات تاکنون برخورد مهمی روی نداده و تعداد قابل توجهی اسلحه از انواع مختلف به دست نیروهای جمهوری اسلامی افتاده است.» (۶)

از منطقه تکاب نیز خبر می رسد که «امروز افراد حزب دمکرات در آبادی [های] تکاب با نیروهای مسلح جمهوری اسلامی مستقر در منطقه، درگیری ایجاد کردند که در نتیجه ۱۰ نفر از ضدانقلابیون به هلاکت رسیدند. در این درگیری، ضدانقلابیون ۱۱ نفر از اهالی آبادی های اطراف را به گروگان می گیرند.» (۷) در این ارتباط، بنا به یک گزارش دیگر: «عوامل حزب دمکرات پس از شکست و [دادن] ۱۰ کشته، [و پس از آنکه] تعداد ۱۱ نفر از اهالی را به گروگان گرفتند، تأکید نمودند "تا جنازه ها را ندهند، گروگان ها را آزاد نخواهند کرد"، ولی بازهم پس از تحویل جنازه ها از تحویل گرفتن جنازه ها و آزادی گروگان ها خودداری نمودند.» (۸)

ص: ۱۱۵۵

- ۱- سند شماره ۷۱۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه کرمانشاه به فرمانده سپاه مرکز، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۵:۳۰.
- ۲- سند شماره ۴۰۹۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۳۶، از مرکز پشتیبانی عملیات غرب کشور به پشتیبانی منطقه یک سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۵۰۶۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به مرکز فرماندهی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۲؛ و - سند شماره ۵۰۶۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۲:۵۵.
- ۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.
- ۵- سند شماره ۵۶۸۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بوکان)، ص ۷۴، از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۶/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۹، تاریخ ۲۷/۷/۱۳۵۹، ص ۴، سندج -

خبرگزاری پارس، ۱/۷/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۸- سند شماره ۲۱۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۳۳۸، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

از منطقه میان‌دوآب نیز گزارش ستون عملیاتی ارتش در مراغه حاکی است: «در ساعت ۴ صبح، افراد کمیته میان‌دوآب بدون هماهنگی با ارتش و سپاه، جهت پاک‌سازی به اطراف میان‌دوآب رفته که با مهاجمین درگیر شد [ند] و به محاصره آنها افتادند. نیروهای کمیته، با اعزام یک گروه از افراد سپاه در ساعت ۱۰:۱۴ دقیقه و یک گروه رزمی از ارتش در ساعت ۶ بعد از ظهر، تنها با دادن یک زخمی از محاصره دشمن خارج شدند و به مقر خود بازگشتند.» (۱)

۱

نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، در شماره امروز خود همچون روزهای پیش مطالبی در مورد مسائل، روابط و سیاست خارجی جمهوری اسلامی داشت و بازهم مثل گذشته، در محکومیت امریکا و عراق به عنوان عامل امپریالیسم، تحلیل نوشت و نیز تلاش وافر در ترغیب مسئولان نظام برای نزدیک شدن هرچه بیشتر به کشور شوروی و اعمار آن تحت عنوان کشورهای جبهه پایداری و افغانستان معطوف داشت. این در حالی است که در یک مقاله مستقل دیگر، این بار به طرزی آشکار از ضدانقلابیون مسلح زیر عنوان "انقلابیون کمونیست" دفاع کرده، بازهم دادگاه انقلاب اسلامی سندج را برای محکوم کردن انقلابیون کمونیست، محکوم و نکوهش کرده است. (۲)

نامه مردم در اولین مقاله، با عنوان "جنگ فرسایشی عراق علیه ایران، برای براندازی جمهوری اسلامی ایران است" ضمن اشاره به درگیری‌های اخیر مرزی و شدت یافتن آن، تحرکات عراق را چیزی فراتر از یک درگیری مرزی صرف دانسته و هدف این کشور را به عنوان عامل امپریالیسم امریکا در منطقه، سرنگونی جمهوری اسلامی ایران می‌داند؛ سپس به اختصار به ریشه‌یابی این درگیری‌ها می‌پردازد. (۳)

مقاله دوم نامه مردم با عنوان "تقویت و گسترش همکاری با کشورهای عضو جبهه پایداری، به نفع انقلاب و جمهوری اسلامی ایران است"، ضمن ابراز خرسندی از اتحاد سوریه و لیبی که در جهت تقویت جبهه پایداری در مقابل رژیم اشغالگر قدس صورت گرفته است، از اینکه مقامات جمهوری اسلامی ایران از این اتحاد استقبال و حمایت کرده‌اند، ابراز خوشبختی کرده و آن را ناشی از درک واقع بینانه از آرایش نیروهای استقلال طلب و ضد امپریالیستی در برابر رژیم‌های دست‌نشانده هوادار امپریالیسم در منطقه دانسته است. در این مقاله همچنین آمده است: «امپریالیسم امریکا، که در نتیجه پیروزی انقلاب ایران بزرگ‌ترین پایگاه و مهم‌ترین مواضع سیاسی و نظامی و اقتصادی خود را در منطقه از دست داد و پس از آنکه توطئه‌ها و نقشه‌های تجاوز مستقیم و غیرمستقیم نظامی آن علیه جمهوری دمکراتیک افغانستان و طرح‌های توطئه‌ها و تجاوز نظامی آن علیه جمهوری اسلامی ایران، یکی پس از دیگری با شکست‌های مفتضحانه و ناکامی روبه‌رو شد، برنامه تبدیل کشورهای وابسته در منطقه را به پایگاه نظامی و سرپل تجاوز به مورد اجرا گذارد و تمام تلاش خود را به کار برده و می‌برد که با تقویت تسلیحاتی و نظامی این کشورها و گسترش روابط و همکاری‌های سیاسی و نظامی میان آنها، جمهوری اسلامی ایران، جمهوری دمکراتیک افغانستان و کشورهای عضو جبهه پایداری و

ص: ۱۱۵۶

۱- سند شماره ۵۰۶۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین، ص ۸۱، از سماجا (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا مستند به گزارش ستون عملیاتی مراغه.

۲- نامه مردم، شماره ۳۳۷، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۸.

۳- همان، ص ۱.

سازمان آزادی بخش فلسطین را در حلقه محاصره رژیم های ضد خلقی و وابسته به خود قرار دهد. فعالیت های سیاسی و نظامی و گسترش روابط کشورهای مصر، اسرائیل، عربستان سعودی، دولت بعثی عراق، عمان، پاکستان، امارات عربی، تشدید حملات نظامی اسرائیل در جنوب لبنان با هدف سرکوب و نابودی سازمان آزادی بخش فلسطین، تمرکز واحدهای نظامی مصر در مرزهای لیبی و گسترش دامنه جنگ فرسایشی و عملیات مسلحانه تعرضی دولت بعثی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، همه این اقدامات طبق برنامه مشخص و تدوین شده از جانب امپریالیسم امریکا انجام می گیرد. کودتای نظامی امریکایی در ترکیه نیز طبق همین برنامه اجرا گردید. پس در برابر چنین وضعی، منافع مشترک همه نیروهای انقلابی و کشورهای مستقل ملی این منطقه؛ یعنی جمهوری اسلامی ایران، کشورهای عضو جبهه پایداری: لیبی، سوریه، الجزایر، جمهوری دمکراتیک خلق یمن و سازمان آزادی بخش فلسطین و نیز جمهوری دمکراتیک افغانستان که به حکم مواضع امپریالیستی و دفاع از آزادی و استقلال خود، آماج توطئه ها و طرح های تجاوزی دشمن مشترک؛ یعنی امپریالیسم، به سرکردگی امپریالیسم امریکا و رژیم های دست نشانده وابسته به آن در منطقه قرار دارند، ایجاب می کند که روابط و همکاری های همه جانبه میان خود را گسترش دهند و از این راه، به خاطر دفاع از دستاوردهای انقلاب و حفظ امنیت و استقلال خود، جبهه متحد ضدامپریالیستی در منطقه را تقویت کنند. منافع انقلاب و مصالح جمهوری اسلامی ایران نیز ایجاب می کند که در شرایط کنونی، گسترش روابط و همکاری های همه جانبه جمهوری اسلامی ایران با کشورهای مستقل ملی و ضدامپریالیستی در منطقه، به عنوان یکی از هدف های بنیادی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران پذیرفته شود و در راه تحقق آن، تدابیر مشخص اتخاذ گردد و اقدامات عملی انجام گیرد.» (۱)

۱

در ادامه تحریکات و تحرکات سازمان یافته سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های چپ که به طور روزمره در برخی نقاط کشور رخ می دهد، از صبح امروز تا پاسی از شب گذشته، اوضاع شهرستان قائم شهر به دلیل درگیری میان هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های چپ با گروهی از جوانان مذهبی، به شدت متشنج و مغازه ها تعطیل شده بود. در این درگیری که با پرتاب چوب و سنگ از سوی طرفین به یکدیگر به اوج خود رسید، شهربانی و ژاندارمری هیچ دخالتی نکردند. (۲) گزارش خبرنگار کیهان از قائم شهر در این مورد چنین است: «این درگیری از محل چهارشنبه بازار قدیم آغاز گردید و گفته می شود که علت آن دستگیری فروشنده یک نشریه بوده است. این درگیری به خیابان های اصلی شهر کشیده شد و گروه ها در مقابل هم به صف آرای پراختند. این درگیری در ساعات اولیه بعد از ظهر شدت یافت که منجر به دخالت مأمورین انتظامی و شلیک تیرهای هوایی گردید. از این ساعت جنگ و گریز در دیگر خیابان های شهر آغاز شد و در این گیرودار یک نوجوان پانزده ساله کشته شد و چگونگی

ص: ۱۱۵۷

۱- همان، صص ۱ و ۷.

۲- سند شماره ۲۱۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

کشته شدن آن دقیقاً معلوم نگردید. در این درگیری‌ها شیشه‌های چندین ساختمان مسیر شکسته و به صاحبان آنان خساراتی وارد آمد. این درگیری نزدیکی عصر به محل پل هوایی مجاور محله کشیده شد. گروهی بر بالای پل و گروهی دیگر جلوی بیمارستان هلال احمر به مقابله با یکدیگر پرداختند و با سنگ و پاره‌های آجر به این درگیری ادامه دادند که در این ناحیه ده‌ها نفر مجروح و مصدوم شدند و به وسیله چندین آمبولانس به بیمارستان‌های شهر و بابل و ساری انتقال یافتند. ... این حملات تا پاسی از شب ادامه داشت که در این موقع با شلیک گاز اشک‌آور، گروه‌ها متفرق شدند و پس از آن درگیری‌ها در محل‌های مجاور محله، کبریت محله و حوالی تونل راه آهن شدت یافت و عده‌ای از افراد مشکوک در این محل دستگیر شدند.^(۱) در این باره، روزنامه جمهوری اسلامی نیز به نقل از خبرگزاری پارس، نوشته است: «در جریان پاک‌سازی خیابان‌های قائم شهر از پوسترهای تبلیغاتی سازمان مجاهدین خلق [منافقین] امروز بین هواداران این سازمان و مردم درگیری شد که طی آن یک نفر به نام محمدحسین صادقی کشته و در حدود ۱۰۰ نفر دیگر مجروح شدند، که یکی از آنها حالش وخیم است.»^(۲)

۱

محاكمة محمدرضا سعادتى، عضو كادر مركزى سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، به اتهام جاسوسى برای کشور شوروى، که بنا به اطلاعیه قبلی دادستانی انقلاب قرار بود امروز شنبه آغاز گردد، با توجه به فشار تبلیغاتی هواداران این سازمان در تهران و شهرهای مختلف و بهره‌برداری‌های تبلیغاتی و نیز تجمع امروز گروه زیادی از آنها در مقابل زندان اوین، مجدداً به تعویق افتاد.^(۳) گزارش خبرگزاری پارس در این زمینه حاکی است: «در آستانه محاكمة محمدرضا سعادتى، سازمان مجاهدین خلق [منافقین] مبادرت به انتشار چهار شماره ویژه نامه محاكمة سعادتى کرده است. محاكمة محمدرضا سعادتى عضو سازمان مجاهدین خلق [منافقین] که قرار بود صبح امروز (شنبه) آغاز شود با صدور اعلامیه‌ای که دادستانی کل انقلاب در این رابطه انتشار داد با ذکر دلایلی، این محاكمة را تا روز سه شنبه اول مهرماه ۵۹ به تأخیر انداخت. دلایلی که در این اطلاعیه ذکر شده است بدین قرار است: به علت عدم حضور موسی خیابانی، مسئول مستقیم سعادتى که قبلاً حضور ایشان در دادگاه از طرف دادسرا تأکید شده بود و نیز به دلیل حفظ مسائل امنیتی و جلوگیری از هرگونه درگیری احتمالی، دادگاه تصمیم گرفت که محاكمة محمدرضا سعادتى تنها با حضور خبرنگاران جراید و رادیو تلویزیون در روز سه شنبه اول مهرماه ساعت ۴

ص: ۱۱۵۸

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۵.

۳- ضمیمه دارد؛ در حاشیه محاكمة سعادتى؛ گزارش و تفسیر مبسوط روزنامه جمهوری اسلامی از جریان دستگیری محمدرضا سعادتى و جوسازی‌های مکرری که از بدو دستگیری وی از سوی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در سطح شهر تهران و سایر شهرها انجام گرفته است.

بعد از ظهر، تشکیل گردد. در پی این اطلاعیه، هواداران سازمان مجاهدین خلق با گرد آمدن در جلو دانشگاه تهران و چهارراه های خیابان های اطراف دانشگاه، مبادرت به نصب و حمل پلاکاردها و پوسترهایی درباره محاکمه سعادت نمودند. ... در رابطه با این اجتماع هواداران مجاهدین خلق هم زمان با آغاز محاکمه سعادت، عده ای از مردم به مخالفت با این اقدام مجاهدین پرداخته و با ذکر این مطلب که امام مجاهدین خلق را منافق می داند، به اجتماع آنها معترض بودند، اما جز چند درگیری کوچک بین طرفین، امروز (شنبه) واقعه مهمی رخ نداد.» (۱)

این در حالی است که «از نخستین ساعات صبح امروز گروه های زیادی در مقابل درب ورودی زندان اوین اجتماع کرده و خواستار شرکت در جلسه محاکمه سید محمد رضا سعادت، عضو سازمان مجاهدین خلق [منافقین]، شدند که به علت ازدهام [ازدحام] بیش از حد، پاسداران انقلاب که انتظامات اوین را به عهده گرفته اند، مجبور به شلیک تیر هوایی شدند.» (۲) در این حال، «گروهی از زنان طرف دار سازمان مجاهدین خلق [منافقین] با تحریکات سازمان یافته در خارج از زندان دست به اغتشاش زده و به پاسداران فحاشی کردند. ضمناً در پی عدم حضور موسی خیابانی برای آخرین بار به وی اخطار شد که غیباً محاکمه می شود.» (۳)

۱

امروز نیز گزارش های متعدد حاکی از ادامه وضعیت ناامنی و ناآرامی ها در کشور است؛ از جمله:

- شوروی در مرز ایران و افغانستان مشغول نقشه برداری جهت تشکیل یک پایگاه نظامی می باشد. (۴)

- پرواز یک هواپیمای بدون مشخصات و مشکوک از سمت زاهدان به طرف بم. (۵)

- ورود ۱۱۰۰ تا ۱۳۰۰ فرد مسلح از طریق بندر گواتر و دشتیاری به خاک ایران به منظور برهم زدن نظم منطقه و ایجاد ناامنی. (۶)

- تحركات تازه شوروی و نقل و انتقال زرهی و تجهیزات دیگر نظامی در نزدیکی مرز جلفا در ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه روز گذشته. (۷)

- اعلام فرار دریادار دکتر سید احمد مدنی، وزیر دفاع دولت موقت و نامزد سابق ریاست جمهوری و نماینده رد صلاحیت شده مردم کرمان در مجلس شورای اسلامی، در محافل تبعیدیان و فراریان ایرانی در اروپا. (۸)

- دستگیری یک افسر نیروی زمینی مرتبط با تیمسار باقری، فرمانده سابق نیروی هوایی، که با بختیار نیز در ارتباط بوده و تحت تعقیب قرار داشته، توسط کمیته منطقه ۹ انقلاب اسلامی در خانه اش واقع در حوالی پارک شهر. وی هنگام دستگیری، قصد فرار داشته است. (۹)

- تبلیغات وسیع و درخواست رادیو صدای آزاد ایران برای تعطیلی مدارس و اعتصاب سراسری در روز اول مهر به عنوان اعتراض به نظام جمهوری اسلامی (۱۰) و هشدار حزب توده و نامه مردم در این مورد. (۱۱)

ص: ۱۱۵۹

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، صص ۷ - ۵، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار شهری کیهان.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۳، خبرنگار کیهان از تهران؛ و - روزنامه انقلاب

اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- سند شماره ۲۱۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- همان.

۶- همان.

۷- همان.

۸- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، پاریس - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۹/۶/۱۳۵۹؛ و - همان، ص ۱۲، بخش فارسی رادیو کلن، ساعت ۲۱، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۱۰- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲۷، رادیو صدای آزاد ایران، ساعت ۷:۳۰، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۱۱- نامه مردم، شماره ۳۳۷، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۶.

درحالی که وضعیت امنیت و ثبات ایران در مرزهای غربی، جنوبی، شرقی و شمالی و حتی در بدنه و لایه های داخلی نظام با بحران های روزافزون دست به گریبان است، تحرکات سیاسی مهمی نیز به رهبری امریکا و با حضور قدرت های مطرح اروپای غربی در جریان است؛ چنان که وزارت امور خارجه امریکا اعلام کرد یک هیئت عالی رتبه امریکایی درباره بحران ایران با مقامات اروپایی بحث و تبادل نظر کرد؛ این هیئت شب گذشته به کار خود پایان داد. گزارش رادیو صدای امریکا در این زمینه حاکی است: «یک هیئت عالی رتبه امریکایی مرکب از کارشناسان امور مختلف مربوط به ایران پس از دیدار با بعضی از رهبران کشورهای اروپای باختری از جمله والرئیس کاردستن، رئیس جمهور فرانسه، هلموت اشمیت، صدراعظم جمهوری فدرال آلمان و مارگارت تاچر نخست وزیر انگلستان، به واشنگتن بازگشت. وزارت امور خارجه امریکا اعلام کرد که وارن کریستوفر، معاون این وزارتخانه، ریاست این گروه را به عهده داشته است و مسئله ایران از جمله مسائل مهم مورد بحث طرفین بوده است. ...» (۱) در این مورد همچنین «منابع نزدیک به وزارت خارجه امریکا گفتند هیئت عالی رتبه دولت امریکا این هفته چند جلسه خیلی محرمانه درباره ایران با سران کشورهای اروپایی داشته است. مأموریت این هیئت هم زمان با تأیید وزیر خارجه امریکا در مورد تهیه یک گزارش مفصل درباره روابط ایران و امریکا اعلام شد.» (۲)

سردی در روابط ایران و شوروی همچنان ادامه دارد، گرچه برای رفع مشکلات فیمابین، رایزنی ها و تماس هایی نه چندان مستحکم و قابل اعتماد در جریان است. در این ارتباط، کنسولگری شوروی در رشت دیروز با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد که طبق تصمیم دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، کنسولگری این کشور در رشت از تاریخ ۲۹ شهریور سال ۱۳۵۹، تعطیل خواهد شد. به گفته سخنگوی وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران، کنسولگری شوروی در رشت امروز نیز با صدور اطلاعیه ای تعطیلی این سفارتخانه را اعلام کرد. (۳) «این اقدام به دنبال خودداری شوروی از دادن اجازه به ایران انجام گرفته است. ایران درخواست کرده بود که در شهر دوشنبه پایتخت ایالت تاجیکستان که نزدیک ترین جمهوری شوروی به افغانستان است، کنسولگری باز کند.» (۴)

از سوی دیگر، باتوجه به کاهش شدید حجم مبادلات تجاری میان ایران و شوروی و حل نشدن اختلافات این دو کشور بر سر قیمت گاز ارسالی از ایران به شوروی، مسئولان اتاق بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی امروز در یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی شرکت کردند و درباره روابط تجاری دو کشور مطالبی را بیان کردند. در این ارتباط، وابسته بازرگانی روسیه شوروی با اشاره به صدور گاز ایران به شوروی گفت: «حجم گاز صادراتی ایران به

ص: ۱۱۶۰

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۶، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷ بامداد، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۶، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از واشنگتن.

۳- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱۷؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از رشت.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ساعت ۴۵:۲۰، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

روسیه شوروی در سال های ۸۰ - ۱۹۷۹ به نحو چشمگیری کاهش یافت و این کاهش در اثر اختلاف نظر در قیمت گاز صادراتی ایران بود و متعاقب این اختلاف نظر، صدور گاز به شوروی قطع شد.» وی سپس به میزان تجارت بین دو کشور اشاره کرد و گفت: «حوادث داخلی ایران و قطع گاز، حجم مبادله کالا بین دو کشور را به ۲۷۰ میلیون دلار رساند که این رقم نسبت به سال ۱۹۷۷، ۴۲ درصد کاهش نشان می دهد و امسال نیز حجم مبادلات در سطح سال گذشته است.» وابسته بازرگانی روسیه شوروی در ایران گفت: «ما هر زمان آماده هستیم تا روابط اقتصادی بین دو کشور را گسترش دهیم.» بنا به این گزارش: «مسئول غرفه [اتاق بازرگانی] شوروی نیز در این مصاحبه مطبوعاتی اظهار داشت: "فردا هیئتی از مقامات شوروی به ریاست معاون تجارت خارجی آن کشور وارد تهران خواهد شد. این هیئت با مقامات ایرانی دیدار و گفت و گوهایی انجام خواهند داد." وی افزود: "هم اکنون معاون وزارت راه و ترابری جمهوری اسلامی ایران در مسکو است و در مورد حمل و نقل کالاهای ترانزیتی روسیه شوروی با مقامات کرملین گفت و گو می کند و قرار است قراردادی در این زمینه بسته شود"» (۱)

ضمیمه گزارش ۷۰۵: خلاصه گزارش عملیات مهاباد از تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ تا ساعت ۱۰ شب ۲۹/۶/۱۳۵۹، به روایت فرمانده سپاه ارومیه

«در تاریخ ۲۴/۶/۵۹ همراه ستون ارتش به طرف مهاباد جهت شروع عملیات حرکت [کردیم]. در طرح قرار بر این بود که ارتش تمام تپه های اطراف شهر را گرفته و راه های ورود و خروج شهر را کنترل کند. تمام راه های اصلی گرفته شده بود به غیر از یک راه فرعی که به طرف بوکان می رود و از همان روز ورود به مهاباد جهت کنترل و اشغال تپه مشرف به آن جاده، هرچه فشار بود به ارتش وارد آوردیم [ولی] متأسفانه تا این تاریخ، ۲۹/۶/۱۳۵۹ (ساعت ۱۰ شب) اقدامی نگردیده و ضدانقلاب از آنجا رفت و آمد دارد. و در این طرح سپاه قرار بود موضعی را در شهر اشغال و نسبت به پاک سازی اقدام کند، که از روز اول نسبت به این کار اقدام شد و پس از تصرف چند نقطه در شهر با همکاری ژاندارمری نسبت به پاک سازی بعضی نقاط اقدام گردید و چون مقاومت در شهر دیده می شد مجبور به پاسخ گویی شدید بودیم؛... ولی از ارتش تا ساعت ۱۰ شب روز ۲۹/۶/۵۹ حرکتی دیده نشده [است]. [باتوجه به اینکه شب ۲۸/۶/۵۹ با آر.پی.جی، ۳ دستگاه نفربر ارتش را منهدم و ۶ نفر را شهید و ۶ نفر را زخمی کرده اند، مراتب جهت بررسی و اقدام لازم گزارش می گردد. فرمانده سپاه ارومیه، ۲۹/۶/۵۹» (۲)

ضمیمه گزارش ۷۰۸: در حاشیه محاکمه سعادت؛ گزارش و تفسیر مبسوط روزنامه جمهوری اسلامی از جریان دستگیری محمدرضا سعادت و جوسازی های مکرری که از بدو دستگیری وی از سوی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در سطح شهر تهران و سایر شهرها انجام گرفته است

«محاکمه سعادت بسیار به طول انجامید در این مدت دادسرای انقلاب بارها از سوی گروه های گوناگون سیاسی مورد سؤال قرار گرفته است و امیدواریم شروع این محاکمه بتواند بسیاری از نکات مبهم از جمله علت این تأخیر را روشن نماید. در رابطه با این محاکمه، سازمان مجاهدین خلق [منافقین] با تبلیغات زیاد دست به فعالیت هایی زده است. تذکر نکات زیر در این زمینه مفید به نظر می رسد:

۱. سازمان مجاهدین خلق از همان اوان دستگیری سعادت سخت از او دفاع کرده است و این بدین معناست که عمل سعادت خواه خوب و خواه بد، جاسوسی و یا عدم جاسوسی، خیانت و یا خدمت، به پای سازمان نیز نوشته خواهد شد. (بگذریم از اینکه سعادت با اقرار خود در رابطه با سازمان عمل کرده است، نه منفرد) در چنین

ص: ۱۱۶۱

۲- سند شماره ۵۰۶۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۱۲۸، از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاچا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ناحیه ژندارمری آذربایجان غربی؛ و - سند شماره ۴۲۵۷۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه تهران (مرکز فرماندهی)، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

شرایطی قضاوت دادگاه انقلاب درحقیقت قضاوتی درباره سازمان مجاهدین خلق نیز خواهد بود. به عبارتی روشن، این تنها سعادت نیست که به اتهام ارتباط با یک جاسوس شوروی محاکمه می شود، بلکه این سازمان مجاهدین خلق است که به خاطر سیاست متمایل به شوروی و ارتباط با این ابرقدرت محاکمه می گردد.

۲. در اوایل دستگیری آقای سعادت، مجاهدین از قول پدر طالقانی عنوان می کردند که چرا همیشه در ایران جاسوس روس می گیرند و جاسوس امریکایی نمی گیرند. این کلام که در آن تاریخ می توانست در رابطه با فضای سیاسی روز و حضور دولت موقت (دولتی متمایل به غرب) معنایی عمیق داشته باشد این روزها به شکل ریاکارانه ای از سوی مجاهدین خلق [منافقین] به کار گرفته شده است و تمامی این تبلیغات در شرایطی است که ۵۲ جاسوس امریکایی در دستان پر قدرت ملت اسیرند و به دنبال اشغال لانه جاسوسی امریکا، امریکازدایی شدید در صحنه سیاسی و فرهنگی کشورمان انجام پذیرفته و از سوی دیگر دستگیری صدها کودتاجی و مفسد مرتبط با امریکا و نیز توقیف امیرانتظام و امثالهم تبلیغاتی از این قبیل را بی اعتبار ساخته است. امروز در کشور ما هم جاسوس روس و هم امریکا باهم گرفته می شوند و باهم به پای محاکمه کشانده می شوند، گرچه دادگاه های ما و نیز دولت ما در مقابل ابرقدرت شوروی تساهل بیشتری را نشان داده اند. که مسلماً در صورت گسترش فعالیت های جاسوسی شوروی این تساهل جای خود را به سختگیری بیشتری خواهد داد. ۱۸ ماه مبارزه و رنج و مقابله با ابرقدرت های غرب و شرق به خوبی نشان داده است که ملت ما عمیقاً به شعار نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی باور دارد و هرروز که می گذرد برای عینیت بخشیدن به این شعار بیشتر مصر می گردد.

۳. مجاهدین خلق [منافقین] بسیار کوشیده اند که با ادخال مسئله دستگیری سعادت توسط کمیته مشکوک در لانه جاسوسی با اصل موضوع (یعنی اتهام جاسوسی) حقیقت را بپوشانند. برای روشن ساختن این مسئله باید توجه کنیم: الف) اگر کمیته لانه جاسوسی در دستگیری سعادت دخیل است، این مسئله آقای سعادت و نیز سازمان مجاهدین خلق [منافقین] را تطهیر نخواهد ساخت. چراکه در مورد سعادت مسئله اصلی ارتباط ایشان با جاسوس روسی است. ب) در مورد کمیته مشکوک مذکور و نحوه تشکیل آن سؤال های بسیاری مطرح است و می دانیم که این کمیته در اوان تشکیل دولت موقت فعالیت خود را آغاز کرده و می توان تصور نمود که جاسوسان امریکایی با نفوذی که در دولت موقت داشته اند (از طریق دولتمردانی چون امیرانتظام و...) اگر با مخالفت دولت روبه رو می گشته و یا خود با این امر مخالف بود، سریعاً به حیات این کمیته خاتمه داده می شد. در اینجا باید به استقلال این کمیته از کمیته های دیگر و کمیته مرکزی باید اشاره گردد و لذا جا دارد که دادگاه در عین تفکیک اصل اتهام، به ابهاماتی که در مورد کمیته مذکور وجود دارد پایان بخشد و در این زمینه هم به داوری بنشیند. با توجه به واقعیت های فوق باید صریحاً گفت که محاکمه سعادت محاکمه سازمان مجاهدین خلق [منافقین] نیز هست و اگر نفس ارتباط با شوروی و جاسوسی می تواند جرم محسوب گردد تمام کسانی که سعادت را به عنوان یک مهره بدین کار واداشته اند، شریک جرم محسوب می گردند. در اینجا باید به یک ترفند سازمان مجاهدین خلق اشاره بکنیم و آن اینکه حضرات بعد از مصاحبه رکنی (افسر کودتاگر) فریاد برداشته اند که بین ادعاهای رکنی و جاسوسی برای شوروی تناقض وجود دارد؛ یعنی نمی شود هم برای شوروی جاسوسی کرده و هم در خط امریکا بود. ولی نگاهی به خیانت های حزب توده در زمان دولت دکتر مصدق و شیوه عمل گروه های چپ در برهه کنونی، نمونه های زیادی در دسترس ما قرار خواهد داد که قبول کنیم می شود هم جاسوسی برای شوروی کرد و هم خدمت به امریکا. مگر نه آنکه تمام گروهک های چپ که ادعای وابستگی به بلوک شرق دارند نوکران بی جیره و موجب و گاه با جیره و موجب امریکا نیز هستند. آیا لازم است با اتکا به جراید فرنگی و نیز آثار عملی فعالیت های این گروهک ها نشان دهیم که چگونه اینان در خدمت امپریالیسم امریکا گام برمی دارند. ما لحن دوستانه رادیوی عراق و رادیوی امریکایی را در مورد مجاهدین خلق [منافقین] تصادفی و یا از روی جهل و ناآگاهی و حماقت نمی دانیم و بلکه باور داریم که اینان خوب فهمیده اند که چه کسانی را باید در مقابل دولت جمهوری اسلامی ایران تقویت نمایند. در این میان، تذکر این معنا را مفید می دانیم که دادگاه اسلامی نباید تحت تأثیر تبلیغات این گروه یا آن گروه دست به قضاوت بزند و در این میان، دادگاه عدل اسلامی باید آن شجاعت

و روحیه را داشته باشد که اگر در مورد بازداشت طولانی آقای سعادت‌ی اشتباه کرده،

ص: ۱۱۶۲

بدین اشتباه اعتراف نماید و از آثار سیاسی و اجتماعی این اعتراف نهراسد. در مقام قضاوت ابراز حق، خود بالاترین مصلحت هاست و برعکس اگر دادگاه به این نتیجه رسید که سعادتی و به تبع آن، سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در این میان مجرم بوده اند، حکم اسلامی خود را در این زمینه صادر نماید. مسلماً با اطمینانی که خلق مسلمان و دلیر و آگاه ما به دادگاه های انقلاب دارد هر حکمی از سوی دادگاه (خواه حکم بر براءت و یا مجرمیت سعادتی) مورد تأیید و پشتیبانی ملت بزرگ ایران قرار خواهد گرفت. در خاتمه مقاله، نامه ای که در مورد محاکمه سعادتی به آقای رجایی نوشته شده و رونوشتی از آن به دفتر روزنامه ارسال گردیده است می آوریم. آقای علی بابایی، نویسنده نامه، در قسمتی از این نامه عنوان کرده است که "در تمام دنیا رسم است گاه مصلحت های اساسی، قوانین متعارف را تحت الشعاع قرار می دهد." ما با احترام به نویسنده و عقایدشان، اعتقاد داریم در برهه کنونی کشورمان احترام به قوانین متعارف، عین مصلحت های اساسی ماست. دادگاهی که به خاطر ارباب و جوسازی این گروه یا آن گروه از قضاوت باز بماند دیگر قادر نخواهد بود که پسوند انقلاب اسلامی را یدک بکشد، این دادگاه به درد شرایط حاد و انقلاب کشور ما نمی خورد و چنین دادگاهی با امتناع از قضاوت در مواردی اینچنین، درحقیقت حکم مرگ خود را عنوان کرده است.

متن نامه علی بابایی درباره محاکمه سعادتی به آقای رجایی: «جناب آقای رجایی، نخست وزیر، رونوشت جناب آقای اسدالله لاجوردی دادستان انقلاب تهران - اوین، محمدرضا سعادتی هر گناهی مرتکب شده باشد سزاوار یک سال و نیم کشمکش و بلا تکلیفی و کشور را دستخوش تشنجات گوناگون کردن نیست. او روزهایی به جاسوسی متهم شد که برای مملکت اسراری دیگر باقی نبود! در تمام دنیا رسم است گاه مصلحت هایی اساسی، قوانین متعارف را تحت الشعاع قرار می دهد، صلاح نیست درحالی که کشور به انحای گرفتاری ها دست به گریبان است مسئله جدید و جنجال نوی برایش به وجود آید. هر مصلحتی که رسیدگی به جرم کوچکی را دادگاه انقلاب یک سال و نیم به تأخیر انداخته امروز بیشتر و بیشتر همچنان وجود دارد. روزهای بزرگداشت مرحوم طالقانی است. او راضی نبود این مسئله را شما این قدر بزرگ کنید. او بارها برای انصراف و چشم پوشی از این امر به شماها توصیه کرد. شما می دانید من نه دیروز عاشق سینه چاک آنها بودم، نه امروز دشمن خونی آنها؛ ولی از گفتن این حقیقت که مدیریت مملکت در این شرایط بحرانی باید با وسعت نظر و درک مسئولیت عظیم و همه جانبه همراه باشد ناگزیرم. با احترام احمد علی بابایی» (۱)

ص: ۱۱۶۳

در حالی که دولت جدید جمهوری اسلامی ایران با نخست وزیری محمدعلی رجایی، به دلیل اختلاف میان رئیس جمهور و نخست وزیر بر سر تعیین برخی اعضای کابینه جدید از جمله وزیر امور خارجه، فاقد وزیر امور خارجه و یک مسئول دیپلماسی فعال است، رژیم عراق هم زمان با افزایش تحرکات و حملات نظامی در جبهه های غرب و جنوب غربی، بر فشارهای سیاسی و دیپلماتیک خود بر ایران در مجامع منطقه ای و بین المللی نیز افزوده است. در این ارتباط، امروز وزیر امور خارجه عراق در نامه ای رسمی^(۱) به دبیر کل سازمان ملل، در توجیه لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان ایران و عراق، به دلایل واهی متعددی متوسل شده و چنین نوشته است: «شما بدون شک اطلاع دارید که عراق و ایران با میانجیگری الجزایر و در پی مذاکرات طولانی در حضور آخرین رئیس جمهوری الجزایر، آقای هواری بومدین، در تاریخ ۶ مارس ۱۹۷۵، در مورد روابط میان دو کشور به توافق دست یافتند. در این توافقنامه، دو طرف تصمیم گرفتند به طور صادقانه به منظور دستیابی به حل و فصل نهایی و دائمی کلیه مسائل موجود میان دو کشور، با رعایت اصول تمامیت ارضی و مصونیت مرزها و عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر، به موارد ذیل اقدام نمایند:

۱. جهت علامت گذاری قطعی مرزهای سرزمین خود، براساس پروتکل ۱۹۱۳ قسطنطنیه و صورت جلسه کمیسیون ۱۹۱۴، در مورد تعیین حدود اقدام نمایند.

۲. حدود مرزهای آبی را براساس خط تالوگ مشخص سازند.

۳. امنیت، صلح و اعتماد دوجانبه در امتداد مرزهای مشترکشان بازگردانده شود و همچنین

ص: ۱۱۶۷

۱- نامه مورخ ۲۱ سپتامبر ۱۹۸۰ (۳۰ شهریور ۱۳۵۹) وزیر امور خارجه عراق خطاب به دبیرکل، که به همراه نامه مورخ ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰ (۳۱ شهریور ۱۳۵۹) کاردار موقت هیئت نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیرکل، آمده است. شماره سند مجمع عمومی: A/۳۵/۴۸۳، شماره سند شورای امنیت: ۲۴، S/۱۴۱۹۱، سپتامبر ۱۹۸۰ (۲ مهر ۱۳۵۹).

خودشان جهت کنترل دقیق و مؤثر بر مرزهای مشترکشان به منظور خاتمه دادن کامل به کلیه اقدامات نفوذی و خرابکاری، اقدام نموده و به مسائل حاشیه ای اهمیت ندهند.

۴. طرفین همچنین موافقت کردند که ترتیبات خود را به عنوان عناصر لاینفک حل و فصل جامع مورد توجه قرار دهند. بنابراین هرگونه سهل انگاری در اجرای آن طبیعتاً مغایر با روح توافقنامه الجزایر خواهد بود.

۵. به علاوه، طرفین تصمیم گرفتند برای ازسرگیری روابط سنتی دوستانه، حسن هم جواری، حذف عوامل منفی در روابط و تبادل نظر مداوم برای گسترش همکاری و منافع دوجانبه، اقدامات لازم را به عمل آورند.

۶. طرفین رسماً اعلام کردند که منطقه باید از هرگونه دخالت خارجی عاری باشد. همچنین موافقت کردند که وزیران خارجه دو کشور با یکدیگر ملاقات نموده و ترتیبات لازم را برای ایجاد کمیسیون مشترک ایران و عراق جهت اجرای تصمیمات اتخاذ شده در توافقنامه دوجانبه به عمل آورند. همچنین موافقت کردند که الجزایر باید به اجلاس مشترک مذکور دعوت شود. در نتیجه مذاکرات ایران و عراق در حضور و با شرکت هیئت الجزایری تشکیل شد، پیمان بین المللی مرزی و حسن هم جواری و نیز سه پروتکل و ضمیمه های آن را که در ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵ در بغداد امضا شده بود و به یکی از سه پاراگراف توافقنامه الجزایر که در بالا ذکر شد مربوط می شد، ضمیمه گردید. همچنین در دسامبر ۱۹۷۵، چهار توافقنامه دیگر نیز در بغداد در مورد مرزها و مأموران عالی رتبه، قوانین دریانوردی در شط العرب، استفاده از آبراه ها و چراگاه های مرزی، همراه با مبادله نامه ها و صورت جلسه مشترک درباره سایر موارد مهم فنی که به امضا رسید، مورد تأکید قرار گرفت.

شایان ذکر است که ماده چهار پیمان نامه مرزی بین المللی و حسن هم جواری که با صراحت در بالا ذکر شده مربوط به مواد پاراگراف چهار قرارداد مذکور (الجزایر) بوده که به شرح ذیل می باشد:

طرفین عالی رتبه قرارداد تصریح کردند که مواد سه پروتکل و ضمیمه های آنها به ماده های ۱، ۲، ۳ این پیمان و ضمیمه مربوط، مرتبط بوده و شامل بخش های کاملی است که نهایی و دائمی می باشد و نمی تواند در هیچ زمینه ای و به هیچ وجه نقض گردد و شامل عناصر لاینفک حل و فصل مناقشات جهانی است. بنابراین نقض هر جزء تشکیل دهنده این حل و فصل به طور آشکار مغایر با روح توافقنامه الجزایر است.

نخستین نکته که در این باره مورد توجه می باشد اینکه در مرحله اولیه توافقنامه الجزایر و پیمان مرزی، ایران دارای مزیت بوده و از پروتکل تعیین حدود مرز آبی در شط العرب بهره می برد، اما از سوی دیگر با شانه خالی کردن از تعهداتش که تحت این پروتکل در مورد روند علامت گذاری مرزهای زمینی متعهد بود دفع الوقت نمود و با تأخیر زیاد در اجرای اقدامات جهت بازگرداندن

سرزمین های عراق تخطی نموده و آنها را تحت کنترل خویش حفظ کرده است. در این مهم دولت عراق این حقیقت را مورد توجه قرار داد که رژیم جدید ایران به زمان نیاز دارد تا به تعهداتش تحت این توافقنامه احترام بگذارد. به هر حال دیری نگذشت که این رژیم قدرتمندتر شد و نقض این تعهدات خود را آغاز کرد و به همین صورت هنوز ادامه می دهد. از آنجایی که قرارداد الجزایر براساس اصل عدم دخالت در امور داخلی دیگر کشورها تهیه شده، اما مقامات حاکم بر ایران سیاست مداخله مداوم در امور داخلی جمهوری عراق را دنبال کردند. قبلاً نیز گزارش کاملی از این سیاست که مغایر با توافقنامه الجزایر می باشد ارائه داده ام که طی نامه مورخ ۲۵ ژوئن ۱۹۸۰ و - سند رسمی مجمع عمومی و شورای امنیت منتشر شد (۱). (S/۱۴۰۲۰ - A/۳۵/۳۰۵)

در ادامه نامه وزیر امور خارجه عراق به دبیر کل سازمان ملل آمده است:

«از سوی دیگر درحالی که ایران در قرارداد الجزایر جهت اعاده امنیت و پذیرش مرزهای مشترکش با عراق متعهد شده و می بایست کنترل شدید را به منظور پایان بخشیدن به کلیه اقدامات مخرب نفوذی به کار می گرفت، اما از سوی رژیم جدید، این مفاد اصلی تنها پس از مدت کوتاهی نقض شد و این رژیم درصدد نشان دادن اقتدار خویش برآمد و به رهبران شورشیان علیه عراق پیشنهاد پناهندگی داد. یعنی پسران بارزانی جاسوس و حامیان آنها که از خاک ایران استفاده می کردند سریعاً به وسیله مقامات حاکم بر ایران حمایت شده و ایران به عنوان پایگاهی جهت تهدید و دخالت در امنیت داخلی و همبستگی ملی عراق توسط معارضین قرار گرفت.

دولت ایران هرگز خودش جهت توقف خدشه به روابط حسن هم جواری میان دو کشور اقدام نکرد و با اقدامات نفوذی و خرابکاری به پاشیدن بذر نفاق پرداخته است. همچنین به غارت و چپاول به ویژه در مناطق مرزی که مغایر با روح توافقنامه الجزایر می باشد، اقدام نموده است. از سوی دیگر، دولت ایران ماده دیگری از قرارداد مذکور را با تجاوز مکرر به مرزهای عراق، به طوری که در بالا ذکر شد نقض کرده و از بازگرداندن این اراضی به عراق علی رغم درخواست های مکرر عراق، اجتناب نموده است و نیز ادعای جدیدی را حتی در مورد پایتخت عراق و در واقع در مورد تمامیت کشور عراق مطرح ساخته است.

بنابراین، جای تعجب نیست که دولت عراق اکنون خود را ملزم می بیند از حق قانونی اش جهت دفاع از حاکمیت خود و تمامیت ارضی و بازگرداندن اراضی اش با استفاده از زور اقدام نماید.

ص: ۱۱۶۹

۱- جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل، ترجمه محمدعلی خرمی، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، صص ۴۸ - ۴۵،

شماره ۸.

ملاحظه می‌کنید که دولت ایران کلیه راه‌های قانونی شناخته شده جهت حل و فصل مسائل منبث از تعهداتش را مسدود نموده است. به علاوه، دولت ایران در اعلامیه‌ها و اقدامات مقامات مسئول خود تصریح کرده و هرگز به طور تلویحی یا صریح تردید نداشته که بیش از این خودش را در قید و بند قرارداد الجزایر قرار دهد که کلیه این موارد نقض آشکار پاراگراف چهارم پیمان مرزی بین‌المللی و حسن هم‌جواری قرارداد سال ۱۹۷۵ میان دو کشور می‌باشد.

بنابراین، ایران تعهدات بین‌المللی خویش تحت موافقت‌نامه و پیمان مذکور را نفی کرده است، از مواد قانونی حاکم بر مرزهای ایران و عراق به ویژه شط العرب که می‌بایست به دولت عراق قبل از مارس ۱۹۷۵ بازگردانده می‌شد، سرپیچی می‌نماید و این رودخانه همان طور که همیشه در طی تاریخ یک رودخانه عراقی و تحت کنترل کامل و حاکمیت عراق بوده باید مجدداً تحت کنترل عراق قرار گیرد.

در این زمینه دولت عراق اعلام می‌نماید که روابطش با کلیه کشورهای جهان صادقانه بوده و به کلیه تعهداتش پایبند می‌باشد. همچنین ثابت کرده است که نمی‌تواند هیچ‌گونه تهدید و یا نقض حاکمیت و خدشه به مقام و اقتدار خود را بپذیرد و اراده‌اش بر این است که به خاطر حفظ حقوق قانونی‌اش بیشترین قربانی‌ها را بدهد.

همچنین دولت عراق می‌خواهد در این فرصت، همان طور که در گذشته نیز عمل کرده، تأکید نماید که در حفظ روابط حسنه با کلیه کشورهای همسایه به ویژه ایران پیش قدم بوده و هیچ چشمداشتی به سرزمین‌های ایران ندارد. به علاوه، عراق قصد ندارد جنگی را علیه ایران آغاز نماید و یا حوزه مناقشه‌اش را با این کشور بیش از محدوده دفاع از حاکمیت و حقوق قانونی‌اش گسترش دهد.

دولت عراق صادقانه امیدوار است که دولت ایران وضعیت جدید را بپذیرد و با بصیرت عقل و منطق باتوجه به احترام عراق در حق قانونی‌اش در تمامیت ارضی خود و نیز خطوط آبی شط العرب عمل نماید. دکتر سعدون حمادی - وزیر امور خارجه» (۱)

۱

با گسترش دامنه زدوخوردهای مرزی میان ایران و عراق از مناطق غربی کشور به مرزهای خوزستان، به ویژه مرز آبی اروندرود و دهانه خلیج فارس، رسانه‌های گروهی جهان، به خصوص غرب، اوضاع منطقه و پیامدها و عواقب گسترش بیشتر درگیری‌های مزبور را به طور وسیعی مورد تجزیه و تحلیل قرار داده‌اند.

خبرگزاری فرانسه: «مسئله لغو موافقت‌نامه همزیستی مسالمت آمیز سال ۱۹۷۵ بین ایران و عراق که با هیچ عکس‌العملی از طرف ایران مواجه نشد و نیز مسئله مقاصد واقعی عراق و تأثیر اوضاع کنونی بر مسئله گروگان‌های امریکایی از جمله مسائلی است که امروز توجه محافل سیاسی در تهران را به خود مشغول کرده است. به اعتقاد منابع سیاسی، تصمیم بنی‌صدر، رئیس‌جمهوری ایران، برای هدایت عملیات نظامی در غرب کشور یک عکس‌العمل شدید در

ص: ۱۱۷۰

۱- همان.

قبال تشنجات رو به تزاید در مرزها محسوب نمی شود. ... عراق با لغو پیمان دوجانبه خود با ایران عملاً منکر کلیه توافق های مرزی بین دو کشور شده و ادعای ارضی خود را بر مناطقی واقع در درون مرزهای ایران مطرح کرده است. ... در مورد مسئله ۵۲ گروگان امریکایی اکثر منابع سیاسی که با آنان مصاحبه شده اظهار داشتند اوضاع ایران و عراق بر مسئله گروگان ها تأثیری نامطلوب به جای گذارده است. درست یا غلط، ایران اطمینان دارد که اگر واشنگتن بخواهد می تواند مانع از اقدامات عراق بشود. ... یک دیپلمات ایرانی گفت به امریکا گفته ایم تا اوضاع مرزی عادی نشود، مسئله گروگان ها حل نخواهد شد. ...» (۱)

راديو لندن: «مشکل ایران آن است که در نتیجه پاک سازی و تصفیه نیروهای نظامی بعد از انقلاب، ایران برای ادامه عملیات نظامی آمادگی کامل ندارد. کسانی که صدام حسین را به خوبی می شناسند عقیده دارند که او در صدد است خود را رهبر خلیج فارس و جهان عرب بنماید. تجزیه ایران یا جداسدن احتمالی خوزستان از ایران در خارج از این منطقه ایجاد نگرانی شدیدی خواهد کرد. ظاهراً ایران پس از تحصیل و تعمق فراوان تصمیم گرفته است که در برابر تصمیم یک جانبه عراق در مورد شط العرب و سایر مناطق مرزی دو کشور به مقابله پردازد. در حالی که اوضاع به حالت انفجار درآمده، یاسر عرفات، رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، که با ایران و عراق روابطی حسنه دارد، سعی دارد که میان دو کشور وساطت کند، کوشش های او در این زمینه از هفته گذشته آغاز شد، ولیکن تاکنون ثمری نبخشیده است.» (۲)

نشریه تایمز لندن: «... نه غرب و نه جهان عرب هیچ یک خواستار افزایش تشنج در این منطقه نیستند، بلکه عکس آن صادق است، لکن همواره این خطر وجود دارد که تضعیف ارتش قوی ایران به دنبال انقلاب این کشور، ممکن است اعتماد کافی را در عراق برای حمله به ایران ایجاد کند. فشارهای غرب می تواند این اعتماد عراق را کاهش دهد لکن فشارهای داخلی در این کشور نیز باید علیه اعتماد زیاد عراق عمل کند. صدام حسین، رئیس جمهور عراق، می داند مسلمانان شیعه عراقی طرف دار انقلاب ایران هستند و برای نشان دادن تظلمات خود از بروز هر قیامی امتیاز خواهند گرفت.» (۳)

راديو لندن: «در صفحه اول هفته نامه ساندی تایمز مقاله ای تحت عنوان "ایران برای جنگ در خلیج فارس نیروهای خود را بسیج کرده است" این مقاله نظری به عواقب احتمالی یک جنگ واقعی بر تولید نفت و بهای نفت در جهان افکنده است. هفته نامه آبرور نیز در صفحه اول خود از قول خبرنگار خود در بغداد می گوید: عراق تعداد زیادی از نیروها، تانک ها و توپخانه خود را از قسمت های شمالی و غربی کشور به مرز جنوبی خود با ایران منتقل کرده است. در مقاله دیگری، پاتریس سیل صاحب نظر روزنامه آبرور در امور عربی، می نویسد: سؤالی که در نتیجه جنگ ایران و عراق پیش می آید آن است که کنترل شط العرب و سایر مسائل مرزی، منتهای حد مقاصد عراق خواهد بود یا خیر؟ سیل می گوید: آیا می توان سخنان پرزیدنت صدام حسین را مبنی بر اینکه عراق نظری توسعه طلبانه بر مناطق ایران ندارد و طالب جنگ نیست باور کرد؟ سیل می گوید: ایران در محافل بین المللی تقریباً بدون دوست و پشتیبان است و این موضوع تا اندازه ای ناشی از ادامه

ص: ۱۱۷۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱، تهران - خبرگزاری فرانسه، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۱۴، راديو لندن، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۳، لندن - آسوشیتدپرس، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

بازداشت گروگان های امریکایی است. سیل اضافه می کند: پرزیدنت صدام حسین بدون شک عقیده دارد که فرصت مناسب تری برای خوار کردن تکان دهنده یک همسایه خطرناک پیش نخواهد آمد. ... احتمالاً صدام حسین امیدوار است با تضعیف کنترل ایران بر استان خوزستان که بیشتر جمعیتش را ایرانیان عرب تشکیل می دهند و از لحاظ نفت غنی می باشد، به این هدف خود برسد. ...» (۱)

رادیو امریکا: «دولت عراق برای مطلع ساختن سایر کشورها از موقعیت عراق در اختلافاتش با ایران دست به یک سلسله اقدامات و تبلیغات دامنه دار زده است. خبرگزاری عراق گزارش داد که طارق عزیز از مشاوران نزدیک صدام حسین، رئیس جمهور عراق، برای مشورت و تبادل نظر با مقامات کرملین در زمینه اختلافات با ایران به مسکو رفته است.» (۲) و نیز: «از جمله نقاط ضعف ایران در جنگ با عراق، نداشتن متخصصین آگاه به سلاح های پیچیده نظامی از قبیل هواپیماهای جنگنده ای.اف.۵ و جت های فانتوم است. بسیاری از خلبانان ایرانی در ماه های اخیر توسط مقامات رژیم ایران تصفیه شده اند و بدین خاطر فرماندهان نیروی هوایی ایران از خلبانان اخراجی درخواست کرده اند که خود را به پایگاه های هوایی معرفی نمایند.» (۳)

روزنامه الشرق الاوسط: «... بنی صدر تاکنون هیچ گونه عکس العمل رسمی در مقابل اظهارات صدام حسین مبنی بر حاکمیت عراق بر شط العرب [اروند رود] از خود نشان نداده است. ...» (۴)

روزنامه واشنگتن پست: «بنی صدر، رئیس جمهور ایران، امروز [۲۰ سپتامبر] هزاران نفر از نیروهای ذخیره مسلح ایران را "برای دفاع از تمامیت کشور" به خدمت فراخواند. ... طبق برآورد، عراق ۲۲۰ هزار سرباز در حال خدمت و ۲۵۰ هزار نیروی ذخیره دارد، ولی تصور می شود روحیه نیروهای مسلح ایران [۲۸۵ هزار نفر به اضافه ۳۰۰ هزار نفر ذخیره در قیل از انقلاب اسلامی] به واسطه موج جدید دستگیری ها و پاک سازی هایی که به دنبال ادعای کشف یک توطئه کودتا در ژوئیه گذشته آغاز شد، ضعیف تر شده است. چند هزار پاسدار انقلاب اسلامی، یگان های ژاندارمری و داوطلبان مردمی اکنون در مرزها مشغول دفاع می باشند. این نیروها از زمان سرنگونی شاه ایران مشغول زدوخوردهایی با اشراک و نیروهای تجزیه طلب می باشند. ... مجلس ایران در روز سه شنبه قرار است بحران عراق و موضوع گروگان ها را مورد بحث قرار دهد و تمام ابعاد این موضوعات را بررسی کند.» (۵)

۱

امروز آیت الله دکتر بهشتی پس از دیدار با امام امت در پاسخ به پرسش خبرنگار خبرگزاری پارس درباره درگیری های مرزی ایران و عراق اظهار کرد: «... ارتش ما، ژاندارمری ما، سپاه پاسداران ما، بسیج ما و همه نیروهای ما با تمام توان مشغول مقابله با تعرضات مزدوران بعثی عراق هستند، ولی مسئله اساسی این است که سربازان ارتش عراق و ملت عراق باید هوشیار باشند که نیرویی که بایستی در مرزهای فلسطین اشغال شده بجنگند در مرزهای عراق و ایران، دو کشور برادر، چه کار می کند - و این سؤالی است که ملت عزیز و شریف عراق و سربازان عراقی آنها باید از دولتشان بکنند - و این

ص: ۱۱۷۲

۱- همان، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۷، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ساعت ۲۱:۳۰، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۶، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷ صبح، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، ص ۳۳۶، الشرق الاوسط (چاپ لندن)، ۲۱/۹/۱۹۸۰ (۳۰/۶/۱۳۵۹)، ترجمه: مهتاب فضلی.

۵- همان، ص ۳۳۴، واشنگتن پست، رویترا، تهران، ۲۱/۹/۱۹۸۰ (۳۰/۶/۱۳۵۹)، ترجمه: داود علمایی.

مسئولان حکومت تحمیلی عراق هستند که موظف اند به این سؤال ملت پاسخ دهند و اگر آنها پاسخ ندادند ملت باید این پاسخ را بخواهد.» دکتر بهشتی در پایان این گفت و گو افزود: «ارتش عراق به هر حال بایستی واقعاً هوشیارانه از مرزهای کشور برادرش دور بشود و نیروها را به سمت مرز فلسطین اشغال شده، محل حکمرانی رژیم اشغالگر قدس، دشمن اسلام و مسلمین و بشریت ببرد.»^(۱)

۱

از صبح امروز، نبردهای سنگینی در طول آبراه اروندرود و دهانه این رودخانه پهناور تا خرمشهر با انواع سلاح های سنگین و نیمه سنگین به وقوع پیوست و دامنه این تیراندازی ها به ترمینال خرمشهر و فرودگاه و حتی پالایشگاه آبادان و مخازن عظیم نفت در بوارده جنوبی نیز کشیده شد و در مقابله با حملات آتشباری عراق بر روی این مناطق، تمامی نواحی ساحلی عراق در طول اروندرود زیر آتش سنگین ایران قرار گرفت.

به گزارش گارد ساحلی ژاندارمری آبادان، نیروهای بعثی امروز در دو نوبت با سلاح های سنگین به گارد ساحلی خسروآباد^(۲) حمله کردند. در حمله آتشباری اول که در ساعت ۸:۴۵ دقیقه بامداد، صورت گرفت و با آتش متقابل نیروهای ژاندارمری مواجه شد، ۳ نفر از نیروهای ژاندارمری زخمی شدند.^(۳) دومین درگیری و حمله عراق به گارد ساحلی خسروآباد در ساعت ۱۰:۴۰ دقیقه با آتشباری سنگین عراق بر روی گارد ساحلی رخ داد که با آتش شدید نیروهای ژاندارمری پاسخ داده شد. ضمناً نیروهای خودی تقاضای اعزام هواپیما و پشتیبانی آتش توپخانه کردند.^(۴) در این باره، یک سخنگوی نظامی عراق مدعی شد نیروهای عراقی امروز ۵ قایق جنگی ایران را در پایگاه خسروآباد از بین برده و در حمله به این پایگاه خساراتی وارد کرده اند.^(۵) گارد ساحلی و هنگ آبادان نیز در گزارش های خود اعلام کردند که «دشمن در دهانه اروندرود کنار به پاسگاه شناور نمره ۴ گارد ساحلی حمله ور شده و قصد بردن پاسگاه شناور را دارد.» بنا به این گزارش، فرماندهی ژاندارمری کل کشور درخواست کرده است از گارد ساحلی آبادان توسط یگان های نیروی دریایی پشتیبانی و حمایت شود.^(۶) در این درگیری پاسگاه "دشنه" عراق با سلاح های نیمه سنگین نیروهای خودی منهدم شد.^(۷)

این درگیری ها در ساعت ۱۰ صبح امروز، با آتشباری عراق بر روی نیروی دریایی خرمشهر اوج گرفت،^(۸) اما پیش از آن، تغییرات عمده ای در آرایش نیروهای عراقی در نقطه مرزی مقابل ایران در منطقه خرمشهر به چشم می خورد: «چهار دستگاه تانک تی ۵۵ در مقابل پاسگاه شلمچه ایران به طور استتار مستقر شده اند. تعداد ۶ دستگاه لودر به سرعت مشغول احداث سنگر می باشند و یک گروهان مکانیزه از لشکر ۵ مکانیزه به گشتی های ساحلی روبه روی آبادان - خرمشهر اضافه شده است.»^(۹) به هر حال، این درگیری در ساعت ۱۰:۵۰ دقیقه به اداره گمرک خرمشهر نیز کشیده شد.^(۱۰) حادثه، زمانی رخ داد که مردم در ساعت ۱۰ صبح، تازه راه پیمایی خود را برای تشییع شهدای روز قبل، آغاز

ص: ۱۱۷۳

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- ضمیمه دارد؛ گزارش کوتاه گارد ساحلی خسروآباد درباره میزان آمادگی رزمی این واحد نظامی و هشدار درباره زاغه های مهمات خسروآباد آبادان.

۳- سند شماره ۳۴۵۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، سماجا، ۳۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گارد ساحلی ژاجا مستند به اعلام گارد ساحلی خسروآباد آبادان؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۵، اهواز - خبرگزاری پارس به نقل از فرمانده گارد ساحلی خسروآباد از توابع آبادان، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۴۴۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور،

سماجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گارد ساحلی ژاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، مستند به اعلام گارد ساحلی خسروآباد؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۵، اهواز - خبرگزاری پارس به نقل از فرمانده گارد ساحلی خسروآباد از توابع آبادان، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۳، بغداد - یونایتدپرس به نقل از خبرگزاری عراق، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، سماجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان مستند به اعلام هنگ آبادان و گارد ساحلی ژاندارمری.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، اهواز - خبرگزاری پارس، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۳۵۴۳۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری محترم خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی خرمشهر، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۳۵۴۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲) به فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۲)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۴۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری و...، ۳۰/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش ناحیه خوزستان مستند به اعلام هنگ ژاندارمری آبادان.

کرده بودند. در این درگیری که با پاسخ شدید نیروی دریایی خرمشهر مواجه شد، پاسگاه روبه روی بندر خرمشهر و برج دیدبانی عراق واقع در دهانه اروند منهدم گردید. این درگیری که تا ساعت ۱۴:۵۲ دقیقه امروز، همچنان ادامه یافت، خسارت جانی نداشت، (۱) اما بر اثر اصابت گلوله دشمن، یک ناوچه نیروی دریایی خودی روبه روی پاسگاه بغلانیه غرق شد. (۲) امروز همچنین در آتشباری عراق بر روی ساختمان اداره بنادر و کشتیرانی و ترمینال خرمشهر، ۵ نفر زخمی و یک نفر شهید شد. (۳)

«در ۵ کیلومتری جاده خسروآباد، یک فروند هلیکوپتر خودی در اثر اصابت گلوله ضدهوایی دشمن سقوط کرد و سرنشینان آن مصدوم و مقتول شدند.» (۴) همین گزارش حاکی است: «از سوی دشمن، تیراندازی های پراکنده ای به سوی گاراژ مرکزی جنب پالایشگاه آبادان شروع شده و تاکنون خسارات و تلفات مشخص نشده است.» (۵)

در ساعت ۱۱ صبح امروز، نیروهای شنود ارتش اعلام کردند که عراق قصد دارد در ساعات آتی امروز با توپخانه نیروهای مستقر در نوار مرزی جنوب را مورد حمله قرار دهد. بنا به این گزارش در همین ساعت، درگیری بین پایگاه دریایی خرمشهر و نیروهای عراقی همچنان ادامه دارد و خساراتی به پایگاه وارد آمده است. (۶) در ساعت ۱۱:۴۵ دقیقه، درگیری های شدید میان قوای دو طرف در نوار مرزی پاسگاه های خین، مؤمنی تا اطراف آبادان همچنان ادامه داشته است و دو ناوچه عراقی روبه روی پایگاه دریایی خرمشهر در نزدیکی جزیره بثرعلی (قیس علی) از دور تیراندازی می کنند. یک ناوچه عراقی نیز روبه روی پایگاه خین و یک ناوچه در جزیره فیصله (فیله) لنگر انداخته و افراد آنها در نخلستان ها موضع گرفته اند. (۷) این ناوچه عراقی بر اثر آتش متقابل نیروهای خودی آتش گرفته و قسمتی از آن منفجر شد. (۸) حملات آتشباری نیروهای عراقی از آن سوی اروند بر روی پایگاه دریایی خرمشهر، خسروآباد، ترمینال خرمشهر و اسکله های ۱۱ و ۱۲ آبادان چنان شدید شده بود که در ساعت ۱۱:۴۵ دقیقه، ستاد مشترک ارتش به کلیه یگان های آتشباری نیروی زمینی (یک آتشبار ۱۳۰ و یک آتشبار ۱۰۵) دستور داد که یگان های عراقی را با آتشباری شدید خود، درهم بکوبند و در این آتشباری ترجیحاً از توپخانه ۱۰۵ میلی متری استفاده کنند. (۹) این درحالی است که بر اثر آتشباری سنگین عراق بر روی منطقه سوم دریایی خرمشهر، کلیه سیستم های

ص: ۱۱۷۴

- ۱- سند شماره ۷۱۳۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه خرمشهر به فرمانده سپاه، ۳۰/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۵۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۸، ص ۱، از شهربانی به استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی خرمشهر؛ و - سند شماره ۲۹۰۸۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳ به فرمانده لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۳)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام هنگ آبادان.
- ۳- سند شماره ۲۹۷۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳) به ت - ف (نزاجا - مدیریت عملیات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- نگارنده خود در محل حضور داشته است. با شروع درگیری بین ژاندارمری خسروآباد و نیروهای عراقی آن سوی اروندرود، فرمانده پاسگاه خسروآباد از سپاه آبادان تقاضای کمک کرد و نگارنده و تعدادی از نیروهای سپاه برای مقابله با دشمن به سوی خسروآباد به راه افتادیم که در محل مربوط شاهد سقوط بالگرد شدیم. بالگرد مزبور که از نوع توفورتین (۲۱۴) ارتش بود ظاهراً برای انتقال زخمی های درگیری مزبور به محل آمده بود، که به علت نقص فنی (و نه اصابت گلوله دشمن)، کنترل خود را از دست داد و در مقابل دیدگان ما به دکل برق فشارقوی اصابت و سقوط کرد. هر دو خلبان و یک سرنشین دیگر آن نیز به شهادت رسیدند. (سند شماره ۱۵۵۹ گ/ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه) همچنین علت سقوط و نحوه شهادت سرنشینان بالگرد مزبور در گزارش بعدی شهربانی آبادان (سند شماره ۲۹۲۶۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری

خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی آبادان) نیز آمده است.

۵- سند شماره ۲۹۲۵۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری محترم استان خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۱:۱۵، برابر اعلام شهربانی آبادان.

۶- سند شماره ۷۱۳۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شنود رکن ۲ ارتش از یگان های عراقی.

۷- سند شماره ۷۱۳۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، برابر اعلام شنود از یگان های عراقی.

۸- سند شماره ۲۹۷۷۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۹- سند شماره ۷۱۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

ارتباطی پایگاه دریایی با یگان های شناور در دریا قطع شده و پایگاه دریایی بوشهر کنترل یگان ها را به عهده گرفته است. (۱) در حدود ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه تا ۱۳ امروز، بر اثر آتش توپخانه دشمن، یک ناوچه نیروی دریایی خودی در روبه روی جزیره مینو غرق شد و ۳ نفر زخمی و ۲ نفر نیز مفقود الاثر شدند. (۲) این درگیری تا ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه، همچنان ادامه داشته است. (۳) در همین خصوص، عراق مدعی شد: یک قایق ایرانی که قصد انتقال مجروحان از ناوچه ۶۵ واقع در جزیره مینو را داشت، مورد اصابت گلوله توپخانه ارتش عراق قرار گرفت و غرق شد. (۴) در این حال، عراق امروز در منطقه مقابل جزیره مینو باز هم دست به جابه جایی و تقویت نیروهایش زد. (۵)

از طرف دیگر، آتشباری عراق در حدود ساعت ۱۳ امروز، به فرودگاه و باند پرواز و هواپیماهایی که در درون آشیانه های خود بودند نیز کشیده شد و ستاد مشترک ارتش به نیروهای تحت امر خود دستور اکید داد که هواپیماهای موجود در فرودگاه آبادان تخلیه و فعلاً از پروازها به علت درگیری خودداری شود. (۶)

اما عراق در حملات خود فقط به یگان های زمینی و شناورهای نیروی دریایی ارتش ایران اکتفا نکرد بلکه «در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه امروز، یک کشتی راهنما به نام "آزادی" را که متعلق به سازمان بنادر و کشتیرانی بندر امام بود و از خورموسی به طرف دریا در حال حرکت بود را با هواپیما یا مین دریایی مورد هدف قرار داد که در نتیجه کشتی مزبور از سمت چپ آسیب دید و ۳ نفر از سرنشینان آن زخمی شدند که به بیمارستان مصدق ماهشهر انتقال یافتند.» (۷) گزارش مجدد گروهان خسروآباد نیز حاکی است که «از ساعت ۱۶ امروز، نیروهای عراقی اطراف اروندکنار و پاسگاه علی شیر را زیر آتش سلاح های سنگین قرار دادند و گروهان خسروآباد تقاضای پشتیبانی با سلاح های سنگین را نموده است.» (۸) در این درگیری، چند قایق جنگی ایران صدمه دید و دو قایق نیز منهدم گردید. (۹) نیروهای ژاندارمری نیز با کمک نیروهای مردمی و کمیته ها و پشتیبانی آتش سنگین ارتش و دو فروند ناوچه گارد ساحلی خسروآباد، پاسگاه قشله و اسکله گارد ساحلی عراق و انبار مهمات آنها در منطقه را منهدم کرده، به آتش کشیدند. آتشباری عراق نیز به چند باب منزل مسکونی در اطراف پاسگاه علی شیر خسارت وارد کرد و یک پسر بچه ۱۰ ساله مجروح شد. (۱۰)

اما بعد از ظهر امروز، حملات آتشباری عراق بر روی پاسگاه مؤمنی ایران در مرز خرمشهر مجدداً شروع شد که با آتش متقابل نیروهای مستقر در پاسگاه، برج دیدبانی عراقی ها در جلو پاسگاه خین منهدم شد و شیشه های پاسگاه مؤمنی نیز شکست. پاسگاه مؤمنی نیز تقاضای کمک کرده است. (۱۱)

گزارش فرمانده گارد ساحلی آبادان همچنین حاکی است: بر اثر درگیری هایی که بعد از ظهر امروز، در دهانه فاو خلیج فارس صورت گرفت، ۲ ناوچه عراقی و یک انبار مهمات به آتش کشیده شد و آتش سوزی تا پاسی از شب همچنان ادامه داشته است. (۱۲) یکی از دو ناوچه مزبور، ناوچه جنگی شماره ۴ عراق به نام ضرغام بوده که به وسیله جنگنده های نیروی هوایی منهدم شده است. (۱۳) در ساعت ۱۷:۵۰ دقیقه امروز، توپخانه ایران مواضع عراقی ها را در بندر

ص: ۱۱۷۵

۱- سند شماره ۷۱۳۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع تلفنی از منطقه سوم دریایی خرمشهر.

۲- سند شماره ۳۴۶۰۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی آبادان؛ و - سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۴، از شهربانی استان خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی آبادان.

۳- سند شماره ۴۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از یگان های عراقی با

ارزیابی.

۴- سند شماره ۷۱۳۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شود از یگان های عراقی.

۵- سند شماره ۳۴۶۰۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۹۲ زرهی خوزستان (رکن ۲) به ت ف نزاجا، آگهی به: فرماندهی عملیات جنوب - تی ۱ - گد ۲۲۱ سوار زرهی، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۷۱۳۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۳:۱۰ دقیقه، برابر اعلام نداجا.

۷- سند شماره ۳۵۴۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی ماهشهر به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۹۰۸۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳) به ف - ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان مستند به گزارش گروهان خسروآباد.

۹- سند شماره ۴۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شود از یگان های عراقی.

۱۰- سند شماره ۰۷۲۹۰۸۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۳ به ف ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام هنگ آبادان.

۱۱- سند شماره ۴۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان مستند به هنگ ژاندارمری آبادان؛ و - سند شماره ۶۵۱۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۳۰/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان مستند به اعلام هنگ ژاندارمری آبادان.

۱۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، اهواز - خبرگزاری پارس، ۳۰/۶/۱۳۵۹، در گفت و گو با فرمانده گارد ساحلی آبادان.

۱۳- سند شماره ۴۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

واصلیه زیر آتش قرار داده و درگیری تا ساعت ۱۹:۴۵ دقیقه ادامه داشته است و از قسمتی از بندر، دود مشاهده گردیده و مرکز بی سیم بندر به کلی منهدم شده است. بنا به همین گزارش، عراق در حال حاضر ۴ ناوچه جنگی خود را در بندر البوفلس مستقر کرده است. (۱)

از سوی دیگر، بعد از ظهر امروز، عراق اندکی از آتش خود را متوجه پالایشگاه آبادان کرد. در این زمینه، در گزارش هنگ ژاندارمری آبادان آمده است: «در برخوردهای روز جاری، گروهان یکم حفاظت [صنعت] نفت به مدت ۲ ساعت و نیم با دشمن برخورد داشته که در این درگیری تعداد ۲ عدد [موشک] آر.پی.جی. ۷ به سمت پالایشگاه شلیک و در زمین پالایشگاه افتاد، ولی عمل نکرده و تقاضا شده اقدام عاجلی در این مورد به عمل آورند.» (۲) گزارش خبرگزاری پارس نیز حاکی است: «در این آتشباری، تانک نفت شماره ۵۱۳ واقع در پالایشگاه آبادان نیز مورد [اصابت] گلوله توپ قرار گرفت و به آتش کشیده شد، لیکن این آتش خیلی زود خاموش شد و خسارت زیادی به بار نیاورد.» (۳) در ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه، عراق آتش خود را به سمت تانک های عظیم نفت تانک فارم واقع در بوارده جنوبی متمایل کرد که در نتیجه دو تانک بنزین از جمله تانک شماره ۵۳۲ آتش گرفتند و نیروهای آتش نشانی تا پاسی از شب مشغول اطفای حریق بودند. (۴) - (۵) در ساعت ۲۲ امروز، یک فروند هواپیمای عراقی به حریم ماهشهر تجاوز کرد که با آتش پدافند خودی، از آنجا دور شد. بعد از این واقعه، به مدت یک ربع خاموشی در سطح شهر اجرا شد. (۶) همچنین، بنا به اعلام ستاد مشترک ارتش، در ساعت ۱۰:۴۵ دقیقه شامگاه امروز، کلیه چراغ های شهر بصره و شعله های نفت پالایشگاه بصره خاموش گردید. (۷)

۱

در پی ادامه تحرکات عراق در مناطق روبه روی خرمشهر و آبادان، به خصوص تحرکات عمده روزهای گذشته و امروز ارتش عراق، از جمله ورود نیروی ۶۵ نفره تکاوران دریایی عراق در غروب امروز به جزیره ام الرصاص، ساخت استحکامات و سنگرهای جدید و نیز استقرار تعدادی تانک لوله بلند در این منطقه، ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی واحد خرمشهر به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان توصیه کرد که «بهتر است واحدهای نظامی و انتظامی خودی هدف خمپاره ها و

ص: ۱۱۷۶

۱- سند شماره ۴۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۴۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان.

۳- همان؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، اهواز - خبرگزاری پارس، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- متأسفانه با وجود گزارش های مکرری که از ماه ها پیش (از حدود ۷ یا ۸ ماه پیش از شروع جنگ) از سوی سپاه آبادان و خرمشهر و نیز هنگ ژاندارمری آبادان و نیروی دریایی خرمشهر به استانداری خوزستان و مراکز بالاتر در مورد آمادگی و تحرکات مشکوک و آشکار عراق و آماده سازی قوا و نیروهای این کشور در آن سوی مرزهای این دو شهر (حدود ۶۰ کیلومتر مرز) ارسال می شد، و حتی با شروع درگیری های مرزی در خرمشهر و احتمال قوی حمله عراق به خاک ایران از طریق خرمشهر و آبادان، باز هم می بینیم که پالایشگاه عظیم آبادان و همه واحدهای آن از جمله بنچ های ۶۵، ۶۴ و برج عظیم الجثه کت کراکر و واحدهای تولید قیر و بخار و دیگر واحدهای پروسس و تولید به طور کامل مشغول به کار بوده اند و تمام تانک های عظیم نفتی در داخل پالایشگاه اعم از تانک های بنزین، بنزن، نفت سیاه و نفت سفید و قیر و... و نیز تانک های عظیم موجود در تانک فارم واقع در بوارده جنوبی لبریز از مواد مربوط بودند. همچنین، فرودگاه بین المللی آبادان نیز همچنان مشغول کار بود و هیچ کدام از هواپیماهای مسافربری و حمل و نقل و غیره، از این فرودگاه بزرگ

تخلیه نشده بودند! (سند شماره ۱۵۵۹ / گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه)

۵- سند شماره ۳۴۶۰۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۲۹۰۹۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به ف - ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، اهواز - خبرگزاری پارس، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۵۴۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، اطلاعیه شماره ۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

جنگ افزارهای سنگین خود را متوجه مناطق ذیل کنند: الف) کوت زین، که دارای پاسگاه قوی و چند واحد زرهی و یک واحد توپخانه و ضد هوایی است. ب) جزیره طویله و ام الخصایص و البوارین، از این جزایر به ترتیب با خمپاره و آر.پی.جی ۷ تیراندازی می کنند. ج) پل مابین خرنوبیه و سلیمانیه، زیرا شاهرگ ارتباطی برای جزایر البوارین و خرنوبیه و شلحه می باشد.»(۱)

۱

درگیری های شدید آتشباری میان قوای زمینی و دریایی ایران و عراق در آبراه اروندرود و دهانه اروند مشرف به خلیج فارس از یک سو، و جزرومد شدید رودخانه پهناور اروند از سوی دیگر، امروز باعث شد تا برخی از واحدهای شناور دو طرف درگیر به موقع نتوانند به مقصدهای خود برسند و در دهانه اروند به گل بنشینند. همچنین، خطر انهدام از سوی نیروهای دو طرف، واحدهای دریایی تجارتنی را نیز در این آبراه تهدید می کند. در این زمینه، بنا به خبر رسیده از ایستگاه راهنمایی نوید مستقر در دهانه اروندرود به فاصله ۳ مایلی واحد مذکور، دو فروند ناوچه موشک انداز عراقی و یک فروند ناوچه گارد ساحلی عراق در نزدیکی یک کشتی تجارتنی (ایرانی) به گل نشستند و ۲ فروند ناوچه عراقی نیز در نزدیکی بویه شماره ۱۰ مستقر گردیده اند.(۲) بنا به همین گزارش، «باتوجه به اینکه ایستگاه راهنمایی نوید و یدک کش اصفهان مستقر در دهانه، توسط دو ناو [چه] موشک انداز عراقی تحت نظر می باشند و پرسنل این واحدها پیشنهاد ترک دهانه و عزیمت به بندر امام خمینی را دارند، خواهشمند است در این مورد اعلام نظر فرمایید تا مراتب به اطلاع فرماندهان کشتی نوید و یدک کش اصفهان برسد.»(۳) در یک گزارش مشابه نیز آمده است: یک فروند یدک کش که حامل دوه بزرگ و وسایل شرکت نفت بود در نزدیکی دوبارج کنترل تردد قاچاق در دهانه شط العرب لنگر انداخته، همراه نفرات دوبارج دیگر همگی به ساحل آمده و کلیه واحدها را بدون سرنشین رها کردند و یدک کش و دوه را تقریباً به نزدیکی پایگاه ساحلی نمره ۴ رسانده و روی گل نشانده اند.(۴)

در این حال، باتوجه به تحرکات تازه عراق و درگیری های دیروز و امروز در مرز آبی خرمشهر و اروندرود و تهدید شناورهای دریایی ایرانی، اداره بندر خرمشهر به دستور فروزنده، معاونت امور اداری و سیاسی استاندار خوزستان، درخواست کرد که کلیه یدک کش ها و واحدهای شناور بندر خرمشهر از تیررس دشمن دور شده و به رودخانه کارون و اسکله های نیروی دریایی منتقل شوند.(۵) دستور معاون اداری و سیاسی استاندار خوزستان به دنبال گزارش و کسب تکلیف اداره کل بنادر و کشتیرانی خرمشهر از این استانداری بود که در آن آمده است: «باتوجه به تجاوزاتی که علیه یدک کش های عسلو، لنگه و جرثقیل شناور بابک که باعث خسارات فراوان و احتمالاً باعث غرق شدن آنها گردیده، تعدادی زخمی و احتمال تلفات جانی نیز می رود، خواهشمند است درمورد چگونگی انتقال یا عدم انتقال تجهیزات دریایی بندر خرمشهر و یدک کش ها و واحدهای آتش نشان این بندر به بنادر دیگر نظریه لازم اعلام فرمایید.»(۶)

ص: ۱۱۷۷

۱- سند شماره ۳۵۴۳۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، از ستاد مشترک عملیات جنوب، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، از اداره کل بندر و کشتیرانی خرمشهر، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۹۷۷۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱، از اداره بندر خرمشهر،
۳۰/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱، از اداره کل بنادر و کشتیرانی
خرمشهر، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

همچنین، مرزبان خرمشهر در نامه اعتراضیه ای که امروز به مرزبان بصره ارسال کرد، به هدف قرار گرفتن قایق بیست فوتی بابک (یدک کش بابک) در روبه روی نهر ناهید در روز گذشته توسط مأموران گشتی دریایی عراق، به شدت اعتراض کرد. در این نامه آمده است: «ناخدای یدک کش به نام محمد شهید و تعدادی از کارکنان اداره بندر خرمشهر به شدت مجروح شده اند.»^(۱)

از طرف دیگر، رادیو صوت الجماهير بغداد امروز ادعا کرد: «هنگامی که کشتی انگلیسی اورینت استار در راه خود به بندر بصره پرچم عراق را برافراشته بود مورد تعرض ناوچه های جنگی ایران در منطقه الزیابیه در شط العرب قرار گرفت.»^(۲)

۱

به دنبال درگیری های دیروز و امروز در منطقه مرزی خرمشهر، مردم این شهر با اجتماع در مقابل ستاد امداد هلال احمر مستقر در مسجد جامع، کمک های خود را به این ستاد اهدا کردند. مجروحان جنگ نیز به بیمارستان های مصدق، پایگاه دریایی و مهر در خرمشهر و بیمارستان طالقانی آبادان انتقال یافتند. دکتر کلانتر، رئیس بیمارستان مهر خرمشهر، درباره تعداد مجروحان گفت: از بین ۱۲ مجروح، ۹ نفر نظامی هستند که زیر نظر پزشکان قرار دارند و از مردم می خواهیم که خون کافی هدیه کنند. بنا به این گزارش، در خرمشهر برای اهدای خون صف های طولانی تشکیل شده است. پیکر دو شهید درگیری های شنبه از مقابل بیمارستان مصدق تا گورستان شهر تشییع شد و مردم در شعارهای خود، صدام دست نشانده را محکوم کردند.^(۳)

۲

علاوه بر اطلاعیه های نظامی که به تبیین خلاصه ای از وقایع و درگیری های میان قوای ایران و عراق در مرزهای غرب و جنوب غربی می پردازد، امروز دو اطلاعیه دیگر از سوی ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران صادر شد. در اطلاعیه شماره ۶ این ستاد درباره نحوه اطلاع رسانی وقایع جنگی آمده است: «به فرمان مقام ریاست جمهوری و فرماندهی کل نیروهای مسلح، از این تاریخ اطلاعیه های عملیاتی و درگیری های عملیاتی درون مرزی، مرزی و برون مرزی نیروهای مسلح ارتش جمهوری اسلامی منحصراً از طریق ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران به استحضار ملت شریف ایران می رسد. اخبار و اطلاعیه های دیگر که از طریق سایر سازمان ها اعلام می گردد، مورد تأیید ستاد مشترک نمی باشد.»^(۴)

آقای محمدعلی رجایی نخست وزیر نیز پس از ملاقات امروز صبح خود با امام خمینی، در پاسخ به سؤال خبرگزاری پارس درباره اوضاع جبهه های غرب، تأکید کرد: «این مطلب را حتماً اعلام کنید که حتی نخست وزیر هم ترجیح داد که اخبار مرزی از طریق یک کانال واحد منتشر شود تا هرج و مرج خبری پیش نیاید.»^(۵)

ص: ۱۱۷۸

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۹، ص ۱، از مرزبانی خرمشهر، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۷، رادیو صوت الجماهير بغداد، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۶ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۵- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۳؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

در اطلاعیه شماره ۷ ستاد مشترک ارتش نیز از نیروهای ذخیره منقضی خدمت سال ۱۳۵۶ درخواست شده که از روز سه شنبه ۱/۷/۱۳۵۹ با دردست داشتن کارت پایان خدمت، خود را به نزدیک ترین هنگ یا گروهان یا پاسگاه ژاندارمری محل اقامت خود معرفی کنند. (۱)

۱

تحركات شب گذشته و امروز و آرایش جدید نیروهای عراقی در مناطق هم جوار مرزی در محور بستان و سوسنگرد، به ویژه اعلام و دستور سکوت رادیویی به کلیه بی سیم های تابع لشکر ۵ مکانیزه عراق از سوی ستاد این لشکر، (۲) نشان می دهد که عراق ظرف امشب یا فردا دست به یک حمله غافلگیرانه وسیع در سطح استان خوزستان خواهد زد.

استقرار موشک های زمین به هوای سام به تعداد تقریبی ۸ دستگاه در مسافتی به طول ۳۰ کیلومتر در منطقه مقابل بستان به همراه تعداد فراوانی تانک و زره پوش در اطراف این منطقه مرزی؛ (۳) تقویت بی سابقه و پرحجم نیروهای پیاده مکانیزه و تجهیزات زرهی در سرتاسر حوزه استحفاظی گروهان هوزگان و پاسگاه طلائییه قدیم و سنگربندی تا نزدیکی میله مرزی، که با استقرار تعدادی از نیروهای ایرانی در مقابل آنها هم زمان بوده است؛ (۴) تقویت رادارهای وابسته به موشک های زمین به هوای سام ۶ و انواع دیگر آن در مناطق مختلف عراق از جمله جنوب بغداد، ناصریه و غرب الکوئ (مواردی که مورد شناسایی نیروهای خودی قرار گرفته)، از جمله تحركات چشمگیر عراق در روزهای اخیر به ویژه روز گذشته بوده است.

به علاوه، طبق بررسی ها و تحقیقات دیدبان های لشکر ۹۲ زرهی اهواز، فرمانده (۵) لشکر اعلام کرد: «باتوجه به «استقرار یک گروه رزمی مرکب از یک گروهان تانک و یک گردان پیاده زرهی و عوامل پشتیبانی رزمی دیگر در مقابل منطقه ساهندی (این زمین سال های متمادی مورد اختلاف ایران و عراق بوده است) با احداث جاده و متصل کردن به این زمین که تا مقابل سعیدیه ایران ادامه دارد، مسلماً پس از نفوذ و استقرار در این زمین، محور بستان را کنترل نموده تا عمده قوای دشمن بتواند پس از عبور از سابله، بدون درگیری، در ارتفاعات الله اکبر مستقر گردد.» بنا به این گزارش، «در صورت موفقیت، دشمن قادر خواهد بود:

۱. از محور بستان - سوسنگرد - اهواز تک خود را دنبال نماید.

۲. از محور الله اکبر - سد کرخه - اهواز اقدام به تک نماید.

۳. پس از تسخیر ارتفاعات الله اکبر، یگان های ایرانی را دور زده و از پشت مورد محاصره قرار دهد.

۴. پس از تسخیر ارتفاعات مزبور، [با] یک گردش ۹۰ درجه به ارتفاعات دوسلق و عین خوش دست یافته و تک خود را در محور پای پل دزفول دنبال کند.»

در ادامه این گزارش آمده است: «باتوجه به عریض بالا و عطف توجه به تمایلات [تعداد

ص: ۱۱۷۹

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۷ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۲- سند شماره ۴۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۷، ص ۱، از س - لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا.

۳- سند شماره ۲۸۷۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲) به مقام محترم استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۳۹۲۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۲، اخبار برون مرزی، ص ۱، از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۹۸۶۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به ف. ژاجا - رکن ۳ (دایره عملیات - مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان هوزگان مستند به اعلام پاسگاه طلائییه قدیم؛ و - سند شماره ۴۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۷، ص ۱، تهران - ف. ژاندارمری - رکن ۳ (دایره عملیات و مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۵- لازم به یادآوری است که لشکر ۹۲ زرهی خوزستان که بزرگ ترین لشکر ایران محسوب می شد، در این زمان زیر نظر سرهنگ زرهی ستاد ملک نژاد اداره می شد.

قلیلی از افراد وابسته به [عشایر منطقه حیدر - ابوکملیه - محیره که اکثراً [بعضاً] از اعضای جبهه به اصطلاح تحریر خوزستان و وابسته به جبهه خلق عرب بوده و اکثراً از عوامل اطلاعاتی و ستون پنجم دشمن هستند، استدعا می شود به این مسئله حیاتی و مهم بذل توجه فرمایند تا خدای نکرده، دشمن نتواند در منطقه نفوذ کرده و خسارات جبران ناپذیری را به بار آورد. (۱) - (۲) در این حال، با عطف به موارد فوق در گزارش لشکر ۹۲ زرهی و نیز تحرکات و نقل و انتقالات چند روز اخیر و به ویژه شب گذشته نیروهای ارتش عراق به نزدیکی خطوط تماس، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی نیز در امریه ای که صادر کرد، حمله غافلگیرانه عراق را در ساعات آتی، از محورهای زیر برآورد کرده است:

۱. گروه تانک سنگین از محور عماره - فکه - دزفول - شوش.

۲. گروه پیاده - مکانیزه از محور حلفائیه - الله اکبر.

۳. یک گروه رزمی سنگین از محور تنومه - کوشک وارد منطقه شده و شهر خرمشهر را محاصره نماید. (۳) - (۴)

۱

در حالی که عراق در شب گذشته و امروز دست به انتقال بخش زیادی از نیروهای پیاده و زرهی خود به منطقه مرزی بستان و سوسنگرد زده است، حجم آتش سنگین عراق نسبت به روزهای پیش در این نواحی افزایش ملموس و چشمگیری داشته است. لذا امروز نیز پاسگاه های فکه، سوبله و دویرج بازم مورد هجوم نیروهای زرهی و توپخانه عراق قرار گرفتند.

در این زمینه، «گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد حاکی است که از ساعت ۸:۴۵ دقیقه بامداد امروز، توپخانه دشمن اجرای آتش بر روی پاسگاه های دویرج و سوبله را شروع نموده است.» (۵) در ساعت ۱۰:۳۵ دقیقه بامداد، حملات آتشباری عراق متوجه پاسگاه فکه نیز شد که با آتشباری متقابل نیروهای مستقر در منطقه مواجه گردید. (۶) درگیری فکه که ساعتی بعد اندکی فروکش کرده بود، مجدداً از ساعت ۱۲ امروز از سر گرفته شد و نیروهای دو طرف بر روی یکدیگر آتش گشودند. (۷) گزارش بعدی ناحیه ژاندارمری خوزستان گویاست که در درگیری فکه که در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه تشدید شد، با حمله متقابل نیروهای مستقر در منطقه،

ص: ۱۱۸۰

۱- لازم به یادآوری است که فقط تعداد قلیلی از افراد عشایر ذکر شده در سند ارتش، تمایلات و وابستگی به جبهه به اصطلاح تحریر خوزستان داشتند و همان گونه که همه می دانند عرب های خوزستان شیعیانی خالص و مخلص و همواره از جانبازان و فداکاران در راه آرمان های امام خمینی (ره) و جمهوری اسلامی بوده و هستند؛ شاهد آن گلزارهای شهدا در خوزستان و حتی سایر شهرهای ایران است که پر از شهدای گران قدر عرب خوزستان است که در دفاع از میهن اسلامی جان خود را در طبق اخلاص گذاشتند و به لقای حق تعالی شتافتند.

۲- سند شماره ۲۹۰۹۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف - نزا (مد اطلاعات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۳- ضمیمه دارد؛ آرایش و استعداد نیروهای ارتش عراق قبل از تجاوز و خلاصه طرح حمله عراق به ایران؛ دست نوشته ها و اعترافات یکی از فرماندهان عالی رتبه ارتش عراق در زمان اسارت در ایران.

۴- سند شماره ۲۹۸۷۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از س - لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ف - تی ۱ و ۲ و ۳ و ۳۷ و ستاد عملیات

اروند، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا مستند به امریه سماجا؛ و - سند شماره ۲۹۱۰۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه تهران به سپاه اهواز، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا؛ و - سند شماره ۴۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۷، ص ۲، از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا، مستند به امریه سماجا.

۵- سند شماره ۴۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، سماجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه خوزستان مستند به اعلام هنگ ژاندارمری سوسنگرد؛ و - سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱، از فرماندهی ناحیه ژاندارمری، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع واصله از گروهان بستان.

۶- سند شماره ۲۹۰۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۳) به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۳)، ۳۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۷، ص ۱، از تهران - ف ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات - مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۹۰۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۷، ص ۱، از فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی خوزستان (عملیات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش مجدد سرگرد افضلیان فرمانده هنگ ژاندارمری سوسنگرد.

یک دستگاه نفربر عراق منهدم و دیواره شمالی پاسگاه فکه عراق نیز ویران شد و باتوجه به رفت و آمد آمبولانس های دشمن، تعداد زیادی از افراد آنها نیز زخمی شده اند.^(۱)

ناحیه ژاندارمری خوزستان همچنین اعلام کرد که در آخرین ساعات امروز، وضعیت پاسگاه های این منطقه به قرار زیر است: «۱. در پاسگاه سوبله، تانک های ایرانی مستقر و تانک های عراقی عقب نشینی نمودند. ۲. پاسگاه طلائییه قدیم منهدم [شد] و سقوط کرده و تانک های عراقی در آن مستقر هستند. ۳. پاسگاه طلائییه جدید و کوشک [همچنان] زیر آتش شدید دشمن قرار دارد. ۴. از پاسگاه های طاوسییه، دویرج و صفریه به علت قطع ارتباط، خبری در دست نیست.»^(۲)

از سوی دیگر، باتوجه به ناامن بودن راه های مواصلاتی در نوار مرزی و مشکل بودن کمک رسانی به نیروهای درگیر، طبق گزارش لشکر ۹۲ زرهی خوزستان، «آقای شیخ علی کرمی، نماینده دشت آزادگان، در ساعت ۱۰ امروز از راه های ارتباطی نوار مرزی دیدن نمود.» بنا به این گزارش، «نماینده دشت آزادگان به نیروهای نظامی و وزارت راه و ترابری پیشنهاد نمود که تمام تلاش خود را در ایجاد راه های متعدد وصولی از پشت جبهه به واحدهای درگیر با همه قدرت انجام دهند. ...»^(۳) همچنین، باتوجه به حتمی بودن حمله هوایی عراق به شهرهای مرزی، امروز اداره کل مخابرات استان خوزستان در نامه ای از استاندار خواست «در رابطه با وضع جاری تقاضا مندم است دستور فرمایید جهت حفظ و حراست یکی از مهم ترین مراکز مخابراتی در ایران؛ یعنی تپه اهواز که در حاشیه شهر جای دارد، اقدام لازم معمول فرمایند.»^(۴)

۱

در پی افزایش حملات و تحرکات ارتش عراق و گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق غرب کشور، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی اعم از ارتش، ژاندارمری، سپاه پاسداران، پیشمرگان مسلمان کرد و دیگر نیروهای داوطلب مردمی نیاز به هماهنگی بیشتر و وحدت فرماندهی را بیش از پیش احساس می کنند. از این رو، امروز «بنا به امر و رهنمود امام در شرایط حساس کنونی دایر بر همکاری نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران انقلاب، کمیسیونی متشکل از نمایندگان امام در ارتش و سپاه و فرماندهی نیروی زمینی و شورای فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب و سرکار سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده قرارگاه عملیات غرب تشکیل شد و موارد زیر مورد توافق و تصویب قرار گرفت:

۱. عملیات نظامی در حال حاضر به وسیله دو قرارگاه هدایت خواهد شد:

الف) قرارگاه تاکتیکی مقدم مستقر در کرمانشاه.

ب) قرارگاه فرماندهی مخصوص مستقر در کرمانشاه یا سنندج در حال حاضر با فرماندهی سرهنگ توپخانه صیاد شیرازی.

۲. در حال حاضر فرماندهی مخصوص [متشکل از یگان های زیر] تشکیل می شوند:

ص: ۱۱۸۱

۱- سند شماره ۳۴۴۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، سماجا، ۳۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور،

سماجا، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۴۶۰۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۳) به معاونت سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان،
۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۰۹۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۳، از اداره کل مخابرات استان
خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

الف) قرارگاه هدایت کننده.

ب) تیپ نیروهای ویژه هوایرد.

پ) لشکر ۲۸ سنندج.

ت) عناصری از هوانیروز بنا به وضعیت موجود.

ث) سپاهیان پاسدار منطقه تحت مسئولیت.

ج) پیشمرگان و سایر عناصر مسلح مردمی.

چ) علی الاصول عناصر ژاندارمری و شهربانی منطقه در جریان عملیات و در کنترل عملیاتی واحدهای نظامی خواهند بود.

۳. قرارگاه تاکتیکی مقدم در حال حاضر عبارت است از:

الف) لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه.

ب) لشکر ۹۲ [زرهی] خوزستان.

پ) لشکر ۱۶ زرهی قزوین.

ت) عناصر دیگری از سایر یگان های نیروی زمینی به موجب وضعیت.

ث) سپاه پاسداران منطقه خوزستان و ایلام و قسمتی از کرمانشاه که در منطقه عملیاتی قرار می گیرند.

ج) عناصری از هوانیروز بر حسب وضعیت.

چ) ژاندارمری و شهربانی، نیروهای مردمی و هر نیروی مسلح موجود دیگر در منطقه در کنترل عملیاتی ارتش خواهد بود.

۴. فرماندهی هر دو قرارگاه با فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی می باشد.

۵. نظارت بر حسن اجرای این صورت جلسه و عدم تخلف از آن به عهده نمایندگان ویژه امام می باشد.

۶. نیروهای وابسته به لشکر ۸۱ و ۱۶ که هم اکنون تأمین جاده ها و محورها را در منطقه غرب به عهده دارند تا جایگزین کردن نیروهای جدید، همچنان در منطقه باقی می مانند. (نیروهای جایگزین عبارت اند از: یک گروهان از لشکر ۷۷ خراسان و گردان مالک ارتش از منطقه لشکر ۸۱ و عناصری از سپاه پاسداران اعزامی از مرکز و بالاخره نیروهای مردمی).

۷. رهاکردن عناصر لشکر ۸۱ و ۱۶ زرهی مستقر در محورهای غرب، حداکثر یک هفته پس از آنکه دو گردان موردنظر (گردان لشکر ۷۷ و گردان مالک اشتر) در اختیار فرماندهی مخصوص کرمانشاه قرار گرفت، انجام خواهد گرفت.

امضا: سرهنگ شیرازی (۱) - (۲)

- ۱- در هامش این صورت جلسه، علاوه بر امضای سرهنگ صیاد شیرازی به عنوان فرمانده عملیات مشترک منطقه غرب کشور، دو امضای دیگر مشاهده می شود که یکی از آنها متعلق به فرمانده وقت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرتضی رضایی است که پیش از امضا، چنین پاراف کرده است: «این طرح با [توجه] به دستور امام امت و شرایط حساس فعلی، قابل قبول است.»
- ۲- سند شماره ۴۳۶۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: صورت جلسه کمیسیون متشکل از نمایندگان امام در ارتش و سپاه، فرماندهی نیروی زمینی ارتش، شورای فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب، سرکار سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده قرارگاه عملیات غرب، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

در این حال، پیش از هماهنگی کامل فرماندهی در میان نیروهای مسلح مدافع مرزهای کشور و با وجود رشادت های کم نظیر اغلب نیروهای ارتش و ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، با توجه به مسائل متعدد و مختلف از جمله نابرابری آشکار قوا و تجهیزات نیروهای خودی در برابر دشمن، عدم آمادگی خودی و در مقابل آمادگی و حملات غافلگیرانه دشمن با حجم آتش چندین برابر، گاه مواردی از فرار و ترک جبهه جنگ از نیروهای مزبور مشاهده شده، که این روزها رو به افزایش است. در این زمینه، امروز سرهنگ توپخانه صیاد شیرازی، فرمانده عملیات مشترک منطقه غرب کشور، در گزارشی به فرمانده نیروی زمینی از این موارد متعدد گلایه کرده است: «همان گونه که قبلاً به عرض رسیده است تعدادی از یگان های ژاندارمری مستقر در نوار مرزی، کمترین مقاومتی در مقابله با تهاجمات دشمن ننموده و خاک وطن را با جاری نشدن خون از بینی یک نفر از ابواب جمعی و بهای سلامتی شان فروخته اند. باز پس گرفتن هر وجب از این خاک در گرو خسارات سنگین و جان صدها نفر از سربازان و پاسداران جان برکف این مرزوبوم است. گزارش های گروه رزمی ۲۱۷ مستقر در منطقه ایلام و [تیپ] نوهده که به پیوست تقدیم می گردد دلیلی است بر اثبات موضوع. استدعا می شود مقرر فرمایند:

۱. هیئتی جهت رسیدگی به مواردی که تخلفات آشکار تا این حد روشن است، اعزام نمایند.

۲. در صورت امکان با رسیدن نیروهای جدید ارتش، پاسگاه های مرزی ترمیم و تقویت گردد.

ف عملیات مشترک منطقه غرب - سرهنگ صیاد شیرازی» (۱)

۱

گزارش های امروز بازهم حاکی از تشدید و افزایش تجاوزات عراق و درگیری میان قوای دو کشور ایران و عراق در مناطق مرزی کرمانشاه می باشد. «پاسگاه چقاحمام که دیروز به وسیله ژاندارمری تخلیه شده و مهمات زیادی از جمله ۲ قبضه تفنگ ۱۰۶ و یک قبضه خمپاره ۸۱ میلی متری و مقدار زیادی مهمات به جا گذاشته شده بود، دیروز بعد از ظهر به وسیله ۳ تن از برادران تیپ نوهده و ۱۰ تن از برادران پاسدار تخلیه شد و امروز صبح عراق این پاسگاه را به علت کمبود نیروی [خودی] به تصرف در آورد.» (۲) در گزارش دیگری، علاوه بر تأیید و ذکر موارد فوق، از جمله تصرف پاسگاه چقاحمام، آمده است: «... با توجه به اینکه پاسگاه تلخاب نیز

ص: ۱۱۸۳

۱- سند شماره ۲۸۲۹۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات مشترک منطقه غرب (رکن ۳) به تیمسار ف نزا - معاونت عملیات و اطلاعات (عملیات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، آگهی به ژاندارمری ۰۵ - لشکر ۸۱ (هنگ ژاندارمری ایلام)، پیرو شماره رمز شماره ۱۲۲۸، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۷۱۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

در آن طرف نفت شهر قرار دارد و به تصرف دشمن درآمده، [بنابراین] نفت شهر از دو طرف محاصره است و احتیاج به یک حمله عراق دارد که از سومار به نفت شهر به تصرف عراق درآید. لذا درخواست می شود که از طریق ارتش اقدام به حمل توپخانه به گیلان غرب برای پشتیبانی آتش و تصرف این پاسگاه [چقاحمام] شود.» (۱) در این خصوص و به منظور اجرای دستور ستاد عملیات مشترک غرب برای آزادسازی پاسگاه چقاحمام، نزدیک ظهر امروز «یک اکیپ به سرپرستی یک نفر افسر از گروهان خان لیلی جهت اشغال پاسگاه مزبور از طریق گروهان به [سمت] پاسگاه چقاحمام حرکت [کرد. (۲)]»

درزمینه پشتیبانی آتش سنگین از پاسگاه های تابع گروهان سومار از جمله پاسگاه های یادشده و نیز پاسگاه بازرگان، مشکل اصلی، دوربودن گروه رزمی مستقر در سومار است که به همین دلیل قادر به اجرای آتش برای پاسگاه بازرگان و پاسگاه های دیگر این گروهان نیست. (۳) اما پاسگاه های مرزی گروهان سومار از ساعت ۱۷ امروز با آتشباری پرحجم ارتش عراق مواجه شدند، چنان که علاوه بر این مطلب، در گزارش مرزبانی سومار آمده است: «مخصوصاً پاسگاه های گیسکه و میان تنگ در زیر آتش شدید نیروهای بعث عراق قرار گرفته و پاسگاه میان تنگ منهدم و پاسگاه گیسکه بعد از دو ساعت مقاومت سقوط نموده که از افراد [آن] تاکنون اطلاعی در دست نیست. کلیه سلاح ها در پاسگاه جا مانده و کشور عراق سریعاً نیروهای از قبیل توپخانه و پیاده نظام در پاسگاه مستقر [کرده است.]. این گزارش در پایان درخواست بمباران پاسگاه مزبور و نیروهای دشمن را نموده و هشدار داده است: «اگر چنانچه پاسگاه از وجود عناصر نظامی عراق پاک نشود، بخش سومار و نفت شهر و پاسگاه های مرزی صددرصد سقوط می نمایند.» (۴)

علاوه بر دو پاسگاه گیسکه و میان تنگ، پاسگاه سانوپا نیز در ساعتی بعد زیر آتش شدید ارتش عراق قرار گرفت و ضمن تقاضای پشتیبانی هوایی درمورد سقوط احتمالی این سه پاسگاه هشدار داد. (۵) هنگ ژاندارمری قصرشیرین نیز علاوه بر تأیید مطالب یادشده، تقاضای اعزام و استقرار یک دسته موشک انداز تاو در محل نموده و اصرار دارد که حتماً پیش از سقوط پاسگاه های مزبور، این اقدام صورت پذیرد. ادامه این گزارش درباره سرنوشت نیروهای پاسگاه گیسکه است: «پس از سقوط پاسگاه گیسکه، پرسنل پاسگاه به همراه مأمورین اعزامی از سومار در ارتفاعات گیسکه در حال نبرد با عوامل بعث عراق بوده و تقاضای پشتیبانی هوایی دارند.» (۶) در این درگیری که تا ساعت ۲۰:۳۰ امروز همچنان ادامه داشته، ۳ نفر از نیروهای ژاندارمری زخمی شدند. (۷) آخرین گزارش درمورد پاسگاه های گیسکه، سانوپا و میان تنگ حاکی است که تا ساعت ۲۳:۳۰ امروز، درگیری در این سه پاسگاه همچنان با شدت تمام ادامه داشته است (۸) و نیروهای مسلح خودی توانستند پیشروی ۷۰ دستگاه تانک عراقی را سد کنند و ۴ دستگاه تانک دشمن نیز بر اثر آتش متقابل واحد ژاندارمری منهدم شد. (۹)

ص: ۱۱۸۴

۱- سند شماره ۲۷۶۸۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳) به ف - ۱۴ - ۰۵ - قصرشیرین - آگهی به ف - هنگ قصرشیرین، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر امریه مرکز به استناد اعلام سماجا به گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و - سند شماره ۷۱۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۸۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به ف - منطقه عملیات غرب، ۳۰/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش واصله از هنگ ژاندارمری قصرشیرین.

۳- سند شماره ۲۸۳۳۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳ - عملیات) به فرماندهی منطقه عملیات غرب، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین به استناد گزارش گروهان سومار.

۴- سند شماره ۲۸۳۸۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی سومار به تهران (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۶۸۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به ف - ۰۵ - ۳ - عملیات مستقر در شرکت زراعی،

۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مجدد گروهان سومار.

۶- سند شماره ۲۸۳۸۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷- سند شماره ۲۷۶۸۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروهان سومار به تهران (رکن ۳)، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

۸- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، کرمانشاه خبرگزاری پارس، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۹- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

عكس

□

نقشه

ص: ۱۱۸۵

اما از منطقه گروهان خسروآباد خبر می رسد که نیروهای عراقی در ساعت ۱۷:۴۰ دقیقه، تعداد زیادی از نیروهای خود را به همراه چندین دستگاه تانک روی تپه های مقابل و مشرف بر پاسگاه خسروی و ولد کشته به فاصله ۸۰۰ الی ۱۰۰۰ متری پاسگاه خسروی و ۱۶۰۰ الی ۱۸۰۰ متری پاسگاه ولد کشته مستقر کرده، آرایش حمله به خود گرفته اند. گروهان قصر شیرین نیز تقاضای اعزام چند دستگاه تانک به پاسگاه های مزبور را کرده است. (۱) این حمله که در مورد آن هشدار داده شده بود، در ساعت ۲۰ امروز با آتشباری سنگین عراق بر روی پاسگاه های خسروی و ولد کشته آغاز شد و باینکه واحد توپخانه ارتش مستقر در "خرناصرخان" پاسگاه های فوق را پشتیبانی می کند، ولی باز هم آتش نیروهای خودی جواب گوی دشمن نیست و باید نیروهای زرهی در پاسگاه های مزبور مستقر گردند. در این گزارش باز هم هشدار داده شده که «اگر ارتش در این امر [ارسال زرهی] پاسگاه ها را یاری نکند در صورت سقوط پاسگاه ها، مسئولیت از عهده گروهان [قصر شیرین] خارج است.» (۲) آخرین وضعیت پاسگاه خسروی در شامگاه و ساعات پایانی امروز چنین است: «در ساعت ۲۰:۳۰ دقیقه، ارتش عراق مستقر در پشت ارتفاعات گمرک منذریه، به وسیله توپخانه، پاسگاه و سنگرهای اطراف خسروی را زیر آتش شدید قرارداده که [به] وسیله افراد موجود با سلاح های مربوطه به آتش توپخانه دشمن پاسخ داده شد و تا ساعت ۲۳:۴۵ دقیقه، این درگیری ادامه داشته است و خسارتی به ساختمان پاسگاه وارد آمده است.» (۳)

از ساعت ۶ بعد از ظهر امروز نیز آتش توپخانه عراق شهر قصر شیرین را هدف قرار داد و برق شهر به مدت ۲ ساعت قطع بود. خبرنگار کیهان ضمن بیان این مطلب، از قول یکی از منابع مطلع مرزی، اعلام کرد: «عراق در مسیر پاسگاه های مرزی خان لیلی به طرف زینل کش، حدود ۲۵۰ الی ۳۰۰ دستگاه تانک مستقر کرده است.» (۴) همچنین، «در ساعت ۲۲ امروز، نیروهای مزدور عراق مستقر در ناحیه قوره تو، ارتفاعات آق داغ قصر شیرین و محورهای آن را زیر آتش شدید توپخانه قرار داده که در اثر اصابت گلوله به داخل شهرداری و ساختمان های اطراف خسارتی وارد گردید و ۲ نفر از درجه داران ارتش مجروح شدند.» (۵) آخرین گزارش ها حاکی است علاوه بر سقوط پاسگاه گیسکه، پاسگاه های کانی شیخ و بازرگان در سومار و نیز پاسگاه های ولد کشته و خسروی در قصر شیرین شدیداً زیر آتش دشمن و در حال سقوط می باشند. (۶) همچنین، جنگ آتشبارهای دو طرف در تمام طول مدت شب و روز بعد هم در این مناطق ادامه داشته است. (۷)

ص: ۱۱۸۶

- ۱- سند شماره ۲۸۳۸۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر شیرین به تهران (فرماندهی ژاجا)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصر شیرین مستند به گزارش پاسگاه خسروی.
- ۲- سند شماره ۲۷۶۸۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ف - ژاجا (رکن ۳ - عملیات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصر شیرین.
- ۳- سند شماره ۲۸۳۷۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن ۳ به فرماندهی منطقه عملیات غرب)، ۳۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام مرزبانی قصر شیرین.
- ۴- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.
- ۵- سند شماره ۲۸۳۷۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
- ۶- سند شماره ۷۱۳۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سپاه غرب؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱.
- ۷- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

عكس

□

نقشه

ص: ۱۱۸۷

در ادامه تحرکات و تجاوزات زمینی و هوایی عراق به مناطق مرزی ایلام، گزارش های متعدد نیروهای خودی حاکی از جابه جایی ها و نقل وانتقال نیروها و تجهیزات زرهی و توپخانه های عراقی به مناطق نزدیک مرز به ویژه در منطقه چیلان و بیات است. در این زمینه، امروز نیروی هوایی عراق سه بار به حریم هوایی ایلام تجاوز کرد؛ در نخستین حمله، در ساعت ۱ بامداد امروز، یک فروند هواپیمای عراقی با حمله به مناطق مرزی ایلام موضع توپخانه ایران را هدف قرار داد که هیچ گونه تلفات جانی و خساراتی نداشت. دومین حمله هوایی عراق در ساعت ۴:۲۰ دقیقه بامداد، با تجاوز ۲ فروند هواپیمای دشمن صورت گرفت که منطقه فرح آباد ایلام را بمباران و فرار کردند که این حمله نیز تلفاتی نداشت. (۱) سومین حمله هوایی عراق در ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه امروز، رخ داد که تعدادی بمب افکن عراقی اطراف شهر دهلران را بمباران کردند که هیچ گونه خسارتی به بار نیاورد. (۲)

علاوه بر این، ارتش عراق امروز تحرکات زمینی وسیعی در نقاط مرزی هم جوار ایلام داشت. از جمله گزارش گروهان موسیان حاکی است: «ارتش عراق واحدهایی از تانک و پیاده نظام خود را در منطقه روبه روی پاسگاه بیات مستقر کرده و احتمالاً قصد حمله تلافی جویانه را دارد.» (۳) صبح امروز همچنین ۲ دستگاه خودرو حامل نیروی تکاور از دیوانیه و از طریق کوت به مناطق مرزی ایلام اعزام شد. این گزارش حاکی است که عراق، در منطقه کوت تعداد بیشتری سرباز و لودر مستقر کرده است. (۴) امروز همچنین عراق اقدام به انتقال نیروها و تجهیزات بیشتر به مناطق هم جوار و نزدیک مرز ایلام کرده است. از جمله: اعزام ۱۰ دستگاه خودرو حامل افراد تکاور از پادگان التاجی از طریق دیوانیه به مناطق مرزی در عصر امروز و انتقال ۲۴ تانک دیگر به عماره، ابلاغ و دستور به تیپ ۳ لشکر ۲ برای استقرار در عماره. بنا به همین گزارش، جلودار این تیپ فعلاً به بغداد رسیده است. (۵) گزارش گروهان مهران نیز حاکی از فعالیت های شدید واحدهای مهندسی رزمی عراق در ایجاد استحکامات و سنگرها در پاسگاه "تعان" عراق، روبه روی پاسگاه گمرک قدیم ایران در ساعت ۱۵ امروز، می باشد. طبق این گزارش، نیروهای پیاده و خودروهای عراقی نیز در این محل حضور فعالی دارند. (۶)

در این حال، به دنبال افزایش تحرکات و انتقال نیرو و تجهیزات زرهی عراق در منطقه چیلان، نیروهای عراقی از ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه امروز، با شدت تمام به پاسگاه چیلان ایران حمله کردند و پاسگاه مزبور ضمن دفاع متقابل، تقاضای تانک و تفنگ ۱۰۶ میلی متری کرده است. بر اساس این گزارش: «ضمناً دشمن از قسمت رودخانه در حال پیشروی است و تمام افراد با تمام رشادت ایستادگی کرده و می جنگند و پاسگاه چیلان عراق منهدم گردیده است و عراقی ها درخواست کمک هوایی کرده اند.» (۷) ضمناً درگیری بین ارتش عراق و نیروهای ایرانی مستقر در پاسگاه انجیره نیز در همین ساعت با شدت تمام آغاز شده و تا پاسی از شب

ص: ۱۱۸۸

۱- سند شماره ۶۵۱۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۲۸۳۲۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - فرماندهی ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان دهلران، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۶۵۱۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (۱۳۲م) به نزا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از یگان های عراق.

۵- سند شماره ۷۱۳۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (۱۳۲م) به نزا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از یگان های عراق.

۶- سند شماره ۲۸۲۹۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران - ف ژاجا (رکن ۳ - مرکز عملیات)،

۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان مهران به استناد پاسگاه گمرک قدیم.

۷- سند شماره ۲۵۰۴۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف زاجا (رکن ۳ - دایره عملیات)، ۳۱/۶/۱۳۵۹، برابر

اعلام سرگرد میلانی، فرمانده عملیات پاسگاه چیلات، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

ادامه داشته است. (۱) در ارتباط با تلفات نیروهای عراقی در این درگیری، پایگاه دهلران به نقل از یک منبع اطلاعاتی خود، اعلام کرد که در این برخورد، نیروهای عراقی حدود ۴۷ نفر تلفات داشته اند که اکثراً جمعی تیپ ۲۷ عماره و ۳ نفر نیز شرطه بوده اند. (۲)

همچنین، در مقابله با حرکت رو به جلوی نیروهای زرهی و یگان های پیاده - مکانیزه ارتش عراق، در ساعت ۷ بعد از ظهر امروز، هواپیماهای جنگنده نیروی هوایی ایران بر فراز مواضع و شهرهای هم جوار عراق به پرواز درآمده و ۳ ستون زرهی و مکانیزه عراق را که در حال حرکت به سمت مرز ایلام بودند، درهم کوبیده و تلفات سنگینی به آنها وارد آوردند. (۳) یک گزارش دیگر نیز از منطقه ایلام حاکی است: «نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران به پشتیبانی از نیروی زمینی، پاسگاه اینزی عراق را منهدم ساخت.» بنا به همین گزارش، «در درگیری های منطقه میمه ایلام ۴ دستگاه تانک عراقی منهدم شدند و خبرهای تأیید شده حکایت از کشته شدن ۱۲۰ مزدور بعث عراق را دارند.» (۴) در ساعت ۲۰ امروز نیز، توپخانه ایران پاسگاه صدام را زیر آتش قرار داد که تا چندین ساعت درگیری بین دو توپخانه ادامه داشته است. (۵)

۱

در مورد درگیری های امروز میان قوای ایران و عراق، سخنگوی نظامی عراق اعلام کرد: «۱. در ساعت ۱۷ روز ۳۰/۶/۵۹، توپخانه ارتش ایران شهر مندلی عراق را زیر آتش توپخانه خود قرار داده است. ۲. در روز ۳۰/۶/۵۹ نیروی هوایی ایران مجدداً به شهر مندلی حمله کرده است. ۳. نیروهای ایرانی مستقر در قصر شیرین در تاریخ ۳۰/۶/۵۹ منطقه مسکونی شهر خانقین را زیر آتش توپخانه خود گرفته اند. ۴. در ساعت ۲۲ روز ۳۰/۶/۵۹ نیروهای ایرانی به مخفرالحسین در خانقین حمله کرده که ارتش عراق به آتش نیروهای ایران جواب داده و موفق شدند آتش نیروهای ایران را ساکت نمایند. ۵. در ساعت ۲۲ روز ۳۰/۶/۵۹ نیروهای ایران پاسگاه موسی الکاظم واقع در خانقین عراق را مورد حمله قرار دادند که با پاسخ آتشباری نیروهای عراقی مواجه شد. ...» (۶)

۲

در پی بالاگرفتن و گسترش نبردهای میان نیروهای مسلح ایران و عراق از غرب تا جنوب غربی و دهانه خلیج فارس، عصر امروز، کمیسیون امنیت ملی جلسه فوق العاده خود را در ستاد مشترک ارتش تشکیل داد. به گزارش کیهان: «این جلسه با حضور دکتر سید ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری و فرمانده کل قوا و محمدعلی رجایی نخست وزیر و فرماندهان نیروها تشکیل شد. در این جلسه فوق العاده کمیسیون امنیت ملی، [درباره] مشکلات امنیتی غرب کشور و نحوه عمل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در رویارویی با نیروهای مزدور رژیم بعث عراق گفت و گو، تبادل نظر و تصمیماتی اتخاذ شد. جزئیات این گفت و گوها به دلیل اهمیت مسائل و

ص: ۱۱۸۹

۱- سند شماره ۷۱۳۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۲۹۰۹۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۲ ستاد لشکر ۹۲ زرهی خوزستان به ت - ف نزاجا (مد اطلاعات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه دهلران.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۵، ایلام - خبرگزاری پارس، گزارش خبرنگار اعزامی این خبرگزاری به منطقه میمه.

۴- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ایلام.

۵- سند شماره ۷۱۳۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- سند شماره ۴۱۷۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (۱۳۲م) به نزاا، ۲/۷/۱۳۵۹، بنا به شنود از راديو عراق در ساعت ۱۶

.۳۱/۶/۱۳۵۹

همچنین مسائل نظامی اعلام نشده است.» بنا به این گزارش، «نکته قابل توجه این جلسه کمیسیون امنیت ملی، حضور حجت الاسلام مجد سرپرست سازمان بسیج مستضعفین و همچنین فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی [مرتضی] رضایی بود. علاوه بر این مسئولان، سرتیپ فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، سرتیپ ظهیرنژاد، فرمانده نیروی زمینی، سرهنگ فکوری وزیر دفاع و فرمانده نیروی هوایی و دکتر مصطفی چمران حضور داشتند.»^(۱)

از سوی دیگر، بنی صدر پیش از ظهر امروز، از قسمت های مختلف نیروی هوایی بازدید کرد. گزارش خبرگزاری پارس در این زمینه حاکی است: «در این بازدید که حدود چهار ساعت به طول انجامید، قسمت های مختلف ستاد نیروی هوایی و پس از آن انبارهای لوازم یدکی و قسمت های مختلف آمادگاه الکترونیک و قسمت جهاد سازندگی نیروی هوایی مورد بازدید رئیس جمهوری قرار گرفت و در هر قسمت، به وسیله سرهنگ فکوری وزیر دفاع و فرمانده نیروی هوایی و مسئولان مربوطه توضیحات لازم داده شد.»^(۲)

۱

هم زمان با گسترش حملات عراق به مرزهای استان های غرب و جنوب غربی کشور، فعالیت های تخریبی عوامل داخلی وابسته به رژیم عراق نیز ادامه دارد. در این زمینه، از جمله گزارش لشکر ۹۲ زرهی خوزستان حاکی است: «در ساعت ۲۲ مورخه ۳۰/۶/۵۹، دو عدد بمب ساعت شمار در زیر لوله های نفتی که از یونیت به طرف پاسگاه بیات ادامه دارد کار گذاشته شده که در اثر انفجار، لوله نفت متلاشی و منفجر و آتش سوزی مختصری می شود.» براساس این گزارش، آتش سوزی مزبور با تلاش مأموران آتش نشانی بلافاصله با قطع نفت، خاموش می گردد. در هامش این گزارش علاوه بر ارزیابی "صحت دارد" آمده است که «در طول مدتی کمتر از ۲۰ روز، این چهارمین اقدام تخریبی عوامل ضدانقلاب در منطقه چیلان تا بستان می باشد.»^(۳)

۲

رژیم بعث عراق علاوه بر حمایت و پشتیبانی تدارکاتی و تسلیحاتی از گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین، افراد فراری و پناهنده شده به عراق را که در اردوگاه های نزدیک مرز نگهداری می کند، مورد سوءاستفاده و بهره برداری قرار می دهد. معمولاً این افراد بمب های آماده ای را - که توسط مأموران عراقی در ماشین های سواری یا وانت جاسازی شده - با خود از مرز عبور داده و در شهرهای مهم از جمله تهران و در جاهای شلوغ منفجر می کنند. گزارش حاضر که توسط یکی از عوامل گرد نفوذی خودی مأمور مرکز اطلاعات سپاه غرب کشور تهیه شده، در این مورد حائز توجه و اهمیت است: «موضوع: طرح خرابکاری عراق در تهران. محمدمین عظیم مریوانی که خانه اش در چادرهای پنجوین [عراق] است، ماشینی را که خیلی

ص: ۱۱۹۰

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۳، و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۸، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۳- سند شماره ۲۹۴۲۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به ت - ف نراجا (مد اطلاعات)، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

تازه [نو] و شماره خارجی بوده [را] به شخصی که هنوز اسمش مشخص نشده، تحویل داده و شخص تحویل گیرنده خانه اش در میوان می باشد. بنا به شایعات صحیح، ماشین را در عراق مجانی در اختیار آورنده گذاشته اند که در مقابل ۵۰ هزار تومان، آن را به تهران برده و در خیابان لاله زار بگذارد و دست روی سویچ موردنظر [کلید انفجار] که قبلاً سویچ را به آورنده نشان داده بودند گذاشته و فوری خودش را از آن منطقه دور کند. پس از ورود به ایران تا ژنین، از دهات زاوه رود کردستان نزدیک پایگلان، توسط دمکرات و پیکار ماشین نگه داشته می شود و آورنده ماشین از ۵۰ هزار تومان اجرت خرابکاری، فقط ۲۵ هزار تومان پیش قسط گرفته و احساس می کند که این ماشین را از او می خواهند بگیرند، دست روی سویچ موردنظر می گذارد و ماشین منفجر شده و چندین انسان و قاطر و درخت را از بین برده و آورنده ماشین به این علت در زندان پیکار می باشد و از طرف دیگر، شایعه را عوض کرده و به نفع خودشان در بین مردم پخش می کنند: که این ماشین توسط یک نفر به نام حسین بیک دزی و توسط حکومت ایران از تهران آورده شده که برای خرابکاری بوده است و به این جرم حسین بیک دزی بی گناه را که روحش از این جریان خبر نداشت، اعدام می کنند. در صورتی که این ماشین از عراق برای کشتار مردم تهران و به وجود آوردن جو متشنج و ناآرام در تهران که بتواند عده ای را به وحشت بیندازند آورده شده بود، که به یاری خدا موفق نشدند.»^(۱)

۱

امروز میوان و نوسود جولانگاه مهم ترین موارد تحرکات غرب کشور با همراهی مستقیم عراق است. به دنبال خبرهایی که از نقل و انتقال زرهی و نیروهای ارتش عراق از جمله استقرار ۱۸ تانک در منطقه "خانم شیخان" در ۱۲ کیلومتری میوان، تا صبح امروز، گزارش شده و همچنین در پی جاده سازی عراقی ها در ارتفاعات این منطقه با ۸ دستگاه لودر و تقاضای پادگان میوان مبنی بر استقرار توپخانه ۱۳۰ میلی متری و هشدار این پادگان در این مورد که عراق قصد حمله و تصرف میوان را دارد،^(۲) گزارش ها از نوار مرزی میوان حاکی است که شب گذشته واحدهایی از ارتش عراق با کمک عوامل داخلی خود، با نیروهای مرزی ایران درگیر شدند. این درحالی است که «از میوان خبر می رسد که از طرف بایوه [در ۱ کیلومتری مرز ایران و عراق] و باشماق [صدای] تیراندازی و انفجار شدید به گوش می رسد.»^(۳)

امروز همچنین، شاهین، معاون فرمانداری پاهو، گفت: «پایگاه عوامل مزدور بعث عراق هنوز در نوسود تخلیه نشده، ولی پیشروی ما تا حدود ۷ کیلومتری نوسود ادامه داشته است.» وی افزود: «تمام بلندی ها و ارتفاعات نوسود در اختیار قوای ارتش، سپاه پاسداران، پیشمرگان مسلمان کرد و افراد ژاندارمری است.» شاهین گفت: «اوج درگیری در نقطه ای به نام "دودان" است، که پس از پیشروی نیروهای ما از باینگان به طرف نوسود به وجود آمد. در این نقطه که نزدیک مرز ایران و

ص: ۱۱۹۱

- ۱- سند شماره ۴۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات سپاه غرب به اداره مرکزی اطلاعات، ۳۰/۶/۱۳۵۹.
- ۲- سند شماره ۴۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه غرب به اطلاعات و فرماندهی سپاه مرکز، ۳۰/۶/۱۳۵۹.
- ۳- سند شماره ۴۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۲ (۱۳۲م) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از یگان های عراق.

عراق قرار دارد، مزدوران بعثی و افراد مسلح غیرقانونی درحال عقب نشینی هستند.» وی همچنین افزود: «۳۳ نفر از عوامل فریب خورده "زردوئی" که خود را به ما معرفی کرده بودند، پس از آموزش و جلب اطمینان، مجدداً به منطقه درگیری اعزام شدند.» (۱) باوجوداین، آخرین خبر امروز از شهر نوسود حاکی است: «شهر نوسود همچنان در محاصره نیروهای نظامی و انتظامی قرار دارد و رزمندگان اسلام مشغول پاک سازی روستاهای منطقه هستند. بالاین حال، اوضاع نوسود کاملاً متشنج است و افراد حزب دمکرات کاملاً بر امور شهر حاکمیت دارند.» (۲)

۱

در آذربایجان غربی، مهاباد همچنان محور اصلی درگیری هاست، ولی در حاشیه آن، مسائل ارومیه (مرکز استان) و نیز بوکان در جنوب آن همچنین سقز از نواحی نزدیک به استان نیز قابل ذکر است.

در مهاباد، در ادامه پاک سازی شهر و مناطق هم جوار آن، امروز نیز از ساعت ۱ بامداد تا ۴ بعدازظهر، در این شهر درگیری های نسبتاً شدیدی رخ داد. دراین زمینه گزارش خبرنگار کیهان از ارومیه حاکی است: «پایگاه ژاندامری که در تلویزیون مرکز مهاباد مستقر است، از ساعت ۱ تا ۴ بامداد امروز، مورد حمله و تیراندازی مهاجمین در مهاباد قرار گرفت که مأمورین با آتش شدید به آنان پاسخ دادند. در این تیراندازی ها یک خمپاره به داخل ساختمان تلویزیون اصابت کرد و ۳ نفر از درجه داران ژاندارمری مجروح شدند. ...» (۳) گزارش سپاه ارومیه تعداد تلفات و مجروحان خودی را در شب گذشته و امروز در درگیری مهاباد، ۲ نفر پاسدار شهید و ۳ نفر پاسدار زخمی اعلام کرده است. از مهاجمان (ضدانقلاب) نیز تعداد زیادی کشته و زخمی شده اند. بنا به این گزارش، «اعزام نیرو جهت ادامه پاک سازی شهر مهاباد امری است حیاتی» و درخواست اقدام عاجل برای اعزام نیرو شده است. (۴) اما گزارش امروز سپاه ارومیه، وضعیت مهاباد را وخیم تر نشان می دهد، چنان که در این گزارش آمده است: «پیرو مذاکرات تلفنی و ارسال پیام حدود ۱۵ روز پیش، درخواست ۴۰۰ نفر نیرو جهت عملیات مهاباد شده و اگر تا ساعت ۴ بعدازظهر ۳۱/۶/۵۹، نیرو اعزام نشود احتمال ۹۰ درصد سقوط مهاباد می رود و سپاه ارومیه دیگر هیچ گونه مسئولیتی را به عهده نخواهد گرفت.» (۵)

درحالی که فشار نیروهای خودی در مناطق مختلف استان آذربایجان غربی به ویژه شهرستان مهاباد است، نیروهای مهاجم برای کاستن از این فشار به مراکز و ستون های نظامی در دیگر شهرها و روستاها و راه های ارتباطی به مهاباد حمله می کنند تا از توان نیروهای خودی برای تصرف این شهر راهبردی بکاهند. از جمله، «از ساعت ۲۴ شنبه تا ساعت ۴ بامداد امروز، پاسگاه ژاندارمری مستقر در روستای نلیوان اشنویه مورد تهاجم و تیراندازی های افراد مسلح قرار گرفته که به وسیله افراد مستقر، این حمله ها بدون تلفات دفع شد.» (۶)

ص: ۱۱۹۲

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۲- مصطفی ایزدی، تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی (ضدانقلاب و ضدانقلابیون)، تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، دانشکده فرماندهی و ستاد، ۱۳۸۶، ج ۴، ص ۱۸۹.

۳- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه، در مصاحبه با سرهنگ تاج الدینی فرمانده ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی.

۴- سند شماره ۴۲۵۴۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به مرکز فرماندهی تهران، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۲۵۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه تهران (مرکز فرماندهی) برادر مرتضی رضایی.

۶- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه، در مصاحبه با سرهنگ تاج الدینی فرمانده ناحیه ژاندارمری آذربایجان

اما شهرستان ارومیه که مرکز استان و جبهه پشتیبانی اصلی برای نیروهای خودی به شمار می رود، دیروز و امروز با حملات متعدد مهاجمان مسلح ضدانقلاب مواجه شد. به گزارش روابط عمومی سپاه ارومیه، در جریان درگیری های امروز از سوی مهاجمان مسلح به طرف برادران ستون اعزامی در نقاط مختلف تیراندازی شد و در نتیجه یکی از پاسداران به نام عبدالصمد بختیاری شهید و ۳ پاسدار دیگر و یک سرباز ژاندارمری نیز مجروح شدند. بر اساس این گزارش، «امروز ضدانقلابیون در روستای بالقچی نقره یک انبار علوفه را به آتش کشیدند. این انبار علوفه آذوقه ۱۵۰ رأس گوسفند در زمستان بود.» (۱) همچنین در اطلاعیه لشکر ۶۴ ارومیه نیز درباره حمله به پادگان ارومیه آمده است: «این درگیری که از ساعت ۱:۳۰ دقیقه تا ۵ بامداد ادامه داشت، به غیر از اندک خسارت مالی، هیچ گونه خسارت مهم و جانی نداشت و با حملات متقابل افراد مستقر در پادگان ارومیه آتش ضدانقلاب نیز خاموش شد.» (۲) البته درخصوص طرح حمله های مجدد و آتی به ارومیه، امروز هشدار داده شد؛ چنان که در گزارش امروز اداره دوم ستاد مشترک ارتش آمده است: «برابر اطلاع واصله، سرهنگ فراری کامرانه [یا کامرانی] سرپرست حزب دمکرات قصد دارد در مورخه ۳۰/۶/۵۹ در شهر ارومیه دست به اقدام خرابکارانه بزند.» این گزارش می افزاید: «در حال حاضر عده ای از افراد مسلح پیشمرگ حزب دمکرات و کومه له در ده قاسملو - شلمکان و مندول مستقر شده اند.» (۳) به هر ترتیب، به دنبال این هشدار، «در ساعت ۵/۱ بامداد امروز، با انفجار شدیدی که توسط گلوله آر.پی.جی ۷ ضدانقلابیون رخ داد، منبع شماره ۹ شرکت نفت ارومیه واقع در بلوار آزادی طعمه حریق شد که برای خاموش کردن آن تقاضای هلیکوپتر یا هواپیمای آتش نشانی شد، اما در ساعت ۹ بامداد روز بعد، این آتش سوزی مهیب توسط مأمورین آتش نشانی و مردم خاموش شد.» (۴) بنا به این گزارش، «این مخزن دارای ۱،۲۰۰،۰۰۰ لیتر نفت سفید بوده است که فقط یک میلیون لیتر آن توسط مأمورین از این مخزن خالی شده است و بقیه در حال سوختن است.» (۵)

در این حال از منطقه میاندوآب - بوکان خبر می رسد: «افراد سپاه پاسداران به همراهی واحد ارتش مستقر در میاندوآب که از تاریخ [چهار] شنبه ۲۶/۶/۵۹ به طرف بوکان در حال پیشروی می باشند بعد از خلع سلاح چند روستا همچنان به پیشروی خود ادامه می دهند.» سخنگوی روابط عمومی سپاه ارومیه ضمن بیان این مطلب، افزود: «مردم روستاهای گاومیش گلی، ابراهیم، حسین قلعه، شینوا و عسگرآباد در مسیر راه ضمن استقبال از واحد، اسلحه های خود را تحویل سپاه دادند.» وی افزود: «هم اکنون افراد سپاه و ارتش در مناطق حساس این نواحی بدون هیچ گونه درگیری مستقر شده اند.» (۶)

شهر سقز نیز با اینکه در دست نیروهای خودی است، وضعیت امنیتی مطلوبی ندارد؛ بدین شرح که: «ارتش و سپاه پاسداران در سقز هماهنگی ندارند و از مقر پادگان خارج نمی شوند و هر شب ضدانقلاب شهر را به گلوله می بندد و چند زخمی از سپاه و ارتش می گیرد و روز به روز به جسارت ضدانقلاب افزوده می گردد.» (۷)

ص: ۱۱۹۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۸، تاریخ ۱/۷/۱۳۵۹، ص ۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۳۱/۶/۱۳۵۹، مصاحبه با مسئول روابط عمومی سپاه ارومیه، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- سند شماره ۱۴۱۶۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۲۲۱، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سماجا ۲، ۳۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۴۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه کرمانشاه به اطلاعات سپاه ارومیه، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۷۱۳۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۲۱۹، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه؛ و - روزنامه

کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۵- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از ارومیه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

۷- سند شماره ۷۱۳۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص ۱۵۰، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا.

در پی درگیری های شدید روز گذشته در قائم شهر که به دنبال تصفیه و پاک سازی شهر از پوسترهای تبلیغاتی و کیوسک ها و دکه های نشریات غیرمجاز گروه های سیاسی، بین هواداران این گروه ها و عده ای از مردم ایجاد شد و طی آن یک نفر به نام محمدحسین صادقی کشته و حدود ۴۰۰ نفر زخمی شدند، گروه زیادی از مردم قائم شهر امروز مقابل شهرداری تحصن کردند؛ تقاضای آنها از مسئولان، جلوگیری از فعالیت گروه های سیاسی به دستور دادگاه انقلاب اسلامی قائم شهر تا تعیین تکلیف آنها از طرف مجلس شورای اسلامی بود. (۱) «مردم متحصن همچین خواهان محاکمه سریع عاملان این درگیری ها شدند. فرماندار قائم شهر در این مورد اظهار داشت: برای از بین بردن این گونه تشنجات، شورایی به نام شورای تأمین تشکیل شده است.» (۲) به گزارش خبرگزاری پارس، «شادنوش، فرماندار قائم شهر، در اجتماع متحصنین شرکت کرد و طی سخنانی از مردم خواست حفاظت شهر را به عهده مأمورین انتظامی بگذارند و خود پشتیبان آنها باشند و همچین قول داد کلیه مسببین این درگیری ها دستگیر و مجازات خواهند شد. وی در خاتمه از مردم خواست به ندای آیت الله منتظری لبیک گفته و راه پیمایی سه شنبه را با شکوه هرچه بیشتر برگزار کنند.» بنا به این گزارش، «در این تحصن جامعه روحانیت، بازاریان، کارگران و کشاورزان شرکت دارند و خواستار رسیدگی به وضع آشفته شهر و دستگیری عاملین شده اند. در این درگیری ها که تا ساعت ۲۲:۳۰ شب گذشته ادامه داشت، علاوه بر یک شهید (حسین صادقی فرزند اسمعیل، ۱۴ ساله، ساکن آهنگر کلاه) بیش از ۴۰۰ زخمی، خساراتی نیز به دفاتر روزنامه و کانون تبلیغات اسلامی و جنبش معلمان این شهر وارد آمد.» خبرگزاری پارس درباره علت و انگیزه اصلی درگیری، در گزارش خود آورده است: «در ساعت ۹ صبح ۲۹ شهریور، اعلامیه توهین آمیزی نسبت به رهبر انقلاب در یکی از نشریه های گروه های چپ منتشر و در سطح شهر پخش شده بود. در پی آن ستادی متشکل از شهرداری، سپاه پاسداران، کمیته و ژاندارمری برای اجرای حکم دادستانی تشکیل شد.» (۳)

در ساعت ۹:۳۰ دقیقه صبح امروز، آقای محمدعلی رجایی، نخست وزیر، با امام خمینی دیدار و گفت و گو کرد و پس از این ملاقات به چند پرسش خبرنگار خبرگزاری پارس پاسخ داد. رجایی از جمله درباره معرفی دیگر اعضای کابینه دولت خود گفت: «در این مورد گزارشی تسلیم امام کردم و ان شاء الله چند نفر از این افراد را تا روز سه شنبه معرفی می کنم. چون هنوز بعضی از آنها خیلی قطعی نشده، فعلاً از گفتن نامشان خودداری می کنم، ولی به طور قطع ان شاء الله روز سه شنبه چند نفر از آنها معرفی می شود.» (۴)

امروز همچین در آستانه بازگشایی مدارس و پخش شایعات و افزایش فشار تبلیغاتی گروه های سیاسی ناهمسو با نظام، آقای محمدعلی رجایی در گردهمایی رؤسای مدارس

ص: ۱۱۹۴

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱۱ و ۱۲، خبرنگار انقلاب اسلامی از قائم شهر.

۲- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از قائم شهر.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۷، ساری - خبرگزاری پارس، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

شرکت کرد و درخصوص مسائل مختلف آموزش و پرورش و مشکلات پیش رو و نیز درباره توطئه به تعطیلی کشاندن مدارس در روز اول مهر سخن گفت. «آقای رجایی ضمن اشاره به توطئه های ضدانقلاب گفت: امسال مدارس با یک برنامه خاص باز خواهد شد. مسئله توطئه در بازگشایی مدارس از حد یک شایعه گذشته است، زیرا می دانیم ضدانقلاب به دنبال آن است که تا خلی در بازگشایی مدارس ایجاد کند.» وی افزود: «ضدانقلاب همیشه توطئه های خود را به گونه ای انجام می دهد که شناخته نشود و همیشه سعی دارد برای پیاده کردن اغراض خود از دانش آموزان استفاده کند؛ لذا نباید برای مقابله با ضدانقلاب، رودرروی دانش آموزان قرار گرفت. ما باید ضدانقلاب را خوب بشناسیم و با آن مقابله کنیم زیرا می دانیم دانش آموزان هیچ گاه انگیزه توطئه ندارند.» آقای رجایی گفت: «آنچه که بیش از تربیت مهم است، راه و روش تربیت است و ما باید آن را مراعات کنیم. ما باید بدانیم که در هنگام تدریس و کار در مدارس به تعداد دانش آموزان خود، دنیا داریم و هر دانش آموزی بسان یک دنیا است، لذا ما باید برخوردی متناسب با هر یک از آنها داشته باشیم. آقای رجایی آن گاه ضمن تأکید بر چگونگی برخورد با مشکلات گفت: باید در هنگام مقابله با مشکلات از خداوند بخواهیم به ما ظرفیت لازم را بدهد تا بتوانیم حرف خودمان را به دانش آموزان بفهمانیم...» (۱)

۱

درحالی که تلاش های رسمی و غیررسمی برای حل بحران گروگان های امریکایی همچنان با ناکامی و شکست مواجه می شود، امروز رادیو امریکا اعلام کرد: «از حوادث ناخوشایند در هفته گذشته در خارج از امریکا آن بود که هم زمان با شدت یافتن مبارزات انتخاباتی در امریکا، ناگهان امید رهایی گروگان ها در دل ها جوانه زد، ولی پارلمان ایران نشان داد که عجله ای برای حل مشکل گروگان ها و آزادی آنان ندارد. دولت ایران علاوه بر مسکوت گذاشتن مشکل گروگان ها، سیاست ستیزه جویانه ای در کنفرانس اوپک در وین پیش گرفت. حکومت ایران اخیراً مشکل درگیری های نظامی با عراق را نیز به دیگر مشکلات خود افزوده است.» (۲) از سوی دیگر، «در مصاحبه ای که در کویت انتشار یافت از قول کاردار لیبی در واشنگتن گفته شده است دولت لیبی سال گذشته به درخواست رئیس جمهوری ایالات متحده هیئت را برای میانجیگری در زمینه آزاد کردن گروگان های امریکایی به ایران فرستاد. روزنامه کویتی الانباء به نقل از دکتر علی احمد الخدیری دیپلمات لیبیایی، نوشت که وی از سوی برژینسکی، مشاور امنیتی پرزیدنت کارتر، به کاخ سفید دعوت شده بود. برژینسکی که می گفت از سوی پرزیدنت کارتر صحبت می کند، پرسید که آیا سرهنگ قذافی، رهبر لیبی، می تواند برای تضمین آزادی گروگان ها با آیت الله خمینی میانجی شود یا نه. در این مصاحبه از قول وی اضافه شده است که این درخواست [که] در ملاقاتی توسط برژینسکی در روز ۶ دسامبر در کاخ سفید ترتیب یافته بود، توسط شخص کارتر

ص: ۱۱۹۵

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ساعت ۲۱:۳۰، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

نیز تکرار شد. خدیوی در این مصاحبه گفته است: به درخواست پرزیدنت کارتر، سرهنگ قذافی هیئتی را به ایران اعزام کرد، در جریان ملاقاتی با آیت الله خمینی، ما نقطه نظرهای خود را پیرامون به گروگان گرفتن دیپلمات های امریکا بیان داشته و درخواست کردیم که آنها باید بدون آنکه محاکمه شوند آزاد گردند.»(۱) در این حال، خبرگزاری فرانسه نیز خبر از ملاقات یکی از مقامات پشت پرده ایران با وزیر خارجه آلمان غربی داد. بنا به این گزارش، «صادق طباطبائی هفته اخیر در بن با هانس دیتريش گنشر، وزیر امور خارجه آلمان فدرال، دیدار و گفت و گو کرد. دیدار طباطبائی از آلمان فدرال تا به امروز اعلام نشده بود. سخنگوی دولت آلمان اعلام داشت در این ملاقات وضع گروگان های امریکا و اوضاع ایران مورد مذاکره قرار گرفته است.» براساس این گزارش، «جزئیات دیدار طباطبائی از آلمان فدرال افشا نشد.»(۲)

ضمیمه گزارش ۷۱۵: گزارش کوتاه گارد ساحلی خسروآباد درباره میزان آمادگی رزمی این واحد نظامی و هشدار درباره زاغه های مهمات خسروآباد آبادان

«با عنایت به شدت درگیری گارد ساحلی با کشور عراق، امکان حمله با سلاح های دوربرد از طریق هوا و زمین به این پاسگاه امکان دارد، لذا موارد زیر جهت صدور اوامر لازم و ارشاد مرکز آموزش ذکر می گردد: ۱. در حال حاضر فقط یک گروهان از این مرکز آموزش، برنامه تیراندازی را اجرا و آمادگی نسبی دارد و بقیه آمادگی رزمی لازم را ندارند. ضمناً تعداد ۱۶ نفر افسر و درجه دار از این پاسگاه به هنگ آبادان و سوسنگرد اعزام شده اند. ۲. حدود ۸۰ خانواده پرسنل این مرکز آموزش و حدود ۴۰ خانواده پرسنل گردان دژ در این پادگان مستقر و در معرض خمپاره قرار دارند. ۳. تعداد زاغه های مهمات مربوط به هنگ آبادان و گارد ساحلی و ناحیه در پایگاه های دریایی خرمشهر و همچنین واحد کاتیوشا در این مرکز مستقر می باشند که در صورت حمله هوایی، موجب انفجار و آتش سوزی شدید خواهد شد.»(۳)

ضمیمه گزارش ۷۲۰: آرایش و استعداد نیروهای ارتش عراق قبل از تجاوز و خلاصه طرح حمله عراق به ایران؛ دست نوشته ها و اعترافات یکی از فرماندهان عالی رتبه ارتش عراق در زمان اسارت در ایران

«[مقدمه]. ... در ۱۷/۹/۱۹۸۰ (۲۶/۶/۵۹) عراق یک طرفه قرارداد الجزایر را لغو کرد و در ۲۲/۹/۱۹۸۰ (۳۱/۶/۵۹) عراق حمله بزرگ و گسترده خود را به کیان اسلام آغاز کرد و نیروهای عراق در محورهای زیر حمله را آغاز کردند:

الف) محور خانقین - قصر شیرین - سرپل ذهاب.

ب) محور مندلی - سومار - گیلان غرب.

ج) محور بدره - مهران.

د) محور امامزاده عباس - پل نادری - دزفول.

ه) محور فکه - شوش - عمق ایران.

و) محور شیب - بستان - سوسنگرد - اهواز.

ز) محور نشوه - جفیر - هویزه.

ح) محور کباصی - اهواز.

ط) محور شلمچه - کارون - آبادان.

ی) محور شلمچه - خرمشهر.

ص: ۱۱۹۶

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از آسوشیتدپرس از کویت.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری فرانسه از بن.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۷، ص ۳، از مرکز آموزش خسروآباد، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

- آرایش نیروهای عراقی قبل از تجاوز و در زمان ضربه اول

الف) سپاه دوم:

۱. لشکر ۲.

۲. لشکر ۴ پیاده.

۳. لشکر ۶ زرهی.

۴. لشکر ۸ پیاده.

۵. لشکر ۱۲ زرهی.

۶. تیپ ۳۲ نیروهای ویژه.

ب) سپاه سوم:

۱. لشکر ۲ زرهی.

۲. لشکر ۵ مکانیزه.

۳. لشکر ۹ زرهی.

۴. لشکر یک مکانیزه.

۵. لشکر ۱۰ زرهی.

۶. تیپ ۳۱ نیروهای ویژه - با کمبود یک گردان.

۷. تیپ ۳۳ نیروهای ویژه دریایی.

پ) احتیاط کلی:

۱. تیپ ۱۰ زرهی.

۲. تیپ گارد ریاست جمهوری [که هر دو نیروهای گارد ریاست جمهوری هستند].

- خلاصه طرح حمله عراق

الف) اقدام به حمله غافلگیرانه هوایی بر روی پایگاه های هوایی ایران برای نابودی هرچه بیشتر هواپیماهای ایران و فلج ساختن کار پایگاه های هوایی و از بین بردن باندها، تا یگان های زمینی عراق بتوانند پیشروی کنند و اهداف خود را به دست آورند، بدون آنکه نیروی

هوایی ایران بتواند بر سیر و روند عملیات آنها تأثیر گذارد.

(ب) پیشروی و هجوم غافلگیرانه و سریع به وسیله نیروی زمینی (سپاه های دوم و سوم) در عمق خاک ایران و اشغال شهرهای اصلی مرزی، تنگه ها و ارتفاعات حساس و اشغال منطقه نفت خیز خوزستان از سوی سپاه سوم و تحمیل شرایطی بر ایران و سقوط رژیم اسلامی.

- محور سپاه دوم

مسئولیت سپاه دوم منطقه بمو، منطقه جنوب دربندیخان، مناطق سرپل ذهاب و از شمال قصرشیرین تا جنوب منطقه مهران.

قبل از اجرای مأموریت، یگان ها در مناطق زیر تجمع نمودند:

الف) لشکر ۶ زرهی، تجمع در منطقه خانقین.

ب) لشکر ۸ پیاده، تجمع در تپه های غرب خانقین و سعدیه.

ج) لشکر ۴ پیاده، تجمع در نزدیکی منطقه سعدیه.

د) لشکر ۱۲ زرهی، تجمع در نزدیکی مندلی.

و) تیپ ۳۲ نیروهای ویژه، تجمع در منطقه دراوشکه.

ز) مقر سپاه در منطقه منصوریه مستقر شد.

ص: ۱۱۹۷

- طرح حمله سپاه دوم

خلاصه طرح حمله ای که سپاه دوم مأمور اجرای آن گردید:

الف) اشغال قصر شیرین و گرفتن گردنه پاتاق و ارتفاعات مهم منطقه در سه محور:

۱. محور زین القوس - گردنه کوهینه - امام حسن، برای قطع کردن راه گیلان [غرب] - قصر شیرین و اشغال کوه کمکو و امام حسن. فرماندهی این پیشروی به دست تیپ شانزدهم زرهی که با یک گردان نیروهای ویژه و بعضی از یگان ها تقویت شده بود، قرار داشت.
۲. محور قره نو تا کوه کچل سرپل ذهاب برای محاصره قصر شیرین از جناح چپ یگان های عراقی. فرماندهی این قسمت به عهده تیپ سوم و احتیاط محور تیپ ۲۵ مکانیزه مأمور پیشروی و الحاق به محور راست و محاصره قصر شیرین گردید.
۳. محور مرکزی که در پی کامل شدن محاصره شهر عمل می شود.

ب) اشغال شهر گیلان غرب با پشت سر گذاشتن مرزهای بین المللی در محور مندلی و اشغال سومار و پیشروی به سوی گیلان غرب؛ که به عهده لشکر چهارم گذاشته شد.

ج) اشغال شهر مهران و مناطق اطراف آن که به صورت زیر به عهده لشکر ۲ پیاده گذاشته شد:

۱. محور بدره - پاسگاه الصیحه - پاسگاه الزیادی، تیپ ۲
۲. محور زرباطیه - پاسگاه رضاآباد - سد کنجان [چم] - این مأموریت به عهده تیپ ۴ پیاده لشکر ۲ (جناح چپ) گذاشته شد.
۳. محور زرباطیه - پاسگاه محمدالقاسم - مهران - تیپ ۳۶ پیاده لشکر ۲ و تیپ ۳۷ زرهی لشکر ۱۲ زرهی این مأموریت برای اشغال شهر مهران را به موقع به اجرا می گذارند.
- د) مقر سپاه در منصوریه گذاشته و مستقر می شود.

- روند نبرد یگان های سپاه دوم تا اتخاذ موضع دفاعی

یگان ها در نزدیکی مرزهای بین المللی و در مقابل محورهای مربوط به خود قبل از عملیات در ساعت ۱۹ موضع گرفتند و در ساعت... روز ۲۲/۹/۱۹۸۰ (۳۱/۶/۵۹) در پی اجرای ضربه هوایی به فرودگاه های ایران، یگان های مرزی، مرزهای بین المللی ایران را پشت سر گذاشتند و در عمق خاک ایران برای اشغال اهداف تعیین شده، به صورت غافلگیرانه نفوذ کردند. ...

ز) اما در محور مهران، یگان هایی که در اشغال آن مشارکت داشته عبارت اند از:

۱. تیپ ۲ پیاده لشکر ۲ به فرماندهی سرهنگ دوم ستاد مدلول مهنا.
۲. تیپ ۴ پیاده لشکر ۳ به فرماندهی سرهنگ دوم ستاد عبالزهره شکاره.
۳. تیپ ۳۶ پیاده لشکر ۲ به فرماندهی سرهنگ دوم ستاد جبریر بهی عبود.

۴. تیپ ۳۷ زرهی لشکر ۱۲ به فرماندهی سرهنگ ستاد مندر عبدالله.

۵. چهار گردان توپخانه.

در آن زمان فرماندهی لشکر دوم به عهده سرتیپ ستاد حازم سلیمان برهاوی بود.

ح) یگان‌ها به سوی منطقه تجمع کردند و در روز ۲۱/۹/۱۹۸۰ (۳۰/۶/۵۹) در منطقه جصان کامل شدند.

ط) طرح حمله برای اشغال مهران بر اثر بند شماره ۱۸ ج بود.

ی) یگان‌ها در منطقه زرباطیه آرایش گرفتند.

- مسیر نبردها برای اشغال مهران به صورت خلاصه

۱. در ساعت ۱۵ روز ۲۱/۹/۱۹۸۰ (۳۰/۶/۵۹)، به یگان‌های فوق‌الذکر دستور داده شد از راه بدره - دیوانیه که در آن مستقر بودند به سوی منطقه تجمع در جصان حرکت کنند.

۲. در ساعت ۳ روز ۲۲/۹/۱۹۸۰ (۳۱/۶/۵۹)، به یگان‌های مستقر در منطقه تجمع دستور داده شد به سوی منطقه استقرار

ص: ۱۱۹۸

خود حرکت نمایند و همه یگان ها باید قبل از ساعت ۵ روز ۲۲/۹/۱۹۸۰ (۳۱/۶/۵۹) در مناطق خود حاضر گردند.

۳. ساعت ۶، روز ۲۲/۹/۱۹۸۰ به عنوان ساعت شروع تعیین گردید. ...

- محور سپاه سوم

حوزه مسئولیت سپاه سوم از جنوب منطقه مهران (و دهلران) در شمال و تا رأس البیشه و آبادان در جنوب.

یگان های سپاه سوم قبل از تجاوز، در مناطق زیر تجمع کرده بودند:

الف) لشکر یک پیاده مکانیزه در پل غزیه در محور عماره تجمع کرده بود.

ب) لشکر ۳ زرهی ناقص: تیپ ۶ در منطقه تنومه در مقابل شلمچه - تیپ ۸ مکانیزه در منطقه النشو مقر لشکر غرب شط العرب به عنوان نیروی احتیاط برای شرایط بحرانی مستقر گردید.

ج) لشکر ۵ پیاده مکانیزه در منطقه الکباسی تجمع کرده بود و تیپ های ۶ زرهی و ۸ زرهی و ۳۳ نیروهای ویژه تحت امر این لشکر قرار گرفته بودند.

د) لشکر ۹ زرهی در محور العماره در مقابل شیب (محور عملیات لشکر) تجمع کرده بود.

ه) لشکر ۱۰ زرهی در محور العماره جنب ایستگاه رادیو تلویزیون تجمع کرده بود - البته لشکر، تیپ ۲۴ و تیپ ۴۲ زرهی را در اختیار نداشت که بعداً به لشکر پیوستند.

و) تیپ ۳۱ نیروهای ویژه به استثنای گردان یک: گردان سوم تحت امر لشکر ۹ زرهی قرار گرفت و گردان دوم تحت امر لشکر ۵ پیاده قرار گرفت و گردان یکم در کرکوک باقی ماند.

ز) تیپ ۳۳ نیروی ویژه در زمینه عملیات تابع سپاه سوم شد و تحت امر لشکر ۵ قرار گرفت و از ابوالخصیب تا فاو به عنوان موضع دفاعی به این تیپ داده شد و دفاع از شط العرب نیز به عهده تیپ قرار داده شد و همچنین به عنوان نیروی احتیاط سپاه قلمداد گردید.

ح) تیپ ۱۲ زرهی ابن الولید به عنوان نیروی احتیاط سپاه.

ط) قرارگاه اصلی سپاه در [پایگاه] میمونه در استان میسان (العماره) قرار گرفت.

طرح حمله سپاه سوم

فرمانده سپاه سوم، سرلشکر ستاد عدنان الجبوری، دستور عملیات را به صورت کتبی فقط برای لشکر ۵ مکانیزه و تیپ ۳۳ نیروی ویژه فرستاد که البته به علت سهل انگاری بود (نه عمداً) ولی این مسئله موجب برکناری و بازنشستگی وی شد و بعداً دستورات بخشنامه ای بازپس گرفته شد. در روز ۲۱/۹/۱۹۸۰ (۳۰/۶/۵۹) سپتامبر، فرماندهی سپاه سوم به سپهد ستاد اسماعیل تابه الیغمی سپرده شد که وی به دلایلی که گفته شد، دستورات عملیات را شفاهاً صادر کرد.

طرح حمله ای که سپاه سوم موظف به اجرای آن بود به صورت زیر بود

الف) پیشروی لشکر ۱۰ زرهی و یگان های تابعه:

جاده - دوراهی فکه - شراهانی - امامزاده عباس و پل نادری و عبور از رودخانه کرخه و جاده اهواز به اندیمشک و محاصره دزفول و پیشروی به طرف کرخه جاده اصلی.

ب) لشکر یک مکانیزه: پیشروی در محور فکه - شوش و عبور از نهر کرخه و گذشتن از جاده اهواز - دزفول برای محاصره اهواز از شمال و دزفول از جنوب و هماهنگی با لشکر ۱۰ زرهی با تسلط بر دزفول و مناطق اطراف آن.

ج) لشکر ۹ زرهی: پیشروی در محور شیب - بستان - سوسنگرد و پیشروی به طرف اهواز برای سقوط آن با هماهنگی با لشکر ۵ مکانیزه که در جنوب این محور قرار داشت.

د) لشکر ۵ مکانیزه:

۱. تیپ ۲۶ زرهی در روز ۲۲/۹/۱۹۸۰ (۳۱/۶/۵۹) به منظور قطع نمودن جاده خرمشهر - اهواز و محاصره خرمشهر تا رودخانه کارون و اشغال آن، حمله می کند؛ در پی محور شلمچه - خرمشهر و شرق منطقه ساختمان های پیش ساخته.

ص: ۱۱۹۹

۲. تیپ ۶ زرهی درپی محور شلمچه - خرمشهر - شرق خرمشهر و گذشتن از جاده خرمشهر - اهواز و پیشروی به سوی رود کارون و عبور از کارون در منطقه گصبه [قبصه] و پیشروی به طرف جاده آبادان - اهواز و جاده آبادان - شیخ بدیر و کنترل این جاده و سپس عبور از نهر بهمشیر و شط العرب برای محاصره آبادان و خرمشهر یا اشغال آن.

ه) تیپ نیروی ویژه: مأموریت دفاع از شط العرب از منطقه ابوالخصیب تا فاو به منظور ممانعت از نفوذ عبور ایران برعهده این تیپ گذاشته شد.

و) مقر لشکر سوم: به عنوان احتیاط در حالت های اضطراری و پیش بینی نشده.

ز) تیپ الکلید: احتیاط کلی سپاه.

ه) مقر سپاه در میمنه، استان میسان (العماره)...» (۱)

ص: ۱۲۰۰

۱- سند شماره ۵۱۰۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جزوه تحلیل نبردهای بین ایران اسلامی و بعثیان عراق، تاریخ سند: ۳۱/۶/۱۳۵۹.

گزارش روزشمار

فشرده اهم مطالب

روزشمار جنگ ایران و عراق

کتاب نهم: عنوان کتاب تصمیم صدام به جنگ علیه ایران

ص: ۱۲۰۵

۱ تشدید بحران در روابط ایران و عراق: مصاحبه صدام حسین با روزنامه‌السیاسه کویت علیه ایران؛ نامه قطب زاده، وزیر امور خارجه ایران، به دبیرکل سازمان ملل درباره رفتار دولت عراق علیه ایران. (ضمیمه دارد)

۲ ادامه روند نزدیکی عراق به غرب: گزارش آسوشیتدپرس از بغداد درباره روند رو به گسترش بهبود روابط عراق با آمریکا و افزایش حجم مبادلات تجاری عراق و آمریکا؛ تفسیر خبرگزاری پارس درباره نقش فرانسه در تجهیز تسلیحاتی برخی از کشورهای عربی از جمله عراق؛ روابط هسته ای فرانسه با عراق.

۳ افزایش تحرکات مرزی عراق، چه به صورت تقویت مواضع نیروهای نظامی و پاسگاهی و چه به صورت درگیری های مرزی در غرب کشور، امروز متوجه مناطق قصرشیرین، خان لیلی، نفت شهر و سومار بوده است. (ضمیمه دارد)

۴ دو گزارش از سوی مسئول واحد هماهنگی نیروهای انتظامی شهرستان آبادان و گزارش از هنگ ژاندارمری سوسنگرد، درباره تشریح وضعیت دو طرف مرز و پاسگاه های ایران و عراق در روزهای اخیر.

۵ ادامه فعالیت های بمب گذاری و خرابکاری عناصر وابسته به عراق در خوزستان: کشف بمب در جاده اهواز - اندیمشک؛ هشدار واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه اهواز به دفتر سیاسی استانداری خوزستان درباره خرابکاری احتمالی عوامل ضدانقلاب؛ ادامه برخورد با عوامل خرابکار وابسته به عراق در خوزستان: اعدام چهار بمب گذار در آبادان. (ضمیمه دارد)

۶ انفجار سه بمب قوی در پاساژ کمپانی تهران و احتمال دست داشتن عناصر وابسته به عراق در آن.

۷ بمب گذاری در شهرهای کرمانشاه و ارومیه.

۸ گزارش های ارتش و سپاه درباره برخی فعالیت ها و ناهماهنگی های سازمان پیشمرگان مسلمان کرد. ادامه اقدامات تأمینی در مناطق آزادشده استان آذربایجان غربی و خلع سلاح نیروهای مسلح غیرقانونی در این منطقه.

۹ گزارش استاندار کردستان در مورد وضعیت عمومی کردستان و ادارات دولتی آن؛ خاتمه تحصن و صدور قطعنامه گروهی از اهالی بانه به مناسبت دستگیری ۵ تن از اعضای جهاد سازندگی این شهر توسط افراد کومه له.

۱ بازتاب قتل علی اکبر طباطبایی همکار پرویز ثابتی و وابسته مطبوعاتی اردشیر زاهدی در رسانه های غربی.

۲ مقاله مفصل روزنامه انقلاب اسلامی درباره سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و انتقاد از برخی مواضع آن.

۳ برخورد دو روزنامه جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی با مطالب مندرج در روزنامه کیهان: (موضوع بحث برانگیز استعفای استاندار زنجان و مصاحبه علیرضا نوبری، رئیس کل بانک مرکزی ایران، با روزنامه کیهان).

۴ مصاحبه آیت الله دکتر بهشتی، رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب، با رسانه های داخلی و خارجی درباره پیام امام و چگونگی تغییرات آتی در سطح مسئولان نظام؛ اطلاعیه شماره ۱۳۸ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درباره دولت موقت و حسن نزیه و ارائه پیشنهادهایی به مجلس شورای اسلامی در مورد انتخاب نخست وزیر و وزیران کابینه دولت جدید؛ و نیز اطلاعیه جامعه روحانیت مبارز درباره انتخاب نخست وزیر و تشکیل دولت جدید. (ضمیمه دارد)

۵ ادامه شایعات در مورد معرفی نخست وزیر: شایعات در مورد افرادی چون محمدعلی رجایی، مصطفی میرسلیم، موسی کلانتری، جلال الدین فارسی و مهندس غرضی؛ شایعه افزایش احتمال نخست وزیری میرسلیم؛ بازتاب مناقشه موجود میان جناح های مطرح حاکمیت در رسانه های خارجی. (ضمیمه دارد)

۶ بروز جناح بندی در مجلس شورای اسلامی بر سر انتخاب نخست وزیر و بحث و مشاجره در مجلس درباره تعیین صلاحیت احمد غضنفرپور نماینده لنجان و دکتر حسن آیت نماینده تهران.

۷ بازتاب مسائل ایران در رسانه های جهان: تفسیر روزنامه فایننشال تایمز (لندن) درباره ادامه ناامنی و تیرگی اقتصادی در ایران؛ تفسیر هرالد تریبون درباره تحریم اقتصادی و تأثیر آن بر اقتصاد ایران.

ضمیمه اول گزارش ۱: بخش های دیگری از مصاحبه صدام حسین با روزنامه کویتی السیاسه.

ضمیمه دوم گزارش ۱: ادامه نامه وزیر امور خارجه، صادق قطب زاده، به دبیرکل سازمان ملل.

ضمیمه گزارش ۳: وضعیت نامطلوب پاسگاه های مرزی منطقه عمومی قصرشیرین.

ضمیمه گزارش ۵: شکل گیری گروه چهارشنبه سیاه و بخشی از فعالیت های آن.

ضمیمه اول گزارش ۱۳: بخش هایی از سخنان مهم امام خمینی در روز یکشنبه ۲۹ تیرماه ۱۳۵۹.

ضمیمه دوم گزارش ۱۳: بخش های دیگری از اطلاعیه شماره ۱۳۸ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام.

ضمیمه گزارش ۱۴: نامه بنی صدر به امام و پاسخ وی به نقل از صحیفه امام.

گزارش روزشمار ۲/۵/۱۳۵۹

۸ ادامه تشدید مناقشات سیاسی میان ایران و عراق؛ تأیید رسمی خبر اعدام آیت الله سیدمحمدباقر صدر و خواهرش بنت الهدی از طرف یک مقام عراقی؛ ترور ریاض طه یک شیعه لبنانی طرف دار ایران و رئیس سندیکای مطبوعات لبنان به دست عوامل عراقی در لبنان؛

اخراج گروه دیگری از افراد ایرانی الاصل از عراق و ورود آنها به ایران؛ تشدید تبلیغات رسانه های عراق علیه ایران. (ضمیمه دارد)

۹ ادامه حملات ایذایی عراق علیه ایران: وضعیت بحرانی نفت شهر؛ ادامه درگیری های مرزی در منطقه قصرشیرین.

۱۰ بررسی تحرکات مرزی عراق و عوامل وابسته به آن در مرزهای خوزستان از سوی شورای فرماندهان سپاه استان خوزستان و تصمیم این شورا مبنی بر تشکیل واحد مرزبانی سپاه.

۱۱ ادامه تحرکات عوامل مسلح غیرقانونی در برخی مناطق کردنشین: نقل وانتقالات عناصر مسلح معارض با نظام در منطقه دیواندره و حومه آن؛ درگیری در گردنه مزیدی از توابع پاوه؛ کمبودها و ناهماهنگی نیروهای خودی در برخورد با عوامل مسلح غیرقانونی.

ص: ۱۲۰۷

۱ ارائه گزارشی از وضعیت امنیتی و اوضاع بی ثبات آذربایجان غربی توسط نمایندگان ارومیه و خوی در مجلس شورای اسلامی؛ تعطیل شدن اداره آموزش و پرورش میاندوآب به دستور فرماندار این شهر.

۲ بروز وضعیت خاص و غیرعادی حاکی از عدم ثبات در کشور: اعلام جرم دادگاه انقلاب اسلامی کرمان علیه اعظم طالقانی نماینده مردم تهران در مجلس به خاطر مقاله وی علیه حکم سنگسار؛ خبر احضار فرماندار قم به دادگاه انقلاب و اعمال نفوذ برخی عوامل غیرمسئول؛ اطلاعیه دادگاه انقلاب اسلامی تبریز درباره ایجاد ناامنی گروه های سیاسی.

۳ اعدام محمدتقی شهرام عضو سابق سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به همراه ۲۰ تن از کودتاجیان؛ تفسیر رادیو لندن درباره اعدام کودتاجیان؛ پیام سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) درباره اعدام محمدتقی شهرام. (ضمیمه دارد)

۴ بازتاب وسیع حمله گروهی موسوم به پاسداران اسلام به منزل شاپور بختیار در پاریس در مطبوعات داخل و خارج. (ضمیمه دارد)

۵ تقابل و اصطکاک دو جناح حکومتی نظام نوپای اسلامی در جریان انتخاب و معرفی نخست وزیر: مصاحبه جلال الدین فارسی در این باره.

۶ تشنج شدید و بی سابقه در جلسه امروز مجلس به هنگام رأی گیری درباره اعتبارنامه حسن آیت و دفاع آیت از خود.

۷ گزارش روزنامه های کیهان و انقلاب اسلامی در مورد استعفای حجج الاسلام انواری و شجاعی از نمایندگی مجلس در اعتراض به جو حاکم بر جلسه امروز مجلس و نوع رأی گیری در مورد پرونده حسن آیت.

۸ بازتاب حواشی جلسه جنجالی امروز مجلس در مطبوعات داخلی.

۹ کشف بیش از پنج میلیون تومان اسکناس پنج هزار ریالی قاچاق در فرودگاه مهرآباد تهران؛ کشف یک باند بزرگ جعل و چاپ اسکناس در ورامین و کرج.

۱۰ تفسیر رادیو مسکو و خبرگزاری تاس درباره افزایش حضور نظامی امریکا و انگلیس در خلیج فارس و نقشه های تسلیحاتی آنها.

ضمیمه گزارش ۱۷: یادآوری چگونگی اعلام شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر و خواهرش بنت الهدی.

ضمیمه گزارش ۲۳: معرفی تقی شهرام؛ عضو مؤثر مرکزیت سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در امر تغییر مواضع ایدئولوژیک سازمان به مارکسیسم و تصفیه های خونین درون سازمانی مربوط به این کار.

ضمیمه گزارش ۲۴: درباره ترور ناموفق بختیار و برخی تبعات و بازتاب های آن.

گزارش روزشمار ۳/۵/۱۳۵۹

۱۱ چراغ سبز امریکا به فرانسه در تجهیز عراق به اورانیوم غنی شده؛ گزارش خبرگزاری ترکیه درباره نقض حقوق بشر در عراق.

۱۲ افزایش درگیری های مرزی با قوای مهاجم عراق در منطقه نفت شهر و قصرشیرین: درگیری در پاسگاه های پرویز، دربندجوق و تنگ هوان، گروهان های قصرشیرین، خان لیلی، سومار و پاسگاه های تابعه.

۱۳ اطلاعیه های ستاد مشترک ارتش درمورد حمله عوامل مسلح غیرقانونی به پادگان سقز و هنگ ژاندارمری این شهر.

۱۴ تیرباران چهار تن از کسانی که در جریان حوادث و درگیری های اسفندماه ۵۸ در اندیمشک، شرکت فعال داشتند، به حکم دادگاه انقلاب اسلامی شهرستان دزفول. (ضمیمه دارد)

ص: ۱۲۰۸

۱ درگیری عوامل مختلف سیاسی - اجتماعی با گروه های سیاسی در چند شهر: تصرف دفتر سازمان توحیدی حدید همدان توسط هزار نفر؛ اشغال دفتر حزب رنجبران در شیراز؛ اشغال دفتر حزب توده در تبریز؛ اشغال و تخریب دفتر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در رشت؛ اشغال اداره کل ارشاد ملی استان اصفهان.

۲ مناظره تلویزیونی پنج تن از عاملان کودتای نافرجام اخیر از لشکر ۹۲ زرهی خوزستان؛ سخنان موسوی جزایری درباره نقش استاندار خوزستان در خنثی سازی کودتا در خوزستان.

۳ سخنان امام خمینی درباره ارتش، کودتا در ارتش و حمایت از ارتش.

۴ سخنرانی امام خمینی در دیدار با فرماندهان ارتش و دعوت جناح های موجود در مجلس و دولت به حفظ وحدت و رعایت قوانین؛ خطبه های نماز جمعه تهران درباره وجود دو جریان فکری در جامعه و تبیین اختلافات آنها؛ سخنان امام جمعه قم درباره انتخاب نخست وزیر و انتقاد وی از دولت موقت.

۵ ملاقات کاردار سفارت شوروی در تهران با هاشمی رفسنجانی، موضوعات مطرح شده در این دیدار: روابط ایران و شوروی، دخالت شوروی در افغانستان و مسئله صدور گاز ایران به شوروی.

۶ مناقشه دیگری در حوزه سیاست خارجی میان ایران و آمریکا: سخنان شمس اردکانی رئیس هیئت نمایندگی ایران در مجمع عمومی سازمان ملل و حمله به رژیم صهیونیستی و آمریکا و واکنش اعتراض آمیز هیئت نمایندگی آمریکا با ترک جلسه. (ضمیمه دارد)
ضمیمه گزارش ۳۴: مروری بر حوادث خونین اسفند ۱۳۵۸ در اندیمشک.

ضمیمه گزارش ۴۰: روند تهیه و تصویب پیش نویس و قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل درباره مسئله فلسطین و تعیین سرنوشت بیت المقدس.

گزارش روزشمار ۴/۵/۱۳۵۹

۷ حمله آتشباری ارتش عراق در منطقه عمومی قصر شیرین: آتشباری بر روی پاسگاه برار عزیز؛ ادامه درگیری ها در خان لیلی، تنگ هوان و تنگ ترشابه؛ شلیک آرپی. جی به روستای مشمشیه و برگه در نوار مرزی دشت آزادگان از سوی عوامل وابسته به عراق؛ تحرکات و نقل و انتقالات نیروهای عراقی در مناطق قصر شیرین و مرز آبی آبادان؛ درگیری در داخل نیروهای مسلح عراق از جمله پادگان خانقین.

۸ ادامه تبلیغات تحریک آمیز رسانه های عراق با هدف تحریک مردم عرب خوزستان: گفتار و تفسیر امروز رادیو عربی صوت الجماهير بغداد.

۹ درگیری و تیراندازی شدید میان اعضای سازمان امل و افراد مسلح حزب بعث عراق در جریان تشییع جنازه ریاض طه در بیروت؛ درگیری و تیراندازی میان اعضای سازمان امل و جبهه آزادی بخش عرب (وابسته به عراق) در بعلبک لبنان و کشته شدن ۱۶ نفر و زخمی شدن تعداد زیادی از طرفین.

۱۰ ادامه تحرکات عوامل مسلح غیرقانونی و حمایت، تجهیز و سازماندهی معارضان با نظام در غرب کشور؛ درگیری نیروهای مسلح خودی با عوامل مسلح کرد در حین پاک سازی ارتفاعات ماکووان؛ پاک سازی منطقه قطور و الوند به دست نیروهای مسلح جمهوری

اسلامی ایران؛ ارباب مردم و آتش زدن خرمن های روستای خان کندی از توابع میاندوآب توسط گروه های مسلح غیرقانونی؛ ورود یک بالگرد به حریم هوایی ایران در نوار مرزی ایران و شوروی.

ادامه درگیری های سیاسی در برخی شهرها از جمله: درگیری هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق با جوانان انجمن اسلامی شهر لنگرود و کشته شدن یک نفر از اعضای این

ص: ۱۲۰۹

۱ انجمن؛ درگیری میان چریک های فدایی خلق با مردم نظرآباد آبیک؛ دستگیری ۳۵ تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شیراز؛ حمله افراد ضدانقلاب به مسجد جامع تنکابن؛ هشدار دادسرای انقلاب اسلامی دزفول به هواداران گروه های سیاسی معاند با نظام در اندیمشک.

۲ آغاز محاکمه ۶ نفر دیگر از عوامل کودتای نافرجام تیرماه در دادگاه ویژه انقلاب؛ کشف شبکه دیگری از عوامل کودتا در رشت؛ کشف دو بمب در نزدیکی منزل حجت الاسلام معادیخواه؛ دستگیری یک فرد خرابکار پیش از اقدام به پرتاب بمب در حوالی بازار تهران؛ تفسیر نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده درخصوص نقش ساواکی های فراری در حوادث، بمب گذاری ها و سوءقصدهای اخیر.

۳ نامه رسمی رئیس جمهوری بنی صدر به رئیس مجلس شورای اسلامی و معرفی مصطفی میرسلیم به عنوان اولین نخست وزیر ایران به مجلس؛ مصاحبه عزت الله سحابی و رد کارایی دولت تفاهم ملی و اظهار خوش بینی درباره نخست وزیری میرسلیم.

۴ مصاحبه رادیو تلویزیونی مفصل بنی صدر درباره معرفی میرسلیم به عنوان نخست وزیر، وضعیت دولت گذشته و آینده و جو حاکم بر انتخاب میرسلیم.

۵ ارسال نامه بنی صدر به امام خمینی درمورد تشریح اوضاع جاری و وضع اقتصادی کشور و ضرورت حل سیاسی آن؛ سرمقاله روزنامه انقلاب اسلامی درباره سودجستن از راه حل سیاسی برای خروج از بن بست اقتصادی.

۶ بروز جناح بندی کنونی حاکمیت در عرصه مطبوعات داخلی به شکل بحث طرف داری یا ضدیت با ملی گرایی و حاشیه های آن: سخنان دکتر یدالله سحابی، نماینده مردم تهران، درباره ملی گرایی و طرف داری از آن، سخنان دکتر ابراهیم یزدی درباره ناسیونالیسم و ملی گرایی و تناقض آن با اسلام.

۷ بازتاب رخدادهای جاری ایران در برخی محافل خبری از جمله گزارش خبرنگار بی بی سی از تهران درباره انتخاب و معرفی نخست وزیر؛ گزارش رادیو کلن آلمان غربی درباره رخدادهای سیاسی هفته گذشته ایران؛ گزارش رادیو بغداد درباره نزاع میان مراکز قدرت در ایران.

۸ گزارش نشریه اکونومیست درباره نوسانات موجود در روابط عراق و شوروی، نزدیکی عراق به غرب و کشورهای ساحلی خلیج فارس و تلاش این کشور برای جایگزینی ژاندارمی منطقه به جای ایران زمان شاه.

۹ سیاست تبلیغاتی حزب توده همسو با رسانه های بلوک شرق مبتنی بر مخالفت شدید با امریکا و حمایت موضعی از ایران: تحلیل نامه مردم بر تهدیدات داخلی و پیرامونی انقلاب اسلامی ایران.

۱۰ انعکاس ترور علی اکبر طباطبایی در مطبوعات امریکا.

۱۱ بازتاب تقویت حضور نیروهای غربی در خلیج فارس در رسانه های بلوک شرق و عربی؛ برگزاری اولین جلسه کمیته مرکزی حزب بعث سوریه در دمشق و سخنرانی حافظ اسد درباره سرکوب مخالفان این کشور از جمله گروه اخوان المسلمین در سوریه.

۱۲ حمله هوایی عراق به پاسگاه های مرزی منطقه گرده نو - باویسی از جمله حمله هوایی به تنگ هوان، بیشگان، تپله کوه، تپه رش و شیخ سله؛ تجاوز هوایی عراق جهت شناسایی در مناطق دالهو؛ درگیری های مرزی میان نیروهای مرزی ایران و عراق در نوار مرزی بستان واقع در شهرستان دشت آزادگان؛ درگیری پاسداران با عده ای از عوامل عراق که قصد ورود به خاک ایران را داشتند.

۱۳ ادامه مبارزه با عوامل داخلی و ستون پنجم رژیم عراق: اعدام یک جاسوس عراقی در آبادان.

ص: ۱۲۱۰

۱ ادامه تحرکات ایدایی عوامل و گروه های مسلح مخالف نظام در مناطق کردنشین به ویژه در منطقه مریوان؛ اخبار گسیل افراد کمکی گروه پیکار از استان های همجوار کردستان و دستور اجرای اقدامات تأمینی از سوی سپاه مرکز به سپاه های شهرهای کرمانشاه، همدان و زنجان؛ تیراندازی افراد وابسته به گروه های ضدانقلاب از داخل شهر بانه و منازل مسکونی به مواضع سپاه پاسداران و گروهان ژاندارمری.

۲ اطلاعیه دادستان کل کشور و انتقاد و هشدار به حمله کنندگان به دفاتر گروه های سیاسی به دلیل ادامه ناآرامی ها و ناامنی ناشی از برخوردهای بعضاً خشونت بار سیاسی؛ حمله جمعی موسوم به جوانان مسلمان اهواز به دفتر حزب توده مرکز اهواز و اشغال آن.

۳ قرائت نامه رئیس جمهور خطاب به نمایندگان مجلس درباره معرفی مهندس مصطفی میرسلیم در مجلس شورای اسلامی و ایراد و انتقاد برخی نمایندگان درباره نحوه انشای نامه؛ نامه آیت الله پسندیده، برادر امام، به رئیس مجلس شورای اسلامی و درخواست ایشان از نمایندگان که دست رئیس جمهور را برای انتخاب نخست وزیر باز بگذارند.

۴ رسیدن اولین خبر رسمی مرگ شاه در مصر به ایران و بازتاب و واکنش های داخلی و خارجی آن؛ بررسی تأثیر مرگ شاه بر سرنوشت گروگان های امریکایی توسط تیم رسمی بحران در امریکا؛ نظر مشاور رئیس جمهور مبنی بر اینکه مرگ شاه تأثیری در روابط ایران و امریکا نخواهد گذاشت.

۵ حمله پلیس امریکا به تظاهرات طرف داران انقلاب اسلامی ایران در واشنگتن و تشدید درگیری سیاسی ایران و امریکا.

۶ اظهارات سخنگوی وزارت نفت در مورد درآمد ایران در تیرماه ۱۳۵۹ بابت فروش نفت خام و نیز سخنان وزیر نفت درباره سیاست های عمومی اداره صنعت نفت، وضعیت گاز کشور و نیز اوضاع مجتمع پتروشیمی بندر امام خمینی.

۷ ادامه حواشی جلسه پنجشنبه گذشته مجلس شورای اسلامی: مصاحبه روزنامه کیهان با حجت الاسلام انواری، نماینده رزن همدان، درباره دلیل استعفای وی از نمایندگی مجلس و یادداشت روز ابراهیم یزدی در روزنامه کیهان درباره علت رأی کبود وی به حسن آیت.

۸ تبلیغات پر حجم رسانه های جهانی علیه گروه های موسوم به خط امام از جمله بازتاب مناقشه جناح های حاکم نظام بر سر انتخاب نخست وزیر و دولت جدید در رادیو صدای امریکا به نقل از دو روزنامه مشهور امریکایی و نیز در رادیو کلن آلمان غربی.

گزارش روزشمار ۶/۵/۱۳۵۹

۹ ادامه تحرکات عراق در مرزهای غرب و جنوب غربی ایران: گسترش یگان های مانوری لشکر ۶ زرهی ارتش عراق در منطقه سومار؛ سه گزارش از هنگ قصرشیرین درباره احتمال حمله برخی از این یگان ها در ساعات آتی.

۱۰ ادامه و تشدید روند ناآرامی در مرزهای غربی و جنوب غربی با تجاوز عراق به حریم هوایی ایران و درگیری های پراکنده مرزی: حمله یک میگ عراقی به مناطق باویسی و ازگله، پروازهای مکرر شناسایی هواپیماهای عراقی در این مناطق، آتشباری عراق بر روی پاسگاه سوبله در نوار مرزی بستان.

۱۱ افزایش مبارزات گروه های معارض عراقی: انفجار بمب در سفارت عراق در ابوظبی توسط حزب الدعوة عراق؛ کشته شدن یک سیاستمدار هوادار رژیم عراق در بیروت؛ هشدار حزب الدعوة اسلامی عراق به برخی رژیم های منطقه در مورد همکاری اطلاعاتی و امنیتی با عراق برای سرکوب مجاهدین عراقی. (ضمیمه دارد)

۱ کشف و خنثی شدن یک بمب در اهواز؛ محاکمه و اعدام یک جاسوس عراقی در شادگان؛ تفسیر رادیو صدای امریکا درباره تأثیر خرابکاری های مداوم در تأسیسات صنعت نفت بر روند تولید نفت ایران.

۲ مصاحبه شاپور بختیار با رادیو فرانسه و اذعان به ارتباط خود با عراق و حمایت این کشور از وی.

۳ ادامه تحرکات ایزدایی و درگیری های مسلحانه گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین: گزارش های متعدد در مورد تقویت و نقل و انتقالات عوامل آنها و کسب آمادگی برای حمله به یگان های خودی؛ حمله مهاجمان مسلح به پیشمرگان مسلمان کرد در روستای "چره" در اطراف ارومیه؛ درگیری و تیراندازی گروهی از مهاجمان مسلح در ناحیه سیدفاطمه و خیابان گلستان کرمانشاه؛ انفجار بمب در دهلران و مجروح شدن تعدادی از مردم این شهر؛ تسلیم شدن یکی از افراد حزب دمکرات به نیروهای سپاه باینگان؛ دستگیری اصغر خان سنجایی در کرمانشاه.

۴ گزارش مسئول جهاد سازندگی سنندج در مورد نبود امنیت کامل برای اجرا یا ادامه روند بازسازی و عمران شهری و روستایی در کردستان؛ گزارش سپاه مرکز از وضعیت وخیم مریوان از لحاظ امنیتی و اقتصادی؛ اطلاعیه سازمان پیشمرگان مسلمان کرد مبنی بر درخواست اعزام هیئت تقسیم زمین به کردستان.

۵ ادامه تحرکات و ناآرامی های سیاسی و بعضاً خشونت آمیز در شهرها و روستاها: راه پیمایی هواداران مجاهدین خلق (منافقین) به همراه گروه های چپ همچون چریک های فدایی، پیکار و توفان در شهر آمل؛ محاکمه عامل توزیع نشریات کار در قزوین؛ درگیری بین مردم لنگرود با متحصنین در فرمانداری این شهر و کشته شدن یک نفر بر اثر جراحات وارد شده، بیانیه واحد دانشجویی حزب جمهوری اسلامی در این باره.

۶ نامه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به بنی صدر در مورد دادگاه محمدرضا سعادت: معرفی نمایندگان این سازمان برای شرکت در دادگاه و درخواست از بنی صدر برای فراهم کردن امکان حضور آنها در دادگاه سعادت.

۷ شروع دادگاه ویژه انقلاب اسلامی برای رسیدگی به پرونده احمدرضا کریمی عضو سابق سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به اتهام همکاری با ساواک و کمیته مشترک و قرائت متن کیفرخواست وی از سوی نماینده دادستان. (ضمیمه دارد)

۸ نامه رئیس جمهور به مجلس و درخواست به تعویق افتادن اخذ رأی تمایل در مورد نخست وزیر میرسلیم. سخنرانی بنی صدر در مسجد انصارالحسین درباره مسئله انتخاب نخست وزیر و هیئت دولت، رابطه مجلس و رئیس جمهوری و دولت آینده و توجه دادن مردم به تبلیغاتی که علیه او و اطرافیانش می شود.

۹ مصاحبه آیت الله لاهوتی نماینده مردم رشت با روزنامه انقلاب اسلامی در مورد علت انتخاب میرسلیم از سوی رئیس جمهور و انتقاد از دخالت بعضی از ارگان های غیرمسئول و تحمیل افراد به ریاست جمهوری. بیانیه حزب جمهوری اسلامی درباره شرایط و ویژگی های نخست وزیر از نظر این حزب.

ضمیمه گزارش ۶۸: پیشنهاد علامه یحیی نوری برای سازماندهی رانده شدگان عراقی و استفاده از آنها جهت مبارزه با رژیم عراق.

ضمیمه گزارش ۷۵: بخشی از دفاعیات احمدرضا کریمی.

۱ شدت گرفتن درگیری های مرزی در منطقه عمومی قصرشیرین از سوی عراق: حمله آتشباری به پاسگاه های تنگاب، گروهان و قرارگاه هنگ خان لیلی؛ حمله به تأسیسات نفتی ایران در نفت شهر؛ حمله به پاسگاه های چقاشیرگه، سه تپان و نفت شهر از سومار؛ و حمله به پاسگاه های برج احمدی، یکه شان، دربندجوق، تنگاب نو از گروهان قصرشیرین و پاسگاه های زینل کش، امینه و واحد توپخانه مستقر در خان لیلی؛ مأموریت دادن به مرزبان دشت آزادگان برای اعتراض به مرزبان عراق به دلیل حملات انجام شده از سوی ارتش عراق به مرز ایران در چند روز گذشته.

۲ حمله عناصر مسلح وابسته به عراق به مقر سپاه پاسداران شادگان؛ اعدام یک کماندوی عراقی به جرم جاسوسی در آبادان؛ خنثی شدن دو بمب در اسلام آباد غرب و اعدام دو جاسوس در سرپل ذهاب.

۳ ادامه تحرکات گروه های مسلح مخالف نظام در مناطق کردنشین با اتکا به حمایت های دولت عراق: پیمان همکاری شیخ جلال حسینی با دولت عراق و احتمال حمله نیروهای وی - که حدود ۵۰۰ الی ۶۰۰ نفر می باشند - در روزهای آتی به پادگان بانه؛ تدارک و آمادگی افراد حزب کومه له در اطراف سنندج و قصد حمله به قریه زنوری؛ تحرکات گروه های مسلح معارض با نظام در محور سنندج - مریوان؛ گزارش رکن ۲ ارتش در مورد وضعیت تحرکات گروه ها و احزاب مسلح مخالف نظام در مناطق سقز، تکاب و دیواندره؛ افشاگری حزب توده در خصوص سخنرانی قاسملو در دهکده "عیسی کند" مبنی بر ارتباط حزب دمکرات با رژیم عراق.

۴ اطلاعیه وزارت آموزش و پرورش مبنی بر دعوت به خدمت مجدد فرهنگیان استان کردستان و ادارات و مدارس این استان.

۵ کشف یک شبکه از کودتاچیان در نیشابور و دستگیری اعضای آن.

۶ کشف یک خانه تیمی گروه های چپ در مسجد سلیمان؛ اقدام شهرداری قائم شهر در برچیدن بساط دکه های گروه های سیاسی در این شهر؛ حادثه آفرینی هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرستان نور و درگیری با مردم این شهر؛ انفجار مهیب در ساختمان یک سالن غذاخوری در خیابان پیروزی تهران؛ هشدار سپاه پاسداران شهرستان جهرم در مورد تکوین یک توطئه وسیع در سطح استان فارس از سوی گروه های چپ و مجاهدین خلق [منافقین]؛ اطلاعیه اشغال کنندگان اداره کل ارشاد ملی اصفهان در پنجمین روز اشغال این اداره؛ کشف یک بالن مخابراتی و اطلاعاتی در روستای "دریامان" از توابع "گرمی" استان آذربایجان شرقی.

۷ مصاحبه بنی صدر با خبرگزاری پارس درباره شرکت در جلسه خصوصی روز گذشته مجلس: قرار بر انتخاب هیئتی از طرف امام، رئیس جمهور و مجلس برای رسیدگی به کار صلاحیت داوطلبان نخست وزیری و وزارتخانه ها؛ اطلاعیه دفتر امام خمینی درباره دخالت نکردن امام در این موضوع.

۸ اطلاعیه نسبتاً تند جامعه روحانیت مبارز تهران درباره برخوردهای غیراسلامی و موضع گیری های خصمانه تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی در موضوع پر مناقشه جلسه پنجشنبه گذشته مجلس؛ گزارش کیهان درباره جلسه امروز مجلس: سخنان رئیس مجلس درباره استعفای انواری نماینده رزن همدان و درخواست بازگشت ایشان به مجلس؛ قرائت نامه استعفای نماینده زنجان و جواب رئیس مجلس به ایشان؛ سخنان ابراهیم یزدی در پاسخ به رئیس مجلس و دفاع از شیوه برخورد روزنامه کیهان در برابر حوادث اخیر.

تقدیم نامه بیش از ۱۸۰ نفر از نمایندگان کنگره امریکا به رئیس مجلس در ملاقات کاردار سفارت

۱ سوئیس در تهران با ایشان؛ مصاحبه رئیس مجلس با خبرنگاران تلویزیون آلمان غربی و اعلام شروط ایران برای آزادسازی گروگان های امریکایی.

۲ تبلیغات شدید رسانه های جمعی امریکا علیه ایران با دستاویز قراردادن موضوعاتی چون مرگ شاه مخلوع و تأثیرات احتمالی آن بر سرنوشت گروگان های امریکایی و روابط ایران و امریکا، ترور علی اکبر طباطبایی و ترور ناموفق بختیار.

۳ مقاله نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده، درباره نقش فعال دولت بعثی عراق در ادامه توطئه های خطرناک امپریالیستی علیه ایران.

۴ اعلامیه نهضت انقلاب اسلامی پاکستان علیه سفارت پاکستان در تهران مبنی بر جایگزینی این سفارتخانه به جای لانه جاسوسی امریکا.

گزارش روزشمار ۸/۵/۱۳۵۹

۵ ورود یک هیئت از نمایندگان مجلس عوام انگلستان به بغداد به دنبال سفر روز گذشته یک هیئت عراقی به لندن؛ بیانیه دولت فرانسه مبنی بر موافقت با قرارداد مربوط به تحویل یک مرکز تحقیقات اتمی به عراق و تفسیر روزنامه واشنگتن پست از این واقعه.

۶ اوج گیری تشنج و بحران در روابط ایران و عراق با حوادث خونین رخ داده در اتریش و لبنان: انفجار بمب به دست یک کرد عراقی در نزدیکی سفارت ایران در وین؛ دو حادثه زدوخورد شدید میان جنبش امل و احزاب و سازمان های لبنانی و فلسطینی وابسته به رژیم عراق و درگیری میان سفارتخانه های عراق و ایران در بیروت و اجرای آتش علیه یکدیگر با سلاح های سبک و نیمه سنگین.

۷ ادامه آتشباری و حمله عراق به پاسگاه های مرزی ایران در منطقه عمومی قصر شیرین: حمله دو تانک عراقی به پاسگاه پرویز، آتشباری بر روی پاسگاه ژاله پناه در منطقه سومار و آتشباری نیروهای عراقی مستقر در چهارکلات بر روی منطقه کلانتر؛ تشدید درگیری در منطقه باوئسی، گرده نو و پاسگاه های زینل کش، تنگاب نو و دیگر پاسگاه های خان لیلی و هنگ ژاندارمری قصر شیرین؛ آتشباری عراق روی نفت شهر و آتش سوزی سه منبع نفت و لوله نفت چاه شماره ۹ سومار به نفت شهر؛ تقویت بیشتر نیروهای عراقی در منطقه همجوار پاسگاه های مرزی سوسنگرد.

۸ انفجار یک بمب قوی در مقابل هتل نوفل لوشاتو اهواز و کشته شدن ۸ نفر و زخمی شدن حدود ۴۰ نفر؛ انفجار یک بمب در مقابل منزل یکی از کارگران صنعت نفت در گچساران که تلفات جانی نداشت؛ هشدار اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به سپاه اهواز در مورد رعایت جوانب احتیاط در مقابله با خرابکاری های عوامل فراری ایرانی که در عراق آموزش دیده و برای انجام تحرکات ایدایی و خرابکاری به خوزستان گسیل می شوند.

۹ تشدید تحرکات گروه های مخالف نظام به منظور کسب آمادگی برای حمله به نیروهای خودی، از جمله تجمع حدود ۲۰۰۰ نفر افراد مسلح در روستاهای اطراف "میوان" و تجمع حدود ۵۰ نفر از پیشمرگان کومه له در "بایندال"؛ به اسارت گرفتن ۲ نفر از اعضای گروه ۱۴ وابسته به وزارت دفاع ملی توسط افراد مسلح غیرقانونی در منطقه مهاباد؛ ارتباط اکراد ایرانی با اکراد ترکیه جهت دریافت کمک و پشتیبانی؛ انعکاس اخبار پاک سازی مناطق کردنشین از عناصر ضدانقلاب در روزنامه جمهوری اسلامی؛ مصاحبه دکتر مهرآسا، استاندار کردستان، درباره تأثیر نامنی در امر سوخت رسانی به شهرهای مریوان و سنندج.

۱ اختلافات اساسی در کادر رهبری حزب دمکرات کردستان به دنبال انشعاب گروهی موسوم به "کمیته مرکزی حزب کردستان ایران پیرو کنگره چهارم" و تشدید تبلیغات علیه یکدیگر از جمله اطلاعیه گروه منشعب علیه قاسملو و اشاره به علل انشعاب در حزب دمکرات.

۲ تحلیل دفتر تحکیم وحدت از مواضع عقیدتی و سیاسی اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) منتشر شده در روزنامه انقلاب اسلامی و مصاحبه مهندس مهدی بازرگان با روزنامه کیهان درباره مواضع این سازمان.

۳ افشاگری روزنامه کیهان درباره تیمسار مهدیون و انتشار بخشی از سخنان هرمز زمانپور سیاهکلی، یکی از عوامل کودتای اخیر، در دادگاه انقلاب اسلامی ارتش درباره افشای طرح کودتا، نقشه بمباران نقاط حساس و ارتباط با سعید مهدیون عامل اصلی طرح توطئه کودتا.

۴ نامه مهندس مهدی بازرگان، نخست وزیر دولت موقت، در پاسخ به سخنرانی ۲۹ تیرماه امام خمینی و دفاع از دولت موقت و انتخاب و سیاست های امام و شورای انقلاب.

۵ سخنرانی ابوالحسن بنی صدر در اجتماع جامعه زنان انقلاب اسلامی شعبه شمیران درباره توطئه هایی که علیه وی در جریان است، انتخاب میرسلیم و حواشی آن؛ مصاحبه اختصاصی آیت الله دکتر بهشتی با روزنامه جمهوری اسلامی درباره انتخاب نخست وزیر، کاندیدای حزب جمهوری اسلامی و جریان تضعیف مجلس؛ تشنج در جلسه سخنرانی حسن آیت در یکی از مساجد جنوب تهران و ناتمام ماندن آن.

۶ قرائت نامه ۱۸۵ تن از اعضای کنگره امریکا خطاب به پارلمان ایران در پایان جلسه امروز مجلس شورای اسلامی و سخنان رئیس مجلس درباره شروط ایران برای آزادی گروگان های امریکایی. (ضمیمه دارد)

۷ سخنرانی ادوموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، درباره تلاش این کشور برای آزادسازی گروگان ها و تماس غیرمستقیم با همه مراجع سیاسی و بیشتر شخصیت های مهم در ایران برای حل این بحران.

۸ بازتاب موضوع درخواست ایران برای استرداد اموال شاه مخلوع از بانک های امریکا در رسانه های غربی و تفسیرهای متفاوت رادیو لندن و رادیو مسکو در این باره.

۹ اعلام پارلمان اسرائیل مبنی بر قرار گرفتن بیت المقدس به عنوان پایتخت این کشور و واکنش برخی کشورها به این تصمیم؛ تسلیم طرح قطعنامه ای از سوی ۳۴ کشور عضو سازمان ملل متحد در زمینه حل مسئله فلسطین به اجلاس فوق العاده مجمع عمومی این سازمان.

ضمیمه گزارش ۱۰۰: بخش هایی از مقاله تحلیلی روزنامه جمهوری اسلامی درباره نامه اعضای کنگره امریکا خطاب به پارلمان ایران.

گزارش روزشمار ۹/۵/۱۳۵۹

۱۰ مصاحبه وابسته فرهنگی سفارت اتریش در تهران در مورد انفجار بمب در نزدیکی سفارت ایران در وین و هشدار دولت اتریش به عراق؛ اخراج دو دیپلمات عراقی دخیل در بمب گذاری از اتریش؛ حمله عوامل مزدور عراق به سفارت ایران و بیمارستان زهرا در بیروت.

۱۱ حمله آتشباری عراق از اولین ساعات بامداد و درگیری در مناطق پاسگاه تنگاب نو، برار عزیز و تنگ هوان؛ آتش توپخانه عراق بر روی پاسگاه های نفت شهر، گروهان خان لیلی و سومار؛ حمله مجدد به پاسگاه های گروهان خان لیلی، سومار، تنگاب، زینل کش،

سلمان کشته، برار عزیز، پرویز، دارخور، منطقه باویسی، تيله کوه، تنگ هوان، گرده نو؛ به آتش کشیده شدن چاه های شماره ۱۱ و ۱۲ و ۴ و یک لوله گاز در نفت شهر؛ اوضاع بحرانی شهر نفت شهر و عقب نشینی توپخانه ارتش مستقر در این شهر در حدود ۱۵ کیلومتر.

ص: ۱۲۱۵

۱ تجاوز یک فروند هواپیمای نظامی عراق به آسمان ایران در حوالی خسروآباد آبادان و اعتراض مرزبان خرمشهر به مرزبان عراق در این مورد؛ دعوت مرزبان سوسنگرد از مرزبان عراق برای بازدید از آثار تجاوزات ارتش عراق در چند روز گذشته در منطقه فکه؛ گزارش مرزبان سوسنگرد از وقوع چند انفجار در غرب پاسگاه سعیدیه بر اثر شلیک آر.پی.جی ۷ عوامل عراقی؛ حمله جنگنده های عراقی به قریه چمشیر، رودبار غرب و ارتفاعات پاسگاه بدر از توابع ایلام به وسیله راکت و بمب های آتشنا.

۲ ادامه فعالیت های عوامل وابسته به عراق در داخل ایران: کشف سه بمب در زیر یکی از پل هایی که سوسنگرد را به هویزه متصل می کند؛ کشف سه عدد مین ضدتانک در زیر پلی واقع در دشت آزادگان؛ کشف یک مخفیگاه اسلحه و شبکه جاسوسی عراق بین اهواز - بندر امام؛ محاکمه و اعدام دو تن به اتهام خرابکاری و جاسوسی برای حزب بعث عراق در آبادان و خرمشهر.

۳ ادامه بحران در کردستان و درگیری های شدید به ویژه در مثلث بحرانی بانه - سقز - مریوان: حمله عوامل مسلح غیرقانونی به ستون نظامی آذوقه و سوخت در محور سنندج - مریوان و شهادت ۱۱ تن از نیروهای خودی؛ پاک سازی روستاهای آرمده، بلکه، بانوان و کوچر از توابع بانه و کشته یا زخمی شدن ۲۰۰ مهاجم؛ بروز تشنجاتی در نقهده و سلماس و انفجار بمب در قسمت کمربندی ارومیه؛ برخورد یک خودرو سیمرغ سپاه جوانرود با مین؛ اظهارات استاندار کردستان درباره اوضاع امنیتی این استان. (ضمیمه دارد).

۴ ادامه مراقبت های اطلاعاتی از تحركات گروه های مسلح در مناطق کردنشین: گزارش واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان درباره تحركات گروه های مسلح غیرقانونی از جمله حزب رزگاری و قصد حمله به پاسگاه تیژتیژ؛ به کارگیری نیروهای کرد عراقی در حمایت و تقویت گروه های مسلح مخالف نظام؛ سفر سردار جاف به همراه دکتر حسن و کدخدا کریم چفته ای به مناطق سلیمانیه عراق و استخدام پیشمرگان کرد عراقی برای حمله به پاسگاه های ایران.

۵ اطلاعیه هیئت اعزامی وزارت آموزش و پرورش به استان کردستان در مورد استخدام کادر اداری و آموزشی این استان؛ ارسال طوماری از سوی مردم سردشت و روستاهای اطراف برای جهاد سازندگی استان کردستان و درخواست شروع مجدد فعالیت جهاد سازندگی در این منطقه.

۶ محاکمه و اعدام ۱۵ تن دیگر از عوامل شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته و نیز عوامل رژیم گذشته از جمله ابراهیم بروخیم سرمایه دار یهودی معروف.

۷ گزارش و تحلیل مجله فرانسوی زبان نوول ابسرواتور درباره فعالیت های برخی مخالفان نظام جمهوری اسلامی همچون بختیار، اویسی و... در خارج از کشور علیه ایران.

۸ نامه بنی صدر به هیئت بررسی صلاحیت نخست وزیر و یادآوری نکاتی به آنها درباره لیست ۱۴ نفری که قبلاً ارائه شده است.

۹ ادامه حواشی جلسه جنجالی پنجشنبه گذشته مجلس شورای اسلامی: نامه سرگشاده محمدجواد حجتی کرمانی به رئیس مجلس و مصاحبه حجت الاسلام محلاتی با خبرگزاری پارس که هر دو در کیهان امروز منتشر شده است.

۱۰ تفسیر نشریه انگلیسی زبان کریستین ساینس مانیاتور درباره گسترش روابط عراق با غرب به ویژه روابط هسته ای و نظامی این کشور با فرانسه.

ضمیمه گزارش ۱۰۸: گزارش سپاه پاسداران مستقر در بانه از طرح کلی عملیات پاک سازی چند روستا.

۱ یک گام بلند و جدی دیگر در جهت نزدیکی عراق و آمریکا: موافقت وزارت امور خارجه آمریکا با فروش چندین موتور جت امریکایی برای نصب در ناوچه های جنگی عراق که در ایتالیا در دست ساخت است.

۲ دستگیری دو دیپلمات عراقی در برلن غربی (پایتخت آلمان غربی) به جرم اقدام برای انفجار یک مرکز جوانان که محل تشکیل کنگره دانشجویان کرد بود.

۳ آرامش نسبی در خطوط مرزی ایران و عراق؛ حالت فوق العاده در آن سوی مرز؛ ادامه تحرکات و نقل و انتقالات نیروهای عراقی در طول نوار مرزی ایران از سومار تا باویسی و از گله؛ مشاهده تحرکات در منطقه چهار کلاب عراق که پایگاه عوامل وابسته به عراق همچون سردار جاف است؛ استقرار ۳۳ گردان عراقی در مناطق مجاور مرزی از جمله خانقین و نفت خانه (مقابل قصر شیرین) و نیز مناطق مرزی مقابل سردشت؛ ادامه مانور تعدادی از یگان های وابسته و تحت امر لشکر ۷ پیاده ارتش عراق در منطقه سیدصادق و حلبچه (مقابل نوسود)؛ نقل و انتقالات نیرو و تجهیزات از سوی عراق در مرز شلمچه؛ آماده باش نیروهای عراقی به دلیل حملات احتمالی کردهای معارض عراقی طرف دار جلال طالبانی در استان سلیمانیه عراق؛ اخبار منابع ایرانی از برخی درگیری های جزئی و سرپیچی از دستورات در ارتش عراق.

۴ ادامه تحرکات و فعالیت های عوامل وابسته به عراق در مناطق مرزی خوزستان: ورود چهار نفر از اعضای جبهه آزادی بخش عرب به خاک آبادان؛ درگیری مأموران گشت پاسگاه حاشیه هورالعظیم با سرنشینان یک قایق موتوری و دستگیری یکی از آنها با مقادیری اسلحه.

۵ ادامه تحرکات ایدایی عوامل مسلح غیرقانونی و درگیری آنها با نیروهای مسلح خودی در مناطق کردنشین: شهادت ۱۲ نفر از نیروهای خودی در عملیات پاک سازی جاده مریوان؛ تیراندازی به سوی پادگان بانه و مقر سپاه پاسداران در سقز.

۶ حضور ملموس برخی گروه های سیاسی مثل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های چپ در ناآرامی های داخلی برخی شهرها به منظور سازماندهی اعتراض ها، ایجاد درگیری های ساختگی و مظلوم نمایی و جذب طرف داران بیشتر؛ سخنرانی مهندس جعفری، فرماندار جدید آمل، در نمازجمعه امروز این شهر درباره دادن مهلت یک هفته ای به گروه های سیاسی برای جمع آوری دکه ها و وسایلشان از سطح شهر؛ دستگیری ۴ تن از هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در ساری به اتهام برهم زدن نظم یک مجلس سخنرانی و ایجاد آشوب و درگیری؛ تحصن حدود ۴۰ نفر از اعضای خانواده دستگیرشدگان در اعتراض به دستگیری ۱۸ نفر از هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق و حزب توده در محوطه فرمانداری شهرستان اهر و ایجاد درگیری میان آنها و سپاه پاسداران اهر.

۷ حملات مکرر و تبلیغات رسانه های جمعی غرب همسو با گروه های مخالف داخلی علیه آیت الله دکتر سیدمحمدحسین بهشتی به بهانه بررسی اختلافات میان دو جناح رقیب حاکم بر نظام.

بازتاب تظاهرات روز یکشنبه گذشته دانشجویان مسلمان ایرانی در مقابل کاخ سفید و حمله پلیس آمریکا به آنان در رسانه های خبری جهان: گفتار رادیو آمریکا درباره اعتصاب غذای دانشجویان در بند؛ ادعای رادیو اسرائیل در مورد تأثیر احتمالی رفتار پلیس آمریکا با دانشجویان ایرانی بر موضوع آزادسازی گروگان های

۱ امریکایی؛ محورهای خطبه های نماز جمعه امروز تهران: هشدار امام جمعه تهران در مورد بی نظمی ها و اختلافات میان گروه ها، تأکید بر جایگاه مکتبی و قاطع نخست وزیر در حال انتخاب، حمله به دولت امریکا به خاطر رفتار خشونت آمیز پلیس این کشور با تظاهرات دانشجویان مسلمان ایرانی در واشنگتن.

گزارش روزشمار ۱۱/۵/۱۳۵۹

۲ بازتاب موافقت نهایی دولت فرانسه با ساخت یک مرکز اتمی در عراق و گسترش روابط دو کشور در رسانه های جهان؛ بازتاب ماجرای دستگیری دو دیپلمات عراق در پایتخت آلمان غربی به اتهامات مختلف از جمله دست داشتن در توطئه نافرجام بمب گذاری در محل اجلاس سالانه دانشجویان کرد در برلن غربی در رسانه های جهان.

۳ تحرکات چشمگیر امروز ارتش عراق در مناطق مرزی غرب و جنوب غربی: تقویت چشمگیر پاسگاه های زالوآب، پایگاه زالوآب، پاسگاه های دوراجی، گمرک و سایر پاسگاه های روبه روی نوار مرزی مهران در کشور عراق؛ تقویت احتمال عملیات نظامی عراق در نوار مرزی مهران؛ پرواز سه فروند هواپیمای جنگنده عراقی بر فراز شهر مریوان؛ تقویت نیروهای عراقی در پاسگاه های مقابل پاسگاه های دویرج و طاووسیه واقع در منطقه مرزی بستان؛ آتشباری توپخانه هوایی مرزبان ایران در منطقه آبادان به طرف هواپیمای ناشناس؛ تشدید اقدامات تأمینی و حفاظتی و اطلاعاتی عراق در داخل مرزهای خود از جمله دستور رعایت اقدامات تأمینی و حفاظتی توسط فرمانده گارد مرزی بصره؛ دستور مسئولان عراقی به سندیکاها و رانندگان وسایط نقلیه عمومی مبنی بر ثبت نام در حزب بعث و پرکردن فرم استخدام به عنوان مأموران اطلاعاتی. (ضمیمه دارد)

۴ آتشباری و پیشروی تانک های عراقی به طرف شش نقطه مرزی قصرشیرین از ساعت ۱۲ ظهر امروز و بروز یکی از شدیدترین درگیری های مرزی در ۴۸ ساعت گذشته: آتشباری شدید روی پاسگاه های دارخور و برار عزیز و پاسگاه های دربندجوق، پرویز و تنگ ترشابه از سوی عراق؛ حملات مکرر عراق به پایگاه سابق خاله کشته مشرف به زینل کش و تصرف کوتاه آن؛ زیر آتش قرار دادن تمام پاسگاه های قصرشیرین؛ تشدید درگیری های مرزی منطقه عمومی قصرشیرین در ساعت ۲۰ و وارد آمدن خسارات به واحدهای مسکونی و سیم های برق؛ وارد آمدن خسارات به تأسیسات نفتی نفت شهر بر اثر آتشباری توپخانه سنگین و خمپاره اندازهای عراقی و قطع صدور نفت خام به پالایشگاه کرمانشاه.

۵ افزایش اقدامات و تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق به صورت بمب گذاری در مناطق پرجمعیت و سازمان های دولتی، عبور قاچاقی از مرز به منظور آوردن سلاح و بمب های آماده، بردن افراد فراری به آن سوی مرز به منظور آموزش و سازماندهی آنها، جاسوسی برای دولت عراق و ارتباط با کودتاگران فراری.

۶ بررسی معضل قاچاق اجناس از سوی مسئول واحد هماهنگی نیروهای انتظامی آبادان با توجه به مرزی بودن این شهر و ارائه پیشنهادهایی به دولت جهت بهبود وضع لنج داران.

ادامه تحرکات ایدایی گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین به ویژه در کردستان و ایلام با حمایت های دولت عراق: تأسیس پایگاهی به دست گروه های مخالف نظام در نزدیکی مرز کلاشین در خاک عراق؛ تجمع قابل توجه عناصر مسلح گروه های مخالف نظام در برخی مناطق به ویژه در اطراف اسلام آباد و نیز در محدوده سنندج - مریوان؛ تجمع افرادی حدود ۲۰۰۰ نفر در ارتفاعات دالاهو در منطقه ریجاب و قصد حمله آنها بعد از عید رمضان؛ تجمع ۷۰۰ نفر از افراد حزب کومه له در آبادی گلپه از

۱ توابع مریوان؛ ورود ۲۷۰ نفر از پیشمرگان کومه له و دمکرات و فدایی از دزلی به قریه آویهننگ؛ همکاری اهالی آویهننگ با افراد کومه له و دمکرات؛ الحاق گروه های مسلح غیرقانونی در منطقه مریوان؛ تجمع ۳۰۶ نفر از افراد سپاه رزگاری در منطقه مریوان.

۲ ادامه تحرکات و حملات گروه های مسلح مخالف نظام در مناطق کردنشین آذربایجان غربی و کردستان: ترور ۳ نفر از پیشمرگان مسلمان کرد در روستای دهگلان؛ حمله ۸۰ نفر به پاسگاه تازه شهر سلماس و محاصره اطراف آن؛ حمله مهاجمان مسلح به پاسگاه مرکزی نقده که در منطقه کردنشین واقع است؛ انفجار یک بمب در قسمت کمربندی خیابان آپادانای ارومیه؛ برخورد مسلحانه میان پیشمرگان حزب کومه له و دمکرات در بوکان.

۳ اطلاعیه شاخه کردستان چریک های فدایی خلق (اکثریت) درباره بروز اختلافات در برخی گروه های مسلح غیرقانونی و نیز دستگیری حامد محمدطاهریگ به دست افراد چریک های فدایی خلق در مهاباد و افشای وابستگی وی و برخی از دیگر سران گروه های مسلح غیرقانونی به رژیم عراق.

۴ بررسی نقش گروه های سیاسی چون سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، سازمان چریک های فدایی خلق و دیگر گروه های سیاسی چپ در تشدید بحران های قومی، صنفی و سیاسی در شهر مرزی آبادان؛ از جمله تحریک خانواده های بازماندگان شهدای سینما رکس به ادامه تحصن ۱۰۵ روزه خود در اداره دارایی این شهر. (ضمیمه دارد)

۵ ادامه تحرکات گروه های سیاسی در داخل شهرها: اقدام هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در برهم زدن مراسم سخنرانی جواد منصوری در شب احیای دانشگاه امام صادق (ع) و ایجاد درگیری در مسجد و خیابان؛ آغاز محاکمه سعید متحدین عضو سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از سوی دادگاه انقلاب اسلامی مرکز به اتهام اقدام به سرقت از جواهرفروشی واقع در خیابان نادری با سلاح گرم که ناموفق ماند و دستگیر شد.

۶ اقدام مسئولان سیاسی - انتظامی کشور به منظور مقابله با تحرکات عوامل مخالف نظام در سراسر کشور به ویژه کشف شبکه های برجای مانده از عوامل فراری کودتای نافرجام اخیر و تصمیم به تشکیل کمیته های اطلاعاتی در هر استان؛ ابراز نگرانی واحد عملیات سپاه تهران از وضعیت پوشش هوایی مرکز صداوسیما کشور؛ پرواز یک هواپیمای مشکوک اف ۵ از سمت شمال به طرف جنوب شهر بیرجند با سرعت زیاد و اظهار بی اطلاعی نیروی هوایی مشهد از این واقعه.

۷ حمله مجدد بنی صدر به مخالفان خود و آن دسته از نمایندگان مجلس که دم از مخالفت با وی می زنند در مراسم سخنرانی اجتماع امروز مردم در مدرسه عالی شهید مطهری.

۸ ادامه درگیری سیاسی میان ایران و امریکا: بازتاب موضوع ضرب و شتم و بازداشت دانشجویان ایرانی در تظاهرات روز یکشنبه گذشته و اعتصاب غذای گروهی دیگر از دانشجویان در مقابل کاخ سفید در اعتراض به رفتار پلیس امریکا، در رسانه های غرب.

۹ بررسی روابط ایران و شوروی که این روزها به سردی گراییده، در دیدار امروز سفیر ایران در مسکو با بنی صدر در تهران.

۱۰ بازتاب نبردهای ۴۸ ساعت گذشته در مناطق کردنشین میان قوای خودی و گروه های مسلح کرد مخالف نظام و نیز اعدام های اخیر در ایران در میان برخی محافل خبری غربی.

۱۱ تحلیل و تفسیر رادیو لندن و مرور مفسر آن درخصوص سیر تیرگی روابط ایران و امریکا و وضعیت کنونی این مناسبات به بهانه مرگ

شاه مخلوع در هفته گذشته.

ص: ۱۲۱۹

۱ بررسی و تحلیل موضوع افزایش و تشدید حضور ناوگان های جنگی امریکا در اقیانوس هند و خلیج فارس از سه دیدگاه مختلف: دیدگاه کمونیستی و ضدروسی رادیو آلبانی، دیدگاه رادیو مسکو و دیدگاه رادیو لندن.

ضمیمه گزارش ۱۲۵: متن نامه اعتراض آمیز مرزبان درجه ۱ جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر به مرزبان دولت جمهوری عراق در بصره

ضمیمه اول گزارش ۱۳۲: مصاحبه فرماندار آبادان درباره علت پایان دادن به تحصن خانواده های بازماندگان سینما رکس آبادان.

ضمیمه دوم گزارش ۱۳۲؛ مصاحبه فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان درباره پرونده فاجعه سینما رکس و پایان تحصن.

گزارش روزشمار ۱۲/۵/۱۳۵۹

۲ فروکش کردن درگیری های مرزی در منطقه مرزی قصرشیرین؛ گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی از اوضاع قصرشیرین مبنی بر شایعه پراکنی عوامل ضدانقلاب و گروه های چپ گرا درباره بمباران قریب الوقوع این شهر و ایجاد نگرانی در مردم؛ دستگیری یک گروه بان فراری ارتش به جرم جاسوسی برای عراق در منطقه خسروی که به دنبال آن ۸ نفر دیگر هم به اتهام جاسوسی برای عراق دستگیر شدند؛ جابه جایی نیروها و تانک های عراقی در منطقه مقابل پاسگاه قلعه سفید؛ تجمع نیرو و تجهیزات و تحرکات محسوس عراق در مقابل پاسگاه های جزابه، کوشک و طلائی جدید؛ دستور فرمانده هنگ ژاندارمری خوزستان به مرزبان سوسنگرد مبنی بر اعتراض مجدد به مرزبان عراق به دلیل درگیری های چند روز اخیر در مرز ایران و عراق؛ کشف دو گلوله خمپاره ارتش عراق در نوار مرزی بستان؛ اعلام آماده باش ستاد عملیات اروند به کلیه یگان های تابعه به دلیل حملات احتمالی عراق در روزهای آتی.

۳ ادامه مبارزه علیه نفوذ و فعالیت های تخریبی عوامل داخلی وابسته به عراق در شهر مرزی آبادان: اعدام دو تن از عوامل بعث عراق در آبادان؛ ملتهب شدن جو سیاسی آبادان در پی شایعه پراکنی و تظاهرات افراد وابسته به مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های چپ در آستانه ورود بازپرس ویژه دادگاه به این شهر برای رسیدگی به پرونده متهمان فاجعه سینما رکس.

۴ حمله مهاجمان مسلح از سه طرف به تلمبه خانه پاتاق و بالاطاق پاسگاه ژاندارمری؛ هجوم افراد مسلح به اطراف پاسگاه شیروان در منطقه ایلام؛ تشکیل ستادی در کرمانشاه برای هماهنگی نیروهای سپاه پاسداران و ارتش در مناطق کردنشین.

۵ ادامه حملات عوامل وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین آذربایجان غربی: حمله مهاجمان مسلح از ساعت ۲۴ نیمه شب گذشته به پایگاه نلی وان اشنویه که تا ساعت ۳ بامداد امروز ادامه داشت؛ حمله عوامل مسلح حزب دمکرات و کومه له از چهار طرف به پاسگاه آغ بلاغ در ساعت ۲۰ که تا ساعت یک بامداد روز بعد ادامه یافت و در این درگیری ۲ نفر شهید، ۲ نفر زخمی و ۱۵ نفر از اهالی آغ بلاغ به گروگان گرفته شدند. همچنین یکی از فرماندهان مهم حزب دمکرات به نام سیدانور علوی به اسارت نیروهای خودی درآمد؛ اطلاعیه لشکر ۶۴ ارومیه خطاب به مردم منطقه اشنویه و اعلام مقررات منع عبور و مرور در این منطقه از ساعت ۲۱:۳۰ تا ۵ صبح روز بعد.

۶ بازتاب درگیری های شدید سه روز گذشته میان نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و عناصر وابسته به گروه های معارض با نظام، در رسانه های جمعی جهان.

۱ سخنرانی آیت الله دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی در جمع صدها هزار نفر از مردم در مسجد امام اصفهان درخصوص دستاوردهای انقلاب، برخی خطرهایی که آن را تهدید می کند، روند انتخاب نخست وزیر و...؛ اجتماع هزاران نفر از مردم اصفهان در مسجد جامع این شهر و امضای طوماری به عنوان رهبر انقلاب اسلامی مبنی بر حمایت و پشتیبانی از رئیس جمهور و درخواست لغو اعتبارنامه حسن آیت.

۲ درج قسمت هایی از مصاحبه مفصل پنجشنبه گذشته بنی صدر با روزنامه آلمانی فرانکفورتر روندشاو در رسانه های جمعی جهان و تفسیر و تحلیل موضوعات مطرح شده در آن از جمله مسائل اقتصادی ایران و نیز تعیین نخست وزیر و استقرار دولت جدید.

۳ ملاقات اسقف کاپوچی، نماینده پاپ ژان پل دوم، رهبر کاتولیک های جهان، با امام خمینی و تقدیم نامه پاپ (درمورد مدرسه مسیحیان در تهران) به امام، بیانات مهم امام در پاسخ به این نامه.

۴ بررسی و بازتاب دو مسئله تأثیرگذار در حل بحران گروگان های امریکایی: رفتار خشونت آمیز پلیس امریکا با دانشجویان تظاهرکننده ایرانی و موضوع رسیدگی به برخی پرونده های اختلافات مالی شرکت های امریکایی با ایران.

۵ گزارش های منابع خبری جهان درمورد برخی موضع گیری ها و تلاش های شاپور بختیار در مبارزه برای سرنگونی نظام جمهوری اسلامی ایران؛ مصاحبه صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران با روزنامه فرانسوی لوماتن و اعتراض به دولت فرانسه درباره اعطای پناهندگی به بختیار و دیگر هواداران او.

گزارش روزشمار ۱۳/۵/۱۳۵۹

۶ بررسی تأثیر سقوط شاه و وقوع انقلاب اسلامی ایران بر سیاست های داخلی و خارجی رژیم عراق به ویژه در ارتباط رژیم عراق با همسایگان خود در گزارش آسوشیتدپرس از بغداد؛ اعلام انعقاد یک قرارداد ۱۵۰ میلیون دلاری از سوی شرکت بوئینگ امریکا برای فروش چهار فروند هواپیمای جت مسافربری به دولت عراق؛ بررسی موضوع نفوق طلبی عراق و نقش جدید این رژیم در خلیج فارس از نگاه نشریه میدل ایست چاپ لندن.

۷ تجاوز هوایی عراق در اولین ساعات بامداد امروز به منطقه مرزی شلمچه؛ ازسرگیری درگیری های مرزی ایران و عراق در منطقه عمومی قصرشیرین از ساعت ۹:۳۰ بامداد با حمله آتشباری عراق به پاسگاه های گروهان خان لیلی: آتشباری بر روی پاسگاه خسروآباد، تپه گل؛ آتشباری بر روی پاسگاه های تپه گل، زینل کش، امینه، رضاآباد و خسروآباد از طریق پایگاه محمدخسرو و مانگاهول عراق از ساعت ۱۰:۳۰؛ حمله عراق به پاسگاه های تنگ هوان، تنگ ترشابه واقع در منطقه ازگله از ساعت ۱۸ امروز؛ درگیری در قریه مرزی باباهادی میان پاسداران انقلاب اسلامی و ارتش عراق؛ تیراندازی مهاجمان ارتش بعث عراق به شهرک امام خمینی قصرشیرین؛ اخبار منابع اطلاعاتی ژاندارمری مبنی بر آمادگی تعداد زیادی از عوامل وابسته به پالیزبان برای ایجاد ناامنی و تحرکات ایدئاتی در منطقه عمومی قصرشیرین؛ کشف یک بمب تخریبی قوی در بازار علاف خانه بخش ۳ کرمانشاه؛ ادامه نقل و انتقالات مرزی ارتش عراق از جمله ورود ۴۰۰ نفر با ۴۰ خودرو زیل، ۷ دستگاه تانک و ۲ قبضه ضدهوایی سام ۶ به پنجوین؛ سخنرانی تیمسار ظهیرنژاد، فرمانده نیروی زمینی ارتش، در اجتماع نیروهای لشکر ۸۱ زرهی در پادگان صالح آباد و تأکید بر سرکوبی متجاوزان عراقی و مقابله به مثل.

ادامه تحرکات و حملات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین: حمله عوامل مهاجم مسلح از دو طرف به پاسگاه مریوان؛ کمین یک گروه ۱۰ نفره از مهاجمان مسلح در گردنه گاران در راه سنندج - مریوان

۱ به قصد حمله به نیروهای ارتش و سپاه و ایجاد درگیری و کشته شدن هر ۱۰ نفر مهاجم؛ حمله مهاجمان با سلاح سنگین و سبک به طرف واحدهای مستقر در کامیاران؛ حمله به پاسگاه ژاندارمری نقده از بالای تپه مشرف به پاسگاه؛ دستگیری یکی از عوامل جلال طالبانی توسط پیشمرگان مسلمان کرد مقر شهید عدنان مردوخی؛ انفجار یک بمب در ساختمان آموزش و پرورش کامیاران؛ اطلاعیه ستون عملیاتی هنگ ژاندارمری ماکو خطاب به اهالی و عشایر و چادرنشین های شهرها و بخش های ماکو، سلماس، پلدشت، شوط، سیه چشمه، قره ضیاءالدین و ساکنان حوزه استحفاظی هنگ ژاندارمری ماکو و اعلام ضرب الاجل جهت تحویل سلاح ها و مهمات خود به نیروهای انتظامی.

۲ انفجار دو بمب نسبتاً قوی در مقابل مسجد جامع همدان و مجروح شدن حدود ۲۴ نفر از نمازگزاران؛ راه پیمایی مردم آبادان به حمایت از سپاه پاسداران و حاکم شرع دادگاه انقلاب اسلامی به دلیل ادامه درگیری ها و تظاهرات گروه های چپ و هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آبادان به بهانه حمایت از بازماندگان فاجعه سینما رکس و اعلام پشتیبانی و حمایت مردم از سپاه و حاکم شرع حجت الاسلام طباطبایی.

۳ ارائه دو گزارش از فیروزآباد و آباد فارس درباره تحركات خوانین و اشرار وابسته به خسرو و ناصر قشقایی در روزنامه های امروز؛ اخباری مبنی بر حضور ناصر و خسرو قشقایی در سرحد چهاردانگه و نیز حضور عبدالله قشقایی در کوه های مهرپویه فیروزآباد که در حال جمع آوری نیرو و تجدیدقوا و آماده سازی افراد خود برای جنگ و ایجاد درگیری در پاییز آینده هستند.

۴ ادامه مناقشات میان مطبوعات وابسته به دو گروه رقیب حاکم بر کشور؛ روزنامه های جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی و ادعای یکی مبنی بر تضعیف رئیس جمهوری و دیگری مبنی بر تضعیف مجلس شورای اسلامی و نیز مناقشه بر سر انتخاب نخست وزیر و دولت جدید.

۵ انتشار سخنان سه مقام عالی رتبه جمهوری اسلامی که نشان می دهد بحران گروگان های امریکایی به طرز خاصی با بحران تازه دستگیری دانشجویان ایرانی توسط پلیس امریکا گره خورده است: سخنان هاشمی رفسنجانی (رئیس مجلس)، پیام صادق قطب زاده به دبیرکل سازمان ملل و پیام بنی صدر خطاب به دانشجویان مسلمان ایرانی در امریکا.

۶ تظاهرات بامداد امروز دانشجویان عضو "اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان در اروپا" در لندن به منظور اعتراض به رفتار پلیس امریکا با دانشجویان ایرانی در امریکا و درگیری با پلیس اسکاتلندیارد که به دستگیری تعداد بیش از ۱۵۰ نفر از دانشجویان توسط پلیس انگلیس انجامید.

۷ گزارش مبسوط نشریه ایت دیز درباره مثلث سیا - عراق - فراریان رژیم گذشته و نقش عراق، مصر و امریکا در تجهیز تبلیغاتی و رادیویی فراریان سلطنت طلب به ویژه در مصر و عراق.

گزارش روزشمار ۱۴/۵/۱۳۵۹

۸ دیدار غیرمنتظره امروز صدام حسین از کشور عربستان سعودی در چارچوب تلاش رهبری عراق برای برقراری روابط نزدیک تر با کشورهای میانه رو عرب و بازتاب آن در محافل رسانه ای غرب.

۹ ادامه جنگ تبلیغاتی رسانه های عراق علیه جمهوری اسلامی ایران: مقاله روزنامه الجمهوریه بغداد به بهانه بررسی و تحلیل یک گزارش دروغین از روزنامه کویتی الانباء مبنی بر درخواست امام خمینی برای انتقال مرکزیت علمی دینی از نجف به قم و حمله شدید به امام

خمینی.

ادامه عملیات تعرضی و تهاجمی نیروهای عراقی با شدت کمتر نسبت به روزهای گذشته: آتشباری عراق روی

ص: ۱۲۲۲

۱ پاسگاه های تپله کوه؛ وقوع درگیری های پراکنده در منطقه گرده نو، باویسی، تنگاب و خان لیلی؛ آرامش در منطقه مرزی نفت شهر و سومار؛ برخورد یک نفربر ایرانی با مین ضدتانک در جاده باویسی و مجروح شدن ۸ نظامی ایرانی؛ ادامه یافتن آتش سوزش انبار مهمات شهرک چارکلا عراق که در درگیری های روز گذشته منفجر شده بود؛ اعمال تدابیر حفاظتی از سوی ایران در حفاظت بیشتر از چاه نفت موسیان. تشدید تحرکات و نقل و انتقالات ارتش عراق در مناطق مرزی غرب و جنوب غربی کشور؛ ورود ۳۰۰ نفر از نیروهای عراقی با ۳۵ دستگاه تانک و ۵ قبضه توپ دورزن به پایگاه بویان عراق؛ اقدام عراق برای ایجاد استحکامات نظامی تازه و احداث ۵ فرودگاه و اعزام نیروهای تازه نفس در نوار مرزی ایران و عراق؛ اقدام عراق برای پاک سازی منطقه مرزی خود به ویژه در مناطق کردنشین؛ اقدام مشکوک عراق در اطراف پاسگاه چیلان؛ هشدار منطقه سوم دریایی خرمشهر درباره امکان خرابکاری یک گروهان از مردان قورباغه ای مستقر در بندر ام القصر.

۲ اقدام خصمانه دیگر عراق علیه جمهوری اسلامی در مناطق همجوار مرزی: حفر غیرمجاز چاه های نفت در مرز مشترک؛ اقدام به آموزش و پشتیبانی نظامی و تبلیغاتی از ایرانیان فراری به آن کشور و اعزام آنان به داخل ایران برای اجرای عملیات بمب گذاری و ترور مسئولان ایرانی؛ گزارش منابع اطلاعاتی ایران درباره رابطه دولت عراق با کودتای اخیر و شخص شاپور بختیار. فرار یک هواپیمای فرانسوی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی با چهار سرنشین و فرود آن در خاک عراق.

۳ همکاری اطلاعاتی عوامل داخلی وابسته به عراق موسوم به جبههالتحریر با استخبارات عراق در العماره و دریافت حقوق ماهیانه از رژیم بعثی؛ انفجار یک بمب روبه روی سینما میهن خرمشهر.

۴ انتشار نامه افشاگرانه شورای فرماندهی سران منشعب از حزب دمکرات موسوم به "سمکو" درباره وابستگی سران حزب دمکرات کردستان به دولت عراق و دریافت تدارکات مالی و نظامی مستمر از این رژیم. (ضمیمه دارد)

۵ گزارش هایی از منابع خودی حاکی از تدارک گسترده و آمادگی گروه های مسلح مخالف نظام در مناطق کردنشین: تبلیغات و عضوگیری سران احزاب غیرقانونی در میان مردم بوکان؛ استفاده افراد حزب کومه له از گروگان هایی که در اختیار دارند برای کندن تونل در زمین و قصد محاصره پاسداران در منطقه بانه.

۶ ادامه ناآرامی در منطقه عمومی نرده - اشنویه: حمله مهاجمان با سلاح های سنگین به پایگاه مهرآباد واقع در شش کیلومتری جنوب غربی نرده؛ تیراندازی مهاجمان با سلاح های سنگین از ارتفاعات روستاهای جلوآن و قارنا به شهر نرده و تیراندازی از محل کردنشین به ساختمان مرکزی ژاندارمری این شهر؛ حمله مهاجمان با سلاح های سنگین و سبک از چهار طرف به پاسگاه نلی وان در حوالی اشنویه؛ اطلاعیه لشکر ۶۴ ارومیه درباره درگیری های اخیر در شهر اشنویه و پاک سازی این شهر؛ انفجار یک بمب صوتی قوی در شهر ارومیه در راسته غلام خان و اول کوچه معتمدی.

گزارشی از عملکرد ۱۴ روز گذشته سپاه پاسداران دزفول در خصوص حفاظت از پادگان کرخه و زندانیان ضدانقلاب در زندان یونسکو، گشت مستمر و روزانه در نوار مرز از بخش موسیان تا فکه و کنترل و بازرسی اشخاص و اتومبیل ها در جاده دهلران، تعقیب و دستگیری عوامل ساواک منحل در منطقه، دستگیری عوامل بمب گذار و جاسوسان وابسته به عراق و انتقال آنان به زندان اوین و اجرای احکام صادره از سوی دادگاه انقلاب اسلامی دزفول؛ مبارزه سپاه پاسداران در برخی مناطق داخلی از جمله کرمان با عوامل دیگر ایجاد ناامنی و ناآرامی از جمله مبارزه با قاچاقچیان در اطراف شهرهای

۱ بم، فهرج و ماهان؛ کشف و خنثی سازی یک بم بسیار قوی - که در زیر پل شاه طره واقع در کیلومتر ۱۰ جاده تهران - ساوه کار گذاشته شده بود - با تلاش پاسداران ستاد عملیاتی ۸ یاسر.

۲ مشخص شدن محمدعلی رجایی به عنوان آخرین گزینه برای نخست وزیری؛ جلسه سه ساعته هیئت تشخیص صلاحیت نخست وزیر با بنی صدر؛ اعلام بنی صدر مبنی بر اینکه تا دو روز دیگر نتیجه بررسی تعیین نخست وزیر اعلام می شود؛ بررسی روند تعیین نخست وزیر در کارنامه روزانه بنی صدر و انتقاد وی از فشارهای گروه رقیب؛ هشدار آیت الله محمد صدوقی امام جمعه یزد در اطلاعیه ای خطاب به رئیس و نمایندگان مجلس درباره انتخاب نخست وزیری مکتبی و در خط امام.

۳ مصاحبه رئیس مجلس درباره اولویت های مجلس شورای اسلامی و نیز انتخاب نخست وزیر.

۴ بحث و بررسی درباره اعتبارنامه احمد مدنی نماینده شهرستان کرمان، رد اعتبارنامه وی و ارائه پیشنهاد بازداشت و محاکمه مدنی از سوی خلخال؛ نامه درخواستی ۲۱ تن از نمایندگان مجلس به دادستان کل انقلاب مبنی بر درخواست دستگیری مدنی؛ تفسیر رادیو لندن در مورد رد اعتبارنامه احمد مدنی.

۵ پیامدهای تظاهرات روز گذشته دانشجویان مسلمان انجمن های اسلامی در انگلستان در مقابل سفارت امریکا در لندن به حمایت و در تأیید دانشجویان در بند ایرانی در امریکا: مصاحبه آقای آرتور رایت کاردار سفارت انگلستان در تهران و ارائه گزارشی درباره دستگیری و قرار محاکمه دانشجویان؛ گزارش رادیو کلن درباره تظاهرات ۴۰ نفر از ایرانیان در برابر ساختمان میسیون دیپلماتیک واتیکان در تهران و درخواست از پاپ ژان پل دوم جهت اقدام برای آزادی تظاهرکنندگان ایرانی در امریکا و بریتانیا.

۶ امیدوار شدن مقامات امریکایی به حل بحران گروگان گیری با توجه به رویدادهای اخیر چون مرگ شاه مخلوع، بحث بر سر طرح مسئله گروگان ها در مجلس شورای اسلامی و طرح موضوع بازپس گیری دارایی های شاه و نیز دارایی های مسدود شده ایران از نظام اقتصادی امریکا از سوی مقامات ایرانی.

ضمیمه گزارش ۱۶۵: مواردی از نامه افشاگرانه سمکو که ارتباط این انشعاب با انشعاب سازمان چریک های فدایی خلق و ارتباط هر دوی آنها را با حزب توده نشان می دهد.

گزارش روزشمار ۱۵/۵/۱۳۵۹

۷ تصمیم کمیته مشترک سازمان آزادی بخش فلسطین و متحدان لبنانی چپ گرای آن مبنی بر مداخله جهت متوقف کردن برخوردها میان دو گروه طرف دار ایران و عراق؛ گزارش هایی درباره سیاست های منطقه ای عراق در جهت مداخله در امور داخلی کشورهای منطقه با هدف استیلا بر کشورهای عربی و نیز رویارویی با انقلاب اسلامی ایران.

۸ ادامه عملیات و تحرکات مرزی عراق علیه پاسگاه ها و شهرهای مرزی ایران: آتشباری توپخانه عراقی ها بر روی شهر قصر شیرین؛ گزارش استاندار کرمانشاهان درباره وضعیت بحرانی نفت شهر؛ ادامه تحرکات عراق در حد جابه جایی و تقویت نیرو و تجهیزات نظامی در پاسگاه های هم جوار؛ گزارشی درباره آماده سازی مردم بصره برای جنگ آتی از سوی دولت عراق؛ اقدامات ایذایی عوامل داخلی وابسته به عراق در شهرهای مرزی و تشدید اقدامات تأمینی عوامل انتظامی برای مقابله با آنها.

۹ گزارش اجمالی و آمار بولتن امروز استانداری خوزستان درباره روند عملکرد عناصر داخلی وابسته به رژیم عراق، میزان و نحوه

درگیری ها و تحرکات مرزی عراق و اقدامات نیروهای انقلابی در مقابله با آنها از آغاز سال جاری تا نیمه مردادماه.

ص: ۱۲۲۴

۱ حملات و تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین: حمله مجدد به پایگاه میرآباد واقع در شش کیلومتری جنوب غربی نرده؛ حمله عوامل گروه های مسلح غیرقانونی با خمپاره ۸۱ میلی متری به روستای میرآباد از توابع نرده؛ حمله مهاجمان مسلح به روستای گوران آباد از توابع نرده؛ برخورد پاسداران گشتی مرز بازرگان در جاده ترانزیتی بازرگان - ماکو با افراد مسلح و تیراندازی متقابل به مدت یک ساعت؛ گزارش های متعدد از تحرکات، تجمعات و آمادگی گروه های مسلح غیرقانونی به ویژه افراد وابسته به حزب دمکرات و کومه له و سردار جاف در مناطق روستای بید (در منطقه کوهستان اورامانات)، نوسود، پاوه، باینگان و آبادی های اطراف بانه و آمادگی آنها برای حمله در روزهای آتی؛ گزارش نسبتاً مفصل منابع خبری سپاه پاسداران درباره تجمع عوامل کومه له و دمکرات در غارها و کوه های اطراف شهر تکاب؛ اطلاعیه سپاه در مورد عملیات خلع سلاح در مریوان؛ فرماندار میاندوآب وضعیت منطقه محمودآباد شاهین دژ را آرام توصیف کرد.

۲ تحصن ۲۰ نفر از روحانیون روستاهای اطراف اشنویه در فرمانداری مهاباد در اعتراض به رفتار جوانمردان ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کرد؛ کوچ گروهی از اهالی اشنویه به پیرانشهر و درخواست محل سکونت و آذوقه از فرمانداری این شهر؛ گزارش استاندار آذربایجان غربی درباره کوچ این افراد و تلگرام سرهنگ زکیانی، فرمانده لشکر ۶۴ ارومیه، مبنی بر شایعه سازی و تبلیغات افراد و گروه های مسلح مخالف نظام در این مورد با هدف متوقف کردن خلع سلاح منطقه. (ضمیمه دارد)

۳ مقاله نشریه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) درخصوص بررسی مسائل کرمانشاهان با عنوان "برای مبارزه با دارودسته ضدانقلابی پالیزبان - بختیار، زحمت کشان روستا در منطقه (ایلام و کرمانشاهان) باید مسلح شوند."

۴ مصاحبه مطبوعاتی حجت الاسلام ری شهری رئیس دادگاه های انقلاب اسلامی ویژه ارتش و بیان اطلاعات و مطالب تازه ای درخصوص اعترافات عاملان کودتای نافرجام تیرماه و نقش و رابطه گروه های مختلف سیاسی با طراحان این توطئه و نیز ارتباط برخی روحانیون طراز اول با کودتاچیان. (ضمیمه دارد)

۵ واکنش آیت الله موسوی اردبیلی، دادستان کل کشور، به حمله های مکرر افراد به گروه های سیاسی و محکوم دانستن این گونه تحرکات که باعث دامن زدن به جو بی ثباتی و ناامنی می شود.

۶ آزادشدن ۱۹۲ دانشجوی دستگیرشده ایرانی در تظاهرات ده روز پیش در واشنگتن و بازتاب آن در محافل سیاسی دو کشور: مقامات ایرانی این موضوع را یک عقب نشینی از سوی امریکا و یک پیروزی برای ایران تلقی کرده اند و رسانه های امریکایی آن را برخلاف گروگان گیری افراد سفارت امریکا در تهران، نوعی اقدام انسان دوستانه و نشانه قانون مداری امریکا دانسته اند؛ اظهارات کاردار ایران در انگلستان درخصوص وضعیت دانشجویان زندانی در لندن.

۷ نزدیک شدن روند پرتنش بررسی صلاحیت، معرفی و انتخاب نخست وزیر به پایان کار خود: گزارش روزنامه اطلاعات از جلسه خصوصی مجلس شورای اسلامی در این مورد مبنی بر اعلام اسامی افراد واجد صلاحیت پست نخست وزیری از سوی مجلس به بنی صدر؛ مصاحبه امروز آیت الله دکتر بهشتی که حاکی از هماهنگی و توافق نهایی مسئولان دو جناح رقیب بر سر معرفی و انتخاب نخست وزیر می باشد.

۸ واکنش شدید محافل رسمی و رسانه ای فرانسه و نیز مخالفان جمهوری اسلامی ایران در آن کشور به اظهارات بنی صدر در مصاحبه با تلویزیون فرانسه که شب گذشته از یک برنامه تلویزیونی در پاریس پخش شد.

۱ انتشار متن نامه گروهی موسوم به "روحانیت بیدار" خطاب به بنی صدر از سوی خبرگزاری پارس که در آن شدیداً به بنی صدر و دفتر هماهنگی مردم با رئیس جمهور حمله شده و اعمال و رفتار ناشایست برخی از اطرافیان وی برملا گردیده است.

۲ بخش هایی از سخنان امروز امام خمینی به مناسبت روز جهانی قدس: لزوم زنده نگه داشتن روز قدس، هشدار در مورد زیاده خواهی های رژیم اشغالگر قدس، لزوم قیام ملت ها و قطع امید از دولت هایشان، رفتار خشونت بار امریکا با دانشجویان ایرانی در امریکا، حمله به دولت های عراق و مصر و سران آنها، بازی دادن شوروی از سوی امریکا به دلیل کمک های شوروی به عراق و...

ضمیمه گزارش ۱۷۸: علت تحصن گروهی از اهالی اشنویه در فرمانداری مهاباد در بیانیه بخشداری اشنویه.

ضمیمه گزارش ۱۸۰: تحلیل حزب توده از مصاحبه ری شهری.

گزارش روزشمار ۱۶/۵/۱۳۵۹

۳ از دلایل عمده نزدیکی دوسویه غرب به ویژه امریکا و رژیم عراق: بحران و تنش روزافزون در روابط و مناسبات ایران و عراق و نیز ایران و امریکا که مناسبات تجاری و نظامی عراق با امریکا، فرانسه، ایتالیا و برخی کشورهای غربی دیگر در همین چارچوب قرار می گیرد؛ بازتاب این مناسبات در محافل خبری غرب. (ضمیمه دارد)

۴ ادامه تحرکات و حملات آتشباری عراق در مناطق غرب و جنوب غربی ایران: ادامه آتشباری توپخانه های سنگین عراق روی شهرهای قصرشیرین؛ آتشباری روی پاسگاه های هوان و تپله کوه؛ حمله عراق به نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در منطقه باویسی؛ ادامه تحرکات مرزی عراق و تقویت نیرو در مناطق مرزی استان خوزستان از جمله پیاده کردن نیرو و تجهیزات کامل در پاسگاه سوبله عراق، اقدام چند روز اخیر مهندسان نیروی دریایی عراق به نقشه کشی در جزیره ام الرصاص جهت تأسیس پایگاه نظامی در این جزیره؛ اقدام و تحرکات ایذایی هم زمان عوامل داخلی وابسته به عراق از جمله حمله شبانه با آر.پی.جی ۷ به انبارهای عمومی واقع در پنج کیلومتری خرمشهر و نیز انفجار بمبی که روی خط آهن ایستگاه بام دژ - آهودشت کار گذاشته شده بود.

۵ خلاصه دو مقاله از نشریه نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، درباره توطئه های دولت بعث عراق علیه انقلاب اسلامی ایران و نیز افشای سندی از وابستگی عبدالرحمن قاسملو دبیر کل حزب دمکرات کردستان به عراق.

۶ ادامه تحرکات مسلحانه گروه های درگیر در مناطق کردنشین، از جمله در مناطق کامیاران، بانه، سفز، مریوان، سنندج و ارومیه که گزارش های آن به مراکز ذیربط واصل شده است.

۷ ادامه محاکمه و مجازات عوامل دخیل در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته: تیرباران ۱۳ کودتاگر و یک سرتیپ ساواک در سحرگاه امروز؛ صدور حکم برائت برای ۱۲ نفر از نظامیان متهم به شرکت در کودتای اخیر از سوی شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی مرکز.

۸ بازرسی خانه عزت الله کفایتی وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرستان محلات توسط سپاه و کشف مقادیری مواد منفجره، مهمات و سلاح از این خانه؛ گزارش مبسوط خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی در این باره از محلات.

۹ اختلاف رئیس جمهور بنی صدر و مجلس شورای اسلامی به عنوان مهم ترین موضوع مناقشه برانگیز میان دو جناح رقیب حاکم بر نظام بر سر معرفی نخست وزیر از سوی بنی صدر و به تعویق افتادن آن؛ سخنرانی شامگاه امروز بنی صدر در مسجد سیدالشهدای نازی آباد درباره سیر انتخاب نخست وزیر و مناقشاتی که در این باره با حزب جمهوری اسلامی داشته اند. (ضمیمه دارد)

۱ تشریح وضعیت دیپلماسی و سیاست های وزارت امور خارجه و هشت ماه تصدی صادق قطب زاده در این سمت، در جلسه امروز مجلس شورای اسلامی، با حضور وی و پاسخ به پرسش های صریح برخی نمایندگان مجلس از جمله درباره موضوع گیری وزارت خارجه در مورد حمله به خانه شاپور بختیار توسط گروهی موسوم به پاسداران اسلام.

۲ ادامه اعتصاب غذای ۷۰ دانشجوی ایرانی دستگیر شده در لندن در زندان های این کشور و صدور اطلاعیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران درباره دستگیری این دانشجویان و اقدامات وزارت امور خارجه.

ضمیمه گزارش ۱۸۷: نگاهی به درآمدهای نفتی عراق در گزارش نشریه اخبار مالی بین المللی.

ضمیمه گزارش ۱۹۳: بخش هایی از سخنرانی امروز بنی صدر در مسجد سیدالشهدای نازی آباد و حوادث پس از سخنرانی.

گزارش روزشمار ۱۷/۵/۱۳۵۹

۳ گزارش امروز روزنامه واشنگتن پست درباره ادامه روند نزدیکی عراق به غرب، مسلح شدن عراق به فناوری هسته ای و در پی آن سلاح هسته ای، که دو کشور فرانسه و ایتالیا مشغول تجهیز، پشتیبانی و تدارک آن هستند.

۴ آتشباری شدید عراق در شهر قصر شیرین و دو منطقه قلعه سفید و دربندجوق و گزارش نصر، فرمانده عملیات سپاه قصر شیرین، در این مورد؛ اقدام عوامل بعث عراق به مسموم کردن یک چشمه آب آشامیدنی در روستاهای مله دز که و تپه کبود و در نتیجه مسموم شدن ۲۰ نفر از اهالی که اکثر آنها کودک بودند؛ اعدام دو تن از جاسوسان بعث عراق به نام های علیرضا خیرخواه و یدالله پیکان به حکم دادگاه انقلاب اسلامی سرپل ذهاب.

۵ حمله حدود صد جوان به دفتر حزب توده در میدان قاضی محمدشهر مهاباد و سردادن شعارهایی به طرف داری از قاسملو، گزارش نامه مردم در این مورد.

۶ افزایش یافتن احتمال نخست وزیری محمدعلی رجایی در پی ملاقات پیش از ظهر دیروز رئیس مجلس شورای اسلامی، شیخ محمد یزدی و فضل الله محلاتی و محمدعلی رجایی با بنی صدر از یک سو و ملاقات امروز شیخ محمد یزدی و فضل الله محلاتی (دو تن از اعضای هیئت بررسی صلاحیت نخست وزیر) به همراه آقای رجایی با امام خمینی از سوی دیگر، مصاحبه تلویزیونی امشب رئیس مجلس شورای اسلامی نیز حاکی از معرفی قریب الوقوع وی از سوی رئیس جمهور می باشد.

۷ گذشت یک سال از نام گذاری آخرین جمعه ماه رمضان به نام "روز جهانی قدس" و برپایی راه پیمایی ها و اجتماعات وسیع در تهران و شهرستان ها که در بعضی شهرها از جمله رشت، خوی و گزنک آمل با تنش ها و بعضاً تلفاتی همراه بود؛ برپایی تجمعات و اعتراض هایی به همین مناسبت در برخی مناطق در خارج از ایران.

۸ مصاحبه مطبوعاتی محمد مکرری، سفیر ایران در مسکو، که چشم اندازی از افزایش تیرگی در مناسبات و روابط ایران و شوروی ترسیم کرده بود و بازتاب آن در رسانه های غربی.

۹ اختصاص بخشی از گزارش ها و اخبار رسانه های جمعی غرب به فعالیت های تازه مخالفان نظام جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور؛ گزارش خبرگزاری فرانسه از پاریس در زمینه ایجاد یک "جنبش مقاومت ملی ایرانی" توسط شاپور بختیار نخست وزیر پیشین ایران.

۱ آتشباری مجدد نیروهای عراقی با توپخانه سنگین روی مناطق باوئسی تا نفت شهر و اطراف قصر شیرین؛ ادامه تحرکات مرزی عراق از جمله در اطراف پاسگاه کانی شیخ، تابع گروهان سومار و نیز تقویت پاسگاه عراقی مقابل پاسگاه های انجیره و شوروشیرین؛ ادامه تحرکات مهندسی رزمی عراق در مناطق مرزی خوزستان و ساخت راه های ارتباطی در مناطق مرزی؛ اقدام حکومت بعث عراق در اخراج ۷ عراقی ایرانی الاصل دیگر از خاک این کشور؛ ادعای منابع اطلاعاتی ارتش عراق در خصوص قصد حمله ۱۰۰ فرد مسلح به سرپرستی بگ حاج صفر به واحدهای تیپ ۱۱۶ گارد مرزی عراق.

۲ ادامه ناآرامی ها در نرده، اشنویه و دو مورد بمب گذاری ناموفق در ارومیه: حمله اوایل صبح عناصر ضدانقلاب با خمپاره انداز از داخل منطقه کردنشین نرده به سپاه این شهر؛ گزارش های متفاوت ستاد مشترک ارتش و استاندار آذربایجان غربی درباره درگیری های نرده و تعداد تلفات آن؛ حمله گروه های مهاجم به دو پایگاه ژاندارمری در روستاهای شیطان آباد از توابع ارومیه و دو آب از توابع شهرستان نرده؛ گزارشی حاکی از ناهماهنگی در عملیات مشترک بین نیروهای خودی در این مناطق؛ درگیری در اطراف اشنویه و نیز میان کردها و ترک های اشنویه که به مهاجرت ۱۵۰ نفر از کردهای اشنویه به مهاباد و تحصن در مقابل فرمانداری این شهر انجامیده است. (ضمیمه دارد)

۳ ادامه تحرکات و درگیری های مسلحانه در چندین نقطه از مناطق کردنشین از جمله: حمله مهاجمان ضدانقلاب از ارتفاعات اطراف پاوه به گردان ارتش مستقر در این شهر؛ گزارش کاظمی، فرماندار پاوه، درباره مهاجرت گروهی از مردم نوسود به شهر پاوه؛ اجرای عملیات پاک سازی توسط سپاه پاسداران و ارتش جمهوری اسلامی ایران در روستای کانی ساتان مریوان و زدو خورد خونین با مهاجمان مسلح؛ کشف اسلحه و مهمات از سنندج توسط سازمان پیشمرگان مسلمان کرد؛ درخواست واحد عملیات سپاه سنندج مبنی بر تجهیز بیشتر پیشمرگان مسلمان کرد با توجه به نقل و انتقالات گسترده دشمن در منطقه بانه.

۴ ادامه اقدامات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و هواداران آن در ایجاد درگیری و سپس مظلوم نمایی در ادامه درگیری روز قدس در منطقه گزنک آمل و گزارشی از میزان تلفات آن؛ ایجاد درگیری توسط هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در خرم آباد. (ضمیمه دارد)

۵ مقاله نشریه میدل ایست چاپ لندن، با عنوان "ایران: هیچ کودتایی ناگهانی و در کوتاه مدت ممکن نیست" که در بخش هایی از این مقاله تحلیلی به بررسی وضعیت داخلی و زمینه های کودتا در ایران پرداخته شده است.

۶ مصاحبه ناخدا یکم بهرام افصلی، فرمانده نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، درباره وضعیت جغرافیای سیاسی منطقه و تهدیدات پیرامونی انقلاب نوپای اسلامی ایران.

۷ معرفی محمدعلی رجایی به عنوان نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی از سوی بنی صدر پس از حدود دو هفته مناقشه بر سر معرفی و انتخاب نخست وزیر، که متن نامه بنی صدر در این خصوص به رئیس مجلس و نیز سخنرانی وی در پنجشنبه گذشته در اجتماع مردم جنوب تهران نشان می دهد که تمایل چندانی به این انتخاب نداشته است؛ اعلام مواضع جامعه روحانیت مبارز تهران - که سابقه نوعی حمایت از بنی صدر در مقابل حزب جمهوری اسلامی را دارد - و ضمن تأکید بر اسلامیت نظام، شرایط انتخاب نخست وزیر و لزوم اتحاد و عدم اختلاف میان جناح های حاکم بر نظام؛ بازتاب نامه امروز بنی صدر در معرفی محمدعلی رجایی به عنوان نخست وزیر به مجلس در رسانه های غربی.

۱ سخنان مبسوط امام خمینی در دیدار با شرکت کنندگان در همایش قدس که برای حضور در این همایش به ایران آمده اند. (ضمیمه دارد)

۲ اقدام دولت سوریه در تمدید مهلت تسلیم شدن اعضای سازمان اخوان المسلمین.

۳ بازتاب موضوع ورود روز گذشته ناوهای جنگی و تفنگ داران دریایی امریکا به اقیانوس هند و پیوستن قریب الوقوع آنها به ناوگروه امریکا در خلیج فارس، در رسانه های خارجی، از جمله خبرگزاری آسوشیتدپرس از واشنگتن.

ضمیمه گزارش ۲۰۴: نامه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران به فرماندهی سپاه پاسداران درباره حادثه زخمی شدن چند پاسدار در حین درگیری در روستاهای اطراف نقه.

ضمیمه گزارش ۲۰۶: بخش هایی از اطلاعیه حزب جمهوری اسلامی آمل درباره حوادث روز گذشته در راه پیمایی روز قدس در گزنک آمل.

ضمیمه گزارش ۲۱۰: بازتاب سخنان امام درباره پاکستان در رادیو امریکا.

گزارش روزشمار ۱۹/۵/۱۳۵۹

۴ انتشار اطلاعیه اخیر حزب کمونیست عراق در نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، درباره سرکوب، خشونت زایدالوصف و شکنجه مردم و مبارزان عراقی توسط حکومت بعث عراق.

۵ نشانه های ادامه درگیری های فرسایشی در نوار مرزی غرب و جنوب غربی: گزارش مالکیان، فرمانده سپاه مستقر در قصرشیرین، درخصوص اقدام عراق در تقویت سراسر نوار مرزی قصرشیرین از باویسی تا سومار با ۳۰۰ تانک، تعداد زیادی آتشبار و توپخانه و نیز اوضاع نوار مرزی در ۳۶ ساعت گذشته و نقل و انتقال نیروهای عراقی در مرز؛ حمله مجدد آتشباری توپخانه عراق در ساعت ۲۳ به پاسگاه دربندجوق و یکه شان قصرشیرین؛ تقویت احتمال ورود مواد غذایی مسموم از داخل عراق به ایران و اتخاذ تدابیری جهت جلوگیری از این موضوع؛ ادامه تحرکات مرزی عراق و جابه جایی نیرو و ادوات نظامی در منطقه مرزی مهران از جمله تقویت منطقه مقابل جنوب پاسگاه هلاله حوزه گروهان صالح آباد؛ هشدار سپاه مرکز به سپاه اهواز درباره آمادگی و قصد نیروهای عراق برای حمله قریب الوقوع در مناطق مرزی خوزستان؛ درخواست اداره مرزبانی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران از مرزبان خرمشهر مبنی بر اعتراض به مرزبان مقابل در عراق به دلیل تجاوزات مکرر مرزی در روزهای اخیر در این منطقه.

۶ افزایش تحرکات و تقویت مواضع گروه های مسلح معاند با نظام تحت حمایت رژیم عراق با نزدیک شدن به روز عید فطر: گزارش های متعدد منابع خودی مبنی بر حمله همه جانبه عوامل مسلح ضدانقلاب در روز عید فطر و تجمع آنان در روستاهای اطراف سنج؛ درگیری نیروهای خودی که درحال پاک سازی اطراف بانه بودند با مهاجمان مسلح که قصد حمله به پادگان بانه را داشتند؛ پایان پاک سازی روستای وله ژیر از توابع مریوان بدون تلفات نیروهای خودی؛ حمله حدود ۲۵۰ تن از پیشمرگان بارزانی - که در مناطق مرزی ایران به سر می برند - به پاسگاه نوماچک عراق.

گسترش درگیری های نقه و اشنویه به مهاباد و برخی روستاهای تابع شاهین دژ: دستور فرماندهی سپاه مبنی بر کنترل همه راه های ورود و خروج ارومیه و نقه؛ ادامه کمک رسانی به نیروهای مستقر در نقه. اعلام لشکر ۶۴ ارومیه مبنی بر خلع سلاح نقه و آرام بودن اوضاع

این شهر؛ حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب با سلاح های سنگین و سبک از بالای چهارراه ژاندارمری مهاباد به مقر سپاه پاسداران این

ص: ۱۲۲۹

۱ شهر؛ پناه بردن گروهی از مردم به کوهستان ها در پی تشنج در شهر مهاباد؛ حمله افراد مسلح به روستاهای هولاسو، محمودآباد و ینجی آباد از توابع شاهین دژ با خمپاره و تفنگ ۱۰۶؛ خارج شدن نیروهای ژاندارمری تحت امر لشکر ۶۴ ارومیه از اشنویه بنا به دستور فرماندهی این لشکر با توجه به اوضاع متشنج این شهر در چند روز گذشته.

۲ ادامه ناشی از وضعیت انقلابی، در شهرهای مختلف: تعطیلی بازار آمل دیروز و امروز به درخواست امام جمعه این شهر در پی درگیری هایی که در روز قدس بین طرف داران مجاهدین خلق (منافقین) و طرف داران انجمن های اسلامی در گزنک آمل روی داد؛ ادامه تحسن گروهی از مردم آمل که از روز گذشته در تکیه "اسک" شروع شده بود به منظور روشن شدن وضعیت گروه های سیاسی و برچیدن بساط آنها در سطح شهر آمل؛ درگیری میان موافقان و مخالفان حمله به چند زن بی حجاب در شهر رشت.

۳ دستگیری یک جاسوس زن انگلیسی در اصفهان به نام مارگارت جین وادل، با تلاش نیروهای سپاه این شهر.

۴ قرائت نامه بنی صدر در معرفی محمدعلی رجایی به عنوان نخست وزیر در جلسه علنی امروز مجلس شورای اسلامی؛ ایرادات و انتقادات اکثر نمایندگان مجلس - که طیف مقابل رئیس جمهور را تشکیل می دهند - به متن این نامه و سرانجام پذیرش نامه به همین صورت از رئیس جمهوری.

۵ انتشار دو مطلب در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی که تفکرات و دیدگاه های بنی صدر را منعکس می سازد و حاکی از نارضایتی جناح وی از انتخاب محمدعلی رجایی به عنوان نخست وزیر است.

۶ سخنان امروز ادموند ماسکی وزیر خارجه و جیمی کارتر رئیس جمهور امریکا و بررسی احتمالات آزادی گروگان ها و نیز آغاز اعمال جنبه ای دیگر از تحریم های امریکا علیه ایران.

۷ ادامه بازتاب سفر غیرمنتظره صدام حسین به عربستان سعودی در هفته گذشته و دیدار با مقامات این کشور؛ انتشار خبر روزنامه کویتی الانباء در رسانه های غربی مبنی بر ابراز تمایل مقامات امریکایی برای میانجیگری عربستان میان امریکا و عراق برای ازسرگیری روابط رسمی دیپلماتیک.

۸ تظاهرات آرام صدها نفر در مقابل سفارت انگلیس در تهران به دعوت دانشجویان عضو اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان در اروپا، تظاهرکنندگان خواستار آزادی هرچه سریع تر دانشجویان دستگیر شده در لندن و نیز محاکمه پلیس انگلیس در یک دادگاه انگلیسی که قاضی آن صهیونیست نباشد، شدند؛ دانشجویان ایرانی که در زندان های انگلستان به سر می برند اعلام کردند پلیس این کشور را به اتهام ضرب و شتم آنان در جریان تظاهرات ضد امریکایی که منجر به بازداشتشان شد، تحت تعقیب قانونی قرار می دهند. اطلاعیه انجمن اسلامی دانشجویان در ایتالیا درخصوص آغاز محاکمه ۲۲ دانشجوی مسلمان ایرانی که به درخواست مستقیم مقامات واتیکان در مراسم روز قدس دستگیر شده اند.

گزارش روز شمار ۲۰/۵/۱۳۵۹

۹ مقاله روزنامه تایم درباره جاروجنجال سیاسی ناشی از کمک هسته ای پاریس به بغداد؛ پاسخ روزنامه الجمهوریه بغداد به انتقاد دولت انگلیس از برنامه هسته ای عراق؛ گزارش رادیو اسرائیل و خبرگزاری یونایتد پرس در مورد تهدید یک سازمان ایرانی به نام "جمعیت طرف داران انقلاب اسلامی" مبنی بر اینکه رؤسای شرکت های فرانسوی را که در ساختمان کوره اتمی برای عراق دست دارند به قتل خواهد رساند؛ افزایش مخالفت ها در کنگره امریکا با درخواست شرکت بویینگ برای مجوز فروش پنج فروند هواپیمای بویینگ به

عراق.

ادامه ناآرامی های مرزی و تحرکات عراق از جمله: حملات آتشباری نامنظم به پاسگاه پرویز،

ص: ۱۲۳۰

۱ پاسگاه های مرزی خان لیلی و زینل کش در منطقه عمومی قصرشیرین؛ افزایش میزان حفاظت مأموران عراقی از جاده های خانقین و بغداد به منظور جلوگیری از تردد عناصر مخالف رژیم بعثی در مناطق عراق؛ ایران حراست و مراقبت از چاه های نفت منطقه دهلران را افزایش داد؛ اعطای پناهندگی سیاسی دولت عراق به چهار تن از افسران نیروی هوایی ایران که در ماه جاری از ایران گریختند.

۲ گزارش های متعدد از تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین حاکی است این گروه ها در هفته های گذشته، با حمایت رژیم عراق، خود را برای حمله همه جانبه در روز عید فطر آماده کرده اند. این تحرکات امروز به ویژه در مناطق اطراف پاوه و بانه به اوج خود رسیده است.

۳ مهاجرت ۴۷ نفر دیگر از معلمان و کارمندان دولت مستقر در منطقه نوسود به شهر پاوه در پی درگیری های اخیر در نوسود و فشار گروه های مسلح غیرقانونی به مردم این شهر؛ گزارش تیپ مهاباد مبنی بر اینکه دولت عراق قصد دارد تعدادی در حدود ۳۰ هزار نفر از اتباع پاکستانی و افغانی که در خاک عراق هستند را به زور اسلحه به داخل خاک ایران سوق دهد؛ یک گزارش دیگر از نیروهای اطلاعاتی ایران درباره ادامه حمایت عراق از گروه های مسلح معاند با نظام ایران و اسکان آنها در اردوگاه های هم جوار مرزی.

۴ ادامه پاک سازی روستاهای اطراف نرده و درگیری در این منطقه، خلع سلاح و پاک سازی سه روستای مهم دیزج، خلیفان و مهماندار از توابع نرده.

۵ روابط عمومی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران در پی شایعاتی مبنی بر بمباران قریب الوقوع مناطق عشایری استان فارس که منجر به کوچ زودهنگام آنان شده است، با صدور اطلاعیه ای ضمن تأکید به دوستی و همکاری قدیم الایام این مردم شریف با ژاندارمری، همه شایعات را تکذیب کرده است؛ درگیری در منطقه وارزین آباد بین افراد ضدانقلاب و سپاه بم و شهادت ۳ نفر از پاسداران؛ دستگیری یکی از عوامل کودتای نافرجام نقاب در رشت؛ ادامه محاکمه متهمان شرکت در کودتای نافرجام نقاب و اتمام محاکمه تیمسار سعید مهدیون در روز گذشته.

۶ گزارش تازه فرمانده سپاه محلات درباره عزت الله کفایتی عضو فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، در پی ارسال نامه شکوائیه خانواده وی به بنی صدر مبنی بر تهدید و ارعاب هایی که در مورد آنها می شود؛ انتشار اطلاعیه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و هشدار این سازمان نسبت به تصفیه هواداران خود از ادارات و نهادهای رسمی؛ تلگراف سازمان مذکور به امام خمینی و افترا دانستن اتهاماتی که در باجوبی یکی از متهمان شرکت در کودتای نافرجام نقاب به این سازمان زده شده بود؛ به تشنج کشیده شدن مجلس سخنرانی آیت الله خزعلی در حوزه علمیه قائم چیدر توسط گروهی از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و نامه حجت الاسلام معادیخواه در این باره.

۷ انتخاب محمدعلی رجایی به عنوان اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی با اکثریت آرا در مجلس شورای اسلامی و گزارش مبسوط روزنامه جمهوری اسلامی در این باره. گزارش روزنامه اطلاعات از مصاحبه رجایی پس از رأی تمایل به وی.

۸ ارائه گزارش نهایی هیئت منتخب بررسی صلاحیت نامزدی نخست وزیر توسط محمد یزدی نماینده قم و عضو این هیئت در جلسه علنی امروز مجلس.

۹ سخنان امام خمینی به مناسبت فرارسیدن روز عید فطر، در حضور سی تن از نمایندگان کشورهای اسلامی.

۱ تیرگی روزافزون روابط میان ایران و روسیه شوروی: سخنان صادق قطب زاده وزیر امور خارجه در حوزه علمیه قائم چیدر و حمله شدید وی به حزب توده؛ انتقاد محتاطانه رئیس مجلس شورای اسلامی از شوروی با بیان اینکه شوروی از دشمنان ایران حمایت می کند.

گزارش روزشمار ۲۱/۵/۱۳۵۹

۲ روز نسبتاً آرام در مناطق مرزی قصرشیرین، سومار و نفت شهر؛ حمله چریکی نیروهای سپاه پاسداران به پاسگاه پرویزخان عراق و منهدم کردن آن به تلافی حملات مکرر عراق به پاسگاه های مرزی ایران؛ ادامه تحرکات مرزی و نقل و انتقال های نیرو و تجهیزات و تقویت استحکامات توسط عراق، در مناطق هم جوار سومار و نیز اقدام واحد مهندسی دفاع ساحلی عراق در ایجاد سنگرهای توپخانه ساحلی در مرز ایران و عراق و در نزدیکی خور (مرداب) العلیه و ورودی مرداب مقابل الفاو؛ خروج یک فروند ناوچه نیروی دریایی ایران از منطقه دریایی خرمشهر در اروندرود و انتقال آن به بوشهر به دلیل احتمال وقوع درگیری در منطقه دریایی خرمشهر و آبادان.

۳ به تأخیرافتادن حمله گسترده گروه های ضدانقلابی مسلح در مناطق کردنشین به شهرها و یگان های مسلح جمهوری اسلامی در روز عید فطر و نزدیک بودن حملات اصلی این گروه ها؛ درگیری های پراکنده از جمله: درگیری در عباس آباد سنندج میان پیشمرگان مسلمان کرد و گروه های ضدانقلاب مسلح، حمله مهاجمان ضدانقلاب به خودرو حامل غذای پادگان مریوان، حمله آتشباری سبک مهاجمان مسلح در پشت ارتفاعات زردویی به سوی گردان ارتش جمهوری اسلامی ایران مستقر در قلعه راهیان واقع در چهار کیلومتری غرب پاوه؛ حمله حدود ۵۰ نفر از اعضای حزب دمکرات به درمانگاه ورله و سرقت وسایل پزشکی و همه داروهای موجود در مانگاه، حمله مهاجمان مسلح به پایگاه سیلوی سقز، درگیری بین یک ستون نظامی در حال حرکت از سنندج به طرف دیواندره با ضدانقلابیون، تیراندازی به طرف پل سه چشمه در نزدیکی ایستگاه شیرکی راه آهن سلماس، درگیری در گردنه قوشچی واقع در چهار کیلومتری پادگان قوشچی میان نیروهای خودی با بیش از ۲۰ نفر از نیروهای مسلح غیرقانونی، احتمال درگیری و حمله مهاجمان مسلح وابسته به عراق و نیروهای بعث عراق و دمکرات ها در منطقه ارومیه تا منطقه سردشت و ارتفاعات پیرانشهر.

۴ تحرکات چشمگیر گروه های مسلح ضدانقلاب (نقل و انتقالات و آمادگی نظامی و تدارکاتی) در مناطق مهاباد، سنندج، اشنویه، جوانرود، مریوان؛ پیام شیخ عزالدین حسینی به مناسبت روز عید فطر و درخواست از مردم منطقه مبنی بر تجلیل از کشته شدگان نبردهای اخیر در مناطق کردنشین؛ چند گزارش دیگر حاکی از همکاری مؤثر رژیم عراق با گروه های مسلح و حمایت های همه جانبه از آنان در مناطق کردنشین؛ مشاهده یک فروند هواپیمای توپولف روسی در آسمان شهرهای سنندج و سقز و گزارش هایی مبنی بر پیاده کردن نیرو در روستاهای سقز؛ ادامه مین گذاری روزمره در جاده ها و بمب گذاری در شهرها و روستاهای مناطق کردنشین به دست افراد وابسته به گروه های سیاسی مخالف نظام. (ضمیمه دارد)

۵ ادامه وضعیت متشنج و دوگانه به خصوص در شهرهای شیراز، تبریز، بهشهر و پره سو به دلیل برخوردهای سیاسی خشونت بار گروه هایی همچون هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های سیاسی با هواداران نظام.

۶ تبلیغات گروه های چپ و چپ نما برضد محمدعلی رجایی با اینکه تنها دو روز از معرفی محمدعلی رجایی از سوی بنی صدر به عنوان نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی گذشته است؛ از جمله حمله شدید هفته نامه کار ارگان چریک های فدایی خلق (اقلیت)، به نخست وزیر جدید.

۱ سخنان امام خمینی در دیدار با نمایندگان مجلس شورای اسلامی به مناسبت عید سعید فطر که در این دیدار محمدعلی رجایی (نخست وزیر) نیز حضور داشت.

۲ ملاقات های قابل تأمل و جداگانه بنی صدر، هاشمی رفسنجانی و محمدعلی رجایی با امام خمینی.

۳ ادامه اجرای تحریم اقتصادی ایران: اقدام پلیس کانادا در مصادره یک محموله لوازم یدکی اتومبیل که قرار بود به ایران ارسال شود؛ اقدام وزارت نفت ایران در دعوت از ۱۲ شرکت ژاپنی برای حضور در تهران به منظور مذاکره درباره ازسرگرفتن فروش نفت.

ضمیمه گزارش ۲۳۷: گزارش و توضیحات سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد مشترک ارتش درباره هواپیمای توپولف روسی.

گزارش روزشمار ۲۲/۵/۱۳۵۹

۴ حمایت دولت چین کمونیست از تجهیز عراق به فناوری هسته ای؛ تلاش حکومت عراق برای ایجاد روابط نزدیک تر با پاکستان به خصوص با تیره شدن روابط ایران و پاکستان.

۵ خبرهای منابع نیروهای خودی درباره تحرکات وسیع عراق و نقل و انتقالات نیروها و تجهیزات این کشور به ویژه در مناطق مرزی ایلام و مناطق همجوار مریوان.

۶ دستگیری یک جاسوس عراقی در میان رانده شدگان ایرانی الاصل توسط سپاه اصفهان.

۷ گزارش های متعدد مبنی بر همسویی و کمک های همه جانبه رژیم عراق به گروه های معاند با نظام.

۸ شبی کاملاً ناآرام در شهر ارومیه و شنیده شدن صدای تیراندازی و انفجارهای متعدد و نیز قرائت چهار اطلاعیه از سوی لشکر ۶۴ ارومیه و قرائت پیام امام جمعه این شهر از رادیو ارومیه؛ حمله مهاجمان مسلح به پاسگاه شیطان آباد و دوآب از توابع ارومیه و نقده؛ انتشار اطلاعیه شماره ۲ پادگان مهاباد خطاب به مردم مهاباد.

۹ گزارش های متعددی از حملات ایدایی گروه های سیاسی مسلح مخالف نظام در مناطق مختلف کردنشین از جمله: حمله مهاجمان با سلاح های سنگین و سبک به واحدهای مستقر در بخش کامیاران؛ درگیری بین نیروهای ارتش جمهوری اسلامی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و مأموران ژاندارمری از یک سو و افراد بعث عراق و دمکرات ها در منطقه دشه که به تازگی به تصرف نیروهای انتظامی درآمده است؛ حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب به مواضع نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و پاسداران انقلاب اسلامی در منطقه نودشه از توابع اورامانات؛ حمله مهاجمان معاند با نظام به پایگاه سیلوی سقز؛ درگیری میان نیروهای ارتش و مهاجمان ضدانقلاب در سنندج؛ تجمع ۳۰۰ نفر از افراد وابسته به گروه های دمکرات و کومه له و فدایی در آبادی توریور و نیز تجمع ۴۰۰ نفر دیگر با سلاح های مختلف در آبادی حلوان؛ تجمع و آمادگی گروه های انبوه مهاجمان مسلح مخالف نظام در آبادی های جنوب شرقی پادگان مریوان، منطقه پاوه - نوسود، ارتفاعات هانی گرمه، کیمنه و بیدرواز و در منطقه نیسانه، گردنه شمنی، داریان و نودشه.

۱۰ ادامه وضعیت امنیتی بغرنج و پیچیده مناطق کردنشین و گزارش های متعددی که حاکی از نگرانی مسئولان و مردم این مناطق است.

۱۱ ادامه درگیری های طرف داران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شیراز با گروهی از مخالفان خود که به دنبال درگیری روز گذشته روی داد و چندین مجروح نیز برجای گذاشت.

۱۲ تشنج و درگیری لفظی میان مشاور رئیس جمهور و استاندار خوزستان و طرف داران دو جریان اصلی حکومتی در حسینیه اعظم اهواز.

ص: ۱۲۳۳

۱ متن کامل نامه سفرای نه کشور خارجی مقیم تهران در دیدار امروز با رئیس مجلس شورای اسلامی.

۲ بازتاب وسیع موضوع دستگیری یک زن میسیونر مذهبی به جرم جاسوسی در اصفهان و نیز دستگیری دو تن از دیگر اتباع انگلیس در یزد در هفته گذشته به همین جرم، در میان رسانه های غربی؛ بازگشت سه میسیونر مذهبی انگلیسی بازداشت شده در اصفهان به کشورشان.

گزارش روزشمار ۲۳/۵/۱۳۵۹

۳ آتش سوزی در یکی از سینماهای بغداد؛ رسانه های داخلی ایران و گروه های معارض عراقی آن را به رژیم بعث عراق نسبت دادند، اما مسئولان عراقی این حادثه را ناشی از اتصال کابل برق دانستند.

۴ ادامه حملات تبلیغاتی رسانه های عراق علیه ایران و سیاه نمایی اوضاع داخلی ایران: حمله رادیو بغداد به محمدعلی رجایی، نخست وزیر.

۵ ادامه تحركات مرزی عراق، به خصوص در نواحی جنوب و مرز آبی؛ تحركات عراق در نواحی مرزی تپه گل، نفت شهر؛ استقرار آتشبارهای با کالیبر مختلف در منطقه بصره به فاو (روبه روی خرمشهر)؛ ایجاد سنگرهای متعدد مقابل نهر فعلیه؛ تقویت نیرو در شلمچه؛ تحركات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین با حمایت آشکار عراق: تجهیز و ارسال ۱۲۰ تن از مهاجمان مسلح ضدانقلاب با حمایت استخبارات "میدان" عراق به ایران جهت حمله به پاسگاه های مرزی.

۶ درگیری در مناطق مختلف کردنشین از جمله: سردشت، بانه و مریوان؛ محاصره یک بالگرد خودی که دچار نقص فنی شده بود توسط مهاجمان ضدانقلاب که سرنشینان آن با یک عملیات نجات و وارد آوردن تلفات سنگین به مهاجمان نجات یافتند؛ دستگیری ۱۰ تن از عناصر مسلح غیرقانونی در پاک سازی شمال شرقی مریوان؛ استقرار گروه های مسلح ضدانقلاب در ارتفاعات و مناطق کرسی، روستای کرجو، نوره، زلکه و آبادی های واقع در گردنه سنگ سرخ آویهنک؛ استقرار افراد حزب دمکرات در روستای پلیسلو از توابع نقده؛ استقرار پیشمرگ های کومه له و دمکرات در قره موسی در بین بوکان و میاندوآب و نیز روستای نصرت در نزدیکی تونل کنگاور. (ضمیمه دارد)

۷ پایان محاکمه ۷ تن دیگر از متهمان شرکت در کودتای نافرجام و محکومیت ۳ تن از آنان به اعدام؛ انتشار نامه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به امام خمینی در روزنامه انقلاب اسلامی که در آن اتهام شرکت عوامل این سازمان در کودتا شدیداً رد شده است.

۸ ادامه حوادث و درگیری میان گروه های سیاسی مخالف و موافق در شهرهای مختلف از جمله در گیری در بابلسر بین هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و مردم؛ حمله به کتاب فروشی حزب توده در ورامین؛ ارسال نامه اتحادیه فلورانس عضو کنفدراسیون دانش آموزان و دانشجویان ایران در ایتالیا به دادستان کل انقلاب و اعتراض به حملات مکرر به دفاتر گروه های سیاسی از جمله حزب رنجبران.

۹ بازدید بنی صدر از پایگاه هوایی نوژه همدان، محورهای سخنرانی بنی صدر در جمع مردم همدان: اعتراض شدید به یکی از نامزدهای ریاست جمهوری امریکا (ریگان)؛ حمله به گروه رقیب به دلیل انتشار نقل قول های غلط از وی و تأکید بر اینکه نمایندگان حق مداخله در امور اجرایی را ندارند.

ادامه تنش و سردی در روابط ایران و شوروی: نامه شدیدالحن قطب زاده به آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی که در آن به

موارد متعدد دخالت های شوروی در امور داخلی جمهوری اسلامی ایران، به ویژه در امر کمک به گروه های مسلح و چپ مخالف نظام
اشاره شده است؛ انتقاد شدید برنامه

ص: ۱۲۳۴

۱ شامگاهی رادیو مسکو از نامه قطب زاده و حمله به سیاست "نه شرقی، نه غربی" جمهوری اسلامی ایران.

ضمیمه گزارش ۲۵۷: اطلاعیه بعدی روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور در مورد حمله مهاجمان ضدانقلاب به بالگرد ۲۱۴ و چگونگی نجات سرنشینان.

گزارش روزشمار ۲۴/۵/۱۳۵۹

۲ عملیات مشترک ارتش عراق و مهاجمان مسلح غیرقانونی در حمله به پاسگاه های تنگ هوان، تپه رش و دارخور؛ تحرکات مرزی عراق در منطقه عمومی مهران؛ ادامه تحرکات ایزدایی عوامل وابسته به عراق در منطقه سرپل ذهاب و گروگان گرفتن سه تن از اهالی این منطقه؛ کشف و خنثی سازی یک بمب در هتل آفتاب کرمانشاه با تلاش پاسداران؛ هشدار مرکز فرماندهی سپاه به سپاه اهواز درباره احتمال استفاده عراق از سلاح های شیمیایی در درگیری های مرزی؛ درخواست فرماندهی سپاه مرکز از نیروهای تحت امر خود در مناطق مرزی خوزستان مبنی بر ارائه شرح چگونگی درگیری ها به مرزبان منطقه.

۳ وضعیت بغرنج مهاباد: با وجود استقرار افراد سپاه و ژاندارمری در شهر مهاباد، عقب نشینی ارتش در هفته گذشته به بلندی های مشرف به شهر، نیروهای خودی را تضعیف کرده و این شهر عملاً در دست گروه های مسلح غیرقانونی قرار گرفته است؛ حمله ۶ ساعته مهاجمان با خمپاره انداز به پاسگاه ژاندارمری و مقر سپاه مهاباد؛ عوامل نفوذی حزب دمکرات در ارتش داخل پادگان مهاباد را مین گذاری کرده اند؛ بحرانی بودن وضعیت اشنویه: اهالی شهر را ترک کرده اند و در نتیجه، تمام قسمت های شهر توسط گروه های مسلح غیرقانونی سنگربندی شده است؛ حمله عناصر ضدانقلاب با سلاح سنگین و سبک به روستاهای توابع شاهین دژ؛ حمله مهاجمان به رادار دو آب از توابع اشنویه؛ تیراندازی های پراکنده عناصر مسلح غیرقانونی به سوی سپاه مستقر در شهربانی و نیز گروهان ژاندارمری سقز؛ سوء قصد به جان یکی از پیشمرگان مسلمان کرد.

۴ برخورد میان حزب دمکرات و گروه انشعابی از این حزب موسوم به حزب دمکرات کردستان ایران (پیرو کنگره چهارم): گزارش نامه مردم درباره حمله گروهی از افراد حزب دمکرات در بوکان به خانه های تعدادی از رهبران کنگره چهارمی ها و دستگیری آنان.

۵ اطلاعیه سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) در خصوص مسائل کردستان، در این اطلاعیه با ادبیات مشابه حزب توده بدون اشاره به فعالیت های نظامی و تبلیغاتی گروه های چپ در کردستان، صرفاً به توطئه های عوامل بختیار و مهاجمان همسو با وی پرداخته شده است.

۶ محاکمه و تیرباران ۱۵ تن از عوامل شرکت در کودتای نافرجام در تهران از جمله تیمسار سعید مهدیون رهبر اصلی کودتا؛ محکومیت ۳ نفر دیگر از عوامل کودتا در اصفهان و اجرای حکم اعدام آنها؛ کشف یک گروه تشکیلاتی سلطنت طلب در ساری که با کودتای نافرجام تیرماه گذشته مرتبط بوده است.

۷ نگرانی مسئولان دستگاه قضایی و دیگر نهادهای کشور از ادامه درگیری های گروه های سیاسی و مردم در شهرهای مختلف: مصاحبه آیت الله موسوی اردبیلی، دادستان کل کشور، در مورد انتقاد از وضع خاص گروه های سیاسی، تأکید بر ضرورت رسمیت یافتن آنها برای برخورداری از حمایت نظام و دعوت به قانون گرایی.

ادامه تظاهرات و تجمعات در مقابل سفارت انگلستان در تهران که از هفته پیش آغاز شده بود: راه پیمایی مردم تهران پس از نماز جمعه به سوی سفارت انگلیس و اعتراض به دستگیری دانشجویان تظاهرکننده ایرانی در مقابل سفارت امریکا در لندن؛ تذکرات آیت الله خامنه

ای، امام جمعه تهران،

ص: ۱۲۳۵

۱ در مورد خودداری از هرگونه اقدام خشونت آمیز در تظاهرات مقابل سفارت انگلیس.

۲ قصه پردازی تازه رسانه های غربی به ویژه امریکا در خصوص قتل علی اکبر طباطبایی در واشنگتن: ادعای حضور ارتشبد سابق حسین فردوست در امریکا و دست داشتن وی در قتل طباطبایی.

گزارش روزشمار ۲۵/۵/۱۳۵۹

۳ اطلاعیه شدیدالحن وزارت امور خارجه ایران که در آن ضمن حمله شدید به دولت عراق، این رژیم را نزدیک ترین دوست برای دشمنان خلق فلسطین، انقلابی نما و درعمل همکار امپریالیسم دانسته است.

۴ حملات مجدد عراق به نواحی و پاسگاه های مرزی ایران: تیراندازی به سوی پاسگاه زینل کش تابع گروهان خان لیلی، دو عملیات مشترک و جداگانه ارتش عراق و مهاجمان مسلح به پاسگاه قلعه سفید و پاسگاه منطقه بیشگان؛ ادامه تحرکات مرزی عراق که به طور چشمگیری به سمت جنوب غرب تمایل داشت: گزارش نیروهای خودی از منطقه ایلام درخصوص احتمال حمله سراسری عراق و اعلام وضعیت فوق العاده برای مقابله با حمله احتمالی امشب عراق؛ اقدام عراق در نصب یک دکل چاه نفت در منطقه همجوار مرزی در موسیان؛ استقرار ۸۰ دستگاه تانک و ۲۵ قبضه توپ بزرگ در منطقه کانی مانگا در عراق؛ گزارش اطلاعات سپاه ارومیه از ورود ۱۳ فروند هواپیمای سی ۱۳۰ از کشور ترکیه به خاک عراق؛ تجاوز هوایی یک فروند هواپیمای عراقی به حریم هوایی آبادان و خرمشهر؛ فعالیت نیروهای مهندسی نظامی عراق در روبه روی حفار بریم آبادان در منطقه فاو؛ سخنرانی دیروز بنی صدر در اجتماع مردم کرمانشاه در واکنش به حملات مکرر مرزی رژیم عراق.

۵ اقدامات و درگیری های گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین از جمله درگیری در بانه در ارتفاعات آربابا در گردنه خان و در محور بانه - سردشت و پاسگاه سکنه سقز؛ حمله مهاجمان مسلح به روستای هولاسو از توابع شاهین دژ؛ کشف و ضبط یک صد قبضه سلاح با تلاش گروه مبارزه با مواد مخدر آذربایجان غربی در دره آشنا آباد؛ ادامه تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق مختلف کردنشین از جمله: عزیمت عبدالرحمن قاسملو به منطقه بوکان و سخنرانی در روستاهای اطراف، علیه جمهوری اسلامی ایران؛ تحرکات افراد مسلح دمکرات و کومه له در منطقه پاوه؛ راه بندان افراد مسلح حزب دمکرات در سه راهی پی تهن شهر؛ بستن جاده سنندج - مریوان در نزدیکی روستای کوله و گروگان گرفتن ۱۵ نفر از افراد دولتی و اتومبیل های آنان؛ نامه درخواستی سردار جاف به ایل قلخانی برای استخدام و نفوذ افراد ایل خود در سپاه پاسداران.

۶ سقوط بالگرد حامل بنی صدر، رئیس جمهوری، هنگام بازگشت شبانه وی از نوار مرزی ایران و عراق در نزدیکی اسلام آباد براهر نقص فنی و صدور پیام های جداگانه از سوی امام خمینی و آیت الله منتظری به بنی صدر به شکرانه نجات جان وی و همراهانش که این امر از عنایات معجزه آسای خداوند بوده است؛ پیام متقابل بنی صدر به امام خمینی؛ سخنان رئیس مجلس درباره سانحه هوایی شب گذشته و شکرگزاری برای نجات جان بنی صدر و همراهانش.

۷ احضار در یادار سیداحمد مدنی از سوی رئیس دادگاه های انقلاب ارتش برای رسیدگی به اتهامات وی و بازتاب این خبر در رسانه های غربی.

۸ دو مطلب از نامه مردم درباره توطئه های جدید امریکا و کشورهای وابسته به آن در منطقه علیه جمهوری اسلامی ایران؛ گزارش نامه مردم از ملاقات امروز اشرف پهلوی با شاپور بختیار در پاریس.

۱ گزارش های متعددی از تحرکات و تجمع افراد وابسته به خسروخان و ناصرخان قشقایی در مناطق مختلف استان فارس: منطقه آب پخش، فراش بند، نورجین، فیروزآباد.

۲ قرائت متن نامه سفرای نُه کشور اروپایی در ملاقات چهارشنبه گذشته آنان با رئیس مجلس شورای اسلامی مبنی بر درخواست آزادسازی گروگان های امریکایی، در جلسه علنی امروز مجلس و پاسخ رئیس مجلس به این نامه.

۳ افشای توطئه جدید امریکا با نام "جهش مثبت ۸۰" از سوی خبرنگار معروف و جنجال برانگیز امریکایی، جک اندرسون و بازتاب آن در داخل و خارج، به ویژه در رسانه های چپ.

۴ حمله شدید روزنامه چپ گرای اومانیته (چاپ پاریس) به صادق قطب زاده در پی ارسال نامه وی به آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی و نیز به دنبال اقدام سفیر ایران در مسکو مبنی بر بستن کنسولگری ایران در لنینگراد.

۵ گزارش وزارت نفت کشور درباره عملکرد یک ساله گذشته شرکت های تابع این وزارتخانه و میزان تولید و صادرات نفت.

گزارش روزشمار ۲۶/۵/۱۳۵۹

۶ ادامه روند چرخش عراق به سوی امریکا و غرب: تصمیم اندونزی برای خرید مسلسل های ضدتانک از فرانسه و نصب آن روی بالگردهای سفارشی عراق و فروش آن به این رژیم؛ درخواست دبیرکل شورای فرماندهی عراق از متخصصان اتمی عرب برای کمک به توسعه نیروی هسته ای در این کشور؛ گزارش رادیو اسرائیل و نیز خبرگزاری فرانسه درباره تماس های پشت پرده امریکا با عراق از راه های گوناگون.

۷ تحرکات مرزی امروز عراق در مناطق سومار: خالی کردن شهر مندلی عراق از سکنه؛ تقویت پاسگاه منگاهول عراق با تانک و خودرو نظامی؛ تقویت شمال غربی پاسگاه هلاله در هفت کیلومتری خاک عراق با یک ستون از ارتش این رژیم؛ تجاوز جنگنده های عراقی به حریم هوایی ایران در نوار مرزی اورامانات، بانه و سردشت؛ تجاوز هواپیماهای عراقی به حریم هوایی خرمشهر و اروندرود؛ تحرکات مرزی عراق در منطقه روبه روی آبادان و استفاده از نیروهای مقاومت ملی عراق.

۸ مشکلات امنیتی خوزستان در دو بعد مقابله با جاسوسان عراقی و عناصر داخلی وابسته به این رژیم و نیز فعالیت ها و برخوردهای گروه های سیاسی در شهرهای مختلف نوار مرزی: دستگیری یک جاسوس وابسته به عراق در مرز خرمشهر و فرار دو جاسوس دیگر و ورود آنان به خاک ایران؛ جمع آوری ۴۰ دکه متعلق به گروه های مختلف سیاسی در آبادان، که در شایعه سازی و حرکت های ضد مردمی دست داشته اند؛ مصاحبه حاکم شرع دادگاه های انقلاب خوزستان در مورد تحرکات و فعالیت های سیاسی در خوزستان؛ سخنان حاکم شرع دادگاه انقلاب آبادان و خرمشهر در خصوص فعالیت گروه های سیاسی در این دو شهر مرزی.

۹ درگیری خونین نیروهای خودی با مهاجمان ضدانقلاب هنگام پاک سازی محور کامیاران - روانسر و پاک سازی جاده کامیاران - روانسر از وجود عناصر مسلح غیرقانونی؛ درگیری شدید با صدیق کمانگر و افراد وی در منطقه سندیج - دیواندره که منجر به کشته شدن ۴۰ نفر از مهاجمان شد؛ کشف و خنثی سازی مین و مواد منفجره در زیر پل بین راه سراب نیلوفر و کوزران؛ ادامه خلع سلاح در آبادی های اطراف دالاهو در منطقه قصرشیرین و کشف و ضبط ۲۰ قبضه از انواع سلاح ها.

۱ اطلاعیه استاندار آذربایجان غربی خطاب به مدیرکل امور اقتصاد و دارایی این استان مبنی بر قطع بودجه کلیه ادارات و سازمان های دولتی و نهادهای وابسته در مهاباد و بوکان و خودداری از پرداخت حقوق کلیه افراد دولتی در این دو شهر؛ معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی: «در برخی از مناطق کردنشین، رسانه های گروهی بیگانه جای صداوسیما جمهوری اسلامی را گرفته اند و صداوسیما جمهوری اسلامی در این نقاط شنیده و دیده نمی شود.»؛ مبادله ۵ نفر از نیروهایی که توسط عناصر ضدانقلاب به گروگان گرفته شده بودند با ۳ نفر از گروگان های طرف مقابل در مهاباد؛ ادامه پاک سازی سلاح منطقه قطور و ماکو و جمع آوری ۱۱۵ قبضه سلاح جنگی.

۲ ارائه تقاضانامه کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا در دیدار امروز سفرای کشورهای هلند، ژاپن و کاردارهای ایتالیا و انگلیس با رئیس مجلس شورای اسلامی مبنی بر درخواست آزادسازی گروگان های امریکایی و پاسخ رئیس مجلس به آنان.

۳ ابعاد مختلف بحران در روابط و مناسبات ایران و انگلیس: ادامه اعتراض و راه پیمایی یک هفته ای مردم و دانشجویان در مقابل سفارت انگلیس در تهران؛ تعطیل سفارت انگلیس و احضار برخی از دیپلمات های انگلیسی از سوی این کشور؛ قرار تشکیل دادگاه ۵ تن از دانشجویان ایرانی در انگلیس در بعدازظهر امروز؛ گزارش کمیته رسیدگی به بحران در روابط ایران و انگلیس: هنوز روزنه امیدی برای پایان بخشیدن به این بحران دیده نمی شود.

گزارش روزشمار ۲۷/۵/۱۳۵۹

۴ به اوج رسیدن تنش در روابط عراق و سوریه: دستگیری و اخراج عده ای از دیپلمات های سوری از عراق به دلیل کشف مقادیر زیادی مواد منفجره و اسلحه در سفارت سوریه در بغداد؛ بیانیه نسبتاً ملایم سوریه در اعتراض به این عمل عراق و رد اتهامات وارد شده و دست داشتن رژیم عراق در این توطئه.

۵ گزارش امروز خبرنگار کیهان از آخرین تحولات مناطق مرزی غرب کشور: بیشترین فعالیت نیروهای ارتش بعث عراق در چند روز گذشته صرف تدارکات زمینی و هوایی و تخلیه افراد مزدور در پاسگاه های مرزی و نقل و انتقال تسلیحات سنگین خود بوده است؛ گزارش های متعدد درخصوص حمایت های عراق از گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق مختلف کردنشین از جمله در اختیار قراردادن تعداد زیادی سلاح و مین به آنها؛ تحرکات گروه های معارض با نظام به شکل نقل و انتقال نیرو و تجهیزات در ارتفاعات بامو در منطقه باویسی و ازگله؛ پیاده شدن نیروی خارجی در حوالی نقده و اشنویه، تحرکات مرزی عراق با میل قابل توجهی به سمت جنوب غربی؛ ورود ۸ خودرو عراقی به منطقه ابوعبیده در مناطق مشرف به پاسگاه سانواپا از توابع یگان سومار و احتمال درگیری در این منطقه، انتقال دو گردان زرهی از لشکر ۱۰ زرهی عراق به مناطق مقابل مهران تا دهلران، حمله کماندوهای عراقی با آتش پشتیبانی به پاسگاه مرزی رضاآباد گروهان مهران عرب؛ تجاوز هوایی عراق به منطقه مرزی خرمشهر و آبادان؛ غیرعادی بودن تحرکات عراق در مرز شلمچه؛ استقرار دو ناوچه مسلح به سلاح سنگین در مقابل پاسگاه خین، حضور دو ناوچه دیگر عراق در آب ایران و عبور از نزدیک ترین نقطه ممکن نسبت به پاسگاه خین، پیاده کردن نیرو در پاسگاه مقابل خین.

نامه ستاد هماهنگی اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه منطقه ۵ که حاوی شرح وضعیت بحرانی یکی از فرماندهان نظامی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ناحیه ای حساس از مناطق کردنشین است و از

۱ توطئه مشترک این فرمانده نظامی و احزاب مستقر در منطقه با همکاری رژیم عراق پرده برمی دارد.

۲ افشای ماهیت و عملکرد سپاه رزگاری توسط محمد ضیایی نقشبندی، برادر شیخ عثمان نقشبندی (رهبر حزب رزگاری)، که در مصاحبه اش هم به وابستگی این گروه سیاسی مسلح به رژیم عراق و هم به درگیری های میان احزاب و گروه های مسلح مستقر در مناطق کردنشین اشاره دارد؛ درگیری بین افراد کومه له و رزگاری در منطقه اووان (نزدیک سنندج) که بر اثر آن ۳ نفر از افراد رزگاری و ۱۵ نفر از کومه له کشته یا زخمی شدند.

۳ ادامه درگیری ها و حملات ایزدایی گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق کردنشین از جمله در منطقه بانه، غرب سردشت، مریوان و اطراف ارومیه؛ ادامه پاک سازی منطقه مریوان و درگیری در روستاهای سیف بالا و سیف پایین؛ پایان پاک سازی روستاهای چهارستون و رشگیران از توابع سلماس که از روز شنبه گذشته آغاز شده بود؛ ادامه پاک سازی و خلع سلاح در منطقه قطور از توابع شهرستان خوی.

۴ نامه محرمانه فرمانده سپاه پاسداران غرب کشور به مدیرعامل مخابرات استان کرمانشاهان و درخواست خط تلفن، که حاوی نکات قابل تأملی است که هم به وضعیت تخلیه و مداوای مجروحان درگیری های غرب کشور اشاره دارد و هم متن نامه، با توجه به فضای عمومی استان و احتمال نفوذ عناصر گروه های سیاسی مخالف و لورفتن اطلاعات، در نوع خود بحث برانگیز است.

۵ کشف یک خانه تیمی مربوط به گروه "کومه له" و "پیکار" در تهران و دستگیری چند نفر از افراد این گروه ها، افشای توطئه های آنان توسط روزنامه جمهوری اسلامی با توجه به مدارک به دست آمده از این خانه تیمی.

۶ دستگیری ۸ تن از سران بانفوذ ایل بختیاری سپاه پاسداران شهرستان بروجن در ارتباط با کودتای اخیر؛ خودکشی سرلشکر حسن یزدی، یکی از عاملان اصلی کودتای نافرجام تیرماه گذشته، هنگام محاصره خانه وی در خیابان پاکستان تهران از سوی پاسداران کمیته مرکز.

۷ مصاحبه هفتگی هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، درباره موضوعات متعددی از جمله رابطه با امریکا و توطئه جدیدش علیه جمهوری اسلامی ایران و رسیدگی به بحران گروگان ها در مجلس.

۸ اقدام وزارت امور خارجه در فراخواندن کاردار سفارت انگلیس در تهران و تسلیم یک یادداشت اعتراض آمیز به وی مبنی بر محکوم کردن اعمال پلیس انگلیس، حقانیت تظاهرات دانشجویان ایرانی و درخواست آزادی فوری آنان؛ اظهار امیدواری وابسته مطبوعاتی سفارت انگلیس در تهران در مورد اینکه تعطیلی سفارت انگلیس موقتی بوده و امیدوار است هرچه زودتر قسمت های تعطیل شده باز و شروع به کار کند.

۹ اطلاعیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران: اعلام خبر بسته شدن کنسولگری ایران در لنینگراد، ارائه گزارش روند فعالیت های دیپلماتیک این وزارتخانه در خصوص دیپلماسی اخیر ایران در ارتباط با شوروی.

۱۰ اطلاعیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران مبنی بر اعلام قطع رابطه ایران و رژیم دیکتاتور شیلی.

گزارش روزشمار ۲۸/۵/۱۳۵۹

۱۱ سخنرانی شدیدالحن و توهین آمیز صدام حسین در اردوگاه نظامی "دلیران قادسیه"، که کینه وی را به انقلاب اسلامی و شخص امام خمینی آشکار می سازد؛ تبلیغات رسانه های گروهی عراق که بر این آتش کینه دامن می زند.

اوضاع نسبتاً آرام مرزی و آماده باش نیروهای خودی در مرزهای مشترک با عراق؛ ادامه تحرکات مرزی عراق با میل به سوی جنوب غربی: تقویت نیرو و تجهیزات زرهی در پاسگاه المصور عراق روبه روی پاسگاه سلمان کشته ایران، حرکت نیروهای ارتش عراق به طرف نوسود به قصد استقرار در ارتفاعات

ص: ۱۲۳۹

۱ سوق الجیشی روبه روی این شهر؛ تقویت شدید نیروهای زرهی عراق در منطقه مرزی خرمشهر: اعلام آماده باش به یک یگان زرهی ارتش عراق در استان بصره و تقویت شدید نیروهای عراقی در مناطق مرزی بصره؛ تجاوز یک فروند هواپیمای ناشناس به حریم هوایی پایگاه نیروی دریایی خرمشهر.

۲ ادامه تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین از جمله در مناطق دزلی، سه راهی گاران، آبادی کوریزه، اطراف بانه، میوان و اورامانات؛ اعزام دو نفر از جاسوسان وابسته به عراق به منطقه بانه، ورود محمدصادق خان جاف با ۵۰۰ نفر تفنگ دار به شیلر؛ احتمال خرابکاری پیشمرگان وابسته به قاسملو و عزالدین حسینی در ارتفاعات شمال تهران - شمیرانات؛ ورود سلاح های سنگین و جدید از اورامانات و میوان؛ تجمع اغلب عناصر ضدانقلاب در دزلی، اورمان تخت و هانی گرمله؛ رواج شایعات و انجام تبلیغات روانی از سوی عوامل وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در نرده و میوان که باعث مختل شدن امور شهرها و ایجاد رعب و وحشت در مردم این نواحی شده است؛ ورود ۱۳ هواپیما حامل نیرو، مهمات و اسلحه برای مهاجمان ضدانقلاب از ترکیه به عراق؛ هشدار اطلاعات سپاه ارومیه در مورد احتمال وقوع درگیری بین مهاجمان ضدانقلاب و نیروهای خودی در روز آینده.

۳ ادامه درگیری های شدید نیروهای مسلح خودی با گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین: کشته شدن ۴۱ مهاجم در درگیری سه راهی سنندج - میوان و ۴ مهاجم دیگر در درگیری آبادی نی آباد (از سنندج به طرف میوان)؛ تیراندازی مهاجمان مسلح ضدانقلاب به سوی فرمانده و افراد سپاه روانسر و کامیاران در آهنگران و احتمال کشته شدن ۳ نفر از مهاجمان؛ حمله آتشباری افراد کومه له و فدائیان خلق به مقر سپاه و محل استقرار ارتش در جاده توبره ریز و کشته شدن ۶ نفر از اهالی محل؛ درگیری بین گروه رزمی تیپ یک اسلام آباد مستقر در ارتفاعات شمال قلخانی و مهاجمان مسلح ضدانقلاب در منطقه بیو نیج؛ حمله آتشباری افراد مسلح به پایگاه ارتش در ارتفاعات غربی پاسگاه ژاندارمری کامیاران؛ حمله عناصر ضدانقلاب به ارتفاعات قریه نوریاب و اطراف آن و شلیک ۴ خمپاره به سوی این روستا؛ درگیری در پاسگاه مرزی خانه شور بین افراد سپاه پاسداران و فدائیان امام خمینی با مهاجمان مسلح غیرقانونی؛ انفجار بمب در درمانگاه آغداشت ارومیه؛ کشف و خنثی سازی یک بمب ساعتی در زیر پل مرگ سنجابی در منطقه خوره؛ اقدام عناصر کومه له به عبور دادن یکی از گروگان هایشان از روی مین؛ آزاد شدن ۵ تن از پاسداران و سربازانی که در جریان درگیری های مهاباد در سال گذشته و اوایل امسال دستگیر شده بودند؛ اقدامات دفتر ویژه کردستان مستقر در نخست وزیری.

۴ تشدید تحرکات مرزی عراق و گروه های سیاسی مسلح معاند با نظام در کردستان و خوزستان؛ دو مطلب از نامه مردم در این باره و هشدار به مسئولان کشور.

۵ تحریکات و تبلیغات شدید گروه های سیاسی در شهرها و روستاهای مختلف در قالب دامن زدن به اعتصابات و تحصن ها، اغلب باعث ایجاد درگیری هایی میان هواداران آنها و مخالفینشان می شود: اطلاعیه سپاه پاسداران ملایر درخصوص دستگیری ۱۲ تن از دیپلمه های بیکار که قصد اشغال فرمانداری این شهر را داشتند؛ برخورد و درگیری میان هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و مخالفان آنها در صومعه سرا؛ فعالیت شدید گروه های چپ در مسجدسلیمان و نگرانی مسئولان امور انتظامی استان خوزستان.

ادامه و تشدید فعالیت گروه های سیاسی چپ به ویژه هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در آبادان در آستانه تشکیل دادگاه ویژه رسیدگی به پرونده متهمان فاجعه سینما رکس آبادان به بهانه حمایت از

۱ بازماندگان و خانواده های شهدای این فاجعه؛ راه پیمایی ده ها هزار نفر از مردم آبادان به مناسبت فرارسیدن دومین سالگرد فاجعه سینما رکس و صدور قطعنامه ای مبنی بر محکوم کردن هرگونه فرصت طلبی و سوءاستفاده از خون شهدای این فاجعه و درخواست رسیدگی عاجل به این پرونده.

۲ محورهای مهم سخنان امام خمینی در جمع عده ای از مردم کرمانشاه: تأکید بر ضرورت شکل گیری نظام جدید و استقرار ارکان آن؛ تکیه بر مردمی بودن مسئولان کشور و اسلامی بودن مضمون و مقصود حرکت نظام.

۳ اخراج ۷ تن از دانشجویان ایرانی که دو هفته پیش مقابل سفارت امریکا در لندن دستگیر شده بودند به حکم دادگاه های انگلیس؛ قرار محاکمه ۱۲ دانشجوی ایرانی که در تظاهرات ۱۷ مردادماه جاری در رم دستگیر شده بودند.

۴ گزارش های متعدد درباره اوضاع اقتصادی دو کشور ایران و عراق که به شدت به نفت متکی هستند: مصاحبه وزیر نفت ایران درباره فعالیت هماهنگ دو رژیم عراق و عربستان در سازمان اوپک و اقدام عراق به پر کردن جای خالی ایران در بازار فروش نفت؛ گزارش رئیس کل بانک مرکزی ایران درباره برخی مشکلات اقتصادی ایران از جمله کاهش صادرات نفت و کسری بودجه و تورم اقتصادی که پس از جنگ جهانی دوم بی سابقه بوده است؛ گزارش روزنامه عربی زبان الشرق الاوسط به نقل از خبرگزاری فرانسه از تهران درباره اوضاع اقتصادی ایران.

گزارش روزشمار ۲۹/۵/۱۳۵۹

۵ اقدام جدید رژیم عراق در اخراج اتباع پاکستانی و افغان مقیم این کشور از طریق مرز مهران به استان ایلام، اطلاعیه استاندار ایلام در این مورد؛ مصاحبه معاون سیاسی استاندار ایلام درباره طرح وسیع عراق برای عربی کردن نوار مرزی خود با ایران.

۶ از سرگیری حملات عراق علیه پاسگاه های مرزی ایران: حمله زمینی ارتش عراق به پاسداران مستقر در پاسگاه قلعه سفید و پرویز با پشتیبانی هوایی و آتشباری توپخانه؛ حمله آتشباری عراق به پاسگاه رضاآباد ایلام، تجاوز دو هواپیمای عراقی در همین منطقه به حریم هوایی ایران؛ ادامه تحرکات مرزی عراق در قالب تقویت پاسگاه های مرزی و استحکامات و تجهیزات نظامی و شناسایی های هوایی در منطقه یرخان، پاسگاه منظریه، منطقه چارکلا و سرغزل و پاسگاه محمدخدر عراق؛ گزارش مرزبان مهران از مشاهده اشیاء نورانی در شب که در ارتفاع بسیار بالا در حرکت هستند؛ تقویت نیروهای عراق در تمام مرز خوزستان تا شلمچه و احداث سنگرهای کمین در تمام این نقاط؛ تجاوز یک فروند هواپیمای شکاری ناشناس به حریم هوایی ایران در مرز شلمچه.

۷ نامه جمعی از دانشجویان مسلمان خوزستانی درباره افزایش شدید تبلیغات رادیو تلویزیونی کشورهای حوزه خلیج فارس با هدف بزرگ نمایی و سیاه نمایی مشکلات موجود در خوزستان و نیز جذب مردم عرب این منطقه.

موج جدید حملات مهاجمان مسلح غیرقانونی در مناطق غرب کشور از جمله حملات ۲۴ ساعت گذشته به مناطق بیو نیج، کرنند، کامیاران، پاره و کرمانشاه؛ تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین که خبر از توطئه جدیدی با حمایت مستقیم رژیم عراق می دهد: تشکیل جلسه ای با شرکت نمایندگان گروه های سیاسی مخالف دولت ایران در مناطق کردنشین با حضور احمد ملاقادر و بهاءالدین نوری از سران حزب شیوعی عراق و جلال طالبانی در حوالی مرز پیرانشهر؛ گزارشی درمورد ملاقات بختیار با عزالدین حسینی؛ احتمال حمله مهاجمان ضدانقلاب در غرب کشور با همکاری زمینی و هوایی

۱ عراق و درخواست پرواز شناسایی از سوی ستاد مشترک ارتش ایران؛ مبنی بر احتمال درگیری دیگری از منطقه سردشت تا بلندی های کالیشن و درخواست فرمانده سپاه پاسداران مرکز آماده باش پایگاه های شکاری تبریز و همدان؛ تحرکات دیگر گروه های مزبور در مناطق روستای کلاته و پاسگاه تیزتیز، اطراف مریوان، و منطقه قطور؛ دستبرد ۵ فرد مسلح ملبس به اونیفورم های ارتشی به بانک ملی بخش "صحنه" کرمانشاه.

۲ دو گزارش تکان دهنده درباره شهر تکاب و روستاها و راه های اطراف آن که وضعیت امنیتی ناپایدار این منطقه و مردم این دیار را منعکس می سازد. (ضمیمه دارد)

۳ کشف شبکه ها و وسایل جاسوسی در مناطق مختلف ایران از جمله: گزارش سپاه گیلان درخصوص مشاهده اشیاء نورانی و ماهواره های جاسوسی شوروی در حریم فضایی ایران، دستگیری یک شخص روسی درارتباط با گروه های چپ داخلی و اخراج وی از ایران؛ کشف دو خانه تیمی مجهز به وسایل مخابراتی و ارتباطی با تلاش پاسداران کمیته تهران.

۴ گزارش فرمانده سپاه مرکز به سپاه اهواز درباره حرکت یک لنج حامل مهمات و سلاح قاچاق از طریق مسقط و عمان که بناست در بندر گوآتر تخلیه و با انتقال به بلوچستان ایران بین سران عشایر این منطقه تقسیم شود؛ گزارش میرسلیم، معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی، درباره وضعیت امنیتی استان سیستان و بلوچستان.

۵ ادامه برخوردهای گروه های سیاسی و مخالفان آنها در شهرها و روستاهای کشور: راه پیمایی اعتراض آمیز اهالی و کسبه نازی آباد تهران در پی آزادی ۶ تن از طرف داران مجاهدین خلق (منافقین) که در روز ۲۶ مردادماه در یک درگیری گروهی دستگیر شده بودند؛ هجوم به کتاب فروشی هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در بندر گناوه و نامه شکوائیه کانون دانش آموزان مسلمان به دادسرای انقلاب اسلامی بوشهر در این مورد؛ اعتراض هواداران سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) به حکم دادگاه انقلاب بوشهر در مورد یکی از هواداران این سازمان؛ ادامه نزدیکی گام به گام مناسبات جریان بنی صدر و مجاهدین خلق (منافقین) که از مدت ها پیش به صورت نامه نگاری به رئیس جمهور یا انتشار اطلاعیه های سازمان در روزنامه انقلاب اسلامی (وابسته به جریان بنی صدر) آغاز شده است: انتشار نامه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به دادستان کل کشور در مورد اشغال ساختمان ها و برخورد برخی نهادهای رسمی با این سازمان در روزنامه امروز انقلاب اسلامی.

۶ صدور حکم انتصاب نخست وزیری محمدعلی رجایی از سوی بنی صدر پس از چند هفته مناقشه بر سر تعیین و انتخاب نخست وزیر.

۷ افزایش و حضور چشمگیر ناوگان های جنگی امریکا و تفنگ داران دریایی این کشور در اقیانوس هند و خلیج فارس که باعث ایجاد نگرانی هایی در جمهوری اسلامی ایران شده است؛ تشکیل جلسه شورای امنیت ملی در همین ارتباط و مصاحبه بنی صدر، فرمانده نیروی دریایی و فرمانده نیروی هوایی در پایان این جلسه.

۸ نامه ادmond ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، به نخست وزیر جدید ایران، محمدعلی رجایی و درخواست مذاکره مستقیم برای حل مسائل بین دو کشور از جمله مسئله گروگان های امریکایی؛ مصاحبه هفتگی آیت الله بهشتی، رئیس دیوان عالی کشور، با خبرنگاران داخلی و خارجی درباره مسائل گوناگون از جمله وضعیت آزادی گروگان های امریکایی؛ تصویب طرح کمیسیون خارجه مجلس شورای اسلامی مبنی بر جواب دادن به نامه ۱۸۵ نماینده کنگره امریکا، در جلسه امروز مجلس.

۱ ادامه تنش و سردی روابط و مناسبات میان ایران و شوروی: اطلاعیه وزارت امور خارجه ایران مبنی بر اخطار ۲۴ ساعته به دولت شوروی برای تعطیل کردن یکی از دو کنسولگری خود در رشت؛ گفت و گوی یک مقام وزارت خارجه ایران با خبرنگار کیهان درباره علل اصرار ایران بر داشتن کنسولگری در شهر دوشنبه تاجیکستان.

ضمیمه گزارش ۳۱۴: وضعیت امنیتی بیجار، دیواندره، تکاب و اطراف آن و موقعیت سپاه و نیروهای مستقر در این شهرها.

گزارش روزشمار ۳۰/۵/۱۳۵۹

۲ ادامه بحران روزافزون در روابط و مناسبات سیاسی ایران و عراق: نامه نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل به دبیرکل این سازمان که در آن ضمن تکرار ادعای عربی بودن جزایر سه گانه ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک اظهارات وزیر امور خارجه ایران را مبنی بر صحت اسناد تاریخی مالکیت ایران بر این سه جزیره، نادرست شمرده است؛ ادعای مشابه امارات متحده عربی درخصوص جزایر سه گانه.

۳ ادامه روند چرخش عراق به سوی غرب: گزارش نشریه وال استریت ژورنال از قراردادهای تازه شرکت های فرانسوی با عراق برای ایجاد یک کارخانه صنایع الکترونیکی و تولید رادار برای دفاع ساحلی؛ ملاقات معاون نخست وزیر لوگزامبورک و رئیس شورای وزرای جامعه اروپا با صدام حسین در بغداد؛ ادامه تشنج و بحران در روابط سیاسی عراق و سوریه: استقرار بیش از ۵۳ هزار سرباز مصری در عراق برای حمله به سوریه و مقابله با انقلاب اسلامی؛ اخراج سفیر عراق به همراه ۹ نفر از کارکنان این سفارت خانه از سوریه.

۴ تحرکات مرزی و نقل و انتقال نیرو و ادوات نظامی امروز عراق در منطقه عمومی قصرشیرین: حمله آتشباری سنگین عراق به پاسداران مستقر در تپه های زیدیحیایی، تنگ هوان و تنگ توچاله؛ حرکت دو ستون زرهی ارتش عراق از طرف پرویزخان و چارکلا به ناحیه خانقین؛ حرکت یک ستون زرهی عراق در جاده عراق به سوی یدخان و امکان حمله به خاک ایران؛ اخراج ۵ نفر دیگر از عراقی های ایرانی الاصل به سوی مرز خسروی؛ تجدید سازمان نیروهای عراقی در خطوط مرزی مهران و صالح آباد؛ تجاوز یک فروند هواپیمای عراقی به حریم هوایی مهران؛ تقویت زرهی و نیرو در پاسگاه پلکانه عراق؛ اقدامات مهندسی و حفر سنگرهای هلالی شکل در دو روز گذشته از سوی عراق در منطقه مرزی خین تا شلمچه در مرز خرمشهر.

۵ تشنج و درگیری شدید در بخش ها و محله هایی از آبادان میان طرف داران مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های چپ با مردم انقلابی که به شهادت یک نفر به نام جاسم بنی رشید انجامید؛ حکم دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر مبنی بر ممنوعیت فعالیت های چند گروه سیاسی از جمله سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، فدائیان خلق، پیکار و حزب توده تا تعیین تکلیف آنها از سوی مجلس شورای اسلامی؛ بازتاب درگیری امروز و نیز حکم دادسرای انقلاب در رادیو لندن.

تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی به صورت نقل و انتقال نیرو و تجهیزات با حمایت و پشتیبانی تدارکاتی عراق: تحرکات وسیع این گروه ها در اطراف اشنویه و پیرانشهر، تشکیل جلسه هماهنگی گروه های مسلح ضدانقلاب با حضور پالیزبان، بختیار، صدام حسین و دیگران در عراق؛ انتقال ۴۰۰ قبضه خمپاره انداز، آر.پی.جی ۱۱ و چندین توپ توسط نمایندگان شیخ جلال حسینی و عبدالرحمن ذیبی از طریق مرز پنجوبین به ایران و منطقه مهاباد؛ ورود روزانه اسلحه از عراق به ایران در منطقه سردشت و تقسیم آن در میان مردم؛ تحویل ۶ دستگاه تراکتور حامل مهمات خمپاره و کلاشینکف از

۱ مرز "بایوه ستوه" عراق به پیشمرگ های کرد مستقر در "سیاه فاهوه" جهت حمله به پادگان مریوان.

۲ نشانه های وقوع درگیری های تازه میان ارتش و سپاه با گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق مهاباد، سردشت و اطراف آن: حمله گروه های ضدانقلاب به پادگان لشکر ۶۴ ارومیه؛ حمله مهاجمان مسلح به شاهین دژ؛ تلاش ضدانقلاب برای به آتش کشیدن مخزن نفت میاندوآب؛ ادامه هماهنگی سپاه و ارتش برای پاک سازی مهاباد و اطراف آن؛ ادامه پاک سازی روستاهای اطراف مریوان و کشته شدن ۴ نفر از مهاجمان؛ حمله افراد ضدانقلاب به یگان های لشکر ارتش در اشنویه؛ ادامه پاک سازی در حومه کامیاران و دستگیری ۵۰ تن از عناصر غیرقانونی؛ آتشباری توپخانه ارتش ایران بر روی دهکده های نجمه، بوئین پایین، کانی سود، صدفبار و دوراهی بکره تا شعاع ۱۵ کیلومتری.

۳ آموزش چریکی نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد زیر نظر نیروهای زبده تیپ نوهد برای اجرای عملیات پاک سازی در مناطق تحت نفوذ گروه های مسلح غیرقانونی؛ اقدام عراق به تقسیم پول در روستاهای مرزی ایران برای تطمیع مرزنشینان و استخدام مزدور.

۴ کشف یک خانه تیمی و مخفیگاه عوامل کودتای نافرجام اخیر متعلق به امیر هوشنگ نور، سرهنگ بازنشسته ارتش و رابط میان کودتاچیان، در شمیران تهران؛ دستگیری یکی دیگر از عوامل فراری کودتا در ساری.

۵ سرمقاله امروز روزنامه انقلاب اسلامی تنها یک شب پس از صدور حکم نخست وزیری محمدعلی رجایی، مطالب مندرج در این سرمقاله هم حاکی از بالابودن توقعات از دولت جدید است و هم تصویری کوتاه از چشم انداز مقابل؛ یعنی مشکلات پیش روی دولت رجایی را منعکس ساخته است.

گزارش روزشمار ۳۱/۵/۱۳۵۹

۶ ادامه تجاوزات و حملات مرزی عراق: عملیات مشترک عراق و مهاجمان ضدانقلاب داخلی علیه نیروهای ایرانی در تنگ هوان، کشیده شدن این عملیات به تپله کوه و آتشباری ارتش عراق تا ساعت ۱۲ شب؛ مشاهده تعدادی هواپیما و بالگرد در ارتفاع بالا در غرب کشور (سندج - کرمانشاه)؛ آماده باش درجه یک نیروهای مسلح خودی در مناطق غرب و خوزستان با توجه به حملات و تحرکات اخیر عراق و عوامل داخلی وابسته به این رژیم.

۷ تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق در قالب جاسوسی، تخریب و انفجار خط لوله های نفت و گاز و حمل سلاح قاچاق به داخل ایران در منطقه خوزستان: انفجار چند رشته از خطوط انتقال گاز در فاصله ده کیلومتری پاسگاه بهمن شیر آبادان، درگیری اعضای گروه تحقیق ستاد عشایر با دو سرنشین موتورسیکلت حامل سلاح و مهمات در بازار سپه؛ اطلاعیه دادرسی انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر در مورد خلع سلاح عمومی مناطق هم جوار مرزی.

۸ فضای ملتهب آبادان و خرمشهر در پی درگیری های دیروز و امروز در این دو شهر: سخنان امام جمعه آبادان با توجه به درگیری خونین دیروز در این شهر؛ درگیری امروز هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در خرمشهر با اعضای انجمن اسلامی این شهر؛ اعتراض حزب توده شاخه آبادان به حکم دادرسی انقلاب این شهر مبنی بر ممنوعیت فعالیت چند گروه سیاسی از جمله حزب توده؛ نامه اعتراض آمیز حزب توده سازمان شهرستان خرمشهر به دادگاه انقلاب این شهر و سپاه پاسداران در خصوص تصرف و تخریب اموال موجود در دفتر این حزب در خرمشهر. (ضمیمه دارد)

وضعیت بحرانی و همراه با درگیری در مناطق کردنشین به خصوص در نقده، مهاباد، اشنویه و نیز

۱ جوانرود: حمله مهاجمان ضدانقلاب به پاسگاه شیطان آباد نرده؛ استقرار عناصر ضدانقلاب در دره قاسملو و کنترل ارتفاعات و راه عبوری "ناناس" و تیراندازی های شبانه آنان به پاسگاه ژاندارمری؛ درگیری شدید و حمله افراد مسلح غیرقانونی به پاسداران در حوالی گردنه (پل) ساروق در بخش تکاب؛ آماده باش کلیه نیروهای سپاه در غرب کشور باتوجه به وضعیت بحرانی منطقه و درخواست انتقال سپاه مهاباد به پادگان این شهر؛ درخواست فرمانده سپاه ارومیه برای اعزام ۴۰۰ نیروی پاسدار جهت حمله به منطقه مهاباد؛ درگیری در ده "درزیان" از توابع مریوان؛ در خونین ترین درگیری در منطقه جوانرود، ۸ تن از نیروهای سپاه بر اثر کمین کومه له به شهادت رسیدند؛ اقدام افراد کومه له به تیرباران سه تن از پاسداران اسیر در دست این گروه.

۲ ادامه تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام با حمایت بیشتر و آشکارتر دولت عراق در مناطق کردنشین: آماده باش لشکر عراق، تأیید خبر قصد حمله ۳۰ فروند هواپیما به ایران؛ اقدام عده ای از افراد ضدانقلاب به تجمع، سنگرگیری و نصب خمپاره انداز در ارتفاعات اطراف نوسود و دو آب که به وسیله هواپیماهای عراقی به آنها آذوقه و مهمات می رسد؛ پیام فرمانده سپاه مرکز مبنی بر قصد مهاجمان مسلح غیرقانونی برای یک حمله وسیع از طریق مناطق ماکو، سلماس، شاهین دژ، تکاب، سراب، زنجان تا قصرشیرین در اواخر مرداد و اوایل شهریور؛ گزارش سپاه غرب کشور از وضعیت تحرکات و اقدامات کلی گروه های ضدانقلاب با حمایت عراق؛ گزارش ستاد مشترک ارتش از آخرین وضعیت تحرکات ارتش عراق در حمایت از نیروهای مهاجم مسلح ضدنظام؛ گزارش های متعددی از تجمعات این گروه ها و ملاقات های سران آنها برای هماهنگی و اقدامات آتی علیه نیروهای خودی.

۳ آمادگی سپاه و ارتش از یک سو و گروه های مسلح غیرقانونی از سوی دیگر برای یک درگیری بزرگ در مهاباد و اطراف آن و تلاش مسئولان شهر مهاباد و سران گروه های سیاسی ضدانقلاب برای حفظ و کنترل شهر و بحران پیش رو: انتشار اطلاعیه مشترک حزب دمکرات و سازمان چریک های فدایی خلق در شهر مهاباد؛ ملاقات ۱۴ نفر از نمایندگان مردم مهاباد با استاندار آذربایجان غربی و موافقت استاندار با درخواست آنها در مورد تمدید مهلت ورود ارتش به شهر مهاباد تا سوم شهریور؛ سخنان امام جمعه ارومیه درباره وضعیت امنیتی منطقه و گروه های مسلح ضدانقلاب.

۴ ادامه درگیری های طرف داران گروه های سیاسی با مردم در شهرهای مختلف از جمله در صومعه سرا؛ دستگیری یک عضو موثر مجاهدین خلق (منافقین) با مقادیر زیادی پول، اسناد و مدارک در جاده قم - اراک.

ضمیمه گزارش ۳۳۳: گزارش خبرگزاری پارس از تاریخچه وضعیت گروه های سیاسی در آبادان بعد از انقلاب تا تاریخ ۱۳/۱۰/۱۳۵۹ (یعنی حدود چهار ماه و نیم پس از شروع جنگ تحمیلی عراق علیه ایران).

گزارش روزشمار ۱/۶/۱۳۵۹

۵ ادامه بحران در روابط و مناسبات سیاسی ایران و عراق: سخنان شدیدالحن یک عضو رهبری حزب بعث عراق به نمایندگی از صدام حسین علیه جمهوری اسلامی ایران و متجاوزدانستن ایران در درگیری های مرزی؛ جمع آوری کتاب های مقاومت فلسطین و رژیم اردن از یگان های مرزی عراق به دستور فرماندهی نیروهای گارد مرزی این کشور؛ عزیمت رئیس دربار امارات متحده عربی به بغداد برای تقدیم پیام رئیس این شیخ نشین به صدام حسین. (ضمیمه دارد)

اقدام مشترک ارتش عراق و مهاجمان مسلح ضدانقلاب در حمله به تنگ ترشابه در شمال قصرشیرین؛

۱ هجوم افراد مسلح به پاسگاه های تنگ تورس و پل ذهاب، که این درگیری بعد از ظهر به تنگ هوان و تپه رش کشیده شد؛ تجاوز دو میگ عراقی به حریم هوایی ایران در دو نوبت و شناسایی بر روی محور قصر شیرین، فعالیت چشمگیر نیروهای عراقی و سنگر کتی در اطراف پاسگاه های نی کنه و مانگاهول و احتمال حمله به پاسگاه های خسرو آباد و حیدر آباد از گروهان خان لیلی؛ ورود نیروهای رزمی و تانک ها و نفربرهای جدید عراقی به مناطق مرزی کشور؛ خبر بی سیمی تیپ سه ابوذر مبنی بر قصد حمله هوایی عراق به منطقه قصر شیرین؛ اعلام حالت فوق العاده در سه استان کرمانشاهان، کردستان و ایلام. (ضمیمه دارد)

۲ افزایش محسوس تحرکات عراق در نقاط مرزی خوزستان و عدم آمادگی کامل نیروهای خودی: تیراندازی عناصر عراقی در نوار مرزی حوزه پاسگاه "خرمان" در مرز خرمشهر؛ شلیک گلوله های منور از سوی نیروهای عراقی در مرز شلمچه؛ وخامت روزافزون اوضاع در منطقه مرزی خرمشهر: دستور نیروی زمینی ارتش به لشکر ۹۲ زرهی برای ارائه گزارش ساعت به ساعت از وضعیت این منطقه؛ گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان درباره قصد حمله عراق و بازپس گیری مناطقی که طبق معاهده الجزایر ادعای ارضی بر آنها دارد و نیز عدم آمادگی نیروهای نظامی خودی در این مناطق؛ آماده باش کامل یگان های زرهی عراق در استان بصره و لغو مرخصی نیروهای نظامی؛ افزایش اقدامات حفاظتی و مراقبتی از سوی گارد ساحلی ژاندارمری آبادان در پی تحرکات عراق در منطقه البدره و زرباطیه؛ تجاوز ۱۰ فروند هواپیمای عراقی از طرف تپه ۳۴۳ به سمت دزفول.

۳ افزایش تحرکات و فعالیت عوامل داخلی وابسته به عراق در خوزستان: مهار کامل آتش سوزی مهیب شب گذشته که بر اثر انفجار در لوله های گاز ایستگاه ۷ آبادان - ماهشهر رخ داده بود در ساعت ۱:۵۵ دقیقه بامداد امروز، کشف و خنثی سازی دو بمب در نزدیکی فلکه شهداء اهواز؛ کشف و خنثی سازی یک بمب قوی در روستای فنیخی از توابع بستان؛ انفجار بمب در خانه ای در دزفول؛ گزارش سپاه خرمشهر درباره عبور و مرور شبانه و صبحگاهی عناصر نفوذی وابسته به عراق از مرز آبی اروند؛ نفوذ عناصر محلی و بومی برای کسب اطلاعات از عراق توسط سپاه دشت آزادگان به منظور پیشگیری از نفوذ مکرر جاسوسان عراقی؛ دستگیری یک جاسوس عراقی که در لباس روحانیت به منظور جاسوسی و ترور به ایران فرستاده شده بود و تحویل وی به دادگاه انقلاب خوزستان در اهواز.

۴ وضعیت بحرانی مناطق غرب کشور: ادامه عملیات پاک سازی منطقه شمال کامیاران و گزارش های متعدد در این زمینه؛ اطلاعیه ستاد عملیات غرب کشور خطاب به مردم نواحی شمال غرب کامیاران؛ گزارش های متعددی درباره تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب با هدایت و پشتیبانی عراق در مناطق کردنشین.

۵ عملیات نیروهای ویژه سپاه پاسداران در شهر مهاباد و ترور چند تن از سران نظامی حزب دمکرات کردستان از جمله سرگرد عباسی مسئول عملیات نظامی این حزب؛ تمهیدات خاص سپاه برای ورود پاسداران به شهر مهاباد با لباس ارتشی؛ درگیری میان اکیپ گشتی پاسگاه آغ بلاغ در قریه سنگر از توابع اشنویه با مهاجمان مسلح معارض با نظام؛ اقدام سارقان مسلح به ایجاد راهبندان در گردنه قوشچی به قصد غارت اتومبیل های عبوری؛ پایان عملیات پاک سازی هفت روستای تابع شهرستان سلماس؛ پایان مهلت خلع سلاح در ماکو؛ تحرکات چشمگیر گروه های مسلح غیرقانونی در استان آذربایجان غربی با توجه به وضعیت خاص و بحرانی مهاباد و شهرهای اطراف آن.

۶ اطلاعیه سپاه پاسداران اصفهان در خصوص کشف یک شبکه وسیع جاسوسی در دایره اسقفی ایران در اصفهان و دستگیری اکثر عوامل و عناصر این شبکه وسیع.

۱ سرمقاله روزنامه انقلاب اسلامی درباره تأثیر تعیین کننده مسئله گروگان ها بر سرنوشت انتخابات ریاست جمهوری در امریکا و نیز محتمل دانستن اجرایی توطئه تازه ای که هفته پیش از سوی خبرنگار امریکایی جک اندرسون افشا شد.

۲ نگرانی مسئولان نظامی و انتظامی کشور و نیز مردم نواحی مرزی از تحركات و نقل و انتقال های ناوگان های امریکایی در خلیج فارس و دریای عمان: گزارش ستاد مشترک ارتش از وضعیت تحركات مناطق مرزی، به ویژه شرق کشور؛ گزارشی از ورود عده ای از چریک های آموزش دیده بلوچ ایرانی، افغانی و پاکستانی به پایگاه "اتحادیه بلوچستان" "نظرآباد" به قصد حمله به پاسگاه ها و سپاه پاسداران و ترور روحانیون و افراد دیگر.

۳ انتشار گزارش کمیسیون بررسی علل شکست نظامی امریکا در حمله به طبرس و نجات جان گروگان های امریکایی.

۴ وضعیت درآمد ارزی ایران از محل صادرات نفت در نیمه اول سال، پیش بینی آن تا پایان سال ۵۹ با توجه به تحریم اقتصادی غرب علیه ایران و اشاره به کسری شدید بودجه، در مصاحبه وزیر نفت با خبرگزاری پارس.

ضمیمه گزارش ۳۳۸: مروری بر سابقه روابط ایران و عراق در بیان وزیر خارجه دولت موقت.

ضمیمه گزارش ۳۳۹: گزارش خبرگزاری پارس از کرمانشاه درباره اوضاع منطقه غرب کشور (تحركات عراق و ضدانقلاب).

گزارش روزشمار ۲/۶/۱۳۵۹

۵ ادامه درگیری های مرزی ایران و عراق در مناطق مرزی قصرشیرین از جمله تيله کوه، تنگ هوان و گرده نو؛ اعلام وضعیت فوق العاده و آماده باش و رعایت خاموشی در مناطق غرب کشور با توجه به نقل و انتقال های نظامی وسیع عراق در هفته گذشته در مقابل مرزهای ایران؛ گزارشی از وضعیت ضعیف پدافندی نیروهای مسلح خودی در مناطق غرب کشور؛ حضور صدام حسین در مرز باوئسی و دستور مستقیم وی برای حمله به این مناطق؛ گزارش فرمانده سپاه پاسداران قصرشیرین از باقی بودن مشکلات موجود در این منطقه و نیز احتمال حمله سراسری عراق در هفته آینده؛ تجاوز هوایی یک هواپیمای شکاری عراق برای شناسایی مناطق سومار و نفت شهر؛ تقویت زرهی و نیروهای عراق در مرز مهران روبه روی پاسگاه هلاله.

۶ تحركات مرزی عراق در قالب نقل و انتقال و تقویت نیرو و تجهیزات نظامی و ادامه شناسایی در مناطق مرزی خرمشهر و آبادان: دیدبانی و شناسایی در اروندرود توسط یک کشتی عراقی؛ تقویت تجهیزات و استحکامات در فاو و روبه روی شلمچه؛ ورود ۱۵۰ نظامی عراقی به شهرهای آبادان، خرمشهر و اهواز برای جاسوسی و تماس با عوامل داخلی خود در منطقه زرگان اهواز.

ادامه تحركات و حملات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین از جمله درگیری در ده شیخ از توابع جوانرود؛ درگیری در منطقه کوند و بیو نیج؛ بازداشت چهار نفر از اهالی کوند به جرم همکاری با ضدانقلابیون؛ تحركات گروه های مسلح غیرقانونی در ارتفاعات نوریاب از توابع پاوه؛ اطلاعیه ستاد عملیات غرب کشور خطاب به اهالی روستاهای منطقه شمال غرب کامیاران مبنی بر ترک محل سکونت خود با توجه به شروع پاک سازی این منطقه؛ تحركات دیگر گروه های ضدانقلاب در اطراف سقز، برده پهن و...؛ بحرانی بودن اوضاع و درگیری های پراکنده در مناطق اطراف مهاباد از جمله درگیری در شاهین دژ، نفوذ ضدانقلاب در روستاهای اطراف میاندوآب و مشکلات ناشی از آن برای اجرای طرح های عمرانی در این منطقه؛ ادامه تحركات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق اطراف ارومیه، سه راهی نقره به طرف

۱ ارومیه، مسیر بانه به سردشت و نوسود؛ پاک سازی هشت روستای اطراف تکاب؛ مصاحبه فرمانده عملیاتی سازمان پیشمرگان مسلمان کرد درباره تاریخچه این سازمان و مشکلات کردستان به ویژه در زمان دولت موقت، مشکلات فعلی مناطق کردنشین و راه حل بحران در کردستان. (ضمیمه دارد)

۲ پاسخ علامه احمد مفتی زاده به درخواست مردم کردستان مبنی بر پذیرش رسمی مسئولیت "مفتی کردستان".

۳ ادامه درگیری ها و مناقشات پراکنده میان هواداران گروه های سیاسی و مخالفان آنها در شهرهای مختلف از جمله در آمل، بابل و نور؛ تعطیلی کلیه دفاتر گروه های سیاسی به دستور حاکم شرع بابل؛ کشف یک خانه تیمی متعلق به سازمان چریک های فدایی خلق در محله عباس آباد تهران؛ نامه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) خطاب به آیت الله موسوی اردبیلی و اعتراض و محکوم کردن اشغال دفاتر و مراکز سازمان در سراسر کشور؛ در پی اشغال دو روزه استانداری همدان توسط گروهی از روستایاران در اعتراض به قطع مستمری خود، طرح روستایاری همدان منحل شد.

۴ ادامه تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق شرقی و جنوبی کشور: تحرکات و ایجاد پایگاه نظامی توسط افراد مزبور در سیرگان یا سیرجاه نزدیک چاه بهار؛ رؤیت ۸ شیئی نورانی در آسمان چاه بهار؛ مشاهده هواپیما و بالگردهای مشکوک هرشب در منطقه گلشن طبس؛ تحرکات ناوگان امریکا در نزدیکی سواحل کنگان در بوشهر؛ تحرکات سران قشقایی در منطقه بوشهر.

۵ آغاز محاکمه چهار تن از متهمان به شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته؛ دستگیری گروهی از اعضای یک شبکه مرتبط با عوامل کودتای اخیر در سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران؛ گزارش هفته نامه ساندی تایمز از ملاقات اخیر شاپور بختیار و اویسی در ورسای.

۶ ادامه بحث و رایزنی و گمانه زنی درمورد ترکیب اعضای کابینه رجایی در محافل رسمی و رسانه ای؛ سخنان رئیس مجلس شورای اسلامی درباره علل تأخیر در معرفی کابینه ازسوی نخست وزیر؛ ملاقات پیش ازظهر امروز رجایی و بنی صدر و گفت و گو درباره ترکیب کابینه، سکوت رجایی بعد از این دیدار و مصاحبه بنی صدر که حاکی از عدم دستیابی به تفاهم کامل است.

۷ تصویب اعتبارنامه علی اکبر معین فر، نماینده مردم تهران؛ نامه اعتراض آمیز گروهی از نهادهای انقلابی و نمایندگان آبادان به مجلس شورای اسلامی درمورد تصویب اعتبارنامه نمایندگی معین فر.

۸ مصاحبه تلویزیونی صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه، درباره مسائل مختلف کشور از جمله سیاست خارجی و مسئله گروگان های امریکایی؛ وی در مصاحبه با مجله تایم گفت که از مجلس شورای اسلامی خواسته است تا از طرح محاکمه گروگان ها صرف نظر کند.

ضمیمه گزارش ۳۵۱: بخش هایی از مصاحبه یکی از فرماندهان سازمان پیشمرگان مسلمان کرد.

گزارش روزشمار ۳/۶/۱۳۵۹

۹ سرفصل های دیپلماسی جاری عراق: ادامه تشدید دشمنی با ایران در کنار تلاش برای بهبود روابط و مناسبات با کشورهای عربی از جمله عربستان سعودی و مصر؛ مصاحبه خبرگزاری پارس با سفارت عراق درباره حضور ده ها هزار سرباز مصری در عراق و نیز اخراج عراقی های ایرانی الاصل از این کشور؛ یادداشت اعتراض آمیز عراق به ایران درباره جزایر سه گانه در خلیج فارس.

انتشار اعلامیه ای در رم از طرف گروهی به نام "کمیته حراست از انقلاب اسلامی" که ضمن آن، شرکت های ایتالیایی و فرانسوی که

وسایل علمی و اطلاعات اتمی در اختیار دولت عراق می گذارند، مورد تهدید قرار

ص: ۱۲۴۸

۱ گرفتند؛ ادعای رادیو اسرائیل مبنی بر اینکه کمیته مذکور توسط هواداران آیت الله خمینی اداره می شود.

۲ ادامه تجاوزات مرزی، درگیری و نقل و انتقالات ارتش عراق در هر سه جبهه غرب، میانی و جنوب؛ اجرای آتش توپخانه و تانک نیروهای عراقی روی منطقه باووسی در غرب قصر شیرین؛ محاصره مناطق مربوط به تنگ ترشابه، تنگ هوان و تپه رش به دست نیروهای بعث عراق و دفاع نیروهای ایرانی؛ عملیات مشترک و هماهنگ مهاجمان مسلح داخلی با نیروهای عراقی و حمله به مناطق تنگ ترشابه، تپه کوه، برار عزیز و بیشگان؛ تمرکز نیروهای عراق در مرز نوسود به همراه تسلیحات سنگین؛ ادامه تحرکات ارتش عراق در قالب تقویت یگان های پیاده و زرهی و نیز ساخت استحکامات و راه های مواصلاتی در مناطق مرزی قصر شیرین و ایلام؛ هشدار رکن دوم ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی درباره تحرکات شدید ارتش عراق در مناطق هم جوار مرزی قصر شیرین و ایلام؛ افزایش چشمگیر تحرکات مرزی عراق در مناطق مرزی خوزستان، به ویژه در مرز آبی خرمشهر و آبادان؛ ایجاد مزاحمت قایق های گشتی عراق برای لنج های ایرانی در رودخانه اروند.

۳ تشکیل اولین جلسه دادگاه ویژه رسیدگی به فاجعه سینما رکس آبادان در محل سینما نفت با گذشت دو سال از فاجعه آتش سوزی سینما رکس و پس از ماه ها جنجال آفرینی گروه های چپ و ضدانقلاب.

۴ پاک سازی و درگیری در مناطق کردنشین به ویژه محور کامیاران - گازر خانی؛ درگیری بین فدائیان امام خمینی و گروهی از مهاجمان مسلح در جریان پاک سازی در مسیر گرده نو - از گله؛ گزارش های متعدد از تحرکات و نقل و انتقال های گروه های مسلح ضدانقلاب با حمایت دولت عراق در مناطق مختلف کردنشین از جمله روستاهای اطراف سنندج؛ پخش سخنانی مسعود رجوی از رادیو صدای کردستان.

۵ اعلام عدم آمادگی سپاه و ارتش برای حمله گسترده به عوامل مسلح ضدانقلاب در مهاباد در جلسه مشترک فرماندهان این دو نیروی نظامی؛ ادامه وضعیت بحرانی و ناآرامی در شهرهای بوکان و مهاباد؛ اقدام مهاجمان مسلح ضدانقلاب به تیراندازی های شبانه در سطح شهر بیجار.

۶ بررسی پاره ای مشکلات عمرانی و به تعویق افتادن طرح های آبادانی در مناطق کردنشین آذربایجان غربی که با وجود آزادسازی بخش های عمده ای از شهرها و روستاها، همچنان باقی است؛ اطلاعیه ستاد مشترک ارتش در تکذیب شایعات اخیر مبنی بر کمبود ارزاق عمومی در سنندج.

۷ تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در شرق و جنوب کشور؛ اعزام تعدادی از اهالی ازبکستان شوروی و کمونیست های افغانی برای انجام مقاصد جاسوسی از طرف دولت شوروی و افغانستان به ایران از طریق مرزهای استان سیستان و بلوچستان و خراسان؛ ائتلاف حزب دمکرات بلوچستان، فدائیان و دیگر گروه های چریکی ضدانقلاب و فعالیت علیه جمهوری اسلامی در اطراف بلوچستان و مرزهای ایران و پاکستان؛ گسترش تحرکات سران و خوانین قشقایی در منطقه بوشهر و شهرهای هم جوار استان خوزستان.

۸ افشای مطالب تازه ای در مورد شبکه جاسوسی کلیسای اسقفی اصفهان توسط مسئول سپاه این شهر.

۹ اعدام ۱۰ تن دیگر از متهمان مرتبط با کودتای نافرجام اخیر با حکم دادگاه ویژه انقلاب اسلامی اصفهان؛ دستگیری افراد دیگری از شبکه کودتای نافرجام تیرماه گذشته، از جمله یک سرتیپ و ۵ افسر کودتاگر از افراد لشکر خراسان مأمور خدمت در سنندج.

۱۰ عدم توافق نهایی میان محمدعلی رجایی و بنی صدر بر سر تعیین وزرای کابینه جدید و ادامه نامه نگاری میان نخست وزیر و رئیس

جمهور بر سر این موضوع.

ص: ۱۲۴۹

۱ ادامه تنش و سردی در روابط دیپلماتیک ایران و شوروی: اطلاعیه سفارت جمهوری اسلامی ایران در شوروی، مبنی بر لزوم اقدام شوروی به انحلال کنسولگری خود در رشت؛ وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در مصاحبه با روزنامه واشنگتن استار: «مسکو سعی می کند ایران را در صحنه بین المللی منزوی کند».

۲ تلاش های گروه های مختلف ضدانقلاب در خارج از مرزهای کشور از جمله: طرح ریزی سلطنت طلبان ایرانی برای بازگرداندن قدرت شاه و بر تخت نشاندن رضا پهلوی در ایران و تشکیل به اصطلاح "دولت ایران" در تبعید؛ تصمیم نمایندگان دسته جات مخالف نظام ایران به تشکیل یک جبهه ایرانی آزاد و یک دولت دمکرات ملی.

گزارش روزشمار ۴/۶/۱۳۵۹

۳ ادامه بحران در روابط سیاسی ایران و عراق: اطلاعیه وزارت کشور جمهوری اسلامی ایران خطاب به مراجع بین المللی علیه تعدیات و تجاوزات دولت عراق در زمینه اخراج اتباع عراقی ایرانی الاصل از آن کشور و گسیل آنان به سوی مرزهای ایران.

۴ سخنان صدام حسین در یک حرکت تبلیغاتی در جهت القاء ذهنی رهبری جهان عرب و به صدا در آوردن مجدد طبل های ناسیونالیسم عربی همراه با یک مانور نمایش قدرت؛ اعلام رسمی حمایت کامل کویت از تلاش جمهوری عراق برای دستیابی به رآکتور اتمی.

۵ بروز آثار وقوع انقلاب اسلامی ایران و تأثیرات آن بر مردم کشورهای حوزه خلیج فارس، در اجلاس امنیتی گروهی از وزیران کشورهای عرب در شهر طائف عربستان با کارگردانی سه کشور عراق، عربستان سعودی و مصر.

۶ گزارش های متعدد درباره تجمع و آرایش جنگی کاملاً مشهود نیروهای عراقی در نوار مرزی قصرشیرین و ایلام و تلاش ارتش عراق در فراهم کردن مقدمات یک درگیری گسترده؛ ادامه تحرکات عراق در منطقه مرزی آبادان و خرمشهر از جمله اجرای مأموریت شناسایی هوایی به وسیله سه هواپیمای عراقی در منطقه پاسگاه خنّین خرمشهر و به موازات ارون درود، اعتراض رسمی مرزبان جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر به همتای عراقی خود در خصوص این تجاوز هوایی؛ تقویت پاسگاه شلمچه عراق از لحاظ نیرو و تجهیزات؛ انتقال تیپ ۱۹ پیاده عراق از شمال این کشور به منطقه بصره.

۷ حزب دمکرات کردستان در اطلاعیه ای اعلام کرد به دلیل ترور سرگرد عباسی و یارانش، تا شب چهارم آنها از طریق خرابکاری، ترور شخصیت ها و انفجار نقاط حساس، انتقام سختی از پاسداران و نیروهای ارتش مستقر در سقر و دیگر نقاط کردستان خواهد گرفت؛ گزارش های متعدد درباره تحرکات و نقل و انتقال عناصر ضدانقلاب و نیز نیروهای مسلح خودی در مناطق کردنشین از جمله اطراف مهاباد؛ به گروگان گرفته شدن ۵۰۰ نفر - که اکثراً زن و کودک و مسافر هستند - به دست مهاجمان مسلح ضدانقلاب در مهاباد و بوکان.

۸ ادامه درگیری و زدوخورد میان نیروهای مسلح انقلاب و گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق مختلف کردنشین از جمله اطراف میوان، کامیاران، پاوه و نیز مناطقی در آذربایجان غربی: تحرکات و نقل و انتقالات گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق آویهننگ، بیساران، هوسه، توریور و حلوان و منطقه مرزی نوسود؛ تحرکات و تجمع عناصر و گروه های مسلح غیرقانونی از جمله کومه له با همراهی و حمایت تسلیحاتی دکتر شاکری در آبادی های سفیدکوه، ساوان و کوه کلوره؛ دستگیری دختری به نام سوسن اردلان از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق با هشیاری پیشمرگان مسلمان کرد در جریان بازدید از اتمیبل های راه سنندج - کامیاران.

۱ تصویب دو فوریت طرح ترمیم نواقص پاسگاه ها و جاده های مرزی مناطق غرب و جنوب غربی کشور در جلسه علنی امروز مجلس شورای اسلامی.

۲ ادامه تحرکات و فعالیت های گروه های مسلح معاند با نظام در شرق و جنوب کشور و ایجاد درگیری و ناامنی در این مناطق: درگیری تعدادی از افراد سپاه پاسداران ایرانشهر با اشرا در ۷۰ کیلومتری جاده خاش - ایرانشهر؛ پرواز مشکوک یک بالگرد در اطراف طبس؛ اقدام طرف داران خسرو قشقایی به ایجاد راه بندان و کمین برای پاسداران و تیراندازی به سوی ماشین های عبوری و بستن جاده شیراز - کازرون در نزدیکی روستای خان زینان و حمله به یکی از روستاها و ایجاد رعب و وحشت بین مردم.

۳ کشف و ضبط مقادیر زیادی مواد منفجره آماده و در حال ساخت و نیز اعلامیه های سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در بازرسی از محل ستاد این سازمان در کازرون؛ وقوع درگیری شدید میان طرف داران مجاهدین خلق (منافقین) و اعضای انجمن اسلامی استه کلا در آمل؛ راه پیمایی اعتراض آمیز گروهی از مردم از محل مسجد الزهراء شهر آرا به طرف پارک شهر آرا در تهران و تعطیلی کلیه کتاب فروشی ها و روزنامه فروشی های متعلق به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های سیاسی در اطراف این پارک.

۴ دیدار گروهی از علما و روحانیون کردستان (سنندج) با امام خمینی در حسینیه جماران و سخنرانی امام خمینی در این دیدار با وجود اینکه پزشکان او را از صحبت کردن منع کرده اند.

۵ به تعویق افتادن معرفی اولین کابینه نظام جمهوری اسلامی پس از افتتاح مجلس شورای اسلامی که می بایست هفته گذشته انجام می شد و مخالفت بنی صدر با برخی از وزیران پیشنهادی نخست وزیر.

۶ انتشار مصاحبه صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی درباره مشکلات و بحران های اقتصادی، امنیتی و سیاسی پیش روی نظام نوپای اسلامی و جهت گیری سیاسی وی که با وجود اختلافات سیاسی اش با بنی صدر، بیشتر به نفع جریان بنی صدر می باشد.

گزارش روزشمار ۵/۶/۱۳۵۹

۷ ادامه تحرکات مرزی عراق در غرب و جنوب کشور از جمله: زدو خورد و درگیری در پاسگاه های برار عزیز، دارخور، بندباریکه، پله چفت، باباهادی و تنگ ترشابه بین نیروهای مسلح ایران و نیروهای ارتش عراق؛ گسترش نبرد در پاسگاه های پرویز، هدایت، تنگاب نو، یکه شان، برج احمدی، خان لیلی، برار عزیز، دارخور، دربندجوق، بیشگان، باباهادی، تنگ ترشابه، تنگ کوان و تپه رش؛ تلاش عوامل داخلی عراق در ایجاد درگیری و ناامنی: تیراندازی مهاجمان ضدانقلاب وابسته به عراق در هفت کیلومتری پاسگاه بالاتاق - کوند به سوی اتومبیل های عبوری؛ درگیری میان مأموران پاسگاه ژاندارمری ایران با مأموران عراقی که در منطقه مرزی پاسگاه طلائییه قدیم (تابع گروهان هوزگان) قصد آسیب رساندن به تأسیسات نفتی منطقه را داشتند؛ اقدام عراق به تقویت واحدهای توپخانه و نیروهای خود در مقابل پاسگاه دیریفارم ایران.

۸ تشکیل یک شبکه جاسوسی در آبادان توسط سازمان استخبارات عراق که زیر نظر شاپور بختیار، نخست وزیر پیشین ایران، فعالیت می کند؛ فعالیت شدید مأموران سفارت عراق در کشور امارات عربی متحده برای پشتیبانی از ایرانیان اهل تسنن و ایجاد اختلاف بین شیعیان و سنی های ایران در منطقه؛ ابلاغ "دستورالعمل برقراری امنیت و مراقبت از مرزهای خوزستان" از سوی فرمانده کل ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران به استانداری خوزستان و واحدهای نظامی و انتظامی آن.

درگیری های سخت در جریان پاک سازی منطقه کامیاران؛ آخرین وضعیت نیروهای خودی و

ص: ۱۲۵۱

۱ درگیری های امروز در پاک سازی منطقه کامیاران در گزارش مرکز فرماندهی غرب کشور و انتقاد از عملکرد نظامی ارتش در این عملیات؛ گزارش منابع عراقی از مشاهدات و اطلاعات خود درباره درگیری منطقه کامیاران؛ گزارش های متعدد درباره ناآرامی ها و درگیری های امروز غرب کشور در منطقه نوسود، نودشه، محورهای مواصلاتی دیواندره - سنندج، سقز و نیز نقاطی در میوان، بانه و شاهین دژ؛ ادامه تحرکات و تقویت و جابه جایی و تجمع نیرو و تجهیزات توسط گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق مختلفی از جمله قریه شیخ بوکان، بانه، کوه های برستم در میوان (ساخت باندها بالگرد در ارتفاعات این منطقه)، اورامانات - میوان، دزلی و اورامانات تخت و اطراف هانی گرمله. (ضمیمه دارد)

۲ اوضاع بحرانی در مناطق کردنشین آذربایجان غربی در پی ترور فرمانده نظامی و عملیاتی حزب دمکرات و نیز به گروگان گرفته شدن حدود ۵۰۰ نفر از مسافران در جاده میاندوآب - مهاباد به سه راهی محمدیار؛ اطلاعیه فرمانده لشکر ۶۴ پیاده ارومیه درخصوص آزادی بی قیدوشرط گروگان ها در اسرع وقت؛ برخورد یک خوردو ارتشی با مین در حوالی جبرئیل آباد؛ گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از مصاحبه فرمانده لشکر ۶۴ ارومیه درمورد وضعیت راه های منطقه و شهرهایی که نیروهای ارتش در آن مستقر هستند؛ گزارشی درخصوص استقرار عناصر ضدانقلاب در قراء مرزی ارومیه و قصد آنها برای کشاندن دامنه درگیری به داخل شهر؛ تقویت افراد حزب دمکرات در کافه امیرآباد و گروگان گرفتن ۴ نفر از افراد دولتی در نزدیکی سومای برادوست؛ پاسخ ستاد مشترک ارتش به سپاه درخصوص دلیل خروج نیروهای ژاندارمری از شهر اشنویه؛ در پی گزارش نیروهای اطلاعاتی خودی از وجود ۲۰۰۰ نفر از عناصر ضدانقلاب در ارتفاعات سردشت و پیرانشهر، نیروی هوایی ارتش اعلام کرد که در این مناطق گشت هوایی انجام داده، هیچ مورد مشکوکی مشاهده نشده است.

۳ گزارش های متعدد از شهرهای مختلف کشور که حاکی از ناآرامی هایی در این مناطق است: مشاهده یک شیء پرنده در صفحه رادار فرودگاه زاهدان؛ انفجار بمب در حجره دو تن از طلاب مصلاهی یزد.

۴ گزارش خبرگزاری پارس از وضعیت فعالیت و تحرکات گروه های سیاسی در شهرهای مختلف مازندران.

۵ بازتاب رسانه ای مسائل عراق، دوری از سوریه و نزدیکی به کشورهای غربی: گزارش روزنامه ایل تمپو درمورد مذاکرات کارخانه های کشتی سازی اتوملار ایتالیا با دولت عراق برای مسلح کردن ۱۲ ناو جنگی این کشور؛ اعلام خبر ملاقات عزیز رشید عقراوی وزیر مشاور عراق - که دیروز به دمشق پناهنده شده بود - با عبدالله الاحمر، دبیرکل حزب بعث سوریه، در رادیو دمشق؛ موضوعات سخنان عقراوی در یک نشست مطبوعاتی در دمشق: برخورد های خشونت آمیز رژیم عراق با اکراد، تسانی دولت صدام با حکومت سادات و امریکا؛ الثوره (روزنامه رسمی حزب بعث سوریه): «عزیز عقراوی پس از درک این مطلب که نمی تواند یک رهبر سیاسی شود، خیانت را ترجیح داد.»

۶ ملاقات محمدعلی رجایی، نخست وزیر، با امام خمینی در پی بالاگرفتن اختلاف بنی صدر و رجایی درباره اعضای کابینه جدید و نیز رواج شایعاتی درمورد استعفای نخست وزیر: تأکید امام خمینی بر اولویت دادن به مکتب و اعتقادات و نیز تلاش برای تفاهم در انتخاب کابینه.

افزایش فشارهای دیپلماسی برخی کشورهای غربی همسو با امریکا برای حل بحران گروگان های امریکایی در پی انتخاب رسمی نخست وزیر: تلگرام صدراعظم جمهوری فدرال آلمان به محمدعلی رجایی؛ اظهار امیدواری وزیر خارجه انگلستان برای تبادل نظر با مقامات عربستان درمورد مشکلات

۱ گروگان های امریکایی در ایران؛ سخنگوی وزارت خارجه امریکا: «تلاش های دولت های دوست را تمجید می کنیم و امیدواریم که مقامات ایران به ناظران بی طرف اجازه ملاقات با گروگان ها را بدهند».

ضمیمه گزارش ۳۸۶: گزارش مبسوط ستاد سپاه پاسداران غرب کشور از عملیات کامیاران - گازرخانی.

گزارش روزشمار ۶/۶/۱۳۵۹

۲ اطلاعیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی درخصوص پناهنده شدن ۴ خلبان نظامی که در تاریخ ۱۴ مردادماه گذشته با یک هواپیمای فرانسوی به خاک عراق گریخته اند و قول مساعد دولت عراق برای استرداد هواپیما.

۳ شروع آتشباری دوباره عراق روی مواضع و پاسگاه های مرزی قصرشیرین پس از یک آرامش چند ساعته؛ گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس درباره وضعیت شهر قصرشیرین و مردم آن و نیز وضعیت راه ها و سنگرهای مرزی ایران و عراق در مناطق قصرشیرین، سومار، نفت شهر و سرپل ذهاب.

۴ گزارش ستاد نیروی زمینی ارتش درخصوص ورود شماری از چریک های عراقی مجهز به اسلحه و بمب های آتش زا جهت خرابکاری در خوزستان و سایر نقاط ایران با شناسنامه های ایرانی؛ اقدام دولت عراق در اخراج افراد نظامی شیعه مذهب این کشور به بهانه ایرانی بودن اجدادشان؛ تأکید مرکز فرماندهی سپاه مرکز به همه واحدهای تابعه خود مبنی بر لزوم جدی گرفتن آماده باش؛ اقدام دولت عراق در تقویت پایگاه هوایی الخلیج در ام القصر.

۵ ادامه درگیری نیروهای مسلح انقلاب با گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین به ویژه منطقه کامیاران و تحرکات گروه های معارض با نظام: درگیری خونین در منطقه گازرخانی؛ جلسه شاهپور فیروزی، فرمانده دسته دمکرات ها، با دکتر مادح نقشبندی، فرزند شیخ عثمان نقشبندی، در پایگاه خود در سی کیلومتری شمال شرقی کامیاران به منظور حمله به نیروهای ارتش و سپاه مستقر در کاوشان؛ تجمع ۲۰۰ فرد مسلح ضدانقلاب در آبادی های شمزیران و دوپل ورهر و تجمع همین تعداد در شمال شرقی مریوان به منظور حرکت به سوی کامیاران.

۶ خنثی شدن عملیات کمین ضدانقلابیون در منطقه گاران مریوان و دستگیری تعدادی از آنان؛ به دست آمدن تعداد زیادی اسلحه از اهالی روستاهای سیه سیه و دستگیری ۸ تن از اشرار منطقه؛ درگیری های مهاجمان مسلح و نیروهای خودی در مریوان؛ درگیری شدید میان افراد ضدانقلاب با نیروهای پاسگاه مستقر در سیلوی سنندج؛ تسلیم شدن یکی از افراد حزب دمکرات به واحد اطلاعات سپاه کرمانشاه؛ خنثی شدن عملیات کمین نیروهای ضدانقلاب در سفز و پاک سازی آبادی کماره با تلاش نیروهای اعزامی به این منطقه؛ ادعای حزب کومه له درباره استقبال مردم بانه از پیشمرگان کومه له و ورود دو دسته از آنان در این شهر؛ افزایش تحرکات و اقدامات تأمینی و تقویتی گروه های ضدانقلاب در مناطق کردنشین در سایه کمک ها و حمایت های تدارکاتی دولت عراق: استقرار حدود ۹۱۰ نفر به همراه تجهیزات نظامی در مزارع حوالی منطقه پنجوین واقع در خاک عراق، ملاقات اشرف پهلوی با اعضای کمیته حزب دمکرات و قرار آنان برای همکاری به منظور اجرای عملیات در ایران؛ اعزام ۶۰۰ نفر از بغداد و تعداد زیادی نفرات از مصر برای پیوستن به گروه مزبور؛ استقرار تعدادی از نیروهای بعثی عراق و مزدوران ضدانقلاب در نزدیکی نوسود و پیام آنان به مردم پاوه برای تخلیه این شهر؛ تقسیم اسلحه میان کشاورزان بوکان و زرلاب سلمان کنده؛ درگیری افراد شیخ جلال حسینی با افراد بارزانی.

افزایش تشنج در مناطق کردنشین آذربایجان غربی؛ ایجاد بحران در منطقه مهاباد با گروگان گرفته شدن حدود ۵۰۰ نفر که اغلب از مسافران بین راه مهاباد - بوکان بوده اند، مهلت ۲۴ ساعته شورای تأمین شهرستان میاندوآب به گروگان گیران برای آزاد کردن بدون قید

و شرط گروگان‌ها؛ ادامه درگیری‌ها و تحرکات گروه‌های مسلح معارض با نظام در شمال غرب کشور: شلیک ۳ گلوله توپ از سمت
مهاباد

ص: ۱۲۵۳

۱ به سوی سه راهی محمدیار، درگیری نیروهای پاسگاه ژاندارمری ارومیه با ضدانقلابیون، ادامه درگیری در منطقه تکاب، کنترل راه های خروجی و ورودی مهاباد توسط حزب دمکرات، انفجار مین در جاده آسفالت بین جلدیان و نقده و نیز در جاده قریه بیگم قلعه به نقده.

۲ اجرای حکم اعدام ۷ تن از عوامل دخیل در کودتای نافرجام تیرماه گذشته پس از محاکمه و محکومیت آنان در دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان؛ محاکمه ۳ تن دیگر از متهمان شرکت در کودتا، در دادگاه ویژه انقلاب اسلامی مرکز؛ دستگیری ۶ تن از بازاریان سرشناس اصفهان به اتهام رابطه با کودتای مزبور.

۳ اظهارنظر مقامات کشور درخصوص موضوع گروگان های امریکایی پس از سخنان روز یکشنبه گذشته صادق قطب زاده درباره گروگان ها و لزوم آزادسازی آنان: مصاحبه مطبوعاتی بنی صدر با روزنامه انگلیسی زبان تهران تایمز و حمایت وی از سخنان قطب زاده مبنی بر آزادی گروگان ها، درخواست عبدالحسین جلالی، نماینده مردم نیشابور در مجلس شورای اسلامی، از رئیس مجلس برای در دستور کار قرارگرفتن موضوع گروگان ها در مجلس و حل سریع ترین مسئله، مصاحبه مطبوعاتی دکتر بهشتی درخصوص اظهارات قطب زاده درباره گروگان های امریکایی، مصاحبه اختصاصی رئیس مجلس شورای اسلامی با خبرگزاری پارس درباره موضوعات گوناگون از جمله گروگان های امریکا؛ پیام دانشجویان پیرو خط امام مستقر در شیراز درباره انتقال گروگان ها به نقطه ای نامعلوم در شیراز.

۴ تسلیم متن نامه جوایبه آندره گرومیکو، وزیر امور خارجه اتحاد شوروی، به وزارت امور خارجه ایران در پی افزایش تنش و سردی در روابط ایران و اتحاد شوروی و در پاسخ به نامه شدیدالحن بیستم مردادماه گذشته صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی.

گزارش روزشمار ۷/۶/۱۳۵۹

۵ حملات ارتش بعث عراق به شهر قصرشیرین و پاسگاه های تابع آن از جمله: برج احمدی، یکه شان، پرویز و هدایت؛ درگیری در منطقه تنگ هوان؛ برجای ماندن ۲ شهید و ۲ زخمی از نیروهای گروه ضربت سپاه قصر شیرین؛ تجاوز ۶ فروند هواپیمای جنگنده عراقی به فضای ایران از طرف تپه ۳۴۳ و مقابله پدافند هوایی خودی با آنها؛ استقرار ۴۶ دستگاه تانک عراقی در نوار مرزی نوسود.

۶ ادامه درگیری و حوادث مربوط به گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق مختلف کردنشین؛ درگیری یک ستون نظامی اعزامی به کامیاران با مهاجمان مسلح ضدانقلاب در نزدیکی گردنه مروارید؛ حمله مهاجمان مسلح غیرقانونی به خودرو حامل پاسداران قروه؛ تسلیم شدن ۱۳ نفر از افراد وابسته به سازمان پیشمرگان مسلمان کرد شاخه جوانرود.

۷ ادامه درگیری های پراکنده در منطقه مهاباد و اطراف آن در پی کشته شدن رهبر نظامی حزب دمکرات کردستان؛ گزارش ناآرامی از مناطق سردشت و نقده.

۸ مطرح بودن موضوع گروگان های امریکایی در میان مسئولان و رسانه های ایران و امریکا و نیز در خارج از ایران به عنوان یک بحران پیش رو که باید هرچه زودتر درباره آن اقدام کرد.

۹ حمله شدید خطیبان جمعه سراسر کشور از جمله قم و تهران به امریکا به دنبال تحرکات نظامی اخیر این کشور در خلیج فارس و دریای عمان.

سخنان لئونید برژنف، دبیرکل کمیته مرکزی حزب کمونیست و صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی، درباره مسائل جهانی

از جمله توطئه های ابرقدرت امریکا در مورد ایران (محاصره اقتصادی

ص: ۱۲۵۴

۱ ایران، بهره برداری از اوضاع جهان به منظور متشنج ساختن اوضاع جهان و تشدید مسابقه تسلیحاتی، رفت و آمد ناوهای دریایی امریکا در نزدیکی ایران؛ گزارش مرزبانی زابل درخصوص تجاوز دو فروند جت جنگی به خاک ایران و سپس عزیمت آنها به خاک افغانستان.

۲ بیان آخرین وضعیت نتایج دادگاه های انگلستان درخصوص اتهامات دانشجویان ایرانی که سه هفته پیش در برابر سفارت امریکا در لندن تظاهرات کرده بودند - توسط کاردار سفارت ایران در لندن.

۳ فشار مجامع حقوقی، سیاسی و تبلیغاتی به ایران در وضعیتی که کشور هرروز با توطئه ها و بحران های متعدد نظامی - امنیتی روبه روست؛ درخواست سازمان عفو بین الملل از نخست وزیر ایران برای پایان دادن به اعدام و زندانی کردن افراد به خاطر باورها و اصالتشان؛ بیانیه نمایندگان جامعه بهائیت فرانسه در پاریس و انجمن روحانیت ملی بهائیان به رئیس جمهور و نخست وزیر ایران برای آزادی ۹ تن از اعضای این جامعه هم زمان با انتشار نامه حقوق بشر سازمان عفو بین المللی.

۴ بازتاب تحرکات نظامی امریکا و شوروی در اقیانوس هند و خلیج فارس، موافقت امریکا با فروش تجهیزات جدید نظامی به عربستان سعودی، گسترش روابط عراق و مراکش و میانجیگری رهبر لیبی میان دو کشور عراق و سوریه در رسانه های جهان.

۵ کشته شدن ۳ تن از اعضای جمعیت اخوان المسلمین در شهر حلب سوریه و دستگیری ۳ تن دیگر از آنان در حملات نیروهای امنیتی سوریه به مخفیگاه های گروه اخوان المسلمین با پایان یافتن مهلت دولت سوریه به اعضای این گروه برای تسلیم شدن و دریافت عفو.

گزارش روزشمار ۸/۶/۱۳۵۹

۶ ادامه روند نزدیکی عراق به رژیم های عرب همسو با غرب: تلاش عراق و اردن برای انعقاد قراردادی جهت تأسیس یک شرکت حمل و نقل؛ مذاکرات وزیر ترابری عراق با همتای اردنی اش درخصوص احداث بزرگ راهی به طول ۴۳۰ کیلومتر از بندر عقبه اردن تا مرز عراق، افزایش پرواز هواپیماهای دو کشور بین بغداد و امان؛ اعطای وام ۱۰۰ میلیون دلاری عراق به اردن.

۷ ادامه درگیری های مرزی در مناطق تنگ ترشابه و تنگ هوان؛ مجروح شدن یک پاسدار در منطقه هوان بر اثر برخورد با مین؛ واژگونی یک استیشن عراقی و هلاکت ۴ افسر عراقی؛ کشته شدن ۹ نفر از افراد ارتش عراق و انهدام تعدادی از مواضع و سنگرهای نیروهای بعث عراق در درگیری های ۴۸ ساعته گذشته؛ انفجار یک تانک عراقی بر اثر برخورد با مینی که نیروهای عراقی کار گذاشته بودند؛ پایان کار ترمیم و بازسازی لوله های آسیب دیده نفتی در منطقه نفت شهر؛ دستورالعمل ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی درخصوص وخامت وضعیت پدافند هوایی در مناطق غرب کشور و لزوم برخورد کلیه یگان های نیروهای مسلح با تجاوزات هوایی عراق؛ اقدام دولت عراق به احداث جاده و تأسیسات نظامی در کنار اروندرود و شلیک چند راکت به نخلستان های بهمن شیر؛ اعزام یک دسته پیاده مکانیزه از سوی لشکر ۹۲ زرهی ارتش به پاسگاه کیلومتر ۲۵ خرمشهر در پی افزایش چشمگیر تحرکات عراق در این منطقه؛ متواری شدن یک هواپیمای متجاوز عراقی با تیراندازی مأموران پاسگاه بهمن یار.

افزایش درگیری ها و اقدامات گروه های ضدانقلاب با حمایت رژیم عراق در مناطق کردنشین: ورود ۶۰۰ نفر از مهاجمان ضدانقلاب با انواع سلاح های سبک و سنگین به خاک ایران، این افراد قصد حمله به باینگان و پست پاسداران جوانرود مستقر در کانی دوزان را دارند؛ درخواست سپاه باینگان مبنی بر تأمین

۱ سلاح های سنگین جهت مقابله با مهاجمان؛ درگیری شدید میان گروهی از فدائیان امام خمینی با سه گروه از عناصر مسلح ضدانقلاب در خانه شور؛ گزارش های متعدد از تقویت افراد مسلح غیرقانونی در مناطق غرب به ویژه سنندج و هشدار در مورد ضرورت پاک سازی این مناطق؛ به گروگان گرفته شدن ۸ ژاندارم در حوالی سنندج به دست مهاجمان مسلح؛ حمله عناصر ضدانقلاب به نیروهای مستقر در ملان دره در حوالی نوسود؛ ادامه پاک سازی در منطقه مریوان؛ اعزام سپاه پاسداران شاخه گیلان غرب به ایوان غرب با مجوز دادگاه انقلاب اسلامی قصر شیرین جهت خلع سلاح چندین روستای این منطقه.

۲ ادامه تحرکات و نقل و انتقال نیرو و تجهیزات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین: گزارش های منابع اطلاعاتی ارتش در مورد تجمع افراد وابسته به گروه های مسلح معاند با نظام در اطراف پاوه و نوسود و تقویت نیروهای عراقی در نوار مرزی مقابل این منطقه؛ ورود مخفیانه تعدادی از نیروهای عراقی به ایران و استقرار گروه های مسلح غیرقانونی در شمال دزلی، اطراف باشماق و سیف بالا و پایین؛ همکاری پیشمرگ های اتحادیه میهنی کردستان با گروه های مسلح ضدانقلاب از جمله دمکرات ها؛ گزارش لشکر ۸۱ کرمانشاه درباره خسارات وارد شده به اهالی بیونج و مین گذاری این منطقه توسط عوامل مسلح ضدانقلاب؛ همکاری اعضای سازمان چریک های فدایی خلق با عوامل پالیزبان و رژیم عراق.

۳ اطلاعیه ستاد عملیات غرب کشور در مورد توطئه های مشترک امریکا، شوروی و رژیم های مرتجع منطقه و ضرورت همکاری اهالی مناطق غربی کشور با نیروهای نظامی برای پاک سازی این مناطق.

۴ مصاحبه استاندار کردستان در خصوص مسائل مطرح شده در هم اندیشی سه روزه مسئولان نهادهای مملکتی، نظامی، انتظامی و انقلابی کشور.

۵ تشدید درگیری ها میان مهاجمان ضدانقلاب و نیروهای مسلح خودی در مهاباد و اطراف آن؛ گزارش روزنامه انقلاب اسلامی در مورد نتایج درگیری های امروز مهاباد و آزادسازی این شهر؛ آزادی ۱۵۰ نفر از گروگان های میان دو آب؛ تشکیل جلسه ای با حضور فرماندهی ژاندارمری و سپاه پاسداران در استانداری آذربایجان غربی و تصمیم گیری در مورد اوضاع منطقه.

۶ تحرکات و فعالیت های ایدایی گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین آذربایجان غربی: اقدام گروه کومه له به وارد کردن پول و اسلحه از عراق به ایران از طریق ناحیه کلوشین از توابع ارومیه؛ تقویت نیرو و تجهیزات افراد ضدانقلاب در منطقه نوسود؛ حمله به پایگاه ارتش در جبرئیل آباد نکرده؛ برخورد خودرو ارتش با مین در همین منطقه؛ کشف و خنثی سازی یک بمب دستی در جاده نکرده - خلیفان؛ پاک سازی روستای محمودآباد (واقع در دره قاسملو) و کشف چندین قبضه اسلحه و دستگیری سرپرست حزب دمکرات در این منطقه.

۷ درگیری میان هواداران گروه های چپ و مجاهدین خلق (منافقین) با مردم در شهرهای مختلف از جمله بوشهر، بندر ریگ و مسجد سلیمان؛ اطلاعیه سپاه پاسداران صومعه سرا درباره حوادث روز پنج شنبه و دیروز این شهر؛ گزارش روزنامه جمهوری اسلامی درباره جمع آوری نشریات گروه های سیاسی در ساری؛ حمله به دفتر حزب توده در شهرستان کسما؛ کشته شدن یک تن در درگیری میان هواداران مجاهدین خلق (منافقین) با گروهی از جوانان معترض به فعالیت آنان؛ کشف یک خانه تیمی در تهران که به ستاد عملیاتی و تبلیغاتی شیخ عزالدین حسینی تبدیل شده بود.

اجرای حکم اعدام ۱۱ نفر از عوامل کودتای نقاب سحرگاه امروز در محوطه زندان اوین؛ دستگیری ۱۰ تن دیگر در ارتباط با کودتای نافرجام تیرماه گذشته در نجف آباد اصفهان؛ دستگیری کشیش کلیسای

۱ آندریاس کرمان به جرم همکاری با شبکه جاسوسی کلیسای اسقفی اصفهان؛ تعطیلی دفتر دادستانی کل انقلاب اسلامی مازندران.

۲ مصاحبه تیمسار ولی الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش، با خبرگزاری پارس در مورد نقل و انتقالات جدید امریکا در خلیج فارس و دریای عمان و تحرکات و تجاوزات مرزی عراق علیه ایران.

۳ ملاقات بنی صدر با امام خمینی و بحث در مورد امنیت قضائی، ترکیب دولت و امنیت کشور؛ روابط عمومی نخست وزیری با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد فردا هیئت جدید دولت توسط رئیس جمهور به مجلس معرفی می شود.

۴ انتشار بیانیه دو روز پیش سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی با عنوان "ضرورت افشای موانع استقرار کابینه خط امام" در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی، در این بیانیه به شدت به بنی صدر و گروه های طرف دار وی حمله شده است.

۵ اطلاعیه دفتر ریاست جمهوری مبنی بر سخنرانی بنی صدر در روز هفده شهریور در میدان شهدا.

۶ اظهارات علی اکبر معین فر، وزیر نفت، در مورد تکذیب شایعات مربوط به کمبود میزان ذخایر نفت و انرژی کشور، اجلاس آینده وزیران اوپک در وین و اجلاس عالی سران اوپک در بغداد.

گزارش روز شمار ۹/۶/۱۳۵۹

۷ انفجار یک خودرو عراقی حامل مهمات برای پاسگاه مرزی اسماعیل عراق و کشته شدن همه سرنشینان آن؛ تحرکات گسترده عراق در قالب تقویت و جابه جایی نیرو و حفر سنگرها و استحکامات تازه در بخشی از مرزهای هم جوار غرب و جنوب به ویژه آبادان و خرمشهر؛ ادامه تجاوزات مرزی و مزاحمت های عراق در مرز آبی اروندرود؛ دستور فرماندهی گارد مرزی بصره به یگان های تابعه مبنی بر کشف و خنثی سازی همه مین هایی که در جاده های خاکی و نوار مرزی بین ایران و عراق به منظور جلوگیری از نفوذ نیروهای ایرانی و عناصر خرابکار کار گذاشته شده بود؛ گزارش منابع اطلاعاتی خودی حاکی از اقدام عراق برای جاسوسی در شهرهای مناطق جنوبی ایران.

۸ درگیری های پراکنده میان نیروهای خودی و گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق مختلف کردنشین: تیراندازی مهاجمان ضدانقلاب به سوی تیپ سقز و ژاندارمری این شهر؛ درگیری میان افراد ضدانقلاب و نیروهای سپاه پاسداران در پاوه؛ پاک سازی منطقه کانی سانان مریوان و روستاهای اطراف آن از وجود اشرار و عناصر ضدانقلاب با تلاش ستون اعزامی ارتش به این منطقه؛ خنثی شدن عملیات کمین مهاجمان ضدانقلاب در اطراف سنندج با هوشیاری نیروهای سپاه؛ کشف تعدادی سلاح و وسایل تخریب از چند ضدانقلاب و همچنین کشف و ضبط تعدادی وسایل چاپ نشریات، چند عدد نوار و چند کیسه نشریات مربوط به سازمان های چریک های فدایی خلق و مجاهدین خلق (منافقین) و گروه کومه له از یک خانه تیمی در سنندج.

برقراری آرامش نسبی در مهاباد از دیروز عصر تا امروز: تیراندازی مهاجمان ضدانقلاب به سوی ژاندارمری مهاباد که به شهادت یک سرباز، قطع برق و قطع ارتباط ژاندارمری مهاباد با ناحیه انجامید؛ درگیری های پراکنده در اطراف مهاباد و شهرهای هم جوار و تلاش ارتش و سپاه برای پاک سازی این مناطق؛ گزارش حرکت تعداد نامعلومی از افراد مسلح گروه های غیرقانونی از طریق راه پیرانشهر - سردشت به طرف مهاباد؛ حمله مهاجمان ضدانقلاب به پایگاه ارتش در اطراف اشنویه در نیمه شب؛ شهادت ۳ برادر که ماه پیش به اسارت افراد کومه له درآمده بودند؛ درگیری شدید میان مأموران ناحیه

۱ ژاندارمری آذربایجان غربی و افراد مسلح ضدانقلاب در اطراف سلماس؛ حمله مهاجمان مسلح غیرقانونی به پایگاه عملیاتی ژاندارمری در شیانه از توابع نقده؛ گزارش سرپرست ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی درخصوص پاک سازی مناطق قطور، سلماس، سیه چشمه، ماکو و کلیساکندی از عناصر وابسته به اجنبی و جمع آوری اسلحه و مهمات غیرمجاز از این مناطق؛ اقدام حزب دمکرات در راه اندازی یک فرستنده غیرقانونی در نزدیکی مهاباد.

۲ انجام فعالیت های عمرانی در کردستان درحالی که درگیری های مسلحانه و تحرکات ایدایی گروه های مخالف نظام در اطراف شهرها و مناطق عمده کردستان همچنان ادامه دارد.

۳ ادامه درگیری های سیاسی در شهرهای جنوبی و شمالی کشور: آغاز مجدد درگیری در بندر ریگ که از دیروز بعدازظهر آغاز شده بود؛ صدور حکم ممنوعیت فعالیت گروه های سیاسی در کودکوی درپی حوادث روز گذشته این شهر؛ در ادامه درگیری روز گذشته در قائم شهر که با اعتراض مردم به پخش و فروش نشریات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های کمونیستی آغاز شده بود، امروز مردم با تعطیلی کارخانجات نساجی، مغازه ها و بازار این شهر و نیز راه پیمایی و تجمع در مقابل انجمن تبلیغات اسلامی این شهر خواستار رسیدگی به وضعیت این گروه ها و ممانعت از فعالیت آنان شدند.

۴ معرفی اعضای کابینه توسط نخست وزیر برخلاف انتظار و قرار قبلی مبنی بر معرفی آنان توسط رئیس جمهور و ایجاد تنش مجدد میان دو جناح و روزنامه های وابسته به آنان.

۵ واکنش شدید بنی صدر به انتشار بیانیه شماره ۷۵ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در روزنامه های جمهوری اسلامی، صبح آزادگان و اطلاعات و پخش متن آن از صدای جمهوری اسلامی.

۶ ادامه رایزنی ها و میانجیگری برخی محافل خارجی از جمله الجزایر و آلمان غربی برای آزادی گروگان ها و نامه وزیر امور خارجه امریکا به نخست وزیر ایران که در آن وعده داده شده است در صورت آزادی گروگان ها، امریکا رژیم انقلابی ایران را به رسمیت خواهد شناخت و در امور داخلی این کشور دخالت نخواهد کرد.

۷ جنگ تبلیغاتی میان ایران و عراق: گزارش روزنامه جمهوری اسلامی درباره قتل یک روزنامه نگار دیگر وابسته به رژیم عراق به دست افراد ناشناس؛ مقاله هفته نامه الیرموک چاپ بغداد که به سیاه نمایی وضعیت داخلی ایران پرداخته است.

۸ گزارش تحرکات رژیم صهیونیستی در مرزهای جنوبی لبنان که از آمادگی این رژیم برای اشغال جنوب لبنان حکایت می کند.

گزارش روزشمار ۱۰/۶/۱۳۵۹

۹ ادامه حملات آتشباری عراق به پاسگاه های مرزی قصرشیرین و خرمشهر؛ انفجار مین های آماده شده عراقی ها در منطقه دربند جوق خسروی و انهدام یک تانک و یک خودرو زیل ارتش عراق؛ آغاز حملات مستقیم عراق به شهر قصرشیرین از ساعت ۶ بامداد امروز؛ اقدامات عوامل داخلی وابسته به رژیم عراق در منطقه قصرشیرین و سرپل ذهاب؛ کشف و خنثی سازی یک مین در تنگ حمام؛ گزارش مسئول روابط عمومی سپاه مرکز درمورد پناهنده شدن ۵۰ نفر از اهالی ایل قلخانی به جمهوری اسلامی.

اقدامات و تحرکات عراق در زمینه نقل و انتقال نیرو و تجهیزات و ساخت سنگرها و استحکامات در نوارمرزی آبادان و خرمشهر، منطقه مرزی شلمچه و روبه روی پاسگاه اروندکنار؛ گزارش مرکز فرماندهی

۱ لشکر ۹۲ زرهی در مورد حرکت ۲ هزار نفر از نیروهای عراقی به سمت خرمشهر و احتمال حمله آنها به این شهر؛ درخواست ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی خوزستان برای تقویت مواضع و استحکامات مرزی توسط لشکر ۹۲ زرهی؛ اعزام یک گروهان مهندسی به تیپ ۳ دشت آزادگان به منظور ایجاد سنگر و مواضع برای این تیپ از سوبله تا طلائیه؛ تجاوز یک هواپیمای عراقی به حریم ایران در پیرانشهر.

۲ گزارش منابع اطلاعاتی ژاندارمری خوزستان از وضعیت و فعالیت های عوامل داخلی وابسته به عراق در منطقه شعیب تا سعلف.

۳ مصاحبه دادستان کل انقلاب اسلامی در مورد دادگاه رسیدگی به پرونده متهمان آتش سوزی سینما رکس آبادان و دلیل تشکیل نشدن دادگاه در تهران.

۴ درگیری های مهاجمان مسلح ضدانقلاب با نیروهای خودی در سنندج، آویهنک، گردنه رشکا و نوسود؛ گزارشی از سخنرانی اخیر نمایندگان شیخ عثمان نقشبندی در روستاهای نوسود مبنی بر آمادگی گروه های ضدانقلاب از جمله (دمکرات، کومه له، فدائیان خلق، سربازان عراقی و حزب رستگاری) برای مقابله با نیروهای مسلح جمهوری اسلامی؛ درگیری شدید ۱۲ ساعته میان عناصر مسلح غیرقانونی با نیروهای پاسدار، ارتش و پیشمرگان مسلمان در منطقه باینگال؛ گزارش هایی از تحرکات، نقل و انتقال نیرو و اقدامات شناسایی گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین؛ کشف مدارک متعددی علیه نظام جمهوری اسلامی در بازرسی از یک دفتر آموزش رانندگی در سنندج که متعلق به یک استوار بازنشسته ارتش بود؛ اعزام یک ستون ارتشی مرکب از ۳۶ درجه دار و سرباز هنگ ژاندارمری از سمنان به مناطق غرب کشور.

۵ ادامه درگیری ها و ناآرامی ها در مناطق مختلف آذربایجان غربی: حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب به مقر سپاه پاسداران در مهاباد؛ تحرکات گروه های کومه له و چریک های فدایی خلق در زمینه سنگربندی و ایجاد استحکامات در مهاباد؛ پاک سازی روستاهای اطراف شاهین دژ و تکاب از جمله گردنه پل ساروق با تلاش نیروهای ارتش و سپاه و گزارش فرماندار میاندوآب در این باره؛ انفجار بمب مقابل گاراژ در ارومیه؛ حمله مهاجمان مسلح به فرمانده هنگ ژاندارمری ارومیه در حوالی سلماس؛ حرکت ۲۰ فرد مسلح به سمت قطور با هدف خرابکاری در خط آهن و جاده ها.

۶ برگزاری دوره آموزش های رزمی و چتربازی برای نیروهای سپاه پاسداران در شیراز و توضیحات مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران شیراز در این باره.

۷ کشف تعدادی وسایل چاپ و تکثیر و اعلامیه و کتب ضدنظام در یک خانه تیمی متعلق به سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر در بوشهر؛ اطلاعیه شورای تأمین ایرانشهر مبنی بر عدم موافقت با برپایی تظاهرات توسط معلمان اخراجی این شهرستان با توجه به اوضاع متشنج منطقه؛ گزارش ستاد مشترک ارتش در مورد تجمع هواداران سازمان چریک های فدایی خلق در فلکه دوم و چهارم خزانه فرح آباد تهران و مبادرت آنها به شروع بحث های جنجال انگیز به ویژه علیه دولت آقای رجایی و حزب جمهوری اسلامی؛ تحرکات مشکوک گروه های به ظاهر سیاسی در جنگل های آمل؛ روابط عمومی دادستانی انقلاب اسلامی از مسئولان حزب توده خواست برای توضیح برخی مطالب مندرج در روزنامه نامه مردم خود را ظرف ۴۸ ساعت معرفی کنند.

۸ اعلام خبر خروج دریادار مدنی، فرمانده پیشین نیروی دریایی ایران، از کشور در برنامه صبحگاهی رادیو صدای امریکا.

۱ گفت و گوی علی اکبر پرورش، نماینده اصفهان و نایب رئیس مجلس شورای اسلامی، با خبرگزاری پارس و ارائه اسنادی درباره اقدامات جاسوسی دایره اسفقی اصفهان.

۲ ادامه رایزنی ها در مورد انتخاب کابینه دولت جدید، که بیشتر به مجادله و مناقشه تبدیل شده است: قرائت نامه های بنی صدر به مجلس شورای اسلامی و امام خمینی، در جلسه امروز مجلس؛ تشکیل جلسه ای با شرکت بنی صدر، رجایی، هاشمی رفسنجانی و چند تن از مسئولان به منظور بحث و تبادل نظر در مورد مسائل مربوط به اعضای کابینه و مسائل جاری و مهم کشور.

۳ قرائت متن پاسخ نمایندگان مجلس شورای اسلامی به نامه ۱۸۵ تن از نمایندگان کنگره آمریکا در جلسه علنی امروز مجلس.

گزارش روز شمار ۱۱/۶/۱۳۵۹

۴ ادامه دیپلماسی فعال عراق برای بهبود و تقویت روابط با کشورهای حوزه خلیج فارس: سفر رسمی سه روزه نخست وزیر بحرین به عراق؛ افزایش روزافزون شکاف میان رژیم عراق با جریان کمونیستی وابسته به شرق، نشست عمومی حزب کمونیست عراق و درخواست این حزب از مبارزان عراق برای تلاش و اتحاد جهت سرنگونی رژیم صدام حسین، گزارش نامه مردم از این نشست.

۵ گزارش هایی از تحرکات، جابه جایی نیرو و تجهیزات عراق در مناطق مرزی آذربایجان غربی و قصرشیرین: اقدام عراق به تخلیه و انهدام پاسگاه های مرزی خود در منطقه ترگور و مرگور آذربایجان غربی و اعزام نیروهای عراقی به سمت کرمانشاهان، خوزستان و خلیج فارس؛ گزارشی از وضعیت نابسامان پدافندی واحدهای نظامی مستقر در پاسگاه های مرزی ایلام؛ تجاوزات مکرر هوایی عراق به حریم فضایی ایران در مهران، دهلران و آبادان؛ گزارش شهرداری آبادان از تحرکات ناوهای عراقی در اروندکنار؛ اعزام عده ای از نیروهای اطلاعاتی عراق به نوار مرزی مقابل ایران.

۶ تداوم حملات عراق به منطقه عمومی قصرشیرین؛ حمله مهاجمان مسلح با حمایت آتش توپخانه عراق به تنگ ترشابه و مقابله نیروهای مسلح جمهوری اسلامی با آنها؛ شلیک ۵ گلوله توپ از سمت پاسگاه پله چفت عراق به طرف پاسگاه هدایت؛ اقدام عراق به ایجاد یک ستاد جنگی در شهر خانقین و تعبیه سنگر و استقرار تانک و استحکامات نظامی در این شهر.

۷ مصادره کلیه کتاب فروشی های احزاب و گروه های چپ در اندیمشک با حکم دادستان انقلاب اسلامی خوزستان؛ اعلام ممنوعیت فعالیت گروه های سیاسی در آبادان و خرمشهر از سوی دادسرای انقلاب اسلامی و اعتراض سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) به این گونه احکام دادگاه های انقلاب.

۸ درگیری های نیروهای خودی و عناصر وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در آذربایجان غربی: اوضاع آرام در مهاباد، وقوع درگیری های پراکنده در شهرها و روستاهای اطراف آن؛ پایان درگیری ۱۵ روزه در محور تکاب - ماه نشان و پاک سازی روستاهای این محور؛ پاک سازی روستاهای توابع شاهین دژ با تلاش پیشمرگان مسلمان کرد، سپاه پاسداران و کمیته انقلاب اسلامی منطقه؛ درگیری میان قوای خودی و عناصر ضدانقلاب در روستای چوپلو از توابع شاهین دژ و نیز منطقه بنی کندی تکاب؛ درگیری های پراکنده میان افراد سپاه و ژاندارمری با گروه های مسلح معارض با نظام در اطراف نرده؛ انفجار یک مین در ۳ کیلومتری نرده.

تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین از جمله: صاف کردن منطقه ای در کوه های

۱ مریوان اورامانات برای فرود بالگرد؛ ورود سلاح های سنگین از اورامانات به مریوان؛ مخفی کردن تعداد زیادی سلاح و مهمات در نزدیکی دزلی و...؛ گزارشی از تصمیم عناصر عراقی مبنی بر پرداخت پاداش به گروه های ضدانقلاب در مقابل گروگان گیری در مناطق مختلف؛ انفجار یک مین در حوالی سنندج و انفجار در گاراژ امیدوار کرمانشاه.

۲ در پی انشعاب در حزب دمکرات کردستان، حزب توده همسو با گروه منشعبین (پیروان کنگره چهارم) مدام به افشاگری علیه قاسملو و گروه وابسته به او می پردازد: انتشار دونا مه در شماره امروز نامه مردم (ارگان حزب توده) که نشان دهنده وابستگی قاسملو به دولت عراق است.

۳ انتشار نامه روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز با عنوان "نامه شکایت آمیز، روشنگرانه و هشداردهنده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نسبت به پاره ای از رویدادها و مسائل و مشکلات پیش آمده"، اعتراض به ناهماهنگی های نیروهای انتظامی (شهربانی و ژاندارمری) با افراد سپاه پاسداران و برخوردها و مشکلات میان این نیروها.

۴ صدور ۳ اطلاعیه جداگانه از سوی سپاه: اطلاعیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی فیروزآباد فارس خطاب به عشایر فارس در پی تحرکات اخیر عوامل وابسته به خسرو و ناصر قشقایی در فیروزآباد فارس و اطراف شیراز؛ اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران شیراز درخصوص حوادث و جریانات امروز شیراز و نقش بارز مجاهدین خلق (منافقین) در آن؛ اطلاعیه دیگر روابط عمومی سپاه شیراز درباره حادثه امروز بیمارستان نمازی این شهر که به زخمی شدن یکی از کارکنان این بیمارستان انجامید.

۵ ممنوعیت فعالیت گروه های سیاسی از جمله مجاهدین خلق (منافقین)، فدائیان خلق، پیکار و حزب توده در گراگان تا تعیین تکلیف آنها از سوی مجلس شورای اسلامی؛ اطلاعیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مازندران (مرکز علی آباد گراگان) درمورد کشف یک شبکه گسترده اطلاعاتی سازمان چریک های فدایی خلق در شمال کشور؛ محکومیت ۲۸ تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به ۴۰ روز تا ۴ ماه حبس تأدیبی به جرم ایجاد تشنج در روز عید فطر در بابلسر؛ تعطیلی انتشارات "نویا" و "رزم" وابسته به حزب توده در تهران با حکم دادستان کل انقلاب.

۶ ادامه بحث و مناقشه بر سر تعیین هیئت وزیران میان بنی صدر و رجایی: گزارش محمدعلی رجایی از روند تعیین هیئت وزیران و مباحث مطرح شده با بنی صدر، در جلسه علنی امروز مجلس شورای اسلامی؛ جلسه نخست وزیر و رئیس جمهور با حضور حجت الاسلام انواری، محمد یزدی و چند تن از وزرای پیشنهادی برای بررسی مسائل مربوط به تشکیل کابینه جدید، رجایی: «[زمان مشخص شدن ترکیب کابینه را] آقای بنی صدر مشخص می کنند، از نظر من مسئله تمام است»؛ سخنان هاشمی رفسنجانی در مصاحبه هفتگی خود با خبرنگاران داخلی و خارجی درباره مناقشه و مجادله بر سر تعیین وزرای کابینه؛ مصاحبه رادیو تلویزیونی رئیس مجلس و توضیحات وی درخصوص اختلافات رئیس جمهور و نخست وزیر بر سر تعیین کابینه جدید.

۷ انعکاس بحران ناشی از گروگان گیری در روابط و مناسبات ایران و آمریکا، در محافل رسمی و مطبوعاتی دو کشور: گزارش رادیو صدای آمریکا درباره تلاش های مقامات امریکایی برای حل بحران گروگان گیری؛ درخواست وزارت دادگستری آمریکا از دادگاه های این کشور مبنی بر به تعویق انداختن هر گونه محاکمه علیه ایران تا زمان آزاد شدن گروگان ها.

۱ بررسی ستادی ستاد مشترک ارتش از آخرین وضعیت عراق در پنج استان هم جوار مرزی و معبرهای احتمالی نفوذ نیروهای عراقی.

۲ قابل توجه بودن تحرکات عراق در مرز خوزستان، به ویژه مرز خرمشهر و بستان در قالب موارد تأمینی و ایجاد استحکامات و سنگرهای تازه و جاده سازی؛ اعلام آمادگی عراق به ارتش ملی خود در بصره برای رفتن به جبهه؛ کشف و خنثی سازی یک بمب به همت مأموران ژاندارمری دشت آزادگان.

۳ شروع مجدد آتشباری عراق روی شهر قصرشیرین از ساعت ۱۰:۱۲ دقیقه، ادامه درگیری دو طرف تا ساعت ۶ بعدازظهر امروز و عقب نشینی عراقی ها تا روستای امام زاده عباس؛ آتشباری سنگین عراق از ساعت ۲۲ بر روی پاسگاه های نوار مرزی باباهادی، دارخور، پرویز، هدایت و مجیدخان. استقرار دو گردان عراق با تجهیزات کافی در منطقه مقابل سومار. خالی شدن مندلی عراق از سکنه و استقرار یک تیپ نظامی مجهز به آتشبارهای ۱۳۰ میلی متری.

۴ همکاری عراق با گروه های مسلح ضدانقلاب: ارسال اسلحه به سنندج، کمک به اهالی روستای دزلی که با گروه های رزگاری و دمکرات ارتباط دارند، نقل و انتقال و تحرکات گروه های مهاجم مسلح مخالف با نظام در مناطق سیاه گل از توابع اشنویه عراق، ارتباط و کمک گروه های وابسته به جلال طالبانی به عوامل دمکرات و کومه له؛ تجمع حدود ۳۰۰ نفر از کارکنان فراری ارتش در ۴۰ کیلومتری جنوب غربی بغداد و ارتباط آنان با اعضای حزب دمکرات شاخه قاسملو؛ رفت و آمد برخی از کارکنان ارتش وابسته به رژیم سابق و شماری از ضدانقلابیون از شهرهای بوکان، سردشت و پیرانشهر به عراق و دادن گزارش به عناصر بختیار.

۵ ادامه پیشروی نیروهای مسلح انقلاب با درگیری های شدید و گاهی پراکنده در شهرهای هم جوار مهاباد از جمله درگیری در محور شاهین دژ به طرف بوکان و کشته شدن ۱۲ تن از مهاجمان مسلح معارض با نظام در این درگیری، درگیری افراد سپاه با مهاجمان ضدانقلاب در منطقه تکاب. صدور اطلاعیه هشداردهنده از سوی استاندار آذربایجان غربی خطاب به مردم اشنویه و روستاهای اطراف مبنی بر همکاری با ضدانقلاب و تحویل سلاح های غیرمجاز؛ استقرار عناصر وابسته به گروه های معارض با نظام در روستاهای کامیاران و تحرکات افراد رزگاری در چند روستای دیگر این منطقه؛ کشته شدن یک پیشمرگ مسلمان کرد و پسر بچه همراه وی در حومه سنندج و ترور یک پیشمرگ مسلمان کرد در سقز؛ کشف و خنثی سازی یک مین در ۵ کیلومتری نقده.

۶ تشدید اختلاف میان برخی گروه های سیاسی مخالف نظام از جمله اختلاف شدید میان حزب دمکرات و کومه له در بوکان و نیز درگیری مسلحانه امروز میان افراد دمکرات و سپاه رزگاری در روستاهای اطراف مریوان.

۷ مقاله روزنامه کیهان به قلم کاک رسول با عنوان "انشعاب، به مثابه تاکتیک مارکسیستی گریز از شکست" که در آن به دو انشعاب در حزب دمکرات و نیز سازمان چریک های فدایی خلق حمله شده و آن را فرمایشی و دستوری از سوی شوروی و حزب توده دانسته است. (ضمیمه دارد)

کشف یک خانه تیمی متعلق به یکی از کارکنان شهربانی در بوشهر که از آن تعداد زیادی نوار و نشریات مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق به دست آمد؛ محکومیت ۲۴ تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به حکم دادگاه انقلاب اسلامی بابل به جرم برهم زدن نظم

۱ عمومی در درگیری های روزهای گذشته در بابلسر؛ برگزاری مراسم چهلم محمدتقی شهرام، عضو سابق سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، از سوی گروه کمونیستی پیکار و برخی گروه های مائوئیستی در بهشت زهرا و اعتراض مردم شهرری و شعاردادن علیه گروه های کمونیستی؛ اعلام موضع سخنگوی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) علیه بیانیه و ادعای سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی مبنی بر شعارنویسی هواداران مجاهدین خلق (منافقین) علیه رجایی و رد این ادعا.

۲ اعدام چهار کودتاچی دیگر در اهواز؛ دستگیری یک کودتاچی دیگر در یکی از روستاهای آمل؛ گزارش و ادعای خبرگزاری پارس درباره قطع صدای رادیو جمهوری اسلامی ایران به مدت چند دقیقه و پخش پیامی که مردم را به قیام علیه نظام جمهوری اسلامی دعوت می کرد.

۳ واکنش آیت الله دکتر بهشتی در مصاحبه امروز خود به مطالب بیان شده از قول وی درباره بحران گروگان گیری و سخنان وی درباره انتخاب اعضای کابینه دولت جدید.

۴ ادامه تلاش مقامات امریکایی برای حل و فصل مشکل گروگان های امریکایی و آزادی آنها از طریق برخی کشورهای میانجی اسلامی و اروپایی مثل الجزایر و آلمان غربی؛ مصاحبه جیمی کارتر، رئیس جمهور امریکا، مبنی بر نداشتن امید چندانی به آزادی قریب الوقوع ۵۲ گروگان امریکایی.

۵ صدور مجدد بیانیه ای از سوی سفارت ایران در مسکو و درخواست از دولت شوروی مبنی بر ارسال نکردن اسلحه به عراق.

ضمیمه گزارش ۴۶۷: ادامه بخش های دیگری از مقاله کیهان درباره انشعاب در حزب دمکرات کردستان و نقش حزب توده و شوروی در این انشعاب.

گزارش روزشمار ۱۳/۶/۱۳۵۹

۶ تداوم حملات ایذایی و تحرکات ارتش عراق در مناطق مرزی و افزایش احتمال تحمیل یک جنگ از طرف عراق به ایران: نامه ستاد مشترک ارتش به نیروهای سه گانه ارتش، ژاندارمری و سپاه مبنی بر احتمال حمله عراق از تاریخ ۱۶/۵/۱۳۵۹ به بعد و لزوم آمادگی تمامی نیروها؛ گزارش هایی از اقدامات عراق در زمینه ایجاد استحکامات و تقویت نیرو و تجهیزات در مناطق مرزی خوزستان از جمله: در نوار مرزی از پاسگاه خین تا کوشک، اطراف پاسگاه شلمچه عراق روبه روی پاسگاه صفریه ایران، مقابل پاسگاه کوشک حوالی پاسگاه فکه عراق؛ گزارش هنگ ژاندارمری خوزستان مبنی بر خاموش شدن کلیه چراغ های پاسگاه ها، پالایشگاه های پتروشیمی و شهر بصره عراق؛ دستور فرمانده لشکر ۹۲ زرهی به فرماندهی گردان ۱۵۱ دژ خرمشهر برای دادن تجهیزات و مهمات به هنگ ژاندارمری آبادان؛ ورود چند افسر و درجه دار ایرانی به عراق و افشای اطلاعات یگان های ارتش ایران؛ زدو خورد بین نیروهای ارتش عراق در بصره در پی اهانت یکی از فرماندهان عراقی به نیروهای جیش الشعبی.

حملات عراق و درگیری های شدید مرزی در مناطق عمومی قصرشیرین، سومار، مهران و پاسگاه های تابع آنها؛ آتشباری شدید عراق روی کلیه پاسگاه های گروهان صالح آباد و آتش متقابل نیروهای ایرانی؛ ادامه درگیری ها در نی خزر؛ گزارش کیهان از حملات عراق با استفاده از موشک و واحدهای زرهی به مناطق مسکونی شهر مهران و پاسگاه های مرزی منطقه به ویژه از گله تا نفت شهر؛ سقوط یک بالگرد عراقی در داخل مقر سپاه نفت شهر؛ شدت درگیری ها در نفت شهر و پاسگاه های مرزی چقاشیرگه، سلماس کشته، سانوپا و سه تپان؛ گزارش های متعدد از فقدان آتش و واحدهای پشتیبانی برای

۱ پاسگاه های گروهان سومار از جمله تلخاب، بازرگان و گیسکه؛ تقویت نیروهای زرهی عراقی در مقابل پاسگاه های تلخاب، بازرگان و کانی شیخ.

۲ قصر شیرین، کانون درگیری های مرزی غرب کشور: حملات ارتش عراق با سلاح های سنگین به منطقه قصر شیرین از نخستین ساعات بامداد امروز؛ قطع برق قصر شیرین بر اثر اصابت گلوله توپ به خط انتقال برق سرپل ذهاب - قصر شیرین؛ حملات توپخانه ای عراق از کوه های آق داغ و گلوله باران بیش از ۳۰ نقطه از شهر قصر شیرین که تلفات و خساراتی در پی داشت؛ اقدام تعدادی از عناصر کمونیست به دیدبانی برای توپخانه عراق در درگیری های امروز قصر شیرین؛ محاصره یک دسته از نیروهای ارتشی در نزدیکی امام زاده حسن قصر شیرین و اعزام تیپ ابوذر برای کمک به آنها؛ دستور فرماندهی ژاندارمری کل به ناحیه کرمانشاه مبنی بر تقویت، مراقبت و هوشیاری بیشتر.

۳ پاسخ متقابل نیروهای خوی به حملات عراق و گزارش هایی از تلفات وارد آمده به مهاجمان، که البته از جنبه های تبلیغاتی رسانه ای یا ابراز حمیت صنفی گزارش دهندگان خالی نیست.

۴ تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق در قالب رفت و آمدهای غیرقانونی، حمل اسلحه و مهمات قاچاق به منظور اجرای عملیات ایذایی و جاسوسی به نفع کشور عراق؛ کشف تعدادی سلاح و مهمات در مسیر گشت نیروهای سپاه مستقر در پاسگاه خین؛ ادامه مبارزه و مقابله با عوامل داخلی وابسته به عراق: جبار چنانی به جرم تردد مکرر غیرمجاز به عراق، اقدام مسلحانه علیه امنیت کشور و... به اعدام محکوم شد.

۵ اعلام رأی نهایی دادگاه رسیدگی به پرونده متهمان فاجعه سینما رکس آبادان: ۱۰ تن از عاملان این فاجعه به اعدام و ۱۵ نفر به زندان محکوم شدند، دادگاه همچنین رأی به برائت ۵ تن از متهمان داد.

۶ ادامه تحرکات ایذایی و درگیری های گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین: حمله عناصر ضدانقلاب به پایگاه مجاهدین مستقر در جبرئیل آباد و غارت تعدادی از وسایل و تجهیزات این پایگاه؛ درگیری نیروهای خودی با مهاجمان مسلح غیرقانونی در بخش شاهین دژ؛ استقرار افراد مسلح معاند با نظام در نقاط مختلف اطراف تکاب و تصرف منطقه ای به طول ۲ کیلومتر از محور شاهین دژ - تکاب؛ در پی بازدید فرماندار میاندوآب از سپاه تکاب، مقرر شد اقدامات لازم برای رفع مشکلات و کمبود نیرو و تجهیزات سپاه و ارتش در این منطقه انجام شود؛ تسلیم شدن ۵۰ نفر از افراد مسلح ایل قلخانی به سپاه پاسداران قصر شیرین.

۷ بدینی و تردید برخی جناح های نظام درمورد انشعاب در سازمان چریک های فدایی خلق و دورشدن شاخه "اکثریت" از مشی مسلحانه باتوجه به وجود قراین متعدد دال بر آماده شدن این گروه برای مبارزه مسلحانه با نظام در آینده نزدیک، از جمله: کشف یک خانه تیمی مربوط به این سازمان در سنندج، از این خانه تعدادی وسایل چاپ و تکثیر، اعلامیه علیه نظام، وسایل جراحی و... به دست آمد؛ تحلیل روزنامه جمهوری اسلامی در این باره.

۸ ادامه تحرکات گروه های مسلح برانداز علیه نظام نوپای جمهوری اسلامی در شهرهای مختلف: بازداشت ۱۴ تن از هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق در بوشهر به دنبال برخوردهای پراکنده چند روز اخیر در این شهر؛ کشف اسنادی مربوط به تشکیل هسته های مقاومت در شهر مسجدسلیمان در یک خانه تیمی متعلق به سازمان رزمندگان راه آزادی طبقه کارگر؛ ادعای سازمان چریک های فدایی خلق مبنی بر کشته شدن یکی از افراد این سازمان در رشت به دست افراد ناشناس؛ اشغال دفتر نشریه اتحاد مردم در تهران به دست عده ای از مردم انقلابی و نامه اعتراض آمیز مدیر این نشریه خطاب به دادستان کل انقلاب.

۱ گزارش هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، از اقدامات چند روز گذشته دو جناح حاکم رقیب برای انتخاب کابینه جدید و اظهار خوش بینی در مورد حل و فصل نهایی این مسئله و دستیابی به تفاهم کامل، وی شایعه دخالت مجلس در تعیین وزیران را رد کرد.

۲ آماده شدن هر دو جناح رقیب حاکم بر کشور برای برگزاری مراسم دومین سالگرد حادثه هفدهم شهریورماه، دفتر هماهنگی همکاری های مردم با رئیس جمهور در اطلاعیه ای از مردم خواست در مراسم بعدازظهر دوشنبه ۱۷ شهریورماه که با حضور رئیس جمهور در میدان شهدا برگزار می شود، شرکت کنند.

۳ تنظیم یک قطعنامه مبنی بر درخواست آزادی گروگان های امریکایی توسط یک متخصص حقوق بین المللی و کارشناس امریکایی که به امضای اکثریت کارشناسان حقوق بشر سازمان ملل رسیده است، این قطعنامه در صورت تصویب لازم الاجرا است.

گزارش روزشمار ۱۴/۶/۱۳۵۹

۴ تحرکات عراق در غرب کشور در قالب درگیری های موضعی و اجرای آتش پاسگاهی؛ قطع ارتباط مخابراتی هنگ ژاندارمری قصرشیرین با کرمانشاه؛ حمله توپخانه ای ارتش عراق به پاسگاه تپه رش؛ آتشباری شدید عراق بر روی پاسگاه های سه تپان، چقاشیرگه، سلمان کشته، سانوپا و نفت شهر در منطقه سومار؛ تأیید حمله گسترده عراق به مرزهای مهران با انجام دو پرواز شناسایی در این منطقه؛ خلاصه ای از گزارش های مربوط به درگیری های امروز در مناطق مختلف مرزی ایلام: گروهان مهران، درگیری بین کلیه پاسگاه های مهران و پاسگاه های کشور عراق و آتشباری سنگین عراق روی شهر مهران؛ گروهان دهلران، تجاوز مرزی واحدهای توپخانه عراق به منطقه چیلان؛ درخواست کمک از نیروهای ارتش مستقر در موسیان و مهران برای مقابله با حمله احتمالی عراق به پاسگاه چیلان؛ گروهان صالح آباد، درگیری های مرزی در پاسگاه های شوروشیرین، انجیره، نی خزر و هلاله؛ اقدام عراق به تقویت نیرو و واحدهای زرهی خود در منطقه مقابل پاسگاه های چیلان و تلخاب.

۵ افزایش روزافزون و نگران کننده تحرکات عراق در نواحی مرزی خوزستان: اتصال جاده مرزی عراق به جاده ای که از میان هور می گذرد و خطر برگشت آب هور به داخل خاک ایران؛ اقدام عراق به تقویت نیرو و تجهیزات زرهی حفر کانال سرتاسری در منطقه پاسگاه طلائییه قدیم؛ تحرکات عراق در منطقه مرزی خرمشهر: حفر سنگر و ایجاد خاکریز در مقابل پاسگاه شلمچه و پاسگاه کیلومتر ۲۵؛ دستورات مراقبتی مسئولان نظامی، انتظامی و سیاسی استان خوزستان به کلیه واحدهای تابعه در شهرهای مختلف استان.

۶ عراق در عرصه تبلیغات، درگیری های مرزی در خوزستان را در محدوده اقدامات عناصر تجزیه طلب خلق عرب جلوه می دهد؛ گزارشی از خبرگزاری فرانسه و رادیو اسرائیل در این باره.

۷ فعالیت های چشمگیر عوامل داخلی وابسته به عراق در غرب کشور، تجمع تعدادی از رهبران و فرماندهان گروه های مزبور در منطقه چهار کلا عراق و ملاقات آنها با سردار جاف؛ استقرار تعدادی از افراد عراقی در منطقه کوه ساراون به قصد حمله به پایگاه سپاه مستقر در قلعه زیرآباد.

ادامه پاک سازی و پیشروی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در مناطق کردنشین از جمله مهاباد؛ درگیری نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد با افراد مسلح حزب دمکرات در محور شاهین دژ - بوکان و اظهارات فرماندار میاندوآب پس از بازدید از این منطقه؛ اقدام سپاه پاسداران اعزامی از مهاباد به میاندوآب به ترک منطقه عملیاتی میاندوآب بدون هماهنگی با ارتش؛ آغاز اولین مرحله پاک سازی

۱ محور بانه - سردشت؛ گزارشی درمورد استقرار افراد کومه له در پشت کوه سیاش بزرگ به قصد حمله به پادگان میوان؛ درگیری افراد حزب رزگاری با مردم روستای صوفیان سنندج.

۲ گزارش تلفنی فرمانده عملیات سپاه رشت به مرکزی فرماندهی سپاه درباره جرائم حسن صالحی، عضو سازمان چریک های فدایی خلق، که روز گذشته حین فرار کشته شد؛ گزارش تکمیلی خبرگزاری پارس درمورد تجمع اعضا و هواداران سازمان مذکور برای خاک سپاری این فرد.

۳ سخنان کوتاه رئیس دانشگاه سیستان و بلوچستان در بین خطبه های نمازجمعه شهر زاهدان؛ این سخنان ضمن بیان پاره ای از مشکلات موجود در استان حاکی از سرمایه گذاری عراق از طریق دامن زدن به جریان تجزیه طلبی قومی در این منطقه است.

۴ ادامه رایزنی، بحث و جدل درمورد اعضای کابینه دولت جدید؛ ملاقات بنی صدر با امام خمینی و گفت و گو درخصوص آخرین تحولات و رویدادهای کشور، مسئله دولت و انتخاب وزیران، سفر بنی صدر به خوزستان و امنیت کشور؛ حساسیت بنی صدر بر روی ۴ نفر از افراد معرفی شده برای وزارت و تفسیر کیهان در این باره. بنی صدر در مصاحبه با خبرگزاری پارس: امام فرموده اند وزرایی که تصویب شده اند، معرفی بشوند و چند نفری که مانده اند به تدریج که اشخاص قابلی پیدا شد معرفی شوند.

۵ سخنان آیت الله منتظری در خطبه های نمازجمعه قم درخصوص ضرورت بازگشایی سریع تر دانشگاه ها، لزوم تجدیدنظر در برخی پاک سازی ها، امکان ایجاد توطئه در مراسم سالگرد هفده شهریور و لزوم تسریع در معرفی کابینه؛ مهندس میرحسین موسوی، وزیر خارجه پیشنهادی کابینه رجایی، پیش از خطبه های نمازجمعه تهران بر خطرهای ملی گرایی برای جامعه امروز تأکید کرد؛ محورهای سخنان آیت الله خامنه ای، امام جمعه تهران: مبارزه خط امام با جناح های وابسته به غرب، تبلیغات غربی و جبهه گیری آنان علیه کابینه جدید به دلیل اهمیت مکتب در آن.

۶ پاسخ محمدعلی رجایی به پیام تبریک مارگارت تاچر نخست وزیر انگلستان و هشدار به دولت انگلیس برای پایان دادن به تحرکات خود علیه ایران؛ تفسیر رادیو لندن درمورد روابط اخیر ایران و انگلستان که به سردی گراییده است.

۷ بازتاب بحران گروگان های امریکایی و تحولات تازه ای که در ایران و در رابطه با سرنوشت آنها روی داده است، در رسانه های امریکایی: گزارش رادیو صدای امریکا از تحلیل روزنامه های کریستین ساینس مانیتور، شیکاگو تریبون، واشنگتن پست و... در این باره؛ مواضع متفاوت صادق قطب زاده با جریان کلی سیاست ایران درمورد گروگان های امریکایی.

گزارش روزشمار ۱۳۵۹/۶/۱۵

ادامه حملات عراق به مناطق مرزی غرب کشور: حملات توپخانه ای عراق به ۵ پاسگاه مرزی سومار، سه تیان، سلمان کشته، ولد کشته و گروهان سومار، تجاوز هلیکوپترهای عراقی در سه نوبت به حریم هوایی ایران در مرزهای غربی کشور؛ ابلاغیه فرماندهی ژاندارمری کل کشور به ناحیه کرمانشاه درخصوص بازپس گیری سنگرهای اشغال شده پاسگاه زینل کش؛ حملات توپخانه ای عراق به مهران و دهلران که حاکی از یک طرح گسترده و پیش بینی شده است؛ هدف قرار گرفته شدن مواضع سپاه و ارتش در مهران به وسیله تانک های عراقی؛ سقوط یک هلیکوپتر خودی بر اثر تیراندازی اشتباه تانک خودی؛ گزارش هنگ ژاندارمری ایلام از وضعیت امروز جبهه های مرزی؛ گزارش مرزبانی دهلران درباره تقویت و تجهیز نیروهای عراقی و گسترش و

۱ سازماندهی آنها در چندین منطقه مرزی؛ ابلاغیه هشدارآمیز سپاه در پی ابلاغیه ستاد مشترک ارتش مبنی بر تصمیم عراق به حمله همه جانبه به ایران و لزوم هشیاری به منظور جلوگیری از غافلگیری.

۲ درخواست ژاندارمری خوزستان از استانداری برای واردعمل شدن ارتش با توجه به تحرکات و اقدامات اخیر و جاری عراق در مرزهای خوزستان؛ هشدار ستاد مشترک ارتش به نیروهای تحت امر خود و نیز سپاه پاسداران برای اعمال مراقبت های ویژه به دلیل مشاهده تحرکات زمینی و هوایی عراق که برای اجرای مأموریت های شناسایی به طور مکرر در یک ماه گذشته به حریم هوایی ایران به ویژه خرمشهر و آبادان تجاوز کرده اند؛ شدت یافتن تحرکات عراق در قالب تقویت نیروها، استحکامات، زرهی و تجهیزات در مناطق مرزی خوزستان به ویژه سوسنگرد، بستان، خرمشهر و آبادان؛ گزارش ستاد مشترک ارتش به استانداری خوزستان مبنی بر اینکه حمله عراق به ایران حتمی است و بایستی به مسائل روحی و روانی نیروهای ارتش توجه شود.

۳ فعالیت و تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق در کنار تحرکات مرزی در مناطق هم جوار استان خوزستان که علاوه بر رفت و آمد به منظور قاچاق و حمل و انتقال سلاح و بمب های آماده بیشتر معطوف به گردآوری اخبار و اطلاعات از مواضع نیروهای خودی و نیز آموزش و سازماندهی افراد وابسته به خود شده است؛ بی نتیجه ماندن اقدامات چند فرد مسلح که قصد تیراندازی به شهربانی آبادان داشتند؛ اجرای حکم اعدام عامل وابسته به عراق که به دلیل ارتکاب جرایم متعدد مفسد فی الارض و محارب با خدا شناخته شده بود.

۴ وقوع درگیری های خونین میان قوای مسلح جمهوری اسلامی و گروه های مسلح معارض با نظام در ادامه پاک سازی محورهای بانه - سردشت، بایوه - باشماق، شاهین دژ - تکاب و شاهین دژ - بوکان از عناصر ضدانقلاب. (ضمیمه دارد)

۵ گزارش شهربانی درخصوص آمادگی شماری از افراد پاک سازی شده ارتش جمهوری اسلامی با کمک نیروهای بعث عراق برای حمله به ایران و انجام اقدامات خرابکارانه در کشور؛ انفجار یک بمب در مقابل بیمارستان عباسی میاندوآب؛ انفجار دو مین در سه راهی میاندوآب - شاهین دژ و کشف و خنثی سازی یک مین دیگر در همین جاده؛ ترور یک پیشمرگ مسلمان کرد در سقز به دست عوامل امپریالیست؛ رزمایش نظامی و چریکی دو هزار نفر از عشایر کرمانشاه در دشت ماهیدشت.

۶ دستگیری ۱۴ تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق در بوشهر به اتهام ایجاد درگیری، آشوب و زخمی ساختن یک پاسدار؛ دستگیری یک عضو سازمان پیکار در اهواز که در تحریک مردم عرب منطقه نقشی فعال داشته است؛ تحصن اقشار گوناگون مردم قائم شهر در مقابل شهربانی این شهر در اعتراض به اقدامات هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و درخواست آنان مبنی بر دستگیری رهبران این گروه؛ گزارش شهربانی جمهوری اسلامی از برنامه شماری از هواداران مجاهدین خلق (منافقین) شاخه تبریز برای برپایی تظاهرات مسلحانه؛ تظاهرات عده ای از هواداران دفتر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران با هدف ایجاد درگیری، مظلوم نمایی و جذب هوادار بیشتر.

۷ مصاحبه تلویزیونی بنی صدر و بیان مطالب مهمی درباره وضعیت امنیت کشور، درگیری های اخیر مرزی بین ایران و عراق و بسیج عمومی مردم.

به تعویق افتادن تصویب وزیران پیشنهادی نخست وزیر باوجود ملاقات دو ساعته رئیس جمهور و نخست وزیر با یکدیگر و گفت و گو درباره تشکیل کابینه و حل و فصل اختلافات درمورد برخی وزیران

۱ پیشنهادی نخست وزیر؛ سخترانی محمدعلی رجایی در شهرک دولت آباد درخصوص موضوعات مختلفی از جمله معرفی کابینه، تلاش وی برای جلوگیری از ایجاد اختلاف و نیز شایعات و حملات تبلیغات داخلی و خارجی علیه خود.

۲ مصاحبه صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه ایران، با رسانه های خارجی درباره وضعیت و سرنوشت گروگان های امریکایی در ایران برای دومین روز متوالی؛ هشدار دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درباره زمزمه ها و شایعاتی که درخصوص آزادی گروگان ها در محافل عمومی و خصوصی مطرح می شود، در اطلاعیه شماره ۱۴۳ آنان به مناسبت سالروز ۱۷ شهریور.

۳ اعلامیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی درباره مواضع این وزارتخانه درخصوص موضوع جهاد علیه رژیم اشغالگر قدس و مستکبران جهان.

ضمیمه گزارش ۴۹۹: گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شاهین دژ از پاک سازی در محورهای شاهین دژ - تکاب و شاهین دژ - بوکان و مشکلات موجود در این نواحی.

گزارش روزشمار ۱۶/۶/۱۳۵۹

۴ وقوع شدیدترین نبردها در طول چهارماه گذشته در نوار مرزی قصرشیرین میان قوای مسلح ایران و عراق در نتیجه عملیات مشترک عراق با به کارگیری هم زمان نیروهای زرهی و پیاده و نیز آتشباری توپخانه سنگین و خمپاره انداز و هواپیماها و بالگردها جنگنده و نیز هلی برد؛ سقوط منطقه خان لیلی و پاسگاه های مربوط بر اثر حملات گسترده عراق؛ تهاجم تعیین کننده عراق در بعدازظهر؛ درگیری های شدید در شمال و جنوب منطقه قصرشیرین: حملات توپخانه ای عراق به پاسگاه های قلعه سفید و هدایت در شمال و وقوع درگیری در محدوده گروهان سومار و نفت شهر در جنوب منطقه خان لیلی؛ خطر سقوط قصرشیرین با فرارسیدن شب.

۵ تهاجم گسترده عراق به منطقه مرزی ایلام (مهران و دهلران)؛ شدت یافتن درگیری های در منطقه میمک و ناکامی عراق در تصرف این منطقه.

۶ بازتاب نبردهای امروز میان قوای ایران و عراق در نواحی مرزی قصرشیرین و ایلام در میان رسانه های غربی از جمله خبرگزاری رویتر.

۷ تحرکات عراق در مرزهای هم جوار خوزستان شامل تقویت استحکامات، سنگرها و کانال ها افزایش نیرو و تجهیزات؛ درگیری مختصر میان گشتی های ایران و عراق در منطقه هورالعظیم؛ تعرض هوایی عراق به حریم فضایی خرمشهر و تعرض زمینی به منظور شناسایی و تیراندازی به پاسگاه خسروآباد آبادان.

۸ گزارش منابع اطلاعاتی خودی از اقدامات احتیاطی عراق به منظور جلوگیری از نفوذ و خرابکاری های مخالفان رژیم بعث که آن را به ایران نسبت می دهند: دستور تیپ ۲ گارد مرکزی مستقر در بصره به واحدهای تابعه مبنی بر به کارگیری دقت لازم حین گزارش اتفاقات مرزی درمورد نوع انفجارها، تلفات وارده و نوع اسلحه دشمن، ادعای مقامات دولتی عراق مبنی بر اقدام ایران در حفر چاه های نفتی در منطقه طبعدان واقع در حوزه استحفاظی پایگاه شرفانی و هشدار به یگان های مرزی درباره احتمال حمله و خرابکاری علیه نیروهای عراقی در پوشش اکتشاف نفت، انفجار بمب روبه روی پادگان آموزشی خسروآباد در منطقه الدویب که عده ای ناشناس عامل کارگذاری آن معرفی شدند و همه کارکنان پادگان و گشتی های شب بازداشت گردیدند؛ گزارش موثق درباره شورش نیروهای ارتش عراق در بغداد و فرار آنان از پادگان و ایجاد درگیری مسلحانه بین مردم و نیروهای شورشی ارتش با گارد ارتش.

۱ اجرای عملیات پاک سازی نیروهای خودی در محورهای تکاب، شاهین دژ، بوکان، سردشت و بانه؛ بیانیه ستاد عملیات غرب کشور درباره پیشروی نیروهای خودی و انهدام پایگاه های ضدانقلاب در غرب کشور و مقابله با نیروهای متجاوز عراقی در مرزها و نیز درخواست از مردم مسلمان کرد منطقه برای همکاری با نیروهای امنیتی و هشیاری در برابر توطئه های دشمنان داخلی و خارجی.

۲ درگیری ها و تحرکات ایذایی در استان های کرمانشاه، کردستان و آذربایجان غربی: شلیک ۱۰ خمپاره از جانب افراد وابسته به گروه های معارض با نظام به اطراف شهر پاوه، درگیری شدید بین افراد کمیته نقده و مهاجمان ضدانقلاب؛ درخواست ستاد مرکزی سپاه پاسداران از ستاد مشترک ارتش برای تأمین امنیت ایستگاه مخابراتی هارتوزان در ۶۰ کیلومتری کرمانشاه - سنندج که به دست عوامل وابسته به گروه های غیرقانونی تخریب شده و قرار است به سرعت تعمیر و راه اندازی شود؛ تجمع اهالی شهرستان نقده در مسجد صاحب الزمان این شهر و درخواست آنان برای تعطیلی مغازه ها و بازار به مدت سه روز برای رسیدگی به وضعیت ضدانقلاب در این شهر؛ زیر نظر گرفتن تحرکات گروه های مسلح سیاسی مخالف نظام در آذربایجان غربی.

۳ گزارش خبرنگاران اعزامی کیهان به ارومیه و مهاباد: متشنج بودن وضعیت شهر مهاباد، خروج شماری از مردم از شهر و سکونت در روستا، شلیک خمپاره به داخل شهر و کشته یا زخمی شدن شماری از مردم باوجود اعلام قبلی حزب دمکرات مبنی بر خودداری از جنگ در داخل شهر، دستگیری مخالفان حزب دمکرات به وسیله عوامل این گروه، خروج مسئولان حزب دمکرات از جمله عبدالرحمن قاسملو از مهاباد و حضور گروهی از پیشمرگان در شهر، تعطیلی همه مدارس و ادارات مهاباد و استعفای فرماندار این شهر، ناراضی مردم و انزجار آنان از حزب دمکرات؛ گسترش شایعاتی درخصوص ارتباط استانداری آذربایجان غربی با خوانین و فئودال های منطقه از جمله منطقه منگور و اطلاعیه استانداری آذربایجان غربی در این باره.

۴ همکاری حزب دمکرات کردستان با جریان های الحادی کمونیستی و مخالفان خود و نیز برخی مذهبی های اهل تسنن و جریان های ضدانقلابی و سلطنت طلب ایران به منظور دستیابی به اهداف خود: همکاری سلطنت طلبان و عوامل حزب بعث عراق در حمایت از ضدانقلابیون داخلی و کمک های تسلیحاتی به آنان در مناطق مرزی غرب کشور؛ گزارش فرمانده سپاه ارومیه درخصوص اقدامات اویسی و پالیزبان در داخل خاک عراق به منظور سازماندهی ارتشی از عناصر ساواکی و سرمایه داران فراری و حمایت بختیار از آنان، به منظور استقرار در مرزهای غربی کشور و اعلام دولت آزاد در کردستان؛ فعالیت حزب دمکرات کردستان در مناطق سنی نشین ایران از جمله بخش هایی از طولش.

۵ درگیری در کرمانشاه و متشنج شدن اوضاع این شهر درحالی که مرزهای کشور ناآرام است و عده ای از مردم این شهر برای اعزام به مناطق مرزی به مراکز نظامی مراجعه می کنند: درگیری هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با مردم؛ به آتش کشیده شدن دفتر نشریه امت وابسته به جنبش مسلمانان مبارز در این شهر.

۶ سخنان آیت الله دستغیب، نماینده امام در استان فارس و امام جمعه شیراز، در مصاحبه ای مطبوعاتی پس از دیدار با امام خمینی در جماران، درباره موضوعات مختلفی از جمله: اولیای امر و مسئولان، لزوم تصویب هرچه زودتر اعضای کابینه، دادگاه انقلاب اسلامی فارس و برخی مسائل امنیتی و اختلاف برانگیز در استان فارس.

۷ مصاحبه چهارساعته روزنامه کیهان با تیسمار فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش، درباره وضعیت کنونی ارتش جمهوری اسلامی و مشکلات این نهاد. (ضمیمه دارد)

۱ فرمان امام خمینی به دادگاه های ارتش با توجه به اهمیت ویژه ای که ارتش در وضعیت کنونی دارد.

۲ قرائت نامه بنی صدر مبنی بر تصویب فقط ۱۴ وزیر از ۲۱ وزیر معرفی شده از جانب نخست وزیر در جلسه امروز مجلس پس از گذشت روزهای متوالی کشمکش بر سر تعیین معرفی وزیران کابینه جدید بین دو جناح حاکم بر کشور، توضیحات نخست وزیر درباره معرفی اعضای کابینه، تصمیم مجلس برای بحث درباره برنامه دولت در جلسه سه شنبه و معرفی بیش از اعضای کابینه توسط نخست وزیر در این روز.

۳ حمله مطبوعات چپ داخلی و مطبوعات داخلی اتحاد شوروی به مسئولان جمهوری اسلامی در پی سردی و تنش در روابط سیاسی دو کشور به خصوص بر سر ماجرای نقل و انتقال کنسولگری ها و اعتراض رسمی جمهوری اسلامی به این موضوع؛ تنش در روابط اقتصادی و تجاری دو کشور و اظهارات علی اکبر معین فر، وزیر سابق نفت و رئیس کمیسیون نفت مجلس، درباره صادرات گاز به شوروی و بیان شرایط ایران برای ادامه این کار.

۴ اقدام امریکا برای ساخت فرودگاه در عراق تحت پوشش یک شرکت اندونزیایی.

ضمیمه گزارش ۵۱۷: بخش های دیگری از مصاحبه با تیمسار فلاحی که ۸ روز بعد در کیهان مورخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ درج شد.

گزارش روزشمار ۱۷/۶/۱۳۵۹

۵ یادداشت دولت عراق به کاردار سفارت ایران در بغداد درخصوص مناطقی که تعلق ملی آنها براساس عهدنامه ۱۹۷۵ الجزایر تغییر یافته است. (ضمیمه دارد)

۶ ادامه درگیری ها در مناطق مرزی قصرشیرین تا سومار؛ سقوط یک جت فانتوم اف ۱۴ ایرانی بر اثر شلیک پدافندهای عراقی؛ سقوط یک بالگرد خودی در منطقه مرزی سرپل ذهاب؛ عقب نشینی افراد گروه های خان لیلی و پاسگاه های هشت گانه تابع آن از طریق ارتفاعات هم جوار؛ تقویت مرزی نیروهای خودی و انجام حملاتی برای بازپس گیری پاسگاه های خان لیلی؛ درگیری افراد پاسگاه های تنگاب نو، خسروی و ولدکشته با مهاجمان عراقی؛ تجاوز هوایی عراق به آسمان ایران در دو نوبت و سقوط دو هواپیما و یک بالگرد عراقی بر اثر تیراندازی نیروهای خودی؛ آتشباری سنگین توپخانه های عراقی روی شهر قصرشیرین و خسروی؛ وارد آمدن تلفات و خساراتی به ارتش عراق در درگیری های امروز و اعتراف این کشور به سقوط یک جنگنده عراقی؛ حرکت سیاسی عراق برای وارونه جلوه دادن وقایع مربوط به درگیری های مرزی اخیر: سخنگوی وزارت دفاع عراق نیروهای مسلح ایران را بانی برخوردهای مرزی دو کشور دانست.

۷ تشدید حملات عراق در مناطق مرزی ایلام: درگیری های پراکنده در منطقه میمک، صالح آباد و مهران؛ آمادگی عراق برای حمله گسترده در منطقه چیلان، تمرکز نیروهای زرهی و پیاده عراق در این منطقه؛ بروز اختلاف میان قوای پشتیبانی خودی و حدود وظایف آنها از جمله در مورد تقویت گروهان - دهلران تهاجم مشترک عراق و عوامل مسلح داخلی وابسته به آن با هدف تصرف تپه مشرف به پاسگاه چیلان؛ نیروهای پاسگاه چیلان در اقدامی متقابل به پاسگاه خزانه میزار عراق حمله کردند؛ گزارش هنگ ژاندارمری ایلام از آخرین وضعیت گروهان های مرزی این منطقه.

۸ ادامه تحرکات ارتش عراق در مناطق مرزی خوزستان از جمله مناطق هم جوار سوسنگرد، بستان و نیز خرمشهر و آبادان در قالب تقویت نیرو، تجهیزات و ایجاد استحکامات و شناسایی هوایی و زمینی با کمک عوامل داخلی وابسته به عراق.

۱ ادامه پیشروی ستون اعزامی از بانه به سردشت؛ آشتباری گروه های ضدانقلاب بر پادگان و پایگاه ملاشیخ در سردشت و مقابله نیروهای توپخانه پایگاه با آنها؛ درگیری ستون ارتش با طایفه زرین گلابی در محور نقده - اشنویه؛ حمله مسلحانه افراد حزب دمکرات به قریه حیدرلو از توابع ارومیه؛ ادامه درگیری نیروهای خودی با افراد سنار مامدی در اطراف سلماس؛ محاصره شدن تعدادی از افراد سپاه و چندتن از اعضای شورای فرماندهی شاهین دژ و بخشدار این شهر توسط مهاجمان ضدانقلاب و درخواست کمک از نیروی زمینی ارتش؛ انفجار مین در جاده میاندوآب - شاهین دژ؛ حمله عوامل داخلی وابسته به عراق به مقر سپاه پاسداران بخش باینگان و پاسخ متقابل نیروهای خودی؛ تحرکات تبلیغاتی گروه های سیاسی غیرقانونی به بهانه طرف داری از احمد مفتی زاده؛ ۷۰ نفر از افراد فریب خورده با تحویل ۷۰ قبضه سلاح خود را به نیروهای فدائیان امام در منطقه دالاهو تسلیم کردند.

۲ مصاحبه روزنامه فرانسوی لوموند با یکی از اعضای کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان.

۳ تلاش بنی صدر برای افشاگری و انتقام جویی از مخالفان و رقیبان خود، سخنرانی طولانی بنی صدر در مراسم سالروز هفده شهریور در میدان شهدای تهران و حمله شدید و بی سابقه وی به مخالفان خود از جمله حزب جمهوری اسلامی.

۴ بازتاب مراسم امروز میدان شهدا و سخنرانی بنی صدر و وقایع قبل و پس از آن در روزنامه های دو جناح حاکم بر نظام که حاکی از عمق اختلافات دو جناح و رشد و جبهه گیری در مقابل یکدیگر است؛ انعکاس مراسم هفده شهریور و سخنرانی بنی صدر در رادیو کلن آلمان و رادیو مونت کارلو.

۵ سخنان محمدعلی رجایی، نخست وزیر، در مراسم بزرگداشت شهدای هفده شهریور در دبیرستان حکیم نظامی قم؛ وی در این مراسم ضمن قرائت نامه وزیر امور خارجه امریکا به تبیین برنامه های دولت، سیاست خارجی و ترکیب کابینه پرداخت.

۶ پیدایش بیم و امیدهای تازه ای در مورد رسیدگی به وضعیت گروگان های امریکایی در میان محافل رسمی و مطبوعاتی امریکا در پی انتشار مقاله ویلیام سولیوان آخرین سفیر امریکا در ایران و نیز مصاحبه ادوموند ماسکی وزیر خارجه این کشور؛ دیدار سفرای هلند، اسپانیا و ژاپن (به نمایندگی از طرف نوزده کشور) با بنی صدر به منظور مذاکره برای آزادی گروگان های امریکایی.

ضمیمه گزارش ۵۲۲: متن کامل یادداشت وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و سفارت جمهوری عراق درباره ادعای ارضی این کشور براساس قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر و مردود دانستن این ادعا.

گزارش روزشمار ۱۸/۶/۱۳۵۹

ادامه درگیری ها در نوار مرزی قصرشیرین، سومار و نفت شهر: آتشباری شدید عراق بر روی پاسگاه های مرزی تابع گروهان سومار و تیراندازی ۲ فروند میگ شکاری عراق به طرف نیروهای ارتش مستقر در نفت شهر؛ گزارش مرزبانی سومار در مورد محاصره شدن پاسگاه های کانی شیخ، بازرگان و تلخاب توسط ارتش عراق؛ اعلام خطر گروهان سومار در مورد حملات توپخانه ای عراق به پاسگاه های نفت شهر، سه تپان، سلمان کشته، سانوپا و چقاشیرگه و احتمال سقوط آنها؛ گزارش شهربانی کرمانشاه مبنی بر حملات زمینی و هوایی عراق به مناطق مرزی و پاسگاه های داخل نفت شهر، قطع کامل ارتباط با گروهان خان لیلی که به دست ارتش عراق افتاده است؛ حمله ۸ هوایمای عراقی به نفت شهر و پیاده شدن ۳۰۰ چترباز در حوالی این منطقه؛ وضعیت بحرانی منطقه عمومی قصرشیرین؛

ص: ۱۲۷۱

۱ قطع آب و برق در این منطقه بر اثر آتشباری شدید عراق؛ حمله هوایی به پاسگاه تنگاب نو تابع هنگ قصرشیرین و پیشروی تانک های عراقی در این منطقه؛ حملات میگ های عراقی به پاسگاه های تنگاب نو، منبع آب کناره پاسگاه و آبادی تنگاب نو؛ حرکت یک ستون زرهی عراق از بانمیل به طرف پاسگاه قلعه یهودی عراق؛ هشدار هنگ قصرشیرین در مورد احتمال سقوط پاسگاه های تنگاب نو؛ ولدکشته و خسروی در صورت اعزام نشدن نیروی زرهی به آنجا؛ حمله عراق به ایستگاه رادیو تلویزیون قصرشیرین و پیشروی آنها به سمت قصرشیرین؛ تصرف دو پاسگاه تنگاب کهنه و تنگاب نو به دست نیروهای عراقی؛ وخامت وضعیت پدافندی قصرشیرین در پی حملات هوایی مکرر عراق؛ درخواست مرکز فرماندهی غرب از سپاه مرکز مبنی بر اعزام یک گردان از نیروهای سپاه به کرمانشاه؛ اعزام چهار هواپیمای اف ۴ برای پشتیبانی از نیروهای خودی درگیر در منطقه قصرشیرین؛ سقوط یک میگ عراقی در نصرآباد ایران و انهدام یک میگ دیگر با آتش پدافند هوایی خودی.

۲ درگیری های مرزی در منطقه ایلام به ویژه اطراف منطقه چیلان؛ گزارش هایی از تحرکات و اقدامات عراق در منطقه چیلان و دهلران که حاکی از طرح حمله بزرگ به این مناطق است؛ درخواست اعزام سریع نیروی تقویتی، تانک، توپخانه و پشتیبانی هوایی به منطقه چیلان؛ اوضاع بحرانی در منطقه مهران، گزارش ستاد مشترک ارتش از اقدامات عراق در این منطقه با هدف انجام یک حمله غافلگیرانه؛ درگیری میان پاسگاه سمیده با نیروهای عراقی؛ حمله مهاجمان عراقی به چاه های نفت شماره ۲ و ۷ در منطقه گروهان موسیان؛ تشکیل جلسه ای با حضور جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش و فرماندهان نیروی زمینی و هوایی ارتش برای رسیدگی به وضعیت مناطق قصرشیرین و ایلام.

۳ مظلوم نمایی مسئولان و رسانه های کشور عراق در انعکاس درگیری های مرزی اخیر چنان که گویی جمهوری اسلامی ایران آغازگر و بانی این درگیری های خونین بوده است؛ سه گزارش در این باره.

۴ اقدامات عراق در زمینه تقویت نیرو، تجهیزات و ساخت استحکامات در مناطق مرزی خوزستان: انتقال لشکر پیاده مکانیزه ارتش عراق به منطقه العماره؛ تقویت زرهی و ساخت خاکریز و سنگر در پاسگاه فکه عراق؛ شناسایی هوایی و زمینی در کنار فعالیت های روزمره مهندسی در خرمشهر و آبادان؛ تجاوز یک میگ عراقی به حریم هوایی خرمشهر؛ فعالیت های حفاری و لایروبی در اروندرود از مقابل جزیره مینو تا روبه روی اسکله نیروی دریایی ایران؛ تحرکات واحدهای زرهی عراق در نزدیکی پاسگاه مؤمنی؛ استقرار تعدادی از واحدهای توپخانه عراق در دهانه خلیج فارس.

۵ ادامه پاک سازی مسیر بانه - سردشت؛ پیشروی ستون اعزامی به سردشت باوجود حملات گروه های مهاجم ضدانقلاب و توضیحات دکتر مهرآسا، استاندار کردستان، در این باره؛ حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب به پادگان سردشت و پاسگاه ملاشیخ این شهر؛ مطالب هفته نامه کار درباره درگیری های امروز در محور بانه - سردشت.

درگیری های پراکنده در مناطق کردنشین از جمله درگیری میان نیروهای خودی و مهاجمان مسلح ضدانقلاب در تکاب و اشنویه؛ ادامه درگیری در اطراف شاهین دژ برای نجات فرمانده سپاه شاهین دژ، بخشدار و تعدادی از افراد سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد که از روز گذشته به محاصره مهاجمان درآمده بودند؛ انفجار ۲ مین در جاده نرده - پیرانشهر و نیز جاده نرده - اشنویه؛ نیاز شدید نیروهای خودی در مناطق مختلف غرب کشور به لباس گرم و خودرو با توجه به نزدیک شدن فصل سرما و تقاضای مرکز

۱ فرماندهی سپاه غرب از ارتش برای تهیه ادوات و ملزومات نظامی و جنگی مورد نیاز. (ضمیمه دارد)

۲ اعدام ۴ تن از متهمان ارتشی به جرم شرکت در توطئه کودتای نافرجام تیرماه گذشته؛ حمله اشراار و مهاجمان مسلح ضدانقلاب به یک کامیون ارتشی در حوالی چاه بهار؛ کشف و خنثی سازی یک بمب در زیر پل ستارخان؛ ادامه تحریکات و توطئه چینی های گروه های سیاسی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با سوء استفاده از فقدان یک قانون صریح در مورد چگونگی فعالیت احزاب و گروه های سیاسی: به آتش کشیده شدن دفتر روزنامه امت در کرمانشاه؛ بازرسی از یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در سبزوار و کشف گزارش هایی درباره اوضاع داخلی نهادهای انقلابی؛ استفاده گروه های سیاسی از برخی مسائل و کمبودهای اجتماعی علیه نظام نوپای جمهوری اسلامی؛ نظیر مسئله بیکاری در برخی شهرها.

۳ واکنش نهادهای انقلابی به ویژه سران حزب جمهوری اسلامی به سخنرانی جنجالی دیروز بنی صدر در میدان شهدا؛ سخنان آیت الله بهشتی؛ دبیرکل حزب جمهوری اسلامی در یک گفتار تلویزیونی و رد کردن بخش عمده ای از سخنان دیروز بنی صدر؛ مصاحبه رادیو تلویزیونی رئیس مجلس که لحنی صریح درباره نقاط اختلاف با جناح بنی صدر داشت؛ هاشمی رفسنجانی در مصاحبه مطبوعاتی هفتگی خود با اشاره به اختلاف سلیقه رئیس جمهوری، نخست وزیر و مجلس، بسیار صریح وجود یک دوگانگی آشتی ناپذیر را در قوه مجریه اعلام کرد.

۴ معرفی اعضای کابینه جدید به مجلس با وجود مخالفت بنی صدر با ۷ وزیر از ۲۱ وزیر پیشنهادی؛ نخست وزیر در دو جلسه علنی صبح و عصر امروز مجلس شورای اسلامی درباره چگونگی تشکیل کابینه و برنامه دولت خود سخن گفت و در پایان نیز از سخنان دیروز بنی صدر در مراسم هفته شهریور گله کرد.

۵ انتقاد شدید و صریح احمد سلامتیان، نماینده اصفهان و از طرف داران سرسخت بنی صدر، به جلسه خصوصی دوساعته امروز مجلس که به پیشنهاد بیش از ۳۰ تن از نمایندگان برای رسیدگی مقدماتی به صلاحیت وزرای معرفی شده تشکیل شد.

۶ افزایش تنش و سردی در روابط و مناسبات سیاسی ایران و انگلستان؛ تصمیم مقامات رسمی دولت انگلیس برای تعطیلی سفارت خود در تهران در پی رأی دادگاه های انگلستان به اخراج دانشجویان ایرانی محاکمه شده در این کشور؛ خودداری انگلیس از تحویل ناو ۲۰ هزار تنی خارک به ایران عامل دیگری در تشدید بحران در روابط میان دو کشور.

۷ پاسخ رجایی، نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران، به پیام تبریک همتای فرانسوی خود.

۸ انصراف ایران از داوطلبی برای عضویت در شورای امنیت، بدین ترتیب در پایان سال جاری میلادی، کرسی آسیایی در شورای امنیت برای مدت دو سال، به ژاپن خواهد رسید.

ضمیمه اول گزارش ۵۳۷: نامه شکوائیه با امضای ۱۵۵ نفر از اهالی و معتمدان نرده به رئیس جمهور، وزیر کشور، استاندار آذربایجان غربی و صداوسیما مرکز ارومیه، در پی تشدید حملات و مین گذاری های عوامل ضدانقلاب در این شهرستان.

ضمیمه دوم گزارش ۵۳۷: فهرست جنگ افزارهای درخواستی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مورد نیاز سپاه غرب کشور

۱ سخنان صدام حسین در ساختمان مجلس ملی عراق درباره اینکه این کشور قصد جنگ با ایران را ندارد و فقط می خواهد سرزمین هایی را که متعلق به عراق است و ایرانیان آنها را غصب کرده اند بازپس بگیرند؛ فعال شدن دیپلماسی عراق و اتخاذ موضع خصمانه در برابر ایران؛ جلسات سعدون حمادی، وزیر خارجه عراق، با سفیران کشورهای عربی، شوری، فرانسه، کوبا و یوگسلاوی به منظور تشریح اوضاع و حوادث مرزی ایران و عراق و نیز نشست خبری وی با خبرنگاران و بیان این موضوع که عراق برای مقابله با موضع گیری ایران ناچار به پاک سازی منظم زین القوس شده است؛ گزارش روزنامه الثوره درباره آزادسازی ۷۶ کیلومتر مربع از سرزمین غصب شده توسط ایرانیان، اشاره به درخواست عراق از ایران برای تخلیه منطقه زین القوس و تصمیم شاه برای بازگرداندن این منطقه؛ تفسیر رادیو مسکو درباره نبردهای اخیر ایران و عراق. (ضمیمه دارد)

۲ وقوع انفجار در دو تلمبه خانه نفت در استان کرکوک عراق در ادامه مبارزه گروه های معارض عراقی علیه رژیم حاکم بر این کشور؛ تشکیل سازمانی تحت عنوان سازمان پیکار مجاهدین عراقی با هدف مبارزه با رژیم صدام.

۳ شدت یافتن حملات زمینی و هوایی عراق در منطقه عمومی قصرشیرین: تجاوز ۶ فروند بالگرد عراقی به حریم هوایی ایران و پیش آمدن آنها تا پاسگاه دربند جوق با هدف پیاده کردن افراد نظامی، نبرد سخت میان نیروهای توپخانه عراق و ایران به مدت نیم ساعت، بمباران منطقه به وسیله جنگنده های میگ عراقی، پیشروی تانک های ارتش عراق از مسیر قلعه یهودی تنگاب به طرف خاک ایران، حملات توپخانه ای عراق به هنگ ژاندارمری و پل شیرازی قصرشیرین، سقوط ۲ میگ، یک بالگرد عراقی و انهدام ده ها تانک عراقی در درگیری های امروز منطقه عمومی قصرشیرین، هدف قرار گرفته شدن اتومبیل حامل تیمسار ظهیرنژاد و گروهی از خبرنگاران و عکاسان در منطقه تنگاب کهنه، وارد آمدن خسارت های سنگین به خانه ها، مغازه ها و تأسیسات شهر قصرشیرین در حملات توپخانه ای مجدد عراق در این روز؛ انتقال تعداد زیادی نیروهای زرهی و تجهیزات سنگین عراق از ارتفاعات زینل کش به سمت تنگاب کهنه در جاده نفت شهر - قصرشیرین؛ تقویت منطقه مقابل باویسی، گرده نو و تپه رش با زرهی، نیرو و تجهیزات کامل؛ اجرای آتش سنگین عراق روی پاسگاه های مرزی منطقه سومار؛ تیراندازی ۲ فروند میگ عراقی به طرف ارتش مستقر در نفت شهر.

۴ وخیم تر شدن اوضاع عمومی قصرشیرین با شدت گرفتن نبردها در اطراف این شهر: خروج ۸۰ درصد مردم از شهر، تعطیلی مغازه ها، هجوم مردم به سوی بانک ها برای دریافت پول، عزیمت تعداد زیادی از مردم قصرشیرین به کرمانشاه، اسلام آباد و شهرهای دیگر.

۵ حملات آتشباری و هوایی عراق در تمام پایگاه های مرزی ایلام از ساعت ۷ صبح؛ حضور سربازان مصری و اردنی در مرز ایلام به منظور کمک به عراق؛ اعزام تعداد زیادی نیرو، زرهی و توپخانه سنگین روبه روی پاسگاه انجیره، جنوب پاسگاه تک تک مشکی و همچنین تقویت مناطق مرزی کویت، فلوجه، دیوانیه، پادگان های ابوغریب و التاجی و پایگاه خانقین با نیرو، سلاح، مهمات، تجهیزات مخابراتی و...؛ حملات توپخانه ای شدید به مهران و دو پایگاه حافظیه و سمیده در مرز ایلام؛ سقوط پاسگاه های نی خزر، هلاله و نخجیر و انهدام پاسگاه تلخاب؛ تلاش گسترده عراق برای تصرف منطقه میمک.

۶ اعزام دو گردان از سربازان مرکزی توپخانه اصفهان و یک گروه امداد درمانی از هلال احمر جمهوری اسلامی به مناطق مرزی غرب کشور.

۱ محرز شدن حمله ارتش عراق به خوزستان برای فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی با توجه به درگیری های شدید روز گذشته در مناطق قصر شیرین و نقاط مرزی مهران؛ نفوذ تعدادی از نیروهای عراقی از غرب چاه نفت به خاک ایران به قصد تصرف این چاه و مقابله نیروهای خودی با آنان؛ حمله ارتش عراق به چاه نفت شماره ۶۰ در ۳۰ کیلومتری غرب محور اهواز - خرمشهر؛ دستگیری ۳ ماهیگیر محلی به دست عوامل عراقی و انتقال آنان به عراق؛ تحرکات چشمگیر عراق و شناسایی هوایی در منطقه مرزی خرمشهر و آبادان.

۲ فعالیت گروه های سیاسی چپ و طرف داران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مناطق غربی و جنوبی کشور در پی درگیری های مرزی؛ انتشار شایعاتی در کرمانشاه مبنی بر حمله احزاب کردستان در آذربایجان به مراکز اصلی نیروهای خودی، همکاری شاپور بختیار با گروه های سلطنت طلب و اقدامات پالیزبان در جهت تقویت خود در مرزهای غربی کشور برای حمله به ایران؛ اطلاعیه حاکم شرع استان خوزستان مبنی بر ممنوع شدن فعالیت گروه های سیاسی در خوزستان.

۳ ادامه پاک سازی محور بانه - سردشت؛ کشته شدن یکی از سران مهم کومه له در این محور؛ حمله مهاجمان ضدانقلاب با سلاح های سبک و سنگین به پادگان سردشت؛ اقدام گروه های مسلح غیرقانونی در مین گذاری جاده بانه - سردشت؛ ادامه تلاش برای شکستن محاصره و نجات نیروهایی که از روز ۱۷ شهریور تاکنون در محاصره افراد دمکرات و کومه له هستند؛ شهادت ۲ تن از پیشمرگان مسلمان کرد در بند افراد کومه له؛ اخطار ژاندارمری خوی به آشوبگران مناطق مختلف آذربایجان غربی و معرفی عاملان اصلی کشتارها و ناامنی ها.

۴ ادامه وضعیت دوگانه انقلابی - نهادی در شهرهای کشور و سوءاستفاده گروه های سیاسی چپ و مجاهدین خلق (منافقین) از این وضعیت برای ایجاد تشنج و بهره برداری برای آینده نزدیک: اجتماع شماری از فارغ التحصیلان بیکار در سمنان و اعتراض آنان به استخدام مخفیانه یک صد نفر از معلمان این شهر، راه پیمایی گروهی از شرکت کنندگان در مراسم سخنرانی حجت الاسلام هادی غفاری (نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی) در مسجد سردار جنگل رشت و اقدام آنان در اشغال کانون دانش آموزان و حزب ملت ایران شعبه رشت، اشغال شهرک ساحلی دریاکنار توسط گروهی که خود را جوانان مسلمان پیرو راه امام خواندند؛ کارگذاشتن ۹ بمب در کارخانه یخ سازی همدان و انفجار ۳ عدد از آنها؛ سخنرانی حجت الاسلام صادق خلخالی، سرپرست مبارزه با مواد مخدر، در شهرستان تنکابن، درباره اقدامات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و فداییان خلق.

۵ واکنش نیروها و تشکل های جناح موسوم به خط امام به سخنرانی شدیدالحن بنی صدر در مراسم هفدهم شهریور و ابراز نگرانی برخی مراجع عظام تقلید از این موضوع: تلگرام های جداگانه آیات عظام گلپایگانی، نجفی مرعشی و شیرازی به امام خمینی و درخواست آنها از امام برای پادرمیانی به منظور رفع این اختلافات؛ مصاحبه مطبوعاتی نمایندگان سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در خصوص سخنرانی بنی صدر و مصاحبه وی با روزنامه انقلاب اسلامی درباره بیانیه ۷۵ این سازمان؛ تظاهرات برخی هواداران دو جناح رقیب حاکم بر کشور در شهرهای مشهد، جهرم، مراغه و اصفهان پس از سخنرانی بنی صدر در روز هفدهم شهریور و پاسخ سران حزب جمهوری اسلامی به آن. (ضمیمه دارد)

۶ رأی اعتماد مجلس شورای اسلامی به کابینه محمدعلی رجایی درحالی که هنوز تکلیف وزیران هفت وزارتخانه مشخص نشده است؛ پاسخ گویی نخست وزیر پس از پایان سخنان موافقان و مخالفان.

۱ بازتاب سخنرانی بنی صدر و پاسخ حزب جمهوری اسلامی و نخست وزیر به وی در رسانه های داخلی طرف دار بنی صدر از جمله روزنامه انقلاب اسلامی و رسانه های غربی از جمله رادیو کلن و رادیو لندن که آشکارا علیه حزب جمهوری اسلامی و سران آن موضع گیری کردند.

۲ انتشار مصاحبه اختصاصی قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با خبرگزاری فرانسه در خصوص مسئله گروگان های آمریکایی در ایران و روابط ایران با کشورهای روسیه، انگلیس و فرانسه در روزنامه کیهان امروز.

ضمیمه گزارش ۵۴۵: قراین تعرض وسیع ارتش عراق به خصوص به مناطق جنوب غربی کشور، برخلاف گفته های صدام حسین.

ضمیمه گزارش ۵۵۵: متن تلگراف های آیت عظام قم و مشهد به حضور امام خمینی مبنی بر اظهار نگرانی از افزایش اختلافات میان دو جناح حاکم بر نظام و درخواست پادرمیانی امام برای رفع این اختلافات.

گزارش روزشمار ۲۰/۶/۱۳۵۹

۳ تشدید نبردهای زمینی و هوایی در منطقه مرزی حساس خان لیلی میان قوای نظامی ایران و عراق؛ درگیری در منطقه نفت شهر، پاسگاه سانوپا تابع گروهان سومار و سپس گسترش آن در کلیه پاسگاه های مرزی گروهان سومار؛ تقویت زرهی عراق در ارتفاعات زینل کش و پاسگاه تنگاب کهنه مقابل منطقه خسروی ایران؛ وقوع درگیری شدید بین نیروهای عراق و برادران پاسدار مستقر در پاسگاه های دارخور، قلعه سفید و برار عزیز که این درگیری تا ساعت ۳ نیمه شب ادامه داشت و تلفات سنگینی به دشمن وارد شد.

۴ ادامه نبردهای پرشدت و خونین در مرزهای استان ایلام: تقویت بیشتر مواضع و استحکامات عراق در منطقه مهران در خط مرز مهران و میمک - صالح آباد و افزایش احتمال یورش به پاسگاه های مرزی ایران؛ نقل وانتقال نیروهای عراقی و پیشروی به سوی پاسگاه انجیره ایران در منطقه صالح آباد؛ حملات هوایی عراق به پاسگاه نی خزر و نیز پیشروی دشمن در خارج پاسگاه های شوروشیرین، هلاله و انجیره و احتمال سقوط پاسگاه های ایران؛ مقاومت ۲۴ ساعته نیروهای ایرانی مستقر در پاسگاه تلخاب (تابع گروهان سومار) در برابر حملات شدید هوایی دشمن و درخواست مکرر کمک؛ درگیری شدید در پاسگاه چیلانت پس از تقویت زرهی عراق در مقابل این پاسگاه؛ ادامه عملیات مهندسی و راه سازی و تقویت استحکامات در منطقه مقابل گروهان موسیان توسط عراق و افزایش احتمال حمله عراق از این منطقه.

۵ آخرین وضعیت و نتایج نبردهای امروز بین قوای مسلح ایران و عراق تا ساعت ۲۳ امروز بنا به گزارش خبرنگار ویژه خبرگزاری پارس، از جمله: تصرف قسمتی از محوطه پایگاه پرویز و منطقه گروهان خان لیلی و پاسگاه هایش به دست نیروهای عراق؛ عدم هماهنگی فعالیت های نیروی هوایی با عملیات زمینی و عدم تشخیص به موقع هواپیماها و بالگردهای خودی از بیگانه؛ ادامه کوچ مردم از شهر قصرشیرین؛ افزایش کمک های مردمی به مناطق درگیر با مهاجمان عراقی.

۶ بیانیه رسمی وزارت دفاع عراق درباره تهاجمات اخیر عراق به مرزهای ایران و تأکید بر دلایل آن؛ سخنان فرمانده نیروی زمینی ارتش پس از بازگشت از مناطق مرزی قصرشیرین.

۷ گزارش نیروی زمینی ارتش درباره اهداف عراق از تهاجمات اخیر به خصوص به شهرهای مرزی استان ایلام و بازکردن جبهه وسیع تری در مقابل ایران؛ بازخوانی یک سند سری ارتش عراق در مورد حمله قریب الوقوع عراق به جنوب غربی کشور.

۱ هجوم ناگهانی ارتش عراق به پاسگاه های طاوسیه، صفریه، دویرج و رشیده از گروهان بستان و درگیری شدید میان مدافعان ایران با مهاجمان عراقی؛ تحرک ارتش عراق و قصد حمله به چاه نفت شماره ۶۰ و پاسگاه طلائییه قدیم و مقاومت پرسنل پاسگاه و عقب راندن دشمن در این منطقه؛ دستور نیروی زمینی ارتش به یگان های لشکر ۹۲ زرهی مبنی بر تغییر مکان به مناطق عملیاتی؛ گزارش های متعدد درباره تحرکات عراق در مقابل پاسگاه های مرزی هنگ سوسنگرد.

۲ هجوم ناگهانی ارتش عراق به پاسگاه خین در مرز خرمشهر؛ غرق شدن یک قایق ایرانی در اروندرود توسط نیروهای عراقی؛ ادامه تحرکات عراق در نقاط مرزی خوزستان.

۳ درخواست استانداری خوزستان از فرمانداران مناطق مرزی این استان برای پشتیبانی از نیروهای درگیر در مرز؛ پخش ویژه برنامه ای درخصوص آموزش نحوه برخورد با حملات هوایی دشمن از سیمای مرکز اهواز.

۴ گزارش شاهدان عینی در کویت از تظاهرات مردم عراق در محکومیت حملات عراق به ایران در شهرهای نجف، کربلا- و شهرک الثوره در حومه بغداد.

۵ تشدید تحرکات و فعالیت های عوامل داخلی وابسته به عراق با حمایت کامل این رژیم در شهرهای مرزی از جمله آبادان و اهواز در قالب بمب گذاری، شایعه سازی و کسب اطلاعات به نفع دشمن.

۶ محاصره ستون اعزامی نیروهای خودی از بانه به سردشت توسط مهاجمان مسلح غیرقانونی و درگیری سخت میان طرفین، تلاش یک فروند بالگرد کبری برای نجات جان محاصره شدگان؛ حمله عناصر مسلح ضدانقلاب به نیروهای خودی در روستای کانی سانان و آبادی انجیران از توابع مریوان؛ تحرکات گروه های سیاسی مسلح غیرقانونی در مناطق مختلف کردنشین از جمله در منطقه کامیاران و بیجار؛ انفجار مین در روستای جبرئیل آباد از توابع اشنویه و زخمی شدن سه درجه دار ژاندارمری؛ حکم دادگاه انقلاب اسلامی تبریز مبنی بر اعدام ۶ نفر از افراد دمکرات و کومه له به جرم قیام مسلحانه علیه نظام.

۷ تأثیر منفی درگیری و مناقشات سیاسی میان دو جناح حاکم بر نظام بر برخی مسائل غرب کشور: برکناری نماینده بنی صدر توسط سپاه غرب کشور، ناهماهنگی میان ارتش و سپاه و خودداری برخی فرماندهان ارتش از رساندن تدارکات نظامی به سپاه.

۸ حرکت تاکتیکی و حساب شده سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در محکومیت تجاوزات مرزی عراق و اعلام آمادگی این سازمان برای دفاع از مرزها و شهرهای غرب کشور؛ تظاهرات هرروزه هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در اغلب شهرها در اعتراض به دستگیری و تشکیل دادگاه محمدرضا سعادت، عضو مرکزی این سازمان، که به جرم جاسوسی برای شوروی دستگیر شده است؛ ممنوعیت فعالیت هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در برخی شهرها؛ اخطار حاکم شرع کاشان به نهادهای نظامی و انتظامی برای جلوگیری از پخش کتب مجاهدین خلق تا اعلام رأی مجلس شورای اسلامی.

۹ ادامه التهاب در فضای سیاسی کشور به دلیل سخنرانی بنی صدر و بازتاب های آن در میان گروه رقیب و اقشار دیگر از جمله: مصاحبه آیت الله منتظری و پیام به مسئولان دو جناح در مورد رفع اختلاف بین خود و در نظر گرفتن صلاح مملکت؛ اظهار نظر امام جمعه تهران و نماینده امام در شورای عالی دفاع درباره تشکیل نشدن جلسات این شورا و انتقاد از سخنان بنی صدر؛ بیانیه شورای فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در واکنش به سخنان بنی صدر؛ اطلاعیه دفتر مرکزی جهاد سازندگی و دعوت مسئولان دو جناح به وحدت؛ نامه سرگشاده ستاد عملیات غرب کشور به امام.

۱ سخنرانی بنی صدر بر مزار آیت الله طالقانی در بهشت زهرا در مراسم بزرگداشت سالگرد درگذشت ایشان، که طی آن با لحن نسبتاً ملایم تری به جناح رقیب حمله شده است. تشدید واکنش طرف داران دو جناح و تظاهرات علیه یکدیگر، به ویژه در شهرهای مشهد و اصفهان.

۲ تشکیل اولین جلسه رسمی کابینه دولت محمدعلی رجایی درحالی که جای هفت وزیر آن خالی است و گزارش مفصل کیهان در این مورد.

۳ دیدار محمدعلی رجایی، نخست وزیر، به همراه ۱۰ تن از وزرای کابینه با امام خمینی و سخنان مبسوط امام درباره ریشه اصلی اختلافات اخیر دو جناح و دعوت مجدد آنان به حفظ وحدت.

۴ واکنش مقامات امریکایی به سخنان چند روز پیش نخست وزیر ایران در قم که طی آن خواستار عذرخواهی امریکا از ایران شده بود: واکنش سخنگوی وزارت خارجه و نیز واکنش وزیر امور خارجه امریکا در این باره.

گزارش روزشمار ۲۱/۶/۱۳۵۹

۵ شدیدترین نبرد امروز در طول هشت روز گذشته، به خصوص با حمله های گسترده نیروهای بعثی به نقاط مختلف ایلام، نفت شهر و مهران غرب و وسعت یافتن نبرد در این مناطق و اشغال بخش هایی از خاک ايرات توسط نیروهای عراقی؛ گزارش استاندار ایلام در مورد نبردهای امروز در این منطقه.

۶ یکی از شدیدترین نبردهای خونین در طول امروز در منطقه عمومی قصرشیرین و نفت شهر و دفاع نیروهای مدافع ایرانی در نبردی نابرابر؛ شدت یافتن این درگیری ها در بعدازظهر امروز و آتشباری سنگین ارتش عراق روی پاسگاه های گروهان سومار از جمله پاسگاه های نفت شهر، گیسکه، سلمان کشته، سه تپان، سانواپا، چقاشیرگه، کانی شیخ، تلخاب و بازرگان؛ محاصره پاسگاه بازرگان تابع گروهان سومار از سه طرف و انهدام کامل این پاسگاه توسط عراق.

۷ وضعیت نابهنجار مردم به خصوص زن ها، بچه ها و افراد مسن به دلیل نبردهای خونین چند روز گذشته در نوار مرزی غرب کشور که با آتشباری و بمباران های وسیع ارتش عراق روی مناطق مسکونی و تأسیسات شهری همراه بوده است: آواره شدن مردم شهرهای قصرشیرین، خسروی، مهران و دهلران و مهاجرت نیمی از آنها به منطقه اسلام آباد غرب؛ ادامه کمک های امدادی به مناطق جنگی.

۸ ادامه تحرکات وسیع ارتش عراق و استقرار و تجهیز و تقویت نیروها در مناطق همجوار قصرشیرین، خسروی، ایلام، مهران و دهلران.

۹ واکنش مقامات رسمی عراق و مطبوعات این کشور درباره درگیری های هشت روز گذشته در مناطق مرزی کرمانشاه و ایلام میان قوای ایران و عراق و اقدام عراق در تصرف بخش هایی از خاک ایران، که قابل تأمل و حاکی از تاکیدهای مکرر مقامات عراقی بر آغاز تهاجم از سوی این کشور است.

۱۰ حمله آتشباری عراق از سه طرف به پاسگاه های مؤمنی، خین و حدود در مرز خرمشهر و درگیری ده ساعته بین طرفین و اعتراض رسمی مرزبان درجه یک خرمشهر به همتای بصری خود درباره این حمله و تحرکات اخیر عراق در منطقه؛ حمله آتشباری و تیراندازی عراقی ها به سوی پاسگاه های دویرج و طاوسیه برای دومین روز متوالی در منطقه مرزی بستان؛ تجاوز هوایی مکرر به حریم فضایی آبادان و خرمشهر؛ پخش پارازیت از سوی عراق بر روی صدای جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر و آبادان؛ ادامه و تشدید تحرکات عراق در

مرزهای بستان، آبادان و خرمشهر.

ص: ۱۲۷۸

۱ تمهیدات مقامات استان خوزستان برای مقابله با تجاوزات عراق باتوجه به درگیری های دیروز و امروز در برخی مناطق مرزی استان، از جمله: پخش برنامه ویژه مقابله با حملات هوایی دشمن و آشنایی مردم با آژیر خطر هنگام حمله هوایی در شهر اهواز، دستورالعمل استانداری خوزستان به شرکت ملی نفت و مناطق نفت خیز جنوب و نیز فرمانداری خرمشهر برای در اختیار قراردادن امکانات و خدمات به ارتش و سپاه؛ مشکل اصلی سپاه در خوزستان از نظر تجهیزات و ادوات جنگی.

۲ ادامه درگیری های سخت و خونین در مناطق مختلف کردنشین: وقوع شدیدترین درگیری ها در محور بانه - سردشت، ادامه محاصره نیروهای خودی از نیمه شب گذشته و وارد شدن تلفات سنگین به نیروهای خودی از جمله شهادت ۱۵ نفر و مجروح شدن ۱۴۴ نفر از نیروهای مرکب ستون اعزامی از بانه به سوی سردشت؛ آتشباری مهاجمان به شهر پاره؛ حمله مهاجمان مسلح به گروه گشتی در شهر سنندج و شهادت دو پیشمرگ مسلمان کرد؛ چشمگیر بودن و تشدید تحرکات گروه های سیاسی مخالف نظام در مناطق کردنشین، به خصوص در استان آذربایجان غربی.

۳ پیام سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) به مناسبت کشته شدن دو تن از فرماندهان این سازمان که در درگیری های چند روز گذشته در محور بانه - سردشت به دست رزمندگان انقلاب کشته شدند.

۴ سخنان محمدعلی رجایی، نخست وزیر، در مراسم سالگرد رحلت آیت الله طالقانی: تقسیم گروه های سیاسی داخلی کشور به چهار دسته و بیان مواضع دولت در برخورد با آنها.

۵ برگزاری نماز جمعه این هفته تهران در بهشت زهرا و در کنار مزار آیت الله طالقانی و گزارش مبسوط خبرگزاری پارس درباره این مراسم.

۶ پیام مبسوط و مفصل امام خمینی به زائران بیت الله الحرام در آستانه ورود به موسم برگزاری گردهمایی عظیم جهان اسلام که در این پیام به مسائل معتابه جهان اسلام از جمله حمله عراق به مرزهای ایران، حمله شوروی به افغانستان و حملات اسرائیل به فلسطین و لبنان پرداخته شده است.

۷ ابراز نگرانی مقامات رسمی و رسانه های امریکا درباره آزادی قریب الوقوع گروگان های امریکایی باتوجه به وضعیت داخلی ایران، به خصوص بالاگرفتن اختلافات میان دو جناح رقیب حاکم بر نظام جمهوری اسلامی ایران؛ سخنان دبیر کل سازمان ملل و اظهار ناامیدی وی از آزادی زودهنگام گروگان ها.

۸ وقوع یک کودتای نظامی در ترکیه به رهبری یک ژنرال چهار ستاره به نام کنان اورن، بازداشت ۱۱۸ تن از مقامات سیاسی و رهبران دولت ترکیه و اعلام حکومت نظامی در اغلب شهرهای این کشور.

گزارش روزشمار ۲۲/۶/۱۳۵۹

۹ تلاش مجدد ایران برای بازپس گیری پاسگاه ها و مرکز گروهان خان لیلی از ارتش عراق؛ آتشباری و پیشروی ارتش عراق به سوی پاسگاه های سانواپا، سلمان کشته، بازرگان و تلخاب از توابع گروهان سومار و وضعیت وخیم این پاسگاه ها؛ ناهماهنگی میان قوای ایران و پیشنهاد تشکیل یک ستاد عملیات مشترک در غرب متشکل از فرماندهان ارتش، سپاه و ژاندارمری؛ درگیری های شدید در نفت شهر؛ آتشباری عراق روی جاده و شهر قصرشیرین و پاسگاه پرویز و نواحی سومار؛ شکست عراق در پیشروی به سوی پاسگاه های تنگاب نو و تنگاب کهنه و ادامه درگیری در این منطقه.

حمله ارتش عراق به پاسگاه انجیره و شوروشیرین و محاصره پاسگاه های انجیره و تپه شینو تابع گروهان صالح آباد؛ عقب نشینی تاکتیکی ارتش به دامنه ارتفاعات میمک و انهدام ۶ تانک عراقی به همت

ص: ۱۲۷۹

۱ نیروهای سپاه در این منطقه؛ اقدام نیروهای خودی به ترک موضع دفاعی خود در پاسگاه نی خزر به علت آتش سنگین عراق؛ بمباران مواضع ارتش عراق به وسیله ۹ فروند جنگنده اف ۵ از پایگاه چهارم شکاری؛ سقوط یک فروند هواپیمای عراقی در ارتفاعات ایلام؛ حمله شبانه عراق به پایگاه های مرزی منطقه ایلام که از پشتیبانی هوایی برخوردار بود.

۲ ورود بنی صدر، رجایی و فرماندهان ارتش و سپاه به کرمانشاه و تشکیل جلسه در ستاد عملیات مشترک غرب کشور؛ بازدید رئیس جمهور و نخست وزیر از نوای مرزی صالح آباد، حمله یک میگ عراقی به بالگرد حامل بنی صدر و رجایی و نجات آن با مهارت خلبان و سررسیدن جنگنده های ایرانی.

۳ بررسی مطالب رسانه های گروهی داخلی عراق و برخی کشورهای عربی که حاکی از توجیه تهاجم عراق علیه ایران براساس تفکرات ناسیونالیسم عربی و با هدف جذب دیگر کشورهای عربی منطقه به این درگیری تازه و اشاعه تقابل دیرینه قومیت هاست.

۴ جلسه فرماندهان عراقی در پادگان سیدصادق این کشور و تصمیم به اعزام نیروهای بیشتر از جمله نیروهای تکاور به مناطق مرزی درگیر.

۵ تعرضات ارتش عراق در مرزهای خوزستان و تحکیم و تقویت بیشتر نیروها و تجهیزات به ویژه در مناطق شلمچه و روبه روی جزیره مینو؛ استقرار موشک های زمین به هوای سام در مقابل مرزهای خوزستان همراه تعداد زیادی تانک و زره پوش در اطراف آنها؛ احتمال قوی حمله هوایی عراق ظرف ۲۴ ساعت آینده به مناطق بوشهر، خرمشهر و آبادان؛ پناهنده شدن سه نظامی عراقی به پاسگاه سمیده ایران؛ حمله پیشگیرانه ایران به پاسگاه البوارین و مین گذاری این منطقه و انهدام تأسیسات مرزی عراق از ناحیه شلمچه؛ محاصره پاسگاه خین و گروهان خرمشهر توسط دو ناوچه عراقی و آتشباری بر روی آنها؛ درگیری در پاسگاه خین و مؤمنی؛ انهدام کامل پاسگاه شلمچه عراق و پل رابط نزدیک البوارین؛ مسدود اعلام شدن مرز شلمچه از سوی استانداری خوزستان از امروز؛ اقدام نیروهای عراقی به فیلم برداری از سواحل آبادان از روی دکل مخابراتی مقابل منطقه شطیط.

۶ تمهیدات مسئولان نظامی، انتظامی، شهری و مردم خرمشهر و آبادان برای مقابله با تجاوزات مرزی مکرر عراق، از جمله: جلسات توجیهی با روحانیت و فرماندار خرمشهر برای توجیه و بسیج مردم؛ دستورالعمل فرماندار آبادان به صداوسیما برای آموزش و آماده سازی مردم در برخورد با حملات هوایی؛ دستور فرماندار آبادان به کفیل پالایشگاه آبادان برای پشتیبانی و در اختیار قراردادن کلیه امکانات خود به فرمانداری جهت ساخت سنگر و استحکامات برای نیروهای نظامی خودی؛ ادامه تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق از جمله بمب گذاری در مناطق مرزی خوزستان.

۷ خبرهای متعدد حاکی از تحرکات نسبتاً وسیع گروه های سیاسی مسلح معاند با نظام و ارتباطات تنگاتنگ و نزدیک آنها با عوامل ارتش عراق: جلسه سران مهاجمان مسلح ضدانقلاب با یک مأمور ویژه عراق؛ پرواز یک بالگرد عراقی در شب ۲۲/۶/۱۳۵۹ در منطقه دالاهو و رساندن مهمات به ضدانقلاب؛ تحرکات عوامل مسلح بختیار و جابه جایی نیرو و تجهیزات آنان، با کامیون هایی که نام ارتش بختیار بر روی آنها حک شده است، از منطقه پنجوین عراق به سوی شیلر؛ اعزام تعداد ۱۰۰۰ نفر از افراد وابسته به عراق به کوه کانی دزدان به قصد حمله به پاسداران مستقر در این محل.

سرق ۸۰ میلیون تومان از بانک ملی مهاباد توسط افراد مسلح حزب دمکرات؛ درخواست سپاه ارومیه

۱ مبنی بر اعزام ۳۰۰ نفر نیرو و یک فرمانده عملیاتی در آستانه حمله به مهاباد؛ ادامه حرکت کند ستون اعزامی از بانه و رسیدن به نزدیکی سردشت؛ درگیری در منطقه تکاب و شاهین دژ؛ ادامه خاموشی و قطع برق در بخش تکاب پس از گذشت ۱۵ روز؛ احتمال حمله افراد ضدانقلاب به یگان های ارتش و سپاه در سقز در سالروز فوت ۲۲ نفر از ضدانقلابیون؛ درگیری در مسیر سنندج - مریوان و نیز قریه گرچی بیانی در منطقه سنقر میان افراد مسلح غیرقانونی و نیروهای خودی. (ضمیمه دارد)

۲ آغاز محاکمه ۶ تن دیگر از عوامل شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته در دادگاه ویژه انقلاب اسلامی مرکز؛ تکذیب مجدد شرکت در کودتای نافرجام امریکایی از سوی سازمان چریک های فدایی خلق؛ تظاهرات هرروزه و اعتراض آمیز هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در تهران و شهرهای مختلف در آستانه تشکیل دادگاه محاکمه سعادت؛ اطلاعیه دادستانی کل انقلاب مبنی بر اعلام تشکیل دادگاه سعادت در روز شنبه ۲۹/۶/۱۳۵۹ و لزوم شرکت موسی خیابانی در دادگاه مزبور؛ نامه دکتر عبدالکریم لاهیجی، وکیل محمدرضا سعادت، خطاب به دادستان کل کشور و تقاضای تعویق وقت محاکمه برای مطالعه پرونده و ملاقات با موکل خود و نیز تدارک دفاع و تعیین وقت جدید محاکمه؛ آزادی تعدادی از هواداران گروه های سیاسی که در درگیری چند روز پیش بوشهر دستگیر شده بودند.

۳ دستگیری تیمسار باقری فرمانده پیشین نیروی هوایی هنگام خروج از کشور در فرودگاه مهرآباد.

۴ بازتاب نسبتاً وسیع پیام روز گذشته امام خمینی خطاب به زائران بیت الله الحرام که در بخشی از آن راجع به شرایط ایران برای آزادی گروگان های امریکایی صحبت شده است؛ گفتار صادق قطب زاده در آخرین روزهای وزارت خود درباره پیام اخیر امام، مبنی بر خارج شدن بحران گروگان ها از بن بست.

۵ ادامه تلاش مجامع بین المللی و شخصیت های سیاسی برای حل بحران گروگان های امریکایی: تصویب قطعنامه ای در پایان اجلاس سالانه کمیسیون فرعی حقوق بشر در ژنو و درخواست از ایران برای آزادی فوری گروگان های امریکایی؛ دیدار امروز سفیر الجزایر در تهران با رئیس مجلس شورای اسلامی و تقدیم نامه خانواده های گروگان های امریکایی به رئیس مجلس.

۶ بازتاب وسیع کودتای دیروز در ترکیه توسط نظامیان این کشور در رسانه های گروهی جهان.

ضمیمه گزارش ۵۹۹: اظهارات استاندار آذربایجان غربی درباره سرقت از بانک ملی شعبه مهاباد.

گزارش روزشمار ۲۳/۶/۱۳۵۹

۷ ادامه درگیری های مرزی در مناطق غرب کشور و تحرکات تازه رژیم عراق، به ویژه در پاسگاه های تابع گروهان قصرشیرین از جمله پاسگاه ولدکشته، زینل کش، قلعه سفید، بیشگان، تنگ هوان، تنگاب و گروهان سومار؛ سرنگونی دو میگ عراقی در تنگ ترشابه و بیشگان به هنگام بازدید رئیس جمهور، نخست وزیر و هیئت همراه از خطوط مقدم جبهه.

۸ تثبیت نشدن موقعیت عراق در منطقه اشغال شده میمک به دلیل ادامه مقاومت نیروهای ایرانی در این منطقه؛ تحرکات و تقویت نیرو و زرهی عراق در اطراف پاسگاه های تلخاب، گیسکه، انجیره، تپه شینو، نی خزر و مقابل مرز چیلات؛ گزارشی از وضعیت وخیم پاسگاه تلخاب.

۹ گزارش کیهان به نقل از یک منبع مطلع نظامی درباره مقایسه دو نیروی زمینی و هوایی ایران و عراق با یکدیگر و نیز معاهده مرزی ۱۹۷۵ الجزایر و زمین هایی که طبق این معاهده قرار بود به عراق داده شود.

حمله مجدد نیروهای عراقی به پاسگاه خین و مؤمنی ایران و اطراف آن با دو فروند ناوچه از طریق

ص: ۱۲۸۱

۱ شط العرب، آتش سوزی در دهکده ولی عصر و اعتراض شدید مرزبان خرمشهر به مرزبان بصره؛ بازدید استاندار خوزستان و دیگر مقامات محلی از نوار مرزی جنوب؛ افزایش تقویت تیپ ۲ گارد مرزی عراق در منطقه مرزی خرمشهر.

۲ ادامه تحرکات و تقویت نیرو و تجهیزات زرهی و استحکامات مهندسی عراق در مناطق مرزی خرمشهر و دیگر مناطق مرزی استان خوزستان؛ گزارش لشکر ۹۲ زرهی اهواز درباره حوادث و رخدادهای امروز در مناطق مرزی تابع یگان های این لشکر؛ تکرار گزارش مربوط به احتمال حمله هوایی شدید عراق به مناطق بوشهر، خرمشهر و در معرض تهدید واقع شدن جزیره مینو، شلمچه، گارد ساحلی و ناوگان دریایی ایران.

۳ بازتاب وسیع درگیری های اخیر مرزی میان قوای نظامی ایران و عراق، به ویژه در مناطق مرزی قصرشیرین و ایلام در رسانه های عراق، منطقه و غرب.

۴ ادامه عزیمت نیروهای مردمی به سوی جبهه های غرب کشور و کمک رسانی به این مناطق جنگ زده از جمله اعزام ۷۰۰ نفر داوطلب مسلح از خرم آباد به جبهه های غرب؛ تشکیل کمیته ای در فرمانداری قصرشیرین برای دریافت و پخش کمک های مردمی شهرهای مختلف کشور؛ گزارش کیهان درباره وضعیت عمومی شهر قصرشیرین؛ تحویل کمک های غذایی و دارویی مردم اسدآباد به سپاه قصرشیرین در روز گذشته؛ ادامه مبارزه با عوامل داخلی وابسته به عراق در خوزستان از جمله کشف محل اختفای احمد اسحاقی یکی از این عناصر ضدانقلاب در محله زرگان اهواز و کشته شدن وی در یک درگیری مسلحانه.

۵ آرامش نسبی در مهاباد و استقرار افراد مسلح و انبار کردن سلاح های سبک و سنگین در روستاهای اطراف آن؛ درگیری های مسلحانه میان ستون اعزامی از بانه و گروه های مسلح ضدانقلاب در نزدیکی سردشت؛ ورود تعداد زیادی از عوامل مسلح غیرقانونی از مهاباد و پیرانشهر به منطقه سردشت؛ ناآرامی در شهر سردشت و گلوله باران مکرر شهر و گروهان ژاندارمری مستقر در آن توسط مهاجمان ضدانقلاب؛ آغاز دومین عملیات ارتش برای پاک سازی محور نقده - اشنویه (با طول تقریبی ۳۲ کیلومتر) و اطراف آن؛ حمله توپخانه ای عناصر مسلح غیرقانونی از اطراف کولان علی آباد به داخل شهر نقده؛ درگیری سخت نیروهای خودی با عناصر مسلح ضدانقلاب در محور شاهین دژ - تکاب در حوالی بنی کندی؛ حمله شبانه مهاجمان به بخش شاهین دژ و اطراف آن؛ درگیری های پراکنده در دیگر مناطق کردنشین از جمله در جوانرود، باینگان، سقز، ورزه پوش و زردویی واقع در جنوب غربی پاوه؛ رسیدن ستون تدارکاتی ارتش به مریوان؛ تقویت گروه های سیاسی مسلح ضدانقلاب با کمک و حمایت مستقیم عراق در نوسود، آبادی های آویهنک، بیساران، هویه، کلوته، توری ور و سروآباد در حوالی سنندج؛ تقویت پاسگاه های عراق در نوار مرزی مقابل مریوان؛ استقرار ۴۰۰ تن از افراد مسلح غیرقانونی در آبادی بندخوی واقع در حوالی بانه؛ گزارش ژاندارمری کرمانشاه در مورد مراجعت بیش از یک صد نفر به سرپرستی عبدالله بابایی از عراق به ایران به قصد خرابکاری در منطقه؛ کمک اکراد ترکیه به کردهای ایرانی به سرپرستی قاسملو؛ (ضمیمه دارد)

مشکلات عدیده در شهرهای شمالی کشور به خصوص شهرستان رشت به دلیل درگیری و ایجاد تشنج میان هواداران گروه های سیاسی و مردم وفادار به نظام: گزارش نامه مردم (ارگان مرکزی حزب توده) از اوضاع

۱ رشت و هشدار به مسئولان در زمینه برخوردهای گروه‌های سیاسی در منطقه؛ سخنان استاندار گیلان در خصوص برخی مشکلات و نارسایی‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی این استان و نحوه فعالیت گروه‌های سیاسی چپ و نقش شوروی در حمایت و پشتیبانی از این گروه‌ها در شهرهای استان گیلان.

۲ ادامه واکنش‌ها در داخل و خارج مجلس شورای اسلامی در برابر سخنان بنی‌صدر در مراسم روز هفده شهریور و نیز پاسخ سران حزب جمهوری اسلامی به آن؛ مسکوت گذاشتن طرح احضار رئیس‌جمهور به مجلس در پی بیانات امام خمینی و آیت‌الله منتظری؛ پاسخ امام خمینی به تلگرام‌های آیات عظام قم و مشهد.

۳ طرح موضوع چگونگی رسیدگی نمایندگان مجلس شورای اسلامی به مسئله گروگان‌های امریکایی و حل و فصل آن از سوی کمیسیون امور خارجه در جلسه علنی امروز مجلس.

۴ ملاقات هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، با کاردار سوئیس و تحویل نامه دو نفر از نمایندگان کنگره امریکا به هاشمی رفسنجانی.

۵ بررسی آخرین پیشنهادهای امام خمینی در مورد آزادی گروگان‌های امریکایی و اظهارنظرهای مقامات دولت امریکا در رسانه‌های گروهی غرب، به ویژه مطبوعات امریکا.

۶ افزایش تنش و تیرگی روابط میان ایران و شوروی با ادامه جریان جابه‌جایی سفارتخانه‌های دو کشور.

ضمیمه گزارش ۶۱۲: مراحل آزادسازی و پاک‌سازی محور نرده - اشنویه.

گزارش روزشمار ۲۴/۶/۱۳۵۹

۷ شدت یافتن تلاش دیپلماتیک مقامات عراقی برای توجیه حملات خود و تصرف بخش‌هایی از اراضی ایران با استناد به قرارداد ۱۹۷۵ شاه - صدام در الجزیره و واکنش واضح تر مقامات ایرانی به این حملات و فعالیت‌های سیاسی عراق: سخنان عزت‌ابراهیم‌الدوری و نیز سخنان بنی‌صدر درباره درگیری‌های مرزی جاری، مصاحبه مهم و حساس تیمسار ولی‌الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در گفت‌وگو با خبرنگاری پارس مبنی بر اینکه «ما قرارداد ایران و الجزایر را در مورد مرزهای ارضی قبول نداریم و یک میلی‌متر از خاک خود را به کسی نخواهیم داد.»

۸ آغاز تلاش‌هایی نه‌چندان محکم و استوار برای جلوگیری از گسترش جنگ میان ایران و عراق، در میان برخی از کشورها و محافل عربی.

۹ از سرگیری حملات سنگین آتشباری عراق روی مناطق قصرشیرین و پاسگاه‌های ولدکشته، هدایت، پرویز، تنگاب‌نو، خسروی، قلعه سفید و هنگ ژاندارمری قصرشیرین؛ نخستین حمله تهاجمی آتشباری نیروهای ایرانی به پاسگاه‌های عراقی مقابل نفت‌شهر؛ تجاوز دو میگ عراقی به نفت‌شهر؛ حملات آتشباری عراق به پاسگاه‌های ژاله‌پناه، گمرک‌نو، نفت‌شهر و چقاشیرگه و شدت یافتن درگیری در تنگ‌هوان و تنگ‌ترشابه؛ پناهنده شدن ۵ افسر، درجه‌دار و سرباز عراقی از مرز هلاله به نیروهای ایرانی. (ضمیمه دارد)

۱۰ بالاگرفتن شدت درگیری‌ها در مناطق مرزی ایلام از جمله: درگیری و نبردهای نابرابر در منطقه گروهان صالح آباد و پاسگاه‌های تابع آن، به خصوص در پاسگاه‌های انجیره و شوروشیرین، هلاله و نی‌خزر، و قصد حمله وسیع دشمن از منطقه شوروشیرین و سدکنجان

چم؛ حمله مجدد عراق از سه طرف به پاسگاه بازرگان در منطقه مهران؛ درگیری در پاسگاه های سمیده و بیات در منطقه موسیان؛ آتشباری سنگین ایران روی پاسگاه بدره عراق در منطقه مجاور مهران؛ حمله آتشباری و شب هنگام عراق به شهر موسیان.

گسیل و اعزام نیروها و تجهیزات بیشتر از سوی عراق به مناطق مرزی غرب کشور: گسترش

ص: ۱۲۸۳

۱ آتشبارهای ضد هوایی از جانب عراق در منطقه زرباطیه، ایجاد استحکامات و جاده سازی در مناطق تصرف شده به دست نیروهای عراقی، تقویت بیشتر نیروها در مناطق قلعه یهودی، زینل کش و چیلان؛ آگهی شماره ۲ ستاد فرماندهی لشکر ۷۷ خراسان به فرمانده تیپ ۳ این لشکر مبنی بر آماده شدن برای اعزام به مناطق مرزی غرب در ساعت "س" روز "ر".

۲ آغاز مجدد حملات آتشباری ارتش عراق روی مناطق مرزی خرمشهر و پاسخ گویی نیروهای مدافع خودی: اوج گیری درگیری ها در مناطق خین و جلگه، انهدام پاسگاه عراقی روبه روی خین به نام شلحه و پل رابط دو جزیره کوچک مجاور به نام های رومایلا و ام الوابی؛ تجاوز یک فروند هواپیمای عراقی به حریم فضایی خرمشهر؛ اطلاعیه شورای شهر خرمشهر در خصوص جریانات مرزی شلمچه و درخواست از مردم خرمشهر برای جای دادن اهالی مناطق مرزی در منازل خود؛ درخواست فرماندار خرمشهر از مردم این شهر برای بالا بردن آمادگی رزمی خود و تحویل کمک های نقدی و جنسی به کمیته های امداد در فرمانداری خرمشهر، هلال احمر و مساجد خرمشهر؛ بازدید استاندار خوزستان و چند تن از مسئولان محلی و استان از پاسگاه های مرزی شلمچه، مؤمنی و خین و شرکت در جلسه شورای تأمین استان در خرمشهر؛ تلفنگرام استاندار خوزستان به وزارت کشور درباره در اولویت قراردادن امدادهای پزشکی به مناطق خوزستان.

۳ ادامه و تشدید درگیری در دیگر مناطق مرزی استان خوزستان از جمله در هورالعظیم و پاسگاه صفریه ایران؛ انهدام ۵ پاسگاه عراقی با تلاش نیروهای زمینی و هوایی ایران در منطقه بستان و سوسنگرد.

۴ اطلاعیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران باتوجه به استقرار سه لشکر عراق در منطقه مرزی حوزه مأموریت لشکر ۹۲ زرهی خوزستان و اعلام راه های احتمالی حمله عراق به خوزستان؛ ادامه تحرکات، جابه جایی و تقویت نیرو از سوی عراق در مناطق مختلف مرزی خوزستان؛ اقدامات نیروهای اطلاعاتی سپاه پاسداران آبادان در شناسایی تحرکات عراق و نیز ضربه زدن و جنگ پارتیزانی علیه قوای بعثی؛ تقویت محدود نیروهای ارتش ایران در منطقه مرزی بستان. (ضمیمه دارد)

۵ گزارش های متعدد و جالب توجه از وضعیت برون مرزی عراق؛ چه اطلاعاتی که نیروهای اطلاعاتی خودی از داخل عراق جمع آوری کنند یا اطلاعاتی که از طریق واحد شنود نیروهای مسلح خودی از دستگاه های مخبراتی دشمن استراق سمع می شود.

۶ ادامه تحرکات و حملات ایذایی عوامل داخلی وابسته به عراق در داخل شهرهای مرزی، به خصوص منطقه عمومی آبادان و خرمشهر از جمله بمب گذاری در تأسیسات صنعتی و نفتی، جاسوسی برای عراق و ورود اسلحه قاچاق؛ مصاحبه فرماندار آبادان درباره چگونگی برقراری امنیت در مناطق مرزی منطقه.

۷ راه پیمایی گسترده هزاران نفر از مردم کرمانشاه و سنقر کلیائی به منظور پشتیبانی از ارتش جمهوری اسلامی ایران علیه نیروهای متجاوز بعث عراق، در سطح خیابان های کرمانشاه و سنقر؛ درخواست فرماندار قصر شیرین از نهادها و ارگان های مملکتی به منظور تأمین سریع تر مایحتاج و ارزاق عمومی مردم قصر شیرین.

حرکت دو ستون اعزامی از ارومیه و میاندوآب به طرف مهاباد در صبح امروز و ورود ستون اعزامی از ارومیه به مهاباد هنگام غروب و استقرار در محل های تعیین شده از جمله تلویزیون، استادیوم ورزشی، محل سابق گروهان ژاندارمری (دفتر حزب دمکرات)، خانه پیشاهنگی و ارتفاعات مشرف بر شهر مهاباد؛ درگیری خونین ستون اعزامی از ارومیه در طول مسیر با مهاجمان مسلح پیش از ورود به شهر مهاباد؛ گزارش سپاه بانه درباره ستون

۱ اعزامی از بانه به سوی سردشت؛ درگیری های خونین در جاده سقز - بوکان با گروهی از اعضای حزب دمکرات و نیز در اطراف جوانرود؛ ادعای رادیو صدای آزاد ایران وابسته به سران فراری ارتش رژیم ساقط شده گذشته، از جمله ارتشبد اوپسی - که مقر اصلی آن در عراق است - درباره برخی حوادث کردستان.

۲ ادامه و افزایش تحرکات گروه های مسلح مخالف نظام با همکاری بیشتر عراق در مناطق مختلف کردنشین از جمله: اطراف بانه، بوکان، اطراف و ارتفاعات مهاباد، شاهین دژ، دیواندره، پیرانشهر، کوه آیدر در اطراف سنندج؛ تصمیم اخیر سران حزب کومه له برای ترور سرهنگ صیاد شیرازی و اختصاص مبلغ یک صد هزار تومان جایزه برای این کار.

۳ اجرای حکم اعدام ۹ تن دیگر از کودتایی ها پس از جلسات متعدد محاکمه در نیمه شب امروز به حکم دادگاه انقلاب اسلامی مرکز؛ مصاحبه مطبوعاتی سران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و تکذیب دست داشتن در کودتای نافرجام، ادعای کشف کودتا از سوی این سازمان و انتشار ویژه نامه ای در همین خصوص؛ گفته های بنی صدر در کارنامه روزانه خود درباره تماس تلفنی رجوی با وی.

۴ مصاحبه مطبوعاتی هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، با شرکت خبرنگاران داخلی و خارجی درباره روابط ایران با سوریه و لیبی، کودتای اخیر ترکیه، ملاقات با برخی سفیران، نامه دو تن از نمایندگان کنگره امریکا و نامه خانواده های گروگان های امریکایی؛ سخنان ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، در نشست مطبوعاتی، درباره اشتباه بودن امید به حل قریب الوقوع بحران گروگان های امریکایی.

ضمیمه گزارش ۶۲۱: شرح وضعیت حوزه استحفاظی گروهان خان لیلی که یک دسته از افراد شجاع این گروهان شناسایی آن را انجام دادند.

ضمیمه گزارش ۶۲۶: اطلاعات کسب شده از سه پناهنده عراقی - که جمعی گردان ۳ تیپ ۱ عراق هستند - درباره گسترش یگان های عراقی و استعداد نسبی آنها در منطقه مرزی ایلام و خوزستان تا به امروز.

ضمیمه گزارش ۶۳۲: کودتای نقاب و نقش سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آن.

گزارش روزشمار ۲۵/۶/۱۳۵۹

۵ صدور بیانیه ای از سوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران درخصوص تصمیم اخیر سوریه و لیبی بر اتحاد با یکدیگر، انتقاد از رژیم های دست نشانده امریکا در منطقه؛ حمله به رهبران عراق به خاطر تلاش آنها برای جنگ با ایران با هدف دستیابی به ژاندارمری منطقه و برشمردن خطرهای بالقوه عراق برای منطقه.

۶ نوع بازتاب مسائل ایران و عراق در رسانه های عراقی، تلاش مسئولان و رسانه های رسمی عراق در ارائه اخبار و تحلیل های یک سویه با هدف متجاوز جلوه دادن ایران و محق دانستن عراق در بازپس گیری خاک خود بر مبنای قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر.

۷ کوشش برخی کشورها، رسانه ها و مقامات عربی و انقلابی برای ایجاد آشتی و رفع سوء تفاهم ها میان ایران و عراق در پی شدت گرفتن درگیری های مرزی دو کشور از جمله: اعزام دو سفیر از طرف یاسر عرفات، رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، به تهران و بغداد؛ گزارش رادیو کلن درباره تأثیر اختلافات مرزی ایران و عراق بر روابط ایران با شوروی.

ادامه درگیری های شدید در مناطق مرزی قصرشیرین، نفت شهر و سومار؛ درگیری در منطقه تنگاب نو و عقدها و انهدام پاسگاه بانمیل

عراق در نزدیکی مرز خسروی؛ تقویت و نقل وانتقال نیرو و زرهی عراق از مندلی به طرف تپه بازرگان؛ حملات توپخانه ای عراق به پاسگاه های سانوپا و بازرگان و روستاهای بخش

ص: ۱۲۸۵

۱ سومار؛ ادامه درگیری ها در پاسگاه تلخاب و قطع ارتباط آن با گروهان سومار؛ دو عملیات پارتیزانی نیروهای خودی در منطقه خانقین و پاسگاه پله چفت عراق به تلافی تجاوزات مکرر عراق؛ آتشباری شدید عراق روی شهر قصرشیرین؛ گزارشی از تحرکات عراق و مهاجمان مسلح ضدانقلاب در منطقه سرپل ذهاب و نوار مرزی خان لیلی و نفت شهر؛ اعزام یک واحد ضدهوایی به غرب کشور.

۲ حملات ارتش عراق و مهاجمان مسلح وابسته به این رژیم در مناطق مرزی ایلام و مقاومت نیروهای خودی؛ وخامت اوضاع در پاسگاه های تابع گروه های صالح آباد و سقوط پاسگاه های انجیره و تپه شینو؛ آتشباری شدید عراق روی پاسگاه شوروشیرین؛ گزارش مرزبان مهران از وضعیت منطقه پاسگاه کانی سخت؛ درگیری میان نیروهای خودی و مهاجمان مسلح ضدانقلاب در منطقه بیات؛ عقب نشینی قوای عراق در منطقه سمیده بر اثر آتش توپخانه خودی؛ دستور فرمانده هنگ ایلام مبنی بر تقویت پاسگاه چیلان.

۳ هشدار لشکر ۹۲ زرهی اهواز درمورد قصد تجاوز عراق به ایران از طریق عماره - دو سلک - دزفول؛ حملات آتشباری عراق به پاسگاه های تابع هنگ سوسنگرد از جمله فکه، رشیدیه، صفریه، دویرج و طاوسیه؛ تقاضای مکرر پاسگاه های تابع هنگ سوسنگرد و جبهه بستان برای پشتیبانی رزمی و هوایی؛ حرکت گروه رزمی "الله اکبر" به طرف پاسگاه سوبله؛ محرز دانستن امکان حمله هوایی عراق به سوسنگرد به ویژه مناطق پل فلزی و مخابرات شهر؛ ادامه درگیری های شدید در منطقه بستان و انهدام پاسگاه رشیدیه ایران؛ تقویت نیرو و واحدهای زرهی عراق در مقابل پاسگاه های خرابه و سوبله ایران و نیز در جبهه های بستان و سوسنگرد؛ انهدام پاسگاه های فکه، دویرج و رشیدیه عراق؛ حملات جنگنده های ایران به پاسگاه شیب و یونیت شرکت نفت عراق.

۴ اوضاع نسبتاً ناآرام در منطقه مرزی خرمشهر؛ وقوع یک درگیری نه چندان شدید میان مهاجمان عراقی و مدافعان ایرانی در پاسگاه خین؛ ایجاد خلل در امر دفاع از مرزهای منطقه بر اثر ناهماهنگی در اجرای دستورها یا صدور برخی دستورها بدون هماهنگی با مافوق؛ گزارشی درمورد تخلیه و عقب نشینی نیروهای پاسگاه خرمان.

۵ گزارش شنود نیروهای اطلاعاتی خودی از مکالمات ارتش عراق در مناطق درگیر غرب و جنوب غربی درمورد اتفاقات مرزی ایران و عراق.

۶ ادامه تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق در شهرهای مرزی خوزستان: آتش سوزی در ۷ خط لوله گاز و نفت پالایشگاه آبادان بر اثر انفجار بمب؛ گزارش رکن دوم ستاد مشترک ارتش درمورد فعالیت جاسوسی عوامل ایرانی وابسته به عراق؛ اعلام حمایت مردم عرب بخش هویزه از امام خمینی و نیروهای سپاه و ارتش.

۷ مهم ترین درگیری ها و حوادث غرب کشور: استقرار ستون اعزامی متشکل از نیروهای لشکر ۶۴ ارومیه، سپاه و ژاندارمری در نقاط مهم و حیاتی شهر مهاباد پس از درگیری های پراکنده؛ ادامه پیشروی ستون اعزامی از میاندوآب به مهاباد با وجود درگیری های پراکنده با مهاجمان ضدانقلاب؛ استقرار افراد مسلح ضدانقلاب بر سر راه ستون اعزامی به سردشت در سه راهی پیرانشهر؛ تصرف ارتفاعات زاگرس در سردشت توسط نیروهای خودی و سخنان استاندار کردستان در این باره؛ آغاز اولین عملیات پاک سازی در محور سقز - بوکان؛ ادامه تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب با حمایت رژیم عراق در نوسود، بوکان، و نقده. (ضمیمه دارد)

تحرکات بی سابقه و وسیع گروه های مسلح معارض با نظام که حاکی از تلاش آنها برای درگیر کردن

۱ نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در چند جبهه است، گزارش خبرگزاری پارس در این باره؛ درگیری میان نیروهای خودی و مهاجمان ضدانقلاب در مناطق الله دره، اورامانات، رشکا، غلغله (از توابع جوانرود) و قصرشیرین؛ بسته شدن راه سقز به بانه به دلایل امنیتی؛ دستور مرکز فرماندهی سپاه مبنی بر بررسی شایعات اخیر در مورد اقدامات احمد مفتی زاده علیه دولت جمهوری اسلامی.

۲ انتشار متن مصاحبه تلویزیونی ناصر رکنی، افسر نیروی هوایی، در مورد توافق رسمی کودتاگران (سازمان نقاب) با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در روزنامه جمهوری اسلامی؛ براساس این توافق مجاهدین خلق متعهد شدند در روز کودتا هیچ عملی که به ضرر کودتاگران باشد انجام ندهند و در مقابل بعد از پیروزی از آزادی سیاسی برخوردار شوند.

۳ آغاز رسیدگی به مسئله گروگان های امریکایی در جلسه علنی امروز صبح مجلس: مخالفت نمایندگان با بررسی این موضوع در یک جلسه غیرعلنی؛ پیگیری ماجرای گروگان های امریکایی با تشکیل یک کمیسیون ویژه در مجلس. (ضمیمه دارد)

۴ تکذیب وجود تماس های سری با ایالات متحده امریکا در مورد گروگان های امریکایی از سوی صادق قطب زاده؛ مصاحبه قطب زاده با خبرگزاری فرانسه درباره راه حل مشکل گروگان های امریکایی؛ افزایش تحرکات و تبلیغات ضد امریکایی گروه های چپ به ویژه حزب توده، از جمله انتشار مقاله ای در نشریه نامه مردم با عنوان "گروگان ها، مسئله امریکا نیستند؛ مسئله اصلی سرکوب انقلاب ایران است."

ضمیمه اول گزارش ۶۴۳: مراحل پاک سازی محور سقز - بوکان.

ضمیمه دوم گزارش ۶۴۳: گزارش هیئت اعزامی واحد هماهنگی مناطق از سپاه مرکز درباره وضعیت سیاسی، اجتماعی و امنیتی شهر نقده و مشکلات و وضعیت سپاه این شهر.

ضمیمه گزارش ۶۴۶: طرح دو پیشنهاد از سوی مخبر کمیسیون امور خارجه درباره پاسخ مبسوط مجلس به نامه نمایندگان کنگره امریکا، در جلسه روز ۲۳/۶/۱۳۵۹.

گزارش روزشمار ۲۶/۶/۱۳۵۹

۵ حرکت یک جانبه صدام حسین در ملغی اعلام کردن قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر؛ گزارش آسوشیتدپرس از بغداد درباره قرارداد مزبور و لغو یک طرفه آن از جانب صدام حسین؛ اعلامیه رسمی رژیم عراق درباره لغو قرارداد الجزایر؛ سخنان رئیس دایره قانونی وزارت خارجه عراق درباره اینکه شط العرب (اروندرود) به صورت یک رودخانه ملی درآمده و کشتی هایی که می خواهند از آن عبور کنند باید فقط پرچم عراق را حمل کنند؛ درخواست صدام از نمایندگان فرانسه و فلسطین برای رساندن پیام های شفاهی وی درباره جنگ ایران و عراق به رهبران کشورشان و نیز پیام های کتبی وی به مقامات کشورهای عربستان سعودی، یمن شمالی، کویت و بحرین.

۶ مصاحبه اختصاصی بنی صدر با خبرگزاری فرانسه در تهران درباره درگیری مرزی با عراق و ادعاهای این رژیم.

۷ وقوع نبردهای نسبتاً شدید در مناطق مرزی و شهر قصرشیرین میان قوای مهاجم عراق و مدافعان ایرانی: عملیات ضربتی نیروهای نظامی ایران در منطقه خان لیلی که به استرداد سلاح های به جامانده نیروهای خودی انجامید، اما آزادسازی ارتفاعات خان لیلی و زینل کش را به همراه نداشت؛ حمله آتشباری شدید عراق روی شهر و هنگ قصرشیرین؛ حملات ناموفق عراق به پاسگاه های نوار مرزی باویسی؛ حمله هوایی و زمینی شدید عراق به پاسگاه بازرگان و حملات توپخانه ای به پاسگاه خسروی و اطراف تنگاب نو و ولد کشته.

۱ ادامه تحرکات وسیع و نقل و انتقال نیرو، تجهیزات سنگین زرهی، تانک و ضد هوایی از سوی عراق در مناطق هم جوار مرزی استان کرمانشاه، به ویژه مناطق عمومی قصر شیرین و نفت شهر که نشان می دهد عراق در اندیشه حملات سنگین دیگری به این مناطق است.

۲ حمله شبانه نیروهای عراقی به سایت ایلام؛ سقوط پاسگاه های انجیره و تپه شینو و درخواست های مکرر هنگ ایلام مبنی بر ارسال سلاح های سنگین و نیرو به پاسگاه های شوروشیرین و کانی سخت؛ آغاز درگیری در پاسگاه سمیده تابع گروهان مهران؛ درخواست هنگ ایلام از ناحیه کرمانشاه برای نصب یک دکل مخابراتی صد فوتی در گروهان دهلران به منظور تقویت صدای گروهان دهلران و موسیان در تماس با مرکز هنگ ایلام؛ آتشباری سنگین عراق روی پاسگاه سمیده؛ گزارش رادیو بغداد درخصوص تصرف منطقه مرزی موسیان و ادعای اشغال این منطقه توسط ایرانیان از مدت ها قبل؛ اقدام ارتش عراق در تقویت بیشتر مناطق هم جوار مرزی با ایلام.

۳ توضیحات ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی درباره راهبرد نظامی عراق با توجه به میل آشکار تحرکات و تهاجم ارتش عراق از مناطق غرب به سوی مناطق مرزی خوزستان؛ افزایش تحرکات عراق و انتقال نیروها و تجهیزات زرهی و توپخانه های بیشتر مناطق مقابل پاسگاه های تابع بستان و سوسنگرد در چند روز گذشته که از قصد عراق برای حمله شدیدتر به این نقاط حکایت می کند؛ گزارش لشکر ۹۲ زرهی و نیروهای اطلاعاتی خودی درباره تحرکات و اقدامات ارتش عراق و نیز معبرهای نسبتاً حتمی تجاوز قوای بعثی.

۴ نبرد سخت میان نیروهای عراقی و قوای خودی در منطقه بستان و سوسنگرد: آزادسازی پاسگاه های رشیدیه، صفریه و طاوسیه که روز گذشته به اشغال نیروهای بعثی درآمده بود؛ آتشباری شدید عراق روی نیروهای مستقر در خط سوبله - صفریه - رشیدیه - طاوسیه - دویرج - فکه و درخواست هنگ سوسنگرد برای پشتیبانی هوایی در این مناطق؛ انهدام پاسگاه های سوبله، دویرج، شیب، طاوسیه، صفریه، فکه و رشیدیه عراق به همراه انبار مهمات پاسگاه فکه و به آتش کشیده شدن چاه نفت صدام حسین به وسیله توپخانه پشتیبانی فکه؛ ارسال مهمات و تجهیزات به پادگان بعقوبه و منطقه زرباطیه و آرایش نظامی تانک های عراقی در مقابل پاسگاه های ایران به منظور اجرای حمله تلافی جویانه در فردا.

۵ اقدامات و تحرکات عراق در منطقه مرزی خرمشهر و آبادان: حملات ارتش عراق به پاسگاه های خین و مؤمنی در دو نوبت با میل به سوی مناطق روستایی؛ تحرکات قابل توجه عراق در نوار مرزی بصره و نیز در مقابل منطقه خسروآباد آبادان، حفار بریم و اسکله های آبادان؛ استقرار ۱۰۰ دستگاه خودرو زیل و ایفای عراقی با تجهیزات کامل و تعدادی توپ ضد هوایی در مناطق کوت الزین، المطوعه و سیه که در حالت آماده باش به سر می برند و آماده تیراندازی به سوی ایران هستند.

بازتاب شدت گرفتن درگیری های مرزی میان ایران و عراق در روزهای گذشته و امروز در رسانه های جهان و نیز تکاپوی نسبتاً ضعیف برخی سازمان های عربی و اسلامی منطقه به منظور دستیابی به راه حلی مسالمت آمیز برای حل مشکلات میان دو کشور: درخواست دبیرکل اتحادیه عرب از ایران و عراق برای حل اختلافات مرزی از طریق مسالمت آمیز، پیشنهاد دبیرکل شورای اسلامی برای برگزاری اجلاس فوق العاده وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی به منظور بررسی منازعه ایران و عراق و درخواست وی از وزیر امور خارجه پاکستان (رئیس اجلاس وزیران امور خارجه اسلامی) برای

۱ تشکیل هرچه زودتر این جلسه؛ شیخون ناگهانی مجاهدین پیکار اسلامی عراق به قوای ارتش بعث که هلاکت تعداد زیادی از نیروهای بعثی و نابودی یک پست نظامی آنها را در پی داشت؛ محکومیت توطئه های رژیم ضدخلقی صدام حسین توسط حزب کمونیست عراق؛ خنثی شدن توطئه مزدوران بعثی عراق که قصد انفجار دفتر هواپیمایی ملی ایران در ابوظبی را داشتند؛ حمایت سازمان امن العام از افراد جبهه تحریر خوزستان برای نفوذی به ایران و عضوگیری؛ ورود شاهپور بختیار و دو تن از سران سابق ارتش به بغداد و بازدید آنان از محل آموزش افراد فراری ایرانی.

۲ تشکیل جلسه فوق العاده کمیسیون امنیت ملی به ریاست بنی صدر به منظور بررسی مسائل کلی امنیت کشور، آمادگی رزمی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی و نحوه عملیات آنها در جبهه های نبرد با عراق؛ ورود فرمانده نیروی دریایی جمهوری اسلامی به بوشهر جهت بازدید و آگاهی از میزان آمادگی رزمی نیروی دریایی ایران در خلیج فارس.

۳ افزایش حمایت های عراق از گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین: اقدام عراق در تقویت گروه های مسلح مستقر در نوسود و مناطق اطراف، به منظور ممانعت از تصرف نوسود به دست قوای دولت ایران، تقویت منطقه مرزی مریوان با اعزام ۱۵۰ نفر نیرو به پاسگاه های مرزی عراق در این منطقه و ناامن شدن راه مریوان - سنندج؛ بروز اختلافاتی میان گروه های مسلح معارض با نظام ایران و دولت عراق: درگیری افراد حزب دمکرات با مأموران عراق بر سر موضوع احداث راهی بین طویل و شمش.

۴ ادامه تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در قالب درگیری های خونین، ایجاد رعب و وحشت، مین گذاری، راه بندان و گروگان گیری و جابه جایی نیرو و تجهیزات با حمایت و پشتیبانی رژیم عراق در مناطق مختلف استان کردستان، آذربایجان غربی و مناطقی از استان کرمانشاه: درگیری نیروهای ارتش، سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد با مهاجمان مسلح ضدانقلاب در منطقه دیواندره - حسن آباد و ده افراسیاب از توابع کردستان، گرفتارشدن خودرو حامل نیروهای سپاه در کمین افراد ضدانقلاب در محور ده گلان و شهادت یک پاسدار و مجروح شدن ۴ پاسدار دیگر، انفجار بمب در منزل مسئول ستاد مبارزه با مواد مخدر سنندج، استقرار ۴۰۰ نفر از افراد مسلح معارض با نظام در حوالی بانه، حمله افراد مسلح غیرقانونی به پاسگاه ژاندارمری امام کندی ارومیه، استقرار ۴۵۰ نفر از افراد وابسته به گروه های ضدانقلاب در ماکو و بازرگان و احتمال حمله آن به گمرگ و مسدود کردن شاهراه اقتصادی ترانزیت به ترکیه، حمله افراد حزب دمکرات به ۱۵۰ نفر از اعضای جهاد سازندگی ماکو، افزایش تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی و احتمال حمله قریب الوقوع آنان به شهرهای نرده، شاهین دژ، تکاب، میاندوآب و ارومیه، اعدام ۵ نفر از گروگان های حزب دمکرات به دست افراد حزب؛ پاک سازی محور باینگان و مناطق سروانی در دزه کوت و زردوئی از عناصر ضدانقلاب.

ادامه پیشروی ها و پاک سازی های نیروهای خودی در مهاباد، محور تکاب - شاهین دژ، میاندوآب، سردشت و نرده و تحرکات و اقدامات گروه های ضدانقلاب در این مناطق: تسلط بیشتر نیروهای نظامی ایران بر شهر مهاباد و افزایش پیشروی های آنان؛ تحرکات گسترده گروه های کومه له و دمکرات در روستاهای اطراف مهاباد و حمایت های عراق از آنان؛ ادامه عملیات پاک سازی در منطقه تکاب؛ درگیری شدید میان نیروهای سپاه و افراد وابسته به گروه دمکرات در میاندوآب، پیشروی نیروهای خودی برای پاک سازی و آزادسازی مسیر نهایی بانه - سردشت در نزدیکی سردشت؛ انفجار مین در

۱ سه نقطه از مسیر نقده به اشنویه و وارد آمدن تلفات و خساراتی به نیروهای خودی، به دست آمدن تعداد زیادی سلاح و مقادیر فراوانی مهمات در پاک سازی ۲۹ روستای نقده.

۲ گزارش روزنامه انقلاب اسلامی درخصوص توطئه ها و ناامنی های ضدانقلاب در شرق کشور به ویژه منطقه سیستان و بلوچستان و هشدار به مسئولان سیاسی و انتظامی کشور در این باره.

۳ پاسخ دادستانی کل انقلاب به نامه لاهیجی، وکیل سعادت، مبنی بر انجام شدن محاکمه در موعد مقرر و کافی بودن وقت برای مطالعه پرونده چند صفحه ای وی؛ نامه سرگشاده مسعود رجوی به دادستان کل کشور علیه ناصر رکنی از عوامل اصلی کودتا به دلیل اتهاماتی که به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) وارد ساخته و نیز علیه روزنامه آزادگان به علت انتشار خبر ملاقات رجوی و بختیار در پاریس و شخص آقای هادی غفاری، نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی، به دلیل سخنان و اتهامات وی علیه این سازمان در مجلس شورای اسلامی؛ رد دعوت سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای برگزاری مناظره تلویزیونی از جانب هادی غفاری.

۴ اظهارنظرهای گوناگون درباره نحوه رسیدگی و نیز سرنوشت گروگان های امریکا از سوی مسئولان نظام جمهوری اسلامی و گروه های چپ: مصاحبه مطبوعاتی دکتر بهشتی با خبرنگاران داخلی و خارجی، مصاحبه بنی صدر با خبرگزاری فرانسه در تهران، حمله شدید روزنامه نامه مردم به قطب زاده به دلیل مخالفت وی با محاکمه گروگان های امریکایی، مقاله هفته نامه کار با مضمون ضرورت محاکمه جاسوسان امریکایی.

ضمیمه اول گزارش ۶۴۸: بخش هایی از سخنرانی مفصل صدام حسین درباره لغو یک طرفه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر.

ضمیمه دوم گزارش ۶۴۸: گزارش مختصر کیهان با عنوان "در حاشیه خبر" درباره تصمیم صدام مبنی بر لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر.

گزارش شماره ۲۷/۶/۱۳۵۹

۵ افزایش فعالیت ها و تحرکات سیاسی و دیپلماتیک عراق در منطقه عربی در پی لغو یک جانبه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر از سوی صدام حسین: احضار سفرای کشورهای عربی خلیج فارس به وزارت خارجه عراق؛ سفر نورالفیصل، وزیر اوقاف عراق، به الجزایر و تونس و تسلیم نامه صدام حسین به مقامات این دو کشور؛ عزیمت برهان الدین عبدالرحمن، فرستاده ویژه صدام، به موریتانی و مغرب به منظور ابلاغ پیام رئیس جمهور عراق درباره اوضاع منطقه و تشریح تصمیم شورای فرماندهی عراق درمورد لغو قرارداد ۱۹۷۵؛ اعلام حمایت پادشاه اردن از عراق در مبارزه علیه ایران.

۶ لغو یک جانبه قرارداد مرزی ۱۹۷۵ میان ایران و عراق از سوی صدام حسین در شب گذشته و بررسی اجمالی بازتاب گسترده آن در رسانه های گروهی جهان که تا حدودی پرده از نیت رهبری رژیم بعث عراق درباره جنگ با جمهوری اسلامی ایران برمی دارد. (ضمیمه دارد)

۷ گسترش دامنه درگیری های مرزی میان قوای مسلح ایران و عراق از غرب تا دهانه اروندرود؛ گزارش های متعدد مبنی بر تقویت بیشتر قوای عراق در مرزهای ایلام و کرمانشاه و احتمال حملات زمینی و هوایی ارتش عراق در روزهای آتی به مناطق هلامه - سومار - خسروی تا کرمانشاه؛ وخیم شدن وضعیت پاسگاه های تابع گروهان سومار؛ آتشباری عراق روی آبادی های اطراف سومار و پاسگاه های میان تنگ، سانواپا، گیسکه و سلمان کشته؛ حملات توپخانه ای عراق به پاسگاه خسروی؛ درگیری پراکنده در منطقه عمومی قصر شیرین؛ حمایت عراق و شوروی از ارتشیان فراری ایرانی.

۱ تحرکات چشمگیر عراق در قالب تقویت و جابه‌جایی نیرو، تجهیزات مکانیزه و زرهی و پیشروی به سمت نقاط مشرف در مناطق هم‌جوار استان ایلام از جمله در اطراف تپه‌شینو و پاسگاه انجیره؛ آماده‌شدن ارتش عراق برای حملات زمینی و هوایی به مناطق مهران، دهلران، ایلام و سومار در ۲۸ و ۲۹ شهریورماه؛ عدم پرواز هواپیماهای عراقی در مناطق ایلام و خوزستان در روز جاری و احتمال آماده‌شدن نیروی هوایی عراق برای حملات شدید در روزهای آتی؛ پشتیبانی نیروی هوایی ایران از واحدهای زمینی درگیر در دو استان ایلام و خوزستان با اعزام ۶ جنگنده اف ۵.

۲ ادامه اعزام نیرو و ارسال کمک‌های جنسی، دارویی و پزشکی به مناطق درگیر جنگ با عراق از جمله: اعلام آمادگی مجدد مردم استان لرستان و عشایر عرب و نیز مردم و عشایر بختیاری رامهرمز خوزستان برای مقابله با مهاجمان عراقی؛ کمک‌های نقدی و غیرنقدی مردم اسدآباد همدان و سنقر؛ اعزام اکیپ از خرم‌آباد به مناطق غرب کشور و...

۳ نگرانی مسئولان نظامی و انتظامی استان خوزستان و استمداد آنها از مسئولان کشوری و لشکری در پی لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان ایران و عراق از سوی صدام حسین و ادعای عراق مبنی بر حق استیلای کامل این کشور بر اروندرود.

۴ لغو یک جانبه قرارداد مرزی ۱۹۷۵ از سوی عراق، نقطه‌آغازی برای مناقشه‌ها و درگیری‌های میان قوای دو کشور در منطقه آبی اروندرود و دهانه‌فاو و خلیج فارس: اقدامات مقامات عراقی در راستای عملی کردن ادعای استیلای عراق بر اروندرود: لزوم نصب پرچم عراق بر روی کشتی‌های عبوری از شط‌العرب و پرداخت حق عبور به مقامات عراقی؛ اقدام مرزداران دریایی عراق در جلوگیری از حرکت یک کشتی تجاری ایران در دهانه اروندرود؛ درگیری شدید بین قوای نظامی ایران و عراق در منطقه مرزی شلمچه. ادعاهای عراق مبنی بر حمله ایران به نفتکش‌ها و کشتی‌های عراقی.

۵ گزارش مرزبان خرمشهر به مرزبانی کل کشور در مورد برخورد مرزبان بصره به اعتراضات رسمی مرزبانی خرمشهر به حملات و تجاوزات مأموران عراقی در منطقه مرزی شلمچه و پاسگاه‌های مؤمنی و خین.

۶ تحرکات نظامی و حملات عراق در چند روز گذشته از یک سو و تشدید دیپلماسی عراق در میان کشورهای میانه رو عرب منطقه از سوی دیگر، حاکی از حمله همه‌جانبه و قریب‌الوقوع عراق به مناطق خوزستان و ایلام است: گزارش‌های متعددی از منابع نظامی و انتظامی مبنی بر حمله حتمی عراق به خوزستان. (ضمیمه دارد)

۷ نبردهای شدید در مناطق مرزی خوزستان به دنبال افزایش تحرکات عراق در این مناطق: درگیری‌های خونین در پاسگاه‌های فکه و دویرج ایران؛ حملات توپخانه‌ای عراق به پاسگاه سوبله و پاسخ متقابل نیروهای خودی؛ تیراندازی‌های پراکنده میان قوای ایران و عراق در پاسگاه سعیدیه؛ انهدام بخشی از تأسیسات نفتی منطقه شیب عراق بر اثر آتش توپخانه ایران؛ تخریب ساختمان پاسگاه‌های دویرج - صفریه - طاوسی و سوبله ایران در حملات ارتش عراق؛ گزارشی از فعالیت‌های امروز هواپیماهای خودی؛ استقرار ۱۵ تانک عراقی در مقابل پاسگاه دویرج.

۸ تحرکات چشمگیر عوامل داخلی وابسته به عراق و جاسوسان در مناطق و شهرهای هم‌جوار مرزی: اعزام ۶ جاسوس عراقی به ایران برای خرابکاری؛ مسلح‌ساختن عشایر هورنشین عراقی در منطقه هورالعظیم؛ رواج شایعات در شهرهای مرزی از جمله احتمال بمباران نوار مرزی استان خوزستان؛ حمله عناصر ضدانقلاب وابسته به عراق به خودرو ژاندارمری در جزیره مینو.

۱ همکاری گروه‌هایی از عوامل بعث عراق با دمکرات‌ها در منطقه اورامانات با هدف اجرای عملیات جدید در این منطقه؛ کمک‌های مالی و نظامی عراق به حزب رستگاری برای انجام اقدامات خرابکارانه؛ درگیری‌های شدید میان قوای خودی و گروه‌های مسلح غیرقانونی در منطقه باینگان؛ اطلاعیه ستاد عملیات مشترک غرب کشور و مهلت ۲۴ ساعته به گروه‌های مسلح ضدانقلاب برای تحویل سلاح‌هایشان.

۲ ادامه درگیری‌ها و ناآرامی‌ها در مناطق کردنشین از جمله: درگیری و تیراندازی بین نیروهای خودی و گروه‌های مسلح ضدانقلاب در مهاباد و شاهین دژ؛ رسیدن ستون اعزامی از بوکان، به شهر سردشت؛ گزارش ستاد مشترک ارتش درباره اوضاع بی‌ثبات و بحرانی سردشت و درخواست تشکیل هرچه سریع‌تر مقر سپاه در این شهر؛ ناامن بودن اوضاع شهر سقز به رغم حضور نیروهای خودی در شهر؛ آزادی ۳ تن از علمای اهل سنت دیواندره که چهار روز پیش به دست گروه‌های مسلح ضدانقلاب گروگان گرفته شده بودند؛ ادامه پیشروی نیروهای مسلح خودی در منطقه دیواندره با وجود تداوم درگیری‌ها در این منطقه؛ دستور مرکز فرماندهی سپاه به کلیه واحدهای سپاه در غرب کشور مبنی بر اینکه صرفاً زیر نظر ستاد عملیاتی مشترک غرب کشور عمل کنند؛ تجمع افراد مسلح ضدانقلاب در روستای آویهنک؛ برخورد یک خودرو ارتش با مین در منطقه تکاب. (ضمیمه دارد)

۳ تداوم ناآرامی‌ها از نقده تا شمالی‌ترین بخش‌های آذربایجان غربی: حمله عناصر ضدانقلاب به ستون نظامی ژاندارمری در حوالی کوسه کهریز؛ حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب به کمیته کارخانه قند ارومیه و نیز پاسگاه ژاندارمری در امام‌کندی؛ اقدام عوامل وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی به بستن جاده ماکو - بازرگان؛ توضیحات استاندار آذربایجان غربی در مورد علت بازبودن قسمتی از مرز شوری و ایران در منطقه ماکو.

۴ نمونه‌هایی از تحرکات گروه‌های سیاسی و غیرسیاسی مسلح معاند با نظام در مناطق مختلف کشور که با بهره‌برداری فرصت‌طلبانه از وضعیت دوگانه نهادی - انقلابی، به اوضاع ناامن و متشنج کشور دامن می‌زنند: حمله به کتاب‌فروشی مجاهدین خلق (منافقین) در اصفهان؛ حمله به ساختمان جاما؛ ممنوعیت فعالیت گروه‌های سیاسی در زنجان و بابل؛ اطلاعیه دفتر ریاست جمهوری مبنی بر پیگرد قانونی کسانی که به نام رئیس‌جمهور یا دفتر وی دست به اقدامات خودسرانه بزنند؛ تلگرام خانواده‌های زندانیان و قایع دانشگاه اهواز به رئیس‌جمهور؛ دستگیری ۵ مهره خطرناک رژیم پهلوی از جمله پرویز آموزگار و گزارش محرمانه سپاه درباره احتمال اغتشاش در زندان‌ها توسط عوامل ضدانقلاب.

۵ واکنش برخی سازمان‌های حقوقی و سیاسی خارج از کشور و طرف‌داری آنها از محمدرضا سعادت در پی تبلیغات و عملیات روانی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در داخل و خارج از کشور؛ صدور اطلاعیه‌ای از سوی روابط عمومی دادستان کل انقلاب و احضار اکبر طریقی (سارق پرونده مقرب، جاسوس روسیه) به جلسه دادگاه سعادت در روز ۲۹ شهریور برای ادای برخی توضیحات؛ مصاحبه رئیس زندان اوین درباره وضعیت رفاهی و تعداد زندانیان این زندان و تبلیغات مسموم برخی گروه‌ها علیه این ارگان و... (ضمیمه دارد)

۶ جلسه مجلس شورای اسلامی و ادامه بحث درباره مسئله گروگان‌های امریکایی؛ اظهارات ولایتی، نماینده مردم تهران، در انتقاد از دولت موقت و رفتار نرم آن با سردمداران امریکا و پاسخ ابراهیم یزدی و تذکرات مهندس بازرگان در این باره.

۷ اظهارات کارتر، رئیس‌جمهور امریکا، درباره مسئله گروگان‌های امریکایی.

ضمیمه گزارش ۶۶۵: تفسیر رادیو بی بی سی درباره موقعیت شط العرب و اختلافات مرزی ایران و عراق و چگونگی عقد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر.

ضمیمه گزارش ۶۷۲: نظریه تخصصی فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان درباره شیوه جنگ عراق و حتمی بودن حمله به خوزستان.

ضمیمه گزارش ۶۷۶: مرور درگیری های مهاباد به روایت یکی از مراکز سپاه.

ضمیمه گزارش ۶۷۹: بخش هایی از گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در بازدید امروز خود از قسمت های مختلف زندان اوین.

گزارش روزشمار ۲۸/۶/۱۳۵۹

۱ انتشار بیانیه نه چندان مستحکم و قانع کننده وزارت امور خارجه ایران درباره تجاوزهای مرزی عراق با گذشت دو روز از لغو یک طرفه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر از جانب رژیم عراق.

۲ ادامه تحرکات سیاسی و دیپلماتیک عراق به منظور توجیه لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان ایران و عراق: ارسال پیام هایی از جانب صدام حسین به الیاس سرکیس رئیس جمهور لبنان، یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، فیدل کاسترو رئیس جمهور کوبا و نیز پیام های مشابه دیگری به رهبران عرب و دعوت از سفیران تمام کشورها به بغداد برای توجیه تعرضات مرزی این کشور به ایران.

۳ گزارش ها و تحلیل های رسانه های جهان درباره رو به وخامت گذاشتن بیشتر روابط ایران و عراق و افزایش نگرانی ها درباره به خطر افتادن منطقه خلیج فارس و اقتصاد کشورهای صادر کننده منطقه و نیز کشورهای صنعتی جهان.

۴ افزایش احتمال حمله غافلگیرانه عراق به مناطق مرزی خوزستان با توجه به تحرکات گسترده اخیر ارتش عراق در این نقاط: گزارش لشکر ۹۲ زرهی اهواز درباره تدابیر نظامی عراق در مناطق مرزی جنوب ایران؛ ادامه درگیری شدید در محور بستان و سوسنگرد میان قوای مهاجم عراق و مدافعان ایران؛ افزایش تحرکات عراق در مناطق مرزی بستان و سوسنگرد به صورت تقویت زرهی؛ نقل وانتقال نیرو، تجهیزات و مهمات و نیز احداث سنگر.

۵ شروع مجدد آتشباری شدید میان قوای نظامی ایران با نیروهای مهاجم عراقی مستقر در مرز شلمچه: آتشباری عراق روی پاسگاه خین ایران و پاسخ متقابل قوای ایران، حمله عراق به ترمینال نظامی بندر خرمشهر، شلیک خمپاره و آر.پی.جی ۷ به منازل مسکونی اهالی نوار مرزی نهر خین توسط قوای بعثی؛ پاسخ یک مقام اداره آموزش و پرورش خرمشهر درباره دایر کردن کلاس های سیار برای دانش آموزان ساکن در مرز شلمچه با آغاز سال تحصیلی؛ حضور باشکوه مردم در تشییع پیکر شهید سیدجعفر موسوی که در درگیری های ایران و عراق در چند روز گذشته به شهادت رسید؛ تحرکات گسترده عراق در مناطق مرزی خرمشهر و آبادان: ایجاد استحکامات و سنگرهای بیشتر در منطقه ام الرصاص، انتقال تجهیزات نظامی و جنگ افزار در اروندرود، مزاحمت ناوچه های عراقی برای کشتی های تجاری ایران.

تحرکات وسیع ارتش عراق و درگیری های شدید در پاسگاه های یکه شان، ولدکشته، تنگاب نو و تلمبه خانه آب میان قوای خودی با نیروهای ارتش عراق؛ هشدار فرماندهی سپاه مرکز درباره احتمال حمله هوایی عراق به مناطق هلاله، سومار، مرز خسروی تا کرمانشاه، ظرف امروز و فردا؛ حملات

۱ توپخانه ای شدید عراق به منطقه عمومی قصر شیرین؛ تقاضای پشتیبانی هوایی و زمینی به منظور کمک به پاسگاه های یکه شان، ولد کشته، تنگاب نو و خسروی که در حال سقوط می باشد.

۲ گزارش هایی از داخل عراق در خصوص تحرکات و اقدامات معارضین عراقی علیه رژیم بعثی حاکم بر این کشور: به هلاکت رسیدن چند تن از نیروهای بعثی به دست افراد وابسته به سازمان پیکار اسلامی عراق؛ اعلامیه سازمان پیکار اسلامی خطاب به نیروهای ارتش عراق برای فرار از پادگان ها و پیوستن به نیروهای اسلامی؛ مخالفت جنگجویان کرد عراقی با تشکیل مجمع قانونگذاری که زیر نظر دولت بعث عراق اداره می شود.

۳ ادامه درگیری ها در استان آذربایجان غربی: شدت یافتن حملات گروه های مسلح غیرقانونی به مقر پادگان و سپاه مهاباد به دنبال پایان یافتن مهلت گروه های مزبور برای تحویل سلاح ها و گروگان های تحت اختیار خود، تیراندازی مهاجمان مسلح غیرقانونی از طرف جنوب و جنوب غربی شهر ارومیه به طرف پادگان و داخل شهر ارومیه با سلاح های سنگین، وقوع درگیری شدید میان مهاجمان مسلح و نیروهای لشکر ۶۴ ارومیه در اشنویه، پاک سازی مناطق اطراف میاندوآب و منطقه تکاب از عناصر ضدانقلاب و ایجاد درگیری هایی در این مناطق؛ تحرکات و تجمع گروه های مسلح معاند با نظام در بوکان و جمع آوری آذوقه و مهمات به منظور کمک به افراد درگیر در سردشت؛ پیام شیخ عثمان نقشبندی به اهالی پایجوز برای انجام دادن اقدامات مسلحانه علیه جمهوری اسلامی و پاسخ منفی مردم به آنان.

۴ وقوع درگیری ها و بروز ناآرامی ها در استان کردستان به ویژه در منطقه مریوان: تجمع نیروهای عراقی در پنجوبین (روبه روی) مریوان و احتمال حمله مشترک نیروهای عراقی و گروه های مسلح معارض با نظام به منطقه مریوان، ایجاد درگیری در منطقه گاران - جانوران در حدفاصل سنندج - مریوان میان افراد کومه له و نیروهای خودی، تیراندازی ضدانقلابیون مستقر در سقز به طرف پادگان سقز و اجرای آتش متقابل نیروهای پادگان؛ تجمع گروه های مسلح غیرقانونی در کوه شاهو (بین کامیاران و جوانرود) و درخواست نیروی آنان برای محاصره و تصرف شهر کامیاران؛ استقرار افراد مسلح ضدانقلاب در مناطق باباجانی، جوانرود، روانسر، کامیاران و اورامانات به منظور حمله به نیروهای نظامی جمهوری اسلامی.

۵ نگرانی مسئولان نظام از چگونگی رفتار و واکنش دانش آموزان در اول مهر باتوجه به تحریکات و اقدامات گروه های مختلف: سخنان آیت الله منتظری امام جمعه قم و آیت الله خامنه ای، امام جمعه تهران، در خطبه های نماز جمعه این هفته شهرهای قم و تهران درباره تحرکات و تبلیغات برخی گروه ها برای به تعطیلی کشاندن مدارس در اول مهرماه، درگیری های مرزی و فعالیت های منافقانه برخی گروه ها.

۶ توجه دولتمردان ایران به کشور یونان و ایتالیا در زمینه پشتیبانی تسلیحات هوایی غربی باتوجه به تحریم های اقتصادی غرب از یک سو و تشدید درگیری های مرزی زمینی و هوایی میان ایران و عراق از سوی دیگر.

۷ گزارش روزنامه واشنگتن پست درباره جمع آوری مجموعه ای از اسناد طبقه بندی شده و دیگر مدارک سری درمورد تاریخ روابط ایران و امریکا به دستور کارتر رئیس جمهور امریکا؛ واکنش ادmond ماسکی وزیر امور خارجه و جان تراوتر سخنگوی وزارت خارجه امریکا به گزارش واشنگتن پست.

۱ مبارزه طلبی صدام علیه ایران در قالب پیشنهادهای تازه برای بهبود روابط با تهران از جمله تعهد ایران به پس دادن جزایر ابوموسی، تنب بزرگ و کوچک و نیز دادن خودمختاری به اقلیت های کرد، عرب و بلوچ؛ نگرانی برخی محافل سیاسی انقلابی، عربی و تلاش آنها جهت حل مخاصمه بین ایران و عراق:

دیدار یاسر عرفات از تهران و طرابلس در آینده نزدیک؛ هشدار وزارت خارجه ایران به عراق در مورد پرهیز از مداخله در رفت و آمد کشتی هایی که عازم بنادر ایران هستند و نیز تخلیه مناطق اشغالی در حاشیه شط العرب.

۲ آشکارتر شدن حمایت برخی کشورها، سازمان ها و رسانه های عربی منطقه از رژیم عراق و نیز اقدامات اخیر رهبری این کشور در حمله به خاک ایران و لغو یک جانبه قرارداد مرزی ۱۹۷۵: اعلام حمایت پادشاه اردن، رئیس جمهور موریتانی و دبیر کل اتحادیه عرب از اقدامات عراق؛ مطالب و تبلیغات روزنامه های کویته درباره حمایت کشورهای عربی از عراق و واکنش احتمالی ایران به لغو قرارداد ۱۹۷۵.

۳ اظهارات محافل مطالعاتی بین المللی و تحلیل گران رسانه ای جهان در مورد موضوع توازن قوای نظامی و ظرفیت های ملی ایران و عراق، ریشه یابی علل و عوامل شروع درگیری های مرزی و تشدید آن؛ گزارش آژانس بین المللی مطالعات استراتژیک و تفسیر دو تن از تحلیل گران نیویورک تایمز در این خصوص.

۴ ادامه مقاومت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در برابر حملات قوای زرهی، مکانیزه و پیاده عراق در مناطق مرزی بستان و سوسنگرد؛ درگیری شدید در پاسگاه های سوبله و دویرج؛ تحرکات و نقل و انتقال نیرو و تجهیزات عراق در منطقه هم جوار هویزه؛ عدم تحرک نیروی هوایی عراق در منطقه خوزستان و ایلام طی روزهای اخیر که مشکوک به نظر می رسد؛ حضور بنی صدر به عنوان رئیس جمهور فرمانده کل نیروهای مسلح، در ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران برای نظارت بر عملیات ها در غرب و جنوب کشور.

۵ تشدید درگیری ها در پاسگاه های شلمچه و کشیده شدن آن به رودخانه اروند و دهانه خلیج فارس به دنبال لغو یک جانبه قرارداد ۱۹۷۵ از سوی عراق: گزارش یک مقام آگاه در اداره بنادر و کشتیرانی آبادان در مورد وضعیت کشتیرانی در اروندرود؛ درگیری در سراسر نوار مرزی خرمشهر؛ آغاز درگیری در منطقه مرزی خین با آتشباری عراق روی این منطقه و گزارش لشکر ۹۲ زرهی اهواز درباره درگیری های امروز؛ تحرکات عراق در اروندرود و دهانه خلیج فارس از جمله متوقف کردن یک کشتی ایرانی و مجبور کردن آن به نصب پرچم عراق و نیز انتقال یک کشتی حامل مهمات به این منطقه؛ اقدامات ارتش ایران در مقابله با حملات آتشبارهای عراقی و گزارش های متعدد از درگیری های دو طرف در مناطق ام الرصاص، رأس تنومه، دهانه فاو و پاسگاه دهانه؛ درگیری گروه ضربت دریایی دادستانی انقلاب آبادان با ناوچه های عراقی در بوارده جنوبی.

۶ تحرکات و تقویت قوای عراقی در منطقه عمومی خرمشهر و آبادان: استقرار یک واحد زرهی ارتش عراق روبه روی پاسگاه مرزی علی شیر ایران؛ تقویت نیرو و تجهیزات در پاسگاه مرزی المطوّعه عراق و نیز در منطقه کوت زین؛ تحرکات عراق در منطقه ام الرصاص که نشانه قصد تعرض عراق از این منطقه است؛ حرکت یک ناوچه جنگی عراقی از سمت آبادان به طرف خرمشهر و استقرار چند فروند ناوچه عراقی در دهانه فاو.

۱ اعزام نیروی کمکی اعم از گروه های رزمی و امداد به منطقه مرزی خرمشهر در پی بالاگرفتن درگیری ها در این منطقه.

۲ ادامه درگیری های مرزی در کرمانشاه به ویژه در مناطق سومار و نفت شهر؛ تجاوز هوایی مکرر دو میگ عراقی در منطقه سومار؛ گزارش گروهان سومار مبنی بر وخامت اوضاع در کلیه پاسگاه های مرزی این منطقه؛ درگیری در پاسگاه هدایت بین نیروهای خودی و مهاجمان عراقی و آتشباری شدید عراق روی این پاسگاه؛ حملات توپخانه ای عراق به اطراف قصرشیرین و مقابله نیروهای خودی؛ نقل و انتقالات جدید عراق در پاسگاه های خسروی، تنگاب نو و ولدکشته.

۳ اشغال بخش هایی از مناطق مرزی ایلام توسط ارتش عراق در چند روز گذشته و تلاش نیروهای خودی برای بازپس گیری این مناطق؛ گزارش هایی از نقل و انتقالات عراق و وضعیت تپه شینو و پاسگاه انجیره.

۴ افزایش فعالیت های عوامل داخلی وابسته به عراق در مناطق مشرف به استان های کرمانشاه، ایلام و خوزستان؛ تلاش مأموران استخبارات عراق برای مسلح کردن پناهندگان ایرانی و اعزام آنها به ایران جهت خرابکاری؛ فعالیت عناصر ضدانقلاب داخلی وابسته به عراق در زمینه جمع آوری اطلاعات و جذب نیرو برای عراق، شایعه پراکنی و خرید و فروش سلاح در مناطق مرزی خوزستان.

۵ تحركات و درگیری های گروه های ضدانقلاب با نیروهای خودی در کردستان و کرمانشاه؛ درگیری میان سپاه پاسداران و ضدانقلابیون در گردنه صلوات آباد و محور دهگلان؛ گزارشی از استقرار و آمادگی گروه های مسلح معاند با نظام در منطقه نوسود برای درگیری با قوای دولتی؛ افزایش تحركات سپاه رزگاری با پشتیبانی دولت عراق در مرز مریان؛ پیشروی یک گردان زرهی عراق تا پشت ارتفاعات سردوش؛ زد و خورد میان پیشمرگان حزب دمکرات و حزب کومه له در کوه گاران؛ دعوت رهبر حزب دمکرات از خرده مالکین، فتودال های مناطق کردنشین و نیز پیشمرگان وحدت اسلامی برای همکاری با این حزب علیه جمهوری اسلامی؛ تظاهرات مردم روستاهای اورامانات، درکی، دزلی، اورامان تخت و کماله در حمایت از نظام جمهوری اسلامی؛ تخلیه پایگاه چهارکلا عراق از وجود ایرانیان متواری که به طور مسلح در اختیار سردار جاف بوده اند.

۶ مهاباد، محور اصلی درگیری ها در استان آذربایجان غربی؛ درگیری های شدید در مهاباد با پایان یافتن مهلت نیروهای مسلح خودی به مهاجمان مسلح ضدانقلاب برای تحویل سلاح هایشان؛ آغاز پاک سازی و خلع سلاح در این شهر؛ درگیری میان جوانمردان ژاندارمری با افراد مسلح معاند با نظام در سه راهی ارومیه و مهاباد و محمدیار؛ درخواست نیرو و تجهیزات از سوی سپاه برای پاک سازی مهاباد و مقابله با مهاجمان ضدانقلاب در دیگر مناطق غرب کشور؛ حمله مجدد مهاجمان مسلح غیرقانونی به ارومیه و کارخانه قند این شهر؛ درگیری بین پاسداران و عناصر مسلح ضدانقلاب در سه راه بوکان - سقز؛ زد و خورد افراد حزب دمکرات با نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در منطقه تکاب. (ضمیمه دارد)

انتشار دو مقاله تحلیلی در نامه مردم (ارگان مرکزی حزب توده) در مورد مسائل، روابط و سیاست خارجی ایران: در مقاله نخست ضمن اشاره به درگیری های اخیر مرزی ایران و عراق، امریکا و عراق به عنوان عامل امپریالیسم به شدت محکوم شده اند؛ در مقاله دوم نیز تلاش فراوانی در ترغیب مسئولان نظام برای نزدیک شدن هرچه بیشتر به شوروی و اقمار آن تحت عنوان کشورهای جبهه پایداری و

۱ افغانستان شده است؛ مقاله مستقل دیگر نامه مردم در نکوهش دادگاه انقلاب اسلامی سنندج برای محکوم کردن انقلابیون کمونیست.

۲ ادامه تحریکات و تحرکات سازمان یافته مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های چپ در نقاط مختلف کشور: درگیری میان هواداران مجاهدین خلق (منافقین) با گروهی از جوانان مذهبی در قائم شهر که موجب تعطیلی مغازه ها شده بود و تا پاسی از شب ادامه داشت.

۳ تعویق محاکمه محمدرضا سعادت، عضو کادر مرکزی سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، در پی فشار تبلیغاتی این سازمان در تهران و شهرهای مختلف و بهره برداری های تبلیغاتی؛ طبق اطلاعیه دادستانی کل انقلاب جلسه دادگاه به روز سه شنبه اول مهرماه ۱۳۵۹ موکول شد. (ضمیمه دارد)

۴ گزارش های متعدد از ادامه وضعیت ناامنی در کشور از جمله: ورود تعدادی افراد مسلح از طریق بندر گواتر به خاک ایران؛ تحرکات تازه شوروی در نزدیکی مرز جلفا؛ تبلیغات وسیع و درخواست رادیو صدای آزاد ایران برای تعطیلی مدارس و اعتصاب سراسری در اول مهر و... .

۵ ملاقات یک هیئت عالی رتبه امریکایی با برخی رهبران کشورهای اروپای غربی از جمله رئیس جمهور فرانسه، صدراعظم جمهوری فدرال آلمان و نخست وزیر انگلستان و بحث و تبادل نظر درباره بحران ایران.

۶ ادامه سردی در روابط ایران و شوروی؛ تعطیلی کنسولگری شوروی در رشت از امروز؛ مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی مسئولان اتاق بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی درباره روابط تجاری ایران و شوروی.

ضمیمه گزارش ۷۰۵: خلاصه گزارش عملیات مهاباد از تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ تا ساعت ۱۰ شب ۲۹/۶/۱۳۵۹، به روایت فرمانده سپاه ارومیه.

ضمیمه گزارش ۷۰۸: گزارش و تفسیر مبسوط روزنامه جمهوری اسلامی از جریان دستگیری محمدرضا سعادت و جوسازی های مکرری که از بدو دستگیری وی از سوی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران و سایر شهرها انجام گرفته است.

گزارش روزشمار ۳۰/۶/۱۳۵۹

۷ افزایش فشارهای سیاسی و دیپلماتیک عراق بر ایران در مجامع منطقه ای و بین المللی؛ نامه رسمی وزیر امور خارجه عراق به دبیرکل سازمان ملل و توجیه لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان ایران و عراق با توسل به دلایل واهی.

۸ توجه گسترده رسانه های گروهی جهان، به خصوص غرب، به پیامدها و عواقب گسترش درگیری های مرزی میان ایران و عراق؛ تحلیل و تفسیرهای خبرگزاری فرانسه، رادیو لندن، رادیو امریکا نشریه تایمز لندن و روزنامه های الشرق الاوسط و واشنگتن پست در این باره.

۹ آیت الله بهشتی پس از دیدار با امام خمینی در مصاحبه با خبرگزاری پارس اظهار کرد: «ارتش عراق به هر حال بایستی واقعاً هوشیارانه از مرزهای کشور بردارش دور بشود و نیروها را به سمت مرز فلسطین اشغال شده... ببرد.»

نبردهای سنگین میان ایران و عراق در طول آبراه اروندرود و دهانه این رودخانه تا خرمشهر: حملات عراق با سلاح های سنگین به گارد ساحلی خسروآباد در دو نوبت؛ تغییرات عمده در آرایش نیروهای عراقی در نقطه مرزی مقابل ایران در منطقه خرمشهر؛ آتشباری سنگین عراق بر روی نیروی دریایی خرمشهر؛ ساختمان اداره بندر و کشتیرانی و ترمینال خرمشهر و پاسخ متقابل نیروهای خودی؛ سقوط

۱ یک بالگرد خودی در ۵ کیلومتری جاده خسروآباد؛ درگیری های شدید میان قوای دوطرف در نوار مرزی پاسگاه های خین، مؤمنی تا اطراف آبادان؛ حملات آتشباری عراق از آن سوی اروند بر روی پایگاه دریایی خرمشهر، خسروآباد، ترمینال خرمشهر و اسکله های ۱۱ و ۱۲ آبادان، دستور ستاد مشترک ارتش به کلیه یگان های آتشباری نیروی زمینی برای درهم کوبیدن واحدهای عراقی؛ غرق شدن یک ناوچه نیروی دریایی ایران روبه روی جزیره مینو بر اثر آتش توپخانه دشمن؛ جابه جایی و تقویت نیروهای عراقی در مقابل جزیره مینو؛ گسترش دامنه حملات عراق به فرودگاه و پالایشگاه آبادان و مخازن عظیم نفت در بوارده جنوبی؛ اقدامات متقابل نیروهای خودی و انهدام پاسگاه قشله و اسکله گارد ساحلی عراق. (ضمیمه دارد)

۲ توصیه ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی واحد خرمشهر به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان در مورد هدف قراردادن مناطق کوت زین، جزیره طویله، ام الخصایص و البوارین و پل مابین خرنوبیه و سلیمانیه باتوجه به تحرکات عراق در این مناطق و اهمیت آنها برای نیروهای دشمن.

۳ مشکلات ایجاد شده برای برخی واحدهای شناور ایران و عراق در پی درگیری های شدید آتشباری میان قوای زمینی و دریایی دو کشور در آبراه اروندرود و دهانه فاو و نیز جزرومد شدید اروندرود از جمله: به گل نشستن ۳ ناوچه عراقی و خطر انهدام واحدهای دریایی تجارتي در این آبراه؛ دستور معاونت امور اداری و سیاسی استانداری خوزستان مبنی بر انتقال کلیه یدک کش ها و واحدهای شناور بندر خرمشهر به رودخانه کارون و اسکله های نیروی دریایی؛ اعتراض مرزبان خرمشهر به مرزبان بصره در پی هدف قرار گرفتن یدک کش بابک در روز گذشته؛ ادعای رادیو صوت الجماهير مبنی بر تعرض ناوچه های جنگی ایران به یک کشتی انگلیسی در منطقه الزیابیه در شط العرب.

۴ اهدای کمک های مردم خرمشهر به ستاد امداد هلال احمر مستقر در مسجد جامع این شهر و انتقال مجروحان جنگ به بیمارستان های مصدق، پایگاه دریایی و مهر در خرمشهر و بیمارستان طالقانی آبادان.

۵ اطلاعیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران در مورد نحوه اطلاع رسانی وقایع جنگی که در آن تأکید شده است کلیه اخبار عملیاتی و درگیری های درون مرزی و برون مرزی ارتش منحصراً از طریق ستاد مشترک ارتش به اطلاع مردم می رسد؛ تأکید نخست وزیر بر انتشار اخبار مرزی از طریق یک کانال واحد؛ اطلاعیه شماره ۷ ستاد مشترک ارتش در مورد فراخوانی نیروهای ذخیره منقضی خدمت سال ۱۳۵۶.

۶ تحرکات و آرایش جدید نیروهای عراقی در مناطق هم جوار مرزی در محور بستان و سوسنگرد و دستور سکوت رادیویی به کلیه بی سیم های تابع لشکر ۵ مکانیزه عراق از سوی ستاد این لشکر که حاکی از برنامه عراق برای حمله غافلگیرانه وسیع در سطح استان خوزستان ظرف امشب یا فرداست؛ گزارش فرمانده لشکر ۹۲ زرهی خوزستان در این خصوص براساس تحقیقات و مشاهدات دیدبان های این لشکر؛ امریه ستاد مشترک ارتش و اشاره به محورهای احتمالی حمله عراق در ساعات آتی. (ضمیمه دارد)

۷ افزایش چشمگیر حجم آتش سنگین عراق در مناطق مرزی بستان و سوسنگرد؛ حمله نیروهای زرهی و توپخانه عراق به پاسگاه های فکه، سوبله و دویرج؛ گزارش ژاندارمری خوزستان از آخرین وضعیت پاسگاه های منطقه؛ بازدید نماینده دشت آزادگان از راه های ارتباطی نوار مرزی؛ درخواست اداره کل مخابرات خوزستان از استاندار این استان برای انجام اقدامات لازم جهت حفظ و حراست تپه اهواز که یکی از مهم ترین مراکز مخابراتی در ایران است.

۱ تشکیل کمیسیونی متشکل از نمایندگان امام در ارتش و سپاه، فرماندهی نیروی زمینی ارتش، شورای فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب و سرهنگ صیادشیرازی و تصویب مواردی در رابطه با هدایت عملیات های نظامی، فرماندهی نیروها، یگان های تشکیل دهنده قرارگاه تاکتیکی مقدم و...؛ گلايه فرمانده عملیات مشترک منطقه غرب کشور از اقدام تعدادی از نیروهای خودی به فرار یا ترک جبهه.

۲ تشدید و افزایش تجاوزات عراق و درگیری میان قوای ایران و عراق در مناطق مرزی کرمانشاه: تصرف پاسگاه چقاحمام به دست نیروهای عراقی؛ اعزام یک اکیپ به سرپرستی یکی از افسران گروهان خان لیلی برای بازپس گیری پاسگاه مزبور؛ آتشباری شدید عراق روی پاسگاه های مرزی گروهان سومار به ویژه پاسگاه های گیسکه، میان تنگ و سانواپا و احتمال سقوط این سه پاسگاه؛ استقرار تعداد زیادی از نیروهای عراقی به همراه چندین تانک روی تپه های مشرف بر پاسگاه خسروی و ولدکشته؛ حمله سنگین عراق به پاسگاه های خسروی، ولدکشته و درگیری شدید در این منطقه؛ حملات توپخانه ای عراق به شهر قصرشیرین؛ گزارش هایی مبنی بر احتمال سقوط پاسگاه های کانی شیخ و بازرگان در سومار و نیز پایگاه های ولدکشته و خسروی در قصرشیرین.

۳ نقل و انتقال نیروها و تجهیزات زرهی و توپخانه های عراقی به مناطق نزدیک مرز به ویژه در منطقه چیلات و بیات؛ حمله هوایی عراق به ایلام در سه نوبت؛ تحرکات زمینی وسیع عراق در نقاط مرزی هم جوار ایلام از جمله استقرار واحدهایی از تانک و پیاده نظام عراق در روبه روی پاسگاه بیات و اعزام دو دستگاه خودرو حامل نیروی تکاور به مناطق مرزی ایلام؛ فعالیت گسترده واحدهای مهندسی رزمی عراق روبه روی پاسگاه گمرک قدیم ایران؛ حمله نیروهای عراقی به پاسگاه چیلات ایران و دفاع متقابل نیروهای ایرانی؛ درگیری شدید بین ارتش عراق و نیروهای ایرانی مستقر در پاسگاه انجیره؛ انهدام سه ستون زرهی و مکانیزه عراق که در حال حرکت به سمت مرز ایلام بودند، به وسیله جنگنده های نیروی هوایی ایران.

۴ گزارش یک سخنگوی نظامی عراق در مورد درگیری های امروز میان قوای ایران و عراق.

۵ تشکیل جلسه فوق العاده کمیسیون امنیت ملی در ستاد مشترک ارتش و بحث درباره مشکلات امنیتی غرب کشور و نحوه عمل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در رویارویی با مهاجمان عراقی؛ بازدید بنی صدر از بخش های مختلف نیروی هوایی.

۶ فعالیت های تخریبی عوامل داخلی وابسته به رژیم عراق: انفجار دو بمب در زیر لوله های نفتی که از یونیت به طرف پاسگاه بیات ادامه دارد.

۷ سوء استفاده و بهره برداری رژیم بعث عراق از افراد فراری و پناهنده شده به عراق برای اجرای طرح های خرابکاری نظیر انفجار بمب در شهرهای مهم ایران از جمله تهران؛ گزارش یکی از عوامل کرد نفوذی خودی در این باره.

۸ مریوان و نوسود، جولانگاه مهم ترین تحرکات امروز عوامل ضدانقلاب و نیروهای بعث عراقی در غرب کشور: خبرهایی از نقل و انتقالات زرهی و فعالیت های مهندسی عراق در حوالی مریوان و هشدار پادگان مریوان مبنی بر قصد حمله عراق به این شهر؛ درگیری واحدهایی از ارتش عراق و عوامل داخلی آن با نیروهای مرزی ایران در نوار مرزی مریوان؛ تیراندازی و انفجار در حوالی بایوه و باشماق؛ پیشروی نیروهای خودی تا ۷ کیلومتری نوسود و ادامه پاک سازی روستاهای منطقه؛ متشنج بودن اوضاع شهر نوسود و حاکمیت کامل افراد حزب دمکرات بر امور شهر.

۱ درگیری های نسبتاً شدید در مهاباد در ادامه پاک سازی این شهر و مناطق هم جوار آن؛ درخواست اقدام عاجل برای اعزام نیرو جهت ادامه پاک سازی شهر مهاباد؛ هجوم افراد مسلح ضدانقلاب به پاسگاه ژاندارمری مستقر در روستای نلیوان اشنویه؛ حملات و اقدامات خرابکارانه مهاجمان مسلح غیرقانونی در شهرستان ارومیه از جمله حمله به پادگان ارومیه؛ آتش زدن یک انبار علوفه در روستای بالقچی نقده؛ انفجار منبع شماره ۹ شرکت نفت ارومیه بر اثر اصابت گلوله آر.پی.جی ۷ عناصر انقلاب؛ هشدار مسئولان نظامی درخصوص طرح حمله های مجدد و آتی به ارومیه؛ استقرار عده ای از پیشمرگان دمکرات و کومه له در ده قاسملو - شلمکان و مندول؛ ادامه پیشروی نیروهای سپاه و ارتش به طرف بوکان؛ وضعیت امنیتی نامطلوب سقز به رغم حضور نیروهای خودی در این شهر.

۲ تحصن اقشار مختلف مردم قائم شهر در مقابل شهربانی این شهر و تقاضای جلوگیری از فعالیت های گروه های سیاسی تا تعیین تکلیف آنها از طرف مجلس شورای اسلامی و نیز محاکمه سریع عاملان درگیری های شدید دیروز در این شهر.

۳ ملاقات نخست وزیر با امام خمینی؛ رجایی در مصاحبه با خبرگزاری پارس، از معرفی دیگر اعضای کابینه دولت تا روز سه شنبه خبر داد؛ شرکت نخست وزیر در گردهمایی رؤسای مدارس و سخنان وی درخصوص مسائل مختلف آموزش و پرورش، مشکلات پیش رو و نیز توطئه به تعطیلی کشاندن مدارس در روز اول مهر.

۴ تلاش های رسمی و غیررسمی برای حل بحران گروگان های امریکایی: انتشار مصاحبه ای در روزنامه کویته الانباء که در آن از قول یک دیپلمات لیبیایی به درخواست برژینسکی و کارتر از لیبی برای میانجیگری جهت آزادی گروگان ها اشاره شده است؛ گزارش خبرگزاری فرانسه از ملاقات صادق طباطبایی با وزیر خارجه آلمان غربی و مذاکره درباره وضع گروگان های امریکایی و اوضاع ایران.

ضمیمه گزارش ۷۱۵: گزارش کوتاه گارد ساحلی خسروآباد درباره میزان آمادگی رزمی این واحد نظامی و هشدار درباره زاغه های مهمات خسروآباد آبادان.

ضمیمه گزارش ۷۲۰: آرایش و استعداد نیروهای ارتش عراق قبل از تجاوز و خلاصه طرح حمله عراق به ایران؛ دست نوشته ها و اعترافات یکی از فرماندهان عالی رتبه ارتش عراق در زمان اسارت در ایران.

اشاره

..... اشخاص

۱۳۰۲

مکان

..... ها

۱۳۱۲

سایر

..... ۱۳۳۴ اسامی و اصطلاحات

ص: ۱۳۰۱

اشخاص

ابرااری جهرمی، محمدحسن: ۱۵۶، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵

ابرااری، عفت: ۱۶۴

ابراهیمی (استاندار ایلام): ۹۶۱

ابراهیمی، اصغر (وزیر نفت): ۶۹۹، ۸۲۴

اسحاقی، احمد: ۹۸۵

احمد حسن البکر: ۹۴

احمد، احمد: ۱۶۴

احمدزاده، محمود (مشاور سرپرست شرکت ملی فولاد): ۸۲۴

احمدیان، امیرحسین: ۹۰

اراکی، محسن (حاکم شرع دادگاه انقلاب آبادان و خرمشهر): ۴۹۷

اردلان، سوسن: ۶۲۴

اردلان، یوسف: ۱۱۵۲

استالین، ژوزف: ۸۴۴

استاندار بوشهر: ۶۵۳

استاندار زنجان: ۵۲، ۵۳

اسداللهی (نماینده ریاست جمهوری در منطقه سرو): ۵۸۸

اسقف کاپوچی (نماینده پاپ): ۳۳، ۲۷۹، ۲۸۰

اسکندری، محمد: ۸۳۴

اسماعیل حمود حسن (سفیر عراق در دمشق): ۵۴۹

اسماعیل زاده، جهانگیر: ۱۰۴۰

اشمیت، هلموت (صدر اعظم جمهوری فدرال آلمان): ۶۴۳، ۱۱۶۰

اصغر نیا، محمد حسن (استاندار سمنان): ۸۹۱

اصفہانی، رضا: ۸۶

اعتمادزادہ، محمود [م.بہ آذین] (مدیر روزنامہ اتحاد مردم): ۷۶۶

افراختہ، وحید: ۹۱، ۱۶۳

افشار: ۵۶۵

افضلی، بہرام (فرماندہ نیروی دریایی ارتش): ۳۷۸، ۳۷۹، ۵۳۸

اکبری (بازجوی ساواک): ۱۵۶

الیاخوری (اسقف اعظم اورشلیم): ۶۱۰

الیاس سرکیس (رئیس جمهور لبنان): ۱۱۲۲

الیزابت دوم (ملکہ انگلستان): ۷۱۵

امام جماعت مسجد الزہراء شہر آرا (تہران): ۶۲۶

امام جمعہ اہواز: ۵۹۲

امام خمینی، آیت اللہ خمینی: ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۳، ۳۹، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۹، ۶۰، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۱، ۷۲، ۷۶، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۴، ۸۷، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۸، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۹، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۴، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۸۰، ۱۸۷، ۱۹۳

ص: ۱۳۰۲

۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۸، ۲۱۲، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۱، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۵۷، ۲۶۴، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹،
۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۵، ۲۹۲، ۲۹۷، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۱۰، ۳۲۶، ۳۳۱، ۳۳۳، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۳۹، ۳۵۵، ۳۵۶، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۶۵، ۳۶۷،
۳۷۷، ۳۷۸، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۷، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۲۰، ۴۲۲، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۳۳، ۴۳۵، ۴۳۷، ۴۵۱، ۴۵۵،
۴۵۸، ۴۶۲، ۴۷۹، ۴۸۵، ۴۸۷، ۴۸۹، ۴۹۵، ۵۱۰، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۴۰، ۵۵۱، ۵۵۶، ۵۶۱، ۵۸۶، ۵۹۰، ۵۹۴، ۵۹۷، ۶۰۲، ۶۰۶،
۶۲۶، ۶۲۷، ۶۲۸، ۶۳۰، ۶۴۱، ۶۴۲، ۶۴۳، ۶۵۵، ۶۶۳، ۶۶۷، ۶۸۴، ۶۸۵، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۰۳، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۵۰، ۷۵۵، ۷۷۸، ۷۷۹، ۷۸۰،
۷۸۱، ۸۰۰، ۸۱۱، ۸۱۸، ۸۲۰، ۸۲۲، ۸۲۳، ۸۴۷، ۸۴۸، ۸۴۹، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۶۹، ۸۸۱، ۸۹۲، ۸۹۵، ۸۹۶، ۸۹۸، ۸۹۹، ۹۰۰، ۹۲۱، ۹۲۲، ۹۲۵،
۹۲۷، ۹۲۸، ۹۴۱، ۹۴۹، ۹۴۸، ۹۵۱، ۹۷۰، ۹۷۱، ۹۹۰، ۹۹۳، ۹۹۴، ۹۹۵، ۱۰۱۶، ۱۰۱۸، ۱۰۲۸، ۱۰۳۰، ۱۰۷۷، ۱۰۷۸، ۱۱۰۹، ۱۱۱۱، ۱۱۴۱،
۱۱۵۹، ۱۱۷۲، ۱۱۷۸، ۱۱۹۴، ۱۱۹۵، ۱۱۹۶

امامی کاشانی: ۳۱۳، ۳۹۹، ۴۱۹، ۷۱۹

امیرانتظام، عباس: ۵۶، ۱۵۷

امیرغاحی (نماینده قاسملو): ۳۵

امینی آل آقا، سیاوش: ۷۶۳

امینی: ۸۱، ۳۱۳، ۳۱۴

اندرسون، جون: ۱۲۸

انصاری (وزیر اقتصاد شاه): ۳۵

انصاری علی (استاندار گیلان): ۹۸۸

انصاری، (حاکم شرع دادگاه های انقلاب بوشهر): ۹۶۹

انصاری، مجید (نماینده زرنند در مجلس): ۳۹۸

انواری، محی الدین (نماینده رزن در مجلس): ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۲۳۰، ۷۱۶، ۷۱۸، ۷۳۶، ۷۳۷

انور سادات (رئیس جمهور مصر): ۱۳۵، ۱۷۹، ۲۱۱، ۲۱۳، ۲۸۶، ۲۹۷، ۳۶۵، ۳۸۴، ۴۲۳، ۴۴۲، ۵۲۵، ۶۴۲، ۶۶۴

اورن، کنعان (رئیس جمهور ترکیه): ۹۵۳

اویسی: ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۹۷، ۳۰۵، ۳۳۴، ۴۳۰، ۴۷۵، ۵۹۴، ۷۳۱، ۷۵۵، ۸۱۵، ۸۱۹، ۱۰۱۳

اهدائی، سیف الله (کاردار سفارت ایران در انگلیس): ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۵۵، ۳۵۶، ۴۰۵، ۵۰۱، ۶۶۵، ۶۶۶

ایزدی، علی: ۵۶

ایلخانی، علی: ۸۳۴

آتاتورک، کمال: ۹۵۴

آتش برو، امیدوار: ۶۵۳

آذربین (فرمانده سپاه قصر شیرین): ۴۲، ۵۸۶، ۶۴۸

آرام، بهرام: ۹۰، ۱۶۳، ۹۱

آرشام (رئیس سابق ساواک کرمان): ۵۶۵

آرمان، ابوبکر: ۸۶۲

آریانا، بهرام: ۲۲۶، ۲۲۸

آشتیانی، حسین: ۷۳۱

آشتیانی، محمود: ۷۳۲

آصفی، محمد مهدی (سخنگوی حزب الدعوه الاسلامیه عراق): ۹۰

آغاشاهی (وزیر امور خارجه پاکستان): ۱۸۱

آل طعمه، سیدنوری: ۱۴۷

آموزگار، پرویز: ۱۱۰۶

آیت، حسن: ۲۶، ۵۸، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۱۲۱، ۱۳۴، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۷۷، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۷۸،

۳۵۰، ۳۵۱، ۴۱۴، ۴۱۵

آیین (فرمانده سپاه پاسداران فیروز آباد): ۲۹۱، ۴۸۹

باباطاهری (فرماندار مهاباد): ۳۷۳، ۳۹۴

باتمانقلیچ، فریور (فرماندار آبادان): ۲۵۶، ۲۶۶، ۹۶۵، ۹۶۶، ۱۰۱۱، ۱۰۱۲

بار، ریموند (نخست وزیر فرانسه): ۸۷۴

بارانی، حسین (شهردار سابق گناوه): ۶۸۰

بارزانی (رهبر حزب دمکرات کردستان عراق [قیاده موقت]): ۶۵۲

بارزانی، ملامصطفی: ۱۰۵۲

بازرگان، مهدی: ۴۵، ۱۰۳، ۱۱۸، ۱۲۲، ۱۹۵، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۳۸۲، ۴۳۴، ۴۴۳، ۸۹۴، ۱۱۰۹، ۱۱۱۰

باقری، امیرمحمد (فرمانده سابق نیروی هوایی ارتش): ۶۸۶، ۹۶۹، ۹۷۰،

باهتر، محمدجواد: ۲۷، ۱۷۶، ۲۷۸، ۳۱۳، ۴۱۹

بجنوردی، سیدمحمدکاظم: ۴۲۰

بختیار، شاپور: ۳۱، ۳۲، ۳۵، ۴۴، ۵۰، ۶۴، ۶۸، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۱، ۸۳، ۹۱، ۱۳۶، ۱۴۹، ۱۷۹، ۱۸۰، ۲۰۷، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۸۳، ۲۹۷، ۳۰۵،
۳۱۳، ۳۲۷، ۳۳۳، ۳۵۵، ۳۶۰، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۷۷، ۴۱۳، ۴۲۹، ۴۶۷، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۸۹، ۵۱۸، ۵۳۱، ۵۵۲، ۵۵۵، ۵۹۴، ۶۱۴، ۶۳۴، ۷۱۵، ۷۴۴،
۷۵۵، ۸۱۵، ۸۱۹، ۸۴۹، ۸۸۹، ۱۰۴۲، ۱۰۵۴، ۱۰۶۹، ۱۰۷۷، ۱۱۳۴

بختیاری، سعید: ۶۰۷

بختیاری، عبدالصمد: ۱۱۹۰

براتی، محمد: ۶۵۳

برادوست، صومای: ۱۰۴۰

برارشی، سعید: ۷۷۶

براون، هارولد (وزیر دفاع امریکا): ۵۳۸

برائی، مهدی: ۱۶۴، ۱۶۵

ص: ۱۳۰۳

برژنف، لئونید (صدر هیأت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی): ۶۶۵، ۷۵۳

برژینسکی، زیگنیو (مشاور امنیت ملی امریکا): ۳۳، ۵۶، ۱۲۵، ۱۲۷، ۲۹۷، ۸۴۳، ۸۴۹، ۱۰۷۹، ۱۱۰۹، ۱۱۳۵، ۱۱۹۵

بروجردی، محمد (فرمانده سپاه غرب): ۵۰۹، ۶۰۷، ۹۰۷

بروخیم، ابراهیم: ۲۲۵

برهان الدین عبدالرحمان: ۱۰۸۷

بقایی، مظفر: ۶۲، ۸۱، ۸۳، ۸۶، ۲۰۵

بگین، مناخیم (نخست وزیر اسرائیل): ۱۰۴، ۴۴۲، ۹۵۰، ۹۵۱

بلوریان، غنی: ۳۴۵، ۵۶۶، ۷۴۷، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۵۵، ۸۴۲

بلوم، یهودا (نماینده اسرائیل در سازمان ملل متحد): ۱۰۹

بنده بهمن، رضا: ۴۵

بنی احمد، احمد: ۲۲۶، ۲۲۷

بنی صدر، ابوالحسن (رئیس جمهور): ۲۳، ۲۶، ۲۷، ۳۱، ۳۳، ۳۶، ۵۱، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۹، ۸۰، ۸۲، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۹۷، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۴، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۷، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۵۵، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۳، ۱۷۶، ۱۹۲، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۵، ۲۰۸، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۱، ۲۴۱، ۲۵۹، ۲۶۱، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۸۳، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۳۱۱، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۲۶، ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۴، ۳۵۰، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۵۳، ۳۵۵، ۳۶۱، ۳۶۷، ۳۷۷، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۹۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۳۷، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۸، ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۸۲، ۴۸۴، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۴۸۸، ۴۸۹، ۵۳۹، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۵۶، ۵۸۶، ۵۹۴، ۵۹۵، ۵۹۶، ۵۹۷، ۱۰۰۰، ۱۰۱۷، ۱۰۲۸، ۱۰۵۴، ۱۰۷۸، ۱۰۸۸، ۱۰۸۹، ۱۱۱۱، ۱۱۳۵، ۱۱۳۹، ۱۱۶۷، ۱۱۷۰، ۱۱۷۲، ۱۱۸۹

بنی عامری، احسان: ۹۶۸

بوش، جورج: ۵۸۰

بولنت اجویت (رهبر حزب جمهوری خواه خلق ترک): ۹۵۴

بومدین، هواری (رئیس جمهور الجزایر): ۹۸۰، ۱۱۶۷

بونه، کریستیان (وزیر کشور فرانسه): ۷۹

بهرنگی (فرماندار میان دو آب): ۴۸، ۷۴، ۱۱۴، ۳۲۵، ۳۹۴، ۴۴۹، ۴۷۳، ۴۸۳، ۵۸۹، ۶۲۱، ۷۱۳، ۷۴۵، ۷۶۴، ۷۷۶، ۸۹۰، ۹۶۷، ۹۸۷

بهرنگی، اسدالله: ۱۰۷۲

بهشتی، سید محمد حسین (رئیس دیوان عالی کشور): ۳۲، ۳۳، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۷، ۷۷، ۷۸، ۱۲۴، ۱۴۲، ۱۴۳، ۲۰۲، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۳۳۰، ۳۳۲، ۳۶۷، ۴۲۳، ۴۳۴، ۴۹۱، ۵۴۰، ۶۵۵، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۶۵، ۸۶۵، ۸۹۳، ۸۹۴، ۸۹۵، ۸۹۶، ۹۲۶، ۱۰۷۸، ۱۱۷۲، ۱۱۷۳

بهمنی، منوچهر: ۷۶۳

بیات، اردشیر (رئیس پلیس آبادان): ۷۶۳

پاپ ژان پل دوم: ۲۷۹، ۲۸۰، ۳۱۵

پاشاخانی، ارسلان (معاون حزب دمکرات شاخه سنندج): ۸۶۲

پاکروان: ۲۲۷

پالیزبان: ۳۵، ۲۸۷، ۲۸۸، ۳۰۵، ۳۲۷، ۳۶۰، ۴۰۹، ۴۳۰، ۵۵۲، ۶۷۹، ۷۳۱، ۷۵۵، ۸۱۵، ۸۱۹، ۸۸۹

پاول، جودی (سخنگوی کاخ سفید): ۹۳، ۱۳۶، ۳۳۱، ۵۸۰، ۸۴۹

پرتوی، حجت الاسلام (مسئول روابط عمومی سپاه غرب): ۹۱۹، ۹۲۰

پرکت، هنری: ۱۱۰۹

پرورش، علی اکبر (نماینده اصفهان): ۶۰، ۱۷۶، ۳۱۳، ۴۱۹، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۱۹، ۸۲۵

پست دار، اسد: ۱۷۰

پسنزیده، مرتضی: ۱۳۵

پورمحمدی، فریدون: ۶۸۰

پوش، هانس (وابسته فرهنگی سفارت اتریش در تهران): ۲۱۵

پون (پزشک بیمارستان مسیحی اصفهان): ۶۱۱

پونسه، فرانسوا (وزیر امور خارجه فرانسه): ۳۳۳، ۳۳۴

پهلوی، اشرف: ۱۷۹، ۲۲۶، ۲۸۳، ۴۸۹، ۶۵۲، ۶۷۷، ۸۱۵

پهلوی، رضا (رضاشاه پهلوی): ۲۸۱، ۳۸۴، ۴۲۳، ۶۱۴، ۸۸۹

پهلوی، محمدرضا (شاه سابق ایران): ۲۴، ۳۶، ۳۹، ۴۸، ۵۰، ۶۳، ۶۸، ۷۲، ۸۱، ۹۸، ۱۰۵، ۱۱۲، ۱۲۴، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۳، ۱۴۹، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۰، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۲۰، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۶۳، ۲۸۱، ۲۸۳، ۲۸۵، ۲۹۱، ۲۹۶، ۲۹۷، ۳۱۳، ۳۳۴، ۳۵۴، ۴۰۲، ۴۱۴، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۴۲، ۴۵۸، ۴۸۷، ۵۲۲، ۵۲۷، ۵۲۷، ۵۲۹، ۵۳۹، ۶۱۴، ۶۶۶، ۶۶۷، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۳۹، ۷۵۰، ۸۸۰، ۹۳۰، ۹۴۰، ۹۵۱، ۹۷۰، ۹۸۰، ۱۰۱۲، ۱۰۲۷، ۱۰۵۲، ۱۰۵۴، ۱۰۷۸، ۱۰۸۹، ۱۱۱۰، ۱۱۷۲

پیرحسینی، محمدحسن (مشاور رئیس جمهور): ۴۵۲، ۴۵۳، ۹۱۹

تاج الدینی، (سرپرست ژاندارمری آذربایجان غربی): ۴۷، ۶۹۵

تاچر، مارگارت (نخست وزیر انگلستان): ۷۸۳، ۸۷۲، ۱۱۶۰

ترانتر، جان (سخنگوی وزارت خارجه آمریکا): ۲۸۲، ۶۴۴، ۷۳۹، ۸۰۰

تفقدی (فرمانده گردان متخصص خنثی سازی لشکر ۶۴ ارومیه): ۳۷۳

تکبعلی زاده، حسین: ۷۶۳

تورن، گاستون (معاون نخست وزیر لوگزامبورگ، رئیس شورای وزرای جامعه اروپا): ۵۴۹

توکلی، احمد (نماینده بهشهر در مجلس): ۸۶، ۳۹۹، ۶۹۹، ۷۳۶، ۸۲۴

تهرانی، شیخ علی: ۹۲۵

تیزمغز، حسن (دادیار دادرسی انقلاب اسلامی آبادان): ۲۵۵، ۲۵۶

ثابت پور، اسدالله: ۳۱۴

ثابتی، پرویز: ۵۰، ۱۹۵، ۴۷۹

جعفری (فرماندار آمل): ۲۳۹، ۵۹۱

جلالی، عبدالحسین (نماینده نیشابور در مجلس): ۴۲۰، ۶۵۵

جلایی پور، محمدرضا (فرماندار نقده): ۳۷۲

جلوخان، سیدحسین: ۱۴۷

جمی، غلامحسین (امام جمعه آبادان): ۲۵۵، ۲۶۷، ۵۶۰، ۵۶۱

جین وادل، مارگریت: ۶۱۰

چرخ انداز، عزیزالله: ۱۶۴

چفته ای، کریم: ۲۲۳، ۲۲۴

چمران، مصطفی: ۸۵، ۴۲۰، ۵۰۷، ۱۱۹۰

حاج سیدجوادی، علی اصغر: ۸۳

حافظ اسد (رئیس جمهور سوریه): ۱۲۹، ۳۸۵، ۶۶۹، ۱۰۶۸

حامد، سعیدرضا: ۱۹۷

حیب بورقیه (رئیس جمهور تونس): ۱۰۸۷

حیبی، حسن: ۵۹، ۲۲۸، ۴۲۰

حیبی، رضا (از عوامل کودتای نقاب): ۵۵۵

حجازی، سیدعبدالرضا: ۱۵۷

حجازی، فخرالدین: ۳۵۴، ۴۰۴

حجتی کرمانی، محمد جواد (نماینده کرمان در مجلس): ۸۶، ۸۷، ۱۴۱، ۲۲۹، ۲۳۰، ۳۹۹

حسن طوالبه (مدیر کل وزارت فرهنگ عراق): ۹۴۰

حسن زاده آملی (امام جمعه آمل): ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۹۵

حسینی، غلامرضا (نماینده ارومیه در مجلس): ۷۴، ۴۴۵، ۵۶۶

حسینجانی (نماینده بندرانزلی در مجلس): ۸۷

حسین زاده (بازجوی ساواک): ۱۵۶

حسینی (بازجوی ساواک): ۱۵۶

حسینی (سرپرست پاکسازی ادارات استان گیلان): ۱۱۶

حسینی، شیخ جلال الدین (رهبر گروه خبات): ۶۵۲، ۷۱۲، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۵۴، ۷۵۵، ۸۱۸

حسینی، شیخ جلال: ۱۷۰، ۲۲۱، ۲۵۴، ۵۵۲

حسینی، عزالدین (از سران ضدانقلاب کردستان): ۶۷۷، ۶۸۲، ۷۱۲، ۷۴۸، ۸۴۱، ۸۹۰، ۸۹۱

حسینی، عزالدین: ۵۶، ۲۷۵، ۴۳۰، ۵۱۷، ۵۳۱، ۵۶۶، ۱۰۱۳، ۱۰۱۴

حصاری، سیدجواد: ۱۷۱

حصامی، سیدجواد: ۱۵۰

حضوری، یحیی (خبرنگار طرفدار حزب بعث): ۷۰۳

حق شناس، تراب: ۱۶۳

حقگو، جمشید (استاندار سابق آذربایجان غربی): ۲۲۲

حکیم، آیت الله العظمی: ۸۹

حکیم، سیدمهدی: ۸۹

حمید تازد (وابسته سفارت عراق در وین): ۲۱۵

حنیف نژاد، احمد: ۱۵۵، ۱۹۵

خاتمی، سیدمحمد (نماینده اردکان در مجلس): ۵۴۱، ۹۹۱، ۹۹۲

خادمی (آیت الله): ۹۲۵

خاکپور (از مسئولان مخابرات سنندج): ۶۰۸

خالد خلیل جابر (دبیر اول سفارت عراق در برلین شرقی): ۲۳۶، ۲۴۶

خالدی، محمد: ۴۵

خامنه ای، سیدعلی (آیت الله، امام جمعه تهران): ۱۰۲، ۱۳۷، ۱۷۶، ۲۴۲، ۲۷۸، ۳۱۳، ۳۳۶، ۴۱۹، ۴۷۸، ۶۶۴، ۷۸۲، ۸۶۶، ۹۲۱، ۹۲۳، ۹۴۸، ۹۴۹، ۱۱۰۵، ۱۱۰۹، ۱۱۳۳

خامنه ای، سیدمحمد (نماینده مشهد در مجلس): ۱۳۴، ۳۹۷

خاموشی، محسن: ۹۱

خزعلی (آیت الله): ۴۱۶

خسروی، محمدعلی (امام جمعه تکاب): ۵۳۲

خلخال، صادق: ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۱۴۱، ۲۰۵، ۲۰۸، ۳۱۳، ۳۹۹، ۴۲۰، ۴۲۲، ۶۹۹، ۸۹۱

خلف یعقوب: ۷۰۹

خمینی، سید احمد: ۵۷، ۵۹، ۶۰، ۶۸، ۶۹، ۳۵۵، ۴۳۸، ۴۶۲، ۶۱۱، ۶۲۸، ۶۴۲، ۶۴۳، ۶۸۴، ۷۰۳، ۸۲۰

خویی، سید ابوالقاسم (آیت الله العظمی): ۳۰۰، ۳۰۱

خیابانی، موسی: ۸۳، ۱۵۵، ۳۵۰، ۷۴۹، ۹۲۱، ۹۶۹، ۱۰۱۶، ۱۰۷۶، ۱۱۵۸، ۱۱۵۹

داودی، سیداسماعیل (وزیر مشاور): ۶۹۸، ۸۲۴، ۹۲۶

دزفولی، خلیل: ۱۵۷، ۱۶۴

دستغیب، آیت الله سید عبدالحسین (امام جمعه شیراز): ۷۳۴، ۸۲۰، ۸۲۱

دوزدوزانی، عباس (وزیر ارشاد ملی): ۶۹۹، ۸۲۴

دهقانی، اشرف: ۷۶۵

دهقانی، حسن (اسقف): ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۹، ۷۱۶

دیالمه، عبدالمجید (نماینده مشهد در مجلس): ۳۹۸، ۹۹۱

دیت بور، آلدیس (وزیر امور خارجه اتریش): ۱۸۴

دیلمی رزمخواه، غلامحسین: ۱۹۷

دیوان بچاری، علی: ۴۵

دیوید بلفیلد (داود صلاح الدین): ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۸۰

راستی، فتحعلی (بخشدار محمودآباد شاهین دژ): ۸۹۰

ص: ۱۳۰۵

رایت، آرتور (کاردار سفارت انگلستان در تهران): ۳۱۴، ۳۱۵

ربیعی (فرمانده سپاه گیلان): ۵۳۴

رجایی، محمدعلی (نخست وزیر): ۲۷، ۲۹، ۳۳، ۵۵، ۵۸، ۵۹، ۱۶۲، ۲۰۳، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۵۳، ۳۶۱، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۹۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۳۸، ۴۳۸، ۴۵۸، ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۳۹، ۴۵۵، ۴۵۶، ۴۵۹، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۴، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۸۴، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۴۹۸، ۴۹۹، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۰۳، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۱۹، ۷۳۶، ۷۳۷، ۷۳۸، ۷۳۹، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۵۲، ۷۶۶، ۷۶۷، ۷۷۹، ۷۸۰، ۷۸۱، ۷۸۲، ۷۸۴، ۷۸۵، ۷۹۹، ۸۲۰، ۸۲۴، ۸۲۵، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۴۳، ۸۴۶، ۸۴۷، ۸۴۸، ۸۶۹، ۸۷۰، ۸۷۱، ۸۷۲، ۸۷۳، ۸۷۴، ۸۹۴، ۸۹۵، ۸۹۶، ۹۲۱، ۹۲۶، ۹۲۷، ۹۲۸، ۹۲۹، ۹۳۰، ۹۴۷، ۹۴۸، ۹۴۹، ۹۵۳، ۹۶۱، ۹۷۸، ۹۸۴، ۹۹۴، ۹۹۹، ۱۰۱۸، ۱۰۴۳، ۱۰۸۹، ۱۰۰۰، ۱۱۶۷، ۱۱۷۸، ۱۱۸۹، ۱۱۹۴، ۱۱۹۵

رجوی، مسعود: ۸۱، ۸۳، ۹۰، ۳۵۰، ۶۰۷، ۷۴۹، ۸۱۹، ۱۰۱۶، ۱۰۱۷، ۱۰۷۶، ۱۰۷۷

رحیمی، ملاصالح (امام جمعه کردهای نقده): ۳۷۱، ۳۷۲

رزم آرا، خلیل (از عوامل جاسوسی دایره اسقفی اصفهان): ۶۱۰، ۶۱۱

رزمی، رضا (رئیس سابق شهربانی آبادان): ۶۰۵، ۷۲۱

رشید عبدالله (وزیر امور خارجه امارات متحده عربی): ۵۴۷، ۵۴۸

رشیدیان، محمد (نماینده آبادان): ۳۹۸، ۹۹۱

رضایی، رضا: ۹۰

رضایی، محسن (ابوالقاسم): ۱۵۵

رضایی، مرتضی (فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی): ۳۱، ۱۱۹۰

رضوانی، عبدالکریم (فرمانده سپاه آواده): ۲۹۱، ۲۹۲

رضوی (فرمانده ژاندارمری خوزستان): ۱۴۶، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۷۲، ۸۸۷

رکنی، ناصر (از عوامل کودتای نقاب): ۳۲۸، ۳۲۹، ۱۰۴۲، ۱۰۷۷

رمضانی دهاقانی، اسفندیار: ۷۶۳، ۸۹۴

روحی آهنگران، بهمن: ۱۵۷

رونسی، رابرت (رهبر مسیحیان انگلیک انگلستان): ۴۵۵

رونی، محمد: ۶۱۱

ریاض طه (رئیس سندیکای مطبوعات لبنان): ۷۱، ۵۷۱، ۱۱۳

ریاض محمود سالم (رئیس بخش امور قانونی وزارت امور خارجه عراق): ۱۰۵۳، ۱۰۹۴

ریگان، رونالد: ۴۰۲، ۴۶۳، ۹۹۳، ۹۹۴

زاگرس خسروی، محمد: ۱۵۶

زاهدی (سرلشکر): ۸۲

زاهدی، اردشیر: ۱۳۸، ۱۷۹، ۵۰، ۴۷۹

زکیانی (فرمانده لشکر ۶۴ ارومیه): ۳۲۶، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۵۰، ۶۳۷، ۶۳۸، ۱۰۷۳

زمانپور سیاهکلی، هرمز: ۱۹۷

ژاندارم، حسین: ۷۳۱، ۷۳۲

ژیسکاردستن، والرئ (رئیس جمهور فرانسه): ۷۹، ۳۷۹، ۶۶۳، ۱۱۶۰

ساجد، سیدمسعود: ۲۲۰

سارتر، کریستوفر (مفسر امور بین الملل رادیو انگلیس): ۶۶۷

سامی حنا عطاالله (دبیر اول سفارت عراق در وین): ۱۸۴، ۲۱۵

سامی، کاظم: ۸۹۴

سپاسی آشتیانی، علیرضا: ۹۰، ۹۱

کاظمی (فرمانده گروهان بستان): ۱۰۳۵

ستوده، سیروس (سرگرد): ۹۸، ۶۵۳

سحابی، عزت الله (نماینده تهران): ۱۱۸، ۴۲۰، ۶۴۳

سحابی، یدالله: ۶۱، ۱۲۲، ۱۹۵، ۲۰۲، ۲۲۸، ۸۹۴

سخنگوی سازمان عفو بین الملل: ۶۶۷

سخنگوی سفارت عراق در لندن: ۳۰۰

سخنگوی مرکز فرماندهی سپاه پاسداران: ۳۷۴

سخنگوی وزارت امور خارجه ایران: ۲۶۰

سخنگوی وزارت امور خارجه عراق: ۳۷، ۵۰۳

سخنگوی وزارت امور خارجه کویت: ۶۱۸، ۶۱۹

سخنگوی وزارت بازرگانی و تجارت اندونزی: ۴۹۵

سخنگوی وزارت خارجه فرانسه: ۶۶۳

سخنگوی وزارت دفاع عراق: ۸۳۶، ۸۶۰

سرپرست فرمانداری دزفول: ۱۰۶، ۱۰۷

سردار جاف: ۳۵، ۲۲۳، ۲۳۷، ۳۲۴، ۴۰۹، ۴۸۴، ۶۷۹، ۷۳۱، ۷۷۶، ۹۸۸

سرگرد رامین (فرمانده گروه رزمی الله اکبر): ۱۰۳۴

سرگرد ناطق (مرزبان مهران): ۱۰۳۲

سرهنگ افضلیان (فرمانده هنگ سوسنگرد): ۱۰۳۵

سرهنگ رقابی (رئیس سابق شهربانی رشت): ۷۷۸

سرهنگ علیار: ۷۵۵

سعادت، محمدرضا (عضو کمیته مرکزی سازمان مجاهدین خلق): ۲۸، ۱۵۵، ۹۲۱، ۹۶۹، ۱۰۱۶، ۱۰۷۷، ۱۱۰۶، ۱۱۰۸، ۱۱۵۸، ۱۱۵۹

سعد حداد: ۷۰۴، ۷۰۵

سعدون حمادی (وزیر امور خارجه عراق): ۲۸۶، ۸۵۰، ۸۶۰، ۸۸۰، ۹۴۱، ۱۱۶۷، ۱۱۶۹، ۱۱۷۰، ۱۱۴۰

سعدون شاکر (وزیر کشور عراق): ۶۰۱

سعدون قیدان (وزیر ترابری عراق): ۶۷۱، ۶۷۲

سعود الفیصل (وزیر امور خارجه عربستان): ۲۹۹

ص: ۱۳۰۶

سعیدی (فرمانده سپاه قم): ۶۶۳، ۶۶۴

سفیر آلمان غربی در ایران: ۷۵۲

سفیر ژاپن در ایران: ۵۰۰

سفیر عراق در اردن: ۶۷۲

سفیر هلند در ایران: ۵۱۱

سلامتی، محمد (وزیر کشاورزی): ۶۹۹، ۸۲۴

سلامتیان: احمد (نماینده اصفهان در مجلس): ۲۶، ۶۱، ۶۲، ۸۱، ۸۲، ۸۵، ۸۶، ۱۴۲، ۲۲۸، ۲۲۹، ۳۳۵، ۴۲۰، ۴۲۱، ۶۸۶، ۶۹۹، ۷۰۱، ۸۷۲، ۸۹۴، ۸۹۵

سلطان بن عبدالعزیز (وزیر دفاع عربستان): ۲۹۹، ۶۶۸

سلطانی، جلیل: ۶۱۱

سلطانی، جواد مصطفی: ۶۰۶

سلیم الحوص (نخست وزیر لبنان): ۱۱۳

سلیمان دمیرل (نخست وزیر ترکیه): ۹۵۴، ۹۷۲

سلیمی، سلیم: ۶۷۹

سمیر بری (جاسوس عراقی): ۱۳۱

سنجابی، کریم: ۱۲۳، ۱۵۱

سولیوان، ویلیام (آخرین سفیر امریکا در ایران): ۶۱۱، ۸۴۸

سید حسین نقیعی: ۶۰۵

سیسکو، جوزف (قائم مقام معاون پیشین وزیر امور خارجه امریکا): ۳۱۶

شاد عبدالرحیم (افسر عراقی): ۶۰۵

شادبخشی، احمد: ۱۶۴

شادنوش (فرماندار قائم شهر): ۶۹۷، ۷۹۷

شاذلی بن جدید (رئیس جمهور الجزایر): ۱۰۸۷

شاذلی قلیبی: ۱۱۴۰

شاکری، (از سران کومه له): ۶۲۳، ۶۵۲، ۸۸۹

شاکری، خسرو: ۳۶۷

شامیر، اسحاق (وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی): ۱۸۳

شاه آبادی، حجت الاسلام (نماینده امام): ۴۰۴

شاهین (معاون فرمانداری پاوه): ۶۲۲

شبستری: ۱۳۴

شجاعی، محمد (نماینده زنجان در مجلس): ۸۴، ۸۵، ۱۷۷، ۲۳۰

شرافت، محمدجواد (نماینده شوشتر در مجلس): ۳۹۷

شرافتی، حاجی ملا عبدالله: ۱۷۱

شریف امامی، جعفر: ۶۸۶

شریف واقفی (مهندس، از سپاه میاندوآب): ۴۱۱

شریف واقفی، مجید: ۷۷، ۹۰، ۹۱، ۱۶۳، ۱۶۴، مجید: ۷۴۹

شریفیان: مسیح: ۶۸۳

شریفیان، نصرالله: ۶۸۳

شفیق، آزاده: ۲۲۶، ۳۳۴

شکوفه، علی حمه: ۷۳۲

شمخانی، علی (فرمانده سپاه خوزستان): ۹۸، ۷۷۴

شمس اردکانی، علی (رئیس هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد): ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۹

شمیرانی، جمال (نماینده ایران در سازمان ملل متحد): ۲۶۰، ۲۹۳، ۲۹۵، ۶۶۲

شنیشل بچاری، عبدالله: ۴۵

شهرام، محمدتقی: ۷۷، ۹۰، ۹۱، ۱۱۵، ۱۶۳، ۴۱۶، ۷۴۹، ۱۱۰۶

شهردار سنندج: ۶۰۸

شیخ خلیفه بن سلیمان آل خلیفه (نخست وزیر بحرین): ۷۲۵

شیخ زاید بن سلطان آل نهیان (رئیس امارات متحده عربی): ۱۴۷، ۵۷۲

شیخ سرور بن محمد (رئیس دربار امارات متحده عربی): ۵۷۲

شیخ قاسم اسلامی (مبلغ هیئت قائمیه تهران): ۱۳۳

شیرازی، آیت الله العظمی سیدعبدالله: ۸۹۲، ۸۹۹، ۹۰۰، ۹۹۱

شیراک، ژاک: ۱۸۴

صادق، ناصر: ۱۹۵

صادقی، محمدحسین: ۱۱۹۴

صالح باوند (سرپرست حزب دمکرات دره قاسملو): ۶۷۹

صالحی، حسن: ۷۷۷، ۷۷۸

صالحی، علی رحم: ۶۱۱

صداقت پیشه، حمید (فرمانده سپاه ارومیه): ۵۰۶، ۵۶۲، ۸۱۷، ۸۱۹

صدام حسین: ۲۷، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۹، ۴۰، ۴۴، ۶۳، ۶۴، ۸۹، ۹۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۶۲، ۱۶۳، ۲۴۲، ۲۵۴، ۲۸۶، ۲۹۹،

۳۰۰، ۳۴۴، ۳۵۴، ۳۸۴، ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۰۷، ۴۵۷، ۴۸۷، ۴۹۵، ۵۱۵، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۳۰، ۵۴۹، ۵۵۲، ۵۷۱، ۵۷۲، ۵۸۶، ۶۰۳، ۶۱۷، ۶۱۸، ۶۴۲،

۶۶۸، ۶۶۹، ۷۲۵، ۸۸۱، ۸۸۹، ۹۴۰، ۹۴۱، ۹۵۱، ۹۶۲، ۹۸۰، ۹۹۹، ۱۰۰۱، ۱۰۲۸، ۱۰۲۹، ۱۰۵۱، ۱۰۵۲، ۱۰۵۴، ۱۰۶۸، ۱۰۸۷، ۱۰۸۸، ۱۰۸۹،

۱۰۹۲، ۱۰۹۴، ۱۱۲۲، ۱۱۲۴، ۱۱۳۹، ۱۱۴۱، ۱۱۷۱، ۱۱۷۸

صدر، بنت الهدی: ۸۹

صدر، رضا (وزیر بازرگانی): ۴۲۰، ۶۹۸

صدر، سید محمد باقر (آیت الله): ۱۴۷، ۷۱، ۸۹، ۹۰، ۱۰۰۹

صدر، سیدحسین: ۹۰

صدرحاج سیدجوادی، احمد: ۸۹۴

صدوقی، محمد (امام جمعہ یزد): ۳۱۱، ۳۱۲

صلاح الدین بیطار: ۷۹، ۵۷۱

صمدیہ لباف، مرتضی: ۷۷، ۹۰، ۹۱، ۱۶۳، ۱۶۴، ۷۴۹

صیاد شیرازی، علی: ۱۱۸۲، ۱۱۸۳

ص: ۱۳۰۷

صیادیان (سپهبد فراری): ۵۶۵

ضیاء الحق (رئیس جمهور پاکستان): ۳۸۷، ۴۴۲، ۴۸۷

ضیائی (معاون سیاسی استانداری ایلام): ۵۲۹، ۸۵۸

طارق الحمد آل عبدالله (دبیر کل شورای فرماندهی عراق): ۴۹۵

طارق عزیز: ۱۱۷۲

طالبانی، جلال (رهبر اتحادیه میهنی کردستان عراق): ۱۸۸، ۲۸۹، ۴۳۰، ۵۳۱، ۵۶۵، ۵۶۶، ۶۷۶، ۶۷۹، ۷۴۴، ۸۹۰، ۸۹۱

طالقانی، اعظم (نماینده مجلس): ۷۵

طالقانی، اعظم: ۸۹۴

طالقانی، سید محمود: ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۶، ۲۰۲، ۶۶۶، ۷۹۹، ۸۱۹، ۹۲۱، ۹۲۴، ۹۴۷، ۹۴۸

طاهری (آیت الله): ۲۷۶

طاهری، حسین (استاندار آذربایجان غربی): ۲۲۲، ۳۲۳، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۴۸، ۳۷۰، ۳۷۲، ۳۷۳، ۴۵۰، ۴۹۸، ۵۶۵، ۵۷۷، ۶۳۹، ۶۷۸، ۷۱۲، ۷۴۵

۸۱۴، ۸۱۷، ۸۶۳، ۸۷۵، ۹۷۲، ۹۷۳

طایه عبدالکریم (وزیر بازرگانی عراق): ۲۴۵

طباطبایی، سید صادق: ۷۰۳، ۱۱۹۶

طباطبایی، سید عمادالدین: ۱۴۷

طباطبایی، سید محمد تقی (حاکم شرع استان خوزستان): ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۹۰، ۴۹۷

طباطبایی، سید مهدی (دادستان کل انقلاب اسلامی مازندران): ۶۸۳، ۶۸۶، ۷۰۱

طباطبایی، علی اکبر (وابسته مطبوعاتی سفارت ایران در واشنگتن در زمان شاه): ۵۰، ۷۸، ۴۷۹، ۱۲۴، ۱۲۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۷۹، ۱۸۰

طریق، اکبر: ۱۱۰۶

طه یاسین رمضان (معاون رئیس جمهور عراق): ۳۰۶

ظهيرنژاد (فرمانده نیروی زمینی ارتش): ۲۸۸، ۴۸۴، ۷۲۹، ۸۵۹، ۸۸۲، ۹۱۲، ۹۶۱، ۱۱۹۰

عابدین زاده، کامل (نماینده خوی در مجلس): ۷۴

عارف البصرى: ۱۴۷

عارفى، حسن (وزير علوم و فرهنگ و هنر): ۶۹۸، ۸۲۴

عباسپور، حسن (وزير نيرو): ۶۹۸

عباسى (فرمانده عملياتى حزب دمكرات كردستان ايران): ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۲۱، ۶۳۷، ۶۶۱

عبدالكريم (وزير نفت عراق): ۲۸۷

عبدالله الاحمر (دبير كل حزب بعث سوريه): ۶۴۱

عبدالله بن عبدالعزيز (فرمانده گارد ملي عربستان): ۲۹۹

عبدالواحد بلقرين (وزير تبليغات و ارشاد ملي مراکش): ۶۶۸

عثمان خالدى: ۷۷۷

عزت ابراهيم الدورى (معاون رياست شوراي فرماندهى انقلاب عراق): ۳۷، ۷۲۵، ۹۹۹، ۱۰۰۰

عزتى، حسين: ۹۰

عزيز رشيد عقراوى (وزير مشاور عراق): ۶۴۱، ۶۴۲

عزيز محمد (دبير اول كميته مركزى حزب كمونيست عراق): ۱۰۶۸

عزيزمرادى، كامران (سرهنگ): ۹۸، ۹۹

عضدى (بازجوى ساواك): ۱۵۶

عطاپور (شكنجه گر ساواك): ۱۹۵

عطرى، رحمت: ۷۳۲

علم الهدى (نماينده اردبيل): ۳۹۸

علم الهدى، مهدى: ۵۱

علوى: ۵۶، ۶۸۶

على شعيمات (وزير ترابرى اردن): ۶۷۱، ۶۷۲

عليپور، مراد: ۶۷۹

غرضی، سید محمد (استاندار خوزستان): ۳۲، ۵۸، ۵۹، ۹۸، ۹۹، ۱۶۲، ۲۵۶، ۳۹۹، ۴۲۰، ۴۲۲، ۴۵۲، ۴۵۳، ۵۹۲، ۹۸۱

غروی، محمد (استاندار آذربایجان شرقی): ۴۲۰، ۷۲۹

غضنفرپور، احمد: ۶۰، ۶۱، ۲۳۰، ۳۵۱، ۸۹۴

غفاری، هادی (نماینده تهران در مجلس): ۴۰۴، ۵۹۶، ۸۹۱، ۱۰۱۶، ۱۰۷۷

غلامی، غلام حسین: ۱۱۵

غیاثی، محمد: ۱۷۰

فاتح سیف الله: ۱۰۱۴

فارسی، جلال الدین: ۵۵، ۵۶، ۵۸، ۵۹، ۷۹، ۸۰، ۱۲۴، ۱۶۱، ۱۶۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۴۱، ۳۱۱، ۳۵۲، ۳۶۱، ۳۹۹، ۴۲۰، ۴۲۲

فاروق اعلامی (رئیس اتحادیه دانش آموزان حزب بعث عراق): ۱۳۲

فرانسوا دونیو (وزیر بازرگانی فرانسه): ۲۴۵

فرتوک زاده، فاطمه: ۱۶۴

فردوست، حسین: ۴۷۹

فرماندار پاوه: ۷۳

فرماندار سنندج: ۶۹۶

فرماندار قصرشیرین: ۵۷۲، ۶۷۲، ۸۳۴

فرماندار قم: ۷۵، ۷۶

فرماندار لنگرود: ۱۵۴

فرماندار مسجد سلیمان: ۵۲۱

فرماندار نجف: ۷۱

فرمانده پادگان بانه: ۴۱۰

فرمانده پاسگاه تنگاب نو و ولد کشته: ۸۰۶

فرمانده سپاه تبریز: ۸۱۴

فرمانده سپاه سرپل ذهاب: ۴۷۱

فرمانده سپاه شاهین دژ: ۸۴۱

فرمانده سپاه کوهدشت: ۷۳۳،

فرمانده سپاه مریوان: ۶۷۵،

فرمانده سپاه مشهد: ۵۹۳

ص: ۱۳۰۸

فرمانده سپاه مهاباد: ۵۵۳

فرمانده عملیات سپاه خرم آباد: ۳۷۶

فرمانده عملیات سپاه رشت: ۷۷۷،

فرمانده گروهان سومار: ۳۶۹

فرمانده گروهان نقده: ۴۱۳

فروزان، حسین علی (فرمانده ژاندارمری کل کشور): ۶۳۴، ۷۸۸، ۸۵۹، ۹۱۱، ۹۲۸

فروهر، داریوش: ۸۳، ۶۸۶، ۷۰۱

فرهانی، جعفر: ۲۲۰

فکوری (فرمانده نیروی هوایی): ۳۱، ۵۳۸، ۸۲۴، ۹۶۱، ۱۱۹۰،

فلاحی، ولی الله (جانشین ستاد مشترک ارتش): ۹۹، ۱۰۰، ۴۸۹، ۶۸۳، ۶۸۴، ۷۴۲، ۷۵۷، ۷۹۲، ۸۰۸، ۸۱۱، ۸۲۲، ۸۲۳، ۸۲۸، ۸۲۹، ۸۵۹

۹۱۳، ۹۶۱، ۹۷۰، ۹۸۴، ۱۰۰۰، ۱۰۲۸، ۱۰۲۹، ۱۰۹۴، ۱۱۲۵، ۱۱۵۰، ۱۱۹۰

فومنی (نماینده فومنات): ۵۹۶

فهد بن عبدالعزيز (ولیعهد عربستان): ۲۹۹

فیاض بخش، محمد علی (وزیر مشاور و سرپرست بهزیستی): ۶۹۸، ۸۲۴

فیتز، رابرت: ۷۱

فیروزی، شاهپور (فرمانده دسته دمکرات کامیاران): ۶۵۰

قادرزاده، توفیق: ۷۳۲

قاسملو، عبدالرحمن: ۳۱، ۵۶، ۱۷۲، ۱۹۰، ۲۶۳، ۲۷۵، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۴۵، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۶۰، ۳۶۱، ۴۷۳، ۴۷۴، ۵۱۷، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۶۶، ۶۰۶،

۶۷۷، ۷۱۲، ۷۳۱، ۷۴۴، ۷۵۳، ۸۱۷، ۸۹۰، ۸۹۱، ۹۸۸، ۱۰۱۴، ۱۰۴۰، ۱۱۵۳

قاسمی، ابوالفضل (دبیرکل حزب ایران): ۳۶۷

قانعی، برهان (فرماندار مریوان): ۵۱۷، ۶۳۶، ۱۱۳۲

قباشیان، باقر: ۲۲۰

قیانچی، سید عزالدین: ۱۴۷

قدوسی، علی (دادستان کل انقلاب): ۷۵، ۱۵۵، ۱۶۵، ۱۹۸، ۳۱۴، ۴۱۴، ۴۶۳، ۷۱۰، ۷۳۶، ۷۶۶، ۹۷۰.

قذافی، معمر (رئیس جمهور لیبی): ۳۱۰، ۳۱۱، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۸۱، ۵۹۶، ۵۹۷، ۶۶۸، ۶۶۹، ۱۱۹۵، ۱۱۹۶، ۱۳۷، ۱۳۹، ۱۶۷، ۶۴۳، ۶۸۸، ۸۲۷، ۸۹۴

قریشی، فریده: ۱۷۲

قشقایی، خسرو: ۵۳، ۵۴، ۶۸، ۸۱، ۲۹۱، ۲۹۲، ۶۰۹، ۶۲۵، ۶۵۴، ۷۳۳، ۸۲۱

قشقایی، عبدالله: ۲۹۱

قشقایی، ناصر: ۵۳، ۲۹۱، ۶۵۴، ۷۳۳

قطب زاده، صادق (وزیر امور خارجه): ۳۰، ۳۱، ۳۳، ۳۹، ۴۰، ۵۵، ۶۲، ۶۴، ۶۸، ۷۷، ۷۸، ۹۱، ۲۸۳، ۲۹۳، ۲۹۴، ۳۳۱، ۳۳۳، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۵۵، ۳۸۷، ۴۲۲، ۴۲۴، ۴۶۵، ۴۶۸، ۴۹۲، ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۴۷، ۵۹۷، ۵۹۸، ۶۱۴، ۶۲۰، ۶۲۹، ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۵۴، ۶۵۵، ۶۵۶، ۶۸۷، ۷۲۱، ۷۵۰، ۷۸۴، ۸۰۰، ۸۹۷، ۹۷۰، ۹۷۱، ۹۹۵، ۱۰۱۸، ۱۰۴۳، ۱۰۷۹، ۱۰۸۹، ۱۱۱۰

قمی، حسن: ۸۹۰

قندی، محمود (وزیر پست و تلگراف): ۶۹۸، ۸۲۴

کارتز، جیمی (رئیس جمهور امریکا): ۳۱، ۳۲، ۸۹، ۱۸۱، ۲۳۵، ۲۸۱، ۲۸۲، ۳۱۶، ۳۳۱، ۳۴۳، ۳۴۶، ۳۷۹، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۶۳، ۴۹۱، ۴۹۲، ۵۷۹، ۵۸۰، ۶۶۳، ۷۱۵، ۷۵۲، ۷۸۴، ۹۳۰، ۹۷۱، ۹۹۴، ۱۱۱۱، ۱۱۳۵، ۱۱۹۵، ۱۱۹۶

کاردار سفارت الجزایر در ایران: ۷۰۲، ۷۰۳

کاردار سفارت انگلیس در ایران: ۵۱۱، ۵۱۲

کاردار سفارت ایران در عراق: ۳۷، ۸۳۲، ۸۵۰، ۸۸۰

کاردار سفارت سوئیس در ایران: ۱۷۹، ۲۰۶، ۴۹۰

کاردار سفارت شوروی در ایران: ۱۰۳، ۱۰۴، ۵۱۲، ۵۴۱

کاردار سفارت عراق در اتریش: ۱۸۴

کاردار سفارت فرانسه در اسرائیل: ۱۸۳

کاسترو، فیدل: ۱۱۲۲

کاشانی (رئیس اداره نشر اسکناس): ۸۸

کاشانی، سیدابوالقاسم (آیت الله): ۸۱، ۸۳، ۸۶، ۲۰۵، ۲۳۱

کاشانی، محمود: ۲۳۱

کاظمی (مدیر عامل بهداری استان کرمانشاه): ۱۰۹۲

کاظمی، ناصر (فرماندار و مسئول سپاه پاسداران اورامانات و پاوه): ۳۷۴، ۴۲۸، ۵۵۴، ۵۶۳، ۶۰۳

کامل جاسم حمید (فرمانده لشکر سوم زرهی عراق): ۹۱۳

کاوند، جمال (فرمانده سپاه سرپیل ذهاب): ۹۴۵

کتوئی، حسین: ۷۱۱

کچوئی، محمد: ۱۱۰۶

کرایسکی، برانو (صدر اعظم اتریش): ۲۱۵

کربچند، شیخ محمد: ۷۳۱، ۷۳۲، ۸۱۸

کریستوفر، وارن: ۱۱۶۰

کریم واغی: ۷۰۹

کریمی، (دادستان رشت): ۷۷۸

کریمی، احمد رضا (عضو سابق سازمان مجاهدین خلق): ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵

کریمی، سرهنگ (فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه): ۷۲۷

کریمی، فواد: ۶۰، ۶۱

کریمی، منوچهر: ۶۱۱

کشکولی، جعفر خان: ۶۰۹

کشی زاده، یوسف: ۹۴۶

کشیش اکسل: ۶۱۰

کشیش پول هندی: ۶۱۰

كفايتى، عزت الله: ٢٨، ٨٣، ٣٤٩، ٣٥٠، ٤١٤، ٤١٥

كلاشى، حامديك: ٧٧٦

كلانترى، موسى (وزير راه): ٥٥، ٥٨، ٢٢٨، ٤٢٠، ٤٩٨، ٨٢٤

كمال حسن على (معاون رئيس جمهور مصر): ٢١١

كمالى، شيخ جمال الدين: ١٧١

ص: ١٣٠٩

کمانگر، صدیق: ۶۰۶، ۶۲۲

کنعانی، رضا: ۴۵

کوچک زاده (معاون لشکر ۷۷ و دبیر بسیج ملی خراسان): ۶۱۱

کوئین، ریچارد: ۲۰۸، ۲۰۹

کیانوری، نورالدین: ۷۵۵

کیانی، مهدی (فرمانده سپاه آبادان): ۲۶۶، ۲۶۷

کی نژاد (استاندار همدان): ۸۶۵

گراهام، جان (سفیر انگلستان در ایران): ۶۱۰

گرچی بیانی، هرمز: ۹۴۶

گرومیکو، آندره (وزیر امور خارجه شوروی): ۴۶۵، ۵۱۲، ۶۵۵، ۶۵۶

گلپایگانی، آیت الله العظمی سیدرضا: ۸۹۲، ۸۹۹، ۹۰۰، ۹۹۰

گلزاده غفوری، علی: ۸۹۴

گلی (فرماندار خرمشهر): ۱۰۶۷

گمشادزهی، رئیس دانشگاه سیستان و بلوچستان: ۷۷۸، ۷۷۹

گنابادی، محمدشهاب (وزیر مشاور و سرپرست مسکن و شهرسازی): ۶۹۹، ۸۲۴

گورینکو (قائم مقام وزارت امور خارجه شوروی): ۵۱۳

لانگ، اریک (سفیر سوئیس در ایران): ۱۰۷۸

لاهوئی، حسن (نماینده رشت در مجلس): ۱۶۰، ۴۰۱

لاهیجی، عبدالکریم: ۱۵۵، ۹۶۹، ۱۰۷۷

لکی (فرمانده هنگ ژاندارمری ایلام): ۹۰۸

لنین: ۸۴۴

ماسکی، ادموند (وزیر امور خارجه امریکا): ۳۳، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۱، ۲۸۶، ۴۰۱، ۴۰۲، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۰، ۷۰۳، ۷۳۹، ۷۵۲، ۷۸۴، ۸۴۷، ۸۴۸

۱۱۳۵، ۱۰۱۹، ۱۰۱۸، ۹۹۵، ۹۹۴، ۹۷۱، ۹۳۱، ۹۳۰، ۸۵۰، ۸۴۹

ماکویی، بهروز (استاندار کرمانشاه): ۳۲۰، ۴۸۴

مالکیان (فرمانده سپاه مستقر در قصر شیرین): ۳۹۰

مامدی، صنار [سنار]: ۴۷، ۵۶۵، ۶۳۸، ۸۴۱، ۱۰۴۰

متحده، ایرج: ۶۱۰

متحدین، سعید: ۲۵۸

مجتهدی، سیدفرج الله: ۷۶۳

مجد (سرپرست سازمان بسیج ملی): ۴۵۲، ۱۱۹۰

محرابی کپورچال، محمدعلی: ۶۵۳

محسن، سعید: ۱۶۳، ۱۹۶

محققی (فرمانده ژاندارمری پهلوی دوم): ۶۲، ۳۲۸

محلّاتی، فضل الله (نماینده امام در سپاه، نماینده محلات در مجلس): ۱۳۴، ۱۴۱، ۲۰۵، ۲۲۹، ۲۳۱، ۸۲۱

محمد خونا ولدهیدالا (رئیس کمیته نجات ملی موریتانی): ۱۰۸۷، ۱۱۴۰

سیف، محمد: ۶۷۶

محمد مظالی (نخست وزیر تونس): ۱۰۸۷

محمد امین عبدالله: ۶۷۶

محمدی ری شهری، محمد (رئیس دادگاه انقلاب اسلامی ارتش): ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۴۱، ۴۱۶، ۴۸۶، ۹۷۰

محمدی، ابراهیم: ۷۱۲

محمدی، مظفر: ۱۷۲

محمودیان، توفیق: ۷۳۱

مختار مسعود (دبیر کل سازمان عمران منطقه ای): ۱۸۱

مدنی، سیداحمد ۵۶، ۲۹۱، ۲۹۳، ۳۱۳، ۳۱۴، ۴۸۶، ۴۸۷، ۶۸۶، ۶۰۹، ۷۰۱، ۷۱۵، ۸۲۱، ۱۱۵۹

مدیرکل امور اقتصادی و دارایی آذربایجان غربی: ۴۹۸

مدیرکل بهداری و بهزیستی استان خوزستان: ۵۱۲، ۷۷۴

مرادی، محمود: ۱۵۰

مرزبان بصره: ۶۰۵، ۸۳۹

مرزبان خرمشهر: ۶۰۵، ۶۲۰

مرزبان دهلران: ۷۸۸

مرعشی نجفی، آیت الله العظمی سید مهدی: ۸۹۲، ۸۹۹، ۹۰۰، ۹۹۱

مرودشتی، ایرج: ۶۵۳

مسجد انصارالحسین (تهران): ۱۵۸

مسئول روابط عمومی سپاه ارومیه: ۷۹۶

مسئول روابط عمومی سپاه بوشهر: ۶۸۰

مسئول روابط عمومی سپاه شیراز: ۷۱۴

مسئول روابط عمومی سپاه قصر شیرین: ۷۰۷

مسئول روابط عمومی سپاه مرکز: ۷۰۸

مسئول سازمان پیشمرگان مسلمان کرد: ۶۰۷

مسئول سپاه اصفهان: ۶۱۰

مسئول ستاد عملیاتی ژاندارمری خوی: ۸۹۰

مسئول واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه اصفهان: ۶۵۴

مشکینی، علی (آیت الله، امام جمعه قم): ۱۰۲

مصدق، محمد: ۵۳، ۸۳، ۲۰۵، ۲۳۱، ۷۲۰، ۸۶۸

مصطفوی کاشانی، سیداحمد: ۱۷۶

مطوری (عراقی)، عبدالحسین: ۲۲۰

معادىخواه (نماینده تهران در مجلس): ۱۱۷، ۴۱۶، ۵۲۲

معروفى، كاك قاسم: ۸۶۲، ۹۴۷

مفتى زاده، احمد: ۵۴۰، ۸۴۰، ۸۴۱، ۱۰۴۱

مقدم مراغه اى، رحمت الله: ۵۶، ۲۲۶، ۲۲۷

مقربى: ۱۱۰۶

مكرى، محمد (سفیر ایران در شوروى): ۲۶۱، ۲۶۲، ۳۶۵، ۳۶۶، ۴۲۴، ۴۹۲، ۵۱۳، ۷۵۳، ۱۰۳۰

ملا عبدالله (نماینده قاسملى): ۳۵

ملاحسنى، جلال: ۱۵۳

ملا رسول، حاتم: ۸۱۶

ص: ۱۳۱۰

ملک حسن (پادشاه مراکش): ۲۱۳، ۶۶۴، ۶۶۸، ۱۰۸۷

ملک حسین (پادشاه اردن): ۱۰۰۱، ۱۰۸۷، ۱۱۴۰

ملک خالد بن عبدالعزیز (پادشاه عربستان): ۲۸۶، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۴۴

ملکوتی، علی (نماینده سراب): ۳۹۸

منافی، هادی (وزیر بهداری): ۶۹۸، ۸۲۴

منتظری، حسینعلی: ۱۹۴، ۳۶۳، ۴۸۵، ۴۸۶، ۶۴۱، ۶۶۳، ۶۶۶، ۷۸۱، ۹۲۱، ۹۲۳، ۹۲۴، ۹۹۰، ۱۰۷۷، ۱۱۳۳، ۱۱۹۴

منصوری، جواد: ۲۸، ۲۵۷

موحدی، محمد علی (نماینده کرمان در مجلس): ۷۵

موحدی زاده، مرتضی (مدیرعامل و رئیس هیئت مدیره بازرگانی دولتی ایران): ۴۰۲

موسوی (سناتور سابق): ۳۱۴

موسوی اردبیلی (دادستان کل کشور): ۱۳۳، ۱۵۵، ۲۲۹، ۳۱۰، ۳۲۹، ۳۳۰، ۴۲۳، ۴۷۷، ۴۷۸، ۵۳۶، ۵۹۲، ۶۴۳، ۷۱۹، ۹۶۹، ۱۰۷۷

موسوی تبریزی، سیدحسین (رئیس دادگاه انقلاب اسلامی تبریز): ۸۳، ۳۵۰، ۶۰۵، ۱۱۱۰

موسوی جزایری (نماینده امام در استان خوزستان): ۳۲، ۹۸

موسوی خوئینی ها، سیدمحمد (نماینده تهران در مجلس): ۸۶، ۱۳۷، ۴۰۰، ۹۳۰، ۱۱۰۹

موسوی گرمارودی، علی (مشاور فرهنگی و مطبوعاتی بنی صدر): ۱۱۷، ۱۳۷، ۶۸۸

موسوی، سیدجمال الدین: ۴۰۰

موسوی، سیدعباس: ۱۴۸

موسوی، میرحسین (سردبیر روزنامه حزب جمهوری اسلامی): ۶۲۸، ۶۹۸، ۷۳۶، ۷۳۷، ۷۸۰، ۷۸۲، ۸۲۴، ۹۲۶

موسی شعیب (عضو حزب سوسیالیست بعث لبنان): ۱۴۸، ۵۷۱

موشه دایان: ۶۱۰

موم زایی، سیاوش: ۶۱۱

مهبجور (فرماندار ارومیه): ۳۷۱

مهدوی کنی، محمدرضا (وزیر کشور): ۱۳۷، ۲۲۹، ۴۲۱، ۶۴۳، ۶۹۸، ۸۲۴، ۸۶۳، ۸۷۵

مهدی زاده (فرمانده سپاه محلات): ۴۱۴، ۴۱۵

مهدیون، سعید (فرمانده سابق نیروی هوایی ایران): ۶۲، ۷۶، ۱۹۷، ۱۹۸، ۳۲۸، ۴۱۴، ۴۷۵

مهدیون، سیدسجاد: ۱۹۷

مهرآسا (استاندار کردستان): ۴۸، ۴۹، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۶۷۷، ۸۶۱، ۸۶۲

میچل، باربار: ۶۱۰

میرزا جعفر علاف، علی: ۷۷

میرسلیم، مصطفی: ۵۵، ۵۸، ۵۹، ۸۰، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۳۴، ۱۴۲، ۱۵۸، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۲۰۳، ۲۲۸، ۲۷۹، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۶۱

۳۸۰، ۴۱۹، ۴۲۰، ۵۳۵، ۶۲۸، ۱۰۷۵

میشل عفلق (تئوریسین حزب بعث عراق): ۶۶۹

میلانی، محمد (نماینده تبریز در مجلس): ۳۹۹

میلر، ویلیام (وزیر خزانه داری امریکا): ۲۸۲

میناچی، ناصر: ۶۷، ۶۲۹

نادری، علی: ۷۶۳

ناطق نوری، احمد (نماینده امام در جهاد سازندگی): ۶۱۲، ۶۲۸، ۶۲۹

ناطق نوری، علی اکبر: ۴۷۸

ناظم زاده، حجت الاسلام (حاکم شرع تهران): ۹۲۱

ناهیدیان، بهرام: ۱۸۰

نبوی، بهزاد (وزیر مشاور): ۶۹۹، ۷۳۶، ۸۲۴

نجفی، جعفر: ۱۵۴

نزیه، حسن: ۵۶، ۱۰۳، ۲۲۶، ۲۲۷، ۳۶۷، ۵۹۶

نصر (فرمانده عملیات سپاه قصر شیرین): ۳۵۹

نصراللهی، سروان: ۶۵۰

نصراللهی، محمد (نماینده آبادان در مجلس): ۵۹۶

نعمت زاده، محمدرضا (وزیر صنایع): ۶۹۸، ۸۲۴

نقیسی، فریدون: ۶۱

نقشبندی، شیخ مسعود: ۱۷۱

نقشبندی، عثمان (رهبر گروه رزگاری): ۷۱۱، ۷۳۱، ۷۵۴، ۷۵۵، ۱۰۳۹، ۱۱۳۱

نقشبندی، مادح (از سران گروه رزگاری): ۱۱۴، ۶۵۰، ۱۱۵۰

نوبری، علیرضا (رئیس کل بانک مرکزی): ۵۳، ۵۴، ۱۳۷، ۲۰۹، ۲۲۸، ۴۲۰، ۵۲۶، ۶۸۶، ۷۰۱

نور، امیرهوشنگ (از عوامل کودتای نقاب): ۵۵۵

نورالفیصل (وزیر اوقاف عراق): ۱۰۸۷

نوربخش، شاهپور: ۱۱۵

نوربخش، محمد (وزیر اقتصاد و دارایی): ۶۹۸، ۷۳۶، ۷۸۰، ۸۲۵، ۹۲۶

نورمحمدی، سیدجلال: ۱۱۵، ۱۵۴

نوری البلاء: ۱۱۰۶

نوری، یحیی (آیت الله): ۱۶۲، ۱۶۳

نهایندی، هوشنگ: ۲۲۶، ۲۲۷، ۳۱۴

نیکسون، ریچارد: ۸۲، ۸۳، ۱۷۹

والدهایم، کورت (دبیرکل سازمان ملل متحد): ۳۹، ۴۰، ۶۴، ۱۰۹، ۲۶۰، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۵۴۷، ۵۴۸، ۹۵۳

واندل هوپل، ویلیام (نماینده امریکا در سازمان ملل متحد): ۱۰۵، ۱۰۹

ودیع، علی اصغر: ۷۶۳

وصالی، مجید: ۶۱۱

ولایتی، علی اکبر: ۱۱۰۸

ونس، سايروس: ٧٢١

ويشنسكي، هنس يورگن (نايب رئيس حزب سوسيال دمكرات آلمان): ٧٠٣

هاروني، محمد: ٦١١

ص: ١٣١١

هاشمی رفسنجانی، اکبر (رئیس مجلس شورای اسلامی): ۲۷، ۳۳، ۶۰، ۷۵، ۸۰، ۸۶، ۸۷، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۱۷، ۱۳۲، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۷۸، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۹۳، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۵۳، ۳۶۱، ۳۸۰، ۳۹۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۱۹، ۴۲۲، ۴۲۵، ۴۳۸، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۸۶، ۴۹۰، ۴۹۱، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۱۰، ۵۱۱، ۵۹۴، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۱۳، ۶۵۵، ۶۹۸، ۶۹۹، ۷۰۲، ۷۰۳، ۷۱۶، ۷۱۸، ۷۱۹، ۷۳۷، ۷۳۸، ۷۶۶، ۸۲۴، ۸۲۵، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۶۹، ۸۷۰، ۸۹۲، ۹۲۳، ۹۷۲، ۹۹۰، ۹۹۱، ۹۹۲، ۹۹۳، ۱۰۱۷، ۱۰۱۸

هاشمی، مجتبی (معاون سیاسی و امور اداری استانداری آذربایجان غربی): ۳۴۸، ۴۴۶، ۴۹۹، ۶۹۵، ۱۰۳۸

هانی الحسن (عضو کمیته مرکزی سازمان آزادی بخش فلسطین): ۱۰۰۱

هدایتی (فرمانده دمکراتهای منطقه دروله عراق): ۶۷۶

هرد، داگلاس (سخنگوی وزارت امور خارجه انگلیس): ۳۳۲، ۵۱۲، ۸۷۳

همتی، سیاوش: ۶۱۱

هوارد بیکر (رهبر اقلیت جمهوریخواهان سنا): ۹۹۴

هويزر، رابرت: ۱۲۷، ۷۲۰

هیتلر، آدولف: ۶۵۶

هیگ، روبرت (نماینده مجلس عوام انگلستان): ۱۸۳

یاسر عرفات: ۱۳۱، ۹۴۱، ۱۰۲۹، ۱۱۳۹

یحیوی (وزیر مسکن): ۴۲۰

یحیی پسند کبوجانی، رسول: ۶۵۳

یحیی مشاد (رئیس برنامه های اتمی عراق): ۲۳۲

یزدان بخش، منوچهر: ۱۹۷

یزدی، ابراهیم: ۵۲، ۱۰۳، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۷۸، ۲۳۰، ۱۱۰۸، ۱۱۰۹، ۱۱۱۰

یزدی، حسن (از عوامل کودتای نقاب): ۵۱۰

یزدی، محمد: ۱۷۶، ۳۱۳، ۳۶۱، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱، ۷۱۹، ۷۳۶

یعقوب تقدیری: ۹۴۶

یونسی، ابراهیم: ۹۴۵

آبادان: ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۶۶، ۹۸، ۱۰۳، ۱۱۲، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۴۹، ۱۶۹، ۱۸۷، ۲۱۸، ۲۲۰، ۲۴۷، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۶۶، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۹۰،
۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۹۱، ۴۵۹، ۴۸۲، ۴۹۶، ۴۹۷، ۵۰۵، ۵۲۲، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۶۰، ۵۶۲، ۵۸۶، ۵۸۶، ۵۹۶، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۲۰، ۶۳۴، ۶۷۳، ۶۹۱،
۶۹۲، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۲۷، ۷۲۸، ۷۵۸، ۷۵۹، ۷۶۲، ۷۶۳، ۷۹۰، ۷۹۱، ۷۹۳، ۸۳۹، ۸۶۰، ۸۶۱، ۸۸۸، ۹۱۴، ۹۱۵، ۹۱۶، ۹۴۲، ۹۴۴، ۹۶۳، ۹۶۴،
۹۶۵، ۹۶۶، ۱۰۰۸، ۱۰۱۱، ۱۰۶۷، ۱۰۹۸، ۱۱۲۸، ۱۱۴۳، ۱۱۴۴، ۱۱۴۵، ۱۱۴۶، ۱۱۷۶

آباده: ۲۹۱، ۲۹۲، ۴۵۲

آبیک (قزوین): ۱۱۵

آتن: ۱۱۳۵

آسیا: ۲۶۰

آسیای مرکزی: ۳۶۶

آغاجاری: ۱۴۹

آغ بلاغ: ۶۵۹

آق تپه: ۸۰۲

آق داغ (عراق): ۱۸۶

آق قلا: ۷۳۵

آلبانی: ۲۶۴

آلماتا (قزاقستان شوروی): ۶۶۵

آلمان شرقی: ۲۴۶

آلمان غربی: ۴۱، ۱۰۴، ۱۲۴، ۱۴۳، ۱۷۸، ۲۳۲، ۲۳۶، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۶۵، ۲۷۸، ۳۷۹، ۳۸۱، ۴۹۹، ۶۱۴، ۷۵۲، ۸۹۵، ۱۰۶۸، ۱۰۸۸

آلمانیه: ۶۰۶

آمل: ۱۵۳، ۳۷۶، ۵۹۱، ۶۲۵، ۶۴۰، ۷۱۵

آنکارا: ۹۳

ابوالخصیب: ۶۳۴

ابوجاموسی: ۷۰۹

ابوظبی: ۱۴۶، ۱۰۶۹

ابوغریب: ۶۰۵

ابهر: ۵۷۸

اتریش: ۱۸۴، ۲۱۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۴۵۳

اتیوپی: ۱۲۵

اراک: ۵۶۶، ۵۶۷، ۶۴۹

ارییل (عراق): ۲۳۷، ۹۴۰

ارتفاع ۳۴۳ (مهران): ۶۶۰

ارتفاع داشت کرسن (شاهین دژ): ۷۴۵

ارتفاع مستان آباد (شاهین دژ): ۷۴۵

ارتفاعات آق داغ: ۷۲۸، ۸۰۹، ۱۱۲۹

ارتفاعات الجبل: ۱۰۹۱

ارتفاعات بمو: ۲۲۴، ۵۰۴

ارتفاعات خان لیلی: ۱۰۵۵

ارتفاعات دالاهو: ۲۵۱، ۴۷۱، ۴۹۸

ارتفاعات درویان: ۶۲۲

ارتفاعات زاگرس: ۱۰۳۹

ارتفاعات زینل کش: ۱۰۵۸

ارتفاعات کانی سخت: ۱۰۹۱

ارتفاعات کولک: ۱۰۰۴، ۱۰۶۰

ارتفاعات میمک (سیف سعد): ۳۶، ۹۳۶

اردن: ۳۳، ۶۳، ۱۴۸، ۲۱۱، ۲۸۵، ۵۲۹، ۵۵۱، ۵۷۲، ۶۷۱، ۶۷۲، ۶۷۶، ۷۲۰، ۹۰۷، ۱۰۰۱، ۱۱۴۰

اردوگاه بغداد: ۶۵۲

اردوگاه عربت: ۴۱۲

اردوگاه نلیوان: ۷۹۵

اروپا: ۶۱، ۶۲، ۶۷، ۱۰۴، ۱۰۹، ۱۲۳، ۱۲۵، ۱۲۸، ۱۳۹، ۲۱۰، ۲۳۶، ۲۳۷، ۴۰۳، ۴۰۸، ۴۸۸، ۴۹۰، ۴۹۱، ۴۹۹، ۵۰۰، ۶۰۲، ۶۳۱، ۷۰۳، ۷۲۲، ۷۵۲، ۱۱۲۳

ارومیه: ۴۶، ۴۷، ۷۴، ۲۲۰، ۲۲۲، ۲۷۵، ۳۰۸، ۳۴۷، ۳۴۸، ۳۷۰، ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۹۳، ۴۱۲، ۴۴۷، ۴۸۳، ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۹، ۵۱۸، ۵۳۱، ۵۶۴، ۵۶۶، ۵۷۷، ۵۸۹، ۶۳۸، ۶۴۹، ۶۶۱، ۶۷۹، ۶۹۵، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۲۹، ۸۷۵، ۹۴۵، ۹۷۲، ۹۷۳، ۱۰۷۲، ۱۱۰۲، ۱۱۰۴، ۱۱۵۵، ۱۱۹۳

اروندروود [رودخانه اروند؛ شط العرب]: ۲۱، ۳۷، ۶۴، ۲۲۰، ۲۸۶، ۲۹۷، ۳۰۲، ۳۷۰، ۴۲۷، ۴۹۶، ۶۲۰، ۶۷۳، ۶۹۲، ۷۴۱، ۸۱۳، ۸۱۶، ۸۴۰، ۸۶۳، ۸۶۱، ۸۸۸، ۹۱۶، ۹۶۴، ۹۸۰، ۱۰۰۰، ۱۰۲۹، ۱۰۵۱، ۱۰۵۲، ۱۰۶۹، ۱۰۸۷، ۱۰۸۸، ۱۰۹۲، ۱۰۹۳، ۱۰۹۸، ۱۱۲۱، ۱۱۲۳، ۱۱۲۸، ۱۱۴۳، ۱۱۴۴، ۱۱۴۵، ۱۱۴۸، ۱۱۶۸، ۱۱۷۰، ۱۱۷۱، ۱۱۷۳، ۱۱۷۷، ۱۱۷۸

اروندکنار: ۵۶۰، ۷۲۷، ۹۶۶، ۱۱۷۵

ازبکستان: ۵۱۳، ۶۰۹

اسپانیا: ۲۱۵، ۴۵۳، ۸۵۰

استادیوم آزادی (همدان): ۴۶۳

استادیوم تختی (همدان): ۲۹۰

استالینگراد: ۸۴۲

استان آذربایجان شرقی: ۷۲۹، ۱۱۰۶

استان آذربایجان غربی: ۲۲، ۴۶، ۴۷، ۷۴، ۱۱۴، ۱۵۰، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۷۴، ۲۸۹، ۳۲۶، ۳۷۰، ۳۷۳، ۴۸۳، ۵۵۳، ۵۷۶، ۵۷۸، ۶۲۱، ۶۳۰، ۶۵۲، ۶۷۹، ۶۹۱، ۶۹۴، ۷۰۹، ۷۱۲، ۷۲۶، ۷۲۹، ۷۴۲، ۷۴۵، ۷۸۰، ۷۹۵، ۸۱۵، ۸۱۶، ۸۱۷، ۸۶۱، ۸۹۰، ۹۴۶، ۹۷۲، ۹۷۳، ۱۰۳۸، ۱۰۷۱، ۱۰۷۲، ۱۱۰۲، ۱۱۰۴، ۱۱۳۰، ۱۱۵۳، ۱۱۵۴، ۱۱۹۲

استان اصفهان: ۲۲، ۵۳

استان العمارة (عراق): ۱۱۰۱

استان ایلام: ۲۷۴، ۳۰۲، ۳۰۹، ۳۲۷، ۴۸۲، ۴۴۲، ۵۲۹، ۵۵۰، ۵۶۴، ۵۷۳، ۵۸۵، ۷۷۱، ۷۷۳، ۷۷۶، ۷۸۷، ۸۰۶، ۸۱۲، ۸۳۲، ۸۳۸، ۸۸۴، ۸۸۶

،۱۱۵۰ ،۱۰۹۷ ،۱۰۹۳ ،۱۰۹۱ ،۱۰۹۰ ،۱۰۸۹ ،۱۰۶۹ ،۱۰۶۱ ،۱۰۶۰ ،۱۰۵۴ ،۱۰۵۱ ،۹۹۹ ،۹۵۹ ،۹۴۰ ،۹۳۹ ،۹۳۶ ،۹۳۵ ،۹۱۲ ،۹۰۷ ،۹۰۶

۱۱۸۸

استان بصره: ۷۹۳

استان بوشهر: ۶۵۴

استان چهارمحال و بختیاری: ۵۱۰

استان خراسان: ۶۲۶

استان خوزستان: ۲۱ ، ۲۲ ، ۲۵ ، ۴۰ ، ۴۴ ، ۴۵ ، ۶۴ ، ۶۶ ، ۷۳ ، ۹۸ ، ۱۱۲ ، ۱۱۳ ، ۱۲۶ ، ۱۳۱ ، ۱۶۲ ، ۱۸۶ ، ۱۸۷ ، ۲۱۸ ، ۲۱۹ ، ۲۵۰ ، ۲۵۵ ، ۲۷۲ ، ۳۰۴ ، ۳۰۸ ، ۳۲۱ ، ۳۲۳ ، ۳۴۵ ، ۴۵۲ ، ۴۵۳ ، ۴۷۲ ، ۴۸۶ ، ۴۸۹ ، ۴۹۳ ، ۴۹۷ ، ۵۱۹ ، ۵۲۲ ، ۵۳۰ ، ۵۳۱ ، ۵۳۵ ، ۵۵۹ ، ۵۶۲ ، ۵۶۴ ، ۵۷۳ ، ۵۷۹ ، ۵۸۶ ، ۶۰۴ ، ۶۰۹ ، ۶۳۰ ، ۶۳۳ ، ۶۳۴ ، ۶۴۹ ، ۷۰۹ ، ۷۲۱ ، ۷۲۶ ، ۷۲۸ ، ۷۳۳ ، ۷۴۲ ، ۷۴۳ ، ۷۵۹ ، ۷۵۷ ، ۷۷۳ ، ۷۷۴ ، ۷۷۵ ، ۷۷۹ ، ۷۸۰ ، ۷۹۲ ، ۸۱۰ ، ۸۱۲ ، ۸۳۹ ، ۸۴۰ ، ۸۵۰ ، ۸۶۰ ، ۸۸۴ ، ۸۸۷ ، ۸۸۷ ، ۸۸۸ ، ۸۸۹ ، ۸۹۸ ، ۹۱۲ ، ۹۱۳ ، ۹۱۴ ، ۹۱۷ ، ۹۱۸ ، ۹۴۱ ، ۹۴۴ ، ۹۶۳ ، ۹۶۵ ، ۹۸۱ ، ۹۸۴ ، ۱۰۰۰ ، ۱۰۰۷ ، ۱۰۰۸ ، ۱۰۱۱ ، ۱۰۳۶ ، ۱۰۳۷ ، ۱۰۵۳ ، ۱۰۶۴ ، ۱۰۶۹ ، ۱۰۸۸ ، ۱۰۸۹ ، ۱۰۹۰ ، ۱۰۹۱ ، ۱۰۹۲ ، ۱۰۹۶ ، ۱۰۹۷ ، ۱۰۹۸ ، ۱۱۰۰ ، ۱۱۲۳ ، ۱۱۲۵ ، ۱۱۲۶ ، ۱۱۴۶ ، ۱۱۷۰ ، ۱۱۷۷ ، ۱۱۷۹

استان دیالی (عراق): ۸۸۰

استان زنجان: ۵۳ ، ۷۲۹

استان سلیمانیه: ۴۳ ، ۲۲۳ ، ۲۳۷ ، ۲۳۸ ، ۳۹۳ ، ۴۴۳

استان سیستان و بلوچستان: ۶۷ ، ۳۹۷ ، ۴۷۵ ، ۴۸۹ ، ۵۳۵ ، ۵۹۳ ، ۶۰۹ ، ۶۲۶ ، ۶۳۰ ، ۷۷۸ ، ۱۰۷۴ ، ۱۰۷۵ ، ۱۰۷۶

استان عماره (عراق): ۷۹۳ ، ۹۴۲

استان فارس: ۲۲ ، ۱۲۶ ، ۱۲۷ ، ۱۷۵ ، ۲۹۱ ، ۴۱۳ ، ۴۷۵ ، ۴۸۹ ، ۴۹۰ ، ۶۲۵ ، ۶۲۶ ، ۶۵۴ ، ۷۳۳ ، ۸۲۰ ، ۱۰۱۵ ، ۱۰۳۹ ، ۱۰۷۱ ، ۱۰۷۲ ، ۱۰۷۷ ، ۱۱۳۱

استان کردستان: ۲۲ ، ۲۸ ، ۲۹ ، ۳۰ ، ۳۱ ، ۳۴ ، ۳۵ ، ۴۰ ، ۴۵ ، ۴۶ ، ۴۸ ، ۴۹ ، ۵۶ ، ۶۷ ، ۷۳ ، ۱۰۰ ، ۱۰۳ ، ۱۲۶ ، ۱۲۷ ، ۱۵۱ ، ۱۵۲ ، ۱۵۳ ، ۱۷۲ ، ۱۷۳ ، ۱۷۴ ، ۱۸۹ ، ۱۹۰ ، ۱۹۰ ، ۲۲۳ ، ۲۲۴ ، ۲۲۵ ، ۲۳۸ ، ۲۵۲ ، ۲۵۳ ، ۲۵۴ ، ۲۶۳ ، ۲۷۴ ، ۲۷۶ ، ۲۷۶ ، ۳۰۳ ، ۳۳۵ ، ۳۴۷ ، ۳۹۷ ، ۴۱۰ ، ۴۱۱ ، ۴۳۰ ، ۴۶۶ ، ۴۷۴ ، ۴۷۵ ، ۴۹۰ ، ۵۰۷ ، ۵۱۰ ، ۵۱۸ ، ۵۲۰ ، ۵۲۳ ، ۵۵۴ ، ۵۶۴ ، ۵۶۵ ، ۵۷۳ ، ۵۷۶ ، ۵۸۵ ، ۵۹۰ ، ۶۱۱ ، ۶۲۱ ، ۶۲۶ ، ۶۲۸ ، ۶۳۰ ، ۶۳۴ ، ۶۴۲ ، ۶۷۷ ، ۷۲۱ ، ۷۳۱ ، ۷۳۵ ، ۷۳۶ ، ۷۴۲ ، ۷۴۷ ، ۷۵۴ ، ۷۶۵ ، ۷۹۸ ، ۸۱۵ ، ۸۱۷ ، ۸۱۹ ، ۸۲۱ ، ۸۲۹ ، ۸۴۲ ، ۸۵۰ ، ۸۸۹ ، ۹۲۱ ، ۹۲۸ ، ۹۳۰ ، ۹۴۶ ، ۹۸۰

استان کرکوک (عراق): ۸۸۱

استان کرمان: ۶۲۶

استان کرمانشاه: ۲۲ ، ۴۶ ، ۲۷۴ ، ۲۹۷ ، ۳۲۷ ، ۴۳۱ ، ۴۷۵ ، ۵۲۲ ، ۵۲۳ ، ۵۳۱ ، ۵۵۰ ، ۵۶۴ ، ۵۷۳ ، ۵۸۵ ، ۶۳۶ ، ۶۴۸ ، ۷۲۶ ، ۷۶۱ ، ۸۱۵ ، ۸۳۸ ، ۸۵۸

۱۱۴۹، ۱۱۲۸، ۱۰۹۳، ۱۰۹۲، ۱۰۸۹، ۱۰۶۹، ۱۰۶۲، ۱۰۶۰، ۱۰۵۸، ۱۰۵۴، ۱۰۴۱، ۱۰۱۲، ۹۴۰، ۹۰۶

استان گرگان: ۶۴۰

استان گیلان: ۱۱۶، ۵۳۴، ۹۸۹، ۹۹۵

استان لرستان: ۱۰۷، ۹۸۴، ۱۰۹۲

استان مازندران: ۴۷۶، ۶۴۰، ۶۸۳، ۷۳۵، ۸۰۲

استان هرمزگان: ۵۳۵

استان همدان: ۱۳۲، ۱۴۰

استرالیا: ۱۰۸، ۴۵۳، ۶۱۱

اسدآباد: ۱۰۹۲

ص: ۱۳۱۳

اسرائيل (رژيم اشغال گر قدس، رژيم صهيونيستي): ٣٢، ٤١، ١٠٤، ١٠٥، ١٠٧، ١٠٨، ١٠٩، ١٢٥، ١٢٦، ١٣٦، ١٣٣، ١٨٣، ٢٠٧، ٢١١، ٢٢٥، ٢٣٢، ٢٣٣، ٢٥٩، ٣٤٣، ٣٤٩، ٣٦٢، ٣٦٣، ٣٦٤، ٣٦٥، ٤٠٧، ٤٠٨، ٤٤١، ٤٧٦، ٤٨١، ٥٤٨، ٥٤٩، ٥٥١، ٥٧٨، ٦١٠، ٦١٨، ٦١٩، ٦٦٩، ٦٧٧، ٧٠٤، ٧٠٥، ٧٤٨، ٧٨٣، ٨٥٠، ٨٥١، ٩١٢، ٩٥٠، ٩٧٢، ١٠٢٧، ١٠٢٨، ١٠٤٤، ١١٢١، ١١٢٢، ١١٢٣، ١١٥٦، ١١٥٧، ١١٧٣

اسکله المعامر: ١٠٩٨

اسکندرون: ٩١٢

اسلام آباد (پاکستان): ٤٤١

اسلام کندی (ماکو): ٢٨٩

اسلام آباد (کرمانشاه): ١٥٠، ١٦٩

اسلام آباد غرب: ٢٥١، ٤٨٤، ٤٧٦، ٧٤٢، ٩١١، ٩٣٩، ١٠٩٢

اشنويه: ٤٧، ٢٦٣، ٢٧٥، ٣٠٧، ٣٠٨، ٣٢٥، ٣٢٦، ٣٤٠، ٣٤٨، ٣٧٠، ٣٧١، ٣٧٣، ٣٩٣، ٣٩٤، ٤١١، ٤٢٩، ٤٣٠، ٤٤٤، ٤٥٠، ٤٥١، ٤٧٢، ٥٠٤، ٥٠٦، ٥٥١، ٥٥٣، ٥٥٢، ٥٦٤، ٥٧٧، ٥٧٨، ٦٢٣، ٦٣٨، ٦٣٩، ٦٧٩، ٧٤٤، ٧٤٥، ٨٤٠، ٨٧٥، ٩١٩، ٩٩٥، ١٠٣٨، ١٠٤٠، ١٠٧٤

اصفهان: ٢٦، ٦٠، ٦١، ٩٦، ٩٧، ٢٧٦، ٣٩٦، ٤٤٤، ٤٥٥، ٤٧٥، ٤٧٦، ٤٧٨، ٥٧٩، ٥٨٠، ٦١٠، ٦٤٩، ٦٥٣، ٧١٤، ٧٤٩، ٨٤٨، ٨٨٧، ٨٩٣، ٨٩٤، ٩٢٥، ٩٣٦، ١٠٩٢، ١١٠٥

افغانستان: ٣٠، ١٠٤، ١٢٥، ١٢٩، ٢٦١، ٢٦٢، ٢٩٩، ٣٥٤، ٣٦٣، ٣٦٥، ٣٨٣، ٣٨٤، ٣٨٥، ٣٨٧، ٤١٢، ٤٢٤، ٤٢٥، ٤٥٤، ٤٦٦، ٤٨٧، ٤٨٨، ٥١٣، ٥٨٠، ٦٠٩، ٦١٤، ٦٣٠، ٦٤٤، ٦٥٧، ٦٦٥، ٧٢٦، ٩٥٠، ١٠٢٧، ١٠٧٥، ١١٢١، ١١٥٦، ١١٥٩

اقلید: ٥٣، ٢٩١

اقيانوس هند: ٣٢، ٢٦٤، ٢٦٥، ٢٦٦، ٣٧٨، ٣٨٥، ٤٧٤، ٤٨٨، ٥٣٧، ٦٦٤، ٦٦٨، ٦٨٣

الجزاير: ٣٤، ٣٧، ٢٦٠، ٧٠٣، ٧٥٢، ٨٤٧، ١٠٥٢، ١٠٥٣، ١٠٥٤، ١٠٨٨، ١٠٩٤، ١١٠٩، ١١٢٢، ١١٢٤، ١١٦٨، ١١٦٩

الجزيره: ٥٧٤، ١٠٢٩، ٩٩٩

الفاو (عراق): ٢٥٠، ٤٢٧

المنصور: ٧٤٢

اليگودرز: ٧٣٣

امارات متحده عربي: ٨٩، ١٤٧، ١٤٨، ٥٣١، ٥٤٧، ٥٤٨، ٥٧٢، ٦٣٤، ٦٨٤، ١١٤١، ١١٥٧

امان (اردن): ٢٨٥، ٦٧١

امریکا: در اکثر صفحات

اندونزی: ۴۹۵، ۸۲۸

اندیمشک: ۹۵، ۹۶، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۱۶، ۳۰۹، ۷۲۸، ۷۴۱

انگلیس، انگلستان: ۳۲، ۶۳، ۸۸، ۸۹، ۱۳۶، ۱۸۳، ۲۶۵، ۲۸۱، ۲۸۳، ۲۹۵، ۲۹۶، ۳۳۲، ۳۵۶، ۳۷۸، ۳۷۹، ۴۰۴، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۵۵، ۴۷۸، ۴۹۹،
۵۰۱، ۵۷۸، ۶۱۰، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۶۷، ۷۱۵، ۷۱۹، ۷۲۰

اورامانات: ۱۱۴، ۱۰۴۰، ۱۰۴۱

اهر: ۲۴۰

اهواز: ۳۵، ۳۸، ۶۰، ۶۶، ۹۵، ۹۸، ۱۰۷، ۱۱۱، ۱۴۸، ۱۶۹، ۱۸۷، ۲۱۹، ۲۵۱، ۳۲۱، ۳۴۵، ۴۵۲، ۵۷۵، ۵۸۶، ۵۹۲، ۶۰۸، ۶۱۰، ۶۴۹، ۷۴۱،
۷۴۹، ۷۷۲، ۷۸۴، ۷۹۷، ۷۹۸، ۸۴۰، ۸۹۷، ۸۹۸، ۹۱۴، ۹۱۷، ۹۱۸، ۹۴۳، ۹۸۵، ۱۰۶۷، ۱۰۹۷، ۱۱۴۸

ایالت مریلند (امریکا): ۵۰

ایالت یوتا (امریکا): ۸۹

ایتالیا: ۱۲۳، ۱۲۵، ۲۳۲، ۲۳۵، ۳۴۳، ۳۵۹، ۳۶۵، ۴۰۳، ۴۰۵، ۴۴۱، ۴۵۴، ۴۶۳، ۴۹۹، ۵۰۱، ۶۰۲، ۶۴۱، ۱۰۰۰، ۱۱۳۴

ایذه: ۷۳۳، ۱۰۳۸

ایران: در اکثر صفحات

ایرانشهر (سقز): ۱۵۰، ۱۷۲

ایرانشهر: ۷۱۴، ۷۹۰

ایرلند: ۴۵۳، ۴۹۹

ایستگاه ۱۰ (آبادان): ۶۶

ایستگاه ۶ منطقه بهار (آبادان): ۴۵

ایستگاه راه آهن اندیمشک: ۱۰۶، ۱۰۷

ایستگاه راه آهن قره تپه (ارومیه): ۷۳۰

ایستگاه مخابراتی هارتوزان: ۸۱۵

ایستگاه نخجیر: ۹۳۵، ۹۳۶، ۹۶۰

ایلام: ۲۲، ۱۴۵، ۲۱۸، ۵۶۴، ۶۰۴، ۶۴۹، ۷۹۰، ۸۱۱، ۸۱۲، ۸۵۸، ۸۵۹، ۸۷۹، ۸۸۲، ۸۸۳، ۸۸۴، ۹۰۷، ۹۰۸، ۹۱۳، ۹۶۰، ۹۶۲، ۹۸۳

ایوان غرب: ۶۷۵

باب المنذب: ۳۷۸

بابل: ۵۵۵، ۶۴۰، ۶۸۲، ۷۴۸، ۷۴۹، ۱۱۰۵، ۱۱۵۸

بایلسر: ۴۶۲، ۴۶۳، ۶۴۰، ۷۳۶، ۷۴۸، ۷۴۹

بازار آمل: ۳۷۶، ۳۹۵

بازار اندیمشک: ۱۰۶، ۱۰۷

بازار بندرریگک: ۶۸۰، ۶۹۶

بازار تهران: ۲۲۵

بازار علاف خانه (کرمانشاه): ۲۸۸

بازار قائم شهر: ۶۹۷

بازار کویته های آبادان: ۱۳۲

بازرگان: ۹۴۶، ۱۰۷۲، ۱۰۹۹

باشماق: ۶۷۶

باطونه (عراق): ۲۳۷

بانه: ۴۹، ۱۹۰، ۲۲۰، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۳۳، ۲۷۶، ۳۰۷، ۳۲۴، ۳۴۷، ۳۷۵، ۳۹۳، ۴۰۹، ۴۱۱، ۴۳۰، ۴۶۰، ۴۷۳، ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۹۶، ۵۰۷، ۵۱۷

۵۵۴، ۵۷۶، ۵۸۹، ۶۰۷، ۶۲۳، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۵۱، ۷۱۱، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۴۴، ۷۹۵، ۸۱۴، ۸۶۲، ۹۸۶، ۹۸۸، ۱۰۱۲، ۱۰۱۳، ۱۰۱۴، ۱۰۳۸، ۱۰۴۱

۱۰۷۰

ص: ۱۳۱۴

بانی سر: ۱۰۱۴

بانیوند (کرمانشاه): ۱۱۴

باینگان: ۱۵۱، ۶۵۱، ۶۷۳، ۶۷۴، ۸۴۲، ۸۶۳، ۸۹۰، ۹۱۸، ۹۴۵، ۹۶۷

بحرین: ۲۹۹، ۳۷۸، ۵۳۱، ۷۲۵، ۱۰۵۳، ۱۰۸۷، ۱۱۴۱

برج دیده بانی ام الرصاص: ۹۸۱

برزیل: ۱۲۵، ۲۳۲

برلن شرقی: ۲۳۷

برلن غربی: ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۴۵، ۲۴۶

بزرگراه علی غربی: ۷۹۰

بستان: ۱۳۱، ۱۴۶، ۱۶۹، ۱۸۷، ۲۴۶، ۵۷۴، ۷۴۱، ۷۹۰، ۷۹۱، ۸۳۹، ۸۴۰، ۸۶۰، ۹۱۳، ۹۱۴، ۹۱۵، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۴۳، ۹۸۲، ۱۰۰۹، ۱۰۳۳،

۱۰۳۵، ۱۰۳۶، ۱۰۶۲، ۱۰۶۴، ۱۰۶۶، ۱۰۶۷، ۱۱۲۵، ۱۱۲۶، ۱۱۴۳

بصره: ۴۱، ۱۶۹، ۲۲۰، ۲۳۷، ۲۴۷، ۲۵۰، ۲۶۶، ۲۹۷، ۳۰۴، ۵۱۶، ۵۷۴، ۶۹۲، ۷۰۹، ۷۲۷، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۵۹، ۸۱۳، ۸۲۸، ۸۶۱، ۸۸۰، ۸۸۸

۸۹۸، ۸۹۹، ۹۱۶، ۹۴۲، ۹۸۰، ۹۸۳، ۱۰۱۱، ۱۰۳۶، ۱۰۳۷، ۱۰۶۱، ۱۰۶۷، ۱۰۹۴، ۱۰۹۶، ۱۱۲۸، ۱۱۴۵، ۱۱۷۸

بعقوبه: ۷۴۲

بعلبک (لبنان): ۱۱۳

بغداد: ۳۷، ۳۹، ۴۱، ۶۳، ۶۴، ۸۹، ۱۱۲، ۱۳۱، ۱۴۷، ۱۸۳، ۱۸۷، ۲۲۶، ۲۳۸، ۲۴۶، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۹۷، ۳۰۰، ۳۴۳، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۴۱، ۴۴۳

۴۵۷، ۴۹۵، ۵۰۳، ۵۰۵، ۵۴۹، ۵۷۱، ۵۷۲، ۶۰۱، ۶۴۱، ۶۴۷، ۶۶۹، ۶۸۸، ۷۰۴، ۷۴۴، ۷۷۵، ۸۱۴، ۸۳۶، ۸۵۱، ۸۶۰، ۸۸۰، ۹۱۷، ۹۴۱، ۹۸۳

۹۹۹، ۱۰۰۰، ۱۰۲۹، ۱۰۵۲، ۱۰۵۳، ۱۰۶۱، ۱۰۶۹، ۱۰۸۸، ۱۱۲۳، ۱۱۲۴، ۱۱۴۱، ۱۱۶۸

بلژیک: ۲۸۳، ۴۹۹

بم: ۳۰۹، ۴۱۳، ۱۱۵۹

بندر ام القصر (عراق): ۳۰۲

بندر امام خمینی: ۱۴۰، ۱۱۷۷

بندر انزلی: ۸۷، ۳۳۳، ۶۸۱

بندر ترکمن: ۷۳۵

بندر دیلم: ۶۵۴

بندر ریگ: ۶۸۰، ۶۹۶

بندر شربورگ (فرانسه): ۳۷۹

بندر عقبه (عربستان سعودی): ۶۳، ۲۸۵، ۶۷۱، ۶۷۲

بندر گناوه: ۵۳۶

بندر گواتر: ۵۳۵

بندر نیوکاسل: ۸۷۳

بندرعباس: ۳۷۸، ۶۴۹، ۷۹۰

بندرگز: ۶۴۰

بوارین (عراق): ۸۳۹، ۱۰۱۰، ۱۱۷۷

بوشهر: ۲۲۵، ۴۱۳، ۴۲۷، ۵۳۶، ۵۹۳، ۶۴۹، ۶۸۰، ۷۴۸، ۷۶۶، ۷۹۷، ۹۶۳، ۹۶۹، ۹۸۲، ۱۰۶۹، ۱۱۷۵

بوکان: ۴۹، ۷۴، ۲۵۵، ۴۱۱، ۴۷۳، ۴۷۴، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۷، ۵۵۲، ۵۷۸، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۲۱، ۶۳۸، ۶۵۲، ۶۷۸، ۷۴۴، ۷۴۵، ۷۴۶، ۷۷۶، ۷۹۴

۷۹۵، ۸۰۱، ۸۰۲، ۸۱۴، ۹۴۶، ۱۰۱۲، ۱۰۳۹، ۱۰۴۰، ۱۰۴۱، ۱۰۴۴، ۱۱۰۲، ۱۱۰۳، ۱۱۵۴، ۱۱۵۵

بولوار اسپیل پاریس: ۱۰۱۶، ۱۰۵۴

بویان (استان سلیمانیه عراق): ۴۳، ۳۰۲، ۴۴۳

بهبهان: ۷۷۴

بهشت زهرا تهران: ۷۴۹

بهشهر: ۴۳۱، ۴۳۳، ۵۳۶، ۶۴۰

بهمن شیر: ۶۶، ۵۶۰، ۶۷۳

بیت المقدس: ۱۰۴، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۲۱۱، ۲۵۹، ۳۶۳، ۳۶۴، ۴۸۱، ۶۱۰، ۸۰۱، ۹۵۰، ۹۷۲

بیجار: ۲۲۴، ۵۳۲، ۵۳۳، ۶۹۶، ۹۱۹

بیروت: ۷۱، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۸۴، ۱۸۵، ۲۱۶، ۳۱۸، ۳۶۵، ۶۶۹، ۷۰۳، ۷۰۴، ۹۴۱، ۱۰۸۸، ۱۰۸۹، ۱۱۲۲

بیمارستان ایلام: ۷۷۳

بیمارستان دکتر مصدق (خرمشهر): ۱۰۳۵، ۱۱۷۸

بیمارستان زهرا (بیروت): ۲۱۶

بیمارستان سندج: ۶۹۵

بیمارستان سینا (تهران): ۱۰۱۴

بیمارستان شرکت نفت (آبادان): ۴۵، ۵۵۱

بیمارستان شیروخورشید [هلال احمر] عراق: ۱۰۹۹

بیمارستان طالقانی (آبادان): ۱۱۷۸

بیمارستان قرنطینه قصر شیرین: ۶۵۹، ۸۰۲

بیمارستان قصر شیرین: ۲۱۷، ۲۳۷، ۳۰۱، ۳۶۰

بیمارستان مسیحی (اصفهان): ۶۱۰، ۶۱۱

بیمارستان مصدق (ماهشهر): ۱۱۷۵

بیمارستان مهدی رضایی (قصر شیرین): ۱۰۹۲

بیمارستان نظامی بصره: ۱۰۱۰، ۱۰۶۷

بیمارستان نمازی (شیراز): ۷۳۴

بیمارستان هلال احمر (قائمشهر): ۶۸۲، ۶۹۷

پادگان ابوذر: ۹۱۲

پادگان ابوغریب (عراق): ۱۰۶۶، ۱۱۵۰

پادگان التاجی (عراق): ۸۸۴، ۹۰۶، ۱۱۸۸

پادگان الرشید (عراق): ۱۰۶۹

پادگان بانه: ۱۳۳، ۱۷۰، ۲۷۶

پادگان بعقوبه (عراق): ۱۰۶۶

ص: ۱۳۱۵

پادگان تنومه (عراق): ۱۰۱۰

پادگان تنومه: ۸۸۸

پادگان جبل المنصوریه: ۱۰۵۸

پادگان جلدیان: ۴۷۲، ۵۰۶، ۵۶۴

پادگان خانقین: ۱۱۲

پادگان خسروآباد: ۸۱۳، ۹۶۶

پادگان رزان (عراق): ۹۴۰

پادگان رمادیه خانقین: ۶۴۸

پادگان زبیر: ۲۲۰

پادگان ژاندارمری مهاباد: ۶۶۱

پادگان سراب نیلوفر (کرمانشاه): ۶۹۴

پادگان سرپل ذهاب: ۱۰۰۰

پادگان سردشت: ۶۶۲، ۸۶۲، ۸۸۹، ۱۰۳۸، ۱۰۳۹

پادگان سقز: ۹۵، ۵۶۴، ۵۸۸، ۱۱۳۲

پادگان سندج: ۷۴۸، ۷۵۴، ۸۸۹

پادگان سیدصادق (عراق): ۹۶۳

پادگان محمدالقاسم (عراق): ۱۸۷

پادگان مریوان: ۱۳۲، ۵۱۷، ۵۵۲، ۵۶۵، ۷۷۷

پادگان مهاباد: ۷۱۲، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۵۴، ۸۲۹، ۱۰۱۴

پادگان نوژه: ۶۸۶

پادگان ولی عصر (تهران): ۳۲

پارک شهرآرا (تهران): ۶۲۶

پارک لافایت: ۱۳۸

پاریس: ۵۰، ۶۲، ۷۸، ۹۱، ۱۴۹، ۲۲۷، ۲۳۲، ۲۴۱، ۲۷۹، ۳۳۳، ۳۵۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۷۵، ۴۸۹، ۷۱۵، ۱۰۵۴، ۱۰۷۷

پاساژ کمپانی (تهران): ۴۶، ۱۱۶

پاسگاه [تنگ] ترشابه: ۶۳۳

پاسگاه [کیلومتر ۲۵] شلمچه: ۶۰۴، ۶۷۳، ۷۷۳

پاسگاه آبزیادی (عراق): ۹۴۰

پاسگاه ابطر: ۱۱۴۶

پاسگاه ابوعمید (عراق): ۸۵۵

پاسگاه ابوفلوس: ۱۰۹۸، ۱۱۴۶

پاسگاه اروندکنار: ۷۰۸

پاسگاه ازگله: ۱۸۸

پاسگاه اسماعیل [خان] (عراق): ۶۹۱، ۹۰۶

پاسگاه اسموز [التموز]: ۸۵۶

پاسگاه البوارین (عراق): ۹۴۲، ۹۶۴، ۹۶۵، ۹۸۳، ۱۰۹۶

پاسگاه الربیعہ (عراق): ۹۴۲

پاسگاه الشلحه (عراق): ۹۴۲، ۹۸۳

پاسگاه الشهدا (عراق): ۱۴۵، ۶۲۰، ۷۸۸، ۹۳۵، ۱۰۱۱

پاسگاه العقبات (عراق): ۹۴۲

پاسگاه العلیه (سوسنگرد): ۶۹۱

پاسگاه القرنه (عراق): ۱۰۶۲

پاسگاه المعامر (عراق): ۱۰۹۶

پاسگاه النطعه (عراق): ۶۳۴

پاسگاه ام الرصاص: ۱۰۱۰

پاسگاه امام کندی: ۱۱۰۴، ۱۰۷۲

پاسگاه امنیه (عراق): ۱۶۷

پاسگاه امیزی (عراق): ۱۴۵

پاسگاه امینه: ۲۱۷، ۲۸۷، ۸۰۸، ۹۰۶

پاسگاه انجیره و هلالی: ۱۴۵، ۳۶۹، ۷۷۳، ۷۸۸، ۸۱۰، ۸۳۹، ۸۸۳، ۸۸۴، ۸۸۶، ۹۰۷، ۹۱۰، ۹۳۶، ۹۵۹، ۹۶۰، ۹۷۹، ۱۰۰۴، ۱۰۳۲، ۱۰۶۰،

۱۰۶۱، ۱۰۹۱، ۱۱۵۰، ۱۱۸۸

پاسگاه انقطاع مکتوب (عراق): ۱۴۵

پاسگاه باباهادی: ۶۳۳، ۷۴۳

پاسگاه بارین: ۷۹۱

پاسگاه بازدار (عراق): ۸۸۲

پاسگاه بازرگان: ۷۶۰، ۸۳۸، ۸۵۵، ۹۰۵، ۹۰۶، ۹۳۸، ۹۵۷، ۹۷۸، ۱۰۰۴، ۱۰۳۰، ۱۰۵۶، ۱۰۹۰، ۱۱۴۹، ۱۱۸۴

پاسگاه باغچه (عراق): ۱۴۵

پاسگاه بالاطاق: ۲۲۴، ۲۸۸، ۶۳۳

پاسگاه بانمیل (عراق): ۱۰۳۰

پاسگاه بدر: ۲۱۸

پاسگاه برار عزیز: ۱۱۱، ۱۸۶، ۲۱۶، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۸۷، ۶۳۳، ۹۰۶، ۱۰۳۰

پاسگاه برج احمدی: ۴۲، ۴۳، ۱۶۷، ۶۳۳، ۶۵۹، ۸۳۴

پاسگاه بغلانیه (عراق): ۱۱۷۴

پاسگاه بکی لو: ۶۲۳

پاسگاه بناسورت (عراق): ۱۱۴

پاسگاه بندباریکه عراق: ۴۳، ۶۳۳

پاسگاه بهرام آباد: ۷۶۰، ۷۷۲، ۸۱۰، ۸۸۴

پاسگاه بهمن شیر: ۱۰۳۷

پاسگاه بهمن یار (آبادان): ۶۷۳، ۷۹۱

پاسگاه بیات (ایلام): ۷۲۶، ۸۸۶

پاسگاه بیات: ۱۰۰۵، ۱۰۳۲، ۱۰۶۱

پاسگاه بیشگان: ۱۳۱، ۶۳۳

پاسگاه پرویز: ۴۱، ۴۳، ۷۲، ۹۴، ۱۸۵، ۲۱۶، ۲۴۸، ۲۸۷، ۴۰۸، ۴۲۷، ۵۲۹، ۶۳۳، ۶۵۹، ۷۴۳، ۹۵۸، ۹۵۹، ۱۰۰۲، ۱۰۳۰

پاسگاه پرویزخان (عراق): ۴۲۷، ۵۴۹، ۵۷۶، ۶۴۸، ۶۶۰

پاسگاه پلکان: ۱۴۵، ۱۰۹۱

پاسگاه پله چفت (عراق): ۶۳۳، ۷۲۸، ۱۰۳۱، ۱۰۵۵

ص: ۱۳۱۶

پاسگاه پله کانه: ۷۸۸، ۷۵۹

پاسگاه تازه شهر: ۲۲۲

پاسگاه تپه ۳۴۳: ۷۶۰

پاسگاه تپه رش: ۱۳۱، ۴۷۱، ۵۷۲، ۶۳۳، ۷۷۱، ۹۰۸، ۱۰۳۲، ۱۰۶۰، ۱۱۵۰

پاسگاه تپه غلامی: ۷۶۰

پاسگاه تپه نادری: ۷۶۰

پاسگاه تپه گل: ۲۱۷، ۲۸۷، ۴۵۹، ۵۳۰، ۸۰۶، ۸۰۸

پاسگاه تک تک مشکی (عراق): ۱۴۵، ۷۵۹، ۷۸۸، ۸۸۴، ۱۰۹۱

پاسگاه تک سرخ (عراق): ۷۸۸

پاسگاه تلخاب: ۱۶۷، ۷۶۰، ۷۷۳، ۸۳۸، ۸۵۵، ۸۸۶، ۹۰۵، ۹۱۰، ۹۳۸، ۹۵۷، ۹۷۸، ۹۷۹، ۱۰۳۰، ۱۰۳۱، ۱۰۵۶، ۱۰۹۰، ۱۰۹۳

پاسگاه تله چفت (عراق): ۱۶۸

پاسگاه تنگاب کهنه: ۸۰۸، ۸۵۷، ۹۰۶، ۹۵۸

پاسگاه تنگاب نو: ۴۲، ۱۶۷، ۱۸۶، ۲۱۶، ۶۳۳، ۷۰۷، ۸۰۶، ۸۰۸، ۸۳۴، ۸۵۵، ۸۵۶، ۸۵۷، ۸۵۸، ۸۸۲، ۹۵۸، ۱۰۰۲، ۱۰۳۰، ۱۰۵۵، ۱۰۵۶

۱۱۲۸، ۱۱۵۰

پاسگاه تنگ هوان: ۹۴، ۱۳۱، ۲۱۶، ۴۷۱، ۶۳۳

پاسگاه تیره: ۴۷

پاسگاه تیژ تیژ: ۲۲۳، ۵۳۲

پاسگاه تيله كوه: ۱۳۱، ۲۱۶، ۳۰۱، ۳۴۴، ۸۰۶، ۸۵۵

پاسگاه جزابه: ۲۷۲

پاسگاه چقاحمام: ۸۰۸، ۱۰۵۶

پاسگاه چقاشيرگه: ۹۴، ۱۶۷، ۱۶۸، ۳۶۹، ۷۶۰، ۷۷۱، ۸۳۴، ۸۵۵، ۹۳۸، ۱۰۰۳، ۱۰۹۳

پاسگاه چك سرخ: ۱۰۹۱

پاسگاه چناره: ۸۳۸

پاسگاه چنگوله: ۱۰۶۱

پاسگاه چیلان [کلات]: ۷۷۲، ۷۷۳، ۸۳۸، ۸۳۹، ۸۵۸، ۸۵۹، ۸۸۶، ۹۱۰، ۱۰۰۵، ۱۰۳۳، ۱۰۶۲

پاسگاه حافظیه: ۸۵۶، ۸۸۶

پاسگاه حدود: ۷۹۱، ۹۴۲

پاسگاه حسین آباد: ۱۱۲۹

پاسگاه حیدرآباد: ۱۴۵، ۸۰۸

پاسگاه خان لر: ۶۲۳

پاسگاه خان لیلی (قصر شیرین): ۴۲، ۱۱۱، ۱۶۸، ۱۸۶، ۴۰۸، ۶۳۳، ۷۰۷، ۸۰۶، ۸۰۸، ۸۵۵، ۸۶۰، ۸۸۲، ۹۵۷، ۱۰۰۲، ۱۰۹۳

پاسگاه خانه شور: ۱۸۸

پاسگاه خرابه: ۱۰۳۵

پاسگاه خرمان: ۹۱۶

پاسگاه خرنوبیه (عراق): ۷۹۱، ۹۴۲

پاسگاه خزانہ میزار (عراق): ۸۳۸

پاسگاه خسروآباد: ۲۸۷، ۶۰۴، ۸۰۸، ۸۱۲

پاسگاه خسروی: ۱۶۸، ۸۰۶، ۸۳۴، ۸۵۶، ۸۵۷، ۸۵۸، ۹۰۶، ۱۰۰۲، ۱۰۵۶، ۱۰۲۸، ۱۱۵۰

پاسگاه خورشیدیگ: ۷۸۷، ۹۳۹، ۱۰۵۸

پاسگاه خین: ۶۲۰، ۷۵۷، ۷۹۱، ۸۱۲، ۸۸۸، ۹۱۵، ۹۱۶، ۹۴۲، ۹۶۴، ۹۶۵، ۹۸۰، ۹۸۰، ۹۸۲، ۱۰۰۶، ۱۰۰۷، ۱۰۱۱، ۱۰۳۵، ۱۰۶۷، ۱۰۹۶

۱۱۲۶، ۱۱۴۵، ۱۱۷۴، ۱۱۷۵

پاسگاه دارخور (قصر شیرین): ۲۱۶، ۲۴۸، ۲۴۹، ۴۷۱، ۶۳۳، ۷۴۳، ۹۰۶

پاسگاه دراجی (عراق): ۱۱۵۰

پاسگاه دربندجوق: ۴۲، ۹۴، ۱۶۷، ۱۶۸، ۲۴۸، ۳۶۹، ۳۹۱، ۶۳۳، ۸۰۶، ۸۸۱

پاسگاه درویش کشته: ۸۵۶ ۸۰۹

پاسگاه دریایی خرمشهر: ۹۸۲، ۹۸۱

پاسگاه دشنه (عراق): ۱۱۷۳

پاسگاه دوآب: ۸۶۳

پاسگاه دوراجی (عراق): ۲۴۶، ۷۷۲، ۸۳۹، ۹۰۵، ۹۳۸

پاسگاه دویرج (عراق): ۸۳۹، ۱۰۰۹، ۱۰۳۵، ۱۰۶۴، ۱۰۶۶، ۱۰۹۹

پاسگاه دویرج: ۲۴۶، ۷۹۱، ۷۹۱۴، ۹۱۵، ۹۴۳، ۹۸۲، ۱۰۳۳، ۱۰۳۴، ۱۰۳۵، ۱۰۶۳، ۱۰۶۴، ۱۰۶۶، ۱۰۹۷، ۱۰۹۸، ۱۰۹۹، ۱۱۲۵، ۱۱۴۳

پاسگاه دیریفارم: ۶۳۴، ۱۰۰۹، ۱۱۴۸

پاسگاه رشیدییه (بستان): ۱۸۷، ۶۹۱، ۹۱۴، ۱۰۳۳، ۱۰۳۴، ۱۰۳۵، ۱۰۳۶، ۱۰۶۳، ۱۱۰۰

پاسگاه رشیدییه (عراق): ۸۳۹، ۹۸۲، ۱۰۰۹، ۱۰۰۸، ۱۰۳۵، ۱۰۶۳، ۱۰۶۶

پاسگاه رضاآباد: ۲۸۷، ۵۳۰، ۶۶۰، ۷۶۰، ۷۷۲، ۸۰۸، ۸۸۴

پاسگاه زالوآب (عراق): ۲۴۶، ۷۷۲، ۸۸۳، ۸۸۴، ۱۰۹۱

پاسگاه زردان (عراق): ۱۰۶۲

پاسگاه زیریس: ۱۰۷۱

پاسگاه زینل کش: ۴۲، ۱۴۵، ۱۶۷، ۱۸۶، ۲۱۶، ۲۸۷، ۴۰۸، ۴۸۲، ۷۰۷، ۷۸۸، ۸۰۶، ۸۰۸، ۸۵۵، ۸۵۷، ۱۰۰۵

پاسگاه ژاله پناه: ۴۲، ۱۸۵، ۲۷۱، ۸۳۶، ۸۹۸، ۱۰۰۳

پاسگاه ساسان: ۲۳۹

پاسگاه سالاری: ۱۰۹۱

پاسگاه سانواپا: ۳۶۹، ۴۲۷، ۵۰۵، ۷۶۰، ۷۷۱، ۸۰۹، ۸۵۵، ۹۰۵، ۹۳۸، ۹۵۷، ۱۰۳۰، ۱۰۹۰، ۱۰۹۳، ۱۱۸۴

پاسگاه سرکنجانچم: ۷۶۰

پاسگاه سرنی: ۱۰۹۱

پاسگاه سعیدییه: ۱۰۰۷، ۱۰۹۹

پاسگاه سفريه: ۷۹۳

پاسگاه سلمان كشته: ۹۴، ۱۶۸، ۲۱۶، ۳۶۹، ۷۶۰، ۷۷۱، ۸۰۹، ۷۸۷، ۸۵۵، ۹۳۸، ۹۵۷، ۱۰۹۰، ۱۰۹۳

پاسگاه سميده [سميه]: ۶۲۰، ۷۲۶، ۸۵۶، ۸۵۹، ۸۸۶، ۹۶۴، ۱۰۰۵، ۱۰۶۰، ۱۰۶۱

ص: ۱۳۱۷

پاسگاه سومار: ۱۶۸، ۷۸۷، ۷۹۲، ۱۰۳۴، ۱۰۳۵، ۱۰۶۳، ۱۰۶۴، ۱۰۹۹، ۱۱۴۳

پاسگاه سویله (عراق): ۱۴۶، ۳۴۵، ۷۹۲، ۱۰۰۹، ۱۰۶۴

پاسگاه سه تیان: ۴۲، ۹۴، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۸۶، ۳۶۹، ۷۲۷، ۷۷۱، ۷۸۷، ۸۰۸، ۸۳۴، ۸۵۵، ۹۰۵، ۹۳۸، ۱۰۹۳

پاسگاه سیدبرزو (عراق): ۱۰۵۸، ۱۱۲۸

پاسگاه سیلو (سندج): ۶۵۱

پاسگاه شحله (عراق): ۱۰۰۶، ۱۰۳۷، ۱۰۹۶، ۱۰۹۸

پاسگاه شرطه: ۷۷۲

پاسگاه شرهانی (سوسنگرد): ۶۹۱

پاسگاه شط القوات: ۱۱۴۵

پاسگاه شطیط: ۱۰۰۸

پاسگاه شعیب: ۱۰۶۳

پاسگاه شلمچه (عراق): ۶۲۰، ۶۹۲، ۷۹۱، ۹۱۶، ۹۶۵

پاسگاه شلمچه: ۷۵۷، ۷۵۸، ۷۷۳، ۷۹۱، ۸۱۲، ۹۱۶، ۱۰۰۷، ۱۱۴۳، ۱۱۷۳

پاسگاه شوروشیرین: ۳۶۹، ۵۵۰، ۷۷۳، ۷۸۸، ۸۱۰، ۸۳۹، ۸۸۶، ۹۰۷، ۹۱۰، ۹۰۸، ۹۳۵، ۹۳۶، ۹۶۰، ۹۷۹، ۱۰۰۴، ۱۰۳۲، ۱۰۶۰، ۱۰۹۱

پاسگاه شویه (کردستان): ۱۱۴

پاسگاه شهابی: ۱۰۶۱

پاسگاه شیب (سوسنگرد): ۶۹۱

پاسگاه شیب (عراق): ۱۰۰۸، ۱۰۶۶، ۱۰۶۹، ۱۰۹۹

پاسگاه شیخ سله: ۱۳۱

پاسگاه صالح آباد: ۶۲۰، ۷۶۰، ۸۸۴، ۹۰۸، ۱۰۰۵، ۱۰۶۰، ۱۰۹۳

پاسگاه صدام حسین (عراق): ۳۰۳، ۶۹۱، ۹۰۶، ۹۱۶

پاسگاه صدرالعرفات (عراق): ۹۴۰

پاسگاه صفریه (بستان): ۶۲۰، ۶۹۱، ۷۵۸، ۹۱۴، ۱۰۰۷، ۱۰۳۳، ۱۰۳۴، ۱۰۳۵، ۱۰۳۶، ۱۰۶۳، ۱۰۶۴، ۱۰۹۳، ۱۰۹۹، ۱۰۹۹، ۱۱۰۰، ۱۱۲۵

پاسگاه صفریه (عراق): ۱۰۰۸، ۱۰۰۹، ۱۰۶۳

پاسگاه طاووسیه (عراق): ۸۳۹، ۱۰۰۸، ۱۰۰۹، ۱۰۶۶

پاسگاه طاووسیه: ۱۸۶، ۲۴۶، ۶۲۰، ۶۹۱، ۷۹۱، ۹۱۴، ۹۱۵، ۹۴۳، ۹۸۲، ۱۰۳۳، ۱۰۳۴، ۱۰۳۵، ۱۰۳۶، ۱۰۶۳، ۱۰۶۴، ۱۰۹۹، ۱۱۰۰، ۱۱۲۵، ۱۱۷۹

پاسگاه طلائیه جدید: ۷۵۸، ۹۱۵، ۱۰۶۲، ۱۰۶۳، ۱۰۹۳، ۱۰۹۷، ۱۱۲۶

پاسگاه طلائیه قدیم: ۴۴، ۲۷۲، ۷۴۲، ۶۳۳، ۷۷۳، ۸۸۷، ۹۱۴، ۹۱۵، ۱۰۶۳، ۱۰۹۳، ۱۰۹۷، ۱۱۷۹

پاسگاه طیب (عراق): ۱۰۳۷

پاسگاه علی الشهداء (عراق): ۳۶۹

پاسگاه علی شیر: ۱۰۰۸، ۱۱۴۶، ۱۱۷۵

پاسگاه علی میر (عراق): ۷۲۷

پاسگاه عماش (سوسنگرد): ۶۹۱

پاسگاه عنبری (عراق): ۹۳۵

پاسگاه فرخ آباد: ۷۶۰، ۸۱۰، ۸۳۹

پاسگاه فعلیه (عراق): ۷۰۸

پاسگاه فکه (عراق): ۷۵۸، ۷۹۰، ۷۹۱، ۸۳۹، ۸۶۰، ۹۱۵، ۹۴۳، ۱۰۰۸، ۱۰۳۵، ۱۰۶۳، ۱۰۶۶، ۱۰۹۹

پاسگاه فکه: ۲۱۸، ۲۷۲، ۶۹۱، ۸۶۰، ۹۱۵، ۱۰۳۴، ۱۰۶۶، ۱۰۹۷، ۱۰۹۸، ۱۱۲۵

پاسگاه فلکاهول (عراق): ۱۴۵

پاسگاه قره مرسیل: ۱۱۳۱

پاسگاه قشقه (عراق): ۱۴۵

پاسگاه قشله: ۱۱۷۵

پاسگاه قلعه یهودی (عراق): ۱۶۷، ۱۸۵، ۲۱۶، ۸۵۶، ۹۰۵، ۱۰۰۵

پاسگاه قلعه سفید: ۷۲، ۹۴، ۲۷۱، ۳۶۰، ۴۰۸، ۴۸۲، ۵۲۹، ۵۴۹، ۷۰۷، ۷۶۰، ۸۰۹، ۸۳۴، ۹۰۶، ۱۰۰۲

پاسگاه قلعه یزدانی: ۹۰۶

پاسگاه کاسه کاس (عراق): ۱۴۵

پاسگاه کانی سخت: ۹۳۵، ۱۰۳۲، ۱۰۶۰

پاسگاه کانی شیخ: ۳۶۹، ۴۹۶، ۸۵۵، ۹۰۶، ۹۳۸، ۹۷۸، ۱۰۰۵، ۱۱۸۴

پاسگاه کله خوب: ۹۰۶

پاسگاه کله شرقی (عراق): ۸۳۹

پاسگاه کوت عبدالله: ۷۹۷

پاسگاه کوت الزین (عراق): ۸۹۸

پاسگاه کوزران (قصر شیرین): ۲۸۸

پاسگاه کوشک (عراق): ۹۸۲

پاسگاه کوشک البصره: ۱۰۶۳

پاسگاه کوشک: ۲۷۲، ۷۵۸، ۷۹۱، ۸۱۲، ۸۸۷، ۹۱۵، ۱۰۰۷، ۱۰۶۳، ۱۰۹۳

پاسگاه کیان دشت: ۲۱۹

پاسگاه گرده نو: ۲۱۶

پاسگاه گرمیشه (عراق): ۹۴۰

پاسگاه گلزاران: ۱۰۶۳

پاسگاه گمرک: ۷۶۰، ۷۷۲

پاسگاه گمرک نو: ۱۰۰۳، ۱۱۵۰

پاسگاه گیسکه: ۷۶۰، ۹۳۸، ۹۷۸، ۱۰۹۰، ۱۱۴۹، ۱۱۸۴

پاسگاه مجیدخان (قصر شیرین): ۷۴۳

پاسگاه مجیدسالار (عراق): ۱۴۶

پاسگاه محمد (عراق): ۱۰۳۷

پاسگاه محمدخدر (عراق): ۲۱۷

پاسگاه محمدسالار (عراق): ۸۰۹

پاسگاه مغان (عراق): ۷۷۲، ۴۷۱

پاسگاه ملاشیخ: ۸۶۲

پاسگاه مندلیج (عراق): ۱۱۴۹

پاسگاه منظریه (عراق): ۷۷۳، ۹۰۶

پاسگاه منگاهول (عراق): ۶۰۴

ص: ۱۳۱۸

پاسگاه موسیان: ۱۰۳۷

پاسگاه مومنی: ۷۴۲، ۷۹۱، ۸۱۲، ۸۳۹، ۸۶۱، ۹۴۲، ۹۶۴، ۹۶۵، ۹۸۰، ۱۰۰۷، ۱۰۶۷، ۱۱۷۴، ۱۱۷۵

پاسگاه میان تنگ: ۸۰۹، ۱۰۹۰، ۱۱۸۴

پاسگاه نخجیر: ۷۵۹، ۸۸۶، ۹۰۸

پاسگاه نعمان (عراق): ۱۰۱۰

پاسگاه نفت شهر: ۴۲، ۹۴، ۹۵، ۱۶۷، ۲۱۶، ۳۶۹، ۴۵۹، ۷۷۱، ۸۰۹، ۸۳۴، ۸۵۵، ۹۳۸، ۹۳۸، ۱۰۰۲، ۱۰۰۳

پاسگاه نی خزر: ۷۵۹، ۷۷۳، ۷۸۸، ۸۱۰، ۸۳۸، ۸۳۹، ۸۸۴، ۸۸۶، ۹۰۷، ۹۰۸، ۹۱۰، ۹۳۶، ۹۶۰، ۹۷۹، ۱۰۰۴، ۱۰۹۳، ۱۱۵۰

پاسگاه نی کند (عراق): ۱۴۵

پاسگاه واوی (ایلام): ۷۲۷

پاسگاه ولد کشته: ۱۶۷، ۷۸۷، ۸۳۴، ۸۵۶، ۸۵۷، ۸۵۸، ۹۷۷، ۱۰۰۲، ۱۰۵۶، ۱۱۲۸، ۱۰۲۸، ۱۱۲۹، ۱۱۵۰

پاسگاه هدایت: ۹۴، ۱۱۲، ۱۴۵، ۵۴۹، ۶۳۳، ۶۵۹، ۷۲۸، ۷۴۳، ۸۰۹، ۸۸۲، ۹۳۸، ۱۰۰۲، ۱۰۵۸، ۱۰۹۳، ۱۱۴۹

پاسگاه هرطه (خرمشهر): ۶۹۳، ۸۸۸، ۱۱۴۸

پاسگاه هلاله: ۳۹۱، ۴۹۶، ۵۸۶، ۷۷۳، ۸۱۰، ۸۳۸، ۸۳۹، ۸۸۶، ۹۰۷، ۹۳۶، ۹۷۹، ۱۰۰۴، ۱۰۹۳

پاسگاه هنگ: ۹۴

پاسگاه هیر: ۱۰۰۸

پاسگاه یزدنو: ۸۸۸

پاسگاه یکه شان: ۴۲، ۴۳، ۳۶۹، ۳۹۱، ۶۳۳، ۶۵۹، ۷۰۷، ۹۳۸، ۱۱۲۸، ۱۱۲۹

پاکستان: ۳۰، ۱۲۶، ۱۸۱، ۲۳۲، ۳۸۳، ۳۸۶، ۳۸۷، ۴۱۲، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۸۷، ۴۸۸، ۵۲۹، ۵۸۰، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۳۰، ۱۰۶۸، ۱۰۷۵، ۱۱۵۷

پالایشگاه آبادان: ۱۳۲، ۱۴۸، ۱۴۹، ۷۲۷، ۹۶۶، ۱۰۳۷، ۱۱۷۳، ۱۱۷۴، ۱۱۷۶

پالایشگاه آغا جاری: ۱۴۹

پالایشگاه اصفهان: ۴۹۳، ۶۸۸، ۷۱۶

پالایشگاه بصره: ۱۱۷۶

پالایشگاه کرمانشاه: ۱۴۹، ۲۴۹، ۲۷۱، ۶۷۲

پالایشگاه نفت شهر: ۲۶۳، ۲۷۵

پاوه: ۴۶، ۷۳، ۱۵۱، ۳۷۴، ۳۹۲، ۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۲، ۴۲۸، ۴۳۰، ۴۴۹، ۴۸۳، ۵۳۱، ۵۵۴، ۵۷۶، ۵۸۸، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۵۲، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۷۵، ۶۹۳،
۷۱۱، ۷۳۱، ۷۴۸، ۷۹۰، ۸۱۸، ۸۵۹، ۹۴۵، ۹۶۶، ۹۸۷، ۱۰۱۴، ۱۱۹۰

پایگاه ابوالخصیب (عراق): ۱۱۴۵

پایگاه ابوغریب: ۸۸۴

پایگاه ارتش در اشنویه: ۶۹۵

پایگاه ام الظهیر: ۶۲۰

پایگاه پرویز: ۹۱۱

پایگاه جبرئیل آباد: ۷۹۵

پایگاه چهارم شکاری دزفول: ۱۹۷، ۷۷۱، ۱۰۶۶، ۱۰۹۱، ۱۰۹۹

پایگاه حبانیه بغداد: ۷۴۴

پایگاه خانقین: ۸۸۴

پایگاه درویش کشته: ۴۳

پایگاه دریایی خرمشهر: ۶۴، ۴۲۷، ۴۹۶، ۵۱۶، ۱۰۰۶، ۱۱۷۵

پایگاه دریایی خسروآباد: ۱۰۹۸

پایگاه دریایی عمان: ۱۰۷۶

پایگاه دهلران: ۶۹۱

پایگاه رشیدیه: ۷۹۱

پایگاه زالوآب: ۲۴۶

پایگاه زرباطیه: ۸۸۴

پایگاه سحانی دوزان: ۴۳

پایگاه سه راهی سقز: ۶۵۱

پایگاه شرهانی: ۸۱۳

پایگاه قلعه لان: ۷۸۷

پایگاه مجیدقادر (عراق): ۶۴۸

پایگاه محمدخسرو (عراق): ۲۸۷

پایگاه ملاشیخ: ۸۴۰

پایگاه میه خاص عراق: ۷۴۳

پایگاه نلی وان (اشنویه): ۶۳۹

پایگاه نوژه (حر، شاهرخی همدان): ۳۲، ۴۶۳، ۵۱۸، ۵۳۰، ۱۰۱۶

پایگاه وانی سر: ۲۲۲

پایگاه هشتم شکاری (اصفهان): ۷۴۹

پایگاه هوایی الخلیج (ام القصر): ۶۵۰

پایگاه هوایی بندرعباس: ۱۹۷، ۶۳۹

پایگاه هوایی بوشهر: ۱۹۷

پایگاه هوایی تبریز: ۳۰۴، ۵۱۸، ۵۳۲

پایگاه هوایی زمینی دربندیخان عراق: ۶۰۳

پایگاه هوایی شعیبیه (بصره): ۶۰۵، ۸۸۸

پایگاه هوایی کرکوک: ۸۸۴

پایگاه هوایی منجیل: ۷۱۶

پرتغال: ۱۲۵

پرتغال: ۲۳۲

پست کنترل هوایی ۸۹۹ (ابوالخصیب): ۶۳۴

پکن: ۴۴۱

پل ایستگاه ۷ آبادان: ۴۵

پل تنگاب کهنه: ۹۷۷

پل شیرازی (قصر شیرین): ۸۸۲

پل قیزقورپی: ۸۱۴

پل کولپه (بانہ): ۷۱۱

ص: ۱۳۱۹

پل میمه: ۶۹۱

پل و دره ساروق (میان‌دوآب): ۷۱۳، ۹۶۷

پلدشت: ۲۸۹

پنجوبین (عراق): ۲۳۷، ۴۱۰، ۵۵۲، ۵۷۶، ۶۵۲، ۷۴۲، ۹۶۳، ۹۶۷، ۱۰۹۰، ۱۱۳۱

پیچ انگیزه: ۶۲۰

پیرانشهر: ۳۵، ۷۴، ۳۲۶، ۳۴۸، ۴۲۹، ۴۴۶، ۴۹۹، ۵۳۱، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۶۴، ۵۷۸، ۶۲۱، ۶۳۸، ۶۳۹، ۶۹۱، ۷۰۹، ۷۴۴، ۷۹۰، ۷۹۵، ۸۱۸، ۸۷۵

۹۸۶، ۱۰۱۴، ۱۰۳۸، ۱۰۳۹

پیرجغای سرش آباد: ۶۳۷

تاجیکستان: ۱۱۶۰

تاجیکستان: ۳۶۶، ۵۱۳

تاسیسات نفتی بانمیل (عراق): ۱۶۷، ۱۶۸، ۲۱۷، ۲۸۷

تاشکند: ۵۱۳

تبریز: ۳۸، ۷۵، ۷۶، ۸۳، ۹۶، ۹۷، ۱۷۵، ۲۲۶، ۲۴۰، ۳۰۴، ۳۵۰، ۳۹۹، ۴۳۱، ۴۳۲، ۵۱۸، ۵۳۲، ۵۸۸، ۶۰۷، ۶۲۲، ۶۴۹، ۶۷۹، ۷۹۷، ۸۱۴

۹۱۹، ۱۱۱۰

تپه ۳۴۳: ۸۱۰

تپه تلویزیون مهاباد: ۶۶۲

تپه رش: ۶۰۳

تپه گازرخانی: ۶۳۵

تپه گرشیرگه: ۱۰۶۲

تپه بازرگان: ۱۰۳۰، ۱۰۹۳

ترکمنستان: ۶۳۰

ترکیه: ۳۲، ۹۳، ۱۲۶، ۲۱۱، ۳۸۳، ۳۸۷، ۴۶۶، ۴۸۲، ۵۱۷، ۵۲۴، ۶۳۰، ۹۱۲، ۹۵۳، ۹۵۴، ۹۷۲، ۹۸۸، ۱۰۲۸، ۱۰۷۲، ۱۱۰۴

تریپولی (لیبی): ۶۶۹

تکاب: ۴۸، ۱۷۱، ۱۷۲، ۳۲۴، ۴۱۱، ۴۴۹، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۶۴، ۵۸۹، ۶۲۲، ۶۵۳، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۲۹، ۷۳۰، ۷۴۵، ۷۶۴، ۸۰۱، ۸۰۲، ۸۱۴، ۸۱۵، ۹۶۷، ۹۸۶، ۹۸۷، ۱۰۷۲، ۱۱۰۲، ۱۱۰۳، ۱۱۳۱

تکریت (عراق): ۱۰۱۰

تل آویو: ۲۱۱، ۶۱۰، ۸۵۱

تلمبه خانه گاز اسکای وان: ۸۸۱

تنکابن: ۱۱۶، ۶۴۰، ۸۹۱

تنگ ترشابه (کرمانشاه): ۱۱۱، ۲۸۷، ۶۵۹، ۷۰۷، ۷۲۷

تنگه قاران: ۲۷۶

تنگه هرمز: ۳۷۸، ۶۷۱

تنومه: ۷۴۱، ۱۱۲۵

توتمان: ۹۶۳

توکیو: ۴۳۸

تونس: ۱۰۶۸، ۱۱۲۲

تهران: ۲۶، ۳۲، ۳۸، ۴۶، ۵۹، ۶۱، ۶۲، ۶۸، ۷۵، ۷۶، ۸۱، ۱۰۲، ۱۲۲، ۱۲۴، ۱۳۳، ۱۳۵، ۱۳۷، ۱۵۶، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۶، ۱۸۱، ۱۸۵، ۲۰۵، ۲۰۷، ۲۰۹، ۲۱۱، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۵۸، ۲۶۱، ۲۷۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۶۴، ۳۷۶، ۳۷۸، ۳۸۰، ۴۲۲، ۴۲۵، ۴۴۲، ۴۵۴، ۴۶۷، ۴۷۵، ۴۷۸، ۴۹۰، ۴۹۷، ۵۰۱، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۱۳، ۵۱۷، ۵۲۲، ۵۲۷، ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۷۹، ۵۸۶، ۵۹۱، ۵۹۳، ۵۹۶، ۶۰۸، ۶۱۱، ۶۲۶، ۶۴۳، ۶۷۷، ۶۸۰، ۶۸۲، ۶۸۳، ۷۱۰، ۷۱۴، ۷۲۶، ۷۳۳، ۷۳۶، ۷۵۲، ۷۶۶، ۷۸۱، ۷۸۳، ۷۹۷، ۷۹۸، ۸۰۲، ۸۰۸، ۸۰۹، ۸۴۲، ۸۴۶، ۸۴۸، ۸۴۹، ۸۷۳، ۹۱۱، ۹۲۷، ۹۶۲، ۹۷۱، ۱۰۱۴، ۱۰۱۶، ۱۰۲۹، ۱۰۴۳، ۱۰۵۳، ۱۰۹۲، ۱۱۰۵، ۱۱۰۸، ۱۱۳۳، ۱۱۳۴، ۱۱۳۹، ۱۱۵۸، ۱۱۶۰، ۱۱۷۰

جاده آبادان - اروندکنار: ۹۶۶

جاده آبادان - ماهشهر: ۵۶۰

جاده ازگله: ۱۸۸

جاده اهواز - اندیمشک: ۴۴

جاده بازرگان - ماکو: ۳۲۴، ۱۱۰۴

جاده بالاطاق: ۲۲۴

جاده بانه - سردشت: ۷۱۱، ۹۴۶

جاده باینگان (کرمانشاه): ۷۳

جاده بصره - فاو: ۳۷۰، ۴۵۹

جاده پیرانشهر - ارومیه: ۶۳۸

جاده پیرانشهر - سردشت: ۶۹۵

جاده تپه رش - گرده نو: ۹۱۹

جاده تکاب - تخت سلیمان افشار: ۶۲۳

جاده تکاب - شاهین دژ: ۶۲۲

جاده تلخاب - سومار: ۱۰۳۰

جاده تنوره - قوشچی باشی: ۶۷۶

جاده توبره ریز: ۶۰۶

جاده توریور: ۱۸۸

جاده خاش - ایرانشهر: ۶۲۴

جاده خاکی صالح آباد: ۶۳۷

جاده خان لیلی - قصر شیرین: ۸۰۲

جاده خانه شور: ۱۸۸

جاده خلیفه - نقده: ۶۶۱

جاده دیزج - نقده: ۷۴۶

جاده دیواندره - سنندج: ۶۳۶

جاده رزمربیل (باینگان): ۶۷۳

جاده روستای بیگم قلعه - نقده: ۶۵۳

جاده سقز - بوکان: ۱۰۱۳

جاده سنجی - تازه شهر: ۷۱۳

جاده سنندج - سقز: ۳۹۲

ص: ۱۳۲۰

جاده سنندج - کامیاران: ۶۲۴

جاده سوبله - فکه: ۱۰۶۶

جاده سومار - نفت شهر: ۳۶۰

جاده شور تپه: ۷۲

جاده شیراز - کازرون: ۶۲۵

جاده قصر شیرین - سرپل ذهاب: ۹۵۸، ۶۲۴

جاده قلقله: ۱۸۸

جاده کامیاران - کرمانشاه: ۶۵۰

جاده کرمانشاه - سنجایی: ۶۹۴

جاده کرمانشاه - سنندج: ۸۱۵، ۶۷۴، ۶۶۱

جاده لاموزه - قلقون آباد (قروه): ۶۶۱

جاده مریوان: ۲۳۹، ۷۳

جاده موجش: ۶۳۷

جاده مهاباد - بوکان: ۶۵۲

جاده مهاباد - سه راهی محمدیار: ۶۳۷

جاده میاندوآب - شاهین دژ: ۸۴۱، ۷۹۶

جاده میاندوآب - مهاباد: ۶۳۷

جاده نفت شهر - قصر شیرین: ۸۸۳

جاده نقده - اشنویه: ۸۶۳، ۶۳۸، ۶۲۳

جاده نقده - پیرانشهر: ۸۶۳، ۶۳۸، ۶۲۳

جاده نقده - خلیفان: ۶۷۹

جا کارتتا: ۸۲۸

جبرئیل آباد (نقده): ۶۳۸، ۶۷۹

جبهه شیب (عراق): ۷۹۲

جبهه معلق المنظمه (عراق): ۷۹۲

جراحیه: ۷۰۹

جزایر سه گانه: ۳۵، ۳۶، ۳۹، ۶۳

جزایر کواسیم: ۵۴۷

جزیره ابو موسی: ۵۴۷، ۶۰۲، ۸۷۹، ۱۱۳۹، ۱۱۴۰

جزیره ام الخصایص: ۱۱۷۷

جزیره ام الرصاص: ۳۴۵، ۹۸۲

جزیره ام الوابی (عراق): ۱۰۰۶

جزیره تنب بزرگ: ۵۴۷، ۶۰۲، ۱۱۳۹، ۱۱۴۰

جزیره تنب کوچک: ۵۴۷، ۶۰۲، ۸۸۰، ۱۱۳۹، ۱۱۴۰

جزیره رومایلا (عراق): ۱۰۰۶

جزیره شمشاع (عراق): ۱۰۱۰

جزیره طویله (عراق): ۱۰۱۰

جزیره طویله: ۱۱۷۷

جزیره مینو: ۵۶۰، ۸۳۹، ۸۶۱، ۸۸۸، ۹۱۶، ۹۶۳، ۹۶۴، ۱۰۱۱، ۱۱۷۵

جسر نادری: ۷۴۱

جلدیان: ۶۵۳، ۷۹۵، ۹۱۹

جلولا (عراق): ۷۴۲

جمهوری دومنیکن: ۱۰۸

جوانرود: ۱۸۹، ۲۲۰، ۳۹۲، ۴۳۰، ۴۴۴، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۸۶، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۷۹، ۷۳۱، ۸۶۳، ۱۰۱۵، ۱۰۴۰، ۱۰۴۱، ۱۱۳۲

جهرم: ۸۹۳، ۸۹۴

چاه نفت بیات: ۸۸۷

چاه نفت چنگوله: ۱۰۶۲

چاه نفت ریگ ۲ (ایران): ۱۰۳۴

چاه نفت شماره ۱۰۰: ۸۸۷، ۸۸۸

چاه نفت شماره ۴ نفت شهر: ۲۱۷

چاه نفت شماره ۵۷ (ایران): ۱۰۳۴

چاه نفت شماره ۵۸ (ایران): ۱۰۳۴

چاه نفت شماره ۶۰: ۸۸۸، ۹۱۴

چاه نفت شماره ۶۶ شرکت ملی نفت ایران: ۴۴

چاه نفت طلائی: ۸۸۸

چاه نفت منطقه نیرکوه: ۹۱۵

چاه نفت موسیان: ۳۰۲

چاه بهار: ۵۹۳، ۷۹۰، ۸۶۴، ۱۰۷۵

چزابه: ۹۱۳

چک اسلواکی: ۴۸۳

چناره: ۷۴۲

چوارتا: ۷۴۲، ۷۴۴

چهارراه آبشار (قصر شیرین): ۷۰۸

چهارراه امام خمینی (اهواز): ۱۸۷

چهارراه ژاندارمری (مهاباد): ۳۹۳

چهارراه کواکولا (تهران): ۱۷۵

چهارکلات (عراق): ۱۸۵

چهل دستگاه (قصر شیرین): ۷۰۸

چین: ۹۷، ۴۴۱

حارثه (عراق): ۲۳۷

حسن آباد (کردستان): ۱۰۷۱

حسینیه ارشاد (تهران): ۱۵۳

حسینیه جماران (تهران): ۶۸، ۴۳۵، ۶۲۶، ۹۲۷

حلب: ۶۶۹

حلبچه: ۲۳۸، ۷۴۲

حوزه علمیه قائم چیذر (تهران): ۱۲۳، ۱۳۶، ۴۱۶، ۴۲۴

حوزه علمیه نجف اشرف: ۸۹

خارک: ۲۲۵، ۴۲۷

خانشور: ۱۰۱۴

ص: ۱۳۲۱

خانقین (عراق): ۲۳۷، ۴۰۸، ۴۴۳، ۵۴۹، ۵۷۶، ۵۸۶، ۷۲۸، ۷۴۲، ۷۶۲، ۸۰۶، ۸۱۱، ۸۳۴، ۸۳۶، ۸۶۰، ۹۴۰، ۹۴۱، ۱۰۰۲، ۱۰۳۱، ۱۰۵۸

خاور نزدیک: ۳۴۴، ۷۵۳

خاورمیانه: ۴۱، ۱۰۷، ۱۰۸، ۲۱۱، ۲۳۲، ۲۳۷، ۲۶۵، ۲۹۹، ۳۱۷، ۳۹۶، ۴۰۴، ۵۴۹، ۵۷۸، ۷۲۳، ۷۵۳

خرم آباد: ۳۷۶، ۸۱۴، ۹۸۴، ۱۰۹۲

خرمشهر: ۳۶، ۶۴، ۶۶، ۱۶۹، ۱۸۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۳۸، ۲۵۰، ۲۶۶، ۳۰۲، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۴۵، ۴۲۷، ۴۵۹، ۴۸۲، ۴۹۶، ۴۹۷، ۵۰۵، ۵۱۶، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۶۰، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۷۳، ۵۸۶، ۵۸۶، ۶۰۴، ۶۲۰، ۶۷۳، ۶۹۱، ۶۹۲، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۲۸، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۵۹، ۷۶۲، ۷۷۳، ۷۹۰، ۷۹۱، ۷۹۳، ۸۱۲، ۸۳۹، ۸۶۰، ۸۶۱، ۸۸۸، ۹۱۴، ۹۱۵، ۹۱۶، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۶۳، ۹۶۴، ۹۶۶، ۹۸۰، ۹۸۱، ۹۸۲، ۹۸۴، ۱۰۰۶، ۱۰۰۷، ۱۰۰۹، ۱۰۱۱، ۱۰۶۷، ۱۰۹۲، ۱۰۹۶، ۱۰۹۸، ۱۱۲۶، ۱۱۴۴، ۱۱۴۸، ۱۱۷۳، ۱۱۷۴، ۱۱۷۶، ۱۱۷۷، ۱۱۷۸

خرنوبیه (عراق): ۱۱۷۷

خزانه فرح آباد تهران: ۷۱۴

خسروآباد (آبادان): ۶۶، ۲۱۸، ۷۹۱، ۱۰۶۷، ۱۱۷۳

خلیج فارس: ۲۱، ۳۲، ۳۹، ۴۴، ۶۳، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۱۱۲، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۸، ۲۰۹، ۲۵۱، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۸۶، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۱۸، ۳۴۳، ۳۷۹، ۳۸۶، ۴۷۴، ۴۹۱، ۵۳۰، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۴۷، ۵۷۲، ۵۷۹، ۵۸۰، ۶۰۲، ۶۱۴، ۶۱۹، ۶۳۱، ۶۵۴، ۶۶۳، ۶۶۴، ۶۶۸، ۶۷۱، ۶۸۳، ۷۲۱، ۷۲۵، ۷۲۶، ۷۶۱، ۷۷۳، ۷۹۱، ۸۸۸، ۹۴۱، ۱۰۲۷، ۱۰۶۹، ۱۰۷۵، ۱۰۸۷، ۱۰۸۸، ۱۰۸۹، ۱۰۹۳، ۱۰۹۴، ۱۱۲۲، ۱۱۲۳، ۱۱۳۹، ۱۱۴۰، ۱۱۴۱، ۱۱۷۱، ۱۱۷۵، ۱۱۷۷، ۱۱۸۹

خورموسی: ۱۱۷۵

خوی: ۴۷، ۱۱۴، ۲۸۹، ۳۶۳، ۴۱۲، ۵۰۹، ۶۳۸، ۱۱۰۴

خیابان آپادانا (ارومیه): ۲۵۳

خیابان ادب (سنندج): ۳۷۵

خیابان امام خمینی (اهواز): ۳۵

خیابان امیری (آبادان): ۲۵۶

خیابان انقلاب (تهران): ۳۶۲

خیابان بیمارستان (سنندج): ۱۵۱

خیابان پیروزی (تهران): ۱۷۵

خیابان جمهوری (تهران): ۲۵۹

- خیابان جیحون (تهران): ۲۰۵
- خیابان حافظ (تهران): ۹۶، ۱۴۸
- خیابان خسرو سابق (قصر شیرین): ۷۰۸
- خیابان دلگشا (ارومیه): ۴۶
- خیابان راسپای (پاریس): ۲۲۷
- خیابان سیروس (کرمانشاه): ۴۶
- خیابان طالقانی (آبادان): ۲۵۶
- خیابان طالقانی (همدان): ۹۶
- خیابان طالقانی رشت: ۸۹۱
- خیابان فخر رازی (تهران): ۷۰۸
- خیابان فردوسی (تهران): ۱۴۸
- خیابان فردوسی (سندج): ۳۷۵
- خیابان کارگر (تهران): ۳۶۲، ۳۹۵
- خیابان گلستان (کرمانشاه): ۱۵۰
- خیابان لاله زار (تهران): ۴۶
- خیابان مجاهدین (تهران): ۱۴۸
- خیابان مصدق [ولیعصر] تهران: ۷۹۷، ۷۹۸
- خیابان مطهری (اصفهان): ۱۱۰۵
- خیابان نادری (تهران): ۲۵۸
- خیابان ناصر خسرو (تهران): ۴۶
- خیابان یک احمدآباد (آبادان): ۲۵۶
- خیابان یونیورسیته (پاریس): ۲۲۶

دارخوین: ۵۶۰

دامغان: ۸۷، ۸۲، ۶۱

دانشگاه ارومیه: ۳۷۳

دانشگاه امام صادق (ع): ۲۸، ۲۵۷

دانشگاه اهواز: ۱۱۰۶

دانشگاه تهران: ۲۲۶، ۳۶۲، ۵۹۲

دانشگاه گیلان: ۶۸۱، ۷۷۸

دانشگاه هاروارد (آمریکا): ۷۰۲

دانمارک: ۴۹۹

دبیرستان پروین اعتصامی (دامغان): ۸۷

دربندجوق: ۶۰۳

درمانگاه شماره یک (ارومیه): ۴۶

دروله پاوه: ۶۷۶

دروله عراق: ۶۷۶

دره قاسملو: ۲۷۴، ۲۷۵، ۴۳۰، ۵۶۲، ۵۷۸، ۶۷۹، ۹۴۶

دریاچه ارومیه: ۸۷۵

دریاچه مریوان: ۵۱۷

دریای احمر: ۳۲

دریای خزر: ۳۶۶

دریای سرخ: ۶۶۴

دریای سیاه: ۳۶۶

دریای عمان: ۸۸، ۱۲۶، ۵۳۸، ۵۷۹، ۵۸۰، ۶۶۳، ۶۶۸، ۶۸۳، ۱۰۷۶

دریای مدیترانه: ۸۸، ۳۸۵، ۶۷۱

دزفول: ۱۰۳۳، ۱۰۹۱، ۱۱۲۵،

دزفول: ۹۵، ۱۱۶، ۳۰۸، ۳۰۹، ۵۷۴، ۷۴۱، ۷۹۴

دزلی: ۴۱۰

ص: ۱۳۲۲

دژ شاپور (مريوان): ۶۷۵

دشت آزادگان: ۱۱۱، ۱۳۱، ۱۶۹، ۲۱۹، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۵۷۴، ۵۷۵، ۷۰۹، ۷۴۳، ۱۰۰۹، ۱۰۳۸، ۱۰۶۶، ۱۱۰۰، ۱۱۸۰

دشت بيونيچ (کرنډ): ۶۷۶

دشت ذهاب: ۴۱۱، ۵۰۴

دشت کرنډ: ۳۲۷

دشت لکه: ۹۱۰

دشت ياردنگک (گچساران): ۶۰۹

دفتر حافظ منافع ايران در سفارت الجزائر در واشنگتن: ۱۷۹، ۱۸۰

دفتر حزب توده در کسماء (ساری): ۶۸۱

دفتر رياست جمهوري (تهران): ۶۸۸

دفتر نشریه اتحاد مردم: ۷۶۶

دفتر هواپيماي ملي ايران: ۶۲۰

دفتر هواپيماي ملي ايران در ابوظبي: ۱۰۶۹

دکل مخابراتي هل توژان (کامياران): ۶۰۸

دماغه اميدنيک: ۳۷۸

دمشق: ۱۲۹، ۳۸۵، ۶۴۱، ۶۴۲، ۶۶۹، ۱۰۶۸، ۱۱۳۹

دوشنبه (تاجيکستان): ۳۶۶، ۴۶۷، ۵۱۳، ۵۴۱، ۵۴۲

دهستان باباجاني (کرمانشاه): ۲۲۲

دهستان تولمات (صومعه سرا): ۶۸۱

دهستان ژاوه رود (سندج): ۲۲۳

دهستان سارال (ديواندره): ۴۷

دهستان سرشيوه (مريوان): ۶۷۵

دهستان ضیابر (صومعه سرا): ۶۸۱

دهستان طاهر گوراب (صومعه سرا): ۶۸۱

دهستان کلاترزان (سنندج): ۲۲۳

دهستان کلاترزان (بخش رزاب سنندج): ۴۷

دهستان کل تپه فیض الله (سقز): ۲۲۲

دهستان گوی آغاج (شاهین دژ): ۷۲۹

دهستان لاهیجان (مهاباد): ۷۳۰

دهستان مرکبه (صومعه سرا): ۶۸۱

دهستان هندخاله (صومعه سرا): ۶۸۱

دهگلان (سنندج): ۶۳۷، ۶۹۶، ۱۰۷۱

دهلران: ۷۲، ۱۵۱، ۳۰۹، ۳۲۱، ۴۰۹، ۵۰۵، ۷۲۷، ۷۷۲، ۷۷۳، ۷۸۸، ۸۱۰، ۸۵۸، ۸۵۹، ۹۳۹، ۹۴۰، ۱۰۳۲، ۱۰۹۷، ۱۱۸۴

دهوک: ۲۳۷

دیمونا (اسرائیل): ۲۳۳

دیواندره: ۴۷، ۴۸، ۷۳، ۷۴، ۱۷۱، ۴۱۱، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۷۳، ۴۸۴، ۴۹۸، ۶۷۳، ۶۹۶، ۱۰۱۵، ۱۰۴۰، ۱۰۴۱، ۱۰۷۱، ۱۱۰۲، ۱۱۰۳

دیوانیه (عراق): ۱۰۱۰، ۱۱۲۶

رادار دو آب: ۴۷۲

راس الخیمه: ۵۴۷

رزاب (سنندج): ۴۷، ۲۲۳

رزن (همدان): ۱۴۰، ۱۷۷

رشت: ۹۶، ۹۷، ۳۶۳، ۳۹۵، ۴۱۳، ۴۱۴، ۵۳۴، ۵۴۱، ۵۴۲، ۶۱۴، ۶۴۹، ۷۶۶، ۷۷۷، ۷۷۸، ۹۸۸، ۹۸۹، ۱۱۰۵، ۱۱۶۰

رضوانشهر: ۸۱۹

رم (ایتالیا): ۳۷، ۵۲۵، ۶۰۲

روانداز (عراق): ۲۳۷

روانسر: ۴۳۰، ۴۹۸، ۱۱۳۲

رودخانه الدویب (عراق): ۳۷۰

رودخانه چنگوله: ۱۰۹۱

رودخانه دجله: ۱۰۶۹

رودخانه سارق: ۳۲۴، ۳۲۵

رودخانه قلعه یهودی تنگاب: ۸۸۲

رودخانه قوره تو: ۸۰۹

رودخانه کارون: ۶۴، ۱۱۷۷

رودخانه ولگا: ۶۳۱

روستای آرمردِه (بانه): ۲۲۱

روستای آغ تپه: ۷۷۶

روستای آغ دره بالا (میاندوآب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای آغ دره پائین (میاندوآب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای آفریان علیا (کامیاران): ۷۴۶

روستای آق جوق (شاهین دژ): ۷۲۹

روستای آلاسقل (تکاب): ۷۲۹

روستای آنقود [انگورد] (تکاب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای آویهنگ: ۲۵۲، ۱۳۲، ۱۵۰، ۱۱۰۳

روستای ابراهیم آباد (کردستان): ۱۷۱

روستای احمدآباد (شاهین دژ): ۷۲۹

روستای احمدآباد سفلی (تکاب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای احمدآباد علیا (تکاب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای اشکه سو (آذربایجان غربی): ۱۵۰

روستای اغسقل (میاندوآب): ۷۱۳

روستای افریان (کامیاران): ۶۲۲

روستای البواری: ۱۰۶۷

روستای الک (روانسر): ۶۲۲

روستای الند (آذربایجان غربی): ۱۱۴

روستای الوجلی [آلوچه] سفلی (تکاب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای الوجلی [آلوچه] علیا (تکاب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای امام کندی (آذربایجان غربی): ۱۱۰۴

ص: ۱۳۲۳

روستای امام زاده عباس: ۹۰۵

روستای امام عباس (عراق): ۷۴۳

روستای امین آباد (تکاب): ۷۲۹، ۷۱۳

روستای انجیران: ۹۱۹

روستای بادمحمود (تکاب): ۷۲۹، ۷۱۳

روستای باشاواوق (میاندوآب): ۷۱۳

روستای بالقچی (نقده): ۲۵۳

روستای بانزرده (قصر شیرین): ۲۸۸

روستای بانوان (بانه): ۲۲۱

روستای بایو: ۱۱۴

روستای برابرار (عراق): ۷۴۳

روستای برده زرد (کردستان): ۱۰۴۴

روستای برگه (دشت آزادگان): ۱۱۱

روستای برودر: ۲۲۳

روستای بزوش (کامیاران): ۷۴۶

روستای بزایلا: ۹۴۶

روستای بگون قلعه (نقده): ۶۷۹

روستای بلاغ: ۶۲۱

روستای بلگه (بانه): ۲۲۱

روستای بند (ارومیه): ۶۳۸

روستای بنی کنه لی [بنی کندی] (تکاب): ۷۹۵، ۶۲۱

روستای بهمن یاری: ۶۰۹

روستای بی بی کن (شاهین دژ): ۷۲۹

روستای بیدرواز: ۴۰۹

روستای بیساران: ۱۸۸

روستای بیونج (کرمانشاه): ۳۲۷

روستای پائین چوب (کردستان): ۱۸۹

روستای پهلوانی (تکاب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای تازه کند (تکاب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای تازه آباد محمد امین (کردستان): ۱۷۲، ۱۸۸

روستای تخت (کردستان): ۱۵۰، ۱۷۱

روستای ترگواران: ۷۹۵

روستای ترمستی [ترمکچی] (تکاب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای تله کان: ۱۷۱

روستای تنگاب نو: ۸۵۶

روستای تنگک باغ: ۱۸۸

روستای تودار صمدی: ۲۲۳

روستای توریور (کردستان): ۱۵۰، ۱۷۰

روستای توشان دره: ۷۷۶

روستای تویجات: ۱۰۹۸

روستای جانوران [ده جانوره]: ۶۷۵

روستای جبرئیل آباد: ۷۶۴، ۹۱۹، ۹۹۵

روستای چراغ تپه بالا (تکاب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای چراغ تپه پائین (تکاب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای چره (آذربایجان غربی): ۱۵۰

روستای چمشیر: ۲۱۸

روستای چوپلو (شاهین دژ): ۷۲۹

روستای چولوب: ۷۴۵

روستای چهارقلعه (تکاب): ۷۲۹، ۷۱۳

روستای چیارا (مریوان): ۷۴۴

روستای حاجی آباد: ۷۲۹

روستای حسن آباد (تکاب): ۷۲۹، ۷۱۳

روستای حیدرلو: ۸۴۰

روستای خاتون آباد: ۷۷۶

روستای خان زینان (فارس): ۶۲۵

روستای خان کندی (آذربایجان غربی): ۱۱۴

روستای خان لو: ۷۶۴

روستای خرویه: ۱۰۶۷

روستای خلیفان (نقده): ۶۷۹

روستای داش بلاغ (تکاب): ۷۲۹

روستای داش کسن (شاهین دژ): ۷۷۶، ۷۲۹

روستای دانالو: ۱۰۷۲

روستای دریامان (اردبیل): ۱۷۵

روستای دزج: ۸۱۶

روستای دزلی (کردستان): ۷۴۴، ۷۳۰، ۱۵۰، ۱۳۲

روستای دستاره: ۸۱۶

روستای دشتیله حلول: ۹۸۸

روستای دوپیل ورهر: ۶۵۰

روستای ده بانى: ۸۱۶

روستای ده جامى (کرنند): ۶۷۶

روستای دهنوى: ۸۱۶

روستای ديشوان (اروميه): ۷۱۳

روستای رحيم خان (کردستان): ۱۰۴۰

روستای رزآب (کردستان): ۱۷۱

روستای رستم آباد مهران: ۷۷۲

روستای رشاش [رشنش] (کردستان): ۱۵۰

روستای رودبار غرب: ۲۱۸

روستای زردوئى (پاوه): ۷۱۱

روستای زرگوش: ۷۶۲

روستای زره سوران [زره شوان] (تکاب): ۷۱۳

ص: ۱۳۲۴

روستای زمان گریوه (کامیاران): ۷۴۶

روستای زنوری (بخش رزاب سنندج): ۴۷

روستای زیوه: ۶۰۶

روستای ژاوه رود (کردستان): ۱۳۲

روستای ساروجه بزرگ: ۸۰۲، ۸۱۴

روستای ساروجه کهنه: ۸۰۲

روستای ساروق (تکاب): ۷۲۹

روستای سالار (کردستان): ۱۷۲

روستای ساوان (بانه): ۶۲۳

روستای ساوجی (مریوان): ۷۴۴

روستای سراب بند (کردستان): ۱۷۰

روستای سفید کوه (بانه): ۶۲۳

روستای سکله (ارومیه): ۶۵۲

روستای سلطان آباد: ۹۱۹

روستای سلکان (ایران): ۶۲۳

روستای سننه (سقز): ۲۲۲

روستای سنجابی (کرمانشاه): ۳۲۷

روستای سنگ سفید (کردستان): ۱۸۹

روستای سیاکانی (قصر شیرین): ۲۸۸

روستای سیه سیه (مریوان): ۶۵۱

روستای شاه آباد (کامیاران): ۷۴۶

روستای شاه قلعه: ۱۷۱

روستای شاهینی (کامیاران): ۷۴۵

روستای شرافت آباد: ۱۷۱

روستای شمزیران: ۶۵۰

روستای شمیران (از توابع سومای برادوست): ۶۳۸

روستای شول: ۶۰۹

روستای شیانه [چیانه] (نقده): ۶۹۵، ۷۳۰

روستای شیخ بوکان: ۷۳۰

روستای شیرمحمد [شیرمرد] (تکاب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای شینو: ۹۴۶

روستای ضامن آباد (دیواندره): ۴۸

روستای طاهنه (کردستان): ۱۸۹

روستای طوره: ۹۴۶

روستای عمرآباد [عصرآباد] (مریوان): ۶۷۵

روستای عیسی کند (آذربایجان غربی): ۱۷۲

روستای غفورآباد (قصرشیرین): ۶۵۹

روستای فرجی (کامیاران): ۷۴۶

روستای فیض آباد (تکاب): ۷۲۹

روستای قارنا (نقده): ۳۰۷، ۳۷۱

روستای قاضی آباد: ۹۸۵

روستای قاضی اخوی: ۷۹۵

روستای قیلانتو (کردستان): ۱۷۲

روستای قرقره (میاندوآب): ۷۱۳

روستای قره تپه (شاهین دژ): ۷۲۹

روستای قره موسی لو: ۸۹۰

روستای قزقاپان ترک (تکاب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای قصریان (کردستان): ۱۸۹

روستای قلعه رشت: (آذربایجان غربی): ۱۰۳۹

روستای قلعه شیخان (سندج): ۲۲۳

روستای قلقله (کرمانشاه): ۱۸۹، ۳۲۵

روستای قوچباش (قصر شیرین): ۲۸۸

روستای قوشچی (کرد): ۶۷۶

روستای کاشتر: ۶۵۰

روستای کانی سوره: ۷۷۶

روستای کانی سانان: ۹۱۸

روستای کانیشو (آذربایجان غربی): ۱۰۳۹

روستای کچله (کامیاران): ۶۶۱، ۶۶۲

روستای کریم آباد (تکاب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای کشتی: ۶۰۶

روستای کش کاویج: ۸۴۱

روستای کماره (سقز): ۶۵۱

روستای کنهر (کرد): ۶۷۶

روستای کوچر (بانه): ۲۲۱

روستای کوزه رش: ۸۴۱

روستای کوسالو (آذربایجان غربی): ۱۰۳۹

روستای کهریز عجم: ۱۰۷۴

روستای کیایه (کردستان): ۱۵۰

روستای گاتینا: ۶۰۷

روستای گازرخانی: ۶۰۶، ۶۵۰

روستای گرجی بیانی: ۹۶۸

روستای گلاره سفلی (کردستان): ۱۷۱

روستای گل حصار (کامیاران): ۷۴۶

روستای گلی بانی: ۸۱۶

روستای گلیه (مریوان): ۲۵۲

روستای گناوه: ۶۰۹

روستای گنده بورد (گنه بو، سنندج): ۲۲۳

روستای گوران (کرمانشاه): ۳۲۷

روستای گوران آباد (نقده): ۳۰۸، ۳۲۴

روستای گورمیله: ۶۰۶

ص: ۱۳۲۵

- روستای گيسان: ۸۱۶
- روستای ليلاکوه (گيلان): ۱۵۳
- روستای محمودآباد (دره قاسملو): ۶۷۹، ۸۹۰
- روستای محمودآباد (قصرشيرين): ۶۵۹
- روستای محمودآباد (مياندوآب): ۴۸، ۳۹۴
- روستای مستان آباد: ۷۲۹، ۷۷۶
- روستای مشمشيه (دشت آزادگان): ۱۱۱
- روستای مگل (کردستان): ۱۷۱
- روستای ملات (گيلان): ۱۵۴
- روستای ملح لو: ۹۴۶
- روستای موشان دره (شاهين دژ): ۷۲۹
- روستای ميرآباد (مهآباد): ۶۹۵
- روستای نالوس: ۱۰۱۵
- روستای نجف آباد (کامياران): ۷۴۶
- روستای نرگله (کردستان): ۱۷۲
- روستای نشور (سنندج): ۷۳۱
- روستای نظرآباد مقدم: ۱۱۵
- روستای نعل شکن (کردستان): ۱۷۲، ۱۰۴۴
- روستای نليوان: ۸۶۳
- روستای نيزه رود (بانه): ۶۲۳
- روستای وبآيال (کردستان): ۱۷۱
- روستای وزمان (کردستان): ۱۷۱

روستای هنیمه [هنیمن] (کرمانشاه): ۱۳۲

روستای هوپه (کردستان): ۱۵۰

روستای یارعزیز (میاندوآب): ۷۱۳

روستای یاریم قلعه: ۷۹۵

روستای یحرلو [بحرلو] (تکاب): ۷۱۳، ۷۲۹

روستای یمینان (کامیاران): ۲۸۹

ریاض: ۲۹۹

زابل: ۶۶۵، ۷۹۰

زاهدان: ۵۳۵، ۶۴۹، ۷۱۴، ۷۷۸، ۸۶۴، ۱۱۵۹

زبیر (عراق): ۲۳۷

زرباطیه (عراق): ۱۴۵، ۲۳۷، ۳۰۲، ۷۶۲، ۷۷۲، ۸۱۱، ۸۵۹، ۸۶۰، ۹۳۵، ۹۴۱، ۱۰۰۵، ۱۰۶۶، ۱۱۵۰

زرلاب سلمان کندی (بوکان): ۶۵۲

زنجان: ۷۳، ۱۳۲، ۱۷۷، ۲۳۰، ۵۳۳، ۵۶۴، ۵۷۸، ۶۴۹، ۶۵۳، ۱۱۰۵

زندان انقلاب (آبادان): ۱۳۲

زندان اوین (تهران): ۴۶، ۱۱۶، ۱۳۳، ۱۵۷، ۳۰۹، ۳۴۹، ۴۷۶، ۶۸۲، ۶۷۹، ۱۱۰۸، ۱۱۵۸، ۱۱۵۹

زندان دیزل آباد کرمانشاه: ۱۵۱

زندان قزل قلعه (تهران): ۱۵۷

زندان کمیته مشترک ضدخرابکاری: ۱۵۷

زندان یونسکو (دزفول): ۳۰۹، ۷۹۳

ژاپن: ۴۱، ۱۳۹، ۱۴۰، ۲۳۲، ۴۳۸، ۴۹۹، ۵۰۰، ۶۶۸، ۸۵۰، ۸۷۴، ۱۰۹۴

ژنو: ۷۶۸، ۹۷۱

ساختمان آموزش و پرورش کامیاران: ۲۸۹

ساختمان سپاه مهاباد: ۷۱۲

ساختمان گروهان ژاندارمری مهاباد: ۶۲۱

ساختمان مجلس ملی عراق: ۸۷۹

ساختمان های شرکت نفت قصر شیرین: ۷۰۸

ساری: ۹۰، ۴۷۶، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۴۹، ۶۸۱، ۶۸۳، ۱۱۵۸

ساقی کلایه (تنکابن): ۱۱۶

سانفرانسیسکو: ۱۲۸

ساوه: ۳۱۰

سایت رادار آبدانان: ۲۱۹

سبزوار: ۸۶۴

سد کنجانچم: ۹۳۵، ۱۰۰۴، ۱۰۶۰

سد مهران: ۶۶۰

سراب: ۵۶۴

سراوان: ۱۰۷۵، ۱۰۷۶

سرپل ذهاب: ۹۵، ۱۶۹، ۱۷۰، ۲۷۳، ۶۰۴، ۶۴۸، ۷۰۸، ۷۴۲، ۷۶۱، ۸۳۴، ۹۴۵، ۱۰۳۱، ۱۰۴۱، ۱۰۷۱، ۱۱۵۴

سردشت: ۷۴، ۲۲۵، ۲۳۷، ۳۴۸، ۴۱۱، ۴۲۹، ۴۶۰، ۴۸۳، ۴۹۶، ۴۹۹، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۳۱، ۵۵۲، ۵۶۴، ۵۷۶، ۵۸۹، ۶۰۷، ۶۲۱، ۶۳۹

۱۱۰۳، ۱۱۰۲، ۱۰۷۴، ۱۰۳۹، ۱۰۱۲، ۹۸۶، ۹۶۷، ۹۴۵، ۹۱۸، ۹۱۱، ۸۹۰، ۸۸۹، ۸۶۲، ۸۶۱، ۸۴۰، ۸۱۸، ۸۱۵، ۸۱۴، ۷۹۵، ۶۶۱، ۷۴۴

سرکنسولگری ایران در باکو: ۶۱۳

سرکنسولگری شوروی در اصفهان: ۶۱۳

سروآباد: ۱۱۴، ۱۰۷۰

سفارت اتریش در بغداد: ۲۳۷

سفارت اتریش در تهران: ۲۱۵

سفارت الجزایر در تهران: ۲۸۲، ۵۴۰

سفارت الجزایر در واشنگتن: ۱۲۷، ۱۷۹، ۹۷۲

سفارت امریکا در لندن: ۲۹۵، ۲۹۶، ۳۱۴، ۳۵۵، ۴۰۴، ۴۷۸، ۵۰۱، ۵۱۱، ۵۲۵، ۶۶۵، ۷۸۳، ۸۷۳

سفارت انگلیس در تهران: ۴۰۴، ۴۵۵، ۴۷۸، ۵۰۱، ۶۱۰، ۸۷۳

سفارت ایران در ابوظبی: ۱۰۶۹

سفارت ایران در بیروت: ۱۸۵، ۲۱۶

سفارت ایران در پاریس: ۶۸، ۹۱، ۳۵۵

سفارت ایران در لندن: ۳۱۵، ۶۲۰، ۹۴۱

ص: ۱۳۲۶

سفارت ایران در مسکو: ۶۱۳، ۷۵۳، ۸۲۷

سفارت ایران در واشنگتن: ۵۰

سفارت ایران در وین: ۱۸۴، ۲۱۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۴۶

سفارت ترکیه در تهران: ۴۶

سفارت سوئد در تهران: ۸۷۳

سفارت سوئیس در تهران: ۱۷۸، ۵۴۰، ۱۰۱۸، ۱۰۱۹

سفارت سوریه در بغداد: ۵۰۳

سفارت شوروی در تهران: ۱۰۳، ۱۰۴، ۴۲۵، ۴۶۷، ۶۵۵

سفارت شیلی در تهران: ۵۱۳

سفارت عراق در ابوظبی: ۱۴۷

سفارت عراق در امارات: ۶۳۴

سفارت عراق در برلن شرقی: ۲۴۵

سفارت عراق در بیروت: ۱۸۵، ۲۱۶

سفارت عراق در تهران: ۶۰۱، ۸۳۲

سفارت عراق در وین: ۱۸۴، ۲۱۵، ۲۳۶

سفارت فلسطین در تهران: ۲۱۱

سقز: ۹۵، ۱۵۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۹۰، ۲۲۰، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۳۹، ۳۰۷، ۳۴۷، ۴۱۱، ۴۲۸، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۴۸، ۴۷۳، ۴۸۳، ۵۳۳، ۵۶۴، ۵۸۸، ۶۲۱،
۶۳۶، ۶۳۷، ۶۵۱، ۶۹۳، ۶۹۶، ۷۴۶، ۷۹۶، ۸۴۲، ۸۶۲، ۹۸۷، ۱۰۱۲، ۱۰۱۳، ۱۰۳۹، ۱۰۴۱، ۱۰۴۴، ۱۱۰۲، ۱۱۰۳، ۱۱۳۱، ۱۱۳۲

سلدوز (ارومیه): ۷۳۰

سلماس: ۲۲۲، ۲۵۳، ۲۸۹، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۵۰، ۵۰۹، ۵۶۴، ۵۷۷، ۵۷۸، ۶۳۸، ۶۹۵، ۷۱۲، ۷۱۳، ۸۴۰، ۸۴۱، ۸۹۰

سلیمانیه: ۶۲۳، ۹۴۰، ۱۰۵۸، ۱۱۷۷

سمنان: ۶۴۹، ۸۹۱

سمیرم: ۵۳

سنقر: ۹۶۸، ۱۰۱۲، ۱۰۹۲

سنگاپور: ۳۷۸

سندج: ۴۷، ۴۸، ۷۳، ۱۱۴، ۱۳۲، ۱۵۱، ۱۹۰، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۶۳، ۲۷۶، ۲۸۹، ۳۴۷، ۳۴۸، ۳۷۴، ۳۹۲، ۴۱۱، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۴۸، ۴۷۳، ۴۸۴، ۴۹۸، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۲۰، ۵۵۴، ۵۵۹، ۵۶۵، ۵۷۶، ۵۸۸، ۵۹۰، ۶۰۶، ۶۰۸، ۶۰۹، ۶۱۱، ۶۲۲، ۶۲۳، ۶۲۴، ۶۲۶، ۶۳۶، ۶۷۴، ۶۹۴، ۶۹۳، ۶۹۵، ۶۹۶، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۴۴، ۷۴۸، ۷۵۴، ۷۶۴، ۷۷۷، ۸۱۶، ۸۱۷، ۸۲۹، ۸۴۰، ۸۴۱، ۸۴۲، ۹۴۵، ۹۸۶، ۹۸۷، ۹۸۸، ۱۰۱۵، ۱۰۷۰، ۱۰۷۱، ۱۱۰۲، ۱۱۰۳

سوئد: ۴۵۳

سوئیس: ۳۱، ۱۷۸، ۲۸۳، ۴۵۳، ۸۴۷، ۹۹۳، ۱۰۱۷، ۱۰۷۸

سوریه: ۷۹، ۹۰، ۳۴۳، ۳۸۵، ۵۰۳، ۵۴۸، ۵۸۶، ۶۴۱، ۶۶۸، ۶۶۹، ۶۷۱، ۶۷۲، ۷۴۶، ۸۵۱، ۸۸۱، ۹۱۲، ۱۰۱۷، ۱۰۶۸، ۱۱۲۳، ۱۱۴۰، ۱۱۵۶

سوئنگرد: ۴۳، ۴۴، ۷۳، ۱۸۶، ۱۸۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۷۴۱، ۷۹۰، ۸۳۹، ۸۴۰، ۸۶۰، ۸۸۸، ۹۱۴، ۹۴۲، ۹۶۴، ۹۸۲، ۱۰۰۹، ۱۰۳۵، ۱۰۶۲، ۱۰۶۴، ۱۰۶۶، ۱۰۶۷، ۱۱۲۵، ۱۱۲۶، ۱۱۴۳، ۱۱۷۹

سومار: ۳۶، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۷۲، ۹۴، ۱۳۱، ۱۴۵، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۸۵، ۱۸۶، ۲۱۸، ۲۳۷، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۶۰، ۳۷۰، ۳۹۰، ۴۲۷، ۴۹۶، ۵۰۵، ۵۷۲، ۵۸۶، ۶۴۸، ۷۴۲، ۷۵۷، ۷۵۹، ۷۷۱، ۷۸۷، ۷۸۸، ۷۹۰، ۸۱۰، ۸۳۴، ۸۵۵، ۸۸۲، ۸۸۳، ۹۷۷، ۱۰۰۴، ۱۰۰۲، ۱۰۳۰، ۱۰۵۶، ۱۰۵۸، ۱۰۸۹، ۱۰۹۰، ۱۰۹۷، ۱۱۲۸، ۱۱۴۹

سومالی: ۳۲، ۱۲۶، ۳۷۸

سومای (ارومیه): ۴۷، ۶۳۸

سه راهی محمدیار: ۶۵۲

سه راهی مریوان - سقز - سندج: ۶۷۵

سه راهی میاندوآب - شاهین دژ: ۷۹۶

سه راهی نقده: ۶۳۸

سه راه شلمچه: ۶۴

سه راهی سندج - مریوان: ۱۱۴

سیاه کلا: ۵۵۵

سبیه: ۷۴۱

سیدصادق (عراق): ۲۳۸

سیرجان: ۵۹۳

سینما بهمن (خرمشهر): ۳۰۴

سینما رکس (آبادان): ۸۱، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۷۲، ۲۹۰، ۴۵۷، ۴۹۷، ۵۲۲، ۶۰۵، ۷۱۰، ۷۲۱، ۷۲۸، ۷۶۳، ۱۱۰۶

سینما نفت (آبادان): ۶۰۵

سبیه چشمه: ۲۸۹

شادگان: ۱۴۸، ۱۶۹، ۲۵۱، ۵۶۰

شاندرسی: ۸۱۹

شاهرود: ۱۶۹

شاهین دژ: ۴۸، ۳۹۳، ۴۳۰، ۴۴۹، ۴۷۳، ۴۸۳، ۵۳۲، ۵۵۳، ۵۶۴، ۵۸۸، ۶۳۶، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۲۹، ۷۶۴، ۸۰۱، ۸۰۲، ۸۱۴، ۸۴۰، ۸۴۱، ۸۶۳

۹۸۷، ۱۰۱۴، ۱۰۷۳، ۱۱۰۲، ۱۱۰۳

شلمچه: ۴۴، ۱۶۹، ۲۱۹، ۲۳۸، ۲۸۷، ۴۵۹، ۵۰۵، ۵۳۰، ۵۵۰، ۵۷۳، ۵۸۶، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۵۷، ۸۱۲، ۸۳۹، ۹۴۳، ۹۶۳، ۹۶۴، ۹۶۵

۹۸۰، ۱۰۰۶، ۱۰۱۰، ۱۰۱۱، ۱۰۶۷، ۱۰۹۶، ۱۱۲۵، ۱۱۲۸

شمشی (عراق): ۱۰۷۰

شمن (عراق): ۶۶۰

شمیران: ۱۳۳، ۱۳۶، ۲۰۲، ۲۲۶، ۵۱۷، ۵۳۴، ۵۵۵

شوئیشه: ۱۰۷۰

شوروی: ۲۲، ۲۸، ۳۰، ۳۱، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۱۲، ۱۱۴، ۱۲۶، ۱۲۹، ۱۳۹، ۱۷۵، ۱۸۰، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۸۱، ۲۹۹

۳۳۸، ۳۴۵، ۳۶۲، ۳۶۶، ۳۷۸، ۳۸۴، ۳۸۵، ۴۰۸، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۵۴، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۹۲، ۴۹۵، ۵۱۲، ۵۱۵، ۵۳۴

۵۳۸، ۵۴۱، ۵۴۲

ص: ۱۳۲۷

۵۵۲، ۵۶۶، ۶۰۹، ۶۱۳، ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۴۴، ۶۵۵، ۶۵۷، ۶۶۴، ۶۶۵، ۶۶۸، ۶۷۶، ۶۸۳، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۵۳، ۷۶۱، ۷۶۵، ۸۲۷، ۸۲۸، ۸۹۷،
۹۲۱، ۹۶۹، ۹۸۹، ۹۹۵، ۱۰۲۷، ۱۰۲۹، ۱۰۳۰، ۱۰۴۳، ۱۰۵۴، ۱۰۷۶، ۱۰۹۰، ۱۱۰۴، ۱۱۰۵، ۱۱۰۶، ۱۱۲۱، ۱۱۲۳، ۱۱۵۸، ۱۱۵۹، ۱۱۶۰

شوط: ۲۸۹

شهری: ۵۱۰

شهرک امام خمینی (قصر شیرین): ۲۸۷، ۳۶۰

شهرک بهرام (اندیمشک): ۳۰۹

شهرک پله کانه الشهداء: ۷۵۹، ۸۸۴

شهرکرد: ۶۴۹

شیران: ۸۹۰

شیراز: ۹۶، ۹۷، ۱۱۵، ۲۹۱، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۵۱، ۵۷۹، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۴۹، ۶۵۳، ۶۵۵، ۷۱۴، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۳۵، ۸۴۸

شیلر: ۷۱۱

شیلی: ۵۱۳

صحنه (کرمانشاه): ۵۳۲

صدرالعرفات: ۸۵۹

صومعه سرا: ۵۲۱، ۵۶۶، ۶۸۰، ۶۸۱

صویره: ۶۰۵

طائف (عربستان): ۳۴۴، ۶۰۱، ۶۱۹

طبس: ۳۱، ۲۰۷، ۲۱۲، ۴۸۸، ۴۹۱، ۵۸۰، ۵۹۳، ۶۲۵، ۷۲۲، ۷۱۸، ۷۹۰، ۸۹۳، ۹۶۹، ۱۰۴۳، ۱۰۷۵

طوالش: ۸۱۹

طویله (عراق): ۱۰۷۰

ظفار (عمان): ۱۹۷

عراق: در اکثر صفحات

عربستان سعودی: ۳۵، ۱۲۶، ۲۳۲، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۴۴، ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۰۷، ۴۸۷، ۴۸۸، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۲۹، ۵۳۱، ۵۶۶، ۶۰۱، ۶۲۰،
۶۴۴، ۶۶۸، ۶۷۶، ۶۸۸، ۹۰۷، ۱۰۵۳، ۱۰۸۷، ۱۰۸۸، ۱۰۸۹، ۱۱۲۴، ۱۱۴۱، ۱۱۵۷

علی شرقی: ۸۹۸

علی غربی: ۷۷۲، ۸۹۸

عمارہ [العمارہ]: ۲۳۷، ۷۴۱، ۸۶۰، ۸۹۸، ۸۹۹، ۹۱۸، ۱۰۳۳، ۱۰۳۶، ۱۰۳۷، ۱۰۶۱

عمان: ۳۲، ۱۲۶، ۳۷۸، ۴۸۸، ۵۳۵، ۵۳۷، ۶۱۸، ۱۰۸۷، ۱۱۵۷

عین خوش: ۷۴۱، ۸۵۹

غلغله (قلقله / کرمانشاه): ۱۰۴۱

فاو: ۳۷، ۴۲۷، ۴۹۶، ۵۸۶، ۸۱۳، ۸۶۱، ۱۰۹۳، ۱۰۹۴، ۱۰۹۶، ۱۰۹۸، ۱۱۲۳، ۱۱۷۵

فرانسه: ۴۱، ۶۳، ۷۸، ۷۹، ۹۱، ۹۳، ۱۲۳، ۱۲۵، ۱۳۶، ۱۸۳، ۱۸۴، ۲۱۰، ۲۲۷، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۴۵، ۲۶۵، ۲۸۳، ۳۳۳، ۳۳۴، ۳۴۳، ۳۵۴، ۳۵۵،
۳۵۹، ۳۶۵، ۳۶۷، ۳۷۹، ۴۰۳، ۴۰۷، ۴۸۹، ۴۹۲، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۹، ۵۴۸، ۶۰۲، ۶۶۳، ۶۶۶، ۶۶۸، ۶۶۹، ۸۶۹، ۸۷۴، ۸۸۰، ۸۹۷، ۸۹۸، ۱۰۵۳،
۱۱۶۰

فرود گاہ آبادان: ۴۸۲، ۷۲۷، ۸۳۹، ۱۱۷۵

فرود گاہ زاهدان: ۶۳۹

فرود گاہ شیراز: ۲۹۱

فرود گاہ مهرآباد: ۸۷

فکھ: ۳۰۹، ۸۹۸، ۱۰۰۹، ۱۰۳۵، ۱۰۶۳

فلسطین: ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۷، ۱۰۸، ۲۱۱، ۲۱۶، ۳۰۰، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۵، ۳۸۴، ۴۲۵، ۴۸۱، ۵۷۲، ۶۱۹، ۶۱۲، ۹۵۰، ۹۶۲، ۱۰۰۱، ۱۰۲۹، ۱۰۵۲،
۱۰۵۴، ۱۱۲۲، ۱۱۳۹، ۱۱۵۷، ۱۱۷۱

فنلاند: ۴۵۳

فومن: ۶۸۱

فیروزآباد فارس: ۷۳۳

فیروزآباد: ۲۹۱، ۴۸۹

فیض آباد (میاندوآب): ۷۱۳

قائم شهر: ۱۷۴، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۸۰، ۶۸۲، ۶۹۷، ۷۹۷، ۱۱۵۸، ۱۱۹۴

قاهره: ۱۷۹، ۲۰۹

قبرس: ۶۱۱

قرارگاه شرطه الدویب: ۸۱۳

قرارگاه لشکر ۵ عراق: ۶۰۵

قروه: ۲۲۴، ۵۶۵، ۶۶۱، ۶۹۶، ۱۰۷۱

قره ضیاء الدین: ۲۸۹

قزاقستان: ۶۶۵

قزوین: ۱۵۳، ۲۳۳

قصر شیرین: ۳۶، ۴۱، ۴۲، ۶۴، ۷۲، ۹۴، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۳۱، ۱۴۵، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۷۰، ۱۸۵، ۱۸۶، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۴۸، ۲۷۱، ۲۷۳، ۲۸۷، ۲۸۸، ۳۱۸، ۳۴۴، ۳۵۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۴۰۸، ۴۲۷، ۴۸۴، ۴۹۷، ۴۹۸، ۵۴۹، ۵۵۹، ۵۶۴، ۵۷۲، ۵۷۳، ۵۸۵، ۵۸۶، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۰۴، ۶۰۶، ۶۳۳، ۶۴۷، ۶۴۸، ۶۴۹، ۶۵۹، ۶۷۲، ۶۹۱، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۲۶، ۷۲۷، ۷۲۸، ۷۳۱، ۷۴۲، ۷۴۳، ۷۵۷، ۷۵۹، ۷۶۰، ۷۶۱، ۷۶۴، ۷۷۱، ۷۷۳، ۷۷۶، ۷۸۷، ۷۸۸، ۷۹۰، ۷۹۰، ۸۰۵، ۸۰۸، ۸۰۹، ۸۱۰، ۸۱۱، ۸۱۲، ۸۳۴، ۸۳۶، ۸۵۵، ۸۵۶، ۸۵۹، ۸۶۰، ۸۷۹، ۸۸۱، ۸۸۲، ۸۸۳، ۸۸۷، ۹۰۵، ۹۱۱، ۹۱۲، ۹۱۳، ۹۱۹، ۹۳۸، ۹۳۹، ۹۴۰، ۹۵۸، ۹۵۹، ۹۶۱، ۹۶۲، ۹۷۷، ۹۸۳، ۹۸۴، ۹۸۵، ۹۹۹، ۱۰۰۳، ۱۰۰۴، ۱۰۳۰، ۱۰۳۱، ۱۰۴۱، ۱۰۵۱، ۱۰۵۲، ۱۰۵۶، ۱۰۶۲، ۱۰۹۲، ۱۱۲۸، ۱۱۲۹، ۱۱۴۹، ۱۱۸۴

قطر: ۱۰۸۷، ۱۱۴۱

قطوند (مریوان): ۶۷۵

قلاجه: ۷۴۲

قلخانی: ۷۰۸

قلع دره (عراق): ۳۵

قلعه قره جغ (عراق): ۷۴۳

قلعه دیزه (عراق): ۲۳۷، ۲۳۸، ۷۴۲

قله بلند ده توربانه: ۶۰۶

قم: ۳۲، ۷۵، ۷۶، ۹۰، ۱۰۲، ۳۰۰، ۳۰۱، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۷۹، ۶۰۵، ۶۴۹، ۶۶۳، ۷۸۱، ۸۴۶، ۸۹۹، ۱۱۳۳

قوچان: ۶۰۶

کاخ سفید: ۳۰، ۳۳، ۹۳، ۱۳۸، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷

کارخانه سیمان (تهران): ۶۲۹

کارخانه سیمان فکه (عراق): ۱۰۶۳

کارخانه قند ارومیه: ۱۱۰۴

کارخانه گچ فکه (عراق): ۱۰۹۹

کازرون: ۶۲۵

کاشان: ۲۳۱، ۹۲۱

کاظمین: ۸۹

کافه امیرآباد (میاندوآب): ۶۳۸

کامیاران: ۱۳۲، ۲۸۹، ۳۴۷، ۳۷۴، ۴۳۰، ۴۴۷، ۴۷۳، ۴۹۸، ۵۰۴، ۵۰۷، ۵۱۸، ۵۳۱، ۵۵۴، ۵۷۵، ۵۸۸، ۶۰۶، ۶۰۸، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۳۵، ۶۳۶، ۶۵۰، ۶۵۱، ۶۶۰، ۶۶۱، ۹۱۹، ۱۱۳۱، ۱۱۳۲

کانادا: ۱۰۸، ۲۵۹، ۴۳۸، ۱۰۴۳

کانی سانان (مریوان): ۶۹۴

کانی بز: ۱۰۵۸

کاوشان (کامیاران): ۶۵۰

کتاب فروشی طالقانی (اصفهان): ۱۱۰۵

کربلا: ۹۱۷

کرج: ۸۸

کُرج آباد (کردستان): ۱۰۷۱

کردستان عراق: ۷۲۵

کردکوی: ۶۸۰، ۶۹۶

کرکوک: ۳۵، ۹۳، ۹۴، ۲۳۷، ۳۰۳، ۶۲۳، ۹۴۰

کرمان: ۷۵، ۳۰۹، ۳۱۳، ۴۸۶، ۴۸۹، ۵۷۹، ۶۰۸، ۶۱۰، ۶۲۲، ۶۴۹

کرمانشاه: ۳۱، ۴۱، ۴۶، ۷۳، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۴۶، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۶۷، ۲۱۷، ۲۲۲، ۲۶۳، ۲۷۴، ۴۰۸، ۴۱۱، ۴۲۹، ۴۵۱، ۴۸۲،
۴۹۸، ۵۰۴، ۵۰۹، ۵۳۲، ۵۵۴، ۵۵۹، ۵۷۳، ۵۷۵، ۶۳۵، ۶۴۴، ۶۴۹، ۶۹۴، ۶۹۶، ۷۲۶، ۷۳۱، ۷۷۱، ۷۸۸، ۷۹۶، ۷۹۸، ۸۱۹، ۸۲۰، ۸۴۱، ۸۵۹،
۸۶۰، ۸۶۴، ۸۸۳، ۸۸۷، ۸۸۹، ۹۱۱، ۹۱۹، ۹۳۹، ۹۴۵، ۹۶۱، ۹۶۶، ۹۸۸

کرد: ۲۲۴، ۵۸۶، ۵۸۸، ۶۷۶، ۹۱۱

کسما (ساری): ۶۸۰، ۶۸۱

کلاتتری ۱ خرمشهر: ۶۴

کلاتتری بوشهر: ۶۸۰

کلیسای آندریاس (کرمان): ۶۸۳

کلیسای لوقا (اصفهان): ۷۱۶

کنسولگری آلمان غربی در تهران: ۴۶

کنسولگری شوروی در رشت: ۶۱۳، ۶۱۴

کنسولگری عراق در خرمشهر: ۶۶

کنگان: ۵۹۳

کنیا: ۳۲، ۱۲۶، ۳۷۸

کویا: ۸۸۰، ۱۱۲۲

کوت زین: ۷۴۱

کوچه برلن (تهران): ۴۶

کوره دره: ۶۰۶

کوسه کهریزه: ۱۰۱۳

کوشک: ۴۴، ۷۴۱، ۷۵۷، ۱۰۶۲

کوه بامت (بانه): ۶۰۷،

کوه جمیه (کرمانشاه): ۱۳۲

کوه شاهو: ۱۱۳۲

کوه کلوره (بانه): ۶۲۳

کوه ماکوان (نوسود): ۷۱۱

کوه دشت: ۷۳۳

کوه های آق داغ (قصر شیرین): ۶۵۹، ۷۶۱

کوه های ایراش و وزه توج (جوانرود): ۶۷۴

کوه های برستم (مریوان): ۶۳۷، ۷۳۰

کویت: ۳۹، ۶۳، ۱۴۸، ۲۵۱، ۲۶۵، ۳۰۰، ۴۰۳، ۴۵۷، ۴۸۱، ۵۳۱، ۶۱۹، ۷۰۳، ۸۱۳، ۹۱۷، ۱۰۲۹، ۱۰۵۳، ۱۰۸۷، ۱۱۴۱

گازرخانی: ۶۴۴

گردنه پل ساروق (میان دو آب): ۷۱۳، ۷۲۹

گردنه رشکا (نوسود): ۶۷۴، ۷۱۱

گردنه رنه رو (جوانرود): ۶۷۴

گردنه رویان (سلماس): ۷۱۳

گردنه قوشچی: ۴۲۹، ۵۷۷

گردنه گاران (محور سنندج - مریوان): ۱۷۱، ۲۲۱، ۲۸۹، ۳۴۸، ۶۷۵

گردنه مروارید (کامیاران): ۶۶۰

گردنه مزیدی (پاوه): ۷۳

گرگان: ۵۱۰، ۷۳۵، ۸۱۴

گرمک علی: ۷۰۹

گرمی (اردبیل): ۱۷۵

گزنک آمل: ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۸۶، ۳۹۵

گلوگاه: ۶۴۰

گلیش لاموش: ۱۰۷۲

گمرک خر مشهر: ۲۵۰

گمرک شلمچه عراق: ۶۰۵

گمرک خسروی: ۸۳۴

گنبد: ۳۹۷، ۵۱۰

گنبد کاووس: ۶۴۰، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۹۰، ۱۰۷۷

ص: ۱۳۲۹

گواتمالا: ۱۰۸

گورستان وادی السلام (نجف): ۷۱، ۸۹

گیسن (آلمان غربی): ۱۱۰۶

گیلان غرب: ۷۴۲، ۹۰۵

لانه جاسوسی (سفارت سابق امریکا در تهران): ۲۱، ۲۴، ۲۵، ۵۶، ۶۷، ۱۵۵، ۱۸۱، ۲۸۰، ۲۹۴، ۳۱۶، ۳۶۲، ۴۵۴، ۴۹۹، ۵۰۰، ۷۲۰، ۷۵۰

۹۷۱، ۱۰۷۸، ۱۱۰۸

لبنان: ۷۱، ۱۱۳، ۱۴۷، ۱۸۴، ۱۸۵، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۹، ۷۰۳، ۷۰۴، ۷۰۵، ۹۵۰، ۹۷۲، ۱۰۲۸، ۱۱۲۲

لنجان: ۶۰

لندن: ۸۹، ۹۴، ۱۸۳، ۲۹۵، ۳۰۰، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۳۱، ۴۵۵، ۴۷۸، ۴۸۷، ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۲۷، ۵۹۴، ۶۱۱، ۶۶۵، ۶۶۶، ۷۸۳، ۷۸۴، ۹۴۰

لنگرود: ۱۱۵، ۱۵۳، ۱۵۴

لنینگراد: ۳۶۶، ۵۴۱، ۵۴۲، ۶۱۳

لوکزامبورگ: ۴۹۹، ۸۷۴

لوله های نفتی باغچه بان (عراق): ۲۸۷

لیبی: ۳۴۳، ۱۲۵، ۶۶۹، ۸۵۱، ۱۰۱۷، ۱۱۵۶

ماسال: ۸۱۹

ماکو: ۲۸۹، ۳۲۴، ۴۹۹، ۵۶۴، ۵۷۸، ۶۹۵، ۹۴۶

مانگاهول (عراق): ۴۲، ۲۸۷، ۵۷۳

ماووت: ۲۳۸

ماهشهر: ۵۶۰، ۵۷۴، ۱۱۷۶

ماه نشان (زنجان): ۷۲۹

ماهیدشت: ۷۹۶

مجتمع پتروشیمی بندر امام خمینی: ۱۳۹

محلات: ۲۸، ۸۳، ۳۴۹، ۴۱۴، ۴۷۲

محله خسروآباد (سنندج): ۷۶۵

محله دریان نو (غرب تهران): ۶۸۲

محله صمد بهرنگی (رشت): ۷۷۷، ۷۶۶

محله لشکرآباد (اهواز): ۱۱۰۱

محله منصورآباد (نفت شهر): ۹۵

محمدیار (آذربایجان غربی): ۱۰۱۳، ۱۱۰۴

محمودآباد (سقز): ۶۳۷

مدرسه آیت الله صدوقی (یزد): ۶۳۹

مدرسه پروین اعتصامی (دامغان): ۶۱

مدرسه رفاه: ۷۹۹

مدرسه صدر: ۹۲۵

مدرسه عالی شهید مطهری: ۲۵۹، ۲۹۳، ۳۲۵

مدرسه علوی (تهران): ۱۹۷

مدرسه فیضیه: ۳۲

مدرسه مصلا (یزد): ۶۳۹

مراغه: ۳۰۴، ۷۲۹، ۷۷۷، ۸۹۳

مراکش: ۶۶۴، ۶۶۸، ۶۶۹، ۶۷۶، ۱۱۲۲

مرداب العمیه: ۸۱۳

مرز آبی خرمشهر و آبادان: ۶۰۴

مرز تمرچین: ۷۴۴

مرکز اسقفی نیکوزیا: ۶۱۰

مرکز پخش نفت باباسرشیاہ: ۸۸۱

مرگہ سور: ۷۴۲

میریوان: ۴۷، ۱۳۲، ۱۵۲، ۱۸۸، ۱۹۰، ۲۱۸، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۴۷، ۲۵۱، ۲۵۴، ۲۶۲، ۲۷۶، ۲۸۸، ۲۸۹، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۴۷، ۳۴۸، ۳۷۰،
۳۷۴، ۳۹۳، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۳۰، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۸، ۴۶۰، ۴۸۲، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۳۲، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۷۶، ۶۲۱، ۶۳۶، ۶۳۷،
۶۵۰، ۶۵۱، ۶۷۳، ۶۷۵، ۶۷۶، ۶۹۳، ۶۹۴، ۶۹۶، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۳۲، ۷۴۴، ۷۴۶، ۷۷۷، ۷۹۴، ۸۱۸، ۸۴۲، ۸۶۲، ۹۱۸، ۹۱۹، ۹۸۷، ۱۰۷۰، ۱۱۳۲،
۱۱۹۰

مسجد الحرام (مکہ): ۶۱۹

مسجد الزہراء شہر آرا (تہران): ۶۲۶

مسجد امام حسین (آمل): ۳۷۵

مسجد امین (لنگرود): ۱۱۵

مسجد بازار (نور): ۱۷۴

مسجد بازارگان (آبادان): ۴۵

مسجد جامع (اصفہان): ۲۷۸

مسجد جامع (ہمدان): ۲۹۰

مسجد حجت (تہران): ۲۰۵

مسجد سردار جنگل (رشت): ۸۹۱

مسجد سیدالشہدای نازی آباد (تہران): ۳۵۲

مسجد قدس (آبادان): ۴۵

مسجد میدان امام (اصفہان): ۲۷۶، ۲۷۸

مسجد ولی عصر (تہران): ۲۰۵

مسجد الحرام (مکہ): ۳۴۴

مسجد سلیمان: ۱۷۴، ۵۲۱، ۶۸۰، ۷۶۶

مسفہ (عراق): ۸۶۰

مسکو: ۶۲، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۵، ۳۶۵، ۳۶۶، ۴۲۴، ۴۴۲، ۵۱۲، ۶۱۴، ۷۵۳، ۱۰۳۰، ۱۱۶۰

مسیر کامیاران - روانسر: ۶۲۲

مسیر گرده نو - ازگله: ۶۰۶

مشهد: ۱۷۳، ۶۴۹، ۷۱۴، ۸۶۴، ۸۹۳، ۸۹۴، ۸۹۹، ۹۲۵، ۹۷۰

مصر: ۳۲، ۱۲۶، ۱۳۵، ۱۳۸، ۲۰۷، ۲۰۹، ۲۱۱، ۲۶۳، ۲۸۳، ۲۹۶، ۳۱۷، ۳۴۱، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۷، ۴۹۵، ۵۲۵، ۵۴۹، ۵۵۱، ۵۹۳، ۶۰۱، ۶۱۴

۶۲۰، ۶۵۲، ۶۶۳، ۶۶۴، ۶۸۴، ۷۴۸، ۸۰۱، ۸۵۱، ۹۰۷، ۱۰۲۷، ۱۰۴۴، ۱۱۰۹، ۱۱۲۳، ۱۱۵۷

مقر حزب دمکرات نوسود: ۶۲۲

ص: ۱۳۳۰

مقر سپاه بندرانزلی: ۵۳۴

مقر سپاه خرمشهر: ۵۶۱

مقر سپاه قصر شیرین: ۳۶۰

مقر سپاه مهاباد: ۳۹۳، ۳۹۴

ملایر: ۵۲۰

منامه (پایتخت بحرین): ۷۲۵

مندلی (عراق): ۳۰۲، ۴۲۷، ۴۴۳، ۴۹۶، ۷۴۲، ۷۴۳، ۱۰۳۰

منطقه آق داغ: ۸۸۲، ۹۰۵

منطقه آویهنک: ۱۷۰، ۶۲۳، ۷۱۱

منطقه ابو عبید: ۴۲

منطقه از گله: ۷۲، ۱۴۶، ۲۸۷، ۷۶۰، ۱۰۶۳

منطقه افشار: ۳۲۴

منطقه الحسین (بصره): ۷۵۹

منطقه الزبیر (عراق): ۱۸۷

منطقه الزیابیه: ۱۱۷۸

منطقه ال سمور: ۴۲

منطقه الصلیب (عراق): ۷۹۳

منطقه العزیز (عراق): ۷۹۳

منطقه العمود (عراق): ۱۶۸

منطقه الله دره: ۱۰۴۱

منطقه المطوعه (عراق): ۱۰۶۷، ۱۰۹۸، ۱۱۴۸

منطقه الند (ارومیه): ۴۷

منطقه ام الرصاص: ۱۱۴۸، ۱۱۴۶، ۱۱۲۸

منطقه اورامانات تخت: ۶۳۷، ۷۳۰

منطقه اورامانات: ۳۲۴، ۴۴۸، ۴۹۶، ۵۰۷، ۵۱۷، ۶۳۷، ۶۵۲، ۷۳۰

منطقه باباهادی: ۲۸۷

منطقه بازرگان: ۴۷، ۳۲۴

منطقه باغی خان (دزلی): ۷۳۰

منطقه بانمیل (عراق): ۷۲۷، ۸۵۶، ۹۷۷، ۱۰۰۲، ۱۰۵۸

منطقه باویسی: ۷۲، ۱۳۱، ۱۴۶، ۱۶۸، ۱۸۶، ۲۱۶، ۲۳۷، ۳۰۱، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۹۰، ۴۵۹، ۵۸۶، ۶۰۲، ۶۰۳، ۱۰۵۶، ۱۰۵۸

منطقه باینگان: ۷۱۱، ۹۸۷، ۱۰۷۲، ۱۱۰۱

منطقه بدره: ۲۱۹

منطقه برار عزیز: ۶۰۳

منطقه بردعلی (عراق): ۶۴۸

منطقه بصره: ۶۲۰، ۶۹۳

منطقه بمناع (بوشهر): ۷۱۴

منطقه بند ارومیه: ۹۱۹

منطقه بندباریکه: ۷۶۱، ۱۰۵۸

منطقه بنی دان: ۶۳۳

منطقه بنی کندی (تکاب): ۷۳۰

منطقه بوارین: ۱۰۳۷

منطقه بیات: ۷۲۶

منطقه بیساران: ۱۷۰، ۶۲۳

منطقه بیشگان: ۶۰۳

منطقه بیگم قلعه (آذربایجان غربی): ۱۰۴۰

منطقه بیوران: ۸۱۸

منطقه پرویزخان: ۱۰۵۸

منطقه پشت کوه سیاش بزرگ: ۷۷۷

منطقه پل ساروق: ۸۶۳

منطقه پل قطور: ۸۱۸

منطقه پله رشید: ۳۹۱

منطقه پله چفت (عراق): ۷۲۷، ۷۴۳، ۹۳۸

منطقه پیرستم (سنندج): ۷۴۴

منطقه تانکی ابوالحسن (آبادان): ۴۵

منطقه تبور: ۱۰۶۲

منطقه تخت (دیواندره): ۴۸

منطقه ترکمن صحرا: ۷۳۵

منطقه تله چفت عراق: ۹۰۵

منطقه تمیز کوربی: ۸۰۲

منطقه تنگ توشاوه (ترشاوه): ۶۰۳، ۶۴۸، ۶۷۲، ۹۷۸

منطقه تنگ حمام (سرپل ذهاب): ۷۰۸

منطقه تنگ هوان: ۴۱، ۱۱۱، ۲۸۷، ۵۴۹، ۵۵۹، ۵۷۲، ۵۸۵، ۶۰۳، ۶۶۰، ۶۷۲، ۱۰۰۳، ۱۰۹۰

منطقه تنگاب کهنه: ۸۸۲، ۸۸۳، ۹۳۸

منطقه تنگاب: ۳۰۱، ۴۳۰

منطقه تنگ ترشابه: ۱۰۰۳، ۱۰۹۰

منطقه توت خشکه (عراق): ۷۲۶

منطقه تيله كوه: ۷۲، ۵۵۹، ۵۸۵، ۶۰۳

منطقه جراحی (ایران): ۱۰۶۲

منطقه چشمه نيزار: ۱۰۶۲

منطقه چم سیاودانه قلخانی: ۶۰۶

منطقه چهار کلاب (عراق): ۲۳۷، ۳۰۱، ۵۳۰، ۵۴۹، ۵۵۹، ۵۷۶، ۷۶۴، ۷۷۶

منطقه چيلات [چلات]: ۷۷۲، ۷۸۷، ۷۹۰، ۸۳۸، ۸۵۸، ۱۰۳۳، ۱۱۸۴

منطقه حاجی عمران (عراق): ۵۶۵، ۱۰۵۸

منطقه حفار بریم: ۱۰۶۷

منطقه حلب سیاه: ۱۰۳۲

منطقه حلوان (ایران): ۱۷۰، ۶۲۳

منطقه خان شور [خانه شور] (جوانرود): ۶۷۴

منطقه خان لیلی [زین القوس]: ۲۱، ۳۶، ۴۱، ۱۶۷، ۱۶۸، ۳۰۱، ۷۸۷، ۸۰۲

ص: ۱۳۳۱

۱۱۲۵، ۱۰۸۸، ۱۰۵۵، ۱۰۳۱، ۹۸۳، ۹۷۷، ۹۶۲، ۹۴۰، ۹۳۹، ۹۰۶، ۹۰۵، ۸۸۳، ۸۸۰، ۸۳۴، ۸۱۰، ۸۰۹، ۸۰۸

منطقه خسروی: ۲۱۷، ۲۷۱، ۴۳۱، ۵۵۰، ۷۲۸، ۷۴۲، ۷۴۳، ۸۰۶، ۸۳۶، ۸۸۱، ۸۸۲، ۸۸۳، ۹۳۹، ۱۰۸۹، ۱۰۹۰

منطقه خین: ۱۰۱۰، ۱۱۲۸، ۱۱۴۴، ۱۱۴۸، ۱۱۷۴

منطقه دالاهو: ۱۳۱، ۶۰۷، ۸۴۱، ۹۶۷

منطقه دربندبازیان (عراق): ۶۲۳

منطقه دربندجوق (خسروی): ۷۰۷

منطقه دشت گوره [قوری] (نقده): ۷۳۰

منطقه دو آب (مریوان): ۶۷۶

منطقه دو آب (نوسود): ۴۸، ۵۶۳، ۵۷۶

منطقه دو گنبدان: ۶۰۹

منطقه ده شیخ (جوانرود): ۶۷۴

منطقه دیالی: ۹۱۲، ۹۴۱

منطقه دیوانیه: ۸۸۴، ۹۰۶

منطقه ذره (جوانرود): ۶۷۴

منطقه راوندوز: ۹۴۰

منطقه رشکا (کرمانشاه): ۱۰۴۱

منطقه رضا آباد (مهران): ۶۶۰

منطقه ریجاب (اسلام آباد): ۲۵۱

منطقه زردوئی: ۱۰۷۲

منطقه سارال: ۱۰۷۰

منطقه سده: ۷۹۵

منطقه سردانی: ۸۴۱

منطقه سرنی: ۱۰۶۰

منطقه سرو: ۵۸۸

منطقه سروانی: ۱۰۷۲

منطقه سعلف: ۷۰۹

منطقه سعیدیه: ۱۰۹۸

منطقه سمیده: ۷۲۶

منطقه سنجابی (کرمانشاه): ۱۵۱

منطقه سنجی (سلماس): ۷۱۳

منطقه سوبله (بستان): ۷۰۹، ۸۳۹

منطقه سومار: ۷۴۳، ۹۵۷، ۹۵۸

منطقه سویره (عراق): ۶۹۳

منطقه سیاه گل: ۷۴۴

منطقه سیبه (عراق): ۱۰۶۷، ۱۰۹۸

منطقه سیدفاطمه (کرمانشاه): ۱۵۰

منطقه سیف بالا: ۶۷۶، ۷۷۷

منطقه سیف پائین: ۶۷۶، ۷۷۷

منطقه سیف سعد: ۹۶۲، ۹۸۳، ۱۱۲۵

منطقه سیواس (ترکیه): ۱۸۸

منطقه سیه چشمه: ۶۹۵

منطقه شرف آباد (کرمانشاه): ۱۷۰

منطقه شط علی: ۱۰۶۲

منطقه شعیب [شویب]: ۷۰۹، ۱۰۶۳

منطقه شکاک: ۸۱۸

منطقه شوله (نقده): ۷۳۰

منطقه شیرکش: ۴۲

منطقه شیروان: ۲۱۹

منطقه صالح آباد: ۲۸۸، ۵۵۰، ۶۰۳، ۹۰۶، ۹۶۱، ۱۰۶۰

منطقه طبعدان: ۷۰۹

منطقه طلائی: ۷۰۹، ۱۰۶۲

منطقه طین (گچساران): ۶۰۹

منطقه عشایری چگر: ۹۳۶

منطقه عماره: ۶۹۳

منطقه عمومی بصره: ۶۰۵

منطقه عین منصور: ۱۰۶۲

منطقه عین خوش: ۷۲۶

منطقه غزیه (عراق): ۹۶۳

منطقه فحل: ۱۰۹۸

منطقه فرخ آباد (مهران): ۶۶۰

منطقه فلوچه: ۸۸۴، ۱۱۲۶

منطقه قریه شیخ بوکان: ۶۳۷

منطقه قشقه (عراق): ۴۲، ۱۶۸

منطقه قطور (ارومیه): ۴۷، ۱۱۴، ۲۸۹، ۴۳۰، ۴۹۹، ۵۰۹، ۵۳۲، ۶۹۵، ۷۱۲، ۷۱۳، ۹۴۶، ۱۱۰۴

منطقه قلخانی: ۱۵۰، ۶۰۷

منطقه قلعه زیرآباد: ۷۷۶

منطقه قلعه صالح (عراق): ۷۹۲

منطقه قلعه یهودی: ۱۰۵۵، ۱۰۵۶

منطقه قیطول: ۷۲۶

منطقه کانی دوزان (جوانرود): ۶۷۴

منطقه کانی مانگا: ۴۸۲

منطقه کره جو (ایران): ۱۷۰، ۶۲۳

منطقه کلانتر: ۱۸۵

منطقه کلوشین (ارومیه): ۶۷۹

منطقه کلیساکندی: ۶۹۵

منطقه کوت: ۷۴۱، ۸۳۹، ۸۸۴، ۸۹۹، ۱۱۲۶

منطقه کوت زین (عراق): ۱۰۶۷، ۱۰۹۸، ۱۱۷۷

ص: ۱۳۳۲

منطقه کوه ساراوان - ریزه صلوت: ۷۷۶

منطقه کوه پیچ: ۸۹۰

منطقه گاران (مربوان): ۶۵۱، ۶۹۴، ۱۱۳۱

منطقه گردنه خان: ۷۹۵

منطقه کرده نو: ۷۲، ۱۳۱، ۱۸۶، ۳۰۱، ۴۵۹، ۵۸۵

منطقه گالاله: ۱۰۶۲

منطقه گورانی (کرمانشاه): ۱۵۰

منطقه گوره شیر: ۸۱۸

منطقه گهواره (کرمانشاه): ۱۵۰

منطقه محمدیار (آذربایجان غربی): ۱۰۴۰

منطقه محمودآباد شاهین دژ: ۳۲۵

منطقه محمودجوق [محمودآباد]: ۸۰۲

منطقه محمودقجر: ۱۰۹۰

منطقه مرزی خانه شور: ۷۲

منطقه مرگور و ترگور (ایران): ۷۲۶

منطقه مزرعه (بیروت): ۱۸۴

منطقه ملان دره (پاوه): ۶۷۴

منطقه مله رمرو (باینگان): ۶۷۴

منطقه منگور: ۸۱۷، ۸۱۸

منطقه می پیچ: ۴۲

منطقه میدان (عراق): ۴۰۹، ۴۵۹

منطقه میرگه (عراق): ۲۳۷

منطقه نصرت آباد (قصر شیرین): ۶۴۷

منطقه نفت خانه (عراق): ۴۲، ۱۴۵، ۲۳۷، ۳۰۲، ۱۶۰، ۹۳۹، ۱۰۰۲، ۱۰۵۸

منطقه نی کنه (عراق): ۱۰۹۰

منطقه واترویل (عراق): ۱۶۸

منطقه واصلیه: ۹۱۶

منطقه وزرپوچ: ۸۴۱

منطقه هانی گرمله: ۶۳۷، ۷۳۰

منطقه هلاسو: ۸۰۱، ۸۰۲

منطقه هلاله: ۱۰۰۳، ۱۰۸۹، ۱۱۲۸

منطقه هوان: ۱۰۹۰

منطقه هورالعظیم: ۷۰۹، ۸۱۲، ۸۸۸، ۱۰۰۷، ۱۰۶۲، ۱۰۹۸، ۱۱۰۰، ۱۱۲۶

منطقه هوریر (ایران): ۶۲۳

منطقه هوسه (ایران): ۱۷۰، ۶۲۳

منظریه (عراق): ۷۶۲

موریتانی: ۱۱۲۲، ۱۱۴۰

موسیان: ۷۲۶، ۷۴۱، ۷۷۲، ۱۰۰۵، ۱۰۳۲، ۱۰۶۰، ۱۰۶۱

موصل: ۳۰۳

مونترال (کانادا): ۴۳۸

مهاباد: ۷۴، ۱۸۸، ۲۵۳، ۲۵۴، ۳۲۵، ۳۴۰، ۳۴۸، ۳۶۱، ۳۹۳، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۲۹، ۴۴۶، ۴۵۰، ۴۶۶، ۴۷۲، ۴۷۴، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۷، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۶۲، ۵۶۴، ۵۶۵، ۵۶۶، ۵۷۶، ۵۷۷، ۵۷۸، ۵۸۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۲۱، ۶۳۷، ۶۳۸، ۶۵۰، ۶۵۲، ۶۶۱، ۶۶۲، ۶۷۸، ۶۹۵، ۶۹۴، ۶۷۹، ۷۱۲، ۷۲۹، ۷۳۰، ۷۴۸، ۷۷۶، ۷۷۷، ۸۱۶، ۸۱۷، ۸۲۹، ۸۶۱، ۸۷۵، ۹۶۷، ۹۷۲، ۹۷۳، ۹۸۵، ۹۸۶، ۱۰۱۲، ۱۰۱۳، ۱۰۱۵، ۱۰۷۲، ۱۱۰۲، ۱۱۰۳، ۱۱۳۰

۱۱۵۵

مهران: ۳۶، ۷۲، ۲۴۶، ۴۷۱، ۵۰۵، ۵۲۹، ۵۳۰، ۵۵۰، ۵۸۶، ۶۶۰، ۷۲۷، ۷۵۷، ۷۵۹، ۷۶۲، ۷۷۱، ۷۷۲، ۷۸۸، ۸۱۰، ۸۱۱، ۸۵۹، ۸۸۳، ۸۸۴

۱۱۸۴، ۱۰۹۷، ۱۰۳۲، ۱۰۰۴، ۹۶۵، ۹۳۹، ۹۳۶، ۹۳۵، ۹۱۳، ۹۰۸، ۹۰۷، ۹۰۶، ۸۸۷

میان‌دوآب: ۴۸، ۷۴، ۴۷۳، ۵۵۳، ۵۶۲، ۵۸۹، ۶۲۱، ۶۳۸، ۶۷۸، ۶۹۴، ۷۱۲، ۷۷۷، ۷۹۶، ۸۱۴، ۹۸۶، ۱۰۷۳

میدان امام حسین (تهران): ۳۶۲

میدان بهارستان (تهران): ۱۱۷

میدان سَنده (آبادان): ۲۵۶

میدان شهدا (تهران): ۱۱۵، ۶۸۸، ۷۶۷، ۷۶۸، ۷۸۰، ۷۸۱، ۸۴۲، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۴۵، ۸۴۶، ۸۶۵، ۸۷۱، ۸۹۲، ۹۲۱

میدان قاضی محمد (مهاباد): ۳۶۰

میدان مصدق (نفت شهر): ۹۵

میمک: ۲۱، ۷۸۷، ۸۱۰، ۸۱۱، ۸۳۲، ۸۸۶، ۹۰۶، ۹۱۰، ۹۳۵، ۹۳۶، ۹۵۹، ۹۶۰، ۹۶۱، ۹۷۸

ناصریه (عراق): ۱۸۳

نالیان (استان سلیمانیه عراق): ۴۳، ۴۴۳

نجف: ۸۹، ۳۰۰، ۳۰۱، ۹۱۷

نجف آباد (اصفهان): ۶۸۲

نخجیرک (ایلام): ۱۴۶

نروژ: ۴۵۳

نصرآباد: ۷۸۷، ۸۱۱، ۸۵۸

نفت شهر: ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۷۲، ۹۴، ۹۵، ۱۱۱، ۱۳۱، ۱۶۷، ۱۶۸، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۴۹، ۲۷۱، ۳۰۱، ۳۲۰، ۴۲۷، ۵۸۶، ۶۴۸، ۶۴۹، ۶۷۲، ۶۷۶، ۷۳۱

۷۶۰، ۷۹۰، ۸۳۴، ۸۵۵، ۸۵۶، ۸۸۲، ۸۸۳، ۹۰۵، ۹۱۳، ۹۳۸، ۹۳۹، ۹۴۰، ۹۵۸، ۹۷۷، ۱۰۰۲، ۱۰۱۰، ۱۰۳۰، ۱۰۳۱، ۱۰۵۶، ۱۱۴۹، ۱۱۸۴

نقده: ۲۲۲، ۲۵۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۸۹، ۳۰۷، ۳۲۳، ۳۴۰، ۳۴۸، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۸۶، ۳۹۳، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۴۶، ۴۵۰، ۴۶۱، ۵۰۴

۵۰۶، ۵۱۷، ۵۵۲، ۵۶۲، ۵۶۴، ۵۷۸، ۶۲۳، ۶۳۸، ۶۵۳، ۶۶۱، ۶۷۹، ۶۹۵، ۷۲۹، ۷۳۰، ۷۴۶، ۷۴۸، ۷۸۵، ۸۴۰، ۸۱۵، ۸۷۵، ۱۰۳۸، ۱۰۴۰، ۱۰۷۳

۱۱۹۰، ۱۱۰۴، ۱۰۷۴

نودشه: ۶۳۶

نور (مازندران): ۱۷۴، ۵۹۱، ۶۴۰

نیویورک: ۱۰۷، ۲۰۹، ۲۱۱، ۲۲۷، ۲۴۲، ۲۶۰، ۲۸۶، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۷، ۳۳۱، ۴۷۹، ۷۲۱، ۸۴۹، ۸۷۴، ۹۵۳، ۹۷۱

واتیکان: ۲۷۹، ۶۱۰

واشنگتن: ۵۰، ۶۲، ۸۸، ۹۳، ۱۰۵، ۱۲۸، ۱۳۸، ۱۷۹، ۲۰۷، ۲۴۲، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۸۲، ۲۸۶، ۳۳۰، ۳۴۳، ۳۵۶، ۳۶۴، ۳۸۵، ۳۸۶

۴۰۳، ۴۷۹، ۴۹۲، ۴۹۵، ۴۹۶، ۶۴۴، ۷۳۹، ۷۵۲، ۷۸۴، ۹۷۲، ۱۱۲۴، ۱۱۷۱

ورامین: ۸۸، ۴۶۲، ۴۶۳

ورزشگاه مهران: ۹۲۵

ونزوئلا: ۲۱۱

ویتنام: ۲۷۹، ۶۸۳، ۱۱۰۹

ویلیام کالج (امریکا): ۲۲۶

وین: ۱۸۴، ۲۱۵، ۶۸۸، ۱۱۲۴

هتل نوفل لوشاتو (اهواز): ۱۸۷

هرات: ۵۸۰

هزار کانیان (دیواندره): ۴۷

هلند: ۲۱۱، ۴۹۹، ۸۵۰

همدان: ۹۶، ۲۹۰، ۴۶۳، ۵۳۲، ۵۹۲، ۶۴۹، ۶۹۶، ۸۶۴، ۹۸۵

هویزه: ۲۱۹، ۷۹۳، ۱۰۳۸، ۱۱۴۳

هیرتا (بین پاوه و نوسود): ۴۶

هیروشیما: ۳۵۹

یاسوج: ۶۴۹

یزد: ۴۵۵، ۵۷۹، ۶۱۰، ۶۳۹، ۶۴۹، ۷۹۰

یمن جنوبی: ۳۴۳

یمن شمالی: ۱۰۵۳

یوگسلاوی: ۱۲۵، ۸۸۰

یونان: ۴۵۳، ۴۸۸، ۱۱۳۴

بیلاق باباکلان (قشقای): ۶۰۹

سایر اسامی و اصطلاحات

اتحاد برای آزادی: ۲۲۷

اتحادیه انجمن های اسلامی آمل: ۶۲۵

اتحادیه انجمن های اسلامی دانشجویان در اروپا: ۲۹۵

اتحادیه عرب: ۱۰۶۸

اتحادیه کمونیست های ایران: ۲۵۵

اتحادیه میهنی کردستان عراق: ۶۷۶

اجلاس عالی سران اوپک: ۶۸۸

اجلاس عمان: ۸۰۱

اجلاس ملی اتحادیه سندیکاهای کارگری (عراق): ۶۱۷

اجلاس وزیران اوپک: ۶۸۸

اخوان المسلمین: ۱۲۹

اداره ارشاد ملی اصفهان: ۱۷۵

اداره آموزش و پرورش اندیمشک: ۱۰۵، ۱۰۷

اداره آموزش و پرورش کردستان: ۱۷۳

اداره آموزش و پرورش میاندوآب: ۷۴

اداره بندر بصره: ۹۱۶

اداره کل ارشاد ملی استان اصفهان: ۹۷

اداره مرزبانی خرمشهر: ۶۹۳

ارتش اردن: ۸۸۴

ارتش آمریکا: ۱۱۰۹

ارتش ترکیه: ۹۵۳، ۹۵۴، ۹۷۲

ارتش جمهوری اسلامی ایران: ۲۱، ۲۹، ۳۰، ۳۲، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۵۷، ۶۲، ۶۴، ۶۷، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۹۴، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۲۱، ۱۵۲، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۳، ۱۸۱، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۸، ۲۳۳، ۲۵۰، ۲۵۵، ۲۷۱، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۰، ۳۰۱، ۳۰۳، ۳۲۴، ۳۲۶، ۳۳۶، ۳۴۵، ۳۷۴، ۳۹۱، ۳۹۳، ۴۰۸، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۲۳، ۴۲۸، ۴۴۲، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۶۰، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۸۲، ۴۸۶، ۴۹۰، ۴۹۶، ۴۹۸، ۵۰۵، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۵۵، ۵۶۴، ۵۶۵، ۵۷۲، ۵۷۶، ۵۷۷، ۵۷۹، ۵۸۶، ۵۸۸، ۵۹۰، ۵۹۳، ۶۰۳، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۱۰، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۲۴، ۶۳۴، ۶۳۵، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۳۸، ۶۴۴، ۶۴۵، ۶۴۶، ۶۵۱، ۶۶۲، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۷۷، ۶۷۹، ۶۹۲، ۶۹۴، ۷۱۱، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۲۰، ۷۲۷، ۷۲۹، ۷۴۱، ۷۴۴، ۷۴۵، ۷۴۸، ۷۴۷، ۷۵۷، ۷۶۱، ۷۶۴، ۷۷۲، ۷۷۷، ۷۸۸، ۷۹۲، ۷۹۴، ۷۹۵، ۷۹۶، ۷۹۸، ۷۹۹، ۸۰۸، ۸۰۹، ۸۱۱، ۸۱۷، ۸۱۸، ۸۲۲، ۸۲۳، ۸۲۸، ۸۲۹، ۸۳۶، ۸۴۰، ۸۴۲، ۸۵۵، ۸۵۶، ۸۵۷، ۸۵۸، ۸۵۹، ۸۶۲، ۸۶۳، ۸۷۵، ۸۸۰، ۸۸۱، ۸۸۲، ۸۸۳، ۸۸۷، ۸۹۹، ۹۰۸، ۹۱۰، ۹۲۰، ۹۲۸، ۹۳۵، ۹۳۶، ۹۴۵، ۹۵۲، ۹۵۷، ۹۵۸، ۹۶۰، ۹۶۱، ۹۶۳، ۹۶۲، ۹۷۸، ۹۸۰، ۹۸۱، ۹۹۵، ۱۰۰۰، ۱۰۰۳، ۱۰۰۸، ۱۰۰۹، ۱۰۱۲، ۱۰۱۵، ۱۰۲۸، ۱۰۳۰، ۱۰۳۱، ۱۰۳۲، ۱۰۳۸، ۱۰۴۰، ۱۱۵۵، ۱۱۵۶، ۱۱۵۷، ۱۱۵۸، ۱۱۵۹، ۱۱۶۲، ۱۱۶۴، ۱۰۷۴، ۱۰۸۸، ۱۰۹۰، ۱۰۹۸، ۱۱۰۰، ۱۱۰۲، ۱۱۰۴، ۱۱۲۹، ۱۱۳۱، ۱۱۴۵، ۱۱۵۰، ۱۱۵۶، ۱۱۷۲، ۱۱۷۴، ۱۱۷۸، ۱۱۷۹، ۱۱۸۹، ۱۱۹۰

ارتش خلقی [جیش الشعبی] عراق: ۷۴۳، ۷۵۹

ارتش سرخ شوروی: ۵۸۰

ارتش عراق: ۲۴، ۳۴، ۳۶، ۳۸، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۷۲، ۹۴، ۱۱۱، ۱۴۵، ۱۴۶، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۴۶، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۸۷، ۳۰۲، ۳۱۸، ۳۲۴، ۳۴۴، ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۹۱، ۳۹۳، ۴۰۸، ۴۵۹، ۴۷۱، ۴۷۶، ۴۸۲، ۴۹۵، ۴۹۶، ۵۰۴، ۵۱۶، ۵۴۹، ۵۵۰، ۵۵۲، ۵۶۰، ۵۶۴، ۵۷۲، ۵۷۳، ۵۷۴، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۰۹، ۶۳۳، ۶۴۸، ۶۵۹، ۶۷۲، ۶۸۴، ۶۹۱، ۶۹۲، ۷۰۷

۷۰۸، ۷۲۶، ۷۲۸، ۷۴۱، ۷۴۳، ۷۵۷، ۷۵۹، ۷۶۰، ۷۶۱، ۷۶۲، ۷۷۱، ۷۸۷، ۷۹۰، ۷۹۱، ۷۹۲، ۸۰۶، ۸۰۸، ۸۱۰، ۸۱۳، ۸۱۴، ۸۳۶، ۸۴۲، ۸۵۵،
۸۵۶، ۸۶۱، ۸۷۹، ۸۸۰، ۸۸۱، ۸۸۲، ۸۸۳، ۸۸۷، ۸۹۸، ۸۹۹، ۹۰۵، ۹۰۷، ۹۱۲، ۹۱۳، ۹۱۴، ۹۱۵، ۹۱۶، ۹۱۷، ۹۳۶، ۹۳۸، ۹۴۰، ۹۴۳، ۹۵۷،
۹۵۸، ۹۶۴، ۹۶۶، ۹۷۷، ۹۷۸، ۹۸۰، ۱۰۰۳، ۱۰۰۸، ۱۰۰۹، ۱۰۰۵، ۱۰۲۸، ۱۰۳۱، ۱۰۳۲، ۱۰۳۳، ۱۰۳۶، ۱۰۴۰، ۱۰۵۱، ۱۰۵۶، ۱۰۵۸، ۱۰۶۰،
۱۰۶۲، ۱۰۶۸، ۱۰۷۰، ۱۰۸۸، ۱۰۹۱، ۱۰۹۷، ۱۰۹۸، ۱۱۲۸، ۱۱۲۹، ۱۱۳۱، ۱۱۴۱، ۱۱۴۳، ۱۱۵۰، ۱۱۹۰

ارتش مصر: ۸۸۴

آژانس بین المللی انرژی اتمی: ۲۳۲

استانداری آذربایجان غربی: ۴۷

استانداری ایلام: ۸۱۱، ۸۵۸، ۹۳۶

استانداری خوزستان: ۷۳، ۳۷۰، ۶۳۴، ۶۵۰، ۶۵۴، ۷۷۴، ۷۹۰، ۷۹۲، ۸۳۲، ۹۴۴، ۱۰۹۶

استانداری کردستان: ۱۷۳، ۶۹۶، ۷۱۲

استانداری مازندران: ۱۷۴

آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی: ۷۵

آموزش و پرورش اندیمشک: ۹۶

آموزش و پرورش ایرانشهر: ۷۱۴

انتخابات ریاست جمهوری آمریکا: ۷۲۲

انتشارات رزم: ۷۳۶

انتشارات نوپا: ۷۳۶

انجمن اسلامی دانشجویان امریکا و کانادا: ۱۳۸

انجمن اسلامی لشکر ۹۲ زرهی خوزستان: ۳۲، ۹۹، ۳۰۴

انجمن تبلیغات اسلامی قائم شهر: ۶۹۷

انجمن دوستی و همبستگی فرانسه با خلق ایران: ۱۱۰۶

انجمن های اسلامی استه کلا (آمل): ۶۲۵

انجمن های اسلامی دانشجویان خارج از کشور: ۲۵۹

انجمن های اسلامی صومعه سرا: ۶۸۱

انجمن های دانشجویان مسلمان: ۱۹۳

انقلاب ژوئیه ۱۹۶۸ عراق: ۶۱۷

انقلاب سفید: ۸۲، ۸۵

انقلاب فرهنگی: ۸۳، ۳۵۰، ۳۸۵

اوپک: ۲۸۷، ۵۲۵، ۵۲۶

بازار مشترک اروپا: ۲۱۱، ۷۲۲، ۱۰۶۹

بالگرد ۲۱۴: ۲۲۱، ۸۸۲

بالگرد کبرا: ۲۲۱، ۷۲۹، ۹۱۸

بانک چیس مان هاتن: ۲۱۰

بانک مرکزی: ۵۳، ۵۴، ۸۷، ۸۸

بخشداری بوکان: ۷۱۳

بخشداری شاهین دژ: ۷۴۵

بمب ناپالم: ۳۰۲

بمب افکن میراژ ۴۰۰۰: ۲۳۲

بنیاد آزادی ایران: ۵۰، ۱۳۸، ۱۳۹

بنیاد پهلوی: ۲۱۰

پارلمان اسرائیل: ۱۰۴، ۲۱۱

پارلمان ترکیه: ۹۵۴

پایگاه ارتش در نقده: ۶۷۹

پایگاه چهارم شکاری دزفول: ۹۴۳

پایگاه سوم دریایی خرمشهر: ۶۹۲

پروتکل ۱۹۱۳ قسطنطنیه: ۱۱۶۷

پلیس امریکا: ۱۲۸، ۱۳۸

پلیس انڈیمشک: ۱۰۷

پلیس تهران: ۱۱۷

پلیس قائم شهر: ۱۷۴

پنتاگون (وزارت دفاع آمریکا): ۶۶۸

پیشمرگان وحدت اسلامی: ۱۱۵۳

پیمان سنتو: ۱۹۷

تانک تی ۵۴: ۵۰۵

تانک تی ۵۵: ۵۰۵، ۸۹۸

تانک چیفتن: ۶۳، ۴۷۲

تجاوز روسیه به افغانستان: ۶۱۹

تحریم (اقتصادی): ۲۵، ۴۱، ۹۳، ۱۰۵، ۲۰۷، ۲۰۹، ۲۷۸، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۰۴، ۴۳۸، ۴۵۴، ۴۹۲، ۵۸۱، ۶۸۶، ۷۲۲، ۸۰۰، ۸۷۴، ۸۹۷

ترور (تروریسم): ۷۷، ۷۹، ۹۰، ۹۱، ۱۳۸، ۱۶۳، ۱۷۹، ۱۸۰، ۲۴۵، ۲۸۳، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۵۰، ۴۵۴، ۴۵۸، ۵۷۱، ۵۸۰، ۱۰۷۱

توپ ۱۵۵ م.م. کششی: ۸۷۵

توپ خمسه خمسه: ۷۷۶، ۸۳۸، ۹۰۷

توپ فوز: ۷۷۶

تیپ ۱۰ زرهی لشکر عراق: ۸۸۲

تیپ ۱۱۶ گارد مرزی عراق: ۲۱۸، ۳۷۰، ۴۴۳

تیپ ۱۴ مکانیزه ارتش عراق: ۱۴۵

تیپ ۱۹ پیاده عراق: ۶۲۰

تیپ ۲ زرهی دزفول: ۱۰۶۱

تیپ ۲ لشکر ۱۶ قزوین: ۷۴

تیپ ۲۴ مکانیزه ارتش عراق: ۱۴۵

تیپ ۲۷ مکانیزه ارتش عراق: ۱۴۵

تیپ ۲۸ سلیمانیه: ۶۷۶

تیپ ۳ زرهی ابوذر سرپل ذهاب: ۹۴، ۳۰۱، ۶۰۴، ۷۶۱

تیپ ۳ لشکر ۹۲ زرهی اهواز: ۱۰۳۵

ص: ۱۳۳۵

تیپ ۳۴ زرهی لشکر ۱ مکانیزه عراق: ۶۹۳

تیپ ۸۴ خرم آباد: ۸۳۸، ۸۵۹، ۱۰۶۲

تیپ اباذر (زاندارمری قصر شیرین): ۷۰۸

تیپ بانه: ۲۲۱

تیپ حمیدیه: ۱۰۳۴

تیپ زرهی ابن الولید: ۹۱۳

تیپ نوهده: ۵۵۴، ۵۹۳، ۶۴۴

تیپ ۱۱۶ گارد مرزی عراق: ۱۰۹۰

تیپ ۲ دزفول: ۸۸۶

جامعه بهائیان فرانسه: ۶۶۷، ۶۶۸

جامعه روحانیت آمل: ۳۷۶

جامعه روحانیت مبارز عراق خارج از کشور: ۸۹

جامعه روحانیت مبارز قائم شهر: ۶۹۷

جامعه روحانیت مبارز: ۵۵، ۵۷، ۲۳۱، ۳۸۰، ۶۹۷، ۷۶۷، ۹۹۰

جامعه زنان انقلاب اسلامی: ۲۰۲

جبهه ارتش نجات بخش ایران: ۶۱۴

جبهه آزادی بخش (خلق) عرب: ۱۱۳، ۲۳۹، ۲۵۰، ۷۰۹

جبهه آزادی بخش ایران: ۲۲۷

جبهه التحریر خوزستان: ۴۵، ۲۵۱، ۳۰۴، ۱۰۶۹

جبهه متحد ضدامپریالیستی خلق: ۶۰۷

جبهه ملی ایران: ۵۳، ۸۱، ۱۲۳، ۱۵۱، ۳۱۴، ۳۲۸، ۴۶۳، ۴۷۵، ۶۸۶

جمبوجت ۷۴۷: ۲۸۶

جنبش امل (لبنان): ۱۸۴، ۲۱۶

جنبش انقلابی مردم ایران (جاما): ۱۱۰۵

جنبش خلق برای آزادی ایران: ۲۲۷

جنبش عدم تعهد: ۱۱۲۲، ۱۱۲۳

جنبش مسلمانان بلوچ [جمبا]: ۷۷۸

جنبش مسلمانان مبارز: ۱۵۴، ۸۲۰

جنگ اعراب و اسرائیل: ۴۰۳

جنگ جهانی دوم: ۷۱۹

جهاد سازندگی سنندج: ۱۵۱

جهاد سازندگی لرستان: ۱۰۹۲

جهاد سازندگی لنگرود: ۱۵۴

جهاد سازندگی ماکو: ۱۰۷۲

جهاد سازندگی: ۴۹، ۵۱، ۶۸، ۲۲۵، ۲۹۰، ۲۹۲، ۳۳۶، ۴۵۳، ۵۰۹، ۷۴۸، ۷۶۴، ۸۶۸، ۹۱۹، ۹۲۱، ۹۲۲

چریک های فدایی خلق (اقلیت): ۲۹، ۷۴، ۲۲۱، ۲۴۰، ۲۵۲، ۲۵۳، ۴۳۳

چریک های فدایی خلق (اکثریت): ۲۹، ۷۷، ۱۰۵، ۱۱۵، ۱۰۶، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۶۳، ۱۷۳، ۱۹۶، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۳۰۷، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۲۷،

۳۲۸، ۳۶۳، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۲۱، ۴۴۸، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۹۷، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۱۸، ۵۲۰، ۵۲۲، ۵۳۲، ۵۳۴، ۵۳۶، ۵۵۱، ۵۶۱، ۵۶۵، ۵۹۱

حزب الدعوة الاسلامیه عراق: ۹۰، ۱۴۷، ۱۴۸، ۸۸۱، ۱۰۰۹

حزب بعث عراق: ۳۷، ۴۱، ۷۲، ۱۲۵، ۱۳۲، ۲۲۰، ۲۴۷، ۴۷۵، ۵۱۵، ۵۱۶، ۷۳۱، ۷۳۲، ۹۸۳، ۱۰۲۸

حزب بعث لبنان: ۱۱۳

حزب توده ایران: ۲۹، ۳۰، ۷۴، ۷۹، ۸۸، ۹۷، ۱۱۷، ۱۲۳، ۱۲۶، ۱۷۲، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۹۰، ۲۴۰، ۲۵۳، ۳۰۳، ۳۰۵، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۲۶، ۳۴۰،

۳۴۵، ۳۴۶، ۳۵۳، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۳، ۳۸۹، ۴۳۳، ۴۶۳، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۷۳، ۴۷۴، ۴۸۷، ۴۹۲، ۴۹۷، ۵۰۷، ۵۱۹، ۵۵۱، ۵۶۲، ۵۹۲، ۶۴۱، ۶۵۴،

۶۸۰، ۶۹۶، ۷۱۵، ۷۲۵، ۷۳۱، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۴۹، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۵۵، ۷۶۵، ۷۶۶، ۹۲۰، ۹۸۸، ۱۰۴۳، ۱۰۶۸، ۱۰۷۹، ۱۱۵۶،

حزب جبهه ملی عراق: ۷۴۴،

حزب جمهوری اسلامی: ۲۶، ۲۷، ۵۳، ۵۵، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۷۷، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۱۰۲، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۴، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۵۴، ۱۵۸، ۱۶۱، ۱۶۲، ۲۰۰، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۱۲، ۲۲۲، ۲۲۸، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۴۰، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۹۰، ۲۹۲، ۳۱۱، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۶۱، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۶، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۵۸، ۵۲۱، ۶۲۸، ۶۹۹، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۶۵، ۷۸۰، ۷۸۲، ۷۸۴، ۸۴۲، ۸۴۵، ۸۶۵، ۸۶۷، ۸۹۲، ۸۹۳، ۸۹۵، ۸۹۶، ۹۲۱، ۹۹۰، ۱۰۱۲

حزب جمهوری خواه (امریکا): ۵۸۰

حزب خلق مسلمان ساقی کلایه: ۱۱۵

حزب دمکرات بلوچستان: ۶۰۹

حزب دمکرات کردستان ایران: ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۴، ۴۸، ۷۳، ۲۵۲، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۶۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۳۰۵، ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۱۷، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۴۰، ۳۴۵، ۳۴۶، ۳۴۸، ۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۴۴، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۵۰، ۴۶۱، ۴۷۲، ۴۷۳، ۴۷۴، ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۹۸، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۳۱، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۵۵، ۵۶۶، ۵۷۷، ۵۷۸، ۵۸۹، ۶۴۱، ۶۵۴، ۶۸۰، ۶۹۶، ۷۱۵، ۷۲۵، ۷۳۱، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۴۹، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۵۵، ۷۶۵، ۷۶۶، ۹۲۰، ۹۸۸، ۱۰۴۳، ۱۰۶۸، ۱۰۷۹، ۱۱۵۶، ۱۱۵۹، ۱۵۱، ۱۷۱، ۱۹۲، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۳۸، ۶۵۱، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۶۱، ۶۷۴، ۶۷۹، ۶۸۲، ۷۱۱، ۷۲۹، ۷۳۱، ۷۴۴، ۷۴۵، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۵۵، ۷۷۶، ۸۰۲، ۸۱۴، ۸۱۶، ۸۱۷، ۸۱۸، ۸۱۹، ۸۴۰، ۸۴۲، ۸۶۱، ۸۶۲، ۸۷۵، ۸۹۰، ۸۹۱، ۹۱۹، ۹۲۰، ۹۴۵، ۹۴۶، ۹۶۷، ۹۷۳، ۹۹۵، ۱۰۱۴، ۱۰۳۹، ۱۰۴۰، ۱۰۷۰، ۱۰۷۱، ۱۰۷۲، ۱۱۰۲، ۱۱۰۴، ۱۱۳۱، ۱۱۵۳، ۱۱۵۵

حزب رزگاری (سپاه رزگاری؛ رستگاری): ۱۷۱، ۲۲۳، ۲۵۳، ۴۰۹، ۴۱۲، ۴۴۹، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۸، ۶۰۶، ۶۳۶، ۶۷۵، ۷۱۱، ۷۳۱، ۷۳۲، ۷۴۴، ۷۴۶، ۷۵۴، ۷۷۷، ۹۶۷، ۱۰۳۹، ۱۱۵۳

حزب رنجبران: ۹۷، ۲۵۵، ۴۶۳، ۵۲۲

حزب زحمت کشان ملت ایران: ۶۱، ۸۳، ۸۶، ۲۰۵

حزب سوسیالیست بعث عربی سوریه: ۱۲۹

ص: ۱۳۳۶

دادگاه انقلاب اسلامی تبریز: ۷۶، ۹۷، ۴۳۲

دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان: ۹۸، ۵۷۵، ۶۵۳

دادگاه انقلاب اسلامی دزفول: ۱۱۵، ۳۰۹، ۴۵۱، ۷۹۴

دادگاه انقلاب اسلامی رشت: ۱۱۰۵

دادگاه انقلاب اسلامی سرپل ذهاب: ۳۲۷، ۳۶۰

دادگاه انقلاب اسلامی سندج: ۷۶۵

دادگاه انقلاب اسلامی فارس: ۸۲۰

دادگاه انقلاب اسلامی قصرشیرین: ۱۷۰، ۶۷۵

دادگاه انقلاب اسلامی قم: ۷۵، ۷۶

دادگاه انقلاب اسلامی کرمان: ۷۵

دادگاه انقلاب اسلامی مرکز: ۷۶، ۱۵۶، ۱۵۸، ۲۵۸، ۴۱۴، ۴۷۶، ۶۵۴، ۶۷۹، ۶۸۲، ۹۶۸، ۹۶۹، ۱۱۰۶

دادگاه انقلاب نیشابور: ۱۷۳

دادگاه عالی نیویورک: ۲۰۹، ۲۱۰

دادگاه ویژه انقلاب اسلامی ارتش: ۱۳۳، ۱۹۸، ۱۹۶، ۶۸۲، ۶۷۳، ۱۰۴۲

دادگاه ویژه انقلاب اسلامی اصفهان: ۶۱۱

دانشجویان مسلمان پیرو خط امام: ۲۱، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۶۷، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۹۲، ۲۱۰، ۸۰۰

دایره اسقفی اصفهان: ۶۸۳، ۷۱۵، ۷۱۶

دایره اسقفی کرمان: ۷۱۵

دسته شهید شاه بخش (کومه له): ۶۶۱

دفتر آموزش رانندگی شهریار: ۷۱۱

دفتر تحکیم وحدت: ۱۹۲، ۷۳۴

دفتر ریاست جمهوری: ۸۱، ۸۲، ۸۷، ۳۳۴، ۷۶۷، ۷۶۸، ۶۹۹، ۹۷۰

دولت موقت: ۴۵، ۵۶، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۲۶، ۱۹۶، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۴۸۶، ۵۵۶، ۹۲۲، ۱۱۱۰

دیوان داوری لاهه: ۷۶۸

دیوانیه: ۸۹۹

راه کارگر: ۵۳۶

رزمندگان راه آزادی طبقه کارگر: ۳۷۵، ۵۵۰

رژیم پهلوی: ۷۱۲

روابط عمومی دادستانی انقلاب: ۷۱۵

روابط عمومی دادستانی کل کشور: ۹۲۱

روابط عمومی سپاه ارومیه: ۸۴۱

روابط عمومی سپاه بوشهر: ۷۱۴

روابط عمومی سپاه سنندج: ۷۹۴

روابط عمومی سپاه غرب کشور: ۷۰۷

روابط عمومی سپاه نجف آباد: ۶۸۲

روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه: ۶۹۴

روابط عمومی ستاد مشترک غرب کشور: ۶۵۹، ۹۵۹، ۹۶۰

روابط عمومی نخست وزیری: ۶۸۵

روحانیت مبارز تهران: ۹۲۵

ژاندارمری آبادان: ۷۵۹، ۸۱۲، ۹۸۲

ژاندارمری ارومیه: ۷۳۰

ژاندارمری ایلام: ۲۱۹، ۱۰۳۱، ۱۰۶۰

ژاندارمری بستان: ۱۸۷، ۷۹۰

ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران [ژاجا]: ۴۳، ۴۷، ۶۴، ۷۱، ۷۲، ۹۵، ۹۹، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۱۱، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۵۱، ۱۶۹، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸

٤٢١٩ ٤٢٢١ ٤٢٢٨ ٤٢٢٩ ٤٢٧١ ٤٢٧٣ ٤٢٨٧ ٤٢٨٨ ٤٢٩٠ ٤٣٢٢ ٤٣٢٣ ٤٣٢٥ ٤٣٢٦ ٤٣٢٩ ٤٣٧٢ ٤٣٧٣ ٤٣٩٤ ٤٤١٣ ٤٤٢٣ ٤٤٣١ ٤٤٣٢ ٤٤٤٩

٤٤٧٢ ٤٤٨٩ ٤٤٩٨

ص: ١٣٣٧

۷۵۷، ۷۴۲، ۷۴۱، ۷۳۳، ۷۳۲، ۷۳۰، ۷۱۳، ۷۰۷، ۶۹۲، ۶۷۲، ۶۵۰، ۶۳۸، ۶۳۳، ۶۲۲، ۶۲۱، ۵۷۸، ۵۷۷، ۵۷۴، ۵۷۳، ۵۵۵، ۵۵۰، ۵۳۵، ۵۰۵
۹۳۹، ۹۳۵، ۹۱۹، ۹۱۴، ۹۱۰، ۹۰۶، ۸۸۸، ۸۸۷، ۸۸۴، ۸۸۲، ۸۷۵، ۸۶۳، ۸۵۹، ۸۴۰، ۸۲۳، ۸۲۲، ۸۱۸، ۸۱۷، ۸۱۴، ۸۱۰، ۷۹۵، ۷۷۷، ۷۶۴
۱۰۷۲، ۱۰۶۰، ۱۰۵۶، ۱۰۵۵، ۱۰۵۴، ۱۰۳۸، ۱۰۳۶، ۱۰۰۹، ۱۰۰۸، ۹۹۵، ۹۸۸، ۹۸۶، ۹۶۷، ۹۶۱، ۹۶۰، ۹۵۹، ۹۵۸، ۹۵۷، ۹۴۶، ۹۴۴، ۹۴۲
۱۱۹۲، ۱۱۷۹، ۱۱۷۶، ۱۱۷۵، ۱۱۷۲، ۱۱۵۷، ۱۱۴۶، ۱۱۳۱، ۱۱۰۲، ۱۱۰۱، ۱۰۷۶

ژاندارمری خرمشهر: ۷۰۹، ۷۵۸

ژاندارمری خوزستان: ۱۰۹۳، ۱۰۶۴، ۱۰۳۶، ۱۰۳۴، ۸۶۰، ۷۹۲، ۷۹۰، ۷۷۴، ۷۵۹، ۷۵۷، ۷۴۲، ۷۰۹، ۵۷۴، ۴۲۷، ۲۳۸، ۲۱۸، ۱۶۹، ۱۴۶

ژاندارمری سوسنگرد: ۴۳

ژاندارمری سومار: ۱۰۹۰

ژاندارمری صالح آباد: ۱۰۹۱

ژاندارمری قصر شیرین: ۱۰۵۶، ۲۷۱

ژاندارمری کرمانشاه: ۸۰۸، ۸۰۲، ۷۸۷، ۷۲۷، ۶۹۴، ۶۷۴، ۶۶۰، ۵۱۸، ۴۹۸، ۴۴۷، ۴۳۱، ۴۲۸، ۳۷۴، ۲۸۸، ۲۵۱، ۲۱۷، ۱۵۰، ۱۴۵، ۱۳۱، ۴۳

ژاندارمری مازندران: ۱۰۵۵، ۳۶۳

ژاندارمری مهاباد: ۷۱۲، ۶۹۵، ۶۷۸، ۶۳۸

ژاندارمری نقده: ۲۸۹

ژاندارمری آذربایجان غربی: ۶۹۵، ۶۶۱، ۴۷۲، ۴۴۵، ۲۷۴، ۳۰۷، ۱۸۸، ۲۵۳

ژاندارمری بانه: ۱۷۰

سازمان اتحاد دمکراتیک مردم ایران: ۷۶۶

سازمان اخوان المسلمین: ۳۸۵

سازمان آزادیبخش فلسطین: ۱۱۷۱، ۱۱۴۰، ۱۱۳۹، ۱۱۲۲، ۳۱۸، ۲۱۱، ۱۰۸، ۱۰۷

سازمان استخبارات استان العمارة عراق: ۱۰۳۸

سازمان استخبارات عراق: ۶۳۴، ۳۰۴

سازمان اطلاعات عراق: ۱۱۰۰، ۱۰۳۶

سازمان اطلاعات فرماندهی گارد مرزی عراق: ۷۹۳

سازمان امن العام عراق: ۱۰۶۹

سازمان امنیت عراق: ۸۹، ۱۴۸، ۲۲۰، ۶۳۴

سازمان اوپک: ۱۲۵، ۱۳۹، ۸۲۷، ۱۱۲۳، ۱۱۹۵

سازمان اینتلیجنس سرویس (۶۱۰): MII

سازمان برنامه و بودجه: ۱۱۸

سازمان بسیج مستضعفین: ۵۸۹، ۷۷۴، ۷۹۶، ۸۲۸، ۸۲۹، ۹۰۵، ۹۶۶، ۹۸۴، ۹۹۵

سازمان بسیج ملی: ۴۵۲

سازمان پاکسازان مجلس: ۱۱۵، ۲۹۰

سازمان پیشمرگان مسلمان کرد: ۴۷، ۴۸، ۷۲، ۷۴، ۱۱۴، ۱۵۰، ۱۵۲، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۳، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۵۲، ۲۸۹، ۳۲۵، ۳۷۴، ۳۷۵، ۴۱۲، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۷۳، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۷، ۵۵۴، ۵۸۹، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۲۴، ۶۳۷، ۶۵۱، ۶۶۱، ۶۷۷، ۶۹۴، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۲۷، ۷۲۹، ۷۴۵، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۷۶، ۷۷۷، ۷۹۴، ۷۹۵، ۷۹۶، ۸۰۲، ۸۲۹، ۸۴۱، ۸۶۱، ۸۶۳، ۹۴۵، ۹۶۷، ۹۸۶، ۹۸۷، ۹۹۵، ۱۰۱۵، ۱۰۴۱، ۱۰۷۱، ۱۱۰۱، ۱۱۰۳، ۱۱۵۴، ۱۱۸۱، ۱۱۹۰

سازمان پیکار اسلامی عراق: ۴۵۷، ۸۸۱، ۱۱۳۰

سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر: ۱۳۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۷۴، ۲۰۱، ۲۵۵، ۵۰۹، ۵۳۶، ۵۵۰، ۵۵۱، ۶۴۱، ۷۱۴، ۷۴۹، ۷۷۸، ۷۹۷

سازمان توحیدی حدید: ۹۶

سازمان جغرافیایی کشور: ۷۲۶

سازمان چریک های اسلامی امریکا: ۱۲۸

سازمان چریک های فدایی خلق ایران: ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۹، ۶۲۴، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۷۶، ۶۸۰، ۶۹۴، ۶۹۶، ۷۱۲، ۷۲۸، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۴۹، ۷۵۴، ۷۶۴، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۷۷، ۷۷۸، ۷۹۷، ۸۶۱، ۸۶۲، ۸۸۹، ۸۹۱، ۹۲۰، ۹۴۶، ۹۴۷، ۹۶۷، ۹۶۸، ۱۰۳۹، ۱۰۴۲، ۱۰۷۹، ۱۱۳۴

سازمان حقوق بشر: ۶۶۶

سازمان خلق عرب: ۶۴

سازمان رزمندگان راه آزادی طبقه کارگر: ۷۷۸، ۷۶۶

سازمان سیا (۱۱۳۵، ۷۱۶، ۶۱۰، ۵۸۰، ۵۷۹، ۵۶۶، ۴۹۱، ۴۸۷، ۲۹۷، ۲۵۷، ۱۸۱، ۹۶، ۶۸، ۵۴، ۳۱): CIA

سازمان صداوسیما: ۷۹۸، ۷۱۰، ۲۵۸

سازمان عفو بین الملل: ۷۸۴، ۶۶۷، ۶۶۶، ۹۴

سازمان فدائیان اسلام (مازندران): ۶۴۱، ۶۴۰

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی: ۶۸۵، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۳۷، ۷۵۱، ۸۶۷، ۸۹۲، ۸۹۳

سازمان مجاهدین خلق (منافقین): ۲۳، ۲۸، ۲۹، ۵۱، ۵۲، ۷۴، ۷۷، ۸۲، ۸۳، ۹۰، ۹۶، ۹۷، ۲۰۰، ۲۰۵، ۲۴۰، ۲۵۵، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۹۲، ۳۱۷، ۳۲۸، ۳۴۹، ۳۵۰، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۹۴، ۳۹۵، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۲۱، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۵۱، ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۷۵، ۴۹۷، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۲۲، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۵۰، ۵۶۰، ۵۶۱، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۹۱، ۶۰۷، ۶۲۵، ۶۲۶، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۸۰، ۶۸۱، ۶۸۲، ۶۸۶، ۶۹۴، ۶۹۶، ۶۹۷، ۷۱۰، ۷۲۸، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۳۶، ۷۳۸، ۷۴۸، ۷۴۹، ۷۵۵، ۷۶۳، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۸۰، ۷۹۷، ۸۱۹، ۸۲۱، ۸۴۴، ۸۶۴، ۸۸۹، ۸۹۱، ۸۹۳، ۹۲۰، ۹۲۱، ۹۶۸، ۹۶۹، ۹۹۶، ۱۰۱۶، ۱۰۱۷، ۱۰۴۲، ۱۰۷۶، ۱۰۷۷، ۱۱۰۵، ۱۱۵۷، ۱۱۵۹، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۱۵، ۱۴۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۶، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵

سازمان ملل متحد: ۳۹، ۴۰، ۶۴، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۲۱۱، ۲۹۴، ۲۹۵، ۵۴۷، ۵۴۸، ۷۲۱، ۷۶۸، ۸۵۰، ۸۷۴، ۹۴۰، ۹۵۳، ۹۷۱، ۱۱۱۰، ۱۰۱۶، ۱۱۶۷، ۱۱۶۹

سازمان موساد: ۲۳۲، ۳۹۶، ۴۰۷، ۶۱۰

سازمان نقاب: ۱۰۴۲

ساواک: ۵۴، ۶۱، ۸۲، ۸۷، ۹۰، ۹۱، ۱۱۵، ۱۱۷، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۹، ۱۹۴، ۱۹۶، ۱۹۸، ۲۲۵، ۲۴۳، ۲۶۱، ۲۸۶، ۲۹۲، ۳۰۶، ۳۱۳، ۳۴۸، ۳۴۹، ۳۶۰، ۳۶۷، ۴۲۲، ۴۸۹، ۷۲۰، ۷۴۸، ۷۴۹

ص: ۱۳۳۸

سپاه آبادان: ۴۵، ۲۲۰، ۴۹۶، ۴۹۷، ۶۹۲

سپاه ارومیه: ۱۵۰، ۲۷۴، ۲۸۹، ۳۰۸، ۳۷۳، ۴۲۹، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۸۲، ۵۰۵، ۵۱۷، ۵۵۳، ۵۷۷، ۵۷۸، ۵۸۹، ۶۰۷، ۶۲۱، ۶۲۳، ۶۶۱، ۷۲۶، ۷۴۵، ۹۶۷، ۷۶۴

سپاه استان خوزستان: ۷۳، ۵۸۶

سپاه اسلام آباد غرب: ۱۷۰

سپاه اصفهان: ۶۱۰، ۶۸۲، ۷۱۵، ۷۱۶

سپاه اندیمشک: ۹۶، ۱۰۶، ۱۰۷

سپاه اهر: ۲۴۰

سپاه اهواز: ۴۴، ۴۵، ۱۱۱، ۲۱۹، ۳۰۳، ۴۷۱، ۵۳۵، ۵۷۴، ۵۸۶، ۶۵۴، ۷۹۷، ۸۶۱، ۹۸۵، ۱۰۶۶

سپاه ایرانشهر: ۶۲۴

سپاه ایلام: ۱۴۶

سپاه بانه: ۱۳۳، ۱۷۰

سپاه باینگان: ۱۵۱، ۶۷۴، ۷۱۱، ۸۴۱

سپاه بروجن: ۵۱۰

سپاه بم: ۳۰۹، ۳۱۰، ۴۱۳

سپاه بندر دیلم: ۶۵۴

سپاه بوشهر: ۷۱۴، ۷۴۸

سپاه بيله سوار: ۱۱۴

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: ۲۱، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۴۲، ۴۳، ۴۷، ۴۸، ۵۳، ۵۷، ۶۸، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۱۰۰، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۱۱، ۱۱۳، ۱۱۵، ۱۳۲، ۱۴۱، ۱۷۲، ۱۷۴، ۱۸۱، ۱۸۵، ۱۸۸، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۳۳، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۶، ۲۴۹، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۷۳، ۲۸۷، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۳۰۸، ۳۲۰، ۳۲۲، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۳۶، ۳۳۶، ۳۷۰، ۳۷۲، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۹۳، ۳۹۶، ۴۱۰، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۱۳، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۴۲، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۶۰، ۴۶۳، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۷۳، ۴۸۲، ۴۸۴، ۴۸۹، ۴۹۸، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۸، ۵۳۱، ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۴۲، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۵۹، ۵۶۱، ۵۶۵، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۷۲، ۵۷۴، ۵۷۵، ۵۷۶، ۵۸۰، ۵۸۹، ۵۹۱، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۳۵، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۳۹، ۶۴۴، ۶۴۵، ۶۴۸، ۶۵۰، ۶۵۱، ۶۵۳، ۶۶۱، ۶۶۳، ۶۶۷، ۶۷۷، ۶۷۹، ۶۹۲

٧٨٨ ،٧٧٧ ،٧٧٦ ،٧٧٤ ،٧٦٦ ،٧٦٤ ،٧٦٢ ،٧٦٠ ،٧٥٧ ،٧٤٨ ،٧٤٥ ،٧٤٣ ،٧٤١ ،٧٣٥ ،٧٣٤ ،٧٣٣ ،٧٣٢ ،٧٢٩ ،٧٢٨ ،٧٢٧ ،٧١٤ ،٧١٣ ،٦٩٤
٨٦٠ ،٨٥٩ ،٨٥٧ ،٨٥٦ ،٨٤٥ ،٨٤٣ ،٨٤٢ ،٨٤١ ،٨٤٠ ،٨٣٦ ،٨٢٣ ،٨٢٢ ،٨١٩ ،٨١٨ ،٨١٧ ،٨١٦ ،٨١٥ ،٨١٤ ،٨١٣ ،٧٩٦ ،٧٩٥ ،٧٩٤ ،٧٩٠
٩٨٢ ،٩٦٦ ،٩٦١ ،٩٦٠ ،٩٥٨ ،٩٥٢ ،٩٤٦ ،٩٤٤ ،٩٣٦ ،٩٣٥ ،٩٢٥ ،٩٢٠ ،٩٢٢ ،٩١٩ ،٩١٨ ،٩٠٨ ،٩٠٧ ،٨٩٣ ،٨٨٧ ،٨٨٤ ،٨٨٢ ،٨٧٥ ،٨٦٣
١١٧٢ ،١١٥٦ ،١١٥٠ ،١١٢٩ ،١١٠٦ ،١١٠٣ ،١٠٩١ ،١٠٧٥ ،١٠٥٥ ،١٠٤٠ ،١٠٣٩ ،١٠٣٨ ،١٠٣١ ،٩٩٥ ،٩٨٧ ،٩٨٥

سپاه پاوه: ١٠٧٠ ،٧١١ ،٦٠٣ ،٤٤٧

سپاه تبریز: ٨١٤ ،٦٠٧

سپاه تکاب: ٧٦٤ ،٧٢٩ ،٥٨٩

سپاه جوانرود: ٥٨٦ ،٢٢٢

سپاه خرم آباد: ٣٧٦

سپاه خرمشهر: ١٠٩٦ ،١٠٠٦ ،٩٤٣ ،٩١٦ ،٩١٥ ،٨٨٨ ،٧٩٣ ،٧٩١ ،٧٦٣ ،٦٩٢ ،٥٧٥ ،٥٦٢ ،٤٩٧ ،٣٤٥ ،٢٥٠ ،١٦٩

سپاه خین: ٧٦٣

سپاه داران: ٦٨٢

سپاه دزفول: ٧٦٣ ،١٠٦ ،٩٥

سپاه دیواندره: ١٠٤١

سپاه رشت: ٧٧٧ ،٧٦٦ ،٦٨١ ،٤١٤

سپاه زاهدان: ٥٩٣

سپاه زنجان: ٦٠٨ ،٧٤ ،٤٨

سپاه ساری: ٥٥٥ ،٢٤٠

سپاه سبزوار: ٨٦٤

سپاه سردشت: ٥٣٢

سپاه سقز: ٨٦١ ،٦٣٧

سپاه سلماس: ٢٥٣

سپاه سنندج: ٧٤٦ ،٦٩٣ ،٦٦٠ ،٥٠٧ ،٣٧٥ ،٢٣٩ ،٧٣

سپاه سوسنگرد: ۱۰۳۴

سپاه شادگان: ۱۶۹

سپاه شاهین دژ: ۷۲۹، ۷۹۵، ۸۰۱، ۸۴۱، ۸۶۳، ۸۹۰

سپاه شیراز: ۹۷، ۲۸۹، ۴۳۱، ۶۲۵، ۷۱۴، ۷۳۴

سپاه صومعه سرا: ۶۸۱

سپاه علی آباد مازندران: ۷۳۵

سپاه غرب کشور: ۱۳۱، ۱۶۹، ۲۲۰، ۴۱۲، ۴۴۷، ۵۶۴، ۵۸۵، ۶۰۷، ۶۶۱، ۶۷۵، ۸۱۳، ۸۵۸، ۸۶۳، ۸۷۵، ۸۸۲، ۸۸۶، ۹۰۸، ۹۵۹

سپاه فهرج: ۳۱۰

سپاه فیروزآباد فارس: ۷۳۳

سپاه فیروزآباد: ۲۹۱

سپاه قصرشیرین: ۴۲، ۲۴۸، ۲۷۱، ۳۶۰، ۱۴۶، ۱۸۶، ۶۲۰، ۶۴۷، ۶۶۰، ۶۷۲، ۷۶۱، ۷۶۴، ۹۳۸، ۹۸۵، ۱۰۴۱

سپاه کرج: ۱۱۵

سپاه کردکوی: ۶۸۱، ۶۹۶

سپاه کرمانشاه: ۴۳۰، ۴۷۱، ۶۲۲

سپاه گیلانغرب: ۶۷۵

سپاه لرستان: ۱۰۹۲

سپاه لنگرود: ۱۵۴

سپاه ماهان: ۳۱۰

سپاه محلات: ۴۱۴

سپاه مریوان: ۱۱۴، ۱۵۲

ص: ۱۳۳۹

سپاه مسجد سلیمان: ۱۷۴، ۷۶۶

سپاه مشهد: ۱۷۳، ۲۵۸، ۶۲۵

سپاه منطقه خوزستان: ۱۰۶

سپاه مهاباد: ۶۰۷، ۶۳۸، ۶۶۱، ۶۶۲، ۶۷۸، ۷۱۲

سپاه میاندوآب: ۶۵۳، ۱۰۷۴

سپاه نجف آباد: ۶۸۲

سپاه نفت شهر: ۱۴۵، ۷۶۰

سپاه نقده: ۳۷۱، ۳۷۲، ۳۷۳، ۴۱۳، ۴۶۱، ۵۰۶، ۷۳۰

سپاه نور: ۱۷۴

سپاه همدان: ۹۷، ۲۵۲

ستاد سپاه پاسداران غرب کشور: ۶۳۶، ۶۴۴، ۷۴۴

ستاد عملیات سپاه غرب کشور: ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۶۳، ۵۷۳، ۵۷۵، ۵۸۵، ۵۸۸، ۶۲۲، ۶۳۵، ۶۵۰، ۶۵۱، ۶۷۳، ۶۷۶، ۷۸۰، ۷۸۸، ۷۹۰، ۷۹۴، ۸۱۴

۹۲۱، ۹۲۲، ۱۰۰۳، ۱۰۷۰، ۱۰۷۱، ۱۰۷۴، ۱۱۰۱، ۱۱۰۳

ستاد عملیات مشترک جنوب: ۹۶۵

ستاد عملیاتی اروند: ۷۰۸، ۸۸۷

ستاد فدائیان امام خمینی: ۱۱۴۸

ستاد لشکر ۲۸ سنندج: ۶۰۹

ستاد مرکزی سپاه: ۳۲

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی [سماجا]: ۹۵، ۱۷۱، ۲۱۸، ۲۲۰، ۲۸۹، ۳۰۴، ۳۲۴، ۳۶۲، ۳۷۰، ۳۸۶، ۴۱۰، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۲، ۴۴۵

۴۵۹، ۴۸۹، ۵۰۸، ۵۱۷، ۵۳۱، ۵۳۸، ۵۵۱، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۴، ۵۷۸، ۵۸۰، ۵۸۶، ۵۸۸، ۶۰۴، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۰۹، ۶۲۱، ۶۲۵، ۶۳۵، ۶۳۹، ۶۴۷

۶۵۰، ۶۷۳، ۶۷۸، ۶۹۲، ۷۱۴، ۷۴۱، ۷۴۶، ۷۵۷، ۷۵۸، ۷۵۹، ۷۶۰، ۷۶۲، ۷۹۰، ۷۹۲، ۷۹۵، ۸۱۰، ۸۱۱، ۸۱۳، ۸۱۵، ۸۴۱، ۸۵۹، ۸۶۳، ۸۷۵

۸۹۸، ۹۳۶، ۹۴۵، ۹۶۳، ۹۶۶، ۹۶۷، ۹۸۲، ۹۸۶، ۹۸۷، ۱۰۷۱

ستاد مشترک ارتش عراق: ۹۳۹

ستاد مشترک عملیاتی غرب کشور: ۷۷۷، ۷۸۷، ۹۶۶

ستاد نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران: ۶۴۹

ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی خوزستان: ۶۸۰، ۷۰۹

سلاح های اتمی: ۱۸۳، ۱۸۴

سندیکای مطبوعات لبنان: ۱۱۳

شرکت کشتی سازی بریتانیایی سوآن هانتز: ۸۷۳

شرکت ملی فولاد: ۸۲۴

شرکت ملی نفت ایران: ۲۱۰

شرکت ملی نفت ایران: ۹۴۴

شرکت نفت بانمیل (عراق): ۹۰۶، ۹۷۷

شرکت نفت قصر شیرین: ۷۰۸

شهربانی آبادان: ۲۷۳

شهربانی آبادان: ۶۴۹، ۷۲۷، ۷۹۳

شهربانی اسلام آباد غرب: ۱۷۰

شهربانی اندیمشک: ۱۰۶، ۱۰۷

شهربانی اندیمشک: ۹۶

شهربانی بوشهر: ۷۴۸

شهربانی پاوه: ۳۷۴، ۷۱۱، ۸۱۵

شهربانی جمهوری اسلامی ایران: ۵۸، ۸۸، ۹۵، ۹۶، ۲۱۷، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۸، ۲۷۲، ۲۹۰، ۳۷۲، ۳۷۳، ۴۵۲، ۴۷۳، ۵۳۵، ۵۵۳، ۵۵۵، ۵۶۵

۵۷۴، ۵۷۷، ۵۹۱، ۶۵۰، ۷۰۸، ۷۳۲، ۷۳۳، ۷۹۶، ۷۹۷، ۸۰۸، ۸۲۲، ۸۷۵، ۹۸۸

شهربانی خوزستان: ۷۷۴، ۹۱۸

شهربانی رشت: ۷۷۸

شهربانی سبزوار: ۸۶۴

شهربانی سوسنگرد: ۱۰۳۴

شهربانی قصرشیرین: ۲۸۷، ۶۵۹، ۷۴۳، ۸۰۸، ۸۸۲

شهربانی کرمانشاه: ۷۳، ۴۱۰، ۴۱۱، ۸۰۸، ۸۱۹، ۸۵۵

شهربانی نفت شهر: ۸۰۹

شهربانی نقده: ۶۶۲

شهربانی همدان: ۹۶، ۹۷، ۸۹۱

شهرداری قائم شهر: ۱۷۴

شورای امنیت سازمان ملل متحد: ۱۰۷، ۱۰۸، ۸۷۴، ۱۱۶۹

شورای انقلاب: ۱۱۸، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۳۹، ۱۶۱، ۱۹۹، ۵۵، ۵۸، ۷۷، ۷۸، ۸۷، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۴، ۲۲۹، ۲۴۰، ۲۷۷، ۳۱۰، ۳۱۲، ۳۳۲، ۳۵۳، ۴۲۱،

۴۵۱، ۴۸۷، ۵۵۶، ۶۲۹، ۷۰۲، ۷۱۸، ۸۶۶، ۸۶۹، ۸۹۳، ۹۲۶، ۹۲۹، ۱۱۰۹، ۱۱۱۰

شورای تأمین ایرانشهر: ۷۱۴

شورای تأمین قائم شهر: ۶۹۷

شورای تأمین میاندوآب: ۶۵۲

شورای روحانیت مبارز تهران: ۷۶۷

شورای شهر خرمشهر: ۱۰۰۶

شورای شهر سنندج: ۷۱۲

شورای عالی قضایی: ۷۶

شورای فرماندهی انقلاب عراق: ۱۰۵۱، ۱۰۵۲، ۱۰۸۷

شورای فرماندهی سپاه: ۹۲۱

شورای نگهبان قانون اساسی: ۱۳۷، ۶۴۳، ۷۵۱

صلح: ۳۰، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۷۹، ۲۰۷، ۲۱۲، ۲۵۴، ۲۷۹، ۲۸۰، ۳۱۷، ۳۶۵، ۴۴۱، ۴۵۴، ۴۵۶، ۷۵۳، ۷۵۵، ۸۱۸، ۱۰۶۸

صورت جلسه کمیسیون ۱۹۱۴: ۱۱۶۷

ضد هوایی ۲۳ م.م: ۶۹۱

طرح حفاظت نفت: ۳۲۲

عشایر باباخانی: ۸۸۹

عشایر سنجابی: ۸۸۹

عشایر قلخانی: ۷۶۴، ۸۸۹

ص: ۱۳۴۰

عشیره حاج خلف شنبل: ۷۹۳

عملیات پاکسازی ارتفاعات ماکوان: ۱۱۴

عملیات پاک سازی: ۴۷، ۴۸، ۷۳، ۱۱۴، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۷۱، ۱۸۸، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۳۳، ۲۳۹، ۴۴۳، ۴۶۰، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۷، ۵۳۲، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۶۵، ۵۶۶، ۵۷۵، ۵۸۸، ۵۸۹، ۱۰۳۹، ۱۰۴۴، ۱۰۷۱، ۱۰۷۴، ۱۱۳۱، ۱۱۵۴، ۱۱۵۶، ۱۱۹۲

عملیات کامیاران - گازرخانه: ۶۳۶، ۶۴۴

فالانژیست ها: ۷۲۰

فرقان (گروه فرقان): ۱۳۳

فرمانداری ایذه: ۱۰۳۸

فرمانداری پاوه: ۶۲۲

فرمانداری خرمشهر: ۶۹۲، ۸۱۲، ۱۰۶۷، ۱۰۹۴

فرمانداری دزفول: ۱۰۶

فرمانداری سنندج: ۶۹۶

فرمانداری قائم شهر: ۶۹۸

فرمانداری لنگرود: ۱۱۵، ۱۵۳، ۱۵۴

فرمانداری نیشابور: ۱۷۳

فرماندهی سپاه مرکز: ۶۵۰

فرماندهی گارد مرزی بصره: ۶۹۳

قانون اساسی: ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸

قرارداد ۱۹۱۶ (ایران و عراق): ۱۰۹۳

قرارداد ۱۹۲۱ شوروی و ایران: ۱۱۰۴، ۶۵۶

قرارداد ۱۹۲۱ قسطنطنیه: ۹۴۰

قرارداد ۱۹۷۵

الجزایر: ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۲۸۶، ۸۳۲، ۸۸۰، ۸۸۷، ۹۱۲، ۹۴۰، ۹۸۰، ۹۹۹، ۱۰۰۰، ۱۰۲۸، ۱۰۲۹، ۱۰۵۱، ۱۰۵۲، ۱۰۵۳، ۱۰۵۴، ۱۰۸۷، ۱۰۸۸، ۱۰۸۹، ۱۰۹۲، ۱۰۹۳، ۱۰۹۴، ۱۰۹۷، ۱۱۲۱، ۱۱۲۳، ۱۱۲۴، ۱۱۳۹، ۱۱۴۰، ۱۱۶۷، ۱۱۷۰

قرارداد شط العرب: ۹۴۰

قرارداد کمپ دیوید: ۱۲۶، ۲۱۱، ۵۰۳، ۱۰۶۹

قرارداد ۱۹۳۷: ۹۴۱

قطعه نامه ۳۲۳۶ مجمع عمومی سازمان: ۱۰۷

قطعه نامه ۳۲۳۷ مجمع عمومی سازمان: ۱۰۷

کاپیتولاسیون: ۷۲۰

کارخانجات نساجی قائم شهر: ۶۹۷

کارخانه کشتی سازی اتوملار (ایتالیا): ۶۴۱

کارخانه نساجی مازندران: ۶۴۰

کانون ۱۰۸۶ حزب رستاخیز: ۷۱۲

کانون فرهنگی خلق عرب: ۶۶

کلیسای اسقفی اصفهان: ۶۱۰، ۶۸۲، ۷۸۳

کمپانی راکفلر: ۲۱۰

کمیته امام مستقر در مدرسه علوی: ۱۹۷

کمیته انقلاب اسلامی (تهران): ۶۳۵، ۶۴۴

کمیته انقلاب اسلامی: ۳۰، ۵۷، ۶۸، ۲۰۶، ۳۳۶، ۳۷۲، ۵۹۱، ۶۰۲، ۶۵۱، ۸۴۱، ۸۴۳، ۸۷۵، ۹۸۵

کمیته دفاع برای آزادی سعادت: ۱۱۰۶

کمیته شاهین دژ: ۷۲۹، ۷۴۵، ۷۷۶

کمیته مشترک ضد خرابکاری: ۱۵۶

کنفرانس وزیران کشورهای عرب: ۶۰۱

کنگره امریکا: ۳۳، ۱۷۸، ۱۷۹، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۳۵، ۲۹۴، ۲۹۶، ۳۴۳، ۴۰۸، ۴۹۰، ۴۹۵، ۵۴۱، ۷۱۹، ۷۳۹، ۸۴۹، ۸۵۰، ۹۵۳، ۹۹۱، ۹۹۲، ۹۹۳، ۱۰۱۷، ۱۰۴۴، ۱۱۳۵

کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲: ۲۵، ۶۱، ۱۲۲، ۵۹۱، ۷۱۸، ۷۲۰

کودتای ترکیه: ۱۰۱۷

کودتای نقاب (نوژه): ۲۱، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۵۴، ۶۲، ۷۶، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۲۰، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۳۳، ۱۶۲، ۱۷۳، ۱۸۰، ۱۹۶، ۲۰۷، ۲۱۲، ۲۲۵، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۸، ۲۶۲، ۲۸۳، ۲۹۰، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۸، ۳۴۱، ۳۴۶، ۳۴۸، ۳۷۶، ۴۱۴، ۴۱۶، ۴۶۲، ۴۷۵، ۵۰۶، ۵۵۵، ۵۷۹، ۵۹۳، ۶۵۳، ۶۵۴، ۶۶۷، ۷۴۹، ۷۵۰، ۸۶۴، ۱۰۱۷، ۱۰۲۷، ۱۰۴۲، ۱۰۴۳، ۱۱۰۶، ۱۰۷۶

گاراژ امیدوار (کرمانشاه): ۷۳۱

گارد ساحلی ایران: ۹۱۶

گارد ساحلی ژاندارمری آبادان: ۶۷۳

گارد ساحلی عراق: ۹۴۳

گردان ۷۸ تیپ ۱۶۶ مرزی عراق: ۴۳

گردان ۷۹ تیپ ۱۶۶ مرزی عراق: ۴۳

گردان ضد هوایی عطره: ۶۹۱

گردان مرزی عراق: ۱۰۱۰

گروگان ها، گروگانگیری (گروگانهای آمریکایی): ۲۱، ۲۵، ۲۶، ۳۱، ۳۳، ۶۷، ۱۰۵، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۴۳، ۱۷۸، ۱۷۹، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۲، ۲۴۲، ۲۶۳، ۲۶۳، ۲۷۹، ۲۸۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۶، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۶، ۳۲۶، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۵۴، ۳۸۲، ۳۸۶، ۴۰۱، ۴۰۴، ۴۳۸، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۹۰، ۴۹۱، ۴۹۵، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۱۰، ۵۱۱، ۵۳۸، ۵۴۰، ۵۷۹، ۵۸۰، ۵۸۱، ۶۴۳، ۵۹۸، ۶۴۴، ۶۵۴، ۶۵۵، ۶۶۲، ۶۶۳، ۶۶۴، ۷۰۲، ۷۰۳، ۷۲۱، ۷۳۹، ۷۵۰، ۷۵۲، ۷۶۸، ۷۸۴، ۷۸۵، ۸۰۰، ۸۴۷، ۸۴۸، ۸۴۹، ۸۵۰، ۸۹۶، ۹۳۰، ۹۳۱، ۹۵۱، ۹۵۲، ۹۵۳، ۹۷۰، ۹۷۱، ۹۷۲، ۹۹۱، ۹۹۲، ۹۹۳، ۹۹۴، ۹۹۵، ۱۰۴۲، ۱۰۴۳، ۱۰۴۴، ۱۰۷۷، ۱۰۷۸، ۱۰۷۹، ۱۱۱۱، ۱۱۳۵، ۱۱۷۱، ۱۱۷۲، ۱۱۹۴

گروه اتحاد عارف البصری (عراق): ۱۴۷

گروه اخوان المسلمین: ۶۶۹

گروه آرمان مستضعفین: ۹۶

گروه توفان: ۶۹۶

گروه چهارشنبه سیاه (سیدهاشم موسوی): ۴۵، ۶۴، ۶۶

ص: ۱۳۴۱

گروه خلق عرب: ۴۴

گروه سیاسی فیل: ۱۱۰۶

گروه فدائیان امام خمینی: ۲۲۲، ۵۵۰، ۵۷۲

گروه فرقان: ۴۶، ۹۶، ۴۵۴

گروه فرقان: ۷۹۹

گروه قاسملو: ۱۹۰

گروهان ۱۵۱ دژ خرمشهر: ۷۹۱، ۸۱۲

گروهان آبادان: ۶۳۴

گروهان تنگاب: ۹۴

گروهان خان لیلی: ۹۴، ۱۶۷، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۸۷، ۴۸۲، ۵۷۳، ۷۰۷، ۷۶۰، ۷۸۷، ۷۸۸، ۸۰۲، ۸۰۶، ۸۰۸، ۸۳۴، ۸۵۶، ۹۱۱، ۹۵۷

گروهان خرمشهر: ۸۱۲

گروهان خسروآباد (آبادان): ۶۷۳

گروهان دهلران: ۷۷۲، ۷۸۸، ۸۱۱، ۸۳۸، ۸۳۹، ۸۵۹، ۱۰۶۱

گروهان دوست محمد (زابل): ۶۶۵

گروهان ژاندارمری بستان: ۱۰۹۷، ۱۰۹۹

گروهان ژاندارمری بیجار: ۶۰۸

گروهان ژاندارمری خاش: ۶۲۴

گروهان ژاندارمری سد ارس: ۲۸۹

گروهان ژاندارمری سنجی: ۷۱۳

گروهان ژاندارمری سومار: ۹۴، ۲۱۶، ۲۱۷، ۳۶۹، ۷۶۰، ۷۷۱، ۷۸۷، ۸۰۹، ۸۳۶، ۸۵۵، ۹۰۵، ۹۱۰، ۹۳۸، ۹۵۷، ۹۷۸، ۱۰۳۰، ۱۰۸۹

گروهان ژاندارمری صالح آباد: ۱۴۵، ۳۹۱، ۴۹۶، ۷۵۹، ۷۷۳، ۷۸۸، ۸۱۰، ۸۳۹، ۸۸۶، ۹۰۷، ۹۰۸، ۹۱۰، ۹۶۰، ۹۷۹، ۱۰۳۲

گروهان ژاندارمری قصرشیرین: ۹۴، ۷۰۷، ۷۲۸، ۸۰۹، ۸۳۴، ۸۵۷، ۹۷۷، ۱۰۹۳

گروهان ژاندارمری گرده نو: ۱۰۵۵

گروهان ژاندارمری مهاباد: ۶۶۱

گروهان ژاندارمری مهران: ۶۰۳، ۷۶۲، ۷۷۲، ۷۸۸، ۸۳۹، ۱۰۶۰

گروهان ژاندارمری موسیان: ۷۸۸، ۸۳۹، ۸۵۹، ۸۸۶، ۱۰۶۱، ۱۰۳۳

گروهان ژاندارمری نفت شهر: ۸۰۹

گروهان ژاندارمری هوزگان: ۴۴، ۶۳۳، ۷۴۲، ۸۳۹، ۸۴۰

گروهان شرطه فاو: ۱۱۲

گروهان یکم گردان ۲۵ لشکر ۵ (بصره): ۶۳۴

گمرک خرمشهر: ۱۰۰۹

لشکر ۱۰ زرهی ارتش عراق: ۱۴۵، ۸۹۹

لشکر ۱۶ زرهی قزوین: ۷۳، ۷۴، ۸۶۱، ۱۱۸۲

لشکر ۲۸ پیاده کردستان: ۴۳، ۲۵۲، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۶۱، ۵۰۸، ۵۶۴، ۵۸۸، ۵۹۱، ۶۰۶، ۸۶۱، ۱۰۴۱

لشکر ۵ بصره: ۶۹۳، ۸۸۸، ۸۹۸، ۱۰۶۲

لشکر ۶۴

پیاده ارومیه: ۲۷۴، ۳۰۸، ۳۷۱، ۳۷۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۵۰۵، ۵۵۳، ۶۰۷، ۶۳۹، ۶۶۱، ۶۷۸، ۶۹۴، ۷۴۵، ۷۶۴، ۹۹۵، ۱۰۱۲، ۱۰۱۳، ۱۰۳۸، ۱۱۰۲،

۱۱۵۵، ۱۱۹۳

لشکر ۷ پیاده ارتش عراق: ۴۳، ۱۴۵، ۲۱۸، ۴۴۳

لشکر ۷۷ خراسان: ۶۱۱، ۱۰۰۶

لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه: ۹۴، ۲۴۹، ۲۸۸، ۴۳۱، ۵۸۵، ۶۷۶، ۷۶۰، ۸۰۹، ۸۵۹، ۸۶۱، ۹۳۹، ۹۷۷، ۱۱۲۹، ۱۱۸۲

لشکر ۸۸ زاهدان: ۶۲۴

لشکر ۹ زرهی عراق: ۸۹۹

لشکر پیاده مکانیزه ارتش عراق: ۸۶۰

لشکر ضربتی هواپرد شماره ۱۰۱ (امریکا): ۸۹

لشکر یک مکانیزه عراق: ۳۹۱

لشکر ۶ زرهی ارتش عراق: ۱۴۵، ۶۳۳، ۹۳۹، ۱۰۵۸، ۱۰۶۶

لشکر ۷ پیاده عراق: ۷۴۴

لشکر ۸ پیاده کوهستان عراق: ۹۴۰

لشکر ۹۲ زرهی خوزستان: ۳۲، ۹۸، ۱۱۲، ۲۴۷، ۲۵۰، ۳۰۴، ۴۰۹، ۵۷۳، ۶۵۳، ۶۷۳، ۶۹۲، ۷۰۹، ۷۴۹، ۷۵۸، ۷۵۹، ۷۷۴، ۷۹۲، ۸۳۶، ۸۳۸

۸۴۰، ۸۵۹، ۸۸۷، ۸۸۸، ۹۱۵، ۹۴۴، ۹۶۴، ۹۸۱، ۱۰۰۸، ۱۰۳۳، ۱۰۶۲، ۱۰۹۲، ۱۰۹۳، ۱۰۹۷، ۱۱۰۰، ۱۱۲۵، ۱۱۴۵، ۱۱۴۸، ۱۱۸۲، ۱۱۹۰

لیبرال، لیبرال ها: ۲۳، ۲۶، ۲۹، ۳۱، ۱۴۳، ۳۸۱، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۷۵، ۶۸۷، ۸۹۳

مائوئیست ها: ۷۴۹

مجلس خبرگان قانون اساسی: ۱۷۷

مجلس شورای اسلامی: ۲۰، ۲۲، ۲۶، ۲۷، ۳۰، ۳۳، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۷۴، ۸۰، ۸۱، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶

۸۷، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۱۷، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۴۰، ۱۴۲، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۷۵

۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۱۲، ۲۲۳، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۵۹، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۹۱، ۲۹۲، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۳

۳۱۶، ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۸، ۳۵۰، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۵۳، ۳۶۱، ۳۶۷، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۹۷، ۳۹۸، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۳

۴۳۳، ۴۳۵، ۴۳۷، ۴۵۴، ۴۵۸، ۴۶۵، ۴۸۶، ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۱، ۵۱۰، ۵۲۴، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۵۶، ۵۹۱، ۵۹۴، ۵۹۵، ۵۹۸، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۱۳

۶۲۴، ۶۲۵، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۶۲، ۶۸۵، ۶۸۶، ۶۹۶، ۶۹۹، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۱۹، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۳۸، ۷۳۹، ۷۴۷، ۷۴۹، ۷۵۰

۷۵۱، ۷۵۲، ۷۷۹، ۷۸۰، ۷۸۱، ۷۸۳، ۷۸۴، ۷۸۵، ۷۹۹، ۸۰۰، ۸۲۴، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۴۷، ۸۴۸، ۸۴۹، ۸۶۶، ۸۶۷، ۸۶۹، ۸۷۰، ۸۷۱

۸۸۹، ۸۹۲، ۹۲۴، ۹۲۶، ۹۲۷، ۹۳۰، ۹۵۲، ۹۷۰، ۹۹۰، ۹۹۱، ۹۹۲، ۹۹۳، ۹۹۵، ۱۰۱۷، ۱۰۴۲، ۱۰۴۳، ۱۰۴۴، ۱۰۷۷، ۱۰۷۸، ۱۰۷۹، ۱۱۰۵

۱۱۱۱، ۱۱۵۹

مجلس عوام انگلستان: ۱۸۳

مجلس ملی عراق: ۱۰۵۱، ۱۰۵۲، ۱۰۸۸

مجلس نمایندگان امریکا: ۲۰۷

مجمع عمومی سازمان ملل متحد: ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۲۱۱، ۲۸۶

محور اهواز - خرمشهر: ۸۸۸

ص: ۱۳۴۲

محور بانه - سردشت: ۷۷۷، ۷۹۳، ۸۴۰، ۸۶۱، ۸۶۲، ۸۶۳، ۸۸۹، ۹۸۵، ۹۸۶

محور باینگان: ۱۰۷۲

محور بایوه - باشماق: ۷۹۴

محور بدره - مهران - ایلام: ۶۰۴

محور بوکان - سقز: ۸۶۱

محور تکاب - شاهین دژ: ۶۵۳، ۷۶۴، ۷۹۴، ۷۹۵، ۸۰۱، ۸۱۴، ۹۸۵، ۹۸۶

محور تکاب - ماهنشان: ۷۲۹

محور تنومه - شلمچه: ۱۰۶۲،

محور تنومه - کوشک: ۱۰۶۲،

محور تیغاره - شطی - لغمانیه - کوت - شیخ سعد: ۸۹۸

محور دهگلان: ۱۰۷۱،

محور دیواندره - سنندج: ۶۳۶

محور سقز - بوکان: ۱۰۳۹، ۱۰۴۴

محور سمیده - دوسلق: ۱۰۶۲

محور سنندج - سقز: ۱۸۹، ۶۳۶

محور سنندج - مریوان: ۱۷۱، ۹۶۸، ۹۶۸

محور شاهین دژ - بوکان: ۷۴۵، ۷۷۶، ۷۹۴، ۷۹۵، ۸۰۱، ۸۱۴، ۸۸۹، ۸۹۰

محور فکه - دوسلق: ۱۰۶۲

محور کامیاران - جوانرود: ۶۶۰

محور کامیاران - سنندج: ۶۶۰

محور کامیاران - قروه: ۶۶۰

محور کامیاران - گازرخانی: ۶۰۶، ۷۹۵

محور مندلی - تنگه بیجار - صالح آباد - ایلام: ۶۰۴

محور نقده - اشنویه: ۸۴۰، ۹۸۵، ۹۸۶، ۹۹۵

محور تکاب - شاهین دژ: ۱۰۷۴

مخابرات مریوان: ۶۳۶

مرزبانی دولت عراق: ۶۹۳

مرزبانی قصر شیرین: ۱۱۲

مرزبانی مهران: ۳۹۱، ۶۰۴، ۸۳۸

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس: ۱۹، ۳۸

مرکز بررسی اسناد ملی: ۱۵۶

مرکز توپخانه اصفهان: ۸۸۷

مرکز فرماندهی ژاندارمری: ۹۳۸

مرکز فرماندهی سپاه غرب: ۶۰۷، ۶۲۱، ۶۳۵، ۶۵۲، ۶۷۴، ۷۹۵، ۸۵۶، ۸۵۷، ۸۶۳، ۹۵۷

معاهده منع گسترش سلاح اتمی: ۲۳۲

معاونت امور سیاسی و اداری استاندازی خوزستان: ۷۷۴، ۷۷۵

موشک تاو: ۸۸۲، ۸۸۴

موشک زمین به زمین پلوتن: ۲۳۲

موشک زمین به هوای سام: ۹۶۳

موشک سه‌سند: ۸۸۶

ناتو (پیمان آتلانتیک شمالی): ۸۹، ۱۲۶، ۴۸۸، ۱۱۳۴

ناو ۲۰ هزار تنی خارک: ۸۷۳، ۸۷۴

ناو آیزنهاور (آمریکا): ۶۶۸

ناو خارک: ۳۷۹

ناو میدوی (آمریکا): ۶۶۸

ناو هلیکوپتر بر گوادال کانال: ۸۸

ناو هواپیما بر کانستیشن: ۳۰

ناو هواپیما بر مینسک (شوروی): ۶۶۸

ناوگان دریایی آمریکا: ۸۹۳

نفتکش الخالده (عراق): ۱۰۹۴

نماز جمعه سندج: ۹۴۵

نماز جمعه شیراز: ۸۲۰، ۸۲۱

نماز جمعه قم: ۱۰۲، ۶۶۳، ۷۸۱

نماز جمعه تهران: ۱۰۲، ۶۶۴، ۷۸۱، ۷۸۲، ۹۴۸

نماز جمعه زاهدان: ۷۷۸

نماینده گی ایران در سازمان ملل: ۲۶۰

نماینده گی عراق در سازمان ملل: ۵۴۷

نهضت آزادی ایران: ۵۲، ۱۹۶، ۱۹۵، ۳۸۰، ۳۸۲، ۱۱۱۰

نهضت آزادی بخش خلق: ۶۰۱

نهضت اسلامی دانشجویان غرب کشور: ۱۰۱۲

نهضت انقلاب اسلامی پاکستان: ۱۸۱

نهضت پیکار اسلامی عراق: ۱۰۶۸

نواحی مرزی بستان: ۶۲۰

نیروهای واکنش سریع آمریکا: ۳۲

نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران [نداجا]: ۴۵، ۲۳۵، ۳۷۹، ۴۷۵، ۶۷۱، ۷۴۱، ۷۵۸، ۸۶۱، ۸۷۴، ۹۴۳، ۹۸۰، ۹۸۲، ۱۰۶۹، ۱۱۴۲،

۱۱۷۴، ۱۱۷۵

نیروی دریایی امریکا: ۳۰، ۲۶۵، ۳۸۵، ۵۳۸

نیروی دریایی خرمشهر: ۶۹۲

نیروی دریایی عراق: ۳۷، ۱۶۹، ۳۰۲، ۳۴۵، ۶۷۱، ۱۱۲۸، ۱۱۴۸

نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران [نزاجا]: ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۷۶، ۱۱۴، ۲۴۹، ۲۸۸، ۳۰۴، ۴۲۸، ۴۳۰، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۷۲، ۵۰۵، ۵۶۵، ۵۷۱، ۵۷۳، ۵۸۸، ۶۰۷، ۶۲۳، ۶۳۶، ۶۵۰، ۶۳۷، ۶۵۱، ۷۱۱، ۷۳۰، ۷۴۱، ۷۵۸، ۷۶۰، ۷۹۵، ۸۰۸، ۸۱۳، ۸۱۴، ۸۱۵، ۸۴۱، ۸۶۳، ۹۱۳، ۹۱۴، ۹۴۴، ۱۰۹۸، ۱۰۹۹

نیروی زمینی ارتش عراق: ۸۸۲

نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران [نهماجا]: ۳۲، ۷۶، ۱۹۷، ۴۰۹، ۴۲۹، ۵۳۱، ۵۹۳، ۶۰۲، ۶۳۹، ۶۷۱، ۷۱۶، ۷۴۱، ۷۴۴، ۷۸۷، ۷۹۲، ۷۹۵، ۸۰۶، ۸۱۰، ۸۵۷، ۸۶۰، ۹۶۶، ۱۰۳۰، ۱۰۳۵، ۱۰۹۱، ۱۱۰۰، ۱۱۱۰، ۱۱۸۹

نیروی هوایی امریکا: ۵۳۸

ص: ۱۳۴۳

نیروی هوایی عراق: ۳۲، ۲۱۸، ۲۴۷، ۳۹۱، ۵۷۳، ۸۵۵، ۸۸۰، ۱۰۹۱، ۱۱۴۲، ۱۱۴۳

نیروی هوایی فرانسه: ۲۳۲

هاور کرافت: ۸۸۸

هلال احمر جمهوری اسلامی ایران: ۷۷۵، ۸۸۷

هلی کوپتر کبرا: ۲۳۳، ۴۴۵

هنگ ژاندارمری آبادان: ۱۰۰۶، ۱۰۶۷

هنگ ژاندارمری ارومیه: ۷۱۳، ۱۰۷۲

هنگ ژاندارمری اهواز: ۲۴۷

هنگ ژاندارمری ایلام: ۱۴۵، ۲۴۶، ۶۰۳، ۶۲۰، ۶۶۰، ۷۷۱، ۷۷۳، ۷۸۸، ۸۱۰، ۸۳۸، ۸۳۹، ۸۵۸، ۹۰۸، ۹۱۰، ۹۷۹

هنگ ژاندارمری برینال گام: ۶۳۷

هنگ ژاندارمری دشت آزادگان: ۷۴۳

هنگ ژاندارمری سقز: ۹۵، ۱۳۳

هنگ ژاندارمری سمنان: ۷۱۲

هنگ ژاندارمری سوسنگرد: ۴۴، ۱۸۶، ۱۰۳۳، ۱۰۶۴، ۱۰۹۹

هنگ ژاندارمری قصرشیرین: ۴۱، ۴۳، ۶۴، ۹۴، ۱۳۱، ۱۴۵، ۱۶۷، ۱۸۵، ۱۸۶، ۲۱۷، ۵۱۶، ۵۴۹، ۶۰۴، ۶۵۹، ۷۶۰، ۷۷۱، ۷۸۷، ۸۰۲، ۸۰۶

۸۰۸، ۸۵۶، ۸۵۷، ۸۸۲، ۹۵۷، ۹۵۸، ۱۰۳۰، ۱۰۳۱، ۱۰۵۵، ۱۰۵۶، ۱۱۵۰

هنگ ژاندارمری کرمانشاه: ۶۹۴

هنگ ژاندارمری ارومیه: ۱۵۰

هوایمای [جنگنده] میگ عراق: ۸۵۷، ۸۸۱، ۸۸۲، ۹۰۸، ۹۳۵، ۹۳۶

هوایمای اف ۱۴: ۶۲۵، ۸۳۴، ۸۵۸، ۱۰۷۴

هوایمای اف ۲۷: ۴۰۹

هوایمای اف ۴: ۸۵۸

هواپیمای اف ۵: ۱۰۶۴، ۸۸۶، ۱۰۹۶، ۱۱۰۰

هواپیمای بوئینگ ۷۲۷: ۲۸۶

هواپیمای فانتوم: ۸۱۱، ۸۸۰، ۸۸۲، ۹۴۱، ۱۰۱۳

هواپیمای فراندشیب نیروی هوایی ارتش ایران: ۳۰۳، ۳۰۴

هواپیمای کبری: ۸۱۱

هواپیمای میگ: ۳۶۶، ۵۷۴، ۵۸۵

هوانیروز: ۲۲۱، ۲۳۳

هیئت تشخیص صلاحیت نخست وزیر: ۳۱۰، ۳۱۳، ۳۳۲، ۳۶۱، ۳۸۰، ۳۹۹

هیئت حسن نیت کردستان: ۱۰۳

هیئت قائمیه تهران: ۱۳۳

واحد اطلاعات سپاه ارومیه: ۶۶۲

واحد اطلاعات سپاه خرمشهر: ۶۰۵

واحد اطلاعات سپاه کرمانشاهان: ۶۵۱

واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه اهواز: ۷۱۴، ۷۷۳

وزارت ارشاد ملی: ۶۷، ۱۷۴، ۸۲۴

وزارت اطلاعات عراق: ۲۳۲، ۷۷۵

وزارت اقتصاد و دارایی ایران: ۷۸۰، ۸۲۵، ۹۲۶

وزارت امور خارجه امریکا: ۵۰، ۱۲۵، ۱۳۶، ۱۸۰، ۲۱۰، ۲۳۵، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۸۶، ۴۷۹، ۶۴۴، ۶۶۲، ۷۲۱، ۷۳۹، ۷۸۴، ۹۳۰

۹۵۳، ۱۱۲۴، ۱۱۳۵

وزارت امور خارجه انگلیس [بریتانیا]: ۳۳۲، ۷۸۳

وزارت امور خارجه عراق: ۳۷، ۴۵۹، ۸۸۰، ۸۳۲، ۱۰۵۳، ۱۰۷۹، ۱۰۹۴

وزارت امور خارجه یونان: ۱۱۳۴

وزارت امور خارجه: ۳۳، ۶۲، ۱۸۰، ۱۸۵، ۲۶۰، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۷۹، ۳۹۶، ۴۸۱، ۵۱۲، ۵۴۲، ۶۴۷، ۷۸۰، ۸۰۰، ۸۰۱، ۸۲۸، ۸۳۲، ۸۵۰، ۸۵۱، ۹۲۶، ۱۰۲۷، ۱۰۶۹، ۱۰۹۳، ۱۱۱۰، ۱۱۲۱، ۱۱۳۹، ۱۱۴۰، ۱۱۶۰،

وزارت آموزش عالی و فرهنگ: ۸۲۴

وزارت آموزش و پرورش: ۶۱، ۲۲۴، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۲۱، ۸۲۵

وزارت بازرگانی بریتانیا: ۸۷۴

وزارت بازرگانی: ۷۱۷، ۹۲۶

وزارت بهداری: ۸۲۴

وزارت بهزیستی: ۸۲۴

وزارت پست، تلگراف و تلفن: ۸۲۴

وزارت دادگستری آمریکا: ۷۳۹

وزارت دادگستری ایران: ۱۱۰۶

وزارت دفاع: ۱۸۸، ۳۷۹، ۵۶۴، ۷۳۸، ۷۸۰، ۸۲۴

وزارت دفاع امریکا (پنتاگون): ۳۰، ۳۷، ۶۲، ۸۸، ۲۳۵، ۳۸۵، ۳۸۶، ۵۳۷

وزارت دفاع انگلیس: ۸۹

وزارت دفاع عراق: ۸۸۰، ۹۱۲، ۹۴۱، ۱۰۹۴

وزارت دفاع فرانسه: ۳۷۹

وزارت راه: ۸۲۴

وزارت شهرسازی و مسکن: ۸۲۴

وزارت صنایع: ۸۲۴

وزارت کار: ۹۲۶

وزارت کشاورزی: ۸۲۴

وزارت کشور عراق: ۴۵۷، ۷۷۵

وزارت کشور: ۵۸، ۲۵۸، ۵۳۵، ۶۰۹، ۶۱۷، ۷۱۷، ۶۲۸، ۸۰۸، ۸۲۴، ۱۰۷۵

وزارت نفت: ۱۳۸، ۲۴۹، ۴۰۹، ۴۳۸، ۴۹۲، ۵۵۳، ۸۲۸، ۹۲۶

وزارت نیرو: ۶۳۱، ۸۲۴

ص: ۱۳۴۴

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ ه.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری
۴. صرفا ارائه محتوای علمی
۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی
۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...
۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...
۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...
۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نمایم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱-۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

